

COLLECTANEA
DOCTORVM
TAM VETERVM.
QVAM RECENTIORVM,

Qui super Rubricas, Textus, & Glossas Pontificij, & Cæsarei
Iuris vniuersi ex professo, vel incidenter scripserunt.

MVLTIS EORVMDEM AMPLIATIONIBVS,
limitationibus, interpretationibus, diuersarum legum, & statutorum
concordantijs, aliarumq; Pontificiarum Constitutionum decretis,
& Sacræ Rotæ decisionibus illustrata.

TOMVS SECVNDVS.

In quo duo posteriores Decretalium libri, Quartus scilicet, & Quintus, continentur;
cum duplici Indice alphabetico ordine disposito, primo Legalium omnium
matariorum, quæ à Doctoribus ex professo tractantur; secundo rerum
notabilium in Primo, & hoc Secundo Tomo contentarum.

AUCTORE AVGVSTINO BARBOSA I. V. D. LVSITANO,

Ordinarius doct.

Prothonotario Apostolico.

Ant. P. de Prætor.

ROMÆ, Ex Typographia Reuerendæ Cameræ Apostolicæ.
M. DC. XXVI.

DOCTOR V.M.

GRAM ANCESTRORVM

THE LIT. FORM. OF A. J. B. 1800

1. The first part of the work is a history of the literature of the subject, from the earliest times to the present day. It is a history of the progress of the science, and of the efforts of the writers of the subject to improve it. It is a history of the growth of the subject, and of the efforts of the writers of the subject to improve it.

2. The second part of the work is a history of the literature of the subject, from the earliest times to the present day. It is a history of the progress of the science, and of the efforts of the writers of the subject to improve it. It is a history of the growth of the subject, and of the efforts of the writers of the subject to improve it.

3. The third part of the work is a history of the literature of the subject, from the earliest times to the present day. It is a history of the progress of the science, and of the efforts of the writers of the subject to improve it. It is a history of the growth of the subject, and of the efforts of the writers of the subject to improve it.

1. LOMAR, EN Typographia Reipublica Cantabrigiae, Apud
H. D. 1800

Approbatio Operis.

*Imprimatur si videbitur Reuerendiss. P. Magist. Sac. Palatij Apost.
A. Episc. Hieracen. Vicesg.*

EGo Felix Contelorius I. V. & Sacrae Theologiae Doctor, de mandato Reuerendiss. P. F. Hiacynti Petronij Sacri Apost. Palatij Magistri perlegi D. Augustini Barbosa Lusitani I. V. D. &c. opus, quod inscribitur, Collectanea Doctorum tam veterum, quam recentiorum, &c. super Tertium, Quartum, & Quintum Libros Decretalium, Sextum, Clementinas, & Extrauagantes Ioannis XXII. & Extrauagantes communes, & nihil in eo reperi, quod fidei, & bonis moribus aduersetur, & ideo opus hoc summo ingenio, & industria elaboratum ad Reip. vtilitatem Typis mandari posse censeo, in quorum fidem me propria manu subscripsi Romae hac die 4. Augusti 1621.

Felix Contelorius manu propria.

Imprimatur.

*Fr. Andreas Biscionus Pradic. Gener. & Socius Reuerendiss. P. Magist.
Fr. Nicolai Roanfsii S. P. Apost. Magistri Ord. Pradic.*

INDEX TITVLORVM

Quarti, & Quinti Libri Decretalium, in hoc
Secundo Tomo contentorum, iuxta
ordinem alphabeticum.

A Confessionibus, Inquisitionibus, & denunciationsibus, lib. 5. tit. 1. pag. 141.
Adulteriis, & stupro lib. 5. tit. 16. pag. 254
Apostatis, & reuerentibus Baptismo, lib. 5. tit. 1. pag. 221

C Alumnatoribus, lib. 5. tit. 1. pag. 357
Clandestina defporatione, lib. 4. tit. 1. pag. 24
Clericis pugnantis in duello, lib. 5. tit. 14. pag. 252
Clerico venatore, lib. 9. tit. 14. pag. 301
Clerico percussore, lib. 5. tit. 5. pag. 103
Clerico excommunicato deposito, interdicto ministrante, lib. 5. tit. 1. pag. 307
Clerico non ordinato ministrante, lib. 5. tit. 12. pag. 316
Clerico per saltum promotio, lib. 5. tit. 29. pag. 318
Cognatione spirituali, lib. 4. tit. 1. pag. 61
Cognatione legali, lib. 4. tit. 2. pag. 69
Collusione detegenda, lib. 5. tit. 32. pag. 298
Conditionibus appofitis in defporationibus, vel alys cognationibus, lib. 4. tit. 1. pag. 19
Coniugio lapforum, lib. 4. tit. 1. pag. 302
Coniugio fcrvato, lib. 4. tit. 9. pag. 38
Confanguinitate, & affinitate, lib. 4. tit. 14. pag. 78
Crimine falsi, lib. 5. tit. 20. pag. 387

D Elitlis puerorum, lib. 5. tit. 2. pag. 299
Defporatione impuberem, lib. 4. tit. 2. pag. 25
Diuortij, lib. 4. tit. 19. pag. 117
Donationibus inter virum, & uxorem, & post diuortium refitutione, lib. 4. tit. 20. pag. 127

E O, qui duxit in uxorem, quam poluit per adulterium, lib. 4. tit. 7. pag. 31
Eo, qui cognouit confanguineam vxoris fuas, vel fponfa, lib. 4. tit. 13. pag. 67
Eo, qui furtiue Ordinem fufcepit, lib. 5. tit. 30. pag. 320
Exceffibus Pralatorem, & fubditorum, lib. 5. tit. 31. pag. 322

F Rigidis, & maleficiatis, & impotentia coeundi, lib. 4. tit. 15. pag. 80
Furtis, lib. 5. tit. 18. pag. 266

H Aereticis, lib. 5. tit. 7. pag. 198
Homicidio voluntario, vel cafuali, lib. 5. tit. 12. pag. 228

I It, qui filios occiderunt, lib. 5. tit. 10. pag. 225
Infantibus, & languidis expofitis, lib. 5. tit. 11. pag. 226
Iniurijs, & damno dato, lib. 5. tit. 16. pag. 406
Iudicis, Sacramenti, & eorum foris, lib. 5. tit. 6. pag. 185

M Agilita, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi, lib. 5. tit. 25. pag. 183
Maledictis, lib. 5. tit. 26. pag. 394
Matrimonio contratto contra interdictum Ecclefie, lib. 4. tit. 6. pag. 88

N Ait ex fctore require, lib. 4. tit. 10. pag. 61
Ne Pralati vices fuas, vel Ecclefias fub anno tenfu concedant, lib. 5. tit. 4. pag. 180
Novi operis nunciatione, lib. 5. tit. 32. pag. 331

P Oenic, lib. 5. tit. 27. pag. 410
Pauitentes, & remiffionibus, lib. 5. tit. 38. pag. 418
Primilegijs, & exceffibus primilegiatorum, lib. 5. tit. 33. pag. 336
Purgatione canonica, lib. 5. tit. 14. pag. 397
Purgatione vulgaris, lib. 5. tit. 15. pag. 404

Q Vi Clerici, vel videntes Matrimonium contrahere poffunt, lib. 4. tit. 6. pag. 47
Qui Matrimonium accusare poffunt, vel contra illud reficere, lib. 4. tit. 8. pag. 114
Qui filij fine legitimi, lib. 4. tit. 17. pag. 90

R Aporibus, incendiarijs, & violatoribus Ecclefiarum, lib. 5. tit. 17. pag. 260
Regulis turis, lib. 5. tit. 1. pag. 493

S Agitationis, lib. 5. tit. 15. pag. 253
Schifmaticis, & ordinatis ab eis, lib. 5. tit. 8. pag. 220
Secundis nuptijs, lib. 4. tit. 22. pag. 137
Sententia excommunicationis, lib. 5. tit. 39. pag. 415
Simonia, & ne aliquid pro fpiritualibus exigatur, vel re-promittatur, lib. 5. tit. 3. pag. 158
Sponfalibus, & Matrimonio, lib. 4. tit. 1. par. 1
Sponfa duorum, lib. 4. tit. 4. pag. 37

T Ornamentis, lib. 5. tit. 13. pag. 150

V Erborum fignificatione, lib. 5. tit. 40. pag. 478
Vfuris, lib. 5. tit. 16. pag. 254

COLLE-

COLLECTANEA

DOCTORVM

tam veterum, quàm recentiorum, qui super singulas, seu principales libri Quarti Decretalium Rubricas, Textus, & Glossas ex professo, vel incidenter scripserunt.

De Sponsalibus, & Matrimonijs. Tit. I.

Super hanc rub. scripserunt Zabarella, Ioannes Andr. Anchoran. Butr. Felin. Panorm. Prapost. Mariap. Socin. Petr. Gregor. Alex. de Neuo, Stephan. Ranchin. in continuatione titulum Decretal. Durand. in speculo Iuris lib. 4. sub hoc tit. Ioan. de Londris in breuiario Sanctorum Canonum, Petr. de Ragna in compendio Iuris Canonici, Martin. Meisart. in epistolis Decretal. Dani. Venator in analysi methodica Iuris Pontificij, Goffred. & Host. in summa huius tit. Alex. Castan. & Anastas. Germon. in parergis ad quatuor libros Decretal.

De materia huius tit. vide Verat. in speculo coniug. Viuald. in candelabro anteo tit. de Matrim. Matienso tit. 1. lib. 3. noua recop. Card. Bellarm. in suis contron. tit. de Matrim. Juli. Sahnazar. de Matrim. dissolus. Franc. Anton. Oliuer. de nullitate Matrim. Petrum de Ledefina in speciali tract. de Matrim. & in sua summa p. 1. de Sacramento Matrim. Henric. in sum. lib. 11. de Matrim. prax. Episcop. p. 1. Verbo Matrimonium, Steph. Quaranta in summa Bullarj verbo Matrimony impedimenta, & verbo Matrimoniales dispensationes, Agid. de Coninck de Sacram. to. 2. diss. 21. cum seqq. Io. Franc. Leo in thesaurio fori ecclesiastici p. 2. c. 19. de sponsal. & Matrim. Rebel. liu de obligat. Iustitia p. 2. lib. 3. de contractu Matrimony, Valer. Reginald. in praxi fori p. 1. lib. 31. de Matrimony sacramento, Io. Petr. Fontanella in tractatu de pñtibus matrimonij, siue capitulis Matrimonialibus, Francis. Molin. de ritu nupt. & pactis in Matrim. cōmētijs, Fr. Basil. Ponc. in tract. de impedim. n. Matrimony, Io. Gutier. in speciali tractatu de Matrimony, Bonacina in tractatu de magno Matrimony Sacramento, omnium latissimè tribus tomis totam hanc materiam elegantè tractauit doctiss. Thom. Sanchez, illius quidem sacri ordinis, qui nominis, quod super omne nomen est, titulo przsignatur.

SVM MARIYM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium valet quatenus non feruetur consuetudo regionis.

- 3 Consuetudinis nulla sunt vires circa substantiam matrimonij.
- 4 Præstatur intellectus ad hunc tex.
- 5 Statutum laicorum disponens circa substantiam matrimonij inibendo, vel impediendo illud, ubi ecclesia non improbat, non valet.
- 6 Princeps secularis inter Christianos addere possit impedimenta irritantia nisi Ecclesia eam facultatem suo iudicio referuasset.
- 7 Statuta prohibentia mulieribus ne extra territorij nulent, nulla sunt.
- 8 Conditio posita per testatorem heredibus suis ne cui alicuius scilicet hominibus matrimonium contrahat an iure sustineatur remissum.
- 9 Mulier nubendo viro alicuius fori mutat suæ originis forum.
- 10 Coniuges tenentur simul habitare ad adiunandum se minus, atque familiam promouendam.

Cap. De Fræcia. I. Ex Cōc. Tribur.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Host. Henric. Boich. Anchor. Butr. Felin. Panorm. Prapost. Marian. Socin. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Casal. in annot. Ximen. Tolcan. in concord. utriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viñian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij p. 1. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 357. defumitur ex Causula Triburenſi cap. 39. referatur ad Buchard. lib. 9. Decret. cap. 67. & luo. p. 8. cap. 213. & ab Anton. Augult. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 1.
- 2 Probat hic tex. valere Matrimonium etiam si non feruetur consuetudo regionis, vt per Perez l. 1. gloss. 4. pag. 24. tit. 1. lib. 5. Ordinum. Cined. tract. 3. & canonic. quest. lib. 1. quest. 21. à princip. Nulle enim sunt consuetudinis vires circa substantiam Matrimonij Abb. hic n. 3. Zabarell. nn. 5. & alij quos refert Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 4. nn. 9. vbi nn. 18. existimat consuetudinem legitimè præscriptam, & rationi consonam (qualis petitur in cap. fin. sup. de consuet. ad legem statuentem, & ad statuta deroganda) vires habere inducendi nouum impedimentum dirimens, ac subinde Matrimonium aduersus eam consuetudinem initum esse nullum; & addit ibi consuetudinis Gallica violationem in presenti non obstatæ valori Matrimonij, eo quod deficeret po-

- 5 testas in inducendis eam; quia statutum laicorum disponens circa substantiam Matrimonij inhibendo, vel impediendo illud, ubi Ecclesia non improbat nec impedit, non valet, uti disponens de materia spectante ad Ecclesiam, ita Bernard. reg. 698. Cou. de sponsal. p. 2. cap. 6. §. 10. nu. 16. Brunell. de sponsal. concl. 19. n. 1. Gaet. in repet. c. ad limina 30. §. 1. §. 4. nu. 299. cum seqq. Possit tamen Princeps secularis inter Christianos addere impedimenta irritantia, nisi Ecclesia eam facultate suo iudicio reservasset, ut per Angl. in florib. Theolog. p. 1. de Matrim. q. 13. de impedimentis conjugum. art. 3. diffi. 4. Barthol. de Ledesma de Matrim. dub. 29. concl. 1. in fin. Petr. de Ledesma cod. tract. q. 50. art. 1. dub. 1. Henric. in sum. lib. 12. de Matrim. cap. 1. §. 4. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 3. n. 1.

7 Causatus est quod ea, non sua etc.

Notatur ad hoc quod statuta prohibentia mulieribus ne extra territorium nubant nulla sunt ut per Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 2. diffi. 7. nu. 26. cum seqq. & a nu. 34. disputat an conditio posita per testatorem hereditas suis ne cum alicuius scilicet hominibus Matrimonium contrahant iure sustineatur.

- 9 Notatur etiam ad hoc quod forum suae originis mutat mulier nubendo viro alterius fori, ut per Duenn. reg. 377. Nam coniuges tenentur simul habitare, & cohabitare ad inuicem se mutuo, atque familiam promouendam Valeri. Reginald. in practi fori ponnit. lib. 31. n. 302.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sponsalia etiam legitime contracta per mutuum sponso- rum diffensum dirimuntur.
- 3 Procedit text. in praesentem cum sponso simul liber- mutuo consensu non coactis sponsalia praecedentia dissoluantur.
- 4 Sponsalium dissolutionem quomodo facere debeat Or- dinarius, ostenditur.
- 5 Impedimentum publice honestatis nullum nascitur ex sponsalibus mutuo consensu dissolutis.
- 6 Sponsalia irrita certa alicui persone etiam intuitu Dei mutuo diffensu dissoluantur.
- 7 Remissio, qua dissoluantur sponsalia, debet esse libera, non metu, aut dolo inducitur.
- 8 Sponsalia obligant sub culpa mortali.
- 9 Iuramentum a parte partis remitti potest.

Cap. Præterea. II. Innoc. iiy.

- 1 S Vper hunc tex. scripserunt Abbatiq. Innocentius, Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Holsten. Henric. Anchar. Petr. Felin. Panor. Prapof. Marian. Socin. Butr. Greg. Alex. de Neuo, Casal. in annot. Cened. collect. 97. Ximen. Toletan. in concordantijs vtrinque Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pansifig pag. 557. Alagona in compendio Iuris Ca-

monici pag. 2. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 11. & est post Concil. Lateran. sub Alex. 111. par. 6. cap. 33.

- 2 Probat hic tex. sponsalia etiam legitime contracta per mutuum sponso- rum diffensum, dirimi, ut per Brunel. de sponsal. concl. 9. nu. 2. & plures apud Cened. ad Decretal. collect. 97. n. 4. quibus addde Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 52. n. 1. Rebello de obligat. infirmit. p. 2. lib. 4. q. 8. sect. 1. n. 1. Fr. Molin. de ritu nupt. lib. 2. comp. 15. n. 23. Bonacin. de Matrim. q. 1. p. 20. n. 1. Aegid. de Coninck de Sacram. c. effus. in 2. disp. 23. dub. 1. n. 1. Gutier. de Matrim. c. 24. a prime. vbi n. 3. obseruat textum in praesentem verè & proprie tunc procedere cum sponsi simul liberè mutuo consensu non coactis sponsalia praecedentia dissoluantur, & nu. 4. aduertit oportere pro maiori negotij securitate quod praedicta vera remissio vtriusque partis fiat coram Ordinario ecclesiastico contrahentium & prius monentur & modis omnibus inducantur ad obseruantiam fidei interpositæ, & inter se prestite de contrahendo Matrimonium, ut in hoc tex. quo factio per iudicè si adhuc partes consentiant in dissolutione sponsalium, iudex eam dissolutionem approbabit, licentiamq. vtrique concedet liberè cum alio contrahendi.
- 5 Et ex his sponsalibus, quæ mutuo consensu dissoluantur nullam nasci publicæ honestatis impedimentum tenet Basil. Ponc. de impedimen- tis Matrimonij cap. 18. §. 2. Vers. sequitur quin- to, Sanch. lib. 7. disp. 68. n. 21. quod quidem verum est, nam Sacra Congreg. Concilij censuit sponsalia per verba de futuro contracta posse quandoque ante contractum Matrimonium per verba de praesentem mutuo contrahentium consensu dissolui, ac vbi sic dissoluta fuerint nulli hodie inducere impedimentum, prout testantur Rebello de obligat. infirmit. p. 2. lib. 3. q. 14. n. 2. & in declar. sect. 5. n. 99. Armand. in addit. ad recap. legum Navarra lib. 4. tit. 1. in declar. n. 86. & 72. quos retero de offic. & potest. Episcopi p. 1. Alleg. 31. n. 188.

- 6 Amplia principalem textus conclusionem pro- cedere in sponsalibus iuratis certæ alicui perso- nae, et intuitu Dei, hoc est propter eius amorè & eleemosynam pauperi faciendam, nam tunc per huiusmodi perlonæ cuius intererat, remissio- nem, etiam si vtriusque iurata sint, mutuo quo- que diffensu dissoluantur. Vide Cou. in cap. quæ- situm pactum, de pactis lib. 6. p. 1. §. 3. n. 1. & 4. & de spon- salib. p. 1. cap. 5. in initio n. 1. Nau. in man. cap. 22. n. 25. Brunel. de concl. 9. n. 1. & 2. & concl. 16. n. 11. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 245. n. 10. Lancel. in lib. Iuris Canon. lib. 2. tit. de sponsalib. verbo liberent. Petr. Greg. Syntag. Iuris p. 2. lib. 8. c. 2. n. 8. Matiff. in rub. tit. 1. glof. 1. n. 45. lib. 5. noua recopil. Menoch. de ar- bitr. casu 103. n. 2. Henric. in sum. lib. 11. de Matrim. cap. 14. §. 6. Viuald. in candelabro aureo p. 1. de spon- salib. cap. 5. n. 31. Sanch. d. disp. 52. n. 6. & 7. Gutier. de cap. 24. nu. 1. Vers. quod. Rebello de 8. sect. 1. nu. 3. Aegid. de Coninck d. disp. 23. dub. 1. n. 2. vbi cum 7 Leon. Lefio intelligit modo libera vtriusque sin remissio;

remissio; si enim una pars alteram motu, vel dolo ad remittendum induceret, maneret nichilominus in conscientia obligata, secus si rationibus, vel precibus non nimium importunis alteram ad remittendum induceret.

§ Ut prestam fidem observent.

Quia sponsalia obligant sub culpa leshali. Petr. Sotod. lib. 8. de Matrim. 5. quod primum, Couas, de sponsal. p. 1. cap. 4. in medio n. 2. Sarm. sicut lib. 1. cap. 3. n. 1. Fr. Emeric. de tot. 1. cap. 244. n. 1. Beja respons. casum confusum p. 1. casu 18. Vega in sum. lib. 6. casu 105. Brunel de caus. 16. n. 9. Petr. à Leodesma de Matrim. q. 43. art. 1. dub. 2. Viuald. d. p. 1. de sponsal. lib. 4. n. 23. Perez. l. 1. vers. equum arum tenem, tit. 1. lib. 5. Ordinan. Anastas. Germon. de sacramento, innumer. lib. 3. cap. 21. n. 86. & 87. Gutier. de lit. ram. confusum p. 1. n. 3. Henric. d. lib. 11. cap. 13. n. 2. Matienz. in rub. q. 1. glof. 1. n. 43. lib. 5. omne Res. cap. vbi Azened. l. 1. n. 15. Sanch. de Matrim. lib. 1. d. 27.

§ Et postea eandem sibi remittunt.

Ergo iuramentum à parte parci remitti potest, ad quod iam citati Doctores ad cap. 1. in prim. sup. de iur. iur.

§ Commonendi sunt, & omnibus modis, &c.

Intellige prout dixi ad cap. 18. iuris in 2. inf. hoc tit.

SUMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Affinitas non oritur absque seminis effusione.
3. Declaratur ita. in presenti.
4. Impedimentum publica honestatis ex sponsalibus ante septennium initis ideo in presenti oritur, quia contrahentes erant proximi septennio, & consensisse mutua cohabitatione cum nixu ad copulam.
5. Pars tutior in dubio est sequenda.
6. Ambiguitas non solum in dubio soluitur, sed etiam in dubio iuris, quando scilicet dubitatur utrum lex sit statuta nec ne, intelligi prout infra.
7. Impedimentum publica honestatis per Conc. Trident. restrictum est ad primum gradum.
8. Delictum in dubio praesumitur in foro Conscientiae cum agitur de salute Animae.
9. Sponsalia ante septennium valida contrahuntur maritali supplente aetate.
10. Intelligitur in Matrimonio quando adest potentia generandi cum discretione.
11. Sponsa de futuro aliquando vocatur uxor.

Cap. Iuuenis. III. Eugen. iij.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Belleme. Ioan. And. Anania, Host. Henric. Anch. Butri. Panorm. Propos. Marian. Socin. Petr. Gregor. Alex. de Neuo, Cened. collect. 19. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castella p. 1.

& 2. Viuiam. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 3. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 557. relictur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 3. cap. 18. & est post Concil. Lateranen. par. 12. cap. 8.

2 Quod complere non potuit.

Ergo copula imperfecta, idest sine seminis effusione sufficit ad contrahendum affinitatem, nam constat ex hoc text. iuuenem, qui puellam nondum septennem duxit, & forsitan tentauit consummare, nec potuit, non posse permanere in Matrimonio postmodum cum consobrina eius contrahit, & ideo hanc sententiam solus sequitur Mich. Medina lib. 3. de sacramento bonorum castitatis. cap. 76. At extra dubium est tenendum ex sola uasis feminei penetratione absque seminis effusione minime oriri affinitatem, prout tenent plures citati à Cened. ad Decretal. collect. 19. n. 1. quibus addit Azened. l. 7. n. 17. tit. 20. lib. 8. omne Recopil. Sanch. de Matrim. lib. 7. d. 27. 64. n. 8. vbi plures refert. & n. 19. respondet cum Sor. in 4. d. 27. q. 1. vers. art. 2. coll. 3. vers. ex quo fit, & vers. quod si obsequat, impedimentum dirimens non esse inducitur in hoc text. propter nixum ad copulam, quasi ex illo oriatur affinitas, sed propter publicam honestatem ex sponsalibus de futuro, quae ibi praecesserant, ortam, & ideo dicitur in hoc text. propter honestatem Ecclesiae id impedimentum esse. Nec obstat quod ex sponsalibus contractis ante septennium non oritur publica honestas, ex eo quod sponsalia ante septennium nulla sunt; respondetur enim ideo ex sponsalibus ante septennium initis oriri in praesenti publicam honestatem impedimentum, quia apparet contrahentes esse proximi septennio, & consensisse mutua habitatione cum nixu ad copulam, quo casu oriri publicam honestatem resoluit Basil. Pont. de impedim. Matrim. cap. 18. b. 2. vers. sequent. 4.

3 Quod certius existimamus, &c.

Notatur ad hoc quod in dubijs tutior pars est sequenda, ut per Cou. in cap. alma mater p. 1. b. 2. n. 5. casu 1. & de sponsal. per. 1. cap. 4. b. 1. n. 9. Fr. Eimman. in sum. tom. 2. cap. 31. n. 6. conclus. 4. Vgolin. de consensu tab. 1. cap. 14. in princip. n. 14. Sayr. cod. tract. lib. 1. cap. 16. n. 30. & lib. 6. cap. 2. n. 16. & in eadem Regia lib. 1. cap. 13. n. 9. & 36. Flores de Menz vari. quolib. lib. 1. q. 9. n. 18. Azori. infir. moral. p. 1. d. 3. cap. 18. q. 4. & cap. 19. q. 10. & lib. 11. cap. 15. q. 2. Basil. Pont. de impedim. Matrimoni cap. 26. b. 2. Sanch. de Matrim. lib. 2. d. 27. q. 1. n. 9. & in praep. Decalogi tom. 1. lib. 1. cap. 10. n. 10. & d. 66. cap. 1. vbi expressè resoluit non tantum in dubio facti, nempe quando dubitatur an res aliqua sit in se licita, aut illicita, sed etiam in dubio iuris, ut quando dubitatur an lex sit statuta, nec ne, esse semper tutiorem partem sequendam. P. Salas 1. 2. q. 1. sect. 8. d. 27. vers. sect. 17. n. 153. dicit etiam in dubio iuris loquendo per se, & regulariter tutiorem partem esse necessariò eligendam, & n. 154. limitat nisi per accedens causa vitandi magnum

incommodum, tunc enim ait licere partem minis tutam eligi.

7 Tūm propter honestatem Ecclesie.

Hodie per Concil. Trid. sess. 24. de reform. Matrim. cap. 3. hoc impedimentum publicæ honestatis restrictum est ad primum gradum, & ita declaravit Pius V. *Moris proprio incip. Ad Romanum* fœdatis de anno 1568. prout referunt Nau. in manu. cap. 22. n. 56. Sanch. d. lib. 7. disp. 7. n. 5. *Rebell. de obligat. Insti. p. 2. lib. 4. in appendice n. 98. Reginald. in praxi fori pœnitent. lib. 31. n. 128. Aegid. de Coniug. de Sacram. & censur. tom. 2. disp. 32. dub. 5. n. 70. concl. 3. Ego ipse de officio & potest. Episcop. p. 3. Allegat. 5. n. 182. vbi numeris seqq. quando impedimentum hoc publicæ honestatis ex sponsalibus oritur.*

8 Tūm propter prædictam dubitationem.

Ergo delictum in dubio presumitur in foro conscientie cum de salute animæ agitur vt per Menoch. de presumpt. lib. 5. præf. 2. n. 40. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. compar. 5. n. 12.

9 In gloss. [Dubia] ibi (sine quia malitia supplebat atque quoad sponsalia) Notatur ad hoc quod malitia supplet atque valde contrahuntur sponsalia ante septennium vt per Anton. Cæsum lib. 5. insti. maior. tit. 10. n. 11. Viuald. d. de sponsal. n. 4. Vega lib. 6. Sum. casu 101. Cou. de sponsal. p. 1. cap. 2. n. 1. Petr. de Ledema de Matrim. q. 43. art. 2. dub. 2. Fr. Ludou. Lopez p. 1. insti. conf. 21. de Matrim. cap. 37. Perez lib. 3. gloss. 1. vers. secunda opinio tit. 1. lib. 5. Ordin. pag. 6. Henric. in Sum. lib. 1. cap. 13. n. 9. Gutier. in aut. Sacramenta puerum Cod. si aduersus vendit. n. 5. & in tract. de Matrim. cap. 2. n. 10. Sanch. lib. 1. disp. 16. n. 9.

10 In ead. gloss. ibi (sicut supplet malitia quoad Matrimonium) Intelligit quando adest potentia generandi cum discretione vt per Aloy. Ricci. in decis. lib. 1. Curia Archiep. Neapol. decis. 3. p. 1.

11 In gloss. [Coniux] ibi (id est sponsa) In iure enim sponsa de futuro aliquando vocatur vxor, Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 1. n. 1. Gutier. eod. tract. cap. 1. n. 6. Quandoque vero vxoris appellatione etiam in statuto venit sponsa de presenti vt per Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 6. n. 44. vbi n. 47. resoluit quod vxoris appellatione in fauorabilibus sponsa de presenti continetur.

S V M M A R I V M.

1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes. 2 Impedimentum publicæ honestatis etiam ex nullis sponsalibus oritur.

3 Impedimentum ex sponsalibus irritis descendens extendebatur vsque ad quartum gradum.

4 Hodie attentio iure nouissimo Conc. Trident. id impedimentum non excedit primum gradum consanguinitatis, siue in linea transversa, siue in recta.

5 Impedimentum publicæ honestatis attentio iure nouissimo Conc. Trident. oritur ex sponsalibus vali-

dis, non vero ex illis, quæ fuerint inualida.

6 Matrimonium putatum publicæ honestatis productus.

7 Impossibile est quod contra bonos mores sit.

8 Sponsalia sunt promissio futurarum nuptiarum.

Cap. Ad audientiam IV. Alex. 14.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Inno. centius Collectar. Zabarel. Ioannes Andr. Host. Henric. Boich. Anch. Butr. Panor. Præpos. Mari. Socin. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Kimca. Toletan. in concordantijs. Versusque Iuris cum legibus. Gassius p. 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 41. Alagon. in compendio Iuris Canonici pag. 557. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 1.

2 Probat hic tex. publicæ honestatis impedimentum etiam ex nullis sponsalibus oriri, vt per Cou. de sponsal. p. 1. cap. 6. 92. d. princip. Valer. Reginald. in praxi fori pœnitent. lib. 31. n. 126. & alios, quos refert Sanch. de Matrimonio lib. 7. disp. 68. n. 9. vbi etiam cum alijs resoluit impedimentum ex sponsalibus irritis descendens extendi quoque ad quartum vsque gradum, neque in hoc tex. sum-

3 mum Pont. aliquid disponere de gradu in quo sponsalia irrita producant hoc impedimentum, sed vel casum specialem in quo consultus fuit, responderi, late de hoc impedimento publicæ honestatis. Basil. Ponc. de impedimentis Matrim. cap. 18. 2. vbi in vers. Igitur primus, asserit olim attentio iure communi ex sponsalibus certis & absolutis, etiam si nulla essent, dummodo non essent inualida ex defectu consensus oriri impedimenta ad dirimenda frequentia tam sponsalia, quam Matrimonialia, non tamen ad præcedentia. At vero iure nouissimo Concilij Trid. sess. 24. de reform. Matrimonijs cap. 3. limitatur solum-

4 modo ad primum gradum, & cum indistincte loquatur intelligi debet vt id impedimentum non excedat primum gradum consanguinitatis siue in linea transversa, siue in recta. Quare iniens sponsalia non potest validum Matrimonium contrahere cum patre, matre, fratribus, sororibus, vel filiis sponsi alterius, vel sponsæ; at potest cum consanguineis siue ascendentibus, siue descendentibus, siue collateralibus. Vide Sanch. lib. 7. disp. 68. n. 10. Gutier. de Matrim. cap. 103. Valer. Reginald. in praxi fori pœnitent. lib. 31. cap. 18. d. n. 126. Aegid. Coniug. de Sacram. tom. 2. disp. 32. d. n. 58. Rebello de obligat. Insti. p. 2. lib. 3. q. 14. & præterea statuit idem Concil. d. cap. 3. vt tantum oriatur ex sponsalibus validis, non vero ex his, quæ fuerint inualida, quamuis ratione id acciderit; Vnde non oriri ex sponsalibus contra dictis inter illos inter quos non potest valere Matrimonium ratione alicuius impedimenti, nec ex sponsalibus celebratis post priora sponsalia, nec ex conditionatis ante aduentum conditionis tenet idem Basil. Ponc. loco proxime citato, & Ego ipse pluribus ad id relatis Doctoribus de officio & potestate Episcop. p. 3. Alleg. 5. n. 183. cum seqq. vsque ad n. 188.

¶ *Eam habere casu aliquo, &c.*

Notatur ad hoc quod Matrimonium putativum publicum honestatem producit ut per Tiraq. de lute mariti gl'of. 8. n. 269.

7 In gl'of. [Habere non potest,] ibi (sed impossibile id quod contra bonos mores est) Vide Perez l. 1. gl'of. 3. pag. 144. col. 1. n. 2. lib. 5. Ordinarum.

8 In ead. gl'of. ibi (qua sunt promissio futurarum nuptiarum) Vide Sanch. de Matrim. lib. 1. dist. 1. n. 7. Francisc. Molin. de rit. nupt. lib. 3. cap. 14. n. 33. Rota decis. 113. n. 8. apud Farin. p. 4. recent. Franz. Leo in thesouro forei ecclesiast. p. 2. cap. 9. n. 15.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sponsa per verba de futuro non tenetur sequi sponsum suum quocunque vadat.
- 3 Sponsalia dissolvuntur ob sponsi absentiam in terra longinqua quando de proximo nulla est spes reditus.
- 4 Vxor non tenetur sequi per Orbem vicum vagabundum si tempore contractus matrimonij ignorabat illam esse vagabundum.
- 5 Sponsa in longinquam regionem transferente absque sponse licentia potest sponsa dedita alii nubere, & in hoc est correctum Ius Civile per Canonicum.

Cap. De illis. V.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Imoc. Colle. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Host. Henric Boich. Anch. Butr. Panor. Prapof. Marian. Socin. Petr. Greg. Alex. de Nevo, Cened. collect. 74. Ximen. Toletan. in concordantijs versique Iuris cum legibus. Castella p. 1. § 3. Vivian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 4. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 538. referuntur ab Anton. Augult. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 4. & est post Conc. Lateranen. par. 6. cap. 12.
- 2 Probat hic tex. sponsam per verba de futuro non teneri sequi sponsum suum quocunque vadat, ut per Tiraq. de lute mariti gl'of. 2. n. 14. Farin. in praxi crimin. p. 3. q. 142. n. 167. Sanch. de Matrim. lib. 1. dist. 54. n. 76.

3 *Dimittit terram se ad alias partes transferens.*

Ergo sponsalia non dissolvuntur ob quamcunque sponsi absentiam, sed dum in terra longinqua se transfert, ita post multos à se citatos resoluit Sanch. d. dist. 54. nn. 10. & n. 11. similiter intelligit ubi de proximo sponsi reditu minime est spes, cum transferre se aliquo diuturnitate quamdam importet, & n. 13. resoluit quod quando sponsus de licentia sponsae se in longinquam translatit cum conventionem de absentia tempore, tantum tenetur sponsa eo tempore expectare, ita ut alii nubere possit si statuto tempore sponsus non venerit.

4 In gl'of. [Transferentes,] ibi (vade non tenetur

sequi ipsam vagabundum) iuncto ibi (imo de vxore iam cognita.) Notatur ad hoc quod vxor non tenetur sequi per Orbem vicum vagabundum, ut per Bernard. reg. 800. limit. 2. Farin. d. 4. 142. n. 269. Intellige si tempore contractus Matrimonij ignorabat maritum esse vagabundum, secus si sciebat, quia tunc tenetur cum sequi, ut per Palat. in repet. cap. per vestras de donat. inter virum, in princip. 6. n. 13. Cou. de sponsal. p. 2. cap. 7. in incipio n. 5. Nau. in man. cap. 14. n. 20. Guillelm. Bened. in cap. Raimundus, verbo emdam Petro n. 89. sup. de testam. Tiraq. l. 2. connub. gl'of. 1. p. 1. n. 39. fr. Emman. in sum. p. 1. cap. 2. n. 15. Perez l. 12. tit. 11. lib. 4. Ordinarum. Menoch. de arbit. casu 469. n. 4. § 7. Azeved. l. 29. in fine tit. 3. lib. 3. nota Retop. Valer. Reginald. in praxi forei parit. lib. 31. n. 311. Guzier. de Matrim. cap. 13. Bonacina. cod. tract. q. 4. puncto 6. n. 14. Sanch. de Matrim. lib. 1. dist. 41. n. 5. Farin. d. 4. 142. n. 372. ubi n. 374. resoluit quod in hoc casu potius presumitur scientia, quam ignorantia.

5 In gl'of. [Liberum,] ibi (post tres annos secum d. 1. Cod. de repud.) Vnde hac glossa in ea est sententia ut tempus, quo tenetur sponsa absente sponsum expectare Iure Civile praescriptum (scilicet trium annorum si in alia Provincia sit sponsus l. 1. C. de repud. & duorum si in eadem quando abest ex causa probabili & iusta, non tamen necessaria l. 1. C. de sponsal. denique expectet idus donec cesset impedimentum si abfuerit ex causa necessaria, ut ob parentum obitum, morbum, &c. l. 1. § 1. ff. de rit. quae lura ita conciliat Sanch. d. dist. 54. n. 4.) servandum sit, ita ut in hoc Ius Canonicum minime Civile correxerit. Ita tenent in presenti Host. verbo liberum. Ioan. Andr. n. 6. Butr. n. 4. Anch. n. 3. Greg. Lop. l. 8. verbo sponsa tit. 1. par. 4. Menoch. de arbit. casu 454. n. 7. Martient. in rub. tit. 1. gl'of. 1. n. 48. lib. 5. nota Resp. Siluest. Rosel Anton. Cuch. D. Anton. & alii, quos refert, licet non sequatur, Sanch. d. dist. 54. n. 5. Verum probabilior sententia ait correctum esse Ius Civile per Canonicum, & ita sponsa in longinquam se regionem transferenti non obtenta sponsae licentia liberum esse huic relicta alii nubere; ita tenent in presenti Card. Zabarel. versu quaro. Alex. de Nevo n. 15. Prapof. n. 5. Couar. de sponsal. p. 1. c. 5. in incipio n. 7. Fr. Emman. in sum. tit. 12. cap. 145. n. 4. plures quos refert, & sequitur Sanch. d. dist. 54. n. 6. Gutier. de Matrim. cap. 10. n. 1. Valer. Reginald. in praxi forei parit. lib. 31. n. 261. Versellano. Bonacina de Matrim. q. 1. puncto 6. n. 8.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Vxor duplex est, alia absoluta, alia conditionalis, & non dissolvitur.
- 3 Vxor etiam duplex, alia praesens, alia transmissa.
- 4 Metus duplex est, alius cadens in verum constantem, alius in verum non constantem.
- 5 Metus alius dicitur gravis, alius dicitur levis, & non dissolvitur.

Cap. De muliere. VI.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania. Host. Henric. Boich. Anchar. Butr. Panor. Præp. Mari. Socin. Petr. Greg. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantibus versisque Iuris cum legibus Castelle p. 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontifici pag. 557. Refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 5. & est post Concil. Lateranens. par. 6. cap. 19.

2 **Cum inter vim, & vim sit differentia.** De duplici vi, absoluta scilicet & conditionali agit Sanch. de Matrim. lib. 4. disp. 1. n. 1. Et de vi præcisa, & vi causatiua bene Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 98. d. n. 3. Et de duplici metu, vno cadente in virum, constantem altero in virum inconstantem agit idem Franc. Molin. lib. 1. cap. 3. n. 38. cum seqq. Sanch. d. disp. 1. d. n. 8. vbi n. 10. cum seqq. refert, & explicat quinque conditiones requiritas ad hoc ut metus cadat in constantem virum. Et quis censeri debeat grauius & leuius metus optime discribit Basil. Ponci. de impedimenti Matrimonij cap. 29. §. 6. Et vide quæ dixi ad cap. veniens 15. inf. hoc tit.

SVM MARIVM.

- 3 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 4 Vfus communis loquendi attendendus, & obseruandus in matrimonijs contrahendis in dubio ad explicandum quem valorem habeant verba prolata.
- 5 Vfus communis vtendi, & loquendi inspicitur.
- 6 Appellatio vulgaris pro lege habetur.
- 7 Verborum communis sensus qualitas, & conditio personarum attendenda est.
- 8 Verba secundum communem usum loquendi sunt intelligenda.
- 9 Dictiones interpretanda sunt iuxta eum sensum, qui vulgaris, & communis usus, ac legum provinciarum significatione est receptus.
- 10 Consensus contrahentium sufficit quod explicetur ab altero alteri per interpretem.
- 11 Verba interpretanda sunt secundum propriam significationem.
- 12 Verborum tenor semper est attendendus.
- 13 Verba secundum similitudinem sunt intelligenda, quando de mente non constat.
- 14 Confessio partis ambigua non iuratur alteri parti debet peti per eam declarari.

j. Cap. Ex litteris. VII.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania. Host. Anchar. Butr. Henric. Panor. Præp. Marian. Socin. Petr. Gregor. Alex. de Neuo. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantibus versisque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2.

Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontifici pag. 6. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 558. Refertur ab Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 6. & est post Concil. Lateranens. par. 4. cap. 3.

- 2 **Ad communem verbi intelligentiam recurratur.** Notatur ad hoc quod in Matrimonij contrahendis in dubio ad explicandum quem valorem habeant verba prolata communis usus loquendi attendendus, & obseruandus est, vt per Cou. de sponsalib. p. 2. cap. 4. §. 1. n. 1. Gutier. canonic. quæst. lib. 1. cap. 21. d. n. 3. Et de Matrimo. cap. 3. n. 14. Sanch. eod. tract. de Matrim. lib. 1. disp. 18. n. 4. Camer. de Matrim. cap. 2. dub. 5. Bonacin. eod. tract. q. 1. puncto 1. n. 17. Nam communis usus vtendi & loquendi inspicendus est, vt per Caflan. in consuet. Burgund. rub. 1. §. 8. in princ. n. 10. Et rub. 9. §. 17. n. 8. fol. mibi 325. vers. Tiraq. de retract. lig. 4. l. 1. glof. 2. n. 3. Et §. 2. glof. 1. n. 5. cum seqq. & vulgaris appellatio pro lege habetur Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glof. 11. n. 68. Et 69. Et glo. 13. n. 62.
- 3 Et verborum communis sensus, qualitas, & conditio personarum attendenda est, vt per Cou. de sponsal. p. 2. cap. 4. §. 1. n. 2. Socin. reg. 536. dimit. 8. Ac verba secundum communem loquendi usum sunt intelligenda Surd. cons. 313. n. 87. Et cons. 454. n. 18. Card. Mantica. de consuet. tit. voluit lib. 3. tit. 8. n. 1. & secundum communem hominum intellectum Perez l. 2. glo. concordando in princ. glo. 3. tit. 1. lib. 7.
- 4 Sunt denique dictiones interpretandæ iuxta eum sensum, qui vulgari & communi vsui, ac legum provinciarum significatione receptus est. Cou. lib. 3. vari. cap. 5. n. 1.
- 5 In glof. [Intellexerit.] Notatur ad hoc quod sufficit vt ipsi contrahentes alter alteri explicent consensum per interpretem, vt per Ioan. Andr. hic n. 3. Abb. n. 3. & Præpos. n. 4. vers. secundo, Cou. de sponsalib. p. 2. cap. 4. §. 1. n. 3. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 39. n. 3. vbi etiam similiter resoluit sufficere hodie, vt consuet. Parocho & testibus de mutuo consensu per interpretem.
- 6 In glof. [Proposuit.] ibi (non est recedendum à significatione verborum.) Nam verba interpretanda sunt secundum propriam significationem, Brunor. à Sole in locis communib. verbo Verba 1. Cardos. in praxi iudicium eod. verbo n. 6. Mantica. de consuetudinibus ultimatum voluit lib. 8. tit. 18. n. 35. D. Barbof. in l. quia tale nn. 37. ff. soluto matrimo. Melch. Phæbos Lusit. decis. 77. n. 14. tom. 1. Card. Tusch. tom. 8. lit. V. consil. 91. Rota apud Farin. decis. 1032. n. 13. l. recent. quia verborum tenor semper est attendendus. Francisc. Molin. de ritu nuptiarum lib. 1. cap. 20. n. 7.
- 7 In glof. [Intelligentiam] fin. ibi (tunc id quod verisimilius est, accipiendum est.) Notatur ad hoc quod licet contra proferentem instrumenta fiat interpretatio, primo loco inspicendum est, quod verisimilius est etiam si per proferentem, vt per Tiraq. in l. si rogatus G. de renouatis donat. in præs. n. 54. vnde verba secundum similitudinem sunt intelligenda quando de mente non constat. Cardin.

Cardin. Tusch. tom. 4. tit. V. concl. 94.

- 1 In ead. gloss. ibi (postea in confessionibus, &c.)
Ex hac glossa colligit D. Barbof. in l. si quis in-
tentione ambigua n. 9 ff. de indic. cautelam circa il-
lum, qui se vult iurare ex confessione aduersa-
rii, vt si ambigua sit, petat per partem declara-
ri, ne aliud in dubio fiat inter, recatio.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 De vi, & effectibus dictionis, maxime, remissive.
3 Declaratur tex. in cap. inuenit, supra hoc tit.

Cap. Sponsam. VIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellam. Io. Andr. Anania, Host. Henric. Burr. Anch. Panor. Prapof. Mari. Socin. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Viuian. in rationali lib. 4. l. iuris Pontificij pag. 6. Alagona in compendio l. iuris Canonici pag. 159. Refertur ab Anthon. August. collect. 1. decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 7. & est post Concil. Lateranen. par. 6. cap. 4.
2 Circa impedimentum publice honestatis oriens ex sponalibus dixi supra commodius ad cap. ad audientiam 4. hoc tit.
3 In gloss. [Nubili,] ibi (illud, maxime, ponitur proprie comparatur) de vi, & effectibus dictionis maxime dixi in meo Remiss. de dictionibus & clausulis dict. 168.
4 In ead. gloss. ibi (idem videtur si est proxima spectentur & doli capax, erod. inuenit.) Aduertit Basil. Ponci. de impedimentis matrimonij cap. 18. §. 1. ideo in d. cap. inuenit 3. sup. hoc tit. ex matrimonio ante septennium oriri publice honestatis impedimentum, quia iam erant proximi septennio, & ita parum distabat, idq. colligit quia tentauit vir eam cognoscere, licet implere non potuerit, ex quo presumit malitiam sufficientem ad consensum.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Verbo futuri temporis nulla addita particula facit significari de presenti, importat sponsalia, non Matrimonium, vt tenet probabilis opinio.
3 Intelligentur tex. in presenti.
4 Terminis quando statuitur ab actu, non à die actus computatur tempus de momento ad momentum.
5 Matrimo non licet propter adulterium vxoris aliam ipsa viuente ducere.
6 Coniugi innocenti verum licet, ubi fornicatio est notoria, propria auctoritate diuertere ab adultero &

Cap. Ex parte. IX.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Host. Henric. Burr. Anch. Panor. Prapof. Mar. Socin. Petr. Gregor. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan.

in concordantibus vtriusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. l. iuris Pontificij pag. 6. Alagona in compendio l. iuris Canonici pag. 159. Refertur ab Anthon. August. collect. 1. decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 8. & est post Concil. Lateranen. par. 6. cap. 35.

2 Quod eam ab eo tempore pro coniuge teneret.

Notatur ad hoc quod quando verbis futuri temporis importantibus executionem nulla additur particula faciens significare de presenti, veluti habebō, tenebō, tractabo te, &c. est Matrimonium, vt per Zabarel. hic n. 1. §. 1. & 3. Abb. n. 3. 6. & 7. & Prapof. n. 6. Gregor. Lopez l. 1. verbo e prome o tit. 1. p. 4. Menoch. de presump. lib. 3. pref. 1. n. 3. & conf. 168. n. 4. & 5. Nisi precedant verba clare significantia contrarium sponalium. Menoch. d. pr. §. 3. n. 4. Couar. de sponalib. p. 2. cap. 4. §. 1. n. 4. Gutier. Canon. quest. lib. 1. cap. 21. n. 36. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 216. n. 6. Sed contrarium probabilis est, & ita per huiusmodi verba habebō, tenebō te in vxore; vel iuro aut promitto quod te habebō pro legitima vxore, aut quod non aliā ducam vxorem nisi te, induci tantum sponsalia tenent & pluribus tuerent Ioan. Andr. hic n. 3. Anch. n. 4. Henric. Boich in fine. Alex. de Neuo n. 17. Couar. d. §. 1. n. 5. Gutier. d. cap. 21. d. n. 29. Henric. in sum. lib. 11. cap. 11. n. 6. Anco Cuch Vercar. Barthol. à Ledesma, & alij quos refert, & sequitur Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 18. n. 18. vbi n. 1. respondet ad hunc tex. quod scilicet consensus de futuro ex particula adiuncta, ab eo tempore, importat consensum de presenti, & licet mulier respondens non repetat eam particulam, subintelligitur tamen cum respondeat iuxta verba, precedentia viri: & nuncupatum quod verba, promitto quod te habebō pro legitima vxore, adiuncta particula, ab hoc tempore, Matrimonium important, tenet Menoch. d. conf. 168. n. 13.

- 3 Notatur ad hoc quod quando statuitur terminus ab actu, non à die actus computatur tempus de momento ad momentum, vt per Tiraq. de retractu lig. §. 1. gloss. 11. n. 24. Garc. Gironde de privilegiis & exemptionibus explicat. n. 493.

4 Quia igitur nemini licet, &c.

Notatur ad hoc quod non licet marito propter adulterium vxoris aliam ipsa viuente ducere, vt per Perez l. 2. gloss. perque non puto tit. 15. lib. 8. Ordin. & l. 1. gloss. 1. pag. 5. vbi in contrarium tit. 1. lib. 5. in §. Ordin. Sanch. de Matrim. lib. 1. u. disp. 2. n. 2.

5 Sine manifesta causa fornicationis dimittere.

Ergo à contrario sensu, ubi fornicatio est notoria licebit coniugi innocenti propria auctoritate diuertere ab adultero quoad habitationem, de quo vide Couar. de sponalib. p. 2. cap. 7. §. 5. n. 12. Greg. Lop. l. 2. verbo siendo tit. 2. part. 4. Contr. in memorab. verbo vtrius susceper. Henric. in sum. lib. 1.

lib. 11. cap. 17. n. 2. *ad finem*. Fr. Emman. *com. 1. Sum. cap. 240. n. 4.* Surd. *de alimentis tit. 7. q. 16. n. 18.* Iacob de Graffijs *in decis. aures lib. 2. cap. 84. n. 9.* D. Barboſi *in rub. ff. ſoluto matrim. p. 2. n. 16.* Sanch. *de Matrim. lib. 10. diſp. 12. n. 12.*

S V M M A R I V M.

- 1 *Doctores referuntur ſuper hanc tex. ſcribentes.*
- 2 *Impubes doli capax an cum iuramento obligetur.*
- 3 *Concordatur tex. in præſenti cum text. in cap. requiſitis, infra hoc tit.*
- 4 *Iurans ſe inam ex pluribus ducturum, & poſtmodum aliquem ex illis carnaliter cognoviſſe, an illa ſponſalia tranſeant in matrimonium, & quid attentio decreti. Conc. Trident.*

ij. Cap. Ex litteris. X.

1 **S**uper hunc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Hoſt. Henric. Butr. Anchar. Panor. Præpoſ. Marian. Socin. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Caſal. *in annor. Ximen. Toletan. in concordantijs tranſque Iuris cunctis legibus Caſtella p. 1. & 2. Vivian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 7. Alagona in cõpendio Iuris Canonici pag. 559. reſertur ab Anton. Auguſti collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 9. & eſt poſt Concil. Lateranũ, par. 6. cap. 26.*

2 *Impubescentes, & ibi, cõtra ſuum iuramentum, &c.*

Ego impubes doli capax cum iuramento obligatur, ut tenent Abb. hic n. 6. & Alex. de Neuo n. 15. Seraphin. *de privilegij Imvam. prinũ* 83. n. 24. Mich. Graſſi, *rom. 1. communium opation. lib. 5. tit. 27. n. 16. pag. 767.* Greg. Lop. l. 6. *verbo maior tit. 16. par. 6.* Gutier. *in auth. Sacramenta puerum n. 117. C. ſi aduſus vendis. Cald. Pereira in l. ſi curatorem verbo minoribus n. 9. God. de in integ. reſit. Valer. Reginald. in præxi ſori poenitent. lib. 32. n. 161. reſ. ſexto. Gabr. commun. tit. de minorib. concl. 5. n. 59. Verum deſiderari pubertatẽ in minore iurante ut eius iuramentum contrahũ firmet tenent alij numero & fama non inferiores, videlicet Couar. *in cap. quomodo p. 3. §. 1. n. 3. & de ſponſal. p. 1. cap. 5. §. 1. n. 4.* Anton. Gõm. *rom. lib. 4. cap. 14. n. 18.* Menoch. *conf. 29. n. 37.* plures per Sanch. *in præcepta Dotalogij lib. 3. cap. 12. d. n. 27. & de Matrim. lib. 6. diſp. 18. n. 16.* ubi aduertit quod licet in cauſa matrimoniali, quippe que integrũ intellectũ potius, quàm certã ætatẽ exigat iuramentũ impuberis pubertati proximũ obliget, ad conſiderandos tamen ceteros contrahẽs aliaſ inuãlidos non ſatis eſt niſi pubertas adſit.*

3 *Et ſi monitis non acquieuerit cenſura compellat.*

Aduerte quod fidẽ ſeruans prius monitũs

eſt per iudicem ſponſalium, & ſi renuat cogendus eſt per cenſuram, & per carcerem, niſi attentis circumſtantijs prudenter arbitretur iudex ex inuitis nuptijs grania mala & ſcandala timeri, veluti perpetuas diſſenſiones, iurgia inter coniuges, virum relictã vxore diſcedurum, tunc enim potius eſt monendus quàm cogendus, qui fidem ſeruare non vult, quo caſu loquitur, & ſic neceſſariũ intelligi debet tex. *in cap. requiſitis. inf. hoc tit.* ſi illius verba, monenda eſt potius (id eſt prius) quàm cogenda, legere noliſ, prout alij legunt. Vide Cou. *de ſponſalib. p. 1. cap. 4. in initio n. 3.* Greg. Lopez l. 2. *verbo quando, & l. 7. verbo apremiar et l. 1. tit. 1. par. 4.* Mench. *de ſucceſſionum creat. §. 28. n. 15.* Gutier. *de Iuram. confirm. p. 1. cap. 51. n. 4. & canon. queſt. lib. 1. cap. 18. n. 10.* Petr. de Ledefina *de Matrim. q. 43. art. 1. dubi. 3.* Menoch. *conf. 386. n. 1.* Farin. *Rotæ decif. 107. n. 1. p. 4. ſuorum operum de delictis, d. 22. d. 1. n. 13. & 16. tit. 1. lib. 5. mona Recop. Sanch. de Matrim. lib. 1. diſp. 29. d. princ. Perez l. 1. gloſ. 1. col. 4. Verſan oppoſitum tit. 1. lib. 5. Ordin. Ceuall. communium cõtra commun. q. 604. n. 12. & 14. Aloyſ. Ricc. *in præxi ſori eccleſiaſt. reſoluit. 207. n. 1.**

4 *In gloſ. (Sub iuramento, Ibi) (Hic poſuit Laur. talem queſtionem, &c.)* Diſputat hæc gloſia queſtionem illam, vtrum iurans ſe inam ex pluribus ducturum, & poſtmodum aliquem ex illis carnaliter cognoviſſe ſponſalia illa tranſeant in Matrimonium? & poſtea hinc inde plura adduxit in negatiuam partẽ inclinatã addens tamen cogendum eſſe illam ducere. Verum probabilius eſt tranſire in Matrimonium, quia ea erat ſponſalia conditionata ante electionem, quæ ſequuta manent abſoluta, hanc autem electionem factam eſſe per copulam cenſetur, nam per copulam purificatur conditio, & ſponſalia conditionata tranſeunt in Matrimonium *cap. de illuz. inf. de condit. appoſ.* Ita contra hanc gloſiam tenent in præſenti Ioan. Andr. n. 10. Butr. n. 16. Anchar. n. 7. Panor. n. 7. Alex. de Neuo n. 35. & Præpoſ. n. 6. Couar. *de ſponſal. p. 1. cap. 4. §. 1. n. 17.* Menoch. *de præſump. lib. 3. præſu. n. 13. & 17.* Nau. *ſub hoc tit. conf. 38. n. 7. in antiq. Spin. in ſpeculo ceſſam. gloſ. 15. princ. n. 65.* Bonacoli. *commun. crimin. p. 1. verbo promittenti fol. 140. Verſo, Sayr. in clauſa Regia lib. 1. cap. 6. n. 21.* bene Sanch. *de Matrim. lib. 1. diſp. 26. n. 8.* Ibi n. 9. intelligit quando illa Matrimonium promittenti reprobuerant, & n. 10. quando promiſſio fuit facta cum una ex certis non vero inuentis formis, & n. 11. quando promiſſio contrahendi fuit cum una ex pluribus, non vero ſi fuiſſet facta pluribus inſimul. Hodie attentio decreti Conc. Trident. *ſeſſ. 24. de re. form. Matrim. cap. 1.* huiusmodi ſponſalia conditionata iam non tranſeunt in Matrimonium per copulam cum quidã ex illis formis ſubſequatã, ac proinde per illam non efficiuntur ſponſalia pura, & abſoluta, ut obligent ad contrahendum ex Sanch. *d. diſp. 26. n. 12.* quicquid dicat Spino *d. gloſ. 15. n. 65.*

SVM MARIVM.

1. *Dollares referuntur super hunc tex. scribentes.*
2. *Bisiosam. locis expositi aduersus patrem pro repetenda vxore.*
3. *Factum proprium quando est graue, & notabile, et illud data longinquitate temporis, presumitur quis scire.*
4. *Tota Ciuitas, vel Prouincia plerumque substituitur interdicto ob culpam vnius, qui illius dominus est.*
5. *Diurnorum nomine, quae continentur offenditur.*
6. *Interdicti tempore prohibetur recitari horas canonicas ex officio publico.*
7. *Baptismus tantum parulis, quidem adultis tempore interdicti ministrari potest cum solemnitate Vñtionis, benedictione fontis, & susceptione patrimonium.*
8. *Interdicti tempore sanas, & morientibus conceditur Pœnitentia sacramentum, cum duplici tamen limitatione.*
9. *Sacramentum sanctissima Eucharistia tempore interdicti de viaticum ministrari potest.*
10. *Matrimonii sacramentum quoad sui substantiam licet, & indissolubile tempore interdicti contrahi potest.*
11. *Ordinis sacramentum in loco interdicti, & personis interdictis conferri non potest.*
12. *Pœnitentia sacramentum Catholicis recipere potest ab haeretico in extremo vita periculo.*

Cap. Non est vobis. XI.

1. *S*uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Boich. Butr. An. Ch. Panor. Prapof. Maria. Socin. Pet. Greg. Alex. de Neuo; Ximen. Toletan. in concordantijs vniuersae Iuris cum legibus Castellae p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 7. Alagona in cœpendio Iuris Canonici pag. 360. refertur ab Antonio August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 13.

2. *Iustum & honestum esse, &c.*
Notatur ad hoc quod filiosum. licet expositi aduersus patrem pro repetenda vxore, cum sit res, quam filius non acquirit patri, vt per Larā in l. si quis d. liberis in princ. n. 61. cum seqq. & præcipue n. 65. ff. de liberis agnos.

3. *In quacunque prouinciarum, &c.*
Notatur adhuc quod quando factum proprium est graue, & notabile, etiam data longinquitate temporis, presumitur quis scire, vt per Mascard. de probat. c. 101. 735. n. 2.

4. *Notatur etiam ad hoc quod ob culpā vnius, qui Ciuitatis, vel Prouinciae dominus est, vel in ea habet secularē, ecclesiasticamve iurisdictionem, tota Ciuitas, vel Prouincia submittitur interdicto, vt per Couar. vari. lib. 2. cap. 8. n. 10. Nobilibus tamen plerumque deferri solum est, vt in litteris contra illos obtentis solet poni hæc aulosa, Prouiso ne in terram dicti nobilis excommunicationis, vel interdicti sententiā proferas, nisi d. nobis super hoc mandatū receperis speciale, vt refert Tiraq. de nobilibus, cap. 20. n. 162.*

5. Nulla diuina officia.

Aduerte eo nomine diuinorum cōtineri omnia exercitia Sacris Ordinibus maioribus, vel minoribus deputata, vt si acolytus offerat vceolos, subdiaconus Epistolam solemniter cantet cum manipulo, & diaconus Euangelium, Sacerdos Missam dicat, Episcopus Ordines conferat, aut Virgines, Abbates, altaria, & calices consecret, vel si Presbyter hebdomadarij officium agat in Choro dum Matutinum, aut aliae Horae Canonicae peraguntur, hæc omnia diuina esse Officia asserens nouam esse rationē ab alijs non perpenfam resoluūt Nau. in man. cap. 27. n. 171. & post Cou. & alios, Henric. in sensu. lib. 13. cap. 44. in princ. in l. a. lit. A. Vgolin. de censuris tab. 5. cap. 5. 2. n. 2. & alij plene relati d. Sayr. cod. tract. lib. 5. cap. 15. d. n. 4. & cap. 14. d. n. 20. quoru sententiam partim sequitur partim improbat Soar. eod. tract. de censur. disp. 34. sect. 3. n. 5. & 7. vbi d. principio late disputans communem doctrinam sequitur quatenus officia deputata alicui Ordini interdicti prohiberi censet, ea esse explicans, quæ sunt d. ministris ab Ecclesia deputatis ex eorum officio, & ipsius Ecclesiae nomine, ideoq. non immerito etiam Ecclesiastica officia dici posse notat d. n. 5. Vnde bene infertur solum prohiberi tēpore interdicti recitari Horas Canonicas ex officio publico, modo communi Ecclesiae nomine, non ita si priuatum dicantur responsoria, Horae diuinae, vel nocturnæ, vt post Nau. explicat Sayr. d. cap. 14. n. 35. Soar. d. sect. 3. n. 9.

7. Prater Baptismum parvulorum.

De Iure Decretalium per tex. in præsentia, & in cap. responsio, inf. de sent. excomm. licitum tantum erat tempore interdicti administrare sacramentum Baptismi parulis, quo nomine videbatur denegari adultis in quibus tanta non certatur necessitas: Verum etiam adultis administrari posse expresse decidit tex. in c. quoniam de sent. excomm. lib. 6. ex ratione, quam insinuat ibi propter motu peticulum, addit etiam posse Baptismum administrari cum solemnitate Vñtionis, & consequenter catechismi, & exorcismi, Vide Vgolin. d. tab. 5. cap. 7. 5. 4. n. 1. & 2. Soar. d. disp. 33. sect. 1. n. 5. Fr. Emman. quest. Regul. tom. 3. qu. 109. art. 3. in princ. Valer. Reginald. in praxi forensi lib. 32. tract. 3. n. 3. Bonacina de censuris disp. 5. p. 1. d. n. 1. Sayr. d. cap. 7. n. 3. qui etiam resoluunt fontem benedicti, & fuscipiores, seu patrilinos posse adhiberi, ex reg. cōcesso vno conceduntur omnia necessaria ad illud vñd, de qua in l. ad rem mobilium, ff. de procurat. & in cap. procurator, de officio deleg.

8. Et Pœnitentias morientium.

Aduerte per hunc tex. tempore interdicti morientibus tantum, & infirmis concedi Pœnitentia sacramentum, de nouo vero Iure in cap. alma mater, post princ. vers. quia vero de sententia excomm. lib. 6. Ianis etiam conceditur, vbi rationem reddit.

dit. ibi. *propter pronitatem & facilitatem hominis ad peccandum summe necessaria est, cum duplici tamen limitatione; prima est ut recipiens non sit excommunicatus excepto mortis periculo; secunda modò non fuerit aliquo modo in causa culpabili, ob quam latum est interdictum, aut nou sit specialiter interdictus. Vide Cou. in d. cap. alma p. 2. §. 3. n. 1. Vinnid. in candelero auctoris, de interdicto n. 201. Vgolin. d. ab. 5. cap. 7. §. 6. Henric. in sum. lib. 13. cap. 45. §. 1. Fr. Emmann. d. q. 109. art. 3. *vers. quantum ad sacramentum Penitentia*, Sayr. d. cap. 7. n. 8. Soar. d. fil. 1. à n. 13. Bonacina d. p. n. 2. §. 1. n. 1. De Sacramento vero sanctissime Eucharistie quod tempore interdicti ut viaticum ministrari possit dicam commodius ad cap. quod in tey de p. n. t. & remiss.*

- 10 Et de Sacramento Matrimonij quod licitè & indistinctè quoad sui substantiam cõtrahi possit tempore interdicti, atque ita tam in Ecclesia, quam à personis specialiter interdictis, late defendi multis pro hac parte citatis Doctõribus in m. d. de officio & potestate Episcopi p. 2. Alleg. 11. à n. 198. Et quod in loco interdicto, & personis interdictis Ordinis sacramentum conferri non possit, dixi ead. p. 2. Alleg. 11. à n. 18.
- 11 In glos. [Baptisimũ.] Ibi (Vnde etiam in necessitate possunt recipi ab hereticis.) Notatur ad hoc quod Catholicus sacramentum Penitentia recipere potest ab heretico in extremo vite periculo, ut post D. Thom. Angel. Kofel. & alios tenent Azori. instit. moral. p. 1. lib. 8. cap. 11. q. 12. Valeri. Reginald. in praxi fori p. n. t. lib. 1. n. 60. Aegid. Coninck de Sacramento, & cons. tom. 12. diff. 14. à n. 134. Quicquid contrarium teneat Cou. in cap. alma mater p. 1. §. 6. n. 8. Nauum man. cap. 26. n. 26. & in cap. 1. de Penitentia diff. 6. n. 87. & in §. laboris n. 2. nisi intelligas quando hereticus & schismaticus fuerit omnino ab Ecclesia repulsus & condemnatus, cum Gutier. canon. lib. 1. cap. 1. n. 67.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Testis vnicus sufficit ad impediendũ Matrimonium contrahendum.
- 3 Amplius quamuis esset denunciator seu accusator, allegaretq. suam turpitudinem.
- 4 Amplius etiam quamuis nolit testari nisi clam, & absque nominis publicatione.
- 5 Testis ad impediendum Matrimonium requiritur quod assertat cum iuramento se certò scire impedimentum.
- 6 Testis publicè confitens turpitudinem suam ad impediendum Matrimonium, an sit fides adhibenda ostenditur.

ij. Cap. Præterea. XII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem Ioan. Andr. Anania, Host. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Præpos. Ma-

rian. Socin. Petr. Greg. Alex. de Neuo. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in cõcordantijs vniuersæ In-
ris cum legibus. Castella p. 12. & 2. Vinnid. in rati-
nali lib. 4. d. 1. v. 1. p. 7. Alagona in compendio
Iuris Canonici pag. 560. refertur ab Anson. Au-
gust. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 16. & est post
Concil. Lateran. per. 50. cap. 10.

- 2 Probat hic tex. vnicum testem sufficere ad impediendum Matrimonium contrahendum, vt per Nau. in man. cap. 23. n. 83. prax. Episcop. p. 1. verbo Matrimonium n. 10. *vers. secundum*, Greg. a Lopez per tex. ibi in l. 18. tit. 1. p. 4. Perez l. 8. glof. 2. pag. 361. col. 1. tit. 15. lib. 2. Ordin. Nan. in cap. Sa-
cerdos de Penitentia diff. 6. n. 27. Mascard. de probat. can-
cl. 63. & cancl. 1035. n. 3. Gutier. canon. ques. lib. 1. cap. 11. n. 28. Sanch. de Matrim. lib. 1. diff. 71. n. 1. idem Gutier. cod. tract. cap. 36. n. 2. cum seqq. qui duo vltimo loco citati id ampliant etiam si testis non fuerit citatus, sed per partem oblatus, & quamuis esset denunciator seu accusator, allegaretq. turpitudinem suam.

4 Sed hoc publice confitenti recusat.

Notatur ad hoc quod vnus testis sufficit ad im-
pediendum Matrimonium contrahendum quam-
uis nolit parte citata & publicè declam, & abs-
que nominis publicatione testari, ita tenent in
presenti Innoc. n. 7. Butr. n. 6. Abb. n. 7. Alex. de
Neuo n. 4. Præpos. etiam n. 4. Mascard. d. cancl.
1035. n. 4.

5 Nisi Iuramentum interuenisset.

Ergo requiritur vt testis asserat cum iuramen-
to se certò scire impedimentum, vt tenet Cou. de
fonsatib. p. 2. cap. 6. §. 10. n. 31. Gutier. d. cap. 11. n.
32. & ita de certa sciencia deponere Nau. conf.
2. n. 1. sub tit. de confangui. & affi. Sanch. d. diff.
71. n. 10. & 11. vbi etiam tenet testem de solo
auditu testificantem non impedire, quamuis al-
ter testis simul cum eo absque iuramento de
certa sciencia deponeret.

- 6 In glos. [Publice.] Notatur hæc glossa ad hoc quod testis publicè confitens in casu huius tex. non est fides adhibenda, quæ recipitur Ho. Andr. hic n. 5. Sed merito eam reprobat Host. hic paulo post. Butr. n. 7. Abb. n. 7. Alex. de Neuo n. 7. Præpos. n. 7. quos refert, & sequitur Sanch. d. diff. 71. n. 3. *vers. sumo*.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Amoris ardore nihil est reuerentius.
- 3 Amor obrietas æquiparatur, quia restum indicium subornit.
- 4 Amant, qui furore libidinis, & amoris aliquid prohibuit fecit, aliquatenus perendum est.
- 5 Matrimonia contrahita inter amore excoctos, & plurimum exitum habent infelicem.
- 6 Matrimonium à filiosam. contractum sine parum-
tum consensu validum est.
- 7 Leges, seu statuta prohibentia filij Matrimonij

contrahere absque parentum consensu, sunt in-
valida.

j. Cap. Veniens. XIII.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Col-
lectar. Zabab. Ioan. Andr. Hostien. Henric.
Boich. Anch. Butr. Panor. Præp. Pet. Greg. Alex.
de Neuo, Ximen. Toletan. in concordant. versisque
Iuris tum legibus Capitulo p. 1. & 2. Viulan. in ra-
tionali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 8. Alagona in com-
pendio Iuris Canonici pag. 160. refertur ab Anton.
August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 17. & est
post Concil. Lateranen. per. 50. cap. 31.

Adamavit instantum. Nihil enim
aris vehementius est, quam intra debitos limites
carcerare potius est philosophicum, quam mu-
liebre, ut per Tiraq. de pœnis semper. causa 4. n. 2.
in fine, & de præsep. p. 1. gloss. 4. prope fin. vers. sed
3. & amoris, Farin. in præxi crimin. q. 98. n. 79. Amor
ebrietati æquiparatur ex gloss. verbo bacchata in
5. fin. Iustit. de success. subli. Mench. iustitium quæ-
st. 48. n. 43. Direct. inquisit. p. 1. q. 36. pag. 382. in
fine, Farin. d. q. 98. n. 77. Et rectè iudicium sub-
vertit Mascard. de probat. concil. 8. n. 20. Vnde ali-
quatenus parcendum esse amanti, qui furore li-
bidinis, & amoris aliquid prohibitum fecit, cū
id videatur secisse quasi furiosus, & demens te-
nent Clar. 5. fin. q. 60. n. 7. vers. est & amoris, Menoc.
de arbitr. causa 318. n. 1. cum segg. Emman. Soar. in
testamento communium opinio. verbo pœna n. 159.
Tiraq. d. causa 4. n. 1. cum segg. Farin. d. q. 98. n. 80.
Matrimonium tamen inter amores execratos
contractum, validum esse resoluit Aloyf. Ricc.
in præxi auct. resol. 135. licet vt plurimum ha-
beat infelicem exitum, vt aduertunt Menoch.
conf. 59. d. n. 45. Gutier. canonic. quæst. lib. 1. cap. 20.
n. 18. cum segg. Cened. ad Decretal. collect. 20. n. 3.

**Quod paries mulieris ipsius igno-
rantes, &c.** Notatur ad hoc quod Matrimo-
nium à filiosam. contractū
sine parentum consensu validum est, vt per Cou.
de sponsal. p. 2. c. 3. & 8. & plures quos refert Valdef.
ad Xuar. l. 2. tit. de los casamentos pag. 47. Perez
l. 1. gloss. 5. pag. 37. col. 1. & pag. 39. col. 2. vers. constat
etiam tit. 1. lib. 5. Ordin. Gutier. canonic. quæst. lib. 1. cap.
20. n. 1. & 2. & in tract. de Matrim. cap. 79. a princ.
Melch. Phœbus Lusit. decr. 45. n. 20. cum segg. Franc.
Molin. de ritu nuptiarum lib. 2. diff. 7. n. 8. post Sayr.
Bellarm. & Sanch. resoluit Bonacin. de magno
Matrimonij sacramento q. 4. pantho 17. n. 23. & ho-
die hoc parum habet difficultatis ob expressam
dispositionem Cōcilij Trid. sess. 24. de reform. Ma-
trimony cap. 1. in princ. ibi, quique falsò affirma-
rent Matrimonia à filiisiam. sine consensu pa-
rentum irrita esse. Vnde cum possint filij & filiz
in scijs, & contradicentibus parentibus nubere si
id faciant iure permittere pœnā non merentur
arg. l. Gratiani. C. ad legem Iulianam de adulter. & ideo
leges municipales, seu statuta prohibentia filijs

Matrimonia contrahere sine parentum volunta-
te sub pœna exheredationis, aut priuatione le-
gitimæ, seu dotis omnino inualidas, & de iure
abrogatas esse tenent multi insignioris erudi-
tionis & pietatis viri, qui rectius de Matrimo-
nij sacramento sentiunt, quoniam cum Principes
nequeant super illo aliquid statuere, quod
liberum sit Sacramentum, consequenter pœnā
adiecta non potest nullum, & iniquum statutum
validare, vide Cou. de sponsal. p. 3. s. 8. n. 5. Ro-
deric. Soar. tit. de los casamentos vers. quæro 1. lib. 3.
vbi Valdef. pag. mibi 50. Greg. Lop. l. 4. verbo des-
beredar tit. 7. par. 6. Molina de primog. lib. 2. cap. 16.
n. 6. Azevedo l. 2. n. 5. tit. 1. lib. 5. nonā recap. vbi Mat-
tienf. gloss. 4. n. 2. & n. 49. Menoch. de arbitr. causa
453. n. 8. & de præsep. lib. 4. par. 189. n. 55. & conf.
69. d. n. 22. Burg. de Pace consil. 20. n. 8. Surd. de
alim. tit. 1. q. 6. n. 2. Tiber. Decian. resp. 11. n. 10. vol. 1.
& resp. 24. n. 13. vol. 4. Viui. Neapol. decr. 52. n. 3.
plures quos refert Cened. ad Decretal. collect. 58.
n. 7. quibus adde Baptif. Cost. de scientia & ignor.
tent. 2. diff. 40. n. 71. & reg. 11. D. Barbof. in l. 1. p. 4.
n. 27. 32. & 35. ff. soluto Matrim. Ceual. communis
contra common. q. 5. n. 2. & q. 114. n. 3. Petr. de Lo-
desma in sum. p. 1. de sacramento Matrim. cap. 7. concl.
3. sub. rnc. Richard. in princ. Iustit. de nuptijs n. 6. &
& 11. & in princ. Iustit. de inoff. testam. n. 9. Armen-
dar. in addit. ad recopilat. legum Navarrae fol. 158. d.
n. 124. Gutier. de Matrim. cap. 80. vbi refert alia
loca suorum operum, optimè Franc. Molin. de
ritu nuptiarum lib. 2. diff. 7. n. 9. cum segg. Bernard.
Græuz. ad practicum Camera Imper. lib. 2. concl. 95.
Don Garc. Mastrillo Sicilia decr. 163. Benedic. t.
Aegid. in repet. l. Tena p. 3. d. n. 30. cum segg. ff. de con-
dit. & demonst. Ex Theologis Azor. iustit. moral. p.
2. lib. 2. cap. 2. Molina de iustit. tract. 2. diff. 176. vers.
dubium. Sanch. de Matrim. lib. 4. diff. 25. Rebell. de
obligat. iustit. p. 2. lib. 2. q. 14. sect. fin. Aegid. Con-
nick de sacram. & consensu com. 2. diff. 28. n. 48.
cum segg. Valeri. Reginald. in præxi fori parentum.
lib. 19. n. 19. vers. quod vero attinet.

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Matrimonium contractum meū cadentes in consu-
tum virum ad eum finem inmissi incesso est nullum.
3. Exterior expressio interni consensu est pars essentia-
lis ipsius contractus matrimonij.
4. Nuptia coacta malo exitu habere solent.
5. Metas minor magis excusat faminem, quā
virum.

Cap. Cum locū. XIV. Alex. iij.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. In-
nocentius, Collectar. Zabab. Ioan. Andr.
Hostien. Henric. Boich. Anch. Butr. Panor. Præ-
pos. Casal. in annot. Pet. Greg. Alex. de Neuo,
Ximen. Toletan. in concordant. versisque Iuris tum
legibus Capitulo p. 1. & 2. Viulan. in rationali lib. 4.
Iuris Pontificij pag. 4. Alagona in compendio Iuris
Cano-

Canonici pag. 381. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 19.

S V M M A R I V M.

2. *Locum non habeat consensus, ubi metus, &c.* Qui scilicet possit cadere in constantem virum, ut interpretatur glossa in presenti verbo metus, nam Matrimonium contractum metu cadenti in constantem virum ad eum finem iniuste incusso est nullum, Vide Moaz. de contrah. lib. 1. tit. de Matrim. in intro. n. 4. versum debet esse talis, Matienf. in rub. tit. 1. gloss. 1. à n. 27. lib. 9. noua recep. Cutier. de Iuram. confirmat. p. 1. cap. 57. n. 22. Menoch. de prae-sumpt. lib. 3. prae-f. 4. à n. 3. plures Doctores relatos à Cened. ad Decretal. collect. 93. n. 1. quibus addere nonioribus Viui. tom. 1. commun. opin. lib. 5. tit. 2. n. 5. p. 703. Bonacof. commun. crimin. p. 1. verbo Matrimonium fol. 111. versos & p. 2. end. verbo fol. 48. D. Barbof. in rub. ff. solut. matr. p. 4. n. 29. & 30. Flamin. de resign. benefic. lib. 1. q. 3. n. 6. Aloyf. Ricc. in collect. decr. p. 3. collect. 535. Azor. iustit. moral. p. 1. lib. 1. cap. 11. q. 5. Marc. Anto. Genuf. in praxi contra Archiep. Neapol. cap. 87. Sayr. in elam. Regia lib. 2. cap. 2. n. 11. Sanch. de Matrim. lib. 4. disp. 12. n. 18. Paul. Comitot. respos. moral. lib. 1. q. 111. & q. 122. n. 3. Bernard. Græuz. ad practicam Camera Imper. lib. 2. concl. 93. Rebello de obligat. Iustitia p. 2. lib. 2. q. 11. à n. 7. Vbi n. 9. quod metus lenis non impedit Matrimonium de num. 10. à dem. resoluuit de metu referentiali, de quo etiam Mench. illufl. quæst. cap. 35. n. 17.

3. *Matrimonium autem solo consensu contrahitur.* Notatur ad hoc quod exterior expressio interni consensus est pars essentialis ipsius contractus Matrimonii, atque adeo Sacramenti, vt per Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 30. n. 3. Aegid. de Coniug. de Sacram. & consensu tom. 2. disp. 24. dub. 8. n. 69. Valer. Reginald. in praxi pœnit. lib. 3. tit. 1. n. 16.

4. *Et sequatur exitus, qui de iniustis, &c.* Notatur ad hoc quod nuptiæ coactæ malos exitus habere solent, vt per Farin. p. 4. decr. 69. n. 16. Cened. ad Decretal. collect. 161. n. 1.

5. In gloss. [Metus] ibi [minor tamen metus magis existat scilicet, quàm virum] Vide Cou. de sponsalib. p. 2. cap. 3. à n. 9. Molin. lib. 2. de primog. cap. 3. n. 10. Sarni. lib. 1. ff. de test. cap. 11. n. 11. Fr. Emman. tom. 2. sum. cap. 131. concl. 3. n. 3. Seraphin. de priuilegiis Iuram. priuileg. 110. n. 14. Menoch. de arbit. casu 113. n. 4. & 5. Ioan. Garc. de nobilit. gloss. 17. n. 23. & 20. Henriq. in sum. lib. 11. cap. 9. n. 3. in comm. lit. D. & n. 4. Tirdq. l. 9. conuol. gloss. 1. p. 9. n. 160. Flamin. de resignat. benefic. lib. 1. q. 1. n. 61. Sanch. de Matrimo lib. 4. disp. 3. n. 2. Cutier. conf. 16. n. 3. & 4. & cod. tract. de Matrim. cap. 77. n. 1. vbi n. 3. dicit quod eodem modo minor metus cadit in puerum quàm in virum.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Coitus antecedens sponsalia non præsumit Matrimonium contractum.
3. Metus cadens in constantem virum ad eum finem iniuste incusso annulat Matrimonium in vtroque foro.
4. Metus quando iuste incutitur non reddit irritum Matrimonium.
5. Metus excusat etiam eum, qui in illum insidit culpa sua.

ij. Cap. Veniens. X V. Alex. iij.

1. Super hunc text. scriperunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Boich, Butr. Anchar. Panorm. Prapof. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 9. Alagona in rationibus Iuris Canonici pag. 361. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 2.

2. *Post fide præstita cognouerit, &c.* Ergo coitus antecedens sponsalia non præsumit Matrimonium contractum vt per Cou. de sponsalib. p. 1. cap. 4. n. 1. & 2. Menoch. de prae-sump. lib. 3. prae-f. 1. n. 42. D. Barbof. in rub. ff. soluto Matrim. p. 1. n. 107.

3. *Alioquin secunda, &c.* Aduerte, quod licet Matrimonium nullum sit in vtroque foro per inctum cadentem in constantem virum ad eum finem iniuste incussum Henric. in sum. lib. 11. cap. 9. n. 1. Sanch. de Matrim. lib. 4. disp. 12. n. 18. Valer. Reginald. in praxi pœnit. lib. 3. tit. 1. à n. 75. tamen illud irritum non reddit metus quando iuste incutitur, vt docent in presenti Zabar. n. 2. Host. ad fin. in 1. solut. Ioan. Andr. n. 8. Anchar. n. 6. Henric. n. 3. Prapof. n. 5. & Abb. n. 8. quos refert & sequitur Sanch. d. lib. 4. disp. 13. n. 3. vers. quarto, vbi n. 9. dicit ideo in præfati irritum fuisse Matrimonium ad quod pater coegit iuuenem repertum cum filia in eodem lecto, quia iniuste coegit volens eum interficere, quod iniustum erat, nec etiam pater poterat auctoritate propria iniuste ralem cogere ad Matrimonium, quia id iudicii officij est, vt aduertit Valer. Reginald. d. lib. 3. n. 79. vbi etiam resoluuit valere potius Matrimonium si pater non venisset animo cogendi illum ad Matrimonium, sed animo interficiendi ob eam culpam, ille autem precibus impetrasset ab eodem patre, vt vitam sibi condonasset sub conditione quod filiam suam acciperet in uxorem, tunc enim metus non esset incussus, vt Matrimonium fieret nec conuentio illa coniungeret vt Matrimonium obtineretur per metum, sed vt metus per Matrimonium toleraret, de quo etiam Fr. Basil. Pont. de impedim. Matrimo. cap.

cap. 29. §. 12. *vers. neque obstat*, ubi etiam dicitur metum mortis in presenti iniunctum illatum fuisse.

- 5 In glof. [*Vt vxori*] fin. ibi (*Et est hic argumentum quod licet culpa mea incederet in metum, nihilominus excusetur propter metum.*) Hæc glossa recipitur in presenti per Host. ad fin. super verb. *nisi metum coacti*, Ioan. Andr. n. 8. Anton. n. 3. Anhel. n. 7. Card. n. 1. Henric. Boich. n. 1. Prapof. n. 2. Nau. in man. cap. 17. n. 15. quos refert, & sequitur Sanch. d. lib. 4. disp. 8. n. 9.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sponsalia iurata potest religionem ingredi non contracto Matrimonio.
- 3 Declaratur tex. in presenti.
- 4 Sponsalia iurata, & postea adstringens se religionis voto non potest sine peccato mortali Matrimonium inire animo firmo ingrediendi religionem ante consummationem.

Cap. Commissum. XVI.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collectar. Zabar. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Anch. Butr. Panor. Prapof. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordant. *utrinque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 10. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 561. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 4.*

- 2 Quod tutius est ei, &c. Verba hæc important consilium, ac proinde illum qui sponsalia iurauit posse religionem ingredi non contracto Matrimonio tenent D. Thom. in 4. disp. 27. q. 1. art. 3. & in addit. ad 3. p. q. 43. art. 3. in concl. Sot. d. disp. 27. q. 2. art. 5. dub. 1. Siluest. in sum. verbo Matrimonium 7. q. 5. Nau. in man. cap. 22. n. 26. Menoch. de arbit. casu 45 §. 10. Soar. de relig. tom. 1. tract. de iuram. lib. 2. cap. 13. n. 2. cum seqq. Cou. de sponsal. p. 1. cap. 5. in iuris n. 11. Veg. in sum. lib. 6. casu 41. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 244. n. 9. Pet. de Ledefina de Matrim. q. 43. art. 3. dub. 1. diffic. 2. Lancellos. in Iuris Canonici lib. 1. de sponsal. cap. 15. verbo consilium, Henric. in sum. lib. 11. cap. 13. n. 3. & cap. 14. n. 3. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 43. n. 3. Vnde retenta hac sententia, & intellectu ad tex. in presenti excusari possunt circuitus Azor. in Iuris moral. p. 1. lib. 1. cap. 5. q. 4. *vers. videtur itaque*, videlicet quod iuuenis de quo in presenti sub biennij finem suspensio & incerto animo fuit contraheret ne Matrimonium, an religionis institutum susciperet, & ita rem totam in tempus differret, nec enim promissum præstabat, nec ad religionis ordinem transibat, & proinde Pontifex decernit vt puellam ducat vxorem, & deinde ad religionis statum se conferat si velit, cum in dubio tutius & certius sit eligendum, & cum is iuuenis dubius sit vtrum ex his duobus agat, & propterea rem totā in dies dis-

ferat, satius ducit Pontifex vt Matrimonium contrahat, & iustificandum seruet, siquidem post Matrimonium ratum, & non consummatum intra duorum mensium spatium, quod ius concedit, deliberare poterit si velit de toto ad religioſæ vitæ institutum transire; nam facilius est confugere ad communem intellectuē vt supra.

- 3 In glof. [*Tutius.*] ibi (*vel dic tutius saltem quoad opinionem.*) Secundum hanc glossam tenent Sot. Angel. Siluest. & Lancellos. supra citati, quos sequitur Sayr. in clari Regia lib. 5. cap. 7. n. 4. *vers. secunda propositio*, Pontificem in presenti intelligere tutius esse prius contrahere non secundum rei veritatem, sed iuxta vulgi opinionem existimantis illum esse perituri, nisi prius Matrimonium ineat. Verum hunc intellectum improbat Sanch. d. lib. 43. n. 5. meliorem reputans quem supra ex illo & alijs præstitimus, quod scilicet Summus Pont. tutius consulit iuramentum adimplere non quidem de præcepto, sed de consilio ob euitandum scandalum pusillorum, & propter reuerentiam iuramenti.

- 4 In ead. glo. ibi (*videtur facere contra conscientiam, & sic peccat.*) Notatur ad hoc quod iurans spōsalia, & postea adstringens se religionis voto non potest sine peccato mortali Matrimonium inire animo firmo ingrediendi religionem ante consummationem, vt per Host. paulo post princ. in presenti, & Ioan. Andr. n. 3. Butr. n. 9. Prapof. n. 5. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 244. n. 5. & alios plures quos refert & sequitur Sanch. d. lib. 43. n. 7.

- 5 In glof. [*Lege.*] Hæc glossa, & Host. in presenti super hoc verbo remittunt lectorem ad cap. licet de regular. ubi ponitur simile verbū, & constat non accipi pro voto; sed glossa ead. cap. licet, verbo prinata, Hostien. super eod. verbo, explicat ex amore & charitate Dei, addit Host. vel ex lege, quæ in iunctu Spiritus Sancti cordibus imprimitur.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Cogendus qualiter quis debeat ad Matrimonium post sponsalia à se iurata.
- 3 Nuptia coactæ malos exitus habere solent.

Cap. Requisiuit. XVII. Luci. ij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panor. Prapof. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordant. *utrinque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 11. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 561. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 12. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 45. cap. 6.*

3 **Quod cum libera debeant esse Matrimonia, &c.**

Intellige ab omni extrinseca necessitate, non tamen à necessitate intrinseca, hoc est vt ex consensu obligentur partes ad observandum, quod promiserunt, & tunc Matrimonia ab hoc non debent esse libera, quia esset evacuare omnem nervum Matrimonii si diceremus quod consensus non adstringeret inuitos, ita Gutier. de iuram. confirmat. p. 1. cap. 51. n. 4. & canon. quest. lib. 1. cap. 18. nu. 10. vers. Ultimo non possum, & alij relati per Cened. ad Decretal. collect. 161. n. 2. non est enim contra Matrimonii libertatem quod Ecclesia homines iure compellat post sponsalia præsertim iurata Henric. in sum. lib. 11. cap. 13. §. 4. monendo eos prius, & postea cogendo per censuram, si exponatur verbum potius, de quo in præsentia, ideit prius, iudex tamen debet semper procedere cum prudentia absque strictissima coactione consensus requilibus ad Matrimonium deficiat, & si sponsum ita oblatum esse videat, vt liberè Matrimonio consentire repugnet, monitione potius quàm exadissima coactione utatur, & hoc etiam potest esse quod sentit tex. in præsentia in illis verbis [monenda est potius, quàm cogenda,] Vide Couar. de sponsal. p. 1. cap. 4. in notio n. 5. Perez l. 1. gloss. 1. pag. 4. vers. non obstat, tit. 1. lib. 5. Ord. nam. Azucud. l. 1. nu. 15. & 16. tit. 1. lib. 5. nou. recopil. Menoch. conf. 386. n. 2. benè Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 29. nu. 7. vbi n. 8. dicit iudicem si censura lata viderit sponsum esse pertinacem, nihilq. censuram prodesse absolutorum esse à censura quamvis sponsum absolutionem minime petat, vide dicta ad cap. ex litteris, il secundo, sup. ibar. tit.

3 **Cum coactiones difficiles, &c.**

Notatur ad hoc quod nuptiæ coactæ malos exitus habere solent Farin. p. 4. decis. 69. n. 16. Cened. ad Decretal. collect. 161. n. 1. Id enim plerumque etiam contingere solet quando inter impares contrahuntur, Menoch. conf. 385. n. 6. Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 6. n. 2.

• S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium pendente lite contractum valet.
- 3 Error qualitatis, seu dolus antecedens, Matrimonium non irritat.

Cap. Cum in Apostolica. XVIII.

Vrbani. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Host. Henric. Buttr. Anch. Panor. Prapof. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Vi-

uian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 12. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 563. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 10. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 6. cap. 21.

- 2 **Pendente lite.** Ergo Matrimonium pendente lite contractum valet vt per Couar. de sponsalib. p. 2. cap. 8. §. 1. n. 8. Mascard. de prob. concl. 1023. n. 8.

- 3 **In maritali copula, &c.** Notatur quod error qualitatis, seu dolus antecedens Matrimonium non irritat, vt per Couar. de sponsal. 2. cap. 3. §. 7. n. 3. & lib. 1. Variarum cap. 5. n. 1. Perez l. 1. vers. dubitatur verum Matrimonium dolo contractum tit. 1. lib. 5. Ordinum pag. 15. Molin. de iustitia tract. 2. disp. 259. vers. ibid. postremo, & disp. 352. n. 5. Valen. 2. disp. 5. §. 20. puncto 4. §. 2. probatur conclusio Flam. de resignat. benef. lib. 13. §. 3. n. 11. Petr. de Ledesma de Matrim. q. 53. art. 2. dubio 3. paulo ante secundam conclusionem, Gutier. de Matrim. cap. 89. num. 4. Sanch. cod. tract. lib. 7. disp. 18. nu. 18. vbi n. 10. non capit limitationem nisi tantus esset dolus, vt consensum auferret.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium secundum contrahere non potest mulier nisi per certum nuntium certificata fuerit de morte primi viri.
- 3 Testis unus de visu an probat mortem, ostenditur.
- 4 Fama sola non sufficit ad probandam mortem viri, vt xior secundo nubat.
- 5 Iudex prudens arbitrio relinquatur qualis debeat esse certitudo mortis prioris viri, vt xior secundo nubat.
- 6 Mulier secundo nubens adhuc primo viro, ab omni peccata excusatur si verisimiliter credidit primum fuisse mortuum.
- 7 Certitudo ad probandam viri mortem sufficit per testes, seu probabilitatem moralem.

Cap. In præsentia. XIX.

Clem. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Host. Henric. Buttr. Anch. Panor. Prapof. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 12. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 562. refertur ab Antonio Augustino collectan. 2. Decretalium lib. 4. tit. 1. cap. 3.

- 2 Probat hic tex. mulierem nunquam posse secundum Matrimonium contrahere, nisi per certum nuntium certificata fuerit de morte primi viri, non obstat quacunque lon-

ga absentia, vt per Couat. de spons. par. 2. cap. 7. §. 1. n. 1. Greg. l. 6. tit. 9. par. 4. Antonini Gomez l. 80. Tauri n. 31. Nauar. consil. 15. sub hoc tit. in prima editione. Perez per tex. ibi in l. 7. gloss. 1. sit. 15. lib. 8. Ordinar. Mascard. de probat. concl. 1069. n. 3. cum seq. & conclus. 1074. n. 4. Ioseph Ludon. Ferri de iur. 12. n. 7. Fr. Emman. in summa tom. 1. cap. 23. n. 2. & 4. D. Barbosa in rub. ff. soluto Matrimo. p. 2. num. 71. & 72. plures DD. refert Cened. ad Decretal. collect. 171. n. 3. Henriq. in summa lib. 12. cap. 6. nu. 4. Gutier. practicum lib. 3. q. 8. n. 3. cum seqq. & de Matrimo. cap. 51. n. 1. cum seqq. Sayr. in clari Regia lib. 1. cap. 13. n. 28. Valer. Reginald. in pract. fore pœni. lib. 3. l. 1. n. 70. cum seqq. Aloyf. Ricci. in pract. fore ecclies. resol. 23. 1. Paul. Comit. responsurum moral. lib. 1. q. 127. cum seqq. & præcipue 4. 132. Farin. in pract. crim. p. 5. q. 140. num. 50. cum seqq. latè Sanch. de Matrimo. lib. 2. disp. 46. sit in hoc Iura Ciniilia Digell. Cod. & Authenticorum per tex. in præsentia esse correctæ asseruat hic omnes, & Gutier. d. q. 8. n. 4. Farinac. d. q. 140. n. 51. plures quos refert & sequitur Sanch. d. disp. 46. n. 6.

Donec certum nuntium, &c.

Ergo per vnum talem de visu deponentem aliis idoneum mors viri probata censeretur, sic Hostiens. Abb. Angel. & Verac. quos refert licet non sequatur Sanch. d. disp. 46. n. 10. admittebat Farin. d. q. 140. n. 71. eo casu, quo coniux obierit in loco ita distanti vt facile nequeant aliæ probationes haberi. Verum Sanch. licet cum hac limitatione Farinac. sententiam recipiat, asserit multo magis sibi placere nunquam iustificare vnum talem, intelligens verbum (nuntium) de quo in tex. in genere neutro, ita vt significet la uoca: sed non potest dici nuntium certum, quod voce vnius habetur, cum Iura clament vocem vnius esse vocem nullius l. infurandum, des. simili modo, C. de testib. cap. veniens, in fin. supra cod. tit. Vnde solam famam non sufficere nisi alijs adminiculis adiuvetur resolvunt Menoch. remedia 4. accipienda n. 672. Mascard. de prob. concl. 1075. n. 4. cum seqq. Abb. Siluest. Anton. Gabr. S. Antonini Soc. & alij quos refert, & sequitur Sanch. d. disp. 46. n. 15. quibus adde Farin. d. q. 140. n. 61. cum seqq. Paul. Comit. d. lib. 1. q. 127. n. 2. Rebel. de obligation. iusticia p. 2. lib. 3. q. 3. Basili. Ponc. de impedimenti Matrimo. cap. 13. §. 5. vbi etiam in res. ex dictis ampliat etiam si verè obisset coniux, resolvens tunc Matrimonium re vera nullum fore si forma solæ fana de obitu viri mota contraheret.

De morte.

Cum hæc certitudo mortis prioris viri non omnino qualis esse debeat præscribi possit, hoc Iudicis prudentis arbitrio, attentis circumstantijs occurrentibus relinquatur. Vide Couat. d. §. 3. n. 4. Maran. in repet. l. 1. potest ff. de acquir. hered. Perez l. 3. prope finem tit. 1. lib. 5. Ordin.

pag. 50. & lib. 7. tit. 15. lib. 8. pag. 318. Fr. Emman. d. cap. 23. n. 2. Menoch. de arbitrar. casu 420. num. 128. & de præsump. lib. 6. præsump. 49. num. 28. Gutier. d. q. 8. num. 9. Farinac. d. q. 140. nu. 75. Sanch. d. disp. 46. nu. 7. vbi nu. 2. aduertit illud esse speciale in morte probanda, vt testes non citata parte, sed ex mero Iudicis officio examinari possint.

In gloss. [Viris.] Notatur ad hoc, quod mulier secundò nubens adhuc viuo primo viro ab omni pœna excusatur, si verisimiliter credidit primum mortuum fuisse, vt per Anton. Gomez l. 80. Tauri, nu. 31. in princ. Farin. d. q. 140. num. 43. vbi num. 43. secus resoluit si mulieris credulitas super morte viri non fuerit iusta, & verisimilis, & multò minus si fuerit ficta, falsa, & ab ea procurata.

In gloss. [Donec.] fin. Notatur ad hoc quod certitudo ad probandum viri mortem non tantum requiritur per certum nuntium, sed etiam per testes, seu probabiliter moralem, ita vt iudicio prudentis probabilis, & certa iudicetur mors, vt per Abb. hoc in fin. & Alex. de Neuo nu. 22. Couat. d. §. 3. nu. 3. Ioseph Ludon. d. decis. 12. nu. 7. Gutier. d. q. 8. nu. 4. Mascard. concl. 1074. nu. 4. & plures alios, quos refert, & sequitur Sanch. d. disp. 46. nu. 6.

SUMMARY.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Matrimonium quod quis contraxit cum meretrice, validum est.
3. Meretricem trahere de lupanari, & accipere in uxorem, proficit in remissionem peccatorum.
4. Condemnatus ad mortem an effugiat mortis pœnam si velit ducere in uxorem meretricem in publico lupanari existentem. Et nu. 5.
5. Meretrices dicuntur, quæ multorum libidini paret.
6. Meretrices non est, quæ peccatum aliquod occidit: commisit, vel alicuius amore capta ei sui copiam fecit.
7. Meretrices dicuntur ad merendo, quasi meretur stipendia.
8. Meretricium genus infamè.
9. Meretrices tanquam persona turpes non possunt capere ex testamento factis ad exclusionem fratrum.
10. Meretrices tunc permittuntur in Christiana Reipublica.

Cap. Inter opera. XX. Clem. iij.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. to. Andr. Holt. Henric. Butr. Anch. Panorm. Prapof. Cened. collect. 140. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs, & in rationali lib. 4. Iuris Castella p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Ponsif. pag. 13. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 563. refertur ab Anton. August. collect. 54. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 5.

Et duxerint in uxores. Ergo Matrimonium, monium, quod quis contraxit cum meretrice validum reputatur, vt per Daen. reg. 350. limit. 8. *vers. contrariam.* Palat. in repet. cap. per vestras, infra de donat. inter virum & uxorem metab. 3. §. 16. num. 2. Clar. in b. fin. q. 98. n. 6. Menoch. conf. 18. m. 12.

In remissionem proficiat peccatorum. Notatur ad hoc quod meretricem trahere de lupanari, & accipere in vxorem proficit in remissionem peccatorum, vt per Conar. de spons. p. 2. cap. 8. §. 11. n. 3. Viu. tom. 2. commun. opinio. lib. 9. tit. 33. n. 1. *vers. meretricem.* Gutier. canonie. quest. lib. 2. cap. 3. n. 25. Farin. fragment. criminal. littera C. nu. 642. plures, quos refert Cened. ad Decretal. collect. 140. num. 10.

Quisio est ad sciens institutum non contemnenda vtrum scilicet condemnatus ad mortem eius poenam effugiat, si velit ducere in vxorem meretricem in publico lupanari existentem? In qua parte affirmatiuum sequuntur Suarez. in addit. ad Anton. Gomez. variarum tom. 3. cap. 13. nu. 37. littera M. Plac. de delict. lib. 1. cap. 34. num. 6. Vinian. lib. 1. commun. opin. verbo condemnatus ad mortem. *vers. tertio etiam.* Rebuff. in comment. ad l. 245. ff. de verb. signif. Farin. d. littera C. verbo condemnatus, nu. 641. Benedic. Aegid. in repet. l. 1. C. de sacros. Eccles. p. 3. §. 1. n. 8. Cui opinioni non obstat quod huiusmodi condemnatus ad mortem non voluntarie, sed metu ipsius mortis, vt illam effugere possit, meretricem in vxorem ducere videtur, quia facillime respondetur (si hac pars vera in se fuisset) validum esse huiusmodi Matrimonium, quia is metus non eodendit vt Matrimonium fiat, sed proprie & sponte id euadendi medium eligit, sic post Sotum Conar. Cordub. & alios, resoluit Sanch. de Matrim. lib. 4. disp. 12. nu. 8. vbi nu. 9. idem dicendum esse putat, etiam si ipse damnatus minime offerat Matrimonium, sed alius ei promittat immunitatem ab ea poena si certam foeminam ducat.

Verum his non obstantibus veritas est in contrarium, tum quia tex. in presenti solum agit an actus ille ducendi meretricem in vxorem proficiat ad remissionem peccatorum, & licet dicat quod sic non ideo tamen quidquam in foro exteriori disponit, sed in foro animae; tum quia contrariae partis affirmatiue nullam asserere possunt concludentem rationem, nisi quod per Matrimonium cum meretrice maior reo videtur poena imponi quam per mortem, quae quidem ratio nec est sufficiens, nec pia; tum denique quia ipsa affirmatiua opinio ultra quam nec ex iure probetur, nec pro se habeat sufficientem rationem, tenderet in graue Reipub. praediciendum si in praxi obseruaretur. Quare hanc contrariam negatiui opinionem merito teneatur Gam. de Sacram. profandis, Nisimo supplicio damnatus q. 4. n. 10. Tirac. de pœnis

temperandis causa 56. in fin. Bobadil. in sua Poldia lib. 3. cap. 15. nu. 142. Cened. ad Decretal. collect. 140. nu. 10. post primum. & praesentium, ac canonicarum quatuordecim lib. 1. q. 9. nu. 19.

- 6 In glof. [Publicas.] ibi (*Et dicitur meretrice, quae mulierum libidini patet;* &c.) ita Conar. de spons. p. 2. cap. 8. §. 11. nu. 4. Bermon. de publicis concubinarijs, verbo concubinam dimittit n. 10. cum seqq. Gomez l. 62. Tauri. n. 3. Menoch. de arbit. caso 201. n. 7. & caso 328. n. 4. Malfard. de probat. concl. 1066. n. 4. cum seqq. Matienf. l. 10. glof. 4. n. 2. tit. 3. lib. 5. noua recop. Farin. conf. 33. n. 30. vbi addit littera R. & in praxi etiam. q. 136. nu. 76. cum seqq. Ioseph. Sella. Aragonae decif. 95. n. 8. & 9. vbi n. 10. dicit meretricem non esse, quae peccatum aliquod occulte cum aliquo commisit, vel alicuius amore capta ei sui copiam fecit Farin. d. q. 98. n. 86. Rota apud eundem decif. 445. n. 2. p. 1. recent. Dicitur autem meretrice ad merendum, mereri enim est stipendia facere Pet. Greg. synegmatum Iuris lib. 2. cap. 2. n. 1. Menoch. d. caso 335. n. 5. Farin. d. q. 136. n. 80. Bened. Aegid. tract. de lure, & priuilegio beneficii art. 9. de meretrice i
- 9 Huiusmodi tam turpe mulierum genus (quae turpes, & infames reputantur in lure Aloyf. Ricc. in praxi verum fore Ecclesiasticis decif. 166. nu. 87. & nuncupatum, vt tanquam turpes personae non possint capere ex testamento fratris ad exclusionem fratrum, Gomez tom. 1. variar. cap. 11. n. 38. *vers. ex quib.* Crasf. d. testamentum q. 46. n. 3. Cald. Pereira qq. forens. in commentar. ad l. 1. f. 1. n. 44. in medio l. 1. §. 1. de testam. Bened. Aegid. d. art. 9. de meretrice, n. 13. & Steph. Grat. Maribus decif. 216. n. 3.) esse permittitur in Christiana Repub. ad maiora mala euitanda, adeo vt lupanaria meretricibus sint deputata Conar. de spons. 1. cap. 4. n. 7. Menoch. caso 335. n. 6. cum seqq. Matienf. l. 6. glof. 1. n. 13. tit. 8. lib. 5. noua recop. Cald. Pereira in l. si curatorem, verbo cum non absimilit n. 12. Malfard. de prob. concl. 1053. Hieron. Fernan. de Otero in interpretatione cap. Nisimo de consuetudine nu. 68.

SVM MARIUM.

- 1 Dolores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium meum graui exteriorum satisfactor per diuinam habitationem mutua & spontanea.
- 3 Consensus presumptus ex mutua cohabitatione bonae non sufficit, nisi diuino satisfactor coram Parocho, & testibus, obseruata Concilij Tridentini forma.

Cap. Ad id. XXI.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiqui Innocentius, Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Anchar. Burr. Felin. Panor. Prapof. Cened. collect. 93. Petr. Gregor. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordancia vtriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 13. Ala.

gona in *compend. Iuris Canon. pag. 563. refertur*
ab Anton. August. *collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 1.*
cap. 7.

Probat hic tex. per diutinam habitationem
mutuam, & spontaneam ratificari prius Ma-
trimonium metu graui extortum, vt per Co-
uar. *de sponsalib. p. 2. cap. 5. §. 6. n. 1. cum seqq. Greg.*
l. 15. verbo le plaguierit tit. 2. partita 4. Menoch.
de presump. lib. 3. q. 4. n. 24. cum seqq. Mascard. de
probat. concl. 1051. d. n. 35. Cened. ad Decretal.
collect. 93. n. 2. Henric. in summa lib. 11. cap. 9.
n. 7. Sanch. de Matrim. lib. 4. disputat. 18. n. 3. vbi
n. 5. cum supra citatis Doctoribus, quos refert,
concludit non esse necessariam habitationem
anni, & dimidii, quam hic text. exigere vide-
tur; narrat enim facti contingentiam dum eius
temporis habitationem ponderat: vnde rectè
dicit prudentis arbitrio discernendum esse hoc
tempus, qui in dubio considerabit fugiendi op-
portunitatem, habitationisq. moram: nam
quando constat de spontanea cohabitatione,
tunc data opportunitate si illicò, & incon-
tinenti non fugit satis esse momentanea
cohabitationem resoluit idem Sanch. *d. disp.*
18. n. 6.

Hodie tamen attento iure nouissimo Con-
cil. Trid. *sess. 24. de reform. Matrim. cap. 1.* præsum-
ptus consensus ex mutua cohabitatione non
sufficit nisi de nouo ratificetur coram Parocho,
& testibus obseruata eiusdem Concilij forma,
ita Gutier. *Canonice. questionum lib. 1. cap. 18. n. 7.*
Perez. d. 1. gloss. 1. pag. 41. vers. quinto tit. 1. lib. 5. Or-
do. Ceval. communis contra commun. q. 604. n.
39. Martensio in rub. tit. 1. gloss. 5. n. 53. cum seqq. lib.
5. nota recap. Spin. in specul. sum. gloss. 25. principali
n. 61. Cened. d. collect. 93. n. 5. Franc. Molin. de
ritu nuptiarum lib. 1. comparat. 12. n. 26. Ego ipse
de officio, & potestate Episcopi allegat. 32. n. 149. Cened.
practice. & canonice. lib. 1. q. 30. n. 15.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sponsalia irritantur per subsequens Matrimonium
valide celebratum cum alia persona.
- 3 Sponsalia priora de futuro non dissoluantur per po-
steriora iuramento firmata.
- 4 Sponsalia prefixa termino non adimpleta reddunt li-
berum ab eorum fide illum per quem non stetit.
- 5 In Matrimonij promissione an possit alter alteri ab-
senti stipulari, ostendatur.

Cap. Sicut ex litteris: XXII.

Innoc. iij.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. In-
noc. *Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Hen-*
ric. Butr. Anchar. Panorm. Prepol. Casal. in an-
not. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Ximen. Tole-
tan. in concordantijs. vtriusque Iuris cum legibus Ca-
stella p. 1. & 2. Viuiam. in rationale lib. 4. Iuris Pon-

tificij *pag. 14. Alagona in compendio Iuris Canonice*
pag. 563. refertur ab Anton. August. collect. 3. De-
cretal. lib. 4. tit. 1. cap. 1.

Probat hic tex. sponsalia irritari per subse-
quens Matrimonium valide celebratum cum
alia persona, vt per Surd. *conf. 164. n. 11. Hen-*
ric. in summa lib. 11. cap. 14. §. 2. Gutier. de Ma-
trim. cap. 27. n. 1. cum seqq. Menoch. de arbit. casu
455. n. 9. Lessi de iust. lib. 2. cap. 40. n. 74. Coninck
diff. 23. dub. 4. n. 38. Boracina de Matrim. quest. 1.
puncto 7. n. 2. Sanch. eod. tract. lib. 1. dispnt. 48. d. princ.
vbi n. 3. resoluit priora sponsalia hoc casu omni-
nino extincta esse, ac proinde soluto Matrimo-
nio nullam illam perniciendi obligationem su-
peresse, & n. 5. aduertit quod si sponsus ea spe
virginem violasset teneretur soluto Matrimo-
nio eam ducere, non vi sponsalium, quæ extin-
ctæ sunt, sed ratione damni illati, nisi iam
aliunde esset satisfactum.

Priora vero sponsalia de futuro non dissol-
uuntur per posteriora iuramento firmata, quia
hoc casu non datur fortius vinculum sicut in
priori, nec iuramentum obligare potest cum
fuerit de re iniqua, & in præiudicium tertij iux-
ta reg. non est obligatorium de reg. iur. lib. 6. quare
ita tenet Gutier. *de iuram. confirmat. p. 1. cap. 51.*
n. 6. Couar. de spons. p. 1. cap. 4. in princ. n. 3. Ma-
tienso ad rub. tit. 1. gloss. 1. n. 44. lib. 5. nota recapit.
plures quos refert, & sequitur Sanch. d. lib. 1. disp.
30. n. 2. vbi n. 6. resoluit quod quando secun-
da sponsalia non fuerunt valida, quia contra-
hens primis ligatus erat, nec erat iusta reced-
endi causa, si ante celebratum Matrimonium
cum priori dissoluantur sponsalia, non tenetur
hic ad posteriora.

Nisi forsan, &c. Notatur ad hoc
quod liber fit il-
le à sponsalium fide si absque eius culpa spon-
salia prefixa termino impleta non sint, ita Co-
uar. *de sponsal. p. 1. cap. 5. in intro. n. 8. Greg. l. 7.*
verbo extensacion tit. 1. par. 4. Aegid. de Sacram.
& censur. tom. 3. disp. 23. n. 46. Valer. Reginal.
in praxi fori penitentie. lib. 31. num. 261. vers. 7.
Sanch. d. lib. 1. disp. 53. num. 1. vbi n. 5. resoluit
quod si tempore ipso, quo sponsalia contra-
hantur, apponuntur termini, tunc lapsus termi-
nus eximit ab obligatione illum per quem non
stetit: cum enim nullus sit contractus perfectè
initus, sed in ipsomet sponsalium contractu
terminus imbibitus sit, censetur adiectus ad ex-
tinguendam obligationem, & in hoc casu lo-
quitur text. in præfenti clarè demonstrans
in præfatis verbis terminum de quo agit in ipso-
met contractu interpositum fuisse. Vnde neces-
sarium est vt dicamus si sponsalibus iam con-
tractis tractetur ex intervallo de die celebrandi
Matrimonium lapsus termini neutrum libera-
re à sponsione, quia cum accedat contractui
sponsalium perfectè into censetur adiectus
potius ad sollicitandam, quàm ad extinguen-
dam obligationem, & in hoc posteriori casu
procedere potest reg. tex. in l. Celsus 27. §. 1. ff.

de recept. arbit. quicquid dicat *glof. hic verbo, ad statum*, contra quam sic conciliant ultra supracitatos DD. Gutier. de *Matrim.* cap. 24. nu. 6. Botacina *cod. trall.* q. 1. puncto 6. n. 6. Rebello de *obligat. iustitiae* lib. 4. q. 8. f. 4. n. 10.

- 5 *Cum L. Parochianus, &c.* Ex huiusmodi verbis colligitur speciale esse in Matrimonio promissione, ut possit alter alteri absenti stipulari, id est acquirere illi obligationem, & proinde non poterit promittens rescire etiam ante absentis acceptationem, ut per *glof. verbo nihil, in cap. ubi non est 30. q. 1. & Alex. de Nevo hic n. 15.* Verum Sanch. d. lib. 1. disp. 7. n. 32. id intelligit si alter stipulans contraheret promittendo pro absente Matrimonium, quia est mutus contrahens utrinque celest-ratus, & sicut stipulans potest cogi, ut curet, & faciat quod in se est, ad quod se obligavit, ita & promittens tenetur fidem servare, & ideo in presenti promissio, quam pater fecit de tradendo filiam firma est non ratione sponsalium, quia parentes ipsi ea contrahere non possunt pro filiis absque eorum consensu, cap. *vinc. 5. fin. de desponsat. impub. lib. 6.* sed ratione promissionis. Potest ideo stipulans antequam parti absenti intimet remittere hanc sponsonem, quia obligatio non est acquisita absenti, sed huic stipulanti, sed si intimaret absenti, & ille acceptaret iam non posset remittere: quia ius ut alter fidem sibi servaret cessat in absentem, in cuius favorem stipulatus fuerat.

SVM MARIVM.

- 1 *Dolletet referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Mutus, & surdus possunt contrahere Matrimonium.*
- 3 *Verba non sunt necessaria in Matrimonio carnali.*
- 4 *Edictum de Matrimonio est prohibitorium.*

Cap. Cum apud. XXIII.

- 1 *S* Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panorm. Præpos. Petr. Greg. Alex. de Nevo, Ximen. Tolet. in concord. *Utriusque Iuris cum legibus Castellæ* p. 1. & 2. Viuian. in *rationale* lib. 4. *Iuris Pontif.* pag. 15. Alagona in *compend. Iuris Canonici* pag. 564. refertur ab Antonio Augustino collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 3.
- 2 *An mutus, & surdus possint &c.* Ex his verbis colligunt aliqui mutum simul, & surdum non posse contrahere Matrimonium, ex eo quia cum in plurali numero loquatur videtur loqui de diversis, quorum alter mutus, alter vero surdus sit, ut per Flamin. de *resignat. benef.* lib. 3. q. 3. n. 26. Bullum in *Oeconomia canonica* classe 2. cap. 4. §. 7. lit. G. Caterum in contra-

rium est communis, & recepta Doctorum opinio asserentium posse mutum simul, ac surdum, si intellectum perspicacem habeat, ita ut signis edoceri possit quid sit Matrimonium, & signis iudicare consensum, valide contrahere sponsalia, & Matrimonium, quæ quidem resolutio ex hoc tex. probatur ubi in responsione sic dicitur, videtur si talis (nempe surdus, & mutus de quo erat questio) velit contrahere non debet sibi denegari, &c. ubi collocatur in singulari videtur intelligere de eodem vtroque morbo laborante: quare hanc sententiam defendunt Couar. de *spons. par.* 2. cap. 2. in fin. Greg. in l. 5. *verbo qui fuisse tit. 2. partita 4.* Donat. d. Fin. tom. 1. *commun. opinionum* lib. 5. tit. 2. n. 30. pag. 705. Cabib. Pereira in l. si curatorem, *verbo cum non absimile* n. 58. cum seqq. & de nominat. *emphyt.* q. 1. nu. 30. Matienso in *rub. tit. 1. glof. 1. nu. 67. lib. 5. nota recapit.* Spin. in *speculo testamentorum* glof. 9. *rub. nu. 3.* D. Barbosa in l. cum Prætor §. fin. nu. 29. ff. de *iudici.* Sanch. de *Matrim.* lib. 1. disp. 8. nu. 12. Gutier. *cod. trall.* cap. 8. nu. 1. cum seqq. Franc. Molin. de *ritu nuptiarum* lib. 1. comparat. 31. ampliante præcipue tres ultimo loco citati, etiam si aliquis sit simul mutus, surdus, & cæcus, &c.

3 Et sufficiat ad Matrimonium, &c.

Ergo in Matrimonio carnali verba non sunt necessaria etiam in ijs, qui loqui possunt, sed sufficit ut consensus contrahentium Matrimonium aliquo signo exprimat. Vide Viui. to. 1. *commun. opinionum* lib. 5. tit. 2. n. 59. pag. 307. Aegid. de *Sacram.* & *consensu* tom. 2. disp. 24. n. 65.

4 Quod cum prohibitorium, &c.

Notatur ad hoc quod edictum de Matrimonio est prohibitorium, ut per Menoch. de *presumpt.* lib. 6. *presumpt.* 16. n. 11. Perez l. 1. glof. 1. p. 5. *respon.* queritur præterea tit. 1. lib. 5. *Ordinam.*

SVM MARIVM.

- 1 *Dolletet referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Furiosus non potest Matrimonium contrahere.*
- 3 *Mente captus ratioms usu omnino destitutus Matrimonium contrahere non potest.*
- 4 *Ebruius christiatis tempore Matrimonium non potest contrahere.*

Cap. Dilectus. XXIV.

- 1 *S* Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchor. Panorm. Præpos. Marian. Socin. Petr. Greg. Alex. de Nevo, Ximen. Toletan. in concordant. *Utriusque Iuris cum legibus Castellæ* p. 1. & 2. Viuian. in *rationale* lib. 4. *Iuris Pontif.* pag. 15. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 564. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 4.

Probatur

2 Probat hic tex. furiosum non posse Matrimonium contrahere, vt per Couar. de spons. p. 2. cap. 2. n. 8. Greg. l. 6. verb. *el que fuesse* loco tit. 2. p. 4. Henr. in sum. lib. 11. cap. 13. n. 10. Spec. in spec. testa. glos. 10. rubr. n. 5. Cened. ad Decretal. collect. 148. n. 1. Valer. Reginal. in praxi feri pœnitent. lib. 31. n. 66. cum seq. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 8. n. 15. cum sequentibus, Gutier. eodem tract. cap. 8. n. 5. intelligentes supradictam conclusionem quando furiosus fuerit, mentis rationis vsum omnino destituit perpetuo iurore laboraret.

3 Vnde ex ratione huius tex. bene apprehenditur mente caprum rationis vsum omnino destitutum, sicut & furiosum Matrimonium contrahere non posse, vt tenent Couar. d. c. 2. n. 8. Henr. lib. 11. cap. 4. n. 3. Sanch. d. disp. 8. n. 15. Gutier. d. cap. 8. n. 12.

4 Sic etiam colligitur ebrium si ebrietatis tempore contrahat sponsalia aut Matrimonium dum rationis vsum orbatus est, nihil facere, quia libero consensu & debita deliberatione caret, tenent Couar. d. cap. 2. n. 9. Cened. d. collect. 148. n. 2. Sanch. d. disp. 8. n. 19. vbi n. 20. non immerito dubitat quid dicendum sit si ebrius & demens tempore sanæ mentis voluntatem habuerit contrahendi sponsalia aut Matrimonium, illamque tempore ebrietatis, aut dementiæ exequantur.

5 In glos. [furor] ibi (quandoque tamen furiosus per dilucidam interualla redit ad sanam mentem) Aduerte quod si furiosus habeat dilucidam interualla, & dubitetur an actus ab ipso gestus, sit gestus tempore furoris vel interualli, in dubio præsumitur gestus tempore furoris, vt tenet Menoch. de præsump. lib. 6. pr. jump. 45. n. 63. Mascard. de probat. concl. 39. n. 4. Sanch. d. disp. 8. n. 17. Cald. Perciara questionum forens. conf. 24. n. 4. cum sequentibus Gutier. d. ca. 8. n. 14. Valer. Reginal. d. lib. 31. n. 68. Furor enim præsumitur durare omni tempore, & illa dilucidam interualla, quia sunt per accidens minime præsumuntur, Molina de primogen. lib. 2. cap. 9. n. 30. Ioseph. Ludou. tom. 3. comm. opinionum tit. de prob. concl. Vinea vers. infertur 193. pag. milib. 477. Menoch. d. præsump. 45. n. 18. & conf. 374. n. 45. Mascard. concl. 824. n. 4. Molina de iustit. tract. 2. disp. 136. n. 3. Sanch. d. n. 17. vers. & ratio est, Valas. cons. 145. n. 13. & 14. Farin. sigm. crim. p. 1. tit. F. verbo furiosus n. 317. cum seq. Limita tamē nisi ex actus qualitate, qui ita bene gestus est vt ostendat non factum esse eo demente, præsumatur gestum tempore sanæ mentis, ex Menoch. d. præsumptione 45. n. 66. & Matensis in rub. tit. 1. glos. 1. n. 67. lib. 5. noue recopil. Sanch. d. n. 17. vers. limita tamen, Farin. d. verbo furiosus n. 316. cum seq.

6 In eadem glos. ibi (et tunc si contrahat tenet) Notatur ad hoc quod furiosus habens dilucidam interualla potest eo tempore sponsalia & Matrimonium contrahere; tunc enim rationis vsum paricipet, qui ita bene gestus est vt ostendat non factum esse eo demente, præsumatur gestum tempore sanæ mentis, ex Menoch. d. præsumptione 45. n. 66. & Matensis in rub. tit. 1. glos. 1. n. 67. lib. 5. noue recopil. Sanch. d. n. 17. vers. limita tamen, Farin. d. verbo furiosus n. 316. cum seq.

7 In eadem glos. ibi (sed pone quod mulier &c.) Notatur ad hoc quod necessarium non est consen-

sus vtriusque coniugis simul tempore præstari, sed satis est temporis mora intercedente consensus ab vtroque præstari, modo ille prioris coniugis reuocatus non sit ita Couar. de spons. p. 2. cap. 4. in initio n. 7. Brunel. de sponsal. conclus. 3. n. 2. Greg. l. 10. verbo ni consentient tit. 1. part. 4. Petr. de Ledesma de Matrim. q. 45. art. 3. dub. 2. Viuald. in cand. libro aureo p. 1. tit. de Matrim. n. 42. Fr. Eman. in summa rom. 1. cap. 216. n. 8. Azeued. l. 2. n. 20. ad fin. tit. 16. lib. 6. noue recopil. Henr. in sum. lib. 11. cap. 3. n. 6. Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 32. n. 3.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Verba necessaria non sunt in Matrimonio contrahendo sed satis sunt in quibuscunque signa consensum exprimentia.
- 3 Annulli inmissos, & recipio si præcesserint verba vnius operantur verbum expressum alterius.
- 4 Sponsalia sunt si sponsus habito tractatu inter amicos de Matrimonio contrahendo misit artas, vel iocalia, nihil aliud exprimentis, & sponsa acceptauit.

Cap. Tuæ fraternitati. XXV.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Holstien. Anchar. Butr. Henric. Panorm. Præpos. Marian. Socin. Petr. Gregor. Alex. de Neuo, Cened. collect. 21. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 4. Iuris Pontific. pag. 15. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 564. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 5.

2 Nam & mutus sine verbis potest contrahere. Ergo verba necessaria non sunt in Matrimonio contrahendo, sed satis sunt in quibuscunque signa consensum exprimentia ita Couar. de sponsal. p. 2. cap. 4. in init. n. 1. Viator. in summa de Matrim. n. 250. Brunel. de sponsal. concl. 14. n. 2. Bellarm. lib. 1. de Matrim. cap. 8. ad 2. obiectionem, Iacob de Grassijs in aureis decis. p. 2. lib. 1. cap. 12. n. 10. ad finem, Caroc. in tract. de iuram. decis. q. 11. 13. princip. n. 2. & 3. Viui. opin. 488. n. 1. Fr. Eman. in sum. tom. 1. cap. 216. n. 5. Nau. in man. cap. 22. n. 20. Greg. l. 5. verbo palabras tit. 2. p. 4. Petr. de Ledesma de Matrim. q. 45. art. 2. dub. 2. Humada l. 2. gl. 2. n. 2. tit. 1. p. 1. Gama de Sacram. præstan. vltim. supplicio damnatis q. 4. n. 6. Spino in speculo test. glos. 15. princip. n. 3. & 13. Mozz. de contractib. tract. de sponsalib. tit. de substantiis spons. n. 4. & tract. de Matrim. tit. de spons. Matrimony n. 2. Mascard. concl. 1024. n. 2. Bartholom. ad Ledesma de Matrim. dub. 17. fol. 1271. D. Gutier. de Matrim. cap. 46. d. n. 10. Frat. Basil. Ponc. de impedimentis Matrimony cap. 29. §. 1. a princ. Matrim. in rub. tit. 1. glos. 1. n. 22. lib. 5. noue recopil. Soar. de Sacram. q. 60. art. 8. disp. 2. scilicet 1. & 2. Henr. in sum. lib. 11. cap. 2. nu. 6. plures per Cened. ad Decretal. collect. 21. & alios per Sanch. qui hanc opinionem sequi-

sequitur d. diffus. 31. num. 5. ubi n. 6. respondet ad hunc tex. quatenus dicit verba esse necessaria quoad Ecclesiam, id est quoad clariorem probationem, vel viliā ad meliorem probationem; vel potest intelligi de verbis non propriè factis, ita ut amplectantur & omnia signa, quibus perinde ac verbis exterius exprimitur consensus inter ad Matrimonium requisitus, secundum Valer. Reginal. in praxi fori penitentialis lib. 3. n. 17. Et etiam multipliciter respondet Franc. Molin. deriv. in nupt. lib. 1. comp. 3. n. 67. cum seqq.

3 In glos. [verba 3] ibi (& idem erede si per alios contrahatur subsequente annuli subbarratione.) Notatur ad hoc quod si verba vnius præcesserint immisio annuli & recipio operantur verbū expressum alterius, & consensum, ut per Menoch. de præsump. lib. 3. præsump. 2. n. 4. Mascari. de probat. concl. 1024. n. 3. & 3. Sanch. de Matrim. lib. 3. diffus. 22. n. 1.

4 Sic etiam quādo habito tractatu inter amicos de Matrimonio contrahendo ipsius misit arrhas, vel iocalia nihil aliud exprimens, & sponsa acceptavit, sunt sponsalia, quia hoc est sufficiens mutue promissionis signum quando sponsa de tractatu constituitur. Ita Henricus in summa lib. 11. cap. 13. num. 6. addens idem esse si pecanias nomine sponsaliorum mittat, Sanch. d. diffus. 22. n. 5. Gu-tier. de Matrim. cap. 12. n. 3.

5 In glos. eadem ibi (verba & signa) imo potius dicere debebat per disinctionem signa, vel verba, ut advertit Perez l. 2. glos. 3. pag. 208. tit. 7. lib. 3. Ordinum. & tunc confirmaretur resolutioni Doctorum, quos sup. retuli n. 2. hoc cod. cap.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sponsalia non iudicantur matrimonium in foro conscientie si sponsus dixerit se ad sponsam accessisse animo fornicario.
- 3 Intentioni secundum quam verba proferuntur standum est in foro conscientie.
- 4 Verbo quod quis non expressit mente non videtur cogitasse.
- 5 Protestatio, qua alter coniux protestatus est ante Matrimonium se nolle per quæcunque verba postea a se dicta Matrimonium contrahere, non prædest Matrimonium postea iuxto.
- 6 Diffusio forte regulariter est nota dubitationis.
- 7 Confessio: arcana remeare non licet, ut Matrimonium aliquod probetur.
- 8 Matrimonij quæ sit materia & forma ostenditur.

Cap. Tuanos XXVI.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collectar. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Prapof. Mar. Socin. Pet. Gregor. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantijs. Versusque Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viuiam in rationali lib. 4. Iuris Pontificij

pag. 16. Alagona in cõpendio Iuris Canonici pag. 164. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 1.

- 3 Probat hic tex. quod in foro interiori animæ (quem conscientie appellamus) si sponsus diceret se ad sponsam accessisse affectione fornicaria non coniugali no iudicatur illa sponsalia Matrimonium, secus tamen in foro exteriori, ut per Couar. de sponsal. p. 1. cap. 4. §. 1. n. 9. Menoch. de præsump. lib. 3. præsump. 1. n. 21. & 120. Nam si quis non habuit contrahendi animum Matrimonium non est contractum, idem Menoc. conf. 335. n. 13. Quia in foro conscientie standū est intentioni secundum quam verba proferuntur. Boracina de Matrim. q. 1. p. 1. c. 1. d. n. 14.

4 Quod qualiter tibi constiterit non videmus. Notatur ad hoc quod verbo quod quis non expressit mente non videtur cogitasse, ut per Card. Tusch. tom. 8. lit. V. concl. 89. n. 3.

In glos. [Mulierem] ibi (sed pone quod aliquis protestetur, &c.) Notatur ad hoc quod protestatio, qua alter coniux protestatus est ante Matrimonium se nolle per quæcunque verba postea a se dicta Matrimonium contrahere, non prodest, sed adhuc præsumitur ab ea discessum esse Matrimonio postea initio, ut per Nauar. in manu. cap. 22. n. 78. & alios citatos à Sanch. de Matrim. lib. 2. diffus. 45. n. 18. ubi n. 19. intelligit si fiat altero ignorante, aut si scilicet vel diffinit protestationi, secus tamen si ea protestatio fiat altero coniuge sciente, & consentiente, de quo etiam Couar. de spons. p. 2. cap. 2. n. 3. Mascari. de prob. concl. 1248. n. 12. Matien. in rub. tit. 1. glos. 1. n. 66. lit. 5. non recipi.

6 In glos. [videtur forte] Hæc dictio regulariter est nota dubitationis, Rebuffi. in coment. ad l. 38. vers. forte ff. de verb. sig. & in cõpendio almet. num. 71. Cened. practicarum, & Canonæ. quæstion. singul. 36. n. 1. Card. Tusch. tom. 3. lit. D. concl. 281. num. 1. Ego ipse de distinctionibus & clausul. diff. 109. n. 2. ubi numeris sequentibus alia videre poteris de hac dictione.

7 In glos. [Qualiter] ibi (in penitentiali indicio, in quo cuiuslibet est credendum, &c.) Notatur ad hoc quod archanum Confessionis reuellare licet ut Matrimonium aliquod probetur, ut per Roman. in l. si non specialis res penul. C. de testam. l. 1. §. in l. 1. §. busius iudic. n. 6. ff. de iustit. & in l. patre furioso n. 7. ff. de his qui sunt sui. vel alie. Iuris, Callian. com. 1. vers. ad secundum præsuppositum n. 17. Contrarium tamen verius est, & sequuntur Couar. de spons. p. 2. cap. 8. §. 1. d. n. 9. Salz. ad Bernar. in pract. cap. 109. lit. A. vers. sunt ex nobis, Mascari. concl. 377. d. n. 4. Menoc. de præsump. lib. 4. §. 95. n. 3. Gu-tier. Canon. quæstion. lib. 1. cap. 11. n. 50. Nec huic veriori sententiae repugnat glos. in presenti. nam si ea diligenter introspiciatur non dicit nec intelligit Confessionem factam in foro Penitentiali posse adduci in foro iudiciali, sed tantum in cod. foro penitentiali, ut non obscure demonstrant verba

verba illa (hoc ei confessus fuit in penitentiali iudicio in quo culibet est credendum) exponere verbum in quo, id est in quo iudicio penitentiali, & non iudiciali, dum de hoc foro iudiciali nulla fuerit facta mentio, & ideo ad illud relatio fieri non potest.

- 2 In glof. [Nec forma] ibi (pro substantia est ibi confessus, & pro forma verba, &c.) Notatur ad hoc quod consensus contrahentium est materia, verba autem, quibus illi exprimentur, forma, quia consensus informatur per verba, ita Navar. in manu. cap. 2. n. 20. Alex. de Neuo hic n. 25. Humada l. 2. n. 19. in fine tit. 1. par. 1. Vel melius dicere poteris contrahentes esse materiam, verba autem formam, prout tenent Couar. de spons. p. 2. cap. 1. §. 1. n. 8. Zambrian. in decis. casuum consensu cap. 7. de Matrim. in prin. n. 2. & hanc partem esse vetam ac tenendam dicit Gutier. de Matrim. cap. 41. n. 1. vers. tertia. Denique si magis placeat cum receptiori DD. opinione dicere poteris verba, & signa, quibus consensus exprimitur, esse sibi inuicem materiam, & formam, & huius partis auctores sunt Bellarmin. Soar. Ledesma. Spin. Fr. Eiman. & alij quos refert, & sequitur Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 5. n. 6.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Fama non sufficit ad impediendum Matrimonium adhibitis de contraria fama clarioribus probationibus.
- 3 Consanguineorum iuramentum admittitur contra famam, quia impedit Matrimonium.
- 4 Officiis se offerunt ad testificandum creditur in materia in qua agitur de peccato emendo.
- 5 Fama ad impediendum Matrimonium non debet esse priuata.
- 6 Scandalum quando timetur ex Matrimonio inter contrahentium consanguineos potest Index illud contradicere.

Cap. Cum in tua. XXVII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. In noc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Anchar. Butr. Panorm. Prapof. Mari. Socin. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs, & in suis legibus Castella p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 17. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 305. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 2.

- 2 Vel contra famam. Notatur ad hoc quod non satis est fama ad impediendum Matrimonium adhibitis de contraria fama clarioribus probationibus vt per Navar. in cap. sacerdos de penitent. dist. 6. n. 27. Masc. de prob. concl. 1031. n. 14. Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 71. n. 16.

- 3 Huiusmodi iuramentum exhibeas propinquorum. Ergo ad deponendum contra hanc famam ad-

mittitur consanguineorum iuramentum vt per Masc. de prob. concl. 1031. n. 16. Anton. Gabr. commun. tit. de criminal. concl. 8. nu. 44. Menoch. de arbit. casu 241. n. 4. & casu 454. n. 1. & 2. Sanch. de diffinit. 91. n. 17. Gutier. de Matrim. cap. 36. n. 15.

- 4 Sponte oblata. Notatur ad hoc quod in materia in qua agitur de peccato emendo testi se offerenti ad testificandum creditur, vt per Hippol. sing. 140. ad finem.

- 5 In glo. [licet fama.] Intellige quod fama ad impediendum Matrimonium non debet esse priuata, id est si constat iudici vt priuata, quamvis ei facultatem det ad inquirendum, & recipiendum probationem de illa; ita Abb. & Alexan. de Neuo, quos refert Sanchez de diffinit. 71. n. 15. locus dicentes quando aliquid constat iudici vt notorium, quamvis enim id non probetur potest Index iuxta illud iudicare: qui etiam aduertunt posse Iudicem ea fama priuata ductu per se ipsum de plano, & sine aliquo ordine iudiciali diligenter de impedimento inquirere.

- 6 In glof. [scandalo.] Notatur ad hoc quod quando scandalum timetur ex Matrimonio contrahentium consanguineos, potest & debet Index contradicere Matrimonium, vt per Menoch. conf. 1. n. 44. & 66. Gutier. canon. quest. lib. 1. cap. 10. n. 20. & 23. Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 71. n. 13.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Metus an irritet ipso iure Matrimonium.
- 3 Metus cadens in constantem virum quo iure irritet Matrimonium, ostenditur.
- 4 Matrimonium coactum non transformatur per copulam substantiam metu graui coactam.
- 5 Metus cadens in constantem virum quis dicatur.

Cap. Consultationi. XXVIII.

Honor. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. In noc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Anch. Butr. Panorm. Prapof. Mari. Socin. Petr. Gregor. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs, & in suis legibus Castella p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 17. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 305.

- 2 Erunt non immerito audienda. Ergo metus non irritat ipso iure Matrimonium, sed femina metu passa audienda est vt Matrimonium irritetur. Sed hac verba alij sensum habent, decidit enim tex. audiendum esse feminam non vt Index rescindat Matrimonium, metu contractum, sed vt declaret esse irritum, vt aduertit Sanch. de Matrim. lib. 4. disp. 12. n. 26. in prin. ac proinde illa est vera conclusio Matrimo-

trimonium contrarium metu cadente in constantem virum ad illum finem iniuncto incusso esse nullum in utroque foro, ad quod citavi supra plures Doctores.

Notatur etiam ad hoc quod Matrimonium in metu cadente in constantem virum contrarium iure positum irritatur, ut per Nauar. in man. cap. 22. n. 50. Henric. in summa lib. 11. cap. 9. n. 1. & 3. plures quos refert & sequitur Sanch. d. lib. 4. disp. 14. n. 3. resstandem, quibus addo Azor. in pr. moral. p. 1. lib. 1. cap. 11. q. 6. & pr. in elem. cap. 4. lib. 2. cap. 2. n. 11. Valer. Reginal. in praxi forensi penitent. lib. 31. n. 75. Et licet hæc opinio verior sit, contraria tamen, quæ ait metum cadentem in constantem virum irritare Matrimonium iure Diuino, & naturali probabilitate non caret, etiq. sequuntur Couar. de spons. p. 2. cap. 3. q. 5. n. 6. Matien. ad rub. tit. 1. glof. 1. n. 189. lib. 5. nona recap. Molina de iustitia & iur. d. 2. disp. 326. in solutione ad secundum Barbosa in rub. ff. soluta Matrim. p. 4. n. 30. Paul. Comitoli responsor. moralium lib. 3. q. 122. Basil. Ponc. de uoluntat. Matrimony q. 29. s. 13.

4. *Nec ea eandem carnaliter accessum habuit.* Ergo Matrimonium coactum ratificatur per copulam subsecutam metu graui extortam, ut tenent Paludan. Gabr. Soc. Angl. Vega, & alij citati à Sanch. d. lib. 4. disp. 18. n. 13. Verum multò probabilior est sententia contraria, quæ ait nullo modo esse Matrimonium quando aliquis metu graui cogitur contrahere & consummare, ita Abb. hic in fine Præp. n. 2. & Alex. de Neuo n. 10. Nauar. in man. cap. 22. n. 51. ad fin. Petr. de Ledes. de Matrimonio q. 47. art. 3. dub. penal. Menoch. de pr. p. 1. lib. 3. pr. sum. p. 4. n. 31. cum sequentibus, Henric. d. cap. 9. n. 7. Sanch. d. disp. 18. n. 15. vbi ait tex. in presenti, & similes tantummodo probare Matrimonium coactum per copulam voluntariam ratificari.

5. *Qui potuit cadere in constantem virum.* Aduerte hæc verba magis prouerbij loco pro eo metu, qui non leuis, & vanus est, accipienda esse quàm ut verbis inhaerendum sit: unde sufficiet metus, qui cadat in feminam constantem, quare pensandum est ad annullandum Matrimonium, aut alios contrahentes à femina metu celebratos quid femina conitans tunc metueret pensata naturali feminarii inconstantia, qui bus à natura inest minor animi vigor, corporisq. fortitudo, ita Sanch. d. lib. 4. disp. 3. n. 3.

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Pena adiecta contractui sponsalium est prorsus irrita, & siudem violans non tenetur in utroque foro tam solvere.
3. Pena promissa in sponsalibus vel Matrimonio quam solus non tenetur, artha autem sit assensu.
4. Pena etiam promissa à parentibus vel consanguineis metus adiecti contractui sponsalium est irrita.

5. Amplia quamuis pena sit modica attentio contra benecium dignitate.
6. Pena adiecta contractui Matrimonij quamuis non possit exigi, potest tamen exigi interesse consensum in damno emergens.
7. Penas apponere in sponsalibus an sit peccatum mortale, remissum.

Cap. Gemma. XXVIII.

Greg. ix.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Buttr. Anchar. Panorm. Prapof. Marian. Soein. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concorda. dantijs utriusque iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 181. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 566.
2. Probat hic tex. penam adiectam contractui sponsalium esse prorsus irritam, ac proinde diff. violantem non teneri in utroque foro tam soluere, ita Couar. de sponsalibus p. 2. cap. 3. s. 7. num. 5. Greg. l. 39. verbo *la pena* tit. 11. par. 5. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 30. n. 2. Chamer. cap. 2. de Matrim. dub. 9. Nald. verbo *sponsalia*, num. 10. Card. Tufib. tom. 7. concl. 401. n. 3. Gutier. de Matrim. cap. 17. d. p. iur. Bonaein. red. tract. q. 1. p. 1. ult. Quidam uis Molin. de iustitia, disp. 151. 1. res. dub. Aegid. de Sacram. & consor. tom. 2. disp. 22. dub. 5. n. 29. & alij sentiant posse penam apponi soluendam ab eo, qui iniuste dissoluerit sponsalia.
3. Dubium facit cur pena promissa in sponsalibus vel Matrimonijs non valeat nec exigi possit ut supra citati DD. asserunt, artha autem sic, ut habetur in l. 1. tit. 6. de spons. Imprimis Constant. de spons. cap. 1. n. 8. cum sequenti, Couar. d. s. 7. n. 7. Anton. Gomez. l. 50. Tami. n. 12. Aegid. d. disp. mat. 22. dub. 3. n. 14. Sanch. d. lib. 1. disp. 31. n. 9. & alij ab eo citati asserunt eam esse rationem, quia pena facilius promittitur cum verbo tantum promittatur soluenda in futurum: artha vero maturiori consilio traduntur, cum statim, & ipso facto tradatur, ob idque ius aliter disposuit in arbis, quia in penis, eo quod quilibet procliuor sit (ut ait Bart.) ad verba de ore, quàm ad pecuniam ex crumena depromendam. Verum licet hæc differentie ratio sit communiter recepta, tamen magis placet illa, quam adducit consultius noster Valasclus consulat. 2. n. 1. vbi ait veram esse rationem differentie, quia artha datur in signum & ad securitatem rei gestæ: pena vero non pro securitate, sed ut ad nuptias adstringantur contrahentes.
4. Amplia principalem tex. conclusionem procedere etiam si pena sit promissa à parentibus, vel consanguineis, ut per las. in l. 1. n. 9. ff. de in lra. vocan. Greg. l. 39. verbo *quæritur* tit. 11. par. 5. Azubed. l. 2. n. 3. tit. 2. lib. 5. nona recap. Matienso in rub. tit. 1. glof. 2. n. 2. cod. lib. 5. Sanch. d. disp. 30. n. 2. & lib. 4. disp. 4. n. 8. Gutier. de Matrim. cap. 17. n. 2. Amplia etiam quamuis pena sit modica attentio contra.

contrahentium dignitate, vt per Couar. d. 9. n. 5. Matienio, & Azuced diuersis locis. Gutier. cap. 17. n. 5. Sanch. d. l. a. diffusi. 10. n. 11 vbi n. 1. refoluit quod licet hæc pena exigi non possit, potest tamen exigi interesse cõstitens in damno emergenti de quo etiam Rebel. d. obligar. infra p. 2. lib. 4. q. 7. n. 5. Gutier. d. cap. 17. n. 1. Bonacina d. 1. puncto ultimo n. 6. Amplia etiã quamuis huiusmodi pena posita sit in sponsalibus cum iuramento, nam eo non obstante quia minime obligans ad rem illicitam, & pr. habuit pena solvenda non est, vt refoluit plures, quos recitauit, & sequuntur Sanch. d. lib. 1. diffusi. 32. n. 21. Gutier. d. cap. 17. n. 19. & 21. Bonacina d. puncto ultimo n. 2. qui quid oppositum sentiant Less. d. infra lib. 2. cap. 17. d. lib. 7. n. 6. Agid. d. diffusi. 23. d. dubio 5. n. 24. Amplia denique vt etiam nō valeat pena, qua coniuges fe obligant abstinentium ab alio coniugio post illud dissolutum, vt per Sanch. d. Matienio. lib. 7. diffusi. 38. n. 37. Vtrum vero sit peccatum mortale apponere in sponsalibus huiusmodi penas vide Sanch. d. lib. 1. diffusi. 30. num. 2. Gutier. d. cap. 17. n. 1. Agid. d. dubio 5. n. 23. Bonacina d. puncto 17. n. 1.

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. feriventes .
- 2 Sponsula de futuro per copulam subjunctam transit in M. anteaquam.
- 3 Matrimonia prae-sumpta cessant per Concil. Tridentin.
- 4 Probatio in contrarium non admittitur contra probationem Iuris & de Jure.
- 5 Fictio admittit probationem in contrarium.
- 6 Prasumptio Iuris, & de iure admittit probationem in contrarium per partis confessionem , & per testes legitimis.
- 7 Probatio contra prasumptionem Iuris & de Jure est valida parte non opponente, nisi agatur de iure publico, vel favore animæ.

Cap. Is, qui fidem XXX.

- 1 **S**per hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hoff. Henric. Boich. Butr. Anch. Panor. Prapoz. Maria. Socin. Pet. Greg. Alex. de Neuo, Casal. in annot. Cened. collect. 131. Ximen. Toletan. in concordantijs. *Trinque liris cum legibus Castell. p. 1. & 2. Viuiana. in rationali lib. 4. In 15 Pontificij pag. 19. Alagon. in cõpõndis liris Canonis pag. 366.*
- 2 Probat lib. tex. sponsalia de futuro per copulam subsecutam transire in Matrimonium, v. per Couar. de spons. p. 1. cap. 4. §. 1. n. 2. cum sequentijs. Tiraz. de retrahit. conuent. ad finem tit. n. 77. Victoria de Sacra. n. 241. cum seq. Greg. 13. Verbo conellit & 18. Verbo mas in tota tit. 1. part. 4. Palae. in repet. n. 6. de donat. inter viri & ux. §. 4. n. 1. Franc. Leo in de iura fori. rescript. p. 2. cap. 9. n. 18. Mafcar. de prob. cap. 1017. Franc. Molin. de estm nubent. n. 11. 1. comp. 10. n. 10. & comp. 13. n. 15. Menoch. lib. 1.

praeump. 1. n. 6. *cum sequentibus*: Gutier. de *Intram.* confirmat. p. 1. cap. 5. §. 11. 12. & de *Matrimonio* cap. 27. n. 4. Valer. *Regula in praxi forei* p. 1. c. 1. lib. 31. n. 2. *Inf.* 1. p. 1. pures per Cened. ad *Decret.* c. 1. lib. 1. c. 1. *can. 1.* Quae quidem conclusio adeo vera erit, ut etiam si sponfus praesente sponfa, & consentiente protestatus effect nolle per huiusmodi copulam Matrimonio contrahere, adhuc illud probatur ex ead. copula subsecuta post sponsalia, ut resoluunt Menoch. de *praeump.* 1. n. 15. Mafc. *col.* 1027. n. 11. Gutier. *de cap.* 51. n. 14. sic etiam quando quis vnā ex pluribus ducturum promittat, contra cognita postmodum carnaliter vnā ex illis, sponsalia illa transibant in Matrimonium cum ex., Menoc. de *praeump.* 1. n. 13 & 14. Spino in *speculo* *leg.* lib. 1. *princip.* n. 65. Sanchez. de *Matrim.* lib. 1. *deff.* 36. n. 8.

- 3
Hodie per Concil Trid *seff. 24. de reformatione*
Matrimony cap. 1. cecurrant Matrimonia præsump-
ta, ita vt et attentant sponsalia per copulam
sublecutam, vel alios actus occulte habitos iam
in Matrimonio non t. anteant, nisi consensus
verus, & expressus præter coram Parocho, ve-
telibus: unde DD. nostri Hispanici vix eo
conuenient tex. in præfenti lublatum fuisse Trid.
Conc. decreto in d. cap. 1. eorum omnium prior
huius sententia: antecor fuit Nau. vir memoi-
ans, & omnium, quos anteriora secula pepe-
runt in Divino, Canonico, & Cæsario lure docu-
issimus simul & pi.issimus in man. cap. 2. §. 1. 44. &
ante cap. 22. n. 28. quem sequuntur Perez, l. 1.
glof. 5. vbi sicunde corrigunt tit. 1. lib. 5. Ordina-
m. & l. 2. glof. 2. ante fin. vbi infestat etiam tit. 1. §. lib.
8. eiusdem Ordina. pag. 289. Azeved. l. 1. n. 29. &
37. tit. 1. lib. 5. nonne recip. l. 1. §. 4. n. 25. tit. 2. eius-
dem lib. 5. Martiensi. l. 1. n. 2. glof. 1. m. 3. §. 14. & lib.
2. eiusdem lib. 5. Gutier. canonice. lib. 1. cap. 18. n. 4. &
de Inuentione confirmat. p. 1. cap. 5. n. 12. c. non figg.
Spino d. glof. 15. n. 5. c. non sequentibus Henrici
in summa lib. 11. cap. 3. n. 7. Ceual. comment. contra con-
mun. q. 130. n. 7. & q. 604. n. 20. & q. 750. n. 34. Co-
ned. d. collect. 131. n. 1. Sanch. de Matrim. lib. 3. d.
finesat. q. 10. m. 3. optime Franc. Molina comparat. 10. d.
n. 13. & post vtrum illum insignem in hoc ex-
pressi fuerunt Itali, præcipue Menoch d. præsump.
l. 1. m. 99. Mascard. cronol. 119. n. 7. & alij ab ipsis r. cla-
ritas, quod quos hæc est recepti summa opinio, qui-
quid audacius quam par sit contrariam tenuer-
int lo Per. Bini. conf. 62. n. 33. Triuolin. dec. 20. n.
4. lib. 1.

- 4 *Contra presumptionē tamen, etc.*
Notatur ad hoc quod contra probationem iuris
et de lure non admittitur probatio in contrarium,
ut per Donat. a Fina tom. i. communia op. lib.
4. tit. 9. n. 369. pag. 512. Azaved. J. 4. n. 13. tit. 9. lib. 4.
non recip. Menoch. de presumpt. lib. 1. presump. 31.
et 60. Mafcar. de prob. conl. 132. Dyonijs. Paul. de
ver. q. notat. Patricius abul. sed. fecit. cap. 16. n. 12. Fa-
rin. in pract. crim. l. p. 4. q. 36. n. 1000. com. ff. de cen-
dit. collect. 131. n. 3. Alex. Trentacian. variatim resolu-
t. lib. 2. tit. de presumpt. resol. 2. Valaf. consule. 55.
n. 13.

n. 13. Aldretc de religioſa diſciplina tuenda lib. 2. cap. 7. n. 5. Fictio tamen admiſſit probationem in contrarium Gonzal. ad reg. 8. Cancellaria, gloſ. 31. n. 29.

- 5 Illa vero reſolutio deſumpta ex proxime citatis verbis huius tex. aliquas recipit limitationes, videlicet per partis confeſſionem, per eam enim præſumptio iuris & de iure admiſſit probationem in contrarium, vt per Turzan. com. 1. cōmuni. opm. lib. 4. tit. 9. n. 284 pag. 507. Donat. à Fin. d. n. 369. Menoch. remed. 1. recuper. n. 221. Hippol. conf. 17. n. 7. & 8. & conf. 127. n. 20. Maſcar. d. concl. 1222. n. 11. idem Menoch. d. lib. 3. præſump. 61. Itē & per teſtes legaliſſimos, Hippol. conf. 1. n. 77. Menoch. d. lib. 1. præſump. 64. Illud tamen aduerſum cluxi omni caſu admiſſam probationem contra præſumptionem iuris & iure parte non opponēte eſſe validam, vt reſoluūt Cal. J. Pereira de extinc. emphyteuſi cap. 17. n. 10. & Maſcard. d. concl. 1222. n. 18. vbi n. 19. limitat quando ageretur de iure publico, vel ſauore animæ.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur ſuper hunc tex. ſcribentes.
- 2 Sponſalia & Matrimonium quibus verbis contrahi conſueſcunt, ſolentur.
- 3 Verba in Matrimonio an ſint neceſſaria, reſuſſia.
- 4 Matrimonium de præſenti prius contractum perſectur ſecundo etiam copula carnalis conſumato.
- 5 Sponſalia priora diſſoluantur per Matrimonium eſſe alia contractum.
- 6 Annulum tradens vir ſecundum conſenſum coniugale expreſſum Matrimonium conſecutur contrahere.

Cap. Si inter. XXXI.

- 1 Super hunc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. Innocentius, Collectar. Zabarel. Ioan. Andr. Hoſtien. Henric. Boich. Anch. Butr. Panor. Præpoſ. Caſal. in annot. Petr. Greg. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantijs Verſusque Iuris cū legibus Caſtelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 20. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 566.
- 2 Probat hic tex. in prima eius parte, quod quando verba in contractū Matrimonij proferuntur de præſenti, vt ſi vir dicat accipio te in uxorem, hoc caſu contrahitur Matrimonium, quando vero ſonant in futurū, & denotant principium actus tantummodo, vt ſi vir dicat, promitto quod te ducam in uxorem, tunc ſolum contrahuntur ſponſalia, ita Menoch. conf. 368. n. 11. & 12. Maſcard. de probat. concl. 1331. Gutier. de Matrim. cap. 3. n. 2. cum ſeqq.

- 3 Verbis conſueſcis expreſſo. Ergo in Matrimonio verba ſunt neceſſaria, ſed pro veritate conſule Fr. Eman. in ſumma com. 1. cap. 216. n. 5. Hériq. in ſumma lib. 11. c. 2. n. 6. Valer. Regi. in præſi fori pœnit. lib. 1. n. 17. & 18. late Sâch. de Matrim. lib. 2. diſp. 31. & citatos ad cap. ſua 25. ſup. hoc tit.

- 4 Etiamſi ſis carnalis copula ſubſequuta, &c. Notatur ad hoc quod Matrimonium de præſenti prius contractum præſertur ſecundo etiā carnali copula conſumato vt per D. Barbos. ad rub. ſſ. ſolur. Matrim. p. 2. n. 82. vbi etiam agit de difficultate illa ex reg. Iguates C. de rei vend. quæ hinc reſolutioni obſtat, & n. 85. poſt alia dicit quod ideo primum Matrimonium de præſenti præſertur ſecundo Matrimonio copula conſumato, quia cum ex primo Matrimonio dominium corporis ad potentiam copulæ ſit tranſlatum in vxorē, non poteſt ille, qui iam dominus nō eſt ſui corporis, illud in aliam vxorem tranſferre ad candorē copulæ, arg. cap. quod autem ſup. de inſerptat.

- 5 Verum ſi inter ipſos &c. Notatur ad hoc quod priora ſponſalia diſſoluantur per Matrimonium cum alia contractum, vt per Sanchez. de Matrim. lib. 1. diſp. 48. Gutier. eod. tract. cap. 27. à princ. Valer. Regi. in præſi fori pœnitent. lib. 31. n. 260. Vnde ſi ſponſalia ſint contracta cum duabus, & ſecunda fuerit carnaliter cognita præſumitur cū ea Matrimonium in præiudicium prioris ſponſalæ, ita Menoch. de præſump. lib. 3. præſump. 1. n. 17.
- 6 In gloſ. (Dicente) ſibi (per immiſſionem annuli) Notatur ad hoc quod ſi vir ſecundum conſenſum coniugalem expreſſum annulum tradiderit, Matrimonium conſecutur contrahere, vt per Coſuat. de ſponſ. 2. cap. 4. n. 3. à princ. & in Verſ. id nomen, Menoch. de præſump. lib. 3. præſump. 2. n. 4. Maſcard. de prob. concl. 1024. n. 2. & 3. Sanchez. de Matrim. lib. 1. diſp. 22. n. 3. Gutier. eod. tract. cap. 12. n. 2.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur ſuper hunc tex. ſcribentes.
- 2 Præſumptio proueniens ex copula non prouenit ex niſu, & conatu ad illam.
- 3 Niſus ad copulam facit præſumi adulterium.
- 4 Conatus non reputatur pro actu perſeſſo.
- 5 Affectus non præſumitur niſi ſequatur effectus.

Cap. Adoleſcens. XXXII. & vlt.

- 1 Super hunc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. Innocentius, Collectar. Zabarel. Ioannes Andr. Hoſt. Henric. Boich. Anch. Butr. Panor. Præpoſ. Mari. Socin. Petr. Greg. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concord. Verſusque Iuris cum legibus Caſtelle p. 1. & 2. Viuian. in ration. lib. 4. Iuris Pontificij pag. 20. Alagona in compend. Iuris Canon. pag. 566.
- 2 Probat hic tex. quod etſi præſumatur contractum Matrimonium inter ſponſos ob ſubſequutā copulam carnalem, tamen præſumptio hæc non inſurgit quando copula verē ſecuta non fuit, ſed ſolum interuenit niſus, & conatus ad eam, vt per Menoch. de præſump. lib. 1. præſump. 21. n. 2. & præſump. 57. n. 1.

De Desponsatione impuberum. Tit. II. 25

1 *Licet scpe nifus fuerit.* Faciens sci-
quid potuit, ita quod per eum non fletit perue-
nendo ad actum proximum, & immediatum, vt
per Boer. *decif.* 316. n. 1. nihilominus tamen ex
hoc præfumiur adulterium Petz l. 2. *glof.* 3. pag.
291. *col.* 2. tit. 15. lib. 8. *Ordinam.*

4 *Cum conatus non habuiffet effe-
ctum.* Notatur ad hoc quod conatus non re-
putatur pro actu perfecto Boer. *d. decif.*

5 316. n. 2. Nam affectus non punitur, nisi fequa-
tur effectus Duen. *reg.* 35. Thomas de Thomaf.
in floribus legum *reg.* 18. Aloyf. Rice. in collect. *decif.*
fionum p. 5. collect. 1895. Bened. Aegid. in comment.
ad l. x. hoc iure *ff. de iustit. & iure p.* 1. cap. 7. n. 32.
Franc. Galet. in margarita casuum *conferentia*, verbo
affectus. Brun. à Sole in locis commun. *cod.* verbo, Fa-
rit. in praxi *crim.* p. 1. q. 17. n. 49. Card. Tusc. *tom.* 2.
lit. C. *concluf.* 544. quorum aliqui limitant in
delictis atrocissimis, videlicet in crimine læsæ
maiestatis, simoniz, falsissimij, veneficij, & in
volente aliquem veneno perimere.

Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 568. *refertur*
ab Ant. August. *collect.* 1. *Decret.* lib. 4. tit. 2. c. 2.

2 *Omnino debet hoc adimplere.*

Ergo debet filius de præcepto implere sponsa-
lia, quæ pater ipsius nomine contraxit, tum ex
illo verbo, debet, quod importat de sui natura
necessitatem, vel præceptum. n. vt referunt citati
per me de *dition. & clausul. d. 63. tom.* quia adeft
etiam dictio, omnino, quæ præcisam necessita-
tem importat, vt etiã resoluunt citati per me de
tract. *d. d.* 206. n. 3. Quare ita hanc partem per hunc
tex. tuerunt Sot. in 4. *d. d.* 39. q. 1. *art.* 4. *concl.* 3. Na-
war. in man. cap. 14. n. 15. Fr. Emman. in *summa*
tom. 1. cap. 231. n. 6.

3 Alij vero melius verba prædicta huius tex.
intelligunt non de præceptis, sed de honestatis de-
bito: sic *glof. b.* verbo *delet*, quam sequuntur in
præfenti Io. And. n. 8. Zabarr. n. 1. Butr. n. 4. Anch.
etiam n. 4. Abb. n. 7. Henric. Boich. n. 4. Prapof.
n. 4. & Alex. de Neuo n. 13. Sarm. *selectum* lib. 1.
cap. 13. n. 8. Petr. de Ledefina de *Matrimoni.* q. 43.
art. 2. ad fin. Henric. in *summa* lib. 11. cap. 13. n. 13.
Sanch. de *Matrimoni.* lib. 4. *d. d.* 33. n. 3. Rebel de obli-
gat. *iustitia* p. 2. lib. 4. de *sponsal.* q. 6. Valer. Reginal.
in praxi *fori* p. 2. lib. 31. n. 23. Bonacin. de *Matri-*
moni. q. 1. *puncto* 4. n. 9. *vers.* *me oblat* cap. 1. Nam ve-
rum est quod licet filius vel filia patris consen-
sum honeste exigat ad Matrimonium, tamen eo
non petito tenet contractus coniugalis, vt per
Covar. de *spons.* p. 2. c. 3. n. 1. Petz l. 1. *column.* 8.
glof. c. se *qualiter* tit. 15. lib. 5. *Ordinam.* pag. 285.
Bonac. *crim.* p. 1. verbo *Matrimonij* lib. 1.
Menoch. *conf.* 69. n. 19. *cl.* 1. *q. 99.* & *conf.* 198. n. 38. &
de *arbitr.* casu 453. n. 8 & de *presump.* lib. 4. *presump.*
189. n. 55. Franc. Viui. Neapol. *decif.* 523. n. 3. Gama
Lusitana *decif.* 314. n. 1. Ceual. *commun. contra*
commun. q. 503. n. 30. Baptista Costa de *falsis* *sententia*,
& *ignorantia* *reg.* 11. Bernard. Grævius ad *præli-*
cam *Camern Imper.* lib. 2. *concl.* 95. *considerat.* 1. Et

4 filius quoad contrahendum Matrimonium est
ita liber, & sui iuris, vt non teneatur parenti il-
lud præcipienti obedire sub aliqua lethali cul-
pa, nisi quando multò increffet parentum, vt fi-
lius tale Matrimonium incat, veluti si esset me-
dium ad graues inimicitias componendas, quæ
essent inter parentes, & consanguineos eorum
cum quibus esset contrahendum Matrimonium, vt
per Pet. de Ledefina de *Matrimoni.* q. 47. *art.* 6. *d. d.*
2. *concl.* 2. Menoch. *conf.* 69. n. 28. & 31. Fr. Em-
man. in *summa* *tom.* 1. cap. 201. n. 6. Henric. in *summa*
lib. 11. cap. 6. n. 6. D. Barbosa in l. 1. *ff. solutio*
matrim. p. 4. n. 37. Sanch. *d. d.* 33. n. 4. Saur. in *class*
regia lib. 7. cap. 5. n. 12. Ceual. *d. d.* 503. sub n. 33. Ber-
nard. Grævius. *d. concl.* 95. *conf.* 1. n. 8.

5 Verum licet prædictus intellectus ad nostrū
tex. communis sit, & receptus, tamen ci acquie-
scere nunquam potui, offendit enim eius litteræ
Ideo aduertendum duxi præcipuum filiorum cu-
ram ad patrem ea ætate, quæ se gubernare non
possunt, pertinere, adeft vique ad 14. annum Ari-
stot. lib. 5. *de iurib.* n. 4. cap. 6. D. Tho. 2. 2. q. 100. *art.* 2.

De Desponsatione impube- rum. Tit. II.

Super hanc rub. scripserunt Zabarel. Io.
Andr. Anch. Butr. Panor. Prapof. Marian.
Socin. Alex. de Neuo, Durand in *breuiario*
aureo Iuris Canonici, & in *speculo Iuris*
sub hoc tit. lib. 4. Stephan. Ranchin. in *continuat. ti-*
tularum Decretal. Ioan. de Londris in *breuiario*
Sanctorum Canonum, Petr. de Rauona in *compen-*
dio Iuris Canonici, Martin. Mesnart. in *epitome*
Decretal. Dani. Venator. in *analyfi methodica Iuris*
Pontificij, Goffred. & Host. in *sum.* huius tit. Alex.
Cassan. & Anastaf. Germon. in *paratitulis ad quin-*
que libros Decretal.

SVM MARIUM:

- 1** Doctores referuntur super hunc tex. *scribentes.*
- 2** Verbum, debet, importat de sui natura necessitatem.
- 3** Filius de honestatis debito tenetur adimplere sponsa-
lia, quæ pater ipsius nomine contraxit.
- 4** Filius, vel filia licet patris consensum honeste exi-
gant ad Matrimonium, tamen eo non petito tenet
contractus coniugalis.
- 5** Filius quoad contrahendum Matrimonium non ten-
etur parenti illud præcipienti obedire.
- 6** Refertur nouus intellectus ad tex. in *præfenti.*

Cap. Tua nos. I. Hormisda.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc.
Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric.
Butr. Anchor. Panorm. Prapof. Marian. Socin.
Alexand. de Neuo, Ximen. Tolcan. in *concor-*
dantijs *trinsque Iuris canonici* *Collec.* p. 1. &
3. Viuian. in *rationali* lib. 4. *Iuris Pontif.* pag. 22.

12. & quodlib. 2. art. 27. Sot. in 4. diff. 27. q. 2. art. 2. Ledesma in 2. 4. q. 9. art. 10. Covarr. lib. 3. Variarum cap. 3 q. n. 3. & ideo si pater filium religioni offert, vel eum collocat Matrimonio non poterit vsque ad 14. annum contradicere, sed dicitur in patris voluntate vsque ad eam aetatem perseverare, cum infirma illa aetas non habeat voluntatem sanam, l. furiosus ff. de reg. Iuris, perfectio aut 14. anno bene potest repugnare & resistere, & sic fuit intelligenda Iura, quae dicunt, Monachum facit paterna devotio vel professio, s. vsque ad decimum quartum aetatis annum facit Monachum paterna devotio, postea vero perfectio 14. anno professio voluntaria proficiscens cap. si virum, ap. cum sumus sup. de regularibus, cap. monachum 20. q. 1. unde iam colligitur ad nostrum tex. vera interpretandi ratio, quia hic minor septennio contraxit sponsalia, & pater pro eo, & ita vsque ad 14. annum non potest dissentire, quo impleto vel ratificare, vel dissentire potest cap. 1. 20. q. 2.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Praeceptum de quo in hoc tex. obligat ad mortale.
- 3 Sponsalia contrahentes ante septennium an peccent mortaliter, ostenditur, & n. 4.
- 5 Episcopus potest dispensare vt impuberes Matrimonio copulentur.

Cap. Vbi non est. II. Nicol.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collectar. Zabar. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Anch. Butr. Panorm. Prapof. Mar. Socin. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantijs, & trusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuiam. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 33. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 568. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 4.

2 Districtius inibemus ne aliqui, etc.

Ergo huiusmodi praecipuum de quo in tex. obligat ad mortale, vt docent Petrus de Ledesma de Matrim. q. 43. art. 2. dub. 3. Henric. in summa lib. 11. cap. 13. n. 13. Sanch. de Matrim. lib. 2. diffin. 17. d. prime. Valer. Reginal. in praxi forensi tit. lib. 31. n. 171. res. notandum est secundo.

- 3 Sed maximum dubium est an tex. in praesenti intelligatur de sponsalibus, in quo dubio duae sunt Doctorum sententiae sibi inuicem contrariae. Prima ait tex. in praesenti etiam loqui de sponsalibus, ac per consequens contrahentes sponsalia ante septennium peccare mortaliter, nisi vrgentissima necessitas, vel ignorantia legis illos excuset, ita gloss. verbo coniungantur, in praesenti quam hic sequuntur Host. sup. eod. verbo, Io. Andr. n. 1. Anch. n. 3. Butr. n. 7. & Alex. de Neuo n. 10. Henric. d. cap. 13. n. 13. Bonacina de Matrim. q. 1. puncto 4. n. 6. resolucentes etiam pueros ante septennium sponsalia contrahentes peccare mortaliter si tunc habeant rationis usum, & obigno-

rantiam legis non excusentur.

- 4 Verum altera sententia probabilior, & receptior tenet tex. in praesenti non intelligi de sponsalibus, & sic nullo modo esse culpam laethale contrahere sponsalia ante septennium, quia hic tex. dicit non coniungantur, at sponsalia non sunt proprie coniunctio, sed coniunctionis promissio, & cum res penalis, & prohibitoria sit non est extendenda ultra proprium significatum, tunc quia si pueri ante septennium rationis usum delituti sunt, non habent culpam, & nihil prorsus agunt, sed more pſtati verba proferunt, si autem visus rationis septennium praevenerit, ea esset aetas Canonibus praescripta ad sponsalia, vt resolutum citati DD. ad cap. inueni n. 9. sup. de sponsal. Quare hanc partem merito tuerent Sanch. d. diff. 17. n. 4. Aegid. de Sacrament. & censuris tom. 2. diff. 31. dub. 5. n. 54. Gutier. de Matrim. cap. 2. n. 14.

Notatur ad hoc quod

- 5 Nisi forte, etc. Episcopus potest dispensare vt impuberes Matrimonio copulentur, ad illamque pertinere cognitionem an causa sit iusta vt Matrimonium ineant, videlicet quando sunt prope aetatem, & dubium est an malitia ea suppleat, ita Henric. d. cap. 13. num. 12. vbi dicit dispensationem valere pro vtroque foro, refert Sanch. de Matrim. lib. 7. diff. 10. q. n. 12. sequitur Bonacina de Matrim. q. 1. puncto 4. n. 11. & sentire videtur Valer. Reginal. in praxi forensi tit. lib. 31. n. 171. res. notandum est secundo, quos refero ego ipse de officio, & potestate Episcopi p. 2. allegat. 33. n. 20. vbi addo summum Pontificem voluisse dispensationem de qua hic tacite Episcopus concedere cum illam sibi non referuasset, iuxta resoluta per me dicto tractatu allegat. 33. n. 17.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Feminae cur citius pubescant quam masculi, ostenditur.
- 3 Matrimonium ante pubertatem inuicem validum est, si ad sit potentia generandi, & sufficiens discretio ad se obligandum.
- 4 Masculini, & feminae ante pubertatem non presumuntur apti ad generationem.
- 5 Potentia generandi ante pubertatem an aliquando existeret, ostenditur.

Cap. Puberes. III.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collectar. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panorm. Prapof. Mar. Socin. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantijs, & trusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuiam. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 33. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 568. Desumitur ex D. I. lib. 11. ethymol. cap. 2. & refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 7.

- 2 Quamvis tardissime pubescat. Hic curiosè interrogari potest cur feminæ citius

et ius pubescant quàm masculi, & respondebitur hoc totum naturæ tribuendum, quæ mulieres citius admoveat generationi, sicut enim est brevioris vitæ, ita citius perferitur, vide Tiraq. l. 6. c. 1. p. 6. n. 38. Gutier. in antihæm. puberum n. 1. & 2. C. si adversus vendit. & remissiuè de Matrim. cap. 3. n. 17. in fine.

3 **Et generare iam potest.** ad hoc quod validum est Matrimonium ante pubertatē initum sit tunc ad sit potentia generandi, & sufficiens discretio de se obligandum, ut per Couar. de spons. p. 2. cap. 3. Cened. ad Decretal. collect. 18. n. 3. & 6. latè Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 104. n. 1. cum seqq. ubi n. 4. resoluit quod in dubio nec masculus, nec femina præsumuntur apti generationi ante diem pubertatis ætatem completā, de quo etiam Sord. conf. 364. n. 33.

5 Nec mirum est, quod ante pubertatē ad sit potentia generandi, Salomon enim in decimo, vel undecimo anno genuit Roboam; Achaz eiusdem ætatis Ezechiam genuit; pater novem annorum nutritum gravidavit, ut refert D. Greg. lib. 4. dial. relatus à glos. in sum. 30. q. 1. & D. Hieron. epist. 32. ad Vitalē presby. narrat se audivisse idem de puero decem annorum: de quibus omnibus vide si lubet Tiraq. 4. gl. 1. p. 6. n. 37. Couar. d. cap. 3. n. 5. Henric. lib. 11. cap. 13. n. 11. in commento lit. P. Ferrer in consuet. Cataloniae glos. 1. n. 12. Pineda in Monarchia Ecclesiæ lib. 3. cap. 22. q. 4. ante fin. Nauar. conf. 39. n. 13. sub tit. de sponsalib. in antiqu. ubi etiam refert puellam decem annorum peperisse in regno Neapolitano, & Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 104. n. 39.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sponsalia requirunt ætatem septem annorum completorum.
- 3 Ætatem eandem ad sponsalia. & diversam ad Matrimonium cur Ius præscripsit in viris & feminis, ostenditur.
- 4 Impedimentum publicæ honestatis non oritur ex sponsalibus contractis cum minore septennio.

Cap. Litteras. IV. Alex. iij.

5 **Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Buttr. Anchar. Panorm. Præpos. Mar. Socin. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs Viriisque Iuris cum legibus Castelle p. 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 24. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 568. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 5. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 1. cap. 2.**

3 **Antequam septimum annum compluisset.** Ergo septennium completum desideratur in sponsalibus, ut per

Couar. de spons. p. 1. cap. 2. n. 2. Perez l. i. glos. 1. res. qua autem, tit. 1. lib. 5. nona recop. Henric. in summa lib. 11. cap. 13. n. 9. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 16. n. 2. Gutier. cod. tract. cap. 2. n. 1. cum seqq. Bonac. cod. tract. q. puillo 4. n. 1. cum seqq. qui etiam resoluunt sponsalia contracta ante septennium malitia ætatem non supplente esse nulla, nisi paulò ante septennium contracta sint, vel post legitimam ætatem expressè vel tacitè ratificentur.

4 **Matrimonium non dissolvas.** Ergo ex sponsalibus contractis cum puella minore septennio, non oritur impedimentum publicæ honestatis, ut per Sot. in 4. disp. 41. q. 1. uita, art. 2. res. unde siue habens defectum ætatis, Veract. in speculo coniugatorum p. 1. art. 52. res. secunda conclusio, & Steph. de Gaeta in repet. cap. ad limina 30. q. 1. n. 4. n. 485. quos refert Cened. ad Decretal. collect. 19. n. 3.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sponsalia nulla ob defectum ætatis postquam illa advennerit, expressè, vel tacitè ratificari possunt.

Cap. Accessit. V.

1 **Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Buttr. Anchar. Panorm. Præpos. Mar. Soc. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs Viriisque Iuris cum legibus Castelle p. 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 25. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 568. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 6. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. p. 6. cap. 7.**

De materia vide dicta ad cap. præced. quod concordat cum textu in præsent.

2 **Si consensus postea non accedit.** Ergo sponsalia nulla ob defectum ætatis postquam illa advennerit expressè vel tacitè ratificari possunt, ut per Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 16. n. 3. Gutier. cod. tract. cap. 2. n. 8. & 9.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Iuramentum defendendum est viro super copula habita cum virore ad viam domum traducta, & quomodo id intelligi debeat, declaratur.

- 3 Iuramento viri dicentis se copulam habuisse cum impubere non est standum.
 5 Verba (circa duodecimum) quomodo intelligenda.
 6 Pubertati proximum quando quis dicatur relinquatur Iudicis arbitrio.

Cap. Continebatur. VI. Alex. iij.

1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Prapof. Mari. Socin. Casal. in annot. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concord. Viri- que Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viu. in ration. lib. 4. Iuris Pontif. pag. 26. Alag. in compend. Iuris Canon. pag. 369. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 8. & est post Concil. Lateranen. p. 6. cap. 10.

Si id firmaverit iuramento.

2 Notatur ad hoc quod viri super copula habita cum vxore ad eius domum traducta, & cum eo cohabitante deferendum est iuramentum vt per Viu. tom. 1. commun. opin. lib. 5. tit. 2. n. 3. Versi. d. i. c. r. c. o. Mascard. de prob. concl. 312. n. 23. & concl. 452. n. 14. & concl. 410. n. 12. cum seqq. Farin. de delict. p. 4. decis. 32. n. 1. & Rota decis. 28 r. n. 4. in collect. nouiss. Intelligi procedere extante sola assertione viri & mulieris, nam stabitur tunc viro iuranti non autē mulieri vt tex. habet, si verō per alias probationes mulier intentionem suam & assertionem probaret, tunc magis stabitur mulieri, quam viro quamuis iurato, cum tex. hic, & similes locū habeant cum mulier non probat contrarium, ita Tiraq. de retract. tit. 1. §. 4. gl. 1. n. 1. Mascard. d. concl. 312. n. 25. & concl. 1410. n. 15.

3 Vtrum autem standum sit iuramento viri dicentis se copulam habuisse cum impubere, questio est non contemnenda, in qua verior tenet opinio non fac esse id iuramentum, quia tex. in præsentibus in vers. si autem, diuificari debet à præcedentibus in facto, & in iure, ob particulam illam aduersatiuam, autem, iuxta tex. & DD. per me citatos de dictionib. & claus. dist. 37. & ideo debet intelligi dum ibi dicitur puellam pubertati proximam à viro cognitam non esse: ab eo separandā quando ea copula sufficienter probatur; quando autem paulo ante ibi dicitur standum iuramento viri in hac copula intelligitur quando femina pubes est. ita Alex. de Neuo in præsentibus n. 322 Säch. de Matrim. lib. 7. disp. 104. n. 33. quicquid Abb. hic n. 7. Butr. n. 10. & Prap. n. 3. resoluunt standum tali iuramento, ac indicari Matrimonium si puella proxima fuerit pubertati, vt in vndecimo anno, vel circa duodecimum.

4 In decretis. In Concil. apud Compend. c. 20. vt est apud Burchard. lib. 9. Decret. cap. 42. & Iudin. f. 8. cap. 280.

5 Aetati proxima, &c. Intellige de vndecimo & pro, & non de plene perfacto, & verba alia, ibi, vel circa duodecimum, intellige de semestri ante finem duodecimi Menoch. de arbitr. casu 57. n. 54.

6 In glos. [Proxima,] ibi (potest dici quod cum distat à pubertate per sex menses.) Hæc glossa dicit pubertati proximum dici eum, qui ab ea per sex menses distat, sequuntur hic Innoc. n. 1. Anch. n. 4. Zabarel. n. 3. & 6. Alex. de Neuo n. 23. in fine, & Abb. n. 9. vbi refert valde notandum ad statuta loquentia de proximo alicui atati, vt talis dicatur quando ab illa sex mensibus, aut minori spatio distat. Verior tamen est illorum opinio, qui totum reliquerunt iudicis arbitrio, ex quorum numero sunt Couar. de sponsalib. p. 2. c. 5. n. 5. & in Clem. si furiosus p. 3. in iurto n. 5. Duenh. reg. 259. limit. 3. Mich. Grassi. tom. 1. commun. opin. lib. 2. tit. 4. n. 24. pag. 339. Gutier. in auth. Sacramenta puberum n. 4. C. si aduersus vendi. Menoch. de arbitr. casu 57. n. 21. Surd. conf. 364. n. 32. Farin. in praxi crim. p. 3. q. 92. n. 12. & p. 4. decis. 72. n. 3. & in collect. 1. decis. Rote nouiss. decis. 246. n. 4. Ceual. commun. q. 291. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 104. n. 40. Valer. Reginald. in praxi fori pœnitent. lib. 31. n. 172. & seq. vbi etiam tenet pubertati proximum posse dici illū, qui habet discretionē ad coniugalem consensum intelligendum, & potentiam ad carnalem copulam, quæ quidem potentia, ac proximitas ad pubertatem cognosci potest tribus modis. Primus est quando inter personas Matrimonio coniunctas intercedit copula carnalis. Secundus quando quis ante pubertatem habet copulam cum quacunque persona. Tertius ex signis corporis de quibus omnibus plenē Sanch. d. disp. 104. n. 24. cum seqq.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Impuberes duo si sponsalia contrahant neuter potest ante pubertatem rescire, pubes tamen factus potest quilibet.
- 3 Impubes sponsalia contrahens si factus pubes non reclamauerit ea ratificari censetur.
- 4 Sponsalia inualida dissolui possunt absque Iudicis autoritate vbi adest certitudo cause, & facti.
- 5 Pubes cum impubere contrahens nunquam rescire potest nisi impubes cum pubes factus fuerit reclamauerit.
- 6 Pubes prius factus potest statim rescire, nec tenetur pubertatem alterius expectare quando sponsalia à principio ambobus impuberibus contracta fuerant.
- 7 Sponsalia impuberum ita firmantur iuramento, vt neutri liceat pubertatem adepti rescire.
- 8 Iuramentum quando in sponsalibus non interuenit, an sint iniuri compellendi, remissum.
- 9 Approbatum semel non potest reprobari.

Cap. De illis. VII.

1 S Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocentius Collectar. Zabarel. Ioan. And. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Prapof. Mari. Socin. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs Viri que Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuitan. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 27. Alag. gona

gonia in compendio Iuris Canonici pag. 569. refertur ab Anton. Auguft. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 9. & est post Concil. Lateran. par. 26. cap. 26.

2 Probat hic tex. quod si duo impuberes sponsalia contrahant, neuter potest ante pubertatem rescire, pubes tamen factus potest quilibet, ita Cou. de sponsalib. p. 1. cap. 5. §. 1. m. 1. Greg. d. 7. Verbo extusation tit. 1. p. 4. Veg. lib. 6. summa cap. 105. Viuald. in candelabro aureo p. 1. de sponsalib. cap. 5. m. 44. Barthol. à Ledefma dub. 11. de Matrim. post concil. 4. Nau. conf. 2. nu. 2. sub hoc tit. in antiq. & conf. 1. in nouis, Gutier. canonice lib. 1. cap. 18. m. 10. Petr. de Ledefma de Matrim. q. 43. art. 3. casu 10. Marienl. in rub. tit. 1. glof. 1. n. 51. lib. 5. noui recop. Henric. in sum. lib. 11. cap. 13. n. 5. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 51. n. 6. Gutier. eod. tract. cap. 29. d. princip. etiam resoluens tex. in presenti esse intelligendum de impuberum sponsalibus.

3 Cum ad annos illos perueneris re-
clamaueris: Si vero non reclamaueris, quāuis expresse sponsalia non ratificet, indissolubilia manebunt, quia eo ipso quod non reclamatur videtur in ea priori voluntate persistere; ita post Host. tenet Sanch. d. diff. 51. n. 15. vbi n. 16. resoluti dissoluta manere sponsalia si impubes ante pubertatem resiliat ab eis, & postea non mutet cum dissensum, nec amplius recorder post pubertatem, & n. 14. tenet illo casu posse impuberem factum puberem à sponsalibus rescire, si statim pubertate adepta resiliat, & intelligit illud statim triduo ante, vel post pubertatem.

4 Iudicio Ecclesie poterunt inimicem
separari. Ergo sponsalia inualida non propria, sed iudicis auctoritate sunt dissolueda, vt per Innoc. hic n. 7. n. 18. Sed verius est vbi adest certitudo causæ, & facti nullam desiderari iudicis auctoritatem, vt tenet Nau. in man. cap. 22. n. 25. Greg. d. 8. Verbo mas em todas tit. 3. p. 4. Fr. Emman. in sum. cap. 245. m. 1. 1. 1. 1. Camerac. cap. 2. de Matrim. ad fin. Emman. Sa. Verbo sponsalia 1. Aegid. de Sacram. & consor. m. 2. disp. 23. dub. 8. Valer. Regin. in praxi fori parit. lib. 3. n. 268. Gutier. de Matrim. cap. 35. n. 4. Bonacin. eod. tract. q. 1. p. 10. n. 5. cum seqq. Sanch. d. lib. 1. disp. 69. a princ. vbi n. 11. respondet tex. in presenti nolle esse necessarium Ecclesie iudicium, sed tantum iubere vt Ecclesiasticus Iudex si corā ipso impubes adepta pubertate reclamauerit, eū separet.

5 Mulier autem, &c. Notatur ad hoc impubere contrahens nunquam rescire potest, nisi impubes cum pubes factus fuerit modo supra relato reclamauerit, vt per omnes in presenti. Henric. d. cap. 13. n. 5. & cap. 14. n. 7. Nau. conf. 2. alias 3. in nouis sub hoc tit. vbi etiā resoluti non posse puberem etiam de consensu impuberis rescire, quia ob fragilem ætatem impubes consensu sufficienti ad sponsalium dissolutionem caret, sequitur Sanch. d. disp. 51. n. 10. Gutier. de Matrim. cap. 29. n. 8. Valer. Reginald. in praxi fori pæ-

nit. lib. 31. num. 261. res. 6. in fine.

- 6 In glof. [Minoris.] Quicquid hæc glossa inuoluat tu dic prius puberē factum posse statim rescire, nec teneri pubertatem alterius expectare, nā tex. hic n. res. Si vero, loquitur quādo is, qui tpe sponsalium erat impubes factus pubes reclamatur, at vero in res. mulier qñ sponsalium tēpore pubes erat, & reclamatur ante impubere existēte; ita in presenti Host. super verb. negauerit, lo. And. m. 4. Anch. m. 3. Abb. n. 5. Alex. de Neuo n. 15. & 16. & alij, quos refert & sequitur Sanch. d. disp. 51. n. 9.
- 7 In glof. [Iudicio.] Notatur ad hoc quod sponsalia impuberū ita firmantur iuramento, vt neutri liceat pubertatem adepto rescire, sequuntur hic lo. And. m. 4. Anch. m. 4. Abb. n. 6. Præp. n. 1. Ale. de Neuo n. 13. Cou. de sponsalib. p. 1. c. 5. §. 1. m. 3. & in 1. quāuis potest p. 3. §. 1. m. 1. Henric. lib. 11. c. 14. n. 7. & alij, quos refert & sequitur Sanch. d. disp. 51. n. 22. vbi n. 23. asserit iuramentum hoc vt firmet sponsalia præstandum esse ab impuberibus doli capacibus. Gutier. d. cap. 29. n. 12.
- 8 In ead. glof. ibi (si vero iuramentum non interuenit in sponsalibus non sunt inuicem compellendi.) Contra hanc glof. insurgit Perez l. 1. glof. 1. col. 6. res. ex his inferitur, tit. 1. lib. 3. Ordinar. pag. 3.
- 9 In glof. [Semel.] ibi (arg. quod semel probatum est amplius non possum reprobari.) Vide Tho. de Thomassetis in floribus legum reg. 37. Surd. conf. 18. n. 2. & conf. 35. m. 41. & decis. 132. m. 4. Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 6. n. 9. Mari. Antonin. vari. lib. 2. resolut. 30. n. 25.
- 10 In ead. glof. ibi (item arg. quod contrahens claudicat.) Vide Perez l. 3. glo. 1. pag. 184. in finit. 7. lib. 3. Ordinar.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Ante pubertatem non licet rescire à sponsalibus præsumptis.
- 3 Sponsalia de futuro per copulam substantiam transeunt in Matrimonium.
- 4 Nisus ad copulam facit præsumere potentiam ad id.
- 5 Impuberem posse procreare, & generare possibile, & contingibile est.

Cap. A nobis. VIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. lo. And. Host. Henr. Burr. Anch. Panor. Præp. Mari. Socia. Alex. de Neuo. Ximen. Tolet. in concord. Versusque Iuris cum legibus Castelle p. 2. Viu. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 28. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 570. refertur ab Anto. Auguft. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. c. 10.
- 2 Collige ex hoc tex. quod sicut à sponsalibus veris non licet rescire ante pubertatem, ita neque à præsumptis, quæ resultant ex Matrimonio per verba de presenti ab impuberibus contracto, vt per Cou. de sponsal. p. 1. c. 5. §. 1. m. 1. Ant. Cuch. lib. 5. in finit. mai. tit. 30. m. 80. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 51. n. 7. Gutier. eod. tract. cap. 29. n. 12.

3 *Nisi carnalis commixtio, &c.*

Notatur ad hoc quod sponsalia de futuro per copulam subsequantur transeunt in Matrimonium de quo plures citavi Doctores *ad cap. is, qui fidei* 30. *sup. de sponsal.* Et Matrimonium sustineri si proximus pubertati attetuerit copulā tenet Surd. *conf. 364. n. 3.* nam nifus ad copulam facit praesumere potentiam ad illam *Cou. de sponsal. p. 1. cap. 4. §. 1. n. 20.* Menoch. *de praesumpt. lib. 3. pr. §. 2. n. 53.* Sanch. *lib. 7. disp. 104. n. 26.* Verba tamen textus non verificantur in omni defloratione, sed in ea, quae interuenit cum his, qui a natura habiles sunt ad generandum, vel ad concipiendum *Farin. Rota de res. 246. a. n. 11. in i. collect. nouiss.*

5 *Cum interdum illa, &c.*

Est enim possibile, & contingibile impuberem posse procreare, & generare, vt per Ferr. *in consil. Cataloniæ. gloss. 1. n. 12.* & de pluribus generantibus in nono, decimo, & vndecimo anno mentionem feci *ad cap. puberes 3. n. 4. sup. hoc tit.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium contractum ante legitimam aetatem validum est si malitia suppleat aetatem.
- 3 Sponsalia ante septennium valide contrahuntur malitia supplente aetatem.
- 4 Potentia generandi ante pubertatem quomodo probetur, & ex quibus dignoscatur, ostenditur.
- 5 Malitia quando dicatur supplere aetatem ostenditur.

ij. Cap. De illis. IX.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Boich, Buttr. Anchor. Panorm. Præpos. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs versisque *Luris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 28.* Alagona in cõpendio *Iuris Canonici pag. 570.* refertur ab Anton. August. *collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 12.* & est post Concil. Lateranens. p. 50. cap. 41. *vers. de illis vero.*
- 2 Probat hic tex. validum esse Matrimonium contractum ante aetatem legitimam si malitia suppleat aetatem, vt per Cou. *de sponsalib. p. 2. cap. 5. n. 3.* Tiraq. in l. 6. *connub. gloss. 1. p. 6. n. 38.* & in *præfat. primog. n. 181.* Costa in *capssu pater p. 1. verbo impubes n. 8.* & *seq. de resam. lib. 6. Greg. l. 6. verbo la fabledoria tit. 1. part. 4.* Henric. in *sum. lib. 12. cap. 7. n. 1.* Cened. *ad Decretal. collect. 18. n. 2.* Cald. Pereira in l. si curatorem verbo *vel aduersary dolo n. 55.* Surd. *conf. 364. n. 1.* Valeri. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 31. n. 172.* Sic etiam malitia supplente aetate valide contrahuntur sponsalia ante septennium *Vival. in candelabro aureo p. 1. tit. de sponsalib. n. 14.* Petr. de Ledesma *de Matrim. q. 43. art. 2. dub. 2.* Perez. l. 1. *vers. secunda opinio, tit. 1. lib. 5. Ordin. Henric. lib. 11. cap. 13. n. 9.* Sanch. *de Matrim. lib. 1. disp. 19. n.*

9. & alios citavi *ad cap. 3. n. 9. sup. de sponsalib.*

4 *Quod potuerunt copula carnali coniungi.*

Idest si de facto se coniunxerint vt interpretatur Host. hic, vnde potentiam generandi ante pubertatē nullatenus probari posse nisi per actuale copulam, & dum de hac non constiterit minimè posse dici malitiam supplere aetatem ad Matrimonium petitam resoluunt Tancred. & Host. in *cap. puberes sup. hoc tit.* vbi etiam Henric. n. 3. D. Antonin. p. 3. *tit. 1. cap. 19. in princ. col. 3. immediate ante vers. & quia scimus.* Sed verius est posse potentiam ad copulā ex signis probari, quamvis copula nondum habita sit, quia tex. in presenti ponderat propinquitatem pubertati, ac cocundi potentiam vt impuberis Matrimonium valeat, sentit ergo potentiam non ex sola copula probari, sed ex alijs quoque signis, nam alijs non potentiam, sed potius copulam ipsam ponderaret, ita hic Innoc. & Ioan. And. n. 3. Abb. n. 4. Præp. n. 1. & Alex. de Neuo n. 8. *Cou. d. cap. 5. n. 3.* Per. l. 2. *verbo de quatorze tit. 15. lib. 8. Ordin. Menoc. de arbit. casu 58. n. 8.* Surd. *conf. 364. n. 1. in fine.* Sanch. *d. disp. 104. n. 28.* Basil. Ponci. *de impedimentis Matrim. cap. 32. §. 5. vers. sed quæres,* vbi etiam dicit signa arbitrio Iudicis cum medicorum consilio relinquenda, qui loquentur inspecta aetate, qualitate corporis, educatione, soli & cœli natura, feminis etiam effusione, si aliquando id continget, alias etiam conjecturas adducit Sanch. *vbi proxime n. 29.* vbi dicit quod Iudex arbitrabitur inspecta personæ qualitate, membrorum dispositione, ac valetudine bona.

5 *Cum in eis aetatem suppleuisse malitia videatur.*

Quando scilicet possunt copula carnali coniungi, vnde nomine malitia intelligi solam generandi potentiam, atque ita in quacunque aetate hæc adit posse valide iniri Matrimonium resoluunt Canonistæ nostri in *d. cap. puberes 3. hoc tit.* Brunel *de sponsal. concl. 28. decl. 3. n. 9.* Perez. l. 1. *vers. rursus non obstat, tit. 1. lib. 5. Ordin. pag. 3.* Sed multò probabilius est nomine malitia supplente aetate ad Matrimonium petitam comprehendere potentiam ad copulam, ac prudentiam, & discretionē ad intelligendam consensus coniugalim vim, vt per Abb. *hic n. 4.* & Alex. de Neuo n. 7. *Cou. d. cap. 5. n. 3.* Siluest. Tabien. Sor. Henric. & alios, quos refert, & sequitur Sanch. *d. disp. 104. n. 21.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Nifus ad copulam facit presumere potentiam ad illam.
- 3 Confessione coniugis aduersus se ipsam quare in hoc tex. fitur.
- 4 Confessione coniugis contententis Matrimonium esse contractum in præiudicium sui ipsius statuitur.

Cap. Attestationes. X.

Urban. iij.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Buttr. Anch. Panorm. Præpof. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Ximen. Tolet. in concord. *Verisq. luri cum legibus Castellæ* p. 2. Viuian. in *rationali lib. 4. Intra Pontifici pag. 29. Alagona in compend. luri Canonici pag. 370. refertur ab Antonio Auguft. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 13.*
- 2 **Et licet nifus fuiffet** Quia nifus ad præfumere potentiam ad illam vt per Cou. de *fponfalib. p. 1. cap. 4. §. 1. n. 20. Menoch. de præfumpt. lib. 3. pref. 2. n. 32. Corraf. lib. 3. mifcolan. cap. 4. n. 6. Henric. in *sum. lib. 11. cap. 13. n. 11. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 104. n. 26. Bafil. Ponci. de impedimētis Matrim. cap. 32. §. 3. ref. fid. queret.**

- 3 **Mulier tamen credit fe virginem euafiffe.** Ideo hic confessioni coniugis aduersus fe ipfam statim; quia confitetur ea, quæ ius ipsum nifit contrarium probatio ostendit, præsumit: confessa mulier iure virum nõ dum puberem virginatæ tentasse claudrum perfringere: præsumit Ius hunc adhuc impuberem impotentem, nec copula aptum, aut coniunctioni muliebri, et licet si malitia (vt glos. ait) ætatem suppleret, item cum confessa hoc mulier fuisset fe virginem euafisse facile præsumitur, cum qualitas hæc fit à natura indita, Abb. Zabarel. & alij in cap. 1. de adulter. Ayim. conf. 166. n. 5. Mafcard. cencl. 1450. à n. 1. Menoch. lib. 6. pref. 89. à prior.

- 4 In glos. [Euafisse.] Nota dari confessioni coniugis contententis Matrimonium esse contractũ & valuisse in præiudicium fui ipsius, ac proinde sufficere etiam confessionem alterius coniugis pro Matrimonio stantis absque fama, sequitur Cou. de *fponf. p. 1. cap. 4. §. 1. n. 4. nifinquit, fit aliqua collusionis præfumptio: propter quod collusionis periculum relinquatur iudicis arbitrio an talis confessio vtriusque coniugis pro Matrimonio stantis sufficiens sit, ita Menochius de arbit. casu 103. n. 9. Mafcard. de probat. concl. 1035. n. 31. Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 45. n. 35. quicquid in re tam ardua huiusmodi confessionem non sufficere asserant multi, quos refert & sequitur Menoch. de præfumpt. lib. 3. pref. 1. n. 9. cum seqq. & conf. 13. n. 3. & distinguat Franc. Motin. de ritu nupt. lib. 1. comp. 19. n. 39.*

- 5 In glos. [Circa] [ibi] (forte posset menses.) Notatur ad hoc quod pubertati proximus dicitur is, qui per sex menses à pubertate distat, vide tamẽ pro veritate quæ dixi ad cap. 5. n. 16. sup. hoc tit.

SVM MARIVM.

- 1 **Dolloret refertur super hunc tex. scribentes.**

- 2 **Metus reuerentialis nifus mine aut verba illi adiungatur, non cadit in virum constantem.**
- 3 **Metus reuerentialis datur in omni illo qui iure aliquo subiectionis alteri subij.**
- 4 **Sponsalia metu graui contracta non firmantur iuramento.**
- 5 **Metus status post sponsalia inita est infa casu facile dissolvens.**

Cap. Ex litteris. XI.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Ancharan. Buttr. Henric. Boich, Panorm. Præpof. Marian. Socin. Petr. Gregor. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordant. *Verisq. luri cum legibus Castellæ* p. 1. & 2. Viuian. in *rationali lib. 4. Intra Pontifici pag. 29. Alagona in compendio luri Canonici pag. 370. refertur ab Antonio Auguft. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 14.*

- 2 **Ubi nolens & inuita minis partem impulsa, &c.** Ergo solus metus reuerentialis, nifus

mitis, aut verbera, aut alius metus grauis illi adiungitur, non cadit in virum constantem, ac proinde nec annullat Matrimonium, nec alios contractus rescindit, ita Couar. de *fponf. p. 1. r. 3. §. 6. n. 7. & Hippol. fing. 347. incip. Matrimonium, & conf. 124. n. 16. Gomez. 2. 2. variat. cap. 14. n. 27. Soar. alleg. 24. n. 5. Gutier. in antea. Sacramenta pueri n. 94. G. si aduersus vendit. & confil. 16. n. 16. & de iuram. confirmat. p. 1. cap. 1. n. 15. Greg. 10. Verbo nido tit. 1. part. 4. Molina de primog. lib. 2. cap. 3. n. 9. Gama Lusitana decis. 250. n. 4. & decis. 262. n. 1. Azened. §. 9. n. 28. tit. 1. lib. 5. nona recopil. Flam. de reg. beneficior. lib. 13. §. 1. n. 172. & seq. Matienzo l. 11. glos. §. 3. n. 2. tit. 1. lib. 5. nona recopil. Io. Garzia de nobilitate glos. 17. n. 11. & 19. Henric. in summa lib. 11. cap. 9. n. 5. D. Barbosa in l. 2. §. fin. n. 7. ff. soluto Matrim. plures DD. refert Sanch. de Matrim. lib. 4. disp. 6. n. 7. quibus addit Cald. Poyet. in l. fcuratorem verbo lessi n. 40. & de rrenon. empbytem. §. 4. 16. n. 39. Ceual. contra contrarium quæst. 727. n. 21. cum seqq. Castil. quæst. diana n. q. lib. 3. cap. 1. n. 147. Mendez à Castro in praxi Lusitan. lib. 3. cap. 22. n. 25. prop. finem, Rebell. de oblig. iustitia. p. 2. lib. 1. q. 5. à n. 10. Valer. Regin. in praxi forensi tit. lib. 31. n. 83. cum seqq. ubi n. 85. dicit metum reuerentialem dari in omni illo qui iure aliquo subiectionis subest alicui, vt in clerico respectu Episcopi, in laico respectu Magistratus, in filio vel filia respectu patris, aut matris (quando hæc perinde ac ille austeria fuerit, & solita minas exequi) aut aliorum ascendentium; item in fratre vel sorore respectu fratris maioris, si cũ hoc habitat, ab eoque gubernetur: itemque in minore annis respectu sui curatoris: ac denum in nepoce, aut nepte respectu patris, vel auunculi cum quo habitat, & à quo gubernatur.*

- 4 **Iurata fuit.** Notatur ad hoc quod sponsalia metu graui cōtracta non firmitur iuramento, nec ratione illius obligant, aut relaxatione indigent, vt per Fr. Emman. in *summa tom. 1. cap. 23.1. conl. 4. n. 4. & cap. 244. conch. 4. n. 4. Sanch. d. lib. 4. disp. 2.1. n. 3. quauis n. 2. afferat esse probabilem contrariam sententiā tenentem id iuramentum obligare, indigereq. relaxatione, & pro ea citet S. Bonau. Siluest. Henr. Petrum & Ledesma, & alios.*

- 5 **Tempore procedente, &c.** Ex his colligit Alex. de Neuo in presenti n. 5. & 6. metum illarum post sponsalia inita esse iustam illa dissoluedi causam siue ab impuberibus, siue a puberibus contracta sint, sed illū reprobatur Sanch. d. lib. 4. disp. 19. n. 3. ex ea ratione quia si sponsalia semel valida fuerunt, coactio subsequens circa Matrimonium cum minime ipsa inficiat, solum Matrimonium ipsum irritabit manentibus illegitis sponsalibus; eo vel maxime quia puer ille, cui sponsalium obligatio acquisita erat, in nulla metu culpa fuit, parentes quippe puella illi metu incusserunt.

- 6 **Nec ad eandem carnaliter accessum habuit.** Ergo Matrimonium coactum ratificatur per copulam subsequutam, de cuius cōclusionis veritate iam dixi.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Copulam afferenti fauore Matrimonij creditur.
- 3 Resilienti absque causa manifesta a sponsalibus non requisito Ecclesie iudicio imponitur penitentia.

Cap. Duo pueri. XII. Clem. ij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collectar. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Præpos. Mar. Socin. Pet. Gregor. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 30. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 570 refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. vnico.
- 2 **Dicat se non cognouisse prius, &c.** Colligunt omnes in presenti ex hoc tex. credi viro asserenti copulam Matrimonij fauore, quod copula firmabatur, secus fore si nō ad Matrimonij valorem, sed ad probandum delictum ageretur, hi sunt Io. Andr. in presenti prope finem Host. super verbo non cognouisse, Butr. n. 14. Abb. n. 6. Alex. de Neuo n. 13. quos refert Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 71. n. 7.

- 3 **Iudicio Ecclesie non requisito.**

Obstant quæ supra dixi ad cap. de illis 6. verbo iudicio, hoc tū. Sed respondeo ideo in hoc tex. summi

Pontif. imponendam iubere competentem penitentiam cuidam, qui pro sua opinione iudicio Ecclesie nō requisito a sponsalibus resiliuit, quia agebatur de resiliente absque causa manifesta, & clara, tum quoad veritatem, tum quoad iusticiā, ita Ludou. Beia respons. casuum conscientie p. 1. casu 13. res. nec obstat pag. mibi 194. Vel si magis placeat dic cum Sanch. d. lib. 1. disp. 69. n. 11. tex. hunc loqui de Matrimonio de presenti, a quo alter coniux absque iusta causa recesserat.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sponsalia inita contra Pontificis interdictum cum decreto irritante sunt inuvalida.
- 3 Multa fieri prohibentur, quæ facta tenent.
- 4 Distinctio, omnino, iuxta verbo carere importat ipsi iure.
- 5 Matrimonium aduersus Pontificiam prohibitionem initum quando sit inuvalidum, ostenditur.

Cap. Ad dissoluendum. XIII.

Innoc. ij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchor. Panor. Præpos. Casal. in annot. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 30. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 571. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 1.

- 2 **Quod si contra interdictum nō strum, &c.** Notatur ad hoc quod sponsalia inita contra Pontificis interdictum cum decreto irritante quamuis generaliter nec sponsalium mentionem facient, sunt inuvalida, vt per Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 2. n. 9. vbi n. 10. resoluit per cap. 2. de Matrim. contracto contra interd. Eccles. Matrimonium aduersus simplicem probationem Pontificiam initū, nimirum absque decreto irritante esse validum, ex ea ratione quia multa prohibentur fieri, quæ facta tenent, de quo principio vide Scobar de ratione cap. 6. n. 38. Anton. Monachum Bononiens. de c. 1. lib. 4. n. 22.

- 3 **Omnino carere.** Id est ipso iure, ex traditis per Tirac. in l. si in qua C. de reuoc. dona. n. 164. Verbo reuertatur. Vnde si constitutio dicat hereticum, vel emphiteutam cadere omnino a beneficijs, vel ab emphiteusi intelligitur ipso iure, sine ministerio, seu facto hominis, & sine sententia priuationis, vt per Rebuff. in cōment. ad specul. 178. res. 3. ff. de verb. sig. Reb. de oblig. iustitia p. 1. lib. 1. q. 6. n. 44. Bernardin. Muscat. de modo sibi ubendi p. 1. modo 14. n. 12. Cened. practicae quaest. sing. 24. num. 6.

In gloss. [Irritū] ibi (sed quid si contraherent Ma-

remonium contra interdictionem &c.) Notatur ad hoc quod Matrimonium aduersus Pontificiam prohibitionem initum non est inualidum, nisi aliud subit impedimentum dirimens, & manifeste loquitur quando est interdictum cum decreto irritantium promiserat ceteros contractus initos aduersus Pontificis decretum irritans esse inualidos, secus eo decreto irritante minime adiecto prohibitioni: & immediatè querit quid in Matrimonio aduersus Papæ interdictum celebrato, & respondet tanquam quid speciale esse validum, & ita hanc gl. intelligunt Abb. hic n. 9. & Zabarel. *etiam* n. 9. quos refert Sanch. *d. diffut.* 2. n. 3. ubi n. 9. cum Alex. de Neuo hic n. 1. constituit discrimen inter sponsalia, & Matrimonium, aduersus huiusmodi prohibitionem cōtracta vi illa irrita sint, hoc autē minime, nisi addatur clausula specificam mentionem Matrimonij irritatoris faciens, quia Matrimonium cum sit res adeo ardua, & grauissimum negotium, illud irritare specificam clausulam poscitat, sponsalia vero irritanda non desideratur ea clausula specifica, sed satis est generalis cum ea irritare non sit res tanti momenti.

SVM MARIVM.

1. *Dolores referantur super hunc tex. scribentes.*
2. *Dictio, ceteris, nudum tempus significat.*
3. *Matrimonium fœmine cui modicum tempus ad duodecimum annum completum deficit, est inualidum, nisi malitia suppleat ætatem.*
4. *Sponsalia annuli subarratione in Matrimonium transiunt.*
5. *Matrimonium inter impuberes contractum, si validum sit non satis est, si malitia suppleat ætatem, sed iterum requiritur discretio, & prudentia requisita ad coniugalem consensum.*
6. *Matrimonium per subarrationem contrahitur.*
7. *Annuli traditio signum sponsionis est, & secus Matrimonium.*
8. *Matrimonium contractum inter impuberes obligat, ut sponsalia.*

Cap. Tux nobis. XIV. & fin.

1. *Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. & Zabarel. Ipan. Andr. Host. Henric. Ancharan. Burr. Panor. Prapof. Marian. Socin. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs. Versusque Iuris cum legibus Castille per. 1. Viuian. in rationibus lib. 4. Iuris Pontificij pag. 311. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 371. refertur ab Anton. August. coll. 3. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 2.*

2. *Circiter duodecim annos.* Hęc dictio modicum tempus significat, vide Rebuff. in coment. ad l. ceterorum 160. vers. communiter ff. de verb. signis. Menoch. de arbit. casu 46. d. n. 3. & casu 57. n. 30. Mascar. de prob. concl. 1215. n. 13. Cened. pract. questionum sing. 8. n. 4. & ideo non valere

3. Matrimonium fœminæ, cui modicum tempus ad duodecimum annum completum deficit, nisi malitia atque suppleat, tenet Sāch. de Matrim. lib. 7. diff. 104. n. 1. ubi n. 3. tenet satis esse si vltima dies anni duodecimi in fœmina, & 14. in viro sit incēpta, & n. 4. resoluit in dubio nec marem nec fœminam præsumi generationi aptos ante dictam pubertatis ætatem completam, de quo etiam. *Surd. conf.* 364. n. 33.

Desponsauit, qui subharravit etc.

Per hunc tex. docuerunt hic Butr. & Prapof. sponsalia re & verbis de futuro annuli subarratione in Matrimonium transire, & verbum, desponsauit, intelligunt de presenti Coa. d. 2. loco stando n. 2. & Menoch. lib. 3. pref. 1. n. 61. qui quidem intellectus vim litterarum infert, quia desponsare tempus futurum respicit, & sponsalia ea propria dicuntur, quæ nuptias futuras respiciunt, & de verborum proprietate in dubio recedendum non est. *Leon. aliter ff. de legat.* 3. tunc quia si ea verba de presenti intelligenda forent nullam tem. dubitationem contineret, quare hoc cogitandum relinquo.

5. Virum ne prudentia, &c.

ad hoc quod ad Matrimonium impuberum non satis est vt malitia suppleat ætatem, id est vt potentia generatiua reperiat, sed vera requiritur discretio, & prudentia requisita ad coniugalem consensum, ita Sanch. de Matrim. lib. 1. diffut. 16. num. 13. & alij citati ad cap. de illis 9. n. vlt. sup. hoc tit.

6. In glos. [Subarratha] ibi (& ita collige quod per subarrationem contrahitur Matrimonium &c.) Vide Couar. de spons. p. 2. cap. 4. n. 2. Menoch. de pref. lib. 3. presum. 1. n. 62. Annuli enim traditio signum sponsionis est, & secus Matrimonij, Menoch. d. lib. 3. presump. 2. n. 1. cum seqq. Mascard. de prob. concl. 1020. d. n. 1. Fran. Molin. de rit. nup. lib. 1. comparat. 11. n. 15.

8. In ead. glos. ibi (quod si minor in contrahendo videtur verbis pertinentibus ad Matrimonium contrahendum, contrahit sponsalia) Notatur ad hoc quod Matrimonium contractum inter impuberes obligat vt sponsalia vide Viuald. in candidabo auctoritate de spons. p. 1. cap. 3. n. 20. Fr. Eman. in summa rom. 1. cap. 230. n. 3. Perez. l. 1. vers. dubitatur tit. 1. lib. 5. Ordin. pag. 7. Spin. in speculo testam. glos. 15. princ. n. 78. Henric. in sum. lib. 13. cap. 13. n. 3. & cap. 5. n. 4. Sanch. de Matrim. lib. 1. diff. 11. n. 2. Vtrum autem Matrimonium contractum absque presentia Parochi seu alterius Sacerdotis de ipsius Parochi, seu Ordinarij licetia, & duobus vel tribus testibus iuxta formam Conc. Trid. in vim sponsaliorum resoluitur vide quæ diximus in tract. de officio, & potestate Episcopi p. 2. alleg. 33. n. 143. cum seqq.

n. 13. Aldrete de religiosa disciplina tuenda lib. 2. cap. 7. n. 5. Fictio tamen adnuit probationem in contrarium Gonzal. ad reg. 8. Cancellaria, §. glof. 31. n. 29.

- 5 Illa vero resolutio defumpta ex proxime citatis verbis huius tex. aliquas recipit limitationes, videlicet per partis confessionem, per eam enim presumptio iuris & de iure admittit probationem in contrarium, vt per Turzan. tom. 1. cōm. n. op. d. lib. 4. tit. 9. n. 284. pag. 507. Donat. d. Fin. d. n. 369. Menoch. remed. 1. recuper. n. 221. Hippol. conf. 17. n. 7. & 8. & conf. 127. n. 20. Malfard. d. cōc. 1222. n. 11. idem Menoch. d. lib. 1. prefump. 61. Itē & per testes legalissimos, Hippol. conf. 1. n. 77. Menoch. d. lib. 1. prefump. 64. Illud tamen aduertendum duxi omni casu admissam probationem contra presumptionem iuris & iure parte non opponente esse validam, vt resoluit Cal. Pereira de cōc. 1222. cōphytensis cap. 17. n. 10. & Malfard. d. cōc. 1222. n. 18. vbi n. 19. limitat quando ageretur de iure publico, vel fauore animæ.

SVM MARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sponsalia & Matrimonium quibus verbis contrahi censentur, ostenditur.
- 3 Verba in Matrimonio an sint necessaria, remittunt.
- 4 Matrimonium de presenti prius contractum presertur secundo etiam copula carnali consummato.
- 5 Sponsalia prius dissoluantur per Matrimonium cum alia contractum.
- 6 Annulum tradens viri femine consensum coniugale expriment Matrimonium censetur contrahere.

Cap. Si inter. XXXI.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collectar. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Boich. Anch. Butr. Panor. Prap. Cafal. in annot. Petr. Greg. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordant. versusque Iuris cū legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 20. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 566.
- 2 Probat hic tex. in prima eius parte, quod quando verba in contractu Matrimonij profertur de presenti, vt si vir dicat accipio te in vxorem, hoc casu contrahitur Matrimonium, quando vero sonant in futurū, & denotant principium actus tantummodo, vt si vir dicat, promitto quod te ducam in vxorem, tunc solum contrahuntur sponsalia, ita Menoch. conf. 368. n. 11. & 12. Malfard. de probat. cōc. 1331. Gutier. de Matrim. cap. 3. n. 2. cum seqq.

- 3 Verbis consuetis expreso. Ergo in Matrimonio verba sunt necessaria, sed pro veritate, consule Fr. Eman. in summa tom. 1. cap. 216. n. 5. Hériz in iura lib. 1. c. 2. n. 6. Valer. Regin. in praxi fore panti lib. 31. n. 17. & 18. late Säch de Matrim. lib. 2. disp. 31. & citatos ad cap. tua 25. sup. hoc tit.

- 4 Etiam si sit carnalis copula subsecuta, &c. Notatur ad hoc quod Matrimonium de presenti prius contractum presertur secundo etiā carnali copula consummato vt per D. Barbo. ad rub. ff. solut. Matrim. p. 2. n. 8. vbi etiam agit de difficultate illa ex reg. l. quores G. de rei trad. que huic resolutioni obstat, & n. 85. post alia dicit quod ideo primum Matrimonium de presenti presertur secundo Matrimonio copula consummato, quia cum ex primo Matrimonio dominium corporis ad potentiam copulæ sit translatum in vxorē, non potest ille, qui iam dominus nō est sui corporis, illud in aliam vxorem transferre ad eand. potentiam copulæ, arg. cap. quod antea sup. de in repatran.

- 5 Verum si inter ipsos &c. Notatur ad hoc quod priora sponsalia dissoluantur per Matrimonium cum alia contractum, vt per Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 48. Gutier. rod. tract. cap. 27. à princ. Valer. Regin. in praxi fore panti lib. 31. n. 260. Vnde si sponsalia sint contracta cum duabus, & secunda fuerit carnaliter cognita presumitur cum ea Matrimonium in praxidicium prius sponsæ, ita Menoch. de prefump. lib. 3. pr. fump. 1. n. 17.

- 6 In glof. Dicente ibi (per immisionem annuli) Notatur ad hoc quod si vir femini consensum coniugalem expriment annulum tradiderit, Matrimonium censetur contrahere, vt per Coar. de spons. p. 2. cap. 4. n. 3. in princ. & in vers. id eam. Menoch. de prefump. lib. 3. prefump. 2. n. 4. Malfard. de prob. cōc. 1024. n. 2. & 3. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 22. n. 3. Gutier. rod. tract. cap. 13. n. 2.

SVM MARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Presumptio proueniens ex copula non prouenit ex nifu, & conatu ad illam.
- 3 Nifus ad copulam facit presumi adulterium.
- 4 Conatus non reputatur pro actu perfello.
- 5 Affectus non presumitur nisi sequatur effectus.

Cap. Adolescens. XXXII. & vlt.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collectar. Zabarel. Ioannes Andr. Host. Henric. Boich. Anch. Butr. Panor. Prap. Mari. Socin. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concord. versusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in ration. lib. 4. Iuris Pontificij pag. 20. Alagona in compend. Iuris Canon. pag. 566.
- 2 Probat hic tex. quod etsi presumatur contrarium Matrimonium inter sponfos ob subsecutā copulam carnalē, attamen presumptio hæc non iniungit quando copula verē secuta non fuit, sed solum interuenit nifus, & conatus ad eam, vt per Menoch. de prefump. lib. 1. prefump. 2. n. 2. & prefump. 57. n. 1.

De Desponsatione impuberum. Tit. II. 25

3 *Licet saepe nifus fuerit.* Faciens scilicet quid potuit, ita quod per eum non stetit perueniendo ad actum proximum, & immediatum, vt per Boer. decis. 316. n. 1. nihilominus tamen ex hoc praesumitur adulterium Perez l. 2. gloss. 3. pag. 291. col. 2. tit. 15. lib. 8. Ordinem.

4 *Cum conatus non habuisset effectum.* Notatur ad hoc quod conatus non reputatur pro actu perfecto Boer. d. decis.

5 316. n. 2. Nam affectus non punitur, nisi sequatur effectus Duen. reg. 35. Thomas de Thoma. in floribus legum reg. 18. Aloyf. Ricc. in collect. decisionum p. 5. collect. 1895. Bened. Aegid. in comment. ad Lex hoc Iure ff. de iustit. & iure p. 1. cap. 7. n. 32. Franc. Galet. in margarita casuum consuetud. verbo affectus. Brun. à Sole in locis commun. cod. verbo Farin. in praxi crim. p. 1. q. 17. n. 49. Card. Tuse. tom. 2. lit. C. conclus. 544. quorum aliqui limitant in delictis atrocissimis, videlicet in crimine laesae maiestatis, simoniae, assassini, veneficij, & in volente aliquem veneno perimere.

De Desponsatione impuberum. Tit. II.

Super hanc rub. scripserunt Zaharel. Io. Andr. Anech. Butr. Panor. Prapof. Marian. Socin. Alex. de Neuo, Durand in breuiario aucto Iuris Canonici, & in speculo Iuris sub hoc tit. lib. 4. Stephan. Ranchin. in continuat. titularum Decretal. Ioan. de Londris in breuiario Sanctorum Canonum, Petr. de Rauenna in compendio Iuris Canonici, Martin. Mefart. in epitome Decretal. Dani. Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij, Goffred. & Host. in sum. huius tit. Alex. Cassan. & Anastas. Germon. in paratitulis ad quinque libros Decretal.

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Verbum, debet, importat de sui naturae necessitatem.
- 3 Filius de honestatis debito tenetur adimplere sponsalia, qua pater ipsius nomine contraxit.
- 4 Filius, vel filia licet patris consensum honeste exigant ad Matrimonium, tamen eo non petito tenet contractus coniugal.
- 5 Filius quoad contrahendum Matrimonium non tenetur parenti illud praecipienti obedire.
- 6 Refertur nouus intellectus ad tex. in presenti.

Cap. Tua nos. I. Hormisda.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchor. Panor. Prapof. Marian. Socin. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantibus vtriusque Iuris cum legibus Castellae p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 22.

Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 568. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decret. lib. 4. tit. 2. c. 25.

2 *Omnino debet hoc adimplere.*

Ergo debet filius de praecepto implere sponsalia, quae pater ipsius nomine contraxit, tum ex illo verbo, debet, quod importat de sui naturae necessitatem, vel praeceptum, tum quia adest etiam dictio, omnino, quae praecisam necessitatem importat, vt etiam resoluunt citati per me d. tract. d. tit. 206. n. 3. Quare ita hanc partem per hunc tex. tueretur Sot. in 4. dist. 29. q. 1. art. 4. concl. 3. Nauar. in man. cap. 14. n. 15. Fr. Eimman. in summa tom. 1. cap. 231. n. 6.

3 Alij vero melius verba praedicta huius tex. intelligunt non de praecipiente de honestatis debito: sic gloss. Butr. verbo debet, quam sequuntur in presenti Io. Andr. n. 8. Zabara. n. 1. Butr. n. 4. Anch. etiam n. 4. Abb. n. 7. Henric. Boich. n. 4. Prapof. n. 4. & Alex. de Neuo n. 13. Sarm. selectarum lib. 1. cap. 13. n. 8. Petr. de Ledefina de Matrimonio. q. 43. art. 2. ad fin. Henric. in summa lib. 11. cap. 13. n. 13. Sanehi. de Matrimonio lib. 4. dist. 23. n. 3. Rebelde obligat. Iustitia p. 2. lib. 4. de sponsal. q. 6. Valer. Reginal. in praxi forensi p. 1. lib. 31. n. 23. Bonacin. de Matrimonio. q. 1. puncto 4. n. 9. Versor. oblat cap. 1. Nam verum est quod licet filius vel filia patris consensum honeste exigat ad Matrimonium, tamen eo non petito tenet contractus coniugal.

4 Nam verum est quod licet filius vel filia patris consensum honeste exigat ad Matrimonium, tamen eo non petito tenet contractus coniugal, vt per Couar. de sponsal. p. 2. c. 3. n. 1. Perez l. 1. col. 8. gloss. c. si quaerere tit. 15. lib. 5. Ordinem. pag. 285. Bonac. commun. crim. p. 1. verbo Matrimonium fol. 111. Menoch. conf. 69. n. 19. c. 1. segg. & conf. 198. n. 38. & de arbit. casu 453. n. 8. & de praesump. lib. 4. praesump. 189. n. 55. Franc. Viui. Neapol. decis. 523. n. 3. Gamma Lusitana decis. 314. n. 3. Ceual. commun. contra commun. q. 503. n. 30. Baptista Costa de fasti stentia, & ignorantia reg. 11. Bernard. Græzuz ad practicum Camera Imper. lib. 2. concl. 95. considerat. 1. Et filius quoad contrahendum Matrimonium est ita liber, & sui iuris, vt non teneatur parenti illud praecipienti obedire sub aliqua lethali culpa, nisi quando multo interesset parentum, vt filius tale Matrimonium inerat, veluti si esset medium ad graues inimicitias componendas, quae essent inter parentes, & consanguineos eorum cum quibus est contrahendum Matrimonium, vt per Pet. de Ledefina de Matrimonio. q. 47. art. 6. dub. 2. concl. 2. Menoch. conf. 69. n. 38. & 31. Fr. Eimman. in summa tom. 1. cap. 201. n. 6. Henric. in summa lib. 11. cap. 6. n. 6. D. Barbosa in l. 1. ff. soluto matrimonio. p. 4. n. 37. Sanehi. d. dist. 23. n. 4. Saur. in claus. regia lib. 7. cap. 5. n. 12. Ceual. d. q. 503. sub n. 33. Bernard. Græzuz. d. concl. 95. consid. 1. n. 8.

5 Verum licet supradictus intellectus ad nostrum tex. communis sit, & receptus, tamen ei acquiescere nunquam potuit, offendit enim eius litterae. Ideo aduertendum duxi praecipuum filiorum curam ad patrem ea aetate, qua se gubernare non possunt, pertinere, id est vsque ad 14. annum Aristot. lib. 3. de iuuentute cap. 6. D. Tho. 2. 2. q. 100. art. 1.

tius pubescant quàm masculi, & respondebitur hoc totum naturæ tribuendum, quæ mulieres citius admouet generationi, sicut enim est breuius vitæ ita citius perferitur, vide Tiraq. l. 6. *conuab. gl.* 1. p. 6. n. 18. *Gutier. in anteb. sacam. puberum* n. 1. & 2. C. *fi aduersus vendit. & remissiue de Matrim. cap. 2. n. 17. in fine.*

3 *Et generare iam potest.* ad hoc quod validum est Matrimonium ante pubertatem initum si tunc adfit potentia generandi, & sufficiens discretio ad se obligandum, ut per Couar. de *Spons. p. 2. cap. 3. Cened. ad Decretal. collect. 18. n. 5. & 6. latè Sanchez. de Matrim. lib. 7. disp. 104. n. 1. cum segg. ubi n. 4. resolutum quod in dubio nec masculus, nec femina præsumuntur apti generationi ante diuinitatem pubertatis ætatem completam, de quo etiam Sord. *conf. 364. n. 33.**

5 Nec mirum est, quod ante pubertatem adfit potentia generandi, Salomon enim in decimo, vel undecimo anno genuit Roboam; Achaz eiusdem ætatis Ezechiam genuit; puer nouem annorum nurricem grauidauit, ut refert D. Greg. lib. 4. *diab. relatus à gloss. in sum. 20. q. 1. & D. Hieron. epist. 31. ad Vitalem presby. narrat se audiuisse idem de puero decem annorum: de quibus omnibus vide subbet Tiraq. 4. gl. 1. p. 6. n. 37. Couar. d. cap. 5. n. 5, Henric. lib. 11. cap. 13. n. 11. in commento lit. P. Ferrer in *confitut. Cataloniae* gl. 2. n. 12. Pineda in *Monarchia Ecclesiæ* lib. 3. cap. 22. 9. 4. ante fin. Nauar. *conf. 39. n. 13. sub tit. de Spons. salub. in antiq.* ubi etiam refert puellam decem annorum peperisse in regno Neapolitano, & Sanchez. de *Matrim. lib. 7. disp. 104. n. 29.**

SVM MARIVM.

- 1 *Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Sponsalia requirunt ætatem septem annorum completam.*
- 3 *Acetatem eandem ad sponsalia, & diuersam ad Matrimonium cum Ius præscripserit in viris & feminis, ostenditur.*
- 4 *Impedimentum publicæ honestatis non oritur ex sponsalibus contractis cum minore septennio.*

Cap. Litteras. IV. Alex. iij.

3 *Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collèct. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Buttr. Aneharan. Panorm. Præpos. Mar. Socin. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs* *Virisq. Iuris cum legibus Castella p. 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 25. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 568. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 3. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 12. cap. 2.*

3 *Antequam septimum annum cõpleuisset.* Ergo septennium completum desideratur in sponsalibus, ut per

Couar. de *Spons. p. 1. cap. 2. n. 2. Perez l. 1. gl. 5. vers. qua autem, tit. 1. lib. 5. nona recop. Henric. in summa lib. 11. cap. 13. n. 9. Sanchez. de Matrim. lib. 1. disp. 16. n. 2. Gutier. cod. tract. cap. 2. n. 1. cum segg. Bonac. cod. tract. q. 1. puncto 4. n. 1. cum segg. qui etiam resoluunt sponsalia contracta ante septennium malitia ætatem non suppletur esse nulla, nisi paulò ante septennium contracta sint, vel post legitimam ætatem expresse vel tacite ratificentur.*

3 Hic curiosè quærit potest cur eandem ætatem ad sponsalia in viris, & feminis ius præscripserit, cum tamen diuersam ad Matrimonium petat. Resp. Sanchez. de *Matrim. lib. 1. disp. 16. n. 1. ex eo procedere, quia ad sponsalia sufficit rationis usus, qui eodem tempore viris, & feminis aduenit, ad Matrimonium vero potentia generandi desideratur, quæ tardius in viris reperitur.*

4 *Matrimonium non dissoluit.* Ergo ex sponsalibus contractis cum puella minore septennio, non oritur impedimentum publicæ honestatis, ut per Sot. in 4. d. 41. q. 1. *inca. artic. 2. vers. unde siue habens defectum ætatis, Veracr. in speculo coningatorum p. 1. art. 5. vers. secunda conclusio, & Steph. de Gaeta in repet. cap. ad limina 30. q. 1. n. 4. n. 485. quos refert Cened. ad Decretal. collect. 19. n. 3.*

SVM MARIVM.

- 1 *Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Sponsalia nulla ob defectum ætatis postquam illa aduenierit, expresse, vel tacite ratificari possunt.*

Cap. Accessit. V.

1 *Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collèct. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Buttr. Anchar. Panor. Præpos. Mar. Soc. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs* *Virisq. Iuris cum legibus Castella p. 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 25. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 568. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 6. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. p. 6. cap. 7.*

De materia vide dicta ad cap. præced. quod concordat cum textu in præfati.

2 *Si consensus postea non accedit.* Ergo sponsalia nulla ob defectum ætatis postquam illa aduenierit expresse vel tacite ratificari possunt, ut per Sanchez. de *Matrim. lib. 1. disp. 16. n. 3. Gutier. cod. tract. cap. 2. n. 8. & 9.*

SVM MARIVM.

- 1 *Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Iuramentum deferendum est viro super copula habita cum virore ad eius domum tradita, & quomodo id intelligi debeat, declaratur.*

- 3 *Iuramento viri dicentis se copulam habuisse cum impubere non est standum.*
 5 *Verba (circa duodecimum) quomodo intelligenda.*
 6 *Pubertatis proxima quando quis dicatur relinquere Iudicis arbitrio.*

Cap. Continebatur. VI. Alex. iij.

1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. 10. And. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Prapof. Mari. Socin. Casal. in annot. Alex. de Nevo. Ximen. Toletan. in concord. *versusque Iuris cum legibus Castella* p. 1. & 2. Viu. in ration. lib. 4. Iuris Pontif. pag. 26. Alag. in compend. Iuris Canon. pag. 369. reteritur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 8. & est post Concil. Lateranen. p. 6. cap. 10.

2 **Si id firmaneris iuramento.** Notatur ad hoc quod viro super copula habita cum vxore ad eius domum tradita. & cum eo cohabitante deferendum est iuramentum ut per Viu. tom. 1. *commun. opin. lib. 5. tit. 2. n. 3. vers. ad verum.* Mascard. de prob. concil. 312. n. 23. & consil. 452. n. 14. & consil. 410. n. 12. cum seqq. Farin. de delict. p. 4. decis. 32. n. 1. & Rota decis. 287. n. 4. in collect. noviss. Intelligi procedere extante sola assertione viri & mulieris, nam statuitur tunc viro iuranti non autē mulieri ut tex. habet, si vero per alias probationes mulier intentionem suam, & assertionem probaret, tunc magis statuitur mulieri quam viro quāvis iurato, cum tex. hic, & similes locū habeant cum mulier non potest contrarium, ita Tirac. de retract. tit. 1. §. 4. gl. 1. n. 1. Mascard. de concil. 312. n. 25. & consil. 410. n. 15.

3 **Utrum autem standum sit iuramento viri dicentis se copulam habuisse cum impubere, quæstio est non contentenda, in qua verior tenet opinio non fat esse id iuramentum, quia tex. in præfenti in *vers. si autem*, diversificari debet à præcedentibus in facto, & in iure, ob particulam illam aduersatiuum, autem iuxta tex. & DD. per me citatos de dictionib. & claus. dist. 37. & ideo debet intelligi dum ibi dicitur puellam pubertati proximam à viro cognitam non esse ab eo separandā quando ea copula sufficienter probatur; quando autem paulo ante ibi dicitur standum iuramento viri in hac copula, intelligitur quando femina pubes est. ita Alex. de Nevo in præfenti n. 322. Säch. de Matrim. lib. 7. disp. 104. n. 33. quicquid Abb. hic n. 7. Butr. n. 10. & Prap. n. 3. resoluunt standum tali iuramento, ac indicari Matrimonium si puella proxima fuerit pubertati, ut in vndecimo anno, vel circa duodecimum.**

4 **In decretis.** In Concil. apud Compendi. l. 20. ut est apud Burchard. lib. 9. Decretal. tit. 2. & Iuan. f. 8. cap. 80.

5 **Ætati proxima, &c.** videlicet de pro. & non de plene perfectio, & verba illa, ibi, vel circa duodecimum, intellige de semestri ante finem duodecimi Menoch. de arbitr. casu 57. n. 14.

6 In gloss. [Proxima,] ibi (potest dici quod cum distat à pubertate per sex menses. Hæc glossa dicit pubertati proximum dici eum, qui ab ea per sex menses distat, sequuntur hic Innoc. n. 1. Anch. n. 4. Zabarel. n. 3. & 6. Alex. de Nevo n. 13. in fine, & Abb. n. 9. ubi refertur valde notandum ad statuta loquentia de proximo alicui ætati, ut talis dicatur quando ab illa sex mensibus, aut minori spatio distat. Verior tamen est illorum opinio, qui totum reliquerunt iudicis arbitrio, ex quorum numero sunt Cozar. de sponsalib. p. 2. c. 5. n. 5. & in Clem. si fuerint p. 3. in intro. n. 5. Duenh. reg. 259. l. 1. m. 3. Mich. Grass. tom. 1. *commun. opin. lib. 2. tit. 4. n. 24. pag. 339.* Gutier. in arch. Sacramenta puerum n. 4. Goff. aduersus Mendic. Menoch. de arbitr. casu 57. n. 21. Sord. consil. 364. n. 32. Farin. in praxi crim. p. 3. q. 92. n. 12. & p. 4. decis. 72. n. 3. & in collect. 1. decis. Rota noviss. decis. 346. n. 4. Ceuall. *commun. opin. 291.* Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 104. n. 40. Valer. Reginald. in praxi forensi pænitent. lib. 31. n. 172. & seq. ubi etiam tenet pubertati proximum posse dici illū, qui habet discretionē ad coniugalem consensum intelligendum, & potentiam ad carnalem copulam, quæ quidem potentia, ac proximitas ad pubertatem cognosci potest tribus modis. Primus est quando inter personas Matrimonio coniunctas intercedit copula carnalis. Secundus quando quis ante pubertatem habet copulam cum quacunque persona. Tertius ex signis corporis, de quibus omnibus plene Sanch. d. disp. 104. n. 24. cum seqq.

SUMMARY.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Impuberes duo si sponsalia contrahant neuter potest ante pubertatem resiliere, pubes tamen saltem potest quilibet.
- 3 Impubes sponsalia contrahens si saltem pubes non reclamauerit ea ratificare censetur.
- 4 Sponsalia inmatris dissolui possunt absque Iudicis auctoritate ubi adeo certitudo causa, & facti.
- 5 Pubes cum impubere contrahens nunquam resiliere potest nisi impubes cum pubes saltem fuerit reclamauerit.
- 6 Pubes primo saltem potest statum resiliere, nec tenetur pubertatem alterius expectare quando sponsalia à principio ambobus impubertatibus contracta fuerint.
- 7 Sponsalia impuberum ita firmaner iuramento, ut neuter liceat pubertatem adepti resiliere.
- 8 Iuramentum quando in sponsalibus non interuenit, an sine iuramento comprehenditur, remittitur.
- 9 Approbatum semel non potest reprobari.

Cap. De illis. VII.

1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocentius Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Prapof. Mari. Socin. Alex. de Nevo. Ximen. Toletan. in concordantibus *versusque Iuris cum legibus Castella* p. 1. & 2. Viuian. in ration. lib. 4. Iuris Pontif. pag. 27. Alag. 102.

gonia in compendio Iuris Canonici pag. 569. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 9. & est post Coneil. Lateran. par. 26. cap. 26.

3 Probat hic tex. quod si duo impuberes sponsalia contrahant, neuter potest ante pubertatem resiliere, pubes tamen factus potest quilibet, ita Cou. de sponsalib. p. 1. cap. 5. §. 1. n. 1. Greg. l. 7. verbo excoisacion tit. 1. p. 4. Veg. lib. 6. summa cap. 105. Vinald. in ead. libro aucto. p. 1. de sponsalib. cap. 5. n. 44. Barthol. d. Ledefma dub. 1. de Matrim. post auct. 4. Nau. conf. 2. n. 2. sub hoc tit. in antiq. & conf. 1. in nouis, Gutier. canon. lib. 1. cap. 18. n. 10. Petr. de Ledefma de Matrim. q. 43. art. 3. c. 10. Matien. in rub. tit. 1. glof. 1. n. 51. lib. 5. noui recap. Henric. in sum. lib. 11. cap. 13. n. 5. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 51. n. 6. Gutier. eod. tract. cap. 29. d. princip. etiam resoluens tex. in presenti esse intelligendum de impuberum sponsalibus.

4 Cum ad annos illos peruenerit, reclamauerit. Si vero non reclamauerit, quauis expresse sponsalia non ratificet, indissolubilia manebunt, quia eo ipso quod non reclamatur videtur in ea priori voluntate persistere ita post Host. tenet Sanch. d. disp. 51. n. 15. vbi n. 16. resoluit dissoluta manere sponsalia si impubes ante pubertatem resiliat ab eis, & postea non mutet cum differens, nec amplius recorderet post pubertatem, & n. 14. tenet illo casu posse impubertem factum puberem d. sponsalibus resiliere, si statim pubertate adepta resiliat, & intelligit illud statim tri-duo ante, vel post pubertatem.

4 Iudicio Ecclesie poterunt inimicem separari. Ergo sponsalia inualida non propria, sed iudicis auctoritate sunt dissoluenda, vt per Innoc. hic n. 19. Sed verius est vbi adest certitudo causae, & facti nullam desiderari iudicis auctoritatem, vt tenent Nau. in man. cap. 22. n. 28. Greg. l. 8. verbo mas em todas tit. 1. p. 4. Fr. Emman. in sum. cap. 245. n. 11. com. 1. Camerac. cap. 2. de Matrim. ad fin. Emman. Sa. verbo sponsalia 1. Aegid. de Sacram. & consur. 10. 2. disp. 23. dub. 8. Valer. Regin. in praxi fore parit lib. 31. n. 268. Gutier. de Matrim. cap. 35. n. 4. Bonac. eod. tract. q. 1. p. 10. n. 5. cum seqq. Sanch. d. lib. 1. disp. 69. a prime. vbi n. 11. respondet tex. in presenti nolle esse necessarium Ecclesie iudicium, sed tantum iubere vt Ecclesiasticus Iudex, si eorū ipso impubes adepta pubertate reclamauerit, eū separet.

3 Mulier autem, &c. Quod pubes cum impubere contrahens nunquam resiliere potest, nisi impubes cum pubes factus fuerit modo supra relato reclamauerit, vt per omnes in presenti, Henric. d. cap. 13. n. 5. & cap. 14. n. 7. Nau. conf. 2. aliis 1. in nouis sub hoc tit. vbi etiam resoluit non posse puberem etiam de consensu impuberis resiliere, quia ob fragilem ætatem impubes cōsensu sufficienti ad sponsalium dissolutionem caret, sequitur Sanch. d. disp. 51. n. 10. Gutier. de Matrim. cap. 29. n. 8. Valer. Reginald. in praxi fore par-

nit. lib. 31. num. 261. Verf. 6. in fine.

6 In glof. [Minoris.] Quicquid hæc gloffa inuoluatur tu die prius puberē factum posse statim resiliere, nec teneri pubertatem alterius expectare, nā tex. hic in Verf. Si vero, loquitur quādo is, qui tpe sponsalium erat impubes factus pubes reclamatur, at vero in Verf. mulier qñ sponsalium tēpore pubes erat, & reclamatur altero impubere existēte; ita in presenti Host. super Verf. negatur, Io. Andr. n. 4. Anech. n. 2. Abb. n. 5. Alex. de Neuo n. 15. & 16. & alij, quos refert & sequitur Sanch. d. disp. 51. n. 9.

7 In glof. [Iudicio.] Notatur ad hoc quod sponsalia impuberū ita firmaneur iuramento, vt neutri liceat pubertatem adepti resiliere, sequuntur hic Io. Andr. n. 4. Anech. n. 4. Abb. n. 6. Præp. n. 1. Ale. de Neuo n. 13. Cou. de sponsalib. p. 1. c. 5. §. 1. n. 3. & inc. quānnis patib. p. 3. §. 1. n. 3. Henric. lib. 11. c. 14. n. 7. & alij, quos refert & sequitur Sanch. d. disp. 51. n. 22. vbi n. 23. asserit iuramentum hoc vt firmet sponsalia præstandum esse ab impuberibus doli capaeibus. Gutier. d. cap. 29. n. 12.

8 In ead. glof. ibi (Si vero iuramentum non interuenit in sponsalibus non sunt iniuri compellendi.) Contra hanc glof. insurgit Perez l. 1. glof. 1. col. 6. Verf. ex his inferitur tit. 1. lib. 5. Ordinar. pag. 3.

9 In glof. [Semel.] ibi (ergo quod semel probatum est amplius non possum reprobare.) Vide Tho. de Thomassetis in floribus legum reg. 37. Surd. conf. 18. n. 2. & conf. 351. n. 41. & decis. 132. n. 4. Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 6. n. 9. Mari. Antonin. vari. lib. 2. resolut. 30. n. 37.

10 In ead. glof. ibi (item ergo quod contractus clandestini.) Vide Perez l. 2. glo. 1. pag. 184. in finit. 7. lib. 5. Ordinar.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Ante pubertatem non licet resiliere d. sponsalibus præsumptis.
- 3 Sponsalia de futuro per copulam substantiam transeunt in Matrimonium.
- 4 Nisi ad copulam facis præsumere potentia ad illa.
- 5 Impubere non potest procreare, & generare possibile, & contingibile est.

Cap. A nobis. VIII.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Jo. And. Host. Henr. Butr. Alex. Panor. Præp. Mari. Socia. Alex. de Neuo. Ximen. Tolet. in concord. utriusque Iuris cum legibus Castelle p. 2. Viu. inuentionalis lib. 4. Iuris Positif. pag. 28. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 570. refertur ab Anto. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. c. 10. Collige ex hoc tex. quod sicut d. sponsalibus veris non licet resiliere ante pubertatem, ita neque d. præsumptis, quæ resultant ex Matrimonio per verba de presenti ab impuberibus contracto, vt per Cou. de sponsalib. p. 1. c. 5. §. 1. n. 1. Ant. Cuch. lib. 5. in finit. mai. tit. 10. n. 80. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 51. n. 7. Gutier. eod. tract. cap. 29. n. 12.

3 *Nisi carnalis commixtio, &c.*

Notatur ad hoc quod sponsalia de futuro per
copulam subsequuntur transiunt in Matrimonium
de quo plures eiaui Doctores ad cap. 11, qui finit
30. *Incip. de sponsal.* Et Matrimonium fulcineri huius
proximus puertati atetauerit copula tenet *Sud-*
conf. 364. n. 3. nam nifus ad copulam facit prae-
mere potentiam ad illam *Con. de sponsal.* p. 1. cap.
4. §. 1. m. 20. Menoch. de *presump.* lib. 3. pr. cf. s. n. 5. §.
4. *Saneh. lib. 7. de spo.* 104. n. 26. Verba tamen textus
non verificauerit in omni defforacione, sed in ea
quae interuenit cum his, qui a natura habiles
sunt ad generandum vel ad concipiendum *Fa-*
rin. Rota decis. 346. a. n. 11. in 1. *robelt. nouiss.*

³ Cum interdum illa, f. 5^c.

le, & contingibile impuberem posse procreare, & generare, vt per Ferr. in consil. Catbalama gloss. i. n. p. 2. & de pluribus generantibus in nono, decimo, & vndecimo anno mentionem feci ad cap. puberes 3. n. 4. sup. hoc tit.

S Y M M A R I V M.

- 1 *Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Matrimonium contractum ante legitimam aetatem
validum est si malitia suppleat aetatem.*
- 3 *Sponsalia ante septimum validè contrahuntur ma-
lita supplente aetatem.*
- 4 *Potentia generandi ante pubertatem quomodo pro-
betur, & ex quibus dignificatur, offenditur.*
- 5 *Malitia quando dicatur supple aetatem offenditur.*

ij . Cap. De illis . IX.

- 1 S^{uper} hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius? Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hofst. Henrie. Boieh. Butr. Anehar. Panorm. Petropol. Petr. Greg. Alex. de Neuo. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs? *utrinque l. vis cum legibus*: Castelle p. 1. & 2. Viuijan. in rationali lib. 4. *Iuris Pontificij* pag. 28. Alagona in *opemulo Iuris Canonici* pag. 97. referunt ab Anton. August. collect. 2. *Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 12.* & est post Concil. Lateranen^{se} par. 70. cap. 41. *vers. de illis* vero.
- 2 Probat hié tex. validum esse Matrimonium, contra eamque etatem legitimum si malitia suppleat etatem, per Cou. de sponsalib. p. 2. cap. 5. n. 3. Tiraq. in l. 6. *communi glusf. 1. p. 6. n. 38.* & in *praeceptis primis* n. 181. Costa in cap. patet p. 2. verbo *impubes* n. 8. & *post de testam. lib. 6. C. regl. 6.* verbo *la fubedra* n. 1. & *post de 4. Henrici in sum. lib. 12. cap. 7. n. 1.* Cened. ad *Decretal. collect. 18. n. 2.* Cald. Pereira in *l. si curatorem verbo re aduocatus* folo n. 5. Sudt. conf. 364. n. 1. Valeri. Reginald. in *praei. for. lib. 12. cap. 7. n. 179.* Sic etiam malitia suppleente etate valide contrahuntur sponsalia ante septimum Viual. in *candelabra aureo* p. 1. *not. de sponsalib. n. 14.* Petr. de Ledesma de *Matrim. q. 43. art. 2. dub. 2.* Perez l. 1. *vers. fidesma de opinio. cit. 1. lib. 5. Ordin. Henrici. lib. 11. cap. 13. n. 9.* Sanchi. de *Matrim. lib. 1. diff. 39. n.*

4. *Quod potuerunt copula carnali coniungi.* Id est si de facto se coniunxerint vt

tiam generandi ante pubertatē nullatenus probari possit nisi per adualem copulam; & dum de hac non consistit minimè posse diē malitiam supplere xitatem ad Matrimonium petitam résoudre Tancredi. & Host. in cap. *pueros sup. hoc tit.* vbi etiam Henric. n. 3. d. Antonin. p. 3. tit. 1. cap. 19. in prin. col. 3. immo diē ante xitatem quia scindum. Sed verius est posse potentiam et copulam ex signis probari, quauis copula nondum habita sit quia text. in presenti ponderat propinquitatem pubertati, ac eo cuncti potentiam vel impuberis Matrimonium valeat, sentit ergo potentiam non ex sola copula probari, sed ex alijs quoque signis, nam aliis non potentiam, sed potius copulam ipsam ponderaret, hic Innoc. & Ioan. And. n. 3. Abb. n. 4. Prap. n. 1. & Alex. de Neno n. 3. Cou. d. cap. 5. n. 3. Per. l. 2. verbo de quatorze nr. 15 lib. 8. Ordin. Menoc. de arbor. cap. 58. n. 8. Surd. cap. 364. n. 1. in fine Sanchez. d. dist. 104. n. 28. Bafil. Ponci. de impedimentis Matrim. cap. 3. §. 5. v. res. sed querit, vbi etiam dicit signa arbitrio Iudicis cum medicorum consilio relinquenda, qui loquuntur infesta natura, qualitate corporis, educatione, soli & exli natura, feminis etiam effusione, si aliquando id continget, alias etiam eo iecturas adducit Sanchez. ibi proxime n. 29. vbi dicit quod Iudex arbitratibz infesta personæ qualitate, membrorum dispositione, ac valetudine bona.

3 Cum in eis aetatem supplensse ma-
litia videatur. Quando scilicet possunt

SUMMARY.

- 1 *Doctores referuntur super hunc text. scribentes.*
- 2 *Nisi ad copulam facis praesumere potentiam ad
ibam.*
- 3 *Confessionis coniugis adversus se ipsam quare in hoc
text. sicut.*
- 4 *Confessionis coniugis contententis Matrimonium ef-
fectu contrahens in praesentia sui ipsius statuit.*

Cap. Attestationes. X.

Urban. iij.

1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Buttr. Ansh. Panorm. Prapof. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Ximen. Tolet. in concord. *Utriusque Iuris cum legibus Castelle p. 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 19. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 370. refertur ab Antonio August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 13.*

2 *Et licet nuptus fuisset.* Quia nuptus ad præsumentem potentiam ad illam ut per Cou. de sponsalib. p. 1. cap. 4. §. 2. n. 20. Menoch. de presumpt. lib. 3. pref. 2. n. 52. Corral. lib. 3. misfrelan. cap. 4. n. 6. Henric. in sum. lib. 11. cap. 13. n. 11. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 104. n. 26. Basil. Ponci. de impedimentis Matrim. cap. 32. §. 5. *vers. sed quæret.*

3 *Mulier tamen credit se virginem euasisse.* Ideo hic confessioni coniugis aduersus se ipsam stant; quia confitetur ea, quæ ipsam huius contrarium probatio ostendit, præsumit: confessa mulier iuratur non dum puberem virginem tentasse claustrum perfringere: præsumit hunc adhuc impuberem impotentem, nec copulam aptum, aut coniunctioni muliebri, et si locus sit malicia (vt gloss. ait) ætatem suppleret, item eum confessa hic mulier fuisse se virginem euasisse facile præsumit, eumque qualitas hæc sit à natura indita, Abb. Zabab. & alij in cap. 1. de adulter. Ayin. conf. 166. n. 5. Mascard. conil. 14 to. à n. 1. Menoch. lib. 6. pref. 89. à prior.

4 In gloss. [Euasisse.] Nota itari confessioni coniugis contententis Matrimonium esse contractum & valuisse in iudicium sui ipsius, ac proinde sufficere etiam confessionem alterius coniugis pro Matrimonio stantis absque fama, sequitur Cou. de spons. p. 1. cap. 4. §. 1. n. 4. nisi inquit, sit aliqua collusionis præsumptio: propter quod collusionis periculum relinquatur iudicis arbitrio an talis confessio utriusque coniugis pro Matrimonio stante sufficiens sit, ita Menochius de arbit. conf. 103. n. 9. Mascard. de probat. conil. 103 5. n. 31. Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 45. n. 35. quicquid in re tam ardua huiusmodi confessionem non sufficere asserant multi, quos refert & sequitur Menoch. de presumpt. lib. 3. pref. 1. n. 9. cum seqq. & conf. 15. n. 3. & distinguat Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comp. 19. n. 39.

5 In gloss. [Circa] [ibi] *forte per sex menses.* Notatur ad hoc quod pubertati proximus dicitur is, qui per sex menses à pubertate distat, vide tamē pro veritate quæ dixi ad cap. 5. n. 16. sup. hoc tit.

S V M M A R I V M.

1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.

2 Metus reuerentialis nisi meta aut verbera illi adiungantur, non cadit in irritum constantem.

3 Metus reuerentialis datur in omni illo, qui iure aliquo subiectionis alicui subest.

4 Sponsalia metu graui contracta non firmanur inramento.

5 Metus illatus post sponsalia inita est infra causam illa dissolucenda.

Cap. Ex litteris. XI.

1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Ancharan. Buttr. Henric. Boieh, Panorm. Prapof. Marian. Socin. Petr. Gregor. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordant. *Utriusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 19. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 370. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 14.*

2 *Ubi nolens & inuita minis peritum impulsus, &c.* Ergo solus metus reuerentialis, nisi

minis, aut verbera, aut alius metus grauis illi adiungatur, non cadit in irritum constantem, ac proinde nec annullat Matrimonium, nec alios contractus rescindit, ita Couar. de spons. p. 1. c. 3. §. 6. n. 7. & Hippol. sing. 347. incip. Matrimonium, & conf. 134. n. 16. Gomez. s. 2. *Utriusque cap. 14. n. 27. Soar. alleg. 24. n. 5. Cutier. in anteb. Sacramenta pueri lib. 94. C. si aduersus vendit. & confil. 16. n. 16. & de iuram. confirmat. p. 1. cap. 1. n. 15. Greg. 1. 10. Verbo indito m. 1. par. 4. Molina de primog. lib. 2. cap. 3. n. 9. Gama Lusitana decis. 250. n. 4. & decis. 262. n. 1. Azeved. l. 9. n. 28. tit. 1. lib. 5. noua recopil. Ham. de resig. beneficij. lib. 13. q. 1. n. 172. & seq. Matienso l. 11. gloss. 3. n. 2. tit. 1. lib. 5. noua recopil. lo. Garzia de nobilitate gloss. 17. n. 11. & 19. Henric. in summa lib. 11. cap. 9. n. 5. D. Barbosa in l. 2. §. fin. n. 7. ff. de iur. Matrim. plures DD. refert Sanch. de Matrim. lib. 4. disp. 6. n. 7. quibus adde Cald. Pereira. in l. si cutatorem verbo lesi n. 40. & de renonat. emphyteusis q. 16. n. 39. Ceual. comm. contra communes quest. 727. n. 21. cum seqq. Castil. quæstionarum q. lib. 3. cap. 1. n. 147. Mendez à Castro in praxi Lusitan. lib. 3. cap. 22. n. 25. prope finem, Rebell. de oblig. Lusitana. p. 2. lib. 1. q. 5. à n. 10. Valer. Regin. in praxi forei parient. lib. 31. n. 83. cum seqq. vbi n. 85. dicit metum reuerentialem dari in omni illo, qui iure aliquo subiectionis subest alicui, vt in clerico respectu Episcopi, in laico respectu Magistratus, in filio vel filia respectu patris, aut matris (quando hæc perinde ac ille austeria fuerit, & solita minas exequi) aut aliorum ascendentium: item in fratre vel sorore respectu fratris maioris, si cum hoc habitat, ab eoque gubernetur: itemque in minore annis respectu sui curatoris: ac demum in nepote, aut nepte respectu patris, vel auunculi cum quo habitat, & à quo gubernatur.*

primarium contra interdictum &c.) Notatur ad hoc quod Matrimonium aduersus Pontificiam prohibitionem initum non est inualidum nisi aliud subfit impedimentum dirimens, & manifeste loquitur quando est interdictum cum decreto irritantium præmiserat ceteros contractus initos aduersus Pontificiæ decretum irritans esse inualidos, fecus eo decreto irritante minime adiecto prohibitioni: & immediatè querit quid in Matrimonio aduersus Papæ interdictum celebrator & respondet tanquam quid speciale esse validum, & ita hanc gl. intelligunt Abb. hic n. 9. & Zabarelletam n. 9. quos refert Sanch. *d. disp. 2. n. 3. vbi n. 9. cum Alex. de Neuo hic n. 11.* constituit discrimen inter sponsalia, & Matrimonium, aduersus huiusmodi prohibitionem contraia vtilia irrita sunt, hoc autè minime, nisi addatur clausula specificam mentionem Matrimonij irritationis faciens, quia Matrimonium cum sit res adeo ardua, & grauiusmodi negotium, illud irritare specificam clausulam poscit ad sponsalia vero irritanda non desideratur ea clausula specifica, sed satis est generalis cum ea irritare non sit res tanti momenti.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. serbentes.
- 2 Dictio, circiter, modicum tempus significat.
- 3 Matrimonium fœminæ cui modicum tempus ad duodecim annos completum deficit, est inualidum, nisi malitia suppleat ætatem.
- 4 Sponsalia annuli subarratione in Matrimonium transeunt.
- 5 Matrimonium inter impuberes contractum de iudicio sit non satis est vi malitia suppleat ætatem, sed vltre requiritur discretio, & prudentia requisita ad coniugalem consensum.
- 6 Matrimonium per subarrationem contrahitur.
- 7 Annuli traditio signum sponsionis est, & secuti Matrimonij.
- 8 Matrimonium contractum inter impuberes obligat vi sponsalia.

Cap. Tuæ nobis. XIV. & fin.

- 1 Super hunc rex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarelletam. Ioan. Andr. Host. Henric. Ancharan. Burr. Panorm. Præpos. Marian. Socin. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs. Versusque Iuris cum legibus Castelle per. 1. Viam, in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 31. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 571. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 2.

- 2 Circiter duodecim annos. Hęc dictio modicum tempus significat, vide Rebuffi. in comment. ad l. ceterorum 160. res. communiter ff. de verb. signis. Menoch. de arbitrari. casu 46. d. n. 3. Et casu 57. n. 30. Mascart. de prob. conch. 1215. n. 13. Cened. prælit. questionum sing. 8. n. 4. & ideo non valet

3 Matrimonium fœminæ, cui modicum tempus ad duodecim annos completum deficit, nisi malitia ætatè suppleat, tenet Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 104. n. 1. vbi n. 2. tenet satis esse si vltima dies anni duodecimi in fœmina, & 14. in viro fit incerta, & n. 4. resoluit in dubio nec marem nec fœminam præsumi generationi aptos ante dictam pubertatis ætatem completam, de quo etiam. Surd. conf. 364. n. 33.

4 Desponsauit, qui subarrauit etc.

Per hunc tex. docuerunt hic Burr. & Præpos. sponsalia re & verbis de futuro annuli subarratione in Matrimonium transire, & verbum, desponsauit, intelligunt de præfenti Cou. d. 5. 2. loco citando n. 2. & Menoch. lib. 3. præf. 1. n. 62. qui quidem intellectus vim litteræ infert, quia desponsare cõpium futurum respicit, & sponsalia ea propria dicuntur, quæ nuptias futuras respiciunt, & de reborum proprietate in dubio recedendum non est. Non aliter ff. de legat. 3. tum quia si ea verba de præfenti intelligenda forent nullam tex. dubitationem contineret, quare hoc cogitandum relinquo.

5 Virum ne prudentia, &c. Notatur

ad hoc quod ad Matrimonium impuberum non satis est vt malitia suppleat ætatem, id est vt potentia generatiua reperiat, sed vltre requiritur discretio, & prudentia requisita ad coniugalem consensum, ita Sanch. de Matrim. lib. 1. diffinit. 16. num. 13. & alij citati ad cap. de illis 9. n. 11. sup. hoc tit.

- 6 In glof. [Subarrata] ibi (Et ita collige quod per subarrationem contrahitur Matrimonium &c.) Vide de Couar. de spons. p. 1. cap. 4. §. 2. n. 2. Menoch. de prob. lib. 3. præf. 1. n. 62. Annuli enim traditio signum sponsionis est, & secuti Matrimonij. Menoch. d. lib. 3. præf. 1. n. 1. cum seqq. Mascart. de prob. conch. 1000 d. n. 1. Franc. Molin. de ritu nup. lib. 1. compertat. 11. n. 15.

- 8 In ead. glof. ibi (quod si minor in contrahendo vtiut verbis pertinentibus ad Matrimonium contrahendum, contrahat sponsalia.) Notatur ad hoc quod Matrimonium contractum inter impuberes obligat vt sponsalia vide Viuald. in candelabro aureo tit. de spons. p. 1. cap. 3. n. 20. Fr. Eman. in summa com. 1. cap. 220. n. 2. Perez. l. 1. res. dubitatur tit. 1. lib. 3. Ordu. pag. 7. Spin. in secolo testam. glof. 15. print. n. 78. Henric. in sum. lib. 11. cap. 13. n. 2. Et cap. 5. n. 4. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 21. n. 2. Verum autem Matrimonium contractum absque præfentia Parochi seu alterius Sacerdotis de ipsius Parochi, seu Ordinarij licetia, & duobus vel tribus testibus iuxta formam Conc. Trid. in vim sponsaliorum resoluatur vide quæ diximus in tract. de officio, & potestate Episcopi p. 2. alleg. 33. n. 143. cum seqq.

De clandestina desponsatione. Tit. III.

SUPER hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. And. Anch. Butr. Panor. Praposit. Mar. Socin. Alex. de Neuo. Durand. in breuario aucto Iuris Canonici, & in speculo Iuris Pontif. sub hoc lit. lib. 4. Steph. Ranchin. in continuatione titulorum Decretal. Ioan. de Londris in breuario Sanctorum Canonum, Pet. de Rauenna in compendio Iuris Canonici, Martinus Mesnart. in epitome Decretal. Dan. Venator in analysi methodica Iuris Pontif. Goffred. & Host. in summa huius sit. Alex. Caslan. & Anastas. Gerson. in paratitulis ad quinque libros Decretal.

De materia tituli vide Mastard. de probat. concl. 1031. Ceual. commun. contra communes q. 604. n. 35. & 36. Sanch. de Matr. lib. 3. ubi per 54. questiones agit de clandestino Matrimonio, Cutier. eod. tit. cap. 55. Cened. pract. & canonic. quasi lib. 1. q. 13. 30.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium quando negatur clandestine contrahum ei, qui stat pro illo incumbit probatio.
- 3 Mulier tunc dicitur.

Cap. Si quis. I. Ex Conc. Arelat.

SUPER hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Anchar. Butr. Panor. Praposit. Mari. Socin. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. cap. 34. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 572.

- 1 Probat hic tex. quod quando negatur Matrimonium clandestine contrahum ei, qui stat pro illo, incumbit probatio, vide Azuad. l. 1. n. 45. tit. 1. lib. 5. nona recap. Perez. l. 1. glof. 4. pag. 28. tit. 1. lib. 5. Ordinem. Ceual. commun. contra communes. q. 604. num. 30.

In glof. [viro] libi (mulier à mollesie mentis) Imo corporis secundum Tiraquel. l. 1. conu. n. 55. & ad fatietatem vide Alciat. in l. mulieris appellat. p. 2. ff. de verbor. signif. pag. 32. Blas. Aluarez Mirabal in libro quem inscripsit consuetudinem de la salud. cap. 88. pag. 369. Orozco en el thesoro de la lengua Spagnola verbo mager pag. 558.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonij omnis probatio ubique deficit non est exigendum iuramentum à reo, sed potius pure absolvendus.

- 3 Matrimonia clandestina ante Trident. concil. fuerunt valida.
- 4 Declaratur tex. in presenti.

Cap. Quod nobis. II. Alex. iij.

SUPER hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Boich. Butr. Anch. Panorm. Praposit. Alexand. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 35. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 572. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 3. cap. 3. & est post Concil. Later. sub Alex. III. p. 50. cap. 17.

Ab Ecclesia non sunt aliquatenus compellendi. Notatur ad hoc quod ubique deficit omnis probatio Matrimonij non est exigendum iuramentum à reo, sed potius pure absolvendus, vt per Soar. ad l. 4. lib. 3. fori tit. de las cosas n. 10. in princ.

Si per persona contrahentium hoc voluerint publicare. Ergo Matrimonia clandestina ante Trident. Concil. fuerunt valida, id enim definit ipsummet Concil. sess. 24. de reform. Matrimony cap. 1. in initio anathemate damnas oppositum asserentes, vide Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 3. n. 2.

Nisi rationabilis causa prapedit.

Hec verba iungenda sunt illi verbo approbanda, & ita est sensus approbanda esse Matrimonia nisi impedimentum tempore approbationis detectum impediatur ubi tunc non apparuit impedimentum approbat absolute acsi à principio in conspectu Ecclesie initu esset. ita Sanch. ad lib. 3. disp. 43. n. 4. ref. ad secundum.

Ab Ecclesia recipienda sunt. Intel-
lige nisi adsit praiudicium tertij, nam tunc confessio non recipitur, vt per Couar. de spons. p. 1. cap. 4. §. 1. n. 5.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Clandestina Matrimonia contrahentes quas penas incurrant remittunt.
- 3 Episcopus attento Iure huius tex. non poterat dispensare ut denunciatio pretermittitur.
- 4 Ordinarius hodie potest dispensare in denunciationibus.
- 5 Parochus non tenetur denunciare impedimentum Matrimonij, quod fecit in Sacramento ali Confessione.
- 6 Ordinarius, vel Parochus quomodo sciat impedimentum, & nemo denunciatio potest illud dissimulare si fibi confit de dispensatione pro foro conscientia.
- 7 Matrimonium quod sit omisit denunciationibus dicitur clandestinum.
- 8 Filij gentis ex Matrimonio nullo solum, vel nullo formal

De clandestina desponsatione. Tit. III. 35

- mal & clandestino quando sint legitimi declaratur.
- 9 Dolo praesentior in yssu clam facta sunt et si praetendatur ignorantia, vel simplicitas.
 - 10 Ignorantia affectata nunquam prodest.
 - 11 An tex. procedat solum quando Matrimonium nullum fuit propter impedimentum consanguinitatis.
 - 12 Fily ex Matrimonio nullo concepti quoad omnia censentur legitimi propter bonam fidem cuius est parentibus.
 - 13 Parochus ob licentiam concessam aly sacerdoti affixenda Matrimonio clandestino non comprehenditur sub poenis huius tex.
 - 14 Suspensionis triennalis poena imposita Parochis affixenda Matrimonio clandestino non est sublati per Concil. Tridentin.
 - 15 Sensus ab officio eo quod interfuit Matrimonio clandestino non dicitur suspensus a beneficio.
 - 16 Verbu. suspendatur, importat sententiam ferendam.
 - 17 Impedimenta falsa denunciata vi Matrimonium impeditur arbitraria poena puniuntur.
 - 18 Matrofo fieri dicitur, quod fit in mari a dolo adhibito.

Cap. Cum inhibito. III. & fin.

Innoc. iij.

- Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. And. Host. Henric. Boich. Butr. Anch. Panorm. Prapof. Marian. Socin. Alexand. de Neuo, Casal. in annot. Cened. collect. 81. Ximen. Toletan. in concordantijs Versusque Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viuan. in rationali lib. 4. Iuris Pontifici pag. 36. Alagona in respondio Iuris Canonici pag. 772. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 4. tit. 2. de clandestino Matrim. cap. viii.

- 2 Clandestina coniugia penitus inhibemus.

De poena contrahentium Matrimonii clandestina vide Concil. Trident. sess. 24. de reformatione Matrimonij cap. 1. & plures, quos refert Cened. ad Decretal. collect. 81. n. 1. quibus adde Basil. Ponc. de impedimentis Matrimonij cap. 26. & 7. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 1. & disp. 45. cum seqq. & Matrimonio clandestino interuenientibus, intercessores, mediatores, testes, & tabellio qua poena puniantur vide per Matien. l. 1. glof. 3. & 4. tit. 1. lib. 5. noua recap.

- 3 Publice proponantur. Hodie nouo. Concil. Tridentin. d. cap. 1. habetur, vt antequam Matrimonium contrahatur ter à proprio contrahentium Parocho, tribus continuis diebus festiuis in Ecclesia, inter Missarum solemnia publice denuntiatur inter quos sit contrahendum vt omnes reuelent impedimenta si quæ sint, de quibus denunciationibus egi late singula verba Concilij declarado in meo tractatu de officio, & potestate Episcopi Alleg. 32. d. prime. Vnde ad n. 55. Illud vero ex ibi dictis animaduertendum duxi quod licet attento Iure antiquo, de quo in hoc tex. non posset Episcopus dispensare, ne denun-

ciationes præmitteretur Matrimonio, quia erit præceptum in Concilio generali Lateran. in cuius lege nequit Episcopus regulariter dispensare, vt resoluunt Salzed. ad Bernard. in pract. cap. 76. Verbo dispensat. l. d. Soar de Pace tom. 2. sue praxi prædico 1. n. 11. Sanch. d. lib. 3. disp. 7. n. 1. Hodie potest Ordinarius ex causa sibi bene visa dispensare vt omittatur omnes denunciations, vel aliquam illarum, ante, vel post Matrimonij consummationem, vt expresse definitur in Concil. Trid. d. cap. 1. per quod ita resoluunt plures citati per me d. alleg. 32. n. 27.

- 5 Legitimum impedimentum opponat.

Qualiter notens impedimentum inter volentes contrahere, siue illud sit occultum, siue adiuerit sub secreto, teneatur sub peccato mortali denunciare dixi d. alleg. 32. n. 25. & 26. & de Parocho cognoscente impedimentum ex Sacramentali Confessione vide citatos à Cened. d. collect. 81. n. 6. quibus adde Sanch. d. lib. 3. disp. 15. & 16. Rogibald. in praxi fori poenitent. lib. 31. n. 242. Vers. Vltimo, Aegid. de Sacram. & consensum. 2. disp. 27. n. 60. cum seqq. Gurtier. de Matrim. cap. 50. à princ.

- 6 Et ipsi presbyteri inuestigent vtrū aliquod impedimentum, &c.

Aduerte quod si nullus denuntiat impedimentum coram Parocho, vel Ordinario, quamuis ipis constet de impedimento, si tamen eisdem constet de dispensatione pro foro conscientie, possunt dissimulare, & sic impedire Matrimonio coniungere, vt per Henric. in summa lib. 14. cap. 72. n. 1. in commento lit. E. Sanch. d. lib. 3. disp. 15. n. 14.

- 7 In glof. (Clandestina) ibi (tertio dicitur clandestinum, quod fit contra tenorem huius Constitutionis, videlicet non praemissa denunciatione). Notatur ad hoc quod Matrimonium omisiss denunciationibus, ubi fieri consueuerunt, dicitur clandestinum, intelligi quoad omnes effectus clandestinitatis, præterquam nullitatis Matrimonij, Menoch. cons. 69. n. 70. Perez l. 1. vers. item solent, pag. 30. & vers. plura tamen pag. 38. tit. 1. lib. 5. Ordin. Gurtier. pract. lib. 2. q. 4. n. 9. in fine cum seqq. Spin. in spec. testam. glof. 15. princ. n. 23. 24. 26. 74. Henric. in sum. lib. 11. cap. 6. n. 2. & in commento lit. M. & cap. 20. n. 1. & in commento lit. C. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 1. refert plures Doctores Campan. in directorio Iuris Canonici rub. 11. cap. 13. n. 143.

S. Si quis vero.

- 8 Probat hic 4. filios genitos ex Matrimonio nullo quando simul fuit clandestinum esse illegitimos non obstante bona fide parentum, quamuis filij ex Matrimonio vere nullo non tamen clandestino geniti, quando adhibuit bona fides in utroque, vel in altero ignorante impedimentum sint legitimi, ex ea ratione quia saltem alter parens laborabat ignorantia probabilis, vt docent omnes scribentes in cap. ead. tenore infra quæ scrij.

filij sunt legitimi: quæ ratio cessat quando clam destine contrahitur omnis denunciationibus, & ideo filij non sunt legitimi: non est enim probabilis ignorantia, cum omittantur requisita ad assequendam veritatem. Vnde ut illa pena illegitimitatis proli sequatur duo requiruntur in hoc: ita ut vñ sine alio non sufficiat. Primum, ut omittantur denunciationes. Secundum ut ob id in gradu prohibito contrahatur. Vnde si omisiss denunciationibus contrahat in gradu prohibito quamvis cum ignorantia impedimenti, vel iuris in hanc penam incurrit, quia ex omisiss denunciationibus præsumitur affectata ignorantia, cum illi taliter contrahendo non expertes scientiæ, vel affectatores ignorantie videantur, inquit Pontifex: si vero non omisiss denunciationibus contrahat in gradu prohibito bona fide legitima proles est: imo etiam si adfit mala fides ex parte vnus tantum cõiugis, ex vi huius, ille enim in postrema parte exigit malam amborū fidem quando in facie Ecclesiæ, & præmissis denunciationibus contrahitur, similiter si omittant denunciationes non tamen contrahant in gradu prohibito. Colliguntur hæc ex Gabr. commun. tit. de legitimat. concl. 4. d. n. 3. Peregrin. de fideicom. art. 24. n. 74. Menoch. conf. 199. d. n. 39. Falcoth. de notis, & spuris cap. 9. n. 1. Fulu. Pacian. de prob. lib. 2. cap. 1. §. n. 68. Cardin. Mantica de conest. lib. volum. lib. 11. tit. 12. n. 13. Menoch. de præsump. lib. 4. q. 67. n. 3. Perez l. 1. col. 2. tit. 1. lib. 5. Ordazam. pag. 29. Rebuff. de prim. leg. scholastic. prim. 106. ver. 33. Castill. ver. quond. lib. 2. cap. 11. n. 8. Sanc. d. lib. 3. disp. 42. & 43. Pontici. d. cap. 26. §. 7.

9 Cum illi taliter contrahendo, &c.

Notatur ad hoc quod in his, quæ clam facta sunt et si præterdant ignorantia, vel simplicitas præsumitur dolus, nec excusatur aliis excusandus, ut per Tiraq. de penis tempor. causa 11. nu. 11. Et ignorantia adscita, siue affectata nunquā prodest, cum equiparetur scientiæ, idem Tiraq. cod. trati. causa 13. d. n. 22. & de retrat. leg. 3. §. 35. glof. 4. d. n. 28.

11 In gradu prohibito.

Ex his verbis colligunt Ioan. Lup. in trati. de Matrim. p. 2. n. 9. & 17. Cephal. conf. 301. d. n. 18. & alij de quibus statim referedi, tex. in præfenti procedere solum quando Matrimonium nullum fuit propter impedimentum consanguinitatis, ita ut si ob aliud nullum fuerit, licet clandestine fiat, resoluit filios esse legitimos si parentes fuerint in bona fide; mouentur quia tex. in præfatis verbis restricti loquuntur de cõtrahentibus in gradu prohibito, quæ verba conueniunt solummodo impedimento consanguinitatis, vel affinitatis, & consequenter ad alios casus trahi non potest decisio illa, quæ nouam inducit præsumptionem odij plenissimam contra filios innocentes propter culpam parentum clandestine cõtrahentium, ideoque non amplianda, sed restringenda est ad casum expresse ex reg. odia de regulis iuris lib. 6. cap. penam de Penam.

disp. 1. cum similibus, sequitur nouè Basil. Ponc. de impedim. Matrim. cap. 26. §. 7. vers. secundo.

- 12 Quo tamen fundamento non obstantè contrariam sententiam sequuntur Doctores communiter resoluentes huius tex. decisionem procedere tam in impedimento consanguinitatis, quam in alio quocunque dirimente, Host. Innoc. Butr. Anch. Panor. Alex. de Neuo & alij communiter hic, ut testatur Cou. de spons. p. 2. cap. 6. in intro. n. 12. Anq. Gabr. commun. lib. 6. tit. de legitim. concl. 4. n. 17. Mascard. concl. 798. n. 6. Perreg. de fideicom. art. 24. n. 65. Sanc. d. disp. 42. n. 4. Azor. infir. moral. p. 2. lib. 2. cap. 13. q. 9. Sayr. de censur. lib. 6. cap. 10. n. 31. Probatur quia licet decisio huius tex. penalis videatur, in fauorem tamen animæ condita est ad coercendum peccatum eorum, qui contra Canonica instituta Matrimonium audent contrahere, & insuper clam contrahendo ignorantiam affectant, subindeque non restringenda, sed magis amplianda est, iuxta doctrinā glof. verbo alios in cap. sciam cuncti de elect. lib. 6. recepta ex multis de quibus Tiraq. p. 1. causa prim. 161. & pluribus de quibus Sanc. de Matrim. lib. 3. disp. 39. n. 3. & lib. 3. disp. 1. n. 8. Sed melius confirmabis si aduersus nō esse necessariam hoc casu recurrere ad interpretationem extensiuam, cum conslet ex verbis expressis huius tex. non limitative agere de Matrimonio nullo ob impedimentum consanguinitatis, sed generaliter de quocunque alio, quod dirimat Matrimonium: ob id iur. quia hic §. refert se ad principium tex. ibi, huiusmodi clā destina, vel interdicta, idest hæc de quibus supra in principio dixerat, conslet autem in principio de omnibus aliis impedimentis egisse, quamvis enim in exordio locutus sit de cõtrahentibus in gradu prohibito, deinde decisionem concipit per verba generalia ibi, qui voluerit & valuerit, legitimum impedimentum opponat, & clarius ibi, inuelligent verum aliquod impedimentū obstat, quare prædicta verba §. sequentia, ibi huiusmodi, &c. in toto rigore, absque alia extensione referri debent ad Matrimonia clandestina, & interdicta, & inualida propter consanguinitatem, vel aliud quodcunque impedimentum dirimens, ut manifestè deducitur ex cap. ex tenore qui fil. sunt legit. ubi non de consanguinitatis impedimento agebat tex. sed de coniugato, qui mulierem ignaram duxit, & tamen requirit ad hoc ut filij sint legitimi, quod publicè, & in facie Ecclesiæ cum ea contraxerit, aperte ostendens illegitimam esse prolem, si etiam in eo casu clandestinè Matrimonium esset contrahitum, ut ibi notantur omnes.

13 In glof. Si ambo ibi (sed quid si unus sit, &c.)

Notatur ad hoc quod filij ex Matrimonio nullo concepti quoad omnia cēsentur legitimi propter bonam fidem vnius ex parentibus ut per Couar. de spons. p. 2. cap. 8. §. 1. n. 2. Costa in cap. si pater de testam. lib. 6. p. 1. verbo iurarem n. 4. Greg. d. 3. tit. 3. p. 4. Auendan. l. 6. Tauri glof. 1. Gutier. lib. 3. præf. q. 79. n. 4. Duenh. reg. 150. lim. 2. vers. contraria, Com. com. 1. var. cap. 6. n. 26. Xuar. in l. quoniam, super

per declarat legum regni limit. 11. n. 4. Cott. in memor. alib. verb. Episcopalis dignitas.

S. Sane.

14 Qui eis praesumpserit interesse.

Non comprehendit Parochum ob licentiam concessam alij sacerdoti assensendi Matrimonio clandestino, ita Sanch. d. lib. 3. disp. 49. Mar. Alter. de censuris tom. 2. disp. 11. de suspensione cap. 5. res. secunda principalis questio, Ego ipse dicta alleg. 32. n. 163.

- 15 Per triennium, &c. Poena hęc triennalis suspensio- nis imposita parochis assensendi Matrimonio clandestino non est sublata per Concil. Trid. in d. cap. 1. in illis verbis, insuper Parochum &c. ut tenent plures citati per me d. alleg. 32. n. 162. quicquid contrarium imo cessare hodie hanc triennalem suspensionem per penam arbitrariam positam in Concil. Trident. teneant Marten. d. 1. glof. 7. n. 2. in fin. tit. 1. lib. 5. nona recopil. Sanch. d. lib. 3. disp. 48. n. 3. cum seq. Gutier. de Matrim. cap. 73. n. 14.

- 16 Ab officio. Non tamē a beneficio, quia suspensum ab officio, qui inter- cuit Matrimonio clandestino, non esse suspensum a beneficio resolvunt Perez. l. 1. res. in oppositi tit. 1. lib. 5. ardu. pag. 31. Gutier. canon. lib. 1. c. 5. n. Sanch. d. lib. 3. disp. 51. Mari. Alter. d. cap. 5. res. quarto dubitatur. Vtrum autem Episcopus in hac triennali suspensione dispensare valeat? negativē respondet Sanch. d. lib. 3. disp. 52. Mar. Alter. d. cap. 5. res. 5. & alij quos refero Ego ipse d. alleg. 32. n. 166. vbi n. 167. hanc resolutionem amplio ut nec etiam virtute decreti Concil. sess. 25. de reform. cap. 6. id sibi permittum sit.

- 17 Suspendatur. Intellige non ipso iure, nam cum hoc verbum sit futuri optativi modi respiciens actum ac iudicis ministerium, ideo importat sententiam ferendam, ex resolutis per Tiraq. in l. si inquam C. de reuoc. donat. verbo reuertatur n. 39. & per Monnetam de distributione. quotid. p. 3. q. 7. n. 31. quod fundamentum in his terminis resolvunt Sanch. d. lib. 3. disp. 48. n. 2. Gutier. d. cap. 73. n. 13. Ego ipse d. alleg. 32. n. 161.

- 18 Si quis autem, &c. Notatur ad hoc quod falsa impedimenta denuntians, ut Matrimonium impediat, arbitraria poena punitur, ut per Anch. hic n. 13. Menoch. de arbitrar. casu 453. n. 2. Vgolin. de poenitate episc. cap. 15. §. 11. n. 6. quos refero Ego ipse d. alleg. 32. n. 34.

- 19 In glof. (Malitiosē, fin.) Notatur ad hoc quod malitiose fieri dicitur, quod iniuria sit dolo adhibito, cum malitia sit calumnia, ut per Gutier. canon. lib. 1. cap. 30. n. 12.

De sponsa duorum.
Tit. IV.

Super hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. Andr. Anch. Butr. Panor. Prapof. Marian. Socin. Alex. de Neuo, Durand in breuiario auro Iuris Canonici, & in speculo Iuris sub hoc tit. lib. 4. Stephan. Ranchin. in continuat. titularum Decretal. Ioan. de Londris in breuiario Sanctorum Canonum, Petr. de Rauenna in compendio Iuris Canonici, Martin. Melfart. in epitome Decretal. Dani. Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij, Goffred. & Host. in sum. huius tit. Alex. Cassan. & Anastas. German. in paratitulis ad quinque libros Decretal.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Matrimonium validum dissoluit priora sponsalia eo modo ut illo facto nulla ea perficiendo obligatio supersit.

Cap. Duobus. I. Augst.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Col- lectar. Zabar. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Anch. Butr. Panorm. Prapof. Mar. Socin. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in cōcordantijs veteris Iuris cum legibus Castelle p. 1. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 38. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 573. refertur ab Antonio Augustino collect. 1. Decretal. libro 4. tit. 4. cap. 1.
2 Cum Matrimonium fortius vinculum sit, si illud validum fuit nemini dubium est priora sponsalia dissolvere eo modo, ita ut soluto Matrimonio nulla illa perficiendi obligatio supersit, ut per Fr. Emman. in summa tom. 1. cap. 245. n. 8. Azaved. l. 1. num. 13. in fin. tit. 1. lib. 5. nona recopil. Hentig. in sum. lib. 11. cap. 23. n. 3. & cap. 14. num. 2. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 48.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Poena, quas incurrit sciens uxorem adhibere uxore, & ducit secundam remissione.
4 Cetera quod dicatur ostenditur.

Cap. Accepisti. II.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host.

Hof. Henric. Butr. Anch. Panorm. Præpof. Mari. Socin. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijis *utriusque Iuris cum legibus Castellæ* p. 2. Viuian. in *rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 39.* Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 573. defumitur ex Burchardo lib. 19. cap. 5. tit. de fornicat. 9. recepisti illam, & refertur ab Anton. Auguft. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 4. cap. 2.

Quam alter sibi desponsatam habuerat. Aduerte quod ille, qui sciens uxorem adhuc viuere ducit secundum præter peccatum mortale quinque pœnas incurrit, de quibus Valer. Reginal. in *praxi fori pœnit.* lib. 31. n. 74.

Et quadraginta dies in pane, &c. Hæc pœnitentia in foro exteriori locum habet, nam in foro animæ Presbyter, qui audit Confessionem secundum suum arbitrium poterit eam modificare, ita Perez l. 3. col. 4. *res. pœnitur* pag. 45. tit. 1. lib. 5. ordin.

In glos. [Carenam] Dicitur tempus quadraginta dierum in pane, & aqua cum septem sequentibus annis, & in litteris Papalibus, ubi conceditur carena indulgentiæ intelligitur tempus quadraginta dierum, & septem annorum pœnitentiæ, ita Fr. Emman. *quest. regular. tom. 2. q. 85. art. 3. res. pro explicatione.*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Coniuges non possunt secundum Matrimonium contrahere existente primo etiam carnali copula non consummato.
- 3 Verba, ego accipio te in meam, an sint de essentia sacramenti Matrimonij.
- 4 Verba in Matrimonio sunt saltem de necessitate præcepti.
- 5 Papa an possit statuere ut Matrimonium ratum dirimatur per subsequens copulam consummatam, ostenditur.

Cap. Licet. III. Alex. ij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panorm. Præpof. Mari. Socin. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijis *utriusque Iuris cum legibus Castellæ* p. 1. & 2. Viu. in *rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 40.* Alag. in *compend. Iuris Canon. pag. 573.* refertur ab Anton. Auguft. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 4. cap. 3. & est post Concil. Lateranen. p. 7. cap. 8.
- 2 Probat hic tex. coniuges non posse secundum Matrimonium contrahere existente primo, etiâ carnali copula minime cōsumato, ut per Couar. de sponsal. par. 2. cap. 7. §. 3. num. 5. Menoch. de presump. lib. 3. presump. 1. n. 17. Valer. Reginal. in *praxi fori pœnitent.* lib. 31. n. 72. in fine.

3 Ego accipio te in meam, &c.

Hæc verba non esse de essentia sacramenti resolunt Perez in l. 1. *res. præterea necessarium est tit. 1. lib. 5. ordinam. pag. 39.* Petrus de Ledefina de Matrim. q. 43. art. 1. dubio 4. conclus. fin. §. q. 45. art. 5. puncto 3. ante primum dubium concl. 2. & in sum. p. 1. de sacramen. Matrimon. cap. 1. conclus. 15. in fin. Henric. in sum. lib. 11. cap. 2. num. 7. Ceual. commun. contra communes q. 604. num. 53. Cened. prætic. & canonic. quest. lib. 1. q. 30. n. 38. Gutier. de Matrim. cap. 69. num. 3. Et ad tex. in præfenti, & ad cap. si inter sup. de sponsa. lib. bene respondet Francisc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comp. 3. a n. 74. illa iura non asserere certa, & diffinita ab Ecclesia verba fuisse præscripta, quibus cōtrahentes se inuicem in Matrimoniu copularet, sed consensum debere volunt tantum eos ostendere, vel verbis illis. Ego te in meam accipio, &c. addit tex. in d. cap. si inter, vel alia verba consensum exprimentia de præfenti, & id ipsum dicit tex. in præfenti cum antea dixisset consuetis verbis consensum contrahentes producere posse, & nouè Concil. Trident. sess. 24. de reform. Matrimonij cap. 1. ibi, vel aliis verbis iuxta receptum vniuscuiusque prouinciæ ritum, &c.

Notatur ad hoc

Verbis consuetis. quod verba in Matrimonio sunt saltem de necessitate præcepti, vide Petr. de Ledefina d. q. 45. art. 2. concl. 2. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 216. n. 5. Henric. d. cap. 2. n. 6. Sanchi. de Matrim. lib. 2. disp. 31. num. 9. Vbi num. 10. tenet nullum de hoc esse Ecclesiæ præceptum sed tantum esse veniale culpam, non exprimere verbis sed solum signis consensu m.

Notatur ad

Quamuis aliter, &c. hoc quod potest Papa statuere ut Matrimonium ratum dirimatur per subsequens copulam consummatam, ut per Hof. in cap. fin. verbo volumus inf. hoc tit. vbi Card. in fin. Abb. num. 5. & Henric. num. 4. cum seqq. Metina lib. 5. de sacrorum hominum continentia cap. 87. Sed verius est non posse, sic Couar. d. cap. 7. §. 4. num. 15. Gutier. canonic. lib. 3. cap. 17. num. 22. Mätien. in rub. tit. 1. glos. 1. num. 76. lib. 5. nouè recopil. Sanchi. d. lib. 2. disp. 24. num. 4. vbi cum Couar. d. num. 15. responderet ad hunc tex. ea scilicet iudicia summorum Pontificum non pertinere ad Canonum vniuersalium institutionem, sed ad quarundam litium decisionem, & eodè quasi modo respondet Azor. in iust. moral. p. 2. lib. 5. cap. 4. §. 3. *res. tertio obijciuntur*, vbi refert tex. in præfenti non dicere suos quosdam Prædecessores definisse, sed iudicasse, & iudicare idem est quod sentire, & non diffinire.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.

De Conditionibus appositis, &c. Tit. V. 39

1 Matrimonium initum contra interdictum Ecclesie
an sit nullum?

& sponsa se sibi inuicem tradunt, vt per Tirac
de retrah. conuent. ad fin. tit. n. 77.

Cap. Tua fraternitas. IV.

1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Boich, Butr. Anchar. Panorm. Prapof. Mari. Socin. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 40. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 573. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 4. cap. 5. & est post Concil. Lateranen. par. 50. cap. 41.

2 Et si contra interdictum Ecclesie, &c. Noratur ad hoc quod Matrimonium initum contra interdictum Ecclesie est nullum, vt per citatos a Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 2. a princ. Sed pro veritate vide quæ supra dixi ad cap. penult. de sponsatione impuberum.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium a filijs contractum absque consensu parentum validum est.
- 3 Consuetudo etiam improba inducit probabile dubium, & excusat a poena.
- 4 Sponsus & sponsa per concubitus se sibi inuicem tradunt.

Cap. Tuas dudum. V. & fin.

1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Boich, Butr. Anchar. Panorm. Prapof. Marian. Socin. Alexand. de Neuo, Casah. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 41. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 574. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 4. cap. 5.

2 Ad materiam huius tex. facit quæ dixi ad cap. licet 3. sup. hoc tit. & pro concordia huius tex. & regulæ 1. quævis Cede rei vendit. dixi ad cap. si inter de sponsalibus, & quod validum sit Matrimonium a filijs contractum absque parentum consensu, nec ab ipsis parentibus irritari possit, dixi ad cap. 1. sup. de sponsalibus impuber.

3 Ne vero turpis sit, &c. Notatur ad consuetudo etiam improba inducit probabile dubium, & excusat a poena, vt per Rocch. in cap. fin. supra de transiurisdictione scilicet. 3. num. 2. & 3. Baptista in repet. l. si quando a num. 13. C. unde vi. Couar. de sponsalibus cap. 7. §. 3. n. 5. Tirac. de poenis temperand. causa 42. a princ.

4 In gloss. Cognouisset. 1. ibi (possessio &c.) Notatur ad hoc quod per concubitus sponsus,

De conditionibus appositis in desponsatione, & alijs contractibus. Tit. V.

S Vper hunc rub. scripserunt Zabarel. Io. And. Anchar. Butr. Panorm. Prapof. Mari. Soc. Alex. de Neuo, Cened. collect. 85. Du rad. in breu. aures Iuris Canon. & in speculo Iuris Pontificij sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in continuatione titularum Decretal. Ioan. de Londris in breuiario Sanctorum Canonum, Pet. de Rauenna in compendio Iuris Canonici, Martinus Mesnart. in epitome Decretal. Dan. Venaror. in analysi methodica Iuris Pontificij. Goffred. & Host. in summa huius tit. Alex. Cassan. & Anastas. Germon. in paratitulis ad quinque libros Decretal.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Declaratur tex. in presenti.

Cap. Quicunque. I. Ex Conc. Afr.

1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostiens. Henric. Boich, Butr. Anchar. Panorm. Prapof. Mari. Socin. Alexan. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 62. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 574. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 5. cap. 3. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 6. cap. 5.

2 Hunc tex. intelligit si a principio resolutum, vel post contractum suspensione conditiones ponantur: Nauar. in manu. cap. 23. num. 62. vers. tertium. Deinde intelligendus est quando coitus intercescit ante conditionis defectum, ex quo a conditione recessum est per ipsam copulam, & Matrimonium valet explosa conditione, quia verba huius tex. ibi, eam relinquere voluerit, præmittunt cohabitationem, & carnalem copulam, iuxta Couar. de sponsalibus a. 3. §. 1. num. 13.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Verum intelligitur ad hunc tex. præstatum.

Cap. Cum sit. II. Greg.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarell. Ioan. Aodr. Host. Henric. Boich, Butr. Anch. Panorm. Præposit. Mari. Socin. Alexand. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantijs vrisque Iuris cum legibus Castella p. 1. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 43. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 574. desinitur ex D. Gregorio lib. 7. epistola 36. indult. 2. registr. & refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 5. cap. 2.

2 Difficilis est hic tex. dum dicitur duo mancipia fuisse manumissa sub conditione vt monachi herent cui quidem conditioni cum alterum parere nolisset, respondit Pontifex cependum esse, vt si manumissionis voluntas impletur; & ex eo consurgit difficultas, quia illa conditio circa spiritualia versabatur, nempe circa religionis ingressum, vnde videbatur non esse admittendâ Reiccto intellectu glossæ, Antonij, Abb & aliorum probabilius est ille quod scilicet in specie huius tex. conditio seu modus de ingrediendo religionem adiectus libertati adeo non improbetur, quia pro substantia non requirebat partis acceptationem, quod autem is modus non requiratur partis acceptationem ex eo patet, nã adiectus fuit manumissioni proprii feruac prouide sicut libertas data proprio seruo statim suum habet effectum antequam à parte acceptetur. 1. 2. C. de manum. ff. de iudi. c. 1. ita idem de modo adiecto omnino dicendum erit, vt. acc. fortum. de reg. Iuris in 6. consurgit modus ille de ingrediendo religionē abique partis acceptatione suam habeat virtutem, vt quantumcumque circa spiritualia verteret improbari nō debeat, quia quādo modus, seu conditio pro sui substantia partis acceptationem non desiderat, quantumcumque ad iurā consentientis circa spiritualia adijciatur regulariter admittitur, quia hi modus seu conditiones nullo iure in spiritualibus improbantur, iura enim de hoc agencia solum prohibent pactiones seu conventiones tex. in cap. 7. tit. sup. de pactis, & de ratione cōventionis est vt actus absque partis acceptatione non subsistat l. quācumque gestas. c. 1. ff. de adion. c. oblig. iuncta l. 1. de conventionibus ff. de pactis vide Soar. de relig. tom. 1. tract. 3. lib. 4. de Simonia cap. 16. n. 13.

SYM MARIUM

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Condicio possibilis, & honesta de futuro suspendit contrarium Matrimonij, vt nullomodo reglet dum conditio non adimpletur.
- 3 Intellige si conditio adijciatur in ipso actu contrahendi. Matrimonij, si ex interuallo.
- 4 Sponsa si promittat sponso aliquid in dotem non tenetur sponsus eā ea contrahere, nisi ei sibi daretur, quid vero si vir promittat uxori tale ibi.

5 Sponsalia de futuro contracta enim conditione per copulam carnalem transeunt in Matrimonium recedente conditione, quid vero attento Iure Concilij Trident. offenditur.

Cap. De illis. III. Alex. ij.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Ioan. Aodr. Host. Henric. Anchor. Butri. Panorm. Præposit. Mari. Socin. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantijs vrisque Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 43. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 574. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 5. cap. 4. & est post Concil. Lateranen. 7. de cap. 12.

2 Reus periturus non habebitur. Notatur ad hoc quod conditio possibilis, & honesta de futuro suspendit contrarium Matrimonij vt nullo modo valeat dum conditio non impletur, vide l. 3. tit. 4. part. 4. vbi Gregor. verbo casar. Couar. de sponsal. p. 2. cap. 3. in intro. n. 2. Nauar. in man. cap. 22. n. 61. Siluest. verbo Matrimonium d. n. 1. Candelab. aureum tit. de Matrimon. par. 1. n. 33. Spino in spec. reglam. gloss. 15. princ. n. 63. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comparat. 16. n. 3. Sanchez de Matrim. lib. 5. disputat. 6. in princ. Intellige si conditio adijciatur in ipso actu contrahendi Matrimonium, locus si ex interuallo vt per Couar. d. cap. 3. §. 1. n. 2. Sanchez d. disput. 6. n. 3. Gutier. de Matrim. cap. 81. m. 3.

4 Si tantum mihi donaueris. Notatur ad hoc quod si sponsa promittat aliquid in dotem sponso non tenetur sponsum cum ea contrahere, nisi ei sibi daretur vt per Couar. de sponsal. par. 1. cap. 5. num. 4. & d. par. 2. cap. 3. §. 1. n. 2. Et ideo tex. hic dū deciditur à promissione mulieri factam de accipiendo eam in uxorem sub conditione si centum daret, valere, ex eo procedit quia in hac promissione cessat turpitudinis præsumptio, tum quia vir promittit feminæ Matrimonium si centum sibi dederit, intelligitur causa dotis, & in dubio non præsumitur libidinis causa, sed honesta, ac promittit causam iustam subesse promittendi. Si vero vir promittat uxori tunc præsumitur libidinis causa, nisi vir sit ignobilior, aut scior, & ita uxori promittat in iuventutis, aut nobilitatis compensationem, & hoc casu procedit tex. in l. si ita singularis fuit. 97. §. si tibi nupsero ff. de verb. oblig. necessarium intelligendū quod promissio quantitatris lucri gratia principaliter sit, ita Couar. d. cap. 3. §. 3. num. 1. & 2. Palae. in repetit. cap. per vestras de donationibus inter virum & uxorem, notabilis error. §. 21. num. 1. & 2. Franc. Molin. d. comparat. 16. num. 101. &

102. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 33. num. 4. ubi dicit non obfistere huic expofitioni prædicta tex. verba, cum dotis gratia largium non cenfeatur donatum, fed ad onera Matrimonij fufficiens detur ex l. pro oneribus C. de iure dotium; quia refpondet, verbum, donaueris, non vfurpari hic in rigurofa fignificatione, fed pro eo quod eft dare ex aliqua caufa, vt cõfatis, quia ea donatio deducta eft in pactum, & conditionem Matrimonij contrahendi, ergo non fuit gratuita.

3. Aut carnalis fit inter eos, &c.

Notatur ad hoc quod fponfalia de futuro contrahenda cum conditione per copulam carnalem tranfeunt in Matrimonium recedente conditione, vt per Palat. in repet. rub. 5. q. 1. n. 1. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 26. n. 8. Menoch. de præfump. lib. 3. q. 1. n. 80. & 81. ubi etiã quod hæc præfumptio eft iuris, & de iure, & folam inducitur per copulam carnalem fubfecutam, non autem per alios actus, puta per amplexus, oscula, & alia fimilia D. Barbosa in rub. ff. folm. Matrim. p. 2. num. 108. ubi etiam dicit quod non erit idem fi copula præcefferit Matrimonium. Hodie vero cum Matrimonia præfumpta ceffauerint per Concil. Trident. feff. 24. de reform. Matrim. cap. 1. vt aliter citat D. J. per me in cap. 30. n. 3. fupra de fponfali- bus huius tex. difpofitio iam non procedit, vt tenet Perex l. 1. gloff. 3. pag. 41. verf. 2. tit. 1. lib. 3. Ordinamentis.

SVM MARIUM.

- 1 Doctores referuntur fuper hunc tex. feribentes.
- 2 Donatio modalis facta Ecclefie, vel pro loco non potest renouari nifi expresse fuerit conuentum.
- 3 Modus fauore Ecclefie præfumiatur caufa impulfa, vel focialis, prout ipfi Ecclefie magis utile fuerit.
- 4 Dominium rerum donatarum retrotransfertur in donantem fi in donatione appofitum fit pactum quod donataris teneatur alere donatorem, & ille deficiat in eo.
- 5 Legis duplex prohibitio magis operatur quam fimplex.
- 6 Delictum folius Prælati Ecclefie non nocet.
- 7 Inamentum quando factum eft in fauorem tertij efi aliqua conditioe nifi illa adimpletur iurans ad Inamentum feruandum non obligatur.
- 8 Donatus in donatione facta Ecclefie poffit eam legè apponere vt non liceat Ecclefie alienare, & fi contra factum fuerit poffit eadem res ab eo renouari.
- 9 Alienandi prohibitio hominis ubi conuenit cum prohibitione legis impedit domini translationem.

Cap. Verum. IV.

- 1 S Vper hunc tex. fcripferunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Jo. Andr. Hostien. Henric. Buttr. Anchaz. Panorm. Præpof. Mar. Socin. Alex. de Neuo, Cafal. in annot. Ximen. Toletan. in cõcordantijs, & inque Iuris cum legibus Caftelle p. 1. & 2. Vuitan. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 44.

Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 374. refertur ab Anton. Auguft. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 5. cap. 3. & eft post Concil. Lateranen. par. 29. cap. 3.

- 2 Probat hic tex. donationem modalem factam Ecclefie, vel loco pio nõ poffe renouari nifi expresse fuerit conuentum, vt per Socin. reg. 382. prinleg. 60. Ioseph. Ludou. Perofderij. 93. num. 43.
- 3 Nam fauore Ecclefie femper modus præfumiatur caufa impulfa vt per Ripam in l. fin. C. de renou. donat. q. 52. n. 173. Couar. lib. 1. Vari. cap. 14. num. 6. Surd. de alimentis tit. 1. q. 48. n. 70. Et etiam fauore piz caufe præfumiatur caufa finalis fi fit fauor, & commodum ipsius piz caufe vt talis præfumat, fi vero è cõtra id tenderet ad odium, & incommodum ipsius piz caufe tunc contra præfumeretur non effe finalem, vt per Tiraq. in tract. ceffante caufalimor. l. n. 58. unde ex contracta innotinato facto cum Ecclefia non potest agi contra eam conditione ob caufam, fed folum præfcriptis verbis ad implementum contrahens Duen. reg. 110. lib. 1.
- 4 Notatur tex. hic ad hoc quod fi in donatione appofitum fit pactum quod donataris teneatur alere donatorem, & ille deficiat in obferuatione pacti retrotransfertur dominium rerum donatarum in donatorem, & ei datur uicilis rei vendicatio fpeciali alimentorij fauore, vt per Ripam in l. fin. q. 38. n. 129. C. de renou. donat. Couar. lib. 1. var. cap. 14. n. 4. Larz in l. fi quis à liberis 6. verum n. 20. ff. de liber. agnofc. Surd. de alimentis tit. 1. prin. lib. 1. n. 3.

- 5 Notatur etiam ad hoc quod duplex prohibitio legis fcilicet, & hominis plus operatur, quã fimplex, vt per Farin. in practi crim. p. 1. q. 25. n. 37. Menoch. conf. 95. n. 124. Surd. de conf. 254. n. 35.
- 6 Id eft inter-
Interpofita conditioe. id expref-
polito modo
ex gloff. & Doct. hic, nam tex. præfupponit donatum Ecclefie acquiri, & poftea onus effe implendum, quo cafu cenfetur modus, & non conditio, quamuis cõditio appelletur l. cum tale 71. §. 1. ff. de cond. & demonftrat. Nec nouum eft modum conditionem appellari, vt patet ex l. liberti 21. §. Lucius ff. de annuis legatis, & l. Titus centum 70. §. 1. & ibi notat Paul. n. 2. ff. de condit. & demonftrat. lib. 1. 106. cod. tit. 1. licet 12. ff. vt legatorij nomine ceantur.

- 7 **Quod ea ceffante, &c.** id expref-
fum fuerit ex mente omnium hic, facit l. liberti 21. §. Lucius ff. de annuis legatis; unde habet hic tex. exprefsum de eo quod dubiet Socin. in l. quibus dictum §. fin. n. 17. ff. de condit. & demonftrat. & inferas etiam in Ecclefia modum refolueret donationem effe obferuandũ, vt etiam infinuat cap. cum dilecti, de donat. adeo quod fi ponatur pactum, vt modo non obferuato, donator propria auctoritate rem recuperet, id pactum obferuandum fit, arg. l. 4. C. de pignorijs, quod ita contra Innoc. in cap. verum de foro compet. refoluit effe receptũ Tiraq. de retracit. comment. ad fin. tit. n. 14. Pinel. in l. 1. C. de bonis matern. p. 3. n. 54. verf. infer.

Scilicet si

id expref-

sum fuerit ex mente omnium hic, facit l. liberti

21 §. Lucius ff. de annuis legatis; unde habet hic

tex. exprefsum de eo quod dubiet Socin. in l.

quibus dictum §. fin. n. 17. ff. de condit. & demonftrat.

& inferas etiam in Ecclefia modum refolueret

donationem effe obferuandũ, vt etiam infinuat

cap. cum dilecti, de donat. adeo quod fi ponatur

pactum, vt modo non obferuato, donator propria

auctoritate rem recuperet, id pactum obferuan-

dam fit, arg. l. 4. C. de pignorijs, quod ita contra

Innoc. in cap. verum de foro compet. refoluit effe

receptũ Tiraq. de retracit. comment. ad fin. tit. n. 14.

Pinel. in l. 1. C. de bonis matern. p. 3. n. 54. verf. infer.

D 113

not. 21. Intellige autem hunc tex. quando Prælatum cum Capitulo modum non impleverit, alias enim delictum solius Prælati Ecclesie nocere non debet, iuxta *reg. delictum de reg. l. in. 6.* cum enim ex donatione facta sub modo statim quis queratur, iuxta tradita per Bart. in l. quibus dictis §. fin. n. 1. ff. de consuet. & demonstrat. in hoc iure iam quæsitio Prælati Ecclesie non potuit præjudicare, ut eleganter cōsiderat Panor. in cap. brevis. n. 7. *sup. de iur. iur.* & in specie ita explicant Cardin. in c. 6. & Socin. in d. l. quibus dictis §. fin. n. 17. quibus tamen addere debes id procedere quando Ecclesia consentum habet, aliis enim solus Prælati potest Ecclesie præjudicare iuxta traditionem *glos. in cap. potuit supra de locato & de ita Felin. in cap. verum n. 9. de foro compet.*

- 8 **Debeat renocari.** Notatur ad hoc quod quando iuramentum factum est in fauorem tertij cum aliqua conditione, nisi illa adimpleatur iurans ad iuramentum seruandum non obligatur, ut per Sayr. in *clani regia lib. 5. cap. 7. n. 5.*
- 9 In *glos.* [Debet renocari.] Notatur ad hoc quod in donatione facta Ecclesie ea lex apponi potest ad donatē, ut non liceat Ecclesie alienare, & si contra factum fuerit possit eadem res ad donante renocari, & ita etiam ut nec ob redēptionem quidem captiuorum, aut aliam necessariam causam ea res possit alienari, ut per Tirac. *de retract. conuent. ad fin. tit. n. 15.*
- 10 Notatur etiam ad hoc quod prohibitio alienandi hominis, vbi occurrit cum prohibitione legis impedit dominij translationem, nec potest fieri alienatio in casibus aliis à iure comuni permisis, ut per Surd. *de off. 25. 4. n. 35.*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Conditiones appositæ Matrimonio faciles scilicet, & contingentes illud suspendunt.
- 3 Matrimonium nec diem nec conditionem recipit.
- 4 Matrimonium sub conditione contractum ea pendente dirimitur per secundam pure contractum.
- 5 Conditio illa, si parentibus placuerit, ut honesta potest adici in contractu Matrimonij.
- 6 Matrimonium contractum sub ea conditione si pater consensus regularatur ex primo illius consensu, aut dispensa.
- 7 Matrimonium contractum sub conditione honesta non efficitur Matrimonium adueniente conditione, sed tantum sponsalia, nisi nouus consensus accedat.
- 8 Matrimonium contractum inter inabiles sub illa conditione, si Papa dispensauerit, non efficitur validū adueniente conditione absque nouo consensu, nisi dispensatum fuerit in radice.
- 9 Papa potest dispensare in radice Matrimonij etiam post mortem alterius ex coniugibus si dispensatio per parentes in vita petita fuerit.
- 10 Matrimonium inter consanguineos nulliter contractum censetur à Papa dispensatum in radice

quando ipse Papa declarat legitimos filios natos ante dispensationem, & postea natiuitatem, & tunc operatur etiam in præiudicium tertij ad successionem vocati.

- 11 Promittenti contrahere Matrimonium sub illa conditione, si Papa dispensauerit, potest promittere etiam post obtentam dispensationem, non tamen iuradice.
- 12 Copula an sit merito facienda in dispensatione obtinenda pro consanguinitate, vel affinitate?
- 13 Conditio honesta quamvis suspendat tam sponsalia quam Matrimonium usque ad conditionis eventum non potest alter antequam conditio deficiat recedere.

Cap. Super eo. V. Urban. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hoff. Henric. Bntr. Anchar. Panor. Præfop. Mar. Soc. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantibus utrisque Iuris cum legibus Castelle c. 2. & 3. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Ponsifcy pag. 45. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 375. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 5. cap. 4. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. p. 6. cap. 21.
- 2 Probat hic tex. conditiones appositæ Matrimonio faciles scilicet, & contingentes veluti, si mihi centum dederis in dotem, aut si pater meus voluerit, illud suspendere, ut nihil actum censetur dum conditio pendet: ita Couar. de sponsalib. p. 2. cap. 3. n. 2. in *fin.* Siluest. in summa verbo Matrimonium 3. n. 1. ad finem, Mozz. de contractibus tit. de Matrim. §. de iusto Matrimonij n. 10. res. quædam vero, Nauar. in manu. cap. 22. n. 71. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comp. 26. n. 91. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 6. à princ. Nec obstat quod Matrimonium nec diem, nec conditionem recipit Couar. de sponsal. p. 2. cap. 3. in princ. n. 3. Sot. in 4. dist. 29. q. 2. artic. 1. sol. 4. Cotta in memorab. verbo Matrimonium, pag. 568. quia respondetur conditiones illas non adijci Matrimonio, nec illud suspendere, sed magis adijci consensui futuro, si cum nō sit Matrimonium, sed causa illius ex D. Thoma ad tertiam partem q. 45. cap. 1. ad secundam, & probat in nuptias ff. hoc tit. non est actus legitimus, & consequenter suspendi potest non obstante reg. alius legitimus, 77. ff. de reg. iur. de qua late Molin. d. comp. 26. n. 11. vnde Matrimonium ipsum conditionem nō recipere bene tamen eius consensum resoluit Sanch. de Matrimo. lib. 3. disp. 1. n. 5.
- 3 Quæ quidem principalis tex. conclusio adeo vera est, ut si interim hac conditione pendente scilicet, si mihi centum dederis in dotem, vel patri meo placuerit, qui sub dicta conditione contraxit, cum alia contrahat, valet Matrimonium secundū contractum, quamvis postea conditio sequatur, dum Matrimonium hoc fuerit pure contractum; censetur enim à priori non dum perfectio recessum, ita Nauar. d. cap. 22. n. 64. Frac. Molin. d. comparat. 16. n. 92. vbi n. 93. resoluit Matrimonium cum alia contractum sub conditio-

de Matr. lib. 3. dispnt. 14. n. 3. & lib. 3. dispnt. 25. d.
ocum. Rebell. de oblig. iustitia p. 2. lib. 3. q. 3. no. 24.

Valer Reginal. *in praxi forensi*, lib. 3 l. 8. 200.
verf. *similia*; Pro parte vero negativa vide Na-

var. conf. 1. q. 19. sub tit. de confit. & conf. 3. sub tit. de confessoribus. in antiquis. & conf. 8. 9. 10. & 11.

sub eod. tit. in nomus. LXII. Zechi. de Rep. Ecclesiast. cap. 38. de parochia pag. 367. Emman. Saa verbo

cap. 28. de parolibus pag. 367. Summa in 2a. mss.
dispensatio m. 10. Salzed ad. Bernard. in pract. rap.
126. Verf. unde merito; Vega tom. 2. summa rap. 34.

castr. 97. Fr. Enman. sibi contrarius in juv. 10.1.
castr. 136. n. 5. Petr. de Ledesma de Matrim. q. 16.

art. 5. & in sum. de sacram. Matrim. cap. 27. diffi-
3. concl. 1. Henric. in sum. lib. 2. cap. 2. §. 4. & §. 7.

3. In glos. [Alieno.] Notatur ad hoc quod

13. In glos. [Alieno.] Notatur ad hoc quod
quamvis conditio honesta suspendat tam spon-

salia quàm Matrimonium vsque ad conditionis
euentum, nec sit vsque tunc perfecte obligatio,

non tamen potest alter antequam conditio deficiat recedere à sponsione, ita Pet. Ledesma de

SUMMARY.

3. *Doctores reformatur super hanc trax. scribentes.*

2. *Sponsalia sub conditione contracta per copulam trans-
frunt in Matrimonium.*

3 Confessio dubia in Matrimonialibus est intelligenda
contra consistentem.

4. *Protestatio facta à sponso quod non intendit sponsalia debere transire in Matrimonium per copulam*

3 *Matrimonium initium sub necessaria conditione r*

6 *Conditio si te virginem inuenero quando sit turpis*

Cap. Per tuas. VI. *Innoc. iij.*

S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc.
Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric

Buttr. Anch. Panorm. Præpof. Alex. de Neuo
Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Inno

1. *Legibus Castellae* p. 1. & 2. Vivian. in *rationabilibus*. 4. *Intra Pontificis* pag. 45. Alagona in *com-*

pend. *Iuris Canonici* pag. 375. refertur ab Antonio Augusti. collect. 3. *Decret. lib. 4. tit. 4. cap. unico*

2. Probat hic tex. quod sponsalia sub condicione contracta per copulam transeunt in Matrimonium.

Tiraq. de retractu consent. ad finem tit. n. 77. & ad

ex parte confitentis ut per Couar. *de sponsal.* p. 2.
cap. 1. §. 1. n. 11.

4 In gloſ. [Præſumendum 3.] ibi (*ſed quid ſi ante coſturi proteſtetur ſe nolle, &c.*) Notatur ad

hoc quod si sponsi futuri protestentur, quod
quamvis sequatur copula non intendunt spon-

alia debere transire in Matrimonium, nec illud velle contrahere, attamen huiusmodi protesta-

tio nihil valet, nec eam præfumptionem iuris.
& de iure tollit, vt per Couar. *de sponsal. p. 1. cap.*

4.6.1.n.18.5° 19. Menoch, *lib.1.de praeſump.* q.75.
n. 5. Sic etiam proteſtatio vnius coniugis, qui

ante Matrimonium coram pluribus professus est
altero consentiente se nolle per quacunque ver-

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Condicio corporis, & inhonestas adversus Matrimonij substantiam illud irritat.
- 3 Conditiones honestas, & licite, que tamen bonis Matrimonij adversantur, illud irritant.
- 4 Matrimonium an verum fuerit inter Beatissimam Virginem & Ioseph, ostenditur.
- 5 Modus adversus substantiam Matrimonij omnino illud irritat.
- 6 Sponsalia redduntur nulla pro conditione contrariam substantiam Matrimonij.
- 7 Copula carnalis non efficit validum Matrimonium contractum sub conditione corporis & inhonestas adversus Matrimonij substantiam.
- 8 Conditiones verę non sunt, que ponantur de preterito, vel de presenti tempore.
- 9 Conditiones corporis contra substantiam Matrimonij appositę de cõsensus utriusque partis illud non irritat.
- 10 Conditiones corporis, quę Matrimonij substantiam, & illius bonis non adversantur, illud non irritant.
- 11 Matrimonium contractum sub conditione impossibili est statim validum illa reiecta.
- 12 Assignatur ratio quare contractus sub impossibili conditione gestus non valeant, Matrimonium vero sic.
- 13 Potum a preposito valida est ea adiecta conditione ut proprium quid ad sum possideat.
- 14 Matrimonium inter Christianum & Iudeum non subsistit.
- 15 Matrimonium inter Christianum, & hæreticum an sit validum, censetur.

Cap. Si conditiones. VII. & fin.

Greg. ix.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiqui Innocentius, Collect. Zabarel. Ioann. Andr. Hostien. Henric. Boich. Anchar. Butr. Panorm. Præpos. Casal. in annot. Alexand. de Nevo. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cõ legibus Cælestis p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 46. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 176.
- 2 Probat hic tex. in prima eius parte conditionem corpem, & inhonestam adversus Matrimonij substantiam appositam, Matrimonij contractum irritare omnino. Exemplum perhibent omnes Doctores in presenti vbi adversus tria Matrimonij bona, aut vnum ex his conditio apponeretur. Veluti si quis cum diceret contractum tecum donec aliam inveniā ditionem, aut meliorem, repugnat enim individuo vite coniugalis vinculo, & illius humane societati, quę ex tribus Matrimonij bonum est. Aliud exemplum vbi quis contraheret sub conditione si prolem vitaret vxor, est enim prolis susceptio secundum Matrimonij bonum. Tertium exemplum vbi quis contraheret sub conditione si se adulterandam præberet, est enim conditio con-

tra bonum fidei: Itaque has omnes conditiones viciare Matrimonium per hunc tex. docent Couar. de sponsal. p. 2. cap. 3. §. 1. n. 1. Siluest. verbo Matrimonium tertio n. 1. Nauar. in manu. cap. 23. n. 61. & 62. Sanch. de Matrim. lib. 3. diff. 9. Lelsi. de Infirmita lib. 3. cap. 18. dub. 17. n. 122. ad finem Aegid. de Sacram. & consuet. tom. 2. diff. 29. dub. 3. Petr. Ledesma de Matrim. q. 47. art. 5. dub. 4. Gutier. de Matrim. cap. 82. Bonacina eod. tract. q. 2. puncto 10. n. 8. Franc. Molin. de ritu nuptiarum lib. 1. comparat. 16. num. 63. eam seqq.

- 3 Amplia primo ad conditiones honestas, & licitas, quę tamen bonis Matrimonij adversantur, veluti si quispiam aliquam ducat sub ea conditione si in eo Matrimonio secum in perpetua viuat castitate & continentia, quia Pontifex in presenti expresse asserit conditionem contra bonum prolis illud annullare, nec distinguit an conditio honesta sit, an turpis, ita Conar. d. cap. 3. §. 1. n. 3. Nauar. cons. 18. n. 2. & 3. sub tit. de sponsalibus in antiquo & cons. 11. n. 1. & 3. sub tit. de voto in nouis, Petr. Ledesma d. q. 47. artic. 5. dub. 4. ad secundum, Vinald. in candelabro auro p. 1. tit. de Matrim. q. 5. n. 56. Henric. in sum. lib. 11. cap. 4. n. 1. & lib. 12. cap. 2. in fin. Sanch. d. lib. 3. diff. 10. Gutier. d. cap. 82. n. 13. Franc. Molin. d. comp. 2. 6. d. num. 113. Quamvis contrarium imo validum esse Matrimonium cum illa conditione contractum, asserant Aegidius d. tom. 2. diff. 24. dub. 4. n. 43. Rebell. de oblig. infirmita p. 2. lib. 2. q. 10. n. 19. Bonacina d. puncto 10. n. 13. ea moti ratione quod inter Beatissimam Virginem, & Ioseph verum fuit Matrimonium cap. conuincit. 27. q. 1. Soar. p. 3. q. 2. art. 2. diff. 7. sect. 1. Ceterum huic rationi respondet Couar. vii supra contracto Matrimonio verę continentiam posse voveri, & castitatem ab ipsis coniugibus cap. quod Deo Patri 33. q. 3. additque Beatissimam Virginem in coniugio cum Ioseph in partum castitatem non deduxisse, quamvis certa esset diuinitus Ioseph cum ea in eodē proposito castitatis fuisse, quod clare videtur significare. D. Thomas in 4. diff. 30. q. 2. art. 1. quæstioncula 2. ad tertium, his verbis. Virgo implicite consensit in copulam, ac copula nunquam fuit in proposito, erat enim adeo certificata nunquam subesse quę debere, quem optime explicant Soar. loco citato, & Basil. Ponci. de impedimentis Matrim. cap. 16. pag. 193.
- 4 Secundo amplia vt. nedom, conditio expresse adversus substantiam Matrimonij sed & modus illud omnino irritat, & annullat, ita Nauar. d. cap. 23. n. 62. in fine Couar. d. §. 1. n. 8. Mozz. d. 8. diff. 10. Matrimony n. 14. Franc. Molin. d. comp. 2. 6. num. 117.
- 5 Tertio amplia in sponsalibus, redduntur enim nulla per conditionem contrariam substantię Matrimonij, & bonis eius, sicut vitatur Matrimonium, præcipue si conditio contraria ponatur tanquam implenda post Matrimonium, ita S. Thom. S. Bonau. Durand. Palud. Siluest. Turrec. & alij, quos refert Sanch. d. lib. 3. diff. 14. n. 1. vbi n. 3. sub distinctione resoluat.

Quar.

7 Quarto amplia etiam si post Matrimonium sub conditione vel modo illo contractum sequeretur carnalis copula, nam non efficeret ut Matrimonium hoc omnino nullum propter prolem superuenientem renuisceret, ita post Panorm. Prapoli. & alios tenet Couar. d. 1. n. 12. quæ quidæ opinio hodie sine dubio procedit, cū per Concil. Trid. subsequens copula nihil efficiat ut dixi ad cap. 11. q. 1. s. 3. c. 3. sponso.

8 Limita primo, ut procedat in propriis, & veris conditionibus, id est in ijs, quæ a futuro pendente cœnui, secus in conditionibus de præterito vel præsentis tempore, quæ verè conditiones non sūt. Luperinus talis ff. de condit. insti. l. cum ad præsentem ff. si tertium pet. cum similibus: quare ita tenent Couar. d. 1. n. 9. Henric. lib. 11. c. 2. n. 7. & c. 4. n. 1. in comment. lit. F. Franc. Molin. d. comparat. 26. nu. 137. Sanch. d. lib. 5. disp. 9. n. 6.

9 Secundo limita ubi conditiones huiusmodi turpes contra substantiam Matrimonij apponuntur, de consensu utriusque partis, ita Couar. d. 1. n. 11. Franc. Molin. d. comp. 26. n. 38.

10 Si turpes. Notatur ad hoc quod conditiones turpes, quæ Matrimonij substantiæ, & illius bonis non aduersantur, non irritant Matrimonium, modo addit consensum contrahentium absolutum, ita Valentia tom. 4. disp. 10. q. 3. p. 1. c. 1. Molin. de iustitia tract. 1. disp. 1. 308. vers. modus impossibilis, Lessi. d. lib. 3. cap. 18. dub. 15. num. 122. Franc. Molin. d. comparat. 26. num. 142. cum seq. Gutier. d. cap. 82. d. num. 21. Bonac. d. 2. p. 1. c. 10. n. 16. Sanch. d. lib. 5. disp. 15. ubi disp. 16. querit quid dicendum sit de his conditionibus si mecum concubueris contraham tecum, vel si in primo concubitu mihi placueris, an scilicet tãquam turpes rejiciantur.

11 Aut impossibiles. Notatur ad hoc quod Matrimonium sub conditione impossibili est statim validum reiecta ea conditione, ita Sanch. lib. 5. disp. 3. Gutier. cap. 82. n. 38. cum seq. Franc. Molin. d. comp. 26. n. 15. 6. intellige de conditione natura impossibili, secus si ex accidenti, veluti ex lapsu aliquis rei, quæ denuo redire nequit, ita Couar. d. cap. 3. n. 3. Nauar. d. cap. 22. n. 62. Mozz. d. 5. dimisso Matrimonij n. 10. Sanch. d. lib. 5. disp. 4. n. 15. & 16. Franc. Molin. ubi proxime num. 157. ubi num. 158. resoluit huiusmodi conditionem impossibilem non irritare Matrimonium quando respicit tempus præteritum, vel præsens, quæ nec contingit, aut contingere potuit, sed subdici ratio manente Matrimonio & n. 159. resoluit valere Matrimonij contractum quoties quis contrahit sub conditione natura possibili, sed lure impossibili, siue ius illud sit commune, siue municipale.

12 Nec obstat quod omnes contractus sub impossibili conditione gesti minime valent l. non solum 30. ff. de actum. & oblig. l. cum heres 4. §. 1. ff. de statu liber. Nam multipliciter respondent DD. quidam enim dicunt nostrum tex. esse intelligendum quando contrahentes non sciunt conditionem

esse impossibilem. Alij quod cum Matrimonium sit res appetibilis, propensionij, naturæ conformis, quamvis alicuius cõditio impossibilis præsumit Ecclesiæ ioco appositam esse, & sic validum esse Matrimonium: alij autem melius tenent non fuisse Pontificis mentem dum dicit impossibilem conditionem habendam pro nõ adiecta: quod eo ipso iudicetur Matrimonium sub tali conditione contractum validum esse, sed eius sensum esse impossibilem conditionem habetur pro non adiecta, id est non magis nocet contractui Matrimonij, quàm si non fuisset apposta. Sed huiusmodi intellectus reprobat a Sanch. d. disp. 3. n. 2. cum sequentibus. ubi lex præstat, & omnes rejicit. Verus ergo intellectus ad nostrum text. erit si dicas decisionem illius procedere quando sciebant contrahentes conditionem esse impossibilem, quæ tunc rejicitur a contractu Matrimonij, vel sponsalium, nam cum non apponatur ut adimplenda sint, pro non adiectis habentur: sic è contra conditio impossibilis reputata possibili non rejicitur a contractu Matrimonij, vel sponsalium, sed suum fortiter effectum in utroque foro arg. l. seruo manu missi ff. de cond. indebiti ubi gloss. verbo, ex testamento: sic docent Couar. de sponsalium p. 2. cap. 3. n. 5. Barthol. à Ledesma dub. 25. de Matrim. concil. 8. Petr. Soto lect. 3. de Matrim. vers. quarto denique inferius, Petr. de Ledesma de Matrim. q. 47. art. 5. dub. 2. cõcl. 3. subobscurè Henric. in sensu lib. 11. cap. 12. n. 5. in comment. lit. C. Sanch. d. disp. 3. n. 8. D. Gutier. d. cap. 82. n. 41.

13 In gl. (Cœra) ibi (item quid si dicat proficere saltem reliquum ita quod possit proprii habere, &c.) Notatur ad hoc quod votum & professio valida est adiecta ea cõditiõne ut proprium quid possideat is, qui solemniter voto deuotus, non quidem quod dominium & proprietatem retineat, sed vsum dumtaxat, ut per Azor. insti. moral. p. 2. lib. 11. cap. 15. q. 9. vers. porro si sciendum, cum seqq.

14 In ead. gloss. ibi (ut cum Christianus dicat Iudæ & c.) Aduerte Matrimonium inter Christianum & Iudæum consistere non posse c. fin. 28. q. 1. l. nemo G. de Iude. D. Thom. 2. 2. q. 39. q. 2. art. 1. Berol. in cap. 1. n. 187 de consuet. Bellarm. in controuers. tit. de Matrim. lib. 1. cap. 23. late Anton. Riccioli. de iura personarum extra. grecum Ecclesiæ exst. lib. 2.

15 cap. 21. An autem Matrimonium inter Christianum, & hæreticum sit validum, vide Couar. de sponsalium 3. 2. cap. 6. §. 1. in q. 1. Viualdi. in candelabra auro cit. de cultu dispersi. n. 219. Petr. Rebuffi. in præzi. beatus. in reg. de dispensat. in gradibus prohib. gloss. 5. n. 34. Mozz. de contract. tract. de Matrim. ut qui possit contrahere Matrimonium n. 27. Mattien. in rub. inst. gloss. 2. n. 16. lib. 5. m. n. recip. Azor. insti. moral. p. 2. lib. 5. cap. 2. q. 2. ubi etiam an possit Romanus Pontifex dispensare in huiusmodi Matrimonio, plures refert DD. Cœned. ad Sextum cõcl. lect. 13. n. 3. & Anton. Riccioli. d. cap. 2. n. 24.

Qui Clerici, vel vouentes Matrimonium con- trahere possunt. Tit. VI.

Super hunc rub. scripserunt Zabarel. Io. And. Anch. Butr. Panorm. Prapof. Alex. de Neuo, Durand. in *breuiario aucto Iuris Canon.* & in *speculo Iur.* sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in *continuacione titulorum Decretal.* Ioan. de Londris in *breuiario sanctorum Canonum.* Petrus de Rauenna in *compendio Iuris Canon.* Martin. Mefart. in *epitome Decretal.* Dan. Venator. in *analyfi methodica Iuris Pontificij.* Godfred. & Hof. in *summa huius tit.* Alex. Caflan. & Anaftaf. Germon. in *paratilis ad quinque libros Decretal.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium post sacrum Ordinem contractum esse irritum.
- 3 Matrimonium contractum post sacrum Ordinem irritum, vel metu in constantem virum cadente scriptum, non est irritum.
- 4 Promotus ad sacros Ordines inuaidit, vel ante pubertatem contrahit valide Matrimonium.
- 5 Irregularitas per solum penitentiam nunquam tollitur.
- 6 Clericus in sacris constitutus si uxorem duxerit fit irregularis.

Cap. De diacono. I. Alex. ij.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Holtien. Henric. Butr. Anch. Panorm. Prapof. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in *concordantijs* *trinitatis* *que Iuris cum legibus Castelle p. 1.* & 2. Viuian. in *rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 47.* Alagona in *compendio Iuris Canonici pag. 576.* refertur ab Anton. August. collect. 1. *Decretal. lib. 4. tit. 6. cap. 1.* & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. p. 26. cap. 21.
- 2 Probat hic tex. Matrimonium post sacrum Ordinem contractum esse irritum, vt per Valent. tom. 4. *dispnt. 10. q. 5. p. nullo 3. 8. Ordo.* Henric. in *sum. lib. 12. cap. 5. n. 9.* Aegid. *de sacram. Ordinibus dispnt. 20. dub. 11. n. 116.* Azor. in *inst. moral. p. 1. lib. 13. cap. 13. q. 13.* Valer. Reginald. in *praxi forei penitentie lib. 31. n. 120.* Basil. Ponce. *de impedimentis Matrimonij cap. 3. §. 1.* Sanch. *de Matrim. lib. 7. dispnt. 28.* Gutier. *cod. tract. cap. 94.* Bonacina *cod. n. ell. q. 3. p. nullo 9. n. 8.* & non de Fide definit Cõcil. Trident. *sess. 24. de reformat. Matrim. can. 9.*
- 3 Limita principalem tex. conclusionem in pro-

moto sine assumpto ad Ordinem sacrum vi pre-
cisa, vel metu cadente in constantem virum, Sanch. *d. lib. 7. dispnt. 29. n. 5.* Aegid. *d. dubio 11. n. 145.* Gutier. *d. cap. 94. n. 14.* Bonacina *d. p. nullo 9. n. 11.*
4 Limita etiam in promotio inuaidit ad sacros Ordines, qui tamen verè promoueri voluit, at Ordo fuit irritus deficiente aliquo substantiali requisito, ita Gutier. *d. cap. 94. n. 13.* Limita denique in promotio ad Ordinem sacrum ante pubertatem, vt per Henric. in *sum. lib. 1. cap. 22. §. 3.* Sanch. *d. lib. 7. dispnt. 30. n. 8.* & alios plures, quos refero ego ipse *de officio, & potestate Episcopi p. 2. allegat. 15. n. 4.* vbi assero improbabile non esse contrariam opinionem, quam sequuntur Caetan. Sayr. Aegid. & Bonacina, quos ibi refero.

5 **Iniuncta sibi penitentia.** Notatur ad hoc quod per solum penitentiam nunquam tollitur irregularitas, vt per Henric. in *sum. lib. 14. cap. 17. §. 1. lit. E.*

6 **Poteris ei diaconatus officium redere, &c.** Notatur ad hoc quod Clericus in sacris constitutus si uxorem

duxerit, efficitur irregularis, adeo vt nec in susceptis Ordinibus ministrare, nec ad maiores Ordines suscipiendos admitti possit, ita Decian. *tract. crim. lib. 6. cap. 22. n. 9.* vtr. item clerici, Petr. de Ledefma *de Matrim. q. 86. art. 3. col. antepen.* Co-
uar. *de sponsal. p. 2. cap. 6. §. 3. n. 1.* Viual. in *candelabro aucto p. 1. tit. de Matrim. n. 230.* Azor. *d. lib. 13. cap. 13. q. 6.* Matienf. in *rub. tit. 1. glof. 1. n. 157. lib. 5. noua recepit.* Cenal. *communium contra commun. q. 55. n. 1.* trico, Sanch. *d. lib. 7. dispnt. 85. n. 5.* in *fine.* Valer. Reginald. *d. n. 120.* Bonacin. *d. p. nullo 9. num. 17.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium contrahere possunt in minoribus Ordinibus constituti.
- 3 Ordinibus minoribus credens annexum votum castitatis non tenetur ad illius obseruationem.
- 4 Dispensare potest Episcopus cum clerico in sacris constituto contrahente Matrimonium cum uirga & virgine, scilicet si cum vidua, vel corrupta, &c.

Cap. Ex litterarum. II.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Holtien. Henric. Butr. Anch. Panorm. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in *concordantijs* *trinitatis* *que Iuris cum legibus Castelle p. 1.* & 2. Viuian. in *rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 48.* Alagona in *compendio Iuris Canonici pag. 576.* refertur ab Anton. August. collect. 1. *Decretal. lib. 4. tit. 6. cap. 2.* & est post Concil. Lateranen. p. 50. cap. 59.
- 2 **In subdiaconatus officio constitutus.** Qui enim in minoribus Ordinibus sunt consti-

tuti

enti Matrimonium contrahere possunt, quia illud non dirimunt Ordines minores, ita Fr. Erman. in sum. cap. 225. n. 1. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 3. 1. Gutier. cod. trac. cap. 94. n. 19. Bonacina cod. trac. q. 3. puncto 9. n. 1. resoluens etiam accedentem ad Ordines minores credentem illis annexum esse votum castitatis nullo modo teneri ad illius observantiam, nec prohiberi Matrimonium contrahere.

4 Ad maiores Ordines promoveri concedas, &c.

Notatur ad hoc quod Episcopus potest dispensare cum clerico in sacris constituto contrahente Matrimonium cum unica & virgine, secus si cū vidua, vel corrupta, vel quando clerici duplex iniit Matrimonium, & quamvis tex. huius, & cap. 1. sup. hoc tit. non explicat quando cum virgine, & unicum initum est Matrimonium, ita necessarii intelligendi, ne aduerserit duplici textui neganti in his casibus dispensationem, quippe cap. super, & cap. vltim. de bigam. ita Couar. in Clem. si furiosus p. 1. q. 2. n. 2. vers. 2. Petr. de Lodesina de Matrim. q. 86. art. 5. in fine. Tolet. lib. 1. sum. cap. 26. n. 8. Aloyf. Ricci. in praxi aenea resolut. 220. Valeria p. 4. disp. 7. q. 18. punct. 3. in prima specie irregularitatis, in fine. Ludou. Miranda in man. Prælatorum tom. 2. q. 8. art. 2. concl. 3. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 86. n. 20. ubi etiam asserit tex. hunc, quatenus concedit Episcopis facultatem dispensandi cum his clericis quando verè penitentes sunt ac religionem ingrediuntur, intelligi de consilio.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium subsequens post factum solemne religionis professionem est irritum.
- 3 Religiosi Societatis Iesu post emissā tria simplicia vota sunt incapaces Matrimony.

Cap. Meminimus. III.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Buttr. Anch. Panor. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs versuque Iuris cum legibus Castellæ p. 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontifici pag. 48. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 576. referunt ab Anton. Augult. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 6. cap. 6. & est post Concil. Lateranen. p. 6. cap. 6.
- 2 Probat hic text. Matrimonium subsequens post factam solemnem religionis professionem esse irritum, ita Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 26. n. 1. & in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 5. cap. 5. n. 35. Gutier. de Matrim. cap. 94. & latè aduersus hæreticos nostræ tempestatis, eorum rationibus confutatis defendit Card. Bellarm. in suis controversijs Fidei lib. 2. de monac. cap. 22. cum seqq.
- 3 Peculiare est in Societate Iesu, ut qui tria sum-

plicia perpetuatis, castitatis, & obedientie vota expleto nouitatis biennio in illa emiserit, sit incapax Matrimonij, ab ipsoq. contractum sit inualidum, vide Henric. in sum. lib. 12. cap. 5. q. 5. & 6. Valent. tom. 4. disp. 10. q. 5. puncto 3. Valent. Reginal. in præci fori penitenti lib. 31. n. 225. vers. porro. Qualiter autem dimissus à Societate Iesu post hæc simplicia biennij vota maneat ab illis liber, vide Vasq. 1. 2. q. 96. art. 4. disp. 165. cap. 8. n. 83. Ribadenera de Institut. Societatis Iesu cap. 17. in solutione ad quintum, & cap. 19. ad finem. Azor. inst. moral. p. 1. lib. 12. cap. 6. q. 2. in fine. Sanch. d. tom. 2. lib. 5. cap. 1. n. 11. citantes constitutionem Gregorij XIII. incipientem Ascendentes Domino, de anno 1584. 719. Kel. Iuny.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Votum simplex castitatis impedit Matrimonium licite iners, non vero dirimit contractum.

Cap. Consuluit. IV.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Ancharan. Buttr. Panor. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs versuque Iuris cum legibus Castellæ p. 1. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontifici pag. 49. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 577. referunt ab Anton. Augult. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 6. cap. 7. & est post Concil. Lateranen. p. 43. cap. 4.
- 2 Probat hic tex. votum simplex castitatis impedire Matrimonium licite iniri, non tamen dirimere contractum: ita D. Barbosa in rub. ff. sol. matrim. p. 2. n. 93. Gutier. de Matrim. cap. 85. d. p. 1. Sanch. cod. trac. lib. 7. disp. 11. n. 4. ubi n. 9. resoluit ijs votis adstrictum non posse Matrimonium absque dispensatione inire, quamvis vehementissimis carnis stimulis urgeatur, expertusq. sit passum se succumbere, nec vires ad resistendum semiat, siue votum antecesserit difficultatem hanc se continere, siue subsequatur sit, & n. 11. resoluit quod scienter contrahens cum habente votum castitatis peccat mortaliter, & n. 12. docet qualiter responderi liceat adstricto castitatis voto roganti verum valeat Matrimonium contra illud initum?

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sponsalia non dirimuntur per simplex castitatis votum.
- 3 Matrimony promissio facta absenti nullo pro eo acceptante est reuocabilis in utroque foro ante acceptationem.
- 4 Sponsalia dissoluantur quoties denno agnoscitur notabilis morum aperiens, & sanctorum.
- 5 Dispensare an possit Episcopus in votis castitatis perpetue ostendimus.

j. Cap. Veniens. V.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. In-
noc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien.
Henric. Buttr. Anch. Panorm. Præpos. Alex. de Ne-
uo, Ximen. Toletan. in concordantijs. *Utriusque Iu-
ris cum legibus Castelle* p. 1. & 2. Viuijan. in *ratio-
nali lib. 4. Iuris Pontificij* pag. 50. Alagona in *com-
pendio Iuris Canonici* pag. 577. refertur ab Anton.
August. collect. 1. *Decretal. lib. 4. tit. 6. cap. 8.* & est
post Concil. Lateranen. p. 5. cap. 10.

2 Probat hic tex. per votum simplicem castita-
tis sponsalia non dirimi, constat enim in hoc tex.
feminæ, quæ Matrimonium promissit, imponi
penitentiam de fide mentita sponso scilicet,
vt explicat hic Host. *Uerbo de fide*. Io. Andr. num. 3.
Anch. n. 1. & Alex. de Neuo n. 4. cum per ipsam
steterit ne Matrimonium sequatur, & tamen emis-
sit postea votum castitatis, ergo votum castita-
tis non dirimit sponsalia, vt resoluunt Nauar.
in *manu. cap. 22. n. 27.* Henricus in *sum. lib. 11. cap. 14.
n. 4.* Gutier. de *Matrim. cap. 26.* Sanch. *cod. tract. lib.
1. disp. 46. n. 9.* & n. 11. respondet feminam de qua
hic non petiit licentiam nubendi illi, cui fidem
dederat, hic enim iam cum altera contraxerat, vt
tex. asserit, sed ad nubendum alij quod dispensa-
tio indigebat, valet enim votum respectu
aliorum, vt videtur tenere, *glos. hic* *Uerbo* *Voto* *vio-
lato*, & resoluunt Inq. n. 7. n. 6. Host. ad finem Io.
And. n. 9. Anth. n. 3. Zabarell. ad finem, & Alex. de
Neuo, n. 5. & 6.

3 **Cuidam viro absenti, &c.** Aduer-
tens promissio Matrimonij facta absenti nullo pro
eo acceptante est reuocabilis in utroque foro an
te acceptationem absentis vt per Veracruc. per.
1. *speciali art. 166* sed dubitatur *Utrum*, Azuec. l. 2.
n. 2. n. 16. lib. 3. noua recop. Sanch. d. lib. 1. disp. 6. n. 24

4 **Audiens plura de saueritate, &c.**
Nota sponsalia dissolui quoties denovo agnosci-
tur notabilis morum asperitas, & leuitia alter-
utrinque docent in præsentia Abb. n. 2. & Alex. de
Neuo n. 2. diluunt *Uerbo* *sponsalia* q. 10. *casu 15.* Hæ-
ric. lib. 11. cap. 14. n. 6. Sanch. d. lib. 1. disp. 58. vbi d.
afferit in hoc tex. sponsam hoc non certo nouisse,
sed ex auditu, & ideo ex hac causa non fuisse
dissoluta sponsalia.

5 **Licentiam tribuere non postponas.**
Ex his verbis colligunt aliqui posse Episcopum
dispensare in votis castitatis perpetuæ, ac reli-
gionis, sed hoc non ita indistincte tex. proponit,
nam Host. *hic in fine* Io. Andr. n. 5. Buttr. n. 9. Anch.
n. 3. & Gutier. canon. lib. 2. cap. 22. n. 49. dicunt
in præsentia Episcopum non dispensare propria
auctoritate, sed ex Papæ commissione, in idē co-
incidit responsio Azorij in *sum. moral. parte 1. lib. 11.
cap. 19. q. 11.* dum ait hic dispensare Episcopum
in voto continentie ex commissione Pontificis,

vel quia femina iuuenis erat, aut incontinentie
periculum patiebatur. Verum multo probabili-
us est posse Episcopum dispensare in voto con-
tinentie, si detur virgines causa, seu grauis neces-
sitas, quæ suadeat necessariam esse dispensationē
in tali voto, prout est probabile periculum in-
continentie, vel simile, & interueniet simul im-
potentia moralis, vel graue impedimentum a le-
cundi Potestatem, & ita detur probabile periculum
in mora, in quo casu potest Episcopum dispensa-
re: ita Nauar. in *man. cap. 12. n. 76.* Fr. Emman. *que-
stionum regul. tom. 1. q. 63. art. 6.* Soar. de relig. 10. 2.
tract. de voto lib. 6. cap. 26. n. 8. cum segg. Lelsius de
instit. lib. 2. cap. 40. dub. 13. n. 106. res. 4. plures re-
fert DD. Sanch. de *Matrim. lib. 3. disp. 9. n. 22.* quos
omnes cito Ego ipse de officio, & potestate Episcopi
p. 2. Alleg. 37. n. 8. Et ideo nil mirum si Papa in
hoc tex. rescribat quod Episcopus licentiam nubendi
tribuere non postponat mulieri habenti
simplex castitatis votum emissum, quia erat in
magno periculo incontinentie, vt tex. insinuat,
ibi, Matrimonium contrahat, quam fornicationis
reatum incurrat.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Votum simplex & solemne non differunt per se ex
ipsis voti ratione & natura, sed sola Ecclesiæ con-
stitutione.

Cap. Rursus. VI. Cales. iij.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. In-
noc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Hen-
ric. Anchoran. Buttr. Panorm. Præpos. Alex. de
Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs. *Utriusque Iu-
ris cum legibus Castelle* p. 1. Viuijan. in *ratio-
nali lib. 4. Iuris Pontificij* pag. 50. Alagona in *com-
pendio Iuris Canonici* pag. 577. refertur ab Anton.
August. collect. 2. *Decretal. lib. 4. tit. 4. cap. 2.*

2 **Quod cum simplex votum apud
Deum, &c.** Aduerte quod votum simplex,
& solemne non differunt per
se ex ipsius voti ratione, & natura, vel iure diui-
no, sed sola Ecclesiæ constitutione, vt per Medina.
lib. 4. de continentia *sacrorum bonorum* cap. 23. & alios,
quos refert Azor. in *sum. moral. p. 1. lib. 12. cap. 6. q. 1.*
Valer. Reginal. in *præxi foripotent* lib. 31. n. 123.
res. verum. Sanch. de *Matrim. lib. 7. disp. 25. d
prim. & in præceptis Decalogi* m. 2. lib. 5. cap. 1. n. 7.
in eo vero distant, quia solemne religionis
votum consistit essentialiter in traditione
æquali dominij ipsi ipsius non immediate in
manus Dei, sed ex Dei commissione per
ministros ab Ecclesia ad id deputatos; votū au-
tem simplex mediate soli Deo fit absque illa ap-
parenti traditione, vide Couar. de spons. p. 2. c. 7.
q. 4. n. 7. Viual. in *candel. p. 1. tit. de sacram. Matrimo-
ny* n. 129. Matien. in rubric. 3. *glos. 1. n. 7. lib. 5. noua
recop.*

europ. D. Barbosa in rubr. ff. sol. Matrim. p. 2. n. 93. cum seqq. plures refert Sanch. d. lib. 7. de Matrim. disput. 25. n. 7. cum seqq. Quo Iure autem votum solemnne in professione religionis emissum Matrimonij contractum postea initum dirimatur, vide eund. Sanch. late disputantem d. lib. 7. disput. 26.

S Y M M A R I V M.

- 1 *Dolores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Professio ea conditione facta ut proficiens domi maneat, & certam suorum bonorum portionem habeat ad necessaria vite subsidia ex Abbatis voluntate pendente valida est.*
- 3 *Declaratur Concil. Trident. sess. 25. de regularibus cap. 2.*
- 4 *Novitatus annui extra monasterium de licentia superioris iussa de causa paragi, & adimpleri potest.*
- 5 *Metus solum reverentialis non annullat professionem.*
- 7 *Nullum, & modicum aequiparantur.*

Cap. Infuante. VII. & fin.

Innoc. iij.

1 *Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. lo. Andr. Host. Henric. Barr. Anchar. Panorm. Prapost. Alex. de Neuo, Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Gestis p. 1. & 2. Vivian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 51. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 578. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 5. cap. primo.*

2 *Ut in domo propria, &c.* Notatur ad hoc quod femina potest religionem profiteri ea conditione, ut domi suae maneat, & certam suorum bonorum portionem habeat ad necessaria vitae subsidia, & alimenta ex superioris voluntate pendente; ut per Nauar. comment. 2. de regularibus n. 14. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 12. cap. 9. q. 4. late lo. a Cruce de statu relig. lib. 1. c. 3. dub. 2. ubi asserit prohibitionem Concil. Trident. sess. 25. de regularibus c. 2. habere tantum locum in redditibus ut proprijs, & irrevocabilibus per Praelatos, & sine eorum licentia distrahendis. Vnde tex. in presenti intelligi de retentione, seu reservatione bonorum ad usum proficientis in domo propria pro suis necessitatibus tanquam obedientiarum, & ex voluntate Praelati tenet Nauar. consil. 20. n. 3. sub tit. de regular. in antiq. & d. com. 2. n. 16. Azor. d. lib. 12. cap. 9. q. 2. in fine Beja responsorum casuum conscientia p. 4. casu 17. Fr. Emman. quest. regul. tom. 3. q. 17. art. 6. Sanch. de Matrim. lib. 7. disput. 25. n. 21. & in precepta Decalogi lib. 5. c. 4. n. 99. Nicol. Garc. de beneficijs p. 7. cap. 10. n. 100. & ita non quoad proprietatem, sed quoad usum ut intelligit Sanch.

lib. 9. dist. 9. n. 14. ref. ad 4. Alij tamen clarior, ut ipsi dicunt, in hac quaestione sub distinctione procedunt, dicentes quod si quis religiosus sub ea conditione, ut sibi liceat propriam & bona immobilia possidere, & libere acquirere proficiatur retinendo, & ut propria etiam inuito Praelatos talis professio erit nulla, & irrita, utpote contra essentiam atque substantiam religionis, & omnino contraria voto paupertatis, secus autem esset quando usum solum sibi reservaret proficiens pro suis necessitatibus ex superioris licentia, cuiusque nutu revocabilem, tunc enim valet professio, nec conditio reijcitur, ita gloss. hic verbo ut in domo, Bart. in a. ubi ingressi C. de sacros. Eccles. n. 29. ubi Paul. n. 18. Bernard. reg. 321. Garc. reg. 420. n. 2. Spin. in speculo testam. gloss. 12. n. 12. Lessi. de iustitia lib. 2. cap. 41. n. 63. Ceual. comm. contra communes q. 83. n. 2. Ludou. Miran. in manuali Praelatorum tom. 1. q. 28. art. 2. Humad. l. 7. gloss. 1. n. 2. tit. 7. part. 1. Siluest. verbo religio 3. q. 8. Fr. Emman. d. q. 1. art. 6. bene Sanch. in precepta Decalogi tom. 2. lib. 5. cap. 4. n. 97. ubi n. 98. resolvit in dubio reservationem aliquorum bonorum tempore professionis a religioso factam esse hoc modo intelligendam, nempe quoad usum ex licentia Abbatis, ab ipsius revocabilem, & in his terminis credo intelligendum Mare. Anton. Genues. nimis large loquentem in practica eccles. q. 265.

4 *Ex praedictis huius tex. verbis colligi viderur novitatus annuum extra monasterium de licentia superioris iussa de causa paragi, & adimplere posse, quia satis dicitur manere in monasterio, imo vero intra monasterium, qui manet extra ipsum sub obedientia Praelati, & de eius licentia iussa de causa data, & cum habitu probationis, qui ferri consequit in tali religione: vide Fr. Emman. quest. Reg. 10. 3. q. 15. art. 10. ref. tum quia Ludou. Miran. d. com. 1. q. 22. art. 5. & plures citatos per me de officio, & potestate Episcopos p. 3. allegat. 101. num. 28. quibus adde Sanch. in precepta Decalogi tom. 2. lib. 5. cap. 4. num. 27. cum sequentibus.*

5 *Non tam metus regio, &c.* Notatur ad hoc quod metus solum reverentialis non annullat professionem, quia hic non fuit nullum votum emissum precepto regio vel paratum, vide Couar. de spons. p. 2. cap. 3. d. 6. n. 7. & 8. Salaz. ad Bernard. reg. 532. ampliat. 1. Henric. in summa lib. 11. cap. 9. n. 5. Sanch. de Matrim. lib. 4. disp. 6. n. 18.

6 *De parentum consilio.* Id est de conjugineo consilio, ut per Tiraq. de renat. tit. 1. d. 1. gloss. 8. n. 2.

7 *Vel modica.* Ergo nullum, & modicum aequiparantur, vide tamen Tiraq. in l. si in qua verba donatione largitus n. 107. Cod. de renocandis donat.

De eo, qui duxit in Matrimonium, quā polluit per adulterium. Tit. VII.

SUPER hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. And. Anch. Burr. Panor. Prapof. Mari. Soci. Alex. de Neuo. Cened. collect. 85. Durād. in breu. auct. iuris Canon. & in speculo Iuris. Pūss. sub hoc tit. lib. 4. Sepph. Ranchin. in estimatiōne studiorum Decretal. Ioan. de Londris in breuario Sanctorum Canonum, Pet. de Ratuenna in compendio Iuris Canonici, Martinus Mesnart. in epitoma Decretal. Dan. Venator. in analysi methodica Iuris Pontifici pag. 543. Goffred. & Holt in summa butas tit. Alex. Cassan. & Anastas. Gernon. in paratitulis ad quinquaginta Decreta.

De materia huius tit. vide Henric. in sum. lib. 12. cap. 12. Valent. tom. 4. disp. 10. q. 3. p. 3. Basil. Ponc. de impedimentis Matrimonij cap. 27. Aegid. de Sacram. & cons. disp. 31. dab. 3. Rebell. de oblig. iusticia p. 2. lib. 3. q. 8. n. 10. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 78. & 79. Gutier. cod. tract. cap. 105. Bonac. cod. tract. q. 3. p. 3. p. 6.

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Ignorantem rem habens cum uxore post obitum coniugis cum ea Matrimonium contrahere.
3. Amplius etiam si habita scientia adfuit copula, si ante tam inueat Matrimonium.
4. Adulterium committens data fide de Matrimonio contrahendo priore coniuge superfluo non potest cum adultera Matrimonium contrahere.
6. Machinatio in mortem viri debet effectum sortiri, ut ex ea impedimentum hoc oriatur.
7. Metu contrahens sit vxor illius cum quo contraxit sine aliquo nouo consensu si cohabitauerit illi.
8. Matrimonium prius inualide contrahitum non ratificatur si sub lato impedimento ignorans coniugem carnaliter cognoscat.

Cap. Propositum. I. Alex. iij.

1. SUPER hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Boich. Burr. Anch. Panor. Prapof. Cened. collect. 85. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs. Trusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Vivian. in rationali lib. 4. Iuris Pontifici pag. 52. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 578. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 7. cap. 1. & est post Concil. Lateran. par. 6. cap. 1.

Erat inscia quod ille aliam haberet, &c. Ergo coniuge altero ignorante reliquum habere coniugem, cū

non fuerit adulterium formaliter ex parte vxoris, poterit inter eos consistere Matrimonium, post coniugis obitum, ita Silueit. verbo Matrimonium 8. q. 9. dicto 4. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 79. & 81. unde hoc crimen vxoricidij non irritat Matrimonium, si ex altera parte propter ignorantiam circumstantie non fuit formaliter adulterium, sed simplex fornicatio, tenet Nauar. cons. 12. n. 2. sub tit. de sponsal. in antiq. Henric. in summa lib. 12. cap. 14. n. 3.

Vtrum vero desideretur post scientiam coniugij alterius Matrimonium de facto iniri, & copulam haberi, an potius sufficiat si ante scientiam inueat Matrimonium, & habita scientia adfuit copula? id sufficere ad hoc impedimentum incurrendum resoluit Sanch. d. disp. 79. n. 32. & n. 34. dicit sufficere fidem dari ante coniugij notitiam dummodo ea habita sequatur adulterium secundum priori fide dissoluta, & n. 37. dicit haberi tunc scientiam quando adfuit certitudo, aut probabilis opinio, & n. 38. contra commensam tenet excusare ignorantiam crassam, & supinam.

Cui fidem dederat. Notatur ad hoc quod quando quipiam fide data de Matrimonio contrahendo adulterij committit, vel de facto cum eadem Matrimonium iniri priori coniuge superfluo, Matrimonium subsequens inter eos dirimitur ut per Valer. Reginald. in praxi fore pamt. lib. 31. n. 130. cum sepph. Sanch. d. lib. 7. disp. 79. d. princ. ubi n. 18. aliquos citat, qui ex predictis nostri tex. verbis periuadere videntur ad hoc impedimentum contrahendum necessarium esse ut promissio illa non sit nuda, & simplex, sed fide vallata, at n. 29. contrarium merito sequitur.

Es illam maxime, cui fidem dederat. Id est quazumvis fides minimā data sit,

prout colligi videbatur ex contextura verborum tex. sed id verū non est, nam dictio, (maxime) accipi debet pro tantum, ut explicant hic Abb. n. 3. Alex. de Neuo n. 6. Prapof. n. 1. quos refert Sanch. d. lib. 7. disp. 78. n. 1.

Vel quia machinata est in mortē

vxoris. Aduerte huiusmodi machinationē debere effectum sortiri, si enim coniux mortem coniugis machinetur, nec ea subsequatur, locus non erit huic impedimento, sed poterunt adulter, & coniux superfluo altero defuncto Matrimonium inire, ita Sanch. d. lib. 7. disp. 78. n. 7.

In gloss. [Insciam t.] Notatur ad hoc quod illa, quæ metu contraxit sit vxor illius cum quo contraxit sine alio nouo consensu, si cohabitauerit illi, ut per Nauar. cons. 12. n. 2. sub tit. de sponsal. in antiq.

Notatur etiam ad hoc quod non ratificatur prius Matrimonium inualidum si sub lato impedimento ignorans coniugem carnaliter cognoscat, ita Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 36. n. 3. in medio.

SYM MARIVM.

SYM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Adulterium existimatum interveniente promissione futuri Matrimonij nō dirimit sequentes cū adultera nuptias, si Matrimonij prius contractū fuit inualidū.
- 3 Matrimonij contractū metu cadente in constantem virum ad eum finem iniuncto scilicet est inualidum.
- 4 Matrimonium metu initum non ratificatur copula metu gravi extorta.
- 5 Iuramento non efficitur validum Matrimonium metu contractum.
- 6 Iuramentum adiectum Matrimonio metu gravi extorto non obligat.

Cap. Significauit. II.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. in noc. Coll. Zab. lo. And. Hoff. Henr. Buttr. Anch. Panorm. Præp. Alex. de Neuo, Xim. Tolet. in concord. vtriusque juris cum legibus Casella p. 1. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Ponsif. pag. 53. Alagon. in compend. Iuris Canonici pag. 179. refertur ab Anton. Auguſt. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 7. cap. 3. & est post Concil. Lateranen. p. 6. cap. 13.

Quod non sponte in primam conſenſerit.

Notatur ad hoc quod adulterium existimatum interveniente promissione futuri Matrimonij nō dirimit sequentes cū adultera nuptias si Matrimonium prius contractum fuit inualidum; ita Viuald. in candel. am. p. 1. tit. de Matr. n. 213. Jacob. de Graffis in dec. aures p. 1. lib. 2. c. 85. n. 7. Marien. in rub. tit. 1. g. 1. n. 183. lib. 5. nona recop. Val. Reg. in praxi fori p. 101. lib. 31. m. 135. ref. q. Sanch. de Matr. lib. 7. disp. 79. n. 30.

- 3 Tanta vis, &c. Ergo Matrimonium contractum metu cadenti in constantem virum ad eum finem iniuncto inuolūto est validū, ut per Fr. Emman. in sum. tom. 1. c. 231. n. 1. Henric. in sum. lib. 1. c. 9. n. 1. Sanch. de Matr. lib. 4. disp. 11. n. 18.

Ipsam carnaliter cognouerit, &c.

Notatur ad hoc quod Matrimonium metu initū non ratificatur copula metu graui extorta, ita Palud. Gabriel. & alij quos refert Sanch. d. lib. 4. disp. 18. n. 13. vbi n. 15. cū multis, quos citat resoluit nullo modo esse Matrimonium quando aliquis metu graui cogitur contrahere, & consummare, & n. 18. in princ. respondet tex. in presenti cū similibus intelligi quōdo copula est spontanea.

- 5 In glof. [Tanta.] Notatur ad hoc iuramento non efficitur validū Matrimonij metu contractū.
- 6 ut per Sanch. d. lib. 4. disp. 20. n. 12. Nā iuramentū adiectū Matrimonio metu graui extorto nō obligat nec indiget relaxatione, Conar. de sponsal. p. 2. cap. 3. c. 5. n. 3. Greg. l. fin. verbo in ord. tit. 11. par. 3. Gutier. de iuram. confirm. p. 1. c. 57. n. 22. Seraph. de privileg. l. i. in princ. l. 110. n. 11. Marien. d. glof. l. 110. Henr. lib. 11. cap. 9. n. 6. Sanch. d. disp. 20. n. 13.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Adulterium vbi intervenit machinatio mortis alterius coniugis impedit, ac dirimat Matrimonium subsequens.
- 3 Crimen machinationis mortis alterius coniugis quando Matrimonium dirimat, ostenditur.

Cap. Super hoc. III.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zab. lo. And. Hoff. Henr. Boich. Buttr. Ancharan. Panorm. Præp. Alex. de Neuo, Xim. Toletan. in concordantys vtriusque juris cum legibus Casella p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Ponsif. pag. 53. Alagon. in compend. Iuris Canonici pag. 179. refertur ab Anton. Auguſt. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 7. cap. 3. & est post Concil. Lateranen. p. 6. cap. 16.

Probat hic tex. adulterium vbi intervenit machinatio mortis alterius coniugis impedire, ac dirimere Matrimonium subsequens, etiam si de eo non adfit promissio, ita Sanch. de Matr. lib. 7. disp. 78. n. 2. Bonac. cod. tit. 9. 3. p. 10. c. 6. n. 5. At vero machinatio in mortem coniugis si ab vno tantū fiat, & sine adulterio, nec impedit, nec dirimit Matrimonium, ut resoluunt Valer. Reginald. in praxi fori p. 101. lib. 31. m. 130. ref. 2. Basil. Ponc. de impedimentis Matrim. cap. 27. in princ. ref. similiter neque.

- 3 Aduertit tamen Sanch. cum pluribus, quoscitat d. disp. 78. d. n. 7. aliquot condiciones requiri ut crimen machinationis mortis alterius coniugis Matrimonium dirimat: prima est ut machinatio illa effectum forciatur, nam si coniux mortem coniugis machinetur nec ea subsequatur locum non esse huius impedimento resolunt multi, quos refert, & sequitur idem Sanch. d. num. 7. quibus adde Reb. de obligat. infirmitate p. 2. lib. 3. q. 8. n. 10. Bonac. d. p. 10. c. 6. n. 5. in fine. Secunda est ut occisio fit vxoris non solum quādo vir occidit vxorem per se, vel per alium, sed etiam quādo vxor ipsa occidit virum intentione contrahendi Matrimonium, ita Sanch. d. disp. 78. n. 8. & ibi per eum citatis adde Aegid. de Sacram. & censur. disp. 31. dub. 5. m. 55. Guier. de Matr. cap. 105. m. 10. Basil. Ponc. d. cap. 27. ref. tertius. Bonacina d. p. 10. c. 6. n. 7. Tertia conditio est, ut cum mortis machinatione interueniat adulterium. Quarta est adulterium illud, quod altero solo coniugis mortem machinatur requirit, sit verique Matrimonium contraheretur.
- 5 Quinta ut illa coniugis interfectio velletur sine incendi alterius Matrimonij, quas omnes condiciones percurrit, & declarat Sanch. d. disp. 78. vbi in vnaquaque explicanda plures refert Doctores.

SVM MARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium cum aliqua contractum vivente primo coniuge & superfluo impedimento dirimens est.
- 3 Concubina publica qua dicatur, ostenditur.

Cap. Ex litterarum. IV. Clem. ij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarella. Ioan. Andre. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs. Versusque Iuris cum legibus Castella p. 2. Viuium, in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 54. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 579. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 5. cap. 2.
- 2 Probat hic tex. Matrimonium cum aliqua contractum vivente primo coniuge, & superfluo esse impedimentum dirimens, ut habetur in epistola 53. Nicol. Lin. causa Lothary Regis, qui Theuperga prima vxore legitima vivente sibi Valdradam coniunxit, & copulavit, & postea retinere volebat, ut refert, & declarat alias auctoritates Basil. Ponc. de impedim. Matrim. cap. 27, vers. secundus.
- 3 In glos. [Deprehensam] Ex hac glos. iuncto tex. colligit Aniles ad cap. 47. pratorij verbo manente n. 1. concubinam publicam non dici, quia inuenitur in lecto, vel in mensa cum Clerico, religioso, vel vxorato, vel quae fuerit in delicto, vel accessu deprehensa, quia talis deprehensio non dicitur, nec reddit delictum, & concubinum publicum, vel notorium, nisi aliter coniungatur.

SVM MARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Vivente legitima vxore contrahens cum secunda adultera etiam prima mortua à secunda est separandus.
- 3 Alimenta à patre spurij debentur.
- 4 Alimenta filij spurij non solum pater tenetur prestare dum vivit, sed etiam cum mortuo eius heredem.
- 5 Clericus ex redditibus beneficij tenetur alere filios spurios.
- 6 Mater in subsidium patris tenetur filios alere.
- 7 Avus tenetur alere nepotem, & descendentes ab illo.
- 8 Filij etiam spurij tenentur parentem alere.
- 9 Dotare tenetur pater filium spurium.
- 10 Pater non tenetur alere filium spurium si ipse ex sua arte, vel aliunde commodè vivere possit.
- 11 Alimenta praestanda sunt filij spurij avaris, & consideratis diutius patrum, & eius qualitate.
- 12 Potestatum Ius quando naturali inuenitur, & ab illo procedit est ubique observandum.

Cap. Cum haberet. V. Cales.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarella. Ioan. Andre. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Prapof. Mar. Soc.

Alex. de Neuo, Cened. collect. 168. Cuiac. Casul. in annotat. Ximen. Toletan. in concordantijs. Versusque Iuris consuegibus Castella p. 2. Viuium, in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 54. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 579. refertur ab Anton. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 5. cap. 2.

2 Probat hic tex. illum, qui vivente vxore legitima contrahit cum secunda adultera etiam prima mortua à secunda esse separandum vide l. 12. vbi glos. l. tit. 1. lib. 3. fori. leg. Petre. l. 1. glos. 1. pag. 47. col. 2. ad med. tit. 1. lib. 5. Ordin. & plures, quos refert Cened. ad Decretal. collect. 168. n. 1.

- 3 Et diuturnitas temporis peccatum non minuat. Vide dicta ad cap. 3. l. 2. sup. de consuet.

4 Necessaria subministret, &c.

Nocatur ad hoc quod spurij debentur alimenta à patre saltem de Iuris Canonici aequitate, vide Cou. de spons. p. 2. cap. 8. §. 6. à prim. Cott. 12 memorabil. verbo spurij, Petre. l. 1. 2. glos. 1. pag. 101. col. 1. tit. 3. lib. 1. ordinam. & in leg. 1. glos. 1. pag. 69. & glos. 2. pag. 98. vers. spurij tit. 2. lib. 5. & l. 2. glos. 3. pag. 307. col. 2. vers. virum autem tit. 15. liber 8. Madera in animaduers. Iuris Civil. cap. 32. num. 7. Gom. leg. 9. Tauri, à n. 37. Sim. de Præstis de interpret. ultima vol. lib. 3. solut. 2. m. 7. Nauar. de spons. Cler. 5. 18. n. 9. Mench. de success. creat. lib. 2. §. 20. n. 311. Menoch. cons. 60. n. 6. Corfex sing. 330. Verba spurij in 2. Mathes. sing. 147. Paul. Fulc. sing. 131. lit. F. in fin. & sing. 115. Jit. A. Hippol. sing. 358. Duncn. reg. 366. vers. quarto limita, & in reg. 363. Gabri. lib. 6. commun. tit. de alim. ration. l. 2. n. 2. Paleoth. de nobis, & spurij cap. 45. n. 8. & cap. 46. c. l. segg. Olan. in aut. in lit. F. m. 47. Molin. de primog. lib. 2. c. 15. n. 41. & 49. Moza. de contr. tra. de Mat. tit. de natur. Mat. n. 15. Larz. in l. si quis à liberis §. id est refert à n. 9. ff. de lib. agnos. Cornel. Beninc. de prin. paup. in 2. specie in ind. à n. 9. Garc. de expens. c. 3. n. 8. Brunor. à Sole in quasi. legal. q. 25. n. 16. & 17. c. l. segg. Spin. in specula testam. glos. 16. princ. à n. 96. Matienl. l. 8. gl. 1. n. 1. tit. 8. lib. 5. noua recop. plures alios refert Cened. collect. 168. n. 5. quibus adde Sord. de alim. tit. 14. §. 10. n. 5. cum segg. Cam. de pens. 201. 204. & 225. Petre. de iure fisci lib. 3. tit. 18. n. 55. Morla in compo. Iuris p. 1. tit. 1. q. 11. n. 32. Gutier. pract. lib. 2. q. 109. & seg. Valac. conf. 92. m. fin. Ceual. comm. cetera cdm. q. 757. à n. 39. Card. Mant. de facies, & ambig. comment. to. 2. lib. 13. tit. 12. n. 5. Cabed. p. 1. des. 148. Farin. nouiss. Rota det. 747. Azor. instit. mor. p. 1. lib. 5. c. 20. col. 457. & p. 2. lib. 2. c. 12. q. 2. D. Garc. Mall. Sicilia dec. 85. n. 2. & dec. 144. n. 8. Moder. de Iuris p. 4. c. 162. n. 12. Aloys. Ricc. in collect. dec. p. 1. col. 110. & p. 4. collect. 1099. & coll. 1212. D. Barbosa in l. 1. p. 4. n. 65. fol. Mat. Card. in practi. in dictu verbo filius n. 37. Cened. pract. & canon. quasi. lib. 1. q. 13. n. 1. Val. Regim. in practi. fori. p. 1. lib. 20. n. 29. & 31. Rebell. de oblig. instit. p. 2. lib. 5. q. 2. sect. 2. n. 8. & seg. nouissime Luff. Bencid. Aegida ad l. ex hoc iure ff. de insti. & iur. in insti. n. 11.

- Amplia primo huiusmodi obligationem alendi filios illegitimos, & spurios non solum subfistere in patre vivente, fed etiam eo mortuo transire ad heredes, vt per Duenh. reg. 167. n. 4. Conar. d. 6. n. 14. Larā d. d. de iur. scriptis n. 79. & 6. item rescriptum n. 9. Molin. d. cap. 15. n. 43. Cened. d. collect. 168. n. 12. Bened. Aegid. d. lex hoc iure in iur. n. 32. D. Barbosa d. l. p. 4. n. 72. & 127. Surd. de alim. tit. 1. q. 30. per totam Reb. d. q. 8. n. 7. Gam. decif. 111. n. 6. Molin. disp. 168. vers. non solum, Aloyf. Ricci. d. collect. 1099. vers. infertur secundo, & collect. 121. 2. vers. amplius secundo, vbi refert de Franchis decif. 178. quidquid dicat Capic. dec. 144. & non potest pater disponere vt filius non alatur Sued. tit. 8. perit. 85. n. 10.
- Secundo amplia hanc obligationem alendi filios spurios comprehendere clericum etiam ex redditibus beneficij, vt per Nauar. de spoliis clericis. fin. n. 11. Surd. conf. 177. n. 13. & conf. 310. n. 2. Azor. inst. moral. p. 2. lib. 2. cap. 4. quaest. 20. vers. si cogit, & cap. 40. q. 7. Paul. Comitol. responf. moral. lib. 1. q. 45. D. Garc. Malbrillo Sineba decif. 144. n. 2. D. Barbosa d. l. p. 4. n. 133. Cald. Pereira de potestate elig. cap. 13. n. 11. & de emp. cap. 16. n. 45. Molin. de iur. scriptis. p. 2. cap. 20. n. 18.
- Tertio amplia in matre per tex. in presenti, vbi commune vtrique parentum onus reicit liberis sic natis alimenta ministrare, intellige non ordine coniunctiuo, sed ordine successiuo, vt scilicet pater per prius teneatur mater vero in subsidium, vt per Pereg. de iur. filij lib. 3. tit. 18. n. 59. Surd. tit. 1. q. 15. n. 11. Gam. decif. 304.
- Quarto amplia quod nolum pater filium spurium, sed & nepotes, & descendentes ab illis alere teneatur, & praterea aous nepotem spurium, & reliquos, vt per Gama dec. 11. n. 7. & seq. Larā in d. d. de iur. scriptis n. 39. Vincent. de Franch. decif. 283. n. 15. Peregrin. d. tit. 18. n. 64. Surd. tit. 1. q. 13. n. 6. D. Barbosa d. l. p. 4. n. 70. Perez tit. 2. lib. 5. Ordinem pag. 98. Nepos quamquam legitime natus ex filio spurio non potest aous ab intestato succedere Bernard. Græuz. ad pr. all. Camera imper. lib. 3. c. 12. Joseph Ladou. Pers. decif. 18. n. 37. Gama decif. 11. n. 5. & decif. 136. n. 4. at vero ex testamento possit hunc nepotem aous succedere resoluit Ioseph Ludou. d. decif. 18. n. 33. cum seq. Duenh. reg. 366. limit. 2. Perez. d. tit. 18. n. 45. cum seq. Gama d. decif. 11. n. 5. & decif. 236. ad fin. D. Barbosa d. l. p. 4. n. 76.
- Quinto amplia per reg. correlatiuorum e cōtrario filios non solum legitimos, sed etiam naturales, & spurios vtriusque sexus obligari ipso iure naturali, & humano ad alendos parentes, vt per Menoch. de presump. lib. 3. q. 39. n. 16. Laram in b. pariter d. n. 14. Surd. tit. 1. q. 17. & 20. & tit. 4. q. 18. n. 5. item seq. Molin. de iustitia tract. 2. disp. 228. vers. qui non obligati, Azor. inst. moral. p. 2. lib. 2. cap. 3. Pradil. in summa legum promissum p. 2. c. 49. n. 2. & in clem. Regia lib. 7. cap. 15. n. 15. Cardop. in praxi iudiciali vers. alim. n. 14. & vbi filius n. 40. Reb. d. q. 8. n. 6. Bened. Aegid. d. l. p. 4. n. 72. & hoc iure in iur. n. 32.
- Sexto amplia, vt etiam pater teneatur dotare filium spurium, vt per Perez. ad lib. 8. Ordinem pag. 307. in fine, Perez. d. tit. 18. n. 56. D. Barbosa d. l. p. 4. n. 64. & 65. Duenh. reg. 166. ampl. 3. Crass. 5. iustitiae q. 7. n. 17. & 18. Ceval. comit. contra c. com. q. 565. Aldouin. conf. 103. d. n. 14. Surd. conf. 310. n. 2. & de alim. tit. 1. q. 10. n. 15. D. Barbosa d. l. p. 4. n. 56. Card. Mantica de taciis, & ambiguis consuet. lib. 12. tit. 16. n. 19. Cald. Pereira d. q. 18. n. 10.
- Limita tamen principalem tex. conclusionē si spurij de sua arte vel operibus, aut aliunde cōmode viuere possint, vt per Palat. in rep. cap. notab. 3. q. 23. n. 7. Conar. d. 3. b. n. 9. Spino d. gl. 16. d. n. 15. & 216. Guier. practid. 2. q. 109. n. 3. Cened. d. collect. 168. n. 5. in medio, Reb. d. lib. 5. q. 8. n. 7. Henric. in sum. lib. 11. cap. 19. n. 2. in N. Surd. tit. 7. q. 9. Aloyf. Ricci. d. collect. 1099. in fine, & coll. 1212. vers. nonne limita, vbi refert Thesaur. decif. 211. Petr. de Benitend. decif. 22.
- Secundum quod eis suppetunt facultates.** Ego alimenta prestanda sunt filiis spuris attētis, & consideratis diuitijs paternis, & eius qualitate, ac dignitate, vt tenent Cou. d. 6. n. 8. Gord. 10. Tams. n. 40. Mol. lib. 2. de primog. cap. 15. n. 55. vers. sed vtriusq. est, Vincēt. de Fräch. decif. 183. n. 18. & 19. Matien. d. 3. gl. 1. n. 10. tit. 8. lib. 5. nona cecop. Surd. equalim. tit. 4. q. 18. n. 51. Mol. de iust. tract. 2. disp. 168. in princ. Lel. ius eod. tract. lib. 2. cap. 19. n. 67. quammis in alimentorum prestatione consideranda esse filij spurij indigentiam inspecto iure naturali, & non ipsius, nec patris nobilitate, & patrimonio viribus minus bene teneatur Palat. incept. d. cap. per vtriusq. 5. 24. n. 3. Lara d. 5. id. rescriptis n. 48. Gama. Lulit. dec. 201. n. 4. & dec. 225. & 343. Barb. d. l. p. 4. n. 65. vers. sed prima opinio, Reb. d. q. 8. n. 4. & 7.
- In glos. [Secundum facultates, fin.] ibi (vbi intelligitur de benignitate canonica, &c.) Notatur ad hoc quod Pontificum Ius quando naturali innititur, & ab illo procedit, est vbique obseruandum non solum in terris Ecclesie, sed etia Imperij, & in vtroq. foro, cuius lege explosa, vt per Molin. de iust. tract. 2. disp. 169. vers. iure tamen Canonico, Azor. inst. moral. p. 1. lib. 5. cap. 21. post princ. & p. 2. lib. 2. cap. 12. q. 3. Card. Tusch. tom. 1. lit. A. concl. 287. n. 48. Soar. de legib. lib. 3. cap. 6. n. 8. Aegid. d. lex hoc iure in iur. n. 31. ver. hoc autem.

S V M M A R I V M.

- Doctores referunt super hunc tex. scribentes.
- Adulterium simplex non efficit Matrimonium invalidum ne quidem contrarium, &c.
- Excommunicatus potest contrahere Matrimonium.

Cap. Significasti. VI. Innoc. iij.

- Super hunc tex. scripserunt Ab. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Buir. Anch. Panorm. Prapof. Alex. de Neuo. Ximen. Toltrau. in concordantijs vers. inque Iuribus legit. in Castella p. 1. & 2. Viuiam. in censuali lib. 4.

lib. 4. *Iuris Pontif.* pag. 55. Alagona in *compendio Iuris Canon.* pag. 580. refertur ab Anton. August. collect. 3. *Decretal.* lib. 4. tit. 6. cap. 1.

Probat hic tex. simplex adulterium non efficere Matrimonium inualidum, ne quidem contractum inter personas a quibus illud commissum est, ut per Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit.* lib. 31. nu. 132. Sanchez. de *Matrim.* lib. 7. disp. 78. nu. 1. ubi dicitur cap. 1. & cap. illud de 30. §. 1. in quibus statuitur nulli licere ducere in uxorem eam, quam prius per adulterium polluit, intelligi quando cum adulterio concurrit duplex crimen, videlicet adulterium, cum machinatione mortis alterius coniugis, ac proinde adulterium cum fide data de contrahendo post coniugis mortem, vel cum contractu Matrimonij de presenti cum adultera; Unde observandum est per adulterium tantum, si non addit promissio, vel fides data de Matrimonio futuro, vel machinatio in mortem coniugis, nullum gigni impedimentum ex hoc textu docuerunt Bonac. de *Matrim.* q. 3. *pau.* 6. nu. 8. Baill. Ponc. de *imped. Matrim.* cap. 27. in *præm.* ubi citari resoluit solam fidem de contrahendo Matrimonio, imò nec Matrimonium re ipsa contractum non consummatum, si coniugem, cui fidem aditrixit, non cognoscit, nec impedire, nec dirimere.

Excommunicato. Notatur ad hoc quod Matrimonium contrahi potest ab excommunicato, ut per Couar. de *spous.* p. 2. cap. 6. in *initio* num. 3. Tolet. lib. 7. *sum.* cap. n. 1. Vivald. in *causalebra aurea* par. 1. de *Matrim.* n. 80. Petr. de Ledsma de *Matrim.* q. 59. nu. 1. 4. *pœn.* Graffius in *anc. decis.* p. 2. lib. 1. cap. 1. num. 25. Vgolin. de *consensu* tab. 2. de *excommunic.* cap. 7. §. 2. un. 4. Matien. in *rub.* tit. 1. *gl.* 1. num. 36. lib. 5. *nom.* recap. Henric. in *sum.* lib. 13. de *excom.* cap. 10. num. 1. Sanchez. de *Matrim.* lib. 7. disp. 9. n. 2. D. Gutier. eod. *tratt.* cap. 83. nu. 4. Anton. Ricciol. in *tratt.* de *iure personarum extra gremium Ecclesiæ existens.* lib. 4. cap. 48. nu. 13.

SVM MARIUM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Capitulum fide vacante cognoscere potest de causis Matrimonialibus.

Cap. Veniens. VII.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Hosti. Henric. Butr. Anch. Panor. Præpos. Alex. de Nevo Ximen. Tolet. in *concordantijs* *trifurque Iuris cum legibus Castelle* par. 2. Viuian. in *rationali* lib. 4. *Iur. Pontif.* pag. 56. Alagona in *compendio Iuris Canon.* pag. 580. refertur ab Anton. August. collect. 3. *Decretal.* lib. 4. tit. 6. cap. 2. In super. scrip. tex. ibi (*Misiamen. Capitulo*) Ergo Capitulum Sedis vacante cognoscere potest

de causis Matrimonialibus, de quo vide Stephan. Quarant. in *sum. Bullary verba.* Capitulum Sedis vacante §. 3. Couar. de *spousal.* par. 2. *cap.* 8. §. 12. nu. 1. in *princ.* *vers.* atque etiam, *Pauin. de officio.* & potestate Capituli fide vacante par. 1. §. 10. *sub* nu. 8. Aloyf. Ricci. in *praxi fori Ecclesiæ* *decis.* 245. in 1. edit. & resolut. 215. in 2. edit. quos refero Ego ipse de officio, & potestate Episcopi par. 3. §. 34. nu. 4. ubi et Quaranta adducto quod licet per Concil. Trident. *sess.* 24. *reformat.* cap. 20. *vers.* ad hoc, causæ Matrimoniales relinquuntur examini, & jurisdictioni Episcopi tantum, ut excluderentur alij prelati inferiores, non tamen excludit Capitulum in hoc casu, cum non dicatur inferior, sed par.

De nouo posuit Matrimonialiter consentire.

Ergo iterum debet consentire, ut per Perez l. 1. *gl.* 1. *pag.* 18. *vers.* ex quo clare, tit. 1. lib. 5. Ordinan. Nam si Matrimonium fuerit simpliciter inter habiles contractum, licet inhabilitas, seu impedimentum postea eeset, non ex hoc ratificatur Matrimonium ex prioris consensu, sed ex nouo, cum nouum contrahatur Matrimonium, ut per Boer. *decis.* 264. num. 27. *column.* 2.

SVM MARIUM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Promissio alterutrius de contrahendo cum ea quam polluit per adulterium, non inducit impedimentum nisi ab altera expresse acceptata sit.
3. Adulterium, & promissio Matrimony ad impedimentum contrahendum fieri debent veniente coniuge illius, qui est complex adulteri.
4. Consensus ad copulam non sufficit ad hoc impedimentum inducendum.

Cap. Si quis. VIII. & fin. Greg. x.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. And. Hosti. Henric. Anchor. Butr. Panor. Præpos. Alex. de Nevo, Ximen. Toletan. in *concordantijs* *trifurque Iuris cum legibus Castelle* p. 1. & 2. Viuian. in *rationali* lib. 4. *Iuris Pontif.* pag. 56. Alagona in *compendio Iuris Canon.* pag. 580.

1. Intelligi cum eadem, id est acceptata, nam ante acceptationem non est proprie promissio, sed pollicitatio, vade non sufficere ad hoc impedimentum inducendum promissionem alterutrius nisi ab altero acceptata sit expresse, non vero per taciturnitatem testent Sanchez. de *Matrim.* lib. 7. disp. 79. num. 23. cum *sup.* Gutier. eod. *tratt.* cap. 105. nu. 28. Bonac. eodem *tratt.* q. 3. *pau.* 6. nu. 9. *vers.* secundo. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit.* lib. 31. nu. 137.
2. Cognouit eandem, &c. Negatur ad adulterium, & promissio Matrimony fieri debet

best viuent conuge illius, qui est complex adulterij ad hoc impedimentum contrahendum, requiritur enim vt vtrumque intercefferit durante eodem Matrimonio, & non sufficit vt intercefferit in diuersis coniugijs, seu Matrimonijs, ita Sanch. d. lib. 7. disp. 79. n. 5. Soc. in 4. dist. 37. q. 7. m. ar. 4. Aegid. de Sacram. & censur. disp. 31. nu. 54. Bonacina d. penult. 6. nu. 12.

- 1 In glos. [Cognouit,] ibi (quia non obstat conatus, vbi voluntas & vbi iniuria non habuit effectum) Ergo conatus ad copulam non sufficit, sed debet interuenire adulterina copula, quæ delictum consummatum importet, ita Sanch. d. lib. 7. disp. 79. nu. 2. Valer. Regin. d. lib. 31. nu. 134. In ead. glos. ibi (idem intellige de ea, vel ea, &c.)
- 2 Notatur hæc glos. ad hoc, quod nihil refert ad hoc impedimentum dirimens incurrendum siue vir uxorem, siue vxor virum perimat gratia migrandi ad alterum Matrimonium, vt per Virtual. in candel. auco par. 1. de Sacram. Matrim. nu. 212. couel. 3. Fr. Emman. in sum. tom. 1. c. 229. nu. 5. Grassi in decis. auco par. 1. lib. 2. cap. 85. nu. 6. Vgol. de Sacram. tit. de Matrim. cap. 19. nu. 9. Card. Bellarm. lib. 1. de Matrim. cap. 22. casu 1. Matien. in rub. tit. 1. glos. 1. num. 177. lib. 5. noue recopil. Henric. in sum. lib. 12. cap. 14. nu. 2. Sanchi de Matrim. lib. 7. diffut. 78.

De Coniugio leproforum.

Tit. VIII.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hanc rub. scribentes.
- 2 Leprosi extra ciuitatem ponendi.
- 3 Leprosi expelli possunt à ciuitate.
- 4 Ecclesiastici index solum est competens, quando agitur de coniugum separatione ob lepram.
- 5 Vicarius Episcopi potest visitare laicos suspectos de lepra.

Super hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. Andr. Anch. Butr. Panor. Prap. Alex. de Neuo Durand. in breuiar. au. Iuris Canon. & in spec. Iur. sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in contr. titularum Decretal. Io. de Londris in breuiar. sacrorum Canonum, Petrus de Rauena in compend. Iur. Canon. Martin. Mennart in epistolis Decretal. Dan. Venator. in anal. methodis Iuris Pontif. Goffred. & Hostien. in sum. breui. tit. Alex. Cassan. & Anastas. Germon. in paratilis ad quinque lib. Decretal.

2 De leprosis, & quod sine extra ciuitatem ponenda Vide apud Hispanos l. 1. §. 1. de iur. 16. lib. 3. noue recopil. Greg. d. 7. verbo per que no sean tit. 12. part. 4. & tit. 1. part. 7. in princip. verbo apartado Franc. Mar. decis. 1017. num. 6. sum. segg. Ruend. de exequendis manda. par. 2. cap. 6. nu. 6. Azcu. ad

- 1 l. 2. nu. 28. tit. 10. lib. 8. noue recopil. & possunt expelli à Ciuitate, vt per Auiles ad cap. 26. Pratorum. nu. 4. Et quando agitur de sola coniugum separatione ad tempus ob lepram solus Ecclesiasticus est competens, vt per Couar. de sponsal. par. 2. cap. 7. §. 6. nu. 8. Sanchi. de Matrim. lib. 7. disp. 8. nu. 15. & potest Vicarius Episcopi visitare laicos suspectos de lepra, vt per Rebuff. in tract. quando secularis nu. 82.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Coniux sanus, an teneatur reddere debitum coniugi leproso, remissum.
- 3 Coniuges non possunt esse diutius separati.
- 4 Iudicis arbitrio relinquitur quando maritus diu abesse dicatur ab uxore.
- 5 Vxor an & quando teneatur sequi virum suum, remissum.

Cap. Peruenit. I. Alex. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioann. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panor. Prap. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concen. dantijs vtriusq. Iuris cū legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 57. Alag. in compendio Iuris Canon. pag. 581. relictur ab Ant. August. collat. 1. Decretal. lib. 4. tit. 8. cap. 11. & est post Concil. Lateranen. sub Alexan. III. par. 37. cap. 2.
- 2 An, & quando coniux sanus teneatur reddere debitum alteri coniugi leproso dicam commodius cap. seq. vbi propriè sedet hæc materia.
- 3 Non debet alter sine altero diutius esse. Notatur ad hoc quod coniuges non possunt esse diutius separati, nec valet statutum, aut consuetudo, vt viri diutius sine vxore sint, ita Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 4. nu. 12. vbi nu. 1. asserit quod coniuges iure naturali & ac Diuino simul habitare tenentur.
- 4 In glos. [Diutius.] Notatur ad hoc quod iudicis arbitrio relinquitur quando maritus diu abesse dicatur ab vxore, vt per Menoch. de arbitrar. casu 956. nu. 2.
- 5 In glos. [Sequantur] An, & quando vxor teneatur sequi virum suum vide Couar. de sponsal. par. 2. cap. 7. num. 5. Tiraq. l. 1. conubialis glos. 1. par. 1. nu. 39. & 40. Bernard. reg. 800. Perez. l. 29. verbo si alguna muger, tit. 11. lib. 4. Ordin. Matien. in rub. tit. 1. glos. 1. nu. 94. cum segg. lib. 1. noue recopil. D. Barbosa in l. maritum nu. 55. ad finem ff. sol. matrim. Farin. Rota decis. 278. nu. 15. in collect. 1. nouiss. Cened. ad Decretal. collect. 74. in fine, Sanchi. de Matrim. lib. 9. diffut. 4. nu. 14. Gutier. cod. matr. cap. 23.

SVM MARIVM.

1. *Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.*
2. *Leproso coniugi tenetur sanus debitum reddere, quod redditio non cedit in redditio notabile damnum.*
3. *Gallico morbo laboranti coniugi non tenetur sanus coniugi cum periculo notabilis infectionis debitum reddere.*
4. *Leproso tenetur sanus coniugi debitum reddere etiam cum notabili damno, quando lepra Matrimonium precesit.*
5. *Horror naturalis resurgens ex accessu ad coniugium lepra infectionis resuscitat debitorum reddendi. Viri virgines erigi, optima copula reddere minime possit.*
6. *Autoritas Christi Domini Matth. 5. & 19. affirmans ob solam fornicationis causam licitum esse divorcium, declarat.*
7. *Divorcium perpetuum cur ob fornicationem concedatur, ob alias vero causas ad tempus quo durant, ostenditur.*

Cap. Quoniam. II.

1. *Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioann. Andr. Host. Henr. Burr. Anch. Panor. Prapof. Calus. in annot. Conc. A. coll. 88. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantibus. Tristrampe Iuris cum legibus. Gualtero par. 1. c. 2. Viulan. in rationali lib. 4. Iuris Pontific. pag. 38. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 383. referunt ab Ant. August. coll. 1. Decretal. lib. 4. tit. 8. cap. 2. & est post Concil. Lateranen. par. 37. cap. 3.*
2. *Probare videtur tex. hic coniugium sanum teneri ad reddendum debitum coniugi leproso, ut ex illo docent D. Thom. in 4. distin. 32. q. 2. unica artic. 1. ad 4. 7. Bonaven. art. 2. q. 1. num. 19. & alij Theologi. Verum huius tex. decisio intelligitur vbi illa redditio non cedit in redditio notabile damnum, vnde DD. communiter resoluunt propter morbum leprae posse uxorem a coniuge recedere, ac ei debitum denegare, vbi iudicio medicorum notabilis infectionis periculum immineret sano ex debiti redditione.*
3. *Ita tenent Petr. de Soto lib. 16. de Matrim. 5. sunt etiam prater hoc, Greg. l. 7. verbo in dando, tit. 2. par. 4. Angles in florib. Theologici par. 2. de Matrim. q. 6. de oblig. soluendum artic. 1. dist. 1. Viñ. de Sacram. n. 276. Fr. Emman. in summa rom. 1. cap. 243. nu. 2. Iacob. de Grassijs in decis. aureis par. 1. lib. 2. cap. 83. nu. 6. Nauar. in manu. cap. 16. num. 25. Viñ. rom. 1. coniuga. op. lib. 5. tit. 16. num. 1. vers. modo si maritus, pag. 774. Petr. de Ledefma de Matrim. q. 64. art. 1. dub. 2. concil. 1. Henrici. in sum. lib. 11. c. 15. nu. 7. Aegid. de Sacram. & etas. rom. 2. dist. 34. nu. 227. D. Barbosa in rub. ff. sol. matrim. p. 2. nu. 28. Farin. in praxi fori p. 1. nu. 5. q. 143. n. 7. Valer. Reginal. in praxi fori p. 1. nu. 31. nu. 214. Sanch. de Matrim. lib. 9. dist. 24. nu. 17. Bonac. in specul. q. 4. puncto 1. nu. 8.*

3. *Amplius, non solum in leproso, sed etiam in laborante morbo gallico, non enim tenetur ei sanus coniux cum periculo notabilis infectionis debitum reddere, ita Petr. de Ledefma d. art. 1. dub. 2. Fiam. de resig. benef. rom. lib. 7. q. 6. nu. 29. Henrici. d. nu. 7. D. Barbosa d. n. 28. Sanch. d. dist. 24. nu. 18. vbi extendit ad quemcumque morbum contagiosum, Bonac. d. nu. 8.*
4. *Limita, quando lepra Matrimonium precesit, nec ab altero coniuge ignorata fuit, tunc enim tenetur reddere, quia per contractum Matrimonium scienter se ad hoc obligauit, ita Petr. de Ledefma d. dub. 2. conclus. 2. Fr. Emman. d. cap. 243. nu. 2. in fin. Sanch. d. dist. 24. nu. 22. Bonac. d. nu. 8. validum enim est Matrimonium contractum cum leproso, quia licet periculum sit aggritudinis contrahendi in congregiendi nihilominus adest potentia congregiendi, ita post Sanch. & Gutier. tenet Bonac. q. 3. puncto 33. nu. 15. Limita etiam vbi sublatum periculum fuerit infectionis leprae, vel morbi gallici, quomodo sit periculum infectionis in prole nascitura, ita Sanch. d. dist. 24. num. 23. Rebelle. de oblig. iustitia par. 2. lib. 2. q. 16. nu. 4. Bonac. d. puncto 1. n. 9. An autem vbi infectionis periculum cessat, excuset a debito reddendo horror naturalis confurgens ex accessu ad coniugium leprae, vel alio morbo horrorem inferente infectam, affirmatiue vbi vxor eo morbo laboraret, tantum; horror esset in viro, ut virgam erigi aptaq; copulae reddi minime posset, respondet Sanch. d. dist. 24. nu. 27.*

6. *Excepta causa fornicationis.*

Dicitur hic tex. ob solam fornicationis causam licitum esse diuortium ex testimonio Christi Domini Matth. 5. & 19. Veritas tamen Catholica in Concil. Trident. sess. 24. de reformat. Matrimon. can. 8. definitiuit ob aliquas alias causas permissum esse diuortium quoad thorum, seu quoad cohabitationem, ad certum incertumque tempus; vnde multipliciter solent declarare DD. predicta huius tex. verba, ut videre est apud Sanch. de Matrim. lib. 10. dist. 15. nu. 2. Quidam dicunt dictionem illam exceptam non firmare regulam in contrariu circa casus alibi exceptos in Iure, ut late Euerard. in suis topici Iuris, loto ab exceptione ad reg. num. 5. Alij vero respondent solam fornicationem carnalem esse causam perpetue dimissionis, & diuortij absoluti, de quibus Christus loquebatur (diuortium enim non est verum, nisi quod animo constituitur perpetue separationis sit) sed in materia 3. ff. de diuortio) at propter alia crimina non est licita separatio nisi dum ea durant, si enim coniux fornicator sit, aut ad peccandum alliciat coniugem, quam ob causam hic diuertat, cessante fornicia, & inductione in statu Matrimonij. Sed Bellarm. lib. 1. de Matrim. cap. 14. vers. dicendum est. Maldonad. d. cap. 5. Matrim. nu. 32. Valent. in suis controversijs lib. 1. tracto de indissolubilitate Matrimonij cap. 6. afferunt bisarice intelligi posse ut coniux

coniux & coniuge dimitti valeat. Priore modo quatenus coniux est, idest iure causa dimissionis sit petita ex ipsam coniugij natura, sitq; propria, & peculiaris ratio solius Matrimonij, & hoc modo sola fornicatio carnalis est causa diuortij, & sic locus est Christus de causa diuortij; sola enim fornicatio carnalis fidei coniugali, & substantie ipsius Matrimonij opponitur. Posteriori modo, vt persona quardam est, cuius consortium contingit alteri esse perniciosum, sicut etiam posset accidere inter alias personas simul habitantes, & hoc modo multae aliae cause possent accidere propter quas Ius Diuinum naturale causa incolumitatis corporis, vel animae coniuge discedere concedit.

Hinc inferat ratio cur ob fornicationem concedatur diuortium perpetuum, & ob alias vero causas solummodo ad tempus, quo durat, quia causa in fornicatione est ex ipsa coniugij natura, eo quod fides promissa violata est, cum haec sit perpetua, ita & dimissio, ceterae autem causa ex natura ipsius coniugij non sunt perpetuae, ac proinde tantum dum ipse permanent, permittitur diuortium, dic ergo in hoc tex. agi de ratione peculiari, & propria contractus Matrimonij, & quae est causa perpetui diuortij, atque ita solum concludi huiusmodi causam non esse lepra, non autem non licere ad tempus durationis morbi diuertare, debitumque negare.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sponsus non tenetur contrahere Matrimonium cum sponsa, quae post sponsalia uidetur in lepra.

Cap. Litteras III. & fin.

Urban. ij.

- 1 Vper hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panorm. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concord. vtriusque Iuris cum legibus Castellae p. 1. & 2. Viuian. in ration. lib. 4. Iuris Pontificij pag. 59. Alagona in compend. Iuris Canon. pag. 581. referat ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 8. cap. 3. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 50. cap. 63.
- 2 Probat hic tex. sponsum non teneri contrahere Matrimonium cum sponsa, quae post sponsalia incidit in lepra, idem dicendum est de quolibet morbo contagioso superuenienti alteri sponso, vt si habeat morbum Gallicum, idem de graui infirmitate superuenienti incurabili, vt epilepsia, de quibus omnibus vide Nauar. in man. cap. 21. num. 27. vers. 8. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 57. Gutier. cod. tract. cap. 32. n. 31. Bonacrinam cod. tract. q. 1. p. n. 8. n. 9. Aegid. de Sacram. & cens. tom. 2. disp. 23. dub. 3. nu. 66.

& 67. Card. Tufch. tom. 5. concl. 126. num. 6. Molin. de Iustit. tract. 2. disp. 275. num. 4. & 5. Valer. Reginal. in praxi fori penitentialis lib. 3. n. 263. Seraphin. decif. 112. nu. 8. Aloyf. Ricc. in praxi fori Ecclesiast. resol. 207. nu. fine.

De Coniugio seruorum.

Tit. IX.

Vper hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. Andr. Butr. Panorm. Prapof. Alex. de Neuo, Durand. in breuuario auctoris Iuris Canon. & in speculo Iuris sui boetii. lib. 4. Steph. Ranehin. in continuatione tricularum Decretal. Ioan. de Londris in breuuario sancti Iuris Canonum. Petrus de Rauenna in compendio Iuris Canon. Martin. Mesnart. in epitome Decretal. Dan. Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij, d. pag. 544. Goffr. & Host. in summa huius tit. Alex. Cassan. & Anastas. German. inq. de iustit. ad quingue libros Decretal.

De materia huius tit. vide Henric. in sum. lib. 11. cap. 10. Couar. de spons. par. 2. cap. 3. n. 7. Basil. Ponc. de imped. Matrim. cap. 21. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 19. & 20. Gutier. cod. tract. cap. 95. tom. scq. Bonac. cod. tract. q. 3. p. n. 31. Aegid. de Sacram. & cens. tom. 2. disp. 35. dub. 2.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Seruus inuitis dominis possunt licite Matrimonium copulari.
- 3 Seruum Matrimonio contractum an liceat domino vendere in longinquam promissionem ab empore transferendum.
- 4 Seruus post contractum Matrimonium inuitis emittitur ab obsequio consueto domino praestari.
- 5 Obsequium dominis, ac reddere totius debitorum quantum simul non fiant, an potius seruendum sit coniugali obligationi, quam dominis obsequio remissum.

Cap. Dignum est. I. Adrian.

- 1 Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Henr. Butr. Anch. Panorm. Prapof. Alexan. de Neuo, Ximen. Toletan. in concord. vtriusque Iuris cum legibus Castellae par. 1. & 2. Viuian. in rationi lib. 4. Iuris Pontificij pag. 59. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 581. referat ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 9. cap. 1. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 45. cap. 31.
- 2 Probat hic tex. posse seruos inuitis dominis licite Matrimonium copulari, ita l. i. tit. 5. part. 4. Valasc. de Iure empheut. q. 37. nu. 4. & 5. Henric. in summa lib. 11. c. 10. n. 4. in med. Azor. suster moral. par. 2. lib. 2. cap. 38. q. 4. Cened. ad Decretal. collect. 82. nu. 1. Flores ad Gam. Loff. decif.

Cap. Proposuit. II. Alex. iij.

dis. 142. vbi etiam quod potest maritus accusare uxorem seruam. Sanch. de *Matrim.* lib. 7. *disput.* 22. Gutier. *cod. tract.* cap. 92. Bonac. *cod. tract.* q. 3. *punc.* 3. nu. 7. vbi redditionem, quia Matrimonium concessum fuit à iure naturali, & Diuino in remedium concupiscentie, & ad propagationem nature humanæ; hoc autem ius non potest seruis à dominis auferri, imò grauius peccant domini contra iustitiam posituè impediendo seruos ne Matrimonium incant, aut impediendo eorum maritale commercium post contractum Matrimonium; faciunt enim contra ius tributum illis à natura; ita Gutier. *d. c. 92. n. 3.* Sanch. *d. lib. 7. disput.* 21. Basil. Ponc. *de imped. Matrim.* c. 23. §. 1. *vers. ex dictis colligitur.*

3 Vtrum autem domino liceat vendere seruum Matrimonio coniungendum in longinquam prouinciam ab emptore transferendum? questio est dubia, de qua vide Sor. *in 4. disp.* 35. art. 4. Rebell. *de oblig. iustit. par. 2.* lib. 3. q. 2. num. 10. Sanch. *d. lib. 7. disp.* 22. Azor. *d. cap.* 38. q. 6. remissive Gutier. *d. cap.* 92. nu. 8. Bonac. *d. pun. 3. nu. 9.* Basil. Ponc. *d. §. 1. vers. secundo colligitur*, quos nota ad gloss infra, verbo *seruitia*.

4 *Debita tamen, &c.* quod seruus post contractum Matrimonium minime eximitur ab obsequijs consuetis domino præstandis, idest maxime confusis, vt explicant hic Hostien. n. 9. *super verbo confusio*, Io. And. nu. 4. Anton. nu. 7. Ancl. n. 5. & Alex. de Neuo nu. 12. quos refert Sanch. *d. lib. 7. disp.* 21. nu. 11.

5 In gloss [Seruitia], In princ. disputat hæc gloss. quando non simul stant obsequium domini, & credere vxori debitum, an potius fanendum sit coniugali obligationi, quam domini obsequio, de quo vide Gregor. l. 2. *Verbo de su scñor*, & *Verbo enemiga tit.* 5. part. 4. Petr. de Ledesma *d. Matrimonio* q. 52. art. 2. ad finem, Azor. *d. cap.* 38. q. 5. Sanch. *d. disp.* 21. num. 12. cum seqq. Basil. Ponc. *d. §. 1. vers. ex dictis colligitur*.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Error conditionis seruus reddit irritum Matrimonium, amplius multipliciter.
- 3 Error in seruitute adscripta, vel originaria non dirimit Matrimonium.
- 4 Seruitutis ignarus coniux an possit propria auctoritate quoad thorum recedere quando seruitutem alterius detegeret, ostenditur.
- 5 Matrimonium, quod liber contrahitur cum serua ignoranti seruum esse sit validum, si post cognitam seruitutem habeat copulam cum ea, quid attento Concil. Trident. ostenditur.
- 6 Serua non potest transferre dominium dotis in maritum sine consensu domini.
- 7 Matrimonium est nullum ex errore persona, aut conditionis durante ipso errore.
- 8 Coniux dubius de seruitute alterius tenetur reddere debitum.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. In nocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hoff. Henr. Butr. Anch. Panor. Præp. Cened. collect. 89. Alexand. de Neuo & Ximen. Toletan. *in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle* p. 1. & 2. Viuian. *in rationali lib.* 4. *Iuris Pontificij* pag. 60. Alagona *in compendio Iuris Canonice* pag. 582. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. *Decretal. lib.* 4. tit. 9. cap. 2.

2 Probat hic text. errorem conditionis seruilis, quando scilicet liber contrahit cum ancilla, vel libera cum seruo, reddere irritum Matrimonium, vide Victor. *de Sacram.* nu. 251. & relect. 1. *de Matrim.* n. 10. Henric. *in summ. lib.* 11. cap. 10. nu. 3. Gutier. *de Matrim.* cap. 90. nu. 16. Rebell. *de oblig. iustitiae par. 2.* lib. 3. q. 3. sect. 12. Bonac. *de Matrim.* q. 3. puncto 1. nu. 3. & 4. Basil. Ponc. *de imped. Matrim.* cap. 23. §. 2. Sanch. *de Matrim.* lib. 7. disp. 19. nu. 2. vbi nu. 3. ampliat etiã si seruitus ignorata non sit perpetua, sed pro certo tempore concedatur, vt eo scilicet transacto in p. illam redigatur seruitutem, & nu. 4. ampliat etiã minime valere Matrimonium liberi cum ancilla statulibera, cui ex tempore aliquo, vt abhinc biennio, concessa est libertas ignorata libero eam conditionem seruilem, nisi modicum tempus deficiat, vt statulibera plenam acquirat libertatem, tunc enim Matrimonium valet.

3 Limita in seruitute non vera, sed adscriptitia, vel originaria, cuius errorem non dirime Matrimonium tenet post multos, quos refert Sanch. *d. disp.* 19. n. 9. vbi n. 10. resoluit etiã valere Matrimonium cū libera, idest cum ea, quæ ancilla fuit, iam tamen libertate donata est.

4 Vtrum autem coniux seruitutis ignarus possit propria auctoritate quoad thorum recedere, quando seruitutem alterius detegeret vide Sanch. *d. disp.* 19. nu. 7. Basil. Ponc. *d. §. 2.* vbi respondet recedere posse quoad thorum, & etiã quoad habitationem, si scandalum ab sit, alijs necessariam esse Ecclesiæ iudicium; quod si defectus fuerit probationis tuta conscientia poterit in partes longinquas recedere, vbi sine illo scandalo inire cum alio coniugata possit. Vtrum vero validum sit Matrimonium contractum à libero cum serua, quæ contrahendo fit libera, vt accidit quando dominus ducit seruam suam in eum locum, in quo fit libera per huiusmodi contractum, vide Couar. *de spons.* p. 2. cap. 3. §. 7. num. 1. Siluest. *verbo Matrimonium* 8. q. 2. Henric. *d. cap.* 10. num. 4. Emman. Sd *verbo Matrimonium tit. de impedim. Matrim.* num. 1. & alios citatos à Bonacina *d. puncto* 3. n. 3.

5 *Carnaliter cognouit.* Notatur ad hoc quod Matrimonium, quod liber contrahit cum serua nescies seruam esse, sit validum si post cognitam seruitutem habeat copulam cum ea: hodie vero post

poſt Concil. Triden. ſiſſ. 24. de reformat. *Matrim.* cap. 1. cum præſumptus conſenſus non ſufficiat ad Matrimonium inducendum, niſi poſt ſublatum impedimentum nouus conſenſus contrahentium interueniat coram Parocho & teſtibus, ceſſat huius tex. diſpoſitio quoad hanc partem, ita ut vir libere contrahens Matrimonium ignoranter cum ancilla etiamſi poſtquam ſibi conſtitit eam eſſe ancillam, & carnaliter ipſam cognoscat, non eſt compellendus ut eam ſicut uxorem maritali affectione pertractet: vide Cened. ad Decretal. collect. 88. n. 2. & præſtit. quæſt. lib. 1. q. 30. nn. 14. Aegid. d. diſp. 31. n. 25. Cutier. de *Matrim.* cap. 90. n. 9. Bonacinam d. puncto 3. num. 6. Baſil. Ponc. d. 9. 2. reſp. ſed quæret aliquis.

6 *Pro dote conceſſit.* boſ. in l. ſi cum dote 6. ſu. nn. 10. ſ. ſoluto *Matrim.* quod ſeru non poteſt trãſſerre dominium dotis in maritum ſine conſenſu domini, & num. 11. quod ſeru non competit privilegia dotis repetiti conſeſſa, quia in ſeru ceſſat ratio l. 3. ſ. de privileg. cred. cum ipſa non liberor, ſed ſervos procreet Reip.

7 In gloſ. Audiuit. J ibi (non enim cuiſlibet reſerenti credere tenetur.) Notatur ad hoc quod quãdo Matrimonium eſt nullum ex errore perſonæ, aut conditionis, durante eodem errore nunquam cenſetur ratificatum, niſi audita ſeruitute cum probabili credulitate, ita Hoſten. & Innoc. ſuper illa verbo audiuit, Henric. num. 10. & Anton. nn. 5. Silueſt. verbo *Matrimonium* 8. q. 3. dicto 2. & alij, quos reſert, & ſequitur Sanch. de *Matrim.* lib. 2. diſput. 36. nn. 1. vbi etiam tenet cum Alex. de Neuo hic nn. 9. minime ratificari in foro conſcientiæ, licet verſimiliter credere debuerit ſi non credidit.

8 In eadem gloſ. ibi (nauquid Eccleſia debet ei præcipere ut debitum reddat, &c.) Notatur ad hoc quod coniux dubius de ſeruitute alterius tenetur reddere debitum, ſequuntur hic Io. And. in ſum. Butr. nn. 6. Anch. n. 6. Henric. n. 11. & 12. Alex. de Neuo nn. 11. Silueſt. verbo *Matrimonium* 8. q. 3. dicto 2. 4. & 5. Petr. de Ledefma de *Matrim.* q. 45. art. 1. dub. 2. ad ultimum prima ſententia. Sanch. lib. 2. diſput. 43. nn. 5. cum ſeqq. vbi nn. 8. tenet iſtã ſententiã eſſe probabiliorẽ, nepe coniugem in hoc dubio teneri reddere debitum, etiam Iudice non præcipiente, nec ſibi præiudicium inferre; quamvis cõtrarium, imò non teneri hunc reddere etiam ſi Eccleſia præcipiat, teneant hic Abb. nn. 6. Præpoſ. nn. 10. reſp. venio ad ſecundum, Gregor. l. 4. verbo de paritur. 5. part. 4. Couar. de ſponſal. par. 2. cap. 7. 8. 2. in ſum. Nauar. in cap. ſi quis autem, de penit. diſt. 7. nn. 84. Henric. in ſum. lib. 11. cap. 10. n. 6. & cap. 13. n. 7. Sayr. in clau. regia lib. 5. cap. 13. n. 40. in ſum.

SVM MARIUM.

1 Doctores reſeruntur ſuper hunc tex. ſcribentes.

2 Conſuetudo legitime præſcripta valet, ut filius non matris, ſed patris, aut vtriuſque conditionem ſignatur.

3 Matrimonium liberi cum ancilla ignorato errore conditionis ſeruili valet ſi tranſierit decennium ex quo illa ancilla eſt in libertatis poſſeſſione.

4 Matris conditionem de Iure Civile quoad ſeruitutem ſequuntur filij.

Cap. Licet. III. Urban. ij.

1 Super hunc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Hoſti. Henric. Butr. Anch. Panor. Præpoſ. Alex. de Neuo Ximen. Tolet. in concordantijs vtriuſque Iuris cum legibus Caſtella p. 1. & 2. Viuiã. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 61. Alagoni in compendio Iuris Canonici, pag. 582. reſertur ab Anton. Auguſt. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 9. cap. 3.

2 Probat hic tex. valere conſuetudinem, ſi libcubi legitime præſcripta ſit, ut filius non matris, ſed patris, aut vtriuſque parentis ſeruitutem ſequatur, ita in præſenti docent Butr. nn. 3. Abb. num. 2. Anch. num. 2. & Alexan. de Neuo etiam nn. 2. Sylueſt. verbo *Matrimonium* 8. q. 2. dicto 8. Lancelot. Inſtitut. Iuris canon. lib. 2. tit. de nuptijs. 5. ſi quis tamen. 33. de leges, Molina de iudi. tract. 7. ad finem, Sanch. de *Matrim.* lib. 7. diſput. 24. nn. 9.

3 *Elapſo decennio.* Ergo valet Matrimonium liberi cum ancilla ignorato errore conditionis ſeruili, ſi tranſierit decennium ex quo illa ancilla eſt in libertatis poſſeſſione, ut per Tiraq. de præſcript. 6. 1. gloſ. 4. reſp. 12. Sanch. d. lib. 7. diſput. 11. num. 6. vbi id verifiſimum dicit ſi ante Matrimonium initum ancilla illa iam legiti. nè præſcripſiſſet libertatem, concurrentibus ad eam præſcriptionem requiſitis; vnde valere Matrimonium cum libera, id eſt cum ea, quæ ancilla fuit, iam tamen libertate donata eſt, tenent Couar. de ſponſalibus par. 2. cap. 3. 7. num. 1. reſp. primum, Viual. in candell. auro. par. 1. de *Matrim.* nn. 123. Henric. in ſum. lib. 11. c. 10. nn. 3. in comment. lit. N. Sanch. d. diſp. 19. nn. 10.

4 In gloſ. (Secundum.) J Notatur ad hoc quod de Iure communi filij quoad ſeruitutem ſequuntur matris conditionem, atque ita ſi mater ancilla ſit filij ſunt ſervi eius, cuius eſt mater: & ſi mater ſit libera, filij quoque liberi ſunt cuiuſcunque conditionis ſit pater, ita pluribus citatis Iuriſtis reſoluunt Sanch. d. lib. 7. diſput. 24. num. 5. Pich. de nobilitate communicata num. 12. vbi num. 93. dicit quod partus matrem potius quam patrem ſequitur, quia mater, quod attinet ad ſtatum ingenuitatis, vel ſeruitutis, cauſam partui pluribus temporibus accommodari poteſt in nanciſcenda partui libertate, quam pater ipſe, in quo vnicum tantum tempus nempe generationis conſiderari poterat, quia illo ſolo tempore pater eſt cauſa potentior, & eſſeſt.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Legatus Papa potest indicare de causa Matrimoniali.
- 3 Seruitutis ignorantiam alleganti an incumbat onus probandi.
- 4 Ingenium si ducat servam ignarus servitutis potest cognita servitute rescire, non autem serva.

Cap. Ad nostram. IV. et fin.

Innocen. iij.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panor. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Cassella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 61. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 583. refertur ab Ant. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 7. cap. unico.

- 2 Apostolica Sedis Legatus, &c. Ergo Legatus Papæ potest cognoscere de causa Matrimoniali, vt per Gers. in singul. Matrimonium incip. de iur.

- 3 Si consliterit quod miles ignoranter, &c. Notatur ad hoc quod alleganti ignorantiam servitutis incumbit onus probandi, vt tenet Henric. in summa lib. 11. cap. 10. nu. 5. Verum dicendum est coniugi servilis conditionis incumbere onus probandi scientiam suæ conditionis in altero, & ignorantiam liberi præsumi dum contrarium minime probatur, ita Host. hic nu. 3. Io. Andr. etiam nu. 3. Butr. nu. 6. Abb. nu. 6. Zabarel. in prin. oppos. 1. Alex. de Neuo nu. 5. Prapof. nu. 4. quos refert, & sequitur Sanch. d. lib. 7. disp. 19. nu. 8.

- 4 In glos (Nec factio, vlt. jibi) sed pone libera commisit, &c. Notatur ad hoc quod si ingenuus ducat servam ignarus servitutis, potest cognita servitute rescire, sed si serva velit inuito ingenuo rescire cogenda est ab Ecclesiâ stare Matrimonio, quia ipsa fuit in deceptionis culpa, sequuntur Butr. hic in fin. Anch. num. 4. vers. querit glosa, Panor. & Alexan. de Neuo pariter in fine, Nauar. in manu. cap. 22. nu. 33. Henric. lib. 11. cap. 10. nu. 5. Sanch. de Matrim. lib. 4. disp. 11. nu. 4. vers. 5. vbi etiam resoluunt decipiente teneri ante compulsionem Ecclesiæ stare Matrimonio.

De Natis ex libero ventre.

Tit. X.

- 1 Super hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. Andr. Anch. Butr. Panor. Prapof. Alexan. de Neuo, Durand. in breuario anteo Iuris

Canon. & in speculo Iuris sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in continnat. ritualium Decretal. 10. de Londris in breuario Sanctorum Canonum, Petrus de Ravenna in compend. Iuris Canon. Martin. Mefnart. in epichom. Decretal. Dan. Venator. in analysi methodica Iuris Pontific. Goffred. & Host. in sum. huius tit. Alex. Cassan. & Anastas. German. in paratiels ad quinque tit. Decretal.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Ancilla etiam coniugata filius, quamvis patre habeat liberum, nascitur servus.
- 3 Filij quare sequantur servitutem matris ostenditur.
- 4 Partus ex ancilla, si liber sit, sufficit matrem liberam esse tempore conceptionis, natiuitatis, aut medio.
- 5 Indo, & Aethiopes quomodo se possint in servitutem redigi, ostenditur.

Cap. Indecens. I. Greg.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Prapof. Cassal. in annot. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Cassella p. 1. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 62. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 583. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 10. cap. unico, & ab Iuo. par. 16. cap. 73. desumitur ex D. Gregor. 1. lib. 1. epist. 53. registr.

- 2 Probat hic text. quod filius ancillæ etiam coniugatæ quamvis patrem habeat liberum, & ingendum, nascitur servus, vt per Henric. in sum. lib. 11. cap. 20. n. 4. lit. E, nam filij sequuntur servitutem matris l. partum 7. C. de res vendit. ratio est secundum aliquos, quia mater gravida non est satis apta obsequijs domini sui, & pariendo subit periculum mortis, ergo auitas postulat vt domini, qui præstantur obsequijs, & subeunt periculum damni, & incommodi, sentiant commodum ex partu illius iuxta illud axioma, qui sentit incommodum par est vt sentiat commodum, ita Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 24. num. 5. Gutier. eod. tract. cap. 93. nu. 5. sufficit tamen vt partus liberate gaudeat tempore conceptionis, aut natiuitatis, aut medio tempore matrem liberam esse, ita probat text. in 6. sed, & si quis inbit. de ingenuis & servorum 5. vers. ingenui sunt ff. de statu homin. glos. verbo deteriorum in cap. fin. 32. q. 4. Bonac. de Matrim. q. 3. puncto 3. n. 11. Sanch. disp. 24. nu. 10. vbi nu. 11. intelligit quando ex vi natalium, & status matris est futura soboles libera, aut servituti subdita, & n. 16. resoluunt questionem illam si tempore, quo mater se vendidit, vel a patre venundata prægnans esset, antequam sit liber?

- 3 Indecens esse credimus, &c. Indij, & Aethio-
F pes,

pes, vt constat ex ijs, qui à Lusitanis nostris, & Hispanis illuc nauigantibus capiuntur, & emuntur, si existant maiores viginti annorum possint se ipsos sine sponte vendere, vel eorum parentes egestate oppressi valent etiam eos vendere, qui tunc ita serui facti possunt licite possideri, alijq; vendi, si tamen frange, vel dolo homines illi nigri capiantur, aut vi abducantur, aut allecti, & seducti quibuscumq; iocalibus, & munusculis ad naues ducantur, tunc nec illi, qui capiunt, nec alij, qui ab eis illos emunt, nec etiam illi, qui modo eos possident tunc sunt in conscientia, sed tenentur eos manumittere, & sue libertati restituere, etiam si non possint pretium recuperare, vide *Sot. lib. 4. de Iustitia, q. 2. art. 2. concl. 2. Petr. de Aragona, tract. de dominio, Mich. Salon. eod. tract. q. 3. art. 1. post concl. 4. Sayr. in clau. regia lib. 9. cap. 6. nu. 24. cum seqq. Molina de Iustit. tract. 2. disp. 35. & seq. Rebell. de oblig. Iustitia par. 2. lib. 18. q. 23. scilicet. 5. num. 30. cum seqq.*

De Cognatione spirituali. Tit. X I.

Vper hanc rub. scripserunt Zabarel. 10. And. Anch. Butr. Panor. Prapof. Alex. de Neuo, Durand. in breuario antro Iuris Canon. & in speculo Iuris sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in continuatione titularum Decretal. Ioan. de Londris in breuario sanctorum Canonum. Petrus de Raucenna in compendio Iuris Canon. Martin. Mesnart. in epistome Decretal. Dan. Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij, Goffr. & Hosti. in summa huius tit. Alex. Cassan. & Anast. Germ. in paratitulis ad quinque libros Decretal.

De materia huius tit. vide plures DD. quos refert Cened. ad Decretum collect. 38. n. 3. quibus adde Ludouic. Bejam respons. casuum conscientien. par. 1. casu 16. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 226. Iodoc. Cocc. in thesuro Catholico tom. 2. lib. 5. art. 13. Petr. de Ledesma in sum. tract. de Baptismo. cap. 13. & tract. de Matrimonio. cap. 17. Gallice in speciali tract. de cognatione spirituali, Henric. in summa lib. 12. cap. 11. Aloyf. Ricc. in collect. decision. par. 4. collect. 1224. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 54. cum seqq. Cutier. eod. tract. cap. 100. Bonac. eod. tract. quest. 3. puncto 5. §. 2. Basil. Ponc. de imped. Matrim. cap. 24. Rebell. de oblig. inst. par. 2. lib. 3. quest. 6. Aegid. de Sacrament. & cons. tom. 2. disp. 32. num. 22. cum seqq. Valer. Reginald. in praxi furi pœnit. lib. 31. num. 148. plura tetigit in meo tract. de officio, & potestate Episcopi par. 2. allegat. 30. nu. 32. cum multis seqq.

S V M M A R I V M.

1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.

- 2 Confraternitas, paternitas, & compaternitas inducta sublati est per Concil. Trident.
- 3 Cognatio spiritualis inter ipsosmet paternos non contrahitur.
- 4 Vir, & vxor suscipientes alienum puerum in baptismo, vel Confirmatione non peccant.
- 5 Consuetudo circa validitatem Matrimonij an valeat, ostenditur.

Cap. Vtrum. I. Alex. iij.

1 Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Inno. Collect. Zabar. Jo. And. Host. Henr. Butr. Anch. Panor. Prapof. Alexan. de Neuo, Ximen. Toletan. in concord. vtriusq; Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Vintan. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 62. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 581. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 9. cap. 1. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 32. cap. 1.

2 Exstitit olim grauis dubitatio vtrum omnes fratres baptizati confratres essent omnium filiorum eorum, qui susceperant, conpatruum, & commatrumque? nonnulli omnium, alij eorum, qui prius suscepti essent, alij eorum, qui postea, ac iuxta hanc opinionem diuersitatem intelligendi sunt tex. in cap. super quibus, & in cap. post susceptam 30. quasi. 3. quos legitime ad concordiam reducit tex. in presenti, quatenus dicit primum canonem tex. scilicet in d. cap. post susceptam, esse correctum per illud posterius in d. cap. super quibus, per quod statuitur vt siue ante, siue post compaternitatem geniti sint, simul possint coniungi excepta illa persona duntaxat, per quam peruenit esset ad compaternitatem; sed tandem Concil. Trident. in agro Ecclesie bono celebratum sess. 24. de reformat. Matrim. cap. 7. substituit confraternitatem omnem, item & paternitatem, ac compaternitatem indirectam, sequentibus verbis: Vnus tantum siue vir, siue mulier iuxta Sacrorum Canonum instituta, vel ad summum vnus, & vnus baptizatum de baptismo suscipiant, inter quos, ac baptizatum ipsum, & illius patrem, ac matrem, necnon inter baptizatum, ac baptizantem, baptizatique patrem, & matrem tantum spiritualis cognatio contrahatur. Vnde ex prædicto Concil. Trident. decreto iam colligitur cognationem spiritualem à viro contractam non transfundi ad vxorem, nec e contra, vt resoluunt Tolet. in sum. lib. 7. cap. 4. num. 5. Fr. Emma. in sum. tom. 1. cap. 226. num. 1. Martien. in rub. tit. 1. gloss. 1. nu. 168. lib. 5. noua recopil. Petr. de Ledes. de Matrim. q. 56. art. 3. Vers. conclusio sit, & in sum. par. 1. tract. de sacram. Matrim. cap. 17. concl. 6. dub. 3. Henric. in sum. lib. 12. cap. 11. §. 2. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 54. nu. 11. Aegid. de Sacram. & cens. tom. 2. disp. 32. nu. 24. Vers. inter faminas Valer. Reginald. in praxi furi pœnit. lib. 31. nu. 149. Armendar. in addit. ad recopil. legum Nauarre lib. 4. tit. 15. l. 1. de Matrim. in declarat. nu. 82.

Secun-

- 3ª Secundò colligitur huiusmodi cognationem inter ipsosmet patrilios non contrahi ut ait Pius V. in sua Bulla, quæ incip. Cum illius vicem, tenent Fr. Emman. & Soar. citatis locis, Sanch. d. lib. 7. disp. 54. n. 12. Bonacina de Matrim. q. 3. puncto 5. d. 2. n. 6. Reginald. d. lib. 31. n. 150. Armendar. n. 84. Et ita virum, & uxorem minime peccare suscipientes alienum puerum in baptismo, vel Confirmatione resolvunt Nauar. in man. cap. 22. n. 39. Armendar. d. n. 84. Sanch. d. lib. 7. disp. 57. n. 5. Bonacina d. 9. 2. n. 5.

- 3^a **Nisi consuetudo Ecclesia, &c.** Notatur ad hoc quod valet consuetudo circa validitatem Matrimonij, ut per Palat. in repet. cap. per vestras de donat. inter virum & uxorem. notab. 3. d. 3. n. 15. Voss. nec videtur. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 4. n. 11. vbi resoluit consuetudinem legitimè præscriptam, ac rationi consonam, qualis petitur in cap. fin. de consuet. ad legem statuendam, & statutam derogandam, vires habere inducendi novum impedimentum dirimēs, ac subinde Matrimonium aduersus eam consuetudinem inritum esse nullum, idque sola consuetudine posse absque scandalo, & adminiculo alterius Iuris; additque idem Sanch. tex. in presenti quatenus exprimit, ut talis sit consuetudo, quæ scandalum generet, non censeri restrictionem consuetudinis contra reg. generaliter traditam in d. cap. fin. sed potius esse declarationem conditionum consuetudinis, quæ petuntur d. cap. fin. nempe ut sit rationi consentanea, & legitimè præscripta; si enim eas conditiones habeat eius violatio suapte natura scandalum generabit; atque ita sensus est, non sit consuetudo contra rationem, nec denuo introducta, sed talis ac tam diuturna, ut eius violatio iure optimo scandalum oriri ansam præbeat, quicquid aliter intelligat Basil. Ponci. de imped. Matrim. cap. 1. §. 2.

S V M M A R I V M.

- 1^a Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2^a Doctores quando in aliquo articulo sunt varij sequenda est opinio arior, & rationalior.
- 3^a Baptizans scienter coniux extra necessitatem, aut tenens in Baptismo vel Confirmatione communem filium, aut alterius coniugis, tenetur debitum reddere, prius tamen potestate illud exigendi.
- 4^a Cognationem spirituales non contrahit leuius per errorem filij Petri existimās se filij Pauli leuare.
- 5^a Ignorantia facti quando in hoc excusat, ostenditur.
- 6^a Delictum criminis quod casu aut imprudentia, sine etiam facti ignorantia quicquid admisit, leuius puniatur.
- 7^a Ignorantia vincibilis, & culpabilis non excusat.

Cap. Si vir. II.

- 1^a Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panorm. Prepos. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantia vtriusq.

Iuris cum legibus Capella p. 1. & 2. Viulan. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 63. Alagona in concordando Iuris Canonici pag. 584. refertur ab Ancon. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 11. cap. 1. & est post Conc. Lateran. lib. Alex. III. par. 32. cap. 2.

Notatur ad hoc quod vbi doctores in aliquo articulo sunt varij sequenda est opinio humanior, id est rationalior, & æquior, ut per Corset. in sing. opinio.

- 3^a **Quia ex ignorantia, &c.** Notatur ad hoc quod coniux extra necessitatem scienter baptizans, aut tenens tanquam patrilis in Baptismo vel Confirmatione communem filium, aut alterius coniugis, tenetur debitum reddere, prius tamen potestate illud exigendi ita. *glos. verbo nō frangentur in cap. nōsse 30. q. 1. & in præfati Host. n. 3. Henr. etiam n. 3. Butr. n. 6. Io. Andr. n. 5. Alex. de Neuo n. 8. Panorm. n. 5. Nauar. in man. cap. 22. n. 40. Fr. Emman. in sum. tom. 2. c. 243. n. 100. Jacob. de Grass. in decis. auri p. 2. lib. 1. cap. 5. n. 31. Viuald. in cand. auro p. 1. tit. de Matrim. n. 149. Matien. in rub. tit. 1. glos. 2. n. 143. lib. 5. non recipi. Henric. lib. 3. de Consuet. c. 3. in fin. & lib. 11. de Matrim. c. 15. n. 11. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 1. q. 137. late Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 26. n. 7. vbi n. 8. resoluit coniugem non solum ex certa scientia, sed etiam ex malitia, atque in Matrimonij fraudem baptizantem, aut tenentem communem filium, aut alterius coniugis, teneri reddere non tamen posse petere instar illius, qui scienter fecit, & n. 10. dicit quod quamvis huiusmodi coniux debet petere nequeat, non potest tamen excludi domo, & è cura alterius coniugis.*

- 4^a Notatur etiam ad hoc quod per errorem leuans filium Petri existimans se filium Pauli leuare, non contrahit cognationem spirituales, ut per Abb. hic n. 4. & Alex. de Neuo, n. 6. qui ex hoc tex. colligunt requiri scientiam, & animum ad contrahendam cognationem, sequitur Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 58. n. 7. vbi n. 8. rogat an sit credendum iuramento patrilis testantis se non habuisse animum tenendi instar veri patrilis.

- 5^a **Ex ignorantia** Ignorantia facti, qualiscunque sit, & quantumcumque crassa, modo non sit adeo crassa, ut sit ingens temeritas ignorare, vel non sit affectata, excusat coniugem, qui affinitatem, aut cognationem spirituales cum suo coniuge contraxit ne debiti petitione priuaretur, ita Sanch. d. lib. 9. disp. 32. n. 47.

- 6^a **Excusare videtur.** Notatur ad hoc quod delictum eorum, qui casu, aut imprudentia, sine etiam facti ignorantia, non de industria, aut dolose quicquid admisit, aut non puniuntur, aut leuius puniri debent, ut per Tirac. de penis temper. causa 13. num. 1. cum seq.

- 7^a In glos. [Si ex ignorantia,] ibi (probabili aliis non excusaretur de peccato) Ergo vincibilis & culpabilis ignorantia non excusat, ut docent Petr. de

Ledesma de Matrim. p. 56. art. 1. dub. 4. Fr. Emman. in sum. 1. c. 143. n. 10. Henric. lib. 3. de Confirmat. cap. 3. in fine. Sanch. d. lib. 9. disp. 32. nn. 44.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Consuetudo an efficiat sui ad reddendos quospiam habiles ad Matrimonium, qui Iure Canonico inhabiles erant.
- 3 Papa potest inhabilitare personas Matrimonium contrahentes.
- 4 Vicini loci attenditur consuetudo.
- 5 Contractus simpliciter factus censetur celebratus secundum consuetudinem loci.

Cap. Super eo. III.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. lo. And. Host. Henric. Butr. Anchar. Panor. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs versinq. Iuris cum legibus Castellae p. 2. Viuiam. in rationali lib. 4. Iur. Pontif. pag. 64. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 584. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 11. cap. 3.
- 2 Probare videtur tex. in presenti consuetudinem efficacem esse ad reddendos quospiam habiles ad Matrimonium, qui Iure Canonico inhabiles erant, quia quidem decisio aduersari videtur alteri in cap. quod super, in fin. vers. me autem infra de consang. & affin. pro quorum Iurium conciliatione maxime laborat Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 4. d. prout. & contra cum nouè conciliat Basil. Ponc. de imped. Matrimonij, cap. 1. §. 2. qui in illis Iuribus conciliandis aliquatenus immorantur, & ideo vide apud eos.
- 3 Notatur communiter hic tex. ad hoc quod Papa potest inhabilitare personas ipsas Matrimonium contrahentes, quia illud nimium accedit humano contrahendi, vt per Cou. de consang. p. 2. cap. 6. §. 10. num. 17. ad fin. Matich. in rub. tit. 1. glof. 1. num. 38. lib. 5. noua recop. D. Barbosa p. 2. rub. ff. sol. matrim. nn. 84.
- 4 In glof. [Circumadiacentium,] ibi (& ita vicinorum locorum non est contentenda consuetudo) Notatur ad hoc quod loci vicini attenditur consuetudo, vt per Siluan. conf. 60. nn. 10. Boer. decis. 263. nu. 9. Menoch. conf. 313. num. 13. & conf. 390. nu. 22. & conf. 397. nu. 9. & 10. Mascard. de prob. concl. 1415. nu. 11. Gam Lusitan. decis. 16. nu. 6. & decis. 144. nu. 10. Valaf. consule. 51. nu. 48. & consule. 70. nu. 5. Cald. Pereira de potest. eligen. cap. 13. ad fin. Bernard. Grux. ad pract. Cam. Imper. lib. 1. concl. 36. num. 15. Camil. Borrel. in sum. omnium decis. tit. 14. n. 11.
- 5 Et contractus simpliciter celebratus censetur factus secundum consuetudinem loci Brunor. à Sole in locis cōmunijs verbo consuetudo 7. & quod consuetudo patrie sit sequenda vide Molin. de primog. lib. 1. cap. 11. nu. 1. Cald. Pereira de renouat. imphytichis q. 15. nu. 47.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Cognatio spiritalis contracta à viro non transfunditur ad uxorem, nec è contra.
- 3 Matrimonium consummatum solum significat eam coniunctionem per quam Christi factus est caro cum Ecclesia per incarnationis mysterium.

Cap. Martinus. IV. Clem. ij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innocen. Zabarel. lo. And. Host. Henric. Butr. Anchar. Panor. Prapof. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantijs versinq. Iuris cum legibus Castellae p. 1. & 2. Viuiam. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 65. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 584. refertur ab Anton. Augustin. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 6. cap. 1.
- 2 Probat hic tex. cognitionem spirituales ab illo contractam eo quod aliquem baptizauerit, aut tenuerit in baptismo, vel Confirmatione transfundi ad uxorem, & è contra, eo quod sint vna caro. Sed Pius V. in quodam Motu proprio, incipit. Cum illius vicem, edito de anno 1566. declarauit non transfundi cum Trident. Concil. sess. 24. de reform. Matrim. cap. 2. decidat cognitionem non contrahi ab alijs personis præter ibi numeratis, inter quas non continetur vxor patrini, vel baptizantis; ita Nauar. in manu. cap. 22. nu. 39. Tolet. in infruct. Sacerd. lib. 7. cap. 4. num. 5. Petrus de Ledesma de Matrim. qu. 56. art. 3. vers. conclusio fit. Henric. in sum. lib. 12. cap. 11. num. 2. Praxis Episcop. par. 1. verbo baptisimus §. 6. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 54. num. 11. & alij citati per me de officio, & potestate Episcopi par. 2. ab leg. 30. nu. 56.
- 3 Efficiantur per connubium vna caro. Id est per carnalem copulam, vt glof. exponit, quare solum Matrimonium consummatum significat eam coniunctionem, per quam Christus factus est caro cum Ecclesia per incarnationis mysterium docet Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 13. nu. 1.
- 4 In glof. [Cum quo,] ibi (si vero compaternitas, &c.) vide Ceual. communia. contra commun. qu. 271.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Catechizatus cum catechizato contrahit cognitionem spirituales impediendum quidem, sed non diuinentem Matrimonium. & nu. 4.
- 3 Catechismi impedimentum est omnino sublatum per Concil. Trident.

Cap. Contracto. V.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Prapof. Alexand. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusq. Iuris cum legibus Castellae p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 66. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 584. refertur ab Anton. Augult. collect. 3. Decret. lib. 4. tit. 6. cap. 2.

2 Probat hic text. tenentem puerum in Catechismo contrahere cognationem spirituales, impedientem quidem, sed non dirimentem Matrimonium, ita Sanch. de Matrimon. lib. 7. dis. 10. cum sequentibus, Gutier. eodem tractate. cap. 84. nu. 2. cum seqq. Bonac. eod. tract. quest. 3. punct. 14. nu. 6.

3 Difficultas est vtrum hoc Catechismi impedimentum sit omnino sublatum per Concil. Trident. sess. 24. de reformat. Matrimon. cap. 2. in fine vers. omnibus inter alias personis, &c. in qua vna sententia tenet adhuc manere, quam tenebatur Nanat. in manual. cap. 22. nu. 72. Vgolius de Matrimon. cap. 20. & alij plures, quos refert Sanch. di. 10. nu. 11. quibus adde Ludou. Bejam respons. cas. consen. par. 2. casu 16. vers. dubitatur. Verior tamen sententia est huiusmodi impedimentum catechismi esse per dictum Tridentini decretum omnino sublatum, cuiusque merito sustinent Petr. de Lodesina de Matrimon. quest. 56. art. 3. vers. in huius expositione, & in sum. par. 1. cap. 13. de baptismo. dub. 2. post 3. conclus. Henric. in sum. lib. 2. de baptismo cap. 15. nu. 4. & cap. 18. nu. 2. in fine. & lib. 12. de Matrimon. cap. 2. nu. 1. plures quos refert, & sequitur Sanch. di. 10. nu. 12. quibus adde Valer. Reginal. in praxi fore parat. lib. 31. nu. 190. Rebell. de oblig. Iustit. par. 2. lib. 3. q. 18. nu. 20. cum seqq. Aegid. de Sacra. & cons. tom. 2. dis. 30. dub. 3. nu. 24. Gutier. de Matrimon. cap. 84. nu. 6.

4 In gloss. [Vix contrahendo] ibi (& ideo dico quod catechismus impedit, & dirimit.) Hanc glossam reprobat Beja d. cas. 16. vers. falsa est, dum habet illum, qui per totum catechismum tenet puellam inualidum contrahere Matrimonium si eam postea ducat, eo quod ex huiusmodi catechismo oriri videatur cognatio spiritualis impediens, & dirimens, sicut ex baptismo, & Confirmatione, argumento cap. si quis de viro 30. q. 4. & cap. in catechismo de consecrat. dist. 4. quibus Iuribus illa tria equiparantur. Dicit igitur Beja hanc glossam opinionem falsam, quia sicut consanguinitas non nisi ex generatione carnali oritur, ita nec spiritualis filiatio, seu spiritualis cognatio causatur, nisi per generationem spirituales, & hae cum non fiat alio modo, quam per sacramentum Baptismi scilicet, per quem homo in vtero Ecclesiae concipitur, quasi ab ipsa fovendus, vel Confirmationis, per quam homo quasi extra ute-

rum exponitur sile roboratur, vt publice Christi fidem tueatur; Carechismus autem nequam est Sacramentum, ideo per hunc cognatio spiritualis stricta, & proprie non contrahitur, quae Matrimonium dirimat; Nec obstat quod in d. cap. in catechismo, & in d. cap. si quis, equiparetur illa tria Catechismus, Baptismus, & Confirmatio; nam vt ex verbis satis apparet non sit ibi equiparatio vniuoca, quasi quod eundem rationis, & efficaciae sit impedimentum ortum ex catechismo vt est illud, quod oritur ex baptismo, & Confirmatione, vt per se patet.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Cognatio spiritualis, valida ad dirimentum Matrimonium, iam contractum contrahitur inter patrem baptizati, & leuantem, seu tenentem baptismum.

Cap. Veniens. VI. Innoc. iij.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henr. Butr. Anch. Panorm. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusq. Iuris cum legibus Castellae per. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 67. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 584. refertur ab Anton. Augult. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 8. c. 1.
2 Probat hic text. inter patrem baptizati, & leuantem, seu tenentem baptismum contrahi cognationem spirituales validam ad dirimentum Matrimonium iam contractum, concordat Concil. Trident. sess. 24. de reformat. Matrimon. cap. 2. vide Farin. in praxi crim. par. 5. q. 149. nu. 51. & alios relatos per me de officio & potest. Episcopi par. 2. alleg. 30. nu. 53. cum seqq.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Denuntiationes hodie quomodo fieri debeant, & qui teneantur denunciare, ostenditur.

Cap. Tuanos. VII.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panorm. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusq. Iuris cum legibus Castellae p. 1. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 67. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 584. refertur ab Anton. Augult. collect. 3. Decret. lib. 4. tit. 8. c. 2.

2 Debet Ecclesia illud nuntiare. Hodie per notum Decretum Concilij Trident. sess. 24. de reformat. Matrimon. cap. 1. denuntiationes fieri debent eorum, qui Matrimonio iungi volunt, vt si quis sciat inter eos aliquod impe-

F iij dimen-

dimentum esse illud in medium proferat; & ita, qui nouit aliquod impedimentum inter volentes contrahere etiam occultum sit, & illud probare minime possit, sub peccato mort. illud tenetur nuntiare, Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 13. num. 2. Aegid. de Sacram. tom. 2. disp. 27. dub. 7. nu. 61. Valer. Regim. in pract. fori parisi. lib. 31. num. 228. Gutier. de Matrim. cap. 59. Bonacin. cod. tract. q. 2. puncto 6. num. 20. nisi cognouerit sub secreto, vel sit adeo occultum ut ipse solus nouerit, precipue si nascitur ex infamia, aut peccato, Bonac. d. puncto 6. nu. 20. Basil. Ponci. de imped. Matrim. cap. 26. §. 4. res. denique.

S Y M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Baptizans in necessitate, an contrahat cognationem spirituales ostenditur.
- 3 Cognationem spiritalem an contrahat tenens puerum in Baptismo non solemniter celebrato, ostenditur.
- 4 Vicarius Episcopi de causa Matrimoniali cognoscere possit.

Cap. Ex litteris. VIII. & fin.

Greg. ix.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butri. Anch. Panor. Prapof. Cafal. in annot. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs, & in quibusque Iuris cum legibus Caspella p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 68. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 384.

- 2 Qui Sacerdos existit, &c. Ex his colligunt aliqui laicum in necessitate baptizantem non contrahere cognationem spirituales, quasi illa non contrahatur nisi ex baptismo solemniter à Sacerdote ministrato; sed dicendum prorsus est baptizantem etiam laicum in extremo necessitatis periculo contrahere cognationem spirituales perfectam subsequens Matrimonium dirimentem cum baptizato, eiusque parentibus: ita Couar. de sponsa. par. 2. cap. 6. §. 4. nu. 4. Greg. l. 1. verbo Clerigo. tit. 7. par. 4. Galet. in tract. huius tit. cap. 12. num. 5. Vinal. in candel. aur. par. 1. tit. de baptis. nu. 42. & tit. de Matrim. an. 155. & 158. Petr. de Ledefma de Matrim. q. 56. art. 1. dub. 2. Henric. in sum. lib. 12. cap. 11. nu. 1. Matien. in rub. tit. 1. glof. 1. n. 170. lib. 5. mona. recap. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 226. nu. 2. concl. 2. & nu. 11. concl. 5. Basil. Ponci. de imped. Matrim. cap. 24. §. 4. res. secundo. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 62. nu. 10. vbi nu. 12. respondet in hoc tex. narrari factum, nec vim effici ad contrahendam cognationem spirituales in sacerdotio ministri baptizantis,

3 Quæstio est dubia utrum tenens puerum in baptismo non solemniter ministrato contrahat cognationem spirituales? Vna sententia, quæ probabilis est, tenet hoc casum illam contrahi, quia in eo casu verum continet baptismum, ex quo consurgit cognatio spiritualis, quæ contrahit dirimit Matrimonium, ita Vinal. d. tit. de Matrim. num. 154. Aegid. de Sacramen. & cens. tom. 2. disput. 32. num. 39. conclus. 5. vbi declarat si id faciat ut munus susceptoris obeat, secus si faceret ut puer commodius posset baptizari, Gutier. de Matrim. cap. 100. num. 7. Nauar. in man. cap. 22. nu. 40. sed probabilius est illam in hoc casum non contrahi à susceptore, prout docet Soar. 3. par. q. 67. art. 8. dub. 1. Emman. d. c. 226. nu. 2. concl. 2. Sanch. d. disput. 62. nu. 11. & alij, quos refert, & sequitur Bonac. de Matrim. q. 3. puncti 5. §. 2. nu. 11.

4 *Sed cum idem officialis. Ergo Episcopus Viarius de causa Matrimoniali cognoscere potest, ut per Couar. de spons. par. 2. cap. 8. §. 12. num. 1. Gomez super Bullam Cruciatæ cap. 4. quest. 4. num. 28. Jacob. Sbroz. de vicarij Episcopis lib. 1. quest. 44. in fin. Sanch. de Matrim. lib. 3. disput. 29. nu. 28. & alios plures, quos refero de officio, & potestat. Episcopis & ante ad sess. 24. de reform. Matrim. cap. 2. nu. 6.

De Cognatione legali.

Tit. XII.

Super hunc rub. scripserunt Zabarel. Io. Andr. Anchor. Butri. Panormit. Prapof. Alexand. de Neuo, Durand. in breuiario aucto Iuris Canonici, & in speculo Iuris sub hoc tit. lib. 4. Seephan. Ranchin. in continuat. titularum Decretal. Ioan. de Londris in breuiario Sanctorum Canonum, Petr. de Rauenno in compendio Iuris Canonici, Martin. Mesuart. in epitome Decretal. Dani. Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij à pag. 547. Goffred. & Host. in sum. huius tit. Alex. Cassan. & Anastas. Germon. in paratitulis ad quique libros Decretal.

De materia huius tit. vide Couar. de sponsalib. par. 2. cap. 6. §. 5. Vinald. in candelabro tit. de cognat. legali num. 175. cum seqq. Emman. Sa. in summo. Verbo Matrimonium vbi de impedim. dicitur. num. 6. Greg. l. 7. per text. ibi tit. 7. par. 4. Henric. in sum. lib. 12. cap. 12. Petr. de Ledefm. de Matrim. q. 57. artic. 2. plures, quos refert Cened. ad Decretum collecti. 38. num. 5. quibus adde Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 63. Gutier. cod. tract. cap. 103. Bonacin. cod. tract. q. 3. puncto 5. §. 3. Valer. Reginald. in pract. fori parisi. lib. 31. nu. 158. cum seqq. Basil. Ponci. de impedim. Matrim. cap. 25. Aegid. de Sacram. & cens. tom. 2. disp. 32. dub. 3. d. nu. 42.

De eo, qui cognouit confang. vxor. &c. Tit. XIII. 67

SVM MARIVM.

- 1 *Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Cognatio legalis impedit, & dirimit Matrimonium inter adoptatum, & filios carnales adoptantis, quæ tandem permanet quando durat adoptio.*
- 3 *Cognationis legalis quot species sint ostenditur, & nu. 4.*
- 5 *Adoptiva filia potest copulari filio illegitimo...*

Cap. Si qua Vn. Nicol.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserant Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Host. Henric. Buur. Anchor. Panor. Præpos. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs. Versusq; Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viuiam. in rationem. lib. 4. Iuris Pontif. pag. 70. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 585. referunt ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 13. cap. 1. uero.
- 2 Probat hic tex. cognationem legalem impedire, & dirimere Matrimonium inter adoptatum, & filios carnales adoptantis, ita in presenti Innoc. nu. 1. uero, Buur. nu. 6. Abb. num. 6. Anch. nu. 7. Alex. de Neuo nu. 12. Henric. s. 6. & alij plures, quos refert, & sequitur Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 63. nu. 15. quibus addit Bonac. de Matrim. q. 3. punct. 5. s. 3. num. 5. Basil. Ponc. de imped. Matrim. cap. 25. Vers. tertius: quæ cognatio legalis tandiū permanet, quamdiū durat adoptio; unde si moriatur pater, vel emancipetur carnalis, aut adoptivus filius, cessat hoc impedimentum, Sanch. d. disp. 63. nu. 24. Valer. Reginal. in praxi fore parentum lib. 31. nu. 163. Bonac. d. s. 3. nu. 5. in fin. Basil. Ponc. d. Vers. tertius, ibi, extinguatur autem adoptio, vel morte ciuili, vel naturali, vel emancipatione, vel si adoptivus contrahat incestuosas nuptias, vel si adoptatus fiat patritius, vel Episcopus, &c.
- 3 Vtrea huiusmodi adoptionis transuersalis speciem inter adoptatum, & filios carnales adoptantis, de qua agit tex. in presenti, sunt & aliz duæ species cognationis legalis; Prima est recta inter adoptantē & adoptatum, & deficiente adoptati, quæ persequatur usque ad quartum gradum, Nauar. in mann. cap. 22. nu. 43. Tolet. in instrum. Sacerd. lib. 7. cap. 4. Bonac. d. s. 3. n. 5. Vers. primo, ubi etiam dicit hanc cognationem inter has personas semper impedire, etiam si adoptio dissoluta fuerit Basil. Ponc. d. cap. 25. Vers. sunt autem, & Vers. ex dictis sequitur.
- 4 Altera species cognationis legalis est per modum cuiusdam affinitatis legalis inter adoptantem, & vxorem adoptati, & inter adoptatum, & vxorem adoptantis, & mensuratur gradibus affinitatis, ob reuerentiam, quæ parentibus naturalibus debetur, quæ quidem cognatio perpetuo dirimit, ac seorsum non potest etiam adoptione soluta adoptatus cum vxore adoptantis, nec adoptans cum vxore adoptati Matrimonium inire, ita Bonac. d. s. 3. n. 5. Vers. secundo,

Sanch. d. disp. 63. n. 24. ubi s. 26. resoluit inter adoptantē, & filij adoptiui parentes nullā contrahi cognationem, ac proinde posse inter illos consistere Matrimonium, quia nullo iure cauetur eam contrahi, & nu. 27. similiter tenet integrum esse filijs legitimis contrahere cum adoptiuis Matrimonium, post parentis adoptantis obitum, & nu. 29. tenet cum alijs, quos citat posse inire Matrimonium filios duorum fratrum, adoptiuorum, & nu. 35. pariter dicit nullā cognationem contrahi, & sic posse consistere Matrimonium inter patrem adoptantem, & filiam filiz adoptiue.

- 5 In glos. [Quamdiū] ibi (sic etiam potest dici quod filius illegitimus potest copulari filio adoptiui, quia illegitimus non est in potestate patris) Vide Couar. de spons. par. 2. cap. 6. s. 5. ad fin. Tolet. d. cap. 10. nu. 7. Henric. in sum. lib. 12. cap. 12. nu. 3. in fin. Petr. de Ledesma de Matrim. q. 57. art. 3. dub. 1. Matien. in rub. tit. 1. glos. 1. n. 172. lib. 5. nona receptol. Sanch. d. disp. 63. num. 30. cum seqq. Bonac. d. s. 3. nu. 8. Basil. Ponc. d. s. 25. in fin.

De eo, qui cognouit confanguineam vxoris suæ. Tit. XIII.

- 1 **S**uper hanc rub. scripserunt Zanob. Io. Andr. Anchor. Buur. Panor. Casal. in annot. Præpos. Alex. de Neuo, Durand. in breuiar. aur. Iuris Canon. & in spec. Iur. sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in contr. tutorum Decretal. Io. de Londris in breuiar. sanctorum Canonum, Petrus de Rauena in compend. Iur. Canon. Martin. Mefnart. in epit. Decret. Dan. Venator. in analyt. methodica Iuris Pontif. d. pag. 549. Goffr. & Hollien. in sum. huius tit. Alex. Cassan. & Anastas. Germon. in paratilis ad quinque lib. Decretal.
- De pena incestus agit apud Lusitanos Ordinatio Regia lib. 5. tit. 17. & apud Castellanos tit. 18. parti. 7. & l. 7. tit. 20. lib. 8. nona receptol. Vella de delictis cap. 17. Clar. lib. 5. s. incestus, Perez. l. 4. tit. 35. lib. 8. Ordinar. Pradilla in summa legum paratol. p. 1. cap. 8. Azor. instit. moral. p. 3. lib. 3. cap. 9. & 10. Sayr. in clauis reg. lib. 3. cap. 4. d. princ. Fatim. in praxi crim. q. 149.

SVM MARIVM.

- 1 *Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Incestus commissus à viro cum consanguineis sua vxoris impedit, non tamen dirimit Matrimonium.*
- 3 *Commissus non potest à suo coniuge, cuius consanguineam, vel affinem cognouit, amplius debetum petere.*
- 4 *Incestus cum consanguinis vxoris impedit Matrimonium quando scilicet admissus fuit.*

Cap.

Cap. Si quis. I.

¹ Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Ioann. Andr. Hostien. Henric. Buttr. Anchar. Panorm. Prapof. Alex. de Nevo, Ximen. Toletan. in concordant. Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in cationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 71. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 585. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 13. cap. 1. & à Burchar. lib. 19. Decretorum cap. 5. tit. de fornicat. 2. Vers. scilicet fornicationem cum filiastra tua &c.

² Probatur hic tex. incestum commissum à viro cum consanguineis suæ uxoris impedire, non tamen distimere Matrimonium, vide Gutier. de Matrim. cap. 87. à princ. Sanch. eod. trait. lib. 7. disput. 25. n. 1. vbi n. 3. Notat ex hoc tex. non solum ipsi coniugibus huiusmodi incestus reis interdici aliud Matrimonium, sed etiam illis consanguineis coniugis cum quibus alter eorum incestum admisit, & n. 6. resoluit quod copula habita cum consanguineis sponse de præfenti ante Matrimonium consummatum præstat impedimentum perpetuum Matrimonio alij contrahendo, sicut si fuisset copula habita cum consanguineis coniugis cognatis, & ita accedenti ad consanguineam sponse de præfenti ante Matrimonij consummationem interdici petitionem debet tenet Couar. de spons. p. 2. cap. 7. §. 2. n. 6. Viuald. in candel. aur. p. 1. tit. de Matrim. n. 207. Petr. de Lescisma de Matrim. q. 55. art. 6. dub. 4. quod mouet circa tertium finem affinitatis Gutier. canon. lib. 1. cap. 23. n. 15.

³ **Nec à matre debitum petere.**

Notatur ad hoc quod coniugatus non potest à suo coniuge, cuius consanguineam, vel affinem cognouit, amplius debitum petere: vide Monoch. de arbit. casu 302. n. 89. Farin. in praxi crim. p. 5. q. 149. n. 29. Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 27. n. 1. Bonac. eod. trait. q. 4. p. n. 16. n. 10.

⁴ **Scienter.** Notatur ad hoc quod incestus cum consanguineis uxoris impedit Matrimonium quando scienter admissus est, vide Gutier. d. cap. 87. n. 11. Sanch. d. disp. 15. n. 9. vbi n. 11. etiam petit quod sit copula consummatus, & vide eundem Sanch. d. lib. 9. disp. 32. n. 47. & n. 47.

⁵ In glos. [Copulare] ibi (propter incestum) Notatur ad hoc quod interdictum petendi debitum de quo in præfenti, coniugis ex peccato incestus vide Petr. de Lescisma d. art. 6. dub. 5. Vers. in huius rei expofitionem Jacob. de Grassis in decis. aureis p. 1. lib. 2. c. 81. n. 4. Sanch. d. lib. 9. disp. 27. n. 135.

S V M M A R I V M.

- ¹ Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- ² Episcopus potest dispensare in impedimentis impedimentis, non tamen dirimentibus Matrimonium.
- ³ Incestum committens, etiam si sit iuuenis, non licet debitum coniugale exigere.

j. Cap. Veniens. II. Alex. ij.

¹ Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Ioann. Andr. Hostien. Henric. Buttr. Ancharan. Panorm. Prapof. Alexand. de Nevo, Ximen. Toletan. in concordant. Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in cationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 72. Alag. in compend. Iuris Canon. pag. 585. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 13. cap. 1. & est post Concil. Lateranense p. 12. cap. 4. EPILOG.

² **Poteris ex dispensatione.** Ergo Episcopus potest dispensare in impedimentis impedimentis, non tamen dirimentibus Matrimonium, vide Ngoli. de potestate Episcopi cap. 60. §. 3. Henric. in sum. lib. 12. cap. 2. n. 2. Vers. secundo. Gutier. canon. lib. 2. cap. 23. n. 10. Bonac. de Matrim. q. 3. p. n. 1. Sanch. eod. trait. lib. 7. disput. 17. n. 15. quos refert de officio, & potestate Episcopi p. 2. alleg. 35. n. 2. vbi numeris seqq. quando Episcopus potest dispensare in impedimento dirimente Matrimonium, de quo etiam Aloyf. Riccu. in praxi resal. 218. in 1. edit.

³ In glos. [Ex dispensatione.] Notatur ad hoc quod committens incestum, si sit iuuenis, non ex hoc ei licebit debitum coniugale exigere, vel vxore mortua cum alia de nouo contrahere absque dispensatione, quamuis iuuenis iusta causa sit ad illam facilius impetrandam, vt per Gutier. canon. lib. 1. cap. 23. n. 7.

⁴ In glos. [Matrem sponse] ibi (de futuro) Vnde hunc tex. intelligunt de sponsalibus de futuro citati à Sanch. d. lib. 7. cap. 15. n. 9. & Gutier. de Matrim. cap. 87. n. 7.

S V M M A R I V M.

- ¹ Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- ² Confissio vtriusq. vel alterius sponsi an sufficiat, probet impedimentum & emissio.
- ³ Impedimentum ne Matrimonium contrahatur plena probatur vtroque teste.

Cap. De illo. III.

¹ Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarell. Ioann. Andr. Hostien. Henric. Buttr. Anchar. Panorm. Prapof. Alexand. de Nevo, Ximen. Toletan. in concordant. Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in cationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 73. Alag. in compendio Iuris Canon. pag. 586. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 7. cap. 2.

² **Se proposuit cognoscere.** Vtrum cotusque vel alterius sponsi quod impedimentum subest sufficiat illud probet, vide Sanch. de Matrim. lib. 1. disput. 72. vbi disput. 71. disputat qualis probatio plena ac sufficiens sit impedimenti Matrimonij.

Am

3 *Aut idoneis testibus comprobati.*

Impedimentum tamen ne Matrimonium contrahatur plene probatur vnicui testis, vt per Sanch. d. disp. 71. d. princ. Cardol. in practi. iudicium verbo testis num. 43. Farin. in practi. crim. part. 2. quest. 63. nam. 48.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Incestus commissus cum consanguineis vxoris defuncte an prestet impedimentum, ostenditur.
- 3 Dicitur, videlicet, est sui natura pracedentium declarationis, & simul restrictio.
- 4 Contra qui affinitatem, aut cognationem contraxit non potest reddere debitum alteri quous ex lege iniuria reddere non adstringitur.
- 6 Impedimentum hoc an incuratur si vxor incestum committit cum consanguineis suis, ostenditur.
- 7 Incestuosus Matrimonium contrahere non debet, si tamen contrahat tenet, & tunc tenetur vxori debitum reddere, non tamen potest exigere.

Cap. Transmissæ. IV. Calest. iij.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Jo. And. Host. Henric. Butr. Arch. Pasor. Præpos. Casali. in annot. Alex. de Neuo. Aimen Toletan. in concordantijs vtriusq. Iuris cum l. gibus Cassilijs p. 1. & 2. Viuiam in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 73. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 386. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 7. cap. 3.

- 2 *Vxore sua defuncta.* Ergo coniuge incestus commissus cum consanguineis cõiugis defunctæ præstabit hoc impedimentum, ita Gaeta in reposit. cap. ad l. i. m. 30. q. 1. §. 4. n. 295. Sarm. selectarum lib. 7. cap. 10. statim in princ. & alij, quos refert, & sequitur Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 15. n. 12. Quamuis incestum inortuo iam coniuge perpetratum impedimentum non præstare reuoluant Vega in sum. tom. 2. cap. 5. cas. 2. Vival. in cadel. eur. de Sacram. p. 1. tit. 2. Matrim. n. 96. Henric. in sum. lib. 12. cap. 2. n. 1.

- 3 *Filiam eius, &c.* Vtrum idem sit si consanguinea fiat incestus? vide Cenul. com. contra communes q. 737. Sayr. in classi Regia lib. 3. cap. 8. n. 10. vbi negatiue respondet.

- 4 *Videlicet propriam.* Dicitio illa, videlicet, est sui natura pracedentium declarationis, & simul restrictio, vt docent Maran. de ordine iudic. p. 3. titulu. ex tela aggreditor n. 115. Menoc. conf. 21. n. 27. Sar. conf. 315. n. 65. & decif. 161. n. 8. & de alim. tit. 1. §. 42. n. 100. Cald. Pereira de renouat. embrit. q. 11. n. 15. Steph. Gratian. M. archia decif. 44. n. 7. Cened. præf. & Canon. questionum sing. 66. n. 1. Farin. p. 4. conf. 95. n. 6.

5 *Non cognoscat eam*

Notatur ad hoc quod ipse coniux, qui affinitatem, aut cognationem contraxit non potest reddere debitum alteri quous ex lege iniuria reddere non adstringitur, ita Siluest. verbo Matrimonium §. 4. §. 15. dicto Sanch. lib. 9. disp. 6. n. 14. vbi ponderat solum incestuosus, de quo agit hic text. concedi facultatem accedendi ad vxorem, quando legitime fuerit exactus: additq. hoc importare ea verba huius text. (non sine graui cordis dolore accedat) idest coactus lege iustitiæ, ne innocentem suo iure priuet.

- 6 Vtrum vero id impedimentum incuratur si è contra vxor incestum committat cum consanguineis viri; in quon dubio, licet nullus loquatur text. in hoc tit. cum de solo viro cognoscente vxoris consanguineam sermo sit, idem prorsus dicendū puto de vxore incestuosa, quod nequeat scilicet petere debitum d viro, sunt enim correlatiua, & militat eadem ratio in vtroque iuris Sar. mien. d. cap. 10. statim in princ. Victor. in sum. titi de Matrim. n. 188. Gutier. canon. lib. 3. cap. 23. n. 5. & 21. Matien. in rub. tit. 1. §. 10. §. 1. n. 103. lib. 5. non recip. & alij, quos refert, & sequitur Sanch. d. lib. 7. disp. 15. n. 2.

7 *Postea aliam accipiens.*

Notatur ad incestuosus Matrimonium contrahere non debet, sed si contrahat tenet, & tunc debet vxori debitum reddere, non tamen potest exigere, ita Sil. verbo luxuria §. 4. dicto 1. Couar. de spons. 2. cap. 7. §. 2. n. 6. Sanch. lib. 9. disp. 27. n. 5. vbi aduertit quod cum hoc fit pœna Matrimonij inique contracti si consuetudo obtinuerit, vt incestuosus absque dispensatione ineat Matrimonium, cū iam culpa cessauerit, cessabit quoque pœna. Quamobrè hodie nulla erit culpa petere debitum, eo quod propter consuetudinem iam præscriptam culpa vacat Matrimonium cum eo impedimento iurare, vt multis citatis Doctores probat idem Sanch. d. lib. 7. disp. 17. n. 8.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Confessio sola coniugum non sufficit ad dissoluendū Matrimonium contractum.
- 3 Ratio assignatur cur situr confessio coniugum asserentium Matrimonium esse contractum, & non contradicentium Matrimonium esse dissoluendum.
- 4 Confessione coniugum ad dissoluendū Matrimonium non statim etiam si conuenerit tutor iuxta.
- 5 Confessione coniugum statim quando solum agitur de separatione ibi.
- 6 Assertioni contrahentium in præiudicium consanguineis non statim.
- 7 Confessione coniugum contractus Matrimonij probatur.

Cap. Super eo. V.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. ntius, Collect. Zabarell. Ioan. Andr. H. st. Henric. Burr. Anch. Panorm. Prapof. Casal. in conc. Alex. de Neno. Ximen. Toletan. in conc. de iur. iuris cum legibus Castella p. 1. Viuian. in rationibus lib. 4. Iuris Pontif. pag. 75. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 586. & refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 7. cap. 4.

2 Probat hic tex. ad dicendum Matrimonium iam contractum solum coniugum confessionem non sufficere etiam ambo conformes id confiterentur, ut per Dec. conf. 133. Cou. de sponsal. p. 1. cap. 4. §. 1. n. 3. & 4. Maluet. inter confessa Matrimonialis conf. 87. n. 2. Brunel. et al. de sponsal. lib. 1. tit. 2. n. 1. Nau. conf. 8. n. 3. sub tit. de sponsal. Malfard. de probat. 1016. n. 7. & conel. 1031. n. 29. Franc. Marc. de iur. 754. Menoch. de presumpt. lib. 3. pref. 1. n. 10. & de arbit. casu 103. n. 8. vers. tertius casus, Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comp. 15. n. 37. vbi n. 40.

3 & 41. quare cur stetur confessioni coniugum contententium Matrimonium esse contractum iuxta cap. attestations de sponsal. impuber. & minime stetur eorum confessioni aduersus Matrimonium ij contractum quoad dissoluendum, vel separandum, & respondet quia assertio coniugum pro Matrimonio deponentium est tota favorabilis, & contententibus, & Reip. cuius interest Matrimonium augeri, & liberis hominibus ciuitatis reuerentia ad ea quae omnes in l. 1. ff. soluto Matrim. At confessio aduersus vinculum Matrimonij est omnino odiosa: primo quia praesumitur collusio ut habet tex. in praesenti: secundo quia confitentur de ea re, quae in ipsum potestatem non sit ratione Sacramenti indissolubilis, de quo ipsi disponere nequeunt ut per tex. in praesenti aduertit Pacian. de probat. lib. 1. cap. 38. num. 17. tertio quia ea confessione bona Matrimonij, proles scilicet & alia omnia auferuntur.

4 Amplia primo principalē tex. cōclusionē procedere etiam cō assertionē cōiugū cōcurrat rumor vicinā, ut per Panor. hic notab. 1. Brunel. de sponsal. conel. 29. n. 1. ad med. Franc. Molin. d. comp. 14. n. 43. & probat. tex. in praesenti versum. Amplia secundo ut multo magis procedat in confessione coniugum asserentium valere Matrimonium praesens in praedictum alterius, nā nec huiusmodi assertioni in damnum primi Matrimonij statuitur, ut per Panorm. hic n. 5. quoniam credere eorum testimonio in causa propria Cou. d. 6. 1. n. 5. Menoch. d. casu 103. n. 6. Brunel. d. conel. 29. num. 4.

5 Limita primo quando solum agitur de separatione thori, nam eo casu statuitur confessioni coniugum asserentis impedimentum contra se ipsum quemadmodum si mulier, vel vir se commississe adulterium faterentur ut ad iniuicem fieret separatio, ita Panor. hic n. 5. Rom. sing. 620. Menoch. d. pref. 1. n. 11. & d. casu 103. n. 7. Brunel. d.

conel. 29. n. 2. Malfard. d. conel. 103. 1. n. 33. Secundo limitatur quoties ageretur de dissolutione Matrimonij propter impedimentum consanguinitatis, nam eo casu confessioni coniugum illud asserentium, si cum ea concurreret fama, staretur & posset dissolui, dum ipsi euperent impedimentum huiusmodi non repeteri, ut in Matrimonio contracto persistenter, ita Panor. hic n. 6. vbi eodem testatur Doctorum sententiam, refert & sequitur Menoch. d. casu 103. n. 9. etiam adiciat in hac specie plurimum iudicis arbitrio tribui debere propter periculum collusionis, & ante Panor. hic etiam eisdem fuisse sententiam Host. Imoc. Anhe. Henric. & Ioan. Andr. quos refert, & sequitur Brunel. d. conel. 29. n. 3. vers. quarto & in eandem sententiam Cou. de sponsal. p. 1. cap. 4. §. 1. n. 4 qui etiam plurimum iudicis arbitrio tribuit, sequitur Malfard. d. conel. 103. 1. n. 31.

6 **Cum es quandoque, Es.** Notatur ad hoc quod de simulatione non statuitur assertioni contractum in praedictum consanguinei, ut per Tiraq. de retr. aff. tit. 2. §. 1. glof. 7. n. 47.

7 In glof. [Confessionem] ibi (sed si confitentur pro Matrimonio contrahendo bene statuit confessionem) Notatur ad hoc quod contractus Matrimonij cōiugum confessione probatur, ut per Menoch. de arbitrar. casu 103. num. 4. & de presumpt. lib. 3. pref. 1. num. 10. & 11. Malfard. de probat. conel. 1016. num. 1. Ceual. commun. contra comm. 9. 449. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comparat. 15. num. 17.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Femina violenter cognita a consanguineo mariti nullius culpa rea est.
- 3 Dinortiu non potest vir petere propter coniugis adulterium quando ab illo iuncta, & reuerenti profutur est.
- 4 Debitum petere an possit exorata per vim cognita ab assine.
- 5 Copula cum femina iuncta Et. sufficit ad contrahendam effinitatem.
- 6 Affinitatis impedimentum superueniens post contractum Matrimonium non impedit, nec dirimit illud quoad vinculum.
- 7 Sponsa sponsi concubitus pati non debet.
- 8 Adulterium minime committitur cum sponsa de futuro.

Cap. Discretionem. VI. Inn. ij.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zab. Io. Andr. Host. Henr. Burr. Anch. Panorm. Prap. Alex. de Neno, Xim. Tolet. in concord. Virisq. Iuris et legib. Castella p. 1. & 2. Viuian. in rationibus lib. 4. Iuris Pontif. pag. 76. Alag. in comp. Iuris Canon. pag. 586. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 9. c. 1.

De eo, qui cognovit confang. vxor. &c. Tit. XIII. 71

2 Cum adulterium ei non possit obijcere, &c.

Notatur ad hoc quod si femina a consanguineo mariti violenter cognita sit nullius culpe rea est, omnemque euadit penam, vt per Sanch. de Matr. lib. 7. diff. 15. n. 10. vbi et rescoluit mariti consanguineum, qui violenter cognouit eius vxorem tanquam veri incestus reum incurere impedimentum contrahendi Matrimonium.

3 Qui cum adulterandam iradidit, &c.

Notatur ad hoc quod dinortium non potest petre vir propter coniugis adulterium quando ab illo inuita, & relictis prostituta est, intelligendo verba tex. ibi (præsertim inuitam) vt tñet glos. hic verbo præsertim, verum in hoc casu tenendum est sufficere vt de viri beneplacito vxor etiam volens committat adulterium, ne ob id a viro dimitti possit, ita contra glos. tñent in præfati Abb. m. 8. Præpos. n. 5. & Alex. de Neuo n. 9. Jacob de Grassis in decis. auct. p. 2. lib. 1. cap. 12. n. 72. casus 3. Henricus in sum. lib. 1. cap. 17. num. 4. Nauar. sub tit. de spons. conf. 19. num. 3. in antiq. & sub tit. de consens. vñtingat. conf. 4. Fr. Emmanuel in sum. 10. 1. cap. 240. num. 3. in fin. Farin. in præxi crim. p. 3. q. 143. num. 25. & 26. Sanch. de Matr. lib. 10. diff. 5. num. 4.

4 Vir prior cogatur redire ad ipsam.

Ergo vxorata per vim cognita ab affine non imputatur potestate debitum petendi, quia affinitas inique contracta ei non officit coniugii, qui iniquitatis particeps minime fuit, vide tamen Petr. de Leselma de Matr. monito q. 55. art. 6. diff. ult. 5. concl. 1. Henric. d. lib. 12. cap. 3. num. 2. lit. I. Valer. Reginald. in præxi for. pñent. lib. 31. n. 295. Gutier. de Matr. cap. 87. n. 12. Sanch. red. trañ. lib. 9. diff. 31. num. 1. vbi etiam aduertit quod licet tex. hic loquatur quado viri cõsensu vis ea vxori illata est, idem prorsus suadet vbi abhuit mariti cõsensu.

5 Eam licet inuitam cognouit.

Notatur ad hoc quod copula cum femina inuita & coacta, ignorante, dormiente, ebria, & insana, cū satis sit ad generationem, sufficit ad contrahendam affinitatem, ita Sanch. lib. 7. diff. 64. n. 17. Valer. Reginald. in præxi for. pñent. lib. 31. n. 147. Basil. Ponci. de imped. Mat. c. 38. q. 1. & alij citati per me de officio & potest. Episc. p. 2. alleg. 51. n. 169.

6 Affinitas, quæ post contractum, &c.

Notatur ad hoc quod impedimentum affinitatis superveniens post contractum Matrimonium non impedit nec dirimit illud quoad vinculum, vt per Nauar. lib. 1. n. 1. sub tit. de spons. in antiq.

7 Vel vxor virum, &c.

Ergo sponsa, sponsi concubitus pati non debet, vt per Tiraq. de in-
re mariti glos. 2. n. 23.

8 In glos. [Reatum adulterii] ibi (& sic hoc notabile quod adulterium committitur cum sponsa non dum cognita a viro, &c.) Hanc glossam & aliam similem verbo non admittere in cap. quemadmodum de iure iur. approbat lateque defendit Sarm. select. lib. 1. cap. 1. à princip. Contrarium tamen imo cū ipsa de futuro adulterium minime committi tenet plures, quos recit ad d. glos. non admittere, quibus adde prax. Episcop. p. 1. verbo adulterium, Dor. Christoph. de Pace in s. b. o. i. g. ad leges s. b. o. i. l. 7. n. 2. Pradil. in sum. legum s. b. o. i. p. 1. cap. 9. n. 1. in s. b. o. i. Molin. de iust. tom. 4. trañ. 3. diff. 96. à n. 6. Reb. de obligat. iustitiae p. 2. lib. 4. q. 8. s. f. 2. Gutier. de Matr. cap. 1. à n. 16.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Affinitas an oriat ex penetratione vasis feminei, absque seminis emissione, ostenditur.

Cap. Fraternitati. VII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarcil. Ioan. Andr. Hostiens. Henric. Boich. Burr. Anchoran. Panorm. Præpos. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Casprie per. 2. Viuian. in rationals lib. 4. Inui. Pentic. pag. 76. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 186. refertur ab Anton. Auguñ. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 9. cap. 2.

2 Extraordinaria libidine, &c.

Notatur ad hoc quod ad contrahendam affinitatem sufficit imperfecta copula, penetratio scilicet vasis feminei absque seminis emissione, constat enim copulam carnalem extraordinaria libidine habitam cum puella septem annorum dirimere Matrimonium postea contractum cū consanguinea, ita Michael Medna lib. 5. de sacro-
rum hominum continentia cap. 76. Verum fine dubio tenendum est ex sola vasis feminei penetratione non emissis intra virili semine mixtione oriri affinitatem, vt tenent Sot. in 4. sent. dist. 41 q. unica artic. 2. res. quod si obierit, Henric. in sum. lib. 12. cap. 16. nu. 1. plures, quos refert, & sequitur Sanch. lib. 7. diff. 64. nu. 7. vbi nu. 19. cū Soto loco proxime citato respondet in hoc tex. impedimentum dirimens non esse inductum propter nixum ad copulam, quasi ex illo oriatu affinitas, sed propter publicam honestatem ex ipsalibus de iure, quæ hic præcellerant, ortam.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Affinitas contracta ob crimen incesti, cõmissum affinem an prius incestuosum potestate contrahend. Matrimonium, ostenditur.
- 3 Dispensandum facilius est cum iuvene ob incontinentiam, periculum.

Cap.

Cap. Ex litteris. VIII.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs *utriusque Iuris cum legibus Castelle* p. 1. & 2. Viuian. in *rationali lib. 4. Iuris Pontificij* pag. 76. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 587. refertur ab Anton. Auguft. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 9. cap. 3.
- 2 Probat hic tex. affinitatem contractam ob crimen incestus commissum cum affine priuare incestuosum facultate contrahendi Matrimonium, vt per Couar. de spons. p. 2. cap. 6. n. 4. Sanch. de Matrim. lib. 7. dist. 15. nu. 3. qui dist. 17. num. 8. refert iam hodie nullius culpæ reos esse, qui affectu hoc impedimento Matrimonij absque dispensatione ineunt.
- 3 *Præsertim si circa, &c.* Notatur ad hoc quod cum iunene facilius est dispensandum ob incontinentiæ periculum, vt per Sanch. d. dist. 17. num. 12.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Consuetudo cupidinis mater ac Veneris ministra est.
- 3 Fœminarum consortium fugiendum est.
- 4 Malorum consortia bonos corrumpunt.
- 5 Conscienti delictum in foro pœnitenti animæ in sui ipsius statum præiudicium.

ij. Cap. Veniens. IX.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panorm. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs *utriusque Iuris cum legibus Castelle* p. 2. Viuian. in *rationali lib. 4. Iuris Pontificij* pag. 77. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 587. refertur ab Anton. Auguft. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 9. cap. 4.
- 2 *Deinde ex conuersatione diuturna, &c.* Notatur ad hoc quod consuetudo cupidinis mater ac veneris ministra est, vt per Tiraq. l. 6. *conuulsi* glos. l. p. 6. nu. 24. Et fœminarum consortium quatenus à viris spiritualibus fugiendum exemplis confirmat consiliarius noster Emman. de Valle de *ensalms & incantat. scilicet* 3. cap. 3. n. 19. inuenti nanque fuerunt, qui diabolica suggestione incesta & stupra ex nimia mulierum conuersatione commiserunt Menoch. de *presumpt.* lib. 5. pref. 17. nu. 9. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit.* lib. 30. tract. 4. n. 18. Vnde malorum cōsortia bonos corrumpere probat tex. in cap. *sepe* 28. q. 1. Camill. Borrel. ad *Bellug. in speculo Principum* rub. 11. §. *viso hit*. C. *vers. item hereticus*, Tiraq. l. 5. *conuulsi* glos.

1. p. 5. num. 29. quia consuetudine mali facilius corrumpitur bonus quam boni familiaritas emendetur malus S. Chrylost. in *Marb. & B. Isidor. lib. 2. soliloq.* ante ignem, inquit, consistēs etiam si ferreus sis, aliquando dissolueris, proximus periculo diu tutus non eris, per assiduitatem cito peccat homo; sæpe familiaritas implicauit, sæpe occasione peccandi dedit; sæpe quod voluntas non potuit assiduities superauit; melius igitur est malorum habere odium, quàm consortium: sicut bona multa habet communis vita sanctorum, sic plurima mala societas affert malorum.

Verum licet in præsentia tua, &c.

Notatur ad hoc quod confitenti delictum in foro penitentiæ animæ in sui ipsius statum præiudicium quoad pœnitentiam, vt per Hostien. Panorm. & ceteros Ordinarios in præsentia Jacob. a Can. inter *consilia Matrim.* cons. 19. n. 6. Brunel. de *sponsalib.* concl. 29. n. 2. Mascard. de *probat.* concl. 1026. nu. 9. Ratio est quia agitur in hac specie de interiori animæ foro, in quo soli conscientis assertioni statum, quia suæ salutis nemo immemor præsumitur, & veritatē exponere creditur, vt peccati iultam consequatur pœnitentiam & remissionem, glos. & Panor. in cap. *ita nos sup.* de *spons.* Cou. de *spons.* p. 1. cap. 4. §. 1. n. 9. Marcard. d. concl. 1026. num. 10. ad finem, quos alio, & longe plures congerit Menoch. de *presumpt.* lib. 3. pref. 1. n. 29. & 30. Et generaliter affirmat Theologi credendum pœnitenti pro se, & contra se in foro conscientię, quemadmodum docet Nau. in *man. cap. 17. n. 250.* & latius in cap. *placuit* à n. 171. *vsque* ad n. 174. de *Fœnit.* dist. 6.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Incestuosus coniux propter incestum cum alterius coniugij consanguineo, vel cōsanguinea alij intra *vas* consummatū non potest debitum petere, tenetur tamen reddere.
- 3 Quoto consanguinitatis gradu debeat persona carnaliter cognita à coniuge coniuncta esse alteri coniugi, vt coniux ille incestuosus arceatur à debiti petitione, ostenditur.
- 4 Affinitas oritur ex copula illicita.

Cap. Tuæ fraternitatis. X:

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Panorm. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs *utriusque Iuris cum legibus Castelle* p. 2. Viuian. in *rationali lib. 4. Iuris Pontificij* pag. 77. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 587. refertur ab Anton. Auguft. collect. 3. Decretal. sub tit. 10. de *consguin.* & *affinit.* cap. 3.
- 2 Probat hic tex. coniugem incestuosum propter incestum commissum cum alterius coniugis

gis consanguineo, aut consanguinea actu intra-
vas consummato non posse debitum petere, tene-
ri tamen redire: ita post multos à se relaxatos
colligit Sanch. *de Matrim.* lib. 9. *disp.* 27.
num. 1. ubi num. 9. resoluit peccare mortaliter
huiusmodi incestuosum si absque dispensatione
debitum petat, quia contravenit præcepto Ec-
clesiæ in re graui.

3. Quæstio est ad præsens institutum non con-
temnenda quoto consanguinitatis gradu debeat
persona carnaliter cognita à coniuge coniuncta
esse alteri coniugi, ut coniux ille incestuosus ar-
ceatur à debiti petitione? & quidè attentio iure
antiquo inuenire omnes, quosque de hac re
disputant, unanimiter asserentes extendi eam
consanguinitatem vsque ad quartum gradum as-
serit Sanch. *d. diff.* 28. num. 13. ubi num. 13.
controuertit quid dicendum sit attentio decreto
Concil. Trident. *sess.* 24. *de reformat. Matrim.*
mon. cap. 4. & tandem num. 14. probabilis as-
serit correctum esse ius commune per dictum
Concilij decretum, atque ita copulam habitam
cum consanguineis alterius coniugis ultra se-
cundum gradum minime impedire debiti ex-
actionem, addit. ad Nauar. *conf.* 6. num. 4. *de con-*
sanguin. & affinit. ait Sacram Pœnitentiariâ in-
hanc sententiam magis inclinasse, eamque susti-
nere Vital. *in candel.* auro de Sacram. p. 1. *Verde*
Matrim. n. 209. Gutier. canon. lib. 1. cap. 23.
in fine, Henric. lib. 11. cap. 15. n. 11. & lib. 12.
cap. 10. n. 1. Fr. Emman. *in sum.* tom. 2. cap. 243.
n. 12. & *super Bullam Cruciata* 9. 13. n. 8. & hoc
iam caret difficultate cum habeamus expressam
declarationem à sacra Concil. Trident. Congre-
gatione emanatam, quæ ita se habet. Congre-
gatio Concilij censuit decretum Tridentini *sess.*
24. *de Matrim.* cap. 4. ad primum, & secundum
gradum restringens impedimentum inductum
propter affinitatem ex fornicatione contractum
censeri etiam ad eisdem gradus restrinxisse im-
pedimentum exigendi debitum ab vxore, quod
inducitur ex affinitate proueniente ex illicita
copula à viro cum consanguinea suæ vxoris post
Matrimonium habita, reuertit Sanch. *d. diff.* 27.
num. 14.

4. *Honestatem*. Ansam præbuit tex. hic
statem impedimentum, quod ex copula illicita
consequitur; Corrasio, & alius antiquioribus ad as-
serendum ex copula illicita naturali non oriri
affinitatem, sed solum ex copula coniugali. Ve-
ritas tamen est ex copula illicita oriri affinita-
tem, ut nouè constat ex Concil. Trident. *d. cap.* 4.
& alijs iuribus, quæ adducit Sanch. *d. lib.* 7. *diff.*
64. n. 16. ubi cum glos. hic explicat hunc tex.
dum hoc impedimentum appellat publicam hone-
statem ut nomine illius intelligat affinitatem,
propterea statim se explicat.

De Consanguinitate, & affinitate. Tit. XIV.

UPER hanc rub. scripserunt Zabarel.
Io. And. Anch. Butr. Panor. Præpos. Mari.
Soc. Alex. de Neuo, Cened. *colleç.* 85. Du
rad. *in breu. auro* iuris Canon. & *in speculo*
iuris Pœnit. hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. *in con-*
firmatione titulum Decretal. Ioan. de Londris *in*
breuiario Sanctorum Canonum, Pet. de Rauenna *in*
compendio iuris Canonici, Martinus Meinar. *in*
epitome Decretal. Dan. Venator. *in analysi metho-*
dica Inuic. Pœnit. pag. 551. Goffred. & Host. *in sum-*
ma breui tit. Alex. Calfan. & Anastas. Germon. *in*
paratilis ad quinque libros Decretal.

De consanguinitate vide Couar. *de spons.* p. 2.
cap. 6. §. 6. Henric. *in sum.* lib. 12. cap. 9. Valer.
Regin. *in præxi.* fore pœnit. lib. 31. n. 110. cum seqq.
Sanch. *de Matrim.* lib. 7. *diff.* 21. §. 50. cum seqq. Gutier.
cod. tract. cap. 98. Bonac. *cod. tract.* q. 3. pœnit. 5.

De affinitate vide Henric. *d. lib.* 12. cap. 10.
Conar. *d. cap.* 5. §. 7. Gutier. *cap.* 99. Valer. Reginal.
d. lib. 31. n. 145. cum seqq. Sanch. *d. lib.* 7.
diff. 64. cum seqq. Bonac. *d. q.* 3. pœnit. 12.

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Testes duo omni exceptione maiores ad dissolucendum Matrimonium desiderantur.
3. Fama cum iurato teste non sufficit ad Matrimonium dissolucendum.
4. Matrimoniales causa sunt indicanda ab iurisi stantia Canonum non ignorant.
5. Sententia in causa Matrimoniali lata à Canonum imperito valet.
6. Testes debent esse omni exceptione maiores ubi agitur de dissolucendo Matrimonium.
7. Testes omni exceptione maiores an sint requiritur in dissolucione Matrimonij, ita & in eius celebratione requiritur antea, remissum.
8. Duo testes, qui presentes esse debent Matrimonio contrahendo iuxta formam Concil. Trid. an debeant esse omni exceptione maiores remissum.
9. Testes omni exceptione maiores dicuntur illi, qui repellunt non possunt aliqua exceptione, etiam debili.
10. Mulieres licet non sint testes omni exceptione maiores in causis Matrimonij testes esse possunt.
11. Testes quod sint omni exceptione maiores per producentem articulandum, & probandum est.
12. Qualitas ubi in teste requiritur in superlatio gradu per producentem est omnia articulanda, & probanda.

Cap. Ex litteris. I. Alex. iij.

1. SUPER hunc tex. scripserunt Abb. antiq. In-
noc. Colleç. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien.
G Hen-

Henric. Buttr. Anch. Panor. Prapof. Alex. de Nevo, Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellae p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 78. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 187. referunt ab Anton. Auguft. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 14. cap. 2. & est post Concil. Lateran. sub Alex. III. per. 6. cap. 32.

2 Si per testes circumfpectos

Notatur ad hoc quod ad diffoluendum Matrimonium duo testes omni exceptione maiores desiderantur vt per Couar. de sponsal. p. 2. cap. 8. §. 12. n. 7. & 8. Mascard. de probation. concl. 1035. nu. 19. Perez l. 3. in fine tit. 1. lib. 5. Ordinem. Sanchez de Matrim. lib. 2. diffin. 45. n. 30. cum seqq. Farin. in practicum. p. 2. q. 61. n. 106. vnde in Matrimonio diffolueno, quia grauis causa reputatur, non sufficit fama cum vno testes Duen. reg. 300. res. amplius sciendo.

4 Si statuta Canonum non ignorant.

Notatur ad hoc, quod cause Matrimoniales ob sui grauitatem sunt indicandae ab ijs, qui statuta Canonum non ignorant, vt per Menoch. conf. 100. n. 240. & n. 258. resolut quod sententia in causa Matrimoniali lata à Canonis imperito valet, licet ipse iudex peccet, non enim imperitia reddit sententiam nullam, sed solum defectus potestatis, vnde tex. in presenti intelligitur eum causa Matrimonialis mandatur iudicanda Canonis imperito, vt ipsemet iudicare, secus vero cum simpliciter ei mādatur, quia si delegatus ignorat Canones à peritis consilium habere potest.

6 Omni exceptione maiores.

Notatur ad hoc quod vbi agitur de rescindendo Matrimonium testes debent esse omni exceptione maiores. Rota apud Farin. decif. 147. n. 2. p. 1. recent. vbi n. 3. censuit testes non omni exceptione maiores suppleri ex numero si sit vltra tres, & declara vt ibi. Optime aduertit Gutier. de Matrim. cap. 44. n. 83. cum seqq. tex. in presenti requirentem testes omni exceptione maiores ad diffoluendum Matrimonium propter consanguinitatem, vel affinitatem non excludere parentes, vel consanguineos ad probandam consanguinitatem, vel affinitatem inter coniugatos, nec cap. videtur, qui Matrimonium accusare possunt, & cap. in litteris de testibus

7 corrigi per hunc tex. Vtrum autem testes omni exceptione maiores sicut in separatione Matrimonij, ita etiam in eius celebratione, & probatione requirantur vide Turzan. com. 1. commun. equal. lib. 3. no. 2. n. 62. pag. 707. Viui. tom. 2. lib. 6. tit. 13. n. 95. res. mo. Mascard. concl. 1019. n. 4. & concl. 1356. n. 64. & concl. 1360. n. 1. Burg. de Pace conf. 6. mo. Menoch. conf. 342. n. 14. Bernard. Graux ad pract. com. imper. lib. 2. concl. 94. in coronide n. 1. Vtrū

8 vero duo testes, qui praesentes esse debent Matrimonio contrahendo, iuxta formam Conc. Trid. sess. 24. de refor. Matrim. lib. 4. debeant esse omni exceptione maiores, dixi de off. & pot. Episc. p. 2. alleg. 32. n. 138.

9 In glof. [Maiores] ibi [illi dicuntur omni exceptione maiores, qui repelli non possunt aliqua exceptione] Vide Farin. d. p. 2. q. 61. à princ. Rota apud ipsum d. decif. 147. n. 16. p. 1. recent. Gutier. de Matrim. cap. 44. n. 84. Aldret. de religiosa disciplina tuenda lib. 3. cap. 3. n. 9. Mascard. de prob. in praefatione §. 6. n. 69. & seq. vbi ampliat etiam ad minimam exceptionem debilem, & pene nullum momenti, & concl. 855. num. 10. & concl. 1019. num. 5. & concl. 1306. n. 6. Menoch. conf. 149. n. 1. cum seqq. Franc. Molin. de ritu nup. lib. 1. comparat. 8. n. 5. Mulieres autem licet non sint omni exceptione maiores, Menoch. conf. 380. n. 15. in causis tamen Matrimonij testes esse possunt Viui. d. n. 95. res. claudicat pag. 48. Mascard. d. concl. 1019. n. 6.

11 Qualitas hae quod testis sit omni exceptione maior per producentem articulanda, & probanda est, Mascard. concl. 222. n. 15. & concl. 1360. n. 7. & concl. 1019. n. 16. Men. conf. 380. n. 11. Auen. de excoquendis mād. p. 2. cap. 2. n. 9. & cap. 6. n. 7. Azoued. l. 6. n. 13. et. p. lib. 3. nota recap. pag. 359. Viui. d. n. 95. in fine Farin. d. p. 2. q. 62. n. 12. Vbi etiam requiritur in teste qualitas in superlatiuo gradu videlicet vt sit optimae opinionis, tunc illa qualitas non praesumitur, & per consequens per producentem testem est omnino articulanda, & probanda, vt per Mascard. concl. 222. n. 14. & concl. 1248. n. 3. & concl. 1019. num. 17. Molin. de primis. lib. 2. cap. 6. n. 30. lo. Garza de expensis cap. 9. n. 15. Menoch. de presumpt. lib. 5. presumpt. 1. n. 14. & seq. Farin. d. q. 62. n. 6. & 10.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Fama impedimenti sufficit ad impedendum Matrimonium contrahendum.
- 3 Declaratur cap. cum in duas, sup. de sponsalibus.

Cap. Super eo. II. Vrb. iij.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Hosti. Henric. Buttr. Anch. Panor. Prapof. Alex. de Nevo, Ximen. Tolet. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellae part. 1. Viui. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 78. Alagona in compendio Iuris Canonici, pag. 188. referunt ab Anton. Auguft. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 8. cap. 1.

2 Fama tamen, &c. Notatur ad hoc quod ante contrahendum Matrimonium vt illud impediret sufficit fama impedimenti sine alia eius probatione, l. 18 tit. 9. part. 4. Couar. de spons. p. 2. cap. 6. §. 10. n. 20. Duen. reg. 299. limit. 6. Mascard. de probat. concl. 410. n. 9. & concl. 733. n. 17. & concl. 1031. n. 11. est seqq. Sanchez de Matrim. lib. 1. diff. 71. n. 13. Gutier. rod. tract. cap. 36. n. 11. quod quidem notabile verū est quamvis in hoc tertia iuramento confirmata sint, quia in sponsa. dicitur famam impedire, Matrimonium contrahendum fide data, & gl. hic verbo fide explicat, id est iuramento; ita docent Buttr.

Butr. hic n. 6. & Abb. n. 5. Couar. d. 9. 10. n. 23. Mascard. conch. 1035. n. 12. Sanch. d. disp. 71. nu. 14. Gutier. d. n. 13. ubi asserit non obstaré *rev.* in cap. cum in tua, supra de sponsal. ubi ultra personam fide dignam requiritur fama, eo quod sponsalia iurata erant, quia ibi testis non deponebat, sed tantum denunciavit.

SVM MARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Dispensandi potestas consuetudine restringi potest ut caveatur scandalum.
- 3 Filiorum unusquisque facit suam lineam.
- 4 Legatus an possit dispensare in gradibus consanguinitatis, vel affinitatis lege tantum Canonica prohibitis, quando esset in provincia remota, ostenditur.

Cap. Quod dilectio. III. Calest. ij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Ancharan. Panorm. Præpof. Alexand. de Nevo, Ximen Toletan. in concord. vtriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viu. in ration. lib. 4. Iuris Pontif. pag. 79. Alag. in compend. Iuris Canon. pag. 588. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 10. cap. 1.
- 2 Probat hic tex. Matrimonium apud infideles legitime, & valide contrahi posse, vide Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 8. & 9. & lib. 7. disp. 73. nu. 2. Bonac. cod. tract. 2. punct. 2. n. 2. Addunt nonnulli quod Matrimonium Iudæorum quia non habet suum significatum ex quo non potest denotare unionem inter Christum, & Ecclesiam etiam ad fidem convertatur non prius effici sacramentum, quia iterum inter se contrahat in facie Ecclesie, ut visum est Palud. & Capre. in 4. sent. disp. 26. q. 7. unica artic. 6. ad 2. Verum contrarium in hac parte, scilicet quod ad hoc ut efficiatur sacramentum sufficiat quod permaneat in antiquo contractu, & in utrumque consensum quocunque signo visibili etiam nuda copula declarent, magis communiter recipitur a nouioribus, ut docent Petr. de Ledesma de Matrim. q. 59. art. 2. dub. 33. Bellarm. lib. 1. tit. de Matrim. c. 5. Nau. cons. 4. sub tit. de pactis in antiq. & cōs. 2. ad fin. de cōuers. infid. in nouis, Henricus in sum. lib. 11. cap. 8. n. 1. ad fin. & c. 15. n. 3. Vega in sum. lib. 4. casu 319. Rebelle de obli. iustit. p. 2. lib. 2. q. 6. n. 2. Sanch. d. lib. 2. disp. 9. n. 5. Bonac. d. q. 2. p. 2. n. 5. Gutier. de Matrim. 42. Anton. Ricc. de Iure personarum extra promiss. Eccles. exist. lib. 2. c. 13. n. 12. Unde probabiliter defendi potest hæc expressio, vel ratificatione consensus non opus esse fieri coram parochis, & testibus iuxta formam Concilii Tridentini, de reform. Matrim. cap. 1, quia dictum Concilium Decretum requirit præsentiam parochi, & testium, ut contractus valide celebraretur, nos vero supponimus contractum infidelium valide celebratum fuisse ante baptismum, cōsequenter non videtur necessaria præsentia Parochi, & testium ut Matrimonium infidelium post susceptum baptismum fiat Sacramentum, sed videtur sufficere expressio noui consensus, vel ratificatio præcedentis, quia posita sit sacramentum Matrimonium, & recipitur Sacramentalis gratia ad rite obeunda munia coniugalitatis, ita Sanch. d. disp. 9. n. 1. Gutier. d. c. 42. n. 6. Rebelle d. q. 6. n. 5. Fr. Emman. in sum. p. 1. c. 230. n. 1. Bonac. d. q. 2. punct. 2. n. 6. de qua re commodius agam ad cap. gaudemus inf. de duortis.

nem Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 1. n. 33. prope fin.

SVM MARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrim. apud infideles legitime & valide contrahi potest.
- 3 Repudiū libellum dant inter se Iudæi.
- 4 Matrimonium inter Iudæos initū pacto expresso ut liceat dare libellum repudiū secundum ritum eorum estimandum.

Cap. De infidelibus. III. Innoc. ij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Ancharan. Panorm. Præpof. Alexand. de Nevo, Ximen Toletan. in concordantibus vtriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viuian. in ration. lib. 4. Iuris Pontif. pag. 30. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 588. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 10. cap. 1.
- 2 Probat hic tex. Matrimonium apud infideles legitime, & valide contrahi posse, vide Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 8. & 9. & lib. 7. disp. 73. nu. 2. Bonac. cod. tract. 2. punct. 2. n. 2. Addunt nonnulli quod Matrimonium Iudæorum quia non habet suum significatum ex quo non potest denotare unionem inter Christum, & Ecclesiam etiam ad fidem convertatur non prius effici sacramentum, quia iterum inter se contrahat in facie Ecclesie, ut visum est Palud. & Capre. in 4. sent. disp. 26. q. 7. unica artic. 6. ad 2. Verum contrarium in hac parte, scilicet quod ad hoc ut efficiatur sacramentum sufficiat quod permaneat in antiquo contractu, & in utrumque consensum quocunque signo visibili etiam nuda copula declarent, magis communiter recipitur a nouioribus, ut docent Petr. de Ledesma de Matrim. q. 59. art. 2. dub. 33. Bellarm. lib. 1. tit. de Matrim. c. 5. Nau. cons. 4. sub tit. de pactis in antiq. & cōs. 2. ad fin. de cōuers. infid. in nouis, Henricus in sum. lib. 11. cap. 8. n. 1. ad fin. & c. 15. n. 3. Vega in sum. lib. 4. casu 319. Rebelle de obli. iustit. p. 2. lib. 2. q. 6. n. 2. Sanch. d. lib. 2. disp. 9. n. 5. Bonac. d. q. 2. p. 2. n. 5. Gutier. de Matrim. 42. Anton. Ricc. de Iure personarum extra promiss. Eccles. exist. lib. 2. c. 13. n. 12. Unde probabiliter defendi potest hæc expressio, vel ratificatione consensus non opus esse fieri coram parochis, & testibus iuxta formam Concilii Tridentini, de reform. Matrim. cap. 1, quia dictum Concilium Decretum requirit præsentiam parochi, & testium, ut contractus valide celebraretur, nos vero supponimus contractum infidelium valide celebratum fuisse ante baptismum, cōsequenter non videtur necessaria præsentia Parochi, & testium ut Matrimonium infidelium post susceptum baptismum fiat Sacramentum, sed videtur sufficere expressio noui consensus, vel ratificatio præcedentis, quia posita sit sacramentum Matrimonium, & recipitur Sacramentalis gratia ad rite obeunda munia coniugalitatis, ita Sanch. d. disp. 9. n. 1. Gutier. d. c. 42. n. 6. Rebelle d. q. 6. n. 5. Fr. Emman. in sum. p. 1. c. 230. n. 1. Bonac. d. q. 2. punct. 2. n. 6. de qua re commodius agam ad cap. gaudemus inf. de duortis.
- 3 In gloss. (Est Matrimonium, fin. ubi sed ipsi separantur dato repudiū libello) quia repudiū libellum

hum dant inter se Iudei *Con. de spons. p. 2. cap. 7. 9. n. 3.* omnes hic in presenti videlicet Io. Andr. n. 5. Zabarel. n. 4. Anehar. n. 4. Butr. n. 9. Abb. n. 6. Alex. de Neuo. n. 10. Prapof. n. 5. *vers. item nota.* Tiraq. de *primogen. g. 6. sub n. 21.* Sanch. de *Matrim. lib. 1. diff. 12. n. 1.* Anton. Rieciul. in *tract. de iure personarum extra gremium Ecclesie existentium lib. 2. c. 18. n. 11.* vbi n. 12. cū Bald. Tiraq. & alijs subdit posse Iudæum impune facto repudio transire ad secunda vota. & n. 13. adducit ex eod. Bald. *conf. 428. n. 4. lib. 5.* cum ista repudiatio sit de cōeementibus ritus merito fieri debere coram sacerdotem Iudæorum, non autem eorū Episcopo.

- 4 In ead. gl. ibi (*sed hoc est contra substantiam Matrimony*) Notatur ad hoc quod Matrimonium inter Iudæos initum pacto expresso, ut liceat dare libellum repudij secundum ritum eorū, est inualidum: ita Host. *hic in fine.* Couar. *de p. 2. cap. 3. §. 1. n. 1.* Sanch. *de diff. 12. n. 3.* quicquid contrarij defendit Abb. *hic n. 6.* Anton. n. 4. Butr. n. 9. Alex. de Neuo. n. 10. Prapof. n. 5. *vers. item nota.* & Anton. Rieciul. *de cap. 18. n. 11. in fine.*

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Consuetudo contrahendi Matrimonium in gradibus consanguinitatis, seu affinitatis iure prohibitis an valeat, ostenditur.

Cap. Quod Super. V.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anehar. Panor. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs *versusq. Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2.* Viuian. in *ration. lib. 4.* Iuris Pontif. pag. 80. Alagona in *compendio Iuris Canonici.* pag. 388. refertur ab Anton. August. coll. 9. 3. Decretal. lib. 4. tit. 10. cap. 2.

2 Non obstante consuetudine, &c.

Ergo non valet consuetudo contrahendi Matrimonium in gradibus consanguinitatis, seu affinitatis iure prohibitis, quod quidem videtur ex diametro obitare decemioni tex. in cap. super *re de cognat. spirituali*, quatenus probat quod si consuetudine inductum sit, ut aliqui utantur Matrimonio in gradu prohibito cantracōdo tolerandi sunt: quapropter in his lurijs conecordandis non eodem modo Iuris Canonici DD. loquuti sunt, varijs enim distinctionibus rem istam obseuauerunt dum explicare conantur, ut videre licet apud Ordinarios in presenti, & Cou. de *spons. p. 2. c. 6. §. 10. n. 18.* Henric. in *sum. lib. 11. cap. 1. n. 5.*

- 3 Præceptores igitur nostri difficultati succubentes responderunt tex. in presenti, cui similis est cap. non debet, ad fin. infra hoc tit. esse Innoc. III. ut patet ex origin. Concil. Lateran. sub eod. Pontifice. At vero d. cap. super eo esse Alexand. III. qui multis annis præcessit Innocentio, atque adeo nil mirum si consuetudo illa valuisset tempore. d. cap. super inquamuis postea fuerit reprobata

per tex. in presenti: secundo iidem Præceptores respondent quod per tex. in presenti tantum reprobatur consuetudo in consanguinitate, & affinitate carnali, quod non debet extendi ad cognationem spiritualem, in qua est minor ratio; & ideo mihi videtur quilibet ex his Præceptorū intellectibus posse sustineri, si euitare velis difficultates, quas in his lurijs conciliandis eleuatur dum plures intellectus referunt Sanch. de *Matrim. lib. 2. diff. 4.* & Basil. Pœ. de *imp. Matr. c. 1. §. 2.*

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Dispensatio erit subreptitia si tempore concessionis Pontificis, vel penitentiarij causa allegata non sit, quāuis tempore subsequenti vera existat.
- 3 Dispensatione & alius validitate inducit Papa & superioris tolerantia.
- 4 Consensus superiorum inducitur per eorum patituram vel tolerantiam.
- 5 Declaratur tex. in cap. cum iā daddi, sup. de probat.
- 6 Dissipare in Concilio generali etiam ex magna causa Epif. nō conceditur, nisi desit consensus ad Papā.
- 7 Dispensare in impedimentis Iuris Pontificis decemtionibus Matrimonium solius est Pontificis.
- 8 Legatus etiam à latere non potest dispensare in impedimentis Iuris Pontificis dirimentibus Matrimonium.
- 9 Primilegium vitæ falsa causa.
- 10 Dispensationis causa cessante cessat dispensatio.
- 11 Liberorum favore motus est agendum quando illi qui deliquit plures filios habet.

Cap. Quia circa. VI.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anehar. Panor. Prapof. Casals. in anno. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs *versusq. Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2.* Viuian. in *rationali lib. 4.* Iuris Pontific. pag. 82. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 388.

2 Falsa nobis causa, &c.

Notatur ad hoc quod subreptitia erit dispensatio si tempore concessionis Pontificis, vel penitentiarij cause allegatæ vera non sint, quāuis tempore subsequenti vera existant: ita docent in presenti Host. *versus ingressu* Io. Andr. n. 3. Anton. n. 1. notab. 3. Abb. n. 4. Alex. de Neuo. n. 4. Prapof. n. 1. notab. 3. Rebuff. *rom. 2.* ad *leges Gallice titule respectu* in *pres. n. 56. tit. 14.* Pet. de Ledefina in *sum. p. 1. tract. de Matr. Matr. c. 27. post 7. concl. diff. 14.* Fr. Emman. in *sum. tom. 1. c. 238. n. 18.* Mascard. de *prob. c. 11.* n. 22. Gurf. *caxan. lib. 2. c. 15. n. 131.* & 132. Quos refert, & sequitur Sanch. de *Matrim. lib. 8. diff. 30. n. 4.*

- 3 Dissimulare poteris, &c.
- Notatur ad hoc quod tolerantia Papæ, & superioris inducit dispensationem, & actus validitatem, ut per Gonzal. ad *reg. 8. Canell. gl. 9. §. 2. n. 87.* Alex. Rauden.

de analogis cap. 39. n. 147. cum seqq. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comp. 19. n. 64. & per patientiam vel tolerantiam superiorum inducitur eorum consensus Hippol. cons. 146. n. 31. & cons. 107. n. 3. & 4.

- 5 Nec obstat tex. in cap. tam tam dudum sup. de prebend. ex quo constare videtur Principis dispensationem non inducere dispensationem. Quidam enim respondent aliud esse impunitate ac licito Principi tolerare, tunc enim non inducitur dispensatio iuxta d. cap. cum tam dudum aliud vero respondendo dicere toleramus, vel toleratur, tunc enim dispensat iuxta tex. in presenti, ita glos. & Ordinarij omnes hic, Silueft. verbo lex q. 6. ad finem Brunor. à Sole in locis commun. lit. M. verbo M. Attribuitur toleratur. Alij vero melius tenent quod in hoc tex. coniuges bona fide existimabant se legitime coniugatos esse, & ex veritatis detestatione timebatur graue scandalum; quapropter Pontifex tacendum, & dissimulandum esse dicit, illosq. in Matrimonio illo putatos, & inuincibili ignorantia excusatos permittendos esse: ita Cou. de spons. p. 2. c. 6. 9. 10. n. 15. Medina in codice de cons. tract. 2. de cons. amittenda iteranda, vers. corolarius sequitur ex dictis, Corub. in sum. q. 189. p. 1. Nauar. in c. si quis autem de p. n. disp. 7. n. 67. & q. ad n. 73. & cons. 9. n. 1. de tempor. ordinat. & cons. 42. de spons. in ant. Ferrer. in consuet. Castalon. glos. 6. n. 129. cum seqq. Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 38. n. 12. Güter. cod. tract. cap. 48. n. 1.

- 6 **Poteris.** Notatur ad hoc quod non conceditur Episcopo dispensare in Concil. generali ex magna causa nisi desit recursus ad Pontificem, ut per Henric. in sum. lib. 12. c. 3. m. 1. in commun. lit. G. vide tamen per citatos in meo tract. de off. & pot. Episc. p. 2. alle. 33. n. 26.
- 7 In glos. (à Sede Apostol.) Ibi (solus Papa, &c.) Notatur ad hoc quod solius Pontificis est dispensare in impedimentis solo iure Pontificio dirimentibus Matrimonium, ad quod plures refert DD. Sanch. d. lib. 2. disp. 6. n. 14. adde Nicol. Garz. de benef. p. 1. c. 5. n. 344. Armendar. in additionibus ad recopil. legum Nauar. lib. 1. tit. 18. l. 7. n. 28. & lib. 4. tit. 15. l. 1. n. 98. & seq. plures refero DD. Ego ipse d. p. 2. alle. 35. n. 1. vbi n. 3. cum seqq. cumulo aliquos casus, quibus potest Episcopus dispensare in impedimentis dirimentibus.
- 8 In ead. glos. Ibi (& non legatus) intellige quomodo alare sit ut per Cou. de spons. p. 2. cap. 6. n. 10. n. 11. Herr. in sum. lib. 12. c. 3. m. 1. Sanch. d. lib. 2. disp. 6. n. 15.
- 9 In glos. (Falsitas) Notatur ad hoc quod falsa causa vitiat peccilegium, & nullius valoris sunt ea, quæ ex falsa causa facta fuerint, Men. d. p. 1. c. 40. & seq. & dispensationis causa cessante cessat dispensatio, ut per Tiraq. in tr. consuet. causa p. 1. lit. D. n. 91.
- 10 Notatur etiam ad hoc quod minus est agendum favore liberorum quādo is qui deliquit, plures filios habet, ita Tiraq. de pen. temp. causa 26. n. 1.

SVM MARI VM.

1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.

2 Testes super consanguinitate deponentes debent gra-

das clara computatione distinguere.

- 3 Testes super consanguinitate deponentes tenentur efficacem causam & probabilem rationem dicti sui reddere.
- 4 Testes de auditu alieno an & quando probent consanguinitatem, remissive.

Cap. Tuam nos. VII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarell. Ioann. Andr. Holtien. Henric. Burr. Anch. Panorm. Praposit. Casal. in ann. Alex. de Neuo, Xim. Tolet. in concordantijs versique Iuris cum legibus Gessella par. 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 83. Alag. in compendio Iuris Canon. pag. 388. referunt ab Ant. August. collect. 4. Decretal. lib. 4. tit. 3. cap. 2.

- 2 **Distinguere gradus, &c.** Notatur ad hoc quod testes super consanguinitate deponentes debent gradus clara computatione distinguere, ut per Tiraq. de retractu tit. 1. glos. 16. n. 1. 6. & 7. Farin. in pract. crim. p. 2. q. 69. n. 17. tenentur enim efficacem causam, & probabilem rationem dicti sui reddere in consanguinitatis probatione. Belac. to. 2. com. opin. lib. 4. tit. 47. n. 100. Ioseph. Lindou. to. 3. tit. de probat. concl. unica, vers. inferius 123. Masc. concl. 69. & concl. 410. n. 22. & concl. 1396. n. 25. Men. cons. 321. n. 6. cum seqq. Far. d. p. 2. q. 70. n. 88.

- 3 **Testimoniū perhibeat de auditu.** An & quando testes de auditu alieno probent consanguinitatem, & affirmare Vide Faba Pac. de probat. lib. 1. cap. 9. n. 43. Surd. de res. 145. Mascard. concl. 104. n. 19. Farin. d. q. 69. n. 103. cum seqq.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Leges humana mutari possunt.
- 3 Matrimonio inter consanguineos olim fuit interdictum usque ad septimum gradum, hodie vero usque ad quartum.
- 4 Affinitas orta ex copula licita diuinit Matrimonium usque ad quartum gradum etiam attente Concil. Trid.
- 5 Affinitas orta ex copula illicita non extenditur ultra secundum gradum.
- 6 Matrimonij prohibitio & irritatio inter ascendentes & descendentes iure natura indelicta ad quem gradum protrahatur remissive.
- 7 Matrimonium invalidum ob impedimentum diuinit impetrata alius dispensatione non reuocatur nisi accedat noui Matrimonij consensus.
- 8 Pij legitimauntur, qui nascuntur ex Matrimonio nullo licet contracto inter consanguineos si obstat dispensatio ad validandum Matrimonium, & legitimauntur mandati prelo, quamuis non potuerint efficiam fortiter propter superuenientem mortem alterius ex coniugibus.
- 9 Prescriptio nulla currit contra Matrimonium.

Cap. Non debet. VIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Io. Andr. Holt. Henric. Burr. Anch. Panorm. Prap. Alex. de Neuo, Xim. Tolet. in consuet. versique

G ii) Iuris

Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viu. in rationali lib. 4. l. 1. Pontif. pag. 83. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 589. refertur ab Ant. Auguit. collect. 4. Decretal. lib. 4. tit. 3. cap. 3. & est in Concilio generali Lateranen. sub Alex. 111. cap. 50.

3 Statuta quandoque variantur humana.

Notatur ad hoc quod leges humane mutari possunt, ut per Martinum lib. 1. dialog. 14. Tiraq. de retracit. tit. 1. §. 9. gloss. 2. nu. 51. Couar. in cap. alma mater p. 2. in prin. num. 2. Cassan. in consuetudinibus Bar. rub. 3. §. 2. in fid. nu. 1. pag. 97. Perez. ad tit. 3. lib. 2. Ordinan. pag. 199. Lancelott. Conrad in templo omnium tit. lib. 2. cap. 2. §. 6. vers. 3. Greg. l. 11. Verbo mudat tit. 3. par. 3. Sijr. in claus. regia lib. 3. cap. 3. n. 7. & cap. 10. n. 13. Bobadil. in sua polie. lib. 2. cap. 5. nu. 9.

3 Quorum consanguinitatis, & affinitatis gradum, &c.

Olim Ecclesia coniugium interdixit vique ad septimum consanguinitatis gradum, ut constat ex cap. 1. & cap. nullo 35. q. 3. & cap. ad sedem 35. q. 5. cum similibus. Postmodum autem hoc inane. 111. in Concilio Lateranen. de quo in hoc text. restricti sunt gradus consanguinitatis vique ad quartum, & docent Sanchi. de Matrim. lib. 7. disp. 53. nu. 1. Basil. Ponc. de imped. Matrim. cap. 38. §. 2. vers. praterea, Bonac. de Matrim. q. 3. punct. 5. §. 1. m. 7. cum seqq. quæ restrictio intelligenda est non solum in collateralium linea, sed etiam in recta, ascendenti, & descendenti, itaut quicumque consanguinei ultra quartum gradum possint Matrimonio iungi, ita Sanchi. d. lib. 7. disp. 51. nu. 22.

4 Quæstio est vtrum hodie affinitas orta ex copula licita dirimat Matrimonium vique ad quartum gradum pro ut disponit text. in presenti? in quo dubio illa est communis Doctorum resolutio Concil. Trid. sess. 24. de reform. Matrimon. cap. 4. restringere tantum affinitatem ex formatione contraham, aliam vero, quæ procedit ex copula licita, cum sit omnia à noua dispositione Concilij in d. cap. 4. intelligi secundum usus antiquius, de quo in hoc text. Quare affinitatem ex copula licita ortam etiam hodie post Concil. Triden. dirimere vique ad quartum gradum, ac persequens in ea vigere dispositionem huius text. tenet Nauar. in manual. 2. 3. nu. 43. Vinn. in candel. air. tit. de Sacram. par. 3. Verbo de Matrimon. n. 295. Philarch. de officio Sacerdot. tom. 1. p. 2. lib. 2. cap. 12. vers. consanguinitatis, lat. int. si quis à liberis sui princip. num. 90. ff. de lib. agnosc. Emman. ad in summa verbo Matrimonium tit. de imped. Matrim. num. 13. Perez. l. 5. col. 3. tit. 15. lib. 8. ordinam. Llam. par. 3. m. 1. b. d. curatorem cap. 8. §. 19. Tolet. in sum. lib. 7. cap. 11. nu. 4. Azcu. 4. 7. nu. 9. tit. 30. lib. 3. d. d. recop. Valere. p. 4. disp. 10. q. 3. punct. 3. Verbo de

imped. affinitatis, Fr. Emman. tom. 1. sum. c. 228. nu. 4. Hentiq. lib. 12. cap. 10. nu. 1. lit. H, Rebell. de oblig. Insuper per. 2. lib. 3. q. 15. num. 6. Sanchi. de Matrim. lib. 7. disp. 67. nu. 3. Gutier. cod. tract. cap. 99. nu. 14. Bonac. cod. tract. q. 3. punct. 12. nu. 6.

5 Hæc de affinitate orta ex copula licita, quoad illam vero, quæ ex fornicaria & illicita oritur iam hodie per dictum Concilij decretum in d. c. 4. dicendum, est vitra secundum gradum non extendi, ut aduertunt Sanchi. d. disp. 67. n. 4. Basil. Ponc. de imped. Matrim. cap. 38. §. 1. vers. deinde. Gutier. d. cap. 99. nu. 13. Bonac. d. puncto 12. num. 16. Armandar. in addit. ad recapitulum legum Nauarra lib. 4. tit. 15. l. 1. de Matrim. in declarat. nu. 92. Farin. in pract. crim. p. 5. q. 149. nu. 116. & declarant Pius V. in suo Motu proprio incip. Ad Romanum. Itaut iam hodie si quis rem habeat cum affine ex fornicatione in tertio, vel quarto gradu, non tenebitur in foro conscientie huiusmodi circumstantia meminisse, quia cum illa iuxta supra dicta hodie ad incestum non spectet, nec aliam specialem deformitatem habere possit, ut constat, non est cur de ipsa mentio fiat, tenent Ledesma de Matrim. q. 55. ar. 3. dub. 5. Fr. Emman. in sum. tom. 2. cap. 206. nu. 2. concl. 2. Sanchi. d. disp. 67. nu. 8. Vnde inferri potest resolutio ad illud dubium, admodum vtile, & necessarium, à nullo autem ex his, quos videte licuit, tactum, seu agitarum, vtrum scilicet impedimentum affinitatis proueniens ex Matrimonio consummato, quod tamen ex aliquo capite nullum exitit, ad secundum gradum hodie sit restrictum? in quo pars affirmatiua ex eo videtur comprobari quod supra posita Matrimonij nullitate verum est copulam inter contrahentes habitam fornicariam extitisse, sed affinitas ex fornicatione secundum gradum non egreditur iuxta Triden. Concil. ac Sij V. declarationem, ergo idem dicendum est de ea, quæ ratione Matrimonij ita inualidi habita est. Iuxta: quia affinitas resultans ex quacunque copula, quæ coniugalis non sit secundo gradu terminatur. Tolet. in instr. Sacerdot. lib. 7. cap. 11. d. nu. 4. Gutier. canon. lib. 1. cap. 23. n. 3. sed copula habita inter tales coniugalis non est, ut resoluit Molin. de iustit. tract. 2. disp. 432. col. 3. vers. & quidem Gam. Lusit. decis. 89. inde inferentes ratione prædictæ copulæ inter nulliter contrahentes habitæ etiam bona fide iniquæ bona propria communicari, ergo similiter affinitas ex huiusmodi copula orta secundum gradum excedere non debet. Verum licet hæc sententia improbabilis non sit, contrariam tamen amplecti non dubitarem ex eo quod mihi perhæsum habeam per sacrum Concil. minime esse restrictam affinitatem remanentem ex copula habita sub vmbra seu figura Matrimonij etiā inualidi. Vnde ita sentiam illud mouet, quia scilicet Concil. Triden. restrictit affinitatem ex fornicatione ex ea ratione, quia cum illa clam perpetraretur iuxta illud, qui male agit, odit lu-

et consequenter impedimentum ex eadem proveniens occultum erat ex quo multoties eveniebat, ut plures eo irritati Matrimonium inter se contraherent, nec ab Ecclesia separari possint, quia eorum impedimentum probari non poterat, & ita in perpetuo incestum cum maximo animarum periculo peristerant, ut agnoscunt superacritati: Vnde cum respectu copulæ habitæ irritum Matrimonium etiam invalidum contractu cesset prædictum periculum, eo quod impedimentum ex ipsa permanent notorium est, sicut quodcumque aliud ex maritali copula sit consequens digendum tale impedimentum per Concilium restrictum extitisse, iuxta reg. tex. in l. pen. vers. de non dubitatis ff. de ritu nupt. quam late exornat Cald. Pereira de potestate eligendi cap. 1. nu. 27. Cui etiam sententiæ illud maxime suffragatur quod non debet esse melioris conditionis hi, qui invalidum contraxerunt lege repugnante, quam illi, qui valide & ipsa lege approbante iux. reg. tex. in cap. cum qui 18. de prebend. in 6. l. nam estis serui ff. quod in ant. clam. sed illi, qui licite & valide Matrimonium inierunt, non possunt etiam hodie obstante sibi affinitatis impedimento coniungi cum confanguineis alterius coniugis in tertio, vel in quarto gradu iuxta tex. in præsentis, ergo similiter & hi, qui invalido, & de facto matrimonialiter sunt coniuncti non potuerunt intra eodem gradus nuptias inire, ne aliis melioris conditionis existerent, quam prudenter delinquentes quam innocentes contra prædicta lura, & singula citata à glof. verbo existat in d. cap. cum qui, ex quibus huic sententiæ magis adhaereo, cuius tamen censuram iudicio cuiuslibet melius sententis omitto.

6 Verum autem prohibitio & irritatio Matrimonii inter ascendentes & descendentes Naturæ inducta protrahatur ad quemcumque gradum in infinitum, an verò ad solum primum, & verum iure Ecclesiastico non excedat quartum iuxta tex. in præsentis differunt Doctores in præsentis, ut per Couar. de sponsalib. par. 2. cap. 6. §. 10. nu. 4. Greg. l. 4. verbo nunc tit. 6. par. 1. Humad. l. 2. glof. 2. nu. 24. tit. 1. par. 1. Toléz. lib. 9. sum. cap. 3. in fine, Petr. de Ledefina de Matrim. q. 54. art. 3. diff. 2. cons. 2. Caiet. in intro. cap. ad litteras 30. q. 2. §. 4. q. 132. nu. 358. Brenet. de sponsal. consil. 23. nu. 4. Valq. 1. 2. q. 74. art. 2. diff. 112. nu. 2. Menoch. casu 302. nu. 4. & seqq. Matien. in rub. in l. glof. 2. nu. 176. lib. 3. nova recop. Henric. in sum. d. cap. 9. nu. 3. Reginald. in præsent. lib. 3. nu. 119. Rebello. d. lib. 3. q. 3. n. 12. Agli de Sarrac. tit. 2. diff. 12. dub. 1. nu. 16. Bonacino. d. q. 3. par. 5. §. 2. nu. 8.

7 In glof. (De cetero) Notatur ad hoc quod ad ratificandum Matrimonium invalidum ob impedimentum dirimens impetrata impedimenti dispensatione hoc Matrimonium non recomalefcit, nisi novus utriusque consensus accedat, quoniam cum prior consensus fuerat omnino ex par-

te utriusque invalidus, eo quod super illegitimam, & inhabilem materiam ceciderit, denuo utroque renouandus est, ut per Petr. de Ledefina de Matrim. q. 45. art. 3. dubio ultimo, Arag. 2. 2. q. 3. art. 6. consil. 3. Couar. de sponsalib. par. 2. cap. 4. in initio nu. 5. Greg. l. 5. Verbo, le plaiguiet se, in fin. tit. 2. par. 4. Nauar. in manu. cap. 22. nu. 47. & 80. & in cap. si quis autem de Peniten. diff. 7. num. 70. & conf. 12. sub tit. de sponsal. Fr. Eman. in sum. com. l. cap. 320. nu. 2. Perez l. 1. vers. ex quibus respondendum erit. tit. 1. lib. 5. Ordin. pag. 18. Sarmien. select. lib. 6. cap. 17. in fin. Henric. lib. 12. cap. 1. nu. 7. Matien. in rub. d. tit. 1. glof. 1. nu. 66. Sanch. de Matrim. lib. 2. diff. 35. nu. 2. Cutier. eodem tract. cap. 47. nu. 3. Legitimantur tamen filii, qui sunt nati ex Matrimonio nulliter contracto inter coniunctos in quarto gradu confanguinitatis, vel affinitatis, & postea obtemperata fuit dispensatio ad validandum huiusmodi Matrimonium, & ad legitimandam prolem, quæ dispensatio licet quoad Matrimonium non poterit habere effectum propter superuenientiam mortis alicuius ex parentibus, valuit tamen & potuit executioni mandari gratia quoad legitimandam prolem etiam in praedictum venientium ab incestu: ita Ancharch. conf. 409. Pate. decif. 483. nu. 3. lib. 2. Rota decif. 207. nu. 2. par. 1. divers. Gonzal. ad regul. 8. Cancel. glof. 5. §. 9. nu. 57. refert & sequitur Bellot. dissolut. clerical. p. 1. tit. de disciplina clerici. §. 3. nu. 21. Scraphin. decif. 1121.

8 In glof. (Nulla longinquitare) ibi (Et ita nulla præscriptio currit contra Matrimonium) vide Balb. de præscrip. parte 1. sexta princip. num. 3. vers. quæritur casus, Boet. decif. 264. nu. 17. col. 1.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Confanguinei duo inaequaliter distantes à hypite si alter distet ultra quartum gradum possunt Matrimonium copulari.
- 3 Affines confanguinitatis, & affinitatis qui Doctores declarant, referuntur.
- 4 Computatio graduum in materia Matrimoniali tam in iure Ecclesiastico quam seculari, secundum Ius Canonico est facienda, quoad temporalia secundum Ius Civile.

Cap. Vir qui. I X. fin. Greg. ix.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. In Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. And. Host. Henric. Butr. Anchor. Panorm. Prepos. Alexand. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castelle per. 3. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontific. pag. 85. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 359.

Probat hic tex. quod duo confanguinei inaequaliter distantes à hypite, si alter distet ultra quartum gradum, alter vero intra illum possunt

possunt Matrimonium copulari ita Sanch. de *Matrim.* lib. 7. disp. 53. nn. 4. ubi nn. 5. reprobatur limitationem eorum, qui temperant hanc principalem resolutionem, nisi alter eorum distet à sypite in primo gradu, ita ut minime validum sit Matrimonium inter ipsum, & alium distantem ab eodem sypite in quinto, vel alto vteriori gradu, contra quam limitationem insurgit idem Sanch. pluribus pro sua parte citatis Doctoribus, ut apud eundem videri potest.

3 Hic erat locus arboris consanguinitatis, & affinitatis, quia tamen de eius declaratione DD. diffusè tractarunt, in computatione graduum regulas constitutendo, qui eas videre cupit consulari Siluest. verbo *Matrimonium* 8. q. 7. Valer. Regim. in *praxi fore pœnitent.* lib. 31. n. 141. Henric. lib. 12. cap. 9. Sanch. d. lib. 5. dispnt. 50. Aegid. de *Sacram.* tom. 2. dispnt. 32. dub. 1. Gutier. de *Matrim.* cap. 98. Bonac. cod. tract. q. 3. puncto 5. nn. 6. Basil. Ponc. de *imped.* *Matrim.* cap. 37. §. 1. & tetigi de officio, & potestate Episcopi par. 3. alleg. 51. nn. 158. dum segg.

4 Illud vero aduertendum duxi gradus computationem esse faciendam secundum Ius Canonicum in materia Matrimoniali, tã in foro Ecclesiastico, quàm seculari, quia circa hanc Ius Civile disponere nequit, at vero quoad alios contrahens, & reliqua ciuilia Iuris Cæsarei computatio est retinenda, cum illa nec de Iure quoad temporaria, nec de facto reprobata sit ab Alexan. II. in cap. ad sedem 35. q. 5. vide tamen Couar. de *consensu* par. 2. cap. 6. §. 1. cap. 8. Viem. tom. 2. com. opin. lib. 6. tit. 8. nn. 75. Contra in *memoria* verb. *Graduum*, Gieg. l. 3. verbo *heredat* tit. 6. par. 4. Sard. conf. 5. nn. 20. Rebuff. in *praxi* super reg. *Cancellaria* Innoc. VI l. circa dispensationes in gradibus prohibitis, gloss. 2. Efcob. de *ratiocin.* comput. 23. nn. 2. & 3. Valasc. *consult.* 159. nn. 3. Sanch. d. dispnt. 50. nn. 8. Steph. Grat. *discept. forenses* 77. nn. 1. cum segg.

Matrim. cap. 32. §. 4. *vers.* 1. plures refert Sanch. de *Matrim.* lib. 7. dispnt. 94. nn. 5.

De Maleficiatis vide Martin. delirio *disquisitionum magicarum* lib. 3. p. 1. q. 4. sect. 8. Henric. d. cap. 7. nn. 2. Basil. Ponc. d. cap. 32. §. 5. Sanch. d. lib. 7. dispnt. 94. cum segg. Gutier. de *Matrim.* cap. 113. Bonac. cod. tract. q. 3. puncto 13. nn. 9. cum segg.

De impotentia coeundi vide Henric. d. cap. 7. nn. 1. Menoch. de *arbitrar.* caso 519. Mascard. de *probat.* concl. 211. & 816. & 888. Sanch. d. lib. 7. dispnt. 92. cum sequentibus Gutier. d. tract. cap. 112. Aegid. de *Sacram.* & *consensu* tom. 2. dispnt. 32. dub. 7. Basil. Ponc. d. tract. cap. 31. & 32. Bonac. d. punct. 13. à princ.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Conciliatio huius tex. & cap. laudabilem inf. huius tit. ubi tractatur ostenditur.
- 3 Mulier quæ tempore Matrimonij virgo erat, & statim proclamat viri impotentiam, audienda est, quævis ipse vir impotentiam negat.
- 4 Matrimonium iam contractum dissoluitur propter impotentiam coeundi.
- 5 Vxor viro parere debet.
- 6 Accusatio illius redditur suspecta quando multum stetit ad accusandum.
- 7 Dolus presumitur ex tarditate.
- 8 Mulier quando fatetur impedimentum, & vir negat, & Matrimonium initio nubi illa proclamans non est audienda antrorsum Matrimonium.
- 9 Malef. y ratione separato Matrimonio conceditur virgini coniugij licentia ad aliud transigendum, & eo inito non est prius testandum.
- 10 Vicarius Episcopi de causis Matrimonialibus cognoscere potest.

Cap. Accepisti. I.

De frigidis, & maleficiatis,
& impotentia coeundi.

Tit. XV.

Vper hanc rubr. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anchor. Butr. Panorm. Prapof. Alexand. de Neuo, Durand. in *breuiar. aut.* *Iuris Canon.* & in *spec. Iur.* sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchina. in *contin. ritulorum Decretal.* Io. de Londris in *breuiar. sanctorum Canonum*, Petrus de Rauenna in *compend. Iur. Canon.* Martin. Melsart. in *epist. Decret.* Dan. Venator. in *analysi methodica Iuris Pontif.* Goffred. & Hostiens. in *sum. baronis* tit. Alexan. Cassan. & Anastas. Germon. in *paratis ad quinq. lib. Decretal.* De Frigidis vide Henric. in *sum. lib. 12. cap. 7. nn. 5. & 6.* Matienf. ad rubr. tit. 2. gloss. 1. nn. 201. lib. 5. nona recopil. Basil. Ponc. de *impedimentis*

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collat. Zabarel. Io. Andr. Host. Henric. Butr. Anchor. Panor. Prapof. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in *concordantijs* variisque Iuris cum legibus Castelle p. 11. & 2. Vinnia. in *rationali* lib. 4. Iur. Pontif. pag. 88. Alagona in *compendio Iuris Canon.* pag. 590. desumitur ex Burchardo lib. 19. *Decretor.* cap. 5. tit. de *disidio coniugij* *vers.* *accepisti* & refertur ab Anton. August. *caus.* 1. *Decretal.* lib. 4. tit. 16. cap. 1.

2 Circa intellectum huius tex. quatenus probat viro post mensum, aut trimestre, aut annum ab inito Matrimonio fatenti propriam frigiditatem, & uxoreq. eandem affirmante, si ea per verum iudicium probari valeat statim dissolui posse Matrimonium, & conciliationem alterius in cap. *laudabilem* inf. hoc tit. requirunt esse expectandum triennium vbi clare non constat de frigiditate dicam commodius ad d. c. *laudabilem*.

3 Si aut statim in ipsa nouit de c.

• Nota-

S V M M A R I V M .

Notatur ad hoc quod mulier, quæ tempore Matrimonij virgo erat, & statim proclamat viri impotentiam, nempe post mensem, aut bimestre, audienda est, quamvis viri impotentiam neget, & si ea probetur per rectum iudicium, dissolvitur Matrimonium. Ita Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 109. n. 16. cum seqq. ubi au. 18. refert hoc non procedere quando mulier initio Matrimonij proclamans erat tempore contractus corrupta, quia tunc audienda non est, licet intra octo dies proclamet, nisi vir concuatur impotens per aspectum.

4 **Separari potestis.** Notatur ad hoc quod propter impotentiam coeundi dirimatur iam contractus dissolvitur, vt per Farin. in pract. crimin. lib. 5. q. 143. num. 6. Bonac. de Matrim. q. 3. par. 13. au. 12.

5 **Eo quod caput es mulieris.** Notatur ad hoc quod vxor viro parere debet, vt per Tirag. l. 2. consensuali glos. 1. par. 1. au. 31. ubi etiam refert ideo prohibitum esse ne mulieres comam amputarent vt mariti quicumque in eis inuenient vnde possent vxores trahere, & ligare, Couar. de spons. par. 2. cap. 7. au. 4. D. Barbosa in l. maritus au. 95. ff. sol. Matrim.

6 **Quia si proclamare valuit, cur tandem tacuit?** Hinc nota quod si accusator multum stetit ad accusandum tunc eius accusatio redditur suspecta, vt per Hippol. conf. 82. au. 47. & conf. 112. au. 8. & 9. & conf. 117. n. 41. Flores ad Gamam 7 decr. 243. Nam ex tarditate dolus presumitur vt per hunc tex. dicit Farin. in pract. crimin. p. 1. q. 46. au. 103.

8 **Ille autem si prior, &c.** Notatur ad hoc quod quando mulier fatetur impedimentum, & vir negat, nec illa Matrimonij initio proclamavit, minime audienda est proclamans aduerfus Matrimonium, sed eius petitio reiicienda est, ac si des habenda viro fatenti se consummasse Matrimonium, vt per Sanch. d. disp. 109. au. 3. cum seqq. Basil. Ponc. de impedimentis Matrim. cap. 2. q. 6. & ref. Notum.

9 **In glos. [Reparare.]** Notatur ad hoc quod separato Matrimonio ratione maleficij conceditur vtrique coniugi licentia ad aliud transuendum, l. 1. §. 5. de in fin. tit. 8. par. 4. Petr. de Ledesma de Matrim. q. 58. art. 3. paulo ante primum dubium, Vega tom. 2. sum. cap. 34. casu 108. Henriq. in sum. lib. 12. cap. 8. num. 2. Sanch. d. lib. 7. disp. 99. au. 23.

10 **In glos. [Missum.]** Notatur ad hoc quod Vicarius Episcopum de causis Matrimonialibus cognoscere potest: ita Sbroz. de officio Vicary lib. 2. q. 44. in fine, Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 29. au. 18. & alij citati per me de officio & potestate Episc. par. 2. alleg.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Impotentia coeundi dirimit Matrimonium.
- 3 Potentia generandi in dubio presumitur, & qui allegat contrarium debet probare.
- 4 Eunuchi, qui sana & integra habent virilia si altero carent testiculo apti sunt ad Matrimonium.
- 5 Hermaphroditi quando & quo sexu Matrimonium contrahere possint ostenditur.
- 6 Senes decepti an sint apti ad contrahendum Matrimonium ostenditur.
- 7 Generandi potentia secundum Iuris presumptionem terminatur in homine in auro 60.
- 8 Generandi terminus ultimus in faciemus est annus 30.

Cap. Quod sedem. II. Alex. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. lo. Andr. Hoff. Henr. Butr. Anch. Panorm. Prapoli Cened. collect. 38. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordant. vtriusq. Iuris cum legibus Castille par. 1. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 91. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 590. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 16. cap. 3. & est post Conc. Lateran. sub Alex. III. par. 30. c. 26.
- 2 Probat hic tex. impotentiam coeundi dirimere Matrimonium, quod DD. infra citandi extendunt, vt etiam lure naturæ impotentia dirimat Matrimonium, ex ea scilicet ratione, quia ad valorem Matrimonij requiritur vt coniuges vna caro fieri possint (duo enim dicuntur in carne vna) sed cum impotentia perpetua non possint fieri vna caro, ergo non est validum Matrimonium cum impotentia perpetua, ita Petr. de Ledesma de Matrim. q. 58. art. 1. dub. 7. circa solatium ad septimum principale concl. 1. Valent. p. 4. disp. 10. q. 3. par. 3. tit. de temp. & ref. combat autem, Spin. in speculo iustit. glos. 15. princip. au. 96. Aloyf. Ricci. in collect. decr. par. 2. collect. 284. Viui. Neapol. decr. 272. Gutier. canon. lib. 1. c. 16. n. 12. Nauar. conf. 39. n. 1. sub tit. de spons. & conf. 3. au. 5. & 10. sub hoc tit. in eaq. D. Barbosa in l. 1. ff. sol. Matrim. p. 1. n. 90. & seq. Henriq. in sum. lib. 12. cap. 7. au. 5. Basil. Ponc. de imped. Matrim. cap. 3. §. 2. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 99. Gutier. cod. tract. cap. 118. à prim. Bonac. consensu q. 3. par. 1. §. 12. au. 12. Aegid. de Sacram. & conf. tom. 2. disp. 31. dub. 7. au. 7. Naler. Reginal. in prout fecit par. lib. 31. n. 99. Et in dubio potentia generandi presumitur, & qui allegat contrarium debet probare ex Sanch. decr. 83. au. 3. Truij. Venetiz decr. 29. quem refert Aloyf. Racc. d. collect. 284. in fine.

4 **Sic qui impotentes sunt.** Eunuchi, qui sana, & integra habet virilia, si altero carent testiculo apti sunt ad Matrimonium, quia verum semen, idoneum generationi emittunt, testiculus enim ille potest ministerium generationi necessarium exercere ita Petr. Greg. synagm. Iuris lib. 7. c. 2. au. 18.

18. Sanch. d. lib. 7. diff. 92. m. 14. Si tamen utroq. testiculo orbati sunt Matrimonij sicut incapaces, quia verum semen emittere non possunt, vt declarat Sixtus V. in quodam Motu proprio incipien. Venerabilis frater de anno 1587 quem referunt Petr. de Ledefma d. q. 58. art. 1. dub. 3. circa solutorem ad 3. principale, Gregor. l. 6. verbo *castrado tit. 2. part. 4. Gutier. d. cap. 16. cap. 16. sub n. 18. Steph. Quarant. in sum. Bullary verbo Matrimonij impedimenta, in fin. & resoluunt Franc. Marc. Delphin. decis. 677. num. 6. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 235. concl. 2. n. 2. Viual. in candelab. an. p. 1. tit. de Matrim. n. 237. Henric. d. lib. 11. cap. 10. n. ultimo, & lib. 12. cap. 8. n. 1. praxis Episcop. p. 2. verbo Matrimonium, Azo. in sit. moral. p. 1. lib. 2. cap. 9. in fin. Sanch. d. diff. 92. n. 17. cum seqq. Gutier. d. cap. 112. n. 11.*

5 Hermaphroditus, in quo praevalet vnus sexus, inualide contrahit Matrimonium iuxta sexum inferiorem: in illo vero casu in quo sexus est aequalis, & neuter praeualet, potest hermaphroditus eligere quem sexum ipse voluerit, & secundum illum contrahere Matrimonium; vide Henric. in sum. lib. 14. cap. 8. n. 6. Vgolin. de irregularit. cap. 48. §. 1. n. 3. Sanch. d. lib. 7. diff. 106. Aegid. d. diff. 31. dub. 7. n. 89. Gutier. de Matrim. cap. 119. Bonac. d. pun. 13. n. 26. & 27.

6 Senes adeo decrepiti, & exhausti, vt omnino impotentes sint ad copulam habendam, nec iudicio medicorum iuuari arte possunt, incapaces sunt Matrimonij; vide tamen Gaet. in repet. cap. ad limina 30. q. 1. §. 4. q. 220. n. 521. Couar. de spons. p. 2. cap. 8. §. 2. n. 10. Voss. q. Greg. l. 1. in fine tit. 8. part. 4. Viual. d. tit. de Matrim. n. 238. Petr. de Ledefma d. q. 58. art. 2. dub. 4. circa solutorem ad quartum in fin. Matien. in rub. tit. 1. gloss. 2. m. 191. lib. 5. nona recopil. Pineda in nota Dni Io. Baptiste lib. 1. art. 1. cap. 6. pag. 85. D. Barbosa in l. 1. ff. sol. matr. p. 1. n. 94. Nauar. conf. 39. n. 15. & 18. sub tit. de spons. in antiq. & conf. 4. n. 15. & 18. sub tit. de dispensat. impub. in nouis Henric. lib. 12. cap. 7. n. 3. in commento lit. X. Sanch. d. diff. 92. n. 20. cum seqq. Gutier. d. cap. 112. n. 12. cum seqq. Bonac. d. pun. 13. n. 18. plures ex antiquioribus refert Cened. ad Decretal. collect. 38. n. 1.

7 Curiose Surd. decis. 83. n. 9. dicit quod generandi potentia secundum Iuris praesumptionem terminatur in homine in anno sexagesimo. & n. 19. quod filius praesumitur adulteri quando maritus est adeo senex, vel infirmus, ut nemo enim naturali generandi itatu sexagesimus annus est iam communiter viris terminus generandi, & si contrarium contingat accidenti potius, quam naturae tribuendum est, gl. verbo sexagenaria in l. si pater familiaris §. 7. ff. de adoption. Menoch. de arbit. casu 89. n. 58. & de praesump. lib. 6. praesump. 49. n. 29. Mascard. de prob. concl. 152. n. 6. Sanch. d. lib. 7. disp. 30. n. 16. prope finem.

8 In foeminis vltimus gignendi terminus est annus quinquagesimus, ita vt mirabile, & rarum in

haec aetate gignere appellat rex. in l. si maior. 12. C. de legitimis hered. vide Tirac. l. 8. consubiali gloss. 1. p. 6. n. 12. Vezin. tom. 2. commun. opti lib. 8. tit. 30. de adop. n. 6. Menoch. de praesump. lib. 5. praesump. 24. n. 4. cum seqq. & lib. 6. praesump. 42. n. 29. & praesump. 53. n. 17. C. Ald. Pereira de potestate diligendo cap. 4. n. 6. Sanch. d. diff. 32. n. 16. in fine, Pineda d. cap. 6.

9 An separato Matrimonio ob impotentia copulae sine restituenda localia? affirm. Caualecan. decis. 18. quem refert Aloyf. Ricc. d. collect. 284.

SVM M A R I V M.

2 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.

3 Impotentia perpetua superueniens Matrimonio non consummato illud non dirimit.

Cap. Ex litteris. III.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarelli. Io. Andr. Host. Henric. Buer. Anch. Panor. Praepos. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantijs Versusque Iuris cum legibus Castellae p. 1. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 92. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 591. refertur ab Anton. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 9. c. 1.

2 Tam grauem infirmitatem contraxit, &c. Ego impotentia perpetua superueniens Matrimonio nondum consummato illud dirimit, vt per Gratian. in sum. ad fin. 33. q. 1. Alberic. in suo dictionar. lit. I. verbo impedimentum 15. Iacob. Sprenger in maleo masculu. p. 1. q. 8. ad fin. Alex. Carrer. de spons. lib. 5. cap. 18. Ceterum verissima sententia est Matrimonium ratum non dirimi per quancunque impotentia superuenientem, vt docet Greg. l. 4. verbo non se de faze tit. 8. part. 4. Viual. in candelab. p. 1. de Sacram. tit. de Matrim. n. 206. Gaeta in repet. cap. ad limina 30. q. 1. §. 4. q. 38. n. 329. & q. 234. n. 537. Petr. de Ledefma de Matrim. q. 58. artic. 2. in dubio circa solutionem ad sextum, Tolet. in instrum. sacerdot. lib. 7. c. 1. n. 4. Matien. in rub. tit. 1. gloss. 1. n. 192. lib. 5. nona recopil. Henric. in sum. lib. 11. cap. 16. n. 7. & lib. 12. cap. 8. n. 3. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 102. n. 3. vbi n. 4. in fine respondet cum gloss. hic verbo contraxit, tex. in praesenti loqui quando impotentia praecessit Matrimonium, vt constat ex illis verbis, si vitium illud mulier a natura contraxit.

SVM M A R I V M.

1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.

2 Impotentia perpetua trique coniugi nota dirimit Matrimonium.

3 Declarantur verba tex. ibi, vt quae tanquam, &c.

Cap. Consultationi. IV. *Luc. ij.*

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioann. Andr. Host. Henr. Butr. Anch. Panor. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs *Trinysq; Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 92. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 591. refertur ab Ant. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 9. c. 2.*

Quod licet incredibile videatur, &c. Notatur ad hoc quod impotentia perpetua utrique cōiugij nota dirimit Matrimonium: nam tex. in presenti loquitur manifestè de contrahente scienter cum arctia, ut air hic Innoc. n. *inuo*, & constat ex contextu quare per hunc textum ita tenet hic Butr. n. 2. Panor. n. 2. Alex. de Neuo n. 2. & 3. Prapof. in 1. *aposte.* 3. Greg. 11. verbo *marito tit. 9. partit. 4. Petr. de Ledefina de Matr. q. 58. art. 1. in diffinal. prin. Vega in 1. *sum. cap. 34. casu 113. Gaeta in repet. cap. ad limina 10. q. 1. b. 4. q. 228. n. 531. Valent. 4. p. diff. 10. q. 3. Vbi de impotentia ref. ex quo fundamento, Nau. in man. cap. 22. n. 60. & conf. 3. n. 3. sub hoc tit. in nouis Tolet. lib. 7. *sum. cap. 12. n. ultimo, Fr. Emman. in sum. to. 1. cap. 235. n. 1. Hérig. in sum. lib. 11. cap. 10. in commento prope fin. & lib. 12. cap. 8. n. 1. Matien. in rub. tit. 1. *glos. 1. n. 196. lib. 5. noua recapit. D. Barbosa in 1. *ff. sol. Matrim. p. 1. n. 92. Sanch. de Matrim. lib. 7. diff. 97. n. 2. Basil. Ponc. de imped. Matrim. cap. 12. b. 5. in princ.* plures ex antiquioribus refert Cened. ad Decretal. collect. 38. n. 2.****

Ut quas tanquam uxores habere non possunt, habeant ut sorores.

Phrasis hæc Pontificum multos fessellit cum existimauerint significare Matrimonia rescindi, tantumq; relinqui cōiunctionem aliquam, & cohabitationem ciuilem. Caterum ignorantia antiquitatis lapsi sunt, hac enim formula tantum significatur coniuges illos non daturus operamq; adibus, quos licitos efficit maritale consortium inter eos, qui obeundo munerit potentes sunt, sed casti victores, ac cum forere verferentur manente tamen vinculo coniugij. Id imprimis satis liquido constat ex tex. in *cap. requisit. 33. q. 1.* quod ex Epistola Gregorij ad Episcopos. *Ranemate* scripta desumptum est cum dicat; si nolit eam habere quasi sororem retinaculum coniugij rescindendum esse. Ergo ut sororem habere non est sublat. Matrimonij vinculo in eadem domo simul habitare, & caste viuere, aliàs non esset rescindendum vilius retinaculum coniugij. Sed & huius phrasis sensum esse quem diximus, confirmatur amplius ex Hieronymi Epistola ad Rusticum, qua dicit, narravit mihi vxor quondam tua nunc soror atque consenua, quod iuxta præceptum Apostoli abstineritis vos ex consensu ab opere nuptiarum, ut vacaretis ora-

tionis &c. pluresq; alias auctoritates ad hoc comprobandū adducit Basil. Pōc. d. 3. 5. *ref. sed fessellit.*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Concili autem tex. in presenti & cap. sup. hoc tit.
- 3 Impotentia illa censetur perpetua, quia nulla arte humana absque corporali periculo remoueri potest.
- 4 Matrimonium initum cum ita impotenti aut arctia ut tali defectu absque miraculo subueniri non possit, est tanquam irritum dissolendum.
- 5 Miraculose fieri dicitur id quod sit modo extraordinario, & consueto.
- 6 Matrimonij ratione frigiditatis viri dissolutum infamandum est si postea contingat frigidum illum alium Matrimonium contraxisse, & consumasse.
- 7 Impotentes si nunciantur ad copulam qui parci Matrimonij contra æternam expectandum est usque ad plenam pubertatem.
- 8 Triennium de quo in hoc text. quando incipiat, & an debeat esse continuum, ostenditur.
- 9 Quare dissolueretur in presenti ut iuret septima manus propinquorum, &c. ostenditur.
- 11 Copula coniugalitatis impotenti impedit Matr. Validitate debet esse cū emissio seminis intra tres.
- 12 Iuramenti ad effectum nō requiritur contactus diuini ritus facta.

Cap. Laudabilem. V. *Celest. ij.*

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioann. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Prapof. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs *Trinysq; Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 91. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 591. refertur ab Ant. August. collect. 2. Decret. lib. 4. tit. 9. cap. 3.*

Probat hic tex. ubi clare non constat de frigiditate, expectandum esse triennium experietis, in quo contradicere videtur decisioni *tex. in cap. 1. sub hoc tit. statim in princ.* decidenti viro post mensem, aut trimestre, aut annum ab initio Matrimonio latenti propriam frigiditatem uxoreque eandem affirmante, si ea per verum iudicium probari valeat, dissolui posse Matrimonium; illa est communis ad hos tex. conciliatio, & in hac materia verum resolutio, quod scilicet tex. in presenti cohabitationem triennem requirens, sic intelligendus ubi frigiditas, & impotentia per alia signa virgine videri, aut probari non potest. At vero d. *cap. 1. procedit quando impedimentū frigiditatis est naturale, & visibile ut sensu oculorum percipi possit a medicis, ut si membrum virile sit sectū, vel aridū, aut quid simile, & tunc statim sic separatio Matrimonij nō expectata habitatione per triennij, & pro clariori prædicatorū declaratione Domini de Rota *desf. 695. n. 1.* apud Farin. p. 1. *recent.* constituerunt impedimēta naturalia posse considerari in triplici differentia, ut scilicet quædā necessario, & euidenter concludat*

impotentiam, alia verosimiliter, alia dubie & presumptiue: & ita quando impotentia coeundi est euidens & necessaria deueniendum est ad separationem absq[ue] alia cohabitatione triennali, & absq[ue] alio iuramento: si vero est verosimilis sufficit iuramentum coniugum super impossibilitate coeundi, & septima propinquo manus, &c. si vero est dubia, & presumptua, tunc requiritur cohabitatione triennalis: qui vero ad satisfactionem scite voluerit quid de hac materia censeant Doctores consulat Mascard. de probat. concl. 311. nu. 3. & 4. & concl. 816. nu. 3. cum segg. & concl. 888. Nauar. conf. 1. sub hoc tit. in antiq. Seraphin. deef. 688. nu. 2. & 5. Marc. Ant. Genuenl. in practi Archiep[iscop]i. N. esp. cap. 85. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp[ut]. 108. Gutier. ad. trail. c. 121. Farin. par. 4. de iur. 75. & nouiss. Rota deef. in prima collect. deef. 284. & 266. vbi nu. 3. & 6. habetur quod quando vitium frigiditatis, & impotentiz non est visibile, ita vt sensu oculorum percipi possit, & negatur per alterum ex coniugibus impotentia, tunc dispositio huius rei est de solemnitate probatoria, eamque obseruari est necesse, cum fieri possit vt tale impedimentum non sit naturale, sed temporale proueniens ex aliquo maleficio, & sperari possit quod acta poenitentia Deus miseris coniugum tale impedimentum sit sublaturus.

3 Quod impedimentum illud non erat perpetuum, &c.

Notatur ad hoc quod ea impotentia censetur perpetua, quæ nulla arte humana absque corporali periculo remoueri potest, docent Paul. Comitoli. respons. moral. lib. 1. q. 118. vers. secunda, Henricq. lib. 12. cap. 7. nu. 5. & 8. Aegid. de Sacram. & conf. tom. 2. disp[ut]. 31. dub. 7. nu. 85. Bonac. de Matrim. q. 3. punct. 13. num. 1. vbi nu. 2. resoluit illam etiam dici impotentiam perpetuam, quæ non potest auferri absque arte magica, vel sine peccato, & nu. 3. illam esse asserit impotentiam perpetuam, quæ solo miraculo potest auferri, late Sanch. d. lib. 7. disp[ut]. 93. nu. 7. vbi nu. 8. resoluit Matrimonium inutum cum ita impotenti viro, aut cum muliere sic arcta, vt illi defectui absque miraculo subueniri non possit, esse tanquam irritum dissolendum, quamuis ante dissolutionem iam per miraculū cessauerit impotentia illa. Dicitur autem per miraculum fieri id quod sit modo extraordinario, & infueto, & hoc diligenter aduertendum est propter maleficium, quod licet auferri non possit nisi per orationes, non tamen dicitur auferri per miraculum, cum auferatur modo consueto: sicut etiam remissio peccatorum, quæ obtinetur per Sacramenta non dicitur effici miraculosa, cum efficiatur modo consueto, quamuis fiat virtute supernaturali, ita Aegid. d. n. 85. Bonac. d. punct. 13. nu. 4. Gutier. d. c. 112. nu. 22. & alij per eos citati.

6 Verum si illa aliam duxerit, &c.

Notatur ad hoc quod dissolutum Matrimonium ratione frigiditatis viri instaurandum est si postea contingat frigidum illud ad alias nuptias transire, quod intelligendum est si constet, posterius Matrimonium consummatum esse, vt per Sanch. d. lib. 7. disp[ut]. 99. num. 3. cum segg. vbi nu. 7. resoluit quod vt restitueretur prius frigidum Matrimonium tanquam validum, non sufficit nec desideratur frigidum ad alias nuptias transisse, sed legitime probandum est cum posterioribus nuptias consummasse, aut fornicatum fuisse, & num. 11. querit qualis probatio plena possit haberi consummationis posterioris Matrimonij, seu copulæ fornicariæ frigidæ, vt sic instauraretur prius Matrimonium.

7 **Frigidis, &c.** Aduerte quod quando puer 14. anno completo, vel femina 12. adhuc inueniuntur impotentes ad copulam, expectandum est vsque ad plenam pubertatem, quæ feminis 14. ætatis anno, & viris 18. contingit; quod quidem nihil obstat textui in presenti, ille enim procedit quando coniecturari potest ex frigidityte, aut alio impedimento impotentiam confurgere, non quando ex ætatis imbecillitate prouenit, quia tunc æquitas suadet eam ætatem expectandam esse in qua perfectum robur comparaturatura, ita Sanch. d. lib. 7. disp[ut]. 104. num. 26. cum segg.

8 **Habitent per triennium.** Illud in presenti aduertendum est triennium huiusmodi incipere die copulæ attentatæ, quando impotentia prouenit ex frigidityte, vel maleficio; quando vero prouenit ex arctatione incipit quando incipiunt remedia adhiberi, vide Henricq. lib. 12. cap. 8. nu. 1. Marc. Ant. Genuenl. d. cap. 85. nu. 3. Valer. Reginald. in practi fori p[ar]tis. lib. 31. nu. 107. Bail. Ponc. d. cap. 22. in fin. Bonac. d. punct. 13. nu. 21. Gutier. de Matrim. cap. 121. nu. 4. Sanch. d. lib. 7. disp[ut]. 110. num. 4. & num. 10. resoluit hoc triennium incipere a plena pubertate, de quo etiam Valer. Reginald. d. n. 107. vers. tertio, quod quidem triennium non requiritur ita continuum, vt sponi die ac nocte cohabitauerint, sed sufficit si maiore anni parte cohabitauerint, vide Henricq. lib. 12. cap. 7. nu. 2. Valer. Reginald. d. nu. 107. vers. tertio, Aegid. d. disp[ut]. 31. dub. 7. nu. 83. Bonac. d. punct. 13. nu. 21. Sanch. d. lib. 7. disp[ut]. 111. à princ. vbi nu. 6. declarat suppleendum esse tempus interpellatum quando arbitrio prudentis fuerit notabile.

9 Et iuxta decretum Gregory.

Ad Ioannem Rauennatem Episcopum vt referunt Burchard. lib. 9. decret. cap. 40. luo par. 8. cap. 178.

10 Cum septima manu propinquo.

Ideo ultra triennium illud & iuramentum viri, & coniugis fatentis impedimentum, desideratur vt septima manus propinquo iuret, vel

vel vicinorum bonæ famæ si propinqui defuerint, quia huiusmodi iuramentum petitur eo quod posset esse collusio inter coniuges, & ut cautiore diligentia adhibita dissolutio Matrimonij fiat, ita docent Greg. l. 6. in fine tit. 8. part. 4. Nazar. conf. 1. num. 3. sub hoc tit. Macicard. de probat. conclus. 816. num. 8. Fulu. Pac. cod. tractat. lib. 2. cap. 2. num. 24. Valer. Reginal. d. lib. 31. num. 107. Sanch. d. lib. 7. disp. 108. num. 7. & num. 12. tenet quod si tot testes haberi nequeant sufficientes pauciores arbitrio iudicis, Basil. Ponc. d. cap. 22. §. 6. vers. sed adendum, ubi aduertit quod si postea vir inueniatur non esse frigidus naturæ, nequaquam sunt perituri Rei testes illi, qui solum de credulitate deposuerunt, sunt tamen Rei perituri ipsi coniuges, & de illis tantum accipiendum, quod habetur in presenti.

21 *Quod nunquam per carnis copulam una caro, &c.* Notatur ad hoc quod ad copulam coniugalem, cuius impotentia impedit Matrimonij validitatem, requiritur, ut sponsus intra vas sponse seminet, seu in illud semen virile effundat, ut per Valer. Reginal. d. lib. 31. num. 101.

22 *Tallis sacrosanctis Evangelij.* Aduerte quod quando pro iuramenti forma requiritur Evangeliorum tactus, nec Iuris sacrisse, nec valer. actus quoad Iuris effectus præstito iuramento absque eo tactu, Sanch. d. disp. 108. num. 14. ubi in fine asserit consuetudine præscriptum esse id iuramentum super Cruce præstari, quamvis Evangelij tactus Iure petatur in iuramenti forma coniugij; prouinciam morem seuari debere recte notat Panorm. in cap. eius nu. 7. sup. de restitu. & ita iam in Italia ex antiqua consuetudine sufficit ipsius Notarij scripta manu tangere, ut ex Panorm. d. loco aduertit Farin. in pract. crim. p. 2. q. 74. num. 23. & ubiq; seruari ut sacerdotes manū pectori adnota iurent se ut sacerdotes veritatem dicturos, ex Grauat. lib. 6. cap. 2. num. 41. tradit Farin. d. q. 74. nu. 82. Nam ad essentiam iuramenti non desideratur contactus alicuius rei facere ut Crucis, Evangeliorum, &c. si expressè id pro forma iuramenti non requiritur; Vide Couar. in cap. quamuis pactum par. 1. §. 1. num. 1. Ceual. comm. contra commun. q. 407. Christoph. de Pace in scholij ad leges syul. 240. à prime. Nicol. Garc. de benef. p. 3. cap. 4. num. 171. Valer. Reginal. in pract. fore. parit. lib. 18. cap. 1. num. 10. Sanch. in præcepta Decalogi lib. 3. cap. 1. num. 3.

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Matrona, quæ adhiberi debent in terminis huius text. debent esse de parochia, & peritiores quantum fieri potest.

- 3 Impotentia temporalis ad copulam non reddit irritum subsistens Matrimonium.
- 4 Impotentia quantumvis ignorata minime obstat Valeri Matrimonij.
- 5 Impedimentum perpetuum censetur ad dirimendum Matrimonium quod per opus humanum absque peccato auferri nequit.
- 6 Mulier ob impotentiam prioris viri cum secundo contrahens presumitur cognita si à secundo cognoscatur, & iterum vir similis esset etate, robore, ac membro virili.
- 7 Matrimonium prius non restituitur ratione articulationis semina dissolutum quando per concubitus proprii prioris viri nequit reddi apta copula cum illo, quamvis per concubitus cum altero apta sit.
- 8 Sententia, quæ per euidenciam facti nulla est nunquam transit in rem iudicatam.
- 9 Sententia irritatur & est nulla si index in ea reservat se expressè ad alia, & ex illis appareat de errore ipsius iudicis.
- 10 Finis ipse declarat quid sit rei censenda.
- 11 Dimortium quoad ebrium & cohabitationem celebrare licet ratione fornicationis admissa à coniuge presunto impotente, & ob id separat, quamvis errore prioris sententia detestetur restitutum sit Matrimonium quoad vinculum.
- 12 Disto, ammodo, quid significet ostenditur.
- 13 Periculi corporalis nomine intelligitur periculum probabile vitæ, aut gravis morbi secundum unam opinionem, sed solius mortis secundum alteram rariorem.
- 14 Impotentiam quæ signa necessario, & euidenter ostenditur.
- 15 Malefici ratione dissoluti Matrimonio si maleficiatus aliud iurat, & eandem uxorem cum qua maleficiatus fuerat, & dissoluti fornicarie cognoscit, tunc instaurandum est Matrimonium cum illa.
- 16 Matrimonij prioris, quando inuenitur error dissolutionis altero coniugi professo, aut profecto valenti nulla est facienda restitutio, si consummatum non sit Matrimonium, intelligi & declarari prent ibi.
- 17 Matrimonium dissolutum ob viri impotentiam quando possit instaurari ostenditur.
- 18 Sententia Matrimonij non transit in rem iudicatam à qua decennio appellatum non est, vel deplius sententia confirmata.

Cap. Fraternitatis. VI. Innoc. iij.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panorm. Præpos. Casal. in annot. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusq; Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuiam in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 94. Magona in compendio Iuris Canon. pag. 391. refertur ab Anton. Augult. collect. 3. Decretal. lib. 4. cap. unico, sub tit. de impotentia coeundi.

2 Quasdam matronas sua paroch. etc.

H

Nota-

Notatur ad hoc quod matrone in hoc casu debent esse de parochia, quia presumitur eas habituras pleniorē noticiam, vt per Sanch. *d. lib. 7. disputat. 113. num. 2.* vbi cum Host. & Prapof. addit querendas esse matronas peritiores in quantum fieri potest, quamuis non sint ex parochia.

- 3 **Quamuis igitur, &c.** hoc quod impotentia temporalis ad copulam non reddit irritum subsequens Matrimonium, vt per Valer. Regin. in *praxi fori poeniten. lib. 31. num. 100.* Gutier. de *Matrimon. cap. 112. num. 4.* Bonac. eod. tract. q. 3. punct. 13. num. 12. *vers. dixi impotentia*, Sanch. *d. lib. 7. disput. 92. num. 2.* vbi nu. 4. tenet impotentiam quantumvis ignoratam minime obitare valori Matrimonij.

- 5 **Per opus humanum.** Intellige de opere humano licito, quia censetur impedimentum perpetuum, ac proinde ob illud dirimitur coniugium, quando per opus humanum abique peccato auferri nequit: Ita Greg. l. 1. *verbo del segundo tit. 8. part. 4.* Petr. de *cedesma de Matrim. q. 58. art. 1.* paulo post principium, Fr. Emman. in *summa tom. 1. cap. 233. concl. 3. num. 3.* Henric. lib. 12. cap. 7. num. 4. & num. 9. & cap. 8. nu. 2. Sanch. *d. lib. 7. disput. 93. nu. 9.* Valer. Regin. *d. lib. 31. nu. 100.*

- 6 **Cuius simili commiscetur.** Notatur ad hoc quod inspicendum est an uterque vir similis sit ætate, robore, ac membro virili, & si similes sint presumitur potuisse quos cognosce priori viro, secus si dissimiles sint, quia prior vir erat senex, vel debilis, vel alium defectum in virili membro patiebatur, posterior autem iuuenis, vel robustior, vel eo defectu membri virilis carebat, vt per Brunel. de *spons. concl. 28. limit. 6. num. 25.* Angles in *florib. Theolog. par. 1. tit. de Matrimon. q. 8. art. 1. doub. 6.* Gregor. l. 17. *verb. en miembros tit. 2. par. 4.* Vega tom. 2. *sum. cap. 34. casu 107.* Gaeta in *repet. c. ad limina 30. q. 1. §. 4. q. 222. num. 325.* Henric. in *sum. lib. 12. cap. 7. num. 9.* Matien. in *rubr. tit. 1. glof. 1. n. 197. lib. 5. nona recopil. Sanch. d. lib. 7. disp. 39. nu. 12.* Vnde non restat ratio prius Matrimonium ratione arcitudinis femine dissolutum quando per concubitum proprii prioris viri nequit reddi apta copule cum illo, quamuis per concubitum cum altero apta sit, vt per D. Barbofam ad l. 1. ff. sol. *Matrim. par. 1. nu. 95.*

- 8 **Sententiā diuorij per errorem, &c.** Notatur ad hoc quod sententia, quæ per euidentiā facti nulla est, nunquam transit in rem iudicatam vt per Tiraq. de *retractu lig. §. 4. glof. 1. n. 38. in fine.* Nam si iudex in sententia referat se expresse ad acta, & ex illis appareat de errore ipsius iudicis vitiatum sententia, & est nulla. Turrah. tom. 2. *commun. opinio. lib. 7. tit. 8. nu. 11. pag. 142.* Tiraq. de *iure mariu glof. 7. num. 184.*

Duen. reg. 246. Gam. Lusit. *decis. 110. num. 42.* Menoch. *conf. 110. num. 67. & conf. 345. num. 35.* Stephan. Gratian. *disceptat. forens. cap. 103. d. num. 18.*

- 10 **Notuimus esse prolatam.** Quia finis ipse declarat qualis sit res censenda vt per Tiraq. de *retract. lig. §. 1. glof. 7. nu. 45.* Et à fine res denominatur Barthol. Perett. ad *extrauag. ambrosios de rebus Ecclesie non alien. pag. 93. n. 23. & 24.* qui refertur in libello de principijs vtriusque Iuris lit. F, num. 48.

- 11 **Nisi se fornicario, &c.** Notatur ad rationem fornicationis admixtæ à coniuge illo presumpto impotente, & ob id separat, licet alteri, si innocens sit, celebrare diuortium quoad thorum, & cohabitationem, quamuis errore prioris sententiæ defecto restaurandum sit Matrimonium quoad vinculum, ita Sanch. *d. lib. 7. disput. 101. num. 3.*

- 12 **Ammodo.** Id est post primum coitum, vt per Panorm. hic num. 20. Brunel. de *sponsal. concl. us. 28. limit. 6. n. 27.* Sanch. *d. disp. 101. nu. 11.* vbi nu. 12. in fine dicit quod id importat ammodo, id est, de luego, absq; alia indagine, vel mora, est separanda à posteriori Matrimonio, quia statim constat id esse irritum, nam si non est acta valet prius Matrimonium, & sic non posterius, si vero sit acta, neutrum.

- 13 **Corporali periculo.** Glof. hic verbo corone parali tenet nomine huius corporalis periculi intelligi periculum probabile vitæ, aut grauis morbi, quam sequitur Greg. l. 2. *verbo abo, tit. 8. part. 4.* Matien. ad *rubr. tit. 1. glof. 1. n. 97. lib. 5. nona recopil.* Sed verius & probabilius est solius mortis periculum intelligi, vt docent Sanch. *d. lib. 7. disp. 93. n. 18.* Gutier. de *Matrim. cap. 112. nu. 28.* vbi nu. 31. resoluit quod mulier acta tenetur pati incisionem cum molestia, & graui dolore, & cauterio faciendam, non tamen grauissimum morbi incommodum.

- 14 In glof. [Matronas] Aduerte quod quando signa necessarij & euidenter impotentiam concludant siue viri siue femine, nulla temporis mora expectata, est dissoluendum Matrimonium nullo interueniente iuramento, aut septima manu propinquiori, vt tenet Sanch. *d. lib. 7. disp. 107. n. 3.* vbi n. 7. resoluit quod signum omnino euictis est impotentia ita vt nec triennium sit expectandum, nec prædicta iuramenta desiderentur, quando mulier est acta, de quo etiam Mascard. *consl. 882. num. 4.* Henric. lib. 12. cap. 7. num. 7. Gutier. de *Matrim. cap. 120. nu. 5.* *vers. signum.*

- 15 In glof. [Diuinum] Notatur ad hoc quod dissoluto Matrimonio ratione malefici, aut vtriusque, aut alterius coniugis si maleficius aliud Matrimonium incat, & eandem uxorem cum qua maleficius erat, & à qua ratione malefici dissoluitur.

fuera; fornicarie cognoscat, tunc instaurandum est Matrimonium cum illa: vt docent Gregor. l. *fiu. verbo, toruar. tit. 8. part. 4.* Petr. de Ledefina. *de Matrimo. q. 58. art. 2. paulo ante primum dubium*, Fr. Enman. *in sum. tom. 1. cap. 235. num. 3. conclus. 3.* Sanch. d. lib. 7. *disput. 99. num. 25.*

- 16 In glos. [Remaneat.] Notatur ad hoc quod quando inuenio errore dissolutionis prius Matrimonij alter coniux est iam professus, aut vult profiteri, nulla est facienda restitutio, cum iam prius Matrimonium, quod consummatum non erat, dissolutum sit per professionem, iuxta tex. in *cap. ex publico, sup. de conuers. coniugat.* Ita Bonac. d. *quest. 3. puncto 13. num. 23.* Sanch. d. lib. 7. *disputat. 99. num. 37.* vbi aduertit maxime attendendum ad virgo illa, quam Ecclesia arctam iudicauit, & nunc experientia inuenitur apta priori viro, salua integritate recepti semen illius intra vas, quacunque arte, aut matrice attrahente, tunc enim cum consummatum iam fuerit, minime dissoluetur professione; de quo etiam Henric. in *sum. lib. 12. cap. 7. in commento pen.* Quando autem vxore manente in seculo vir iam sacris est initiatus detecto errore sententia, quæ prius Matrimonium dissoluit, vir restituendus est vxori repenti, quia Matrimonium non est dissolutum: vt per Petr. de Ledefina. *de Matrimo. quest. 58. artic. 2. dub. 1.* Sanch. d. *disput. 99. num. 39.* Bonac. d. *puncto 13. num. 24.* Henric. d. lib. 12. *cap. 8. num. 3.* vbi limitat nisi vxor fornicata esset, quia tunc ratione fornicationis si vir esset innocens posset illam repellere; deinde idem Henric. d. *num. 3. in commento lit. L.* limitat nisi impedimentum esset ex maleficio, & transacto triennio atque alijs diligentis pramissis facta esset Matrimonij dissolutio, quod non approbat Sanch. d. loco.

- 17 In glos. [Fornicario.] ibi: (*dicit quod vsque ad tertiam vicem tantum*) Notatur ad hoc, quod quoties femina à viro separata, quod ab eo cognosci nequit, semel tantum restituenda priori viro propter deceptionem circa impotentiam deprehensam, & cum eo remanens triennio, & si eo tempore cognoscatur firmum unanere debet prius Matrimonium, si autem eo triennio cognosci nequeat ab illo, præsumitur saltem vir maleficiatus respectu illius, ac impotens ad illam, ac proinde in perpetuum declarandum est irritum illud prius Matrimonium, ac reddenda est posteriori viro, cui nupsit femina illa: vt per Brunell. de sponsal. *conclus. 18. limit. 6. num. 25.* Gaeta interpre. *cap. ad limina 30. quest. 1. §. 4. quest. 338. num. 534.* Sanch. d. lib. 7. *disput. 99. num. 34.* vbi *num. 35.* idem resoluit quando ratione frigiditytis viri aut malefici existimati alterutrus coniugis generalis respectu omnium, separatum est Matrimonium, & postea experientia compertum est cum virum aliud inisse ac

cognouisse Matrimonium, aut fornicatum esse, in quibus casibus prius Matrimonium instaurandum est, si enim eo instaurato, & reddita priori vxori huic frigido, vel maleficiato non potuerit triennio illam cognoscere, separabitur iterum Matrimonium abique restitutionis spe.

- 18 In ead. glos. ibi (*quoniam dua tantum sententia, &c.*) Notatur ad hoc quod sententia Matrimonij non transit in rem iudicatam à qua de ecunio appellatum non est, vel duplici sententia confirmata ad hunc sensum quin per viam querelæ possit contra eam allegari, vt per Coenar. de sponsal. *par. 2. cap. 8. §. 12. res. sententia vero, Sanch. d. lib. 7. diff. 100. nu. 4.*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Impotentiam alterius coniugis integram esse coniugi quocunque tempore transacto allegare.
- 3 Declaratur tex. in presenti.
- 4 Virgo an sit mulier vel potius corrupta probatur per inspectionem obstrictum & matronarum.
- 5 Matrone, que inspicere debent an mulier sit virgo vel corrupta, debent esse honestæ, & bene famæ.
- 6 Depoentes de re aliqua iuxta artis peritiam accessuri possunt si veritatem non dicant.
- 7 Tetennium in impedimento malefici à quo tempore computetur, ostenditur.
- 8 Maleficium quando constare non potest an sit perpetuum vel temporale, præsumitur perpetuum.
- 9 Triennium conjugum quod dicitur ostenditur.
- 10 Maleficium dicitur quando vir non potest vxorem cognoscere cum possit ad alias accedere, frigiditas vero quoad omnes vniuersalis est.
- 11 Malefici signum quod sit ostenditur.

Cap. Litteræ. VII. & fin.

Honor. 17.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Jo. And. Host. Henric. Burr. Anch. Panor. Præpos. Casal. in annot. Alex. de Neuo, Ximen Toletan. in concordantijs, vtriusq. Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viniar. in rationibus lib. 4. Iuris Pontif. pag. 94. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 392.

- 2 Quod cum octo annis elapsis, &c. Notatur ad hoc quod integrum est coniugi quocunque tempore transacto allegare alterius coniugis impotentiam, vt per Sanch. de Matrimo. lib. 7. *disput. 109. num. 14.* vbi etiam dicit quod d. tex. in *cap. 1. sup. hoc tit.* negans mulierem audiendam quando non statim proclamata, intelligitur donec triennium transactum sit, & tex. vero in præsentia & in *cap. fratemitatis*, hoc eodem int. concedentes audiendam esse clamantem post nullo annos intelliguntur modo iam triennium transierit.

3. *Vos vero ne id cōfiteretur in fraudē, &c.*

Aduerte Pōniticem in præsenti ponderare Mulierem fatentem vna cum viro impotētiā, ac lapsis octo cohabitationis annis fuisse infpectā, quia id ad abundantiorē cautelam effectum est, vt sentiant Panotm. hic an. 10. Zabarel. an. 3. Prapof. an. 3. Alexan. de Neuo. an. 13. quos refert Sanch. d. lib. 5. d. 1. p. 108. num. 6. Vnde Rota apud Seraphin. decis. 638. d. p. 1. consuit dispositionem huius text. non habere locum quando per euidens genus probationis constare possit de frigidityte viri, veluti quando vitium est tale, quod per visionē detegi possit, & quōtīes coniuges fatentur impotentiam, aliās secus.

4. *Amatōnis, &c.*

Notatur ad hoc quod probatur per inspectionem obstetricum, & matronarum, an mulier sit virgo, an vero potius corrupta, & desolata, vt per Mascar. de probat. c. 1313. num. 5. Farin. in pract. c. 11. p. 4. decis. 27. num. 2. Vbi addit. lit. A.

5. *Bonā opinionis, & fide dignis.*

Notatur ad hoc quod matronæ debent esse honestæ, ac bonæ famæ, non leues, aut viles, nec modico pretio subornatæ falsò deponant, vt per Sanch. d. lib. 7. d. 1. p. 113. an. 3. vbi num. 7. refoluit quod matronæ ac omnes alii, qui iuxta artis peritiam de re aliqua deponere debent, recitari possunt, de quo etiam Eulapac. de probat. lib. 1. cap. 47. num. 120. lo. Garc. de except. cap. 24. n. 35.

7. *Si confiterit vobis, &c.*

Notatur ad hoc quod in malefici impedimento triennium computatur à die copulæ imentatæ, nec oportet huiusmodi triennium assignari à iudice, nec prius penitentiam peragere, nec tex. in præsenti narrans penitentiam peccatorum fuisse iniunctam, contrarium decidit, quia factum narrat, nec insinuat, imò quando decidit solum perit, toto illo octo annorum tempore, ex quo initium erat Matrimonium, triennio continuo coniuges habitasse, vt docent Greg. l. 1. verba d. 1. tit. 8. part. 4. Marten. in rub. tit. 1. glof. 1. num. 203. lib. 5. non recipi. Henric. in summ. lib. 12. cap. 7. num. 2. Sanch. d. lib. 7. d. 1. p. 110. num. 5. Quamvis huiusmodi triennium incipere currere à die cohabitationis teneat Menoch. de arbitr. casu 319. num. 14. & 15. vel à tempore assignationis per iudicem si ita asserat Gonzal. ad reg. 81. Cancel. glof. 56. nu. 74.

8. *Infra predictos octo annos, &c.*

Notatur ad hoc quod quando constare non potest perpetuum ne sit, an temporale maleficium, præsumitur perpetuum, ac dissolvetur coniugium quando triennio coniuges dedere operam carnali copulæ, nec perficere potuerunt vt per Sanch. d. lib. 7. d. 1. p. 94. an. 12.

9. *Per continuum triennium.*

Intelligitur modo, nempe vt toto triennio vacauerint coniuges copulæ debitīs horis, & locis; non vero mathematicè, continuè, quia id esset moraliter impossibile, saepe namque morbus intermittere tempus illud, & si aliud diceremus impedirentur peregrinationes, aliaque negotia, quibus virum vacare societas, atque gubernatio domestica cogit, ita Sanch. d. lib. 7. d. 1. p. 111. num. 2. & 3. Gutier. eod. tract. cap. 122. num. 7.

10. In glof. [Cognoscendi] ibi [maleficium quantum ad istam, &c. non quantum ad alias.]

Notatur ad hoc quod maleficium dicitur quando vir non potest uxorem cognoscere, cum possit ad alias accedere, frigidityte vero quoad omnes vniuersalis est, vt per Victor. in summ. vbi de Matrimo. an. 286. Henric. in summ. lib. 12. cap. 8. num. 2. Sanch. de Matrimo. lib. 7. d. 1. p. 94. num. 6. vbi etiam asserit malefici finem esse quando coitum quis appetit, & virgam erigit, itaque ad copulam aptus sit, & cum ad vas lumenque penetrandum appropinquet relaxantur, ac concipiunt subito organa, nec potest complere, atque iterum rigent, & si iterum copulari nitatur, desuper laxantur.

11. In glof. [Cognoscendi] ibi [maleficium quantum ad istam, &c. non quantum ad alias.]

Notatur ad hoc quod maleficium dicitur quando vir non potest uxorem cognoscere, cum possit ad alias accedere, frigidityte vero quoad omnes vniuersalis est, vt per Victor. in summ. vbi de Matrimo. an. 286. Henric. in summ. lib. 12. cap. 8. num. 2. Sanch. de Matrimo. lib. 7. d. 1. p. 94. num. 6. vbi etiam asserit malefici finem esse quando coitum quis appetit, & virgam erigit, itaque ad copulam aptus sit, & cum ad vas lumenque penetrandum appropinquet relaxantur, ac concipiunt subito organa, nec potest complere, atque iterum rigent, & si iterum copulari nitatur, desuper laxantur.

12. In glof. [Septima, fin.] ibi [tamen si alterum commiserit, &c.]

Hæc glof. cum dicit non sufficere aspectum matronarum nisi etiam concurrat iuramentum septimæ manus propinquorum, subdit valere sententiam alterorum omissione: si enim intelligatur de matronarum aspectu verum dicit, sed omissione iuramenti septimæ manus propinquorum sententiam reddit nullam: nam in hoc tex. prop. finem tradens Pontifex formam dissolviendi Matrimonium ratione impotentiz, ponit tantumquam prærequisitum hoc iuramentum, & cum sic forma probationis lure præscripta, eius omissione vitiat sententiam, ita Sanch. d. lib. 7. d. 1. p. 108. num. 9.

De Matrimonio contra- cto contra interdictum Ecclesiæ. Tit. XVI.

Vper hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. And. Anch. Butr. Panor. Prapof. Alexan. de Neuo. Durand. in breuiario auro Iuris Canon. & in speculo Iuris sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in continuat. titularum Decretal. lo. de Londris in breuiario Sanctorum Canonum, Petrus de Rauenna in compend. Iuris Canon. Martin. Mefnart. in epitome. Decretal. Dan. Verator. in analysi methodica Iuris Pontif. à pag. 564. Goffred. & Host. in summ. huius tit. Alex. Caflan. & Anastas. German. in paratitulis ad quinque libros Decretal.

De Matrim. contract. contra interd. &c. Tit. XVI. 89

SVM MARIYM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Sponsalia per oscula amplexus, & similia signa nequaquam transeunt in Matrimonium.
- 3 Presentia, & taciturnitas contrahendū an sufficiat dū quicunque extranei contrahunt, ostenditur.
- 4 Coniuges ad tempus separandi sunt quando Matrimonium contra prohibitionem inierunt.

Cap. Litteræ. I. Alex. iij.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Præpof. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 95. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 592. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 17. cap. 2.

2 Sape amplexata fuisset, &c.

Notatur ad hoc quod sponsalia, quæ re, & verbis de futuro appellamus, per oscula, amplexus, & similia signa nequaquam transeunt in Matrimonium, ut per Couar. de spons. par. 1. cap. 4. §. 1. n. 1. Mascard. de probat. concl. 1039. Menoch. de præsump. lib. 3. præsump. 1. nu. 62. Matien. in rub. tit. 1. glof. 1. num. 57. lib. 5. nota recipit. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comparat. 14. nu. 18.

3 A proprio viri sui fratre se desponsari, &c.

Notatur ad hoc quod non est speciale dum parentes pro filiis contrahunt, ut sufficiat præsentia, & taciturnitas, sed idem dicendum est de quocunque extraneo, ut per Fr. Emman. in sum. cap. 234. num. 4. tom. 1. & saltem quoad internum forum, in illo enim quicunque respondeat satis esse ad valorem Matrimonij, vel sponsalium, quoad vero forum externum minime sufficere, nisi parentes, aut tutores sint, tenent Viual. in candel. par. 1. de Sacram. tit. de Matrim. num. 39. Angles in flor. Theol. par. 1. q. de essentiali Matrimony art. 3. dub. 3. Petr. de Ledecima de Matrim. q. 45. art. 2. dub. 3. Vega lib. 3. sum. cap. 152. Henric. in sum. lib. 1. cap. 2. num. 6. nuncio comment. lxx. P. Ceterum probabilius est speciale esse in parentibus, unde si alii respondeant, desiderabitur aliud signum consensum internum exprimesse valeant sponsalia, vel Matrimonij, ut Greg. 1. 10. verbo non lai pæde tit. 1. par. 4. Couar. de spons. par. 2. cap. 4. in initio nu. 4. Matien. in rub. tit. 1. glof. 5. nu. 26. lib. 5. nota recipit. Cutier. de Matrim. cap. 13. nu. 21. Sanch. cod. tract. lib. 1. disp. 23. nu. 7. ubi n. 15 respondet in hoc text. adfuisse expressum consensum, vel vltra taciturnitatem interfuisse alia signa tacita consensum exprimentia.

- 4 Mandamus quatenus, &c. Notatur ad hoc quod quamvis causa interdicti Matrimo-

nium sit temporalis, & Matrimonium cõtra prohibitionem inquit sit validum, quando iudicis prohibitio fuit legitima, separandi sunt coniuges ad tempus in penam delicti, ne penæ immunitate præceptum iudicis instum contemnerent audeant: non obstat text. in cap. 2. infra hoc tit. ubi huiusmodi Matrimonium minime separandum esse decernitur, quia intelligitur de perpetua separatione: ita docent Couar. de spons. par. 2. cap. 6. in initio nu. 6. Ludou. Lopez in infirmis. consil. par. 2. de Matrim. cap. 46. vers. porro aduertendū, Perez glof. 1. pag. 493. tit. 2. lib. 3. Ordinan. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 2. nu. 14. ubi etiam aduertit, quamvis in hoc text. assignetur vnicus mensis, tempus hoc esse arbitrarium, & mensum illum poni hic gratia exempli, & non ad arctandam iudicis facultatem.

SVM MARIYM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Matrimonium non est irritum si contra prohibitionem temporalem Pontificij iniecit.
- 3 Index à quo generaliter potest intentare illa, que tendunt in faciliorem exitum causæ appellationis, non tamen cognoscendo de eius viribus.
- 4 Contrahēs cū aliqua cõtra prohibitionē à superiore Ecclesiast. infra de causis suis facta peccat mortaliter.
- 5 Index à quo est appellatum in causa Matrimoniali subibendo partibus ne interim lite pendente alteri nubant, non dicitur attentare.

Cap. Ex litteris. II.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioann. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panorm. Præpof. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cū legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 96. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 592. refertur ab Ant. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 17. cap. 3. & est post Concil. Lateran. sub Alexand. III. par. 6. cap. 28.
- 2 Probat hic text. non esse irritum Matrimonium si contra prohibitionem temporalem Pontificiam illud iniecit, ut per Sanch. de Matrimo. lib. 7. disp. 2. num. 4. Valer. Reginal. in praxi forensi par. 1. lib. 31. nu. 189.

3 Eidem sub excommunicationis interminatione, &c.

Notatur ad hoc quod Index à quo generaliter potest intentare illa, que tendunt in faciliorem exitum causæ appellationis, non tamen cognoscendo de viribus appellationis; ut per Duen. reg. 42. limit. 17. Coriet. in sing. appellatione licet index, Couar. practicum cap. 23. nu. 1. res. prima.

- 4 Alia tamen penitentia eis, &c. Aduerte mortaliter peccare contrahētem cum

aliqua quando interuenit prohibitio à superiore Ecclesiastico ei facta, iusta de causa, ne cum illa contrahat, secus si certo sciat nullum subesse impedimentum, ita Valer. Reginal. d. lib. 31. nu. 189. vers. tertio.

5 In glof. [Interminatione] ibi (communitio tantum fit non sententia) Vide Tiraq. in l. si inquit C. de peno. donat. verbo reuertatur nu. 255. Sayr. in elani Reg. lib. 3. cap. 8. nu. 19.

6 In glof. [Diffidit] Notatur ad hoc quod iudex à quo est appellatur in causa Matrimoniali inhibendo partibus, ne interim lite pendente nubant, non dicitur attentare, vt per Malcard. de probat. concl. 148. nu. 22.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Contrahentes contra prohibitionem à superiore factam sunt separandi.

Cap. De muliere. III. & fin.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collec. Innoc. Zabarel. Io. And. Hosti. Henric. Butr. Anch. Panor. Prapof. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantijs. varijsq. iuris cum legibus Castellae p. 1. Viu. in rationali. lib. 4. iuris Pont. pag. 97. Alagona in compendio iuris Canonici pag. 593. hic tex. est pars cap. de muliere supra de sponsalibus, quæ refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. sub illo tit. de sponsalib. c. 5. §. illos, & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. p. 6. cap. 19. §. illos.
- 2 Probat hic tex. contrahentes contra prohibitionem à superiore factam esse separandos, & sub pœna excommunicationis ne cohabitent quousq. cognoscatur legitimè eorum Matrimoniu possit, & debeat iure litare, vt per Valer. Reginal. in praxi fori pœna. lib. 31. n. 189. vers. tertio.

Qui filij sint legitimi. Tit. XVII.

Super hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. And. Anch. Butr. Panor. Prapof. Alex. de Neuo, Durand. in breuiario antro iuris Canon. & in speculo iuris sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in continuatione titulum Decretal. Ioan. de Londris in breuiario sanctorum Canonum. Petrus de Rauegan compendio iuris Canon. Martin. Meluart. in epitome Decretal. Dan. Venetor. in analyfi methodica iuris Pontificij, & pag. 563. Goffe. & Hosti. in summa huius tit. Alex. Castan. & Anast. Germ. in paratilis ad quinquelubros Decretal.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Maritus de vxoris legitimitate in iudicio agere potest sine mandato;

- 3 Coniuncta persone excepto patre sine mandato ea agere non possunt, quæ speciale mandatū requirūt.
- 4 Vxor pro marito agere non potest.
- 5 Diffamatus ab aliquo de illegitimitate pater petere in iudicio non legitimus declaratur, &c.

Cap. Conquestus. I. Alex. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Col. Slecht. Zabarel. Ioan. And. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs. varijsq. iuris cum legibus Castellae p. 1. Viuitan. in rationali lib. 4. iuris Pontificij pag. 97. Alagona in compendio iuris Canonici pag. 593. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 18. cap. 1. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. p. 33. cap. 3.

2 Conquestus est nobis H. 65c.

Notatur ad hoc quod maritus de vxoris legitimitate in iudicio agere potest sine mandato, consonant tex. in cap. consistorij sup. de procur. & in cap. ult. de consijs: docent Hostiens. Io. Andr. Butr. Anch. Zabarel. & Prapof. in præfenti, & alij de quibus Alphan. collect. 648. quibus addit Tiraq. de retrac. tit. 1. §. 10. glof. 1. à p. ne. qui omnes adducunt similem tex. in l. maritus C. de procurat. & in l. vltima §. sanctimus C. de pælis conuen. ac proinde rationem illam, quia negari non potest vxorem esse personam coniunctam viro suo tum ex reg. l. v. ff. de ritu nupt. tum etiam ex reg. tex. in cap. debitum de bigam. Unde tanquam persona coniuncta debet maritus admitti quamuis vxoris mandatū non habeat, ex reg. l. fca, & hoc, ff. de procur. & l. exigendi C. eod. etiam inuita, & renitens sit vxor, ex noua constitutione d. l. paritatis.

- 3 Licet autem coniuncta personæ excepto patre sine mandato ea agere non possint, quæ speciale mandatū requirunt, Cou. lib. 1. var. cap. 6. nu. 5. Tiraq. d. tit. 1. §. 1. glof. 13. nu. 34. Garc. reg. 21. limit. 7. Cald. Pereira in l. si conuictorem verbo implorandum, nu. 8. cum seqq. Maritus tamen hæc omnia agere potest sine aliquo vxoris mandato, tum quia liberam habet facultatem l. procurator, cui generaliter §. 7. ff. de procur. & cap. qui ad agendum in fine cod. tit. in 6. tum etiam ex ratione tex. quæ in omnibus pariter concludit. Sic etiam similiter licet receptum sit coniunctam personam pro coniuncta in causis spiritualibus sine mandato admittendam non esse, glof. 1. vers. sed credo in cap. eorum 34. sup. de officio deleg. recepta per citatos ibi; in marito tamen hoc locum non habet, hic enim etiam in spiritualibus debet admitti sine vxoris mandato ex libera potestate ei à lege concessa, quæ etiam extenditur ad ea, quæ speciale mandatū requirunt, tum quia de alijs coniunctis ad maritum non infertur consequentia, tum denique ex tex. in præfenti, vbi nisi diuinando suppleatur mandatū vxoris, sine eo admissus est maritus de eius legitimitate agens.

- 4 Quare autem maritus liberam habeat potestatem agendi causas vxoris absentes, & iuncte ex supra dictis, vxor tamen non ita pro marito agere poterit vt probat l. qui absente C. de procurat. curiose interroget aliquis: ratio facilis est, quamvis enim vxor marito suo aequa sit cōiuncta vt ipse maritus vxori, in vxore tamen non solum deficit, verum etiam in contrarium militat ratio propter quam marito libera illa potestas conceditur ne scilicet femine in contumeliam inatralis pudoris irreuerenter irruant contentionum iudicia, quz si exigat vt maritus admittatur in causis vxoris contradicentis, fortius concludit vxorem ipsam pro marito admittendam non esse sine mandato, vt late profertur Tiraq. de legibus connubial. l. 20. a. nu. 31.

- 5 **R. patruus mulieris ipsam exheredare, &c.** Notatur ad hoc quod is, qui ab altero diffamatur, quod sit illegitimus, potest petere in iudicio, vt legitimus declaretur, & aduersari non agat, nec excipienti perpetuum silentium super illegitimitate, & hereditate imponatur, nisi illegitimitatem probauerit, vt per Menoch. conf. 306. nu. 3. nam diffamatio, & iactatio, seu verbalis maledictio non sufficit vt quis in iudicio audiatur cogens aduersariū agere de iure, quod extra iudicium dicit, feruaciat ad se pertinere, excepto speciali casu l. diffamari C. de iugen. & manumij quando scilicet quis diffamatur de statu personæ ingenuitatem, seruitutem, aut similem qualitatē respiciēte. c. i. Ordin. Regiæ Lusitanorum lib. 3. tit. 11. §. 4. Ant. Gomez. num. 3. Variarum cap. 1. n. 18. Sarrien. felsei. lib. 1. c. 2.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Legitimi sunt filij concepti ante sententiam diuorij a parentibus, qui bona fide contraxerunt, licet inter eos existat impedimentum propter quod postea Matrimonio in iudicio Ecclesiæ fuit separatum.
- 3 Legitimi sunt consensu filij suscepti ex Matrimonio, quod in iusto facti, vel luri errore parentes nulliter contraxerunt, & nu. 17.
- 4 Filij suscepti a parentibus, qui publici, & bona fide contraxerunt iure, & proprie sunt legitimi.
- 5 Filij ex bona fide parentum legitimi ad Ordines sacros, & ad Episcopatus sunt admodum.
- 6 Ecclesiasticam emphyteusim obtinere possunt filij ex bona fide parentum legitimi.
- 7 Legitimi per bonam fidem parentum adiunguntur ad fructus, & maioratus successiones.
- 8 Legitimi per bonam fidem parentum, an succedant in maioratu fructu, emphyteusi, aut fidei commissio, si absit clausula, vt succedant et soli, qui ex legitimo Matrimonio procreati fuerunt, ostenditur.
- 9 Filij ex Matrimonio qui iustus quidam utrumque parentem legitimum finit, si unus ex patribus fuerit in bona fide, quamuis alter habeat malam fidem.
- 10 Patres, qui habet malam fidem impediunt

- non gaudent iure legitimis parentis.
- 11 Matrimonium clandestinum dicitur quoad pœnam, cui desunt denuntiationes.
 - 12 Filij suscepti a parentibus Matrimonium clandestine contrahentibus, indistincti sunt illegitimi.
 - 13 Legitimi sunt filij nati post litem contestatam super Matrimonio publice contracto, quod per sententiam postea nullum fuit declaratum.
 - 14 Successiones filiorum in bonis parentum ergo, & necessitas eis ex iure civilis promittit, tunc iure nature debent esse defenditur.
 - 15 Legitima uenit post legem, vel statuto anferri.
 - 16 Mater sola non alit filium, qui fuit conceptus in Matrimonio putativo, quod exinde fuit dissolutum.
 - 17 Legitimi an sint filij suscepti a parentibus, qui de validitate Matrimonij dubij erant, ostenditur.
 - 18 Coniuges quando de Matrimonio validitate dubitant, diuisimodi dubium speculationis est, ac per consequens non inducit malam fidem.
 - 19 Matrimonij etiam publice contractum coram Parocho, & testibus, amissis tamen denuntiationibus, & fœser clandestinum quoad substantiam, & aliis effectibus.
 - 21 Matrimonij publice non dicitur, quod etiam magna hominum frequentia equiuocet etiam amicitia, & vicinis contractum fuit.
 - 22 Illegitimi sunt filij, etiam in consensu fœro, qui ex Matrimonio clandestino, & sine impedimento dirimente suscepti sunt, quamuis parentes in re veritate illud ignorauerint.
 - 23 Respondetur fundamentis contraria opinionis.
 - 24 Filij legitimi non fiunt si Matrimonium clandestinum sine denuntiationibus celebratum in morte articulo clū muliere, ex qua agrotans prolem suscepit.
 - 25 Datur differentia ratio quare in l. ult. C. de liberali causa filij nati pendente lite super statu matris sequantur cōditionem, quæ de matre indicabitur, filij vero nati lite pendente super validitate Matrimonij legitimi iudicentur, quāvis contra Matrimonij fœratur sententia illud invalidum promittentia.
 - 26 Alimenta de filio lite pendente, quem pater filium esse negat, assignat iudex, debet summariā premittere informationem, & si per presumptio aliqua sit pro filio debet interim per iudicē promittiari vt alatur.
 - 27 Cautio de reddendis alimentis, si in causa filius succumbat an ab eo sit exigenda, remissum.

Cap. Cum inter. II.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zab. lo. And. Hoff. Henr. Buttr. Anch. Parnorm. Prepos. Casal. in annot. Alex. de Neuo, Xim. Tolet. in concord. vers. si luri clū legib. Castil. p. 1. & 2. Viā rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 98. Alag. in comp. Iuris Canon. pag. 593. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 18. cap. 2. & est post Conc. Lateran. sub Alex. III. p. 33. cap. 5.
- 2 Probat hic tex. legitimos esse filios cōceptos ante sententiam diuorij a patribus, qui publice bona fide contraxerunt, licet inter eos existat impedimentum propter quod postea Matrimonio iudicio Ecclesiæ fuit separatum, vt per Covar. de consuetud. par. 2. cap. 8. §. 1. Castil. lib. 2. ubi citat.

elſernat. 48. nn. 6. Paleoth. de nobis, & ſpur. cap. 9. Gabr. lib. 6. commun. tit. de legitimat. concl. 4. Seruan. ad l. ſextam Tami nn. 11. cum ſeqq. Pereg. de fideic. art. 24. n. 67. Menoch. de preſump. lib. 4. pr. ſump. 77. Baptiſta Coſta de ſacri ſcientia & ignor. centur. 2. inſtit. 38. n. 3. cum ſeqq. Caſtil. quotidian. quæſtionum lib. 2. cap. 11. num. 3. & 7. Nam legitimi ſunt conſenſi filii ſuſcepti ex Matrimonio, quod iuſto facti vel iuris errore parentes non liſſiter contraxerunt, vt per Couar. d. cap. 8. §. 1. nn. 9. Paleoth. d. cap. 9. num. 9. ad fin. Pereg. d. art. 64. nn. 69. vbi nn. 68. adducit ad hunc effectum ſufficere Matrimonium putatiuum ex errore iniuſto, quia titulus putatiuus quamuis ex errore iniuſto procedens bonam fidem cauſat.

4 Filij eorum non debent exinde ſuſlinere iacturam.

Ergo filij ſuſcepti à parentibus, qui publicè, & bona fide contraxerunt verè, & propriè legitimi ſunt, vt docent Couar. d. §. 1. num. 1. Paleoth. d. cap. 9. num. 14. Gabriel d. concluſ. 4. num. 13. Azor inſtit. moral. p. 2. lib. 2. cap. 16. q. 4. Menoch. de preſump. lib. 4. pr. ſump. 77. à num. 3. & alij, quos copioſiſſime refert Caſtil. quotidian. lib. 2. cap. 11. n. 5. & 6. Itaut ſi illi inſtituantur hæredes à teſtatore, qui credebat eos eſſe natos ex iuſto Matrimonio, adhuc inſtitutio non corruit, quandoquidem ij filij quoad ſuum commodum conſentur verè & proprie legitimi, & dicuntur ſui hæredes, & in poteſtate patris Menoch. de preſump. lib. 4. pr. 24. n. 9.

5 Vnde ad ſacros Ordines huiuſmodi filios ex bona fide parentum legitimos admittendos eſſe vltra ſup. citatos reſoluunt Soar. num. 5. de cenſur. diſp. 5. ſcil. 1. nn. 6. cum ſeqq. Sayr. cod. trakt. lib. 6. cap. 10. à num. 31. Auil. cod. trakt. p. 7. diſp. 3. dub. 6. Bellet. diſquiſit. cler. p. 1. tit. de diſcipl. cler. §. 3. num. 23. Et ad Episcopatum, vt per multos, quos refert & ſequitur Caſtil. d. cap. 11. num. 19. atque etiam ad Eccleſiaſticam.

6 emphyteuſim, vt poſt Dec. reſoluit Cald. Pereira de nominatione emphyt. q. 35. n. 38. Sic etiam, vt licet legitimari à ſeudil ſucceſſione repellantur cap. 1. §. naturalis, ſi de ſeudo fuerit controuerſia inter dominum, & agnatos, admittuntur tamen legitimi per bonam fidem parentum, & communis ex Somsbech. de ſeudis p. 9. n. 37. Gabr. d. concl. 4. n. 24. Sic denique licet baſtardi non admittantur ad maioratus ſucceſſionem admittuntur tamen illegitimi ex bona fide, vt probat Molina de primog. lib. 13. cap. 1. n. 12. & reliqui omnes verà eſſe ſententiam fine difficultate admittentes quando maioratus ſimpliciter eſt inſtitutus, vel emphyteuſim ſimpliciter conceſſa.

8 Ardua tamen eſt inter ſcribentes controuerſia an idem ſit reſolendum quando in maioratu ſeudo, emphyteuſi, aut fideicommiſſo adiecta eſt clauſula, vt ſuccedant ij ſoli, qui ex legitimo Matrimonio procreati fuerint? Partem enim affirmatiuam quod adhuc ſtante ea clauſula le-

gitimi ex bona fide parentum ſunt admittendi reſoluit Dec. conſ. 153. quem multis late tuetur Soc. iun. conſ. 39. vol. 3. & ſine dubio eſt magis recepta ex Couar. d. p. 2. cap. 8. §. 1. n. 3. Molina d. cap. 1. n. 15. Menoch. de preſump. lib. 4. pr. ſump. 77. n. 6. Mantica de conſect. vltim. volant. lib. 11. tit. 8. n. 24. Caſtil. d. cap. 11. n. 12. & 17. Pereg. d. art. 25. à n. 73. Contrariam vero negatiuam partem quod in his terminis ſtate clauſula prædicta nequeat ſuccedere legitimi ex bona fide parentum tuetur Curt. iun. conſ. 64. nn. 8. vol. 1. ſequitur Fulu. Paci. de probat. lib. 2. cap. 16. n. 69. Verſ. ex quo inferatur, & in puncto iuris veriorẽ eſſe concludit Cald. Pereira d. q. 21. nn. 44. & de ea dubitans cogitandum relinquit Carol. Ruin. in l. Gallus ſ. ſi eius n. 99. ff. de liber. & poſſ.

9 Cum parentes eorum. Quamuis tex. in præſenti parentum in numero plurali faciat mentionem, quaſi videatur exigere ad legitimatam bonam fidem vtriuſque parentis, cum tamen referatur verbum illud ad publicitatem intrat reſolutio communis D. D. quod filij ex Matrimonio putatiui quoad vtrumque parentem legitimi ſunt, ſi vnus ex parentibus fuerit in bona fide, quamuis alter habeat malam fidem, vt docent gl'oſ. verbo ambo in cap. cum inſtitutio de clandeſt. diſpenſ. Duca. reg. 150. ſumit. 2. Verſ. circa Gabr. d. concl. 4. n. 4. Pereg. d. art. 24. n. 66. Colla in cap. ſi pater, de teſtam. lib. 6. verbo uxorem n. 4. Seruan. d. l. 6. Tami nn. 10. 13. Azor. d. cap. 16. q. 3. Matien. in rub. tit. 1. gloſ. 1. n. 116. lib. 5. non recepit. Sanch. de Matrim. lib. 8. diſp. 34. n. 46. Gutier. cod. trakt. cap. 71. Rota dec. 354. n. 3. inter impref. Farin. poſt lib. 2. Seraphin. decif. 1099. nn. 1. quæ quidem reſolutio vera eſt reſpectu filij, & in eius fauorem, & reſpectu patris, qui in bona fide fuit, non vero reſpectu parentis, qui malam fidem habuit, hinc enim non gaudere iure legitimi parentis reſoluit Coſta d. verbo uxorem n. 21. cum ſequenti Seruan. d. l. 6. n. 16. D. Barboſa in l. ſi cum datem §. fin. n. 12. ff. ſol. Matrim. Sanch. d. diſp. 44. n. 46. vide plures alios, quos citauimus ad cap. ex amore verbo ignoramus, inf. hoc tit.

11 Publice contraxiſſe. Idem præmiſſis Sanch. de Matrim. lib. 3. diſp. 1. nn. 12. Matrimonium enim clandeſtinum dicitur quoad pœnas, cui deſunt denunciationes, Perez. l. 1. Verſ. plura tamen pag. 38. tit. 1. lib. 5. Ordin. Menoch. conſ. 69. n. 70. Fului Pac. de probat. lib. 2. cap. 16. n. 69. Verſ. ego reſeruo Gutier. trakt. lib. 2. q. 4. n. 13. & de Matrim. cap. 55. num. 5. Sanch. d. diſp. 1. num. 10. & plures alij, quos refero Ego ipſe de off. & po- 12 r. Epifc. p. 2. alleg. 32. n. 8. Vnde filios ſuſceptos à parentibus Matrimonium clandeſtinè contrahentibus indiſtinctè illegitimos eſſe, quia in iis, qui clam contraxerunt ſemper ſcientia, & mala fides vtroque iure præſumitur, docent Seruan. d. l. 6. n. 22. Fr. Eimmann ſum. ſum. 1. cap. 231. n. 3. Hentici in ſum. lib. 11. cap. 20. §. 1. Pereg. d. art. 24. n. 8. Ca-

fil. d. cap. 11. n. 8. Sanch. d. lib. 3. disp. 42. n. 6.

Notatur

13 Ante latam sententiam.

ad hoc

quod filij nati post litem contestatam super Matrimonio publicè contracto, quod per sententiã postea nullum fuit declaratum, legitimi sunt, vt per Couar. d. cap. 8. §. 1. n. 5. cum seqq. Gabri. d. concl. 4. n. 12. Pereg. d. art. 24. n. 70. Azor. in spec. moral. p. 2. lib. 2. cap. 13. q. 1. Sayr. de censur. lib. 6. cap. 10. n. 33. Nam lites contestatio non inducit malã fidem quoad vñs Matrimoniales inter parètes, qui à principio bona fide contraxerunt, nec coniuges pendente lite priuari possunt suã possessio nis commodò, aut suspensuram inter eos carnale commercium iuxta tex. in cap. 3. sup. *Relite pendente*, & iuxta regulam generalem de continuanda possessione lites pendente, quæ probatur in cap. 1. *isto vit.* & quæ latissime prosequitur Lancelot. de attentatis p. 1. cap. 4. *summat.* 1. cap. 2. iuncta reg. & recepta interpretatione illius cap. 2. ibi, ante probatam accusatoriẽ, ex quo desinitur quod ante prolata diffinitum sententiam non dicuntur factæ probationes, neque liquere de causa, vt per Abb. *bis* n. 5. & 6. Amplia & extendendũ esse lata sententia pendente appellatione vt per Vinc. de Franchis d. *disf.* 130. n. 3. nam conceptos appellatione pendente à sententia lata. contra Matrimonium legitimos fieri resoluit Bellet. *disquisit. clerice* p. 1. tit. 2. de *disposit.* *cleric.* ad. 3. n. 23. in *fin.*

14 In bona paterna hæreditario iure succedam.

Notatur ad hoc quod successi

fioni filiorum in bonis parètu origo, & necessitas ex iure Ciuili prouenit, vt per Dyn. in reg. *inducti* n. 2. cum seqq. de reg. *l. u.* n. 1. lib. 6. lequitur Bar. in l. *Titio centum* §. *Titio* *gentio*, n. 6. ff. de cond. & *demonstr.* & receptam sententiam promittitur Lara in l. *si quis à liberis* & *add.* *recepit* n. 149. cum seqq. ff. de liber. *agnosce* communem dicit Ceual. *commun.* contra *commun.* q. 112. d.

15 princ. Caterum contrarium, imo filijs legitimam portionem seu successi onem in bonis parentu iure naturæ debitam esse tenent Gomez. *tom.* 1. *variar* cap. 1 d. n. 2. Corral. lib. 3. *miscelan.* cap. 16. d. n. 3. Roias de *success.* cap. 7. d. *princ.* Molin. de *primogen.* lib. 2. cap. 1. d. n. 14. Spin. in *spec. testam. gloss.* 17. d. n. 19. Azor. d. p. 2. lib. 2. cap. 17. hinc inferentes ad varias questiones, & præcipue non posse lege, vel statuto hanc legitimam auferri, de quo Couar. p. 2. de *sponsal.* cap. 8. §. 6. n. 5. Costa in cap. *si pater* 3. p. *verbo primæ non possit* n. 42. ad utrãque partem late Ceual. d. q. 112. Has tamen contrarias opiniones sub distinctione fædere conciliandas duxit, vt scilicet prima, quæ hanc legitimam, & filiorum successionem ait iuris ciuili esse, intelligatur de legitima quoad quotiã, seu quantitatẽ; secunda vero opinio intelligatur quoad originem ipsius successionis, intelligendo deinde de iure naturali, posterioris capitũ, quod solis hominibus proprium est, & ius gentium à iuribus consuetis dicitur.

16 Parentum facultatibus nutriat.

Notatur ad hoc quod mater sola nõ alit filium, qui fuit conceptus in Matrimonio putatiuo, quod exinde fuit dissolucum, vt per Surd. de *aliment.* tit. 7 q. 14. n. 18.

17 Dux superius in hac materia resoluẽte questiones, quatuor prima est vtrum legitimi censendi sint filij suscepti ex Matrimonio, quod iusto facti vel iuris errore parentes nulliter contraxerunt? Pars affirmatiua, quæ vera est, ex eo necessario colligitur quia vt tex. probat, & supra in principali conclusione diximus, legitimi sunt filij habiti ex Matrimonio iustialio bona fide, vtriusq. vel alterius ex parentibus contracto, sed quandoparentes iusto iuris, vel facti errore contraxerunt, nec malam, nec bonam fidem habere censentur, ergo si constet de tali errore filij legitimi erunt, vide Abb. in cap. *prolatum*, n. 5. & in cap. *per venerabilem* n. 36. in *fin.* *inf.* hoc tit. Couar. d. cap. 8. §. 1. n. 9. Paleoth. n. 9. ad *fin.* Pereg. d. art. 24. n. 69. Vtrum autem iniustus error sufficiat ad hanc legitimatiõem inducendam? ardua est questio, quæ pendet ex alia, vtrum ex iniusto errore bona fides causari possit, fidei relietis ijs, quæ pro vtraq. parte adducunt DD. partem affirmatiuam de nostra legitimatiõne agens tuetur Pereg. d. art. 24. n. 68. scribens ad hunc effectum sufficere Matrimonium putatiuum ex errore iniusto, quia titulus putatiui quamuis ex errore iniusto proueniens bonam fidem causat, & consequenter sufficit in omni prescriptione, quæ solam bonam fidem exigit, vide Bar. in l. *sinus* n. 17. ff. de *usufruct.* & ibi Paulus de Castro num. 2. & Bald. n. 20. Alci. reg. 3. *presump.* 5. Couar. *integ.* *possess.* 5. 7. n. 5. Mench. *industrium* cap. 77. n. 9. Menoch. de *presump.* lib. 3. *presump.* 130. n. 3. cum seqq. Fachin. *controuers.* lib. 8. c. 28. Gilchen. de *prescrip.* p. 2. *memb.* 1. c. 3. d. n. 8. & 13. Säch. de *Matrim.* lib. 5. *disp.* 3. n. 13. vbi resoluti generaliter ignorantiam iuris non solum obscuri, sed etiã clari si de ea constet vtroque foro excusare.

18 Altera questio est: vtrum legitimi sint filij suscepti à parentibus, qui de validitate Matrimonij dubij erant? in qua pars affirmatiua verior est, quia qui dubij sunt de impedimento Matrimonij, eiusque validitate non habent impedimenti scientiam, sed potius bonam fidem, ex reg. *tex.* in cap. *si virgo* 34. q. 2. vbi Augustinus ait, bonæ fidei possessorem dici qui se possidere ignorat alienum, malæ vero fidei qui sciuerit alienam esse rem, quam possidet; quibus verbis probat ad malam fidem inducendam necessarium esse quod positivè scia vitium possessionis, seu impedimentũ existens, sufficere vero ad bonam fidẽ ignorantiam vitij, seu impedimenti per negationem scientiæ, quod plane in dubitante reperitur, non enim positivè scit impedimentum, & consequenter ignorat, quo argum. dubitantes esse bonæ fidei possessores notauit gl. *fin.* in cap. *vl.* de *prescrip.* quam sequuntur DD. communiter ex Abb. ibi num. 49. & Paris.

Parif. n. 48. Balb. de *prescr.* 2. p. 3. q. 2. Mench. d. cap. 77. à n. 3. Sarm. lib. 2. *select.* c. 10. n. 5. Accedit quia quando coniuges de Matrimonij validitate dubitant, huiusmodi dubium speculationum est, quia non dubitant in praxi an licite vtantur Matrimonio, sed an illud validum sit, quod dubium apud omnes receptum est non inducere malam fidem, sed potius bona conscientia dubitantes posse eo stante operari, vt docent Nauar. in cap. si quis autem, num. 61. de *pænit. dist.* 7. Couar. de *spons.* p. 2. cap. 7. §. 2. n. 10. & in *reg. possessor.* p. 2. §. 7. nu. 4. & plures, quos refert Sanch. de *Matrim.* lib. 2. *disp.* 41. n. 4. & 8. quibus adde Valent. tom. 2. *disp.* 2. q. 14. punc. 4. dubit. 4. & tom. 3. *disp.* 7. q. 3. punc. 2. *vers.* tertia, Azor. *instit. moral.* par. 1. lib. 2. cap. 19. Sayr. de *censur.* lib. 1. cap. 13.

20 In *glos.* [Publice] ibi (*scilicet denunciatione præmissa in Ecclesia publice, alias hodie dicitur clandestinum*) tam supra in *tex.* ostendi Matrimonium dici clandestinum quando non est contractum, præmissis denunciationibus, quod hæc *glos.* etiã probat. Vnde primo colliges sustineri non posse eorum sententiam, qui censent publice contractum dici Matrimonium, quod coram Parocho & testibus fuit celebratum quamuis omiffa sint denunciations, quod voluerunt omnes, qui docent post Concil. Trident. solum censeri clandestinum, quod fit sine parocho, & testibus, vt tenet Molin. de *inst. tract.* 2. *disput.* 176. *vers.* observa, & Dominus meus D. Barbosa in l. 3. p. 4. n. 39. *ff. sol. Matrim.* Sed salua pace tanti viri, non aduerterunt clandestinitatem diuersimode considerare respectu diuersorum, vel quoad validitatem, vel quoad iustitiam, & alios effectus: si quoad validitatem consideretur certum est solum censeri clandestinum quod sine testibus & parocho contrahitur, si quoad iustitiam vt licite fiat tam iure Decretalium, quàm nouissimo Conc. Trident. attento sine dubio clandestinum censeri debet, quamuis coram parocho & testibus fiat, si denunciations omittantur in d. cap. cum inibitio in *prin.* vbi solemnitate denunciationum obseruandam præscribit, in *uol.* §. 1. ibi, huiusmodi clandestina, &c. & §. 2. *vers.* ibi, tales coniunctiones, &c. Deinde quia Conc. Trid. quoad denunciations faciendas expresse innouat decisionē Lateranens. Concilij in d. cap. cum inibitio, solumq; addit quod nullum sit Matrimonium sine parocho, & testibus, cum ergo à Trid. lus antiquum penam imponens contrahentibus sine denunciationibus non sit immutatum, sequitur quoad hoc obseruandum esse, & marere lus antiquum iuxta l. præcipimus, in *fine* C. de appellat. & ita merito contra prædictos hanc partem tuerent citati in *tex.* hoc *cod. verbo.*

21 Secundo colliges sustineri non posse sententiã, quam plerique communiter receptam præstentur, quæ resoluit publicum censendum illud esse Matrimonium, quod coram magna hominum frequentia conuocatis amicis, vicinis, & consanguineis æmine seriose excluso fuerit con-

tractum, quod docuit Abb. in d. cap. cum inibitio, & ex Oldrad. Ioan. Lup. Roland. & alijs, quos refert communē dicit Mascard. de *probat. concl.* 297. n. 6. Gom. l. 49. Tauri n. 1. *vers.* ex quo s. Cou. d. cap. 6. in *prin.* n. 10. Seruant. l. 6. Tauri n. 25. Sed falsum docuit, peiusq; pro hac sententia adducit Nau. in *man.* cap. 22. n. 7. licet enim ille id admittat vbi inualuit consuetudo vt sine denunciationibus fiat Matrimonium ad valuas Ecclesiæ, vel aliarum in præsentia cognatorum & vicinorum, post Trident. tamen aperte docet contrarium esse resoluendum, quod etiam casu loquuntur Paleoth. d. cap. 9. n. 4. & seq. Pereg. d. art. 24. n. 65. Gutier. *prætic.* lib. 2. q. 4. n. 13. Henric. lib. 11. cap. 5. §. 1. & post *glos.* hic *verbo publice*, & alios, quos refert Sanch. lib. 3. *disp.* 1. nu. 10. Nec obstat Abb. Panor. fundamentum, quod scilicet iura in hac specie solum exiunt, vt Matrimonium in facie Ecclesiæ contrahatur iuxta notissimam significationem nominis Ecclesiæ pro fidelium collectione cap. Ecclesia, de *consecrat. dist.* 1. quamuis enim hæc significatio recepta sit, receptor tamen, & frequenter est alia, pro templo materiali, vt in *tit. de Ecclesijs adific.* & sæpe alibi, & in hoc sensu ponitur in d. cap. cum inibitio, ibi in Ecclesijs per presbiteros iunctis frequentibus, vbi etiam præcipit quod in Ecclesijs fiant denunciations, vnde cum expresse requiratur hæc solemnitas, qui sine ea contrahunt clandestine contrahere merito dicuntur.

22 Tertiò colligetur non esse, quod de foro conscientie scribit Soar. de *censur.* to. 5. *disp.* 50. *sect.* 1. n. 10. resoluens in eo foro censendū legitimam problem suscepam ex Matrimonio nullo clandestino hoc modo sine denunciationibus contracto si in conscientia, & rei veritate constet parentes habuisse bonam fidem; quæ sententia iuuari videtur ex eorum doctrina, qui resoluunt præsumptionem iuris & de iure non habere locum in foro conscientie, dante tate veritate in contrarium, vt in terminis cap. si quis fidem sup. de *sponsalib.* in quibus communiter constituunt primum Matrimonium præsumptum non habere locum in conscientia si sponsus consensus coniugalem non habuit in actu copulæ, sed in conscientia debere remanere cum secunda in quam verè consensus, vt post antiquiores receptū testatur, & sequitur Cou. de *sponsal.* p. 1. cap. 4. §. 1. num. 9. & tanquam indubitatum supponit Sanch. lib. 7. *disp.* 37. n. 9. ad *med.* Sed contrarium in nostro proposito necessariò resoluendū existimo, quod scilicet etiam in conscientia illegitimi sūt filij, qui ex Matrimonio clandestino stante impedimento dirimente suscepti sunt, quamuis parentes in rei veritate illud ignorauerint, & in conscientia de ipsorum bona fide constet; ratio est quia effectus hic legitimatis, utroque foro tã conscientie quàm exteriori non aliunde pender quam ex legis auctoritate, quæ illos tantum legitimos facit, quos vt tales approbat, vel non approbat, at vero ex supra resolutis constat legem Canonica, expresse non approba-

re vt legitimos, sed potius vt illegitimos dam-
nare filios susceptos ex Matrimonio nullo pro-
pter Iuris impedimentum, quamuis parentes il-
lud ignorent, si sine denunciationibus contra-
ctum est, ergo non oportet inter vnum & alterū
forum distingere.

23 Nec obstat arg. in simili de terminis d. cap. is
qui fidem, nam adhuc in illis in foro Cōscientie
procedere decisionem illius tex. tenent grauif-
simi DD. sed si cōmunis sentētia contraria esset
indubitata, longe diuersa est ratio de illis ad no-
stros terminos, si aduertat Matrimonium non
ex legis pendere auctoritate, sed ex consensu
contrahentium sine quo non potest subsistere,
cap. sufficiat 27. q. 1. l. nuptias ff. de reg. Iuris, & ideo
licet lex ex copula post sponsalia præsumat con-
sensum conjugalem, si tamen conset in Cōscien-
tia, & rei veritate conjugalem non adfuisse con-
sensum non potest inde Matrimonium resultare,
quod conscientiam obliget, quemadmodum in
fortioribus terminis si quis verba exprimat cō-
sensum de presenti importantia, & tamen interio-
rem consensum non habuerit, non potest in
conscientia Matrimonium iudicari, vt decidit
tex. in cap. tua nos, 26. sup. de spons. vbi notant om-
nes, & late disputat Sanch. lib. 1. disp. 9. cum seqq.
In nostro vero proposito cum totum pendeat
ex legis auctoritate, quare hoc casu non vult pro-
blem vt legitimam approbare, resolūendum est il-
legitimam esse tam in exteriori, quam in interio-
ri Cōscientie foro.

24 Quarto colliges falsam videri limitationem,
quam tradunt Couar. d. cap. 6. in initio nu. 12. in
fine, & Gabriel d. concl. 4. n. 19. & Sarm. lib. 1.
selec. cap. 6. n. 7. resoluentes quod si Matrimo-
nium contrahatur in mortis articulo cum mu-
liere ex qua agrotans prolem suscepit, eam
fieri legitimam, quantuncumque clandestine siue
denunciationibus sit celebratum. Fateor enim
non ex existente impedimento dirimente inter cō-
trahentes in mortis articulo Matrimonium esse
licitum, & prolem antea susceptā legitimari, vt
resolunt Gomes. l. 9. Tauri n. 59. Molin. de pri-
mog. lib. 2. c. 5. n. 25. Spin. in spec. testa. gloss. 15. prin-
c. a n. 104. At vero minime placere potest quod
stante impedimento dirimente (qui sunt termi-
ni de quibus loquimur) legitime proles ante
tea suscepta per tale Matrimonium nullum in
rei veritate, & clandestine contractum contra
generalem decisionem tex. in cap. cum inibitio
§. 1. de clandest. desponsat. qui absolute illegitimos
facit filios ex tali coniunctione clandestine su-
susceptos, non solum præsumentem præsumptione
Iuris & de iure parentes habuisse malam fidem,
sed insuper statuendo, vt illegitimi sint quamuis
de bona fide ipsorum parentum appareat: quare
præsumptio bonæ fidei resultans ex necessitate
contrahendi, in eo articulo nullum potest quo
ad hoc filijs præstare subsidium.

25 In gloss. (Sententiam) jibi (argum. contra C. de li-
berali causa l. vi.) Licet gloss. non soluat arg. in-
eius tamen solutione maxime laborant DD. in

præsenti, quare scilicet in illa l. vltim. filij nati
pendente lite super statum matris sequantur
conditionem, quæ de matre iudicabitur, itaut
serui fiant si contra matris libertatē fuerit iudi-
catum, at vero in nostro tex. filij nati lite pen-
dente super validitate Matrimonij legitimi iu-
dicentur, quamuis contra Matrimonium fera-
tur sententia illud inualidum pronuntiās. Qua-
re Abb. Panor. hic n. 6. respondet respectu le-
gitimationis inspicere tēpus cōceptionis, & non sen-
tentię, at vero respectu libertatis inspicere tempus
post litis contestationem. Card. vero Zabarel.
opposit. 2. resp. fauorem esse filiorum quod ex-
pectetur exitus sentētie quia potest mater ingenua
pronuntiari; Butr. n. 7. quem sequitur Prapof.
n. 5. ait differentie rationem in eo stare, quia sta-
tus libertatis non imprimitur concepto libertatē,
sed bene status Matrimonij concepto legitimi-
tatem.

26 In gloss. [Nutriantur. fin.] jibi (iudex summam
cognoscat, &c.) Singulariter gloss. iudicem instruit
circa modum assignandi alimenta filio lite pen-
dente, quem pater filium esse negat, debet enim
summariam præmittere informationē, & si præs-
umptio aliqua sit pro filio, debet interim per
iudicem pronuntiari vt alatur, sequuntur om-
nes hic, Couar. practica. cap. 6. n. 8. Duen. reg. 365.
Molina de primog. lib. 2. cap. 16. n. 30. Soar. de Pa-
ce in pract. tom. 3. cap. 4. §. 3. n. 10. Lara in l. si quis d.
liberis §. si vel parens d. n. 42. ff. de liber agnos. D.
Barbosa in l. 1. p. 1. n. 58 ff. sol. Matrim. Vala. con-
sult. 1. n. 10. & 12. plene Surd. de alim. tit. 1. q. 110.
n. 10. qui omnes prædictæ præsumptionis exem-
pla proponunt, quando filius est in possessione
situationis, vel communi exultatione filius re-
putatur, vel primam sententiam pro se reportauit,
à qua est appellatum, nam pendente appella-
tione alodum esse decidit tex. in l. si instituta. §. de
27 inofficioso ff. de inofficioso test. Vtrum vero cautio
de reddendis alimentis si in causa filius succum-
bat ab eo sit exigenda vide Cou. nu. 7. Molin.
n. 41. Valaf. n. 7. proxime citatis locis.

S V M M A R I V M .

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Vicinia fama multum valet in probanda filiatione.
3. Filiatio minime probatur ex sola alimentorum præ-
statione, nisi vi filio præstetur.
4. Filiatio plene probatur ex confessione & nominatio-
ne parentum vere & principaliter propter se factam
accedentibus alijs indicijs.
5. Nominatio patris in libro suo probat filiationem.
6. Legitima an statim in vita patris peti possit, si reli-
gionem ingreditur, ostenditur.

Cap. Transmissæ. III.

1 S Vper hunc text. scripserunt Abb. antiqui
Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr.
Host. Henric. Butri. Anch. Panor. Prapof. Ca-
sal. in annot. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan.

in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castella* p. 1. & 2. Viuian. in *rationibus* lib. 4. *Iuris Pontificij* pag. 98. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 191. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 18. cap. 3. & est post Concil. Lateranen. p. 8. cap. 11.

- 3 *Quamuis a vicinia, qua ipsum filium, &c.* Notatur ad hoc quod in probanda filiatione multum valet fama vicinij, vt per Couar. de *spous.* p. 2. cap. 8. §. 1. n. 10. Paleoth. de *nobis.* & *spous.* cap. 22. n. 2. Menoch. de *arbitr. casu* 89. n. 86. & de *presump.* lib. 6. *presump.* 53. num. 43. Anton. Monac. *Lucen. decis.* 56. n. 7. & 15. Mascard. de *prob. concl.* 791. Fului. Pac. *red. tract.* lib. 2. cap. 6. n. 29. & 31. hinc influentes aduocatos ad probandam filiationem quod tres faciant articulos: Primum quod ex viro, & vxore, seu concubina domi recente natus est; secundum quod pater cum filij nominauit, & agnouit; tertium quod communis voce vicinij filius existimatus est: confirmaturque ex his omnibus, quæ Doctores tradere solent de vijs auctoritate communis famæ iuxta *ex. in l. 3. §. 6. eiusdem.* ibi, consentiens fama confirmat, ff. de *testib.* & que plene prosequuntur Duen. *reg.* 299. Garc. *reg.* 187. Mascard. *concl.* 711. Fului. Pac. *lib. 1. cap. 49. à princ.* & d. n. 29. Menoch. de *presump.* lib. 1. *presump.* 89. n. 28 *cum seq.*

- 3 *Quod cum pietatis intuitu nutriuerint.* Vnde ex sola alimentorum prestatione, vel collatione in Matrimonij cum possint fieri pietatis causa, filiationem minime probari resoluit Sud. de *alim. rit.* o. q. 7. n. 9. *cum seqq.* Valaf. *consul.* 174. n. 13. Si vero educationem, & alimenta prestat aliquis cuiquam uti filio, tunc filiationem ex hoc comode probari arg. l. 1. §. 4. ad *questionem* ff. de *quest.* & l. *quidem* 133. ff. de *verb. oblig.* resoluit Couar. de *spous.* p. 2. cap. 8. §. 1. n. 3. Mascard. *concl.* 795. & *seqq.* Menoch. d. lib. 6. *presump.* 53. n. 32. Valaf. *consul.* 134. n. 4.

- 4 *Standum est verbo viri, & mulieris.* Notatur ad hoc quod ex confessione, & nominatione parentum vere, & principaliter propter se facta accedentibus alijs indicijs plene probatur filio, vide Cou. d. cap. 8. §. 3. n. 7. Duen. *reg.* 34. *cum seqq.* Paleoth. cap. 23. n. 2. Menoch. *casu* 89. n. 87. Mascard. *concl.* 790. à *princ.* vnde nominationem patris in libro suo probare filiationem dicunt Menoch. d. *presump.* 53. num. 57. & *conf.* 714. num. 18. Anton. Monac. *Florant. decis.* 61. n. 8. & 9. quæ quidem nominatio filiationem probat etiam si emanauerit ab vno parente, de cuius bonis, & hereditate agitur Mascard. *concl.* 790. n. 12. & non solum probat contra patrem nominantem, sed etiam contra eius heredes, & contra alium tertium, vt per Paleoth. d. cap. 22. n. 4. & 5. Menoch. *decisu* 89. n. 7.

- 6 In *glos.* [Mota] ibi (dicunt quidam quod erant facti monachi &c.) Vult *glos.* filios in vita patris si religionem proficiantur statim posse petere legitimam, quod communiter D.D. colligunt ex *tex. in cap. cum finis, in fine sup. de regular.* de cuius intellectu, & duabus contrariis communibus sententijs in hac questione vide vltra ordinarios ibi, & hic, Abb. in *cap. in presentia* n. 59. & Dec. n. 67. *sup. de prob.* plures de quibus Cou. in *cap. 2. n. 7. de testam.* Duen. *reg.* 356. *linc.* 6. Mench. *Illustratum* cap. 37. n. 10. Nau. *commen.* 2. de *regular.* n. 48. Perez l. 1. *glos.* 3. pag. 73. *vers. dubitatur* tit. 2. lib. 5. Ordia. Gutier. *canon. lib. 2. cap. 1. d. n. 71.* Crass. *receptorum* 9. *legitima* q. 12. n. 5. Fr. Emmanuel. *quæstion. regul.* com. 2. q. 80. art. 2. *Ceual. commun.* contra *commun.* q. 342.

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc *tex.* scribentes.
- 2 Spargi censendi sunt omnes, qui ex illis nascuntur, qui Matrimonium contrahere non potuerunt, *semis fine.*
- 3 Pater ubi non succedit nec filius succedere potest.

Cap. Causam, quæ. IV.

- 1 Super hunc *tex.* scriperunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panor. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castella* p. 1. Viuian. in *rationibus* lib. 4. *Iuris Pontificij* pag. 99. Alagona in *compendio Iuris Canon.* pag. 194. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 18. cap. 4. & reliquæ partes ubi sint docet *gl. 1. inc. verbo Muliere.*
- 2 Probat hic *tex.* spurios censendos esse omnes, qui ex illis nascuntur, qui Matrimonium contrahere non potuerunt, sed vide quæ dixi ad *cap. tanta* *verbo* *autem* *vir,* infra hoc *tit.*
- 3 Notatur ad hoc quod ubi pater non succedit nec filius succedere potest, vt per Couar. de *spous.* *sal. p. 2. cap. 8. §. 3. n. 1.*

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc *tex.* scribentes.
- 2 Quæstio natiuitatis residens in causis civilibus hereditatis, quæ vertitur etiam in indice seculari ad ecclesiasticum est remittenda.
- 3 Natalium causa ecclesiastica pendente coram ecclesiastico non potest seculari iudex in causa principali hereditatis procedere.
- 4 Index ecclesiasticus, ad quem causa natalium, vel alia spiritualis remittitur, potest opponenti receptionem illam prefigere cernimul præparari intra quem probare conatur, non vero iudex ecclesiasticus n. 5.
- 6 Declaratur *tex.* in *proximi.*
- 7 Filij ex illicito coitu nati presumuntur potius spurij quam naturales.
- 8 Matrimonij presumuntur quæd liberorum legitimatio non celebrata inter viros sanctis.

10 Matrimonium presumitur quoad filios præfuisse inter viros concubinentibus alijs præter cohabitationem coniecturis.

11 Cohabitatio bedie effluere nequit Matrimonium.

Cap. Lator. V.

1 Super hunc tex. scripserunt Abbantij. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Buttr. Anch. Panorm. Præpos. Casal. in annot. Alex. de Nemo. Ximen. Toletan. in concordantijs. Viriufq; Iuris cum legibus Castellæ. p. 1. Viuian. in rationibus lib. 4. Iuris Pontif. pag. 100. Alagona. in compendio Iuris Canon. pag. 594. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 18. c. 5.

2 Coram seculari iudice super hereditate, &c. Notatur ad hoc quod quæstio natiuitatis residens in

causa ciuili hereditatis, quæ vertitur coram iudice seculari, ad Ecclesiasticum est remittenda; concordat. tex. in cap. tuam supra de ordine cognit. vide Mantu. dial. 42. Conar. de spons. p. 2. cap. 8. §. 3. nu. 4. Gare. reg. 353. D. Barbofa in l. Titia nu. 22. ff. sol. Matrim. quod procedit quando causa legitimitatis, seu natalium pendet ex aliqua quæstione iuris, veluti vtrum Matrimonium sit legitime contractum, & validum, non ita si versetur circa factum solummodo, veluti quia dubitatur an Matrimonium fuerit contractum de facto inter personas habiles ad contrahendum Conar. d. cap. 8. §. 12. nu. 3. Gare. reg. 353. nu. 12. Menoch. conf. 366. nu. 11. D. Barbofa d. l. Titia nu. 22. 24. & 53. Vers. secunda principis conclusio, Cental. commun. cõtra commun. q. 403. Cabed. p. 1. decis. Lustraria Aristo 101. vbi refert quæstionem facti in proposito dici quando solū dubitatur an Matrimonium contractum sit, & quæstionem iuris quando partes fateantur Matrimonium de facto contractum esse, sed negant valuisse.

3 Et tunc seculari dominio, &c. Notatur ad hoc quod pendente causa natalium coram ecclesiastico non potest secularis iudex in causa principali hereditatis procedere, vide Marant. de ordine iudicior. p. 4. distin. de d. princ. Coraf. miscelan. lib. 2. cap. 5. Gutier. de iuram. confir. p. 1. cap. 2. ad. 14. D. Barbofa in d. l. Titia nu. 7.

4 Intra duos menses. Notatur ad hoc quod Iudex Ecclesiasticus ad quem causa incidens natalium, vel alia spiritualis remittitur, potest opponenti exceptionem illam præfigere terminum peremptorium, intra quem ea probare teneatur, & vt eo elapso amplius non audiat, & Iudex secularis in causa principali possit procedere, vt docent in præfenti Buttr. 5. Abb. nu. 4. Zabarel. appof. 2. & Præpos. num. 4. quod confirmant ex multis, quæ circa perinitionem termini ad

probendam exceptionem, nullitatem, vel appellationem prosequendam, notant DD. per tex. ibi in cap. personas de appellat. & Marant. de ordine iudic. p. 6. de appellat. num. 194. Duen. reg. 42. l. mis. 22. Lancellos. de assent. p. 3. cap. 12. ampliat. 23. & seq. & cap. 27. d. num. 129. & p. 3. cap. 23. nu. 98. & cap. 24. q. 16. & alijs de quibus Cened. ad Decretal. collect. 17. d. princ.

5 Non potest & conseruo Iudex secularis, qui de causa principali hereditatis cognoscit, præfigere paribus terminum intra quem causa incidens spiritualis terminetur coram Ecclesiastico ad quæ remittit, quia Iudici Ecclesiastico, qui in spiritualibus superior est ex reg. cap. solita de maior. & obediens legem imponere non potest, vt in simili ait text. in cap. ex informatione 50. de appellation. vbi notauit Dec. num. 3. post Bart. in leg. 2. ff. de re iudic. vbi sequitur Ias. num. 12. & Ripa num. 71.

6 Illud tamen in præfentiarum aduertendum duxi tex. in præfenti loquentem de præfinitione termini. quorum mensum ad expedicendum causam illegitimitatis, intelligi non ita indistincte, sed quando constat de malicia, vt erat in casu huius tex. in quo tauza perpererat coram Episcopo Noruica, qui causam expediebat: itaque Papa mandauit Episcopo, vt causam intra duos menses expediret, alias quod remitteret causam honorum determinandam Iudicibus secularibus, ita Put. lib. 1. decis. 123. in antiquis.

7 Sublato appellationis obstaculo. de vi & effectibus huius clausule vide in multis Remissionibus de dictis clausulis, clausul. 7. & dixi ad cap. postulatori sup. de appellat.

8 In glos. [Probare, pen.] Notatur ad hoc quod filius ex illicito coitu natus præsumitur potius spurius, quam naturalis, & sic incapax, vt per Menoch. de presump. lib. 6. quest. 54. numer. 2. & conf. 318. num. 14. Surd. de alim. tit. 1. q. 10. numer. 35.

9 In ead. glos. ibi (eo mortuo, &c.) Notatur ad hoc quod cohabitantes vita sanctis, etiam Iure Pontificio quoad liberorum legitimationem Matrimonium præsumitur, vt per Conar. de sponsal. par. 2. cap. 1. num. 5.

10 Menoch. de presump. lib. 3. quest. 1. num. 77. Concurrentibus autem alijs præter solam cohabitationem coniecturis quoad filios præsumitur Matrimonium præfuisse inter viros, Mascar. cõcil. 1021. n. 7. Menoch. conf. 199. d. n. 48. Franc. Mol. de ric. nupel. lib. 1. comp. 13. n. 17. vbi n. 26. quod hodierno Iure cohabitatio efficere nequit Matrimonium, nouus enim consensus requiritur, & forma Concilij, Spin. in spec. testam. glos. 15. princ. n. 61. post princ. Matien. glos. 1. rubric. 1. d. n. 53. lib. 5. nona recap.

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Filii naturales nati ante Matrimonium legitimas efficiuntur, si illud postea inter parentes subsequatur.
- 3 Conditionis inequalities inter contrahentes non impedit quia filij naturales per Matrimonium postea subsequendum efficiantur legitimi.
- 4 Instrumenta data de Iure Canonico in Matrimonium non sunt.
- 5 Filij suscepti extra concubinatum per subsequens Matrimonium de Iure Canonico legitimi efficiuntur.
- 6 Filij naturales ancille per subsequens Matrimonium cum ea contractum fecerit legitimi efficiuntur.
- 7 Filij per subsequens Matrimonium legitimi efficiuntur non obstantibus intermedij parentum nuptijs.
- 8 Filij naturales legitimantur per subsequens Matrimonium contractum in mortis articulo, vel a seculo decepto.
- 9 Matrimonio in mortis articulo contracto legitimitas filij antea suscepti, nisi afficeret substantiam sub conditione si sine liberi.
- 10 Per Matrimonium non alias validum claudisunt tamen celebratum legitimatur proles ante suscepta.
- 11 Denuntiatio in emissio, nec reddit Matrimonium nullum, nec prolem illegitimam.
- 12 Naturalis filius, si per subsequens parentum Matrimonium fiat legitimus, sufficit Matrimonium inter eos effectum, quando non fit copula consummatio.
- 13 Legitimatus, quae sit per subsequens Matrimonium Iuris fictione retrotrahitur ad tempus natiuitatis.
- 14 Filij per subsequens Matrimonium sunt vere & proprie legitimi non Principij privilegio, sed auctoritate Iuris.
- 15 Legitimatus per subsequens Matrimonium non perdit legitimatorem, licet pater sit ingratum.
- 16 Matrimonium non potest ita contrahi quod filij antea suscepti non legitimantur.
- 17 Secundo ad successorem admittantur legitimates per subsequens Matrimonium.
- 18 Legitimatus per rescriptum Principis ad secundo successorem non admittantur.
- 19 Embryonibus Ecclesiasticam obtinere, in eoque succedere possunt filij legitimates per subsequens Matrimonium.
- 20 Legitimatus per rescriptum Principis ad embryonem Ecclesiasticam successorem non admittantur.
- 21 Legitimatus a Papa impetrare debent volentes in Ecclesiastica embryonem succedere cum clause, si bona Ecclesiastica possint obtinere.
- 22 Matritatus ad successorem admittendi sunt legitimates per subsequens Matrimonium, & preferendi filijs secundis, qui nati sunt ex eisdem parentibus legitimo Matrimonio iam contrahitis.
- 23 Filii naturalis primo nati ex concubina an sit preferendus filio secundo genito ex legitimo Matri-

monio, quod est postea contractum cum alia, qua defuncta sequuntur sunt postea Matrimonium cum concubina remissum.

- 24 Legitimatus per subsequens Matrimonium possunt ad sacros Ordines promoueri, & in Episcopos eligi.
- 25 Cardinalatus ad censuram ascendere non possunt legitimates per subsequens Matrimonium.
- 26 Substitutus excludens legitimates per subsequens Matrimonium, si testator dixerit, si sine liberi de legitimo, vel ex legitimo Matrimonio, &c.
- 27 Legitimatus per subsequens Matrimonium ad retrahendum sunt admittendi.
- 28 Nobilitate parentum gaudens legitimates per subsequens Matrimonium.
- 29 Donatio iuxta terminos l. si inquit C. de renouandis donat. renouatur per Matrimonium filiorum naturalium subsequendo postea inter patrem Matrimonium.
- 30 Naturalis filij solummodo per subsequens Matrimonium legitimantur.
- 31 Naturalis filius qui dicitur ad effectum legitimatorem per subsequens Matrimonium ascendit.
- 32 Tyrannus si rem habet cum aliqua muliere per vim filium ante natus non erit spiritus quoad matrem.
- 33 Clerici in minoribus beneficiis obiecti filius legitimatus per subsequens Matrimonium cum ipsa matre contrahit.
- 34 Filij suscepti in mortis articulo, vel mortis intra annum professionem per subsequens Matrimonium legitimi efficiuntur.
- 35 Filij nati ex peribis simplicis ratiocinatione adhibiti legitimi sunt per subsequens Matrimonium.
- 36 Verum simplex quod post duos consecutus annos sit in sacretate lesu redditus emitteat: inhabilis ad Matrimonium valeat contrahendum.
- 37 Filij suscepti ab aliquo mortuo & cum alia, ex qua filius primo iure susceptus Matrimonium contrahit non legitimantur per illud.
- 38 Incestuosus filius ex dispensatione Papa legitimatur per subsequens Matrimonium.
- 39 Filij ex Matrimonio prohibito nati legitimantur si sint obiecti dispensatio ad validandum Matrimonium & ad legitimandum prolem, quoniam quod Matrimonium non potest habere effectum propter suum inuentum mortis dicuntur ex parentibus.
- 40 Dispensare potest summus Pontifex in radice Matrimonij quoad legitimatorem etiam post mortem alterius ex coniugibus, si dispensatio per parentes in vita petita fuerit.
- 41 Filii nati ex coniugato & soluta ignorante impedimento, an per subsequens Matrimonium fiat legitimates, ostenditur, & n. 42.

Cap. Tanta. VI.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Jo. Andr. Host. Henr. Burr. Anch. Panorm. Prepos. Cened. c. 68. Alex. de Nevo. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concord. tit. 17. Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in ration. lib. 4. Iuris Pontificij pag. 100. Alagona in

- compend. Iuris Canon. pag. 394. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 18. cap. 6. & est post Concil. Lateran. sub Alex. III. par. 33. cap. 1.
2. Probat hic tex. filium naturalem natum ante Matrimonium legitimum effici, si illud postea inter parentes sublequatur. docent Cou. de spons. p. 2. cap. 8. §. 2. Duenh. reg. 350. Anton. Gomez. p. 50. Tauri d. nunci. 55. Gabri. lib. 6. commun. tit. de legitimat. conch. 1. Cardin. Mantica de conic. vltim. volunt. lib. 11. tit. 12. Viu. tom. 1. commun. opin. lib. 5. tit. 16. num. 1. vers. & hinc est. pag. 754. Vezin. tom. 2. lib. 6. tit. 47. num. 76. cum seqq. pag. 195. Peregr. de fideicom. artic. 24. Bernard. Grauz. ad praxi. Camera Imper. lib. 2. conclas. 124. Menoch. de presumpt. lib. 4. quest. 81. & remid. 1. adpse. num. 42. & conf. 151. num. 19. & confil. 16. & confil. 174. n. 6. Menoch. vsusq. lib. 3. cap. 41. Azor. instit. moral. par. 2. lib. 2. cap. 13. col. 162. cum seqq. Perez. tit. 2. lib. 3. Ordinar. pag. 97. Sured. de alim. tit. 1. q. 3. num. 101. & tit. 2. q. 15. num. 33. & tit. 8. primilg. 67. D. Barbosa in rub. ff. fil. Matrim. p. 2. num. 109. Cald. Pereira de nominat. q. 21. num. 40. cum seqq. plures ex antiquioribus refert. Gened. ad Decretal. collect. 68. Valer. Reginal. in praxi fore pœat. lib. 30. num. 69. & lib. 31. num. 357. Campan. in diuersis Iuris Canonici rub. 11. cap. 13. num. 124. cum seqq. Aloyf. Ricc. in collect. decif. p. 1. collect. 107. Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de disquisit. cleric. §. 3.
3. Amplia primo procedere conclusionem etiam data conditionis iniquitate inter contrahentes, vt quia femina sit vilis conditionis, aut meretrix, vir autem nobilis, & honestus, cum nec Iure Cafareo, nec Pontificio impediatur. nobilis ducere vilem, vt per Menoch. confil. 18. per totum, & præcipue ad num. 6. & confil. 342. num. 28. Burg. conf. 6. num. 12. Greg. l. 1. verbo se casa. tit. 13. par. 4. Peregr. de Iure ff. fil. lib. 3. tit. 17. num. 2. Put. p. 3. decif. 8. Cald. Pereira de nomin. q. 21. à num. 77. Fachineum contronef. lib. 3. cap. 53. Aloyf. Ricc. d. collect. 107. Octau. Cacheran. Pedam. decif. 154. Pezreg. de fideicom. artic. 24. num. 51. Ioseph. Ludou. couel. 26. num. 11. latè Mench. contronef. vsusq. lib. 3. cap. 41. vbi asserit hanc opinionem procedere quo ad validitatem Matrimonij, non bene tamen negat obtinere quo ad alios Iuris Ciuilis effectus.
4. Secundo amplia etiamfi Matrimonium sublequens contrahatur dotalibus instrumentis non adhibitis, cum de Iure Canonico (quod in causis Matrimonialibus semper præualeat Ciuili cap. penul. & vlt. de secund. nupt.) necessaria non sint, Vide Duenh. d. reg. 350. limit. 11. Mantica nu. 7. Peregr. num. 54. dictis locis, Sanchez de Matrim. lib. 3. disp. 44. num. 2. vers. nec textus. Thefaur. Pedam. decif. 83. sub num. 1. Vezin. tom. 2. commun. opin. lib. 6. tit. 47. num. 79. Franc. Viui. Neapol. decif. 519. num. 21. Fachin. lib. 3. contronef. cap. 51. Bernar. Grauz. ad praxi. cam. in-

- per. lib. 2. concl. 141. confil. 1. num. 18. cum seqq. Azor. Instit. moral. p. 2. lib. 2. cap. 13. q. 4. Mench. vsusq. lib. 3. cap. 41. num. 3. Ceual. communium contra commun. q. 391.
5. Tertio amplia quamvis extra concubinatum suscepti sint, vt per Peregr. d. art. 24. num. 53. Bernard. Grauz. d. concl. 141. confil. 1. num. 12. licet Gabri. d. concl. 1. num. 56. resoluat hanc opinionem procedere iuxta ius Pontificium, focus dicens de Iure Ciuili, ac proinde legitimatos successuum incapaces videri, cum in materia successuum illud attendatur.
6. Quarto amplia etiam in filijs ancillæ, nam per sublequens Matrimonium cum ea scienter contractum filij naturales legitimi sunt, cum de Iure Canonico validum contrahatur Matrimonium cum ancilla eius nota conditione cap. 1. & 2. de coniug. seru. Ita docent Greg. per tex. ibi in l. 1. in fine tit. 13. par. 4. Silueft. Alodbrandin. §. fin. num. 10. instit. de nupt. Ludon. de Sardin. instit. de naturalibus liberis cap. de legit. n. 18. Menoch. conf. 225. num. 71. Campan. d. rub. 11. cap. 13. num. 133. Sanchez de Matrim. lib. 7. disp. 20. n. 12.
7. Quinto amplia procedere huius tex. decisionē non obstantibus nuptijs intermedijs, nam si alter parentum contrahat Matrimonium cum alio vel cum alia post susceptos filios, si tamen defuncto altero coninge inter se concubitus & concubina Matrimonium contrahant legitimantur filij antea habiti non obstante Matrimonio intermedio, ita docent Abb. hic num. 3. & Præp. n. 7. Cou. d. §. 2. n. 15. Petr. Greg. synag. Iuris p. 2. lib. 10. cap. 4. n. 2. Sayr. de censuris lib. 6. cap. 10. nu. 19. Vivald. in candelabro aureo tit. de irregul. ex illegitimante n. 121. Tiraq. in l. bones §. hoc sermone limit. 3. n. 8. Cald. Pereira de nomin. compyt. q. 13. num. 54. Henriq. d. cap. 20. n. 1. lit. O. Campan. d. rub. 11. cap. 13. num. 131. Azori. d. cap. 13. q. 5. Bellet. disquisit. cleric. p. 2. tit. de disquisit. cleric. §. 3. n. 20. vers. legitimantur.
8. Sexto amplia etiam si Matrimonium contrahatur in articulo mortis, vel à senec decrepito, quia ex eo filij antea geniti legitimi redduntur, & tale Matrimonium inter tales illo tēpore cōtrahat potest, habetque vim legitimandæ eiusdem proli, ita docet omnes in præfenti, præcipue Zabarel. n. 6. Butr. n. 14. Anch. n. 4. notab. 2. Henric. n. 5. Alex. de Neuo n. 14. & Præpos. n. 8. Ozafe decif. 154. Thefaur. decif. 96. à n. 3. Tiraq. in l. ff. n. cum verbo suscepti n. 73. Burfat. conf. 40. n. 7. lib. 1. Peregr. d. art. 24. nu. 59. Gugliel. Bened. in cap. Raymundini de regim. verbo in extremis n. 13. Gail. lib. 2. obseruat. 141. n. 8. Menoch. conf. 108. n. 21. & conf. 226. n. 18. & conf. 350. n. 32. & de presum. lib. 4. pref. 83. num. 78. & lib. 5. presumpt. 5. n. 26. Siluan. conf. 3. num. 29. ex Hispanicis scriptoribus Couar. d. cap. 8. §. 2. n. 10. Soar. in tit. de los pletor n. 10. Greg. l. 1. verbo se casa tit. 13. p. 3. Roias de success. cap. 2. n. 23. Cifuent. l. 1. 2. Tauri. dub. 9. num. 13. & ibi Castil. nu. 25. Molin. de primog. lib.

lib. 2. cap. 5. num. 25. Mench. de successione. creat. per. 1. §. 10. num. 506. & Jusfreg. lib. 2. cap. 41. num. 4. Spin. d. glof. 15. d. num. 102. Gutier. prall. lib. 2. q. 105. n. 9. Sarmien. lib. 1. f. 1. cap. 6. Henric. d. lib. 11. cap. 20. n. 1. Verf. tertio, Burg. de Pace conf. 6. num. 12. Gama de Sacram. pref. ultimo supplicio damnatus q. 4. num. 2. Fr. Emman. questio. regul. tom. 1. q. 13. artic. 1. & tom. 2. q. 77. artic. 5. Cened. d. collect. 68. num. 2. Campan. d. rub. 11. cap. 13. num. 173. Molin. d. tract. 2. disp. 172. num. 13. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 105. d. num. 4. Gutier. cod. tract. cap. 118. num. 2. Franc. Molin. de ritu nupti. lib. 1. comp. 18. num. 14. cum multis seqq.

- 9 Declara ut per Matrim. in mortis articulo cō tractū legitimetur filij antea suscepti essi afforent substituti sub conditione si sine liberis, itaut succedant exclusio substituto, vide Gom. l. 9. Tauri. n. 39. Cou. d. §. 2. n. 10. Molin. d. cap. 5. num. 26. Alex. Raudens. de amolegi cap. 16. d. num. 1. Spin. d. glof. 15. num. 105. Garc. d. glof. 21. num. 59. Azori. d. cap. 13. q. 14. verf. quareis. Cancell. lib. 3. vari. cap. 11. num. 231. Henric. d. lib. 12. cap. 7. num. 3. Sanch. d. disp. 105. num. 8. Gutier. d. cap. 118. d. num. 3. Franc. Molin. d. compar. 18. num. 26. cum seqq. Quid autem si huiusmodi Matrimonium in fraude substituti contrahatur in articulo mortis vide per supracitatos.

- 10 Sexto amplia etiam si Matrimonium alias validum clandestine fuerit celebratum per illud enim legitimatio proles antea suscepta ut per Azori. d. cap. 17. q. 9. verf. quareis. Sanch. lib. 3. disp. 44.

- 11 & omisio denunciationum nec reddit Matrimonium nullum, nec prolem illegitimam Rota apud Farin. decis. 71. num. 11. p. 1. recent.

- 12 Septimo amplia etiam si Matrimonium minime fuerit consummatum, nam ut illegitimus per subsequens parentum Matrimonium fiat legitimus satis est Matrimonium ratum Maiol. de m. reg. lib. 1. cap. 5. num. 9. Sayr. de censur. lib. 6. cap. 10. num. 28. quos refert Bellet. d. §. 3. num. 20.

- 13 **Legitimi habeantur.** Legitimatio hæc, quæ fit per subsequens Matrimonium iuris fictione retrotrahitur ad tempus natiuitatis, ita ut qui antea illegitimi nati sunt, per Matrimonium postea subsecutum non solum ex tunc legitimi fiunt, sed ante, & a tempore natiuitatis habeantur legitimi: ita docent in presenti Butr. nu. 2. & Zabarel. nu. 2. Abb. nu. 7. Anch. nu. 10. Tiraq. de iure primogen. q. 174. n. 34. & post Fortun. in §. & quid sit tantum n. 34. Couar. de spons. p. 2. cap. 8. §. 2. num. 26. Mantica de consuet. vltimo. voluit. lib. 11. tit. 12. n. 18. Roland. conf. 100. num. 14. ryl. 2. Duenh. reg. 350. ampliat. 3. Surd. conf. 309. n. 24. Quamvis contrarium imo hanc legitimatorem non retrotrahit, sed filios modo legitimis censeri a tempore contractu Matrimonij tanquam nouè tradat Alei. paradox. cap. 12. & sequantur Philip. de fiction. p. 4. cap. 11. Pereg.

d. art. 24. num. 34. & Fachin. controuers. lib. 4. cap. 542.

- 14 Unde filios per sequens Matrimonium fieri verè & proprie legitimos resoluunt Surd. d. art. 8. princ. 67. n. 5. 8. & 10. Azor. d. p. 2. lib. 2. cap. 13. q. 6. & in verf. obsequet, dicit verbum habetur, de quo in præsentia rei veritate continetur, cum proferatur ab eo qui habet potestatem, nō Principis privilegio, sed auctoritate iuris, itaut filius etiam inuitus subsequente Matrimonio legitimus fiat, ut tenet idē Azor. d. c. 14. q. 12. verf. quareis. Couar. d. cap. 8. §. 2. n. 13. Mench. questio. freq. cap. 42. n. 3. Molin. d. disp. 172. n. 5. Gonz. ad reg. 8. Cancell. gl. 58. n. 8. licet ibi contrariū 15 tenere videatur, & ideo filius sic legitimatus nō perdit legitimatorem licet patri sit ingratus, vel neget alimenta Surd. d. tit. 8. q. 67. num. 40. 16 Azor. d. cap. 14. q. 13. verf. postremo. Nec Matrimonium potest ita contrahi quod filij antea suscepti non legitimantur Surd. d. princ. 67. n. 7. & Azor. d. cap. 14. q. 12.

- 17 Ex quibus primo infertur huiusmodi legitimatos per Matrimonium subsequens ad successionem feudi admittendos esse, quia agnatis ex legitimo Matrimonio non differunt, ita fuisse in cap. 1. §. naturales, si de fundo fuerit contron. inter dominum & agnatum, vbi Azor. & Aluarot. num. 8. Afflict. notab. §. num. 3. & n. 25. in fine Curt. tract. feudorum p. 3. col. 31. verf. secundum principis regula. Clar. in §. feudum q. 82. num. 5. Cou. d. cap. 8. §. 2. num. 27. Tiraq. de iure primog. q. 35. num. 53. Boer. decis. 123. n. 4. Mandolf. in reg. 18. Cancell. q. 6. num. 5. Duen. reg. 350. ampliat. 6. Gabr. d. concl. 1. num. 22. Mantica d. tit. 12. num. 3. Pereg. d. q. 24. num. 9. Vezin. tom. 2. commun. opin. lib. 6. tit. 47. num. 83. pag. 395. Sonsbech. de feudis p. 9. num. 70. Surd. d. princ. 67. n. 7. Petr. Anton. de Petra in tract. de potestate Principis cap. 32. q. 2. incipit, capio nunc secundum, Henric. à Rosenth. de feudis. ryl. 7. concl. 11. Siluan. conf. 3. num. 49. Sebast. Nzu. ad lib. 1. feud. tit. 12. & vel quia num. 11. pag. 243. Mench. qua. si. freq. cap. 42. num. 9. Menoch. de presump. lib. 4. presump. 81. num. 9. & conf. 16. num. 27. & conf. 174. num. 13. Spin. in spec. vltim. glof. 15. princ. d. n. 107. Cald. Pereira de nominat. emphyt. q. 13. num. 56. & q. 21. num. 36. Campan. d. rub. 11. cap. 13. num. 129. Bernard. Graue. d. lib. 2. concl. 140. in confid. nu. 3. plures ex antiquioribus refert Cened. d. collect. 68. n. 3. cum tamen legitimatos per resecrptum Principis ad illius successionem non esse admittendos per rem. in cap. 1. §. naturale, si de fundo fuerit contentio inter dominum & agnatum, resoluunt Myling. cent. 5. obseruat. 42. Petr. Anton. de Petra d. cap. 32. n. 16. Henric. à Rosenth. dicto cap. 7. concl. 19. lit. F. Sonsbech. d. p. 9. num. 7. Cald. Pereira d. q. 21. num. 45. Azor. d. cap. 13. q. 14. verf. nec obstat.
- 18 Secundo infertur huiusmodi legitimatos per subsequens Matrimonium posse succedere in emphyteusi ecclesiastica, ut bene tenent Duenn d. reg.

- d. reg. 350. ampliat. 7. Gab. d. conel. 1. num. 29. Cald. Pereira d. q. 21. num. 16. Pereg. d. art. 24. num. 10. Tiraq. de iure primogen. q. 34. n. 55. Paleoth. de nobilit. & spur. cap. 31. num. 3. Io. Garc. de nobilit. glos. 21. num. 49. Azor. d. lib. 2. cap. 13. q. 14. cum tamen legitimati per rescriptum Principis ad illius successionem non admittant, prout resoluit Cald. Pereira d. q. 21. n. 3. & recte post Afflict. decis. 386. consultuit Valasie. consule. 134. n. 8. quod volentes in Ecclesiastica emphyteusi succedere debent impetrare à Papa legitimatorem cum clausula, ut bona ecclesiastica possint obtinere.
- 23 Tercio infertur sic legitimatos admittendos esse ad successiones maioratum, & præferendos filiis secundis, qui nati sunt ex eisdem parentibus legitimo Matrimonio iam coniunctis: ita docent Tiraq. q. 34. à princ. Molin. de primog. lib. 3. cap. 11. n. 23. Greg. d. 2. verbo si no byo ut. 15. part. 2. Pereg. d. art. 24. n. 6. Auend. l. 40. Tauri gl. 11. d. n. 41. Menoch. conf. 16. n. 14. Burg. de Pace conf. 6. n. 15. Mench. q. 98. Jusfreg. cap. 42. Cald. Pereira d. q. 13. n. 52. cum seqq. Henriq. in sum. lib. 11. cap. 20. n. 2. in princ. Vtrum autem præferendus sit filius naturalis primo natus ex concubina filio secundo genito ex legitimo Matrimonio, quod est postea contractum cum alia, qua defuncta vxore secutum est postea Matrimonium cum concubina, verbi gratia, post natum filium naturalem ex concubina contraxit pater nuptias cum alia ex qua filium legitimum suscepit, & postea mortua hac vxore contraxit Matrimonium cum concubina, ex qua filium naturalem longe ante genuerat, queritur modo an primogenia debeatur filio legitimo secundo nato, an filio naturali primo nato facto tamen legitimo ex Matrimonio postea subsecuto cum concubina eius matre? in qua questione magis communiter sentiunt DD. filium secundo natum esse præferendum ei, qui primò natus est, pro cuius tamen vera resolutione consule Couar. d. cap. 8. §. 2. n. 28. Greg. l. 13. verbo se casu, ut. 13. part. 4. Anton. Gomez l. 12. Tauri n. 63. Tiraq. d. q. 34. n. 5. & 43. Molin. d. cap. 11. n. 7. Pereg. d. art. 24. n. 35. Auend. d. l. 40. Tauri n. 41. Spino d. glos. 15. num. 126. Io. Garc. de nobilitate glos. 21. n. 63. Henriq. d. 2. in commento lit. S. Molina d. tract. 3. disp. 172. num. 8. Ceval. commun. contra com. q. 66. n. 25. Azor. d. p. 2. cap. 13. q. 15. plures alios citat Cened. d. collect. 68. n. 4. ante medium. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comp. 18. n. 48.
- 24 Quarto infertur huiusmodi legitimatos per subsecuens Matrimonium posse ad sacros Ordines promoveri, & in Episcopos eligi, Menoch. d. conf. 16. n. 5. & conf. 799. n. 12. vel. 3. Surd. d. princ. 67. n. 6. Azor. d. cap. 13. q. 14. res. prætor. Ludou. de Sardin. tract. de natural. liberis cap. de legit. officin. n. 5. Conar. d. cap. 8. §. 2. n. 24. & 30. Henriq. d. lib. 11. cap. 20. num. 2 in princ. Valer. Reginald. in praxi fore. penit. lib. 30. n. 70. Bellett. d. Jusfreg. d. xiv. q. 1. tit. de discipl. clericali §. 3. n. 18. Tiraq. in tract. primog. q. 34. n. 55. Siluan. conf. 3. n. 23. Rmin. conf. 211. post num. 3. vel. 1. Casan. in consuetud. Burgund. rub. 3. §. 3. nn. 6. Viuald. in candelabro auro. p. 2. rub. de irregul. speciebus n. 113. Boer. decis. 199. num. 4. Campan. in dñeferio Inris Canon. rub. 11. cap. 13. n. 127. vbi plures res. 25 fert. Ad celsitudinem tamen Cardinalatus ascendere non possunt prout statuit Xistus V. sua constit. 50. incipien. Postquam de anno 1590. publicata circa electionem Cardinalium vt referunt Sayr. de cons. lib. 6. cap. 10. num. 13. & 14. Henriq. d. n. 2. Bellett. d. §. 3. n. 22. Campan. d. cap. 13. n. 128. in fine.
- 26 Quinto infertur huiusmodi legitimatos excludere substitutioni et si testator dixerit si sine liberis de legitimo, vel ex legitimo Matrimonio procreatis, vel legitime natis, &c. Vide Rip. in rub. si certum petatur, n. 3. & in l. si inquam n. 96. C. de renou. donat. Couar. d. cap. 8. §. 2. n. 30. Azor. d. cap. 13. q. 14. n. 28. volum. 2. Menoch. conf. 16. n. 6. Io. Garcia d. gl. 21. n. 21. Azor. d. cap. 13. q. 9. lto.
- 27 Sexto infertur sic legitimatos ad retractum esse admittendos, vt per Tiraq. de retract. tit. 1. §. 1. gl. 8. n. 10. & seq. Duen. reg. 350. ampl. 11. Io. Garc. d. gl. 21. n. 50.
- 28 Septimo infertur huiusmodi legitimatos gaudere parentum nobilitate, vt notat Tiraq. de nobilit. cap. 15. n. 21. Mantica tit. 12. n. 4. Surd. d. princ. 67. n. 9.
- 29 Octauo infertur per natiuitatem filiorum naturalium subsequendo postea inter parentes Matrimonio reuocari donationem iuxta terminos l. si inquam C. de renouandis donat. vt docent Azor. d. cap. 13. q. 13. res. prætor. Cald. Pereira de nominat. emphyt. q. 33. n. 56.
- 30 *Qui antea sunt geniti.* Aduertendum duxi in hac materia non omnes filios ex eisdem parentibus ante tale Matrimonium natos per subsequens Matrimonium legitimari, sed solum naturales; ille autem naturalis reputatus est, qui licet conceptus ex ijs parentibus sit inter quos tempore conceptionis erat impedimentum dirimens Matrimonium, quod tempore natiuitatis iam cessauerat: veluti si soluta concepit ex coniugato, at vero tempore natiuitatis filij mortua erat vxor illius coniugati, vel si soluta concepit ex consanguineo, aut affine, & tempore natiuitatis filij obienta erat dispensatio, vt contrahere possent, tunc tali casu filius natus est naturalis, & non spurius, eo quod status filij ex tempore conceptionis, aut natiuitatis, prout magis tali filio erit expediens, est iudicandus, vt per Couar. d. cap. 8. §. 2. n. 2. Azor. d. cap. 13. q. 30. Molin. d. disp. 172. n. 4. & plures, quos refert Cened. d. collect. 68. n. 6. Illud tamen notabile memoriz mandandum est quod licet tyrannus rem habeat cum aliqua muliere per vim filius inde natus non erit spurius quoad matrem, vt ex Bald. refert Hyppol. conf. 25. num. 30. & conf. 99. n. 11.
- 31 Vnde ex dictis primo colliges filios clericos in

- minoribus beneficia obtinentis, qui postea cum ipsius matre contraxit Matrimonium, per illud legitimari; licet enim huiusmodi Clerici in minoribus contrahendo Matrimonium amittant beneficia, ipsum tamen Matrimonium validum est, cum illud non prohibeatur contrahere. *cap. 1. & per totam de cleric. coniugatis* ita docent Cardin. *bre. q. 14. & Propos. n. 12. Couar. d. cap. 8. q. 2. n. 5. Duenn. d. reg. 350. finit. 7. Mozz. de contrahib. tract. de Matrim. tit. de natural. Matrim. n. 16. Vers. tertio amplius, Roias de success. cap. 17. nn. 20. Campan. d. rub. 11. cap. 11. n. 1362. Menoch. conf. 174. n. 4. cum seqq. & conf. 225. n. 27. Vincent. de Franch. decif. 47. n. 4. Auend. l. 9. Tauri gl. 10. d. num. 11. Spin. in speculo testam. gl. 16. prent. d. n. 93. Sayr. d. lib. 5. cap. 10. n. 17. Lara rub. si quis a liberis in princ. n. 89. cum seqq. ff. de lib. agnos. Gutier. praeit. lib. 2. q. 104. n. 2. Fachin. controuers. lib. 3. cap. 52. Azor. d. cap. 13. q. 9. quare, plures per Cened. d. collect. 68. n. 5. quidquid contrarium tueatur Ozase. Pedam. decif. 154. Sarmien. silest. lib. 1. cap. 5. n. 7. & 8. Henriq. in sum. lib. 11. c. 20. §. 2.*
- 34 Secundo collige ex ead. ratione filios susceptos à monacho, vel moniali intra annum professionis per subsequens Matrimonium legitimos efficiunt per Menoch. conf. 174. n. 8.
- 35 Tertio collige filios natos ex parentibus voto simplicis castitatis adstrictis legitimis fieri subsecuto Matrimonio, vt notat Lara in d. l. si quis a liberis in princ. n. 93. probabile dicit, licet contrarium verius existimet. Azor. d. cap. 13. q. 10. & exemplificari potest in illis mulieribus quas Lusitani beatas vocant, italice Bizoche, non enim profitentur solemnitatem, sed voto simplicis solent alligari ex Sanch. de Matrim. lib. 2. d. disp. 18. n. 4. Contrarium vero resolute in votis simplicibus, quæ post duos nouitatus annos sunt in societate inseru, faciunt enim veros religiosos, & ex Constat. Greg. xij. reddunt emitentes inhabiles ad Matrimonium valide contrahendum, explicat Henriq. in sum. lib. 12. cap. 5. n. 5. Sanch. lib. 7. disp. 25. n. 15. cum seqq. Anton. Ricciul. de Iure personarum lib. 8. cap. 8. num. 1.
- 37 *Si autem vir viuente uxore, &c.*
Principalis huius tex. conclusio, quæ habet filios antea genitos per subsequens Matrimonium legitimos effici, limitatur in hac secunda tex. parte nõ procedere quando filii suscepti sunt ab eo, qui mortua uxore cũ alia ex qua filios prima viuente suscepit, Matrimonium contrahit, huiusmodi enim filios antea genitos legitimis non fieri, sed adhuc esse spurios resoluunt Duenn. d. reg. 350. finit. 3. cum seqq. Lara rub. si quis a liberis in princ. n. 92. ff. de lib. agnos. Gutier. praeit. lib. 2. q. 105. n. 9. Menoch. de presump. lib. 4. presump. 81. n. 22. Perez. d. art. 24. n. 49. Valer. Regin. in praxi forensi, lib. 30. n. 69. Vers. aduersus, & plures citati per Cened. d. collect. 68. n. 7. Rota decif. 191. n. 2. apud Farin. p. 1. res. ut.
- 38 Filius incestuosus ex dispensatione Pape legitimatur per subsequens Matrimonium, vt censuit Rota decif. 164. n. 5. apud Farin. p. 1. res. ut.
- 39 *Idem.* Illud tamen in presentiarum aduertendum duxi filios ex Matrimonio prohibito natos legitimari vbi fuit obenta dispensatio ad validandum huiusmodi Matrimonium, & ad legitimandum prolem, quamvis quoad Matrimonium non potuerit habere effectum propter superuenientiam mortis alicuius ex parentibus, nam hoc casu gratiam quoad legitimacionem prolis posse executioni mandari, etiam in præiudiciu venientium ab intestato, tenent Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap. 138. n. 48. Iacob. de Gratissim. 1. consil. sub tit. de consanguin. & affinit. conf. 1. n. 76. Putc. decif. 483. n. 3. lib. 2. Gonz.
- 40 ad reg. 8. Cancell. gl. 5. §. 9. n. 37. & quoad hanc legitimacionem posse summum Pontificem dispensare in radice Matrimonij etiam post mortem alterius ex coniugibus, si tamen dispensatio per parentes in vita petita fuerat, censuit eadem Rota decif. 687. n. 13. apud Farin. p. 2. recentiorum.
- 41 Quæstio est dissimilis verum filius natus ex coniugato, & solui ignorante impedimentum per subsequens Matrimonium fiat legitimus? vel vt DD loquuntur verum filius putatiue naturalis per verum Matrimonium postea subsecutum efficiatur legitimus? Affirmatiuum patrem tuetur gl. 2. in presentiarum sequitur, & secundum eam iudicasse Rotam Romanam refert Cassador. decif. 1. de spons. sequitur etiam Ludou. de Sordis de legitimat. per verum Matrim. nu. 16. & de legitimat. per Matrim. putatiuum q. 1. Rosel. lib. 1. de Matrim. putat. n. 2. Rota decif. 605. n. 5. p. 1. diuers. & plures alij, quos refert & magis sequi videtur Gabriel. d. tit. de legitim. conel. 2. d. n. 2. iuncto n. 9. & Sord. conf. 303. n. 20. 761. 3. Campan. d. rub. 11. cap. 13. n. 139. qui duo vltimo loco citati referunt hanc parrem esse communiter approbatam, & allegandam in Doctorum varietate tanquam benignam, piam & fauorabilem, eique adhærescit Rota, quæ omnes mouentur arg. tex. in cap. ex tenore infra hoc tit. nam si Matrimonium putatiuum bona fide contrahitur reddit legitimis filios postea susceptos, ita etiam concubitus putatiuus debet facere naturales, atque ita per subsequens Matrimonium legitimiabiles, adducitur etiam cap. quod nobis hoc tit. vbi Matrimonium clandestinum ab Ecclesia postea approbatum facit filios legitimos, quamuis propter aliquod impedimentum nullum esse detegatur; ergo si filius ex bona fide alterius parentis adulterinus nõ sit, & postea licitum Matrimonium sequatur hoc debet sufficere vt legitimus censeatur.
- 42 Verum contraria sententia prior est, & omnino tenenda, quam magis videtur tenuisse d. gl. 2. bre. si vitima verba, (sed primum verius) adiectitia sint, vt credit Domin. conf. 66. Sed hanc sententiam expressè probauit Io. And. Butr. Abb. & Henric. quos refert, & sequitur Couar. d. §. 2. n. 16.

n. 16. & 17. Duen. d. reg. 310. limit. 3. *vers. quæ limitatio*, Molin. de primog. lib. 3. cap. 1. n. 11. alt. Molin. Theolog. de insti. tract. 2. disp. 171. *vers. dubium deinde*. Sarmien. scilicet lib. 1. cap. 6. à prime. & omnia n. 4. Peregr. d. arr. 24. n. 53. & esse cõmunem reprobata gl. prædicta testatur Gutier. d. q. 105. n. 9. & late disputat Fachin. controuer. lib. 3. cap. 55. approbat Azor. d. cap. 11. q. 9. & plures citat Cened. d. collect. 68. n. 6. *vers. egregia*. Pro qua facit generalitas huius tex. negantis legitimari posse per Matrimonium subsequens filios natos ex ijs, quod propter aliquod dirimens impedimentum valide Matrimonium contrahere non possunt, quod dari in coniugatis certum est; argum. vero quod sumitur ex d. cap. ex tenore, infirmum, & fragile est nam ibi præcessit Matrimonium, quod actus est per se licitus, unde mater ignorans impedimentum putabat licite à viro cognoscere, & consequenter mirum nõ est si hæc bona fides filijs prosit ad legitimatẽ; at vero in questione proposita qñ filius nascitur ex coniugato & soluta extra figurã Matrimonij quamvis ipsa virum coniugatum ignoret, scit nihilominus dare se operam rei illi citã, quã nõquam ab Ecclesia etiam Matrimonio secuto approbatur, ac subinde non recte procedit argum. de vno casu ad alterum, cum bona fides in qua totaliter iudicatur d. cap. ex tenore, hoc casu sequatur conuictoria d. cap. quid nobis, respondetis verius esse non dari ibi impedimentum dirimens, sed solum vium clandestinitatis quod minime sufficit ad annullandum Matrimonium, ac prolem illegitimam faciendam.

Præsertim si in morte, &c. Ut facile percipias huius dicti rationem aduerte quod postquã dixerat filios coniugati legitimos non fieri per Matrimonium subsequens si mortua vxore contrahat cum adultera, quod ea ratione procedit, quia stante impedimento ligaminis ex primo Matrimonio procedẽtis, non poterant parentes valide contrahere, & consequenter deficiit habitas in extremo ad quod trahitur legitimatio, sic & à fortiori nec quando alteruter ex adulteris contrahere volentibus machinatus est in mortem prioris coniugis ea secuta, ex quo apparet aliud impedimentum, quod dirimat Matrimonium subsequens, & consequenter eo extante deficiit habitas in extremo à quo, quod in actu habili esset necessarium, hoc est quod Matrimonium validum sit, & legitimum. Quæ omnia ad materiam huius tex. colligendo obseruabis filium ex coniugato susceptum nunquam per subsequens Matrimonium cum ipsius matre contrahat legitimari; Verum si mortuam vxore adultera filios suscipiat, distinguendum est vtrum alteruter machinatus sit in mortem vxoris, & certum est tunc per subsequens Matrimonium non legitimari, quia nascuntur ex ijs, qui impedimentum habent dirimens, si autem nec fides de contrahendo Matrimonio data est, nec alteruter in mortem coniugis fuit

machinatus filij sic suscepti post mortem vxoris per subsequens legitimantur, vt bene explicat Lara in l. si quis à liberis in princ. n. 92.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Causa natalium cognitio sine principaliter sine incidenter ad solum pertinet iudicium ecclesiasticum.
- 3 Causa temporalis dependens à causa principali natalium non potest Ecclesiasticis incidenter definiri.
- 4 Declaratur tex. in cap. per vestras, de donatione inter virum.
- 5 Declaratur tex. in cap. ex litteris de pignoris.
- 6 Declaratur tex. in cap. de prudentia, de donat. inter virum.
- 7 Opponens alteri parentes ipsius defunctos legitimis non fuisse præsumitur fouere malam causam.
- 8 Crimina morte extinguuntur.

Cap. Causam, quæ. VII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zab. lo. And. Host. Henr. Buttr. Anch. Panorm. Prepos. Casa. in annot. Alex. de Neuo, Xim. Tolet. in concord. *vers. ius, iuris est legib. Causa*, p. 1. Viulan. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 101. Alag. in comp. Iuris Canon. pag. 598. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 18. cap. 7. & est post Conc. Lateran. p. 11. cap. 4.
- 2 Probat hic tex. causã natalium cognitionem sine principaliter, siue incidenter ad solum pertineret iudicium ecclesiasticum, vt dixi ad cap. lator supra hoc tit. causam vero temporalem dependẽtẽ à causa principali natalium non posse Ecclesiasticum incidenter definire, sed seculari iudicio debere reservare tenere videntur Vant. de nullit. tit. ex defectu iurisdic. ordinaria n. 5. Soar. de Pace in pract. tom. 2. prelad. 2. n. 21. Fachin. controuer. lib. 11. c. 78. D. Barbosa in l. 1. ff. sol. Matrim. p. 1. n. 46. & in confirmationẽ huius sententia adducunt fundamenta aliqua, iuribusque contrarijs respondere conatur; imprimis ad cap. per vestras, de donat. inter virum, & exorem, respondet ibi Palat. notab. 2. n. 5. loqui de paupere, atque ita miserabili persona, de cuius causa Pontificem, & ecclesiasticos iudices competentes esse notant DD. communiter per tex. ibi in cap. ex parte de foro comp. vt vel iouis fatetur
- 3 Couar. prac. cap. 6. nu. 1. D. Barbosa d. p. 1. n. 46. ad fin. vbi n. 47. similiter respondet ad cap. ex litteris de pignori. quod mulier, de qua ibi erat oppressa per lud. cem secularẽ ad quod propter defunctum mariti fuerat dote propria spoliatã; inde ad cap. de prudentia de donat. inter virum principaliter responderetur, primo Iudicẽ ecclesiasticum posse ibi cognoscere de dote non ratione incidentis, sed principaliter, quia est mixti fori; secundo quia mulier apud iudicem, qui de Matrimoniali causa cognoscebat, petijt dote sibi restitui, & ita iudex debuit pronuntiare: tertio magis communiter respondetur in illo tex. actum fuisse

fuisse coram ecclesiastico de dote per viam re-
conventionis, quia maritus diuortium petebat
& mulier agnoscens impedimentum consanguini-
tatis coram iisdem iudicibus dorem repe-
tebat. Quid autem in hoc verius credendum sit,
& cetera, quæ in hac materia desiderari possunt
tam circa principalis dubij resolutionem, quam
prædictorum textuum intellectum vide late in
meo tract. de off. & potestate Episcopi p. 3. alleg. 84.
nu. 25. cum seqq.

7 Licet incongruum videatur, &c.

Præsumitur enim iuvare malā causā opponens
alteri parentes ipsius defunctus legitimis non
fuisse, quia ut advertit D. Barbosa in l. Tota nu.
20. ff. sol. Matrim. videtur malitiose distulisse
eam objectionem ut illā eius heredibus rei nō
plene informatis obijciat, quæ malitiæ, & frau-
dis præsumptio (cum iuvare malam causā)
præsumatur qui litē movit post mortē debitoris,
quia heredes non sunt instructi Menoch. de præ-
sump. lib. 3. pr. ff. 33. nu. 19. & lib. 5. præsump. 3.
n. 105 Mascar. concil. 1318. n. 27. Cald. Pereira
de empti. cap. 31. n. 64.) efficitur ut latius sit pro-
cedendum, non tamen tollit quod etiam post
mortem patris de eius legitimitate, vel illegiti-
mitate, atque ita de statu personæ agi possit, si
oportuerit ad decidendam quæstionem heredi-
tatis, ut bene probat tex. in l. quamvis, ibi, pro-
pter emolumentum successionis C. de statu de-
functorum, Butr. num. 6. Anch. notab. 8. Præpos.
notab. 6.

- In gl. [Incongruum] ibi (qui a crimina morte ex-
tinguatur) Vide Plac. de delictis lib. 1. cap. 28.
Clar. in §. fin. q. 51. nu. 9. & 11. Tiraq. de parnis
temp. causa 49. n. 42. Sebast. Medicis, in tract.
mori omnia solunt p. 2. concil. 27. Bonacof. commu-
erim. verbo falsitatem commissit p. 1. fol. 76. Anton.
Gomez tom. 3. varior. cap. 1. n. 78. Mench. quæst.
freq. exp. 7. n. 15. Peregr. de iure fisci lib. 4. tit. 5.
d. prim. Cardof. in præxi iudic. & advocatorum ver-
bo delictum, n. 14. Cald. Pereira, in comment. ad
l. vnam C. ex delict. defuncti p. 3. in princ. & p. 5.
num. 1.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Declaratur tex. in presenti, & difficultates, quas
patitur, dissolvuntur.
- 3 Iudicis auctoritas seu iussus in illicitis excusat à
dolo.

Cap. Perlatum. VIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. In-
noc. Collect. Zabarel. to. And. Hosti. Hen-
ric. Butr. Anch. Panor. Præpos. Alex. de Nevo.
Ximen. Tolet. in concordantibus versuque Iuris
cum legibus Cassella part. 2. Viuvia. in rationali
lib. 4. Iuris Pontif. pag. 101. Alagona in compendio
iuris Canonici, pag. 395. recitatur ab Anton. Au-

gnst. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 18. cap. 8. & est
post Concil. Lateranen. p. 50. cap. 23.

- 2 Hic tex adeo multiplicem habet sensum ut
illis intellectus verè ignoretur, sicuti recenset
hic Abb. nu. 5 & 6. & dicit Menoch. conf. 69.
n. 75. Difficultas enim ex eo provenit, quia ex
serie huius tex. constat sententiam diuortij nul-
lam fuisse propter ordinem iudicarium non ser-
vatum, proccisus enim iudex cōtra primum ma-
ritum absentem personaliter non citatum, & lite
non contestata, quemadmodum oportebat ex-
pectando quòd de ipsius obitu verosimilis ha-
beretur præsumptio, iuxta reg. iur. in cap. quoniam
frequenter §. porro vers. si autem, & lite non consti-
tuta. Unde sententia nulla fuit, subindeque minime pro-
desse debet ad excusandā malā fidē mulieris, quæ
non certa de morte prioris coniugis, cū secundo
cōtraxit, cōtra reg. iur. in c. in presentia de sponsal.
fuit qui dicunt in hoc tex. maritū ab uxore per
longū tempus se absentem, & diligenter perqui-
sitū inveniri non potuisse constat ex tex. ibi, Epī
scopus vero sicut vir providus & discretus, &c.
quo casu præsumitur maritum se absentem per
malitiam, & contumaciam, ne citatio ad eum
perveniret, & tunc citatio ad domum valet, etiā
in ijs, quæ sunt magni præiudicii ut per Tiraq.
qui hunc tex. citat, de retrah. lib. 4. §. gl. 2. n. 7.
& procedi potest contra absentem, ut probat tex.
in cap. 1. qui Matrimonium accesse possunt, secun-
dum vnum intellectum; ita Abb. & Cardin. hic
n. 4. notantes diversam esse rationem in cap. per
venirentem infra hoc tit. quia ex eo, in vers. Pra-
terea, constat sententiam nullam fuisse. Tu die
quod Pontifex hic non curavit de validitate sen-
tentia: aut proccisus ad effectum legitimatis fi-
liorum, de qua interrogabatur, quia siue esset
valida, siue nulla semper sufficiens erat ad legiti-
timandam prolem susceptam ex secundo Ma-
trimonio, quod eius auctoritate publice in con-
spectu Ecclesiæ parentes contraxerunt, nec Iuris
errore, si eum haberet mulier contrahens, con-
fisa in Iudicis sententia bonam fidem potuit im-
pedire, ita multi quos refert, & sequitur Couar.
de spons. p. 2. cap. 8. §. 1. n. 10. & ita etiam aucto-
ritate gl. 7. in presenti, refert Menoch. conf. 15. n. 7
& conf. 17. n. 5. & facit quod etiā in illicitis ius-
sus, seu iudicis auctoritas excusatur à dolo, in c.
dixit Dominus, 14. q. 5. Tiraq. de parnis temp. causa
34. n. 4. cum seqq. Decian. tract. crim. lib. 9. cap.
37. n. 4. Iuvat deinde quia missus Iudicis de-
creto in possessionem illius rei, quam scit esse
alienam, dicitur habere bonam fidem, adeoque po-
test præscribere, ut per Couar. in reg. possessor p.
2. §. 8. nu. 9. Mench. insin. cap. 72. n. 1. plene
Gilchen. de vsucap. p. 2. memb. 2. cap. 5. d. prin.
Accedit quod huiusmodi Matrimonium pub-
lice contractum fuit, & bona fides probatur
ex eo quod quid publice factum est, ex Tiraq. in
procem. retrah. convent. n. 13. Menoch. d. conf. 15.
num. 7.

SUMMARY.

- 1 *Doctores referuntur super hunc tex., scribentes.*
- 2 *Filij suscepi ex Matrimonio valido, sed tamen illiciti propter aliquod iuris impedimentum impeditur, non vero dirimuntur: sunt spuri, reformantur secundum veritatem asserunt. Et num. 3. pro negante.*
- 4 *Declaratur tex. in presenti.*
- 3 *Filij naturales per Matrimonium clandestinum nolum propter defectum parochi & testium an legitimantur, ostenditur.*

Cap. Quod nobis. IX.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioann. Andr. Host. Heur. Butr. Aach. Panor. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs. *Verumq; Iuris cum legibus Castelle par. 1. Et 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 102. Alagona. in compendio Iuris Canon. pag. 395. refertur ab Ant. Augusti. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. de clandest. dispensat. cap. 1. & est post Concil. Lateranen. par. 50. cap. 17.*
- 2 Hic sedet disputata questio apud Doctores controuersa utrum filij suscepi ex Matrimonio valido, sed tamen illicito propter aliquod iuris impedimentum impediens tantum non vero dirimens, sint spurij legitimi? In qua vt certa ab incertis separamus dicendum videbatur in casu Matrimonij clandestini sine denunciationibus contracti (quod validum esse notauit de off. & potestate Episc. p. 2. Alleg. 32. nu. 1.) spurios esse filios ex eo generatos grauissimi tenuerunt Doctores, nam hanc sententiam Hostiensis tribuit, eamque sequitur Berui. q. 107. eandem tribuit glossa, & Abbati in cap. *Ubi sup. de clandest. dispensat. Sor. in 4. dist. 28. q. 1. art. 2. Versi. alia sunt.* Adducitur pro hac parte tex. in presenti, quatenus probat filios ex Matrimonio clandestino antequam illud ab Ecclesia fuerit approbatum, illegitimos esse; deinde secundo adducuntur *tex. in cap. cum imbitus b. si quis vero, de clandestina dispensatione & in cap. ex tenore infra hoc tit. quibus Iuribus requiritur ad legitimandam prolem, propter bonam fidem parentum quod Matrimonium contractum sit in facie Ecclesie: tum etiã quia in iisdem Iuribus probatur illegitimam esse prolem susceptam ex Matrimonio clandestino, si inter parentes aliquid existeret impedimentum, quod ipsi ignorabant, que tamen legitima esse debuit, si tante eo impedimento, & parentum ignorantia, non clandestine sed publice fuisset contractum.*
- 3 Verum huiusmodi filios susceptos ex Matrimonio clandestino validos legitimos esse verius est, & receptius; constat enim legitimacionem, proli ex validitate Matrimonij pendere, quia ex iustis nuptijs iustit nascuntur filij, *prin. Iustit. de paria potestate*, iustis autem nuptijs dicuntur,

- que secundum leges valida sunt, licet in contrahendo parentes culpam comiserint, si ergo Matrimonium valet secundum leges, & contractio licite vultur, non est cur ex tali coniunctione, suscepti filij illegitimi censi debeant; atque ita expresse docuit gl. *Ubi in presenti* recepta per Butr. hic n. 6. & Abb. n. 5. sequuntur; & Palconii. de nob. & spur. cap. 19. num. 1. Mantica de concili. *Ubi in presenti* lib. 23. tit. 12. n. 32. Menoch. conf. 199. nu. 57. Fulu. Fac. de prob. lib. 2. cap. 16. nu. 68. & alij plures per Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 42. n. 8.
- 4 Nec huius sententia obstat *tex. in pref. facili* est enim eius interpretatio, quamuis à DD. difficilis soluta reputari, vt constat ex statim referendis; nam DD. communiter existimant, tunc procedere in Matrimonio clandestino nullo propter aliquod latens iuris impedimentum, filiosque legitimos esse, quamvis concepti & nati sint in clandestinitate ante Ecclesie approbationem, si ea postea sequatur, quamvis deinde à Matrimonio approbato impedimentum detegatur, ita resoluti communem dicens modernorum Anton. de Rolé. in tr. de legitimit. lib. 1. cap. generale. de Matrim. parat. num. 3. & post Io. And. Butr. Abb. Prapof. Alex. de Neuo, & alios quos refert, & late curret argum. in contrarium satisfaciens Sanch. d. disp. 42. n. 4. cum seqq. eodem modo respondetur ad *tex. in d. b. si quis vero*, agere de Matrimonio nullo propter aliquod iuris impedimentum, quod parentes ignorabant, si uel seque dubitandi ratione ex d. *tex. in cap. ex tenore*, videbatur enim propter bonam fidem parentum prolem legitimandam, quod tamen tex. negat, ea ratione quia vitra impedimentum fuit Matrimonium clandestine contractum, quo casu *tex. inquit*, non experte scientia, vel saltem affectu, fores ignorantie videri sic contrahentes, &c.
 - 5 De Matrimonio vero, clandestino nullo propter defectum Parochi, & testium iuxta nouam dispositionem Concil. Trid. *sess. 24. de reformat. Matrim. cap. 1.* de duobus potest dubitari; Primo an per illud naturales antea suscepti sint legitimi? & ceru esse debet non legitimari; patet quia, vt Matrimonium sequens, antea susceptos reddat legitimos validum esse oportet; constat autem nullum esse Matrimonium contractum sine parcho, vel testibus ex Concil. Trid. d. c. 1. Ergo, &c. quo casu loquitur Menoch. de praesump. 1. nu. 100. Aut rursum possumus dubitare, an filij suscepti ex hoc Matrimonio clandestino, contracto spurij sint, ita vt per aliud subsequens validum cum Parcho & testibus nequeant legitimari; & certum esse illegitimos esse, & consequenter per subsequens Matrimonium posse legitimari, vt tenent Perez. de fideicom. art. 24. n. 74. & euidenti ratione ostenditur qui licet Matrimonium sine Parcho contractum nullum sit, contrahentes tamen, si nullo alio impedimento sint impediti, habiles manent ad contrahendum de nouo, quia Concil. Trid. in d. cap. 1. non simpliciter eos reddit inhabiles, sed solum ad contrahendum

hendum sic, idest sine Parocho, & testibus quia his adhibitis minime prohibet imo permittit de nouo contrahere, vt tenent multi quos refero Ego ipse de off. & potest. Episc. p. 2. alleg. 32. n. 151. Vnde licet isti illegitimi sint, quia nati ex Matrimonio inualido, cum tamen nascantur ex parentibus, qui Matrimonium valide possunt contrahere, nullumque habeant iuris impedimentum, quos eos ad contrahendum de nouo faciat inhabiles, apertissimum sequitur per Matrimonium validum postea sequuntur legitimis fieri.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Illegitimi sunt filij nati ex Matrimonio contracto contra publicam honestatis iustitiam.

Cap. Referente. X.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panor. Propos. Alex. de Neuo, Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusq; Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuiari. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 103. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 395. refertur ab Ant. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 11. cap. 1.
- 2 Probat hic tex illegitimos esse filios natos ex Matrimonio contracto contra publicam honestatis iustitiam, cum huiusmodi impedimentum impediat & dirimat Matrimonium si contrahatur intra gradus à iure præscriptos, vide Nauar. in manu. cap. 22. à nu. 57. Couar. de sponsal. par. 2. cap. 6. §. 2. à princ. Henric. in sum. lib. 12. cap. 10. §. 2. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 68. Gutier. cod. tract. cap. 103. Bonac. cod. tract. q. 3. puncto 11. à princ.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Contendens alienius parentes Matrimonium contrahere non potuisse debet probare Matrimonium illud non tenuisse, eiusque parentes illud contraxisse mala fide.
- 3 Intellectus diminutorius eiciendus.

Cap. Peruenit. II.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zab. Io. And. Host. Henr. Butr. Anch. Panor. Propos. Casal. in annot. Alex. de Neuo, Ximen. Tolet. in concord. vtriusq; Iuris cum legib. Castelle p. 1. & 2. Viuiari. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 103. Alag. in comp. Iuris Canon. pag. 393. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 11. cap. 1.
- 2 Matrimonium fuisse legitime celebratum, &c. Notatur ad hoc quod contendens alicuius pa-

rentes Matrimonium contrahere non potuisse, debet dicere, & probare Matrimonium illud non tenuisse, atque eius parentes illud contraxisse mala fide, ita Couar. de spons. p. 2. cap. 8. §. 3. num. 1. n. fine.

- 3 In glos. {Si est ita} mica, ibi {sed hoc est diuinare} Notatur ad hoc quod intellectus diuinatius est reuelandus, vt per D. Batbolam in rub. ff. sol. Matrim. p. 1. num. 12.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sententia que nititur duabus causis, quarum vna vera est, & altera falsa, tenet.

Cap. Per tuas. XII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panor. Propos. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuiari. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 103. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 395. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 12. cap. 1.
- 2 Non tamen Decretali, &c. Notatur ad hoc quod sententia, quæ nititur duabus causis, quarum vna vera est, & altera falsa, valet, & tenet, vt per Siluan. conf. 2. nu. 75. Gail. lib. 1. obseruat. 66. num. 9. Hyppolit. sing. 617. & conf. 113. n. 22. Tiraq. in tract. cessante causa, limit. 22. nu. 6. 13. & 20. Vant. de nullis. tit. ex defectu processus num. 123.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Archiepiscopus pro laico procuratoris officium apud Rom. Pontificem suscipere potest.
- 3 Papa non solum ad spiritualia, sed etiam ad actus seculares laicos potest legitimare in terris Imperij.
- 4 Papa, qui potest tollere impedimentum à iure positum procedens, potest etiam illo sublato dispensare in illius radice.
- 5 Papa censetur in radice dispensare quando ipse declarat legitimis filios natos ante dispensationem, & postea nascituros.
- 6 Dispensatio in radice Matrimonij est tanta potentia vt non solum iumentibus contrahendis, sed etiam post eorum mortem operetur ad filiorum legitimacionem in praiudicium tertij.
- 7 Dispensatio in radice Matrimonij comprehendit tantum prolem susceptam in figura Matrimonij, non autem natam, & conceptam.
- 8 Legitimandi potestas inter eas, quæ Principi reservantur, numeranda est.
- 9 Legitimaciones in Regno Portugaliæ prout, & aliibi non sunt vera legitimaciones, sed potius dispensaciones.

- 10 Legitimus à Principe non potest obtinere terras, quæ non sunt subditæ Principi legitime.
- 11 Causa requiritur in Principe legitime.
- 12 Argumentum à maiori ad minus validum est.
- 13 Argumentum de maiori ad minus non valet in materia dispensationis, quod declaratur ibi.
- 14 Episcopalis dignitas eximit filium à patria potestate.
- 15 Electio sola in Episcopum satis est, ut quis patriam potestatem egrediatur.
- 16 Religionis professio à filio facta eum liberat à patria potestate.
- 17 Sermus liber fit, quando ad Ordinem promouetur, scilicet per Episcopum absente, & ignorante domino.
- 18 Legitimus ut quisquam sit pro parte, & pro parte illegitimus monstruosus est.
- 19 Dispensatus ad vnum, dispensatus quoque videtur ad consequentia.
- 20 Constantinus Imperator in pluribus terris, & Provinciis omnem temporalem potestatem, dominium, & universa Imperij iura in Ecclesiam transfudit.
- 21 Matrimonium propter adulterium coniugis potest dissolvi quoad ibidem, & mutam cohabitationem, non tamen quoad vinculum.
- 22 Francia Rex Imperatori non subiecit.
- 23 Portugalia Regnum est exemptum à Romano Imperio.
- 24 Hispania Reges non subsunt Imperatori, nec superiorem recognoscunt in temporalibus.
- 25 Aragonia Rex non recognoscit superiorem.
- 26 Anglia Rex Romani Imperij iurisdictionem est liber.
- 27 Venetorum serenissima Resp. ab Imperio exempta est.
- 28 Mediolani Dux habet iura regalia, & fiscalia, & omnia potest in suo statu, quæ potest Imperator in toto Imperio.
- 29 Regna Neapolis, Sicilia, Sardinia, Polonia, & Præmaria Imperatori subiecta non sunt.
- 30 Sabaudia Dux serenissimus in suo ducatu Imperij, & omnimoda potestatis ius habet.
- 31 Flandria Comes, Archidux Austria, & alij potentatus in Germania superiorem non recognoscunt.
- 32 Delphinus habet iura Principis supremi.
- 33 Ferraria Dux non recognoscit superiorem.
- 34 Montis Ferrati Dux habet iura Imperij.
- 35 Ducet, Marchiones, Comes perpetuo inuestiti, censetur Imperatores in suo Ducatu, Marchionatu, ac Comitatu.
- 36 Princeps supremus an possit filios proprios legitimare, ostenditur.
- 37 Papa in terris Regum directè non habet iurisdictionem quoad temporalia.
- 38 Causa dubia difficilis, & ambigua ad iudicium Sedis Apost. cui Rom. Pontifex præest, deferenda sunt.
- 39 Apost. Seder, & universalis Ecclesia primatus iure Divino est in Rom. Ecclesia.
- 40 Apost. Seder an possit auctoritate Pontificia aliò transferri, ostenditur.
- 41 Petrus Roma fuisse contra hereticos qui defendebant, ostenditur.
- 42 Apparitio Christi facta Petro interroganti Domine

quo vadis, verissima.

- 43 Cardinalium dignitas tempore Innocentij I. cognita non erat.
- 44 Cardinales post tempora Innocentij IV. seu Bonifacij VIII. gerere ceperunt officium, quod antea gerabant Episcopi in summi Pontificis consilio.
- 45 Papa potest sine Cardinalibus omnia ex parte, etiam ardua, ex civilitate tamen ibi arduis debet communicare cum Cardinalibus.
- 46 Cardinales sunt instituti de iure divino.
- 47 Cardinalium origo, potestas, & hodierna excellentia inter omnes Ecclesie Prælatos, quæ sit, remittitur.
- 48 Excommunicatio equiparatur morti.
- 49 Papa an possit mortis penam corporalem infligere remissimè.
- 50 Presbyterorum filij ordinari non possunt.
- 51 Alimenta filij spurij de aequitate Canonica ubique servanda debentur.
- 52 Naturalis filius proprius, & strictè dicitur, qui ex concubina natus est in schemate uxoris.
- 53 Adulterini dicuntur filij Presbyterorum.

Cap. Per venerabilem. XIII.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostiens. Hentic. Butr. Anchar. Panor. Prespol. Alex. de Nevo. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantia versique iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Vivian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 104. Alagona in compendij vris Canonici pag. 595. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 12. cap. 2.

2 Arelaten. Archiepiscopum. Er Archiepiscopus pro laico procuratoris officium apud Romanum Pontif. suscipere potest, contra reg. tex. in cap. 2. ne clericus vel monachus, sed multi intelligunt ea ratione procedere, quia prohibitio illa solè obtinet locum in procuratore generali, qui huiusmodi officium frequenter exercet non ita si vnum suscipiat, vel semel hoc faciat, per ea quæ diximus ad cap. 1. de postul. n. 11. ubi multos citavimus DD. vel potest dici Episcopos, Sacerdotes, & à fortiori alios inferiores clericos non prohiberi officium procuratoris etiam pro laicis in Romana Curia suscipere, quod alij ampliant ad quæcumque curiam ecclesiasticam, etiam in partibus, ut tenent citati per me in d. cap. 1. n. penult.

3 Quod autem super hoc, &c. Ex his verbis, & alijs, quæ sequuntur probari videtur conclusio illa in qua præcipue huius tex. vertitur difficultas, quod scilicet summus Pontifex non solum ad spiritualia, sed etiam ad actus seculares laicos potest legitimare in terris Imperij, quod etiam deducitur ex vestis, præterea, & vestis. rationibus, ex quibus bene hanc conclusionem affirmativam firmat hic Hostiens. & Goffred. de Trano in summa huius tit. Rocca de v. 100. alias 1. in nomi sub hoc tit. & securè tradit Anast. German. in paratula ad hunc tit. & in

effectu post longas distinctionum ambages sequitur Propos. à num. 71. & ultra huius tex. auctoritatem pluribus rationibus confirmat; quidquid in contrarium sit communis DD. resolutio de quibus. Sanch. lib. 8. de Matrimon. disp. 7. à princ. quos reprobant Rota Rom. decis. 191. nu. 13. apud Farin. par. 1. recent.

- 4 Vnde Summus Pontifex, qui potest tollere impedimentum à Iure positivo procedens, potest etiam illo sublato dispensare in radice illius, & relinquere Matrimonium in terminis priorum consensuum, & sic verum, & validum, prout ex tunc, acsi dispensatio illud præcessisset, ut censuit Rota in vna Hispan. legitimis 11. Maij 1615. coram Domino Manzanedo, quæ decis. 687. num. 8. apud Farin. par. 2. recentiorum, & ita absque dubio posse Summum Pontificem laicos etiam in terris Imperij ad temporalia legitimare in radice Matrimonij profutur hic Abb. nu. 22. Zabarell. quest. 9. & Propos. nu. 74. Couar. de spons. par. 2. cap. 8. §. 8. num. 13. Molin. de primog. lib. 3. cap. 2. num. 12. Pereg. de fideicom. art. 24. nu. 77. & seqq. Cald. Pereira de nominat. emphyt. q. 21. nu. 51. Henric. in sum. lib. 11. cap. 20. §. 2. Sayr. de cens. lib. 6. cap. 11. nu. 6. & plene relati à Sanch. d. lib. 8. disp. 7. nu. 4. Ex quibus autem verbis censetur Romanum Pontificem dispensare in radice in Matrimonio inter consanguineos nulliter contracto ostendit Sanch. d. disp. 3. à num. 14. & n. 21. Sed melius Rota d. decis. 687. nu. 14. par. 2. recentiorum dicit à Papa dispensatum censi in radice quando ipse declarat legitimos filios natos ante dispensationem, & postea nascituros.

- 6 Quæ dispensatio in radice est tantæ potentia, ut non solum viventibus contrahendis, sed etiam post eorum mortem operetur ad filiorum legitimacionem in præiudicium tertij, aliis vocati ad successione, quia hæc legitimatio fundamentum non habet in consensu, quem parentes mortui iam præstare non possunt. sed potius in Matrimonio, quod nulliter contraxerunt, reuocando impedimentum à principio, acsi non existeret tempore illius: cui rei nihil obstat quod uterque, vel alter ex parentibus mortuus sit, siquidem hoc non inducit defectum potestatis in Pontifice ad reuocandum impedimentum suæ legis Canonice, & effectus ab ea productos, ut probant in propriis terminis DD. per me citati ad cap. tanta. prope finem versic. filius incestuosus sup. hoc tit. & comprobatur Rota d. decis. 687. num. 13. vbi id procedere asserit vbi dispensatio per parentes in vita petita fuerit: eadem Rota decis. 174. post lib. 2. consil. Farin. tenuit dispensationem in radice Matrimonij comprehendere tantum prolem suscepcam in figura Matrimonij, non autem naturæ & conceptum ante Matrimonium. Idem iterum censuit in vna Leodien. canonizatus 23. Februarij 1601. coram Illustrissimo Ludovico, postea S. D. Gregorio XV. Cætera quæ in hac materia occurrere possunt vide in tract. de officio & potestate Episcop.

par. 1. tit. 3. cap. 2. nu. 101. cum multis seqq. vbi multa circa intellectum huius tex.

- 8 Illud tamen aduertendum duxi in materia dispensationum legitimandi potestatem inter ea, quæ Principi referantur, annumerandam esse, ut docet Cassan. in consuetud. Burgundie, rub. 8. §. 3. verbo abintestat. num. 28. pag. 287. & §. 5. nu. 40. pag. 295. Menoc. conf. 17. nu. 9. Mascari. de probat. concl. 324. num. 2. Surd. conf. 1. nu. 25. Cald. Pereira question. forens. conf. 4. nu. 33. Azor. instit. moral. par. 2. lib. 2. cap. 14. q. 5. & iam hodie prout etiam in nostro Lusitanæ Regno legitimaciones non sunt veræ legitimaciones, sed potius dispensationes, de quo vide Menoch. conf. 181. nu. 17. & conf. 306. nu. 24. cum seq. & conf. 390. nu. 53. Flores ad Gam. decis. 11. Io. Garc. de nobilit. gloss. 2. nu. 77. Steph. Gratian. disceptationum forens. cap. 138. num. 41. cum seqq. & ex nostris Lusitanis Cald. Pereira in l. si curatorem verbo sine curatore num. 51. vers. aduerto tamen & n. 52. & de nominat. emphyt. q. 21. num. 64. & in responsio pro Sebastiano Limpo n. 46. & 47. & question. forens. lib. 1. q. 28. num. 23. Valasc. consil. 163. nu. 7. & de partition. cap. 12. num. 42. Cabed. par. 2. decis. 69. nu. 3. vbi n. 19. non resoluit quod legitimatus à Principe non poterit obtinere terras, quæ non sunt subditæ Principi legitimanti.

- 11 *Diversis causis inspectis.* Ergo in Principe legitimante requiritur causa, de quo vide Dec. in cap. ar. si Clerici §. de adulterij n. 10. vers. sed aduertendum sup. de iudic. Menoch. conf. 19. nu. 3. & 20. & conf. 20. nu. 9. & 41. Sanch. de Matrim. lib. 8. disp. 17. à nu. 23.

- 12 *Quod in maiori conceditur, &c.*

- Vulgariter allegatur ad hoc quod validum est argumentum de maiori ad minus, de quo Euerard. loco 66. Gonzal. ad reg. 8. Cancellar. glo. 9. §. 2. num. 24. Sanch. d. lib. 8. disp. 1. nu. 21. Card. Tusc. rom. 1. lit. A. concl. 501. Thom. de Thomaſset. in floribus legum reg. 53. & alij plures citati in libello de princip. iuriss; Iuris lit. A. num. 186. Sed dubium facit quia tex. in presenti huiusmodi arg. de maiori ad minus validam pronuntiat in materia dispensationis, in qua illud non procedere resoluunt Molina de primog. lib. 2. cap. 4. num. 48. & 49. Couar. d. cap. 8. §. 8. num. 11. Menoch. conf. 73. num. 11. Gutier. canoniz. lib. 2. cap. 15. num. 124. & 126. Brunor. à Sole in locis communibus lit. D. verb. dispensationes sunt odiosæ, Molin. de iustit. tract. 2. com. 3. disp. 191. num. 2. Sanch. d. disp. 1. num. 32. Vnde quidam distinguunt inter dispensationes odiosas, & fauorabiles, ut in his posterioribus procedat regula huius tex. quæ de legitimacione agit, quæ inquit ex ratione fauorabilem quia per eam fit ingressus ad Ius naturale, secundum quod omnes homines legitimi nascuntur auth. quibus modis naturales effici. sui §. illud: at vero in quibus scilicet odiosis procedat communis sententia

ta negatiua. Alij vero distinguunt inter legitimandam quam fatentur odiosam, & restringendam, sicut dispensationem; & inter potestatem legitimandi seu dispensandi, de qua intelligunt tex. in praesenti, quam inquit esse fauorabilem, & extendendam, Cou. d. l. 8. n. 6. vers. 3. & n. 11. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 166. n. 3. Perez. l. 6. gloss. 1. pag. 697. vers. sine est tit. 12. lib. 1. Ordin. Menoch. conf. 18. num. 16. Guetier. d. cap. 15. n. 123. Henric. in sum. lib. 7. cap. 3. in fine. Molin. d. pract. 2. disp. 173. vers. obseruandum. Sayr. de censur. lib. 6. cap. 11. num. 8. & alij de quibus Sanch. d. lib. 8. disp. 2. n. 1. Sed his, & alijs reiectis intellectibus facilis, & verior sensus est argumentum hoc de spiritualibus ad temporalia, & ita de maiori ad minus non esse Pontificis, sed partis petentis ad temporalia legitimacionem.

14 *Eximitur à patria potestate.*

Notatur ad hoc quod per Episcopalem dignitatem filiusfamil. eximitur à patria potestate, consonat Auth. sed Episcopalis dignitas C. de Episc. & Cler. Bernar. Diaz reg. 235. Alphan. collect. 446. Greg. l. 4. gloss. fin. tit. 18. par. 4. 10. Garcia reg. 198. Viui. tom. 2. commun. opus. lib. 8. tit. 29. n. 4. pag. 103. Pinel. in l. 1. p. 1. n. 43. C. de bonis mater. Matien. l. 9. gl. 3. n. 11. lib. 5. noua recopil. Valdes. ad Xuar. ad l. 9. tit. de los pleitos. 5. considera. l. 1. tit. pag. 62. Cott. in memorab. verbo Episcopalis dignitas, & verbo Sacerdotium pag. 743. Surd. de alim. tit. 9. q. 20. n. 34. Menoch. remed. 15. recapit. n. 321. Modern. de iurisdict. par. 4. casu 27. num. 4. Molina de iust. pract. 2. disp. 229. vers. sextus n. 3. vbi etiam resoluit ut satis esse solam electionem in Episcopatum, ut patris patriam potestatem egrediatur, esto non dum Episcopatum admiuistrat.

16 *Religionis professio à filio facta eum liberat à patria potestate, vt per Viui. d. n. 4. vers. & hoc idem, Cald. Pereira in l. si curatorem verbo sine curatore n. 24. & 25. & verbo lesi n. 141. Nauar. com. m. l. 1. de regular. n. 47. Surd. de alim. tit. 8. prin. lib. 8. n. 6. Fr. Emman. quæst. regul. tom. 2. q. 77. artic. 6. Valasc. conf. 108. n. 4. & 23.*

17 *Scienter seruum alterius, &c.*

Notatur ad hoc quod seruus liber fit quando ad Ordines promouetur scienter per Episcopum, absente, & ignorante domino, tenetur tamen Episcopus illius altimationem in duplum recompensare per tex. in cap. si seruus absente 54. dist. resoluuit materiam late prosequentes Trot. de vero, & per fectio Clerico lib. 2. cap. 4. Maiol. de irregul. lib. 1. c. 35. Vgol. end. tract. cap. 57. Henric. in sum. lib. 14. cap. 8. n. 7. Aul. de censur. p. 3. disp. 3. dub. 18. Nauar. in manu. cap. 27. n. 104. plures per Cened. ad Decretum collect. 61. Bellett. digesti. clericali. p. 1. tit. de disciplina clericali l. 14. n. 2. Bernard. in pract. cap. 1. p. 3. in nouis. c. d. c.

18 *Videretur siquidē mōstruosū, &c.*

Notatur ad hoc quod monstro simile est quod quispiā sit legitimus pro parte, & pro parte il-

legitimus, consonat cap. ex tunc supra hoc cit. vbi gloss. verbo si ambo parentes, & facit reg. cap. 3. sup. de clādestina desponsat. Tiraq. in l. si in quā verbo donatione largitur n. 284. Garc. de nobilit. gloss. 1. d. 19. n. 78. Dispensatus enim ad vnum dispensatus quoque videtur ad omnia consecratiua, gloss. verbo solemnibus in cap. si quis tu clero 7. q. 1. gloss. verbo plures in cap. quia in tantum de prebendis. quas receptas testantur Felin. n. cap. postulasti n. 10. de rescriptis. Gom. in cap. de n. 37. de iudic. in 6. multi, de quibus Sayr. de censur. lib. 7. cap. 14. num. 21. P. Sanch. d. lib. 8. disp. 2. n. 19.

20 *In patrimonio Diui Petri, &c.*

Quod scilicet habuit Apostolica Sedes in persona Siluestri Pontificis ex donatione Constantini Imperatoris, qui in pluribus terris, & prouincijs omnem temporalem potestatem, dominium, & vniuersa Imperij iura in Ecclesiam Romanam, transfudit, de qua in cap. Constantinus 96. dist. laudat, & approbat Pontifex in cap. fundamenta vers. ne autem de elect. lib. 6. & in Clem. 1. de iniecur. facit tex. in cap. ego Ludouicus 63. dist. quorum argumentum verum esse hanc de Constantini donatione historiam Doctores communiter profitentur dictis locis, & Turrecrem. de potestate Ecclesie lib. 2. c. 42. Castald. de Imperat. q. 51. Pelag. de planctu Ecclesie lib. 1. cap. 43. & lib. 2. cap. 29. Cou. lib. 4. var. cap. 16. n. 8. vers. secundo loco, Alphonsus de Mendoza in quodlib. q. 4. schol. gl. 1. q. 4. vers. 5. Cardin. Baron. tom. 4. annidam Ecclesie anno Christi 324. Constantinus 19. Molin. de iust. disp. 25. plures refert Ceuall. communium contra communes q. 345. alios citat Cened. ad Decretal. collect. 109. n. 4. quibus adde Franciscum Ioannem in lib. Rom. Pontificum cap. 33. pag. 41. & alios citatos per me de officio & potestate Episcopi p. 1. art. 3. cap. 2.

21 *Nō tamē ipsius violatio cōiug. &c.*

Aperte probat tex. Catholicam veritate sapius Sacris Canonibus definita ab hæreticis nostræ tempestatis male vexatā, quod scilicet propter adulterium cōiugis potest dissolui Matrimonium quoad thorū & mutū cohabitationem, non tamen quoad vinculum, nec innocens potest viuere adultera aliud inire Matrimonium, ita etiam de Fide definitum est per Concil. Trident. sess. 24. Canon. 7. multiplici ratione, & diuinari literarū, Sanctorumq; Patrū traditione confirmans contrarijs late satisfactis Bellarm. in suis controversiis tom. 2. de Matrim. lib. 1. cap. 15. c. 15. seqq. Cou. de sōsōl. p. 2. c. 7. 5. 6. n. 13. Guetier. canon. lib. 1. c. 23. d. 4. Henric. in sum. lib. 11. c. 2. n. 3. in iure cōmunit. lib. R. D. Barbosa in rub. ff. soluto Matrim. p. 2. n. 15. Sanch. de Matrim. lib. 10. disp. 2. n. 2. Rebello de obligat. iustitiae par. 2. lib. 2. q. 25. sect. 2.

22 *Cum Rex superiorem in temporalibus, &c.*

Notatur ad hoc quod Rex Francie Imperatori non est subiectus, prout late descendunt igneus per integrum tractat. in Rex Francie recognoscat superioris.

- perirent, Mantu. *dialogo* 49. Carol. de Grass. de regalibus *Francia lib. 1. tit. 6. Callan. in casuologo gloria mldi par. 3. confid. 28. Petr. Greg. syn seg. luri lib. 47. cap. 14. num. 15. Colman. pragmat. prom. pag. 1. verbo *Dei*. Scacc. d. loco.*
- 23 Portugaliz Regnum quod sit exemptum à Romano Imperio asserunt Ferret. de iusto & iniusto bello n. 24. Nauar. in cap. nouit notab. 3. n. 165. de indic. Parlad. lib. 2. rerum quod. cap. 21. n. 3. Ceuall. communis contra communem tom. 4. g. 897. nu. 391. Soar. de legibus lib. 3. cap. 8. n. 3. in fine. Cabed. p. 1. Lusitania decif. 1. sub n. 3. & p. 2. decif. 7. n. 4. Garc. de nobilit. glos. 21. nu. 45. Cald. Pereira de empl. cap. 1. nu. 5.
- 24 Hispaniz Reges quod non subfint Imperatori, nec recognoscant in temporalibus superiorem tenent Cou. in reg. peccatum p. 2. g. nu. 9. Nauar. d. cap. nouit notab. 3. n. 161. Olan. in prefat. antinom. n. 2. & 12. Renat. Chopin. de dom. *Francia lib. 2. tit. 1. n. 13. Gregor. l. 17. verbo in las cosas* tit. 21. part. 3. Burgos de Pace in proemio legum Tauri à nu. 34. & n. 144. Perez in proemio *Orden. g. 1. pag. 6. Auend. de exegendis mand. p. 1. cap. 1. n. 7. Franciscus Nunez de Velasco in los dialogos de conuencion de la milicia y euvia dialogo 1. fol. 28. & 19. Scacc. de appellat. g. 16. l. 1. n. 4. Azuevel. l. 1. n. 5. tit. 17. lib. 9. & l. 3. n. 4. tit. 5. lib. 3. nou. recop. Parlad. d. cap. 21. n. 3. Mench. contron. illustr. in proemio Moderni de Iurisdict. p. 1. cap. 26. n. 70. Ceuall. d. g. 897. n. 390. & seq. Cabed. p. 2. Lusitania decif. 8. n. 3. Petrus Mariuzius in suis dialogis varie historiae dialog. 2. cap. 6. Soar. d. cap. 8. n. 3. plene Valdes de Regum Hispania dignitate c. 18. per totum, plures citat Cened. ad Decretum collect. 64. num. 4. Azor. iustit. moral. p. 2. lib. 21. cap. 5. g. 4. Verf. Regem.*
- 25 Aragonum Rex non recognoscit superiorem Selse decif. 187. nu. 106.
- 26 Angliz Rex Romani Imperij iurisdictione est liber, siue iure belli, siue alio iure, quod per c. cau. adque il. d. sup. hoc recenit. lara in si. que d. liberi in princip. p. 67. Azor. d. g. 4. Verf. Regem Angliz.
- 27 Venetorum Sereniss. Respubl. ab Imperio exempta, tam de factis, quia Imperatorem in domini non recognoscit, quia de iure, vel quia alma Venetiarum ciuitas in insula maris fundata est, atque, ideo veluti altera Roma libera est, vel quia priuilegium libertatis ab Imperatore habuerit, Petr. reg. de iure fisci lib. 1. tit. de hui. qui cura fiscalia habet l. 69. Ant. Oliban. in c. cum ad. iustit. ali. n. 6. de iure fisci c. 3. n. 79. vbi idem de ciuitate Genuensium.
- 28 Mediolani Dux habet iura regalia, & fiscalia, & omnia potest in suo statu, quia potest Imperator in toto imperio, & gaudet prerogatiua l. boni à Zenone Cod. de quadren. prescript. ut per Muscul. tom. 1. commun. opinio. lib. 1. tit. 12. n. 25. pag. 216. Viui lib. 3. tit. 11. nu. 72. pag. 393. Verf. Mediolani. Mascard. de probat. c. 139. n. 41. Menoch. conf. 307. n. 1. Anton. Oliban. d. cap. 3. n. 79. Et ideo à Senatu Mediolanensi non datur appellatio, Scaccia. d. g. 16. d. iustit. 4. n. 6. Verf. 1. & l. iustit. 11.
- 29 Neapolis, & Siciliz, ac Sardiniz Regna, Imperatori subiecta non sunt, vt per Azor. d. g. 4. Verf. Regem Neapolis. cum seq. vbi idem de regnis Poloniz, & Vngariz.
- 30 Sabaudiz Dux Serenissimus in suo Ducatu Imperij, & omnimodis potestatis iura habet, vt per Callan. in casuologo gloria mldi p. 2. confid. 58. Muscul. vbi proxime, Ozalc. Podam. decif. 155. Menoch. conf. 1. n. 158. & conf. 2. num. 103. cum seq. & conf. 92. n. 32. & conf. 156. n. 1. Ioan. Francisc. Leon. in thesauro firi Eccles. p. 1. cap. 10. n. 29. & ab eo non potest appellari Scacc. d. g. 16. l. iustit. 16.
- 31 Comes Flandriz, Archidux Austriaz, & alij potentatus in Germania superiore non recognoscunt vt per Anton. Oliban. d. cap. 3. nu. 79.
- 32 Delphinus habet iura Principis supremi, vt per Mascard. de probat. concl. 139. n. 11.
- 33 Ferrariz Dux non recognoscit superiorem, vt per Ruin. conf. 21. col. 2. vel. 1. quem refert Mascard. d. concl. 139. n. 10.
- 34 Montisferrati Dux Serenissimus habet iura Imperij, & in eo Ducatu potest ea, quae Imperator in toto imperio, vt per Surd. decif. 1. num. 2. Menoch. conf. 1. n. 159.
- 35 Duces, Marchiones, Comites perpetuo inuestiti censentur Imperatores in suo Ducatu, Marchionatu, ac Comitatu, & omnia possunt in subditos suos, quae potest Imperator in toto orbe, vt per Soar. in thesauro commun. verbo Duces nu. 376. Bonacof. commun. criminal. p. 1. verbo Duces fol. 55. verbo. Menoch. conf. 302. nu. 21.
- 36 Videretur aliquibus, &c. Notatur ad hoc quod potest supremus Princeps vt talis, non vt pater, filios proprios legitimare, vt per Abb. hic nu. 11. Cou. de sponsal. par. 2. cap. 8. §. 8. nu. 20. Roias success. cap. 23. num. 81. Molina de iustitia tract. 2. disp. 173. Verf. Princeps. Verum contrarium ex nostro tex. obseruat glos. inc. verbo Regi gratiam, considerans quod Pontifex solum refert opinionem quorundam, quorum sententiam non approbat, & sequitur Cabed. p. 2. decif. Lusitania 69. nu. 20.
- 37 In alijs regionibus temporalem iurisdictionem, &c. Notatur ad hoc quod in terris Regum non habet Summus Pontifex iurisdictionem directe quoad temporalia, ex vi tamen Pontificalis officij habet sufficientem potestatem super omnia negotia secularia quando id expediet ad quietem, & conseruationem, ac Ecclesiaz defensionem, & ad bonum spiritum, hinc, & ad finem Ecclesiasticae potestatis supernaturalis assequendum. Vide Victor. de potestate Ecclesiae veluti 1. q. pen. & de relict. de Indulgentiis p. 1. d. nu. 26. & ed. cap. 76. Mantib. nu. 29. Soc. in 4. dist. 25. quae. 3. art. 1. & de iustitia lib. 4. quae. 4. artic. 1. column. 4. post princip. Turrecrem. in sum. lib. 3. cap. 113. & 114. Viui. tom. 1. commun. opinio. lib. 2. tit. 2. num. 43. pag. 157. Albert. Pygi. de Ecclesiastica tyrannide lib. 3. Caetan. 2. 2. quae. 43. artic. 8. Ioan. Drie.

Driedon de libertate Christiana lib. 1. c. 15. & 16. Card. Bellarm. de Romano Pontifice coner. 3. generalis lib. 5. cap. 6. Natur. in cap. nouit uocab. 3. & iudic. Mench. illustri. cap. 37. Ceual. communi-um contra commun. q. 759. Morla in imperio in-111 par. 1. cap. de iurisdic. q. 4. Molin. de iustit. tra-ctat. 2. disput. 29. vers. tertia conclusio. Rebello de obligat. iustit. par. 2. lib. 14. q. 23. sect. 1. no. 21 & 3. sect. 5. no. 29. Soar. de legibus lib. 3. c. 7. num. 5. & de defensione Fidei Catholice contra Anglicana secta errores lib. 3. cap. 22. Ex quorum resolutione vera & recepta illa est sententia, quod scilicet directe Summus Pontifex potestas eam non habet in temporalibus & procedit text. in cap. cum ad verum 96. dist. & cap. nouit de iudi-um similibus. Eam tamen habet casualiter & indirecte in ordine ad spiritualia, quoties scilicet ad spirituale bonum fuerit necessarium, & procedit text. in presenti, & extraneo. nam sanctum de maior. & obediens. Quamuis directio habere summam potestatem desiderat Moderni de iurisdic. par. 1. cap. 18. cum segg. contra eum enim est verior opinio ex traditis per Azori. iust. moral. par. 2. lib. 11. cap. 3. q. 6. vers. quia itaque.

38 **Si difficile, &c.** Ex hac Deuteronomij auctoritate, cap. 17. quam eleganter, & erudite explicat Pontifex in presenti, colligit infra in vers. *Mendum*, causas difficiles, ambiguas, seu dubias ad iudicium Sedis Apostolice. cui Romanus Pontifex preest, esse deferendas, veluti quando agitur de vero sensu, & interpretatione sacrarum Scripturarum, & definit Concil. Trident. sess. 4. in Decreto de editione & usu Sacrorum librorum vers. preterea. & late prosequuntur Cano. de locis theol. lib. 12. cap. 7. cum segg. Pyg. de ecclesiastica hierarchia lib. 4. cap. 3. Bellarm. tom. 1. contron. 1. lib. 3. cap. 4. Pena in direct. inquisi. lib. 2. sebh. 21. reg. 2. & 3. Bañes in 2. 2. quast. 11. artic. 10. dub. 6. conclus. 5. optime Cened. ad Decretal. collect. 8. num. 5. Azori. iustit. moral. par. 3. lib. 8. cap. 2. quast. 2. vers. respondes. Sic etiam quando agitur de interpretatione Concilij Trident. ad Sedem Apostolice esse recurendum asserit Bulla Pij IIII. Summi Pontif. quae incipit *Benedicimus*, ibi, si cui vero in eis aliquid obcurus dictum & statutum fuisse, eamque ob causam interpretatione, aut decisione aliqua egere visum fuerit, ascendat ad locum, quem Dominus elegit, ad Sedem videlicet Apostolicam.

39 **Locus enim, quem elegit Dominus, &c.** Notatur hic text. ad hoc quod Sedes Apostolica, & vniuersalis Ecclesie primatus ex Christi Domini dispositione, atque ita Diuino iure est in Romana Ecclesia, Summusque Pontificatus, seu Papatus iure, Diuino Romane Ecclesie est annexus, cōsonant text. in cap. omnes 22. dist. cap. dudum 3. q. 6. cap. 2. ad finem de summa Trinit. & tenent Turrecre de potestate ecclesie lib. 2. cap. 40. cum segg. Pyg. de ecclesiastica hierarchia lib. 3. cap. 12. & 13. Coed-

da lib. 4. q. 2. proposit. 8. vers. sed verum fides ista Melch. Cano de locis theol. lib. 6. cap. 8. vers. deinde illud. Rebuff. in concord. tit. de mandatis Apost. 4. 1. in princip. in gloss. Romanus Pontifex. Aluar. Belg. de plebis Ecclesia lib. 1. plures alios referent Cened. ad Decretum collect. 11. n. 4. quibus adde latissime Card. Bellarm. tom. 1. de Romano Pontifice lib. 2. d. prim. & in addit. ad Marijol. Romanus 18. lannery pag. 30. Card. Thulcum tom. 3. cens. 3. n. 29. & tom. 7. lit. R. concl. 362. optime Azor. iust. moral. p. 2. lib. 4. cap. 11. q. 2. vers. his ipsis. 40 *hi*, inde asserentes non posse auctoritate Pontificia aliò transferri huiusmodi Principatum, quod ex professo erudite disputat Alphonsus de Mendoza in quodlib. q. 4. scholastica. post Jacobat. de Concil. lib. 8. art. 6. Bellarm. d. tom. 1. de Romano Pontif. lib. 4. c. 4. Videmus tamen, & passim nobis referunt historiæ, quod per septuaginta annos parum plus stetit dicta Sancta Sedes Auiunioni apud Francigenas, vt tradunt Illeices in chronica Pontificali p. 2. lib. 6. c. 1. & 7. Petr. Mexia in sylla varia lect. lib. 2. cap. 6. S. Antonin. p. 3. disp. 11. c. 2. vbi refert rationes ob quas à Pōst. Clem. V. fuit translata Sancta Sedes Auenioni, sed iuxta supra dicta Romæ fuit restituta per Greg. x. l.

41 **Petrus Urbem fugiens, &c.** Licet haereticis huius tempestatis impudenter agent Beati Petrum Romæ vnquam cathedram constituisse, & quod magis est nec Romæ vnquā vidisse, eos tamen ex omnibus antiquis Patribus, atque Latinis eleganter conuincit Card. Baron. annalib. Eccles. tom. 1. anno Christi 44. c. 22. cum segg. ex professo latissime cōprobat, omnibus contrariis satisfaciens Card. Bellar. d. ro. 1. de Rom. Pōst. lib. 2. d. prim. Hæc historiā de apparitione Christi facta Petro authenticā & verissimā esse non est dubium, de eā enim meminere antiquissimi Ecclesie Patres, scilicet, Abdias Apostolorū cōtemporaneus, & discipulus, Babiloniaque; Episc. lib. 1. hystor. Apostol. in vita B. Petri grape finem, quem librum Iulius Africanus (cuius metlo habetur apud D. Hieronymū in cathalogo scriptorū Ecclesiasticorū) ex Græco Latinū fecit, eandem etiam apparitionem refert Aeggeppus de exordio Hierosolymitano lib. 3. c. 2. S. Ambrosius vtriusque contra Antiquos, & plures alios antiquissimos Patres refert Mendoza d. q. 4. & ex nouioribus affuerant pro indubitato Cordub. d. lib. 4. q. 1. dub. 1. Jacob. d. lib. 8. in fin. Sebast. Medices in summa omnis breuium p. 2. verbo Petrus pag. 614. late Georg Scherer in libro an sit verū quod Roma summa Pōstifex fuerit arg. 3. Card. Baron. tom. 1. annalib. Ecclesie anno Christi 69. cap. 6. & 7. Bellarm. d. lib. 2. cap. 3. ad finem vers. Adde vltimo Azori. d. q. 2. vers. deinde cum segg. vbi in contrarium adductis respondet.

42 **In executione Sacerdotalis officij coadiutores, &c.** De Episcopis, & non Cardinalibus esse intelligendum plures ex nostris exiitauerunt ea ratione, quia tempore Innocentij I. auctoris huius text. K ij Car-

- Cardinalium dignitas cognita non erat, ut longo discursu nititur comprobare Virg. Polydor. de instant. rerum lib. 4. cap. 9. Et officium, quod antea gerebant Episcopi in Summi Pontificis consiliis, deinde post tempora Innocent. I V. seu Bonifacii VIII. gerere coeperunt Cardinales, iuxta tex. in cap. in de. c. 4. de de. de. in 6. & sequitur l. ard. Tuse. tom. 1. l. C. consens. 95. concludens iuxta tex. in praesentia Summum Pontificem semper Sacerdotes, & Episcopos habuisse, qui sibi assistentes coadiutores, licet non Cardinales, sed alio nomine appellarentur, ut late explicat Jacobus de Cane. lib. 1. art. 1. a. pag. 3. 6. & res. similiter pag. 4. 1. optime Garcia de nobilit. glos. 48. §. 3. no. 35. cum seqq.
- 45 Notatur hic tex. ad hoc quod Papa non debet ardua explicare sine consilio iuratum, idest Cardinalium, ut per Rebuff. in consensu. tri. de approb. canon. glos. de eorum consilio pag. 3. 19. a fine. Sed Doctores magis communiter resoluunt posse Summum Pontificem sine Cardinalibus omnia expedire iuratum ardua, ut per Card. Alban. in tract. de Cardinal. cap. 39. Mench. de iuris. cap. 3. per totum. Cardin. Paleoch. de consensu. Sacri Palatii par. 1. q. 1. Ceulli. q. 645. Garc. d. 5. no. 53. Azor. inst. mor. par. 2. lib. 4. cap. 3. col. 40. & cap. 3. col. 40. Flamin. de resignatione lib. 3. q. 1. §. 18. n. 124 & lib. 7. q. 5. no. 14. dicit quod ex civilitate in arduis debet communicare cum Cardinalibus.
- 46 Notatur etiam ad hoc quod Cardinales sunt initiati de iure diuino ut per Duenh. reg. 72. limit. 3. Franc. Marc. decif. 1296. late Garc. de nobilit. glos. 48. §. 3. no. 26. cum seqq.
- 47 De Cardinalium origine, potestate, & hodierna excellentia, & praerogativa inter omnes Ecclesiarum Praelatos latissime tractant Cassian. in catalogo gloria mundi par. 4. considerat. v. cum seqq. Barbat. de praesentia Cardinalium par. 1. q. 1. Turrecr. in sum. lib. 1. cap. 80. cum seqq. Petr. Math. in scholis ad Motus Summorum Pontif. pag. 93. cum seqq. Cotta in memorab. verbo Cardinales. Aluar. Pelag. de planctu Ecclesiae lib. 2. cap. 16. Hieronym. Roman. de Republica Christiana par. 1. lib. 3. cap. 1. & 2. Maiol. de irregular. lib. 2. cap. 3. Fr. Ioseph. de Sequencia in 10. a Sanctis Hieronymus lib. 3. cap. 6. Anastas. German. in sua tractat. de indolenti Cardinalium in descriptione 6. Episcopos a num. 7. & in tractat. de Sacramentis innum. lib. 3. cap. 6. Flam. de resignat. lib. 2. quest. 1. num. 34. cum seqq. & lib. 3. q. 1. num. 69. cum seqq. & lib. 7. q. 12. Ioan. Garc. d. 6. 3. num. 26. cum multis seqq. Zerol. in practi. Episcop. par. 1. verbo Cardinales. Grauat. ad Octavian. de stylo Curia lib. 1. cap. 1. a num. 7. La li. Tech. de Republica Ecclesiastica ut. de statu illius. frissimorum Cardinalium. Cardin. Bellarm. in suis controversiis. tom. 1. de Clericis lib. 1. cap. 16. Azor. inst. moral. par. 2. lib. 6. cap. 7. col. 695. Henric. in summa lib. 10. cap. 27. de Cardinalium dignitate. Gorzal. ad regal. 8. Cancell. glos. 24. a princip. Cardin. Tulch. tom. 1. l. C. consens. 35. cum seqq. plures scilicet Cened. ad Decretal. sol.

laq. 115. qui post alios scribunt quod Cardinales vocantur filii: primi gradus Papae; consiliarii eius, columnae Ecclesiae, post Papam maiores, Patres spirituales, & Orbis terrarum Cardinales, praeterunt Patriarchis, sunt pars corporis Papae, videntur equo, & capello, ac indumento rubeo, & Patriarchae habent capellum, & rubellum, collegium illorum est Sacrum, & Senatus diuinus, & sacer catus, & Ecclesiae gremium.

- 48 **Mori precipitur.** Id est per excommunicationem, ut interpretatur Perez l. 2. gl. 3. pag. 194. col. 1. ad med. ut. 5. lib. 8. Ordo. Furia in practi. crimin. par. 1. lib. 1. q. 19. n. 12. Excommunicatio equiparatur morti, quia quodammodo mortuus videtur corporalibus fructibus privatur, ita excommunicatus videtur spiritualis fructibus caret, medicinis autem dicitur quia infectio Ecclesiae, & iudicii eam proferentis est asserit peccatorum medicinam, & remedium ut a peccato resipiscat cap. 1. in princip. de exco. lib. 6. prosequuntur Couar. in cap. alima mater par. 1. in intro. n. 9. Vgolin. de censuris lib. 1. cap. 1. a princip. & 1. Salzed. ad Bernard. in practi. cap. 1. 16. n. 1. Henric. in sum. lib. 13. cap. 2. n. 5. Soar. de censuris tom. 5. disp. 4. sect. 5. a num. 30 Sayr. cod. tract. lib. 1. cap. 1. a num. 8. Auila end. tract. par. 1. dubia. ad 1.

- 49 Ergo Papa non potest mortis poenam corporalem infligere, de quo vide Couar. lib. 2. vers. cap. 20. no. 10. res. tercio.

- 50 **Canone vetante tales ad sacros Ordines, &c.** Ut in cap. 1. & per totum de filiis preb. vide plures Doctores, quos refert Cened. ad Decretum collect. 62. quibus adde Salzed. ad Bernard. in practi. cap. 14. Vgolin. de irregularitat. cap. 44. Sayr. de censuris lib. 6. cap. 10.

- 51 **Negantibus, &c.** Ergo videtur Pontificem in praesentia approbare legem Civilem, quae spiritui denegat alimenta in Auth. quibus modis naturalis officiantur suis ad finem, unde desumitur tex. in Auth. ut completus Cod. de maritis nupt. Sed de iure nostro Pontifici in cap. cum habere sup. de eo qui dicit in Matrim. ubi multos citauit Doctores, abrogatus est rigor iuris Civilis, & aequitas Canonica, seruanda est utroque foro, non solū Ecclesiastico, sed etiam seculari, ut per Cou. de sponsal. p. 2. c. 8. §. 6. n. 6. Lara in l. si quis a liberis d. de rescriptis n. 17. Duenh. reg. 367. ampl. 1. D. Barbosa in l. 3. p. 4. n. 65 ff. soluto Matrim. Gam. decif. 11. n. 9. Nec contra. huiusmodi Canonica in aequitate tem. in praesentia aliquid statui videtur, sensus enim & intentio Pontificis est ostendere detestabiles esse, & odiosos spurios legibus Diuinis, & quae humanis, & in eius rei confirmationem adducit leges Ciuiles, quae eos adeo odio habuerunt, ut etiam alimenta eis denegent, minime vero voluit earum legum rigorem approbare, ideoque cum de Sacris Ordinibus ageret, dixisset Canones veterare illos ad sacros Ordines promoueri, de alimentis

mentis agens seculis ibus legibus id tribuit, non igitur Canonibus, ut bene advertit Cuiac. d. cap. cum haberet, in fine, & ante cum Paleoth. de morib. & spuris cap. 46.

3 In glof. [Non naturalibus.] Notatur ad hoc quod naturalis filius proprie, & stricte dicitur, qui ex concubina natus est in schemate uxoris, ut per Anton. Gomez. l. 9. Tauri no. 1. Cou. de sponsalib. par. 2. cap. 8. §. 4. no. 2. Surd. de alim. tit. 1. §. 9. no. 9.

3 In glof. [Adulterinus.] Notatur ad hoc quod filij Pre-byterorum dicantur adulterini ut per Azor. inquis. moral. par. 2. lib. 6. cap. 7. quest. 13. in fine Card. verbo Fornicatio num. 18.

4 In glof. [Certis causis.] Quamvis sint causae quibus Romanus Pontifex temporalia proxime per se administrat etiam extranea loca Romae Ecclesiae ditionis subiecta, vide apud Azor. d. par. 2. lib. 4. cap. 49. q. 2.

S V M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Filij geniti ex Matrimonio in facie Ecclesie cum bona fide saltem alterius coniugis celebrato sunt legitimi.
- 3 Impedimenti scientia presumitur ex Matrimonio, etiam & occulte contracto.
- 4 Filius natus ex Matrimonio bona fide parentum inito est vere legitimus non solum quoad parentem habentem bonam fidem, sed etiam quoad alium malam fidem habentem.
- 5 Patens qui fecit impedimentum non habet iura legitimi prole.

Cap. Ex tenore. XIII.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Buter. Anchar. Panorm. Præpos. Casal. in annot. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs versusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viñan. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 106. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 599. refertur ab Ant. Auguft. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 12. cap. 3.

2 Probat hic text. filios genitos ex Matrimonio in facie Ecclesie cum bona fide saltem alterius coniugis celebrato esse legitimos, esto Matrimonium propter occultum impedimentum fuerit nullum, ut per Henric. in sum. lib. 11. cap. 22. §. 1. vers. secundum Menoch. conf. 5. no. 18. & conf. 15. num. 5. Bonacof. no. 2. communium opinion. lib. 5. tit. 2. num. 17. pag. 705. Fr. Emman. quest. Regular. tom. 1. q. 13. art. 1. Nauar. conf. 3. sub tit. de sponsalib. no. 1. in antiq. Cald. Pereira de nominat. emphyt. q. 21. no. 38.

3 In facie Ecclesie requiritur ad legitimandam prolem propter bonam fidem parentum quod Matrimonium contractum sit in

facie Ecclesie, sed aliò tenore text. quam cum Matrimonium de quo agitur esset nullum, et po- teat ab uxore viuente prius ex eo contractum, ut ex illis filiis nati dicantur legitimi fundat se text. in eo quod non fuerit clandestinum, sed in facie Ecclesie contractum, ad ostendendam, alterius ignorantiam, nam si præter impedimentum legitimus fuisset quoque Matrimonium clandestinitatis intraret dispositio text. in cap. cum subditio §. si quis dicit, sup. de clandestinis diffinitis, probantis filios genitos ex Matrimonio inter prohibitos contracto cum vitio etiam clandestinitatis esse legitimos, nam ex Matrimonio clam & occulte contracto præsumitur scientia impedimenti, & dolose Matrimonium contractum, ut probant l. ut ff. de ritu nupt. & l. 1. C. de interdict. Matrimon. Malfcard. de probat. conclus. 531. num. 43. & consil. 297. Menoch. de præsumpt. lib. 5. par. 3. num. 107. Unde resolutio illa, quæ habet non legitimari filios ex Matrimonio putatio nisi publice fuerit contractum in facie Ecclesie, intelligenda est quando ex aliquo impedimento dirimitur Matrimonium effectus nullum, etiam si illud coniugibus minime fuisset notum. vide Couar. de sponsalib. par. 2. cap. 6. in initio num. 12. Malfcard. consilij. 798. num. 5. Peregr. de fideicom. art. 34. num. 74. Duen. reg. 350. limit. 12. Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap. 83. num. 23. Ceuall. commun. contra commun. q. 697. à nam. 7. Gutier. de Matrim. cap. 71. num. 8.

4 Ignoram. natus ex Matrimonio bona fide parentum inito, est vere legitimus, non solum quoad parentem habentem bonam fidem, sed etiam quo ad alium malam fidem habentem, ut per Duen. reg. 150. vers. circa quam, Bonac. commun. crimin. par. 1. verbo Matrimonium fol. 111. vers. Vincent. de Franch. Neapol. decis. 110. no. 11. Malfcard. de probat. concl. 798. num. 5. Costa in cap. si pater, de testam. in 6. par. 1. verb. uxorem, num. 2. Matien. in rub. tit. 1. glof. t. num. 116. lib. 5. noue recop. D. Barbosa in l. si cum doctore §. fin. no. 12. ff. sol. Matrim. plures per Sanch. de Matrim. lib. 8. disp. 18. no. 46. Girond. de priuilegijs exemption. explicat. n. 1195. Castil. quodam. quest. lib. 2. c. 11 n. 3. Valer. Regin. in præxi forens. parit. lib. 31. n. 355. & dixi ad cap. 2 super verb. cum parentes eorum, hoc in. ubi aduertit parentem, qui sciuit impedimentum non habere iura legitimi parentis in predicto filio, cum Costa d. verbo uxorem, no. 21. & Barbosa l. §. fin. no. 11. & Säch. loco proxime citato, nunc tamen addendum duxi valde probabile esse verumque parentem censeri legitimum, ac proinde posse succedere suæ proli, ut late tunc autend. ad l. 6. Tauri quest. 1. Gutier. præti. lib. 3. quest. 74. Cqual. quest. 697. num. 16. cum sequen.

S V M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- K iij 2 Filij

2. Filij nati ex Matrimonio infidelium in gradu prohibita à legē Canonica sunt legitimi si tales coniuges ad legem Christi convertantur.
3. Filius natus ex patre Christiano & matre pagana, siue Iudæa an fiat legitimus Matrimonio inter parentes subsequitū ostenditur.
4. Matrimonium à fidei contractu cum iudæa vel alià infideli punitur pœna adulterij.

Cap. Gaudemus. XV. & fin.

- S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Host. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Henric. Buttr. Anch. Panor. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 106. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 596. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 12. cap. 4.
- Probat hic text. filios natos ex Matrimonio infidelium in gradu prohibito à lege Canonica legitimos esse si tales coniuges ad legem Christi converterentur, vide Soc. in 4. sentent. distin. 39. q. unica art. 3. ad 4. Lapsi allegati. 89. n. 10. Mascard. de prob. concl. 848. n. 21. Valer. Reginald. in practi fori pœnit. lib. 30. n. 77. Anton. Ricciul. in tract. de Iure personarum extra gremium Ecclesie exist. lib. 2. cap. 3. nu. 10. vbi nu. 5. obseruat gradus per Canonicas constitutiones vetitos nō vendicare sibi locum in Matrimonijs inter iudæos.
- Autem filius natus ex patre Christiano, & matre pagana, siue iudæa fiat legitimus Matrimonio iuter parentes subsecuto, quæstio est, in qua negatiuam partem videlicet huiusmodi filium non reddi legitimum tenent Panor. in cap. tanta num. 14. sup. hoc tit. Couar. de spons. p. 2. cap. 8. §. 2. num. 7. Ricciul. vbi sup. num. 12. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 2. cap. 13. quæst. 8. Ratio est quia Matrimonium fidelis cū iudæo seu alio infideli est vitium non solum de Iure Diuino, sed etiam de iure Canonico, & Ciuili, Cou. d. p. 2. cap. 8. §. 11. num. 1. Marq. de Iude. p. 2. cap. 3. sub num. 13. Vers. quid autem, Sanchi. de Matrim. lib. 7. disp. 71. sub num. 7. Ricciul. d. cap. 3. num. 8. Vers. tertius, & num. 10. dicit Matrimonium à fidei contractu cum Iudæo, vel alio infideli puniri pœna adulterij, & citat Decia. tract. crimin. lib. 5. cap. 12. n. 2. in fines & n. 23. Menoch. de arbit. casu 290. in princ. Farin. in practi crimin. q. 136. num. 1. & 39.

Qui Matrimonium accusare possunt, vel contra illud testificari.

Tit. XVIII.

SUPER hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. And. Anchar. Buttr. Panor. Prapof. Mari. Socin. Alexand. de Neuo, Duraud. in breu. auct. Iuris Canon. & in speculo Iuris Pontif. sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in continuatione titulorum Decretal. Ioan. de Londris in breuiario Sanctorum Canonum, Pet. de Rauenna in compendio Iuris Canonici, Martinus Mesnard. in epitome Decretal. Dan. Venator. in analysi methodica Iuris Pontif. pag. 560. Goffred. & Host. in summa huius tit. Alex. Cassan. & Anastas. Geron. in paratilis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.

SVMMARIVM.

1. Doctores referantur super hunc text. scribentes.
2. Maritus presumitur habitare cum vxore.
3. Citatio personalis non requiritur vbi quis malitiose latitat.
4. Vxor debet sequi virum etiam quando vir culpa sua mittitur in exilium.
5. Vxor non tenetur sequi virum vagabundum longo peregrinantem.

Cap. Relatum. Alex. iij.

- S**uper hunc text. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Host. Henric. Buttr. Anchar. Panor. Prapof. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 107. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 596.
- Cum vxore permansit.** Maritus enim presumitur habitare cum vxore, vt per Tiraq. de retractu tit. 1. §. 9. glof. 1. nu. 7. quem refert, & sequitur Menoch. de presumpt. lib. 2. presumpt. 27. nu. 1. Mascard. de probat. concl. 1271. nu. 11.
- Postquam iuuenis fueris, &c.** Notatur ad hoc quod eo casu, quo quis malitiose latitat, nō requiritur citatio personalis, vt Tiraq. d. §. 9. glof. 2. num. 7. Couar. in cap. alma mater. p. 1. §. 9. nu. 4. Alciat. de presumpt. reg. 1. presumpt. 35. Menoch. remed. 8. recuper. num. 115. Cald. Pereira, de renouat. emphyt. 6. num. 3. & citandus tantum est conquirendus in sua domo ad hoc vt nō répertus possit ad illam citari Gu-tier. pract. lib. 1. q. 133. nu. 6.
- In glof. [Exiuit.]** Notatur ad hoc quod vxor debet sequi virum etiam quando vir ob delictū mitti-

Qui Matrimoniu accusare possunt, &c. Tit. XVIII. 115

mittitur in exiliu de quo vide Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 41. nu. 12.

- 3 In ead. glof. ibi (*Nisi forte vagabundus discurreret*) Notatur ad hoc quod vxor non tenetur sequi virum vagabundum, vel longe peregrinantu vt per Tiraq. ad leges consiliales glof. 1. p. 1. nu. 39. Perce ad lib. 4. Orden. pag. 912. Menoch. de arbit. casu 469. nu. 76.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Testes per scripta testificari & proprium testimonium habere non possunt.
3 Confessio sacramentalis fieri non potest in scriptis.

Cap. Anobis. II. Clem. ij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panor. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs versisq; Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 109. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 597. extertur ab Anton. Auguft. Collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 1. de Matrimonio contra interdictu ecclesie celebratu ca. 2. Probat hic tex. in causa Matrimoniali paritum testimonium ad fauorem hioru recipi possit per Anch. hic notab. 4. Abb. notab. 1. Zabarell. notab. 3. & Prapof. num. 1. Anton. Gabr. comm. ut. de testib. concl. 9. a prin. & concl. 17. n. 16. Crot. de testibus num. 113. Campeg. eod. tract. reg. 1. fallen. 3. Greg. l. 15. verbo e mendo, tit. 9. pars. 4. Malcard. de prob. concl. 1018. num. 14. cum segg. & concl. 1019. nu. 8. & 23. & concl. 1023. & concl. 1031. num. 20. & concl. 1198. num. 23. Franc. Molin. de ritu nup. lib. 1. comp. 8. num. 8. Farin. in praxi crim. p. 2. q. 54. num. 191. vbi nu. 192. intelligit procedere cum alijs, quos ibi citat, quando agitur, & dubitatur de substantia Matrimonij propter affinitatem, secus si quaeratur an Matrimonium sit contractum necne quia tunc est latius distinguendum, & procedere tex. in presenti etiam in probatione cuiuscumque alij impedimenti Matrimonij, in quo militat eadem ratio, docet Gutier. de Matrim. cap. 44. num. 87. cum segg.

- 2 Nihil voce propria, &c. ad hoc quod testis per scripta testificari, & proprium testimonium exponere non potest vt per Hippol. in de minorib. plurim. num. 2. ff. de quest. Alberic. de testibus p. 3. num. 31. Crot. eod. tract. n. 197. & 377. Auffer. de reprobat. testium num. 44. Sayr. in vniuersali Regia lib. 12. cap. 2. n. 2. Couar. varior. lib. 2. cap. 13. num. 9. in princ. Rebuff. de reprobat. test. nu. 541. cum segg. Viui. tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 10. num. 24. & 25. pag. 514. Malcard. de probat. in proc. q. 5. num. 11. cum segg. & concl. 460. num. 3. Farin. in praxi crimin. p. 2. q. 80. n. 27. cum segg. Fr. Ennman. quæst. regn. tom. 2. q. 23. art. 4. Bernard. Græz. ad practicum Camera Imp. lib. 3. concl. 100. confid. 3. num. 7. Quicquid Bart. in l. Theopombus n. 12. ff. de dote preleg. existimet valere testimonium traditum iudici in scriptis, cuius fundamentis respondent supracitati. Quenadmodum etiam Confessio sacramentalis non potest fieri in scriptis, tum quia sigillum Confessionis periclitatur, tum etiam quia tollitur erubescencia confitentis si propria peccata scripta confessori tradantur glof. verbo per scriptum in e. quem patrem, de Penit. disp. 5. Gabr. in 4. disp. 17. q. 1. D. Thom. quod art. 10. Cou. 4. n. 6. Bonacin. de Sacram. disp. 5. q. 5. sect. 2. puncto 2. n. 2. n. 25. Soar. tom. 4. de Penit. disp. 19. sect. 3. nu. 15. vbi super hoc refert peculiarem Clementis VIII. declarationem, quam etiam adducit Quarant. in summa bullar. verbo Confessio sacramentalis, vbi contraria opinio vti falsa, temeraria, & scandalosa damnata est, tex. vero in cap. qualis 30. q. 3. dum ait in fine recipiendam esse Penitentiam per scripturam, quicquid dicat ibi glof. verbo per scripturam, procedit in pr-

nitentia exteriori, que in iudicio imponitur ad separationem thori, vt adueret Gabr. vbi supra.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Parentum testimonium in causa Matrimoniali ad fauorem filiorum recipi potest.
3 Parentes recipi possunt in testes pro filijs in his, que melius per eos sciri presumuntur, quam per alios.

Cap. Videtur. III.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collectar. Zabarell. Io. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panor. Prapof. Alexan. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs versisq; Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 109. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 597. extertur ab Anton. Auguft. Collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 1. de Matrimonio contra interdictu ecclesie celebratu ca. 2. Probat hic tex. in causa Matrimoniali paritum testimonium ad fauorem hioru recipi possit per Anch. hic notab. 4. Abb. notab. 1. Zabarell. notab. 3. & Prapof. num. 1. Anton. Gabr. comm. ut. de testib. concl. 9. a prin. & concl. 17. n. 16. Crot. de testibus num. 113. Campeg. eod. tract. reg. 1. fallen. 3. Greg. l. 15. verbo e mendo, tit. 9. pars. 4. Malcard. de prob. concl. 1018. num. 14. cum segg. & concl. 1019. nu. 8. & 23. & concl. 1023. & concl. 1031. num. 20. & concl. 1198. num. 23. Franc. Molin. de ritu nup. lib. 1. comp. 8. num. 8. Farin. in praxi crim. p. 2. q. 54. num. 191. vbi nu. 192. intelligit procedere cum alijs, quos ibi citat, quando agitur, & dubitatur de substantia Matrimonij propter affinitatem, secus si quaeratur an Matrimonium sit contractum necne quia tunc est latius distinguendum, & procedere tex. in presenti etiam in probatione cuiuscumque alij impedimenti Matrimonij, in quo militat eadem ratio, docet Gutier. de Matrim. cap. 44. num. 87. cum segg.

- 2 Quoniam unusquisque suam Genealogiam, &c. Notatur ad hoc quod parentes recipi possunt in testes pro filijs in his, que melius per eos sciri presumuntur, quam per alios, vt per Gabr. d. tit. de testib. concl. 17. num. 8. Farin. d. q. 54. num. 194.

- 3 Et contractibus verum est. In quibus autem causis possit vel non possit pater testimonium ferre in causis filiorum dixi ad cap. super eo 22. in glof. sup. de testib.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Testes in causa Matrimonij debet esse prelati suam.

5 *Matrimonium metu iniunctum non ratificatur copula metu graui extorta.*

6 *Ignorantiam adeganti incumbit onus probandi.*

7 *Impedimentum an possit iuramento probari, ostenditur.*

Cap. Insuper. IIII.

1 *S*per hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Hosti. Henric. Butr. Anch. Panor. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs. Versusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. Viuiam. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 110. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 397. refertur ab Ant. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 12. cap. 3.

2 *Fama, & cōuersatione praelaros.* Notatur ad hoc quod testes in causa Matrimoniali debent esse praelari famae, ut per Gregor. l. 15. glof. 1. tit. 9. part. 4.

3 *Copula carnali consensit.* Spontaneè cum Sanch. de Matrim. lib. 4. disp. 18. num. 18. Nam si ipsa copula fuisset metu graui extorta, per eam minime ratificaretur Matrimonium, metu iniunctum, ut docent Nauar. in manu. cap. 22. nu. 51. ad finem. Menoch. de presump. lib. 3. presump. 4. nu. 31. cum seqq. Petr. de Ledesma de Matrim. q. 47. art. 3. in fine. Henric. in sum. lib. 11. cap. 9. nu. 7. Sanch. d. disp. 18. nu. 13.

SVM MARIVM.

1 *Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.*

2 *Hominum malitij non est indulgendum.*

3 *Malitij bonorum occurrendum.*

Cap. Significante. V. Innoc. iij.

1 *S*per hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Hosti. Henric. Butr. Anch. Panor. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Tolet. in concordantijs. Versusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. Viuiam. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 111. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 398. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 13. cap. 2.

2 *Cum igitur non sit malitij hominū indulgendum.* Hominum malitiis non esse indulgendum pluribus ad id citatis Iuribus probat Elcob. de ratiocinijs cap. 15. nu. 3. illis enim est occurrendum Flam. de confiden. breffe q. 32. n. 61. & nequaquam est via aperienda. xlar. Argel. de contradit. legitimo q. 13. n. 90. Flam. d. tract. q. 35. n. 70.

SVM MARIVM.

1 *Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.*

2 *Afens nō presumitur scire ea, quae sunt in ciuitate.*

3 *Afensia cum sit facti non pr. sumitur, nisi probetur.*

4 *Vicini egroti graui morbo non presumitur scire facta vicini, vel quae publice sunt in ciuitate.*

5 *Notitia eorum, quae publice, & solemniter sunt praesumitur.*

Cap. Cum in tua. VI. & fin.

1 *S*per hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Hosti. Henric. Butr. Anch. Panor. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concord. Versusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuiam. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 110. Alag. in comp. l. m. Canon. pag. 398. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 4. sub hoc tit. cap. 7. m.

2 *Extra Diocesim existeret.* Notatur ad hoc quod afens non presumitur scire ea, quae facta sunt in ciuitate, ut per Boer. de off. 39. nu. 17. Duenn. reg. 125. limit. 2. Tiraq. de retralla tit. 1. s. 16. glof. 2. num. 57. Sured. de off. 246. num. 16. Sayr. in clau. Regia lib. 3. cap. 5. n. 3. Mafcar. de probat. concl. 295. num. 7. vbi nu. 12. resoluunt afentiam cum sit facti non praesumi nisi probetur.

3 *Si nimia infirmitatis seruiore, &c.* Notatur ad hoc quod consanguineus, vel vicinus egrotus graui morbo non presumitur scire facta vicini, vel consanguinei, aut ea, quae sunt publice in ciuitate, ut per Tiraq. in tract. de iudic. in rebis exig. vers. 14. pag. 56. Mafcar. d. concl. 295. num. 10. Sured. d. de off. 246. nu. 16.

4 *Quod denunciationem publice factam, &c.* Notatur ad hoc quod presumitur notitia eorum, quae publice, & solemniter sunt, ut per Mafcar. de probat. concl. 1100. num. 6. quia publica vox, & fama inducit scientiam Ioseph. Ludou. Persuad. c. 103. nu. 12.

5 *Alioquin cum rationabiliter, &c.* Notatur ad hoc quod ignorantiam alleganti incumbit onus probandi, ut per Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 32. nu. 4.

6 *Nisi proprio firmauerit iuramento.* Ergo impedimentum potest iuramento probari contra tex. in cap. ex litteris sup. de in iurag. resint. & in cap. cupientes 9. quod si per viginti, & ibi glof. Verbo fides de elect. lib. 6. de quorū iurium conciliatione agit Menoch. de presump. lib. 1. presump. 78. num. 10. & 11. & Alciat. cod. tract. reg. 3. presump. 16. num. 3. Ver. sed tamen saluando, vbi dicit tex. in praesenti loqui quando presumptio illa oriens ex publico proclamante, & similibus est debiliior ea, quae oritur ex iuramento: vel potest dici tex. procedere vbi impedimentum quā per iuramentum non potest verosimiliter probari, tex. vero in d. cap. ex litteris, & in d. cap. cupientes, locum habere vbi impedimentum potest verosimiliter probari per testes, vel aliter legitime, quia tunc non admittitur iuramentum, par-

partis, ne recedamus à reg. cap. licet *uimessu*,
sup. de testib.

In glos. [Iuramentum] Notatur ad hoc quod
aduersus presumptionem scientie eorum, quæ
publice sunt resultantem contra eum, qui præ-
sens fuit, admittitur probatio per eius iuramen-
tum, vt per Lap. alleg. 94. num. 5. Ozalc. decis.
71. num. 28. Menoch. d. presump. 78. num. 6.

De Diuortijs. Tit. XIX.

Super hanc rub. scripserunt Zabarel. Io.
Andr. Anchar. Butr. Panormit. Præpos.
Alexand. de Neno, Durand. in breuiario
auctoris Iuris Canon. fol. 131. Et in speculo
Iuris sub hoc tit. lib. 4. Stephan. Rächin: in cõtinuati-
onibus Decretal. fol. 168. Io. de Londris in breuiario
Sanctissimi Canonis, fol. 178. Petr. de Raen: in cõpen-
dio Iuris Canonici, Martin. Meinhart. in epistolis
Decretal. Dani. Venator. in analysi methodica Iuris
Pontificij à pag. 574. Goffred. & Host. in sum. bu-
rui. tit. Alex. Cassan. & Anastas. Germon. in para-
phrasibus ad quinquaginta libros Decretal. sub hoc tit.

De materia huius tit. vide latissime Sanch.
de Matrim. lib. 10. Bonac. cod. tract. q. 4. punc. 5.
Farin. in praxi crim. p. 5. q. 143. §. separatio.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Mulier infideliatrix in mortem viro panis perna
amissionis coniugij, etiam si infidelis effectum non
fuit conuicta.
- 3 Fallit narratur et consilium mulieris infidelantis mor-
tem viro suo.

Cap. Siqua. I.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc.
Coll. Zab. Io. Andr. Host. Henr. Butr. Anch. Pan-
norm. Præpos. Alexander de Neno, Ximen.
Tolet. in concord. *Ytrusq;* Iuris est legis. Castell. p.
2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 112. Alag.
in comp. Iuris Canon. pag. 398. refer-
tur ab Anton. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 20.
cap. 1. Et desinitur ex Concil. apud Vuormacia-
nem relat. per Burchard. lib. 6. Decretor. cap. 41.
& per Luon. par. 10. cap. 169.

Probatur hic text. mulierem infidiatricem in
mortem viro panis perna amissionis coniugij
quamuis infidelis effectum nõ sint consequunt, vt
per Boer. decis. 262. num. 3. cum siq. Menoch.
de arbitr. casu 360. num. 82. intellige dummodo
ad aliquem actum exteriorum producta fuerint
ex Farin. in praxi crim. p. 5. q. 143. nu. 155.

Referunt Doctores de hac materia agentes
exemplum cuiusdam mulieris infidelantis mortẽ
viro suo, hæc enim cum diu illam tacuisset, & mi-

nime reperiri posset vna nocte plorans stabat in
stabulo vbi eius maritus mortuus absconditus
fuerat, & sepebat, & ad ploratum mulieris vicini
occurrunt, quod fuit causa, vt reperto cada-
uere, & muliere tortæ, ac confessæ quod solum
maritum occidit fecerat à quodam suo amato
statim suspensa fuit, prout tanti criminis gra-
uitas postulabat, narrant Boer. d. decis. 262. n. 6.
ad fin. Decian. lib. 9. tract. crim. lib. 9. cap. 13. n. 16.
& cap. 14. nu. 9. Farin. d. p. 5. q. 120. num. 76.

In glos. [Infideliatrix.] Hanc glos. communiter
DD. sequuntur teste Farin. d. p. 5. quæst. 143. n.
155.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Discretæ coniugij ob nullum crimen aliud à for-
nicatione carnali vel spirituali licet, si ille coniux
illo impetrus non petebat alterum ad peccan-
dum.
- 3 Discretum quoddam librum licitum est propter adul-
terium spirituale.
- 3 Coniugi discretæ integrum est quando ab altero con-
iuge ad peccandum inducitur.
- 1 Matrimonij vinculum propter heresim non dissol-
uitur.
- 6 Vxor datur alio ad separationem thori propter ip-
sum viro adulterum.

Cap. Quæsiuit à nobis. II. Alex. ij.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. In-
nocentius, Collect. Zabarel. Ioann. Andr.
Host. Henr. Butr. Anch. Panorm. Præpos. Alex. de
Neno, Ximen. Toletan. in concordantijs *Ytrusq;*
Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in
rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 112. Alagon. in
compendio Iuris Canon. pag. 398. referatur ab
Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 20. cap.
2. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III.
par. 50. cap. 22. §. quod autem.

Profurto, vel alio crimine, &c. No
tur ad hoc quod propter nullum crimen aliud à for-
nicatione carnali, vel spirituali licet coniugij
bus diuertere, si coniux illo implicitus non per-
trahat alterum ad peccandum ita D. Thomas
in 4. dist. 39. q. 7. art. 6. in corpore D. Barbosa
p. 2. rub. ff. solup Matrim. d. num. 17. Sanch. de
Matrimonio lib. 10. disp. 17. num. 3. Farin. in
praxi crim. p. 5. q. 143. num. 98. & 241. Quic-
quid hodie asserant propter alia crimina adul-
terio paria, veluti veneficium, parricidium, & si-
milis, de quibus in l. confesso Cod. de repud. Matrimo-
nium posse dissolui quoad thorum, & mutuam
cohabitationem Rip. in rub. de rudi. nu. 18. cum
siq. Lara in l. si quis à liberis §. si quis ex his d. num.
78. ff. de liberis agnosce.

3 *Nisi fidei sua religionem corrumpere velit.*

Notatur ad hoc quod propter adulterium spirituale, quale est hæresis, vel apostasia à Fide, in quam alter coniux labitur, licitum est diuortium quoad thorum, ut per Surd. de aliment. ur. 7. q. 1. ff. 21. Cou. de sponsal. par. 2. cap. 7. §. 5. num. 4. Bellet. disquis. cleric. p. 1. tit. de fauore cleric. reals 5. q. 106. Henriq. in sum. lib. 11. cap. 17. num. 7. Valer. Reginal. in praxi fore. parit. lib. 31. num. 374. Farin. d. q. 143. num. 98. Sanch. d. lib. 30. disp. 15. num. 3. cum seqq. qui etiam resoluunt ratione hæresis licitum esse diuortium quo ad mutua obsequia, cohabitationem, ac debitum coniugale.

4 *Verum si coniugem suam, &c.*

Notatur ad hoc quod integrum est coniugi diuertere quando ab altero coniuge ad peccandū inducitur, timereque sibi animæ ruinam, ut per Gaetam in repet. cap. ad limina 30. q. 1. §. 4. num. 235 Angles in flor. Theolog. p. 1. de Matrimon. q. 12. de cultus disparitate art. 2. post dub. 7. diffi. 3. Card. Bellarm. lib. 1. de Matrim. cap. 14. vers. secundo sine consensu, Henriq. d. cap. 17. num. 7. D. Barbosa in rub. ff. solutio Matrim. p. 2. num. 30. Sanch. d. disp. 17. num. 5. Valer. Reginal. d. lib. 31. num. 318. vers. posterioris, Bonac. de Matrim. q. 4. par. 5. num. 25. vers. quarta. Vnde Sanch. d. disp. 17. num. 6. infert iustam præbere causā diuertendi vxori ipsi si vir sit eius leno, & non 7. si admittat domi viros præcos, & parum pudicos, & num. 8. si coniux habitare renuit, nisi alter latrocinium exercens diuitias congreget; vel nisi sub conditione peccati patrandi.

5 *Semper tamen coniuges erunt.*

Notatur ad hoc quod quamuis propter hæresim fiat thori separatio, non tamen Matrimonij vinculum dissoluitur, quia non nisi per mortem coniugis alter coniux alij nubere potest, ut per Surd. de off. 249. num. 22. D. Barbosa d. p. 1. rub. num. 19. Sanch. d. disp. 15. num. 7. Farin. d. q. 143. num. 108. De Matrimonij indissolubilitate vide Petr. de Ledesma de Matrim. q. 67. art. 1. cum seqq. Sanch. lib. 2. disp. 13. & 14. Guetier. de Matrim. cap. 54. Bonac. cod. tract. q. 2. p. 11.

6 *In viris quoque, &c.*

Ex his verbis colligit Farin. d. q. 143. num. 32. vxori dari actionem ad separationem thori propter ipsius viri adulterium.

SVM MARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sententia iudicis desideratur ut licita sit thori separatio.
- 3 Adulterium ubi est ita notorium ut nulla proflus tergiversatione celari possit, tunc absque iudicis sen-

- 4 tentia licite fore thori separatio.
- 5 Conciliatur tex. in presenti cum cap. significasti, hoc tit.
- 6 Index ex officio parte inuita procedere potest ad remouendum sententiam in coniugali causa latam, ubi de errore certior factus fuerit.

Cap. Porro. III.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Hostiens. Henric. Butr. Anchar. Panor. Præpol. Alexander de Neuo, Ximeli. Toletan. in concordantijs versisque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 114. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 199. refertur ab Anton. Angust. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 20. cap. 3. & est post Concil. Lateranens. sub Alex. III. par. 50. cap. 29. §. Porro.

2 Probat hic tex. sententiam iudicis desiderari ut licita sit thori separatio, ut per Gaetam in repet. cap. ad limina 30. q. 1. §. 4. num. 235 Angles lib. 2. de lege parali cap. 8. vers. Ne igitur, Card. Bellarm. in suis controu. lib. 1. de Matrim. cap. 14. vers. secundum est. Gratias in deff. aor. p. 2. lib. 1. cap. 12. num. 66. in fin. & num. 73. cap. 2. Perez l. 7. gloss. 1. col. 2. tit. 15. lib. 8. Ordin. Morl. in emporio Iuris p. 1. tit. 1. q. 9. num. 51. Surd. de aliment. tit. 7. q. 17. num. 19. cum seqq. Bernard. Girzuz. ad præc. eam. Imp. lib. 2. concl. 27. num. 24. Farin. in praxi crimin. p. 3. q. 143. num. 49. cum seqq.

3 Limitant tamen aliqui supradictam conclusionem non procedere ubi taliter notorium esset adulterium, ut nulla proflus tergiversatione celari posset nullaque insinuationi esset locus, de qua limitatione Couar. de sponsal. p. 2. cap. 7. §. 5. num. 12. Petr. de Ledesma de Matrim. quest. 62. art. 3. in fine Vega in sum. tom. 1. cap. 13. casa 11. Fr. Emman. etiam in sum. tom. 1. cap. 240. num. 4. Henriq. lib. 11. cap. 17. num. 2. ipso comm. lit. I. Sanch. de Matrim. lib. 10. disp. 12. num. 13. D. Barbosa in rub. ff. sol. Matrim. num. 26. Farin. d. q. 143. num. 51.

4 qui duo vltimo loco citati ex hoc inferunt conciliationem ad tex. in presenti cum cap. significasti inf. hoc ut. ut scilicet tex. in presenti loquatur in notoria consanguinitate, quæ tamen celari aliquo modo poterat, at vero tex. in d. cap. significasti agat de notorio adulterio, quod nulla tergiversatione celari posset, tunc enim notorium impedit restitutionem, quæ do tale est ut nullo modo tegi valeat: quæ quid conciliatio facilis est, ac veritate rinuit, licet DD. diuersimode in his Iuribus conciliandis locuti fuissent. Nam Butr. hic num. 9. Zabarel. num. 3. Abb. num. 9. & Alex. de Neuo num. 11. & Couar. d. num. 12. dicunt in presenti non esse statutum, quod concedatur restitutio vxori & expulsi ob notoriā consanguinitatem, sed tantum prohiberi ne vir tunc propria auctoritate à se vxorem expellat, etiam si notoria sit consanguinitas, at vero in d. cap. significasti non decidi posse vxorem notorie adulterantem expelli propria auctoritate viri, sed

sed vxorem sic expulſam quamuis temere mini-
me eſſe reſtituendam Nauar. vero *conf. 6. num. 1.*
ſub tit. de conuerſ. conuſat. in antiq. & conf. 11. n.
2. in nouis aſſerit tex. in præſenti loqui in con-
fanguinitate notoria cuius exceptio minime re-
ſtitutionem impedit, & cap. ſignificasti, in adul-
terio notorio, quod reſtitutioni faciendæ obſtat.
Deinde Brunel. de ſponſ. concl. 30. num. 12. caſu 4.
& Gaeta d. 9. 4. num. 216. Graſſis d. num. 66. &
alijs dicunt noſtrum tex. quatenus concedit re-
ſtitutionem in adulterio notorio, intelligendum
de commiſſo ante ſpolium, at d. cap. ſignificasti
illam denegans de commiſſo poſtea, Denique
Franciſc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comp. 22. nu.
43. dicit ſe nouè & præter alios exiſtimare ideo
in hoc tex. ob notoriam etiam conſanguinitatē
non potuiſſe maritum vxorem expellere propria
auctoritate, quia nulla vxoris culpa à marito
poterat imputari: at d. cap. ſignificasti non
fuit vxor reſtituta quod ea adulterium commi-
ſiſſet, & culpa ſua cuiſlibet eſt nociua, quinimo
vxor illic nectum ſemel adulterium commiſiſſet,
& adhuc poſt dimiſſā à marito eo prætextu ite-
rum cum alio coiens ſobolem ab eo ſuſcepit,
atque ideo ne ex propria culpa & delicto com-
modum conſequatur, iniquum ibi viſum fuit
Romano Pont. fore reſtituendam. Verum hijs
alijs reiectis intellectionibus, quos adducunt Mo-
noch. rem. 1. recip. num. 123. cum ſeqq. & Sanch.
d. diſput. 12. num. 38. priori, quem ſup. ex
Farin. & Barboſa adduxi propter eius facilitatē,
& tantorum virorum auctoritatē, inharēdū
mihi videtur, quem olim interdiſputandum in-
Conimbricēſi academia libenter amplexus fui.

Idem inualide, vt intelligit Säch.
Illicite, de Matrim. lib. 1. diſp. 2. n. 8.

Tui officiij intereſt Matrimo-
nia, &c. Notatur ad hoc quod poteſt iudex
ex officio parte inuita procedere
ad retractandam ſententiam in coniugali cauſa
latam, vbi de errore certior factus fuerit, vt per
Sanch d. tract. de Matrim. lib. 7. diſp. 100. num. 3.

S V M M A R I V M.

- Doctores referuntur ſuper hunc tex. ſcribentes.
- Pot propter adulteriū vxoris non poteſt propria au-
thoritate illam expellere.
- Adulterium notorium dicitur quando eſt facti per-
manentis.
- Spoliari dicitur mulier de domo viri & ſponte rece-
dens, ſi volens redire non admittatur.
- Adulterium commiſſum ab vxore propter ſanctitatem
mariti ab eius domo abſurgente, poteſt accuſari per
maritum.
- Mulier ab adulterio non excuſatur ſi dicat illud pro-
pter famem commiſiſſe.
- Separatio thori propter adulterium vxoris impedi-
tur ſi vxor excipiat de eodem adulterio viri, vel è
contra, declaratur ibi multipliciter.
- Adulteriū notoriū exceptio, ſeu replicatio impedit re-

ſtitutionem viri, aut vxoris eam petentis.

- Separatio thori propter adulterium, etiam fit, ſi vir
dederit occaſionem, vt mulier fornicetur.
- Reſtitutio concedenda eſt vxori temere recedenti, ſi
poſtea rediens non admittatur.
- Maritus non alie vxorem ſine cauſa degentem extra
eius domum.
- Maritus alit vxorem, qua etſi deſceſſit ſua culpa,
tamen eſt parata redire.
- Spoliatus ante omnia eſt reſtituendus, quando agit
iudicio poſſeſſorio allegans ſpolium & petens ſe
reſtitui.

Cap. Significasti. IV.

Super hunc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. Innoe.
Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hoſt. Henric.
Butr. Anch. Panorm. Præpoſ. Alex. de Nemo,
Ximen. Toletan. in concordantijs vtriuſq; Iuris
cum legibus Caſtella p. 1. & 2. Viuian. in ratio-
nali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 115. Alagona
in compendio Iuris Canon. pag. 599. referuntur ab
Anton. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 30. cap. 4.
& eſt poſt Concil. Lateranen. ſub Alexan. III.
par. 16. cap. 14.

Sine iudicio Eccleſia dimiſſa. No-
tatur ad hoc quod vir propter adulterium vxoris
non poteſt propria auctoritate illam expellere,
vt per Couar. de ſponſ. p. 2. cap. 7. 6. 5. n. 8. & eſt
ſamen neceſſarium iudicium Eccleſie, Paul. Comitol.
reſponſ. moral. lib. 1. q. 142. Farin. in praxi crimin.
p. 5. q. 143. num. 229 vbi num. 232. ampliatur vt
nec etiam vir poſſit vxorem de domo ſua expel-
lere propter prætenſum adulteriū, etiā quod de
illo fuerit certiſſatus ab aliquo viro fide digno
extra iudicialiter, non enim debet ſic ſtatim fieri
credulus, vt vxorem ex ſua domo repellat.

Verum mulier non continuit, &c.
Notatur ad hoc quod notorium iſto caſu dicitur
adulteriū quando eſt facti permanentis, ve-
luti quādo mulier poſtquā receſſit à viro ſobo-
lem procreauit, ita Farin. d. q. 143. num. 57.

Aſerens ſe ab ipſo iniuſte dimiſ-
ſam. Ergo ſi mulier de domo viri ſponte re-
cedat, & tamen volens redire non ad-
mittatur dicitur ſpoliari, vt per Maſcard. de prob.
concl. 1329. num. 9.

Notatur ad hoc quod ſi mulier propter ſau-
ritiam mariti ab eius domo auſugiat, & ita cie-
ta adulterium committat, poterit maritus eā
de adulterio accuſare, quia illud commiſſum
fuiſſe culpa mariti dici non poteſt, cum illius cul-
pa ad illud perpetrandum minime fuerit ordi-
nata, ita D. Barboſa in l. 2. in princ. p. 1. num. 97.
in princ. ſſ. ſol. Matrim. vbi etiam cum Menoch.
conf. 31. num. 30. reſoluit, quod nec mulier ex-
culatur ab adulterio ſi propter famem dicat
illud commiſiſſe.

7 *Nisi cōstaret ipsum cum alia, &c.*

Notatur ad hoc quod separatio thori propter adulterium vxoris impeditur, si vxor excipiat de eodem adulterio viri, vel e contra, sit enim isto casu mutua debitorum compensatio, vt docent Cott. in memorab. verbo vxor suscepta de adulterio, Sanch. de Matrim. lib. 10. disp. 5. num. 2. & disp. 8. num. 29. cum seqq. late Farin. d. q. 143. num. 69. cum sequentibus, vbi num. 71. resoluit, quod vt fiat compensatio vnus adulterij cum alio, non attenditur an quis vnum vel plura commiserit adulteria, & n. 73. quod compensatio adulterij vnus coniugis cum altero adultero datur siue adulteria sint commissa eodem tempore, siue dinctio, & n. 74. quod compensatio fit de Sodomia perfecta, & consummata ad adulterium, & de adulterio ad Sodomiam, & n. 77. cum seqq. quod fit compensatio si ciuilitur agatur, & adulterium commissum sit post spoliatur.

8 *Ad eam recipiendam, &c.*

Notatur ad hoc quod exceptio, seu replicatio notorij adulterij impedit restitutionem viri, aut vxoris eā petentis, si enim vxor à viro sine causa expulsa petat virum sibi restitui, & vir de notorio vxoris adulterio excipiat impedit petitam restitutionem: & e contra si vxor, quæ sine causa à sua marito aufugit, viro petenti sibi eam restitui, excipiat de notorio viri adulterio pariter impedit petitam restitutionem, ita Farin. d. q. 143. num. 53.

In glos. [Materiam] in princ. ibi (sed contrarium est verum, &c.) Notatur ad hoc quod separatio thori propter adulterium etiam fit si vir dederit occasionem, vt mulier fornicetur, veluti expellendo eam de domo, denegando alimenta, & quid simile, vt per Farin. d. q. 143. n. 12.

10 In ead. glos. ibi, (sed pone quod mulier recessit, &c.) Notatur ad hoc quod vxori temere recedenti concedenda est restitutio, si postea rediens non admittatur vt per Sanch. d. lib. 10. disp. 12. num. 16.

11 In ead. glos. ibi, (sed nunquid poterit à viro petere expensas, &c.) Notatur ad hoc quod maritus non alit vxorem sine causa degentem extra eius domum, vel quæ absque viri culpa propria temeritate abiecit consortio recedit, vt docent Couar. de spons. p. 2. cap. 7. §. 5. num. 3. Tiraq. de retract. tit. 1. §. 10. glos. 1. num. 14. & 16. Lara in l. si quis à liberis §. si quis ex q. 1. num. 34. & 35. ff. de liber. agnosc. Brinol. à Sole in locis commun. verbo maritus, vers. maritus cogitur, Petr. Greg. syn. tagm. Iuris lib. 9. cap. 79. num. 4. D. Barbola in rub. ff. soluto Matrim. p. 2. num. 43. Matien. l. 2. glos. 1. num. 52. tit. 9. lib. 5. nona recopil. Surd. de alim. tit. 6. q. 10. num. 5. & tit. 7. q. 7. & q. 16. num. 1. Sauch. de Matrim. lib. 9. disp. 4. num. 20. cum seqq. Maritus tamen alit vxorem, quæ est decesserit sua culpa, tamen est parata redire, & e Surd. tit. 1. q. 12. num. 26.

12 In glos. [Si notorium] Notatur ad hoc, quod spoliatus ante omnia est restituendus, quando agit iudicio possessorio, allegas scilicet spoliū, & petens se restitui; si enim agat petitorio, non latim restituendus est, sed audietur exceptio, vt per Sanch. d. disp. 12. num. 12.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Adulterium probatur per confessionem vni: ex coniugibus quoad effectum separationis thori.
- 3 Adulterij patnas effugere potest vxor propter viri san- nitiam, aut propter famis necessitatem.
- 4 Matrimonium reuincatur si facta separatione thori propter vxoris fornicationem maritus cum alia fornicetur.
- 5 Confessio calore iracundia emanata confitenti non necet.
- 6 Adulterium si vxor aut vir committit, alter qui est innocens non solum potest à nocenti separari, sed etiam eo viuente ingredi religionem, aut Ordinem suscipere.

Cap. Ex litteris. V.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hoff. Henric. Butz. Anchar. Panorm. Præpof. Casal. in annot. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ per. 1. & 2. Viuian. in rationibus lib. 4. Iuris Pontificij pag. 115. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 600. refertur ab Ant. August. collect. 2. Decretal. sub tit. de claudij diffonj. lib. 4. cap. 3.

2 *Capit publice confiteri, &c.* Notatur ad hoc quod ad effectum separationis thori probatur adulterium per confessionem vnus ex coniugibus, vt per Farin. in praxi d. q. 143. num. 17. faciunt quæ Brunel. tract. de sponsal. concl. 29. num. 2. Franc. Marc. d. res. 754. Menoch. de arbit. casu 103. num. 7. & de presumpt. lib. 3. præf. 1. num. 11. Mascard. de probat. coucl. 1031. num. 13. Non obstat certissima Iuris regula, quæ habet confessionem delicti per se solum non sufficere ad aliquem condemnandum, cū non sit dominus membrorum suorum l. liber homo ff. ad leg. Aquil. Clar. §. fin. q. 51. nu. 10. vbi Batard. nu. 13. cum seq. Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 20. num. 37. Mascard. coucl. 354. d. princ. Farin. in d. praxi crimin. q. 2. num. 7. quia quoties delictum confessum nullum habet permanentiam quia sit facti transeuntis, veluti adulterium, furtum, & his similia, ex vera & ab omnibus approbata opinione, si cum confessione, concurrat partis querela, potest quis ex eo condemnari, ita in specie in crimine adulterij resoluit Clar. d. q. 55. n. 11. qui ex Boer. & alijs ita obseruari affirmat. Vnde cum in præfenti prius maritus de adulterio vxorem conuenisset, argue postea eadem illud fuerit confessus, nihil mirum si potuit

si potuit iudex ex illius confessione thori separationem inducere.

3 *Utrique priuatum continentiam, &c.*

Notatur ad hoc quod vxor ab adulterij pena excusatur propter viri leuitiam, aut propter famis necessitatem, aut propter paupertatem, vt per Menoch. *conf.* 31. num. 30. & 32. Baiard. ad Clar. 9. *adulterium* num. 35. cum seqq. Farin. in *praxi crimin.* q. 141. num. 60.

4 *Præfatum virum ad legitimam uxorem reddere cõpellas.*

Notatur ad hoc quod si facta separatione thori maritus cum alia muliere fornicetur reintegratur Matrimonium, mulierque virum sibi restitui petere potest, vt docent Con. de *spõs.* p. 2. cap. 7. 6. num. 5. *versus lata sententia*, Surd. d. q. 16. num. 52. & tit. 7. q. 4. num. 10. D. Barbosa *in l. viro, ac reuer* 40. num. 3. ff. *sol. Matrim.* Farin. d. q. 143. n. 35. Sanch. de *Matrim.* lib. 1. *condisp.* 9. num. 27. cum seqq. vbi ad hoc quatuor recentet Doctorum sententias, quarum vltima (cui ipse tanquam probabiliori adhæret) tenet, vt isto casu coniugi nulla competat actio aduersus coniugem, quia fornicatus fuit post sententiam diuortij ad sui fauorem latam, sed bene iudex ex officio ad euitandum fornicationis periculum possit & debeat coniuges reconciliare, & infirmul ad cohabitandum cogere.

5 In glos. [Admonita] ibi (*sed si fiat ex deliberatione, &c.*) Notatur ad hoc quod confessio calore iracundie emanata consentienti non nocet vt per Duen. *reg.* 292. ampl. 3. & *reg.* 219. *lumi.* 3. Padil. in *l. error* num. 15. G. de *Iuris & facti* *ignor.* *Pereira* l. 3. *glos.* 2. pag. 211. tit. 8. lib. 8. Ordin. Ioan. de Sylua in *tract.* de *iur.* *p.* 3. num. 30. Tiraq. de *penis* *temper.* *causa* 2. num. 25. Mascard. de *probat.* *conclus.* 345. num. 36. & *conclus.* 146. num. 20. & *conclus.* 350. num. 20. Cald. *Pereira* in *l. si curatorem* verbo *vel aduersary dolo* num. 42. col. 3. Farin. in *praxi crimin.* p. 3. q. 91. num. 24. Franc. Molin. de *retra* *nupt.* lib. 1. *comp.* 30. num. 6.

6 In glos. [Redire] fin. ibi (& *veroque altero iussu monasterium intrare potest*) Notatur ad hoc quod si vir aut vxor commiserint adulterium, alter, qui est innocens, non solum possit ab altera separari, sed etiam ea viuent ingredi religionem, & sacros Ordines suscipere, quia licet maneat vinculum coniugale, tamen neuter tenetur alteri, & quilibet cessat iuri suo, vt per Stephan. Gratian. *disceptat. forens.* cap. 102. n. 24. Sanch. de *Matrim.* lib. 1. *disp.* 12.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes
- 2 Hæreticum, meritum expellere potest vxor propria auctoritate non expellat Ecclesia iudicio
- 3 Vxor, quia propter viros hæresim ab eo discessit pro-

pria auctoritate tenetur redire *ff. vir ad fidem conuertatur.*

4 Catholicus quomodo possit & cõinge hæretico propria auctoritate separari, ostenditur.

5 Vxor separata iudicio Ecclesie & viro propter eius hæresim non tenetur amplius redire ad eum.

Cap. De illa. VI. Urban. iij.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Io. Andr. Host. Henric. Burr. Anchar. Panor. Præpos. Alex. de Neuo, Cened. collect. 69. Ximen. Toletan. in concord. *Utriusque Iuris cum legibus Castellæ* p. 1. & 2. Viuian. in *ration.* lib. 4. *Juris Pontif.* pag. 116. Alagoha in *compendio Iuris Canon.* pag. 600. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. *Decretal.* lib. 1. tit. 20. cap. 5. & est post Concil. Lateran. sub Alex. III. par. 50. cap. 63. 5. & illa *reuer.*

2 *Sine iudicio Ecclesia declinauit, &c.*

Notatur ad hoc quod vxor potest propria auctoritate maritum hæreticum expellere, non expellat Ecclesie iudicio, vt per Surd. de *alim.* tit. 7. q. 21. num. 6. vbi etiã dicit. quod hic est casus in quo vxori agendi possessio recuperanda ad coniugem, qui diuertit propria auctoritate, obstat exceptio spiritus uis fornicationis, quia non potest bide salua esse tuta cum illo: addit etiam quod hæc est vna ex differentijs inter carnalem, & spirituale fornicationem, quia pro carnali vxor non expellitur propria auctoritate nisi delictum sit notorium, sed id licet pro spirituali propter periculum infectionis.

3 *Ei cum reuersus fuerit, &c.*

Notatur ad hoc quod vxor, quæ propter viri hæresim ab eo discessit propria auctoritate, & sine iudicio Ecclesie, tenetur redire, si idem vir ad fidem reuertatur, vt per D. Barbosa in *rub. ff. sol. Matrim.* p. 2. num. 20. in fine, *versus non obstat secundo*, Gutier. *canon.* lib. 3. cap. 1. num. 20. Cened. ad *Decretal.* collect. 169. num. 1. Ludon. *Beia respons.* *casuum conscientia* p. 4. *casu* 30. Farin. in *praxi crim.* p. 3. q. 143. num. 150. cum seqq. Sanch. de *Matrim.* lib. 1. *disp.* 15. num. 13. vbi asserit ita fateri omnes DD. nisi esset timor probabilis fidei & non veræ conversionis, & sic non cessare periculum peruersionis Catholicæ, & num. 14. ampliat etiã quod Catholicus, qui propria auctoritate ante sententiam iudicis ab hæretico diuertit, ingressus fuisset religionem, eidem reuerso est restituendus, quia ante sententiam diuortij non est licitum coniugi Catholico religionem ingredi.

4 *Iudicio Ecclesia.*

Aduerte quod, vt Catholicus dicatur ab hæretico separatus auctoritate, ac iudicio Ecclesie, non desideratur specialis diuortij sententia, sed tantummodo iudicium illud Ecclesie, idest sententia iudicis

Ecclesiastici, quia declaratur illum esse hæreticum, & ita huiusmodi sententia, absque alia separationis integritatem erit Catholico omnino diuertere, ut docent Caltra de iusta barba. p. 1. lib. 2. cap. 7. 9. 5. num. 5. Iacob. de Grassis in deoff. ant. p. 1. lib. 2. cap. 84. num. 16. D. Barbosa d. p. 2. num. 21. & 22. Sanch. d. diff. 13. num. 20.

¶ *Res. secundo obijciunt* respondens nihil ex hoc tex. probari, nec enim conueniens est si aliquid in corpore iuris contineatur, ut eo ipso sit à Pontifice diffinitum, multa enim in corpore iuris habentur, quæ Pontifices non diffiniunt, sed dicunt suam sententiam tantummodo referentes, & ideo hic tex. caute dicit prædictum Prædecessorem censuræ, & non diffinitæ.

3. *Eum nullatenus ducimus compellendum.*

Notatur ad hoc quod vxor separata iudicio Ecclesiæ à viro propter eius hæresim non tenetur amplius redire ad eum etiam redeuntem ad eundem, ut per D. Barbosa d. p. 2. num. 10. in fin. ¶ *Res. secundum est*, Farin. d. q. 143. num. 123. vbi a. 125. intelligit dummodo vxor sic à viro iudicio Ecclesiæ separata, propter hæresim ingressa, & professæ fuerit religionem, secus si religionem non fuerit ingressa, aut ingressa, sed non professæ, tunc enim viro redeuntem ad eundem restituenda est, etiam quod iudicio Ecclesiæ fuerit separata, testaturque sic vidisse cõmuniter Doctores distinguentes, & concordantes tex. in præfati cum cap. seq. in fine.

3. *Si enim alter infidelium, &c.*

Notatur ad hoc quod Matrimonium inter infideles contractum alterutro ad fidem Christi cõuerso dissoluitur, potestque Christianus statim contrahere cum alia tribus concurrētibus causis prima est cum infidelis conuersi fidelis respicit conuicti: secunda cum non vult sine iniuria Creatoris cum infidelis cõmoriari; tertia cum ex conuictu infidelis fidei perniciæ atque animi exitium permaneret. Ita docent Aegid. de Sacram. tom. 2. diff. 26. dub. 5. num. 18. Bonacin. de Matrim. q. 3. puncto 7. num. 4. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 1. q. 126. ¶ *Res. quarta, cum seqq. vbi in vers. sexto* asserit probabilius esse teibus his de causis non ipso iure Matrimonium cessare infidelium, sed tunc demum cum secundum est legitime in Christi Ecclesiæ celebratum, quod etiam tenet Henric. in sum. lib. 11. cap. 8. n. 4. vbi in cõm. lit. S. illorum non approbat opinionem negantium valere Matrimonium: secundum fidelis, si in infidelis coniugis monitus vellet quidem remanere sine contumelia Creatoris, sed non vult conuerti, de quo etiam Bonacia. d. punct. 7. n. 6. vbi contrarium sequitur.

S U M M A R I U M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Papa errare non potest cum aliquid definit tanquam summus totius Ecclesiæ præfatus, & pastor.
3. Matrimonium inter infideles contractum alterutro ad fidem Christi conuerso dissoluitur tribus concurrētibus.
4. Matrimonium tenet si alter coniugum labatur in hæresim.
5. Matrimonium verum & legitimum est apud infideles.
6. Fidelis cum infideli habitare quando dicatur cum contumelia Creatoris, offenditur.
7. Coniux unus si post alium ad fidem conuertatur, prius conuersus restituitur secundo conuerso si res est integra.

Cap. Quanto. VII. Jm. oc. iiij.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocens Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Præposit. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in cõmendandis. ¶ *Res. quæ sumus cum legibus Cassellæ p. 1. & 2. Viuian. in ratonada lib. 2. Arch. Pontif. pag. 117. Alagona in cõmendis Iuris Canonici pag. 600. referetur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 14. cap. 1.*

2. *Licet quidam Prædecessor noster, &c.*

Glos. verbo Prædecessor in prædecessorem fuisse Caesitimum M. & ex ijs verbis aliqui colligere videntur Romanum Pontificem errare posse cum aliquod definit tanquam summus totius Ecclesiæ præfatus & pastor, sed occurrat Azor. in iust. moral. p. 2. lib. 5. cap. 4. q. 3.

4. *Si vero alter fidelium, &c.*

Notatur ad hoc quod si alter coniugum labatur in hæresim tenet Matrimonium, & in nullo casu dirimitur consummatum, ut per Basil. Ponc. de impedimentis Matrimonij cap. 23. in fin.

5. *Quod est Matrimonium verum inter infideles, &c.*

Notatur ad hoc quod apud infideles est verum & legitimum Matrimonium, ut per Sanch. de Matrim. lib. 2. diff. 9. & lib. 7. diff. 73. num. 2. Cens. ad Decretal. collect. 70. num. 2. Paul. Comitol. d. q. 126. ¶ *Res. tertia, optimè* Bayr. de Sacram. in genere lib. 2. cap. 5. art. 3. ¶ *Res. secunda præpositus*, vbi asserit quod si Matrimonium inter infideles contrahatur, verum esse potest, non tamen inter eos Sacramentum est; dicitur enim à summo Pont. in præfati huiusmodi Matrimonium esse verum, quia est validum non tamen est ratum, id est non est omnibus modis indissolubile, quia non est Sacramentum.

6. *Contumelia Creatoris.*

Contingit autem quando infidelis competit fidelem peccatum, vel quando infidelis non vult nomen Dei ante Christi audire, nisi cum respectu; vel quando nomen Dei blasphematur, vel impedit quominus debi-

Cap. Gaudemus. VIII.

debitus honor, aut laudes Deo exhibeantur, vel quando retrahit familiam à Christi fide, ita Valent. tom. 4. disp. 10. q. 1. p.unc. 3. Sanch. lib. 7. disp. 7. 4. num. 6. Reb. de oblig. Infit. p. 2. lib. 3. q. 10. scil. 2. n. 2. quos refert, & sequitur Bonac. d. p.unc. 7. num. 5.

- 7 In glof. (Si relinquitur) ibi, (si autem antequam contrahat cum alio, &c.) Notatur ad hoc quod si vnus coniux post aliud ad fidem conuertatur primus cōuerfus restituitur secundo conuerso si res est integra, idest si alteri prius non nupserit, & sic inter eos reintegratur Matrimonium tanquā nouum, ita Farin. in praxi criminali p. 5. q. 143. num. 119.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Infideles Matrimonio coniuncti in primo gradu consanguinitatis si ad fidem conuertatur, separandi sunt.
- 3 Sacramentum coniugij quomodo dicatur apud infideles existere, ostenditur, & n. 4. & 5.
- 6 Habitatio fidelis cum infideli quādo poterit esse sine contumelia creatoris, quo tempore permittitur, ostenditur.
- 7 Iudei, & infideles licite contrahunt in gradibus per leges Canonicas prohibitis.
- 8 Papa an super infideles habeat potestatem seculari gubernatui, remittitur.
- 9 Coniugia an soluantur per Sacramentum Baptismi.
- 10 Polygamia iure diuino Evangelico, naturali, & humano prohibita.
- 11 Papa non potest dispensare in pluralitate uxorum.
- 12 Contrahens cum pluribus simul viuentibus quas pueras incurrat, remittitur.
- 13 Inquisitores contra hereticam prauitatem possunt procedere & punire contrahentem cum duabus.
- 14 Parentes an sint pluri diligendi, quam uxor.
- 15 Patres veteris legis antiquae pluribus uxoribus coniuncti immanes fuerunt à culpa.
- 16 Matrimonij vinculum non dissoluitur propter coniugij adulterium.
- 17 Repudium quare fuisse licitum Hebraeis ostenditur.
- 18 Matrimonium an statim ut infidelis conuertitur ad fidem dissoluatur, ostenditur.
- 19 Infidelis ad fidem conuerso non potest diuertere ab infideli ad fidem conuerso obijciens ei fornicationem tempore infidelitatis.
- 21 Matrimonij separatio si Ecclesiae sententia facta sit eo quod infidelis noluerit conuertere, conuerso postea infideli integrum est fideli ad religionem migrare.
- 22 Hæreticus absolutus in foro penitentia potest accusari in foro externo.
- 23 Iudeus effectus Christianus in foro Cōscientiae ab omnibus præteritis peccatis & criminibus absolutus censetur.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostiens. Henric. Butr. Ancharr. Panorm. Præpos. Casal. in annot. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs Versusque Iuris cum legibus Castella per. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 118. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 601. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 14. cap. 2.

2 Uxores accipientes in secundo, &c.

Non autem in primo lege naturali prohibito, veluti inter ascendentes primi gradus, idest, patrem, & filium, ita docent Petr. de Ledefina de Matrim. q. 54. art. 3. difficul. 1. concl. 1. Vival. in candelabro p. 1. Sacramentorum tit. de Matrim. num. 189. Valent. p. 4. disp. 10. q. 5. p.unc. 3. Vbi de cognationis imped. Vers. quarto conuenit, Henric. in sum. lib. 12. cap. 9. num. 3. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 51. Valer. Reginald. in praxi foro penitent. lib. 31. num. 118. Nec inter collaterales primi gradus, quales sunt frater, & soror, est enim interdium, ac irritum iure naturæ Matrimonium inter eos contractum, vt tenent Petr. de Ledefina d. art. 3. difficul. 3. concl. 1. & difficul. 4. concl. 1. Valen. d. q. 5. p.unc. 3. tit. de Matrim. cognat. Vers. sed tamen contraria sententia, Henric. d. cap. 9. num. 4. plures quos refert, & sequitur Sanch. d. lib. 7. disp. 51. num. 11. vbi num. 12. infert infideles Matrimonio coniunctos in primo gradu consanguinitatis lineæ transuerse, vt sunt fratres, separandos esse dum ad fidem conuertuntur, & huiusmodi Matrimonia inter fratrem, & sororem, vti prohibita lege Naturali Ecclesiar, vel Papæ dispensatione permitti non posse resoluit Azor. in fit. moral. part. 2. lib. 5. cap. 3. question. 2. Vers. communi.

3 Cum Sacramentum coniugij apud fideles & infideles existat.

Elaborant maxime DD. in declarandis huiusmodi verbis cum prima facie videantur difficillime resolutionis. Difficultatem facit quia Sacramenta non reperiuntur nisi in Ecclesia cap. quia ex sole 24. q. 1. cap. extra Cartholicam 1. q. 1. ita vt extra illam nullum reperiatur, cap. plenius, 6. hinc est 2. q. 7. cum similibus, cum ergo Iudei, & infideles sint extra Ecclesiam iuxta Apostoli auctoritatem, quam refert tex. in præfenti, quid enim mihi qui foris sunt iudicare ad Corin. cap. 5. & late comprobatur Cardin. Bellarmin. in tertia controuersia generali lib. 3. cap. 3. Ratio est quia cum careant Baptismate, quod est ianua omnium Sacramentorum cap. veniens, de presby. non baptiz. conuequens est, vt omnes qui baptismi gratiam non

non sunt assequuti in Ecclesia esse dici non possunt *cap. firmissime, de consecrat. dist. 4. cap. maiores de baptismo.*

4 Quare DD. diuersas exquisierunt solutiones, imprimis Couar. de spons. p. 2. cap. 1. §. unico nū. 4. tenet Sacramentū coniugij apud infideles existere habitu non vero actu; alij vero vt sunt Vetrac. Petr. de Ledesma, & alij quos refert, & sequitur Sanch. de Matrim. lib. 2. cap. 8. nū. 1. dicunt appellari in presenti Sacramentum Matrimonium infidelium large, & improprie in quantum aliquo modo designat vnionem Christi cum Ecclesia, licet improprie quia fide caret. Noue tandem Anton. Ricciul. in tract. de iure person. extra grem. Eccl. exist. lib. 2. cap. 1. nū. 8. dicit Matrimonium dupliciter posse considerari, Primo vti naturæ cōtra ctus, & remedium concupiscentiæ, & vti signum rei sacræ non consecratis gratiam, & hoc modo reperitur etiam inter Iudæos DD. in 4. sentent. distin. 39. artic. 1. vbi Sot in 1. conclus. Alio modo addit idem Ricciul. posse Matrimonium considerari, vti Sacramentum institutum à Christo, & hoc modo non reperitur nisi inter Christianos, prout euincunt ea, quæ supra memorauimus, in confirmationem difficultatis.

5 Ego vero semper aduertendum duxi Sacramentum esse nomen generale de cuius ratione, saltem in genere est quod sit rei sacræ signum. Sacramenta autem in genere sumpta in duas partes diuiduntur, in sacramenta scilicet legis veteris, ac naturalis; & legis nouæ, ac Evangelicæ, quæ licet inter se multum differat, tamen omnia dicuntur sacramenta, & sic appellantur à Concilijs, & Sanctis Patribus, & ideo Matrimonium apud infideles dicitur Sacramentum non quidem nouæ legis, sed legis naturalis, quia specialiter institutum est, tum quia significat rem sacram., id est vnionem inter Christum, & Ecclesiam, & hoc modo accipitur Sacramentum coniugij in presenti, quod in genere est apud fideles, & infideles, sed diuerso modo apud hos imperfectū significans tantum, & non efficiens; apud illos vero significans, & efficiens, ac gratiam conferens.

6 Non illam dimittat, &c. Olim tempore primitiue Ecclesiæ & sexcentis proximis sequentibus annis propter frequentem infidelium conuersionem, quæ tunc fiebat, ex consilio Apostoli ad Corinth. 1. cap. 7. laudabilis fuit habitatio coniugis fidelis cum infideli, quando habitare volebat sine contumelia Creatoris, vt declarat D. August. relatus in cap. iam nunc, & sequenti 28. q. 1. succedentibus tamen temporibus vsu comprobatum est non modicum peruersionis periculum imminere fideli ex simultanea habitatione cum infideli, & propterea consuetudine Ecclesiæ receptum est, ac præceptum inductum, ne coniux ad fidem conuersa permittatur cum infideli cohabitare, tex. in cap. iudæi

28. q. 1. D. Thom. Siluest. Durand. Gabri. & alij, quos refert, & sequitur Sanch. lib. 7. disp. 73. n. 12. vbi n. 13. extendit procedere etiam si subesset aliqua spes conuersionis.

7 Qui constitutionibus canon. non arctantur. Notatur ad hoc quod gradus per Canonicas constitutiones vetitis in Matrimonij contrahendis, non vendicant sibi locum in Matrimonij inter iudæos, seu infideles, sed ipsi licite contrahunt in gradibus per Canones prohibitis, ita docent Innoc. in cap. super his, de voto, Barbat. cons. 13. nū. 4. Felin. in cap. ad hoc notab. 2. de iudæis, Brun. in tract. statibus masculis, art. 6. sub nū. 57. res. ad hoc facit, Marquar. de Iudæis p. 2. cap. 4. nū. 9. ex ea ratione quia iudæi, & infideles non ligantur constitutionibus, quæ ab Ecclesia feruntur, ad dirigendum regimen spirituale, vt docent Surd. cons. 121. sub nū. 6. & 18. Card. Mantica de tacit. & ambig. consent. lib. 21. tit. 8. nū. 59. Sanch. lib. 6. disp. 1. nū. 3. & alij plures, quos refert, & sequitur Ricciul. d. lib. 2. cap. 3. in prim. tum quia Ecclesia non potest infidelibus impedimenta Matrimonij dirimentia statuere Sanch. lib. 7. disp. 1. nū. 3. vbi tamen libenter fatetur posse Pontificem non tanquam ecclesiasticum Principem, sed tanquam temporalem impedimenta dirimentia Matrimonium infidelibus inhabitantes loca suæ temporalij iurisdictioni subdita decernere. Vnde Matrimonio contracta per iudæos & infideles in gradibus humana lege prohibitis post conuersionem ad fidem non separari resoluit Ricciul. d. cap. 3. nū. 9.

8 De his, quæ foro sunt iudicare.

Vtrum summus Pontifex super infideles habere possit potestatem generalem gubernatiuam, ac proinde cognoscere, iudicare, & disponere de eorum negotijs secularibus late disputauit de officio & potestate Episcopi p. 1. tit. 3. cap. 2. n. 32. cum seqq.

9 Cum per Sacramentum Baptismi nõ soluantur coniugia.

Ergo nõ eo ipso quod alter ex coniugibus infidelibus ad fidem conuerteritur altero manente in infidelitate, dissoluitur coniugium, de quo vide Sanch. lib. 7. disputat. 63. nū. 6.

10 Nec ulli vnquam licuit plures uxores habere.

De Poligamia iure diuino Evangelico, naturali, & humano prohibita, vide Tirac. l. 7. conubinali glos. 1. par. 7. nū. 20. cum sequentibus vbi adducit plurimum gentium testimonia, quæ plures habent uxores, & rursus plures, quibus non permittitur Henriq. in sum. lib. 12. cap. 6. Menoch. de arbit. casu 420. nū. 2. cum sequentibus plures quos refert Sanch. lib. 7. disp. 80. quibus addet Farin.

Farin. in *praxi crimin.* p. 3. q. 140. num. 2. Ludou. de Sotomaior, insignem præceptorem meum, super *Caustica* cap. 6. in verb. *sexaginta sunt Regi- na* pag. 1091. Basil. Ponc. de imp. *Matrimon.* cap. 13. Gutier. de *Matrimon.* cap. 106. Bonac. cod. *trac.* q. 3. punc. 10. à princ.

- 11 Vnde summus Pontifex cum dispensare non possit in lure nature, vel Diuino, non potest in ipsa iustitate vxoris dispensare vt docet Ledefina de *Matrimonio* q. 65. art. 2. concl. 3. Valent. *tom.* 4. *disp.* 10. q. 1. punc. 3. Sanch. d. *disp.* 80. num. 8. Aegid. de *Sacrament.* & *conf.* *tom.* 2. *disp.* 36. dub. 2. num. 202. Reginald. d. lib. 31. num. 4. & alij quos refert, & sequitur Bonac. d. *punc.* 10. in q. vbi num. 6. resoluit infideles contrahentes Matrimonia cum multis feminis inualidè contrahere, teneriq; cum prima habitare, si ipsa voluerit cum eo permanere absque Creatoris iniuria; ceteris in infidelitate remanentibus, & quamuis omnes vxores, quas vir habebat tempore infidelitatis, conuertantur, præter primam nolentem cum ipso permanere, aut volentem, sed cum pertrahatione ad peccatum, aut cum iniuria Creatoris, vir non tenetur vllâ ex conuersis ducere in rigore loquendo, quia nulla ex ipsis est eius coniux excepte prima; ita D. loco proxime citato.

- 12 Grauis pena imponitur ei, qui contrahit cum pluribus simul viuentibus, vt constat ex l. *enim qui duas C. de adult.* & ex 4. *affinitatis* *vers.* qui duas *instit.* de *nup.* & apud nostros Lusitanos in *Ordinamento Regia* lib. 5. tit. 19. & apud Castellanos in l. *fin.* tit. 17. part. 7. & in l. 9. tit. 7. & l. 8. tit. fin. lib. 8. *Ordinam.* & l. 8. tit. 20. lib. 8. nona *recopil.* referunt plura in detestationem huius criminis diuersasq; penas secundû diuersarû Prouinciariû statuta imponentes Cou. d. p. 2. de *spous.* cap. 7. §. 3. num. 6. Duen. reg. 190. *vers.* limita *tertio* Tiraq. de iure *mariti* gl. 8. num. 206. & l. 7. *conubialis* gl. 2. p. 7. num. 24. Gomez l. 80. *Tauri* num. 27. cum *seqq.* Clar. §. *fornicatio* n. 30. vbi Baiard. d. num. 34. Palat. in *repet. verb.* de *donat. inter virum*, §. 37. num. 25. Vini. *tom.* 3. *comm. op.* lib. 9. tit. 7. n. 4. pag. 469. Menoch. de *arbitr. casu* 420. num. 96. cum *seqq.* & *conf.* 16. in *fin.* Cabal. *resol. criminal.* *casu* 98. Farin. in *praxi crim.* q. 140. Sanch. d. lib. 7. *disp.* 80. & 81. plures per Cened. ad *Decret.* *collect.* 171.

- 13 Inquisitores contra hæreticam prauitatem possunt procedere, & punire contrahentem, simul cum duabus vel pluribus vxoribus, tanquam contra suspectum de hæresi, eo quod videatur male sentire de Sacramento, vt docent Perez ad tit. 1. lib. 5. *Ordinam.* pag. 44. in *fine*, Menoch. d. *casu* 420. num. 114. & de *presump.* lib. 5. *pre.* *sump.* 6. num. 37. Nauar. *conf.* 1. de *heretici* nu. 8. Azeued. l. 5. nu. 3. tit. 1. lib. 5. nona *recop.* Gutier. *pract.* lib. 2. q. 8. num. 1. Henric. lib. 11. cap. 3. num. 3. & lib. 12. c. 16. num. 4. Farin. d. q. 140. num. 24. Emman. de Valle de *incantationibus* & *enclum.* *sectio* 3. cap. 1. nu. 24. in *prin.* & cap. 3. num. 5.

14 Propter hoc relinquet homo, &c.

Ergo videtur plus diligendum esse vxorem, quam parentes, contra quartum Decalogi præceptum, & contra Doctorem resolutionem, adferentium filiam teneri potius alere patrem, quam maritum de qua *Surd. de alimen. tu.* 1. *quæst.* 33. num. 13. Sanch. de *Matrimon.* lib. 9. *disp.* 4. num. 26. Sed hæc verba sunt intelligenda quoad vnionem carnalis copulæ, & cohabitationis, in aliis autem non est deferendum patet propter coniugem secundum D. Thom. 2. 2. q. 26. art. 11. Ceterum quomodo Adamus dixerit conspecta vxore propter hanc relinquendum patrem & matrem cum patre caretet vide eleganter Colon. Concil. in *libro de Sacram.* nona *legis* *trac.* de *Matrim.* cap. *Est autem*.

15 Nisi cui fuit diuina reuelatio, &c.

Notatur ad hoc quod veteres Patres legis antiquæ pluribus vxoribus coniuncti culpe immunes fuerunt, eo quod Deus cum illis dispensauerit, quo exemplo excusari videntur olim vicini Gentiles, dum ex ignorantia, vnus plures ducebant quibus tamen per se nunquam licuit plures ducere, nec enim illis hic fuit privilegium datus est à Deo. Ceterum iam in lege Evangelica eiusmodi dispensatio cassata est à Christo Scrutatore nostro, quando Matth. 19. reducit Matrimonium ad primæuum statum, in quo vnica vxor licebat, quare nullis fidelibus, nec infidelibus licita est hodie polygamia. Hæc omnia colliges ex Cardin. Bellarm. lib. 1. de *Matrim.* cap. 11. *proposit.* 3. & 4. Valent. p. 4. *disp.* 10. q. 1. *puncto* 3. Henric. in *sum.* lib. 12. cap. 6. num. 3. Sanch. de *Matrimon.* lib. 7. *disp.* 80. num. 12. cum *seqq.* Gutier. de *Matrimon.* cap. 106. num. 3. cum *seqq.* Bonacin. d. *puncto* 16. num. 3. & 4.

16 Qui autem secundum ritum suum, &c.

Notatur ad hoc quod licet propter coniugis adulterium detur separatio thori, non tamen dissoluitur Matrimonij vinculum vt per Baiard. ad Clar. §. *adulterium* num. 114. late Sanch. de *Matrim.* lib. 10. *disp.* 2. Farin. in *praxi crimin.* p. 5. q. 143. num. 33.

17 Repudians.

Notatur ad hoc quod repudium fuit permissum non tanquam licitum, sed tanquam minus malû ad vitanda maiora, vt per Couar. de *spous.* p. 2. cap. 7. §. 4. nu. 4. Tiraq. §. *conub.* n. 5. Nauar. *conf.* 3. in *fine* sub tit. de *conuers. coniugat.* in nouis, Petr. Gregor. *synag. iuris* p. 2. lib. 9. cap. 16. num. 1. & p. 3. lib. 22. cap. 3. num. 20. Sed probabilius est repudium fuisse licitum Hæbrais Deo dispensante in lege naturali, cui repudium aduersabatur vt per Gaetam in *repet.* cap. ad *limina* 30. *quæst.* 1. §. 4. num. 103. Veracru. part. 2. *speculi artis.* 10. *concl.* 2. Petr. de Ledefina

de Matrim. q. 68. art. 3. concl. 1. & 2. Angles in floribus theolog. 1. p. de Matrim. q. 7. de bigamia art. 2. diff. 2. concl. 1. Metina lib. 4. de sacramento hominum continentia contrum. 1. cap. 10. Henric. in sum. lib. 11. cap. 8. num. 13. in fine. D. Barbosa in rub. ff. solute Matrim. p. 2. n. 9. cum seqq. Sanch. de Matrim. lib. 10. disp. 1. nu. 5. cum seqq.

18. **Quod si conuersum, &c.** Notatur ad hoc quod non statim ac infidelis conuertitur ad fidem dissoluitur Matrimonium nisi donec ipse ad alias nuptias transeat, itaut generatio vnius sit corruptio alterius, vt per Cou. de sponsal. p. 2. cap. 7. §. 4. num. 5. Nauar. in men. cap. 22. num. 49. & conf. 5. num. 6. & 9. & conf. 2. num. 5. in antiquis & conf. 1. num. 5. & conf. 1. num. 6. & 9. in nouis sub tit. de conuers. infidelium. Vinald. in candelabro aucto 1. p. de Matrim. num. 221. Vega tom. 1. sum. cap. 13. de fus. & tom. 2. cap. 34. casu 145. Angles in floribus theolog. tit. de Matrim. q. 12. art. 2. dub. 3. Emmann. Sae in sum. verbo Matrimonium §. 1. de impedimentis de iuribus num. 8. Vers. conuersus ad fidem. Petr. de Ledefina de Matrim. q. 59. art. 3. dub. 7. concl. 3. Henric. in sum. lib. 11. cap. 8. num. 4. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 75. de n. m. 4. Fr. Basil. de impedim. Matrim. cap. 21. Vers. sed explicandum pag. 171.

19. **Nisi alias fuerit fornicata.** Uerte quod infidelis ad fidem conuersus non potest ab infideli diuertere ad fidem conuerso obiciens ei fornicationem tempore infidelitatis admissa occasione data per coniugem innocentem, eo quod pollicetur ad confortium maritali admittere illi volens cohabitare absque contumelia creatoris, vt per Fr. Basil. de impedim. Matrim. cap. 21. Vers. sunt tamen, Sanch. de Matrim. lib. 10. disp. 5. nu. 8. ubi etiam asserit non obitare huius textus decisionem, quia eo tantum pertinet vt fornicatio tempore infidelitatis admissa non censetur deleta per baptismum quoad diuortium ratione illius celebrandi.

20. In glos. [Compelletur] ibi (alij dicunt quod Matrimonium ipso iure non soluitur) Vide Praxis in praxi omnia. p. 5. q. 143. num. 111. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 1. q. 126. num. 4.
21. In ead. glos. ibi (sed an quid etiam possit intrare religionem) Notatur ad hoc quod si sententia Ecclesie separatio Matrimonii facta esset eo quod infidelis noluerit conuerteri, conuerso postea infideli integrum est fidei ad religionem migrare, vt per Sanch. lib. 7. disp. 76. num. 5.
22. In glos. [Poterit] fin. Notatur ad hoc quod haereticus sive ab Episcopo sive ab inquisitore, aut ab alio absoluenti facultatem habente, absolutus in foro poenitentia, potest nihilominus accusari in foro externo, citari, capri, & in carcerem de iudicio torqueri, & puniri fine canonica, siue civili poenitentia poenitentia pro foro interno imposita tendit ad alium finem, nempe vt per illam poenitentia satisficiat Deo, & ipsi reconciliatur; at poena fori externi spectat ad vindictam

publicam, & Reipubl. satisficiationem, vt per Anton. Gomez tom. 3. vari. cap. 1. num. 40. Auiles ad cap. 25. Prator. glos. la pragmatica num. 10. Penarra in directorio Inquisit. p. 2. commento 25. Vers. rursus altera questio. Azor. in sum. moral. p. 1. lib. 8. cap. 19. q. 6. & cap. 10. q. 13. Sanch. in precepta Decalogi lib. 2. cap. 12. num. 7. tom. 1.

23. In ead. gl. ibi (dicas quod omnis crimen tollitur in Baptismo) Notatur ad hoc quod in foro poli, & conscientie iudex effectus Christianus ab omnibus praeteritis criminibus & peccatis absolutus censetur, vt docent Couar. variis. lib. 2. cap. 10. sub num. 4. Surd. de alim. tit. 7. q. 1. num. 45. Sanch. d. lib. 10. disp. 3. num. 5. Farin. in praxi crimin. p. 3. q. 98. num. 150. plures per Cered. ad Decretal. collect. 23. num. 3.

SVM MARI VM.

2. **Dolores referuntur super hunc tex. fornicantes.**
2. **Affinitatis impedimentum inter Iudeos, & infideles contrahitur, amplius ubi ibi.**
3. **Iudei an teneant nostris legibus, remissius.**

Cap. Deus qui. IX. & fin.

1. **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabara. Io. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panor. Praxop. Alex. de Neuo, Calal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs, & in sum. Iuris cum legibus Castell. p. 1. & 2. Viuian. in rason. lib. 4. Iuris Postep. p. 120. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 601. refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 14. cap. 3.

2. **Ut Matrimonij contractus cum relictis fratrum utantur.** Notatur ad hoc

quod inter Iudeos, & infideles contrahitur impedimentum affinitatis, nam in hoc tex. infidelibus ad fidem conuersi praecipitur ne postquam ad fidem venerint ducant in uxorem relictam fratris sui, quod certe Ecclesia non praecipit si impedimentum affinitatis ex Matrimonio consumato proueniens esset simplex eius inuentum, nec aliquid haberet naturalis forderis quare ita docent D. Thom. in 4. diff. 41. q. vnica, art. 1. q. 1. in corpore, ubi Soc. q. de. art. 1. D. Antonin. in tertio p. sum. tit. 1. cap. 11. in fine prime. Ricciol. de iure pers. extra gram. Eccl. exstent. lib. 2. cap. 5. num. 3. plures quoque reuert, & sequitur Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 65. num. 4. quamuis Henric. lib. 11. cap. 3. num. 5. censet impedimentum non contrahi, & ob id eum, qui tempore infidelitatis consumauit Matrimonium cum uxore, posse post baptismum ducere sororem vxoris. Quam quidem principalem tex. conclusionem a nobis desumptam ampliant Ricciol. n. 5. & Saech. n. 6. dictis locis procedere in impedimento affinitatis proueniente ex Matrimonio rato non consumato, limitantque in impedimento affinitatis proueniente ex actu fornicario, vt apud ipsos videri potest.

Iuxta legem Moysaycam. Ergo Iudei non vtuntur nostris legibus de quo vide Tiraq. de iure primog. q. 66. n. 32. & 25. & plures citatos infra ad tit. de Iudeis.

De Donationibus inter virum & vxorem, & de dote post diuortium restituēda. Tit. XX.

S Vper hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. Andr. Anchar. Butr. Panormit. Prapof. Alex. de Neuo, Palat. Durand. in breuiario iuris iuxta Iuris Canon. fol. 131. & in speculo iuris sub hoc tit. lib. 4. Stephan. Rāchin. in cōtinuat. timoriti Decretal. Io. de Londris in breuiario Santhor. Canon. fol. 178. Petr. de Raue. in cōpend. Iuris Canon. Martin. Meduart. in epistome Decretal. fol. 168. Dani. Venator. in analyti methodica Iuris Pontificij pag. 583. Goffred. & Host. in sum. b. n. i. tit. Alex. Cassan. & Anstaf. Germion. in paratulus ad quonque libros Decretal. sub hoc tit.

De materia huius tit. vide apud Lusitanos Ordinam. Regiam lib. 4. tit. 65. vbi Parens meus, & apud Castellanos lib. 4. cum seqq. tit. 11. par. 4. vbi Greg. & lib. 9. tit. 9. lib. 5. recipi vbi Azeued. Scipion. Gentil. in specialis tract. de donat. inter virum & vxorem, Duem. reg. 221. Kirrchou. Soar. Bellacomb. & alios tom. 1. commun. opus. tit. 10. lib. 5. pag. 733. Anton. Gomez variar. tom. 2. cap. 4. d. num. 23. Aloyf. Ricc. in collect. decis. p. 4. collect. 799. Ceual. com. contra commun. q. 12. Card. Mantica de tacitis, & ambig. conuent. tom. 2. lib. 21. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 1. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 286. cum seqq. Less. cod. tract. lib. 2. cap. 18. dub. 12. Sanch. de Matrimon. lib. 6. Valer. Reginal. in praxi forei potest. lib. 25. num. 158. Azor. iustit. moral. p. 3. lib. 11. de donat. cap. 10. de donat. inter vir. & vxor. Rebell. de oblig. iustit. p. 2. lib. 1. q. 8. num. 44. cum seqq. & lib. 6. q. 13.

S V M M A R I V M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Matrimonio ex causa licita separato dos est vxori restituenda.
3. Matrimonio ex causa licita separato in Regno Portugalia debent omnia bona diuisi inter virum, & vxorem pro dimidia parte.
4. Obiit contra text. conclusionem.
5. Dos restituenda est vxori, vbi sit separatio culpa mariti, non vero sine ipsius.
6. Dos et per matrimonium restituatur vxori necessarium est, quod mulier per sententiam iudicis ecclesiastici ab eo fuerit separata.
7. Intellectus quem praeferat gloss. 1. ad hunc textum, est

fit verus, offenditur.

8. Maritus habet privilegium ut si condemnetur ad restituendam dotem vxori, teneatur solum quatenus facere potest.
9. Verba quod maritus non teneatur ultra quam facere possit quid significent, offenditur.
10. Privilegium, quod maritus non teneatur ultra quam facere potest, ab eo renouari non potest.

Cap. Mulieres. I.

S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioanna. Andr. Host. Henr. Butr. Anchar. Panor. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusq. Iuris cum legibus Castella par. 2. Vitian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 121. Alagona. in compendio Iuris Canon. pag. 601. referunt ab Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 21. de dote post diuort. restituenda cap. 1. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 50. cap. 46.

1. Probat hic tex. Matrimonio ex causa licita separato dotem esse vxori restituendam, vt per Segur. in repet. h. vtrum ex familia 5. si fundum nu. 39. ff. de legat. 2. Palat. in repet. rub. b. n. i. tit. 5. 64. num. 10. Cou. de sponsal. p. 2. cap. 6. 4. 8. num. 26. Gutier. canon. lib. 1. cap. 24. num. 14. & de Iuram. confirm. p. 1. cap. 1. nu. 61. D. Barbof. in rub. ff. soluto Matrim. p. 2. num. 39. cum seqq.

3. De iure vero nostri Regni Lusitanie vbi de consuetudine celebratur contractus Matrimonij per chaitam medietatis iuxta Ordin. Regiam lib. 4. tit. 46. in princ. illo separato ex causa licita quoad thorum auctoritate Ecclesie pro dimidia parte diuidi debent omnia bona, ita ut dimidia remaneat penes vnum, altera vero dimidia retineat sibi alter, quia ratione mutue societatis, quae tacite inter coniuges videtur contracta in illo Regno, praedicta pars bonorum diuertenti est acquisita, quam per diuortium etiā sua culpa factum non amitti, quia ex causa veluti onerosa ad eum pertinet, ita post Palat. in repet. rub. b. n. i. tit. 5. 34. num. 10. tradit D. Barbosa d. p. 2. rub. num. 48. & 61. faciunt quae ad hoc propositum resoluunt Cou. de sponsal. p. 2. cap. 1. num. 8. ad finem. Pipel. in l. 1. G. de bonis mat. p. 1. num. 37. Gutier. canon. lib. 1. cap. 24. num. 14. Matien. l. 5. gloss. 9. num. 1. tit. 9. lib. 5. nona recap.

4. Verum contra principalem textum conclusionē obijciunt ab aliquibus quod vbiq. Matrimonij ex causa adulterij separatur sit separatio ex causa licita, cum licite possit coniux propter adulterium adulterum coniugem à sua cohabitatione dimittere iuxta tex. in cap. dixit Dominus 33. q. 1. cap. Apofolus 33. q. 7. cum similibus, & tamen Matrimonio ex causa adulterij separato non est dos restituenda vxori cap. plurimumque inf. hoc tit.

5. Quare facienda est differentia inter casum in quo contingit separatio culpa vxoris, & inter casum in quo contingit culpa mariti, ita ut in illo

lo, in quo propter culpam mariti fuerit Matrimonium iudicio Ecclesie quoad thorum & mutuum cohabitationem separatum, sit vxori tota dos restituenda, qui est casus de quo loquitur tex. in presentij alio vero vbi separatio fit culpa ipsius vxoris, veluti ob adulterium ab ea commissum, in quibus terminis loquitur d. cap. plerumque tunc restitucio dotis ei facienda non est, & ita illa iura intelligunt, & conciliant Ripa d. l. 2. num. 31. Vincent. de Franchi. par. 2. decis. 244. num. 3. Palat. vbi proxime, D. Barbosa d. p. 2. rub. n. 39. & seq. & in l. maritum 13. n. 43. ff. soluto Matrim. Nam vbi Matrimonium culpa vxoris auctoritate Ecclesie fuerit separatum nec dotem, nec alimenta durante causa diuortij maritus vxori restituere aut prestare tenetur Roland. cons. 30. num. 6. lib. 1. Garci. de expensis cap. 13. nu. 56. D. Barbosa d. p. 2. rub. n. 47. & in l. si ab hostibus §. fin. num. 38. ff. soluto Matrim. Si tamen neque viri nec vxoris culpa diuortium contingit, & factum est ad tempus vxori dos non est restituenda, nec procedit decisio huius tex. iuxta ea quæ tradunt Perez l. 4. tit. 4. lib. 5. Ordinam Lara in l. si quis à liberis §. si quis ex his num. 36. ff. de liberis agnos. si vero in perpetuum factum est videtur tacitum pactum coniuges inire ut quilibet eorum alteri restituat, quod ab eo accepit, vt per Segura in d. §. sed si fundum num. 38. D. Barbosa d. par. 2. rubr. num. 56.

6 Separata. Notatur ad hoc quod vt dos necessarium est quod mulier per sententiam iudicis Ecclesiastici ab eo fuerit separata, vt per Nouell. de dote special. 11. n. 7. D. Barbosa d. p. 2. rubr. nu. 41. & seq.

7 In glos. 1. Hæc glossa asserit tex. in presentij esse intelligendum de Matrimonio putatiuo, quod detecto impedimento irritum indicatur vt per Abb. hoc nu. 4. Cou. de sponsalib. par. 2. c. 6. §. 8. nu. 26. Campe. de dote §. par. q. 238. Tiraq. l. vlt. consub. glos. 8. nu. 260. Valdes. in addit. ad Xuar. ad l. 1. tit. de las ganancias lib. 3. furi num. 9. pag. 12. Qui quidem intellectus licet in se verus sit, non conuenit litteræ huius tex. cum ipsius generalitatem restringat, vt patet ex verbis ibi, quilibet in ista causa, & ibi, proprii iuris, quæ verba non de putatiuis viris, qui proprii viri non sunt, sed de veris coniugibus sunt intelligenda.

8 In glos. [Totam 2.] ibi (aliis in quantum facere potest) Notatur ad hoc quod maritus habet priuilegium vt si condemnatur ad restituendam dotem vxori, non debet in solidum in eius bonis fieri executio, sed solum quatenus facere potest, quod aperte probant tex. in l. maritum 13. ff. soluto Matrim. l. patronus 17. l. non tantum 20. ff. de re iudic. cum similibus, resoluunt Campe. de dote par. 3. q. 238. cum seq. D. Barbosa in d. l. maritum. Molin. de iustis. tract. 2. disp. 442. num. 5. Quid autem significant ea verba, quod
9 maritus non conueniatur ultra quam facere

potest, vide D. Barbosa d. l. maritum num. 9. cum seq. & num. 100. Molin. d. tract. 2. disp. 415. num. 3. cum seq. & num. 8. cum seq.

10 In ead. glos. ibi (et si maritus &c.) Notatur ad hoc quod huiusmodi priuilegium non potest à marito renunciari, cum enim sit inductum ob ipsam eximiam reuerentiam, quæ matris debetur, esset prædicta renunciatio contra bonos mores, vt ait tex. in l. alia §. eleganter ff. soluto Matrim. vbi late D. Barbosa d. num. 1. Cou. in cap. quomodo par. 2. in princip. num. 8. Gomez tom. 2. vari. cap. 11. num. 53. Lara in l. si quis à liberis §. sed si filius num. 94. ff. de liberis agnos.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. feribentes.
- 2 Matrimonio soluto ultra dotem est restituenda mulieri dimidia pars bonorum, quæ constante Matrimonio fuerint acquisita.
- 3 Societas vera, & propria, an sit contracta de iure communis inter verum, & ratum, questio dubia.
- 4 Portem affirmatiuam, ac prouide inter coniuges attentio iure communis iuxta constante Matrimonio acquisita esse communicanda, qui Doctores tenent, referuntur.
- 5 Pars negatiua verior, & receptior.
- 6 Contrary partis affirmatiua respondetur.
- 7 Societas vera, & propria non contrahitur inter coniuges, etiam vbi ad hoc consuetudo, seu statutum, vt inter coniuges simpliciter contrahentes bona omnia communicentur.
- 8 Renunciare possunt contrahentes Matrimonio communicationi etiam indulta, & sanctis legibus, seu statutis tam inducentibus.
- 9 Coniuges putatiui communicant bona inter se vigore Statuti huiusmodi communicationem permittentis.
- 10 Pactum tempore contracti Matrimonij, quod mulier non teneatur soluere debita mariti, etiam contractu constante Matrimonio, valida est.

Cap. Significauit. II.

Urban. iiij.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Io. And. Host. Henr. Butr. Anch. Panor. Prapof. Alexan. de Neuo, Ximen. Toletan. in concord. vtriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. l. iuris Penos. p. 132. Alagona in compendio Iuris Canonici p. 602. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 3.

2 Probat hic tex. soluto Matrimonio ultra dotem esse mulieri restituendam dimidiam partem bonorum, quæ constante Matrimonio fuerint acquisita, idque ratione tacite societatis inducitur inter coniuges, per quam omnia lucra co-

tem-

tempore acquisita inter eos generaliter communicantur, de quo vide Palat. in repet. rub. *huius tit. 9. 61. in princip. Montali. l. 1. tit. 3. lib. 3. fin. r. Casan. in consuet. Burgun. rub. 4. 9. 2. num. 5. Mudz. in rub. ff. pro socio, in fin. Couar. de spons. par. 2. cap. 7. 9. 1. nu. 5. & lib. 3. var. cap. 19. n. 3. Gomez l. 50. Tauri, nu. 69. Spin. in specul. testam. gl. 18. num. 4. in fin. & num. 5. Garc. de coniugal. acquiesc. num. 30. Gam. Lulit. decif. 314. num. 4. & 5. Valasc. consulti. 103. num. 1. & 2. & de partition. cap. 3. num. 4. Cabed. Lulit. decif. 150. num. 4. par. 1.*

3. Quæstio est maxime controuersa vtrum attentio iure communi inter virum, & vxorem sit contracta vera, & propria societas per quam lucra constante Matrimonio quæsitæ ad inuicem inter eos communicantur? in qua quæstione pro affirmatiua parte facit tex. in præfenti, deinde tex. in cap. cum societas 27. quæst. 2. quorum Iurium auctoritate hanc partem immo inter coniuges attentio iure communi lucra constante Matrimonio quæsitæ esse communicantia, & dari inter eosdem contractum societatis tenent Palat. d. 3. 61. in prin. & 6. 5. n. 12. Casan. d. 9. 2. num. 1. Ludou. Gomez in 5. actione num. 12. in fin. de offio. Didac. Seg. in tractat. primo de bonis lucrandis constante Matrimonio quæst. 1. nu. 1. nam ex familia 5. sed si fundum uni: 34. ff. de leg. 2. Gam. d. decif. 314. num. 4. & alij citati sup. in principali tex. conclusione.

4. Verum contraria sententia verior est, & receptior, quæ docet non dari veram nec propriam societatem attentio iure communi tam Canonico, quam Ciuili inter coniuges, nec bona seu lucra constante Matrimonio quæsitæ inter eos communicari, quia nullibi in terminis Iuris communis huiusmodi communicatio bonorum in vim societatis inducitur reperitur inter coniuges, quare ita tenent Duaren. in rub. f. Matrimon. tit. de nup. Couar. d. cap. 7. 9. 1. num. 5. & lib. 3. variarum cap. 19. nu. 1. Tell. l. 16. Tauri, nu. 23. & 13. Pirrl. in consuetud. Arelatens. de societ. inter vir. & vxor. cap. 2. num. 1. Poeb. in tractat. de testam. coning. lib. 2. cap. 1. num. 1. & 2. Matien. l. 2. gl. 1. num. 1. cis. 9. lib. 5. noua recop. Gutier. pract. lib. 2. quæst. 118. num. 5. & 6. lo. Garc. de expens. cap. 13. num. 14. & d. tract. de coniugal. acquiesc. num. 30. & seg. Valasc. d. cap. 5. num. 4. cum seqq. & consulti. 103. à princ. D. Barbosa par. 2. rub. ff. sol. Matrimon. nu. 47. ad finem, & in l. 1. par. 1. num. 33. & seg. & par. 4. num. 99. cum seqq. & in l. diuerso 9. ob donationis num. 1. ff. cod. late & eleganter Franc. Molin. de viri nuptiarum lib. 3. q. 65. nouè Ioan. Frideric. Solis in tractat. de bonis constante Matrimon. acquisit. quæst. 8.

6. Quia sententia retenta non obstat tex. in præfenti, dum iubet fieri diuisionem eorum, quæ constante Matrimonio sunt acquisita, quia omnia responsione illorum, qui dicunt tex. procedere de consuetudine illius loci, omnia etiam aliorum responsione, quod scilicet societas expresse con-

tracta fuerat per coniuges, quod ex illo nullo modo colligitur, planius intelligitur, vt procedat in bonis, quæ coniugibus communiter obtulerunt, vel quia constante Matrimonio marito, & vxori fuerint donata, aut alio modo relicta, seu quia ex vtriusque pecunia vtriusque nomine emptæ sunt, quæ intellectu litteræ text. plurimum conuenit, non enim dicit dari hic societatem, & actionem pro socio competere, sed iubet diuisionem bonorum fieri, quæ etiâ absq. societate per competentem actionem in rebus communibus à iure conceditur, iuxta l. 1. vt sit ff. pro socio, item si inter, in fin. de oblig. quæ ex quasi contrat. quem intellectum sequuntur gloss. de. in præfenti, & Abb. num. 3. Couar. lo. Garc. D. Barbosa, & Valasc. dictis locis. Manus obstat tex. in l. 1. cap. cum societas & alij similes, in quibus coniuges socij appellantur, quia non intelligitur de societate communicatiua bonorum, prout sunt ciuiles societates, sed de communicatione, & consortio omnis viæ, & de communicatione diuini, & humani Iuris, vt satis explicuit Iurisc. in l. 1. ff. de ritu nuptiarum, & de hac communicatione intelligitur illud Genesius mulier quam dedisti mihi sociam, &c.

7. Ampliabilis, vt nec etiam stante lege, vel consuetudine secundum quam inter coniuges simpliciter Matrimonium contrahentes bona omnia communicantur, prout in Regno Portugalij iuxta Ordinat. Regiam lib. 4. tit. 46. adhuc enim inter coniuges vera, & propria societas non contrahitur, vt tenent Garc. & D. Barbosa locis citatis, D. Marta in testis nouissimarum decif. 70. to 53. num. 14. Et insuper sunt huiusmodi leges municipales, aut statuta Iuris communis correctoria, ac per consequens stricte intelligenda, vt docent Burg. de Pace q. 8. num. 24. Gutier. d. q. 118. nu. 6. ad fin. Matien. d. gloss. 1. num. 77. Franc. Molin. d. q. 66. num. 13. & statibus huiusmodi legibus, seu statutis possunt coniuges declarare, ne huic communicationi sit locus immo scindunt renuntiare, vt tenet Perez tit. 4. lib. 5. Ordinam. pag. 169. Mench. vsusfreq. lib. 1. cap. 13. nu. 6. Cald. Pereira in l. f. curatorem, verbo sua facultate num. 7. D. Barbosa in l. si constante in princ. in l. 131. & in l. si ab hostibus 5. fin. nu. 59. ff. sol. Matrim. Reb. de oblig. in fin. par. 3. lib. 6. q. 3. nu. 4. Gam. decif. 366. nu. 4. Burg. de Pace q. 9. nu. 9. Pinel. in l. 1. par. 1. num. 36. C. de bonis mater. Franc. Molin. d. q. 65. à nu. 17.

9. Quem loco viri tenebat. Notatur ad hoc quod stante consuetudine, pacto, seu lege per quam non solum lucra constante Matrimonio quæsitæ, sed reliqua bona inter coniuges communicantur, & soluto Matrimonio aequaliter diuiduntur, idem etiam obseruandum est inter coniuges putatiuos, ita ut omnia circa veros coniuges statuta locum habeant in putatiuis, ita Palat. in repet. rub. *huius tit. 9. 36. num. 2. Gom. l. 53. Tauri num. 37. vers. extendit fecerat ad fin. & nu. 77. Cou. de sponsal. par. 2. cap. 7. 9. 1. nu. 7. Iuraq.*

- Tiraq. post *leges canon.* glof. 8. n. 270. Matien. l. 2. glof. 1. a. n. 4. tit. 9. lib. 5. nona recopil. D. Barbof. in d. 4. fin. num. 12. *ref. ex qua infertur*, & n. 13. Azeved. d. l. 3. n. 4. 10. Gare. de coniugal. acquifit. à n. 159. Ioan. Fider. Solis d. trall. q. 10. Stephan. Gratian. difceptat. forenf. cap. 120. num. 76. cum feqq. Rebello de obligat. iustitia par. 2. lib. 6. q. 1. n. 19. late Franeife. Molin. d. lib. 3. q. 66. à princip. vbi n. 9. hoc verum intelligit quando coniuges contraxerunt in facie Ecclefiz, & hodierno iure cum folemnitatibus requisitis à Sacro Concilio Trident. fiff. 24. de reformat. Matrim. cap. 1.
- 10 In glof. [Non eft.] Notatur ad hoc quod valet pactum tempore cōtractū Matrimonij quod mulier non teneatur foluere debita mariti etiā contracta conftante Matrimonio, vt per Matief. d. l. 2. glof. 1. n. 58. Perez tit. 4. lib. 5. Ordin. pag. 169. D. Barbof. in l. 1. ff. foluto matrim. per. 3. n. 62. vbi addit procedere etiam quamvis conftante Matrimonio huiusmodi pactum celebretur, & citat Boer. decif. 244. n. 2.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur fuper hunc text. fcribentes.
- 2 Delegatus ad causam Matrimonij fuper reftitutione dotis potefl pronuntiare.
- 3 Intellectus ad hunc text. prafatur.
- 4 Conditio ob causam, vel sine causa datur pro dote putatiua rependa.
- 5 Maritus putatiuus non habet dilationem ad folutionem dotis putatiua.

Cap. De prudentia. III.
Clem. III.

- 1 S Vper hunc text. fcripferunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Hofl. Henric. Buttr. Anch. Panor. Prapof. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concord. *trufq.* Iuris cum legibus Cap. fiff. p. 1. & 2. Viuian. in nationali lib. 4. Iur. Pontif. pag. 153. Alag. in comp. Iur. Canon. pag. 602. refertur ab Anton. Auguft. collect. 2. Decretal. tit. de dote post diuortium reftituend. cap. 1.
- 2 Probat hic text. delegatū ad causam Matrimonij fuper reftitutione dotis poffe pronuntiare, vt per Hippol. fmg. 589. Mantu. lib. 1. dialog. 42. Gerard. fmg. 88. Ant. Gom. l. 50. Tauri n. 53. Nouel. de dote p. 9. primū. 16. Azeved. d. l. 10. n. 44. & feq. tit. 1. lib. 4. nona recopil. Molina de iustit. trall. 2. difp. 443. alt. Molin. de primog. lib. 2. cap. 15. n. 76. Gutier. prall. lib. 1. q. 44. n. 6. cum feqq. & lib. 3. q. 29. n. 28. Cabed. Lufit. decif. 125. n. 3. p. 1. Sed videndum eft quare iudex qui cognofcit de validitate Matrimonij poffit fuper reftitutione dotis pronuntiare contra decisionem tex. in cap. causam, qua 7. fup. qui filij fuis legit. vbi decidit iudicem ecclefiafticum, qui virtute fcripti Apoft. principaliter de caufa legitimitatis cognofcit, teneri relinquere Regi, feu potestati fecculari iudiciū fuper poffeffione tertiarum, &

idem probat tex. in cap. eam fup. de ordine cognat. & iunat ratio l. 1. C. de ordine iudic.

- 3 Quare communis exillam ideo delegatum ad causam Matrimonij potuiffe in prefenti fuper reftitutione dotis pronuntiare, quia caufa dotis etiam principaliter mota eft mixti fori, & bene poterat praueniendo feculare, de ea cognofcere, & fuper ea pronuntiare. Ita Innocen. Ioan. Abb. & alij hic, Aufer. de potestate Ecclefie fuper laicos fallent. 27. Gomez in cap. 71. n. 22. de iudic. in 6. Ripa in l. 1. n. 48. ff. foluto Matrim. Bald. Nouell. de dote p. 9. primū. 16. Perez l. 2. tit. 1. lib. 3. Ordinan. Soar. de Pace in prall. tom. 2. pralud. 2. n. 21. Sed hic intellectus conuincitur ex littera huius text. ibi; vos qui de Matrimonio principaliter cognouistis, de dote, quæ eft caufa incidens, accefforie cognofcere valuistis: ergo ecclefiafticus iudex non alia ratione quā incidentiter de dote cognouit, vt melius aduertunt glof. hic verbo accelforie, Molin. d. cap. 15. num. 76. Palat. in reperi. cap. per vestras notas. 2. D. Barbof. in l. 1. par. 1. n. 46. ff. foluto matrim. ea fcilicet ratione, quia caufa dotis eft adeo coniuncta & connexa Matrimonio cum illa fine hoc conftare non poffit l. 3. ff. de iure dotium, vt iudex Ecclefiafticus iudicando Matrimonium non valuiffet merito & confequenter debet indicare dotem reftituendam; quæ neceffaria dependetia non reperitur in hæreditate, longe minus in reftitutione terrarum, de qua in d. cap. causam, quæ, vide latius fuper intellectum huius text. quæ diximus de officio & potest. Epifcopi par. 3. alleg. 84. n. 30. faciunt quæ Sanch. de Matrim. lib. 10. difp. 8. n. 15.
- 4 In glof. Repetebat ibi (& fic agit conditio ne sine causa) Notatur ad hoc quod pro dote putatiua rependa datur conditio ob causam, vel sine causa, vt per Cou. de fponfal. par. 2. cap. 6. §. 8. n. 23. Tiraq. de Iure mariti glof. 8. num. 242. & n. 254. refoluit quod actio quæ datur pro dote putatiua æque priuilegiata eft, atque eæ, quæ veræ vxori datur. & n. 266. tenet quod
- 5 maritus putatiuus non habet dilationem ad folutionem dotis putatiua.
- 6 In ead. glof. ibi (mobilis) & que ad eum) Hæc gloffa communiter reprobat fecundum Cou. d. §. 8. n. 24.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur fuper hunc text. fcribentes.
- 2 Dotem amittit mulier propter adulterium.
- 3 Donationem propter nuptias, feu incam dotis ex pacto promittens amittit mulier propter adulterium.
- 4 Bona paraphernalia propter adulterium amittit vxor.
- 5 Doctores referuntur de bonis paraphernalibus mulier tradentes.
- 6 Doti predis propter adulterium etiā vxor putatiua.
- 7 Dotis amiffionem propter adulterium tacite remiffa fe confectur vir post illud commiffum fciens cum vxore fe reconciliari.

De Donation. inter Virum, & vxorē, &c. Tit. XX. 131

8. Reconciliata vxor non dicitur, quæ habuit cum viro adultero, & patitur ab illo cognesci, si non habet certitudinem adulterij ab viro commissi.
9. Dotem, & donationem propter nuptias, recuperat vxor, si maritus commiserit adulterium.
10. Vxor potest agere ad separationem thori, & ad restitutionem dotis, quando maritus habet concubinam.
11. Dotem perdit vxor propter officium luxuriosum, vel complexum inebriatum.
12. Vxor propter adulterium dotem amittit, non ipsa iure, sed per sententiam.
13. Dotem amittit vxor propter adulterium, quando propria voluntate pueri virum tenens ad eius domum recessit.
14. Maritus postquam semel adulteram vxorem admisit, & reconciliatus non potest eandem accusare de eodem crimine.
15. Reconciliatus coniux, si in adulterium relabatur, potest de illo accusari.
16. Dotem, & donationem propter nuptias, propter adulterium commissum amittit mulier, etiam si post latam sententiam super adulterium ipsa probet conjugum innocentiam, vel assuetudinem.

Cap. Plerumque. IIII.

1. Super hunc text. scriperunt Abb. antiq. Col. Vler. Innoc. Zabarel. Ioan. Ande. Casal. in annot. Héric. Butr. Anch. Host. Panormi. Prepos. Alex. de Nemo. Aimen. Toletan. in concordantijs. versiff. Iuris par. 1. & 2. Viuiam. in rationibus lib. 4. Luc. Ponsif. pag. 123. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 602. referunt ab Anton. August. epist. 2. Decretal. sub tit. de dote post diuort. epist. lib. 4. cap. 2.
2. Probat hic text. mulierem propter adulterium amittere dotem, vt per Cou. de sponsal. p. 2. cap. 7. §. 5. num. 13. Viui. tom. 2. communium opinio. lib. 9. tit. 7. num. 3. pag. 467. & Bellacomb. num. 3. pag. 470. Tiraq. ad leges conub. gloss. 8. nu. 238. Cou. de sponsal. p. 2. cap. 7. §. 6. nu. 2. Gom. l. 80. Tauri nu. 47. Clar. 5. adulterium nu. 123. vers. etiam quocumque est pœna, & nu. 13. vers. & secuti. Canteria in suis quest. criminal. lib. 16. cap. 4. sub tit. de adulterijs. Costa in cap. si patir. 2. par. verbo legatus nu. 46. Menoch. de arbit. casu 287. nu. 12. cum segg. & conf. 31. num. 17. vers. bis tamen, Palas. in reper. rub. §. 20. in princip. Gam. decis. 234. vbi Flores, & decis. 36. Vincen. de Frauch. decis. 184. nu. 1. Azemede. l. 1. cum segg. tit. 2. lib. 8. anna receptas. Petr. Greg. synag. coru. lib. 26. cap. 14. Surd. de alim. tit. 7. q. 16. nu. 20. cum segg. Molina de iusticia. com. 4. tract. 3. disp. 90. nu. 2. D. Barbosa in l. 2. d. princip. nu. 53. cum segg. Syluestro in cap. Vranais. Molina de ritu. disp. lib. 3. q. 67. num. 2. Bellef. disquisit. clerical. par. 3. tit. de fauore clerici. coru. reali §. 4. nu. 7. Sanch. de Matr. monio lib. 101. disp. 17. num. 3. Valais. conf. 169. nu. 16. Cabedo par. 1. Lusitania decis. 124. & 123. Farin. in praxi crimin. par. 3. q. 243. num. 1. cum segg. plures doctores ex antiquioribus refert Cened. ad Decretal. collect. 344. quædam.

3. Amplia prima huius text. decisionem in donatione propter nuptias, seu lucro dotis ex pacto proveniente, vt per Palas. in reper. rub. §. 20. nu. 1. vers. sic etiam vxor. Clar. 5. adulterium num. 12. vers. alia quoque. Viui. tom. 2. communium opinio. lib. 9. tit. 7. num. 3. vers. quæ profecto, pag. 467. col. 1. D. Barbosa l. 2. in princip. par. 1. num. 54. & 98. vers. item vt ipsa amittat dotem, Sanch. d. lib. 10. disp. 8. nu. 1. Perez l. 1. gloss. tres hinc tit. 1. lib. 5. Ordinam. pag. 21. Surd. de alimentis tit. 7. q. 16. nu. 30.

4. Secundo amplia in bonis paraphernalibus, vt per gloss. hic verbo dotatum, in fine, & per Couar. de sponsal. par. 2. cap. 7. §. 6. num. 2. Anton. Gomez l. 80. Tauri nu. 47. vers. item etiam impositur Clar. 5. adulterium nu. 15. vers. adde quod, Coit. in memorab. verbo mulier propter adulterium, pag. 394. Surd. d. q. 16. nu. 28. Perez l. 2. tit. 15. lib. 8. Ordin. pag. 290. Farin. disp. 142. m. 3. Contrarium tamen tenent Menoch. de arbit. casu 418. in addit. nu. 5. & conf. 2. nu. 72. & conf. 36. m. 4. cum segg. Cancr. var. resolut. lib. 1. cap. 9. nu. 69. & 78. Franc. Molin. de ritu. nup. lib. 3. q. 67. m. 5. D. Barbosa in d. l. 2. nu. 54. & segg. Sanch. d. disp. 8. nu. 10. vbi dicit etiam attentio iure Regni Castella bona paraphernalia, & reliqua vxoris adulteræ adiudicari viro. De bonis paraphernalibus multa tradunt Viui. tom. 1. communium opinio. lib. 9. tit. 7. nu. 48. pag. 724. Menoch. de presump. lib. 3. q. 8. Cald. Petrita de extinct. empt. cap. 11. nu. 15. & 16. Bergard. Grunz. ad pr. il. Camera Imper. lib. 1. concl. 133. & lib. 2. concl. 78.

6. Tertia amplia in vxore putatiua, quando scilicet Matrimonium est nullum propter aliquod impedimentum affinitatis, seu consanguinitatis, nam & tunc, etiam quod Matrimonium non adsit, vxor propter adulterium dotem perdit, & viro applicatur, vt per glossam hic Cou. de cap. 7. §. 6. nu. 1. Clar. 5. adulterium nu. 14. vers. sed quid si aliquis, Anton. Gomez l. 80. Tauri nu. 48. vers. secundo inferat. Viui. d. tom. 2. communium opinio. lib. 9. tit. 7. num. 3. vers. sed ipsa conclusio. Gam. decis. 89. Hieronym. de Laurent. Anenion. decis. 145. nu. 15. Surd. de alimentis tit. 7. q. 16. nu. 22. Farin. d. q. 142. nu. 16. D. Barbosa d. l. 2. par. 1. num. 91. cum segg. plures refert Cened. d. collect. 154. nu. 4.

7. Nec reconciliata postea, &c.

Notatur ad hoc (sumpto argumento à contrario sensu) quod, quando vir post commissum ab vxore adulterium, illud sciens ruit, vxorem in domo retinuit, cum ea se reconciliauit, & commisit, actionem quam habebat ad separationem thori, & dotis amissionem tacite remississe censetur, vt per Viui. d. tom. 2. communium opinio. lib. 9. tit. 7. nu. 3. vers. secunda pag. 467. Surd. de alimentis tit. 7. q. 16. nu. 75. & 101. cum segg. Bajard. ad Clar. 5. adulterium num. 116. Bellef. d. §. 4. nu. 82. Sanch. d. lib. 10. disp. 8. nu. 21. Farin. d. q. 142. nu. 68. cum segg. vbi nu. 69. ampliat etiam quod reconciliatio fuerit sequuta post

post eorum iudicium super amissione dotis immo etiam post sententiam, & nu. 74. etiam ampliatur, vt non solum domi retinens adulteram vxorem censetur illi remissile actionem, & accusationem, quam habebat pro commisso adulterio, sed etiam possit dici eiusdem vxoris leno. Non dicitur tamen reconciliata vxor, quæ habitat cum viro, & patitur se ab eo cognoscere, si eadem non habet certitudinem adulterij à viro commissi, quia habita scientia adulterij per maritum commissi agere poterit ad separationem, vt decisum fuit in vna Romana separationis thori 21. Iunij 1606. coram Iusto, & in alia Bononien. separationis pariter thori 26. Iunij 1606. Neque vbi agitur de remittenda dicta iniuria, sufficit scientia deducta ex coniecturis & presumptionibus, sed debet esse plena & conclusa. Mohod. decis. 4. de probat. Pute. decis. 147. lib. 1.

9 Mulier. Ita etiam & contra si maritus commiserit adulterium vxor recuperat dotem, & lucratur donationem propter nuptias, vt per Bajard. ad Clar. 9. adulterium nu. 101. Petr. Greg. synagm. luris lib. 36. cap. 6. num. 14. Surd. de alimentis tit. 7. quest. 16. num. 30. Sanch. d. lib. 10. disp. 8. num. 11. D. Barbosa d. l. 2. in princip. par. 1. num. 56. vers. Vnde licet. Farin. d. q. 142. a num. 35. cum seqq. Vincent. de Franchis decis. 244. num. 3. par. 2. Thefaur. decis. 130. num. 4. Bellet. disquisit. clerical. par. 1. tit. de fauore clericorum reali 9. a num. 74. vbi num. 75. resoluit quod potest ad restitutionem dotis agere, & nu. 76. cum Caslr. cons. 128. & 328. ac Cuman cons. 175. tenet posse eandem vxorem agere ad separationem thori, & ad restitutionem dotis quando maritus tenet concubinam.

11 Fornicata. Vel propter osculum luxuriosum, vel amplexum, inhonestum, aut si patiatui sibi mammillas tangi à viro, vt per Surd. d. q. 16. num. 32. cum seqq. & plures refert Doctores Cened. d. collect. 154. num. 5.

12 Iudicio Ecclesie. Notatur ad hoc quod propter adulterium vxor dotem amittit non ipso iure, sed per sententiam, vt per Cou. de sponsal. par. 2. cap. 7. §. 6. num. 1. Sanch. d. lib. 10. disp. 8. nu. 13. Farin. d. q. 142. nu. 66.

13 Aut propria voluntate. Notatur ad hoc quod propter adulterium vxor dotem amittit quando propria voluntate & absque alia iusta causa, puta virum timens, ab eius domo recesserit, vt per Sanch. d. disp. 8. num. 13. vers. sed binc. Farin. d. q. 142. n. 28. vbi nu. 29. secus dicit si à domo viri recedit non propter fornicationem, quia tunc dotem non amittit.

14 In glos. (Nec reconciliata:) ibi (postea illam, &c.) Notatur ad hoc quod posteaquam vis semel adulteram admisit, & reconciliavit, non potest eadē accusare de eodē crimine. vide Gam. Lusitanus decis. 235. nu. 6. & decis. 273. Surd. de alia

men. tit. 7. q. 16. nu. 102. & 103. D. Barbosa in l. 2. in princip. par. 1. nu. 101. & 104. ff. soluto matrim. Cened. ad Decretal. collect. 137. nu. 1.

15 In eadem glos. ibi (nisi postea fornicetur) Notatur ad hoc quod si reconciliatio facta coniux ille reconciliatus in adulterium relabatur, potest non obstante priori illa reconciliatio de nouo eo adulterio illum accusari, & ratione illius celebrari diuortium, vt per Palat. in repet. cap. in princip. §. 9. num. 18. Cou. de sponsal. p. 2. cap. 7. §. 6. n. 7. Angles in floribus theol. 1. p. de Matrim. q. 9. de diuortio art. 1. diff. 2. concl. 6. Gregor. l. 8. verbo en ante tit. 17. par. 7. Fr. Emman. tom. 1. sum. cap. 240. n. 3. Surd. d. q. 16. n. 103. Azeved. l. 2. n. 11. tit. 20. lib. 8. noua recap. Henric. in sum. lib. 11. c. 17. num. 5. D. Barbosa d. l. 2. par. 1. in princip. nu. 104. Sanch. d. disp. 5. nu. 20.

16 In glos. (Repeteret, hinc) ibi (denum probatur consanguinitas inter eos, &c.) Notatur ad hoc quod propter adulterium commissum perdit mulier dotem, & donationem propter nuptias, etiam si post latam sententiam super adulterio ipsa probet consanguinitatem, vel affinitatem inter eos extare, & pronuntietur exinde nullum Matrimonium, vt per Guid. Papz sing. 568. vers. vnde dubiatur. Bellet. d. §. 4. nu. 72.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Maritus ultra arbitras vxorem dotare potest.
- 3 Dos, & donatio propter nuptias pari passu ambulant, & æquale continent fauorem exceptis casibus à Iure expressis.
- 4 Arbitras in Hispania cedunt iure vxoris.
- 5 Argumentum de donationibus propter nuptias ad arbitras Hispania non subsistit.
- 6 Nuptia incesta non contrahuntur ex solis sponsalibus inter consanguineos, & affines non secunda copula carnali.

Cap. Et si necesse sit. V. Clem. iij.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panor. Prapod. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs. Vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris pontif. par. 124. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 603. refertur ab Ant. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. sub tit. de dote post diuortium restituen. cap. 2.

2 Casum huius Decretalis refert Franc. de Rades, y Andrada in la chronica de las tres ordenes y conuallerias tit. de la de santhiago c. 12. vers. El Rey de Castilla fol. 21. aliqua tangit Valdes. ad Xuar. ad l. 1. tit. de las arbitras §. nota primo pag. 26. vbi tenet quod maritus, ultra arbitras potest dotare vxorem, sic intelligens hunc tex. loqui in vera dote, quia Rex Alphonsus IX. vxorem habuit Berengariam filiam Regis Alphonsi VIII. Castelle ei coniuncta in quarto consanguinitatis gradu, & dos data est à Rege

De Donation. inter virum, & vxorē. Tit. XX. 133

à Rege Legionensi Alphonso I X. in pignus, & securitatem Matrimonij, & dicit Valasc. *consult. 4. num. 3.* illud quod supra dictum est de marito, quod potest constituere dotem vxori ex propria substantia, esse limitandum quando illa donatio, & dotis constitutio fieret ante cōtractum Matrimonij, secus si post, vel si effectus eius conferretur in tempus Matrimonij.

3. *Es ideo nec dos, nec donatio propter nuptias, etc.*

Ergo dos, & donatio propter nuptias pari passu ambulant, & æqualem continent fauorem, exceptis casibus à iure expressis, vt docent Vincent. de Franeh. *decisf. 182. num. 2. cum seqq. par. 1. Surd. de alim. tit. 1. q. 42. d. num. 77. Menoch. de presumpt. lib. 3. presumpt. 15. num. 10.*
 4. Atque vero in Hispania cum cedant lucro vxoris Gomez l. 50. *Tauri num. 9. & 10. Gregor. l. 7. gloss. fin. tit. 11. part. 4.* non subsistit argumen. de donationibus propter nuptias ad arthas Hispaniz Gregor. l. 1. *verbo spagna, tit. 11. par. 4. D. Barboz. in l. 1. ff. sol. Matrimon. par. 4. num. 15.*

6. Notatur ad hoc quod ex folis sponfalibus inter consanguineos, vel affines nõ secuta copula carnali incestus nup̃ar non contrahuntur, vt per Clar. 9. *incestus num. 9. vers. hoc autem p̃ena. Duen. reg. 150. limit. 3. Menoch. de arbit. casu 502. num. 78. & seq. Pereg. de iure sisci lib. 5. tit. 1. num. 17. vers. intellige quinto, Surd. de alim. tit. 3. quest. 7. num. 37. Farin. in praxi crimin. q. 149. num. 157.*

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Vassallus non potest filia sua feudum in dotem dare sine consensu domini.
3. Emphyteus sine consensu domini in dotem filia dari non potest.
4. Vfusfructuarius liber potest vsumfructum alienare in consensu domino.
5. Primus acquirens, quando vivit, durat in suo secundis, cui facta est donatio.
6. Nullus plus iuris in alium transferre potest, quàm ipse in se habeat.

Cap. Nuper. VI.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innoc. Zabarell. Io. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panormit. Prapofur. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 124. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 603. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. sub tit. de dote emittenda, vel post diuor. resit. cap. 2.

2. *Vel feudum.* Notatur ad hoc quod vassallus non potest filiam

suam feudum in dote dare sine consensu domini, vt per Duen. reg. 40. *ampliat. 8. Cald. Pereira de extinct. emphyt. cap. 5. num. 43.* sic etiam sine consensu domini emphyteusum in dotem filiz dari non potest tenent Gama *Lustrencia decisf. 242. Cald. Pereira d. tract. cap. 10. num. 31. Rebelle de oblig. inst. par. 2. lib. 13. quest. 5. num. 4.* licet vbi fuerit dos inextimata contrarium sentiant Cardin. Mantica de tacitis & ambig. conuention. lib. 22. tit. 28. n. 39. *cum seq. Valasc. consult. 115. num. 9. cum seqq.*

4. *Dum vixerit.* Notatur ad hoc quod vsumfructuarius libere potest vsumfructum alienare, & in tertium inconsulto domino cedere, vt tenet Cald. Pereira d. tract. c. 11. n. 4. sed vsumfructum alteri cedi non potest quin deuoluatur ad dominum proprietatis resoluatur Lara, in l. si quis à liberis 5. *parens, num. 69. cum seqq. vbi num. 72. asserit text. in presenti quatenus habet valere dotis constitutionem, dum vixerit ipse fructuarius, qui concessit, loqui in persona eius, qui concessit alicui vsumfructum, non vero in persona eius, qui cessit.*

5. Notatur etiam ad hoc quod quandiu vivit primus acquirens durat ius secundis, cui facta est donatio, vt docet Cald. Pereira d. tractat. cap. 21. num. 2.

6. *Nullus plus iuris in alium transferre possit, &c.* De hoc principio vide de Surd. *consf. 126. num. 31. Ioseph. Sesse Aragonia decisf. 188. num. 15. & 23. Cesar Argel. de contradicte leg. q. 9. n. 58. Pich. ad princ. Instit. de acquir. per arrogat. num. 49.*

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Marito exigendi dotem à tertio, qui eam promiserat, non obstat exceptio, quod vergat ad inopiam, si offerat rationem de restituendo.
3. Mulier contrahens Matrimonium cum inopesciente, non excluditur à petenda cautione de dote seruanda.
4. Cadere pro modico rogi quis non debet.
5. Cautio idonea, qua fit remissione.
6. Ecclesiasticus indet cur de causa dotis in hoc textu cognoscit, ostenditur.
7. Pecunia ad alimenta relicta deponi debet apud mercatorem ad honestum lucrum.
8. Vfuraria dicitur societas, in qua capitale saluum servatur.
9. Maritus cui non fuit soluta dos promissa an possit uxorem expellere, ostenditur, ac declaratur sententia in presenti.

Cap. Per Vestras. VII.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Prapof. Casal. in annot. Alex. M de

de Neuro Palat. Ximen. Tolet. in concord. verisq;
Iuris cum legibus Castille par. 1. & 2. Viuia. in ra-
tionale lib. 4. Iuris Pontif. pag. 124. Alagona in
compendio Iuris Canonici pag. 603. refertur ab
Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. sub tit.
de dote amittit. vel post divorc. restit. cap. 3.

2 De ipsa non peritura præs. &c.

Notatur ad hoc quod marito exigente dotem
à tertio, qui eam promiserat, non obstat excep-
tio quod vergat ad inopiam, si offerat cautionē
de restituendo, vel petit eam deponi apud mer-
catorem, ut per Tiraquel. ressonie cause limit. 14.
num. 5.

3 Notatur etiam ad hoc quod mulier contra-
hens Matrimonium cum inope scienter non ex-
cluditur à petenda cautione de dote seruanda,
vide Nouel. de dote par. 7. princl. 32. Palat. in
rejet. tab. b. in tit. 6. 11. & seq. num. 12. D. Bar-
bofa in l. si transierit n. 27. ad fin. vers. inferius
etiam ff. soluto Matrimon. quos refert Franc. Mol-
lin. de ritu nupt. lib. 3. q. 52. à n. 38. Et quod
mulier asscuranda sit de dote regulam cum
ampliationibus, & limitationibus constituit
Aloyf. Ricc. in collectan. decr. par. 4. collect. 1310.

4 Satis possit ei modicum credi dotis.

Notatur ad hoc quod non debet quis
cogi pro modico eanere, ut per Ti-
raquel. de iudicio in rebus exogen. vers. 27. pag.
mibi 59.

5 Nisi cautionem idoneam, &c.

Cautio idonea, siue sufficiens quae dicatur dixi
ad cap. ex transmissa l. 2. in glos. verbo sufficienti
sup. de restit. spoliat.

6 Pro dote uxoris suae, &c. Ideo in
praesenti index Ecclesiasticus de causa dotis cognoscit,
quia agitur de paupere, atque ita miserabili
persona, de cuius causa Pontificem, & Ecce-
siasticos iudices competentes esse notant Do-
ctores communiter per tex. ibi in cap. ex parte
sup. de foro comp. ut vel iniunctis fatetur Couar.
pract. cap. 6. num. 1. & tenent Palat. hic notab. 2.
n. 5. D. Barbofa in l. 1. par. 1. n. 46. ad finem ff. solu-
to Matrimon. quos refero Ego ipse de officio &
potestate Episcoporum p. 3. allegat. 24. n. 29. in fine.

7 Vel saltem alicui mercatori, &c.

Notatur ad hoc quod pecunia ad alimenta reli-
gia deponi debet apud mercatorem ad honestū
lucrum, ut per Durd. de alimentis sit. 9. q. 40. n. 37.
Cur. Philip. par. 2 lib. 2. cap. 1. num. 12. & vide ad
quid D. Barbofa in l. 2. ff. soluto Matrim. in princ.
p. 1. n. 51. Gregor. l. 29. verbo genarum tit. 12 par. 4.
vbi dicit ex Plat. quod hodie potest dari licite
pecunia mercatori, ut inde percipiat ille quæ-
situs, qui honeste percipi possunt.

8 Notatur ad hoc quod societas in qua capita-
le solum femine dicitur vbiaria, ut per Far-
nac. p. 4. cap. 54. n. 24. vers. quia stipulatio.

9 Vxor à viro dimissa, &c. ad hoc
quod maritus, cui non fuit soluta dos promiss-
a cum vxore, potest illam expellere domo, ut
per Larā in l. si quis à liberis 9. ff. quis ex his n. 53.
ff. de liberis agnoscent. Palat. in repet. huius
rub. 9. 64. n. 16. & in repet. cap. notab. 3. in princ.
n. 2. vers. sed ego tenes. Boer. decr. 22. n. 3. Brunor.
à Sole in compendio resolut. lit. M. verbo maritus
potest repellere, Anton. Gomez l. 53. Tauri. n. 33.
Petr. Gregor. synag. Iuris lib. 9. cap. 19. num. 3.
Gutier. alleg. 11. n. 16. Contrarium tamen, im-
mo vxorem minime expelli posse ob dotem non
solutam tenent Cou. de sponsal. p. 2. cap. 7. in initio
n. 2. Oetan. Cacher. Præam. decr. 132. n. 18. Baec.
de non meliorandis sitibus causa dotis cap. 32. n. 21.
Matienso in rub. tit. 1. glos. 1. n. 91. lib. 5. non
recipit, Molina de iustit. tract. 2. disp. 425. vers. si
marito dos, D. Barbofa in l. 1. par. 3. n. 55. ff. so-
luto Matrim. vbi n. 56. respondendo ad text. in
praesenti, dicit quod hic vxor expulsa non pete-
bat restitutionem, si enim eam peteret ante-
omnia esset restituenda per tex. in cap. parros, sup.
de divorcijs, & in cap. ex consequenti, supra de res-
titut. spoliat. hanc etiam opinionem sequitur
Sanch. de Matrimon. lib. 9. disp. 5. num. 17. vbi
n. 18. dicit Pontificem in hoc tex. non definire
id licitum esse, sed supposita expulsiōe siue ius-
ta siue iniusta, respondet ad principale quæsi-
tum de dotis cautione praestanda sit nec ne?

3 V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Donatio non valet inter virum, & vxorem.
- 3 Iuramentum an confirmet donationem inter virum,
& vxorem, ostenditur.
- 4 Imperator, aut Rex valide donat Imperatrici, seu
Regina.
- 5 Donatio remuneratoria valet inter virum, &
vxorem.
- 6 Vxor marito donat causa adipiscenda dignita-
tis.
- 7 Maritus donare potest pecuniam ad reficiendas do-
mos deciales incendio consumptas.
- 8 Maritus donare potest vxori quid annuum, vel
mensuatium ad eam cum suis sustentandam.
- 9 Alienam rem de consensu domini, potest maritus do-
nare vxori.
- 10 Vxor donare potest marito ea mente, ut donatio con-
uertatur in decem filijs.
- 11 Religiosis fauore valet donatio inter virum,
& vxorem.
- 12 Maritus constanter Matrimonio potest omnem do-
tem promissam, vel partem eius vxori remittere.
- 13 Donatio causa reposita, vel quando confertur in
tempus Matrimonij finiti, valida est inter virum,
& vxorem.
- 14 Matrimonialis causa donatio facta inter virum,
& vxorem, valida est.
- 15 Nominare potest maritus vxorem ad emphyteu-
sim.

- 16 *Donatio facta exilij, vel deportationis causa, valet inter virum & vxorem.*
- 17 *Donatio exigitur pretij inter virum, & vxorem valida est.*
- 18 *Donatio valet inter virum, & vxorem quando comit, qui donat non sit donator pauperis, quamvis alter ditior fiat.*
- 19 *Donatio valet inter virum, & vxorem, quando comit donatarius non sit ditor, licet donans reddatur pauperior.*
- 20 *Vxor dotis non soluta valide remittit vir vxori.*
- 21 *Donatio irrita inter coniuges confirmatur morte naturali, vel civili donatoris, si autem rursus mortem precedat traditio rei donatae vera, vel ficta.*
- 22 *Donatio inuálida inter coniuges, ut morte confirmetur, desideratur donamentum in eadem voluntate persequi usque ad mortem.*
- 23 *Donatio inter coniuges facta quando renovata confutatur, obstat.*
- 24 *Donatarius si ante donantem moriatur nulla est facta inter viros donatio.*

Cap. Donatio V III. & fin. Greg. ix.

- 1 *Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innocentius, Zabarel. io. Andr. Anch. Butr. Hostien. Henric. Panor. Prapoli. Alexand. de Neuo. Caste. in annot. Ximen. Toleman. in concordantijs. Virisq. Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Vizan. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 126. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 604.*
- 2 *Probat hic non valere donationem inter virum, & vxorem, de quo multos refert Doctores Cened. ad Decretal. collect. 82. num. 1. quibus adde Molina de iustit. tract. 2. disput. 289. num. 2. Lessi. eod. tract. lib. 2. cap. 18. dub. 12. Rebello de obligat. instit. par. 2. lib. 6. quest. 13. num. 8. Azor. instit. moral. par. 3. lib. 11. de donatione, cap. 10. quest. 1. Valer. Reginald. in praxi fore pzeant. lib. 25. num. 158. vers. quartum, Sanch. de Matrimo. lib. 6. disp. 1.*
- 3 *Querit Cened. d. 10. lib. 82. num. 2. an si in ipsa donatione inter coniuges facta, appositum sit iuramentum virtute ipsius talis donatio confirmetur, & ad hoc ibi plures plena manu refert Doctores, quibus adde Serf. de iurament. lib. 3. cap. 12. n. 7. Fachin. lib. 3. controuers. c. 82. Ceual. communio contra commun. q. 32. num. 9. Baptista Costa de fidei scientia & ignor. post d. 91. cent. 2. in cons. num. 3. Vabac. cons. 5. num. 104. Cardin. Mantica de iuratu & ambig. comen. lib. 2. tit. 8. Azor. d. cap. 10. q. 1. vers. sed queritur. Sanch. de Matrimo. lib. 6. disp. 1. num. 1. & 2. Surd. decr. 154. n. 1. & cons. 194. n. 23. Lessi. d. dub. 12. n. 83. Bernard. Geuz. ad practicam Camera tempor. lib. 2. com. 40. Francisc. Molin. de ritu nuptiarum lib. 3. q. 1. n. 25.*

- 4 *Limita primò quando Imperator, aut Rex donat vxori, vel Imperatrix aui Regina viro, quia valet donatio l. pen. Cod. hoc titulo, vt per Peregrin. de iure fisci lib. 4. tit. 5. num. 25. Card. Mantica d. lib. 21. tit. 3. num. 2. Carolo in praxi iudicum verbo donatio n. 74. Molin. d. disput. 289. num. 17. in princip. Lessi. d. dub. 12. n. 89. Sanch. de Matrimo. lib. 6. disp. 3. n. 1. Azor. d. lib. 11. cap. 10. q. 4. Rebello de obligat. instit. p. 2. lib. 1. q. 8. n. 45. vers. septimus. & lib. 6. q. 13. num. 1.*
- 5 *Secundò limita quando donatio est remuneratoria alicuius debiti, aut si vir & vxor mutuò sibi donet, vel si vir senex & ignobilis vxori iuueni & nobili donet l. quod autem q. si vir & vxor ff. hoc tit. vt per Tiraq. l. 9. comenb. glof. 1. par. 6. n. 27. Ioseph. Ludou. Perus. decr. 66. num. 12. & 13. Oza. decr. 100. Francisc. Marc. decr. 32. par. 2. Fachin. lib. 3. controuers. cap. 80. Surd. cons. 164. & cons. 196. num. 8. Ceual. q. 273. d. num. 8. Lessi. d. dub. 12. n. 89. vers. sextus. Molin. d. disput. 289. num. 17. vers. tertius Rebello d. q. 8. num. 45. vers. primus. & lib. 6. q. 13. n. 1. Sanch. d. lib. 6. disp. 6. Fracisc. Molin. d. q. 1. n. 100.*
- 6 *Tertio limita quando vxor marito donat causa ad piscendam dignitatis l. quod ad piscendam ff. hoc tit. vt per Molin. d. disput. 289. num. 17. vers. quartus. Lessi. d. dub. 12. n. 89. vers. sextus. Rebello d. q. 8. n. 45. vers. sextus. Sanch. d. lib. 6. disp. 3. num. 9.*
- 7 *Quarto limita quando maritus donat vxori pecuniam ad reficiendas domos dotales incendio consumptas l. quod si vir ff. hoc tit. Lessi. d. dub. 12. n. 89. Rebello d. q. 8. num. 45. vers. secundus, & lib. 6. q. 13. n. 4. Molina disp. 289. n. 17. vers. secundus Card. Mantica d. lib. 21. tit. 4. num. 56.*
- 8 *Quinto limita quando maritus donat vxori quid annuum vel menstruum ad eam cum suis sustentandam ad vires dotis, hoc est fructus dotis. D. Barbosa in L. qua dotis n. 66. & 67. ff. soluto Matr. Sanch. d. disp. 3. num. 12. ex glof. in l. ex annuo ff. de donatione inter. Lessi. d. dub. 12. num. 89. vers. octauus. Azor. d. cap. 10. q. 4. vers. octauo. Mantica d. tit. 4. num. 40.*
- 9 *Sexto limita quando maritus donat vxori re alienam de consensu domini, vt per D. Barbosa in l. qua dotis n. 22. ff. soluto Matr. quæ refert Rebello d. lib. 6. q. 13. num. 53. Card. Mant. d. lib. 21. tit. 5.*
- 10 *Septimo limita quando vxor donat marito ea mente vt donatio conuertatur in dotē filij. vide Cald. Pereira quæst. forensium lib. 1. q. 18. num. 23. Rebello d. lib. 6. q. 13. num. 6. Card. Mantica d. lib. 21. tit. 4. n. 32. per l. si vxor marito ff. hoc tit.*
- 11 *Octauo limita suore Religionis valere donationem inter virum & vxorem, quando scilicet sit ad Dei oblationem, vel vt locus sit facer, aut religiosus l. si sponsus 9. c. cetera. & l. protinus de seq. ff. hoc tit. Card. Mantica d. lib. 21. tit. 4. n. 29.*
- 12 *Nono limita quando maritus constante Matrimonio omnem dotem promissam, vel partem eius vxori remittit, non valet tamen alterius debiti remissio per glof. in l. si transire Cod. de donat. ante nuptias, resoluunt Azor. d. cap. 10. q. 4. vers. septimus. Rebello d. q. 8. num. 45. vers. quintus. Sanch. d. lib. 6. disp. 3. num. 10.*

- 13 Decimo limita quando donatio mortis causa facta est, vel quando confertur in tempus Matrimonii finiti per tex. in l. *sed interum* & l. *si sit ferus vxoris*, & l. *quia in hoc ff. hoc tit.* Francisc. Molin. d. *quest.* 1. num. 43. Azor. d. *cap.* 10. *quest.* 4. *resf.* nono. Cardin. Mantica. d. lib. 21. tit. 4. d. num. 21. Sanch. de *Matrimon.* lib. 6. *disp.* 10.
- 14 Undecimo limita quando causa manumissionis facta est donatio l. *quod autem* §. *manumissionis causa*, cum duabus *seqq.* ff. *hoc tit. l. maritus Cod. eodem*, Cardin. Mantica d. lib. 21. tit. 4. d. num. 24.
- 15 Duodecimo limita quando maritus habens emphyteusim uxorem in ea nominat, qui hac nominatio plenam firmitatem habet, vt per Cald. Pereira *de nominat. emphyt.* *quest.* 4. num. 18. & faciunt quæ ipse tradit de *possessione* *elig.* *cap.* 17. nu. 50.
- 16 Decimo tertio limita quando donatio facta est exilij causa, l. *inter verum ff. hoc tit.* vel quando facta est causa deportationis l. *sed si mors* §. 1. *hoc tit.* Cardinal. Mantica d. lib. 21. tit. 4. cum *sequentibus*; Sanch. d. lib. 6. *dispnt.* 3. num. 13.
- 17 Decimo quarto limita quando donata sunt exigui pretij l. *sed si vir* §. *si vir*, & l. *ex anno*, sumpto argumento à contrario sensu, ff. *hoc tit.* Cardin. Mantica d. lib. 21. tit. 4. d. num. 44.
- 18 Decimo quinto limita quando coniux, qui donator non fit donatione pauperior, quamuis alter ditior fiat, *glos.* in *presenti*, Azor. *dist.* lib. 11. *cap.* 10. *quest.* 4. *resf.* quarto, Cardinal. Mantica d. lib. 21. tit. 4. d. num. 57. Rebello d. lib. 6. *quest.* 13. d. num. 4. Molina d. *dispnt.* 289. num. 17. in *fine*, & num. 18. Sanch. de *Matrimonio* lib. 6. *dispnt.* 3. num. 7. Francisc. Molin. d. lib. 3. *quæst.* 49. nu. 29.
- 19 Decimo sexto limita quando ex donatione coniux donatarius non fit ditior, licet donans reddatur pauperior, vt per Azor d. *cap.* 10. §. 4. *resf.* quinto. Cardin. Mantica, & Molina vbi proxime, Sanch. d. *disp.* 3. num. 2. cum *seqq.* Rebello d. q. 13. num. 6.
- 20 Decimo septeimo limita si vir vsuras dotis non soluta, de quarum solutione conuentum erat, remittat l. *vir vsuras* §. 5. ff. *hoc tit.* Duenn. *reg.* 221. *lim.* 7. Sanch. d. *disp.* 3. nu. 11.
- 21 *Nisi donatoris obitu confirmetur.* Notatur ad hoc quod donatio irrita inter coniuges confirmatur morte donatoris, consonant text. in l. *Papinianus*, & in l. *cum hic status* ff. *hoc tit. l. 1. & 2.* & *L. d. natus*, quas parentes *Cod. cod. l. 4. tit. 11. per. 4.* resoluunt Cardin. Mantica d. lib. 21. *titul.* 7. Azor. d. *cap.* 10. *quest.* 7. Molina d. *dispnt.* 289. num. 4. Sanch. d. lib. 6. *dispnt.* 14. num. 1. Rebello d. lib. 6. *quest.* 13. num. 10. Francisc. Molin. d. *quest.* 1. num. 27. vbi num. 28. intelligit procedere ne dum in morte naturali, sed etiam accidentali, immo & ciuili, veluti cum quis est

deportatus, vel in metallum damnatus, aut religionem professus, vt docet Molin. d. *disp.* 289. num. 6. Sanch. *conf.* 171. d. num. 7. & *desf.* 166. num. 10. & 11. Cardin. Mantica. d. lib. 21. tit. 7. num. 9. cum *seqq.* Azor. d. *cap.* 10. *quest.* 8. Rebello d. *quest.* 23. num. 15. Francisc. Molin. d. *quest.* 1. num. 29. Et vt donatio inter coniuges morte donantis confirmetur opus est vt ante mortem eius precedat traditio rei donatæ vera, vel ficta d. l. *Papinianus* vbi *glos.* verbo *maritus*, vt per Gregor. d. l. 4. verbo *in sua* *vid.* Mantienso l. 7. *glos.* 2. num. 5. tit. 10. lib. 5. *nona res.* *cap.* Molina d. *disp.* 289. num. 4. Valasc. *conf.* 5. num. 16. Gutier. *pract.* lib. 2. *quest.* 12. num. 130. D. Barbosa in l. *qua de* *tit.* num. 67. ff. *soluto Matrimonio*. Cardin. Mantica d. lib. 21. tit. 7. num. 12. cum *seqq.* Rebello d. *quest.* 13. num. 16. Sanch. d. *disp.* 14. num. 6. cum *sequentibus*; Francisc. Molinum d. q. 1. nu. 36. & 37.

22 *Si renouetur ab eo tacite, vel expresse.*

Notatur ad hoc quod, vt donatio inuualida inter coniuges morte confirmetur, desideratur donantem in eadem voluntate perstiterisse vsque ad mortem, quare si expresse, aut tacite reuocet, minime confirmabitur morte, vt per Sanch. d. lib. 6. *dispnt.* 15. per totam, Molina d. *dispnt.* 289. num. 11. *resf.* 6.

23 *Quidam querunt.* Et tacite censetur donatio reuocata si diuortium inter coniuges sequatur, nisi ex mutuo consensu, & beneplacito fuerit factum l. *sed interum* §. *si maritus* & l. *cum hic status* §. *si diuortium* ff. *hoc tit.* Molina d. *dispnt.* 289. num. 12. Vel si facta fuit separatio propter adulterium, nisi reconciliatio sit sequuta Cardin. Mantica d. lib. 21. tit. 7. num. 29. Item tacite censetur huiusmodi donatio reuocata si donans vendat, permuet, leget, aut donet eandem rem alteri, immo si pignori illam alteri tradat, aut speciali hypotheca subiciat, nisi de voluntate donantis constet intendere, vt donatio perseueret l. *cum hic status* §. *si maritus*, & q. *qui quasdam res* ff. *hoc tit.* Molin. de *inst.* *dispnt.* 289. num. 12. plures, quos refert, & sequitur Sanch. d. *dispnt.* 15. nu. 5. item tacite censetur reuocata si facta sit à viro dum esset sine liberis, eis nascentibus, Rebello d. q. 13. nu. 24. Molin. d. *dispnt.* 289. nu. 13.

24 *Præ debitum naturale persoluatur.*

Notatur ad hoc quod si donatarius ante donantem moriatur, nulla est facta inter viuos donatio d. l. *cum hic status*, §. *siambo*, l. *etiam*, & l. *de merito*, C. *hoc tit.* Rebello d. *quest.* 13. num. 18. Hieronym. Portoles in *tract. de consuet.* & *páricom.* *mes.* *legali* *cap.* 52. num. 10. Sanch. *dist.* lib. 6. *disp.* 14. num. 20. cum *seqq.*

De Secundis nuptijs.

Tit. XXI.

Super hanc rubricam scripserunt Zabarel. Io. And. Anch. Butr. Panorm. Præpos. Alex. de Neuo, Durand. in breuiario aucto Iuris Canon. & in speculo Iuris sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in continuatione titulorum

Decretal. Ioan. de Londris in breuiario sanctorum Canonum Petr. de Rauenn. in compendio Iuris Can. Martin. Meisart. in epistolis Decretal. Dan. Venator. in analysi methodica Iuris Pontific. à pag. 588. Goffr. & Hostien. in summa huius tit. Alexand. Cassan. & Anast. Germ. in paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.

SYMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Nuptia secunda non sunt benedicenda.
- 3 Sacerdos secundis nuptijs benedictionem impertiens in casu non permissio suspensionem incurrit.
- 4 Amplius etiam si benedicit secundum Matrimonium dissolutum primo.
- 5 Suspendi, quam incurrit sacerdos secundis nuptijs benedictionem impertiens in casu non permissio non incurritur ipso iure.
- 6 Sacerdos secundis nuptijs contrahentibus alterius parochia benedictionem impertiens absque Parochi, vel Ordinarij licentia quam poenam incurrit, offenditur.
- 7 Poena arbitraria ultra suspensionem imponi potest sacerdotibus secundis nuptijs benedictionem impertientibus in casu non permissio.

Cap. Capellanum. I.

Alex. ij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Host. Henr. Butr. Anch. Panorm. Præpos. Cened. collect. 49. Alex. de Neuo, Aimen. Toletan. in concordantijs triuissq. Iuris cum legibus Castille p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 129. Alagon. in compendio Iuris Canon. pag. 604. refertur ab Anton. Augult. col. 3. Decretal. lib. 4. tit. 16. cap. vltimo.

- 2 Probat hic tex. secundas nuptias non esse benedicendas, vt per Clarum lib. 5. §. fin. quest. 75. num. 2. praxim Episcopalem par. 2. verbo nuptia Menoch. de arbit. casu 217. Henric. in sum. lib. 11. cap. 11. num. 2. Perez. lib. 5. Ordinam. pag. 52. Gutier. de Matrimon. cap. 106. num. 14. cum seqq.

Ab officio, beneficio, suspensum.

Notatur ad hoc quod Sacerdos secundis nuptijs benedictionem impertiens in casu non permissio suspensionem incurrit, vt per Couar. de spons. par. 2. cap. 8. §. 11. num. 2. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 82. num. 27. Gutier. d. cap. 106. d. num. 16. à qua suspensione excusat quelibet ignorantia etiam crassa, dummodo non sit ita crassa, vt sit ingens temeritas, Sanch. lib. 3. disp. 48. num. 7. Gutier. dicto tit. cap. 75. num. 16.

- 4 Quamuis autem aliqui teneant prædictam suspensionis poenam locum habere tantum, vbi constante Matrimonio priori presbyter secundas nuptias benedicit, ex quorum numero sunt Couar. d. §. 11. num. 2. Aloys. Ricci. in praxi fori Eccles. decif. 369. num. 2. in prima edit. & resol. 113. in 2. edit. verus tamen est Sacerdotem incurtere huiusmodi suspensionem si benedicit secundum Matrimonium, etiam dissolutum primo, vt docent Marius Alter. de censur. tom. 2. disp. 11. de suspens. cap. 4. vers. sed primo, Salzed. in praxi cap. 77. lit. D. Marc. Anton. Genuen. in praxi Archiep. Neapolit. c. 59. in vlt. edit. Sanch. lib. 7. disp. 82. in fine, Vgolin. de officio & potestate Episc. cap. 15. §. 13. nu. 6.

- 5 Hæc poena suspensionis ab officio, & beneficio non infligitur ipso iure in præfenti, quia hic tantum præcipitur, vt ipsum suspensum remittat absolendum ad Pontificem, quasi dicat illum suspende, & vbi suspenderit, à solo Pontifice potest absolui: ita docent Couar. d. §. 11. num. 2. Bernard. d. cap. 77. num. 3. Clar. §. fin. quest. 75. vers. sacerdos, Nauar. in manu, cap. 35. num. 137. Perez. l. 5. column. 5. vers. intelligas tit. 1. lib. 5. Ordin. Henric. d. cap. 16. §. 2. & lib. 13. cap. 39. num. 3. Fr. Emman. in summ. tom. 1. cap. 241. in fine Marc. Anton. Genuen. d. cap. 59. in vlt. edit. Mar. Alter. d. c. 4. vers. secundo, Sanch. d. disput. 82. num. 26. Gutier. d. cap. 106. num. 16.

- 6 Hodie ex noua dispositione Concil. Trident. sess. 24. de reformat. Matrimon. cap. 1. contra Sacerdotes secundis nuptijs benedictiones impertientes subditis alterius Parochiz absque Parochi, vel Ordinarij licentia, est imposita poena suspensionis ipso iure interim dum absoluitur ab Ordinario eius parochi, qui Matrimonio interesse debebat, scilicet à quo benedictio suscipienda erat: & licet dicta Conciliaris dispositio suspensum absoluit ipsum pronunciet, hanc tamen suspensionis poenam nedum ad officium, sed etiam ad beneficium extendi posse resoluit Francisc. Molin. de ritu nupt. lib. 2. diffin. 11. num. 149. & ab ea non solum Episcopus, sed etiam eius Vicarius posse absolueri secure tuentur Sanch. lib. 3. disp. 52. num. 4. & Marius Alter. d. cap. 4. in fin.

- 7 Illud tamen aduertendum duxi, vltra suspensionem, de qua in hoc text. imponenda

M iij

clic

esse prenam arbitriam, vt docent Menoch. *ca. su 417. num. 8.* Perez *d. l. 3. vers. intelligas Salzed. d. e. 77. lit. F. vers. in hoc delinquens. Ceval. comm. contra com. q. 604. n. 135.* Aloyf. Ricc. *d. resol. 113. n. 1.* Vgol. *d. 5. 12. num. 6. infra.*

1 Ad Sedem Apost. nullatenus de-

stinare, &c. Hec misio ad Romanam. Curiam sublata fuit per Extrauag. lo. xxi. de qua meminerunt Couar. *d. 5. 11. num. 2. vers. est tamen Salzed. d. cap. 77. lit. C.* Henriq. *d. cap. 16. 5. 2. lit. B.* Sanch. *d. disp. 83. n. 28.* Mari. Alter. *d. cap. 4. vers. quinto.*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Capiti apud hostes Matrimonium est validum.
- 3 Coniux qui dubius de morte prioris coniugis/contraxit, debitum nullo modo petere potest, tamen reddere.
- 4 Index Ecclesiasticus non debet mulieri fornicatorem concedere, vt secundo viro nubat donec certum nuntium acceperit de morte prioris quantumcumque annorum spatio quindecim abfuerit.

Cap. Dominus. II. Luc. ij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarell. Ioann. Andr. Hostien. Henr. Butr. Anch. Panor. Prapof. Cened. collect. 171. Alex. de Neuo, Ximen. Tolet. in concordantijs versuque iuris est legibus Castelle par. 1. & 2. Viuiam. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 129. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 604. refertur ab Ant. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 22. cap. 3.
- 2 In superscript. ibi (*in iuribus Christianis in caritate Saracenorum possit*) Notatur ad hoc quod Matrimonium captiui apud hostes est validum, vt per Sanch. de Matrim. lib. 4. disp. 12. num. 7. An autē hodie qui apud Turcas, vel apud alios infideles detinentur, vel merum congerendarum causa, aut alia ratione commorantur, teneantur iuxta formam Concilij Trid. contrahere, dixi de officio & potestate Episc. par. 2. alleg. 32. num. 154.
- 3 Probat hic tex. coniugem, qui dubius de morte prioris coniugis contraxit, debitum nullo modo petere posse, teneri tamen reddere alteri bona fide possidenti, de quo vide Salon. 2. quæst. 61. tract. de domo quæst. 5. art. 6. ratione *de finalis conclusio*, Barthol. de Ledesma. dub. 20. de Matrim. canel. 1. Henriq. in sum. lib. 12. cap. 6. num. 7. in comment. lit. S. Azor. in sum. moral. par. 1. lib. 2. cap. 18. q. 3. Sayr. in clari Reg. lib. 1. cap. 13. num. 25. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 42. num. 2. Gutier. cod. tract. cap. 50. num. 1. Valer. Reginal. in prax. fore parat. lib. 31. num. 72. quidquid dicat Basil. Ponc. de impet. Matrimon. cap. 13. §. 5. coniugem non posse contrahi valide cum dubio de morte prioris viri, eo quod sit inhabilis donec certum habeat nuntium, ad-

ditq. in vers. secundo colligo hunc tex. qui est Lucij 111. esse correctum per alium Clementis 111. in cap. in presensia sup. de sponsal.

4 Donec ei conflet, quod ab hac vi-

ta, &c. Notatur ad hoc quod Iudex Ecclesiasticus non debet mulieri facultatem concedere, vt secundo viro nubat; donec certum nuntium acceperit de morte prioris quantumcumque annorum spatio quindecim abfuerit Valer. Reginal. *d. lib. 11. num. 71.* Mors autem viri qualiter probanda sit, vt inde possit vxor certa reddi, ac licentiam petere secundo nubendi, vide per citatos ad *d. cap. in presensia*, & ibi citatis addo Ioseph. Ludou. Perrin. decif. 12. à num. 1. Viui. tom. 1. commun. ap. lib. 4. tit. 9. de prob. num. 19. pag. 477. vbi Bel-lacomb. num. 56. pag. 480. Idem Viui. tom. 2. lib. 7. tit. 5. num. 75. pag. 241. Mascart. de prob. concl. 1070. cum seqq. Flam. de resignat. lib. 9. quæst. 24. num. 4. cum seqq. & lib. 12. quæst. 6. num. 19. & quæst. 7. à num. 9. Farin. in prax. crimin. quæst. 140. à num. 24. Valer. Reginal. *d. lib. 31. num. 70.* Gutier. de Matrim. cap. 51. plures refert Cened. ad Decreta collect. 171.

5 Ad priorem coniugem reuertatur.

Notatur ad hoc quod si comperit fuerit mulierem habere duos viros, tunc primo viro restituenda est & si ad eum redire renuerit excommunicationis vinculo innodatur donec redeat, ita docent Menoch. de arbit. casu 420. num. 129. Farin. *d. quæst. 140. num. 32.*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Coniux secundo nubens non est à presbytero benedicendus; & quid hodie feruetur generali consuetudine, ostenditur num. 3.

Cap. Vir autem. III. Urban. ij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchor. Panormit. Prapofir. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs versuque iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuiam. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 131. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 605. refertur ab Ant. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 22. cap. 1. & est post Concil. Lateranen. sub Alexand. 111. par. 9. cap. 1.
- 2 Probat hic tex. coniugem secundo nubentem non esse à Presbytero benedicendum, vt colligunt Couar. de spons. par. 2. cap. 8. §. 11. num. 2. in fin. Nauar. in manu tit. 22. num. 83. Perez. l. 1. vers. est alia pœna tit. 1. lib. 5. Ordin. pag. 52. Jacob. de Grassijs in decif. aur. par. 1. lib. 2. cap. 82.

num. 2. Valent. par. 4. disput. 10. quæst. 6. punct. 1. ad fin. vers. deinde etiam, Menoch. de arbit. casu 417. num. 2. Henric. in sum. lib. 11. cap. 16. num. 2. plures per Cened. ad Decretal. collect. 49. num. 1. quibus adde praxim Episcopalem par. 2. Verbo nuptia, Ceual. commun. contra commun. quæst. 604. num. 134. Marc. Anton. Genuen. in praxi Archiepisc. Neapol. cap. 59. Sanch. de Matrimon. lib. 7. disput. 82. cum seqq. Gutier. pod. tractat. cap. 106. num. 14. cum seqq. Bonac. cod. tract. quæst. 4. punct. 6. num. 4. Reboll. de oblig. iust. par. 2. lib. 3. quæst. 30. num. 3.

3. Hodie vero ex generali consuetudine communiter recepta obtentum est quod si fœmina solum non dum fuisset benedicta, posset tunc utrique benedictio generaliter fieri, ut testantur Couar. d. cap. 8. §. 11. num. 2. Greg. l. 2. verbo no denu ser, tit. 11. part. 4. Salced. cap. 74. lit. B. Marc. Anton. Genuen. d. cap. 59. Aloyl. Ricc. in praxi fœri Bælof. decis. 169. num. 3. in prima edit. & resolut. 313. in fine, in 2. edit. Mar. Altet. de consur. tom. 2. disp. 11. de suspens. cap. 4. vers. tertio dubitatur, Henric. d. cap. 16. num. 2. lit. M. Posséuin. de officio Curati cap. 10. num. 48.

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Refusatus coniux non recuperat uxorem suam.
3. Beneficiatus refusatus non potest beneficium repetere.
4. Monachus refusatus non tenetur redire ad monasterium.

Cap. Super illa. IIII.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collectar. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Buttr. Anchar. Panor. Præpos. Casal. in annot. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs trinitate Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 131. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 605. reitertur ab Anton. Augult. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 22. cap. 2.

2. *Mulier viro suo mortuo, &c.*
Ergo coniux refusatus non recuperat uxorem suam, de quo vide Mench. in prefat. illustr. num. 76. Henric. in sum. lib. 2. cap. 12. plures per Cened. ad Decretal. collect. 171. num. 7. Rebuff. in tract. de pacifici possessoribus num. 268.
3. ubi dicit quod si beneficiatus miraculose resurgeret non posset beneficium repetere, sicut nec uxorem cum morte siesolutum Matrimonium, Garc. Girona de priuilegiis num. & excep. explicat. num. 1291. ubi num. 1282. resolutum quod refusatus licet non recuperet uxorem.

4. recuperat tamen filios, & num. 1285. tenet quod Monachus refusatus non tenetur redire ad Monasterium.

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Mulier nubens infra annum lugubrem non debet legalis infamie sustinere iacturam.
3. Pœna secundis nuptijs post annum inais Iure. Ciuili inducitur an sint correpta per tex. in præfatis, ostenditur.
4. Matrimonialis causa indicatur secundum Ius Canonicum.

Cap. Cum secundum. V.
& fin. Innoc. iij.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Colle&. Zabarel. Io. Andr. Host. Henric. Buttr. Anchar. Præpos. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concord. trinitate Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 132. Alag. in comp. Iur. Canonici pag. 605. reitertur ab Anton. Augult. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 15. cap. unico.
2. Probat hic tex. mulierem nubentem infra annum lugubrem non debere legalis infamie sustinere iacturam, ac per consequens pœnas fœminis secundo nubentibus intra annum latus à iure Ciuili statutas corrigi per text. in præfatis, itaut viduz quocumque tempore possit impune ad secundas nuptias transire. ita docent Couar. de spons. par. 2. cap. 3. §. 9. num. 5. & 6. Greg. l. 3. verbo fælle in anno, tit. 12. part. 4. Guiliell. in cap. Reynardus de testam. verbo, & uxorem, decis. 5. ubi de success. dist. de Constitution. in præfatis, glof. 5. num. 66. Clar. §. fin. primum num. 6. Brunel. de spons. conclus. 19. num. 6. Sarmien. solut. lib. 1. cap. 4. num. 4. Perez l. fin. vers. est tamen inquirendum pag. 53. tit. 1. lib. 5. Ordaz. Gutier. in repet. l. nemo potest. num. 29. ff. de leg. 1. & præf. lib. 2. quæst. 95. num. 5. Chæztian. tom. 1. commun. opinio. lib. 5. tit. 4. nu. 47. cum seqq. Matienlo l. 3. glof. 1. num. 1. meo tit. 1. & glof. 2. num. 1. & num. 44. & l. 9. glof. 8. nu. 5. tit. 9. lib. 5. noua recapit. Azueved. ad d. l. 3. num. 1. & 2. Spin. in speculo testam. gl. 14. princip. num. 99. Sured. de alimen. tit. 7. quæst. 24. & tit. 9. quæst. 10. Peregr. de Iure fisci lib. 3. tit. 15. num. 1. cum seqq. & tit. 16. nu. 1. D. Barboza in l. 1. p. 7. cum seq. & l. 2. in princ. p. 1. num. 66. ff. sol. Matrim. Ceual. commun. contra com. §. 742. num. 2. Valac. consult. 16. num. 3. Modern. de iurisd. p. 4. casu 70. num. 24. Pich. de nobilit. communicat. num. 65. Pradil. in sum. legum pœnalium p. 2. casu 16. Molin. de iust. tract. 2. disp. 154. vers. de iure Ciuili, Cardos. in praxi iudicij ver-

lo mulier num. 22. Benediſt. Aegid. in repetl. Tria ſſ. de condit. & demonſtra. p. 3. num. 61. Sanch. de Matrim. lib. 7. diſp. 87. num. 23. cum ſeqq. Gutier. eod. tract. cap. 108.

3 *Scilicet unius anni ſpatium.*

Ergo potius iure ciuili inducitur ſecundis nuptiis poſt annum initis, vt pote quæ in filiorum fauorem ſunt, minime ſunt correctæ per tex. in præſenti de quo vide Gutier. in d. repet. l. nemo poſſit num. 20. & d. q. 95. num. 5. & d. cap. 108. num. 21. Sanch. d. lib. 7. diſp. 88. n. 39. quæ autem ſint potius ſecundis nuptiis iure Ciuili indi- cta in fauorem filiorum prioris Matrimonij, quæ

iure Canonico non corriguntur, late proſequuntur Sanch. d. diſp. 68. Gutier. d. cap. 108. num. 12. cum ſequentibus & de pœnis teſtamentariis ſecundis nuptiis impoſitis iure Canonico non correctis vide Matien. l. 3. gl. 2. num. 14. tit. 1. lib. 5. noua recopil. Anton. Gabri. tom. 3. cam. opin. tit. de ſecund. nupt. concl. 5. n. penul. Spin. d. gl. 14. n. 100. Sanch. d. lib. 7. diſp. 91. num. 1.

4 *Cum in his præſertim ſeculares leges, &c.* Notatur ad hoc quod cauſa Matrimonialis indicatur ſecundum ius Canonicum vt per Sard. de alim. tit. 8. priuile. 10. num. 7.

Finis Quarti Libri Decretalium.

COLLECTANEA DOCTORVM

Tam veterum, quàm recentiorum, qui super singulas, seu principales libri Quinti Decretalium Rubricas, Textus, & Glossas ex professo, vel incidenter scripserunt.

De Accusationibus, Inquisitionibus, & Denunciationibus. Tit. I.

Super hanc rub. scripserunt Zabari. Io. Andr. Aret. Anch. Felin. Mar. Soc. Panormit. Butr. Petr. de Rauenna in compendio Iuris Canon. Guilhelm. Durand. in breuiario curio Iuris Canon. fol. 133. & in secundo Iuris lib. 4. Io. de Londris in breuiario Sanctorum Canonis, fol. 178. Martin. Mefnart. in episthomo Decretal. fol. 170. Steph. Rächin. in cõtin titulorũ Decretal. Dani. Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij d. pag. 589. Goffred. & Host. in sum. huius tit. Alex. Caflan. & Anastaf. Germon. in paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.

De Accusationibus vide Clarum t. fin. q. 12. Farinac. in praxi criminal. par. 1. quæst. 12. & edictum de accusationibus est prohibitorium, & admittitur quicunq. qui nõ reperitur expresse prohibitus Clar. d. t. fin. q. 14. Surd. de elem. tit. 8. primũ. 87. num. 3. Coriolan. de casibus reseruat. iuxta regulam Clem. VIII. regularibus præscriptis p. 2. casu 5. de accusat.

De Inquisitionibus vide Greg. tit. 17. in primis. verbo perquisita par. 3. Perez. ad tit. 1. lib. 3. Ordin. Farin. d. p. 1. q. 1. Sayr. in elaus Reg. lib. 12. cap. 10. num. 8. cum seqq. Fr. Emman. quæstion. Regul. tom. 2. q. 7. art. 1. Coriolan. ubi proxime sub tit. de inquisitione & inquisitio cessat per accusationem vt docet D. Barbosa in l. si quis postea quam num. 84. ff. de Iudicijs.

De Denunciationibus vide Azened. ad l. 21. tit. 9. lib. 3. bona recipi. Fr. Emman. d. tom. 2. q. 6. art. 1. Aldret. de relig. disp. curanda lib. 1. cap. 5. Coriolan. ubi proxime sub tit. de denunciatione.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Index in officio potest repellere accusatorem non idoneum.

Cap. Si legitimus. I. Felix.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collectar. Zabarell. Io. Andr. Anania Anch. Butr. Bero. Mar. Soc. Felin. Panor. Henric. Host. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 1. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 606. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 1.

2 Probat hic tex. iudicem ex officio posse repellere accusatorem non idoneum, vt docet Clar. 9. fin. q. 15. num. 1. ubi Baiard. ex Conrado ita distinguit quod si accusator sit omnino, & prorsus inhabilis, vt ludæus, Hæreticus, infamis, & similis, qui repelluntur odio ipsius personæ, tunc iudex ex officio parte etiam non opponente eos repellere potest, secus si non sint omnino inhabiles, puta quia possunt expresse vel tacite consensu partium habilitari, tales enim parte non opponente à iudice repelli non possunt.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Episcoporumque causa summo Pont. immediate subijciuntur.

Cap. Si quis. II.

Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collectar. Zabarell. Io. Andr. Anania Anch. Butr. Bero. Mar. Socin. Felin. Panorm. Henric. Host. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castelle p. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 2. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 606. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 2.

2 Sic

2 Sed nunc ad Primates, &c. Vide tur colligi ex his verbis de causis Episcoporum criminalibus posse Primates cognoscere, quod dubium facit cum speciali reservatione Episcopi, eorumque causis summo Pontifici immediate subiiciantur, cap. *quanius* 3, q. 6. cap. *frater*, 16. q. 1. Borgas. de irregularit. p. 6. tit. *quis possit excommunicare, in fin.* Tarrecrēm. in cap. *ubique* 15. q. 7. num. 5. 6. & 7. cui obiectioni occurrit Felin. hñe n. 2. not. ab. Vlt. dicendo tex. probare Episcopos criminalem causam esse ad Primatem deferendam, non autem quod ipse Primas ipsam diffinit, aut Episcopum condemnat, sed tantum vt votum suum proferat, & ad Papam referat; nam licet de lure antiquo si contingeret criminaliter agi contra Episcopum, & crimen postulare depositionem ab Ordine, & dignitate Episcopali, examinanda esset causa ab omnibus Episcopis totius provincie vna cum Metropolitano, verum ad minimum ad duodecim Episcopis ultra Metropolitano, vt notat gl. in sum. verbo *quod autem* 3. q. 8. per tex. in cap. *si quis Episcopum criminaliter* 16. q. 4. Postea tamen lure recentiori dicti Episcopi cognoscere poterant vsque ad sententiam tantummodo, sententia autem & definitio referuabatur Papæ, vt in cap. *accusatus* & in cap. *quanius*, & in cap. *multum super*, 3. q. 6. notat Alph. Aluar. Gner. in spec. inr. Pontif. cap. 29. & ideo nil mirum si causa de qua agit tex. ad Primatem defereretur cum solummodo ipse vsque ad sententiam posset cognoscere, sententia autem, & definitio soli Papæ referuaretur. Quid autem attento iure Concil. Trident. & modernarum Constitutionum super causis Episcoporum ad summum Ecclesie pastorem ipsaq; Sede Apostolica definitum sit, legi in meo tract. de officio, & potestate Episc. p. 3. alleg. 112.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Religiosus potest suum Abbatem accusare nulla ad hoc prius impetrata licentia.
- 3 Monacho non permittitur quemquam accusare preter proprium Abbatem.

Cap. Illa præpositorum. III.

Greg.

1 Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania Anch. Butr. Bero. Mar. Soc. Felin. Panor. Henric. Hosti. Ximen. Tolet. in concord. vtriusque Iuris cum legibus Castelle part. 2. Viuia. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 2. Alagona in compendio Iuris Canonici, pag. 606. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 5.

2 Aliquis de monasterio, &c. Ergo religiosus qui dicitur de monasterio, potest suum

Abbatem accusare, eo quod monasterij vtilitatem procurare dicatur accensando Abbatem, vt gradunt glos. verbo *alia in cap. ex parte*, & ibi Felin. paulo post princip. inf. hoc tit. Sanch. in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 6. c. 12. n. 18. vbi nu. 19. asserit ad hoc nullam licentiam prius esse impetrandam & post Specul. Abb. & Innoc. citat pro hac parte Rebuff. ad leges Gallie to. 1. tit. de sententia prouif. 3. in præfat. num. 104. Vtrum autem permittatur monacho quemquam accusare præter proprium Abbatem, respondet negative tex. in d. cap. ex parte, qui intelligendus est nisi duplex concurrat conditio: prior est licentia Abbatis; posterior vtilitas monasterij, his enim concurrentibus posse quemcumque accusare resoluunt citati per me ad d. cap. ex parte vbi inuenies cætera, quæ in hac materia desiderari possunt.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Crimini reus delatus non potest pendente accusatione seu denunciatione ad Ordines, aut ecclesiasticam dignitatem promoueri.
- 3 Accusatus per maleuolos, & non grauatus apud graues & bonos viros pendente accusatione ordinari potest.
- 4 Accusatione pendente interim dum ad sententiam denuntitur dicitur accusatus infamiam infamie scilicet.
- 5 Infamia Iuris non solum impedit præfici, sed etiam remoueri facit a dignitatibus habitis, infamia vero scilicet repellit quem a dignitatibus habendis, non tamen ab obtentis.

Cap. Omnipotens. IIII.

1 Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania Anch. Butr. Bero. Mar. Soc. Felin. Panor. Henric. Hosti. Ximen. Tolet. in concordant. vtriusque Iuris cum legibus Castelle p. 2. Viuia. in rationali lib. 5. Iur. Pontif. pag. 2. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 607. desumitur ex D. Greg. lib. 4. Epist. 34. cap. 87. indist. 13. registri, & refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 6.

2 Probat hic tex. reum criminis delatum non posse pendente accusatione seu denunciatione ad Ordines, aut ad ecclesiasticam dignitatem promoueri, vt per Couar. lib. 1. vari. cap. 16. nu. 11. vers. quarto, Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de disciplina clericali §. 10. num. 37. Roman. sing. 438. Selu. de benef. p. 3. q. 5. num. 31. Nau. conf. 6. & 7. sub hoc tit. prax. Episcop. p. 2. verbo *Ordo* §. 1. Nicol. Garc. de benef. p. 7. cap. 8. num. 6. & limitatur non procedere tex. hunc in accusato per maleuolos, & non grauato apud graues, & bonos viros, & merito, quia aliquo in facillime cuique pateret via optimos, & doctos impediendi ab acquisitione bonorum per concursum, si sola accusatio a quouis maleuolo, vel improbo facta, non secuta apud bonos, & graues viros infamia

famia fufficeret ad repellendum a concursu, & petitione beneficii, quod esset absurdum, & ita non dicendum, vt per Nauar. *conf. 2. sub hoc tit. in antiq. Nicol. Garc. de benef. p. 7. cap. 8. num. 7.* quæ refero Ego ipse de officio & potestate Episcopi p. 2. alleg. 43. num. 14. Et ideo pendente accusatione interim dum ad sententiam deuenitur, dicitur accusatus infamis infamia facti, quæ incurritur cum quis notatur de aliquo crimine apud bonos & graues, seu cum opinio alicuius grauata est apud bonos & graues super aliquo crimine seu peccato, Nicol. Garc. d. cap. 8. num. 12. Campan. in *diuersorio Iuris Canonici rub. 21. cap. 18. num. 3.* & alij citati per me d. alleg. 43. n. 17. post sententiam vero declaratoriam de crimine famoso, quod infamet, fit tunc infamis infamia Iuris l. facti ff. de his, qui not. infamati, C. putaquen. *decif. 90. infamia p. 2.* Inter huiusmodi infamias Iuris & facti magna est differentia, quia illa non solum impedit præfici, sed etiam remoueri facit à dignitatibus habitis l. infamia C. de decessionibus lib. 10. l. indices C. de dignit. lib. 12. C. *præfatus cap. 19. n. 5. concl. 5.* Nicol. Garc. d. cap. 8. n. 33. hæc vero scilicet facti repellit quæ à dignitatibus habendis, non tamen ab obtentis Henric. lib. 13. cap. 38. §. 3. in med. Campan. d. cap. 18. num. 5. in fine Nicol. Garc. d. cap. 8. num. 35. & 36. & inhabilem reddit ad obtinenda beneficia Ecclesiastica Cou. lib. 2. *vari. cap. 8. num. 4. in princ. D. Barboza in l. cum prætor §. fin. n. 196. ff. de iudic.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Familiaris criminis Episcopi potest illum accusare.
- 3 Episcopus accusatus contra personam familiaris illi accusantis opponere non potest.
- 4 Famulus vel confanguineus viros improbos habens in domo sua ex eorum delictis tenetur.
- 5 Approbatum semel non potest amplius reprobari.

Cap. Nulli. V. Pasch. v.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania Anch. Butr. Bero. Mar. Soc. Felin. Panor. Henr. Host. Ximen. Tolet. in concordantijs *versusq; Iuris cum legibus Castella par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 3. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 607. refertur ab Anton. Augusti. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 3.*
- 2 Probat hic tex. quod criminis licet regulariter non admittatur ad accusandum, ubi tamen fuerit familiaris Episcopi, in pena tolerantis talem in domo poterit ipsum Episcopum accusare, vt per Baias. ad Clar. §. fin. q. 14. nu. 39.
- 3 Non potest enim Episcopus accusatus contra personam familiaris sui cum accusantis opponere, vt docet Clar. d. §. fin. q. 15. num. 2. ubi

etiam cum gl. fin. in presenti tenet quod adhuc poterit index ex officio suo illum repellere.

- 4 Et hinc colligitur quod dominus famulus vel consanguineus habens in domo, qui essent viri improbi ex ipsorum delictis tenetur, quia presumendum est quod perseuerarunt in delictis suis, vt per Duen. *reg. 303. in princ.*
- 5 In glof. (Familiaritate) ibi (non enim modo potest reprobari etiam moris, quos prius approbavit) Quia approbatum semel, non potest amplius reprobari *Surd. conf. 18. num. 2. & conf. 351. n. 41. & dec. 132. num. 4. Thom. de Thomaetis in flor. legum reg. 37. Anton. Monach. Bonon. decif. 34. num. 2. Sanchez de Matrim. lib. 9. diff. 6. n. 9. Mar. Antonin. *vari. resol. lib. 2. resol. 30. num. 25.**

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Accusatus semel non potest super eodem delicto iterum molestari & inquiri.
- 3 Delictum extra regnum commissum, & iam pena punitum an possit iterum accusari in regno, remissum.
- 4 Crimen mixti fori committens punitus & absolutus ab vno iudice, an possit ab alio puniri vel absolui, remissum.
- 5 Sententia lata in causa criminali an preiudicat civilis, remissum.
- 6 Inquisitio formari non potest contra illum, qui per absolutionem à iudice liberatur fuit.
- 7 Absolendus ob non probatum crimen ab accusatore diffinitive absolendus est, & non ab observatione iudicij.
- 8 Absolutus in foro penitentiali potest accusari in iudiciali.

Cap. De ijs. VI. Conc. Mag.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania Anch. Butr. Bero. Mar. Socin. Felin. Panorm. Henric. Hostiens. Cened. collect. 113. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusq; Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 3. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 607. refertur à Burchard. liber 16. Decretorum caput 9. & ab Anton. Augusti. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 4.*
- 2 Probat hic tex. semel accusatum non posse super eodem delicto iterum molestari & inquiri, de quo vide Ordin. Reg. *Luffi. lib. 5. tit. 131. Couar. *vari. lib. 2. cap. 10. in princ. Greg. l. 12. tit. 1. part. 7. Marant. de ordine iud. p. 6. in princ. tit. de inquisit. d. num. 49. Clar. in §. fin. q. 57. in princ. & q. 62. num. 2. Gom. *tom. 3. *vari. cap. 1. nu. 27. Bonacof. communis. crimin. p. 2. Verbo absolutus, Bernard. reg. 6. Tiraq. in tractat. inter alios & *vers. limita 25. & de penis temp. causa 25. num. 4. Menoch. de arbit. casu 591. Horten. Cuaic. de brachio*****

ebio Regio p. 4. num. 240. Brunor. à Solé q. 17. n. 3. in glo. num. 5. in fine, plures per Cened. ad Decretal. collect. 113. num. 1. quibus addit Caball. resolut. crimi. casu 93. d. princ. late Joseph Sesse dragon. decis. 106. D. Barbosa in l. 1. ff. de iudic. art. 4. num. 17. & 29. Anton. Monach. Lucens. decis. 15. num. 2. Cald. Pereira in comment. ad l. rmi. C. ex delictis defuncti. p. 2. num. 59. Aldret de delictis diffip. tuem. lib. 2. cap. 10. num. 9. latissime Farin. in praxi crim. p. 1. q. 1. num. 51 & q. 4. d. princ. ubi plures affert ampliaciones, & limitationes, quarum aliquas refert Joseph Sesse d. decis. 106.

3 An delictum extra regnum commissum, & iā poena puniendi possit iterum accusari in Regno? vide Gam. Lusit. decis. 33. num. 2. D. Barbosa. in l. hares absens §. proinde in art. de foro delicti num. 60. ff. de iudic. rbi num. 127. an etiam ratione domicilij, vel originis possit quis ibi accusari de delicto alibi commissio.

4 Vtrum autem committens crimen mixti fori puniatur, vel absolutus ab vno Iudice, ab alio puniri, vel absolui possit, vide citatos DD. ad cap. sum sit generale, nn. rlt. de foro compet. Et an sententia lata in causa criminali praeiudicet civili. vide Sured. conf. 266. num. 7. Bart. in l. 2. §. 1. nu. 3. in fine vers. prædicta vero ff. de vi bonorum rapt. D. Barbosa in l. divorcio §. fin. p. 2. num. 59. ff. soluto Matrim. Cald. Pereira ad l. rmi. C. ex delictis defuncti. in princ. n. 67.

6 In glof. [Replicari] Notatur ad hoc quod inquisitio formari non potest contra illum, qui per absolutionem, seu compositionem à Iudice liberatus fuit, vt per Farin. d. p. 1. q. 6. num. 1.

7 In cad. glof. ibi (si vero absolutus est &c.) Notatur ad hoc quod is, qui est absolvendus ob non probatum crimen ab accusatore diffinitur absoluedus est, & nō ab obseruatione iudicij, vt per Couar. var. lib. 1. cap. 1. num. 8. & in cap. Rainuntius in princ. num. 10. de testam. Farin. d. quest. 4. num. 27.

8 In cad. gl. ibi (si autem poenitentiam egisset occulit quoad Deum absolutus est) (Notatur ad hoc quod ille, qui fuit absolutus in foro poenitentiali adhuc potest inquiri, & accusari in foro iudiciali, non obstante illa absolutione, seu condemnatione, vide Hippol. sing. 639. Clar. §. fin. q. 16. num. 5. & q. 57. num. 10. Tiraq. de poenis semper. cap. 25. n. 4. Perez l. 1. gl. 1. p. 207. in addit. tit. 8. lib. 8. Ordin. Parliad. p. 3. differ. 12. §. 2. n. 12. Couar. lib. 2. var. cap. 10. num. 3. & in cap. alma p. 1. §. 11. n. 16. & in cap. Rainuntius in princ. n. 28. de testam. Gutier. canon. lib. 1. cap. 2. num. 13. Prax. Episcop. p. 1. verbo absolutio, §. 2. Sanch. de Matrim. lib. 8. dist. 34. num. 26. Farin. d. q. 4. num. 5. Paul. Comit. resp. moral. lib. 6. q. 6. Sayr. de censu. lib. 2. cap. 20. n. 31. Cened. d. collect. 113. n. 2.

SVM MARIVM.

1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.

2 Inimicus alicuius presumitur conuersans cum eius inimico.

3 Inimici ab accusando repelluntur quamuis sint reconciliati, nisi causa inimicitiae iam diu sit extincta.

Cap. Repellantur. VII.

Steph.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zab. Bellem. lo. And. Host. Anania Anch. Butr. Bero. Mar. Soc. Felin. Panor. Henr. Ximen. Tolet. in concord. vers. q. loris est legib. Castil. p. 2. Viulan. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 4. Alag. in comp. Iuris Canon. pag. 607. datur inquit ex Steph. Papa I in epist. 2. ad omnes Episcopos, & refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 7.

2 Probat hic tex. quod inimicus alicuius presumitur conuersans cum eius inimico, vt per Rebuff. de reprob. testum. num. 243. Menoch. de praeump. lib. 5. praeump. 43. rlt. seqq. & 105. 102. num. 11. Farin. in praxi crim. p. 2. q. 13. nu. 44. & p. 4. conf. 61. num. 2. vbi num. 16. resolut quod non presumitur capitalis, si enim conuersantes, & cohabitantes cum inimicis accusati ab accusatione repelluntur, à fortiori repellentur ipsi inimici, qui videntur semper habere animum sumendi vindictam de inimico, vt aduertit Mascard. de probat. concl. 98. num. 2. & concl. 1128. num. 9. & concl. 1248. nu. 107. Menoch. de praeump. lib. 6. praeump. 29. nu. 26. & 27. Farin. d. p. 4. conf. 27. num. 9. Amplia in inimico reconciliato, nec enim iste accusare potest inimicum, cap. accusatores, §. 3. Roman. sing. 319. lal. in l. apertissimi num. 7. C. de iudic. Alex. conf. 99. col. 1. rlt. 1. Hippol. in l. 1. §. praeerea num. 4. ff. de quaestio. Alciat. de praeump. reg. 2. praeump. 11. Gig. de crim. l. se maiore lib. 2. rlt. qui & per quos q. 2. n. 25. Clar. li. 5. §. fin. q. 24. num. 6. Gomez tom. 3. var. cap. 12. num. 14. col. 3. Menoch. de arbit. q. 28. num. 4. & conf. 1. num. 247. Fr. Emman. quest. regul. tom. 2. q. 15. art. 3. vers. 10. plures per Cened. ad Decretal. collect. 129. num. 2. Ceterum si causa inimicitiae iam dudum sit extincta, & amicitia longo tempore confirmata, iam tunc tamquam inimicus repelli non poterit, vt dicit gl. verbo inimicitiae in cap. 32. de simon. & tenent Tiraq. in tract. testam. causa p. 2. limit. 16. num. 7. Mascard. concl. 899. num. 10. & concl. 1046. nu. 21.

SVM MARIVM.

1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.

2 Accusare alium de delicto commissio an liceat absque scrupulo, remissive.

3 Carena quid significet, ostenditur.

4 Quadragesima tres, quibus quibod peccatum aliquod puniri debet, an intelligantur de tribus, quae veniunt in vno anno, an vero trium annorum, ostenditur.

Cap.

Cap. Accusasti. VIII.

S Vper hunc tex. scriperunt Abb. a. Innoc. Collecta. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Aretin. Anch. Butr. Bero. Mar. Soc. Felin. Panor. Henric. Host. Ximen. Tolet. in concordantijs. *Verisusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuiam in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 4. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 607. refert Burchard. lib. 19. Decretor. cap. 5.*

In pane, & aqua, &c. Vtrum licet abfque scrupulo alium accusare de delicto coinuictio, vide Perez. l. 1. gl. 3. pag. 149. *Verisusque Iuris* 10, tit. 3. lib. 5. Ordin.

Carena. Quid significet verbum hoc, vide per citatos ad cap. ar. epist. de desponsat. impub. quibus addit D. Iulian. Lauror. de Iubilo. & indulgent. p. 2. cap. 10. num. 37. ubi refert quod olim quotiescunque quis committebat aliquod graue peccatum, praelati imponebant publicam penitentiam, idell. ut per tot annos non accederet ad Ecclesiam, non communicaret cum fidelibus, fed aretam agerent penitentiam singulis hebdomadis ieiunando, Iulio feria secunda, quarta, & sexta, & sabbato, sic perseverando per septem annos, & hac penitentia quadragesima quandoque aetior imponebatur ut solo pane, & aqua contenti esse deberent, qui eam peragebant, ac se abstinere ab omni comestio humano, leſo, & somno, & per quadragesima dies includebatur in aliquo cubiculo, & tunc dici solebat carena, seu carcerena à vocabulo Longibardorum, quasi carcerena omnium laborum, & hominum præter panem & aquam.

Per tres debet quadragesimas pœnitere. Intelligitur de tribus quadragesimis, quæ scilicet veniunt ante Pascha ante festum Sancti Io. Baptiste, & ante festum Natiuitatis Domini, & non de quadragesima tertio annorum, ut per Archid. post gl. 1. in cap. 1. 22. q. 5. & sentit Iulian. Lauror. de Iubilo. & indulgent. p. 2. cap. 14. num. 122. quamuis Rebuff. in tract. nominat. q. 14. num. 8. *Verisusque Iuris* tamen intelligat hunc tex. de tribus quadragesimis tertium annorum, scilicet ante Pascha.

In gl. Debituratus iura (*idell. militatus in membris*) sic intelligit Azeo. in spec. moral. p. 3. lib. 2. cap. 11. in med.

S V M M A R I V M.

1. *Dactores referuntur super hunc tex. scribentes.*

2. *Index sine accusatore procedit super evidentiâ patris sceleris.*

3. *Probatio per evidentiâ facti adeo est clara ut nihil magis quam illam index requirat ad rem ipsam cognoscendam.*

4. *Evidentiâ sceleris non admittit excusationem.*

5. *Notorium non indiget probatione, nec proteſtatione*

6. *Notorium quod dicatur remissum.*

7. *Sententiâ etiam super notorio ferenda est.*

Cap. Evidentiâ. IX.

S Vper hunc tex. scriperunt Abb. antiq. Collecta. Innocent. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania. Caſum an. Anch. Butr. Bero. Mar. Soc. Fel. Panor. Henric. Host. Xim. Tolet. in concordantijs. *Verisusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuiam in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 4. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 607. delumitor ex D. August. super Genes. de morte Abel. & habetur in gl. interlineali Genes. cap. 4. super illis verbis, Rex iſaſummi fratris iſaſclamat ad me de terra.*

2. *Probat hic tex. quod super evidentiâ patris sceleris procedit index sine accusatore, Cened. ad Decretal. colle. l. 105. nu. 7. in fin. ubi intelligit, quando parator ipse, vel manifestus est, vel infamia detectus. Item & quando index itans simul cum alijs pluribus videt committi delictum Caiet. 2. 2. q. 67. art. 3. Coriolan. de casibus reſervatis p. 2. casu 5. sub tit. de accusatione nu. 4. nam probatio per evidentiâ facti adeo est clara, ut nihil magis, nec index aliud quam illam requirat ad rem ipsam cognoscendam, ut docet Mascard. de prob. in proœm. q. 8. Cald. Pereir. 2. de empt. & vendit. cap. 35. num. 39. & dicit Menoch. de arbitrat. casu 235. nu. 21. quod sceleris evidentiâ non admittit excusationem, & surd. decis. 326.*

3. *num. 82. quod notorium non indiget probatione nec proteſtatione de quo etiam Bella comb. 10. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 9. num. 265. Mendez à Castro in praxi Lysit. lib. 3. cap. 3. nu. 33. Farin. in praxi crimin. p. 1. q. 21. à nu. 80. Mascard. concl. 1014. nu. 3. idem surd. decis. 259. num. 14. & d. decis. 326. nu. 83. quod index ex officio potest se informare de notorio; quod dicatur notorium, & quod duplex sit, vide Couar. lib. 3. vari. cap. 3. ndeo. 4. Menoch. de arbitrat. casu 166. Perez. per tex. ibi in l. 7. gl. 2. tit. 14. lib. 3. Ordin. Viui. tom. 1. com. opin. lib. 4. tit. 9. nu. 29. cum segg. pag. 478. & 479. Bella comb. cod. lib. 4. tit. 9. nu. 265. pag. 505. Mench. illuſtr. cap. 2. num. 11. & cap. 20. num. 23. Mascard. concl. 1101. Clar. 5. fin. q. 59. Auton. Monach. Florent. decis. 46. nu. 55. Fr. Emmanuel. quæſt. regul. tom. 2. q. 6. art. 4. Ignat. del Villar in ſylva reſponſ. lib. 2. reſp. 16. num. 51. & 52. Paul. Comitrol. reſponſ. moral. lib. 1. q. 57. Farin. in praxi crimin. p. 1. q. 21. nu. 8. cum segg. Cardoſ. in praxi iudicium, verbo notorium, apud quos definitur notorium in genere sumptum, ut sit rei, cui adiungitur valde plena notitia indicens indubitatam, & finitam probationem, diffuſione non egentem & ſufficit quod ſciatur à decem personis, ut ex hoc notorium dicatur prout docet Ir. Emm. d. art. 4. & Far. d. q. 21. nu. 47.*

4. *In gl. [Non indiget clamore,] i]bi [nisi quoad ſententiâ talem] &c.* Notatur ad hoc quod etiam super notorio ferenda est ſententiâ, ut per Clarum lib. 5. q. fin. q. 9. nu. 8. Molin. de inſtit. tract. 2. diſput. 95. num. 32. Valquez 1. 2. quæſt. 96. N art. 5.

art. 3. diff. 179. cap. 4. num. 14. Sanch. in practica Decalogi lib. 2. cap. 22. num. 15.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Inimicitia oritur inter testem & eum contra quem deponit in causa criminali.
- 3 Inimicus presumitur testis absque citatione offerens se testimonio in causa criminali; & tanquam suspectus non probat.
- 4 Testis qui causam habet similem est suspectus.
- 5 Laicus contra clericum in criminibus exceptis testis esse potest.
- 6 Eumque in criminibus exceptis testificari valent.

Cap. Cum P. X. Alex. 19.

1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiqui Innocentii Colle. Zabari. Io. And. Bellem. Anania. Anch. Buttr. Bero. Mar. Socin. Felin. Panorm. Henric. Host. Caf. in annot. Xim. Tolet. in concord. Vi. iussu Iuris cum legibus Castellae p. 1. & 2. Viu. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 5. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 608. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 1. cap. 12. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. p. 30. cap. 14.

2 Quia in testimonium illius causa adductus fuerat. Notatur ad hoc quod ex testimonio prelati in causa criminali oritur inimicitia inter testem & eum contra quem testis deposuit, ut per Menoch. de arbit. casu 487. num. 5. Mascard. de prob. concl. 898. num. 17. Farin. in pract. crim. p. 1. q. 49. num. 76.

3 Notatur et ad hoc quod testis absque citatione offerens se testimonio in criminali causa presumitur inimicus, ut per Rebuff. de reprobat. testib. n. 69. Hipp. caus. 18. num. 33. & caus. 20. num. 40. & tanquam suspectus non probat Menoch. de arbit. casu 474. num. 57. & de presumpt. lib. 2. p. sumpt. 55. num. 2. Mascard. concl. 1311. num. 44. & concl. 1358. num. 63. cum seq. & concl. 1368. num. 4. Farin. in pract. crim. q. 80. d. princ. & p. 4. decis. 43. ubi addit. Ius. G. Spin. in spec. testam. p. 13. rub. num. 3. Cardus in pract. indic. verbo testis num. 52. Bobad. in sua soluti. lib. 1. cap. 3. num. 68.

4 De causa simili, &c. Est enim suspectus testis qui causam habet similem, Mascard. concl. 1357. num. 54. Bobad. d. politica lib. 5. cap. 2. num. 53. Cald. Pereira de comp. cap. 21. num. 17. in fine.

5 In gl. (Laicus. 1.) ibi (nisi in criminibus exceptis) Notatur ad hoc quod laicus contra clericum in criminibus exceptis prout sunt haereticus Simoniacus, lesa maiestas, & similia testificari potest, ut per Buttr. n. 4. Abbas d. Felinusque alios in cap. de causa sup. de testib. amp. de testi. n. reg. 98. in 3. soluti. Mascard. de probat. concl. 462. n. 14. & conclus. 963. num. 20. & conclus. 1358. num. 31.

quos refert & sequitur Bellet. disquisit. clerical. p. 1. tit. de clerico teste 2. 3. num. 4. vbi 3. In quibus etiam fremine quae in causa criminali nequeat testificari adduntur, ut per Dum. qui hanc gl. citat reg. 315. vbi. terno soluti. in crimine lesae maiestatis Mascard. concl. 462. & concl. 962. num. 10. cum seqq.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Abbatem malum potest monachus accusare expensis monasterii.
- 3 Regulari accusanti Abbatem debentur expensae & alimenta a monasterio donec causa finiat.
- 4 Abbas dum accusatur recipit alimenta & expensas lite pendente.
- 5 Abbati accusato parendum est a monachis dum pendet accusatio.
- 6 Accusare alium prater Abbatem quando liceat monacho, ostenditur.
- 7 Denuntiare quemquam licitum est monacho ab episcopo superioris licentia.
- 8 Monachus quando est in studio habet licentiam defendi & se defendendi in gestis ratione studii.
- 9 Sequestratis bonis semper dovusius de bonis sequestratis.
- 10 Monacho accusanti Abbatem debentur tantum expensae necessariae.
- 11 Abbas accusatus debet habere expensas ut se defendat usque ad finem causae.
- 12 Monachus qui accusat Abbatem an et teneatur obedire, ostenditur.

Cap. Ex parte. XI.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiqui Innocentii Colle. Zabari. Bellem. Io. And. Anania, Anch. Buttr. Bero. Mar. Socin. Felin. Panorm. Hostiensis. Ximen. Toletan. in concord. vbi Iuris cum legibus Castellae p. 1. & 2. Visitan. in ration. lib. 5. Iuris Pontif. pag. 5. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 608. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 1. cap. 13. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. p. 30. cap. 16.

2 Probat hic tex. quod licet monachus neque agere, nec conveniri possit cum non habet proprium potestatem tamen Abbatem malum accusare expensis monasterii, perinde ac Abbas accusatus vel remotus se Monasterii expensis defendit ut per Capr. tom. 1. com. opin. lib. 1. tit. 3. n. 15. pag. 161. Aloyf. Rice. in decis. curiae Archiep. Neapol. p. 1. decis. 56. num. 16. Nam certum est Regulari accusanti Abbatem debentur expensae litis & alimenta a monasterio donec causa debitorum finem accipiat, ut per hunc tex. docet Boer. decis. 303. num. 4. & seq. & decis. 325. num. 5. Palat. in repet. cap. per testis de donation. inter virum notab. 1. ampliat. 18. q. 39. num. 2. Nauar. c. ment. 2. de regularis. num. 65. Benincas. in trati. de paup. in 7. q. pen. in 2. speculati. n. 4. Rebuff. ad li. Gallia probat.

1. *de sententia p[ro]p[ri]a, in p[ro]f. num. 104. cum seq. pag. 146. Lara in l. si quis d[omi]n[us] s[er]u[us] s[er]u[us] vel p[ar]ens num. 38. cum seq. ff. de lib. agnosce. Sanch. in p[ro]p[ri]a Decalogi lib. 6. cap. 12. num. 20. cum seq. vbi late & n. 19. resolu[it] ad hoc nec veni[n]t nec licentia desiderari, Menoch. de p[ro]sump. l. 1. q. 35. n. 21. Ioseph. Ludon. Pers. idem. 46. n. 3. late Surd. de alim. tit. 1. q. 121. vbi q. 127. num. 1. resolu[it] quod Abbas dum accusatur recipit alimenta, & expensas lite pendente, & n. 2. limitat, si depositus, vel p[ri]vatus sit, & n. 3. quod ei par[er]dum est d[omi]n[us] Monachus dum lis pendet sup[er] accusat[i]o[n]is, Sanch. d. lib. 6. cap. 2. n. 63. multipliciter etiam limitat. d. cap. 12. d. num. 22. videlicet nisi monachus accusans habeat aliquod peculium.*
2. In gl. (Lieet, in princip.) ibi (aliqui vero accusare non possunt &c.) Notatur ad hoc quod non permittitur monacho quemquam accusare, pr[ae]ter proprium Abbatem, nisi duplex concurrat conditio, prior est licentia Abbatis, posterior utilitas monasterij, his enim concurrentibus potest quemquam accusare, vt docent hic Innoc. latim in princ. Host. num. 2. Butr. num. 10. Panorm. num. 6. Felin. num. 2. Henric. num. 3. Decian. tract. cum. tom. 2. lib. 3. cap. 8. num. 15. & 16. Farin. in p[ro]xi. crimin. p. 1. q. 13. num. 24. Sanch. d. cap. 12. num. 27. vbi n. 28. resolu[it] quod non habebit expensas d[omi]n[us] monasterio quando alium pr[ae]ter Abbatem accusat, & num. 29. dicit quod si monachus ille sit Episcopi cubicularius poterit absque licentia, aliqua Episcopum accusare.
3. In ead. gl. ibi (denuntiare autem, &c.) Notatur ad hoc quod integrum est monacho denunciare quemquam alij, aliqua superioris licentia Io. And. hic num. 9. Butr. num. 11. Panorm. num. 6. Felin. num. 5. Henric. num. 4. Clar. 6. fin. q. 7. num. 6. Sanch. d. cap. 12. num. 30. vbi intelligit de denuntiatione fraterna, non vero de denuntiatione iuridica, quia tenderet ad punitionem, hec enim interdita est monacho pr[ae]terquam proprii Abbatis, sicut est accusatio.
4. In ead. gl. ibi (sed p[ro]p[ri]a monachus est in schola, &c.) Notatur ad hoc quod quamvis Monachus non habeat personam legitimam standi in iudicio sine Abbatis, vel alterius superioris licentia, tamen quando est in studio conceditur licentia agendi, ac defendendi in gestis ratione studij, p[ro]p[ri]o infirma sibi facta, imp[ro]p[ri]o officium iudicis, vt sibi monasterium alimenta pr[ae]stet, vt per Rebuff. de p[ro]sump. schol[ar]um. p[ar]t. 1. 56. Henric. hic num. 3. Butr. num. 12. Anton. Cuc. lib. 3. instit. mat. tit. 3. num. 38. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 12. cap. 11. q. 9. late Sanch. d. lib. 6. cap. 12. n. 14. vbi etiam quod pot[er]it tunc in electione Rectoris vocem habere in sim[il]i aliorum scholasticorum.
5. In gl. (Expensas necessarias, sin.) Notatur ad hoc quod sequel[ar]is bonis semper dominus

- rerum positum, sub sequel[ar]io alii debet de illis bonis vt per Laram d. 2. ff. vel p[ar]ens, num. 43. & 51. Menoch. d. q. 35. num. 21. Rebuff. de iur. de sent. p[ro]sump. num. 116. late Surd. d. tit. 1. q. 123. d. prime. Valase. consulti. 1. num. 2.
10. In ead. gl. ibi (si ipse expensas necessarias tantum eruit) Notatur ad hoc quod Monacho accusati Abbatem, vel Monasterium debentur tantum expensas necessarias, non vero utiles vt per Surd. d. tract. d. tit. 4. q. 23. num. 39.
11. In gl. (Aliarationabilis, ibi) (& ipse Abbas debet habere expensas d[omi]n[us] defendat usque ad finem cause) Ita hic Ioan. Andr. num. 8. Butr. num. 9. Abb. num. 15. Henric. num. 12. Felin. paulo post p[ar]te. Lara d. 6. ff. vel p[ar]ens num. 48. Tapia 19. aut. in gressu verbo sua cap. 28. num. 11. G. de Sacerdot. Berles. Sanch. d. cap. 12. num. 24. quod quidem extendant quamvis Abbas ille, esset ad administratione remotus.
12. In ead. gl. ibi (non tenetur obedire) Intellege quoad desistendum ab accusatione illa, in reliquis enim manifestum est teneri obedire, ita Abb. hic num. 4. & Felin. num. 1. Sanch. d. cap. 12. num. 31.

S V M M A R I V M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Verbum, consiliteris, in quibus probationibus verificetur, ostenditur.
3. Beneficio priuandus an sit qui non p[re]missa dormitione celebravit.
4. Pena priuationis pro gravi dumtaxat crimine imponitur.
5. Attentatorum renouatio fieri debet etiam appellanti obijciatur notorius defectus iuris in principali causa.
6. Reciperanda possessio[n]is remedium non conceditur commendatario e commendata discolo.
7. Dictio, per, in compositione rem integram, & omnibus modis absolutam ostendit.

Cap. Si constiterit. XII.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellem. Io. And. Anania, Anch. Butr. Bero. Mar. Soc. Felin. Panorm. Henric. Host. Castr. num. 2. Ximen. Tolet. in c[on]cord. d. vtriusq. Iuris cum legibus Castellae p[ar]t. 1. & 3. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 6. Alagona in compendio Iuris Canonici, pag. 608. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 1.
2. *Constiterit.* vel per testes, seu etiam per sententiam, aut aliam claram probationem habet enim huiusmodi verbum hanc vim & efficaciam, vt docent Mascar. de prob. concl. 75. n. 2. licet aliquandiu referatur ad extrajudiciali cognitionem Gonzal. ad reg. 8. Cancell. 7. 7. p[ro]m[iss]i num. 233.

1 *Nulla promissa dormitione
Missam cantasset.*

Notatur ad hoc quod beneficio priuandus est, qui non promissa dormitione celebravit, de quo Menoch. de arbit. casu 406. n. 4. sed an. 5. tenet per hunc tex. non probari huiusmodi affectionem, siquidem ita constituit Pontifex in presenti aduersus ebriosum, qui integrā noctem in comestationibus & comperationibus consumpsit, & mane incontinenti celebravit, citat Bernard. in pract. cap. 29. num. 5.

4 *Ei super eadem Ecclesia, &c.*

Notatur ad hoc quod pro graui dimittaxat crimine imponitur pena priuationis, ut per Rebuff. in prag. benef. 31. de mod. amittendi benef. n. 61. Flamin. de reffig. benef. lib. 3. q. 16. num. 2.

5 *Ipsam ei faciat restituui.*

Notatur ad hoc quod renouatio auctorum fieri debet etiam si appellanti obijciatur notorius defectus iuris in principali causa, etiam in causa, quae super ecclesiastico beneficio tractatur, ut per Cou. pract. cap. 21. num. 4.

6 *In glof. [Comendata, in fin.]* Notatur ad hoc quod remedium recuperandae possessionis non conceditur comendata, iō ē comenda delecto, ut per Menoch. rem. 2. vtriusq. num. 38. cum seqq.

7 *In glof. [Pernocitauerit]* Notatur ad hoc quod dictio, per, in compositione, & simpliciter rem integrā, & omnibus modis absolutam ostendit, ut per Grat. in l. si quisquis C. de renouat. donat. verbo restitutor num. 194 Rebuff. in comment. ad l. Tribuna 166. §. prouocato, & vers. notandum ff. de verb. sig. Mascard. de probat. concl. 1215. nu. 2. Cened. pract. quest. sing. 76. num. 4.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Abbatissa minores annis quadraginta, & quae per octo annos professa non fuerint eligi, & benedici per Episcopos non possunt, circa quam aetatem Episcopus dispensare non potest.
- 3 Abbatissa temporaliter non est iure benedicenda.
- 4 Inimicus a testimonio repellitur.

Cap. Meminimus. XIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Io. Andr. Anania Butr. Anch. Bero. Mar. Soc. Felin. Panor. Henric. Host. Cened. coll. 129. Xim. Tolet. in concord. versifq. Iuris cum legibus Castelle p. 1. Viuian. in rationali lib. 7. Iuris Pontificij pag. 6. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 609.

- 2 *Munus benedictionis impendere procurares.* Hodie ex decreto Concil. Trident. sess. 15. de regul. cap. 7.

minores annis quadraginta, & quae per octo annos professa non fuerint eligi, & per Episcopos benedici in Abbatissas prohibentur, circa quam aetatem non possit Episcopum dispensare refert decem Amrend. in addit. ad recapit. legum Nauarra lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis n. 102. & in proprijs terminis resoluit Nicol. Gare. de benef. p. 7. c. 4. n. 71. ubi etiam tenet predictos quadraginta annos debere esse completos. Abbatissa temporalis, illa scilicet, quae non nisi ad triennium eligitur ex Constit. Greg. XIII. de anno 1583. die 1. Ianuarij, non est iure benedicenda, nisi sancta Sedes Apostolica aliud statuatur expressse, vel seruet contrarium; ita Nauar. cons. 4. de regular. in antiq. & cons. 2. de statu monach. in nouis, Quaranta in summa bullarq. verbo Abbatissa per flos. Ludou. Miranda in manu. Pralat. in fine tom. 2. tract. de factis monialibus q. 7. art. 7. concl. vltima.

4 *Cum idem illius manifestus fuerit inimicus, &c.*

Notatur ad hoc quod inimicus a testimonio repellitur, ut per Clar. in 9. fin. q. 24. vers. item quod in prin. Anton. Gomez var. tom. 3. cap. 2. num. 14. Menoch. de arbit. casu 110. num. 1. Mascard. de probat. concl. 899. num. 1. Paris. in prag. crim. p. 2. q. 53. de prin. plures per Cened. ad Decretal. collect. 129.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Citatio fieri debet ad petitionem actoris.
- 3 Accusare alium nemo regulariter compellendus est.
- 4 Dominus excusatur ab expensis si nuntius formam mandati excessit.

Cap. Licet. XIV. Innoc. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Colli. Zabarel. Bellem. Io. Andr. Anania, Anch. Butr. Bero. Mar. Soc. Felin. Panor. Host. Henric. Ximen. Toletan. in concordantijs versifq. Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 7. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 609. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 1. & altera pars huius Decretalis est infra in cap. de purgat. canon.

2 *Cum autem iuxta tenorem, &c.*

Ergo citatio debet fieri ad petitionem actoris, ut per Ceual. com. contra com. q. 821. num. 15. Vanti. de nullitat. et. ex defectu citatio. n. 44. Perez. l. 2. tit. 2. lib. 3. Ordin. pag. 492. Menoch. de presump. lib. 2. presump. 23. num. 1.

3 *Nos igitur dictis Canonicis, &c.*

Notatur ad hoc quod nemo regulariter compellendus est alium accusare, ut per Cou. var. lib. 2. cap. 21. num. 2. ad fin.

In glof.

4. In gloss. Quæstiuimus 1. i) ibi (sed videtur quod isti debuerunt poni in expensis, &c.) Notatur ad hoc quod excusatur dominus ab expensis si nuntius formam mandati excessit, vt per Palat. in repet. rub. de donat. inter virum, & uxorem, §. 66. num. 26.

SVM MARIVM.

2. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
3. Procurator in causis criminalibus non admittitur.
3. Defendere qui se potest per procuratorem ex gratia Principis, poterit alia pars aduersa ipsum accusare etiam per procuratorem.
4. Procuratore admisso in criminalibus parte non opponente processus cum eo factus non est nullus.
5. Carceratus in alio loco extra iudicis territorium potest in criminalibus per procuratorem se defendere.
6. Vniuersitas si accusetur potest per procuratorem se defendere.
7. Dominus in criminalibus admittitur ad defendendum summum, & extenditur ad patrem, & maritum respectu filij, & uxoris.
8. Procurator in criminalibus admittitur ad allegandas causas absentes, & iusta impedimenta facti, vel iuris.
9. Procurator in criminalibus an admittatur ad allegandas exceptiones, quæ tangunt crimen, ostenditur.

Cap. Veniens. XV.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collectar. Zabarell. Io. Andr. Anania Anch. Burr. Bero. Mar. Soc. Felin. Panor. Henric. Host. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationabili lib. 5. Iuris Pontif. pag. 7. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 609. refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 2.

2. Nec procuratores eius in causa possemus recipere criminali. Nota-

tur ad hoc quod in causis criminalibus procurator non admittitur, ita Ordin. Regia Lusitanorum lib. 5. tit. 124. §. 14. vbi Patres meus, & apud Castellanos l. 12. tit. 5. part. 3. & l. 6. tit. 1. part. 7. Boff. in praxi crim. tit. in criminal. iudic. quis pro absente interuenire possit, Anton. Rub. tract. de potestate procur. in causa criminali. Clar. §. fin. q. 32. Anton. Gomez tom. 3. vari. cap. 2. num. 12. Menoch. de arbitr. lib. 1. q. 80. Brunor. à Sole in locis commun. Verb. procurator, 2. & 4. Parlad. lib. 1. rerum quærit. cap. 20. nu. 3. Perez ad l. 1. tit. 4. lib. 3. Ordin. pag. 532. Versi. in causa criminali, Azeued. l. 1. n. 52. cum segg. tit. 1. lib. 8. noua recopil. Mench. vsufreg. cap. 39. num. 24. plu. es per Cened. ad Decretal. collect. 30. quibus adde Hortens. Cauale. de brachio regio, p. 1. num. 49. Versi. septimo, Ceval. commun. contra tom. q. 237. num. 1. & 2. Cald. Pereira in comment ad l. vnicam C. ex delict. defunct.

p. 2. num. 50. cum segg. Cardos. in praxi iudic. verbo procurator, num. 55. latissime Farin. in praxi crim. q. 99. d. princ. In Regno Lusitanie per nouissimam reformationem iustitiz conceditur Regium diploma, vt qui primo termino personam comparuerit, in alijs possit per procuratorem se defendere in causa criminali, exceptis criminibus naturalium, vel ciuilem mortem, & aut membrorum mutilationem promerentibus, refert Thomas Valase allegat. l. 1. tom. 1. allegat. 69. num. 57. & §. 38. & iste, qui impetrat à Principe, vt in causa criminali per procuratorem possit se defendere, poterit etiam alia pars illum per procuratorem accusare, vt docet Valase. Senior consilij. 25. n. 7.

4. Limita supradictam principalem conclusionem non procedere si procurator admittitur fuisse in criminalibus parte nihil opponente, ex hoc enim processum cum eo factum minime esse nullum tenent Gomez d. cap. 1. num. 16. Perez. d. l. 1. Clar. d. q. 32. num. 24. Mench. vsufreg. cap. 21. Cald. Pereira de extituli. embur. cap. 17. num. 10. & in d. comment. ad l. vnicam C. ex delict. defunct. p. 2. num. 76. Farin. d. q. 99. num. 242. cum segg. Cened. d. collect. 3. num. 2.

5. Secundo limita in carcerato in alio loco extra iudicis territorium, vt tenent Clar. d. q. 34. nu. 5. Mench. vsufreg. cap. 17. num. 4. Rebuff. in tract. excep. nu. 304. Menoch. d. q. 80. nu. 87. Cald. Pereira d. p. 2. num. 65. cum segg. Farin. q. 11. num. 54. & d. q. 99. num. 134. cum segg. Sublimita si carcerato fuerit procurata alio in loco ad finem non comparandi, vt docent Sord. decif. 262. num. 16. Famín. q. 34. d. num. 87. & d. q. 99. num. 296.

6. Tertio limita in vniuersitate, quæ poterit per procuratorem se defendere si accusetur, Bal. in l. seruum quoque, §. publicæ nu. 22. ff. de procur. Capic. decif. 5. in princ. Farin. d. q. 99. num. 248. cum segg. idem si accusetur, ex Bald. in l. 3. n. 35. C. de accusat.

7. Quarto limita in domino respectu sui ferui, vt per Cald. Pereira d. p. 2. num. 64. Farin. conf. 35. num. 6. & d. q. 99. num. 154. vbi num. 169. idem tenet in patre, & marito, pro filio, & uxore.

8. Vt possent illum aliquatenus excusare. Notatur ad hoc quod in causa criminali admitti potest procurator ad allegandas iustas absentie causas, & legitima impedimenta facti, vel iuris, vt per Couar. in cap. alma mater de sententia excom. lib. 6. p. 1. §. 7. nu. 11. col. 4. Clar. d. q. 34. num. 5. Maranta de ordin. iudic. q. p. princip. diff. 1. n. 58. rñ segg. Menoch. d. q. 8. n. 48. & 49. Rebuff. in tract. excep. n. 305. & in declarat. arbitri, n. 20. Parlad. d. c. 20. n. 5. cum segg. Mench. vsufreg. cap. 17. n. 3. Aloyf. Ricc. in collect. decif. p. 4. col. 1035. Versi. limita secundo, Sebast. Nzu. ad l. penul. §. crim. ff. de publ. iudic. Farin. d. q. 99. nu. 211. rñ segg. Valase. consil. 66. n. 14. Camill. Borel. in sum. omni. dec. tit. 66. n. 122. Vtrum autem admittatur defensor, vide Parlad. d. cap. 2. n. 2. Ceval.

communi. *Cont. d. com. q. 237. num. 2. Farin. consil. 35. num. 2. & 3. & an admittatur procurator ad allegandas exceptiones, quæ tangunt crimen vide eund. Farinac. sæpe citata q. 99. n. 48. cum seqq. & n. 212. & 214. cum seqq. ubi negatiue resoluit, secus dicens si crimen non tangant, & de opponente incompetentiam iudicis.*

- 10 In glof. [Propter contumaciã, fin.] (*ibi alijs pmissis &c.*) Et sic hoc casu si citatus est nullus non videbitur cõparens illã validare per cõparationem, vt docent Tiraq. *de retract. tit. 1. q. 9. gl. 3. num. 19. D. Barbosa in l. alia 9. eleganter, n. 6. ff. sol. Matrim.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Tallionis pena que remissive.
- 3 Crimina quando opponuntur contra Clericos, aut monachos testificantes ad eos repellendos a testimoniis, laici testes contra ipsos tunc possunt admitti.
- 4 Accusator arbitrio iudicis puniendus est.
- 5 Beneficijs obtentis nunquam quis priuatur propter infamiam facti.
- 6 Iudicis arbitrio relinquuntur quod in iure expressum non est.
- 7 Iudicis arbitrio quoties aliquod committitur est locus appellationi, intellige ut ibi.
- 8 Appellatio seu promotio non admittitur à pena legis.

Cap. Super his. XVI.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Bellem. Io. And. Anania Anch. Butr. Bero. Mar. Socin. Ielin. Panorm. Henric. Hostiens. Ximen. Toletan. in concord. *utriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 2. & 2. Viuian. in ration. lib. 5. Iuris Pontif. pag. 9. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 610. refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 3.*

De materia inscriptionis, & pena tallionis, de qua agit tex. an hodie locũ habeat, tradunt præter DD. hic, Cassan. in consuetud. Burgund. rub. 2 tit. des infirmités, nu. 15. fol. 14. Duen. reg. 27. Cou. lib. 2. var. cap. 9. Clar. 4. fin. nu. 12. & Baiard. ad eundem q. 81. num. 1. praxis Episcopalis. p. 1. verbo accusatio 9. 4.

- 3 **U**t testificatione, &c. Notatur ad hoc quod quando opponuntur crimina contra Clericos, aut Monachos testificantes ad repellendũ eos à testimonio, tunc contra ipsos possunt admitti testes laici, cum talis causa sit ciuili, non autem criminalis, quia agitur de crimine per viam exceptionis, & non ad penã ordinariam, sed ad repellendũ testimonium, vt per Fr. Emman. qua. ff. Regul. tom. 2. q. 10. art. 5. col. 2.

- 4 **A**d penam secundũ arbitriũ, &c. Notatur ad hoc quod arbitrio Iudicis punien-

mus est accusator vt per Couar. lib. 1. var. cap. 9. num. 1.

- 5 **S**ed non deijcit iam promotum. Notatur ad hoc quod propter infamiam factã nunquam quis priuatur iam obtentis beneficijs vt per D. Barbofin. l. cum Prætor 9. tit. num. 193. ff. de iudic.

- 6 In gl. [Arbitrium] ibi (*expressa non est in iure arbitrio iudicis relinquuntur*) Et ideo arbitrio iudicis relinquuntur quod iure definitum nõ est, Menoch. de arbitr. lib. 1. in præm. nu. 5. & q. 14. d. nu. 3. Moneta de distribut. quoti. l. p. 1. q. 10. num. 4. ubi nu. 5. cum Menoch. ostendit id locum habere, non modo in iure scripto, sed etiam in non scripto, seu consuetudine, & n. 7. tenet procedere in penis, de quibus specialiter loquitur hæc glof.

- 7 In ead. glof. ibi (*& à tali pena imposita potest appellari, &c.*) Notatur ad hoc quod quoties aliquid committitur arbitrio iudicis est locus appellationi, vt per Cou. var. lib. 2. cap. 12. n. 5. *vers. sicundo aduersus Peralto. in l. 1. num. 35. ff. de legat. 2. Bernard. reg. 40. Anton. Gomez vari. tom. 3. cap. 1. num. 63. Otauian. de decretis tit. 1. lib. 1. num. 8. Farin. in præm. crim. p. 1. q. 17. num. 28. præcipue si cognoscat vt iudex, secus si procedat vt vir bonus Sanchez. de iudic. lib. 3. diff. 10. num. 1. vel quando iudex indebitè procedit, & non secundum regulas Iuris, sed solum ex opinione, vel ecrucice sua, potest merito in arbitrijs ab eo appellari, & reclamari ad superiorem, vt docent Hipp. con. 42. nu. 8. quamvis locum non esse appellationis cum iudex in arbitrio reargui non possit, teneant Menoch. d. lib. 1. q. 70. num. 6. cum seqq. Hieron. Magon. Lucensi decis. 42. n. 21. p. 1.*

- 8 In ead. glof. ibi (*secus à pena expressa in iure*) Notatur ad hoc quod à pena legis non admittitur promotio, seu appellatio, vt per Perez l. 1. col. 14. *vers. dubitatur in super. in 3. lib. 3. pag. 522. & in rub. tit. 9. lib. 8. Ordinam. pag. 218.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Ocasio aliquando in malam partem accipitur.
- 3 Iniuria nasci non debet vnde iura nascuntur.
- 4 Reus iniuste contra ordinem Iuris interrogatus tuta conscientia potest negare se non fecisse crimen, de quo interrogatur.
- 5 Crimen aut persona si sit occulta non licet iudici inquisitionem facere, sed oportet præcedere infamiam.

Cap. Qualiter. XVII.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Bellem. Io. And. Anania Anch. Butr. Bero. Mar. Soc. Felin. Panorm. Aret. Henric. Host. Xim. Tolet. in concord. *utriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 2. & 2. Viui. in ration. lib. 5. Iuris Pontif. pag. 117. Alagona*

in com.

in compendio Iuris Canonici pag. 600. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 3.

Qualibet occasione. Ergo occasio in malam partem accipitur, de quo Tiraq. in tract. *effusante causa* limit. 13. num. 3.

Ne inde nascantur iniuria unde iura nascuntur. Vide Aymon. de antiquitate temporum p. 1. cap. 2. ampl. 13. num. 10. cum seqq. relatum in libello de principijs, *versus*; Iuris lib. 1. nu. 23.

Qua inordinate sunt acta, &c. Notatur ad hoc quod reus iniuste contra ordinem Iuris interrogatus, aut denunciatus tota conscientia, ac sine vilo peccato, etiam cum iuramento afferere potest se non fecisse crimine illud, ut docent Petr. Navar. de regis. lib. 2. cap. 4. dub. 3. num. 136. p. 2. & p. 3. dub. 15. num. 349. Michael Salon 2. secunda q. 69. art. 1. concl. 2. & art. 2. controuers. 11. & controuers. 13. concl. 2. Valent. tom. 3. disp. 5. q. 13. puncto 2. quos refert & sequitur Sayr. in elasi Regia lib. 11. cap. 5. num. 6. *vers.* reus igitur.

Exceptis oculis criminibus. Notatur ad hoc quod si crimen, aut persona est omnino occulta non licet iudici inquisitionem facere, sed oportet procedere infamiam, qua iudex ad inquirendum mouetur, ut per Cened. ad Decretal. collect. 101. num. 7.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. *scribentes.*
- 2 Dilatio prima ad probandum quando data fuit Reo poterit ipse ceteris dilationibus renuntiare, dummodo non sit in alterius preiudicium.
- 3 Interrogatus legitime tenetur sub peccato mort. veritatem sateri etiam cum periculo vite.
- 4 Actus si in se malus est ad malum in dubio est referendus.
- 5 Declaratio seu interpretatio fieri debet non perimendo sed exponendo quia dicta sunt.
- 6 Confessio iurata potest reuocari prae-textu erroris.
- 7 Falsum committit qui interrogatus veritatem occultat.

Cap. Cum dilecti. XVIII.

Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania Aretin. Anch. Butr. Bero. Mar. Soc. Felin. Panor. Henric. Host. Ximen. Tolet. in concordantijs *versus* que Iuris cum legibus Castellap. 1. & 2. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris pontif. par. 11. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 610. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 3.

Nec productioni testium renun-

tiare curauerit. Notatur ad hoc quod quando reo fuit data.

prima dilatio ad probandum, poterit ipse ceteris dilationibus renuntiare, ut per Couar. de spons. p. 2. cap. 8. §. 12. num. 16. sed in alterius partis iniuriam preiudicium huiusmodi dilationi renuntiare non poterit, nisi sibi concedatur iure speciali, scilicet restitutionis, tunc enim re integra illi renuntiare potest, & talis renuntiatio obest aduersario, ut docet Valasc. consult. 25. num. 11. & facit quod Perez. l. 7. de. in fine pag. 57. tit. 5. lib. 3. Ordin. Azueved. l. 3. tit. 8. lib. 4. noua recap. Gutier. tract. lib. 2. q. 32. n. 3.

Nisi ad quasita solummodo respondere, &c. Notatur ad hoc quod legitime interrogatus tenetur sub peccato mort. veritatem sateri etiam cum vite periculo, ut per Soc. de iustis. lib. 5. q. 6. art. 1. & 2. concl. 5. in fine & in relect. de regendo secreto memb. 2. q. 7. concl. 1. Nau. manuali cap. 18. num. 57. & cap. 25. num. 36. & in cap. inter verba 11. q. 3. concl. 6. corol. 30. num. 586. & late corol. 65. num. 725. Valent. tom. 3. disp. 5. q. 13. puncto 1. quos refert, & sequitur Sayr. in elasi Regia lib. 12. cap. 16. num. 1.

Cum excusationes, &c. Notatur ad hoc quod si actus in se malus est ad malum in dubio est referendus, licet possit habere aliquam excusationem, ut per Tiraq. de pœnis temper. in praefat. num. 56. & causa 13. num. 16. tenet quod ea, quæ de sui natura mala sunt, & de genere prohibitorum aliquo casu possint excusari, contra ea tamen semper præsumitur.

Sed exponant, &c. Notatur ad hoc quod declaratio siue interpretatio debet fieri non perimendo sed exponendo quia dicta sunt, ut per Tiraq. in l. si inquam G. de renouandis donat. verbo libertatis num. 14.

Non obstantibus, &c. Aduerte quod confessio iurata potest reuocari prae-textu erroris ut per Gutier. de Iuram. confirm. p. 3. cap. 8. nu. 9. ubi respondet ad text. in presenti quatenus videbatur contrarium probare, quod Episcopus de quo hic, non contendeat confessionem suam tanquam erroneam reuocare, sed eam aliquo colore excusare, quæ sunt dissimilia.

In glos. (Meram.) Notatur ad hoc quod falsum committit, qui interrogatus veritatem occultat ac si mendacium dixisset ut per Cou. *vers.* lib. 1. cap. 2. num. 3.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. *scribentes.*
- 2 Inimicus meus est qui cum meo inimico conuersatur.
- 3 Infamia debet precedere inquisitionem.
- 4 Inquirere non potest superior de alijs criminibus præ-

et ea, de quibus testes deposuerunt.

- 5 *Conversazione ex inhonesta sumitur contra aliquem argumentum.*
6 *Inimicitia, ut repellat testem à testimonio debet esse capitalis.*

Cap. Cum oporteat. XIX.

- 1 *Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innoc. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania, Anch. Aretin. Butr. Bero. Mar. Socin. Felin. Panorm. Henric. Hostien. Casal. in annotat. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 11. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 611. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 6.*

- 2 *Et cum eius hostibus conversentur.* Ergo ille, qui cum meo inimico conversatur, meus inimicus est, ad quod plures citavi Doctores ad cap. repellatur in princip. sup. hoc tit.

- 3 *Discretioni vestra mādamus, etc.* Notatur ad hoc, quod fama, seu infamia debet precedere inquisitionem, alias inquisitio non procedit, ut per Duem. reg. 298. in princip. & plures alios apud Cened. ad Decretal. collect. 101. num. 7.

- 4 *Notatur etiam ad hoc quod generaliter non potest superior inquiri de alijs criminibus præter ea de quibus testes deposuerunt, ut per Farin. in praxi crimin. par. 2. q. 37. num. 169. Aldret. de religioſa disciplina tenenda lib. 1. cap. 11. num. 12.*

- 5 *In glos. [Hostibus. i.] ibi (& est argumen. contra aliquem ex inhonestâ conversatione.)* Notatur ad hoc quod ex inhonestâ conversatione sumitur contra aliquem argumentum, iuxta citatos DD. ad cap. veniens q. de eo, qui cogn. causâ iniquâ.

- 6 *In glos. [Inimicos] ibi (& videtur quod capitalis.)* Notatur ad hoc quod inimicitia, ut repellat testem à testimonio, debet esse capitalis, ut per Mascar. de prob. can. 857. num. 55. & 56. Inimicitia autem capitalis quæ dicantur vide glos. verbo *capitalis*, in l. licet, ff. de arbit. Menoch. de arbit. casu 339. num. 8. & 11. Fr. Eman. quest. regul. tom. 3. q. 15. artic. 3. Flamin. de reſig. lib. 5. q. 3. n. 258. Cardos. in praxi Iudic. verbo *testis* num. 15. Farin. in praxi crimin. q. 49. d. princ.

SVM MARIVM.

- 1 *Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.*
2 *Concubinarij publici à testimonio repelluntur.*
3 *Concubinarij publici qui deat, ostenduntur.*
4 *Concubinarij publici ut incurant penas statutas in Concil. Trident. sess. 25. de reformat. cap. 14. pro forma requiritur monitio specialis in ipsam*

personam facta, nec suffragatur monitio generalis facta in Synodo.

- 5 *Concubinarij clericici etiam publici non est ipso iure beneficij priuati, nec venit priuandus, nisi quando post legitimis monitiones indurato animo in concubinato persistit.*

Cap. Cum dilectus. XX.

- 1 *Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innocen. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania, Anch. Butr. Bero. Mari. Socin. Felin. Panorm. Aretin. Henric. Hostien. Ximen Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iur. Pontif. pag. 12. Alagona in comp. Iur. Canon. pag. 611. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 1.*

- 2 *Publicè concubinarijs.* Ideo etiam publici concubinarij à testimonio repelluntur, prout docent Rebuff. in tract. de reprob. test. num. 93. Farin. in praxi crimin. par. 2. quest. 56. num. 284. cum seq. & par. 4. decis. 40. nu. 2. & decis. 125. Bellet. disquisit. clerical. par. 1. tit. de clerico teste 5. 2. nu. 12.

- 3 *Quis autem dicatur publicus concubinarij declarat Concil. Basilien. sess. 20. in princip. per hæc verba. Publici concubinarij intelligendi sunt non solum hi, quorum concubinatus per sententiam aut confessionem in iure factum, seu per rei euidentiâ, quæ nulla possit tergiversatione celari, notorius est, sed qui multo rem de incontinentia suspectum, & infamatum tenet, & per suum superiorem admonitus ipsam cum effectu non dimittit, refert Bernard. in pract. cap. 82. nu. 1. in nouiss. edit. Vide Bellet. disquisit. clerical. par. 1. tit. de disciplina cleric. 6. 5. nu. 45. Et de penis contra clericos concubinarijs vide Concil. Trident. sess. 25. de reformat. cap. 14. & Doctores ibi per me citatos, quo attempto ad incidendum in penas contra clericos concubinarijs latis monitionem specialem in ipsam personam factam pro forma exigi, nec suffragari monitionem generalem factam in Synodo, etsi vim trine monitionis obtineat, resoluit Aloyſ. Rice. in praxi fore ecclesiasticæ. decis. 359. in 1. edit. & resol. 307. nu. 3. in 2. edit. & nu. 4. asserit procedere etiam in clerico concubinario notorio, qui absque prædicta monitione beneficijs priuari non potest: quæ quidem monitiones contra concubinarijs non tantum in visitatione, sed & alijs quocumque temporibus fieri possunt, Armendar. in addit. ad recap. legum Navarra lib. 4. tit. 5. de stupro l. 7. nu. 5. vbi n. 6. quod arbitrio Episcopi relinquatur quod tempus inter vnam, & aliam monitionem intercedere debet, & nu. 7. quod potest Episcopus contra hos procedere incarcerando quando timeatur de fuga. Et iam hodie clericus concubinarij etiam publicus non est ipso iure beneficijs priuatus, nec venit priuandus, nisi quando post legi-*

legitimas monitiones indurato animo in concubinato persistit Farin. lib. 2. *conf.* 80. ubi adducit Rotæ decisionem.

§. Tertia.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Homicida quantumvis occultus est irregularis.
- 3 Clericus propter homicidium non degradatur.
- 4 Inquisitionis viâ, qui damnatur non punitur poena ordinaria, sed mitiori, & sic arbitraria.
- 5 Exempto post peractam poenitentiam in nullo occulto crimine impeditur, pr. terquam in homicidio.
- 6 Infamia, quantum sit sufficiens, & quis pœnor frequens arbitrio prudentis relinquitur.
- 7 Diffamatus si quis dicatur, non sufficit quod duo, vel tres testes deponant vidisse crimen perpetrari, sed necessarium est, quod rumor, & fama ad maiorem congregationis partem deuenit.
- 8 Fama in inquisitione requiritur.
- 9 Index quamvis sciat crimen subditi, non potest, ex officio procedere ad eum accusandum per viam inquisitionis antequam ille accusetur.

Cap. Inquisitionis. XXI.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innocent. Zabarell. Bellem. Ioan. Andr. Arania, Anch. Butr. Bero. Mar. Soc. Arctin. Felin. Panor. Henric. Holtic. Casala. annot. Ximen. Tolet. in concordantijs. *versus* Iuris ubi legibus. *ca.* 1. *par.* 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Paris. pag. 13. Alagona in compendio, Iuris Canon. pag. 611. refertur ab Ant. August. collect. 4. Decretal. lib. 3. tit. 1. cap. 2.
- 2 Puta si homicidium commississet. Ergo homicida quantumvis occultus est irregularis, vt per Henric. in summ. lib. 24. cap. 19. lit. C.
- 3 Quod deponeret accusatum. Notatur ad hoc quod clericus propter homicidium non degradatur, vt per Clar. 5. homicidium nu. 16. *vers.* de iure autem Canonico, Farinac. in praxi crimin. par. 5. q. 119. nu. 46.
- 4 Pœnam poterit iudicantis discretio moderari. Notatur ad hoc quod ille, qui damnatur per viam inquisitionis non punitur poena ordinaria inducta à lege pro illo crimine, sed mitiori poena, & sic arbitraria: vt per Marcan. de ordine iudic. p. 4. dist. 10. nu. 6. pœna enim mitior magis imponitur per viâ inquisitionis, quam per viam accusationis, vt per Tiraquel. de pœnis temper. causa 53. à princ.
- 5 In glos. (Si homicidium,) ibi (in nullo occulto crimine impeditur, & ceteris post peractam poenitentiam prout quano in homicidio) Defendit Perez l. 3. gl. 1. pag. 98. tit. 4. lib. 3. Ordin.

6 Virum cum duo, vel plures, &c.

Aduerte arbitrio prudentis Iudicis relinqui discernere quenam infamia sufficiens sit, & quis rumor sit frequens, consideratis circumstantiis loci, temporis, personarum, &c. & non requiritur ad infamiam testes esse occultos, satis namque est quod à bonis viris fide dignis audierint, vel indicia, & coniecturas sufficientes habuerint, vt per Sayr. in claus. Regia lib. 12. cap. 10. nu. 13. Coriolan. de casibus res. tra. par. 2. casu 5. nu. 3. Vnde vt quis dicatur diffamatus, non sufficit quod duo, vel tres testes deponant vidisse crimen perpetrari, sed necessarium est, quod rumor, & fama ad maiorem congregationis partem deuenit, & ita sit exorta infamia, non à maleuolis, sed à viris probis, eamque sepe superior audierit, & non leuiter tantum, quod clamor ionuit, & diffamatio clamat, vt docent Roland. *conf.* 30. nu. 9. Vol. 3. Lessi. de casibus lib. 2. cap. 29. dub. 15. Farin. in praxi crimin. par. 1. q. 9. nu. 1. Aldret. de religiosa disciplina suadens lib. 1. cap. 7. num. 9.

8 Cum inquisitio fieri debeat solummodo, &c.

Notatur ad hoc quod in inquisitione requiritur fama, vt per Duen. reg. 298. in princ. Maranca de ordine iudic. par. 6. princip. tit. de inquis. nu. 19. Clar. 5. fin. q. 6. in princ. Menoch. de arbit. lib. 2. q. 78. num. 1. Farin. d. par. 1. q. 1. nu. 50.

9 Nō sufficere ad inquirendū, &c.

Notatur ad hoc, quod licet iudex sciat crimen subditi, sciatq. etiam esse duos, vel tres, aut quatuor testes conscios criminis, per quos probari valeat delictum alicuius, non tamen procedere potest ad eum puniendum ex officio via inquisitionis, antequam ille accusetur, vt per Sayr. d. cap. 10. nu. 20.

10 Nec ad petitionem eorum, qui libellum, &c.

Vide Ceval. comm. contra eum. q. 251. nu. 20.

11 In glos. (Solummodo.) De infamia, vide Fr.

Emman. quæst. regul. tom. 2. q. 21. art. 6.
12 In glos. (Dicta paucorum, fin.) Notatur ad hoc quod testis deponendo super infamia debet testificari, quod est infamia inter maiorem partem hominum, vel viciniam illius loci, in quo erat fama, & à maiori parte audierit, vt docet Mascard. de probat. concl. 893. nu. 13.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Cardinalis potest si suspectus recusat, si non sit Legatus de latere.

- 3 Exceptio declinatoria fori, quæ reddit iudicium ab initio nullum, potest quandocumque, etiam post sententiam opponi.
- 4 Princeps non tenetur iuris ordinem non seruare.
- 5 Princeps potest iudicare sola facti veritate inspecta.
- 6 Perituri non est ipso iure beneficij priuatus.
- 7 Restitutio ante omnia concedenda non est, cum scandalum inde est futurum.
- 8 Connexitatis ratione non procedit regula res inter alios, &c.

Cap. Ad petitionem. XXII.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collec. Innoc. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania. Anchar. Butr. Ber. Mar. Socin. Felin. Aretin. Panor. Henric. Hosti. Ximen. Tolet. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rational. lib. 5. Iuris Pontif. pag. 15. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 612. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 3.

2 *Afferens habere suspectum, &c.*

Ergo Cardinalis potest, ut suspectus recusari de quo vide Boer. decif. 289. in fine. Si vero sit Legatus de latere non poterit recusari, ut tenent Nauar. conf. 1. de appell. in antiq. Fr. Paulin. Berti Lucen. in praxi crimin. regul. lib. 3. cap. vnico, num. 13. Iacob. de Laurent. de Iudice susp. cap. 2. num. 20. cum seqq. Steph. Grat. discept. foren. cap. 4. num. 23. cum seqq.

3 *Cum igitur, &c.* Notatur ad hoc, quod exceptio declinatoria fori, quæ reddit iudiciū ab initio nullum, ex defectu iurisdictionis, quæ nec prorogari potuit, nec prorogata censetur, potest quandocumque etiam post sententiam opponi, & impedit executionem illius sententiæ à qua non possit alioquin appellari, ut per Couar. qui hunc tex. dicit optimum; praxi. cap. 33. num. 2. in princip. D. Barbosa in l. 1. ff. de iudic. tract. 4. num. 45. Cabed. Luffit. decif. 22. num. 9. par. 1. Ordinatio regia Lusitanorum, lib. 3. tit. 49. §. 2. prope fin. ibi, c. elle for capax de prorogacā, ubi Parens meus.

4 *Etsi restituendus foret.* Notatur ad hoc quod Princeps non tenetur seruare iuris ordinem, ut docet gloss. 6. col. 6. ad fin. in l. 1. tit. 4. lib. 1. gloss. vidigum; Perez. l. 10. per tex. ibi gloss. 1. tit. 4. lib. 2. Ordin. Potest enim iudicare sola facti veritate inspecta etiam si iudiciarius ordo sit omisus, ut per Palat. in repet. cap. per vestras de donat. inter virum §. 34. nu. 10. & 11.

6 *Per sententiam amouentes, &c.* Aduertendum quod perituri non est ipso iure beneficij priuatus, ut per citatos ad cap. sequens in princip. quamuis contrarium teneat Rebuff. de pacificis possess. num. 123. ubi in vers. opposuit respondens ad tex. in præfenti afferit, verba amou-

uere, & spoliari, debere intelligi secundum materiam subiectam.

7 In gloss. [Restituendus,] ibi (& forte propter scandalum, &c.) Notatur ad hoc quod non est ante omnia concedenda restitutio, cum scandalum inde est futurum, ut per Menoch. remed. 1. reus. cap. nu. 319.

8 In gloss. [Per consequentiam.] Notatur ad hoc quod ratione connexitatis non procedit reg. res inter alios acta, &c. ut per Tiraquel. super eundem tit. res inter alios acta, limit. 22. pag. mibi 28.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Beneficij Ecclesiastici collatio periuro facta auctoritate litterarum Apostolicarum est nulla.
- 3 Periurus an sit ipso iure priuatus beneficij, an veniat priuandus remissus.
- 4 Homicida est beneficiorum incapax.

Cap. Accedens. XXIII.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Collect. Innocent. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania. Anchar. Butr. Bero. Aretin. Mar. Socin. Felin. Panormit. Henric. Hosti. Ximen. Toletan. in concord. utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viui. in rational. lib. 5. Iuris Pontif. pag. 16. Alag. in compend. Iuris Canon. pag. 613. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 3. sub tit. de concess. præben. cap. 3.

2 *Videlicet periuro.* Clerici collatio periuro facta auctoritate litterarum Apostolicarum est nulla, de quo vide Nicol. Mil. in reperi. verb. periurus. Clar. 8. primum vers. item Clericus. Bernar. in prac. cap. 95. in fin. secundum nouam impress. Lambert. de iurepatron. par. 1. lib. 3. g. 9. artic. 15. optime Couar. in cap. quamuis pactum par. 1. §. 7. nu. 3.

3 An autem periurus sit ipso iure priuatus beneficij, an vero priuandus vide Bernard. & Lambert. citatis locis. Gutier. canon. lib. 2. cap. 5. nu. 95. cum seqq. Soar. de religion. tom. 2. tract. 5. lib. 3. cap. 16. nu. 6. 17. 21. & 22. Camill. Borell. in summa. omn. decif. tit. 62. num. 23. plures refert Doctores. Nicol. Garc. de benefic. par. 11. cap. 10. nu. 166. cum seqq.

4 *Et homicidio.* Notatur ad hoc quod homicida est beneficiorum incapax, ut per Rebuff. de pacif. possess. nu. 120.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Episcopi quasi signum sunt positi ad sagittam.
- 3 Index, & accusator debent esse diuersæ persone.
- 4 Index contra neminem potest procedere ad accusationem, nisi iussit aliquis accusator.
- 5 Inquisitio non præcedit fama nulla sit, & inuolida.

- 6 Statutum mandans possit de delicto inquiri contra non diffamatum non valet.
- 7 Fama reprobata, & de clamorosa infamiatione procedens, requiritur, ut inquiratur contra infamatum.
- 8 Index habens à Statuto, seu Principe plenum arbitrium in procedendo, & puniendo delinquentes, adhuc non procedente infamia inquirere nequit.
- 9 Infamatio Inquisitionem procedere debet, sine iudex procedat ad partis querelam, sine etiam ex officio.
- 10 Fama procedens inquisitionem debet ortum habere à fide dignis, & non malevolis personis.
- 11 Indices asserenti in inquisitione famam processisse non evadunt, nisi de ea aliunde appareat per testes.
- 12 Iudex nulla procedente diffamatione in crimine barefusus vel iura Mandatis procedere potest.
- 13 Inquisitio famam non procedente, si pars non opponatur, valet.
- 14 Delegatus à Principe sicut ipse Princeps potest inquirere non procedente diffamatione.
- 15 Inquisitio, quæ sit contra officiales, & eius famam, ac ministros in iudicatu, etiam fama non procedente valet.
- 16 Magistratus ex visu ubique terrarum recepto ad crimina puniendâ, quæ probari possunt, nulla procedente infamia procedunt.
- 17 Inquisitio contra regulares non debet fieri nulla procedente infamia.
- 18 Index inquam suspectus in causis criminalibus potest recusari.
- 19 Clericorum status, Monachorum status honoratur.

ij. Cap. Qualiter, & quando. XXIV.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innocen. Zabarell. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Anch. Butr. Bero. Mar. Soc. Felin. Panor. Henric. Aretin. Holt. Casal. in annotat. Ximen. Toletan. in concordantijs. Varinque iuxta cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Invis. Pontif. pag. 17. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 613. de sumitur ex Concil. generali Lateran. sub Innocen. III. cap. 2. & refertur iniquum huius tex. ab Anton. Auguſt. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 3. & 4.
- 2 Qui quasi signum sunt positi ad sagittam. Concordat Concil. Trid. sess. 13. cap. 6. in princip. Azeved. l. 4. n. 2. tit. 7. lib. 3. nona recopil. & D. Ambrosio. de dignitate Sacerdotali lib. 6. quem refero Ego ipse de officio & potest. Episcopi par. 1. tit. 1. cap. 5. n. 21.
- 3 Non tanquam idem sit accusator, & iudex. Ergo idem non debet esse accusator, & iudex, sed in libello accusatorio feribi debent nomen accusatoris, & Iudicis, ut advertit Coriolan. in brevis.

de casibus reſtatuſis iuxta regulam Clementis VII. regularibus preſcriptam par. 2. caſu 5. de accuſat. num. 1. ubi num. 4. aliquos reſert caſus in quibus poſſunt Iudices procedere contra reum quâvis non adſit accuſator, Iudex enim contra neminem potest procedere ad condemnationem, niſi adſit aliquis accuſator cap. ſi quis poſſitatem 23. q. 4. Coriolan. d. caſu 5. ſub tit. de inquisitione particulari num. 11.

- 4 Denuntiante fama, &c. Notatur ad inquisitionem non procedente fama nulla est, & invalida, quia contra non infamatum non potest inquiri, ut per Duen. reg. 298. Clar. lib. 5. §. fin. q. 6. Hippol. conf. 40. n. 7. cum ſeqq. & conf. 48. n. 10. cum ſeqq. & conf. 49. n. 7. & conf. 50. n. 1. cum ſeqq. & conf. 53. n. 4. cum ſeqq. & conf. 63. n. 4. & conf. 64. n. 35. & conf. 76. n. 5. & conf. 78. n. 2. & conf. 82. n. 16. & conf. 117. n. 6. & conf. 128. num. 1. & conf. 130. n. 5. Menoch. conf. 100. num. 58. cum ſeqq. Sayro in claus. Regia lib. 13. cap. 10. num. 19. cum ſeqq. Bonacof. communium criminal. par. 2. verbo diffamatio ſol. 23. latissime Farin. in praxi crimin. par. 1. quæſt. 9. num. 1. cum ſeqq. Cabed. par. 1. decif. 78. nu. 2.
- 6 Amplia primo, ut non valeat statutum mandans poſſe de delicto contra non infamatum inquiri, ut per Hippol. conf. 79. num. 5. & conf. 82. num. 20. & conf. 117. num. 10. & conf. 130. num. 9. Duenh. reg. 298. ampl. 2. Hieron. Magon. Lucenſi decif. 22. n. 13. in fine par. 1. Farin. d. q. 9. n. 9.
- 7 Amplia ſecundo, ut fama procedens inquisitionem non ſufficiat ſimplex, ſed debeat eſſe vehemens, & à clamorosa infamiatione procedens, ſapius ad Iudicis aures deveniens, & talis quod ſcandalum generaret, niſi Iudex inquireret, ut per Clar. d. q. 6. verſ. quero nunc, Maran. de ordine iudic. par. 6. tit. de Inquisit. num. 19. Farin. d. q. 9. num. 5.
- 8 Amplia tertio, ut procedat etiam in Iudice, qui à ſtatuto ſeu Principe plenum haberet arbitrium in procedendo, & puniendo delinquentes, adhuc enim non procedente infamia inquirere miniſime poterit, ut per Hippol. ſing. 14. & cõf. 25. tit. 5. & conf. 48. num. 20. & conf. 50. num. 3. & in praxi. 4. conſtante num. 12. Menoch. de arbit. lib. 1. q. 78. nu. 1. Farin. d. q. 9. num. 3.
- 9 Amplia quarto, ut diffamatio procedere debeat ſive Iudex procedat ad partis querelam, & accuſationem, ſive etiam ex officio, ut per Bonacof. communium crimin. par. 1. verbo inquisitio eſt nulla pag. 93. plures reſert Farin. d. q. 9. nu. 4.
- 10 Amplia quinto, ut fama procedens inquisitionem debeat ortum habere à fide dignis, & non malevolis perſonis, alias non ſufficit, ut ex eo formetur inquisitio, ut per Hippol. in præſtic. §. conſtante num. 33. & conſil. 118. n. 5. & conf. 120. n. 27. & conf. 130. num. 6. & conf. 134. num. 6. Farin. d. q. 9. nu. 6. & 7. reſolvit quod non creditur Iudici aſſerenti in inquisitione famam præceſſiſſe, niſi de ea aliunde appareat per teſtes, ſcilicet particulariter ſuper fama receptos, & nu. 8. quod inquisitio nulla ob defectum præcedentis

denitis fame non consolidatur etiam quod postea testes in ea producti plene probauerint delictum, de quo inquisitus non erat infamatus.

12. Limita primo in crimine hæresis, vel hæresis manifestæ in quo etiam nulla præcedente diffamatione ad inquisitionem iudex procedere potest, vt per Clar. d. 3. 6. *vers. item sciam*, Menoch. *conf. 100. num. 64. cum seqq.* Decian. *conf. 18. d. num. 42. Farin. d. 9. q. 9. num. 14. & 15. Sayro d. lib. 12. c. 11. cap. 11. cum seqq.* Et cap. 15. n. 8. P. Martin. *De delictis magicis lib. 1. q. 7. pag. 444.*

13. Limitatur secundò parte non opponente de præcedente infamia, tunc enim valet, & tenet inquisitio etiam fama non præcedente, vt per Clar. d. 4. 6. *vers. item sciam*, Duenh. *reg. 298. limit. 1. Farin. d. 9. q. 9. num. 13.*

14. Limita terciò in inquisitione formata de Principis mandato, & scientia, sicut enim Princeps potest inquirere non præcedente diffamatione, ita pariter poterit eius delegatus, vt per Duenh. *reg. 298. limit. 7. Clar. d. 4. 6. vers. preterea sciam*, Menoch. *de arbitrio lib. 1. q. 78. num. 4. Farin. d. 9. q. 9. num. 13.* vbi etiam sublimitur in inquisitione facta de Principis mandato Moni proprio emanato, secus si ad pollutionem partis.

15. Limita quarto non procedere in inquisitione, quæ sit contra officiales, & eius familiares, & ministros in syndicato finito officio, quæ & generaliter & specialiter etiam fama non præcedente in inquisitione contra eos formari potest, vt per Clar. d. 4. 6. *vers. ceterum*, Duenh. *reg. 298. limit. 10. Farin. d. 9. q. 9. num. 16. vbi num. 17. resolut* quod quando aliquis denuntiatur de crimine, per aliquem probum virum prædicta denuntiatio est sufficiens, vt inquiratur contra eum super infamia tantum, & non super crimine, sed reperta infamia potest inquiri de crimine.

16. Hodie communi vbiq; terrarum vñ receptum est, vt magistratus ad crimina puniendæ procedant etiam occultæ, quæ probari possunt nulla præcedente infamia, vel ex officio, vel ad fiscalis denuntiationem, Clar. *lib. 5. c. fin. q. 3. num. 5. & q. 6. num. 7. Bernard. in pract. cap. 6. num. 3. Farin. d. 9. q. 9. num. 10. & hoc iure Hispania vti- tur ex l. 1. & 6. tit. 1. lib. 8. nona recopil. vide re- g. 6. *l. 1. de infam. lib. 2. cap. 29. lib. 1. 5. num. 123.* hæc præxim suslineri posse autumat in delictis, quæ Rempub. turbare solent, & quando nõ tam ad punitionem proceditur, quàm vt bono communi consulatur, & maleficia impediatur, vt Resp. criminibus purgetur.*

17. *Contra Regulares, etc.* Notatur ad contra Regulares non debet fieri inquisitio nulla præcedente infamia, vt per Duenh. *reg. 298. limit. 10.* vbi etiam asserit quod cap. in singulis supra de statu Monach. loquitur quando illa inquisitio sit per visitatores. Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 2. q. 19. art. 6.*

18. In glos. [Ad inquirendum.] ibi (Item si ille, &c.) Notatur ad hoc quod in causis criminalibus iudex potest tanquam suspectus recu-

sari, vt per Clar. in 9. fin. *quæst. 43. d. princip.*
19. In glos. [Facilissimè.] Notatur ad hoc quod clericorum status, monachorum statu honoratior est, quod illi non vitæ contemplatiui, & tantum, verum etiam actui inferiunt, hæ autem in contemplatiui duntaxat, siq; in honoribus inferiores sunt, vt per Mench. *controu. illustr. num. in prefat. num. 95.* vide D. Thom. 2. 2. q. 134. per totam, & q. 186. art. 1.

S Y M M A R I V M

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes
2. Concil. provinciale quando celebratur debet Prælatis intendere de corrigendis excessibus, & moribus reformandis.
3. Archiepiscopi solas potestate caret candidis statu- ta totam provinciam obligantia.
4. Archiepiscopi attentio Iure Concil. Trident. possunt visitare provinciam, & inquirere de criminibus, & si non appareat de negligentia suffraganeorum
5. Tituli Synodales, qui de ordine Episcopi visitant dis- cretum, alimur ab Ecclesijs visitant.

Cap. Sicut olim. XXV.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. aniq. Col- lect. Innoc. Zabarel. Bellam. 1. Andr. Anan Anch. Buir. Beror. Arctin. Mar. Soc. Felin. Panor. Henr. Host. Ximen. Tolet. in concordant. *transque Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viuian. in ra- tion. lib. 5. Iuris Pontificij pag. 18. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 614. desumitur ex Con- cilio generali Lateranen. sub Innoc. 111. cap. 6. & refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 5.*

2. *Diligentem habeant, etc.* Notatur ad hoc quod quando Concilium provinciale celebratur, de- bent Prælatis intendere de corrigendis exce- sibus, & moribus reformandis, diligere rem, & præsertim in clero cum Dei timore habere statuta, canonicas regulas, maxime quæ statu- ta sunt in generalis Concil. Lateranen. re- gentes, vt eas faciant observari debitam po- nam transgressoribus insignendo, vt adducit Steph. Quaranta in sum. Bullæambo Contra- lium provinciale, num. 13. *vers. trigesimo* in timo- quæro.

3. *Canonicas regulas, etc.* Fig. Archi- episcopi op. so- lus potestate caret condendi statuta totius provinciam obligantia, vt per Sarch. de Matim. lib. 8. *disp. 27. num. 36.*

4. *Per singulas dioceses statuât, etc.* hodie ex noniori dispositione Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 3. possunt Archiepiscopi visitare provinciam, & inquirere de criminibus etiam non appareat de negligentia suffraganeorum, vide Cabed. Luit. *decis. 78. num. 3. in hunc etiam.*

In glos. [Statuant,] ibi (moderatos tamen sumptus, &c.) Notatur ad hoc quod testes synodales, qui de ordine Episcopi visitant diocesim, aluntur ab Ecclesijs visitatis, vt per Surd. de aliment. tit. 1. q. 64. nu. 18.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Monachus accusans Abbatem habet de bonis monasterij expensas non solum ad prosequendam litem, sed etiam pro illa exequenda.
- 3 Expensa & sumptus ministrati monacho accusantis Abbatem non repetuntur, etiamsi monachus succumbat.

Cap. Olim. XXVI.

Greg. ix.

- 1 S Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Colled. Innoc. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania, Anchar. Butr. Bero. Aretin. Mar. Socin. Felin. Panor. Henric. Hostien. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 19. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 614.

- 2 De bonis monasterij cum proprium non habeant ministrari.

Notatur ad hoc quod Monachus accusans Abbatem habet de bonis monasterij expensas non solum ad prosequendam litem, sed etiam pro illa exequenda, vt per Palat. in rep. cap. per vestras de donat. inter virum, & uxorem §. 39. num. 2. vbi dicit hunc text. intelligendum quando lis mouetur ad vtilitatem monasterij principaliter & immediate, sic etiam vxori, & filio litiganti tenetur maritus, & pater alimenta prestare, vt docent Gonzal. ad reg. 8. cancell. gl. 2. num. 45. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 33. num. 27. cum seqq. & cap. 236 num. 34.

- 3 Et huiusmodi sumptus, & expensæ non possunt repeti etiam si quis succumbat, Stephan. Grat. locis proxime citatis, prout etiam de alimentis lite pendente præstitis resoluit Surd. de aliment. tit. 6. q. 20. nu. 1.

De Calumniatoribus.

Tit. II.

- 1 S Vper hanc rubr. scripserunt Zabar. Bellem. Io. Andr. Anan. Butr. Anchar. Felin. Panorm. Mar. Socin. Petrus de Rauenna in compend. Iuris Canonici. Martin. Mesnart. in epist. Decret. fol. 172. Steph. Ranch. in continuat. tit. Decret. Dan. Venator. in analysi methodica Iuris Pontif.

pag. 605. Goffred. & Host. in sum. huius tit. Alex. Cassan. & Anastas. Germ. in paratitulis ad quinque lib. Decretal. sub hoc tit.

De materia huius tit. vide Bernard. in præf. cap. 59. alias cap. 68. in nouissima edit. vbi Salzed. Duen. reg. 27. in princip. Menoch. de arbit. casu 321. & 322. Baiard. ad Clar. §. fin. quest. 62. nu. 15. cum seqq. Fr. Emman. quest. regul. tom. 2. quest. 3. art. 1. Farin. in præf. crimin. par. 1. q. 16. à princip. Aldret. de relig. discipl. tñenda lib. 2. cap. 23. de calumniatorum pœnis. Coriolan. de casibus reservatis iuxta regulam Clemen. VIII. regularibus prescriptam part. 2. casu 5. de accusat. num. 8.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Clericus an verberari possit, ostenditur, & multa traduntur circa intellectum huius text.
- 3 Exilij pœnam Ecclesiastici Iudices clericis imponere possunt.

Cap. Cum fortius. I. Greg.

- 1 S Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Colled. Zabarel. Bellem. Io. And. Hostien. Butr. Anchar. Anania, Mar. Socin. Henric. Felin. Panor. Aretin. Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 21. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 616. desumitur ex D. Gregor. lib. 9. registris epistola 66. refertur à Burch. lib. 2. Decretorum cap. 201. & ab Iuone par. 6. cap. 274. & ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 1. de accusat. cap. 2.

Et verberibus publicè castigati.

Pœna hæc verberum intelligi potest de illa, quæ fit quando quis verberatur à Pœnitentiarijs, vt solet fieri per Pœnitentiarjos Vrbs, nam ista potest imponi clericis, vt dicit Thomas de Argent. in 4. distinct. 14. art. 6. vel etiam intelligi potest, vt clericus causa disciplinæ possit verberari, prout intelligit Abb. in cap. vniuersitatis, notab. 2. infra de senten. excommuni. Vel denique potest intelligi, vt fiat honeste intra septa Ecclesie secundum eund. Abb. in cap. inter alia de immunit. Eccles. ibiq; publice fieri dicitur si intra septa sint sex personæ, tex. in cap. quis aliquando §. hæc ergo, de pœnitent. dist. 1. Prob. in cap. 2. de constit. in 6. num. 67. quicquid tamen sit, verum est tex. loqui de pœnitentia publica clericis inflicti permiffa absque ignominia, non autem de fustigatione cum ignominia more laicorum, quæ est grauior pœnitentia solemnī, & hodie huiusmodi pœnam verberum generali consuetudine in clericis non seruari asserunt Clar. §. fin. quest. 70. vers. & etiam, vbi particulariter loquitur de Mediolanensi dominio, & de Regno Francie, ac alijs locis, testatur Bernard.

in *pract.* vbi Salzed. *cap.* 135. *alias cap.* 137. secundum novam impressionem : & in specie quod clericis non sit imponenda poena ignominiosa, & non sint publicè, sicut alij plebei dehonestandi, tenet Perez l. 1. *titul.* 3. lib. 1. *Ordin.*

- 3 *In exilium deportari.* Ergo Ecclesiaci Iudices poenam exilii clericis imponere possunt, vt per Bernard. & Salzed. in *pract.* *cap.* 137. secundum novam impressi. Azucud. l. 3. in *fine* *tit.* 1. lib. 1. *nonne* *recepti.* Fr. Emman. *quest.* *regul.* *tom.* 2. q. 23. *art.* 1.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Calumniatores grauius sunt puniendo, quàm alio delinquente.
- 3 Calumniatores vltra condemnationem expensarum debent condemnari ad poenam calumniae, quae est similitudo supplicij.
- 4 Index potest procedere contra calumniatorem euidentem absque accusatore.
- 5 Calumniandi animum, non habuisse praesumitur, qui à fide dignis accepisse probatur.
- 6 Calumniari praesumitur accusator eo ipso, quod non probat propositam accusationem.
- 7 Calumniatus seu malitiae praesumptio cessat in notorijs.
- 8 Accusator in crimine laesae Maiestatis, & in crimine simoniae, si non probat, non punitur de calumnia.
- 9 Calumnia praesumptio sub lata omnino, & extincta per iuramentum cessat.

Cap. Cum dilectus. II. & fin.

Innoc. iij.

- 1 Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. In Snocen. Collect. Zabarc. Bellem. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Anania, Mar. Socin. Henric. Felin. Aretin. Panorin. Ximen. Tolctan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellae per. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. *Iuris Pontific.* pag. 22. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 616. refertur ab Anton. Augustin. collect. 3. *Decretal.* lib. 5. *tit.* 2. *cap.* 7.
- 2 De calumniatoribus quod grauius sint puniendi quàm alio delinquente dicit Menoch. *confil.* 2. *num.* 95. & quod vltra condemnationem expensarum debent condemnari ad poenam calumniae, quae est similitudo supplicij, refert Baiard. ad Clar. 9. *fin.* *quest.* 62. n. 19. vbi *num.* 18. tenet quod index potest procedere absque accusatore contra calumniatorem euidentem, & dare ei terminum ad faciendum defensiones suas, & inter accusatorem, ac denunciatores, calumniatorem nulla est differentia quo ad poenam, vt resoluit Aldret. de relig. *discep.* *monda.* lib. 2. *cap.* 23. *nn.* 8.
- 3 Quod nō calumniandi animo, &c.

Aduerte quod calumniandi animum non habuisse praesumitur qui à fide dignis accepisse probauit, vt per Tiraque. de *potest. tempor.* *canon.* 51. *nn.* 30.

- 6 In *glos.* [Calumniandi] ibi (*si denuntiatus non probat, quod intendit calumniari praesumitur.*) Notatur ad hoc quod accusator eo ipso quod non probat propositam accusationem praesumitur calumniari, vt per Abb. *hic* *num.* 5. Mar. Socin. *num.* 7. Anania *num.* 19. & Felin. *num.* 6. Eod. *intit.* de *accus.* *num.* 19. Clar. 9. *fin.* *quest.* 62. *num.* 6. Mascard. de *prob.* *conclus.* 25. Menoch. de *arbitr.* *casu* 321. *num.* 4. Salzed. ad Bernard. in *pract.* *cap.* 78. *lit.* A. Fr. Emman. *quest.* *regul.* *tom.* 2. *quest.* 3. *artic.* 1. Hieronym. Giach. in *consil.* *syndicatorum* *nn.* 222. & 258. vbi *nn.* 213. dicit quod dolus, & calumnia praesumitur in illis, qui obiecta non probant. Illud tamen aduerte quod calumnia seu malitiae praesumptio cessat in notorijs, vt per Sigisfinum. Scacciam. de *appell.* *quest.* 19. *rem.* 1. *concl.* 4. & 5. *num.* 16. & accusator in crimine laesae Maiestatis, & in crimine simoniae si non probat non punitur de calumnia Baiard. ad Clar. d. *quest.* 62. *num.* 30.
- 9 In *cad.* *glos.* ibi (*videtur quod per iuramentum probari possit.*) Notatur ad hoc quod calumnia praesumptio, sub lata omnino & extincta per iuramentum cecidit, vt per Claud. de Scyfel in l. Gallus *nn.* 25. *vers.* *tertio* *salut.* ff. de *usucap.* Franc. Molin. de *rita* *nopt.* lib. 2. *differe.* 11. *nn.* 57.

De Simonia, & ne aliquid pro spiritualibus exigatur, vel promittatur.

Tit. III.

Vper hanc rub. scripserunt Collect. Zabarc. Bellem. Io. Andr. Anan. Butr. Anchar. Felin. Panormit. Mar. Socin. Petr. de Rauenna in compendio Iuris Canon. Guilelm. in *breuiario aucto* *Iuris Canonici* fol. 136 & in *breuiario Iuris lib.* 4. Ioan. de Londris in *breuiario Sanctorum Canon.* fol. 179. Martin. Mefnart. in *epistome Decretal.* fol. 173. *verso.* Stephan. Ranchin. in *continuat. tricularum Decretal.* Daniel Venator. in *analyfimerbodica* *Iuris Pontificij* pag. 609. Goffred. & Host. in *sum. huius tit.* Alexan. Casfan. & Anastaf. Gernon. in *paratilis* ad *quinque libros Decretal.* *sub hoc tit.*

De materia huius tit. integros tractatus edidit Guiliclm. Rodogan. Barthol. Vgolin. Ioan. Carrata, & Petr. Bisfeldi, & late egerunt.

runt. D. Thomas 2. 2. *quest.* 100. Siluest. & alij Summiste in *verbo simonia*. Soar. de *insti.* lib. 9. *quest.* 5. Clar. lib. 5. *de simon.* Viui. Bonacof. & alij *tom.* 1. *commun. opin.* lib. 1. *tit.* 25. Vela de *delictis* cap. 32. Mascard. de *prob.* conclus. 134. & conclus. 1310. & *num.* 2. Menoch. de *presump.* lib. 5. *presump.* 8. Nauar. in *Mém.* cap. 23. & *num.* 99. & *in* *receptis* cap. fin. inf. *hoi.* in Gardin. Tusch. lit. 5. & conclus. 149. *cum* *segg.* Petr. de Ledsina in *sum.* par. 2. *tratl.* 12. Rebuff. in *praxi* 211. de *simonia* in *receptis*. Fr. Emman. in *sum.* *tom.* 2. & *cap.* 55. *usque* ad *cap.* 66. Candelab. *aur.* in *appendix* cap. 1. Flaminii de *receptis* lib. 14. & in *tratl.* de *confident* Nicol. Garc. de *benefic.* par. 8. cap. 1. Loreheana in *compendio* *circum* *rit.* de *simonia*. Ludouic. Lopez in *instr.* *allo* *pro* *Confessione* par. 1. *cap.* 108. Iacob. de Grassis in *disti.* *ant.* par. 1. *lib.* 2. *cap.* 98. Bernard. & Salzed. in *tratl.* cap. 94. *Secundum* *notam* *impres.* Henric. in *sum.* lib. 13. *cap.* 37. Tibert. Decian. in *tratl.* *crim.* *tom.* 1. lib. 9. *cap.* 77. Scéphan. Quaranta in *sum.* Bullary *verbo* *simonia* & Prax. Episcop. *cod.* *verbo* *Soar.* de *releg.* *tom.* 1. *tratl.* 3. lib. 4. de *simon.* Leonard. Less. de *insti.* lib. 2. c. 35. de *simon.* Valer. Reginal. in *praxi* *fori* *peruente* lib. 23. *num.* 108. *cum* *multis* *segg.* Aldret. de *releg.* *gratia* *disciplin.* *tom.* 1. lib. 2. *cap.* 16. 5. *num.* 41. *cum* *segg.* Azor. *insti.* *moral.* par. 1. lib. 13. Campan. in *diuersorio* *Iuris Canon.* rubr. 11. *cap.* 27. Cantarel. in *decem* *precepta* *Decalogi* lib. 2. *cap.* 52. *cum* *duobus* *segg.* Raphael de la Torre de *releg.* *tom.* 2. q. 100. de *simonia*.

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Ordinis cuiuslibet collatio gratis est facienda.
3. Notarij an aliquod pro singulis dimissorijs, aut re-
simonialibus possint recipere, ostenditur.
4. Examinator committit simoniam si pro danda ap-
probatione pretium recipiat.
5. Examinatores occasione examinis aliquid recipien-
tes puniuntur arbitrio Ordinarij.

Cap. In ordinando. I. Greg.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. In-
nocent. Collect. Zabarell. Bellam. Jo. Andr.
Anania, Anchar. Hostien. Butr. Henric. Mar.
Socio. Panorm. Felin. Cened. collect. 377. Ximen.
Tolet. in *concordantijs* *versusq.* *Iuris* *civ.* *legibus* *Ca-*
stille par. 1. & 2. Viuian. in *rationale* lib. 3. *Iuris*
Pontif. pag. 22. Alagona in *compendio* *Iuris* *Ca-*
non. pag. 617. refertur ab Ant. August. collect. 1.
Decretal. lib. 5. *tit.* 2. *cap.* 1.
2. Probat hic tex. cuiuslibet Ordinis collatio-
nem gratis esse faciendam, concordat Concil.
Trident. *sess.* 21. de *reform.* *cap.* 1. vbi strictis-
sime prohibetur Episcopis, & alijs Ordinum
collatoribus, eorumque ministris ne pro col-
latione quorumcumque Ordinum etiam cleri-

calis tonsuræ, aut pro litteris dimissorijs, testi-
monialibus, sigillo, aut alia quacunque de
causa, etiam sponte oblatum aliquid quouis
prætextu accipiant, pro cuius decreti de-
claratione vide Nauarr. in *manual.* *cap.* 22.
num. 18. Campan. in *diuersorio* *Iuris Canon.*
rub. 11. *cap.* 17. *per totum*, & præcipue *num.* 41.
Armend. in *addit.* ad *receptis* *legum* *Nauarra*
fol. 56. *num.* 3. *cum* *segg.* Valer. Reginal. in *praxi*
fori *peruente* lib. 23. *cap.* 14. *num.* 197. *ap-*
fin. *vbi* *num.* 201. meminisse refert nunquam
censeri donatum liberaliter, non item in pre-
tium quod immediatè datur pro ordinatione,
siue ante, siue post eam detur, & siue Episco-
pis fuerit alioquin gratis collatum Ordinem,
siue non, & siue accipiens sit ipse Episcopus
collator, siue alius, & siue dans sit is, qui or-
dinatur, siue alius; quatenus in re ignora-
tia probabilis excusat à peccato, & impena
illud sequente, adeo, vt is non suspendatur
ab Ordine, pro cuius ordinatione data est pec-
unia ipso inscio, vel ipso conscio quidem,
sed penitus contradicente, nisi postea certior
redditus de facto ratiocet.

3. Vel Notarij in Ordin. &c.

Circa Notarij ita disponit Concil. Trident.
in d. *cap.* 1. Notarij vero in ijs tantum locis in
quibus non viget laudabilis consuetudo nihil
accipiendi pro singulis litteris dimissorijs,
aut testimonialibus decimam tantumq; vnius
auri partem accipere possint; tammodò eis
nullum salarium sit constitutum pro officio
exercento, nec Episcopo ex Notarij com-
modis aliquid emolumentum ex eisdem or-
dinum collationibus directe, vel indirecte
prouenire possit: tunc enim gratis operam
suam eos præstare omnino decernit, &c.
pro cuius decreti declaratione, vide Prax.
Episcopal. par. 1. *verbo* *dimissorie* 5. 7. *ref.*
quarto. Valer. Reginal. d. lib. 23. *num.* 197.
& 200. Azor. *insti.* *moral.* par. 3. lib. 12.
cap. 5. *quest.* 1. Soar. de *releg.* *tom.* 1. *tratl.* de
simon. lib. 4. *cap.* 53. *num.* 6. *cum* *segg.* Less. de
insti. lib. 2. *cap.* 35. *duh.* 10. Cened. ad *Decre-*
tal. collect. 177. *num.* 1. vbi dubius resoluit
quod poss. concessa instrumenta, & tradita
partibus possint Notarij quod ab ordinatis
sponte offertur, recipere, de quo vide Ma-
tieu. in *dialogo* *relatorijs*, par. 3. *cap.* 25. *num.* 5.
Percz 1. 1. *glos.* 1. *post* *medium* *tit.* 9. lib. 2.
Ordin.

4. In *glos.* [Minister.] Notatur ad hoc quod
examinator committit simoniam si pro dan-
da approbatione pretium accipiat, vt per
Soar. d. lib. 4. *cap.* 25. *num.* 17. Non debere
enim examinatores occasione examinis ali-
quid recipere alioquin puniendos arbitrio Or-
dinarij censuit S. Congregat. apud Nicol. Garc.
de *benefic.* par. 8. *cap.* 1. *num.* 77. *ref.* *septimo*.

SYMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.

Cap. Qui alium. II. Ex
Conc. Mogunt.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innoc. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania, Anch. Hostien. Butr. Henric. Mar. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 24. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 617. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 2.

SYMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Simonia est difficultas probationis.
3 Leicus testis contra clericum admittitur in crimine Simonie.
4 Fœmina contra clericum in crimine Simonie testis esse potest.

Cap. Si Dominus. III.

Deodot.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania, Anch. Butr. Henric. Hostien. Mari. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Tolet. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 24. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 617. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 3.
2 Simonia cum sit difficultas probationis Menoch. de arbit. casu 116. num. 12. & consil. 67.
3 num. 7. ad illius probationem quilibet Catholicus admittitur licet sit laicus contra clericum, vt docet Malfard. de probat. consil. 962.
4 num. 11. & fœmina vt per Duen. reg. 315. limit. 3. Martin. Delri. diffinitionum magicarum lib. 5. q. 12. pag. mibi 452.

SYMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Accusatus de Simonia pendente accusatione prohibetur ab administratione Diuinorum, &c.

Cap. Accusatum. IV.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Io. And. Ana-

nia, Hostien. Anch. Butr. Henric. Mar. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 24. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 617. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 4.

- 2 Probat hic text. accusatum de simonia pendente accusatione prohiberi ab administratione Diuinorum donec se purgauerit, vt per Bellet. disquisit. clerical. par. 1. tit. de disciplina clericali 9. 10. num. 38. ac per consequens celebrare Missam, vt per Marc. Anton. Genuen. in pragmat. Archiepiscopi. Neapolit. cap. 27. num. 20. & ita videtur lite pendente priuari quasi possessione officij quando scilicet accusatus erat infamatus de simonia, vt intelligit Corlet. in singul. appellatio 1. in fine. Et idem esse dicendum de accusato seu infamato de alijs delictis pendente infamia seu accusatione post Host. hic num. 2. tepet Bellet. d. nu. 38.

SYMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Simonia dicitur hæresis saltem largo modo.
3 Crimen Simonie committens eo ipso, quod impretriabile licetur versimile est cum male sentire de sanctitate Ecclesiæ.

Cap. Quoties. V.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania, Hostien. Anch. Butr. Henric. Mar. Socin. Panormit. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 24. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 617. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 5.

- 2 Per Simoniacam hæresim. Ergo Simonia dicitur hæresis saltem largo modo, de quo vide Caraf. de simonia num. 41. Menoch. de presumpt. lib. 5. presumpt. 6. num. 30. & presumpt. 8. num. 1. Malfard. de probat. consil. 1305. num. 18. Henric. in sum. lib. 14. cap. 6. nu. 7. lit. K, Iacob. in tractat. de Concil. lib. 4. cap. 4. num. 74. vers. ex premissis, Campan. in diversorio Iuris Canonici rubr. 11. cap. 27. num. 1. Flamin. de consil. quasi. 8. num. 22. Soar. de relig. tom. 1. tract. de simon. lib. 4. cap. 1. num. 5. Moder. de iurisdict. part. 2. cap. 37. num. 15. Emmanuel Valle de censuris, & incantat. fol. 3. cap. 3. num. 22. vbi asserit quod ille, qui committit crimen Simonie eo ipso quod impretriabile licetur, versimile est cum male sentire de sanctitate Ecclesiæ, quasi credat eam velle spiritualia licere, vel spirituale non esse impretriabile, additque sacrum tribunal inquisitionis non se intrinittere de hoc obiectiue grauissimo delicto.

delicto. Vbert. *verbo simonia* renet quod dicitur hæresis propter immanitatem eriminis, & quod est maximum peccatorum, & Lorin. *alt. 6. vers. 18. §. simonia*, dicit quod gravitas simoniæ tanta est, ut illa tolerabilior sit hæresis Macedonij, & eorum, qui errarunt contra ipsum Spiritum sanctum.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Simonia vocatur pestis, quia ratione avaritiæ, & ambitionis ut cancer serpit.
- 3 Simonia magnitudine sua omnes alios morbos, quoniamq; alia crimina vincit.
- 4 Simoniaci dicuntur detestabiliores omni peccatore.

Cap. Sicut. VI. *Lusc.*

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania. Hostien. Anehr. Butr. Henric. Mar. Socin. Panor. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs *veriusque Iuris cum legibus Castellæ* par. 1. Viuiam. in *rationali* lib. 5. *Iuris Pontificij* pag. 24. Alagona. in *compendio Iuris Canon.* pag. 617. refertur ab Anton. August. *collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 6.*

- 2 *Simoniaca pestis.* Vitium hoc ratione avaritiæ, & ambitionis, quæ cum illo coniunguntur, nimium diffunditur, & ut cancer serpit; & ideo vocari solet simoniaca pestis, ut per Gambat. in *extirpationem, July 11. de simon. elect. Papa nu. 50. Flamin. de confident. quæst. 8. num. 21. Soar. de relig. tom. 1. tract. de simonia lib. 4. cap. 3. num. 3. & quod magnitudine sua omnes alios morbos, & omniaq; crimina vincat asserit Valer. Reginal. in *praxi fori poenitent. lib. 23. nu. 162. vers. certe*, & quod sit ceteris gravius dicunt Anton. Rosel. in *cap. quidam Episcopus* num. 1. 2. quæst. 1. Gaspar. de *Perul. de reſervat. benefic. num. 28.* Et ideo simoniacos dici detestabiliores omni peccatore, referunt Redoan. de *simon. par. 4. cap. 12. nu. 14. Flamin. d. q. 8. nu. 27.**

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Simoniacus in Ordine datus pro collatione pretio talis quantumvis occultus suspenditur ab Ordine.
- 3 Simoniacus tam occultus, quam publicus est ipso iure suspensus.
- 4 Iura propter criminis atrocitatem transgrediuntur.
- 5 Fornix in simonia testis esse potest.
- 6 Laicus in crimine simonia accusare potest.

Cap. Tanta. VII. *Deodat.*

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania,

Host. Anch. Butr. Henric. Mar. Soc. Panor. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs *veriusque Iuris cum legibus Castellæ* par. 1. & 2. Viuiam. in *rationali* lib. 5. *Iur. Pontificij* pag. 25. Alagona. in *compendio Iuris Canon.* pag. 617. refertur ab Ant. August. *collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 7.*

- 2 Probat hic tex. quod quando quis suscipit Ordinem simoniace, dato pro collatione pretio, talis quantumvis occultus, suspenditur ab Ordine, idest sacros Ordines, siue suscipere, siue suscepro exercere prohibetur, ut per Valer. Reginal. in *praxi fori poenit. lib. 23. num. 172.* nam simoniacus tam occultus quam publicus, est ipso iure suspensus Couar. in *Clem. si furiosus* par. 1. §. 1. nu. 7. Sayr. de *confur. lib. 7. cap. 12. num. 19. Aldred. de relig. disciplina tuenda lib. 2. cap. 16. num. 44.*

- 3 Et sic propter criminis atrocitatem *Serui.* Iura transgrediuntur, ut per Tiracu. de *poenit. temp. cap. 49. num. 20. Vbi num. 23.* hunc tex. citat: scemine enim in crimine simoniæ testes esse possunt, ut per Duenh. *regul. 315. lunit. 3. Martin. Delr. disquisit. magis. lib. 5. q. 12. pag. 452. Baiat. ad Clar. quæst. 24. num. 11.* item Laicus in testimonium admittitur contra clericum in simonia, ut per Mascard. de *prob. cancl. 962. num. 11.* & potest accusare clericum Baiard. ad *Clar. §. fin. q. 14. nu. 41.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Simonia est pro ingressu monasterij pecuniam accipere.
- 3 Spe lucri licitum non est ad spiritualia innuere.
- 4 Simonia, & furia in quo differant ostenditur.
- 5 Pretij exactio pro sepulchris prohibetur non obstante contraria consuetudine.
- 6 Temporis distantia quando peccatum augeat, ostenditur.
- 7 Chrisma, & alia sacra Olea absque alio interſſe, quamvis liberè oblatio debent dari a Perocibus.

Cap. Non satis. VIII. *Alex. iij.*

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania. Hostien. Anehr. Butr. Henric. Mar. Socin. Casal. in *annot. Cened. collect. 16. Panorm. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs veriusque Iuris cum legibus Castellæ* par. 1. Viuiam. in *rationali* lib. 5. *Iuris Pontificij* pag. 25. Alagona. in *compendio Iuris Canonici* pag. 618. habetur integrum Decretum post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 2. cap. 10. & refertur ab Ant. August. *collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 7.*

- 2 Probat hic rex. simoniacum esse pro ingressu monasterij pecuniam recipere, ut docent Humada l. 22. *gloſ. 3. vult. 7. par. 1. Nauar. in tract. de redditibus Eccles. monitu 62. Spin. in sſer. iſſ. gl. 7. prin. n. 30. cum ſeqq. Gutier. canon. lib. 1. cap. 32. nu. 23. Azor. inſtit. moral. par. 2. lib. 13. cap. 9.*

cap. 9. & par. 3. lib. 12. cap. 16. q. 1. *vers. obijcies ibidem*. Prax. Episcop. par. 1. *verbo moniales*. Sord. de alim. tit. 9. q. 27. nu. 2. Fr. Emman. *quest. regul. tom. 2. q. 48. art. 1.* plures per Cened. ad Decretal. collect. 13. nu. 1. secus resolucentes si recipiatur pro sustentatione, & alimentis munia-
 3 **lis**. Non est enim licitum spe lucri ad spiritalia inuitare, vt tenent multi, quos refert Sanch. de Matrimon. lib. 1. diff. 39. num. 1. vbi num. 4. probabilius existimat licitum esse offerre monera ea lege, & pacto, vt is, cui offeruntur, efficiat aliqua opera spiritalia, & num. 7. dicit hunc tex. non obitare cum in eo tantum decidatur nihil conferendum esse religiosis, vt aliquem ad religionem accipiant.

4 **Tam ille, qui dederit, quam ille, qui receperit, &c.** Quamuis per vsuram, & simoniam offendatur septimum preceptum de non furando, nihilominus tamen vsura, & simonia in eo maxime differunt, quia in illa solum peccat recipiens non vero soluens per ea quæ D. Thom. 2. 2. q. 78. art. 4. Sor. lib. 6. de iustit. q. 1. art. 5. Nauar. in man. cap. 24. nu. 31. & cap. 17. nu. 262. Cou. in cap. quamuis par. 1. §. 1. nu. 10. in hac vero tam-
 5 **dan**, quam recipiens, vt probat tex. in præfenti. Ratio differentiæ est, quia vsura est prohibita in bonum proximi, ad præcauendum scilicet iniustitiam ne pretium pro eo, quod non est vendibile recipiatur, & ita iniustitia solum viget ex parte recipientis, non autem ex parte dantis: at vero in simonia ex vtraque parte peccatur contra Dei iustitiam, quippe omnibus prohibuit, ne aliter quam gratis spiritalia recipere, & pro illis non darent temporalia, quam rationem explicat Sor. lib. 9. de iustit. q. 8. art. 1. col. 4.

5 **Pro sepultura.** Notatur ad hoc quod pretij exactio pro sepul-
 turis prohibetur, non obstante contraria consuetudine, quod non procedit si ipse inducatur cum principis licentia, vt docet Fr. Emman. *quest. regul. tom. 3. q. 18. art. 2.* de quo commodius plures referam ad tit. de sepul.

6 **Quia diuturnitas temporis, &c.** Hoc intelligitur quoad Deum, & in foro animæ, tunc enim diuturnitas temporis auget peccatum, vt habetur in cap. 16. in princip. de consuetud. respectu autem pænæ ciuilib, & criminalis imponendæ, quando delictum est antiquum scilicet commissum iam vltra decem annos, eo casu non debet puniri pœna ordinaria, sed mitiori, de quo vide Couar. var. lib. 2. cap. 9. nu. 2. *vers. primum posse*, Clar. 4. ff. q. 60. n. 32. Tiraq. de pœnis temp. causa 29. Perez in rub. tit. 1. col. 1. *vers. cum tunc quando post commissum delictum*, lib. 3. Ordin. Cened. d. collect. 16. nu. 4.

7 **Chriftmatis, & olei receptione, &c.** Aduertendum nihil pro Chriftmato, & alijs oleis

factis recipi posse à parochis, quamuis liberè oblatum iurare eorum, qui præpositi sunt ad distributionem consuetudo est tollenda, qui nolunt ea dare, nisi oua, aut aliquid aliud ipsis tribuatur, vt aduertit Fufe. de iustit. lib. 1. cap. 6. nu. 13. quem refert Vgolin. de potest. Episc. cap. 4. §. 3. num. 2. & illo citato Ego ipse eod. tractat. par. 2. alleg. 31. nu. 21.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sacramenta gratis conferenda, quia pro eis conferendis, non licet aliquid exigere.
- 3 Sacramenta conferre nolenti, nisi dato aliquo temporalis, an illud in extrema necessitate, vel ad redimendam iniustitiam vexationem dari liceat, ostenditur.

Cap. Cum in Ecclesiæ. IX. Ex Concil. Later.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Hostiens. Anchar. Burr. Henric. Mar. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs *tristisq. iuris cum legis Castilla par. 1. Viuian. in rationali lib. 3. Iuris Pousficij pag. 25. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 618.* refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 8. & desumitur ex Concil. Lateranen. sub Alex. III. cap. 7.

2 **Seu alijs Sacramentis conferendis.** Notatur ad hoc quod non licet aliquid exigere pro Sacramentis conferendis, vt docent Soar. de relig. tom. 1. tract. de simon. lib. 4. cap. 10. nu. 5. & cap. 11. nu. 3. & cap. 47. nu. 5. plures per Cened. ad Decretal. collect. 16. nu. 3. Aldret. de religiosa discip. tuend. lib. 2. cap. 16. §. 5. nu. 47. Azor. iustit. moral. par. 3. lib. 12. cap. 3. q. 1. vbi etiam tenet non posse operam, & laborem in Sacramentis conferendis pretio emi, vel vendi. In extrema tamen necessitate dari pecuniam ini-
 3 **quo** ministro Sacramenti petenti illam, & nolenti aliter Sacramentum ministrare, non semper est emptio Sacramenti, sed potest intentione dantis, habentisq. ad hoc lus ex necessitate virgente separari, vt per Fr. Emman. tom. 2. sum. cap. 58. nu. 8. Gutier. canon. lib. 1. cap. 29. nu. 18. Soar. d. lib. 4. cap. 12. num. 13. Paul. Comitrol. respons. moral. lib. 5. q. 14. n. 4. Azor. d. cap. 3. q. 3. Immo & aliquando ad redimendam iniustitiam vexationem poterit licite dari temporale ministro aliter nolenti Sacramenta conferre iuxta tradita per Sor. de iustit. lib. 9. quest. 6. artic. 1. Redoan. de simon. par. 1. cap. 6. nu. 8. & par. 3. cap. 5. num. 16. Soar. d. cap. 12. d. nu. 2.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Episcopus accedens ad consecrandam Ecclesiam consequitur alimenta, etiamsi Ecclesia sit Episcopatus vicina.

Cap. Cum sit. X.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zab. Bellem. Io. And. Anania Host. Anch. Butr. Henric. Marian. Soc. Panor. Felin. Ximen. Tolet. in concord. *Utriusq. Iuris cū legib. Castell. p. 1.* Viuian. in *rationali lib. 3. Iuris Pontif. pag. 26.* Alag. in comp. *Iuris Canon. pag. 618.* & refertur ab Anton. Aug. collect. 1. *Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 9.* & est post Concil. Lateranen. p. 2. cap. 4.

- 2 *Præter procuracionem.* Notatur ad hoc quod Episcopus accedens ad consecrandam Ecclesiam consequitur alimenta ab Ecclesia, etiamsi Ecclesia sit vicina Episcopatus, vt per Surd. *de alim. tit. 1. q. 64. num. 3.* vbi num. 4. hoc intelligit quando Ecclesia habet vnde soluat, alias consecrat cam Episcopus proprio sumptu.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Beneficium promittere nō licet pro suffragio seu voce electionis.
3 Simoniaca est electio, si pro suffragio beneficium promittatur.
4 Simonia probatur ex partis confessione.
5 Si noniacus est promittens aliquid pro obtinendo Episcopatum, vel Abbatiam, aut nominationem a Rege.
6 Commutationes facere in provisionibus beneficiorum est simonia contra ius posituum.
7 Confessus de crimine extra iudicium non punitur, nisi confessus fuerit geminate.

Cap. De hoc. XI.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zabar. Bellem. Io. And. Anania, Host. Anch. Butr. Henric. Mar. Soc. Panor. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs *Utriusq. Iuris cum legibus Castellæ p. 1.* & 2. Viuian. in *rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 37.* Alagona in *compendio Iuris Canonici pag. 618.* refertur ab Anton. Aug. collect. 1. *Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 10.* & est post Concil. Lateranen. p. 2. cap. 13.

- 2 *Ut uterque consentiret eidem.*

Notatur ad hoc quod non licet promittere beneficium pro suffragio, seu voce electionis, vt per Valer. Reginal. in *praxi fori pœnit. lib. 23. nu. 244. vers. 3.* Soar. *de relig. tom. 1. lib. 4. de Simon.*

- 3 *cap. 39. num. 14.* Simoniaca enim est electio si pro

suffragio, siue vt dicunt, pro voce electoris beneficium promittatur ita Azori. *instit. moral. p. 3. lib. 12. cap. 7. q. 1. vers. Et itidem*, vbi etiam cum Abb. in *presenti* resoluit Principes, & alios quolibet seculares recipientes pecuniam vt tanquam patroni in electione consentiant, siue vt eam ratam habeant, simoniacos proculdubio esse, & restituere debere accepta Ecclesia, in qua est beneficium, quamuis non sit ex illius Ecclesia bonis beneficium constitutum.

- 4 *Quod si manifestum, &c.* Nota- tur ad hoc quod ex partis confessione probatur simonia, vt per Flamin. Paris. *de resignat. benefic. lib. 14. q. 9. num. 4. cum seqq.*

- 5 *Tanquam auctores tanti sceleris.*

Ergo promittens aliquid pro obtinendo Episcopatum, aut Abbatiam, vel nominatione a Rege est simoniacus, vt per Rebuff. *de pacificis posses. num. 199.*

- 6 *Præstarent.* Notatur ad hoc quod commutationes facere in provisionibus beneficiorum est Simonia contra ius posituum, vt per Soar. *de relig. tom. 1. lib. 4. de Simonia cap. 31. num. 14.* & *cap. 60. nu. 5.*

- 7 In glof. [Confessi fuerint in iure, in princ.] Notatur ad hoc quod confessus de crimine extra iudicium non punitur vt per Bernard. *reg. 125.* si tamen confessus fuerit geminate extrajudicialiter plene probat delictum, Farin. in *praxi crimin. q. 82. num. 13.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Militia nobilitat.
3 Simonia committitur si quis habeat ius patronatum litigiosum, & cum causidico paciscatur se nominaturum ipsum, si causam sedulo ac diligenter ageret.
4 Simonia est seruire alicui Prelato principaliter spe consequendi ab eo beneficium ecclesiasticum, secus si minus principaliter.

Cap. Cum esset. XII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Colle. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Host. Anch. Butr. Henric. Mar. Soc. Panor. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs *Utriusq. Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2.* Viuian. in *rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 27.* Alagona in *compendio Iuris Canonici pag. 619.* refertur ab Anton. Augult. collect. 1. *Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 11.* & est post Concil. Later. sub Alex. III. p. 2. cap. 14.

- 2 *Miles.* Ergo militia nobilitat, de quo vide Tirac. *de nobilit. cap. 8. n. 2.* cum seqq. Gutier. *practic. lib. 3. q. 17. num. 247.*

- 3 *Promisit ei dare Ecclesiam, &c.* Nota-

Notatur ad hoc quod Simonia committitur si quis habeat iurispatronatus litigiosum, & cum caufidico pacifcatur fe nominaturum ipsum si caufam fedulo, ac diligenter ageret, vt per Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 23. num. 267. *verf. committo*.

- 4 In glof. [Promiferat.] Celebris eft glof. ad denotandum Simoniâ effe feruire alicui Prælato principaliter fpe confequendi ab eo beneficium Ecclefiafticum, fecus fi minus principaliter, de quo vide Rebuffi. in praxi benef. tit. quot modis beneficia acquirantur num. 5. Fr. Emmam. in fum. tom. 2. cap. 59. num. 9. & 10. Cou. var. lib. 1. cap. 20. num. 3. *verf. fecundo*. Nau. in man. cap. 23. sub n. 100. *verf. quinto*, & in cap. inter verba 11. q. 3. corol. 2. num. 24. & conf. 9. num. 4. sub hoc tit. in antiq. & tract. de finibus human. alicuius n. 39. Card. Tolet. in inftitut. Sacerd. lib. 5. cap. 90. nu. 4. Prax. Epifcop. p. 1. verbo simonia §. 11. Sayr. in clau Regia lib. 10. tract. 5. cap. 7. num. 9. Soar. de relig. tom. 1. tract. de simonia lib. 4. cap. 39. nu. 5. & 8. Valer. Reginald. d. lib. 23. nu. 138. Azori inftit. moral. p. 3. lib. 12. cap. 11. q. 2. Flamin. Parif. de confident. q. 1. num. 38.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur fuper hunc tex. fcribentes.
- 2 Simoniacus an priuatur ipfo iure, feu per fententiam, remiffiue.
- 3 Deficiens in purgatione, aut eam fibi in iure indiffa fubire recusans præfumptione admodum vrgenti conuincitur.
- 4 Præfumptiones, & coniectura in simonia debent effe euidentis.

Cap. Inſinuatum. XIII.

- 1 S Vper hunc tex. fcripferunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zabarel. Bellem. Io. Andr. Anania, Anchar. Butr. Mari. Socin. Felin. Panor. Henric. Host. Ximen. Toletan. in concordantys *verf. inque Iuris cum legibus Castellæ* p. 2. Viuius. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 28. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 619. refertur ab Anton. Auguft. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 12. & eft poſt Concil. Lateranen. p. 2. cap. 13.

Ergo simoniacus non priuatur ipfo iure ſed per ſententiam, de quo & an verum ſit vide Boer. decif. 117. num. 3. Flamin. de reſignat. benef. lib. 7. q. 2. num. 12. cum ſeqq. & lib. 14. q. 2. num. 1. cum ſeqq. Menoch. remed. 1. recap. num. 135. & 336. & remed. 5. n. 68. & conf. 67. num. 4. Paul. Comitot. reſponſ. moral. lib. 6. q. 41. late Nicol. Garc. de benef. p. 8. cap. 1. num. 3. Farin. fragment. crimin. p. 1. lit. C. nu. 299. aduertentes hodie ſecundum Conſtit. Cum deſteſtabile Pauli III. eſſe indictam priuationem ipſo iure. Quid dicendum in ſimonia reali ab vtraque parte completa per dationem rei ſpiritualis & temporalis vide eundem Garc. d. cap. 1. à nu. 16. cum ſeqq.

- 1 In glof. [Perpetuo, ſin.] ibi (deficiens in purga-

tione punitur) Notatur ad hoc quod qui deficit in purgatione, aut eam ſibi in iure indiffa fubire recusans præfumptione quidem admodum vrgenti conuincitur, vt per Cou. in cap. alia mater de ſententia excomm. lib. 6. p. 15. 2. n. 4.

- 4 In cad. glof. ibi (quod non eſt verum) Notatur ad hoc quod præfumptiones & coniectura in ſimonia debent effe euidentis, vt per Clar. 9. ſimonia num. 12. Mascard. de probation. concl. 1304. num. 27. & 28. Flamin. de reſignat. benef. lib. 14. q. 8. nu. 14.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur fuper hunc tex. fcribentes.
- 2 Presbyteris prohibitum eſt, ne accipiant aliquid temporale propter celandum publicè peccatore Epifcopo, vel eius miniſtris.
- 3 Simonia eſt conferre beneficium prætextu conſanguinitatis.
- 4 Preces in fauore, & gratia niti ſolent.
- 5 Simonia committitur ſi poſt auditam Confefſionem pro abſolutione pecunia extorquatur, ſine paritens ſit dignus ſine indignus abſolutione.

Cap. Nemo. XIV.

- 1 S Vper hunc tex. ſcripferunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Io. Andr. Anania, Butr. Anchar. Marian. Soc. Felin. Panor. Henric. Host. Ximen. Toleran. in concordantys *verf. inque Iuris cum legibus Castellæ* p. 1. & 2. Viuius. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 28. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 619. refertur ab Anton. Auguft. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 13.

2 De intellectu huius tex. agens Soar. de relig. tom. 1. tract. de simonia lib. 4. cap. 22. num. 14. dicit illum duas habere partes, vnâ à princip. vsq; ad *verf. nec quemquam* excluſiue, & aliam in toto illo verſiculo vsque ad finem. In priori prohibetur presbyteris ne accipiant aliquid temporale propter celandum publicum peccatore Epifcopo, vel miniſtris eius, nullo de simonia facto verbo, nam hoc tanquam contrarium bonis moribus, & officio clericorum prohibetur, non vero tanquam religioni contrarium, nec vt simoniacum. In ſecunda autem parte prohibentur clerici reconciliare quempiam, vel reconciliationem alicui negare propter pretiû, & de his ratio redditur, quia simoniacum eſt vtrumque, quæ verba ad hanc ſecundâ, non autè ad priorem partem referuntur. Aliter etiam hunc tex. exponi poſſe refert idem Soar. *cod. cap. 22. num. 15.* vt ſcilicet prima eius pars intelligi poſſit, & loqui videatur de presbytero, qui ex cædo aliquo modo ſuam iuriſdictionem ſeu paſtorales curam ſubditi delictum Epifcopo cælat, cum ad ipſum presbyterum ex officio pertineat delicta hæc corrigere, vel deferre ad Epifcopum, veluti ſi parochus non denuntiet ſubditum non ſuſcipiente Euchariftiam in Paſchate tunc

tunc enim hunc committere simoniam probabile dicitur.

3. **Consanguinitatis.** Ergo Simonia est preteritum consanguinitatis, de quo vide D. Tho. 2. 2. q. 100. art. 5. ad 3. Sor. de iustis. lib. 9. q. 7. art. 3. Nau. in man. cap. 27. num. 107. Cou. vari. lib. 1. cap. 5. num. 4. Azori. instit. moral. p. 3. lib. 32. cap. 11. q. 1.

4. **Gratia, vel favore.** Id est precibus, quia preces in favore & gratia niti solent, vt per Soar. d. lib. 4. cap. 40. n. 10.

5. **Ad reconciliationem.** Notatur ad hoc quod committitur simonia si post auditam Confessionem pro absolutione conferenda pecunia extorqueatur, siue poenitens sit dignus, siue indignus absolutione, vt per Soar. d. lib. 4. cap. 29. num. 2. omnes enim actus iurisdictionis voluntatis quatenus ad effectum spirituale ordinantur materia sunt simoniae, idem Soar. d. lib. 4. cap. 30. n. 8. vbi n. 16. asserit quod actus iurisdictionis ecclesiasticæ etiam contentiois sunt materia simoniae.

6. In gl. [Celet.] Notatur ad hoc quod omnisio potest esse propria simoniae materia, vt per eund. Soar. d. lib. 4. cap. 22. n. 4.

SVM MARI VM.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Capituli consensus requiritur etiam in distractu.
3. Contractus, & distractus à pari procedunt.
4. Dispositio loquens in vno de aequè principaliter vni-
us aliud non comprehendit.

Cap. Querelam. XV.

1. Super hunc text. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Hostiens. Ancharan. Butr. Henric. Marian. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs. vtriusque Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viuian. in rationali. lib. 5. Iuris Pontific. pag. 29. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 620. refertur ab Antonio August. collect. 1. Decret. lib. 5. tit. 2. cap. 14. & est post Concil. Lateranen. par. 2. cap. 13.

2. **Eorum Capitulo inconsulto, &c.**

- Notatur ad hoc quod consensus Capituli requiritur etiam in distractu vt per Tiraq. de iure mari gl. 5. num. 13. Contractus enim & distractus à pari procedunt, & sunt eiusdem nature, l. Pomponius §. praterea ff. de acquir. posses. l. de tutela C. de in integ. resis. Surd. de alim. tit. 8. princl. 22. n. 6. Cakl. Pereira de potestate elig. cap. 7. num. 15. Stephan. Gratian. discip. forens. cap. 168. num. 7. & 10. cum seqq. Ceual. commun. cōtra commun. tom. 4. q. 397. nu. 86. Card. Mantie. de tactis & ambiguis conuent. lib. 1. tit. 2. à nu. 15.

D. Barbofa in l. heres absens §. proinde num. 13. ff. de iudic.

4. In gl. [Emi non potuit.] Notatur ad hoc quod dispositio loquens in vno de aequè principaliter vni-ut aliud non comprehendit, neque ad illud extenditur, vt per D. Barbof. in l. cum prator §. fin. n. 231. ff. de iudic.

SVM MARI VM.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Pecunia ab Ecclesijs exigere non debet pro Chrismate.

Cap. Ea, quæ. XVI.

1. Super hunc text. scripserunt Abbas antiq. Collect. Innocent. Zaba rel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Ancharan. Butr. Marian. Socin. Felin. Panorm. Henric. Hostien. Ximen. Toletan. in concord. vtriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. Viuian. in rationi. lib. 5. Iuris Pontific. pag. 29. Alag. in compend. Iuris Canon. pag. 620. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 15.

2. Probat hic text. pro Chrismate ab Ecclesijs pecuniam exigere non debere, vt per D. Thom. 2. 2. q. 100. art. 3. Sor. de Instit. lib. 9. q. 6. art. 1. Turrec. in cap. 16. l. 1. q. 3.

SVM MARI VM.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Homagium non prestant Clerici.
3. Simoniaci infamiam incurrunt, cum per sententiam de bo. crimine fuerint condemnati.

Cap. Ex diligenti. XVII.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellem. Io. Andr. Anania, Anch. Butr. Marian. Socin. Felin. Panorm. Henric. Host. Ximen. Toletan. in concordantijs. vtriusque Iuris cum legibus Castella par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 29. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 620. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 19.

2. **Illicita.** Ergo clerici non prestant homagium vt per Sanch. de Mari. lib. 6. disp. 11. num. 9.

3. In gl. [Infamia] ibi [simoniaci enim infames sunt] Abb. hic n. 6. existimat simoniacos non incurrere hanc infamiam Iuris ipso facto, sed cum per sententiam de hoc crimine fuerint damnati (licet antea possint incurrere infamiam facti) sequuntur Armil. verbo simonia n. 55. Vgolin. de simonia tab. 1. cap. 18. §. 2. num. 8. Soar. de relig. tom. 1. tract. 3. lib. 4. de Simonia cap. 56. nu. 21. Nicol. Garc. de benefice. p. 8. cap. 1. num. 6. vbi aduertit non sufficere esse sequutam sententiam super crimine simoniae, nisi in ea imponatur poena dictæ infamiae saltem si ad alia poenas est processum.

SVM-

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Donatio presumitur si quantitas scilicet data sit parva & tradens erat dives, & accipiens pauper, vel conuicta persona.
- 3 Simoniam non inducit modica res.
- 4 Munus, quod precibus acquiritur, non gratis datur.

Cap. Et si quaestiones. XVIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellem. Jo. And. Anania, Anch. Burr. Marian. Socin. Felin. Panorm. Henric. Hostien. Ximen. Toletan. in concord. *versusque Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viuian. in ration. lib. 5. Iuris Pontif. pag. 30. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 620. referunt ab Anton. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 20. & est post Concil. Lateran. sub Alex. III. par. 30. cap. 10.*

- 2 Forte donares. Notatur ad hoc quod donatio presumitur si quantitas simpliciter data sit parva, & tradens erat dives, & accipiens pauper, vel coniuncta persona; ut per Anton. Gom. tom. 2. vari. cap. 4. nu. 5. in fine & l. 45. Taur. num. 39.

- 3 Qua modici pretij fuerint, &c. Notatur ad hoc quod modica res non inducit simoniam ut per Tiraq. in *tratt. de iudicio in rebus exig. vers. trigentesimo*. Valer. Reginald. in *praxi for. parisi. lib. 23. num. 166. Aloyf. Ricc. in decisio. nibus Curia Archiep. Neapol. decis. 208. num. 6. cum seqq. Soar. de relig. tom. 1. *tratt. de simonia lib. 4. cap. 3. num. 5. cum seqq. vbi cap. 38. nu. 2. aduertit in hoc tex. non dici paruum pecuniam, minime fuisse ad simoniam, si pro pretio datur, sed probari quando datur paruum munus, & non constat datum esse pro pretio tunc non presumi tali intentione datum, praesertim quando alia circumstantiae non iuuat ad praesumptionem; & ideo in foro exteriori non reputari simoniacum, qui parua munuscula praetatis offert resoluunt Fr. Emman. *quest. regul. tom. 2. q. 47. art. 3. ad fin. Et argum. huius tex. tenet Tiraq. in tratt. proxime citato vers. 83. quod licet iudex ab omnibus omnino muneribus abstinere debeat, ut cum omni puritate iudicium illius procedat, non tamen prohibetur accipere modica quaedam talia scilicet quae iudicantis animam non immutent.***

- 4 In glos. [Non petenti.] Notatur ad hoc quod non gratis datur munus quod precibus acquiritur, ut per Tiraq. de *retratu conuent. in pres. n. 23.*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Simoniam causa datum, restituendum est danti.
- 3 Datum ob turpem causam non repetitur quando tur-

- pitudo versatur etiam ex parte dantis.
- 4 Praestatur intellectus ad hunc tex.
- 5 Sumptus facti a patre in coniugio causa nuptiarum vel in die professionis, aut occasione Sacri a filio facti non sunt computandi in eius legitimam.

Cap. Veniens. XIX.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabar. Jo. And. Bellem. Anania, Anch. Burr. Marian. Socin. Felin. Panorm. Henric. Host. Cal. in annor. Xim. Tolet. in concord. *versusque Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viu. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 30. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 621. referunt ab Anton. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 20.*

- 2 Ad restituendam, &c. Ergo datum causa simonice restituendum est danti contra principia in materia titularum ff. & Cod. de cambis.
- 3 ob turpem causam, secundum quae non est locus repetitioni quando turpitudinis versatur etiam ex parte dantis l. 1. d. si ob turpem vers. porro ff. illo. cu. & post Ordinarios ibi. Soc. de iustit. lib. 4. q. 7. art. 1. ad 2. Nau. in man. cap. 17. num. 30. Molin. de iustit. *tratt. 2. disp. 83. cum seqq. Leksi in tratt. lib. 2. cap. 14. num. 58. Rebelle. de obligat. Insuper p. 2. lib. 18. q. 19. d. num. 3. propter quae Coar. in reg. peccatum p. 2. q. 2. nu. 71. dicit tex. procedere quia ipse f. bona fide dedit monachis exigentibus praetextu cohsuetudinis ad prandium monachorum, cum in hoc casu non omnino manifestata esset dantis turpitudinis, refert Soar. de relig. tom. 1. lib. 4. de simonia cap. 60. num. 10. vbi tamē nu. 11. pro veriori huius tex. intellectu asserit presbyterum de quo in praesenti factum fuisse religiosum, & propter ingressum simoniacum siue bona siue mala fide ab ipso perpetratum, compelli transire ad alium monasterium, & ideo praecipere pecuniam illi reddi non in gratiam eius, sed monasterij ad quod transferretur.*

- 3 Pro passu. Vtrum autem sumptus facti a patre in coniugio vel in die professionis, aut occasione Sacri a filio celebrati sint computandi in eius legitimam, vide Molin. de iustit. *tratt. 2. disp. 238. vers. de expensis*, Bonacin. de contrah. lib. 3. q. 6. *puncto 6. & 7. inc. num. 11. negative respondentes*, assentitur noster Valasc. de partit. cap. 12. num. 37. vbi resolutum propinquae dantur in locum epularum & conuiuii, quod in die professionis solent dari omnibus monialibus non debent conferri.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Simoniam committit ordinandus si praesentatori suo aliquid temporale promittat, vel det; ut ad Ordin. ab ipso praesentatur.
- 3 Pecunia in quacunque sufficiat ad simoniam inducendam, remissum.

4. *Vltra an ratione parua quantitatis dari possit remissive.*

Cap. Ex tuæ. XX.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Anchar. Buttr. Marian. Soc. Felin. Panorm. Henric. Host. Ximen. Tolet. in concordantibus *utriusque Iuris cum legibus Castellæ* par. 1. Viuian. in *rationali* lib. 5. Iuris Pontificij pag. 31. Alagona in *compendio Iuris Canon.* pag. 621. refertur ab Ant. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 2.

2 Probat hic tex. ordinandum committere simoniam si præsentatori suo aliquid temporale promittat vel det, ut ad Ordines ab ipso præsentetur, ut per Valer. Reginald. in *praxi fori pœnitent.* lib. 23. num. 199. in fine.

3 **Sex solidos soluit.** Ergo quæcunque pecunia sufficit ad simoniam, de quo vide Tiraq. in *tract. de iudicio in rebus exig.* vers. 30. Soar. de relig. rom. 1. lib. 4. de simonia cap. 38. num. 2.

4 In glos. [Sex solidos,] ibi (quicquid forti accedit *vltra* est) Ergo ratione parua quantitatis *vltra* dari potest, de quo vide S. Thom. 2. 2. q. 66. art. 6. ad 3. Cou. Vari. lib. 1. cap. 3. num. 12.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Simonia materia sunt omnes actus procedentes à potestate Ordinis.
- 3 Vicarius Episcopi non potest pretio constituere.

Cap. Ad nostram. XXI.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innoc. Zabarel. Bellam. Io. Andr. Anan. Anchar. Buttr. Marian. Socin. Felin. Panorm. Henr. Host. Ximen. Tolet. in concordantibus *utriusque Iuris cum legibus Castellæ* p. 1. & 2. Viuian. in *ration.* lib. 5. Iuris Pontificij pag. 32. Alagona in *compendio Iur. Canon.* pag. 622. & refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 3.

2 **Pro ministerio Ecclesiastico.** Notatur ad hoc quod omnes actus procedentes à potestate Ordinis sunt materia simoniæ, ut per Soar. de relig. rom. 1. lib. 4. de simonia cap. 13. n. 2. & cap. 9. nu. 6. resolutum quod absolutio à censuris est materia simoniæ.

3 **Sine pro Vicarijs assignandis.** Notatur ad hoc quod Episcopi vicarius non potest pretio constituere, ut per Soar. de lib. 4. cap. 20. n. 5. vbi n. 8. etiam per hunc tex. resolutum quod omnes actus iurisdictionis voluntariæ, quatenus ad effectum spiritualem ordinantur, sunt materia simoniæ.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Beneficij titulus per simoniam obtenti etiam data, probabilis ex parte promissi ignorantia est inualidus.
- 3 Episcopus dispensare potest, quando quis per simoniam promotus est ignorante.
- 4 Episcopus in vim decreti Concil. Trid. sess. 24. de reformat. cap. 6. an possit absolvere sacerdotem suum subditum in simonia occultæ, & rehabilitare ad Ordines, & beneficia, remissive.

Cap. De simoniace. XXII.

Luc. ij.

1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innocen. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Anch. Buttr. Mar. Soc. Felin. Panorm. Henric. Host. Xim. Tolet. in concordantibus *utriusque Iuris cum legibus Castellæ* p. 1. Viuian. in *rationali* lib. 5. Iuris Pontificij pag. 32. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 622. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 2. cap. 18.

2 **Vt pote ipsis ignorantibus, &c.**

Ergo titulus beneficij per simoniam obtenti, etiam data probabilis ex parte promissi ignorantia, est inualidus, ut per Abb. in cap. pen. notab. 1. de electione, Cou. in reg. peccatum p. 2. §. 8. n. 8. Ratio est quia titulus beneficij simoniace habitus non in penam criminis, sed ex ipsa rei natura est inualidus, & ignorantia quantuncunque probabilis non suffragatur ad tollendam nullitatem, quæ non fuit inducta in penam, arg. glos. receptæ in cap. statum verbo *numerandum* de præbend. lib. 6. singularis in id secundum multos citatos à Cou. in cap. 3. num. 4. de *testam.*

3 In glos. [Remanere] ibi (potest Episcopus cum talibus dispensare) Notatur ad hoc quod Episcopus dispensare potest quando quis per simoniam promotus est ignorante, seu nesciens pro sua promotione datam esse pecuniam, ut per Valer. Reginald. in *praxi fori pœnitent.* lib. 23. num. 185.

4 An autem Episcopus in vim decreti Concilij Trid. sess. 24. de reformat. cap. 6. possit absolvere Sacerdotem suum subditum in simonia occultæ, & rehabilitare ad Ordines, & beneficia, tam obtenta, quam obtinenda vide Soar. de relig. rom. 1. tract. 3. lib. 4. de simonia cap. 61. n. 11. Lessi. de iustit. lib. 2. cap. 35. num. 140. Nicol. Garc. de benef. p. 8. cap. 1. num. 74.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Reneware peccatum, & peccatorem pro consilio habendo nullo modo licet.
- 3 Simonia labe non caret qui plurium electorum suffragio electus pecuniam dedit alicui electioni contradicenti ne repugnando electionem impediat.

4 Si.

- 4 *Simonia non est post ini quaesitum, seu obtentum beneficium, aut aliud spirituale donum redimere vexationem, quae pro iure tollendo iniuste infertur, vel probabiliter timetur.*
- 5 *Litiganti an licitum sit dare aliquid temporale iudici ut iustam sententiam ferat, ostenditur.*
- 6 *Declaratur tex. in praesenti.*
- 7 *Eligendi ad dignitates ini non potest vendi.*

Cap. Mathaeus. XXIII.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Bellem. Io. Andr. Anania, Host. Anch. Buttr. Henric. Mar. Soc. Panor. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castelle* par. 1. & 2. Viuia. in *rationali* lib. 5. *Iuris Pontif.* pag. 622. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 622. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 21. & est post Concil. Later. sub Alex. III. p. 40. cap. 4.

2 *Secreta nobis insinuatione monstravit.* Ergo pro consilio habendo peccatum & peccatorem reuelare licitum esse videtur, sed hoc ab omni veritate alienum est, ut tenet Nauar. in *cap. sacerdos*, de *Poenit.* dist. 6. n. 327. in *fine*, ubi refert in hoc tex. nullum verbum esse, quo significetur Matthaeum Cardinalem suscepisse calum relatum in Penitentia, sed solum secreta id retulisse Papae.

3 *Qui magister discordia, &c.* Notatur ad hoc quod simoniae labe non caret, qui plurimum electorum suffragio electus pecuniam dederit alicui electioni contradicenti ne repugnando electionem impediat, ut per Azori. *instit. moral.* p. 3. lib. 12. cap. 7. q. 1. *vers. quare.*

4 Hic sedet materia redimendi vexationem in beneficijs, in qua conclusio est recepta post ius quaesitum, seu obtentum beneficium, aut aliud spirituale donum non esse simoniam redimere vexationem, quae pro iure tollendo iniuste infertur, vel probabiliter timetur, ut per Rebuff. in *praxi benefic.* tit. de *Simonia* in *renu.* num. 18. cum *seqq.* Redoan. de *Simonia* p. 2. cap. 31. n. 48. & p. 3. cap. 2. n. 5. Menoch. *conf.* 67. n. 17. cum *seqq.* Paul. Comitoli. *respons. moral.* lib. 1. q. 80. n. 2. Valer. Reginald. in *praxi fori penitent.* lib. 23. n. 124. plures refert Cened. ad *Decretal. collect.* 264. num. 1. Nauar. in *manu. cap.* 23. sub n. 102. & *conf.* 47. num. 44. sub hoc tit. in *notis.* Card. Tolet. in *sum.* lib. 5. cap. 90. Gutier. *canonic.* lib. 2. cap. 23. num. 37. cum *seqq.* Prosper. de Augustino ad *Quaest. in summa bulgar.* verbo *beneficiorum.* possessio lit. B. *vers. quantum.* Azori. *instit. moral.* p. 3. lib. 12. cap. 11. q. 4. Lessi. de *iust.* lib. 2. cap. 35. dub. 18. n. 107. cum *seqq.* Card. Tusch. *rom.* 8. lit. V. concl. 174. num. 1. late Soar. *relig.* rom. 1. lib. 4. de *Simonia* cap. 19. num. 7. & cap. 50. de *primis.* Sic etiam in foro Conscientiae licitum est litiganti ad redimendum vexationem iudici etiam

publicum stipendium habenti dare aliquid temporale ut per se iustam sententiam ferat, quando imminet periculum certum, aut omnino verosimilius futurum quod evidens litigantis iustitia ab eodem iudice inique alioquin iudicatore, pervertatur, vel iniuste differatur. nam ex parte sic petens datur iusta causa petendi, nepe necessitas obseruandi ius suum in iudicio deductum, vel voluntas moralis in iudicio alterius Iuris in iudicio praesentis; ex parte vero iudicis concurrens promptitudo ad dictum opus de se licitum, nepe iustam sententiam peccaminose faciendum, ferendo eam iniuste, ita *glos. verbo ille in cap. non sane* 14. q. 5. Abb. in *cap. cum ab omni* n. 8. de *visa & benef. clerici.* Siluest. *verbo restitutio* n. 5. 1. & *cod. verbo* 4. §. 1. Con. in *reg. peccatum* p. 2. §. 3. num. 1. col. 2. Menoch. de *arbitr. causa* 143. num. 8. & 9. Molin. de *iust.* tract. 2. disp. 88. n. 5. cum *seqq.* Sayr. in *claus. Regula* lib. 10. tract. 5. cap. 3. num. 6. Iacob de Grassis in *decisionibus aurijs* p. 1. lib. 2. cap. 123. n. 1. cum *seqq.* Fr. Emman. in *sum. rom.* 2. cap. 41. num. 7. Lessi. de *iust.* lib. 2. cap. 14. num. 64. Rebell. de *obligat.* *instit.* p. 2. lib. 18. q. 22. num. 4.

6 Restat nunc vt videamus quare in hoc tex. ille redemptor suae vexationis fuerit iudicatus simoniacus, & illa est rectoris responsio quod erat tantum electus, & non confirmatus, & ita non dum habebat plenum ius, prout respondet Soar. de *relig.* rom. 1. lib. 4. de *Simonia* cap. 50. n. 8. Nam vexatio non potest esse in illo iure, quod electus a maiori parte acquisiuit plenum, sed tantum in confirmatione eiusdem Iuris, quae ad electionem accedere debuit, ita Valer. Reginald. in *praxi fori penitent.* lib. 23. num. 124.

7 *Celeriter, ac sponte dimittas.* Notatur ad hoc quod ius eligendi ad dignitates non potest vendi, ut per Soar. d. lib. 4. de *Simonia* cap. 20. n. 7.

S V M M A R I V M.

- 1 *Dollares referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Simonia est materia pretium recipere pro absolutione ab excommunicatione.*
- 3 *Vexationem redimere pecunia, an quis possit, ut absolutionem obtineat ab excommunicatione, ostenditur.*
- 4 *Simonia an committatur si aliquis det pecuniam pro obtinenda absolutione in Sacramento Penitentiae si aliter sacerdos noluit absolvere ostenditur.*

Cap. Ad aures. XXIV.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zab. Bellem. Io. Andr. Anania, Host. Anch. Buttr. Henric. Marian. Soc. Panor. Felin. Ximen. Tolet. in *concord.* *versusque Iuris cum legibus Castelle* p. 1. Viuia. in *rationali* lib. 5. *Iuris Pontif.* pag. 622. Alagona in *compendio Iuris Canon.* pag. 622. & refertur ab Ant. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 4.

Ipsam gratis faciat absolvere.

Nam pretium recipere pro absolutione ab excommunicatione materia est simoniz, vt per Soar. *de relig. tom. 1. lib. 4. de simonia cap. 19. num. 6. & cap. 30. num. 21.* Valer. Reginald. *in praxi fori penitent. lib. 23. num. 212. in fine*, vbi idem tenet de acū ferendi censuras.

In glos. [Absolutionis] Notatur ad hoc quod potest quis pecunia vacationem redimere vt absolutionem obtineat ab excommunicatione, cōtrarium tenet Innoc. *in praxi fori penitent. at vero lo. Andr. etiam hic conciliat vtranque sententiam*, aut excommunicato, inquit, imminet aliquod praiudicium ex dilata absolutione, puta quia speratur eligi, vel debet eligere, & tunc locū habet opinio huius glosse: aut non imminet tale periculum, & tunc verum est quod Innoc. dicit, quam distinctionem satis probabile, & æquā esse dicit Panor. hic, & refert Azori. *insist. moral. p. 3. lib. 12. cap. 11. q. 4. res. quare.*

Notatur etiam ad hoc quod pro absolutione in Sacramento Penitentiæ si aliter Sacerdos noli absolvere pœnitentem non potest dari pecunia absque labe simoniz, vt per Spin. *in speculo testam. glos. 7. princip. no. 36.* quod ea ratione fit, cum Sacramento Penitentiæ non sit ita necessarium simpliciter sicuti Sacramentum Baptismi, non potest recipi à simonico, sicut baptismus, vt tradit Cou. *in cap. alma mater p. 1. v. 6. num. 7.*

SUMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Simonia consistit in venditione ingressus ad monasterium.
3. Monasterij pro ingressu non licet aliquid exigere, vel accipere, quasi pretium.
4. Profectus in religione facta per simoniam est valida.
5. Monachus ab simonia detrahendus est in articulo monasterij, & potest ibi profiteri.
6. Electio simonica est si aliquis ignoranter electio pro eo eligendo pecuniam dederit.

Cap. De Regularibus. XXV.***Clem. iiij.***

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Anchar. Butr. Marian. Socin. Felin. Panorm. Henric. Host. Ximen. Tolet. *in concordantijs. Trinsque Iuris cum legibus Castella par. 2. & 2. Viu. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 33. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 623. refertur ab Ant. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 7.*

Qui per simoniam ingressum, &c.
Notatur ad hoc quod in venditione ipsius ingressus consistit simonia, vt per Soar. *de relig. no. 1. lib. 4. de simonia cap. 17. num. 33.* Nam pro in-

gressu monasterij non licet aliquid exigere, vel accipere quasi pretium, licet tamen si monasterium sit tenue, gratis quidem ingressum monasterij exhibere, sed accipere aliquid pro victu personarum, quæ in monasterium fuerit recipienda si ad hoc non sufficiant monasterij opes, ita D. Tho. 2. 2. q. 100. art. 3. ad 4. & in 4. dist. 25. q. 3. quasiunc. 2. ad 7. Azori. *insist. moral. p. 3. lib. 12. cap. 16. q. 1.*

Omnino dimittant. in religione facta per simoniam est valida, cum solummodo in penam prohibetur talcum religiosum permanere in monasterio in quo sic professus est, de quo vide Valer. Reginald. *in praxi fori penitent. lib. 23. nu. 181. res. secundum.*

Seu alia monasteria districtiora adeant. Notatur ad hoc quod monachus ob simoniam detrahendus est in articulo monasterij, & potest ibi profiteri, vt per Sanch. *de Matrim. lib. 4. dist. 13. num. 3.*

Si autem ignorantibus, &c. Notatur ad hoc quod electio simonica est si aliquis ignorante electio pro eo eligendo pecuniam dederit, vt per Azori. *insist. moral. p. 3. lib. 12. cap. 7. q. 1. res. simonica*, vbi etiam idem dicit si renente electio pecunia detur, etiam si aliquis esset eligendus, intelligendo procedere quando pecunia data fuerit sine dolo, & fraude.

SUMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Beneficium ante 14. annum nullus potest obtinere.
3. Promissio simonica facta ignorante promissio est nulla ipsa iure.
4. Dispensare potest Episcopus cum simonico ignoranter, cum sitente tamen solo Papa.

Cap. Ex insinuatione. XXVI.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innoc. Zabarel. Bellam. Io. Andr. Anan. Anchar. Butr. Marian. Socin. Felin. Panorm. Henr. Host. Ximen. Tolet. *in concordantijs. Trinsque Iuris cum legibus Castella p. 1. Viuian. in ration. lib. 5. Iuris Pontif. pag. 33. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 623. & refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 2. sub tit. de renuntiatione. cap. 2.*

Cumq; ad annos discretionis, &c.
Hodie ex noua dispositione Concil. Trid. sess. 23. de reformat. cap. 6. nullus ante decimum quartum annum beneficium potest obtinere, vt per citatos à me intract. de Officio, & potestate Episcopi p. 3. alleg. 60. num. 73.

In glos. [Tibi] ibi (*ignoranti*) Notatur ad hoc quod promissio simonica facta ignorante promissa non est

so est nulla ipso iure, vt per Gutier. *canon. lib. 2. cap. 23. d. num. 24.* Raph. de la Torre in 2. 2. to. 2. q. 100. art. 6. disp. 5. Lelsi. *de iustitia lib. 2. cap. 35. num. 142.* & alios, quos refert & sequitur Nicol. Garc. *de benefic. p. 8. cap. 1. num. 6.*

- 4 In glos. [Eligerunt.] Notatur ad hoc quod cum simoniaca ignorante potest Episcopus dispensare, cum sciente tamen solus Papa, vt per Seta. in *tract. de benefic. p. 3. q. 51. num. 4.* & 5. prax. Episc. p. 1. Verbo *simonia* dub. 4.

S V M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Simoniaca dicitur electio commissæ cum vno solo patrono, intellige vtribi.
- 3 Electio spe præmi, seu pretio interueniente fieri non potest.
- 4 Simoniaca est electio si aliquis eligendo infuso pecuniæ dederit, & ille eligatur nisi data fuerit dolose.
- 5 Beneficium possidentis habitum cum simonia se ignorante commissæ, habet titulum coloratum, & gaudet beneficio regulæ de trienniali.
- 6 Electio simoniaca electio ignorante facta an sit reprobanda, & vel ipso iure nulla, ostenditur.
- 7 Simoniaco beneficium resignari non potest.

Cap. Nobis. XXVII.

Calet. ii.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zab. Bellem. Io. And. Anania, Host. Anch. Burr. Henric. Marian. Soc. Panur. Felin. Ximen. Tolet. in concord. *versusq. Iuris cū legib. Calet. p. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 34. Alag. in comp. Iuris Canon. pag. 623.* & refertur ab Ant. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 9.

2 Uni, vel omnibus eligentium.

Ergo simoniaca dicitur electio commissæ cum vno solo patrono, vt per Abb. *hic notab. 1. Nau. in man. cap. 25. nu. 113.* & censuit Rota apud Farin. *decis. 22. in 3. collect. non simoniam*, quā refert Nicol. Garc. *de benefic. p. 8. cap. 1. n. 10.* & 12. intelligit procedere in eligentibus, presentantibus, aut conferentibus vt vniuersis, seu iure collegij, in quibus terminis loquitur tex. in presenti, quia tunc omnium vna est electio, presentatio, aut collatio, & sic simonia cum vno commissæ tangit & vitiat electionem, presentationem, aut collationem. Contrarium vero constitutum est in patronis presentantibus vt singulis, quilibet enim presentat de per se, & tot sunt presentationes, quot patroni, & sic vna presentatio vitiosa seu simoniaca nō influit in alias, quo casu procedit decisio Roæ apud eund. Farin. *decis. 103.*

3 Promiserunt se pecuniæ solutu-

ros. Notatur ad hoc quod electio spe præmi, seu pretio interueniente fieri non potest, vt per Molin. *de primogen. lib. 2. cap. 5. nu. 37.*

- 4 Quia igitur super hoc, &c. Notatur ad hoc quod simoniaca est electio si aliquis eligendo pecuniæ dederit vt ille eligatur, nisi data fuerit dolose, vt electioni noceret, ita Azori. *infr. moral. p. 3. lib. 12. cap. 7. q. 1. vers. quid si.* Nicol. Garc. *d. cap. 1. num. 8. vbi num. 9.* ampliat etiam si elector seu collator esset aliā. electurus, seu collaturus si motus fuit collatio, vel intercessione illius, & n. 15. resoluti possidentē beneficiū habuit per simoniā se ignorante commissam habere titulum coloratū, & gaudere beneficio regulæ de trienniali, de quo etiam Rebuff. *de pacificis possess. num. 198. ad fin. vers. etiam cum simonia.* Leu. *de iustit. lib. 2. cap. 35. num. 140. Mantici. Rota decis. 221. num. 3.*

- 6 Penitus reprobanda. Ideo in presenti electio simoniaca facta est reprobanda, & non ipso iure, quia pecunia fuerat promissa vni eligentium, pro omnibus ignorante electo, quo casu non est tam odiosa electio, licet sit simoniaca, & cassanda, ita Colm. in *pragmat. sanct. p. 1. tit. de electionib. c. siens 4. quod si alter vers. ipso iure.* Boet. *decis. 117. n. 4. Valer. Regin. in praxi fore perit. lib. 23. n. 177. cum seq.* Cuius tamen contrarium videlicet provisionem simoniace factam ignoratē promissio esse nullam ipso iure tenent citati Doctores ad cap. aut cedens in glos. vbi.

- 7 Obtinere de iure non potest. Ideo simoniaco beneficium resignari non potest, cum & illud tanquam inhabilis obtinere non valeat, ita Flamin. *de resignat. benefic. lib. 4. q. 3. num. 20.* Vgolin. *de simon. tab. 4. cap. 6. §. 6. n. 3.* Lelsi. *d. cap. 15. n. 139. Soar. de rebus. tom. 1. tract. 3. lib. 4. de simonia cap. 58. nu. 9.* Nicol. Garc. *d. cap. 1. nu. 56.* Non est tamen incapax si alter in gratiam ipsius emit, sed hic rem sciens contraxit ante collationem, vt tenet Henric. in *sum. lib. 13. cap. 37. §. fin.*

S V M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Fidem non seruanti fidei seruanda non est.
- 3 Episcopi non possunt decimas a suis subditi redimere etiam si ab eis in eorum solutione iniuste vexentur.

j. Cap. Dilectus. XXVIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Inn. Collect. Zabarel. Bellem. Io. Andr. Anania, Host. Anchor. Burr. Henric. Marian. Soc. Panur. Felin. Xim. Tolet. in concord. *versusq. Iuris cū legibus Calet.*

Castella p. 1. Viuian. in *rationali* lib. 5. *Iuris Pontific.* pag. 35. Alagona in *compendio Iuris Canon.* pag. 624. refertur ab Anton. Aug. collect. 2. *Decretal.* lib. 5. tit. 2. cap. 10.

Circa materiam redimendi vexationem dixi sup. ad cap. *Mattheus* hoc tit.

2 Contra promissionem suam, &c.

Notatur ad hoc quod non seruatur fides non est seruanda, ad quod plures Doctores refert Cened. ad *Decretal.* collect. 174. num. 4. quibus adde Ioseph. Ludou. tom. 3. *communis opinion.* tit. de probat. concl. *Amica* res. quilibet enim, pag. mibi 473. Menoch. consil. 1. num. 364. Scraphin. de privilegii *Iuram.* prin. 74. nu. 154. *Surd.* conf. 359. nu. 9. Christoph. de Pace in *schol.* ad *leges* *Physi.* l. 41. num. 26. Cardos. in *praxi* iudicum *Verbo* fides nu. 2. Farin. in *praxi* crimin. p. 1. q. 29. nu. 65. Alexand. Trentacinqu. *ar. resolut.* lib. 3. tit. de *verborum* significat. *resol.* 2.

In gl. (Accepti) post med. Collige Episcopos nō posse decimas à suis subditis redimere, etiā si ab eis in eam solutione iniuste venterent, nec aliter eas soluere velint: ita omnes per tex. ibi in cap. decimas 16. q. 3. Soar. de relig. to. 1. tract. 3. lib. 4. cap. 50. sub nu. 33.

S V M M A R I V M .

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Benedictiones nudentium, & exequia mortuorum, vel suffragia, quæ sunt functiones ordinum, gratis dari debent, nec pro eis aliquid exigi potest.
- 3 Sacerdos pro ministracione spiritualium potest aliquid exigere, si eis sumptus desint.
- 4 Sacerdos gratis ministrare debet spiritualia, si habet de suo.
- 5 Clericos ut locet operas suas, non est inconueniens.
- 6 Consecratio ubi adest, quod aliquid detur in exequiis mortuorum, & similibus, potest populus cogi saltem officio iudicis ad obseruandam consuetudinem.

Cap. Suam. XXIX.

1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Collect. Innocent. Zabarel. Bellem. Ioann. Andr. Anania, Hostien. Anchoran. Butr. Henric. Mariau. Socin. Panor. Felin. Ximen. Toletan. in concord. *versusque Iuris cum legibus* *Castelle* par. 1. Viuian. in *rationali* lib. 5. *Iuris Pontific.* pag. 35. Alag. in *compendio Iuris Canon.* pag. 624. refertur ab Anton. August. collect. 3. *Decretal.* lib. 5. tit. 2. cap. 3.

2 Probabitur ex. pro benedictionibus nudentium, & exequiis mortuorum, vel suffragiis, quæ sunt functiones Ordinum, nihil. exigi posse, vt per Soar. de relig. tom. 1. lib. 4. de *simonia* cap. 13. num. 2. & 5. & cap. 15. num. 5. Belletr. *disquisit.* clerical. p. 1. tit. de bonis clericorum 9. 3. à num. 19. Azori. *instit.* moral. p. 3. lib. 12. cap. 4. q. 2.

3 In glōf. [Pro exequiis] ibi (*si sumptus desint*) Notatur ad hoc quod sacerdos pro ministracione spiritualium potest aliquid exigere si ei sumptus desint, ita Soar. d. lib. 4. de *simonia* cap. 47. num. 11. vbi dicit hanc glōfiam esse intelligendam de Sacerdote, qui ex officio ministrare nō tenetur, vel certe addendum esse posse id facere causa approbata à prelato, ad quē spectat providere vt inferiores pastores populorum ab eisdem alantur sufficienter.

4 In ead. glōf. ibi (*& tamen gratis dicitur celebrare*) Notatur ad hoc quod sacerdos gratis ministrari debet spiritualia si habet de suo, vt per *Surd.* de aliment. tit. 1. q. 59. num. 3.

5 In ead. glōf. ibi (*ne enim est inconueniens ut clericus locet operas suas*) Ita Host. hic num. 4. Abb. num. 12. Belletr. d. 6. 3. num. 17. plures quos refert Ego ipse de officio, & potest. Episcopi p. 1. *Alleg.* 24. num. 2.

6 In ead. glōf. ibi (*si tamen consuetudo, &c.*) Notatur ad hoc quod ubi adest consuetudo quod aliquid detur in exequiis mortuorum, & consimilibus, aut legitime appareat de quasi possessione exigendi, vt pote vt dentur candelæ, cerei prandia, nec non in administracione Sacramentorum, licet clerico non detur actio ad petendū vt per Host. hic nu. 4. Deci. conf. 314. per totum, *Vgolin.* in tract. de *simonia* in genere tab. 1. §. 10. num. 1. 2. & 7. Stephan. Gratian. *discept.* forens. cap. 110. num. 9. & cap. 310. num. 11. 12. & 28. Azori. *instit.* moral. p. 3. lib. 12. cap. 19. q. 1. potest tamen cogi populus si non lure actionis, saltem officio iudicis ad obseruandam honestatē, & laudabilem consuetudinem, si quæ super his fuit, vt infra dicam ad cap. ad *Apostolicam* 42. hoc tit.

S V M M A R I V M .

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Connexitatis ratione res inter alios acta alijs nocet.
- 3 Archiepiscopus potest innungere suis suffraganeis vt seruari faciant, quod seruatur in Metropolitana.
- 4 Taxatio non cadit in his, quæ tantum per liberalem donationem conferri possunt.
- 5 Res inter alios acta in iudicio alijs preiudicat, & prodicit quoad quandam presumptionem.

ij. Cap. Dilectus. XXX.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellem. Io. Andr. Anania, Host. Anch. Butr. Henric. Marian. Socin. Felin. Panor. Ximen. Toletan. in concord. *versusque Iuris cum legibus* *Castelle* par. 1. & 2. Viui. in *rationali* lib. 5. *Iuris Pontific.* pag. 36. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 624. refertur ab Anton. August. collect. 3. *Decretal.* lib. 5. tit. 2. cap. 2.

2 Tam in dantes, Notatur ad hoc connexitatis res inter alios acta alijs nocet, vt per Tir. in tract. res inter alios acta *vers.* *similia* igitur 22. p ij 3 Vi

3 *Vi hanc formam per suas dioceses, &c.*

Notatur ad hoc quod Archiepiscopus potest iniungere suis suffraganeis, vt seruari faciant, quod seruatur in Metropolitana, vt per Marc. Anton. Genuens. in praxi Curia Archiep. Neapolitana cap. 70. nu. 21. vbi intelligit in illis, quæ de Iure seruanda sunt.

4 *Sine taxatione.* in his, quæ tantum per liberalem donationem conferri possunt, taxatio non cadit, secus in his rebus, quæ ex debito dantur per modum stipendij, si de modo vel quantitate non constat ex lege, vel consuetudine, vt per Soar. de relig. tom. 1. lib. 4. de simonia cap. 46. num. 6.

In glos. [Dantes.] Notatur ad hoc quod res inter alios acta in iudicio alijs præiudicat, & prodest quoad quandam præsumptionem, vt per Cou. practie. cap. 13. num. 4.

6 In glos. [Iacitari.] Notatur ad hoc quod possunt offerri munera infideli ea conditione vt baptismum suscipiat, vt per Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 39. nu. 4. vers. sexto, Soar. de relig. tom. 1. lib. 4. de simonia cap. 16. num. 10. Azori. instit. moral. p. 3. lib. 12. cap. 3. q. 5.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Assertioni alterius facile credere non debemus.
- 3 Index non potest indicare secundum causam probatam, & non deductam.
- 4 Fatuus est iudex, qui ultra petita iudicat.
- 5 Sententia vt valeat debet esse conformis libello.
- 6 Sententia verba obscura interpretantur iuxta conclusionem libelli, limitata in criminalibus.
- 7 Reus extraiudicialiter prius ab actore monendus ex urbanitate, & non ex iuris necessitate.

Cap. Licet Heli. XXXI.

1 *S*uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innocen. Zabarel. Bellem. Ioan. And. Anania. Host. Anch. Buttr. Henr. Mar. Soc. Panor. Felin. Caf. in an. Xim. Tol. in concord. vtriusq. Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viu. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 36. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 625. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 3. & lib. 2. registri Innoc. III. circa finem, vbi ex integra epistola clarius intelliges, quæ ad hunc locum spectant.

2 *Non facile credere debet.* Notatur ad hoc quod non debemus alterius assertioni facile, citoque temere credere, vt per Tiraq. de pœnis temer. causa 51. num. 26.

3 *Vi iuxta iudicij formam.* Ergo si iudex iudicat secundum causam probatam, & non deductam, certe iudicat ultra petita, quod sic

ri nequit ad iudice sine nota stultitiæ, vt per Af. flic. decif. 32. num. 1. Valasc. de iure emphyt. q. 6. num. 12. prope fin. Nam fatuus est iudex, qui ultra petita iudicat Vanti. de nullit. tit. ex defectu processus num. 97. Caf. Barz. Bononien. decif. 33. num. 9. Azueled. l. 10. nu. 115. cum seqq. tit. 17. lib. 4. nouæ recop. Camill. Borrel. in summa omnium decif. tit. 49. de libello num. 127. & 128. Valasc. conf. 145. nu. 8. cum seqq. D. Barbof. in l. si cum dotem in princip. num. 44. ff. soluto Matrim.

5 *Sententia quoque forma dicitur.*

Notatur ad hoc quod sententia vt valeat debet esse conformis libello, vt per Socin. reg. 44.2. n. 1. nam verba obscura sententiæ interpretantur iuxta conclusionem libelli, ex Mascard. de prebas. concl. 110. num. 4. Stephan. Gratian. disp. forensium cap. 33. num. 11. & Marchia decif. 214. num. 5. & 6. Limita in criminalibus, in quibus non requiritur quod sententia sit conformis libello, imo in plus quam sit petitum potest iudex condemnare, vt per Anton. Gom. tom. 3. vers. cap. 1. num. 39. col. 3. vers. & confirmatur. Bonacof. commun. crimina. p. 2. verbo sententia fol. 68. verso, Menoch. conf. 80. num. 44. Camill. Borrel. in summa omnium decif. tit. 49. nu. 127.

7 In gl. [Inscriptio.] Notatur ad hoc quod reus extraiudicialiter prius ab actore monendus ex urbanitate, & non ex iuris necessitate, vt per Soar. de Pace in pract. tom. 1. p. 1. temp. 2. num. 1.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Inimici capitalis testimonium recipitur in causis priuilegiatis, & in criminibus exceptis.
- 3 Suspectus de inimicitia capitali repellitur a testimonio.
- 4 Actio intentata contra eum, qui ob homicidium commissum inhabilis est reputandus ad beneficium consequendum ciuiliis confertur, & non criminaliter.
- 5 Liti qui renuntiat simpliciter, non presumitur id facere animo donandi.
- 6 Dignitas delinquentis in pœnis est attendenda.
- 7 Inimicitia quæ dicantur capitales remissæ.
- 8 Inimicus capitalis reconciliatus & cum quo est secuta pax testis esse potest.

j. Cap. Per tuas. XXXII.

1 *S*uper hunc text. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania. Hostienf. Ancharan. Buttr. Henric. Marian. Socin. Panor. Felin. Caf. in an. Xim. Tol. in concordantijs vtriusq. Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 36. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 626. refertur ab Antonio August. collect. 3. Decret. lib. 5. tit. 2. cap. 4.

2 *Et inimicitias.* Notatur ad hoc quod inimici capitalis testimonium repellitur in causis priuilegiatis, & in crimi-

erimibus exceptis, vt per Hippol. *conf.* 12. num. 11. & *conf.* 20. num. 27. & *conf.* 28. num. 7. & *conf.* 29. num. 23. & *conf.* 32. num. 31. & *conf.* 65. num. 20. Menoch. *de arbit.* lib. 1. q. 28. num. 2. cum seqq. Martin. Delri. *disquisit. magic.* lib. 5. q. 2. pag. 503. 439. Farin. *in praxi crimin.* p. 2. tit. de opposit. contra personas testium. q. 53. num. 9. Fr. Paul. n. Berti. Lucenf. *in praxi crimin. regularium* tit. 6. cap. 10. num. 40. Prouit in crimine hæresis Menoch. *conf.* 149. num. 14. cum seqq. Viui. ro. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 10. num. 137. pag. 527. Vers. amplianus, Mascard. *de probat. concl.* 857. n. 40. Fr. Emanu. *quest. Regular.* tom. 2. q. 15. art. 2. Menoch. d. q. 28. num. 3. Et in crimine læsæ maiestatis Mascard. *de probat. concl.* 462. num. 31. & *concl.* 1046. num. 3. Farin. d. q. 53. num. 5.

3 Amplia in suspensio de inimicitia capitali videtur helio. *in cap. cum l. & A.* num. 71. sup. de re iudic. Grammat. *devis.* 33. d. num. 7. Hippol. *conf.* 15. num. 7. & *conf.* 20. num. 40. & *conf.* 31. n. 15. 18. & 19. Ozalci. *conf.* 66. n. 12. & 26. Mascard. *concl.* 899. n. 1. & *concl.* 1046. n. 3. Farin. d. q. 53. n. 24.

4 Sed ciuilitur Notatur ad hoc quod actio intentata contra eum, qui ob homicidium commissum inhabilis est reputandus ad beneficium, consequendum, ciuilitur censetur, non terminalis, vt censuit Rota apud Farin. *devis.* 622. n. 1. in 1. collect. nonissimatum.

5 Non spectata sententia quasi male confensus cessit. Notatur ad hoc quod liti qui renuntiat simpliciter non presumitur id facere animo donandi, vt per Tiraq. *in l. si inquam* Cod. de renouandis donat. verbo donatione largitus num. 303.

6 In glos. [Excellentioris.] Notatur ad hoc quod in penis est attendenda dignitas delinquentis, vt per Cou. lib. 2. vari. cap. 9. num. 3.

7 In glos. [Inimicitie capitales.] Inimicitie capitales, quæ dicantur explicant Bart. *in l. 3. §. de admendis leg.* & *in l. licet, ubi glos.* verbo capitale, ff. de arbit. Menoch. *de arbit. casu* 239. num. 8. & 11. & de presumpt. lib. 3. *pres.* 37. n. 26. cum seqq. remissus Bellet. *disquisit. clerical.* p. 2. tit. de sanctorum clericorum canonis 9. p. n. 19. Card. Mantica. *de consuetudinibus* lib. 1. *roland.* lib. 12. *tit.* 5. n. 14. Fr. Emanu. d. q. 15. art. 3. Flamin. *de resignat. benefic.* lib. 5. q. 3. n. 258. Cardos. *in praxi iudicium verbo imputatio* n. 1. *tit. ad cessante causa* p. 2. *limit.* 16. num. 7. Mascard. *concl.* 899. num. 10. & *concl.* 1046. n. 21. Surd. *conf.* 371. n. 17. Fr. Paulin. Berti. Lucenf. d. cap. 10. n. 9. Azeued. l. 2. n. 53. tit. 8. lib. 4. *num. recapit.* Farin. d. q. 53. n. 58.

8 In ead. gl. ibi (probat in amicitiam, &c.) Notatur ad hoc quod inimicus capitalis reconciliatus, & cum quib. est sequuta pax, testis esse potest, vt per Tiraq. *ubi cessante causa* p. 2. *limit.* 16. num. 7. Mascard. *concl.* 899. num. 10. & *concl.* 1046. n. 21. Surd. *conf.* 371. n. 17. Fr. Paulin. Berti. Lucenf. d. cap. 10. n. 9. Azeued. l. 2. n. 53. tit. 8. lib. 4. *num. recapit.* Farin. d. q. 53. n. 58.

9 In ead. glos. ibi (non sit reuocatus) Notatur ad hoc quod reconciliatus de recenti a testimonio repellitur, sicut si esset inimicus, is enim adhuc odium & nocendiarium retinere presumitur.

vt per Cou. *prædict.* cap. 18. num. 3. Anton. Gomez. tom. 3. *vari.* cap. 12. num. 14. *vers.* quod subintel. lige Tiraq. *cessante causa* p. 2. *limit.* 16. num. 7. & 8. Menoch. *de arbit.* lib. 1. q. 28. num. 6. Decian. *tratt. crimin.* tom. 1. lib. 3. *cap.* 25. num. 21. Mascard. *concl.* 857. num. 47. & *concl.* 899. num. 7. & *concl.* 1046. num. 21. Farin. d. q. 53. num. 59.

10 In glos. [Furti, & adulterii] ibi (quantumcumque sit emendatus) Notatur ad hoc quod periuarius etiam emendatus de periuurio a testimonio repellitur, vt per Clau. lib. 5. *periurium* num. 7. Mascard. *concl.* 1168. n. 16. & 17. & *concl.* 1356. n. 37. Perez. l. 1. *glos.* 1. pag. 186. tit. 6. lib. 8. *Ordinam.*

11 In ead. glos. ibi (quia qui sentit est periuarius ad iuramentum amplius non admittitur) Vide testem in parte falsum & mendacem in totum reputari falsum docent Clar. *in præf. l. fin. q. 53. vers. si quæro*, Soar. *in ibi sauro recept. sentent.* lit. T. n. 135. Magon. Lucenf. *devis.* 46. n. 22. & *devis.* 79. n. 10. Mascard. *concl.* 743. & *concl.* 1039. num. 9. Viui. tom. 1. *bonorum opinion.* lib. 4. tit. 9. num. 224. pag. 503. 502. Donat. *de Fina* d. lib. 4. tit. 10. num. 356. pag. 557. Menoch. *de presumpt.* lib. 5. *pres.* 32. Bobadil. *in sua politica* lib. 5. *cap.* 2. num. 57. Farin. d. p. 2. q. 67. n. 121. cum seqq. & p. 4. *conf.* 339. n. 12.

SVM MARIYM

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Electio confirmatio non imputatur, si eo prohibente pro ipsius confirmatione pecunia data sit.
- 3 Consanguineus, vel amicus electi ad aliquam dignitatem, qui pro ea obtinenda pecuniam dedit, non presumitur desisse de mandato electi, nisi illius interuenierit scientia.
- 4 Simonia quia occulte committitur satis coniecturis probatur.
- 5 Verba, sub interminatione anathematis, sententiam ferendam, & non latam continent.

Cap. Sicut tuis. XXXIII.

- 1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellerm. Io. And. Anania, Hdt. Butt. Anch. Henric. Marian. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Toletan. in concord. *verusque Iuris cum legibus* Cessil. cap. 1. & 2. Viuian. *in ration.* lib. 5. *Iuris Pontif.* pag. 37. Alagona *in compendio Iuris Canon.* pag. 627. refertur ab Anton. Aug. collect. 3. *Deccretal.* lib. 5. tit. 2. cap. 5.
- 2 Probat hic tex. non imputari electi confirmatione pecunia data sit, vt per Siluest. *in sum. verbo simonia* q. 13. Azorj. *instit. moral.* p. 3. lib. 12. cap. 7. q. 1. *vers.* quid si.

3 Cum is nulla sit tibi consanguinitate coniunctus, &c. Notatur ad hoc quod si consanguineus, vel amicus alicuius electi ad aliquam dignitatem dederit pecuniam pro obtinenda aliqua dignitate, non presumitur de-

disse de mandato electi, nisi illius interuenerit scientia, vt per Farin. in *praxi crimin.* p. 5. q. 134. num. 67.

4 Notatur etiam ad hoc quod simonia, qui a occulte committitur, satis coniecturis probatur, vt per Menoch. de *presumpt.* lib. 1. pres. 58. num. 4.

5 In glos. (sub interminatione anathematis) Notatur ad hoc quod huiusmodi verba, quæ solam comminationem significant, sententiam ferendam, & non latam continent, vt per Sayr. in *claus. Regia* lib. 3. cap. 8. num. 19.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Simonia est illi qui alicui Ecclesie sua bona dedit, vt eligatur in canonicum, intelligit vt ibi.
- 3 Sacerdotia sine peccato quis potest potestati mandati, aut nominationum sine ratione alterius gratie.
- 4 Simoniæ includit sola promissio de dando.
- 5 Simoniæ veram non deducit sola actuum correspondens, nisi probetur præcedens pactio, & conuentio.

Cap. Tua nos. XXXIV.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Host. Anch. Butr. Henr. Mari. Soc. Panor. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castella p. 1. Viuian. in *rationabili* lib. 5. Iuris Pontific. pag. 37. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 628. refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 6.
- 2 Probat hic tex. simoniam esse si quis alicui Ecclesie dederit sua bona vt eligatur in canonicum, etiam si daret vt præbenda ex illis constitueretur, vt per Valer. Reginald. in *praxi forensi* per tit. lib. 23. num. 144. Azori. *instit. moral.* p. 3. lib. 12. c. 7. q. 2. vbi etiam quod in simoniæ peccatum non incideret si gratis & liberaliter sua bona donaret, & postea petere vt in canonicum, admitteretur, & canonici absolute & gratis consentirent, prout etiam tenet simoniam non esse si auctoritate & consensu Episcopi retineret sibi potestatem præficiendi clericum ad præbendam ex suis bonis in Ecclesia institutum.

3 *Rogans humiliter.* Notatur ad hoc quod sacerdotia sine peccato quis potest potestati mandati, aut nominationum, sine ratione alterius gratie, vt per Rebuff. in *reper. l. Barbarius* nu. 3. ff. de officio Prat.

4 Notatur etiam ad hoc quod sola promissio de dando inducit simoniam vt per Flamin. de *restitutione beneficij* lib. 14. q. 7. num. 35.

5 In glos. (Pure.) Notatur ad hoc quod nisi probetur præcedens pactio, & conuentio, sola actus cõrespondens non inducit veram simoniam; vt per Farin. in *praxi crimin.* p. 4. cons. 73. num. 11.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Circumstantia conscientia etiam erronea ligat.
- 3 Peccatum est facere contra conscientiam errantem.

Cap. Per tuas. XXXV.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Coll. Zabarell. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Host. Anch. Butr. Henric. Mar. Soc. Panor. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castella p. 1. Viuian. in *rationabili* lib. 5. Iuris Pontific. pag. 38. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 628. refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 17.

- 2 *Sed contra Conscientiam, &c.* Notatur ad hoc quod circumstantia conscientia etiam erronea ligat, vt per Nau. in *cap. consilium* in *prim. n. 53. de Pœnit. dist. 5.* Et est peccatum facere contra errantem conscientiam vt tenet Azori. *instit. moral.* p. 1. lib. 2. cap. 8. q. 3. & faciunt quæ dixi ad rub. de *summe Trinit.* num. 2.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Archiepiscopus potest exercere iurisdictionem in subditis suffraganeorum in concernentibus totam provinciam.
- 3 Consuetudo exigendi pecunie quantitatem, aut aliam rem in Archiepiscopatu iurisdictione reprobat.
- 4 Simoniæ committitur, cum aliquid datur pro inductione in corporalem beneficij possessionem.
- 6 Venditor quando recusat recipere pretium rei vendite, quid faciendum, ostenditur.

Cap. In tantum. XXXVI.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Ancharan. Butr. Henric. Marian. Socin. Panor. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castella Viuian. in *rationabili* lib. 5. Iuris Pontific. pag. 39. p. 1. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 629. refertur ab Anton. Augustin. collect. 3. Decretal. lib. 5. sub tit. de *excessib. Pralat.* cap. 1.
- 2 *De tua prouintia studeas abolerẽ.* Notatur ad hoc quod Archiepiscopus potest exercere iurisdictionem in subditos suffraganeorum in concernentibus totam provinciam, puta in tollendo prauam consuetudinem ab illa, ita Mar. Anton. Genuer. in *praxi Archiepisc. N. cap. cap. 70. nu. 10.*

- 3 *Per quam pro Ecclesiarum inue-*
stitura

stura Archidiaconi, &c.

Notatur
ad hoc

quod reprobatum consuetudo exigendi pecuniam quantitatem, aut aliam rem temporalem in Archidiaconi inuestitura, vt per Soar. de relig. tom. 2. lib. 4. de simonia cap. 77. nu. 3. & cap. 48. num. 4. Nam simonia peccatum admittitur cum aliquid datur, vel accipitur etiam post electionem, & confirmationem pro inductione, & immisione eius in corporalem beneficii possessionem Azor. inst. moral. par. 3. lib. 12. cap. 7. quæst. 1. vers. in super.

- 3 *Variant* Nam nominum variatio non excusat, vt ait Lactant. lib. 3. cap. 5. diuinarum inst. non obstat appellatio quæ diuersitas cum ipsa significatione ad vnum omnia reuoluantur.
- 6 In glos. [Qui prius] sibi (pretium, & res deponatur apud sequestrum.) Quando venditor recusat recipere pretium rei venditæ, quoniam, vel ab arbitratore declaratum potest de iure emptor implendo de latere suo contractum, facere de illo depositum parte citata, & iudice auctore, quod quidem depositum vim vete solutionis habet, ex Bartol. in l. si solutus nu. 3. de solution. quem refert Aloyf. Ricci. Curia Archiepiscop. decr. 21. & dicit per S. Rotam expe deciam idem Aloyf. Ricci. in collect. decr. par. 4. collect. 1274. in fine.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Ordinandus in subdiaconum titulum habere debet.
- 3 Ordinatus ad presentatorem beneficii cum pacto, quod nihil inquam petierit ad presentante ratione presentationis, non potest ascendere ad superiores Ordines, nec in suscepto ministrare.
- 4 Simonia labes an consideretur in casibus propositis in hoc text. ostenditur.
- 5 Simonia confidentialis, an in casu huius text. considerari possit, ostenditur.
- 6 Text. in presenti, & cap. penult. infra hoc tit. comprehendunt pacifcentem cum ordinatore, vel presentatore, non autem cum patre, vel alio.
- 7 Ordinatus cum patrimonio sibi donato cum conditione de restituenda post ordinationem, non incurrit illam penam, vel suspensionem.

iiij. Cap. Per tuas. XXXVII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Imoc. S. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania. Hostien. Anch. Butr. Henric. Marian. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Capella par. 2. Viuian. in rationali lib. 3. Iuris Pontif. pag. 40. Alagona. in compendio Iuris Canonici pag. 629. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 3. tit. 2. cap. 1.

2 *Vellet in subdiaconum ordinari,*

& certum titulum non haberet.

Ergo ordinandas in Subdiaconum titulum habere debet, Concil. Trident. sess. 21. de reformat. cap. 2. refero plures Doctores Ego ipse de officio & potestate Episcopi par. 2. Allig. 19. nu. 3.

3 *Vi ipsum ad Ecclesia sua titul. etc.*

Notatur ad hoc quod Ordinatus ad presentationem beneficii cum pacto, quod nihil inquam petierit ad presentante ratione presentationis, non potest ascendere ad superiores Ordines, nec in suscepto ministrare, vt per Nau. sub tit. de tempor. ordinat. conf. 17. num. 1. in noui. Auil. de censur. par. 3. disp. 2. dub. 5. concl. 1. ad 2. argum. Bonacin. cod. tract. disput. 9. q. 6. fancio 3. nu. 4. vers. eadem suspensione.

4 Erit igitur non abs re perferendum an in casibus propositis in hoc text. & in cap. penult. inf. hoc tit. simonia labes consideretur? in quo dubio mihi probabilius videtur simonia labem considerandam cum aliqua tamen restrictione ne illa sit simonia, quæ sub stricto, sed largo sumpto vocabulo comprehenditur, ita concludunt Anan. in cap. penult. inf. hoc tit. num. 3. & Butr. num. 5. ac Abb. etiam num. 5. Vgolin. de simon. tab. 4. cap. 4. num. 3. Campan. in diuersorio Iuris Canonici rub. 8. cap. 5. num. 32. Quarant. in summa Bullarj verbo Ordo vers. erigunt pag. 493. in noua edit. reuoluentes etiam assumptum ad Ordines prout in hoc text. & in d. cap. penult. non esse attendendum alijs panis à reliquis Canonibus, Pontificijsq; Consecrationibus statutus in ipsos simoniacos, & nominatim illis præsertim quas Paulus 11. comminatur in sua extraneagan. cum deestabile, hoc titul.

5 Deinde interrogari potest an in casu huius text. propter interpositam fidem ab Ordinario de non petenda portione à Rectore illius Ecclesiæ, ad quam fuit aggregatus, vt sub illius titulo ordinari possit, inducta fit saltem simonia confidentialis, seu beneficialis confidentialis, vt locum habeant pena, & censura Extraneagan. Pij V. cui dubio respondet negatiue Quarant. vbi proxime vers. sed rei dubia, quamvis il lumin. in tract. de consensu. benef. q. 1. nu. 93. ex pluribus per eum congeitis affirmatiuam partem firmare conetur.

6 Viterius questio est dubia an text. in presenti, & prædictum cap. penult. comprehendatur pacifcentem cum donatore, patre, & alijs? in qua rector est opinio negatiua, itaut tantummodo sub his Iuribus comprehendatur casus tantum inibi expressus de pacifcente cum ordinatore, vel presentatore, ita Nau. conf. 17. nu. 2. vers. non inquam, de tempor. Ordin. in nouis, aliaq; concl. 42. in antiq. Tolet. in instruct. Sacerd. lib. 1. cap. 25. post nu. 5. Henric. in sum. lib. 10. cap. 17. §. 3. in commento litt. O. vbi refert quamplures Theologos, & vtriusque Iuris peritos consultos approbatæ Nicol. Garc. ac benefic. par. 3. cap. 5. nu. 168. Quamvis prædicta lura habere etiam

locum quoties aliquis ex suis bonis alteri constituit titulum ad quem ordinatur ab illo recipiens promissionem, quod nihil postulat, teneant Soar. *de religio. tom. 1. tract. 3. lib. 4. c. 38. num. 4. & 5.* & Azor. *instit. moral. par. 3. lib. 12. cap. 15. q. 1.* male etiam resolventes in hoc casu non solum committi peccatum indebitæ ordinationis, sed etiam simoniam, nisi intelligant modo supra explicato in *vers. crui igitur*. Unde ordinatum cum patrimonio sibi donato cum pacto tamen seu conditione de illo reddendo, & restituendo post ordinationem, non possit dici ordinatum sine titulo, nec incurere ullam penam, seu suspensionem etiam si ante constituit Sixti V. cōtra clericos male promotos, resoluūt Fr. Emman. in *sum. tom. 2. cap. 15. num. 3.* Petr. de Ledesma in *sum. par. 1. de Sacram. Ordinis cap. 7. concl. 6. diffi. 3.* Nicol. Garci. d. c. 5. d. num. 161.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Actus omnes iurisdictionis voluntaria quatenus ad effectum spirituales ordinantur materia sunt Simonie.

Cap. Consulere. XXXVIII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anch. Butr. Henric. Mar. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Toletan. in concordantibus *versusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 41.* Alagona in compendio *Iuris Canonis pag. 629.* refertur ab Anton. August. *collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 2.*
- 2 Probat hic text. omnes actus iurisdictionis voluntariæ, quatenus ad effectum spirituales ordinantur materiam esse simoniam, vt per Soar. *de relig. tom. 1. lib. 4. de Simonia. cap. 20. num. 8.* vbi cap. 29. num. 3. tenet per hunc text. temporalia officia Ecclesiarum, vel actus eorum vendi non posse sine graui peccato.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Simonie ex parte vendentis incipit à Gesio famulo Elisai, & ex parte ementis à Simone mago.

iiij. Cap. Sicut. XXXIX.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Bellem. Io. Andr. Anania, Hostien. Butr. Anch. Henric. Mar. Socin. Panor. Felin. Ximen. Tolet. in concordantibus *versusque Iuris cum legibus Castellæ par. 2. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 41.* Alagona in compendio *Iuris Canon. pag. 630.* refertur ab Anton. August. *collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 2.*

cap. 3. & est in Concil. generali Lateranen. sub Innocen. III. cap. 61.

2. Cum Gesio, & Simone condemnatur.

Nam Simonia ex parte vendentis incipit à Gesio famulo Elisai, qui pro sanitate ad preces eiusdem Elisai collata Naaman Syro accepit munera Regum 4. cap. 5. & ex parte ementis à Simone, vt habetur in Actib. Apostolorum c. 8. vide D. Thom. 2. 2. q. 100. Ca. lepin. verbo Simonia, Prate. in *sum. lex. Iuris cod. verbo, Rebuff. resp. 63. vers. primo. Petr. Gregor. syntagm. Iness lib. 1. cap. 10. num. 8. Lessi. de instit. lib. 2. cap. 35. dub. 1. Soar. de relig. tom. 1. lib. 4. de Simonia cap. 5. num. 5. cum seqq.*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Monachi pretio recepti, vna cum recipientibus in monasterio sunt repellendi, & in arctioribus ad agendam penitentiam detrahendi.
- 3 Simoniaci sunt Monachi, & quicunque religiosi recipientes aliquem pretio ad religionis habitum, nisi monasterium sit ita tenent, quod sustentari non valeant.
- 4 Declaratur text. in presenti.
- 5 Receptio in foreses ad moniales omnis pertinet.
- 6 Constitutio auri antiqui declaratoria addens nonam penam, non extenditur respectu penæ ad presentiam.
- 7 Paupertatis pretextu non debet quis operari peccatum mortale.

Cap. Quoniam. XL.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anch. Butr. Henric. Mar. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Toletan. in concordantibus *versusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 41.* Alagona in compendio *Iuris Canon. pag. 630.* refertur ab Anton. August. *collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 4.* & est in Concil. Lateranen. sub Innocen. III. cap. 64.

2 Probat hic text. monachos pretio receptos vna cum recipientibus à monasterio esse depellendos, & in arctioribus monasterijs ad agendam penitentiam detrahendos, sed receptos ante Concil. generale Lateranen. sub Innoc. III. ponendos esse in alijs eiusdem Ordinis monasterijs. Quod si forte propter nimiam multitudinem alibi nequinerint commodè collocari in eisdem monasterijs retinendos esse, ita tamen vt cedant prioribus locis, & inferiora scilicet loca illis assignentur, ita D. Thom. in 2. 2. q. 100. art. 6. ad 5. Azor. *instit. moral. par. 3. lib. 12. cap. 19.* prope fin. *vers. si vero*, vbi etiam tenet quod si monachi recepti ignorent simoniam siue ante Concilium siue post facta fuerit simoniæ receptio, postquam renuntiaverint possunt de

de nouo recipi locis prioribus mutatis.

- 3 Probat etiam simoniacos esse monachos, & quofuis religiosos recipientes aliquem ad religionis habitum pretio ab eo accepto, non tamen quando monasterium ita est tenue, vt redditus sine bona non habeat quæ sufficiant ad monachos sustentandos, tunc enim potest pacifici cum eo, qui petit ingressum, vt aliquid de vnde commodè sustentetur, ita Menoch. conf. 93. nu. 4. Azor. d. lib. 12. cap. 16. à princip. Soar. de relig. tom. 1. lib. 4. de simonia cap. 17. nu. 14. vbi refertur tex. in præfati specialiter de monialibus facere prohibitionem ne pecunia pro earum ingressu exigatur etiam paupertatis prætextu, tunc enim dicitur aliquid verè, & proprie exigi prætextu paupertatis, quando monasterium re vera pauper non est, & nihilominus illo titulo & colore aliquid exigit, vel quando plus exigit quam quod ad vnam personam sustentandam commodè iuxta exigentiam talis status sufficit, quod etiam refert Valer. Reginald. in præxi fori pœnitent. lib. 23. nu. 193. in fine. Nec etiam ab huius tex. littera alienus est alius intellectus, quem adducunt Syluest. in sum. verbo simonia q. 15. res. secundo, prope fin. & Azor. d. cap. 16. quest. 1. res. obijciens id quod habetur, afferentes Pontifici prohibitionem ex eo procedere quia moniales huiusmodi recipiebant in fores in fraudem, lurs, pecunia scilicet recepta quia in monasterium admittebantur, ac ita ex pacto pecuniam soluebant receptæ quam in fores admitterentur, non autem quod eam pecuniam conferrent tanquam alimentum, quo sustentarentur, idque illæ moniales faciebant nomine prætextuq; paupertatis simoniam obtinentes.

- 5 Recipient in sorores. Notatur ad receptio ad moniales omnes pertinet, vt per Boerdecis. 260. num. 29. Nauar. comment. 3. de regul. nu. 5. & conf. 6. num. 2. & conf. 62. sub tit. de regul. in antiqui. Menoch. de præsumpt. lib. 6. præf. 83. nu. 9. cum seqq. Fr. Emman. quest. Regular. tom. 3. q. 17. art. 7.

- 6 De his autem, &c. Notatur ad hoc quod constitutio Iuris antiqui declaratoria addens nouam penam, non extenditur respectu penæ ad præteritum, vt per Tiraque. in l. si inquam Cod. de reuocandis donat. verbo reuocatur nu. 305.

- 7 In glof. [Paupertatis. i. i] ibi (prætextu enim paupertatis non debet quis operari peccatum mortale) vide Surd. de aliment. tit. 8. priuileg. 40. num. 3. Etsi nunquam liceat obtentu paupertatis delinquere, is tamen leuius peccat, qui ob paupertatem, urgente videlicet fame ac necessitate, quicquid admittit, ideoque semper leuius est puniendus vt per Tiraque de pœnis temper. causa 13. à princip.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Sepulturam alicui vendere prohibetur quando locus sacer est communis ad fidelium sepulturas.

Cap. Audiuiamus. XLI.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiqui. Innoc. Collect. Zabarell. Bellem. Io. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Mar. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs. Trisique Iuris cum legibus Castelle par. 1. Viuijan. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 42 Alagona in compendio Iur. Canon. pag. 630. refertur ab Ant. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 5. & est in Concil. Lateranen. sub Innocen III. cap. 65.

- 2 Vel apud religiosos elegit sepulturam, &c. Notatur ad hoc quod quoniam locus sacer est communis ad fidelium sepulturas prohibitum est ab Ecclesia sepulturam alicui ibi vendere, vt per Soar. de relig. tom. 1. lib. 4. de simonia cap. 14. nu. 19. Valer. Reginald. in præxi fori pœnitent. lib. 23. nu. 226.

- 3 Cum igitur non solū à malo, &c. Notatur ad hoc quod omnes exactiones de quibus in præfati prohiberi videntur non solum, quæ vere malæ sunt, sed etiam illæ, quæ habent speciem mali, vt per Soar. d. lib. 4. cap. 17. nu. 13.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Populus cogi potest, si non in re alionis, saltem officio Iudicis ad obseruandam bonitatem, & laudabilem consuetudinem, quod aliquid datur pro sepulturis, exequijs mortuorum, & similibus.
3 Pro sepultura potest aliquid recipi in vim elemosynæ ex consuetudine iam diu obtenta.
4 Simonia non est post administratum spirituale exigere etiam implorato Iudicis officio, quod solum est de ea causa conferri.
5 Elemosynam, si populus consueuit Sacerdoti, vel Ecclesie erogare, potest cogi officio iudicis ad perseuerandum.
6 Sacerdotes diuina donantes, ac Sacramentorum ministris seruiantes alii debent ab ijs, quibus Sacramenta conferunt.
7 Consuetudo laudabilis, qua populus aliquid dat pro sepulturis, &c. seruanda est, etiam si clerici sint diuites.
8 Consuetudo inducitur spatio decem annorum.
9 Laici coram iudice Ecclesiastico possunt cogi ad obseruantiam consuetudinis dandi aliquid pro sepulturis, &c.
10 Clerici tenentur ad obseruantiam laudabilis consuetudinis præscriptæ, videlicet dandi singulis annis candelas cere albe, &c.
11 Laici possunt acquirere ius sepeliendi in imminenti loco, habendi pacem à Sacerdote, scamna, & huiusmodi prerogatiuas in Ecclesia.
12 Ea, quæ recipi possunt ex laudabili consuetudine pro spiritualibus administrandis peti non possunt antequam administrantur.

- 13 *Possessio quasi non acquiritur in actibus mera facultatis.*
 14 *Mortuorum suffragia vendi non possunt.*

Cap. Ad apostolicam. XLII.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zabarel. Bellem. Io. Andr. Anania, Host. Anhar. Burr. Henr. Mari. Socin. Panorm. Felin. Caf. in an. Xim. Tolet. in concord. *utrinque Iuris cum legibus Castellæ* p. 1. Viuian. in *rationali lib. 5. Iuris Pontificij* pag. 43. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 630. refertur ab Anton. August. collect. 4. *Decretal. lib. 5. tit. 3. cap. 6. & est in Concil. Lateranen. sub Innoc. III. cap. 66.*
 2 Probat hic tex. populum cogi posse si non iure actionis, saltem officio iudicis ad observandam honestam, & laudabilem consuetudinē, quod aliquid detur pro sepulturis, exequiis mortuorum, benedictionibus nubentium, & similibus, ut tenent in *presenti gloss. fin. & Host. num. 6. Abb. n. 1. & Felin. n. 2. idem Abb. in rub. de paroch. nu. 3. Cassad. decis. 70. de consuetud. Felin. in cap. veniens 1. nu. 3. de testib. Ozalc. decis. 39. n. 17. Lap. alleg. 67. Calstr. conf. 363. in princ. volum. 1. Roman. sing. 433. & confil. 334. Rip. in *trati. de remed. praesent. contra pestem* n. 111. Vgolin. de *simonia in genere* tab. 1. §. 10. n. 1. 2. 7. & 12. Redoan. *cod. trati. de simonia mentali* p. 3. cap. 16. n. 33. cum seqq. Stephan. Gratian. *discep. forens.* cap. 210. nu. 13. 14. 15. & 24. latē Soar. de *religion. tom. 1. trati. 2. lib. 1. de diuino cultu* cap. 5. nu. 12. cum seqq. Bellet. *disquisit. clerical. par. 1. tit. de bonis clericorum* §. 3. nu. 21. unde pro sepultura pretio potest aliquid recipi in vim elemosynæ ex consuetudine iam iur recepta, ut tenent Couar. *vari. lib. 1. cap. 17. nu. 3. spin. 4. in speculo testam. gloss. 7. num. 28.* Non est enim simonia post administratum spirituale exigere etiam implorato iudicis officio quod solitum est de ea causa decerni, ut per Valer. Reginald. in *praxi fori poenitent. lib. 23. num. 136.* prout etiam si elemosynam populus confuevit erogare Sacerdoti, vel Ecclesie, cogi potest officio iudicis ad perseverandum Surd. de *alimen. tit. 1. §. 60. n. 6. & tit. 7. §. 9. n. 18.* cum Sacerdotes Diuina donantes, ac Sacramentorum ministerij seruientes ali debeant ab ijs, quibus Sacramenta conferre, ut per Lar. in *l. si quis à liberis §. est impubes n. 30. ff. de liberis agnoscendis.*
 7 Amplia huiusmodi consuetudinem esse seruandam etiam si clerici iam diuites, nam consueti petere possunt, & solui debent, ut per Felin. hic nu. 2. Abb. in *cap. suam* num. 22. hoc titul. Anch. conf. 66. Vgolin. d. §. 10. nu. 3. *vers. item locum*, & nu. 7. resoluit quod datum vigore laudabilis consuetudinis est perpetuò dandum, & per contrarium statutum non potest tolli, de quo etiam Stephan. Gratian. d. cap. 210. nu. 27.
 8 Quæ quidem consuetudo inducitur spatio decē annorum Felin. hic nu. 3. & in *cap. suam* num. 3. ubi Abb. nu. 9. Cassad. d. decis. 70. nu. 5. de com-*

- mutat. Cou. d. cap. 17. nu. 3. Bellet. d. §. 3. n. 24. Et ad illam obseruandum possunt cogi laici coram indice ecclesiastico, ut tenent hic Hostien. nu. 1. *vers. canendum*, & nu. 6. Abb. nu. 3. Felin. nu. 1. Alex. conf. 123. vol. 1. Rebuff. in *trati. in quibus casibus iudices* nu. 6. Bellet. d. par. 1. tit. de *facere clericorum reali* §. 7. nu. 73.
 10 Amplia etiam quod quemadmodum laici compelli possunt ad seruandam laudabilem consuetudinem, ita etiam ipsi clerici tenentur ad obseruantiam laudabilis consuetudinis præscriptæ, puta dandi singulis annis candelas cere abbas, Federic. confil. 155. Felin. hic nu. 3. Namque laici possunt etiam acquirere ius sepeliendi in eminentiori loco, capellâ instruendi, armâ & insignia domus retinendi, & habendi oblationem à Sacerdote, & pacem, habendi scamna, & huiusmodi prerogatiuas in Ecclesia, Paris. conf. 149. volum. 4. Stephan. Gratian. d. cap. 210. num. 32. cum seqq.
 12 Restringitur tamen ut ea, quæ recipi possunt ex laudabili consuetudine pro spiritualibus administrandis, peti non possint antequam à dimittantur non obstante consuetudine, Host. hic nu. 5. & 6. Abb. nu. 2. & Felin. in *princip. idem Felin. in cap. abolende* nu. 7. de *sepultur.*
 13 Non obstat quod in his, quæ sunt meræ facultatis non inducitur consuetudo restrictiua libertatis, nec ex annua datione gratis facta, Bart. in *l. cum de in rem verso ff. de sursum. l. 1. in l. quominus* nu. 28. ff. de *summis*. Abb. in *cap. in parte* nu. 10. de *consecr. praebend.* Crauet. conf. 96. nu. 4. Calstr. conf. 340. vol. 1. in quibus actibus meræ facultatis non acquiritur quasi possessio *l. fluminibus §. fin. & l. Proculus ff. de damno infecto*, nisi postquam interpellatus recusauit. Nat. conf. 106. nu. 9. & conf. 107. vol. 1. Surd. conf. 127. nu. 23. vol. 1. Quemadmodum etiam dictum propter actus, qui sunt ex gratia vel amicitia nunquam acquiritur quasi possessionem iurium incorporalium *l. 1. §. denique, & l. si in meo fundo ff. de aqua pluuiæ arc. Rebuff. in trati. de materia possess. in presat. num. 169. & 170.* Quia respondetur huiusmodi consuetudinem ad cuius obseruantiam tenentur laici esse specialem fauore Ecclesie, ut longo tempore populus sic impendendo videatur velle inducere consuetudinem in fauorem Ecclesie, Felin. hic num. 3. Abb. in *cap. suam* nu. 8.
- Notatur
 14 **Pro exequiis mortuorum.** ad hoc quod suffragia mortuorum vendi non possunt, ut per Redoan. de *simon. par. 1. cap. 30. num. 6. & par. 3. cap. 16. nu. 34. & cap. 18. d. princ.* Soar. de *relig. tom. 1. lib. 4. de simonia* cap. 15. nu. 5.

S V M M A R I V M.

- 1 *Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.*
 2 *Instillatio quid sit, ostenditur.*

Cap. Ne Dei. XLIII. *Honor. iij.*

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Marian. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Toletan. in concordant. *versusque Iuris cum legibus Castella par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 44. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 630.*

Instal-
lato

Installationis solemnitates. Installatio est quando electus, & confirmatus introducit in stallum, & ibi in sedem, siue locum constitutum in choro, & Abbati deputatum ad sedendum, notant omnes in presenti. Et ideo installatio notat veram & actualem possessionem Abb. in cap. transmissum num. 3. de elect. Viuian. in praxi Iurisp. canon. par. 2. lib. 5. cap. 1. nu. 20.

SVMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Canonici noui in receptione prohibita est prandij exaltio.
3. Simonia est aliquid exigere à nouiter recepto in canonicum, citam modicum conuertendum in commodam, & utilitatem canonicorum, & beneficiatorum, ac personarum Ecclesie.

Cap. Iacobus. XLIV. *Greg. ix.*

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Mar. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Toletan. in concordant. *versusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 44. Alagona in compendio Iuris Canonici. p. 631.*

**Probat hic tex. exactionem prandij in receptione noui Canonici prohibitam esse, vt per Cosm. in pragmat. sanctionum par. 2. tit. de annu. fol. mibi 105. verso, Soar. de relig. tom. 1. lib. 4. de simonia cap. 47. nu. 5. Azor. instit. moral. par. 3. lib. 12. cap. 11. q. 6. vbi quaerit quid sit dicendum de statuto, quo decernitur, vt qui fuerit in canonicum receptus certum quid soluat. Illud cer-
tissimum est à nouiter recepto, seu in admissione ad possessionem canonicatus, aut prae-
bendae, vel beneficii non posse exigi nec solui ali-
quid etiam modicum conuertendum in commodum, & utilitatem canonicorum, & beneficia-
torum, ac personarum Ecclesie, sed est simonia-
cium non obstante aliquo statuto, vel consue-
tudine etiam immemorabili, vt per omnes in
presenti, & in cap. cum M. de constitut. vbi Abb. nu. 25. Felin. nu. 20. Deci. à n. 110. Rip. à n. 175. Gutier. canon. lib. 1. cap. 29. à num. 26. Azeued. ad coram Pisan. lib. 2. cap. vltim. lit. B, Cardin. Tusch. lit. 5. concl. 252. à nu. 12. Cened. ad Decretal. collect. 16. nu. 2. Nicol. Garc. de benef. p. 8. cap. 1. n. 83. & n. 87. refert à Sacra Congregat. decium non posse de cetero ex quocunque sta-
tuto imponi, vt aliquid solvatur in locum pium**

cedens, veluti pro fabrica, vel Sacrilia Ecclesie, nisi fuerit per Papam ex certa scientia, approbatum, & nu. 89. cum Gutier. d. c. 29. n. 28. resoluit nec posse post Concil. Trid. capi pro rebus pijs quod consuevit capi pro commodo proprio, & num. 90. tenet illud capi pro com-
modo proprio canonicorum, quod soluitur mensae capitulari, seu conuenit in reparatio-
nem bonorum mensae capitularis, ex quo cedit, & redundat in utilitatem singulorum.

SVMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Ordinandi conueniunt cum ordinante, aut presen-
tante ipsum post susceptos Ordines non molestare
super beneficiis aut alimētis, suspensus sit à Ordi-
ne sit suscepto, & ordinator à collatione per triennium
3. Papa solus dispensat cum inhabili ad beneficium,
simoniaci ac usurum, qui talem simoniam fecit,
in eamque pro se factam consensit.

Cap. Si quis. XLV.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Mar. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Toletan. in concordant. *versusque Iuris cum legibus Castella par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 46. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 631.*

Circa intellectum huius tex. dixi aliqua ad cap. per tuas 37. sup. hoc tit.

Si quis ordinauerit, &c. Notatur ad hoc quod ordinandus conueniunt cum ordinante, aut presentante ipsum post susceptos Ordines non molestare super beneficio, seu alimentis, suspensus sane fieret ab Ordine sic suscepto, & ordinator à collatione per triennium, vt per Henric. in sum. lib. 13. de excomm. c. 37. in princip. Valer. Reginald. in praxi fori pernit. lib. 23. nu. 199. & lib. 32. tract. 2. nu. 72. in fine. Campan. in difensorio Iuris Canonici rub. 8. cap. 5. nu. 32. versado, vbi de presentante loquens explicat primitus in Archidiacono, qui Episcopi oculus appellatur, vel alia persona in simili dignitate constituta, cuius officium est examinare ordinandos, & inquirere an habeant suffici-
entem titulum, & postea illos presentare Episcopo ordinatori ad tex. in cap. vi notram, & in cap. ad hac sup. de officio Archidiacon. deinde exem-
plificat in Episcopo ordinario faciente litteras dimissorias suo subdito, vt promoueri possit ab alio Antistite, per quas ille approbatum & exam-
inatum ex mandato Concil. Trident. sess. 23. de reform. cap. 3. dimittere debens, presentare videtur, de quo etiam Quarant. in summa Bullarj verbo Ordo vers. subsequenter pag. 385. aliis 494. in nouiss. edit. Ex quibus attende differentiam inter presentatorem nominatum in cap. per tuas sup. hoc tit. & presentatorem nominatum in presenti, quia hic est presentator ad Ordines, ille
vero

vero ad Ecclesiam, vt aduertit Campan. loco proxime citato.

- 4 In glossa [Sedem Apost.] Notatur ad hoc quod cum inhabili ad beneficium simoniace acquiritur, qui tale simoniam facit, in eamque pro se factam consensit, solus Papa dispensat, vt per Valer. Reginald. in praxi crimin. lib. 23. nu. 186. vers. in sexta. Azor. instit. moral. par. 3. lib. 12. cap. 22. à princip.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Monachi appellatione venit Abbas.
- 3 Simoniaci mentalis non tenentur ad restitutionem.
- 4 Declaratur tex. in presenti.

Cap. Mandato. XLVI. & fin.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collicet. Zabarel. Bellem. Ioan. And. Anania, Hostien. A. char. Butr. Henric. Mari. Socin. Panorin. Felin. Ximen. Tolet. in concordantijs; Iuris: cum legibus Cassell. par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 47. Ala. onza in compendio Iuris Canonie. pag. 631.

Etiam ad Abbates extendi. tur ad hoc quod appellatione monachi venit Abbas, vt per Bertaen. in reperi. verbo Abbas nu. 1. Hippol. coaj. 9. nu. 2.

Ei ad resignationes, &c. Probat hic tex. simoniacum mentale non teneri ad resignationem, aut restitutionem, vt per D. Thom. 2. 2. q. 100. art. 6. vbi Caiet. Silueit. verbo simoniacus q. 20. Armil. cod. verbo nu. 58. Nauar. in manu. cap. 23. nu. 103. Angl. in floribus Theolog. tit. de rescript. quasi. q. 1. à rescript. p. 1. liber diffi. 15. Petr. Nauar. de rescript. lib. 2. cap. 2. à nu. 370. Tolet. in instrum. consensu lib. 5. cap. 93. Veg. in sum. p. 2. cap. 101. casu 7. q. 21. & 23. Haimun. de resignation. benefic. lib. 14. q. 6. nu. 76. & de consuet. q. 26. nu. 40. Fr. Emman. in sum. rom. 2. cap. 66. nu. 1. Iacob. de Grassijs in decis. aures p. 1. lib. 2. cap. 26. nu. 18. Valent. rom. 3. diffus. 6. quasi. 16. puncto 6. Vgolin. de simonia tab. 2. de simonia mentali cap. 2. Gutier. canon. lib. 2. cap. 23. num. 31. cum seqq. Farin. in praxi crimin. par. 4. decis. 34. Gaspar. Roderic. de annuis redditib. lib. 2. quasi. 3. num. 25. & 26. Rebelle. de obligat. iustitia par. 2. lib. 28. q. 21. n. 2. Azor. instit. moral. par. 3. lib. 12. cap. 20. quasi. 2. Campan. in dimerforio Iuris Canon. rub. 11. cap. 27. n. 4. cum seqq. Nicol. Garc. de benefic. par. 8. cap. 1. nu. 45. Hæc quidem sententia vera est in se, & ex littera textus deducta, quamuis contrarium tementur Maior in 4. dist. 5. q. 7. 9. sed de simonia. Ioan. de Medina in codice de rebus per vsuram acquisitis q. 4. de vsura rescript. in 2. argum. versam ad rationem. Barthol. Medina in sum. lib. 1. cap. 14. q. 20. & 21. Aragon. in 2. 2. q. 100. art. 6. vbi Salom. q. 78. art. 3.

centron. 10. Petr. de Ledeima in sum. p. 2. tract. 1. a. cenc. 43. diffi. 1. & 4. Soar. de relig. rom. 1. lib. 4. de simonia cap. 53. nu. 43. cum seqq. Raph. de la Torre in 2. 2. D. Thom. tom. 2. q. 100. artic. 6. diffi. 6. Lefsi de iustitia lib. 2. cap. 31. dub. 28. multipliciter intelligentes tex. in presenti cum litteram male percipientes dum suam defendere intendunt opinionem, nam Ioan. de Medina loco proxime citato, respondet in hoc cap. Pontificem solum loquutum fuisse de iudicio exteriori, non interiori Cōscientiæ; alius vero Bartol. Medina ait in hoc cap. Pontificem sequutum fuisse probabilem opinionem eorum, qui dicunt accepta per simoniam mentale non esse efficienda: Denique Soar. & Lefsi. explicant tex. in presenti procedere in simonia commissi in ingressu religionis, in qua data fuit responsio, quæ non habet necessario iniustitiam annexam. Sed his, & alijs responsionibus reiectis, quia minimum litteram textus restringunt, vt per separat, non est cur à probabili huius tex. desumpta conclusione recedamus; cui quidem non obstat quod vsurarius mentalis teneatur ad restitutionem cap. consensu de vsuris, quia intelligitur quando mutuatarius coadit vera fortem ratione mutui, secus quando libere, & ipote & gratis dat, licet mutuum iniquum habeat corruptionem, & p. aum animam, nempe accipiendi ratione & vi mutui, vt per Cou. in regul. precatum par. 2. in iureto à nu. 4. Caballin. de vsuris nu. 7. & 8. Petr. Nauar. de rescript. lib. 3. cap. 2. nu. 172. cum seqq. Aragon. 2. 2. quasi. 78. art. 1. vbi Bannes art. 3. Salom. contrarij. 10. Solis de censib. lib. 1. cap. 5. nu. 23. Casp. Roderic. de 4. q. 9. num. 23. & latè Campan. de cap. 27. nu. 10. & 11.

Ne Prælati vices suas, vel Ecclesias sub annuo censu concedant. Tit. IIII.

Super hanc rub. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Butr. Anchar. Panorin. Mar. Socin. Petr. de Rauen. in compendio Iuris Canon. Martin. Meisart. in epitome Decretal. fol. 176. Steph. Ranchin. in continuatione titulorum Decretal. Dani. Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij, à pag. 616. Goffr. & Hostien. in summa Bonaer. et. Alexand. Cailan. & Anst. Germon. in paratitulis ad quatuor libros Decretal. sub hoc titulo.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Simoniacus est Episcopus, qui pretio recepto suæ vices committit alicui.
- 3 Verbum, amittat, est lata sententia.

- 4 Salarium accipiens ab Episcopo pro servitio ei facto in ipsiusdilectione commissis exercenda simoniam non committit.
- 5 Vicarius recipere debet salarium de Camera Episcopi.

Cap. Præterea. I. Alex. ii.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Imoc. Collect. Zabarell. Bellem. Io. And. Anania, Hostien. Henric. Anchar. Buttr. Panor. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris, cum legibus Castellæ par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 49. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 633. desumitur ex Concilio Lateranen. cap. 15. incip. Cum in officijs & præterea quantum, & reuertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 3. cap. 1.

- 2 Probathic tex. simoniacum haberi Episcopum, qui pretio recepto suas vices committit alicui, hoc est suam iurisdictionem, ut per Azor. instit. moral. par. 3 lib. 13. cap. 14. in princip. vbi q. 1. resoluens non esse simoniacum Vicarium, qui ab Episcopo, vel alio Prælati constituitur, & recipit certum salarium.

- 3 Amittat. Est verbum latæ sententiæ, ut per Tiraq. in l. si inquam, verbo reuertatur nu. 151. Cod. de reuocandis donat. Covar. in cap. si heredes nu. 3. sup. de testam. Sayr. in claus. Regia lib. 3. cap. 8. num. 21. res. fallit, quos refero in meo remissionibus de dilectione & claus. dell. 27.

- 4 In glos. [Quantitate.] ibi (si ad de concessio Episcopus si committit vices suas alicui potest & debet ei constituisse salarium.) Sed cur quæto Episcopus simoniacus est committens pretio recepto suas vices alicui, non autem ille pretium ab Episcopo recipiens? Respondet Panor. hic longe diuersam esse rationem, quia Vicarius seu alius ab Episcopo constitutus recipit debitum sui laboris, & opera stipendium, locat enim Episcopo suas operas, nec vilo iure cogitur suo stipendio militare cap. cum ex officij de præscript. et vero Episcopus, qui Vicarium, vel alium constituit, pro sua iurisdictione exercenda si pretium accipiat ex eo quod suas vices committit iurisdictionem suam vendere videtur, cum stipendium suum potius conferre deberet ei, refert Azor. d. q. 1. res. sed cur quæto, vbi etiam tenet simoniam ab eo Episcopo committi, qui Vicarium constituit eo pacto, ut ille sit minori stipendio contentus quam sibi debeatur, vel ea lege, & conditione ut Episcopus habeat sibi aliquam partem prouentuum spectantium ad Vicarium ratione muneris, & officij, quo ille fungitur.

- 5 In ead. glos. ibi (de camera) Ergo Vicarius recipere debet salarium de Camera Episcopi, ut resoluunt Sbrozz. de Vicario Episcopi, lib. 3. q. 54. num. 3.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.

- 2 Vicarius qui dedit pecuniam Episcopo, ut faceret illum Vicarium priuati debet officio Vicariatus.
- 3 Simoniam committit Episcopus, quando aliquid exigit pro re præstantia, quam tenetur facere ratione sui officij.
- 4 Prælati iurisdictionem temporalem vendunt, si eam habet ab Ecclesia, simoniam committit.
- 5 Simoniam committit Episcopus, cui data fuit pecunia, ut Vicarium faceret in temporalibus.
- 6 Iurisditio ordinaria non potest ab Episcopo concedi.

Cap. Quoniam. II.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. In. Snocen. Collect. Zabarell. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Buttr. Henric. Panor. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 50. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 633. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 3. cap. 2. & est post Concil. Lateranen. sub Alexan. III. par. 3. cap. 1.

- 2 Remoueatut à Clero. Notatur ad hoc quod Vicarius, qui dedit pecuniam Episcopo, ut illum faceret Vicarium priuati debet officio Vicariatus, ut per Sbrozz. de officio Vicarij lib. 3. q. 64. à nu. 1. vbi ex Abb. hoc optimè factum dicit ne ex huiusmodi labe simoniz Vicarij, ut aliquid lucrètur præter sortem, inducantur per fas & nefas ad extorquendum penas in ære, vbi in corpore luendæ forent, & facere modicas culpas grauioribus in subuersionem iudiciorum, & dispendium, & grauamen subditorum.

- 3 In glos. [Pretio.] ibi (maxime cum iurisditio sit spiritualis.) Aduerte tamen quod vbi quicquid Episcopus gratis facere aliquid debet ratione sui officij simoniam committit, si aliquid exigat, ut per Saz. de relig. tom. 1. lib. 4. de simonia cap. 20. nu. 19. vbi aduertit quod per illam particulam, maxime, non potest fieri comparatio ad actus, qui procedunt à iurisdictione temporali, cum in eis simonia locum non habeat; sensus ergo esse videtur, vel ob hanc maxime causam ibi interuenire simoniam, quod iurisditio, à qua illi actus procedunt, est spiritualis, vel tunc maxime committi simoniam, quando actus ex vi obiecti, & materiz est spiritualis.

- 4 Nam verum est prælatum iurisdictionem temporalem vendentem, si eam habet ab Ecclesia, simoniam committere, eo quod talis iurisditio iudicatur spiritualis dependenter, hoc est respectu Summi Pontificis à quo habet depedentiam, ut tenet Fr. Ludou. Reja Consultatus noster in respon. casuum Conscientiæ par. 1. casu 37. fol. mihi 57. verso. Vnde simoniam committere Episcopum, cui data fuit pecunia, ut faceret Vicarium in temporalibus tenent Lancello. in institut. Canon. titulo de simonia, §. decimus, Sbrozz. d. q. 54. nu. 4.

- 5 In glos. [Statuuntur.] Notatur ad hoc quod

ord.

ordinaria iurisdicção non potest ab Episcopo concedi, vt per Sanch. de *Matrim. lib. 3. disp. 29. num. 2.*

Cap. Quoniam. III.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Bellem. Io. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panor. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs. *Trinysq; Iuris est legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationale lib. 5. Iuris Pontif. pag. 50. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 633. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 3. cap. 3. & est post Concil. Lateranen. sub Alexand. III. par. 2. cap. 3.*

Vide posita in cap. precedenti.

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Locatio fructuum Ecclesie, vel beneficij an possit fieri ultra triennium.
- 3 Fidei prelatio est iuramentum quoad Deum.
- 4 Perornitens per fidem scilicet humanam, si non adimpleat, non erit peritius, sed ratione violata fidei peccabit, reputabiturq; infamis inter homines.
- 5 Expensa in vilitatem Ecclesie dicuntur conuersa, si facta fuerint in rem perpetuo duraturam.
- 6 Successor Prelati, alienam beneficii non tenetur stare locationi per suum predecessorem nomine proprio facta.
- 7 Ecclesia multis modis dicitur.

Cap. Querelam. IV. & fin.

Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Bellem. Io. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panor. Mar. Socin. Cened. collect. 76. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs. *Trinysq; Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationale lib. 5. Iuris Pontif. pag. 50. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 634. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 3. cap. 4. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 2. cap. 1.*

Per septennium suscepisset, &c.
Queret aliquis non extra rem quomodo Rector de quo in text. poterit locare fructus sue Ecclesie, vel beneficii ad septem annos, cum tantum triennij tempus ad talem locationem seu alienationem sit à Iure praefinitum varijs adscriptis penis contra aliter facientes in extranagambitiosa de reb. Ecclesie non alien. inter communi, & per ea resoluunt citati in iure tract. de offic. & potestate Episcopi, par. 3. Alleg. 99. n. 3. Cui quixito respondet quidam citati à Cened. ad Decretal. collect. 76. nu. 1. decisionem huius tex. correctam esse per dictam extranagambitiosam, cuius auctor fuit Paulus I. qui vixit in Pontificatu circa

annos 1471. huius vero tex. Alexand. III. qui obiit circa annos 1181. Vel secundum vtriusque opinionem potest responderi illam Pauli I. constitutionem prohibuisse locationem rerum Ecclesie ultra triennium ita quidem, vt ipsas res prohibeat locari, non tamen fructus, & redditus Ecclesiasticos, scilicet enim contingit locari non ipsos fundos, nec ipsa Ecclesiarum pradia, sed fructus & redditus ad aliquod beneficium pertinentes, vt euenire videtur in hoc tex. quam quidem fructuum & reddituum locationem ultra triennium fieri posse resoluunt Couar. var. lib. 2. cap. 16. nu. 6. in fine. Redoan. de reb. Ecclesie pag. 350. à nu. 4. Vers. & de la Greg. l. 9. verbo attendat. tit. 7. part. 1. Auend. de exequendis mand. par. 1. cap. 4. nu. 32. ad finem. Card. Mantica. de tactis & ambig. conuen. tom. 1. lib. 5. tit. 3. nu. 21. Cened. d. collect. 76. nu. 3. & ad sextum collect. 32. num. 2. quamuis in puncto Iuris contrarium verius resoluendum puto cum Cama, & Gutier. quos refero, & sequor d. Allegat. 95. nu. 20.

Præstita fide. Notatur ad hoc quod fidei præstitio est iuramentum quoad Deum, in dubio tamen promittens per fidem intelligit de humana per quã nobiles, vel qui se tales iactant, suã fide solent adstringere, & isto casu cum non sit iuramentum per rem sacram, non erit peritius, sed ratione violata fidei peccabit, reputabiturq; infamis inter homines, vide Cou. in cap. quamuis postum p. 1. 2. 3. nu. 2. Ferdinan. Mendoc. lib. 1. dispnt. Iuris c. 6. q. 3. pag. 241. cum seqq. Pinel. au l. 1. Cod. de resci. vendit. par. 3. cap. 1. nu. 3. Perez l. 1. Vers. queri solet verum tit. 6. lib. 8. Ordin. pag. 186. plures per Cened. d. collect. 76. nu. 4.

In glos. [Terminum.] ibi (in vilitatem Ecclesie conuersa fuisse.) Aduerte expendis in vilitatem Ecclesie dici conuersas si factæ sunt in rem Ecclesie perpetuo duraturam. Mascard. de probat. conclus. 728. D. Barbosa in l. filiosamil. §. fin. num. 22. cum seqq. ff. de iure Matrimon.

In cad. glos. ibi (successor stare non tenetur.) Notatur ad hoc quod successor prelati, aliterve beneficiarius non tenetur stare locationi per suum predecessorem factæ si prelati vel beneficiarius nomine proprio locet redditus suæ dignitatis vel beneficii in suam vilitatem, secus si nomine Ecclesie contraxisset, & pecunia inde recepta in vilitatem Ecclesie conuersa fuisset. ita resoluunt plures citati per Cened. d. collect. 76. num. 5. quibus adde Mich. Grass. rom. 1. commun. opinio. lib. 4. tit. 43. num. 40. vbi Viui. num. 123. Aloyf. Ricc. in collect. decis. par. 4. collect. 1007. & collect. 1055. in fine. & in praxi Archiepiscopi Neapolit. decis. 112. à primo. Modern. de iur. iudic. par. 4. casu 98. num. 8. & in votis noviss. decis. voto 180. Stephan. Gratian. diff. q. 147. fortis cap. 37. à nu. 18. Cardos. in praxi iudicium verbo fructus num. 23. & verbo locatio num. 6. Cardin. Tulich. verbo locatio conclus. 419. Card.

Card. Mantic. de iur. & ambig. convention. lib. 5. tit. 13. nu. 21. Stephan. Quaranta in summa Bul-
larij verbo alienationum rerum Ecclesie num. 19. Cald.
Pereira quest. forens. lib. 2. quest. 32. & de emp-
cap. 26. nu. 5. Molina de iuris. tract. 2. disp. 492.
Vers. quod denique. Azor. iuris. moral. par. 3. lib. 8.
de locato & conducto cap. 6. q. 7. Rebell. de obhg.
iustitie par. 2. lib. 14. q. 11. num. 17. Reginal. in
praxi fori poenitent. lib. 25. cap. 43. nu. 528. cum
seqq. Martin. Bonacina de contractib. disp. 3. q. 7.
puncto VI. num. 10. Marc. Anton. Genuen. in
practicabilibus Ecclesiast. q. 137. quos refero Ego
ipse de officio & potestate Episcopi par. 3. Alleg. 94.
nu. 1. ubi numeris seqq. multipliciter limito, &
declaro supradictam conclusionem.

- 7 In gloss. [Ecclesiam, fin.] ibi (Ecclesia mul-
tis modis dicitur, &c.) vide Turrec. in sum. de
Ecclesia lib. 1. cap. 2. gloss. 1. per tex. ibi in l. 7.
tit. 5. lib. 1. for. leg. Perez l. 1. gloss. 2. in princip.
tit. 1. lib. 1. Ordinar. & l. 1. gloss. 5. vers. tertio
modo pag. 35. tit. 1. lib. 5. Ordinar. Sanch. de
Matrimonio lib. 3. disp. 15. nu. 30. Quomodo
autem Ecclesia diffinitur tradunt Turrecrem.
d. lib. 1. cap. 1. circa med. Cardin. Bellarm. lib. 3.
de Ecclesia cap. 2. Anton. Ricciul. in tract. de iure
personarum extra premium Ecclesie existentium
lib. 1. cap. 3. a princip.

De Magistris, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi. Tit. V.

Super hanc rub. scripserunt
Collect. Zabarel. Bellem.
Io. And. Anan. Butr. An-
char. Panormit. Mar. So-
cin. Petr. de Rauenna in
compendio iuris Canon. Mar-
tin. Meisart. in epistome
Decretal. fol. 176. verso.
Stephan. Ranchin. in con-
tinuat. titulorum Decretal. Daniel Venator. in
analogia methodica iuris Pontificij pag. 681. Gos-
fred. & Holt. in sum. huius tit. Alexan. Cassan.
& Anastas. Germon. in paratitulis ad quinque libros
Decretalium sub hoc tit.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Cathedralis Ecclesia providere debet magistro de
beneficio, qui clericos eiusdem Ecclesie, & alios
pauperes gratis doceat, & quid hodie attento Con-
cil. Trident. ostenditur.
- 3 Magistri gratis discipulos docere debent.
- 4 Salaria assignari debent Theologiae Lectoribus, &
aliarum facultatum lectoribus.
- 5 Ordinatus dicitur habere alimnde quando habet pa-
trem diutem.

- 6 Ordinari quis non potest absque patrimonio, etiam si
habeat patrem diutem.
- 7 Episcopus dispensando, et scholaribus causa studij
non debet aliquid ab eis exigere, vel accipere.
- 8 Venditio donorum intellectus, & voluntatis est si-
monia lato modo.

Cap. Quoniam. I. Ex Concil. Lateran.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc.
Collect. Zabarel. Bellem. Io. Andr. Anania,
Butr. Anchar. Panorm. Hostiens. Henric. Mar.
Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque
Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian.
in rational. lib. 5. iuris Pontif. pag. 51. Alagona in
compendio iuris Canonici pag. 634. defumitur
ex Concil. Lateranen. sub Alexand. III. cap. 18.
& refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. De-
cretal. lib. 5. tit. 3. cap. 1.
- 2 Probat hic tex. Ecclesiam Cathedralem pro-
videre debere magistro de beneficio, qui cleri-
cos eiusdem Ecclesie, & alios pauperes gratis
doceat. Hodie ex nova dispositione Concil.
Trident. sess. 5. de reform. cap. 1. in Ecclesijs Me-
tropolitanis, vel Cathedralibus, & in Colle-
giatis, quae sunt in aliquo insigni oppido, etiam
nullius diocesis, si ibi clerus numerosus sit,
operam Episcopus dabit, ut Sacrae Scripturae
lectio habeatur, & pro stipendio docentis pra-
benda primo liberè vacans tribuatur, & si nul-
la, vel sufficiens aliud adde, Episcopus fructus
alicuius simplicis beneficii assignabit, vel si
neque hac ratione huic Theologo providere pos-
sit, tunc per eos, qui beneficia habent in ciui-
tate, & diocesi, vel alijs ut commodius fieri
poterit, Episcopus de Capituli consilio huic
providebit, non tamen ob hanc lectione alia omitti
debet, sed & ea habenda, si haberi consueue-
rat, de quo Concilij decreto agunt Praxis Epi-
scop. par. 1. verbo prabenda Theologiae. Valer.
Reginald. in praxi fori poenitent. lib. 20. num. 53.
Nicol. Garc. de benef. par. 5. cap. 4. num. 155.
cum seqq. Ego ipse de officio & potestate Episcopi
par. 3. Alleg. 56. a princ.

- 3 Notatur ad hoc quod magistri
debet gratis discipulos pau-
peres docere, ut per Tiraquel. de nobilit. cap. 29.
nu. 42. & seq.

- 4 Competens aliquod beneficium pra-
beatur. Notatur ad hoc quod Theologiae
Lectoribus, & aliarum facultatum
Doctoribus salaria assignari debent, & inter-
dum beneficium conferri propter docendam
Theologiam, ut per Soar. de religion. tom. 1. lib. 4.
de simonia cap. 18. nu. 7.

- 5 Ne pauperibus, qui parentum
opibus, &c. Notatur ad hoc quod ordi-
natus dicitur habere alimnde
Q ij de

de quando habet patrem diuitem, vt per Surd.
 6 de aliment. tit. 7. q. 37. nu. 3. vbi nu. 2. malè re-
 soluit poffe quem ordinari absque patrimonio si
 habeat patrem diuitem, contra quem insurgunt
 Flam. de signat. benef. lib. 2. q. 6. nu. 18. Vgolin.
 de potestate Episcopi cap. 26. q. 9. nu. 3. Campan.
 in diuersorio Iuris Canonici rub. 8. cap. 5. num. 3.
 quos refert Ego ipse de officio & potest. Episcopi
 par. 2. Alleg. 19. nu. 60.

7 *Vel sub obtentu*, &c. Notatur ad hoc quod Episcopus dispensando cum scholaribus causa studij, non debet aliquid ab illis exigere, vel accipere, alias quasi simoniam committerit, vt per Rebuti. de priuileg. schol. priuileg. 38.

8 In gloss. [Consuetudinis.] Notatur ad hoc quod venditio donorum intellectus, & voluntatis est simonia lato modo, non proprie, vt per Soar. d. lib. 4. de simonia cap. 8. nu. 5.

Cap. Prohibeas. II.

Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Bellem. Io. Andr. Anania, Hostien. Butr. Anchar. Henric. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 51. Alagona in compendio Iur. Canon. pag. 634. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 3. cap. 2. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 2. cap. 17.

Vide posita in cap. precedenti.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Doctores ista dignitas, & Doctor dicitur in dignitate constitutus.
- 3 Doctores dignitatem quam sine peccato ambire possunt.

Cap. Quanto. III.

Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Bellem. Io. Andr. Anania, Anchar. Hostien. Butr. Henric. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 52. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 635. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 3. cap. 3. & est post Concil. Lateran. sub Alex. III. par. 2. cap. 18.

2 *Dignitatem assumunt.* Ergo doctoratus est dignitas, & doctor dicitur in dignitate constitutus, de quo vide Tiraquel. de nobilit. cap. 28. n. 2. Marquard. de ludæ par. 2. cap. 7. in princip. Duenh. reg. 190. res. amplia 3. Cassan. in catalago gloriæ mundi par. 8. consid. 12. Perez l. 1. gl. 3. ad fin. verbo en los Doctores tit. 1. lib. 4.

Ordin. pag. 771. Menoch. conf. 126. nu. 7. Cened. ad Decretal. collect. 143. nu. 3. Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 2. q. 130. art. 1. Bobadil. in sua politica lib. 1. cap. 10. nu. 42. Cardos. in praxi iudicium verbo dignitas num. 6. Azencod. l. 7. tit. nu. 61. tit. 21. lib. 4. nonarcepil. Garc. de nobilit. gl. 48. §. 3. nu. 72. quam quidem dignitatem quis sine peccato ambiturus petere possit, vt ex hoc text. colligit Rebuti. de priuileg. schol. priuileg. 169.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Præbenda theologalis perditur per non residentiam.
- 3 Collegium in singulis Cathedralibus pro educandis pueris quomodo instituendum remissum.
- 4 Docendi necessitas releuari debet.

Cap. Quia nonnullis. IV.

Super hunc text. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Anchar. Hostien. Butr. Henric. Panorm. Mar. Soc. Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 52. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 635. dicitur ex Concil. Lateran. sub Innoc. III. c. 1. & refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 3. cap. 3. tit. 4.

Vide posita in cap. 1. sup. hoc tit.

2 *Quandis perstiterit in docendo.* Ergo præbenda theologalis perditur per non residentiam, vt per Colin. in pragm. sancti. tit. de collat. v. 1. res. promittatur fol. 222.

3 *In Grammatica facultate.* De collegio puerorum in singulis Cathedralibus instituendo pro educandis pueris, & docendis in Grammatica cantu, &c. agit Concil. Triden. sess. 23. de reform. cap. 18. de quo multa Praxis Episcop. par. 1. verbo Seminarium, Gonzal. ad reg. 8. Canon. gl. 5. §. 7. num. 63. cum seqq. Aloys. Ricc. in praxi fori Ecclesiast. decis. 489. in 2. edit. & resolut. 380. in 2. edit.

4 *Qua sufficere valeat.* Nam docendi necessitas releuari debet, vt per Surd. de alimentis tit. 1. q. 33. nu. 1.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Litteræ in Ecclesia Dei dicuntur radij solis, & stellæ.
- 3 Ecclesia litterarum regitur, & sustinetur, totusque mundus illuminatur.
- 4 Docendi sacra Scriptura in scholis publicis, & discipulis, qui in illis student, priuilegijs omnibus de perceptione fructuum, & abendarum, & beneficiorum suorum in absentia plene gaudet.

5 De

5^a *Docentes privilegio percipiendi fructus gaudent, quandoque docuerint.*

7^a *Distributiones quotidianas non percipit absens causa studij.*

Cap. Super specula V. & fin.

Honor. ij.

1^a **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innocen. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania, Anchar. Hostien. Bucl. Henric. Panor. Mar. Socin. Casal. in auct. Ximen. Toletan. in concordantijs. Vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationabilib. lib. 5. Iuris Pontif. pag. 53. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 636.

2^a **In Dei Ecclesijs velut splendor, etc.**

Litterati in Ecclesijs dicuntur radij solis, & stellæ, Mandos. in reg. 16. Cancell. q. 15. num. 3. Bald. in anth. babil. nu. 12. C. ne filius pro patre, quibus regitur & sustinetur Abb. in cap. de multa nu. 5. & 7. sup. de prebend. Felin. in cap. si quando nu. 7. vbi Nau. except. 16. nu. 5. sup. de rescript. Peretz. ad Extraneam. ambitus verbo ex quibus Ecclesijs nu. 21. de rebus Ecclesijs non alienant. Hieronym. Giach. in cons. syndicator. num. 67. & 81. Iacobi Carol. de Grasis in tract. de effectib. clerici. in prelud. nu. 63. cum segg. totiusq. mundus illuminatur Flaminio. de resignat. benefic. lib. 4. cap. 11. nu. 17. Carol. de Grasis d. prelud. num. 88.

4^a **Docentes vero, &c.** Notatur ad hoc quod docentes

Sacram Scripturam in scholis publicis, & discipuli, qui in illis student, privilegijs omnibus de perceptione fructuum prebendarum, & beneficiorum suorum in absentia plene gaudent, & fruuntur, ita Concil. Trident. sess. 5. de reform. cap. 1. Rebnst. in praxi tit. de dispensat. de nō resid. nu. 25. & in tract. de privilegijs schol. princl. 29. & 31. Horat. Lut. red. tract. princl. 99. & 100. Fusc. de iurist. lib. 2. cap. 9. nu. 10. Petr. Lefinaud. in tract. de princl. Doctorum par. 2. 4. 12. Iacob. Benn. in tract. de privilegijs. Iurisconf. par. 1. princl. 15. nu. 1. Fr. Emman. in summ. tom. 1. c. 33. nu. 2. & tom. 2. cap. 36. num. 2. & in addit. ad Bullam Cruciatæ, cap. 7. ad 4. concl. n. 27. Veg. in sum. par. 1. cap. 36. casu 41. Carol. de Grasis. in d. prelud. à nu. 106. Vgolin. de officio & potest. Episcop. cap. 19. in princ. num. 6. & cap. 43. 4. 2. Azor. in lib. moral. par. 2. lib. 7. cap. 4. quæst. 3. & cap. 5. q. 1. & 8. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. lib. 7. proem. num. 180. Aloyl. Ricc. in collect. decis. collect. 446. Moneta de distribut. quotidian. par. 2. quæst. 10. à princip. quos refero Ego ipse de officio & potest. Episcop. par. 3. Alleg. 56. num. 18. vbi nu. 27. cū Nicol. Garc. de benefic. par. 3. cap. 2. num. 59. & 60. aduerto supradictam resolutionem esse intelligendam de ijs qui docent conducti seu salariati, aut ratione stipendij, seu cathedræ, quam habent, non vero de ijs, qui sponte, aut voluntarie le-

gunt sine stipendio & cathedræ, nisi legant cum licentia vniuersitatis, seu claustris, iux collegij Doctorum.

5^a **Per annos quinque.** Refertur ad studentes, nam docentes quoad privilegium percipiendi fructus non habent illam temporis determinationem, sed eo gaudent quandiu docuerint, vt per Abb. bu. nu. 4. & 5. Moneta d. q. 10. nu. 16.

7^a **In glos. [Integre.]** Notatur ad hoc quod distributiones quotidianas non percipit absens causa studij, circa quod nihil innouasse Concil. Trident. refertur Gutier. canon. lib. 2. cap. 15. nu. 12. Praxis Episcop. par. 1. verbo distributiones quotidianæ q. 3. Gonzal. d. 5. 7. proem. d. n. 78. Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 112. Sandou. de officio Ecclesijs. par. 6. cap. 17. Quarant. in summa Bullar. verbo residencia. vers. quod autem Monet. d. cap. 10. nu. 23. Stephan. Gratian. discipul. forens. cap. 166. nu. 17. Vgolin. d. cap. 19. 2. nu. 6. Aloyl. Ricc. in praxi fori Ecclesijs. decis. 495. in 1. edit. & resol. 386. n. 3. in 2. edit. Armentar. in addit. ad recip. legum Navarra lib. 2. tit. 23. l. 2. 5. 2. de rescript. nu. 67.

De Iudæis, & Sarracenis, & eorum seruis.

Tit. VI.

1^a **S**uper hanc rub. scripserunt Anchar. Zabarel. Bellem. Ioan. And. Anania, Bucl. Panor. Felin. Marian. Socin. Petrus de Rauenna in compend. Iuris Canon. Guillelm. Durand. in speculo Iuris lib. 4. sub hoc tit. & in breuiario aucto Iuris Canonici, fol. 138. verso. Martin. Mesnart. in equibom. Decretal. fol. 177. Stephan. Ranchin. in continuat. titulum Decretal. Dani. Venator. in analysi methodica Iuris Pontif. à pag. 620. Goffred. & Host. in sum. huius tit. Alex. Cassan. & Anastas. Germion. in paratellu ad quatuor libros Decretal. sub hoc titul.

De Iudæis tractatum edidit Marquard. de Suffanis, contraxerunt Zax. in opusculo de Iudæis, Foller. ad compl. Regum tit. de Iudæis, Aloyl. Ricc. in collect. decis. par. 2. collect. 434. Ioan. Francisc. Leon. in thesaur. fori Ecclesijs. par. 4. cap. 4. omnium latissimè Anton. Ricciul. in tract. de Iure personarum extra gremium Ecclesijs existentium lib. 2. per totum. De fixore & ludibrio Iudæorum, & Sarracenorum vide Iacob. Greterium de Sancta Cruce tom. 1. lib. 1. cap. 98. pag. 343. Et Iudæi quādo ceperint se nominari docent Hieronym. Roman. de reprob. Helbra lib. 1. cap. 3. Pined. in monarchia lib. 5. cap. 6. 9. 4. Et de oblatione eorum perfricta, & de ijs qui è Christianitate ad Iudaismum nefarie & impie transeunt, vel redeunt, latè Dominic. Quarant. in tract. con-

tra Iudaeos adhuc expectantes aduentum Messiae, & Azor. *instit. moral. par. 1. lib. 8. cap. 22. à princip.* Sarraconi unde dicantur docent Cou. *Variar. lib. 4. cap. 9. Nau. in cap. ita quorundam notab. 4. nu. 3. inf. hoc tit. Pined. in monarchia lib. 2. cap. 3. §. 1. Ferdinand. de Herrera ad Garcillanum eglog. 2. pag. 588. Verbo Saracino, Pineda in Vita D. Ioannis Baptiste par. 3. cap. 15. §. 3. Gueuar. tom. 2. epistoliarum fol. mibi 302. Verso. Azor. *instit. moral. par. 5. lib. 8. cap. 23. q. 1.**

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Christianum Iudaei seruum cuiusq. permittitur redimere duodecim solidis.
- 3 Iudaei seruos Christianos habere non possunt.
- 4 Princeps secularis non potest permittere in suo regno, quod Iudaei habeant mancipia Christiana.
- 5 Episcopi non possunt dispensare, ut Iudaei habeant mancipia Christiana.
- 6 Seruus si astrictus emptus ab infideli causa mercimonij, tunc si infra sex menses fuerit expositus, & emptorem non inueniens duodecim solidis perfolutus liber efficitur.

cularis non potest permittere in suo Regno, quod Iudaei habeant mancipia Christiana. Sigismund. Scacc. *de appellationib. q. 16. limit. 1. nu. 129.* Nec etiam possunt habilitari per dispensationem Episcopi, quia ille non potest dispensare contra ius nisi expresse, vel tacite permittatur, ut per Card. *in cap. ad hoc inf. hoc tit. vbi Abb. num. 3. Socin. nu. 5. Vers. extra glossam, Felin. sub nu. 1. Vers. Virum autem Episcopus, & Anania num. 6. Vers. sed nunquid.*

- 6 In glos. [Datis.] ibi (de mancipio empto causa mercimonij, &c.) Notatur ad hoc quod si seruus astrictus emptus ab infideli causa mercimonij, tunc si intra tres menses fuerit expositus venalis, & emptorem non inuenierit, duodecim solidis pro quolibet bono seruo perfolutus, si ille ad Ecclesiam confugiens suam voluntatem patefecerit, liber efficitur, ut per Anton. Ricciul. d. cap. 28. num. 7.
- 7 In glos. [Seruitum.] ibi (locus erit gratificationi.) Notatur ad hoc quod si plures simul eodemq. tempore conuenierint ad huiusmodi redemptionem locus erit gratificationi, ut per Tiraq. d. cap. 2. nu. 9.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Iudaei potest habere adscriptitium Christianum in consequentiam rursi, quod possidet.
- 3 Originarij, siue adscriptiij liberi sunt.
- 4 Iudaei si habeat causam cum Christiano, iudicanda est secundum aequitatem, sed distingue ut ibi.

Cap. Multorum. II. Greg.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Host. Anch. Buttr. Henric. Panorm. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 56. Alagona in compend. Iuris Canon. pag. 637. desumitur ex Concil. Matifconensi 1. cap. 16. referitur à Burchard. lib. 4. Decretorum cap. 88. & Iuo. par. 6. cap. 283. & Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 5. cap. 1.
- 2 Probat hic text. cuiuslibet permitti Christianum Iudaei seruum redimere duodecim solidis, ut per Tiraq. de lute primog. q. 17. opin. 2. nu. 9. Anton. Ricciul. in tract. de iure personarum extra gremium Ecclesie exist. lib. 2. cap. 28. num. 7. vbi nu. 9. resoluit pretium duodecim solidorum praefixum, & stabilitum esse uti pretium rationabiliter.

3 Ut nullum Christianum, &c.

- Notatur ad hoc quod Iudaei seruos Christianos habere non possunt, ut per glos. Abb. Deci. & alios per text. ibi in cap. consiluit il 3. sup. de appellat. Foller. in consiluit. Regni tit. de Iudaeis nu. 8. Sord. de aliment. rit. 1. q. 18. num. 9. latè Anton. Ricciul. d. cap. 28. à princip. vbi num. 3. per cap. si quilibet 54. dist. extendit ut procedat siue seruus fuerit olim Christianus, siue fuerit de recenti, aut nunc baptizatus. Nec etiam ad hoc habilitari possunt, aut tueri per Principem secularem
- 4 idem Ricciul. d. cap. 28. nu. 12. quia Princeps se-

- 2 Probat hic text. Iudaei posse habere adscriptitiu Christianum in consequentia rursi, quod possidet, ut per Bero. in c. 1. sub n. 196. Vers. nec etiam productis, sup. de consil. Siluest. in sum. Verbo Iudaei q. 2. dist. 2. Angel. cod. Verbo num. 2. Perez. l. 6. in princ. tit. 3. lib. 8. Ordinar. pag. 60. Marquard. in tract. de Iudaeis par. 2. cap. 5. num. 20. Azor. *instit. moral. par. 1. lib. 8. cap. 22. q. 8. Sanchez praeccepta Decalogi tom. 1. lib. 2. cap. 31. nu. 21.* Anton. Ricciul. in tract. de iure personarum extra gremium Ecclesie exist. lib. 2. cap. 28. nu. 21. quamvis enim Iudaeus non possit principaliter possidere Christianum mancipium, potest tamen in consequentia fundi, qui est adscriptum Tiraq. in tract. res inter alios acta in princip. Vers. sic & semper, Rebuff. de privileg. scholasticum prinil. 106. Vers. 28. Quicquid

quid non posse Iudæum emere fundum, cui sunt adscripti serui Christiani teneant Io de Platea in l. quemadmodum. nu. 9. vers. sed quid si vendidi C. de agricol. & cons. Sarrac. de aliment. rural. 8. pri. mul. 89. n. 2. est tamen verum quod uo possunt illis adscripti imponere aliquos onus ultra illa, que peragere debent coloni originarii, vt aduertit Anton. Riccioli. d. cap. 18. nu. 23.

3 In glos. [sunt liberi.] ibi (nota originarios sine adscriptis liberis esse.) Vide Perez loco proxime citato, Vatale. de Iure emphit. q. 37. n. 3. & 4. Sanch. de Matrimon. lib. 7. disp. 19. nu. 1.

4 In glos. [Iuris seueritate.] Notatur ad hoc quod si causa ventilatur inter Iudæos, & Christianum sunt iudicandi secundum rigorem vt per Socin. hic in fine. tal. in l. si post ritet non. tal. 2. ff. si quis eant. & in l. si insulam, etiam notab. 2. ff. de verbor. obligat. Corset. in cap. inueterposita 9. sane post p. r. c. sup. de appellat. Socin. cons. 62. num. 17. lib. 1. Contrariam tamen opinionem, quod ubicunque viget æquitas illa sit seruanda tam inter Iudæos, quam etiam inter Christianos tenent Felin. hic num. 3. Roland. consil. 35. num. 53. lib. 2. Foller. in consil. Regni tit. de Iudæis num. 15. cum seqq. Tiraquel. de Iure primog. q. 66. num. 7. Natt. cons. 610. num. 17. & hanc quamuis sub dubio probare videret Ayin. consil. 73. sub num. 25. Sunt qui dissidentes Doctorum opiniones nituntur scdere distinctionis complanare, sempe vt si loquamur de æquitate non scripta procedat prior opinio huius glos. si vero loquamur de æquitate scripta tunc potius sit opinio secunda, ita concordare nituntur Rip. in l. si insulam num. 10. ff. de verborum signific. quem refert, & sequitur Marquard. de Iudæis par. 3. cap. 5. sub n. 7. Laderch. cons. 97. num. 4. & non dissentit Rota in Romana alimentorum tit. Iann. 1621. coram R. P. D. Mangano.

SVM MARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Iudæi non permittuntur in domibus Principum Christianorum nouas synagogas extruere.
- 3 Architectis, & fabris Christianis non licet laborare in ædificandis, siue restaurandis Iudæorum synagogis.
- 4 Venderet non licet materiam, in illa Iudæi utantur ad cultum Iudaicum.

j. Cap. Iudæi. III.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Hostiens. Anchar. Butr. Henric. Panor. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs versissq. Iuris est legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 37. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 637. desumitur ex registro B. Gregorij lib. 7. epist. 5. iudic. 2. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 5. cap. 4.

2 Probat hic tex. non permitti Iudæis in domibus Principum Christianorum nouas synagogas extruere, sed tantum antiquas retinere, vt per Azor. Institut. moral. par. 1. lib. 8. cap. 12. q. 10. Io. Franc. Leon. in thesaur. fori Ecclesiast. lib. 4. cap. 4. num. 30. vbi etiam aduertit posse Iudæos collapsas, & ruinam minantes synagogas restaurare, non autem pretiosiores, aut ampliores eas exaltare, nec antiquas funditus dirutas in locis vbi fuerunt antiquæ ædificare.

3 Aduertendum est inimice licere architectis, & fabris Christianis laborare in ædificandis, siue restaurandis synagogis Iudæorum, vt resoluit Anton. Riccioli. de Iure personarum extra gremium Ecclesiæ existentijs lib. 2. cap. 39. num. 7. quicquid humilissimi fabros non esse condemnandos si causa officij, quod proficentur, id faciât, teneat Fructuosus Bisbe en el tratado de las comedias cap. 16. concl. 3. fol. 83. si enim non licet vendere res ad hoc, vt illis Iudæi utantur ad cultum Iudaicum D. Thom. 2. 2. q. 169. art. 2. ad 4. Syluest. in sum. verbo infidelitas q. 4. ad fin. Valent. 2. 2. disp. 1. q. 10. puncto 5. Molin. de iuris. tract. 2. disp. 340. colum. pen. vers. quando aliquid. Sanch. in precepta Decalogi lib. 1. cap. 7. nu. t. certè tanto minus licebit immediate laborare in synagoga, quia vt et eadem, & maior ratio, Auth. multis magis C. de Sacros. Ecclesiæ.

SVM MARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Iudæi non licet in die Veneris sancto tenere ostias, vel fenestras apertas.
- 3 Iudæorum ritus quidam tendunt in opprobrium Christianæ fidei nō sunt serbati Iudæi in talibus ritibus.

Cap. Quia super. IV.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Colle. Zabarel. Bellem. Io. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panor. Felin. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs versissq. Iuris cum legibus Castella par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 37. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 637. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 5. cap. 7.

2 Probat hic tex. Iudæis non licere in die Veneris sancto tenere ostia, vel fenestras apertas, vt per Repert. Inquisit. verbo Iudæi 9. vltim.

3 Quando enim ritus Iudæorum tendunt in opprobrium Christianæ fidei non sunt ferendi Iudæi in talibus ritibus, vt per Bald. consil. 116. vers. 8. lib. 1. Brun. in tractat. sententibus mensuris art. 6. nu. 60. vers. item Iudæi, Marant. de ordine iudiciorum par. 3. vers. iudæij tela num. 60. latè Anton. Riccioli. in tract. de Iure personarum extra gremium Ecclesiæ existentijs lib. 2. cap. 18. num. 1. cum seqq.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Habere simul cum Iudeis, sine Sarracenis prohibitum est.
- 3 Iudei filius veniendo ad Catholicam Fidem patris potestatem exit.
- 4 Iudei filius veniendo ad Fidem Catholicam non potest praeiudicium ingratitudinis à parente exheredari, immo potest alimenta petere, & dotem.
- 5 Iudei etiam inter Christianos possunt habere bona stabilia.
- 6 Iudei filius baptizatus retinet iura successione, erga parentem, & reliquos.
- 7 Iudeus retinet iura successione in bonis parentis ad Fidem conversi.
- 8 Iudeo in balneo ingredi non licet, nec ad eius nuptias, Iudei, & choreas.
- 9 Excommunicari an quis possit post mortem, remissum.
- 10 Iudeus an inter Christianos possit esse notarius, Doctor, advocatus, & arbiter.
- 11 Iudei à Christianis heredes infirmi non possunt.

ij. Cap. Iudei. V.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collectar. Zabard. Bellem. Ioan. Andr. Anania. Hostien. Anch. Butr. Henric Panorm. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. *Utriusque Iuris cum legibus Gabelle par. 1. & 2. Viuia. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 57. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 638. desumitur ex Constil. Lateranen. cap. 26. refertur ab Ant. August. cod. 1. Decretal. lib. 5. tit. 5. c. 5.*
- 2 Probat hic tex. in prima eius parte prohibitum esse Christianis simul cum Iudeis, vel Sarracenis habitare, ut per Aloys. de Leo in l. n. 15. vers. neque habitationem C. hoc tit. Sanch. in precepta Decalogi tom. 1. lib. 2. cap. 31. num. 5. Anton. Riccioli. de Iure personarum extra. gremium Ecclesie existens in lib. 2. cap. 41. n. 2. & 3. vbi n. 4. aduertit Iure nouo non solum esse prohibitam habitationem simultaneam in eadem domo, sed etiam in eodem loco, nam ex Constil. Pauli IV. quæ est 1. in ordine Bullarum incip. Cum nimis absurdum, & ex alia Pij V. incip. Romanus Pontifex, omnes debent habitare in vno, eodemque loco, & si ille capax non fuerit in duobus, vel tribus, vel quot latius sint contigui, ad quos vnus tantum ingressus pateat, & quibus vnus detur exitus, & num. 5. cum Sanch. d. cap. 31. num. 6. vers. quare hinc colligitur, declarat non procedere conclusionem ex tex. desumptam in Iudeis, & infidelibus, qui à Christianis detinentur tanquam serui, cum seruilis conditio excludat præsumptionem subversionis.
- 3 Qui cum eis præsumpserint habitare, &c. Ergo filius Iudei veniendo ad Catholicam Fidem patris potestatem

tem exit, nam per conuersionem ad Fidem rumpuntur vincula patris potestatis, & efficitur sui Iuris, ita Marquard de Iudeis par. 3. cap. 4. n. 2. Alcan. in tract. de patria potest. effluu. 77. n. 6. & seq. & à nu. 51. Vrsill. ad Afflict. decis. 152. n. 9. Surd. de aliment. tit. 1. q. 18. n. 4. Ant. Riccioli. d. lib. 2. cap. 29. num. 5. Et non potest praeiudicium ingratitudinis à parente exheredari Surd. cod. tract. tit. 7. q. 1. n. 44. Anton. Riccioli. d. cap. 29. n. 12. & 16. quod potest petere alimenta, & filia potest petere dotem.

- 4 A possessionibus suis, &c. Ergo Iudei etiam inter Christianos possunt habere bona stabilia, ut per Innoc. in cap. quod super n. 4. de ritu, Roman. conf. 489. incip. hoc dominum, Anton. Riccioli. d. lib. 2. cap. 50. n. 1. vbi n. 2. extendit etiam ad bona ecclesiastica in emphyteusim, & n. 4. limitat in statu ecclesiastico, in quo Iudei nequeunt bona immobilia possidere ex special. constitut. Pauli IV. in ord. 3. l. 2. in fine.
- 5 Ut portionem hereditatis suæ, &c. Notatur ad hoc quod filius Iudei baptizatus succedit patri, ut per Tiraquel. de Iure primogen. quæst. 66. num. 41. Nauar. conf. 5. sub tit. de testament. in antiq. retinet enim Iura successione erga parentes, & reliquos, non secus ac prius, quia dignitas adepta per baptismum non debet reddere illum deterioris conditionis, Marquard. de Iudeis par. 3. cap. 2. num. 12. Anton. Riccioli. d. lib. 2. cap. 29. num. 9. & 10. vbi n. 11. quod retinet Iura suavitatis. Ita etiam cum Iura sanguinis velut naturalia sint indelibilia l. Iura sanguinis ff. de regulis Iuris l. ius agnationis ff. de pactis. Iudeus retinet Iura successione in bonis parentis ad Fidem conuersi, l. i. inst. de legit. patri. tutela. Anton. Riccioli. d. lib. 2. cap. 29. quicquid dicat Bertrand. confil. 266. lib. 4. par. 1.

- 6 In glof. [Permittantur.] ibi (quia repellet Iudeos à communione Christianorum.) Et ideo non licet simul cum Iudeo in balneum ingredi cap. nullus 28. quæst. 1. Philarch. de officio Secerd. tom. 1. par. 2. lib. 3. cap. 12. in fine. Sanch. d. cap. 31. n. 11. Anton. Riccioli. d. lib. 3. cap. 41. num. 23. nec eos invitare ad conuiuium, vel ad eorum conuiuium accedere cap. Innoc. 28. q. 1. idem Anton. Riccioli. d. cap. 41. num. 25. Sanch. d. cap. 31. n. 12. vbi num. 17. quod nobis interdictionem est cum Iudeis accedere ad eorum nuptias, Iudeos, vel choreas.
- 7 In ead. glof. ibi (excommunicandus est post mortem.) An autem post mortem quis possit excommunicari, vide Nauar. in man. cap. 27. num. 271. Castr. lib. 2. de iussu hereticorum punit. cap. 19. & 20. Cour. in cap. aliam mater par. 2. l. 11. num. 8. Azor. in specul. moral. in specul. lib. 3. cap. 26. q. 2.
- 8 In ead. glof. ibi (repellit enim eos à legationibus.) vide ad cap. pen. inf. boetii.
- 9 In ead. glof. ibi (& ab officiis publicis.) de Iudeis

Iudæo an inter Christianos possit esse notarius. vide Anton. Riccioli. d. lib. 2. cap. 17. & an possit esse Procurator cap. 26. & an possit adipisci gradum Doctoratus cap. 25. & an inter Christianos possit exercere officium Aduocati. 24. & an possit esse arbiter inter Christianos cap. 23. & an possit esse defensor ciuitatis, vel consequi ætium patriæ honorem cap. 23. nu. 9.

- 12 In ead. glos. ibi (uxx testamētum Christiani aliquis capiat.) Ergo per indirectum prohibetur Iudæi ne à Christianis heredes instituatur, ad quod singulare dicit hanc glossam Roman. singul. q. 35. incip. Christiani, quem refert Menoch. de arbit. casu 449. nu. 18.

SVM MARI VM.

- 1 Do. Torri referunt super hunc tex. scribentes.
- 2 Christiani Sarraceni arma, & ligamina deferentes galearum datam ad impugnandos Christianos ea subministrant, excommunicationi, alijsq; penis subiacent.
- 3 Sarraceni dicuntur omnes, qui impie, & nefarie Mahometi sp̄ita, atq; perfidia inuolunt.
- 4 Armorum nomine comprehenduntur ea, quæ tam ad defendendum, quam offendendam, & pugnandum idonea, & apposita sunt.
- 5 Penna apposita contra asportantes arma, non comprehendit eos, qui vaginas ad enses recondendi asportauerint.
- 6 Ferrum in hoc tex. intelligitur tam factum, quam sectum.
- 7 Ligamina galearum sunt, & dicuntur ligamēta, ex quibus fisci solent aruerunt, & aliud quoddam genus nauisq; oblongi.
- 8 Prohibito de non ferendis armis ad Sarracenos, intelligitur de cunctis nominis Christiani, qui actu, vel habitu habent bellum cum Christianis.
- 9 Pennæ plures in delicto impositæ Ecclesiæ propter ipsius delicti immunitatem.
- 10 Excommunicationis ruius, potest iterum excommunicari.
- 11 Serrus sit capientis, qui ad hostes arma asportauerit.
- 12 Participium præteritis temporis etiam in dubio est lata sententia.
- 13 Serratus de iure naturali indubius.

Cap. Ita quorundam. VI.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Ananias. Hostien. Anchar. Burr. Henric. Panormit. Felm. Mar. Socin. Nauar. tom. 4. sacrum operum selectionem fecit, Ximen. Toletan. in concordantijs variasq; lurs cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationales lib. 5. Iuris Pontificij pag. 58. Alagona in cõpend. Iuris Canonici pag. 618. desumitur ex Concil. Lateranen. sub Alex. III. cap. 24. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 5. cap. 1.
- 2 Probat hie tex. quod Christiani Sarracenis arma, ferrum, & ligamina deferentes galearum,

dum ad impugnandos Christianos ea subministrant, & qui in galeis & piraticis Sarracenorum nauibus regimen & eorum gubernationis exercent, excommunicationi subiacent, & rerum suarum per Principes Catholicos, & consules ciuitatum priuatione multentur, & ipso iure capientium ferui sunt. Item hodie hie excommunicatio est dorseruatis Bullæ in Cænâ Domini cap. 7. & prohibitio multis penis per Christianos Principes facta, prout extat in Ordin. Regiæ Lusit. lib. 5. tit. 109. vbi Parens meus, & apud Castellanos l. 4. tit. 26. par. 4. & l. 2. tit. 5. par. 3. vbi Greg. Lopez. & l. 1. tit. 12. lib. 1. Ordin. vbi Perez, & l. 10. tit. 2. lib. 8. nouæ recopil. vbi Azemed. de materia vide Clar. in pract. lib. 5. fin. q. 77. nu. 25. Menoch. de arbit. casu 95. d. nu. 24. & Casu 383. Mozz. de contract. tract. de empt. tit. de rebu. qua emi vel res possunt n. 47. Azuced. d. l. 10. nu. 11. Bobadil in sua politica lib. 4. cap. 5. n. 4. Sayre. in clari. Regiæ lib. 9. cap. 6. nu. 14. Farin. in pract. crim. p. 3. q. 108. n. 6. Pradil. in summa legum penultim. p. 2. d. 17. Horren. Causæ de verbo Regio p. 6. n. 103. vbi ne Christiani. Cabed. Lusit. decis. 47. n. 1. & de cas. 113. per tota p. 2. Molina de iustis. trac. 4. disp. 343. vbi de iudi. prohiberi. Pdul Comitoli. resens. moral. lib. 9. q. 4. B. Valer. Reginald. in pract. fori penultim. lib. 9. nu. 293. cum seqq. Azor. in iust. moral. par. 1. lib. 8. cap. 23. q. 3. cum multis seqq.

- 3 **SARRACENI.** Omnes comprehendit, qui impie, & nefarie Mahometi septæ, acque perfidie inhaerent, siue sint Turci, siue Tartari, siue Persæ, siue Arabes, siue Aegyptij, Africanij, & Mauri vt per Fr. Anton. de Soula in res. d. de consensu Bullæ Cænæ cap. 8. num. 3. Azor. d. cap. 23. q. 4. vbi etiam resoluit quod licet ex hoc text. in præsentij Christiani arma ad Iudæos, Paganos, siue Aethnicos deferentes non sint excommunicatione affecti, quoniam Iudæi vel Paganij nomine Sarracenos non minime significantur. At vero in Consil. Pontificia, quæ dicitur Bulla in Cænâ Domini, excommunicatione comprehendit etiam Christianos, qui ad Iudæos arma deferunt, vel etiam ad Paganos, seu Aethnicos, dummodo sint Christiani nominis inimici, qui actu, vel habitu bella cum Christianis gerant.

- 4 **ARMA.** Comprehenduntur tam ea, quæ ad defendendum, quæ ea, quæ ad offendendum & pugnandum idonea, & apposita sunt, vt scuta, galeæ, lorice, gladij, hasta, sagitta, telæ, & alia id genus multa: item fustes, & lapides, nō ad ædificia, sed ad machinas bellicas comparati, siue pilæ, siue globi lapidei, aut ferrei, qui vi tormentorum bellicorū solent excludi: ita Azor. d. cap. 23. q. 10. Non comprehenduntur tamen asportantes vaginas ad enses recondendos ex Decian. tractat. crimin. lib. 8. cap. 3. nu. 57. quem refert Parens meus in remis. ad Ordin. Regiæ Lusitan. lib. 5. tit. 109. in princip. nu. 2.

- 5 **FERRUM.** Sine factum siue infectum, vt in l. nema. Cod. quæ res exportari non debent, nomine facti ferri intelligitur quicquid est ex ferro fabricatū, & potest vtile esse ad bellicos

licos vsus, nomine vero infecti ipsa ferri laminae seu massae porrectae, vel conglobatae, impollitae, ac rudis, vt per Azor. d. cap. 23. q. 12.

7 Et ligamina deferant galearum.

Ligamina galearum sunt & dicuntur ligna, ex quibus fieri solent, aut posunt tritremes, & aliud quodlibet genus nauigij oblongi, Azor. d. cap. 23. quest. 12.

8 Dum ad impugnandos Christianos, &c.

Verba haec referri debent ad illos, qui frequenter eos solent impugnare, quia prohibitio de non inferendis armis tantum habet locum in Sarracenis, vel hostibus nominis Christiani, qui actu vel habitu habent bellum cum Christianis odio solo nominis Christiani, vide Nauar. in repet. huius text. notab. 4. Boer. decis. 178. n. 20. Cited. Luffi. decis. 115. num. 4. par. 2. Vnde non comprehendi excommunicatione huius text. qui arma deferunt ad Sarracenos, qui bello Christianos contra alios Sarracenos, vel Paganos, aut Hæreticos defendunt, vel adiuvant, tenent Azor. d. cap. 23. q. 3.

9 Tales igitur, &c.

Notatur ad hoc quod delicti Ecclesia plures penas vni delicto imponit, vt per Tiraq. de penis temper. cap. 49. nu. 58.

10

Notatur etiam ad hoc quod vnus excommunicatus potest iterum excommunicari, & data absolute vnus excommunicationis adhuc remanet alia excommunicatio, quæ tunc incipit habere effectum cum absoluitur à prima, vt per Gonzal. ad reg. 3. Cancel. gloss. 13. n. 82. & 83.

11 Et capientium fieri seruos, &c.

Notatur ad hoc quod si capiat ille, qui ad hostes arma portabat, seruos sic capientis, vt per Mench. sing. quest. cap. 10. n. 3. vbi etiam resoluit huiusmodi seruum de hostio effectum posse fugere tuta conscientia, & cap. 9. n. 2. per hunc text. tenet à Iure diuino quasi supernaturaliter homines seruos potius effici per peccatum. An autem possit aliquis seruus effici propter rebellionem in Principem commissam, vide Moth. in compendio Iuris Civilis par. 1. tit. 12. q. 5.

12

In gloss. [Subiectos. Ibi] (& sic ipso Iure sunt excommunicati) Notatur ad hoc quod participiū preteriti temporis etiam in dubio est latæ sententia, vt per Tiraq. in l. si inquam verbo reuertatur nu. 33. C. de reuocandis donat. Moneta de distinction. quodam, par. 3. q. 7. nu. 28.

13

In gloss. [Seruos Ibi] (Not. seruus est de iure naturalis inducta) vide Capol. de seruut. vbi. c. 1. n. 1.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Iudei synagogas de nouo erigere non possunt, sed id tantum collapsas, & ruinam in ruinas restaurare.
- 3 Aedificare prohibetur, non prohibetur reedificare.
- 4 Res semel destructa, si reficiantur, non dicitur eadem, sed noua, & diuersa.

3 Christianis non licet quicquam vendere paganis ad eum finem scilicet, ut exuerantur, fulciantur, aut muniantur idolorum fama, &c.

Cap. Consuluit. VII.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiqui. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. And. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panorm. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs versu sunt Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 59. Alagona in compendio Iuris Canonici. p. 638 refertur ab Ant. Aug. collect. 2. Decret. lib. 5. tit. 4. c. 3.

2 Probat hic text. Iudæos synagogas de nouo erigere non posse, sed tantum collapsas, & ruinam minantes restaurare, dummodo pretiosiores, aut ampliores eas non exalcent, de quo dixi ad cap. Iudei 3. nu. 2. sup. hoc tit.

3 Ut eas reedificent. Aedificare non prohibetur reedificare, vt per Felin. in cap. cum accessisset. n. 34. & ibi Dec. n. 19. sup. de cons. Boer. decis. 44. num. 3. cum seqq. Castan. in consuet. Burgundie rub. 13. verbo de noueum fol. 379. Auiles ad cap. 22. Præterea n. 24. cum seqq. Anton. Gom. l. 46. Tauri n. 15 & 16. vers. & ita vides, Cald. Pereira de reuocandis, emphyt. q. 11. nu. 30. Bobadil. in sua politia lib. 3. cap. 5. nu. 13. D. Barbof. in diuersis c. fin. nu. 122. par. 1. f. foluto Matriron.

4 Quam antea fuisse noscuntur.

Notatur ad hoc quod res semel destructa si reficiatur, non dicitur eadem, sed noua, & diuersa, vt per Surd. cons. 121. nu. 8. & 23. quem refert & sequitur Steph. Gratian. disp. forens. cap. 84. n. 17. Aduerte minime licere Christianis quicquam vendere Paganis ad eum finem videlicet vt exuerantur, fulciantur, reficiantur, aut muniantur idolorum fama, ad Sarracenos delubra, vulgo mesquitas, quoniam hac impio cultu, & superstitioni deferuiunt: nec item ad eum finem scilicet ad synagogas Iudeorum aedificandas, eo quod per se & natura sua ad Iudaicos ritus, & caeremonias diriguntur, licet enim Ecclesia sinat Iudeos veteres synagogas reficere, aut fulciri ruinosas, non ideo fas est Christianis vendere Iudæis ligna, cametum, & lapides, quibus reparentur, nam ea vendere in eos vsus, & ad eum finem sua natura malum est. Ita Azor. instit. moral. par. 1. lib. 8. cap. 24. q. 11. & lib. 9. c. 11. q. 3. & p. 2. lib. 12. cap. 11. Nau. cons. 3. sub hoc tit. in antiquis Ant. Ricciol. de Iure personarum, extra gremium Ecclesie c. xij. lib. 2. c. 39. n. 4. & 5. vbi n. 6. ampliat procedere etiam venditorem si indifferens, videlicet communes bono, & malo vsui, licet non vendatur ea intentione, vt Iudæis ad malum abutatur, si tamen Christianus nouit Iudæum abuturum.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Iu-

2. *Iudæorum communio, & familiaritas nobis est interdicta.*
 3. *Christiane femina non licet nutrices filij Iudæi munus subire, etiam cum dispensatione Episcopi.*
 4. *Nutrices Christiane etiam extra Iudæorum domos, eorum filios lactare non possunt.*

Cap. Ad hæc. VIII.

1. **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Anania, Hostien. Anchor. Butr. Hærric. Panor. Felin. Mari. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs retrosp. Iuris cum legibus Castell. par. 1. c. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 59. Alagona in compendio Iuris Canonici, pag. 638. refertur ab Ant. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 4. cap. 2. & est post Concil. Lateran. sub Alexand. III. par. 20. cap. 2. 9. add. c.

2. Probat hic tex. Iudæorum communionem & familiaritatem nobis esse interdictam, quia subesse potest subuersionis periculum, ut per Auiles ad cap. Prætorum 26. in gloss. apartamento à nu. 2. Perez l. 10. tit. 13. lib. 8. Ordin. Cened. ad Decretal. collect. 15. nu. 1. Sanch. in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. cap. 33. nu. 2. cum seqq. Anton. Ricciul. in tract. de Iure personarum extra gremium Ecclesie existit. lib. 2. cap. 38. n. 3. resoluens etiam fideles à mortali peccato non excommunicari si moniti huiusmodi familiaritatem non vitent, quando peruersionis periculum imminere potest, quod quidem si absit, & sperari possit consilio inbelidui nulla remaneat prohibitio quominus possimus cum illis cōicare.

3. **Et nutricibus eorum, &c.** Notatur ad quod non licet femina Christianæ nutricis filij Iudæi munus obire Folier. in consil. Regnit. de Iudæis nu. 10. in pragmatice Caroli V. Azor. inflit. moral. par. 1. lib. 8. cap. 22. q. 9. Ioan. Francisc. Leo in thesauro fore Ecclesiæ, par. 4. cap. 4. n. 44. Sanch. d. cap. 31. n. 19. Anton. Ricciul. d. lib. 2. cap. 28. n. 10. & 15. resoluunt eū Fel. & alijs regulariter Episcopum non posse dispensare, ut Iudæus possit habere nutricem Christianam. Et peculiari constit. Greg. XIII. 70. incip. *Antiqua Iudæorum*, Iudæus retinens nutrices contra Sacrorum Canonum statuta potest puniri etiam ab Inquisitoribus hæreticæ prauitatis, quia est vnus ex casibus comprehensis in dicta Constitut.

4. **In eorum domibus nutrire, &c.**

Ergo extra domum poterunt Iudæi habere nutrices Christianas per quos suos infantes lactari faciant, ut tenent in præfati Zabarel. vers. *opponit*, Mari. Socin. sub. num. 4. vers. *secundum intellectum*, Abb. sub. nu. 2. vers. *et breuiter*, cum gloss. hic sub hoc verbo. Verum contrarium melius defendunt hic Io. Andr. in *finibus verbi*, Butr. in *fine*, Anan. sub. u. 5. & 6. Felin. n. 3. vers. *sed obiter*, Syluest. verbo *Iudæus* q. 2. dist. 3. Armil. Leon. verbo *nu. 8.* Aloyf. Leo in l. 1. n. 20. Cod. hoc tit. Azor. d. cap. 22. qua. 9. Franc. Leo d. cap. 4. n. 44. Sanch. d. c. 31. n. 19. & 27.

respondentes tex. in præfati dum dicit in eorūdem domibus, non posuisse eam particulam ad restringendam prohibitionē, sed gratia frequentioris vñs, quia frequentius intra domum contingit nutritio. Quod adeo verum est ut nec Episcopi dispensare possint ut nutrices Christianæ extra domos Iudæorum habitantes eorum infantes lactare & nutrire valeant, prout resoluunt Io. Franc. Leo. d. c. 4. n. 45. & post Felin. & Aloyf. de Leo, regulariter hoc esse verum testatur Anton. Ricciul. d. lib. 2. cap. 28. n. 18.

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Iudæi ad Fidem, seu Baptismum compellendi non sunt.
3. Iudæorum, & infidelium infantes, qui adhuc ad vñm rationis non perueniunt, non possunt inuitis parentibus baptizari.
4. Iudæos expellere non possunt Principes Christiani ex suo territorio sine iusta causa.
5. Iudæi ex Roma, Hispania, Francia, & alijs regnis olim eieci fuerunt.
6. Pœnis alternatiui impossibiles detur reo, quod intelligi vult ibi.

Cap. Sicut Iudæi. IX.

1. **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania, Host. Butr. Anch. Henr. Panor. Felin. Mar. Socin. Cened. collect. 59. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs retrosp. Iuris cum legibus Castellæ par. 1. c. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 60. Alagona in compendio Iuris Canonici, pag. 639. refertur ab Ant. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 4. cap. 3. & est post Concil. Lateran. sub Alexand. III. par. 20. cap. 1.

2. **Ad baptismū venire compell. etc.**

Ergo Iudæi ad Fidem, seu baptismum compellendi non sunt, de quo vide D. Thom. 2. 2. q. 10. art. 8. Riccard. in q. sent. dist. 6. art. 3. q. 1. & ibi Palud. dist. 4. q. 4. Durand. q. 6. Sor. dist. 5. q. 7. art. 10. Bald. Nouell. de dote par. 13. n. 47. Natt. cons. 414. nu. 1. Greg. 12. gloss. 3. tit. 23. par. 2. Io. Franc. Leo. in thes. fore Ecclesiæ, par. 4. cap. 4. n. 6. Marquard. de Iudæis par. 3. cap. 2. n. 8. Parif. cons. 3. n. 17. & 18. lib. 4. Anton. Ricciul. in tract. de Iure personarum extra gremium Ecclesie exist. lib. 2. cap. 3. n. 10. Christoph. de Pace ad l. 84. *systema*, 51.

3. Vtrum autem Iudæorum & infidelium infantes, qui adhuc ad vñm rationis non perueniunt possint inuitis parentibus baptizari, questio est ad præsens institutum non contemnenda, in qua parte negatiuum, nempe quod parentibus inuitis pueri ante vñm rationis baptizari licite non possint, tenent D. Th. d. q. 10. art. 10. Riccard. Palud. & Sor. citatis locis. D. Antonin. in *summa*, par. 2. tit. 12. cap. 25. pueri Iudæorum. Victor. de Sacram. tit. de Baptismo, nu. 27. Zabar. Anania, Socin. Abb.

Abb. & Felin. in presenti, Simanch. de catholice. instit. cap. 29. d. num. 51. & cap. 35. num. 13. Ioseph. Angles in floribus Theolog. q. 2. de recipien. baptis. art. 2. Restaur. de Imper. cap. 10. num. 315. Cuch. institut. canon. lib. 5. tit. de baptismo num. 130. Zanch. in tract. de hereticis cap. 36. num. 1. Borgnin. de ejf. 21. num. 14. par. 2. Cornel. Benincas. tract. de pauper. in 5. spec. in iud. num. 8. Nau. conf. 4. tit. de convers. infidel. Bursat. conf. 231. num. 1. & 2. lib. 3. Afluct. decis. 351. Natra. conf. 434. Marquard. de Iudeis p. 3. cap. 8. Philip. Paschal. de patria potestate par. 1. cap. 2. sub num. 3. Menchi. i. Instr. lib. 1. cap. 8. num. 12. Petr. de Aragon. 2. 2. quest. 10. art. 8. pag. 286. cum seqq. & artic. 12. vbi Rannes quest. 10. art. 10. colum. 614. cum seqq. & art. 12. Perez l. 3. vers. de infidelibus xro no dñi doli cap. i. tit. 4. lib. 8. Ordin. pag. 117. Gab. Vasquez in 3. par. d. T. bon. torn. 1. disp. 155. Aegid. de Coninck de Sacram. & censur. tom. 1. disp. 68. art. 10. Soar. tom. 3. disp. 25. sect. 3. Ioan. Francis. Leo d. cap. 4. d. num. 7. Valer. Reginald. in praxi for. penitent. lib. 27. num. 68. Anton. Ricciul. d. lib. 2. cap. 32. plures per Cened. ad Decretal. collect. 59. num. 1. Quamvis contrarium teneant Scot. Archid. Gemin. Ioan. Andr. Gabr. Biel. Angel. Zazi. & alij quos refert. & improbat Anton. Ricciul. d. cap. 32. num. 2.

4 An denique possint Principes Christiani Iudeos ex proprio territorio expellere dubitavit Marquard. in suo sepe citato tract. de Iudeis par. 1. cap. 6. num. 3. vbi affirmativam tandem opinionem sequitur. Sed verius est quod ex potestate ordinaria, & rationi regulata nequit Princeps ex sola eius voluntate eicere ex suo territorio, & ditione Iudeos pacifice, & bene viuentes; ita Oldrad. consil. 87. & 264. Socin. consil. 86. lib. 4. Roland. conf. 25. num. 19. lib. 3. Paris. conf. 2. num. 15. lib. 4. Corfet. de potestate Regis q. 81. Hermes in tract. de instaur. relig. lib. 2. cap. 12. Cened. ad Decretal. collect. 15. num. 2. & collect. 83. nu. 3. Ludou. Rodolphin. de suprema seu absoluta Principis potest. cap. 6. num. 106. Anton. Ricciul. d. lib. 2. cap. 51. d. princip. Christoph. de Pace ad l. 84. styli.

5 Quando vero adfuerit iusta causa eiciendi Iudeos, vt si periculum vel scandalum immineret in terris Christianorum, aut si ipsi Iudei machinationes, & enormia contra Fidem prepararent, & similibus, expellendi sunt, nec tolerandi, quia cum abutantur gratia, privilegium amittere merentur tanquam ingrati, vt supracitati Doctores ostendunt, & precipue Ricciul. d. cap. 51. d. n. 9. vbi percurrit ac recenset iustas causas eiciendi Iudeos. Olim enim è Roma iussi fuerunt decedere in aëb. Apost. c. 18. n. 2. & expulsi per paganos seu gentiles, vt scribit Ioseph. antiq. Iudae. lib. 19. cap. 10. Et edificio publico omnes fuerunt expulsi à Fracorum regno anno 1182. & sequenti teste Cened. d. collect. 15. n. 3. Et ab Hispaniarum Regnis per Ferdinandum & Elisabetha Reges Catholicos expulsi fuerunt quadraginta

millia Iudeorum, vt attestantur Rojas de heret. par. 1. nu. 56. cum seqq. & sing. 37. n. 4. Perez l. 40. tit. 3. lib. 8. Ordin. pag. 79. in fin. & pag. 80. Illefc. in chronica Pontificali par. 2. lib. 6. cap. 20. & 2. Cened. d. collect. 15. n. 3. Franc. de Pifa in la historia de Toledo lib. 4. cap. 35. prope finem. Et de Sabaudia Anglia, & statu Mediolani multos fuisse expulsi attestit Ludou. Rodolphin. d. cap. 6. n. 111. & 112.

6 In glos. [Aut excommunicationis. fin.] ibi (& ita videtur in optione iudicis quod istorum pro poene imponat.) Notatur ad hoc quod in penis alternatiue impositis oprio datur reo, similis glos. in cap. fraternitatis 34. dist. 8. & in cap. de crapula, de ritus & honest. cleric. vtrobiq. scribentes, Franch. ad regim. alternatiue nu. 1. de regulis Iuris lib. 6. Felin. in cap. inter ceteras nu. 5. de scriptis, vbi Deci. nu. 9. multi de quibus Bernard. in pract. cap. 79. nu. 3. & reg. 546. Ant. Goin. tom. 3. vari. cap. 1. nu. 39. Cald. Pereira de nominat. embys. q. 10. nu. 81. Cened. ad Decretal. collect. 59. nu. 4. Sayr. in claus. Regia lib. 3. cap. 8. n. 14. Verum hoc ita indilincte acceptum securum non est, vt etiam supracitati Doctores fatentur, ideoque ex doctrina Bare. in l. 1. versis. expellatores nu. 2. ff. de eff. adu. leg. quam sequuntur Felin. & Dec. dictis locis, Clar. in pract. 8. sing. 85. nu. 6. Menoch. d. arbitrar. lib. 1. q. 94. n. 1. cum seqq. & alij de quibus Cened. vbi supra distinguendū quod si verba legis poenas alternatiue irrogantis ad iudicem referantur, ipsius erit electio, & ita procedunt l. 1. C. de his qui latrones, & cap. quoniam frequenter 9. vli. vers. si autem sup. vt lite non contest. l. si figuriui vbi Bald. nu. 8. C. de seru. fugis. cum similibus: Si vero reum respiciunt, veluti soluat centum vel recedat à ciuitate, ad illum electio expectabit, & ita intelligitur l. quicunque in princip. in l. 1. glos. 1. C. de seru. fugis. quod quidem verum est quamuis reo electio tribuatur etiam casu quo verba ad illum passim referantur, veluti patiatur hanc vel illam poenam, vt per Deci. in d. cap. inter ceteras num. 10. & in d. l. si figuriui n. 96. Menoch. d. q. 94. num. 5. quicquid contradicat Abb. in presenti per hunc tex. qui tamen nihil obstat, quia cū in altera parte alternatiue agat de excommunicatione, quæ à iudice imponi debet, eodem etiam modo altera pars est intelligenda nempe quod à iudice priuatio de qua ibi fiat, arg. l. 1. cum ibi notatis ff. de reb. dub. declarat Dec. d. nu. 50. Menoch. nu. 6. vbi proxime.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Misus ad Iudeorum, & Infidelium conversionem specialiter concessum est, vt seruata temporum qualitate iuxta Canonicas sanctiones liceat vestes cibis, quæ ab infidelibus illis apponantur.
- 3 Prædicare nemo potest sine licentia sui Prælati.

Cap. Quam sit. X.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collectar. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anch. Butr. Henric. Marian. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Tolet. in concordantijs *Veriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 61. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 639.* refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. titul. 4. cap. 4.

2 **Ut vobis his cibis, &c.** Notatur ad missis ad Iudzorum, & infidelium conuersionem specialiter concessum est vt seruata temporu qualitate iuxta Canonicas sanctiones liceat vesci cibis, quæ ab infidelibus illis apponuntur, vt per Host. hic in princip. Butr. num. 6. Abb. n. 2. & Socin. num. 1. Anton. Ricciul. in tract. de Iure personarum extra gremium Ecclesiæ exist. lib. 2. cap. 41. num. 30. quod est intelligendum dummodo cibi allati edantur vti res à Deo creatæ, secus si edantur tanquam res idolo consecratæ, quia tunc fame mori magis debemus, quam illis vesci, cap. sicut latius 23. q. 4. quem sic intelligunt ibi Archid. num. 1. & 2. Bellem in fine, Turrecrem. etiam in fine, Siluest. verbo Iudeus q. 1. dicto 2. Roelc. eod. verbo 1. nu. 1. Sanch. in præceptis Decalogi tom. 1. lib. 2. cap. 31. sub num. 7.

3 **Et habita Prelatorum, &c.** Ergo nemo predicare potest sine licentia sui Prelati, de quo dixi in meo tract. de Officio, & potest. Episcopi p. 3. alleg. 76. à nu. 2.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Bello durante, nec pro redimendo captiuo non possunt arma ad barbaros infideles faciendos fortiores deferri.
- 3 Censura lata in admittentem aliquod delictum an liget mandantem, aut consulentem, remissiuè.
- 4 Christiani apud Turcas captiui, & in eorum trinitatibus catenis vincti contra Christianos remigare coacti, an peccent mortaliter sic remigando, & aliquam incurant excommunicationem remissiuè.

Cap. Significauit. XI.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collectar. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Host. Anch. Butr. Henr. Mari. Soc. Panorm. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs *Veriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 62. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 639.* refertur ab Anton. Aug. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 4. cap. 5.
- 2 Probatur hic tex. quod durante bello nec pro redimendo captiuo, possunt apta arma apta ad barbaros infideles faciendos fortiores ad pu-

gnandum deferri, vt per Strach. de mercat. p. 2. num. 41. Clar. 5. fin. q. 77. num. 25. Azueud. 1. 10. num. 7. tit. 2. lib. 8. noue recop. vbi à num. 3. ampliatur hoc procedere etiam in tempore treug. & Capol. conf. 31. lib. 2. dicit quod eadem prohibitio, quæ versatur tempore belli durat in tempore treugæ, quænis Strach. d. p. 2. num. 43. & Boer. decif. 173. n. 18. asserunt quod cessante bello, seu iniuncta pace, vel factis inducijs permissum esse, & quidem indistincte Christianis mercatoribus cum dictis hostibus & mercatoribus habere commercium, scilicet habitare, & ad eos quascunque merces exportare, seu exportari facere, quibus Sarracenis & hostibus commodum etiam & subsidium afferatur, dummodo non sint merces prohibita.

3 **Merces eis per nuncios, &c.**

Facit ad illam quæst. an censura lata in admittentem aliquod delictum liget mandantem, aut consulentem, de qua plures Doctores refert Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 49. num. 2.

4 **An subsidium provenire.** Vtrum Christiani apud Turcas captiui, & in eorum trinitatibus catenis vincti cõtra Christianos remigare coacti peccent mortaliter sic remigando, & aliquam incurant excommunicationem vide Ludou. Beiam. responsorum casuum Conscientia p. 3. casu 23.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Bello tempore omne commercium est prohibitum, & omnes merces sunt prohibita portari ad hostes.
- 3 Papa an habeat supremam potestatem in prohibendo, & concedendo commercium cum infidelibus, & ius debellandi eos remissiuè.
- 4 Verbum, incidant latam sententiam significat.

Cap. Quod olim. XII.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collectar. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchoran. Butr. Henric. Marian. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Toletan. in concord. *Veriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 63. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 640.* refertur ab Anton. Augustin. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 4. cap. 6.

2 **Quandiu inter nos, & illos guerra durauerit.** Notatur ad hoc quod tempore guerræ omne commercium

est prohibitum, & omnes merces sunt prohibita portari ad hostes, si tamen non sit guerra, tunc non intelligitur merces prohibita, & non incidit in poenam portans quascunque merces ad Sarracenos, nisi esset aliqua de mercibus contentis in cap. ita quorundam sup. hoc tit. vt per

Xuar. alleg. 18. num. 3. & conf. 2. de nuntiis transjueendis num. 3. Greg. Lop. l. 22. Verbo trago tit. 5. par. 5.

- 3 **Vestra igitur discretioni, &c.**
Vtrum summus Pontif. habeat supremam potestatem in prohibendo, & concedendo cōmerciū cum infidelibus, & ius debellandi eos, disputavi in meo tract. de officio, & potestate Episcopi p. 1. tit. 2. cap. 2.

- 4 **Incident.** Hoc verbum latam sententiā significat vt per Sayr. in claus Regia lib. 3. cap. 8. num. 21.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Familiaritatis seu conuersatio cum iudicis non est licita.
3 Proverbia vulgaria possunt allegari.
4 Iudaei cum retributione Christianis impendant, quam mus in pera.
5 Inquisitores haeretici prauitatis punire possunt iudaeos retinentes nutritrices contra factorum Canonum statuta.
6 Christiani defendis in Homaribus fumentis sacrosanctum Eucharistia Sacramentum quādiu manent naturaliter species illa panis, & vini.

Cap. Erii Iudaeos. XIII.

Innoc. iij.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zabar. Bellem. Io. Andr. Anania, Host. Anchar. Butr. Henric. Mar. Soc. Panor. Felin. Cen. coll. 15. Castei an. Xim. Tol. in concord. tit. 159. Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viui. in rationabili lib. 5. Iuris Pontif. pag. 63. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 640. refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 3. tit. 3. cap. 1.

- 2 **In nostram familiaritatem.** Notatur ad hoc quod familiaritatis seu conuersatio cum Iudaeis non est licita, de quo citavi plures Doctores ad cap. ad huc 8. in princip. sup. hoc tit.

- 3 **Iuxta vulgare prouerbum.** Erii prouerbia vulgaria possunt allegari, vt per Felin. in cap. 2. num. 36. de re scriptis, l. in l. 1. num. 36. ff. si certum petatur.

- 4 **Mus in pera.** Cum igitur Iudaei eam retributionem Christianis impendant quam mus in pera, eorum consortium fugere debemus vt per Cened. de obedi. 15. num. 2.

- 5 **Nutrices.** Hodie peculiari Constit. Gregor. XIII. in ord. 70. incipit Antiquis Iudeorum, potest ab Inquisitoribus haeretice prauitatis puniri Iudaeos retinens nutritrices contra Sacrorum Canonum statuta, vide quae dixi ad l. ad huc 8. Verbo, & nutritrices sup. hoc tit.

- 6 In gloss. [Effundere.] Aduerte quod Christus de se sedit in stomachu sumens sacrosanctū Sacramentū Eucharistiae quādiu manet naturaliter species illae panis, & vini, quocunque deferantur, vide Gaet. repet. cap. ad limina 30. q. 1. 9. 6. num. 109. Rebuff. in repet. cap. omnis vniuersae sexus vniuersa dicitur, sup. de Petri. & remiss. pag. m. hi 369. alios Doctores refert Cened. de collect. 2. 5. nu. 17.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 In iuriam passus potest agere ad punitionem iniuriae principaliter, ciuilititer, vel criminaliter, & incidenter ad damna, & expensas.
3 Index criminalis potest cognoscere de causa ciuili incidenter ad criminalem.
4 Infidelis excommunicari non potest.
5 Christianis licitum est cum Iudaeis contrahere.

Cap. Postulasti. XIV.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Collect. Innocent. Zabarel. Bellem. Joann. Andr. Anania, Hostien. Ancharan. Butr. Henric. Marian. Socin. Panor. Felin. Ximen. Toletan. in concord. vniuersae Iuris cum legibus Castella par. 1. Viui. in rationabili lib. 5. Iuris Pontifici pag. 64. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 640.

- 2 **Ipsam pena pecuniaria.** &c.
Notatur ad hoc quod iniuriam passus potest agere ad punitionem iniuriae principaliter, ciuilititer, vel criminaliter, & incidenter ad damna & expensas, vt per Cou. lib. 2. vari. cap. 10. 23. vers. sic. Nam index criminalis potest cognoscere de causa ciuili incidenter ad causam criminalem D. Barbo. in l. si ab hostibus 6. ff. non 46. ff. soluto Matrim.

- 4 **Tu Christianis omnibus per censuras, &c.** Ex eo quia infidelis non potest excommunicari, vt per Spin. in speculo regim. gloss. 11. rub. nu. 35.

- 5 **Prasumant commercia exercere.**
Ergo licitum est Christianis cum Iudaeis contrahere, cum enim in praesenti & similibus iuribus propter delictum in poenam interdicatur cōmerciū Christianorum cum illis, obsequio difficultate supponit commercium cum eis esse nobis licitum ex reg. quod priuatio supponit habitum l. decem ff. de verbis oblig. de illo ita resoluunt Coriet. in sing. verbo socras 181. Follet. in consil. Regis tit. de Iudaeis in pregen. & quia a Roman. cons. 488. incip. hoc deus Petrus, Pet. Sancterna de dispensat. mercat. in fine num. 21. Corneaz. Lucensi decis. 157. num. 3. Marquard. de Iudaeis par. 1. cap. 5. Henric. de seleniss. cap. 2. d. no. 126.

à num. 116. Sanch. in precepta Decalogi 10. lib. 2. cap. 31. num. 23. Ancon. Ricciul. in trakt. de Iure personarum extra gremium Ecclesie exst. lib. 2. cap. 42. à princip. vbi num. 3. extendit vt procedat etiam in Principe. & num. 4. vt Iudæus possit contrahere etiam cum Ecclesia.

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Iudæi debent à Christianis qualitate habitus discerni.
3. Commixtio carnalis Christiani cum Iudæis, & ex adverso damnata est, & fœdissima reputatur.
4. Iudæi in diebus lamentationis, & Dominica passionis in publicum prodire non debent.
5. Statutum prohibens artifices in certis festis artem exercere non comprehendit Iudæos, nisi specificè de illis loquatur.
6. Iudæorum illusiones, & opprobria in spectum Fidei sunt maximè damnata.
7. Iudæi carnaliter cognoscens Christianam, qua pœna sit puniendus ostenditur.
8. Christianus ignoranter cognoscens Iudæam excusatur.

Cap. In nonnullis. XV.

1. Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innoc. Zabarel. Bellem. Jo. Andr. Anan. Anchar. Burr. Marian. Socin. Felin. Panorm. Henr. Host. Ximen. Tolet. in concordant. vtriusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viu. in ration. lib. 5. Iuris Pontificij pag. 64. Alagona in compendio Iur. Canon. pag. 640. desumitur ex Concil. Lateranens. sub Alex. III. cap. 68. & refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 4. cap. 1.

2. *Habitus distinguit diversitas.*

Notatur ad hoc quod Iudæi debent à Christianis qualitate habitus discerni, vt per Guillelm. in cap. & innotuit sup. de testam. in princip. num. 63. cum seqq. Palat. in repet. rub. de donat. inter virum & uxorem 7. 70. num. 29. Perez. l. 8. 37. & 38. tit. 3. lib. 8. Orden. Cened. ad Decretal. collect. 59. num. 3. hoc idem peculiari pragmatica fœxit in Regno Neapolitano Carolus V. vt in pragmatica incipit *Et quia persilorum*, & Paulus IV. ac Pius V. Pontifices Maximi hoc pariter prouidit Constit. funxerunt, ille in Constit. 3. incipien. *Cum nimis absurdum* hic vero in Constit. 3. incipien. *Romanus Pontifex* quarum Constitutio- num auctoritate sancitum est vt masculi biretum, fœminæ vero aliud signum patens, ita- mulo modo celare, aut abscondi possit palam deferre teneantur, nec super non delatione bireti, auealiter signi huiusmodi cuiusvis eorum gradus, vel præminentie, seu tolerantiæ excusari, aut per Camerarium, aut Sedis, Apost. legatos abluui possint cum amplissima derogatione priuilegiorum in contrarium quomodo- conque facientium, refert Anton. Ricciul. de Iur. personarum extra gremium Ecclesie assensum

lib. 2. cap. 43. num. 1. vbi num. 5. cum Fulgof. conf. 55. num. 2. ref. secundo sciendum, & Marquard. de Iudæis p. 1. cap. 4. ref. *Valeret tamē*, ac alijs per eum citatis, resoluti huiusmodi priuilegium de non deferendo signum ex causabene visa concedi posse Hebræis per summum Pont.

3. *Ne igitur tam damnata commixtionis, &c.*

Damnata enim est & fœdissima omnino reputatur carnalis commixtio Christiani cum Iudæis, & vice versa, conc. l. ne quis Christianum vbi Salicet. & Fulgof. G. hoc ut. Corn. conf. 114. in princip. & num. 8. lib. 1. Decian. tract. crimina. lib. 5. cap. 12. num. 20. in fines & num. 23. Menoch. de arbit. casu 290. in princip. Molin. de Iur. tom. 4. tract. 3. disp. 104. num. 6. Gom. l. 80. Tanti num. 26. Farin. in praxi crimin. q. 139. num. 28.

4. *In diebus autē lamentationis, &c.*

Notatur ad hoc quod Iudæi in diebus lamentationis, & Dominica Passionis in publicum prodire non debent, vnde in sancta hebdomada, & festo Paschatis è domo Iudæos exire non posse Papiæ consilium dicit Borgnin. Causalcan. Finit. decif. 22. num. 14. cum seqq. quem refert & sequitur Bernard. Geraz. ad præst. Camera Imper. lib. 2. concl. 5. in coronide num. 8. & 9.

5. *Vtrum autem statutum prohibens artifices in*

certis festis artem exercere, comprehendat artifices Iudæos in quo dubio negatue respondet Bahl. conf. 112. incip. *statuto cautetur* lib. 4. quem refert, & sequitur Surd. conf. 120. sub num. 18. ref. & respectu solemnitarum, quod quidem intelligendum est nisi statutum viterius procedat, & specificè de Iudæis, vel de infidelibus loquatur, tunc enim possunt ad festorum obseruantiam arctari non quia statutum velint per festorum obseruantiam eorum saluti consulere, sed ne per exercitium nobis videantur illud ex quo fit vt cum in Vrbe ex peculiari Constit. Pauli IV. incipien. *Cum nimis absurdum* 2. Iudæi obligentur ad obseruantiam festorum, quæ se uat Ecclesia merito ad illa tenentur, ita Anton. Ricciul. d. lib. 2. cap. 8. à princip.

6. *Illud autem distictissime, &c.*

Notatur ad hoc quod Iudæorum illusiones, & opprobria in spectum Fidei sunt maximè damnata, vt per Farin. in praxi crimin. p. 5. q. 139. num. 26.

7. *In glos. [Animaduersione.]*

Notatur ad hoc quod Iudæus carnaliter cognoscens Christianam pœna pecuniaria, vel alia temporali est puniendus. Sed in hoc attendenda est conditio personarum, & maxime mulieris, an sit honesta matrona, seu mulier nobilis, an vero vitis conditionis, inhonestæ, ac meretricis vitæ: item an Iudæus sit minor 25. annis, an vxoratus, vel solutus, an semel tantum vel pluries, & cum pluribus mulieribus se commiscuerit. His enim, aut similibus circumst.

etis delictum aggravantibus, & magis turpe facientibus iudex quandoque leuem, seu pecuniariam, quandoque grauem, & corporalem, quandoque etiam grauissimam & mortis penam imponet. Vide Marquard. *de Iudaeis* p. 2. cap. 3. num. 10. in fine vers. & quod in Iudaeis, & num. 12. Decian. *d. cap. 12.* num. 20. vers. verum est, Menoch. *d. casu 190* nu. 15. in fine, Petr. Caballerosolus. *crimin. casu 4.* num. 8. quos refert, & sequitur Farinac. *in praxi crimin. p. 3. quest. 139.* num. 8.

- 8 In glof. [Erroris] ibi (ego si ignoranter commiseratur Christianus Iudaeis, dummodo non sit crassa sine afflictata ignorantia, excusatur) Vide Marquard. *d. cap. 3.* num. 17. Menoch. *d. casu 190.* nu. 6. vers. excusatur. Farinac. *d. q. 139.* num. 45.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Iudaei sunt incapaces cuiusvis iurisdictionis, & potestatis inter Christianos.
- 3 Iudaei, vel infideles inter Christianos officium publicum committere debet nedum puniri, sed dicitur sacrilegium committere.
- 4 Penae pecuniariae pro criminibus infidelis in pios usus potius, quam in propriam utilitatem Praelati erogari debent.
- 5 Pauperibus certa quantitas restitutio, & distributio pro satisfactione male ablatorum debet fieri per Episcopum, quando executor est suspectus.
- 6 Dispositio loquens de iudaeis non extenditur ad paganos, nisi ex speciali legis promissione.

Cap. Cum sit. XVI.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabari. Ioan. And. Bell. Anania, Host. Butr. Anch. Henric. Panorm. Marian. Socin. Felin. Ximen. Toletan. in concord. *utrisque Iuris cum legibus Castelle* p. 1. & 2. Viuiam. in *ration. lib. 5.* Iuris Pontif. pag. 65. Alagona in *compendio Iuris Canon.* pag. 640. desumitur ex Concilio Lateranen. sub Innoc. III. cap. 69. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 4. cap. 2.

- 2 Prohibentes ne Iudaei publicis officiis, &c. Notatur ad hoc quod Iudaei sunt incapaces cuiusvis iurisdictionis, & potestatis inter Christianos, de quo dicam ad cap. ex speciali, pro. hoc tit.

- 3 Si quis autem, &c. Committens publicum Iudaei, vel infideles inter Christianos, debet nedum puniri, sed dicitur sacrilegium committere cap. nimis 6. sacrosancti 17. q. 4. Anan. ibi. aut. num. 3. Anton. Ricciol. *de Iure personarum extra grecum Ecclesiae existentium* lib. 2. cap. 22. num. 12.

- 4 Donec in usus pauperum, &c.

Verba haec praeter ceteris à iudicibus Ecclesiasticis, & Praelatis sunt obseruanda, ut parvas pecuniarum pro criminibus infidelis in pios usus potius, quam in propriam utilitatem erogare curent, ut per Cou. lib. 2. art. cap. 9. num. 9. vers. quantum.

5 Secundum providentiam diocesani, etc.

Adverte quod licet restitutio, & distributio certa quantitas pauperibus eroganda pro satisfactione male ablatorum possit & debeat fieri per executores ultimarum voluntatis, quando tamen suspectus est is, qui tenetur restituere, tunc solus Episcopus is habet restituendi, ut per Cou. in cap. nos quidem num. 8. sup. de testam. Et ideo cum tex. in praesentia agat de Iudaeis, qui officium publicum inter Christianos exercens multa ab eis inique extorsit, de cuius fidelitate in restituendo cum merito dubitari potuisset, tum ob avaritiam suam, tum etiam ob odium contra Christianos, quos expoliaverat, prudenter ordinatum fuit, ut restitutionem illam secundum Episcopum providentiam faceret, ita Sayr. in *claus. regia lib. 10. tract. 1.* cap. 2. num. 18. advertens quod quando probabiliter dubitaretur de fidelitate eius, qui restituere debet, tunc Episcopus illum compellere potest ut eius interuentu restitueret, aut saltem cum consilio parochi, vel Confessarii.

6 Hoc idem extendimus ad paganos.

Notatur ad hoc quod dispositio loquens de Iudaeis non extenditur ad paganos, nisi fiat ex speciali legis promissione, ut in praesentia, quae specialitas arguit, quod regulariter dispositio Iuris communis elicit in contrarium. Ita in praesentia tenent Anan. num. 17. Abb. num. 3. vers. item collige, Matquard. *de Iudaeis* p. 2. cap. 2. num. 8.

Cap. Ad liberandam. XVII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabari. Bellem Ioan. Andr. Anania, Anchar. Butr. Marian. Soc. Felin. Panorm. Henric. Host. Ximen. Tolet. in concordantibus *utrisque Iuris cum legibus Castelle* par. 1. & 2. Viuiam. in *rationali lib. 5.* Iuris Pontif. pag. 65. Alagona in *compendio Iuris Canon.* pag. 641.

Vide posita ad cap. Ita quorundam, sup. hoc tit.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Iudaeus est prorsus incapax cuiusvis iurisdictionis, & potestatis, tam ordinariae, quam delegatae inter Christianos.
- 3 Iudaei repelluntur ab oneribus, & honoribus publicis.
- 4 Neophitis an ad publica officia promoveri possint, commissum.
- 5 Christiani vetus in honoribus assequendis praeferendus est neophito.
- 6 Neophitis, & qui à Iudaeis, vel manibus originem trahunt, ad quae non admittantur in Re-

- in Regni Portugaliæ, & Castellæ ostenditur.
 7 Gabellarius inter Christianos an possit esse iudex;
 vel infidelis ostenditur.
 8 Potest minor ob charitatem, vel amicitiam pos-
 se iudex.

Cap. Exspeciali. XVIII. Greg. ix.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc.
 Coll. Zab. Bellem. Io. And. Anania, Host. Anch.
 Butr. Henr. Mar. Soc. Panor. Fel. Caf. in an. Xim.
 Tolet. in concord. Virisq; Iuris est legib. Castell. p.
 1. & 2. Viu. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag.
 66. Alag. in comp. Iuris Canon. pag. 641.

2 Ne in officiis publicis Iudeos, &c.

Notatur ad hoc quod Iudeus est proflis cuius-
 que iurisdictionis, & potestatis incapax inter
 Christianos, ut per Bart. in rub. ff. de Iustit. & in
 re num. 1. vbi las. num. 2. & 8. Anch. conf. 27.
 num. 2. Alex. conf. 75. ante num. 2. lib. 5. Roland.
 conf. 35. num. 41. lib. 2. Brun. in tract. plantibus
 masculis art. 6. sub num. 60. & quod Iudæus
 sit iurisdictioni ordinaria i. fin. C. hoc tit. Bart. &
 Fulgos. in l. fin. C. de postulando, vide Bart. conf. 16.
 incip. Viso quodam processu, circa fin. lib. 2. Alex. d.
 conf. 75. ante num. 2. siue delegata Alber. in d. l.
 fin. C. hoc tit. Jacob. de Nigris in rub. ff. de offi-
 cio eius, cui est mandata iurisd. num. 13. late An-
 ton. Ricciol. de Iure personarum extra gremium Ec-
 clesiæ existentium lib. 2. cap. 22. num. 1. & 5.

- 3 Hinc etiam Iudei repelluntur à muneribus &
 honoribus publicis ex Paul. Comitol. respons.
 moral. lib. 1. q. 126. num. 10. Verum vero neophyti
 4 ad publica officia promoueri possint disputat
 Anton. Ricciol. in tract. de neophytis cap. 5. vbi
 plures Doctores refert, & affirmative respondet,
 5 & num. 12. resoluit Christianum veterem in ho-
 noribus assequendis preferendum esse neophyto,
 & citat Rip. in cap. cum te num. 32. de rescript.
 Auendum de exequendis mand. p. 1. cap. 19. nu. 20.
 vers. ceteri vero. Aug. Caput. in tract. de regimine
 Reip. cap. 3. num. 78. vers. & nota quod Christiani
 6 antiquiores. In Regno tamen Portugaliz non so-
 lum neophyti, si qui ibi fuerint, sed nec etiam ve-
 terani Christiani, originè tamen à Sarracenis vel
 Iudæis trahentes ad vlla officia publica admit-
 tuntur ex Regio diplomate, & inhabiles sunt ad
 canonicatus, & dignitates in Cathedralibus, &
 principales dignitates in Collegiatis, ceteraq;
 ecclesiastica beneficia curam animarum habentia
 intra septimam generationem ex Apostolica
 Constit. in forma brevis felices record. Clementis
 VIII. & altera ampliata felices etiam re-
 cord. Pauli. V. quarum memini in meo tract. de of-
 ficio, & potestate Episcop. p. 1. tit. 3. gloss. 7. nu. 30.
 cum seq. In Regno vero Castellæ huiusmodi neo-
 phyti, & ceteri noui Christiani non prohibentur
 ad omnia publica officia promoueri, sed solum-

modo ad certa, & destinata, de quibus agit Ignat.
 del Villar. in syllabus respons. lib. 1. respons. 12. vbi
 nu. 40. refert illos non admitti ad officia iudiciū
 in supremis consilijs Regni; nec in Cancellarijs,
 & n. 41. quod etiam remouentur ab officijs do-
 mus Regiæ Castellæ, & n. 42. ab officijs sanctæ
 Inquisitionis, à collegijs scholariarum, & à mo-
 nasterijs fratrum D. Hieronymi, & n. 43. à præ-
 bendis, & dignitatibus in Ecclesiâ Toletana,
 & n. 44. ab omnibus Ordinibus Militaribus, &
 n. 45. ab officio nutricum prolis Regiæ, & n. 46.
 ab officio medicorum domus Regiæ, & mona-
 sterij D. Mariz de Guadalupe, & in Regno Val-
 entiz ab officio pharmacopolarum, & n. 46. in
 Regno Nauarræ ab officio aduocationis, & ab
 officijs iustitiæ.

7 Etsi forte redditus suos, &c.

Probat hic tex. ut si forte illultris Portugaliz
 Rex suos redditus Iudæis videretur, vel paganis,
 Christianum deputet grauminibus inferendis
 clericis & Ecclesijs minime suspectis, cuius ope-
 ra Iudei siue Sarraceni sine vlla Christianorum
 iniuria Regalia iura consequantur, ita Azori.
 iustit. moral. p. 1. lib. 8. cap. 22. q. 10. Vnde nō
 prohibetur Christiani locare Iudæis redditus,
 & gabellas, immo permittitur, modo Rex vel do-
 minus terræ deputet aliquem fidem Christianū
 ad exigendum illas, & non permittat ut ipse Iu-
 dæus per se, vel alium deputatum à se exigat,
 ut per Nau. conf. 1. q. 23. num. 57. sub tit. de con-
 sist. in antiq. Aliter autem Iudæus, vel infidelis
 inter Christianos non potest esse gabellaris iu-
 rium fiscalium, ut ait Gutier. de gabellis q. 133.
 num. 5. vbi varijs Catholicorum legibus apud
 Hispanos asserit esse dispositum. Nec etiam po-
 test esse ratiocinarius Ciuitatis, neq; fisci, ex eo
 quia hoc munus est publicum, Bart. in l. 1. §. cura
 carnis ff. de officio prefetti Urbis, Garci. de expensis
 cap. 24. num. 26. Munnoz de ratiocin. cap. 8.
 num. 5.

- 8 Gerimus charitatis affectu. Notatur
 ad hoc quod iudex potest ob charitatem, vel
 amicitiam potnam minuire, ut per Tirac. de po-
 nui temper. causa 16. à princip.

S Y M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
 2 Baptizatus & mox baptizandus eodem ritum
 privilegio.
 3 Seruus Iudæi quomodo emendat, ostenditur.

Cap. Nulli. XIX. & fin.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Inn.
 Collect. Zabarel. Bellem. Io. Andr. Anania,
 Host. Anchor. Butr. Henric. Marian. Soc. Panor.
 Felin. Xim. Tolet. in concord. Virisq; Iuris est legibus
 R. iij. Ca.

Castella p. 1. & 2. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 66. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 641.

2 Baptizatum, vel baptizari volentem.

Ergo baptizatus & mox baptizandus eodem vtuntur privilegio vt per Tiraq. de Iure mariti gloss. 2. nu. 9.

3 Quod si quem, &c

Probat hic tex. quod si mercimonij, vel negotiationis causa Iudeus seruum non Christianum emit; tunc si intra tres menses fuerit expositus venalis, & emptor non inuenierit, duodecim solidis pro quolibet bono seruo perfolutus, si ille ad Ecclesiam confugiens suam voluntatem patefecerit, liber efficitur, ita Anton. Ricciul. in tract. de Iure personarum extra gremium Ecclesie exist. lib. 2. cap. 28. nu. 7. Paul. Comitoli. respons. moral. lib. 3. q. 43. vers. quinta propositio, vbi etiam dicit prædictos duodecim solidos, id est aureos dando pro seruo optimo, esse minuendos si seruus talis non sit, & vers. quarta propositio, tenet quod trium mensium tempus inchoatur a die, quo emit Iudeus.

ler. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 17. cap. 4. optime Sanch. in precepta Decalogi tom. 1. lib. 2. Anton. Ricciul. in tract. de Iure personarum extra gremium Ecclesie existentium lib. 5. de hæresi, ex professo & elegantem de hæresi tractatum edidit Prosper. Farinac. alium etiam de hac re nouissime post hæc scripta visum ad manus meas peruenit adm. Recuerendi P. Antonij Sanctarelli vbi multis citatis Doctoribus materiam non minus eleganter & docte disponit, & tractat.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Dubius in Fide infidelis est.
- 3 Hæresis de substantia est, quod sit electio pertinax doctrina contraria Veritati Fidei.
- 4 Dubitatio proueniens ex subreptitia tentatione, non facit hæreticum.
- 5 Dubium proueniens ex simplicitate, vel ignorantia non facit dubitantem hæreticum si suam opinionem non defendat, sed Ecclesia subiciat.

Cap. Dubius. I. Steph.

De Hæreticis. Tit. VII.

Super hanc rubr. scripserunt Collect. Zabab. Bellein. Ioan. Andr. Anan. Anchor. Butr. Panorm. Felin. Mar. Socin. Petrus de Rauenna in compendio Iuris Canonici. Guillelm. Durand. in perico Iuris lib. 4. fol. 5. hoc tit. & in breuiario Iuris Canon. fol. 439. Ioan. de Londris in breuiario sanctorum Canonum fol. 180. Martin. Mesnart. in epist. Decret. fol. 178. vers. 1. Steph. Ranch. in consuetud. titulum Decret. Dan. Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij pag. 62. Goffred. & Holt. in sum. huius tit. Alex. Cassan. & Anastas. Germ. in paratitulis ad quinque lib. Decretal. sub hoc tit.

De materia huius tit. agunt D. Thom. 2. 2. q. 11. Summistæ verbo hæresis, & Brunus, Rojas, Zanchin Grilandus, Villadieg. in suis special. tract. de hæreticis, Alphons. de Castro de iusta hæreticorum puniri. Palat. in alleg. in causis hæresis, Simanch. de institut. Catholicis, Clar. in pract. de hæresi, Prax. Episcop. p. 1. verbo hæreticus, Cardof. in praxi iudicium cod. verbo. Con. lib. 3. vari. cap. 1. Bernard. & Salzed. in pract. canon. cap. 114. & seq. alias in nouiss. edit. Menoch. de arbit. casu 372. & conf. 82. & de presump. lib. 5. pres. 6. & 7. Decian. tract. crimin. lib. 5. cap. 7. cum seqq. Mascard. de probation. concl. 855. cum seqq. Pradil. in summa legum penalarum p. 1. cap. 1. Bernardin. Muscatel. in pract. crimin. tit. de crimine lese maiestatis diuine, Peter. de Ledesma in sum. p. 2. tract. 1. cap. 6. Azori. instit. moral. p. 1. lib. 8. cap. 9. & 10. Io. Franc. Leo in thesawo fori ecclesiast. p. 3. cap. 6. Va-

Super hunc tex scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabab. Bellein. Io. Andr. Anania, Host. Anch. Butr. Henric. Felin. Panorm. Marian. Socin. Cen. coll. 66. Xim. Tolet. in concord. versisque Iuris cum legibus Castella part. 1. & 2. Viu. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 70. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 643. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. 1.

2 Probat hic tex. dubium in fide infidelem esse, sed quia in hac propositione enunciatæ Doctores elaborant, pluraque pro suis responsionibus adducunt, ideo qui ea scire cupiat consulat Palat. in alleg. hæresis cap. 5. incip. & per ista. Can. de locis Theologicis lib. 1. cap. 9. Nau. in man. cap. 11. nu. 17. & in cap. si quis autem num 18. 19. & 49. de Penit. dist. 7. & in cap. inter verba concl. 6. corol. 19. num. 55. Perez. l. 1. tit. 1. lib. 1. Ordin. verbo sancta sc. pag. 16. & l. 3. vers. ex quo requisito tit. 4. lib. 8. pag. 83. Menoch. conf. 149. nu. 48. & à nu. 52. Clar. lib. 3. de hæresi nu. 2. Azeued. l. 1. nu. 74. cum seqq. tit. 3. lib. 8. noue recop. Tolet. in instruit. conscientia lib. 4. cap. 4. in fine Valent. in 2. 2. disp. 1. q. 11. puncto 1. diffie. 2. D. Barbof. in rub. ff. soluto Matrim. p. 2. num. 23. Peña in direct. inquisit. p. 2. commento 1. plures refert Doctores Cened. ad Decretal. collect. 66. nu. 3. quibus adde Torres de Trinit. q. 32. art. 4. p. 3. comment. asser. 5. Soar. de Fide disp. 19. sect. 4. nouitate Sanch. de hæresi cap. 1. à nu. 13. Azori. instit. moral. p. 1. lib. 8. cap. 9. q. 5. Valer. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 17. num. 49. vbi de intellectu. Farin. in praxi crimin. p. 5. q. 124. num. 114. & seq. optime Sanch. in precepta Decalogi lib. 2. cap. 7. nu. 11. cum seqq. Anton. Ricciul. in tract. de Iure personarum extra gremium Ecclesie, exist. lib. 5. cap. 4.

Prax.

Cap. Quialios. II. Leo.

Prax. Episcop. p. 1. *Verbo casus vers. dubij.*

- 3 Cum autem de substantia hæresis sit electio
pertinax doctrinæ contraria veritati Fidei *cap.
bæresis. & cap. b. reticus 24. q. 3. Caiet. & Victor.
2. 2. q. 1. art. 2. Castr. de infa hæreticorum punit.
lib. 1. cap. 9. Albertin. de hæret. q. 3. num. 3. in fi-
nem. Dried. de lib. tate Christiana tit. 48. sub nu. 7.
& dubitans non habeat aliquam electionem, sed
sit dubius in utramque partem ut per se patet,
ergo non videtur dicendum dubium in fide infi-
delem vel hæreticum esse. Quare pro solutione
quidam tex. in præsentii intelligunt non contra-
rie, quasi huiusmodi dubium in fide aîensu fidei
conrarium habeat, sed priuatiu, quia priua-
tur certitu in æ assensus necessaria ad habitum
fidei retinendū. Alij respondent intelligi quoad
fori externi præsumptionem, quia communiter
cum eo dubio coniungitur consensus erroneus,
Alij intelligunt quando dubitans reflectitur
supra suum aîum. Zerola vero in sua praxi Epi-
scop. loco proxime citato intelligit de dubio in fide,
qui perinaciter ita insistit dubitationi, quod nō
sit paratus corrigi ad mandatum superioris.*

- 4 Quare dubitatio proueniens ex subreptitia
tentatione, quæ contingit quando ex inopinata
quadam cogitatione, aut diabolica illusione,
quis incipit indeliberate dubitare circa fidem
in se tamen reuerfus caruius intellectum suum
in obsequium Christi, & deliberat credere quod
credit Ecclesia, non facit hæreticum, ita Au-
gust. de Ancona de potestate Ecclesia q. 28. art. 1.
in resol. Ioan. Andr. hic num. 1. Butr. n. 3. Anch.
num. 1. *vers. & hoc verum, Henric. n. 2. Zabarel.
in 1. oppos. Anan. nu. 1. Socin nu. 7. & seq. Abb.
num. 1. Fel. n. epam num. 1. vers. primo in modo
dubitas. Aiber. de hæret. q. 6. num. 3. Roas cod.
tratt. p. 1. num. 272. & sing. 56. num. 5. Clar. d.
9. hæresis num. 2. in fine. Iacob. de Grassis in autis
deci p. 1. lib. 2. tit. de hæret. cap. 8. nu. 10. & seq.
Barn. 2. 2. q. 11. art. 1. *vers. ex his sequitur. De-
cian. tratt. crimin. lib. 5. cap. 17. vers. primo quan-
do non dubitaretur.* Sic etiam quando dubium
provenit ex simplicitate, vel ignorantia non fa-
cit dubitantem hæreticum si suam opinionem
non defenjat, sed Ecclesie subijciat, Abb. hic
n. 2. Socin. n. 9. *vers. prædicta tamen, & Felin. n. 2.
Cott. in memorabil. verbo b. reticus non est, Clar. d.
9. hæresis num. 2. vers. fortius dicit, Suranch. de
cathol. in fin. tit. 31. nu. 9. Gabri. conf. 178. n. 10.
& seq. lib. 1. Decian. d. lib. 5. cap. 18. vers. 38.
& 39.**

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Removere valens alios ab errore, & tacens, se ipsum
errore demonstrat.
3 Corrigitur alium in delicto committendo quilibet te-
netur.

- 1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoe.
Collect. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania, Host.
Butr. Anch. Henric. Marian. Socin. Panorm.
Felin. Ximen. Toletan. in concord. *versusque
Iuris cum legibus Castelle p. 2. Viuian. in ra-
tione. lib. 5. Iuris Pontif. pag. 71. Alagona in com-
pendio Iuris Canon. pag. 643. refertur ab Anton.
Aug. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. 2.*
2 Probat hic tex. quod potens alios ab errore
reuocare, & tacens, se ipsum errare demonstrat.
vide Perez. l. 3. gloss. 1. pag. 108. & pag. 110. &
seq. tit. 4. lib. 8. Ordin. Azucud. l. 5. num. 43. tit.
1. lib. 8. noua recap. & l. 1. num. 68. tit. 3. cod. lib.
8. & conf. 28. d. nu. 30. Sanch. de Mariu. lib. 2.
disp. 28. num. 1. *vers. quarto. vbi num. 20. vers. ad
quartum, dicit hunc tex. loqui de errore culpa-
bili, secus de inuincibili.*
3 Notatur ad hoc quod quilibet tenetur alium
corrige in delicto committendo, ut per Duenh.
reg. 99. *vers. fallit secundo.* Fr. Emman. in sum.
tom. 1. cap. 80. num. 3.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Sarracenus hæreticus dici non potest, etiamsi negaret
articulum Fidei.
3 Hæreticus est, qui sentit contra id, quod Ecclesia
proponit ad credendum.
4 Hæreticus consensus est, tenens veram opinionem,
sed putans illam esse contra Catholicam Ecclesiam.

Cap. Firmissime. III. D. Aug.

- 1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoe.
Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania,
Anchar. Butr. Marian. Soc. Felin. Panorm.
Henric. Host. Ximen. Tolet. in concordant. *versusque
Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in
rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 71. Alagona in
compendio Iuris Canon. pag. 643. refertur ab Ant.
Aug. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. 1.*
2 Catholica fuerit incorporatus, &c.
Notatur ad hoc, quod Sarracenus, vel infidelis
hæreticus dici non potest, etiamsi negauerit
articulum fidei, ut per Couar. lib. 3. *variar. cap.
1. num. 1.* quod tamen intellige cum Sanctarel.
de hæres. cap. 1. dub. 2. nu. 8.

3 Qui Ecclesia Catholica, &c.

Aduerte hæreticum esse, qui sentit contra id, quod
Ecclesia proponit ad credendum, ut per Valquez
l. c. 2. q. 76. art. 3. disp. 126. cap. 3. in princip.
Sanch. in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 7. num. 4.
Sanctarel. d. cap. 1. num. 19. vbi etiam aduertit fa-
ctis esse ad veram hæresim, si quis ex infirmitate
sue passionis contradicat auctoritati Ecclesie.
Hinc etiam tenentem veram opinionem, & pu-
tan.

tantem illam esse contra Catholicam Ecclesiam hæreticum dici censuerunt Henric. in *summa lib. 13. cap. 17. num. 3. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 4. num. 14. Petr. de Ledef. in sum. tom. 2. tract. 1. cap. 6. Ludouic. à Paramo de origine S. Inquisitionis lib. 3. q. 3. num. 20. Sanch. in præcep. Decal. lib. 2. cap. 7. num. 30. Farinac. de hæresi q. 179. sub num. 2. vers. quid è contras, quos refert, & sequitur Anton. Ricciul. de iure personarum extra gremium Ecclesie existentium lib. 5. cap. 5. num. 1.*

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Auctore damnato damnantur eius opera, siue sint bona, siue mala.
- 3 Amplia siue libri circumferantur impressi, siue manuscripti.
- 4 Amplia etiam in libris scriptis, & editis, tam ante, quam post damnationem.
- 5 Libros prohibitos habentes, aut legentes si sint hæreticorum, subiacent excommunicationi Bullæ in Cæna Domini.
- 6 Libros hæreticorum retinere dicitur, non solum is, qui domi sue illos retinet, sed etiam qui in aliena.
- 7 Imprimentes libros hæreticorum sunt excommunicati in Bulla Cæna Domini, & possunt puniri inquam illorum fautores.

Cap. Fraternalitati. IV. Greg.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Collectar. Innoc. Zab. Bellem. Io. Andr. Arania, Holt. Henr. But. Anch. Panor. Felin Mar. Soc. Cened. coll. 8. Kim. Tol. in concord. vers. in sum. cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viu. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 71. Alagona in cõpendio Iuris Canonici pag. 643. desumitur ex D. Greg. in registro lib. 7. epistol. 47. indult. 2. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. 4.
- 2 Probat hic text. damnato auctore damnari eius opera, ut per Holt. hic num. 1. Innoc. & Butr. num. 2. Panor. num. 1. Socin. num. 1. & 3. Albert. de hæreticis q. 12. num. 13. Penia in directi. Inquisit. p. 2. cõment. 3. vers. primum damnato, Cened. ad Decretal. collect. 8. num. 1. Anton. de Sousa in relect. de censur. Bullæ in Cæna Domini cap. 2. disp. 13. num. 1. late Sanctarel. de hæresi cap. 13. dub. vnic. num. 11. vers. obijciat. Anton. Ricciul. in tract. de iure person. lib. 5. cap. 23. à princip. vbi num. 4. cum gloss. hic verbo Calistinus, & Butr. num. 3. ampliat procedere siue libri sint boni, siue mali, quia auctore damnato semper libri intelliguntur damnati, nisi sint expresse approbati.
- 3 Amplia supradictam text. conclusionem procedere siue libri circumferantur impressi, siue manuscripti, ut per Vgol. de censur. p. 2. in gloss. verbo ac eorumdem libros, vers. quarto in excommunicat. incident, Sanch. in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 10. num. 28. Farinac. in tract. de hæresi q. 180. nn. 30. Anton. Ricciul. d. cap. 23. num. 6. Soar. tract. de

fide disp. 20. sect. 2. num. 10. nouissimè post hæc scripta visus Sanctarel. de hæresi cap. 13. dub. vnic. num. 6. vbi tenet non euadere excommunicationem Bullæ Cænae, qui legerit librum auctoris hæretici, quamuis non esset typis mandatus, nec à librario compositus.

- 4 Secundo amplia, vt procedat non solum in libris iam scriptis tempore, quo auctor damnatur, sed etiam in quibuslibet alijs, siue ante suam post damnationem editis, ut per Peniam d. cõment. 3. verbo manculi tamen, vers. tam illud, Ricciul. d. cap. 24. num. 8.
- 5 Libros prohibitos habentes, aut legentes, si sint hæreticorum, subiacent excommunicationi Bullæ in Cæna Domini, in 1. clausula, & potest inquiri contra eos, tanquam contra suspectos de hæresi, de quo vide Viuald. in candelabro aureo in explic. Bullæ in Cæna Domini, nu. 11. Malfard. de probat. cõd. 745. num. 10. & cõcl. 862. Jacob. de Graf. in auctori decess. lib. 4. cap. 18. num. 29. plures, quos refert Cened. ad Decretal. collect. 8. n. 2. quibus adde Azor. institut. moral. p. 1. lib. 8. cap. 16. q. 10. Prax. Episcop. p. 1. verbo casus, vers. librorum, Sayr. de censur. lib. 3. cap. 5. num. 12. Sanch. in præcep. Decal. lib. 2. cap. 10. Sanctarel. de hæresi cap. 13. dub. vnic. à princ. Dicitur vero retinere hæreticorum libros non solum is, qui domi suæ illos retinet, sed etiam, qui in aliena, Vgol. verbo, aut retinentes in princip. num. 3. Sanch. d. cap. 10. nu. 52. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 5. num. 16. Soar. de fide disp. 20. sect. 2. nu. 21. Sanctarel. d. cap. 13. dub. vnic. nu. 6. infine, aduertens hoc procedere siue eos libros retineat nomine proprio, siue alieno, illosque reddi suspectos de hæresi, etiam si dicant, quod eos nunquam legerint. Quibus autem casibus libros hæreticorum legentes in excommunicationem incident, melius quam omnes tractat Sanctarel. d. cap. 13. à princip.
- 7 Vnde contra imprimentes libros hæreticorum posse tanquam contra fautores hæreticorum procedere refert Sanctarel. d. cap. 12. num. 18. & eos incidere in excommunicationem Bullæ Cænae, ac similiter cooperantes impressioni talium librorum refert Sayr. de censur. lib. 3. cap. 5. nu. 17. Jacob. de Graf. d. lib. 4. cap. 18. nu. 50. Quare in Conc. Lateranen. sub Leone X. sess. 18. in Trid. sess. 4. prohibetur ne libri imprimantur, nisi prius per Episcopum, & inquisitorem Apostolicum diligenter examinati, quod si quis contrafecerit statim incurrat excommunicationem, & libri concrementur, prout refertur citati per nos de officio, & potest. Episcopi p. 3. alleg. & à Sanctarel. d. cap. 13. num. 18. vers. notandum.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Episcopus instituens in suo reſtamento hæreticos, aut paganos excommunicatur.
- 3 Instituens hæreticam heredem ante mortem in excommunicationem incidit.
- 4 Mortuus est omnis censura incapax.

Cap.

Cap. Si quis Episcopus. V.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Io. Andr. Anania, Host. Henr. Butr. Anch. Panor. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *utriusque Iuris cum legibus Castellæ* par. 1. & 2. Viuian. in *rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 72. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 643. desumitur ex Concil. African. cap. 48. in Concilijs Latinis, & refertur ab Anton. Augult. collect. t. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. 5.*

2 **P**robat hic tex. Episcopum instituentē in suo testamento hæreticos, aut paganos excommunicari, vt notant in *presenti* Abb. num. 2. Socin. nu. 1. Argel. verbo *Hæreticus* nu. 14. Anton. Ricciol. in *tratt. de Iure personarum extra gremium Ecclesiæ existensium* lib. 2. cap. 44. nu. 8. Sanctarel. de *heresi* cap. 15. dub. 3. num. 8. & bené Couar. 14 cap. t. de *testamen. num. 3.* intelligit hunc tex. vt in eo Episcopo locum habeat, qui hæreticos sanguineos, aut extraneos hæredes hæreticos instituit, & citat Roman. *frag. 735.* dicentem idem esse in quocunque alio Christiano, quod in Episcopo.

3 *Ut saltem post mortem, &c.*

Hic verbis significatur instituentem hæreticum hæredem ante mortem in excommunicationem incidisse, vt bené ponderat Sanctarel. d. cap. 15. num. 10. aduertens idē excommunicatione affici, quia instituens hæreticum hæredem redditur tunc de hæresi suspectus. Carter. de *Hæreticis* cap. 2. nu. 69. Menoch. de *presump. lib. 3. presump. 6. num. 33.* & idē cum mortuus sit omnis censuræ incapax, ex *gloss. verbo autem in cap. mulieres 4. fin. de sentent. excommuni. Couar. in cap. Alma mater par. 1. §. 1. nu. 8. Nauar. in manuali cap. 27. nu. 13. Soar. tom. 5. disp. 5. sect. t. num. 3. necessario debet concludi in excommunicationem incidisse, dum in testamento instituit hæredem, nec enim aliud tempus potest assignari, maxime quia institutio est perfecta statim, atque testamentum fuit confectum cum solemnitatibus à Iure præscriptis, & per consequens tunc consummatum delictum. Nec contra hunc intellectum obstant supra adducta huius text. verba, quia vt ait Azor. *instit. moral. par. 2. lib. 5. cap. 26. q. 2.* sunt intelligenda idē, potest post mortem declarari hunc, vel illum cum hæresi ex hac vita decessisse, ac proinde etiam cum excommunicatum esse Ecclesiastica sepultura priuandum, viuos non posse pro eo Missarum sacrificia, aut preces offerre, & bona eius publicanda.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Clerici instituentes hæreticos hæredes sunt excommunicati.

3 Christiani Iudæis, vel infidelibus aliquid legare in testamento non possunt.

4 Christianus non potest hæretico, vel infideli donare inter vivos.

5 Hæretico reliqui testamento potest, & in vita donari causa pietatis, & ad eius necessitatem subleuandam.

Cap. In eos. VI.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Io. Andr. Anania, Hostien. Henric. Butr. Anchor. Panor. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *utriusque Iuris cum legibus Castellæ* par. 2. Viuian. in *rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 72. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 644. desumitur ex Concil. African. vt habetur in subscriptione, sed hoc non dum repertum est, habetur tamen in Concil. Carthagin. cap. 3. & apud Theodor. Balsam. in Synod. Carthagin. cap. 25. refertur ab Anton. Augult. collect. t. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. 9.*

2 **P**robat hic tex. non solum Episcopos, sed etiā alios clericos instituentes hæreticos hæredes esse excommunicatos, vt per Host. hic num. 4. & Panor. num. t. Sanctarel. in *tratt. de heresi* cap. 15. dub. 3. num. 9. quod quidem multi ampliant ad quoscunque fideles, qui instituunt hæreticos hæredes, vt testatur Sanctarel. loco proxime citato, & credit idē procedere in laicis, quod tex. disponit in clericis Anton. Ricciol. in *tratt. de Iure personarum* lib. 2. cap. 44. num. 12. ex ea ratione, quia negari non potest quia prohibitio facta de clericis sub anathematis pœna non arguat factum prohibitum esse sui natura malum.

3 **E**x quibus infertur Christianum Iudæis, vel infidelibus aliquid legare in testamento nō posse, vt per Sanch. in *præcepta Decal. lib. 2. cap. 31. num. 22. Menoch. conf. 185. nu. 14. & conf. 186. num. 14. Ricciol. d. cap. 44. num. 12. in fine.* & citatos à Sanctarel. d. cap. 15. num. 4.

4 **I**n *gloss. [Conferant.] ibi (non distinguitur in morte, vel in vita, &c.)* Notatur ad hoc, quod Christianus non potest hæretico, vel Iudæo donare inter vivos, vt per Franch. in *rubr. de testamen. sub num. 29. in fine* Ricciol. d. cap. 44. nu. 13.

5 **I**n ead. *gloss. ibi (causa pietatis fortē possit eis dari, ne pereant fame, &c.)* Notatur ad hoc, quod hæretico reliqui testamento potest, & in vita donari ex causa pietatis, & ad eius necessitatem subleuandam, vt per Suid. de alimentis tit. 9. §. 33. num. 3. cum *segg.* Sanch. in *præcepta Decalogi* lib. 2. cap. 14. num. 41. Molin. de *instit. tract. 2. disp. 154. col. 2. vers. de Iure Civile*, Ricciol. d. cap. 44. nu. 15. Sanctarel. d. cap. 15. nu. 7.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Christiani Dominis suis, & veris bonis.

Cap.

Cap. Cum Christus. VII.

Alex. iij.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Felin. Mari. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castelle per. 1. & 2. Visitan. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 72. Alagona in compend. Iuris Canon. pag. 644. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. 5. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. p. 49. cap. 20.*

2 Probat hic text. Christum Dominum esse, verè Deum & hominem, nam esse verum Deum de fide credendum esse tradunt Clemens Roman. lib. 8. constitut. Apost. cap. 18. Ignat. in epist. ad Antioch. & in epist. ad Philadelph. & in epist. ad Philip. Dionys. Areop. lib. de mystica Theologia. cap. 2. Martial. in epist. ad Burdegalen. Iulian. in lib. de vera & recta Fide, & in Apologia ad Antoninum Pium. Clem. Alexand. lib. 1. pedagoge cap. 6. in princip. Cyprian. lib. 2. ad Quirin. cap. 6. Greg. Thaumaturg. in confessione Fidei, quæ extat in tomis Conciliorum ante quintam Synodum, & apud Greg. Niczen. in orat. de eadem, & Euseb. lib. 7. hist. cap. 25. Et Christum esse verum Deum & hominem credendum de fide docent Concil. 2. Constantinop. (quod est 1. Synodus generalis) can. 2. 7. 8. 10. & 11. Sexta Synod. gener. act. 4. Concil. Hispanen. 2. cap. 18. Gregor. Nazianzen. oration. in Christi naturam, Ambros. lib. de incarnationis Domini & Sacramento cap. 6. & lib. 2. de fide ad Gratian. August. lib. 4. de Trinit. cap. 7. Gregor. lib. 18. Moral. cap. 36. Leo epist. 97. ad Leon. August.

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Defensores hæreticorum, qui dicantur, ostenduntur.
- 3 Receptatores hæreticorum excommunicationem in hoc tex. & in Bulla Cæne Domini.
- 4 Receptatores hæreticorum, qui dicantur, referuntur.

Cap. Sicut. VIII.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania. Host. Henr. Butr. Anch. Pano. Felin. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castelle per. 1. & 2. Visitan. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 72. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 644. desumitur ex Concil. Lateranen. sub Alex. III. cap. 27. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. 6.*

2 Defensores. Dicuntur defensores hæreticorum, qui viribus, potètia, armis, & favore hæreticos defendunt ne in manus Inquisitorum deveniant, ut tuto possint vi-

uere, & ne ob causam hæresis puniantur, accusentur, denuntientur, & interrogentur, & ideo defensores, & fautores hæreticorum idem fere significant Simanch. de Catholicis inquit. tit. 15. no. 11. Peña in direct. Inquisitorum par. 2. q. 53. comment. 78. Item dicuntur defensores hæreticorum, qui eos iuvant, ne contra illos fiat executio sententiarum, Caltr. lib. 1. de iussu hæreticorum punitione cap. 17. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 5. no. 9. Azor. inquit. moral. par. 1. lib. 8. cap. 15. q. 6. & alij plures, quos refert, & sequitur Sanctarel. in tract. de hæresi cap. 11. num. 25. advertens per aliquas Summorum Pontif. Constitutiones defensores hæreticorum, eorumque, fautores illos dici, qui è manibus Curie hæreticum eruant & n. 26. resolvit excommunicationem, de qua in hoc tex. & in Bulla Cæne Domini, aliasque penas impositas contra hæreticorum defensores, non incurere, qui eos defendunt in criminibus extra hæresim.

3 Et receptatores eorum. Notatur ad receptatores hæreticorum excommunicantur, ut etiam habetur in constit. Nicolai I I. & Pauli I V. apud Peniam inter litteras Apostolicas, ac etiam incurrunt excommunicationem Bullæ in Cæna Domini, ut refert Sanctarel. de tractat. de hæresi cap. 12. no. 8. Et si per annum in excommunicatione non perseveraverint huiusmodi receptatores hæreticorum, habentur pro hæreticis, & ut hæretici possunt condemnari Lel. Zech. in summa par. 1. tit. de fide rubr. de hæresi, cap. 11. num. 13. & ipso iure sunt infames, & à publicis officiis reijciuntur, ut patet ex Constit. Federici Imperatoris, & Innocentij I V. apud Peniam inter litteras Apost. Et si fuerint clerici omni officio, & beneficio per sententiam Iudicis privandi sunt, ut per Grilland. in tract. de hæresi q. 9. no. 1.

4 Qui dicantur receptatores hæreticorum, vide apud Simanch. de Catholicis inquit. cap. 15. no. 11. cum segg. Grass. in decis. anteq. par. 1. lib. 4. cap. 18. no. 31. Eymed. in 2. parte direct. Inquisit. qu. 51. ubi Peña comment. 76. Aldouin. conf. 2. num. 11. Menoch. de arbit. casu 374. num. 13. & conf. 149. no. 32. & 35. Cardol. in praxi Iudicium, verbo beneficii no. 19. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 5. num. 3. Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 52. no. 27. Azor. inquit. moral. par. 1. lib. 8. cap. 15. q. 2. Anton. de Soula in relect. de censur. Bulla Cæne cap. 2. diff. 9. Sanch. in præcepta Decal. lib. 2. cap. 10. num. 10. Soar. de fide disput. 24. sect. 1. num. 4. Sanctarel. de tract. de hæresi cap. 12.

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium est Sacramentum vere, & proprie ex septem legibus Evangelicis Sacramentis.
- 3 Hæretica est propositio, quæ in aliquo adversatur Catholicæ Fidei.
- 4 Clericus degradandus est antequam tradatur Curie seculari.

s. Hære

- 1 Hæreticus propter hæresim priuatur beneficii Ecclesiastici.
- 2 Hæreticus ipso iure priuatur beneficii Ecclesiastici, ante sententiam declaratoriam.
- 3 Beneficiarius hæreticus quia ipso iure vacant possunt impetrari ante sententiam criminis declaratoriam.
- 4 Hæretici post sententiam criminis declaratoriam priuatur fructibus beneficiorum perceptis & de commissis fructibus.
- 5 Hæretici, qui post deprehensionem erroris continuo ad fidem redeunt, errorem suum publicè superioris arbitrio abiurantes, & satisfactionem congruam exhibere parati, nadi hæreticorum penas.
- 6 Hæretici, quando dicuntur continuo, & sponte redire ad fidem, ostenditur.
- 7 Hæresis abiuratio fieri debet publicè, & in loco publico.
- 8 Abiurare in loco publico non debet, qui de hæresi fuit leniter suspectus, vel antequam sit accusatus, & inquisitus, sponte ad Inquisitores adit, &c.
- 9 Hæreticus ad arbitrium Episcopi debet vel statim, vel post publicè abiurare.
- 10 Hæreticus quando dicatur incontinententer reuersus, iudicis arbitrio relinquatur.
- 11 Relapsi qui dicuntur, ostenditur.
- 12 Relapsus dicitur fugiens & carcere illo effracto.
- 13 Relapsus dicitur non seruans penitentiam primi ordinis sibi iniunctam.
- 14 Inquisitores sacre Fidei quomodo Ecclesie reconciliant, ostenditur.
- 15 Sacrus benedictus, qui hæreticis penitentibus datur, unde originem duxerit, remittitur.
- 16 Hæretici relapsi, qui ad fidem conuertantur Curie seculari tradantur, nisi sponte redeant ad Ecclesiam.
- 17 Qui dicantur sponte venire, & comparere ostenditur.
- 18 Capitulum sede vacante potest cognoscere de crimine hæresis.
- 19 Clericus verbaliter depositus fruitur privilegio Canonis, si deserat, habetum, & consuetum, & insit clericorum ritus.
- 20 Clericus verbaliter depositus sui privilegio fruitur.
- 21 Hæreticus probatur per factis euentiam, & quia publicè hæresim prædicator.
- 22 Deprehensus a Iudice in delicto alicui presentibus testibus factis, euentia committitur.

Cap. Ad Abolendam. IX.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Colle & Zabarel. Joan. Andr. Bellem. Anania, Hostiens. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs, & iniquis iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 3. Iuris Pontif. pag. 73. Alagoz in compendio Iuris Canonici pag. 644. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 6. cap. 11.
- 2 Matrimonio, vel reliquis Ecclesiasticis Sacramen. Ergo Matrimonium est Sacramentum verè &

proprie ex septem legis Euangelicæ Sacramentis, vt de Fide definitum est in Concil. Trid. sess. 24. de reformat. Matrim. canon. 1. & ita hanc Catholicam veritatem multis comprobant Tertul. in exortatione ad castitatem cap. 5. Vers. Vno Matrimonio lîdior. Hispal. de officijs Ecclesiasticis lib. 3. cap. 19. latè Iodoc. Cocci. tom. 2. thesauri Cathol. lib. 9. art. 2. Perez l. 1. verbo que est el Parafzo tit. 1. dub. 5. Ordinam. Spin. in specul. thesaurum. gloss. 15. prin. m. 15 Sayr. de Sacramentis in genere lib. 1. cap. 2. q. 2. art. 4. Vers. quod vero Matrimo. Valen. tom. 4. diss. 10. q. 1. puncti. 5. Petr. Ledesm. in summa par. 1. de Sacramen. Matrimo. cap. 1. concl. 1. & 19. Saneh. de Matrimo. lib. 2. diss. 10. Gutier. end. prælat. cap. 42. Bonae. eod. tract. q. 2. puncti. 2. num. 21. Franc. Motin. de ritu nupt. lib. 2. diss. 18. num. 5. Rebel. de obligat. in ius par. 2. lib. 2. q. 3. Valer. Reginal. in præxi fieri penitent. lib. 31. cap. 1. & nu. 2. Aegid. de Sacramen. tom. 2. diss. 24. dub. 2. n. 5. Henric. in summa lib. 1. in proem. 9. 3. It. M.

3 **Prædicat, & obseruat.** Aduerte hæreticam esse propositionem, quæ in aliquo a iuratur Catholice fidei, id est propositionibus, quæ in rescriptis fidei continentur in veteri vel nouo Testamento, vel diuinationibus ab Ecclesia in Concilijs, vel extra firmatis, aut receptæ Sanctorum Patrum sententiæ, vt tradunt Can. de locis Theologicis lib. 13. cap. 7. Turrecrem. in summa de Ecclesia lib. 4. cap. 10. Locat. in opere iudic. verbo credibilia num. 8. & seq. Simanch. de Catholic. institut. tit. 54. nu. 3. & in ench. violata religionis tit. 24. num. 2. quos refert, & sequitur Anton. Ricciul. in tract. de iure person. lib. 5. cap. 8. num. 1.

4 **Totius Ecclesiastici Ordinis prerogatiua nudetur.** Notatur ad hoc, quod clericus degradandus est, antequam tradatur Curie seculari, vt docent in presenti Host. num. 6. Anch. nu. 4. Panorm. num. 1. & 5. Zabarel. in princip. Anania num. 6. Butr. nu. 1. Joan. Andr. in princip. Clar. in 2. fin. q. 36. num. 35. Couar. tract. q. 32. num. 2. Bobadil. in sua politica lib. 2. cap. 18. n. 54. & 76. Farinac. in præxi crimin. q. 8. num. 78. latè Saneh. d. tract. de hæresi cap. 26. de princip.

5 **Et beneficio spoliatus Ecclesiastico.** Notatur ad hoc quod hæretici propter hæresim priuatur beneficijs Ecclesiasticis, vt per Anton. Ricciul. in tract. de iure personarum lib. 5. cap. 19. num. 8. Saneh. d. tract. de hæresi cap. 33. nu. 1. vbi refert ex Pij V. constitut. Sedi Apost. esse reservatum ius conferendi beneficia, quibus clericis priuati sunt propter hæresim, & nunquam intelligi esse collata huiusmodi beneficia, nisi in collatione fiat expressa mentio, quod beneficia vacarent propter hæresim.

6 Extenditur supra proxima resolutio, vt priuatio fiat ipso iure, nec requiratur sententia priuatoria, vt resoluunt Rebus. in præxi. p. 3. q. 4.

de modis amittendi beneficia num. 4. Couar. *variar. lib. 2. cap. 8. num. 4. vers. aliquoties*, Bursat. *conf. 14. num. 18. lib. 2. Nauar. conf. 19. sub hoc tit. Roias sing. 73. Bernard. in pract. cap. 114. Menoch. de arbitr. casu 116. nu. 6. Penia in direct. Inquisit. p. 3. commun. 162. Flaminio de resign. lib. 3. g. 1. nu. 31. & 32. Fr. Emman. in *summa rom. 1. cap. 139. num. 3. Petr. Ledesma in summa p. 2. tract. 1. cap. 4. concl. 14. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 8. cap. 13. g. 3. & 8. & p. 2. lib. 7. cap. 17. in princip. Gonzal. ad reg. 8. Cancellaria glos. 15. num. 65. Soar. de censur. disp. 43. sect. 1. num. 4. & de Fide disp. 21. sect. 5. num. 20. Nicol. Garc. de beneficiis p. 11. cap. 10. nu. 59. cum multis segg. Farin. de benef. q. 189. num. 77. Sanctarel. eodem tract. cap. 33. nu. 2. Sanchin. in *præp. Decal. tom. 1. lib. 2. cap. 26. num. 5. Rota Romana decr. 707. & 728. lib. 3. p. 3. diuers. Valer. Reginald. in praxi forensi lib. 30. tract. 3. nu. 318. Anton. Ricciul. d. tract. de iure personarum lib. 5. cap. 19. n. 9. Quamuis cōtariam opinionem nempe quod requiratur sententia priuatoria teneat Cast. lib. 2. de iusta hereticorum puni. cap. 9. quæ sequuntur Simanch. de Cathol. institut. tit. 46. num. 72. & Salzed. ad Bernard. d. cap. 114. lit. A. nam licet istorum opinio in rigore disp. defendi posset, vt aduertit de officio, & potest. Episc. p. 3. alleg. 57. nu. 37. prior tamen est adeo recepta, vt videatur ab omnium sententia discedere velle, qui illam impugnare auderet.***

- 7 Cum ergo beneficia heretici ipso iure vacent, possunt tanquam vacantia impetrari anteq. sententia criminis declaratoriam, & alteri conferri, prout tenent Rota d. decr. 707. num. 4. p. 3. diuers. Bursat. conf. 14. num. 18. & segg. lib. 1. Flaminio de resign. lib. 1. g. 3. num. 1. & lib. 3. g. 1. num. 33. Decian. tract. crimin. lib. 5. cap. 44. n. 26. Sanch. in *præp. Decal. lib. 2. cap. 26. num. 12. Ricciul. d. cap. 19. num. 11. Sanctarel. d. cap. 33. num. 8. Quamuis enim heretici post sententiam heretis declaratoriam non solum priuentur beneficiis, sed etiam fructibus perceptis à die commissi delicti, vt resoluunt Henrig. in *summa lib. 1. cap. 13. n. 51. Molina de iust. tract. 2. disp. 86. Ricciul. d. cap. 19. nu. 14. Sanctarel. d. c. 33. n. 9. ante tamen sententia criminis declaratoriam nō tenetur ad dimittendum beneficium, neque sepeliendum, vt aduertunt plures citati per Ricciul. d. cap. 19. nu. 13. quibus adde Soar. in tract. de Fide disp. 21. sect. 5. nu. 19. & Sanctarel. d. nu. 9.**

Notatur ad hoc

- 9 Nisi continuo, &c. quod heretici, qui post deprehensionē erroris continuo ad Fidem redeunt, errorem suum publicè arbitrio superioris abiurantes, & satisfactionem congruam exhibere parati, eundem hereticorum, & penas, adeo vt illis beneficia Ecclesiastica, quæ obtinent, relinquuntur, & bona, si quæ sunt illis ablata, restituantur, vt docent in præsentia Ioan. Andr. Burr. Anania. Pinor. & reliqui, Rebus. in *praxi beneficiis, ut de modis amittendi beneficia sub nu. 5. & 6. Ricciul. d. cap. 19. nu. 20. Et*

quod penitens in crimine heretis veniam obtinet, & eximitur à penis corporalibus dicitur Surd. de alim. tit. 7. quest. 26. nu. 20. Spiritualem tamen poenam non aufergere aduertit Menoch. de arbitr. casu 372. nu. 10.

- Dicitur continuò, & spontè re-
10 Continuo. dire ad effectum vt possit beneficia retinere, si errorem fateatur antequam fiat aliqua probatio contra ipsum Abb. hic nu. 6. Rebus. d. tit. de modis amittendi beneficia nu. 22. Ad alios vero effectus, nempe vt indulgeri ei possit maiori, vel minori inposita penitentia, quando dicatur in continenti, & sponte redire, consulendus est idem Abb. in cap. excommunicamus d. 1. sub nu. 10. hoc tit. Simanch. de Catholicis institut. tit. 47. nu. 7. Farinac. de benef. quest. 93. n. 2. quos refert Ricciul. d. quest. 19. nu. 24. aduertens nu. 25. quod si hereticus redeat post sententiam, vel factas probationes, non poterit retinere beneficia, quæ obtinebat, nec alia obtinere, nisi ex Apost. dispensatione.

- Igitur abiuratio heretis fieri de-
11 Publice. bet publicè, & in loco publico, vt docent hic Butr. nu. 6. Socin. nu. 8. Anania. n. 12. Dired. inquis. par. 3. nu. 156. & 127. vbi Penia. commun. 42. Menoch. d. casu 372. nu. 1. vbi nu. 2. dicit hereticum manifestum heresim manifestè
12 abiurare debere. Ille verò, qui antequam sit accusatus, vel inquisitus sponte ad inquisit. oress adit, suos errores confitetur, & paratus est sentire cum Romana Ecclesia, non debet in loco publico abiurare, vt aduertunt Locatus in iudiciali Inquisit. verbo Ordinaris nu. 2. Roias sing. 23. nu. 8. & in tract. de hereticis par. 2. nu. 272. Sicut nec debet publicè abiurare, qui de heresi fuit leuiter suspectus Direct. Inquisit. par. 3. nu. 161. vbi Penia commun. 40. vers. præterea differunt, Marc. Anton. Genuen. in *praxi Archiepiscopalis cap. 84. nu. 9. Quamuis verò de heresi leuiter suspectus, non debeat in loco publico abiurare, attramentis secretè, & coram paucis personis est cogendus facere abiurationem, ita Seaccia de iur. causarum cap. 39. n. 10. Simanch. de Catholicis tit. 2. d. n. 18. quos refert, & sequitur Sanctarel. d. tract. de beneficiis cap. 42. nu. 4.*

- 13 Ad arbitrium Episcopi. Illud verbum arbitrium, refertur ad tempus abiurationis, vt sit sensus, ad arbitrium Episcopi debere hereticum, vel statim, vel post publicè abiurare; ita Menoch. d. casu 372. nu. 7.

- 14 Confestim. Iudicis arbitrio relinquitur, quando hereticus dicatur incontinentem reperi, vt per Menoch. de arbitr. casu 373.

- 15 In abiuratam heresim recedisse. De relapsis, & quæ pena sint puniendi vide Peniam in direct. Inquisit. par. 3. commun. 38. nu. 150. Prax. Episcop. par. 1. verbo heretici n. 28. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 8. cap. 14. Locat. verbo relapsi, Menoch. de arbitr. casu 374. Sanctarel. de
heresib

- heresi* cap. 42. apud quos dicuntur illi relapsi, qui ad hæresim iterum reuertuntur, postquam, vt penitentes abiurarunt, vel post abiuratum hæresim non quidem relabuntur in eam, sed hæreticis fauent, illos defendunt, receptant, &c. vel qui post indicatam purgationem iterum in hæresim reincident, vt apud proximè citatos videre licet; & præcipue apud Sanctarel. qui plures casus adducit, in quibus hæretici in hæresim vel relapsi, vel non relapsi dicuntur.
- 16 Fugiens è carcere illo effrauto dicitur relapsus, vide Menoch. *de presump.* lib. 1. *quæst.* 89. *num.* 17. Peniam in direct. *Inquisit. par.* 3. *comment.* 35. *pag.* 468. Zerol. *in praxi Episcop.* *par.* 1. *verbo hæretici*, §. 23. Mascard. *de probation.* *concl.* 820. *num.* 23.
- 17 Penitentiam primi ordinis sibi iniunctam, non seruans dicitur relapsus, vide Menoch. *confil.* 82. *num.* 107. *cum seqq.* Clar. *in pract.* 4. *heresi* n. 11. An Inquisitores Fidei sint iudices omnium causarum eorum, qui habitum gestant publicæ poenitentiz, vide Simanch. *de Catholicis inquisit.* cap. 47. *num.* 13. Rojas *sing.* 98. Penia in 3. *par. Directorij schol.* 144. Cened. *ad Decretum collect.* 34. *num.* 1.
- 18 Sacræ Fidei Inquisitores aliquos Ecclesiæ reconciliant, eiq; ad certum tempus, vel ad vitæ penitentiam adiungunt, & ideo paruulum, quemdam saccum eorum bumeris imponunt, qui cum ab Episcopo olim Penitentibus daretur, cepit saccus benedictus vocari. Quare, nunc saccus ab Inquisitoribus impostus, qui
- 19 Hispanico sermone dici solet, Sambenito, id est saccus benedictus, maximi apud Lusitanos, & Hispanos dedecoris est & ignominiz, vide Peniam in direct. *Inquisit. par.* 3. *comment.* 42. *pag.* 498. Fr. Hieron. Roman. lib. 5. *de Repub. Christiana* c. 28. Sebast. Couar. *de Oratio in theatro della lingua Castellana* verbo Sambenito. Azor. *instit. moral.* *par.* 1. lib. 7. cap. 32. *quæst.* 6. in fine, Cened. *ad Decretal. collect.* 103. *num.* 5.
- 20 *Seculari indicio*, &c. Notatur ad hæretici relapsi, etiam si ad fidem conuertantur, Curiz seculari traduntur, vt per Butr. *num.* 1. Panor. *num.* 1. Host. *num.* 9. Felin. *num.* 2. *in presenti*, Clar. *de heresi* lib. 7. Simanch. *de Catholicis* tit. 37. *num.* 10. Boss. *sub tit. de hæreticis* *num.* 19. Menoch. *de arbitr. casu.* 374. *num.* 1. Sanctarel. *d. tract. de hæreticis* cap. 42. *num.* 17. vbi etiam rationem adducit, ex Ecclesiæ relapsos non recipiat, sed tradat brachio seculari. Si verò sponte redeant ad Ecclesiæ, suamq; errorem coram Inquisitore, & sponte fateantur, eorum vitæ parciatur, ita Repertorium *Inquisit.* verbo *relapsus*, *vers.* si tamen, & verbo *misericordia* *vers.* ego tamen, Castr. *de iura hæreticorum* punitione lib. 2. c. 2. Locat. *in indicio*, *Inquisit.* verbo *abiurare*, *num.* 4. Menoch. *confil.* 82. *num.* 168. Penia in direct. *Inquisit. par.* 3. *comment.* 12. *vers.* sed qui relapsus Pararamus de officio S. *Inquisitionis* lib. 3. *quæst.* 4. *rubr. de forma*, & ordine iudiciorum n. 12. Illi vero dicuntur spon-
- 21 te venire, & comparere, qui indicij non præuerti cōparent corā Inquisitoribus quādo apud hæreticos relapsus timent, ne ab aliis apud Inquisit. accusetur, vel facile id præuidere potest, tunc non dicitur hic sponte redire ad Ecclesiæ, sed ex metu, & tunc relapsorum vitæ non parciatur, ex Pararamo *in d. rubr. de forma*, & ordine iudiciorum *num.* 12. Decian. *in tract. crimin.* lib. 3. cap. 56. *num.* 12. Sanctarel. *d. cap.* 42. *num.* 18.
- 22 In glos. [Clerici.] Notatur ad hoc iunctio tex. quod Capitulum Sede vacante potest cognoscere de crimine hæresis, vt per Host. *num.* 2. & 4. Henric. *num.* 4. Panor. *num.* 1. Syluest. verbo *heresi* 2. *num.* 2. Molin. *de instit. tract.* 5. *diff.* 28. *num.* 2. in fine Sanctarel. *d. tract. de heresi* cap. 40. *num.* 4.
- 23 In glos. [Prærogatiua] ibi (Clerici non depositi non habet priuilegium clericale.) Notatur ad hoc, quod clericus verbaliter depositus fruatur priuilegio Canonis si deferat habitum, & tonsuram, & instar clericorum viuatur, vt per Abb. *hic* *num.* 11. Tolet. lib. 1. cap. 17. Tiraq. *in tract. cessante causa* limit. 15. *num.* 4. Henric. *in summa* lib. 13. cap. 53. *num.* 3. Sanctarel. *d. tract. de heresi* cap. 26. *num.* 4. ita & eodem modo clericus verbaliter de-
- 24 positus fruatur priuilegio fori, nec enim potest conueniri coram Iudice seculari, nec capi, aut ab illo puniri nisi tradatur Curiz seculari à Iudice Ecclesiastico. Marant. *de ordine iudiciorum* *par.* 4. *distinct.* 11. *num.* 72. Borgal. *de irregul.* *par.* 6. *tit. de sentent. depositi* *num.* 3. Clar. *in 4. fin.* *quæst.* 36. *num.* 32. *cum seqq.* Menoch. *confil.* 789. *num.* 9. Gama. *de Sacramentis* *prehensio* *ut. supplicio damnatis* *quæst.* 5. *num.* 21. Penia in direct. *Inquisit. par.* 3. *schol.* 49. *vers.* postremo quamuis, Castr. *de effectibus cleric.* *effectus* 1. *num.* 824. Farinac. *in praxi crimin.* *quæst.* 2. *num.* 73. Bobad. *in sua politia* lib. 2. cap. 18. *num.* 38. Sanctarel. *d. cap.* 26. *num.* 5. qui resoluunt clericum actualiter degradatum amittere vtrumq; priuilegium.
- 25 In glos. [Deprehens.] ibi (quia publice prædicant hæresim) Notatur ad hoc, quod hæreticus probatur per facti euidentiā, vt quia publicè quis hæresim prædicet, ita direct. *Inquisit. par.* 2. *quæst.* 55. Mascard. *de probat.* *concl.* 860. *d. princip.* Valer. Reginald. *in praxi fori poenit.* lib. 30. *tract.* 3. *num.* 318. vbi resoluunt manifestum hæreticum dici, qui dogma hæreticum publice prædicat, & defendit.
- 26 In ead. glos. ibi (per testes, aut sua confessione) Notatur ad hoc, quod deprehensus à Iudice in delicto alijs testibus præsentibus facti euidentiā coniungitur, vt per Farinac. *in praxi crimin.* *quæst.* 21. *num.* 143. Aldret. *de religiosa* *discip.* *tunda* lib. 2. cap. 6. *num.* 2.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. *scribentes*.
- 2 Hæreticorum bona propter hæresim confiscantur.
- 3 Bona hæreticorum ipso iure confiscantur à die, quo incidunt in hæresim, itaut non teneantur ante indicij sententiam illa sisco offerre.

- 4 *Hæreticus, antequam feratur sententia declaratoria contra eum, habet rerum suarum possessionem.*
- 5 *Ususfructus commoditas propter ususfructuarij hæresim confiscantur.*
- 6 *Debitor, & intra conditionalis, si descendat ex contractu, quamvis adimpleatur conditio post condemnationem, confiscatur propter hæresim, secus si descendat ex ultima voluntate.*
- 7 *Emphyteusis, quæ ad extraneos hæredes transit, propter hæresim cum ceteris bonis emphyteutæ confiscantur.*
- 8 *Emphyteusis Ecclesiastica propter emphyteutæ hæresim confiscatur.*
- 9 *Regnum propter Regis hæresim per summum Pont. potest ab illo amoveri, & ad ipsum pertinet ius eligendi, si filij, ceterique propinquiore hæretici sint.*
- 10 *Censui res obligata propter hæresim fisco deferuntur, referunt tamen iure, quod in eis dominus census habet.*
- 11 *Bona futura, & acquisita hæretico post condemnationem confiscantur.*
- 12 *Peculium profectitium, quod pater in bonis filiorum habet propter patris crimen non publicatur, sed filio referuntur.*
- 13 *Adventitiorum proprietates, ob paternum crimen, non publicatur, nec quas proprietatem, quæ est filij, nec quas ususfructum vivente patre.*
- 14 *Adventitiorum proprietates, etiam ob filij crimen non publicatur, sed manet apud patrem consolidata cum ipsorum ususfructu.*
- 15 *Castrensis, vel quasi filiorum ob paternum crimen non publicatur.*
- 16 *Castrense peculium, vel quasi non publicatur publicatur filijfamilias bonis ob eius crimen, sed deferretur patri in patrie potestatis solatium.*
- 17 *Feuda non confiscantur in præiudicium domini directi.*
- 18 *Maiores ob delictum possessoris, qui eius primus institutor non est, confiscari non potest.*
- 19 *Maiores fructus vite hæretici possessoris durante non publicantur, sed statim cum ipso maiore transiunt ad sequentem vocatum.*
- 20 *Maiores in institutione clausula apposta, ut hora præcedente ante commissum delictum maiores transiunt in sequentem, valet.*
- 21 *Inspatronatus per se principale, & distinctum non venit in confiscatione bonorum.*
- 22 *Dos uxoris Catholice nesciens quod vir esset hæreticus, quando cum eo nupsit, non confiscatur.*
- 23 *Crimen lese Maiestatis committentes quas penas incurrant, ostenditur.*
- 24 *Hæreticus per penitentiam non evadit penam confiscationis bonorum.*
- 25 *Filij etiam Catholici paterna hereditate privantur propter hæresim patris.*
- 26 *Filij etiam orthodoxi propter paternam hæresim legitimam privantur.*
- 27 *Alimentis privantur filij propter paternam hæresim.*
- 28 *Dotem ex bonis parentis hæretici filia habere non possunt.*

Cap. Vergentis. X. Innoc. iij.

- 1 *Super hunc tex. scripserant Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 75. Alagona in compendiali Iuris Canonici. p. 645. habetur integra lib. 2. registri Innoc. 1. l. 1. epistola 1. & refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 4. cap. 1.*
- 2 *Probat hic tex. confiscari hæreticorum bona propter hæresim crimen, ut notant hic Io. Andr. Butr. num. 1. Henric. num. 3. Zabarel. num. 1. Anania etiam num. 1. & 9. Clar. in 4. hæresim num. 8. ad finem, & nu. 13. & 5. fin. 478. nu. 27. Bonacof. commun. crimin. par. 1. verbo bona damnatorum fol. 17. & par. 2. verbo confiscatio fol. 16. Corta. in memorab. verbo confiscatio. Viui. Soar. & alij tom. 2. commun. opinion. lib. 9. tit. 31. Petr. Greg. synagmatorum Iuris lib. 33. cap. 9. nu. 1. Mench. de successuum progressu lib. 1. §. 4. n. 166. Menoch. remed. 1. recoper. num. 308. & de arbit. casu 374. num. 4. & conf. 185. nu. 8. & conf. 289. num. 10. Peregr. de iure fisci lib. 5. tit. 1. nu. 166. Sured. de alimentis tit. 8. primul. 35. & tit. 9. q. 32. & de cis. 24. 7. a princip. Francisc. Torreblanca in epibono delictorum lib. 3. cap. 11. num. 7. Decian. in tract. criminal. lib. 3. cap. 57. num. 23. Vrs. tertio, D. Barbosa in l. 1. par. 4. a nu. 81 ff. solut. Matrim. Lelsius de iust. lib. 2. cap. 39. nu. 8. Anton. Ricciul. in tract. de iure personarum lib. 3. cap. 31. Sanch. in præcepta Decal. lib. 2. cap. 19. Farinac. in præx. crimin. par. 1. q. 25. nu. 10. & 11. & de b. resq. 198. nu. 3. Sanctarel. eodem tract. cap. 30. a princip.*
- 3 *Quæ quidem bona hæreticorum ipso iure confiscantur a die, quo quis incidit in hæresim, ut patet ex cap. cum secundum leges, & de hæreticis in 6. & notant ibi gloss. verbo ipso iure, Clar. 5. hæresim, Vrs. item bona damnatorum, Anton. Gomez tom. 3. Variar. cap. 2. nu. 1. Scaccia in tract. de indicij confertum clausulam num. 1. cap. 98. num. 20. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 8. cap. 12. q. 1. Sanctarel. de tract. de hæresim cap. 21. num. 1. Not tamen ipsi hæretici, & alij, quorum bona ipso iure confiscantur ante iudicis sententiam, illa fisco offerre tenentur, ut docent Gomez d. tom. 3. cap. 17. nu. 3. Rojas sing. 26. nu. 5. & 6. Couar. de sponsalib. par. 2. cap. 6. §. 8. num. 10. Simanch. de Catholici. tit. 9. nu. 157. cum seqq. Valentia. 1. 2. dispus. 7. quæst. 3. panis. 6. q. 3. Vrs. ca. quæ deinde, & 2. 2. dispus. 1. q. 11. art. 3. Arag. 2. 2. q. 11. art. 3. 5. his suppositis. Valsquez 1. 2. dispus. 170. cap. 3. Peregr. de duello q. 7. m. 14. Azor. d. par. 1. lib. 5. cap. 7. q. 1. & 3. & lib. 8. cap. 12. q. 3. cum seq. Molin. de iust. tom. 1. dispus. 65. Vrs. contrariam sententiam, Soar. de Fide disp. 22. scilicet. 2. num. 3. Sanch. d. lib. 2. cap. 23. 4. nu. 7. Sanctarel. d. cap. 21. nu. 2. nam antequam fera-*

feratur sententia declaratoria contra hæreticū habet ille rerum suarum possessionem, vt docent Sord. de aliment. tit. 9. q. 32. nu. 24. & alij, quos refert, & sequitur Riccioli. d. lib. 5. cap. 31. num. 10. Quamuis hæreticos, & alios, quorum bona sunt ipso iure confiscata teneri etiam ante latam sententiam ex tradere fidei sententia minus benè Anton. Gomez sibi ipsi contrarius tom. 3. variet. cap. 1. num. 5. Nauar. in manuali cap. 35. nu. 67. Flamin. de reffiguar. lib. 3. quest. 1. num. 22. & 81. Lorca 1. 2. disp. 24. de legibus nu. 1. 5. & alij ab eis citati.

5 Amplia Primò principale tex. conclusionē in usufructu, cuius commoditas propter usufructuarij hæresim confiscatur, vide tamen Anton. Gomez tom. 3. variet. cap. 15. nu. 18. Lucan. de prim. fisci per. 2. prin. tit. de publicatione bonorum nu. 2. Peregrin. eodem tract. lib. 5. tit. 1. n. 73. & 116. Ioan. Garcia de expensu cap. 10. num. 47. Valquez 1. 2. q. 96. art. 3. disp. 169. cap. 2. nu. 10. Sord. de alimentis tit. 8. prin. 59. num. 22. & 25. Molin. de inst. tract. 2. disp. 9. res. ex dictis facilius Sayt. in clau Regia lib. 9. cap. 7. nu. 7. Farinac. in praxi crimin. a. 25. num. 150. Sanchi d. lib. 2. cap. 16. & nu. 1.

6 Amplia Secundò in debitis, & iuribus conditionalibus si descendant ex contractu, quamuis à limpleatur conditio post condemnationem, secus dicendum si debita, & iura conditionalia descendant ex vltima voluntate, veluti si fiat hereditas, legata, aut fidei commissa conditionalia, quæ non publicantur, quando conditio extrat post condemnationem. Ita Menoch. conf. 101. nu. 25. Quemad. in suis quest. fiscalibus quest. 10. Azueu. l. 3. num. 141. & 142. tit. 10. lib. 4. noua recepti. Peregrin. de iure fisci lib. 5. tit. 1. num. 132. Azor. inst. moral. par. 1. lib. 5. cap. 7. q. 8. Valquez d. cap. 1. n. 7. Sanchi d. lib. 2. cap. 14. à num. 15. D. Barbosa in l. si conflante 25. §. fin. nu. 4. ff. soluto Matrimon. Farin. d. q. 25. num. 743. & 144. & in tractat. de hæresi q. 190. §. 1. nu. 13.

7 Amplia Tertiò in emphyteusi, quæ ad extraneos hæredes transire potest non existente aliqua speciali prohibitione, quia publicatur cum ceteris emphyteutæ bonis, vide Ordin. Regiam Lusitan. lib. 1. tit. 1. §. 2. Clar. 5. emphyteusi q. 29. nu. vltimo, res. tu dic. Turzan. tom. 2. commun. opinio. lib. 9. tit. 31. num. 27. pag. 554. Quemada in suis quest. fiscalibus, q. 11. Decian. tract. crimin. lib. 5. cap. 44. nu. 5. Didac. Cantero in quest. crimin. cap. 1. num. 46. Valquez in 2. 2. q. 96. art. 3. disp. 169. cap. 3. num. 25. Azor. inst. moral. par. 1. lib. 8. cap. 12. q. 11. Molina de inst. tract. 2. disp. 481. concl. 1. Farin. d. q. 25. num. 59. & nouissimè in tract. de hæresi q. 190. §. 4. num. 63. Sanchi. eod. tract. cap. 19. nu. 7. Sanchi d. lib. 2. cap. 19. à num. 24. & nu. 26. resoluit quod potest fiscus cogi ad instantiam domini directi, vt eam alienet, & transferat in personā, quæ non ita potens, totique priuilegijs gaudēs sit, & num. 27. tenet quod si maneat apud fiscū,

tenetur fiscus integrum suum ius domino seruare, quod habebat in emphyteusi, dum à delinquenti possidebatur.

8 Amplia Quarto in emphyteusi Ecclesiastica, illa scilicet, quæ accipitur ab Ecclesia, Xenodochijs, & locis pijs, vt per Callan. in consuetud. Burgundia rub. 2. §. 2. in princip. num. 10. Quemada in suis quest. fiscalibus q. 11. Simanch. de Catholicis institut. tit. 9. nu. 103. Farin. d. q. 25. num. 56. res. fed quod immo. AZOR. d. p. 1. lib. 8. cap. 12. q. 11. Sanchi d. lib. 2. cap. 19. num. 29. vbi nu. 31. verius existimat dari optionem Ecclesiæ vt intra biennium deliberet, an malit reuocare quam fiscum habere emphyteutam. Quamuis Ecclesiasticam emphyteusim non publicari teneant Clar. 5. emphyteusi q. 29. num. 70. res. breuiter Bernard. in tract. cap. 132. num. 4. Molina d. disp. 481. concl. 2.

9 Amplia Quinto in Rege hæretico, cuius regnum per Summum Pontificem potest amoueri, & ad ipsum pertinere eligendi, si filij, & ceteri quoque propinquiore hæretici sint, vt per Azor. inst. moral. par. 1. lib. 8. cap. 12. q. 17. & cap. 27. q. 7.

10 Amplia Sexto in rebus censui obligatis, quæ fisco deteruntur, reuertuntur tamen iure, quod in eis habet dominus census, vt per Didac. Quant. in quest. crimin. cap. 1. num. 47. Sanchi d. lib. 2. cap. 19. num. 18. Farin. in tract. de hæresi q. 190. §. 1. nu. 18.

11 Limita Primò in bonis futuris, & acquisitis ab hæretico post condemnationem, quæ in confiscationem minime veniunt, vt per Baiard. ad Clar. 5. hæresi num. 19. Sanchi d. lib. 2. cap. 14. num. 7. cum seqq. Farin. de hæresi q. 190. §. 1. num. 25.

12 Limita Secundò in peculio profectio, quod pater in bonis filiorum habet, quia ob patris crimen non publicatur, sed filio reservatur, vide Cou. lib. 2. var. cap. 8. num. 7. res. bene apparet. Duenh. reg. 275. limit. 7. Menoch. reuoc. 9. recap. nu. 73. Farin. d. q. 25. nu. 26. Azueu. l. 1. num. 209. tit. 3. lib. 8. noua recepti. Peregr. de iure fisci lib. 5. tit. 1. nu. 126. Sanchi d. lib. 2. cap. 16. à num. 20. Et etiam ob filij delictum non publicari tenent Menoch. num. 97. Peregr. n. 125. Farin. nu. 3. dictis locis. Azueu. d. l. 1. nu. 210. Clar. d. q. 78. n. 10. vbi Baiard. nu. 49. Afcari. de patria potestate cap. 6. effect. 2. nu. 37. Cald. Pereira in l. si curatorem, verbo lusi nu. 118. & nu. 152. res. fed in proposita specie à Azor. inst. moral. par. 1. lib. 5. cap. 7. q. 8. Lessi. de iustit. lib. 2. cap. 4. dub. 3. n. 11. Sanchi d. lib. 2. cap. 15. à num. 16. Sanchi. de hæresi cap. 18. num. 6.

13 Limita Tertiò in proprietate aduentitiorum, quæ ob paternum crimen non publicatur, nec quoad proprietatem, quæ est filij, nec quoad vniuersum viuente patre, vide Azueu. d. l. 1. nu. 208. Quamara d. cap. 1. nu. 34. Sanchi d. lib. 2. cap. 16. num. 9. Azor. inst. moral. par. 1. lib. 8. cap. 12. q. 15. Farinac. in tract. de hæresi q. 190.

- 14 §. 1. num. 27. Quam quidem aduenturiorum proprietatem etiam ob filijfamil. crimen non publicari, sed manere apud patrem consolidatam cum ipsorum usufructu ad patrem pertinentem, tenent Franc. Lucan. in *trac. de fisco par. 2. princip. tit. de publicat. honorum* num. 3. Menoch. *remed. 9. recuper.* num. 66. Maranta de ordine *iudic. par. 6. actu fin.* num. 35. Peregr. d. tit. 1. num. 128. Alcan. d. *effectus* 2. n. 36. & 37. Mendez à Castro *in l. cum oportet* num. 85. & 93. *Cod. de bonis, que liberis.* Sanch. d. lib. 2. cap. 15. nu. 9. Sanctarel. d. *trac. de barefi* cap. 18. nu. 3.
- 15 Limita Quarto in castrensi, vel quasi filiorum, quod ob paternum crimen non publicatur cum sit filij, vide Azuvedo d. l. 1. num. 207. Quætera in suis *question. crimin. tit. de quest. tangenti*bus punitionem delictorum cap. 1. num. 34. Sanch. d. lib. 2. cap. 16. nu. 1. Valquez 1. 2. *disposit. 169. cap. 1.* nu. 10. Sanctarel. d. *trac. de barefi* cap. 18. nu. 8. Et publicatis filijsfamil. bonis ob eius crimen peculium castrense, vel quasi nō publicari, sed deferri patri in patris potestatis solatium tenent Menoch. d. *remed. 9.* num. 70. Clar. d. q. 78. nu. 13. Honded. *conf.* 93. nu. 37. Voluum. 1. Emman. Soares da Ribeira in *addit. ad Anton. Gomez tom. 2. veri.* cap. 15. nu. 25. lit. D. Costa in *h. cum in bello verbo patri* nu. 11. Alcani. d. *effectus* 2. nu. 37. Peregr. d. *lure fisci* lib. 5. tit. 1. nu. 124. Mascard. *de probat. concil.* 1158. nu. 10. Mendez à Castro in d. l. cum oportet num. 84. Farin. in *praxi crimin. q. 23.* nu. 11. & 13. plures refert, & sequitur Sanch. d. lib. 2. cap. 15. d. n. 4. & nouissimè Sanctarel. d. *trac. de barefi* cap. 18. num. 1. Quamuis hoc peculium posse confiscari tueantur Anton. Gom. d. u. 15. *ad finem.* Quætera d. cap. 1. num. 40. Peregr. d. tit. 1. nu. 130. Azuvedo. d. l. 1. nu. 210. Cald. Pereira in l. *fiscus ratorum verbo lesu* num. 112. *vers. sed in oppositum.* Azor. d. par. 1. lib. 5. cap. 7. *quest. 8.* & par. 2. lib. 2. cap. 22. q. 8. Soar. de Fide *disp. 22. sect. 5.* nu. 9.
- 17 Limita Quinto in feudis, quæ non confiscantur in præiudiciū domini directi, vide Simanch. de *Catholici instut.* tit. 9. num. 120. Guillelm. in *cap. Raynantis verbo & xorem* num. 244. Viul. tom. 2. *commun. opin. lib. 9. tit. 81.* num. 1. *vers. ceterum.* Quætera d. cap. 1. nu. 19. Peña ad *director. Inquisit. par. 3. q. 112. comment. 161. vers. quid si clericus bone feudalitatis habeat.* Menoch. *conf.* 304. nu. 13. Azor. d. par. 1. lib. 8. cap. 12. q. 10. Farin. in *praxi crimin. q. 25.* d. num. 62. & nouissimè in *trac. de barefi* q. 190. d. q. 4. d. num. 59.
- 18 Limita Sexto in maioratu, qui ob delictum possessoris, qui eius primus influentur non est, confiscari non potest, vt per Simanch. d. tit. 9. d. nu. 252. Quætera d. cap. 1. d. nu. 51. Azor. d. p. 1. lib. 8. cap. 12. q. 13. Sanch. d. lib. 2. cap. 18. Nec etiam ipsius maioratus fructus vita possessoris durante publicantur, sed statim cum ipso maioratu transeunt ad sequentem vocatum. Ita Clar. d. *fin. q. 78.* nu. 10. Gabrili. lib. 7. *commun. tit. de criminali. concil.* 24. nu. 3. Menoch. *conf.* 104. num. 42. Farin. d. q. 25. num. 35. Sanch. d. lib. 2. cap. 18. nu. 15. nouissimè Mendez à Castro in *praxi Lusitana lib. 1. cap. 2.* nu. 11. Contrariam tamen opinionem, immo fructuum commoditates ad fiscum durante possessoris vita pertinere tenent Molina de *primogen. lib. 1. cap. 30.* n. 9. & lib. 4. cap. fin. num. 11. Bajar. ad *Clar. d. q. 78.* nu. 29. Peregrin. de *lure fisci* lib. 5. tit. 1. nu. 101. Sayr. in *clausi Regia lib. 9. cap. 7. nu. 7.* in *fin.* Molina de *Lusitana lib. 2. disp. 470. vers. ad praxi* cap. 10 *disp. 656.* nu. 6. Si tamen maioratus habeat clausulam in institutione, vt hora præcedente ante commissum delictum maioratus transeat in sequentem, valet huiusmodi institutio, nec dicitur clausula hæc apposta in fraudem fisci, licet in vita delinquentis priuatur commoditate ex Bald. in l. parentes n. 1. *Cod. de testib. Telli. d. 27. Tamer. d. nu. 18.* Molina de *primogen. lib. 2. cap. 12.* nu. 56. & lib. 4. cap. *ult. nu. 16.* Gregor. l. 6. *verbo que la no pudiese tit. 11. part. 6.* Menoch. de *presomp. lib. 3. q. 224.* nu. 50. & *conf. 91. num. 6.* Peregr. de *lure fisci* lib. 5. tit. 1. nu. 103. Cutier. *praxi lib. 3. q. 66.* D. Barbosa in l. *si ab hostibus q. fin.* nu. 21. ff. *soluto Matrimum.* Cabedo *par. 2. Lusitana. decif. 96.* num. 3. Sanch. in *præcepta Decretali* lib. 2. cap. 30. num. 4. & cap. 18. num. 25.
- 21 Limita Septimo in Iurepatronatus personali, & de per se principali & distincto, quod non includitur in confiscatione bonorum, nec de per se Index laicus poterit illud confiscare ex defectu iurisdictionis, & incapacitate, sed remanebit penes delinquentem, donec per iudicem Ecclesiasticum priuatur tanquam indignus. De quo vide Roch. de *Iurepatron. verbo ipse velis q. 29.* num. 69. Clar. d. *fin. q. 78.* num. 8. Guillelm. in *cap. Raynantis verbo & xorem decif. 5.* nu. 380. Simanch. de *cathol. tit. 46.* n. 63. Rojas *sing.* 117. num. 4. Molina de *primogen. lib. 1. cap. 24.* nu. 26. Costa in *cap. si pater verbo Trebidianica n. 7.* Petre ad l. 1. *verbo si el que fuere q. 8.* tit. 6. lib. 1. *Ordin. plures Doctores refert.* Cened. ad *Decretal. collect. 5.* num. 3. quibus addit Viuian. tom. 2. *commun. opin. lib. 9. tit. 31.* n. 2. Quæteram d. cap. 1. nu. 49. & 30. Spino in *in speculo testamen. gloss. 4. princip. num. 115.* D. Sahagun in *cap. quanto, supra de iudic. num. 27.* *commun. segg. Surd. de alimen. tit. 9. q. 22.* num. 28. Decian. *trac. crimin. lib. 5. cap. 44.* num. 24. Azor. *instit. moral. par. 1. lib. 8. cap. 12. q. 9.* Farin. in *praxi crimin. par. 1. q. 25.* num. 151. & in *trac. de barefi q. 190.* n. 1. nu. 24. Anton. Riccioli. d. lib. 5. cap. 34. Sanctarel. de *barefi* cap. 19. d. num. 1. multos citat Sanch. in *præcepta Decalog. lib. 2. cap. 19.* d. princ. alios congerit Nicol. Garcia de *benefic. par. 5. cap. 9.* n. 25. *cum sequentibus.*
- 23 Limita Octauo in dote vxoris Catholicæ nescientis quod vir esset hæreticus, quando cum eo nupit, quæ non confiscatur propter mariti hæresim. vide Simanch. de *Catholici iustit. tit. 9.* nu. 66. Quæteram d. cap. 1. nu. 22. *vers. aut contraxit ignoranter* & num. 24. *vers. aut mulier ignorabat maritum.* Decian. d. lib. 5. cap. 45. num. 10. Soar.

Soar. *de Fide disp.* 32. *scilicet* 5. *num.* 2. Valq. 1. 2. *disp.* 169. *cap.* 2. *num.* 13. Sanctarel. *de hæresi cap.* 9. *num.* 10. *cum seq.* Sanch. *d. lib.* 2. *cap.* 17. *d. num.* 3. Farin. *d. quest.* 25. *d. num.* 211. & nouissime in *tract. de hæresi quest.* 190. 9. 3. *num.* 43. *vbi* *ad* 44. *cum seqq.* ampliat ad bona paraphernalia vxoris, ad donationem propter nuptias, ad quæ sita ab vxore constanter matrimonio, & ad res donatas vxori à consanguineis viri, nisi expresse fuerit tempore donationis dictum, quod donatus et marito acquiritur.

- 23 *Reis laesa maiestatis, etc.* De penis illorum qui committunt crimen læsæ maiestatis plures Doctores agentes refert Parens meus in comment. ad Ordinem Regium Lusitan. *lib.* 5. *tit.* 6. 5. 9. *num.* 2. Et quod sint capite puniendi constituit eadem Ordin: ibi, que morra morte natural, desumpta ex l. *quisquis* in princip. Cod. ad legem Iuliam de maiest. ibi, gladio feriat. & ex l. publica antea legem. de publicis iudic. Decian. *tract. crimin. lib.* 7. *cap.* 19. Bernardin. Muscatel. in *tract. crimin. tit.* de crimine læsæ maiestatis *humi* *d. num.* 35.

- 24 *Nisi eis ad cor reuertentibus, etc.* Notatur ad hoc quod hæreticus per penitentiam non euadit penam confiscationis bonorum, vt per Felin. *bic* *nor.* 2. Brun. *de hæresi lib.* 5. *cap.* 6. in fine Roj. *cod. tract.* *par.* 1. *num.* 118. Simanch. *de Cathol. in fine* *tit.* 43. *num.* 17. in fine. Sanch. in *precepta Decalogi lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 12. nihilominus tamen Principes siue Ecclesiastici, siue temporales, quibus bona per confiscationem sunt acquisita, ex misericordia hæretico penitenti bona confiscata condonare possunt vt habet tex. in præfenti, & *glos. bic* *verba misereri*, notant Anch. atque Abb. *num.* 2. in 3. *not.* Felin. *sub* *n.* 2. *ibidem* *num.* 3. ex generali consuetudine totius Italiæ receptum esse vt hæretico ad cor reuertenti bona confiscata condonetur, scribunt Paris. *conf.* 2. *num.* 185. *lib.* 4. Rebuff. *de pacifica poss.* *no.* 196. Clar. 9. *hæresi sub* *no.* 7. Decian. in *tract. crimin. lib.* 5. *tit.* 44. *num.* 10. Surd. *conf.* 386. *num.* 26. Farin. *de hæresi quest.* 190. *num.* 144. latè Anton. Ricciul. *d. lib.* 5. *cap.* 42. à princip. *vbi* *no.* 16. post *glos.* hic verbo *ad audiendum* aduertit quod relapsus quamuis in concementibus animam admittatur ad penitentiam, tamen ybi traditur seculari non remittitur illi confiscatio bonorum.

- 25 *Exhereditatio filiorum, &c.*

Notatur ad hoc quod propter paternam hæresim filij etiam Catholici paterna hereditate priuantur. vide Cou. *lib.* 2. *vari. cap.* 8. *num.* 2. *vers.* *primum* *an* *ob* *crimen*, Clar. 6. *hæresi num.* 12. *vers.* & *scias*, Simanch. *de Catholico tit.* 9. à *num.* 4. & *tit.* 29. à *num.* 1. Menoch. *de arbit. casu* 546. *num.* 11. Rojas de *heret. par.* 2. *num.* 191. & *sing.* 64. Didac. Quætera in *quest. crimin. rub.* de hæreticis *cap.* 1. *num.* 20. Decian. *tract. crimin. lib.* 5. *cap.* 45. à *num.* 2. Jacob. de Grassis in *decis. anteq.* *lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 311.

& *seq.* Farin. in *praxi crimin. quest.* 14. *num.* 44. & nouissime de *hæresi quest.* 191. à *num.* 1. Sanch. in *precepta Decalogi lib.* 2. *cap.* 27.

- 26 Amplia primò vt filij propter paternam hæresim etià orthodoxi priuatur legitima. vide Griland. in *tract. de hæreticis quest.* 4. *num.* 1. & 2. Jacob. de Grassis *d. cap.* 11. *num.* 9. Decian. *d. cap.* 45. *num.* 3. *vers.* & *amplia*. Quæmada *quest.* 24. *num.* 3. Farin. *d. quest.* 14. *num.* 44. & 45. & *d. quest.* 191. *num.* 2. Sanch. *d. lib.* 2. *cap.* 16. à *num.* 26.

- 27 Amplia secundo vt sicut filij propter paternam hæresim priuatur legitima, eadem ratione priuatur etiam alimentis, vide Leram in l. *si quis à liberis* 9. *si mater* *num.* 16. *ff. de liberis agnos.* *lib.* 2. de non meliorandis filiabus *cap.* 15. à *num.* 25. Peniam in dicit. Inquisit. *par.* 2. *commento* 9. Quætera in *quest. crimin. rub.* de hæresi *cap.* 1. *num.* 54. Decian. *tract. crimin. lib.* 5. *cap.* 45. *num.* 3. *vers.* *amplia*, Peregr. *de iure iuri* *lib.* 5. *tit.* 1. à *num.* 34. Molina *de iustit. tract.* 2. *disp.* 167. *vers.* *obserua.* D. Barbosa in l. 1. *par.* 4. *num.* 84. & 85. *ff. soluto matrim.* Sanch. *d. lib.* 2. *cap.* 16. à *num.* 25. & c. 27. *num.* 16. Rebello *de obligat. in fine* *par.* 2. *lib.* 5. *quest.* 4. *num.* 33. Farin. in *tract. de hæresi quest.* 191. *num.* 5. & 6. Cald. Pereira in *comment. ad l. i. iuram Cod. ex delictis defunct.* *par.* 5. *num.* 10.

- 28 Amplia tertio, vt patre hæretico existente, filiz hæminz ex eius bonis, nec etiam docem, consequi debent. vide Simanch. *de Catholico inferius* *tit.* 9. *num.* 23. & 24. Peregrin. *d. lib.* 5. *tit.* 1. *num.* 76. Surd. *de alimentis tit.* 1. *quest.* 31. *num.* 16. Quæmada *quest.* 24. Quætera *d. cap.* 1. *sub* *no.* 20. D. Barbosa *d. par.* 4. *num.* 83. & 85. Cald. Pereira *d. par.* 5. *num.* 10. Farin. *d. quest.* 191. *num.* 8. Ignat. del Villar. in *synth. respons.* *lib.* 1. *resp.* 12. *num.* 11. & 54. Rebello. *d. quest.* 4. *num.* 32. vbi resoluit fîscum non teneri filiabus hæretici dotes præstare, sed potius dotes ab hæretico post lapsum in hæresim datas repeti per fîscum, etiam si filiz docandæ natæ sint ante commissum hæresim crimen, quod etiam resolunt post multos à se reclaros Sanch. in *precepta decalogi lib.* 2. *cap.* 16. *num.* 25. & Ricciul. *d. lib.* 5. *cap.* 40.

SVMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Expressum specialiter plus roboris habet, quam quod generaliter.
- 3 Advocati infames sunt, si præstent auxilium, consilium &c. hæreticis, & eorum fautoribus &c.
- 4 Advocati non in causa hæresis, sed in alia causa criminali pro hæretico advocant, an huius tex. penam incurrant, ostenditur.
- 5 Advocati, & procuratores dari debent quando dubitatur an sit aliquis hæreticus, & an id, de quo inquiritur, sit hæresis.
- 6 Bona defensorum, & fautorum hæreticorum, ac credentium &c. ipso iure confiscantur.

Cap. Si aduersus. XI.

min. lib. 3. cap. 51. an. 79. Sanctarel. d. cap. 11. m. 23. in medio.

Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collectar. Zabari. Ioan. Andr. Anania, Host. Henr. Butr. Anch. Panor. Felin Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concord. *versusque Iuris cum legibus Castella* p. 1. & 2. Viu. in *rationali lib. 3. Iuris Pontificij* pag. 75. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 648. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 3. tit. 4. cap. 2.

Quia plus, &c. Notatur ad hoc, quod quod specialiter est expressum, quam quod generaliter, ut per Tiraq. de *Iure mariti* glos. 7. num. 124.

Vobis aduocatis, &c. Notatur ad hoc, quod aduocati infames sunt, si præstent auxilium, consilium, fauorem, & patrocinium, non solum hæreticis, sed etiam eorum fautoribus, defensoribus, & credentibus, siueque inhabiles ad officiū exercendum, ut notant omnes in præsentis teste Sanctarel. in *tratt. de heresi* cap. 11. num. 21. in fine. Item excommunicati sunt in Constitut. Martini V. quam refert Penia inter *litteras Apost.* & docent Carrer. *tratt. de hereticis*, nu. 114. Decian. in *tratt. crimin. lib. 3. cap. 20.* Vgol. in *Bulla Cœnz*, verbo *fautores*, in *clausula* 1. in *princip.* n. 6. ubi ait esse excommunicatos in Bulla Cœnz, quod etiā dicit Jacob. de Grassi in *decis. auctor. lib. 4. cap. 18. num. 39.* Vtrum autem aduocati huiusmodi prædictas penas incurrant, si patrocinium præstent pro hæreticis, eorumque credentibus, & non in causa hæresis, sed in alijs delictis, & causis? affirmatiue respondent Host. nu. t. & 2. Zabarel. nu. 3. & Henric. nu. 6. in *presenti*, Carrer. de *hereticis* nu. 119. Angelus in *summa verbo hereticum* nu. 20. Alij verò dicunt non esse defensores hæreticorū ita ut propterea incurratur excommunicatio Bullæ Cœnz, cum, qui defendit hæreticum, non in causa hæresis, sed in alia causa criminali, ita Syluest. verbo *hereticum* l. n. 10. Tolet. lib. 1. cap. 19. nu. 7. quos refert, & sequitur Sanctarel. d. cap. 11. nu. 23.

Intellige tamen principalem conclusionem, procedere, quando constat inquisitum esse hæreticum, nam quando dubitatur, an sit hæreticus, seu an id, de quo inquiritur, sit hæresis, debent dari aduocati, & procuratores, possuntque illi absque aliquo poenæ incursum talem de hæresi delatum, seu accusatum excusando defendere, Clar. in 6. *heresi* nu. 17. Simanch. de *Cartholice* sit. 12. nu. 4. Afflicti. in *constitut.* Regni de *hereticis rubr.* l. n. 94. Penia in 3. par. *directi. Inquisit. commun.* 36. nu. 139. bene Prax. Episcop. par. 1. verbo *hereticus* §. 15. Sanctarel. d. cap. 11. nu. 24.

In glos. [Auxilium] ibi (cum non solum bona debeant causari, &c.) Notatur ad hoc, quod bona defensorum, & fautorum hæreticorum, ac credentium, & receptorum ipso iure confiscantur, ut per Host. hic n. 1. Decian. in *tratt. cri-*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Conuenticula occulta faciens habet presumptionem contrasæ.
- 3 Predicationis officium laici assumere non debent.
- 4 Predicandi officium, an requiratur Ordinem sacerdotalem, an vero sufficiat aliquis ex sacris, vel minoribus, ostenditur.
- 5 Episcopus habet fundatam intentionem, ut ad eum spectet collatio beneficiorum in sua diocesi existentium.

Cap. Cum ex iniuncto. XII.

Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabari. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Henric. Butr. Anch. Panor. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concord. *versusque Iuris cum legibus Castella* p. 1. & 2. Viuian. in *ration. lib. 3. Iuris Pontificij* pag. 76. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 646. extat integra lib. 2. registr. Innoc. III. & refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 3. tit. 4. cap. 3.

Occulta conuenticula. Vnde contra eos præsumitur Tiraq. de *retract. rit.* 2. in *prefat. nu. 13.* & 14. & de *potestate* temp. cap. 11. num. 11. cum seqq.

Officium predicationis Christi sibi usurpant. Ergo laici prædicatores officium assumere non possunt, verum, qui sacerdotio, aut alijs duobus sacris Ordinibus insignitis non esset assumi, ut prædicit, necne possit dubitatum fuisse, & Nauar. *conf. 2. de tempor. ordin. in antiq.* alias *conf. 7. sub tit. de officio Ordinarij in nouis*, tunc affirmatiuam partem, respondens tex. dicenti, ne aliquis præter sacerdotes Domini audeat prædicare in cap. *adgerimus*, l. 6. *quest. 1.* ut procedat in eo, qui propria, & ordinaria auctoritate prædicare præsumit, qualem quidem auctoritatem habent curati. Mihi tamen non exilis de hac Nauarri sententia videtur dubitatio, si veritate fulcitur, quod tradit Henric. in *summa lib. 7. cap. 38. §. 8. in tex. & comment.* quod Paul. III. Societati Iesu indulserit, ut ipsius regulares valeant prædicare licet sacris initiati non sint, nisi enim his contradiceret in casum particulari priuilegio Paul. III. Iesuistis concessisset.

Tam institutio, etc. Notatur ad hoc, quod Episcopus habet fundatam intentionem, ut ad eum spectet collatio beneficiorum existentium in sua diocesi, ut per Ioseph. Ludouic. *rem. 3. comm. opin. tit. de beneficiorum collatione concl. 1. in princip.* Flamin. de *restitu. lib. 7. quest. 1. 4. nu. 2. cum seq.* Cald. Pereira de *potestate eligendi* cap. 6. nu. 24.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Hæreticus purè mentalis non incurrit penas in hoc tex. comminatas.
- 3 Inde & secularis in causa hæresis est merus executor.
- 4 Hæretici qualiter per publicas, & suprenas potestates sint puniendi, remissum.
- 5 Inquisitores, & alij Iudices Ecclesiastici trahentes rē in seculari nullam incurant irregularitatem, etiamsi reus mortis pena afficiatur.
- 6 Clericus hæreticus prius degradatur, & iudici seculari postea traditur animaduersioni debita puniendus.
- 7 Bona clerici hæretici, quæ ex Ecclesia, vel eius respectu acquisitis eidem Ecclesia restitenda sunt.
- 8 Patrimonialia bona constituta propter crimen hæresis sunt applicanda sisco Ecclesia Episcop.
- 9 Innocens ille dicitur in delicto, contra quem maleficiū probatur.
- 10 Hæreticus ipso iure est censendus ille, qui propter causam ad fidem spectantem est excommunicatus, & per annum in tali excommunicatione permansit.
- 11 Excommunicatus ex alio delicto propter hæresim. & per annum in excommunicatione permanens non est habendus, nec condemnandus tanquam hæreticus, sed tanquam suspectus de hæresi.
- 12 Inquisitores contra hæreticum prouidentem possunt procedere, & inquirere contra persistentem in excommunicatione per annum.
- 13 Inforscens in excommunicatione ad effectum, ut suspectus habeatur de hæresi, quæ requirantur ostenditur, & nu. 14.
- 15 Annus, quo quis ob peccatum hæresis permansit in excommunicatione debet esse continuatus.
- 16 Verba ex tunc veluti hæretici, &c. sunt lata sententia.
- 17 Filij hæreticorum, quorum statua combusta fuerint an incidant in penas, acsi patentes vere ob hæresim combusti essent, ostenditur.
- 18 Iudex, qui negligit facere iustitiam excommunicatur.
- 19 Iudex ex negligentia male iudicans facit litem suam.
- 20 Credentes hæreticorum qui dicantur, ostenditur.
- 21 Credentes hæreticorum excommunicantur, incurrunq; penas in iure statutas contra hæreticos, & in excommunicatione per annis permanentes ipso iure sunt infames, & priuandi omni officio, & beneficio Ecclesiast.
- 22 Receptatores hæreticorum, qui dicantur, remissum.
- 23 Fautores hæreticorum, qui dicantur, ostenditur.
- 24 Hæretici, eorumq; fautores sunt infames.
- 25 Hæretici publica officia obire non possunt.
- 26 Hæretici non possunt creari defensores Ciuitatum, nec vocari ad consilia, nec esse milites, aut aduocati.
- 27 Hæretici, eorumq; fautores, defensores, &c. repelluntur a testimonio.
- 28 Hæreticus testari non potest.

- 29 Testamentum hæretici, & qualibet alia dispositio, etiam ad pias causas, est nulla.
- 30 Testari non potest hæreticus, siue post, siue antescientiam declarationem criminis, etiam inter liberos orthodoxos.
- 31 Hæreticus cuiuscumq; successione est incapax, siue successio illi deferatur iure communi, siue militari, aut fideicommissi, vel per viam contractus inter viuos, & nu. 32.
- 32 Hæreticus reconciliatus nanciscitur utramq; testamenti facultatem.
- 33 Alimentorum legati capax est hæreticus, quamuis exterorum relictorum sit incapax.
- 34 Hæretici non possunt esse Iudices, & processus coram eis agitati, ac sententia per ipsos lata sunt ipso iure nullæ.
- 35 Sententia lata ab excommunicato est nulla.
- 36 Instrumenta per notarium hæreticum confecta nulli sunt momenti.
- 37 Delicta nonnunquam dignitate augentur.
- 38 Sepultura Ecclesiast. priuantur hæretici.
- 40 Tradicandi officium nullus potest sibi assumere, sine superioris licentia.
- 41 Episcopus volens predicare in aliena diocesi tenetur obtinere licentiam ab Episcopo idine diocesi.
- 42 Secularis, vel regularis clericus predicare volens qualiter teneatur ab Episcopo licentiam obtinere, ostenditur.
- 43 Regulares in Ecclesijs suorum ordinum predicantes non obtenta Episcopi licentia non ab eo, sed a suis superioribus puniri debent.
- 44 Episcopus non potest excommunicare regulares predicantes sine eius licentia.
- 45 Hæresis crimine proceditur per inquisitionem nulla precedente infamia, aut diffamatione.
- 46 Testes duo sive digni & omni exceptiones maiores sufficiunt ad conuincendum hæreticum.

j. Cap. Excomunicamus. XIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antio. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Anania, Hostien. Henric. Butr. Anch. Panorm. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordau. Viri in ratione lib. 5. Iuris Pours. pag. 77. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 646. desumitur ex Concil. generali Lateranen. sub Innocen. III. cap. 3. & refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 4. cap. 2.
- 2 Excommunicatio comminata in hoc text. & in prima clausula Bullæ in Cena Domini contra quoscunque Hæreticos, Apostatas, & Schismaticos non comprehendit hæreticum purè mentalem, seu per se occultum, qui mente solum est hæreticus, nec vllis signis hæresim internam manifestauit, ac proinde alias penas contra hæreticos impositas non incurrit. ita plures, quos refert Cened. ad Decretal. collect. 103. nu. 2. quibus adde Azor. instit. moral. par. 1. lib. 3. cap. 10. & lib. 8. cap. 10. q. 3. cum vltis seqq. & cap. 19. q. 4. Valquez p. 2. diff. 160. nu. 20.

nu. 10. Ludovic. Carbon. de legibus lib. 2. disp. 14. Salas eodem tract. disp. 9. sect. 1. Valent. 2. 2. diffin. 7. q. 5. puniit. 7. q. 11. puniit. 1. Becan. de Fide cap. 15. quest. 1. num. 2. Turrian. eod. tract. disp. 56. dub. 2. Sayre. de censur. lib. 3. cap. 4. nu. 20. Auila eodem tract. par. 1. dub. 10. concl. 1. & p. 7. disp. 2. dub. 1. Soar. tom. 5. disp. 21. sect. 2. nu. 1. & disp. 4. sect. 2. nu. 1. & in tract. de legibus lib. 3. cap. 11. & lib. 4. cap. 12. & in tract. de Fide disp. 21. sect. 2. nu. 4. Valer. Reginald. in praxi forensi par. 1. lib. 17. q. 5. nu. 58. Nicol. Garcia de beneficiis par. 11. cap. 10. nu. 91. Sanch. in pcepta Decret. lib. 7. cap. 8. num. 2. & 3. Anton. Ricciol. in tract. de iure person. lib. 3. cap. 10. nu. 13. Farinac. de beneficiis q. 192. nu. 6. Sanctarel. eodem tract. cap. 3. nu. 5. vbi num. 6. citat. & reprobatur plures contrarium tenentes, videlicet hereticos mentales, seu per se occultos esse excommunicatos, & Ecclesiam habere iurisdictionem in actus purè internos posteq. illos punire per excommunicationem, ex quorum numero sunt multi Iurisperiti, videlicet Tiraquel. in h. si inquam verbo reueretur nu. 240. Ceval. q. 698. Azueved. l. 1. nu. 151. & seg. m. 3. lib. 8. nona recapit. Spin. in speculo reflexum. gloss. 7. d. num. 12. Menoch. de arbit. casa 360. nu. 6. & 7. & alij plures ab ipsa relati.

S. Damnati.

1. Secularibus potestatibus, etc.

Nota, quod iudex secularis in causa heretis merus executor est, nec de processu, nec de sententia, aut mandato Inquisitoris, nec de crimine heretis, propter quod ei remittitur puniendus, cognoscere potest, etiam si mortis pena imponenda sit, de quo plures DD. refert Cened. ad Decretal. coheret. 35. num. 2. quibus addit Soar. de Pace in tract. tom. 2. preclud. 2. num. 10. Curia Philip. par. 3. h. 3. num. 19. Ludovic. Miranda de ordine iudicario q. 1. art. 5. cap. 5. Mendez à Castro in praxi Lusitana lib. 2. cap. 1. nu. 16. Farinac. in tract. de beneficiis q. 186. nu. 162.

4. Animaduersione debita puniendi.

Qualiter autem heretici per publicas, & suprenas potestates sint puniendi, & an pena mortis afficiendi gream ad gloss. verbo puniendi in cap. excommunicamus 23. infra hoc tit.

3. Hinc nota Inquisitores, & alios iudices Ecclesiasticos tradentes reum iudici seculari nullam incurere irregularitatem, quamvis reus pena mortis afficiatur, vt docent Maiol. de irregul. lib. 5. cap. 48. l. 2. num. 9. Couar. in clement. si iuratus par. 2. 5. num. 6. Penia ad direct. Inquisit. par. 2. comment. 20. Perez. l. 1. vers. sed dubium occurrat, tit. 4. lib. 8. Ordin. Azueved. ad Curiam Pisanam lib. 2. cap. 21. nu. 1. Auila de censur. par. 7. diffin. 5. sect. 2. dub. 2. Prax. episcop. par. 1. verbo beneficiis q. 12. Sanctarel. in tract. de beneficiis cap. 26. art. 7. vbi nu. 8. cum Penia, Auila Henric. tenet

Inquisitores nullam irregularitatem incurere, etiam si non premitant processum, & in iudicio pro sententia executione, si iudex secularis illam differat.

6. Prius à suis Ordinibus degradatis.

Notatur ad hoc, quod clericus hereticus prius degradatur, & iudici seculari postea traditur animaduersione debita puniendus, vt per Cened. ad collect. 53. nu. 5. & plures citatos à Sanctarel. d. tract. de beneficiis cap. 26. nu. 1. vbi nu. 2. ait clericos in minoribus Ordinibus constitutos degradari tantum verbaliter, & non realiter, antequam morti tradantur, & nu. 6. quod clericus absens verbaliter degradatur, & per sententiam reuincitur Curia seculari in tantum, quod sine alia actuali degradatione, etiam pena mortis à iudice laico puniri poterit, addeus ex alijs melius esse, vt prius degradetur actualiter.

7. Applicetur Ecclesijs.

hoc, quod bona clerici heretici, que ex Ecclesia, vel eius respectu acquisiuit, eidem Ecclesie restituenda sunt, de quo multos refert DD. Cened. d. collect. 53. nu. 6. quibus addit Peregrinam de iure fisci lib. 5. tit. 1. nu. 97. in fine. Valquez 1. 2. quest. 96. art. 5. disp. 169. cap. 2. nu. 19. vers. 9. Azor. in sentent. moral. par. 1. lib. 5. cap. 12. qu. si 14. Cald. Pereira in commentarijs ad l. i. in c. ex delict. defunct. par. 5. num. 7. Sanch. in pcepta Decret. lib. 2. cap. 20. nu. 24. latè Sanctarel. d. tract. de beneficiis cap. 23. num. 2. vbi aduertit, quod quando clericus à pluribus Ecclesijs stipendia accepit, eius bona confiscata pertinent ad omnes illas Ecclesias iuxta proportionem stipendij accepti.

8. Amplia, vt bona patrimonialia confiscata.

clericorum applicanda sint fisco Ecclesie episcop. vt per Zabarel. in clementina 2. de hereticis 9. Inquisitoribus num. 3. & ibi Imola num. 8. Bernar. in pract. cap. 124. num. 4. Peregr. de iure fisci lib. 4. tit. 5. nu. 31. Burfat. cons. 43. nu. 37. & 38. lib. 1. Syluest. verbo heretici 1. nu. 13. Farinac. de beneficiis q. 190. h. 11. nu. 154. cum segg. Sanctarel. d. cap. 23. quamvis alij velint esse applicanda fisco seculari, vt per Cened. d. collect. 53. nu. 6. Azueved. l. 1. num. 200. tit. 3. lib. 2. nona recapit. Couar. lib. 2. versar. cap. 9. nu. 12. qui referunt in Regno Castellæ bona clericorum applicari fisco seculari, idem etiam affirmat Salced. ad Bernard. d. cap. 114. lit. F, dicens talem esse consuetudinem in Hispania, & Gallia, quod de Gallia receptum esse affirmat Guillelm. Benedict. in cap. Reynaudinus verbo, & dicitur nu. 142. cum segg. de testam.

S. Qui autem.

9. Inuenti fuerint, etc.

Nota, quod ille dicitur inuentus in delicto, contra quem maleficium probatur, vt per Palat. in repetit. cap. per vestras de donat.

donat. inter Virum, notabil. 3. 9. 21. num. 14.

10 Quod si per annum in excommunicatione, etc.

Notatur ad hoc, quod ille, qui propter causam ad fidem spectantem est excommunicatus, & per annum in tali excommunicatione permansit, ut hæreticus debet haberi, ut per Vgol. de censur. lib. 1. cap. 14. §. 3. num. 2. Direct. Inquisit. par. 3. quæst. 124. vbi Periccia commun. 49. §. quod si 11. Menoch. de arbit. casu 416. num. 6. Clar. in §. hæresis num. 21. vers. hæc autem conclusio, Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 7. num. 11. Simanch. de catholici tit. 2. num. 9. & tit. 24. num. 2. Rojas sing. 60. n. 3. Scaccia lib. 1. de iudicijs causarum cap. 98. nu. 36. Salzed. ad Bernard. cap. 116. num. 12. Sayr. de censur. lib. 2. c. 10. n. 11. Cened. pract. lib. 1. quæst. 15. Sanctarel. in tract. de hæresi cap. 4. num. 1. Ratio est, quia quando excommunicatio est lata pro crimine inferente privationem ipso iure petitiis in excommunicatione per annum, iuris præsumptione videtur fieri crimen, ob quod excommunicatur, cap. vers. 11. quæst. 3. cum similibus citatis à Ricciul. in tract. de iure person. lib. 4. cap. 7. nu. 4. Extende huiusmodi excommunicationem propter crimen hæresis, & per annum in excommunicatione permanentem ipso iure absque alia sententia condemnatoria esse habendum, ut hæreticum, ut per Host. hic num. 7. & 8. Ioan. Andr. in 4. Panor. in 11. Socin. in 14. Anch. nu. 4. & 5. Anania nu. 6. & Burr. num. 17. Requiritur tamen sententia declaratoria, ut per Scaccia d. cap. 98. num. 10. Sanctarel. d. cap. 4. n. 2. aduertens cum Zanch. Tabien. Penia, & alijs, quod ad hoc, ut tanquam hæreticus condemnetur, debet citari ad se purgandum de suspitione, quod sit hæreticus, quia nempe per annum inforidur in excommunicatione, & scribit Menoch. d. casu 416. num. 69. iudicem antequam condemnet prædictum tanquam hæreticum, debere illum citare ad comparandum, & allegandam causam, quare non debeat declarari excommunicatus, nam qui per annum permansit in excommunicatione, non potest declarari tanquam suspectus de hæresi, si probet se fuisse legitime impeditum, & ita non potuisse se præsentare, Salzed. ad Bernard. d. cap. 116. num. 12. idem dicendum si infra annum petijt absolui Nauar. conf. 7. num. 7. sub hoc tit.

11 Qui verò ex alio delicto præter hæresim fuit excommunicatus, & in excommunicatione illa permansit per annum, non est habendus, nec condemnandus, tanquam hæreticus, sed solum, ut suspectus de hæresi, ut patet ex Conc. Trid. sess. 25. de reformat. cap. 3. ita docent Abb. hic nu. 7. Locat. in indic. inquisit. verbo excommunicatus nu. 2. Grillan. de hæreticis quæst. 8. num. 4. Conar. in cap. alma mater par. 1. §. 7. d. nu. 10. Duen. à reg. 153. vers. quarto amplius, Rebuff. in repetit. cap. postulat. de clerico excomm. minis. ad nu. 108. & in præxi tit. declaratio non promiss. in verb. reg. absolventes, n. 10. Marant. de ordine iudic. par. 6. cap. de contumacia. n. 33.

direct. Inquisit. par. 3. quæst. 47. nu. 6. & 7. Lælius Zech. in summa par. 1. tit. de Fide rubr. de hæreticis cap. 15. num. 11. Maiol. de irregul. lib. 3. cap. 21. n. 12. Marc. Anton. Genuen. in præxi Archiepiscop. Neapolitana cap. 84. nu. 8. Fulcus de visit. lib. 1. cap. 29. nu. 2. Perez l. 1. vers. & excommunicatus persistens tit. 5. & l. 9. in glof. verbo stannere tit. 19. lib. 8. Orden. Hamad. l. 32. glof. 2. à princip. tit. 19. partit. 1. Iacob. de Graf. in decis. auctis lib. 2. cap. 76. num. 8. Salzed. ad Bernard. in pract. cap. 118. num. 4. cum seqq. in nouiss. impress. Azaved. l. 14. nu. 14. tit. 1. lib. 4. non recipit. & l. 1. nu. 213. tit. 5. lib. 8. Fr. Emanuel quæst. regul. can. 2. quæst. 103. art. 3. Hic enim censetur male sentire de Fide, & de potestate Ecclesie, ac propterea Inquisitores possunt procedere contra eum, & inquirere quid de Fide, & potestate Ecclesie sentiat, ut ex Simanch. Couar. Gutier. & alijs comprobatur Sanctarel. in tract. de hæresi cap. 4. n. 4. in fine, & ideo necesse est, quod in casu, in quo agitur contra excommunicatum, tanquam contra suspectum de hæresi, fiat processus ab Inquisitoribus super hæretica prauitate deputatis ex constitut. Pij V. de qua meminerunt Seraphin. decis. 1285. nu. 3. & 4. Anton. Ricciul. in tract. de iure person. lib. 4. cap. 8. nu. 13.

12 Multa autem requiruntur, ut quis dicatur inforidens in excommunicatione ad effectum ut suspectus habeatur de hæresi, priuaturque beneficijs, quorum duo principaliora sunt. Primum est, quod perseuerantia sit cum animi pertinacia, quæ includat contemptum Clauium, ut censuit Rota in Offen. Archiepiscopus 16. May 1603. coram Illustrissimo Card. Lancel. apud Farinac. tom. 2. conf. decis. 196. nu. 5. & iterum in ead. 24. May 1607. coram R. P. D. Pamphilio apud Farinac. decis. 132. num. 7. par. 1. recent. Et ideo ad effectum docendi de inforidescencia, est opus docere imprimis excommunicatum, habuisse notitiam excommunicationis, alias sine notitia non potest dari contumacia, & consequenter contemptus. Rota in d. Offen. Archiepiscopus 11. Iunij 1603. coram Illustrissimo Lancel. apud Farinac. d. tom. 2. conf. decis. 181. num. 2. Sic etiam is, qui intra annum instetit pro absolutione non potest dici, quod perseuerauit in excommunicatione per annum. ira Rebuff. in d. cap. postulat. nu. 256. Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 8. nu. 5. Sanctarel. d. cap. 4. nu. 3. in princip. vnde Rota in d. Offen. Archiepiscopus 16. May 1603. censuit non posse dici perseuerasse in excommunicatione eum qui petijt absolutionem, & obtinuit, & obtinuit supplicationem signari, quamvis deinde eam non expedierit, etiam ex simplici mutatione voluntatis, & quamvis post petitam absolutionem excommunicatus fecerit alios actus illicitos, & damnosos, quia isti operantur, ut de nouo dicatur excommunicatus, non autem, quod tollatur actus præcedens petita absolutionis. Sic etiam non potest dici perseuerasse in excommunicatione, & consequenter inforidescens contraxisse eum, qui

- qui fecit diligentias pro obtinenda absolutione, & obtinere non potuit, vel aliquo impedimento impeditus non potuit comparere. Ricciul. *dist. cap. 8. num. 9. & 10. Sanctarel. dist. cap. 4. num. 3. & 4.*
- 14 Secundum est, quod post annum, seu aliud tempus præfixum ad infidelitatem, moneatur prius, ut recipiat, ut tenet Marc. Anton. Genuen. in *prælatibus Ecclesiæ*, q. 712. illud in prælatiarum adnertendum dñi permissum per annum in excommunicatione non prodesset absolutionem, quæ datur à Papa in impetrationibus gratiarum, & collationibus beneficiorum ad effectum gratiæ cōsequenda: ita Rolan. *conf. 46. nu. 37. vol. 1.* Nauar. in *manuali cap. 27. nu. 22. & in cap. ita quorundam de Iudæis notab. 11. n. 15.* Rebuff. *dist. forma nouæ transmissi, verbo sequi absolutionem nu. 10.* Henric. lib. 13. cap. 13. q. 3. & in *commendo lib. 1. F. Sayr. de censur. lib. 2. cap. 5. nu. 6. & 12.* Auila *cod. tract. par. 2. cap. 6. disp. 5. dub. 2. resol. 4.* Nicol. Garcia *de benef. par. 7. cap. 13. num. 61.* & patet ex *reg. 65. de infidelitatem*, nisi Papa sciret hunc inforsidisse per annum in excommunicatione, ita ex Auila adducit Sanctarel. *d. cap. 4. nu. 7. in fine.*
- 15 **Per annum.** Significat annum debere esse continuatum, & idcirco annum, quo quis ob peccatum hæresis permansit in excommunicatione debere esse continuatum resoluit Archid. in *cap. cum contumacia*, hoc *test. lib. 6. num. 6. & ibi Franch. num. 2. ac Genuin. nu. 9.* Seraphin. *de off. 1285. nu. 4. cum seqq.* ubi ait sic deelarasse Sacram Congregationem Coucil. & sic non sufficere si quis steterit sex menses in excommunicatione, & deinde obtiãt absolutionem cum reincidentia post absolutionem steterit per alios sex, tenent Rebuff. in *d. cap. postulatiss* nu. 252. Nauar. *sub hoc test. conf. 7. nu. 3.* Rota apud Farin. *tom. 2. consiliorum de off. 198. nu. 7.* Ricciul. *d. lib. 4. cap. 8. num. 1.* & sic totum annum debere esse elapsum asserit Couar. in *cap. alia mater par. 1. & 7. nu. 11.* Vgolin. *de censur. tab. 3. cap. 14. & 3. nu. 2.* Penia in *directi. Inquisit. par. 3. comment. 49. & quod sitis*, quos refert Sanctarel. *d. cap. 4. nu. 6. in fine.*
- 16 **Extunc velut heretici, &c.** Hæc verba esse late sententiæ asserit Tiraqu. in *l. si inquam verbo recuratur num. 112.*
- 17 In *glos. [Condemnentur.]* Notatur ad hoc, quod quando parentum statum comburantur, eo quod vocati legitime per edita ab Inquisit. non compareant, ut sequeantur ab hæresi, de qua delati sunt, eorum filij pœnas, ac si vere parentes ob hæresim combusti essent, non incurunt, ut per Simanch. *de catholicis inquisit. tit. 2. nu. 10. & 21. & tit. 14. in fine.* Penia in *directi. Inquisit. par. 3. comment. 49. col. 3. vers. adueniente autem*, Flamin. Curth. in *tract. de excom. sententiæ contumacialis cap. 1. num. 278.* Scaccia *de iudic. lib. 1. cap. 28. num. 25.* & in crimine læsæ Maiestatis post multos, quos citat, idem resoluit

Centolin. in *addition. ad Farinac. de off. 62. lit. B. in limit. 3. par. 1.* contrariam tamen sententiam, immo omnes incurri à filiis damnato sic parente ob contumaciam defendit idem Penia *d. p. 3. comment. 164. col. 3. vers. ut in casu nostro*, Molin. *de inquisit. tract. 2. tom. 3. disp. 678. nu. 19.* Decian. in *tract. crimin. lib. 7. cap. 41. num. 31.* Sanch. in *præcep. Decal. lib. 2. cap. 27. num. 19.* Sanctarel. *de benef. cap. 3. nu. 19.*

18 In *glos. [Neglexit.]* ibi (*index, qui negligit facere inquisitionem excommunicatur*) vide Farinac. in *præcep. crimin. par. 3. q. 111. nu. 416.*

19 In ead. *glos. ibi (& facit litem suam)*, Notatur ad hoc quod index ex negligentia male iudicis facit litem suam, ut per Menoch. *de arbit. causa 341. nu. 1. & 8.* Fr. Emman. *quæst. regul. tom. 2. q. 39. artic. 1.* Farinac. *d. q. 111. nu. 398.*

J. Credentes.

30 Credentes hæreticorum dicuntur, qui eorum erroribus contra Fidem assentiuntur, & implicite credunt, quod aliqui hæretici credunt, cum tamen nullum eorum errorem, aut hæresim in particulari credant, ita Nauar. in *mach. cap. 27. num. 55.* Carrer. *de heretici num. 175.* Simanch. *de catholicis tit. 15. num. 2.* Tolet. *lib. 3. cap. 19. nu. 5.* Decian. in *tract. crimin. lib. 5. cap. 51. num. 15.* Lacod. *de Graf. in de off. auctoris par. 1. lib. 4. cap. 18. num. 30.* Vgol. *de censur. Papa reservatus par. 2. c. 1. verbo ac eorum credentes* Penia in *directi. Inquisit. par. 2. comment. 75.* Sayr. *de censur. lib. 3. cap. 5. nu. 1.* Azor. *inquisit. moral. par. 1. lib. 8. cap. 15. quæst. 1.* Soar. *de censur. disp. 2. 1. sect. 2. num. 6.* & in *tract. de Fide disp. 24. sect. 1. num. 1. cum seqq.* Sanch. in *præcep. Decal. lib. 2. cap. 10. à nu. 1.* Anton. *de Soula in relect. de censur. Bullæ Cœna cap. 2. disp. 8.* Sanctarel. *de benef. cap. 11. num. 29. cum seqq.* Item & censentur credentes hæreticorum, qui illorum confessionibus, ac concionibus frequenter interfunt, ut per Anar. in *hic nu. 12.* Azor. *Graf. Penia, & Sanctarel. locis proximè citatis.*

31 Huiusmodi credentes excommunicantur in presenti, & in Bullis Martini V. & Pauli IV. apud Peniam inter litteras Apost. & in bulla Cœnæ Domini, ut refert Sanctarel. *d. cap. 11. nu. 29. in fine.* sunt enim hæretici, ad eosque extenduntur pœnæ, quæ in Iuribus Canonici statutz sunt contra hæreticos, ut per Henric. *nu. 11.* Ananiam *nu. 1. & 11.* Panor. *num. 12.* & Socin. *nu. 36. in præsent. Syluest. verbo heresi 1. num. 10.* Itaut huius excommunicatione per annum permanserint, ipso iure sint infames, nec ad publica officia admittantur, ut probat text. in presenti, & notant hic Innoc. *nu. 1. in verbo credentes*, Host. *nu. 19.* Anch. *num. 1. & 3.* Grillan. *de hereticis, quæst. 9. num. 1.* Locat. in *iudicio Inquisit. verbo credentes*, num. 1. & *verbo excommunicati*, num. 3. & sunt etiam priuandi omni officio, & beneficio Ecclesiasticis, Directores Inquisitor. *par. 2. quæst. 47. num. 2. & 3.* Decian. in *tract. crimin. lib. 5. cap. 51. num. 3.* quos refert, & se-

& sequitur Sanctarel. *diff. cap. 11. num. 32.*

22 Receptatores, defensores. De recep-
toribus, & defensoribus hæreticorum, qui dicantur, &
quas poenas incurrant, dixi ad cap. sicut 8. *supra*
hoc tit.

23 Et fautores hæreticorum. Illi dicen-
tur qui quo-
vis modo, ut hæretici sunt, opem præstant ne à
iudicis ministris comprehendantur, aut com-
prehensi puniantur, aut quoquo modo illis fa-
vient in sua hæresi tuenda, aut docenda, vel il-
los celant, & veritatem dissimulant, alijsq; mo-
dis, quos latè prosequuntur *directi*. *Inquisit. par. 2.*
quest. 53. vbi Penia commen. 78. Grat. in decis. au-
thent. par. 1. lib. 4. cap. 18. num. 17. Vgol. de censur.
Pape referentis par. 2. cap. 1. verbo fautores. Azor.
instit. moral. par. 1. lib. 8. cap. 15. quest. 7. Sayr. de
censur. lib. 3. cap. 5. num. 7. Sanch. in præcep. Decal.
lib. 2. cap. 10. num. 11. cum seqq. Soar. de Fide
disp. 24. sect. 1. num. 6. Anton. de Soula in relect. de
censur. Bulla Cœna cap. 2. disp. 1. Sanctarel. de hæ-
resi cap. 11. à princip. vbi num. 20. refert hæretico-
rum fautores esse excommunicatos in Bulla
Cœna, & quod si in excommunicacione per an-
num permanerint ipso iure fiunt infames, & in-
habiles ad publica officia, & adhuc citat tex.
in præfenti.

Notatur adhuc,

24 Ipso iure sit infamis. quod hæretici
eorumq; fautores sunt infames, ut per Pe-
niam *directi*. *Inquisit. par. 1. commen. 4. Crilan-*
de hæresi quest. 3. num. 2. Azor. instit. moral.
lib. 8. cap. 13. quest. 8. vers. septima. Soar. de
Fide disp. 21. sect. 5. num. 3. Sanctarel. in tract. de
heresi cap. 25. num. 10. Quam quidem infamiã
incurrunt eo ipso, quod inciderunt in hæresim,
interueniente tamen sententia declaratoria cri-
minis, non vero necessariò requiritur condem-
natoria, ut tenet Azor. loco proximè cita-
to, & Sanch. in præcep. Decal. lib. 2. cap. 26. num. 1.
Farinac. de heresi quest. 189. num. 56. Sanctarel.
cod. tract. cap. 25. num. 10. in medio. Quamvis hæ-
reticos esse ipso iure infames ante omnem iu-
dicis sententiam teneant Rojas sing. 81. Penia
in directi. Inquisit. par. 1. commen. 4. Peregr. de iure
fisci lib. 5. tit. 1. num. 172. vers. notandum tamen
Azueed. l. 3. num. 32. tit. 3. lib. 8. nona reposit.
Soar. d. sect. 5. num. 4.

25 Nec ad publica officia, &c. Nam
cum
hæretici infames sunt, publica officia obire non
possunt, ut per Socin. hic num. 34. Rojas sing. 36.
Decian. in tract. crimin. lib. 3. cap. 43. num. 6. Farinac.
de heresi quest. 189. num. 44. Ricciul. de iure
persou. lib. 5. cap. 20. num. 6. Sanctarel. d. cap. 25.
num. 11. Et ideo non possunt creati defensores
26 ciuicari l. inuolunt. C. de Episcop. audient. nec
vocari ad consilia tex. in præfenti, & autem.
Ordinatus, C. hoc tit. referunt Ricciul. d. cap. 20.
num. 7. & Sanctarel. d. num. 11. vers. hæretici. Nec
icem possunt esse milites, ut constat ex l. qui-

cumq; 5. nullum. C. hoc tit. & ex alijs adductis per
Decian. lib. 6. cap. 43. num. 4. & Sanctarel. loco
proximè citato. Nec possunt gratum quod o-
ratus adipisci, aut aduocationis munere fungi,
ut habetur in præfenti, in *diff. authentica ve-*
ndentes, ut ex alijs docent Ricciul. d. cap. 20.
num. 11. & 13. Sanctarel. d. num. 11. vers. nec
possunt.

27 Nec ad testimonium admittatur.

Notatur ad hoc, quod hæretici, eorumque fau-
tores, defensores, receptatores, & credentes
repelluntur à testimonio ferendo, ut per Me-
noch. conf. 149. num. 28. Relius. de reprob. test.
num. 226. Farinac. in præci crimin. quest. 56. n. 106.
Sanctarel. de heresi cap. 25. num. 11. *prope finem.*

28 Sit etiam inestabilis. hoc, quod

hæreticus testari non potest, ut per Burlat. con-
sili. 280. num. 1. Rojas sing. 61. num. 2. Spinan *spe-*
cule testamentum gloss. 12. sub. num. 42. Greg. l. 7.
verbo Catholicos, tit. 7. part. 8. & l. 2. verbo de fas
fiis, tit. 16. part. 7. Simanch. de Catholicis tit. 9.
d. num. 3. Penia in directi. Inquisit. par. 2. commen. 9.
Sanch. in præcep. Decal. lib. 2. cap. 24. num. 1. cum
seqq. Anton. Ricciul. de iure personarum cap. 28. d.
à princip. Farinac. de heresi quest. 9. num. 89. San-
ctarel. eodem tract. cap. 15. nu. 1. & speciale est in
excommunicato propter hæresim, cum quilibet
alius habeat vtriusq; testamenti factionem ex
Mench Illustrum cap. 102. nu. 5.

29 Amplia supra proximè adductam conclusio-
nem, ut procedat etiam hæreticus testetur ad
pias causas, nihilominus enim testamentum, &
quolibet alia dispositio est nulla, Carrer. de heret-
icis, num. 151. Locat. in iudiciali Inquisit. verbo
pena num. 9. vers. decimo septimo, Farinac. d. quest. 9.
num. 92. Ricciul. d. cap. 28. n. 5. Sanctarel. d. cap. 15.
num. 1. vers. nec potest. Secundò amplia, ut pro-
cedat, siue testetur testamentum, siue codicillis
siue quolibet alio genere voluntatis, Rojas
sing. 185. num. 6. Ricciul. d. cap. 28. num. 4. Tertiò

30 amplia, ut neque possit testari inter liberos
Orthodoxos gloss. verbo ipso iure, vers. sic puto in
cap. cum secundum leges, de hereticis lib. 6. Simanch.
de catholicis tit. 9. num. 4. Sanctarel. d. num. 1. vers.
nec potest, in fine. Quarto amplia, ut procedat siue
testamentum sit conditum post, siue ante sen-
tentiam declaratoriam criminis, quia ad istum
effectum ea sequuta retrotrahitur ad diem patris
criminis, & testamentum habetur perinde, ac si
fuisset conditum post sententiam, ita Penia in
dir. Inquisit. par. 3. commen. 165. vers. rursus. Pe-
regr. de iure fisci lib. 5. tit. 1. num. 172. vers. no-
tandum tamen, Ricciul. d. cap. 28. num. 9. quicquid
contrarium, videlicet, quod ante declaratoriã
sustineatur, sed ea sequuta reuocetur, teneant
Decian. tract. crimin. lib. 7. cap. 40. num. 20. Tello
l. 4. Tauri num. 34. Valq. 1. 2. quest. 96. art. 3.
disp. 171. cap. 1. num. 11. Molin. de instit. tract. 2.
disp. 95. vers. secundum gloss. Sanch. d. cap. 24. num. 3.
Sanctarel. d. cap. 25. num. 2.

11 Nec ad hereditatis successionem accedat.

Notatur ad hoc, quod hæreticus cuiuscunque successionis est incapax, ut per Quemada in *quest. fiscal. quest. 18.* Simanch. de *Carbolu. tit. 9. num. 114.* Menoch. *conf. 186. num. 14.* Decian. in *tratt. crim. lib. 5. cap. 44. num. 17.* Rojas *sing. 77.* Valsq. *1.2. disp. 169. cap. 1. num. 32.* Azor. *instit. moral. per. 1. lib. 3. cap. 8. quest. 1.* Et lib. 8. cap. 12. quest. 8. Farinac. de *heresi quest. 179. num. 94.* Quamvis hæreticum posse succedere, esseque incapax hereditatis ante sententiam criminis declaratoriam teneant Lessius de *infamia lib. 2. cap. 19. dub. 5. num. 53.* Sanch. d. lib. 3. cap. 34. num. 34. Sanctarel d. *tratt. de heresi cap. 15. num. 39.* respondentes ad text. in presenti quod scilicet procedat, quando credentes, fautores, &c. fuerint declarati excommunicati, & per annum permanentes in excommunicatione noluerint satisfacere, quæ quidem responsio licet in terminis text. procedere videatur, prior tamen opinio sicut est receptior, ita & verior, quare ad aliquas eius ampliationes, & limitationes denegandum.

32 Amplia primò, ut procedat, siue successio illi deferatur iure communi, siue iure militari, siue iure fideicommissi, institutionis, aut legati particularis, ut post multos à se relatos resoluit Ricciul. d. lib. 5. cap. 27. num. 3. & 4. Secundò amplia, ut procedat etiam si successio deferatur per viam contractus inter vivos, Azor. d. lib. 5. cap. 8. quest. 1. Et lib. 8. cap. 12. quest. 8. Sanch. d. cap. 14. num. 36. Ricciul. d. cap. 27. num. 5. Tertiò amplia, ut pro cedat etiam si successio, aut reliquum deferatur vigore maioratus, seu primogenituræ, ut per Meres in *tratt. de maioratu per. 1. quest. 1. num. 95. cum seqq.* quem referunt, & sequuntur Sanch. *sub d. nu. 32. circa medium*, Ricciul. d. cap. 27. num. 6.

33 Limita ne procedat in hæretico reconciliato, is enim per reconciliationem nascitur vitæ testamenti faciem, quæ sibi suffragatur, ut in futurum possit testari, & hæres intinui, ut per Sanch. d. cap. 14. num. 40. Ricciul. d. cap. 27. num. 17.

34 Limita ne procedat in legato alimentorum, cuius hæreticus est capax, quamvis egestorum reliquorum sit incapax, ut per Bos. cit. de *publicat. honorum*, num. 78. Borgin. *tratt. de usufructu n. 238.* Surd. de *alimen. tit. 9. quest. 33.* num. 7. & 9. Sanch. d. lib. 3. cap. 14. nu. 41. Molin. *tratt. 2. disp. 154. col. 2. vers. de iure Civili* Sanctarel. d. *tratt. de heresi cap. 15. nu. 7.* Ricciul. d. cap. 17. nu. 19. quicquid contrarium velit Menoch. *conf. 185. num. 8.*

35 Eius sententia nullâ obineat firmitatem.

Notatur ad hoc, quod hæretici non possunt esse iudices, & ab eis, sententiæ latae sunt nullæ ipso iure, ut per Ioan. Andr. nu. 15. Host. num. 19. Socin. n. 39. & alios in presenti, Decian. *tratt. crim. lib. 5. cap. 43. num. 3.* Et cap. 51. nu. 79. Ricciul. d. lib. 5. cap. 20. num. 9. *vers.*

fieri, Sanctarel. d. *tratt. de heresi cap. 15. num. 11. in medio.* Et processus eorum iudice hæretico agitur, ut nullus ipso iure, Marant. de *ordinis iudic. per. 4. diffinit. 16. nu. 77.* Rojas *sing. 88.* num. 3. Ricciul. & Sanctarel. locis proximè citatis. Et hinc notatur aliqui sententiam latantem ab excommunicatione esse nullam, ut per Marant. *per. 6. princip. num. 99.* Vantium de *nullit. tit. de nullit. ex defectu iurisdic. num. 137.*

37 Si tabellio instrumenta, &c.

Notatur ad hoc, quod instrumenta per notarium hæreticum confecta nullius penitus momenti censentur, ut per Host. num. 19. Henric. num. 10. Abb. *antiqu. num. 2.* Anch. num. 1. Ioan. Andr. n. 15. & Socin. num. 39. in presenti, quos refert Sanctarel. d. *tratt. de heresi cap. 25. nu. 11. ante finem.* quod est intelligendum de instrumentis factis à tabellionibus, postquam in hæresim lapsi sunt, ut notant Rojas *sing. 89. num. 1.* Scacc. de *iudic. cap. 98. num. 19.* si verò ad Fidem redierint, poterint officium notarij exercere, ut ex Riminali juniori *conf. 185.* advertit Sanctarel. loco proximè citato.

38 Ut in quo maior est culpa, &c.

Notatur ad hoc, quod delicta nonnunquam dignitate augmentur, ut per Tiraq. de *nobilit. cap. 20. num. 116. cum seq. & de potest. temper. causa 31. num. 17.*

39 Tradere sepultura.

Notatur ad hoc, quod hæretici priuantur Ecclesiastica sepultura, ut per Zabarel. hic nu. 6. Ananiam, n. 10. & Butr. num. 38. Syluest. *verbo sepultura* num. 9. Simanch. de *Carbolu. tit. 18. nu. 7.* Grillan. de *hereticis q. 9. nu. 2.* Rojas *sing. 181.* Callr. de *infamia hereticorum puni. lib. 2. cap. 18. vers. at cum nullis*, Spin. in *speculo reformation. gloss. 1. principal. num. 17.* Penia in *direct. inquisit. per. 3. schol. 102. vers. sed alterum*, Azor. *instit. moral. per. 1. lib. 8. cap. 13. q. 8. vers. sexta.* Sanctarel. d. *tratt. de heresi cap. 28. num. 12.* ubi in numeris seqq. agit de excommunicatione text. in cap. o. *bo. tit. lib. 6.*

S. Quia vero.

40 Probat hic 9. sine superioris licentia nullum posse sibi officium prædicandi assumere, ut pluribus ad id auctoritatibus adductis probare nititur Ludon. Miranda in *manuali Prælatorum* tom. 1. q. 50. art. 1. concl. 1. Campanian. *in diversis Iuris Canon. rubr. 12. cap. 13. num. 6. cum seqq.* ubi nu. 7. refert idem esse in Episcopo volente.

41 prædicare in aliena diocesi, proindeq; teneri habere licentiam ab Episcopo illius diocesis, præcipuè si contradiceret, quod etiam tenent Aloy. Ricci. in *tratt. de iur. Archiep. de iur. 180. p. 2.* & Steph. Gratian. *discept. foren. cap. 391. à nu. 9.* ubi num. 11. dicit privilegium Episcoporum, ut per vniuersum mundum possint prædicare iuxta illud *Matth. 9. & Marc. 16.* intelligendum, nisi

nisi in alienis diocæsisbus prohibeantur ab Episcopis illius loci, quasi potestas prædicandi sit intelligenda in proprio populo, non in alieno. *Fusc. de visit. lib. 2. cap. 20. nu. 23. in fine.* Nam in Concil. Trident. *sess. 24. de reformat. cap. 4.* decisum est, ut nullus secularis, siue regularis etiam in Ecclesijs suorum ordinum contradicente Episcopo prædicare præsumat, & ita virtute illius decreti poterit Episcopus interdicare regulari ne prædicet, etiam non reddita causa, ut decisum attestatur. *Franc. Leo in thesauro fori Ecclesiast. par. 1. cap. 8. nu. 9.* quod quidem Conc. decretum de non prædicando contradicente Episcopo in Ecclesijs suorum Ordinum intelligendum est de illo tempore, & hora qua Episcopus prædicare voluerit, aut eorum se facere solemniter prædicari, non verò alias, ne contradicere videatur alij decreto eiusdem Concil. *sess. 5. de reformat. cap. 2.* ubi ita habetur, Regulares vero cuiuscunque ordinis nisi à suis superioribus de vita, moribus, & scientia examinati, & approbati fuerint, ac de eorum licentia etiam in Ecclesia suorum ordinum prædicare non possint, cum qua licentia personaliter se coram Episcopis præsentare, & ab eis benedictionem petere debeantur, antequam prædicare incipiant. In Ecclesijs vero, quæ suorum ordinum non sunt ultra licentiam suorum superiorum etiam Episcopi licentiam habere geneantur, sine qua in ipsis Ecclesijs non suorum Ordinum nullo modo prædicare possint, &c. Et ideo censuit Sacra Cõgregatio Regulares in Ecclesijs suorum Ordinum prædicare volentes non teneri ab Episcopo licentiam obtinere, sed tantum à suis superioribus de moribus & scientia examinari, & approbari debere, ac ab eis habere licentiam, & cum ea se personaliter coram Episcopo præsentare, ab eoq; benedictionem petere, tametsi eam minime obtinuerint, prout referunt Fr. Eimann. *quæst. regul. tom. 3. q. 32. art. 5.* Valer. Reginald. *lib. 18. nu. 123.* Et licet Pius V. constitutione sua incipiens. *Ad hoc nos Deus* de anno 1571. die vero 23. Septembris regularibus concesserit, ut irrequisito, & contradicente Episcopo prædicare possint, in multisq; alijs cõtra Cõc. Trid. decreta tam illa constitutione, quam alijs cum ipsis regularibus dispensauerit, pariterq; inter eos tam mendicantes, quam non mendicantes eadem privilegia, & declarationes communicauerit; illa tamen omnia per Gregor. XI. reuocata, & ad terminos iuris, & Concil. Trident. reducta fuerunt constitutione ipsius Gregor. incipiens. *In tanta rerum,* publicata Romæ Kalend. Martij anni 1572. qui quidem Greg. licet postmodum privilegia Mendicantium confirmauerit cum clausula, nullis contrarijs etiam suis obstantibus, in ipsis tamen confirmationis litteris apposita est alia clausula, in quantum decretis Concil. Trident. non sunt contraria, ita quod nec posteriores reconfirmationes reuoluerent. decreta Pij V. in quantum aduersantur Concil. Trident. quam clausulam etiam alij

Pontifices in similibus suis confirmationibus semper apponi voluerunt, ut ex ipsarum confirmationum tenore recognoscere licet.

43 Regulares autem, qui in Ecclesia sui Ordinis prædicare audent, non obtenta licentia. Episcopi controuersum fuit à quo esset pænā, plectendi, in quo dubio Sac. Cõgregatio ita respondit. Cõgregatio censuit regulares, qui absque licentia Episcopi prædicauerint in Ecclesijs quæ suorum Ordinum non sunt, tametsi decreto Concil. *cap. 2. sess. 5.* contrafecerint, non posse tamen puniri ab Episcopo, sed tantum à suis Superioribus regularibus, referat Quaranta in *Summa Bullarj verbo Privilegia regulariũ.*

44 *Excommunicationis vinculo innodentur.* Notatur ad hoc, quod Episcopus non potest excommunicare Regulares prædicantes sine licentia Ordinarij, vel Sedis Apost. vt per Simanch. *de catholic. institut. tit. 49. Penia in dicit. Inquisit. par. 2. cap. 13. com. 40.* Zerola in *praxi Episcop. par. 1. Verbo excommunicationis causa formalis* 9. 5. dub. 4. pag. 139. Cened. *præf. lib. 1. q. 26. nu. 12.* Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 18. num. 130.* Aldrete de *religiosa discipl. tuenda lib. 2. cap. 20.*

S. Adycimus.

45 Notatur hic §. ad hoc quod in crimine hæresis proceditur per inquisitionem nulla præcedente infamia, aut diffamatione, vt per Duen. *reg. 298. Vers. limita nono.* Aldrete. *de religiosa disciplina tuenda lib. 1. cap. 7. nu. 13.* Martin. Delri. *disquisit. magic. lib. 5. q. 7. pag. mibi 444. concl. 1.* ubi etiam extendit ad crimen læsæ maiestatis, de quo etiam Menoch. *conf. 100. nu. 64.* Nauar. in *rubr. de iudic. num. 77.* Decian. *tract. crimin. lib. 7. cap. 43. nu. 8.* Farinac. in *praxi crimin. p. 1. q. 9. nu. 14. & 15.*

46 *Tres, aut plures boni testimonij viros.* Immo sufficienti ad conuincendum hæreticum duo testes fide digni, & omni exceptione maiores, vt per Mascard. *de probat. concl. 855.* Azeved. *l. 1. nu. 104. cum seqq. tit. 3. lib. 8. non recipit.* Spin. in *speculo testamen. par. 12. rub. num. 35.* Prax. Episcop. *par. 1. Verbo hæretici* §. 20.

Cap. Sicut in vno. XIV.

1 Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collectar. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Host. Henr. But. Anch. Panor. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in *concordantijs* Viriisque Iuris cum legibus Castelle p. 2. Viuia. in *rationali lib. 5. Iuris Pontificij* pag. 83. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 648.

2 Vide dicta ad cap. cum ex inuenio 12. n. 3. & 4. sup. hoc tit. & ad cap. responsio 43. nu. 2. de sentent. excommuni.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Verbis, excommunicamus, latam sententiam significat.
- 3 Negligens secularis quemcumque hereticum sibi à iudicibus fidei traditum debet vltimo supplicio afficere.
- 4 Heretici ex generali consuetudine hodie comburi solent, postquam prius strangulantur, nisi pertinaces sint, quia tunc viui comburendi sunt.
- 5 Deprehensj in heresi illi dicuntur, qui euidencia facti sunt heretici.
- 6 Deprehensus in generali dicitur, qui in flagranti fuerit captus.
- 7 Carceris pœna perpetua qua fueris, & an sit antiquata, ostenditur.
- 8 Credentes hereticorum heretici sunt.

ij. Cap. Excommunicamus. XV.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Holt. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Felin. Marian. Soc. Ximen. Tolet. in concordantijs. Trinsigne Iuris cum legibus. Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 82. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 648.

2 Excommunicationem, de qua in hoc tex. esse latæ sententiæ assertit Sayr. in clausi Regi. 2. lib. 3. cap. 8. num. 25.

3 Animaduersione debet a puniendi.

Quærit glos. hic verbo puniendi, qualiter isti heretici puniri debent secundum leges postquā per Ecclesiam sunt condemnati, & respondet vitimo supplicio puniri per iudices seculares cum certa distinctione, quam hodie non habere locum refert additio marginalis, aduertens, quod magistratus secularis quemcumque hereticum sibi à iudicibus fidei traditum debet vltimo supplicio afficere, quod etiam tenent Conar. lib. 2. Variar. cap. 10. num. 10. Syluest. verbo heresis 1. num. 14. Simanch. de Catholicis tit. 46. num. 42. Anton. Gomez. tom. 3. Variar. cap. 2. num. 3. Petr. Greg. synagmatum Iuris lib. 33. cap. 8. num. 20. Afflicti. in consue. Regni tit. de hereticis rub. 1. num. 36. Albert. de agnoscendis hereticis quasi. 8. & quasi. 34. num. 51. Caltr. de iustis hereticorum puniri. lib. 1. cap. 9. & lib. 2. cap. 12. Valen. 2. 2. disp. 1. quasi. 11. punct. 3. Azor. insinuat. moral. par. 1. lib. 8. cap. 13. quasi. 16. ref. vltima pœna; Menoch. de arbit. casu. 374. num. 1. Turrian. de Fide disp. 56. dub. 1. Soar. eodem tract. disp. 23. sect. 1. Sanctarel. de heresi cap. 27. num. 3. Et ex generali omnium consuetudine impij heretici comburi solent, postquā prius strangulantur, nisi pertinaces sint, quia tunc viui comburendi sunt, vt testantur Conar. d. num. 10. Gomez. d. num. 1. Caltr. d. lib. 2. cap. 13. Hieron. Romanus lib. 1. de Republica Christiana cap. 20. ref. uene oje la santa inquisition.

Perez l. 1. in glos. con animo pertinace, ref. iterum etiam dubitatur. tit. 1. lib. 1. Ordin. pag. 24. Et l. 3. ref. est & alia pœna tit. 4. lib. 8. Ordin. pag. 91. Et l. 3. ref. quantur præterea. tit. 4. cod. lib. 8. pag. 101. Spin. in speculo refsum in glos. rub. par. 12. num. 46. Menoch. d. casu 374. num. 2. Cened. ad Decretal. collect. 55. num. 3. Decian. in tract. eromun. lib. 5. cap. 42. num. 4. Martin. Delr. diffinitio. magis lib. 5. sect. 16. optimè Sanctarel. d. cap. 27. num. 4.

S. Si qui.

5 Deprehensi. Illi dicuntur deprehensi in heresi, qui facti euidencia sunt heretici, putā quia publicè prædicant heresim, vel legitima probatione, vel ex sua confessione, vt per Palat. in cap. per vestras de domas. inter vtrum, notab. 3. §. 21. num. 17. & 18.

6 Deprehensus in generali dicitur qui in flagranti fuerit captus, vel si delictum fateatur, seu de eo sit legitime conuictus, vel si crimen sit adeo notorium de facto, vt nullus sit infortiori locus, de quo vide Alex. de Neuo conf. 59. num. 10. in fine, Bellet. diffinitio. clerical. par. 1. tit. de favore Clericorum personali. §. 7. num. 4.

7 In perpetuū carcerē detrudantur.

Olim, qui perpetuū detrudebantur in carcerem, non solum verbaliter ab Altaris ministerio remouebantur; sed etiam aualiter degradabantur, vt per Albertin. in c. quoniam an. 55. de heret. lib. 6. Aldrete de religiosa disciplina tunc de lib. 2. cap. 27. num. 15. Hodie tamen id antiquatum est, vt præfati Doctores obseruant. Pœna illa carceris perpetui grauissima reputatur, & capitali aqualis habetur, & propterea indicenda non est, nisi pro enormi, & graui delicto, Bernar. & Salzed. in pract. cap. 139. Menoch. de arbit. lib. 1. quasi. 89. Fr. Emman. quasi. regali. tom. 2. quasi. 22. art. 4.

8 Credentes autem, &c. Notatur ad hoc, quod credentes hereticorū heretici sunt, Tolet. lib. 1. cap. 19. Simanch. de Catholicis tit. 15. num. 2. Soar. tom. 5. de censur. disp. 11. sect. 2. num. 5. Sanctarel. de heresi cap. 11. num. 30.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Passali liberantur ab omni debito fidelitatis præstando, si ipsi domini manifestè in heresim labuntur.
- 3 Filij propter heresim paternam liberantur à patria potestate.
- 4 Filij tenentur præstare alimenta patri heretico.
- 5 Mancipia Christiana ob dominorum heresim libertatem consequuntur, quomodo domini heretici redeant ad fidem.
- 6 Debitores sunt liberi à debito soluendo suo creditori heretico.
- 7 Iurati se aliquid soluturum certa die, & antequam dies

dicta adveniat in omni favore est facta promissio incidit in excommunicationem, an debeat illi fieri solutio, ostenditur.

Cap Absolutos. XVI. & fin.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collectar. Zabarel. Io. Andr. Anania, Host. Henrie. Butr. Anchar. Panor. Felin. Marian. Socin. Cened. collect. 162. Ximen. Tolosan. in concord. *versus* iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Vinian. in rationali lib. 5. Inru Pontif. pag. 83. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 648.
- 2 Probat hic tex. vassallos liberari ab omni debito libertatis præstando, si ipsi domini manifeste in hæresim labantur, vt per Perez l. 3. *versus* unde quam cito aliquis, i. 4. lib. 3. Ordem. pag. 138. Penia in direct. Inquisit. par. 3. schol. 159. alias comment. 168. Gutier. canonice. lib. 1. cap. 1. d. num. 18. plures DD. apud Cened. ad Decretal. collect. 162. num. 1.
- 3 **Et totius obsequij.** hæresim paternam liberantur à patria potestate, ac sui iuris fiunt statim ante vltimam sententiam criminis declarationis, de quo plures citat DD. Cened. d. col. fect. 162. num. 2. quibus adde Molin. de iustit. tract. 2. disp. 9. *versus* ab hac reg. & disp. 229. in tertio modo liberationis à patria potestate, Sayr. in clari Regia lib. 3. cap. 9. num. 30. & lib. 9. cap. 7. num. 7. Lessium de iustit. lib. 2. cap. 3. dub. 3. n. 23. Azor. institut. moral. par. 2. lib. 2. cap. 2. quest. 6. Rebel. de obligat. iustit. par. 1. lib. 1. q. 7. sect. 2. n. 23. Sanch. in præcepta Decal. lib. 2. cap. 24. d. num. 3. Sanctarel. de heresi cap. 37. num. 1. Quid autem filius teneatur præstare alimenta patri hæretico tenent Lara in l. si quis à liberis, §. essi impubes, num. 10. ff. de liberis agnoscendis, Sord. de aliment. tit. 7. q. 14. num. 29. cum segg. Sanch. d. cap. 24. num. 7. & plures alij, quos refert, & sequitur. Sanctarel. d. tract. de heresi cap. 37. num. 2. quicquid contrarium velint Bald. in archien. bona damnatorum num. 4. C. de bonis damnatorum, Tirac. de retract. tit. 1. §. 1. gloss. g. nu. 73. Palat. in repetit. rubr. de donat. inter virum. §. 64. num. 13.
- 4 Sic etiam mancipia Christiana ob dominorum hæresim libertatem consequi tenent Si-manch. de Gualibus tit. 61. num. 8. Caltr. lib. 2. de iure hereticorum p. 1. q. 7. Decian. in tract. crimin. lib. 1. c. 4. num. 22. Penia in direct. Inquisit. par. 3. g. 119. comment. 168. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 40. Valg. l. 2. disp. 169. cap. 2. num. 19. & disp. 172. cap. 3. num. 15. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 8. cap. 12. q. 7. & lib. 5. cap. 7. q. 8. Sanch. d. cap. 24. num. 19. cum segg. Paul. Comitoli. respons. moral. lib. 3. q. 43. ad finem, Vale. Reginald. in praxi forensi tit. 1. lib. 17. num. 6. *versus* secundum, Farinac. de heresi §. 197. num. 30. Sanctarel. eodem tract. c. 37. num. 3. vbi cum Molin. Sanch. & Farinac. citatis locis ampliat dictam mancipia fieri ita libera, vt quamvis hæretico redeunti ad Fidem bona restituantur liberalitate Principis, minime pro-

pterea amittitur libertas à predictis mancipiis, additq. mancipia, quæ Christi Fidem non habent ob hæresim domini non acquirere libertatem, sed cum alijs bonis delinquentis transire in fideum.

- 6 In gl. [Aliquo pacto.] ibi (ergo si sub panna, &c.) Notatur ad hoc, quod debitorum sunt liberi à debito soluendo suo creditori hæretico, vt per Abb. hic nu. 1. Ananiam in princip. Butr. nu. 3. Socin. in princip. Zabarel. nu. 1. refert, & sequitur Sanctarel. de heresi cap. 37. nu. 4. vbi dicit hoc verum esse, quamvis debitor iurauit se suo tempore solutorum, addens requiri sententiam declarationis antequam debitores liberentur ab obligatione soluendi debita creditoribus hæreticis, & citat Bursat. conf. 14. n. 18. cum segg. lib. 1. Azor. d. par. 1. lib. 5. cap. 13. quest. 2. Sanch. d. cap. 24. nu. 8. Quæ quidem liberatio debitorum ab obligatione soluendi debita creditoribus hæreticis, non propterea fit, vt debitores ea debita sibi acquirant, sed solum, vt non teneantur ea soluere creditoribus hæreticis, sed fisco, cui eorum actiones omnes competunt, vt sentire videntur Sanch. d. cap. 24. num. 8. Bech. de Fide cap. 16. q. 2. num. 16. Sanctarel. d. cap. 37. num. 5.

- 7 Verum autem, quando quis iurauit se aliquod solutorum certa die, & antequam dies adueniat is, in cuius favorem est facta promissio, incidit in excommunicationem, debeat illi fieri solutio? tres sunt opiniones, vna est huius gloss. afferentis non esse faciendam, quam etiam tenent Host. in cap. veritatis de dolo, & contumacia, vbi Butr. num. 14. Vgol. de censur. sub. c. 2. §. 2. nu. 2. Bald. in cap. interdictimus §. 4. num. 3. de iudic. Altera sententia est Innoc. in d. cap. veritatis afferentis in his terminis solutionem excommunicato esse faciendam excommunicatione non obstante, quam tuerent Syluest. in summa verbo excommunicatio §. quest. 12. Soar. tom. 5. de censur. disp. 15. sect. 8. nu. 5. Bonac. rod. tract. disp. 2. quest. 2. punct. 6. §. 2. num. 15. *versus* ex quo patet. Tertia denique opinio habet pecuniam non esse solvendas excommunicato, sed deponendam apud eodem sacram, vel personam fide, & facultatibus idoneam, ad effectum, vt excommunicato soluantur postquam beneficium absolutionis fuerit assecutus, ita gloss. verbo consilii in cap. nos Sanctorum, 15. q. 6. Felin. hic in fine, & in cap. iurati aliam §. 4. de sententia excommunicat. Abb. in c. si verè, n. 6. ad fin. & in c. veritatis n. 39. de dolo, & contumacia, Anania hic n. 5. & hanc opinionem veriorum, & receptiorem esse probatur Amos. Ricciol. de iure person. extra gronium Ecclesia exten. lib. 4. cap. 36. nu. 12. ex ea ratione, quia quamvis promissio restringatur ad licita & quærit, & c. quoniam de iuramentis, tamen iurissurandi religio obligat nos ad observantiam saltè de facto eo modo, quo seruari potest citra peccatum, cap. debitorum de iuramentis. per depositum autè inducitur observantia, saltem per æquipollens, nec requirit communicationem.

De Schismaticis, & ordinatis ab eis. Tit. VIII.

Vper hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. Andr. Aretin. Anch. Felin. Mar. Socin. Panorm. Butr. Petr. de Rauena in compendio Iuris Canon. Martin. Meinar. in epistheme Decretal. fol. 181. Daniel Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij pag. 628. Goffred. & Host. in summ. huius tit. Alexan. Cassian. & Anastas. German. in parantisi ad quinque libros Decretalium sub hoc tit.

De materia tit. vide Simach. de catholicis institut. tit. 58. & in encyclopid. tit. de schismat. Bernard. & Salzed. in pract. cap. 115. Vgolin. de irregul. cap. 36. §. 3. & de censuris Papa reformatus par. 2. cap. 1. vers. nec non schismatici, Petr. de Ledesma in summa tom. 2. tract. 3. cap. 12. concl. 3. cum seqq. Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 60. cum seqq. Valen. tom. 3. disp. 3. q. 15. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 8. cap. 20. Sanch. in precept. Decal. lib. 2. cap. 38. Valer. Reginald. in pract. fori peniten. lib. 17. cap. 12. num. 111. cum seqq. Anton. de Sousa in relect. de censur. Bulla Cerna cap. 2. disp. 18. Anton. Ricciul. de iure person. extra gremium Ecclesie existantium lib. 9. Sancta-rel. in tract. de heresi cap. 43.

SUMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Schismatici gesta nullius sunt momenti.
- 3 Sacramenta à Schismatico administrata, an, & quando valida sint, ostenditur.
- 4 Episcopus schismaticus, excommunicatus, suspensus, vel degradatus conferri Ordinis characterem, sed non eius executionem.
- 5 Schismatici non sunt irregulares.
- 6 Schismatici non sunt absolute excommunicati in hoc text. sed solum in Bulla Cerna Domini.
- 7 Beneficiorum collationes, & dignitatum, ac rationes, & privilegia facta à Schismatico nulla sunt.
- 8 Collatio facta à Schismatico non est irrita, sed irritanda.
- 9 Suspensi ab Ordinibus, & dignitate sumi, qui sponte iuramentum prebent de secundo schismate.

Cap. Quod à prædecessore. I.

- 1 Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panormit. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs diversisque scriptis cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viñian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 110. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 662. defumitur ex Concil. Lateranen. sub Alexand. 111.

cap. 1. & refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 7. cap. 1.

2 Ordinationes ab Octauiano, etc.

Notatur ad hoc, quod gesta per Schismaticos regulariter nullius sunt momenti, veluti in casu, in quo actus est gestus extra formam Ecclesie, tunc enim esset omnino nullus, siue sit Sacramentum, quod ultra gratiam nullam executionem desiderat, siue Sacramentum, quod ultra gratiam requirat executionem, quia quicquid geritur contra formam Ecclesie nullum est, ita gloss. hic verbo irritas, & Abb. sub au. 4. Anania num. 2. & Socin. nu. 6. Triumph. de potest. Papa q. 25. art. 3. in respons. ad 5. quos refert, & sequitur Ricciul. de iure person. lib. 9. cap. 3. nu. 1. vbi nu. 5. declarat, ut procedat in Schismatico existente extra communionem Ecclesie, & nu. 7. etiam declarat, quod quando Sacramentum administratur à Schismatico secundum formam Ecclesie, eo quia intendit facere, quod facit Ecclesia, tunc siquidem verum in Sacramento, quæ ultra gratiam aliam executionem non expectant, prout sunt confectio Corporis Christi, Baptismus, & mæsto sacra, tunc tenet, quamvis recipientes ab eis peccent mortaliter, nisi in casibus à Iure permissis. Si vero verum in Sacramento, quæ ultra gratiam desiderant executionem, prout est Sacramentum Ordinis, tunc respectu characteris valet, quia cum illud sit impressum in anima etiam à Schismatico confertur, ut docet gloss. in præsent. in d. verbo irritas. & ibi Abb. Respectu autem executionis non confertur nisi Sacramentum fuerit receptum ex ignorantia probabili: hæc tamen ignorantia tādū suffragatur quandiu durat probabilitas, postquā autem res erit patefacta requiritur dispêlatio. Hec Anton. Ricciul. loco proxime citato. Quod autem quilibet Episcopus schismaticus excommunicatus, suspensus, vel degradatus conferat Ordinis characterem, sed non eius executionem per hunc text. tenent Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 6. nu. 6. Azor. institut. moral. par. 2. lib. 5. cap. 48. quest. 7.

- 3 Cum text. in præsent. solas Ordinum collationes à Schismaticis factas irritas reddat quoad vltim. Ordinum in recipientes scienter, & nullā irregularitatem imponat, nec in iure imposita reperitur, dicendum est Schismaticos non esse irregulares, prout expresse tenent Soar. de censur. tom. 3. disp. 23. sect. 2. num. 7. Sandarel. de tract. de heresi cap. 43. nu. 13. Sanch. in precept. Decal. lib. 2. cap. 36. num. 20. Sayr. de censuris lib. 7. cap. 12. nu. 16. vers. tertio, in alio vers. primo est de heresi, qui bene addit existente schismate notorio, hos forte irregulares irregularitate generali, quæ ex quouis crimine notorio digno depositione oritur, quæ cessat ablata infamia per contrariam penitentiam. Licet Schismaticos irregulares incurrere minus bene defendant Clar. in §. fin. q. 77. nu. 27. Penia in direct. Inquisit. par. 2. q. 48. comment. 73. vers. cogni-

De Apostatis, & reiterantib. Baptisma. Tit. IX. 221

cognita dignum est, AZOR. *instit. moral. par. 1. lib. 8. cap. 20. q. 8.*

- 6 Sic etiam nec huiusmodi Schismatici videntur absolute, & in universum excommunicati in hoc tex. vt aduertunt Soar. *d. disp. 23. sect. 3. nn. 1. & a nn. 4. Nicol. Garcia de benef. par. 11. cap. 10. §. 1. num. 137.* sed solum in Bulla Cæne Domini casu 1. excommunicantur absolute, vt per AZOR *d. cap. 20. q. 5. Soar. d. tom. 5. disp. 21. sect. 2. a nn. 12. Petr. de Ledesma in summa p. 2. tract. 3. cap. 12. concl. 10. Acolta de Andrad. ad Bullam Cruciatam q. 640 Anton. de Sousa in relect. de censuris Bullæ Cæne cap. 2. disp. 18. Sanctiarel. *d. cap. 43. nn. 8.**

7 Seu beneficia per dictos Schismaticos, &c.

Notatur ad hoc, quod collationes beneficiorum, & dignitatum factæ à schismatico nullæ sunt, vt per Corra. *d. benef. par. 3. cap. 76. nn. 19. Nicol. Garcia d. cap. 10. nn. 159. Anton. Riccioli. lib. 9. cap. 4. m. 4. Sanctiarel. d. cap. 43. nn. 15.* Et pari ratione nullæ reputantur viationes, vt fuit resolutum in *Valentina* *monus 2. Iunij 1606.* coram Reuerendissimo D. Cocchino Rotæ Decano. sicut etiam nullum reputatur priuilegium Seraph. *de off. 612.*

- 8 **Carent.** Notatur ad hoc, quod collatio facta à schismaticis non est irrita, sed irritanda, vt per Soar. *d. disp. 23. sect. 3. num. 4.* quem refert, & sequitur Sanch. *d. cap. 36. nn. 20.* sed verbum hoc latam sententiam continere tenet Sayr. in *claus. Regia lib. 3. cap. 8. num. 26.*

- 9 **Illos vero qui sponte, etc.** ad hoc, quod suspens ab Ordinibus, & dignitate sunt, qui sponte iuramentum præbent de tenendo schismate, vt per Valer. Reginald. in *praxi forensi. lib. 32. tract. 3. nn. 74. vers. est item.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Dicitur, incunctanter omnes dilationem, & omne temporis spatium excludit.
- 3 Dispensandi facultatem habens promouendo inhabilem adhibita causa cognitione presumitur eon eo dispensare.
- 4 Schismatici etiam post peractam penitentiam inhabiles sunt ad Ecclesiast. beneficia obtinenda absque dispensatione.

Cap. Fraternitati. II. & fin.

Innoc. iij.

- 1 **S**uper hunc tex. scriperunt Abb. antiq. Innoc. Collectur. Zabarel. Ioan. Ande. Anania. Hostien. Henric. Buttr. Anch. Panorm. Felin. Marien. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs *versusq. Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 110. Alagona*

in compendio Iuris Canonici pag. 661. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. titul. 5. cap. 7. vlt.

- 2 **Incunctanter.** Notatur ad hoc, quod dictio, hæc omnem dilationem, & omne temporis spatium excludit, ad pæne executionem latam sententiam continere censetur, vt per Sayr. in *claus. Regia lib. 3. cap. 8. nn. 27.*
- 3 In gloss. [Dispensatum.] Notatur ad hoc, quod habens dispensandi facultatem promouendo inhabilem adhibita causæ cognitione presumitur cum eo dispensare, vt per Menoch. *de presump. lib. 2. presump. 20. nn. 25. Mascard. de probat. concl. 1239. nn. 16. Henric. in summa lib. 13. de excommunicat. cap. 13. nn. 3. AZOR instit. moral. par. 1. lib. 5. cap. 15. q. 76. Fr. Emmanuel. quæst. regul. tom. 2. q. 46. art. 1. optimè Sanch. de Matrimon. lib. 8. disp. 4. nn. 15. vbi n. 17. dicit sibi magis placere opinionem asserentem censi tunc etiam Principem inferiorem dispensare, quamuis causæ cognitionem non præmittat.*

- 4 In gloss. [Potestatem.] ibi (*conuersus ad unitatem Ecclesiæ, &c.*) Schismatici igitur etiam post peractam penitentiam inhabiles sunt ad beneficia Ecclesiastica obtinenda absque dispensatione, de quo vide Rebus. in *praxi lit. de modis amittendi beneficia nn. 29. Penia in direct. Inquisit. par. 2. q. 48. comment. 73. Vgolin. de irregular. cap. 36. §. 3. nn. 7. Soar. tom. 5. de censur. disp. 43. sect. 2. n. 7. AZOR. d. par. 1. lib. 8. cap. 20. q. 8. Sanch. in præp. Decal. lib. 2. cap. 36. nn. 18. Sanctiarel. in tract. de hære. cap. 43. nn. 12. Nicol. Garcia de benef. par. 11. cap. 10. §. 1. nn. 161. vbi d. nn. 163. tenet, quod requiritur dispensatio Papæ, nisi delictum esset occultum schismatis, quia in eo posterit Episcopus dispensare virtute Trident. *sess. 24. cap. 6. de reformat.* prout resoluunt Sanch. *d. cap. 36. nn. 18. vbi n. 19.* tenet penam illam priuationis ipso iure beneficiorum ante schisma adeptorum, tanquàm fundamento destitutam non esse admittendam, licet contrarium tueantur Rebus. *d. n. 29. & Flamin. de resignat. lib. 3. q. 1. nn. 36.**

De Apostatis, & reiterantibus Baptisma.

Tit. IX.

- 1 **S**uper hanc rub. scriperunt Zabatel. Ioan. And. Anch. Buttr. Panorm. Marien. Socin. Guillem. Durand. in *breuiario Iuris Canonici fol. 239. Petr. de Rauena in compendio Iuris Canon. Ioan. de Londris in breuiario Sanctorum Canonum fol. 181. Martin. Melfart. in epitom. Decretal. fol. 181. Dani. Venator. in analysi methodica Iuris Pontif. d. pag. Goffred. & Hostien. in sum. huius tit. Alexand. Casan. &*

T iij Ana.

Anastaf. German. in paratilis ad quinque libros Decretal. sub hoc titul.

De Apostatis & Fideis eorum penis vide Simanach de Cerebolicis tit. 7. & in ench. tit. 4. Bernard. & Salzed. in praxi. cap. 114. in nouissima impressio. Albert. Trot. de vero, & perfectio clerici p. 1. lib. 2. cap. 30. Castr. de infra hereticorum penis. lib. 1. cap. 7. & 23. Clar. lib. 5. §. fin. q. 78. nu. 4. Añl. in confic. Neapolit. lib. 1. rubr. 3. & seq. direct. Inquisit. par. 2. q. 49. ubi Penia commen. 74. Menoch. de arbit. casu 421. & casu 346. Mascard. de probat. conch. 112. Vgol. de censur. Bulla Cerna lib. 2. cap. 1. vers. & à Christiana Fide Apostata, & de irreg. cap. 36. §. 4. Decian. in trall. crimina. lib. 5. cap. 70. cum seqq. Petr. de Ledefina in summa par. 2. trall. 1. cap. 7. Valent. tom. 3. disp. 1. q. 12. Soar. tom. 5. de censur. disp. 43. §. 1. nu. 1. & 2. Sord. de alimen. tit. 8. prim. 68. Perez ad tit. 4. vers. quaritur 19. lib. 8. Ordin. p. 335. Turrian. de Fide disp. 57. dub. 1. Cardos. in praxi Iudicium, & aduocatum, verbo apostasia, Card. Thuc. tom. 1. lit. A. conc. 424. & seq. Azor instit. moral. par. 1. lib. 8. cap. 21. Farinac. fragment. crimina. par. 1. lit. A. nu. 235. Sanch. in precepta Decal. lib. 2. cap. 7. Valer. Reginal. in praxi fori parit. lib. 17. trall. 1. cap. 3. d. nu. 72. Anton. Ricciul. de iure person. extra gremium Ecclesie existentium lib. 6. de apostatis Fidei, Sanctarel. in scail. de hysis cap. 3.

De Apostatis à religione, vide Bonacof. commun. crimina. par. 2. verbo apostata fol. 4. & 5. Azor d. par. 1. lib. 12. cap. 16. Prosper de August. in addit. ad Stroph. Quarantà verbo apostata, Fr. Emman. quel. regim. tom. 1. q. 30. Aldret. de religio. disciplina tuenda lib. 2. cap. 18. Ludouic. Miranda. in manuali Pralat. tom. 1. quest. 51. Ant. Ricciul. d. trall. de iure person. lib. 8. de apostatis à statu religionis regularis, Sanch. in precepta Decalogi tom. 2. lib. 6. cap. 8.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Clericus, ut privilegio fori priuatur eo quod se in enormitatibus immiscuit, requiritur quod incedat sine habitu, & tonsura.
- 3 Clericus, ut dicatur se in enormitatibus immiscuit ad hoc, ut priuatur privilegio fori, & beneficio, non sufficit vnum delictum, sed plura requiruntur.
- 4 Comprehensus in enormitatibus quando quis dicatur, ostenditur.
- 5 Apostasia triplex speciet.
- 6 Apostata dicitur, idest retro stans.

Cap. Præterea. I. Alex. ij.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Butt. Henr. Anchar. Panorm. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. Verique Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 112. Alagona in compendio

Iuris Canonici pag. 664. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 8. cap. 2. & est post Concil. Lateranen. par. 26. cap. 16.

Relicto Ordine clericali, et habitu.

Ergo clericus, ut privilegio fori priuatur, eo quod se in enormitatibus immiscuit, requiritur quod incedat sine habitu, & tonsura, ut per hunc text. tenent Bosf. sub tit. de foro competentis nu. 154. Clar. in §. fin. quest. 36. vers. ceterum, Roland. conf. 4. num. 32. Vol. 1. Farinac. in praxi crimina. par. 1. q. 8. nu. 56.

Si in criminibus.

Ergo ad priuandum clericum privilegio fori, & beneficio, & ad hoc, ut dicatur se in enormitatibus immiscuit, non sufficit vnum delictum, sed plura requiruntur, Couar. prall. cap. 32. nu. 2. vers. certio. Capic. decis. 163. nu. 1. Roland. d. conf. 4. num. 32. Alexand. de Neuo conf. 59. nu. 20. & 21. Cabal. r. solut. crimina. casu 60. nu. 17.

Comprehensi.

Requiritur etiam ad privilegio fori, quod in enormitatibus comprehensatur, Carpol. conf. 11. nu. 34. Alexan. de Neuo, d. conf. 59. in fine, Roland. d. conf. 4. num. 32. comprehensus autem dicitur, si in fragranti fuerit captus à palam 6. qua in adulterio ff. de ritu nupt. cap. si quis Diaconus, ubi gloss. verbo deprehensi 50. dist. 1. vel si ipse antequam opponat de privilegio clericali delictum fateatur, seu de eo sit legitime conuictus, vel si crimen sit adeo notorium de facto, ut nullus sit in facinationi locus, ut per Alex. de Neuo d. conf. 59. n. 10. in fine, Bellet. acquisit. clericalium par. 1. tit. de sanore Clericorum personali §. 7. nu. 6.

In gloss. [Apostasiam.] Ibi (est autem triplex, &c.) De hac triplici apostasia speciatè Anton. Ricciul. in trall. de iure person. extra gremium Ecclesie existentium lib. 6. 7. & 8.

In ead. gloss. ibi (& dicitur apostata, idest retro stans.) Ita Nauar. conf. 15. n. 10. sub tit. de regul. in antiquis, Fr. Emman. quel. regul. tom. 1. q. 30. art. 1.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Rebaptizatur cum peccato mortali, & rebaptizatur irregularitatem contrahens, quod intelligitur ibi.
- 3 Ob statum tenentem, & florentem minus quis punitur.
- 4 Mitius punitur qui delinquit, ut consuleret consanguineo.
- 5 Rebaptizanti publicè ministrans irregularitatem incurrit.
- 6 Pape solus dispensat in irregularitate, quæ contrahitur ex iteratione Baptismi publica.
- 7 Episcopus dispensare potest in irregularitate proveniente ex rebaptizatione deculta.
- 8 Irregularis efficitur, qui rebaptizanti ministrant Acolythis, Diaconis, vel Subdiaconis officio fungens.

- 9 *Comparat ſcienter rebaptizantes principes, an aliquem irregularitatem incurram, offenditur.*
 10 *Delictum ſaſibus expiatur ex quadam pietate commiſſum, quem ubi impietas preſtat cauſam delicti.*
 11 *Irregularitas illa, quæ eſt ex proprio delicto ſuſcepta per profeſſionem non tollitur.*

Cap. Ex litterarum. II.

- 1 **S**uper hunc tex. ſcripſerunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioann. Andr. Anania, Hoſtien. Henric. Butr. Ancharan. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concord. *Verique luterum cum legibus Caſtella par. 1. & 2. Viſitan. in ration. lib. 5. Iuris Pontificij pag. 112. Alagora in compendio Iuris Canonici pag. 664. reſertur ab Anton. Auguſtin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 8. cap. 3. & eſt poſt Conc. Lateranen. par. 26. cap. 1.*
 2 *Probat hic tex. ex culpabili iteratione Baptiſmi publica, vel etiam occulta contrahit irregularitatem, & conſequenter tam rebaptizantem cum peccato mortali, quam rebaptizatum fieri irregularem, de quo vide Maiol. de irregul. lib. 3. cap. 14. Victoriæ in ſumma, ubi de b. p. ſimo, num. 31. & 36. Couar. in clemen. ſi fueris, in iuris par. 1. num. 8. Bernard. & Salzed. in pract. cap. 15. Humad. l. 9. gloſ. 3. tit. 4. par. 3. Viſual. in candelabro aureo tit. de baptiſmo d. n. 45. Valer. Reginal. in pract. fori pœnit. lib. 30. nu. 173. & ſeq. Nug. par. 3. queſt. 66. art. 9. concl. 4. Cened. ad Decretum collect. 63. nu. 4. Præſ. Episcop. par. 1. verbo irregularitas 5. 11. optime Aegid. de Sacram. & cenſur. tom. 2. diſp. 12. dñb. 5. d. num. 34. Bonac. de cenſur. diſp. 7. q. 3. pancl. 3. n. 1. Sanctarell. de heresi cap. 45. num. 8. Intellige ſi rebaptizet cum intentione rebaptizandi, nam abſque ea non incurret irregularitatem, vt ex Henric. Vgol. Anil. & Soar. colligit Bonac. d. pancl. 3. num. 7. ubi num. 4. limitat in rebaptizante ſub conditione.*

- 3 **Minor atas:** Notatur ad hoc, quod ob ætatem teneram, & floreſcentem mitius quis punitur, vt per Tiraq. de pœnis temperandis cauſa 7. d. num. 1.
 4 **Et inuenioſ fraterna ſalutis.** Notatur ad hoc, quod mitius punitur qui deliquit, vt conſulcret conſanguineo, vt per Tiraq. d. tract. de pœnis temperandis cap. 20. num. 3. cum ſeqq.
 5 **Si publicum eſt quod proponitur.** Notatur ad hoc, quod vt miniſtrans rebaptizanti irregularitatem incurrat, debet eſſe crimen publicum, vt per Soar. tom. 3. diſp. 31. ſect. 6. dñb. 3. Aegid. d. diſp. 18. dñbitat. 3. nu. 36.

- 6 **Niſi ad religionem, etc.** In irregularitate, quæ contrahitur ex iteratione baptiſmi publica ſolus Papa diſpenſare poteſt, qui vix rebaptizantes diſpenſat, vt religionem ingrediantur prout atteſtantur Tabien. in ſumma verbo diſpen-

ſatio, num. 13. Verſ. 14. & Salzed. ad Bernard. l. d. cap. 15. lit. B Verſ. & non ſolum in fine. In rebaptizatione verò occulta poteſt Episcopuſ diſpenſare, quia poteſt diſpenſare in irregularitate proueniente ex delicto occulto virtute Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reſormat. cap. 6. vt tenent Aegid. d. diſp. 5. n. 36. & ex Tolet. Sayr. & alijs Bonac. d. pancl. 3. num. 9. ubi num. 10. tenet eo ſem modo poſſe Episcopum diſpenſare in irregularitate, quæ incurritur quando quis alium publicè baptizat, ſed neſcitur vtrum qui baptizatur fuerit antea baptizatus.

8 In gloſ. [Acolytus] ibi. (ſupple, qui miniſtrum ſuum præſtitit reſeſande) Ergo irregularem efficiuntur, qui rebaptizanti miniſtrant Acolythi, Diaconi, vel Subdiaconi officio fungentes, vt tenent Salzed. ad Bernard. loco præmiſſo me citato, Aegid. d. dubit. 5. num. 35. Pari etiam ratione idem dicendum videbatur de compatriſciſ ſcientibus, ſunt equidem iſti rebaptizationis participes, vt tenet expreſſe Maiol. de irregul. lib. 3. cap. 14. num. 6. Aegid. d. num. 14. Salzed. loco præmiſſo citato. Quamvis in rigore diſputationis contrarium eſſet reſolouendum, cum tex. in præſenti loquatur tantum de Acolytho, & conſequenter non videatur extendendum niſi ad eos, qui inferuiunt reiterationi baptiſmi ex officio, vt optimè aduertit Bonac. d. pancl. 3. n. 1. in fine.

10 In gloſ. [Intentio.] Notatur ad hoc, quod facilius expiatur delictum ex quadam pietate, commiſſum, quam ubi impietas præſtat cauſam delicti, vt per Tiraq. de pœnis temper. cauſa 24. num. 2.

11 In gloſ. [Religionis.] Notatur ad hoc, quod per profeſſionem non tollitur ea irregularitas, quæ eſt ex proprio delicto ſuſcepta, ſed quæ ex alieno peccato contrahitur, vt per Couar. in clemen. ſi fueris par. 1. h. 2. num. 6. Xuar. allegat. 25. num. 1. Flamin. de reſignat. lib. 5. queſt. 3. num. 195. Azor. inſtitut. moral. par. 1. lib. 12. cap. 5. queſt. 12. & par. 2. lib. 6. cap. 4. colom. 671. Paul. Comitol. reſponſ. moral. lib. 1. queſt. 106. num. 8.

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur ſuper hunc tex. ſcribentes.
 2 Infamatus grauitur de Apoſtaſia deſiciente probatione compellitur ad ſe purgandum.
 3 Clericis in ſacris conſtitutis reſcuſus ad ſeculum eſt interdictus.
 4 Clericus, qui habitum, & cenſuram aliquo tempore diſmiſſum reſumpſeris, non perdit ſori priuilegium.

Cap. Tuæ fraternitati. III. Innoc. iiij.

- 1 **S**uper hunc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioann. Andr. Anania, Hoſtien. Henric. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Ximen.

Ximen. Toletan. in concord. *versusque Iuris cum legibus Castellæ* p. 2. Viuian. in *ratiō. lib. 5. Iuris Pontificij* pag. 113. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 664. refertur ab Ant. Augult. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. 1. *vis.*

2. Probat hic tex. de apostasia grauius iofamatos deficiente probatione compelli per ecclesiasticam diffinitionem ad se purgandum, vt per Bernard. in *pract. cap. 114. prope finem in nouissima impressi.*

3. Non sunt in seculari habitu tolerandi.

Quia clericis in Sacris constitutis reclusus ad seculum est interdictus e. 1. *sed si in Subdiaconatu*, & cap. *sancti* de clericis coniugatis, cum similibus citatis per Anton. Ricciul. de *iure person. lib. 7. cap. 6. num. 20.*

4. In glof. [Habitu] Immo potius clericus, qui habitum, & tonsuram aliquo tempore demissum reassumperit, non perdit foci priuilegium, vt per Capram *conf. 97. nu. 33. cum segg.* Alex. de Neuo *conf. 62. nu. 7.* etiam quod tempore commissi delicti non gesserit habitum, modo post delictum illum reassumperit, Conar. *pract. c. 31. nu. 7. vers. 5. dummodo etiam reassumptio habitus non fuerit in fraudem* Clar. in *6. fin. q. 16. vers. sed hic quero*; dummodo etiam non fuerit vnica omisso habitus, quia ad priuandum clericum priuilegio clericatus necessaria est tanta perseverantia, vt publicè existimetur laicus, vel quod contrarius animus in eo discerneretur, vt per Farinac. in *pract. crimin. par. 1. q. 8. num. 38.*

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Apostata dicitur, qui omnino deficiens à Fide Christiana sacrilegis se epibus aggregat.

Cap. Quidam. IIII.

1. Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Anania, Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concord. *versusque Iuris cum legibus Castellæ* par. 3. Viuian. in *ratiō. lib. 5. Iuris Pontificij* pag. 113. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 664. desumitur ex Concil. generali Lateranen. sub Innocen. III. cap. 7.

2. Cum prioris ritus reliquias retinentes, etc. Dicitur ergo apostata, qui omnino deficiens à Fide Christiana sacrilegis se cœtibus aggregat, veluti transiens de Christianismo ad Iudaismum, siue Paganismum, vt in l. 1. & 2. C. hoc tit. & per Innocen. in cap. 1. *supra hoc tit. nu. 1.* Butr. *num. 4. vers. quidam est*, Henric. *nu. 2.* Socin. *num. 3.* ad finem, *vers. tertio Decian. tract. crimin. lib. 5. c. 71.*

num. 4. Menoch. de *arbitr. casu 546. num. 63.* Farinac. de *heresi q. 183. q. 2. num. 13.* Sanch. in *præcept. Decal. lib. 3. cap. 7. num. 16.* & *202. inquit. moral. par. 1. lib. 5. cap. 21. q. 1.* Anton. Ricciul. de *iure person. lib. 6. cap. 2. nu. 1.* vbi *num. 6.* cum multis alijs, quos ibi citat, resoluit apostatam dici non posse illum, qui ab improba secula in aliam teprobatam se transiulerit, veluti à Iudaismo ad Paganismum.

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Clericus quando induci non potest ad reassumendum habitum male demissum, quid faciendum, ostenditur.

Cap. A nobis. V. Honor. iij.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Anania, Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Mari. Socin. Ximen. Toletan. in concord. *versusque Iuris cum legibus Castellæ* par. 2. Viuian. in *ratiō. lib. 5. Iuris Pontificij* pag. 113. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 664.

2. Probat hic tex. clericum, quando induci non potest ad reassumendum male demissum habitum, posse incarcerationi sub graui custodia, ita, quod solum sibi vita misera referretur, donec à lux præsumptionis nequitia resipiscat, vt per Bernard. in *pract. cap. 114. in fine in nouissima impressi.* Nam si speratur correctio, & impeditio malorum si coerceatur, vel detineatur apostata, tenetur Prælati, & corrigere, & cogere ad redeundum, vt per Fr. Emman. *quest. regul. tom. 1. q. 30. art. 1.*

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Monachus in apostasia ordinatus non potest sine Papæ dispensatione in suscepto Ordine ministrare.
3. Ordinatus in apostasia à religione cū sit excommunicatus sit irregularis.
4. Electi ab ordine si sint Subdiaconi, aut aliquo Ordine insigniti, nisi aliud obstat, possunt ad alios sacros Ordines promoueri.
5. Apostata à religione quis dicatur, ostenditur.

Cap. Consultationi. VI. & fin.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concord. *versusque Iuris cum legibus Castellæ* p. 2. Viuian. in *ratiō. lib. 5. Iuris Pontificij* pag. 114. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 666.

2. Probat hic tex. monachum in apostasia ordinatum non posse sine dispensatione Papæ in suscepto ordine ministrare, vt per Decian. in *pract. crimin.*

crimin. lib. 5. cap. 73. num. 18. Soar. tom. 5. de censur. disp. 3. i. sect. 3. Sayr. eodem tract. lib. 4. cap. 13. num. 16. Aldret. de religiosa disciplina tuenda lib. 2. cap. 18. num. 18. ordinatus enim in apostasia à religione, cum sit excommunicatus sit irregularis, vt docet Henric. in summa lib. 13. cap. 39. §. 1. & propè finem, & cap. 40. §. 1. Eiecti verò ab ordine, si sint Subdiaconi, aut aliquo ordine insigniti, nisi aliud obstat, possunt ad alios sacros Ordines promoueri, vt per Nauar. conf. 3. sub tit. de regul. Fr. Emman. quest. regul. tom. 1. q. 30. art. 24. quos refert, & sequitur Ludouic. Mirand. in manuali Predicatorum tom. 1. quest. 52. art. 3.

5 Apostata in rigore loquendo censendus est ille, qui recedit à suo monasterio, & religione, inconsulto Prælatò, & sine habitu habens voluntatem firmatam in malum, & animum, atque intentionem non redeundi ad religionem amplius, vt videntur tenere Calderin. conf. 1. sub hoc tit. Nauar. conf. 10. num. 6. sub cod. Clar. in §. fin. quest. 78. vers. apostata punitur, & Ludouic. Mirand. d. tom. 1. quest. 51. art. 1. concl. 1. & secundum Achil. decis. 1. sub hoc tit. olim Rota sub die 11. Februarii 1555. coram Oradino censuit, vt dicatur contra apostasia vera, & propria, quæ inferat inhabilitatem, requiri recessum sine licentia, & dimissione habitus cum animo illum amplius non reasumendi, adeo vt si appareret habitum esse dimissum cum voluntate illius reasumendi non censeretur contra apostasia, quæ inferat inhabilitatem, sed tantum illa, quæ inferat excommunicationem, quare hæc opinio in apostasia vera, & propria indubitabilis est, illa verò, quæ tenet sufficere solum recessum à religione etiam si habitus deferatur, quam tueretur Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 73. num. 21. & 25. Mascard. de probat. concl. 12. nu. 1. Menoch. de arbit. casu 546. num. 36. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 12. cap. 17. q. 6. & alij plures ab ipsis citati, procedit in apostasia minus propria, & per quam sola excommunicatio contrahitur.

De his, qui filios occiderunt. Tit. X.

Super hanc rub. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anchar. Butr. Panorm. Mar. Socin. Petr. de Rauen. in compendio Iuris Canon. Martin. Mesnar. in epitome Decretal. fol. 181. verso. Dani. Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij ad pag. 651. Goffred. & Hostien. in summa huius tit. Alexand. Cassan. & Anast. Germon. in paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc titulo. De materia tituli vide scribentes per tex. ibi in l. 1. vers. sed si mater ff. ad legem Pompeianam de parricidio. & in l. 1. in princip. C. de Vella de delictis cap. 27. Anton. Gom. var. tom. 3. cap. 3. num. 3. in princip. Decian. tract. crimin. lib. 9. cap. 8. Salorzan. de parricidio lib. 2. cap. 10. Farin. in pra-

xi crimin. quest. 120. num. 186. cum seqq.

De parricidio, & eius atrocitate, vide Conrad. in pract. tit. de parricidio. Iodoch. in pract. c. 87. Cou. in clem. si frater filius par. 2. in princip. num. 12. Placa in epitome delictorum cap. 23. Clar. in pract. §. parricidium Anton. Gom. d. num. 3. Petr. Greg. synag. Turis lib. 3. cap. 14. Viui. Kirchou Soar. & alios tom. 2. commun. opinio. lib. 9. tit. 14. Decian. d. lib. 9. cap. 86. Menoch. de arbit. casu 356. Fachin. controu. iuris lib. 9. cap. 86. Guid. Pancirol. in thesauro vari. lectionum lib. 2. cap. 236. latè Farin. d. quest. 120. Azor institut. moral. par. 2 lib. 2. cap. 25. quest. 1. Molin. de iustit. tom. 4. tract. 3. disp. 26. Cardos. in pract. iudic. verbo homicidium nu. 28. & verbo mulier num. 25. Cald. Pereira question. forens. in comment. ad l. vni. C. ex delictis defunct. par. 2. nu. 31. latè Salorzan. in special. tract. de parricidio.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Iracundia in delictis non excusat à pena, nisi sit maxima, & iusta.
- 3 Exheredatio calore iracundiæ facta de filio, an valeat remissiuè.
- 4 Iracundiæ calor, quo contractus infringuntur, debet esse talis, vt ab ira consensus penitus alteretur.
- 5 Mater filium occidens iracundiæ calore submoto in monasterium d. truditur ad perpetuam penitentiam agenda.
- 6 Impedimentum impediens Matrimonium an sit infestum proprii filij.

Cap. Veniens. I. Alex. ij.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Anania. Holt. Anchar. Butr. Henr. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordant. Virisque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 114. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 665. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 9. cap. 1. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 50. cap. 12v.

2 Ipsa iracundiæ calore, &c. Notatur ad hoc, quod iracundia in delictis non excusat à pena, vt per Duen. reg. 193. vers. huius prima, & seq. nisi sit maxima, & iusta. Ioseph. Sesse. Viri quæz. 104. num. 24. Carrer. in pract. crimin. §. homicidium vers. septimo excusat, à nu. 1. Tirac. de penis temp. causa 1. d. num. 1. Bajard. ad Clar. §. fin. quest. 60. num. 36. Et in blasphemia loquens Farinac. in pract. crimin. par. 1. q. 20. num. 47. & seq. Et in exheredatione iracundiæ calore facta de filio quamvis cum iusta causa, vt non valeat vide l. si filium C. de inoffic. testam. Menoch. consil. 344. num. 6. & cons. 955. num. 41. & 42. Calor igitur iracundiæ, quo contractus infringuntur, talis esse debet, vt ab ira consensus penitus alteretur, ac si suus sit, sed ire motu sic excitatus, vt quid agat fere non percipiat. Ita Panor.

Panor. & Felin. in cap. sicut in 1. sup. de iurjur.
Dec. Cagnol. & Mayn. in l. quod calore ff. de re-
gulis iuris, Bald. Salycet. & Taf. in d. l. qui filium,
Tiraq. d. causa 1. Mench. de success. creat. lib. 1.
§. 10. n. 616. Alciat. respo. 477. n. fin. Socin. lun.
conf. 36. nu. 10. lib. 2. Menoch. conf. 544. num. 5.
de lib. & de presump. lib. 1. presump. 14. num. 21.
et 22.

3 Ad aliquod monasterium tran- seat.

Notatur ad hoc, quod mater filium
occidens iracundia calore submoto
in monasterium detruditur ad perpetuam pœni-
tentiam agendam, vt per Farin. in praxi crimin.
par. 5. §. 120. n. 19. ubi etiam dicit hunc text.
loqui in foro animæ & penitentiali.

6 Ei licetia in Domino nubendi, &c.

Ergo impedimentum impediens Matrimonium
est interfectio proprii filij, de quo Sanch. de Ma-
trimon. lib. 7. disp. 6. nu. 12.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Dispensandi lenior causa est habere filios.
- 3 Thorum ab uxore filium occidente separari non
licet.

Cap. Intelleximus. II. Luc. ij.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. In-
nocent. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Anania,
Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panorm. Mar.
Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs utriusque
Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viuian. in ra-
tionali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 115. Alagona in com-
pendio Iuris Canonici pag. 666. refertur ab An-
ton. Augustin. collect. 2. Decret. lib. 5. tit. 9.
cap. 2. & est post. Concil. Lateranen. per. 59.
cap. 35.

2 Illam alios habere filios, &c.

Ergo habere filios est causa lenius dispensandi,
vt per Tiraqu. de potest. temper. causa 26. num. 1.
sem. seq.

3 Eidem viro restituas.

Notatur ad hoc
homicidium filij non licet separare thorum ab
uxore filij occidente, vt per Farin. in repet. rub. de
donation. inter viros et uxores §. 78. num. 5. Vnde
non videtur approbandum quod Plato dialog. 9.
de legibus, prout eum refert Menoch. de arbit.
casu 364. nu. 15. scripserunt reliquit in bene indi-
tuta Republ. esse ita faciendum. Si pater, aut
mater (accidit enim quauis raro) per iram ver-
beribus, seu quouis modo filium, vel filiam,
interficiat, perinde ac ceteri homines purgen-
tur, & triennium exulent, & post ipsam restitu-
tionem maritus ab uxore, vxorq; a marito se-
parentur.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Infans anniculus, vel de recenti natus, si reperit-
ur in lecto matris, vel nutricis suæ mortuus, pre-
sumitur mortuus casu, vel aliqua culpa, aut ne-
gligentia, non autem dolo.

Cap. De infantibus. III. & fin.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abbas antiq. In-
nocent. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien.
Anania, Anchar. Butr. Henric. Panorm. Mar.
Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs utriusque
Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viuian. in ra-
tionali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 116. Alagona
in compend. Iuris Canonici pag. 666. refertur ab
Anton. Augustin. collect. 2. Decret. lib. 5. tit. 5. cap.
unico.

- 2 Notatur hic text. ad hoc, quod si infans anni-
culus, vel de recenti natus, reperitur in lecto
matris, vel nutricis suæ mortuus, presumitur
mortuus casu, vel aliqua culpa, aut negligentia,
nō autē dolo, & perconsequens non debet puni-
ri pœna mortis, vel ordinaria, sed tantum pœna
extraordinaria iudicis arbitrio secundum qua-
litate culpæ, vide Anton. Gomez vari. tom. 3.
cap. 3. nu. 3. Menoch. de arbit. casu 327. Auen-
dan. de exceptendis mand. lib. 1. cap. 1. nu. 18. respo.
alia custodia est nutricium, plures refert Doctores
Cened. ad Decretal. collect. 48. nu. 1. Decian.
pract. crimin. lib. 9. cap. 8. nu. 20. et cap. 16. nu. 31.
Henric. in sum. lib. 14. de irregularitat. cap. 15. pro-
pe finem, Paul. Comitot. respo. moral. lib. 4. c. 12.
quorum duo posteriores admonent quod iacere
in eodem lecto cum infante non caret culpa,
cum res periculosa sit, nec sit quis dominus eo-
rum, quæ somno sopitus agit; accidere tamen
potest, vt huiusmodi cubatio culpa careat, v.g.
si lectus sit laevis, & puer implacabilis, aut qui
aliter a frigore defendi non possit; & mulier in
somo suum retineat situm, & locum.

De infantibus, & languidis expositis. Tit. XI.

Super hanc rub. scripserunt Zabarell.
Io. Andr. Anchar. Butr. Panorm. Mar.
Socin. Durand. in hencuario antio fol. 140.
Petr. de Rauenna in compendio Iuris Ca-
non. Martinus Melhart. in epibome Decretal.
fol. 182. Dan. Venator. in analysi methodica Iuris
Pontif. pag. 633. Goffred. & Holt. in summa huius
tit. Alexand. Cassan. & Anastasi. German. in
paratilis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.
Infans dicitur visus ad septimum annum inclusiue,
vt per Duen. reg. 259. ampl. 2. Petr. de Placa in quest.
de lib. 2. §. 3. n. 2. Menoch. de arbit. casu 57. n. 2. & 7.

cum seqq. & de presumpt. lib. 4. quest. 47. num. 3. Farin. in praxi crimin. par. 2. q. 58. n. 6. & q. 92. n. 3. Et proprie est infans qui existimatur à iure fari non posse, non quidem tanquam voce privatus; sed tali præditus, quæ pro nulla iure habetur, Donel. in l. 1. num. 6. ff. de verbor. vbi Aquilin. num. 100. Infancia ergo est ætas in qua fari nescitur, & illic terminatur vnde oritur pueritia, seu papillaritas, quæ in maribus ad 14. annum extenditur, in feminis vero 12. annorum spatia dediderat, ut post gloss. in præm. Sexti Decreti. testantur Menoch. de arbit. casu 57. nu. 2. & de presumpt. lib. 4. q. 157. nu. 38. Farin. d. q. 92. nu. 6. Et inter septennium, & 14. annum masculi, & 12. feminae impuberes nominantur princip. inquit, quibus modis tutela finitur. Proximus infantie dicitur post septennium usque ad 10. annum cum dimidio si masculus sit; si vero femina usque ad novem annos cum dimidio, gloss. in verbo infantie proximus 120. papillas inquit, de inutil. supul. Ant. Gomez de iur. tom. 3. cap. 1. nu. 57. vers. Et dicitur proximus. Cald. Pereira in l. si curatorem, verbo vel adversarij dolo post nu. 53. Farin. d. q. 92. nu. 4.

Languidi dirimuntur à verbo languere, quod vitra alia significata illud habet proprium, quoad propolitus, idest, infirmari, ut apud Calepin. Thesaur. & alios legi potest, siquæ languidus ideam est quod infirmus, patet ex illo loquens cap. 5. ibi, respondit ei languidus, & cap. 11. ibi, quidam languens Lazarus, & Math. cap. 14. ibi, curavit languidos eorum, & non abs re inter languidos & infantes ideam ius servatur, siquidem quoad curam vrorumque par propensio debet impendi. Hi languidi sunt proprie infirmi, & morbo perpetuo detentati, ita quidem, qui noceat rei cuiusque gerenda l. morbus ff. de verb. signif. vbi Rebuff. vnde non sufficit quæcunque brevis aut levis morbo laborare, ut dicatur languidas, sed debet esse gravis infirmitas, multum duratura, idque demonstrat propria infirmitatis ratio, secundum Gom. in reg. de infirmis q. 28. Azuvedo in l. 6. num. 9. tit. 5. lib. 3. nona recop. quod autem duratura sit ægrotudo satis de iure presumitur, dum contrarium non probatur, ut per Flam. de resignat. lib. 5. q. 3. nu. 39. Menoch. lib. 6. de presumpt. q. 44. nu. 2.

Expositi filij secundum Azon. in summa iuris tit. nominantur sanguinolenti, quia poma sanguinis istis expositis facinus luendum est; nam pater exponens necare videtur argu. text. in l. necare ff. de liberis agnosc. cap. fin. 87. dist. 11. Azonem sequitur Gregor. Lop. l. 4. gloss. l. 1. tit. 20 par. 4. & idem tenuit gloss. in l. 2. Cod. de patribus, qui filios distraxerunt. Sed verius dicendum est expositos quidem si infantes sint sanguinolentos nominari, quia de recti nati adhuc sanguine madere creduntur. Si vero expositi provectionis ætatis sint, tunc pater exponens dicitur sanguinolentus, quia sanguinis sui partem (hoc est filium arg. l. vi. Cod. de impuber. & alijs) interuentioni prostituit. In summa expositi sunt

omnes ij, qui à patre, aut domino abijciuntur, & veluti extra domum, familiam, & potestatem ponuntur.

Questio est celebris. Vtrum filij de quorum parentibus non constat, ut sunt infantes expositi, censendi sint legitimi, an spurij? Et quod spurij sint censendi, & vii tales ad Ordines absq; dispensatione nullo modo promouendi secure docet Majol. de irregul. lib. 1. cap. 11. num. 1. quem magis sequitur Covar. in clem. si fueritis par. 1. in princip. nu. 9. resolvens quod ipse consulerit ne promouantur expositi, eaque ratione confirmat, quia non solent filij legitimi exponi, sed potius expositi nasci ex fortuitis, & illicitis congressibus, & Cou. opinione sibi magis placere ait Salzedo in pract. l. 14. lit. C. in fine. P. Rebello de obligation. iustit. par. 2. lib. 1. q. 3. sect. 2. n. 15. & hoc esse securius concludit Soar. tom. 5. de censuris disp. 50. sect. 4. num. 4. & Valer. Reginal. in praxi lib. 30. nu. 77. vers. 7. Et expositi æquiparantur vulgo quæsitis, Pute. par. 1. decis. 435. D. Barbosa in rubr. ff. soluto Matrimon. par. 1. nu. 20.

Verù Doctores magis communiter resoluunt hos filios, de quorum parentibus non constat, legitimos esse censendos, & ac successuorum, Ordinum, ac dignitatum capaces. Ita Paleoth. de nobis & spurij cap. 63. n. 3. & 7. Bermond. de publicis concubis. in verbo, qui etiam filios ex tali concubinato procreant, nu. 90. Menoch. de presumpt. lib. 6. q. 54. nu. 20. Malfard. de probat. concl. 799. Girona de privilegiorum explicat. num. 1441. & seq. Menoch. de arbit. casu 396. num. 15. & 16. Fr. Imman. quest. regul. tom. 1. q. 13. art. 1. q. 14. art. 3. col. 6. D. Sebast. Orozco en el thesoro de la lengua Castellana verbo encubido ad finem. Stephan. Gratian. dissectat. forens. cap. 135. nu. 31. et seqq. & cap. 267. n. 22. Nā dubia stante origine potius iudicandum est pro legitimis, ut per Puteum lib. 3. decis. 2. Peregr. de fideicom. art. 43. nu. 71. quos refert Stephan. Gratian. d. cap. 135. num. 34. Expositi tamen sunt incapaces officiorum sanctæ Inquisitionis, Ecclesiarum, Collegiorum, & Confraternitatum, in quibus habentur statuta requiruntque qualitatē nobilitatis, & alia huiusmodi, ut per Peraz de Lara de annu. nesci. lib. 2. cap. 4. num. 37. Girona vbi proxime num. 1443. & seq. & num. 150. resoluti expositi esse citem illius loci, & ciuitatis, cui exponitur, ita ut si aliquod legatum relinquatur, vel privilegium concedatur, vel puerilis naturalibus, vel ciuitas alicuius ciuitatis, vel pro eis maritandis aliquid relinquatur, virgines, & puellæ expositæ comprehendantur.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Parentes peccant qui filios exponunt, si eos nutrire, & alere commode possint.
- 3 Pater, & patrum amittunt ius filiationis, & servitutis cum filijs, vel seruis exponunt.

4 Expo-

- 4 *Expositis, quorum parentes ignorantur, praeſtantur alimenta ab Eccleſia, vel eius Reſtore, & in deſectis à communis alimur.*
- 5 *Expoſiti antiquitus alebantur in loco per Traianum edificato.*
- 6 *Expoſitos pro filiis poſſunt parentes agnoſcere.*
- 7 *Pater exponens filium licet perdat patriam poteſtatem, non tamen eximitur ab onere dotandi.*
- 8 *Expoſitum filium, vel ſervum alens repetit à patre, vel domino expenſas.*
- 9 *Expoſiti ſuccedunt hoſpitale excluſo ſiſco.*

Cap. Si à patre, vni. *Greg. IX.*

1 *Super hunc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Anania, Ioan. Andr. Hoſtien. Anchar. Butr. Henric. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. Viriſque Iuris cum legibus Caſtelle par. 1. & 2. Viſian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 116. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 666.*

2 *Relegato pietatis officio.* Adverte, quod peccant parentes, qui filios exponunt, ſi eos nutrire, & alere commode poſſint, vt per Azor. *inſtitut. moral. par. 2. lib. 2. cap. 26. quaſt. 2.* Henric. *in ſum. par. 2. lib. 1. cap. 19. h. 3.*

3 *Apoteſtate patria ſuit liberatus.*

Notatur ad hoc, quod pater, & patronus amittunt ius ſiliationis, & ſeruitutis cum filiis, vel ſervis exponant, ſive pater exponat filium, ſive alius eo conſentiente, vel ratum habente, quia idem eſt quoad perdendum ius patris poteſtatis, vide Paleoth. *de nobis, & ſpurijs cap. 63. num. 6.* Menoch. *de arbit. cauſa 396. num. 11.* Surd. *de alimentis tit. 4. quaſt. 18. num. 2. & tit. 8. primi. 63. num. 4. & primi. 64. num. 2. cum ſeqq.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 267. à num. 1. cum multis ſeqq.* Azor. *inſtitut. moral. par. 2. lib. 2. cap. 26. quaſt. 1.*

4 *Infantibus expoſitis, quorum parentes ignorantur, praeſtantur alimenta ab Eccleſia, vel eius Reſtore, vt per Surd. de alimentis tit. 1. 4. 81. num. 1.* Antiquitus alebantur in loco per Traianum edificato, vt per Franc. Munoz *de ratione, cap. 25. num. 46.* vbi etiam de columna laſearia, quia ibi infantes laſce alendi deſerabantur, quem reſert Stephan. Gratian. *d. c. 267. num. 9.* & 10. dicit quod vbi Eccleſia non haberet ſufficientes redditus, vel vbi non extant publica hoſpitalia, conſueſcere communitates locorum tales recipere, & nutricebus nutriendos dare publica impenſa.

6 *Parentes poſſunt agnoſcere expoſitos pro filiis, qui tunc conſentunt legitimi, & ſui heredes, vt per Stephan. Gratian. d. c. 267. n. 14. vbi à num. 34. reſoluit quod licet pater exponens filium perdat patriam poteſtatem, non per hoc eximitur ab onere dotandi, quia ſolum perdit patriam poteſtatem quoad ea, quae ſunt ſibi vtilia, non circa ſibi oneroſa, & damnosa.*

8 *aſſerentia, & num. 41. tenet quod alens ſervum, vel filium expoſitum repetit à patre, & domino alimenta, etiam facta pro filio expoſito erudiendo in aliqua arte.*

9 *Expoſiti ſuccedunt hoſpitale excluſo ſiſco, vide Peregrin. de iure ſiſti lib. 4. tit. 3. rub. de bonis vacantijs num. 16. Greg. l. 4. verbo etiam doloſus tit. 20. part. 4. Lara in l. ſiquis à liberis, l. ſiquis ex his num. 10. ſiſte liberis agnoſci. Perez tit. 4. lib. 5. Ordin. pag. 162. Farin. fragment. crimin. par. 1. lit. F. num. 134.*

De homicidio voluntario, vel caſuali. Tit. XII.

Vper hanc rub. ſcripſerunt Zabarel. Ioan. Andr. Anchar. Butr. Panor. Felin. Marian. Soc. Ioan. de Londris in breuario Sac. Etorum Canonum, fol. 181. Petr. de Rauenna in compendio Iuris Canon. Martin. Meſnart. in epitome Decretal. fol. 182. Dan. Venator. in analyſi methodica Iuris Pontif. pag. 635. Goſſr. & Hoſt. in ſumma huius tit. Alex. Caſſan. & Anaſtaſ. German. in parateſis ad quinque libros Decretal. ſub hoc tit.

De materia huius tit. vide Ordin. Regiam Luſitan. lib. 5. tit. 35. vbi Parens meus, apud Caſtellanos, tit. 13. lib. 8. Ordin. vbi Perez. & tit. 23. lib. 8. noua recap. vbi Azeved. Aegid. Boſſ. in praſt. tit. de homicid. Carter. cod. tit. Clar. lib. 5. de homicid. Anton. Gom. tom. 3. vari. cap. 3. Hyppol. conſ. 7. Decian. traſt. crimin. lib. 9. cap. 17. cum ſeqq. Pradil. in ſumma legum poenalen. par. 1. cap. 15. Farin. in praſt. crimin. par. 4. de homicid. Ayter. in ſpeculi traſt. de homicid. Petr. Caball. in traſt. de omni genere homicidij, Vela de delictis cap. 15. Gutier. canon. lib. 2. cap. 5. & 6. Iacob. de Graſſis in diſcuſſion. aureis par. 1. lib. 2. cap. 62. cum ſeqq. Azor. *inſtitut. moral. par. 3. lib. 2. de homicidio.*

SVM MARIVM.

- 1 *Doctores referuntur ſuper hunc tex. ſcribentes.*
- 2 *Declaratur tex. in preſenti, & nu. 3.*
- 4 *Proditor, & per inſidias delinquens non gaudet Eccleſie immunitate ſi ad eam conſugiat.*
- 5 *Proditoris quemque occidere, aut per inſidias, idem eſt.*
- 6 *Proditorum homicidium eſt eſt deſectus hominis nihil tale ſuſpiciant.*
- 7 *Proditorum, aut ex inſidijs vulneratus an ſit ab Eccleſia excommunicatus, reſoluitur.*

Cap. Si quis.

1 *Super hunc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Anania, Hoſt. Anchar. Butr. Henr. Panor. Felin. Mar. Socin. Caſal. in annot. Cened. collect. 136. Ximen. Toletan. in concordantijs.*

De Homicidio voluntario, vel casuali. Tit. XII. 229

dantijs veriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuiam. in rationali Iuris Pontif. pag. 117. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 667. & vol. 4. repet. in iure Canonico ad lib. 5. Decretal. Ioan. Brunel refertur à Barchard. lib. 21. decret. cap. 6. & lib. 19. cap. 5. & luo. par. 13. cap. 46. & ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 4.

3. *Tex. hæc, qui hoc tantum continet verba. Si quis per industriam occiderit proximum suum, & per insidias ab altari meo euclles, vt moriatur, desumpta ex lib. Exod. cap. 21. varie intelliguntur à Doctoribus tam nostris quam Theologis in ea questione examinanda an proditoriè, & per insidias delinquens immunitate gaudeat Ecclesiastica, cuius questionis resolutio negativa ex nostra textu videbatur deduci, nisi extaret decisio cap. inter alia sup. de immunit. Eccles. vbi habetur omnem eius grauissimi criminis reum immunitate perfrui ad Ecclesiam, & consuegentem, præter famulos latronem, & agrorum deputatorem, nam cum duos tantum ille textus casus excipiat, proinde regulam in contrarium dicit *nam quidem vulgarij. de supradictis leg. quo fundamento quemuis alium proditorium licet homicidam immunitatis beneficio gaudere existimauit quidam modernus, respondens ad hunc tex. quod non de laico loquitur, sed de clerico, qui cum grauius laicis peccet, in tanti, tamque sacri Ordinis dedecus Ecclesie subterfugio gaudere non debet, qui ipsam contumelio offendit: atque ideo ab Ecclesiastico iudice solemniter Ordinibus illis Sacris exauctoratus, & degradatus iudici sit tradendus seculari, qui ipsum male perdat, & occidat, nulla alia interim expectata contumacia, etsi incorrigibilis (vt lura aut Canonica) nõ sit: huius intellectus auctor fuit Panor. hic & nouè amplexatur Gutier. pract. lib. 1. quest. 2. num. 7. & quod in clerico intelligatur homicida docuerunt Albert. in tract. de heret. quest. 11. an. 69. Tiber. Decian. resp. 80. an. 18. cum seqq. lib. 3. Sed defendi non potest, vt recte quidem illum improbens ostendit Cou. vari. lib. 2. cap. 20. num. 7. nam clarum est cap. 21. Exodi, à quo desumptus est tex. in præsentia, de laico loqui non de clerico, aut saltem de vtroque generaliter, neque ad clericum solummodo posse adaptari, vulgita hæc sustinet verba editio. Si quis per industriam occiderit proximum suum, & per insidias ab altari meo euclles, vt moriatur. Chaldaica vero translatio sic. Et quando impie egerit vir contra proximum suum, vt interficiat eum per insidias de conspectu altaris mei tolles eum, vt interficiatur. Hebræa lectio sub Bearna vocabulo continetur, id est vt Lippoman. transfert in catena cap. 21. Et cum superbiebis, vel cum temere egerit vir contra fratrem suum, vt occidat eum per insidias, &c. Et septuaginta interpretes, quoru in trasfèrèndis, & explicandis locis sacrarum Bibl. maior est auctoritas, ex græco sermone sic traduxere: Si quis aggressus fue-**

rit proximum suum, vt occidat eum dolo, & fugiat, ab altari meo accipies eum vt occidatur, vnde nec ex d. c. 20. Exodi, nec ex alijs versionibus deprehendi potest de clerico agi, & non de laico.

3. Deinde Innoc. & Godofred. male intelligunt tex. in præsentia loqui de altaribus veteris Testam. quæ non tantæ erant apud Hebræos estimationis, qualia apud nos nostra; quæ enim eredit Gregorium P. M. in hoc tex. nihil decidere voluisse, sed tantum, quæ veteris erant Testamenti, referre. Simili modo non est admittenda alia interpretatio ad illa verba tex. vt moriatur, idest in peccatis, vel vt alij volunt, idest penitentia plectatur, seu secundum alios deponatur; aut ab Ecclesia non defendatur; offendit enim litteram textus, & eius verum subuertunt intellectum.

4. Quare ad principalem questionem respondendo pro certo tenendum proditorem, & per insidias delinquentem non gaudere Ecclesie immunitate si ad eam confugiat, itaut ille, qui consulo occidit, et si nullis interiectis insidijs immunitate minime gaudeat, nam antea omnium nunc oculos est Gregorius P. M. statuere eum, qui per industriam occiderit proximum suum, & per insidias ab altari euellendum, vt moriatur. Dux sunt partes huius cap. prior sua oratione, & verbo conclusa integrum retinet sensum dum dicit si quis per industriam occiderit proximum suum, subsequitur tunc dictio, & per insidias: sane copula, & post perfectam orationem non copulat, aut coniungit, sed disiungit, & sumitur pro, aut, seu, vel, ita Bart. in l. 1. de 1. Ceia num. 3. ff. de fundo inst. Alex. conf. 66. num. 6. lib. 3. Paris. conf. 38. num. 26. lib. 2. Alciat. resp. 96. num. 26. id ipsum ex bonarum litterarum auctoribus, & puritatis linguae latinæ obseruatoribus docet Laurent. Valla in elegant. lib. 2. cap. 38. Quo sane fundamento ita sustinet gl. hic verba per insidias, Abb. antiq. Anch. Butr. Anania, & Felin. Ferrarien. pract. tit. de forma inquisit. resp. ex his potest probabiliter queri, Guid. Papæ decis. 121. d. num. 1. Remig. de immunit. Ecclesiæ. fallent. 12. d. num. 12. Caskan. in consuet. Burgund. rub. 1. num. 112. Clar. d. homicidam n. 12. vbi hæc dicit opinionem totius orbis vfu receptam, Cou. d. cap. 20. num. 7. ad fin. vbi hanc admittit licet putet homicidam nisi insidiosum immunitate gaudere consulo licet occideret, Alciat. de presump. reg. 3. pref. 33. n. 4. & lib. 7. parerg. cap. 16. Papon. lib. 1. tit. 2. arrefto 18. Perez l. 6. tit. 2. lib. 1. & l. 39. tit. 19. lib. 8. Ordin. Anton. Gom. tom. 3. vari. cap. 9. num. 2. & cap. 10. post num. 2. resp. quinto limita. Boer. decis. 109. num. 34. & seq. Reduiff. tom. ad leges Gallia tit. de immunit. Eccles. art. 1. quest. 5. Plot. inter consilia crimin. conf. 133. d. num. 1. Gig. in tract. de crimine lese maiest. lib. 1. tit. qualiter & à quibus erimen lese maiest. quest. 10. num. 17. Nau. in mat. cap. 35. num. 21. Cur. Philip. par. 3. d. 12. num. 30. Azqued. l. 3. num. 6. tit. 2. lib. 1. moug. resp. de

de success. creat. lib. 3. §. 22. post nu. 53. vers. illud autem, Humad. ad Gregor. l. 4. n. 4. tit. 11 par. 1. Joseph. Ludov. Lucan. decis. 16. nu. 33. Decian. tract. crimin. tom. 2. lib. 6. cap. 28. n. 12. & lib. 7. cap. 30. num. 6. Soar. de Pace in pract. tom. 1. p. 5. cap. 3. §. 3. d. num. 113. Gutier. pract. lib. 1. q. 2. num. 2. & 8. vers. faciendo respondet, & lib. 3. q. 4. n. 8. Bobadil. in sua politica lib. 2. cap. 14. nu. 13. & 35. Anastas. German. de sacrorum immunit. lib. 3. cap. 16. nu. 59. cum seqq. Fachin. controvers. Iuris lib. 9. cap. 93. Peguer. Cathol. decis. 54. Farin. in pract. crimin. par. 1. q. 18. nu. 74. & q. 28. n. 24. & conf. 76. nu. 18. Modern. de iurisdic. par. 2. c. 51. num. 4. Petr. Caball. in tract. de omni genere homicidij nu. 388. cum seqq. Camill. Borrell. in summa omnium decis. tit. 3. de his qui ad Ecclesias confug. d. nu. 76. Raphael de la Torre in 2.2. D. Thomas tom. 2. q. 99. art. 3. dispnt. 7. except. 3. vers. nunquid sunt. Melch. Phaulus Lufit. decis. 81. n. 5. Soar. de relig. tom. 1. lib. 3. tract. 2. cap. 11. n. 10. cum seqq. Henricq. in sum. lib. 14. d. irregul. c. 14. §. 2. in comm. lit. O. Cened. ad Decretal. collect. 136. Molin. de iustis. tract. 3. dispnt. 23. nu. 4. Valer. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 30. num. 97. latè & eleganter Francisc. Molinus in libro de sacra homicidio amittenda immunitate nec ne, antelud. 3. & cap. seq. vbi in d. antelud. 3. num. 17. respondens ad decap. inter alias, in princip. huius text. allegatum, asserit illum cum hoc tex. non pugnare cum posterior sit, & priori dispositioni d. cap. in per alia addere potuerit, non est novum cum 1. seq. ff. de legib.

- 7 Proximi autem quemquam occidere, aut per invidias pro eodem apud nos reputatur, ut innuit Guttier. pract. lib. 1. q. 2. nu. 9. Menoch. de arbit. casu 362. nu. 20. Soar. de Pace d. §. 13. num. 113. cum seq. Peguer. d. decis. 54. nu. 8. 6 Prodere enim est vni acubus ostendere, & aliud in mente gerere, unde homicidium proditorij esse eadem hominis nihil tale suspicantis tenet Burg. de Pace conf. 22. nu. 16. Petr. Caball. in tract. de omni genere homicidij d. nu. 398. Stephan. Gratian. discipul. forens. cap. 380. nu. 40. & plures per Cened. d. collect. 136. nu. 2.

- 7 Occideris. Ergo vulnerans proditorie, aut ex insidijs non est ad Ecclesia enellendus, de quo an verum sit vide Cou. d. cap. 20. post nu. 7. Menach. d. casu 361. num. 19. Soar. d. Pace d. §. 3. nu. 126. Bobadil. d. cap. 13. num. 14. Peguer. Cathol. decis. 62. Gutier. practis. lib. 3. quæst. 7. nu. 55.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Furem diurnum, vel nocturnum an, & quando liceat occidere, permittit.
- 3 Defendere se potest quilibet usque ad occisionem iniusti aggressoris.
- 4 Defendere ius quis potest usque ad occisionem iniusti aggressoris, præcipue si probabilis spes non sit, aliter ius recuperandi.

5 Honoris proprii licita est defensio, nisi arrepta fuga salutis sua consulere possit, immo non sit miles, vel nobilis, quibus deducens est fugere.

6 Proximi vitam, seu bona, usque ad occisionem iniusti aggressoris defendere licet, quando aliter ille defensio expedit non poterit.

7 Defendendi proximum obligatio in privatis personis, promittit ex lege charitatis, in alijs vero communis auctoritate publica ad audiendos crimina, vel ad defendendum specialiter conductis, promittit ex iustitia.

Cap. Interfecisti. II.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andre. Anania, Hostien. Anchar. Butt. Panorm. Henric. Felip. Mar. Socin. Cened. collect. 96. Calal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs, rursusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuiar. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 117. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 667. refertur ad Burch. lib. 11. Decret. cap. 60. & lib. 19. cap. 5. Iuo. par. 13. cap. 46. & Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 4.

2 Interfecisti furem. An & quando liceat occidere furem diurnum, vel nocturnum dicam cap. seq.

3 Te. Ergo potest quilibet se defendere usque ad occisionem iniusti aggressoris, ut resoluunt Legistæ in l. ut non ff. de iustis, & Canonistæ in Clem. si furis de homicid. vbi Couar. par. 3. §. 2. nu. 1. Clar. §. homicidium nu. 24. Syluest. verbo homicidium 1. nu. 5. in fine, Anton. Gomez vers. tom. 3. cap. 3. nu. 20. cum seqq. plures refert Cened. ad Decretum collect. 29. num. 2. quibus addit Petr. Caball. in tract. de omni genere homicidij nu. 93. Cardos. in praxi iudicum & aduocat. verbo defensio 2. & verbo homicidium 5. Farin. in praxi crimin. par. 5. q. 125. num. 3. cum seqq. Aloys. Ricc. in collect. decisionis par. 4. collect. 792. Bernard. Graux. ad practica Camera Imper. lib. 2. concl. 110. consil. 1. Ex doctis. Patribus Societatis Iasv Soar. de senforis dispnt. 22. sect. 1. num. 33. Molina de iustis. tom. 4. tract. 3. dispnt. 12. d. princip. Lessi. rod. tract. lib. 2. cap. 9. num. 41. cum seqq. Rebell. de obligat. iustitia p. 1. lib. 3. q. 12. d. princip. Paul. Comitrol. respons. moral. lib. 4. quæst. 10. d. num. 9. Azor. iustis. moral. par. 3. lib. 2. cap. 1. q. 1.

4 Tuusq; liberando. Per hunc tex. in præcatis verbis tenent aliqui de Iure Canonico minime licitum esse hominem occidere ad patrimonij, & rerum tutelam, nisi necessaria proprie vitæ defensio accedat, intelligendo verba illa, te, tuusq; liberando, coniunctive. Verum communis ferè omnium opinio tenet licitam esse rerum sicut corporis defensionem usque ad iniusti aggressoris occisionem, præcipue si sint res magni momenti, nec sit probabilis spes aliter illas recuperandi, quam quidem tuerentur Duen. reg. 191. Clar. d. 6. homicid.

bonitidum num. 19. Cou. d. 9. vni num. 6. vrf. quinto, Auton. Gom. d. cap. 3. num. 20. Malfard. de probat. concl. 490. num. 9. & concl. 1126. Sot. de iustit. lib. 5. quest. 1. art. 8. Natan. man. cap. 15. nu. 2. Tolet. in iustit. confensu lib. 5. cap. 6. vrf. tertius casus, Mench. iustit. cap. 18. num. 5. plures quos refert Cened. d. collect. 29. num. 2. & ad Decretal. collect. 96. nu. 3. quibus adde Mich. Grassi. tom. 2. commun. epistolam lib. 9. tit. 10. num. 13. pag. 484. Cardos. d. verbo defensus num. 4. & verbo homicidii num. 8. Faru. d. quest. 125. d. num. 168. & d. num. 118. Sayr. in clavi Regia lib. 7. cap. 10. & de censur. lib. 6. cap. 17. num. 24. Campan. in diuersis Iuris Canon. rub. 11. cap. 23. num. 57. Beja respons. casuum Confensu per. 3. casu 23. Bernard. Grauz. d. concl. 110. Don Christoph. de Pace in schol. ad leges Hyll. 58. d. princip. Molin. d. tract. 3. disp. 16. num. 1. vrf. contrariam, Lessi. d. cap. 9. d. num. 66. Paul. Comitoli. d. q. 10. num. 17. Reb. d. q. 12. num. 2. respondentes prædicta verba huius text. ica esse intelligenda non vt excludatur defensio rerum absque periculo personæ, siquidem in priori illius parte responsum est non licere cuiquam furem occidere, cum absque occasione capi cum rebus poterat, posteriori autem parte decisum extat licitam esse occisionem, vbi fur aliter capi non poterat quam per occisionem, & ideo dum hic dicitur, te tuaque liberando, intelligendum est alternatiue, te vel tua, si aliter capi non poterat, quem sensum ratio decisionis insinuat.

5. Amplia primo, vt non solum corporis, vel rerum licita sit defensio, sed etiam honoris proprii, de quo vide Mench. iustit. cap. 11. nu. 10. & cap. 18. num. 13. Tiraq. de nobil. cap. 20. nu. 63. cum seqq. Sayr. d. cap. 10. num. 27. cum seqq. Gom. d. cap. 3. num. 22. col. 2. Farin. d. quest. 115. nu. 41. cum seqq. Lessi. d. cap. 9. d. num. 76. Azori. d. cap. 1. quest. 19. & par. 3. lib. 2. cap. 1. quest. 14. Bobadil. in sua politica lib. 2. cap. 14. num. 44. vbi vero quis fuga arrepta salutis suæ consulere potest se subscilicet non debet, sed fugam capessere, nisi sit miles, vel nobilis, quibus dedecus est fugere, vide Hippol. d. l. 1. num. 46. & 47. ff. de fidei. Clar. 5. homicidium num. 32. Menoch. de arbit. casu 177. num. 14. Farin. d. quest. 125. d. num. 121. Azori. d. cap. 1. quest. 14. Paul. Comitoli. d. quest. 10. num. 16. Bernard. Grauz. d. concl. 110. consil. 1. d. num. 24.

6. Amplia secundo non solum posse quemlibet defendere se, aut sua, vt tex. habet, sed etiam vitam, seu bona proximi vsque ad occisionem, inuisit aggressoris, quando aliter illa defensio expediti non potuerit, de quo repetentes in d. l. vt vim, & præcipue Claud. num. 125. Curt. num. 49. Bologn. num. 75. Hippol. Rimin. d. num. 379. & Gom. d. cap. 3. num. 21. Couar. d. 5. vni. num. 5. & in reg. precatum par. 2. 6. 3. num. 34. & 5. Clar. 5. homicidium num. 27. & 28. Greg. l. 3. glof. c. 8. part. 2. Molin. d. tract. 3. disp. 18. nu. 1. Viui. tom. 2. commun. epistolam lib. 9. tit. 10. num. 27. Azori. d. cap. 1. quest. 21. Lessi. d. cap. 9. d. num. 37.

Farin. d. quest. 125. d. num. 267. Itaut in foro Cōscientiæ teneatur sub peccato mort. quilibet defendere vitam, aut bona proximi hanc defensionem volentis, & ea indigentis, si commodè & absque notabili damno poterit, Molin. d. disp. 18. num. 2. Cou. d. 5. 3. num. 4. & 5. Farin. d. quest. 125. num. 306. Flores de Mena vari. q. 18. num. 9. & 30. quæ quidem defendendi proximum obligatio in priuatis personis provenit ex lege charitatis, vt tenent Sot. de iustit. lib. 4. q. 7. art. 3. Syluest. verbo refutatio 3. quest. 5. vrf. 2. Nat. in man. cap. 24. sub num. 17. Lessi. d. cap. 9. nu. 83. & 93. Reb. d. obligat. iustit. par. 1. lib. 2. quest. 2. nu. 2. Menoch. casu 355. num. 3. in alijs vero personis constitutis auctoritate publica, vt obuieni criminibus, & iniurijs, ac in alijs, qui ad defendendum specialiter conducti sunt, vt sunt milites, famuli, tutores, curatores, vassalli, & similes, obligatio inducta est à iustitia, vt agnoscunt D. Thom. 2. 2. q. 62. ad 3. Nau. d. c. 24. num. 18. Mench. iustit. cap. 16. num. 6. & cap. 41. num. 23. Bonacin. de censuris disp. 7. quest. 4. puncto 8. num. 37. vbi tenet huiusmodi impedire tenentes ex iustitia incurrere irregularitatem si voluntarie non impediunt. Menoch. d. casu 355. num. 3. Lessi. d. cap. 9. num. 94. Molin. d. disp. 18. sub num. 4. col. 2. Reb. d. q. 2. nu. 2. & lib. 1. q. 14. sect. 8. d. num. 55. cum quibus consequenter obseruandum est illos, qui sic ex iustitia tenentur proximum defendere, si iuxta terminos huius suæ obligationis non defenderint, teneri ad restitutionem damni illati, prout efficaciter deducitur ex tex. in c. administratores 23. q. 5.

SVMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Furem diurnum nemini licet occidere nisi se telo defendat, nocturnum verò etiam si se telo non defendat.
3. Dies dicitur à solis ortu vsque ad occasum.
4. Fugientem, qui me vulnerauit, an insequi, & occidere liceat, ostenditur.

Cap. Si perfodiens. III.

1. Super hunc text. scripturunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zab. lo. Andr. Anania. Host. Anchar. Butr. Henric. Panor. Felin. Mar. Soc. Ceu. coll. 96. Xim. Tol. in concord. vtriusq. Iuris cum legibus Cassellæ p. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Inri. Pensis. pag. 118. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 667. desumitur ex D. August. in Exod. 23. q. 84. refertur ab luo. par. 10. cap. 53. & ab Ancon. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 5.

2. Probat hic tex. nemini licere diurnum furem occidere nisi se telo defendat, nocturnum vero etiam si se telo non defendat, vt per Iacob. de Grassi in aureis deis. par. 1. lib. 2. c. 65. n. 18. & plures quos refert Cened. ad Decretal. collect. 96. n. 2. quibus adde Polyd. Rip. tract. de tempo.

re nocturno cap. 24. rub. de fure num. 29. Farin. in praxi crimin. par. 5. q. 125. num. 252. cum seq. Sayr. in clari Regia lib. 7. cap. 8. num. 4. cum seqq. Paul. Comit. respon. moral. lib. 4. q. 10. num. 4. Lef. de luf. lib. 2. cap. 9. à num. 67.

Sol oriatur. Ergodies dicitur à solis ortu vique ad occasum l. 1. C. de custodia reorum, l. hac verba ff. de verbor. signif. Tiraq. de retractu lig. 9. l. glof. 11. num. 3. Afflicti in cap. 1. quo tempore miles non lib. 1. Fend. fol. mi. b. 81. Castan. in consuetud. Burgund. fol. 83. & seq. num. 18. cum seqq. Perez l. 9. glof. 5. tit. 13. lib. 4. Ordin.

In glof. [Secularibus. 3.] ibi (nuncquid possum cum praeparare) Notatur ad hoc quod si is, qui te inuasit, vulneravit, & post vulnus infligit in fugam se dedit, tu fugientem insequi, & occidere lute non potes, & si occidis reus es homicidii voluntarii, non enim amplius vim repellis, sed iniuriam acceptam vicisceris, vide Clar. 9. homicidium num. 33. Cou. in elem. ff. furiosus par. 3. q. 7. num. 3. vers. secundo, Mascard. de probat. concl. 490. num. 23. & concl. 1126. num. 40. Farin. in praxi crimin. par. 5. q. 125. num. 385. aptime Paul. Comitrol. respon. moral. lib. 4. q. 10. num. 12.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Promittens aliquid absolute si contingat postea illud facere observantiam malam non tenetur promissum adimplere.
- 3 Famulus iurans domino se illi obtemperaturum, non tenetur domino mandanti aliquid illicitum parare.
- 4 Iuramentum nunquam trahitur ad ea, de quibus verosimiliter iurans non disposuisset.

Cap. Cum iuramento. IIII.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Anania. Hostien. Anchar. Butr. Felin. Henric. Panor. Mari. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs versuq. Iuris cum legibus Castell. par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 119. Alagona in compendio Iuris Canonice. pag. 668. defumitur ex D. Hieron. super Matt. cap. 24. refertur à Burchard. lib. 12. Decretor. cap. 16. Inoon. par. 12. cap. 73. Ant. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 6.

2 Probat hic tex. promittentem aliquid absolute si contingat postea aliquid quod faciat observantiam malam non teneri promissum adimplere, intelligitur enim promissio ita facta si eius observantia non vergat in dispendium animæ, & ita iurans se daturum alicui quicquid peteret, vt fecit Herodes de quo in presenti, quamvis iuramentum hoc poterat esse à principio licitum intellecta debita conditione, scilicet si peteret licitum, si tamen petat aliquid illicitum non est adimplendum iuramentum, quod

Herodes adimplere non tenebatur cum ab eo petitum fuit caput Ioannis Baptistæ, immo adimplendo promissum grauitur peccauit iuxta tex. in c. est etiam 32. q. 4. Vnde fit vt si famulus iurauit domino se illi obtemperaturum, non tenetur domino imperanti aliquid illicitum parere D. Thom. 2. 2. q. 64. art. 2. ad 3. Syluest. verbo iuramentum 3. q. 1. vers. 9. Iuramentum enim nunquam trahitur ad ea, de quibus verosimiliter iurans non disposuisset, vt per Tiraq. in l. si inquam in præs. num. 171. Cald. Pereira post tract. de potestate elig. in resp. pro D. Roderico à Sylua ad fin.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Abortioni poculum prabens tanquam homicida puniatur.
- 3 Abortum procurantes, consentientes, & consentientes, quos penas incurrant, remissum.
- 4 Impedimentum adhibens ne ex coitu conceptio, vel generatio sequatur inflat homicida tenetur, sed non fit irregularis.

Cap. Sialiquis. V.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Anania. Host. Anch. Butr. Héric. Panor. Felin. Mar. Socin. Cened. colli. 32. Ximen. Toletan. in concordantijs versuq. Iuris cum legibus Castell. par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 119. Alagona in compendio Iuris Canonice. pag. 668. refertur à Burchard. lib. 17. Decretor. cap. 57. & ab Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 13.

2 Ad potandum dederit. Probat hic tex. tanquam homicidam puniri, qui poculum abortioni prabuerit, de quo vide Cou. lib. 2. vers. cap. 20. num. 10. Clar. 9. fin. q. 63. num. 2. Gom. tom. 3. cap. 3. num. 13. Ozal. decis. 60. Jacob. de Graf. in aureis decis. p. 1. lib. 2. cap. 63. à princip. Plac. de delictis cap. 20. num. 5. & 6. & cap. 26. nu. 8. Menoch. de arbit. casu 357. plures alios Doctores refert Cened. ad Decretal. collect. 32. num. 1. quibus adde Soar. tom. 2. commun. epin. lib. 9. tit. 1. num. 71. pag. 436. Sayr. decis. 22. & 23. sub hoc tit. & in clari Regia lib. 7. cap. 12. num. 20. Bellet. disquisit. cleric. par. 1. tit. de disciplina clericali. 5. num. 23. cum seqq. Prax. Episcop. par. 1. verbo abortus, Fr. Emman. quest. Regular. tom. 2. q. 33. art. 4. Aloys. Ricc. in collect. decis. par. 3. collect. 590. Farin. in praxi crimin. par. 5. q. 125. num. 92. cum seqq. Molin. de iustit. tom. 4. tract. 3. disp. 27. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 72. num. 17. Otlin. Reg. Luffan. lib. 5. tit. 35.

3 4. 2. Item abortum procurantes, consentientes, & consentientes quocunque modo incurrunt in penas contentas in consil. Sixti V. incipituer Effrenatam, Romæ publicata die 16. Nouembris 1588. moderata postea per Greg. XI IIII. p. idie

De Homicidio voluntario, vel casuali. Tit. XII. 233

pridie Kalend. Iunij 1591. incipien. Sedes Apost. quos refert Quarant. in summa Bullarj verbo abortus.

4 Vt non possit generare, aut concipere, etc.

Notatur ad hoc, quod impedimentum adhibens ne ex coitu cōceptio, generatiove sequatur vt homicida tenetur, hoc est inlitter hominidē tenetur, quatenus vitam hominis ne sequeretur ex suis naturalibus causis impedivit, quod graue est peccatum, sicut qui hominem interficit, impeditq; ne vita illius vltius progrediatur, vide Moli. d. disp. 27. num. 6. Decian. tract. crimin. lib. 9. cap. 18. n. 17. Farin. d. q. 122. num. 105. & 106. Non est tamen irregularis cum irregularitas non contrahatur nisi actu sequatur homicidium, seu deturcatio, vt per glos. fin. hic. Tabien. verbo irregularitas 3. 9. 14. & 15. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 35. num. 27. & lib. 7. cap. 2. num. 5. quos citat Bellet. d. 5. 5. num. 27.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Aetatis ratio in pœnis imponendis habenda est.
- 3 Senectus an excuset in delictis remissiuē.
- 4 Infans pupillus, & minor, an in delictis excusetur remissiuē.
- 5 Furiosus, an, & quando in delictis excusetur remissiuē.
- 6 Ebrius, an, & quando in delictis excusetur remissiuē.
- 7 Dormiens delinquens an excusetur remissiuē.
- 8 Excellens in aliqua arte, vel insignis peritig vir, an, & quando in delictis excusetur remissiuē.
- 9 Sexus ratio in pœnis infligendis habenda est.
- 10 Dignitas, ac generis nobilitas an, & quando releuet aliquem à pœna ordinaria remissiuē.
- 11 Auxilium delinquenti prestare quis presumitur eo ipso quod assistit cum illo armatus prope.
- 12 Auxilium vt dicatur prestitum, requiritur assistentia animo dolo, & cogitato, & auxiliatores ad hoc coadunati.
- 13 Gentis coadunatio non est punibilis, nisi facta dolo, & appensatē ad malum.
- 14 Auxilium prestanti in delicto punitur eadem pœna, qua ipse delinquens.
- 15 Mandans an, & quando puniatur eadem pœna, qua mandatarius remissiuē.
- 16 Mandatum ad delictum perpetrandum probatur per scripturam, & subscriptionem mandantis.
- 17 Mandans, & mandatarius in eodem libello accusari possunt.
- 18 Delictum, qui sciuit committendum, & prohibere potuit, & non prohibuit eadem pœna tenetur, qui ipse delinquens.
- 19 Delicto committendo obuiare quando quis tenetur, ostenditur.
- 20 Defendere proximum, & damnum eminens euertere non valens, tenetur in foro Conscientia illud reuelare ei, cui imminet, vt per eum eueratur.

- 21 Denuntians damnum illi, cui imminet, non incurrit irregularitatem, etiam si eadem denuntiatio contingeret mori, aut mutilatio delinquentis.
- 22 Obligatio reuelandi delictum illi, cui imminet, ita est intelligenda, vt prius pramittatur fraternam admonitio facienda iniusto aggressori, nisi ibi vergerit in damnum Reipub.
- 23 Damnum proximo imminens tenetur, nisi secreti susceptum detegere quis tenetur, etiam virtute monitorialium generalium.
- 24 Secretum aliunde non cognitum, nisi in Confessione sacramentali nullo casu quocunque etiam superiore iubente, etiam pro salute & scandalo Regni totius iniusto poenitente reuelari potest.
- 25 Secretum cognitum in confessione facta laico in extrema necessitate an cadat sub stricto Confessione sacramentali sigillo remissiuē.
- 26 Defendere tenetur iniusto aggressum siue clamet, siue non.
- 27 Excommunicatio non incurritur ex percussione clerici iniusti aggressoris.
- 28 Defendere tenetur quis proximum etiam inimicum, & non Christianum.
- 29 Delictum, vt furtum, &c. prohibens ne impediat peccat mortaliter, & an tenetur ad restitutionem, ostenditur.
- 30 Delictum persuadens, hortans, & instruens punitur eadem pœna, qua ipse delinquens.
- 31 Consulens delictum, an puniatur eadem pœna, qua ipse delinquens remissiuē.
- 32 Restitutio facienda est illi, à quo ablatum est, vel habenti causam ab eo.
- 33 Clericus consulens delictum, quod si ipse commississet irregularitatem incurreret, an irregularis efficiatur, ostenditur.
- 34 Clericus propter homicidium non degradatur, sed deponitur.
- 35 Clericus homicida an sit priuatus ipso iure beneficijs, qua habet, an veniat priuandus remissiuē.
- 36 Irregularitatem incurrit ille, qui armatus cum alijs exiit ad occidendum si postea aliquis occisus fuit, etiam si ille nihil commisisset.
- 37 Laicus potest fieri irregularis, & inhabilis ad beneficia.
- 38 Clericus propter homicidium in monasterium, siue in carcerem detrahatur per quinquennium.

j. Cap. Sicut dignum. VI.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Io. Andr. Anania. Host. Anch. Butr. Henr. Panor. Felin. Mar. Socin. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusq; Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 119. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 668. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 7. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 35. cap. 1.

Notatur ad hoc quod in pœnis
2 Sed atas. imponendis ætatis ratio habenda est l. 1. §. impuberes ff. ad Syllan. Aloyf. Ricc.

- 3 in collectan. decif. par. 3. collect. 1849. Sed nunquid in deliciis fenecus excuset, vide Mifing cent. 2. obferu. 34. Grammat. decif. 23. num. 11. Thesaur. decif. 61. quos refert Aloyf. Ricci. d. collect. 1845. in fine. Tiber. Decian refp. 16. & 24. Volum. 3. Menoch. de arbit. cafu 319. Molina de iufte. trafil. 3. diff. 37. De infante & pupillo, & minore, vide Ciroc. in trafil. de minore in deliciis excufando. Ayer. de homicid. par. 2. num. 124. & 39. Thesaur. Pedam. decif. 161. Hödedz. conf. 104. vol. 1. Raudenf. de analogia cap. 22. num. 78. Molina d. trafil. 3. diff. 36. Caball. in trafil. de omni genere homicidij num. 179. cum feqq. Campan. in difcorfio Iuris Canon. rub. 11. cap. 23. d. num. 99.

5 **Scientia.** Glos in praesent hoc verbo explicat, id est an fit discretus, vel non sanz mentis, vide si scire cupias an & quando furiosus delinquens excusetur, vide Doctores per tex. ibi in l. *Dixius ff. de officio prefid.* Ayer. d. par. 2. num. 150. Balb. decif. 60. Aloyf. Ricci. in collect. decif. par. 3. collect. 1840. Menoch. de arbit. cafu 325. Fachin. controuerf. lib. 9. cap. 3. & euall. communium contra commun. quafi. 33. Petr. Caball. d. trafil. d. num. 179. Molina d. trafil. 3. diff. 38. num. 1. cum feqq.

6 **Ebrius delinquens an & quando excusetur,** vide Doctores per tex. ibi in l. *omne delictum*, 5. per vinum ff. de re milit. Greg. l. 5. Verbo embriagarje tit. 8. part. 7. Clar. 5. fin. q. 60. num. 12. Vveitemb. in parafitio ff. ad legem Cornel. de Siccar. num. 24. Duen. reg. 259. verf. ampliam. quarto. Gom. tom. 3. var. cap. 1. nu. 73. Iodoch. in praxi crimin. cap. 84. nu. 17. & 18. Menoch. de arbit. cafu 326. & cafu 377. d. num. 3. Peguer. decif. 18. nu. 22. Auend. de exequendis mand. par. 2. cap. 5. n. 19. Mafcard. concl. 179. nu. 3. Reulner. decif. 14. quem refert Aloyf. Ricci. d. collect. 1840. verf. & ob hanc. Azor. injunct. moraliu p. 3. lib. 2. cap. 13. verf. primo notandum, & verf. feq. Bellacomb. tom. 2. communium opinio. lib. 9. tit. 13. num. 79. pag. 495. & Kirchou. tit. 30. num. 100. pag. 547. Perez ad rub. tit. 8. lib. 8. Ordinamen. pag. 203. cum feqq. & l. 1. in fine in addit. eod. tit. & lib. pag. 208. Azuced. l. 1. nu. 32. tit. 13. lib. 4. noua recop. Paul. Comitot. refponf. moralium lib. 5. q. 5. & 6. Pineda in iura S. Iodius Baptiste lib. 3. art. 2. cap. 1. pag. mibi 142. Molina. d. trafil. 3. diff. 38. nu. 5. cum feqq. Petr. Caball. d. trafil. n. 187. Campan. d. cap. 23. d. num. 108.

7 **Dormiens delinquens an excusetur, vide Doctores per tex. ibi in l. 1. 5. adpifcitur ff. de acquir. poffeff. Sebaff. Medices in trafil. de fortuitis cafibus q. 5. nu. 36. Tiraq. de pœnis temper. causa 5. Menoch. cafu 327. Molina d. trafil. 3. diff. 38. num. 10. cum feqq. Reulner. decif. 16. quem refert Aloyf. Ricci. d. par. 3. collect. 1841. Campan. d. cap. 23. nu. 110.**

8 **Excellent in aliqua arte, vel insignis peritiae vir an & quando in deliciis excusetur, condonariq; debeat, vide Doctores per tex. ibi in l. ad bestia, ff. de pœnis, Grammat. decif. 23. Reulner. decif. 80. & 81. quos refert Aloyf. Ricci. in**

collect. decif. par. 3. collect. 1842. Alex. Raudenf. de analog. cap. 22. nu. 67. & 68. Tiraq. de pœnis temper. causa 50. Farin. in praxi crimin. par. 3. q. 98. d. num. 134. Et de habente merita in Rempubl. Menoch. de arbit. lib. 1. q. 92. num. 9.

9 **Sexus.** Notatur ad hoc quod in pœnis in vt per Tiraquel. de pœnis temper. causa 9. d. prim. cap. & l. 1. canonib. glof. 1. num. 85. cum feqq. & l. 9. nu. 177. verf. & hinc opinioni, Farin. d. q. 98. num. 1. cum feqq. Vnde leuius puniuntur mulieres quàm viri Reulner. decif. 20. Aloyf. Ricci. d. par. 3. collect. 1841.

10 **Atque conditio.** An & quando dignitas ac generis nobilitas releuet aliquem à pœna ordinaria vide Reulner. decif. 15. quæ citat Aloyf. Ricci. d. collect. 1842. in fine. Ioseph. Sella Aragona decif. 11.

S. Illi autem I.

11 **Circa manuum iniectionum, etc.**

Ergo auxilium delinquenti præstare quis præsumitur eo ipso quod assiluit cum delinquente armatus prope, vt per Mafcard. de probat. concl. 159. num. 1. cum feqq. Farin. in praxi crimin. p. 3. q. 131. nu. 67. cum feqq. Campan. in difcorfio Iuris Canon. rub. 11. cap. 23. nu. 74. Et ad hoc, vt illud præstitum dicatur requiritur assilientia animo doloso & cogitato, & auxiliares ad hoc coadunati, Barz. Bononien. decif. 179. Cacheran. Pe 13 dam. decif. 104. Coadunatio eniar gentis non est punibilis nisi facta dolose & appendare ad malum ex l. 2. 5. homines ff. de honorum capi. Azuced. l. 2. tit. 6. lib. 3. noua recop. Menoch. conf. 28. num. 19. Farinac. in praxi crimin. q. 1. 3. num. 143. vbi n. 144. refoluit pœnam conuenticulæ & congregationis habere locum quando à principio & principaliter facta est ad malum finem, secus si incidenter homines sic conuenerint & se congregauerint.

S. Illi etiam.

14 **Qui occisoribus opem, etc.** Ergo auxilium præstans in delicto punitur eadem pœna, quæ ipse delinquens, de quo vide Clar. 5. fin. q. 90. num. 1. Iacob. Ayer. de homicid. par. 2. num. 34. Menoch. de arbit. cafu 249. nu. 7. Suid. conf. 40. num. 45. Mafcard. de probat. concl. 159. num. 18. Molina de iufte. tom. 4. trafil. 3. diff. 6. latè Farin. in praxi crimin. par. 3. q. 131. à princip. vbi q. 132. refoluit quod præstans auxilium delinquenti post delictum non tenetur eadem pœna, quia tunc non dicitur delicti opem præstitisse.

15 **Mandans an & quando puniatur eadem pœna, qua mandatarius, vide Anton. Gomez tom. 3. var. cap. 3. num. 30. Menoch. de arbit. cafu 353. num. 2. Ayer. de homicid. par. 2. d. nu. 41. Decian. trafil. crimin. lib. 9. cap. 31. cum feqq. Cuall.**

De Homicidio voluntario, vel casuali. Tit. XII. 235

Ceuall. *commun. contra cōm. n. g. 166. Petr. Cabal. in tract. de omni genere homicidij n. 264. cum seqq.*
 Cardof. *in praxi iudicium verbo fallum num. 6.*
 Mandatum vero cum sit quid facti non presumitur, sed probari debet Mafcard. *concl. 1014.*
 Pereg. *conf. 107. num. 1. & seq. Decian. d. lib. 9. cap. 14. d. princip.* Sed qualiter probetur differt Mafcard. *concl. 886. & conclus. 1015. Menoch. conf. 788. d. num. 1. Decian. d. cap. 34. num. 26.*
 16 vbi resoluit mandatum probari per scripturam, & subscriptionem mandantis, & *hum. fin.* tenet quod vnus testis deponens de mandato facit indicium ad torturam contra mandantem. Et quoque mandans & mandataria possint accusari in eodem libello, ex Bart. *in l. sed si vnus s. seruis meus ff. de iur. iur. tradit Farin. in praxi crimin. q. 135. nu. 147.*

Qui potuit hominem liberare, &c.

Notatur ad hoc, quod ille, qui fecit delictum committendum & prohibere potuit, si non prohibuit eadem pena tenetur, quia ipsemet delinquitur teneretur, vt per Abb. *hic num. 5. Butr. num. 6. Cou. in elem. si furiosus par. 2. s. 2. num. 7. ad med. Tiraq. de penis temper. causa 44. num. 13.* Quiuis enim omni iure artento tenetur obuiare delicto, & alium defendere, si commodè, & absque periculo potest, alias solueretur humana societas, & didicemus rationis, quomouemur ad alterum diligendum, offendereturque si de defensione & tutela illius impie retardaremur. vnde priuata persona, quæ ob stare tenetur ex charitate si in his terminis non obliet omittentes commodam, & opportunam proximi defensionem in persona, aut in exteris bonis, grauius peccant, non tamen tenentur ad restitutionem damni illati, quippe quod hæc earum obligatio provenit non ex iustitia commutativa, sed ex charitate, cuius violatio non obligat ad restitutionem, non enim proponitur aliquid ab earum parte receptum, vel à lege sub ratione iustitiæ commutatiue specialiter iniunctum pro suscipienda & sustinenda proximi defensione, nec quid aliud ex quo existit illi adeo debita, vt ius ad eandem computari possit inter bona eiusdem proximè defendendi, vide Nauar. *in man. cap. 24. sub num. 17. & in cap. Seruatus de penis. dist. 6. nu. 23. Sot. de iustit. lib. 4. q. 7. art. 3. Syluest. in sum. verbo resistens in 3. q. 5. vers. secundum, & q. 6. colum. 1. post princip.* Anton. Gomez *vari. tom. 3. cap. 2. num. 9. Arag. 2. q. 62. artic. 7. vbi Salom. commun. 1. & 2. Greg. de Valent. tom. 3. disp. 5. q. 6. puncto 3. Flores var. lib. 1. q. 18. n. 30. Menoch. de arbit. casu 335. nu. 2. Bazard. ad Clar. s. fin. q. 87. n. 15. Tiraq. de penis temper. causa 44. num. 69. & seq. Gani. de Sacramenti praestandis ultimo supplicio denuntiati q. 1. n. 5. Farin. in praxi crimin. q. 125. num. 306. Sayr. in clari Regia lib. 10. tractat. 2. cap. 14. num. 2. Rebell. de obligatiōe, iustit. par. 1. lib. 2. q. 2. n. 1. Molin. de iustitia tract. 4. disp. 18. 19. nu. 2. officiales vero, & ministri publici, alijque*

qui ex officio, & consequenter ex lege iustitiæ constituti sunt, & absolutè assumpti ad omnē etiā rigurosam & periculosam aliorū defensionē, vt est seruis respectu domini iuxta tex. in l. 1. s. nullus, & q. quod si mulierati ff. ad Syllan. & vasallus respectu domini feudi iuxta text. in cap. 1. s. item qui dominum qua sunt prima causa beneficii amittendi, denique & milites iuxta text. in l. 3. s. vlt. & in l. omne delictum s. qui in acie & s. vlt. ff. de re milit. hi etenim (quibus obligatio à iustitia provenit, & per consequens si illi nō satisfecerint ad restitutionem tenentur vt supra dixi ad cap. 2. in fine hoc tit.) tenentur cum periculo propriæ vitæ non tamen manifestò defendere huiusmodi personas, vbi scilicet earum defensio sibi possibilis præsumitur saltem videatur, vt resoluit Claud. in repet. l. 2. vlt. ff. de iustitia, & iuri, num. 110. vbi Curt. sub nu. 60. Bolognet. sub nu. 85. Syluest. verbo homicidium 2. num. 10. Farin. q. 125. num. 137. quicquid limitent Pute. de syndicato verbo officialis s. qualiter, num. 8. Anton. Correa in fragment. ad lib. 5. Ordin. Reg. Lusit. in princip. verbo preso vers. septimo requirunt n. 72. Lelsi. de iustit. lib. 2. cap. 9. nu. 9.

20 Amplia vt quilibet alioquin non valens defendere proximum, & ab eo euertere dānum emittens teneatur in foro Conscientiæ illud ei reuolare, cui imminet, vt per eum auertatur; ita Abb. in cap. 1. sub num. 9. col. 2. ante med. de resist. s. resistat. & in cap. nouit nu. 44. de iudic. Beroti. in cap. 1. num. 75. de offic. deleg. Caiet. 2. 2. q. 33. art. 7. Sot. de secreto regendo memb. 2. q. 4. concl. 2. & de iustit. lib. 5. q. 5. art. 1. ad 4. Syluest. verbo resistens 3, nu. 6. col. 2. in med. Cou. in reg. peccatum par. 2. s. 3. sub nu. 3. Nau. in manu. cap. 25. nu. 33. & cap. 27. sub n. 213. Mench. illib. lib. 1. cap. 16. nu. 5. Gutier. canon. lib. 3. cap. 11. d. n. 48. & nu. 73. & 75. Menoch. de arbit. casu 335. d. princip. Fr. Eumman. in summ. tom. 2. cap. 7. sub nu. 6. Flores de Mena vari. q. 18. nu. 44. cum seqq. Molina d. tract. 3. disp. 18. n. 3. cum seqq. Rebello d. par. 1. lib. 1. q. 14. sect. 8. num. 55. cum seqq. Lelsi. d. lib. 2. cap. 11. d. nu. 57. obseruantes pro exemplis quotidianis posse nos & teneri si nouimus Titium esse furem, monere eos cum quibus habitat, vt sibi caueant, aut si gerit se pro medio ille, cuius imperitiam nouimus, posse nos & teneri xgrocos vel alios, quibus inde periculum imminet, monere, prout etiam posse nos & teneri manifestare Petrum v. g. auctorem homicidij si illud imponatur innocenti ob id

21 plebendo, cum similibus. Quod quidem verum est vt in eius terminis necessario denuntiat etiā iudicialiter non incurrat irregularitatem etiā ex eadem denunciatione & subsequenti illarum culparum inquisitione contingere mors, aut mutilatio delinquentis, vt per Cou. in elem. si furiosus par. 2. s. 5. sub nu. 5. Nau. in manu. c. 27. n. 213. Sot. de iustit. lib. 5. q. 5. art. 1. ad 3. Henric. in sum. lib. 14. cap. 12. sub nu. 8. Fr. Eumman. in sum. tom. 1. cap. 169. n. 12. Molin tract. 2. disp. 109. nu. 5. Quæ quidem reuelandi obligatio nobis incum-

- 23 incubens in ordine ad proximi defensionem ita est intelligenda vt prius pramittere debeamus fraternali admonitionem & inductionem faciendam iniusto aggressori quod à damno desistat, si spes est eam profuturam, vt ita eius fama conseruetur quoad fieri possit, nec perdatur si ipse penituerit, & damnum restituerit, vel illud non inchoauerit, vt bene resoluunt omnes Doctores supra citati, maxime Nau. in *manu. cap. 17. sub nu. 134. Mench. d. cap. 16. sub nu. 4. Gutier. d. cap. 11. num. 51. & 73. Fr. Emman. d. col. 2. ante med. l.elsi. d. cap. 11. nu. 60. contrarium cum alijs resoluens vbi crimen occultum vergerit in dampnum Reip. prout est hæresis, crimen lese maiestatis, proditio, & similia, quippe quod in his adest periculum in mora, & vt plurimum non potest per hominem priuatum, & per eius admonitiones eorum contagio sufficienter impedi: vt de vt plurimum sine his admonitionibus debent ad iudicium & ad ministros publicos competentes, vt pote potentiores ad eam contagionem impediendam deduci per denunciationem, vt resoluunt D. Tho. 2. 2. q. 33. art. 7. in corpore, Abb. d. cap. noui n. 44. Simanch. de cariblicis institutis, cap. 19. & cap. 42. num. 11. Nau. in *man. cap. 24. num. 14. Rojas in singul. Fides verbo accusare n. 21. Gutier. d. cap. 11. n. 53. Flores de Mena d. q. 18. num. 45. cum segg. Peña in *direct. Inquisit. par. 2. cap. 24. commento 18. sic limitantes ordinem illam correctionis fratrum, de quo in d. cap. noui.***
- 23 Subampliat locum habere etiam si crimen illud proximo damnosum, & ex malicia criminosi nolentis desistere impendens, occultum fuerit, vel alicui dictum sub fide secreti, vt si proximus iniuste sit occidendus, vel furtum sit committendum, aut similia, adhuc enim illud secretum suscipiens detegere tenetur etiam in iudicio virtute etiam monitorialium generalium sub excommunicatione, vel alijs etiam absque iudicis præcepto siue denuntiando, siue etiam testificando: ita D. Thom. 2. 2. q. 70. art. 1. ad 2. Siluest. verbo testis q. 8. col. 2. ante med. Nau. in *cap. inter verba 10. q. 3. concl. 6. sub nu. 21. & 23. & in man. cap. 25. num. 33. & in cap. Sacerdos sub nu. 24. de penit. disp. 6. Sor. de instit. lib. 3. q. 7. art. 1. ad 1. & de ratione legendi secretum memb. 2. q. 7. num. 2. Cordub. in suo quæst. lib. 1. q. 43. res. 3. pag. 347. Greg. l. 33. glof. 1. tit. 16. part. 3. Gutier. d. cap. 11. num. 48. & n. 75. Azori. institutis moral. par. 3. lib. 13. cap. 31. dub. 4. Molin. de Iussu. tract. 4. disp. 5. num. 6. Modern. de iuris. par. 2. cap. 14. num. 21. Lelsi. d. lib. 2. c. 30. num. 43. 47. & 49. Secretum vero aliunde non*
- 24 cogitur nisi in Confessione Sacramentali in ordine ad eam indubitanter conferuandum est, & nullo casu, quocunque etiam superiore iubente reuelandi inuito penitente, etiam pro salute, & scandalo Regni totius, ita D. Thom. d. quæst. 70. art. 1. ad 2. Sor. d. lib. 5. q. 7. art. 1. ad 1. & d. memb. 1. q. 7. concl. 4. rot. 2. Cordub. loco proxime citato, Fr. Emman. in sum. tom. 2. cap. 7.
- num. 8. Molin. d. disp. 5. num. 6. ad fin. & num. 9. Modern. de iuris. par. 4. casu 194. nu. 3. cum segg. Flores de Mena d. q. 18. num. 46. Lelsi. d. c. 30. num. 45. multipliciter ampliantes huiusmodi obligationem conferuendi secreti Confessionis Sacramentalis adeo, vt eius detectio nullam fidem faciat in iudicio, eo quod scientia per Sacerdotem habita ex Confessione Sacramentali nihil omnino perinet ad controuersiam iudiciale, quippe quod in iudicio deponit quis de illis, quæ nouit vt homo, Sacerdos in Confessione Sacramentali nouit vt Deus, ita post Rip. Felin. & alios optime resoluunt Cou. de spons. par. 2. cap. 8. 11. num. 10. Mascard. de probat. concl. 377. nu. 5. cum segg. & alij, quos refert & sequitur Cened. ad Decretum collecti. 60. num. 2. in fine. An idem sit dicendum de confessione.
- 25 facta laico in extrema necessitate, vide Cou. d. num. 10. Nau. in *cap. si Sacerdos de Penit. distr. 6. num. 117. cum segg. Gutier. d. cap. 11. num. 49. 74. & 50. Mascard. de probat. lib. 1. quæst. 3. n. 51. Cened. d. collecti. 60. num. 5.*
- 26 Secundo amplia siue iniuste aggressus clamat, siue non, in vtroque enim casu eum defendere tenemur, cum ad hoc satis sit quod hæc proximi cura nobis à Deo mandata sit iuxta illud Ecclesiæ 17. Vnicuique mandauit Dominus de proximo suo; unde merito sic resoluunt communiter Doctores, vt per Claud. in repet. d. l. 7. vbi num. 125. Gom. tom. 3. vari. cap. 3. sub num. 21. & alij, quos aduersus alios refert, & sequitur Farin. in praxi crimin. quæst. 125. num. 170. & seq.
- 27 Tercio amplia, vt procedat siue iniustus aggressor sit laicus siue clericus, adeo vt ex clerici sic aggressoris percussione non incurrat excommunicatione, vt per Cou. in elem. si furiosus par. 3. 5. vbi num. 5. Gom. sub d. num. 21. Clar. de homicidio sub n. 29. Farin. d. q. 125. n. 276. Soar. de censuris disp. 22. sect. 1. num. 39.
- 28 Quarto amplia, vt procedat in defensione, non solum Christiani iniuste aggressi, sed etiam alterius non Christiani, imo & in defensione inimici, ita post Mantuum resoluunt Farin. d. q. 125. num. 268. in ulto num. 277. & in defensione inimici etiam capitalis sic constituit etiam Fulgos. in d. l. 7. vbi sub num. 4. vbi lal. num. 29. Carver. in pract. crimin. in tract. de homicid. 9. quinto excusis defensionum. 45.
- 29 Quinto amplia, vt procedat non solum in eo, qui delictum committendum non prohibet cum prohibere potuerit, sed etiam in eo, qui impedire volentem impedire furtum, aut aliud dampnum proximi, siue personale siue externum, hunc namque grauiter peccare resoluunt Medin. de res. q. 9. in fine, Nau. in *man. cap. 17. sub nu. 140. Henriq. d. lib. 14. de irregul. cap. 12. sub nu. 7. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 151. num. 16. Molin. d. tract. 2. disp. 755. num. 4. Rebell. d. par. 1. lib. 2. quæst. 14. sect. 8. num. 57. Circa tamen restituti obligationem damni inde sequenti controuertunt supra citati Doctores agentes non quidem*

De Homicidio voluntario, vel casuali. Tit. XII. 237

de impediendis, qui ex iustitia commutati-
na defendere tenebantur de quibus egi *supra*
vers. Qui potuit, &c. hoc eod. l. sed de illis qui
per se ad defendendum ex charitate tantum te-
nentur, quos quidem ad huiusmodi restitu-
tionem obligatos esse voluerunt Molina. Nan. &
Frat. Emman. vbi proxime, adeo, vt idem Nau.
in man. cap. 27. sub num. 231. existimet insuper ir-
regularem esse, qui auerit alium a liberando
proximo ab iniuria deformitate, quod tradit
Henric. vbi *supra*, nisi bono animo amicum
diuertat, ne perinde se periculis abijciat: at
vero Molina, & Rebello dictis locis melius eos
ira demum teneri fide restituisse admittunt si di-
ctum defensorem impediunt medijs contra ius-
ticiam, veluti vi, dolo, aut fraude.

S. Qui vero.

- 30 *Pronocassens*. Ergo delictum persua-
dens, inflammas intigi-
gas, hortans, incitans, & instruens punitur
eadem pena, qua ipse delinquens, vt per Fa-
rinac. *in praxi crimin. par. 5. quæst. 129. num. 36. com*
fræq. vbi d. num. 23. an consules delictum pu-
31 niantur eadem pena, qua ipse delinquens, de
quo etiam Duen. *reg. 149. Bernard. reg. 175. in*
princip. Ayter. de homicid. par. 2. num. 35. Azori.
insitut. moral. par. 3. lib. 2. cap. 10. Campan in di-
uersoria suis Canonici rub. 11. cap. 23. no. 79.

S. Eos insuper.

- 32 *Eis, quorum fuerunt, &c.* Notatur ad
restitutionem faciendam eidem a quo ablatum
est, vel habenti causam ab eo, non enim aequa-
litas iustitiae seruatur per restitutionem alteri
factam eo invito *cap. ante 22. in princip. de iur-*
reuer. l. invito 12. C. de solution. glof. & communis
in reg. peccatum, de regulis iuris in 6. D. Thom.
2. 2. quæst. 62. art. 5. Nec fat est restitutionem
fieri pauperibus, vt dicit hic tex. qui intelli-
gendus est, vbi dominus, vel is, cui debetur, cer-
tus est, & citra scandalum, vel periculum po-
test eidem restitui, aliter enim si sit incognitus
post adhibitam diligentiam, vel si scandalum
immineat, potest fieri restitutio pauperibus,
quia sic in effectum restituitur domino, cui prodest
quoad animæ salutem, vide Cou. *in reg. pecca-*
tum par. 2. in initio num. 6. & par. 3. §. 1. num. 2.
Mich. Salon. 2. 2. quæst. 62. artic. 5. contra. 5. vbi
Petr. de Arag. in resp. ad 3. Valent. tom. 3. dist. 9.
quæst. 6. puncto 4. late Sayr. in clavi Regia lib. 10.
uall. §. cap. 2. d. princip.

S. Clericos.

33. *Et illos, qui consilium deder. etc.*

Notatur ad hoc quod clericus consulens deli-
ctum, quod si ipse commisisset irregularita-

tem incurreret, irregularis efficitur acti deli-
quisset, vt per Farin. *in praxi crimin. par. 5. §. 1. 29.*
num. 56. Valer. Reginald. in praxi fore penitent.
lib. 30. num. 136. Intelligit quando quis suo con-
silio facit, vt aliter facilius, vel citius, vel cru-
delius tale committat delictum, vt per Auil.
de censur. par. 7. dist. 6. sect. 2. dub. 2. Vgolin. cod. tract.
cap. 16. num. 1. Bonacin. cod. tract. dist. 7. q. 4.
puncto 8. num. 19. vbi secus dicendum concludit
quando consulens non auger voluntatem, sed
exiguit mouet, aut quando parato facere maius
malum suadet minus, puta quando parato oc-
cidere, vel mutilare suadet tantummodo per-
cutere, & citat Fr. Emman. *in sum. par. 1. c. 178.*
concl. 20. num. 21. Henric. lib. 14. cap. 16. num. 4.
Sayr. *de censur. lib. 7. cap. 3. num. 13. Auil. d. dub. 7.*
concl. 1. Coninck. de Sacram. & censur. tom. 2. dist. 18.
dub. 8. num. 69. Vnde clericus opem ferens deli-
cto habetur pro deliquente ad effectum, vt re-
pellatur ab altaris ministerio idem Farin. *d. p. 5.*
q. 131. num. 10.

- 34 *Deponendos esse censemus.* Nota-
tur ad hoc quod clericus propter homicidium non de-
gradatur, sed deponitur non solum si illud pro-
prijs manibus committat, sed etiam si illud
heri mandet, consulat, persuadeat, aut etiam
35 assiluat illi, vt per Farin. *d. par. 5. quæst. 119. n. 4. 6.*
& 47. An vero ipso iure sit priuatus beneficio
quod habet an veniat priuandus vide Azori. *in-*
situt. moral. par. 3. lib. 2. cap. 16. in princip.

- 36 *Quos constat armatos interfuisse, etc.* Notatur ad hoc quod irregularita-
tem incurrat ille, qui armatus cum
alijs exiit ad occidendum si postea aliquis oc-
cisus fuit, etiam si ille nihil commississet, vt per
Specul. *lib. 1. tit. de diffensat. §. 4. num. 5. & 6. Can-*
del. aureum de irregul. num. 273. quos refert, &
sequitur Rota apud Farin. *de iur. 44. n. 3. p. 2. recent.*
Ergo laicus potest fieri

- 37 *Et illos, qui, etc.* irregularis, & inhabilis
ad beneficia, Rota *d. de iur. 44. n. 4. & num. 5.*
ampliat etiam si quod in gratia adsit clausula
& cum absolutione, &c.

- 38 *Vsque ad septennium, vel quin-*
quennium. Notatur ad hoc quod clericus
propter homicidium in mona-
sterium suum in carceres detraditur per quin-
quennium ultra depositionem, vt per Bern. *in*
praxi. cap. 88. alias 97. in 2. edit. num. 1. vbi pon-
derat in hoc tex. non tractari de homicida, qui
proprijs manibus occidit, sed de eo, qui aut
consuluit, aut armatus adstitit, refert, & sequi-
tur Plac. *de delictis lib. 1. cap. 11. num. 13. vers. verum*
enim vero. Sed quia contrarium decidere vide-
batur tex. *in c. si Episcopus 50. dist. ibi*, quan-
diu vixerit, ideo Farin. *d. q. 119. num. 34.* ad-
uertit huiusmodi destructionem posse esse perpe-
tuam, aut temporalem secundum homicidii
qualitatem.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Magister nimis modum excedens percutiendo in capite, aut alio periculoso loco, ex quo percussus alius, aut deformatus est, irregularitatem incurrit.
- 3 Occidendi animus presumitur ex occisione facta in capite.
- 4 Vulneratus presumitur mortuus ex vulnere, si obijt post paucos dies.
- 5 Mortuus quis presumitur ex vulnere etiam post illud acceptum surgat de lecto triduo iam transacto.
- 6 Conscientia foro non punitur quis de homicidio sine dolo commissio, etiam si culpa precesserit.
- 7 Vulnus quando constat non fuisse lethale, tunc non presumitur vulneratum ex illo propter decessisse, sed culpa, & negligentia medicorum.

Cap. Presbyterum. VII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Io. Andr. Anania, Hostien. Anch. Butr. Henric. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. Viri singuli Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuia. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 123. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 669. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 8. & est post Concil. Lateran. per. 26. cap. 7.
- 2 Probat hic tex. magistrum nimis modum excedentem percutiendo in capite, aut alio periculoso loco, ex quo percussus obijt, aut deformatus est, irregularitatem incurrit, ut per Cou. in clem. si furiosus, par. 2. §. 2. num. 9. vers. quartus, Bonac. de censuris dist. 7. quest. 4. panlo 7. nu. 14. Iacob. de Gratias in aureis decif. par. 1. lib. 2. cap. 66. num. 16. Bellet. disquisit. clericali. par. 1. tit. de disciplina clericali, §. 5. num. 32. Henric. in sum. par. 2. lib. 14. de irregul. cap. 15. num. 3. dit. S. Molin. de infirmit. tom. 4. tract. 3. dist. 77. num. 6. in princ. Valer. Reginald. in praxi forensi par. 1. lib. 30. nu. 115.
- 3 Percussit in capite. Notatur ad hoc occidendi presumitur ex vulnere, & occisione, facta in capite, ut magis periculosa, ita Farin. in praxi crimin. par. 5. quest. 126. num. 196. Petr. Caball. de omni genere homicidij num. 314. ubi dicit quod percussus aliquem cum baculo in capite ita quod moriatur si non habebat alia arma, poena mortis puniatur.

- 4 Cum post paucos dies; &c. Notatur ad hoc quod vulneratus presumitur mortuus ex vulnere si obijt post paucos dies, ut per Farin. d. par. 5. q. 127. num. 29. Et latius si scire velis quando presumatur quis mortuus ex vulnere, vide Clar. §. homicidium, num. 44. Hippol. conf. 7. num. 27. & 28. Bonacof. commun. crimin. par. 2. verbo mortuus, Menoch. de arbit. casu 275. Andrez. Alcaccer. in sua chirurgia lib. 1. cap. 9. in resp.

ad 3. Boet. decif. 232. Cald. Pereira de emptione, & vendit. cap. 7. num. 12. vide ad cap. 2. num. 3. de clerico percuss.

Si ex ipsa percussione interijt, etc.

- 1 An & quando post vulnus acceptum si quis surgat triduo iam transacto, & postea sit mortuus presumatur ex vulnere, vide Boet. decif. 329. num. 19. vers. quare videtur, Anton. Gom. tom. 3. vari. cap. 3. num. 29. vers. ex quibus venit reputanda. Farin. d. q. 127. num. 77. cum seqq.
- 2 In glos. [Expirasse] ibi (quantum ad gratiam, &c.) Notatur ad hoc quod in foro Conscientie non punitur quis de homicidio sine dolo commissio, etiam si culpa precesserit, ut per Tirac. de penis temper. causa 13. num. 13. Cou. in clem. si furiosus, par. 2. §. 4. nu. 1. col. 2.
- 3 In glos. [aliam infirmitatem, fin.] ibi (sed nunquid si postquam convalescit, residens tenetur magister? ita.) vide Farin. d. q. 127. num. 77. Quando vero certum est vulnus non fuisse lethale tunc non presumitur ex illo vulnere decessisse, sed ex negligentia, aut imperitia medicorum, & vulnerans tunc non tenetur de occiso, sed de vulnerato tantum, ut per Boet. decif. 323. n. 7. Surd. de aliment. tit. 8. princ. 69. num. 8. Stephan. Gratian. Marobia decif. 185. num. 8. Farin. d. q. 127. num. 25.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Homicidium in ludo commissum a clerico, quando irregularitatem operetur, ostenditur.
- 3 Vulneratus presumitur ex vulnere decessisse, etiam quod post octo dies decesserit.
- 4 Clerici nullo modo possunt in eorum ludis aliis illis permixti admixtos laicos habere.
- 5 Clericus choreis, ac ludis interessens, quorum occasione homicidia sequuta fuerunt, quando irregularitatem incurrat, ostenditur.

Cap. Continebatur. VIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Io. Andr. Anania, Hostien. Henric. Butr. Anchor. Panorm. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. Viri singuli Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuia. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 123. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 669. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 9. & est post Concil. Lateranen. sub Alexand. III. par. 26. cap. 12.
- 2 Homicidium in ludo commissum a clerico quando irregularitatem operetur, & de distinctione inter ludum licitum, & illicitum, & antepcedat culpa, vel non, ac denique de materia huius tex. vide Cou. in Clem. si furiosus, par. 2. §. 4. num. 8. Gutier. canon. lib. 2. cap. 6. num. 124. Henric. in sum. par. 2. lib. 14. de irregul. cap. 15. §. 3. in commento lit. R. Menoch. de arbit. casu 400.

De Homicidio voluntario, vel casuali. Tit. XII. 239

fu 400. num. 1. Farin. in praxi crimin. par. 5. q. 136. num. 34. Molina de iustit. com. 4. trañ. 3. diff. 77. num. 6. vers. cap. continetur. Valer. Reginal. in praxi fori punitur lib. 30. num. 114. Azueci. l. 2. num. 15. tit. 7. lib. 8. nona recop. vbi de ludo causa leuandi laborem.

3 **Post dies octo.** Ergo vulneratus praefuisse, etiam quod post octo dies decesserit, vt per Boer. decif. 323. num. 11. vers. & idem videtur si intra octo dies. Menoch. de arbit. casu 275. n. 2. Iacob. Ayret. in tract. de homicid. p. 2. num. 54. Farinac. 4. par. 5. q. 127. num. 38.

4 In glof. [Eiusdem.] Notatur ad hoc quod clerici nullo modo possint in eorum ludis alijs eis permixtis admixtos laicos habere, vt per Host. hic n. 1. & Abb. num. 3. Cofin. in tract. de ludo num. 14. in fine. Viui. commun. opin. 467. nu. 3. & 4. Bellet. difquisition. clerical. par. 1. tit. de disciplina clericali 5. 24. num. 17. Farin. in praxi crimin. par. 3. qu. 119. n. 100. Aduerte clericum praesentem choreis, ac ludis, quorum occasione homicidia sequeuta fuerunt illo tantum casu irregularitatem incurere, quando opus sic illicitum fuit causa homicidij, prout ludus noxius, indiscreta correctio, & similia, secus si opus illicitum nullo modo fuit causa homicidij, vt late explicat Cou. in elem. si furiosus 5. 4. n. 9. vers. illud sane, & num. 10. Nau. conf. 21. num. 4. sub hoc tit. quos refert, & sequitur Rota in vna Gasden. irregularitatu 29. Nouemb. 1610. coram Reuerendissimo D. Damasceno, relata apud Farinac. decif. 260. nu. 2. par. 1. recent.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Irregularis non efficitur, qui casu in ludo publice permixto socium interfecit.
- 3 Imprudentia, non de industria, aut dolose delinquentes leuius puniuntur.
- 4 Arma portantes paucis: Statutum non intelligitur de paruis cultellis.

Cap. Lator. IX.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collectar. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Butr. Anch. Henric. Panorm. Felin. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs versifq; Iuris cum legibus Castella par. 1. & Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 123. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 660. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 10. & est post Concil. Lateran. par. 26. cap. 14.

2 Probatur hic tex. irregularem non effici, qui casu in ludo publice permixto socium interfecit, vt per Menoch. de arbit. casu 400. num. 3. Molin. de iustit. tom. 4. trañ. 3. diff. 77. num. 7. Gutier. canon. lib. 3. cap. 6. num. 134. Nam si duo in colluſatione, (vt est casus huius tex.) vel ad brachia ludant, & vnus habeat gladium accinſum, vel

falcem, & colluſtans incaute percutiat manum ad falcem, vel gladium, & moriatur, gladio accinſus non tenebitur de occifio, Azueci.

3 l. 2. nu. 21. & 22. tit. 7. lib. 8. noua recop. quia illi, qui casu, aut imprudentia, siue etiam facti ignorantia, non de industria, aut dolose quidquam admiserunt, aut non puniuntur, aut leuius puniri debent, vt per Tiraq. de pœnis tempor. causa 13. nu. 1. cum seqq.

4 **Cuius cultellus.** Notatur ad hoc quod portantes arma non intelligitur de paruis cultellis idoneis ad ſcinſendum pennas, vel panem, vt per Tiraq. de iudicio in rebus exiguis vers. 21. pag. mibi 35. Bobadil. in sua polistica lib. 1. cap. 13. n. 73. Decian. tract. crimin. lib. 8. cap. 2. num. 9. & cap. 3. n. 54. Farin. in praxi crimin. q. 108. n. 77. cum seqq. Ludouic. Rodolphin. vari. lib. 2. qu. 3. n. 6.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Irregularis an sit clericus confensus, qui ad necessariam rerum defensionem raptorem occiderit, ostenditur.
- 3 Irregularis est clericus, qui potuit mortem fugiendo vitare, si omiffi fuga inuaforem occidit.

Cap. Suscepimus. X.

1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchor. Butr. Henric. Panorm. Felin. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs versifq; Iuris cum legibus Castella par. 1. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 123. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 670. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decret. lib. 5. tit. 10. cap. 11. & est post Concil. Lateran. par. 30. cap. 27.

2 **Expediebat potius post tunicam, &c.**

Ergo pro sola rerum defensione non est licitum clericis inuaforem occidere, de quo tamen vide Syluestr. in sum. verbo bellum 2. 6. 7. num. 12. & verbo excommunicatione 6. 4. 4. casu 9. in fine Iacob. de Grassis in aureis decif. par. 1. lib. 2. cap. 65. n. 20. Bizard. ad Clar. 5. homicidium num. 82. Polyd. Ripa de tempore nocturno cap. 24. de fure num. 26. in fine, & n. 49. cum seqq. Boer. decif. 168. n. 5. Cou. in elem. si furiosus par. 3. 6. n. 11. Soar. tom. 5. diff. 46. sect. 2. d. n. 4. Lessi. de iustit. lib. 2. cap. 9. dub. 11. n. 73. Coninck. de Sacram. & consue. tom. 2. diff. 18. dub. 9. n. 80. & 88. Molin. tom. 4. diff. 72. num. 3. Salon. 2. 2. q. 64. art. 8. contron. 2. Henric. in sum. lib. 14. cap. 11. 5. 3. lit. A, Valer. Reginald. in praxi fori punitur lib. 30. n. 105. Bellet. difquisition. clerical. par. 1. tit. de disciplina clericali 5. 5. n. 108. Gutier. canon. lib. 3. cap. 6. n. 6. Nau. in man. cap. 27. n. 211. Villadieg. de irregul. cap. de percussore col. 14. Rendina in promptuario receptarum sentent. tom. 3. tit. 57. de irregularitate,

laritate, n. 3. Ex quorum dictis hæc est dubia questio, in qua tamen illa est verior resolutio, quæ habet illum non esse censendum irregularem, qui ad necessariam rerum defensionem furem, aut raptores occidit his in casibus, quibus ea occisio iure licita sit, respondentes in casu huius tex. maximum contingi defensionis rerum excessum, cuius equidem ratione non potuit illud homicidium, nec ob defensionem personæ, aut rerum necessariam, & moderatam à culpa excusari, saltem ea, quæ sit sufficientem ad irregularitatem, vt glos. Abb. & Doctores in præfenti tradiderunt teste Cou. d. n. 17. l. vers. undecimo.

- 3 In glos. [Interimeretur.] ibi (*sed hoc non fuit licitum ei, immo potius debuit fugere, &c.*) Notatur ad hoc quod irregularis est clericus, qui potuit mortem fugiendo vitare, si omiſſa fuga inuaforem occidit, similis glos. verbo *consilium*, in cap. *ficus dignum* §. clericos, sup. hoc tit. & in Clem. si furiosus verbo non valens, cod. tit. vbi Zabarel. n. 26. q. 26. Anch. col. 2. nu. 5. vers. circa hoc, & Imola n. 13. & 14. & Couar. par. 3. §. vii. n. 4. Syluest. verbo *excommunicatio* 6. q. 3. Plac. de delictis, cap. 28. nu. 10 Gutier. d. cap. 6. nu. 61. vers. idem de fuga, & alij, quos reſert, & sequitur Rendina d. tit. 57. n. 4. aduertens hanc sententiam ita sanè debere intelligi, & temperari si fuga fugienti periculosa non sit, nam si ei fuga mortis periculum induceret, vel ex eo quod inimici à tergo instarent, vel ex eo quod aggressor ex fuga maiorem capiens audaciam facilius fuisset fugientem sequutus, vel quia sciret clericum aggressorem certo eum cursu superaturum, & sic eum interfecit, & tunc non tenetur se fugæ committere, nec irregularitatem incurrit si fuga omiſſa aggressorem occiderit.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Homicidij, vel alterius mali causam dans tenetur de omni causato homicidio, vel malo, irregularitatemque incurrit.
- 3 Clericus dant operam rei illicitæ, si inde sequantur vulnus, & cades incurrit irregularitatem, etiam quod illa successerint extra eius intentionem.
- 4 Causa remota non imputatur ad homicidium.
- 5 Delicto causam præbens, vt puniatur pena ordinaria, quæ occurrere debent, ostenditur.
- 6 Homicidio interfectus, si non percussit, quando irregularitatem incurrat, ostenditur.

Cap. Decretorum. XI.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. And. Anania, Hostien. Butr. Anchar. Henric. Felin. Panor. Mar. Socin. Casal. in anno. Ximen. Tolet. in concord. vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 2. Viuian. in ration. lib. 5. Iuris Pontificij pag. 124. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 670. refertur ab An-

ton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 12.

- 2 Probat hic tex. illum, qui homicidij, vel alterius mali, aut delicti causam dat, teneri de omni causato homicidio, malo, vel delicto, irregularitatemque incurrit, vt per Farin. in praxi crimin. par. 5. q. 125. num. 63. Et clericus dando operam rei illicitæ, si inde sequatur vulnera & cades, incurrit irregularitatem, etiam quod illa successerint extra eius intentionem, & propositum, vt per eund. Farin. d. par. 5. q. 126. num. 74.
- 4 In glos. [Dedit.] ibi (*maxime cum propinquam causam dedit.*) Ergo causa remota non imputatur ad homicidium, de quo vide Cou. in clem. si furiosus par. 2. §. 4. num. 8. column. 4. Tiraq. in tract. cessante causa limit. 10 nu. 7. Nau. conf. 29. nu. 4. sub hoc tit. & conf. 30. num. 2. Et ideò dans operam rei illicitæ, & delicto causam præbens vt puniatur ordinaria pena subsequenti delicti necesse est, vt illa opera & præcedens causa seu culpa sit proxima & immediata ad illud, quod sequitur, secus si remota, Farin. d. par. 5. q. 126. nu. 79. vbi nu. 81. limitat nisi præbens causam remotam haberet animum nocendi, quia tunc idem est ac si dedit causam proximam delicto, & num. 82. tenet tex. in cap. presbyterum sup. hoc titul. non loqui in causa remota, sed in propinqua, & coherente. Vnde quamuis Tabien. verbo *irregularitas* 2. n. 31. Specul. tit. de dispensat. 9. iuxta nu. 56. Maiol. de irregul. lib. 5. cap. 48. §. 4. num. 1. dicant in idistinctu ad incurrendam irregularitatem sufficere interuenisse homicidio licet non percussit, tamen intelligendi sunt de eo assilente, qui directe delicto cooperatus fuit, puta animando percussores, vel quid simile, secus de casualiter reperto in loco, vbi committitur delictum, prout eos intelligit Rota. apud Farin. decis. 160. num. 3. par. 1. recent. nā huiusmodi interuentia nisi probaretur, participatio nullius est considerationis c. 17. in fine 23. q. 8. Innocen. in cap. sententiam num. 1. in fine, ne clericus vel mon. Feder. de Senis conf. 168 in princ. Paris. conf. 152. nu. 30. & 31. lib. 4.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Irregularis an quis censendus sit in dubio facti homicidij, vel iuris, ostenditur.
- 3 Irregularitas contra facta ex dubio facti homicidij, priuat susceptione Ordinum, non verò beneficij, & alijs similibus.
- 4 Irregularem se gerere non tenetur, qui dubitat, an aliquem mutilauerit si facta diligenti inquisitione adhuc dubitat.
- 5 Irregularis censendus est ille, qui famina gravida præbuit pharmacum ad abortiendum fetum, sed dubitat an fetus esset animatus.
- 6 Irregularem se gerere tenetur, qui consulit homicidium, quando dubitat utrum suo consilio operatum sit.

De Homicidio voluntario, vel casuali. Tit. XII. 241

- 7 *Vulneratus ex vulnere præsument decessisse, etiam quod aliquandiu post vulnus illatum decesserit.*
8 *Irregularitas etiam si publica, quando nascitur ex homicidio casuali, potest Episcopus in utroque foro dispensare ad Ordines minores.*

Cap. Ad audientiam. XII.

Clem. ii.

- 1 *Super hunc textum scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchast. Butr. Henr. Panorm. Felin. Mar. Socin. Cafal. in annot. Ximen. Toletan. in concordant. Trinitate Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 124. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 670. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. 1.*

- 2 *Dubium habetur, &c.* Notatur ad hoc, quod in dubio facti homicidij (quando scilicet certum est irregularitatem esse iure inductam, ac dubium est an hic in eum casum homicidij incidit in utroque foro censendum est quis irregularis, cum secus sit in dubio Iuris, ita. Cou. in clem. si furiosus par. 1. in initio num. 3. Fr. Ludou. in instrum. Consecratio par. 2. vbi de irregul. cap. 22. column. 2. & 3. Sayr. de censuris lib. 6. cap. 2. num. 16. & in clauis Regia lib. 1. cap. 13. num. 23. & 24. Flores de Mena variationum lib. 1. q. 9. nn. 18. Azor. in instrum. moral. par. 1. lib. 2. cap. 19. q. 10. in fine & q. 11. Aegid. de Coninck de Sacramen. & censur. tom. 2. disp. 18. dub. 2. num. 23. Sanch. de Matrimon. lib. 2. diffinit. 41. num. 9. Valen. par. 4. diffinit. 7. q. 19. puncto 2. Vgolin. de censur. cap. 4. §. 2. num. 3. Soar. tom. 5. de censuris diffinit. 40. §. 2. num. 18. & 19. & scilicet 6. num. 1. cum seq. vbi num. 11. concludit nulla opus esse iudicis sententia, aut declaratione, vt in dubio facti sit irregularis, Salas 1. 2. q. 21. tract. 8. disput. 10. scilicet 10. d. sum. 170. Rebell. de obligat. iustitia par. 3. lib. 1. q. 3. scilicet 3. num. 13. addens hoc verum esse, quamuis non sit verisimilius fuisse sequutum homicidium, Bonacini. de censuris q. 1. puncto 4. num. 1. Quorum multi existimant idem sentiendum esse in quolibet dubio facti, eo quod ratio Pontificis in presenti, videlicet in dubio facti tutiore partem amplectendum esse, in omni dubio locum habere videtur. Sed alij probabilius existimant tantummodo in dubio homicidij iudicandum esse aliquem irregularem, quia text. in presenti, qui similis est in cap. si gesticipit hoc tit. loquitur solum de dubio homicidij, tum quia ve. lamur in materia odiosa, ita Soar. d. tom. 5. disp. 40. scilicet 6. num. 8. & seq. Salas d. disput. 10. scilicet 18. num. 168. in princip. Aul. de censur. par. 7. disput. 3. dub. 5. conclus. 5. Henric. in sum. lib. 14. cap. 3. num. 4. Sanch. in precept. Decalogi tom. 1. lib. 1. cap. 10. num. 48. Bonacini. d. puncto 4. num. 3. refert. alij, contra

Valent. Vasquez, & Rebell. citatis locis.

- 3 *Quæ quidem irregularitas, quam quis contrahit in dubio facti homicidij modo supra relato, locum habet quoad priuationem suscipiendi Ordines, ac in illis ministrandi, non vero quoad alias penas, quæ à iudice imponi solent pro irregularitate contracta, qualis est priuatio beneficiorum, & alia similes, quia, pena ordinaria statuta delicto certo non est imponenda delicto dubio, sed extraordinaria pro dubij qualitate, vt per Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 157. num. 3. Sayr. in d. clauis Regia lib. 1. cap. 13. num. 24. Valsq. 1. 2. q. 19. art. 6. disp. 66. c. t. nn. 5. Salas d. disp. 10. scilicet 19. nn. 176.*

- 4 *Ex quibus primo inferitur eum, qui dubitat an aliquem mutilauerit, non teneri se tanquam irregularem gerere, si facta diligenti inquisitione adhuc dubitat an mutilauerit; non enim, versatur in dubio facti homicidij, sed in dubio mutilationis, quæ non est proprie homicidium, ita Sanch. d. c. 10. nn. 49. Bonacini. d. puncto 4. n. 4. refert. ex dictis contra Nau. in man. c. 27. n. 106. & Henric. loco citato. Secundo inferitur illum censeri irregularem, qui semina grauidæ præbuit pharmacum ad abortiendum foetum, sed dubitat an foetus esset animatus, Fr. Emman. in sum. cap. 175. n. 4. Sanch. d. cap. 10. num. 43. Bonacini. d. puncto 4. nn. 6. Tertio inferitur illum, qui consulit homicidium teneri se tanquam irregularem gerere quando dubitat vtrū suo consilio operatum sit aliquid circa homicidium patrum ab eo, cui dedit consilium, ita Mascard. de probat. concl. 419. n. 9. Auila par. 2. c. 5. num. 3. dub. 3. Sanch. d. cap. 10. num. 44. Bonacini. d. puncto 4. nn. 7.*

- 7 *Vtrum occasione vulneris, &c.*
Ergo vulneratus ex vulnere præsument decessisse, etiam quod aliquatenus post vulnus illatum decesserit, de quo vide Boer. de cels. 123. post n. 11. refert. & pro hoc, Farinac. in praxi crimin. par. 5. q. 127. num. 34.

- 8 *Sibi poteritis concedere, &c.* Notatur ad hoc quod quando irregularitas nascitur ex homicidio casuali, etiam si publica sit, potest quis in utroque foro dispensare ad minores Ordines, vt per Cou. in clem. si furiosus par. 2. §. 3. n. 5. Henr. in sum. lib. 14. cap. 19. in com. lit. S. & T. quos refert Valer. Reginald. in praxi fore par. lib. 30. n. 38.

SVMMARIVM.

- 1 *Doctores referuntur super hunc text. scribentes.*
2 *Irregularis habendus non est qui sedens equo, quando equus fractis habenis puerum in via existentem conculcauit, & interfecit, quod ibi multiplex iter declaratur.*
3 *Licita rei datus operam, non tenetur de quocunque eade, qua inde sequatur.*
4 *Homicidium actu commissum, & tamen absque* volunt.

voluntate, & culpa non imputatur committenti
quoad Ordines susceptos, & suscipiendos.

Cap. Dilectus XIII. Innoc. iij.

¹ Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collectar. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchor. Buttr. Henric. Felin. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs. *Trinqueque Iuris cum legibus Capelle p. 1. §. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 124. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 670. refertur ab Anton. Augustin. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 7. cap. 1.*

² Probat hic tex. infidentem equo non esse habendum pro irregulari quando equus fractis habentis puerum in via existentē conculcauit, & interfecit, mors enim censetur omnino casualis: ita Vgolin. de irregul. cap. 18. §. 1. Sayr. de censuris lib. 7. cap. 6. nu. 1. Iacob. de Grassis in auri decif. par. 1. lib. 2. cap. 66. num. 14. Bonacin. eod. tract. diff. 7. §. 4. p. 7. num. 23. hoc dicens verum etiam si infidens equo esset Franciscanus, qui peccat equitando contra regulas suæ religionis; Ayrrer. de homicid. p. 3. nu. 2. ubi existimat reputari casuale homicidium, ac per consequens per illud non incurri irregularitatem, quando ascendens equum non bene habentis parentem, & lasciuire incipientem ipse, vt equi impetum infringaret, vim intulit fræno, & equi calcariibus stimulant, adeo quod fracto fræno currens equus infansem petrantem eum occidit, Farin. in praxi crimin. par. 5. §. 126. nu. 25. ubi illud casuale dicit homicidium refert quando quis equo currens, & non valens illum retinere incidens equus in transeuntem, illum in terram proiecit, occiditq; addens Doctores in præfenti declarare hoc procedere quando equitas non est in aliqua culpa, qui explicant quando dicatur in culpa, & quot modis, inter quos ponunt, quando equitans sciebat vitium equi, quod erat effrenatus, vel quando sciebat frænum esse leue, & fragile, nec potens ad retinendum equum à cursu, & non prouidit, Ludou. Beja respons. casuum Conscientie par. 1. casu 40. res. addit. Molin. de Iust. tom. 4. tract. 3. diff. 77. nu. 7. ubi etiam dicit quod eodem modo pronuntiaretur capellanum, de quo in tex. non incurrisse irregularitatem, quamuis equo pergeret ad fornicandum, aut ad furandum, quoniam pergere equo ad fornicandum, vel ad furandum, licet res essent illicitæ, non tamen quæ viam pararent ad id homicidium, quæ periculosæ essent comparatione eius homicidij.

³ *Nec dedit operam illicita rei.* Ergo dans operam rei licitæ minime tenetur de quacunque cæde, seu delicto, quod inde sequatur, vt per Farinac. d. §. 126. nu. 75.

⁴ In glof. [Nec actu.] Dicit hæc glof. homicidium actu commissum, & tamen absque voluntate & culpa, imputari committenti quoad

Ordines suscipiendos, non tamen quoad susceptos. Sed hanc glof. reprobant Abb. & Anan. in præfenti, & Cou. in Clem. si furiosus, par. 2. §. 4. num. 16. annotantes verius esse nullam in hoc adesse differentiam inter promotum, & promouendum.

SVMMARIVM.

- ¹ Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- ² Irregularitatem non incurrit clericus, qui cum sanum de curru deponeret, & prospiciendo prius, ne quem offenderet, proiecit in terram peritiam, qua sanum continebatur in curru, casuq; puerum oppressit, qui inde mortuus est.

j. Cap. Ex litteris. XIV:

¹ Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collectar. Zabarell. Io. Andr. Anania, Hostien. Anchor. Buttr. Henric. Panorm. Marian. Socin. Felin. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 124. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 671. refertur ab Anton. Augustin. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 7. cap. 2.

² In specie huius tex. pronuntiatur quendam clericum non incurrisse irregularitatem, qui cum sanum de curru quodam deponeret, & prospiciendo prius ne quem offenderet, proiecit in terram peritiam, qua sanum continebatur in curru, casuq; pueri percussit, qui inde mortuus est; cum enim is clericus adhibita esset diligentia non peccauerit contra quintum Decalogi præceptum ita illum puerum interfecit, do, neque dederit operam rei illicitæ, irregularitatem sanè non incurrit: ita Molin. de Iustitia tom. 4. tract. 3. diff. 77. nu. 7.

SVMMARIVM.

- ¹ Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- ² Monachus ab irregularitate excusatur, qui cum campanam à campanili deponeret, cadens lignum puerum oppressit.

ij. Cap. Ex litteris. XV.

¹ Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collectar. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchor. Buttr. Henric. Panorm. Felin. Mar. Socin. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 124. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 671. refertur ab Anton. Augustin. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 7. cap. 3.

² In specie huius tex. monachus ab irregularitate excusatur, qui cum campanam à campanili deponeret cadens lignum puerum oppressit, ita Couar. in Clem. si furiosus par. 2. §. 4. num. 10. res. quintus, Ludou. Beja respons. casuum Conscientie, par. 1. casu 40. res. & confirmatur, ubi ex Sot. asserit monachum non fieri irregularem, quamuis opus illud esset seruile, vel contra præceptum

De Homicidio voluntario, vel casuali. Tit. XII. 243

ceptum praelati campanam deposuisset, Henric. in sum. lib. 14. de irregul. cap. 15. §. 3. lit. X. Molin. de iustit. tom. 4. tract. 3. diff. 77. num. 8. vbi observat non satis esse aliquem dare operam rei de se periculose ad homicidium, aut mitigationem, ut subsequuto homicidio, aut mutilatione confensus sit irregularitatem incurrisse, sed opus esse ut illicite illud efficiat.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Irregularis non fit clericus incedens in equo feroci cum habens male cohibentibus illum, si cursu conculeris hominem, & occiderit.
- 3 Irregularis non fit Minorita si contra regulam equitaret mula mansueta, aut infirmus contra medici preceptum, & casu aliquem occiderit.
- 4 Iurata alicuius assertioni in iis, quae ab eius animo pendent affirmant, siue neganti creditur, & quid in criminalibus, nu. 5.

j. Cap. Significasti. XVI.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collectar. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Host. Anch. But. Henr. Panor. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs variisque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Vitula. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 134. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 672. refertur ab Anton. Augull. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 7. cap. 4.

Qua peracta non impedias, etc.
Ergo irregularis non fit clericus si incedat in equo feroci cum habens male cohibentibus illum, itaut cursu conculeris hominem occiderit, de quo vide Molin. de iustit. tom. 3. tract. 4. diff. 77. nu. 8. vers. simili modo, Henric. in sum. lib. 14. de irregul. cap. 15. §. 4. post med. vbi etiam adnotat quod si Minorita per regulam prohibitus equitaret in mula mansueta, aut infirmus contra medici preceptum, & casu occideret, non fieret irregularis, nam vt aduertit idem Henric. cod. lib. 14. cap. 11. §. 1. in fine, homicidium faciens eo casu fit irregularis, quando dabat operam rei illicite, quae ut causa sit peccatum mortale, & moraliter insinuat in homicidium sequutum.

In glos. [Si est ita.] ibi, (per iuramentum proprium, &c.) Notatur ad hoc, quod assertioni alicuius iuratae in his, quae ab eius animo pendent, siue affirmanti, siue neganti creditur, vt per Couar. practice. cap. 33. num. 4. sub vers. ceterum quidam, & lib. 2. vari. cap. 10. nu. 1. vers. tertio admitenda est accusatio Hyppol. in rubr. de probat. nu. 132. & conf. 9. nu. 32. cum seqq. & sing. 615. Donat. a Fina tom. 1. commun. opinio. lib. 4. tit. 9. num. 378. cum seqq. pag. 506. Herculian. in tract. de negatiua nu. 275. Acliat. de presumpt. reg. 3. presumpt. 13. Menoch. de arbit. casu 185. num. 5.

& seq. Mascar. de probat. concl. 94. nu. 5. & 6. & concl. 227. & concl. 88. nu. 2. Fulni. Pacian. cod. tract. lib. 1. cap. 39. a princip. Seraphin. de princip. legij ieram. princ. 1. num. 1. cum seqq. Sayr. in clari Regia lib. 3. cap. 5. num. 4. optime Farin. frag. crim. par. 1. lit. A. a nu. 241.

In criminalibus tamen; & in his, quae sunt de genere prohibitorum pro iuramento nulla adest presumptio, & contra iuramentum adest aliqua, haec contraria presumptio non tollitur iuramento, secus si pro iurante adsit aliqua presumptio exclusiva doli, & delicti, vide Menoch. d. casu 186. num. 7. & casu 298. nu. 6. & de presumpt. lib. 2. presumpt. 77. nu. 1. cum seqq. Vincen. Mancin. de iuramen. par. 4. effectus 44. num. 14. Mascard. concl. 90. nu. 17. & d. concl. 94. num. 30. Seraphin. d. princ. 1. nu. 24. vers. hoc tamen intelligendum, nu. 35. & seq. Card. Tusch. verbo iuramentum concl. 531. num. 85.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Homicida, & irregularis non censetur ille, cuius occasione, eo tamen prohibente, & causam non dante ab eius amicis, famulis, vel consanguineis homicidium remittitur.
- 3 Irregularitatem contrahit ille, qui dedit causam rixae & eius amicis, famulis, vel consanguineis, alterum cum eo contendente, vel pugnantem occiderunt prae-ter eius voluntatem.
- 4 Delictum a seruis, famulis, consanguineis, vel amico factum non presumitur commissum voluntate domini, assensu, vel amici.
- 5 Irregularitatem incurrit ille, qui praesens fuit trucidanti habito super occidendo eius inimicum ab eius seruis, vel consanguineis, & tamen tacuit.

Cap. Petens. XVII.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collectar. Zabarell. Anania, Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchor. Henric. Panor. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs variisque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 672. refertur ab Anton. Augullin. collect. 4. Decretal. lib. 3. tit. 7. cap. 1.

Probat hic tex. non censeri homicidium, ac per consequens irregularem illum, cuius occasione, eo tamen prohibente & causam non dante, ab eius amicis, famulis, vel consanguineis homicidium committitur, vt per Villadieg. tract. de irregul. cap. de perussore, Cou. in elemen. si furiosus par. 2. §. 2. num. 8. Jacob. de Grassijs in auren. decis. par. 1. lib. 3. cap. 64. nu. 17. Non tamen excusatur ab irregularitate ille, qui dedit causam rixae, & eius amici, famuli, vel consanguinei alterum cum eo contendente, vel pugnantem occiderunt prae-ter eius voluntatem, ac contra eius prohibitionem, quia dedit culpam, praeambulum, vt resolutum Cou. d. num. 8. vers.

X ij
primum

primus; Iacob. de Graffijs d. nu. 17. Riminald. iun. conf. 441. num. 31. Yol. 4. Ozafe decis. 104. nu. 5. Vgolin. de irregul. cap. 18. §. 2. Bellet. diff. quist. clerical. par. 1. tit. de disciplina clericali §. 5. nu. 34. quicquid teneat Henric. in sum. lib. 14. cap. 13. nu. 4. Anil. de censuris par. 7. disp. 6. sect. 3. dub. 5. quos refert, & sequitur Bonacia. eodem tract. disp. 7. q. 4. puncto 8. nu. 34.

4 Fuit ab ipsis consanguineis atten-

Ergo delictum à seruo famulo, consanguineo, vel amico factum non presumitur commissum voluntate domini, affinis, vel amici, vt per Menoch. de presumpt. lib. 5. pres. 127. plures per Farin. in praxi crimin. par. 5. q. 134. nu. 67. cum si q. q.

5 In glos. [Contra prohibitionem.] ibi (quia si eo auente, & non contradicente, &c.) Notatur ad hoc, quod irregularitatem incurrit ille, qui praesens fuit tractatui habito super occidendo eius inimici, ab eius seruis, ac consanguineis, & tamen tacuit, vt per Cou. d. n. 8. vers. quarto, Iacob. de Graffijs d. cap. 64. num. 18. praesentia enim facit quem irregularem si homicidio consentiat, saltem per taciturnitatem. Rebuff. in autb. habita C. ne filius per patre, verbo Episcoporum pag. mibi 575.

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Peritis in arte credendum est.
- 3 Medicis non creditur ad iudicandum, an vulnus sit lethale, & an vulneratus decesserit ex vulnere, vel alia causa, nisi ad minus sint duo, & communiter in arte periti reputentur.
- 4 Peritis in arte non creditur sine iuramento.
- 5 Periti in arte duo, si non concordant, standum est dicto senioris, & quid si sit contentio inter medicos, & chirurgos.
- 6 Medicus ubi non adest nisi vnus in loco, quo quis fuit vulneratus ille vnus sufficit ad iudicandum, an vulnus fuerit lethale.
- 7 Vulnus lethale illud dicitur, cuius curatio, vel omnino impossibilis, vel difficillima est.
- 8 Vulnus in dubio an sit iudicandum non fuisse lethale, remissiuè.
- 9 Irregulares se gerere debent omnes, qui percusserrunt, etiam si non constet ex quo vulnere percussus obierit.
- 10 Irregulares se gerere debent omnes dubitantes, an à se lethale vulnus fuisse inflictum.
- 11 Percussus in foro exteriori à quo praesumatur, si vixantes plures sint, remissiuè.
- 12 Clericus excusatur ab irregularitate si committat homicidium cum defensione licito modo facta, & cum moderamine inculcata tutela.
- 13 Moderamen inculcata tutela sine defensione inculcata in quo consistat, ostenditur.
- 14 Probatio excessus accusatori incumbit.
- 15 Moderamen inculcata tutela non dicitur seruatum, quando quis non animo se defendendi, sed vlciscendi aggressorem percussit.

16 Moderamen inculcata tutela excedens in occidendo non pona ordinaria homicidij, sed extraordinaria propter excessum iudicis arbitrio imponenda puniri debet.

17 Occidendi animus praesumitur, vel non praesumitur ex qualitate, seu genere armorum.

18 Clericus pro excessu in se defendendo, non incurrit excommunicationem, seu irregularitatem, nisi dolo, & proposito occidat.

ij. Cap. significasti. XVIIII.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania. Host. Butr. Anch. Henr. Panor. Felin. Mar. Socin. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 672. refertur ab Anton. Augustin. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. 2.

2 *Vi peritorum iudicio medicorum, &c.* Ergo quibuscunque in arte peritis credendum est, Mascard. de probat. concl. 1034. nu. 1. cum seqq. Fulu. Pacian. eod. tract. lib. 1. cap. 47. num. 10. cum seqq. Farin. in praxi crimin. par. 5. q. 127. nu. 102. Azucud. conf. 30. nu. 63.

3 Notatur ad hoc, quod medicis non creditur ad iudicandum, & referendū an vulnus sit lethale necne, & an vulneratus decesserit ex vulnere, vel ex alia causa, nisi ad minus sint duo, & communiter in arte periti reputentur, de quo Anil. ad cap. 1. Prator. fol. 50. nu. 28. Mascard. concl. 1034. nu. 12. & 22. & concl. 1169. nu. 20. Menoch. remed. 5. ad iudicandum, nu. 163. Cald. Pereira in l. si curatorem verbo minoribus, nu. 18.

5 Farin. d. q. 127. nu. 151. cum seqq. Et debent iurare, quia peritis in arte non creditur sine iuramento, Foler. in addit. ad Marant. de ordine iudic. p. 6. memb. 6. nu. 69. pag. 327. Et si non conueniunt standum est dicto senioris ex Tiraq. de iure primog. in presat. nu. 155. Casan. in consuetud. Burgund. fol. 70. nu. 4. Greg. l. 16. verbo concocierem, tit. 8. part. 5. Quid si sit contentio inter chirurgos, & medicos, vide Mascard. concl. 1169. nu. 40. cum seqq. Bernard. Gueuz. ad practicam Camera Imper. lib. 1. concl. 111. n. 10.

6 Vbi vero in loco, quo quis fuit vulneratus nō adest nisi vnus medicus, tunc ille vnus sufficit, de quo vide Clar. §. homicidium, nu. 34. vers. scies autem, Anton. Gom. tom. 3. Varii. titul. de homicid. n. 28. post med. vers. & si querat, Mascard. concl. 615. nu. 7. & concl. 1034. nu. 24. Fului. Pacian. eod. tract. lib. 1. cap. 47. nu. 14. & seq. Farin. d. q. 157. nu. 153. Charian. tom. 1. communium opin. lib. 4. tit. 9. nu. 161. vbi secus dicit si causa sit ardua, quia tunc mittendum est loca vicina.

7 *Assereretur non fuisse lethale.* Vulnus lethale an sit iudex se ex medicorum instruet iudicio, & illud dicitur, cuius curatio, vel omnino

nino impossibilis, vel difficillima est, vide Cas-
san. in consuetud. Burgund. rub. 1. §. 6. verbo *par leurs*
nu. 4. Hippol. conf. 7. num. 29. & in l. 1. nu. 54. C. de
ficar. Menoch. de arbit. casu 265. à princip.
Bajard. ad Clar. §. homicidium nu. 137. Malfcard.
concl. 1077. nu. 7. Farin. d. quæst. 127. d. nu. 49. &
conf. 100. nu. 32. optime Bernard. Grauz. d. concl.
111. nu. 17. cum seqq. In dubio autem vulnus
non fuisse lethale an sit iudicandum, vide Me-
noch. d. casu 265. nu. 11. Malfcard. concl. 1034.
nu. 44. & seqq. & concl. 1073. nu. 6. & 7. Farin. d.
q. 127. nu. 20. & conf. 100. nu. 14. Alex. Rauden-
de analogiæ cap. 31. nu. 32.

9 Quod si discerni non possit, &c.

Notatur ad hoc quod si plures percussurum, &
non constat ex quo vulnere percussus obierit,
debent omnes se tanquam irregulares gerere,
ut per Cou. in elem. sifariosus par. 2. §. 2. nu. 4. Vgo-
lin. de irregul. cap. 14. §. 1. nu. 1. Sour. de censur.
disp. 45. sect. 4. nu. 11. Sayr. cod. præf. lib. 7. cap. 4.
nu. 14. Rota apud Farinac. decis. 44. nu. 2. par. 2. & re-
centiorum, sequitur Bonac. in de censur. disp. 7. q. 4. pun-
cto 8. nu. 31. ubi n. 30. resoluit quod quando plu-
res vulnera inflixerunt, quorum singula non
sunt ex se mortalia, sed unum iuncta sunt causa
sufficiens mortis, singuli incurrunt irregulari-
tatem, sic etiam quando nescitur quis nam-
que lethale vulnus inflixerit omnes, qui dubitant à
se lethale vulnus inflicum esse debent se irregu-
lares gerere, Vgolin. d. §. 1. nu. 3. Molin. de infir-
mit. tom. 4. disp. 3. memb. 7. ad finem, Auila de censur.
par. 7. disp. 6. sect. 3. quos refert, & contra Sour.
sequitur Bonacin. ubi proxime nu. 29. Quod pro-
cedere, etsi homicidium fuerit iustum, & meri-
torium contra latrones publicos tenent Cor-
conf. 57. n. 10. lib. 4. Nau. conf. 11. nu. 2. & conf. 25.
nu. 1. & 2. sub hoc tit. quos refert, & sequitur

31 Rota d. decis. 44. nu. 2. in fine. Quando plures ri-
xantur, & vnus in rixa sit percussus à quo in
foro exteriori præsumatur percussus, vide Hip-
pol. in præf. §. quoniam nu. 30. & in l. repetit. n. 21.
ff. de quæst. Clar. in §. homicidium n. 37. Menoch.
de arbit. casu 362. & conf. 108. n. 8. Alex. Rau-
denf. resp. 27. à n. 32. Baptista Costa de facti seu-
tus, & ignor. cont. 1. disp. 40. art. 14. Fiamin. de Rubi
conf. 51. d. nu. 57. vel. 1. Malfcard. de probatou.
concl. 1003. n. 55. Boudall in sua polittica, lib. 1.
cap. 8. num. 8.

22 Quia tamen id debet fieri cum

moderamine, &c. Notatur ad hoc, quod
ut clericus excusetur
ab irregularitate propter homicidium debet il-
lud committere cum defensione licito modo
facta, & cum moderamine inculpate tutelæ
non ad sumendam vindictam, sed ad iniuriam
propulsandam, nec aliud vult noua Concilij.
Trid. dispositio siff. 14. de reformat. c. 7. non enim
loquitur de illo homicida, qui occidit modo
supra relato, sed de eo qui eget dispensatione
quatenus in se defendendo excessit moderamen

inculpatæ tutelæ, talis enim fit irregularis non
ea irregularitate, quæ est indispensabilis nisi à
Papa, sed illa, quæ ab Episcopo dispensari po-
test, vide Maiol. de irregul. lib. 1. cap. 12. nu. 10.
vers. 70. & lib. 5. cap. 48. num. 10. & 11. Nau. in
man. cap. 27. nu. 239. vers. secundo, & conf. 8. in antiq.
alias 36. in nouis sub hoc tit. Bannes in 2. d.
Töom. §. 64. art. 8. vers. ad 2. Fr. Emman. in sum-
tom. 1. cap. 173. nu. 1. Petr. Nau. lib. 2. de resisten. c. 3.
n. 367. Henric. in sum. lib. 14. c. 108. & c. 19.
§. 3. Veg. in sum. par. 2. c. 15. casu 23. vers. nota.
Aloyf. Ric. in collect. decis. par. 4. collect. 930. Ia-
cob. de Grassi in aureis decis. par. 1. lib. 2. cap. 65. d.
prænc. & præcipue nu. 11. Molina de iustis. tom. 4.
tract. 3. disp. 72. nu. 5. & disp. 77. nu. 9. Sayr. de cen-
suris lib. 6. cap. 7. nu. 22. Franc. Leo in iustissimo fo-
ri Ecclesiæ par. 3. cap. 9. nu. 29. Petr. de Ledesma
in sum. par. 2. tract. 8. de infir. communitatis, cap. 18.
concl. 14. diff. 1. Valer. Reginald. in præf. fore
pænis lib. 30. tract. 2. nu. 112. Aegid. de Coninck
de Sacram. & censur. tom. 2. disp. 18. d. num. 73.
Cened. præf. & canon. quæst. lib. 1. q. 24. nu. 13.
cum seqq. Campan. in diuersorio Iuris Canonici
rub. 11. cap. 76. nu. 20. & num. 129. Bellet. dispen-
sit. clericali. par. 1. tit. de disciplina clericali §. 5. d.
nu. 103. Bonacin. de censuris disp. 7. q. 4. puncto 6.
nu. 1. cum seqq.

13 Moderamen inculpate tutelæ, seu defensio
inculpata qualis debeat esse, & in quo consistat
inuenies apud Kirchou. tom. 2. commun. opinio.
lib. 9. tit. 10. nu. 15. vers. ad primo, Sayr. d. cap. 7. d.
num. 7. Prax. Episcop. p. 1. verbo moderamen Farin.
in præf. crimin. par. 5. q. 125. nu. 349. cum seqq.
Christoph. de Pace in scholys ad leges siff. l. 1. §. 8.
nu. 5. Rebell. de obligationib. Instituta, par. 1. lib. 3.
q. 13. num. 7. Azori. institut. moral. par. 3. lib. 2. cap. 1.
q. 2. Bernard. Grauz. d. lib. 3. concl. 110. conf. 1.
nu. 9. cum seqq. Petr. Caball. de omni genere homi-
cidij, nu. 94. Bellet. d. §. 4. nu. 104. Bonacin. d. pun-
cto 6. nu. 3. vers. dixi non excedendo 1. Ex quorum
dictis illa est verior conclusio dici clericum
facere cum moderamine inculpate tutelæ,
esse in necessitate inuitabili, quando est con-
14 stitutus in tali necessitate, quam neque fuga,
dummodo dando terga non sit pe-iculum, ne-
que clamore, neque alio modo, nisi interficien-
do, aut mutilando aggressorem evitare nequit.
Er probatio excessus accusatoris inuncta est, vt
per Vincent. Honded. conf. 99. nu. 14 & 15. Viui.
Neapol. decis. 458. nu. 8. Bernard. Grauz. d. con-
sid. 1. nu. 9. cum seqq.

15 Non ad sumendam vindictam.

Ergo moderamen inculpate tutelæ non dicitur
seruatum quando quis non animo se defenden-
di, sed vltiscendi aggressorem percutit, vt per
Ayres, in tract. de homicidio necessario par. 1. n. 94.
& 97. Malfcard. concl. 1126. nu. 56. Farin. d. q. 125.
nu. 382.

16 Penitus excusari. Ergo si excedatur
moderamen inculpa-
tæ tutelæ in occidendo nõ pona ordinaria homi-
X iij cidi

cidii, sed extraordinaria propter excessum iudicis arbitrio imponenda puniri debet, vt per Duem. reg. 192. ampl. 3. Hippol. conf. 137. nu. 21. cum seqq. & fug. 110. incip. occidenti aggressorem, Tiraq. de pœni temper. causa 1. nu. 9. Boer. decif. 168. nu. 7. vers. vel etiam si ipsum, Anton. Gom. com. 3. vari. cap. 24. nu. 24. Bajard. ad Clar. 5. homicidium nu. 90. Malfard. concl. 1126. nu. 49. Farin. d. q. 125. nu. 393.

- 17 **Ratione instrumenti.** Notatur ad animum occidendi præsuntur, vel non præsuntur ex qualitate, seu genere armorum, sic etiam an vulnus fuerit mortale necne fumitur ex qualitate armorum, cum quibus fuit illatum, de quo vide Hippol. conf. 7. nu. 44. cum seqq. & consil. 67. nu. 18. & l. 1. G. de fidei. nu. 32. cum seqq. Aym. conf. 205. nu. 3. Cou. in Clem. si furiosus, par. 2. 5. 1. nu. 1. Boer. decif. 323. nu. 3. vers. & que citra mortem, & nu. 15. Bernard. reg. 33. d. princip. Clar. 5. homicidium nu. 4. vers. dicitur etiam culpsum, Anton. Gom. tom. 3. vari. cap. 3. post nu. 17. Menoch. de arbit. casu 275. nu. 7. & 8. in fine, & de presumpt. lib. 5. pref. 40. nu. 4. Iacob. Ayret. de homicid. par. 2. m. 61. Malfard. de probat. concl. 97. & concl. 864. num. 3. cum seqq. & concl. 1042. & concl. 1073. num. 9. Farin. in praxi crimin. par. 5. q. 126. nu. 117. & q. 127. nu. 57.

- 18 In glos. [Moderaminc.] ibi nec dicitur excommunicatus, qui excedendo modum non ex proposito percutit clericum.) Per hanc glos. tenet Farin. d. q. 125. num. 418. clericum pro excessu in se detinendo nonquam incurrere excommunicationem, seu irregularitatem, nisi dolo, & ex proposito excedat, idem videtur tenere Iacob. de Graffius d. cap. 65. n. 14. At vero Couar. in clem. si furiosus par. 3. 4. 1. num. 2. in fine, simpliciter asserit irregularem esse illum, qui mutilat, aut occidit excedens modum in defensione, quem sequi videtur Vgol. de censur. par. 2. cap. 11. 9. proposuit nu. 4. vers. excipitur, & nu. 5.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Irregularis est monachus, qui omni adhibita diligentia aperuit apostema in gutture mulieris, qua postea mortua est.
- 3 Clericus etiam in maioribus Ordinibus constitutus in medicina, seu arte chirurgica peritus, si intus impietatis artem suam exercuerit, an ei imputetur ad irregularitatem, si ex tali exercitatione sequuta fuerit mors, ostenditur.
- 4 Declaratur text. in presenti.

Cap. Tua nos. XIX.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Io. Andr. Anania. Anchar. Hostien. Butr. Henric. Panor. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. Vtriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Visita. in rationali

lib. 5. Iuris Pontif. pag. 125. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 673. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. 3.

- 1 In specie huius text. irregularis declaratur monachus, qui omni adhibita diligentia aperuit apostema in gutture mulieris, quæ postea mortua est, vt per Henric. in sum. lib. 14. de irregularitat. cap. 11. 4. 1. Soar. de censuris disp. 45. sect. 6. nu. 10. Sayr. eod. tract. lib. 7. cap. 2. num. 7. Valer. Reginald. in praxi fore pœni. lib. 30. n. 114. Bellet. disquisit. clerical. par. 1. tit. de disciplina clericali 9. 5. nu. 22. Bonacin. de censur. disp. 7. q. 4. puncto 5. nu. 4. & puncto 7. nu. 6. vers. secundus casus. In quo communis opinio Doctorum est quod si medicus, seu chirurgus in maioribus Ordinibus constitutus eiusdem artis peritus inuicem pietatis artem suam exercuerit non ei imputatur ad irregularitatem si ex tali exercitatione sequuta fuerit mors, vt per Cardin. hic colam. 1. quem referunt Sayr. d. lib. 7. cap. 6. num. 11. Bellet. d. tit. de disciplina clericali 6. 31. num. 6. immo quamuis aliqui limitent hanc communem sententiam scilicet citra abscissionem, vel aduisionem, itaut si agrotus decederet ex causa talis aduisionis, vel abscissionis licet illi non imputetur ad peccatum imputari tamen ad irregularitatem teneant hic per text. in presenti Abb. nu. 3. & in cap. sententiam sanguinis nu. 23. ne cleric. vel monach. Paris. conf. 96. col. 1. tit. volum. 4. quos refert & sequitur Bellet. d. nu. 6. Vera est resolutio clericum maioribus Ordinibus initium non peccare, nec affici irregularitate incidendo, vel aduisionem virgine necessitate v. g. tempore pestis quando non adest alius, qui hoc munus præstat, ita Fr. Emman. in sum. par. 1. cap. 177. Molina de iustit. tom. 4. disp. 75. num. 3. Henric. d. 9. 1. Sayr. d. lib. 7. cap. 11. num. 11. Aul. de censuris par. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 10. quos refert & sequitur Bonacin. d. puncto 5. nu. 4. vers. addo.

- 4 Ad tex. vero in presenti multipliciter respondent Doctores, nam Less. de iustit. lib. 2. cap. 9. dub. 15. nu. 105. & alij aiunt monachum de quo in presenti non adhibuisse debitam diligentiam, quamuis ipse crediderit eam adhibuisse. Molina d. num. 3. ad finem, respondet denunciari irregularem monachum, qui aperuit apostema in gutture mulieris, ex quo mortua est, quia ille monachus non aperuit apostema virgine necessitate, cum mulier illa posset chirurgus adire; tum quia monachus non præsuntur peritus chirurgus, & consequenter in foro externo præsumentus est irregularis, vt bene ait Couar. in clem. si furiosus par. 2. 9. 4. nu. 3. Soar. loco citato, & Bonac. d. puncto 7. nu. 9. vers. secundo respondit potest, dicunt casum de quo hic esse specialiter expressum in Iure, & consequenter excipiendum a doctrina generaliter tradita.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.

De Homicidio voluntario, vel casuali. Tit. XII. 247

- 3 *Ludens illicitè cum muliere prægnante libidinis causa si ex hoc contigerit abortio factus, irregularis fit.*
- 3 *Irregularis præsumitur ille, qui fuit moralis causa abortus cum peccato mortali factus erat animatus.*
- 4 *Sæpiens cum muliere prægnante saltatione immoderata sequuto abortio factus animatus irregularis est.*
- 5 *Clerico prohibitum est ludere cum muliere.*
- 6 *Factus quando animetur remissus.*

Cap. Sicut ex litterarum. XX.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Io. Andr. Anania, Hostien. Anch. Butr. Hér. Felin. Panor. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs rursusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuiam. in rationibus lib. 5. Iuris Pontific. pag. 126. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 673. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. 4.
- 2 *Probat hic tex irregularem esse censendum, ludentem illicitè libidinis causa cum femina prægnante si ex hoc contigerit abortio factus, ut per Jacob. de Grassijs in auresi decis. p. 1. lib. 2. cap. 63. n. 25. & cap. 66. n. 11. ubi intelligit tex. in præfenti de ludo noxio, secus dicens si ludès fuisset mulieris maritus, vel frater, vel cõiunctus, sic quod ludus licitus esset in personis, nec aliàs esset noxius in se, de re gratiis, & agilis, &c.*
- 3 *Vnde irregularem præsumi illum, qui fuit morale causam abortus cum peccato mortali si factus erat animatus, tenent Gon. in clem. si furiosus par. 2. §. 3. num. 1. Troc. de vero & perfecto clerico tit. 2. cap. 14. Anton. Gomez tom. 3. rursus, cap. 3. num. 32. Tirac. in l. si inquam C. de reuocandis donat. in princip. num. 66. Henriq. in sum. lib. 14. de irregul. cap. 3. §. 4. in commento l. c. G. Azor. institut. moral. par. 2. lib. 2. cap. 26. Stephan. Quarant. in summa Bullarj verbo abortiu. Sic etiam saltans cum muliere prægnante saltatione immoderata sequuto abortu factus animatus irregularis est, quia dedit operam rei illicitæ & periculose absque sufficienti diligentia ad abortum præcauendum, ita Vgolin. de irregul. cap. 18. §. 2. num. 5. Henriq. de lib. 14. c. 13. num. 4. Aul. de censur. par. 7. disp. 3. sect. 2. dub. 6. Molin. de iust. tom. 4. disp. 77. num. 6. quos refert, & sequitur Bonacina de censuris disp. 7. quæst. 4. puncto 7. num. 22. ubi etiam cum Maiol. de irregul. lib. 5. cap. 48. §. 3. idem dicendum putat de eo, qui vitur copula mulieris prægnantis absque debita cautione, si mors factus animatus inde sequatur.*
- 5 *Quasi ludens, &c.* poena imponatur illi, qui ludendo abortui causam dedit, tamen clerico prohibitum est ludere cum muliere, &c. ideo si ludendo dæ causam abortui factus animatus efficitur irregularis, ita Plac. de delictorum lib. 1. cap. 26. Farin. in praxi crimin. p. 5. q. 122. num. 160. cum seqq. Henriq. de lib. 14. cap. 11. §. 1. in commento l. c. M, quatenus dicit

monacho de quo in præfenti id prohibitum fuisse ob periculum, quod non præcauit per diligentiam.

- 6 **Si non dumerat vinificatus conceptus.** Quando factus animetur tradit Vgolin. de irregul. cap. 4. §. 1. & cap. 16. §. 2. Henriq. de lib. 14. cap. 15. num. 1. Quarant. & Nald. verbo abortus, Sayr. de censur. lib. 7. cap. 2. num. 3. & Soar. eod. tract. disp. 44. sect. 2. num. 13. Auila p. 7. disp. 6. sect. 4. Bellet. disquis. cleric. par. 1. tit. de disciplina cleric. §. 5. num. 26. Azor. instit. moral. par. 3. lib. 2. cap. 4. §. 1. Campan. in difensorio Inuiti Canon. rmb. 11. cap. 23. num. 20.

SVM MARI VM.

- 1 *Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Clericus ciuilitè iustitiam petens pro rebus sibi ablati si protestetur non incurrit irregularitatem etiam si sequatur sanguinis poena.*
- 3 *Clericus etiam si certo sciat Iudicem secularè processurum ad poenam sanguinis, & quæmini valeat res suas alia via recuperare, potest ciuilitè agere cum protestatione pro rebus sibi ablati.*
- 4 *Clericus de malefactoribus suis, vel propinquorum, aut Ecclesiæ suæ potest conquiri cum protestatione coram Iudice, absq. metu irregularitatis.*
- 5 *Denunciare facta protestatione licet clerico absque periculo irregularitatis delictum tendens in perniciem, & nocuentem publicam, quem non posset aliter impediri.*

Cap. Postulasti. XXI.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchor. Butr. Henr. Panor. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs rursusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuiam. in rationibus lib. 5. Iuris Pontific. pag. 126. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 674.
- 2 *Probat hic tex. non imputari ad irregularitatem clerico ciuilitè iustitiam petenti de laico, siue pro rebus ablati, siue pro iniurijs sibi, seu eorum bonis illatis, si iudex in laicum exercet vindictam sanguinis, quod quidem hodie per tex. in cap. prælatus hoc tit. lib. 6. non procedit nisi protestando expressè se non intendere poenam sanguinis etiam si postea sequatur mutilatio, vel mors: ita Cou. in clem. si furiosus par. 2. §. 1. num. 1. Vgolin. de irregul. cap. 6. Salzed. ad Bernard. in pract. c. 98. n. 7. cum seqq. in nouiss. editione, Specul. in tit. de dispensat. §. 4. num. 49. Farin. fragmen. crimin. par. 1. lit. C, num. 424. cum seqq. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 3. o. n. 143. Bellet. disquis. clerical. par. 1. tit. de disciplina clericali §. 5. num. 16. Bonacina. de censur. disp. 7. q. 4. puncto 2. nu. 3. Ceual. communium contra commun. q. 822. n. 115. alioquin si clerici propter huiusmodi metum irregularitatis taliter conquiri non auderent, daretur pleriq. materia eodem*

tit.

trucidandi, & ipsorum bona liberè depraedandi, ut habetur in d. cap. prelati, Abb. hic num. 3. Nau. in man. cap. 27. nu. 226. Et conf. 3. de inaur. Bellet. d. nu. 116. in fine.

Amplius procedere etiam si clericus certo sciat iudicem secularum processum ad penam sanguinis, & quamvis possit res suas alia via recuperare, ita Abb. hic nu. 3. Felin. in res. nota non imputari, Cou. d. par. 2. §. 5. nu. 1. Soar. de censur. disp. 47. sect. 2. Henric. in sum. lib. 14. de irregul. cap. 11. §. 1. Et §. 5. Vgolin. de irregul. cap. 6. §. 4. Bonacin. d. puncto 2. num. 3. Bellet. d. §. 5. num. 117. vbi num. 118. resoluit huiusmodi clericum minime etiam fieri irregularem etiam si postmodum ei placeat, quod fur, qui furtive puer res suas, sine ille, qui iniuriam ei fecerat, sit propter hoc suspensus vel mutilatus, Et nu. 127. aduertit quod si tempore, quo agit civiliter pro iniuria sibi illata cum dicta protestatione, in animo habeat quod reus moriatur, sequuta morte, vel mutilatione efficitur irregularis, quia verba non saluant eum in foro Conscientie, & citat Felin. & Anan. in presenti, Ioan. Andr. Gemin. Archid. & Franch. in d. cap. prelati, & S. Antonin. par. 3. tit. 28. cap. 2. §. 4. Nau. d. cap. 27. nu. 226. Tolet. in iustit. Sacerdot. lib. 1. cap. 32. nu. 4. res. quinto.

Intellige modo clericus conqueratur coram iudice de malefactoribus suis, non vero de iis, qui alij damna intulerint, quia in d. cap. prelati dicitur contra malefactores suos, ita Couar. d. §. 5. num. 4. Nau. d. cap. 27. num. 213. Sayr. lib. 6. cap. 18. Vgolin. d. c. 6. §. 9. Bellet. d. §. 5. num. 119. Bonacin. d. puncto 2. num. 4. vbi cum Henric. & Auila probabiliter existimat licitum esse conqueri de illis, qui damnum suis propinquis, vel domesticis inuulerunt, quia illorum damnum censetur proprium, & nu. 5. cum Molin. tom. 4. disp. 74. nu. 11. Sayr. d. cap. 18. nu. 3. Et Eminan. Henric. & Soar. tenet clericum posse accusare iustum damnificatorem bonorum suorum Ecclesie, & idem Bonacin. nu. 7. res. quarta tenet clericum excusari ab irregularitate quando accusat aliquem pro iniuria inferenda extraneis.

Sic etiam licet clerico facta protestatione, absque periculo irregularitatis denunciare aliquod delictum tendens in perniciem, & nocumentum publicum, quod non posset aliter impediri quam per denunciationem, ita Cou. d. §. 5. nu. 4. Soar. de iustit. lib. 5. §. 5. art. 1. ad §. 5. Tho. 2. 2. q. 33. art. 7. vbi Caiet. Maiol. de irregul. lib. 2. cap. 3. nu. 4. Sayr. d. cap. 18. nu. 12. quod refert, & sequitur Bellet. d. §. 5. nu. 126.

SUMMARY.

- Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- Irregularitatem non incurrit ille, qui ludendo lapidem in alium proiecit, animo eum deterrendi, non vero alium fugiendo lapide alium impiecit, in capiteque suis vulneratus, & medici impotenti mortui.

1 Irregularis est qui proiecit lapidem in Titium, si lappi Titio illius declinate ceciderit in Caium, illumq. occidit.

4 Irregularitatem effugiant pueri, qui seipso perterrefaciunt probabiliter ignorantes mortem se inde sequuta sit.

5 Absolutionem ab excommunicatione petens non fatetur se excommunicatum.

Cap. Exhibita. XXII.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Inno. Scen. Collect. Zabarel. Ioan. And. Anania. Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panor. Felin. Mari. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusq. Iuris cum legibus Castell. p. 1. c. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 126. Alagona in compendio Iuris Canonici. pag. 674.

Probatur hic tex. irregularem non incurere illum, qui ludendo lapidem in alium proiecit animo eum deterrendi, ille vero alius fugiendo eum lapidem casu in lapidem alium impiecit, in capiteque fuit vulneratus, ac tandem medici impertitia, ac incuria mortuus efficitur.

Molin. de iustit. tom. 4. tract. 3. disp. 77. nu. 8. Proiciens tamen lapidem in Titium fit irregularis si lapis Titio illum declinate ceciderit in Caium, illumq. occidit, quia censetur actionem periculosam homicidij exercuisse absque sufficienti diligentia, ne lapis ad Caium perueniret, ut per Vgolin. de irregul. cap. 18. §. 2. num. 5. Sayr. de censur. lib. 7. cap. 6. nu. 30. quos & alios refert, & sequitur Bonacin. cod. tract. disp. 7. §. 4. puncto 7. num. 19. vbi fecus dicendum putat si debitam adhibuit diligentiam, & forte fortuna lapis tetigit Caium, adde Bellet. de iustit. clerice par. 1. tit. de disciplina clericali §. 5. nu. 31.

Sequitur in incutiendi, etc. Aduer-ros, qui se ioco perterrefaciunt probabiliter ignorantes mortem, vel aliud graue damnum, inde sequuturum, si eueniat, excusari possunt ab irregularitate, ut per Nau. conf. 7. sub hoc titul. Molin. d. disp. 77. num. 9. Bonacin. d. puncto 7. nu. 26. Sayr. d. cap. 6. num. 31. Et in clari Regia lib. 10. tract. 2. cap. 12. num. 28. quorum aliqui resoluit illum esse irregularem, qui ioco terrori alteri incutit, estq. causa, ut ille eo terrore commotus, & perterritus se det precipitem; idem dicentes de incutiente terrori mulieri grauidæ abortum facienti, quam terrefaciens sciebat grauidam esse.

In gloss. [Postulauit.] Notatur ad hoc quod petens absolutionem ab excommunicatione, non fatetur se excommunicatum esse, de quo vide Couar. cap. alma mater par. 1. §. 12. m. 1. Don. à Fina, & Vezin. tom. 2. commun. opin. lib. 7. tit. 19. num. 38. Mascard. de probationib. concl. 501. Et concl. 700. Farin. in praxi crimin. par. 4. disp. 133. num. 5.

De Homicidio voluntario, vel casuali. Tit. XII. 249

SUMMARIVM.

- 1 *Dolores referuntur super hunc text. scribentes.*
- 2 Irregularis non est, qui dum pulsat campanam casu homicidij causam dedit.
- 3 *Licitæ rei operam danti, adhibensq. sufficientem diligentiam ne alicui noceat, si occidat aliquem non est homicida, nec peccat.*
- 4 Irregularis an sit qui campanæ dat signum, quo aliquis suspendendus est, ostenditur.
- 5 Clericus illicite pulsans campanam tempore interdicti, cuius tintinnabulum casu cadens aliquem occiderit, an sit irregularis, ostenditur.
- 6 Homicidium casuale ex iudo licito sequitur, non facit quem irregularem.

Cap. Ioannem. XXIII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostiens. Butr. Anchar. Henric. Panor. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *trussq.* Iuris cū legibus Castella par. 1. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 124. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 674.

2 Qui dabat operam rei licita, etc.

- Notatur ad hoc, quod non est irregularis, qui dum pulsat campanam casu homicidij causam dedit, vt per Iacob. de Grassi. in auctori. decis. p. 1. lib. 2. cap. 66. n. 18. Nam dans operam rei licite, adhibensq. sufficientem diligentiam ne alicui noceat, si casu occidat aliquem non est homicida, nec peccat, vt per Sayr. de censur. lib. 7. cap. 14. n. 3. Bellet. *disquisit. clericalium* par. 1. tit. de disciplina clericali, §. 5. n. 33. Vnde illum non esse irregularem, qui campanam simpliciter dat signum, quo aliquis suspendendus est, vt homines sciant aliquem ad mortem duci exempli publici gratia, secus vero si pulset, vel pulsari iubeat, vt conuocetur populus quando reus ducitur ad supplicium, vt ita securus ducatur ad mortem, vt per Vgolin. de irreg. cap. 13. §. 6. n. 1. Cou. in clem. si furiosus, par. 2. §. 4. n. 1. Auil. de censur. par. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 1. ad fin. Bonaci. eod. tract. disp. 7. §. 4. puncto 1. n. 14. Maiol. de irregul. lib. 2. cap. 10. n. 5. Bellet. *disquisit. cleric.* par. 1. tit. de disciplina clericali, §. 5. n. 93. Vbi etiam cum Maiol. loco citato dicit irregularitatem incurere illum, qui pulset, vel pulsare iubet campanam ad arma (umenda pro captione alicuius rebellis latronis, vel malefactoris si ob illum solum ille reus fuerit captus, & deinde morte, vel mutilatione damnatus, aduertens secus esse in Episcopo, Clerico, seu Sacrista, qui nihil dicit, seu facit, sed laicorum arbitrio remittens tolerat quod laici pulsent campanas Ecclesie ad conuocandas gentes pro capiendis ban- nitis, &c. Vnde si clericus illicite pulset campanam tempore interdicti, & casu cadens tintinnabulum aliquem occiderit presumitur

irregularis, quando non bene ligauerat tintinnabulum, Henric. in sum. lib. 14. de irregul. §. 5. §. 3. lit. Y, vbi in commento dicit præsumi irregularem in foro exteriori ob quosdam circumstantias, at in Conscientia non esse, si non aduertit, nec ex officio tenebatur aduertere.

- 6 *Campanas.* De campanis, vide Martin. Delri. *disquisit. magic.* lib. 6. c. 2. sect. 3. §. 3.

Quod cū pulsaret, &c. Ergo homicidium casuale ex iudo licito sequitur non facit quem irregularem, vt per Nau. *conf.* 7. n. 1. sub hoc tit. Molina. de iustitia tom. 4. tract. 3. disp. 77. n. 8. *vers.* item cap.

SUMMARIVM.

- 1 *Dolores referuntur super hunc text. scribentes.*
- 2 Clericus militans in bello quando incurrit irregularitatem, ostenditur.
- 3 Dubium de facto propter quod excommunicatio, aut irregularitas incurritur in dubio excommunicatum, aut irregularem se gerere debet.

Cap. Petitio. XXIV.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zabar. Io. Andr. Anania, Host. Butr. Anchar. Henric. Panor. Felin. Mar. Soc. Ximen. Toletan. in concord. *trussq.* Iuris cum legibus Castella par. 1. §. 2. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 127. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 673.

- 2 Probat hic text. clericum militantem in bello tam iusto quàm iniusto incurere irregularitatem, quando in bello aliqui sunt interfecti, vt per Specul. in tit. de dispensat. §. iuxta n. 51. Plot. de irregul. n. 20. Rota apud Farin. *decis.* 3. in fine per 2. recent. Cou. in clem. si furiosus, §. 5. §. 3. n. 2. Salzed. ad Bernard. in pract. c. 104. nouiss. imp. Henric. in sum. lib. 14. cap. 13. n. 1. & 2. Fr. Emman. in sum. p. 1. cap. 172. Bellet. *disquisit. clerical.* p. 1. tit. de disciplina clericali, §. 5. n. 140. cum seqq. Bonacin. de censuris disp. 7. §. 4. puncto 4. Auil. *cod. tract. per.* 7. disp. 5. sect. 3. Possunt tamen clerici in bello iusto siue offensiuo, siue defensiuo pro defensore Ecclesie, vel Reip. vel Fidei absque periculo irregularitates hortari, consulere, & incitare milites ad pugnandum, quamuis sequantur ex utraque parte homicidia, & mutilationes, nisi ipse occidat, vel deformat, cap. Domini 23. q. 1. cap. igitur, cap. omni tempore cap. hortatu 23. q. 8. Abb. hic n. 3. Nau. in man. cap. 27. n. 215. Rota vbi supra, Specul. in tit. de dispensat. §. 4. n. 55. Vgolin. de irregul. cap. 12. §. 3. Sayr. de censur. lib. 7. cap. 19. n. 3. Soar. *cod. tract. disp.* 47. sect. 6. n. 8. Auila par. 7. disp. 6. dub. 2. Bonacin. d. puncto 4. n. 7. Bellet. d. §. 5. n. 147. vbi n. 142. secus dicit si bellum fuisset iniustum, quia tunc clericus fieret irregularis præstans fauorem, vel auxilium, aut consilium, dummodo inde sequuta fuerit mors hostis,

hostis, aut membri mutilatio etiam per alios, & citat Cou. in *Clem. si furis fuit*, par. 2. §. 3. n. 2. Nau. in *man. cap. 27. nu. 224.* quia dat operam rei illicitæ, Specul. d. 5. §. 1. Maior. d. irregular. lib. 5. cap. 49. n. 5. Et idem Belett. 761 sup. n. 143. aduertit quod si clericus interfuit in bello iniusto ad pacem componendam, seu ad Confessiones audiendas quamvis ex hoc per accidens augeatur animus militibus, non fit tamen irregularis, etiam si sequatur mors, vel mutilatio, quia dat operam rei licitæ, & citat Nau. d. n. 224. Syluest. verbo homicidium §. 9. §. 6. res. 4. Henric. d. lib. 14. c. 13. §. 3. Vtrum autem clerici fiant irregulares præbendo arma militibus in bello iusto? negatiue respondet Bonacin. d. puncto 4. nu. 11. ubi intelligit modo non præbeant arma ad occidendum hunc, vel illum in particulari, & n. 12. tenet clericos pugnares de licentia Summi Pont. non fieri irregulares sequuta morte.

- 1 *Cum consultius sit in huiusmodi dubio, etc.* Notatur ad hoc, quod qui dubitat de facto propter quod excommunicatio, aut irregularitas incurritur, partem tutiorem eligere tenetur, & se excommunicatum, & irregularem in dubio existimare debet, & consequenter ab hominum communione, & de celebratione abstinere, ut per Henric. d. lib. 14. cap. 3. §. 4. Sayr. in *elam Regia lib. 1. cap. 13. nu. 23.* Id enim intelligi debet de dubio practico, & tunc non est consilium, sed verè præceptum, ut docent Syluest. in *sum. verbo dubium* §. 2. §. 4. Nau. in *cap. si quis autem*, de *Pœnit. disp. 7. nu. 42.* quos refert & sequitur Sanch. de *matrim. lib. 2. disp. 41. nu. 9.* faciunt quæ citati per me ad cap. iuniores, §. n. 5. sup. de *hospit. & in terminis ad cap. ad audientiam* 12. hoc tit.

SVM MARIVM.

- 1 *Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.*
2 *Irregularis est ille, qui reficiendo testem non monens, vel signum de more ponens, proijcit regulam, ex qua occiditur viator.*

Cap. Quidā XXV. & fin. Greg. ix.

- 1 *Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Io. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panor. Felin. Casal. in annor. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concordantibus triusq. Iuris cum legibus Castellæ par. 1. §. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 127. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 674.*
2 *Ita tempestive, et alia voce pramonitis, etc.* Vnde colliges illum esse irregularem, qui reficiendo testem non monens, vel signum de more ponens, proijcit regulam, ex qua occiditur viator, quia in opere periculoso non censetur adhibui-

se sufficientem diligentiam ad præcauendum alterius mortem, secus vero dicendum quando signum de more exposuerit; ita Vgolin. de *irregul. cap. 21. nu. 5.* Nau. in *man. cap. 27. nu. 215.* Sayr. de *consuet. lib. 7. cap. 1. nu. 27.* quos refert, & sequitur Bonacin. *cod. trail. disp. 7. q. 4. puncto 7. n. 20.* Iacob. de Grassis in *auersi deis par. 1. lib. 2. c. 66. nu. 2.* Hinc etiam si quis proclamauerit aduertendo prætereuntes, ut caueat, si ex proiectione ex alto aliquis occisus remansit, proijciens in nulla est culpa, & homicidium dicitur casu fortuito sequutum, & consequenter ex omni parte impunibile, ut per Iacob. Ayres. de *homicid. par. 3. nu. 10.* Farin. in *praxi crimin. par. 5. q. 126. nu. 22.* & 23. ubi loquuntur in muratore seu architecto ex alto proijciente ligna, lapides, tegulas, & alia similia.

De Torneamentis.
Tit. XIII.

SUPER hanc rub. scripserunt Zabarell. Io. Andr. Anchar. Butr. Panor. Mar. Soc. Petr. de Rauenna in *compendio Iuris Canon. Martinus Mesnart. in epistolis Decret. Dan. Venator. in analysi methodica Iuris Pœnit. pag. 604.* Goffr. & Host. in *summa huius tit.* Alexand. Caflan. & Anastasi. Germon. in *paratensis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.*

De materia tituli vide Emman. Sà in *apbovism. verbo torneamenta*, Fr. Emman. in *sum. tom. 1. cap. 73.* Lancelloc. Conrad. in *temple omnium indicum, lib. 1. cap. 1. §. 3. res. 13.* Petre. per *tex. ibi in l. 1. tit. 9. lib. 4. Ordin.*

SVM MARIVM.

- 1 *Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.*
2 *Torneamenta fieri non debent.*
3 *Taurorum, aliarumque ferarum agitationes à quo tempore inceperint, ostenduntur.*
4 *Taurorum agitationes Bulla Pij V. prohibet in Regnis Hispaniarum, quoad Latinos, & Fratres Militis venotata sunt per Greg. XIII.*

Cap. Felicis. I. Conc. Later.

- 1 *Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panor. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantibus triusq. Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 129. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 676. defomitur ex Concil. Lateran. sub Alexand. III. cap. 20. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 11. cap. 1.*
2 *Probat hic tex. torneamenta fieri non debere ex eo quod, ut plurimum, ex illis reportantur cædes, & grauius vulnera, quando magno armorum conflictu in equis exercitantur, nisi cum tali*

rali moderamine fiant, vt eſſet periculum, licet raro, & per accidens ſequatur alicuius mors, aut vulnus, vt per Viuald. in *candelabro aureo*, par. 2. tit. de interdictis n. 112. Henric. in ſum. lib. 8. cap. 56. §. 4. lit. R. plures per Cened. ad *Decretal. c. l. l. 3. n. 1.* Fr. Emman. quaſt. Regular. tom. 3. quaſt. 61. art. 1. *Verſedecimo*, vbi ex Sylueſt. ait quod haſtiludium, & torneamentum non ſunt idem, & conſequenter quod neque ſemper prohibitio torneamenti habet locum in haſtiludio, ſed ſolū quando inde imminet probabiliter periculum.

- 3 Similiter ex taurorū aliarumque ſerarū agitationibus cædōs, & maxima vulnēra, & membro- rum mutilationes reportantur, quia non eſt mirū hoc euenire illis, qui ad oſtēntationem viriū ſua- rum, & audaciz in publicis, priuatifq; ſpecta- culis cum tauris, & alijs feris beſtijs congregi non ceſſant, à quo autem tempore incēperint huiusmodi taurorum agitationes tradunt Fr. Hieron. Roman. lib. 10. de reph. gentilitica cap. 6. Orozco in el *hiſtoro de la lengua Caſtellana verbo toro animal*. Vnde ſuper prohibitionē agitati- onum taurorum, aliarumque ſerarum, & annu- latione votorum, & iuramentorum ſuper eiſ- dem pro tempore interpoſitorum extat Bulla Pij V. Romæ publicata die 15. Nouembris 1567. quam reſerunt Nau. in man. c. 15. n. 18. cum ſeqq. Stephan. Quarant. in ſumma bullarij verbo *torneamen- ta*.

- 4 Nequeignorandum eſt quod prædictæ Con- ſtitutionis pœnz, & cenſuræ in Regnis Hiſpa- niarum quoad laicos, & fratres Milites tan- tum quarumcunque militiarum (dummodo ſa- cris Ordinibus initiati non fuerint) reuocata fuerunt per Greg. XIII. duobus adhibitis conditionibus, ſcilicet vt agitationes tauro- rum ſeſtis diebus non fiant, necnon prouiſo per eos ad quos ſpectabit, quod exinde alicuius mors quoad fieri poterit, ſequi non poſſit, per quem in reliquis à Pio V. fancitis nihil immu- tatur, vt latius in quibuſdam litteris ab eo edi- tis die 25. Auguſti anno Domini 1575. conti- netur, quarum litterarum tenorem reſerunt Salzed. ad Bernard. in praſt. cap. 72. alias 75. in nouiſſ. edit. Stephan. Quaranta d. verbo *torneamen- ta*.

- 5 Inſuper in eiſdem Hiſpaniarum Regnis dum- taxat, ac cum eiſdem conditionibus Cle- mens VIII. abundantius prædictas pœnas, & cenſuras in Pij V. conſtitutione contentas ſub- ſtulit, & amouit, ſcilicet quoad omnes in ea- expreſſos (exceptis monachijs, & Fratibus Mendicantibus, ceterifq; Regularibus cuiuſ- que Ordinis, & indiſtincti) illam ad termi- nos ſuis communis reducendo, non tamen illi derogando. Monet tamen Sua Sanctitas, ac in Domino hortatur clericos ſeculares beneficia Eccleſiaſtica obtinentes, vel in ſacris Ordinibus, ſeu in Eccleſiaſtica dignitate conſti- tutos exiſtentes ne paternæ hac eius benignitate abutantur, prout plenius in ſuis litteris da- tis Romæ ſub die 13. Ianuarij 1596. habetur,

quarum litterarum contextum reſerunt Qua- rant. vbi ſupra, & Fr. Emman. quaſt. Regular. tom. 3. quaſt. 68. art. 2. vbi notat aliqua non contem- nenda.

- 6 Ad quarum Conſtitutionum intellectum faci- unt tradita per Nau. d. n. 18. cum tribus ſeqq. Petr. Nauar. in traſt. de reſtit. lib. 2. cap. 3. n. 30. cum ſeqq. Spin. in ſpectulo reſum. gloſ. 2. princip. d. num. 27. Fr. Emman. in ſum. par. 2. cap. 73. Ioan. Garciam de expenſis, cap. 21. n. 29. Gutier. canon. lib. 1. cap. 7. & citatos à Cened. d. collect. 13. nu. 3. Azor. inſiſtunt. moral. par. 3. lib. 2. cap. 15. à princip.

- 7 Eccleſiaſtica tamen careat ſepul- tura, etc. Notatur ad hoc quod morienti in torneamento (quod quidem de eo, qui venit cauſa ſe exercendi, non autem de ſtante intelligitur) licet cum vulnere lethali ſuperuixerit, & ponētur, atque ei Euchari- ſtia non denegetur, eccleſiaſtica carebit ſepul- tura, vt per Fr. Emman. d. art. 1. *Verſedecimo*, vbi ſimiliter denegandam aſſertit armigeris, & ſer- uientibus in armis. Sic eodem modo morien- tes in duello ſepultura eſſe priuandos deſignat Concil. Trid. ſeſſ. 25. de reſormat. cap. 19. D. Mar- tin. Carrillo en la *explication della Bulla de los deſunctos*, par. 2. cap. 4. nu. 55. Valer. Reginald. in *praxi ſui poenitent. lib. 2. 2. nu. 76. Verſ. accedat*.

S U M M A R I U M.

- 1 Doctores reſeruntur ſuper hunc tex. ſcribentes.
2 Ludentis appoſita pœna, an comprehendat etiam lu- dum ſpectantem, reſponſum.

Cap. Ad audientiam II. & fin.
Alex. iij.

- 1 Super hunc tex. ſcriperunt Abbas antiq. In- noc. Collect. Zabarel Ioan. Andr. Anania. Hoſtien. Anchar. Butr. Henric. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordancijs *Verſusque Iuris cum legibus Caſtella* par. 2. Viuian. in *rationati lib. 5. Iuris Pontificij* pag. 139. Alagona in *compend. Iuris Canonici* pag. 677. reſertur ab Anton. Auguſt. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 7. cap. 7. n. 1.

- 2 Non animo ludendi, ſed percipien- di, etc. An pœna appoſita ludentibus com- prehendat etiam ludum ſpectantibus vide Auil. ad cap. 29. Prætorum verbo *ni tableros* nu. 2. Azor. d. l. 2. nu. 32. cum ſeqq. tit. 7. lib. 8. noue recip. Ludou. Boniniſign. de *iuſtis negot. traſt. de ludo* cap. 3. *Rebell. de obligat. Iuſtitia*, par. 2. lib. 12. quaſt. fin. nu. 6. Farin. in *praxi crimin. par. 3. q. 109. nu. 34. vbi nu. 37. de participante, quos reſert Parens meus in annot. ad Ordem. Regiæ Luſitan. lib. 5. tit. 8. 2. in princip. nu. 1.*

De Clericis pugnantibus
in duello. Tit. XIV.

Vper hanc rub. scripserunt Zabareel. Io. Andr. Anch. Butr. Panorm. Mar. Socin. Petr. de Rauena in compendio Iuris Canon. Martin. Meinar. in epitome Decretal. fol. 184. verso, Daniel Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij à pag. 641. Goffred. & Host. in summa huius tit. Alexan. Cassan. & Anastas. Gernon. in paratitulis ad quinque libros Decretalium sub hoc tit.

De duello, illius prohibitione, & pœnis vide apud Lustitanos Ordin. Regiam lib. 5. tit. 43. vbi notat Parvus in eus, Ioan. de Lign. & Peregrin. & Floron. in suis tract. de duello, Caiet. Armul. Syluest. & alios summissas verbo duellum, Nau. consil. 1. & 2. de purgat. vulgar. Petre. per tex. ibi int. 3. gloss. 1. per totum tit. 13. lib. 8. Ordin. Azeued. f. 10. nu. 18. tit. 8. lib. 8. nona recop. Mench. illustr. cap. 49. nu. 11. cum seqq. Lancellot. Conrad. in templo omnium iudicam lib. 1. cap. 1. 2. 3. vers. 13. & in suo tract. de duello, Bernard. & Salzed. in pract. cap. 100. alius 103. in noniss. edit. plures recert Doctores Cened. ad Decretal. collect. 117. num. 4 quibus adde ex nostris Viui. rom. 2. commun. opinion. in fine tract. de fidei iur. 2. nu. 85. Prax. Episcop. verbo duellum, Stephan. Quarant. in summa bullarj eod. verbo, Galett. in margarita casuum Conscientia eod. verbo, Bobadij. in sua politica lib. 2. cap. 14. nu. 4. Petr. Caball. in tract. de omni genere homicij sua 76. cum seqq. Farin. in praxi crimin. par. 4. q. 119. nu. 23. & cons. 9. lib. 1. Et ex Theologis Henrici in sum. par. 2. lib. 13. cap. 39. nu. 3. Bannes 2. 2. q. 64. art. 7. dub. 3. Sayr. in clari Regia lib. 7. c. 13. à n. 18. & de censur. lib. 3. cap. 31. à nu. 29. Soar. cod. tract. disp. 31. sect. 4. Fr. Emman. quæst. regul. tom. 3. q. 61. art. 1. vers. decimo, Paul. Comitot. resp. moral. lib. 6. q. 13. cum seqq. Azor. in sum. moral. par. 3. lib. 2. cap. 5. Martin. Delri. disputat. magic. lib. 4. cap. 4. sect. 2. Molin. de iustit. rom. 4. tract. 3. disp. 17. Valer. Reginald. in praxi fore pœnitent. lib. 21. cap. 7. nu. 75. cum seqq. Bonacin. de censur. disp. 2. q. 6. puncto 2. Sanch. in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 39. nu. 19. cum multis seqq.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores refranctur super hunc tex. scribentes.
- 2 Clerici pugnantes in duello, seu ad illud provocantes sunt in pendendi.
- 3 Duello pugnantes quas pœnas bodie incurrant, iuxta varias Summarum Pontificum constitutiones, ostenditur.
- 4 Suspendendus attento iure communi erat clericus propter duellum sequuta pugna.

5 Clericus pugnant in duello suspendendus erat.

6 Papa solus absolvere potest à pœnis incurfis per pugnantis in duello.

7 Episcopus virtute Conc. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 6. an possit absolvere duclantes, si delictum sit occultum, ostenditur.

Cap. Porro. I. Alex. iij.

1 Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collectar. Zabareel. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs Trinisq. Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 131. Alagona in compendio Iuris Canonis pag. 677. refertur ab Anton. Augusti. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 12. cap. 1. & est post Concil. Lateranen. sub Alexand. III. par. 26. cap. 5.

2 Probat hic tex. clericos pugnantis in duello, seu ad illud provocantes esse suspendendos, vt per Bernard. in pract. cap. 103. vbi Salzed. in addit. Henrici in sum. lib. 13. de excommunic. cap. 39. nu. 23. Soar. tom. 5. disp. 31. sect. 4. nu. 48. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 73. in fine. Sanch. in præcepta Decalogi, tom. 1. lib. 2. cap. 39. nu. 18. Bonacin. de censur. disp. 2. q. 6. puncto 2. nu. 13. Rursus in

3 Concil. Trid. sess. 25. de reformat. cap. 19. excommunicantur ipso iure. Præterea Pius IV. sua Constit. incip. Ea que. Idib. Nouembris 1560. præter excommunicationem illos priuat eo ipso omnibus & singulis Ecclesijs, monasterijs, dignitatibus, & alijs beneficijs Ecclesiasticis per eos obtentis, seu in quibus, & ad quæ eis ius competit, facit, illos inhabiles ad illa, seu alia in posterum obtinenda. Postea Greg. XIII. sua Constit. incip. Ad tollendum Dat. sub die 24. Decembris 1581. prædictum Concilij Decretum, & Pij IV. Constitutionem extendit ad omnes illos, qui ex conditio statuto tempore, & in loco conuento monomachia commiserint, etiam si nulli patrini, sœque ad id vocati fuerint, nec loci securitas habita, nullæque provocatoriz litte, aut denunciationis chartulæ præcesserint. Deniq. Clemens VIII. sua Constit. incip. Illius vices, Romæ publicata die 2. Septembris 1592. extendit, & ampliât præd. Concilij Decretum, ac supradictas Constitutiones contra pugnantis in duello publice, vel priuatim, necnon contra mittentes, scribentes, aut diuulgantes chartulas provocatorias, aut scriptas, quæ dicuntur manifesta, eorumque fautores, & complices, quas omnes Constitutiones refert Stephan. Quarant. in sum. bullarj verbo duellum.

4 Sine victor, sine victus fuerit. Ergo non. faris est provocatio ad duellum, illiusus acceptatio, vt attento Iure huius tex. clericus duellum suscipiens suspendendus esset, nisi pugna sequeretur, vt per Soar. d. sess. 4. n. 48.

Deponendus Ergo clericus huius criminis reus non est suspensus, vt dicit Siluest. *Verbo suspensio* res. 11. sed deponendas ex Nau. in man. cap. 27. nu. 156. quem refert, & sequitur Salzed. ad Bernard. d. cap. 103. statim in princ.

Si cum ipso fuit Episcopus, &c.

Hodie per supradictam Clementis VIII. Constitutionem à pœnis excommunicationis maioris, priuationis omnium dignitatum, beneficiorum, & officiorum Ecclesiasticorum, inhabilitatisq; ad illa, & alia in posterum obtinenda nullus potest absolueri nisi Romanus Pontifex: Dubium tamen est an virtute Concilij Tridentini sess. 24. de reform. cap. 6. possit Episcopus absolueri quando delictum est occultum, vide Bonacin. de censur. par. 2. q. 4. p. 2. nu. 15. vbi affirmatiue respondet, & in vers. tertio, resoluit religiosos posse absolueri iuxta sua priuilegia, modo reuocata non fuerint, sicut de facto reuocata fuerunt per Clem. VIII. in d. sua Constit. de qua supra mentio facta fuit.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Monomachie purgatio nullo iure permessa.
- 3 Irregularitatem non incurrit dans in bello iusto ante cœlium hastam, sine ense, siue aliud genus armorum militi pugnanti.
- 4 Dispensare an possit Episcopus cum homicida voluntario quoad simplex beneficium ostenditur.

Cap. Henricus. II. & fin. Clem. iij.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Ancharan. Butr. Henr. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *Utriusque Iuris cum legibus Castellæ* par. 1. Viuian. in ration. lib. 5. *Iuris Pontificij* pag. 132. Alagona in compendio *Iuris Canon.* pag. 677. refertur ab Anton. August. collect. 2. *Decretal.* lib. 5. tit. 8. cap. 2.

Secundum prauam terræ consuetudinem, &c. Notatur ad hoc quod monomachie purgatio nullo iure permessa est, & ideo omnis consuetudo in contrarium inualida est, vt per Martin. Delri. *disquisit. magicæ* lib. 4. cap. 3. q. 4. sess. 2. vers. *vt est.*

Licet non ipse, sed alius pro eo, &c. In bello tamen iusto ante cœlium potest quis absque metu irregularitatis dare hastam, siue ensiem, siue aliud genus armorum militi pugnanti, Specul. in tit. de dispensat. 9. q. 4. num. 54. Tabien. *Verbo irregularitatis*, 1. 5. 21. com. 14. Bellet. *disquisit. clerical.* par. 1. tit. de disciplina clericali, 6. 3. nu. 115. Bonacin. de censuris, disp. 7. q. 4. p. 2. nu. 4. num. 21.

Poterit tamen cum eo, &c. Notatur ad hoc quod Episcopus potest cum homicida etiam voluntario quoad simplex beneficium obtinendum dispensare, vt per Guier. *canon. lib. 1. c. 13.* nu. 19. Farin. in *praxi crimin.* par. 5. q. 119. n. 59. vbi nu. 60. asserit procedere nisi Episcopus dispensaret in præiudicium illius, qui beneficium homicidæ impetrauit, tunc non valet talis dispensatio etiam ante litem pendentiam, ex quo impetranti iam est ius quæsitum ad illud beneficium, & nu. 61. dicit fecus esse quoad beneficium cum cura animarum, & quoad ministerium Ordinis, & altaris, ad hæc enim non Episcopus, sed solus Pontifex dispensare potest, quod etiam tenent Rebuff. de *pacificis possess.* n. 263. Flamin. de *resignat. benef.* lib. 3. q. 16. n. 52. & seg. Azori. in *inst. moral.* par. 2. lib. 7. cap. 18. q. 2. vers. *quærit postremo.* Et iam hodie per Concil. Trid. sess. 14. de *reformat.* cap. 7. is, qui homicidium voluntarium commisit nullo tempore ad sacros Ordines promoueri potest, nec illi aliquod Ecclesiasticum beneficium etiam sine cura conferendum, quod ex illo tradunt Guier. d. cap. 13. nu. 19. Sayr. de *censur.* lib. 6. cap. 7. nu. 14. & 15. Farin. d. q. 119. n. 62.

De Sagittarijs. Tit. XV.

Super hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. Andr. Anch. Butr. Panor. Marian. Socin. Petr. de Rauena in compendio *Iuris Canon.* Dan. Vena. in *analyti. methodica Iur. Pontif.* pag. 642. Goffred. & Hostien. in *sum. huius tit.* Alexand. Casan. & Anastas. Germon. in *peractis ad quinque libros Decretal.* sub hoc tit.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sagittarij, seu balistarij qui sunt, ostenduntur.
- 3 Lex continens verba solum comminatoria ferendæ sententiæ nuntiatur.

Cap. Artem vnic. Innoc. iij.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Anania. Host. Anch. Butr. Panor. Hér. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concordant. *Utriusque Iuris cum legibus Castellæ* par. 1. & 2. Viuian. in *rationali* lib. 5. *Iuris Pontif.* pag. 133. Alagona in compendio *Iuris Canon.* pag. 678. refertur ab Anton. August. collect. 1. *Decretal.* lib. 5. tit. 19. cap. 7. nu. 6.

Balistariorum. De arte balistariorum vide Syluest. in *sum.* *Verbo ars* q. 3. quæ refert Azor. in *inst. moral.* par. 3. lib. 2. cap. 15. in fine. Balistarij, seu sagittarij sunt certi homines, qui foderantur demoni, eique animæ & corporis dominium adducunt, illeq; vicissim pollicetur se adfuturum vt quem longiss.

guisimè diffitum velent infallibili idu traij-
ciant, ita Martin. Delri. *disquisit. magic. lib. 3.*
cap. 1. q. 4. sect. 4. in princip. pag. mibi 209.

In glos. [Subanathemate. in.] Notatur ad
hoc, quod quando lex continet verba solù cōmi-
natoria, vt si dicatur sub anathemate, sub pena,
sub interminatione, sub districtione, sub male-
dictione, &c. tunc est casus ferendæ sententiæ,
glos. similis verbo sub interminatione in *cap. simul*
id. 2. de simon. Caltr. de potestate legis pœnalis lib. 2.
cap. 1. vers. prima regula, Tiraq. in l. si in quem
verbo reuocatur num. 254. 255. & 260. Ludou.
Carbon in tract. de legibus lib. 8. disp. 6. in princip.
vers. prima. plures quos refert, & sequitur Cened.
ad Decretal. collect. 38. num. 2. quibus adde Put.
deci. 129. par. 3. secundum 1. impressi. Henric. in
sum. lib. 13. de excommunicat. cap. 20. num. 2.
Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 74. num. 3. Spin.
in speculo testamen. glos. 11. rubr. num. 41. Menoch.
de presump. lib. 5. presump. 49. nu. 12. Sayr. in cla-
ui Regia lib. 3. cap. 8. num. 19. Monet. de distri-
buit. quotid. par. 3. q. 7. num. 53. qui hoc limitant,
quando simul cum his verbis apponerentur alia
importantia latam sententiam, vt si dicatur sub
pena excommunicationis, quam statim con-
traueniendo incurras, quam ipso facto incur-
ras, &c.

lib. 3. cap. 7. & 8. Hortens. Causalcan. de brachio
Regio par. 1. nu. 282. *vers. in summa.* Et de poe-
nis contra adulteros apud varias nationes nun-
cupatim Christoph. de Pace d. l. 62. d. princip.
Sayr. in clau. Regia lib. 8. cap. 3. num. 3. & 4.
Farin. d. q. 140. u. 11. Pineda d. Societate Iesu tom. 2.
in Iob cap. 31. *vers. 12. pag. mibi 522. Aloyf.*
Ricci. in collect. de iur. par. 1. collect. 235. De huius
criminis grauitate, & atrocitate, vide Perez
l. 2. verbo si fieri adulterio tit. 15. lib. 8. Ordinam.
pag. 289. Menoch. glos. 31. nu. 2. cum seqq. Spin.
in speculo testam. col. 17. princ. d. nu. 77. Ceuall.
d. q. 734. num. 8. & 9. Pineda in vita S. Ioannis
Baptiste lib. 3. art. 1. cap. 1. pag. 13. Farin. d. q. 141.
d. princip. Galganet. de Iure publico lib. 1. tit. 33.
nu. 36. cum seqq. vsque ad finem.

De stupro vide Clar. in *pract. 9. supram.* Ber-
mond. de publicis concub. tit. de Stupro. Conrad. in
Pract. tit. de supratribus. Petr. Gregor. *synagoga.*
Iuris lib. 36. cap. 9. de stupro. Cardof. in *praxi*
iudicam verbo supram. Sayr. in clau. Regia lib. 8.
cap. 4. nu. 9. cum seqq. Azor. instit. moral. par. 3.
lib. 3. cap. 11. Farin. d. praxi crimin. q. 147. Bern-
ard. & Salzed. in pract. cap. 86. in nouiss. edit.
Bellet. disquisit. cleri. par. 1. tit. de sanore clerici.
reals 9. 4. d. nu. 116. Galganet. d. tit. 35. d. princip.
vsque ad nu. 36.

SVM MARIVM.

De Adulterijs, & stupro. Tit. XVI.

Vper hanc rub. scripserunt Zabarel.
Anchar. Butr. Ioan. Andr. Mar. Soc-
cin. Panor. Guillelm. Duran. in Bren-
nar. aucto Iur. Canon. fol. 141. Petr. de
Rauen. in compend. Iur. Canon. Mart.
Meinart. in epistome Decretal. fol. 184. Verso.
Dani. Venator. in analysi methodica Iuris Pontifi-
cy d. pag. 643. Goffred. & Hostien. in summa bini
tit. Alexand. Cassan. & Anast. Germon. in pa-
ratitis ad quinque libros Decretal. sub hoc titulo.

De adulterio, eiusq; poenis, vide apud Lufitan.
Ord. Regiæ lib. 5. tit. 25. vbi notat Parens meus, &
apud Castellanos tit. 17. par. 7. vbi Greg. Lopez,
& tit. 7. de los adulteros lib. 4. leg. fori. & tit. 15.
lib. 8. Ordin. vbi Perez, & tit. 20. lib. 8. nona re-
copil. vbi Azeued. Clar. in *pract. 9. adulterium.*
Anton. Gomez l. 80. Tauri num. 47. cum seqq.
Bermond. de publicis concubin. tit. de adulter. Vela
de delictis cap. 1. Menoch. de arbitrar. casu 439. &
conf. 31. num. 4. cum seqq. Mascard. de probat.
conclus. 57. Viu. Soar. Kirchou. & alios tom. 2.
commun. opinion. lib. 9. tit. 7. pag. 464. Petr. Cal-
ball. resolut. crimin. casu 200. Ceuall. communium
contra commun. q. 734. Cardof. in *praxi iudicam*
verbo adulterium Pradill. in summa legum pœnal.
par. 1. cap. 9. Don Christoph. de Pace in *scholys*
ad leges sylv. l. 62. d. princip. & l. 93. Farin. in praxi
crimin. q. 141. & 142. Molin. de iustit. tom. 4.
tract. 3. disp. 89. cum seqq. Azor. instit. moral. p. 3.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Virginem carnaliter cognoscens absque seductione non tenetur eam dotare.
- 3 Minor virginem supram poena bini cap. te-
netur.
- 4 Virginitas quomodo probetur, remissum.
- 5 Stuprata afferenti se virginem tempore stupri cre-
ditur cum iuramento.
- 6 Scholarius incipiens corrumpere virginem, sed non
perficiens non tenetur de defloratione.
- 7 Virginem corrumpens an copulatione teneatur ibam
dotare, & in uxorem ducere remissum.
- 8 Virginem supram nondum viri potentem, qua po-
na puniatur, ostenditur.
- 9 Virginem ita vilis, & minus honesta stuprans non
tenetur de stupro.
- 10 Doctores referuntur de fisco feminarum multa
scribentes.
- 11 Stuprum in caupona famulam commissum non est
puniabile propter vilisatem officij.
- 12 Dos mulieri propter stuprum prestanda quomodo
estimanda, ostenditur.

Cap. Si seduxerit. I.

- 1 Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Imoc.
Collect. Zabar. Ioan. Andr. Anania, Hostien.
Butr. Anchar. Henric. Panor. Mar. Soccin. Xi-
men. Tolet. in concord. vtriusq; Iuris cum legibus
Castelle par. 1. & 2. Cened. collect. 37. Casal. in
aunor. Viuian. in ration. lib. 9. Iuris Pontificij
pag. 133. Alagona in compendio Iuris Canonici,

pag. 678. defumitur ab Exod. cap. 22. refertur ab Anton. Angust. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 13. cap. 1. & Iuon. par. 16. cap. 261. & 263.

- 2 *Si seduxerit.* Ergo si non seduxerit nõ tenetur poena huius tex. de quo vide Perez in rub. tit. 13. pag. 278. col. 1. & 2. lib. 8. Ord. nam cognoscenem carnaliter virginem absque seductione non teneri eam dotare nisi importunis precibus fuisset adducta resoluta Nauar. in mann. cap. 16. nn. 16. Gom. l. 80. Tami num. 10. Bernard. in praxi. cap. 86. num. 5. vbi Salzed. verbo non debeat, Azor. instit. moral. par. 3. lib. 5. cap. 5. q. 2. plures refert Sanchez de Matrimon. lib. 7. disp. 14. nn. 11. vbi contra nonnullos tucur hoc casu nihil tenere paritibus aut tutoribus testificare, eo quod ijs non irrogatur iniuria, cum ipsa sit suæ virginittatis domina, & nuptiarum iacturam pati volens possit renitente patre, sequitur Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 2. comp. 19. num. 140.

- 3 *Quis.* Etiam si sit minor, nam & is delinquit in hoc crimine nõ excusatur, vt per Cald. Pereira in l. si matorum, verbo vel aduersarij dolo nn. 55.

- 4 *Virginem.* Quomodo probetur virginitas, & per consequens stuprum commissum, vide Thesaur. Pedem. decis. 3. num. 2. Bajard. ad Clar. 5. supram num. 41. Fulu. Patian. de probation. lib. 2. cap. 2. d. n. 6. Mascard. cod. tract. concil. 140. un. 2. Menoch. de presumpt. lib. 6. presump. 89. Gutier. canon. lib. 1. cap. 37. nu. 7. Cardol. in praxi iudicium verbo probato n. 9. Farin. in praxi crimin. q. 147. num. 130. cum seqq. vbi num. 141. tenet in hoc obstrictum relationis, & iudicio stari, & num. 148. asserit ex eo probari virginem fuisse defloratam si illius camisia tempore stupri fuisset reperta sanguine aspersa, vel linteamina in quibus cubuit cum viro sanguinolenta, & num. 150. resoluti quod per vociferationem, & clamorem mulieris magnum stupri indicium oritur.

- 5 Illud in præsentiarum aduertendum duxi quod stupratæ asserenti se fuisse virginem tempore stupri creditur cum iuramento, tum in odium delinquentis, tum etiam quia talis assertio habet præsumptionem naturæ pro se iudice plures, quos citat Salzed. ad Bernard. in praxi. cap. 86. vers. nec ab huiusmodi, Perez ad rub. tit. 13. lib. 8. Ord. pag. 279. colum. 2. vers. dubitatur, & post Salzed. Mascard. Menoch. Gutier. Cardin. Tufch. & alios, quos refert ita resoluti Farinac. d. q. 147. nn. 135. cum seqq. Rot. apud eundem Farin. decis. 74. nn. 6. par. 4. sua praxi crimin.

- 6 *Dormieritq, cum ea.* Etiam si sit foetilis ceperit corrumpere virginem, sed non perfectæ, non tenetur de defloratione, vt per Perez l. 42. in addit. tit. 19. lib. 8. Ord. pag. 392. quem refert Parens meus in annot. ad Ord. Regiam Lusitan. lib. 5. tit. 23. in princip. nu. 1.

- 7 *Dotabit eam, et habebit uxorem.*

Hæc duo non requiruntur copulatiue, sed alternatiue, quod aut doteatur, aut in vxorem stuprator stupratam mulierem ducere teneatur, vt sentire videntur hic Host. super verbo noluerit, & Ioan. Andr. nn. 5. Anan. nn. 4. Anch. num. 4. & in cap. 2. nn. 3. vbi etiam Butr. num. 2. & ita esse in vsu docent Gom. d. l. 80. Tami num. 8. Clar. 5. supram vers. sed quaro. Verum pro materiz cognitione, & faciliore tex. explicatio ne consule Menoch. de arbit. casu 288. nn. 15. in addit. Caball. resolut. crimin. casu 196. num. 12. vers. non enim tenetur præstiti, Gutier. canon. lib. 1. cap. 37. num. 7. Cardin. Tufch. tom. 7. concl. 709. num. 28. & sequenti, Azor. d. par. 3. lib. 5. cap. 5. q. 2. in fine, Syl. in sum. verbo luxuria q. 5. Bellet. dispensat. clerical. par. 1. tit. de fangre clericorum reali 5. q. nn. 117. Mench. quest. frequen. cap. 7. nn. 22. & 23. Morl. in imporio Luris par. 1. tit. 1. quest. 9. num. 25. Cald. Pereira d. verbo vel aduersarij dolo d. nn. 58. Sayr. in clausi Regia lib. 1. cap. 2. n. 25. cum seqq. Molin. de instit. tom. 4. tract. 3. disp. 104. d. num. 9. Lelsi. cod. tract. lib. 2. cap. 10. enb. 3. Rebell. de obligation. infortia par. 1. lib. 3. quest. 9. Paul. Comitoli. resons. moralium lib. 4. q. 16. & 17. nn. 2. Sanchez de Matrim. lib. 4. disp. 13. num. 2. in med. Roca apud Farin. decis. 779. in 2. collect. noviss. idem Farin. in sua praxi crimin. par. 5. q. 147. num. 97. cum multis seqq. vbi num. 98. refert veritatem esse quod si vult ducere uxorem tenetur etiam eam dotare. Et quod contra d. Matrimonio aduersus Sac. Concilii Trident. formam sponte & voluntarie si mulier à præsumpto marito deflorata fuerit, ab eo est dotanda, resoluti Francisc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comp. 19. num. 143. cum seqq.

- 8 Quia autem poena puniatur stuprans virginem non dum vii potentem vide Menoch. de arbit. casu 294. Gom. l. 80. Tami nn. 42. & tom. 3. vers. cap. 1. nn. 60. vers. ex quib. n. 1. Aloyf. Ricc. in collect. decis. par. 4. collect. 1412. Perez ad rub. tit. 13. lib. 8. Ord. pag. 280. Cald. Pereira d. verbo vel aduersarij dolo nn. 56. Cened. d. collect. 37. num. 2.

- 9 Limita principalem tex. conclusionem non procedere quando virgo erat vitæ vilis, & minus honestæ, vel vagans passim non seruat verecundiam pudore, vt per Burfat. conf. 69. n. 13. lib. 1. Menoch. d. casu 288. in addit. nn. 18. Farin. conf. 90. nn. 1. cum seqq. Stephan. Gratian. discipul. forens. cap. 5. nu. 44. cum seqq. & cap. 35. nu. 14. resoluti quod stuprum cessabit, neque erit accusabile stante vitæ personæ, in moribus scilicet, non vero respectu generis, vel paupertatis. Genus ille mulierum, quæ fuscis vtritur, rubeo, & aquis stillantibus inpu licitiæ signum ostendit, secundum Terent. dum moluntur, dum comuntur annus est, contra quas inuehit S. Cyprian. in libro de habitu Virginum, dum ait quod manus Deo inferant, quando illud, quod ille formauit, reformare contendunt, & certe nisi communis abusus esset ille mulierum fere omnium non excusarentur ex S. Thom. 2. 2. q. 16. art. 2. Multa de furo fornicarum.

gradunt citati à Cened. ad *Decretal. collect.* 31. quibus addit Ludou. Bejani *respons. casuum consue. par. 3. casu 17.* Henric. in *sum. lib. 8. cap. 57.* & in *commento lit. X. loan. Pined. in Job. tom. 2. c. 42.* *vers.* 14. pag. mibi 965. Lelsi. de *iustit. lib. 4. cap. 4. dab. 14.* Bobadii. in *politica lib. 2. cap. 17. n. 14.* cum *segg.* Sayr. in *clari Regia. lib. 8. cap. 6. n. 8.* Hortens. Caualean. de *braccio Regio. par. 6. n. 668.* *vers. praterca.*

- 11 Vnde stuprum in caupona famulam commissum non esse punibile propter vilicatem officij tenent Greg. l. 3. *Verbo ut tamen nra tit. 14. par. 4.* Alciat. in l. *inter stuprum. n. 5. ff. de verbor. signifi.* Tiraq. de *retratu lig. 5. 1. glos. 14. n. 17.* & de *nobil. c. 34. n. 44.* Cassan. in *catalogo gloriæ mundi. par. 11. conf. 28.* Farin. *conf. 90. n. 3.*

12 Reddet pecuniam iuxta modum dotis, &c.

Circa ælimationem dotis mulieris propter stuprum præstendam Ioan. Andr. Abb. & alii huius tex. decisionem suppleunt quod corruptor ipse dare teneatur illud, quod pluris indiget puella cum corrupta sit ad inueniendum virum sibi æqualem. Quæ quidem interpretatio minime placet Anania in presenti, cum ex ea tex. hic non vulgarem violentiam patiatur, qui prout iacet hinc vlla additione intelligendus est quando corruptor vult Matrimonium cum corrupta contrahere, ipsa vero, vel eius pater nolit, hoc equidem casu sufficit ei dotem constituere, quæ sufficiens foret si virgo fuisset: quam quidem Anania sententiam verissimam iudicat Couar. de *spousal. par. 2. cap. 6. §. 8. n. 15.* quando corruptor est eiusdem qualitatis, vt Matrimonio cum puella copuletur, & iniuste ab ea, vel ipsius parentibus recusat, alioquin Ioan. Andr. & Abbatem sequitur, quorum sententia verissima est, & seruanda. quia tex. in presenti interpretatur vt procedat quando corrupta cum dote consequitur maritum sibi æqualem, secus vero aliàs. Dotis ælimatio quomodo facienda, vide Salzed. ad *Bernard. cap. 86. lit. E.* Gutier. *canon. lib. 1. c. 36. d. n. 8.* Far. d. q. 147. n. 124. cum *segg.* & quæ quantitas constituenda sit à stupratore puellæ itupratae arbitrio iudicis relinquatur, vt tenet Menoch. *casu 288. d. n. 18.* Farin. d. q. 147. n. 125. & est constitutum apud Lusitanos per Ordin. Regiam lib. 5. tit. 23. in *princip.* *vers. fur arbitra de pello in gador.*

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Stuprator, qui non vult puellam in uxorem ducere verberibus castigatur.
3 Stuprator an possit per procuratorem se defendere, remissum.

Cap. Peruenit. II. Greg.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Bellem. Io. Andr. Anania,

Hosien. Anch. Butr. Henric. Panor. Mar. Socin. Casal. in *annot.* Ximen. Tolet. in *concordantie vtriusq. Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2.* Viuian. in *rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 132.* Alagona in *compendio Iuris Canon. pag. 678.* desumitur ex D. Greg. lib. 2. *registr. epist. 42. cap. 81.* *indict. 11.* & refertur ab Anton. August. *collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 13. cap. 2.*

- 2 Corporaliter castigatus, etc. Nota hoc quod si stuprator non vult puellam in uxorem ducere verberibus castigatur à iudice, prout ei visum fuerit, & excommunicatus in monasterium detrahatur ad agendam penitentiam, vt per Anton. Gom. lib. 8. *Tauri. n. 8. & 9.* Clar. in 5. *stuprum n. 3. vers. sed quæro qua sit pena* Perez ad rub. tit. 15. *glos. 1. pag. 278. lib. 8. Ordin. Mench. vsusq. cap. 7. n. 2.* Mort. in *emporio Iuris. par. 1. tit. 1. q. 9. n. 25.* Petr. Gregor. *synag. Iuris lib. 36. cap. 9. tit. de stupro n. 1. in fine vers. punitur.* & alia pena, Thefaur. *Pedem. decis. 3. n. 3. vers. & si nolit disponere.* Gutier. *canon. lib. 1. cap. 17. n. 11.* *Res. decis. 74.* apud Farin. *par. 4. sua praxi crimin.* eund. Farin. *par. 5. q. 147. n. 100. & 109.* An hoc casu possit reus per procuratorem se defendere, vide Hippol. *conf. 9. n. 5.* Tiraq. in *tradi. res inter alios. pag. mibi 7.* Clar. d. fin. q. 32. n. 9. Menoch. de *arbitr. lib. 1. q. 80. d. n. 17.* & n. 101. & 104. Farin. in *praxi crimin. q. 99. n. 32.* vbi negativè resoluit.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Uxorem in adulterio persistentem tenetur vir deservere sub culpa mortali.
3 Verba, reus erit, non sunt lata sententia.
4 Turpitudinis patronus censetur, qui vitium uxoris celat.
5 Adulteram uxorem respicientem fas est viro sibi reconciliare, non sapè tamen adulteram admittere.
6 Declaratur tex. in cap. quemadmodum in fine, ad iurciruando.

Cap. Si vir. III. Conc. Arelat.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Io. Andr. Anania, Hosien. Anch. Butr. Henr. Panor. Mar. Socin. Cened. *collect. 137.* Ximen. Toletan. in *concordantie vtriusq. Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2.* Viuian. in *rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 134.* Alagona in *compendio Iuris Canonici pag. 678.* refertur ab Anton. August. *collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 13. cap. 3.*

2 Sed permanet in fornicat. &c.

Ergo vir sub culpa lethali tenetur uxorem in adulterio persistentem deserere, de quo Perez l. 2. *vers. quaritur vterius quanto tempore tit. 15. lib. 8. Ordin. pag. 308.* Petr. de Ledeña de *Matrim. q. 62.*

q. 62. art. 2. *cond. 2.* proindeque peccatum mortale tunc esse non abstinere à copula carnali coniugali, siue petendo, siue reddendo tenent *Con. de Sponsalib. par. 2. cap. 7. §. 2. nu. 4.* Iacob de Grassis in aureis decessu. *par. 1. lib. 2. cap. 84. nu. 6.* Matien. in rub. tit. 1. *glof. 1. num. 101. lib. 5. nona recop. D. Barbof. in l. 2. par. 1. in princip. nu. 102. ff. solut. matrim. plures refert Doctores Cened. ad Decretal. collect. 137. nu. 1.*

Non est late sententia, vt per

3 **Reus erit.** Sayr. in clau. Regia lib. 3. cap. 8. num. 20.

4 **Et eius peccati particeps** Notatur ad hoc, quod particeps censetur turpitudinis, qui vitiū vxoris celat, & qui illam in adulterio deprehensam retinet innoxij reus censetur, vt per Baiard. ad Clar. 6. *adulterium num. 119.* Sanch. de *Matrim. lib. 10. disp. 5. num. 5. ref. non autem censetur, Farin. in pract. crimin. par. 5. quest. 142. num. 74.*

5 **Quod si mulier dimissa, etc.** Notatur ad hoc, quod fas est viro vxorē adulterā resipiscen- tem sibi reconciliare, non sape tamen adulteram admittere, vt per Sanch. de *Matrim. lib. 10. disp. 13. num. 3.* Ad tex. vero in cap. quemadmodum in fine, sup. de iuriciu. quatenus huic obstat videtur, dum habet virum posse vxori adulterium remittere, respondet D. Barbof. d. n. 102. & Sanch. d. n. 3. quod quamvis vir possit sape remittere, Ecclesia tamen non intercedit pro adultera sape relabenti, ne peccandi anam offerre videatur. Ad illud autem consilium *Matth. 18. ibi, non dico sibi septies, sed vsque ad septuagies septies,* respondet idem Sanch. loco citato, quod non intelligitur de pena externa delicto debita, qualis est diuortium, quando spes venit anam præbet in delicto persistendi, & correctionis spes cessat: quia vt inquit Soc. in 4. *disp. 36. q. 9. v. art. 2. concl. 1.* quamvis sape consilium sit vxorem adulteram resipiscen- tem admittere, ne viro delicta, & inopia pre- fta libidini vacet, quo quæstum acquirat, si tamen multoties reconciliata abutens venia ad pristinum more carnis vomitum redeat, præsta- bit vtique eam non admittere, quoniam spem omnem correctionis adimit.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Maritus potest accusare vxorem ob violentam adul- terij suspensionem.
- 3 Maritus solus de iure Lusitano, & Castella contra vxorem, & adulterium querelam intentare potest.

Cap. Maritis. I V. ex Conc. Paris.

1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarell. Io. Andr. Anania,

Hoflien. Anchar. Butr. Panor. Henric Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque iuris cum legibus Castella par. 2.* Viuian. in rationis lib. 5. Iuris Pontif. pag. 135. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 679. refertur à Burchard. lib. 16. Decret. cap. 71. & ab Anton. Augult. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 13. cap. 5.

2 Probat hic tex. posse maritum accusare vxorem ob adulterij suspensionem, violentam scilicet secundum *glof. hic verbo ex suspensione,* vt per Henric. in *sum. lib. 11. de Matrim. cap. 17. num. 2.* Sanch. de *Matrim. lib. 10. disp. 12. num. 410.* Morl. in *emporio Iuris par. 1. tit. 1. §. 9. nu. 52.*

3 **Et ipsi plus ceteris de adult. egc.**

De iure Regni Lusitanie per Ordin. Reg. lib. 5. tit. 23. §. 3. maritus solum contra vxorem, & adulterium querelam intentare potest, quod & apud Castellanos constitutum est l. 2. tit. 17. part. 7. vbi Greg. *glof. 1. & 2. prout antea Czfareo iure erat dispositum in l. quamuis la. 2. C. ad leg. Jul. de adulter. vide Padil. in l. transigere 2. 92. C. de transact. Gom. l. 80. Tauri nu. 49. Auendan. ad cap. 27. Prætorium *glof. mancha, num. 2.* Anton. Gama de Sacramentis præstandis ultimo supplicio damnatis, §. 4. num. 9. Aloyf. Ricc. in collect. decif. par. 1. collect. 236. D. Barbof. in l. 2. par. 1. nu. 112. ff. solut. *Matrim. Petr. Caball. resolut. crimin. casu 110. num. 2. cum seqq. Farin. in pract. crimin. q. 140. num. 36. cum seqq. Thom. Valasc. allegatio- num Iuris tom. 1. alleg. 13. num. 111. cum seqq. Benedic. Aegid. de iure, & privilegio beneficii art. 6. num. 21. Iudex tamen ex officio potest procedere, & prosequi accusationem, à qua maritus accusator destituit, vt per Baiard. ad Clar. 6. *adulterium, num. 14. & 20. Furin. d. q. 141. num. 43.***

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Confessorius potest audire in Confessione de consen- tis licentia reuelare.
- 3 Ecclesia non pollicetur per concubitus coniugalem extra casum necessitatis.
- 4 Adulterium non probatur contra alium sola mulie- ris confessione.
- 5 Adulteri absolutio prædest adultera, sed condem- natio non nocet.
- 6 Clericus pro adulterio deponitur, & in monaste- rium detrahitur.
- 7 Clericus reperiens in notorijs osculis, vel amplexibus cum vxorata, an velit adulterius sit puniendus, remissus.
- 8 Osculum luxuriosum quando dicatur, remissus.

Cap. Significasti. V. Alex. ij.

1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Io. Andr. Anania, Hofl. Anch. Butr. Henric. Panor. Mar. Socin. Casal. in anor. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque iuris cum legibus Castella par. 2. & 2. Viuia-*

in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 135. Alagona in compendio Iur. Canon. pag. 679. refertur ab Anton. August. coll. 1. Decret. lib. 5. tit. 13. cap. 6. & est post Concil. Lateranens. p. 50. c. 21.

3. *Huiusmodi delictum confessos fuisse, &c.*

Quomodo presbyter de quo hic detegere poterat quandam mulierem ipsi confessam adulterium non abs re Doctores inuiculant, ex quibus Nau. in c. Sacerdos de Pœnit. dist. 6. num. 126. asserit id hic factum fuisse de consentientia licentia, nam illa data potest Confessarius audita in Confessione reuelare, vt per Martin. Delin. dispensis. magis. lib. 6. c. 1. sect. 2. Vers. duo denique pag. mibi 474. Farin. in praxi crimin. q. 51. num. 111. Bonacin. de Sacram. disp. 5. sect. 5. puncto 4. num. 8. Vers. dixi absq. licentia penitentiis. Verum idem Nau. loco citato num. 127. dicit sensus huius tex. esse quod adultera illa confessâ fuerit, & se, & adulterum cui-dam Sacerdoti fuisse confesos confessione extrajudiciali, quod fecerunt aliqua de causa tunc occurrente.

3. *Reconciliare procures*

Per hunc aliqui Ecclesiam non pollui, nec reconciliatio-ne indigere per concubitus coniugalem etiam extra casum necessitatis, vt per gloss. Verbo *femine* in cap. Ecclesijs de consec. dist. 1. & alios, quos refert Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 15. nu. 7. Verum cum in hoc tex. non decernatur ob solum adulterium violari Ecclesiam, sed decernatur in casu particulari, alias probaretur per simplicem fornicationem Ecclesiam minime pollui, tenendum omnino est per concubitus coniugalem extra casum necessitatis Ecclesiam violari, resoluitur Cou. de sponsal. par. 2. cap. 7. §. 2. nu. 3. Perez l. 1. Vers. quæri potest verum copulatio. l. lib. 5. Ordin. Martien. in rub. tit. 1. gloss. 1. nu. 99. lib. 5. non recip. Sanch. d. nu. 7.

4. *Cum negâte adultero mulieri, etc.*

Ergo adulterium non probatur contra alium, solum mulieris confessione, vt per Bajard. ad Clar. 5. adulterium nu. 40. & num. 94. dicit quod absolutio adulteri prodest adulteræ, sed condemnatio non nocet, de quo etiam Perez l. 2. prope finem, Vers. quæri etiam potest, tit. 15. lib. 8. Ordin. pag. 312.

6. *Prædicto autem Sacerdoti, &c.*

Notatur ad hoc, quod clericus pro adulterio suspenditur, & non nisi crescente contumacia in eodem crimine deponitur, vt per Bermond. de publicis concub. rub. de adulter. nu. 26. & seq. Grilaud. de pœnit. omnif. coitus, q. 6. à princip. Verum pro adulterio clericum deponi, & in monasterium detrudi tenent Decian. tract. crimin. lib. 6. cap. 23. num. 14. Menoch. de arbit. casu 419. num. 60. post Clar. Titac. Bernard. Salzed. & alios sequitur Farin. in praxi crimin. par. 5. q. 141. num. 29. quibus adde Pradil. in summa legum

penalium. par. 1. cap. 9. nu. 8. Molin. de Iustis tom. 4. tract. 3. disp. 98. Quid si ignoret mulierem cum qua se immiscet esse nuptam? vide D. Barbof. iml. 2. in princip. par. 1. num. 96. ff. soluto Matrim. Farin. d. q. 141. d. num. 97. Quid si reperiatur in mutuis osculis, vel amplexibus an velut adulterus sit puniendus? vide per ea, quæ Surd. de aliment. tit. 7. q. 16. d. num. 32. Menoch. de præsumpt. lib. 5. præf. 41. d. num. 26. D. Barbof. in l. 3. ff. soluto Matrim. par. 2. num. 70. Don Christoph. de Pace in sibi lib. ad leges stylii. 62. sibi lib. 2. num. 15. Molin. de Iustis. tract. 3. disp. 91. num. 81. Farin. d. par. 5. q. 142. num. 154. cum seqq. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 91. num. 38. & lib. 9. disp. 46. num. 7. & lib. 10. disp. 4. d. num. 11. & disp. 12. d. num. 45. ubi de litteris amatorijs. Quando dicatur osculum luxuriosum, vide Thom. Triuis. Venetia de crif. 47. par. 2. quem refert Aloyf. Ricc. in collect. de crif. p. 1. collect. 47. in fine.

SUMMARY.

1. Doctores referuntur super huius tex. scribentes.
2. Adulterus laicus tam masculus, quam femina excommunicatur.
3. Pater à marito de adulterio accusata potest etiam excipere de adulterio ipsius mariti, ubi agitur ad ibori separationem, vel ad dotis amissionem.
4. Exceptio de adulterio ab uxore proposita contra virum agentem ad separationem ibori, & dotis amissionem potest etiam post litis contestationem deduci.
5. Maritus si contra uxorem agat criminaliter ad pœnam, non potest uxor excipere contra illum de simili adulterio.
6. Adulterium ad impediendam restitutionem non potest per testes probari.
7. Confessio coniugis asserentis proprium adulterium, satis est ut illud probatum censetur.
8. Delicta paria mutua compensatione tolluntur, nisi commissâ sint circa diuersa, & separata.

Cap. Intelleximus. VI.

Innoc. iij.

Super hunc tex. scripserant Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Joan. Andr. Anania, Host. Anchar. Burr. Henric. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs Trinsigne Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 136. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 679. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 8. cap. 1.

2. *Vinculo excommunicationis adstrinxit, etc.*

Notatur ad hoc, quod laicus tam masculus, quam femina pro adulterio excommunicatur, vt per Cou. de sponsal. par. 2. cap. 7. §. 7. num. 20. Clar. 5. adulterium, num. 7. Verbo de iure autem Genuico. Salzed. ad Bernard. in praxi. cap. 86. Verbo adulteri lit. B. Vers.

Verf. laici vero, in nouis. edit. Menoch. de arbitr. casu q. 19. n. 61. Farin. in praxi crimin. par. 5. q. 140. num. 23.

3 *Replicauit in ipsum quod fuerat fornicatus.*

Ergo vxor accusata de adulterio à marito potest etiam excipere de adulterio ipsius mariti, vt per Surd. de alimen. tit. 7. q. 4. num. 8. Sanch. de Matrimon. lib. 10. disp. 6. Intellige vbi agitur ad thori separationem ex Sanch. eod. lib. 10. disp. 5. num. 2. & disp. 8. num. 29. cum seqq. & Farin. d. par. 5. q. 143. num. 69. cum seqq. Vel ad dotis & donationis propter nuptias amissionem, quia et si vxor accusata de adulterio dotem, & donationem propter nuptias amittit, potest tamen contra virum de eodē adulterio excipere, & sic vnus adulterium cum altero compensare, Bernard. reg. 216. *Verf. quarto limita.* Boet. dec. 338. num. 3. & 4. Tiraq. l. 13. connub. glos. 1. nu. 38. cum seqq. Cou. d. cap. 7. n. 6. num. 5. Rojas singul. 214. in fine. Garc. reg. 596. nu. 9. Perez l. 1. verbo tres bienes tit. 1. lib. 5. Ordin. pag. 21. & l. 2. verbo lo que quisiere tit. 15. lib. 8. D. Barbosa in l. 2. in princip. par. 1. num. 97. cum seqq. ff. soluto Matrimon. Azuued. l. 3. num. 24. & l. 4. n. 30. tit. 20. lib. 8. noua recop. Surd. d. tit. 7. quæst. 16. num. 47. cum seqq. Cald. Pereira in comment. ad l. 7. n. 6. C. ex delictis defuncti. par. 2. nu. 54. Cened. ad Decretal. collect. 166. num. 3. Sanch. d. disp. 8. n. 29. Farin. d. p. 5. q. 142. nu. 35. cum seqq. Quæ quidem exceptio ab vxore proposita contra virū agentem ad separationem thori, & dotis amissionem potest etiam post litē contestatam deduci ex Cou. d. §. 6. n. 6. Bayard. ad Clar. 5. adulterium n. 88. Cened. d. collect. 166. num. 4. Sanch. d. lib. 10. disp. 5. nu. 12. & disp. 9. num. 25. vbi an post latam diuortij sententiam possit accusari coniux ille reputatus innocens de priori adulterio, & num. 27. an si lata sententia diuortij contingat innocentem labi in adulterium compensentur mutuo delicta, ac proinde compellendus sit ad coniugem adulteriij causa dimidium redire.

5 Si vero maritus contra vxorē agat criminaliter ad poenam non potest vxor excipere contra maritū accusatorem de simili adulterio, vel quod publicè tetinuit concubinas ad efficiūm repellendi illum à dicta accusatione, id expressè deciditur apud Castellanos l. 3. tit. 20. lib. 8. noua recop. & resoluunt Soc. in 4. disp. 37. q. 7. m. art. 3. ad finem corporis, & art. 4. in fine corporis, Butr. in cap. fin. nu. 5. hoc tit. Cou. d. §. 6. nu. 5. Canter. in suis quest. criminalib. tit. de tangentiū punitionem delicti cap. 4. num. 46. Petr. de Lodesm. de Matrimon. q. 62. art. 1. dab. 3. Perez d. l. 1. verbo tres bienes, Cened. d. collect. 166. nu. 4. *Verf. ex quibus resoluunt Soc. refert, & sequitur Sanch. d. disp. 8. num. 14.* Quamuis audiri exceptionem vxoris adulteræ accusatz ad mortem allegatis virum publicè habuisse concubinam dicat Henric. in sum. lib. 11. de Matrimon. cap. 17. num. 3. lit. F. Quicquid etiam non posse iudicem capite dam-

nare vxorem adulteram si vir quoque adulter sit tueantur Fr. Emman. in sum. par. 1. cap. 127. casu 3. Gutier. pract. lib. 2. q. 1. num. 23. Et licet D. Barbof. in d. l. 2. in princip. par. 1. nu. 99. in fine, à quo non videtur dissentire Surd. d. q. 16. d. nu. 56. sub declaratione probare nitatur quod mulier opposita exceptione adulteriij contra maritum impudicum, potest ipsum ab accusatione repellere per tex. in l. si vxor 5. index ff. de adulter.

6 *Vel per euidentiam rei, etc.* Ergo ad impediam restitutionem non potest adulterium per testes probari, vt per Abb. hic num. 4. Sanch. d. lib. 10. disp. 12. num. 26. vbi refert glossam in presenti verbo euidentiam, ibi, vt quia publicè fuit fornicata, esse intelligendam cum Abb. num. 6. & Anan. num. 10. in illo verbo publicè, non vt omnibus videntibus sit publicè prostituta, sed si recedens à viro adhuc publicè concubinario illum in eadem mensa & lecto retinens, vel falsim admittebat viros ad adulterandum, vel filium habet cum tanto temporis intervallo à marito separata sit, vt ex illo concipere nequirit, veluti si à partus tempore transactus sit annus, ex quo non habitat cum marito.

7 *Vel per confessionem legitimam mulieris.* Ergo satis est confessio coniugis alicuius proprium adulterium, vt illud probatum censetur, ita Sanch. d. lib. 10. disp. 12. num. 49. vbi intelligit quando confessio facta est in iudicio.

8 *Paria delicta mutua compensatione tollantur.* Vide ad hoc Farin. fragmen. crimin. par. 1. lit. D. num. 110. cum seqq. Arxon. Monach. Lucens. dec. 59. nu. 3. Hippol. singul. 234. Palat. in repet. rub. de donat. inter viros, & vxor. q. 20. num. 4. Bertazol. in repet. l. si quis maior num. 430. C. de transact. Sanch. d. lib. 10. disp. 8. num. 29. Card. Tuich. tom. 1. lit. C. concl. 489. num. 15. & seq. Cal. Argel. de contrad. legitimo q. 10. num. 101. Limita quando delicta sunt commissa circa diuersa & separata, Thom. de Thom. reg. 219. Farinac. d. lit. D. num. 128. Limita etiam quando agitur criminaliter, & ad poenam, Cardos. in praxi iudicum & aduocat. verbo delictum num. 37. Farin. d. lit. D. nu. 139.

SVM MARIVM.

- 1 Delictos referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Compensatio delictorum admittitur quocunque tempore.
- 3 Separatione Matrimonij facta propter adulterium si innocens coniux fuerit, reintegratur Matrimonium.
- 4 Adulteria compensantur si lata diuortij sententia coniux prius innocens adulteretur.

- 3 Coniuger ius diuortij & accusandi censentur per copulam sibi remittere.
6 Adultera coniux notorie potest expelli propria auctoritate.

Cap. Tuæ fraternitatis. VII. & fin.

3 Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoe. Collect. Zabarel. Io. And. Anania, Host. Butr. Anchar. Henric. Mar. Socin. Cened. collect. 166. Ximen. Toletan. in concord. *utrinque Iuris cum legibus Capella par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 138. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 680. refertur ab Anton. Augustin. collect. lib. 5. tit. 8. cap. 2.*

Vide posita in cap. pced.

- 2 *Si postmodum ipse, &c.* Ergo compensatio delictorum admittitur quocunque tempore, de quo D. Barbof. in l. viro num. 5. ff. soluto Matrimonia. Vnde si post factam separationem innocens coniux fornicetur tunc Matrimonium re-integrari, & locum fieri compensationis officio Iudicis tenent Abb. hic num. 1. & alij, quos refert & sequitur Bellet. *disquisit. cleric. par. 1. titul. de sanctorum clericorum reals 9. 4. n. 81.*
- 4 In glof. (Fornicationis.) ibi: (an delictum superueniens rei indicata de Iure, vel facto afferat pra-iudicium.) Notatur ad hoc, quod si lata diuortij sententia coniux prius innocens adulteretur, compensantur adulteria, & iure actionis competit coniugi dimissio repetitione alterius, vt per Cou. d. 9. 6. num. 5. Nau. conf. 11. num. 2. & 3. sub tit. de diuort. Iacobus de Graffis in aureis decision. par. 2. lib. 1. cap. 12. num. 73. casu 3. Surd. d. 4. 16. num. 52. D. Barbof. in d. l. viro num. 40. num. 3.
- 5 In ead. glof. ibi (ut eam postea accusare non possit.) Notatur ad hoc, quod coniugis ius diuortij, & accusandi censentur per copulam sibi remittere, vt per Cou. de sponsalib. par. 2. cap. 7. 6. num. 7. Gam. Lusit. decis. 234. num. 6. Clar. 5. adulterium num. 18. Vers. canet etiam, Menoch. de presumpt. lib. 3. q. 2. num. 20. Padil. in l. transigere num. 94. C. de transactio. Surd. de alimentis tit. 7. q. 4. num. 23. & q. 16. num. 102. D. Barbof. in l. 2. in princip. par. 1. num. 101. ff. soluto Matrim. Sanch. de Matrim. lib. 1. diff. 66. num. 2.
- 6 In ead. glof. ibi (quod possit eam repellere a se, &c.) Notatur ad hoc quod vxor notorie adultera potest expelli propria auctoritate, de quo vide plures Doctores, quos citauit ad cap. ex par. 1. 9. num. 9. de sponsalib. & ibi allegatis addit. Cott. in memorabil. verbo vxor, pag. mibi 938. Surd. de alimentis tit. 7. q. 16. num. 18. Nau. conf. 5. in fine sub tit. de conser. conser. in antiq. & conf. 10. num. 1. & conf. 14. in fine sub cod. tit. in nouis. Cened. ad Decretal. collect. 166. num. 2. Stephan. Gratian. dispers. forens. cap. 102. num. 25. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 5. q. 135. Basil. Ponci. de impedim. Matrimony cap. 30. 2. 2. vers. secunda.

De Raptoribus, & Incendiariis, & violatoribus Ecclesiarum. Tit. XVII.

Vper hanc rubr. scripserunt Zabarel. Anchar. Butr. Ioan. Andr. Marian. Socin. Panorm. Durand. in breuiario auro Iuris Canon. Petr. de Rauenna in compendio Iuris Canon. Martin. Menart. in epistome Decretal. fol. 185. Dan. Venator. in analyfi methodica Iuris Pontif. pag. 659. Goffr. & Holken. in summa huius tit. Alexand. Cassan. & Anastas. Geron. in paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.

De raptu fornicariorum, & quid de raptoribus, & vbi iudicandum vide Concil. Trident. sess. 24. reformat. Matrimon. cap. 6. Prax. Episcop. par. 2. verbo raptus, Nauar. cap. 33. de sponsalib. Perez l. 2. verbo fuerit desponsata tit. 15. lib. 8. Ordin. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 232. Menoch. de presumpt. lib. 3. presump. 1. num. 101. Caner. ver. lib. 3. cap. 11. num. 12. cum seqq. Henric. in sum. lib. 12. cap. 14. n. 4. & 5. Petr. de Ledefma in sum. p. 1. de Matrimony. cap. 26. plures per Sanch. cod. tract. lib. 7. disp. 13. quibus addit Aloys. Ricc. in collect. decis. par. 4. collect. 911. Armendar. in addit. ad recapit. legum Navarra pag. 194. cum seq. Rebell. de obligat. Injuria par. 2. lib. 3. quest. 11. Valer. Reginald. in praxi forens. penitent. lib. 22. num. 28. cum seqq. & lib. 31. d. num. 164. Egid. de Coninck de Sacramen. & censuris tom. 2. disp. 31. d. num. 46. Francisc. Molin. de ritu nupt. lib. 2. comp. 10. num. 31. cum seqq. Basil. Ponci. de impedim. Matrimony cap. 39. Cardin. Tusch. tom. 6. verbo raptor, Farin. in praxi crimin. par. 5. quest. 145. Molin. de Iustis. tom. 4. disp. 105. Lelst. cod. tract. lib. 4. cap. 3. dab. 9. num. 68. cum seqq. Gutier. de Matrimony. cap. 86. Bonacin. cod. tract. q. 4. pun. 18. Galganet. de Iure publico lib. 1. tit. 31.

De Incendiariis, eorumq; poenis vide apud Lusitanos Ordin. Regiam lib. 5. tit. 86. vbi notat Parens meus, & apud Castellanos l. 9. tit. 10. part. 7. vbi Gregor. Perez l. 1. verbo quemus las casaf. tit. 18. lib. 8. Ordin. pag. 350. Polyd. Ripa. de nocturno tempore cap. 27. Decian. tract. crimin. lib. 8. s. 5. Bosf. in pract. tit. de incend. Menoch. de arbit. casu 39. o. Joseph. Sesse Aragonia dec. 211. Bernardino Muscatel. de conser. delict. sub tit. de incendio Bernard. & Salzed. in pract. l. 105. alias 108. in nouis. edit. Farin. in praxi crimin. p. 3. q. 110. Petr. Greg. syntagm. Iuris lib. 36. cap. 19. Vincent. Carot. de locato tit. de incendio, Aloys. Ricc. in collect. decis. par. 4. collect. 797.

S V M M A R I V M.

- 1 *Doltores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Dicitur su tota dicitur parochia Episcopi.*
- 3 *Delinquens remittendus est ad locum delicti, ut ibi puniatur ad aliorum exemplum, & quantum sit vagabundus.*

Cap. De illis. l. ex Concil. Meld.

- 1 *S*uper hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Anania, Ioan. And. Hostien. Anchar. Butr. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *Utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 137. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 680. desumitur ex Concil. Melden. cap. 2. ut refert Burchard. lib. 11. Decretor. cap. 45. & luo par. 14. cap. 109. habetur apud Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 14. cap. 1.*

- 2 *Vt ab illius loci Pralato.* Ergo tota diocesis dicitur parochia Episcopi, ut per Marc. Anton. Genuens. in *praxi Curia Archiepiscop. Neapolit. cap. 57. nn. 7. & alios, quos retuli de officio & potestate Episcopi par. 3. Aliq.*

- 3 *Antequam illuc redeant ubi rapinam fecerunt.* Ergo delinquens remittendus est ad locum delicti, ut ibi puniatur ad aliorum exemplum, & Reip. lationem compendendam, ut per Couar. *prælit. cap. 11. nn. 4. res. secundo, latè D. Barbosa. in l. heres absumt. 9. proinde ff. de indic. in art. de foro delicti, quamuis sit vagabundus ex Duenh. reg. 378. Iusit. 4. Cou. d. cap. 11. n. 7. bene Salzed. ad Bernard. in *prælit. cap. 9. in addit. lit. D. Perez l. 2. col. 2. tit. 17. lib. 8. Ordin. pag. 338. Azeued. l. 1. num. 62. eum segg. tit. 16. lib. 8. noua recipit. D. Barbosa. d. art. de foro delicti nn. 12. ubi num. 13. resoluit hanc opinionem procedere si pars lesa petat remissionem ad locum delicti, aliàs si accusator velit prosecui causam in loco in quo reperitur vagabundus, admittenda est illius accusatio, nec est locus remissioni ad locum delicti. Cætera ad hanc materiam pertinentia inuenies in *cap. postulasti 14. sup. de foro comp.***

- 4 *In glof. Excommunicatur, fin.]* Notatur ad hoc, quod si delinquens pro delicto alibi commissio detentus & captus sit per iudicem sui domicilij vel originis procedentis ex officio, non vero ad partis petitionem, tunc remitti debet iudici loci delicti petenti sibi remitti, ut ibidem contra eum procedatur, & puniatur ut per Clar. in 9. fin. q. 18. nn. 19. in princip. Azeued. l. 1. nn. 24. tit. 16. lib. 8. noua recipit.

S V M M A R I V M.

- 1 *Doltores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Pœnitentia beneficium denegandum est manifesto*

raptori, & Ecclesiæ violatori, nisi prius ablata, restituat si potest, vel emendandi firmam, & plenam securitatem fecerit.

- 3 *Elemosynæ receptio à raptoribus, seu violatoribus, dum non restituunt, prohibetur.*
- 4 *Pœnitentia solemnns, & publica que fit, & de illius ritibus, & solemnitatibus remissus.*
- 5 *Episcopus proprius non potest clericum propter rapinam depositum restituere absque Papæ dispensatione.*
- 7 *Ecclesiæ non recipit oblationes raptorum hominum.*

Cap. Super eo. II. Eng. iij.

- 1 *S*uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania. Host. Anch. Butr. Henr. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *Utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 137. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 680. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 14. cap. 5. & est post Cœc. Lateranens. sub Alex. III. p. 34. c. 1.*
- 2 *Disponit hic tex. pœnitentiæ beneficium penitus denegandum manifesto raptori, vel Ecclesiæ violatori, nisi prius ablata restituat si potest, vel emendandi firmam, & plenam securitatem fecerit, & insuper solemnitate pœnitentiæ parum ei prodesse, quia in sanitate obstinata mente non pœnituerit, vel se emendauerit, & in morte securitatem præstare nequirit, sed de peccato contrito corde pœnitenti viaticum non denegandum, ita tamen quod nullus clericorum sepulture illius interit, nec eius elemosynam præsumat recipere, ita Bernard. in *prælit. cap. 109. secundum nouiss. impress. nn. 1. & 2.**

- 3 *Ideo in præfenti prohibetur receptio elemosynæ à raptoribus, seu violatoribus dum non restituunt, non tantum in penam & odium delicti, sed quia omnia illorum bona aliena sunt, & subiecta restitutioni, ideoque de illis tanquam de alienis absque iniustitia elemosynæ recipi non poterat, ut interpretatur Soar. de relig. iur. l. tract. 2. lib. 1. c. 6. nu. 6.*

- 4 *Solemnitas pœnitentiæ.* Non intelligitur de pœnitentia solemnni de qua in *cap. in capite 50. dist. hæc enim ob varios ritus, caeremonias, ac multa alia, quæ continebat, desiderat longiorem vitam, quam ut raptori in articulo mortis constituto de quo hic imponi possit. Quæ autem sit pœnitentia solemnns, & in quibus differat à pœnitentia publica, de qua in *cap. quæsumus infra. de Pœnitent. & remiss. & de illius ritibus, & solemnitatibus vide Cou. lib. 2. varr. cap. 10. nn. 3. Decian. tract. crimin. lib. 5. cap. 54. num. 37. Viuaki. in candelabro aureo, tit. de Pœnit. num. 10. eum segg. Cardin. Bellarm. in suis controversiis. tom. 2. lib. 1. de Pœnit. cap. 2. l. & 22. Henric. in sum. lib. 5. cap. 21. n. 7. qui triplicem pœnitentiæ speciem solemnem scilicet, publicam, & priuam,**

tam, ac poenitentium quoque quinque gradus constituunt, & explicant.

- 5 **Ordinis sui damnum irrecuperabiliter, &c.** Abb. hic post Ioan. Andr. referunt denotare hæc verba quod Episcopus proprius non possit clericum propter rapinam depositum restituere absque Papæ dispensatione, quos citat, & sequitur Bernard. d. c. 109. n. 3. quæ quidem depositionis poenitentia non ipso iure incurritur, sed per iudicem est imponenda, vt ex Abb. hic obseruat Soar. de censur. disp. 42. sect. 3. nu. 6. in fine.
- 6 In glos. [Denegetur.] ibi (*valeret ad mirum suspicium subeundum*) Declara cum Cou. in cap. alma mater. par. 1. §. 4. nu. 12. ad finem & Soar. tom. 3. de Pœnit. disp. 37. sect. 2. nu. 9.
- 7 In glos. [Dare.] ibi (*oblationes talium non sunt accipiendæ*) Notatur ad hoc, quod Ecclesia non recipit oblationes raptorum hominum, vt per Azori. in *fluent. moral. par. 1. lib. 7. cap. 38. §. 7.* Soar. de relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. cap. 6. num. 6.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Excommunicationi in hoc tex. subiungunt illi, qui fideles ex iniusta causa nauigantes capiunt, vel deprædantur.
- 3 Bulla in Cœna Domini excommunicationis tertia declaratur.
- 4 Censuram Bullæ in Cœna Domini clausula 3. non incurritur maritimi latrones, qui nullam deprædandi actionem exercent, nec illi, qui in solis fluminibus, aut titulo belli deprædantur.
- 5 Infideles deprædantes non incurrit excommunicationem Bullæ in Cœna Domini clausula 3.
- 6 Absolutio excommunicationis, quam incurrit deprædantes, scilicet nauigantes fideles, an, & quando sit Episcopalis, ostenditur.
- 7 Naufragantium bona suscipiens, in quibus casibus excusetur à censura Bullæ in Cœna Domini clausula 4. ostenditur.
- 8 Leger Principum bona naufragantium eorum fisco pertinere declarantes sunt iniqui, ac regulæ fidei aduersari dicuntur.

Cap. Excommunicationi. III.

Ex Conc. Lateranen.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostiens. Butr. Anchar. Henric. Panor. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. *Verissimè Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Penit. pag. 138.* Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 681. desumitur ex Concil. Lateranen. sub Alex. III. cap. 24. §. excommunicamus quoque, & refertur ab Anton. August. collect. 1. Decret. lib. 3. tit. 14. c. 2.

2 Probat hic tex. in prima eius parte excommunicationi subdi illos, qui fideles ex iniusta causa nauigantes capiunt, vel deprædantur, vt per Clar. in §. fin. q. 77. num. 24. Tolet. in *instructio Sacerd. lib. 1. cap. 20. num. 7.* Molina de *improb. tract. 2. disp. 694. num. 3.* Aloyf. Rice. in *collect. de cens. par. 4. collect. 972.*

3 Hodie in Bulla Cœnæ Domini excommunicantur, & anathematizantur omnes pyratas, cursarios, ac latrones maritimos discurrentes mare Ecclesiæ, præcipue à monte Argentario, vsque ad Terracinam; ac omnes eorum fautores, receptatores, & defensores, vt habetur in 3. excommunicatione eiusdem Bullæ in Cœna Domini, pro cuius intellectu, vide ibi Tolet. Vgolin. Iacob. de Grassijs, Vivald. Sayr. Horat. Gambarupta, Fr. Anton. de Sousa, Francisc. Coriolan. & nonè Bonaciam, ac ceteros scribentes. Illud tamen non est ignorandum quod licet aliqui tenuerint prædictæ Bullæ censuram non solum excommunicari discurrentes mare Ecclesiæ, sed omnes pyratas deprædantes in mari Christianorum, ex quorum numero sunt Iacob. de Grassijs in *auris de cens. par. 1. lib. 4. cap. 18. num. 67.* exponens Bullam Sixti V. & Soar. de censur. tom. 3. disp. 21. sect. 2. nu. 18. exponens Bullam Clementis VIII. & Francisc. Coriolan. in *explicat. Bullæ in Cœna Domini excommuni. 3. in princip.* exponens Bullam Greg. XV. probabilius tamen est solos latrones maritimos, qui discurrent mare Ecclesiæ præsertim à monte Argentario, vsque ad Terracinam illo loco excommunicari, vt tenent Tolet. d. cap. 20. *vers. aduertendum autem est*, Vgolin. de censur. *Papæ reformatus super illa verba Bullæ. Item excommunicamus*, §. 2. *vers. tertius*, Fr. Anton. de Sousa in *intellect. Bullæ in Cœna Domini cap. 4. disp. 25.*

4 Hic etiam non abs re aduertendum duxi censuram prædictæ Bullæ non incurritur maritimos latrones, qui nullam deprædandi actionem exercent, vt tenent Viuald. in *candelabro amro in explicat. Bullæ Cœna num. 20.* Sayr. de censur. lib. 3. cap. 7. nu. 5. Fr. Anton. de Sousa d. cap. 4. disp. 26. Fran. Coriolan. loco proxime citato: quamuis illos esse vere excommunicatos, licet nihil deprædantur, existimant Tolet. Vgolin. & Soar. dictis locis. Nec etiam qui in solis fluminibus deprædantur, ex Nau. in *man. cap. 27. num. 59.* Grassijs d. c. 18. n. 66. Vgolin. ad illa *verba, item excommunicamus*, §. 3. *vers. quarto*, Sayr. d. cap. 7. nu. 6. Soar. d. disp. 21. sect. 2. num. 25. Molin. d. disp. 694. num. 3. Fr. Anton. de Sousa d. cap. 4. disp. 27. vbi n. 9. asserit quoad censuram huius tex. quoad locum extenditur ad plura, quam censura prædictæ Bullæ, quoad aliud vero restringitur cum de nauigio vetitis loquatur. Item & eodem modo sub censura prædictæ Bullæ non comprehenduntur deprædantes titulo belli sine iusti, sine iniusti, vt per Nau. nu. 59. Viuald. 23. Iacob. de Grassijs 65. Vgolin. §. 3. *vers. secundo*, Soar. n. 24. Sayr. n. 4. Fr. Anton. de Sousa d. cap. 4. disp. 29. Franc. Coriol. *vers. Cardinalis*, dictis locis.

5 *Aut alios Christianos.* Ergo depradantes infideles sub excommunicatione huius tex. non comprehenduntur, prout etiam in terminis censuræ. Bullæ in Cœna Domini resoluunt ibi Viuald. num. 30. Tolet. d. cap. 20. Vgolin. d. 6. 3. vers. secundo. Soar. d. sect. 2. num. 21. Sayr. d. cap. 7. num. 9. Fr. Anton. de Soula d. cap. 4. d. 30.

6 *Excommunicationi subdantur.*

Cum Concil. Lateranens. de quo in hoc tex. nemini reseruauerit absolutionem huius excommunicationis, hodie etiam videtur Episcopalis, nisi quoad eos, qui rapuerint, aut scienter naufragorum bona, de quibus in 2. parte textus, sibi acceperint, aut ab alijs rapta, aut accepta scienter acceperint, horum enim solam excommunicationem reseruauit Bulla in Cœna Domini, ita Nau. conf. 1. sub tit. de Penitent. Et remiss. in antiq. alias conf. 39. sub tit. de sentent. excom. in monis. Sayr. in floribus deess. sub tit. de Penit. decis. 1.

7 *Illi etiam, qui Christianos naufragum, &c.* Hodie etiam per Bullam in Cœna Domini excom. 4.

excommunicantur, & anathematizantur omnes & singuli, qui Christianorum quorumcunque nauibus tempestat, seu in transuersum (vt dici solet) iactis, vel quoquo modo naufragium passis, siue in ipsis nauibus, siue ex eisdem iacta in mari, vel in littore inuenta, cuiuscunque generis bona tam in Tyrreni, & Adriatici, quam in cæteris cuiuscunque maris regionibus, & littoribus surripuerint, itaue nec ob quodcunque priuilegium, consuetudinem, aut longissimam etiam immemorabilem temporis possessionem, seu alium quemcunque pretextum excusari possint. In multis limitatur hæc assertio. Primo quando susceperint ea bono animo, vt restituant suo domino, nisi fuerint in mora, quia tunc ratione illius moræ sunt excommunicati per Concil. Lateranens. de quo in hoc tex. Secundo quando ignorarent ea esse talia, idest bona naufragantium, quia putabant esse aliorum. Tercio quando dominus ea eiussisset animo non recuperandi, vel si habuerit illa pro derelictis, quia tunc ferre occupantis, vide Prax. Episcop. par. 2. verbo naufragium, Tolet. Vgolin. Jacob. de Grassijs, Horat. Gambar. Viuald. Fr. Ant. de Soula, Francisc. Carolian. Bonac. & cæteros scribentes super 4. excom. in Bulla in Cœna Domini Aloyf. Ricc. in practi. antea resol. 191.

8 *Secundum regulam fidei.* Hinc colligunt Doctores iniquos esse Principum leges, quibus statuitur, vt bona eorum, qui naufragium patiuntur, sint fisci Regis, vel alterius, neglectis aut prætermisissis dominis, tales enim leges regulæ fidei aduersari dicuntur, cum secundum fidei regulam proximum sicut mos ipsos

diligere teneamur. Mart. 23. notat Nau. in man. cap. 27. nu. 118. Prax. Episcop. d. verbo naufragium, 9. 1. in fine. Azori. institut. moral. par. 2. lib. 11. c. 6. vers. præterea inique.

SUMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Raptus etiam proprie dicitur in viris.
- 3 Prælati sicut, & alij Ecclesiastici viri possunt in causis laicorum etiam criminalibus, vbi pena sanguinis non infligitur, iudices delegari, quod intelligitur ibi.
- 5 Criminiis punitio ad merum imperium pertinet.
- 6 Cause meri Imperij an sint delegabiles, remissæ.
- 7 Merum Imperium quid sit. Et quæ sub mero Imperio contineantur, remissæ.

Cap. In Archiepiscopatu. III. Alex. ij.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb antiq. Innocen. Collect. Zabarell. Ioan. Andrian. Hostien. Butr. Anch. Henric. Panorm. Casal. in annot. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs. Vtrinque Iuris cum legibus Castella p. 1. c. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 138. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 681. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 14. cap. 3. & est post Concil. Lateranens. par. 50. c. 46.

2 *Et pueros rapiunt.* Ergo non solum in feminis, sed in viris etiam raptus proprie constituitur, de quos, & an eadē in vtroque casu pena incuratur, vide Menoch. de arbit. casu 291. nu. 11. Decian. tract. crimin. lib. 8. cap. 7. num. 27. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 12. nu. 24. cum seqq. Farinac. in practi. crimin. par. 5. q. 145. num. 41.

3 *Et eis abuti.* Interpretatur gloss. hic, de cuius delicti materia, & penis agunt Doctores citati ad cap. clerici 4. inf. de excessib. Prælat.

4 *Tibi, & alijs Episcopis.* Ergo Prælati, sicut & alij Ecclesiastici viri, possunt in causis laicorum etiam criminalibus, vbi pena sanguinis non infligitur, iudices delegari, vt post gloss. 2. hic notant Innoc. Host. Andrian. Anch. nu. 1. Abb. 3. & Socin. 4. dicit singularem Aretin. conf. 58. col. 3. comprobât Calder. conf. 6. de officio deleg. Rip. in cap. 3. num. 47. de indic. Curi. Pisan. lib. 2. cap. 21. num. 1. Farinac. p. 1. fragment. criminal. lit. C. nu. 388. adducentes etiam tex. in 1. sape 23. quest. 8. & in cap. inter dilectos vers. secundo ibi, ex delegatione Ludouici, de fide instrumenti. Verum quia in contrarium obstat cap. te quidem, vers. neque enim 11. q. 1. cap. sed nec 4. in princip. ubi clerici, vel monachi, vbi huiusmodi secularis delegationes in specie videntur prohibitz, proinde ipsas suscipientes grauiter peccare post Butr.

Butr. in c. 2. de indic. concludunt ibi Abb. n. 8. & Iaf. in rub. ff. de officio eius n. 3. quare aliqui prout sunt Deci. in d. c. 2. num. 7. & Abb. in d. cap. sed nec n. 5. intelligunt hunc tex. agere de delegatione ad vnam causam, procederet; iuxta limitationem eorum, qui tenent dictam prohibitionem non obtinere locum respectu vnius causae, sed multarum, sicut enim ius nullius viget ratio prohibitionis, quod clerici à Divinis abstrahantur, ita per contrarium in vna tantum cessare tenent Abb. d. n. 5. Clar. in pract. 5. fin. q. 41. n. 9. Cou. in elem. si furiosus, par. 2. 5. vlt. m. vlt. in fine Sed hic intellectus conuincitur ex tex. in presenti ibi, huiusmodi excessus, &c. Verius igitur dicendum puto delegationem in proposito licitam fuisse quia facta fuit in fauorem, & commodum totius religionis Christianae, & Ecclesiarum utilitatem ad puniendum videlicet, & tollendum opprobrium, quod eisdem ex criminibus à Sarracenis commissis fiebat, vt intelligunt Abb. hic n. 3. Anan. 1. Socin. 4. idem Abb. in d. c. 2. n. 8. & ibi Rip. n. 47. Accedit quod tex. in presenti agit etiam de crimine Sodomiae, quod cum mixti fori sit, & Episcopus de illo iure propriæ iurisdictionis cognoscere possit, vt resoluunt plures citati à Patre meo in commentar. ad Ordin. Regiam Lusitan. lib. 2. tit. 9. in princ. num. 4. nil mirum si ex delegatione quoque cognoscere valeret, intendit Rip. d. num. 47. ad fin. vers. vel

aliter.

- 5 **Commiserint puniendos, &c.** Cum initio criminum ad merum imperium pertineat iuxta tex. in l. imperium in princ. ff. de iurisd. omnium iud. vbi Doctores, videtur probare tex. in presenti causas meri imperij delegabiles esse;
- 6 verum quia materia hæc est ardua, & difficilis, longioreq; indiget disputandi campo, qui eam edificare capit eiusq; veritatem inuestigare, consulat Ordinarios hic, & in cap. quod sedem de officio Ordin. & in l. 1. ff. de officio eius. Morl. in compendio Iuris, par. 1. tit. 2. quest. 17. num. 31. Cou. lib. 3. vari. cap. 20. à princ. & in Clem. si furiosus, par. 2. 5. num. 8. Marant. de ordine indic. par. 4. dist. 5. num. 67. Soar. de Pace tom. 2. prelu. 3. num. 1. Menoch. de arbit. lib. 1. q. 74. nu. 43. cum seqq. & q. 14. nu. 7. cum seqq. Dan. Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij lib. 1. tit. 29. axiom. 3. D. Barbosa. in l. cum prior, §. 1. n. 517. ff. de iudic. & plures per Cened. ad Decretal. col. 1. tit. 61. nu. 5. Quid autem sit merum imperium, & quæ sub mero imperio continentur disputant scribentes in d. l. imperium, vbi Bart. n. 6. & 3. cum seqq. Iaf. d. n. 16. Alex. 17. Gasp. Valasc. nu. 3. & 62. & nostri in d. cap. quod sedem, vbi Abb. n. 5. Imol. 7. Alciat. 53. idem Alciat. lib. 2. paradox. cap. 7. Loriot. de iurisdic. & imperio axiom. 25. Quintanad. rod. traill. lib. 1. tit. 8. & lib. 2. tit. 2. Corral. lib. 3. miscel. cap. 17. Duaren. in tit. de iurisdic. cap. 3. & seqq.

SVM MARIVM:

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Hæres tenetur & cogitur exonerare conscientiam defuncti.
- 3 Hæres absq; iusta causa per tempus notabile discedens exequi defuncti voluntatem grauius peccat.
- 4 Defunctus qui è viuis discedens sufficienter prouidit restitutionem, an ex hoc liberetur, etiamsi eius hæres negligat restituere, ostenditur.
- 5 Declaratur tex. in presenti.

Cap. In litteris. V.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panor. Mari. Socin. Ximen. Toletan. in concord. vtriusq; Iuris cum legibus Cassile p. 1. & 2. Vitian. in ration. lib. 5. Iuris Pontif. pag. 138. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 681. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 14. cap. 6. & cit. post Concil. Lateranen. par. 34. cap. 2.
- 2 **Et hæredes eius moneas, & compellas.** Notatur ad hoc, quod hæres tenetur & cogitur exonerare Conscientiam defuncti, & soluere eius debita, & damna ab eo illata refarcire, vt per Cened. ad Decretal. collect. 40. nu. 4. Grauius enim peccat deferendo absq; iusta causa per tempus notabile exequi defuncti voluntatem, idq; tum aduersus eos, quibus bona defuncti sunt debita, contra quorum voluntatem iniuste ea bona detinentur, eorumq; vsu priuantur; tum etiam aduersus defunctum ipsum quoad elemosynas, suffragia, & alia legata pia, eorum quippe executio licet defunctorum merita non augeat, satisfactionem tamen pro peccatis eorum operatur, atque adeo in causa est, vt citius à Purgatorij pœnis exuantur, diuinoq; fruantur consortio, cum habeant suffragia vnde subleuentur; colliguntur hæc ex Petr. Nau. de restit. lib. 3. cap. 4. d. n. 167. & lib. 4. cap. 4. nu. 75. Fr. Emman. in sum. cap. 133. num. 8. Iacob. de Grassis in aureis decif. lib. 1. cap. 26. num. 15. in fine, Martin. Carillo in explicat. Bullæ defunctorum par. 2. cap. 15. Molin. de iustit. traill. 2. dist. 251. nu. 11.
- 4 **A peccato valeat liberari.** Ergo de peccato non liberatur si eius hæredes omittant, vel negligant restituere; Communiter tamen resoluunt Doctores defunctum, qui restitutionem hæredibus faciendam reliquit, interim, quod hæredes non restituant, non detineri ob hanc causam in Purgatorio qui enim è viuis discedens sufficienter prouidit restitutionem, præcipiendo hæredibus vt ea restituât & soluat, etiam si hæredes omittant aut negligant restituere, liberabitur à Purgatorio, nec amplius ibi detinebitur, quam exigunt pœnæ debite pro alijs

alijis culpis, & negligentia sua in non restituendo. E contra vero si culpabiliter omisit restituere, hoc est non prouidit ut heredes restituerent cum haberet unde solueret, etiam si heredes restituant pro illo peccato & omissione restitutionis facienda: & a penis inferni non liberabitur. Colliguntur hæc ex Sot. de Insti. lib. 4. q. 6. art. 1. ad 1. in fine, Nau. in manu. cap. 17. num. 68. vers. questum, Fr. Ludou. in instructorio Conscientia par. 1. cap. 121. vers. an defunctus pag. 267. Petr. Nauar. de restit. lib. 1. cap. 2. num. 23. & lib. 4. cap. 4. dub. 12. num. 75. Lodou. Carbo de restit. q. 90. vers. tertius dubitatio. Ioan. Baptista Conrad. de casibus Conscientia q. 160. Mich. Salon. in 2. 2. q. 5. de dominio art. 5. in princip. & q. 62. art. 1. in fine. Citeg. de Valent. in 2. 2. dispnt. 5. q. 6. puncto 2. Dim. Serpi in tract. de Purgatorio cap. 47. Vega in sum. par. 2. cap. 114. casu 8. vers. el qual, Card. Bellarm. tom. 1. controu. 6. lib. 2. de Purgatorio cap. 16. ad fin. Henric. in sum. lib. 1. de Peniten. cap. 6. 5. 1. in commento lit. A. Spin. in speculo testamen. glof. 28. princip. num. 7. & 8. Iacob. de Grassijs in auris deciss. par. 1. lib. 1. cap. 26. num. 15. Sayr in clauis Regia lib. 10. tract. 1. cap. 2. num. 6. Martin. Carrillo d. par. 2. cap. 14. num. fin.

3. Qua quidem opinione retenta restat nunc respondere ad tex. in præsentia, quatenus ei obstat videtur: Nau. enim in manu. cap. 17. n. 68. asserit eius litteram mendosam esse, cum legendum sit valeant, & non valet, quasi ipsi heredes sint, qui restituendo & satisfaciendo pro defuncto à peccato liberentur, non vero ipse defunctus: additq. Vuald. in candelabro auro par. 1. tit. de Purgatorio n. 16. quod si tex. de defuncto esset intelligendus potius loqueretur in generali, scilicet à peccato valeat liberari, quam in particulari à peccato: deinde aduertit quod esset impropria loquutio tex. dicere ut defunctus valeat à peccato liberari, tum iam per Sacramentum, aut per contritionem fuerit à peccatis liber, & tantum remaneat penis luendis obnoxius, quemadmodum improprie diceretur de aliquo, qui ultimo supplicio erat puniendus, & Rex illi pepercit, si esset incarcerationis propter expensas factas, parentes soluant expensas vel ille valeat à morte liberari, & ideo licet hanc solutionem diuinitatem appellat Petr. Nau. d. cap. 4. num. 75. citamen se subscribunt Ludou. Lopez, Ludou. Carlo. Spino, Carrillo cap. 14. Sayr. num. 6. in fine, dictis locis.

S V M M A R I V M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Raptor non dicitur, ac prout panis non debet, qui mulierem rapuit à principio consentientem, ac cum raptore trahentem de infirmo contrahendo Matrimonium.
3. Raptor an dicatur attentio Conc. Trid. qui rapit consentientem nescientibus parentibus.
4. Sponsam rapere licet, & Conc. Trid. non comprehendit raptum, quo sponsus rapuit propriam sponsam.

5. Vxor profissa absque viri licentia non restituitur, est, si ipsa fateatur ante ingressum fuisse consummatum matrimonium.

6. Consensio sola professa in assertione Matrimonij spiritualis religionis aduersus religionem, nihil operatur.

Cap. Cum causam VI. Luc. iij.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collectar. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs. Viri. & Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 139. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 681. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 14. cap. 4. & cit. post Concil. Lateranen. sub Alexand. III. par. 50. cap. 24.

2. Vbi nil ante de nuptijs agitur. Notatur ad hoc, quod raptor non dicitur, ac per consequens nubiri non debet, qui mulierem rapuit illa à principio consentiente, ac cum raptore trahente de infirmo contrahendo Matrimonio: de quo vide Ludou. Peguer. crimin. deciss. 42. nu. 5. vers. neque enim obstat tex. Decian. in tract. crimin lib. 7. cap. 7. n. 20. & cap. 13. n. 46. & seq. Farin. in praxi crimin. per. 5. q. 145. n. 134. & seq. Ioseph. Sello Aragonia deciss. 96. num. 29. vbi num. 12. & 2. resoluit de lure Canonico raptum non committi, vbi præcessit tractatus Matrimonij, licet aliter de lure Ciuili, de quo etiam Sanchez. de Matrim. lib. 7. disp. 12. num. 15. Attento vero lure nouissimo Concilij Trid. sess. 24. de reform. Matrim. c. 6. quo habetur inter raptorem, & raptam quantum ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse consistere Matrimonium, nisi rapta à raptore separata, & in loco tuto, & libero constituta illum in virum habere consenserit, &c. dubitatur an raptor dicatur, qui mulierem rapit consentientem in terminis huius textus: in quo dubio mihi dicendum videtur hunc non dici raptorem, quando enim nulla vis infertur in abducenda femina, sed femina ipsa sponte, aut etiam precibus non adeo importunis discedit cum amatore nescientibus parentibus non est proprius raptus, sed potius fuga voluntaria: cum nulli vis inferatur, vt tenet Sanchez. de Matrim. lib. 7. disp. 13. num. 9. Gutier. eod. tract. cap. 86. num. 12. Bonacin. eodem tract. q. 4. puncto 18. nu. 5. Dixi, nescientibus parentibus, quia quando puella sub parentum custodia constituta ex cotum domo ipsi inuicis abducitur, quamuis ipse consentiat, illis tamen vis fieri dicitur, ac per consequens in hoc casu dari verum raptum, & in eo procedere dispositionem Concilij Trid. citato loco resoluitur Prax. Episcop. par. 2. verbo raptus, 5. 1. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 232. nu. 1. Petr. de Ledcisma in sum. par. 1. de Sacram. Matrim. cap. 26. concl. 2. dub. 1. Card. Tusc. tom. 6. verbo raptor concl. 5. nu. 4. Henric. in sum. lib. 12. 2. 6. 14.

cap. 14. nu. 4. Rebello de obligat. Infirmis par. 2. lib. 3. q. 11. nu. 6. Farin. d. q. 145. nu. 121. & seq. Guxier. d. c. 84. nu. 7. Bonacin. d. p. 18. nu. 5. Quamvis contrarium immo dispositione Concilij dicto loco non procedere cum puella sponte consentit repugnantibus parentibus teneant Sanch. d. lib. 7. disp. 13. nu. 13. Lelsi. de Infirmis. lib. 4. cap. 3. dub. 9. nu. 70. Valer. Reginald. in praxi forei paucis lib. 22. nu. 31. & lib. 31. nu. 165. vers. quinto, & Aegid. de Coniunct. de Sacram. & consens. tot. 2. disp. 31. nu. 48.

4 **Et prius eam desponsauerit.** Ergo licet sponsum rapere, ut per Baiard. ad Clar. 6. raptus nu. 6 Petr. Gaball. resolut. criminal. casu 196. nu. 8. Sanch. d. lib. 7. disp. 13. nu. 13. Farin. d. q. 145. n. 83. Ac proinde decretum Concil. Trid. loco citato non comprehendere raptum, quo sponsus rapit propriam sponfam tenent Fr. Emman. d. cap. 13. nu. 4. Henriq. d. c. 14. nu. 4. Sanch. d. nu. 15. Reb. d. q. 11. nu. 5. Lelsi. d. nu. 70. vers. tertium, Farin. d. q. 145. nu. 86. vers. 87. Marc. Anton. Genuen. in practica. ecclesiast. q. 691. Bonacin. d. p. 18. nu. 11. Joseph. Sella d. de iur. 96. nu. 4.

5 **Vel ex mulieris confessione clauerit.** Collige ex text. vxorem professam absque viri licentia ei testiuendam fore, si ipsa fateatur ante ingressum fuisse consummatum Matrimonium, ut per Sanch. de Matrim. lib. 10. disp. 13. nu. 50. vbi cum Abb. hic nu. 6. & in cap. veniens. nu. 1. de coniug. coniug. hoc intelligit quando vxor professio coniugium in iudicio prauam Matrimonij consummationem, vel praecedens adulterium eo vera stat pro ipsa professione, & superiore coniugium eam confessionem fecit, tunc enim non est verisimile eam contra se mentiri, ac subinde confessio sibi praeiudicat, & monasterio. Nam in assertione Matrimonij spiritualis religionis sola confessio professi aduersus professionem nihil operatur cap. vidua de regular. cap. quod interrogasti 27. disp. Mascar. de probat. concl. 1026. nu. 8. Nau. conf. 1. nu. 4. sub tit. de adulter. quos refert Franc. Molin. de iur. nupt. lib. 1. comp. 13. nu. 43.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referantur super hunc text. scribentes.
- 2 Matrimonium inter raptorem & raptam validum est si clare appareat de libera mulieris voluntate.
- 3 Raptor cum rapta contrabere non poterat secundum antiquos Canones.

Cap. Accedens VII. & fin.

Innoc. ii.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Burr. Henric. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. & in iur.

Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 3. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 140. Alagona in compend. Iuris Canon. pag. 682. refertur ab Anton. Auguſt. collect. 3. Decretal. lib. 3. tit. 9. cap. 7. m. c.

2 Probat hic text. validum esse Matrimonium inter raptorem & raptam, modo appareat clare de libera mulieris voluntate, quae hodie articulo nouissima Concilij Trident. dispositione secl. 24. de reform. Matrim. cap. 6. clare apparebit si rapta extra raptoris potestatem abducta, ac locuto & libero constituta libere in Matrimonium consentiat: vide Decian. tract. crimin. lib. 8. c. 13. num. 48. Fr. Emman. in sum. num. 1. cap. 312. nu. 4. Matien. in rub. tit. 1. glof. 1. num. 142. lib. 5. noua recap. Henriq. in sum. lib. 12. cap. 14. nu. 4. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 13. num. 42. Lelsi. de Infirmis. lib. 4. cap. 6. dubit. 9. num. 68. cum seqq. resoluente attento hoc cap. non desiderari ut puella extra raptoris potestatem constituta, ac in pristina libertate posita consensum praebet, sed satis esse ut valeat Matrimonium si rapta adhuc sub raptoris potestate existens vere libere consentiat.

3 In glof. [Cum raptore.] ibi (secundum antiquos Canones, & secundum leges non poterat raptor contrabere cum rapta.) Vide Sanch. d. lib. 7. disp. 13. num. 41. Fr. Basil. Ponci. de impedimentis Matrim. cap. 39. vers. dixi quidem.

De Furtis. Tit. XVIII.

1 Super hanc rub. scripserunt Zabarel. Anchar. Burr. Io. Andr. Mari. Socin. Panorm. Guillelm. Durand. in breuiario auro Iuris Canonici, fol. 142. vers. Petr. de Rauennat. in compendio Iuris Canon. Martinus Mesnart. in epistoma Decretal. fol. 186. Dan. Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij pag. 659. Goffred. & Host. in summa huius tit. Alexand. Cassan. & Anastas. German. in paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.

De materia huius tit. agunt Ordin. Regia. Lusit. lib. 5. tit. 60. vbi Parens meus, & apud Castellanos l. 1. tit. 14. para. 7. vbi Greg. & tit. 16. lib. 8. Ordin. vbi Perez, & tit. 21. lib. 8. numer. 100. vbi Azoued. S. Thom. 2. 2. q. 66 & Caiet. ibid. Soc. de Infirmis. lib. 5. q. 3. art. 1. Angel. Syluest. Rosel Arnal. Tabien & alij Summiste. Verbo furtum, Cou. in reg. peccatum par. 2. 9. 1. Bernard. & Salzed. in pract. cap. 93. in nouis. edit. Rendin. in promptuario receptarum sentent. tom. 1. tit. 51. de furtis, Vela de delictis cap. 13. Boss. cod. tract. tit. de furtis, Viui. Kirchou & Soar. tom. 2. communium opin. lib. 6. tit. 2. Menoch. de arbit. casu 295. cum seqq. Mascard. de probat. concl. 822. cum seqq. Sayr. in clari Regia lib. 9. cap. 13. Aloy. Ricc. in collectan. de iur. par. 2. collect. 282. cum seqq. Decian. tract. crimin. lib. 9. cap. 29. cum seqq. Farin. in praxi crimin. par. 7. q. 165. cum seqq. Spon. ad q. 177. Azor. in iur. moral. par. 3. lib. 5. cap. 11. cum

cum seqq. Molin. de Iustit. tom. 3. tract. 3. disp. 680. cum seqq. Lcisi. cod. tract. lib. 2. cap. 12. Rebell. de obligat. Iustitiae par. 1. lib. 3. q. 15. Valer. Reginald. in praxi fore pœnitent. lib. 23. à princip.

Cap. Qui furatur. I. ex Exod.

- 1 S Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collectar. Zabar. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Buttr. Henric. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs versuq; Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 140. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 681. refertur ab Anteon. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 26. cap. 1.
- 2 De poena furantis hominem, & eum vendentis vide l. 1. de glos. 4. tit. 14. lib. 4. fur. legum, Christoph. de Pace in scholijs ad lege. Nyls l. 80. per text. ibi num. 12.

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Occisus in fragranti aliquo delicto in publico obstinatus censetur, ac persequens pro eo non est orandus.
- 3 Damnis ad mortem non est deicendum sanctissimum Eucharistia Sacramentum.
- 4 Sententia corporis afflictiva non est mandanda executioni eo die, quo condemnatus ad mortem sumptus sanctissimum Eucharistia Sacramentum.
- 5 Declaratur text. in presenti.

Cap. Fures II. Ex Conc. Tibur.

- 1 S Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collectar. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Host. Anchar. Buttr. Henr. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs versuq; Iuris cum legibus Castellæ p. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 141. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 681. refertur in appendice Concilij Lateranensis sub Alex. III. p. 34. c. 2. & à Burchard. lib. 11. Decretor. cap. 59. Iuon. p. 13. c. 45. & ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 26. c. 4.
- 2 Vsum est pro eis non esse orandis. Vult text. in presenti pro eo, qui occiditur in fragranti aliquo delicto non esse orandum, neque oblationem in Missa fieri debere tanquam pro eo, qui est in publico peccato obstinatus, & excommunicatus, ita Fr. Basil. Ponc. de impedimentis Matrimonij c. 35. in fine, ubi refert hic agi de raptoribus rerum Ecclesiasticarum, in quos lata est excommunicationis sententia. Et hunc text. intelligendum esse de illis, qui furando, capiendo, vel alias mortaliter delinquendo occiduntur, dicit Fr. Emman. quæst. Regular. tom. 3. q. 61. art. 2. in fine.

- 3 Communionem Ex hoc text. colligunt aliqui assumptionem corporis Domini Nostri IESV. CHRISTI damnatis ad mortem esse concedendam, quod noue dispositum est apud nostros Lusitanos per Ordin. Reg. lib. 5. tit. 138. §. 1. ubi Parens recipit, & apud Castellanos l. 9. tit. 1. lib. 1. noue recipit, ubi Azeued. & tenent Cou. lib. 2. vari. c. 1. m. 11. Clar. lib. 5. §. fin. q. 99. nu. 3. Gom. tom. 3. var. c. 14. nu. 6. Vers. item adduciam. in speciali tract. de Sacramentis præstandis ultimo supplicio damnatis, Henric. in sum. lib. 8. cap. 5. nu. 4. Nau. idem. c. 25. num. 23. & conf. 16. sub tit. de Pœnit. & remiss. in antiq. Fr. Emman. quæst. Regular. tom. 3. q. 109. art. 3. Azori. institut. moral. par. 1. lib. 2. cap. 10. q. 3. Martin. Delri. disputat. magic. lib. 5. sect. 18. pag. mibi 423. Hortens. Caualcant. de brachio Regio, p. 3. n. 306. plures ex antiquioribus refert Cened. ad Decretal. collect. 4. n. 1. Sæcietia vero corporis afflictiva executioni non est mandanda eo die, quo condemnatus sumptus corpus Sacratissimum D. N. IESV CHRISTI, vt per Clar. d. q. 99. n. 3. Cened. d. collect. 4. n. 3. & seruari Mantuz asserit Hortens. Caualcant. d. num. 306.
- 4 Verum hæc prædictorum Doctorum opinio in se vera non probatur ex hoc text. nam quicquid dicat glos. hic verbo communionem, huiusmodi verbum non de Eucharistia communionem, sed de communionem Ecclesiasticam iuxta quam & oratur pro mortuis, & offertur sacrificium, (eorum nomina ad altare recitari consueuerant) ac conceditur ecclesiastica sepultura, iuxta illud cui communicamus viuo communicamus etiam defuncto, de quo in c. ex parte 11. in fine de sepultur. Opponit enim tex. hic duo illa hominum genera, & eos, qui in crimine comprehensi occiduntur, nullis pœnitentiz signis exhibitis, & eos, qui signis exhibitis pœnitentiz decedunt, illis negat communionem, sepulturæ scilicet, & oblationum, & orationum, ergo eandem concedit istis, atque hunc esse sensum huius text. constat legenti, ea quæ præcesserunt illa p. 30. c. 1. & 2. in cuius fine adducitur ab Alex III. Nec huic intellectui obstant sequentia verba huius text. ibi, [sed si comprehensi, aut vulnerati Presbytero, vel Diacono confessi fuerint, communionem ei non negamus] quia presbyter, & Diaconus nominati sunt non tanquam absolutionem impeditores, & confessionem excipientes, quamuis idoneus minister Presbyter sit, sed tanquam testes signorum Pœnitentiz, ob quæ sola etiam fori decedenti vult Ecclesia non negari communionem Ecclesiasticam, & absolutionem ab excommunicatione lata contra raptores rerum Ecclesiasticarum, ita subtilis Basil. Ponc. loco supra citato.

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.

Z ij a Fu-

- 3 *Furari in extrema necessitate non peccat.*
 3 *Furari aliquid in extrema necessitate, quo sibi subueniat indigenti, an postea solum locupletior debeat tandem restituere ostenditur.*
 4 *Furari in extrema necessitate aliena non peccat.*
 5 *Miseri furum propter necessitatem famis carere, non autem propter eandem furari, ostenditur.*

Cap. Siquis propter. III.
Ex Panis Theodori.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abbates antiqui. Innocentius. Collecta. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panorm. Mar. Socin. Casal. in annos. Ximen. Toletan. in concordantijs. Vtriusque Iuris cum legibus. Castelle par. 1. & 2. Viuzian. in rationale lib. 5. Iuris Pontificij pag. 141. Alagona in cõpend. Iur. Canonici pag. 481. relectur ab Anton. Auguſt. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 26. cap. 5.
 2 Probat hic tex. imponendam esse penitentiam ei, qui furatus fuit propter necessitatem famis, &c. qui necessario intelligendus est ubi necessitas non fuerit vgens: ille enim qui in extrema necessitate constitutus est (quando scilicet, aut imminet alicui statim mors nisi ei succurratur, aut imminet periculum alicuius grauissimæ infirmitatis, & miserie, & quæ moraliter loquendo homines conficere soleat) licite potest necessaria sibi accipere ex rebus alienis absque peccato furti, aut rapinæ, quando aliter suæ necessitati prouidere non potest, nam extrema necessitas reddit res communes, atque adeo dominus rei non potest in tali casu rationabiliter ægre ferre, quod indigens rem suam, accipiat, quod intelligendum est dummodo rei ablata dominus non sit in pari necessitate constitutus, tunc enim non licet illum re sua priuare cum in pari periculo, & necessitate melior sit conditio possidentis. Colliguntur hæc ex D. Thom. 2. 2. q. 66. art. 7. ubi Caiet. Barnes, Mich. Salon. & Petr. de Aragona. Clar. lib. 5. 9. furtum non. 24. Ioan. Medin. in Cod. de Eleemosyna q. 6 & 7. Petr. Nau. lib. 3. de resus. lib. 3. par. 4. dub. 5. nu. 371. & dub. 71. nu. 415. Nau. in man. cap. 17. num. 5. vers. quarto, & nu. 118. vers. 25. Com. de reg. peccatorum. p. 2. q. 1. n. 3. Bonacof. comm. crimin. p. 1. verbo famis fol. 68. Tiraq. de penit. semper. causa 33. Brun. de cessione honorum, p. 4. q. 2. nu. 4. vers. & idem. Tolet. in infract. Sacerd. lib. 5. c. 15. Mex. in tract. iassa panis cõch. 1. nu. 12. Lata in l. si quis a liberis in princip. nu. 41. ff. de liberis agnos. Benincas. in tract. de paupertate q. 7. spec. 9. nu. 30. cum seqq. Surd. de alimentis ut. 8. prim. 39. Menoch. remed. 10. recup. nu. 97. & de arbit. caso 133. nu. 27. & conf. 31. nu. 11. & nu. 30. cum seq. Didac. Quanter. in quæst. crimin. tit. de furtis c. 8. nu. 3. vers. & quando licet, Sayr. in clau. Regia. lib. 5. c. 14. nu. 17. cum seqq. & lib. 10. tract. 5. cap. 6. nu. 20. & 41. Varin. in pract. crimin.

p. 7. de furtis q. 174. nu. 68. cum seq. Azori. in finit. moral. p. 2. lib. 12. c. 8. q. 6.

- 3 **Q**uestio est dubia an huiusmodi in extrema constitutus necessitate alienam accipiens, quo sibi subueniat indigenti postea ne factus locupletior debeat tantundem restituere? in qua quæst. licet affirmatiuum partem sequantur Nau. d. c. 17. m. 61. Con. d. 4. 1. n. 4. Benincas. d. spec. 9. n. 37. verior tamen est negatiua in rebus visu consumptibilibus, ex ea ratione, quia omnis obligatio restituendi nascitur, vel ratione rei acceptæ, vel ratione acceptionis, sed is, qui consumit aliena in extrema necessitate non obligatur ratione rei acceptæ, quia apud se non habet cum bona fide consumperit: nec tenetur ratione acceptionis cum non fuerit iniusta, quia accepit in extrema necessitate, & ex alia parte non accepit per contractum, vel quasi contractum ex quo alioquin teneretur, ergo nulla est obligatio restituendi, ita Surd. d. prim. 39. n. 11 cum seqq. Azori. d. r. 8. q. 7. Sayr. d. c. 6. d. m. 11. plures per Cened. ad Decretum collect. 48. nu. 5.
 4 **A**mplius procedere supradictam resolutionem non solum in extrema necessitate propria, sed etiam aliena, ex Nau. comment. 2. de regul. n. 28. Surd. d. prim. 39. n. 6. ubi a. 9. tenet licitum etiam esse furtum aliarum rerum quam comestibilium, quando comestibilia non inueniuntur, quia potest quis aliam rem capere, & ex eius uenitione pretium comparare ad emendum panem, nam r. gula est quod omnia sunt communia necessitati tempore, & rex. in præsentia dum facit mentionem de veste, & pecore loquitur per modum exempli, quod non restringit regulam, & paria sunt quod quis panem rapiat, vel aliud ad comparandum panem.
 5 **I**n gloss. [Pœniteat.] ibi (sed quare non excusatur mulier a fornicatione propter necessitatē famis.) Respondet Surd. d. m. 8. prim. 40. vel quia tempore necessitatis res omnes sunt communes, humana autem creatura non est in fructu, & mulieres non sunt communes: vel quia fornicatio non extinguit famem sicut furtum, vel quia famis cogit immediate ad furandum, fornicatio vero mediate. Vnde bene Henric. in sum. lib. 11. cap. 8. nu. 3. in commento lit. G. querit quare in extrema necessitate liceat accipere rem alienam, & occidere inuolentem, nec id est contra quintum, aut septimum præceptum, & respondet quia est medium per se ordinatum in hanc conseruationem, & defensionis propriæ, non tamen licet fornicari, aut mentiri, quia non est medium per se.

SUMMARYM.

- 1 *Dolores refringant super hunc tex. scribentes.*
 2 *Furem, cui furtum non inducitur, quando peccat, & ad restitutionem obligetur, ostenditur.*
 3 *Episcopi, & eius Vicarii possunt etiam ad inflammationem*

iam partis concedere monitorias generales contra occultantes bona alienum, & non manifestantes, quod intelligi ut ibi.

4 Furans rem alienam si ea indiget ad subleuandam propriam necessitatem, an teneatur vi monitorialium, ostenditur.

5 Defendere vitam, & bona proximi defensione indigentis, & volentis quilibet tenetur sub peccato mortali, si commodè, & absque notabili damno poterit.

6 Turpiter accipit, qui gratis tenetur prestare.

7 Declaratur. l. 4. §. si tibi ff. de conduct. ob tempem causam.

8 Inuenitor rei alienæ aut eam teneatur gratis domino restituere, ostenditur.

Cap. Qui cum fure. III.

3 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Host. Anchar. Butr. Henric. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs. Tristisque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuiam. in rationali lib. 3. Iuris Pontif. pag. 141. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 682. desumitur ex D. Hieron. super Parabolas Proverb. cap. 29. refertur ab Ant. Auguit. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 26. cap. 6.

2 **Non fur solum.** Aduertit Cou. in reg. peccatum. p. 2. §. 3. n. 4. & 5. quod etsi in presenti furti conscius id non reuelans possessori, & domino, fur appelletur, id verum est quoad furti culpam, non tamen quoad obligationem restituendi. Et Flores de Menaz. vari. quest. lib. 1. q. 18. nu. 8. dicit quod præterquam quod loquatur quoad forum interius, loquitur etiam de indicando furto, & non de indicando fure, quia aliud est indicare furem, & ad hoc non tenetur sciens, & aliud indicare furtum, aut rem furatam, & ad hoc tenetur sciens, prout tex. hic decidit.

3 **Querente possessore non indicat.**

Ergo Episcopi, & eius Vicarij possunt etiam ad instantiam partis concedere monitorias generales sub excommunicatione contra eos, qui alienum vel iniuste detinuerint, & intra certum tempus non restituerint, vel ab alio sic detentum scientes non reuelauerint, vt per Abb. hic nu. 2. Fr. Emman. in sum. tom. 2. cap. 79. in princip. & præcipue d. nu. 2. Nau. in man. c. 17. nu. 114. & 115. & cap. 18. nu. 40. Gutier. canon. lib. 1. c. 11 nu. 1 cum seqq. Lefsi. de iustit. lib. 2. c. 30. sub nu. 41. & 50. Cou. in reg. peccatum, p. 2. §. 1. nu. 5. Flor. de Menaz. vari. quest. lib. 2. q. 18. nu. 38. & 39. Cordub. in suo quæstion. lib. 1. q. 43. dub. 2. vers. contra supra dicta. Quæ quidem resolutio limitatur quando accipiens alienum retinuerit illud in compensationem iustam alicuius debiti legalis, cuius solutionem aliter obtinere commode non potuerit, tunc enim ipse detinens, & compensans non tenetur restituere, & respon-

dere dictis monitorijs, sicut nec alij, qui certo & bene nouerint iustitiam dicti debiti se compensati, vt bene resolunt Syluest. in sum. verbo furtum 1. q. 5. Nau. d. nu. 114. Gutier. d. cap. 11. nu. 67. cum seqq. Lef. i. d. n. 50. & alij, quos refert, & sequitur Fr. Emman. d. cap. 79. nu. 11. recte aduertentes ab huiusmodi reuelatione non excusari illum, qui dicti debiti legalis certus non fuerit, sed dubius, licet taliter compensans affirmet illud præcelsisse, nisi idem compensans esset eius fidei, virtutis, & auctoritatis, vt merito propter solum eius dictum deberet audiens depellere hanc dubietatem, iuxta sententiam gloss. verbo alienus, ad fin. in l. Titio fundus 73. ff. de conduct. & demonst. quam in hoc vt singularem commendat Nau. d. nu. 114. in flor. Fr. Emman. d. nu. 11. Deinde limitatur quando ipse, qui rem alienam furatus est, indiget ea, ad subleuandam propriam necessitatem, vt quia facta ipsius restitutione incideret in extremam inopiam, vel etiam sustineret grauissimam sui status iuste obtemperantiam autem incaluitatem absque sui culpa ex improbitate eidem superuenientem, & ad eas angustias redigentem, vt hanc restitutionem rei olim furatæ facere non possit absque dicti status iactura, & insimul supponatur ex hac restitutionis dilatione leue solum detrimentum imminere creditori, etenim in hoc etiam casu damnum hoc ex dicto furto præterito imminens eidem creditori est accidentale tantum, nec dici potest imminere ex actuali malitia furis, quippe quod eam non habet dum non restituit in his indigentis terminis, quia scilicet huiusmodi indigentia duratur dicta restitutione excusare quantumuis debitum procedat ex furto, vel alio quolibet delicto, iuxta ea, quæ ad intellectum, & limitationem tex. in reg. peccatum de regulis Iuris in 6. & in c. si res aliena 14. quest. 6. cū similibus, resolunt post alios Cou. in ead. reg. peccatum par. 1. in initio nu. 2. Nau. in man. cap. 17. nu. 55. in fine, cum seqq. Lefsi. de iustit. lib. 2. cap. 16. d. nu. 26. quicquid oppositum quoad prædictam statum iacturam in debito proueniente ex delicto crediderint in sola restitutionis dilatione ob extremam necessitatem consentientes cum alijs per eosdem relatis Molin. de iustit. tract. 2. disp. 754. sub nu. 2. col. 2. in med. Rebell. de obligat. iustitia, p. 1. lib. 2. q. 17. sect. 4. nu. 24. & 26. in his præcedentibus d. nu. 21. vnde bene Sanch. in præcepta Decalogi, tom. 1. lib. 3. cap. 6. nu. 31. resoluit abscondentem bona aliqua in fraudem creditorum ea in suam ipsorum solutionem ex legitima aduocatione pretendunt non ab illis capiatur si ei essent necessaria ad vitam sustentandam, posse etiam rogatum à iudice iurare amphibologie se nulla bona abscondita habere, atque idem posse iurare idem scientes, dummodo illis constet licite eum abscondere ad dictum finem, intelligendo scilicet secum non habere bona abscondita, quæ ipse teneatur iudici manifestare, quasi hæc, & non alia sit,

Z iij nec

nec esse possit intentio legitima huius interrogationis, &c.

- 5 In glos. [Indicar] ibi (*vi non peccat, qui aliquid accipit, vi inducit.*) Opponit glos. hæc de tex. in l. 4. §. si ibi ff. de condit. ob turpem causam, & in l. solent vers. solent, ff. de prescript. verbis, quod probant posse quemlibet pecuniam, vel quid aliud accipere etiã ex pacto pro servis fugitiuis, vel aliarum rerũ furibus indicandis, difficultas ex eo oritur quia sub peccato mort. quilibet tenetur defendere vitam, aut bona alia proximi huiusmodi defensionis volentis, & ea indigentis si commode, & absq; notabili damno poterit, vt per Cou. in reg. peccatũ, p. 2. §. 3. sub n. 4. & 5. Clau. in rep. l. vi vim vi ff. de iustitia sub n. 117. vbi Curt. n. 59. Hippol. Rimin. sub n. 391. & Bologn. num. 79. Molin. de iustit. tom. 4. tract. 3. disp. 18. nu. 2. Flor. de Mena vari. q. 18. n. 9. & 30. Farin. in pra. crim. q. 125. nu. 306. ac proinde non possit pro huiusmodi defensione accipere, ex pacto aliquã pecuniã, quia scilicet turpiter accipiet cum gratis teneretur implere hanc suã obligationem, iuxta tex. & ibi notata in l. 2. & in l. 4. & in l. 7. ff. de condit. ob turpem causam post alios Ant. Gomez vari. tom. 3. cap. 2. sub num. 8. Cou. d. 6. §. 3. n. 6. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 93. à nu. 1. cum seqq. Lessi. eod. tract. lib. 2. cap. 14. à nu. 62. Quare dicendum est in d. l. 4. & in d. l. solent, non fuisse pecuniam acceptam, vel promissam in pœmiũ pro sola simplici manifestatione serui fugitiui, vel furis, vel rei furtiuæ, pro hac enim manifestatione vpotote cõcõtente debitam bonorũ proximi defensionẽ accipi non posset ab eo, qui absque labore, & expensũ rẽ ipsam inueniret, aut nolceret eius locũ, vel eundemmet furẽ sine cuius indicatione res furtiua domino reddi fortasse non posset, vt post alios aduertit Couar. d. 6. §. 3. sub nu. 5. Molin. d. disp. 93. num. 3. cum seqq. Lessi. d. cap. 14. num. 66. & 69. fuit ergo in terminis prædictorum Iurium accepta vel promissa pecunia in pœmiũ pro alio diuerso & licito respectu, videlicet pro labore & industria inquirendi seruum fugitiuum, aut aliam rem, furtiuam, eiusq; furem, vt benẽ intelligit Couar. ibi proxime, Molin. d. num. 3. post princip. Lessi. d. num. 66. & 69. & satis indicant verba tex. in d. l. solent, ibi, solent etiam mercedem huius rei accipere, &c. iuncta proprietate verbi, mercedem, quæ proprie datur pro labore, iuxta illud vulgare dignus est operarius mercede sua, & iunctis etiam his, quæ in quolibet alio opere in alterius commodum cedente resoluit Lessi. ibi proxime, & Molin. d. nu. 3. col. 2. vers. iuxta posteriorem, inde cõstituitur quod licet illud opus sit in obligatione ex præcepto charitatis, tamen compensandum est ab eo, in cuius utilitatem cedit, pro modo scilicet laboris, & sumptuum, si hæc pretio digna sint, id consequenter obseruans ad curam medicorum, ad patrocinium aduocatorum, & ad exhibendum cibum extreme indigenti, aut equum ad euadendam mortem insultam, & ad domum proximi ab incen-

dio, aut directione liberandam, & ad alias similes subuentiones erga proximum, ad quas licet quilibet dum potest ex charitate obligetur, tamen ad eas gratis exhibendas non obligatur, sed pro pretio labori & sumptibus respondente si dictis solutionibus indigens soluendo fuerit, quod etiam obseruat Nau. in man. c. 17. d. n. 62.

8 Iuxta quam resolutionem intelligenda etiam sunt & limitanda verba text. in l. falsus §. qui alienum ff. hoc tit. vt scilicet dum dicunt improbe peti aliquid pro restitutione rei inuentæ domino faciendæ, intelligantur procedere non quidem vt excludant iustam compensationem laboris, industriae, & expensarum factarum in inuentione eiusdem rei, iuxta suprapositam resolutionem, sed solum procedant quando eorum nihil impensum est, tunc enim gratis restituere tenetur inuentor, vt post Bart. in d. §. qui alienus, & post Alber. & Iaf. in d. §. furti, & post alios alibi resoluit Cou. d. 6. §. 3. num. 3. Acced. l. 6. num. 55. & 60. tit. 25. lib. 4. nona recopil. Amos. Gom. tom. 3. var. cap. 5. sub nu. 2. Lessi. d. cap. 14. num. 66. & 72. Molin. d. tract. 2. disp. 83. num. 6. Rebell. d. 4. 20. num. 3. bene insuper aduertens posse inuentorem recipere iuste & retinere darum etiam ob solam restitutionem rei sine villo labore, aut impensis inuentæ, si tamen legitime appareat saltem ex coniecturis id sibi grati, & sponte à domino datum fuisse.

S V M M A R I V M .

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Calicem rapienti sacrilegium committit.
- 3 Confessus sponte missis punitur.
- 4 Criminosi & infames occultis si promoueri volunt non debent aliqua ratione probiberi.

Cap. Ex litteris. V. & fin.

Alex. ij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Io. Andr. Anania. Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panor. Mar. Socin. Ximèn. Tolet. in concordantijs versuq; Iuris cum legibus Castellæ per. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 142. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 683. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 26. cap. 7.
- 2 **Calicem quendã in Ecclesia, &c.**
Et ita rapiens Calicem sacrilegium comenitricatione rei facit, & de quo vide Lessi. de iustitia lib. 2. cap. 45. de sacrileg. num. 15. cum seqq. Soar. de relig. tom. 1. tract. 3. de sacrileg. lib. 3. cap. 5. à nu. 4. & cap. 6. à princip.
- 3 **Si sponte confessus.** Ergo mitius punitur qui sponte confessus est, de quo vide Tiraq. de pœnis tempor. cap. 30. à princ. Clat. in pract. §. fin. q. 60. vers. non desunt, Direct. Inquisit. per. 3. commen-

no 12. col. 5. Fatin. in praxi crimin. q. 81. nu. 36.
 & 173. Mar. Antonin. vari. resolut. lib. 3. resol. 20.
 vers. quartus, & resol. 35. nu. 2.

- 4 **Ad sacros Ordines non dubites promouere.** Notatur ad hoc, quod criminosis & infames occasione si promoueri voluerint, non debent aliqua ratione prohiberi, vt per Bellet. *disquisit. cleric. par. 1. tit. de discipul. a. na cleric. §. 10. nu. 36.*

De Vfuris. Tit. XIX.

Vper hanc rubr. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. latè. Marian. Socin. Anchar. Butr. Panorm. Aloyf. Ricci. *collect. 2045.* Durand. in *breuiario aucto Iuris Canonici fol. 144.* Ioan. de Londres in *breuiario sanctorum Canonum, fol. 181.* Petr. de Rauenna in *compendio Iuris Canon. Martin. Mesnard. in epitome Decretal. fol. 186.* Vriſo. Dan. Venat. in *analyſi methodica Iuris Pontifici pag. 662.* Goffr. & Hostien. in *ſumma huius tit.* Alexand. Caſſan. & Anaſtaſ. German. in *paratiſis ad quinque libros Decretal. ſub hoc tit.*

De materia huius titi. agunt Ordin. Regiz. Luſitan. lib. 4. tit. 67. vbi Parens meus, & apud Caſtellanos l. 46. tit. 6. par. 1. vbi Gregor. Lop. & l. 1. tit. 2. lib. 8. Ordin. vbi Perez, & l. 4. tit. 6. lib. 8. noua recop. vbi Azucel. Clar. in *pract. §. Vſura*, Coar. vari. lib. 3. cap. 1. cum ſeqq. Nauar. in *manu. cap. 17. num. 205.* cum ſeqq. & in *comment. de Vſuris ad cap. ſi fuerit abſus* 14. q. 3. Viui. Soar. Kirchou. & alij tom. 1. *commun. opinio. lib. 4. tit. 22. pag. mibi 595.* cum ſeqq. Menoch. *de arbit. caſu 398.* & *de praſumpt. lib. 3. praſ. 132.* D. Barboſ. in l. 2. par. 1. ff. *ſoluto Matrimon.* Gaſp. Roderic. *de annui redditib. lib. 3. quaſt. 4.* Felician. *de cenſib. lib. 1. cap. 5.* Curi. Philip. p. 2. lib. 2. cap. 1. Decian. in *tratt. crimin. lib. 4. cap. 27.* Morl. in *emporio Iuris par. 1. tit. 8. quaſt. 25.* Vela *de delictis cap. 38.* Guier. *canon. lib. 3. cap. 18.* Marquard. *de infidelib. par. 1. cap. 11.* Bernard. & Salzed. in *pract. cap. 91. & 92.* in nouiſſ. edit. Joſeph Seſſe *Aragonia decif. 148.* Don Garc. Maſtril. *Sicilia decif. 106.* Bobadil. in *ſua poliuca. lib. 2. cap. 17. nu. 42.* Valaſc. *conf. 56. num. 2.* & *conf. 70.* Pradil. in *ſumma legum paraliu. lib. 1. cap. 30.* Bernardin. *Muskatel. in praxi crimin. tit. de Vſuris*, Carboſ. in *praxi iudi. & advocat. verbo Vſura*, Aloyf. Ricc. in *collect. diſciplinum. collect. 273. 356. 622. 1384. 2045. 2046. & 2078.* Galganet. *de iure publico lib. 1. tit. 43.* Rendina. in *promptuario recept. ſentent. tom. 1. tit. 127.* de Vſuris. Et de Vſuris integros tractatus edidit Alphoñſ. de Villagut. Laurent. de Rodulphis. Orthomanus. Lup. Geminianus; circumſertur quoque volumen continens tractatus illorum trium eruditiff. viroꝝ Petri Gregor. Alphoñſ. à Neapoli, & Lelij Zecchij. Item Theologi de Vſuris agunt in 4. diſp. 15. vbi Gabr. *quaſt. 11.*

& Mai. q. 29. D. Thom. & eius interpretes 1. 2. q. 78. Soc. de Inſtit. lib. 6. q. 1. Conrad. de *contractib. tract. 2. per 37. quaſtiones*, Medin. *de rebus reſtituendis ex Vſura*, D. Antonin. *par. 2. tit. 1. cap. 6. cum ſeqq.* Angel. Roſel. Sylueſt. Armil. Caiet. & ceteri ſummiſſe verbo *Vſura*, Petr. Nauar. lib. 3. *de reſtit. par. 2. cap. 3.* Bonacin. *de contractib. diſp. 3. q. 3. puncto 2.* Et ex doctiff. Patribus Societatis IESV. Molin. de *Inſtit. tract. 2. diſp. 303. cum ſeqq.* Leonard. Leſſi. *cod. tract. lib. 2. cap. 20. dubit. 4. cum ſeqq.* Rebell. *de obligat. Inſtitia par. 2. lib. 8. de Vſuris*, Azor. *Inſtit. moral. par. 3. lib. 5. Valer. Reginald. in praxi ſors pœnit. lib. 23. nu. 44. cum ſeqq.* Ioan. de Salas *de contract. tract. de Vſuris.*

SUMMARIUM.

- 1 Doctores referantur ſuper hunc text. ſcribentes.
- 2 Declaratur text. in preſenti.
- 3 Vſurarium crimen ad Eccleſiam pertinet.
- 4 Vſuras faciendi à clericatu reſectur.
- 5 Penitus intelliguntur deducti expenſi.

Cap. Plures. I. Alex. iij.

- 1 **S**Vper hunc text. ſcripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Boich. Panorm. Bero. Henric. Canif. Ximen Tolet in *concord. triuſque Iuris cum legibus Caſtelle par. 1. & 2.* Viui. in *rationali lib. 5. l. v. Peniſ. pag. 143.* Alagona in *compendio Iuris Canonici pag. 683.* reſertur ab Anton. Auguſtin. *collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 15. cap. 1. & eſt poſt Concil. Lateraneñ par. 16. cap. 9.*

- 2 **Poſſeſſio libere ad dominum reuertatur.** Id eſt proprietas, quia cum ex contractu Vſurario, qui eſt ipſo iure nullus, non transferatur dominium, vt potèſt lege reſiſtente, ideo actor ſemper manſit dominus, & pro recuperanda re ei competit actio rei vindicationis, vt per Valaſc. *conf. 70. nu. 8.*

- 3 **Eccleſiaſtici officij.** Ergo Vſurarium, qui contractum Vſurario, qui eſt ipſo iure nullus, non transferatur dominium, vt potèſt lege reſiſtente, ideo actor ſemper manſit dominus, & pro recuperanda re ei competit actio rei vindicationis, vt per Valaſc. *conf. 70. nu. 8.*
- 4 **Periculum patiat.** Ergo à clericatu reſectur, quia cum ex contractu Vſurario, qui eſt ipſo iure nullus, non transferatur dominium, vt potèſt lege reſiſtente, ideo actor ſemper manſit dominus, & pro recuperanda re ei competit actio rei vindicationis, vt per Valaſc. *conf. 70. nu. 8.*
- 5 In gloſ. [Deductis expenſis.] ibi (*deducta ſunt expenſe, & quod ſuperſit eſt fructus.*) Notatur ad hoc quod fructus intelliguntur deducti expenſis vt per Tiraq. *de retrat. lig. 5. 15. gloſ. 1. in princ. Xuar. tit. de lai. arbit. n. 6.* Menoch. *remed. 15. recop. n. 574.* Cott. in *memorab. verbo ſtatuto fol. 731.* Mexi. in *tratt. taſſa panis cõl. 2. n. 88. cõl. ſeqq.* Surd. *de alim. tit. 9. q. 12. n. 15.* Gonz. *ad reg. 8. Cancell. 7. pœnit. n. 163.* Cemi. *de Vſur. commun. 3. §. 6. nu. 146.* Cual. *commun. contra commun. q. 897. num. 516.* Perez in *rubr. tit. 2. gloſ. 1. pag. 17. lib. 8. Ordin.*

SYM MARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Vsurarius omni iure reprobandus.
- 3 Creditor non potest sibi retinere fructus pignoris, sed debet eos in sortem computare.

Cap. Quoniam. II.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Inno cen. Collec. Zabarel. Ioan. And. Anania. Hostien. Anchar. Butr. Henric. Canif. Henric. Boich. Panorm. Bero. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castelle*. p. 2. Viuian. in *rationali* lib. 5. Iuris Pontif. pag. 143. Alagona in *compendio Iuris Canonici*. pag. 684. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 15. c. 4. & est post Concil. Lateranens. p. 16. cap. 3.

2 Periculosum est usurarum lucris intendere. Generaliter enim reprobandus omni iure, naturalis, Diuino, & humano, vt per Cou. d. c. 1. an. 3. & 5. Ozafe: Pedam. decis. 137. an. 7. Felician. de censib. lib. 1. cap. 5. an. 16. Azori. in *institut. moral.* par. 3. lib. 5. cap. 2. Morl. in *emporio Iuris* par. 1. tit. 1. in *præclod.* n. 47. prope fin. & tit. 8. g. 25. an. 11. Cardos. in *praxi iudicium* verbo *usura* an. 2. Pradil. in *summa legum penultim.* par. 2. cap. 30. an. 3. Castil. *quæst.* lib. 2. cap. 1. an. 13. & lib. 3. cap. 13. an. 66. Bernard. Græuz. ad *prædictam Camera Imp.* lib. 2. concl. 5. in *coronide*, Marta in *notis nouiss.* decis. 700. 21. n. 1. Molina de *Insti. tract. 2. disp.* 304. Rebelle de *obligat.* *lustris* par. 2. lib. 8. q. 2. sect. 2. an. 8. Valer. Reginald. in *praxi* *furi* potuit lib. 23. d. an. 48. Ioan. de Salas de *contract. tract.* de *usuris*, dub. 1. art. 1. Hieron. de Laurent. *Auersionem* decis. 48. Camill. Borrel. *conf.* 79. Rota decis. 114. an. 4. & decis. 296. an. 4. & decis. 307. an. 2. apud Farin. collect. 1. nouiss. Cald. Pereira de *empt.* cap. 29. an. 23. plures per Cened. ad Decretal. collect. 41. num. 1.

3 Sortem deductis expensis, &c. Notatur ad hoc, quod creditor non potest sibi retinere fructus pignoris, sed debet eos in sortem principalem computare, vt per Doctores citatos ad cap. cum *contra*, sup. de *pignorib.* quibus adde Curi. Philip. par. 2. lib. 2. cap. 1. an. 8. Salas de *contract. tract.* de *usuris* dub. 28. Bonacci. *cod. tract.* disp. 3. q. 3. puncto 9. an. 1. Valer. Reginald. in *praxi* lib. 25. n. 240. & sic. Intellige de fructibus, qui seruando seruari non possunt saltem diu, quibus creditor vti potest, ac eos conuertere in vsum suum, vel vendere, dummodo tamen valore compenset in sortem principalem: si tamen essent tales fructus, qui possent durare in tempus, quo deberet res restituere debitori, tunc creditor neque coogeretur immo neque posset illos distrahere, sed deberet soluto debito illos creditori restituere, vt per Greg. Lop. l. 2. verbo

tenendo tit. 13. par. 5. Gemin. de *usuris* *commento* 3. 9.6. num. 143. & 144. ubi resoluit quod fructus non dicuntur consumpti, licet sint commixti cum alijs fructibus, & quod debet consumptio probari per allegantem, cum in dubio non præsumatur; additque fructus in vino, oleo, frumento, & similibus non præsumi durare ultra triennium, illos vero, qui consistunt in pecunia, vt sunt pensiones domorum, perinde esse ac si consumpti essent, nam statim extinguntur debitum.

SYM MARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Vsurarius manifesti qui dicatur, ostenditur.
- 3 Vsurarius non admittitur ad Eucharistiam, donec publice satisfecerit.
- 4 Vsurarius manifestus decedens in hoc peccato carere debet Ecclesiæ sepultura.
- 5 Vsurarius non admittitur ad oblationem faciendam.
- 6 Vsurarius manifestus recipiens ad Communionem altaris, vel ad Ecclesiæ sepulturam, quam panem incurrat, ostenditur.
- 7 Consuetudo non valet de præstandis, seu soluendis *usuris*.
- 8 Statutum non valet *usuras* inducens.

Cap. Quia in omnibus III.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Inno. Collec. Zabarel. Io. Andr. Anania. Hostien. Anchar. Butr. Panorm. Henric. Bero. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castelle* par. 1. & 2. Viuian. in *rationali* lib. 5. Iuris Pontif. pag. 143. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 684. & vol. 4. repet. in *Iure Canon.* ad lib. 5. Decretal. Ioan. Croc. Desumitur ex Concil. Lateranens. sub Alex. III. cap. 25. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 15. cap. 2.

2 Vt *usurarius manifesti*. Dicitur quicunque sunt notorii, vel per sententiam iudicis, vel per propriam confessionem in iudicio, vt per Abb. hic. Angel. verbo *usura* 2. an. 19. Syluest. *cod. verbo* 9. q. 2. Nau. in *man. cap.* 17. an. 280. Azori. in *institut. moral.* par. 3. lib. 5. cap. 18. vers. *quæres quid*, ubi etiam dicit ex hoc sequi non sufficere si *usurarius* crimen fateatur etiam coram testibus, aut Sacerdote extra confessionem, nec sufficere si *usurarius* infamia laboraret, aut quod addunt argumenta, vel iudicia *usuræ* contra eum.

3 Nec ad Communionem admittatur altaris. Notatur ad hoc, quod *usurarius* non admittitur ad Eucharistiam donec publice satisfecerit, vt per Emman. Sa verbo *usura* an. 7. Card. Tusch. tom. 8. concl. 354. Bonaccin. de *contractib.* disp. 3. q. 3. puncto 11. an. 1. Vcl cum Gemin. in *comment. 4. de usuris* sub *præf.* n. 1. q.

predicta huius tex. verba intelligi possunt, id est nec ad Ecclesiam admittantur quando celebrantur divina, quia assistentes in Ecclesia debent admitti ad Communionem altaris.

Notatur ad

4. **Nec Christianam, &c.** hoc, quod usurarius manifestus decedens in hoc peccato carere debet Ecclesiastica sepultura, & sic non est sepeliendus in cimiterio Ecclesiastico, nec clerici sepultura interueniendi sunt, vide Gemin. in d. prefat. nu. 11. Salas de contrahib. tit. de Usuris dub. 47. nu. 9. Bonacin. d. nu. 1. vers. secunda, Perez in rub. tit. 2. glof. 1. pag. 26. lib. 8. Ordin. Gu-tier. canon. lib. 2. cap. 19. nu. 3. & 13.

Nota

5. **Sed nec oblationes eorum, &c.** Notatur ad hoc, quod usurarii non admittuntur ad oblationem faciendam, sed eam debet clericus respuere, vt per Gemin. d. commento 4. in prefat. nu. 12. Azori. Institut. moral. par. 1. lib. 7. cap. 38. g. 7. Valer. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 23. nu. 95.

Notatur

6. **Qui autem acceperit, &c.** ad hoc, quod recipiens ad Communionem altaris, vel Ecclesiasticam sepulturam manifestus usurarius, de quorum penitentia non constat, suspenditur ab executione sui officii, donec ad arbitrium sui Episcopi satisfaciatur, vt per Valer. Reginald. in d. praxi lib. 32. tract. 2. n. 73. in princip.

Notatur ad hoc, quod

7. **Inualuit, &c.** non valet consuetudo de prestandis, seu soluendis usuris, vt per Flamin. de consuet. q. 5. n. 34. Rota apud Farin. decif. 552. nu. 13. par. 1. recitat. Nam consuetudo non suffragatur in materia usurse, Rot. decif. 336. nu. 76. & decif. 338. nu. 2. apud Farin. collect. 1. nouiss. Nec valet statutum illam inducens, Surd. de aliment. tit. 1. q. 45. nu. 15.

S Y M M A R I U M.

1. Doctores referuntur super hunc troc. stridentes.
2. Usura iure naturali prohibita sunt, & Diuino.
3. Usurarius contractus à Papa confirmari non potest.
4. Mendacium omne, quod proximum ledit, vel in iudicio dicitur, est peccatum mortale.
5. Mendax omnium odiosus est.
6. Mendax semper dolose, & cum fraude procedere presumitur.
7. Mendax non ponitur nisi in casibus à iure exceptis.
8. Mala non sunt facienda, vt inde emanent bona.
9. Malum minus consulere licitum est, gratia vitandi maioris, quando id, cui consulitur constitutum apud se habebat minus illud malum perpetrare.
10. Malum minus cum praiudicio tertii in particulari suadere non licet.
11. Usurarium crimine nec pro redimenda vita captiui inuolui quis potest.

12. Iuramentum ab infideli parato iurare per falsos Deos ad redimendam suam necessitatem, & vexationem licitè quis petere potest.

13. Iuramentum à fidei, quem moraliter scit, aut præsens paratum esse ad iurandum falsum potest quis ad redimendam vexationem in casu necessitatis, aut debiti exigere.

14. Sacramenta à sacerdote parato conferre in peccato mortali potest quis exigente necessitate petere.

15. Ministro ad redimendam vexationem potest quis licitè dare temporalia pro Sacramentis conferendis aliter conferre nequeat.

16. Maleficium vt soluat potest quis aliquando à maleficio parato petere, quando potest licitè modo sibi noto sacrè.

Cap. Super eo. IIII.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania. Host. Anch. Butr. Henr. Boih. Henric. Canif. Casal. in annot. Panor. Bero. Ximen. Toletan. in concordantia versusque Iuris cum legibus. Capella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 118. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 684. & vol. 4. repet. in Iure Canonico ad lib. 5. Decretal. Ioan. Croc. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 35. cap. 9. & est post Concil. Lateranen. sub Alexan. III. par. 16. cap. 1.

Nota

2. **Cum usurarum crimen, &c.** Notatur ad hoc, quod usurse iure naturali, & Diuino prohibentur sunt, ad quod vide Doctores citatos ad cap. 2. nu. 2. sup. hoc tit.

3. **Super hoc dispensationem aliquam, &c.** Notatur ad hoc, quod contractus usurarius à Papa confirmari non potest, vt per Perez in rub. tit. 2. glof. 1. pag. 20. vers. tertio lib. 8. Ordin. Rot. decif. 114. n. 1. & decif. 196. nu. 4. apud Farin. collect. 2. nouiss. Sayr. in eadem Regia lib. 3. cap. 10. nu. 8.

Nam

4. **Pro alterius vita mentiri.** omnem mendacium quod proximum ledit est peccatum mort. vide Nan. in cap. negatum nu. 7. & in cap. fratres nu. 14. & 22. de Potest. disp. 5. Menoch. de presumpt. lib. 3. pref. 3. nu. 53. cum seqq. Sayr. in eadem Regia lib. 12. cap. 2. d. no. 14. Seraphin. de primogen. Iuram. prim. 31. nu. 41. cum seqq. Valer. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 24. d. num. 31. Fr. Ludou. Bejiam respons. casuum conscientia, par. 2. casu 13. Prax. Episcop. par. 1. verbo excommunicato pag. mibi 142. Item & illud quod dicitur in iudicio, Cou. lib. 1. vari. cap. 1. nu. 2. Mexi. in tract. iussu penit. concl. 3. nu. 13. Fr. Emman. in sum. nu. 1. cap. 2. nu. 3. Sayr. d. cap. 2. nu. 16. & 19. Azori. Institut. moral. par. 1. lib. 5. cap. 28. q. 2. plures per Cened. ad Decretum collect. 43. nu. 11.

5. Dicitur enim delictum, & turpitudinem Farinac.

par. 4.

- par. 4. *conf. 60. nu. 130. & ideo mendax omnibus*
pofitio est, vt refert Hortenf. Causalcan. in pract.
 6. *de iurib. par. 4. nu. 96. femper dolose, & cum*
fraude procedere presumitur Mafcard. de pro-
bat. concl. 531. num. 19. Surd. decif. 165. num. 14.
Ceutil. communium contra communis. q. 801. nu. 4.
Farin. in practi crimin. par. 3. q. 89. nu. 104. & par. 4.
conf. 40. nu. 18. Menoch. de praesumpt. lib. 5. praef. 3.
 7. *nu. 53. Non punitur tamen nisi in casibus à iure*
expressis Menoch. de arbitr. casu 276. nu. 4. Garc.
Girond. de privileg. nu. 1012.

Notatur hic text. ad hoc quod mala non sunt
 8. facienda, vt inde eueniant bona, vt per Ti-
 raq. de penit. temp. causa 52. nu. 8. Palat. in re-
 cap. per vestra de donat. inter vtrum notab. 6.
 num. 2. & 3.

9. Multo magis prohibendus, &c.

Ergo illicitum est minus malum consulere illi,
 qui maius perpetrare animo constituit, vt per
 Gabr. C. iur. Syluest. Contrad. Cou. Valent. &
 alios citatos à Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 21.
 nu. 14. Conterarium tamen immo licitum est
 consulere minus malum gratia vitandi maio-
 ris, quando is, cui consulitur constitutum
 apud se habebat maius illud malum perpetrare
 tenent in praesenti Inuoc. in finem. Ioan. Andr.
 nu. 2. Abb. & Anch. in finem. Fr. Emman. in sum-
 rom. 1. cap. 12. nu. 9. *versio quarto*, Iacob. de Grassis
 in arret. decisum. par. 1. lib. 2. cap. 117. nu. 11. Ma-
 tien. in rub. tit. 1. gl. 1. nu. 152. lib. 5. non eretop.
 Henric. in sum. lib. 4. de Penit. cap. 27. nu. 9. Mo-
 lin. de iustit. tra. 7. disp. 335. nu. 9. Lefsi. cod. tra. 7.
 lib. 2. cap. 13. d. nu. 19. & lib. 4. cap. 3. d. num. 33.
 Sanch. de Matrim. d. disp. 11. d. nu. 15. *ubi num. 30.*
 respondens ad hunc text. dicit illum solum
 probare non licere cuiquam viuras exercere,
 vt captiui vitam redimat, quia nemini licet
 etiam veniale admittere ad maius malum in
 altero vitando, ac non probat minime licere id
 minus suadere malum ad maius vitandum: &
 ita facienda est differentia inter electionem ex
 duobus malis faciendam in alio, & inter facien-
 dam in se ipso: etenim in alio actualiter pa-
 rare possumus etiam suadendo, non autem
 absolute approbando, eligere absque iniusto ter-
 tij praeiudicio in particulari minus malum, siue
 existimatum solummodo, siue etiam verum, ad
 vitandum maius, quod aliter impediri non pos-
 sit, in quibus terminis indistincte procedit reg.
 illa ex duobus malis minimum est eligendum,
 de qua in cap. duo mala 13. dist. At vero in se ipso
 non ita, sed distinguendo inter duo mala, & pec-
 cata per se talia, & inter ea, quae per se talia
 non sunt, sed existimantur inuincibiliter ab
 ignorante, etenim ex prioribus illis malis ne-
 mini licet in se ipso alterum etiam leuius eli-
 gere, quia non sunt tacienda mala aliqua, vt
 maiora impediatur, vel etiam vt eueniant bo-
 na, & in hoc casu non procedit regula praedicta,
 pro: edit tamen in secundo, & secundum eam
 ex dictis posterioribus malis existimatis pote-

rit quilibet etiam in se ipso eligere minus ad vi-
 tandum maius, quas distinctiones, & explica-
 tiones ad d. reg. ex duobus malis sentiens Sanch.
 d. disp. 11. nu. 27. Lefsi. sic intelligendum d. cap. 8.
 sub num. 34. & colliguntur etiam ex dictis per
 Archid. Domin. Prapof. & Turree. in d. cap. duo
 mala.

10. Dixi, absque iniusto tertij praeiudicio, quia
 non licet suadere minus malum cum praeiudi-
 cio tertij in particulari, nisi tertius ille mole-
 ste non suscipiat, aut nisi fuerit alioquin obli-
 gatus ad illud suscipiendum, vt resoluunt Sanch.
 d. disp. 11. nu. 24. Molin. d. disp. 335. sub nu. 9. Lefsi.
 d. cap. 12. nu. 25. Vnde consequenter patet in
 quo peccauerit Loth, qui (vt refertur Genes. 19.)
 filias suas impiis sodomitis obiecit, vt maius
 malum hostibus imminens vitaret, vltra va-
 ria, quae in hoc super illud Genes. 19. adducunt
 Thom. Anglicus Abulen. Hugo, Dionys. Hon-
 cala, Oleaster, Ferus, Pereira, & alij scribentes,
 peccauit videlicet in eo, quia illas obiecit cum
 damno suae pudicitiae, cum tamen ipsi de illis
 non cogitarent, non peccaturus alioquin si hoc
 illarum praeiudicium non obstaret, etiam si eos
 ad illarum usum induceret, si ita intenderet
 maius illud malum auertere, quod aliter auerti
 non posset, & ita in specie obseruante Molin.
 d. disp. 335. nu. 12. Lefsi. d. cap. 15. nu. 10.

11. Nec etiam pro redimenda, etc.

Ergo prohibendus est quilibet ne etiam pro re-
 dimenda vita captiui viurarum crimine inuol-
 uatur, licet autem ex parte mutuantis semper
 sit peccatum mortale grauissimum dare pecu-
 niam sub viuris, etiam si dederit vt ex lucro
 per huiusmodi contractum mutui collectio ali-
 quid bone faciat, ac etiam ex parte mutuata-
 rij si mutuanti etiam paratissimum inducere
 ad viuras dicendo mutua mihi sub viuris, quia
 consensit, & participat peccato illius, tamen
 licitum est ad redimendam vexationem pete-
 re mutuum ab eo, qui paratus est non mutare
 nisi peccaminose sub viuris, ex ea ratione qui
 o. us petitum nempe mutuum licitum est, & bo-
 num, utpote opus charitatis Deo acceptissi-
 mum iuxta illud Psalm. 111. ibi, iuxtaque homo
 qui miseretur, & commodat, suae mutuat. iuxta
 illo Math. 19. ibi, centuplum accipietis, &c.
 tum quia viurarius mutuans paratus est illud
 ex malicia sui opus peccaminose praestare, cum
 tamen si vellet posset huiusmodi opus licite,
 immo & meritorie exhibere, tum denique quia
 supponitur iusta causa petendi hoc mutuum,
 videlicet necessitas, vel utilitas moralis peten-
 tis, ac proinde resultat sic petentem non coo-
 perari peccato viurarij, sed solum vi peccato
 eius voluntario ad consulendum propriae neces-
 sitati: vnde merito sic resoluunt D. Thom. 2. 2.
 q. 78. ar. 4. Cou. in cap. quammis passum, par. 1.
 2. 1. nu. 10. col. 1. in fine, Iacob. de Grassis in arret.
 decis. lib. 2. cap. 108. d. nu. 3. Soc. de iustit. lib. 6.
 quest. 1. ar. 1. Soar. de relig. tom. 2. tra. 5. lib. 3.
 cap. 13.

- cap. 13. sub n. 3. 9. & 11. Molin. de Inſtit. traſſ. 3. diſp. 335. concl. 5. Leſs. cod. traſſ. lib. 2. cap. 44. ſub n. 35. Martin. Delri. diſquiſ. magic. lib. 6. ſect. 1. quaſt. 2. col. 6. in fine, Sanch. de Matrim. lib. 7. diſp. 95. nu. 7. & in præcepta Decalogi, tom. 1. lib. 2. cap. 41. num. 5. Azori. inſtit. moral. par. 3. lib. 5. cap. 17. q. 12. aduerſantes in his terminis dari tres illas condiciones neceſſarias, vt dicta poſitio, & redemptio vexationis licite poſſit fieri. Prima eſt quod petat licitum; ſecunda quod petat ab eo, qui ſine peccato præſtare poteſt: tertia quod ipſa præſtatio, etſi cum peccato ſit, ad aliquod bonum petentis ordinetur. Sic etiam ex eadem ratione ad redimendam neceſſitatem, & vexationem licite peti quis ad ſuum bonum poteſt absolute iuramentum ab infideli parato iurare per falſos Deos, vt expreſſe probat D. Auguſt. in cap. moſes, verſ. ac per hoc 22. q. 1. D. Thom. d. art. 4. ad 4. & q. 78. art. 4. in corpore, Nan. in cap. 1. 9. Sacerdos ad nu. 6. de Pœnit. diſp. 6. Soc. lib. 8. de Inſtit. q. 2. art. 3. Cou. d. 9. 1. nu. 9. & 10. Soar. d. cap. 13. Sanch. d. diſp. 95. n. 7. Sayr. in clauſ. Regia lib. 5. cap. 3. nu. 19. Azori. inſtit. moral. par. 2. lib. 12. cap. 16. q. 6. reg. 2. & cap. 17. q. 10. Martin. Delri. d. q. 2. Verſ. dico igitur tertio. Prout etiam aliquando poteſt quis ad redimendam vexationem in caſu neceſſitatis, aut debiti exigere iuramentum etiam à ſideli, quem
- 13 moraliter ſcit, aut præſumit paratum eſſe ad iurandum falſum, cōcurrentibus ſcilicet tribus ſupradictis conditionibus, &c. iuxta tradita per Soc. d. lib. 8. q. 2. art. 4. Cou. d. par. 1. 9. 6. nu. 3. in fine, Soar. d. traſſ. 5. lib. 3. cap. 14. d. nu. 10. Sayr. d. lib. 5. cap. 3. nu. 19. Leſs. d. lib. 2. cap. 42. dub. 10. ſub num. 49. Rurſus etiam ex eadem redimendæ vexationis facultate cum concurrentia prædictarum trium conditionum poteſt quis exigente neceſſitate, vel alio debito petere Sacramenta à Sacerdote parato conferre in peccato mort. vt reſoluunt Nan. in men. cap. 9. nu. 10. ad fin. Martin. Delri. d. col. 6. in fine, Soc. in q. diſp. 1. q. 3. art. 6. Verſ. prima itaque, Fr. Emman. in explicat. Bullæ Cruciatæ, 9. nu. 30. Gutier. canon. lib. 1. cap. 1. nu. 47. cum ſeqq. Azori. ſub d. reg. 2. & d. cap. 17. q. 7. vbi teſtatur hanc eſſe communem, ſibi etiam agunt de Sacerdote excommunicato. Immo & aliquando ad redimendam inſtutam vexationem poterit licite dari temporale miſericordie
- 15 taſtro aliter nolenti Sacramenta conferre iuxta tradita per Archid. & Domin. in cap. baptizandus 1. quaſt. 1. Soc. de Inſtit. lib. 9. q. 6. art. 1. Redoan. de ſumma par. 1. cap. 6. nu. 8. & par. 3. cap. 5. nu. 16. Nan. in men. cap. 25. num. 102. in fine, ſic explicandus pro hac parte, licet pro contraria inaduerterem citari ſoleat. Vterius, & pro vexatione redimenda poteſt quiſiſ aliquando à malefico parato petere, vt maleficium ſoluat quando poteſt licite modo ſibi noto id facere, licet ipſe maleficus malitia ſua illicito modo ſit deſtrudurus, vide Nan. in men. cap. 11. num. 39. in fine, Iacob. de Graſſis d. lib. 2. cap. 6. num. 11. Petr. de Ledcina de Matrim. q. 58. art. 2. dub. 2.

accedit Fr. Ern. qn. in ſum. tom. 1. cap. 233. ſub num. 1. exprimit Sour. tom. 1. de relig. traſſ. 3. lib. 2. cap. 18. num. 9. Henric. in ſumma lib. 12. de Matrim. cap. 8. nu. 3. in fine, Sanch. etiam de Matrim. lib. 7. diſp. 95. ſub n. 11. & in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 41. nu. 13. Leſs. de Inſtit. lib. 2. cap. 44. dub. 6. num. 46.

S V M M A R I V M.

- 1 Doſtores reſeruntur ſuper hunc tex. ſcribentes.
- 2 Reſtitutio rei inuenta fieri debet pauperibus, ſi dominus facta diligenti inſpectione incertus eſt.
- 3 Acquiſita per vſuras tenetur vſurarius ſemper reſtituere, niſi veniat in extremam neceſſitatem, quia tunc ſibi, & ſuis ſervare poteſt, vt patet riuat.
- 4 Poſſeſſio aliquando pro iure proprio rei, & ſic pro dominio, & re poſſeſſa accipitur.
- 5 Vſurarium dominum non tranſiit in vſurarium.
- 6 Vſurarij bona an ſint tacite hypothecata pro reſtituendis rebus per vſuras male acquiſitis, oſtenditur.
- 7 Lex omnis penaliter utens verbo, aut participio ſignificante actionem futuri temporis ſenſentiam ferendam à iudice continet.
- 8 Conſtitutiones odioſæ editæ in vſurarios, ceſſant vſuris ceſſantibus.
- 9 Declaratio retrotrahitur ad tempus facta diſpoſitionis.
- 10 Lex declaratoria trahitur ad præterita.
- 11 Reſtitutio faciendæ abſt. ex penſis creditoris abſentis, quoties laudæ abſt. à loco, vbi debitor habet.
- 12 Vſurarius, qui poſt ceſſionem devenit ad meliorem fortunam poſſeſſi ſibi retinere, quantum ſuffi. cit. pro alimentis.
- 13 Vſurarius quammis cedat omnibus bonis, eius tamen neceſſitati non ſubuenitur beneficio talis ceſſionis.

Cap. Cum tu. V.

- 1 Super hunc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Io. And. Anania, Hoſtien. Anch. Burr. Henric. Boich. Henr. Caniſ. Caſal. in annot. Panor. Berol. Ximen. Toletan. in conſiderantia vtriuſq. Iuris cum legibus Caſtella par. 1. & 2. Viſitan. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 145. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 684. & vol. 4. repet. in iure Canonico ad lib. 5. Decretal. Ioan. Crot. reſertur ab Anton. Auguſt. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 15. c. 5. & eſt poſt Concil. Lateranenſ. ſub Alexan. 211. par. 16. cap. 5.

- 2 Vel his nō ſuperſtitibus pauperibus. Notetur ad hoc quod reſtitutio rei inuenta fieri debet pauperibus, ſi dominus facta diligenti inſpectione incertus eſt, vt per Cou. in reg. precatorum par. 3. 9. 1. nu. 2. Salom. 2. 2. quaſt. 62. art. 5. contrarij, vbi Petr. de Aragonia in reſp. ad 3. Gregor. de Valentis, tom. 3. diſp. 5. q. 6. pando 40 Petr.

Petr. Nau. de restit. lib. 4. cap. 2. dub. 7. num. 39. optime Sayr. in clausi Regia lib. 10. tract. 5. cap. 2. in princip. Azori. iustit. moral. par. 3. lib. 4. cap. 26. quæst. 1.

3 Dummodo in facultatibus habeat.

Notatur ad hoc, quod qui per vfuras, iniustas extorsiones, & exactiones rei alienæ statum acquisiuit, tenetur statim restituere etiam cum iactura talis status, nisi veniat in extremam necessitatem, quia tunc seruare sibi potest, & suis, quæ simpliciter, & omnino videt necessaria, vt parce viuatur, ita Sayr. d. tract. 5. cap. 6. num. 36. cum seqq.

4 Possessiones vero, &c.

Possessio hic accipitur pro iure proprio rei, & sic pro dominio, & re possidea, vt per Cald. Pereira de extinct. emphyt. cap. 1. num. 3.

5 Et ipsarum pretia, &c.

Ergo dominium vfurarium non transit in vfurarium de quo vide Perez l. 5. glof. 1. pag. 363. tit. 19. lib. 8. Ordin. vbi ponit duas contrarias opiniones, & eas componit, late Azori. iustit. moral. par. 3. lib. 5. cap. 11. & 12.

6 Vtrum vero bona vfurarij sint tacite hypotheca

pro restituendis rebus male acquisitis per vfuras, vide late Rebell. de obligationib. iustitia, par. 2. lib. 8. q. 14. à princip. Cou. lib. 3. vari. cap. 3. n. 6. vbi resoluit generaliter bona vfurarij etiam si sint emptæ ex pecunia vfuraria, non esse ipso iure tacite hypotheca realiter pro vfuris soluendis, & refert tex. in præfenti non probare id, quod ex eo deducit glof. verbo facultates in cap. quamquam hoc tit. lib. 6. Bald. Rip. & alii, videlicet omnia bona vfurarij generaliter esse tacite hypotheca, eo quod hic statutum sit quod bona emptæ ex pecunia vfuraria si sint penes tertium lucratiuo titulo deficientibus alijs vfurarij bonis vendantur pro restituendis vfuris, hoc tamen non ideo fit quia illa bona sint hypothecæ titulo subiecta, nam si ita essent vendenda forent etiam quando tertius ea possideret oneroso titulo, non dissentiant Perez ad tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 126. Molin. de iustitia tract. 2. disp. 326. num. 8. Rebell. d. quæst. 14. Cald. Pereira in comment. ad l. 1. m. C. ex delictis defuncti. par. 4. nu. 6. & post Caiet. in opuscul. tom. 2. tract. 8. c. 4. Sor. de iustit. lib. 6. q. 1. art. 4. ad 3. & Syluest. verbo vfura 6. q. 5. sequitur Azori d. lib. 5. cap. 13. vbi in fine responsionem adducit ad hunc tex. quæ coincidit cum supradicta, nam ibi asserit Pontificem hic loqui de possessionibus acquisitis ex pecunia vfuraria, sed adhuc manentibus apud ipsum vfurarium, & ideo merito ex iure Pontifex constituit vt vendantur, non quia sint illæ possessiones tacite hypothecæ pro restitutione vfuræ, sed quia quantum sunt apud vfurarium obligatione personali ipsius vfurarij sunt obligati pro restitutione vfuræ, ad quam ipse vfurarius est personaliter obligatus, & ratione ipsius omnia bona eius, & non solum possessiones ex

vfuraria pecunia emptæ; & hinc fit si quod illæ possessiones transeant ad alium tertium nullam habeant hypothecam, quia personalis obligatio non transit ad tertiam personam, nisi illa sit hæres, quæ eo ipso quod representat personam defuncti succedit in eius obligationibus, & iuribus etiam personalibus. Et hæc opinio, & responsio ad tex. in præfenti veritate fulcitur, quoniam possessiones siue res emptas ex pecunia vfuraria esse tacite hypothecas teneat Lap. alleg. 74. Palat. in repet. 1. ubi de donation. inter virum, §. 65. num. 23. Tiraq. de retractu lig. §. 32. glof. 1. num. 14.

7 In glof. [Priuandos.] Notatur ad hoc quod omnis lex pœnalis vtens verbo, aut participio significante actionem futuri temporis sententiam à iudice ferenda non continet, vt per Tiraq. ad l. si inquam verbo reuocatur. nu. 39. & 177. Sayr. in clausi Regia lib. 3. cap. 8. nu. 20. Monet. de distribut. quotid. par. 1. quæst. 7. num. 41. & num. 28. resoluit participium præteriti temporis regulariter importare latam sententiam.

8 In glof. [Donec.] Notatur ad hoc quod odiosa constitutiones editæ in vfurarios cessant vfuris cessantibus, vt per Tiraq. in tract. cessante causa, par. 1. num. 193.

9 In glof. [Siue post] Notatur ad hoc quod declaratio retrahitur ad tempus factæ dispositionis, vt per Surd. decis. 70. nu. 2. Brunor. à Sole in locis communib. verbo declaratio 1. Morl. in empirio iuris. par. 1. tit. 1. q. 6. nu. 13. & à num. 11. Et lex declaratoria trahitur ad præteritum, Don Christoph. de Pace in scholys ad leges styli l. 200. num. 7. & 29. vers. oritur, Cald. Pereira de poss. elig. cap. 11. num. 30. Henric. conf. 75. à num. 7. Anton. Gabr. tom. 3. commun. opinio. tit. de regulis iuris concl. 3. num. 10.

11 In glof. [Non superfluitibus.] Notatur ad hoc quod restitutio, quoties creditor, cui est facienda, longe abest à loco vbi debitor habitat, facienda est expensis creditoris absentis, vt per Cou. in rig. peccatum, par. 1. nu. 7.

12 In glof. [In facultatibus.] ibi, (si tamen ad pinguiorem fortunam, &c.) Notatur ad hoc, quod vfurarius qui post cessionem deuenit ad meliorem fortunam, potest sibi i. etinere quantum sufficit pro alimentis, vt per Cou. lib. 2. vari. c. 1. num. 6. & in d. req. peccatum in princip. num. 1. Lara in l. si quis à liberis §. solent num. 9. ff. de liberis agnosc. Gemin. de vfuris commento 4. §. 4. n. 64. Surd. de alimentis. tit. 8. prius. 28. nu. 6.

13 In ead. glof. ibi (nec habetur ratio ne egent) Notatur ad hoc quod quamuis vfurarius cedat omnibus bonis, eius tamen necessitas non subuenitur beneficio talis cessionis, vt per Valer. Regin. in praxi fori pænit. lib. 23. n. 99. vers. decima.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Venditio credito maiori pretio fieri non potest, quam ea, quæ agitur præfente pecunia.

- 1 *Census vellic constitui, & emi potest ad vitam ementia.*
- 2 *Doctores referuntur explicantes Bullam Pij V super forma creandi census.*
- 3 *Contractus talis presumitur, quod si fuerit denominatus.*

Cap. In ciuitate. VI.

1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Io. Andr. Anania. Hostien. Ancharan. Butr. Henric. Boich. Henric. Canis. Petr. Binsfel. Casal. in anno. Panorm. Berol. Ximen. Toletan. in concordantibus utriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuijan. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 145. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 685. & vol. 4. repetit. in Iure Canonico ad lib. 5. Decretal. Ioan. Crot. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 15. cap. 8. & est post Concil. Lateranense. par. 16. cap. 2.

2 **P**robat hic text. venditionem credito maiori pretio fieri non posse, quam ea, quæ agitur præsentis pecunia, nisi dubium sit an merces vendita plus minusve solutionis tempore valitura, & venditor non erat venditurus tempore, quo vendidit, quia tamen super hæc re multa Doctores adducunt ad varias questiones decidendas concordantia, vide Syluest. in sum. verbo *usura* 2. q. 1. & seq. Angel. eod. verbo num. 58. & 59. Nauar. in man. cap. 23. num. 81. & cap. 17. num. 206. & 228. Conrad. de contract. q. 59. Cou. lib. 2. vari. cap. 8. num. 6. Gemin. de *usuris* comment. 3. §. 5. à num. 99. Bonifol. in tract. de *vendit. ad tempus* cap. 11. Perez l. 2. col. 3. & 4. tit. 2. lib. 8. Ordin. pag. 43. Gutier. canon. lib. 1. cap. 39. Matien. l. 22. glof. 9. tit. 11. lib. 5. noua recept. Curi. Philip par. 2. lib. 2. cap. 1. num. 16. Azor. instit. moral. par. 3. lib. 8. cap. 8. & 9. Ludou. Bejam respons. casuum Conscientie p. 1. casu 6. & 24. Rebelle. de obligat. l. 1. §. 1. par. 2. lib. 9. q. 13. Lelsi. de iustit. lib. 2. cap. 3. dubit. 3. num. 32. vers. neque etiam. Valer. Reginald. in praxi forei pœnitent. lib. 25. num. 227. & 314. cum seqq.

3 **V**nde Hosti. Innoc. Ioan. Andr. Panorm. & ceteri in præsentibus excepto Anania, docuerunt censum recte & iuste constitui, & emi posse ad viram ementis, ac per consequens contractum dici licitum, quia sicut potest diu viuere, ita potest cito mori, & dubius euentus, si quisq. incertitudo contractum iustificat, sequuntur Sot. lib. 6. de iustit. q. 5. art. 2. Syluest. verbo *usura* 2. q. 12. Medin. de rebu. per *usuram* acquisitis q. 14. Nan. in comment. de *usuris* super Bullam Pij V. q. 45. num. 128. Viui. tom. 1. commun. opinionum lib. 4. tit. 22. num. 69. pag. 602. Gemin. d. comment. 3. §. 4. num. 96. Surd. conf. 162. num. 36. & de alimentis tit. 9. q. 11. num. 2. Farin. par. 4. decis. 30. Paul. Comit. respons. moral. lib. 3. q. 25. Azor. d. par. 3. lib. 10. cap. 17. q. 7. quod quidem aliqui extendunt quamuis tanto tempore sit superuixerit, quod si fructus excedant pretium solutum ex Gemin. loco proxime citato, & Surd. d. q. 11. num. 8. & vide casum per Bejam

respons. casuum Conscient. par. 3. casu 34. & par. 4. casu 27. Et pro explanatione Bullæ Pij V. super forma creandi census vide Molin. de iustit. lib. 2. à disp. 389. usque ad disp. 395. Azor. d. lib. 10. c. 19. & quod hodie non obliget dicit Praxis Episcop. par. 1. verbo *contractus censuales* §. 1. Et an in Hispania vide Henric. in sum. lib. 7. cap. 20. §. 1. lit. I. Fr. Emman. in explicat. Bullæ Cruciatae pag. 218. Valasc. conf. 133. num. 10. Et quid apud Germanos Bernard. Græux. ad pract. Camera Imper. lib. 2. concl. 7. in corone. Et apud Belgas Lelsi. de iustit. lib. 2. cap. 25. dubit. 3. num. 33.

5 **L**icet autem contractus, etc. Notatur ad hoc, quod contractus talis presumitur qualis fuit denominatus, ut per Honded. conf. 35. num. 4. lib. 2. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 105. num. 2. Anton. Monach. Florent. decis. 51. num. 5. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 96. num. 30.

SVM MARI VM.

- 1 *Doctores referuntur super hunc text. scribentes.*
- 2 *Usurarius manens non desinit, si clericus fuerit, ab officio & beneficio suspenditur.*
- 3 *Usurarius repellitur à beneficio obtinendo.*
- 4 *Beneficia aliqui non possunt infamari.*

Cap. Præterea. VII.

1 **S**uper hunc text. scripserunt Abbas antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania. Host. Henr. Panorm. Ximen. Toletan. in concordantibus utriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuijan. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 146. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 685. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 15. cap. 9. & est post Concil. Lateranense par. 20. cap. 2. vers. præterea.

2 **Eos ab officio, beneficioq. suspēdas.**

Probat hic text. usurarium monitum non desistentem, si clericus fuerit, ab officio & beneficio suspendi, vide Couar. lib. 3. vari. cap. 3. num. 3. Bernard. & Salzed. in pract. cap. 91. num. 2. Gemin. de *usuris* comment. 4. in præfat. num. 6. cum seqq. Farin. in fragm. criminalib. par. 1. lit. C. verbo *clericus* num. 117. & alios citatos per Cened. ad Decretal. collect. 7. num. 12.

3 **In glof. [Suspendas.] ibi (& repellitur ab obtinendo multis fortiss.)** Notatur ad hoc, quod usurarius repellitur à beneficio obtinendo, ut per Cou. d. cap. 3. num. 3. Nicol. Garc. de benefic. par. 7. cap. 8. num. 30. Nec potest ad illud eligi, seu præsentari per post Bertachin. de Episcopo 1. par. 2. lib. 33. Lambertini de Insuperation. 2. lib. 1. part. princip. art. 21. q. 9. resoluunt Salzed. d. cap. 91. lit. A. & Nicol. Garc. d. cap. 8. num. 31. Farind. verbo *clericus* num. 130. cum seqq.

4 **In ead. glof. ibi (sed unumquod Episcopus potest cum talibus dispensare? dico quod sic.)** Intelligunt procedere quoad beneficia obrenta, non

vero quoad obtinenda, quæ infames assequi non possunt, Con. & Salzed. *status lous*.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Fructus in quocumque contractu pignoratitio computandi sunt in sortem, & illam extinguunt.
- 3 Fendalis rei dominus directus, qui eam à vassallo in pignus accepit, iuste potest fructus pignoris percipere ultra sortem habere.
- 4 Dominum directum alicuius rei habent si eam tradat in pignus illi, qui utile habet, acquirat sibi fructus rei pignorate.
- 5 Empior, qui percipit fructus rei emptæ, tenetur ad vias pretii non soluti.
- 6 Vira non est, quod accipitur causa interesse.
- 7 Doctores referuntur agentes de interesse lucris cessantis, & damni emergentis.
- 8 Vira regulariter committitur in contractu mutui.
- 9 Doctores referuntur de contratu & pacto venditionis de retro agentes.
- 10 Vsurarius an censetur coneratus data modicestate pretii iuxta eam pacto retrovendendo ostenditur.
- 11 Pactum de retrovendendo an minuat valorem rei, permittitur.

Cap. Conquestus. VIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania. Host. Anch. Burr. Panor. Henr. Boich. Henric. Canis. Casal. in annotat. Ximen. Toletan. in concordantijs. Versusque Iure cum legis Castilla per. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 146. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 685. & vol. 4. repet. in Iure Canonico ad lib. 5. Decretal. Ioan. Crot. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 15. cap. 10.

- 2 **Titulo pignoris.** cōtractu pignoratitio, siue finis in pignore iudiciali, siue conuentionalis, fructus sunt computandi in sortem, & illam extinguunt, vt per Surd. conf. 194. num. 1. cum seqq. & conf. 317. nu. 39. optime Gregor. Gratian. discipulat. forens. cap. 14. num. 10. cum seqq. & vide citatos Doctores ad cap. 2. num. 3. sup. hoc tit.

- 3 **Nisi terra ipsa de fundo, &c.** Notatur ad hoc, quod dominus directus rei feudalis, qui eam à vassallo in pignus accepit, iuste potest fructus pignoris percipere ultra sortem habere, ad quod citati plures Doctores in cap. 1. de feudis. Vnde colligitur habentem dominium directum alicuius rei si eam tradat in pignus illi, qui utile habet, acquirere sibi fructus rei pignoratæ, vt per Laram in l. si quis à liberti 7. si quis ex his n. 295. & 295. ff. de liberti agnos. vbi lectus dicit si usufructuarius re in qua usufructus habet, domino in pignus daret, quia tunc ipse dominus fructus suos non facit; nam fructus

speciant ad eum, qui habet dominium, Flamin. de reffignat. benefic. lib. 1. q. 6. nu. 13. & num. 45.

- 4 In glos. [De fundo.] ibi (vt cum tendo tibi pradium, & trado, & percipis fructus, nec soluis mihi pretium ad terminum, &c.) Notatur ad hoc, quod emptor, qui percipit fructus rei emptæ tenetur ad vias pretii non soluti, vide Viui. tom. 1. commun. opinion. lib. 4. tit. 34. n. 6. pag. 641. vbi Bellacomb. nu. 24. pag. 643. Anton. Gabr. tom. 3. commun. opinion. lib. 3. tit. de empt. vend. 3. pag. 186. Gasp. Roderic. de annuis redditib. lib. 3. q. 7. nu. 107. Surd. de aliment. tit. 7. q. 17. nu. 7. D. Barbof. in l. de disponsio nu. 13. cum seqq. & nu. 57. & à num. 67. ff. soluto Matrimon. Fachin. controu. lib. 2. cap. 32. Cam. Lusit. decis. 71. nu. 2. & decis. 96. n. c. Gabr. par. 1. decis. 166. Aloyf. Ricc. in collect. decis. par. 1. collect. 199. Cald. Pereira quest. forens. cons. 35. num. 31. & de empt. cap. 23. nu. 10. cum seqq. & à nu. 14. Gurier. de iuram. confirm. par. 1. cap. 2. num. 3. Molin. de Iustit. tract. 2. disp. 368. res. secunda consilij Cardin. Mantie. de tactus & ambig. clement. lib. 1. tit. 9. nu. 19. & lib. 4. tit. 16. num. 42. & tit. 24. num. 12. cum seqq. Paul. Comitoli. respons. moral. lib. 3. q. 12. à princip. & q. 35. num. 5. Farin. in praxi crimin. par. 4. conf. 91. num. 1. Rebel. de obligat. Iustitia par. 2. lib. 9. q. 14. à num. 11. & q. 17. à nu. 10.

- 5 In ead. glos. ibi (quasi interesse peruenit.) Et sic illud quod accipitur causa interesse non est vira, Perez ad rub. tit. 1. glos. 1. pag. 19. res. praxia lib. 8. Ordin. nam verum interesse siue ratione lucris cessantis, siue damni emergentis recte peti potest Surd. de aliment. tit. 1. q. 45. num. 28. cum seqq. Et de huiusmodi interesse lucris cessantis, & damni emergentis vide Tirag. de retradit. lib. 9. 1. glos. 18. nu. 71. Menoch. de arbit. casu 119. cum seqq. Mascard. de probat. consil. 472. nu. 8. cum seqq. Gabr. lib. 3. commun. tit. de solut. consil. 10. Vincent. Carot. de locato par. 1. de lucro cessante. Arim. Tapat. var. lib. 1. tit. de interesse, Seraphin. de priuileg. Iuram. priuileg. 31. Rebello de par. 2. lib. 8. à q. 5. Ludou. Beja par. 3. casu 32. Cald. Pereira de empt. cap. 29.

- 6 In ead. glos. ibi (illud potest intelligi in mutuo.) Notatur ad hoc, quod vira regulariter committitur in contractu mutui, vt per Viui. tom. 1. communium opin. lib. 4. tit. 32. nu. 73. pag. 604.

- 7 In ead. glos. ibi (item si tendo tibi fundum iusto pretio calige, &c.) De contractu & pacto venditionis de retro, de quo in l. 2. C. de pactis inter empt. quam citat Greg. in presenti, agunt apud Lusitanos Ordin. Regia lib. 4. tit. 4. vbi Pareus meus, & apud Castellanos l. 4. tit. 6. lib. 8. noua recep. vbi Azueud. Cou. lib. 3. var. cap. 8. nu. 4. Nau. in man. cap. 17. à nu. 243. Anton. Gomez tom. 2. var. cap. 2. num. 27. Añf. decis. 85. Thom. Bonifigno. de iustis negotiat. tract. de vendit. ad tempus c. 14. Boer. decis. 102. & 183. Cassian. in consuetud. Burgund. rub. 11. §. 1. in principio, Corta in memorab. verbo pactum de retrovendendo, Tiraquez. de retradit. tit. 2. in presat. num. 2. & seq. Nozari.

de contract. tit. quibus modis annulletur emptio n. 19. Meno. de arbit. casu 217. num. 1. Caballin. milib. leg. 416. Perez l. 1. colum. 1. vers. & hoc etiam dignoscitur tit. 2. lib. 8. Ordinar. Mascard. de probat. concl. 441. nu. 3. Brunor. d. Sole in locis communib. verbo pactum. Rauden. de analog. lib. 1. cap. 30. Fachin. lib. 2. controuers. cap. 2. & 13. cum seq. Felician. de censibus lib. 1. cap. 6. num. 8. Molin. in emptio Iuri Grulio par. 1. tit. 9. q. 10. Aloyf. Ricci. in collect. decif. par. 1. collect. 5. Cardin. Mantie. de tacitis, & ambiguis conuent. lib. 4. tit. 31. d. nu. 1. cum seq. & tit. 32. num. 105. & lib. 8. tit. 20. nu. 3. Farinac. de falsitate, & simulat. q. 163. d. num. 20. cum seq. Bernard. Graum. ad practica Cam. Imper. lib. 2. concl. 16. plures Doctores refert Casill. lib. 2. quod. quesi. c. 25. nu. 5. cum seq. alios ex antiquioribus citat Cened. ad Decretal. collect. 28. Ex nostris Lusitan. vide Gam decif. 28. 128. 138. & 178. Cald. Pereira in l. si curatorem verbo sua facilitate nu. 67. Valasc. consule. 70. & 154. Ex summissis Angel. verbo iura 1. q. 66. & aliquot seq. Syluest. iura 2. q. 15. Rosella iura 1. q. 45. & 46. Ex Theologis Conrad. de contract. q. 83. Soc. lib. 6. de iustit. q. 3. art. 3. Ludou. Beia respons. casuum Conscientie par. 1. casu 7. Molin. de iust. tract. 2. disp. 320. & disp. 374. cum seq. Azor. instit. moral. par. 3. lib. 8. cap. 12. Lefsi. de iustit. lib. 2. cap. 20. dub. 16. num. 138. Valer. Reginal. in practi furi pœntem. lib. 25. d. nu. 291.

10 In ead. glof. ibi (aliis si modicum esset pretium prafumatur contractus in fraudem vsurarii.) Tenet hæc glof. data modicitate pretij iuncta cum pacto de retrouendendo cōtra&um cōferri vsurarium, præcipue si emptor fuerit per prius solitus fonerari, de quo an verum sit, vide Couar. d. cap. 8. nu. 3. Tiraquell. in d. prefat. nu. 5. cum seq. Añl. Neap. decif. 65. Gramm. decif. 76. Ozal. Pedam. decif. 41. Franc. Marc. Delphir. decif. 484. par. 1. Boet. decif. 102. Milyng centur. 3. obser. 62. Anton. Fab. in suo G. sub tit. plus valere, quod agitur, definit. 7. Gam. Lusitaniz decif. 138. nu. 1. Mart. in votis nonisimatum decif. voto 54. d. princ. Kirchou. tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 5. de obligat. & actionibus num. 36. pag. 468. Mich. Craif. tom. 2. lib. 8. tit. 28. de emptionibus nu. 14. pag. 398. Viui. d. lib. 4. tit. 16. de contraben. emp. num. 142. pag. 628. Menoch. de presump. lib. 3. q. 12. c. 30. & conf. 343. nu. 10. Felician. de censib. lib. 1. c. 6. d. nu. 12. cum seqq. & cap. 7. nu. 7. Mozzi de contract. tit. ex quibus causis annulletur emptio num. 31. Achil. Pedroch. consil. 36. num. 82. Fachin. lib. 2. controuers. cap. 12. Mascard. de probationib. conclus. 447. Molina d. tract. 2. disp. 375. vers. hoc loco, Ceual. communium contra communes q. 214. Card. Mantie. d. tit. 20. nu. 5. cum seqq. latè Gasp. Roder. de annui redditib. lib. 2. q. 3. num. 8. cum seqq. Stephan. Gratian. disp. forens. cap. 258. num. 1. Farin. de falsitate, & simulat. q. 163. d. nu. 40. Cardoso in practi iudicem, & adnot. verbo emptio nu. 56. & verbo iura num. 10. Valasc. consule. 70. nu. 3. & 9. Cald. Pereira in l. si curatorem

verbo sua facilitate num. 58. cum seq. & de resolut. emptio. cap. 13. nu. 26. & de emptio cap. 8. nu. 25. Quid in rustico emente cum predicto pacto, & pretij modicitate, vide Tiraquell. in d. prafatione nu. 34. & 35. Menoch. d. lib. 3. de presump. q. 122. nu. 40. & de arbitrarj casu 194. num. 47. & conf. 343. num. 17. Cardin. Mantie. d. lib. 8. tit. 25. num. 13. vbi nu. 14. de minoribus, mulieribus, & militibus.

11 Verum autem pactum de retro minuat valorem rei, vide Couar. d. lib. 3. cap. 10. num. 1. Tiraquell. in d. prafat. nu. 20. Pinell. in l. 2. Cod. de rescind. vendit. par. 3. cap. fin. nu. 19. Ioseph. Ludou. Petrif. decif. 97. num. 6. Mascard. de probat. conclus. 960. nu. 13. Menoch. conf. 358. num. 26. Geuin. de vsuri commento 2. q. 1. num. 129. plures ex antiquioribus refert Cened. ad Decretal. collect. 28. nu. 4. Card. Mantie. d. tit. 20. nu. 41. Molin. d. disp. 375. vers. tamen venditami, Azor. instit. moral. par. 3. lib. 8. cap. 12. q. 3. Valer. Reginal. in practi furi pœntem. lib. 25. num. 293. Gam. decif. 138. nu. 2. & decif. 168. nu. 8. Cald. Pereira ad l. si curatorem verbo sua facilitate n. 83. Valasc. de iure emptio. q. 10. num. 6. ad finem, & d. conf. 60. nu. 10.

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Vsurarij heredes compellendi sunt restituere vsuras per vsurarium extortas.
- 3 Res transit ad successorem cum suo onere.

Cap. Tua nos. IX.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Anania, Hostien. Anchar. Burr. Henric. Panorm. Casil. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs versuq; Iuris cum legibus Castell. p. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 147. Alagona in compendio Iuris Canonie. pag. 685. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 15. cap. 11.

2 Probat hic tex. hæredes vsurarij compellendos esse restituere vsuras per eum extortas, vt per Cou. lib. 3. vari. cap. 3. num. 7. Anton. Gom. vari. tom. 2. c. 10. num. 4. col. 2. in princip. Neguzant. de pignoris. par. 2. mem. 4. num. 155. Salom. 2. d. q. 78. art. 3. controu. 8. vbi Bann. dub. 4. Cald. Pereira in comment. ad l. vii. Cod. ex delictis defuncti. par. 4. nu. 4. Ioan. de Salas de contract. tit. de vsuri dub. 43. num. 2. Bonacin. cod. tract. disp. 3. q. 3. puncto 9. num. 14. Res enim transit ad successorem cum suo onere, vt habetur hic in positione casus, de quo Tiraq. de retractu lig. 5. glof. 9. num. 102. Menoch. conf. 2. num. 31. & conf. 63. num. 11. & conf. 80. num. 79. Cabed. Lusit. decif. 52. num. 1. par. 2. D. Barbof. in l. post dotem nu. 5. ff. soluto matrim. Cald. Pereira de excoñt. emptio. cap. 3. num. 33. & de empt. & vend. cap. 10. num. 10. & cap. 27. num. 79. Ioan. Martins d. Co-

Na in addit. ad tractat. libellorum annotat. 6.

- 4 **Succedunt.** Secus si abstinerint ab hæreditate paterna, nolentes se negotiis hæreditariis implicari, vt per Duen. reg. 277. *vt. fin.*

- 5 **Cogerentur.** Etiam de iure Ciuili, vt per Iuuen. reg. 13. *limit. 11.*

- 6 In glos. (Cogendi) ibi (quæ omnia bona defuncti erant illi obligata) De hoc vide quæ dixi ad cap. cum tu, *sup. hoc tit.*

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super huius tex. scribentes.
- 2 Vfurarius mentalis an, & quando teneatur restituere, ostenditur.
- 3 Vfurarius in foro Conscientie facit quem sola intentio, & spes.
- 4 Vfurarius mentalis sur teneatur ad restitutionem, non ita simoniaco mentali, ostenditur.
- 5 Eius rem viliori pretio ab anticipatam solutionem, vel vendens cariores ob dilatatam, et commutat vsum, ostenditur.
- 6 Vfurarius facit quem mentalis intentio, & spes lucri, quando est principalis, & primaria.

Cap. Consuluit. X. Vrb. ij.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoç. Collect. Zabarelli. Jo. Andr. Anania. Hostien. Butr. Anchar. Henric. Panoer. Casal. in annot. Laurenc. de Roduphis, Ximen. Toletan. in concordantijs *tristisq. Iuris cum legibus Castille par. 2.* & 2. Viuian. in *rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 147.* Alagona in *compendio Iuris Canonici pag. 686.* refertur ab Anton. August. collect. *Decretal. lib. 5. tit. 13. cap. 12.*

- 2 Hic sedet materia vfurarij mentalis, de quo an, & quando teneatur restituere, vide Caiet. in sum. verbo *vfurarius mentalis*, Syluest. cap. verb. 6. q. 3. Armil. cod. verbo *num. 15.* Soc. de *Iustit. lib. 6. q. 1. art. 4.* Cou. in reg. *peccatum*, par. 2. in *initio d. num. 4.* Caballin. de *vfuris* num. 7. & 8. Ludou. Carbo. de *restit. q. 57. concl. 11.* Ludou. Lopez in *infruct. conscient. tom. 1. cap. 205.* Aragon. 2. 2. q. 78. art. 1. vbi Ban. art. 1. & Salon. *controver. 10.* Germin. de *vfuris* *commento 4. q. 2. num. 49.* cum seqq. Lancelot. Conrad. in *temple omnium iudicium*, lib. 1. cap. 1. §. 3. *vers. quarto decimo*, Ceuall. *communiu contra commun. q. 483.* Perez. *fin. glos. pag. 55. tit. 1. lib. 8. Ordin. Gutier. canonici lib. 1. cap. 19.* Pet. Nauar. de *restit. lib. 3. cap. 2. num. 172.* cum seqq. Solis de *conscient. lib. 1. cap. 5. num. 13.* Gasp. Roderic. de *annuis redditib. lib. 1. q. 3. num. 23.* Soar. de *releg. tom. 1. tract. 3. lib. 4. de simonia cap. 39. n. 45.* cum seqq. Paul. Comitol. *respons. moral. lib. 3. q. 34.* Azori. *instit. moral. par. 3. lib. 5. sub tit. de vura cap. 16.* de *vfurario mentali*, Nicol. Garc. de *benefic. par. 8. cap. 1. num. 47.* cum seqq. quorum est recepta, & communis opinio per tex. in præfati, vfurarium mentalem teneri ad restitutionem quando mutuatarius coacte dat vltra

sortem ratione mutui, scetus vero quando libere, & sponte, & gratiose dat, licet mutuuus iniquam habeat inuentionem, & prauum animu, nempe accipiendo ratione, & vi mutui: & ideo cessante viura mentali posse capere à sponte dante tenent. *Surd. de aliment. tit. 8. priuileg. 29. num. 9.* Stephan. Gratian. *discept. forens. cap. 141. num. 16.* Nam sola intentio, & spes facit quem vfurarium in foro conscientie, vt per Menoch. de *arbit. casu 360. num. 83.* Decian. *tract. crimin. lib. 9. cap. 28. sub nm. 9.* Farinac. in *praxi crimin. par. 5. q. 124. nm. 108.*

- 4 Plures à Doctores assignantur differentie rationes inter vsuram, & simoniam, cur scilicet vfurarius mentalis teneatur ad restitutionem, vt probat tex. in præfati, non autem simoniaco mentalis, vt habetur in cap. *fin. sup. de simonia*, quas adducunt Nau. in *man. cap. 21. nm. 102.* *vers. sum quia*, Flamin. de *conscient. q. 26. num. 45.* Vgolin. de *simonia. tab. 2. de simonia mentali cap. 2.* Veg. in *sum. par. 2. cap. 101. casu 7.* Gutier. *canonici lib. 2. cap. 33. num. 46.* Fr. Emman. in *sum. tom. 3. cap. 66.* Valent. *tom. 3. disp. 6. q. 16. parvulo 6.* Lorencana in *compendio casuum conscientie, tit. de simonia cap. 114.* & alij, ex quorum dictis verior videtur ratio illa, nempe quod id, quod datur vfurario non datur sponte, sed inuoluntariè; quod autem datur simoniaco datur voluntarie per viam contrahus voluntarij empionis, & venditionis, seu commutationis, &c. Nec etiam displicet ratio, quod in viura afficiunt iniuria ille à quo ea exigitur, & ideo illi restituenda est; sed in simonia non fit iniuria illi, qui libenter dedidit pecuniã, sed iniuria facta est rebus sacris, & spiritalibus, & ideo nulla restitutio est illi facienda de iure Diuino, &c.

Vide Docto.

- 5 **Et an negotiator, &c.** res, quos citauit ad c. in ciuitate *sup. hoc tit.* quibus ante Cened. ad *Decretal. couel. 47. n. 3.* qui in hac verba eleganter prorupit. Ego tamen aduertendum censeo in hac materia, quæ valde difficilis est, pro eius summa intelligentia, & ornatu in foro exteriori minimè iudicari debere contractuum vfurarium illum, in quo & vera pretij anticipatio, & eiusdem pretij diminutio, aut in iniustitia interuenerit, si de alio tertio requisito non constiterit, si licet secundum propter primum interuenisse, id est iniustitiam, & diminutionem pretij propter ipsius anticipationem contigisse. Illud quippe, quod dici solet ementem rem viliori pretio ob anticipatam solutionem, vel vendentem cariori ob dilatatam committere vsuram, intelligendum est dummodo de ea intentione iudici constat. Nec enim ad convincendum vsuram in foro exteriori fufficit, & pretium anticipari, & iniustitiam casualiter adesse. Cum bene fit emptorem pecuniã anticipantem, non ideo exigunt, & iniustum pro re empta pretium obtulisse, quia illud anticipabat, sed quia mercedem (ita pecuniã presentem) sic ad terminum emendo) plurius restitua-

bac

bat, licet minus iuste æstimet, & sic venditor-
rem in pretio decipiat, sed necesse est in exte-
riori foro de hac praua intentione constare
ementem idcirco vilius iusto pretio emisse, quia
illud statim anticipabat, mercem expectaturus
vel etiam vendentem idcirco carius iusto pre-
tio vendidisse, quia eius solutionem expe-
ctabat mercem illico traditurus; & sic quod
in primo casu diminuat de pretio propter
eius anticipationem, in secundo vero augeatur
propter dilationem datam ad soluendum, &
quod utroque casu tam diminutio, quam excelsus
iusti pretij propter temporis dilationem, &
quæ hos contractus vfurarios reddit, contin-
gat; licet in interiori foro, quomodocunque
id contigerit, obliget decipientem ad obligatio-
nem relictuendam, prout aperte probat textus in
præfenti, ubi sic distinguit *glof. fin.* ita concilia-
ns hunc textum cum *cap. in Civitate supra*
hoc titulo. Hæc Cened. d. loco, & in termi-
nis ita Gutierrez *canon. lib. 1. cap. 39. num. 11. cum*
freq. ubi num. 14. affirmat fæpissime in foro Ec-
clesiastico se ita obtinuisse.

6. In *glof. [Sperantes] ibi [spe lucri principaliter*
posita]. Notatur ad hoc, quod non peccat, qui
principaliter mutat pecuniam, ut iuuet con-
sanguineum, amicum, & proximum, quamvis
minus principaliter & secundario ab eis ex
hoc speret, ut per Nau. *in man. cap. 17. num. 309.*
Et conf. 51. sub tit. de fimon. & alios, quos refert
Flamin. de confid. q. 1. num. 42. Vnde notatur etiam
ad hoc quod mentalis intentio, & spes lucri fa-
cit quem vfurarium quando est principalis, &
primaria, de quo an verum fit vide Caiet. 2. 2.
q. 78. art. 1. ad 4. Sor. lib. 6. de *Instit. q. 1. art. 2.*
Medina de *Vfur. q. 1. Azori. d. cap. 16. de Vfurario*
mentali. q. 3. Nau. in comment. de Vfuris num. 19. Et
in tract. de finib. human. art. num. 39. Farin. conf. 75.
num. 84.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Vfurarius manifestus appellatur ad subterfugiendum
restitutionem, audiendus non est.
- 3 Appellatio non datur in notorijs.

Cap. Quam perniciosum. XI.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq.
Innocen. Collectar. Zabar. Ioan. Andr.
Anania, Hostien. Anchar. Butr. Panorm. Xi-
men. Tolet. in concordantjs utriusque Iuris cum
legibus Castellæ par. 2. Viuian. in rationali lib. 5.
Iuris Pontificij pag. 148. Alagona in compendio
Iuris Canonici pag. 686. refertur ab Anton. Au-
gust. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 1.
- 2 Probat hic text. manifestum vfurarium appel-
lantem ad subterfugiendum restitutionem
audiendum non esse, ut per Perez. ad rub. tit. 2.
glof. 1. pag. 26. col. 1. vers. praterea, lib. 8. Ordin.
- 3 Nam in notorijs non datur appellatio tam in

ciuilibus, quam in criminalibus, in quibus non
obstante appellatione potest iudex ad execu-
tionem suæ sententiæ deuenire, ut probat *cap.*
cum sit Romana 5. 6. praterea, sup. de appellat. per
quod ita resoluunt Balb. tom. 2. *communium opi-*
nion. lib. 7. tit. 14. num. 10. pag. 321. Anton. Gom.
tom. 3. vari. cap. 1. num. 47. Farin. in praxi crimin.
par. 1. q. 21. num. 117. Sigismund. Scaccia de appel-
lat. q. 17. limit. 4. d. num. 19.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Iudeis Vfuris exercere non licet.
- 3 Vfuræ ita sunt prohibite Iudeis, sicut Christianis.
- 4 Index secularis in causis Vfurarum an index esse
possit, remissus.
- 5 Commertium cum Iudeis nobis esse licitum.
- 6 Iudeis potest puniri per indirectum pœnis ecclesiasticis
si fœciani exerceat.

Cap. Post miserabilem. XII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. In-
noc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Anania,
Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panorm. Xi-
men. Toletan. in concordantjs utriusque Iuris cum
legibus Castellæ par. 1. Et 2. Viuian. in rationali
lib. 5. Iuris Pontificij pag. 148. Alagona in compendio
Iuris Canonici pag. 686. refertur ab Anton. Au-
gust. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 2.
- 2 Iudeos ad remittendas, &c. Nota-
tur ad hoc quod Iudeis Vfuris exercere non licet, ut
per Gregor. Lop. l. 22. verbo ad aliquo Iudio,
tit. 12. par. 3. Tiraq. de Iure primog. q. 66. num. 5.
Azeued. l. 1. num. 185. tit. 21. lib. 4. nouæ recop.
D. Barbof. in l. Titia, num. 53. ff. soluto Matrim.
plures per Cened. ad Decretal. collect. 30. num. 1.
- 3 Nam Vfuræ ita sunt prohibite Hebræis, sicut
Christianis Anton. Rieciul. in tract. de Iure per-
sonarum extra genus Ecclesiæ exiff. lib. 2. cap. 19.
num. 2.

4 Per Principes, et potestates, etc.

Ergo secularis in causis Vfurarum iudex esse po-
test, de quo an, & quando verum sit agunt Do-
ctores citati per Cened. d. collect. 30. num. 2. quibus
adde Bellet. *disquisit. cleric. ut. de favore cleric.*
realib. 4. num. 130. Anastas. Germon. de sacrorum
immunit. lib. 3. cap. 12. n. 51. Soarez de Pace in
pract. tom. 2. præfud. 2. num. 26. Salzed. ad Bern-
nard. cap. 88. lit. C. Pradil. in summa legum per-
sonalium, par. 1. cap. 30. Modern. de Iurificti. par. 2.
cap. 7. Galpar Roder. de annu. redditib. lib. 3. q. 4. d.
num. 122. Bobadil. in sua politica lib. 2. cap. 17. n. 40.
Molina de Iustitia tract. 2. diff. 333. d. princip.
D. Barbof. in l. Titia, nu 46. ff. soluto Matrim.
Valer. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 23. d.
num. 93. Stephan. Gratian. dispensation. forens.
cap. 14. nu. 23. Camill. Borrell. in summa omnino
deserv. tit. 43. de foro comp. d. num. 135. Et de compromis-
sa iij

ff. 1. glof. 1. à num. 100. latè Sefle deif. 148.

- 1 *Tam in mercimonijs, etc.* Ergo cũ in hoc tex. propter delictum Hebræis in penam interdicatur commercium Christianorum, abique difficultate fupponit commercium cum eis eſſe nobis licitum ex reg. quod privatio przſupponit habitum, l. decem ff. de verb. obligat. atque ita reſolvunt Marquar. in trañ. de Ind. 1. p. 1. 6. 5. Corſet. in ſing. Societas il. 2. Cornaz. Lucenſi deif. 127. num. 3. Anton. Hering. de ſideiſſ. c. 8. nu. 116. cum ſeqq. Azor. iuſſim. moral. p. 1. lib. 8. cap. 22. q. 4. Sanch. in præcepta Decalogi, com. 1. lib. 2. cap. 31. nu. 23. latè Anton. Ricciul. d. lib. 2. cap. 42. vbi multipliciter ampliat.

- 6 *Per excommunicationis ſententiam, etc.* Ergo Iudeus poteſt puniri per in. iuratum punis Eccleſiaſticis ſi forum exerceat, vt per Menoch. de arbit. caſu 449. nu. 17.

- 7 In glof. [Principes] ibi (quorum legibus in temporaliſubſiſcuntur Iudei.) Notatur ad hoc, quod Iudei ligantur ſtatutis locorum, quæ habitant, vt per Roland. conf. 25. nu. 25. lib. 2. Tiraq. de Iure primog. q. 66. nu. 19. Becc. conf. 84. nu. 7. 8 quia ſunt de populo civitatis quamvis non ſint de populo Eccleſiæ, Socin. conf. 70. num. 3. lib. 1. Becc. d. conf. 84. nu. 6. Anton. Ricciul. d. lib. 2. c. 14. nu. 4. quod quidem extendit, vt procedat non ſolum in lege ſcripta, ſed etiam in conſuetudine Tiraq. d. q. 66. nu. 1. & 2. Roſch. de Curte in cap. ſin. de conſuetud. d. nu. 752. Anton. Piagg. in cod. trañ. q. 8. nu. 106. Moſſef. ad conſuetud. Neapol. par. 2. q. 32. Rota in Romana alimentorum 2. Ianuarij 1621. etiam illuſtriſſimo Manzanedo.

SVM MARIUM.

- Doctores referuntur ſuper hunc tex. ſcribentes.
- Declarantur tex. in præſenti.
- Iudex ſecularis non poſſit eſſe competens ad compellendos laicos creditores ad remittendos viſuras, remiſſione.

Cap. Tuas dudum. XIII.

- 1 S Vper hunc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Hoſt. Anch. Butr. Henric. Panorm. Ximen. Toletan. in concordantijs viſuræ cum legibus Caſtellæ p. 1. Viſian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 148. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 686. reſertur ab Anton. Auguſt. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 3.

- 2 *Ab earum exactione deſiſtere.* Ergo ex iuramento de ſoluendis viſuris videtur ad illas petendas ipſis creditoribus actionem competere, iuvat tex. in cap. debitoribus verſ. cogendi ſunt, &c. ſup. de iurcurando, dum ſignificare vi-

detur hanc coactionem eſſe faciendam ad inſtantiam creditorum, ac perconſequens ipſis actionem competere, quod quidem intelligendum eſt quando viſuræ non petuntur ex contrañu evidenter viſuario, ſed ſub forma contrañus apparenter liciti, v. g. emptionis, & venditionis, vel ſimilis cum teneamur in dubio eam facere interpretationem, vt dolus non præſumatur. l. marta, ff. pro ſocio, cum ſimilibus; at vero quando petuntur viſuræ concipiendo libellum ſub ea forma, quod viſuræ ſoluantur ex vi iuramenti, & conſtat evidenter de iniquitate contrañus, & creditoris viſuras petentis, tunc in hoc caſu dicendum eſt nullam actionem competere creditoribus viſurariis a iuratis debitoribus, qui iuraverunt viſuras ſolvere, iuxta l. licet, & hoc obligatio iuncta glof. verbo pariti, ff. de procurat. Princip. in ſur. de action. Colliguntur hæc ex Bajd. in cap. 1. num. 6. vbi Abb. col. 7. de iurcur. Bellemer. in d. cap. debitoribus, num. 27. Soar. de relig. tom. 2. trañ. 3. lib. 2. de Iuram. cap. 27. nu. 5. Cætera quæ facere poſſunt ad intellectionem huius tex. inuenies ad d. cap. debitoribus.

3 Per cenſuram Eccleſiaſticā, &c.

Vtrum Iudex ſecularis poſſit eſſe competens ad compellendos laicos creditores ad remittendos viſuras, & an ad abſolutionem ab huiusmodi iuramento de ſoluendis viſuris ſit neceſſaria partis citatio, vide Cou. lib. 1. trañ. cap. 4. num. 5. cum ſeqq.

SVM MARIUM.

- Doctores referuntur ſuper hunc tex. ſcribentes.
- Legis auxilium fruſtra invocatur, qui committit in legem.
- Viſurarius repetens viſuras ſibi debitas non auditur niſi prius reſtituerit quas ab alijs apprehendit extorſiſſe.
- Dicitur, nullatenus, negat omnes caſus, & omnem potentiam.

Cap. Quia fruſtra. XIII.

- 1 S Vper hunc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Caſal. in anno. Ioan. Andr. Anania, Hoſt. Anchor. Butr. Henric. Panorm. Ximen. Tolet. in concordantijs viſuræ cum legibus Caſtellæ p. 1. Viſian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 149. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 687. reſertur ab Ant. Auguſt. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 4.

- 2 *Fruſtra legis auxilium invocatur, qui committit, &c.* De hoc principio videtur plures Doctores citatos in libro de principijs viſuræ Iuris lib. 5. nu. 56. Intellige, quando deliquit in eandem legem, cuius auxilium implorat, ſecus ſi delinquat in aliam diuerſam, vt per D. Barbosa. in l. viro atque uxore, num. 20. ff. ſoluto Matrimon.

3 *Nisi prius ipse restitueris vsuras.*

Notatur ad hoc, quod vsurarius repetens vsuras sibi debitas, vel agens, vt fructus computentur in sortem, non auditur nisi prius restitueret vsuras, quas ab alijs apparebit extorsisse per se, per patrem, vel defunctum, cuius sit heres, quæ exceptio admitti debet in quocunque iudicio, tam Ordinario, quàm delegato, vt per Gemin. de vsuris commento 4. in prefat. num. 14. Fulv. Pacian. de probat. lib. 1. cap. 59. num. 54. vbi tenet quod est iste casus specialis in quo ratione doli fit compensatio circa diuersa. D. Barbof. d. l. vero atque vxore, num. 17. Farin. fragm. crimin. par. 1. lit. D. verbo delicta, num. 119. Valer. Reginald. in praxi forensi parit. lib. 23. num. 99. vbi etiam dicit quod hoc fallit in clerico, vel procuratore repetente vsuras à se solutas nomine Ecclesiæ, auditur enim sic repetens quantumvis & ipse sit vsurarius.

- 4 *Nullatenus.* Dicitio hæc negat omnes casus, & omnem potentiam, vt per Menoch. conf. 383. num. 14. Modern. de iurisdic. par. 4. casu 153. num. 10. Cened. pract. sing. 69. num. 3. Et habet vim præcisæ prohibitionis, Stephan. Gratian. Margaria de eis. 51. num. 18. Ego ipse in remiss. de dictionibus, & scilicet in dict. Nullatenus.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Vfurarius manifestus: quis datur remissio.
- 3 Vfuræ iudicij, & coniecturæ probatur.
- 4 Vfuræ est difficilis probatio.
- 5 Contractus in dubio fauere animæ in materia, quæ sapit vsuram, præsumi debet feneratoris.
- 6 Doctores Iuris Canonici an vero Magistri in Theologia sit potius adhaerendum in iudicando, quando alius continet vsuram, remissum.

Cap. Cum in dicecesi. XV.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostiens. Butr. Anchor. Henric. Panor. Petr. Binsfeld. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 149. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 687. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 3. tit. 10. c. 5.

- 2 *Vfurarij manifesti.* Qui sine dixi ad cap. quia in omnibus, 3. num. 2. sup. hoc tit.

- 3 *Si tamen alijs argumentis, &c.* Notatur ad hoc, quod vsura iudicij, & coniecturæ probatur, ex eo quia feneratores tam occulte, & fraudulenter suos ineunt contractus, vt de prauitate feneratoris vix conuinci possint, de quo vide Tiraq. de retract. conuent. in prefat. nu. 36. & 37. Auendan. de exequendis mand. p. 2. cap. 39. nu. 2. Menoch. de arbit. casu 335. Petre ad lib. 8.

- Ordin. pag. 42. Cardin. Mantica. de tacitis, & ambig. conuent. lib. 8. tit. 17. num. 6. Pradil. in summa legum pernalium p. 1. c. 30. num. 4. Valas. consulti. 56. num. 2. Cardof. in praxi iudicium, & aduocat. verbo vsura num. 19. Mendez à Castro in praxi iustit. lib. 3. cap. 22. num. 29. Est enim vsura difficilis probatio Aucendan. d. tract. p. 1. cap. 2. num. 18. Mascard. de probat. concluf. 1417. num. 3. cum seqq.
- 5 In dubio fauore animæ in materia, quæ sapit vsuram contractus præsumi debet feneratoris, vt per Tiraquell. de retract. conuent. num. 128. Menoch. conf. 109. nu. 3. Mascard. de probation. concl. 1398. num. 1. Valas. conf. 154. num. 16. Modern. de iurisdic. par. 2. cap. 7. num. 23. Card. Mantica. d. lib. 8. tit. 17. nu. 9. & 10. An vero in iudicando quando actus continet vsuram sit potius adhaerendum Doctoribus Iuris Pontificij, quàm Magistris in Theologia, vide Fr. Eman. quæst. regul. tom. 1. q. 11. art. 4. Gaspar. Roderic. de annuis redditib. lib. 3. q. 4. d. n. 64. Azor. iustit. moral. par. 1. lib. 2. cap. 17. post princip. & par. 2. lib. 3. cap. 38. Modern. d. cap. 7. nu. 13. & in votis nouis, decis. vero 14. nu. 3. Card. Mantica. d. tract. de tacitis & ambig. conuent. lib. 2. tit. 1. n. 58. Sured. de alimen. tit. 8. privileg. 29. nu. 8.
- 7 In glos. [Manifestos.] ibi (& ideo per famam & alia argumenta puniuntur, &c.) vide Mascard. de probation. concl. 446. num. 14. & concluf. 1103. nu. 14. & concl. 1223. nu. 22.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Maritus non tenetur fructus sibi pignori datos pro solutione dotis in sortem computare.
- 3 Maritus, & gener possunt inuicem pacisci, vt quid certum interim detur, donec dos solvatur.
- 4 Gener non solum potest à facere suos fructus pignoris dotis accipere, quando ei dos non solvitur, sed etiam ab alio quocunque extraneo.
- 5 Maritus mercator solitus negotiari in pactum potest deducere interesse incertum dum dos ei non solvitur, siue fuerit promissa à patre, siue ab extraneo, qui dotare non tenetur.
- 6 Abstrusa potest recipere certam pecunia quantitatem donec conuentus dos promissa pro noustra proficiente solvatur.
- 7 Maritus per decennium tacens non petendo interesse dotis adducit illud petere potest.
- 8 Matrimonij soluto non potest maritus interesse dotis non soluta petere.
- 9 Mulier non potest in contractu Matrimonij conuenire, vt eo soluto morte viro, donec dos sibi solvatur, quid certum detur loco interesse.
- 10 Maritus, qui non sustinet onera Matrimonij non potest vsuras dotis consequi.
- 11 Maritus non potest vsuras dotis consequi data ab eo dilacione ad illius solutionem.
- 12 Pactum excedens interesse certum à Lege, aut Statuto, vel consuetudine taxatum est nullum.

S V M M A R I V M.

Cap. Salubriter. XVI.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. And. Anania, Hostien. Anchar. Buttr. Vignate, Panorm. Cened. collect. 14. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concord. *versus* *iusuris cum legibus Castellae par. 1. & 2. Viuian. in ration. lib. 5. Iuris Pontificij pag. 150. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 687. & vol. 4. repet. in Iure Canonico ad lib. 5. Decretal. Ioan. Crot. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 7. cap. 1.*

1. Probat hic tex. maritum non teneri fructus rei sibi pignori datæ pro solutione dotis infortem computare, circa cuius conclusionis, & huius tex. intellectum, vide Coulib. 3. *vari. cap. 1. nu. 3. cum seqq.* Palat. in repet. c. per *vestras*, de donation. inter virum notab. 6. 5. 8. Sot. de *Iustis*, lib. 6. q. 1. sub *finem* art. 2. Neguzan. de *pignori*, par. 4. nu. 7. *vers.* *tamen*, & p. 5. memb. 5. nu. 16. cum *seqq.* Anton. Gomez *vari. tom. 2. c. 11. num. 4. ad fin. & l. 50. Tauri nu. 30. vol. 1. & 2. Capic. decis. 65. & nu. 4. & decis. 183. nu. 2. Gasp. Gabal. lin. in milloquio Iuris, p. 1. milloquio. 426. & 432. & 434. Alphonsi à Neapoli in tract. de *visuris* q. 22. Nau. in repet. c. 1. 14. q. 3. nu. 71. cum *seqq.* Thesaur. Pedem. decis. 43. & 45. Petri. à Nauarra lib. 3. de *restit. cap. 2. d. nu. 332. tom. 2. Mich. Palat. de contract. lib. 4. c. 5. vers.* de pignoribus autem dotalibus, Medin. in codice de *acquisitis per virum*, q. 2. *vers.* ad c. salubriter & Mozz. de *contractib. tit. de pignore*, 9. de *naturalibus pignoris hypothecæ*, n. 9. Laram in l. si qui d. lib. 5. si qui ex his nu. 56. cum *seqq.* ff. de *liberis agnos.* Mexi. in tract. *casæ panis* concl. 2. nu. 77. cum *seqq.* Gemin. de *visuris* commento 1. 5. 4. n. 74. cum *seqq.* Spin. in *speculo testam.* in *glos.* 13. rub. d. n. 44. Salom. in 2. 2. q. 78. art. 2. contron. 14. Perez in rub. *tit. 2. glos. 1. vers.* ex eadem ratione inferitur, pag. 20. lib. 8. Ordin. Azeued. l. 1. nu. 40. *tit. 6. lib. 8. nona recopil. Menoch. de arbit. casu* 194. nu. 56. & conf. 7. nu. 12. cum *seqq.* & conf. 110. nu. 57. Surd. de *aliment. tit. 1. q. 42. & 43. & q. 45. & nu. 31. Cened. ad Decretal. collect. 14. num. 1. Felleg. Petri. de Ledefm. in *sum. p. 2. tract. 8. de Iustis commun. cap. 33. concl. 13. dub. 1. Ludou. Beja responsum casum Conscientie*, p. 1. casu 56. à *princ.* Valasc. conf. 8. C. eual. communis contra communes, q. 394. à *princip.* Gaspar Roderic. de *annuis redditibus*, lib. 3. q. 7. nu. 49. cum *seqq.* Perreg. conf. 100. ex nu. 5. lib. 1. & conf. 9. & 88. lib. 2. & conf. 74. & 98. lib. 3. D. Barbos. in l. de *diuisione n. 1. cum seqq.* & in l. *post dotem n. 64. ff. soluto Matr.* Alex. Trentacing. *variarum tit. de pignori*, & *hypothecis resolutis*, 2. ex nu. 13. & *tit. de Iure dotum resolutis*. 6. Card. Mantic. de *tacitis*, & *ambiguis* conention. lib. 11. *tit. 10. num. 39. cum seqq.* Nicol. Garcia de *benef. par. 5. cap. 5. num. 13. Catill. lib. 3. quoti dñarum cap. 23. num. 8. Curia Philip. p. 2. lib. 2. c. 1. n. 8. Frac. Molin. de *ritu nuptia. rum* lib. 3. q. 39. Molina de *infamia* tract. 2. disp. 321.***

Valer. Reginald. in *praxi fori penitentialis lib. 25. nu. 222. cum seqq.* Cald. Pereira *questionum forensium*, conf. 14. nu. 15. Rebel. de *obligationib. Iustitie* par. 2. lib. 8. q. 12. Azor. *instit. moral. par. 3. lib. 7. c. 9. Bonacina de contract. disp. 3. q. 3. punct. 9. à princ.*

5. Amplia primo principale huius textus conclusionem procedere etiam illo casu, quo maritus, & gener paciscuntur inuicem, vt quid certum interim detur donec dos soluatür pro oneribus matrimonij sustinendis; nam si conceditur marito pacisci, vt ei liceat rei pignoratæ fructus lucrari, donec soluatür dos, vt hic textus habet, idem ex identitate rationis licebit in hoc casu, cum nulla exacta differentia ratio inter vtrumque dari possit, quinimmo eadem pro supportandis matrimonij oneribus, quæ sic in vno, ac in alio casu militat; quare ampliationem sequuntur Anania, & Abb. hic nu. 3. Alex. conf. 31. column. 2. lib. 6. Corn. conf. 16. column. 4. lib. 2. Bald. Nouell. tract. de *dotes*, p. 7. *special. 3. post princip.* Campeg. eodem tract. *par. 2. q. 6. col. 2. Ruin. conf. 124. nu. 14. lib. 1. Gemin. de visuris* comment. 1. 5. 4. nu. 75. Roman. conf. 517. nu. 4. Anch. Regien. q. 33. nu. 4. & 5. Couar. lib. 3. *variarum*, c. 1. nu. 3. *vers.* 4. Syluest. in *summa verbo visura* 3. 8. 3. Nauarr. in *man. cap. 17. nu. 213. vers. secundum posse maritum*, Siluan. conf. 10. num. 46. Caball. de *commer. & visur. q. 74. n. 523. Neguzan. de pignori*, p. 5. memb. 5. nu. 16. Viuius opin. 1048. Ioseph. Ludouic. *Lucan. decis. 21. n. 37. Villag. tract. de visur. quest. 32. concl. 9. Capic. decis. 65. Causal. decis. 35. nu. 21. p. 1. Jacob. de Grassi. in decis. *auensis p. 1. lib. 2. cap. 106. num. 3. Ranch. par. 5. concl. 377. Mex. in tract. casæ panis*, conclus. 2. n. 76. Surd. de *alimentis tit. 1. q. 42. n. 23. cum seqq.* Felic. Solis de *consul. lib. 2. cap. 1. num. 19. C. eual. dicta quest. 394. Ludouic. Beja d. casu 56. Gaspar Roder. d. q. 7. à nu. 43. cum seqq. & præcipue nu. 60. Cald. Pereira de *empt. cap. 23. nu. 24. Petr. de Ledefma d. concl. 13. dub. 1. disp. 3. Rebel. d. q. 12. nu. 7. Fr. Emman. quest. Regular. tom. 2. q. 48. art. 7. vers. pro *huius*, Bonacin. d. *puncto* 9. num. 3. *vers. secundo*, Azori. d. c. 9. *vers. ceterum* Quamuis pactionem hanc illicitam, & vsurariam fore crediderint minus bene Ioan. Andr. Buttr. Zabarel. Ioan. de Lign. & Ambros. de Vignate in presenti, Cotta in *memorabilibus verbo dos soluto Matrimonio*, Alex. conf. 27. lib. 4. & *consil. 74. & conf. 141. nu. 6. lib. 5. S. Antoninus in summa p. 2. tit. 1. 5. 7. nu. 27. Laurent. de Rodolph. in tract. de visuris*, p. 2. q. 53. & alij relati per Causal. d. decis. 25. nu. 431.***

4. Secundo amplia generum non solum posse à socero suo fructus pignoris dotalis accipere, quando ei dos non soluitur, sed etiam ab alio quocunque extraneo, vt per Nauar. in *cap. ff. feneratoribus* 14. q. 3. num. 65. & 66. Valasc. *consul. 8. num. 2. Surd. conf. 269. num. 10. Gaspar. Roder. d. q. 7. nu. 52. Molina d. disputatione 321. vers. hinc* 1. Valer. Reginald. d. lib. 25. num. 223. *vers. sequitur secundo* Rebel. d. *disput. 12. nu. 4.*

5. Immo & potest maritus mercator solutus ne-

solitia-

gocari in pactum huiusmodi interesse deducere, siue dos fuerit à patre promissa, siue ab extraneo, qui dotare non tenetur, ita Couar. d. cap. 1. num. 3. *vers. hinc primo apparet*, Ioseph. Ludou. d. decif. 21. num. 42. Surd. d. q. 42. num. 30. quos refert, & sequitur Franc. Molin. d. q. 39. num. 13. vbi num. 12. extendit suæ gener, qui in pactum deducit hoc interesse fit mercator solutus negotiari, aut non sit, nihil enim refert, cum Matrimonij onera sic sustineat is, qui non est mercator, sicut qui solutus est mercari.

6 Tertio amplia in Matrimonio spirituali, quod contrahitur à Moniali per professionem religionis, Abbatissa enim potest recipere certam pecuniæ quantitatem, donec Conuentui dos promissa pro nouitia proficente solvatur, vt per Fr. Emmian. *quest. regularium som. 2. quest. 48. artic. 7.*

7 Quarto amplia quamuis maritus per decennium tacerit interesse dotis non petendo, adhuc enim illud petere posse cum non censetur remississe soluunt, Ozae. decif. 132. Malfcard. de probat. concl. 1372. n. 98. Surd. conf. 290. n. 12. Menoch. de præsump. lib. 3. præsump. 25. num. 2. & 3. Valasc. consult. 8. num. 9. D. Barbof. in l. 1. qua dotis n. 46. ff. soluto Matrimonio, & Gaspar Roder. d. q. 7. n. 65. vbi num. 66. dicit procedere, quamuis dum vixerit non petierit sibi solut, & n. 69. quamuis maritus receperit dotem ipsam nulla adhibita protestatione de petendis vfuris, si vñus debeant iure adionis, quia promissæ fuerunt.

8 Limita primo supradictam huius text. conclusionem non procedere soluto Matrimonio, de quo vide Couar. d. cap. 1. n. 3. *vers. 6.* Gaspar. Roder. d. q. 7. n. 53. Valasc. consult. 8. n. 4. *vers. 4. & de partit. cap. 6. num. 31.* Sanch. de Matrimonio lib. 7. disp. 87. num. 30. D. Barbof. in l. 1. num. 40. in principio ff. soluto Matrimon. Gratian. Marcbia decif. 126. & disp. forensium cap. 240. num. 3. & 4.

9 Bonacina d. punct. 9. n. 3. *vers. ex quo.* Vnde non posse mulierem in contractu Matrimonij conuenire, vt soluto Matrimonio morte viri donec dos sibi solvatur, quid certum detur loco interesse, contra Laurentium Rodolph. de Vfuris q. 65. tenuerunt Ceph. conf. 133. num. 130. lib. 1. Surd. conf. 194. num. 14. & 15. & de alimentis tit. 1. q. 45. num. 17. quos refert, & sequitur Franc. Molin. d. q. 39. num. 28. cum seqq. vbi num. 39. cum seqq. resoluit non valere conuentionem factam per mulierem de ingrediendo post mortem viri propria auctoritate bona illius sibi pro dote hypothecata, & eadem ipsa retinendi pro securitate sua, percipiendo fructus, suosq; faciundo, interim dum dos ei non soluitur, & n. 69. cum seqq. resoluit posse mulierem pacifici cum hæredibus mariti occasione dilata solutionis ab ea, vt interim sibi aliquid annuum solvatur pro alimentis, dum id fiet in casibus, in quibus potest vidua post annum consequi interesse dotis non solute, quos refert Surd. d. tit. 1. quest. 45. à principio, & in hanc sententiam citat Couar. d. cap. 1.

num. 4. Gemin. de Vfuris commen. 1. §. 4. num. 91. Nauar. in man. cap. 15. n. 213. Iacob. de Grafhys in aureis decisionibus par. 1. lib. 2. cap. 106. n. 4. Surd. d. quest. 45. num. 74. 75. & 76. Atque etiam procedit superior traditio vbi cumque est Statutum, vel consuetudo aliquid certum taxare vxori pro alimentis, interim dum dos ei soluitur, valeret enim pactum, quo idem deducitur in conuentionem, quod à lege municipali, vel consuetudine taxatur, nam & Statutum huiusmodi, siue talis consuetudo valet, vt tenent plures, quos recensent Couar. d. c. 1. num. 4. *vers. 8.* Nau. in comment. de Vfuris num. 68. Cauat. d. par. 1. decif. 25. num. 27. Iacob. de Grafhys d. num. 4. Palat. in repet. cap. per Vrsas de donat. inter virum §. 24. num. 3. Menoch. remed. 3. retinenda num. 179. Surd. d. tit. 1. quest. 42. num. 45. qui contrarium sequitur, immo talem consuetudinem, vel Statutum non valere.

10 Secundo limita si non maritus, qui sustinet onera Matrimonij, sed socer, aut extraneus ea supportaret, tunc enim maritum non posse dotis vñas consequi, qui vxorem non alit, tenuerunt Palat. Lara, & alij, quos refert, & sequitur Surd. d. quest. 42. num. 30. cum seqq.

11 Tertio limita, quando post pactum initum de recipiendo aliquid pro interesse, maritus dilationem soluendæ dotis de iussit, quoniam data dilatione, in consequentiam videtur voluisse, vt interim interesse conquiesceret, vt per Couar. d. cap. 1. num. 3. *vers. 5.* Palat. in repet. d. cap. per Vrsas notab. 6. §. 8. num. 3. *vers. 8.* Nau. d. cap. 17. num. 213. Ioseph. Ludou. d. decif. 21. n. 44. & 45. Surd. d. quest. 42. num. 53. cum seqq. Quamquam secus foret vbi gener promissa dote liberè dilationem dedisset locero, hoc expressim pacto, vt interim pendente dilatione sibi certum interesse daretur, & licet aliqui dissentiant, existimantes id fieri non posse, quales sunt, Rubeus conf. 103. à principio, Crauet. conf. 1089. num. 7. contraria tamen opinio verior est, cum, vt animaduertit Couar. loco proxime cit. iustiori de causa habet loci perceptio fructuum, alteriusvè quantitatis loco interesse, quando libera ex pacto facultas datur debitori fruendæ dotis, quam si creditori licitum foret eam quocunque die petere, sequuntur Gemin. comment. 1. de Vfuris §. 4. num. 75. Cauat. d. par. 1. decif. 35. num. 21. Ioseph. Ludouic. d. decif. 21. num. 42. Cancer. variarum resolut. lib. 3. cap. 7. num. 58. & 59.

12 Quarto limita in pacto excedente interesse certum à lege, aut Statuto, vel consuetudine taxatum, quoniam esset nullum, & vñarium, licet verè maritus sublato pacto posset agere via ordinaria ad id, quod plus sibi interesset ratione damni emergentis, vel lucri cessantis, si pecunias ad manum habuisset, & foret mercator, & talis persona, quæ solita erat negotiari. ita concludunt Crauet. d. decif. 35. n. 23. Surd. d. quest. 42. num. 8. & 9.

Cap. Michael. XVII.

- 1 S^{uper} hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anch. Butr.; Henric. Panorm. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castellæ* p. 2. Viuijan. in *rationali lib. 5. Iuris Pontificij* pag. 150. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 687. refertur ab Anton. Augustin. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 7. cap. 2.

Vide posita ad cap. quia *frustra* 15. nn. 3. *super hoc tit.*

In gloss. [Pater, vit.] *i*bi [sed nunquid repelli potest ab agendo, &c.] Ex his verbis colligit Zabarell. hic ante fin. *vers.* in autem *dis*, proxenetâ seu mediatorem in contractu vsurario ad restitutionem vsurarum non teneri. Verum contrarium docuerunt in præsentia Host. ad fin. *vers.* sed nunquid, Anan. colum. 4. nn. 10. *vers.* in *considera*. Lap. all. g. 93. nn. 4. colum. 4. Crebrior tamen est opinio existimantium proxenetam ad vsurarum restitutionem minime adstringi, nisi in subsidium principali non existente soluendo, alias secus, ita hic Ioan. Andr. ad fin. Anchar. nn. 6. *vers.* queri ultimo, Butr. nn. 7. *vers.* ultimo, Panorm. nn. 6. Quintil. Mandos. in addit. ad Lap. d. alleg. 93. lit. H, Mascard. de probat. concl. 1040. nn. 24. *vers.* limitatur duodecimo, quos refert, & sequitur Rendina in *promptuario receptarum sententiarum*, tom. 1. tit. 127. de *vsuris* nn. 8.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Per *vsuram* homines nimis grauuntur.
- 3 Iudaei potest puniri per indirectum poenis Ecclesiasticis si foris exerceat.
- 4 Principes secularis an possint concedere facultatem Iudeis soterandi, remissime.
- 5 Decima an debeat ex *vi* predij ex quibus Ecclesia non erat solita percipere, censetur.
- 6 Onus adiectum rei facit *vi* res transeat cum illo.

Cap. Quanto. XVIII.

- 1 S^{uper} hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Anania, Host. Anch. Butr. Henric. Panorm. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castellæ* par. 1. & 2. Viuijan. in *rationali lib. 5. Iuris Pontificij* pag. 150. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 688. desumitur ex Concil. general. Lateranens. sub *Alexan. III.* cap. 67. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 7. cap. 3.

- 2 Aggerantur. Ergo per vsuram homines nimis grauuntur, vt per Perez ad rub. tit. 2. gloss. 1. *vers.* quare potest pag. 24. lib. 8. Ordin. Morl. in *emporio Iuris* par. 1. tit. 2. in *prælud.* nn. 128.

Per censuram ecclesiasticam, &c.

Notatur ad hoc, quod Iudeus potest puniri per indirectum poenis Ecclesiasticis si foris exerceat, vt per Menoch. de arb. casu 449. nn. 17.

4 Principibus autē iniungimus, &c.

An Principes secularis possint concedere Iudeis facultatem soterandi consule Thefaur. de *res.* 57. Alexan. de Neuo conf. 100. quos refert Anton. Ricciol. in *tract. de Iure personarum extra gremium Ecclesiæ* existens. lib. 2. cap. 19. nn. 10.

5. Antequam ad Iudeos quocunque titulo deuenissent.

Ergo à contrario ex *ijs* prædictis ex quibus Ecclesia solita non erat percipere, decima minimè debetur, de quo tamen vide Azor. *instit. moral.* par. 1. lib. 7. c. 25. post princ. Soar. de *relog.* cum 2. lib. 2. cap. 6. nn. 12.

- 6 In gloss. [Deuenissent.] *i*bi [et ita rei transeat cum suo onere.] Notatur ad hoc, quod onus adiectum rei facit vt res transeat cum illo, vide *l. ii.* *qui opus*, vbi latè Iaf. nn. 6. ff. de *nomi operis* nu. 2. Tiraq. de *retractu* lig. 5. 1. gloss. 9. n. 102. Menoch. conf. 2. nn. 31. & conf. 65. n. 11. & conf. 80. n. 99. Cabed. Lusit. de *res.* 52. nn. 1. par. 2. D. Barbol. in *l. post doctum* nn. 5. ff. *solutio Matrim.* Cald. Pereira de *extincti.* *emphyt.* cap. 3. nn. 33. & de *emphyt.* & *remd.* cap. 10. nn. 10. & cap. 27. nn. 79. Ioan. Martins à Costa in addit. ad *tract. libello rum* annot. 6.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Declaratur tex. in præsentia, pluresque Doctores referuntur de eius intellectu agentes.
- 3 *Vsura* commissitur quantumcumque minimum sit iuratum.

Cap. Nauiganti XIX. & fin.
Greg. ix.

- 1 S^{uper} hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarell. Io. Andr. Anania, Hostien. Anch. Butr. Henric. Boich, Henr. Camf. Chafal. in *annot.* Panor. Beroni. Cened. collect. 47. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castellæ* par. 1. & 2. Viuijan. in *rationali lib. 5. Iuris Pontificij* pag. 151. Alagona in *compendio Iuris Canonici*, pag. 688. & tom. 4. repet. in *iure Canonico* ad 5. Decretal. librum Ioan. Crot.

- 2 Plura circa intellectum huius text. & an, & quando suscipiens in se periculum pecuniarum mutuarum ratione affluacionis mutui, possit aliquid à mercatoribus, vel venditoribus ad creditum exigere, vide Cou. *vari.* lib. 3. cap. 2. nn. 5. Medin. in *codic. de rebus*, q. 38. in 3. *causa* col. 4. Gasp. Caballin. in *mihi loquor Iuris* par. 3. *mihi loquor* 199. Gasp. Roder. de *annuis redditib.* lib. 3. q. 3. nn. 55. cum seqq. Molr. in *emporio Iuris* par. 1. tit. 2.

tit. 8. q. 2. Soc. de Injust. lib. 6. q. 7. artic. 2. vic. Angl. in floribus Theologicis in quibus de contractibus mutui art. 2. concl. 1. & 2. Serach. de affectu. an prafat. nu. 2. cum seqq. Villag. in tract. de iuriss. q. 26. Geminian. eod. tract. commentum 3. d. princip. Paul. Comitot. respons. moralium lib. 3. q. 25. nu. 5. Azor. institut. moral. par. 3. lib. 7. cap. 7. qu. 8. Cori. Philip. par. 2. lib. 2. cap. 1. d. num. 18. Solas de contract. tit. de iuriss. dub. 23. num. 3. Bonacin. eod. tract. disp. 3. q. 3. puncto 5. nu. 9. Valer. Reginald. in pract. fore. peniten. lib. 25. num. 211. Valasc. cons. 18. num. 4. vbi refert. idem in presenti censeri vsurarium. qui moueat nauigantem vel eunti ad nundinas. licet suscipiat in se periculum. si aliquid inde percipiat vltra sortem. quia mutuum sacrum. & id quod datum est vltra sortem. non fuit expresse pro susceptione periculi. sed simpliciter. & ideo presumitur vsura. & hac videtur intentio & mens huius text. ut quādo datur simpliciter pecunia mutua ituro per loca periculosa. vel alia. & mutans eam simpliciter suscipit ipsius pecunie periculum. & pactus est sibi dari aliquid vltra sortem. non exprimens an recipiat pro assecuratione. & susceptione periculi. vel tatione mutui. præsunt vehementer lex Canonica in presenti. quod pro mutuo. & quod assecuratio. seu periculum susceptionis fuit interposita ad palliandam vsuram. & sic ad tollendam istam palliationem vsura sub calore assecurationis. & ad hoc est iassa constitutio huius text.

Recepturus aliquid. Ergo vsura committitur quantumcumque minimam sit lucrum. quod ratione mutui vltra sortem percipitur. quæ nec etiam in minimo permitti potest. ut per Tituq. de iudicio an rebus exiguis vers. 24. fol. mibi 35. Melch. Phabos Lusitanus de decis. 7. nu. 6.

De Crimine falsi.

Tit. XX.

SPRæ hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. And. Anchar. Butr. Panorm. Mari. Socin. Guillelm. Durand. in breuario aucto Iuris Canonici. fol. 144. verso. Ioan. de Londris in breuario Sancti. Canonum fol. 181. Petr. de Rauenna in compendio Iuris Canon. Martinus Meisart. in epitome Decretal. fol. 188. Dan. Venator. in analysi methodica Iuris Pontific. d. pag. 668. Goffred. & Host. in summa. barto. tit. Alexand. Cassan. & Anastasi. Germon. in præsentibus ad quingens libros Decretal. sub hoc tit.

De materia tit. vide apud Lusitanos Ordin. Regiam lib. 5. tit. 52. cum seqq. vbi Parens meus notat. & apud Castellanos l. 57. tit. 6. part. 1. vbi Greg. Lop. & tit. 12. lib. 4. for. leg. & tit. 6. lib. 8. Ord. vbi Perez. Velam. de delictis. l. 10. Clar. lib. 5. falsum. Farin. in praxi crimin. p. 6. de falsitate. & simulat. Bocacoli. commun. crimin. verbo

falsum. Præz. Episcop. p. 1. verbo falsary. Bernard. de Salzed. in pract. cap. 1. 19. in nouiss. impress.

De falsificantibus signum. aut sigillum Regis agunt Ordin. Regia Lusitan. lib. 5. tit. 52. vbi Parens meus. & apud Castellanos l. 3. tit. 6. lib. 8. Ordin. vbi Perez. & l. 3. tit. 17. lib. 8. noua recop. vbi Azeued. Pradil. in summa legum pontualium. par. 1. cap. 21. Castill. lib. 3. quæstiones. cap. 20. n. 8. cum seqq.

De facientibus falsas scripturas. aut illis vtentibus vide Ordin. Regiam Lusitan. d. lib. 5. tit. 52. vbi Parens meus notat. & apud Castellanos tit. 7. part. 7. vbi Greg. Lop. Farin. in praxi crimin. q. 155 d. princip. Card. Tusch. lit. F. concl. 41. Molin. de iustis. tom. 3. tract. adu. p. 700. Et de penis falsarij tabellionis. vide Velam. de delictis cap. 24. Clar. in 8. falsum nu. 16.

De teste falsum deponente agunt Ordin. Regia Lusitan. d. lib. 5. tit. 52. vbi notat Parens meus. & apud Castellanos l. 26. tit. 11. part. 3. vbi Greg. Lop. & l. 4. & 7. tit. 17. lib. 8. noua recop. vbi Azeued. Oroac. in emblem. moralib. lib. 3. emb. 47. Anton. Gabri. commun. lib. 2. sub tit. de iurur. concl. 6. Joseph. Ludou. lib. 3. sub eod. tit. concl. 1. Perez tit. 6. lib. 8. Ordin. pag. 188. cum seqq. Auendan. de exequendis mand. par. 2. cap. 27. Malcard. de prohibition. concl. 955. n. 19. Fachin. controuer. lib. 1. cap. 14. Seraphin. de privilegijs Iuram. prin. 64. Surd. cons. 37. Decian. tract. crimin. lib. 6. cap. 10. cum seqq. Vela de delictis. cap. 37. Farin. in d. p. 6. q. 160. d. princip. Galganet. de iure publico. lib. 1. tit. 38.

De falsitate commissi in supponendis parti- bus agunt Doctores in l. 1. & l. supposito. C. ad legem Cornel. de falsis. nostri in Ordin. Regia d. lib. 5. tit. 52. Castellani l. 3. tit. 7. part. 7. vbi Greg. Lopez. Boss. de delictis. tit. de partu suppositione. Anton. Gom. l. 7. tit. 1. Tauri nu. 12. Menoch. de arbit. casu 306. num. 3. & de presumpt. lib. 5. praef. 4. Quanter. in quæst. crimin. cap. 77. d. nu. 23. Vincent. de Franch. decis. 332. Malcard. de probat. conclus. 1147. Molin. de iustis. tom. 3. tract. 2. disp. 701. Thom. Valasc. allegationum Iuris tom. 1. alleg. 13. nu. 50. cum seqq. Farin. d. par. 6. q. 150. nu. 239. cum multis seqq. Galganet. de iure publico. lib. 1. tit. 42. nu. 9. & 15.

De aurificis adulterinas gemmas. seu lapillos illigante agunt Ordin. Regia Lusitan. d. lib. 5. tit. 56. Auendan. de exequendis mand. par. 1. cap. 19. num. 30. Pradil. d. par. 2. casu 7. Faruac. d. praxi crimin. tit. de furis. q. 166. n. 44.

De pharmacopolis vendentibus medicinas adulteratas. vide Luc. de Pena in consil. Napol. lib. 3. tit. 49. fol. mibi 101. Bellac. tom. 2. communium opinionum. lib. 9. tit. 17. nu. 124. & 505. Malcard. concl. 5. nu. 32.

De vendentibus vinum limphatum. vide apud Castellanos l. 8. & 9. tit. 17. part. 7. vbi Greg. Lopez. Rebuff. tom. 2. ad legem Gallias. tit. de bospiis. vbi. Vers. duodecima conclusio. Azeued. l. 3. tit. 11. lib. 5. noua recop. Sebast. Neui. in remiss. d. l. m. qui in gutturo. 11. ff. quod Titius clam. Bobadil. in fine p. 11.

politica, lib. 3. cap. 4. n. 90. Auendan. d. cap. 19. n. 30. vers. quinto, ubi de admittentibus vinum vetus cum multo.

- 10 De portantibus in faccis merces desuper bonas, & inferius corruptas, ac de illis, qui in principio canistri ponunt poma meliora, vide Azueo. l. 3. num. 4. cum seqq. tit. 5. lib. 1. nona recop. Matien. l. 1. glof. 9. nu. 11. tit. 14. lib. 5. eiusdem nona recop.
- 11 De ventibus falsis ponderibus, & mensuris, vide Ordin. Regiam Lusit. lib. 5. tit. 58. ubi notat Parens meus, & apud Castellanos l. 7. & 8. tit. 7. part. 7. ubi Greg. Mexi. in trakt. cassa panis, concl. 5. nu. 30. cum seqq. Matien. l. 2. glof. 5. & 6. tit. 13. lib. 5. nona recop. & l. 1. glof. 9. tit. 14. ord. lib. Modern. de Iurisf. d. 4. cent. 1. caso 3. n. 16. cum seqq. Hortens. Canalcan. de brachio Regis, p. 6. nu. 354. cum seqq. Ludou. Rodolphin. quest. lib. 2. q. 40. n. 13. Galganet. de Iure publico lib. 1. tit. 40.

SUMMARY.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Interpretatio in dubio fieri debet, & excusetur quis à perjurio.
- 3 Testis falsi crimen in eo cognoscitur, quam detestabile sit, quia Deo, iudici, & hominibus obnoxius est.
- 4 Iudex secularis testem in testimonio coram se ferendo delinquentem punire non potest.
- 5 Falsitas nemini nociva non punitur poena ordinaria.
- 6 Falsum deponere dicitur, qui tacet veritatem.
- 7 Sententia potest allegari nulla usque ad triginta annos.

Cap. Falsidicus. I. D. August.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butt. Henric. Panorm. Mar. Socin. Cened. collect. 139. Ximen. Toletan. in concordantijs varijsq. Iuris cum legibus Castille par. 1. & 2. Viuian. in rationalis lib. 5. Iuris Pontificij pag. 156. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 690. Verba huius text. non sunt Augustini, sed Ildoridi. lib. 3. de summo bono, cap. 59. refert Burchard. lib. 50. Decret. cap. 11. habetur apud Ant. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 16. cap. 2.
- 2 Falsidicus testis. Adverte, quod in dubio interpretatio, ut excusetur quis à perjurio, ex Decian. tract. crimin. lib. 6. cap. 1. nu. 58. & c. 12. nu. 30. Et ad evitandam falsitatem testium dicta sunt improprie intelligenda, ut per Rebuff. de reprob. testium, n. 100. Surd. decis. 283. n. 9. & decis. 282. nu. 11. cum seqq. dummodo non sequatur absonus intellectus, Hortens. Caualecan. in pract. de testib. p. 3. n. 67. & 68.
- 3 Tribus personis est obnoxius, &c. In eo potissimum dignoscitur, quam detestabile

sit falsi testis crimen, quia Deo, iudici, & hominibus obnoxius est, ut per Farin. in practi crimin. p. 2. q. 67. nu. 1. & n. 8.

- 4 Deinde iudici, quem mentiendo fallit. Intellige quando est competens falsidici testis, nam secularis iudex nec ex officio, nec ad partis instantiam, nec in bonis, nec in corpore, nec principaliter, nec incidenter iudicare potest, aut punire clericum in testimonio coram se ferendo delinquentem, ut per Cou. pract. cap. 18. n. 8. Marant. de ordine iudic. p. 6. cap. de inquisit. n. 150. & alii. 12. d. nu. 1. Clar. 9. fin. q. 38. nu. 14. vers. hinc quero, Craffcom. 2. commun. opinio. lib. 9. tit. 17. nu. 138. pag. 511. Rebuff. in tract. quando secularis, nu. 88. Bernard. in pract. cap. 96. nu. 1. ubi Salzed. in addit. verbo non potest puniri, refert plures Doctores, Mexi. in tract. cassa panis, concl. 5. n. 34. Fachin. lib. 9. controuers. cap. 37. vers. testia verior. Perez l. 1. vers. sed debetur potest, tit. 6. lib. 8. Ordin. pag. 189. Azueo. l. 1. nu. 97. cum seqq. tit. 16. lib. 8. nona recop. Prax. Episcop. p. 1. verbo casus, pag. 79. Morl. in empirio Iuris, p. 1. tit. 2. in pract. nu. 153. Modern. de Iurisf. lib. 4. caso 128. nu. 7. cum seqq. Azorl. institut. moral. par. 1. lib. 5. cap. 13. q. 2. Pradil. res summa legum penalium, p. 1. c. 22. n. 8. Farin. in practi crimin. p. 1. q. 8. nu. 26. Hortens. Caualecan. in pract. de testibus par. 5. nu. 218. plures alios ex antiquioribus refert Cened. ad Decretum collect. 37. nu. 10. & ad Decretal. collect. 139. nu. 2.

- 5 Quem falso testimonio ladit. Hinc falsitatem nemini nocivam non puniri poena ordinaria tenuerunt Felin. in tract. quando conatus puniatur, vers. falsis secundo, Cou. in cap. quomodo peritum, p. 1. q. 7. nu. 6. in fine, Clar. lib. 5. falsum, n. 35. & 5. peritum, nu. 11. Bonaccol. commun. crimin. p. 2. verbo falsitas, fol. mibi 28. Menoch. de arbit. caso 306. nu. 14. 23. & 30. cum seqq. Surd. decis. 282. nu. 18. Flores de Mena. vari. lib. 2. q. 20. nu. 81. Farin. in practi crimin. p. 6. sub tit. de falsis, q. 150. nu. 291. Et falsitatem commissam in te modica leuius esse puniendam resoluit Tirac. de iudicio in rebus exig. pag. mibi 49. Menoch. de arbit. caso 306. nu. 36. Farin. d. p. 6. quest. 150. nu. 111. & 292.

- 6 Et qui veritatem occultat. Notatur ad hoc, quod testis, qui tacet veritatem dicitur falsum deponete, ut per Tirac. de pernis temp. causa 44. nu. 15. cum seqq. Zachin. de barel. col. 14. nu. 2. Penia in direct. Inquisit. par. 3. q. 73. commento 122. vers. falsum autem testem, Mascard. de probat. concl. 743. nu. 12. & in pract. q. 5. d. nu. 70. Decian. tract. crimin. tom. 2. lib. 6. cap. 10. nu. 30. Farin. d. q. 67. d. n. 220. ubi n. 223. ampliat etiam ad illum testem, qui dicit se non recordari de eo, quod vel certum est ipsum recordari, vel saltem debet verisimiliter recordari, & nu. 225. ampliat ad testem, qui deponit obscure veritatem, vel per maliciam, ad hoc ut eius depositio producenti

ducenti non proficiat. Aduerte tamen tacentem verum non peccare nisi quando productus est vt testis, Flamin. de rescriptis. benefic. lib. 9. quest. 27. num. 5.

- 7 In glof. [Iudici.] ibi (*vsque ad 20. annos*) Immo vsque ad 30. potest sententia allegari nulla glof. in c. unde queritur 35. q. 9. Viui. & Bellac. tom. 2. commun. opin. lib. 7. tit. 15. n. 131. cum seqq. Pinel. in l. 1. C. de bonis mat. p. 3. n. 50. & in autb. nisi num. 21. cod. tit. Perez ad tit. 15. lib. 3. Ordin. pag. 738. Tirac. de retracit. l. g. §. 36. glof. 2. num. 38.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Sententia falsa non est exequenda.
- 3 Sententia ex falsis instrumentis nunquam transit in rem iudicatam.
- 4 Falsitatis sola suspicio in litteris Apost. fidem eis tollit.
- 5 Nullitates ex defectu iurisdictionis emanantes summe attendende sunt.
- 6 Iurisdictionis defectus dicitur insanabilis.

Cap. Super eo. II. Luc. ij.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Host. Anchar. Buttr. Panorm. Henric. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs *vsusque* Iuris cum legibus Castelle. per. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 157. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 691. refertur ab Anton. August. collecti. 2. Decretal. lib. 5. tit. 9. cap. 2.

- 2 Probat hic text. falsam sententiam non esse exequendam, vt per Rebuff. tom. 2. ad leges Gallia. tract. de sentent. execut. art. 7. n. 10. pag. 216. sicut & illam, quæ ex falsis probationibus lata fuit, vt probant Ordin. Regia Lusitan. lib. 3. tit. 75. in princip. & tit. 87. §. 2. vbi Parens meus, & apud Castellanos l. 1. in 22. part. 3. vbi Greg. Mench. *vsusque* c. 36. Amat. Roderic. in pract. cap. 9. nu. 9. & 10. Alexan. Trentafing. vari. lib. 2. tit. de sentent. resol. 3. nu. 13. Curi. Philip. p. 1. §. 18. n. 12. Aloyf. Ricc. in collect. decis. collecti. 1502. Nam sententia ex falsis instrumentis nunquam transit in rem iudicatam Cald. Pereira conf. 36. ad princip. vbi n. 12. declarat si is pro quo lata fuit sententia sciat falsas esse probationes.

- 4 Redarguenda videris falsitatis. Ergo sola suspicio falsitatis in litteris Apostolicis fidem eis tollit, & eorum impedit executionem, vt per Farin. in pract. crimin. p. 6. q. 151. num. 33.

- 5 In glof. [Falsarum.] ibi (*quia defectus est in iurisdictione*) Aduerte nullitates ex defectu iurisdictionis manentes summe attendendas esse, vt per Ioan. Bauman. de sequels. c. 16. n. 1. & 4. cum seqq. Azin. in pract. Florent. §. 31. cap. 32.

- 6 Causalean. decis. 28. n. 46. cum seqq. vol. 1. Nam defectus iurisdictionis dicitur insanabilis Aemil. Verall. decis. 38. nu. 2. lib. 3. Thom. Triuif. Venetia decis. 11. nu. 2. lib. 2. Camill. Borrell. in summa omnium decis. tit. 41. nu. 124. & est legibus adeo exosus, vt quamuis se de nullitate non oppositum quis iurasset, tamen hanc nullitatem ex defectu iurisdictionis opponere poterit, vt ex Felin. Ruin. & alijs colligit Crauet. conf. 383. nu. 16. & resoluit Anton. Gabr. tom. 3. communium opin. lib. 6. tit. de flatus. concl. 3. n. 7. pag. mibi 355.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Sigillum Principis clericus, qui falsum est deponendus.
- 3 Delinquentibus signum an sat sit imponere, ostenditur.

Cap. Ad audientiam. III. Vrb. ij.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Host. Anchar. Buttr. Panorm. Henric. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs *vsusque* Iuris cum legibus Castelle. per. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 157. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 691. refertur ab Anton. August. collecti. 2. Decretal. lib. 5. tit. 9. cap. 2.

- 2 Probat hic text. clericum, qui falsum sigillum Principis, aut alicuius Regis esse deponendum, sibi que characterem imprimendum, ac in exilium mittendum, vt per Duen. reg. 290. lib. 1. Boer. decis. 82. col. 1. Perez l. 1. tit. 8. lib. 2. Ordin. pag. 281. Cardof. in pract. iudicium, & aduocat. verbo clericus, nu. 86. Aldrete de religiosa disciplina tuenda lib. 2. c. 17. §. 3. n. 22. Galganet. de iure publico lib. 1. tit. 41. nu. 24.

- 3 In signis maleficij characterē, &c. Olim apud nostros Lusitanos in antiqua Ordin. lib. 5. tit. 37. §. 2. furibus auriculas abscondi iubebatur, quia tamen hæc inscriptio, seu potius maleficij signum faciebat vt aliqui longis capillis, aut auritis pileis mutilatis aures occultaret, nec coueniebat tam patenti signo turpitudinis ostendere, ob quod Imperator Constantinus vultus deturpationem lege vetuit, sic referibis ad Eumelium. Si quis in ludum fuerit, vel in metallum, pro criminum deprehensorum qualitate damnatus minime in eius facie scribatur, dum in eius manibus, & in iuris possit pars damnationis vna scriptione comprehendere, refert Cardin. Cesar Baron. in addit. ad martyrologium Romanum die 22. Decembris, ideo in nouissima iustitie reformatione prædicta aurium abscissio sublatam fuit, & illius loco iubetur, vt pro primo furto prima littera teritotij, vbi inuenitur, pro secundo vero furæ signum in humero candenti.

ferro imprimitur, & de hac bullatione agit Fari. d. p. 6. q. 170. n. 94. apud Castellanos vero per l. 5. tit. 1. lib. 5. *nova recop.* ubi Azeved. n. 12. character imprimi iubetur ei, qui duas uxores simul duxit, & idem Azeved. l. 3. m. 22. tit. 17. lib. 8. *eiusdem nova recopil.* agit de characterē imprimendo falsanti sigillum Regis.

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Apostolicas litteras recipientes in Curia de manu alterius quam Summi Pontif. vel deputatorum sunt excommunicati.
- 3 Verbum subiacet non est late sententia.
- 4 Verbum presentis temporis imperativi modi, quod ad Iudicem dirigitur, importat sententiam ferendam.

Cap. Dura: IV. Innoc. iij.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Janoc. Coll. Zabar. Io. Andr. Anania, Host. Ancharan. Butr. Panor. Henric. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concord. *utroque* Iuris cum legibus Castellae par. 1. & 2. Viu. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 158. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 691. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. sub tit. 11. de falsarij cap. 1.

2 Probat hic tex. recipientes litteras Apost. dum ipsi sunt apud Sedem Apost. de manu alterius, quam Summi Pont. vel deputatorum ad illud officium, esse excommunicatos, vt per Clar. in pract. lib. 5. p. fin. q. 77. num. 17. Mari. Alteri. de censur. tom. 1. de excom. lib. 5. c. 5. disp. 7. *vers. rursus*, ubi late, & in *vers. quemobrem*, advertit quod in hoc tex. duplex continetur excommunicatio, alia late sententiae, quam incurrunr ipso iure illi, qui litteras Apost. accipiunt ab alio, quam de manibus Papae, vel officialium, aut Bullatorum, nisi sint personae insignes, alia est sententiae ferendae, qua excommunicandi sunt per Ordinarium illi, qui habent litteras falsas, si postquam sciuerint eas esse falsas, infra viginti dies non lacerauerint, aut resignauerint, & semel excommunicati non possunt ab alio absolui (praeterquam in mortis articulo) nisi à Papa, & in *vers. secundum*, circa eandem excommunicationem prolatam in eos, qui litteras Apost. accipiunt ab alio, quam ab ipso Papa, vel officialibus, notat hanc excommunicationem afficere illos tantum, qui apud Sedem Apost. commorantur, vt habetur in textu, & in *vers. tertio*, notat Doctores communi consensu asserere hanc excommunicationem abusu in desuetudinem, & hodie non seruari in Curia.

3 In gloss. [Subiacet.] ibi (sed non credo, &c.) Notatur ad hoc, quod verbum, subiacet, non est late sententiae, vt per Tirac. in l. si in qua C. de reuocandis donat. verbo reuertatur no. 149. Nam ver-

bum presentis temporis imperativi modi, quod ad iudicem dirigitur, importat sententiam ferendam, vt per Vgolin. de censuris, tab. 1. c. 9. §. 6. nu. 7. Carbon. tract. de legibus lib. 8. disp. 6. *reservata regula*, quos refert, & sequitur Monet. de distrib. quorid. p. 3. q. 7. o. 22. & in terminis huius tex. Mari. Alter. d. disp. 7. c. 5. col. 3. l. D. & B.

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Scriptura rasa falsa praesumitur.
- 3 Falsitas praesumitur ex cancellatione in aliqua scriptura reperta.
- 4 Falsitatem arguit abrasio reperta in aliqua scriptura.
- 5 Diversitas manus in scriptura falsitatem arguit.
- 6 Falsitas arguitur ex apostille, seu additionibus, praesertim in instrumentis, seu in aliqua scriptura reperta.
- 7 Instrumentum interlineatum, seu reformatum si redigatur in publicam formam debet notari in transumpto mentionem facere de illo interlineamento, seu rasura, alias magis suspectum.
- 8 Mutans in litteris Apost. postquam eas receperis ab officiali, aliquid etiam minimum vere falsas illas.

Cap. Licet. V.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Janoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Ancharan. Butr. Henric. Marian. Socin. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concord. *utroque* Iuris cum legibus Castellae par. 1. & 2. Viuian. in ration. lib. 5. Iuris Pontif. pag. 159. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 692. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 11. cap. 2.

2 In eis aliquid per rasuram, &c. Notatur ad hoc, quod rasa scriptura falsa praesumitur, & tanquam falsa rejicitur, vt per Mascard. de probat. concl. 1254. à princ.

3 Totaliter abolita. Notatur ad hoc, quod ex cancellatione in aliqua scriptura reperta praesumitur falsitas, vt per Baiard. ad Clar. §. falsum n. 197. Menoch. de praesumpt. lib. 1. praef. 99. nu. 3. cum seq. & de arbit. caso 187. d. n. 34. Anton. Gom. l. 3. Taurin. n. 91. & l. 45. n. 145. ad fin. & n. 146. Brunor. à Sole in loci. comm. verbo Apostille. n. 1. Surd. conf. 16. Farin. in prax. crim. p. 6. q. 351. n. 31. cum seq.

4 Vel abrasa. Notatur ad hoc, quod abrasura falsitatem arguit, vt per Menoch. d. praef. 99. n. 3. cum seq. & de arbit. caso 187. n. 41. Mascard. concl. 1254. Farin. d. q. 151. d. n. 64.

5 Falsis litteris imitatur. Nam diuersitas manus in scriptura falsitatem arguit, vide Menoch. conf. 199. n. 7. *vers. tertio* arguit, & de praesumpt. lib. 5.

- lib. 3. pref. 20. n. 9. 18. & 19. Mafcard. concl. 740. n. 11. Farin. d. 9. 151. d. 112. Ex apostillis etiam, seu additionibus praefertim in margine alicuius instrumenti, seu scripturae, reperietur, arguitur falsitas, vt per Franc. Marc. deis. 243. num. 4. & deis. 702. n. 1. per. 1. Barard. d. 5. falsum. n. 197. vers. item si scripturae. Farin. d. 9. 151. d. princ. Et de interlineamentis vide Menoch. d. casu 187. n. 40. & Mafcard. d. concl. 1254. num. 8. Et in hoc aduertere quod si instrumentum interlineatum, seu reuolutum redigatur in publicam formam, debet notarius in transumpto mentionem facere de illis interlineamentis, seu rasuris, aliis manet suspectum. Bonacof. commun. crimin. p. 1. verbo falsum fol. 65. in fine. Bellacomb. tom. 2. commun. opus. lib. 4. tit. 11. num. 241. pag. 382. Azuad. l. 13. num. 49. tit. 25. lib. 4. noua recopil. Menoch. conf. 395. num. 57. Mafcard. d. conclus. 1254. num. 16.
- 8 In glos. [Tenuem] ibi (quicunque radit, vel immutat reuerentur D. Papa sibi ascriptum, excommunicatus est, & falsarius) Notatur ad hoc, quod etiam ille, qui in litteris Apost. postquam eas recepit ab officiali, mutat aliquid etiam minimum, vere fallit illas, vt per Mari. Alter. de censuris tom. 1. lib. 3. disp. 7. c. 2. ad. 3. lit. D.

SUMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Papa fratres vocat Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos, ceteros autem Reges, & Principes filios.
- 3 Falsitas arguitur ex diuersitate styli.
- 4 Stylus seruatur pro lege.
- 5 Stylus in dubio non praesumitur.
- 6 Stylus introducere solus superius iudicibus permittitur.
- 7 Stylus contra, si non est obseruandus.

Cap. Quam graui. VI.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Jo. Andr. Anania. Hostien. Anchar. Butr. Henr. Panor. Man. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. Misusq. iur. 2. non legibus Cassella par. 2. & 3. Vaulan. in rationalib. lib. 3. l. 1. per. 1. pag. 159. Alagon. in compendio iuris Canonici pag. 691. referunt ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. n. 11. c. 3.
- 2 **Vi Patriarchas, &c.** Notatur ad hoc, quod fratres vocat Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos, ceteros autem Reges, & Principes filios, vt per Deci. in c. reuerentibus. n. 2. de except. Cosm. in pragmat. Sanctionum, tit. de numero Cardinalium glos. Cardinales.
- 3 **Quam in stylo.** Notatur ad hoc, quod falsitas arguitur ex diuersitate styli, Menoch. conf. 199. n. 9. & 10.
- 4 Mafcard. de probationib. concl. 1269. nu. 4. Stylus enim seruatur pro lege, itaut iudex contra sty-

lum iudicans, faciat litem suam, ac si faceret, & iudicaret contra legem, vt per Doctores citatos ad c. reuerentibus. n. 1. d. n. 1. sup. de consuet. Multa de stylo, & quod ad vnguem debeat obseruari congrunt Cardin. Patre. deis. 353 lib. 3. in antiq. Pinel. in l. 2. C. de rescind. vendit. p. 2. c. 4. n. 2. Rot. Genuen. deis. 206. & ceteri citati ad d. c. reuerentibus. n. 7. In dubio stylus non praesumitur quamuis sit iudiciorum ex Mafcard. de probationib. concl. 258. sub n. 1. & concl. 1338. n. 1. Menoch. de praesumpt. lib. 2. pref. 8. n. 7. & conf. 727. n. 6. vers. respondetur primo, Peregr. Iannini de reu. citat. lib. 1. c. 1. n. 72. Sed alleganti eius probatio incumbit ex Mafcard. d. concl. 1338. n. 2. Farin. par. 4. conf. 59. n. 12. excepto stylo notorio Curie, cuius nec allegatio, nec probatio requiritur, sed iudex supplere in eo debet, vt per Viui. deis. 197. n. 6. quem quidem stylum, introducere solus supremis iudicibus permittitur. Bart. in l. de quibus. n. 1. ff. de legibus, Menoch. conf. 187. n. 56. Farin. conf. 85. n. 17. Stylum tamen contra, si non est obseruandum annotant Perez l. 4. vers. non obstat etiam, tit. 4. lib. 2. Ordin. pag. 240. Farin. conf. 85. n. 18. D. Barbof. in l. cum prator. d. n. 285. num. fup. ff. de iudic.

SUMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Falsificantes litteras Papa ipso iure excommunicationem incurrit cum suis sanctoribus, & defensoribus.
- 3 Papa litteras falsificantes excommunicatur in Bulla Confe. Domini clausul. 6. de qua referuntur DD. agentes.
- 4 Excommunicatio, quam incurrit falsificantes litterarum Papa in hoc text. in quo differat ab illa Bulla. Cetera, ostenditur.
- 5 Surpeticitas, vel obrepeticitas litteras impetrantes non incurrit excommunicationem hunc tex. & Bulla in Cetera Domini.
- 6 Excommunicationis poenam non incurrit, qui in litteris Apost. aliquid modicum mutat, vel corrigens, quando non sit mutatio in substantia.
- 7 Falsificatio una sufficit, vt quis puniatur poena huius tex.
- 8 Beneficium ipso iure valet propter falsitatem litterarum adposit.
- 9 Falsificans litteras Papa degradatur, & traditur Curie seculari puniendus poenis legibus.
- 10 Clericus fabricans falsam moneta[m] Papa an aliter sit degradandus, remissum.
- 11 Falsum dicens non extenditur praetextu ignorantia.
- 12 Clerici tentantes falsis dimissionibus ignoranter, quia poena puniuntur, remissum.
- 13 Poena minor imponenda est reo cum agitur similiter, quam cum agitur criminaliter.
- 14 Clerico Curia seculari tradita poena imponenda debet esse relemi supplicii.
- 15 Poena relemi supplicii, & degradationis locum habet in mandatis falsificare litteras Papa.

- 16 *Papa litteris falsis vitiis iniuriis punitur & quamvis illas falsificans.*
 17 *Negligentia quandoque dolo comparatur.*

Cap. Ad falsariorum. VII.

1 *Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Io. And. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panorm. Mar. Socin. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concordant. vtriusque Iuris cum legibus Castellae par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 160. Alagona in compendio Iuris Canonici, pag. 693. referunt Abb. Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. sub titulo de falsitate cap. 4.*

1 *Anathematis vinculo, &c.*

Notatur ad hoc, quod falsificantes litteras Papae ipso iure excommunicationem incurrunt cum suis fautoribus, & defensoribus, vt per Card. Tolet. in instrum. Sacrad. lib. 1. cap. 22. Sayre de censuris lib. 3. cap. 10. num. 4. cum seqq. Farin. in praxi crimin. par. 6. de falsitate quest. 151. num. 7. Fr. Anton. de Soula in relict. de censuris Bulla in Coena Domini cap. 7. disp. 45. num. 2. Aloys. Ricci. in decisionibus Curia Archiepiscop. Neapolit. par. 1. decis. 38. num. 1. vbi num. 3. tenet falsificantes litteras Cardinalis scribentis nomine Sanctissimi non incurrere poenas huius text. cum vere non dicatur falsare litteras Papae.

3 *Excommunicantur etiam huius criminis Rei per Bullam in Coena Domini excom. 6. his verbis: Item excommunicamus, & anathematizamus omnes falsarios litterarum Apostolicarum in forma Brevis, ac supplicationem gratiam vel iustitiam concernentium per Romanum Pontif. vel S. R. E. Vicecancellarium, aut gerentes vices eorum, aut de mandato eiusdem Romani Pontif. signatarum: necnon falso fabricantes litteras Apostolicas etiam in forma Brevis, ac etiam falso signantes supplicationes huiusmodi sub nomine Romani Pontif. seu Vicecancellarii, aut gerentium vices praedictorum, quam committantur, & explicant Salzed. ad Bernard. in praxi cap. 119. Rebuff. post prax. benefic. in Bulla Coena Domini; Vinald. in candelabro aureo in explicat. Bulla num. 46. cum seqq. Jacob. de Grassis in auers. decis. par. 1. lib. 4. cap. 18. nu. 87. cum seqq. Sayr. d. lib. 3. c. 10. Vgolin. de censuris Bulla Coena p. 2. c. 6. Soar. tom. 5. disp. 21. sect. 2. n. 44. cum seqq. Coriolan. Capuccin. post suum tractat. de casibus referunt. in explicat. Bulla in Coena Domini, excommunic. 6. latè Fr. Anton. d. Soula d. cap. 9. per totum. latissime Mar. Alter. de censuris tom. 1. lib. 5. disp. 7. & nouissime Bonacin. de censuris Bulla in Coena Domini, ac Leonard. Oduard. in comment. ad Bullam Coena Domini.*

4 *In hoc differt excommunicatio de qua in hoc tex. ab illa, quae habetur in supradicta sexta excomm. Bulla in Coena Domini; quia sub illa includuntur qui per alios falsificant litteras*

Apost. omnes fautores, & defensores falsariorum, vt tex. dicit, & ex eo deducit Parin. d. q. 151. n. 9. & Fr. Anton. de Soula d. cap. 7. disp. 45. num. 2. sub hac vero minime vt per Jacob. de Grassis d. cap. 18. num. 95. & 95. Soar. d. disp. 21. sect. 2. num. 48. Fr. Anton. de Soula d. disp. 45. num. 1. Coriolan. in explicat. sexta excommunic. Bulla in Coena Domini res. quae vero Mar. Alter. d. disp. 7. cap. 5. Sic etiam in altero differt, quia sub illa huius text. includuntur videntes litteras falsas Papae, sub hac vero Bulla in Coena Domini minime, Nan. in man. cap. 27. num. 62. Jacob. de Grassis d. loco nu. 99. Vinald. vbi supra num. 50. Vgolin. d. 3. res. octavo, Soar. d. sect. 2. num. 48. Coriolan. loco proxime citato.

5 *Illud in praesentiarum aduertendum duxi impetrantes litteras subrepticiis, vel obreptitiis, non ligari excommunicatione, de qua in hoc tex. vt per S. Antonin. par. 3. tit. 25. cap. 13. Syluest. verbo excommunicatio num. 8. excommunicat. 4. res. & secundo, Caiet. vbi supra verbo quos refert, & sequitur Coriol. loco citato, res. dubitatur. Proinde etiam non ligantur praedicta sexta excomm. Bulla in Coena Domini, vt per Vinald. d. num. 31. Jacob. de Grassis d. num. 95. Vgolin. d. 9. 3. res. quarto, Soar. d. sect. 2. num. 300. Gonzal. ad reg. 8. Cancellaria, glof. 57. num. 45. Salzed. d. cap. 119. lib. 4. res. nec incurrunt.*
 6 *Quia excommunicationis poena immunes etiam sunt, qui in litteris Apost. aliquid modicum mutant, vel corrigunt, quando non mutatur substantia, Nau. d. cap. 27. n. 61. res. sexta, Vgolin. d. 9. 3. res. secundo, Soar. d. sect. 2. num. 46. & 47. Sayr. d. lib. 3. cap. 10. num. 11. Salzed. d. cap. 119. res. erit autem Coriolan. d. excomm. 4. res. interrogabis.*

7 *Exercens.* *Aduerte quod quamvis propter huiusmodi verbum requiri videatur iterationem delicti, tamen in dispositione poenali vnica tantum vice verificatur, & sic pro vnica falsificatione poena de qua in hoc tex. loci habet, vt per Farin. d. q. 151. n. 11.*

8 *Perpetuus sint priuati.* *crimen falsitatis litterarum Apost. vacat beneficium ipso iure, vt per Petr. Gregor. de benefic. cap. 16. n. 12. Rebuff. de pacifice possid. num. 204. & in praxi benefic. tit. de modis amittendi beneficia num. 43. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glof. 15. num. 78. Nicol. Garc. de benefic. par. 11. cap. 10. n. 170. quos refero Ego ipse de officio & potest. Episcopali p. 3. alleg. 57. n. 314.*

Seculari tradantur potestati.

Notatur ad hoc, quod falsificans litteras Papae degradatur & traditur Curiae seculari puniendus poenis legalibus, quibus alij puniuntur, vt per Clar. in praxi lib. 5. fin. quest. 36. num. 39. Boer. decis. 82. d. num. 3. Gregor. Lop. l. 60. tit. 6. par. 2. c. 16. in glof. de Papae de Rey tit. 7. par. 7. Allicia. decis. 22. num. 2. Bernard. d. cap. 119. vbi Salzed. in addit. lit. A. Petr. Greg. synagm. Iuris lib. 36. cap. 5. num. 8. Perez. l. 21. in glof. falso

nostro fello tit. 19. lib. 8. Ordin. Cened. ad Decretal. collect. 26. num. 1. latè Farin. d. q. 151. d. prime. Prax. Episcop. par. 1. verbo falsary. Bobadil. in sua politica lib. 2. cap. 17. num. 95. Moderni de iurisdicte par. 2. cap. 28. num. 14. Aldrete de religioſa disciplina tuenda lib. 2. cap. 17. d. num. 21. An clericis fabricans falsam monetam Papæ sit deo gradanſus actualiter vide Perez l. 23. vers. quare principaliter tit. 19. lib. 8. Ordin. Salzed. ad Bernard. d. cap. 119. vers. sed an puniatur. Christoph. de Pace in sebolis ad leges fyll. l. 78. num. 97. cum segg. Farin. in praxi crimin. q. 151. nu. 33.

11 In gloſ. [Dixerint.] Notatur ad hoc quod in dicente falsum nõ admittitur excusatio ignorantia, vt per Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 2. q. 14. art. 1. Quia vero pœna puniatur clerici vcentes falsis dimissioſis ignorantes esse falsas 12 vide Aloyſ. Ricc. in decis. Curia Archiepisc. Neapol. decis. 89. par. 1.

13 In gloſ. [Deprehens.] ibi (vbi civiliter agitur mittitur esse agendum.) Notatur ad hoc, quod mitior pœna imponenda est reo, cum agitur civiliter, quam cum agitur criminaliter, vt per Turquel. in l. si inquam verbo remittitur nu. 315. Perez tit. 12. lib. 3. Ordin. pag. 696. & ideo mitius est agendum cum clerico de falsitate civiliter conuicto, vt per Farin. d. q. 151. nu. 28. vbi nu. 29. refert opinionem huius glossæ procedere in pœnis, quæ ipſo factio non intelligunt, sed per Iudicem sunt intelligenda, asserens pœnas, quæ à iure imponunt falsitatis litteras Papæ ipſo factio, vbiunque constat de delicto siue criminaliter siue civiliter agatur, eo ipſo locum habere.

14 In gloſ. [Legitimas.] ibi (vltimo supplicio puniatur.) Notatur ad hoc, quod clerico curiæ seculari tradito pœna imponenda debet esse vltimi supplicij, vt per Duenh. reg. 290. vers. l.imita primo ad fin. Boet. decis. 82. nu. 6. Farin. d. q. 151. nu. 42.

15 In ead. gloſ. ibi (hæc pœna imponitur, &c.) Notatur ad hoc quod pœna vltimi supplicij, & degradationis locum habet in mandauibus falsificare litteras Papæ, vt per Farin. d. quæst. 151. nu. 12.

16 In gloſ. [Sub nomine nostro.] Notatur ad hoc, quod vtens falsis litteris Papæ mittitur puniatur, quam falsis falsificans, vt per Farin. d. q. 151. nu. 65 cum segg.

17 In gloſ. [Negligencia fin.] ibi (hæc tamen quandoque dolo comparatur.) vide D. Batbot. in pralud. ad l. ſimora num. 9. ff. soluto Matrimon.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Supplicationes concernentes iustitiam, quæ dicantur, ostenduntur.
- 3 Falsitas in dubio non presumitur.
- 4 Falsarius nemo presumitur.
- 5 Testis in dubio non presumitur falsus.
- 6 Error in dubio potius presumitur, quam falsitas.

- 7 Falsitas in civilibus probatur presumptionibus.
- 8 Falsum indicatur, quod affirmatur impossibile sciri.
- 9 Dolus ex perspicuis indicij probari debet.
- 10 Dolus in dubio non presumitur.

Cap. Accedens. VIII.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. anric. Innocent. Collectar. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Host. Anch. But. Henr. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Casselle p. 2. Viuian. in rationabili lib. 5. Iuris Pontificij pag. 160. Alagona in compendio Iuris Canonici. pag. 693. refertur ab Anrou. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 8. cap. 1.

2 De simplici iustitia. Aduerte supplicationes iustitiam concernentes illas dici, quibus quis petit id quod ius concedit, sed alio modo, vt potest vt detur sibi iudex, & vt causa alicui committatur, dicuntur enim de iustitia, quia vult vt iudex datus secundum iustitiam causam definit, ita Fr. Anton. de Souſa in relect. de censuris Bulla in Cæna Domini cap. 7. disp. 41. nu. 4.

3 Cum presumi non debeat, &c.

Notatur ad hoc, quod falsitas in dubio non presumitur, vt per Perez l. 3. in medi. vers. falsitas ergo tit. 6. lib. 8. Ordin. & l. 5. gloſ. 1. pag. 692. vers. quero 11. tit. 12. lib. 3. eiusdem Ordin. Valais. consil. 181. nu. 10. Farin. in praxi crimin. par. 4. decis. 67. nu. 5. & Centol. ad eund. decis. 70. lib. 2.

4 Et nemo presumitur falsarius, Malfcard. de probat. concl. 745. nec in dubio testis presumitur

5 falsus, Malfcard. concl. 1003. num. 29. Menoch. de arbit. casu 309. num. 8. & 9 Farin. in d. praxi

6 crimin. par. 2. q. 67. nu. 103. Immo in dubio potius presumitur error quam falsitas Perez in d.

vers. falsitas ergo, Menoch. d. casu 309. num. 8. Farin. in d. praxi par. 8. de falsitate q. 150. nu. 274.

& Centol. ad eund. par. 4. decis. 74. In civilibus

7 falsitas presumptionibus probatur, nam solus suspitio falsitatis habetur per falsitatem ne instrumentum fides detur, vide Syluan. consil. 7. nu. 16.

cum segg. & cons. 68. nu. 9. Clar. lib. 5. 4. falsum num. 30. Cappy. decis. 30. Bonacof. commun. crimin. par. 1. verbo falsum fol. 66. & par. 2. verbo

ſuſpecto fol. 77. Menoch. remedi. 4. adipsi. nu. 700. & cons. 23. nu. 17. & cons. 42. nu. 33. & cons. 45.

nu. 16. Malfcard. de probat. concl. 739. num. 4. Parlad. lib. 2. rerum quorid. cap. fin. par. 5. 4. 11.

nu. 37. Vbi vero criminaliter agitur debet falsitas concludenter & euidentissime probari ex

Ioseph. Sesse Arag. decis. 109. nu. 19. & 20.

8 Qua possunt facile obtineri. Vnde falsum

iudicari, quod affirmatur impossibile sciri refert Farin. in praxi crimin. par. 2. q. 65. nu. 149. Idè

est quando quis vult affirmare illud, quod quilibet in voluntate habet, cum solus Deus sit

ſcrutator cordium Oldrad. consil. 210. num. 9.

Bb ij) & alij

- & alij per Menoch. *confil.* 149. num. 26.
 9 In glof. [Præfumi.] ibi (sed dolus ex perficiendi iudicij probari debet.) Vide Mafcard. *concluf.* 330. *Pute. decif.* 18. num. 53. in *antiq.* Flam. *de refignat. benef.* lib. 13. q. 1. num. 101. cum feqq. & *quæft.* 3. num. 16. Et à num. 20. Farin. in d. *præxi quæft.* 89. num. 16. Valaf. *concluf.* 56. num. 2. Cardof. in *præxi Iudicium verbo dolus* num. 12. Iofeph. Sefle. *Aragonie decif.* 211. 10 num. 19. In dubio enim non præfumiatur Tiraq. *de retractu lign.* 9. 26. glof. 1. num. 35. Mafcard. *concluf.* 531. & 814. cum feq. Card. Tufch. *lit. D.* *concluf.* 573. Farin. d. *quæft.* 89. à nu. 2. Menoch. *de præfump.* lib. 1. *præfump.* 3. num. 42. Surd. *de alimentis tit. 4. quæft.* 15. num. 51. Iofeph. Sefle. d. *decif.* 109. nu. 8.

SVM MARIVM.

- 1 *Dolores referuntur super hunc tex. fribentes.*
- 2 *Falsitas non dicitur fieri per raturam Bullæ in loco non fufpecto.*
- 3 *Ratura facit instrumentum fufpectum de falsitate.*
- 4 *Renuntiare Iuri suo cuilibet permittitur.*

Cap. Ex conscientia. IX. & fin.

- 1 **S**uper hunc tex. fcripferunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Anania, Hoflien. Anchar. Butr. Henric. Panorm. Mari. Socin. Ximen. Toletan. in concord. *versusque Iuris cum legibus Castellæ* par. 2. Viuian. in *rational.* lib. 3. *Iuris Pontif.* pag. 161. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 693. refertur ab Anton. Augustin. *collect.* 4. *Decretal.* lib. 5. tit. 8. cap. 2.
- 2 **Nisi paucarum litterarum raturas, &c.** Notatur ad hoc, quod per raturam Bullæ in loco non fufpecto falsitas non dicitur fieri, ut per Fr. Anton. de Soufa in *relecl.* de *cenfuris Bullæ in Cæna Domini* cap. 7. *disput.* 42. num. 7. Nam ratura in loco fufpecto facit instrumentum fufpectum de falsitate Menoch. *de arbit. cafu* 187. num. 34. cum feq. Brunor. à Sole in *locis communib.* verbo *apofitilla* 2. Ordin. Reg. Lufitan. lib. 1. tit. 78. q. 4.
- 4 **Cum quilibet ad renuntiandum Iuri suo, &c.** Concordat h. fi quis in *confcribendo C. de pactis*, ibi, omnes licentiam habere his, quæ pro fe introducta funt, renuntiare, cum alijs citatis à Socin. *regul.* 339. Alphan. *collect.* 447. Tiraq. *de iure primogen.* q. 24. à num. 4. Gail. lib. 1. *obferuat.* 40. Butrig. *de renuntiat. Iuris Civilis* benef. 4. Mafcard. *de probat. concl.* 1269. Menoch. *de præfump.* lib. 6. *præfump.* 41. & *confil.* 910. num. 1. Surd. *confil.* 198. num. 2. Donel. *comment. Iuris Civilis* lib. 18. cap. 3. *column.* 9. *vers.* deinde, Morl. in *compendio Iuris Civilis* par. 1. tit. 1. in *prælad.* nu. 19. & *tit.* 10. de *locato quæft.* 2. num. 12. Azor. *instit.*

moral. par. 1. lib. 5. cap. 22. q. 10. Cardin. Tufch. *tom.* 6. *lit. R.* *concl.* 170. cum feq. Soar. *de legibus* lib. 8. cap. 33. D. Barbof. *inl.* alia 9. *elegant.* à nu. 12. *ff. folat. Matrimon.*

De Sortilegijs.
Tit. XXI.

- Vper hanc rubr. fcripferunt Zabarel. Ioan. Andr. Anch. Butr. Panorm. Mar. Socin. Gulielm. Durand. in *breuariis* *antico Iuri Canon.* fol. 145. Petr. de Rauenna in *compendio Iuris Canon.* Martin. Mefnart. in *quibone Decretal.* fol. 189. *verso*, Daniel Venator. in *analyfi methodica Iuris Pontifici* à pag. 676. Goffred. & Hofl. in *summa bazar. tit.* Alexan. Calfan. & Anastaf. Germin. in *paratis* ad quinque libros *Decretalium* sub hoc tit.
- 2 De materia tituli vide Syllust. Tabien. Angel. & ceteros fummistas verbo *fortilegium*, Velam. de *delictis* cap. 34. Lancel. Conrad. in *temple omnium iudicium* lib. 1. cap. 1. 5. 3. *vers.* *vigefimo quarto* Gasp. Caballin. in *millilog.* *Iuris* p. 1. *millilog.* 78. Azcu. per *tex.* ibi in l. 12. tit. 14. lib. 3. *anona* *recop.* l. 5. tit. 2. lib. 8. *ciudad. noua* *recop.* Griland. in *tract.* de *fortileg.* Bernard. Comenl. in *lucerna Inquifitorum* in verbo *fortilegi*. Simanch. *de Catholicis* *instit.* cap. 62. Eymeric. *ad direct.* *Inquifit.* par. 2. cap. 42. & ibi Peña *commento* 67. Cardof. in *præxi iudicium verbo fortilegium*. Petr. Gregor. *synagm.* *Iuris* lib. 34. cap. 1. cum feq. Martin. Delri. *inquisit. magic.* lib. 3. par. 1. *quæft.* 1. cum feq. & lib. 4. cap. 4. *quæft.* 1. Azor. *instit.* *moral.* par. 1. lib. 9. cap. 21. Soar. *de relig.* *tom.* 1. lib. 2. *de fuperftit.* cap. 38. à num. 56. Lefsi. *de Inftit.* lib. 2. cap. 43. dub. 9. Raph. de la Torre in 2. 2. D. Thomas *tom.* 2. *quæft.* 95. *artic.* 8. pag. mibi 330. Sanch. in *præcepta Decalogi* lib. 2. cap. 38. à num. 56. Farinac. in *præxi crimin.* *quæft.* 20. à num. 72. & *de heret.* *quæft.* 181. Ioan. Francif. Leo in *thesauro foci Eccliefiæ* par. 3. cap. 5. Sayr. in *clavi Regia* lib. 4. cap. 5. à num. 14. Aldrete *de religiofe difciplina* *tuenda* lib. 2. cap. 22. Emman. do Valle *de incantation.* & *enfelmis* *fecl.* 3. cap. 6. num. 31. cum feq. Bernard. & Salzed. in *præft.* cap. 110. *fecundum nouifi.* *impreff.* *Modern.* *de Inquifit.* par. 2. cap. 12.
 - 3 De augurijs, vide *reper.* *Inquifit.* verbo *heretici* *versit.* an *intendens auguri*, & verbo *augurium*, Decian. *traktat. crimin.* lib. 5. cap. 17. *vers.* item *obferuantes auguria*, Lefsi. d. cap. 43. dub. 7. Iacob. de Graffijs in *decif.* *curi* lib. 2. cap. 5. num. 20. Martin. Delri. d. lib. 4. cap. 2. *quæft.* 7. *fecl.* 1. *artic.* 2. Sanch. d. lib. 2. cap. 38. à nu. 38.
 - 4 De strigibus vide Carrer. in *tractat.* de *strigibus*, Bonacof. *commen.* *crimin.* par. 2. verbo *parulis* *fol.* mibi 65. & *Inquifitores* *Hispaniæ* *con-*

contra eas procedunt teste Emman. do Valle d. scilicet. 3. cap. 5. nu. 16.

- 5 De maleficio ligaminis vide Spranger par. 1. males. quest. 7. & 8. Nicol. Remig. lib. 2. de molastria cap. 5. Petr. Gregor. synagm. Iuris lib. 34. cap. 9. num. 3. cum seqq. Martin. Delri. lib. 3. par. 3. quest. 4. scilicet. 8. tit. de maleficio ligaminis. Rebello de obligat. Iustitia par. 2. lib. 3. quest. 6. à num. 19. Raph. de la Torre d. tom. 2. quest. 96. art. 2. disp. 10. pag. 414. cum seqq. Farin. de hæresi q. 181. nu. 50.

- 6 De Astronomia vide Blas. Alvarez Mirabal de la confutatione de la salud cap. 82. Barthol. Valentin. en el repertorio del mundo lib. 2. cap. de Astrolog. Stephan. Quaranta in Summa Bul-larij verbo Astrologia. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 7. num. 3. Sayr. in clausi Regia lib. 4. cap. 5. num. 2. Benedic. Pereira de Magia lib. 3. cap. 1. cum multis seqq. Soar. tom. 1. de religione lib. 2. de superst. cap. 11. num. 8. Azor. d. par. 1. lib. 9. cap. 13. Ioan. de Torres de la philosophia moral de Principes lib. 6. cap. 6. Salas 1. 2. quest. 9. art. 5. disp. 2. scilicet. 8. num. 79. Leonard. Lelsi. de iustit. lib. 2. cap. 43. dub. 6. à num. 32. Martin. Delri. d. lib. 4. cap. 3. quest. 1. Fr. Raphael de la Torre in 2. 2. D. Thomas tom. 2. quest. 95. art. 5. pag. 331. cum seqq. Farin. in praxi crimin. quest. 20. num. 111. & nouissime de hæresi. quest. 181. num. 55. Sanch. in precepta Decalogi. lib. 2. cap. 38. à num. 27. Circa Motum Sixti V. contra exercentes iudiciariam artem vide Sayr. d. cap. 5. num. 2. Soar. dicto lib. 2. cap. 11. n. 5. Bobadil. in sua politica lib. 2. cap. 17. num. 73. Sanch. d. cap. 38. num. 34. Aloyf. Ricc. in praxi auresa resol. 186.

- 7 De Chiromantia vide Vgolini. de censuris Pontifici referentis par. 2. 5. 2. num. 10. Raph. de la Torre d. tom. 2. quest. 95. art. 7. disp. 3. de chiromantia pag. 326. Farin. in praxi crimin. quest. 20. nu. 112. & in tract. de hæresi quest. 181. num. 56. Hortens. Caualean. de brachio Regio par. 3. num. 84. Sanch. d. lib. 2. cap. 38. num. 47. ubi resoluit superstitionem esse per manuum lineas bonam vel malam fortunam indicare, secus si complexiones, humores, & aptitudinem, & num. 48. asserit mortale esse peccatum interrogare Aegyptiam de bona vel mala fortuna, si fiat animo firmiter credendi illius dictis; vel etiam animo ridendi dummodo notabile detur scandalum.

- 8 De Somnijs, & quod sit superstitionem & impium illis credere, quia aut ex repletionem, aut vacuitate, aut ægitudine, aut illusione demonum, aut ex causis naturalibus eorum imagines & phantasmata prouenire solent. vide Iacob. de Graffis in decis. aureis lib. 2. cap. 3. num. 16. Petr. Binsfeld. in comment. ad l. 3. Cod. de malefici & matrem. quest. 2. Gregor. de Valentia 2. 2. quest. 95. artic. 6. quest. 12. disp. 6. puncto 3. res. tertio quoad somnia. Benedic. Pereira de magia lib. 2. cap. 1. cum seqq. Soar. de relig. tom. 1. lib. 2. de super-

stit. cap. 13. Martin. Delri. disquisit. magic. lib. 4. cap. 3. quest. 6. de conellatione ex somnijs. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 9. cap. 17. Lelsi. de Institut. lib. 2. cap. 43. dub. 8. Sanch. in precepta Decalogi lib. 2. cap. 38. num. 49. cum seqq. Fr. Raph. de la Torre in 2. 2. D. Thomas tom. 2. q. 95. art. 6. pag. 272. cum seqq.

- 9 De Necromantia vide Lælius Zecchium in summa. tit. de Fide cap. 19. de necromantici. Repert. Inquisit. verbo Necromantia. Tolet. in instruit. Sacerdot. lib. 4. cap. 15. num. 15. vers. aliquando. Benedic. Pereira de Magia lib. 1. cap. 11. de Necromantia. Martin. Delri. lib. 2. quest. 26. scilicet. 1. cum multis seqq. & lib. 4. cap. 1. q. 6. scilicet. 2. Azor. d. par. 1. lib. 9. cap. 20. de diuinatione, quæ ducitur ex mortuorum umbris, & cadaveribus. Fr. Raph. de la Torre in 2. 2. D. Thomas tom. 2. q. 95. art. 3. disp. 3. de Necromantia. pag. 195. cum sequentibus.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sorte furta inuestigare prohibitum est.
- 3 Sortilegi Clerici, & Laici poena quæ sit, remissæ.
- 4 Sortilegij crimen perpetrantes quando Inquisitionem heretica prauitatis iudicio subiacent, remissæ.

Cap. In tabulis. I.
Ex Pænit. Theod.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collectar. Zabarel. Io. Andr. Anania. Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. Viriique Iuris cum legibus Castella par. 2. Viuijan. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 163. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 694. referunt Bruchard. lib. 11. Decretor. cap. 19. Iuo par. 11. cap. 52. Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 17. cap. 1.
- 2 Probat hic tex. prohibitum esse sorte furta, inuestigare cum incantationibus, & malis artibus, vt per Farin. in praxi crimin. p. 6. q. 176. num. 95. Perez l. 9. glof. 1. pag. 10. tit. 1. lib. 8. Ordin.

- 3 *Quadragesima dies poeniteat.* Poena. cleri fortilegi qualis sit, vide apud Bernard. in pract. cap. 110. m. 2. ubi Salzed. in addit. lit. B. ponit quæ poena à iudice ecclesiastico puniatur laicus fortilegus, vide Aldret. de religiosa disciplina suenda, lib. 2. c. 23. n. 5. cum seqq. Soar. tom. 1. de relig. lib. 2. de superst. c. 19. à n. 12. Emamn. do Valle, de insalutis, & incantatis. scilicet. 3. c. 6. n. 34. Et generaliter quando crimen fortilegij perpetrantes Inquisitionum hereticæ prauitatis iudicio subiacent, vide Alphons. de Castro de iusta hereticorum punit. lib. 1. c. 13. Eymer. p. 2. direct. Inquisit. q. 42. num. 4.

n. 4. Baiard. ad Clar. Verbo *heresi*, n. 16. & plures alios, quos referunt Salzed. loco proxime citato, & Emman. do Valle, d. c. 6. n. 32.

S V M M A R I V M .

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Clericus, qui bono zelo, & simplicitate sortilegio usus fuit, suspenditur à Divinis, &c. per annum.
- 3 Mala non sunt facienda, & inde eveniunt bona.
- 4 Simplicitati ignoscitur.
- 5 Astrologia res occultas investigans est superstitiosa.
- 6 Sortilegio clerico Episcopus debet imponere annuam suspensionem, & amplius spatium annuo relinquatur eius arbitrio.

Cap. Ex tuarum. II. Alex. ij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarr. Io. Andr. Anania, Host. Anehr. Henr. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. Versusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 165. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 694. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 17. cap. 3. & est post Concil. Lateranens. sub Alex. III. par. 50. cap. 6.

2 Probat hic tex. clericum, qui bono zelo, & simplicitate cordis ductus sortilegio usus fuit, suspendi à Divinis, & ministerio Altaris per annum, & amplius prout Iudex arbitratu fuerit, ut per Martin. Delri. *disquisit. magic. lib. 5. sect. 16.* Menoch. de arbit. casu 388. n. 6. Soar. de relig. nom. lib. 2. de superstit. c. 18. n. 13. Aldrete de religiosa disciplina in eadem lib. 2. c. 23. n. 4.

3 *Furtum cuiusdam Ecclesia, etc.* Notatur ad hoc, quod non sunt facienda mala, ut inde bona proveniant, ut per Palat. in rep. cap. per vestras sup. de donation. inter virum, & ux. notab. 6. n. 2. & 3. Tiraq. de pœnis temper. causa 52. num. 8.

4 *Et simplicitate.* Ergo simplicitati ignoscitur, ut per Tiraq. de pœnis temper. causa 11. n. 2. cum seqq.

5 *Id tam gravissimum fuit, &c.* Notatur ad hoc, quod astrologia res occultas, siue præteritas, siue præsentis, ut furtum occultum, thesaurum, virginitatem, &c. investigans, est superstitiosa, & omni iure interdicta, ut per Fr. Emman. in sum. tom. 1. c. 7. n. 4. Soc. lib. 8. de Iustit. q. 3. art. 2. circa solut. ad 3. vers. in his autem astrologis Salas 1. 2. quest. 9. art. 5. tract. 5. diff. 2. sect. 8. n. 79. in fine, Soar. d. lib. 2. c. 11. n. 27. & c. 19. n. 12. Martin. Delri. lib. 4. c. 2. q. 7. sect. 4. Sanch. de Matrim. lib. 7. diff. 95. num. 1. & in præcepta Decalogi, lib. 2. c. 18. n. 16. Emman. do Valle, de incantation. & ensalmis, sect. 3. c. 5. n. 24.

6 In glof. [Si tibi visum] ibi [sed maiorem pœ-

nitentiam anno non possit, &c.] Notatur ad hoc, quod Episcopus annuam suspensionem tenetur imponere clerico sacrilego, & solum amplius spatium annuo relinquatur eius arbitrio, ut per Sanch. d. tract. de Matrimou. lib. 8. diff. 34. num. 32.

S V M M A R I V M .

- 2 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 3 Sortis usus in Ecclesiis electionibus non probatur.
- 4 Sorte qui eligitur humano iudicio non comprehenditur.
- 5 Sorte an sit dirimenda quæst. illa de duobus fratribus, qui ex uno patre ascendant partem, si cognoscei non possit quænam prius datus sit in lucem, remissum.
- 6 Sortium tremembris distinctio declaratur, & respondetur aliquibus obiectionibus.

Cap. Ecclesia. III. & fin.

Honor. ij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Io. Andr. Anania, Host. Anehr. Butr. Henric. Panorm. Mar Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. Versusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 167. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 695.

2 *Sortis usum in electionibus, &c.*

Probat hic tex. fortis vium in ecclesiasticis electionibus improbari, ut per D. Thom. 2. 2. q. 95. art. 8. in corpore, vers. quarto Troil. Malnal. de sortibus par. 3. nu. 7. Nau. in manu. cap. 11. n. 38. ad fin. Petr. Gregor. ad tit. de elect. cap. 3. nu. 10. Azot. in sum. moral. par. 1. lib. 9. cap. 12. q. 1016. vers. at vero in electionibus, Sayr in clari Regum lib. 4. cap. 5. nu. 20. & 21. Marti. Delri. *disquisit. magic. lib. 4. cap. 4. q. 1.* Lessi. de Iustit. lib. 2. cap. 43. dub. 9. nu. 58. cum seqq. Soar. de religion. tom. 1. lib. 2. de superstit. cap. 12. d. num. 5. Emman. Sa in apborismis verbo *sortes*, Mathi. Felicij in elucidat. Decalogi cap. 55. vers. tertium genus, Sanch. in præcepta Decalogi lib. 1. cap. 38. num. 71. ampliatum non solum ad electionem ad beneficium, sed etiam ad officia Ecclesiastica. Tiraq. de Iure primog. cap. 17. cap. 1. nu. 15. cum seqq. Et iustissimis rationibus comprobatur, oportere enim dignos eligi ad Episcopatum, & alias Ecclesiasticas dignitates, eum nihil vitiosum ad Dei gloriam, & populorum salutem fieri posse quam bonos pastores, & Ecclesiæ gubernandæ idoneos promoueri, & nihil per contrarium, magis perniciosum possit contingere, quam si promoueantur indigni moribus, scientia, & alijs qualitatibus, quos D. Paulus Concilium Trident. Summi Pontif. Sanctiq. Patres in Episcopis, & alijs, quibus Ecclesiarum creditur regimen, prærequiruntur, quas latè prosequuti fuimus

In meo tract. de officio, & potest. Episcopali, p. 1. tit. 2. de munere Episcopali, quod sane iudicium, & qualitarum, ac meritum examet, quod Spiritus Sancti inspiratione fieri debet, vt ex Beda notauit D. Thom. *responsum*, & deducitur ex text. in cap. cum Ecclesia 3. in princip. de causa possess. & propr. fortunæ, idest sortis remercario, & incerto euentui committi non debuit, quia vt ait D. Ambrosius, qui forte eligitur humano iudicio non comprehenditur, & quia cæca res est fors, & fortuna, quæ sæpe indignos promouet, dignos premit, vt eleganti carmine de fortuna cecinit alle.

*O fortuna potens quam variabilis,
Euerisq; bonos, eligis improbos,
Fortuna immeritis auget bonoribus.*

Brenius Seneca in Hercule furente,

Fortuna tuis inuadit furibus,

Quam non æqua bonis præmia diuidit.

Cum multis, quæ ex ipso, aliisque Poetis, Philosophis, & Patribus prosequitur Nanius in popularibus verbo fortuna.

Verum in contrarium vrget, quia fors nihil mali est, sed res in humana dubeitate diuinam indicans voluntatem, vt ait D. Augustinus, relatus d. Gratiano in cap. fori 26. q. 2. ideoque licitum esse, & laudabile quod de honore, dignitate, vel alijs similibus dubium est, aut inter plures contentio sorte eam dirimere probat text. in l. sed cum ambo 14. ff. de iudic. text. opt. in l. fin. in princip. C. communia de legatis, latissimè Ceteri. de Primogenitura, q. 9. per totam, Tiraq. de Primogenijs, 17. op. 1. Gom. l. 40. Tauri nu. 68. *responsum*, Ceuall. communia contra commun. tem. 1. q. 248. d. n. 19. disputantes latissimè illam controuersiam questionem de duobus fratribus, qui ex vno pariter nascuntur partu, si cognosci non possit quisnam prior editus sit in lucem, quam questionem sorte dirimendam resoluunt plures, quos isti referunt. Hinc etiam licitum esse contractum sortium apud nostras satis vñtatum, quando scilicet plures contribuunt ad res aliquas pretiosas, vel supellectilia emenda, & deinde inter omnes mittitur fors, notant omnes, & ex professo omnium latissimè contra Conrad. explicant Martin. Delri. d. cap. 4. q. 2. Motin. de iustis, tract. 2. disp. 509. Lessi. d. cap. 43. n. 18. Et generaliter ex eisdem rationibus licitas esse sortes diuinas, in quibus agitur quid cui supradhibendum, siue sit honor, vt in magistratibus sortiendis frequens erat Romanorum vsus, constat ex auct. de consulis, & multis alijs, ex quibus etiam hodie inter seculares hoc licitum post multos, quos refert, comprobatur Sanch. vbi sup. nu. 58. iure etiam pœna sit, vt inter milites fieri solet, quod ex bonis auctoribus comprobatur Claud. Cœcor. de iure militum, lib. 3. c. 8. siue etiam actio sit, veluti quando inter plures mittitur fors ad iter peragendum, vel aliud simile, vt de omnibus notat D. Thom. d. art. 8. quem sequuntur reliqui omnes, Malines. d. p. 3. d. nu. 30. Nau. Azori. Lessi. Soar. d. n. 16.

Sanch. d. n. 57. dictis locis. Tandem hoc ipsum comprobatur ex ipsa Sacra Pagina vtriusque Testamenti, ex qua satis electionis vsus videtur per sortes comprobatus, nam per sortem terra promissionis diuisa est, Deut. c. 1. Sorte Saul electus, fuit 1. Reg. cap. 1. & Matthias in Apostolum Act. c. 1. atque etiam Zacharias, vt incensum poneret, Luca 1. Ionas d. facie Domini fugiens sorte deprehensus, & in mare deiectus est, Iona cap. 1.

Pro resolutione tamen omnia distinctione, trimembri sortium, in diuinatorias, quibus queritur, quid sit futurum, consulatorias, quibus queritur quid agere oporteat, & diuinatorias, quibus queritur, quid cui sit tribuendum, quas latè explicat D. Thom. d. art. 8. in corpore, & ab omnibus receptum testatur Sanch. n. 56. & sequuntur reliqui omnes supracitati, & ad duas species reducere nititur Soar. d. c. 12. d. nu. 2. certum est inter duas illas priores, & vltimas maximum interesse discrimen, nam diuinatorie semper illicitæ sunt, c. 1. 16. q. 1. c. 1. sup. hoc text. & text. in presenti. Consultorie raro sunt licitæ, quia non vult Deus voluntatem suam fortibus indagari, sed Sanctorum precibus, & orationibus, explicat post Syluestr. Azor. & alios Sanch. n. 85. & latè post Abulen. 1. Reg. c. 14. q. 20. Soar. n. 18. vtraque speciem sortium consulatorias, scilicet, & diuinatorias sub vñica conclusione, eademque ratione comprehendens, vltimas verò diuinatorias regulariter, & natura sua, si ratione, alioquin circumstantiæ aliquid mali non accedat, licitas esse probatur ex prædicta D. Augustini auctoritate in c. fori 26. q. 2. & ex dictis Iuris Civilis auctoritatibus in l. sed cum ambo, & alijs, de quibus supradiscendum in electionibus secularibus sortes licitas esse vñ, & experientia, rerum omnium magistra iuxta in c. quam sit 6. in principio de electionibus, in 6. doceri, & iure probari in d. Auct. de consulis, iunctis alijs, quæ supra adduximus, in sola autem electione, ad Ecclesiasticas dignitates specialiter hoc esse prohibitum per textum in presenti resoluit S. Tho. & reliqui omnes, post ipsum supra citati. De specialitatis ratione non ita constat, S. Tho. & alij communiter prædictam assignant, quod electiones ecclesiasticæ Spiritu Sancti inspiratione fieri debent, vt scilicet digni ad ecclesiasticas dignitates assumantur, & ideo ex Beda respondent electionem Matthiæ factam, fuisse ante Penthecostem, quando nondum plenitudo Spiritus sancti in Ecclesiâ aduenerat, septem verò Diaconos postea non sorte, sed discipulorum electione fuisse ordinatos Act. 6. eandem responsionem adducunt Alex. de Ales, & post eum Sayr. n. 10. ad finem, Soarez n. 20. & Delri. locis proximè citatis: indeque similiter respondent ad omnia exempla veteris Legis, in quibus Saul, & alios sorte electos legimus, quia nondum Spiritus Sancti plenitudo effusa erat, quo inspirante in Lege Evangelica electiones Ecclesiasticas oportet fieri. Vera tamen, & specialitatis

ratis ratio melius deducitur ex forma in electionibus lege Canon. requisita in *q. quia propter*, & in *cap. cum terra*, cū similibus de elect. quz non reperitur, nec seruatur in fortibus, vt notant gloss. & DD. communiter hic; Indeque facilis solutio apparet ad omnia exempla Legis veteris, & Aduū Apostolorum in electione Matthiæ, quod scilicet, seclusa prohibitione positiua iuris Ecclesiastici, quæ illis temporibus non vigeat, licet ita eligere poterunt, vt multis latè comprobatur, & explicat Suarez, d. c. 12. n. 20. & 21. Neque obstat si dixeris semota omni iuris Ecclesiastici prohibitione videri ex ipsa lege naturali in quibuscunque electionibus, etiam ad secularia officia prohibitum esse sortis usum, quia id concludit ratio de periculo assumendi indignos in graue damnum ipsius Reipub. Responderetur enim hoc, quod dicimus, quod electio secularium dignitatum, vel etiam Ecclesiasticarum ante Canonicam prohibitionem forte fieri posse, intelligendum esse debitum seruatis circumstantijs, & imprimis ne fiat stultè, & promiscuè inter dignos, & indignos, ita ut boni, & mali sorti subiiciantur, eaque cadere possit super indigno, sed tunc demum licita censebitur, si fors mittatur inter personas, quas dignas esse constat, vt factum fuit ab Apostolis in electione Matthiæ, non enim promiscue inter omnes discipulos miserunt sortem, sed inter Matthiam, & Barnabam, quos dignissimos inter omnes iudicauerunt, vt cognoscere cuiusmodi electio Deo esset acceptior, atque ita bene explicat Caiet. 2. 2. q. 95. art. 8. dubio 1. Nauarr. Azor. Lessius, Delr. Suarez n. 6. & 13. ad finem, & Sanchez n. 67. dictis locijs. Quod si in istis hoc casu etiam in electionibus ecclesiasticis licitam, & minime prohibitam videri electionem hoc modo factam, responderetur in terminis legis naturalis semota Ecclesiastica prohibitione veram esse consequentiam ex dictis, sed illicitam reddi ex ecclesiastica prohibitione, vt explicat Suarez d. n. c. sum seqq.

De Collusione detegenda. Tit. XXII.

Vper hanc rub. scripserunt Zabarell. Ioan. Andr. Anchar. Buttr. Anania, Panor. Mar. Socin. Guillem. Duran. in *Breuiar. aucto Iur. Canon.* fol. 143. Ioan. de Londris in *breuiario Sanctorum Canonum*, fol. 181. verso. Petr. de Rauenn. in *compendio Iur. Canon.* Mart. Melnart. in *analysi methodica Iuris Pontificij* pag. 684. Goffred. & Hostien. in *summa huius tit.* Alexand. Caillan. & Anastas. German. in *paratis ad quinque libros Decretal.* sub hoc titulo.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Index quando videt accusationem esse suspectam de collusione non debet cessare ab inquisitione.
- 3 Absolutus à iudice per sententiam diffinitiuam, an possit iterum accusari, vel inquiri de eodem crimine, ostenditur.
- 4 Contraria duo possunt procedere diuersis respectibus.

Cap. Scripta. I. Greg.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Buttr. Hentie. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in *concordantijs* vtriusque Iuris cum legibus Castellæ, p. 1. & 2. Viuian. in *rationale lib. 5. Iuris Pontif.* pag. 167. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 695. Desumitur ex D. Greg. lib. 2. *registri epistol.* 38. cap. 77. apud Ioan. Diacon. lib. 4. cap. 32. de *uita B. Gregorij*, refertur ab Anton. Augullin. collect. 1. *Decretal.* lib. 5. tit. 18. cap. 1. & est post Concil. Lateranens. sub Alex. 1. l. f. p. 48. cap. 2.

Nota- tur ad hoc, quod quando iudex videt accusationem esse suspectam de collusione, non debet cessare ab inquisitione, vt per Marant. de ordine iudic. p. 6. in princ. n. 45.

- 3 Hoc necesse est subtilius perscrutari. Notatur ad hoc, quod postquam quis absolutus est à iudice per sententiam diffinitiuam nullo modo potest accusari ab extraneo, vel à iudice inquiri super eodem delicto, nisi prius doceat de perjuracione primi accusatoris, vel iudicis, vel testium, vel tabellarionis, vt per Anton. Gom. *Iur. nom.* 3. cap. 1. num. 26.

4 In gloss. [Qualitas.] Notatur ad hoc, quod duo contraria possunt procedere diuersis respectibus, vt per Tirac. de nobilit. cap. 38 n. 13. Thom. de Thomassetis in *floribus legum reg.* 101. Farin. in *praxi crimin. par.* 4. conf. 30. nu. 61. asserit quod malum sub specie boni nequaquam admitti debet exemplo Iudeorum, qui Christum D. N. crucifixerunt, licet bonum, & vtile fuerit, quia fuimus redempti, tamen puniti fuerunt, quia malo animo, & malo modo fecerunt.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Index intermissam quocunque modo accusationem suscipere, & ad sententiam usque prosequi potest.
- 3 Potesse prosequi, accusationem desistente accusatore & accusato.

Cap. Crimina. II.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Anania, Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Soc. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusq; Iuris cum legibus Castelle* par. 1. & 2. Viuian. in *rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 168.* Alagona in *compendio Iuris Canon. pag. 695.* Sunt verba Ioan. Diaconi in vita B. Greg. lib. 4. cap. 32. refertur ab Anton. Augustin. *collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 2.*

Probat hic tex. posse iudicem intermissam quocunque modo accusationem suscipere, & ad sententiam vsque prosequi, vt per Corream de Sa in *fragmentis ad lib. 5. Ordin. Regie Lusitan. verbo crimes* nu. 51. fol. 20. Desistente enim accusatore, & accusato silescit prosequitur Aloyf. Ricci. in *collect. decis. par. 5. collect. 1813.* & in crimine viurse, Minal. *decis. 39.* Vincent. de Franch. *decis. 552.* In quibus vero casibus apud nostros Lusitanos possit index intermissam accusationem prosequi declarat Ordin. Reg. lib. 5. tit. 122. & faciente que ad illius intellectum tradit Cald. Pereira *question. forens. in comment. ad l. vii. Cod. de delictis defuncti* p. 1. n. 73.

SVMMARIVM.

1. Delicta referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Collusio inter crimina, & delicta connumeratur.
3. Clericus colludens in causa beneficii debet beneficio priuari.
4. Collusio quid sit, & ex quibus actibus indicatur, ostenditur.
5. Vnica suspicio non sufficit ad collusionem probandam.
6. Collusio non presumitur ex amicitia.
7. Episcopi quibus casibus possit in beneficii pensionem imponere, remittuntur.

Cap. Audiuius. II. L. Alex. iij.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Anania, Hostien. Butr. Anchar. Henric. Panorm. Mar. Soc. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusq; Iuris cum legibus Castelle* par. 2. Viuian. in *rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 166.* Alagona in *compendio Iuris Canon. pag. 695.* refertur ab Anton. Augustin. *collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 3.* & est post Concil. Lateran. sub Alexan. III. par. 28. cap. 12.

Per collusionem huiusmodi, &c. Notatur ad hoc, quod collusio inter crimina, & delicta numeratur, vt per Menoch. de *presumpt. lib. 3. pres. 26. n. 1.*

Non differas perpetuo spoliare. Ergo clericus colludens in causa beneficii de-

bet beneficio priuari, vt per Clar. lib. 5. §. fin. q. 73. n. 7.

4. In glos. [Collusione.] ibi (*collusio est inter alios, &c.*) Collusio nihil aliud est quam quidam fraudulenta conventio inter actorem, & reum, qua interueniente quandoque delicta manent impunita, vt per Menoch. *conf. 173. nu. 17.* Et presumitur in negligenter se in causa gerente, omittente interrogare, probare, appellare, &c. Anton. Monach. *Florent. decis. 17. nu. 11. cum seqq.* Vel si cura non fuit de suo iure docere, Anton. Monach. *d. decis. 17. n. 14.* Et denique colludere duos litigantes quibus detegatur coniecturis, agit late Menoch. de *presumpt. lib. 3. pres. 26.* Et vnica suspicio sufficit ad collusionem probandam Crauet. *conf. 997. nu. 17.* Anton. Monach. *d. decis. 17. n. 15.* Ex amicitia tamen non presumitur, vt per Salicet. in l. 2. C. de *collus. deteg. Mascard. de probat. concl. 322. nu. 6.* quos refert, & sequitur Flamin. de *confident. q. 75. nu. 7.*

7. In glos. [Pensionem.] ibi (*hac pensio confisio non potest sine auctoritate Episcopi.*) Per hunc tex. tenet Butr. Episcopum posse gratia litis, & controuersie componendae pensionem imponere alteri soluendam, vt per Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 8. c. 6. q. 1.* Soar. de *relic. tom. 1. lib. 4. de simonia, c. 51. nu. 18.* Episcopi an possint imponere pensiones, & quando vide Flamin. *Parisi. de confident. benef. q. 28. num. 120.* Gig. de *pension. q. 27. n. vii.* & q. 95. n. 11.

Cap. In tantum. IV. & fin. Greg. ix.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Anania, Hostien. Butr. Anchar. Henric. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusq; Iuris cum legibus Castelle* par. 2. Viuian. in *rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 168.* Alagona in *compendio Iuris Canon. pag. 696.*

Vide notata ad cap. de his sup. de atestatione.

De Delictis puerorum.
Tit. XXIII.

SUPER hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. And. Anchar. Butr. Anan. Panorm. Mari. Socin. Durand. in *breuiario aucto Iuris Canonici* fol. 145. Ioan. de Londeris in *breuiario Sancti Canonum* fol. 181. verso. Petr. de Rauenna in *compendio Iuris Canon. Dan. Venator. in analyti methodica Iuris Pontif. d. pag. 687.* Goffred. & Host. in *summa huius tit.* Alexand. Caflan. & Anastasi. Germon. in *paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.*

De materia huius tit. & an, & quando minores propter delicta ab eis perpetrata puniri debeant, vide apud Lusitanos Ordin. Regiam. lib. 5. tit. 126. vbi notat Parens meus, & apud Castellana.

stellanos l. 8. & 9. tit. 1. part. 7. Doctores in l. auxilium, §. in delictis, ff. de minorib. Bonacof. communium crimin. p. 1. verbo minor fol. 114. versu. & p. 2. eod. verbo fol. 49. Hippol. conf. 48. n. 54. Anton. Gom. tom. 3. vari. c. 1. n. 63. Conlin elem. si fuerit sup. 3. in iustitiam, ad finem, versu. hoc ipsum obiter, & de sponsalib. p. 2. c. 5. n. 5. in fine, Duen. reg. 259. Clar. lib. 5. fin. q. 60. à principio, Grāmat. decis. 23. n. 10. & 11. Thesaur. decis. 161. Plac. de delictis c. 32. d. n. 10. Tiraq. de penis tempore. causa 7. & 10. Menoch. de arbit. casu 329. & conf. 100. n. 287. cum seq. & conf. 102. n. 47. Mauriti. de integ. restit. cap. 153. Donel. comment. Iuris Similis, lib. 1. c. 10. versu. in delictis, Cald. Pereira in l. si curatorem verbo, vel adversarij dolo, nu. 50. cum seqq. Moel. in compo. Iuris par. 1. tit. 5. q. 7. Fr. Emman. quæst. Regular. tom. 3. q. 34. arc. 10. latē Farin. in praxi crimin. p. 3. q. 92. n. 42. cum seqq. Molin. de Iustit. com. 4. tract. 3. disp. 36. n. 6. Aloyf. Ricci. in collect. decis. par. 5. collect. 1845. Cardof. in praxi indicum verbo homicidium, n. 31. plures refert Cened. ad Decretal. collect. 18. n. 1.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Infancia proxima an in delictis excusetur, ostenditur.
- 3 Minores minus puniuntur.
- 4 Poena ratione minoris ætatis an & quando sit minuenda, ostenditur.
- 5 Minor an, & quando adversus confessionem delicti factam in iudicio restituatur, remissive.

Cap. Pueris. 1. Greg.

- S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collectar. Zabarel. Casal. in amor. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Pannorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs versu. Iuris cum legibus Cassella par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 168. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 696. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 20. cap. 1. ubi tribuitur Augustino.
- H**unc tex. loqui de impuberibus doli capaces, & proximis pubertati aduertit Farin. in praxi crimin. p. 3. q. 92. n. 53. ubi n. 51. resolutum proximum infantie in delictis ipso iure, & absq. restitutionis ope excusari, quod etiam tenent Anton. Gom. tom. 3. vari. cap. 1. n. 57. versu. & idem est, Menoch. remed. 9. recap. n. 36. & seq. Sfort. de integ. restit. p. 2. q. 80. n. 44. Cald. Pereira in l. si curatorem verbo, vel adversarij dolo n. 53. Nam infantes, & infantæ proximæ etiam doli capaces excusari in delictis tenent Anton. Gom. d. num. 57. versu. in tantum est verum, Cald. Pereira d. n. 53. Farin. d. q. 92. n. 54. ubi n. 57. aduertit tex. in præsentem debere intelligi non de doli capace infante, seu proximo infantie, sed de proximo pubertati, ante enim hoc tempus nullus inimpubere consideratur dolus, &

ideo male glossa, & Doctores in præsentem intelligunt hunc tex. de puero in septennio, quia debet intelligi de proximo pubertati, prout etiam intelligunt Cou. de sponsalib. p. 2. c. 5. n. 5. in fine, Duen. reg. 259. linc. 3. versu. & circa, Plac. de delictis c. 32. n. 4. versu. ex his omnino falsa est.

Quamvis in eis non ita, vi in minoribus, etc.

- Notatur ad hoc, quod minores mitius puniuntur, ut per Bonacof. commun. crimin. par. 1. verbo mitius non debet puniri, Aloyf. Ricci. in collectan. decis. p. 3. collect. 1845. Molin. de Iustit. com. 4. tract. 3. disp. 36. n. 6. Farin. d. q. 92. n. 41. cum seqq. An & quando ratione minoris ætatis poena sit minuenda, vide Tiraq. de penis tempore. causa 7. Duen. reg. 259. Menoch. de arbit. casu 329. Anton. Gom. tom. 3. vari. c. 1. n. 62. cum seqq. Moel. in compo. Iuris p. 1. tit. 5. q. 7. n. 7. & 9. An & quando aduersus confessionem delicti factam in iudicio minor restituatur, vide las. in l. si quis, §. 1. n. 7. de iur. iur. Hippol. in l. 1. §. fin. n. 96. ff. de quæst. & in l. de minore in princip. n. 57. ff. eod. Cald. Pereira d. l. si curatorem verbo vel adversarij dolo d. n. 39. Sfort. de integ. restit. q. 65. n. 37. Fachina. controuers. lib. 1. r. 72. Moel. d. q. 7. n. 12. Gutier. in anal. Sacramenta puberum, n. 131. C. si adversus vendit. Farin. q. 81. n. 374. cum seqq. Sanch. de Matr. lib. 7. disp. 112. n. 17.
- I**n gloss. [Grandisculis, t. in addit.] De illo quod scripsit D. Gregor. cap. 19. lib. 4. dialog. infantem scilicet quinque annorum & manibus parentum propter assiduas infantis blasphemias à diabolo ceptum fuisse: & de illo quod asserit D. August. ad Rhenatum Episcopum puerum scilicet septennem, & mentiri, & negare, & confiteri posse, vide Farin. d. q. 92. n. 48.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Statutum imponens penam pecuniariam pro homicidio non valet.
- 3 Consuetudo puniens homicidium pena pecuniaria non valet.
- 4 Minori se dicenti incumbit probatio.
- 5 Pubertati proxima, etiam si doli capax sit, si delinquit mitius punitur.
- 6 Pupillus non ligatur, nec comprehenditur sub flatu generaliter loquente.
- 7 Pater pro filio non est conueniendus.
- 8 Lex, vel statutum, quod alter pro alterius delicto puniatur, est odiosum, & rigore plenum.
- 9 Pater non tenetur solvere penam pecuniariam pro delicto filij, etiam ex bonis, quæ pro legitima parte filio deberentur.
- 10 Puer doli capax ex homicidio irregularitatem contrahit.
- 11 Appellandum est à iurisdictione temporali, & episcoporum ad Papam.

Cap. Referentē II. & fin. *Alex. sij.*

1 *S* Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collic. Zabarel. Casal. in annot. Ioan. Andr. Anania, Host. Anch. Butr. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum regibus Castellae, par. 1. & 2. Vitian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 169. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 696. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 26. cap. 2.

2 *Secundum consuetudinem illius terra.* Quae quidem irrationabilis erat, & perconsequens non obligans, nam eodem modo statutum imponens poenam pecuniariam pro homicidio, cum occasionem delinquendi praestet, non valere resolvunt Duen. reg. 245. vers. 14. Cou. vari. lib. 2. c. 9. n. 2. vers. deinde. Clar. 2. homicidium, n. 15. vers. sed nunquid. Kirchoff. tom. 2. commun. opin. lib. 9. tit. 13. n. 70. pag. 499. Perez ad lib. 8. Ordin. pag. 255. latē Farin. in praes. crimin. p. 5. q. 119 n. 27. cum seqq. ubi n. 30. resolvit quod nec valet consuetudo puniens homicidium poena pecuniaria.

3 *Si consulerit, &c.* Id est per probationem, cum dicenti fe minore incumbat probatio, vt per Viui. tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 9. de probat. n. 59. pag. 480. Ioseph. Ludou. Perul. decif. 56. Malcard. de probat. cens. 666. n. 2. & concl. 1059. nu. 8. Sfort. de integ. rescript. p. 1. q. 37. Menoch. de praesumpt. lib. 2. praef. 50. n. 18. Cald. Pereira in l. si curatorem verbo minoribus, nu. 10. Sanch. de Matr. lib. 2. disp. 41. n. 39. Nicol. Garc. de benef. p. 6. c. 2. d. n. 185.

3 *Infra decimum quartum, &c.* Ergo proximus pubertati, etiamsi doli capax sit, si delinquat mitius punitur, vt per Tiraq. de poenis temperand. causa 7. n. 6. ad fin. Cou. in elem. si furiosus, p. 3. in initio nu. 5. post vers. quis autem dicatur, Anton. Gom. tom. 3. vari. cap. 1. n. 62. Clar. 5. fin. q. 60. vers. sed in omnem casum, Menoch. de arbit. casu 329. n. 2. Sfort. de integ. rescript. p. 2. q. 80. d. nu. 47. Maurit. rod. tract. cap. 161. n. 1. Farin. d. praes. crimin. quest. 92. n. 62. ubi declarat verbum, inultum, de quo in praesenti id est non perficte vitium, & n. 310. resolutis proximis pubertati, & doli capaces non in totum, si occiderint excusari, sed bene mitius esse puniendos.

6 *Propter illam consuetudinem non exigat, &c.* Notatur ad hoc, quod pupillus non ligatur, nec comprehenditur sub statuto generaliter loquente, vt per Tiraq. de praescript. fol. 105. Bonacoli. tom. 2. communium opinionum. lib. 9. tit. 13. num. 74. pag. 500. Surd. decif. 49. n. 9. Farin. in praes. crimin. p. 1. q. 15. nu. 51. & 52.

7 In glos. [Inultum.] ibi (& pater pro filio non est committendus.) Vide Cou. lib. 2. vari. cap. 8. n. 7. vers. hic apparet, Clar. lib. 5. fin. q. 87. n. 8.

8 Et lex, vel statutum quod alter pro alterius delicto punitur, est odiosum, & rigore plenum ex Menoch. quest. 13. n. 10. & conf. 119. n. 118. vbi n. 119. dicit quod statutum obligans patrem pro debitis filij odiosum est, & nu. 120. idem dicit de statuto obligante fratrem pro debito fratris, & conf. 100. nu. 161. asserit hunc tex. procedere, ubi agitur de poena, & odio irrationali, nepe vt vnus pro alio, videlicet pater pro filio, punitur, quod esset irrationale, & odij plenum.

9 In ead. glos. ibi (si pecuniaria poena esset filio imposita) Notatur ad hoc, quod pater non tenetur soluere poenam pecuniariam pro delicto filij, etiam ex bonis, quae pro legitima parte filio deberentur, vt per Cou. lib. 2. vari. cap. 8. num. 7. Perez l. 1. col. 9. tit. 16. lib. 8. Ordin. pag. 323. Greg. l. 3. verbo de la pagar, tit. 19. part. 4.

10 In ead. glos. ibi (irregularis tamen non fuit effectus.) Notatur ad hoc, quod puer doli capax ex homicidio irregularitate contrahit, vt per Paul. Comitoli. respons. moral. lib. 6. quest. 19. d. num. 2.

11 In glos. [Infra decimum quartum, fin.] ibi (& potest sumi arg. ex hoc quod ab Episcopo, &c.) Hae glossa quatenus dicere videtur de iurisdictione temporali Episcoporum ad Papam, & non ad Principem secularem esse appellandum, communiter reprobat, vt per Franc. Marc. decif. 455. num. 10. & 11. par. 1. Salzed. ad Bernard. reg. 397. Bobadil. in sua politica, lib. 2. cap. 17. nu. 197.

De Clerico venatore. Tit. XXIV.

Vper hanc rubr. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anch. Butr. Anania Panorm. Marian. Socin. Guillem. Durand. in breuario aucto Iuris Canonici fol. 145. Petr. de Rauenna in compendio Iuris Canon. Martin. Meñart. in epitome Decretal. fol. 189. verso. Dan. Venat. in analysi methodica Iuris Pontif. d. pag. 688. Goffe. & Hostien. in summa huius tit. Alexand. Cassan. & Anastaf. Germanon. in paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.

De materia tituli, vide Emman. Sa in apborismis verbo venatio, Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 35. cum duobus seqq. Bernard. & Salzed. in praes. cap. 70. in nouiss. impress. Modern. de Inquis. p. 4. cens. 1. casu 57. d. nu. 17. latē Bellet. disquis. clerical. p. 1. tit. de disciplina clericali, 5. 19. Campan. in dictionario Iuris Canon. rub. 11. cap. 3. d. num. 38.

Plura de venationibus, & earum permissione, & prohibitionē, multiplicique specie referunt

ront Ordin. Reg. Lusitan. lib. 5. tit. 88. & apud Castellanos, l. 1. cum seqq. tit. 8. lib. 7. nona recop. Perez l. 1. glof. 1. pag. 422. tit. 22. lib. 3. Ordin. Menoch. casu 413. Sebalt. Medices in trakt. de venat. & piscat. plures refert Cened. ad Decretum, collect. 56. quibus adde Bernard. Graux. ad pract. Camera Imp. lib. 2. concl. 66. Bellet. d. 9. 19. Thom. Valasc. alleg. Iuris, tom. 2. alleg. 31. Sayr. in clari Regia lib. 1. cap. 9. Molin. de Iustit. tract. 2. disp. 41. Lelli. iud. tract. lib. 2. cap. 5. dub. 6. cum seqq. Azori. instit. moral. p. 3. lib. 5. c. 16. Rebbl. de obligat. Infinita, p. 1. lib. 1. q. 14. a nu. 7. cum seqq. Valquez in opere morali, tract. de rebus. cap. 5. s. 2.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Venatio periculosa, & clamosa clericis interdictum.
- 3 Venatio in dubio presumitur facta causa recreationis.
- 4 Monachis nec recreationis causa venatio est licita.
- 5 Piscatio clericis est permessa.
- 6 Venationem prohibitam exercens clericus quam poenam incurrat, ostenditur.
- 7 Princeps iussus de causis venationem prohibere potest.
- 8 Lex a Principe lata venationem prohibentem an obliget ad mortalem remissionem.
- 9 Venationis triplex species.
- 10 Subdiaconus venationem sapienter exercens in castro sibi non permissis eadem poena, qua Diaconus puniendus est.

Cap. Episcopum I. Ex Conc. Aurel.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Casal. in annot. Anania, Hostiens. Anchar. Butr. Henric. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs utrasque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Vitian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 170. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 696. referunt Burchard. lib. 1. Decretor. c. 213. & Iuo p. 5. c. 366. & par. 6. c. 289. & p. 13. c. 30. & Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 22. c. 1.
- 2 Probat hic text. venationem clericis interdictam, quod Doctores modo referendi intelligunt si sit periculosa, ut venatio armorum, & clamosa, & sit cum armis, asseruntque sanitatis, vel recreationis causa clericis venationibus uti non prohiberi dummodo id faciant cum silentio, & modestia, ita Bernard. in pract. c. 70. per totum secundum novissimum impress. Guillelm. Benedict. in c. Rationatus de testamentis verbo, & Rationem nomine Adalassam, n. 875. Nau. commentum de regul. n. 26. Menoch. conf. 221. n. 30. Sylvest. verbo Venatio circa med. plures quos refert Cened. ad Decretal. collect. 56. n. 8. & 9. quibus adde Sebalt. Nzui. in remiss. ad lib. 2. secundum tit. 56. qua sine

regalia, num. 273. cum seqq. Sayr. in clari Regia, lib. 11. c. 9. n. 7. Bellet. alleg. quest. clerical. par. 1. tit. de disciplina cleric. c. 19. Rebbl. de obligat. Infinita, p. 1. lib. 1. q. 14. n. 9. Thom. Valasc. allegat. Iuris, tom. 1. alleg. 31. n. 13. ubi refert ad hoc constitutiones synodales diocesis Bracharensis, Olyssiponeis, Elboreis, Colimbrien Portugalien, Viseis, & Lamaceis, bene Modern. de Iurisdict. p. 4. cent. 1. casu 57. a nu. 27. ubi aduertit clericos per hunc text. non esse regulariter prohibitos venerari, sed tantum si ad voluptatem venati fuerint, & saepius in ipsa voluptate decenter: in dubio tamen venationem presumi factam causa recreationis tenent Anania hic sol. 2. Alex. conf. 72. num. 13. vol. 1. Menoch. d. conf. 221. n. 51. & de presumpt. lib. 3. pref. 3. n. 116. Bellet. d. 9. 19. num. 7. Monachis vero, quod nec recreationis causa venatio licita sit, quamvis proprios redditus in venatione habeant, asserit Perez l. 1. tit. 22. lib. 3. Ordin. quem refert, & sequitur Salzed. ad Bernard. d. c. 70. lib. C.

3 Piscatio autem est clericis permessa, tum, quia cessant in ea illae rationes, quibus est prohibita venatio, tum etiam quia piscatio habet exempla virorum Sanctorum, nempe Apostolorum, quos piscatores ad se Saluator noster vocavit Matth. 4. Marci 1. & Luca 5. ita Salzed. ad Bernard. d. c. 70. lib. A. vers. piscato, Menoch. de arbit. casu 413. n. fin. Iacob. de Graffis in auctis dicit per. 2. lib. 3. cap. 3. vers. si xia, Azucud. l. 2. n. 3. vers. nisi & piscatio, tit. 8. lib. 7. nona recop. Bellet. d. 9. 19. n. 8. ubi intelligit dummodo non fiat in solemnitatibus maioribus, aut animo negotiandi.

6 Si Episcopus est tribus mensibus, &c. Nota Episcopum venationem prohibitam exercentem, id est in voluptate venandi saepius detentum, suspendi tribus mensibus, presbyterum duobus, Diaconum vero ab omni officio, ita Bernard. d. c. 70. n. 1. ubi refert huiusmodi poenam habuisse originem in Concilio Aureliano, de quo in hoc text. & in cap. Episcopum 34. dist. & ibi aduertit hae lura non inueniri in d. Concilio Aureliano, sed in Concilio Agathensi can. 55. qui incip. Episcopis, additque magnam esse differentiam inter poenam Presbyteri, & Diaconi de qua hic, eo quod cum Presbytero habente praefatum tempus suspensionis dispensare non potest Episcopus, cum Diacono vero maxime. Illud tamen aduertere necesse est Episcopum, Presbyterum, & Diaconum antequam puniantur admonitos debere esse tribus praecipis ne venentur, Menoch. d. conf. 221. n. 52. Bellet. d. 9. 19. n. 6. vers. venantur.

7 Quamvis libertas venandi sit de Iure naturali, seu gentium ex l. 1. in fine cum seqq. ff. de acquiritio rerum dominia, 4. fere Iussus, de venatu diuis. potest Princeps iussus de causis venationem prohibere, inferioreque teneri ad parendum huius mandato, ut resoluunt plures, quos refert Cened.

Cened. d. collect. 56. nu. 3. quibus adde Mich. Salon. 2. 2. q. 62. art. 3. controu. 3. vbi Bann. dub. 5. & Petr. de Aragon. dub. fin. Greg. d. 2. Valer. com. 3. disp. 5. q. 6. panilo 5. dub. 6. Fr. Eimman. in sum. p. 1. c. 35. Aloyf. Ricc. in collect. de cys. p. 4. collect. 1074. Landou. Rodolphin. de supremasem absolutia Principis parisi. conel. 16. n. 123. cum seqq. Bernard. Græuz. ad practican Camera Imp. lib. 2. conel. 68. confid. 1. Modern. d. par. 4. casu 57. num. 10. Molin. de Iustit. tract. 2. disp. 43. Farin. in praxi crimin. q. 174. n. 92. Sayr. d. cap. 9. nu. 6. Lelsi. de Iustit. lib. 2. cap. 5. dub. 7. Azori. in Iustit. moral. par. 3. lib. 5. cap. 16. quæst. 1. Vtrum autem lex à Principe lata venationem prohibens obliget ad mortale, vide Mexi. in tract. rassa panis conel. 3. n. 29. & per citatos à Cened. d. collect. 56. num. 6. quibus adde Azori. d. cap. 16. quæst. 5. Lelsi. d. cap. 5. dub. 9. Rebell. d. quæst. 14. num. 15. Valquez in opere morali. tract. de reftit. cap. 5. d. dub. 5. Et an liget clericos, vide Salzed. ad Bernar. d. cap. 70. vers. sed quid, Modern. loca proxime citato.

9 In glof. (Voluptate. j ibi (quadam enim venatio dicitur oppressiva, &c.) De multiplici venationis specie, oppressiva scilicet, arenafola, & faluofa, vide Menöch. d. casu 413. num. 3. Iacob. de Grassijs, d. cap. 3. num. 1. Cened. d. collect. 56. num. 1.

10 In glof. [Officio. j ibi (vel subdiacono) Notatur ad hoc, quod subdiaconus venationem sæpius exercens in casibus sibi non permittis, vt supra, eadem pena, qua & Diaconus puniendus est, vt per Bernard. d. c. 70. n. 2. vbi m. 3. resoluit ceteros clericos in minoribus arbitrarie esse puniendos, ex quo pena non est statuta, vide ibi Salzed. lit. B.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Venationes, & syluaticæ fatigationes cum canibus, & accipitre omnibus religiosis interdiciuntur.
- 3 Canes, accipitres, & falcones pro venatione, & aucupio tenere prohibitum est clericis.

Cap. Omnibus. II. & fin.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania. Hostien. Anchar. Butr. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 170. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 697. referunt Burchard. lib. 2. Decret. cap. 114. Iuo par. 6. cap. 289. & p. 12. c. 29. & Anton. Augult. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 22. cap. 2.

2 Probat hic tex. omnibus religiosis interdici venationes, & syluaticas fatigationes cum canibus, & accipitre, aut falcone, vt per Valer. Reginald. in praxi fore pænit. lib. 18. n. 407. Mo-

nachis autem nec recreationis causa venatio licita est, etiã proprios redditus in venatione habeant, vt per Salzed. ad Bernard. in pract. c. 70. lit. G.

3 Et accipitres, & falcones, etc.

Notatur ad hoc, quod canes, accipitres, & falcones pro venatione, & aucupio tenere clericis prohibitum est, vt per Franc. Marc. de cys. 529. n. 5. Camil. Borrel. de Magis. ad dictu lib. 4. cap. 3. nu. 58. & in summa omnium decif. tit. 11. num. 42.

De Clerico percussore.

Tit. XXV.

Vper hanc rubr. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anania. Butr. Anania. Panorm. Mar. Socin. Petr. de Raucina in compendio Iuris Canon. Martin. Mefinat. in epitome Decretal. fol. 189. vers. Daniel. Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij d. pag. 692. Goffred. & Host. in summa bonis tit. Alexan. Cassian. & Alex. Gerson. in peratitulis ad quinque libros Decretalium sub hoc tit.

Cap. Si quis. I. Ex Conc. Agathen.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania. Hostien. Butr. Anchar. Henric. Panorm. Mari. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 170. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 697. referunt Burchard. lib. 2. Decret. cap. 290. & Iuo par. 6. c. 215. & Anton. Augult. collect. 1. Decretal. lib. 21. tit. 8. cap. 1.

2 Notatur hic tex. ad hoc, quod clerici ob statum decentiam ab omni debent se abstinere percussione tam priuata, quam publica auctoritate facta, vt per Sayr. in Clau. Regia, lib. 7. c. 11. n. 2. Filij Aaron Sacerdotes clangent tubis, vt est Num. 10. vers. 8. non pulsabunt hostem manibus, increpuitque Petrum quantumuis pro se pugnantem, Christus Matth. 26. Clericum etenim non esse percussorem exigit Apost. 1. ad Timoth. 3. & ad Titum 1. Neque solum exemplo, sed & verbo percussorem condemnat dominus Matth. 24. de hac re Conc. Trid. sess. 13. de reform. c. 1. Sūt tamen & Ecclesiasticis suarum, sed spiritualia Apolt. 2. ad Corinth. 10. & arma lucis ad Roman. 13. quæ arma sunt lectio, & oratio, his diabolus expugnatur, vitia reprimuntur, virtutes nutriuntur, æterna beaticudo acquiritur, vt ex S. Augult. referunt Burchard. lib. 2. Decret. cap. 10. Iuo par. 6. cap. 177.

SYMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Episcopus, qui crudeliter aliquem suffigare facit duobus mensibus à Missarum administratione suspendendus.
- 3 Vulneratus ex longo intervallo non presumitur ex vulnere decessisse.

Cap. Præterea. II. Greg.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *Utriusque Iuris cum legibus Castellæ per. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 171. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 697. defumitur ex D. Greg. lib. 2. registri epist. 44. cap. 83. iudic. 11. referunt Burchard. lib. 1. Decret. cap. 195. & Iuopar. 5. cap. 310. & Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 2.*
- 2 Probat hic text. duobus mensibus à Missarum celebratione suspendendum Episcopum, qui crudeliter aliquem suffigare fecit; oportet enim Episcopum non esse percussorem, id est nō ad vendictam facillè Greg. lib. 11. epist. 49. relatus in c. si quis 86. dist. Olaus canon, qui Apollolorum est, hunc in modum habet. Episcopum, aut Presbyterum, aut Diaconum percutientem fideles delinquentes, aut infideles iniqua agentes, & per huiusmodi violentem timeri, deici ab officio suo præcipimus; quia nunquam nos docuit hoc Dominus, sed è contrario ipse cum percuteretur non reppercutiebat, cum malediceretur non maledicebat, cum peteretur non comminabatur. Clericum profecto summopere dedecet, ut eas violentè manus alicui iniiciat, quæ Deo solemniter consecratæ sunt, quæ extensæ pro omnibus numini supplicent, quæ in eius honorem tremenda corporis, & sanguinis Christi mysteria peragunt. Multa ad hoc propositum cumulaui in meo tract. de officio, & potestate Episcopij. 1. tit. 2. glof. 12.
- 3 Cui post octo menses decesserit, &c. Ergo ex diuturnitate temporis, & ex longo intervallo vulneratus non presumitur decessisse ex vulnere, de quo, & an verum sit, & quomodo intelligendum, vide Doctores per nie citatos ad cap. presbyterum 7. n. 4. & 5. sup. de homicidio, quibus adde Ayer. in tract. de homicidio, par. 2. n. 31. & n. 64. vers. primam itaque, Farin. in pract. crimin. par. 5. q. 127. n. 31. & 40. Mascard. de probat. concl. 1073. num. 4. Bayard. ad Clar. 9. homicidium postea. 166. ubi tenet posse iudicem arbitrari vulneratum ex vulnere decessisse etiam post octo menses quando vulnus est mortale.

SYMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Prohibitum ad tempus post illud censetur permissum.

Cap. Præsentium. III. Alex. iij.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania. Hostien. Butr. Anchar. Panormit. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *Utriusque Iuris cum legibus Castellæ, par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 171. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 697. referunt ab Ant. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 3. & est post Concil. Lateranens. par. 26. cap. 11.*
- 2 Decurso huiusmodi temporis spatium, etc. Notatur ad hoc, quod prohibitum ad tempus post illud censetur permissum, ut per Tirac. de retracto conatus. 4. 1. glof. 2. num. 48. Surd. decis. 75. num. 1. & conf. 247. num. 18. & conf. 294. num. 6. D. Barbof. in l. cum prator in princip. num. 45. ff. de iudic. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glof. 65. num. 8. Beunor. à Sole in locis communib. verbo prohibitio 16. Et limitatum ad tempus non extenditur vitra illud tempus Menoch. conf. 151. num. 46.

Cap. Continentia. IV. & fin.

Cales. iij.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Anania. Host. Butr. Anchar. Henric. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *Utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 171. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 698. referunt ab Anton. Augustin. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 1. m. c.*
Vide quæ dixi ad cap. petrus 17. sup. de homicid. pag. 243.

De Maledicis. Tit. XXVI.

- S**uper hunc rub. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anchar. Butr. Anania. Panorm. Mar. Socin. Petr. de Rauen. na in compendio Iuris Canonici. Mart. Meinar. in epist. Decretal. fol. 190. Dani. Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij ad pag. 493. Goffr. & Hostien. in summa huius tit. Alexand. Cassan. & Anastas. German. in paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc titulo.
- De materia huius tit. vide Bernard. in pract. cap. 69. in nouiss. impressi. Decian. tractat. crimin. lib. 7. cap. 50. Bernard. Muscatell. in pract. crimin. tit. si quis Imperatori maledixerit, Cassan. in

catalogo gloria mundi par. 5. consider. 6. Menoch. de arbit. casu 377. Perez l. 34. vers. Vtrum autem liceat, tit. 3. lib. 8. Ordinem pag. 75. & l. 1. vers. qñ praterea adnotandum tit. 7. eodem lib. 8. pag. 197. plures Doctores quos refert Cened. ad Decretal. collect. 146. num. 1. quibus adde Molin. de Injustia tract. 2. disp. 688. vers. qui autem Principi, Fr. Emman. quest. regular. tom. 2. quest. 32. art. 4. Cardof. in praxi iudicium, verbo maledictio, nu. 4. Farinac. in praxi crimin. par. 3. q. 105. inspect. 10. & par. 4. q. 113. inspect. 1. nu. 1. in fine, Pradil. in summa legum parnal. p. 1. cap. 4. & agit apud Lusitanos Ordin. Regia lib. 5. tit. 7. & apud Castellanos, l. final. tit. 2. part. 7. & l. 3. tit. 8. lib. 8. Ordinem, & l. 3. tit. 4. lib. 8. nona recopl. & l. 11. tit. 26. eodem libro.

SUMMARIVM.

2. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Papa maledicens est puniendus.
3. Papatns dicitur beneficium.
4. Iniuria dicitur gravis illa, qua multis adstantibus videntibus, & audientibus facta est.
5. Maledicentes contra Romanam Ecclesiam puniuntur.
6. Iniuria non censetur remissa in foro fori per confessionem peccatorum.

Cap. Innotuit. I. Clem. in.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. And. Anania. Host. Butr. Anch. Henric. Panor. Marian. Socin. Cened. collect. 146. Ximen. Toletan. in concordantijs. Vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuzian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 171. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 698. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. sub tit. 11. de clerico maledico cap. 7m.
2. Probat hic tex. maledicentem Papæ esse puniendum, vt per Bernard. in pract. cap. 69. in nouissima edit. Plac. de delictis lib. 1. cap. 4. nu. 2. in fine, Farinac. in praxi criminal. par. 3. q. 105. n. 394. cum seqq.

3. Beneficij nostri. Ergo Papatns dicitur beneficium, vt per Corral. par. 1. par. cap. 1. num. 3. Selua de beneficijs, p. 1. q. 2. nu. 8. Rebuff. in praxi benef. p. 1. tit. seculari beneficium, quomplex fit nu. 3. Cened. ad Decretal. collect. 146. num. 5. Gonzal. ad reg. 8. Cancellaria gloss. 4. nu. 61. vbi num. 62. tenet, quod Papa debet habere maiorem scientiam reliquis omnibus, cum sit Prapositus curæ totius Christianitatis.

4. Multis coram adstantibus. Notatur ad hoc, quod illa iniuria dicitur gravis, quæ multis adstantibus, videntibus, & audientibus facta est, vt per Nical. in 6. atrox num. 3. Inff. de iurur. Anton. Gomez variat. tom. 3. cap. 6. sub num. 4. Menoch. de arbit. casu 263. nu. 24. Farinac. in

praxi crimin. par. 3. quest. 105. num. 189. & cons. 300. num. 28. lib. 1.

5. In gloss. [A temeritate.] ibi (sed quatenus contingit Romanam Ecclesiam.) Notatur ad hoc, quod maledicentes contra Romanam Ecclesiam puniuntur, vt per Farin. d. q. 105. n. 397.

6. In ead. gloss. ibi (sed rancorem sic.) Notatur ad hoc, quod iniuria non censetur remissa per confessionem peccatorum, dum penitens in manibus sacerdotis illam iniurianti remittit, talis enim remissio intelligitur facta quo ad rancorem, & odium, non autem quo ad satisfactionem, & in foro fori, vt per Couar. variat. lib. 2. cap. 10. num. 7. in princip. & vers. 3. consuet. Clar. in pract. 6. fin. q. 58. vers. sed in proposito, Iacob. de Grassijs in aureis decisionibus, p. 1. lib. 1. cap. 137. num. 4. in fine, Mascard. de probat. conclus. 903. nu. 3. & cons. 1196. d. num. 25. Farinac. d. quest. 105. num. 376. vbi num. 377. limitat nisi in manibus Sacerdotis sit per penitentem, facta plene remissio, tunc enim censetur etiam remissa iniuria in foro contentioso.

SUMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Doctores referuntur de blasphemij, & blasphemantibus agentis.
3. Blasphemans calorem acundia an iniurijs sit puniendus, remissus.
4. Blasphemantes christi, minores mulieres, & religiosi, quibus potius puniantur remissus.
5. Blasphemantes contra aliquem Sacerdotum, quos potius incurrat, remissus.
6. Blasphemia crimen est mixti fori.
7. Index ecclesiasticus pro executione sue sententie potest implorare brachium iudicis secularis.
8. Index secularis sub pena excommunicationis potest cogi ad prestandum brachium suum Ecclesiastico.
9. Nobiles missi puniuntur.
10. Moneta debet solui iudici, & in loco frequentata.
11. Debitor tenetur recipere suum debitum, vel condemnationem in suum fauorem factam in moneta quantunque minima.
12. Aureos autem qui tenentur soluere non potest soluere nisi aureis.
13. Monetam si ueni esse mutandam si soluat, mutet, vel det illam ante legem, an teneatur ad restitutionem, remissus.

Cap. Statuimus. II. & fin.

Greg. ix.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarel. Io. And. Anania. Hostien. Butr. Anchor. Panor. Henric. Marian. Socin. Cened. collect. 126. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concordantijs. Vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuzian. in rationali lib. 5. Iuris Pon-

ijfij, pag. 173. Alagona in compendio Iuris Canonici, pag. 698.

- 3 Hic ponitur poena blasphemantium Deum, aut aliquem Sanctum, de qua etiam habetur apud Lusitanos in Ordin. Regia lib. 5. tit. 2. vbi Parens meus, & apud Castellanos, l. 1. tit. 28. part. 7. vbi Greg. & l. 5. tit. 4. lib. 8. nona recopil. vbi Azueved. agunt etiam Clar. in pract. 6. blasphemias, Bonacof. commun. crimin. par. 1. verbo blasphemias, fol. 16. Menoch. de arbitr. casu 319. num. 16. cum seqq. & casu 375. & seq. & de presump. lib. 5. presump. 6. m. 29. Mafcard. de probat. concl. 194. cum seqq. Perez ad lib. 8. Ordin. pag. 137. & pag. 203. Rebus. de reprobat. tit. 1. num. 55. Azueved. l. 1. tit. 4. lib. 8. nona recopil. Auend. de exequendis mandatis, par. 2. cap. 5. d. princip. Flamin. de resignat. lib. 5. q. 6. m. 65. Decian. in tract. crimin. tom. 2. lib. 6. c. 1. cum seqq. Bernard. & Salzed. in pract. c. 113. in nouiss. edit. Vincent. de Franch. decif. 504. Thefaur. Pedamon. decif. 242. Franc. Marc. decif. 509. plures, quos refert Cened. ad Decretal. collectan. 126. quibus adde Steph. Quarant. in summa Bullarj verbo blasphemias, Prax. Episcop. par. 1. verbo casus, Farin. in praxi crimin. par. 1. quest. 20. Sayr. in clari Regia lib. 6. cap. 13. num. 13. cum seqq. Paul. Comitol. responfor. moral. lib. 4. q. 9. Bernard. Mafcard. in pract. crimin. tit. de blasphemias. Modern. de iurisdic. par. 2. cap. 13. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 11. cap. 3. q. 2. Sanch. in precepta Decalogi lib. 2. c. 32. Valer. Reginald. in prax. foren. tit. lib. 18. num. 195. cum seqq. Campan. in diuersis. Iuris Canon. rub. 11. cap. 24. d. m. 66.
- 3 Vtrum verò ille, qui calore iracundie blasphemauit mitius sit puniendus, vide Tiraquel. de poenis temperandis causa 1. num. 14. Viui. decif. 275. Barz. Bonoma decif. 135. quos refert Aloyf. Ricc. in collect. decif. par. 1. collect. 75. in medio Menoch. casu 319. d. num. 31. & casu 375. num. 32. Decian. d. lib. 6. c. 5. num. 9. Auendan. d. cap. 5. num. 12. in princip. Farin. d. q. 20. m. 47. cum seqq. & q. 91. m. 9.
- 4 De ebrio vide Auendan. d. cap. 5. num. 19. Decian. d. cap. 5. num. 8. Farin. d. quest. 20. n. 50. De minore vide Decian. d. cap. 5. num. 6. Farin. par. 3. tit. de poenis temperandis. q. 92. num. fin. De muliere vide Farinac. d. p. 3. q. 98. m. 19. vbi refert se vidisse Venetis plures flagitiosas feminas propter blasphemiam in linguz obfcissione punitas. De rustico vide Decian. d. c. 5. num. 10. Farin. d. q. 20. num. 1. cum seqq. & de omnibus Campan. d. rub. 11. cap. 26. num. 85. remisit Ego ipse de offitio, & potest. Episcopi. p. 3. alleg. 51. n. 105.
- 5 Vel aliquem Sanctorum suorum. De blasphemantibus contra aliquem Sanctorum, & quas poenas incurrant, vide citatos per me d. alleg. 51. m. 91. & Farin. d. q. 20. m. 25. cum seqq. Soar. de religione, tom. 1. tract. 5. lib. 1. cap. 5. num. 6. Decian. d. lib. 6. c. 2. num. 19. Sanch. in precepta Decalogi lib. 2. c. 32. num. 27. Et an blasphemia in Deum, seu B. Virginem specie distingatur ab ea, quæ emittitur in Sanctos, vide Campanil. d. cap. 26. num. 79.

6 Per temporalem praterea Potestatem, etc.

Ergo blasphemia crimen, tanquam mixti fori potest etiam per temporalem potestatem puniri, de quo vide de Ordinan. Regiam Lusitan. lib. 2. tit. 9. in princip. Auend. d. c. 5. n. 11. & 12. Curiam Philip. p. 3. v. 2. n. 15. Moder. iurisdic. p. 2. c. 13. Azor. d. p. 1. lib. 9. c. 28. q. 5. Sanch. d. lib. 2. c. 32. n. 37. post Clar. Con. & alios Mari. Antonin. vari. resolut. lib. 3. resolut. 12. m. 1. & plures, quos refero Ego ipse d. alleg. 51. num. 94. Farin. d. quest. 20. num. 39. & in tract. de heresi, q. 178. num. 76. vbi resoluit contra consuetum blasphemare, & monitum blasphemare non cessantem inquisitores posse procedere. Et de hæreticis blasphemis, & quod de eis Inquisitores cognoscunt dixi, d. alleg. 51. num. 89.

- 7 Notatur etiam ad hoc, quod iudex Ecclesiasticus pro executione suæ sententiæ potest implorare brachium Iudicis secularis, & dictus secularis Index tenetur illud impertiri, & sententiam prædictam exequi, vt per Couar. pract. c. 10. num. 1. Farin. in praxi crimin. par. 3. q. 97. num. 81. cum seqq.

8 **Coactio.** Ergo si iudex secularis non vult brachium suum præstare Ecclesiastico, potest ad id cogi sub poena, scilicet excommunicationis, vt per Marant. disp. num. 8. vers. item potest Index. Menoch. de arbitr. casu 452. Bellacomb. tom. 1. commun. opinio. lib. 3. tit. 1. num. 118. pag. 367. Auiles ad cap. 20. Prator. verbo vsurpan. num. 21. Perez l. 4. tit. 1. lib. 3. Ordin. pag. 473. Decian. d. lib. 4. cap. 10. n. 3. vers. citatus. Bobadil. d. lib. 2. cap. 17. num. 80. Fr. Emman. quest. Regul. tom. 1. q. 8. art. 14. Farin. in praxi crimin. q. 97. num. 82. Modern. de iurisdic. par. 1. cap. 52. num. 1. Ludou. Rodolphin. in tract. de brachio seculari num. 45.

9 Nullam in hoc misericordiam, etc.

Notatur ad hoc, quod nobiles mitius puniuntur, etiam quod lex, seu constitutio poenalis expresse dixisset delinquentem nullam misericordiam consecuturum, vt per Tiraquel. de poenis temperandis causa 31. num. 2. & de nobilit. cap. 20. num. 19. Farinac. in praxi crimin. par. 3. q. 98. num. 97.

10 Vfusalis moneta.

Ergo moneta debet solui vsualis, & in loco frequentata, prout cum communi resoluit Cald. Pereira de emptione, & vendit. cap. 22. num. 36. in qua quantumcumque minutissima tenetur debitor recipere suum debitum, vel condemnationem in suum fauorem factam, de quo vide Tiraquel. de retract. tit. 1. §. 1. gloss. 20. m. 4. & 5. Mexi. in tract. fassa panis concl. 7. verbo maruenda pag. mibi 130. Gutier. pract. lib. 2. q. 173. d. princip. Gasp. Roderic. de annuat. reddit. lib. 2. q. 15. num. 92. vers. sed quid. qui enim tenetur soluere aureos auri non potest soluere nisi aurum, si liquido conflet id autum fuisse, quod pretium

retium in auro solueretur, non in argentea pecunia, secus si nullus fuerit habitus respectus auree pecunie, sed quantitas duntaxat, de quo vide Couar. in tract. de veterum numismatum collect. cap. 7. §. 7. num. 2. Surd. conf. 405. n. 33. Paul. Comitol. responsor. moral. lib. 3. §. 44. num. 7. Stephan. Gratian. dispens. forens. cap. 55. num. 26. cum seqq. Cald. Pereira de resolut. emphy. cap. 13. num. 17. An sciens monetam esse mutandam, si soluat, mutuat, vel det illam ante legem, reneatur ad restitutionem, vide Afflic. decis. 399. num. 9. Pinel. in l. 2. G. de rescind. vendit. par. 3. cap. 2. num. 22. Anton. Gomez tom. 2. Variar. cap. 2. n. 33. in fine, Menoch. de arbitr. casu 185. num. 20. & 21. Mexia in d. tract. cassu panis conclus. 6. num. 6. Prax. Episcop. par. 1. verbo pragmatica, Sayr in clausi Regia lib. 3. cap. 5. num. 1. Paul. Comitol. d. lib. 3. §. 31. Valer. Reginald. in praxi fori poenit. lib. 25. num. 183. Ioannes de Salas de contract. tract. de empt. dub. 2. in fine.

De Clerico excommunicato, deposito, vel interdicto ministrante. Tit. XXVII.

SUPER hanc rub. scripserunt Zabarell. Io. And. Anchar. Butr. Anan. Panorm. Mari. Socin. Cened. collect. 25. Petr. de Rauenna in compendio Iuris Canonici. Martin. Meinhart. in epitome Decretal. fol. 190. Dan. Venator. in analysi methodica Iuris Pontific. d. pag. 698. Goffred. & Host. in summa huius tit. Alexand. Cassan. & Anastasi. Germon. in paratilis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.

Cap. Si quis Episcopus. I. Ex Can. Apost.

- S**UPER hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Io. And. Anania, Hostien. Butr. Anchar. Henric. Panorm. Mar. Soc. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 174. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 699. desumitur ex Canon. Apostolorum cap. 28. ex Theodoro, & refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 23. cap. 1.
- Notatur hic tex. ad hoc, quod clericus excommunicatus maiori excommunicatione, interdictus, vel suspensus ab officio, qui sciens, aut scire debens se esse excommunicatum, interdictum, aut suspensum celebrat officia Diuina, aut tacite solemniter aliqui alicui certo Ordini suo deputatum, tanquam illo ordinatus, est irregularis, vt per Cened. ad Decretal. collect. 25. num. 1. & vide plenius ad cap. sequentem.

- Dolores referuntur super hunc tex. scribentes.
- Clericus excommunicatus est inhabilis ad exercendum alius tributus Ordini, & si aliquem illorum exerceat, efficitur irregularis.
- Clericus in minoribus constitutus, etiam irregularitatem contrahit, si post excommunicationem faciat alium tributum Ordini.
- Ecclesia poenam exilij non habet.
- Clericus prohibetur ne celebret si natus debita materia & forma, conficiet Sacramentum.
- Excommunicatus tenetur dicere verba Canonicas.

Cap. Si quis. II. Ex Conc. Antioch.

- S**UPER hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. And. Anania, Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Soc. Cened. collect. 65. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 174. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 699. detumitur ex Concil. Antiocheno, & refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 23. cap. 2.

- S**imiliter de Clericis, etc. Probat hunc tex. pars clericum excommunicatum esse inhabilem ad exercendum alius tributus Ordini, & si aliquem illorum exerceat effici irregularem, vt per Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 10. num. 1. Nauar. in manuali cap. 27. num. 163. Maiol. de irregul. lib. 3. cap. 21. num. 1. & 2. Mar. Alter. de censur. tom. 1. lib. 2. disp. 1. quos refert, & sequitur Anton. Ricciul. in tract. de Iure personarum extra gremium Ecclesie existentium lib. 4. cap. 2. num. 2. vbi etiam cum Ioan. Andr. hic nu. 3. & Anchar. nu. 6. extendit, vt procedat siue actus sit attributus Ordini sacro, siue attributus Ordini minori, & idem Ricciul. ac Mari. Alteri. numeris seqq. citatis locis, extendunt ad Episcopum, & Abbatem, qui ex privilegio Apost. cōfert Ordines minores, & ad Sacerdotem, cui per Sedem Apost. indultum est, vt possit ministrare Sacramentum Confirmationis, aut alium actum ex illis, qui ordinaria facultate pertinent ad Episcopum. Extenditur denique supradicta conclusio, vt procedat non solum in Episcopo, Abbate, vel alio, qui ex privilegio Apost. administrat Sacramenta, dum est excommunicatus, sed etiam si faciat alios coram ipso ministrare, adeo quod Episcopus excommunicatus mandans Sacerdoti, vt Missam celebret coram ipso efficiatur irregularis, ita gloss. verbo celebrari in Clement. 2. de priuileg. quam ibi sequuntur Zabarell. nu. 11. & Imola num. 9. Couar. d. par. 1. §. 6. in fine Nauar. d. cap. 27. n. 244. in fine, Marius Alter. de censuris tom. 1. lib. 2. cap. 4. vbi cap. 5. agit quis possit dispensare in casibus predictæ irregularitatis.

- 1 *Aut alius clericus.* Ergo clerici in minoribus constituti etiam irregularitatem contrahunt, si post excommunicationem faciant actum tributum Ordini, ita in presenti tenent Holtien. Ioan. Andr. & Panorm. Maior. d. lib. 3. cap. 21. num. 5. & 8. Mar. Alter. d. tom. 1. lib. 2. diffus. 1. cap. 1. *vers.* altera est opinio, quicquid aliter teneant D. Antonin. per. 3. tit. 28. cap. 1. *vers.* si vero clericus, Paludan. in 4. diff. 18. q. 4. in quinto officio, ubi Sot. diff. 25. q. 1. in artic. 3. Nauar. conf. 44. num. 10. & sequenti sub tit. de sententia excommunicat. Quali- ter autem, & quando dici possit, quod clericus constituitur in minoribus solemniter actum adnexum Ordini facere dicatur, referunt Mari. Alter. d. cap. 1. *vers.* hanc opinionem, & Anton. Ricciul. d. cap. 2. num. 5.

- 4 *Regis iudicio, etc.* Ecclesia poenam exilij non habet, vt per Dec. in cap. cum non ab homine nu. 13. de iudic. Palat. in repet. cap. per vestras de donat. inter virum, notab. 2. §. 1. nu. 14.

- 5 In glof. [Degradatus.] ibi (nunquid conficiat, &c.) Notatur ad hoc, quod licet Ecclesia prohibeat ne degradatus celebret, nihilominus si talis clericus prohibitus, vtatur debita materia, & forma cum intentione, conficiet Sacramentum, vt per Marant. de ordine iudiciorum par. 4. diff. 11. n. 73. Couar. varar. lib. 1. cap. 10. num. 8. Stephan. Gaeta in cap. ad limina 30. q. 1. §. 6. num. 62. Perez l. 1. *vers.* Ego tamen tit. 3. lib. 1. Ordinar. pag. 61. Nauar. in cap. 1. 9. labor. ret. num. 4. & in cap. fin. num. 13. de Penit. diff. 6. Sayr. de censur. lib. 5. cap. 22. num. 25. cum seqq. Bonac. eodem tract. diff. 4. de degradat. punct. nu. num. 3. Cened. ad Decretal. collect. 65. num. 4. & prefat. ac canonicar. quest. lib. 1. quest. 30. nu. 83. Campan. in diuersorio Iuris Canonici rub. 1. nu. 107.

- 6 In glof. [Præsumperit.] ibi (potest dicere horas suas, &c.) Notatur ad hoc, quod excommunicatus non excusatur ab ijs, quæ sunt oneris, & ideo tenetur dicere horas Canonicas tanquam particularis, & secrete, ac sine socio, & omittere illum versiculum. Dominus vobiscum, ac illius loco more laicorum dicere, Domine exaudi orationem meam. Stephan. Durant. de ritibus Ecclesie lib. 3. cap. 22. num. 12. Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 3. num. 8. Perez l. 1. tit. 8 lib. 3. Ordinar. pag. 592. & l. 1. column. 11. *vers.* item etiam tit. 5. lib. 3. pag. 173. Nauar. in man. cap. 27 num. 20. & nu. 36. *vers.* ad quinquaginta in tractat. de oratione cap. 7. num. 16. Cened. d. collect. 65. nu. 5. latè Mar. Alter. de censur. tom. 1. de excom. lib. 1. diff. 10. cap. 4. ubi etiã resoluit excommunicatũ committere peccatum si recitet horas cum alio, & in eandem culpam incidere alios si audiant ipsum excommunicatum recitantem horas.

SVM MARI VM.

- 1 *Dolores referuntur super hunc tex. scribentes.*
2 *Excommunicatus monitus & nõ desistens diuina Officia celebrans poenam incurrit perpetua depositionis.*

- 3 *Excommunicatus à tota Synodo dispensari non potest.*
4 *Depositus verbaliter potest per solum Episcopum restitui, secus in actualiter degradato, quem solus Papa restituit.*

Cap. Clerici. III. Alex. iij.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Coll. lectar. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Holt. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs. *vers.* Inis cum legibus Castelle par. 2. Viui. in rationali lib. 5. *Inter Pontif.* pag. 179. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 699. reſertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 23. cap. 3. & est post Concil. Lateranens. sub Alexan. III. per. 26. cap. 10.

- 2 Probat hic tex. excommunicationem monitum, & non desistentem diuina Officia celebrantem sine vlla dilatione poenam incurere perpetua depositionis ab officio scilicet, & beneficiis. Ita Mar. Alter. de censuris tom. 1. de excommun. lib. 1. diff. 13. cap. 2. in fine.

- 3 In glof. [Moniti.] ibi (nec etiã synodus in hoc dispensare potest) Notatur ad hoc, quod excommunicatus à tota Synodo dispensari non potest, vt per Bonacol. commun. crimin. par. 1. *vers.* excommunicatus *vers.* excommunicatus à tota, fol. 59.

- 4 In ead. glof. ibi (sed potest queri utrum idem sit in deposito, vt solus Papa ipsum restituat.) Nota verbaliter depositum posse per solum Episcopum restitui, secus in actualiter degradato, quem solus Papa restituit, vt per Abb. in cap. transmissa, nu. 8. de re iudic. Bellet. diff. iij. clericali. num. 1. tit. de re iudic. Clericorum Canonici, §. 10. nu. 9. pag. 254. quem refero Ego esse de officio & potestate Episcopij par. 3. alleg. 110.

- 5 In ead. glof. ibi (sed nunquid Episcopus cum talibus dispenseret sine legatis de latere domini Papa missus, &c.) An Episcopus, vel saltem legatus de latere possit dispensare ab irregularitate celebrationis in excommunicatione vide Mari. Alteri. d. tom. 1. lib. 2. diffus. 1. cap. 5.

SVM MARI VM.

- 1 *Dolores referuntur super hunc tex. scribentes.*
2 *Multitudo ubi deliquit mittitur de poena statuendum.*
3 *Suspensus ab officio an sit suspensus à beneficio, ostenditur.*
4 *Episcopus suspendens aliquem ab officio, vel beneficio, ille à neutro suspensus est propter dubium.*

Cap. Latores. IV.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zabar. Io. Andr. Anania, Host. Butr. Henric. Ancharan. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concord. *vers.* Inis cum legibus

De Clerico excom. deposito, &c. Tit. XXVII. 309

gibus *Castella* par. 1. & 2. *Viu. in rationali lib.* 5. *Iuris Pontif.* pag. 175. *Alagona in compendio Iuris Canonici* pag. 199. refertur ab Anton. August. collect. 1. *Decretal. lib.* 3. tit. 23. c. 4. & est post Concil. Lateranen. par. 50. c. 31.

2 *Si vero multitudinem magnā, etc.* Ergo ubi deliquit multitudo mitius de pœna statuendum est, vt per Tiraquel. de pœnis temporandis, *causa* 47. d. princip. Clar. 6. final. q. 60. nn. 30. Mascard. de probat. concl. 1413. d. nn. 3. Coned. *prætre. lib.* 1. q. 9. nn. 30.

3 In glos. (Ab officio) ibi (& etiam à beneficio) Tenet hæc glos. suspensum ab officio esse suspensum à beneficio, vt per Tiraq. in *tratt. essente causa*, par. 1. nn. 49. & per citatos à Sanch. de *matrim. lib.* 3. disp. 51. nn. 11. Sed contrarium, immò suspensum ab officio non esse suspensum à beneficio, tenent Nauar. *conf.* 41. nn. 2. sub tit. de homicid. Perez. l. 1. vers. in oppositum, tit. 1. lib. 5. *Ordin. pag.* 3. Sanch. d. disp. 51. num. 12. Valer. Reginald. in *prætre. fori pœnit. lib.* 3. *tratt.* 2. num. 10. cum seqq.

4 In ead. glos. ibi (*quid si Episcopus ita dicat, suspendendo te ab officio, vel beneficio. & ibi, à neutro suspensus es propter dubium.*) Sequuntur Tiraquel. de *Iure primog.* q. 17. op. 6. num. 10. Henric. in *summa lib.* 13. cap. 22. §. 4. in commento lit. E. Valer. Reginald. d. lib. 3. *tratt.* 2. nu. 21.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Notorium, & publicum presumuntur omnes scire.
- 3 Excommunicatio probatur per famam.
- 4 Excommunicatio cum agitur de pœna debet probari plenarie, & concludenter.
- 5 Pœna minuenda est in y, quibus ex sola fama proceditur ad condemnationem.
- 6 Dubijs tutior pars est eligenda.
- 7 Dubitans de facto propter quod excommunicatio, aut irregularitas incurritur, partem tutiorem eligere tenetur.
- 8 Communicans cum excommunicato peccat, & ipse cum alijs fidelibus.

Cap. Illud. V. Innoc. iij.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Audr. Anani, Hostien. Henric. Buer. Anchoran. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *triusque Iuris cum legibus Castelle*, par. 1. & 2. *Viuian. in ration. lib.* 5. *Iuris Pontif.* pag. 176. *Alagona in compendio Iuris Canon.* pag. 700. refertur ab Anton. August. collect. 3. *Decretal. lib.* 3. tit. 23. cap. 1. & alia pars huius decretalis est in cap. illud Dominus, inf. de maiorit. & obed.

2 *Non posset in partibus non esse notorium.* Notatur ad hoc, quod notorium, & publicum presumuntur om-

nes scire, vt per Ioan. Garc. de nobilit. glos. 4. nu. 27. Menoch. *remed.* 16. *recuper. nu.* 34. & lib. 6. de *presump. presump.* 23. nu. 70.

3 *Præsertim cum ei non nisi per famam, etc.* Notatur ad hoc, quod per famam tantum se excommunicatum esse sciens debet gerere se pro excommunicato, vt per Valer. Reginald. in *prætre. fori pœnit. lib.* 3. n. 60. Intelligi vel quando non agitur de præiudicio alterius, vel in foro animæ, vt per Couar. in c. *alma mater*, p. 1. d. 2. nu. 4. & 5. Mascard. de *probat. concl.* 701. & *concl.* 753. n. 43. Duen. *reg.* 249. *limit.* 15. Cum vero agitur de pœna probationes ad probandam excommunicationem debent esse plenarie, & concludentissimæ Rot. *decis.* 514. sub nu. 2. & *decis.* 602. n. 3. par. 1. tom. 2. recent. Anton. Ricciul. in *tratt. de Iure personarum, lib.* 4. cap. 13. in fine, in hoc eodem tex. non probatur posse solam famam excommunicationis rejicere aliquem à limine iudicii in foro contentioso, quia loquitur in foro animæ, vt tutior via eligatur, ne quis incidat in irregularitatem, ita Mari. Alter. de *confur. tom.* 1. de *excom. lib.* 1. *diff.* 11. c. 1.

4 *Licet autem in hoc, etc.* Notatur ad hoc, quod pœna minuenda est in ijs, in quibus ex sola fama proceditur ad condemnationem, vt per Tiraquel. de pœnis *temper. causa* 27. nu. 5. Farinac. in *prætre. crimin. par.* 5. q. 133. nu. 136.

6 *Quia tamen in dubijs via est tutior eligenda.* Vide Doctores citatos ad cap. *inueni*, num. 5. *sup. de sponsalib.*

7 *Debuerat tamen potius se abstinere, etc.* Notatur ad hoc, quod qui dubitat de facto, propter quod excommunicatio, aut irregularitas incurritur, partem tutiorem eligere tenetur, & se excommunicatum, & irregularem in dubio existimare debet, & consequenter ab hominum communionem, & celebrationem abstinere, vt per Henric. in *summa lib.* 14. c. 3. §. 4. Sayr. in *claus. Regia*, lib. 1. cap. 13. nu. 23. Mar. Alter. de *confur. tom.* 1. de *excom. lib.* 1. *diff.* 9. cap. 1. lit. G.

8 In glos. (Vitari.) Notatur ad hoc, quod communicans cum excommunicato peccat, & ipse cum alijs fidelibus, vt per Perez. l. 1. vers. *tum etiam* tit. 3. lib. 8. *ordinem.* pag. 592.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 *Anathema* quid significet, ostenditur.
- 3 Verbum, *soliare*, significat, & declarat latam iam esse sententiam.

Cap. Fraternitati. VI.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Col-
lect. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Ho-
stien. Butr. Anchar. Panorm. Mari. Socin. Xi-
men. Tolet. in concordant. *Trinsey*; Iuris cum le-
gibus *Castella* per. 2. Viuian. in *rationali* lib. 5. Iuris
Pontific. pag. 176. in *rationali* in compendio Iuris
Canon. pag. 700. refertur ab Anton. Augustin.
collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 12. c. 2.

2 **Anathematis.** Verbum hoc est Græcū,
na, quod est sursum, & thesis, quod est positio,
sumpta similitudine ab antiquis, qui capta in
bello appendebant separata, & seiuncta à cæte-
ris, de cuius verbi origine, & etymologia
agunt Cotta in memorabil. verbo *anathema* pag. 26.
Soula in rel. de censuris *Bulla Cene*, cap. 2. n. 5.
Bonac. de censuris diff. 2. g. 1. punct. 1. num. 1. *vers.*
nomen *anathema*.

3 **Spoliare.** Verbum hoc, quia sonat in me-
rum factum, & Iuris executione-
nem, significat, & declarat latam iam esse sen-
tentiam, vt per Tiraque. in l. si inquam, verbo
reueretur n. 167. ubi n. 168. dicit non exigere
Iuris ordinem.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Excommunicatus incapax est ad beneficia obtinenda, ita ut collatio ei facta sit nulla ipso iure.
- 3 Amplia siue excommunicatio sit lata à iure, siue ab homine, siue per sententiam generalem, siue particularem.
- 4 Excommunicatus etiam iniussu est incapax benefi-
cij, dummodo excommunicatio sit rite lata.
- 5 Beneficium excommunicato collatum ab ipso in foro
Conscientie retineri non potest.
- 6 Collatio beneficii facta excommunicato etiam Motu
proprio non valet.
- 7 Denunciatio excommunicationis ad effectum, vt ex-
communicatus non possit obtinere beneficium non
est de substantia.
- 8 Collatio beneficii facta excommunicato etiam occul-
to est nulla.
- 9 Excommunicatus etiam reputatus communi opinio-
ne absolutus est incapax ad obtinendum benefi-
cium.
- 10 Absolutio sequens non tollit incapacitatem excom-
municati.
- 11 Excommunicatus est incapax cuiuscunque benefi-
cij minoris, maioris, secularis, siue regularis.
- 12 Excommunicatus est incapax cuiuscunque digni-
tatis, & officij ecclesiastici habentis annexam
iurisdictionem.
- 13 Excommunicatus eligi non potest.
- 14 Postulari non potest excommunicatus.
- 15 Presentari non potest excommunicatus.
- 16 Impetratio litterarum ad beneficia vacatura per ex-
communicatum non valet.

- 17 Pensionis super ecclesiastico beneficio incapax est
excommunicatus.
- 18 Permutatio beneficiorum fieri non potest ab excom-
municato.
- 19 Excommunicatus excommunicatione nulla non est
incapax beneficii Ecclesiastici.
- 20 Possessor triennalis alicuius beneficii non potest mo-
lestarum obstante quod collatio sibi fuerat fa-
cta tempore, quo erat excommunicatus.
- 21 Acceptatio facta ab excommunicato de beneficio
iam sibi collato est valida.
- 22 Excommunicatio superueniens post collationem, vel
electionem factam non praudivit.
- 23 Excommunicatus post interpositam appellationem
prudente causa appellationis est capax colla-
tionis.
- 24 Provisio Papæ, vel legati cum clausula absolutio-
nis ad effectum, &c. est valida.
- 25 Doctores referuntur de clausula absolutiois à cen-
suræ ad effectum &c. agentis.
- 26 Possessio beneficii capta ab excommunicato est va-
lida.
- 27 Dispensari potest cum excommunicato habita absolu-
tione, vt retineat beneficium sibi collatum tem-
pore excommunicationis.
- 28 Dispensatio non semper existente iusta causa est
debita.
- 29 Dispensare potest Episcopus, vt quis retineat benefi-
cium obtentum tempore excommunicationis.
- 30 Episcopus ignoranter, & bona fide conferens benefi-
cium excommunicato potest cum eo dispensare.
- 31 Episcopus non potest dispensare, vt quis retineat
beneficium obtentum tempore excommunicationis,
si collatio esset facta per Papam.
- 32 Celebrare presbiterum diuina Officia in loco inter-
dicto, quam parum in curiam, ostenditur.
- 33 Excommunicatus iniussu si clericus fuerit, & in di-
uinis se immiscuerit, irregularis efficitur.
- 34 Excommunicatus intra annum non potest deponi,
nec beneficij privari.

Cap. Postulasti. VII.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abbas antiq. In-
hoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Anania,
Host. Henr. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin.
Rebus. Ximen. Toletan. in concordant. *Trinsey*
Iuris cum legibus *Castella* per. 1. Viuian. in *rationali*
lib. 5. Iuris Pontif. pag. 177. Alagona in
compendio Iuris Canonici pag. 700. refertur ab
Anton. Augustin. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 12.
cap. 3.
- 2 Probat hic tex. excommunicationem incapacem
esse ad beneficia obtinenda vsque adeo, vt colla-
tio sibi facta sit nulla ipso iure, vt per Gig. de
pens. quæst. 41. num. 1. Couaz. in cap. alma mater,
per. 1. 6. 7. num. 1. Selua de benef. p. 3. q. 4. Rebus
de pacificis possessoribus, nu. 280. & cons. 53. per to-
tum, & in concordat. de excommunicatis non trahend.
vers. advertendum est, Tolet. in summa, lib. 2. c. 13.
Flam. de resign. benef. lib. 4. q. 3. num. 32. cum seqq. &
lib. 5. q. 6. & n. 77. Vgol. de censur. tabul. 2. c. 13. 5. 2.

Sayr.

- Sayr. *idem tract. lib. 2. c. 5. à princ.* Bonac. *idem tract. disp. 12. q. 3. punct. 4. §. 1.* Soar. *num. 5. disp. 13. sect. 1.* Mar. Alter. *idem tract. de censuris rom. 1. lib. 2. disp. 6. c. 2. 10. Cockier de perm. benef. par. 7. cap. 13. nu. 5.* Azor *instit. moral. par. 2. lib. 6. cap. 7. q. 2.* Camil. Borrel. *in summa omnium decis. tit. 2. o. num. 14.* Lefsi. *de instit. lib. 2. cap. 34. dub. 22. num. 118. & 119.* Valer. Reginald. *in praxi fori puenis. lib. 32. nu. 43. cum seqq. latè Nicol. Garc. d. benef. par. 7. cap. 2. §. à principio.* Anton. Ricciul. *in tract. de iure personarum extra gremium Ecclesie existentium lib. 4. cap. 6. Bellet. disquisit. clerical. par. 1. tit. de discipl. clericali §. 10. num. 4.* Campanil. *in diversorio Iuris Canon. rubr. 11. cap. 15. num. 11.*
- 3 Amplia primo ut procedat, siue excommunicatio sit lata à Iure, siue ab homine, nã in vtraque eadem militat ratio, ita Rebus. *bic nu. 46. & in praxi. tit. de forma noua promissionis, verbo, etq. absoluentes num. 4.* Couar. *d. 9. ante num. 2. vers. tertio constat.* Anton. Ricciul. *d. cap. 6. num. 4. siue per sententiam generalem, siue per particularem.* Soar. *d. disp. 13. sect. 1. n. 30.* Mari. Alter. *d. cap. 2. vers. quare concludendum pag. 259.*
- 4 Amplia secundo, ut procedat etiam in excommunicatione insulta, dummodo sit ritè lata, vt per Rebus. *bic num. 67.* Couar. *d. 9. 7. num. 7. in fine.* Lancel. *de attent. par. 3. cap. 2. q. 2. num. 8.* Cald. *decis. 1. de probend. Sayr. d. cap. 5. nu. 10.* Henriq. *in summa lib. 13. cap. 14. §. 1. in communio sit.* A. S. *cap. 15. §. 2.* Anton. Ricciul. *d. cap. 6. num. 34.*
- 5 Amplia tertio etiam in foro Conscientie, in quo beneficium excommunicato collatum ab ipso retineri non potest, vt per Vgol. *d. cap. 13. §. 5. num. 1.* Sayr. *d. cap. 5. num. 21.* Valer. Reginald. *lib. 32. nu. 48. in fine.*
- 6 Amplia quarto etiam collatio sit facta Mœu proprio, vt per Couar. *d. 9. 7. nu. 2.* Rebus. *in presenti nu. 47. & d. tract. de excom. non riteu. vers. aduertendum.* Gabr. commun. *tit. de censul. conel. 2. nu. 43.* Nicol. Garzia. *d. cap. 13. n. 5.* Mar. Alter. *d. c. 2. vers. similiter eadem ratio est.* Ant. Ricciul. *d. cap. 6. nu. 6.*
- 7 Amplia quinto, ut procedat etiam excommunicatus non sit adhuc denunciatus, quia ad effectum, vt non possit obtinere beneficium denunciatio non est de substantia cap. Redulphus, vbi Felin. *sub nu. 38. vers. limita quarto, de reuocatis.* Abb hic *nu. 4.* Couar. *d. nu. 2. Dec. conf. 145. nu. 4.* Rebus. *conf. 53. num. 6.* Cal. de Graffis *de sent. 2. n. 12. & 15. de sentent. canonum.* Franc. Mare. *decis. 967. num. 5. par. 1.* Anton. Ricciul. *d. cap. 6. nu. 9.* Rota *in Placemina benef. 20. Nouemb. 1613. coram R. P. D. Vbaldo, quæ est apud Farinac. decis. 534. nu. 1. par. 1. rom. 2. recent.*
- 8 Amplia sexto, ut procedat etiam sit excommunicatus occultus, nam nihilominus collatio est nulla, quia in iis, quæ geruntur Iure priuato nulla est differentia inter excommunicatum occultum, & publicum, vt per Vgol. *d. cap. 13. §. 1. n. 2.* Henriq. *in sum. lib. 13. cap. 3. §. 3. & cap. 13. §. 1.* Couar. *d. 9. 7. nu. 2. vers. hoc principalis.* Nauar. *in manuali cap. 27. n. 21. & 271. & conf. 13. num. 4. sub hoc tit. in nouis.* Mandol. *de figurata gratia tit. de prouif. vers. clausula, vt cum absolute à censuris.* Casar. de Graffis. *d. decis. 2. num. 12.* Castad. *decis. 1. de probend. Franc. Marc. d. decis. 977. num. 3.* Soar. *d. disp. 13. sect. 1. nu. 25. & 30.* Sayr. *d. cap. 5. n. 8. & 9.* Azor. *d. par. 2. lib. 6. cap. 7. q. 8.* Put. *decis. 67. lib. 1. Salz. ad Bernard. in praxi. cap. 53. addit. 1. Lancel. de attentatis par. 3. cap. 24. q. 3. nu. 7.* Campanil. *d. cap. 15. nu. 11.*
- 9 Amplia septimo, ut procedat etiam si excommunicatus reputetur communi opinione, pro absoluto, quia in hac materia, in qua agitur, vt excommunicatus sit incapax ad obtinendum beneficium, veritas præualeat opinioni, ita glos. *Verbo solet, in cap. final. de sententia excommuni.* Abb. *in cap. pastoralis §. Verum num. 15. & ibi Franch. num. 11. de appell. Rebus. hic n. 61.* Castad. *d. decis. 1. Mar. Alter. d. lib. 2. disp. 6. cap. 6.* Anton. Ricciul. *d. cap. 6. nu. 12.*
- 10 Amplia octavo, ut procedat etiam si post collationem sequatur absolutio, quia sequens absolutio non tollit incapacitatem præcedentem, cum in istis spectetur initium, cap. dudum de elect. Rebus. *bic nu. 50.* Couar. *d. 9. 7. sub nu. 2. vers. septimo.* Soar. *d. sect. 1. ante nu. 3.* Nicol. Garc. *d. cap. 13. nu. 8.* Ioan. Cockier. *d. cap. 33. num. 8.* Mari. Alter. *de censuris rom. 1. lib. 2. c. 2. pag. 227. sub lit. B. vers. item eadem conclusio.* & cap. 7. in princip. Anton. Ricciul. *d. cap. 6. n. 35.* Et etiam excommunicatus esset absolutus cum reincidencia post aliquod tempus, quia si post tempus præfixum ac reincidentiam fiat sibi collatio est nulla, non obstante quod non adfuerit aliqua iudicis declaratio, vt per integram consultationem respondit Dec. *conf. 145. & in cap. intelleximus num. 3. de iudicijs.* Ripa *in cap. 1. nu. 25. eodem tit.*
- 11 Amplia nonò in quocunque genere beneficij Ecclesiasticis, siue sint beneficia minora, siue sint maiora, vt dignitates, Episcopatus, siue sint secularia, siue regularia, vt post alios plenè docet Valer. Reginald. *d. lib. 32. nu. 48.* Soar. *d. sect. 1. nu. 4.* Mar. Alter. *d. rom. 2. lib. 2. disp. 6. cap. 6. vers. dubitari conuenit.* Anton. Ricciul. *d. cap. 6. num. 21.*
- 12 Amplia decimò non solum in quibusvis beneficijs Ecclesiasticis, quæ conferuntur in titulum, sed etiam in quacunque dignitate, & officio Ecclesiastico habente annexam iurisdictionem, vt est munus Vicarij, Gubernatoris, Legati, Delegati, aut Inquisitoris, vt per Vgol. *cap. 13. §. 3. num. 3. & 4.* Henriq. *d. cap. 13. §. 1.* Soar. *d. sect. 1. num. 6.* Sayr. *d. cap. 5. num. 35.* Auila *de censuris par. 2. cap. 6. disp. 6. dub. 7. ad finem.* Bonac. *idem tract. disp. 2. q. 2. punct. 4. §. 1. nu. 3.* Anton. Ricciul. *d. cap. 6. nu. 22.*
- 13 Amplia undecimò in electione, c. illa c. per inquisitionem, de electione, cum alijs similibus, de quibus Couar. *d. 9. 7. sub n. 1.* Bertach. *d. Episcop.*

- pc.p.1.lib.2.g.4.Rebus. in presenti, n. 85. Francisc.
Marc. decr. 924. n. 13. par. 1. Soar. d. scilicet. 1. n. 10.
Azor. instit. moral. par. 2. lib. 6. cap. 7. quest. 8.
Flamin. de resignat. lib. 5. quest. 6. n. 80. Sayr. d. c. 5.
d. num. 16. Nicol. Garc. d. par. 7. cap. 13. n. 14.
Mari. Alteri. d. tom. 1. lib. 2. disp. 6. cap. 3. Anton.
Ricciul. d. lib. 4. cap. 6. num. 23. Campanil. d. c. 15.
num. 13.
- 14 Amplia duode. imo in postulatione cap. 1. de
postulat. glos. verbo irritat, & inanes, post medium,
vers. & ita nec eligere in cap. 16. de excess. Prælat.
Rebus. hic n. 95. Mari. Alter. d. cap. 3. vers. quod
probatum est, Anton. Ricciul. d. cap. 6. n. 24.
- 15 Amplia decimotertio, vt procedat etiam
in præsentatione, glos. per tex. ibi in fin. de elect.
lib. 6. Rebus. hic n. 97. Roch. de iure patron. verbo
bonorificum, q. 4. n. 19. Lamber. eod. tract. par. 1.
lib. 2. quest. 6. princip. art. 1. Couar. sub d. num. 1.
vers. 2. est ad idem, Gig. de pens. quest. 18. num. 8.
Flam. d. lib. 5. quest. 6. n. 80. Vgol. d. cap. 13.
p. 2. Sayr. d. cap. 5. n. 16. & 17. Lelsi. d. cap. 34.
num. 116. Mari. Alter. d. cap. 3. vers. eodem modo,
Campanil. d. cap. 15. num. 14. Valer. Reginald. d.
lib. 32. n. 45. Anton. Ricciul. d. cap. 6. n. 25. vbi
n. 26. extendit ad nominationem, quæ fieri
solet per Reges, & Principes in quibusdam
Ecclesijs, & n. 27. extendit etiam quando bene-
ficio datur in commendam.
- 16 Amplia decimoquarto, vt procedat etiam
in impetratione litterarum ad beneficia vaca-
tura, vt per Abb. in cap. penult. n. 6. hoc tit. Gig.
de pens. quest. 14. sub n. 3. Couar. sub d. num. 1.
vers. ex dictis etiam inferitur, Anton. Ricciul. d.
cap. 6. n. 28.
- 17 Amplia decimoquinto, vt procedat etiam in
pensione super ecclesiastico beneficio, vt per
Couar. loco cit. sub n. 2. vers. 9. idem in pens. Vgol.
d. cap. 13. p. 2. n. 8. Soar. d. disp. 13. scilicet. 1. n. 7.
& 8. Flam. de resign. benef. lib. 4. quest. 3. n. 48.
Ioan. Cockier. eodem tract. cap. 33. n. 8. Henric.
d. lib. 13. cap. 13. p. 2. Sayr. d. cap. 5. num. 15. Nicol.
Garcia de benef. par. 1. cap. 5. n. 130. Mari. Alter.
d. cap. 4. vers. ex his diuersis modis, Valer. Reginald.
d. lib. 32. num. 45. Anton. Ricciul. d. cap. 6. n. 29.
Rota in Pacen. pensionis 30. Nouembri 1609.
coram R. P. D. Marquemontio, Campanil. d.
cap. 15. n. 17.
- 18 Amplia decimosexto in permutatione bene-
ficiorum, vt per Couar. d. 9. sub n. 2. vers. 5.
Rebus. hic n. 105. & d. tit. de extem. non ritand.
vers. nec valet etiam, & vers. 8. Vgol. d. c. 13.
p. 2. n. 6. Flam. d. lib. 4. quest. 3. n. 45. Soar. d. scilicet. 1.
n. 11. Sayr. d. cap. 5. num. 14. Azor. d. cap. 7. q. 8.
Mari. Alter. de censuris, tom. 1. disp. 13. lib. 2. cap. 2.
vers. hinc sequitur permutationem, Nicol. Garcia,
d. par. 7. cap. 13. n. 15. Ioan. Cockier. d. cap. 33.
num. 7. & 11. Bonac. de censur. disp. 2. q. 2. penult. 4.
p. 1. num. 6. Anton. Ricciul. d. cap. 6. n. 18. vbi
extendit etiam admissio ex causa permuta-
tionis, aut resignationis sit facta ante excom-
municationem, aduertitq. cum Garcia n. 17. &
Ioan. Cockier. c. 33. n. 8. dictis locis permuta-
- tionem huiusmodi valere, quoad permutantem
non excommunicatum, quia in eo non conside-
ratur incapacitas, sicut in excommunicato.
Quicquid contra hanc ampliationem teneat
Greg. l. 1. tit. 6. part. 3. Conan. comment. Iuris
Civil. lib. 3. cap. 1. n. 7. Spin. in speculo testament.
in rubr. par. 11. n. 68.
- 19 Limita primo, vt non procedat si excom-
municatio sit nulla, vt per Couar. d. 9. n. 5.
Nauar. in cap. cum contingat de rescriptis remedi. 6.
num. 9. & 11. Vgol. d. cap. 13. p. 1. num. 2. Sayr. d.
cap. 5. num. 10. Henric. d. lib. 13. cap. 14. p. 1. &
cap. 15. p. 2. in commentis. 4. Valer. Reginald.
d. lib. 32. n. 47. Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 13.
num. 1.
- 20 Limita secundo, quando pronus esset pos-
sessor triennalis, quia tunc non potest molestari,
non obstante quod collatio fieri fuerat fa-
cta tempore, quo erat excommunicatus. Ita
Nauar. in cap. si quando excep. 1. o. n. 9. de rescriptis,
quem sequuntur Nicol. Garcia, d. par. 7. cap. 13.
num. 7. Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 13. num. 2.
Quicquid contrarium teneat Rebus. de pacificis
possessoribus, n. 233.
- 21 Limita tertio, vt non procedat in benefici-
um collati acceptance facta ab excommuni-
cato, vt per Couar. d. 9. n. 4. & lib. 3. Na-
uar. cap. 16. num. 4. Anton. Gabr. communis tit.
de prelat. concl. 8. n. 43. Nauar. d. except. 10. n. 9.
Rebus. hic num. 124. & d. tit. de excommunicatis
non ritandis sub glos. 1. vers. tertio fallit, Vgol. d.
cap. 13. p. 1. num. 2. & 5. n. 2. Soar. d. disp. 13.
scilicet. 1. num. 15. & 16. Henric. d. cap. 13. p. 2. 3. Præ-
Episcop. par. 1. verbo benefici. 1. d. 5. d. 3. & verbo
excommunicationis causa formalis, d. 8. Sayr. d. c. 5.
num. 11. Flam. de resign. lib. 10. quest. 3. num. 39.
Azor. instit. moral. par. 2. lib. 6. cap. 7. quest. 9.
lib. 7. cap. 23. quest. 5. Gonzal. ad regul. 8. Cancellaria
glos. 58. num. 26. Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 10.
d. princip. Campanil. d. cap. 15. num. 19. Aloyf. Ricc.
in praxi antea resol. 314. Mari. Alter. d. lib. 2.
disp. 6. cap. 5. Rendina in promptuario recept. sentent.
tit. 7. num. 5.
- 22 Limita quarto, quando excommunicatio su-
peruenit post collationem, vel electionem fa-
ctam, quia licet nondum sit effectiuata, tamen
valet, Rota decr. 534. q. 10. par. 1. tom. 2. recent.
post Abb. Felyn. Dec. & Rebus. ita tenet Anton.
Ricciul. d. lib. 4. cap. 13. n. 7.
- 23 Limita quinto si versemur in eo, qui fuit ex-
communicatus post interpositam appellatio-
nem, quia pendente causa appellatiouis est ca-
pax collationis, vt per Couar. d. 9. sub n. 5.
Rebus. hic n. 71. Mari. Alter. de censur. tom. 1.
disp. 6. cap. 6. vers. unde, post Gemin. Ant. Ricciul.
d. cap. 13. num. 4. vbi num. 5. hoc intelligit, quan-
do est certum appellationem esse validam, scilicet
si esset notorium eam non valere, quia frivola
appellatio non suspendit iurisdictionem iudicis,
& n. 6. resoluit, quod quando appellatio esset
dubia, tunc validitas, vel invaliditas collatio-
nis regulatur à futuro eventu, itaut si conste-

bit appellationem fuisse legitimam, collatio erit valida; fin autem contra erit nulla.

- 24 Limita sexto, vt non procedat in prouisione Papæ, vel Legati facta in fauorem excommunicati cum clausula absolutiōis & censuris ad effectum gratiæ duntaxat consequendum, in litteris Apostolicis apponit solita, per illa verba *Teg; à quibusuis, &c.* De qua clausula, & quod non profit infordescitibus & irregularibus, multaq; alia de eius intellectu, & materiā agunt Rebut. hic *nu. 67. cum seqq. & in praxi, in forma, & declaratione nouæ prouisionis in verbo, Teg; absolute, & in concordata in forma mandati Apol. verbo, quauis occasione, Nauar. in cap. ita quorundam notabilis 11. à num. 14. de Indultis, Fr. Emman. in summa tom. 1. cap. 29. num. 5. Vega in summa par. 1. cap. 36. casu 15. Campanil. d. cap. 15. nu. 22. cum seqq. Flamin. d. lib. 4. q. 3. nu. 53. & 62. & lib. 8. q. 7. nu. 110. cum seqq. Marta de clausulis par. 1. claus. 47. Vgol. de censuris tabul. 1. cap. 4. §. 5. n. 17. Henriq. d. lib. 13. cap. 13. §. 3. Cutier. canonie. lib. 2. cap. 5. num. 94. Sayr d. cap. 5. nu. 6. & 12. Auila d. cap. 6. disp. 3. dub. 2. Rota in Tuden. beneficij 5. Aprilis 1604. coram Peña; Nicol. Garcia d. cap. 13. nu. 60. cum seqq. latè Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 9. à princip. vbi num. 5. resoluit taliter absolutum non posse celebrare, nec Diuini interesse, nec Ordines sumere, & alia similia facere, & num. 6. similiter non posse obtinere aliud beneficium ab Ordinario, vel ab alio collatore, nisi de nouo absolueretur ad illum effectum, quia effectus clausulæ est in prima absolutiōe consumptus, & nu. 11. tenet cum alijs, quos ibi refert, posse Episcopum apponere in eius collatione huiusmodi clausulam, sed absolutio in tali casu non operatur, nisi in casibus, in quibus poterat absolueri Ordinarius.*

- 26 Limita septimò vt non procedat in possessione beneficij capta ab excommunicato, quæ valida est, non obstante excommunicatione, ita Prax. Episcop. verbo excommunicatio causa formalis, dub. 8. Henriq. d. lib. 13. cap. 13. §. 3. Sayr. d. cap. 5. nu. 11. Azor. d. par. 2. lib. 6. cap. 7. q. 10.

- 27 *Nisi forte cum eis, &c.* Ergo sequitur absolutio potest dispensari cum excommunicato, vt retineat beneficium collatum sibi tempore excommunicationis, vt per Vgol. d. tab. 2. cap. 13. §. 1. nu. 2. Azor. d. par. 2. lib. 6. cap. 7. q. 2. Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 12. à princip. quæ quidem dispensatio vim obtinet collationis, Zabarel. hic sub num. 5. vers. solutio, ideoq; dispensatio secuta non est opus noua collatione, vt manifestè probatur in hoc tex. dicit enim excommunicatum nō posse obtentum beneficium retinere, nisi cum eo fuerit dispensatus, ergo per argumentum à contrario sensu si dispensatum fuit, poterit retinere absq; alia collatione, quare ita tenent Abb. hic sub nu. 8. vers. intellige, Soar. d. disp. 13. sect. 1. sub nu. 34. vers. ratio, Rebut. hic in glos. num. 70. Sayr. d. cap. 5. num. 21. Anton. Ricciul. d. cap. 12. nu. 2.

28 *Misericorditer dispensatum.*

Ergo non semper existente causa iusta dispensatio est debita, quia quandoque est debita, quandoque etiam grātia, vt per Sanch. de Matrimon. lib. 3. disp. 1. nu. 3.

- 29 In glos. [Dispensatum.] Tenet hæc glosa, posse Episcopum dispensare vt quis retineat beneficium obtentum tempore excommunicationis, ex regula, quod omnis dispensatio, quæ in Canone non reseruatur Papæ potest concedi ab Episcopo arg. cap. nuper de sentent. excommunicationis, cū ergo in hoc tex. dispensatio non sit reseruata Papæ, cōsequens est, vt possit cōcedi etiā ab Episcopo: quia ratione ducti hanc glos. sequuntur Abb. hic num. 8. & Rebut. nu. 64. Couar. in d. cap. alma mater par. 1. §. 7. nu. 8. Duena reg. 248. n. 2. vers. contra quam, Vgol. d. cap. 13. §. 1. n. 21. Gomez in expositione Bullæ Cruc. claus. 101. num. 57. Henriq. in summa lib. 14. cap. 19. §. 2. Soar. d. sect. 1. sub num. 34. Sanch. de Matrimon. lib. 8. disp. 5. num. 1. Azor. d. par. 2. lib. 6. cap. 7. q. 2. Anton. Ricciul. d. cap. 12. nu. 5.

- 30 Amplia primò huius glos. conclusionem procedere etiam in eodem Episcopo, qui contulit beneficium excommunicato ignoranter, & bona fide, putans illum, cui facta est collatio, non esse excommunicatum, vt per Abb. hic num. 9. Soar. d. sect. 1. sub nu. 36. Ant. Ricciul. d. cap. 12. num. 6. Amplia secundò, vt procedat etiam si collatio non spectet ad Episcopum, sed ad inferiorem collatorem, quia nihilominus sufficit dispensatio Episcopi, Abb. hic nu. 9. vers. & intellige, dummodo tamen is, ad quem spectat collatio, dispensationi consentiat, & non alias, vt docet scribit Couar. d. §. 7. nu. 8. vers. ergo verò non admitterem, quem sequitur Soar. d. nu. 36. vers. addit Panorm.

- 31 Limita huiusmodi glosæ conclusionem ne procedat quando collatio esset facta per Papam, tunc enim non posset inferior etiam dispensatio se ingerere, vt per Abb. hic sub num. 10. vers. sed si collatio, & Rebut. nu. 66. Couar. d. §. 7. sub nu. 8. vers. quod si Romanus Pontif. Sayr. d. cap. 5. num. 22. Gonzal. ad reg. 8. Cancellaria glos. 54. n. 22. Nicol. Garcia de benef. par. 7. cap. 13. n. 78. Limita etiam ne procedat in eō Episcopo, qui scienter contulit beneficium excommunicato, vt per Abb. hic n. 9. vers. dum tamen, Sayr. d. n. 22. vers. 3. latè Anton. Ricciul. d. cap. 12. num. 10. cum seqq. quamuis contrarium, videlicet quod idem Episcopus, qui scienter contulit excommunicato habeat potestatem dispensandi, teneant Soar. d. sect. 1. nu. 36. & Nicol. Garc. d. cap. 13. à nu. 84. vsque ad nu. 88. Limita denique ne procedat, quando simul cum excommunicatione cōcurrit scienter intrusio in beneficium, vt per Garcia d. cap. 13. nu. 88. Anton. Ricciul. d. cap. 13. nu. 13. vers. iertidè declaratur.

S. Quasiuisit.

Cap. Proposuisti. VIII.

31 Probat hic §. presumens celebrare Diuina Officia in loco interdicto spoliandos esse beneficij si sunt Clerici, si vero Monachi sunt, aut Moniales in arctiora monasteria ad agendam penitentiam detrudendi, vt per Valer. Reginald. in *praxi forensis lib. 32. tract. 3. num. 48. vers. quoniam sunt*, ubi cum Soar. eximat ad eam penam incurrandam cum interdicti violatione requiri contumaciam, cum qua predicti in violatione ipsa perseverantes fuerint excommunicati; ac proinde nota clericum celebrantem in loco interdicto omnibus beneficij Ecclesiasticis obtentis esse priuandum, vt per Vgol. de *cenfura lib. 3. cap. 11. §. 1. num. 8. Sayr eodem tract. lib. 5. cap. 14. nu. 8.* Item certum est penam irregularitatis iure esse statutam si clericus, vel interdictus, vel in loco celebrent interdicto scienter, vel actum sui Ordinis proprium exercent, vt decidit tex. in *cap. 26. qui 18. §. 7. tit. iuncto cap. 26. cu. 20. in princip. de sententia excommuni. lib. 6. quorum iurium auctoritate ita notarunt Couar. in *cap. alma mater par. 2. §. 2. num. 2. cum seqq. Nauar. in manu. cap. 27. num. 187. in fine iuncto cap. 25. num. 83. & 94. Vgol. d. cap. 11. §. 1. & cap. 17. §. 1. post Sor. Angles. Maiol. & plures alios, quos refert Sayr. d. cap. 14. num. 18. Soar. eum. §. diff. 23. sect. 3. & diff. 34. sect. 4. d. num. 14. Aul. de *cenfura par. 6. diff. 5. dub. 4. concl. 3.***

33 In glos. (Spoliandi.) Notatur ad hoc, quod excommunicatus iniuste, si clericus fuerit, & in Diuinis se immiscuerit, irregularis efficitur, vt per Couar. d. §. 7. sub num. 7. vers. his equidem, Spin. in *speculo testamen. glos. 11. vltima num. 29. Humad. l. 20. glos. 2. d. n. l. tit. 10. part. 1. Cened. ad Decretal. colucl. 1. nu. 7. Farinac. fragment. crimin. par. 1. lit. E. verbo excommunicatus num. 31. ubi num. 32. resoluit, quod nulliter excommunicatus non efficitur irregularis immiscendo se in Diuinis, & celebrando.*

34 In glos. (Retinere.) ibi (immo si prius alia beneficia habebant eis sunt priuandi.) Verius tamen est clericum excommunicatum pro aliquo delicto, & contumacem habere annum ad comparandum, & se purgandum, & intra hunc annum non posse deponi, nec beneficij priuari, vt per Menoch. de *arbitr. casu 416. num. 19. cum seqq. Farinac. fragment. crimin. par. 1. verbo clericus nu. 264. cum seqq.*

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Beneficij collatio facta excommunicato nulla est.
- 3 Possidens olim hodie quoque possidere presumitur.
- 4 Excommunicatus, & denunciatus semel, semper presumitur excommunicatus.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel Ioan. Andr. Anania. Hostien. Henric. Burr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Casal. in *annot. Ximen. Tolet. in concordantijs* vtriusque Iuris cum legibus Castellæ per. 1. & 2. Viuian. in *rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 178. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 701. referunt ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 3. tit. 9. cap. 7. tit.*

2 Probat hic tex. collationem beneficij factam excommunicato nullam esse, modo constat eum excommunicatum fuisse tempore collationis, nec etiam satis est probare post collationem ipsum in excommunicatione manere, aut eam censura affectum esse, vt per Couar. in *cap. alma mater par. 1. §. 7. num. 2. vers. 8. Camil. Borrel. in summa omnium decr. tit. 20. nu. 14.*

3 Inuestitura sua tempore Notatur ad possidens olim, hodie quoque possidere presumitur, etiam in ijs casibus, in quibus pro forma requiritur determinata probatio certi temporis, vt per Mascard. de *probat. concl. 1195. num. 16.*

4 In glos. [De absolutione.] ibi (quia fuit excommunicatus, presumitur quod adhuc sit excommunicatus.) Notatur ad hoc, quod semel excommunicatus, & denunciatus, semper presumitur esse, & persistere in eadem censura, & erit vitandus, nisi ostendat ab illa absolutum fuisse, vt per Couar. in *cap. alma mater par. 1. §. 2. nu. 6. & 9. Bernard. reg. 632. vers. limita. Perez. l. fin. tit. 5. lib. 8. Ordin. pag. 176. Menoch. de *presump. lib. 6. presump. 7. Mascard. de probat. concl. 12. & concl. 704.**

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Excommunicato regulanda est per intentionem excommunicatoris.
- 3 Declaratio producit effectum ex eo tempore tantum, quo fit.
- 4 Collatio facta excommunicato occulto etiam ignorante, est nulla.

Cap. Apostolica. IX. Greg. ix.

1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel Ioan. Andr. Anania. Hostien. Henric. Burr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in *concordantijs* vtriusque Iuris cum legibus Castellæ per. 2. Viuian. in *rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 178. Alagona in compendio Iur. Canonici pag. 701.*

2 Probat hic tex. excommunicatum celebrantem à pena irregularitatis excusari ob legitimam excommunicationis ignorantiam, vt per Couar. in *cap. alma mater par. 1. §. 7. n. 3. & §. 6. n. 6. col. 2. Nauar.*

in cap. consideret de Pœnit. dist. 1. n. 72. Henric. in summa lib. 14. c. 1. §. 6. Cened. ad Decretal. collect. 25. n. 4. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 30. num. 181. vers. quorum, Aloyf. Ricc. par. 2. collect. 419.

2 In glof. [Probabili] ibi (idem ergo erit si litteras obtinuerit pro beneficio, vel alio negotio, &c.) Vide Perez in l. 1. glof. 1. vers. hinc impetratio tit. 12. lib. 3. Ordin. pag. 699.

3 In ead. glof. ibi (si excommunicator voluit, &c.) Notatur ad hoc, quod ad intentionem excommunicatoris regulanda est excommunicatio, vt per Palat. in repetit. cap. per vestras de donat. inter virum & 17. num. 22. vers. ex quo, Nauar. in cap. fratres num. 46. de Pœnit. dist. 1. Perez l. final. vers. quam concl. tit. 5. lib. 2. Ordin. pag. 176.

4 Notatur etiam ad hoc, quod declaratio producit effectum ex eo tempore tantum, quo fit vt per Tiraquel. in l. si inquam, verbo reuertatur, num. 257.

5 In ead. glof. ibi (non credo, quod electio, &c.) Notatur ad hoc, quod collatio facta excommunicato occulto, & ignorantem etiam probabiliter, & inuincibiliter est nulla, de quo vide Doctores citatos ad cap. postulasti, 7. ampl. 6. sup. hoc tit.

S Y M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium celebrans cum excommunicatione mortaliter peccat.
- 3 Excommunicato minori excommunicatione facta collatio, electio, seu presentatio an veniat per sententiam irritanda, remissum.
- 4 Excommunicatus minori excommunicatione, quamuis celebret, non fit irregularis.
- 5 Suspendi ab officio, beneficia conferri non possunt.
- 6 Excommunicatus minori excommunicatione conferendo ecclesiastica Sacramenta, an solum peccet venialiter, remissum.
- 7 Excommunicatio minor postulat tantum Sacramentorum participatione priuat.
- 8 Celebrare dicitur in contemptum Clauis qui sciens se excommunicatum celebrat.

Cap. Si celebrat. X. & fin.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Host. Butr. Henric. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle, par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 178. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 701.

2 Licet grauiter peccet. Per hunc tex. tenent Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 9. num. 5. mortalem culpam incurrere, qui Matrimonium celebrat cum excommunicatione minori ante absolutionem ab illa.

3 Si tamen scienter talis electus fuerit, &c. An collatio, electio, seu presentatio facta excommunicato minori excommunicatione veniat per sententiam irritanda si ignoranter fuerit facta, an vero si scienter, quæsitio est dubia, de qua, & de hac materia, ac huius text. intellectu consule Couar.

in cap. alima mater, par. 1. §. 8. num. 3. Viuald. in canon. delab. aucto. tit. de excommunicatione, num. 48. Rebus. in repetit. cap. postulasti, supra hoc tit. notabili, 2. num. 22. & 51. & 93. Vgol. de censur. tab. 3. c. 6. §. 3. num. 2. Azor. institutor al. par. 2. lib. 6. c. 7. q. 7. Gortzal. ad reg. 8. Cancellarij, glof. 58. num. 25. Sayre de censur. lib. 2. cap. 22. num. 23. Auilam eodem tractu par. 1. cap. 6. disp. 12. dub. 4. Soar. tom. 5. disp. 24. scilicet. 2. n. 13. cum seqq. Lelsium de infirmitate lib. 2. cap. 14. num. 116. Fr. Eimman. in summa tom. 1. cap. 105. num. 1. Henric. in summa, lib. 13. cap. 3. §. 3. in not. commento, lit. V. & X. & cap. 13. §. 6. Paul. Comitoli. responsorum moral. lib. 6. cap. 28. num. 4. Mar. Alteri. de censuris, tom. 1. lib. 1. cap. 3. disp. 4. cap. 3. lit. B.

4 Nullius tamen notam irregularitatis incurrit.

Notatur ad hoc, quod excommunicatus minori excommunicatione, quamuis celebret, non fit irregularis, vt per Couar. d. §. 8. num. 1. Salzed. ad Bernardum, in practica, 33. in nonis, edit. tit. D. & E. Cened. ad Decretal. collect. 25. num. 8. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 30. num. 182. Mar. Alteri. de censuris, tom. 1. de excom. lib. 1. disp. 6. cap. 3. vers. secundo queri potest.

5 Ad suspensionem eorum eligitur.

Notatur ad hoc quod suspensis ab officio beneficia conferri non possunt, sed illorum sunt incapaces, itaut prouiso eis facta sit nulla, vt per Cortal. de beneficio, par. 4. cap. 3. num. 22. Nauar. in man. cap. 25. num. 133. & conf. 10. de temporibus ordinat. Viuald. in candelab. aucto. tit. de suspens. num. 139. Vgol. de censuris, tab. 4. de suspens. cap. 6. §. 7. num. 4. & cap. 8. §. 6. num. 1. Flamin. de resign. benef. lib. 5. quasi. 6. num. 84. Azor. instit. moral. par. 2. lib. 6. cap. 7. quasi. 2. Lels. d. cap. 3. num. 116. quamuis Soar. tom. 5. disp. 26. scilicet. 3. n. 8. minus bene dicat electionem factam suspensio ab officio non esse ipso iure irritam, sed irritandam, nec suspensionem ab officio esse personam inhabilem, sed prohibitam, quod etiam dicit de suspensio a beneficio, disp. 27. scilicet. 1. num. 26.

6 Peccat autem conferendo ecclesiastica Sacramenta.

An autem excommunicatus minori excommunicatione conferendo ecclesiastica Sacramenta peccet mortaliter, an solummodo venialiter, & multa circa intellectum huius text. in proxime adductis verbis, vide Nauar. in man. Dd ij cap. 27.

cap. 37. num. 24. Paul. Comit. *responsorum moral.* lib. 6. cap. 28. num. 3. late Mar. Alter. d. disp. 4. cap. 3. per totum. Valer. Reginald. d. lib. 3. *statut.* l. m. 140. *tem* *sq.* Bonacin. *de censur.* disp. 2. q. 3. num. 4. qui plures ex antiquiores referunt, in quo duo bino quidam tenent huiusmodi peccatum committere mortale, ut Innoc. in presenti, & Syluest. *verbo excommunicatio* 4. num. 1. Nullum peccatum ipsum committere non desunt, qui sentiant, ut Nau. d. num. 24. Henric. in *summa* lib. 13. c. 3. §. 1. Vgolin. *de censur. tab.* 3. cap. 6. §. 2. Sed ceteri (quorum communior sane apparet opinio) medium tenentes affirmarunt illum veniale peccatum committere, intelligentes supradicta tex. verba, nempe, venialiter, cum praterierit dictionem illam grauitate, quam adiunxerat antea cum de participatione passiuia dixerat; ita Anchar. hic, Caiet. *verbo excommunicatio minor* Tolet. in *sum. lib.* 1. cap. 11. num. 3. Sot. in 4. disp. 23. *quest.* 2. art. 3. & plures alii, quos refert, & sequitur Sayr. *de censur. lib.* 2. cap. 23. nu. 17.

7 *A collatione, sed participatione, &c.*

Ergo excommunicatio minor passiuia tantum Sacramentorum participatione priuat, de quo vide Vgol. *de censur. tab.* 2. cap. 7. in initio, Valer. Reginald. d. lib. 33. num. 1. Mar. Alter. d. disp. 4. cap. 1. Bonacin. *de censur. disp.* 2. *quest.* 3. num. 1.

8 *Dummodo non in contemptu, &c.*

Notatur ad hoc, quod celebrare dicitur in contemptum Clauium, qui sciens se excommunicatum celebrat, vt per Malfard. *de probat. conclus.* 431. nu. 3. vbi nu. 1. dicit quod contemptus probatur ex coniecturis, & inditijs, quando sciens, vel prudens repugnat prohibitioni Superioris.

9 In glof. [Scienter.] Hæc glof. dum habet excommunicatum inhabilem esse ipso iure ad beneficium consequendum, & electionem de excommunicato factam non tenere, ac scienter eligentes excommunicatum minori excommunicatione ad beneficium priuatos esse eligendi potestate, reprobatu Mar. Alter. d. disp. 4. cap. 3. lit. G.

De Clerico non ordinato ministrante.
Tit. XXVIII.

Vper hanc rnb. scripserunt Zabarel. Io. And. Anch. Butr. Panor. Marian. Socin. Durand. in *breuiario Iuris Canonici* f. 146. *versu* Petr. de Rauenna in *compendio Iuris Canonici*, Martin. Mefnart. in *epitome Decretal.* fol. 191. Dan. Venator in *analyfi methodica Iuris Pontif.* pag. 699. Goffred. & Hostien. in *sum. huius tit.* Alexand. Cassan. & Anastas. Germon. in *peratulis ad quinque libros Decretal.* sub hoc tit.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Clericus non sacerdos etiam in extrema necessitate baptizans solemniter, fit irregularis.
- 3 Diaconus solemniter ministrans Baptismum saltem cum licentia Episcopi, vel Parochi an fiat irregularis ostenditur.
- 4 Irregularis fit clericus exercendo Ordinem, quem non habet, dummodo scienter, & serio, & ex officio ministrat.
- 5 Baptizans laicus solemniter nullum irregularitatem incurrit.
- 6 Ordinis aliquem actum quando quis dicitur solemniter, vel ex officio exercere, ostenditur.
- 7 Clericus non sacerdos serio sacramentaliter absoluens est irregularis.

Cap. Siquis baptizauerit. I.
Homifda.

Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Ximen Tolet. in concordantijs *versu*que Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in *ration. lib.* 5. *Iuris Pontificij* pag. 179. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 702. refertur ab Anton. Angust. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 24. cap. 1.

Nota Clericum non sacerdotem etiam in extrema necessitate baptizantem solemniter fieri irregularem, vt per Nau. in *man. cap.* 23. num. 7. Greg. de Valentia tom. 4. disp. 4. q. 2. pri. 1. Soar. tom. 3. q. 71. art. 4. disp. 31. sect. 4. Bonacin. *de Sacramen. disp.* 2. q. 2. puncto 4. nu. 3. & *de censur. disp.* 7. q. 3. par. 6. nu. 3. Aldret. *de religiosa disciplina* tuenda lib. 2. cap. 21. nu. 3. Henric. in *summa* lib. 2. *de Baptismo* cap. 29. §. 1. & lib. 14. *de irregul. cap.* 6. §. 2. vbi etiam tenet, quod dicentur solemniter baptizare, qui falso vsurpans nomen Sacerdotis sic baptizat: nam exercet actum proprium sacerdotis, vt per citatos à Bonac. d. *traci. de Sacramen. disput.* 2. q. 2. punct. 1. nu. 2.

Vtrum verò Diaconus solemniter ministrans Baptismum, saltem cum licentia Episcopi, vel Parochi, fiat irregularis? questio est ad præsens institutum non contemnenda, in qua pars affirmatiua verior videtur, nam si minister solemnitatis, & ex officio est Sacerdos, vt DD. communiter resoluunt, iam Diaconus exercet officium, & actum sibi non competentem, ac per consequens intrat dispositio huius tex. dum habet irregularem esse clericum ministrantem in pertinentibus ad Ordinem, quem non habet; quare Diaconum baptizantem solemniter de licentia, siue iussu parochi irregularitatem incurere teneant Nau. *conf.* 1. & 2. sub hoc tit. Mari. Antonin. *var. resolut.* lib. 3. *resolut.* 16. m. 6. Henric. lib. 2. cap. 29. nu. 1. Chamerota *de Bapt.*

u/mo

risimo cap. 4. dub. 5. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 27. cap. 6. num. 40. & Bonac. locis supra citatis, licet idem Nauar. cons. 70. sub tit. de sententia excommunic. in antiq. aliq. 3. sub hoc tit. in nouis. & Sayr. in floribus decif. sub d. tit. de sententia excommunic. decif. 67. temerint contrarium in foro poli, tamen sibi bene Nau. opinio confidetur non est fundata neque iure, neque auctoritate, & tandem nescit fure pedem, immodicam in foro contentioſo esse irregularem. Adtex. verò in cap. Baptisma de consecr. dist. 11. q. respondetur in hoc tempore iam non esse in viſu, vt Diaconus solemniter baptizat, eum addit coepa Sacerdotum; vel responderi potest cum Mario Antonin. d. num. 6. vers. tum quia, prout apud eum videri potest.

Notatur

4 Exerueris non ordinatus. ad hoc, quod irregularis sit clericus exercendo Ordinem, quem non habet, dummodo ſciat, & serio, & ex officio ministret, vt per Vgol. tract. de irregularitate cap. 37. Sayr. de censur. lib. 7. cap. 10. num. 1. Soar. tom. 5. disp. 11. sect. 3. num. 22. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 30. nu. 191. vers. sexta, Bonac. de censur. disp. 7. q. 3. pœnit. 6. num. 1. Hanc tamen irregularitatem non incurrit laicus solemniter baptizans, quia, vt in præſenti de clerico loquitur, cum debeat intelligi iuxta tit. sub quo ponitur, qui loquitur de Clerico non Ordinato ministrante, ita, Henric. lib. 2. de Baptis. cap. 29. §. 1. prope finem, Soar. d. disp. 11. sect. 3. num. 22. Sayr. d. cap. 10. nu. 191. Valer. Reginald. d. lib. 30. num. 192. Bonac. dist. pœnit. 6. num. 1. vers. dixi clericus.

6 Dicitur autem quis actum aliquem Ordinis exercere solemniter, vel ex officio, quando actus talis est, vt ab alio non possit exerceri, quàm ab eo, qui talem Ordinem habet: quando verò potest eodem modo ab alio exerceri, non dicitur exerceri solemniter, & ex officio; unde, quando laicus inseruit Miſſæ deferendo vreoſ ad Altare, illoſq; porrigendo Sacerdoti, non dicitur Ordinem Acolytratus exercere, eo quod hoc munus ex consuetudine possit non solum à Clericis præſtari, sed etiam à laicis: Clericus vero nondum initiatus Ordine sacro canendo Epistolam eum manipulo, aut Euangelium, cum Stola, dicitur canere solemniter, & ex officio, ita ex alijs refert Bonac. d. pœnit. 6. n. 9. Vnde cum quereretur an Clericus excommunicatus incurriſſet irregularitatem ſeruando Sacerdoti celebranti Miſſam, fuit negatiue reſponſum, vt refert Mari. Antonin. d. reſolut. 16. num. 10. vbi num. 7. vers. ſecundo, refert fuiſſe reſolutum Diaconum alba & Stola indutum. Aquam solemniter in Eccleſia ad fontem benedicientem esse irregularem, cum benedictio aque & illius exorcismus ſpectet ſolum ad Ordinem Sacerdotalem, de quo etiam Franciscus Leo in theſauro fori eccleſ. par. 1. cap. 6. nu. 13.

7 Ex quibus colliges Clericum nondum initiatum Sacerdotio, qui aliquem serio, & sacramen-

taliter abſoluit esse irregularem, vt tenent Nap. Sor. Vgol. Auil. & alij, quos refert, & ſequitur Bonacin. d. pœnit. 6. num. quibus adde Henric. in ſumma lib. 6. de Pœnit. cap. 12. §. 7. lit. H. Adreſ. de religioſa diſciplina tuenda lib. 2. cap. 19. d. nu. 14. & quod laicus ſic abſolvens non fiat irregularis tenent Henric. loco præuocato, & Sayr. d. d. 7. cap. 10. num. 8. Hodie ex Conſtitutione Clementis. VIII. die 4. Decembris 1602. incipien. Eſt alia, habetur Confeſſionem Sacramentalem audientes ad ſacrum Presbyteratus Ordinem, nondum promotos à Iudicibus Sacre Inquiſitionis, vel locorum Ordinarijs, tanquàm Eccleſiæ miſericordie indignos à ſacro Eccleſiaſtico abijciendos, & ab Ordinibus Eccleſiaſticis, ſi quos habuerint, ritè degradatos, & ſtatim, Curie ſeculari eſſe tradendos per Iudices ſeculares debitum poenis pſciendos, quam refert Quatanta in ſumma Bullarij, verbo Ordo, in fine de Fr. Emmanuel quaſt. regul. tom. 2. q. 27. act. 2. aduerſit tantum eſſe caſum S. Inquiſitionis commiſſum, quando ille, qui ſacro Presbyteratus Ordine non eſt inſignitus, Confeſſionem audit, & ſimul abſolutionem impetrat: ille verò, qui Ordine ſacro Presbyteratus eſt inſignitus, non committit crimen S. Inquiſitioni ſubiectum ſi ſine iuriſdictione actuali, Confeſſiones audiat.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur ſuper hunc tex. ſcribentes.
- 2 Miſſarum celebrationem nondum Presbyteri ſuſcipere præſumunt, quam poenam incurant, obſervatur.
- 3 Clericum ſe dicens, & ingerens ſe altibus clericorum, cum non ſit, eſt ſaſpenſus, & pœnitus.
- 4 Episcopus diſpenſat cum Diacono, qui Miſſæ ſacriſcium ſecit, vt in ſuo officio permaneat, & retineat beneficium.

Cap. Ex litteris. II. & fin. Vrb. ij.

1 Super hunc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. Innocent. Collectar. Zabarell. Ioan. Andr. Hoſtien. Henric. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs triſine Iuris cum legibus Caſtella par. 1. & 2. Viſuan. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 180. Alagona in compendio Iuris Canonici, pag. 703. refertur ab Anton. Auguſt. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 24. §. 2. & eſt poſt Concil. Lateranenſ. ſub Alexan. III. par. 50. cap. 62.

2 Miſſarum celebrationem uſurpare, &c. Felic. record. Clemens VIII. anno à Natiuitate Domini 1601. ſub die 4. Decembris per ſuam Conſtitutionem incipien. Eſt alia, ſtaruit perditos, & nefarios homines ad ſacrum Presbyteratus Ordinem non promotos Miſſarum celebrationem uſurpare.
Dd ij j præ

presumes, non solum actus idolatriæ, sed etiam extrinsecè, seu per externam, & visibilia religionis, & pietatis signa exercere, sed etiam quantum in ipsis est efficere, vt Christiani fideles, qui credunt eos ordinatos esse, & ritè conficere Sacramentum Eucharistiæ idolatriæ crimine ignoranter incurrant, putant videlicet panem, & vinum, tanquam verum Christi Domini Corpus, & Sanguinem eisdem adorandum proponentes à Iudicibus S. Inquisitionis, vel locorum Ordinarijs tanquam Ecclesiæ misericordiæ indignos à foro Ecclesiastico abiciendos, & ab Ordinibus Ecclesiasticis, si quos habuerint ritè degradatos, & statim Curie seculari tradendos per Iudices seculares debitis pœnis plendendos: quia quidem Constitutionem refert Stephan. Quaranta in *summa Bullary, verbo Ordo, in fine*, & de materia agunt Fr. Emmann. *quæst. regul. tom. 2. q. 27. art. 2.* Aldret. *de reliquiis disciplina tuenda lib. 2. cap. 20. num. 14.*

3 Notatur etiam ad hoc, quod dicens se clericum, & ingerens se actibus Clericorum, cum non sit, est falsarius, & punitur, vt per Bernard. in *pract. cap. 12. nu. 2.* Aulies ad *cap. 51. Prebatorum*, gloss. *re. num. 21.* Petr. Gregor. lib. 4. *part. 1. Iuris lib. 4. tit. 4. cap. 1.* Et falsitas probari potest recurrendo ad Matricem, si ex ea non constet esse descriptum in catalogo ordinatorum, qui sit de omnibus ordinatis, ex traditis per Couar. *pract. cap. 19. vers. quarto*, Menoch. *remed. 4. adpescenda num. 736.* Et de arbit. *ca. 187. num. 431.*

4 De beneficio autem misericorditer, &c. Notatur à hoc, quod Episcopus dispensat cum Diacono, qui Missæ sacrificium fecit, vt in suo officio permaneat, & retineat beneficiū, quod habebat, vt per Azor. *instit. moral. par. 2. lib. 3. cap. 50. in fine*, *vers. dispensat præterea*, vbi etiam dicit cum gloss. hic verbo *Misericordiam* posse Episcopum dispensare, vt ad Sacerdotium promoueat: verum in irregularitate, quam quis contraxit exercendo Ordines, quos non habebat, solum Sutorum Pontificum dispensare posse, vt ad alio eum promoueat. Ordinem, tenent Syluest. Vgol. Collect. Sayr. & Auila, quos retert, & sequitur Bonac. *de censur. disp. 7. quæst. 3. par. 6. num. 10.* quibus addit Valer. Reginald. in *praxi forei potentie lib. 30. nu. 261. vers. tertius*. Si vero delictum sit occultum, tunc Episcopus dispensare poterit, vt alios suscipiat per Concil. Trident. *sess. 24. de reformat. cap. 6.* vt aduertunt Bonac. *d. nu. 10. in fine* Vgol. *de officio & potestate Episcopi cap. 57. §. 3. num. 1.* *vers. si sciam*, Ego ipse eodem *tract. par. 2. alleg. 39. num. 41.*

De Clerico per saltum promot. Tit. XXIX.

SUPER hanc rub. scripserunt Zabarell. Ioan. Andr. Anchar. Butr. Panormit. Mari. Socin. Durand. in *Breviario aucto Iuris Canonici fol. 146. verso*, Stephan.

Ranchin. in *continuat. titulum Decretal.* Petrus de Rauenna in *compendio Iuris Canonici*, Martin. Mehnart. in *epistolum Decretal. fol. 191.* Dan. Venerator. in *analyti methodica Iuris Pontifici pag. 699* Goffred. & Holtien. in *summa huius tit. Alexand. Cassan. & Analtati. Gernon. in paratitulis ad quinquæ libros Decretal. sub hoc tit.*

De materia tit. vide Bernard. & Salzed. *cap. 24. Henric. in summa lib. 13. cap. 35. prope finem*, Bonac. *de censuris disp. 7. §. 3. par. 4. nu. 5.* latè Campanil. in *inuestigatio Iuris Canonici rub. 10. cap. 2. nu. 1.* Mari. Alter. *de censur. tom. 2. disp. 10. cap. 5.* & plures alios citatos per me de officio & potestate Episcopi par. 2. alleg. 47.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Clericus per saltum promotus non potest ordinari.
- 3 Clericus per saltum promotus, an sit irregularis, ostenditur.
- 4 Criminalis iniquam causam habet illud, quod dicitur à fide à genis.
- 5 Episcopus ex legitima causa potest dispensare cum promotis per saltum, si non ministraverint in Ordine susceptio, siue scilicet, siue ignoranter fuerint promoti.
- 6 Ordinatus ante annos discretionis recipit characterem.
- 7 Ordinatus Sacro Ordine ante usum rationis non tenetur vi voti ad seruandam castitatem.
- 8 Ordinatus per saltum recipit characterem Ordinis siue suscepti, sed non eius executionem.
- 9 Ordinem sacrum bene quis recipit etiam si nullum habeat de minoribus.
- 10 Episcopalem Ordinem nullus recipere potest nisi sit sacrum Sacerdos.

Cap. Tuæ. Vnic. Innoc. iij.

SUPER hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Holtien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in *concordantijs diuersque Iuris cum legibus Castelle par. 1. Viuian. in rationibus lib. 5. Iuris Pontifici pag. 180.* Alagona in *compendio Iuris Canonici pag. 703.* relictur ab Anton. Augulini. *collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 13. cap. 2. nu. 1.*

- 1 Probat hic tex. Clericum per saltum promotum non posse ordinari, vt per Bernard. in *pract. cap. 24. num. 1.* nam fieri irregularem tenent Vgol. *de irregularitat. cap. 38. §. 1.* Valentia. *com. 4. disp. 3.*

diff. 3. quæst. 29. sub punct. 3. Sayr. de censur. lib. 7. cap. 10. num. 39. Prax. Episcop. par. 2. verbo irregularitatis. Valer. Reginald. in praxi suis penult. lib. 30. num. 191. Verum alij probabilis tenent recipientem Ordines per factum, non esse irregularem, sed suspensum, vt tenent plures, quos refert, & sequitur Bonac. de censur. diff. 7. quæst. 3. punct. 4. num. 5. quibus adde Fr. Ennman. in summa tom. 2. cap. 17. num. 7. cum segg. Henrij. in summa lib. 13. de excomm. cap. 11. prope finem. Greg. Lopez l. 28. verbo no dicit. tit. 6. par. 3. Salzed. ad Bernard. d. cap. 24. in addit. lit. C. qui præcipue duo vicino loco citati aduertunt huiusmodi suspensionem, incurri ipsa iure, quando quis fuit scienter per factum promotus per ambitionem, vel superbiam, quia tunc dolose offendit mentem eius de clerico non ordinato ministrante, cum idem videatur non esse ordinatum, vel non debito modo, quo casu celeberrime efficitur irregularis, siue celebrat in Ordine suscepto, siue in Ordine prætermisso; at vero, quando per negligentiam, siue ineuriam quis fuit per factum ordinatus non fit ipso iure suspensus, sed venit suspendendus, vt præter omnes ineluis declarat Salzed. loco proximo citato.

Notatur ad

4. **Credebat assertioni, &c.** hoc, quod id, quod dicitur à fide dignis habet iustam causam credulitatis, vt per Iiraq. de pœnis temperandis causa 51. num. 30.

Hodie

5. **Ministrare permittas, &c.** ex noua dispositione Concilij Triden. sess. 23. de reform. cap. 14. in fine, Episcopus ex legitima causa potest dispensare cum promotis per factum si non ministrauerint in Ordine suscepto, quod intelligit Mar. Alter. de censur. tom. 2. diff. 10. cap. 5. vers. hoc in loco, siue scienter, siue ignoranter fuerint ita promoti, quia Concil. Trid. non distinguit de ordinato scienter, & ex superbia, vel ignoranter, sed simpliciter loquitur, quod etiam verum est non solum in promotis aliquo Sacrorum Ordinum omisso, sed etiam in promotis ad maiores Ordines omisiss minoribus, siue omnibus, siue vno tantum, vt refert decimul Armendar. in addit. ad recap. legum. Nauarres, lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis, num. 53. vers. item; Vnde à contrario sensu aperte constat prohiberi id facere cum eo, qui ministrans nulla præhabita distinctione scientie, vel ignorantie, eo quod simpliciter loquitur Concil. Trid. c. 14. & ita vigore illius concludendum est semper indigere Apost. dispensatione, qui saltuatiui Ordinibus insignitus ministrauerit, ita Maiol. de irregul. lib. 4. cap. 12. n. 2. Salzed. ad Bernard. d. cap. 24. in addit. lit. D. Mar. Alter. d. cap. 5. vers. hoc in loco, quos refero Ego ipse de officio, & potest. Episcopi, par. 2. alleg. 47. num. 8.

6. In glos. J Discretionis.] ibi (bene recipis quos Sacros Ordines.) Notatur ad hoc, quod vbi

aliquis ante annos discretionis ordinatur recipit characterem, itaut quamuis peccet celebrando, conficiat verum Sacramentum, vide. Conc. Colon. in tract. de Sacramento Ordinis, Richard. & commun. in 4. diffinit. 25. quæst. 1. art. 4. vbi Sot. Nauar. in man. c. 27. nu. 203. Bonaci. de Sacramentis diff. 8. q. 7. vbi punct. 1. num. 1.

7. In ead. glos. ibi (sed nunquid isti valider ordinati tenentur continere, &c.) Notatur ad hoc, quod initiatus Ordine sacro antequam ad rationis usum perueniret, non tenetur ex vi voti ad seruandam castitatem, postquam peruenit ad usum rationis, nisi votum ratificauerit, quia votum est deliberata promissio, carens autem usu rationis, non potest deliberate promittere, vt per Henrij. in summa lib. 10. cap. 14. nu. 3. Fornar. de Ordine, cap. 3. num. 6. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 33. cap. 14. q. 9. quos refert, & sequitur Bonac. de Sacramentis, diff. 8. quæst. 7. vbi punct. 1. num. 2. obseruans num. 3. hanc esse differentiam inter pueros vsu rationis carentes, & inter ames, quod pueris valide conferri possunt Ordines etiam si illos nunquam petierint, illis verò qui post usum rationis inciderunt in amentiam non valide conferuntur Ordines, si eos nullo modo prius expetierunt; censentur enim habitualiter Ordines nolle suscipere.

8. In glos. [De misericordia.] ibi (sed quid si ordinatur in Episcopum prætermisso Diaconatu, &c.) Notatur ad hoc, quod promotus per factum videlicet, qui omisso subdiaconatu sacerdos, & Episcopus consecratur, suscipit characterem Ordinis, sed non eius executionem, quia Ordines illos conferre non poterit, quos non accepit, vt ex D. Thom. resoluit Salz. ad Bernard. d. cap. 24. addit. 1. lit. A. vers. inter promotores, Mar. Alter. de censur. tom. 2. de suspens. diff. 10. cap. 5. in fine, vers. quoad primam partem, Campanil. in diuersario Iuris Canon. rub. 10. cap. 7. nu. 3.

9. In ead. glos. ibi (bene recipis quos sacrum Ordinem, etiam si nullum habeat de minoribus.) Summis glos. in cap. sollicitudo 52. distin. tradunt D. Thom. & omnes Theologi in 4. sentent. distin. 24. Syluest. in summa verbo Ordo 5. q. 5. quos refert, & sequitur Salz. d. cap. 24. lit. B.

10. In ead. glos. ibi (præter Episcopalem, quem nemo recipere potest, suscipit factum Sacerdos.) Sequuntur Hostien. hic post num. 2. Borgal. tract. de irregul. par. 5. sub hac rub. num. 3. Syluest. verbo Ordo 2. num. 1. Emman. Sa verbo Ordo nu. 25. Maiol. de irregul. lib. 4. cap. 12. num. 3. Henrij. lib. 10. cap. 7. §. 1. Salzed. d. cap. 24. addit. 1. vers. inter promotores, in fine, Azor institut. moral. par. 2. lib. 3. cap. 30. quæst. 9. Quicquid contrarium teneant Archidia. Soc. Geniui. & alij, quos refert & sequitur Campan. in d. cap. 7. rub. num. 3. & teneat Couar. lib. 1. var. cap. 10. nu. 76.

De eo, qui furtive Ordines suscepit. Tit. XXX:

Vper hanc rubr. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anchar. Burr. Panorm. Marian. Socin. Petr. de Ratienna in *compendio Iuris Canonici*. Martin. Mefnart. in *epitome Decretal.* fol. 191. verso, Dan. Venat. in *analysi methodica Iuris Pontificij* pag. 700. Goffr. & Hostien. in *summa huius tit.* Alexan. Cassan. & Anastas. German. in *paratilis ad quinque libros Decretal.* sub hoc tit.

De materia tit. vide Henric. par. 2. lib. 13. de excommunicatione cap. 10. §. 1. in princip. & lib. 14. de irregul. cap. 6. §. 4. Valer. Reginald. in *praxi fori* parit. lib. 32. tract. 2. n. 71. Bernard. & Salzed. in *pract.* cap. 25. Maiol. de irregul. lib. 8. cap. 8.

SUMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Ordinatus furtive si erat lata excommunicatio contra illum facientes non potest in Ordine sic suscepto ministrare, vel ad superiorem ascendere sine Papa dispensatione.
- 3 Verba sub interminatione anathematis, sententiam ferendam continent.
- 4 Excommunicatus ab Episcopo lata in accedentes ad Ordines contra ipsius prohibitionem non solum cadit in subditos ipsius Episcopi, sed etiam in excommunicatos.
- 5 Excommunicatus recipiens Ordines etiam minores fit irregularis.
- 6 Ordines sustinet quando quis dicatur recipere, ostenditur.

Cap. Veniens. I. Alex. ij.

- 1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Burr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolletan. in *concordantijs* & in *summa Iuris cum legibus Castellae* par. 1. & 2. Viui. in *rationali* lib. 5. *In re* Pontif. pag. 181. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 703. referunt ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 25. cap. 7. n. c. et post Concil. Lateranense sub Alex. III. par. 26. cap. 9.
- 2 Probat hic text. furtive Ordinatū, si erat lata excommunicatio contra illum facientes, non posse in Ordine sic suscepto ministrare, vel ad superiorem ascendere sine Papae dispensatione. Episcopum vero posse dispensare si excommunicatio lata non erat, ita Soat. tom. 5. disp. 31. scilicet. n. 54. cum Soat. Valer. Reginald. in *praxi fori* parit. lib. 32. tract. 2. n. 71. Bernard. in *pract.* cap. 25. n. 2. ubi Salzed. in addit. lit. B. aduertit quod iam de more consueverunt Episcopi in Ordinibus conferendis sub excommunicationis lata sententia poena prohibere ne quis au-

deat se ingerere, qui non fuerit approbatus, & tunc sic Ordinatus non poterit in suscepto Ordine ministrare, nec ad superiorem ascendere sine Romani Pontificis dispensatione, nisi crimen hoc occultum fuerit, & non deductum ad forum contentiosum vigore privilegij concessi in Trid. Concil. sess. 24. de reformat. cap. 6. vt resoluunt Salzed. loco proxime citato, & plures per Bonac. de censur. disp. 7. q. 3. pancl. 4. n. 5. in fine. quos refero de officio & potest. Episcopi par. 2. alleg. 39. n. 38. Additq. idem Salzed. cum Rebus. in *praxi benefical.* tit. de clericis ad sacros Ordines male promissis, quod si Episcopus eo tempore, quo confert Ordines his verbis utatur, non intendimus Ordinare non examinatos, & approbatos, tunc qui se ingessit non erit Ordinatus, ideo oportet denuo Ordinari, iniungendaq. prius illi erit poenitentia, quia valde deliquit se ingerendo susceptioni Ordinum ante approbationem.

3. Sub interminatione anathematis, &c. Hac verba sententiam ferendam continent, vt per Tiraq. in l. si rāquam verbo reuertatur ad n. 235. Sayr. in clem. Regia lib. 3. c. 8. n. 19. Coriola de castibus reser. 2. c. 2. §. 3. n. 52. pag. 502. & relatos, ad c. 7. n. 3. sup. de sagitt.

4 Aduerte hanc excommunicationem ab Episcopo latam in accedentes contra ipsius prohibitionem non solum cadere in subditos ipsius Episcopi, verum etiam in exemplios, vt cum Fornar. & alijs resoluit Bonac. de Sacramentis disp. 8. q. 7. n. c. pancl. 4. nu. 32.

5 Si vero interminatio, &c. Notatur ad hoc, quod excommunicatus, qui sic recipit Ordines, etiam minores, fit irregularis, vt per Henric. in *summa* lib. 13. de excomm. c. 10. §. 1. in princip. ubi extendit ad suspensum, & personaliter interdictum, & lib. 14. de irregul. cap. 6. §. 4.

6 In glos. [Furtive, 1.] Notatur ad hoc, quod dicitur quis furtive Ordinem recipere, quando sine ordinatione, & sententia superioris, & sine examinatione quis ingerit se cum multitudine Ordinandorum ignorante Ordinatore, & sic Ordines recipit, vt per Bernard. in *pract.* cap. 25. n. 1. Et aduertit Campanil. in *diuersis*. Iuris Canon. rubr. 3. nu. 6. quod si quis nullo praeiudicio examine (loquitur enim ubi non adest prohibitio sub poena excommunicationis) nullaq. praeiudicia inquisitione fuerit Ordinatus, deponendus est, quamvis dignus, si tamen ignotus fuerit Syluest. verbo Ordo 2. nu. 2. vel si cognitus, sed inhabilis, etiam si impedimentum noverit ordinans, nec dispensauerit expresse, cap. si quis sine examinatione 81. disp. Henric. in *summa* lib. 10. cap. 18. §. 1. iuncto commentum littera B. idq. multo magis si ignotus, & indignus esset, vt omnium est consensus, quod si esset cognitus & dignus nec peccaret, nec deponeretur, si absque praecedenti scrutinio fuerit Ordinibus insignitus, cap. nullus 24. disp. Syluest. d. nu. 2. Maiol. d. irregul. lib. 4. cap. 9. nu. 6.

SYMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Ordines minores, & Subdiaconatum eidem conferri una die sine Papa licentia non potest, nisi adhi. consuetudo.
3. Subdiaconatum simul cum minoribus Ordinibus suscipere temerario ausu potest dispensari ab Episcopo, ut ministraret in Ordinibus non furtive susceptis.
4. Ordines minores una die conferri possunt.

Cap. Cum H. II. Cales. iij.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Holliens. Henric. Burr. Anchor. Panorm. Marian. Socin. Cened. collect. 173. Ximen. Toletan. in concordantijs. Vtriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 181. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 704. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 12. cap. 1.

2. Probat hic tex. minores Ordines, & Subdiaconatum eidem conferri una die non posse sine Papæ licentia, ut per Armil. in summa, verbo Ordines nn. 6. Angel. verbo Ordo 6. num. 2. Sot. in 4. dist. 25. q. 1. ar. 3. Bernard. in pract. cap. 25. in fine, ubi Salzed. in addit. lit. C. Bonacin. de Sacramento disp. 8. q. 1. unica puncto 5. nn. 36. Valer. Reginald. in praxi fore parit. lib. 32. tract. 2. num. 70. Vers. ad hanc, Campanil. in divers. Iuris Canon. rubr. 6. cap. 3. nn. 13. Quinimo hodie necdum simul dari non possunt, at præterea neque infra annum, cum non nisi post annum à suscepto postremo gradu minorum Ordinum ad Sacros quis promoueri possit ex dispositione Conc. Trident. sess. 23. de reformat. cap. 11. ubi decretum est, quod supra dixi, non tamen aufert consuetudinem, quæ permetteret, ut possint simul minores Ordines dari cum Subdiaconatu, nam ubi ea extaret licite his quoque temporibus eos simul conferret Episcopus, prout tenent Nauar. in manuali cap. 25. num. 71. Vers. 8. Henric. in summa lib. 10. cap. 11. §. 4. Rebus. in praxi beneficiati tit. de clericis male promotis gloss. 1. num. 18. Vival. in candelabro aureo tit. de Sacramento Ordinis num. 36. Gutier. canoniarum lib. 1. cap. 36. num. 31. & 32. Fr. Emmanuel quæst. regul. tom. 5. q. 23. ar. 4. Soar. tom. 5. disp. 31. sect. 1. num. 41. Valer. Reginald. d. num. 70. Vers. ad hanc. Thom. Valasc. allegat. Iuris, tom. 1. alleg. 4. nu. 2. Mar. Antonin. varior. resoluit. lib. 1. resoluit. fin. casu 26. Campanil. d. cap. 3. num. 10. quomvis ab ipso Concilio sublatam esse omnem contrariam consuetudinem minus bene existimauerint Maior. de irregul. lib. 4. cap. 11. num. 1. & Salzed. d. cap. 25. in addit. lit. C. ac Menoch. de arbit. casu 564. n. 8.

3. In minoribus dumtaxat Ordinibus, &c. Ergo quando quis Subdiaconatum simul cum minoribus Ordinibus

temerario ausu recipit, potest Episcopus cum eo dispensare, ut ministraret in Ordinibus non furtive susceptis, ita Valer. Reginald. d. praxi fore parit. lib. 30. nu. 27. Vers. secundum.

4. In gloss. [Minores, 1.] ibi (Hic ergo habes expressè, quod omnes minores Ordines una die conferri possunt.) Notatur ad hoc, quod minores Ordines eidem personæ possunt simul conferri, ut per Nauar. in manuali cap. 25. num. 71. Vers. 8. cuius sententiam sequitur Campanil. d. rubr. 6. cap. 2. num. 20., quatenus concurrat consuetudo, aut intercedat dispensatio, aduertens quod licet Concil. Trident. d. cap. 11. præcipiat minores Ordines esse per temporum interstitia conferendos, nihilominus subiungit, nisi aliter Episcopo magis expedire videatur, &c. ergo concedit dispensationem Episcopalem posse intercedere, quod quidem Concilij decretum, quia consuetudinem non aufert, ideo illa adhuc hodie seruanda foret ubi adesset, prout probant DD. supracitati, quomvis Henric. d. lib. 10. cap. 11. §. 4. constituat regulam affirmatiuam, ut possint eidem simul eadem die conferri, nisi consuetudo contrarium obtineat.

SYMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Episcopi statuendo potest adiunare Ius commune.
3. Ordines Sacramentum vere datur excommunicato quoad characterem, non quoad Ordinis executionem.
4. Dispensare potest Episcopus cum excommunicato accipiente Ordinem si religionem ingrediatur, ut ministraret in suscepto.

Cap. Innotuit. III. & fin.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Holliens. Henric. Burr. Anchor. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. Vtriusque Iuris cum legibus Castella, par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 181. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 704. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. titul. 12. cap. 2.

2. Cumq. ab eodem Episcopo, &c. Notatur ad hoc, quod Episcopus statuendo potest adiunare Ius commune, apponendo scilicet penam, ubi Ius non imponit, vel aggravando penam à Iure impostam, ut per Duen. regul. 251.

3. Ministrare non debent. Notatur ad hoc, quod Sacramentum Ordinis verè datur excommunicato quoad characterem, licet non quoad executionem, ut per Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 6. nu. 6. faciunt quæ Bonacin. de conscrip. disp. 2. q. 2. puncto 2. §. 2. d. nu. 1.

4 *Cum eis poteris de nostra licentia dispensare.*

Notatur ad hoc, quod cum excommunicato accipiente Ordinem, si religionem ingrediatur, potest Episcopus dispensare, vt ministrat in suscepto, ita Valer. Reginald. in praxi fore pœmt. lib. 30. n. 27. in princip.

De Excessibus Prælatorum, & subditorum.
Tit. XXXI.

Vper hanc rubr. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anch. Butr. Panorm. Marian. Socin. Ioan. de Londris in breuario Sanctorum Canonum, fol. 181. Verso, Petr. de Raveenna in compendio Iuris Canon. Martin. Mesnart in epistome Decretal. fol. 191. Verso, Dan. el. Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij pag. 700. Goffred. & Host. in summa huius tit. Alexan. Cassan. & Anast. Germanon. in paratensis ad quinque libros Decretalium sub hoc tit.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Excommunicari nullus potest nisi iudicio ordinis.
- 3 Episcopus non potest sententiam interdicti proferre, vel Clericos suspendere sine iudicio Capituli.
- 4 Excommunicatio lata non præmissa trina Canonica monitione valet.

Cap. Peruenit. I. Alex. iiij.

1 Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchor. Panormit. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs trinisque Iuris cum legibus Castella par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 182. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 704. refertur ab Ant. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 27. cap. 1. & est post Concil. Lateranens. sub Alex. III. par. 2. cap. 7.

2 *Nec aliquem excommunicare sine ordine, &c.* Nullus ergo excommunicari potest, nisi iudicio ordine, videlicet probata causa, & præmissis debitis monitionibus canonicis, vt late ostendit Beller. diffinit. clericalium, p. 1. tit. de fauore Clericorum Canonis 4.4.

3 *Sine iudicio Capituli suspendere.*

Notatur ad hoc, quod Episcopus non potest sententiam interdicti proferre, vel clericos suspendere sine iudicio Capituli, vt per Fr. Emman. quæst. regul. tom. 2. quæst. 31. art. 7. vbi etiam dicit hoc seruandum, quando de re graui & foæua pœna imponenda tractatur.

4 In glos. [iudiciario.] ibi [lata tamen tenet] Notatur ad hoc, quod si excommunicatio lata fuerit non præmissa canonica, & trina monitione, ac perconsequens ordine excommunicandi iudiciario non seruato valet, licet sit iniusta, vt per Couar. in cap. alma mater, par. 1. d. 9. num. 7. Sayr. de censur. lib. 1. cap. 12. num. 26. Bullet. d. tit. de fauore Clericorum Canonis 6. 5. num. 1. Vide tamen dicta ad cap. sacro inf. de sentent. excom.

Cap. Ad hæc. II.

1 Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchor. Panorm. Marian. Socin. Casal. in annotation. Ximen. Tolet. in concordantijs trinisque Iuris cum legibus Castella par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 182. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 705. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 27. cap. 2. & est post Concil. Lateranens. p. 24. c. 4.

2 *Plenarie conseruentur.* Nisi prætextu exemptionis suæ Ordinarium opprimerent, tunc eniuius exemptionis cadent, Cassad. de cis. 6. nu. 4. sub tit. de priuilegijs. Erasim. de Cochier de Iurisdic. Ordinary in exemptis, par. 3. q. 17.

Ad aures. III.

1 Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Butr. Anchor. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs trinisque Iuris cum legibus Castella par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 183. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 705. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 27. cap. 3. & est post Concil. Lateranens. sub Alexand. III. par. 24. cap. 3.

2 *Auctoritate propria intrudere non verentur.* Intrusus quis, & quot modis dicatur, tradunt Rebus. in cap. in nostra supra de rescriptis, Flamin. de resign. beneficiorum, lib. 7. quæst. 1. nu. 114. Spin. in special. testam. glos. 4. princip. nu. 91. Azot. institut. moral. par. 2. lib. 7. cap. 35. quæst. 10. Rota decis. 741. n. 2. apud Farinac. par. 2. recentiorum. Mascard. de probat. coucl. 936. n. 20. latè Aloy. Riccian. praxi amica resolut. 224. per totam.

3 Ad illud vero, quod potestatem eligendi, aut præsentandi in beneficijs habentes, non possint se ipsos eligere, inlituere, aut præsentare, dixi ad cap. cum in lure 33. d. nu. 3. sup. de electione.

SYMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Diabolus fugit quando sodomia peccatum committitur.
3. Doctores referuntur de vicio sodomie, eiusque speciebus agentes.
4. Clericus nefandum crimen perpetrans deponitur, ac in monasterium detrahitur.
5. Clerici sodomizati quomodo in Ordinibus Sacris ministrant, ac celebrant, irregulares non sunt.
6. Clerici sodomizati autem Conflit. Pij V. quas penas incurrant, ostenditur.
7. Sodomizati sub Constitutione Pij V. includuntur, qui quasi ex visu continere huiusmodi victimas carent.
8. Constitutio Pij V. comprehendit solum habentem copulam sodomiticam consummatam si naturale semen intra se retineat.
9. Sodomizati notantur non viti occultis Conflit. Pij V. comprehenduntur.
10. Conflit. Pij V. an comprehendat illum, qui muliere in xero abuteretur, ostenditur.
11. Clericus vitio bestialitatis laborans, & cum animalis bruti typis coequis non incurrit penas Constitutionis Pij V.
12. Sodomizati totius Christiani Imperij legibus igni traduntur, nisi sint minores.
13. Bona sodomizati conscientia.
14. Infames sunt Sodomizati.
15. Testamenti factionem amittunt sodomizati.

Cap. Clerici. IV.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Colled. Zabarell. Ioan. Andr. Hollien. Butr. Anchar. Panorti. Mari. Socin. Cened. collect. 130. Ximen. Tolet. in concilio de vitiis variisq. luriis cum legibus Castellæ par. 1. Viuiam. in rationali lib. 5. luriis Pontificij pag. 183. Alagona in compendio luriis Canon. pag. 705. Desumitur ex Conc. Lateranen. sub Alex. III. cap. 11. & refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 3. sub tit. de cohabit. clericorum, & mulierum cap. 11.
2. Constitueram in præfenti de hac foedissima sodomiz materia ne quicquam trahiare, sicut multum honestè fecerant nostri interpretes eam silentio prætereuntes, & non immerito vulgò nomen sortitum est vitij nefandi, eo quo nec fari quidem de eo liceat, in tantum, quod diabolus fugit, quando tale nefandum crimen committitur, vt scribit Alfiu. in consiliis. Neapolit. lib. 3. rubr. 42. no. 11. & memorabile est illud, quod scribit D. Hieronymus, super Isaiam, & Job, quod in illa nocte, qua Christus Redemptor noster natus est ex Virgine Maria omnes sodomizæ mortui fuerunt, & cum illis Virgilius celebratissimus Poeta, qui illo morbo laborabat, vt ex Bernond refert Salzed. ad Bernard. in præf. cap. 89. addit. 1. lit. A, & ex alijs refertur etiam Aug. commun. contra comma-

nari, q. 248. num. 10. Emman. do Valle de incantat. & ensal. sect. 3. cap. 4. no. 12. vbi no. 26. dicit, quod Caluinus hæreticus, Aristoteles, & alij Philosophi totius naturalis, & moralis præcipui ingentitate magistri, sodomizæ fuerunt, excepto Platone, qui amore veritatis contemplandæ abstinuit se ab omni delectatione venerea.

3. Multa circa huius criminis detestacionem, & de eius speciebus, ac varijs diuersarum nationum penis vide apud nostros Lusitanos Ordin. Regiæ lib. 5. tit. 13. vbi notat Parens meus, & apud Castellanos, 2. tit. 21. part. 7. vbi Greg. & l. 1. tit. 21. lib. 8. nona recopilat. vbi Azueu. S. Tho. 2. 2. q. 154. art. 11. Lambert. de suspens. tron. par. 1. lib. 2. quest. 9. art. 13. Laflant. in lib. de falsis religionibus, cap. 10. num. 36. Clar. lib. 5. 4. Sodomizæ, Couat. in clemen. si furasus, par. 2. 5. 1. no. 6. Coeta in memorab. verbo pedicacione, Anton. Gomez. l. 80. Tauris. num. 32. cum segg. Ioann. Vella. de penis delictorum, cap. 23. Viui. commun. opinionum, verbo Sodomizæ delictum, & tom. 2. lib. 9. tit. 7. no. 154. pag. 479. Peguee. decis. 72. cum segg. Menoch. de arbit. casu 286. Prax. Episcop. par. 1. verbo, nefandum. Stephan. Quarant. in summa bullerij verbo sodomizæ, Cardol. in praxi Iudicum, eod. verbo, Bernardin. Muscagel. in præf. criminat. de adulterio, & c. num. 26. cum segg. Rebut. de pacificis possessoribus, no. 208. Auend. responsio 311. Bernard. & Salzed. in præf. cap. 89. in nouissima impress. Malfard. de probat. com. 1313. Aloyf. Ricci. in collect. decis. par. 1. collect. 184. & par. 3. collect. 525. Card. Baron. annalium Ecclesie, tom. 3. anno Christi 343. pag. mibi 405. Ceual. commun. contra communes, q. 248. Pradil. in summa legum patnalium, par. 1. cap. 11. Farinac. in præf. criminal. par. 5. quest. 148. no. 25. cum segg. & conf. 25. no. 8. & no. 58. Campanil. in diuers. luriis Canon. rub. 11. cap. 22. Cened. ad Decretal. collect. 130. Petr. de Ledelma in summa par. 2. tract. 27. cap. 5. latè Emman. do Valle de incantat. & ensal. sect. 3. cap. 4. Sayr. in elau. Regiæ, lib. 8. cap. 5. num. 16. Azor. in sentent. moral. par. 2. lib. 7. cap. 18. q. 3. & p. 3. lib. 3. cap. 18. cum segg. Fr. Emman. quest. regula tom. 2. quest. 28. art. 1. Ioan. Pineda in lib. tom. 2. cap. 36. vers. 14. pag. 708. Valer. Reginald. in præf. forei penar. tom. 3. lib. 22. d. no. 49. Aldret. de religiose disciplina tuenda lib. 2. cap. 15. q. 5. Fr. Francisc. Corolian. Capucin. in tract. de casibus referendis, par. 2. casu 9. 5. 10. num. 20. cum segg. Ladou. Miranda in manuali Pralat. tom. 1. q. 32. art. 2. concl. 4.

4. Deyciantur à clero, &c. Nota- tur ad hoc, quod clericus nefandum hoc scelus perpetrans deponitur, ac in monasterium detrahitur, vt per Bernard. d. cap. 89. num. 2. Bernond. de publicis concubinarijs, tit. de peccato sodomizæ. 37. Duen. reg. 101. limit. 16. Campanil. d. c. 23. no. 7. & 10. vers. sunt præterea; quare si in Ordinibus ministrare, vel celebrare audeant, irregulares fieri à solo Papa dispensandos opinati sunt Foller. in præf. criminal. Canon. cap. 6. cap. 37. n. 12. Clar.

Clar. in 4. sodomia, nu. 5. Franc. Mare. Delphin. decis. 687. num. 16. par. 2. Salzed. ad Bernard. d. cap. 86. Verum hæc resolutio impugnatur ab Aret. in cap. cum non ab homine de indie. eumque multis additis rationibus sequitur Nauar. in man. cap. 27. nu. 249. & est recepta opinio apud recentiores, quam etiam tuerent Sayr. de censur. lib. 7. cap. 12. nu. 22. Valentia tom. 4. disp. 7. q. 19. punct. 3. circa finem Soar. tom. 5. disp. 31. sect. 4. nu. 20. Fr. Emman. d. quest. 28. art. 2. Aldret. d. cap. 15. nu. 34. Campanil. d. cap. 12. nu. 9. vbi n. 10. refert se vidisse quandam apostillam scriptam manu Card. Lutij Saxi cum regeus summi Pretorij Penitentiariæ erat, qui in manuali Nauarri loco proximè citato, post illa verba, sed solum exercentem, quibus ait non omnem clericum sodomitam fieri irregularem vigore Constitut. Pij V. de qua infra, sed exercentem tantum; addit hæc formalia verba, nec exercentem, prout aliàs idem sanctissimus D. N. dixit: vero facto verbo in Signatura, idest Penitentiaria, tenuit P. Tolet. negatiuum.

Rigidius cum sodomitis procedendum duxit Pius V. in sua Constitut. incipien. *Horrendum scdm*, de anno 1568. sub dat. Romæ die 3. Septembris, per quam omni priuilegio clericali, officio, beneficio, & dignitate priuati degradantur, ac beneficio seculari traduntur in illis verbis ibi, omnes, & quoscunque Presbyteros, & alios clericos seculares, & regulares, cuiuscunque gradus, & dignitatis tam diuini nefas exercentes omni priuilegio clericali, omniq; officio, dignitate, & beneficio Ecclesiastico præsentis Canonis auctoritate priuamus: ita, quod per Iudicem Ecclesiasticum degradati Pontificati statim seculari tradantur, qui de eis illud idem capiat supplicium, quod in laicos hoc in exitio deuolutos legitimis reperitur functionibus constitutum. refero Ego ipse de officio, & potest. Episcopi, par. 2. alleg. 46. nu. 21.

Circa quam Constitutionem notandum est primo, quod sub illa non includuntur quilibet sodomitæ, sed solum exercentes, illi scilicet, qui quasi ex usu continuato id exercent, vt post Nauar. & alios resoluit Fr. Emman. quest. regul. tom. 1. quest. 30. art. 19. Sayr. de censur. lib. 7. c. 12. nu. 23. Auila eodem tract. par. 7. disp. 4. dub. 7. Henric. in summa, lib. 13. c. 36. in gloss. lit. N. & lib. 14. cap. 5. lit. F. Petr. de Lesclap. d. tract. 27. c. 5. concl. 4. Moder. de iurisdict. par. 2. cap. 16. Soar. de censur. disp. 31. sect. 4. nu. 20. Marcus Anton. Genuen. in praxi Curie Archiepiscopalis Neapolitane, c. 67. Emman. de Valle, d. sect. 3. c. 1. n. 21. Nicol. Garc. de benef. par. 11. cap. 10. n. 198. Aldret. d. c. 15. q. 5. nu. 26. Azor. institut. moral. par. 2. lib. 7. c. 18. q. 3. Campanil. d. c. 22. num. 11. Corolian. d. 6. 10. nu. 25. & hæc est omnino tenenda ad prædictam Constit. restrictio explosa contraria sententia Ioan. Vella d. c. 33. vers. *bona autem*, & Salzed. d. c. 89. in addit. lit. D. vers. *num tamen*, ac Ceual. loco citato sub nu. 4. quorum reprobatum opinionem d. tract. de officio, &

potest. Episcopi, p. 2. alleg. 46. nu. 25. & ideo in Curia non facile admittuntur imputationes de beneficio ob crimen nefandum, prout aliquando ego vidi, nam cum ab hinc tribus annis eorundem Reuerendissimo D. Vulpio, tunc S. D. Gregorij X V. Datario, duo super hoc in contradictorio essent supplicatione in fauorem vnius contra alium propter crimen sodomiam iam signata, & hinc tude ab ipslem pluribus adductis me præsentem, ipse dominus prædictam supplicationem lacerandum iussit, perpetuumque silentium tam detestabili controuersiæ imponendo, affirmans ignotam, & inauditam in Curia imputationem, & se audiuisset tempore Clementis VII. Summi Pont. similem gratiam ei fuisse expulsatam, cui illæ in supplicatione subscriptis, pugionem quærit.

Secundo notandum est non comprehendendam illam Constitutionem omnem exercentem luxuriam contra naturam, quæ comprehendit omnem pollutionem extraordinariam, neque exercentem omnem actum sodomitæ, qui comprehendit omnem pollutionem habitam cum alio, vel alia extra vā ordinariam, sed solum habentem copulam sodomiticam consummatam, si naturale semen intra vā effundatur, prout tenent Lælius Zechius in suis responsionibus ad casus conscientie, casu 1. rub. de irregularitate promouente: ex delicti qualitate, vers. quod si ab antieretatem, Salzed. d. cap. 89. in fine, Fr. Emman. d. num. 1. q. 30. art. 18. Campanil. d. cap. 22. nu. 14. Corolian. d. 6. 10. nu. 25. vers. *præterea*.

Tertiò notandum est neque omnem exercentem prædictam Constitut. obligari, & de iuribus, sed notorium non ita occultum, vt expressè tenent Vgol. in tract. de irregularitat. cap. 43. §. 2. in 6. & Jacob. de Grass in aures decisionibus, lib. 2. cap. 90. sub nu. 13. Henric. in summa lib. 14. cap. 5. §. 1. Azor. d. par. 3. cap. 19. quest. 6. & 7. Campanil. d. cap. 22. nu. 12. Ego ipse d. alleg. 46. nu. 27.

Quarto notandum est dispositionem prædictæ Constitutionis non solum ad clericorum masculorum concubitorem, sed ad illum quoque, qui muliere retro abutitur extendendam esse, vt per Farinac. in praxi criminali, q. 148. sub n. 36. & Campanil. d. cap. 22. num. 17. Contraria tamen opinio non est improbabilis, quam defendit Azor. d. c. 19. q. 3. quia licet vas sit contra naturam, non est tamen peccatum sodomiticum, quia sodomia est concubitus in quo non seruatur debitus sexus, ac per consequens esse coitum personarum eiusdem sexus, nempe maris cum mare, seu feminæ cum femina tenet Ioan. Baptista Conrad. in suis responsis casuum conscientie, quest. 29. par. 1. sed prima opinio verior, in hoc enim casu veram dari sodomiam tenent multi, quos refert, & sequitur Menoch. de arbit. casu 286. num. 5.

Quinto notandum prædictæ Constitutionis pœnas non incurrere clericum vitio bestialitatis laborantem, & cum animali bruto turpiter coitum, vt tenent Nicol. Garc. de benef. par. 11. cap. 10.

cap. 10. n. 204. quomodo contrarium defendant. Menoch. d. casu 286. n. 6. & Quaranta, quem citat Farinac. d. quæst. 148. n. 47. Campanil. d. cap. 22. n. 18.

22 Si laici excommunicationi subdantur, &c.

Querit Azor. d. lib. 3. cap. 19. quæst. 1. an in prædicta Constitutione Pij V. sit aliqua poena contra sodomitas laicos constituta? & respondet negativè; hi enim totius Christiani Imperij legibus igni traduntur, vt referunt Gomez l. 80. Tauri, n. 32. ad finem. Menoch. d. casu 286. n. 2. Farinac. d. q. 148. n. 1. & 4. Azor. d. lib. 3. cap. 19. in princip. Moder. de iurisdic. par. 2. cap. 2. d. n. 15. Clar. in 5. sodomia, n. 2. nisi sint minores, qui iudicis arbitrio veniunt punitendi. Menoch. casu 286. n. 19. Farinac. q. 92. n. 83. eundem. & quæst. 148. n. 76. & consil. 33. n. 15. Hortens. Cauale. de brachio Regio, par. 4. n. 79. lit. E. Et eorum bona confiscantur, Gomez d. l. 80. n. 32. in fine. Menoch. d. casu 286. n. 9. Peregr. de Iure Piscis lib. 5. tit. 1. n. 169. Farinac. d. q. 148. n. 15. Infames sunt, Doncl. commentar. Iuris Civilis, lib. 18. cap. 7. colum. 1. Farinac. d. quæst. 148. n. 11. Cardos. in præxi In d. cum verbo sodomia, n. 8. Et testamenti factionem amittunt Couar. in clemen. si furiosus, par. 1. §. 1. n. 6. col. 4. Guilclm. in cap. Rajnuntius, verbo mortuus, n. 139. Menoch. d. casu 286. n. 10. & casu 360. n. 59. & 60. Anend. ad l. 40. Tauri, gloss. 1. n. 16. Farinac. d. q. 148. n. 16.

SVM MARIVM.

- 1 Dilectores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Prælati exempti sola obedientia non sufficit ad transfærendam possessionem subiectionis in Episcopum, sed requiritur totius Conuentus.
- 3 Exemptioni an renuntiari possit, ostenditur.

Cap. Sane. V.

Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Hostien. Butr. Anch. Panorm. Marian Socin. Ximen. Toletan. in concordant. Versusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 184. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 705. refertur ab Anton. Augustin. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 13. cap. 1.

Contra libertatem ordinis. Quid si Abbas obediit an inducat quasi possessionem subiectionis, si Conuentus non consensit? cui quæstio responder Panor. in cap. cum dilectus, n. 7. de religiosis domibus, in hæc verba. Nota hic, quod sola obedientia Prælati exempti non sufficit ad transferendum possessionem subiectionis in Episcopum, sed requiritur totus Conuentus, refert, & sequitur Erasmus à Chockier, in præiudicium monasterij duntaxat, in suo tract. de iurisdic. Ordinary in exemptis, par. 3. quæst. 11. 10

princip. & quæst. 34. querit an renunciari possit exemptioni, & distinguit eum Angel. in 5. idem Iuris, n. 44. In fine. de exceptionibus, inter exemptiones toti alicui Ordini, aut particulari personæ concessas; ita vt concessis toti Ordini renuntiari nequeat, ac vero si particulari personæ exemptio concessa est, renunciari possit, intelligiturque, ac sequitur si exemptiones principaliter renunciantis personam respicerent.

SVM MARIVM.

- 1 Dilectores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Periuus beneficio est per sententiam priuandus.

Cap. Illud. VI.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Butr. Anch. Panorm. Mari. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. Versusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 184. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 705. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 2. sub tit. de iurimando, cap. 1. & est post Conc. Lateranen. sub Alexand. III. p. 39. cap. 2.

In gloss. [Fallo.] ibi (vnde tanquam indigni primatis sunt.) Notatur ad hoc, quod periuus beneficiis est per sententiâ priuandus, de quo vide Gutier. canonice. lib. 2. cap. 5. d. n. 95. Soar. de religione, tom. 2. tract. 5. lib. 3. cap. 7. n. 6. 17. 21. & 32. Sayr. in clari Regia, lib. 5. cap. 9. n. 8. Azor. in iuris. moral. par. 2. lib. 7. cap. 18. q. 4. Nicol. Garc. de benef. par. 11. cap. 10. n. 166. cum seqq.

SVM MARIVM.

- 1 Dilectores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Refertur Decretum Concil. Trid. sess. 24. de reform. cap. 3.
- 3 Sententia Ordinarij lata in exemptum tanquam ab incompetente Iudice prolata est nulla.

Cap. Cum ad quorundam. VII.

Clem. ij.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchoran. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. Versusque Iuris cum legibus Castellæ, par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 184. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 705. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 13. cap. 3.

Numerum electionis, et personarum, &c. Hodie Conc. Trident. sess. 24. de reform. cap. 3. super hac eadem re ita disponit. Interimque euecti ne inutilibus sumptibus cuius graues, operosius sint;

Et neque

neut ipsi, aut quisquam suorum quicquid procurationis causa pro visitatione etiam testamētōrū ad pios usus praeferat id, quod ex relictis pijs lure debetur, aut alio quouis nomine, nec pecuniam, nec munus quodcūque sit, etiam qualitercūque offeratur, accipiant, non obstante quacūque consuetudine, etiam immemorabili, exceptis tamen victualibus, quae sibi, ac suis frugaliter, moderatē, pro temporis tantum necessitate, & non ultra, erunt miniitrandae, de cuius decreti materia, & intellectu plura tradit Prax. Episcop. verbo *visitatio*, §. 6. vbi dub. 3. resoluit subditos non teneri miniitrate equitaturas visitatori.

1 *In Lateranen. Concilio.* Sub Alexand. III. c. 4. & adde aliud sub Innoc. III. c. 13.

4 *Ipsam decernimus non tenere.* Nota sententiam Ordinarij lata in exemptum, tanquam ab incompetente nullam esse, vt per Caltr. c. 431. p. 1. & alios plures quos refert, & sequitur Erasim. d. Chockier. de *iurisdic. Ordinarij in exemptis*, par. 2. q. 40. n. 1. vbi n. 2. extendit ad sententiam excommunicationis latam à quolibet Ordinario, quae exemptos afficere non potest, etiam si excommunicans sit in quasi possessione excommunicandi, vt tenet idem Chockier d. p. 2. q. 7. n. 11.

S Y M M A R I U M .

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Papa solus potest vnire Episcopatus.
- 3 Episcopus beneficia, & Ecclesias suae diocesis vnire potest, amplius ibi.
- 4 Vicarius generalis Episcopi non potest beneficia vnire sine speciali mandato, etiam si data sit facultas conferendi cum clausula generali.
- 5 Capitulum Sede vacante potest vnire ea beneficia, quae potest Episcopus, dummodo sibi non vnias, & nihil percat de iure Episcopali.
- 6 Archiepiscopus vnire potest beneficia in sua diocesi, non autem in diocesis suffraganeorum.
- 7 Abbat, atque alij Prelati Episcopo inferiores non possunt iure beneficiorum unionem facere.
- 8 Legatus de latere potest beneficia prouinciae suae legationis absque Episcopi praeiudicio vnire.
- 9 Vnio, quae per Episcopum fieri poterat de iure communi, in quibus casibus innovatur, & corrigatur per Concil. Trid. ostenditur.

Cap. Sicut vnire. VIII. Caelest. iij.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarello. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Mar. Socin. Cened. collett. 87. Ximen. Toletan. in concordant. *vnusquisque Iuris cum legibus Castella* par. 1. & 2. Viuzan. in rationali lib. 3. *Iuris Pontif.* pag. 184. Alagona in compendio *Iuris Canonici* pag. 706. refertur ab Anton. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 13. c. 4.

2 *Ad Summum Pont. pertinere dignoscitur.* Notatur ad hoc, quod solus Papa potest vnire Episcopatus, vt per Duaren. de beneficij lib. 5. cap. 6. Hoiada de *incompatibilitate beneficiorum*, c. 3. n. 7. Rebuff. in *praxi benef. tit. de vnion. d. nu. 22.* Cened. ad Decretal. collect. 87. n. 1. Nicol. Garcia de *benef. par. 12. cap. 2. nu. 60. cum seqq.* Valer. Reginald. in *praxi fore pœnit. lib. 30. tract. 3. nu. 299.*

3 *Ita Episcopi est, &c.* Notatur ad hoc, quod Episcopus beneficia, & Ecclesias suae diocesis vnire potest, vt per Rebuff. in *praxi tit. de vnionib. nu. 22.* & in repet. cap. extirpanda, §. qui vero, de *prehend. propm. q. 4.* & notab. 3. *vers. de iure anterie*, Fusc. de *visita. lib. 2. cap. 2. nu. 19.* Azor. *instruct. moral. par. 2. lib. 6. cap. 28. q. 6.* Nicol. Garc. de *benefic. par. 12. cap. 2. nu. 62.* quos refero Ego ipse de officio, & potest. Episcopi, par. 3. alleg. 66. n. 3. adde Sanch. in *praeceptis Decalogi, tom. 2. lib. 7. c. 29. nu. 147.* vbi nu. 148. Hoc ipsum verum dicit non tantum si velit vnire Ecclesiam secularem seculari, sed etiam si velit vnire religioni alicui Ecclesiam, seu beneficium suae diocesis, & n. 149. quamuis collatio illius beneficij ob Episcopi negligentiam deuoluta esset ad Papam, & n. 150. etiam illa reseruatā sint à Pontifice, dummodo ex huiusmodi vnione praeiudicium non fiat expectanti auctoritate Apost. beneficia illa.

4 Vicarius generalis Episcopi non potest beneficia vnire sine speciali mandato, etiam si sibi data sit facultas conferendi cum clausula generali, & ad omnia alia etiam requiruntur generalia mandatum, vt per Socin. hic art. 3. num. 45. Sbroz. de *Vicario Episcopali*, 2. quæst. 115. Rebuff. in *praxi benef. tit. forma Vicariatus*, nu. 102. & d. tit. de *vnion. nu. 37.* Azor. d. lib. 6. cap. 28. quæst. 10. Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 69. Narbona de *appellat. à Vicario ad Episcopum*, p. 1. n. 213. Aloyf. Ricci. in *praxi fore Ecclesiast. decisi. 492.* in 1. edit. alias resol. 383. ante nu. 1. in 2. edit. Stephan. Gratian. *discept. forens. cap. 278. nu. 35.* quos refero Ego ipse d. allegat. 66. n. 7. adde Sanch. d. cap. 29. nu. 153. vbi reprobat Hieron. Gab. c. 100. n. 3. vol. 1. dicentem hoc posse Vicarium ex suo officio.

5 Capitulum Sede vacante potest vnire ea beneficia, quae potest Episcopus, dummodo sibi non vnias, & nihil percat de iure Episcopali, vt per Socin. hic art. 3. num. 40. q. 6. Cacialup. de *vnionib. art. 3. num. 19.* Perusin. *cod. tract. cap. 5. num. 26.* Rebuff. d. tit. de *vnionib. num. 36.* Azor. d. lib. 6. cap. 28. quæst. 9. Quarant. in *summa bullarj verbo Capitulum Sede vacante* q. 9. *vers. qua conclusio*, Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 67. & 68. Sanch. d. cap. 29. nu. 153.

6 Archiepiscopus vnire potest beneficia in sua diocesi, cum in ea eandem iurisdictionem exerceat, quia Episcopus in sua: at nequit vnire beneficia in diocesis suffraganeorum, vt per Abb. hic n. 4. & Socin. art. 3. quæst. 4. num. 35. AZOR.

Adm. d. lib. 6. cap. 28. quæst. 3. Sanch. d. cap. 29. num. 156. & probatur in hoc tex. ibi, cum in diuersis suis suffraganeis, &c.

2. Abbates, æque alij Prælati Episcopis inferiores non possunt hanc viuium facere, nisi hoc uniendi ius ex privilegio aliquo Pontificio, aut legitima præscriptione acquisierint, vt per Innoc. in *l. i. de iur. And. in l. 2. Butr. in l. 3. Anchi. in l. 3. notat. 3. Zabarel. in l. 3. opposit. 2. in præsentis Rebuff. d. tit. de *mon. num. 32. & 33. Azor. d. cap. 28. quæst. 10. Nicol. Garc. d. cap. 2. d. nu. 711. Aloyf. Ricc. d. r. sol. 383. nu. 3. Sanch. d. cap. 29. nu. 159. ubi nu. 160. contra supercarios. resoluit eos posse hanc viuium facere quando ita plena subiectas sibi Ecclesias habent, vt iurisdictione quasi Episcopali in eis fungantur.**

3. Legatus à latere, qui potest in sua prouincia quicquid Episcopi in suis diocesisbus potest beneficij prouincia suæ legationis abbi Episcopi præiudicio uiuere, vt tenent Panor. hic in l. 5. Gambo de officio, & potestate legati, lib. 5. ubi de potestate legati in *viuendo beneficiis*, nu. 400. & seq. Azor. d. par. 2. lib. 5. cap. 29. quæst. 14. Nicol. Garc. d. c. 2. nu. 69. Vgolin. de officio Episcopi, cap. 52. §. 1. nu. 1. Aloyf. Ricc. in præxi *episcopi*, desig. 493. in l. 2. adit. & r. sol. 383. nu. 2. in l. 2. edit. Sanch. d. c. 29. nu. 158. ubi in fine aduertit Legatum qui non est de latere non posse uiuere.

4. Conclusio, quam ex hoc text. deduximus n. 3. in aliquibus ampliatur in alijs. vt corrigitur per Concilij Trid. decretis: ampliatur, namque, in eo quod sicut attentio iure huius tex. poterat Episcopos facere quoru neu ique beneficiorum viuios, etiam illi, reseruata essent, ita etiam attentio Concilij Trid. *de reform. cap. 5.* cum illa tamen declaratione, quod licet iure antiquo huius tex. hoc posset facere sola potestate Ordinaria, illo vero Concilij Trid. attentio potest quoque potestate delegata, vt constat ex verbis etiamdem Concilij d. cap. 5. ubi, possint Episcopi, etiam tanquam Apost. Sedis delegati. An autem liceat Episcopis vtraque potestate in his viuios procedere, & quid si non constet qua potestate prædictis vide quæ dixi in *meo tract. de officio & potestate Episcopi par. 1. alleg. 92. & in his terminis Sanch. d. cap. 29. nu. 184.* Sic etiam, & ampliatur in eo quod sicut iure communi huius tex. attentio integrum erat Episcopo uiuere religionis beneficium aliquod, ita & hodie stantibus decretis per Concil. Trid. cum duplici tamen limitatione adducta per Sanch. d. cap. 29. nu. 187. apud quem vide si lubet. Corrigitur vero quippe quod attentio iure communi huius tex. vt ex eo deducit Socin. hic art. 4. quæst. 13. num. 80. & art. 6. quæst. 11. cum seqq. integrum erat Episcopo uiuere beneficia suæ diocesis cum altero alienæ diocesis accedente consensu Episcopi illius; at vero attentio Concilij Trid. *sess. 4. de reform. c. 9.* nulla ratio licet uiuere beneficia diuersa diocesis. Corrigitur deinde in eo quod attentio iure communi non erat restricta facultas Episcopi ad uiuenda beneficia curata mo-

nasterijs, aut alijs beneficijs: at, vero attentio Concilij Trid. *sess. 4. de reform. c. 12.* interdicere viuios cuiuscunque beneficij curati monasterio, aut cuiuscunque operi pio, aut beneficijs simplicibus.

5. Cetera, quæ ad hanc materiam viuiorum pertinent inuenies in notis ad Clem. 2. de *rebus Ecclesiæ non alienandis*. interim tamen vide per me adducta d. alleg. 66.

SVM MARIVM.

1. *Dolores reseruantur super hunc tex. scribentes.*
2. *Peccat, qui gloriatur, & sibi complacet in referendis, & exponendis suis peccatis mortalibus.*
3. *Confessio extraiudicialis deducitur in iudicio tanquam delictum particulare.*
4. *Iactant se facilius per lubricum linguæ non debet ad poenam trahi.*
5. *Clericus ab officio, & beneficio suspenditur ob fornicationem notariam frequenter.*

Cap. Quam sit graue. IX.

Innoc. iiij.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panor. Marian. Soc. Ximen. Toletan. in concordantijs. Vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Vinian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 185. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 706. refertur ab Anton. Augustin. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 14. c. 2.

2. Cum malefecerint gloriari. Notatur ad hoc, quod qui gloriatur, & sibi complacet in referendis, & exponendis suis peccatis mortalibus, peccat, vt per Petr. Nauar. lib. 2. de reformatione, cap. 4. par. 2. dub. 1. nu. 121. & 122. Couar. *variar. lib. 1. cap. 2. nu. 8.* quos refert, & sequitur Sayr. in *claus. Regiæ lib. 3. cap. 3. nu. 34.*

3. Non erubuit confiteri, &c. Notatur ad hoc, quod quando confessio extraiudicialis deducitur in iudicio tanquam delictum particulare, & de per se, veluti quando clericus de delicto se extollit, præsertim si talis gloriatio tendat in infamiam alterius, tunc talis confessio sufficit ad imponendam aliquam poenam extraiudicariam arbitrio Iudicis, vt per Hippol. in l. de minere in princip. num. 51. ff. de quæst. & in l. eos num. 21. ff. de falsis Bernard. reg. 225. limit. 6. Anton. Gomez tom. 3. *variarum cap. 13. nu. 8.* in fine, Mascard. de probat. concl. 330. num. 16. cum seq. & concl. 497. num. 15. Ioseph Ludouic. *Laur. de es. 32. nu. 13. cum seqq.* optime Farinac. in præxi crimin. par. 3. q. 82. nu. 22. Ille verò, qui se facilius, & per lubricum linguæ iactat, non debet ad poenam trahi, vt per Bonacol. *commun. criminal. par. 1. verbo iactantia* fol. 83. Mascard. de probat. conclus. 781. nu. 7.

5 *Ab officio, & beneficio suspendere.*

Notatur ad hoc, quod clericus ab officio, & beneficio suspenditur, eo quod gloriatus esse virginem corrupisse, vt per Menoch. de arbit. causa 331. num. 3. cum seq. & causa 332. no. 1. Clericus enim officio & beneficio suspenditur ob fornicationem notoriam frequenter, & diu continuatam, & alios offendentem, vt per Azor. institut. moral. par. 2. lib. 6. cap. 7. q. 13. Duen. reg. 101. limit. 4.

SUMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Episcopus ubi temporalem habet iurisdictionem laicum Iudicem constituit, qui in causis criminalibus rursus dicitur.
- 3 Clericus Iuris peritus si faciat consilium, quod dedit causam morti, est irregularis.
- 4 Consultores in causa sanguinis sunt irregulares si causa morte, vel mutilatione membri ab eis datur.
- 5 Irregularis non fit qui in genere interrogatus, in genere aperit Ius in causa sanguinis.
- 6 Clerici assistentes executioni sententia quando irregulares sunt, offenduntur.
- 7 Homicida clericus propter homicidium tenet beneficii priuandus.
- 8 Presbyter qui non est, non potest in Episcopatum consecrari.
- 9 Episcopus trimensur cogitur Episcopatum renuntiare.

Cap. Ex litteris. X.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Jo. Andr. Hollic. Butr. Henric. Anch. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolletani in concordantijs. Vtriusque Iuris cum legibus Casella par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 3. Iuris Pontif. pag. 185. Alagonus in compendio Iuris Canonici pag. 706. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 3. tit. 14 cap. 3.

2 *Ad eius iurisdictionem spectante, &c.*

Notatur ad hoc, quod Episcopus ubi temporalem habet iurisdictionem laicum Iudicem constituit, qui in causis, quae criminales dicuntur, ius dicat, vt per Azor. institut. moral. par. 2. lib. 3. cap. 32. q. 9. in princip. Valer. Reginald. in praxi forensium lib. 30. n. 125. vbi no. 134. resoluit per hunc tex. clericos, qui interfunt executioni poenae, fieri irregulares, si praesentes praesent aliquid auctoritatis in ea executione.

3 *Qui respondit, &c.* Notatur ad hoc, quod si clericus Iuris peritus faciat consilium super casu occurrenti, & tale suum consilium det causam mortis, talis clericus est irregularis, quamuis iustus, & recte consuluerit, vt per Hyppol. de Marfil.

4 conf. 10. no. 49. Consultores enim in causa sanguinis esse irregulares secuta morte, vel mutilatione membri ob eius dictum, quando consulunt in casu aliquo particulari, tenent Sayr. de censur. lib. 6. cap. 18. n. 28. Bonac. ord. iust. diff. 7. q. 4. p. 1. n. 6. Vnde patet Doctorem qui in genere interrogatus, & in genere aperit Ius, vel in casu aliquo particulari non dicit, quod ipse sentit, sed tantum refert opiniones, & sententiam DD. non fieri irregulare, vt tenent Syluest. Verba homicidum 3. q. 7. Sayr. d. cap. 18. no. 25. Henric. lib. 14. cap. 12. n. 6. Molin. de censur. tom. 4. tract. 3. diff. 74. num. 5. quos refert, & sequitur Bonac. d. p. 1. n. 7.

6 *Verum etiam praesentiam, &c.*

Notatur ad hoc, quod clerici assistentes executioni sententiae irregulares sunt, si cum sua praesentia praebant auctoritatem supplicio, scilicet si solummodo assistant, nec ad illam cooperentur, ita Bonac. d. p. 1. n. 16. vbi in fine aduertit intelligendam principalem conclusionem de clericis habentibus iurisdictionem temporalem, qui sua praesentia aliquo modo praestant auxilium.

7 *Ipsium indignum Altaris ministerio reputamus.*

Ergo clericus homicida propter homicidium venit beneficii priuandus, non tamen ipso Iure illis priuatus est, de quo vide Conar. in clement. si sacerdos par. 2. q. 3. n. 6. Clar. d. homicidum num. 21. Gutier. canonice lib. 2. cap. 5. num. 6. Prax. Episcop. par. 1. verbo priuatio §. 1. & par. 2. verbo clericus §. 6. & verbo homicida §. 11. Censur. communis. contra communem q. 147. n. 9. & q. 569. Soar. tom. 5. de censur. diff. 44. tit. 4. Azor. institut. moral. par. 2. lib. 7. cap. 17. q. 1. Facinae. in praxi crimin. par. 5. q. 139. num. 63. Gonz. ad reg. 8. Cancellaria gloss. 15. no. 79. & 80. Nicol. Garc. de benef. par. 11. cap. 10. num. 39. cum seqq.

8 *Sine Altaris ministerio, &c.*

Ergo is, qui Presbyter non est verè non potest in Episcopatum consecrari, de quo vide DD. citatos ad cap. iur. in fin. de clerico per saltum promotus.

9 *Vt Episcopatus cedat.* Notatur ad trimensur Episcopos cogitur renuntiare, vt per Flamin. de resignat. benef. lib. 3. quest. 18. no. 18. vbi dicit, quod ex eo, quod Episcopus in praesenti consensit homicidio indignus est Altaris ministerio, & per consequens non potest Pontificale officium exercere.

10 *Faciatis eidem, &c.* Ergo per depositionem vacat beneficium ipso Iure, vt per Gonzalez. ad reg. 8. Cancellaria gloss. 15. no. 97.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Succentor quis dicatur ostenditur.
- 3 Aleatores publici sunt infames.
- 4 Aleatori facta collatio beneficij est nulla.
- 5 Doctores referuntur de ludis, & aleatoribus agentes.
- 6 Usurarius clericus contrahit infamiam Iuris.
- 7 Infames ad beneficia promoueri non possunt.
- 8 Infamiam infamia iuris priuatur beneficijs obtentis.
- 9 Statutum, seu consuetudo ludi permissa in clericis vii corruptela omnino improbat.

Cap. Inter dilectos. XI.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Buttr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Casal. in annotat. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 186. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 707. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decretal. lib. 3. tit. 14. cap. 4.

2 Super succentoria. Succentor in quibusdam Ecclesijs maximè Cathedralibus solet esse beneficiarius, eius autem munus, & officium est absente Cantore, seu Præcentore incipere cantum in choro Antiphonas, & Psalmos inchoare; unde in quibusdam Ecclesijs vocatur vicecantor, quia cantor vice fungitur, ita Azor. institut. moral. p. 2. lib. 3. cap. 22. in fine.

3 Publicum aleatorem. Notatur ad aleatores publici sint infames, vt per Viu. tom. 1. commun. opinionum lib. 3. tit. 29. de religiosis, & sumptibus funerum n. 4. vers. vbi Io. Andr. pag. 431. Mascard. de probat. concl. 995. Rebut. de reprobat. testium nu. 331. Molina de iustit. tract. 2. disp. 159. vers. nihilominus, Cald. Pereira in comment. ad 5. forum nu. 44. vers. cinzdi, Institut. de inofficioso testamen.

4 Ac perconsequens collatio facta Clerico aleatori est nulla, si de hoc constabat tanquam facta indigno, & si non constabat, quia erat occultus, debet irritari, de quo vide Perez l. 2. in princip. tit. 10. lib. 8. Ordinamen. pag. 232. & l. 37. colum. 2. tit. 19. eod. lib. 8. pag. 385. Menoch. de arbit. casu 389. nu. 3. Azeued. l. 2. num. 49. cum seqq. tit. 7. lib. 8. noua recopil. Flamin. de resignat. benef. lib. 4. q. 3. nu. 65. cum seqq. Ludouic. Beia respons. casuum Conscientie par. 1. casu 61. Fr. Emman. quest. regul. tom. 2. q. 37. art. 2. Nicol. Garcia de benef. par. 7. cap. 8. num. 39. vbi num. 40. refert Rotam decis. 426. num. 2. par. 1. diuers. censuise clericum aleatorem indignum esse, cui beneficium conferri debeat, & si est publicus esse ipso iure irritandam collationem, ita ut ratione consuetudinis excusandam non sit.

5 Cetera, quæ in hac materia circa clericos lutores, & quis ludus illis sit permissus inue-

nies ad cap. clericis 15. supra de vita, & honestate clericorum. De ludis autem, & aleatoribus in communi, si multa scire cupias, consule Clar. in pract. lib. 5. §. ludus, Couar. in regul. peccatum par. 2. §. 4. num. 5. cum seqq. Auiles ad cap. 29. Prætorum, verbo iuegos, Stephan. Costa in tract. de ludo, Bernard. & Salzed. in pract. cap. 73. in nouissima impress. lo. Vellâ de pœnis delictorum cap. 22. Auend. de exequendis mandatis par. 2. cap. 9. Petr. Greg. syntagmatum Iuris lib. 39. cap. 2. Cardos. in praxi Iudicum verbo ludus, Guid. Panciroli in thesaur. variarum lectionum lib. 1. cap. 48. Morla in emporio Iuris Civilis par. 1. tit. 7. Perez l. 37. in addit. tit. 19. lib. 8. Ordinamen. pag. 385. Mascard. de probat. concl. 995. Viui. & alios tom. 1. commun. opinion. lib. 3. tit. 29. Gutier. de iuramento confirmatorio par. 1. cap. 53. Marc. Anton. de Amat. Marchia decis. 137. Farinac. in praxi crimin. p. 3. q. 109. & seq. Pradil. in summa legum penal. par. 1. cap. 35. Hortens. Caualecan. de brachio Regio p. 6. num. 202. vers. nec Christianis, Bellet. disquisit. clerical. par. 1. tit. de discipl. clerical. §. 24. Ex Theologis vide Fr. Thom. Bonin. de iuris negotiis tract. de ludo, Sayr. in clauis Regia lib. 11. cap. 13. Fr. Emman. quest. regul. tom. 2. q. 37. art. 1. Iacob. de Grass. tom. 1. consiliorum tit. de voto cons. 3. ex doctis Patribus Societatis Iesu Henric. in summa par. 2. lib. 8. cap. 56. Molin. de iustit. tract. 2. disput. 51. Leonard. Lessius eodem tract. lib. 4. cap. 4. dub. 13. Azor. institut. moral. par. 3. lib. 5. cap. 25. Paul. Comit. responsor. moral. lib. 3. q. 7. nu. 3. & q. 8. & 10. Rebel. de obligat. iustit. p. 2. lib. 12. Valer. Reginal. in praxi fori pœnit. lib. 10. n. 374. cum seqq. Ioan. de Salas de contract. tract. de ludo.

6 Ac usurarius. Notatur ad hoc, quod trahit infamiam Iuris, vt per Couar. lib. 3. variat. cap. 3. nu. 3. in princip. vers. clericus Usurarius, Bernard. in pract. cap. 91. ante n. 1. vers. prima se offert, Ludouic. Peguer. criminal. decis. 31. num. 3. Gemin. de Usurarij comment. 4. in prefat. nu. 6. cum seqq. Farinac. fragmen. crimin. par. 1. lit. C. verbo clericus, nu. 119.

7 Cum personis vilibus, & indignis, &c. Ergo infames ad beneficia promoueri non possunt, vt per Azor. institut. moral. par. 2. lib. 6. cap. 7. q. 3. Valer. Reginald. in praxi fori pœnis lib. 30. num. 199. late Nicol. Garcia, d. cap. 8. à princip. Et propter infamiam Iuris non solum priuatur infamij officijs, vel beneficijs obtinendis, sed etiam iam obtentis, vt per Azeued. l. 7. à num. 4. tit. 9. lib. 3. noua recopil. D. Barbol. in l. cum Prætor §. vii. nu. 182. ff. de indic. Nicol. Garc. d. par. 7. cap. 8. nu. 33. cum seqq. vbi nu. 47. resoluit, quod collatio, electio, seu prouisio facta infami, vel criminoso crimine non inducente irregularitatē, seu inhabilitatem ad beneficium, non est nulla ipso iure.

8 *Quæ per præuā consuetudinē, &c.*

Notatur ad hoc, quod statutum seu consuetudo ludi permissa in clericis uti corruptela omnino improbat, ut per Steph. Costa in *tract. de ludis*, art. 4. num. 6. *vers. Et aduerte*, Bellet. *disquisit. clerical.* par. 1. tit. de disciplina clericali, §. 24. num. 4. Farinac. in *præf. criminal.* par. 3. §. 109. nu. 47. ubi aduertit, quod licet tex. in præfenti loquatur in consuetudine clerici ludentis, & etiam mutuantis pecuniam in ludo ad vsuram, procedit tamen etiam quod clericus in ludo ad vsuram non mutuet.

SVM MARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonialis causa cognitio Episcopalis est dignitatis.
- 3 Prælatus inferior potest ex consuetudine acquirere iurisdictionem cognoscendi de causis Matrimonialibus.
- 4 Indulgentias an possint concedere Prælati inferiores Episcopis, ostenditur.

Accedentibus. XII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs *utriusque Iuris cum legibus Castellæ* par. 1. & 2. Viuian. in *rationali lib. 3. Iuris Pontificij* pag. 186. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 708. Desumitur ex Conc. generali. Lateran. sub Innoc. III. cap. 60. & refertur ab Anton. Angult. *collect.* 4. *Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 7m.*

- 2 *Episcopalis dignitatis.* Ergo cognitio causæ matrimonialis est Episcopalis dignitatis, ut per Sanch. de *Matrim. lib. 3. disp. 39. num. 17.* & plures alios, quos refero Ego ipse de *offic. Et potestate Episcopij* par. 3. alleg. 84. quibus adde Aloy. Ricci. par. 4. *collect.* 1134.

3 *De causis Matrimonialibus, &c.*

Notatur ad hoc, quod inferior Prælatus potest ex consuetudine acquirere iurisdictionem cognoscendi de causis matrimonialibus, ut per Palat. in *reposit. cap. per vsuras de donat. inter Viuum*, & *notorem notab.* 2. §. 1. nu. 33.

4 *Concedendo etiam Indulgentiarum, &c.*

Notatur ad hoc, quod Prælati inferiores Episcopis, idest Prælati, qui non habent iurisdictionem quasi Episcopalem, quales sunt Curati, Priores, Guardiani, & ceteri Prælati locales, non habent ex officio ullam potestatem ordinarij iure Diuino tributam: ad concedendas Indulgentias, nam potestas huiusmodi pertinet præcisè ad dignitatem, & iurisdictionem quasi Episcopalem, ut per Fr. Em-

man. *quest. regul. tom. 2. quest. 86. art. 1. ubi in vers. 2. dico*, tenet Prælatos religionum habentes iurisdictionem Episcopalem, quales sunt Generales, & Prouinciales posse indulgentias concedere, & respondet ad tex. in præfenti, quod hic comprehenduntur Abbates subditi Episcopis cognoscentes de causis matrimonialibus, & beneficiarijs, & si erant Abbates exempti (quod ipse non admittit) erant quidem Præfati locales non habentes iurisdictionem Episcopalem. Si verò dicamus loqui de Abbatibus exemptis habentibus iurisdictionem quasi Episcopalem, reprehenduntur, quia forsitan credebant Indulgentias non solum suis subditis, sed etiam secularibus, & religiosis sub aliorum iurisdictione militantibus prodesse posse: Verum supradicta resolutio, & responsio ad tex. in præfenti, quam præstat Fr. Emmanuel loco citato, admittenda non est, cum eius litteram nimis stringat, verior enim opinio absolute tenet Prouinciales, & Generales religionum suis subditis Indulgentias concedere non posse, ut dixi de *offic. Et potest. Episcopij* par. 3. alleg. 88. nu. 19. & me citato idem tenet Sanctarel. in *tract. de Iubileo* cap. 3. dub. 2. lit. E, immo regulariter neminem Episcopo inferiori Indulgentias posse concedere tradunt per tex. in præfenti Navar. in *tract. de Indulgentijs* notab. 31. Bellarm. *cod. tract. lib. 2. cap. 11. §. 3.* quos refert, & sequitur Erasim. à Chokier de *iurisdictione Ordinarij in exemptis* par. 4. §. 58. num. 1. Franc. Leo in *thesauro fons ecclesiastic.* par. 3. cap. 7. nu. 19. Azor. *instit. moral.* par. 2. lib. 3. cap. 53. quest. 3. Bonacina de *Sacram. disp. 6. §. 1. puncto 3. num. 18.* Sanctarel. in *tract. de Iubileo* cap. 3. dub. 2. lit. D.

SVM MARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sacerdos audita in Confessione reuelare non cogitur, etiam si præcipiatur sub quacunque anathematis comminatione, & à quocunque Prælato, etiam summo Pont.

Cap. Dilectus. XIII. Honor. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Io. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *utriusque Iuris cum legibus Castellæ* par. 1. Viuian. in *rationali lib. 3. Iur. Pontif.* pag. 187. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 708.

- 2 Probat hic tex. Sacerdotem compelli non debere, ut reuelet sibi credita in Confessione, quod amplius etiam præcipiatur sub quacunque anathematis comminatione, vel iuramento: à quocunque Prælato, etiam summo Pontifice, nam verè respondere potest se nescire, & inire quod nescit, subintelligendo tantum homo, vel homini subiectus, ita Iacob. de Grassijs in *amici deess. par. 1. lib. 1. cap. 23. n. 2.*

Onuphr.

Onuphr. de sigillo, sect. 2. q. 2. dub. 1. vers. respon-
deo dubitationi. Soar. de Pœnit. disp. 33 sect. 6. nu. 6.
Mart. Delr. disquisit. magicar. lib. 6. cap. 2. sect. 21
Nugn. in addit. quest. 11. art. 1. diffin. vers. ad quar-
tum argumentum, Valquez. q. 93. art. 4. dub. 12.
nu. 4. 5. & 7. Valer. Reginald. in practi fori por-
nit. lib. 3. nu. 22. Bonac. de Sacramen. disp. 5. q. 6.
sect. 5. pœnit. 4. nu. 31. Quod quidem Sacramenta-
lis Confessoris secretum detegendum non est
etiam quo ad crimen committendum in pern-
iciem Reip. saltem nominato auctore, vt per Pa-
lat. in repet. cap. per vestras de donat. inter virum
notab. 3. §. 26. nu. 9. Couar. de sponsalibus, par. 2.
cap. 8. §. 12. nu. 10. Nauar. in cap. Sacerdos, n. 116.
de Pœnit. dist. 6. & alios, quos citauit ad c. om-
nis vtriusque sexus infra de Pœnit. & remissi.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Collegium constituitur, & eius signa erigere regu-
lariter priuati homines non possunt, nisi eis con-
cedatur.
- 3 Beneficiati plures alicuius Ecclesiæ parochialis non
faciunt propriæ Capitulum.
- 4 Sigillo singulari, & proprio vti potest alij pro-
hiberi ne tali sigillo vtiatur.

Cap. Dilecta. XIV.

- 1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Col-
lect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr.
Henric. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen.
Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legi-
bus Castella par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris
Pontif. pag. 187. Alagona in compendio Iuris
Canonici pag. 708.
- 2 Probat hic tex. priuatos homines regulariter
collegium constituere, & eius signa erigere non
posse, nisi eis concedatur, vt per Aloyf. Ricc.
in collect. decis. par. 3. collect. 633. Guido Pap. de-
cis. 258. vbi refert nonnulla signa.
- 3 Nec sint vnum corpus, &c. Nota-
tur ad hoc, quod plures beneficiati alicuius Ecclesiæ
Parochialis, quamuis ad instar Capituli con-
gredientur non faciunt propriæ Capitulum, aut
Collegium, nec constitunt vnum corpus, vt per
Gonzal. ad reg. 8. Cancellarias, glof. 19. nu. 15. &
seq. & vide Boer. decis. 115. Quid autem sit Ca-
pitulum, & quid Collegium, vide apud Anton.
Raguc. in tract. de voce Canonico in Capitulo
quest. 1.

- 4 Nō consueuerint proprium habere
sigillum. Notatur ad hoc, quod semel certo
vrens singulari, & proprio sigillo
potest alios prohibere ne illo tali sigillo vti-
antur, quando cognoscit, quod in sui vteretur
preiudicium, vt per Guillem. in cap. Raimundus
de testamen. in princip. nu. 59. Matien. l. 6. glof. 2.
nu. 3. tit. 12. lib. 5. noua recopil. Cur. Philip. tom. 2.

lib. 1. c. 7. nu. 5. Et vt entitetur damna; & dis-
censionibus, quæ oculi possunt ex similitudine
sigillorum, potest iudex ex officio prohibere
ne vnus alterius sigillo vtiatur, vt per Bartol.
in tract. de insignijs, & armis, nu. 6. 7. & 8. Auend.
ad c. 19. Prætorum, nu. 32. lib. 1. Azueud. l. 8. n. 3.
tit. 1. lib. 4. noua recopil.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Declaratur text. in presenti.
- 3 Beneficiarius vacat ipso iure per depositionem, & pri-
uationem.

Cap. Grauem. XV.

- 1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. In-
nocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr.
Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan.
in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus
Castella, par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris
Pontif. pag. 188. Alagona in com-
pendio Iuris Canonici pag. 708.

Episcopum suum esse dominum
negasse.

Innoc. & communis in presenti tenet Archidiaconum, de quo tex. lo-
quitur, ideo puniri tanquam peritum, quia
negauit Episcopum dominum, quem antea
dominum iurauerat, vel melius diclus Ca-
nonicum velle, vt Episcopis tanquam dominis
deferatur à subditis, maxime à præstantibus iu-
ramentum fidelitatis, & obediencie, ac reue-
rentiæ, licet ipsi verè domini non sint, & ex ra-
tione puniri huiusmodi Archidiaconum, quia
reuerentiam debitam Episcopo, & præstati-
per iuramentum negauit.

- 2 Beneficia sua facientes, &c. Nota-
tur ad hoc, quod vacat ipso iure beneficium per de-
positionem, & priuationem, vt per Gonzal. ad
reg. 8. Cancell. glof. 15. n. 97. quem refero Ego ipse
de officio, & potestate Episcopi, par. 3. alleg. 37.
nu. 247.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Religiosi possunt eligere sepulturam, si sint in re-
motis extra suam monasteria.
- 3 Religiosorum numeri in quolibet monasterio con-
firmendur, quantum debeat esse ex Conc. Trid. ostendit-
ur.
- 4 Lex poenalis vrens verbo imperatiui modi, quan-
uis sit temporis præsentis, sententiam continet fu-
rendam.

j. Cap. Nimis. XVI. Greg. ix.

- 1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc.
Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Hen-
ric.

ric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs versisque Iuris cum legibus Castella par. t. Viuian. in ration. lib. 5. Iuris Pontificij pag. 189. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 709.

- 2 *Eligant sepulturam.* Ergo religiosi possunt eligere sepulturam, si in temotis extra sua monasteria, vt per Boer. decis. 173. an. 6. Fr. Emman. quæst. regul. tom. 3. quæst. 60. art. 2.

- 3 *Volunt quoque in domibus eorum certum numerum, &c.* Hodie super numerum re-

ligiosorum in quolibet Conuentu constituendum ordinauit Conc. Trid. sess. 25. de regular. c. 3. in hæc verba. In prædictis autem monasterijs, & domibus, tam virorum, quam mulierum bona immobilia possidentibus, vel non possidentibus, sit tantum numerus constituatur, ac impostorum consuetur, qui vel ex redditibus proprijs monasteriorum, vel ex consuetis elemosynis commodè possint sustentari: quod quidem decretum postea Pius V. sua Constitutione incipien. Circa Pastoralis officij, sub datum Romæ anno Incarnationis Dominicæ, 1566. iv. Kalendas Iunii, quo ad moniales confirmauit, auxitq. & Greg. XIII. iniunxit Ordinarijs, vt præfactum statuatur numerum in monasterijs sibi subiectis, & etiam in exemptis, cum illorum tameten superiorum interuentu, de quo Concilij decreto, prædictisq. Constitutionibus, vide Fr. Emman. quæst. regul. tom. 3. quæst. 48. art. 1. Azor. institut. moral. p. 1. lib. 13. cap. 9. q. t. Campanil. in diuers. Iuris Canon. rubr. 13. cap. 16. num. 7. & num. 14.

- 4 In glof. [Abfciñdatis.] ibi (per sententiam.) Notatur ad hoc, quod lex pœnalis vtens verbo imperatiui modi, quamuis sit temporis præfens, sententiam continet ferendam, vt per Tirac. in l. si inquam verbo reuertatur, nu. 39. Sayt. in clau. Regia lib. 3. c. 8. nu. 2.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referunt super hunc tex. scribentes.
- 2 Processionibus publicis interesse debent hodie Regulari quicunque, nisi in strictiori clausura perpetuè trinent, vel absint à ciuitate ultra dimidium milliæ.
- 3 Clausula, arbitrio tua voluntatis, importat arbitrium boni viri.

ij. Cap. Nimis. XVII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs versisque Iuris cum legibus Castella par. t. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 189. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 709.

2 Cum eis processionaliter veniant.

Hodie per Concil. Triden. sess. 25. de regul. cap. 13 exempti omnes tam clerici seculares, quam regulares quicunque, etiam Monachi, ad publicas processiones vocati accedere compelluntur, ijs tantum exceptis, qui in strictiori clausura perpetuè viuunt, de cuius intellectu, & materia vide Fr. Emman. quæst. regul. tom. 3. q. 36. art. 1. Prax. Episcop. p. t. Verbo processiones, 5. 2. Aloyf. Ricc. decis. 90. Stephan. Gratian. Marchia decis. 232. Campanil. in diuers. Iuris Canon. rub. 13. c. 13. num. 117. cum seqq. & plura adduxi de offic. & potest. Episcop. p. 3. ad leg. 78. & etiam hodie regulares, qui clausuram seruant, vt sunt Benedictini, & Cistercienses eximuntur, ne iniuncti compellantur ab Episcopo, aut ab alijs quauis dignitate fulgentibus, interesse publicis processionibus, seu supplicationibus, aut funeralibus publicis, etiam Principum, vt tenent Henric. in summa lib. 7. c. 26. §. 3. Fr. Emman. d. q. 26. art. 2. Sic etiam non procedit prædictum Concilij decretum in regularibus, qui absint à Ciuitate ultra dimidium milliæ, vt testatur Aloyf. Ricc. in praxi fore ecclesiastic. decis. 361. n. 2. & 3. in 1. edit. & resoluit. 308. in 2. edit.

- 3 *Pro sua arbitrio voluntatis.* Notatur ad hoc, quod commissio facta alicui his verbis, arbitrio tua voluntatis, tunc huiusmodi verba important arbitrium boni viri, vt per Socin. rig. 85. limit. 2. & faciunt quæ Card. Tusc. tom. 2. lib. D. reuel. 107.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referunt super hunc tex. scribentes.
- 2 Excommunicandi potest ad inquisitionem pertinere.
- 3 Celebrare compellens Sacerdotes tempore interdicti presumitur impulsisse in contemptum.
- 4 Intrusus dicitur, qui habet titulum, & possessionem à non habente potestatem conferendo.
- 5 Beneficium possidens alteri de facto, & iniuste ablatum dicitur auersus.
- 6 Interdictum violens exercendo actum proprium sui Ordinis subdole est, etiam ad requisitum beneficium obtinendum.
- 7 Crimen si quis committat inducens primationem dignitatis ipsa iure possunt subditi ab eius obedientia se subducere.
- 8 Excommunicatus Episcopus non potest beneficia conferre etiam per Vicarium non excommunicatum.
- 9 Religiosus nullo Ordine iniunctus, si violens interdictum quatenus potestatem incurrit ostenditur.

Cap. Tantra. XVIII. & fin.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs versisque Iuris cum legibus

De Noui operis nunciatione, &c. Tit. XXXII. 333

quae Castella par. 1. & 2. Vianan. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 189. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 709.

2. Clavis. De potestate Clauis, vide Card. Tolet. in *instruc. Sacri d. lib. 1. cap. 3. Spin. in specul. iustam. gloriol. 11. rubr. nu. 45. ibi n. 48. per hunc tex. resoluti, quod excommunicandi potestas ad iurisdictionem pertinet.*

3. Immo cōpulis non seruare. Notatur ad hoc, quod quando quis compellit sacerdotes celebrare tempore interdicti generalis praesumitur per contemptum impulsisse, vt per Menoch. de *presump. lib. 5. presump. 44. nu. 13.*

4. Intrusus. Notatur ad hoc, quod ille dicitur intrusus, qui habet titulum, & possessionem à non habente potestatem conferendi, vt per Mascard. de *probat. concl. 936. nu. 20.* Et notatur etiam ad hoc, quod possidens beneficium alteri de facto, & inoffense ablatum, dicitur intrusus, vt per Rebus. in *addit. ad reg. Cancell. reg. 39. vers. quod, Cesar. Argel. de contradic. legimus, q. 15. nu. 78.*

6. Non solum à beneficijs ipsis, &c. Notatur ad hoc, quod violans interdictum exercendo actum proprium sui Ordinis inhabilis est non solum ad acquirendum beneficium, sed etiam ad acquisitionem retinendum, vt per Valer. Reginald. in *praxi forei parit. lib. 33. tract. 3. n. 48. vers. quae sunt.*

7. Suspendas auctoritate Apostolica, &c. Notatur ad hoc, quod si quis crimen commiserit, quod priuationem dignitatis inducit ipso iure, possunt subditi ab eius obedientia se subducere, & illius iura denegare, vt per Tirac. in *l. si inquam verbo reuertatur, nu. 366.*

8. In gloss. [lericas, & inanes] ibi (conferre non potest) Notatur ad hoc, quod excommunicatus non potest beneficia conferre, vt per Couar. in *c. alma mater, par. 1. §. 7. nu. 9. Anton. Ricciul. in tract. de iure personarum extra gremium Ecclesiae existens, lib. 4. cap. 3. nu. 1. quod extendit, vt excommunicatus neque possit conferre per Vicarium non excommunicatum, Rebus. in *cap. postulatus, nu. 58. de cler. excom. munif. Mar. Alter. de censur. tom. 1. lib. 2. disp. 5. cap. 1. vers. tandem populari, Anton. Ricciul. d. cap. 3. nu. 1. vbi n. 14. tenet, quod excommunicatus nondum declaratus potest rite conferre, & post multos DD. quos ibi refert, citat etiam Rozz. decis. apud Farinac. tom. 2. consil. decis. 168. & iterum apud eundem Farinac. decis. 534. nu. 3. & seq. & decis. 603. par. 1. tom. 2. reuoc.**

9. Notatur etiam ad hoc, quod si religiosus nullo sit Ordine initiatus, & violat interdictum, quamuis in irregularitatem non labatur, quia non est id iure capta, his tamen penis, quae in huiusmodi statum cadere possunt, irretitur, videlicet, vt nec eligi, nec eligere possit, nec

en Diuina celebrare, quae ex officio solet, quae quidem poenae habent etiam locum in foemuis religiosis, vt per Paul. Comitol. *respons. moral. lib. 6. q. 30. nu. 4.*

De Noui operis nunciatione. Tit. XXXII.

Vt per hanc rubr. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Aret. Anchor. Panorm. Butr. Marian. Soc. Guillem. Durand. in *Brenariis aures Iuris Canonici*, Ioan. de Londris in *Brenariis Sanctorum Canonum*, fol. 187. verso Martin. Melnar. in *epistome Decretal. fol. 193. verso*, Petrus de Rauenna in *compendio Iuris Canon. Dan. Venat. in analysi methodica Iuris Pontificij pag. 701. Goss. & Hostien. in summa buni. tit. Alexan. Cassan. & Anastas. Germon. in *paratilis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.**

De materia tit. vide Gomez l. 46. *Tauri nu. 34. cum seqq. Viuian. & alios tom. 2. commun. opin. lib. 8. tit. 6. Fachin. controuers. lib. 8. cap. 48. Cardos. in praxi Iudicum verbo nunciatio noni operis*, Molin. de *instit. tom. 3. tract. 2. disp. 706. Bernard. Otton. ad prax. Camera Imper. lib. 1. concl. 36. Steph. Gratian. disp. forei. cap. 384. Rending. in *comp. recept. sent. tom. 2. tit. 78.**

S Y M M A R I V M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Pontificio Iuri standum est in foro Ciuili, quando iuxta est dubium.
3. Pontificium Ius obseruatur apud Castellanos deservientibus legibus Regij, & consuetudinibus promissarum.
4. Pontificium Ius obseruatur apud Lusitanos, ubi agitur de materia, quae peccatum concipit.
5. Canones deservientes in causis Ecclesiasticis, & Ordinationibus generalibus non ad Ius Regium, sed Caesarum est denegandum.
6. Constitutionibus Synodalibus stantibus, an potius ad illas, quam ad Ius commune sit recurrendum, remittunt.

Cap. Intelleximus. I. Lucij.

1. S Vt per hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in *concordantijs* vtriusque Iuris cum legibus Castella, par. 1. & 2. Vianan. in *rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 192. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 710. refertur ab Anton. Augustin. collecti. 2. Decretali lib. 3. sub tit. de Ecclesijs adscriptis cap. 3.*

2. Quia sicut leges, &c.

Quando in foro Ciuili casus

- casus est dubius Iuri Pontificis stātere, ut per Menoch. de arbit. lib. 2. q. 30. num. 3. & q. 74. num. 54. & cap. 185. num. 11. & 12. & cons. 92. num. 31. & 32. Vnde apud Castellanos de clem. lib. 3. legibus Regis, & consuetudinibus provinciarum recurrit ad Ius Canonicum attestantur Perez in proemio Ordinis. q. 3. Borg. de p. l. 1. Tauri. m. 42. cap. segg. Soar. de Pace in pract. tom. 1. annot. 5. sub an. 46. Morla in repetitio Iuris per. 1. tit. 1. q. 16. num. 36. Azuned. l. 5. n. 6. tit. 1. lib. 2. nona recogn. plures, quos refert Cened. ad Decretal. collat. 70. num. 4. Apud Libranos tamen ex Ord. Regia lib. 3. tit. 64. in prout. ad Ius Canon. recurritur, ubi de materia agitur, quae peccatum concernit.
5. Leges extra corpus Iuris, siue sint eorumque, siue sint locales, quas DD. vocant infirmitates non obtinent in foro Ecclesiae, nisi specialiter fuerint approbatae, unde deficiente Canone in causis Ecclesiasticis, & Ordinationibus generalibus, non ad Ius Regium, sed ad Caesarium est deveniendum, ut per Fr. Emman. d. art. 2. Vers. secundae regule, Cald. Pereira de emptio. t. 1. d. 19. ubi dicit id decretum fuisse a Collegio Cardinalium in censura ad Synodū Provinciale Bracharensem IV. ad a. cap. 16. & 18. ubi fuerat sancitum, ut Regie functiones, quae Civilis Iuris in Lusitani Regno vim habent, cum illarum dispo- sitione ad mores nostros sit accommodata, & uti- litarer in Ecclesiastico iudicio, & si quid in- cideret, quod nec ex Sacris Canonibus, nec ex Synodalibus Constitutionibus decidi posset, id ex Regie functionibus, quoad fieri posset, quif- simè decerneretur, etiam aliud ex Iuris com- muni dispositione statuendum videretur. Hoc decretum Cardinalium collegium omnino de- lendum censuit. Nam clerus, seu status Eccle- siasticus coram Romano Pontifice quærimonia propoluit ex multis causis, quibus illud decre- tum, tanquam noxium, & perniciosum Eccle- siastice libertati abrogatum est. An autem stan- tibus constitutionibus Synodalibus potius ad illas, quam ad Ius commune sit recurren- dum? affirmativè respondet Gonzal. ad regul. 8. Cancellaria gloss. q. 5. l. 1. num. 18.
7. **Adiuvantur** Leges, & Canones adiuvan- tur inter se, ut per Rebus. in tract. nomen. q. 5. num. 14. Vnde differentias inter Ius Canonicum, & Civile non esse solum introducendas, sed po- tius restringendas ad casus expressos, tenuit Sord. de res. l. 36. nu. 31.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Opus ipsum quod demolitur per non debet index, quando est evidenter quærens de iniuria & mali- cia denunciationis.
- 3 Persona religiosa, & valde Catholica presumitur quod bono zelo litem moveat.
- 4 Preempta re percutit illius Iura tam activa, quam passiva.

5 Ecclesia destruita auctoritate Superioris iam non comprehenditur sub nomine Ecclesia.

Cap. Cum ex iniuncto. II.

Innoc. iiij.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Col- lect. Zabarel. Io. And. Hostien. Henric. Barr. Anchar. Panhem. Marian. Socin. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concordant. & inique Iuris, cum legibus Castella per. 1. & 2. Viuian. in rationale lib. 5. Iuris Pontif. pag. 192. Alagona in compen- dio Iuris Canon. pag. 719. refertur ab Anton. Augu- st. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 15. cap. 1. nu.

2 **Facias penitus demoliri.** Notatur ad constaret evidenter Iudici de iniuria, & mali- tia nunciatio, non debet ipse parti, quod opus demoliat, quamvis prohibito præcesserit arg. tex. in l. aquissimum 2. in princip. ff. de fone- rum possess. secundum tabul. tenent Bonac. com- mun. crimin. par. 1. Verbo nunciatio fol. 54. & Verbo opus novum fol. 55. Greg. l. 8. Verbo fuerit excludi- tus 32. parit. 3. Sued. cons. 15. num. 30. Stephan. Gratian. distict. foren. cap. 84. nu. 36. cum seqq.

3 **Quod non fecissent, est.** hoc, quod persona religiosa, & valde Catholica, etiam si nulla litigandi causa appareat, presumitur, quod bono zelo litem moveat, ut per Tirac. de p. m. temper. causa 51. nu. 109.

4 **In gloss. [Non teneat principale.]** ibi (de- struita enim re destruitur principia.) Regulariter est in Iure, quod precepta re, percutit illius Iura tam activa, quam passiva, sicut Albert. Brun. tract. de iur. iur. & preemptione consens. 5. per totam. ratio est, quia per huiusmodi destru- ctionem fit mutatio status, & quidam velut capitis diminutio Petr. de Peru. in tract. de muta- tione status Ecclesiarum, & Ecclesiasticarum perso- narum, præcipue si destructio fiat auctoritate iuridica superioris, Brun. d. cons. 5. nu. 11. Gail. lib. 2. obs. 61. num. 1. & 6. Secus verò si vio- lentia, aut propria privati auctoritate gloss. & Franch. in cap. privilegium de regul. Iuris in 6. Gail. d. obs. 61. nu. 6. & 7. Sayr. de cens. lib. 5. cap. 30. num. 16. Hinc etiam Ecclesia destructa sit au- thoritate Superioris iam non comprehenditur nomine Ecclesiae, ita ut gaudeat immunitate Ecclesiastica, aut per copulam in ea habitus, aut sanguinis effusio ibi factam polluta censeatur, de quo vide Farinac. in practi. crimin. par. 1. q. 28. num. 70. Sanch. de Matr. lib. 9. disp. 15. nu. 37. Curia Philippica p. 3. t. 2. nu. 1. Camil. Borrel. in summa omnium decisionum, tit. de yisq. ad Eccle- sias configiunt num. 39.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Adificatio inhibetur per nunciationem noni operis iure vel iniuria facta.

Cap. Significantibus. III.

Honor. iij.

- 1 *Diffio, incontinenti, quam vim & effectus habeat, remittit.*
 2 *Nunciantis noui operis remedium duntaxat competit aduersus adificationem futuram, non iam factam.*

1 *S*uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collectar. Zabari. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castelle, par. 1. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 192. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 713.

2 *Probat hic tex. quod per nunciationem noui operis lure, vel iniuria facta inhibetur adificatione, ut per Surd. conf. 121. n. 10. Bernard. Græuz. ad præf. Camera Imper. lib. 1. concl. 16. num. 2. ubi num. 5. cum cod. Surd. conf. 154. sub num. 23. hoc declarat, quando nuncians esset dominus, vel saltem possideret.*

3 *Incontinenti.* De vi, & effectibus huius dictionis vide Menoch. de arbit. casu 9. cum tribus seqq. Cened. sing. 56. num. 7. & alios plures, quos refero Ego ipse de dicti. & claus. dict. 133.

4 *Ædificium prohiberi.* Ratio est, quia nunciantis remedium duntaxat competit aduersus adificationem futuram, non iam factam, ut per Damhaud. in præxi civilis cap. 15. vers. non quæ sita operi nunciatio, Marant. conf. 56. num. 3. Causalcan. Finiz. decis. 23. nu. 16. par. 2. Bernard. Græuz. d. concl. 16. nu. 8.

5 *In glof. [Incontinenti.] ibi (quia idem est, usque ad tres menses.)* Vide quæ Ego ipse adduco de tract. de dicti. & claus. dict. 133. num. 4. cum seqq.

S V M M A R I V M.

- 1 *Dilectores referuntur super hunc text. scribentes.*
 2 *Nunciatio noui operis non tollit idoneam cautionem, si nunciator se offerret intra trimestre tempus de suo iure velle probationes perficere.*
 3 *Minori datur restitutio in integrum aduersus omissionem trium mensium circumscripto tempore interponendam cautionem de in casu succumbentis demoliendo.*
 4 *Cautione præstita de demoliendo suis sumptibus si transactis tribus mensibus causa non sit finita, poterit opus perfici.*
 5 *Nunciatio noui operis non competit pro sumptibus restitutis.*
 6 *Ædificium summo iurisque licitum est usque ad celum extollere.*
 7 *Ædificatio ad emulationem vicini licita non est.*
 8 *Cautione admittenda non est quando nuncians vult instrumentis probare.*

1 *S*uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collectar. Zabari. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castelle, par. 1. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 192. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 713.

2 *Tenetur se per trium mensium spatium, &c.* Notatur ad hoc, quod nunciatio noui operis non tollit idoneam cautionem, si nunciator se offerret intra trimestre tempus de suo iure velle probationes perficere, ut per Bernard. Græuz. ad præf. Cam. Imper. lib. 1. cõf. 16. n. 18. & citat Fachin. controuer. Iuris lib. 8. cap. 48. vers. postrema igitur.

Declaratur hæc principalis conclusio. tunc demum procedere, quando nunciatum esset ab initio antequam ædificans expensas multas fecisset in cements, & instrumentis ad ædificandum, & non esset ædificare volenti graue superfedere per tres menses, nunciantisque allegaret se habere Iura, quæ tamen allegationis tempore producere non posset, sed trium mensium tempus faciendæ probationi peteret. Quando verò e contra res non esset ædificanti integra, sed periculum in mora, & ex aspectu, alia ex causa Iudex animaduerteret nunciationem esse calumniosam, cautio admittenda statim foret, non expectato trium mensium lapsu, ita Thesaur. Pedamon. decis. 204. sub n. 4. Vincent. Carot. decis. casu 19. n. 23. quos refert, & sequitur Bernard. Græuz. d. concl. 16. n. 19.

3 *Primò aduertendum duxi minori dari restitutionem in integrum aduersus omissionem iusto trium mensium circumscripto tempore interponendam cautionem de in casu succumbentis demoliendo, ut per Fachin. d. lib. 8. c. 49. quem refert, & sequitur Bernard. Græuz. d. concl. 16. n. 20. Minori tamen, qui denunciationi non obtemperauit, restitutionis auxilium denegandum esse, ac proinde opus nouum factum post nunciationem demolendum resoluit Cald. Pereira in l. si curatorem, verbo, Vel aduersarij dolo n. 67. ubi n. 69. tenet, quod poterit restitutionem petere aduersus non petitam remissionem nunciantis, quam præstans cautionem possit euitare, quæ restitutio sibi erit utilis, quia ædificium non demolietur, nisi cum aduersarius iuste se nunciasse monstrauerit.*

4 *Secundò aduertere oportet, quod si transactis tribus mensibus causa non sit finita poterit præstita cautione de demolendo suis sumptibus opus perficere, l. si. in l. 1. ff. hoc tit. Viri. tom. 2. commun. opinio lib. 8. tit. 6. nu. 6. pag. 338. Bernard. Græuz. d. concl. 16. nu. 17. cum seqq.*

5 *Tertiò aduerte recepissimam in hac materia esse*

esse sententiam, quod pro seruitutibus rusticis non competit nunciatio noui operis, vt per l. qui nam, ff. de ac. notant las. in l. 1. §. final. ad finem, ff. cod. Antop. Gomez l. 46. Tauri, num. 24. quod sine dubio procedit in seruitute discontina, vt est seruius aqueductus, & alia similes, prout bene adducit Alciat. in d. l. qui nam, nu. 4. & lib. 3. Pareg. cap. 24.

- 6 Quartoaduerte licitum vnicuique esse ædificium suum vsque ad Cælum extollere, nec ob id posse impediri noui operis nunciatione, vt probant text. in l. altius, c. de seruit. & aqua, Ordinat. Regia Lusitan. lib. 3. tit. 68. §. 24. Menoch. de arbit. casu 156. Brunor. à Sole in locis communibus verbo ædificare, Cardos. in praxi Indictum, cod. verbo & verbo seruitus, nu. 34. Aldouin. conf. 10. n. 5. cum seqq. Melin. de Instruct. tom. 3. tract. 2. disp. 709. à princip. Bernard. Grauz. ad praxi. Camera Imper. lib. 2. concl. 69. n. 1. Cabed. Lusitan. decis. 152. n. 1. p. 1. vbi n. 1. resoluit hoc non procedere quoties quis prope Monasterium ædificat, quod sibi non proffit, Ecclesie verò. aut Monasterio noceat, de quo etiam Padil. in d. l. altius, nu. 19. & Gail lib. 2. obsen. 69. n. 3. immo quilibet vicinus potest impedire ne alius de nouo ædificet portas, vel fenestras directas aduersus suas ianuas, vel fenestras, vt refert decisum Melch.
- 7 Phæbos Lusit. decis. 73. nu. 6. Ad æmulationem, nâque vicini ædificatione permissa non est, vt per Menoch. d. casu 156. n. 3. & de præsump. lib. 6. præsump. 29. num. 28. Thes. Pedamon. decis. 16. sub n. 10. Viui. Neapol. decis. 306. n. 6. & decis. 493. Mascard. de probat. concl. 620. nu. 13. Dicitur autem fieri ad æmulationem, quando ædificans nullam vtilitatem ex eo ædificio perciperet ex Melch. Phæbos d. decis. 73. nu. 10.

- 8 In glos. (Non obstantibus) ibi (sed contrarium, &c.) Notatur ad hoc, quod non est admittenda cautio, quando nuncians vult incontinenti probare, vt per Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 384. nu. 4. vbi ait prouisionem esse vtilem etiam illi, cui denunciatur, quasi postea probato præiudicio denunciantis perderet expensas factas in construendo, & faciendas in demoliendo.

De Priuilegijs, & excessibus priuilegiatorum. Tit. XXXIII.

Vper hanc rubr. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anch. Buttr. Panorm. Marian. Socina. Henric. Boich. Ioan. de Londris in breuario Sanctorum Canonum, fol. 181. verso, Petr. de Rauenna in conuentione Iuris Canon. Martin. Meinhart. in epistolis Decretal. fol. 193. verso, Daniel. Venator. in aucti. methodica à pag. 704. Godfred. & Host. in

summa huius tit. Alexan. Cassan. & Anast. German. in paratensis ad quinque libros Decretalium sub hoc tit.

De materia priuilegiolorum in communi tractant Rebuff. in praxi tit. diffinita inter priuilegium, & rescriptum, Sebast. Medic. tom. 1. de legibus, & statutis, par. 4. §. 33. & de diffinit. §. 17. Card. Tufch. tom. 6. concl. 737. cum seqq. Fr. Emmanuel. quest. Regul. tom. 1. §. 7. Azor. in sit. moral. par. 1. lib. 3. cap. 22. Ioan. de Salas cod. tract. disp. 17 Soares cod. tract. lib. 3. Gare. Gironde de priuilegiolorum, & exemptionum explicatione. Rendina in promptuario recept. sentent. tom. 1. tit. 92.

De

- Priuilegijs ad instar Horat. Mandos. Priuilegijs confederatorum, Petr. Rebuff. Priuilegijs creditorum, Petr. Vanderanus 10. 18. fol. 110. tractatum Doctorum. Amator Rodericus. Priuilegijs Doctorum, Petrus Genauderius. Priuilegijs dotalibus, Baptista de S. Blasio, 16. 9. tractatum Doctorum, fol. 430. Priuilegijs Ecclesiasticis pro defensione censurarum contra Venetos latarum Ioan. Philippus Maynardus. Priuilegijs Fisci Franciscus Lucanus, tom. 12. tract. Doct. fol. 6. Anton. Peregrinus de lure & priuilegio Fisci. Priuilegijs Iurifconsultorum Iacobus Benius. Priuilegijs Iuramenti Antonius Corsetus, tom. 4. tract. Doct. fol. 359. Seraphinus de Seraphinis. Priuilegijs militaribus Claudius Cottoreus tom. 16. tract. Doctorum, fol. 428. Marcus Mantua, tom. 16. fol. 457. Priuilegijs militum, & militia, Georgius Acencius, Petr. Rebuff. Priuilegijs pacis, Antonius Corsetus, tom. 122 tract. Doctorum, fol. 224. Priuilegijs parentum, & liberorum, Georgius Heacius. Priuilegijs senectutis, Fabius Monteleonis. Priuilegijs pauperatis, Cornelius Benincas. tom. 18. tractatum Doctorum, fol. 242. Priuilegijs pestis, Hieronymus Preudellus, tom. 13. tractatum Doct. fol. 171. Io. Francisc. Ripa. Priuilegijs Regni Francie Ioan. Feraldus, tom. 16. fol. 174. Priuilegijs rusticorum, Rhennatus Chopin. tom. 18. fol. 90. Priuilegijs scholarium, Horat. Lucius, tom. 18. fol. 67. & Petr. Rebuff. tom. 18. fol. 32. Priuilegijs Regularium, Fr. Emmanuel Rodericus Consultanus noster. Priuilegiatis, Felicianus Episcopus Scalensis.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Episcopi non in Villis, Castellis, aut municipijs, vel modis ciuitatibus sunt presbiteri.

- 3 Ciuilitas dici non potest ea, quæ propriam Episcopum non habet.
- 4 Episcopatus nouus quando erigitur Villa, vel oppidum, ubi erigendum est, prius Ciuilitatis honore decoratur.
- 5 Episcopis prima debetur sedes, & præcipua omnium rerum gerendarum auctoritas.
- 6 Episcopalis dignitas quomodo dicatur vilescere in pagis, & villis, ostenditur.

Cap. Episcopalia. I. Leo.

- 1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Host. Butr. Anch. Henric. Panor. Mari. Socin. Dec. Ximen. Tolet. in concordantijs. versusq. iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuiam. in rationali lib. 3. Iuris Pontificij pag. 193. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 712. desumitur ex Leone Papa I. ad Episcopos Africae, epist. 85. cap. 2. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 28. c. 1.
- 2 Probat hic tex. Episcopos non in villis, Castellis, aut municipijs, vel modicis ciuitatibus esse præfidentes, sed solum in maioribus populis, & frequentioribus Ciuitatibus, ut per Abb. hic notat. 2. Alciat. in c. 1. n. 1. de off. Ordinarij. Verum ex verbis huius tex. colligi videtur ad substantiam, & esse ciuitatis non requiri, quod habeat Episcopum, nam dum de maioribus Ciuitatibus loquitur in modicis, sed paucis contrarij supponit, cui obiectio occurrat Dec. dicens comparatiuum illud, maioribus, & frequentioribus, quatenus ad Episcopos simplicis gradus refertur per positum accipi, id est magnis populis, & frequentibus Ciuitatibus, ut in multis alijs Iuris articulis reperiri obseruat l. benignus ff. de legibus. Receptum enim est Ciuitatem dici non posse eam, quæ proprij Episcopum non habet, docente Bart. in l. 1. de n. 3. vers. nam in vsu. ff. de Collegijs ibi dicitur, & in extraneis, qui sint rebelles, verbo Lombardia, refert, & sequitur Rebus. in conc. tit. de collationib. 9. volumus, verbo in ciuitatibus, & aliquos refert Cened. ad Decretal. collect. 101. nu. 1. Unde quando notus erigitur Episcopatus, villa, vel oppidum, ubi erigendum est, prius Ciuitatis honore decoratur, ut optimè probat text. in extraneis. saluator, vers. dolentes, de probendis inter communis, & post Bart. notat Petrus Gregor. res beneficiarias, cap. 17. nu. 2.
- 3 Cui debent excellentiora. Notatur ad hoc, quod Episcopis prima debetur sedes, & præcipua omnium rerum agendarum auctoritas, ut ait Conc. Trid. sess. 25. de reformat. cap. 6. vers. Episcopi præsentia debent de officio Vicarij in pres. n. 9. ubi sequ. Ex Angelis procedunt, quatenus Ecclesiam regere licentia diuinitus communicata datum est, ut per Thom. Bosl. de signis Ecclesie, tom. 2. lib. 16. cap. 9.
- 4 Sui numerositate vilescat. Ad illud abufum,

tollendum eorum, qui Episcopos diuites venerantur, & colunt, pauperes verò despiciunt, aiunt Doctores alludere Pontificem in presenti, & in c. Episcopi, & c. precipimus, 16. q. 1. damus probant vilescere Episcopalem dignitatem in pagis, & villis, scilicet quoad popularem exultationem, non vero in rei veritate, & quoad Doctos, apud quos Episcoporum dignitas eiudem est meriti inter omnes Episcopos, quia nec diuitiarum potentia, nec paupertatis humilitate debet pluri, vel minus estimari.

SYM M A R I V M.

- 1 Doctores referunt super hunc tex. scribentes.
- 2 Laicos violentiam, vel præiudicium rebus ecclesiasticis inferentes coercere potest Ecclesia.
- 3 Sacrilegi quæ poena punire debeant, ostenditur.
- 4 Ecclesia gladium habet spirituale, quod vivificat, non materiale, quo mortificat.
- 5 Laicorum coercio rei Ecclesie inmoderatum quomodo, & quando ad Ecclesiasticum, vel secularem pertineat, ostenditur, c. n. 6. 7. & 8.
- 6 Sacrilegium est crimen mixti fori.
- 7 Sacrilegiosaque species qui DD. agant, ostenditur.
- 8 Sacrilegium committitur à laicis inuasiuoribus rerum mobilium, vel immobilium, quæ in dominio sunt Ecclesie.
- 9 Obijciat contra tex.
- 10 Respondetur obijctionibus contra tex. oppositis.
- 11 Ecclesiasticus Index an sit competens contra laicos, qui in negotijs cum Ecclesia gestis eius rebus quomodo præiudicant.
- 12 Ecclesiasticus Index an cognoscere possit contra laicos rerum clericorum inuasiuores, ostenditur.
- 13 Lex Canonica, & Ciuitas potest altera alterius prohibitionem nominis poenis coadiuvare.

Cap. Sicut in iudicijs. II. Greg.

- 1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Io. Andr. Hostien. Anch. Butr. Panor. Marian. Socin. Dec. Ximen. Toletan. in concordantijs. versusque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuiam. in rationali lib. 3. Iuris Pontificij pag. 193. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 712. desumitur ex D. Gregorio in registro, lib. 2. Indult. 11. Epist. 5. alias c. 44. & refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 28. cap. 2.
- 2 Probat hic tex. posse Ecclesiam laicos violentians, vel etiam præiudicium rebus Ecclesiasticis inferentes coercere, ut per Bosl. in praxi crimin. tit. de sacrileg. nu. 7. Fulc. de iuste lib. 2. cap. 21. nu. 28. Decian. in tract. crim. lib. 8. cap. 36. à princ. Bernar. & Salzed. in pract. c. 87. alias 90. in nouiss. impressi Soar. de Pace in praxi tom. 2. præd. 2. nu. 19. Card. Tusch. tom. 4. lit. 1. conclus. 445. n. 19. & concl. 446. nu. 10.
- 3 Verum obstat, quia poena ordinaria sacrilegij capitalis est l. sacrilegij, ff. ad legem Iuliam per. ff. l. aut

1. aut falsa 4. locus ff. de parnis, & ex lege duodecim tabularum; atque bonis Auctoribus apud omnes gentes receptum fuisse, vt sacrilegi capite plecterentur, vel vt ex saxo precipitarentur, vel acerbissima culei pena, qua parricidii infligitur, & eam describit Imperator, in 6. alia deinde inflit. de publicis ind. & in nostro proposito post Calium *Reg. l.lectionum anag. lib. 12. c. 13.* probat Petrus Greg. *synagm. l. 1. lib. 33. c. 15.* Decian. in d. lib. 6. cap. 23. Salozan. de parricid. lib. 2. c. 8. constat autem Ecclesiam pena capitali neminem coercere, gladium enim habet spiritualem, quo viuificat, non materiale, quo mortificat, cap. inter hac 33. quaff. 2. c. sententiam sanguinis, ne clerici, vel monachi in c. Archiepisc. de reparatione, explicat Decian. lib. 1. c. 20. d. princ. obstat etiam, quia contra sacrilegos rerum Ecclesiasticarum inuafores si laici sunt mandatur coercio secularibus magistratibus in l. si quis in hoc genus, 10. C. de Episcop. & clericis, ubi eorum excitatis officium expressè videtur Imp. hoc Ecclesiasticis denegare, in illis verbis, ibi, nec spectent, vt Episcopos iniuriæ propriæ vitiolum deposcat, cui sanctitas ignoscendi gloriam derecliquit.
5. Propter quæ, & alia, difficultates contra text. ex citantia d. Doctoribus variè solet responderi: imprimis enim Ioan. Andr. in addit. ad Specul. lib. 4. tit. de offic. Ordinary in fine principy, & Turrec. in c. de prebitorum in fine 17. q. 4. & alibi: quos refert Decian. d. cap. 36. nn. 4. quorum sententiam receptam in praxi apud Neapolitanos, & Gallos testatur Clar. in praxi 5. fin. q. 37. nn. 6. contententes coercionem laicorum, qui res Ecclesiæ inuadunt, atque hoc sacrilegij genus committunt, principaliter ad Iudices seculares pertinere, & ab illis tantum laicos esse puniendos; ad Ecclesiasticos vero non aliter, quam in defectu iustitiæ secularium, argumento rationis, quam adducit text. in cap. cum sit generale de iudicij: sed loquuntur aperte contra ipsius decisionem, dum decidit posse Rectores Ecclesiarum eligere Ecclesiasticum, vel secularem Iudicem, quem maluerint: quod verò expendant de ratione illa ex defectu iustitiæ respondetur, quod non requiritur à Pontifice necessariò, & conditionaliter, sed occasionaliter, quia scilicet illa fuit causa sic statuendi, vt patet ibi, sæpè in iudicio sùt remissi, quia occasione seu motiuo deficiente, non deficit dispositio generalis, argumento text. in l. 1. vers. argo ff. de postulando; & quæ notantur in l. nam ad ea ff. de legib.
6. Vnde etiam conuincitur secunda opinio eorum, qui dicunt Iudicem secularem in simul cum Ecclesiastico debere hoc casu iudicare, vt voluit gloss. verbo committant in l. 1. C. de crimine sacrilegij, quam ibi sequitur Salic. argumento text. in authent. de mandatis Principum, & neque vers. si verò Canonum, collat. 3. aperte enim text. in presenti cum similibus tribuit soli Ecclesiastico coercionem laicorum non in simul cū laico, neque obstat d. vers. si verò canonum,

omissa enim interpretatione gloss. ibi intelligentis de crimine hæresis à laico commisso contra text. in cap. vt Inquisitionis, vers. prohibemus, de heret. lib. 6. facilius respondebis text. ibi, canonum, non esse intelligendum de crimine Ecclesiastico, sed de præstatione annua religionis occasione faciendâ sileo, vt suadet sequentiâ verba, ibi, ad emendatè procuret fiscalibus, atque etiâ nominis proprietates, secundum quam canon, & canonicum frequentissimè ponitur pro annua præstatione, vt constat ex innumeris Imperatorum locis, quæ diligenter adducit Brizon. de verborum l. 1. ubi significati, verbo canon, sicut etiam nomen illud Metropoli non refertur ad Episcopum, vel Archiepiscopum, sed ad Rectorem Prouinciæ, qui ipsius caput est, vt multis etiam comprobatur idem Brizon. verbo metropolis.

7. Ex eadem etiam ratione conuincitur tertius intellectus, quem affert Cardin. in element. 1. vers. Cinitas, num. 3. de parnis, distinguens inter qualitatem parnarum, nam si agatur de pœna spirituali, vel Ecclesiæ ait pertinere iuxta c. nulli 12. q. 2. cum similib. si vero agatur de pœna temporalis, vel satisfactione partis ad secularem iuxta d. l. si quis in hoc genus, sed repugnat. d. cap. cum sit generale, liberam electionem tribuens Rectori Ecclesiæ laicæ, vt laicum conueniat eorum quos Iudice maluerit, Ecclesiastico, vel seculari.

8. Tandem conuincitur aliorum resolutio, quæ hoc sacrilegium ponunt inter crimina Ecclesiastica, quasi eius cognitio principaliter, & priuatim ad Ecclesiasticum pertineat, etiam contra laicos, quod voluit Bald. in authent. clericis, n. 7. C. de Episcopis, & cler. & alijs de quibus Decian. d. cap. 36. nn. 3. atque etiam Nauar. in cap. nono natus. 6. nn. 4. de iudic.

Vera igitur resolutio est frequentissimo Doctoris calculo comprobata sacrilegium mixti esse fori, itaut non minus, sed æquè principaliter de eo aduersus laicū cognoscere possit Ecclesiasticus Iudex, atque secularis, & inter eos locus sit præuentioni, iuxta c. proposuisti, de foro comp. & probat efficaciter text. in d. cap. cum sit generale, & in cap. solici, vers. per hoc de parnis in 6. & ex Abb. Gril. Aufer. Manrua, atque alijs magis communem proficitur Decian. d. c. 33. nn. 7. sequuntur Olasc. decis. 103. n. 7. Farin. in praxi crimin. q. 8. n. 12. & q. 172. nn. 16. Gutier. practicarum lib. 3. q. 1. nn. 13. D. Barbosa in l. Titianus. 51. ff. soluto Matrim. Moder. de iurisdict. par. 2. cap. 13. & in votis nouissimarum decis. voto 215. num. 1. Curia Philip. par. 3. s. 2. nn. 7. Cardof. in praxi Iudicum verbo sacrilegium, nn. 15. Bobadil. in sua palitric. lib. 2. cap. 18. nn. 238. Mari. Antonin. vari. resolut. lib. 3. refot. 38. nn. 2.

10. De sacrilegio, in quas vero species, & modos distinguatur vide D. Thom. 2. 2. q. 91. art. 5. Nauar. de redditib. mem. 18. nn. 1. Decian. d. lib. 3. cap. 14. & 15. Azor. in spec. moral. par. 1. lib. 9. c. 270 q. 2. Jacob. de Graff. in amicus decis. par. 2. lib. 2. cap. 48. Mastril. Siedia decis. 68. nn. 3. Card. Tule. tom. 7. de 5. comp. 6. Lels. de iustit. lib. 2. cap. 45.

de sacrilegio, Suarez. de religione, tom. 1. tract. de sacrilegio, lib. 3. cap. 1. & 5.

11. *Violentos itaque laicos coercere.*

Sacrilegium committitur à laicis inuasoribus rerum mobilium, vel immobilium, quæ in dominio sunt Ecclesiarum, ratione cuius Ecclesiasticus est competens Iudex, non tamen excludendo seculari, cum mixti fori sit crimen, vt citati Doctores resolunt, nam crimina mixti fori ea esse constat, quæ cum natura sua essent temporalia, lege aliqua vtique foro cumulatiue sunt reseruata, tale namque est huiusmodi sacrilegium, cum constet res, quæ solum sunt in dominio Ecclesiarum, natura sua temporales esse, & consequenter earum iniuriam, seu violationem in qua consistit tota criminis deformitas, absque villa spirituum supernaturalium cognitione decidi potuisse, constat deinde legibus Canonice vtique foro cumulatiue fuisse reseruata, talis criminis cognitionem, vt aperte probat text. in *1. d. cap. cum sit generale*, ibi, in fauorem Ecclesiarum est introductum, iuncto ibi, sub quo maluerit Iudice, quæ verba apertè supponunt attentam naturam suam, & semoto speciali Ecclesiarum fauore laicos de hoc crimine coram suo seculari Iudice conueniendos fuisse, iuxta quod formaliter decidit text. in *1. d. si quis in hoc genere*, fatetur enim secundum Iuris antiqui rigorem laicos rerum Ecclesiasticarum inuasores coram solo seculari Iudice conueniri potuisse, sed legibus Canonice ob Ecclesiarum fauorem iustitiam ratione fuisse constitutum, & confirmatam ex omnibus Iuribus de hoc sacrilegio agentibus, quæ semper vtuntur verbis impropriatè, & similitudinè denotantibus, sic dictum *cap. nulli*, & *cap. prædixi*, 12. *quæst. 2.* ibi, vt sacrilegi iudicetur *d. cap. cum sit generale*, ibi, sacrilegi censendi, *cap. conquisitus de foro compet.* ibi, tanquam sacrilegi, iunctis multis, quæ de huiusmodi dictionibus notant Doctores communiter post gloss. verb. *tanquam in cap. solita, de maioritate*, & plures de quibus Hipol. sing. 136.

12. Verù contra supradictum discursum, quæ nouè ex Præceptorum lectionibus ad hunc text. prænotati obstat si aduersus text. hunc esse Gregorij Primi, quem constat sexcentos fere annos præcessisse Lucium III. auctorem dicti *cap. cum sit generale*, ac proinde non posse procedere ex ratione, quod sacrilegium sit mixti fori ob specialem fauorem legibus Canonice institutum, cum adhuc fauor ille Ecclesiarum vsu receptus non fuerit. Deinde ex integra Epistola D. Gregorij, ex qua desumptus fuit text. in præfenti, constat laicos violentiam intulisse non Ecclesiarum, vel eius rebus, sed cuidam viduæ, atque ita inter laicos de rebus profanis totam fuisse questionem, neque enim in integra reperitur particula, nobis, quæ post verbum præiudicantibus est in vulgatis Decretalibus; facit etiam ratio, quod cum *d. cap. cum sit generale* fauorem illum Ecclesiarum tunc decem confi-

derat, quando in seculari Iudice datur defectus iustitiæ, quæ in hoc text. minimè proponitur.

13. Sed huiusmodi obiectiones faciliem habent solutionem; nam prima soluitur si aduersus, quod non dicimus Lucium III. in *1. d. cap. cum sit generale* fuisse primum auctorem illius fauoris Ecclesiarum, quod inuasores rerum suarum ab Ecclesiastico Iudice valeant puniri, sed id referre velut antiquum, & iam antea introductum à Bonifacio, Pio, Anacleto, Urbano, & pluribus alijs, qui ipsum Gregorium præcesserunt, atque etiam ab ipso Gregorio, vt singula singulari referendo constat ex *cap. nulli*, *cap. prædixi*, *cap. quia abstulerit* 12. *q. 2. cap. attenden. cap. sacrilegium*, 17. *q. 4.* & consonant verba dicti *cap. cum sit generale*, ibi, in fauorem Ecclesiarum est introductum, quæ non præfatis, sed præteriti temporis constitutionem important, quasi Pontifex rem notam, & sæpius iam antea consuetam voluerit inculcare. Secunda obiectio fragilis est si aduersus in Decretalibus, quas Gregorius IX. in hoc volumine inseruit licitum, nobis non esse arguere ex parte concisæ, seu resecatæ, sed solum vim legis habere, & vt talem allegari posse in his, quæ in hac compilatione repositæ, vt ipse expresse proficitur in fine proximij harum Decretalium, ibi, resecatis superfluis, vbi dixi, cum ergo Gregorius IX. plura in hac Decretali mutauerit, quæ sensum efficiunt longè diuersum ab eo, qui est in originali Gregorij I. hic enim inquit præfentium, latrici præiudicium fuisse interrogatum, ille autem post particulam præiudicantibus reponit nobis, quæ etiam deest in antiqua collectione Anton. August. de qua supra mentionem feci in principio textus *nu. 1.* vt significaret iurisdictionem Ecclesiastico Iudici tribuere contra laicos Ecclesiarum præiudicantes, non ita quando præiudicium mulieri, vel laico infertur, sicque hæc decisio apud Gregorium IX. alia est, non illa Gregorij I. atque ideo non secundum originale antiquatum, vel antiquam collectionem, sed secundum nouam Gregorij IX. legi, & intelligi debet; & hinc colliges rationem, quare nec immerito antiqui Decretales Codices huius textum Gregorio IX. tribuunt. Quod si adhuc queras rationem, quare Gregorius I. laicos viduæ præiudicantes per Ecclesiasticos Iudices esse coercendos rescripserit contra regulam text. in *1. cum ad rerum*, 96. *dist. cum* similibus, facile respondebitur vtra causam illam, de quo in *cap. ex illorum de foro compet.* vbi viduis conceditur, vt si Iudex secularis in ministranda iustitia negligens fuerit, valeant laicum coram Ecclesiastico conuenire, illum etiam specialem expressum reperiri, vt possit viduæ spoliatores, seu inuasores violentos rerum suarum ad iudicium trahere Ecclesiasticum, vt videtur per obare text. in *cap. in parte* 13. *de foro compet. vers. ad hoc*, vbi notat Abb. *nu. 11.* & alij communiter teste D. Barbosa in *1. par. 1. nu. 49. ad fin. ff. solut. matr. & esse* communem omnij consensu receptum fateretur Cui.

FF ij præf.

pract. cap. 6. num. 1. Vers. immo, licet non satis iure probari contendatur, & ad cap. ex parte nitas respondere dari ibi presumptionem defectus iustitiae. Quae resolutio magis convenit verbis Gregorij I. dum in fine ait in integra, dum illis auxilium non invenire.

- 14 Ex dictis inferitur efficacem videri auctoritatem huius textus ad confirmandam communem sententiam eorum, qui docent esse mixti fori, & ad Ecclesiasticum Iudicem trahi posse, non solum inualescentes rerum Ecclesiasticarum, quando per vim eas occupant, verum etiam omnes alios, qui in negotijs cum Ecclesia gestis eius rebus praeiudicant quocumque modo, per fraudem, scilicet, vel aliter contra iustitiam, quod satis deducitur ex text. in praesenti, ibi, praeiudicantibus nobis, & ex generalitate text. in d. cap. cum sit generale, ibi, malefactores, qui in quocumque praeiudicio, sui damno rerum Ecclesiasticarum absque violentia propria, & secundum omnem rigorem verificantur, ut est doctrina recepta, quam tenuit Innoc. & Abb. num. 6. Anch. 7. & 8. Card. ibi, & testatur receptum, ab omnibus Barbat. d. n. 129. Felin. in princ. ad gloss. verbo malefactores, Marant. de ordine iudiciorum, par. 4. distinct. 1. num. 6. & post Lap. alleg. 39. Card. Tusc. tom. 4. lib. 1. consilij. 447. d. num. 13. & ante eos constant Dec. hic d. n. 4. & nemine citatus, idem ex eisdem rationibus relucens a num. 3. in vi turbativa, ut late comprobatur Menoch. remed. 3. retinenda, num. 361. cum seqq. & in facie contingentia se obtinuisse testatur Joseph. Sesse in iudiciis, c. 98. §. 3. Et confirmatur ex alia communij resolutione Doctorum per text. ibi in cap. 1. & in cap. consuetudine, de resistunt. in integr. & in cap. ad nostram, de reb. Ecclesie non alien. quibus probatur Ecclesiam laicam in contractu, de cuius nullitate, vel rescissione agitur per in integrum restitutionem laicos coram Ecclesiastico Iudice posse convenire, quod ex Innoc. singulare dicit Roman. sing. 112. Marant. vbi proxime, num. 16. & esse communem multis adductis fatetur Couar. lib. 1. varior. cap. 4. num. 2. Gutierrez. lib. 1. canon. cap. 34. num. 19. Cald. Pereira in l. si curatores, verbo implendum num. 32. generale, seu magis vulgare adducens Brocardicū ex Innocentio, quod quoties Ecclesia vitur privilegio aliquo, seu iure speciali contra laicos coram Ecclesiastico Iudice agere potest.

- 15 Similiter ex dictis inferitur, & ex verbis huius textus deducitur notabilis ampliatio ad eius principalem conclusionem, ut procedat non solum in rebus Ecclesie, sed etiam in rebus clericorum, ita ut laici earum inualescentes coram Ecclesiastico Iudice conveniri, & ab eo valeant coerceri, ut concludit illa particula (nobis) quae adiuncta verbo, praeiudicantibus, aperte videtur denotare, agere Pontificem de praeiudicio non Ecclesiae rebus, sed clericorum, seu Episcoporum illato, & manifestius videtur probare text. in cap. si clerici laicam, de foro comp. vbi Pontifex in hac materia aequiparatur res Ec-

clesiarum, & clericorum, ibi, suis, vel Ecclesie, iuncto ibi, res ipsas non Ecclesie esse aut clerici, & consequenter sicut laicos conveniunt super re, quam Ecclesia esse fatetur, coram Ecclesiastico convenitur, ita etiam coram eo conveniendus videtur si eam clerici esse fatentur. Urget etiam pro hac parte text. in cap. si quis de potestibus, §. 2. q. 3. cuiusque rei rationem reddit text. in cap. similiter, ibi, quia res Episcoporum esse Ecclesie non dubitatur, c. 6. q. 1. & deinde quia si Ecclesiasticus Iudex competens est in causa violentiae, quae Iudicis, & aliis miserabilibus personis inferitur iuxta dictum cap. ex parte, de foro comp. quare non erit competens in violentia clericorum, quibus fundamentis ita tenuerunt Abb. num. 3. in d. cap. si clerici, & in d. cap. cum sit generale, num. 4. & alij communiter teste Soarez de Pace in practis, num. 2. par. 2. n. 19. & ante eum constant Dec. hic d. n. 9. & satis videtur exprimere Ord. Lusitan. lib. 2. tit. 2. §. 3. in principio. Quod facilius admittunt in rebus patrimonij, ad cuius titulum clericus fuit ordinatus, ut post gloss. vbi in cap. Episcopus de praeb. nota. omnes communiter ibi, & alij, quos refert Couar. d. cap. 4. num. 4. Salzed. ad Bernard. cap. 18. num. 14. Quicquid contrarium in rigore dispositionis tenerint alij maxime auctoritatis Auctores, contendentes minime res clericorum potiri privilegio rerum Ecclesiasticarum, neque propter violentiam in eis illatam, posse laicos trahi ad Ecclesiasticum iudicium, ex quorum numero sunt Barbat. in d. cap. cum sit generale, num. 88. in fine, deputans ad num. 61. Couar. vbi proxime num. 3. Decian. tract. crimin. lib. 6. c. 10. num. 23. & Cald. Pereira d. verbo implendum, num. 32. in fine.

16 Non contra legem est agere, &c.

His verbis confirmari videtur recepta Doctorum traditio assensum quod licet lex Canonica leges Civiles iustam ponam crimini infligentes, & e converso lex Civilis Canones, vel penas eis inflictas tollere non possit, potest tamen altera alterius prohibitionem novis penis adiectis coadiuvare, & est celeberrima doctrina gloss. verba tolli in Clem. de Romanis, de elect. recepta ex multis, de quibus Couar. de spons. par. 2. cap. 6. in princ. num. 18. Duen. reg. 251. & alij de quibus Ceval. commun. contra communes, §. 1. num. 12.

SUMMARY.

- 1 Doctores restituntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Religionem plantare, seu approbare restituntur est Summa Pontifici.
- 3 Apostolica Sede non potest errare in approbatione religionum.
- 4 Templarij quando inciperint, offendunt.
- 5 Templariorum religio quando, & ob quae revocata fuerit, offendit.
- 6 Ordo Christi in Portugalia quando incipit, offendit.

7. Hospitalarij, quando inceperint.
8. Templarij, & Hospitalarij verè sunt religiosi.
9. Scandali de materia plures DD. agentes referuntur.
10. Decimas de maner laici sine Episcopi consensu religiosa persona recipere non possunt.
11. Ecclesias de manibus laicorum sine consensu Episcopi non possunt religiosi accipere.
12. Ratio expenditur, quare in donatione Ecclesiarum, quam laici decime, in locum religiosi Episcopi consensui necessarius sit, non ita requiritur in donatione Intestamentaria facta in locum religiosum.
13. Religiosi privilegiati, & exempti tementur vitare excommunicatos, & nominatim interdictos.
14. Declaratur ex. in presenti, & in cap. nulli de sententia excommunicationis.
15. Excommunicatus, vel interdictus in vno Episcopatu in omnibus vitare debet.
16. Suspendi ab officio debet, & in alijs Episcopatibus suspensus censetur.
17. Sententia Iudicis neque extra territorium, neque eos, qui sabbati non sunt ligare potest.
18. Suspendi à beneficio in alio loco, beneficium habere potest.
19. Benignus excommunicato acquiritur.
20. Legitimus filius à Principe aliquo non extenditur ad bona sua extra ipsius territorium.
21. Excommunicatus in vno Episcopatu, cur in altero, extra territorium excommunicatus vitandus sit, rationes referuntur, quae improbantur, & tandem nam. 22. vera refertur.
22. Index Ecclesiasticus potest, extra territorium suo, subdito communionem probuere.
24. Excommunicatus, vel interdictus nominatim dicitur, quando proprium nomen exprimitur, vel aliquo indubitabili signo demonstratur.
25. Declarantur verba text. ibi, nominatim interdicti.
26. Plebanus quando decimitur Ecclesia ad aliquem pertinet, remissio.
27. Vicarij, visitandi ab Episcopo in parochialibus Ecclesijs an debeant esse in Sacrodotiali Ordine constituti, ostenditur.
28. Promissus de beneficio curato debet saltem esse prima tonsura initiatus, & in ea aetate constitutus, ut intra annum ad Sacrodotium promoveri valeat.
29. Sacrodotialis Ordo quando tempore promissionis requiritur, ostenditur.
30. Beneficij representatio personaliter est Episcopo facienda.
31. Representare dicitur, qui praestet sensum corporeis.
32. Representatio est exhibitio persona per patronum Episcopo, vel alieri, ad quem institutio pertinet legitime facta.
33. Declaratur text. in cap. ea noscitur de his, quae sunt à Prelatis.
34. Praesentati à patronis debent se Episcopo personaliter representare, & non tementur eos per procuratorem admittere.
35. Institui o in Ecclesijs, quae ad religiosorum praesentationem spectant, sicut non potest nisi per cedente ipsorum praesentationem.
36. Patroni de temporalibus rationem exigere possunt à Presbyteris, qui ad eorum praesentationem fuerint.

- institui, quod in verum sit, ostenditur nu. 37.
38. Doctores agites de interdicto Ecclesiasticus refertur.
39. Dimissio officiorum nomine qua veniant, remissio.
40. Sepultura vsus Ecclesiasticus prohibetur per omne interdictum sine locale, sine personale.
41. Confratres, qui in proprietatibus suis, & in seculo remanent, nec oblato sunt religioni, aut conuersi Episcopis, & Ecclesiasticis potestati sunt subiecti.
42. Confraternitates laicorum religionis causa instituta pra, & religiosa loca sunt, & à seculari potestate, & iurisdictione exempta.
43. Oblati, qui in totum se religioni non tradiderunt, Ecclesiastica persona non sunt.

Cap. Cum & plantare. III.

Alex. iij.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Anch. Henric. Butr. Panor. Marian. Socin. Dec. Casal. in annotat. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 194. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 712. desumitur ex Concilio Lateranen. sub Alexand. III. cap. 9. refertur ab Anz. Auguil. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 28. cap. 3.

2. Plantare sacram religionem, &c.

Notatur ad hoc, quod reseruatum est Summo Pontifici religionem plantare seu approbare, vt per Dec. in cap. Ecclesia S. Maria de n. 14. alid. de nu. 52. sup. de consens. Cardin. Bellarm. controuers. tom. 1. de monachis lib. 2. cap. 4. Menoch. de arbit. casu 421. de num. 18. Lxli. Zeech. de reprob. Eccles. tit. de relig. cap. 1. num. 8. Henric. in sum. lib. 12. cap. 5. §. 4. Azor. instit. moral. par. 1. lib. 11. cap. 33. q. 5. cum seqq. Ludou. Miranda in manu. Prelat. tom. 1. q. 3. art. 6. Fr. Emman. Valer. Reginald. & alios, quos refero de officio, & potest. Episcopi p. 3. alleg. 50. n. 47. Et in huiusmodi approbatione religionum Apostolica Sedes errare non potest Bann. in 2. 2. q. 4. art. 10. dub. 3. concl. 3. Fr. Emman. q. Regul. tom. 2. q. 1. art. 4. ad med.

4. Fratres Templi & Hospitalis.

Templarij post recuperatas à barbaris Hierosolymas suum habuerunt initium. Nouem enim Latini proceres promissa apud Patriarcham castritate & obedientia frequenti cilenium comitatu iussu sunt Christianis peregre illuc venientibus iter tutum à latrocinis impiorum praestare, area eis attributa prope templum Domini ad xiles construentis, quò se recipere, vbi arma caperent, & inde Templarij sunt dicti, primum toga candida sine Cruce circa antrum Domini 128. Pontifice Gelasio II. mox Cruce rubea super albam vestem donati sunt. Ita rem narrat Paul. Aemil. de rebus gestis Francorum lib. 5. sub Ludouico Crasso pag. 105. Polydor. Virgil. de

Ff. iij. imen.

*inuentoribus rerum lib. 7. cap. 5. Petr. Mexia in sua
sylva lib. 3. cap. 4. cum seqq. Cassian. in catalogo glo-
ria mundi par. 9. confid. 5. Petr. Greg. synagom.
Iuris lib. 15. cap. 34. cum seqq. & latè prosequun-
tur omnes Ecclesiasticæ historiæ auctores, Pla-
tina, Illeacas in vita Gelasij II. & Clemens. V.
& post illos Fr. Hieron. Roman. de Republ. Chri-
stiana lib. 7. cap. 4. & cap. 7. cum seqq. benè Azor.
instit. moral. p. 1. lib. 13. cap. 5. q. 3. cū seqq. Orozco
en el thesoro de la lengua Española lib. 7. fol. 41.
Gardioli. de la nobleza de España cap. 34. fol. 87.
Curita en los annales de Aragon par. 1. lib. 3.
cap. 73. & 99.*

3 Templariorum religio per ducentos deinde
annos feliciter propagata non parua habuit in-
crementa, itant facultates maximas, & oppida
quæ plurima vbique gentium possideret. Sed
tandem circa annum Domini M. CCC. XLI. in
Concilio Viennensi à Clemente V. damnata est,
& Templarij omnes deleti, eorumque bona par-
tem Rodijs Militibus, partim alijs familijs sunt
assignata, vt sub Philippo pulchro, cuius tempo-
ribus hoc contigit, latè explicat Paul. Aemil.
lib. 8. fol. 176. r. s. Et illos iustissime damna-
tos, eorumque Ordinem deletum fuisse propter
delictum sectæ, quam profitebantur hæreticos,
alijs criminibus cumulata, tenent Paul. Aemil.
Volateran. Cassian. Polyd. Virgil. Platina, Illeacas
& Hieronym. Roman. citatis locis, Petr. Greg.
d. lib. 15. cap. 33. num. 10. Petr. Mathæ. in fine
Constit. Clementis V. vbi refert Aluar. Pelag. &
alios, Card. Tusch. lib. 7. concl. 25. Fr. Emman.
quæst. Regul. tom. 1. q. 5. art. 1. Galganet. de iure
publico lib. 3. tit. 44. Omnia vero priuilegia, quibus
gaudebant huiusmodi Templarij, Christi
Militibus Regni Portugalie sunt communicata,
ex auctoritate Apostolica, & potestate ab Eugenio
III. Ioanni Vicenti Episcopo concessa
circa annum 1434. Quj Ordo Christi in nostra
Lusitania sub Dionysio Rege à Ioanne XXII.
approbatus est circa annum 1326. cuius caput
esse noscitur nobilissimum illud cœnobium apud
oppidum de Thomar, quo translatus est ex op-
pido de Craffto Marim, vbi nascens prima nouit
initia, eijs bona omnia, quæ in hoc Regno ha-
bebant Templarij, sunt applicata, vt vicinorum
Sarracenorum incurfionibus resisterent, de quo
meminit Volater. supra citato loco, Cassian.
d. par. 9. confid. 8. & Hieronym. Roman. lib. 7.
cap. 12. & 13. Petr. de Mariz varia historia dia-
lego 5. fol. 90. Eduard. Nunez, & alij nostri histo-
riographi in sua Regni Dynasti, Orozco en el
thesoro de la lengua Española fol. 248.

7 Hospitalariorum initium fuit antequam no-
stri terram Sâctam bello de barbaris reciperet,
circa annum 1099. initio factò ab Italis merca-
toribus, qui Hierosolymas petentes ab Impera-
toribus, & Satrapis impiorum ins impetrarunt
templi Beate Virginis edificandi, vbi Sacra La-
tino ritu fierent, duo facta sunt templa, duoque
cœnobia virorum, & mulierum, quo sanctus
vterque sexus separatim colebatur, adiunguntur.

xenodochium & valetudinarium, ac ædificia.
D. Ioanni Sacra ibi commemorantur professi
castitatem & obedienciam, qui reliquis solus
muneribus peregrinos, & ægros curant; &
quia præcipua eorum cura erat hospites reci-
pere Latinos ad sepulchrum Domini venientes,
Hospitalarij sunt vocati, qui Cruce alba insi-
gnabantur. Deinde Rhodi Insulam, sine vt ali-
qui volunt, à Guthifredo Bullionio primo Hiero-
solymorum Rege dona datam, seu, vt alijs ma-
gis placet, à Barbaris, & alijs captam, quam
fortiter vsque ad nostram ferè etatem ab ho-
stium incurfionibus tutati sunt, indeque Rhodien-
ses Milites sunt vocati. Sed postmodum
anno 1523. à Turcis superati Insule Imperium
amiserunt, ob eamque causam Insulam Militum
transmigrarunt, quam Caroli V. Imperatoris
beneficio, ac munere acceptam obtinent vsque
ad hodiernam diem, & inde Militenes appel-
lantur, de quibus latè Fr. Hieronym. Roman.
de Republ. Christiana lib. 7. cap. 7. Gardioli. de la
nobleza de España cap. 34. fol. 88.

8 *Et alij Religiosi.* Hospitalarij verè
sunt Religiosi, id enim concludit dictio, alij,
quæ non refertur nisi ad familiaria, vt per citatos
à me in remission. de dictis. & clausul. dicit. 17. n. 1.
& ideo ex text. in præsentia ista notatur Deci.
hic num. 4. & ante eum post gloss. 1. in fine in cap.
duo sunt 12. q. 1. & Calder. conf. 7. r. s. ad præ-
dicta de iudic. auid. conf. 131. resoluunt Card. Tusch.
tom. 8. lib. 7. concl. 26. Duenn. reg. 100. ampl. 5.
Petr. Gregor. d. lib. 15. cap. 33. num. 8. & cap. 34.
num. 3.

9 *Quæ, & scandalum pariuunt.*

Materiæ scandalis propria sedes est in cap. qui
scandalizauerit inf. de regulis Iuris hoc libro. & in
c. 2. de prescript. & in c. 2. de nomi operis nunc. latè
Cuar. in reg. peccatorum par. 1. in princ. num. 4.
Gutier. canon. lib. 1. cap. 38. d. num. 20. Iacob.
de Craffto in anecis descript. par. 1. lib. 3. cap. 6. b.
D. Thom. 2. 2. quæst. 43. art. 7. Azor. instit. mor-
tal. par. 2. lib. 12. cap. 16. Sayr in elem. Regia-
lib. 7. cap. 6. d. num. 8. Soar. de legib. lib. 1. cap. 9.
in fine.

10 *Et decimas de manu laicorū, &c.*

Ex his verbis colligitur non posse religiosas
personas de manu laici sine Episcopi consensu
decimas accipere, vt per Butr. num. 5. & 24.
Anchor. num. 3. Zabarel. in princip. hic. Rebus.
de decimis q. 10. num. 31. Mench. ibid. cap. 89. d.
num. 2. Gutier. præf. lib. 1. cap. 14. cum seqq.
D. Barbof. in l. 1. Titia num. 45. ff. soluto M. arim.
Fachin. controuers. lib. 7. cap. 72. Azor. instit. mor-
tal. par. 1. lib. 7. cap. 36. quæst. 13. latè Soar. de
relig. tom. 1. tract. de decimis lib. 1. cap. 26. d. num. 7.
vide latius ad cap. problemas sup. de decimis.

11 *Ecclesias.* Notatur ad hoc, quod non
laicorum Ecclesias recipere sine consensu Epi-
scopi,

Episcopi, consonat text. in cap. decimas, 16. q. 7. & in cap. quod autem, in fine, & in cap. illud, vers. cum quis, & in cap. nullus de iurisdictione notant Buer. Abb. & alij in presenti, late Bero. in d. cap. illud d. nu. 6. plenè Lamber. de iurisdictione, par. 2. lib. 1. q. 1. art. 9. & 10. Quia iura supradicta cum textu in presenti ex communi resolutione, procedunt in Ecclesijs, quæ de facto iniuste, & iniuriè à laicis in proprietate detinentur, teste Lamber. d. art. 9. d. nu. 8. aperte enim deducitur ex text. in cap. cum Apostolica, de q. i. quæ sunt à Prelatis, qui text. refert auctoritatem Concilij Lateranensis, de quo in presenti, ne laici Ecclesias, & decimas transferant in religiosus sine consensu Episcopi, per quod inquit, indirectè datur intelligi hoc licitum esse de Episcopi consensu, in vericulis autè præcedentibus explicat, & decidit hoc de illis decimis, & Ecclesijs esse intelligendū, quæ à laicis erant malè detentæ, tamen etiā ex auctoritate D. Hieronymi, quam refert in principio, ibi, aliquando fuerint à laicis malè detentæ, & habetur in cap. 7. r. 16. q. 1. iuncto vers. auctoritates, ubi explicat, & rationem reddit, quia dum malè detenta à laicis alteri Ecclesiæ, vel religioso loco donantur utilitati Ecclesiæ consultatur, eiusque conditio melior efficitur, dum ad vsus Ecclesiasticos reuocantur, iuncto cap. 2. 9. sane, de decimis lib. 6. Quia omnia cum sua proportionè applicanda sunt Ecclesijs, nam vel huiusmodi Ecclesiæ (sicut, & decimæ de quibus ibi) violenter sine aliquo titulo à laicis occupatæ sunt, & fatari oportet tenere eas dimittere, & restitue illi, ad quem de iure pertinent, neque aliam Ecclesiā, vel religiosum locum eas recipere posse de manibus laicorum, etiam de Episcoporum consensu, quia Episcopi consensum nihil noui tribuit, sed ab alio, qui dare potest, datum confirmat, iuxta regulam text. in cap. inter dilectos, de fide instrumenti, cum similibus. Aut huiusmodi Ecclesiæ detinentur iniuste, sed tamen ex titulo aliquo, veluti habito ab inferioribus Prelatis, & per argumentum à contrario sensu, text. in presenti concludit eas posse religiosos accipere de manibus laicorum accedente Episcopi consensu, vt expressit d. cap. cum Apostolica. Neque obstant fundamenta, quibus de hoc intellectu dubitauit sibi contrarius Abb. in cap. de monachis nu. 11. vers. primus, de præbendis, bene enim satisfaciunt Lamber. d. cap. quoniam, 10. & ex dictis patet solutio, nam ad illud, quod transferre non possunt, quod non habent, nec iniuste detinent, respondetur ab Ecclesia permissu concessum fuisse. Ad aliud ex d. cap. cum Apostolica, in finem, dum titulum exigit feudi perpetui, respondetur non requirere titulum iustum, sed habitum de facto ab inferioribus Prelatis. Aut tandem detinetur à laico huiusmodi Ecclesiæ in proprietatem auctoritate Pontificis, quæ temporales redditus in perpetuum sunt dismembrati, & laico applicati, & tunc nullum videtur inconueniens latet, quod tunc Episcopi auctoritate

transferri possunt in locum religiosum, quia per talem dismembrationem laicales efficiuntur. Quartum casum, quem ait non tangere Doctores ponit Lamber. d. art. 9. n. 18. quando scilicet laicus est tantum patronus, & Ecclesiā in proprietatem, vel eius redditus temporales non detinet, & constat iurisdictionis, quod non habet, transferre nolle, sed Ecclesiā ipsam donat loco religioso, & tanquam certum resoluit in nihilo valere donationem etiam de Episcopi consensu, cum donet, quod non habet, contra regulam text. in cap. Daibertum 1. q. 7. & d. cap. quod autem, & cessat ratio permissionis, quam supra considerauimus.

12. Vnde iam colliges veram rationem, quare in donatione Ecclesiæ, quam laicus detinet, in locum religiosum Episcopi consensum necessarius sit, & absque eo non valeat, iuxta text. in presenti, non ita tamen requiratur in donatione iurisdictionis facta loco religioso, iuxta text. in cap. 1. in principio, de iurisdictione, lib. 6. nam, cum iurisdictionis transferatur à patrono, qui verus est ipsius domini, illudque iuste possidet ex Ecclesiæ concessione, ratione foundationis, vel dotationis, iuxta text. in cap. Decretum, cum multis ibidem 16. q. 7. cap. 3. & per totum de iurisdictione, Conc. Trident. sess. 25. de reformat. cap. 9. cum multis citatis per me de officio, & potestate Episcopi, par. 3. allegat. 70. merito talis donatio facta à domino, qui magis capax, & habilis est ad illud obtinendum, rata, & firma manere debet absque aliquo Episcopi consensu: at verò laicus detinens Ecclesiā, iniuste donat id, quod suum non est, nec retinere potest, & ideo illud transferendi Ecclesiā minimè ad eum pertinet, sed ad Episcopum, iuxta generalem regulam text. in cap. omnes Basilicas 16. q. 7. meritoque Pontificis leges, quæ permiserunt Ecclesijs sic malè detentis in locum religiosum transferre, requirunt eiusdem Episcopi consensum, vt post Roch. multis explicat late Lamber. d. art. 9. nu. 36. cum seqq.

S. Excommunicatos.

13. Probat hic text. Religio-
Ab illis, &c. sos priuilegiatos, & exemptos teneri vitare excommunicatos, & nominatum interdictos, intelligendo verba, ab illis, id est religiosi Templarij, & Hospitalarij, consonat text. in cap. nulli, de sententia excommunicati, ubi late, dum generalem regulam constituit, quod nemini suffragari poterit priuilegium Sedis Apostolice, quominus excommunicatos vitare debeat, iuncta integra, quam refert Anton. Aug. in 1. collect. decretalium sub isto no. cap. 10. ubi sic incipit, Nulli autem monachi Templarij, &c. ex quibus post glof. & Abb. num. 1. hic, notant Couar. in cap. alma par. 1. 5. 2. num. 2. Vgol. de censuris cabal. 2. cap. 23. in principio, nu. 2. cum seqq. Sayr. eodem tract. lib. 2. cap. 11. n. 32.
14. Verum in reddenda ratione maxima inter eos

eos concertatio est, alij enim inquirunt præceptum de euitandis excommunicationis iuris diuini esse, & consequenter non posse saltem in Diuinis relaxari ab ipso Pontifice. Alij vero asserunt tex. in præfenti, & in d. cap. nulli non negare potestatem Summo Pontifici concedendi priuilegium aliquibus, ne teneantur vitare excommunicatos, sed solum huiusmodi priuilegijs se tueri non posse priuilegiatos in genere, ex defectu iustæ causæ, vt voluit Ioan. Andr. & alij communiter, teste Jacob. de Grassi. in *causis decessionibus*, par. 2. lib. 4. cap. 12. num. 11. Verum reiectis his, & alijs vera ratio est scilicet Templarios, de quibus hic, & in d. cap. nulli non habuisse priuilegium in specie, ne excommunicatos vitare tenerentur, sed quia erant exempti à potestate Ordinarij virtute huius priuilegij, & exemptionis generalis contendebar non teneri vitare excommunicatos, & interdictos ab ipsis Ordinarijs, quod Pontifex merito reprehendit, quia licet priuilegium generale exemptionis proficit exemptis ne ab Ordinarijs, à quorum iurisdictione exempti sunt, valeant excommunicari ex resolutis per Sayr. d. lib. 1. cap. 6. num. 36. sicut etiam religiosi professe potest priuilegium, ne excommunicari valeant iuxta tex. in cap. ne aliqui, hoc tit. lib. 6. minime tamen ex eo quod exempti sunt sequitur non debere vitare alios, qui ab Ordinarijs rite sunt excommunicati, vt bene ex communi notauit Vgol. tab. 1. cap. 13. §. 8. quia obligatio eos vitandi non provenit ex iurisdictione Ordinarij excommunicantis, à qua exempti sunt, sed ex legis dispositione à qua Religiosi non exemptuntur, vt constat ex ijs, quæ infra dicentur.

- 15 **Quam ab alijs omnibus, &c.** Ex his verbis colligitur Abb. nu. 1. Dec. d. nu. 5. & 15. ac alij in præfenti communiter regulam, quod excommunicatus, vel interdictus in vno Episcopatu in omnibus alijs, & ab omnibus non subditis excommunicantis, atque etiam ab exemptis vitari debet, notat gloss. verbo *subtrahuntur* in cap. pastoralis, §. verum de appellat. cum similibus, quam post Felin. Nauar. & alios adducit Couar. in cap. alma par. 1. §. 3. nu. 2. Vgol. de censuris, tab. 1. cap. 13. §. 10. Sayr. eodem tract. lib. 2. cap. 11. nu. 3. cum segg. Henric. in summa lib. 13. cap. 24. §. 1. & cap. 26. §. 3. Soar. tom. 5. disp. 18. sect. 1. d. num. 4. Eandem conclusionem
- 16 in suspenso ab officio, vt vbiq; & in alijs Episcopatibus suspensus censetur, notat gloss. d. verbo *subtrahuntur*, gloss. similis in cap. si quis prebiter, §. 1. quas cum alijs communiter receptas testatur Vgol. tab. 4. de censuris, cap. 6. §. 2. Soar. d. tom. 5. disp. 26. sect. 1. d. nu. 9. Sayr. de censur. lib. 4. cap. 5. nu. 7. cum segg.
- 17 In contrarium tamen facit, quia sententia Iudicis neque extra territorium, neque eos, qui subditi non sunt, ligare potest, ex regul. l. ult. ff. de iurisdic. omnium Iudicum, & cap. 2. de consus. in 6. tex. optimus in eodem proposito in

cap. d. nobis 21. ibi, non nisi subditi obligantur à de sententia excommunicare, sic per se sententiam, quæ suspendit ab officio postulandi, prohibitus tantum censetur in Provincia. Prædix indicantis: l. ex ea res. in 4. ff. de postulando. & inde suspensum à beneficio, in alio loco beneficium habere posse notat gloss. d. verbo, *subtrahuntur*. Vgol. tab. 4. cap. 8. §. 3. Soar. d. tom. 5. disp. 27. sect. 1. n. 19. Et barnitum (qui excommunicatus acquiritur paratur in cap. 1. in fine principij, hic finitur l. 1. in vltimis fideiurorum, Gail. de pace publica lib. 2. cap. 1. num. 26. Cardin. Tusch. tom. 1. lib. B. conclus. 11.) licet impunè possit occidi, non ita tamen extra territorium Iudicis barnitum habere effectum suum notauit Bald. in l. 1. num. 6. C. de hæredibus instit. & alij de quibus Card. Tusch. d. lib. B. concl. 16. Ex legitimacione factam à Principe aliquo non extendi ad bona sita extra ipsius territorium notant Abb. Præp. Dec. & alij communiter, quos refert, & sequitur Couar. de sponsalib. par. 2. cap. 8. §. 8. num. 14. Cab. Lysitania decis. 69. num. 19. par. 2. & magis communem multis adlucis comprobant Fach. conuersionum lib. 3. cap. 58.

18 Propter has difficultates variz sunt in hoc articulo resolutiones, multi enim absolute negant excommunicatum in vno Episcopatu, in altero extra territorium excommunicantis vitandum esse, ita Scot. in 4. disp. 19. q. 1. art. 5. sed aperte loquitur contra tex. in præfenti, & in cap. cura 11. q. 3. cum similibus, ideoq; merito ab omnibus supra citatis reprehenditur. Alij autem eam afferunt rationem, quia obligatio vitandi excommunicatos est de iure diuino, quod obligat omnes vbiq; abque territorij distinctione. Ità Ledef. in 2. 4. q. 24. art. 1. ad finem, sed coniungitur, cum præceptum hoc de excommunicationis vitandis, purè humanum sit, licet potestas excommunicandi, & ferendi censuras à iure Diuino procedat, vt colligitur ex resolutis per Henric. in summa lib. 13. cap. 2. §. 3. res. modus. Sayr. lib. 1. de censur. cap. 4. num. 8. Aul. eodem tract. par. 2. cap. 6. disp. 7. dub. 1. concl. 3. Soar. tom. 5. disp. 2. sect. 1. num. 9.

19 Vera igitur resolutio est stando in lege Diuina, & ex vi iurisdictionis non potuiss. Episcopos directè per excommunicationem ligare non subditos, sed Ecclesiam, Legesq; Pontificias ex Apostolorum institutione hanc formam, & naturalem proprietatem excommunicationi tribuisse, vt excommunicatus communibus Ecclesijs suffragijs priuetur, & ab vno Episcopo excommunicatus, ab omnibus alijs vbiq; vitari debeat in Diuinis, & humanis, adeo vt nec Episcopus ipse, qui excommunicationem protulit, cum eo communicare valeat, quod posset si hoc ius iurisdictionis esset tribuendum, atque ità DD. colligunt hunc discursum in cap. sicut Apostoli cum segg. 11. q. 3. & post Scot. late explicant Henric. Sayr. & Soar. citati statim post verba tex. quæ proximè adduxi, hinc respondent ad generalem regulam d. cap. d. nobis, cum simi-

fratibus, quæ probant nullâ inferioris Indici sententiam extra territorium non subditos ligare, vt scilicet procedat directè, & ex vi sue potestatis, limitari autem in excommunicatiõne, quæ ex Ecclesiæ institutione hoc habet, vt vbiq; suos habeat effectus, & omnes fideles obliget excommunicatum vitare. Quæ solutio licet excommunicatiõni consensiat, non tamen plenè tollit difficultates.

- 33 Quare in hoc articulo duo puncta inuoluuntur, quæ melius distinguit Soar. d. diffus. 12. sect. 1. num. 4. quorum vnum est, an Index Ecclesiasticus ex vi sue iurisdictionis poterit excommunicatum arcere à communione fidelium extra suum territorium, eidem prohibendo nec eum alijs fidelibus communicare. Aliud, an possit aliter subditis prohibere communionem cum suo subdito excommunicato. Circa primum quod possit extra territorium suo subdito communionem prohibere non est dubium, & possit etiam tam ab officio, quam à beneficijs extra territorium existentibus suspendere, si id intendat. Nec obstat text. in d. l. ex ea, respondendi enim potest non negare Iurisconsultum quod possit Index per sententiam suâ prohibere aliquem ab officio postulandi in omni loco, sed interpretari intentionem ipsius esse prohibere solum intra suum territorium, vt in simili circa sententiam suspensionis à beneficijs, quod interpretanda sit de beneficijs existentibus in territorio Indici sententiam proferentis, argumeto text. in cap. si compromissum vers. restringitur, de elect. lib. 6. notat Abb. in cap. postulatiss. num. 15. de foro competenti, Soar. tom. 3. diffus. 27. sect. 3. num. 22. Vnde quæstionem potestatis in hoc proposito distinguere oportet à quæstione voluntatis, sed intentionis, potest enim, sed in dubio non intendit, nisi qualitas causæ id postulauerit, vt sunt sententiæ, quæ efficiunt personam, vel eius statum minuunt, veluti quando infamiam irrogant iuxta d. l. ex ea, in principis, & in seruo pœnæ, iuxta l. 3. ff. de his, quæ pro non scriptis, & in l. qui vltimo ff. de pœnis, iuncta anteq. sed bodie C. de donationibus inter virum: huiusmodi sunt etiam excommunicatio, interdictum, suspensio ab officio, & reliqua, de quibus Doctores dicere solent, quod suam secum trahunt executionem, idest, quæ abique hominis ministerio suos operantur effectus, vt loquitur text. in d. cap. pastoralis §. verum. Circa secundum vero de alienis subditis, quod non posset Episcopus ex vi suæ iurisdictionis illis communionem cum suo excommunicato prohibere, ideoque recurrendum sit ad specialem Ecclesiæ institutionem, quæ præcipit, vt omnes fideles teneantur excommunicatum ab vno Episcopo vbiq; vitare, indeq; sequitur non solum alienos subditos, sed etiam exemptos teneri huiusmodi excommunicatos vitare, quia hoc præceptum non procedit à iurisdictione Ordinarij, à quæ exempti sunt, sed à iure communi Canonico, à cuius obseruantia eos non eximat tale exem-

ptionis priuilegium, vt deducitur ex supradictis.

- 24 **Nominatim.** Dicitur nominatim excommunicatus, communicatus, vel interdictus, quando proprium nomen exprimitur, vel aliquo indubitabili signo demonstratur, vt per gloss. hic verbo nominatim, cui similis verbo nominatim in cap. constitutionem, de sententia excommunicat. quas cum alijs communiter receptas testatur Couar. in cap. alma par. 1. §. 2. num. 8. Gutier. canoniarum, lib. 1. cap. 1. num. 27. Iacob. de Grassi. in auctorijs decisionibus par. 1. lib. 4. cap. 11. num. 6. Sayr. de censuris lib. 2. cap. 12. num. 27. & lib. 3. cap. 4. num. 11. Soar. tom. 3. disp. 9. sect. 2. num. 10. hinc merito reprobantes doctrinam gloss. in cap. d. nobis de sententia excommunicat. dum tenet nominatim excommunicatos dici posse, qui committunt furum, vel similem actum contra Canonem, vel generalem sententiam excommunicationem facienti talem actum imponentem, vt in forma illius tex. quisquis furum fecerit sit excommunicatus. Et confirmatur ex tex. in l. quæstus, §. si quis nomen, ff. de hereditarijs institutis, iuncto §. nominatim instit. de exheredatione liberorum, cum similibus, quæ explicant Couar. in cap. cum tibi n. 5. de rescriptis. Anton. Gom. tom. 1. variarum cap. 2. num. 6. Menoch. de præsump. lib. 4. præsump. 19. num. 5. cum seqq.

- 25 In præsentis dictio illa, nominatim, iungitur interdictis, nec ad excommunicatos refertur, vt patet ex littera ibi, excommunicatos quoque, & nominatim interdictos, quasi velit excommunicatos indistinctè ab omnibus esse vitandos, interdictos autem tunc demum, quando nominatim interdicuntur, ratio autem differentia est, quia secundum Iuris antiqui regulas quocunque modo ad fidelium notitiam deueniret, vel per famam, vel aliter, etiam occultè aliquem incidisse in excommunicationis sententiam etiam generalem ipsam vitæ debuerunt, saltem occultè iuxta tex. in cap. cum non ab hominibus, de sentent. excom. cap. illud de clerico excommunicato manifestante, cum alijs, de quibus Couar. d. §. 2. num. 3. Vgolin. rabul. 1. cap. 13. §. 7. num. 9. vers. ex q. d. Sayr. d. lib. 2. cap. 13. num. 1. optimè afferentes rationem, quia excommunicatio suâ secum trahit executionem, nec vt liget denunciatione quoque est, d. cap. pastoralis, §. verum; ac proinde semper speciali favore extrinsecus. Ad iudicandum quicunque sciverit alium esse excommunicatum, siue per generalem, siue specialem, sententiam eum vitare debuit. In interdicto autem diuersa consideratio occurrit secundum varias illius distinctiones, & differentias, quarum illa ad nostrum propositum notabilis est, quod interdictum personale, vel generale, vel speciale est, generale veluti quia interdictum populus aliusve ciuitatis: speciale, quando interdicuntur certæ tantum persone: licet vtrunque illa est differentia, quod licet quando singulariter persone sunt de illo populo, interdictæ censentur etiam generali interdicto, nec ibi, nec alibi Diuini interesse possint, ex ratione, quam res.

reddidit tex. in cap. si sententia, res. cum vero de sentent. excom. lib. 5. si tamen singuli de populo illo esse desierint, veluti quia aliò domicilium mutarunt, si culpabiles non sint, desinunt esse interdicti, quia cum non interdicantur ut singuli, sed tanquam pars illius populi, si de eo desinant, iam illos interdictum non constringit, quod in eos, ut tales, ferebatur, ut ex Anch. & alijs in d. cap. si sententia, notat Couar. var. lib. 2. cap. 8. no. 10. & alijs adductis Henric. in summa, lib. 2. cap. 42. §. 2. Vgolitab. 3. de censuris, cap. 20. §. 4. Soar. tom. 5. diff. 32. sect. 2. no. 21. iuncto n. 18. Sayr. de censur. lib. 5. cap. 4. à princip. Cum ergo tex. in presenti agat de excommunicatis, & interdictis ubique vitandis etiam extra territorium profertentis, & hæc regula absolute vera sit in excommunicatis, & interdictis nominatim, & per contrarium deficiat in interdictis generaliter nomine populi, quia solum vitandi sunt donec sint de eodem periculo, non immerito in hoc tex. in interdictis adiecta fuit dictio illa, nominatim.

S. In Ecclesijs.

36 **Pleno iure.** Quando autem pleno iure dicantur Ecclesie ad aliquè pertinere, dicam commodius ad cap. quoniam, 21. infra hoc tit.

37 **Presbyteros.** Cum vulgare principium sit, quod qualitas iuncta verbo significat iuxta terminos verbi, l. in delictis, §. si extraneus, ff. de vocalibus, cum alijs de quibus Dec. & alij relati à Menoch. rmed. c. 6. recap. no. 23. videtur ex verbo, Presbyteros, iuncto verbo, instituendos, probare tex. in presenti necessarium esse, quòd Vicarij instituendi ab Episcopo in Ecclesijs, quæ non pleno iure monasterijs vniuntur, tempore institutionis sint in Sacerdotali Ordine constituti, vel si prædictum verbum adiungatur sequenti, representent, quòd tempore representationis Sacramento illo sint insigniti, & confirmatur ex cap. nemo, c. 5. ibi, etate legitima, & Sacerdotio, de elect. l. h. 6. & ex generali regula, quod qualitas requisita ad beneficij habilitatem requiritur tempore provisionis cap. si eo tempore, §. de rescriptis, cap. cum de benef. de præbendis eodem lib.

38 Verum contrarium deprehenditur ex tex. in cap. 2. de institutionib. lib. 6. & in cap. ei, cui 29. de præbend. eodem lib. & ex communi DD. resolutione asserentium sufficere ad validitatem collationis cuiuscunque beneficij etiam curati, quod prout sit prima tonsura initiatus, & ætatem habeat, ut intra annum ad Sacerdotium promoueat, vi per Reb. in praxi sit, requisita ad collationem, no. 24. Roch. de iure patron. verbo honorificum, no. 24. Gutier. canon. lib. 2. cap. 25. no. 33. Petz. Greg. rei beneficiaria, cap. 25. num. 8. Nicol. Garc. de beneficijs, par. 3. cap. 4. no. 2. cum seqq. neque dici potest prædictam resolutionem procedere in principalibus Ecclesiarum Rectoribus,

at verò in earum perpetuis Vicarijs aliquid speciale reperiri per text. in presenti, iuxta ea quæ Doctores per text. ibi in cap. de officij Vicary, & in Clem. 1. eodem tit.

39 Cuius vgoriori sententia non obstat verbum, Presbyteros, quo tex. in presenti videtur, quia non adicitur hic tanquam præcisè necessarium tempore representationis, vel institutionis contra lura prædicta, quæ expresse contrarium decidunt, sed gratia frequentioris vsus, iuxta regul. l. nam ad cap. de legib. atque etiam quia, convenientius, & causatiue necessarium ad euitandam scilicet Ordinarij coactionem, & potnam priuationis, si intra terminum ab ipso latum, vel intra annum secundum huiusmodi non promoueat, quod ut facilius percipiatur aduertere oportet celebrem esse lo. 1. And. distinctionem in d. cap. ei, cui, quem ibi sequuntur Domin. num. 21. & Franch. no. 6. ac alij communiter ibi, dum resoluunt tribus modis beneficij, seu præbendam Sacerdotalem dici posse, vel quia ex sua institutione, privilegio, aut consuetudine solis Sacerdotibus debet conferri, quo casu certum est tempore provisionis Sacerdotij Ordinem esse necessarium, vt frequenter vidimus observari in institutionibus capellanus, & maioratum, quibus adicitur, ut mus Sacerdos bonæ vitæ eligatur, prosequitur Hoied. de incompatib. benef. par. 2. cap. 14. n. 20. aut quia Ordo ille requiritur, quia si ad eum non promoueat beneficio ipso priuatur, iuxta terminos cap. licet canon, de præbend. lib. 6. aut tandem quia si non promouetur priuatur fructibus iuxta d. cap. de officio Vicary. Quare his casibus ultimis tempore provisionis Ordo sacerdotalis necessarius non est, sed sufficit, quod deinde intra annum promouantur, & consequenter iuxta hos terminos rectè procedit tex. in presenti, & verbum illud, presbyteros; licet enim ex illo conuincatur Vicarias perpetuas parochialium Sacerdotales esse, non tamen inde sequitur necessarij Sacerdotij Ordinem necessarium esse tempore provisionis.

30 **Episcopis præsentent.** Ergo representatio beneficij personaliter est Episcopo facienda, ita ut præsentatus eidem personaliter exhibeatur, neque sufficiat quod per litteras, aut procuratores absens ipse Episcopo nominetur, quod in primis suadet proprietates verbi, representent, quod proprie significat præsentiam sui facere, l. maritus, §. 5. c. ff. ad leg. l. ult. de adult. melior tex. in l. consentaneis, quomodo & quando iudex, ibi, vi præsentiam sui faceret, iuncto ibi, vi sese representent, cum multis alijs, quæ adducit Brel. de verborum luri significatione verbo representent, unde rectè dicit gloss. verbo representent, in Clem. Andam de signaturis, quod representent dicitur, quia præbetur sensibus corporis, ex l. 1. in princ. ff. de verborum obligat. & est recepta communiter ex multis, de quibus Tiraquel. de iure maris, gloss. 6. no. 31. Sclua de beneficijs, par. 3. qua. 1.

quæst. 1. num. 7. Lamber. de inepatron. art. 1. q. 11.
 32 par. 1. lib. 2. nu. 12. cum seqq. Indeque præsentatio hæc solet à Doctõribus communiter definiri, quod sit exhibitio personæ per patronum Episcopo, vel alteri, ad quem institutio pertinet, legitime facta, ita Abb. in cap. ea noscitur, de his, quæ fiunt à Prelatis, Roch. de inepatronatus in principio, quæst. 3. Rebus. in praxi tit. de present. num. 3. Card. Tusc. tom. 6. lit. F, conclus. 191. Nicol. Garc. de benef. par. 4. cap. 1. nu. 16. Vnde non valere præsentationem de absente factam, nec Ordinarium teneri admittere præsentatum, qui se personaliter non exhibet, notant omnes proximè citati, idem Abb. conf. 76. num. 2. par. 2. Roch. verbo honorificum quæst. 6. nu. 27. Corrae. de 33 sacerdot. par. 4. cap. 6. num. 18. Non obstat d. cap. ea noscitur, ibi, per se, aut per litteras personas idoneas Episcopis Diocesanis præsentent, quia procedit quando patronus absens per litteras facit præsentationem personæ, quæ cum eisdem Episcopo se personaliter representet, & hoc licitum esse dubitari non potest, ut euincunt text. in d. cap. ea noscitur, & in cap. de concessione præbende, & in Clemen. 1. vers. Præsentatus de excessibus Prelatorum, & procedit praxis receptissima secundum quam nunquā, aut raro patroni tempore præsentationis personaliter exhibet Episcopo præsentatos, sed præsentati cum instrumento representationis se exhibent Ordinarijs, qui illos admittunt, & institunt, de quæ meminerunt glos. in d. Clemen. 1. Lamber. d. art. 1. num. 5. Nicol. Gar. d. cap. 1. nu. 19. Card. Tusc. d. lit. F, conclus. 192. nu. 24. At vero verissima, & receptissima est resolutio præsentatos personaliter debere se Episcopo repræsentare, Episcopumque non teneri præsentatos per procuratorem admittere, tum ex dictis, tum ex multis rationibus, quas afferunt Doctores, quia scilicet cederet huiusmodi præsentatio in graue ipsius Ecclesiæ præiudicium ex dilatione, si præsentatus per litteras differret aduentum suum, tum quia præsentati debent ab Ordinario examinari an sint idonei, tam in Parochialibus, & Curatis, quam in simplicibus ex Conc. Trid. sess. 7. de reformat. cap. 13. quod examen cum personale sit, & per procuratorem fieri non possit, necessario sequitur præsentatos teneri se Episcopis personaliter exhibere. Vtrum autem absens præsentatus institui ab Episcopo possit, si ei notum sit esse idoneum notoriè, dixi de off. & potest. Episcopis, par. 3. allegat. 72. nu. 118.
 35 Ex eisdem huius text. verbis ibi (Episcopis præsentent) iuncto ibi, instituendos, etiam deducitur, quod institutio in Ecclesijs, quæ ad religiosorum præsentationem spectant, fieri non potest nisi præcedente ipsorum præsentatione, adeo ut institutio, seu prouisio aliter facta, præterito scilicet patrono nullius momenti sit, ut notant DD. per text. ibi in cap. decernimus, 16. q. 7. & in cap. illud de inepatronatus, Abb. in cap. cum Beroldus, nu. 13. vbi Felin. num. 8. de re iudicata, Roch. Lamber. Syluest. & alij, de quibus Gar-

de benef. par. 5. cap. 9. ex num. 231. Cabed. de patron. Regiæ Coronæ, cap. 1. num. 3. & 6. qui omnes benè notant hanc nullitatem tunc demum locum habituram, si patronus intra quadrimestre, vel semelstre ad præsentandum sibi à lure concessum reclamauerit, aliter enim sustineri, ac valere prouisionem Episcopi resoluunt præcitati Doctores, & ultra illos Spin. in spec. te-stamen. glos. 4. princip. nu. 99. Flam. de resign. benef. lib. 8. q. 10. num. 10. Praxis Episcop. verbo Ius publicum num. 8. & censuit Rot. decis. 77. num. 4. par. 1. diuersi. cuius resolutionis varias rationes afferunt scribes, ut prosequitur Garc. d. cap. 9. d. num. 233. Sed facilis est illa, quam affert num. 237. atque etiam Cabed. d. cap. 1. num. 7. quia scilicet huiusmodi nullitas in fauorem patroni, qui Ecclesiam fundauit, vel dotauit, inducitur, & consequenter semper habet tacitam conditionem, si ipse patronus declarauerit, ut in simili circa penam commissam ob non solum canonem probat text. in l. 2. ibi, si dominus voluerit, C. de iure emptor. & ibi notauit glos. verbo volente, recepta ex multis de quibus Tiraquel. in l. si inquam, verbo reuertatur nu. 10. Mench. vsus frequens. cap. 34. nu. 5. Corbul. in tract. quibus modis emptor. amittatur tit. de causa prauinationis ob non solum canonem num. 9. & in casu quotidiano de excommunicatione ob non solum pensionem quod non incurritur nisi postquam pars declarauerit se ea vti velle Causad. decis. 2. & 3. de locat. Nauar. in manual. c. 23. num. 104. Soar. tom. 5. de censuris disp. 20. sect. 2. num. 10. vbi de stylo attestatur, & post illum ac Mandos. Flam. Tolet. & alios, Nicol. Garc. de benef. par. 1. cap. 5. nu. 581.

36. Ipsis vero pro rebus temporalibus reddam rationem.

Ergo patroni de temporalibus rationem exigere possunt à Presbyteris, qui ad eorū præsentationem in Ecclesijs, quæ suæ sunt ratione iurispatronatus, fuerunt instituti, atque ita post Innocent. notant Butr. num. 14. Abb. num. 3. Henric. & alij communiter hic, consonat text. vbi etiam notauit Abb. & alij communiter, in cap. in Lateranen. de probat. & ipse ex litteris in fine de inepatronatus, vbi Bero. num. 17. eamque conclusionem procedere in Ecclesijs, quæ ratione solius iurispatronatus, seu præsentationis ad religiosos pertinent, resoluunt Abb. in c. de monachis nu. 6. de prob. sequitur eandem Roch. de inepatron. verbo honorificum, n. 100. & Lamber. eodem tract. lib. 3. art. 5. q. 2. & ante se ita omnes Doctores tenuisse scribit Rebus. de congrua portione num. 41. qui omnes explicant huiusmodi rationem reddendam esse non minutatim de illo scilicet quod singulis diebus expendunt in panibus, carnibus, piscibus, & similibus.

37 Verum, quicquid Doctores distinguunt inter patronos laicos, & Ecclesiasticos, vera non est supradicta resolutio, nec in hoc text. & similibus probatur, siue enim patronus Ecclesiasticus sit,

siue laicus, qua talis est scilicet, si non proponamus temporalia ad illam alia ratione pertinere, nunquam de illis poterit ad Rectores Vicario, quem presentavit, exigere rationem, quia ratione iurisdictionis nihil aliud patronis etiam Ecclesiasticis noscitur esse concessum, quam ut de rebus Ecclesie habeant sollicitudinem, ut denuntient Episcopo, vel Iudici, qua viderint corrigenda, minime vero, ut in temporalium, quae pro portione Vicarii, vel fabrica relinquuntur, administratione se intromittant, ut bene deducitur ex cap. filij, vel nepos. 16. q. 7. et ex cap. praeerea de Iurisdictione, & melius ex Conc. Triden. sess. 25. de reformat. cap. 9. ubi indistincte interdictum omnibus patronis cuiuscunque Ordinis, etiam si collegia, & Communitates clericorum, vel laicorum existant, ne in perceptione fructuum beneficii sui patronatus se ingerant, sed eos liberè Rectori distribuendos dimittant, & ante Conc. Triden. idem tenuit Dec. hic num. 4. & 10. & constanter Rebus, de censura portione num. 42. cum seqq. Spin. in specul. testamentorum, gloss. 4. num. 91. ubi respondent nostrum tex. et d. cap. in Laterano, loqui de Ecclesiis, in quibus temporalia ad religiosos pertinent, quae ex illa particula, suis, bene etiam aduertit Dec. ibi num. 31. sed manifestius probatur ex text. in cap. sane 16. q. 2. ibi, Abbati verò pro rebus temporalibus ad monasterium pertinentibus debitam subiectionem exhibeant.

S. Quod si Templarij.

38. De interdicto Ecclesiastico, de quo hic agitur, vide Nauar. in manuali cap. 27. num. 164. cum seqq. Couar. in cap. alma par. 2. §. 1. Hequir. in sum. lib. 13. cap. 41. Vgolin. de versuris reb. 3. Sayr. eodem tract. lib. 5. Auil. eodem tract. par. 4. Boar. eodem tract. disp. 32. Bonac. eodem tract. disp. 27. Lud. Miranda in man. Praet. tom. 2. q. 37.

39. Ad Ecclesiasticum officium. Sub nomine Ecclesiasticum, vel Diaconorum officiorum, quae continentur, inueniuntur ad cap. non est verbi 11. num. 5. de spons. & ibi citatis adde. Valer. Reginal. in praxi fori peniten. lib. 3. tract. 3. num. 34. & Bonacin. d. diffusi 3. par. 3.

40. Nec tunc ibi sepeliantur corpora defunctorum. Notatur ad hoc, quod per

omne interdictum, siue locale, siue personale, vltus Ecclesiastica sepultura prohibetur, de quo vide Nauar. d. cap. 27. num. 172. Couar. d. §. 1. num. 3. Trif. hic antequam Visital. in candlebris sacris sub tit. de interdict. §. 1. num. 39. Nigol. d. tabul. 3. cap. 9. Fr. Emman. quest. regul. tom. 2. q. 110. Sost. d. tom. 5. diffusi 35. sect. 1. Auil. d. par. 5. disp. 4. sect. 3. Sayr. d. lib. 5. cap. 7. Valer. Reginal. d. lib. 3. tract. 3. num. 37. ubi aduertit hunc effectum priuationis sepulturae habere locum non tantum in adultis, sed etiam in infantibus baptizatis, itant in loco in-

terdicto ijs perinde, ac illis sic denegantia Ecclesiastica sepultura, latè Bonac. d. diffusi 3. par. 4. à principio, ubi num. 9. agit de infamebus, vel amentibus, & num. 6. contra Vgolin. d. tabul. 3. cap. 9. §. 3. resoluit laicos habentes privilegium assistendi Diuinis officijs posse sepeliri in loco sacro.

S. De confratribus.

41. Ab Episcoporum suorum, &c.

Notatur ad hoc, quod confratres, qui in proprietatibus suis, & in seculo remanent, nec oblati sunt Religioni, aut conuersi, Episcopi, & proinde Ecclesiastica potestate sunt subiecti, ut per Butr. hic num. 11. Abb. num. 4. Anehar. 7. & Henric. in cap. 70. privilegia, infra hoc titulu.

42. Vnde potest adduci tex. hic pro resolutione eorum, qui docent confraternitates laicorum religionis causa institutas pia esse, & religiosa loca, & ideo à seculari potestate, & iurisdictione exempta, praecipue si proprium habeant templum, vel in eis seruetur hospitalitas, aut Missa dicantur, & alia pia opera exercentur, de quo vide Couar. in cap. officij num. 12. de silemto. Paul. Fulse. de visitat. lib. 2. cap. 74. d. num. 4. & 71. Praxi Episc. par. 1. verbo confraternitates §. 4. Rheinar. Chop. de sacra polia lib. 3. cap. 6. num. 61. Azou. ad l. 10. num. 26. & 29. & l. 3. tit. 14. lib. 8. non recipit. Coutier. canon. lib. 1. cap. 35. d. num. 9. Petr. Gregor. de Repub. lib. 13. cap. 2. num. 8. Menoch. remedi. 15. recuperandis num. 34. cum seqq. Card. Tulech. tom. 3. lit. B. consilij. 28. num. 4. & tom. 4. lit. F. consilij. 433. Valade. consilij. 109. d. num. 5. Perez de Lara de capellanis lib. 2. cap. 1. d. num. 5. Cabed. de patron. Regia Corona cap. 42. Moder. de iurisdic. par. 4. casu 113. n. 7. cum seqq. Bobadil. in sua polia lib. 2. cap. 18. num. 3284. Benedic. Augid. in repet. l. 1. c. de sacros. Eccles. par. 2. in initio no. 4.

43. Si non se predictis fratribus, &c.

Notatur ad hoc, quod oblatus, qui in totu se religioni non tradiderunt, Ecclesiasticae personae non censentur, nec Ecclesiastici fori privilegio gaudent, quodammodo per contrarium gaudent illi, qui se, & sua in totum religioni tradiderunt, ut per Nauar. quest. 49. de regularibus, in nouis Decimis, in tract. crimin. lib. 4. cap. 9. num. 28. Azoued. ad l. 1. num. 6. tit. 14. lib. 6. non recipit. Fr. Emman. quest. regul. tom. 3. q. 21. Cardin. Tulech. tom. 3. lit. O. consilij. 16. Flores de Menz. varietatem lib. 2. quest. 21. d. num. 194. Modern. de iurisdic. par. 4. casu 116. num. 37. Peregr. variet. lib. 6. num. 73. Fr. Paulin. in praxi criminal. regular. tit. 1. cap. 2. num. 30.

S Y M M A R I V M.

1. Doctores referuntur super hunc art. scribentes.
2. Idem, qui iustitiam facere negligit, & primo.

gia Sedis Apostolica non seruat suis priuilegijs est primandus.

- 3 Index in administranda Iustitia negligens, aut per dolum, vel imperitiam male iudicans, quas penas Ciuiles incurrat, offenditur.
- 4 Index per dolum, aut imperitiam male iudicans, qualiter criminaliter puniatur, offenditur.
- 5 Index iniustitiam faciens non possit, sed omitendo, an easdem penas incurrat, offenditur, & numerus seqq.

Cap. Dilecti. IIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Soc. Ximen. Toletan. in concordantijs: Viri usque Iuris cum legibus Castille par. 1. Viñan. in rationali lib. 3. Iuris Pontif. pag. 96. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 713. refertur ab Anton. Augustin. collect. 2. Decretal. lib. 3. tit. 24. cap. 4. & est post Concil. Lateranen. par. 44. cap. 6.

2 In iustitiam facere non uultis, &c.

Probat hic tex. Iudicem, qui iustitiam facere negligit, & priuilegia Sedis Apostolicæ non seruat, suis priuilegijs esse priuandum, ratio decidendi illa est ut scilicet qui alienis priuilegijs derogat priuatur proprijs, ut in eodem genere in quo deliquit ipse puniatur, iuxta reg. tex. in cap. litteras 13. de tempor. ordina. cum similib. non ob id tamen tex. hic excludit alias penas contra Iudices in administranda iustitia negligentes, vel per dolum, aut imperitiam male iudicantes iure præscriptas, præcipuam illa est ut litem faciant suam l. si filiusfam. 15. ff. de Iudic. ubi late explicat D. Barbosa. ut scilicet, vel in solidum damnatum, vel dispendium litis parti, quam iniuste condemnauerunt, rescire teneantur, iuxta eandem l. si filiusfam. & l. 2. C. de pena Iudicis, qui male iudicant, vel quantum de ea se iudicantis religioni, æquum uidetur, iuxta l. vii. ff. de Veris & extraord. cognit. unde sumptum est princeps. in iustit. de obligat. quæ ex quasi delicto, ubi recentiores omnes, late explicant Paris de Put. de syndicato, verbo negligentia, & verbo Index male iudicans, & post Felin. Dec. & alios, Bern. & Salz. regul. 371. Garc. reg. 301. Card. Tusch. tom. 4. lit. I. conclus. 404. & concl. 405. num. 3. & conclus. 475. expressè agens de casu huius text. de eo scilicet, qui iustitiam facere negligit, & quo ad forum conscientie explicant Nauar. in manuali cap. 25. n. 12. Molin. de iustit. tom. 3. tract. 2. diffin. 710. & princeps. Quæ quidem resolutio uidelicet, quod Index male iudicans damnus litis, parti rescire teneatur, procedit etiam si pars ipsa à sententia non appellauerit, vel appellationem interpositam non prosequatur, ut notatur Bartol. q. 9. incipere. Iudex per imperitiam d. num. 15. Auil. ad cap. 11. Prætorum, verbo de las partes num. 9. Anen. resp. 11. num. 1. D. Barbosa. in d. l. si filiusfamilias d. num. 29. late Farinac.

in praxi crimin. q. tit. num. 509. & num. 513.

- 4 Quinimmo non solum ciuilitè ab interesse partis, sed etiam criminaliter secundum Iudicis arbitrium puniri posse argumento text. in d. l. vi. notant ultra præcitatos Menoch. de arbitrio, casu 339. Valac. consult. 26. ad finem, Petr. Greg. synagm. lib. 50. cap. 2. num. 49. Attento autem iure Canonico contra Iudices Ecclesiasticos, qui contra conscientiam, & iustitiam in grauamen partis quicquam fecerint per gratiam, vel per sordes, ultra estimationem litis parti faciendam, pena suspensionis ab officio per annum imponitur, atque etiam irregularitatis, si suspensione durate Diuinis se ingererint, ut decidit text. in cap. 1. de re iudicata lib. 6. & ultra Ordinarios ibi, explicant Nauar. in manuali cap. 27. num. 157. Veris decima, Henric. in sum. lib. 13. cap. 39. & 4. in illa lit. M. Viual. in concordatib. par. 4. cap. 9. num. 50. Iacob. de Graf. in decis. aures par. 2. lib. 3. cap. 6. num. 15. Sayr. de censuris lib. 4. cap. 13. num. 3. Farin. in praxi criminali. q. 111. num. 171. cum seqq. Quæ quidem, ac aliz penæ cumulatim ponuntur, & una cum alia, vel alijs non confunditur, itaut in Iudicis sit arbitrio, vel omnes, vel vnā, quam maluerit, imponere, prout ex doct. Bart. in l. sancti legum ff. de penis, prosequuntur Decian. in tract. crimin. lib. 8. cap. 39. num. 18. Menoch. d. casu 342. d. num. 25. plenè Farinac. d. q. 111. d. nu. 80. bene etiam aduertens num. 93. penam suspensionis, de qua in d. cap. 1. non confundi cum alijs penis Canonicijs, & Ciuilibus, ut deductur ex ultimis uerbis illius text. iuncta glof. vi. additque illius decisionis procedere tribus concurrantibus: primò quod per sordes, vel gratiam: secundò quod contra iustitiam: tertio quod in grauamen partis Iudex Ecclesiasticus iniustam proferat sententiam, notant Nauar. Sayr. & omnes alij post illum citati.

- 5 Vtrum autem penæ supradictæ in eo locum habeant, qui iniustitiam facit, non positiuè, sed omitendo, seu per negligentiam, de quo propriè loquitur text. in præfati, non leuiter Doctores controuertunt, in quo dubio, quoad penam Canonicam suspensionis dicendum uidetur in eo locum non habere, ut per Anchar. num. 3. Abb. num. 2. hic, Nauar. Sayr. & reliqui omnes citatis locis, requirentes ad illam penam suspensionis incurrendam tria illa, quæ supra diximus, quorum primum apertè deficit in eo, qui stat in puris terminis negligentia, & nihil positiuè facit contra iustitiam. De penâ autem illius Iudicis, qui male iudicauit, ut licet suam faciat, negauit eam propter solam negligentiam incurri Bart. in d. l. vi. Veris, quæro, ff. de Veris, & extraord. Paris de Puteo de syndicato, verbo negligentia, num. 16. quos refert, & sequitur Auil. n. 28. D. Barb. d. num. 64. disti. locis, etiâ resoluens, quod licet huiusmodi Iudices negligentes facere iustitiam conueniri possint etiam à parte ad iustum interesse per actionem in factum, & alias legitime competentes, non

Gg faciunt

faciunt litrem suam, ut eius dispendia praesentent, nec poena criminalis venit infligenda, de qua, in d. l. 2. cum similibus, quae de male iudicantibus solum loquuntur, atque ita factum positum exigit, ut comprobatur idē Barboſ. in 74. *ubi supra*.

6. Contrariam tamen sententiam affirmatiuam, quod Iudex negligens facere iustitiam poenam suspensionis Canonici incurrat tenuit Dec. hic *num. 18. cum seqq.* & est *glos.* notabilis verbo *neglexerit* in cap. excommunicamus, 9. *montanus, de hereticis*, dum probat excommunicari Iudicem, qui iustitiam partibus administrare negligit, recepta ex Clar. & alijs, de quibus Menoch. d. causa 341. in principio: & quod Iudex negligens facere iustitiam litrem suam facit tenuit *glos.* *ubi in cap. hoc etiam*, 2. q. 6. *glos.* *ubi in cap. Dominus* 23. q. 2. quas communiter receptas testatur, & sequitur Menoch. d. causa 341. immo Iudicem requisitum si negligat iustitiam facere durius puniri, quam male iudicantem resoluit Alex. in l. 4. ff. de danno infecto, Anend. *respons. 1. num. 7.* & criminaliter etiam poni Iudicem, qui tenuit audire partes ex Bald. notat Valasc. d. consulti. 261. in fine.

7. Quas quidem contrarias sententias sub distinctione esse componendas probabilius dixi, itaut prima negatiua procedat in pura omissione, posterior verò affirmatiua, quando omisso, seu negligentia habet factum admixtum, quod est casus huius text. nam si diligentius eius littera inspicitur in eo non solum proponitur negligentia Iudicis in omittendo, sed magis sonare videtur in eam, quae factum habet admixtum, ut deducitur ex ultimis verbis huius text. ibi, scriptis authenticis obuiare minimè timeatis, quasi per hac explicentur praecedentia, & iustitiam non facere, & privilegia non respicere, ut antea dixerat, non fuerat solummodo negligendo, sed actum, & positum obuiando, seu resistendo, ne privilegia seruentur. Vnde casus huius text. figurari potest in Iudice, cui privilegia Apostolica exhibentur, eaque contemnit, vel quia in totum ea legere, aut inspicere recusans, vel quia eorum formam, & tenorem non seruans privilegiatis graminae infert, eos cogendo secundum iuris communis regulas id praestare, à quo Apostolicis privilegijs erant exempti, quod quidem negligentiae genus, quando non manet in puris terminis negligentiae, sed in factum resoluitur, eique admixta est, poni poena estimationis litris, atque alijs, de quibus supra apud omnes competentem est.

8. Plures alias declarationes circa poenas civiles, & criminales Iudicis negligentis facere iustitiam prosequitur latè Farin. d. q. 111. d. *num. 398. ubi à num. 437.* multa prosequitur circa poenas Iudicis per imperitiā male iudicantis, & ex *num. 71.* circa poenam Canonicae suspensionis, de qua in d. cap. 1. de re iudicata, lib. 6. quā obseruabis Episcopos, de quibus postea text. agit, non incurrere ex ratione ten.

in cap. quia periculosum, de sententiis & excommunicatione, lib. 6. ut post *glos.* in eodem cap. 2. & Nauar. d. cap. 27. *num. 257.* obseruat Sayr. de censuris, lib. 4. cap. 23. *nu. 3.* *vers. primum est.*

V. M. M. A. R. I. V. M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Excommunicatorum corpora, si in Ecclesijs, aut cimiterijs à privilegijs sepeliuntur, exhumanda sunt, & extra ceterenda.
3. Excommunicatorum sepeliri: quare excommunicationem incurrat ostenditur.
4. Prohibitio, & praecipit Ecclesiasticis non sepeliendi excommunicatum in loco sacro, quare introduci ostenditur.
5. Mortui aut possint excommunicari dicuntur.
6. Cimiterium unde, & quibus modis dicatur, & misurandum.
7. Cimiterij nomine, in quo excommunicatis denegatur sepultura, continetur quicumque locus sacer, etiam intra ipsam Ecclesiam.
8. Ratio eadem est, idemque in de re iudicata, & de principali, quod arguitur.
9. Excommunicatus post sepeli in ea parte, quae sine Episcopi auctoritate ante fuit cimiterio.
10. Communicans cum excommunicato, defunctus excommunicationem incurrat maiorem, si sciverit verbis materiam.
11. Excommunicatorum ossa in Ecclesia, vel loco sacro sepulta reuocanda sunt ab eo, si à non excommunicatis distinguere possint, aliter non.
12. Excommunicatus, qui cum signis poenitentiae decesserint, & absolutionem dum uiuerent, petierint, sed morte priuatis absoluti non sunt, an Ecclesiastica sepultura priuatis sit assignanda.
13. Absolutio excommunicationis praestita in foro Conscientiae non sufficit ad hoc, ut excommunicatus possit sepeliri in loco sacro.

Cap. Ad haec. V.

- Super hunc tex. scripserunt Abb. apriq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. tr. Anch. Henric. Panor. Marian. Socin. Dec. Ximen. Toletan. in concordantijs, & utique Iuris cum legibus Casselae par. 2. Viuiam, in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 196. Alagona in commento Iuris Canonici pag. 713. Accertur ab Anton. Augult. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 28. cap. 6. & ex post Concil. Lateran. sub Alexand. III. par. 31. pag. 3.
3. Probat hic tex. corpora excommunicatorum, si in Ecclesijs aut cimiterijs etiam à privilegijs sepeliuntur, exhumanda, & extra esse ceterenda: consonat text. in cap. sacro, de sepulturis, notant Buer. Zabarel. Abb. Dec. & reliqui omnes in praesenti. Nauar. in manual. cap. 27. *nu. 23.* *vers. 17.* & consil. 4. *nu. 1.* de sepulturis, Vgole de censuris, lib. 2. cap. 8. 5. & 6. Tolet. in infrascripto sacro, lib. 3. l. 3. n. 10. Henr. in sum. lib. 13. cap. 11.

cap. 11. §. 1. Fr. Bynman. *quæst. regul. tom. 3. q. 61?*
art. 1. vers. 6. Soar. tom. 5. disp. 11. sect. 4.
Sayr. de censuris lib. 2. cap. 4. num. 10. cum seqq.
Auil. eodem tract. par. 2. cap. 6. disp. 4. dub. 8. Bonac.
eodem tract. disp. 3. q. 3. punct. 3. §. 3. qui omnes huius
prohibitionis rationem afferunt ex text. in
d. cap. sacris, ibi, quibus non communicamus
uiuis, non communicamus defunctis, quam
etiam expresserat Alex. III. in integrâ huius tex.
his verbis, quoniam graue sit eis in morte com-
municare, quos dum uiuerent, Ecclesia d suo
fino pro suis excessibus seg. egauit, & deducitur
ex text. in cap. 1. cum seqq. 24. q. 2. & ex Iure C.
lilii comprobatur eleganti similitudine in l. 2.
ff. de cadaueribus puniuntur, dum decidit cadaue-
ra eorum, qui in insulam deportabantur, vel re-
legabantur, non posse post mortem inde in ciui-
tatem transferri, sed post mortem manere
pœnam, explicat post alios Couar. lib. 2. varia-
rum cap. 3. num. 11. indeq; notauit Bart. cum,
cui in Ciuitate morari interdicitur, post mor-
tem ad sepulturam in ciuitatem reduci non pos-
sepultura; alia insert Dec. hic num. 18. ergo cum
excommunicatis prohibitus sit ingressus Eccle-
sie, & quolibet communicum cum fidelibus, me-
rito post mortem illis sepultura in Ecclesia de-
negatur.

Neque obstant rationes, quibus Host. hic con-

sendebat nullam excommunicationem incur-
 re sepelientem excommunicatis maiori exco-
 municatione, vel aliter eis eomunicantes defun-
 ctis, eo quod prohibitio excommunicationis
 solum vetat ne cum homine excommunicato
 communicemus, quæ subinde communicantem
 cum mortuo non comprehendit, quia mortuus
 homo nō est homo, homo enim ex coniunctione
 animæ, & corporis subsistit, vt explicat Inno-
 cent. III. in cap. in quadam, vers. sed aduersus de co-
 loratione Missarum, iuncta clem. 1. §. par. de
 Summa Trinitate, ex Aristot. S. Aug. & S. Thom.
 explicat Nauar. 10. manuali prelad. 1. num. 11.
 Ant. Gom. tom. 3. variarum cap. 3. num. 32. nec
 etiam in mortuo considerari potest finis præci-
 pius excommunicationis, vt excommunicatus
 rubore suffusus respiciatur iuxta cap. pia de sen-
 tent. excommunicat. lib. 6. Noa inquam obstant
 huiusmodi rationes, quia respondetur non esse
 inconueniens, quod propter culpam uiuentis
 pœna maneat post mortem conuictiue, ita vt
 si semel uiuentem cepit afficere, duret in cada-
 uere, formaliter decidit tex. in d. l. 2. ff. de cada-
 ueribus puniuntur, & videmus in ijs, qui pœ-
 na mortis puniuntur, & deinde in partes secantur,
 vel conburentur, aut bestijs obiciuntur, vt
 probat tex. in l. capitale §. famulos ff. de pœnis, &
 prosequitur Tiracquel. de pœnis scriptandis caus. 49.
 num. 42. quod male magis conuenit priuatio-
 ni sepulture, quæ corporum in terra in prop-
 ria est hac subinde mirum videri non debet, si
 Ecclesia mortuos eius vbi priuet, nam uiuentes
 ad talam sepulturam dum in excommunicatione
 ne manent, lus non habuerunt, ergo nec post

mortem illud habere dicendum est, vt bene con-
 siderat Soar. d. sect. 4. num. 2. ad finem.

Deinde quoad nostrum propositum melius
 responderet prohibitiōem hanc, & præceptum
 Ecclesiasticum non sepeliendi excommunicatū
 in loco sacro, non propriè dirigi in corpus ip-
 sum, sed cadauer defuncti, sed in fideles uiuen-
 tes, iuxta generale Apostolorum præceptum,
 quod non solum in excommunicatos dirigitur,
 ne communicent cum fidelibus, sed etiam in
 ipsos fideles, ne communicent cum excommuni-
 cato cap. sicut Apostoli, cum seqq. 11. quæst. 3.
 Nec de potestate est dubitandum iuxta plenissi-
 mam illam Christi Domini concessionem,
 quodcumque ligaueris, &c. nec etiam de vol-
 untate, quæ manifestæ est illa ratione, quam
 Summi Pontifices exprimunt in integrâ huius
 text. & in d. cap. sacris, cui non communicamus
 uiuis, nec communicemus defuncto. Nec huius-
 modi responsiōem in aliquo infringit text.
 in cap. si quis Episcopus, de hereticis, & in cap. sanct. 2.
 24. q. 2. cum similibus, quibus probari videtur
 mortuos excommunicari posse, quia respon-
 dendum erit in illis iuribus excommunicationem
 propriè, & directè non profecti in mortuos,
 sed uiuis Ecclesiam imperare, ne communi-
 cent cum illis, quos constat in excommunicatione
 decessisse, non faciendo pro eis suffragia,
 vel sepulture tradendo. Quæ etiam ratione Ec-
 clesia excommunicatos mortuos absoluit, iuxta
 text. in cap. d. nobis 28. vers. nec obstat, de senten-
 tia excommunicationis, non quod directè in
 eos exerceat iurisdictionem, quæ ad absolu-
 endum necessaria est, iuxta regulam cap. verbum, de
 pœnit. dist. 1. quæ videtur deficere respectu
 mortuorum, iuxta rationem, de qua Pontifex in
 eodem cap. d. nobis, quia Christus Dominus Ec-
 clesie dedit potestatem super terram, iuxta præ-
 dictam auctoritatem, quodcumque ligaueris su-
 per terram, &c. non autem in sepulchro sub ter-
 ra: sed quia per huiusmodi absolutionem uiuis
 facultatem facit communicandi cum excommu-
 nicatis, qui in excommunicatione decesser-
 unt, vt pro eis preces fundere, & suffragia facere
 possint, vel etiam sepulture mandare, vt bene
 explicat Castr. de iusta hereticorum punitione
 lib. 2. cap. 20. ad finem, Couar. in cap. alius, p. 1.
 §. 11. num. 8. Nauarr. in manuali cap. 27. num. 171.
 Soar. disp. 3. sect. 1. num. 3. Sayr. lib. 1. cap. 8. d.
 num. 8. Ad illud autem, quod in mortuis cessat
 ratio, & finis censuræ, siue excommunicationis,
 vt excommunicatus rubore suffusus respiciatur,
 bene respondet Vgol. sub. 2. de censuris cap. 23.
 §. 13. num. 2. vers. postremò, non esse hanc solam
 rationem, & finem excommunicationis, sed
 etiam alios, illamque præcipuè, vt censura Ec-
 clesiastica timeatur, vt expressit tex. in d. cap. pia
 in principio, quare licet vna ex pluribus ratio-
 nibus deficiat, non cessat dispositio, iuxta regulam
 tex. in §. affinitatis, in fine, de nuptijs: respon-
 detur etiam finem illum correctionis, aliquo
 modo respectu mortui considerari posse, si enim

intelligatur effectum excommunicationis etiam post mortem perdurare facilius conueneretur viuens ad penitentiam.

6 Cæmeterijs. Varias Ethymologias huius nominis, & utrum cæmeterium dicendum sit tradunt DD. post *glos. eodem verbo in d. cap. facris de sepult.* Durand. in *rationali* diuinitum lib. 1. cap. 3. Spin. in *speculo* testamentorum, *glos. 2. princ. 33.* latè Durant. de ritibus Ecclesie lib. 1. cap. 23. Quibus omisissis dic cæmeterium dici locum mortuorum sepulture destinatum auctoritate Episcopi benedictum iuxta formam text. in *cap. nemo Ecclesiam*, & de consecr. *dist. 1.* cum alijs, quæ ex Isou. & Greg. Turonen. explicat Durant. d. c. 23. num. 5. indeq; intelliges in hac materia nomine cæmeterij, in quo excommunicatis denegatur sepultura, contineri quemcumque locum Sacrum, etiam intra ipsam Ecclesiam, vt bene notat Card. in *clemen. 1. num. 10. de sepult.* vel locum, in quo Musæ dici consueuerunt, vt explicat Soar. d. tom. 5. *dist. 12. sect. 4. num. 6.* cæmeterij autem frequenter in lure nostro fit mentio quoad hunc effectum, quia olim regulariter intra Ecclesiam sepultura non concedebatur, nisi Episcopis, aut alijs personis insignibus, iuxta tex. in *cap. nullus* t. 3. q. 2.

8 In illa autem questione, utrum si cæmeterium auctum sit sine Episcopi auctoritate in ea parte aucta possit excommunicatus sepeliri, Doctores non satis conueniunt. Pro parte negatiua facit vulgaris regula, quod eadem est ratio, idemq; lus de re aucta, & de principali, quod augetur, etiam *ff. soluto Matrimon.* cum similibus, de quibus Albert. Brun. in *tract. de augmento* q. 9. Mazzu. lib. 1. *obseru. 49.* & alij de quibus Alphan. *collec. 448.* & post Tiraquell. & multos alios Garc. *reg. 302.* quibus adde D. Barb. in *rubric. ff. solut. Matrimon. par. 3. num. 66.* vnde ad nostrum propositum inferebat Guilielm. de Monte Laud. relatus à Card. in *d. clemen. 2. num. 1.* t. agens specificè de claustro, quod de nouo additum est claustro religiosorum. Sed contrariam sententiam melius tenent alij, quos refert, & sequitur Card. d. num. 11. & ibi Anchar. num. 4. quos etiam sequutus est Vgol. *cap. 2. de censuris* cap. 9. §. 5. *res. postremò*: & ratio est, quia argumentum illud de augmento, quod sequatur naturam principalis, quod auctum est, procedit quando in vnoque eadem est ratio, non ita si diuersa deus inter vtrunque, iuxta regulam *l. Papianus exilis ff. de minoribus*, quæ in hoc proposito manifestissima apparet, nam vt cæmeterium sit, & sepultura Ecclesiastica dicatur necessarium est, quod locus auctoritate Episcopi destinatus sit ad mortuorum sepulturam, cum speciali benedictione, quam solemnitate superponimus debere in hac parte cæmeterij, quæ aucta est, & in simili de re aucta bonis maioriata, cui expressè habita non sit cum eadem qualitate maioriata bene explicat Molin. de *primog. lib. 1. cap. 2. num. 3. c. 4.*

10 In *glos. [Sepelierint.] ibi (communis aucto-ritas, qui morte incidenter in excommunicationem.)* Notatur ad hoc, quod communicans cum excommunicatis defunctis, excommunicationem incurrit, scilicet minorem, *glos. 1.* sequitur post Io. Andr. Abb. num. 2. & alij communiter testè Dec. hic à num. 18. exemplum proponentes in uellente, lauante, aut associante excommunicatum maiori excommunicatione defunctum, his enim modis verè ei communicare dicuntur, resoluit hoc ipsum Card. d. *clemen. 1. num. 19. de sepult.* testantur comunem, & latè tuerent Vgol. *tab. 2. de censuris* cap. 23. §. 12. num. 2. Soar. d. tom. 5. *dist. 12. sect. 4. num. 8.* & post Nauar. Auila d. *par. 2. cap. 6. disp. 4. dub. 8. conclus. 1. & disp. 10. num. 3.* Sayr. lib. 3. *cap. 35. num. 22.* Bonac. de *censuris disp. 2. g. 2. punct. 3. §. 3. num. 8.* qui aduertunt iam nouiori lure in *d. clemen. 1.* hanc penam auctam, & minorem excommunicationem in maiorem esse commutatam contra eos, qui scienter excommunicatum vitandam in loco Sacro sepelierint, quæ pena d. *clemen. 1.* locum habeat multa requiruntur, quæ commemorant supra citati DD. Vtrum autem sepelienda excommunicatum vitandam non solum incurrat maiorem excommunicationem relata in *d. clemen. 1.* verum etiam minorem, quam communiter incurrit participantem cum excommunicato vitando? in quo dubio pars negatiua verior est, quia minor excommunicatio iam videtur commutata in maiorem, & nulla necessitas cogit multiplicare censuras, ita Soar. d. tom. 5. *dist. 12. sect. 2. num. 13.* Bonac. d. §. 3. num. 9. quamuis incurere etiam minorem excommunicationem asserant Nauar. in *manual. cap. 27. num. 36.* Auil. *disp. 4. dub. 8.*

11 In *glos. [Eijciant, vit.] ibi (si potuerunt differri nisi esset certum ab offibus aliorum, alias non.)* Hinc nota conclusionem principalem huius text. procedere, quando oia excommunicatorum à non excommunicatis distinguuntur, aut discerni possunt, quod si ita fieri non potest non debent exhumari, ne fortè contingat, vt cum excommunicatorum ossibus oia fidelium extumulerent, vt expressit tex. in *d. cap. facris*, notant omnes ibi Vgol. *d. cap. 9. §. 1. res. 5.* Soar. *disp. 12. sect. 4. num. 4.*

13 In ead. *glos. ibi (Et nisi forte tales fuerint, &c.)* Notatur ad hoc, quod excommunicati, qui cum signis penitentiae decederent, & absolutio-nem, dum viuere, petierunt, sed morte prouenti aboluti non sunt, ecclesiastica sepultura priuandi non sunt, vt ex Innoc. & Mari. Socia. receptum comprobat Vgol. *dist. tab. 2. cap. 9. §. 5. res. 5.* Sayr. de *censuris lib. 2. cap. 4. num. 13.* Contrarium tamen videbatur concludere generalia principia supraposita, quod non communicamus mortuis, quibus viuentes communicare nō possumus, sed per se manifestū est, & apud omnes ubiq; receptum viuētibz excommunicatis, quamuis ostendant signa penitentiae, antequam absoluantur, communicandū non

non

non esse, vt satis deducitur ex d. cap. d. nobis 28. *vers.* nos igitur de sententia excommunicatis. ergo etiam mortuis, qui ante absolutionem decesserunt, quamuis signa penitentiz ostenderint, sepultura Ecclesiastica danda non est, nec quoad suffragia eis communicandum, vt expresse probat tex. in d. cap. d. nobis in principali decis. quæ habetur in *vers.* unde, indeq; ad sepulturam, in qua eadem est ratio ex dictis, infert Soar. d. dispnt. 12. sect. 4. n. 3. Quare aduerte in hoc art. de excommunicatis ante absolutionem cum signis penitentiz decedentibus, de duobus posse dubitari: Primò an licite possint sepeliri in Ecclesia, aut cimiterio: Secundò an sepulti inde sint eijciendi. Primò casu certum est, quod licite in loco cimiterio sepeliri non possint, vt euincit ratio facta contra doctrinam huius glos. in secundo verò casu resoluendum est cum glos. in presenti, cui similis ponit in d. cap. sacris, quod sepulti non debent inde eijci, sed potius, & statim, & quamprimum potuerint, debent absolui iuxta d. cap. d. nobis, atque ita rectè stat quoad hunc effectum resolutio huius glos. ac perconsequens limitatio ad tex. in presenti, quod sepulti in cimiterio inde non eijciantur, non verò ad aliam regulam, quod in cimiterio non sepeliantur, vt benè distinguunt Soar. & Sayr. dictis locis.

- 13) Vtrum autem in hoc proposito sufficiat absolutio excommunicationis præstita in foro Conscientie, quæstio est non leuis inter scribentes, in qua partem affirmatiuam arg. tex. in cap. *Al.* de sepul. tunc Capel. Tholof. decis. 168. vbi sic obseruari vidisse testatur, sequitur Vgol. d. cap. 9. §. 3. *vers.* hii igitur rationibus, ratione confirmans, quia cessante causa cessat effectus, cap. cum cessante, de appellat. cum similibus, cum ergo causa, propter quam excommunicatis denegatur Ecclesiastica sepultura, sit ipsa excommunicatio, & ea per absolutionem tollatur etiam in foro interiori præstitam, rectè sequitur sic absoluti sepulturam Ecclesiasticam denegandam non esse. Sed melius contrariâ sententiam, cum hic casus sua tempestate sæpè numero accidisset, se obseruari vidisse testatur, & sequitur Austr. ad Capel. vbi supra, cap. ratione factum ponit, quia si contrariâ sententia Capel. obseruaretur creditores difficultus debitum suum consequerentur, & Ecclesiastica censura minus timeretur, sed magis vrget quia absolutio præstita in interiori foro penitentiz quoad effectus exteriores nullum operatur effectum, sed proinde habetur quoad illos, ac si præstita non esset, ex resolutis per Nauar. in manuali cap. 27. num. 278. ad finem, & conf. §. sub hoc tit. in antiquis, & caus. 4. d. num. 8. sub tit. de iudicij, in nouis. Fr. Errandus. §. regul. iur. l. 6. §. 1. art. 10. Soar. de legibus lib. 8. cap. 6. d. nu. 11. & in spurio legitimo seu dispensato pro foro Conscientie disputat Sanch. de Matrimonio lib. 8. dispnt. 34. d. num. 43. & 49. cum ergo vltus Ecclesiasticæ sepultura ad forum exteriorem pertineat, minimè

quoad hunc effectum prodesse potest absolutio præstita in foro interiori penitentiz, & vide., quæ pro eadem resolutione notabiliter tradit Nauar. conf. 4. num. 1. sub tit. de sepul.

SVM MARI VM.

- 1) *Dollares referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2) *Priuilegium, quod Religiosi, seu monasteria habent de decimis non soluendis præscribitur tempore triginta annorum.*
- 3) *Declarantur, & conciliantur tex. in presenti, & in cap. accedentibus 15. hoc tit. & nu. 4. §. 6. & 7.*
- 8) *Priuilegia in eo valent, & tenent, in quo iustata, & obseruata fuerint.*
- 9) *Iuri suo renuntiare iurimque liberum est.*

Cap. Si de terra. VI.

- 1) Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. lo. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Henric. Panotm. Mari. Socin. Dec. Ximen. Toletan. in concord. *vers.* que Iuris cum legibus Castella par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 196. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 713. referunt ab Auton. August. collect. 1. Decretal. lib. 1. tit. 28. cap. 9. & est post Conc. Lateranen. sub Alexand. III. p. 38. cap. 4.
- 2) *Per triginta annos decimas persoluisitis.* Probare videtur tex. in presenti tempus triginta annorum sufficere, vt præscribatur priuilegium, quod religiosi, seu monasteria habent de decimis non soluendis; sed obstat ex diametro tex. in c. accedentibus, 15. hoc tit. vbi in eadem specie, eisdem terminis priuilegij de non soluendis decimis requiritur tempus quadraginta annorum, & confirmatur ex generali regula tex. in cap. de quarta & in cap. illud, & in cap. ad aures, & per totum, de præscript. vbi in omnibus præscriptionibus contra qualescunque Ecclesias, etiam inferiores sola quadragenaria admittitur, non vero minoris temporis præscriptio.
- 3) Quare communis distinguit inter antiquum Ius, & nouum, itaut tex. in presenti procedat æterno Iure antiquo, quo præscriptio triginta annorum satis erat contra Ecclesias, & monasteria iuxta tex. in cap. 1. cum seqq. 16. §. 3. at verò tex. in d. cap. accedentibus procedat secundum Ius nouum in d. cap. de quarta cum similibus, in quibus abrogata præscriptio triginta annorum constitutum est vt solum quadragenaria contra Ecclesias admittatur, vt habetur in summario huius tex. notat Abb. in d. cap. accedentibus, num. 4. ad finem, Felin. in cap. cum accedentibus, num. 99. *vers.* & bene qd. de consil. Coniungitur tamen huiusmodi intellectus, quia, ante Alexand. III. huius tex. auctorem abrogata illa tricennali præscriptione quadragenaria contra Ecclesias constituta est à Greg. I. Cg iij & alij

& alijs Pontificibus antiquis, vt Verbanus II. ex eodem B. Greg. refert in cap. 1. cum seqq. 16. q. 4. a Iustiano enim Imp. iam antea huiusmodi præscriptio Ecclesijs erat concessa in *antient. hæc constitutio innotat.* Et in *auth. de ecclesiasticis titulis* §. pro temporalibus, explicat latè Couar. in reg. possessor. par. 2. §. 2. d. princip.

4. Vnde glos. 1. ad medium in d. cap. accedentibus respondet ibi quadraginta annorum fieri mentionem, at verò in nostro tex. solummodo triginta, quia in casu vtriusque decisionis ita accidit, quia scilicet hic vsus contrarius priuilegio per triginta annos allegabatur, illic verò per quadraginta, cum autem tex. principaliter supponere voluerit per contrarium vsum priuilegium a mitti, & quæstionem circa tempus non decidat principaliter, supponendi sunt termini habiles ex alijs principijs in materia præscriptionum iuxta reg. tex. in l. qui testamento, ff. de testam. & in l. item veniunt, §. apertus, ff. de petitione hered. Sed huiusmodi intellectus minimè difficultatem resoluit, neque explicat an & quando vnus actus sufficiat contrauentiois, vel vtrum triginta, aut quadraginta anni sint necessarii, vt amittatur, seu præscribatur priuilegium, quod si dicamus ex principijs generalibus quadraginta annos requiri iuxta d. cap. de quarta, cum similibus, non explicat quare triginta annorum tempus in hoc tex. sufficiat.

5. Quibus, & alijs intellectibus omisiss, sciendum est priuilegium dupliciter posse amitti, vel per modum, & viam præscriptionis, vel per viam tacite renunciationis ex non vsu; de primo modo agit d. cap. accedentibus, idest de vera, & propria præscriptione, ideoque, vt per eam monasterium amittat suum priuilegium quadraginta annos requirit iuxta generalem regulam tex. in d. cap. de quarta, cum similibus, de secundo verò modo agitur in hoc tex. idest de sola amissione, priuilegij per modum tacite renunciationis, quæ deducitur ex non vsu, seu magis contrario vsu eiusdem priuilegij, & ideo merito non exigit tempus in præscriptionibus necessarium, vt clarè Pontifex significat, ibi, priuilegio tamen indulto tanto tempore, vobis detrachere voluistis, atque ita interpretatur Innoc. in d. cap. accedentibus, in secundo intellectus. Goffred. & alij antiquiores, de quibus Io. Andr. & Innoc. in præfenti: potest autem pro vtriusque decisionis discretia considerari quod in hoc tex. Cistercienses per triginta annos contra formam sui priuilegij decimas perfoluerunt Canonici, ad quos de iure communi pertinebant, & ideo ex parte Canonicoꝝ, vt sibi ius earum decimarum acquirerent, nulla erat præscriptio necessaria, sed sufficebat, quod priuilegium cessaret per renunciationem, vel amissionem, vel alium quemcumque modum, vt eo cessante secundum ius commune decime remaneant penes Ecclesiam parochialem, iuxta regulam tex. in cap. 1. de parochijs, cum similibus, de quibus Mantu. dialog. §. 2. At verò in d.

cap. accedentibus Templarij per quadraginta annos perfoluerunt decimas contra suum priuilegium monachis quibusdam, ad quos de iure communi non pertinebant, & ideo, vt eas monachi acquirere, & exigere possent, non sufficebat renunciatio Templariorum, seu amissio ex parte ipsorum, sed necessaria fuit præscriptio legitima, & completa, per quam contra ius commune eas acquirant; planum vero est completam non esse præscriptionem contra Ecclesias minori spatio, quàm quadraginta annorum, iuxta d. cap. de quarta, cum similibus. Verum adhuc contra huiusmodi intellectum obstat ratio, quam reddit text. in eod. cap. accedentibus, ibi, cum enim tanto tempore contra indulta priuilegia decimas soluerint eis renunciasse tacite præsumitur, quæ verba apertè videntur significare decisionem Pontificis non fundari in præscriptione, seu possessione monachorum, sed solum in renunciatione priuilegij resuscitante ex non vsu ipsorum Templariorum, quibus competeat; sed facile dissoluitur si diligentius vtriusque tex. verba videantur, in hoc enim solummodo Pontifex expendit non vsum, seu contrarium vsum priuilegiorum, patet ibi, per triginta annos eis decimas perfoluistis, & deinde in ratione solum expendit tacitam renunciationem eorundem ibi, vobis detrachere voluistis: at verò in d. c. accedentibus principaliter expendit vsum, & possessionem monasterij contra priuilegiarios recipiendo ab eis decimas, patet in principio, ibi, diu quietè possederunt, & ibi, per quadraginta annos, & amplius pacificè possedissent, & in decisione ibi, decimas de terris prædictis per quadraginta annos continuè perceperint, quæ omnia apertè significant respexisse Pontifex principaliter vsam, & possessionem monachorum percipientium decimas à Templarijs contra formam sui priuilegij, atque ita veram, & propriam præscriptionem ex parte monasterij possidentis, quamvis etiam in ratione expendat tacitam renunciationem priuilegiatorum, qui tanto tempore decimas pacificè perfoluentes priuilegio, quo ab illis soluendis exempti erant, videntur renunciasse, in consequentiam scilicet possessionis pacificæ, & iuris per eam monachis præscribentibus acquisiti, vt regulare est in quacunque præscriptione iuxta regulam text. in l. alienationis, §. 2. ff. de verborum significat.

6. Cur autem tex. in præfenti, & in d. cap. accedentibus ultra vsum contrarium priuilegio requirit tempus triginta annorum, vel quadragenariam præscriptionem secundum intellectum suprapositum, cum vnus actus contrauentiois priuilegio contrarius factus à priuilegiarijs scientibus sufficere videatur ad priuilegium amittendum iuxta tex. in d. c. accessisset vide ibi dicta per me n. 6. & modo adde expediri non esse in iure, quod nam tempus sufficiat, aut necessarium sit, vt priuilegiatus per non vsu, aut contrarium vsum priuilegio suo renunciasse

ciare videatur; licet enim supra resolutum sit ad prescriptionem contra formam priuilegij ex possessione, & vsu aduersarij insurgentem requiri, & necessarium esse tempus, quod in alijs prescriptionibus leges requirunt, atque ideo quadraginta annos contra Ecclesias, & secundum verum intellectum huius text. Pontifici contentus sit spatio triginta annorum, vt priuilegiarius non vtens priuilegio, sed decimas soluens contra ipsius formam ei renunciare videatur; adhuc tamen non constat an huiusmodi tempus triginta annorum sufficiat, & necessarium requiratur, communis resoluat ad hunc effectum idem tempus requiri, quod in alijs prescriptionibus necessarium est secundum qualitatem personarum, contra quas prescribitur, atque ita decem annos inter priuatos presentes, & viginti inter eosdem absentes, iuxta l. i. ff. de iudicijs, contra Ecclesias vero triginta annos esse necessarios iuxta d. cap. accedentibus, ita post Abb. & alios comprobant Gail. lib. 2. obser. 60. num. 1. Balb. de prescrip. 5. par. 5. princ. q. 4. Padil. in l. salis num. 3. C. de diuersis scriptis, Menoch. de presumpt. lib. 6. presump. 41. n. 16. Masfril. Siue de decif. 96. num. 1. par. 1. Soar. de legibus lib. 8. cap. 34. num. 19. & cap. 35. num. 19. cum seqq. sed tota remanet difficultas circa litteram huius text. in quo ad presentem effectum dixi considerasse Pontificem tempus triginta annorum reiecta differentia inter lus Canonicum, & antiquum. Quare ea retenta resolutione occurrit Soar. d. c. 35. num. 31. quod licet Alexand. III. in alijs prescriptionibus tempus quadraginta annorum contra Ecclesias necessarium esse voluerit, in hac tamen quando agitur de amittendo priuilegio ex vi tacite renunciationis ex tempore insurgentis minori tempore fuit contentus, quia iam non considerat, vt puram prescriptionem sed vt coniunctam voluntarie renunciationi, per quam res de iure ad lus commune, & ideo fauorabilis est; Addit deinde Innoc. III. in d. cap. accedentibus regulam illam de tempore quadraginta annorum in prescriptionibus contra Ecclesias necessario extendisse ad casum istum, quando agitur de priuilegio per non vsu, vel contrarium vsu amittendo.

7. Verum huiusmodi resolutio Soar. falsa tanti Preceptoris pace, minime resolutio difficultatem, incidit enim in aliam, quam improbauit, quod scilicet huius text. decisio quoad tempus abrogata sit per dictum cap. accedentibus; quod non est Innocent. III. vt ipse inuadentem ait, sed eiusdem Alexand. III. huius text. auctoris. Quare adherendo predicto intellectui, quod text. in presenti agit de renunciatione tacita collecta ex temporis diuturnitate, text. veto in d. cap. accedentibus de vera prescriptione, respondendum existimo ad difficultatem in his terminis etiam contra Ecclesias triginta vel quadraginta annos necessarios non esse neque Pontificem illos requirere, vt necesse ius & sine quibus renunciat illa tacita non presumere.

tur, sed solum decidere, quod si Canonici ad quodam patriarcham decima pertinet: antequam probauerint per triginta annos illas ab ipsis religiosis recepisse, non prodest religiosis priuilegium, in contrarium, neque illo se possunt tueri, quia eidem videntur tacite renunciaisse, neque inde efficax deduci potest argumentum, quod si tempus decem, vel triginta annorum proponeretur, contrarium Pontifex responderet, immo ex solo priuilegio, non vsu, vel contrario vsu per longum tempus eandem presumptionem procedere tam in priuatis, qudm etiam in Ecclesijs deducitur ex communi sententia Doctorum, quia tradunt presumptionem, quz ex longi temporis decem annorum prestationibus deducitur, & alia secundum quam ex eodem spatio omnia presumuntur acta sollempniter iuxta reg. l. cum de in rem versum princ. ff. de vsuris, & in l. si filiusfamil. C. de petit. hereditatis cum similibus, de quibus Gabr. commun. tit. de presumpt. conclus. 1. pariter procedere contra Ecclesias, vt communem comprobant multis adductis idem Gabr. ibi num. 5. & suadetur ex ratione, quam adducit idem Soar. d. cap. 34. num. 18. & num. 14. quod priuilegia hzc a principio conceduntur sub tacita conditione, vt per non vsu amittantur, quz ratio pariter procedit in Ecclesijs. Vtrum autem in casibus, in quibus priuilegia per non vsu amittuntur hoc procedat tantum in foro exteriori, an etiam in interiori Conscientie questio est, quam a nemine tractatam se vidisse ait late disputans Soar. d. cap. 34. adn. 25. in qua breuiter est resoluendum nullam habere dubitationem, quando amittuntur per viam prescriptionis, hac enim sine dubio prescribentem eum reddit in conscientia, ex his, quz plenè resoluunt Doctores in rub. de prescrip. vbi autem amittuntur per modum tacite renunciationis etiam ex dictis sequitur licite amitti in foro conscientie, dixi enim a principio concedi a Principe sub tacita conditione, vt non vteretur per longum tempus amittatur, quz ratio etiam concludit respectu fori conscientie.

8. Notatur communiter hic text. ad hoc quod priuilegia in eo valent & tenent in quo obseruata & visitata fuerunt, vt per Molin. de primogen. lib. 2. cap. 7. num. 71. Bobadil. in sua politica. lib. 5. cap. 10. num. 10. Garc. Girond. de priuilegijs explicat. nu. 265.

9. Cum liberum sit unicuique iuri suo renunciare. Consonat text. in l. si Index q. 2.

ff. de minoribus l. ult. §. pen. C. de Episcopis & clericis l. pen. Cod. de passu, cap. tunc, rescripti, & de testibus, multa ad hoc propositum cumulant Tirac. de Iureprimog. q. 24. d. num. 4. Socin. reg. 319. & alij, de quibus Alphar. collectan. §. 37. Cardin. Tusch. tom. 6. lit. R. conclus. 170. cum seq. D. Barbof. in l. alia §. eleganter d. nu. 11. ff. solut. Matrimon. Morla in corpore Iuri par. 1. tit. 10. de locato q. 2. num. 32. Azori. instit. moral. par. 1. lib. 5.

lib. 5. cap. 23. q. 10. & latè Soar. de legibus lib. 2. cap. 33.

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Bona acquisita per privilegiatos assumunt naturam privilegiorum.
- 3 In patronatibus, quod à laico donatur Ecclesia, Ecclesiasticum censetur quoad omnes Iuris effectus.
- 4 Bona, quae antea laicorum erant, & ad Ecclesias perueniunt, gaudent privilegio exemptionis à tributis.
- 5 Privilegium non praesumitur, sed ab eo, qui allegat, probandum est.
- 6 Privilegia, quae in corpore Iuris clausa sunt, praesumuntur, & ideo ea privilegiatis ostendere non tenentur.
- 7 Privilegij tenor attendendus est, ut de illo indicandum, nisi ipsius tenore inspecto.
- 8 Investitura tenet in feudis inspicitur.
- 9 Maioratus tenet diligenter inspicendus, & servandus.
- 10 Privilegij tenor inspicendus non solum quoad verba, sed etiam quoad mentem.
- 11 Privilegium strictè est interpretandum, etiam si concessum sit à Principe, qui legem condere possit.
- 12 Privilegium non privatis personis, sed toti religioni concessum adducere non est, ut favorabile interpretandum.
- 13 Privilegia per quae consuetudini, aut alteri privilegio derogatur favorabilia sunt, & latissimam recipiunt interpretationem.
- 14 Declaratur text. in cap. olim. de verborum significatione.

Cap. Porro. VII.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Ancharan. Panor. Marian. Socin. Decius Ximen. Toletan. in concordantijs, et inque Iuris cum legibus Castella. par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 196. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 713. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 28. cap. 10.

2 Non dubitamus, &c. Notatur ad hoc quod bona acquisita per privilegiatos assumunt naturam privilegiorum, ut per Abb. & Decium notat. 2. Socin. na. 5. cum segg. & alios hic, multosque rationibus, & similibus confirmantes, & in primis ex generali reg. quod ex mutatione personae, & status rei mutatur, ut pro regula iudicij Iurisconsultus in l. Paulus, alias procurator commiss. de acquirenda heredit. ibi, castrensis esse mutatione personae deservit, cum similibus, quae adducit Tirac. cessante causa, par. 1. n. 217. & post Anchar. Cardin. Tusch. tom. 5. lit. M. conclus. 436. Vnde Iuspatronatus, quod à laico donatur Ecclesiae, ecclesiasticum deinde censetur

quoad omnes Iuris effectus probat tex. in cap. Inco. 9. 1. de iurapatron. lib. 6. explicant Couar. pract. cap. 36. nu. 5. Vers. 2. Cabed. de patronatib. Regia Corona cap. 3. num. 5. Gonzal. d. reg. 3. Canon. gloss. 18. num. 5. Nicol. Garc. de benef. par. 1. cap. 5. nu. 539. cum segg. Hinc etiam colligi potest quod quamvis patronatibus Regijs non foveat Summus Pontifex derogare, hoc tamen non procedit in ijs, quae eiusdem Regis donatione, ad monasteria, vel Ecclesias deueniunt, iam enim Ecclesiastica censentur, ac subinde illis applicari debet reg. tex. in cap. dilectus de Iurapatron. & quae de eius materia latè tradunt Felin. in tract. quando littera Apostolica, & alij de quibus Gonzal. d. gloss. 18. num. 2. cum segg. Nicol. Garcia par. 5. cap. 9. num. 208. cum segg. Hinc etiam bona, quae antea laicorum erant, & ad Ecclesias perueniunt, gaudent privilegio exemptionis à tributis, & gabellis post Feliz. de collect. ex num. 437. testatur Card. Tusch. tom. 3. lit. E. conclus. 13. à num. 41. plenè Card. Alban. in tract. de immunitate Ecclesiarum, plenissimè Soar. contra Anglicanae sista errores lib. 4. cap. 20. num. 6. cum segg. quicquid distinguunt, pluraque involuant Gutier. practica. lib. 1. q. 3. n. 17. & Cabed. Lustr. acif. 64. p. 2. ac Molin. de lustr. tract. 2. disp. 438. & dispnt. 662.

3 Quod totum ex inspectione privilegiorum, &c.

Ergo oportet ostendere, & alleganti creditur, ad quod quotidie hunc text. allegari solitum ait Abb. num. 1. sequitur Dec. & alij communiter in praesenti, & reliqui omnes, qui varijs in locis scripserunt privilegium non praesumi, sed ab eo, qui allegat probandum esse, ut prosequitur Tusch. de iust. lib. 2. cap. 18. d. n. 3. & cap. 20. num. 6. Card. Tusch. tom. 6. lit. P. conclus. 762. Mascard. de probat. conclus. 1200. nu. 36. Menoch. de praesump. lib. 6. praesumpt. 14. num. 15. optimè Cabed. Lustr. decis. 95. num. 3. par. 2. & ratione confirmatur, quia privilegia facti sunt, nec praesumuntur, sed ab eo, qui allegat debent probari, ut vulgo colligitur ex tex. in l. in bello. §. falsa ff. de capitijs, qui tamen nihil probat, ut bene advertit Alciat. de praesump. par. 3. praesump. 5. ad finem, & fatetur Mantica. de consuet. titum. Roman. lib. 2. tit. 1. num. 4. sed probatur in l. quaeunque §. 1. ff. de publi. in rem actione, l. si emancipati C. de collat. cum alijs, quae latè adducunt Menoch. & Mantica. qd. locis, & alij relati ab Alph. collect. 719. quibus adde Garc. regal. 384. Card. Tusch. tom. 3. lit. P. conclus. 10.

6 Limitant autem DD. principalem nostri text. conclusionem non procedere in privilegijs, quae in corpore Iuris clausa sunt, quia inquisit esse notoria, & eorum scientiam praesumi, sicut ipsarum legum iuxta cap. 1. de constit. in 6. quare ea allegare privilegiatos non teneri ex Felin. receptum testatur Mascard. comel. 1109. & in privilegijs scholasticorum, de quibus in an. b. Bobita G. ne filius pro patre, Rebut. de privileg. scholastic. privilegia

allegio 154. d. n. 367. Verum aduertes, quod licet DD. recte doceant huiusmodi privilegiorum probationem necessariam non esse, falsò tamen scribunt eorum allegationem non requirunt, contrarium euincit receptissima doctrina, quod eorum, quæ notoria sunt, licet probatio necessaria non sit, requiritur tamen allegatio. l. si adulterium cum incestu 9. eodem ff. ad l. si aliam de adulter. glof. celebris 7. ubi. causas in Clement. ap. lanti, & de appellat. quam latè explicat Felini. in cap. cum ordinem d. nunt. 11. de scriptis, & est recepta ex multis, de quibus Marant. de ordine iudiciorum par. 6. cap. de appellat. num. 141. Menoch. reuoc. 1. recuperanda n. 169. & reuoc. 15. n. 266; Bello. lib. 2. supplet. c. 6. Garc. reg. 39. Gutier. de iurament. confirm. par. 1. cap. 70. d. nunt. 4. & pro vera huius articuli resolutione consule D. Barb. in l. si quis ex aliena nunt. 3. cum seq. ff. de iudic.

7 *Privilegiomm servare tenorem.*

Notatur ad hoc, quod privilegij tenor attendendus est, nec de illo iudicandum nisi ipſus tenor inſcripto, conſonat text. in cap. receptum. 8. & in cap. 14. infra hoc tit. notant Abb. Butr. Anch. Dec. & Socin. hic & plures alij ex antiquioribus, quos refert Tiraq. in l. ſingulam. verbo libertis, num. 8. videndus à num. 4. Burg. de Pace q. 2. num. 17. Surd. conf. 1. d. num. 31. Franc. Molin. de rit. nupt. lib. 1. comp. 19. num. 8. Sic in feudis tenor inueſtituræ inſpicitur cap. 1. de duob. fratr. notant omnes præcitati, & ex alijs Pinel. in l. 1. C. de boni. mat. par. 3. num. 84. in fine, Menoch. conf. 40. num. 2. & tenor paſſi in l. ſauimus C. de ſideſuſc. & in l. ad probat. C. de vend. cum alijs, de quibus Burg. d. q. 2. num. 16. Vide maiorat. tenorem diligenter inſpicendum, & ſeruandum, arg. tex. in l. cum ita 9. in ſidecommiſſ. ff. de legat. 2. tenet Molin. de primog. lib. 1. c. 2. n. 27. & alij, de quibus Burg. d. q. 2. n. 11. Caſtil. reu. quæſt. lib. 2. cap. 20. num. 4. cum ſeqq. & deducitur ex generali reg. quod cui verba non conueniunt non conuenit diſpoſitio l. 4. tertio ff. de damno inſecto; verba enim ſunt ſigna mentis, & demonſtrant voluntatem animi l. Iubeo 9. idem rubro ff. de ſupellectilib. leg. cum alijs citatis in libello de principijs verſusque Iureſſ. lit. V. num. 3.

10 Intellige tamen tenorem privilegii infpicient-
dum non solum quoad verba, sed etiam, mul-
toq; magis quoad mentem, vt si de illa appareat,
a verbis recedamus, vt quod fenerit concedens,
potius feximus, vt probat text. opt. in cap.
quarto s. 6. vbi *glof. verbo sola, infra hoc tit. id*
ipfium probant Buttr. & Socin. vtreq; num. 1.
in prefenti, cum alijs multis, ex quibus ita
huius text. regulam esse intelligendam ad-
uertunt Henric. in *summa lib. 3. cap. 30. in princi-*
pio *quantal. C. Sanch. de Matrimon. com. 3. lib. 8.*
diff. 1. num. 21. & probat ex generali reg. in
cap. intelligenda de verborum significat.

¹¹ Quod eorū metas trāſgredi, &c.

Notatur ad hoc, quod privilegium strictè est in-

terpretandum, etiam si concessum, sit à Principes, qui legem concedere possiet, vt per Felinum *cap. postulat. lib. 9. de re script. Sanhe. de Matrimo. lib. 8. disp. 1. nu. 29. Soar. de legibus lib. 8. cap. 37. num. 5. reprobautes Aretin. in cap. ad si christi 9. de adulterijs nu. 33. cum seq. ff. de iudic. resolu-
tione priuilegium à Principes, qui legem condere possiet, concessum latè interpretandum, & extendendum esse, quia vni legis obtinet, ac subin-
de latam recipit interpretationem, loquentem contra expressam huius text. decisionem & in *cap. 1. si. de fidei preiurij. lib. 6. Vnde ex cla-
rius huius text. decisionis comprehendens, quam cla-**

12 fa fit illorum reſolutoꝝ, qui aſſerunt privilegiũ non priuatis perſonis, ſed toti religioni conceſſum, & fauorabile interpretandum, & latè eſſe extendendum, ex quorum numero ſunt Oldrad. conf. 300. num. 4. 78ſi. conſiderandum, Henric. in ſumm. lib. 7. cap. 28. §. 3. inſeña lit. M. & cap. 34. nu. 4. inſeña lit. P. Sanch. d. diſp. 1. nu. 13. Soar. d. cap. 37. num. 7. nam tex. in præſenti de priuilegijs agit Templarijs, & Hoſpitalarijs conceſſo, & ſic vniuerſo eorum Ordini, & tamen extendendum negat. Neque rationes, quas adducunt, aliquid concludunt, nam prima ex fauore religionis iuxta l. ſunt & perſone ff. de religioſiſ & ſumpt. ſan. ſolum euincit huiusmodi fauorem iuſtam cauſam eſſe, vt rationabilia iudicentur quæcumque etiam ampliſſima privilegia à Principe religioni conceſſa, non ita vt priuata auctoritate liceat privilegia extendere extra eorũ metas contra huius tex. regulũ. Secunda verò, quod lex conceſſat in perpetuum duratura, retorquetur, quia etiam in legibus ſi exorbitat à iure communi extenſio non admittitur iuxta regulam qua à iure de reg. iuris lib. 6.

pos, si enim privilegium concedatur, ut alicui, sicut vni ex residentibus provideatur de fructibus beneficii late sit interpretatio, etiam quoad distributiones quotidianas, quia sit redditus ad ius commune; sic etiam non inepte intelligitur tex. in cap. ex parte 27. de decimis, quod scilicet agat de decimis percipiendis à Parocho intra propriam Parochiam, quæ per consuetudinem, aut prescriptionem penes alios existebant, & ideo extenditur privilegium ad novatias, quia sit regressus ad ius commune, secundum quod declinat ad Parochianum pertinentem in propria parochia, iuxta cap. de parochiis.

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Exemptio à potestate Ordinariorum non probatur ex hoc, quod aliqui specialiter iuris B. Petri existant, nisi concurrat solutio censui.
3. Declaratur tex. in cap. si Papa, vers. si autem, hoc tit. lib. 6.
4. Exemptio à potestate Ordinariorum non probatur ex solutione, census facta Sedi Apostolica, nisi appareat, quod sit in signum subiectionis.
5. Censui quibus modis decatur, & quæ habeat significationem, ostenditur.
6. Solutio census quando in signum subiectionis facta presumatur, ostenditur.
7. Exemptio ab Ordinariorum potestate non probatur ex receptione sub protectione Sedi Apostolica.
8. Progere, & protegere quid significant, ostenditur.
9. Privilegiis verba si exemptionem concludant iuri, & iurisdictioni Episcopi derogatur.

Cap. Recepimus. VIII.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Host. Butr. Anch. Henric. Panor. Mari. Socin. Dec. Ximen. Tolet. in concordantijs varijsq; iuris cum legibus Casselle par. 1. & 2. Viu. in rationali lib. 5. iuris Pontificij pag. 713. Alagona in compendio iuris Canon. pag. 197. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 14. cap. 1.

9. Qui Specialiter B. Petri Iuris existunt, &c.

Ex his verbis, iuncto fine, bene colligitur ex eo quod quod aliqui specialiter iuris Beati Petri existant, non probari exemptionem à potestate Ordinariorum, nisi concurrat solutio census in signum subiectionis facta, & quod ita indistincte in eo videatur probari bene notavit contra alios Dec. hic num. 11. Verum in contrarium adest expressa decisio text. in cap. si Papa, vers. si autem hoc tit. lib. 6. dum decidit ex verbis privilegij, in quibus continetur ut quis existat iuris B. Petri, vel specialiter pertineat ad Romanam Ecclesiam, aut similibus, plenè probatam indicari exemptionem, per quem ita resolunt Abb. num. 2. Socin.

num. 7. & 12. hic Mascard. de probat. conclus. 713. Card. Tusch. tom. 3. lit. E. concl. 552. num. 11. Erasim. à Cockier d. par. 1. q. 9. n. 2. sed dice Pontificem ibi agere de verbis prolatis in privilegio, vel sententia, in quibus de ipso exemptionis privilegio principaliter agebatur, hic vero non ita, sed de censu questio erat, incidenter vero narratum esse esse de iure B. Petri, in quo causa planum est pertalia verba exemptionem, aut libertatem non probari, & constat ex generalibus principiis, quæ docent verba narrata, quæ non proferuntur principaliter propter se, plenam probationem non efficere, ut probat tex. ubi notant omnes, in l. ex his verbis C. de testam. militibus, cum similibus, de quibus Garc. regul. 165. & regul. 483. Mascard. de probation. conclus. 622. Card. Mantie. de concessuris tit. voluntas lib. 3. tit. 12. Card. Tusch. tom. 8. lit. V. conclus. 81. Menoch. de presump. lib. 3. presump. 133. à principio.

4. Non omnes censuales ab Episcoporum subiectione, &c.

Notatur ad hoc, quod ex solutione census facta Sedi Apostolica exemptio non probatur à potestate Ordinariorum, nisi appareat, quod sit in signum subiectionis, & perceptor libertatis, consonat tex. in d. cap. si Papa, vers. si est idem, iuncto vers. si vero decatur simpliciter, ubi notavit Franc. & post Abb. hic Socin. num. 3. & Dec. n. 2. cum segg. Valasc. de iure emph. quest. 32. n. 6. & post eum Felician. de censibus in proximo num. 6. Erasim. à Cockier d. par. 1. q. 10. num. 6. & ratione confirmatur, quia nomen, census, æquivocum est, varias habens significationes, aliquando enim bonorum, & personarum descriptionem significat l. 2. §. post deinde, ff. de origine iurisdictionis tributum l. 2. C. sine censu, aliquando facultates seu redditus, ut in l. tit. 5. fin. autem C. de iure deliberandi, l. c. etiam 7. ibi nihil in censu habent, C. qui bonis cedere possunt, aliquando etiam significat emphyteusis pensionem cap. constituto de religiosi domibus, vel locationes cap. istum, ne Prelati nec suæ; aliquando contractum censualem, de quo in extravag. 1. & 2. de emptione, & Motu proprio Sij V. super forma creandi census; aliquando etiam annuam præstationem, vel in signum subiectionis, vel protectionis, iuxta tex. in presenti, cum similibus; & denique multa alia, quæ late prosequuntur Brisson. de verborum iuris signif. verbo censu, Roderic. de annuis redditibus lib. 2. q. 22. à n. 66. Valasc. & Felician. dictis locis. Recte igitur sequitur ex solutione census necessariò non probari specialem exemptionem ab Ordinariorum potestate, iuxta vulgarem regulam quod probatio debet concludere per necesse, non per potest esse, ut DD. colligunt ex l. neque matres C. de probat. & ex cap. in presentia, eodem tit. cum similibus, de quibus Card. Tusch. tom. 6. lit. F. conclus. 765.

6. Verum quando cum solutione census alie concurrunt coniecture deficere potest regula supra.

prædicta, succedit enim alia vulgaris, singula, quæ non profunt multa collecta iuant, de qua *glor. verbis legimus in l. 2. ff. de excusat. tutorum recepta ex infinitis*, quos latè adducit *Gabriel commun. tit. de probat. conclus. 1. à principio*. Exemplum ad nostrum propositum adducunt DD. veluti si Ecclesia soluens censum existeret in diocesi Episcopi, cui soluitur, nam cum Episcopus in tota sua diocesi habeat lre communi fundatam intentionem *cap. cum Episcopi de offic. Ordinarij in 6. merito solutio census facta ab Ecclesia intra eandem diocesim existente conclusit*, quod sit in signum subiectionis, vt *consuluit Federic. de Senis*, quæ referunt, & sequuntur *Abb. per tex. ibi in cap. 1. num. 4. de religiosis domibus*, & *Dec. hic num. 6.* Nec obstat si repliæ ex decisione huius text. ubi cum solutione, census concurrebat receptio sub protectione *Pape*, vel etiam quod de iure B. Petri existeret, & tamen hæc duo, vel tria simul iuncta non sufficere ad probandam exemptionem decidit *Pontifex*, & notat *post Abb. num. 1. Socin. n. 8. & 43. Dec. in principio*, & alij omnes hic. Respondetur enim dictum illud vulgare, singula, quæ non profunt, &c. procedere, quando singula, genere suo perfecta sunt, non ita si vitiosa sint, & genere suo imperfecta, vt scripsit *Bald. in l. 1. num. 21. G. de legitimis heredib. commendat. Menoch. de præsump. lib. 3. præsump. 39. n. 6.* & faciunt multa, quæ copiose adducit *Gabriel d. conclus. 1. num. 33. cum seqq.* cum ergo ex dictis constet censum esse quid equiuocum, & inde subiectionem non inferri, & ex dicendis etiam appareat friuolum, & debilem esse aliam coniecturam ex receptione sub protectione, atque aliam de iure B. Petri ex supra resolutis, merito neque omnia simul iuncta concludunt.

7. *Ad iudicium perceptæ protectionis*. *Ecce*. Notatur ad hoc, quod ex receptione, sub protectione Sedis Apost. exemptio ab Ordinariorum potestate non probatur, siue de Ecclesia sub tali protectione recepta agatur, vs hic, siue de persona singulari, vt in *cap. ex parte, lib. 3. infra eodem*, notant *Abb. num. 3. Zabarelid. in principio*, *Socin. d. nu. 7. Dec. d. num. 13. in presenti*, *Call. lib. 2. obseruat. 54. à principio*, ubi *num. 4.* restat esse commune omnium scribentium sententiam, *Mascard. de probat. conclus. 713. num. 1. Pet. Frider. de process. mandatis in Imper. Camer. entrebendis lib. 2. cap. 14. Erasmi d. Chockier d. p. 1. q. 9. n. 1.*

8. Ratio autem facilis est, nam protegere idem est, ac defendere, vt notat *glor. in l. deficiorem, §. 2. ff. de re milit. ac subinde non impetrat superioritatem, immo in inferiore sicut & defensio verificatur, vt patet de militibus, qui pro salute Regis, & patriæ ad illius assunt custodiam, vt per *glor. in rubr. C. de domesticis, & protecturibus lib. 12.* ubi in l. t. bene explicat *Cuiat.* protectores dici eos, qui armatam militiam subeunt non solum defendendi co-poris-*

fui, verum etiam protegendæ lateris Principis solitudinem patiuntur. Non obstat ex *in cap. ad audiendum 14. de appellat.* quia non consistit in susceptione insurgente ex eo, quod ille se posuerit sub protectione Sedis Apost. sed in vi, & virtute tacite appellationis, quæ illis verbis includitur, vt explicant eleganter *Prap. ibi d. n. 3. cum seqq.* & post eum *Marant. de ordine iudiciorum, ear. 6. c. de appellationibus num. 13.* sicut in simili de arreptione itineris ad Papam ex causa grauaminis, probat *tex. in cap. minimum, §. 9. & in cap. dilecti, §. 1. de appellat. ex quibus, & alijs prosequitur latè Lancel. de attentatis par. 2. c. 12. ampliat. 6.* Vnde cauebis à Fratre Emmanuele *quæst. Regulæ, 2. q. 63. art. 3. in fine*, dum inaduerterenter scribit per receptionem in sua protectione, quam sæpè facit Papa in priuilegijs religionibus concessis, facilem induci exemptionem à potestate Ordinariorum, deceptus auctoritate prædictorum Iurum, quæ effectum tribuunt prædictæ appellationi tacite ex subiectione sub protectione *Pape*, in qua euidens discriminis ratio cernitur ex dictis.

9. *Non ex hoc Iuri diocesani, &c.*

Ex his verbis colligitur à contrario sensu, quod si verba priuilegij exemptionem includunt, Iuri, & iurisdictioni Episcopi derogatur, quia scilicet ab ea in totum eximuntur exempti, & solo Romano Pontifici immediate manent subiecti, *cap. cum tempore, in fine de arbitris, cap. penult. de offic. Ordinarij, cap. cum Episcopus, eodem tit. in 6.* notat *glor. verbo Sedis Apost. in cap. auctoritate, eodem tit. & lib. pulchrior glor. verbo Accipias in cap. nulla 93. distinet.* cum multis similibus, quæ latè explicant *Socin. hic n. 53. cum seqq.* *Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 2. q. 63. art. 9. & 11. Card. Tusch. tom. 3. lit. E, conclus. 294. & conclus. 365. Gonzal. ad reg. 3. Cancellariæ, glor. 43. n. 190.*

S V M M A R I V M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Priuilegium dicuntur persona concessum propter eandem rationem ad alias extendi non potest.
3. Filij priuilegij, quæ personaliter parentibus conceduntur, gaudere non possunt.
4. Priuilegium militare, & ministerij, seu Doctores filij non prodest.
5. Nobilitas in filios derivatur.
6. Priuilegium personaliter marito concessum ad uxorem non extenditur.
7. Correlationum regula non procedit in indulgentiis facta à Principe nisi ex correlationis.
8. Priuilegia, quæ ab eis certa persona conceduntur per modum contractus, vel ob beneficium ad heredem transmittuntur.
9. Beneficium restitutionis in integrum ad heredem transmittitur.
10. Priuilegium est lex primatæ, nisi singulare contra Ius commune indultum.

Cap. Sane. IX.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Butr. Ancharan. Henric. Panorm. Deci. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. Vtriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 197. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 714.

2 **P**robat hic tex. priuilegiū alicui personæ concessum, propter eandem rationē ad alias extendi non posse. Ratio huius decisionis ea est quia in priuilegijs extensio nō fit de persona ad personā, etiam ex tacita, & verosimili mente disponentis Cated. Lusit. decis. 140. n. 3. par. 1. etiam vbi non versamur in materia pœnali, & correctoria. Ioseph. Sesse Aragon. decis. 41. n. 54. consonant iura omnia, quibus probatur priuilegia priuatas esse leges, quæ singulis nō omnibus iacent, neque cōmunē legem faciunt, ideoque alijs exemplo esse non possunt, nisi his tantum, quibus conceduntur cap. hinc est, vers. quod priuilegium. 16. q. 1. cap. non exemplo. 26. q. 2. cum similibus, deinde confirmatur, quia priuilegia omnia essentialiter illud habent, vt aliquid contra ius commune constituent, ac subinde, quatenus à iure communi exorbitant, odiosa censentur, & necessariō restringenda iuxta reg. quæ à iure communi, & reg. ead. lib. 6. cum similibus, de quibus ad cap. porro ius eodem; vnde merito generalis reg. recepta est, quod priuilegium certæ personæ concessum, ipsā sequitur, & ad alias, etiam ipsius heredes sunt, non extenditur. l. in omnibus causis. 69. l. priuilegia. 157. ff. de regulis iuris. l. 1. §. permittitur ff. de aqua quodlibet. & affirma. l. quia tale. ff. solut. mat. l. 3. ff. de censibus, tex. optimus in l. ferdinandus, C. de excusat. mun. lib. 10. ex quibus desumpta est reg. priuilegium, lib. 6. vbi nostri omnes, cum multis alijs, quæ post antiquiores adducunt, & explicant D. Barb. in d. l. quia tale, per totam, Menoch. cons. 1007. d. n. 95. vol. 11. & de presump. lib. 3. presump. 103. num. 45. And. Gail. lib. 2. obseruat. 144. num. 8. cum seqq. Card. Tusch. tom. 6. littera P. conclus. 746. P. Suar. de legibus lib. 8. cap. 10. & 11. Salas eodem tract. disp. 17. sect. 6. & 8. Flores de Mena vari. lib. 2. q. 31. n. 203.

3 **I**ntellige supradictam conclusionem, & amplia procedere etiam in filijs, vt scilicet priuilegijs, quæ parentibus personaliter conceduntur, gaudere non possint, vt probatur ex varijs Iuris Civilis auctoritatibus, vt in l. in bonoribus, §. vacationum, ff. de vacationibus, & excusat. munerum in hæc verba. Vacationum priuilegium non spectat ad liberos Veteranorum, quam generaliter de omnibus priuilegijs Veteranorum interpretatur Cottor. de iure milit. lib. 1. cap. 24. & in l. penult. §. si puella, ff. de ritu nuptiarum, & de priuilegio militari, & magisterij, seu Doctoratus, quod filijs non proficit, probatur in l. priuilegio, in princ. & in l. in filijs, C. de decurionib.

lib. 10. notat gloss. de. in l. ex pluribus, ff. de administrat. tutorum, gloss. etiam de. in cap. licet, de censib. quas committere receptas esse constat ex Bart. Alexand. & alijs, de quibus Tiraq. de iuraprim. meq. q. 39. n. 4. D. Barbof. in d. l. maritum, n. 80. ad flum. Soar. de legib. lib. 8. cap. 11. num. 4. cum seqq. Ex quibus vera est huiusmodi resolutio, quod priuilegium patri personaliter concessum, non est sine lege ad filios trahendum; illa vero iura, quæ pro contraria parte solent allegari, locum habent, & loquuntur, vbi priuilegium non simpliciter patri concedunt, sed sub ampliori forma, pro eo scilicet, & posteris, vel cum alio simili adiecto, quo aliquando filij, aliquando descendentes continentur; vel quando ex natura rei, & qualitate materiz susceper filij participant priuilegium, idest concessionem legis, vel Principis patri factam, vt contingit in nobilitate, vel dignitate, quam naturalem DD. appellant, quæ scilicet competit ex origine, & Maiorum claritudine, hanc enim etiam à patre in filios deriuari naturalis, & civilis ratio postulat, sicut in arboribus, quæ viret in folijs, venit ex radicibus humor, vt ait Ouid. cum multis alijs, quæ adducunt Tiraquel. de nobilit. cap. 15. Casane. in verbis gloria mundi, par. 8. consider. 24. Garc. de nobilit. gloss. 7. n. 17. & gloss. 20. num. 11. Azetud. ad l. 1. num. 85. cum seqq. tit. 1. lib. 6. nona recopil.

6 **A**mplia etiam & intellige principalem huius tex. conclusionem procedere in vxore, ad eam enim extendi non posse priuilegium personam marito concessum tradit Ioan. Andr. per tex. ibi in cap. ne aliqui, but. tit. lib. 6. expendens de Regibus, & Reginis ibi fieri mentionem, quia alias priuilegio, quod simpliciter Regi conceditur, Regina non gaudet; prosequuntur D. Barbof. in l. quia tale d. n. 22. vers. vltima ampliatio, Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 47. num. 1. & 3. Soar. d. lib. 8. cap. 11. num. 1. Et ad illud, quod maritus, & vxor correlatiua sunt l. 1. ff. de ritu nuptiarum, cum similibus, respondetur regulam correlatiuorum non procedere in indulgentia facta à Principe vni ex correlatijs, vt resoluit Bape. de S. Blasio in tract. de correlatijs, n. 57. vnde de casu ad casum, in correlatijs non fieri extensionem communiter, & receptum comprobat ex Baldo, & alijs Card. Tusch. tom. 2. littera C, conclus. 1041. n. 25. Ad alia vero iura, quæ in contrarium citari solent similiter respondetur procedere, vel ex tenore ipsius priuilegij, quia de certis personis, & earum vxoribus expressam facit mentionem, vel ex vi aliorum iurum, quæ communicantur mariti priuilegium eius vxori.

8 **L**imitatur tamen principalis huius tex. conclusio, vt non procedat in priuilegijs, quæ alicui certa personæ conceduntur ob beneficentia, vel egregia facta, sunt enim realia censenda huiusmodi priuilegia, & vii talia ad heredes transeunt, iuxta regulam tex. in d. l. in omnibus causis; cum similibus. Quorum præcipua ratio est,

est, quod huiusmodi priuilegia ob benemerita in contractum transire videntur, docente Bald. in l. qui se patris, num. 14. C. de liberi, & probatur ex regula tex. in l. si cum mibi, 33. ff. de dolo, ex quo ibi notauit Bald. quod quando priuilegium datur propter factum, quod habet commensurationem cum priuilegio, in contractum transire dicitur, certum autem est, quod omnes contractus ad heredes transeunt, iuxta tex. in l. si passum, ff. de probat. cum similibus. Quia ratione, quod priuilegium per modum contractus personaliter concessum ad heredes transeat, tenent DD. communiter ex l. fone in l. si sic a num. 12. ff. de verborum obligat. & pluribus alijs, quos refert D. Barbosa. in d. l. quia tale, num. 43. res. 3. principaliter, ff. solut. matrimonio, sequitur Menoch. de presumpt. lib. 3. presump. 103. num. 22. consequenter resoluens a num. 12. priuilegia ob benemerita ad heredes transire possunt. Socin. Titacq. & alios, quos ibi refert. Verum quauis hac limitatio ad nostrum tex. probabilitate non careat, probabilius est in his terminis non limitari, sed magis ampliari, vt tenent multi, quos referunt, & sequitur D. Barbosa. in d. l. quia tale, cum seqq. & Soar. d. lib. 8. cap. 4. a principio, & precipue num. 8. & vide apud eos.

- 9 Deinde limitatur eadem huiusmodi decisio vt non procedat in priuilegio, quod personæ conceditur, si causa proxima concedendi non sit ipsa persona, sed aliqua conditio, seu causa existens in persona, exemplum proponentes in beneficio restitutionis in integrum, quod licet personale sit, eo quod minorum personis conceditur personaliter, quia tamen principalis causa illud concedendi est læsio iuxta tex. in l. non omnia, & in l. quod si minor, non semper, ff. de minorib. cum similibus, concludunt DD. idcirco ad heredes transire iuxta tex. in l. non solum, ff. de reitut. in integrum, & in l. minor, 19. §. ult. ff. de minorib. quas hic interpretantur Dyn. in reg. priuilegium, num. 7. de reg. iuris, lib. 6. & alij communiter secundum Pech. num. 10. in solut. secunda difficultatis ibidem, Dec. in d. l. in omnibus causis, n. 4. Gomez variat. tomo 2. cap. 14. n. 6. Menoch. d. lib. 3. presump. 103. a n. 16. & alios relatos a D. Barb. in d. l. quia tale n. 49. & esse communem testatur Cald. Pereira in l. si curatorum, verbo minorib. n. 44. quod etiam videtur voluisse Mauric. de restitutione in integrum c. 15. & illum sequutus Myling. lib. 4. obser. 19. & ceteri, qui dicunt huiusmodi beneficium restitutionis reale esse, & idcirco ad heredes transire, quia scilicet causæ datur, seu læsioni, vt explicat Soar. d. lib. 8. cap. 1. num. 6.

- 10 In gloss. [Singularibus] ibi (idest priuilegijs, que singularia sunt, & priuata de lege communi.) Vnde bene dicitur priuilegium quod sit lex priuata, seu ius singulare contra ius commune, indulcitur, ita Host. in summa diuini tit. 9. 1. & gloss. in emb. de rescript. lib. 6. Henric. Canis. in summa iuris Canon. lib. 1. tit. 2. §. duplex genus placitorum,

Petr. Greg. de iuris artes, cap. 7. num. 14. Conzal. ad reg. 8. Caneh. gloss. 35. a num. 5.

S V M M A R I V M.

- 1 Dilectores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Litteræ clausæ in iudicio fidem non faciunt, sed patentes, quod intelligi vt ibi.
- 3 Litteræ alieui Iudici directas clausas qui recipit, non debet eas aperire, sed Iudici aperiendas tradere, alijs puniuntur.
- 4 Litteras patentes recipiens in illis contenta videtur approbare, non ita si clausas.
- 5 Declarantur, & conueniuntur tex. in presenti, & in cap. nimis, res. nec sufficientes de excessibus Prælatorum.
- 6 Religiosi in primatu Oratorij publicè pulsare campanas non possunt.
- 7 Exempli si excedunt metas priuilegiorum, sine publicè deliquerint, possunt ab Episcopo coerceri.

Cap. Patentibus. X. Cælest. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collectar. Zabarel. Ioan. Andri. Host. Anch. Butr. Henric. Panor. Dec. Marian. Socin. Viuia. in rationali lib. 5. iuris Pörf. pag. 197. Alagona in compendio iuris Canonici pag. 714. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 14. cap. 2.

- 2 Patentibus litteris, &c. Ex his verbis hic Host. Zabarel. Butr. num. 7. Anch. num. 1. litteras clausas in iudicio fidem non facere, sed patentes, quod tamen rectè intelligunt procedere, quando non sunt authenticæ, veluti quia fracto sigillo, aut remoto presentantur, si enim sigillo integro, & debito modo iudicibus quem diriguntur, fuerint presentatæ, & in acta redactæ, cū, sicut alijs actis iudicialibus, credendum est, immo clausas minus suspensas esse, quam patentes, ea ratione probant, quia testamentum claudi solet, vt solemne, & non suspectum sit, sed his, insistent. de testament. l. si vnus C. eodem tit. & per totum ff. quemadmodum testamentum aperiantur, & deducitur totus discursus in cap. cum olim 33. vbi notant scribentes omnes, de officio delegati, ibi nobis fideliter presentasse, & in cap. inter dilectos 11. res. praterea cum seqq. de excess. 3. prælatorum, ex quibus praxis innouetur, quod is, qui litteras alieui Iudici directas clausas recipit, non debet eas aperire, sed eadem Iudici aperiendas tradere, alias puniuntur iuxta qualitatem facti, & probat tex. in d. cap. cum olim, & d. 4. praterea, & quæ latè in proposito post Ordinarios, & alios recentiores tradunt Menoch. de arbit. centur. 6. casu 538. Decian. in tract. crimin. lib. 7. cap. 17. n. 46. Farinac. in praxi crimin. p. 6. de falsitate quest. 150. d. num. 114. Fr. Emmanuel quest. regul. tom. 2. q. 35. art. 2.
- 4 Alia etiam differentia inter litteras, quas quis patentes recipit, aut clausas notabilis est, nam

Hh is,

is, qui eas apertas accipit omnia in illis contenta videtur approbare *l. si filiusfam. 2. ff. ad Mact. & elem. 1. de procurator. cū multis alijs, quæ latè prosequuntur Gabr. tom. 1. commun. tit. de presumpt. concl. 3. Mascard. de probation. conclus. 480. Card. Tusch. tom. 1. littera L. concl. 374. non ita in clausis ostenditur, quia, vt in patentibus, & apertis procedat conclusio illa, requirunt DD. communiter, quod recipiens eas aperiat, & legat, atque ita scientiam habeat eorum, quæ in eis continentur, vt ex Mathel sing. 11. explicat Gabriel d. conclus. 2. num. 11. Card. Tusch. d. conclus. 374. num. 3.*

5 Liceat eis campanas in eis ponere, &c.

Decisioni huius tex. quatenus negat posse Templarios, & alios religiosos in Oratorijs suis habere, & publicè pulsare campanas, opponi solet *tex. in cap. nimis, vers. nec sustentari, de excessib. Pralat.* dum inter alia grauamina, quæ Prælati inferebant religiosis, illud commemorat, quod illis prohibeat habere campanas in Ecclesijs, & Oratorijs suis, de vtriusque enim simul, & promiscuè fecit mentionem. Pro concordia DD. varios afferunt intellectus, nam Hostien. quem sequitur Butr. interpretantur, quod vnam campanam in Oratorijs habere licitum est, iuxta *d. cap. nimis*, quod in singulari de campana loquitur, non vero plures iuxta *tex. in præfenti*, qui loquitur in plurali: sed absurdus videtur intellectus, nam de campanis in plurali loquitur Pontifex distributuè, retinendo ad plures religiosos, Templarios scilicet, & alios, de quibus dixerat, vt de simili eorundem priuilegio interpretetur Pontifex in *cap. vt priuilegia 24. ad finem infra hoc tit.* quare Innoc. & post eum Zabarel. & Abb. nu. 3. *vers. sed extra*, adiunt *tex. in præfenti* lus commune continere, at vero *d. cap. nimis* procederet, supposito speciali priuilegio religionum, de quibus ibi. Ego verò pro comperto habeo in priuatis Oratorijs licitum non esse, etiam religiosis habere, publicè pulsare campanas, in eis enim etiam priuatim non licet celebrare sine Episcopi auctoritate, vt bene notat Dec. in *præfenti* ibi. Iam licet Abb. hic, & in *cap. vt de censibus* aliud docere videatur: Missæ tamen istæ publicè non sunt ad populū, vt ipse ibi ait, clerus conueniat, sicut in Ecclesijs, immo in hoc Oratoria ab Ecclesijs distingui constat ex ijs, quæ de eorum differentijs tradit Durand. de ritib. Ecclesiæ lib. 1. cap. 1. à principio & num. 13. & consequenter huiusmodi priuatis Oratorijs non conuenit publicè pulsare campanas, vnde facile intelligitur *tex. in præfenti*, dum in his priuatis Oratorijs prohibet ponere, publicèq; pulsare campanas, si adueras, quod de his priuatis Oratorijs agit, & copulatim prohibet in eis campanas ponere, & publicè pulsare, sic significans priuatim pulsare prohibitum non esse, sed potius à contrario licitum esse, atque ibi campanulam habere, quæ priuatim pulsetur, vt notauit Butr.

num. 3. Abb. & Anch. num. 1. Dec. num. 8. & 19. Roch. de interpretat. verbo *construxit* num. 38. Lambert. eodem tract. art. 11. quæst. princip. 1. parte lib. 2. num. 3.

7 In gloss. [Potius.] ibi (*argumentum, quod si excedat metas priuilegiorum, sive publicè deliquerint, quod possunt ab Episcopo corrigi.*) Est contra *tex. in cap. 1. vers. nunquid ibi*, dummodo sit in loco exempto, hoc tit. lib. 6. notat Abb. hic num. 4. *vers. in gloss.* Quare melius ipse Abb. ea ratione, inquit procedere *tex.* quia licet in loco exempto delinquere incipiat, effectus tamen, & complementum portigitur extra locum exemptum, quia scilicet sonus campanarum indebitus laxat, & turbat audientes extra ipsum locum, quod pluribus similibus ibi exornant, sed latius Dec. d. num. 15. Socin. d. num. 6. & alij. Verum si verum fateri licet, melius aduertit Hostien. & Butr. num. 11. *tex.* non probare huiusmodi conclusionem, quia specialiter procedit in priuilegiatis excedentibus metas suorum priuilegiorum, qui ea ob id merentur amittere, vt probatur in *cap. sequen. ad finem.*

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc *tex.* scribentes.
- 2 Ecclesia polluitur, seu violatur per sanguinis effusionem.
- 3 Sanguinis effusio propter quam violatur Ecclesia, debet secum trahere abundantiam, itant non sufficiat pauca gutta.
- 4 Ecclesia non indiget reconciliatione, si quis in eo peccatur, vel alia iniuria efficiatur extra sanguinis effusionem, quod intellige *vt ibi*.
- 5 Sanguinis effusio per quam polluitur Ecclesia debet esse iniuriosa.
- 6 Sanguinis effusio, propter quam polluitur Ecclesia debet esse publica.
- 7 Ecclesia polluitur si sanguis hominis uiuentis, non autem cadaveris effundatur.
- 8 Ecclesia censetur violata si quis sua mentis compo ex ira, vel desperatione se ipsum occidat, vel iniuriarum peccat.
- 9 Sanguinis, aut seminis effusio, vt per eam Ecclesia violatur, debet fieri intra eandem Ecclesiam, non supra tectum, vel infra Ecclesiam.
- 10 Ecclesia nomine in materia pollutionis intelligitur ea, quæ consecrata est, vel specialiter benedicta.
- 11 Suspensus presbyter ab officio ab alijs etiam exemptis ad diuina Officia restituitur, seu absolui non potest.
- 12 Absolvere nemo potest à suspensione, & alij Ecclesiastici censuri ab homine laici, nisi is, qui eas tulit.
- 13 Laici non possunt presbyteros suspendere ab Officio, nec etiam eosdem ad diuina restituere, nisi eis à solo Papa hoc potestas demandata fuerit.
- 14 Absoluenti à censuris potestas etiam in mortis articulo laici non conceditur.
- 15 Quæstiones sacre pecunie qualiter olim permittereantur, ostenditur, & num. 16.

- 17 *Quorum vni qualiter attentis Concil. Trident. promissum ostenditur.*
 18 *Lusitani ad obseruantiam Concil. Trident. non admittunt quosdam elemosynatum, nisi literas Regias ostendant.*
 19 *Castellani, & Galli idem fratre obseruant.*
 20 *Ecclesiastici Indem potest punire secularis quosdam falsas elemosynas petentes.*
 21 *Archiepiscopus potest interdicare predicationem in tota promincia.*
 22 *Habitum religionis, aut Crucem salub. portantes puniendi sunt.*
 23 *Insignibus alienis vtentes in crimine falsi incidunt.*
 24 *Indem Ecclesiastici potest punire laicos salub. portantes religionis habitum.*
 25 *Priuilegium meretur amittere, qui illo abutitur.*
 26 *Priuilegia quando dicantur amitti per non vsum, vel contrarium vsum, vel etiam per abusum, & in quibus differant, ostenditur.*
 27 *Exempti si delinquant extra locum exemptum ab Ordinarijs puniri possunt, non obstante exemptionis priuilegio.*
 28 *Declaratur text. in cap. 1. §. in eis, de priuileg. lib. 6.*
 29 *Suspensus ab officio non est suspensus a beneficio, nisi id declaratur.*
 30 *Habitum religionis salub. seu sibi portans religiosus non fit.*

Cap. Tuarum. XI. Innoc. iij.

3 *Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Butr. Anchor. Henric. Marian. Soc. Ibec. Panor. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellae par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 198. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 714. refertur ab Anton. Auguft. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 16. cap. 1.*

3 *Ecclesiam sanguinis effusione, etc.*

Notatur ad hoc, quod per sanguinis effusionem Ecclesia polluitur, seu violatur, vt per Nau. in man. c. 27. d. n. 256. Iacob. de Grassis in aureis decision. par. 1. lib. 2. cap. 48. num. 22. Henric. in summas lib. 9. cap. 27. Cardin. Tolet. in summa lib. 5. cap. 8. d. num. 12. Sayr. de censuris lib. 5. cap. 16. d. princip. Auila cod. tract. par. 5. disp. 7. Soar. tom. 3. disp. 81. sect. 4. plures alios Doctores ex antiquioribus refert Cened. par. 3. collect. 11. d. princip.

3 Multa requiruntur, vt supradicta Doctorem solutio procedat. Primo ergo requiritur quod huiusmodi effusio sanguinis abundantiam fecum trahat, itaut non sufficiat pauca gutta, vt per Nau. d. n. 256. vers. Dixi effunditur, Stephan. Colla in cap. i. §. 18. nu. 2. de sentent. excomm. lib. 6. Fr. Ludou. in instructio Conscientia, par. 1. cap. 33. vers. sed circa secundum, Grassis tom. 25. Soar. vers. secundo, Sayr. nu. 5. dictis locis. Vnde Ecclesia non indiget reconciliatione si quis in ea percutiatur, vel alia iniuria afficiatur citra sanguinis effusionem, etiamsi carnes

conterantur, & ossa confringantur, nisi forte tumorem caulauerit, aut liorem ex verberibus, & opus sit vt tumor, seu liuor ferro aperiatur, dicitur tunc Ecclesia polluta, quia percussio iniuriola fuit, & efficac. caus. effusionis sanguinis, quae deinde sequuta est, vt per Sayr. d. cap. 16. num. 8. Zerola in praxi Episcop. par. 1. verbo pollutio Ecclesia. Vel nisi citra sanguinis effusionem homicidium sequatur, quod fit per suffocationem in ipsa Ecclesia, vel suspendium, vt per Nau. Fr. Ludou. Henric. Soar. Auila, Sayr. d. num. 12. Grassis num. 21. dictis locis, Decian. tract. crimin. lib. 6. cap. 24. d. nu. 36.

5 Secundo requiritur, quod effusio sanguinis iniuriola sit, nam si homicidium, aut vulnus casu contingat, aut in necessariam defensionem, aut quia sanguis naturaliter soluitur, nulla iniuria inferitur loco sacro, & consequenter pollutus censeri non debet, vt per Nau. & Fr. Ludou. dictis locis, & Sayr. d. cap. 16. nu. 14. §. 15. Parin. in praxi crimin. q. 125. nu. 22.

6 Tercio requiritur, quod effusio sanguinis publica sit, nam si occulta fuerit reconciliatione non indiget Ecclesia, vt per gloss. verbo pollus in cap. 1. de immunit. Eccles. lib. 6. recepta per Stephan. Colla in d. cap. 12. qui num. 4. Siluest. Nau. Sotus, Henric. Grassis, Tolet. & alios, quos refert, & sequitur Sayr. d. cap. 16. nu. 10. Soar. d. sect. 4. vers. sciendum dubitari solet Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 15. num. 10.

7 Quarto requiritur, quod sanguis hominis viuientis effundatur, itaut no sufficiat, quod sanguis & cadauere fluat, vt contingere potest in anathomia, vel quod sanguis sit brutorum animalium, vt post Nau. Ledesim. & Vivald. notat Sayr. d. cap. 16. num. 6. Cened. d. collect. 11. in princip. Neque refert an alienus, vel proprius effundatur sanguis, si enim quis suae mentis compos ex ira, vel desperatione se ipsum occidat, vel iniuriolose percutiat, censetur Ecclesia violata, & reconciliatione indigebit, vt per gloss. verbo sanguinis in d. cap. 1. Soar. Auila, & Sayr. nu. 4. in singulis locis.

9 Quinto requiritur, quod haec iniuriola, & publica humani sanguinis, aut feminis effusio fiat intra eandem Ecclesiam, nam si extra contingat nulla fit iniuria ipsi loco sacro, & consequenter violatus censeri non debet, vnde Ecclesia non polluitur si occidatur existens supra tectum, vel infra Ecclesiam in aliqua caeuerna, aut spelunca, vel in aliqua camera, aut cella, vel in choro, sacristia, turri, cymbalorum, aut confessionarijs extra Ecclesiae corpus, quia illis omnibus, & similibus casibus dicitur extra Ecclesiam contigisse, vt per gloss. verbo sanguinis in d. cap. 1. quam sequuntur Nau. & alij omnes, vt per Grassis d. num. 21. Soar. col. 2. vers. quod autem sanguis, Tolet. Saz, & alij, quos refert, & sequitur Sayr. num. 8. Auila dub. 1. dictis locis: & plene congesti a Sanch. d. disp. 15. num. 21. cum sequentibus. Ecclesiae autem nomine in hoc proposito intelligunt eam, quae consecrata est,

H h i j vel

vel specialiter benedicta, & deputata, ut ibi
 Divina fiant Officia, nec requiritur ad hoc, ut
 polluta maneat, quod sit consecrata, sicut per
 contrarium si saltem benedicta non sit, non pol-
 luitur, neque reconciliatione indiget, quamvis
 ibi Divina Officia fuerint celebrata, veluti in
 privatis oratorijs, atque ita deducitur ex text.
 in cap. ult. sup. de consecrat. Eccles. ubi notatur
 gloss. verbo non consecrata, & post Nau. & alios
 Henric. §. 5. & post Gratian. fr. Emman. & alios
 Sanch. num. 24. Sayr. diffus locis, Auila
 d. diff. 7. dub. 2. coucl. 1. Decian. d. lib. 6. cap. 24.
 num. 24. Quorum Sanch. & Auila tenent quoad
 immunitatem Ecclesiarum latiore esse facien-
 dam loci sacri interpretationem per text. in cap.
 pen. supra de immunit. Eccles. dum probat suffice-
 re, ut Ecclesia gaudeat immunitate quod ibi
 Divina celebrata sint, licet consecrata, aut be-
 nedicta non sit. At vero quoad violationem, de
 qua agimus, incurrendam accipitur locus sacer
 stricte, pro eo solummodo, qui vel consecra-
 tus, vel benedictus est.

- 21 **Alios vero Presbyteros, &c.** No-
 ta-
 tur ad hoc, quod Presbyteri ab officio per Ep-
 iscopum suum suspensi ab alijs etiam exemptis
 ad Divina Officia restitui, seu absolui non pos-
 sunt, ut per Bntr. hic num. 8. Abb. num. 3. Dec.
 d. num. 12. Socin. num. 2. & 14. Ex ea ratione,
 22 quia d. suspensione, & alijs Ecclesiasticis cen-
 suris ab homine latis memo absolue potest,
 nisi is, qui eas tulit, vel legitimus eius super-
 ior, ut arguitur text. in cap. cum ab Ecclesiasticis
 & in cap. pastoralis super preterea, supra de officio Ordinis.
 notant Doctores communiter ibi teste Felin.
 num. 9. vers. amplius regnam, Nau. in man. cap. 27.
 num. 162. Vgol. de censuris tab. 1. cap. 4. d. princip. &
 tab. 4. cap. 2. per totum, & post alios, & Henric.
 Sayr. cod. tract. lib. 4. cap. 17. d. num. 24. Auila p.
 3. disp. 6. dub. 1. couclus. 5. Soar. tom. 5. disp. 7. sect. 2. d.
 num. 3. & disp. 29. sect. 1. num. 15. Tolet. in sum.
 13 lib. 1. cap. 46. d. num. 2. Sed melior ex littera huius
 text. deducitur ratio, ibi, cum sint laici genera-
 liter enim, & indistincte verum est laicos neque
 suspendere posse Presbyteros ab officio, neque
 etiam eosdem ad Divina restituere, cum vtrum-
 que sit actus Ecclesiasticæ iurisdictionis, cuius
 potestatis laici omnino sunt incapaces, iuxta
 reg. text. in cap. bene quidem. 96. disp. 6. in cap. eccle-
 sia. de constitut. comprobatur latè Vgol. d. tab. 1.
 cap. 2. §. 10. d. num. 2. adeo ut à solo Papa laicis
 hanc potestatem posse demandari doceat gloss.
 verbo laico, & verbo preter Romanum, in d. cap.
 bene quidem, melior gloss. de suspensione agens in
 cap. preter verbo dicitur, 22. disp. quas receptas
 communiter multis adductis comprobatur Grat-
 ius in decis. auctus lib. 4. cap. 3. num. 1. Sayr. de cen-
 suris lib. 1. cap. 3. num. 15. & lib. 2. cap. 21. num. 1.
 Soar. eodem tract. tom. 5. disp. 2. sect. 3. num. 12.
 24 Unde potestatem absolvendi à censuris etiam
 in mortis articulo laicis non concedi verius
 sustinent post gloss. verbo preterquam in mortis ar-

ticulo, in d. §. preterea, Con. in cap. alma, par. 1. §. 12.
 num. 9. Vgolin. tab. 1. cap. 4. §. 5. d. num. 7. Sayr.
 lib. 2. cap. 21. d. num. 3.

15 Pro colligendis elemosynis, &c.

De quæstoribus sacre pecunie per diversa tē-
 pora diversum fuit statutum est. Nam à prin-
 cipio eorum usus frequens erat, & libere per-
 missus, atque etiam prædicandi officium iuxta
 text. in præfati. & in cap. cum ex eo, infra de penit.
 & remissio. ubi Summus Pontifex describens
 qualitates, quas hi habere debent, dicit, quod
 sint modesti, discreti, nec in tabernis, aut alijs
 locis incongruis hospitentur, nec inuitiles fac-
 tiant, aut sumptuosas expensas, notant hic
 Deci. d. num. 3. Socin. num. 6. & prosequitur latè
 Paul. Fasc. de V'sitat. lib. 1. cap. 30. num. 36. Petr.
 Bollo in ætom. canonica classif. 3. cap. 2. §. 4. Nau.
 de Indulgent. notab. 31. d. num. 46. Henric. in sum.
 lib. 7. cap. 29. in princip. bene Iuli. Lanor. de Indul-
 gent. par. 2. cap. 13. d. princip. Unde admittendos
 non esse huiusmodi quæstiores sine Episcoporum,
 vel Apostolicis veris litteris, ex quibus con-
 stet de eorum moribus, & petitori causa, seu
 necessitate, sanctissime in generali Concil. rela-
 to in d. cap. cum ex eo, prouisum fuit.

- 16 Deinde hoc idem strictius in Viennensi Concil.
 fuit prouisum, & statutum in Clemen. 2. de Peni-
 tent. Cernens enim Concil. abusus huiusmodi
 quæstorum excreverit in maximum totius Chri-
 stiani Orbis scandalum, dum in prædicationibus
 multa confingebant mendacia de reliquijs,
 & indulgentijs, quas infinitas prope falsò præ-
 dicabant ad aurum extorquendum, eis omino
 interdixit prædicandi officium, relicta solum
 facultate dicendi, quod in litteris Apost. aut
 Episcoporum continebatur, quod Decretum ad
 impiorum calumnijs recte tueretur Cardin. Bel-
 larmio in controu. Cathol. tom. 2. de Indulgent. lib. 3.
 cap. 10. vers. igitur.

- 17 Postmodum cum quæstorum malitia magis
 ac magis excreveret, atque etiam fidelium
 scandalum, indeque è peruersis eorum factis
 ansa hæreticis data est in usu indulgentiarum
 debachandi, sanctissimè Concil. Trid. sess. 5. de
 reformat. cap. 1. ad finem, vers. quæstiones vero in-
 dulgentias per se, vel per alios prædicare pro-
 hibuit, & sess. 21. de reformat. cap. 9. statuit, ut
 quæstuariorum nomen atque usus penitus abo-
 leatur, neque ad hoc officium exercendum nul-
 lenus admittantur, non obstantibus priui-
 legijs Ecclesiasticis, monasterijs, aut hospi-
 talibus concessis, de cuius decreti praxi plu-
 res refert Doctores Cened. ad Sextum collect. 9.
 quibus adde Quarant. in summa bullary verbo
 Auebisepi auctoritas, vers. 26. in fine, Zerol.
 in praxi Episcop. par. 1. verbo quæstiones pag. 302.
 Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 2. §. 57. art. 7. & §. 98.
 art. 1. Card. Tusc. tom. 6. verbo quæstiones, coucl. 46.
 Et sub illius Concilij Decreto non comprehen-
 duntur Mendicantes religiosos pro suorum
 Conuentuum sustentatione elemosynas quæ-
 stuantes

Quantos tenent Nauar. lib. 3. *confil. fol. tit. de Regular. conf. 79. num. 3. Fr. Emman. d. art. 7.*

18. Vnde etiam apud Lusitanos prudenter constitutum est in Ordinat. Regia. lib. 5. tit. 103. ne petitoria cuiusvis Sancti nomine permittantur à Magistratibus Regijs, nisi Regie litteræ ostendantur, quibus expresse nominetur persona, quæ elemosynas querituta est, & ne per se, vel per alios predicare faciant, vel Indulgencias publicare, quemadmodum in d. Clem. 2. & dictis Trid. decretis constitutum est, quod si aliter factum sit omne pecunias ab illis quasitas quæstori redemptionis captiuorum statim tradendas præcipit, quod in facti contingencia tempore Illustrissimi Cardin. Alberti obseruatum fuisse refert Cabedo par. 1. *Lusitan. decis. 193. & resolut. Cardoso in praxi iudicium; & aduocat. Verbo elemosyna, num. 2.* Et nouissimè anno Domini 1610. die vero 9. Iulij Regium editum fuit diploma, vbi constitutum est quod exactores maximi à Rege pro colligendis elemosynis ad redimendos captiuos constituti, possint concedere licentias ad annum tantum duraturas fratrijs pro certo pretio, in quo conuenierint, ut extra Ecclesias possint petere, cuius compositiones immunes reddit fratrias Sanctissimæ Eucharistiz, & Iohannim Misericordie.

19. Similem legem habent Castellani, vt constat ex l. 1. & 2. tit. 8. lib. 1. Ordin. vbi Perez, & habetur l. 1. tit. 9. lib. 1. *noua recopil. & latè Azened. & l. 37. tit. 6. lib. 3. eiusdem recopil. Auil. ad cap. 51. Prætorum, & Anenid. de excedendis mand. lib. 2. cap. 10.* Et apud Gallos decretis Regij Senatûs similiter prouisum esse explicat Rhénat. Copin. de sacra politia, lib. 3. tit. 5. d. num. 23.

20. Si laici fuerint excommunicatio-
nis, &c. Notatur ad hoc, quod Ecclesiasticus Iudex potest punire seculares quæstores falsas elemosynas petentes, vt per Auil. ad cap. 51. *prætorum glos. ne consentit, num. 1. Bôbardil. in sua politia, lib. 2. cap. 17. num. 43.*

21. Per totam, &c. Notatur hic text. etiam ad hoc, quod Archiepiscopus potest interdicare prædicationem in tota provincia, vt per Marc. Anton. Genu. in praxi Curia Archiep. Neapol. cap. 70. n. 16.

22. Cruce falso signatos inueneris, &c. Notatur ad hoc, quod puniendi sunt falsò portantes Crucem, aut religionis habitum, vt per Abb. Dec. & Socin. hic, Plac. in epistolis delictorum, cap. 5. d. num. 3. Parin. in praxi crimin. p. 6. de falsitate, & simul. q. 150. d. num. 80. iunctis multis latè resolutis per Menoch. d. arbit. ca. 30. d. num. 12. Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 2. q. 76. art. 1. & apud Lusitanos in Ordin. Regia. lib. 5. tit. 93. stricte prohibetur ne quis in Iudis, vel extra eos utatur habitu trium Ordinum Christi, Diui Iacobi, & de Auis sub penis specialiter ibi expressis.

23. Vnde etiam simili modo in crimen falsi inci-

dunt, & pena falsi puniendi sunt, qui illicitis, idest alienis, quæ ad ipsos non pertinent, vtuntur insignibus, prout colligitur ex tex. in l. 1. r. 4. qui se pro milite, ff. ad legem Cornel. de falsis, Dec. hic d. num. 41. Menoch. & Farin. dictis locis, Cottor. de iure militum, lib. 3. cap. 10. Pet. Gregor. synreg. l. iuris lib. 36. cap. 4. num. 6. Et apud Lusitanos in Ordin. Regia. lib. 5. tit. 93. pena præscribitur amissionis omnium bonorum, & honoris, & priuilegijs nobilitatis contra eos, qui vtuntur nomine, & insignibus alicuius familiz, quæ ad ipsos non pertinent, quia maxime interit ne nomina, & insignia eorum, qui ob egregie facta sibi, posteris suis ea acquisierunt, confundantur, & ab illis vsurpentur, qui tali non gaudent nobilitate, & equalibus non iuantur meritis, quam rationem, si simpliciter videtur Lusitanus legislator à Iure conf. in l. 1. §. quomodo vers. publici, ff. de vent. in p. dum ait publice interesse, vt ordinum dignitas, familiarumque salua sit, exornat Guil. lelm. Benedic. in cap. Rainautius, verbo Rainautius de Clero, d. num. 57. Callan. in catalogo gloria mundi, par. 2. consider. 21. cum seqq. Molin. de primog. lib. 1. cap. 18. d. num. 1. & lib. 2. cap. 14. num. 17. Gutier. canoniarum lib. 2. cap. 14. num. 8. cum seqq.

24. Notatur etià ad hoc, quod laici falsò portantes religionis habitum per Iudices ecclesiasticos puniri possunt, quod ea generali regula confirmatur, quia laici falsò portantes huiusmodi habitum abutuntur insignibus religionis, & religioni iniuriam inferunt, consequenter de foro Ecclesiz efficiuntur, iuxta notata in cap. cum sit generale de foro competentis, & post Oldrad. conf. 86. notauit Dec. num. 2. Socin. num. 5. hic, & comprobatur in nostro tex. ibi, missos esse constituerit, &c. obseruando differentiam inter laicos, quos excommunicationis pena, & clericos, quos pena suspensionis coercendos constituit, quia in laicos non cadit suspensio, cum incapaces sint alicuius officij spiritualis, ad quod hunc tex. commendat, & ex alijs latè comprobatur Sayr. de censur. lib. 4. cap. 1. n. 16.

25. Priuilegiū meretur amittere, &c. Consonant tex. in cap. 76. 74. distinct. & in cap. priuilegium, 11. q. 3. & in cap. 71. priuilegia, in princip. infra hoc tit. & in cap. contingit, 2. de sentent. excom. & in l. qui sine, 40. ibi, videntur abuti, iuncta glos. ff. de negotijs gestis, cum multis alijs, de quibus post glos. eisdem locis, Damas. in tract. de brocard. memb. 3. num. 28. Aufrer. in elem. 1. n. 12. de off. Ordinarij, Nep. de Monte Alban. de exceptionib. art. 2. num. 13. Card. Tusch. tom. 6. littera P, conclus. 754. latè Soar. de leg. lib. 8. cap. 36. eandem conclusionē ad varios casus adducens, in primis, quod scholastici otiosi, qui non student, & scholas non frequentant, non gaudent priuilegijs scholasticorum, & præcipue, vt abientes causa studij fructus percipiāt suorum beneficiorum, iuxta cap. licet, de præbendis.

26. Licet autem multi ex nostris Doctoribus, atque etiam Siluest. *Verbo priuilegij* num. 9. passim confundant hos terminos quod priuilegium aueratur per non usum, vel per contrarium usum, vel etiam per abusum, longe tamen differunt, de prioribus scilicet non usu, vel contrario usu, dixi *ad cap. si de terra supra hoc tit.* Per abusum autem proprie amitti dicitur priuilegium, quando priuilegiatus metas priuilegij sui excedit, vt in d. cap. *vt priuilegia*, quia scilicet religiosi, de quibus ibi, confratres tempore interdicti tradebant Ecclesiasticæ sepulture praua interpretatione priuilegiorum, quæ minime competeant eo casu, neque confratres comprehendebant, atque etiam ex tex. in præfenti, ubi laici missi ab ipsd. religiosis pro elemosynis colligendis presbyteros ab Episcopis suspensos absoluebant, & falsò cruce signati prædicationis officium exercebant contra priuilegium formam, & prohibitionem Iuris communis, vt per se patet.

27. Nullo prorsus priuilegij beneficio, &c. Ex his verbis colligit *glos. hic verbo priuilegij*, generalem conclusionem, quod exempti si delinquant extra locum exemptum ab Ordinarijs puniri possunt, non obstante exemptionis priuilegio, consonat tex. in *amb. qui in prouincia ibi*, omni priuilegio cessante. C. *ubi de criminibus agi oporteat*, text. difficultis in cap. 1. in principio, *hoc tit. lib. 6.* dum generaliter decidit exemptos ratione delicti, coram Ordinarijs conueniri posse non obstante libertatis, seu exemptionis priuilegio, & in fine eiusdem principij concludit idem esse dicendum de illis, quibus concessum est priuilegium, vt non nisi coram certo Iudice valeant conueniri, quæ Decretalis innouata, & ampliata est per Conc. Trid. *sess. 7. de reformat. cap. 14.* ex quibus, atque alijs, quæ latissime adducunt, hanc esse communem DD. sententiam colliges ex Abb. in cap. *vt. num. 21.* & ibi Felin. num. 5. *de foro competentis*, ubi eam latè tuerunt, atque etià Dec. hic d. num. 49. Nauar. *de regularibus*, *commen. 2. num. 60.* Paul. Fulc. *de visitat. lib. 2. cap. 13. à principio*, & cap. 20. d. num. 7. Card. Tusch. *can. 3. littera E, conclus. 244. & conclus. 365.* Azuev. *l. 1. num. 118. cum seqq. tit. 16 lib. 8. noua recopil.* Decian. in *trac. crimin. lib. 4. c. 17. n. 13. 28. cum seqq.* Verum viget in contrarium tex. in eodem cap. 1. *in eos*, pro cuius intellectu varias adducunt concordias *glos. in d. verbo priuilegij*, hic, Butr. num. 17. & Abb. num. 8. etiam in præfenti; Socin. in c. *receptas à nu. 57. & 70. supra hoc tit.* & tandem concludunt esse distinguendum inter priuilegium exemptionis, quod simpliciter datur personis, quod resoluatur prodesse etiam quoad delicta, quæ postea perpattrunt iuxta d. *in eos*, & text. in cap. *cum capella supra hoc tit.* & inter illud, quod datur ratione loci, itaut certo loco priuilegium ipsum sit circumscriptum, quo casu inquirat procedere

tex. in d. c. 1. in principio in eum sensum, vt priuilegiatus extra locum illum delinquat priuilegio iuari non possit, eandemque resolutionem sequitur latè comprobās Couar. *præf. c. 1. num. 5.* Hæc tamen distinctio manifestè offendit, & violentè restringit litteræ tex. in d. cap. 1. & ideo plures casus distinguere necessarium duxi, quos ibi poteris videre, dum alius Tomus lucem aspexit.

29. Ab officio, beneficioq; suspendas.

Ergo suspensus ab officio non est suspensus à beneficio, nisi id declaretur, vt per Perez l. 1. *vers. in oppositum*, pag. 31. tit. 1. lib. 5. *Ordinamen. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 51. nu. 12.*

30. In *glos. [Signatos.]* Communiter recepta est hæc *glos.* dum resoluit falsò, seu fidè portantes habitum religionis, religiosos non fieri, iuxta illud vulgare, habitus non facit monachum, sed professio, de quo in cap. *porrectum, de regularib.* cum similibus, sequuntur Butr. n. 17. Abb. n. 6. Dec. d. num. 33. hic dicit notabilem Palat. in *allegat. beneficij ad finem*, iunctis ijs, quæ de promissione sine animo se obligandi religioni post Nauar. *comment. 4. de regul. num. 75.* Henric. lib. 11. cap. 11. §. 3. in fine, & post Sot. Arag. Fr. Emman. & alios explicat Sanch. *de Matrim. lib. 1. disp. 11. num. 3. & lib. 4. disp. 15. num. 5. vers. 4. probatur*, & in præcepta Decalogi lib. 4. cap. 1. d. num. 22. Gutier. *canonicar. lib. 2. cap. 22. num. 24. cum seqq.* Azor. *institus. moral. par. 1. lib. 11. cap. 4. q. 2. & cap. 13. q. 9.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Innouationem priuilegij, vel instrumenti potest pars aduersa impedire.
- 3 Citatio, seu presentia partis requiritur in extrahitione instrumenti à notis notarij demortui.
- 4 Priuilegia, seu instrumenta deperdita, & ea, quæ in illis continebantur, probari possunt per testes deponentes de amissione, & illius tenore.
- 5 Innouatio, quando est faciendâ de priuilegio, seu instrumento amisso, tria necessariò per testes probanda sunt, actus scilicet gestus, amissum instrumentum, & ipsius tenor.
- 6 Testes in amissione priuilegij deponentes debent deponere etiam instrumentum omni vitio caruisse, & de perfecta litterarum notitia, de die, & consue.
- 7 Instrumentum, seu priuilegium si reformetur cum omnibus requisitis habet eisdem effectus, quos habet illud prius, quod amissum est.
- 8 Cardinalium dicta propter excellentiam sine iuramento faciunt presumptionem.
- 9 Cardinali testificant sine iuramento non creditur in præiudicium tertij.
- 10 Cardinales vocantur fratres à Summis Pont.
- 11 Excommunicatio maior priuat omni externa, communione tam in oratione, quam cibo, potu, osculo,

officio, & ceteris similibus actibus.

- 12 Papa communicans cum excommunicato, an peccet, ostenditur.
- 13 Papa in eadem causa potest esse Iudex, & testis.
- 14 Testis non iuratus si sit alius probus, & bene sit facit presumptionem.
- 15 Cardinali afferenti aliquid sibi commissum plenae fides adhibetur, licet non ostendat litteras sui mandati.
- 16 Cardinali Legatus de Latere plenam probationem facit, dummodo ipse afferat se legatum.
- 17 Exempti sunt, qui arripantur à iurisdictione Ordinary.

Cap. Cum olim. XII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Burr. Ancharr. Henric. Panorm. Mar. Socin. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordant. Viriūq. Juris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pomer. pag. 198. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 714. refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 3. tit. 16. c. 2.

Propter contradictionem, &c.

- Notatur ad hoc, quod si aliquis petat priuilegium, vel instrumentum innouari, potest pars aduersa se opponere, & docens de iure suo innouationem impedire, vt per Abb. nu. 3. Socin. num. 2. & alij communiter hic, consonat text. in cap. cum dilectis, in principio, de confirmatione vtili, vbi etiā notatur Abb. & post eum Dec. à num. 34. Bero. à num. 9. Alexand. de Neuo num. 7. eius conclusionis afferentes rationem, quia innouatio priuilegij in partis aduersæ praeiudicium poterit redundare, vel quia priuilegia per longissimi, aut immemorialis temporis praescriptionem sunt reuocata, vel alia legitima exceptio sublati, ac subinde renouatio huiusmodi materia non posset ligandi in futurum generare, vt in eodem cap. cum dilectis canonici allegabant contra Abbatissam, quæ petebat innouationem, vel quia si agatur de probando tenore priuilegij amissi, vt in 2. par. huius text. possunt afferri testes suspecti, vel alias minus idonei, & consequenter non nisi citatis, & auditis partibus innouatio est faciendā, iuxta eundem text. & generalem regulam cap. 3. de testibus, & l. de vniuersis 46. ff. de re iudicata, cum vulgariis, de quibus Mascard. de probationib. conclus. 683. à princip. Et confirmator ex communi sententia, quæ in extrapari instrumenti, seu extrahendo à notis Notarii demouit requirere partis citationem, seu praesentiam, vt per scribentes omnes in cap. vlt. de fide instrumentorum, & in aqub. si quis in aliquo, C. de edendo, vbi Bart. & alij omnes, Couar. pract. lib. 1. cap. 21. n. 4. ad finem, Octavian. Vestr. de stylo Curia lib. 6. cap. 1. num. 25. Padul. in l. 3. num. 6. C. de donis sui scriptis, Azim. in praxi 9. 7. cap. 5. limit. 95. Mascard. conclus. 928. Et 1394. intellige specialem requiri citationem, quando

certa est persona, cuius damnum, seu interesse vertitur ex innouatione, quod si certa non sit, vel de loco, vbi citari possit, non conset, sufficit, & requiritur citatio per edictum, sed pro clama generale, vt scilicet compareat, qui sua putauerit interesse, iuxta reg. text. in l. 1. §. denunciarī ff. de re iud. infirmis, & quæ notat Bartol per text. ibi in l. si ex tempore C. de reuissio- me pignoris, notant Abb. num. 3. & Socin. num. 2. hic, Dec. in d. aqub. si quis in aliquo, num. 10. & ex alijs explicat Mascard. conclus. 918. n. 23. cum segg. & latius d. conclus. 1394. à num. 24.

Super amissione, ac tenore, &c.

Notabilis est hic text. & passim à DD. commentatur, dum Iudicem instruit, & formam praescribit in priuilegiolorum innouatione obseruanda, decidens veritatem priuilegij, seu instrumenti, quod perditum est, & eorum, quæ in eo continebantur, probat per testes deponentes de amissione, & illius tenore, & ex illorū dictis posse ad partis petitionē innouari, consonat text. in l. testium, in fine C. de testib. & in l. emancip. C. de fide instrument. l. 10. vbi Gregor. tit. 14. part. 3. & late multa in hoc proposito vtiliter, & magistraliter Abb. num. 4. & 8. Socin. d. n. 21. hic, Dec. Bero. & Alexand. de Neuo, in d. cap. cum dilectis, late Hippol. in rubr. de probationib. n. 39. & 333. cum segg. refert plures, hunc text. commendans, Tiraq. de retract. c. 10. n. 1. §. 7. d. num. 55. & melius quā omnes explicauit Valasc. de iure empti. q. 7. à num. 38. & post eum Surd. cons. 144. Mascard. de probat. conclus. 909. Azueu. l. 1. à num. 7. tit. 7. lib. 5. noua recepta. Thom. Valasc. allegat. l. iuris, tom. 1. alleg. 22. n. 28. cum segg. Garc. Girond. in trait. de prim. seu exemptionum explicatione, num. 78.

Illud maxime aduertendum est ad priuilegij amissi, seu instrumenti innouationem faciendam tria necessariā per testes probanda esse, actum scilicet gestum, amissum instrumentum, & ipsius tenorem, vt per Ordin. Reg. Lusitan. lib. 3. tit. 60. Hippol. d. no. 39. & 340. Gomez. l. 41. Tami. num. 1. Viui. tom. 2. comman. opinio. lib. 4. tit. 9. num. 75. vbi declarat etiam, pag. 486. in fine, vbi Bonacol. tit. 11. num. 206. pag. 580. Auend. lib. 4. 1. Tami. §. 4. Greg. l. 10. verbo que si perdidit, tit. 19. par. 3. Mascard. concl. 908. num. 13. & conclus. 245. num. 2. & concl. 1075. num. 31. & conclus. 990. & conclus. 10318. n. 25. Menochi. de presump. lib. 1. presump. 66. Surd. cons. 109. à num. 13. & cons. 144. à principio, Flamin. de resignat. lib. 11. q. 14. num. 44. cum segg. Stephan. Graez. de presump. forens. cap. 168. à num. 14. Bernard. Greuz. ad pract. Camera Imper. lib. 2. conclus. 37. num. 7.

Amplia oportere, quod testes deponant non solum vidisse instrumentum, sed etiam omni vicio caruisse, ex ijs, quæ notantur in l. vlt. C. de editio D. Adrian. tit. opt. in present. ad finem, ibi, sine reprehensione bullæ, chartæ, vel litteræ apparebat, vbi potuit glay. & reliqui omnes post eam.

eam, & ultra adductos, in principio Burg. de Pace q. 3. *civilis*, & deinde quod habebat instrumentum omnia ad ipsius substantiam, seu validitatem necessaria: deinde debent deponere de plena, & perfecta litterarum noticia, de die, & consue, quo scriptum fuit instrumentum, ut per Hippolit. d. n. 340. *cum seqq.* Couar. *pract. cap. 11. d. num. 3.* Mascard. *concluf. 711.* Valasc. d. q. 7. *num. 38.* *vers. cognita*, & ultra amissionis probationem, de qua latè Valasc. *ibi supra*, *vers. sed si non requiritur*, Mascard. *concl. 910.* Garc. *reg. 31.* oportet probare scripturæ tenorem, quam particulam benè explicant Abb. Socin. Hippol. Valasc. d. n. 20. & reliqui omnes supra adducti, inde speciatim notantes, quod si testes solum amissionem esse instrumentum deponent, non verò de eo, quod continebat, nihil est actum, neque testes concludenter probant, ut scriptura possit, aut debeat innovari, ita Bart. in l. *fiens*, d. n. 2. *C. de fide instrumentorum* Lanfr. Dec. & plures alij, quos referunt Mascard. d. *concluf. 909.* d. *num. 9.* Auendan. d. *glos. 4. d. n. 17.* Debent igitur idem testes deponentes de amissione, vel alij, deponere etiam de eo, quod in instrumento perperito continebatur, neque enim oportet, quod idem, qui de amissione deponunt, deponant insimul de tenore, sed sufficit, quod ex pluribus testibus alij de vna deponant qualitate, alij de altera, ita ut ex omnium dictis simul iunctis perficiatur probatio, ut ex Bart. pluribusq; alijs comprobatur Molin. de *primog. lib. 2. cap. 6. d. num. 34.* & post eum Azucud. d. l. 1. *num. 12.* Vnde iam intelligi potest tex. in præsentem, dum meminit de decem testibus de amissione, & tenore deponentibus, quod non simul omnes de utroque deponebant, sed alij de amissione, alij de tenore. Tandem observabis, quod licet de omnibus substantiatis instrumentis oporteat testes deponere, non tamen omnia, & singula eius verba formaliter referre oportet, sed quod in effectum, & finem eius, quod privilegium concedebat, conveniant, & concordent, iuxta reg. *l. qui sententiam*, C. de *pensis*, & varia exempla, quæ adducit Farin. in *praxi crimin. par. 2. q. 64. nu. 146. cum seqq.*

7. Instrumentum, seu privilegium si reformetur, seu innovetur solemniter cum omnibus supradictis qualitatibus, vocatis his, quorum interest, eisdem habet effectus, quos haberet illud prius, quod amissum est, ut per Xuar. *in post. rem indicatam in declarat. legum Regni limit. 3.* Perez. l. 4. *vers. otras qualesquier*, cit. 8. lib. 3. Ordin. Stephan. Gratian. d. cap. 168. *num. 17.* Quamvis contrarium teneant multi, quos tueri latè. contendit Felin. in cap. *fiens* *num. 3. de re iudic.* Hippol. in d. *rubr. nu. 338.* quos etiam sequutus est Mascard. d. *concl. 909. n. 3.*

8. *Tam per depositiones testium etc.*

Ex his verbis colligitur differentia inter depositiones testium, & dicta Cardinalium in eo consistere, quia testibus cum iuramento deponen-

tibus plena adhibetur fides, his vero non ita, etiam si Cardinales sint Romanæ Ecclesiæ, quia deponebant sine iuramento iuxta generale regulam tex. in l. *iuramentum*, C. de *testibus*, & cap. *tuus*, 3. *supra* *cod. tit.* ex quibus ita notatur *glos. hic*, quam communiter receptam testantur Azini. in *praxi Florentina*, 6. 7. c. 5. *limit. 14. n. 5.* Mascard. de *probat. lib. 1. q. 5. num. 78.* & *concl. 170. nu. 4.* Farin. in *praxi crimin. par. 2. de testibus*, 64. *num. 68.* qui omnes fatentur eum *glossa* in præsentem, quod propter excellentiam, & dignitatem personæ aliquam faciant præsumptionem illorum dicta etiam sine iuramento, & ultra præcitatatos comprobatur Cardin. Tusch. *tom. 8. lit. T. concluf. 166. num. 25.* & 36. Farin. d. *par. 2. q. 63. num. 73.* Et ratio *glossæ* eadem, quia licet Episcopi, Cardinales, & alij in factis constituti releventur à iurando tactis Evangelij, & sufficiat illis propolitis, aut super peccatore iurare, iuxta tex. in cap. *ut supra*, de *iurament. celum n.* & in l. *sed iudex*, C. de *Episcopis & cleric.* nunquam tamen à regula illa generali quod sine iuramento admittantur, reperiuntur excepti, ut bene ultra prædictos prolequitur Octavi. Vell. de *sylo* Curie, lib. 6. cap. 2. *num. 6.* & 7. & ideo Cardinali testificanti sine iuramento non creditur in præiudicium tertij, ut per Rebout. in *trac. de reprobat. testium*, *num. 297.* Cott. in *memorab. verbo testis*, *vers. & ideo dicebat*, pag. 870. Fr. Emman. *quest. Regul. tom. 2. q. 13. art. 8.* Tiraq. de *pensis tempor. causa 51. nu. 136.*

10. *Quorundam Fratrum nostrorum.*

De Cardinalibus Romanæ Ecclesiæ sunt intelligenda huiusmodi verba per ea, quæ notant Doctores per tex. ibi in cap. per *reuerabilem*, 9. *sunt autem*, qui *filij sine leg.* & in cap. *fundamentis*, 9. *deceat de electione*, lib. 6. & explicat Cardin. Paleoth. de *consul. Sacri Palatii* *par. 1. quest. 3. d. principio.*

11. *Admisit ad osculum* Notatur ad hoc, quod excommunicatio maior privat omni externa communione, tam in oratione, quam cibo, potu, osculo, & ceteris similibus actibus, quorum meminist. tex. in cap. *sicut Apostoli*, & in cap. *excommunicatus*, *cum seqq. 11. q. 3.* Deinde Summum Pontificem licet communicando cum excommunicato sine causa nullam contrahat penam iuris humani, à culpa tamen non excusari docuit *glos. insignis* *verbo expectant*, in cap. *si inuicem* 91. *dist. & scribentes* communiter per tex. ibi in cap. *cum desideret*, de *sentent. excommun.* in quibus omnibus non immeror, quia vis locis opportunius dicam Deo dante, interim vide Cou. in cap. *alma*, *par. 1. §. 1. num. 3.* & 2. *num. 2.* Vgolin. de *senfursu* *tab. 1. cap. 2. §. 2. d. num. 3.* & *tab. 2. cap. 2. §. 12. num. 3.* Soar. *trac. tom. 5. dist. 7. sect. 5. d. num. 12.* Sayr. *cod. trac. lib. 2. cap. 15. n. 1.* & 13. Aulla *par. 2. cap. 6. dist. 9. dub. 1. concl. 3. cum seqq.*

13 *Quando fuit nobis ostensum, &c.*

Ex his verbis colligit Socin. hic num. 9. posse Papam in eadem causa esse iudicem & testem, & agere ut de eo, quod in eadem causa vidit, contra generalem regulam & receptissimam traditionem, quod nemo in eadem causa potest esse Iudex, & testis, siue coram eo pendeat, siue iam finita sit, siue in eadē, siue in alia instantia, veluti appellations, vt per text. in cap. statum d. 1. q. 6. notat glos. Verbo magistratus, in l. ob carmen ff. de testibus, recepta ex infinitis, quos refert Mascard. de probat. concl. 124. & concl. 952. d. num. 8. & plenē Farinac. d. par. 2. q. 60. d. num. 89. 92. & 94. Verum minime in hoc tex. probatur hoc Socini limitatio, nam Summus Pontifex hic non deposuit testimonium vt testis, sed ex his, quæ extrajudicialiter vidit, firmiter animi sui motum ad confirmandam & coadiuandam probationem, quæ ex aliorum testimonijs, & Cardinalium dictis apud Iudices delegatos legitime facta fuerat. Hoc autem etiam in alijs inferioribus regulariter licitum esse ad meliorem causæ instructionem comprobatur ex alijs Mascard. d. concl. 124. num. 18. tum seqq. & post eum Farin. d. q. 60. num. 127. & 140.

14 In glos. [Iratrum.] Notatur ad hoc, quod si testis non iuratus, sit alijs probus & honestus facit præsumptionem, aliorumque testium fidē corroborat, vt per Tiraque. de parnis temper. causa 51. num. 137.

15 In glos. [Sine.] Notatur ad hoc, quod Cardinali assensu aliquid sibi commissum plenā fides adhibetur, licet non ostendat litteras sui mandati, vt per Mascard. concl. 140.

16 Notatur etiam ad hoc, quod Cardinalis legati de Latere attestatio plenam probationem facit, dummodo ipse afferat se legatum, vt per Mascard. concl. 269. d. num. 1.

17 In glos. [Diocesani.] Notatur ad hoc, quod exempti sunt, qui eripiuntur de iurisdictione Ordinarii, vt per Flamin. de resignatione lib. 3. q. 11. num. 3. Gutier. conf. 5. nu. 23.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Priuilegium innovationis nouum Ius non tribuit, sed solum antiquum conseruat.
- 3 Innovationis seu confirmatio alia dicitur ex certa scientia, alia in forma communis.
- 4 Confirmatio ex certa scientia confirmat actum nullum, etque nouum robur tribuit.
- 5 Innovatio seu confirmatio in forma communis non reddit actum validum, sed illum confirmat prout antea erat.

Cap. Ex parte. XIII.

1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. In noc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Holtien. Anch. Butr. Henr. Panor. Marian. Socin. Ximen.

Toletan. in concordam. Virisq. Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 199. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 715. refertur ab Anton. Augustin. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 16. cap. 3.

2 *Non plus Iuris accrescat, &c.*

Notatur ad hoc, quod innovatio priuilegiorum nouum Ius non tribuit, sed solum antiquum, conseruat, est tex. similis in cap. quia intentionis, 29. hoc tit. & in c. cum dilectis, res. volentes, de confirmat. tituli, vt per Fr. Emman. quæstion. regul. rom. 3. q. 8. art. 2. late Soar. de legibus lib. 8. c. 20. per ratum.

3 Innovatio, seu confirmatio alia dicitur ex certa scientia, alia in forma communis, quæ fit ex certa scientia confirmat actum nullum, etque nouum robur tribuit, & validitatem, iuxta tex. in c. 1. de transact. in fine, quod in hac confirmatione procedere notatur glos. in cap. quia intentionis, 29. hoc tit. & sequuntur ibi omnes, & late Deci. in dist. cap. 2. d. num. 46. & post Thufc. & alios Soar.

4 d. cap. 18. d. nu. 12. Quæ autem fit in forma communis non reddit actum validum, sed illum confirmat, prout antea erat, & in eodem robore & statu illum relinquit, iuxta cap. quia diuersitate de concess. prebenda, cum similibus, quæ adducit Molin. de primog. lib. 2. cap. 7. n. 9. Soar. d. cap. 18. n. 8. Fr. Emman. d. q. 8. art. 3. Marquellan. de commissi. par. 1. cap. 21. §. 2. nu. 6. pag. 233.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Colimbricia Gineitis Portugalia rudes, & qualiter ita dicatur, ostenditur.
- 3 Monasterium S. Crucis Conimbricensis laudatur.
- 4 Canonici cum Regularium nomen, & institutio, quæ fuerit, remanent.
- 5 Monacho simpliciter potest causa à Sede Apostolica committi, seu delegari.
- 6 Monachus in Vicarium ab Episcopo potest elegi.
- 7 Instaura secundum Ius simile in causa simili per triennium expirat.
- 8 Exemptio non valet collata Monasterio ab Episcopo sine consensu Capituli, si eius eo interueniente.
- 9 Portarii Regis dicitur nuncios, aut cufors, quæsi portatores litterarum.
- 10 Regularis Episcopus factus est domini incapax, & quicquid acquirit Episcopatus acquirit.
- 11 Prelati secularis de bonis intuitu Ecclesie acquisitis donare possunt etiam à immode, & in profanos vsus.
- 12 Morabatinus auri fuerunt in Portugalia temporibus Alphonsi Henrici, & Sancti filij.
- 13 Morabatinorum, & Marabedinarum differentia, & estimatio, quæ fuerit, remanent.
- 14 Ecclesia sine Episcopi consensu adificari non potest.
- 15 Religiosi Monasterium fundare non possunt sine licentia Papa.
- 16 Restitutio aduersus sententiam, quomodo alterutrum peti possit, ostenditur.
- 17 Instrumentum rufasus habens in loco suspecto non probat.

- 18 *Monasterium an prescribere possit libertatem, & exemptionem à iurisdictione Episcopi ostenditur, & de intellectu cap. cum non liceat, de prescription.*
 19 *Originale huius tex. diminutum, & visum proponitur ab Antonio Augustino.*
 20 *Declaratur tex. in presenti.*

ij. Cap. Cum olim. XIV.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. Virisq. Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuia. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 199. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 715. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 16. cap. 4.
 2 In superscript. tex. ibi (Colubriensi Episcopo.) Colubriensem Episcopum, & Colubriensem Ecclesiam vocant Gregor. IX. in cap. ult. de excess. pralat. & Innocen. III. in cap. cum in partibus 17. de verborum significat. Colimbriam etiam appellat Innocent. VI. in cap. grandi, in fine, de supplenda neglig. pralat. sic etiam appellat D. Isidorus, vt refert Ioannes Vaseus de Hispania antiquit. cap. 20. & Raphael Volater. in Geographia lib. 2. in Hispania fol. 5. & sic dicitur à colibus, quibus vndique coronatur, vt ex Ioanne de Barros tetigit Mariz. in dialogis varia historia Regum Portugalia dialogo 1. cap. 2. Alij vero Conimbricā frequentissimè nominant, vt ex Plinio lib. 4. cap. 21. legit Refensum lib. 1. antiquit. fol. 71. Plura de Conimbrica ciuitate, & Academia, vide apud Vazum d. cap. 20. Amat. Arraez dialog. 3. cap. 8. Fr. Hieronym. Roman. de republ. Christiana par. 1. lib. 5. cap. 20. & aliqua dixi de officio, & potest. Episcopi par. 3. alleg. 77. à n. 19.

- 3 **Priorem, & Canonicos Monasterij S. Crucis.** Monasterium Sanctæ Crucis situm est in ciuitate Conimbricensi, diuersam ab illius territorio sedem & iurisdictionem habens, extructum fuit ab Alphonso Henrico Primo Portugalæ Rege, & ab Emmanuele restauratum, ac perfectissimam religionem, in qua hodie floret cura & opera Ioannis III. reformatum, vbique gentium celebratissimum ob perpetuam clausuram, quā monachi seruant, item etiam ob Sancti Theotonij, ac beatorum quinque Marrochienensium Martyrum sanctas reliquias, ac ob corpora illa primorum Portugalæ Regum Alphonsi, & Sanctij filij, de cuius Monasterij laudibus videbis plura apud Mariz. fol. 46. & Edwardum Nonium Leonem in Vita Alphonsi I. fol. 55. verso, Fr. Ludou. de Angelis de Vita Beati Augustini lib. 4. c. 21. pag. 112. Fr. Emman. Roder. quest. regul. tom. 1. q. 3. art. 1. Pennot. de generali totius Sacri Ordinis clericorū Canonicoꝝ historia lib. 1. c. 32.
 4 De nomine, institutione, ac regula Canonicoꝝ Regularium, quam profitentur huiusmodi Monachi, fusc scribunt Nau. comment. 2. de re-

gularib. à princip. Zeech. de republ. Eccles. tit. 24. de Canonici num. 2. Fr. Emman. quest. regul. tom. 1. q. 1. art. 3. & q. 3. art. 1. Azor instit. moral. par. 1. lib. 12. cap. 22. plures per Cened. ad Decretal. collect. 165. Fr. Ludou. ab Angelis d. tract. lib. 6. cap. 9. Pennot. d. tract.

5. Abbatibus, & F. Monacho.

Notatur ad hoc, quod non solum Abbatibus, sed etiam simplici Monacho potest causa à Sede Apostolica committi, seu delegari, vt per gloss. hic verbo Monacho, & per tex. in cap. conquestus, in superscriptione, de foro comp. sequitur Abb. num. 13. Socin. num. 7. & 28. hic, commendat tex. nostrum Vant. de nullit. tit. ex defectu iurisd. delegata num. 79. immo ab Episcopo Vicarios, aut delegatos posse constitui Monachos auctoritate gloss. in cap. si quis, ibi, item quod vicedominus Episcopi, 58. dist. & post Abb. in cap. causam, quæ num. 9. de iudic. & Rebus. in praxi tit. de Vicarijs Episcoporum, num. 30. Iacob. Sbrozz. de Vicarijs Episcopi lib. 1. q. 38. à nu. 4. & ita tenere omnes in cap. statum, de officio deleg. volens allegare de rescriptis in 6. assent Fr. Emman. quest. regul. tom. 2. q. 124. art. 1. Et procedit, quia Summus Pontifex ex certa scientia Monacho Alcobatiz, & in d. cap. conquestus Canonico S. Trinitatis causam commisit expresso scilicet nomine monachus, quæ commissio valet cum Pontifex sit supra humanum Ius, & potest committere causas etiam Ecclesiasticas cuiunque laico, iuxta resolutionem gloss. verbo laico, & verbo Romanum, in cap. bene quidem, 96. dist. atque ita in hoc casu sine controversia procedit text. in presenti, & receptum constat ex Calder. Abb. Felin. & alijs post gloss. hic, & bene comprobatur Gm. in cap. statum, de rescriptis in 6. num. 51. & per nostrum text. post Innocen. Vant. de nullitatib. tit. ex defectu iurisd. deleg. n. 79.

7 **Per quadriennium.** Per textum in presenti, & in cap. penult. de iudic. & in cap. tum ex litteris, in princ. de rescript. in integ. communiter recepta est à scribentibus differentia inter Ius Canonicum, & Civile, quod secundum Ius Civile instantia in causa Ciuili per triennium expirat, iuxta l. propterandum, in princip. Cod. de iudicij, non ita tamen attento Iure Canonico per text. in presenti, cū similibus, notat gloss. 1. in cap. ult. de dolo, & contum. Abb. hic num. 3. Socin. n. 10. asserens ad hoc esse expressum tex. nostrum, & melius conclusionem prædictam in eo probari, quam in d. cap. pen. vbi etiam notauit Abb. n. 5. Bero. n. 15. testatur communem omnium Canonistarum & Legistarum, atque etiam Maranta de ordine iudic. par. 5. num. 5. & 14. Vanti. de nullitatib. tit. ex defectu iurisdictionis Ordin. num. 126. Gutier. de iuram. confirm. par. 5. cap. 5. à num. 3. Azini. in praxi Florentina in princip. cap. 3. nu. 22. cum seqq. Garc. Falcon. reg. 242. Soar. de Pace in pract. in initio annot. 2. n. 11. Card. Tuf. tom. 4. lit. i. cōcl. 202. cum seq. Sigismund. Scaccia. de appell. q. 15. n. 275.

8 *Infirmantes sua sententia libertatem, &c.*

Notatur ad hoc quod non valet exemptio collata Monasterio ab Episcopo sine consensu Capituli, & à contrario valere potest, si huiusmodi consensus legitime interuenisset, notat hic Butr. *num. 11.* Cardin. *1.* Abb. *4.* Socin. *11.* Ioan. Randen. *in tract. de dispensat. Episcoporum casu 9.* quod etiam Doctores notare solent ex text. *in cap. si cum re, de excess. prelat.* ibi, Episcopi est Ecclesiarum vnio, & subiectio, quem sic intelligunt Doctores communiter, interueniente scilicet Capituli consensu, iuxta text. *in cap. pastoralis, in fine, de donation.* & in *clero. 2. de rebus Ecclesie, per resoluunt Petr. de Perusio in tract. de monach. cap. 4. à num. 31.* & *cap. 5. num. 15. in fine,* & reliqui recentiores, vt prosequitur Paul. Fulc. *de iustit. lib. 2. cap. 8. num. 7.* & *cap. 20. num. 5.* Zerola *in praxi Episcop. par. 1. verbo Episcopus §. 18.* Card. Tusch. *tom. 6. lit. P. concl. 276.*

9 *Per portarium Regis extorito.*

In integra Antonij Augustini, & sententia originali, quæ recondita hodie existit in prædicto Monasterio Sanctæ Crucis, legitur per præconem Episcopi, & portarium Regis. Innocen. autem Host. Zabarel. Anchar. *num. 15.* Butr. *30.* Socin. *39.* interpretantur portarium Regis dici nuncium, aut cursum, quasi portatorem litterarum, quibus Rex Canonicis imperabat, vt exemptionem prædictam approbarent, contra dictoribus grauissimas incursas minas, ac iustum metum, quo subinde consensus extortus dicitur in textu.

10 *Præterea quia eidem M, &c.*

Pontifex in his verbis & sequentibus delegatorum sententiam confirmans decidit non valuisse donationem pecunie, quam Michael tunc Episcopus Monasterio dedit, & Monasterium ad restitutionem condemnat, ex eo quia Regulares quamuis in Episcopos promouerantur, verè manent religiosi, & domini incapaces, & sicut ante Episcopatum quicquid acquirebant Monasterio acquirebatur, ita promoti in Episcopos quicquid acquirunt Episcopatu acquirunt, iuxta text. *in cap. statum 18. q. 1.* sic text. hunc interpretantur Zabarel. *opposit. 9.* Butr. *num. 55.* hic; & confirmabis ex his, quæ benè resoluit Molina *de primog. lib. 2. cap. 10. num. 28.* Prælati tamen seculares possunt de huiusmodi bonis intuitu Ecclesie quasvis donare etiam non modicè, & in prophanos vsus, ex *gloss. verbo referuntur in cap. 16. de offic. Ordinari.* in 6. quam Doctores communiter sequuntur teste Cou. *in cap. 2. num. 1. de testam.* Molina *d. cap. 10. num. 33.* P. Molina *de iustitia disp. 148. concl. 4.* Fachin. *controuers. Luis lib. 5. cap. 89. à princip.* inq. asserentes text. *in cap. ad hoc de testam.* procedere in donatione, quæ sit à Prælato in agnitudine constituto, ex qua necesse est, tunc eum præsumitur causa mortis

facere in fraudem legis, quæ de illis bonis testari prohibet iuxta text. *in l. filie meæ, ff. soluto Matrimon.* cum alijs, quæ adducit Molin. *disp. cap. 10. num. 38. & seq.* & esse communem intellectum testatur Cou. *in cap. cum in officijs nu. 5. de testam.* Quamuis Abb. hic *num. 15.* & P. Molin. *d. ronsol. 4.* & perique ex præcitatis existimant Prælatos, tam seculares, quam religiosos posse facere modicam, non vero magnam donationem, auctoritate text. *in c. caterum de donation. nō aduertentes* text. illum nō agere de bonis quæsitis à Prælatibus regularibus ex fructibus Episcopatus, sed de donatione bonorum Ecclesiarum, & vt donationem licitam censet atque præcipit Ecclesie consuetudinem, & cætera de quibus text. agit.

11 *Duo millia Marabatinorum.*

Marabatini, de quibus in nostro text. aurei fuerunt temporibus illis Alphonso Henrici, & filij Sancti, quibus hæc donatio facta, & his agitata fuit, constat eos habuisse valorem, quem hodie habent aurei, Lusitanæ, cruzados, & Italicæ scudi, vel circiter, vt testantur Mariz. *in dialogis varia hystoria Regum Portugaliæ dialogo 2. cap. 9. ad finem,* de testamento eiusdem Sanctij agens, Edaardus Nunez *in chronica Regum Portugaliæ in 13. nota Regis D. D. fol. 134.* De multiplicitate Marabatinorum, & Marauadinorum differentia, & eorum varia secundum temporum varietatem æstimatione tradunt multa Mont. *luis l. 1. gloss. cien marauadis tit. 5. lib. 2. for. & l. 9. gloss. 14. tit. 4. part. 5.* Couar. *numismat. cap. 5. per totum, & lib. 1. vari. cap. 11. num. 4.* Vers. tertio, Gomez *in reg. de valore q. 9. vers. rursus fol. 464.* Ceuall. *communio contra communes q. 7. à num. 20.* Don Christoph. de Pace *in sibijs ad leges styli l. 114.* & videtur à Mauris hoc nomen habuisse initium per ea, quæ Ludo. Marmor. *in 1. par. Africa lib. 2. cap. 30. fol. 149.*

12 *Præter Episcopi Colubrien, &c.*

Notatur ad hoc quod Ecclesia sine Episcopo consensu edificari non potest, consonant text. *in cap. nemo, & in cap. placuit de consecrat. disp. 1. & in cap. ad hoc de religiosis domibus,* cum similibus, de quibus Roch. *de interdictis. verbo consecratus nu. 8.* Lambertin. *eodem tract. art. 3. 2. questionis principalis 1. parti lib. 2. num. 5. cum seqq.* Selua *de beneficiis 1. par. q. 6. à num. 9.* Paul. Fulc. *de iustit. lib. 2. cap. 10. num. 2.* Zerola *in praxi Episcop. par. 1. verbo Ecclesia, in princip.* Petr. Gregor. *synagm. l. 1. lib. 2. cap. 1. à num. 10.* Durantes *de ritibus Ecclesie lib. 1. cap. 2. num. 7. & cap. 25. 15 & 24. num. 5.* Amplius, quod si Religiosi monasterium fundare voluerint, hic consensus Episcopi non sufficit, sed auctoritas Romani Pontificis est necessaria, non obstantibus priuilegijs quibuscunque religionum, si de huiusmodi prohibitionem non fecerint specialiter mentionem, vt decidit text. *in c. 1. de excess. prelat. lib. 6.* Et quævis Fr. Emman. *quest. regul. tom. 2. q. 49. art. 1. cum seqq.*

sequ. voluerit attento Cōc. Trid. sess. 28. de regula-
rib. cap. 3. in fine posse religiosos virtute suo-
rum privilegiorum abique hac Sedis Apostolicæ
auctoritate monasteria ædificare, quia Conci-
lium solum Episcoporum exigit consensum, con-
trarium tamen videntur respondisse Illu-
strissimi Card. in vltima declaratione super eo-
dem Decreto, his verbis, Monachi ædificare nō
possunt monasteria in parochia, in qua ea nō ha-
bent sine cognitione, & licentia Papæ, vide quæ dixi
ad d. cap. ad hæc, & de off. & potest. Episc. p. 2. alleg. 26

16 *Tandem procurator monaste-
rij, &c.*

Notabilis est text. iste dum tradit
formam petendi restitutionem ad-
versus sententiam alternative, quod scilicet,
el sententiam nullam fuisse declaratur, vel con-
tra eam, si valida fuit, restitutio concedatur,
consonat text. in cap. consuetudo de resit. in integrū,
ibi, nuntiari nullam, vel cum adhuc existat, &c.
vbi omnes, & Abb. hic num. 10. Socin. num. 20.
& ad hanc conclusionem singularem dicit hunc
text. Cassan. in consuet. Burgundia rub. 9. §. 21.
glos. vlt. num. 7. & pluribus similibus confirmat
Vant. de nullitatib. tut. quot. & quibus modis nulli-
tatis d. num. 5. & 8.

17 *Aliquas habuisse rasuras.*

Sensus Pontificis in presenti ille est, quod scilicet instru-
mentum concessionis factum ab Episcopo su-
spectum erat, nec ci fides habebatur, quia ra-
suras habebat in loco suspecto, vt explicat glos.
Verbo *rasuras hic*, & probatur ex text. in cap. ex li-
teris, de fide instrum. & in cap. inter dilectos iun-
cta glos. Verbo *literas eod. tit. text. in illa glos. vlt. in*
cap. cum venerabilis de relig. domib. & in cap. licet
vers. quinta de crimine falsi, cum alijs, quæ latissi-
mè explicat post alios Menoch. remed. 4. ad ipsu.
d. num. 699. & de arbit. casu 187. d. num. 40. &
de presump. lib. 1. §. pref. 99. d. n. 3. plenè Mascard.
de probat. concl. 1260. plenissimè Farinac. in praxi
crimin. p. 6. de falsitate q. 151. d. n. 40. & d. n. 60. & 15

18 *Alijs cessatis prescripisset, &c.*

Difficilis est text. hic dum probat prescribere
potuisse monasterium libertatem, & exemptionem
à iurisdictione Episcopi, contra reg. text.
in cap. cum non liceat, sup. de prescrip. Sed dicen-
dum est text. in presenti procedere in prescrip-
tione per quam de Ordinario in Sedem Apo-
stolicam transfertur, vt patet ex vers. Nos regi-
tar, ibi, Ius nostrum, & Ecclesiæ Romanæ ius-
titiam, in quibus terminis non tam agunt subdi-
ti de prescribenda exemptione, quam superior
de acquirenda iurisdictione. At vero d. cap. cum
non liceat, procedit in prescripctione per quam
extinguitur obedientia Prælati debita, quem
quidem intellectum sentit glos. hic verbo *pre-*
scripisset, sequitur alij communiter teste Balb.
de prescrip. 1. par. 5. q. 12. d. princip. & vide quæ
in hac materia de privilegio quæsito per pre-
scripctionem latè scribit Soar. de legibus lib. 8. c. 7.

Difficilis pariter est text. iste, & vix intelligi
potest, qua ratione Iudices delegati ad defini-
tiuam sententiam procedere poterunt penden-
te appellatione ad Summum Pontificem inter-
posita, contra reg. text. in l. 1. & per totum off. ad
notari appell. præd. & cap. non solum, de appella. in 6.
cum similibus, qui probant per appellationem
suspendi iurisdictionem inferiorum Iudicum à
quibus, & ad superiores in totum deuolui. Sed
Doctores nostri in hac difficultate resoluendū
nihil certum tradere, aut affirmare poterunt,
cum decisio concisa referatur, & originale dimi-
nutum, & vitiosum proponatur ab Antoi.
Augustino collect. 3. Decretal. cap. 4. sub hoc m.

20 *Quare recurrendum est ad integram Innoc. III.*

sententiam seruata in archiuio publico prædicti
Monasterij S. Crucis, quā Ego vidi, ex qua aper-
tissimè constat Iudices, qui hac sententiam pro-
tulerūt, nō fuisse Abbates de Alcobata & Seica
quibus Pontifex causam commisit sub ea for-
ma, vt liceret coram eis proponere, & probare,
quæ partes proponenda viderint, aut proban-
da, sed alios diuersos, Episcopum scilicet Zam-
morensē, & Zamorensē & Auriensē Deca-
nos, quibus ex conventionē Episcopi, & Capitu-
li Conimbricensis cum Monasterio Pontifex
causam commisit principalem cum incidenti-
dentibus, iam instructam ex probationibus fac-
tis coram Abbatibus Alcobatæ & Seicæ. Ex
integra enim originali apparet ante hunc vers.
Iudices autem, sub illo infra immediatè proxi-
mo, multa contineri, quæ Gregor. IX. resec-
auit, & præcipuè omnia, quæ pertinebant ad
hanc secundam commissionem (Nos ergo dictis
Episcopis & Decanis dedimus in mandatis, vt si
pars Sanctæ Crucis ratum vellet habere, quod à
dictis Canonici erat actum, receptis testibus
& instrumentis ipsius super capitulis supradic-
tis, si tamen infra quadraginta dies post sus-
ceptionem litterarum nostrarum eis essent ex-
hibita, & attestacionibus suis publicatis secun-
dum formam Iuris, in prædicta causa proceder-
ent, & eam appellatione postposita sine debito
terminarent. Quod si forsitan ratum nolent ha-
bere, quod à prædictis Canonici erat actum,
cum eorum contumacia non intelligatur purga-
ta, sed aucta in eos tanquam contumaces pro-
cederent, & receptis attestacionibus diligenter
inspectis causam ipsam appellatione remota
deciderent, & sententiam diffinitiuam execu-
tioni mandarent.) Et licet super iurisdictione
horum iudicum diu fuerit decertatum occasione
compromissi facti inter Decanum Colubri-
ensem, & Procuratores Monasterij in Regem ip-
sum, & Priores de Costa, & Vimarientem. Idem
tamen Pontifex Innocen. III. pronuntiauit illud
impedimento non esse, quominus delegati præ-
dicti Zamorenses virtute suæ commissionis in-
causa possent procedere, vt de facto & cum ef-
fectu procicerunt definitiuam proferentes, quæ
in hoc text. in vers. *Iudices autem*, continetur.
Atque ita manifestissimum fit Iudices, de qui-
bus

bus in d. vers. *Iudices autem*, non esse illos Alcobasiz, de quibus agitur in vers. *Interim*, præcedenti, sed alios diuersos, scilicet Zamorenses, quibus Pontifex causam instructam de nouo commisit postquam Priores Alcobatiz & Seice attestaciones receperunt, & ad Sedem Apollolicam remiserunt, iuxta formam sine commissione, atque iam hinc facile resoluitur difficultates, quas Doctores mouent in hoc proposito, putantes tex. agere de eisdem Iudicibus, à quibus fuerat appellatum. Vnde colligitur quàm viciosè legatur huius text. integra, ab Antonio Augustino, & vbi dicit Castro Laceranensi, legendum est Leirineni, aut Leutineni.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Prescriptio currere non potest, si non datur continua & pacifica possessio.
- 3 Prescriptio interrumpitur, si naturaliter interrompatur possessio, vel ciuilitè per citationem.
- 4 Probatio solutionum trium annorum præteritorum sufficit ad hoc, vt presumatur annis retrò lapsis solutum fuisse.
- 5 Verbum, *continuat*, & continet nullam recipit interruptionem.
- 6 Priuilegium continet, & absque lite non seruatum per triginta, vel quadraginta annos per desuetudinem, & vsu contrarium perditur.
- 7 Priuilegium immunitatis perditur, si immunitatem habere passus est se describi in libro solutionum.
- 8 Priuilegium quando acquiritur per contrarium, aut pecuniam non amittitur per non vsu.
- 9 Priuilegium quoto temporis spatio per non vsu amittatur, remissum.

Cap. Accedentibus. XV.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Anch. Burr. Henric. Panor. Marian. Socin. Dec. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 200. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 715. reuertitur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 16. cap. 5. De materia huius text. & concordia cum cap. si de terra supra hoc tit. plenè ibidem dixi.

2 Continue perceperunt sine lite.

- Notatur ad hoc, quod prescriptio currere non potest si non datur continua, & pacifica possessio sine lite, consonat tex. in cap. sanctorum, ibi, quietè, cap. illud, ibi, inconcussè, de prescript. & deducitur ex definitione vsucapionis, seu prescriptionis, de qua in l. 3. ff. de vsucap. ibi, per continuationem possessionis, cum alijs, quæ hæc explicat Mench. illustratum cap. 58. à princip. vnde prescriptio nem interrumpi, si naturaliter interrompatur possessio, vel ciuilitè per cita-

tionem, aut litis contestationem latè explicante Couar. in reg. possessor. par. 2. §. 1. Mascard. de probat. conclus. 1201. Menoch. de presump. lib. 6. presump. 64.

- 3 Notatur etiam ad hoc, quod in solutione cuiuspiam rei annus non est satis probare solutionem primi, & postremi anni, ac hæc simul alicuius medijs, vt præsumeretur solutio integri temporis, veluti decem annorum, sed necesse est, quod probetur solutio facta quolibet anno, vt per Tiraq. in tract. de prescript. verbo *continuat* glos. 3. vers. illud autem pag. mibi 115. Mascard. de probat. conclus. 1195. num. 9. Probatio verò solutionum trium annorum præteritorum sufficit ad hoc, vt presumatur annis retrò lapsis solutum fuisse ex L. quicunque Cod. de apocis publicis lib. 10. Bellacomb. tom. 1. communium opinionum lib. 4. tit. 44. num. 11. pag. 682. vbi Soar. num. 226. & seq. Vincent. de Franch. decis. 137. Guillelm. in cap. Rainnuntius verbo si absq. liberis, num. 187. Anton. Gabr. de presump. concl. 11. num. 2. Mascard. de probat. concl. 1321. num. 2. Intellige dummodo solutio data non sit ab exactoribus tributorum censuum, canonum, & similibus, qui consueuerunt mutari, vt in terminis resoluitur Coet. in memorab. verbo solutus pag. 767. Menoch. lib. 3. de presump. q. 239. in fine, Cornazan. decis. 96. Aloyf. Ricc. in collect. decis. par. 1. c. 11. 23. optimè Steph. Gratian. Archiep. decis. 152.

- 5 Continue. Verbum hoc, continuè, & continue, tenuat, nullam recipit interpolationem, vt per hunc tex. resoluti Gonzal. ad regal. 8. cancellaria, glos. 18. n. 74.

6 Eis renuntiasse tacite presumitur.

- Notatur ad hoc, quod si priuilegium per triginta, vel quadraginta annos continuè pacificè, & absque lite aliqua seruatum non sit, & sic decima post impetrationem huius priuilegij soluta sint in dicto tempore, & spatio, tunc per desuetudinem, & vsu contrarium perditur, & omnino extinguitur dictum priuilegium concessum, vt per Viui. tom. 1. commun. opinionum lib. 1. tit. 10. num. 14. vers. sed si priuilegium pag. 186. Priuilegij immunitatis perditur si immunitatem habens passus est se describi in libro solutionum, & non sufficit allegare priuilegium, sed debet appellare si describitur intra tempus datum ad appellandum, vt per Azeued. l. 1. num. 34. cum seqq. tit. 1. lib. 6. noua recopil. & num. 47. resoluti, quod si quis malè vtatur priuilegio, perdit illud, nisi ignoranter, vel inuitè, aut per vim faciat, & n. 49. tenet quod vbi ex priuilegio resultat beneficium Principis, vt quia conceditur cum hoc, quod sustineat equum pro Principis seruitio, non solum non potest per non vsu tolli, verum neque per expressam renunciationem, sicut etiam non amitti priuilegium, quando acquiritur per contrarium, aut pecuniam resoluti Melch. Phæbos Lusit. decis. 33. num. 9. cum seqq.

9 Verum, & quoto temporis spatio privilegium per non viam amittitur, vide Mench. vsu frequen. cap. 2. num. 5. cum seq. Sebast. Nau. ad l. prater, 13. num. 6. & 7. ff. de vacat. muner. Molina de primogen. lib. 2. cap. 7. ad finem. Cald. Pereira de extinctione emphyt. cap. 15. num. 8. Villalob. rom. 3. commun. opin. lib. 7. tit. 5. num. 25. pag. 237. Azueud. l. 1. n. 40. tit. 1. lib. 6. nona recop. Azor. instit. moral. par. 1. lib. 5. cap. 4. q. 8. & c. 22. q. 8. Cabed. par. 1. decis. 17. num. 3. & par. 2. decis. 93. num. 11. & quoz latè diximus ad cap. cum accessisset, supra de consue. Illud tamen aduertendum duxi privilegio non vtentem, quia occasio non se obtulit, illud non amittere, vt tenent Valasc. de iure emphyteut. q. 37. num. 8. Valdes. ad Soar. in proem. fori littera F, in fine pag. 6.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Burgundia, cuiusque Ducis qualitas, remissimè.
- 3 Privilegia capellanorum aliquorum Principum, qui à iurisdictione suorum Prælatorum, etiam exempti an derogentur per Concil. Triden. ostenditur.
- 4 Exemptio, quando non est respectu certi iudicii, sed simplex, & absoluta respectu omnium, tunc taliter exemptus ratione delicti ab Ordinarij locorum, in quibus committitur, puniri non potest.

Cap. Cum capella. XVI.

1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innoc. Zabarell. Ioan. Audr. Hostien. Anchar. Butr. Henr. Panor. Marian. Socin. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 200. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 716. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 16. cap. 6.

2 Ducis Burgundia. De Burgundia, cuiusque Duce, vide Casan. in consuet. Burgundia, verbo Duc. & verbo Burgois, Burgos de Pace in proem. legum Tarr. num. 140. cum seqq.

3 Quod nullus Archiepiscopus, &c. Per hunc tex. refert Fr. Emman. quæst. regul. num. 2. q. 64. art. 4. olim aliqua rescripta, & indulta fuisse obtenta à Sede Apost. quibus capellani aliquorum Principum à iurisdictione suorum Prælatorum erant exempti, & ibi refert hoc, & alia similia privilegia per Concil. Trid. sess. 24. de reformat. cap. 11. esse sublata, quia privilegia, & exemptiones, quæ varijs titulis, plebisque conceduntur perturbationem in Episcopatum iurisdictionem excitant, & exemptis occasionem laxioris vitæ præbere dignoscuntur, idem etiam tenet q. 108. art. 3. Item Praxis Episcop. par. 1. verbo exemptio, vers. 2. allicit Concil. Trid. d. 6. 11. non derogari privilegijs ca-

pellanorum Regionum. De exemptione à Summis Pontif. concessa capellanis Regis capellq. Viliyspouen vide Cabed. de patronatib. Regia Corona, cap. 43.

4 In quantum exempti sunt, &c. Notatur ad hoc, quod quando exemptio non est respectu certi iudicii, vel eorum, quæ ad proprij Ordinarij iurisdictionem pertinebant, sed est simplex, & absoluta respectu omnium, & quorumcunque iudicium, tunc taliter exemptus ratione delicti ab Ordinarijs locorum, in quibus committitur, puniri non potest, in quibus terminis bene intelliguntur tex. in presenti, & in cap. 1. 9. in corde privilegij lib. 6. per ea, quæ Abb. in cap. vlt. nu. 11. & ibi Felin. de foro competent. Azueud. l. 3. d. nu. 118. tit. 16. lib. 8. nona recopit. Couar. pract. cap. 11. num. 3. vers. possit, & vers. idcirco.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Gladius bis acutus in Apocalypsi quomodo intelligatur, ostenditur.
- 3 Argumentum ab absurdo in omnibus dispositionibus vitandum.
- 4 Absurda ratio in quo consistit in hoc text. ostenditur.
- 5 Abbatès tenentur etiam exempti venire ad synodum si habeant territorium proprium, & populum.
- 6 Capella monasterio subiecta non censetur exempta per exemptionem datam monasterio.
- 7 Connexa in privilegijs, & exorbitantibus non veniunt.

Cap. Ex ore. XVII.

1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panor. Casal. in annot. Marian. Soc. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 200. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 716. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 16. cap. 7.

2 Habetur Procedit gladius bis acutus. prociuius huius tex. vsque ad vers. cum igitur in Apocal. cap. 1. & cap. 19. vbi licet communiter sacri Interpretes intelligant gladium esse bis acutum verbum Dei, quod per Prophetas, Apostolos, & Prædicatores suos Deus loquitur, & alij ipsum diuinum Verbum, vt eruditè prosequitur vtriusque latè explicans Confluit. noster Blas. Aluarez Viegas in Apocalypsim cap. 1. commun. 2. sect. 14. Alij tamen rectè intelligunt per gladium accipitem, id est ex vtraque parte acutum, diuinum iudicium iuxta illud Deuter. cap. 32. si acervo vt fulgur gladium meum, & accipiet iudicium manus mea, de quo etiam intelligit Genebrard. illud

illud *Pfalms* 149. gladii accipites in manibus eorum, sicut & apud Iuriconsultos gladium seueritatis, & animaduersionis iudicii esse sup-
plicium constat *ex i. imperium, ff. de iurisdic. om-
nium iudic.* Bis autem, sive ex utraque parte
acutus dicitur diuinus gladius, eo quod 4 corpus,
& animam punire simul potest, vel quod, & sup-
plicio presentis poenae, & futurae metu puniat,
vt pulchre in hieroglyphicis scribit Pierius,
lib. 42. de gladio Iustitia in 8. Iustitia: vel duplex
gladij acies duplicem ostendit iudicij partem,
ad dexteram scilicet, & sinistram, in bonos, &
malos, quia vtriusque secundum merita retri-
buit, his poenas, illis premia, & quia extremum
illud iudicium, tam bonis, quam malis erit
formidabile, vt verique videantur strictam
gladij aciem perhorrescere, prout ex Ruperto
explicat Viegas, *d. commun. 2. sed. 15.* Cum ergo
Romanus, Summusque Pontifex ipsius Christi
vices gerat in terris, ex eius quoque ore rectis-
simam debere exire sententiam secundum iusti-
tiam aequo libramine, vt vnicuique quod suum
est reddatur, ex auctoritate Apoc. deducit In-
nocent. III. Summus Pontif. in presenti.

3 Quoniam absonum esset, &c.

Nota optimum, & vulgare argumentum ab
absurdo, quod in omnibus dispositionibus esse
vitandum probat text. *in l. nam absurdum, ff. de
bonis liberorum, & in l. si ita 39. in fine, ff. de opo-
ri liberorum, cum alijs, de quibus Euerad. in top.
legal. loco 8. Mantua vlt. 45. Peregr. de fideicom.
art. 11. num. 46. Cardin. Mant. de conuictis
vlt. valant. lib. 3. tit. 7. d. principij, & de iur. & amb.
comment. lib. 2. tit. 13. per totum.* In quo autem con-
sistat ratio absurdi in proposito huius text. ex-
plicat bene Socin. hic num. 6. non enim patitur
recta ratio, vt in Synodo provinciali Abbas post
Episcopum supra alios Episcopos resideret,
quod si dicas contingere potuisse, quod Vigi-
orie Episcopus inter Episcopos vitimum habe-
ret locum, & consequenter nullum esse absur-
dum, quod virtute priuilegij post vitimum
Episcopum primus federet Abbas Euasem Cae-
nobij, respondebis vel constitisse Pontifici Vi-
gorie Episcopum non habuisse vitimum locum in
synodo, vel non oportere restringere priuile-
gium, & decisionem text. ad terminos, in quibus
constaret Vigorie Episcopum vitimum ha-
buisse locum. An vero femoto priuilegio, de
quo in text. Abbates praecedere debeant Cano-
nicos Ecclesiae Cathedralis, late disputant post
Abb. & Felinum in cap. pastoralis, num. 9. de officio
delegati, Castan. in catalogo gloria mundi, par. 4.
comment. 33. Boet. de auctoritate magis consilij, n. 67.
vlt. deinde Abbates, num. seqq. idem Boet. seu Ma-
gis Moondag. in tractatu de ord. graduum num. 20.
cum seqq.

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

in summa bullarum verbo Concilium promittit. *vers. 34*
quarto ad hoc autem, quod etiam exempti te-
neantur venire ad synodum Episcopi esse singulare
text. in presenti asse it Henric. in tract. de synodo,
par. 2. num. 4. vbi testatur hanc esse communem.
DD. sententiam, & ostendit contra Abb. antiq.
intelligi non posse de synodo, in qua publican-
da sunt statuta provincialia, cum rex aperte
loquatur de statutis ipsius Episcopi, vt patet
ibi, ad Synodum Episcopalem accedere, & per
hoc ipsius statuta recipere, quod autem loqua-
tur de Abbatibus exemptis aperte deducitur ex
vers. nos igitur. Intellige de Abbatibus habenti-
bus populum, & territorium proprium, &
iurisdictionem Episcopalem exercentes intra
ambitum ipsius provinciae, hi enim vocari de-
bent ad Conc. Prouinciale, quemadmodum
vocantur Episcopi Comprovinciales, & possunt
dici suffraganei, habentque vocem deciuam,
vt docet Prosper. de Augustino in addit. ad Qua-
rantam, loco proxime citato.

6 In membris autem, &c.

His verbis
conclusio, quae habetur in sumario, quod per
exemptionem daram monasterio non censetur
exemptae capellae eidem monasterio subiectae,
notat gloss. verbo non probantur, Abb. num. 4. Socin.
num. 11. & alij communiter hic, Fuscus de visit.
lib. 2. cap. 16. num. 2. cum seqq. Vnde consequenter
in huiusmodi capellis retinere Episcopum omnia
iura Episcopalia enarrata in cap. conuenerunt
de officio. Ordinerij, bene probat text. ibidem, vbi
notauit Abb. notabili 2. & prosequitur Fule. d.
cap. 16. num. 15. cum seqq. Neque obstat argu-
mentum, quod de connexis idem est iudicium,
cap. translatos, de consuet. cum similibus, quia non
procedit in priuilegijs, & exorbitantibus, quod
connexa non veniunt per consequentiam ne-
cessariam. Intellige supradictam conclusionem
in capellis, quae quoad temporalia, aut iura
Episcopalia monasterio subiunguntur, iuxta c. 1.
de capellis monachorum, non ita in alijs, quae pleno
iure ad illud spectant, iuxta cap. quoniam 21.
hoc tit.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Receptis sub protectione Papa non censetur exem-
ptus.
- 3 Papa recipiens aliquos in filios non censetur eos
eximere.

Cap. Ex parte. XVIII.

Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc.
Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Anan. Hoff.
Ancl. Butr. Henric. Panor. Dec. Mari. Socin.
Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusq. Iuris conu-
entibus Castelle par. 2. Vitiu. in rationali lib. 5. Iuris
Pauisij pag. 301. Alagona in compendio Iuris
Canon. pag. 716. refertur ab Anton. August. col-
lect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 16. cap. 8.

- 3 Probat hic tex. receptum sub protectione Papæ, non idcirco censeri exemptum, vt per Erasmus à Choekier de *iurisd. Ordinar. in exemptis part. 1. q. 9. num. 3.* aduertens non idcirco superuacaneam esse protectionem, siquidem in hoc proficit, vt præsto magis ad sit in iniuste forte grauenam inferatur, & quod facilius priuilegio donetur, & citat *glos. verbo protectionis in cap. receptus sub hoc tit. & Abb. num. 5. Deci. conf. 153. Anton. de Pratis de iurisd. Episcopi, cap. 2. num. 2.* Vtrum autem si Pontifex recipiat aliquos in filios videatur eos exemisse? questio est non contemnenda, in qua videtur dicendum, nõ idcirco videri exemisse, ex illa enim generali ratione, quod Romana Ecclesia omnium aliarum sit mater, & magistra, sequitur omnes Ecclesias eidem esse subiectas, & ex eo, quod Papa omnium fidelium sit pater, omnes eiusdem dicuntur filij *cap. quam graui, ibi, Reges, Principes, vel alios cuiuscunque ordinis filios in nostris litteris appellamus, de crimine falsi, notat glos. verbo filij in præmio Sxxi, & rationem bene explicat Marchef. de commiss. par. 1. cap. 13. num. 61.* Vnde & filij denominatio non exemptionem, sed magis honoris titulum, & speciale amoris pignus denotat, iuxta ea, quæ de ethymologia ipsius nominis, si filius, tradunt scribentes omnes. Neque obstat ius harum exemptionum regulari ad instar emancipationum, manumissionum, & huiusmodi iurium, idque præsertim ex Rebus. *respons. 143.* & sicut dominus seruū eximit à seruitute nominando filium, l. *truce, §. similique modo, G. de latina libertate collecta, ita quoque Pontifex, quia respondetur nullam hic militare rationis identitatem, quippè quod dominus sibi soli præiudicat, Põitex verò Ordinarius iurisdictionis, quæ est fauorabilis, cap. peruenit, 11. q. 1. cap. cum personæ, cap. ne aliquis, hoc tit. lib. 6. & ita expressus est tex. *glos. & DD. in cap. si Papa, 9. non sit filius, eodem tit. & lib.**

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Vnio facta de Ecclesia alteri Ecclesie, vel monasterio effectum habitura non est, nisi post mortem rectoris illius, & ideo non requiritur eius consensus.
- 3 Declaratur tex. in cap. 1. 6. quia verò, de rebus Ecclesie non alienantur, lib. 6.
- 4 Monasterium, cui à Papa conceditur, vt fructus sue Ecclesie possit in proprios vsus convertere, non potest vacante Ecclesia possessionem auctoritate propria capere, & fructus percipere absque auctoritate Episcopi diocesani.
- 5 Declaratur principalis tex. conclusio.
- 6 Beneficium, qui titulum habet canonicum, an possit huius capere propria auctoritate beneficij possessionem, si à nomine occupata sit, ostenditur.
- 7 Episcopi sui nomine, quis intelligatur in hoc tex. remissio.

Cap. Pastoralis. XIX.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoe. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Anchar. Buer. Henric. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concord. *Verisusque Iuris cum legibus Castelle part. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Põmij pag. 301. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 716. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 16. cap. 9.*

Decedentibus personis earum, etc.

Notabis ad hoc, quod licet Ecclesie viuenti rectori absque eius consensu possint ab Episcopo (Capitulo consentiente) alteri Ecclesie, Monasterio, vel religioso loco viri, seu in proprietatem concedi, iuxta tex. in *clen. 2. de rebus Ecclesie non alienant.* hæc tamen unio, sed concessio effectum habitura non est, nisi post mortem ipsius Rectoris, & idcirco merito eius consensus ad unionem faciendam necessarius non est, vt probat tex. in *cap. consultationibus de donation. Conc. Trid. sess. 21. de reformat. cap. 3.* & ita in hanc sensum fund accipienda prædicta huius tex. verba, quod scilicet unio facta viuenti rectori etiã à Romano Pontifice, non habet effectum viuenti eodem rectori, quia facta censetur absque ipsius præiudicio, notant Abb. & Socin. hic vterque num. 2. & latè explicant Petrus de Perusio in *trat. de vnione. cap. 5. cum seqq. Fufcus de iur. lib. 2. cap. 26. num. 17. Rebus. in præi. tit. de monach. glos. 11. num. 2. & tit. de reprobata impetratione beneficij viuentis, nu. 58. Hoied. de incompat. benef. par. 2. cap. 3. num. 9. vers. non tamen est necessaria consensus rectoris, Nicolaus Garc. de benef. par. 12. cap. 2. num. 314. cum seqq.*

3 Non obstat tex. in cap. 1. vers. quia verò, de rebus Ecclesie non alienantur, lib. 6. quatenus probat in dismembratione consensum rectoris necessarium esse, quia respondetur diuerfam esse rationem quoad propositum in dismembratione partis fructuum, vel in vnione totali, & concessione Ecclesie in proprietatem, nam, vt bene sentit *glos. verbo defensor, & explicat Card. nu. 6. vers. 7. Imola nu. 13. Bonif. à an. 26. & 31. ibidem, quando unio fit in totum diuinus cultus præcipuè intenditur, & pauperum sustentatio, cap. ex parte, de custodi. cap. expensis de præben. nullumque fit præiudicium præsentis, aut futuro rectori; non præsentis, quia unio post eius mortem effectum habitura est ex dictis, non futuro, quia nullus iururus est distinctus à Ecclesia, cui fit unio, sed potius augentur fructus eius, qui vtriusque futurus est rector, ac subans, de quemadmodum rector viuenti dismembratio tractu sine eius consensu fieri non poterat, ita beneficium vacante necessarius est consensu, qui ipsius utilitatem tueatur. Non obstat etiam si replices rectori viuenti fieri præiudicium, quatenus per unionem impeditur beneficium suum renuntiare, sicut antea poterat, nam responde-*

spondetur præiudicium hoc valde remotum esse, & secundarium, ac subinde non esse attendendum iuxta reg. l. 1. ff. de auctoritate tutorum, & do-
 Grimani glos. vlt. in cap. quoniam pactum, de pactis
 iur. recepta per Cogan ubi p. 3. §. 3. n. 7. & mul-
 tos de quibus Tiraq. in tract. res inter alios acta d.
 ff. m. 7. & pater, quia rigulos beneficij quoad
 accipientem est perpetuus, cap. Sanctorum in prin-
 cipio 7. dist. 11. neque renunciari potest sine legiti-
 mi superioris auctoritate, cap. admonet de re-
 nunciat. & per consequens est ius hoc, seu faculta-
 tem renunciandi cum veniat remotæ, & præter
 naturam ipsius beneficij, & ex auctoritate su-
 perioris pendeat, attendi non oportere.

Probat hic text.

4 Inconsulio Episcopo.

monasterium, cui
 à Papa conceditur, vt fructus suæ Ecclesiæ pos-
 sit in proprios vsus convertere, non posse va-
 cante Ecclesia possessionem auctoritate propria
 capere, & fructus percipere absque auctoritate
 Episcopi diocesani, notant Abb. num. 5. Soc. 8.
 cum seqq. & alij communiter hic, Petrus de Peru-
 ro in tract. de unionibus, cap. 2. num. 5. Rebus. in
 praxi tit. de unionibus glos. 11. num. 17. & facit,
 quia similiter prouisus de beneficio quoad titu-
 lum eius possessionem capere, & fructus per-
 cipere non potest auctoritate propria, sed ne-
 cessarium est, quod immittatur in possessionem
 legitimam superioris auctoritate, iuxta tex. in cap.
 ad bat. vers. in quadam, de offic. Archid. notant
 DD. per tex. ibi, in cap. ex frequentibus, de institut.
 Rebus. in praxi tit. de immisione in possessionem,
 tit. 3. Menoch. remed. 9. recap. num. 277. cum
 seqq. & alij, ex quibus communem testatur
 Couar. lib. 3. variarum cap. 16. num. 7. Petrus Grego-
 r. rei beneficiaria cap. 40. num. 13. & 15. Flamin.
 de resig. benef. lib. 8. cap. 9. à nu. 55. & latius lib. 10.
 q. 6. à nu. 27. Vnde passim conceditur à Sum-
 mo Pontif. Breue, quod executorie dicitur, pro
 executoribus, qui prouisum mittant in possessionem
 beneficij, de quo multa post Gonz. & alios
 Nicolaus Garcia de beneficijs. par. 6. cap. 3. à prin-
 cipio, plenè Flores de Mena variar. q. 4. March.
 de commiss. par. 1. cap. 13. à principio: confirmatur
 denique supraddicta huius tex. conclusio ex vul-
 gari reg. non est singulis permittendum, quod per
 magistratus fieri licet, ff. de reg. iuris, & ex tex.
 celebri in hac materia in l. si ex stipulatione, 5. ff.
 de acquirenda poss. dum generaliter probat habentem
 verum titulum, veluti emptiois, vel
 donationis, non posse auctoritate propria sine
 antiqui domini voluntate possessionem capere,
 quod si capiat prædonem esse notat Bartol. Iaso-
 son. Alexand. & omnes communiter ibi, Pinet.
 in l. 1. C. de bonis maternis, par. 2. num. 61. cum
 seqq.

5 Intellige principalem huius tex. decisionem
 illo casu procedere, quando scilicet Papa ali-
 cui concedit, vt fructus alicuius Ecclesiæ in suos
 vsus possit convertere, nam licet Ecclesia vacet
 apprehendi non potest possessio auctoritate pro-
 pria, sed Episcopi auctoritas necessaria est ex

ratione, quam reddit text. in præsentia, qui
 rescripto suo nunquam summus Pontifex iuri
 Ordinariorum præiudicium irrogare intendit,
 iuxta generalem reg. tex. in l. 2. §. si quis à
 Principes ff. ne quid in loco publico, cum similibus,
 & ad nostrum propositum est text. singularis
 in cap. super eo 15. de offi. delegati, dum eadem vti-
 tur ratione, quod non intendit Pontifex Epi-
 scopo, aut Archid. præiudicium inferre re-
 scripto suo, & ideo si causam super iure præsen-
 tandi alicui delegauerit sub ea forma, vt si
 consisteret præsentationem ad alterutram par-
 tem pertinere, ordinet Ecclesiam de persona
 idonea, non potest delegatus inconsulto Epi-
 scopo, aut Archidiacono instituere, vel mittere
 in possessionem præsentatū à patrono, indeq; colligit
 Abb. executorie datum pro executione man-
 dati de prouidendo non posse conferre benefi-
 cium in præiudicium Ordinariorum, ad quos
 pertinet collatio, sequuntur alij communiter
 teste Selua de benef. p. 1. q. 18. nu. 1. Flamin. de re-
 sig. lib. 7. q. 12. num. 5. facit deinde ratio, quam
 ex Io. Andr. hic adducit Petr. de Perusio d. c. 2.
 nu. 6. quod scilicet gratia, seu concessio Pontifi-
 cis poterit esse subreptitia in damnum Eccle-
 siæ, & fraudem hospitalitatis, & detrimentum
 Religionis, vt considerat tex. in c. 1. in principi-
 ne Sede vacante: ac subinde postulat ratio boni
 publici, vt antequam executioni mandetur
 Episcopo exhibetur, & ab eo, eiusque officia-
 libus vtrum executionem mereatur, decernatur,
 an vero potius superfedere oporteat, iuxta ea
 quæ notant DD. per tex. ibi in cap. si quid de re-
 scriptis, & in cap. cum teneamus, de prebendis, &
 Couar. practicarum, cap. 35. num. 6. Hoieda de im-
 compat. benef. par. 1. cap. 21. num. 5. & plenè relati
 per Cened. ad Decretales collect. 3. Vtrum autem
 beneficiarius, qui titulum habet canonicum,
 possit licite auctoritate propria apprehendere
 beneficij possessionem, si à nemine sit occupata?
 dubium est non contemnendum, in quo affir-
 matiuam partem communiter receptam testa-
 tur Couar. d. lib. 3. variarum, cap. 16. nu. 6. & 8.
 in princ. & post Seluam idem testatur Flamin.
 d. lib. 10. q. 6. num. 30. vers. in contrarium, & de ri-
 gore veram esse fatetur Petr. Greg. d. num. 15.
 Alij vero melius resoluunt, quod licitum non
 sit habenti verū titulū si simpliciter est institutus,
 possessionem vacantem propria auctoritate ca-
 pere, vt resoluunt Dynus, Anch. Archid. & Cosm.
 quos refert idem Couar. d. cap. 16. num. 7. quo-
 rum sententiam post longam disputationem ius-
 tiorum esse concludit ibi num. 8. vers. quod si
 sequitur Menoch. remed. 6. adipsas, num. 34.
 communem testatur Flamin. d. q. 6. n. 27. idque
 etiam aperte docuit Rebus. d. tit. de immisione in
 possessionem, nu. 2.

7 Quis autem Episcopi sui nomine intelligatur
 in hoc tex. post antiquiores latè disputat Socin.
 hic n. 8. & latius Tiraq. multos referens de re-
 tractu, tit. 1. §. 36. glos. 3. num. 22. cum seq.

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Interdictum generale locale, quod dicitur, ostenditur.
- 3 Interdictum vnius Parochie Cimitatis, in qua plures sunt, an particulari dicatur, ostenditur.
- 4 Interdictum, quando non servatur ab eo, cuius causa latum est, alij et Pape licentia servare non tenentur.

Cap. Petisti. XX.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Anchar. Butr. Henric. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellae, par. 2. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 302. Alagona in compendio Canon. pag. 717. reitur ab Anton. Augustin. collecti. 4. Decretal. lib. 5. tit. 12. cap. 3.

- 2 Cuius vestra generali, &c. interdictum generale locale dicitur cum interdicatur Cuius, sicut etiam dicitur illud, quod sub nomine collectio vniuersitatis plorium, locorum profertur, ita ut plura loca sub se contineat, quae scilicet ibi sunt, vel esse possunt, & in hoc distinguitur a speciali, seu particulari, qui est quando aliquis particularis locus, veluti Ecclesia S. Petri, interdicatur, vel si plures Ecclesiae particulares Cuiusmodi non nomine collectio interdicatur, bene explicant Nauar. in man. cap. 27. num. 166. Vigol. de censuris, tab. 5. cap. 6. in principio. Aulac. eodem tractatu per 3. di. 1. dub. 1. concl. 1. Conar. in cap. alma mater, par. 2. §. 1. num. 9. Tolet. in summa, lib. 1. cap. 51. num. 5. Soar. tom. 5. di. 32. §. 2. num. 4. Vtrum autem interdictum vnius parochiae Cuiusmodi, in qua plures sunt, particulare sit, vide Nauar. d. cap. 27. n. 168. Henric. in summa lib. 1. §. 51. §. 3. Sayr. de censuris, lib. 5. cap. 2. num. 9. Soar. d. §. 2. d. n. 5.

- 4 De nostra licentia celebretis. quando interdictum non servatur ab eo, cuius causa latum est, alij ex Pape licentia servare non tenentur, de quo tamen vide Valer. Regin. in praxi fori perennialis lib. 32. tract. 3. nu. 69. in fine, ubi etiam resoluit, quod si plures sint quorum causa interdictum fuerit promulgatum ad talem excusationem requiritur, ut maior pars illorum violet interdictum habendo animum, in tali violatione perseverandi, prout coniici poterit ex ipsorum actibus.

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Ecclesia dicatur ad aliquem pertinere vtroque, seu pleno iure, quando in spiritualibus, & temporalibus eadem subiecta sunt, quod intelligi de ibi.

- 3 Exemptio vtroque, seu pleno iure a potestate Episcoporum, an religiosis concedi possit ab Episcopis, & Praelatis inferioribus, ostenditur.
- 4 Ecclesia per prescriptionem potest vtroque iure a potestate Episcopi eximi, & ad religiosos transferri.
- 5 Declaratur tex. in cap. cum non liceat, de praescript.

Cap. Quoniam. XXI.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Anchar. Butr. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellae par. 1. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 302. Alagona in compendio Canon. pag. 717. reitur ab Anton. Augustin. collecti. 4. Decretal. lib. 5. tit. 12. cap. 4.

- 1 Vtroque iure. Id est pleno iure, in spiritualibus scilicet, & temporalibus, ut notauit gloss. hic, & in cap. cum, & plantare, h. in Ecclesijs, verbo pleno iure, supra hoc tit. quas ibi sequuntur Butr. n. 26. Zabarel. n. 1. Dec. nu. 12. & 16. Rebuff. in concordantijs, tit. forma mandati, verbo plenius, Martia de clausulis, clausula 85. num. 6. Card. Tusch. tom. 6. lit. P. conclus. 364. nu. 3. Erasim. ad Chockier de iurisd. Ordinis, in exemptis par. 1. §. 9. nu. 6. Sayr. de censuris, lib. 1. cap. 6. nu. 12. resoluitur Ecclesias dici ad aliquem pertinere vtroque, seu pleno iure quando in spiritualibus, & temporalibus eidem subiectae sunt, hinc inferentes per contrarium non pleno iure pertinere Ecclesias ad religiosos, vel alias personas, quando eis subiecta est quoad temporalia, sed quoad spiritualia, ab Ordinariis iurisdictione, & potestate excepta non est immo institutio, & destitutio ad Episcopum pertinet, ut notauit gloss. verb. ipsi in c. 1. de capellis monachor. lib. 6. quam constantissime sequuntur, & passim commendant omnes proximae citati, & satis deducitur ex tex. in presenti. Sed plenius distinguendo materiam resoluit Abb. in d. 4. in Ecclesijs nu. 6. quem sequuntur alij communiter, vt refert, & explicat Dec. d. num. 20. ibidem quatuor casus distinguens: Primum, ubi religiosi habent tantum ius patronatus in huiusmodi Ecclesijs, propter quod solum habent facultatem praesentandi idoneos Presbyteros ab Episcopo instituendi. Secundum, quando solum habent redditus temporales, & tunc eos tantum in propriis vias percipere possunt. Tertium, quando habent solum collationem, & tunc praeter illam, nihil aliud in huiusmodi Ecclesijs pretendere possunt. Quartum, quando Ecclesias habent pleno iure, vtrumque ius tam conferendi, quam redditus temporales percipiendi pertinet ad eorum, atque ita post Abb. resoluit omnes in d. 4. in Ecclesijs, & in d. cap. 1. de capellis monachor. lib. 6. subdistinguentes in hoc vitio casu, quod vel religiosi pleno iure Ecclesia subiecta est, atque etiam populus, vel sola

sola Ecclesia, & non populus; in primo subdistingtionis membro fatentur, & collationem, & institutionem, quam vocant autorizabilem, (per quam scilicet traditur animarum cura iuxta doctrinam *glos. in cap. auctoritate, de instit.* quam ibi sequuntur omnes communiter) ad ipsos religiosos pertinere, non ita in secundo membro, quando sola Ecclesia eis subiecta est, & non populus; quamvis enim fateantur collationem ad ipsos pertinere, negant tamen ad illos spectare traditionem curæ populi, in quem supponimus nullam habere potestatem, sed soli Episcopo esse subiectum. Quæ distinctio licet in omnibus alijs rectè procedat, in hoc tamen ultimo de institutione autorizabili nullo firmo subsistit fundamento per ea, quæ dixi de officio & potestate Episcopi *par. 3. allegat. 7. num. 18.*

Illud omittendum non est, quod licet Dominus in d. cap. 1. num. 5. *vers. & procedunt prædicta*, atque etiam Feder. de Senis *conf. 247.* & alij, quos refert Dec. *conf. 152, num. 1.* voluerint prædictam exemptionem vtroque, seu pleno iure Ecclesiarum à potestate Episcoporum concedi non posse religiosis ab Episcopis, & Prælati inferioribus, sed solum à Romano Pontifice, quia inquit non posse Episcopos totam suam iurisdictionem in aliquam Ecclesiam, & visitationem, & reliqua patorialia iura à se abdicare, ex ratione *tex. in cap. cum non liceat, in principio de præscriptionibus iuncta decil. tex. in cap. cum venerabilis, de censibus.* Contrarium tamen sententiam expressè tenet *glos. in summa 25. q. 2. & latè tueritur Calder. conf. 5. de rebus Ecclesiæ, sequitur Dec. d. conf. 152, num. 3. vers. non obstat ergo, & in d. 6. in Ecclesijs num. 13. cum seq. cum quo pugnantes sententias ad concordiam sic reduco, vt prior negatiua procedat in Episcopo huiusmodi exemptione sine Capitulo cōcedētē, & sine iusta causa; posterior verò affirmatiua his interuenientibus iuxta reg. *tex. in cap. si exceptione 12. q. 2. & in cap. nulli, & per totum de rebus Ecclesiæ non alienandis, & quæ latè vltra ordinarios ibi, explicant Rebus. in compendio alienationum num. 9. & 11. cum seqq. Couar. lib. 2. Variarum cap. 17. à princip. Molina de iustitia tract. 2. dist. 465. & 468. & magis inter terminis argumento *tex. in cap. pastoralis de donat. post Abb. notat Rebus. in tract. de congrua portione num. 38. Roch. de interpretation. verbo pro eo, quod de diocesani num. 20. Lamber. eodem tract. art. 8. prima quæst. principalis par. 2. lib. 11. num. 32.* Per præscriptionem potest etiam Ecclesia vtroque iure à potestate eximi Episcopi, & ad religiosos transferri, vt probant *tex. in cap. cum olim, vers. quia, & in cap. auditis, cum multis alijs, de præscript. & in cap. cum persona, vers. si autem, hoc ut, lib. 6. quibus locis ita obseruant DD. communiter, & latè Balb. de præscript. par. 1. quinta principalis q. 11. à num. 3. Neque obstat *tex. in d. cap. cum non liceat, de præscript. omittis* enim aliorum intellectibus, de quibus Paris. ibi *num. 42.* facile responderetur *tex. illum solum negare præscriptionem, per quam omnino ex-****

tingitur obedientia Episcopo à subditis debita, non autem eam, per quam talis obedientia alijs acquiritur, hanc enim expresse admittit *tex. in d. c. cum olim cum similibus, de quibus Balb. 7bi supra quæst. 12. & in visitationis præscriptione probat *tex. in cap. cum ex officio, de præscript. & vltra Balb. q. 16. notat Bernard. Diaz reg. 604. limit. 3. Card. Tusch. tom. 5. littera L. conclus. 24. 1. & littera O. conclus. 5.* Minus obstat *tex. in d. cap. cum venerabilis, de censibus, non enim potestatis quæstio ibi erat, sed voluntatis, de quibus scilicet Iuribus Episcopus fecit remissionem, & idèd in summario habetur quod remittens seruicia non intelligitur procuratorem ratione visitationis remisisse, & vltra ordinarios ibi, notat Felin. in d. cap. cum ex officio, num. 18. vers. & nota.**

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc *tex.* scribentes
- 2 Quarta Episcopalis soluitur Episcopo ex omnibus decimis pertinentibus ad Ecclesias inferiores ad onera Episcopatus sustinenda.
- 3 Episcopus remittere potest decimas, maxime sua mensa debitas ex iusta causa.
- 4 Indefinita dispositio acquiritur vniuersali.
- 5 Episcopus privilegio suo simpliciter, & indefinitè decimas Episcopales remittens, non solum præsentibus sed etiam præteritis, & futuris remittere censetur.
- 6 Augmentum, quod postea rei legatus accessit, venit in legatis simpliciter factis.
- 7 Verba quando generaliter, vel indefinitè proferuntur ab eo, qui aliquid excipere potuit, & non excepit, omnia venire intelliguntur.
- 8 Indefinita, aut generalis dispositio postea simpliciter sine pronomine, meum, quando futura comprehendat, ostenditur.
- 9 Referuntur intellectus huius *tex.* & *num. 10.*
- 10 Remissio decimarum facta à Romano Pontifice, vel privilegium in toto rigore accipi debet, stricteque recipit interpretationem, ac per consequens præsentis tantum decimas, non futuras comprehendit.
- 11 Declaratur *tex. in clementina 76. de rescriptis.*
- 12 Declaratur *tex. in cap. ex parte, de decimis.*
- 13 Privilegium de decimis non soluendis de nonalibus mentionem facienti, ad nonalium decimas trahi non potest, quæ ab alijs erant possessa tempore privilegij concessi.
- 14 Privilegium de non soluendis decimis nonalium extendi non potest ad decimas nonalium, quæ tempore impetrationis iam erant proscripta.
- 15 Princeps si concedat alicui domino, vel magnati datam officiorum alicuius Civitatis, an talis concessio intelligatur de illis officiis, quæ post concessionem per Principem creata sunt, ostenditur, & *num. 17.*
- 16 Vnde, eademque rei non debet diverso iure censi.
- 17 Verba in dubio an semper videantur relativa ad tempus præsentis, ostenditur.

Cap. Quia circa. XXII.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panor. Mar. Socin. Casal. in annot. Ximen. Tolentan. in concordant. *versus* *q. 3. Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuiant. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 302. Alagona. in compendio Iuris Canonici pag. 717. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 3. tit. 12. cap. 2.*

Super Episcopalis decimis.

Idest quarta, quæ ad onera Episcopatus sustinenda Episcopo soluitur ex omnibus decimis pertinentibus ad Ecclesias inferiores, iuxta text. in cap. *rohis*, & in cap. *concesso* 12. q. 2. de qua sic mentio in cap. de quarta de prescription. & in cap. *conquerente*, de offic. Ordinar. cum multis alijs, Rebut. de decimis q. 7. num. 11. Couar. in cap. *officij* num. 3. de testamenti lat. Soar. de Religione tom. 1. tract. de decimis lib. 1. cap. 28. num. 9. cum seqq. & in hac quarta de lure communi Episcopus fundatus est, vt per Monet. de decimis cap. 8. g. 3. num. 14.

Facta existit secundum Canonicas, &c.

Ergo Episcopus remittere potest decimas, maxime siue mens debitas, ex iusta causa, vt resoluti Moneta de decimis cap. 5. num. 4. Verum obitare videtur, quod in hoc tex. non remissio, sed priuilegium a solo Episcopo emanauit, iuxta verba, de quibus in principio, ibi, priuilegium Prædecessoris tui, non potest enim Episcopus alicui concedere immunitatem a solutione decimarum per viam priuilegij, vt voluit Rebut. d. tract. de decimis q. 5. num. 28. & 31. tum quia sunt à Papa assignate singulis Ecclesijs cap. 1. 13. q. 1. tum quia in Concil. Cabilonensi statutum fuit, ne Ecclesie antiquitus constitutæ decimis priuarentur cap. Ecclesie 17. q. 1. tum denique quia Episcopus decimarum, & aliarum rerum Ecclesiasticarum administrator est, & non dominus, & ideo donare non potest cap. 3. de donation. iuncta reg. l. *filiusfam. ff. eodem tit.* & quæ explicat Rebut. in compendio alienationum d. num. 61. remittere vero speciem donationis continet, vt per tex. in l. *si mulier ff. de conditione causa data ex multis, quos refert, comprobatur Duen. reg. 23. amplius 1. Sed huic difficultati respondent DD. omnes post gloss. hic, quod intelligatur tex. in presenti, quando fit remissio decimarum facta ab Episcopo interueniente Capituli auctoritas, & iusta causa necessitatis scilicet, & euidens utilitatis, ita Zabarel. hic in fine, Butr. num. 1. & 5. Abb. & Socin. num. 2. & alij, quos refert, & sequitur Pradil. in l. *profer* num. 18. in ulto num. 217. G. de transfectionibus Rebut. in d. compendio alienationum d. num. 66. latè Moneta d. tractat. de decimis cap. 3. q. 7. num. 131. cum seqq. & ideo D. Barbof.*

in priuatis scholis ad l. x. ff. de legat. 1. & in l. *dimittas*, q. quod in anno, num. 16. ff. soluto matrim. ex dictis verbis huius tex. ibi secundum Canonicas sanctiones, deducit remissionem decimarum, de qua hic, Ecclesie grauius non fuisse, si enim talis esset secundum Canonicas sanctiones facta censi non posset, iuxta tex. & quæ ibi notantur in c. 1. de consuet. Quomodo enim licet alienatio rei Ecclesie absolute considerata prauola censetur Ecclesie, & ideo non valeat consuetudo, quæ eam admittit sine solemnitatibus à lure requisitis cap. *causam*, quæ de re iudic. non tamen ita grauiosa censetur solemnitatibus interuenientibus, sed potius licita ex cap. 1. de his, quæ sunt à Præl. eodem modo licet grauiosa censi possit Ecclesie remissio decimarum absolute considerata, non ita tamen positæ dictis solemnitatibus, sed non obstat tex. in cap. *veniens de transfectionibus*, quia agit de transfectione facta à Sacerdote sine Episcopi auctoritate, atq; ita sine debitis solemnitatibus iuxta cap. 2. & cap. de ceteris, c. ult. Nec etiam obstat quod remissio decimarum in hoc tex. facta esse videatur per modum priuilegij, quia respondetur vt infra.

Indefinite decimas, &c. Ex his verbis colligit gloss. hic vulgare illam regulam quod indefinita dispositio æquipollet vniuersali l. *si seruus ff. de seruic. Urban. l. si pluribus 45. ff. de legat. 2. cum similibus, & in dispositione legis post gloss. verbo *aliorum* in cap. *vt circa*, de elect. lib. 6. ex quibus annotare frequentissime scribentes ex multis, quos refert, comprobatur late explicans Couar. lib. 2. varar. cap. 13. num. 6. Card. Mantica de consuetudin. lib. 1. volu. lib. 7. tit. 5. num. 1. & 10. & in dispositione tam legis, quàm hominis si datur in vtraque eadem ratio, Menoch. de presump. lib. 4. presump. 21. num. 5. & presump. 62. num. 7. Malcard. de probat. conclus. 1181. num. 38. cum seqq. plene Card. Tufes. tom. 4. littera I. conclus. 86. cum seq.*

Illius temporis, sed futuri. bis est tex. iste, vt ait Abb. in summario. dum probat, quod si Episcopus priuilegio suo simpliciter, & indefinite decimas Episcopales remittit, non solum præsentis, & præteritis, sed etiam futuras remittere censetur, ita etiam Butr. & Henric. à principio, & omnino d. num. 5. Anch. num. 3. Socin. num. 1. & omnes alij hic, prosequitur ex professo plenissime Alber. Brun. in tract. de augmento censur. q. & censur. 16. & alij relati à Pinel. in rub. C. de rescindenda vendit. par. 1. cap. 3. n. 24. Duen. reg. 73. Valasc. consue. 58. num. 101. Card. Tufes. tom. 1. littera B. conclus. 49. num. 9. & tom. 2. littera D. concl. 491. & littera B. concl. 560. & tom. 6. littera P. concl. 735. d. num. 23. Viuiant. tom. 1. communium opinionum lib. 1. tit. 17. num. 356. Versine non pag. 240. Aloyf. Ricc. in collect. de offi. iur. ar. 2. collect. 365. in principio Cabed. p. 2. de offi. 95. à princip. consonanteque in eandem conclusionem tex. in cap. ad audientiam, 12. & in cap.

6 *ex parte 27. de decimis*, & quod in legatis simpliciter factis receptum est venire augmentum, quod postea rei legatæ accessit, sine cum pronomine, meum, siue simpliciter fiant, vt probat text. elegans in l. cum fundus 10. ff. de legat. 2. quem latè explicat Conar. *pract. cap. 2. nu. 2. cum seq.* sic etiam in hypotheca rerum ad pertinentium facta simpliciter, quod veniant tam presentes, quam postea acquisita probat text. in l. ut. G. *qua rei pignori*, cum alijs, quæ post Neguz. *de pign. per. 2. memb. 2. à princip.* adducit Ducn. *reg. 76.* Cõfirmatur deinde conclusio ex alia ratione, quam text. in presenti sentit in

7 his verbis, cum nihil exceperit cum potuerit excepisse, quibus probat, quod quando verba generaliter, vel indefinitè profertur ab eo, qui aliquid excipere potuit, & non excepit, omnia venire intelligantur, quæ venire possunt, & continentur in lata verborum significatione, quod etiam insinuat text. in d. c. ad audiendum, & deducitur ex *reg. text. in l. verbiis 40. ff. de pactis*, secundum quam, quoties verba ambigua sunt in quibuscunque conuentionibus, semper contra proferentem fit interpretatio, exornant multi, de quibus Alph. *collet. 248.* Cum ergo Episcopus decimas Episcopales simpliciter remittens potuisset decidere terminum aliquem, per quem simplex concessio ad presentes decimas, aut præteritis, si id voluisset, restringeretur, veluti dicendo quas nunc monachi possident, non immeritò decidit Pontifex, quod cum nullas exceperit, omnes concessisse videtur.

8 Intellige, quando dispositio indefinita, aut generalis posita est simpliciter sine pronomine, meum, vel adiectione præteritis, aut presentis temporis, tunc enim futura comprehendit etiã in legatis, vel alijs, in quibus de dominij agitur translatione, atque ita text. in presenti ex eadem ratione procedere, & contrarium esse dicendum, si in concessione, seu remissione adijceretur nomen, meum, suum, aut familia, deducitur ex resolutis per Abb. in *cap. cum capella*, num. 5. *hoc tit.* ex quo communiter receptum dicit, & sequitur Fortun. in l. Gallus 4. *et quid sit tantum*, n. 115. *cum seqq. ff. de liberis & posthumis* c. Et confirmatur sequenti syllogismo. Verba generalis, aut indefinita, si materia subiecta non repugnat ex se, & ex sermonis proprietate sunt apta non solum presentia, sed etiam futura comprehendere, at in remissione decimarum, simpliciter sine pronomine, meum, suum, vel alia demonstratione, quæ præsens tempus ostendat, si fiat debitis interuenientibus solemnitatibus, non repugnat materia subiecta ex Ecclesiæ, aut successoris præiudicio in xta supradicta, ergo rectè text. decidit futuras decimas comprehendere, qui quod intellectus bene conuenit cum communi, ille enim primo loco totum ponit in vi, & proprietate sermonis, communis autem considerat Ecclesiæ præiudicium, vt ostendat materiam subiectam non repugnare.

9 Ex quibus colligitur iam nõ esse necessarium recurrere ad alios intellectus, quos ad huc text. excogitarunt DD. Hen. ic. enim hic *num. 3.* ait propterea in remissione indefinita decimarum, contineri futuras, quia importat titulum vniuersale, qui aequè comprehendit presentes, ac futuras decimas, per text. in l. *gregæ 21. ff. de legat. 1. et in l. gregæ 6. ff. de legat. 2.* cum similibus. Neque discrepat alius intellectus Butr. *num. 7.* dum ait Ius hoc ex remissione decimarum competes monasterio, indiuiduum esse, tam respectu presentium, quam futurarum, & proinde omnes comprehendere, iuxta *reg. l. si commanem ff. quemadmodum seruitutes amittantur*, quibus fauet ratio huius text. quod vna, eademque res non debet diuerso iure censeri, iuxta *cap. illi in causa de decimis*, explicat enim Butr. quod sicut ius, quod habebat Episcopus exigendi decimas, erat vnum integrale, habens se æqualiter ad presentes, & futuras, ita etiam remissio æqualiter habet se ad omnes, & per eam, quoad omnes ius illud sublatum est. Sed solidum non nititur fundamento, nam decimarum nomen collectiuum non est, vt greg. hereditas, peculium, & similia, itaut oratio per illud concepta vniuersalis dici debeat, neque hoc ius, quod Episcopus habet recipiendi decimas, vel Monasteriũ non soluendi, ita indiuiduum est, & inseparabile respectu nouarum decimarum, vt necessariò, qui illas percipit, vel non soluit, & has percipere, vel non soluere necessario debet immo contrarium, & iure, & vñu compertum est, quod ius percipiendi decimas antiquas, vel non soluendi separatim sit à nouis decimis, & qui illas percipit, has non percipiat *cap. dudum 31. infra hoc tit. cap. tua 25. 4. de decimis*, & explicat totam difficultatem longo discursu Gilken. de *præscrip. par. 1. cap. 6. num. 189. cum seqq.* quare neque ratio tituli vniuersalis, neque alia de iure indiuiduo difficultatem tollit: sed ad prædictam rationem est recurrendum, quod verba hac indiffinitiuia simpliciter, idest sine temporis, aut pronominis adiectione, ex se apta sunt, vt comprehendant omnes decimas presentes, & futuras. Ratio deinde æqualis est, tam ad has, quam ad illas, neque aliqua differentie ratio assignari potest, quare presentes remiserit Episcopus, non verò futuras, non etiam versatur ibi alienius tertij præiudicium, ergo his omnibus concurrentibus rectè decidit Pontifex omnes comprehendere, & venire futuras in hac indefinita remissione.

10 Non obstat, quod text. in presenti agere videtur de remissione decimarum per modum priuilegij, vt patet ibi, priuilegium prædecessoris tui, ac per consequens strictissime debeat interpretari *cap. porro, cap. sancti hoc tit.* quia respondetur huiusmodi remissionem decimarum ab Episcopo, de quo hic, per modum priuilegij factam non fuisse, licet enim in principio thematicis, & facti narratione de priuilegio mentio fiat, accipiendo scilicet priuilegium in lata illa

illa significatione pro quacunque superioris cōcellione, in decisione tamen apertē Pōtīfex ostēdit remissionem hanc habere naturam beneficii, quod latissimam recipit interpretationem, & sic de beneficio esse intelligendum hanc tex. post Panorm. & D. Barbof. in d. 9. quod in anno n. 16. & 17. communem comprobant Perez de Lara de ammissis, & capell. cap. 16. num. 16. & ante eum Couar. *variarum lib. 1. cap. 13. in fine*, multos referens, & benē aduertens non sufficere hanc rationem, nisi addatur alia, quam sequimur ex proprietate, & rigore verborum, quæ etiam futura comprehendunt, & materia subiecta, quæ non repugnat. Adde insuper priuilegium propriē esse, quando aliquid conceditur contra lūs commune, vt ex ipsius priuilegij definitione deprehenditur, de qua *gloss. communiter recepta in rub. de rescript. lib. 6. vnde cum text. in præsentī agat de remissione decimarum factā, secundum Canonicas sanctiones, non ad priuilegij, sed ad beneficij naturam accedere dicendum est, cum ergo priuilegium non sit, sanorem monasterij concernit, ac subinde beneficium, est, iuxta generalem beneficij descriptionem, de qua in cap. 1. vers. in primis, in quibus causis secundum amittitur, nec quando fit à Prælato debitis solemnitatibus, diuersa cēseri debet, quoad hunc effectum ab illa, quæ fit à domino rei lūz.*

11. Quamuis tex. in præsentī ex proximis rationibus rectē defendatur quando remissio decimarum Episcopatum fit ab Episcopo, non ita tamen, sed contrarium est resoluendum, si remissio fiat à Romano Pontifice, tunc enim neque beneficium dici potest, sed potius priuilegium in toto rigore debet cēseri, neque plenam, sed strictam recipit interpretationem, & consequenter præsentis tantum decimas, non futuras comprehendit, quo casu procedit tex. in c. tna 25. §. *ut de decimis, & in c. 2. in princip. & in b. 1. eodem tit. lib. 6.* atque ita hanc differentiam inter cōcessionē factā ab Episcopo secundum Canonicas sanctiones & Priuilegium Romani Pontificis sentiunt *gloss. & reliqui omnes, qui illam sequuntur, dum totam rationem huius text. ponunt in eo, quod hæc remissio, seu cōcessio solius cōcedētis præiudicium continebat, & expressē Rebusf. de decimis q. 14. num. 32. Brun. d. conclus. 9. vers. prædicta, Gutier. canon. lib. 2. cap. 21. num. 123. melius quam omnes D. Barbof. d. 6. quod in anno n. 18. Vnde inferitur solutio ad obiectionem deductam*
12. ex Clemen. *ut de rescript. dum decidit rescriptum de beneficio vacaturo non extendi ad beneficium creatum post datam rescripti, interpretatur enim Card. ibi ex eo procedere, quia odiosa erat huiusmodi gratia à Romano Pontifice concessa in præiudicium Ordinariorum, ac subinde diuersa ab illa, de qua in hoc text. quæ solius concedentis præiudici continet. Sic etiā in priuilegijs propriē sumptis, quæ scilicet cōtra lūs cōmune à Romano Pōtīfice cōceduntur, procedit tex. in clemen. 1. in fine de censuris, vbi omnes notat*

& Padil. in l. non modus, n. 5. C. de seruitutibus, Neque his obstat tex. in cap. ex parte 27. de decimis, dum probat eum, qui priuilegio Summi Pontif. concessum est, vt decimas percipiat, noualium decimas percipere posse ex ea ratione, quia, qui conceditur, quod est maius, conceditur etiam, quod est minus: nam ad illum, tex. varij assignari solent intellectus, quos prosequitur Rebusf. d. n. 6. Couar. & Gutier. dictis locis, Soar. de religione tom. 1. tract. de decimis, lib. 1. cap. 23. d. n. 4. inter quos ille iam receptus est à recentioribus, quod procedat ex mente cōcedentis, quia scilicet verius est non agi ibi de priuilegio percipiendi decimas in aliena parochia, hoc enim restringendum esse libenter fatentur, idque colligitur ex verbis tex. ibi, Parochiarum tuarum, &c.

14. Amplia adeo huiusmodi priuilegium de decimis non soluendis concessum à Romano Pontifici odiosum esse, & restringendum, vt etiam expressē de noualibus mentionem faciat, ad noualium decimas trahi non possit, quæ ab alijs erant possessæ tempore priuilegij concessi, vt decidit tex. in cap. dudum, §. 1. infra hoc tit. cuius decisionem ultra Abb. & ordinarios ibi, commendant, & exornant Rebusf. d. quest. 14. num. 33. Couar. d. cap. 17. num. 14. Gutier. d. cap. 21. n. 126. cum seqq. immo notabilior est decisio tex. in d. cap. 2. §. 1. de decimis lib. 6. dum specialiter, & nouo iure contra verborum proprietatem restringit priuilegium de decimis noualium percipiendis, pro ea portione, pro qua veteres percipiebant, vt si impetretur ab illis, qui totaliter veteres percipiebant, vt extendi non possit ultra medietatem noualium, commendat specialem casum continere aduertentes Abb. & alij, de quibus Rebusf. d. q. 14. n. 34. Gutier. d. c. 21. n. 25. ad finem, Soar. d. cap. 23. num. 5. Ampliatur etiam prædicta resolutio, quod priuilegium de non soluendis decimis noualium extendi non possit ad decimas noualium, quæ tempore impetrationis iam erant proficiscia, quia à tempore proficiscionis statim efficax ius cepit competere ijs, quibus idem ius alioquin competebat, cui subinde Pōtīf. præiudicare non intendit dicendum videtur, vt ex Abb. receptam sententiam profitentur Couar. d. cap. 17. num. 14. & Gutier. d. c. 21. num. 127. Monet. de decimis q. 4. n. 69.
16. Ex quibus omnibus inferri potest resolutio ad illam quæst. controuerfam, vtrum scilicet si Summus Pontif. alicui Principi concedat collationem beneficij alicuius ciuitatis, vel Princeps alicui domino, vel Magnati datam officiorum illius, talis concessio intelligatur de his beneficijs, & officijs, quæ post cōcessionem per Summum Pontif. vel Principem creata sunt? & ex dictis, quoad officia per Principem de nouo creata, pars affirmatiua amplectenda est; diximus enim cōcessionem, seu dispositionem simpliciter, factam sine adiectione temporis præteritis, aut pronominis, meum, futura comprehendere, sed quæstionem cōcessionis officiorum

in eisdem terminis proponimus, ergo futura quoque officia comprehendit dicendum est: facit decisio huius tex. quatenus habet remissionem decimarum simpliciter factam futuras comprehendere, atque etiam rationes, quibus Pontifex confirmat, quod beneficia Principis, quando ipsius solius concedentis praeiudicium continent, latissimam recipiunt interpretationem, & consequenter futura comprehendant. I. planum autem est huiusmodi concessionem officiorum, vel aliorum iurisdictionalium solius Principis praeiudicium continere, quia ad ipsum solum eorum donatio, seu data pertinet, vt notat Innoc. & reliqui omnes in cap. cum p. de fide instrumentorum, & plures, de quibus Couar. pract. cap. 19. ad finem, Auend. de exequendis mandatis Principum cap. 10. in princip. & saepe repetit Cabed. par. 2. decis. 14. & decis. 33. faciunt, quae resoluunt relati per Valasc. de iure emphyt. q. 8. n. 32. Merito igitur huiusmodi officiorum concessionem comprehendere futura tenent post alios D. Barb. late disputans in d. 9. quod in anno, n. 17. & quoad officia, & beneficia Fr. Emman. qu. st. regul. tom. 1. q. 10. art. 8. & confirmatur ea resolutione eorum, qui docent, quod si a Principe concedatur iurisdicatio alicuius castri, & deinde numerus incolarum, aut ipsum castrum augetur, etiam ad augmentum iurisdictionis extenditur, vt ex Angelo resoluit Brun. de augmento com. 9. in princip. & ex Bald. Guido Pap. decis. 265. & decis. 489. num. 2. & ex Alexand. pluribusque alijs D. Tusch. tom. 6. littera P. cancl. 735. d. num. 3. & plenius Couar. pract. cap. 2. num. 1. ad finem, & nu. 8.

17 Quamuis contrariam sententiam, quod in hac officiorum concessione veniant solum officia creata tempore concessionis, tenet Afflic. lib. 3. constitutionsum, rubr. 4. num. 10. quem testatur, & sequitur Cabed. par. 2. decis. 22. num. 3. & 5. Neque obstat clement. ult. de rescrip. vbi gratia ad beneficium vacaturum non extenditur ad creatum post ipsam gratiam, quia procedit in gratia Romani Pontif. in praeiudicium Ordinariorum, hic vero de solo agitur praeiudicio Principis concedentis: deinde vt aduertit D. Barb. gratia erat ibi particularis, hic vero est concessio generalis.

18 Una, eademque substantia, &c. Notatur ad hoc, quod una, eademque res non debet diuerso iure censi, vt per Tiraque. de retr. ad. lig. 5. 1. gloss. 18. n. 21. Gonzal. reg. 8. Cancl. 735. gloss. 43. num. 160.

19 In gloss. [Sed futuri.] Notatur ad hoc, quod licet verba in dubio videantur relata ad tempus praesens per l. si is, ff. de auro, & argento legato, tamen id non procedit in concessionibus respicientibus solum praeiudicium concedentis, nam tunc quasi beneficium late accipietur, atque ita etiam futura in illis venient, vt per Couar. pract. cap. 1. n. 1. ad finem, Fr. Emman. d. art. 8. Valasc. consue. 58. n. 10. D. Barb. d. 9. quod in anno qu. 16.

20 Notatur etiam ad hoc, quod non est locus fictioni cum tractatur de praeiudicio alterius, vt per Tiraque. de retr. ad. n. 1. 6. 1. gloss. 10. num. 71. & nu. 2. 9. 2. gloss. 7. n. c. num. ult.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 DD. qui de Patriarchis egerint referuntur.
- 3 Romana Ecclesia omnium aliarum, omniumque fidelium mater est, & magistra.
- 4 Constantinopolitani Patriarchatus originem qui referant, citantur.
- 5 Alexandrini Patriarchatus dignitas, & origo ostenditur.
- 6 Antiocheni Patriarchatus dignitas, & quando incipit, discutitur.
- 7 Catholici nominis excellentia quanta sit, remissum.
- 8 Hierosolymitani Patriarchatus origo, & dignitas, ostenditur.
- 9 Patriarchae & alij Pralati immediati subiecti Papa tenentur ei prestare obedientiam, & inamentum.
- 10 Patriarcha palium à Romano Pontifice tantum accipit.
- 11 Palium vniuersaliter solum à Romano Pontif. datur.
- 12 Archiepiscopi, an à quatuor Patriarchis palium accipere possint, ostenditur.
- 13 Archiepiscopi in tota sua prouincia possunt ante se Crucem claram deferre, etiam in locis exemptis.
- 14 Patriarcha vbiq; ante se Crucem deferre possunt.
- 15 Patriarchalis Crux qualis debeat esse, ostenditur.
- 16 Patriarcha in Vrbe Romana, vel vbi Romanus Pontifex fuerit, Crucem praeferre non possunt.
- 17 Curia Romana, vel Principi ibi esset vbi Papa, vel Princeps existit.
- 18 Patriarcha Crucem praeferre non potest, vbi legatus Papa praesens esset.
- 19 Insignibus Apost. dignitatis vbi non potest, nisi legatus de Latere.
- 20 Appellari potest ad Patriarchas in omnibus causis suarum prouinciarum.
- 21 Appellatio gradatim non vero omisso medio est interponenda est.
- 22 Appellari an possit ad Patriarchas omisso medio, ostenditur, & nu. 23.
- 23 Imperator non admittit appellationem ad se interpositas omisso medio.
- 24 Papa appellationem ad se interpositas omisso medio solet admittere, & nu. 26.
- 25 Princeps an possit subditi sine culpa iure suo priuare, remissum.
- 26 Priuilegium alicui concessum, an Princeps sine causa reuocare possit, ostenditur.

Cap. Antiqua. XXIII.

1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collec. Zabarel. Ioan. And. Holtien. Anch. Butt. Henr. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tole.

Toletan. in concordant. *Utriusque Iuris cum legibus Casella* par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 203. Alagoni in compendio Iuris Canonici pag. 717. defumitur ex Concil. Lateranen. sub Innoc. III. cap. 5. & refertur ab Anton. Aug. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 12. cap. 6.

- 3 Textus in presenti est valde notabilis, & frequentissima nostrorum, ac Theologorum allegatione celebris dum & Patriarcharum Sedium ponit privilegia, & præcedentia vnus ad alteram, atque etiam conclusionem illam repetit à Summis Pontificibus & generalibus Concilijs sæpius inculcatam, quod Romana Ecclesia omnium aliarum, omniumque fidelium mater est, & magistra, atque adeo super omnes primatum tenet, consonat in his omnibus text. in cap. remouentes 22. distict. De Patriarchis vltra Ordinarios hic, & ibi, Jacobae. de Concilijs lib. 1. art. 12. §. secundo est videndum, Cassian. in catalog. gloria mundi par. 4. consider. 9. Couar. lib. 4. Variar. cap. 14. num. 13. Paul. Fulc. de Visiti. lib. 1. cap. 2. num. 9. cum seqq. Pett. Greg. res beneficiaria cap. 10. num. 4. & synagm. lib. 15. cap. 2. Lælius Zech. de republ. Ecclesijs. tit. de statu Reuerendis. Patriar. Math. Vgon. in tract. de præstantia Patriarchali, plures, de quibus Cened. ad Decretum collect. 58. quibus addit Dionys. Paul. in speciali tract. de vera quatuor Patriarchalium sedium erectione, ac earundem propriè inter se aequalitatem, Flamin. de resignat. lib. 2. q. 1. num. 38. cum seqq. Io. Garc. de nobilit. glof. 48. §. 3. num. 13. cum seqq. Gonzal. ad regnal. 8. Cancellaria glof. 41. n. 11. cum seqq. Azor. institut. moralium par. 2. lib. 3. cap. 35. & 36. Modern. de iurisdic. par. 1. cap. 16. n. 4. cum seqq. quos late refero Ego ipse de officio, & potestate Episcopi par. 1. sub tit. 3. de vera Patriarchalium sedium erectione.

- 3 **Super omnes alias Ordinaria potestatis obtinet principatum.** De Ecclesia Romana, quod omnium aliarum, omniumque fidelium mater sit, & magistra, atque super omnes primatum obtineat, dixi d. tit. 3. de vera Patriarchalium erectione cap. 2. num. 14. & supra ad cap. 1. de summa Trinit. nu. 6.

4 **Constantinopolitana primum.**

De Patriarchatu Constantinopolitano latè egi Ego ipse d. tit. 3. cap. 3. & ibi citatis addit Dionys. Paulum d. tract. de vera quatuor Patriarchalium sedium erectione cap. 10.

- 5 **Alexandrina secundum.** De Patriarchatu Alexandrino multa adduxi Ego ipse d. tit. 3. cap. 4. & Dionys. Paul. d. tract. cap. 9. vbi num. 8. asserit huiusmodi Alexandrinæ Ciuitatis nobilitatem, & amplitudinem insignem, causam, & rationem fuisse, ut ibidem sedes principalis poneretur, sicut & eadem consideratio causa fuit, ut Alexandrina, licet posterior instituta, Antiochenæ præferretur, eo quod præfectura Alexandrina, Au-

gustalis dicta, iuxta rub. Cod. de off. Præfetti Augustalis, ab Augusto eo nomine insignita magnificentiſsimè; præ ceteris ab eodem nobilitatè longè præſtabat Syriæ præfecturæ, vbi expressè obseruauit Card. Baron. annaliſi Ecclesiæ tom. 1. sub anno Christi 39. in vers. qualis esset.

- 6 **Antiochena tertium.** De Patriarchatu Antiocheno dixi d. tit. 3. cap. 5. & latè Dionys. Paul. d. tractat. cap. 7. vbi num. 7. refert Antiochenam Ecclesiam germanam Romanæ meruisse appellari ab Innocen. I. in epistola 14. ad Bonifac. presbyterum, ut habetur in tom. 1. Conciliarum pag. 781. ex quo veriusque Cathedræ officium Ecclesiasticum ordinatum fuit, ut in breuiario Romano patet, & in ea celebris antiphonarum vsus cepit, ut ex Tripartita historia referunt Vualfridus de exordijs, & incrementis rerum Ecclesiasticarum cap. 25. vers. dicendum, Amalarium Fortunatum de Ecclesijs. off. lib. 4. cap. 7. vers. de Tripartita, & Rodolphus Riuo de canon. obseruantia, cap. 12. & hinc forsitan illius Ecclesiæ Antistes dicebatur Sacrosanctæ Antiochenæ Ecclesiæ Catholicus, de quo meminit Petrus Gregor. synagmatarum lib. 15. cap. 7. num. 5. de cuius nominis catholici origine, & excellentia multa adducunt Stephan. Durant de ritibus Ecclesijs lib. 2. cap. 33. n. 12. & ex Panciano, & alijs eleganter Valdes. de dignitate Regum, Regorumque Hispania cap. 13. n. 27. & 28. aduertens num. 30. ex Guillelmo Tyrro lib. 14. bellis sacris cap. 12. & alijs ideo Patriarchæ Alexandrinum se appellari Catholicum se vniuersalem Patriarcham, quia duodecim, antè tredecim Archiepiscopos, & ingentem numerum Episcoporum sui ditione spiritali gubernabat. De cognomine Catholici ab Ecclesiæ concessio Hispaniarum Regi, ac de eius excellentia, & antiquitate latè Valdes. d. cap. 13.

- 8 **Hierosolymitana quartum.** De Patriarchatu Hierosolymitano egi d. tit. 3. cap. 6. & addit Dionys. Paul. d. tract. cap. 9. vbi n. 15. aduertit, quod creſcite in Hierosolymitanam Ecclesiam Christi fidelium deuotione factum fuit, ut Vigilij Papæ, & Imperatoris Iustiniani tempore de Antiocheno Patriarchatu, utemque de Alexandrino tantum fuerit Hierosolymitanæ Ecclesiæ concessum, atque largitum, totq; eidem decreti, atque assignari Iulianagani Antistites, ut verum Patriarchalis sedis titulum, honorem, & potestatem consequi mereretur, obseruauit Cardin. Baronius tom. 7. annaliſi Ecclesiæ anno Christi 553. Vigilij Papæ anno 14. & Iustiniani Imperator anno 27. in pag. 441. in vers. acta illa. Cuius notabilia, & aurea verba habet in hunc modum. Tempore prædicti Principis, Iustiniani videlicet congregata est Synodus generalis apud Constantinopolim tempore D. Vigilij Papæ, Euthychij Constantinopolitani, Apollinaris Alexandrini, Pauli Domni Antiocheni & Eustochij Hierosolymitani Patriarcharum super tribus Capitulis, &c. in qua Synodo post alias populo Dei neces-

necessarias institutiones, quas pro tempore promulgandas decreuerat Sanctorum Patrum, qui ad eam conuenienter, auctoritas, praedictam Deo amabilem Hierosolymitanam honorare, Ecclesiam, & eius Episcopo locum inter Patriarchas dare, communi sanxit voluntate, reuerentia exhibens Sanctae Resurrectioni, & quoniam praedicta Dei cultrix Ciuitas, quasi in limite Alexandrini, & Antiocheni Patriarcharum erat, nec haberet, unde illi Urbi ordinaret suffraganeos, nisi utriusque Patriarchae aliquid detraheret, visum est expedire ab utroque aliquid detrahere, ut eadem iuxta formam aliorum Patriarcharum ordinaret subiectos; subtraxerunt ergo Antiocheno Caesariensem, & Scythopolitanum Metropolitanos: Alexandrino vero Rubensem, & Berythensem, item Metropolitanos, & quoniam item eundem Patriarcham oportebat habere praeter praedictos Metropolitanos, familiares suffraganeos, quos Graecis synellos vocant: subtraxerunt praedictis Metropolitanis quosdam Episcopos, & quosdam de nouo crexerunt usque ad viginti quingentos. Haec Card. Baron. addit eadem reperisse scripta in Bibliotheca Vaticana in Codice notissimo, cui est titulus, liber cesuus.

9. *Præstato sibi fidelitatis, &c.*

Ex his verbis colligitur scribentes post gloss. hic, *verbo obedientia*, Butr. num. 9. Zabarel. num. 3. & Abb. nu. 6. *vers. in gloss. quod Patriarchae, & alij Prælati* immediatè subiecti Pappae tenentur praestare obedientiam iuramentum, iuxta formam text. in cap. Ego N. de iuramentis, sicut Episcopi suo Archiepiscopo, & Archiepiscopus suo Patriarchae, atque etiam Sedes Apostolicæ promittere obedientiam, consonat text. in cap. dilecti, de maiestate. Et obediens, notat gloss. verbo *Sacramento* in cap. *in super de rebus Ecclesiae non alienari*, explicat Rodom. in tract. illius tit. q. 3. de alienat. non obstante iuramento à num. 1. Martinus Vranus in d. cap. Ego N. à princip. & alij relati à Cened. ad Decretal. collect. 108. num. 1. aduertentes, quod licet text. in presenti de sola obedientia faciat mentionem, consuetudo tamen recipit, ut non aliter promittatur, quam praestato iuramento.

10. *A Romano Pontifice receperint pallium, &c.*

Ergo Patriarchae solummodo pallium à Romano Pontifice recipiunt, ut habetur in presenti, & per totam d. 100. itè & Archiepiscopi, nisi ex antiqua consuetudine, vel speciali Pönificio beneficio alicui Episcopo specialiter concedatur, ut in cap. cum sit inuentus, de presump. explicant Host. in summa sub tit. de auctoritate, & *vsu pallij* nu. 3. Durand. in rationali Diuinarum lib. 3. cap. 17. Conrad. Brun. de ceremon. lib. 3. cap. 4. ad finem, Ruzzus de praerogatiua Archiepiscopali dignitatis prinul. 22. & Steph. Darant. de ritibus Ecclesiae lib. 2. cap. 9. n. 41. cum seqq. Guido Pancirola *variaron la finem* lib. 6. cap. 20. Daturque à solo Romano Pontifice

11. *universaliter iuxta text. in cap. nifide auctoritate,*

Et vsu pallij, quia datur in signum plenitudinis potestatis, iuxta text. in presenti, & in cap. ad bono est, illa tit. quae potestatis plenitudo ab alio dari non potest, nisi ab Apostolica Sede, eiusque Praefide Romano Pontifice Petri successore, à quo tanquam à capite in alios Praelatos tanquam à membra omnis profuit Ecclesiastica iurisdictione, cap. in nouo 21. dist. 1.

12. *Et ipsi suis suffraganeis pallium largiantur.*

Ex his verbis colligitur à quatuor Patriarchis Archiepiscopos pallium accipere posse, in quo videtur obitare text. in cap. significasti 4. ad finem, de elect. ubi habetur, quod pallium à B. Petri corpore tantum suscipitur, quia scilicet à solo Romano Pontifice est accipiendum, ut post Host. notant Abb. ibi num. 9. Lellus Zech. de rebus Ecclesiasticis tit. de statu Illustriss. Patriarcharum n. 5. *vers. traditur*, & ex Innoc. Petr. Alphons. de Vascocell. in harmonia rubricarum sub illo tit. de auctoritate, & *vsu pallij* nu. 7. sed Host. d. loco n. 4. & alij de quibus Henric. in summa lib. 10. cap. 371. in princip. respondent Patriarchas pallium Archiepiscopis suis suffraganeis largiri posse, ex auctoritate ab ipso Romano Pontifice concessa, ac subinde dici non posse, quod ab alio accipiunt, quam à Romano Pontifice, & ab ipsius B. Petri corpore, iuxta reg. qui per alium facti, de reg. Iuris lib. 6.

13. *Dominica vero Crucis, &c.* secundum Patriarchalis dignitatis priuilegium, nam licet omnibus Archiepiscopis concedatur, ut in tota sua provincia possint ante se deferre Crucem etiam in locis exemptis intra provinciam vigore Constitutionis editae in Concilio generali Viennensi in Clem. Archiepiscopis, hoc tit. de priuilegijs, & late explicant Ruzzus de prerogatiua Archiepiscopali dignitatis, priuileg. 2. Lel. Zech. d. tit. de statu Illustriss. Patriarcharum n. 6. Steph. Quarta in summa bullarum verbo Archiepiscopi, auctoritas 28. auctoritate, extra provinciam tñ Crucem deferri non possunt nisi illi, quibus speciali Sedis Apostolicae priuilegio fuerit concessum, ut probat text. in cap. 1. *si lite pendente*, ubi notant omnes, & proxime citati. Patriarchis tamen iure communis priuilegium hoc conceditur in presenti, ut ubiq. Crucem deferre possint, notant Butr. & Abb. hic in princip. Cassan. in catalogo gloria inuolunt. 1. considerat. 38. cum 4. Petr. Greg. *syntagma* Iuris lib. 15. cap. 9. num. 6. Lel. Zech. *vero proxime* tit. de nati. 2. ad finem. Henric. d. lib. 10. cap. 371. 4. 3. Gonzales ad reg. 8. Concordantia gloss. 41. n. 47. Guido Pancirola d. lib. 1. cap. 10. 2. habens, & aliud Ioan. Narbona, de appellatione à Vicario ad Episcopum par. 2. fund. 1. num. 15. ubi num. 13.

14. *Adversus Patriarcharum Crucem, quam praefecerunt ligno transfusario gemino confectam, cuius lignum superius transfusum brevius est, inferius longius; in quo distinguuntur à ceteris Episcopis, & Archiepiscopis, quibus nisi minus*

quantaxat transfert ligni Crucem intra suam
prouinciã præferre non permittitur, vt obser-
uatur la. ob. Guicius in Paralipomenis ad tit.
de *fora competenti* in cap. *sancti* 3. in *fin.* Aul. Typ.
in *notis* ad *suos* de *Crucis* libros, Iacobus Gretlerus
de *actu Sanctæ Crucis* 3. pars. in *descriptioe* *Crucis*
Vaticane 4. *versus*. *Notatum* cum *circ.*

- 20 *Nisi in Vrbe Romana, &c.* & cõ-
menda, licet in praxi contrarium male serua-
ri aliquando ex Host. referat. Ruz. d. *privileg.* 21.
vers. 3. intelligit; rationem verò colliges cum
Anton. Augult. in *notis* ad *bunc* text. post *collectio-*
nes ex l. 1. & l. 7. ff. de *officio* *Proconsulis*, quas
explicat Anton. Faber in *rationalibus* *Pandectarum*
ad illam tit. & Brisson. *antiquitatum* lib. 3.
cap. 24. Indeque colliges male censisse Pan-
cirola d. cap. 10. 5. *habent*, Patriarchas solum
intra prouincias sui Patriarchatus posse deferre
Crucem, nam ex limitatione, quam text. in-
presenti facit in proximè adductis verbis, regu-
lam firmat in contrarium quoad omnia alia lo-
ca, in quibus Romanus Pontifex presens non
reperitur, iuxta reg. text. in l. *nam* quodlibet
5. *de* ff. de *pena* *legata*.

- 21 *Vel ubicumq; Summus Pontifex*
fuert. Notatur hic text. pro doctrina eorum,
qui docent Curiam Romanam seu Pa-
pæ, vel Principis ibi esse, vbi Papa, vel Prin-
ceps existit, vt docet gloss. *Verbo Romano* in *ex-*
tranagan. *excecrabili*, de *fratrend.* Ioan. XXII.
Innocen. Abb. & alij communiter in cap. *Ego* N.
de *iurando*, commendat Roman. *singul.* 15.
& post Tiraquei, & alios, Couar. *prædicarum*
cap. 4. num. 10. Gonzal. ad *regulam* 8. *Cancellaria*
gloss. 13. 5. 1. d. num. 2. Nicolaus Garc. de *benef.*
par. 3. cap. 1. num. 387. cum *seqq.*

- 22 *Aut eius legatus.* Patriarcha Crucem
præferre non potest, vbi Legatus Papæ presens
esset, vt per Quarant. d. *Verbo Archiepiscopi* *an-*
thoritas, *vers.* 28. *authoritas* est, in fine, vbi ad-
uertit idem esse, quod presens esset Cardi-
nalis non Legatus, vel Nuncius cum facultate
legati de Latere, vt in *ceremoniali* *Episcoporum*
cap. 3.

- 23 *Veni insignis Apostolica digni-*
tatis. Quæ esse panno purpureo, equum al-
bum phaleratum, simul atq; freno, &
calcaribus deauratis, eiusq; vt non posse Lega-
tum nisi de Latere post Hostien. notant Burr.
num. 10. Zabarel. num. 6. Abb. num. 4. & alij
omnes in presenti, Petr. Gambar. lib. 2. de *pos-*
testate *Legati* lib. 2. cap. 1. de *varijs* *Ordinarijs* *no-*
minibus 21. Ioan. Narbon. d. *trati* de *appellat.* d.
Veniis ad *Episcopum* *par.* 2. *fundamento* 1. nu. 23.
Lel. Zech. de *reput.* *Boleslaw* *tit. de* *statu* *Illustri-*
Legati num. 4. *vers.* *Notum*, & post Martium
Laur. Pancirola *variarum* lib. 2. cap. 19. vbi
etiam de insignijs ipsius Papæ multa tradit.

20 In omnibus autem prouincijs, &c.

Tertium, & notabile Patriarcharum privile-
gium hic ponit Pontifex, vt scilicet ad illos
in omnibus causis suarum prouinciarum pos-
sit promoueri. Ratio autem formalis huius
privilegij in eo consistit, quia secundum ordi-
narias regulas appellatio gradatim, non
verò omisso medio est interponenda l. *Impe-*

21 *ratores* 21. in *princip.* ff. de *appellat.* & vltra-
ordinarios ibi, resoluunt Socin. *regul.* 39. Marant.
de *ordine* *iudiciorum* *par.* 6. cap. de *appellat.* d. 7. 168.
& alij de quibus Alphan. *collect.* 89. quibus ad-
de Garc. *regul.* 32. & Sigismund. Scacc. de *ap-*
pellat. *quest.* 7. d. *princip.* ita scilicet vt inter Ec-
clesiasticos Iudices ab Archidiaconis, & alijs
inferioribus Prælati ad Episcopum, & ab Epi-
scopo ad Archiepiscopum, & sic ab inferiori
ad superiorem immediatum Iudicem interpo-
natur appellatio, cap. *disticti* 66. de *appellat.* cap.
Romana, eodem tit. in 6. prosequuntur *Rota*. de
prærogatijs *Archiepiscopi* *dignitatis* *privileg.*
plenè Scacc. *quest.* 8. d. num. 32. Patriarchis ta-
men ipso iure cõmuni singularis hæc præroga-
tiua indulgetur, vt ad illos omisso medio in-

22 omnibus suarum prouinciarum causis liceat
sit appellatio, atque ita text. in presenti esse
intelligendum, quia alijs nullum concedere
privilegium Patriarchis contra principium
huius tex. ibi, renouantur privilegia, & hanc
esse communem sententiam computatis aucto-
ribus post Innocen. & Hostien. concludit Abb.
hic num. 7. & 8. sequuntur Petr. Gregor. *syn-*
tag. *lurs* lib. 15. cap. 9. num. 6. Alberti. in *di-*
stinctione *Verbo Patriarcha*. *vers.* *Patriarcha*,
& *Primates*, Lancell. Conrad. in *temple* *omnium*
iudicium lib. 2. cap. 3. num. 9. Gamb. d. *trati*. de
postest. *Legati* lib. 2. cap. 1. de *varijs* *Ordin.* *no-*
min. num. 25. & lib. 6. *quest.* 22. nu. 106. Marant.
d. cap. de *appellat.* num. 371. Lel. Zech. d. *tit.* de
statu *Illustriorum* *Patriarcharum* *nu.* 4. ad *finem*,
Dionys. Paul. de *vera* *quatuor* *Patriarchalium* *fo-*
dum *erectioe* cap. 27. num. 27. Ioan. Narbon.
d. *par.* 2. *fund.* 1. num. 16. *tractat.* d. 7. num. 104.

23 Quamvis contrarium tenuerit Burr. num. 21.
hic, & immerito communem dicat Zabarel.
num. 3. *vers.* *nota* *quoad* *quatuor*, & alij, quod
sequitur Henrij. d. lib. 10. cap. 29. 5. 3. id colligentes
ex gloss. *Item* in *presenti*. Pro quibus non
facit fundamentum delirium ex hoc text.
ibi, *saluis*, &c. quatenus hoc, vt appelletur
omisso medio, concedit soli Romano Pontifici, vt
ibi dicitur; nam tex. non loquitur taxatiuè,
neque impedit, quod etiam quatuor Patriar-
chis specialiter concedatur iuxta considerationem
nem Abb. de qua supra, quia si gradatim ad
Patriarchas esset appellandum in prouincijs si-
bi subiectis, nihil illis specialiter concederet
tex. contra mentem Pontificis in prædictis, verò
bis Patriarchalium Sedium privilegia renouan-
tes. Potest tamen illorum resolutio defendi in
Primatibus, qui minus propriè Patriarchæ ap-
pellan-

pellantur in illis enim libenter admittit veram esse, & communem Butc. sententiam, at verò Panorm. quæ proculdubio verior, & receptor est, procedere in quatuor Patriarchis, de quibus in hoc text. & ita licet dubitans distinguit, Scacc. d. q. 8. *versiculo declarato secundo*, & n. 99. *vers. quod si velimus, in fine*.

24. Saluis appellationibus ad Sedem Apostolicam, &c.

Hic colligit *glos. vlt. quod licet Romanus Imperator, qui aliis mundi dominus dicitur in l. de precatio ff. ad legem Rhodiam*, non admittat appellationes ad se interpositas omisso medio, iuxta d. l. *Imperatoris ff. de appellat. contrarium tamen obseruat Romanus Pontifex, omisso enim medio ad se interpositas appellationes solet admittere, vt etiam probare videtur text. in cap. ad Romanam 2. q. 6. notat *glos. per text. ibi in cap. si duobus 7. de appellat. quas receptas communiter esse constat ex Mart. d. cap. de appellationibus, num. 369. Redoan. de simonia par. 1. cap. 16. num. 14. Anton. Scap. in tractat. iuris non scripti, cap. 41. num. 2. Lancell. de attentatis par. 2. cap. 12. ampl. 21. num. 3. & plures alij, quos refert, & sequitur Scacc. d. tract. de appellat. q. 7. num. 46. cum seqq. Card. Tusch. littera A, conclus. 352. num. 51. Ioann. Nard. d. tract. de appellat. d. V. *vicario ad Episcopum par. 2. fund. 1. num. 29.***

26. Quamuis contra hanc receptam traditionem tenuerit Speculat. *titul. de appellat. 9. nunc tractemus, in princip. lib. 2. laudans, & benedicens Imperatori, quod in præiudicium inferiorum Ordinarium, & in damnum, & laborem inestimabilem litigantium ad se appellare omisso medio non permittat, quem liberius, seu magis audacius, quam oportebat, sequebantur Prædica Ferrarien. Castald. & alij, quos refert Scacc. loco proxime citato eorum fundamentis plenè satisfactis: sed pluribus rationibus cohonestatur hæc praxis, & iuris Pontificij Constitutio, quia non solum vt maiorem Curiam habeat Papa, vt dicere videtur Bart. in l. 1. q. 5. *quis in appellatione, ff. de appellatione*, sed vt subditi ad Sedem Apostolicam appellantes releuentur sumptibus, & laboribus, quibus Ecclesia maximè obuiare intendit, iuxta text. in cap. 1. in princip. de appellat. in 6. litibus scilicet, & difficultatibus, quæ passim oriri solent cum disputatur quis fit iudex mediatum, vel proximus. Ad illud autem, quod dicit Abb. hic num. 8. quod melius foret esse prouisum si Pontifex non permitteret ad se appellare omisso medio, sicut Imperator, quem sequuntur reliqui omnes, de quibus Rotz. *dist. priuilegio 6. in princip.* respondetur secundum eundem stylum Romanæ Curie solere Pontificem, si pars petat appellatam, causam remittere ad suum iudicem, nisi intelligat iustam subesse causam ob quam in Curia debeat eam retinere, iuxta doctrinam Archidiaf. & aliorum, quos*

citat Rebus. tom. 3. *ad leges Gallicæ tit. de appellat. artic. 2. glos. vlt. d. num. 9. refert multos Scacc. d. quest. 7. d. num. 83. & sic cessat omnino præiudicium Ordinarium, & damnum partium litigantium, quod Speculat. & alij, qui eum sequuntur, considerare & attendere voluerunt.*

27. In *glos. [Alexandrina.] ibi (& sic priuilegiata fuit iure suo)* Huic nostræ *glos. dum causas prosequitur, ob quas potest Princeps subditos sine culpa iure suo priuare, alia est glos. similis in cap. reseruantur 22. dist. 1. quam commendat multi relati à Cened. ad Decretales collecta 58. num. 2. quibus adde Bobadil. in summa politica lib. 2. cap. 16. num. 162. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 5. cap. 15. Guido Pancirol. variar. lib. 1. cap. 23. Moder. de iurisdic. par. 4. centuria. 2. casu 195. num. 17. Sanch. de Matrimon. lib. 2. dist. 15. nu. 3. Bernard. Græzium ad practic. Cameræ Imper. lib. 2. conclus. 76. Castil. quotidianarum quest. lib. 2. cap. 28. & lib. 3. cap. 6. num. 8. & plures alios per me relatos in remissionibus de dist. & clausulis, clausula 19. num. 12. Adde supradictis in hoc text. probari conclusionem magis ad materiam tituli spectantem, videlicet, quod Princeps, qui priuilegium concessit subdito, illud ex iusta causa potest reuocare, quæ autem fuerit in hoc text. vt primus locus antea competens Antiochenæ Ecclesiæ ad Constantinopolitanam transferatur, dixi de offic. & potestate Episcoporum par. 1. tit. 3. cap. 1. num. 7. Immo sine causa saltem cogente, & necessitatem inducente id posse Principem ex *glos. in reg. de regulis iuris lib. 6. resoluunt DD. quos plenè refert, & sequitur Gabriel communium lib. 3. tit. de iure questio, conclus. 7. & latius Soares de legib. lib. 8. cap. 37. d. princip. & omnino num. 4. & 10. benè distinguens triplicem priuilegij formam: primam, quando priuilegium datur per modum contractus, quod resoluunt secundum communem absque iusta causa reuocari non posse ab ipso concedente, vt latè prosequuntur Gabriel d. tit. de iure questio concl. 7. Pinel. in rubrica de rescindenda vendit. par. 1. cap. 2. col. penult. & vlt. Valasc. consil. 72. num. 5. & consil. 120. num. 9. Cabed. *Enchiridia decis. 20. & decis. 75. d. princip. par. 2. Camil. Borel. de præstantia Regis Catholicæ cap. 53. d. num. 6. Ludouic. Rodolph. in tract. de supremacia seu absolute Principis potestate cap. 6. nu. 170. secundum* quando priuilegium consistit in absoluta dominij translatione, quod idem Soar. statetur etiam reuocari non posse absque iusta causa: tertiam, quando consistit in mera facultate, vel licentia operandi aliquid præter ius commune, in quo concludit procedere prædictam communem doctrinam, quod etiam sine causa à concedente potest reuocari, cum eo prosequere, eleganter enim, ac satis omnia ad istum articulum spectantia resoluunt.**

cap. 35. de testib. supra hoc tit. Argumentum vero ex d. l. 2. parum urget, si adnertas tex. illum. procedere in ijs, quæ sunt publicæ facultatis, nos vero loquimur in facultate priuata, explicat Couar. lib. 1. variet. cap. 9. num. 2. alij vero aliter, atque aliter intelligunt, & limitant, vt per Corral. lib. 6. mystellane. cap. 25. Ferret. in l. 3. d. nu. 100. ff. de iurac. Gabr. Menoch. Card. Tufch. locis proxime citatis, & tandem, quia huiusmodi reg. si vera est, procedit tantum in præscriptione vera, quæ ex parte præscribentis requirit possessionem, quæ non datur in ijs, quæ facultatis sunt, nisi à tempore prohibitionis, non autem potest applicari nostris terminis, in quibus nō de præscriptione huiusmodi, sed de tacita renunciatione agitur, ad quā factum, vel possessio aduersarij minimè requiritur. Ex quibus hæc resolutio contra communem fati probabilis est, & ita in rigore disputationis facili defendi potest, sed pro concordia vide distinctionem Ioan. Andr. quam refert, & explicat Abb. d. num. 4.

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Priuilegium certis religiosis concessum, vt tempore interdicti possint diuina Officia celebrare, extenditur ad Episcopos.
- 3 Priuilegium ad instar quod dicatur, ostenditur.
- 4 Priuilegium ad instar alterius concessum, an alteri communicetur, si prius illud augeatur, minuat, vel reuocetur, ostenditur.
- 5 Doctores referuntur agentes de priuilegijs aliquibus religionibus concessis, vt pro suis festiuitatibus, vel etiam professione nouitij secunda publicè interdicti tempore celebrare possint.
- 6 Priuilegia concessa aliquibus, vt tempore interdicti diuinis interesse possint, alibi tantum profunt, qui interdicti causam non dederunt.
- 7 Interdicti tempore priuilegium habentes interessendi diuinis, an teneantur audire Missam sub peccato mortali in diebus festiuis, ostenditur.

Cap. Quod nonnullis. XXV.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs versique Ioan. cum legibus Castellæ, per. 1. Viuiam. in rationali lib. 31. Inic. Pontif. pag. 205. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 718. est in Concilio generali Lateranensi sub Innoc. III. cap. 58. & refertur ab Anton Augullin. collecti. 4. Decretal. lib. 5. tit. 12. cap. 3.

- 2 Ad Episcopos extendentes. Notatur ad hoc, quod priuilegium certis religiosis concessum, vt tempore interdicti possint diuina Officia celebrare, extenditur ad Episcopos, vt post Silu. Couar. & Henric. atque alios resoluunt

Sayr. de censuris, lib. 5. cap. 5. num. 16. ubi etiam asserit non procedere in Ecclesia specialiter interdicta. Circa extensionem priuilegiorum de vna persona ad alias ab ipsa lege factam, generalis est reg. constituenda, quod extensio huiusmodi facta censetur iuxta modum, & cum omnibus qualitatibus, quæ inerant in primo, seu principali priuilegio, ad quod refertur, vt plant deducitur ex reg. tex. in l. item queritur, §. qui impletur, locati, & in l. quib. in fine, ff. de coniungendis emancipatis cum liberis eius, cum alijs, ex quibus eandem generalem regulā colligunt Card. Tufch. tom. 3. littera E. cons. 660. & in materia priuilegiorum idem Tufch. tom. 6. littera P. conclus. 763. d. num. 2. Soar. de legibus, lib. 8. cap. 15. d. num. 2. Mastril. Sicilia decif. 156. num. 20 cum segg. hinc notantes in ea forma priuilegij, quod dicitur ad instar, idem dicendum esse, quando scilicet alicui datur ad instar, vel similitudinem, alterius, quod alteri datum erat, vel æquiualeenter per particulam, sicut illi, per hanc enim relationem omnia, quæ in priori dispositione continebatur, censentur repetita iuxta reg. l. off. toto ff. de hered. institutis, cum similibus, de quibus Peregr. de fideicom. art. 16. d. nu. 2. & adducti ab Alphan. collecti. 803. & in ipsa conceptione verborum priuilegij ad instar, vel ad similitudinem probat tex. optimus in l. omnia, ad finem, C. de Epif. & cler. & in l. ad similitudinem, C. de aduoc. diuer. iudiciorum, & de altera forma, sicut illi, tex. notabilis in cap. 2. hoc tit. lib. 6. ex quibus, atque alijs comprobant post Oldrad. cons. 300. Card. Tufch. d. cons. 763. & post Mandol. de priuileg. ad instar. 4. Soar. d. cap. 15. num. 2.

- 4 Vtrum autem, quando priuilegium conceditur ad instar alterius, vel vni concessum alteri communicatur, si prius illud augeatur, minuat, vel reuocetur, auctum etiam, diminutum, vel reuocatum censi debeat in persona illius, cui communicatur? quam quidem quest. post Abb. & alios disputat Mandol. d. tract. 46. Fr. Emman. quest. regul. tom. 1. q. 55. art. 19. Azueved. cons. 36. per totum, Soar. d. cap. 15. d. nu. 5. Ex quorum mente resoluere distinguendo, vel enim communicatio fit non per se, & principaliter, sed quasi dependenter ab eo, cui concessum fuit primò, & principaliter, vt contingit in extensione priuilegiorum ad familiares religionum, Episcoporum, & similia, in quibus planum est, quod non possunt vti priuilegio nisi iuxta modum, secundum quem eo vitur ipse principalis ex generali reg. cap. translatio de constitutis, cum similibus, & ideo aucto, diminuto, vel reuocato priuilegio principali, sequitur necessariò augeri, diminui, & reuocari priuilegium in persona eorum, quibus communicatum est: aut priuilegium communicatur non sic dependenter, sed directè per se, & æqualiter, ita ut persona, cui communicatur, eo vti possit eodem modo, quo prior poterat, vel ipse possit si primò, & per se ei fuisset concessum, quæ forma frequentissima est communicationis pri-

uilegiolorum inter religiones vnus scilicet ad alteram, vt latè prosequitur Fr. Emman. d. q. 55, a princip. & in his terminis regula constitutenda est negatiua, quod aucto, vel diminuto, aut reuocato priuilegio principali, non augetur, nec minuitur, nec reuocatur in persona eorum, quibus communicatur: supponimus enim, vtumque priuilegium stare per se, vt re ipsa distinctum, solumque apponi particulam ad instar, vel relationem ad aliud, ad terminandam significationem verborum, cognita autem hac significatione, & modo, & qualitate priuilegij sic concessi nulla remanet dependentia vnus ab altero, & consequenter cessat reg. *accessorium de reg. Iuris lib. 6. & locum habet reg. l. Papi- nianus exculi, ff. de minoribus*, & ita procedit, quod ait Fr. Emman. d. art. 19. quod in communica- tione priuilegiolorum religionum non commu- nicatur non vnus. quia licet religio, cui primò concessa sunt, illis non vtatur, & propter non- vsum ea amittat, adhuc tamen vti poterit alia religio, cui independentem communicata sunt. Procedit autem hac reg. nisi contrarium ex for- ma communicationis colligitur, quia scilicet facta est per modum causæ fiendæ, idest in fu- turum, vt loquitur Azeued. d. conf. 36. num. 4. quia scilicet verba referuntur ad modum, secundum quem prima religio in futurum vtetur pri- uilegio, veluti quia conceditur sub illa forma, concedo Societati I E S V priuilegia, quibus prout Mendicantes vtentur, concessio enim, seu gratia huiusmodi dependet ab vfu Mendi- cantium, & iuxta tempus futurum, ad quod re- fertur, debet intelligi iuxta reg. tex. in l. in deli- ctis, §. si ex transeunt, ff. de noxalibus act.

3 *Vi cum commune terræ interdi- ctum, c. c.* De priuilegijs aliquibus religio- nibus concessis, vt pro suis festi- nitatibus, vel etiam processione nouitij facienda publice interdicti tempore celebrare possint, vel cum moderamine cap. *alma mater*, §. *adycimus de sentent. excom. lib. 6.* plenè Collector priuile- giorum singulorum ordinum, verbo interdictum, Nauarr. in man. cap. 27. nu. 179. cum seqq. & alij, de quibus Henric. in summa, lib. 13. cap. 44. §. 6. & cap. 48. §. 3. latè Fr. Emman. quest. regul. tom. 2. q. 112. & alij, de quibus Sayr. de censur. lib. 5. cap. 13. à num. 21.

6 *Verum hoc illis concedimus, c. c.* Notatur ad hoc, quod priuilegia concessa ali- quibus, vt tempore interdicti Diuinis intere- se possint, illis tantum profunt, qui interdicto causam non dederunt, seu aliis in eo culpabi- les non sunt, de priuilegijs Iuris loquitur tex. in presenti, & notauit Abb. notab. 3. de priui- legijs hominis probat tex. in cap. licet, vers. bu- iusmodi, hoc tit. lib. 6. & in vtrique est receptis- sima omnium scribentium traditio, vt constat ex Nauarr. d. cap. 27. nu. 180. Henric. d. lib. 13. c. 48. §. 5. littera d. Tolet. lib. 1. cap. 53. num. 2. vers.

nota, 2. Sayr. de censuris, lib. 5. cap. 5. nu. 129 & 131. Ratio verò huius resolutionis ea est, quia illi, propter quos interdictum personale, etiam ge- nerale, vel etiam locale profertur, aut qui ei causam dederunt, vel alijs culpabiles existunt, personaliter interdicti censentur, vt arg. tex. in cap. si sententia, vers. ceterum, de sententia excom- municationis in 6. notant DD. communiter ex Nauarr. & alijs, quos adducit Sayr. d. lib. 5. c. 4. num. 10. vers. secundo, satis autem constat con- cessionem etiam Iure communi factam aliqui- bus personis, vt tempore interdicti possint ce- lebrare, vel interesse Diuinis, personaliter inter- dicti non prodest, vt in terminis d. §. adyci- mus, post Couar. & alios, explicat Soar. tom. 5. de censuris, disp. 34. sect. 3. num. 2.

7 Quæstio est ad præsens institutum non con- temnenda, vt tempore illæ, quibus à Iure, vel ab homine conceditur, vt tempore inter- dicti possint interesse Diuinis, teneantur audi- re Missam sub peccato mortali in diebus festi- uis, & de præcepto ? in quo dubio verior est sen- tentia affirmatiua, & ex eo probatur, quia cum Diuinis licitè interesse possint, ac subinde cesset impedimentum, quo à præcepto deobligaban- tur, fit locus generali præcepto Iuris, de quo in cap. Missas de consecr. distinet. 1. cum similibus, quæ explicat Soar. tom. 1. de religione tract. de di- bus festis lib. 2. cap. 15. & in terminis, de quibus agimus, expressè resoluit Nauarr. in man. cap. 21. num. 3. in fine, & post Sor. Medin. & alios, sequun- tur Henric. lib. 7. cap. 13. §. 3. iuncta littera l, & lib. 13. cap. 48. §. 5. iuncta littera B, Nug. in 3. part. q. 83. art. 6. prope finem, vers. respondetur tamen, Bonacina de censuris, disp. 5. punct. 3. num. 19. vbi num. 20. resoluit à fortiori clericos, & religio- sos teneri Missam audire diebus festis tempore interdicti localis generalis, & de habetibus Bul- lam Cruciatæ Fr. Emman. in eius explanatione, §. 5. num. 6. & Sebast. Acolta ad eandem quest. 38. per totam, confirmantes, quia nemo dubitat detentum in carceribus si habeat facultatem à Iudice exeundi mortaliter peccare, si non audiat Sacrum, ergo similiter illi, quibus facultas in- teressendi Diuinis tempore interdicti concedi- tur, mortaliter peccabunt si Missam nō audiant: neque probabile aliquid fundamentum addu- cunt Victoria, Cano, Marius, & alij Salmanti- censes, quos supradicti referunt, & constanter sequitur Auila de censuris, §. disp. 4. sect. 2. dub. 6. contententes nullam culpam committere ha- bentes priuilegium interessendi Diuinis tempo- re interdicti si Sacrum omittant diebus festis; quorum fundamentum est, quod nemo cogitur vti priuilegio sibi concessio, l. penult. C. de pactis, cap. si de terra, supra hoc tit. cum similibus: nam facile respondetur hanc obligationem non pro- uenire ex priuilegio, sed ex illo remoueri im- pedimentum, quo excusabantur, eoque remoto succedere obligationem legis præceptum hu- iusmodi imponentis omnibus non impedi- tis; & confirmatur, quia vt fatetur Auila,

SVM MARIVM.

& reliqui omnes vtriusque opinionis auctores, tenentur clerici tempore interdicti audire Missam, quia secundum ius commune non sunt prohibiti, sed potius seruat moderazione cap. alius, de sententia excommunicati. lib. 6. illis conceditur celebrare, atque aliorum Diuinorum vsus; ex qua ratione necessariò etiam concedere debuerunt hoc idem in reliquis omnibus priuilegijs, quia supposito priuilegio prohibiti non sunt interesse Diuinis.

SVM MARIVM.

- 1 *Dolloris referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Cluniacen. Ordinis origo, remissus.*
- 3 *Censura lata contra formam, vel in fraudem priuilegiorum in exemptis & penulegijs ipso iure nulla sunt.*
- 4 *Priuilegy tenor & verba sunt attendenda, & ab eis non est recedendum.*

Cap. Quanto amplius. XXVI.

Honor. ij.

- 1 *Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Butr. Anch. Henric Panorm. Marian. Socin. Ximen Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castile par. 1. & 2. Viuiam in ration. lib. 5. Inris Pontificij pag. 205. Alagona in compendio Canon. pag. 719.*

De Ordine Cluniacen, & eius

- 2 *Cluniacen. origine, & antiquitate vide. Cassan. in catalog. gloria mundi par. 4. consil. 31.*

- 3 *In fraudem priuilegiorum, &c.*

Notatur ad hoc, quod censura lata contra formam, vel in fraudem priuilegiorum in exemptos, & priuilegiatos ne ab Ordinarijs excommunicari possint, ipso iure nullæ sunt; ita gloss. verbo ad cautelam in cap. presenti, de sententia excommunicati. lib. 6. cum similibus, de quibus Nauar. in manual. cap. 37. num. 4. & post illum Vgolin. Henric. atque alios, Sayr. de censuris lib. 3. cap. 16. num. 17. rectè explicans hanc doctrinam procedere, quamuis iudex excommunicationem, vel interdictum profertens ignoret priuilegium, ex ratione, quam in iisdem terminis reddit tex. in cap. 1. §. ex parte, de concess. preben. lib. 6. quia scilicet etiam ignorans priuilegy vsu suæ iurisdictionis, ac subito succedit vulgaris doctrina, quod censura lata à iudice non suo omnino inualide sunt.

- 4 *In gloss. [Sola.] Notatur ad hoc, quod à verbis, & tenore priuilegij non est recedendum, nisi aliud de concedentis mente constet, vt per Tirac. in si inquam, verbo liber error, num. 53. & 56. Henric. in sumo. lib. 7. cap. 30. §. 1. Fr. Emman. quæst. regal. tom. 2. q. 46. art. 11. Sanchez de Matrim. lib. 8. disp. 1. no. 11.*

- 1 *Dolloris referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Clerici sine habitu, & tonsura in crimine de prebendis à iudice seculari an puniri possint, ostendunt, & numeris seqq.*
- 3 *Monita trina requiruntur vt clerici non deferant habitum, nec tonsuram priuilegio clericali.*
- 4 *Declaratur tex. in presenti, & num. 3. & 6.*

Cap. Ex parte. XXVII.

- 1 *Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Butr. Anch. Panor. Marian. Socin. Ximen Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castile par. 2. Viuiam in rationali lib. 5. Inris Pontificij pag. 205. Alagona in compendio Canon. pag. 719.*
- 2 *Notabilis est, & difficilis tex. hic, dum probat, quod si clericus sine habitu, & tonsura in crimine deprehendatur, à iudice seculari puniri potest, etiam si postea habitum, & tonsuram reassumat, noceat Abb. & Butr. hic, ac alijs de quibus Couar. practiarum cap. 32. num. 1. & in clerico coniugato probat conclusionem tex. in cap. vnde, de clericis coniug. lib. 6. Guid. Papæ, & plures alij, quos refert, & explicat idem Couar. pract. cap. 31. num. 7. vers. tertio, D. Barbof. in l. Titia n. 33. cum seqq. ff. soluto Matrim. & plenè relati à Farin. in praxi crimin. par. 1. q. 8. n. 60.*
- 3 *Verum in contrarium vrget, quia ad hoc, vt clerici non deferant habitum, & tonsuram, priuilegio clericali trina requiruntur monita, neque sufficit, quod sine habitu, & tonsura in crimine deprehendantur, vt probat tex. expressus in cap. in audientia 25. & in cap. contumaci 45. de sententia excommunicati. notant omnes per tex. ibi in cap. vnde, de ritibus, & bonitate cleric. ex quibus hanc regulam negatiuam constituendam esse, vt trina monitione non precedente, clerici in crimine deprehensi sine habitu, & tonsura potestati seculari non subiciantur, nec ab eo puniri possint, receptum est ab omnibus cõmuniter, vt comprobant D. Barbof. in d. l. Titia n. 34. vers. vltima consil. Bellet. disquisit. clerici. par. 1. tit. de sanctor. cleric. personis §. 8. a princip. receptissimam esse scribentium sententiam attestatur Farin. d. n. 60.*
- 4 *Quapropter nõ immerito decisio huius tex. difficilis reputari potest, subindeq; varios patitur intellectus: nam gloss. hic, quam aliqui sequuntur, & præcipuè Abb. n. 4. in princip. iuncto fine, interpretantur non constare ex littera tex. quod delinquentes, de quibus hic, fuissent clerici, sed quod clericos se esse allegabant, vt prætextu tonsuræ, & habitus clericali postea reassumpti, seculare iudicium euaderent, quod tamem non probabant: cui intellectui applaudere videtur littera huiusmet tex. ibi, nonnulli litterati, quos nec habitus, nec tonsura clericos proficere, iuncto*

iuncto ibi, vt iurisdictionem tuam, id est Regine eludant, & ibi, ne Igitur tonsura, vel habitus sic reasumpto malitia foueatur, &c. quæ videntur supponere fraudulentè à non clerico susceptum fuisse habitum, & tonsuram. Verum hic intellectus non plenè satisfacit, tum quia si clericos se esse non probant, nulla manebat ratio dubitandi, vt clericali gauderent privilegio iuxta reg. text. in *Liquid Laboro ff. Carbonariis*. tū etiā quia in littera text. supponi videtur clericatum probatum fuisse ibi, licet antea pro laicis ab omnibus haberentur, quasi supponat iam nunc constare, quod sit clericus, qui antea laicus communi excommunicatione reputabatur.

5 Alij igitur tenent text. hunc intelligendum esse non de omnibus clericis, sed ad coniugatos esse restringendum, quia in illis constat non aliter gaudere privilegio clericali, nisi habitum deferant, & tonsuram iuxta d. cap. 7. *de clericis coniugatis lib. 6.* eam adducentes coniecturam, quia hæc decisio pars est text. in cap. ex parte, *de clericis coniug.* quod de clerico coniugato agere non est dubium, atque ita intelligebat Goffred. quem refert Abb. d. num. 4. Sed hic intellectus apertè violat litteram text. non enim constat ex eo clericos, de quibus hic, fuisse coniugatos, nec Pontifex huius qualitatē mentionem omisit, si ex ea penderet verus huius text. intellectus. Quare alij simpliciter intelligunt de omnibus clericis in minoribus, quos inquirunt privilegio clericali non gaudere, si incedant sine habitu, & tonsura, contraria verò iura, quæ trahunt monitionem requirunt, procedere in clericis constitutis in Sacris. Sed nimis restringunt eorum iurium generalitatem, & generale clericorum privilegium, quod secundum Ius commune antiquum, æquale est in clericis in minoribus, atque maioribus, vt probat text. ubi notant omnes in cap. 2. *de foro compet.* & in cap. clericus, & in cap. at si clericus, *de indic.* Vnde alij retenta hac distinctione inter maiores, & minores clericos partem posteriorem de clericis in minoribus intelligunt ad illos esse restringendā, qui habitum, & tonsuram dimisiss, frequenter gravibus criminibus se involunt, vel etiam tonsura retenta committunt crimen aliquod atrocissimum, & Reipublice maximè nocivum, his enim duobus casibus admittunt specialiter permissum esse à Iure, vt à Iudice seculari puniri possint, hoc deducentes ex text. in cap. perpendi noni *de sententia excommunic.* & probat gl'os. hic passim recepta secundum Covar. *pract. cap. 32. num. 2. vers. 2. Clar. in pract. §. finali q. 36. n. 33. Bellet. d. tit. de favore clericorum personali §. 7.* Verum neque hic intellectus difficultatem plenè resoluit: Primo, quia non benè inter clericos maiores & minores videtur facere differentiam contra receptas resolutiones DD. in d. cap. 2. Secundo, quia ex text. non constat agere Pontificem de solis clericis in minoribus. Tertiò, quia etiam non constat agere de criminibus gravissimis, & in maximum Reipublicæ damnum.

ad quæ hic intellectus se restringit.

6 His ergo omnibus reiectis interpretationibus, illa faciliior, & litteræ huius text. magis amica videtur, quod agat de his clericis, qui frequentè, & ferè semper habitum non deferunt, neque tonsuram, & idèo à laicis distingui non possunt, sed deprehensi in crimine clericos se dicunt, vt eludant iurisdictionem secularem, & debet pro delictis positionem euadant: his enim concurrentibus decidit text. non immeritò, quod privilegio clericali non gaudent, & monitio trina necessaria non sit, quia cum à laicis non distinguantur, monitio præcedere non potuit, & dolus, atque fraus huiusmodi cis patrocinari non debet, contra reg. text. in cap. intelleximus, *de indic. cum similibus.* Hodie post Concil. Trident. Sacra Congregatio Card. super cap. 6. *sess. 23. de reformat.* censuit, quod si non incedat clericus in habitu, & tonsura non requiritur alia monitio per dictionem, nisi, positam in d. cap. 6. quæ excipit l. *aliene C. de translat. referet Bellet. d. tit. de favore clericorum personali §. 8. num. 6. vers. præterea.*

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. *scribentes*
- 2 Leges sicut non designantur Sacris Canonibus immutari, ita etiam Sacri Canonibus non designantur Imperatoris leges immutari.
- 3 Leges sine Canone valent parum.
- 4 Leges seculares tanquam inferiores Sacris Canonibus famulantur.
- 5 Canonica scientia legali, & Doctor Iuris Canonici Doctori Legum est preferendus.
- 6 Leges publicè audire prohibitum est monachis Sacerdotibus, Archidiaconis, Decanis, Plebanis, & alijs personatum habentibus.
- 7 Francia non subest Imperatori.
- 8 Canonibus legibus deficientibus si leges Imperatorum municipalibus, seu Regij contraria repugnant, an Ecclesiastica causa secundum Ius Regium decidi debeant, ostenditur.
- 9 Parisijs quare Ius Civile doceri, aut audiri prohibeatur in hoc textu, ostenditur.
- 10 Canonica scientia dicitur quiddam mixtum ex morali, & Civili.
- 11 Declatur text. in presenti, dum omnibus atque etiam laicis prohibet Parisijs audire, aut doceri Ius Civile.
- 12 Vicini boni sicut singularis est commoditas, ita & mali incommoditas omnium maxima.

Cap. Super specula. XXVIII.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiqui. Innoc. Colle. Zabarello. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs, *utrisque Iuris cum legibus Castellæ, par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 106. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 719.*

- Sancta Ecclesia Legum, &c.** Litet
Iuris decisionibus compertum sit, & compro-
batum, quod sicut leges non designantur fa-
ceres Canones imitari, ita etiam & facti
Canones, & ecclesiastice leges non dedi-
gantur Imperatorias, & seculares leges imi-
tari, & ab ijs illa debent iustitiam, & ad
hanc conclusionem textus hic solet allegari,
iuncto tex. in cap. si in adiutorium, i. d. dist. 1. c. 1.
& 2. de noui operis nunc. quib. de clericis apud pro-
prium Episcopum; codat. 8. singularis tamen est
hæc decisio, dum modum exprimit, quo leges
similes ecclesiasticis inferiunt, facit notabile
Batali dictum in proemio Decretal. dñi aie Iuris
Canon. sanctiones Iuris Civilis subtilitate depu-
tari, sequitur Palat. in repetit. rubr. de donat. inter
virum, & uxorem, multiq; similibus confirmat
late disputans Felin. in cap. Ecclesia, d. num. 17. de
constru. & plenè Henric. Canis. in tract. diffi-
cultat. vniuers. 43. q. 3. d. 1. p. 1. Bobadil. in sua
palinex, lib. 1. cap. 17. num. 186. Vnde emanauit
vulgare illud Leges sine Canone valent parum,
Canones sine lege nihil. Roman. sing. 654. & post
Rebuff. in tract. nominationum, quæst. 5. d. num. 24.
Menoch. de arbit. casu 485. num. 29. Salced. ad
Bernard. in practica, cap. 59. dicit 65. in nouiss. in-
press. Verum, quod leges seculares velut infiores
sacris Canonibus famulentur, Canonis
vero illis superiores sint tex. hic probat consonat
cap. 1. 10. dist. 1. ibi, lex Imperatoris non est su-
per legem Dei, &c. cap. certum est, eadem dist. 1.
extranaz. nam sanctum, des. interque de maiori,
& ebed. vbi post multa ad nostrum propositum
concludit oportere gladium esse sub gladio, &
temporalem auctoritatem spirituali subijci po-
testati, atque ita tex. in præsent. ad hoc com-
mendat Abb. notat. 1. hic, & resoluunt Vinald.
in candelabro aureo, par. 4. cap. 9. num. 10. Viguier. in-
finitur. Theolog. cap. 17. §. 2. vers. 6. Bobadil. d. lib. 1.
cap. 18. num. 13. & 39. Soar. de legibus, lib. 4. cap. 11.
d. num. 6. & 9. Vnde etiam inter idem Abb. in
cap. clerici, de iudic. scientiam Canonicam Lega-
li, & Doctore Iuris Canonici Doctore legum esse
preferendum, & post alios comprobat hic Dec.
num. 1. Casian. in catalog. glorie mundi, par. 10. con-
sider. 17. & eleganti discursu comprobat For-
tun. de ultimo sine iuris d. nu. 11. & 49. cum segg.
Bennius de priuilegijs Doctorum in proemio, par. 3.
num. 21. Azeued. l. 1. §. 1. d. tit. 14. lib. 6. noua re-
copil. An vero Canonista eligi possit ad seculares
magistratus gerendos disputat affirmatiue re-
soluens Bobadil. d. lib. 1. cap. 6. num. 24. cum
segg.
- Publicæ tamen Leges audire prohibitum est**
Monachis, Sacerdotibus, Archidiaconis, De-
canis, Plebanis, Præpositis, Cantoribus, & alijs
personarum habitibus, vt in cap. non magnopere,
& in cap. vlt. supra, de clericis, vel monachis.
Si vero de illorum numero non sit minimus
clericis huiusmodi studium esse prohibitum,
etiam si in Sacris sint constituti, vel etiam si Pa-

rochiale habeant beneficium, vt probat tex. in
cap. 12. ne clericus? vel monachi, lib. 6. notat glaf.
Verbo litterarum in cap. cum e. v. de electio, lib. 6.
quam singulariter dicit, & sequitur Nam, in dicit,
cap. 17. num. 116. Grassi in decis. auctoris, par. 12.
lib. 4. cap. 21. num. 1. Sayro de rescriptis, lib. 3. cap. 37.
num. 9. Soar. tom. 1. cod. tract. disp. 23. sect. 3. in d. 2.
cum segg. & iuxta hæc resolutionem intelliges
text. in cap. 2. bde. tit. lib. 6. vbi de clericis student-
ibus in Ciuile in scholis Urbis Romæ con-
cedi priuilegium percipiendi fructus in schola-
tis, vt scilicet procedat in clericis, non facit
dotibus, aut dignitatem obtinentibus. Si vero
ad maiorem perfectionem, & intelligentiam
Canonum hoc faciunt, tunc licitum est scho-
las ingredi, & in Ciuile publice audire vt pae
Abb. in d. cap. non magnopere, num. 8. Gom. in
reg. de non tollendo iura quæstio, q. 3. in fine, præc.
Episc. d. verbo studium d. 5. vers. ad secundum. Neque
in contrarium facit statutum Vniuersitatis non
sine Conimb. lib. 3. tit. 4. §. 1. & tit. 44. §. 9. vbi
generaliter prohibet clericos, & beneficiarios
quoscumque admitti ad cursum Institutionum
& Legum, quia solum procedit ad effectum ne-
huiusmodi cursus probari possint, & ne valeant
admitti ad iustitiam, vel actus faciendos, non
tamen vt contra studentes, & frequentantes
scholas ad Leges audiendas pro maiori Cano-
num perfectione culpam, aut poenam incurrant
prescriptas Iure Canonico.

- In Francia, & nonnullis pro-
vincijs, &c.** Francia enim, & provin-
cie illæ Romanis Imper.
subiectæ non sunt, sed potius legitima præferri
peione ab eius potestate exemptæ, de quo dixi
supra ad cap. per venerabilem d. num. 32. qui sibi
sunt legitimi, vbi idem extendi ad Regna Hispa-
niarum, & Portugaliz, & adde ibi citata latè
Valdes. de Regibus Hispaniz, Camil. Borrel. de
presentia Regis Catholici, cap. 47. cum segg. Card.
Tufch. tom. 7. lit. R. colon. 344. cum segg.

- Occurrunt raro Ecclesiasticæ cau-
sæ, &c.** Aduerte, quod deficientibus legibus
Canonicis si leges Imperatorum mu-
nicipales, seu Regijs contrariæ repertantur
debent Ecclesiasticæ causæ secundum Ius Regi
decidi, vt per Perez in proemio Orden. 4. §. Soar.
de Pace in præf. Ecclesiæ. 1. annot. 5. d. num. 38.
Azeuedo ad tit. 1. in princip. d. num. 17. lib. 2. noua
recopil. Morla in imperio Iuris, par. 1. tit. de legibus
q. 16. num. 13. Sed contrarium verius est, vt de-
cidit summus Pontifex in confirmatione Concilii
Bracharenfis IV. ex censura ad eius casum adie-
cta, quam supra ponderauimus ad cap. 1. nu. 5.
de noui operis num. Nam cap. constitutas supra de-
fuit. in integrum quatenus probat in foro eccle-
siastico causas decidendas esse secundum con-
suetudines municipales, procedit in consuetu-
dine mixta laicorum, & clericorum, hæc enim
omnes clericos, qui ea videntur, ligat, secundum
Abb.

Abb. ibi, & in cap. cum causam probab. 3. de re iud. quem sequitur Felin. in cap. Ecclesiam. num. 81. sup. de consuet. Tirac. in tract. le mort. par. 3. de iur. 8. num. 4. Gregor. 4. 3. glof. 2. tit. 4. par. 1. post Roch. & alios soar. de legibus. lib. 7. cap. 16. num. 9. Card. Tusch. tom. 2. lit. E. consil. 892. Si vero deficiente Canonum auctoritate reperiantur leges Civiles contrarie Sanctorum Patrum. dicus, veluti Hieronymi, Augustini, & similium, & agatur de materia spirituali, vel ad Fidem spectante, aut de interpretatione sacre Scripturæ, & sanctorum Patrum, tunc eorum dicta legibus Civilibus sunt præferenda.

Vi plenius Sacra Pagina insinuat.

Duplici ratione prohibet tex. noster doceri, aut audiri Ius Civile Parisijs, una, quod pauca sint causæ, quæ Iure Canonico decidi non possint, altera, ut sacra Pagina plenius insinuat, sic sensu Studium sacre Paginae, & Iuris Canonici idem esse, notat Butr. hic num. 7. vel saltem alterum alteri esse coniungendum, & inseparabiliter adhaerere, quia parus Theologus, aut parum, aut nihil præctice Ecclesiæ professe potest in gubernio animarum, multa enim de iure Theologia ad hoc munus, quæ à Canonibus petenda sunt, ut late prosequuntur Nauar. de Orat. cap. 17. no. 33. cum seqq. Casian. d. par. 10. confid. 22. Causo de locis Theologicis, lib. 8. cap. 6. benè Praxis Episcopalis par. 1. verbe studium, 5. primo. Unde merito scientia Canonica

ca dicitur quoddam mixtum ex morali, & Civilis, atque etiam divina scientia, quia mores instruit, ut in toto tit. de vita, & bonis, cleric. cum similibus, Fidem docet, ut in toto tit. de summa Trinitate, & Fide Cathol. praxim iudiciorum explicat, ut in tit. de iudicijs, cum seqq. Ex quo Host. in prohemio summa, no. 11. & ex alijs decidit Viuald. in candelabro aureo, par. 4. cap. 80. num. 10. scientiam Canonicam non esse pure Theologiam, nec pure Civilem, cum utrumque ius Divinum, & humanum comprehendat, sed potius scientiam scientiarum esse nuncupandam. Indequ iam, efficax, & validum argumentum deduci potest pro nostris Canonistis in ea vulgari quæstionem, verum expediat magis Canonistam an Theologum promoveri ad Episcopatum, & alia beneficia habere curam animarum. Nostris communiter respondent, quod licet in locis, ubi pullulant hæreses debeat Theologus præferri Canonistæ in promotione Episcopatum, & parochialium, in reliquis tamen locis, ubi hæreses non vigent debet præferri Canonistæ. Ita Host. & Abbas in cap. 3. de consanguine, & affinit. Cardin. in prohemio Decreti, num. 13. Felin. in cap. Clerici, n. 5. de iudicijs, Casian. d. p. 10. confid. 16. in fine, & confid. 17. in fine, Simanch. de Cathol. tit. 25. no. 53. plures referent Cened. ad Decretum collect. 51. no. 3. quibus adde Petr. Gregor. res benefice. cap. 37. num. 14. ad finem, Bennius de privilegijs Doctorem par. 2. prim. 15. & 26. Episcopi enim cum sint iudices animarum, & cum ius dicere, ac

iudicare debeant, utriusque Iuris scientia polere debent, ex adductis à Menoch. de arbit. causa 425. d. num. 27. Gonzal. ad reg. 8. Canon. glof. 4. num. 64. & 68. Quamvis Theologi constanter, seu magis pertinaciter suam teneant causam, Soc. de iustis lib. 3. g. 6. art. 2. consil. 10. & lib. 10. g. 2. art. 3. ad finem, & alij, quos refert Petr. Nauarra de rege, lib. 2. cap. 2. num. 165. & post Salom. Azori. in iust. mor. ad par. 2. lib. 3. cap. 28. g. 10. Rebello de obligat. iustit. cap. 1. lib. 3. g. 5. no. 6.

11 Nec quisquam docere, vel audire Ius Civile præstare, &c.

Difficilis est tex. hic dum omnibus, atque etiam laicis prohibet Parisijs audire, aut docere Ius Civile, ut per Butr. hic num. 2. & Abb. notab. 2. Rebuff. in tract. nominat. g. 3. num. 13. & d. no. 42. Imprimis idem Rebuff. d. g. 5. d. num. 15. quem citat & sequitur Menoch. de arbit. causa 425. num. 34. contendit tex. in præsentis non generaliter esse intelligendum de omnibus etiam laicis, sed potius restringendum ad monachos, sacerdotes, & alias Ecclesiasticas personas expressas in cap. super theologia, ne clericis, vel monachis, ubi idem blonor. 111. huius tex. auctor, monachis, sacerdotibus, & alijs de quibus ibi prohibuit audire, Leges. Sed reiectis hæc intellectu, & alijs, quos Doctores in præsentis adducunt, dici potest hunc tex. generaliter loqui non solum in clericis, sed etiam in laicis, ex ea ratione, quia plenissima potestas Ecclesiæ suæ, ac supremæ eius Præsidii Romano Pontifici à Christo Domino concessa fuit non solum in clericos, & Ecclesiasticas personas, & circa spiritualia, verum etiam in laicos, & quoad temporalia quoties opo. tuerit in ordinem ad spirituale bonum, ut dixi supra ad cap. per venerabilem no. 17. ibi, qui filij sunt leg. constat autem ex littera huius tex. prohibitionem hæc in eum dirigi spiritualem hanc, ut sacre Paginae plenius insinuat, & ut remoneatur impedimentum, quod experientia docuit sacre Paginae doctrinæ afferri ex frequentia, & nimia curiositate studiorum Iuris Civilis in civitate Parisijs, & alijs locis vicinis, ut etiam de alijs Academijs alij conseruerunt, quod scilicet homines ad huiusmodi Iuris gymnasia certatim confluent sustiniani, quærentes opes, & divina litterarum deficientes thesauros. Sicut etiam potuit iustissime Pontifex in ordine ad idem bonum spirituale modum docendi linguas Hebraicas, Arabicas, & similes ad fauorem sacrarum litterarum, & Divini Verbi intelligentiam præscribere in Clem. 1. de magistris, atque etiam modum expendendi in gradu cuiuslibet scientiæ assequendo in Clem. 2. de rit. atque ita hanc rationem ad tex. nostrum benè præsentat Butr. no. 2. Abb. notab. 3. hic, & communem sapienter faveat Rebuff. d. loco præcipuo, num. 15. & 42.

12 Sen alijs locis vicinis colligit glof. vulga-

Ex his verbis

vulgare illud, tam apud Iuris interpretes, quam bonos Auctores adagij loco pronunciatum, quod sicut boni vicini singularis est commoditas, ita & mali incommoditas omnium maxima, quod breui carmine expressit Hesiodus, Tam noxet malus vicinus tibi, quam bonus profit, & illud Plauti omnibus notissimum, nunc ego verum esse illud verbum experior aliquid mali esse propter vicinum malum, quod eleganti emblemate expressit Alcian. consonat tex. in principio 44. disticti. & in cap. sed est consuetudo Patris. dist. 1. & in l. quod sepe 35. ff. conprobenda empti. si quis fundus, 54. ff. legat. 2. & l. 1. 9. & alia. ff. si quis in fraudem patroni, & multis latissimè exornat Menoch. de præsump. lib. 3. præsump. 83. num. 9.

SUMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Priuilegium inuocationem nomen ius non tribuit, sed solum antiquum conseruat.
3. Priuilegy inuocatione dupliciter potest fieri.

Cap. Quia intentionis. XXIX.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabari. Ioan. Andr. Host. Butr. Anch. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs. vtriusq. Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pösis. pag. 207. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 714.
2. Probat hic tex. inuocationem priuilegiatorum nomen ius non tribuere, sed solum antiquum conseruare, vt per Fr. Emmanuel. quæst. regular. tom. 1. q. 8. art. 3. P. Soar. de legibus lib. 8. cap. 20. Facit receptissima confirmacionis definitio, quod sit Iuris questio corroboratoris de qua Cardin. Tusch. tom. 2. concl. 705. lit. C. Cabed. par. 2. Instrum. dist. num. 4. Inuocatio enim priuilegiij dupliciter potest fieri, cum priuilegium aliquando accipiat pro charta, seu instrumentum, in quo gratia, aut concessio Principis continetur aliquando vero pro concessione ipsa, seu gratia, & pro eo, quod in charta, seu instrumentum continetur ex citatis per Burd. conf. 144. n. 13. Card. Tusch. tom. 4. lit. 1. concl. 236. Et quando agitur de inuocatione solius chartæ, seu instrumenti, quia vel nimia veritate consumptum, iuxta cap. cum dilecti, res. valentes, de confirm. vtili, vel quia est deperditum, certum est, quod talis inuocatio nihil iuris de nouo tribuit, & in his terminis loquitur tex. in presenti.

SUMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Priuilegium interpretandum est vt aliquod operetur prater Ius commune.
3. Papa concedit priuilegium Fratribus Minoribus, & Prædicatoribus, vt vbiunque fuerint sine Parochiali Iuris præiudicio.

chialis iuris præiudicio, cum altari valeant viatico celebrare.

4. Episcopos an possit concedere, vt in sua diocesi extra locum sacrum quis valeat celebrare, ostenditur.
3. Alcare dicitur quasi alta res, vel alta ara.

Cap. In his. XXX.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarelli. Ioan. Andr. Hostiens. Butr. Anch. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs. vtriusq. Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 207. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 719.

Notatur ad hoc,

2. Non maligna, &c. quod interpretandum est priuilegium, vt aliquod operetur prater Ius commune, vt per Fr. Emmanuel. quæst. regular. tom. 1. q. 8. art. 3. & tom. 2. q. 63. art. 2. res. obligant, & tom. 3. q. 31. art. 3. in medio, D. Barb. in l. 1. ff. solut. matris. par. 1. n. 19. nam priuilegium dici non potest illud, quod nihil specialiter concedit, sed illud tantum, quod Iure communi concessum est ex illo vulgari princip. frustra precibus impetratur, quod à Iure communi competit l. 1. C. de testaturis, lib. 10. facit cap. vlt. 25. q. 2. ibi, neque priuilegia concederentur, nisi, &c. per quæ Iura ita resoluit gloss. in rubr. de rescript. lib. 6. Rebuff. in pract. int. differentia inter priuilegium, & rescriptum, num. 5. Padil. in rubr. C. de diuersis rescriptis, num. 3. Syluest. verbo priuilegium, q. 3. Vigner. Theolog. institut. cap. 17. §. 2. res. 2. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 5. cap. 22. q. 2.

Notatur ad

3. Duximus indulgendum. hoc, quod Summus Pontifex Fratribus Minoribus, & Prædicatoribus concedit priuilegium, vt vbiunque fuerint sine parochialis iuris præiudicio cum altari valeant viatico celebrare, de quo priuilegio meminerunt omnes in hac materia illudq. à Sixto IIII. Alexandro VI. & Gregor. XIII. renouatum, & ampliatum comprobat, & explicat Fr. Emmanuel. quæst. regul. tom. 1. q. 43. art. 4. alia similia adducens concessa Patribus Societatis IESV, quæ etiam referit Henric. in summis lib. 9. c. 27. §. 3. iuncta lit. R. Soar. tom. 3. dist. 8. v. 3. res. quarta exceptio.

Notatur

4. Prelatis annuentibus, &c. ad hoc, quod Episcopus potest concedere, vt in sua diocesi extra locum sacrum in altari portatili quis celebrare valeat, vt per Butr. num. 7. & Abb. hic num. 2. Card. Tusch. tom. 1. lit. A. concl. 31. & ante Trid. hanc fuisse receptam omnium traditionem fatentur Gutier. canon. lib. 8. cap. 30. num. 25. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 18. cap. 26. §. 2. Henric. d. cap. 27. §. 2. Soar. d. dist. 8. res. secundum obseruandum, Fr. Ludou. Beja. respons. casuum consuet. par. 4. casu 33. res. tertio dicto. Sed hanc facultatem Episcopis concedit per hunc

hunc textum, reuocatam esse per Concil. Tridentin. sess. 22. in decreto de obseruandis in sacrificio Missa tenent Henric. d. cap. 27. §. 1. Fr. Beja dict. res. tertio dicto. Nauar. conf. 5. num. 2. sub hoc tit. in nouis. Fr. Emman. d. q. 43. art. 6. Soar. d. sect. 3. res. addit vero. quāuis contrarium teneant Fusc. de res. lib. 1. cap. 21. num. 8. Gutier. nu. 25. Azor. q. 3. dictis locis.

- 3 **Cum Altari.** Altare dicitur quasi alta res, vel alta ara, & antiquissima est inuentio; ad Noe enim incipit Genes. cap. 8. vt per Polyd. Virgil. de inuentoribus lib. 6. cap. 6. ad med. Durand. in rationali Diuin. lib. 1. cap. 2. & 7. Paul. Fusc. d. cap. 21. Durant. de ritibus Ecclesie lib. 1. cap. 15. & 25. Henric. d. cap. 28. Soar. d. sect. 3. num. 5.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Privilegium super decimis noualium non extenditur ad decimas, quas tempore indultu alius possidebat, si de ipsi mentio facta non fuerit.

Cap. Dudum. XXXI. Greg. ix.

- 1 S Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoce. Collect. Zabarel. Io. And. Hostien. Butr. Anchar. Henric. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletanus in concord. trisique Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali. lib. 5. Iuris Pontificij pag. 207. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 719.

- 2 Probat hic text. privilegium super decimis noualium non extendi ad decimas, quas tempore indultu alius possidebat, si de ipsi mentionem non fecerit, vt per Viu. tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 10. n. 14. res. & potest. Roderic. Soar. allegat. 28. n. 9. 32. & 23. Couar. lib. 1. variarum cap. 17. n. 14. Soar. de religione tom. 1. lib. 1. cap. 19. nu. 3. & cap. 22. n. 10. Azor. instit. moral. par. 1. lib. 7. cap. 26. q. 6. res. bis possitis, vbi dicit in hoc text. solum agi de privilegio, quo quidam erant exempti à decima noualium, & decernit Pontifex huiusmodi privilegium non protendi ad decimas tempore privilegij impetrati possessionem ab alijs, nisi de possessione alterius facta sit in privilegio mentio, nam, vt hic ait Panor. privilegium, in quo non fit mentio de possessione alterius, non nocet possessori, quod intelligit, inquit, quod impetratur circa decimas noualium, secus vbi privilegium est impetratum simpliciter ne decimas quis soluat, quia tunc valet, etiam si mentio non fiat de possessione alterius. Ratio verò diuersificata est, quia decima ab aliquo possidentur, vnde cum Pontifex concedit privilegium, ne decimæ soluantur, eo ipso vult derogare possessoribus, quia tacite mentionem facit de possessione. Aliud verò est in decimis noualium, quia privilegium potest intelligi de agris, qui nouum sunt ad culturam redacti, proinde, nullus possidet decimas illorum. Illud tamen aduertit Azor. d. q. 6. res. 3.

quod privilegium non solum eximit eos, quibus datur, à decimis soluendis ex his prædijs, quæ eo tempore, quo privilegium impetratur, possidebant, sed etiam à decimis ex prædijs, quæ postea in ipsorum dominium deueniunt, quia tale privilegium non solum est personale, quo personæ à decimis eximuntur, sed etiam reales, quo generatim qualibet prædia, & bona excipiuntur, & liberantur à decima, & vbi privilegij verba nihil distinguunt, nec nos distinguere debemus, iuxta vulgaria Iura.

- 3 Vtrum autem text. in præsentī extendi possit ad privilegium non soluendi decimas ex agris incultis, itaut intelligendum sit absque præiudicio eorum, qui sunt in quasi possessionem earundem? contrariæ sunt DD. sententiæ, quas distinctione conciliant Couar. d. nu. 14. Gutier. Canoniarum lib. 2. cap. 22. num. 129. cum segg. prout apud illos videri potest.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Oblati, & Confratres, qui se religioni tradiderunt, an Ecclesiastica persona sint censendi, ostenditur.
3 Declaratur text. in cap. vt privilegia, res. sub autem, hoc tit.
4 Privilegia, quæ alteri inferunt præiudiciū, infringenda sunt.

Cap. Quidam. XXXII.

- 1 S Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoce. Collect. Zabarel. Io. And. Hostien. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantia trisique Iuris cum legibus Castelle, par. 2. Viuian. in rationali. lib. 5. Iuris Pontificij pag. 208. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 720.

- 2 In domibus suis fecerint, &c.

Ergo Confratres, seu Oblati, qui se religioni tradiderunt, Ecclesiasticæ personæ non sunt, nisi ad monasterium se transferant, & in eo inseruiant, vt per Card. conf. 21. Paul. de Castro conf. 69. par. 1. Capella Tolos. decis. 8. quibus refert, & sequitur Card. Tusch. tom. 5. tit. 0. conel. 16. n. 17. & est de mente glos. verbo mutato habuit, in cap. vt privilegia, supra hoc tit. dum resoluit huiusmodi Oblatos, qui mutato habitu in seculo remanent, lato modo Ecclesiasticæ dici personas, & est recepta communiter ex adductis per Couar. in cap. alma mater par. 2. §. 2. num. 8. quem refert, & bene explicat Fr. Emman. q. 8. regular. tom. 2. q. 123. art. 1. & deducit ex declaratione Illustrissimorum Card. qui super decretum Concil. Trid. sess. 24. de reformat. cap. 11. agentes de Oblatis religioni S. Ioannis Hierosolymitani in hæc verba responderunt. Non inseruiens astra militiæ, nec inseruiens in eius domonec sub illius obedientia, si non probauerit in ea legitimam professionem emississe, non debet eius privilegio

uilegio gaudere: ex quibus verbis colligitur Modet. de immunit. par. 4. cent. 2. c. 1. §. 1. num. 37. requirere Illustriss. Cardinales, quod sic oblati, ut gaudeant priuilegijs Ecclesiasticis se, & sua religioni offerant, & perpetuo stent, & seruiant religioni.

Nec obstat tex. in d. cap. ut priuilegia, vers. hoc autem, dum decidit fuisse ad effectum, ut confratres gaudeant religionis priuilegio, quod manentes in seculo ordini sunt oblati, mutato habitu seculari, vel quod bona sua dent religioni inter viuos retento sibi vlti fructu, ex quo ita colligit Henric. ibi num. 4. quem sequitur Abb. conf. 53. num. 2. par. 1. nam facile respondet Card. loco citato, quod procedit solum ad effectum, ut confratres, seu oblati gaudeant priuilegio Ecclesiasticæ sepulture interdici tēpore, ad hoc enim sufficit, quod mutato habitu seculari manentes, in seculo ordini sint oblati, vel modo requisiti bonorum suorum donationem faciant religioni: quoad fori vero, & Ecclesiasticæ exemptionis à foro seculari, & tributis priuilegia non ita, quoniam verum intellectum fatentur plures, de quibus Henric. in summ. lib. 13. cap. 43. §. 3. in fine lit. D.

Ex caratio.

Compellere poteris, &c. ne, quia priuilegia cum alteri inferunt præiudicium, restringenda sunt ad hunc sanè modum, ut attentis, & maturè perpenſis verbis, & mente concedentis in eo accipiantur sensu, qui minus alterius ius lædat, ut per Cabed. Lusitan. decis. 93. num. 1. par. 2.

SUMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Nouale semel, semper remanet nouale.
3. Nouale quod sic ostenditur.
4. Distio, quoad dispositionem restringit ad casum specialem.
5. Nouale quod definit esse nouale non reassumit, quam qualitatem per redditum ad priores.

Cap. Consultationi XXXIII. & fin.

- Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collectar. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ, par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 208. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 720.
- Singularis est tex. hic, & à Doctores cōmēdatus ad illam conclusionem, quod semel nouale semper remanet nouale, ut per gloss. in cap. ex parte 10. de decimis, & in cap. 1. de verborum significatione, vitra Abb. & Ordinarios hic, Rebut. in l. syllas. 30. §. 4. noualis, vers. septimo ff. de verborum significat. Gutier. consilij carum lib. 2. cap. 21. n. 132.

3 Sed vt difficultatem, & veram huius text. resolutionem percipias, aduertere oportet inter alias Iuris Canon. & Ciuilis differēcias illam esse in nostro proposito receptissimam, quod secundum Ius Canon. existimatur communis nouale esse agrum, seu terram, nunc primum, seu de nouo procissam, de qua non extat hominum memoria, quod aliquando culta, seu cultiuata, fuerit per tex. in cap. 1. & in cap. qui per nouale, de verborum significat. optimè Bellem in Clemens. religiosus, num. 187. de decimis, & ex Abb. conf. 72. & alijs comprobatur Card. Tusc. com. 1. lit. N. conclus. 115. Petr. Greg. synagmum Iuris lib. 1. cap. 2. num. 2. Henric. Canis. de decimis cap. 11. num. 1. & in summa Iuris Pontificij lib. 2. tit. 26. §. noualem. At vero secundum Ius Ciuile explicatur esse terram procissam, quæ anno præterito cessauit per tex. in d. l. syllas. §. noualis, ff. de verborum significat. testatur receptum Rebut. ibi in princip. licet ipse aliter explicet, & in vtranque sententiam etiam apud bonos Auctores reperiri comprobatur Lauren. Valla elegantiarum lib. 6. cap. 41. Planè neque secundum hanc Iuris Ciuilis, neque secundum illam Iuris Canon. interpretationem videtur itare posse prædictam huius text. discessionem secundum vtranque requiritur, quod terra de nouo procissa sit, at verò secundum tex. in presenti, semper, ex antiquo procissa nouale remanet.

4 Verum omiſsa disputatione circa veritatem huius differēcie, de qua ingeniosè Rebut. vbi proxime responderi potest aduſta in contrarij procedere secundum propriam significationem, at vero tex. in presenti procedere secundum Iuris interpretationem quoad effectum priuilegij immunitatis decimarum, ut constat ex ipsius littera ibi, quoad immunitatem de non soluendis decimis noualem Iure censi, expendendo dictionem illam, quoad, quæ dispositionem restringit ad hunc specialem casum, vt ex Anch. & alijs comprobatur Card. Tusc. com. 2. lit. D. concl. 354. Cened. singulari 86. & deinde alia verba ibi, Iure censi, quæ impropriatē, & interpretationem secundum Iuris censuram important.

5 Perpetuo debes, &c. Notatur ad hoc, quod definit esse nouale, non reassumit eam qualitatem per redditum ad priores, ut per Tirac. in tract. cessante consuetudine. 12. num. 5.

De Purgatione canonica. Tit. XXXIV.

UPER hanc rub. scripserunt Zabarell. Ioan. Andr. Anchar. Butr. Panormit. Marian. Socin. Ioan. de Londr. in breuiario sanctorum Canonum fol. 282. Petrus de Rauenna in compendio Iuris Canonici Dan. Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij pag. 707. Goffred. & Hostien. in summa breuiata.

tit. Alexand. Cassian. & Anastasi. Germon. in paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.

De materia tit. vide Bonacof. *commun. crimin.* par. 1. verbo *iuramentum* fol. 104. & par. 2. verbo *purgatio* fol. 64. Syluest. in *summa* verbo *purgatio*, Clar. in *praxi* lib. 5. §. fin. q. 63. num. 4. eum seqq. Bernard. & Salzed. in *præf. cap. 151.* & seq. Siman. de *calumniis* institut. cap. 54. Hieron. Gabr. *ronf. 160. volum. 2.* Direct. Inquisitorum. par. 3. in *secundo* processum Fidei terminat. vbi Peña Sebol. 11. latè Martin. Delr. *disquisit. magicarum* lib. 4. cap. 4. q. 3. Fr. Emman. *quest. eccl. tom. 2. q. 20. art. 1.* & 2. Aldret. de *religiosa disciplina* tuenda lib. 2. cap. 11.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Purgatio Canonica quæ sit in vfu, ostenditur.
- 3 Nobilitas propter delictum amittitur.
- 4 Nobilitas per ingressum religionis an amittatur, ostenditur.

Cap. Nobilis. j. Ex Conc. Trib.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in *concordantijs* vtriusque Iuris est legibus Castelle par. 1. Viuian. in *rationali* lib. 5. Iuris Pontificij pag. 224. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 729. refertur ad Burch. lib. 16. *Decret. cap. 19.* & ab Anton. August. *collect. 1. Decretal. sub tit. 30. de purgat. vulgar. cap. 1.*
- 2 Antiquitus Sacri Canones illis, contra quos de crimine infamiz, aut graue scandalum, aut vehemens suspicio furgebant, purificationem canonice indicendam decreuerunt. Quod adeo in vfu erat, vt multi Summi Pontifices de grauioribus criminibus diffamati, quamuis a nemine iudicari possent, ad remouendum tamen subditorum scandalum solemniter se purgare, dedignati non sunt. Sic Damasus, Paschalis I. Symachus publicè purgati sunt, sic Greg. V II. coram Henrico IV. Pelagius I. coram Narseto expurgati publicè fuerunt, prout refertur Salzed. ad Bernard. in *præf. cap. 151.* in non. additione, Fr. Emman. *quest. regul. tom. 2. q. 20. art. 1.* in princip. Sed iam hodie omnes purificationes Canonice sunt arbitrariz, vt per Bonacof. *commun. crimin. par. 2.* verbo *purgatio canonica* fol. 64. verso, Menoch. de *arbitr. casu* 274. num. 3. immo iam non sunt in vfu, nisi in causa hæresis, vt aduertunt Clar. lib. 5. §. fin. q. 63. num. 4. Salzed. loco proxime citato, Peña in *direct. Inquisitorum* par. 3. *commen. 38. pag. 477.* & *commen. 43. pag. 502.*
- 3 Sicut qui ingenuus non est. ad hoc, quod propter delictum amittitur nobilitas, vt per Tiraquel. de *nobilit. cap. 24.* à princip.
- 4 In glot. [Ingeuus non est, vit.] ibi (sicut per monachatum amittit quis nobilitatem.) Notatur ad

hoc, quod nobilitas per ingressum religionis amittitur, intellige quantum ad ipsos monachos Deo dicatos, ne videlicet alter altero sit nobilior, ac superior, sed sint pares in omnibus, vt per Roman. *sing. 37.* Tiraq. de *nobilitate* cap. 26. in princip. Rebus. in *tract. nominat. q. 12. num. 31.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Infamia est lata dignitatis statui moribus, ac legibus improbatum.
- 3 Infamia sola suspendere potest à beneficio iam obtento.

Cap. Si quis. II. Ex Conc. Agath.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in *concord. vtriusque Iuris cum legibus Castelle* par. 2. Viuian. in *rationali* lib. 5. Iuris Pontificij pag. 225. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 729.
- 2 Infamiam eius, &c. (x dignitatis status moribus, & legibus improbatum, *communis* sionum ff. de *varijs, & extraord. cognit. Farinac. in praxi crimin. par. 3. q. 56. num. 1.* Cardolan. in *praxi Iudicam. verbo infamia*, num. 1. Quæ autem infamia, & qualis debeat esse ad hoc, vt infamatus teneatur se purgare, declarat Bernard. in *praxi* cap. 51. num. 8. eum seq.
- 3 Ab officio suspendatur. Ergo sola infamia suspendere potest à beneficio iam obtento, vt per Boer. *de iur. 117. num. 1.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Sophia Regina de stupro accusata suo & septem boueslarum, ac nobilium seminarum inamencito se purgant.
- 3 Virginitas quomodo probetur, remittunt.

Cap. Moniales. III.
Ex Conc. Meld.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in *concordantijs* vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in *rationali* lib. 5. Iuris Pontificij pag. 225. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 730. defumitur ex Concil. Melden. cap. 70. in *impressis*, non cap. 2. vt tenet Burch. lib. 8. *Decret. cap. 50.*
- 2 Si libidinibus inferuire, &c. Sophiam Reginam de stupro accusatam suo, & septem boueslarum, ac nobilium seminarum inamencito se purgant.

inreinrando se purgasse scribit Martin. Delri. *disquisit. magic. lib. 4. cap. 3. q. 1. in princip.*

- 3 In glos. [Valuerit.] Quomodo virginitas probetur ad hoc ut stuprum, sed incestus attentatus non intelligatur, vide Bizard. ad Clar. 9. *Supra num. 41. Malfard. de probat. conclus. 140. num. 2. Et concl. 1317. d. princip. Pacian. eodem. pract. lib. 2. cap. 2. d. num. 6. Thesaur. Pedemont. decis. 3. num. 2. Menoch. de presump. lib. 6. presump. 89. Gutier canon. lib. 1. cap. 37. num. 7. Card. Tulch. lit. V. concil. 709. n. 39. Farinac. in praxi crimin. par. 5. q. 147. num. 35. cum seqq. Et d. num. 131.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Raptor etiam si raptam in uxorem habeat, sit infamis.
3 Agente et consentiente pari poena puniuntur, quando consentientes cum agentibus cooperantur possumus.

Cap. Si quis. IIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panormit. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. Versusque Iuris cum legibus Castelle, par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 225. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 730. desumitur ex Concilio Meldens. cap. 68. non cap. 5. ut refert Burchard. lib. 9. Decret. cap. 32.

- 2 A proprio gradu repellatur. Hodie Concilii Trident. sess. 24. de reform. Matrimon. cap. 6. contra raptos sic statuitur. Et nihilominus raptor ipse, ac omnes illi consilium, ac fauorem praebentes sint ipso iure excommunicati, ac perpetuo infames, omniumque dignitatum incapaces; & si clerici fuerint de proprio gradu decedant. Cuius decreti decisionem procedere, ac per consequens infamem fieri raptorem, etiam si raptam in uxorem habeat, resoluunt Lessius de iustis. lib. 4. cap. 3. dubitat. 9. num. 69. Farinac. in praxi crimin. q. 145. n. 14. Et n. 102. quicquid raptorem huiusmodi infamem non fieri ex ea ratione, quia alias rapta coegeretur nubere infami, contra expressa Concilij verba, minus bene existimauerint Henric. in summa lib. 12. cap. 14. num. 4. Vers. si ducas non ita sit, Fr. Emman. in summa tom. 1. cap. 232. n. 4. Vers. lo sexto, Petr. Ledel. in summa par. 1. de Sacramento Matrimon. cap. 26. dub. finali. Circa vero excommunicationem in illo Cōc. decreto comminatum, an sit lata sententia, & de reservatis Pontifici, vide Farinac. d. q. 145. num. 21. Sanch. de Matrimon. lib. 7. disp. 13. d. princip. Bonac. eod. Pract. q. 4. punct. 28. num. 9. in fine, Valer. Reginal. in praxi fore poenae. lib. 22. num. 31. Vers. de excommunicatione.

- 3 In glos. [Consensorem.] ibi (qui enim consensit, quandoque et faciens puniuntur.) Intellige, quando consentientes cum agentibus cooperantur possumus, praebendo causam efficacem, & propinquam principali auctori delinquenti, ut per Couar. in reg. poenatum par. 2. q. 12. d. princip. Menoch. de arbit. casu 348. Farinac. in praxi crimin. par. 4. conf. 66. num. 18. Flamin. de confitent. q. 22. n. 5. Molin. de iustis. tract. 2. disp. 732. sub num. 1.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Tallionis poena an hodie locum habeat, remissum.
3 Episcopalis dignitas est Ordo.
4 Purgatores debent esse bonae opinionis.
5 Qui non potest per se, non potest per alium.

Cap. Quotiens. V. Innoc. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs. Versusque Iuris cum legibus Castelle, par. 1. Et 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 226. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 730. refertur ab Anton. Augult. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 29. cap. 4.
2 In glos. [Accusatores.] ibi (poenari debent poenati talionis.) An hodie locum habeat vide Duenn. reg. 72. Couar. variat. lib. 2. cap. 9. Bellet. disquisit. clerical. par. 1. lit. de discip. clericali d. 100. num. 14. Clar. 9. fin. q. 81. Vers. sed quero.
3 In glos. [Sui ordinis.] ibi (quod Episcopalis dignitas sit Ordo.) sequuntur Zabarel. in Clem. 22. num. 12. de atate, & qualitate. Nauar. in manuali cap. 25. num. 18. Vers. quare, Bursat. conf. 125. d. princip. volum. 1. Campanil. in diuers. Iuris Canon. rubr. 2. num. 7. Ego ipse de officio, & potest. Episcopi par. 2. allegat. 1. num. 18.
4 In glos. [Religiosorum.] ibi (compurgatores debent esse bonae opinionis.) Vide Bernard. in pract. cap. 151. num. 4. Ioan. Franc. Leo in iurispero fore Ecclesiasticae par. 3. cap. 6. num. 28.
5 In glos. [Summissam.] ibi (non enim licet mihi per alium, quod per me non licet.) Quia qui non potest per se, non potest per alium, de quo vide Thom. de Thomalet. in floribus legum reg. 246. relatum in libello de principijs. Versusque Iuris lit. F. num. 1.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Index Ecclesiasticus non cognoscit de criminibus laicorum nisi quatenus spectat ad forum Conscientiae.
3 Lex Canonica in foro seculari seruanda est, ubi agitur de materia peccati etiam venialis.

Cap. Nos inter. VI. *Alex. ij.*

- 1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Io. Andr. Hostien. Butr. Anch. Panormit. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 226. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 730. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 29. cap. 7.*
- 2 In gloss. [Deficientibus.] ibi (*sed nunquid Episcopi potest de quolibet crimine etc.*) Notatur ad hoc, quod de criminibus laicorum non cognoscit Iudex Ecclesiasticus, nisi quatenus spectat ad forum Conficientis, vt per D. Barbosa. in l. Tria nu. 50. ff. solus. Matrim. Vnde optimo Iure Ordinatio Regia Lusitan. lib. 3. tit. 64. in princ. statuit in materia peccati seruandam esse legem Canonica in suo foro seculari, & aduertunt Surd. decis. 159. num. 9. & de aliment. tit. 7. q. 29. num. 11. Camil. Borrell. in summa omnium decis. tit. 13. de legibus, num. 82. quod procedit, etiam si agatur de solo peccato veniali, Ripa. in cap. sept. nu. 6. de restituti. spoliat. Alciat. in cap. nonis, nu. 19. de iudicijs, & in cap. cum contigat, nu. 5. de iurcir. Surd. d. q. 29. num. 12.

S Y M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Deficiens in purgatione quas penas incurrat, remissum.

Cap. Cum P. VII.

- 1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Soc. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 227. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 730. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. sub tit. de accusat. cap. 12. & est pars cap. cum P. sub illo tit. & ad finem illius continuatur hęc pars.*
- 2 *Deficiente vero in purgatione, &c.*
De penis quas pati debent deficientes in purgatione vide Bernard. in pract. cap. 152. Simanch. de Carbolisus institut. cap. 54. nu. 7. Fr. Emman. quest. regul. tom. 3. q. 20. art. 3. vbi refert, quod licet clericus accusatus puniatur tanquam conuictus, si defecerit in purgatione, religiosum tamen eodem modo non puniri nititur probare, vt apud ipsum videri potest.

S Y M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Purgationem suam qui rite perfecerit Iudex sine mora debet illum declarare innocentem.

- 3 Sententia nulla nunquam transire in rem iudicatam, nullaque indiget renouatione.
- 4 Infamiam Iuris licet Principi remouere possit, non potest tamen remouere infamiam facti.

Cap. Extuarum. VIII. *Luc. iij.*

- 1 **S**uper hunc text. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henr. Butr. Anch. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 227. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 731. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 29. cap. 5. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 50. cap. 50.*

2 *Quam cum praestiterit, &c.* Notatur ad hoc, quod si quis suam purgationem rite perfecerit, Iudex sine mora debet illum declarare innocentem, & ab infamia criminis absolueret, illumque in pristinum statum restituere, vt per Fr. Emman. tom. 2. quest. regul. q. 20. art. 3. in princ. Soar. de relig. tom. 1. lib. 1. de irregul. sirote cap. 3. nu. 8.

- 3 In gloss. [Non putantes.] ibi (*sententia, qua nulla est, non liberat aliquem.*) Quia sententia nulla nunquam transit in rem iudicatam, Azueved. l. 2. num. 28. tit. 17. lib. 4. non recipit. Cald. Pereira quest. forens. lib. 2. q. 37. de princ. Amato Roder. in pract. cap. de. par. 2. num. 10. & 11. nullaq. indiget reuocatione, Stephan. Gratian. disputat. forens. cap. 266. num. 13. nec inducit exceptionem litis pendencie, idem Stephan. Gratian. cap. 531. num. 61.

- 4 In gloss. [Absolutus.] ibi (*idem infamia facti omnino remouere solius Dei est.*) Aduerte, quod licet Princeps possit delinquenti famam restituere, & Iuris infamiam ex delicto incursum tollere, Caucher. decis. 101. num. 2. Sfort. de integritate restituitur par. 2. q. 92. non potest tamen remouere infamiam facti, quia opinio hominum de bonitate, vel de malitia alicuius non potest ab aliquo, etiam maximo, vel supremo Principe remoueri, Princeps non potest facere, vt homines credant illum esse bonum, quem credunt, & credere volunt esse malum, immo non nisi a Deo infamia facti aboleri potest, vt per Roman. sing. 469. incip. dubitatio est magna. Verum Sfort. quem refert, & sequi videtur Farinac. in pract. crimina. par. 1. q. 6. nu. 45. vers. in proposito, dicit quod Princeps restituit etiam ab infamia facti, si hoc ei placeat, & exprimat.

S Y M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Patria ordinandorum inuestiganda, vt exinde sciatur, quibus ipsi sint imbuti moribus.
- 3 Verbum, genus, in Concil. Trident. sess. 23. de reformatione, cap. 7. proprie significat illud, quod legitimus, vel liber.

- 4 Neophyti, & qui à Mauris, vel Iudeis originem ducunt non sunt incapaces officiorum publicorum, & beneficiorum ostenditur.

Cap. Constitutus. IX.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Burr. Anchar. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs. Trinitusque Iuris cum legibus Castella par. 2. Viuiam in rationali lib. 5. Iur. Pontif. pag. 127 Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 731.

- 2 De nationibus. Notatur ad hoc, quod patria ordinandorum inuestiganda, vt exinde sciatur, quibus ipsi sint imbuti moribus, vt per Tiraq. ad l. 7. conuul. glof. 1. per. 7. num. 17. Vnde in Concil. Trident. sess. 23. de reformat. cap. 7. precipitur Episcopis, vt genus promouendorum ad Ordines inquirent, an scilicet sit filius ancille, vel seruus, qui promoueri desiderat, vel filius, aut nepos hereticorum, fautorum, defensorum, receptatorum, quos Ius à suscipiendis Ordinibus excludit vsq; ad secundum gradum via masculina, vel vsque ad primum via femina. Ita Salzed. in pract. Bernuini cap. 22. num. 24. Fr. Emman. in summa, tom. 1. cap. 160. nu. 2. & quest. regul. tom. 1. q. 23. art. 7. Henric. in sum. lib. 10. cap. 17. num. 2. in commento lit. G. Auila de censuris par. 7. disp. 4. dub. 4. & verba Concil. Trident. dicto loco ibi, Ordinandorum genus, proprie significare idem, quod legitimus, vel liber, non autem referri ad descendentes ex genere Hebræorum tenet Cened. ad Decretal. collect. 77. nu. 2. Vnde nullibi reperitur prohibitum, quod conuersi ex Iudeis ad Ordines non promoveantur, vel quod Episcopi de genere illorum inquirent. Nam cap. constitut. 17. q. 4. desumptum ex Concil. Tolet. 4. Can. 65. dum decernit Iudæos, aut eos, qui ex Iudeis originem ducunt, ineptos esse ad officia publica, intelligitur, qui ex Iudeis sunt de illis nuper ad Fidem ex Iudaismo conuersi, non autem de illis, qui iam ex infantia tempore baptizati ex Iudeis originem trahunt, ita Soar tom. 3. disp. 43. sect. 3. num. 9. quem refert, & sequitur Sanch. in precepta Decalogi lib. 2. cap. 28. num. 15. vbi num. 16. aduertit, quod possunt testes iurare esse illum Christianum veterem, nec ab Hæreticis, Mauris, aut Iudeis descendere, quando non est Neophytus ex Iudeis, vel Mauris, sed ab infantia baptizatus, & quando non est filius, aut nepos per viam masculinam, aut filius per viam maternam Hæretici defensoris, receptatoris, vel fautoris Hæreticorum. Ideo exirauagantes, & Constitutiones Summorum Pontificum prohibentes ne descendentes ex Mauris, Iudeis, aut Hæreticis vsque ad quartam generationem admittantur ad aliquam dignitatem, certumvè genus beneficiorum, esse intelligendas ex Iuris æquitate non habere locum in descendentes ex illis, qui sponte propria, nulloq; metu coacti sunt conuersi, tenent Nauar. conf. 1 sub tit. de Iu-

deat in antiq. & conf. 22. sub tit. de hereticis, in nouis, Auila de censur. par. 7. disp. 4. dub. 3. vbi addit se recepisse à quibusdam viris doctis, & in praxi peritis prædictas constitutiones super hac re editas non esse vsu receptas, Sanch. d. lib. 2. c. 27. n. 3. Fr. Emman. quest. regul. tom. 1. q. 14. art. 1. & 2. vbi eod. art. 1. an sine ait Extrauag. Pauli 1. V. confirmatam à Greg. XIII. postea restrictam fuisse à Sixto V. vsque ad secundam generationem paternam, & primam maternam iuxta restrictionem tex. in cap. statutum in 2. de hereticis lib. 6.

- 3 In glof. [Ordinandos.] ibi (& inquirendum est de natione, in qua nati sunt, &c.) De requiritis necessarijs in ordinandis latè agit Campanil. in diuersor. Iuris Canon. rubr. 3. nu. 3.

SUMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Infamatus propter delicti gravitatem à beneficio quoque ne dum ab officio suspendi potest.
- 3 Recusans se purgare de heresi officio & beneficio debet priuari.
- 4 Fama sufficit ad inducendam purgationem Canonice.
- 5 Purgatio Canonica potest dari quomodo contra inquisitionem adsunt indicia sufficientia ad torquentum.
- 6 Processus in materia Fidei per Canonice purgationem quomodo terminandus, remissus.
- 7 Compurgatores debent esse Catholicos, & vita probati.
- 8 Fama & honoris restitutio facienda est, si quis in suspensionem propter vitia falsis obiecta passus fuerit.
- 9 Infamatus de heresi tenetur se purgare.
- 10 Deficiens in purgatione, aut cum subire sibi Iure indicium recusans presumptionem admodum argenti committitur.
- 11 Clericali privilegio neco priuandus est nisi conuincatur per veras probationes.

Cap. Inter sollicitudines. X.

Innoc. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostier. Henric. Burr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. Trinitusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuia in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 228 Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 731. reuertitur ad Anton. Augult. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 17. cap. 1.

- 2 Etiam à beneficio. Notatur ad hoc, quod propter delicti gravitatem infamatus à beneficio quoque, nec dum ab officio suspendi potest, docet se canonice purgauerit, vt per Tiraq. de penis tempore, causa 49. num. 35. Et qui recusat se purgare de heresi, officio, & beneficio debet priuari, vt per Sanctarel. in tract. de heresi cap. 41. num. 9.

L ii) 4 Fama

- 4 **Fama publica deferente.** Notatur ad hoc, quod fama sufficit ad indicendam purgationem canonicam, vt per Mascard. de probat. concl. 973.

5 **num. 23.** Et purgatio canonica potest indicí, quando contra iniquitum adfunt indicia sufficientia ad torturam, vt per Marc. Anton. Genuen. in praxi Curia Archiepisc. Neapolit. cap. 32.

- 6 **Attendentes autem, &c.** terminandi processum in materia Fidei per canonicam purgationem, vide Peñá in direct. Inquisit. par. 3. comment. 42. nu. 181. cum seqq.

- 7 **Sint Fidei Catholici, & vita probati.** Notatur ad hoc, quod compurgatores debent esse Fidei Catholici, vita probati, & qui conuersionem purgandi clerici, non tam moderno tempore, quam transacto nouerint, vt per Bernard. in pract. cap. 151. num. 4. in nouiss. impressi. Peñam in direct. Inquisit. par. 3. comment. 38. vers. in causa, Ioan. Franc. Leon. in abisuro furi Ecclesiast. par. 3. cap. 6. num. 28.

- 8 **Vi infamia conuertatur in bonam famam, &c.** Notatur ad hoc, quod fama, & honoris restitutio facienda est ijs, qui ob vitia falsò obiecta, eius lesionem passi fuerunt, vt per Couar. variarum lib. 1. cap. 11. nu. 4. in fine.

- 9 **In pœnam autem familiarit. &c.** Notatur ad hoc, quod infamatus de hæresi ob familiaritatem cum his, quos hæreticos esse agnouit, vehementer de hæresi est suspectus, & tenetur se purgare, & publicè abiurare, vt per Peñam in direct. Inquisit. par. 2. q. 56. nu. 7. pag. mbr 381. nam talis ille præsumitur, qualis est, cum quibus conuersatur, vt per Tirac. in l. 5. consuevals par. 5. num. 29.

- 10 In glos. [In arcum monasterium.] ibi (cum deficiens in purgatione, &c.) Notatur ad hoc, quod is, qui deficit in purgatione, aut eam subire sibi Iure iudiciam recusat, præsumptione admodum vergenti conuincitur, vt per Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 2. num. 4. in princip.

- 11 In ead. glos. ibi (cum aliquis condemnatus est verè non præsumitur.) Notatur ad hoc, quod nemo priuandus est priuilegio clericali, nisi conuincatur per veras probationes, & non per præsumptas, vt per Felin. in cap. asserit num. 6. de præsump. Auend. de exequendis mand. lib. 1. cap. 22. num. 4. Gaminam Lusti. decis. 179. & 381.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Vicinus præsumitur scire facta vicini, & an sit bona fama.
3 Vicinus quis dicatur, ostenditur.

Cap. Cum dilectus. XI.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Hostien. Henric. Butr. Anchor. Panor. Marian. Soc. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs. Trususq. Iuris cum legibus Castella par. 1. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 229. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 732. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 17. cap. 2.

2 **Qua vicine sint.** Ergo vicinus præsumitur scire facta vicini, vt per Socin. reg. 98. & per consequens an sit bonæ vocis, conditionis, & famæ, vel an decesserit, aut viuus sit, vt per Menoch. de præsump. lib. 6. præsump. 24. nu. 12. cum seqq.

- 3 Vicinus dicitur ille, qui proximè habitat, Ioseph. Sella Aragon. decis. 99. num. 5. & propriè ille dicitur, qui alta voce acclamando audiri potest, Ignat. del Villar in synopsi respons. lib. 1. respons. 5. par. 2. num. 41. & tractant DD. per text. ibi in l. si vicinus C. de nupt. Menoch. de arbit. casu 222. Mascard. de probat. conclus. 1406. n. 4. Flores de Mená var. q. 1. n. 6. Christoph. de Pace ad leges synl. l. 64. nu. 4. cum seqq. ubi etiam de locis vicinis. Non dicitur tamen vicinus loci, qui ex causa aliqua temporali, vel tatione alienius officij detinetur in aliquo loco, vt per Ioseph. Sella Aragon. decis. 9. nu. 6. & 7.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Multitudo facile sequitur vnius dictum.
3 Rescriptum omne impetratum contra Ius, concessum per importunitatem obiectum.
4 Purgatio canonica non inducitur si infamia sit simplex, & absque scandalo.
5 Infamatus, vel inimici quando fuerint isti, qui sunt eiusdem ordinis, non admittuntur ad purgationem, sed alij.

Cap. Cum in iuuentute. XII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Hostien. Butr. Anchoran. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. Trususq. Iuris cum legibus Castella par. 2. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 229. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 732. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 17. cap. 3. & pars alia huius Decretalis, est sup. in cap. cum in iuuentute, de præsump.

- 2 **Scientes quod dictum vnius facile sequitur multitudo.** Vide Anton. Marian. tom. 1. commun. opin. in præf. nu. 4. pag. 21.

- 3 **Sed importunitate petentis, &c.** Notatur ad hoc, quod omne rescriptum impetratum

erat contra Ius censetur per importunitatem obtentum, vt per Perez l. 1. tit. 12. lib. 3. Ordin. Azeued. l. 1. a. num. 1. tit. 14. lib. 4. noua recopil. & l. 2. nu. 27. tit. 13. rod. lib. 4.

4 Nos autem postulationem, &c.

Notatur ad hoc, quod si infamia sit simplex, & absque scandalo, & originem habuit a maleuolis procurantibus, purgatio Canonica non indicitur, vt per Bernard. in pract. cap. 151. num. 9. Fr. Emman. quest. regul. tom. 2. q. 20. art. 1. vers. aduertere.

5 Quia inter eum, &c.

Notatur ad hoc, quod quando illi, qui sunt eiusdem ordinis fuerint inimici, vel infamati non admittuntur ad purgationem, sed alij, vt per Bernard. d. cap. 151. num. 6. vbi num. 8. aduertit, quod infamatus ille iudicandus non est, quem dicta paucorum infamant, si opinio eius apud bonos viros laesa non sit.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Compurgator iurare debet de credulitate.

Cap. De testibus. XIII.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Ancharan. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concord. vtriusque Iuris cum legibus Castellae par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 229. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 732. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 17. cap. 4.

2 Probat hic tex. compurgatorem iurare debere de credulitate, prout & alij, quorum certum non est scientia, vt per Bernard. in pract. cap. 151. num. 5. Tiraq. de retracti tit. 1. §. 2. glof. 2. m. 10.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Ordines Sacros suscipere volens probare debet se legitime natum, quoties de se contraria fama extat.
- 3 Negatiua probari non potest directè, nisi resoluat in affirmatiuam.

Cap. Accedens. XIII.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innoc. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantij vtriusque Iuris cum legibus Castellae, par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 230. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 732. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 17. cap. 5.

2 Notatur hic text. ad hoc, quod Ordines Sacros suscipere volens probare debet se legitime natum quoties de se contraria fama extat, secus

illa cessante, vt per Menoch. de pr. sumpt. lib. 6. pr. sumpt. 54. num. 26. Hodie verò ex noua dispositione Concil. Trident. sess. 23. de reformat. cap. 5. volens ad maiores Ordines promoueri per infaem ante ordinationem Episcopum adire debet, qui Parocho, aut alteri, cui magis expedire videbitur, committat, vt diligenter de ipsorum ordinandorum natalibus, &c. inquirat, id est, an legitimi, vel illegitimi sint, vt interpretatur Campanil. in diuersi Iuris Canon. rubr. 3. nu. 5. vers. natalitia.

3 In glof. [Purgatione.] ibi (quia negatiua probari non potest directè.) ita Donat. à Finat. cum. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 9. n. 20. 28. & 35. Mascard. de probat. concl. 1087. Carot. de locat. par. 3. tit. de negat. probat. Rebus de exceptionibus à n. 160. Menoch. de pr. sumpt. lib. 2. pr. sumpt. 50. à nu. 8. Pacian. de probat. lib. 1. cap. 38. Cardos. in praxi Iudic. verbo probatio, num. 29. Probatur tamen si resoluat in affirmatiuam, Menoch. d. pr. sumpt. 50. num. 14. cum seqq. Mondez à Castro in praxi Iustit. lib. 5. cap. 1. nu. 62. vel si habet affirmatiuam implicitam Flamin. de ressign. lib. 8. q. 2. nu. 27.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Notorium facti quod sit, ostenditur.
- 3 Laicus contra Clericum in criminibus notorijs testis esse potest.
- 4 Res inter alios acta nocet alijs ratione connexitatis.
- 5 Citatio in notorijs an requiratur, ostenditur.

Cap. Cum dilectis. XV.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panorm. Marian. Soc. Ximen. Toletan. in concordantij vtriusque Iuris cum legibus Castellae par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 230. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 732. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 17. cap. 6.

2 Nullus inficiationi locus, &c.

Notatur ad hoc, quod notorium facti est finita, & communiter indubitata probatio immediata ex natura facti, vel rei continuz, vel interpolatz, aut momentanez, se oculis hominum, aut maioris partis ita exhibens, vt nulla possit tergiversatione celari, aut negari, vtpote cuius vnuerfus populus, aut maior pars testis esse possit, vt per Farinac. in praxi crimin. par. 1. q. 21. num. 11. Mench. illustrium cap. 2. nu. 11. & cap. 20. num. 23. Menoch. de arbitr. casu 166. num. 4.

3 Vt pote cuius vnuerfa vicinia populus, &c.

Ergo laicus contra clericum, admittitur testis in criminibus notorijs, vt per Panorm. in cap. de cetero nu. 4. de testibus, vbi Felin. num. 6. Mascard. de probat. concl.

concl. 962. num. 8. & concl. 1358. num. 48. cum seq. Crot. de testibus num. 67. Bellet. disquisit. electoral. par. 1. tit. de clerico testis § 5. num. 6. Versus quinto, ubi etiam aduerit laicum idoneum esse testem ad probandam infamiam contra clericum.

4. Notatur hic text. etiam ad hoc, quod res inter viros acta, nocet alijs ratione connexitatis, ut per Tirag. in tract. res inter alios, & rescripta igitur insequens secundo.

5. In gloss. [Non erat illi indicenda.] ibi (citatio tamen facienda, &c.) Notatur ad hoc, quod in notorijs etiam citatio requiritur, quando non constat citatum esse inexcusabilem, nullamque habere posse defensionem, ut per Fr. Emman. quæst. regul. tom. 2. g. 18. art. 1. res. hac opinio.

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Nemo potest scire se esse in gratia Dei.
3. Videntes iustitiam, vel bonum litis euentum quam pacem incitant, & ostendunt.
4. Venalis sententia nulla est, nisi sit arbitri.

Cap. Accepimus. XVI. & fin.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collectar. Zab. Ioan. Andr. Host. Henr. Butr. Anch. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. & in off. iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Vinnian. in rationali lib. 5. in vii Pontif. pag. 230. Alagona in compendio iuris Canonici pag. 712.

2. Quia non debebat asserere, &c.

Quia nemo potest scire se esse in gratia Dei, immo contrarium asserere est Hæreticum, & error Lutheri, quem damnat Alphons. de Castro lib. 7. aduersus hæresin in verbo gratia baret. 3. & apertè damnatus fuit in Concil. Trident. sess. 6. cap. 6. Can. 14. Nemo enim scit (ut ait Ecclesi. cap. 9.) an amore, vel odio dignus sit, & Apost. ad Corin. 1. cap. 4. nihil mihi conciliis sum, sed non in hoc iustificatus sum, vide plura ad hoc propositum per Nauar. in man. cap. 9. num. 10. & cap. 11. num. 8. & in cap. si quis il primo num. 18. de Penitentia dist. 7. Ianfen. in Promeria Salomonis cap. 20. Promeria 9. optimè Menoch. conf. § 2. n. 5. & 6. num. 58. & 63. cum n. seqq. & de presumpt. lib. 6. presump. 94. num. 95.

3. In gloss. [Venditionem iustitij.] De illis, qui vendunt iustitiam multa tradit Azueed. l. 7. n. 4. & §. tit. 3. lib. 7. nona recopil. De illis verò, qui vendunt bonum litis euentum, & ad illum obtinendum cum partibus componuntur, vide DD. per tex. ibi in l. qui expellens C. de accusat. BoBADIL. in sua politica lib. 13. cap. 9. pag. 363. cum seqq. Farinac. in praxi. crimin. q. 112. n. 297. cum seqq. vbi num. 184. agit de illis, qui hoc faciunt extra curiam, & promittunt bonum litis euentum apud Iudices, & de Aduocato hoc faciente. Hos in posteros vocat Martial. lib. 4. Epigram. 5.

fumi venditores, ubi P. Raderus eius scholiastes aliqua adducit: inde factum fuit, ut Alexander Seuerus imperat. ut refer. Aelius Læpitijs in eius vita quendam Vetronium Turinum his talibus venter fumo necari iussit, clamante præcone fumo moritur, qui fumum vendidit, refert etiam, multa in hoc propositum adducens Horten. Cauaica de bractes Regio par. 5. nu. 63. & 70. Sebalt. Orozco in el thesoro de la lengua Castellana verbo humo. fit enim offensæ Regi, & trais, & mendacium, & furtum litigantibus deceptis, de quo idem Orozco in suis moralibus emblema. lib. 2. emb. 19.

4. In ead. gloss. ibi (vendis etiam sententia nulla est.) Ita dispositum est apud Lusitanos in Ordinatione Regia lib. 3. tit. 75. in princip. & apud Castellanos l. 13. tit. 22. parit. 3. resoluunt Menoch. de arbit. casu 343. num. 6. Mench. vsus iur. cap. 37. Audes ad cap. 1. prætorum verbo donatione num. 6. Peregr. de iure fisci lib. 7. tit. 4. n. 3. cum seqq. Aloy. Kuc. in collect. decr. par. 5. col. 11449. Farinac. in praxi crimin. par. 3. q. 111. num. 197. Venalis vero sententia arbitri est valida gloss. verbo exceptio, in fine in l. ita demum ff. de arbit. Camil. Borrel. in summa canonum decr. tit. 63. num. 384.

De Purgatione vulgari.

Tit. XXXV.

Super hanc rubr. scripserunt Zab. rel. Ioan. Andr. Anchor. Panor. Butr. Marian. Soc. Martin. Mesnard. in quibusdam Decretal. fol. 197. Petrus de Rauenna in compendio iuris Canon. Dan. Venat. in analysi methodeica iuris Penitij pag. 709. Gossard. & Hostien. in summa huius tit. Alexan. Castan. & Anastas. German. in paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.

De materia rit. vide Cou. lib. 4. variat. cap. 23. Ambros. de Morales in historia Hispania par. 2. lib. 11. fol. 56. Veris. Henric. in summa lib. 8. de Eucharistia, cap. 36. num. 5. Decian. tract. crimin. tom. 1. lib. 5. cap. 48. num. 3. Ioan. Ferdinand. in thesauro, verbo agna, num. 9. Soar. tom. 1. de relig. lib. 1. de intelligit cap. 3. num. 8. latè Martin. Delri. disquisit. magicar. lib. 4. cap. 4. q. 4. sess. 3. & 4. Anton. de Gouca in lib. de iurisdictione iur. Archiepiscopi D. Alexy de Meuseis lib. 2. cap. 4. in fine. & cap. 5. Bernard. de Brito in monarchia Lusitana par. 2. lib. 2. cap. 10. à princ. Enman. do Valle de incantat. & ensalm. sess. 2. cap. 35. num. 7. Azueed. in l. 10. num. 12. tit. 8. lib. 8. nona recopil. Franc. Leon. in thesauro furi Ecclesiast. par. 5. cap. 26. num. 27.

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Duobus, & alia purgatione vulgares sunt prohibita. Cap.

Cap. Cura. I. Cælest. ij.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anch. Panor. Mar. Socin. Cened. collect. 117. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusq; Iuris cum legibus Castella par. 1. Viuijan. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 232. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 733. refertur ab Anton. Augustin. collect. 2. Deverbal. lib. 5. tit. 16. cap. vnico.*
- 2 Probat hic text. duella, & alias purgationes vulgares prohibitas esse, quia per ea multoties condemnatur absolvendus, & Deus tentari videtur, vide Orozco de *veris & falsa prophetia lib. 1. cap. 29. fol. 73. Soar. tom. 1. de religione lib. 1. de irreligiositate cap. 1. nu. 8. De duello, & eius penis, dixi latè ad tit. de clericis pugnantis in duello.*

S V M M A R I V M.

- 1 *Dolores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Sententia quando est ipso iure nulla, potest reuocari per Iudicem, qui eam tulit.*
- 3 *Sententia, quam pars iniustam profectur non debet exequi.*
- 4 *Testibus receptis contra Iuris prohibitionem non est fides adhibenda.*

Cap. Significantibus. II. Inn. ij.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Hen. Butr. Anch. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs *versusq; Iuris cum legibus Castella par. 2. Viuijan. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 232. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 733. refertur ab Anton. August. collect. 3. Deverbal. lib. 5. tit. 18. cap. vnico.*
- 2 Notat hic tex. ad hoc, quod quando sententia est ipso iure nulla potest reuocari per Iudicem qui eam protulit, vt per Azeued. in rubr. tit. 8. num. 5 lib. 8. noua recopil. & l. 10. num. 3. eodem tit.
- 3 & sententia, quam pars iniustam confitetur, non debet exequi, vt per Coset. in sing. verbo sententia 6. & 7. Rebus. tom. 1. ad leges Gallica tract. 1.
- 4 de senten. execut. art. 16. num. 6. Sic etiam testibus receptis contra Iuris prohibitionem, nulla fides adhibenda est, & sententia lata virtute talium probationum est ipso iure nulla, vt per D. Barb. in l. si de vi. num. 106. ff. de iudicij.

S V M M A R I V M.

- 1 *Dolores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Ferri candentis iudicium interdictum.*
- 3 *Purgatio vulgari olim triplex.*
- 4 *Miraculum insignis refertur quod accidit cuidam Lusitano Omura.*

Cap. Dilecti. III. & fin. Hon. ij.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Butr. Anch. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletanus in concord. *versusq; Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuijan. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 232. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 733.*
- 2 Refert hic text. ferri candentis iudicium penitus esse interdictum, vt potè in quo Deus tentari videtur, & mandata Templarios, qui Liouones hoc iudicium subire compellebāt, per censuras Ecclesiasticas cogi ab eo abstinere, vt per Mart. Delr. *disquisit. magicæ lib. 4. cap. 4. q. 4. s. in fine, & q. 5. sect. 3. vers. secundò probatur.*
- 3 Triplex olim fuit purgatio vulgaris, per rogū scilicet, per prunas, per ferrum, hoc est vmores, seu lateres, seu conticulas, vel chirothecas cidentes innocentia probabatur, si illatus quis abiret; sin nocens habebatur, quæ aliquando sponte suscepta, aliquando verò iniuncta prouocato erat, prout asserit idem Martin. Delr. d. q. 4. sect. 3. in princip. vbi testatur de ferro candente hodie apud Iaponios obtinere, & narrat illustre miraculum, quod accidit Omura ex epistola Luisij Froes scripta anno 1595. in hæc verba. Fuerat Christianus quidam (Lusitanus erat) degens inter ethnicos accusatus furti, & quia hoc crimen seuisimè accusatur in Iaponia, sic vt de eo quantumvis minimo conuictus, morte cum nulla venie spe mulcetur, nec tamen posuit hunc Christianum verè conuincere. Ecce mox gentiles eum obsident, & dum aliud non possunt, opportunè compellunt, vt ritu ipsius consueto iuramentum edat, qui erat, vt in folio chartæ subscripto scriberet, quod erat iurandū, deinde folio in palmam manus deposito imponeret tertium candens, manumq; constringendo in suam rapiat vindictam, & iram Chamis imprecaretur, si obiecti criminis reus foret. Quod si fortè manus amburatur, aiunt experientia, probatum eum noxæ esse reum, si verò à læsione cum folio maneat immunis esse innoxium. Cum igitur hic Christianus in has angustias abductus esset, quippè vel iurandum illi erat, vel repudiato iuramento, quo se reum faciebat vitæ discrimen adendum, innocentie suæ cōfusus dixit fas sibi non esse, vt potè Christiano per falsum Deum Chamis iurare, sed tantum per verū. Consentunt Gentiles, vt per suum Deum iuret. Ille ergo signo Crucis in folio expresso, ferroq; candenti imposito, quia id facere cogebar, magna animi præstantia ferrum manu constrinxit. Res mirabilis, nec manus, nec solum combustur. Itaque non solum solutus est poena, verum etiam culpa, quam falsò illi impingebant.

De Iniurijs, & damno dato. Tit. XXXVI.

Vper hanc rubr. scripserunt Zabarel. lo. Andr. Anch. Panor. Butt. Marian. Soc. Aloyf. Ricc. *collecl.* 1875. Durand. in *breuiario aurore iur.* Canon. fol. 153 Petr. de Rauennâ in *compendio Iuris* Canon. Ioan. de Londris in *breuiario Sanctorum Canonum*, fol. 182. Martin. Mefnar. in *epitome Decretal.* fol. 197. Verfo, Daniel. Venator. in *analyfi methodica Iuris Pontificij* pag. 710. Goffred. & Hoflien. in *summa huius tit.* Alexan. Caflan. & Anaft. Germon. in *paratilis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.*

De iniurijs vide Clarum in *practi. 9. iniuria*, Menoch. de *arbitr. casu* 263. Bellac. Soar. & alios *tom. 2. commun. opin. lib. 9. tit. 25. de iniur.* Perez ad *tit. 9. lib. 8. Ordin. Surd. decif. 89.* Farinac. in *praxi crimin. par. 3. q. 103.* Bernard. Græuz. ad *practi. Camera Imper. lib. 2. concl. 100.* Iniuria non solum dicitur verbalis, quæ dicitur verbo tenus, sed & ea, quæ in scribendo fit, quia scriptura loquitur, non *figura* 37. *Verf. quatenus ff. de alio iuris*, & obligationibus, *glof. Verbo coniciunt in l. 1. ff. hoc tit.* Farinac. d. q. 103. nn. 4. Bernard. Græuz. d. lib. 2. *concl. 104. consider. 1.* Sine dolo, & animi iniuriandi non committitur *l. si non committit C. hoc tit.* Surd. d. *decif. 89. num. 23. & 27.* Farinac. in *praxi crimin. par. 1. q. 16. num. 67.* Menoch. *conf. 109. num. 1.* Iniuriandi animus non prefumitur, quando potest sumi alia coniectura, Surd. d. *decif. 89. num. 31.* Farinac. d. lib. 9. *tit. 25. 1. Irrogatur vero, si quis dicat alteri tu mentiris, ex Clar. 9. iniuria, num. 13. & 14.* Menoch. *conf. 41. num. 10.* Bellacomb. *tom. 2. commun. opin. lib. 9. tit. 25. num. 49. vbi Viu n. 127.* Soar. *receptarum sententiarum lib. 1. n. 36.* Fachin. *conuenerf. lib. 9. cap. 12. in princip.* Bernard. Græuz. d. lib. 2. *concl. 100. num. 9. cum feqq.* Farinac. d. q. 105. num. 310. vbi num. 311. aliter procedere, quamuis fiat cum protestatione, faluo scilicet honore mentis, quia talis protestatio contrario facto protestantem non releuat. Similiter inferitur per verba generalia, puta si dicatur, ite in pace, quia in meo genere, non sunt Iudei, Mauri, latrones, &c. Perez l. 2. *Verf. igitur maior tit. 9. lib. 8. Ordin. pag. 228.* Capic. *decif. 48. num. 3.* Farinac. q. 105. num. 12. 104. & *feqq.* Menoch. *conf. 107. num. 10.* Atrox vero iniuria, quæ dicatur, vide Couar. lib. 2. *Varier. cap. 10. num. 7. Verf. hoc omnia*, Gomez *tom. 3. Varier. cap. 6. num. 1. 2. & 4.* Plac. de *delict. lib. 3. cap. 6. num. 3.* Perez l. 27. in *glof. verbo palabra tit. 19. lib. 8. Ordinan.* Menoch. de *arbitr. casu* 263. Rebel. de *obligat. tit. par. 2. lib. 18. q. 9. num. 3. Verf. prima*, Molin. de *iustit. tract. 2. diff. 176. Verf. secunda*, & *diff. 281. Verf. prima* &c.

De damno dato vide Brunor. à Sole in *locis communibus verbo damnum*, Mascard. l. de *probat. concl. 470. cum feqq.* Dicitur non solum, quod

prouenit à casu, sed etiam à culpa, Surd. *decif. 326. num. 3.* Et illud alleganti incumbit onus probandi, Mascard. *concl. 470. num. 1. & in dubio prefumitur illatum ab inimico*, Brunor. à Sole d. *verbo damnum* 2. Mascard. *concl. 472. num. 1. & à vicinis*, quando sunt malæ opinionis, & famæ, Bart. in *l. si ita ad finem ff. fundo instruito*, & in *l. dominus heretorum ad finem ff. locati*, Menoch. de *arbitr. casu* 208. & *l. 384. n. 6. & de presump. lib. 1. practi. 89. n. 94. & lib. 3. practi. 214 n. 18. & lib. 6. presump. 24. n. 43.* Mascard. *concl. 472. n. 3. & concl. 831. nn. 13. & concl. 1224. nu. 3.* Diuerfa namque sunt iniuria, & damnum, quia remittens omnem iniuriam, & violentiam, non censetur remittere damna, Couar. d. lib. 2. *cap. 10. num. 7. Verf. tertium*, Anton. Gomez *tom. 3. Varier. cap. 6. num. 13.* Menoch. *remed. 1. receper. num. 307. & de presump. lib. 3. presump. 114.* Sura. de *alimentis tit. 7. q. 16. num. 83. & decif. 261. nu. 4. vbi nu. 5.* resolut quod expensas non censetur remittere, qui damna remittit, de quo etiam Perez ad *lib. 4. Ordin. pag. 832.* Et idcirco si facta sit remissio iniuriæ, siue offensa in foro Conscientie non propterea censetur sublaturum ius accusandi, Couar. d. *cap. 10. post num. 6. Verf. tertio*, Clar. 9. *fin. q. 38. n. 39.* Bonacof. *commun. crimin. par. 2. verbo iniuria* fol. 38.

SVM MARI VM.

1. Doctores referuntur super huius tit. scribentes
2. Vulnerans tenetur vulnerato ad damna & intereffi, intellige vbi,

Cap. Si rixati. I.

1. Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collectar. Zabar. Ioan. Andr. Hof. Henr. Butt. Anch. Panor. Marian. Socio. Ximen. Toletan. in *concordantijs*, *Verf. q. Iuris cum legibus Castella par. 1.* Viuian. in *rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 233.* Alagona in *compendio Iuris Canonici pag. 733.* defumitur ex Exodo *cap. 21. & refertur ab Anton. Augusti. collecl. 2. Decretal. lib. 5. tit. 11. cap. 1.*
2. Probat hic text. quod vulnerans tenetur vulnerato ad damna, & intereffe, ad satisfactionem operum amissarum, ac lucri cessantis propter illatum vulnus, necnon ad expensas medicorum, medicinarum, & aliarum rerum, in curatione, adhibitaram, de quo vide latè Bellacom. *tom. 2. commun. opin. lib. 9. tit. 25. num. 94. pag. 321.* Ioseph. Ludouic. *tom. 3. earundem. commun. opin. sub tit. ad legem Aquil. concl. 1116. per totam*, Maranta de *ordine iudic. par. 4. diffin. 1. num. 4.* Baiard. ad *Clar. 9. homicidium n. 70.* Anton. Gomez *tom. 3. cap. 3. num. 37.* But. *decif. 280. lib. 2. in antiquis* Menoch. de *presump. lib. 3. presump. 114. num. 2.* Farinac. in *praxi crimin. par. 5. q. 119. num. 15.* latè Sayr. in *clausi regia lib. 1. cap. 2.* Paul. Comitol. *respons. moral. lib. 4. q. 11. num. 2. cum feqq.* quam quidem restitutionem damnorum, & intereffe

teresse, expensarum curationis, & æstimationis operarum deberi de iure diuino per hunc text. tenent Menoch. *de arbit. caso* 122. *in princip. Farinac. d. q. 119. num. 110.* Principalis igitur sex. conclusio adeo vera est, quod etiam vulneras ad æstimationem operarum amissarum, & lucri cessantis propter vulnus, quando ex illo secuta est aliqua corporis debilitatio, vel aliquod membrum iniuste redditum, aut abscissum, quia tunc tenetur etiam ad amissas operas, & lucrum cessans in futurum propter dictam debilitatorem, & postquam fuerit vulneratus resanatus durante vita ipsius vulnerati, vt per Plac. *de delictis lib. 1. cap. 6. num. 32. ante finem vers. quod si mutatus* Gomez *d. tom. 3. cap. 6. nu. 11. optime Farinac. d. q. 119. num. 117. vbi nu. 120.* limitat in homicidio casu commisso, in quo dicit non venire restitutionem interesse damnorum, & num. 122. limitat etiam non procedere in eo, qui vulnerauit, aut occidit ad suam necessariam defensionem.

SVMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Cisternam fodiens, & non cooperiens si bos ceciderit tenetur domini cisternæ pretium bonis reddere.

Cap. Si quis aperuerit. II.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. Vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuia. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 233. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 734. defumitur ex Exodo cap. 21. & refertur ab luone par. 16. cap. 349. & ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 31. cap. 3.
2. Probat hic text. quod si quis aperuerit, vel foderit cisternam, & eam non cooperuerit, cecideritq. bos, vel asinus in ea, dominus cisternæ tenetur reddere pretium bouis, vel asini, quod autem mortuum est, ipsius domini cisternæ erit, vt per Cypol. *de seru. Urban. pr. d. cap. 47. nu. 8. Alber. par. 2. flautorum q. 69. & 76. Palat. in repetit. rubr. de donat. inter virum 9.65. num. 30.* vbi etiam argum. huius text. resoluit quod in casu, in quo tenetur aliquis ad restitutionem rei alienæ per vim subtraxit, vel aliis iniuste acquisitæ, aut damnificatæ, non satisfaciunt spoliator exhibendo domino rem damnificatam, & suppendo illius deteriorationem; unde si tempore inuasionis, vel violentiæ occidit bovem, vel aliud animal, aut aliam rem damnificauit, tenetur lege Aquil. & non satisfaciit reddendo carnes, & corium, & suppendo in pecunia deteriorationem vsque ad veram æstimationem, immo tenetur restituere verum pretium in pecunia numerata, & quod plus est erit in optione domini damnum pasci, vel recipere animal mortuum, aut damnificatum, & agere ad supplementum.

deteriorationis, vel simpliciter agere ad rei æstimationem.

SVMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Animal quod nem fuerit aggressum quando dubitatur, vel minus decesserit non tenetur.
3. Aggressor quod quis fuerit quomodo probetur, remissum.

Cap. Si bos. III.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. Vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuia. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 234. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 734. defumitur ex Exodo cap. 21. & refertur ab luone par. 16. cap. 350. ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 31. cap. 4.
2. Inglof. [Reddet bovem.] ibi (sem cum dubium est, quis bos primò aggressus est, &c.) Notatur ad hoc, quod vbi dubitatur quodnam animal fuerit aggressum, dominus occisoris non tenetur, vt per Boer. *decis. 287. à princip. Tiraquel. de pœnis temperandis cap. 62. à princip. & de iure primog. q. 17. opin. 7. num. 7.* Et aggressor quod quis fuerit, quomodo probetur late prosequitur Farinac. in praxicrimin. par. 5. q. 123. n. 416. cum seqq. & quod præsumatur esse in culpa tradit Menoch. *remed. 9. recap. n. 47. & de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 3. nu. 13.*

SVMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Iniuriarum actione tenetur qui inuito domino, & contra illius prohibitionem fundum ingreditur.
3. Damnum quod datur in frumento in herbis, non plaris æstimatur quam quod in herbis valeat.
4. Animal in suo fundo repertum non potest qui retinere rectum nisi quando ignoratur dominus.

Cap. Si læserit. III.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. Vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuia. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 234. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 734. defumitur ex Exodo cap. 22. & refertur ab luone par. 16. cap. 354. & ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 31. cap. 5.
2. Agrum, vel vineam. Nota, quod actione iniuriarum, & ad pœnam aduersus eum, qui inuito domino, & contra illius prohibitionem fundum ingreditur, vt per Couar. in reg. peccatum par. 2. h. 8. num. 4. rescriptis ex hac summ.

sum, Clar. 5. *in iura*, num. 5. Hippol. conf. 80. d. num. 4. Surd. conf. 191. num. 7. *in fine*, Steph. Gratian. *discep. forens. cap. 119. num. 19.* Et damnū quod datur in fructu in herbis non pluri estimatur quā in herbis valeat, considerata qualitate presentis, non autem futurae, quae non dum apparet, ut per Afflic. *in cap. qui nūque* num. 10. de p. et tenen. lib. 3. *fendomur*, Clar. lib. 5. 6. fin. 4. 68. num. 43. Cassan. *in consuetud. Burgund. tit. de iustis rub. 1. 6. 6. in fine*, num. 9. Titaq. *de iure maris glos. 2. nu. 35.* Menoch. *de arbit. casu 149. num. 21.* Agend. *de exequiis. mand. par. 1. cap. 13. nu. 2.* latē Stephan. Gratian. *Marebia decif. 57.* In necessitate vero spiccas colligere, & comēdere in alieno fundo, sed non exportare, licitum esse de lure communi tenet glos. verbo *factu cap. omnes 1. dist. ita ut non valeat statutu quo huiusmodi facultas viatoribus interdicitur*, quia esset contra lus diuinum, ut per Couar. d. par. 2. 9. 1. num. 5. Surd. *de alimen. tit. 8. prout leg. 39. num. 7. & 8.*

- 4 *Vi depascat aliena, &c.* Nota domini num nō posse tetinere animal in suo fundo repertum, nisi quando ignoratur cuius sit, si tamen statutum, vel consuetudo sit, ut includatur semper, ita fieri debet, ut animal ex fame, aut siti detrimentum non patiatur, de quo vide Cassan. *in consuetudinibus Burgund. rub. 1. 6. 6. verbo in mesuagis*, Greg. l. 24. verbo *encierre tit. 15. parit. 5.* Menoch. *remed. 9. recuper. nu. 283.* Capic. *decif. 45.* Molin. *de iustit. tract. 2. dist. 697. nu. 23.* Steph. Gratian. d. *decif. 57. nu. 12.*

SYM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Incendiarium tenetur ad omnia damna, & interesse propter incendium illata, & nu. 5.
3 Incendium a quibus in dubio presumatur emissum, remittit.
4 Vicinus vicino de damno incendiū culpa aborti an teneatur, remittit.

Cap. Si egressus. V.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Butr. Anch. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. *in concordam.* Vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. *in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 234.* Alagon. *in compendio Iuris Canon. pag. 734.* defumitur ex Exodo cap. 22. refertur ab Iuone par. 6. cap. 354. & ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 31. cap. 6.
2 Probat hic text. incendiarium, praesertim si dolo incendium immittat, teneri ad omnia damna, & interesse propter incendium illata, ut per Francisc. Marc. Delphin. *decif. 417. num. 1. par. 3.* Ioseph. Ludouic. *Perusina decif. 25. post num. 4.*
3 Farinac. *in praxi crimin. par. 3. quasi. 110. nu. 10.* Incendium a quibus in dubio emissum praesumatur, vide Menoch. *de arbit. casu 390.* Thesaur. Pedam. *decif. 24.* Polid. Ripa. *in tract. de nocturno temp. cap. 27.* Mascard. *de probat. concl. 892. nu. 76.* Dominus vtrumque, & quando teneatur de incendio per familiam suam admisso, vide Ceph. conf. 361. Francisc. Marc. Delphin. *decif. 112. nu. 34.* Decian. *rejp. 29. vol. 1.* Aloyf. Rice. *in collectan. decif. par. 4. collect. 797.* Menoch. *conf. 390. nu. 20. cum seq. & conf. 53.* Bapt. Costa *de falsi serentia & ignorantia, infest. 42.* Bernard. Grzuz. *ad prat. Camera Imper. lib. 2. concl. 21. in coramde.* Vicinus vicino de damno incendiū culpa aborti an teneatur, vide Francisc. de Ripon. *conf. 17. vers. tertio queri potest.* Rauden. *Pisan. decif. 6. num. 61. par. 1.* Mascard. *de probat. concl. 892. num. 4. & 5.*

In glos. [Reddet damnum.] ubi (si fuerit in culpa, &c.) Notatur ad hoc, quod ex lata culpa incendiarius tenetur ad damna, & interesse, ut per Menoch. *de arbit. casu 390. nu. 24.* Ioseph. Ludouic. d. *decif. 25. num. 10.* Farinac. d. g. 110. num. 18. ubi nu. 24. resolut. quod ex incendio commissio culpa leuissima in omittendo non tenetur incendiarius ad damna, & interesse, secus si in committendo.

SYM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Domus appellatione non continetur tugurium.
3 Domus appellatione non venit apotheca.

Cap. Si quis domum. VI.
Ex Panis. Rom.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Butr. Anch. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. *in concordam.* Vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. *in rationali lib. 5. Iuris Pontif. par. 235.* Alagon. *in compendio Iuris Canon. pag. 734.* refertur ab Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 31. cap. 7. & similis scētia reperitur apud Burchard. lib. 19. *Decretor. cap. 5. tit. de sacileg. 4. conuermasti domū.*
2 *Domum.* Appellatione domus non continetur tugurium, ut per Roman. *sing. 374.* Tiraquel. *de iudic. in rebus exiguis, vers. his accedit, pag. 49.* Hyppol. *sing. 276.* Mench. *illustrum cap. 34.* Cotta *in memorab. verbis domus appellatione, & verbo superfluitia.* nec etiā apotheca domus appellatione venit, ut per text. in l. *prady 8. fin. ff. de legat. 3.* resolut. Aloyf. Riccius *in collect. decif. par. 3. collect. 669.* intellige si detur aditus de domo ad apothecam, secus vero si sit incorporata, & introducta in ipsa domo, ut per Ioseph. Sesse *Aragona decif. 224. num. 15.*

SYM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Clericus agere potest actione iniuriarum civiliter.
3 Cle-

SVM MARIVM.

- 3 Clericus licet odium & rancorem ex præcepto dimittere teneatur, satisfactionem autem non ita.
- 4 Iniuriam clerico inferens potest puniri per Iudicem Ecclesiasticum.
- 5 Clericus laicos, qui sibi iniuriam fecerunt coram secularibus, vel ecclesiasticis accusare potest.
- 6 Iniuria affirmatio debet fieri per partem cum iuramento, non sine eo.
- 7 Iuramentum parti præstari debet in expensis, & damnis post taxationem Iudicis.

Cap. Olim. VII. Honor. ij.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Henric. Buttr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. Versusque Iuris cum legibus Castellæ, par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 235. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 734.
- 2 Propter iniuriam, &c. Notatur ad clericum agere potest adione iniuriarum civiliter, vt per Hostien. num. 5. Ioan. Andr. num. 4. Panorm. notab. 3. num. 3. in present. Farinac. in praxi crimin. par. 3. q. 105. num. 36. vnde licet odium, & rancorem ex præcepto dimittere teneatur, satisfactionem autem non ita, glos. 3. in cap. 2. de homicidio lib. 6. Anton. Gomez tom. 3. Variar. cap. 1. num. 29. in fine. Couar. lib. 2. Variar. cap. 10. num. 7. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 5. num. 12.
- 3 Episcopo Mutinen. &c. Ergo iniuria clerico inferens potest puniri per Iudicem Ecclesiasticum, vt per Guid. Papz decif. 562. n. 2. & 3. Roland. conf. 24. n. 11. Tol. 2. Couar. variar. lib. 1. cap. 4. num. 8. Clar. 6. fin. q. 36. num. 42. Thefaur. decif. 224. n. 2. & 3. Decian. in trakt. crimin. tom. 1. lib. 4. cap. 26. num. 1. & 23. quos refert, & sequitur Bellet. disquisit. clerical. ut. de favore clericorum reali 5. 4. num. 13. Clericus tamen laicos, qui sibi iniuriam fecerunt coram Ecclesiastico, vel seculari accusare poterit, vt docent Clar. d. q. 36. num. 47. Rebus. in trakt. in quibus casibus seculares cognoscere possunt, num. 43. & in trakt. excep. num. 239. Azueved. l. 4. num. 4. tit. 1. lib. 4. noua recopil. Curia Philip. par. 3. l. 2. num. 2. Farinac. in praxi crimin. par. 1. q. 8. num. 153.

- 4 Taxatione iuramento permiffa. Notatur ad hoc, quod affirmatio iniuriæ debet fieri per partem cum iuramento, non autem sine eo, vt per Farinac. d. q. 105. n. 47.
- 5 In glos. [Taxatione.] ibi (& postea debet iurare, &c.) Notatur ad hoc, quod in expensis, & damnis post taxationem Iudicis iuramentum parti præstari debet, de quo vide Clar. in 4. iniuria, num. 7. vers. sed nunquid, Maranta de ordine Iudic. par. 4. in princip. num. 6. Mascard. de probat. concl. 903. d. nu. 1. Farinac. d. q. 105. n. 49. Cardos. in praxi Iudic. verbo expensis, n. 18. Card. Tusch. lit. E. concl. 624. n. 3.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Casus omissus à Statuto, vel consuetudine pro omisso habetur.
- 3 Expensas remittit, qui damna remittit.

Cap. In nostra. VIII. Greg. ix.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Henric. Buttr. Anchar. Panorm. Marian. Soc. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordant. Versusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 235. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 735.

- 2 Statutum editum, &c. hoc, quod casus omissus à Statuto, vel consuetudine, pro omisso habetur, vt per Tiraquei. de iure primogen. q. 40. num. 194.

- 3 Super damnorum ariculo, &c. Notatur ad hoc, quod expensas remittit, qui damna remittit, vt per Perez ad lib. 4. Ordin. pag. 832. Boer. decif. 52. num. 7. Surd. decif. 261. num. 4.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Damnum vbiunque subsequitur ex aliqua culpa quantumvis leuissima, videlicet in commodato, vel deposito, ibidem rei commodata, vel in depositum data, sustinetur semper ad restitutionem in vniuersum de toto damno.
- 3 Damni qui occasionem dat, damnum ipsam dedisse videtur.

Cap. Siculpa. IX. & fin.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Henric. Buttr. Ancharan. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. Versusque Iuris cum legibus Castellæ par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 236. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 735.
- 2 Notatur hic text. ad hoc, quod in commodato, locato, vel deposito, aut vbiunque damnum subsequitur ex aliqua culpa quantumvis leuissima, siue Theologicæ, siue Iuridicæ sumpta, ille, cui res commodata, locata, & in depositum data est, tenetur semper ad restitutionem in vniuersum de toto damno, vt per Beiam respons. casuum Consc. par. 2. casu 20. vers. probat, & dicit, in claus. Regia lib. 10. tituli 3. cap. 1. n. 10.

- 3 Qui occasionem damni dat, &c. De hoc principio vide Deci. conf. 218. num. 4. Surd. decif. 326. num. 23. & 24. Ferrer. in concordant. M. sicut.

stunt. Catholonia glos. 5. nu. 287. Cardin. Tusch. tom. 1. lit. C. concl. 138. num. 4. & tom. 2. lit. D. concl. 6. Thomas de Thomalet. in floribus legum reg. 244. ubi ait procedere, quando causam propinquam dedit.

competit Ecclesie, altera in utilitate m. laesi est distribuenda.

Cap. Presbyteri. II. Conc. Trib.

De Pœnis. Tit. XXXVII.

Super hanc rubr. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anchar. Panor. Butr. Marian. Socin. Durand. in breuiario aucto Iuris Canon. fol. 151. Ioan. de Londris in breuiario Sanctorum Canonum fol. 182. verso Martin. Melhart. in epitome Decretal. fol. 198. Petrus de Rauenna in compendio Iuris Canon. Dan. Venat. in analysi methodica Iuris Pontificij pag. 716. Goffred. & Hostien. in summa huius tit. Alexan. Cassan. & Anastas. Germon. in paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Iteratio eiusdem criminis ex intervallo nouum delictum est.
- 3 Subreptitia dicitur Principis venia non facta mentione de iterato crimine.

Cap. Ea. quæ. I. Concil. Tolet.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henr. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concord. vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 238. Alagona in compendio Iuris Canonici, pag. 736. desumitur ex Concil. Tolet. ut vulgo tribuitur, sed ex quo Concilio sumptum sit non dum inuictum est. referunt Burchard. lib. 19. Decretor. cap. 158. & Iuo par. 15. cap. 160. & Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 32. cap. 1.

- 2 Probat hic text. quod quoties quis deliquerit, toties puniri debet, nam iteratio eiusdem criminis ex intervallo, nouum delictum est, ut per Couar. Variar. lib. 2. cap. 10. num. 8. vers. quod vero. Vnde subreptitia dici Principis veniam, non facta mentione de iterato crimine tenetur Padil. in l. transigere, num. 63. C. de transact. Tiraque. de pœnis tempera. causa 10. num. 4. Henric. in summa lib. 13. cap. 30. §. 1. plures per. Cened. ad Decretal. collect. 34. num. 4. quibus adde Farinac. in praxi crimin. par. 1. §. 6. num. 49. Nicol. Garc. de benef. par. 8. cap. 3. nu. 28.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Pœna ubi à Iudice inferatur ob iniuriam clerico irrogatam, & ea pecuniaria sit, dimidia pars

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panor. Marian. Soc. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 238. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 736. desumitur ex Concil. Triburien. sub Arnulpho Imperatore cap. 4. fed alijs verbis referunt Burchard. lib. 6. Decretor. cap. 11. Iuo par. 10. cap. 140. Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 32. cap. 2.

2 Probat hic text. quod ubi à Iudice pœna inferatur ob iniuriam clerico irrogatam, & ea pecuniaria sit, dimidia eius pars competit Ecclesie cuius rector ipse iniuriam passus existit, altera pars in utilitatem læsi est distribuenda, ut per Ias. in l. transigere num. 4. C. de transact. Roman. sing. 443. Couar. lib. 2. Variar. cap. 9. num. 10. ubi aduertit, quod dum hic text. dicit, & alteram in eius elemosynam iuste dispartiat, intelligendus ita est, ut ad elemosynam pro anima clerici interfecti ea distributio referatur.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Episcopus correctionis zelo pœna pecuniaria clericos punire potest.
- 3 Pœnas pecuniarias Episcopus non potest convertere in suos vsus, sed ne quidem in fabricam Ecclesiæ Cathedralis, aut mercedem Vicarij.
- 4 Episcopus ubi admodum pauper est pœnas pecuniarias sibi assumere potest.
- 5 Pœna pecuniaria concubinarum in prima admonitione Episcopus punire potest.

Cap. Licet. III. Alex. iij.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Cened. collect. 170. Host. Henric. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 238. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 736. referunt ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 32. cap. 3. & est post Conc. Later. sub Alex. III. par. 2. cap. 3.

2 Licet Episcopus correctionis zelo pœna pecuniaria clericos punire possit, potissimum ubi ea magis timeretur, iuxta glos. & Panor. in presenti, & quæ tradit Bernard. in pract. c. 145. n. 1. & 2. in nouiss. impress. Coulib. 1. var. c. 9. n. 9. vers. secundum, non sunt tamen huiusmodi pœnæ ad imbutandum, quia tunc præsumitur emanare ex fonte auaritiæ, ut tex. in presenti ponderat, quo casu necessariò intelligendus est, sed causa correctionis

Atonis, ex fonte charitatis, quod præsumitur iuste fieri, dum iudex non imbutur, sed pauperibus erogat, quod quidem Conc. Trid. *sess. 25. de reformat. cap. 3.* non solum nobis demonstrat, sed etiam præcipit, ut multis pecuniariæ eo ipso, quod taxata fuerint, pijs locis assignentur, adeo quod referatur Sacram eiusd. Conc. Congregationem censuisse non posse Episcopum ipsas pœnas, non solum in suos usus, sed ne quidem in fabricam Ecclesiæ Cathedralis, aut mercedem Vicarij, aut aliorum officiorum curæ connertere, prout referunt Galet. *in margaria casuum conscientia verbo pœna* 1. optimè Quaranta *in summa bullarj verbo pœna pecuniaria*, Sbrox. *de officio Vicarij lib. 2. in addit. quæst. 143.* Aloysius Riccius *in praxi forei ecclesiast. decis. 349. in 1. edit. & resolut. 300. num. 3. in 2. edit. vbi refert eand. Sacram Congregationem censuisse de ipsis pœnis nec posse Episcopum portionem aliquam assignare Vicario pro sua mercede, & minus Cameræ Episcopali, non obstante contraria consuetudine, etiam in minima parte.* Item, & per eandem Sacram Conc. Trident. Congregationem fuisse declaratum, vbi Episcopus admodum pauper esset, eas sibi alimere posse referunt Andr. Mottet. *in cammen. ad consuetudines Neapol. p. 4. q. 64. sub num. 3. in 2. edit.* Aloysius Riccius *d. resolut. 300. num. 3. decis. limita.* Verum autem Episcopus in prima admonitione possit pœna pecuniaria concubinarum punire vide Thom. Valais. *allegat. Iuris tom. 1. allegat. 3. q. num. 31. & 12. Aloy. Ricc. in praxi forei ecclesiast. decis. 377. in 1. edit. & resolut. 319. num. 3. decis. q. decretalis 2. edit.*

SYMMARIVM

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Victimæ in expensis condemnandæ sūt, parte præsentis tit. 3.
3. Fiscus victus non condemnatur in expensis.
4. Causa iusta litigandi potest excusare a pœna expensarum.
5. Causa iusta litigandi huius sit arbitrio iudicis relinquitur.
6. Litigandi iustam causam habere testatur, qui habet pro se opinionem alicuius magni Doctoris.
7. Litigandi iustam causam non habuisse in dubio præsumitur.
8. Victus in expensis, non condemnatur, si ea simpliciter probante, & ob defensionem iuramentis suppletory part adversa obtinuerit.

Cap. Calumniam. IV.

Super hunc tex. scriperunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel Jo. Andr. Host. Henric. Butt. Anch. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concord. utriusque Iuris cum legibus Castelle part. 1. & 2. Vivian. in rationali lib. 5. Iuris Pont. pag. 339. Magdonus in compendio Iuris Canon. pag. 716. referunt ab Anton. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 33.

cap. 5. & est post Conc. Lateranen. sub Alex. III. per. 3. cap. 3.

Probat hic tex. victum victoræ in expensis condemnandum esse, ut per Rebus. tom. 3. ad *leges Gallie, tract. de expensar. 1. gloss. vñc. num. 6. Viui tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 1. nu. 95. pag. 365. cum segg. Azin. in praxi Floren. 4. 32. cap. 1. num. 1. Bonacof. commun. crimin. par. 1. verbo victus, fol. 183. Hyppol. consil. 36. num. 1. & 7. quæst. 44. nu. 23. & 27. Seraph. de prinil. iuram. prinil. 13. Soar. de Pace in praxi tom. 1. par. 1. temp. 4. num. 37. Viui. Neapol. decis. 47. num. 2. & decis. 479. n. 7. Gutier. praxi. lib. 1. quæst. 135. num. 2. Fachin. controuer. lib. 1. cap. 42. Cened. ad Decretal. collect. 60. num. 4. Stephan. Gratian. discip. foren. cap. 33. num. 39. Marta in votis nup. decis. voto 87. num. 5. D. Barb. in l. cum, qui temerè, ad praxi scilicet ff. de iudi.*

Intellige pœnam parte victum in expensis condemnari, aliàs locus, ut docene citati à Cened. d. collect. 60. nu. 5. quibus adde Viuium d. tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 1. nu. 95. vers. butq. intelligitur, Perez l. 1. ut 15. lib. 3. Ordin. pag. 735. Amat. Roder. in praxi. cap. 5. num. 34. D. Barb. in d. cum, qui temerè, num. 174. cum segg. nisi actor in libello petierit ius, & iusticiā ministrari, quia tunc vigore huius clausule potest iudex, actore non petente, reum contentum condemnare in fructibus, vel victum in expensis, ut per Viuium d. nu. 95. vers. & camp. pag. 365. Bernard. Grenz. ad praxi. Cameræ Imper. lib. 1. tit. 61. consil. 3. nu. 4. quos refero ego ipse clausul. 35. num. 2.

Limita in hico victo, qui non condemnatur in expensis, ut per Azueo l. 1. nu. 6. tit. 23. lib. 4. noua recopil. Perez. de iure ff. lib. 7. tit. 4. num. 14. Stephan. Gratian. discip. foren. cap. 33. num. 41. cum segg. D. Barb. in d. l. cum, qui temerè, num. 195. cum segg. vbi à num. 199. agit de procuratore sibi de quo etiam Sord. decis. 18. num. 4.

Limita etiam existente iusta causa litigandi, quæ aliquando potest excusare a pœna expensarum, de quo vide Rebus. d. gloss. vñc. num. 47. Ioseph Ludouic. Pernf. decis. 51. num. 10. Sord. de alimen. tit. 6. q. 3. num. 27. Gutier. praxi. lib. 1. q. 135. n. 5. Farinac. in praxi crimin. q. 16. num. 4. & 73. Steph. Gratian. d. cap. 33. Card. Thuse. tom. 3. lit. E. concl. 635. d. num. 7. D. Barb. in d. l. cum, qui temerè, num. 77. & n. 170. Cened. d. collect. 60. num. 7. vbi sublimar in expensis debitis expressè dispositione hominis, vel potest dispositione testatoris, vel contrahentis.

Quæ autem sit iusta causa litigandi arbitrio iudicis relinquitur, Menoch. de arbit. cap. 177. Flamin. de iusticiat. bonif. lib. 5. quæst. 3. nu. 209. Farinac. d. q. 16. n. 40. Ille autem dicitur habuisse iustam litigandi causam, qui habet pro se opinionem alicuius magni Doctoris, de quo vide Menoch. d. resolu. 177. nu. 4. Mexiam in tract. causa panis concl. 3. num. 6. Rebus. in autb. habita, C. ne filius pro patre, verbo excommunicatione, vers. sex. cum, pag. 579. Gutier. praxi. lib. 1. q. 136. Sord. decis. 58. num. 9. Marta in votis nup. decis. voto 87. num. 8. & 9. In dubio autem præsumi iu-

nam litigandi causam victum non habuisse asserunt Menoch. de *presump. lib. 2. presump. 87. n. 1.* Amat. Roder. in *pract. cap. 5. num. 37.*

9. Limita denique ne procedat dum quis ex probatione semiplena, & ob delationem iuramenti suppletorii obtinuerit, vt per Isafred. Lanfranc. *decis. 171. incip. quando actor, & decis. 334. incip. actor, Causal. Fiuiz. decis. 15. num. 32. lib. 1. Camil. Borrel. in summa omnium decis. tit. 34. de iuramento suppletorio, nu. 61. vbi nu. 63. subimitat, si ille, cui iuramentum delatum est, pliusquam semiplenè probasset, & aduersarius nihil.*

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Clerici namque ad pugnam gubernantes, & constitutum personaliter exercentes, & c. alios ad pugnam incitantes deponendi sunt, nisi faciant causam defensionis.

Cap. Quod in dubijs V. Innoc. ii.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concord. *utrinque Iuris cum legibus Castelle par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 319. Alagona in compendio Iuris Cano. pag. 737. referunt ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 19. cap. iiii.*
2. Probat hic tex. quod clerici namque ad pugnam gubernantes, & constitutum personaliter exercentes, ac alios ad pugnam incitantes, deponendi sunt, nisi faciant causam defensionis, ita Bernard. in *pract. cap. 104. num. 1. & 2. in nouiss. impress. Valer. Reginaldum prax. fori pœnis. lib. 3. num. 148. Verum, utemur, & quando clericus militans, aut incitans ad pugnam, incurrit irregularitatem, vide D.D. ad cap. 24. de homicidio.*

SVM MARTINVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Clerici pro furtis conuicti, & confessi deponantur, intellige de furtis.
3. Depositionis, & priuationis beneficii pœna pro gravi delicto crimine imponitur.
4. Clerici pro homicidio ultra depositionem in monasterium detruduntur.
5. Incellus, crimen clericus committens ab Ordinibus perpetuo deponitur.

Cap. Tux. VI.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Host. Butr. Anch. Panor. Marian. Soc. Ximen. Tolet. in concordantibus *utrinque Iuris cum legibus Castelle par. 2.*

Viuian. in *rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 340. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 737. referunt ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 3. sub tit. de vita, & honestate clericorum, cap. 3.*

2. In latrocinij. Notatur ad hoc, quod clericus pro furtis conuictus, aut confessus deponitur, vt per Maior. de irregul. lib. 5. cap. 28. num. 1. Greg. per text. ibi in *l. 6. i. i. f. 6. partit. 1. Bernard. in pract. cap. 93. vbi Salzed. lit. A. in nouiss. edit. optime Farinac. si agmen criminis. C. verbo Clerici, num. 316. vbi num. 317. resoluit, quod clericus se in latrocinij immiscens, non solum deponitur, sed etiam in monasterium detruditur, & num. 318. aduertit, quod si clericus in furtis se immiscuit, idest noctu, & sine violentia furando, deponitur; si verò in latrocinij, idest publice, vel per vim furando, degradatur, & in monasterium detruditur. Hæc tamen pœna depositionis imponenda non est, quando furtum est pauci momenti, vt tenet Panor. in presenti, quem sequuntur Greg. d. l. 61. in verbo *de furto*, & Salzed. iuxta proximè citato.*
3. Vel alijs magnis criminibus. Ergo pro omni crimine non imponitur pœna depositionis, & priuationis beneficii, sed pro graui delicto, vt per Flamin. de sign. benef. lib. 3. q. 16. num. 2. Et ita clericus pro homicidio ultra depositionem detruditur in monasterium ad peragendam penitentiam, quia cum tex. in presenti loquatur in latrocinij, & alijs magnis sceleribus, bene comprehendit homicidium, ita Bernard. in *pract. cap. 97. num. 1. vers. & post depositionem, in nouiss. impress. Placa in epistome delictorum lib. 1. cap. 11. num. 13. Farinac. in praxi crimin. par. 5. q. 119. num. 48. Sic etiam clericus incellus crimen committens ab Ordinibus perpetuo deponitur, Cou. de spons. par. 2. cap. 6. §. 8. num. 3. a princip. Clar. in *pract. §. incellus vers. sed quæro*, Bernard. in *pract. cap. 87. nu. 1. vbi Salzed. lit. B. in nouiss. impress.**
6. Degradati. Huiusmodi degradationem, verbalem, non verò aequalem debere esse, tradunt Bernard. d. cap. 93. num. 1. in fine, vers. degradationem, Farinac. d. lit. G. verbo clericus num. 319.

SVM MARTINVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Pœna, quæ promittitur in contractu, nullo non debetur.
3. Pacem si duo fecerunt promittentes sub certa pœna non se offendere, & postea se inuicem offendere, nec conflet quis prius inciperit, neuter tenebitur de pacetia.

Cap. Constitutus. VII.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innoc. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric.

Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris est legibus Castellæ par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 240. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 737.*

2. Contractum non seruans. Validum, nam poena, quæ promittitur in contractu nullo, non debetur, vt docent Couar. in cap. quammis pactum par. 2. §. 4. num. 4. Tiraque. de constituto par. 2. limit. 7. num. 28. & de iure mariti gloss. 5. n. 110. Pinel. in l. 2. C. de rescienda vendit. par. 1. cap. 2. num. 26. Gutier. in l. nemo potest, num. 400. ff. de legat. 1. & de iuramen. confir. par. 1. cap. 36. num. 6. Valac. consil. 85. num. 2. Cardos. in praxi Iudic. verba poena 2.

3. Viramque partem, &c. Per hunc Tiraque. de poenis temper. causa 62. num. 2. quod si duo pacem fecerunt, vel promiserunt se sub poena non offendere, & postea se inuicem offendere, nec constat quis prius incorperit, neuter tenebitur de pace rupta.

SVMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Delegatus potest punire testem, qui in testimonio ferendo coram se deliquit.
3. Iudex secularis clericum in testimonio ferendo coram se delinquentem nullo modo punire potest.
4. Testi vario, & suis ipsi contrario non est fides adhibenda.

Cap. Super his. VIII.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Henr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castellæ par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 240. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 737. refertur ab Anton. Augustin. collect. 3. Decretal. lib. 3. tit. de accusat. cap. 3.*
2. Notatur ad hoc, quod delegatus potest punire testem, qui in testimonio ferendo coram se aliquod crimen commiserit, nempe peritium, falsitatem, aliudve simile, vt per Couar. pract. cap. 18. num. 8. Secularis vero clericum delinquentem in testimonio ferendo coram se, nec in bonis, nec in corpore, nec principaliter, nec incidenter punire potest, vt per Couar. d. n. 8. Maranta de ordine Iudic. par. 76. tit. de inquisit. n. 150. & alii 12. a princip. Padil. in l. transgressor, n. 112. C. de transact. Clar. §. vlt. q. 30. n. 14. Testi, hunc quero, Bernard. in pract. cap. 97. num. 2. & ibi Salzed. verba non potest, in nouiss. impress. Gutier. pract. lib. 1. q. 24. num. 1. Fachin. controver. lib. 9. cap. 27. Testi, tertius verior. Farinac. in praxi crimin. par. 1. q. 8. num. 26. Surd. consil. 396. ponit. 27. Modest. de iurisd. par. 4. causa 138. n. 7. quoniam sequi, requisitæ Cabed. Lusitan. decis. 77.

num. 12. par. 1. plures refert Cened. ad Decretum collect. 37. num. 10. & ad Decretal. collect. 139. n. 2. In gloss. [Variauerat.] ibi (Et idem non fuerat ei credendum.) Notatur ad hoc, quod non est fides adhibenda vario testi, vel sibi ipsi contrario, immo de falso puniendus venit, l. qui falso ff. de testib. canonizata in cap. qui falso 4. q. 3. Clar. v. summ. Testi, testis, Menoch. de presumpt. lib. 3. presump. 23. num. 2. & 3. Farinac. in praxi crimin. q. 65. d. n. 36. & par. 4. consil. 39. n. 9. cum seqq.

SVMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Obligatus solvere certam quantitatem ad certum tempus, alius non soluendo in tempore designato, teneatur ad certam poenam, si soluit maiorem partem debiti, non incidit in poenam propter minorem partem non solutam.
3. Poena conuentionalis adiecta obligationi dandi quantitatem intra certum terminum non solutam, licet exigi potest.
4. Declaratur tex. in l. Iulianus, si dem Papi ianus, ff. de action. empti, & in l. cum allegas ff. de iuris.
5. Poena conuentionalis post impleta conditionis tempus debita, exigi potest, etiam si nihil inter sit danti rem habere.
6. Poena conuentionalis etiam in foro Conscientie debetur si petas creditor.
7. Poena conuentionalis quæ continet lucrum immoderatum non potest licet exigi, cum tunc confectur posita in fraudem iuramentum.
8. Poena conuentionalis apposta dationi quantitatis a soluto sanctuari non debetur.
9. Poena apposta obligationi dandi quantitatem intra certum terminum si conditioni posuit non fit poena committitur pro illa parte tantum, quia respondet quantitatem non soluta.
10. Conciliantur tex. in presenti, & l. heredis §. in illa ff. familiae hereditaria, l. in executione §. item si illa, & l. stipulationum §. si sortem, ff. de verb. signific. C. num. 11. 12. 13.
14. Excessus non est poena ad poenam, sed contraria & aulicæ iniustitiæ mater aequitatis.

Cap. Suam. IX.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panormit. Marian. Socin. Galat. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castellæ par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 241. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 737. refertur ab Anton. Augustin. collect. 3. Decretal. lib. 3. sub tit. de clerici, vel monachi, cap. 2.*
2. Probat hic text. quod obligatus solvere certam quantitatem ad certum tempus aliis non soluendo in tempore designato teneatur ad certam poenam, si soluit maiorem partem debiti, non incidit in poenam propter minorem partem

non solum, vt per Valasc. *consul. 86. nu. 1. in fine* vbi *nu. 3.* etiam in sine aduertit hunc tex. loqui, quando pena debita ex non solutione erat quantitas. & sic ex sui natura diuisibilis.

- Notatur ad
- 3 **Termino constituto, &c.** hoc, quod pena conuentionalis adiecta obligationi dandi quantitatem intra certum terminum, non solum licite exigi potest, ita tenent Innocent. *in presenti*, Panorm. *in cap. dilecti col. 3. vers. sexta, de arbit. lal. & alij in l. q. 5. Cato. ff. de verborum obligat. Turrecremat. in summa 14. q. 3. vers. ad rationem*, Couar. *de spons. par. 2. cap. 6. §. 8. nu. 11.* Conrad. *de contract. q. 31. concl. 3.* Corn. *conf. 210.* Rebus. *in l. 7. ruc. verbo preferuntur nu. 34. & 40. C. de sententis, que pro eo*, Gutier. *de iuram. confirm. par. 1. cap. 26. d. nu. 10. & canon. lib. 2. cap. 30. nu. 11.*
- 4 Non obstat tex. *in l. Iulianus §. idem Papinianus ff. de action. empti, & in l. cum allegati, ff. de iuris, & in l. cum penam ff. eodem* dum probant penam adiectam dationi quantitatis ultra modum à iure Ciuili approbatum illicitam esse, & in fraudem vsurarii censeri appositam, ac proinde hodie omnem penam censeri in fraudem vsurarii, vt ex mente communis deducit Bero. *in d. cap. dilecti nu. 81. & Rebus. in d. l. 7. ruc. glof. 1. nu. 57.* in primis enim responderi potest cum Imola *in presenti*, & alijs citatis d. glof. *in d. l. 5. idem Papinianus*, præcitata iura procedere, tantum vbi creditor solitus erat vsuras exercere, tunc enim pena censetur in fraudem, attempta consuetudine eam adiciens, arg. *text. in c. illo ruc. de pignor.* Vel melius supradicto reiecto intellectu dicendum puto, quod attento iure Ciuili, quando præfixus erat certus vsurarius, modus pena ultra illum appositus in fraudem illarum censetur, & iura loquētia de pena in datione quantitatis adiecta intelligebantur vt pena haberet locum intra terminum vsuris iure præscriptum: Nihilominus tamen licet hodie vsuræ omnino sint prohibite, non ideo sequitur quamlibet penam adiectam dationi quantitatis præsumendam esse appositam in fraudem vsurarii: patet siquidem, quando lex Ciuilis terminum vsuris præfixit, etiam taxauit terminum penæ, quæ sufficiens erat, vt debito metu illius alliceretur ad soluendum tempore statuto: vnde adeo in conuentionibus pena, & vsura affines erant, vt vsura, quæ rationis interesse non haberet, pena communiter dicebatur *l. Causi ff. de iuris, penali. & vlt. de monest. fanoze*, & insuper qui obligationi quantitatis maiorem penam adiciebat, quam esset vsurarius modus, iam præsumebatur eam adicere, non ad securitatem solutionis, sed velle vsuras exercere ultra modum prohibitas, easque sub nomine penæ fraudulenter inuoluere: quare cum hodie nullus sit terminus intra quem vsuræ concedantur, nec subinde penæ modus taxetur, si moderata pena obligationi quantitatis adiecta fuerit, non præsumitur in fraudem vsurarii, cum nulla lex sit, quæ huiusmodi præ-

- sumptionem inducat contra creditorem, & pro illo adeat præsumptio licita in dubio sumenda, quod sibi voluit prospicere, dnm penam adicit pro maiori securitate cōuentionis, & ad coruscandum recipientem promissa obseruare, vt optime aduertit Turrecremat. *in summa 14. q. 3.*
- 5 Amplius primò, vt locum habeat etiam si talis interit danti rem habere, adhuc enim penam post impletæ conditionis tempus debitam, exigere potest, ita Innocent. *in presenti*, glof. & DD. *in cap. quamquam 23. dist. Corn. lib. 2. consil. 69. circa finem*, Panorm. *in d. cap. dilecti col. 3.* Conrad. *consil. 3.* Angel. *in summa, verbo pena, num. 12.* Arnul. *eodem verbo num. 5.* Tabien. *verbo iura 9. in fine princip. Cald. Pereira de emptio cap. 29. num. 8.* & patet, nam certum est licite exigere posse, nec iniustitiam committere, qui extorqueat penam, quæ vel lege iusta debetur, vel licita conuentione fuit in contractum deducta, tradunt Donel. *in l. ad diem num. 1. ff. de verborum obligat. Couar. de spons. par. 2. cap. 6. §. 8. num. 11.* Gutier. *de iuram. confir. par. 1. cap. 36. num. 11. vers. & licet, & Canon. quæst. d. nu. 11.* quamuis contrarium, immo in penis conuentionalibus, si manifestè appareat nihil parti interesse, iure Canonico inspecto penam non esse exigendam, nec iudicem in ea condemnare debere teneant Sarmien. *lib. 3. sefeli. cap. 6. nu. 10.* & alij, de quibus Menoch. *de arbit. caso 260. num. 37.* nisi eorum resolutionem recipiamus in foro exteriori duobus insimul concurrentibus, nempe quod ex conuentione non seruata nulum damnum parti adueniat, deinde, quod probetur consuetudo non exigendi similes penas, liquidem consuetudo excusat à pena, *cap. cum venerabilis de consuetudine, quamuis aliis de rigore iuris pena conuentionalis semper exigi possit, siue interit, siue non, vt tenet Gutier. d. num. 11. & ibi num. 6. per tex. in l. cum pena vbi glof. & Bartol. ff. de arbit. concurrentibus tamen in prædictis requisitis eatenus pena conuentionalis exigitur, quatenus interit, & non ultra*, Gutier. *d. num. 11. in fine*, Affl. *decis. 339.* Auend. *in suo dictionar. verbo pena conuentionalis*, affirmans de illo Curiaurū non fieri condemnationē in huiusmodi penis, sequitur Azenc. *l. 4. num. 59. cum seqq. tit. 21. lib. 4. mona. recopil.*
- 6 Amplius secundò conclusionem procedere, non solum in foro exteriori, sed etiam in foro Conscientiæ, nam certum est penas conuentionales in Conscientia deberi, vt per Felinū *cap. 2. de consuet. nu. 46. vers. limita tertio*, Couar. *d. §. 8. num. 11.* Corne. *consil. 69. in fine lib. 2.* Gutier. *vbi supra d. num. 12.* Gabriel. *lib. 7. commun. tit. de crimina. concl. 34. num. 9.* Molin. *de iustit. dist. 97. ad finem*, Conc. *d. d. Decretal. collect. 2. num. 4. & collect. 143. num. 51.* quamquam contrarium sine fundamento vult Maranta *dist. 7. num. 26.* attamen dum creditor non petitur talem penam, non tenebitur debitor eā obire, quia illius exactio rancum operabitur in penis conuentionalibus, quantum in legalibus iudicis executionibus, *26*

In pœnis legalibus etiã ipso iure impositis certum est illas deberi incipere, quando legis rigor frangitur, & præceptum transgreditur, sed illas neminem teneri soluere antequam petatur, aut executio contra se fiat, vt per Couar. d. 5. 3. n. 10. Gabriel. d. concl. 34. ergo similiter, & idem dicendum videtur in pœnis conuentionalibus, illi enim, qui eas promittunt, iusta coniectura præsumunt alios nolle pœnas exigere si eas petere neglexerint, Couar. d. num. 11. Rebuf. d. glof. 1. verbo *proferuntur*, num. 41. Ex quo iam colligitur pœnam adiectam mutuo, sicut cuiilibet alij obligationi, exigi posse in foro Conscientiæ, si non interueniat fraus, aut iniustitia. Soc. in 4. dist. 15. q. 2. Conrad. de contr. act. q. 31. Syluest. verbo *usura*, l. num. 18. Nauar. in manuali cap. 17. num. 215. Rebuf. d. glof. 1. nu. 69. Gutier. d. cap. 20. nu. 11.

7 Limita primò conclusionem, quando pœna continet lucrum, immoderatum, quia tunc censetur posita in fraudem viuarum, d. 9. idem. Papinianus, d. l. cum allegas, nam vt supra dixi Iure Ciuili pœna conuentionalis vique ad duplum extendi potest, cum ibi constituitur terminus moderatus vsuris, vt post alios tenet Roderic. de annui redditib. lib. 3. q. 4. num. 32. Petr. Greg. syntagm. Iuris par. 3. lib. 23. cap. 4. à princip. Gemin. de vsur. comm. 1. §. 3. num. 50. & attento Iure Canon. ille est terminus moderatus pœnæ, qui satis fit ad coarctandum debitorem ad obseruantiam fidelitatis promissæ, vt per Turrecrem. vbi supra; necessario igitur dicendum est, quod si pœna excedat illum legitimum modum, cum censetur in fraudem viuarum, non potest exigi in vtroque foro.

8 Limita secundò in solito feneratori, quem adeo leges detestantur, vt antiqui eum peiorem, quàm furem censuerint, teste Roder. d. loco n. 15. ratio limitationis est, quia, vt dixi, si pœna conuentionalis posita sit in fraudem viuarum in nullo foro exigi potest; talis autem præsumitur, quando dationi quantitatæ apponitur ab homine solito feneratori, vt per Innocen. in præfinit. Turrecrem. in summa 14. q. 3. Gregor. per text. ibi in l. fin. tit. 21. partit. 3. Rebuf. dist. verbo *proferuntur*, num. 47. & glof. 1. nu. 68. Gutier. canon. d. loco num. 17. & de iuram. confir. par. 1. cap. 26. nu. 10.

9 Septem librarum solusione, &c.

Notatur ad hoc, quod pœna apposta obligationi dandi quantitatem intra certum terminum si conditioni paritum non sit, pœna committitur pro illa parte tantum, quæ respondeat quantitati non solute, ita glof. verbo *persoluitis*, Innocen. Zabarel. Panorm. Butr. & Socin. in præfinit. Bero. in d. cap. dilecti, num. 82. de arbit. communis ex Gutier. canon. lib. 2. cap. 20. num. 76. & de iuram. confirm. par. 3. cap. 27. num. 6. Padil. in l. si quis maior, num. 26. C. de transact.

10 Oblat tamen maximè text. in l. berdes 5. in illa ff. familia heredis. l. sed an scire, ff. de pigno-

rum l. in execut. 9. item si ita, & l. stipulationum 5. §. si sortem ff. de verborum oblig. vbi habetur soluta parte fortis principalis debet propter aliam partem non solutam in totum pœnam committi. Deinde obstat, quia in text. pœna apposta fuit sub conditione si principale debitum quadraginta librarum solutum non erit, sed conditio, siquidem est indiuidua facit indiuiduum, actum, in quo concipitur, & illius forma contingit ex consumatione actus, vt probat text. in l. si ita, qui quadraginta 5. quedam ff. ad legem Falcidiam, ergo pro parte diuidi non potest, sed in solidum debetur, deficiente scilicet integra solutione principalis. Maior patet ex text. in præfinit. ibi, nisi ea soluerent in termino, & minor ex l. cum fundus 55. l. qui duobus 23. l. penal. ff. de condit. & demonst. Denique obstat littera huius text. dum enim Pontifex iubet Episcopum contentum esse cum solutione quadraginta librarum, & super pœna triginta librarum silentium imponit, expressè docet pœnam nec in totum, nec pro parte fore exigendam; necessario igitur dicendum videtur, aut pœnam in totum committi, vt conditio postulat, aut nullam ex parte deberi, vt text. habet.

11 Ex quibus huius text. decisio valde dubia reputatur, & ad DD. variè adduci solent intellectus; inter quos noster Mendez de Cabedo diuers. l. vris arg. lib. 2. cap. 18. d. nu. 11. intelligit pœnam in text. esse indiuiduam, & idè pro parte peti non posse l. in executione 5. item si ita 5. §. si sortem. ff. de verb. obligat. eo maximè, quia Episcopus, de quo in præfinit. iam receperat fortem principalem, & in Iure cõstat recepta sorte principali amplius de pœna agendum non esse, l. 2. in præfinit. ff. si quis eam. l. 76. ff. de eo, quod certo loco. Sed hic intellectus displicet, quia ex text. constat non esse solutum totum principale, quo casu commissæ pœna est censenda, etiam ratione paræ quantitatæ debet, siquidè si in stipulatione deest vnus numerus, quando stipulari decem, existit conditio, & pœna in solidum committitur; d. 5. si sortem, Aquilin. in l. 2. §. item est in facto par. 1. num. 43. ff. de verborum obligat. deinde quia obligationi dandi indiuiduum non censetur satisfactum deficiente aliqua parte, immo sequitur in præstatione deformitas, putà soluendo, aliter quàm in obligatione continetur: nec satisfacti idem. Cabedo, dum existimat non esse attendendum ad quantitatem septem librarum, quæ principali deerant, quia in Iure non consideratur minima l. scio ff. de resit. in integrum, adhuc enim stat proposita difficultas, vt sensu percipitur.

12 Quare reiecto etiam eodem ferè intelligendi modo, quo videtur Socin. in præfinit. num. 24. communis DD. schola autumat, quod licet attentò Iure Ciuili pœna sit indiuidua, tamen attèta æquitate Canonica diuiduam esse, & solum deberi, quatenus proportionem habuerit cum parte debiti principalis, non soluta, ita vt pro rata eius, quod solutum est, pœna minuat, vt ex alijs tenet Gutier. d. cap. 20. n. 76. dicit communè Bero.

Bero. in d. cap. dilecti num. 83. vers. pœna, Socin. in presenti d. num. 11. eam tamen improbat Cabed. d. cap. 18. num. 6 ex eo scilicet quod Pontifex nihil de nouo videtur inducere, sed secundum iuris regulas respondere, assumens rationem à Iure Ciuili ex tex. in l. nam hoc natura ff. conditione indebiti, maxime quia inter Ius Ciuile & Canonum quoad indiuiduam stipulationis penalis nulla est facienda differentia, siquidem non reperitur tex. qui prohibeat pœnam esse indiuiduam, unde succedit regula cap. 1. de nouis operis num. interdict Sarmien. lib. 5. fidei. cap. 6. num. 11. & Cabed. d. loco num. 6.

13. Ego vero dicendum puto pœnam appositam stipulationi dandi esse indiuiduam per tex. in d. l. 5. §. si forte, & d. l. in executione 9. item si ita ff. de verb. obligat. Nec huiusmodi resolutioni obstat tex. in presenti, quatenus habet quod licet eorum principale solum non fuerit, non tamen ob id possit integra pœna peti, non excludit enim indiuiduitatem pœnæ, secundum quam attempto Iure Ciuili tota committitur, quoties totum principale solum non est, immo eam decidendam relinquere dispositioni Iuris Ciuilis, vt ex multis suadetur: Primò quia nulla verba in hoc tex. reperiuntur, per quæ recedere censendus sit Pœ. à regulis Iuris Ciuilis, vt bene aduertit Cabed. d. loco: secundò, quia Summus Pontifex in hoc tex. respondet consultationi, unde videtur de Iure respondere, iuxta doctrinam gloss. 76. in cap. consultationis de temporibus ordin. communiter receptæ, vt per Nauar. in cap. accepta, opposit. 1. num. 4. de rescript. tertio, quia Pontifex in presenti rationem assumit à Iure Ciuili, nempe à l. nam hoc natura ff. conditione indebiti, ergo secundum Ius Ciuile respondere censetur, atque ita intellexere hunc tex. Zazius in d. §. si forte num. 5. Fachin. causæ rescript. Iuris lib. 10. cap. 62. nu. penult. Cabed. d. nu. 6. Minus obstant verba huius tex. ibi (super pœna triginta librarum memoratos rectoris amplius non molestes) quia respondetur mentem Romani Pontif. eò solum tendere, vt reprobet excessum pœnæ, quæ constat contineri in summa illa triginta librarum, habito respectu ad septem libras non solutas, quarum ratione tantum, non autem residui iam soluti pœna potuit deleri, enim illo recepto pœnæ renunciatur censetur, vt bene aduertit Socin. ibi supra. Cum igitur eo respectu pœna illa immoderata sit, merito per hunc tex. reprobatur, ad exemplum etiam Iuris Ciuilis, secundum quod immoderata pœna reijcitur, vt supra dictum est, non tamen negat hanc pœnam per ea parte, quæ moderata est, in totum committi, vt potest ex ipsa lege, vel partium voluntate indiuiduam.

14. Pontificalis modestia, &c. ad hoc, quod Ecclesia non est pœna ad pœnas, vt per Joseph. Antonie. de rescript. dec. 90. nu. 36. dicitur enim vtrix, & auctrix iustitiae, & mater equitatis, vt per Sigismund. Scaccia de appellat. q. 7. num. 49.

SVM MARI VM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Beneficia amittere debet is, qui Prælatum interfecit Ecclesia, ubi illa obtinet.
3. Episcopum iniuriare, aut temere percutientes sunt excommunicati, nisi causa propria defensionis perasserint, & num. 5.
4. Civitas aliquid committens contra suum Episcopum incidit in pœnam interdicti.

Cap. Ad aures. X.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Burt. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusq. Iuris cum legibus Castelle, per. 2. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 241. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 737. refertur ab Ant. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 13. cap. 1.
2. Probat hic tex. omnia beneficia debere amittere illum, qui Prælatum interfecit Ecclesia, ubi illa obtinet, vide ad cap. in quibuslibet 12. inf. hoc tit.
3. & iam hodie in occidente, capiente, vel bæniente Episcopum aucte sunt pœnæ in clem. 1. hoc tit. ubi percutientes iniuriare, aut temere Episcopum sunt excommunicati, Nauar. in man. cap. 57. num. 66. Clar. in §. fin. q. 77. n. 23. & Cruas
4. aliquid committens contra suum Episcopum incidit in pœnam interdicti, Clar. d. §. fin. q. 76.
5. m. 3. Henric. in summa lib. 13. cap. 43. §. 5. tit. M. nisi percuisset, aut offenderit causa suæ propriæ defensionis, Clar. d. §. fin. q. 77. num. 23. Fichard. tom. 1. commun. opin. tit. 12. nu. 28. pag. 199.

SVM MARI VM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Iniuria facta officiali Regis videtur facta ipsi Regi.
3. Magistratum Regium offendens dicitur saluaguardum infringere.
4. Index potest cognoscere, & punire iniuriam sibi factam contemptationis officij, quando pœna determinata est à Iure, & nu. 6.
5. Iniuria in dubio presumitur non ut Iudici, sed ut priuata persone ibi.
7. Iudicem, qui est in syndicato, offendens quæ pœna puniatur, remissum.

Cap. Dilectus. XI.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Hen. Burt. Anch. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusq. Iuris cum legibus Castelle per. 2. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 241. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 738. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 3. sub tit. 6. de probat. cap. 1.

Temere prorumpentis, &c. Injuria facta officiali Regis, videtur facta ipsi Regi, ex Cyn. in l. si non conuictus, C. de iur. quem rehere, & sequitur Auiles ad cap. 1. Prator. verbo Tierra n. 4. fol. 45. Farin. in praxi crimin. p. 105. n. 126. & 199. Ex offendens Regium magistratum dicitur Saluaguardium infringere, cum omnes officiales sint sub securitate Regis; vide Rebuff. in comment. ad l. 37. ff. de verb. significat. pag. 296. & ideo ipse Iudex potest cognoscere, & punire injuriam, quæ sibi facta fuit, Gregor. l. 26. verbo mesurados tit. 23. parit. 3. Menoch. de arbit. causa 263. num. 7. & 8. Fachin. lib. 6. controuers. cap. 9. Decian. in tract. crimin. lib. 4. cap. 42. num. 1. & lib. 7. cap. 38. num. 15. Farinac. in praxi crimin. par. 1. q. 17. num. 44. cum seqq. Bernard. Græuz. ad pract. Camera Imper. lib. 1. concl. 39. Intellige de injuria facta contemplatione officij, non autem de illa, quæ illata fuit, vt priuatz persone, vt per Steph. Gratian. decept. foren. cap. 34. num. 7. Triuifan. Vetusit. decis. 10. num. 34. quem refert Aloyf. Ric. in collect. decis. par. 1. collect. 138. post princip. Alex. Rauden. respons. 50. volum. 1. Bernard. Græuz. d. concl. 39. a nu. 5. vbi etiam resoluit, quod in dubio presumitur injuria, non vt Iudici, sed vt priuatz personæ illata. Intellige etiam, quando injuria facta Iudici est notoria, & habet pœnam determinatam à iure, bonacoli. commun. crimin. par. 1. verbo injuria fol. 91. in finem, & verbo Iudex fol. 100. Gail. lib. 3. obsequat. 39. Aloyf. Ric. d. collect. 338. Franc. Viuol. Nequiti. decis. 278. num. 3. Alexan. Rauden. d. num. 81. Bernard. Græuz. d. concl. 39. a num. 9. De offendente autem Iudicem, qui est in syndicato, vide Clar. lib. 5. §. fin. q. 68. n. 21. Hypoth. conf. 115. a num. 26. Tiraquel. de nobilit. cap. 28. num. 7. Auiles ad cap. 4. Præf. fol. 73. num. 8. Vincent. de Franch. decis. 403. num. 2. Menoch. de arbit. causa 263. nu. 10. Perez l. 5. tit. 12. lib. 8. Orden gl. 1. Coet. in auditorio, verbo potestas pag. 695. Farinac. d. q. 17. num. 38. & par. 3. q. 103. num. 100. in l. si non conuictus, C. de iur. quem rehere, & d. l. 37. ff. de verb. significat. pag. 296.

SVMARIVM

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Beneficiatus occidens Episcopum, aut combeneficiatum ipso iure priuatur beneficio, quod obtinet in eadem Ecclesia.
3. Verba, priuatus amittant, sententiam ferendam significat.
4. Iura vbi absoluit dicitur posse dispensari, intelliguntur de Episcopo.
5. Episcopum occidens, vel capiens, & eius posteri usque ad tertiam generationem perdunt quicquid habent ab Ecclesia.

Cap. In quibusdam. XII.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panormit. Marian. Socin.

Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ, par. 1. Vinian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 242. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 738. defumitur ex Concil. generali Lateranen. sub Innocen. III. cap. 45. & refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 13. cap. 2.

2. Probat hic text. beneficiatum occidentem Prælatum, aut combeneficiatum ipso iure priuari beneficio, quod obtinet in eadem Ecclesia, vt per Rebuff. in praxi iur. de modo amittendo beneficia, num. 45. Tolet. in summa lib. 1. cap. 88. vers. 7. in nouiss. edit. Turzan. tom. 1. commun. opinion. lib. 1. tit. 9. num. 50. pag. 185. Hieronym. Gabriel. conf. 196. num. 6. lib. 1. & conf. 187. n. 8. lib. 2. Petr. Gregor. de benefic. cap. 26. a num. 11. Gonzal. ad reg. 8. cancell. gl. 15. a nu. 77. Nicol. Garc. de benefic. par. 11. cap. 10. num. 57. Farin. in praxi crimin. par. 5. q. 119. num. 68. vbi asserit, quod hæc priuatio ipso iure procedit ea ratione speciali in beneficio illius Ecclesiæ, in qua videtur deliquisse, non autem in alijs beneficijs, quæ obtinet in alijs Ecclesijs. Quamuis Azon infirmit. moral. par. 2. lib. 7. cap. 18. q. 1. vers. Deinde queret, dicat, quod in hoc text. non dicitur ipso iure, vel ipso facto amittat, sed simpliciter, amittat, quod verbum non continet sententiam ipso iure latam, sed Iudicis sententiam ferendam, & sic ex hoc cap. non constare talem priuationem ipso iure aut Abb. hic num. 7. Respondetur enim potius dictum verbum, amittant, de quo in hoc text. sententiam latam significare, vt resoluit Sayr. in claus. Regie lib. 3. cap. Bonua. de vers. foliis deinde; non dicit enim text. simpliciter, sed priuatus amittant, quæ dictio, priuatus importat ipso iure, vt per Boer. decis. 344. n. 40. Tiraquel. in l. si inquam verba reuertantur nu. 71. Bernard. Muscatel. de modo fidei iudicando par. 2. quod 14. num. 12. Sanch. de Matrimon. lib. 3. disp. 53. num. 8. quæ omnia habentur in meo tract. de officio, & potest. Episcopij par. 3. allegat. 57. num. 239.

4. *Dispensatum.* Ab Episcopo scilicet, quia dispensatio non fuit reueruata Papæ, ita Sanch. de Matrim. lib. 8. disp. 5. num. 1. vbi enim Iura absoluit dicunt posse dispensari, intelligitur posse Episcopum, vt per gl. fin. in presenti, & Henric. in summa par. 2. lib. 14. cap. 19. §. 2. lit. P.

5. In glof. (Ad hæredes.) ibi (quam generationem.) Notatur ad hoc, quod occidens, vel capiens Episcopum, aut contra Ecclesiam delinquens, & eius posteri, vsque ad quartam generationem perdunt quicquid habent ab Ecclesia vt per Duen. reg. 145. limit. 8.

SVMMARIVM

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Infidelitatem per annum in excommunicatione suspensum de benef.
3. Declaratur text. in presenti.

- 4 Nobiles lenius puniuntur.
 5 Vassalli per excommunicationem dominorum absoluuntur ab obsequiis, & muneribus illis post excommunicationem prestandis.
 6 Poena temporalis sumitur ab Ecclesia propter excommunicationis contemptum.
 7 Nobilitati providendum in beneficiis.

Cap. Grauem. XIII. & fin.

Honor. ij.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Colle&. Zabarel. Io. Andr. Host. Henr. Butr. Anchar. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concord. versuq; Iuris cum legib. Capella par. 1. & 2. Viu. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 143. Alagoa in compendio Iuris Canonici pag. 738.

2 **Nō careat scrupulo haretica, &c.**

Adverte, quod infordescens per annum in excommunicatione est suspectus de haresi, de quo vide qua dixi ad cap. excommunicatus, 13. 6. qui ante de haresi, ubi plures DD. retuli, multipliciterq; declaravi. Neque obstat, quod text. in presenti faciat mentionem de triennio, quia vt respondet Palat. in repetit. cap. per rescripta de donat. inter virum 5. 18. num. 24. facti contingentiam natrae, idem sentire videtur Menoch. de arbit. casu 416. nu. 49. & 50. dum habet text. etiam in cap. cum bono de etate, & qualitate requirerem triennium non se fundare super illo, sed super temporis diuturnitatem vltra annum, additq; tex. in presenti licet loquatur de laico, esse quoque in clerico intelligendum, cum vel nulla in ijs sit differentia, vel si est, validius ligatur clericus, tanquam is, qui magis parere tenetur.

4 **Nobilitati parcere.** Notatur ad hoc, quod nobiles lenius puniuntur, vt per Casan. in cathologo gloriae mundi par. 8. consider. 33. Tiraquel. de nobilit. cap. 20. d. nu. 108. & de penis tempor. caus. 31. Farinac. par. 3. q. 98. nu. 93.

5 **Ab eius fidelitatis iuramento, &c.**

Notatur ad hoc, quod propter excommunicationem dominorum, vassalli, qui illis Sacramento fidelitatis sunt obligati, obsequiorum, & munerum, quae prestabant eis, post excommunicationem immunitatem adipiscuntur ita S. Anton. 3. par. tit. 25. cap. 1. vers. etiam, bene Pauli Comitoli. responsor. moral. lib. 6. q. 34. nu. 6. & 7. Anton. Riccioli. in tract. de iure person. extra grem. Ecclesiae existentium, lib. 4. cap. 2. nu. 1. ubi non, & rationem praestat, quare Ecclesia diuersimodē agat cum superioribus ratione iurisdictionis, quam agat cum superioribus respectu potestatis dominicae.

6 **Poenis absolutus.** Idest ipso iure, vt per Tiraq. in l. si inquam, verbo remittatur, num. 87. Nam propter

excommunicationis contemptum sumitur per Ecclesiam poena temporalis, absoluitur subditos ab eius subiectione, & debitores ab eius debito, vt per Palat. in repetit. cap. per rescripta de donat. inter virum, notabilis 2. 6. 1. nu. 5.

7 In gloss. [Nobilitati.] ibi (Sic in beneficiis etiam magis providendum est nobilitati.) vide Tiraq. de nobilit. cap. 20. num. 10. cum seqq. Auiles ad cap. 1. Pratorum verbo d. la parte, nu. 26. fol. 44.

De Pœnitentijs, & Remissionibus. Tit. XXXVIII.

Vper hanc rubr. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Durand. in breuario aucto Iuris Canonici. fol. 161.

Ioan. de Landris in breuiario Sanctorum Canonum, fol. 183. Martin. Mesnart. in epitome Decretali. fol. 199. Petr. de Rauēna, in cōpendio Iuris Canon. Daniel. Venat. in analysi methodica Iuris Pontificij d. pag. 723. Goffr. & Host. in summa huius tit. Alex. Cassan. & Anastaf. Germon. in paratiels ad quinq; libros Decretal. sub hoc tit. & 70. 4. repet. super Iure Canonico ad lib. 5. Decretal. lo. d. Capistr.

De materia huius tit. vide Bonacof. Villalob. & alios rom. 1. commun. op. lib. 1. tit. 13. pag. 204. cum seqq. Prax. Episcop. verbo Pœnitentia, hanc de Pœnitentia Sacramento Theologi cum Magistro rom. 4. distict. 14. S. Thom. par. 2. q. 84. Soar. rom. 4. de Pœnitentia. Viuald. in cōclatōrio articulo de Sacram. Pœnit. Petrus de Ledefina. in summa par. 1. tract. de Pœnit. Card. Bellarmin. in suis controversijs tit. de Pœnitentia. Luc. Pinel. de Sacrament. Pœnit. Henric. in summa lib. 4. Grego de Valentia rom. 4. distict. 7. q. 3. cum tribus seqq. Valer. Reginald. in praxi fori Pœnit. lib. 29. Zecrol. in speciali tract. de Pœnit. Bonac. de Sacrament. distict. 5. de Pœnit. Sacramento.

De Indulgentijs, & Indileo vide Thom. Leul. Vincen. Falhu. Quintil. Mandof. Marian. Socin. Luc. Pinel. Io. Friger. Io. Agoman. Couner. Francisc. Rodriguez, Hieron. Gratian. Rutil. Benzon. Anton. Sanctarel. Iul. Lauer. & alios in suis particularibus tract. de Indulgentijs, Nauar. in opera de Indileo, & Indulgentijs, Henric. in summa lib. 7. Fr. Emmanuel. tom. 2. q. 4. regul. q. 85. Prax. Episcop. par. 2. verbo Annus Sanctus pag. 14. Valent. rom. 4. distict. 7. q. 20. Soar. rom. 4. prope finem, Valer. Reginald. in praxi fori Pœnit. lib. 7. d. num. 94. cum multis seqq. Aegid. de Coninck de Sacrament. & censur. tom. 2. distict. 12. Balduin. Iuri. super opera conuersor. Bellom. par. 1. lib. 6. de Indulgentia. Ioan. Francisc. Leon. in ibidem fori Ecclesiast. par. 1. cap. 7. Indulgentia enim tantum valent, quantum sonant, vt per Bonacofiam commun. crimin. par. 2. verbo Indulgentia fol. 36. verso. & qualiter sit intelligenda regula ista vide Iul. Lauer. in tractat. de Indulgentia. par. 2. cap. 14. num. 28. & quando inciperint, vide Henric. distict. lib. 7. cap. 15. 6. 6. Hieronym. Roman.

Roman. lib. 1. de Republica Christiana cap. 23.
Fr. Emman. d. q. 85. art. 4.

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes
2. Publica pœnitentia que fit, ostenditur.

Cap. Manifesta. I. Alex.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collectar. Zab. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. vtriusq. Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 250. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 743. & vol. 4. super Iure Canon. ad lib. 5. Decretal. Io. à Capistrano, reperitur apud Gregor. lib. 22. epist. 31. registri ad Falsam Sicilia Episcopum refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 33. cap. 1. vbi tribuitur Calixto Papæ.

Notatur ad

2. Non sunt occulta, &c. hoc, quod publica pœnitentia est, quæ absque vlla solemnitate publicè fit ex Episcopi, vel Sacerdotis mandato, vbi peccatum publicè commissum fuerit, vt per Couar. lib. 2. variar. cap. 10. nu. 3. Nauar. in cap. consideret 6. ponat. nu. 14. ad finem de Pœnit. dist. 5. & in cap. 1. nu. 88. & in cap. Sacerdos à nu. 86. de Pœnit. dist. 6.

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Miles ordinum Militarium si clericum occidat, perdit privilegium, & cingulum militia, & remanet mere secularis.
3. Index Ecclesiasticus potest priuare laicum militia temporali.
4. Presbyterum occidens in pœnam prohibetur Matrimonium contrahere.
5. Incestus impedit Matrimonium contrahendum.

Cap. Qui presbyterum. II.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostiens. Hen. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordant. vtriusq. Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 251. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 744. & vol. 4. repet. super Iure Canonico, ad lib. 5. Decretal. Ioan. à Capistrano, desumitur ex Concil. Moguntin. sub Rabano Archiepiscopo, refertur Burchard. lib. 6. Decretor. cap. 7. & luo par. 10. cap. 156.

Notatur

2. Sua militia cingulo careat. ad hoc, quod si aliquis miles ordinum Militarium clericum occidat perdit privilegium, & cingulum militia, & remanet mere secularis, & potest co-

ueniri coram Iudice seculari, vt per Fr. Emman. quæst. regn. tom. 2. q. 62. art. 15. Vide Bobadil. in sua Politica lib. 2. cap. 17. num. 86. resoluit, quod si Miles ordinum Militarium, Doctor, aut alius à Rege, aut Imperatore creatus Miles occidat clericum, potest Index Ecclesiasticus eum priuare cingulo militis, vel insignijs Doctoralibus, quæ ipso iure amittit, & ita Iudicem Ecclesiasticum priuare laicum militia temporali resoluit Palat. in repetit. cap. per vestras, de donat. inter vtrumq. & dicitur, notab. 2. §. 1. num. 5.

4. Et absque spe coniugij maneat.

Notatur ad hoc, quod si quis clericum presbyterum occiderit in pœnam prohibetur Matrimonium contrahere, vt per Couar. de spons. p. 2. cap. 6. in initio num. 5. Ludouic. Lopez in instructione Conscientia par. 2. cap. 46. vers. preterea, Viual. in candelabro auro de Sacramentis par. 1. de Matrimon. num. 109. Henric. in summa lib. 12. cap. 2. §. 1. in fine, Sanch. de Matrimon. lib. 7. disp. 6. num. 9. vbi ex alijs concludit, quod quauis non videatur desiderari, quod interfector sit coniugatus in foro contentioso, tamen tenendum est desiderari, quia text. in præfati peti, vt coniugatus sit, nec potest dici loqui in foro Conscientia cum in eo nulla sit coniugatio.

5. In gloss. [Absque spe coniugij, fin.] ibi (quædam crimina impediunt Matrimonium contrahendum, vt incestus, &c.) vide Couar. d. cap. 6. in initio num. 4. Nauar. in man. cap. 22. num. 19. Gutier. canonicarum lib. 1. cap. 15. num. 7. Valer. Reginal. in praxi fori pœnit. lib. 31. num. 191.

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Pœnitentia hodie sunt arbitrarie.
3. Pœnitentiam tolerabilem, & humanam fragilitati accommodatam tenetur pœnitens acceptare, acceptatamq. adimplere.
4. Pœnitentia mitius illis, qui promouetur scis.

Cap. Significauit. III. Alex. iq.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ioan. à Capistr. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concordant. vtriusq. Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 251. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 744. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 33. cap. 2.

Notatur

2. Misericorditer imponatis. ad hoc, quod pœnitentiæ sunt arbitrarie, & prudentis Confessarii arbitrio relinquuntur, vt per Perez l. 3. gloss. 1. pag. 45. vers. puniunt tit. 1. lib. 5. Ordin. & alios citatos ad cap. quæstionem 7. nu. 5. infra. hoc tit. Fr. Emman. in addit. ad Bullam Cruciatæ §. 9. num. 100. fol. mibi 181. Quam quidem pœni-

penitentiam tolerabilem, & humane fragilitat i accommodatam tenetur penitens acceptare, acceptatamq; adimplere, vt tenent plures citati à Cened. ad Decretum collect. 40. num. 2. quibus addit Henric. in summa lib. 4. cap. 8. §. 1. in nullo commento liti. B. Soar. tom. 4. disp. 38. sect. 7. n. 2. Luc. Pinel. de Sacramento Penitentia tract. 3. de satisfacti. dub. 4. Aegid. de Sacramen. tom. 2. disp. 10. num. 79. Ioan. Rebel. in historia miraculorum Sanctissimi Rosarij Beatis. Virginis lib. 3. dialogo 7. nouè Iulius Lauror. in tract. de Indul. & Indul. par. 2. cap. 5. num. 9. Vasquez q. 94. art. 2. dub. 1. num. 5. Nugn. q. 15. art. 1. & q. 13. art. 2. difficul. 3. Valen. tom. 4. disp. 7. q. 14. pugil. 4. Bonac. de Sacramen. disp. 5. §. 5. sect. 3. punct. 4. n. 1. Paul. Comitot. respons. moral. par. 1. q. 35. per totum. Quamuis non possit Confessorem penitentem inuitum obligare ad penitentiam, ac per consequens nec ipsum penitentem, qui iustam penitentiam à Confessore datam non vult acceptare, peccare ob id leuialiter contra aliquod Diuinum, aut humanum præceptum minus benè teneant Scot. Gabr. Medin. Syluest. Caiet. Armil. Nauar. & alij, quos refert, & sequitur Ludouic. Beia respons. casuum confitentia par. 3. casu 3. & quicquid etiam possit penitentem licite Confessario dicere se nullam penitentiam velle acceptare, cum illam solvendam seruet post mortem dicant minus benè Nauar. in manuali, cap. 26. num. 20. Fr. Emman. in addit. ad Bullam Cruciata in princip. Valer. Reginald. in praxi fori penit. lib. 7. num. 15.

4 Quod pro libertate sua, &c.

Notatur ad hoc, quod mitius puniatur ille, qui prouocatus secit, vt per Tirac. de penis tempor. causa 1. num. 5. vel dolore commotus, vt per Couar. de spons. par. 2. cap. 7. §. 7. num. 11.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Indulgentias alienis subditis Prelatus concedere non potest, nisi proprij Episcopi consentiant.
- 3 Indulgentias suis subditis in aliena diocesi existentibus potest Episcopus concedere.
- 4 Pœna duplex, temporalis scilicet, & æterna pro omni peccato debetur.

Cap. Quod autem. IIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Hostien. Henr. Butr. Anch. Panor. Marian Socin. Ximen. Toletan. in concordant. Versiusq; Iuris cum legibus Castelle par. 1. Visiun. in rationali lib. 5. Inis Pouif. pag. 251. Alagona in compendio Inris Canonici pag. 744. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 33. cap. 1. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 35. cap. 4.
- 2 Probat hic text. Indulgentias illis tantum prodesse, qui Prelato indulgenti subsumunt, nam

alienis subditis Indulgentias concedere non potest, vt per Nauar. de Indul. notabil. 31. n. 13. latè Iul. Lauror. de Indul. & Indulgentijs par. 2. cap. 11. d. num. 28. Sed si proprij Episcopi consentiant alieni subditi lucrantur, idem Lauror. d. cap. 11. num. 39. vbi num. 32. cum Nauar. loco proxime citato, consilii, vt peregrinantes muniantur facultate Episcoporum suorum ad querendas Indulgentias alienorum Episcoporum, alijs Indulgentijs concessis ab Episcopo, exteris ad suam diocesim venientibus non profunt, & tali concessione non facta propter meritoria opera facta in alienis diocesibus, non recipiunt Indulgentias. Quod intellige de Indulgentijs concessis ab Ordinarijs inferioribus à Summo Pontif. secus de Indulgentijs ab eo concessis, quas quilibet per opera meritoria ad illas recipiendas constituta recipit, quia respectu Pape non magis dicitur subditus vnus, quam alter, cap. cuncta per mundum, q. 9. §. 3.

- 3 Vtrum autem Episcopus exiliens extra Episcopatum possit concedere homini eiusdem Indulgentiam intra suum Episcopatum querendâ? affirmatiuè respondet Lauror. de cap. 11. n. 35. Vtrum vero possit Episcopus concedere Indulgentias nisi subditis in aliena diocesi existentibus? similiter affirmati Soar. tom. 4. diffinit. 55. sect. 3. n. 17. & citati Dd. per me de officio, & potestate Episcopi par. 3. allegat. 88. n. 25. & 26. & me citato idem Lauror. d. cap. 11. num. 36. vbi num. 37. resoluit posse Episcopum concedere suo subdito Indulgentiam quadraginta dierum visitanti talem Ecclesiam, quamuis ea sit in aliena diocesi.

- 4 In gloss. [Vt profunt.] ibi (nam pro omni peccato duplex pœna debetur temporalis, & æterna.) De ijs latè Iul. Lauror. d. par. 2. cap. 2. num. 27. cum Jegg.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Penitentem verè ille dicitur quando ita peccata mortalia displicuerit, vt ob nullum bonum querendam, vel malum vitandum ea deinceps admittere proponat.
- 3 Penitentem verè vt quis censetur non esse necessarium credere se nunquam deinceps lethaliter peccaturum, sed sufficit concipere odium omnis peccati mortalis, & dolere quod concipere nequeat.
- 4 Contritio an requiratur propositum implicitum vitandi peccata in futurum, an vero requiratur implicitum, ostenditur.
- 5 Meretrices debent audiri in Sacramentali Confessione.
- 6 Opera bona facta extra caritatem quos effectum operantur, ostenditur.
- 7 Penitentia facta in peccato mortali an renouetur adueniente gratia quoad effectum satisfaciendi ex opere operato, renouetur.

Cap. Quod quidam. V.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panor. Marian. Soc. Ioan. à Capistr. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 552. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 745. refertur ab Ant. Augult. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 17. cap. 1.*
- 2 Probat hic tex. non esse verè pœnitentem, qui peccandi animum non deponit, tunc enim ille dicitur vere pœnitens, quando ira peccata mortalia displicuerit, vt ob nullum bonum querendum, vel malum vitandum, ea denuo admittere proponat, vt per Nauar. de *Inbilio, & Indulgentijs notab. 17. num. 9. quem refert, & sequitur Iul. Lauer. eodem tract. par. 2. cap. 14. n. 76.*
- 3 resoluentes non esse necessariū ad veram pœnitentiam credere nunquam nos denuo lethali ter peccaturos, sed sufficere concipere odium omnis peccati mortalis, & dolere, quod concipere nequeamus, & ita non requiri, vt pœnitens habeat huiusmodi credulitatem se non amplius peccaturos mortaliter, sed sufficere, vt habeat propositum non amplius peccandi in futurum, tenent Soar. tom. 4. *disput. 4. sect. 3. num. 5. Zerola de Pœnitent. cap. 7. quest. 9. Valer. Reginald. in praxi fori Pœnitent. lib. 5. num. 34. & 56. & alij, quos refert, & sequitur Bonaco de Sacramen. disput. 3. quest. 5. sect. 1. par. 8. num. 3. vbi num. 2. disputat quæstionem illam, vtum ad contritionem sufficiat propositum implicitum vitandi peccata in futurum, an vero requiratur explicitum, & postquam pro vtraque parte plures retulit DD. vtriusque opinionem veram esse affirmat, & in praxi tenet consulendum esse propositum actuale, cum hoc sit tutius, & securius remedium ad iustificacionem, & vfu magis receptum, quamquam non videtur æstinandum inualidum Sacramentum, susceptum ab eo, qui bona fide detestatur peccatum, illudq; conitetur absque formali proposito, & citat Soar. d. tom. 4. *disput. 20. sect. 4. num. 34. Reginald. d. lib. 5. num. 58. Bellarm. de Pœnit. lib. 2. cap. 6. ad finem Pitiugian. par. 2. dist. 14. q. 3. art. 8. cond. 3.**
- 4 **C**onfessionem recipere debes, &c. Notatur ad hoc, quod meretrices debent audiri in Sacramentali Confessione, vt per Praxim Episcop. par. 1. verbo *lupanaria*, §. 2. vbi etiam resoluit, quod non sunt absolvendæ, nisi certò promittant abstinere in futurum, quod probabiliter tunc credi potest quando relinquunt re ipsa tùm peccata, tùm peccatorum occasiones.
- 6 In glos. [Non sit vero.] ibi (nam omnia bona, que quisque facit in vita, &c.) Multos effectus, quos operantur bona opera facta ex-

tra charitatem commemorant Nauar. in *cap. al. ma mater par. 1. §. 4. num. 12. & §. 5. num. 14. colum. 4. & §. 5. Nauar. in manuali cap. 27. nu. 277. Soar. tom. 4. disput. 37. sect. 1. & alios plures, quos refert Iul. Lauer. d. tract. de Indulgentijs par. 2. cap. 5. num. 45. & cap. 14. nu. 60. & 61. Bopacin. de Sacramen. disput. 5. q. 6. sect. 4. par. 1. num. 2. Vers. respondeo, Zerol. de Pœnitent. cap. 25. questio 28. ex quibus colligitur quod profunt ad adimplenda præcepta, ad excusandum à nouo peccato, ad illustrandam mentem peccatoris, vt suum malum peccatum agnoscat, & eius pœniteat, ad querendum virtutes morales ne peccatum ad aliud suo pondere trahatur ad querendam cordis lætitiā, ne Angelus cultos nos omnino destituat, ne tam cito Deus nos puniat. Non tamen opera facta in peccato mortali profunt ad querendam, vel augendam gratiam gratum facientem, vel gloriam beatificantem cap. nihil de consecrat. dist. 5. cuius vniuersale dictum limitat glossibi, vt procedat quoad vitam, idest, quo ad gratiam, & gloriam præstata, quia quo ad temporalia prodest cap. si quislibet, 22. q. 2. Nauar. in cap. querat. §. quod autem, de Pœnitent. dist. 3.*

7 An pœnitentie facie in peccato mortali reuoluant aduenient gratia quoad effectum satisfaciendi ex opere operato, vide eundem Lauer. d. par. 2. cap. 5. num. 35. in fine. Et an opera mortificata per peccatum, valeant per subsequentem pœnitentiam ad vitam æternam consequendam, vide Bonacin. & ab eo citatos. d. puncto 1. num. 3.

SUMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Ieiunare qui tenet dies aliquos in pane & aqua, exigente necessitate cum superioris auctoritate potest per leguminibus, pisces, aut alijs cibis ad sustentationem.

Cap. Licet. VI.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panor. Mar. Socin. Ioan. à Capistr. Ximen. Tolet. in concordantijs *versusque Iuris cum legib. Castellæ par. 1. Viuian in rationali lib. 5. Iuris Pontif. par. 552. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 745. refertur ab Ant. Augult. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 3. cap. 3. & alia pars est supra in cap. licet de fero.*
- 2 **S**i necessitas id exposcat. Ergo si necessitas expta non sit, necessaria est Prælati superioris auctoritas, vt qui promissit, vel tenetur ex alia causa dies aliquos ieiunare in pane, & aqua, possit vel leguminibus prioribus, aut alijs cibis ad sustentationem, ita Couar. in cap. quamuis pactum, par. 1. §. 3. num. 4. præf. finem.
- 3 In Canonibus penitentialibus ad hoc propositum

stium ita habetur. Insuper notandum est, quod si pœnitentia in pane, & aqua imponatur, non habenti panem potest loco panis, leguminibus, & pisciculis vefci, & etiam alijs, si necessitas illud requirat, extra de pœnit. & remiss. licet, in tex. & glos. aliis non licet, refert Iulius Laur. in tract. de Inubilo, & Indulgen. par. 2. cap. 2. & 47. vers. in super, pag. 25.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonio ante Ordines licitum est Sacerdotibus Grecis.
- 3 Ignorantia crassa est, quæ ex lata culpa in adhibenda diligentia procedit.
- 4 Irregularis fit parens, qui infantem lecto posuit in opprobrio.
- 5 Pœnitentia hodie sunt arbitraria Confessoribus.

Cap. Quæsitum. VII. Cœlest. ij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panorm. Marian. Socin. Ioan. & Capistr. Ximen. Toletan. in concordantijs. Vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 252. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 744. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 17. cap. 2.

- 2 Quibus legitimo Matrimonio licet vri. Notatur ad hoc, quod Sacerdotibus Grecis licitum est vri Matrimonio ante Ordines, vt per Ludouic. Lopez. in instrum. Conscientia par. 2. de Matrimon. cap. 49. colum. 1. vers. ad verbum, Couar. de spons. par. 2. cap. 6. §. 3. num. 2. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 13. cap. 12. q. 1. Sanch. de Matrimon. lib. 7. disp. 28. num. 6.

- 3 Vel studiose negligentibus, &c. Notatur ad hoc, quod ignorantia crassa est, quæ ex lata culpa in adhibenda diligentia procedit, vt per Sanch. de Matrimon. lib. 9. disp. 28. num. 32. vbi num. 34. per hunc tex. resoluit solam culpam latam, quæ ex ignorantia, & negligentia crassa procedit, sufficere ad irregularitatem.

- 4 Ab officio Altaris debent, &c. Notatur ad hoc, quod fit irregularis parens, qui infantem lecto posuit opprobrio casu sine lata culpa, vt per Henric. in summa lib. 14. cap. 15. §. 1. in fine, & §. 7. prope finem, vbi in commen. lit. B. dicit, quod Sacerdos Græcus, cum vtatur Matrimonio tenetur cautius euitare periculum comprimendi infantem suum in lecto posuit, Ludouic. Beia respons. casuum Conscientia par. 2. casu 26. vers. & quod omisio.

- 5 Eis pœnitentia pro arbitrio, &c.

Notatur ad hoc, quod hodie pœnitentia sunt arbitraria Confessoribus, vt per Vivald. in candelab. aureo tit. de satisfact. num. 18. Rebus. in respectu. cap. omnis Vtriusque sexus, infra hoc tit. Verbo, in iunctam pœnitentiam, vers. hodie vero, latè & eleganter Coriolan. Capuccin. de casibus reservat. par. 1. sect. 2. art. 1. num. 7. cum seqq. Humad. l. 25. glos. 13. tit. 4. partit. 1. Menoch. de arbitr. casu 391. & num. 1. plures per Cened. ad Decretal. collect. 9. num. 5. vbi num. 6. dicit, quod in tantum Sacerdotis arbitrio tribuitur circa pœnitentiam, quod ipse potest absolvere nulla imposita pœnitentia, si maximam viderit contritionem per glos. verbo doloris, in cap. mensuram, de pœnitent. distinct. 1. Ducen. regul. 248. limit. 2.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Circumstantia in Confessione necessariò explicanda quæ ostenditur.

Cap. Deus qui. VIII. Innoc. ij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchor. Panorm. Marian. Socin. Ioan. & Capistr. Ximen. Toletan. in concord. Vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 253. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 795. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 20. cap. 1. & est pars tex. in cap. Deus, qui, de Vita, & honestate Clericorum, & de divorijs.

- 2 Consideratis circumstantijs omnibus. De circumstantijs in Confessione necessariò explicandis vide Nauar. in man. cap. 6. num. 3. & in cap. consideret, de Pœnitentia distinct. 1. num. 10. cum seqq. Henric. in summa lib. 5. cap. 6. cum seqq. Pesan. in addit. q. 10. §. de integritate Confessionis, disput. 3. Zerola in praxi Pœnit. cap. 12. Nugn. in addit. ad 3. par. q. 9. art. 2. dub. 2. Sayr. in clauis Regia lib. 2. cap. 3. Luc. Pinel. de Sacramen. Pœnitent. tract. 2. de Confess. cap. 3. cum seqq. Petr. Ledef. in summa par. 1. vbi de de Sacramen. Pœnit. cap. 18. Valent. tom. 4. disp. 7. q. 11. punct. 1. Valer. Reginal. in praxi fori Pœnit. lib. 6. num. 110. cum seqq. Aegid. de Sacramen. & censur. tom. 2. disput. 7. num. 8. cum seqq. latè Bonac. de Sacramen. disp. 5. q. 5. sect. 2. punct. 2. §. 3. difficult. 3. ex quibus tres propositiones in hac materia certissime cõstituntur. Prima est, quod circumstantia notabiliter minuentes non sunt necessariò exprimendæ, nisi speciem mutant, quia in Tridentino Concil. sess. 14. de Sacramen. Pœnit. cap. 5. vers. colligitur, generaliter asseritur omnes circumstantias mutantes speciem confitendas esse, ergo licet inferre circumstantias notabiliter minuentes non esse necessariò explicandas in Confessione, nisi speciem mutant,

mutent, alioquin Concil. Trident. videretur defecisse in traditione doctrinæ adeò necessariz: tum quia, cum circumstantiz minuenter adiuuent potius ad excusandum pœnitentem, quàm ad exprimenda peccata, necesse non videtur per se loquendo tales circumstantias exprimere, nisi forte Confessariz iusta de causa de illis pœnitentem interroget, aut nisi tales ita minuant peccatum, vt peccati speciem mutant, quod nouè tradit Iulius Labor. *in tract. de Indulgentia* par. 1. cap. 14. num. 51. Secunda habet circumstantias notabiliter aggravantes iterà eandem speciem non esse necessàriò explicandas, quia Concil. Trident. dicto loco tradens exactam doctrinam eorum, quæ necessaria sunt ad Pœnitentiæ Sacramentum, asse it illas circumstantias explicandas esse in Confessione, quæ mutant speciem, ergo videtur virtualiter supponere, & implicite indicare non esse necessariò explicandas circumstantias tantummodo aggravantes: tum quia nimis angustiant fideles ex tali obligatione, cum pauci benè cognoscant, & ritè intelligant quanam sint circumstantiz aggravantes; tum quia hæc sententia videtur magis vi recepta etiam ab hominibus probata, & timorata Conscientiz, quamvis contraria, quam sustinent Gabr. Maior, Sot. Adrian Henric, & alij, quos refert, & sequitur Iulius Labor. d. cap. 14. num. 53. non sit improbabilis, Tertia est, quod circumstantiz mutant speciem necessariò explicandas sunt in Confessione ob expressam decisionem Concil. Trident. d. cap. 5. quæ autem sint huiusmodi circumstantiz mutant speciem vide per Doctores supra citatos.

SVM MARI VM.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Mulier, quæ viro cohabitans ex adulterio concepit, minimè tenetur in vtroque fori suum crimen manifestare, vel filio revelare.
3. Mulierem de adulterio concipientem quomodo Confessariz possit absolvere eo casu, quo adulterinus filius in bonis matris succedet, & excludat legitimum, ostenditur.
4. Mulier ex adulterio filium habens antequam cum patre infamia efflante mortis periculo veritatem patefacere, si reuelatio profutura speretur, ostenditur.

Cap. Officii. I X.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ioan. à Capistrano, Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concordantijs. *Itaque* Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationales lib. 5. Iuris Pontific. pag. 353. Alagona in compendia Iuris Canon. pag. 745. referunt ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 22. cap. 2. & pars huius cap. sunt text. in cap. officij. de iuribus, & de sententia excom.

2. Non est Pœnitentia deneganda.

Ergo mulier, quæ viro cohabitans ex adulterio concepit minimè tenetur in vtroque foro, exteriori, scilicet, & interiori, suum crimen marito, aut etiam filio reuelare, nam certè est in vtroque foro filium non teneri matrem afferenti illum ex adulterio conceptum, fidè adhibere, vt ex Corn. Sot. Medin. & alijs cõprobat Gutier. *canon. lib. 1. c. 38. n. 30.* & ante cum Menoch. de arbit. *casu 89. n. 28.* Mantica de comest. *lib. 2. tit. 14. n. 8.* atque ita hæc proprii criminis reuelatio in notabile honoris, & tamz ipsius mulieris detrimentum, nullum speratur habitura effectum, & quod propter eà hæreditas mariti, cuius filius creditur, ad legitimos deferatur hæredes; principium autè est, quod nemo tenetur crimen suum reuelare, nec debet pati honoris iacturam, præcipue sine fructu, & spe aliqua, quod erit profutura, *c. quis aliquid quando 9. n. 2.* tibi dico, de Pœnit. dist. 1. ergo merito sic decidit tex. in præsentibus vbi omnes docet, Nauar. *in manu. c. 16. d. n. 43.* Conar. in reg. peccatum p. 1. in intro. d. n. 3. Ludon. Lopez. in instrum. conf. p. 1. cap. 88. Hériq. in summa lib. 11. c. 21. n. 3. Vival. in candelabro auro p. 3. cap. 1. Gutier. d. c. 38. Sayr. in elam. Regia lib. 8. cap. 1. n. 5. plures per Cened. ad Decretal. collect. 73. nu. 3. qui omnes ampliunt, etiam si mulier probabiliter credat reuelatione profuturam, si enim imminet periculum mortis non tenetur cū detrimentum, & periculum vitæ crimen suum detegere ad resarciendum damnum legitimis hæreditibus illatum in hæreditate, quæ pertinet ad bona ordinis inferioris, ad quorum restitutionem nemo tenetur. *in iactura bonorum superioris ordinis, ex doctrina Scot in 4. dist. 15. q. 2. art. 4. Caiet. d. 2. q. 62. art. 6.*

3. De modo autem, quo se gerere debeat mulier, atq; etiam Confessariz vt eam absoluat, infra tractabunt nostri, & Theologi supra citati Primò vt suadeat spurio intrare religionem, in qua professus non succedat in bona, ad quod tamen nõ tenetur mater ex iustitia, quia tortè spuris rō habet vires, & aptas cõditiones ad onera religionis, nec vocatione Dei Secundo quod mater propter mortem debeat id aperire spurio, aut alijs, pœnitenti vt legitimus succedat in primogenitura mariti: sed quia spuris non tenetur in suam præiudiciū matri reuelare, & credere, etiā in mortis articulo, perpendat Confessariz ne vltra modum compellat matrem, quia illa vix tenetur pro ea spe parū probabili ac inutili detegere crimen adulterij, cum magna sit honoris, ac filij, spurij, detrimentum, Satis ergo est, vt de bonis proprijs filium legitimum, meliorat, vel alij hæreditibus in tertio, & quanto, itaq; bono modo relictis damnum quoad potest. Sed quia ad hoc DD. varios exquisierunt modos restituendi damnum, interminis, de quibus agimus, & vniu. cuiusq; opinionones recensere longum esset, ideo remitto Lectorem ad DD. supra citatos, quibus addo Nauar. in cap. vlt. de testam. cõd. 4. num. 13. Guillelm. in cap. Raynandinus de testam. d. p. 1. in extremis pœnitentijs.

num. 24. Media. in *Code. restitut. q. 3. causa 4. Ant. Cordub. in tract. casuum Conscientia q. 102. Paleot. de nobis. & spurgis cap. 24. Petr. Nauar. tom. 2. de restitut. lib. 3. cap. 1. à num. 151. Anton. Gomez l. 9. Tauri n. 3. Menchallastrium lib. 1. cap. 48. à nu. 28. & à num. 34. Boet. dees. 299. Malfard. de probat. cenci. 708. à num. 1. Perez l. 2. vers. datusum autem. tit. 15. lib. 8. Ordin. pag. 300. Viu. tom. 2. commun. opus. lib. 9. tit. 7. num. 3. col. penult. versific. quid ergo. pag. 468. Henric. in summa lib. 9. cap. 21. 9. 3. Sayr. in claus. Regia lib. 10. tract. 5. cap. 6. num. 43.*

- 4 Si autem cessante mortis periculo, reuelatio profuturam speretur, an cum periculo infamiae teneatur veritatem patefacere? variae sunt opiniones, quas videbis apud Sayr d. cap. 3. nu. 14. ubi sequitur distinctionem Ludouic. Lopez in d. cap. 88. & Tolet. in summa lib. 5. cap. 11. omnes autem post Alciat. de praesump. reg. 5. praesump. 37. num. 6. vers. sed vide, reprobant cautelam, qua via est quaedam vidua plures habens filios, quorum vnus erat ex adulterio conceptus, morti enim proxima omnes ad se venire iussit, & dixit vnus vestrum ex adulterio natus est: ne moriar cum tam graui periculo, intendo reuelare, vt omnes ad inuicem remittatis, quod vnus habet aduersus alterum, vniuersique de se ipso dubitari cepit, atque ita omnes concesserunt: sed merito contra Alciat. notant reliqui omnes minimè tutam esse, sed fraudis, & doli plenam huiusmodi cautelam, vt post Couar. d. par. 1. q. 1. num. 6. & Menoch. d. casu 89. à num. 29. notant Gutier. d. cap. 38. à num. 25. & post Salom. Sayr. d. cap. 3. num. 15.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Abbatissa & moniales benedicere, & predicare non possunt.
- 3 Mulieres ordinari non possunt.
- 4 Declarantur text. in cap. mulieres 32. dist. & in cap. diaconissam 27. q. 1.
- 5 Mulieres sunt incapaces beneficiorum.
- 6 Excommunicatae, aut interdicere non possunt mulieres, nisi ex Papa commissas, siue privilegio.

Cap. Noua. X.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Ioan. à Capistrano. Hollien. Henric. Butr. Anch. Panor. Marian. Soccin. Ximen. Tolet. in concord. versusque Iuris cum legibus Cassella par. 1. & 3. Viuiam. in ratione lib. 5. Iuris Bonif. pag. 254. Alagona. in compend. Iuris Canon. pag. 745. refertur ab Anton. Auguist. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 24. cap. 1.

- 2 Probatur hic text. moniales, etiam si sint Abbatissae, minimè posse benedicere, aliarumque Confectiones audire, & publice praedicare, vt per Dec. 19 cap. 2. num. 149. & si quis. de iudi. Bellet.

disquisit. clerical. par. 1. tit. de discip. clericali 9. 8. nu. 9. nam licet apud Ethnicos mulieres fungentur officio Sacerdotum, vt refert Plat. lib. 6. de legibus, & Dyon. Halicarn. in 2. antiq. Roman. tamen in lege Gratiae potestas Clauium non cadit in sexum foemineum, ac per consequens foeminae ordinari non possunt, quia nusquam legitur Christum alios ministros instituisse, quam viros, tùm etiam quia si foeminae in Ecclesia loqui non licet, Apost. 1. ad Timoth. 2. multò minus licebit Sacramenta ministrare, quod est quid maius, quam loqui in Ecclesia; quare mulieres ordinari non posse tenent Felin. in cap. discessit. num. 4. & 5. de maior. & obediens. S. Thom. in 4. distict. 25. q. 2. art. 1. & 2. Soar. de censur. disput. 51. sect. 2. in princip. Valquez disp. 245. num. 12. cap. 2. vers. ego vero, Aegid. de Sacramen. & censur. disp. 20. dub. 10. num. 94. Valer. Reginal. in praxi fore pœnit. lib. 32. nu. 29. Henric. in summa lib. 14. cap. 8. nu. 6. Valen. tom. 4. disp. 9. q. 4. punct. 1. ad finem, Bonac. de Sacram. dist. 8. q. 9. nu. punct. 5. num. 3. respondentes tex. in cap. Diaconissam 27. q. 1. & in cap. Mulieres 32. dist. ubi habetur mulieres Presbyteras, & Diaconissas prohiberi ordinari ante quadragesimum aetatis annum, esse intelligendos de Diaconissis, non verè initatis Ordine Diaconatus, sed destinatis ad quaedam obsequia diuina in instruendis mulieribus Cathecuminis ad Baptismum, ac per consequens de Presbyteris illis, non quidem insignitis Sacro Presbyteratus Ordine, sed habentibus curam quarundam rerum Ecclesiarum, vel melius forsan intelligendos de Diaconissis, & Presbyteris vxoribus Diaconorum, & Presbyterorum, vt alij respondent, & omnium latissimè Fr. Basil. Ponc. de impedimentis Matrimon. cap. 10. per totum.

- 5 Eodem etiam modo mulieres incapaces esse beneficiorum tenent Lamber. de iure patronat. lib. 2. par. 1. q. 76. num. 1. cum seqq. Hoieda de incompatibil. benefic. par. 1. cap. 24. num. 73. Rebus. de pacif. possessor. num. 260. Gonz. ad reg. 8. Cancell. gloss. 4. num. 300. sic etiam nec excommunicare, nec interdicere posse, nisi ex Papae commissione, siue priuilegio tenent Nauar. conf. 71. de sentent. excomm. Couar. in cap. alma mater par. 1. q. 11. num. 2. Vgol. de censur. sub. 1. cap. 2. q. 7. num. 7. Soar. eodem tract. dist. 2. sect. 3. nu. 7. Sayr. eodem tract. lib. 1. cap. 5. num. 16. & 17. Bonac. eodem tract. q. 1. punct. 2. num. 4. Fr. Emman. quest. regul. tom. 2. q. 107. artic. 1. Gonz. ad regul. 8. Cancell. gloss. 21. num. 19. Valent. tom. 4. diffut. 7. q. 16. punct. 3. vers. finem, ubi cum Sot. rectè asserit praelatas mulierum religiosarum non habere propriam potestatem iurisdictionis spiritualis, sed solum habere communionem quorundam actuum per ordinem ad correctionem, & disciplinam domesticam subditorum, & consequenter non posse sub mortali praecipere id, cuius transgressio non esset aliquin ex se peccatum mortale.

S V M M A R I V M.

- 1 *Dolores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Pœnitentia Sacramentum tempore interdicti non solum morientibus, & infirmis, sed etiam sanis, & benevalentibus conceditur.*
- 3 *Excommunicatus non nisi in articulo mortis Pœnitentia Sacramentum concedendum.*
- 4 *Eucharistia Sacramentum quatenus viaticum morientium tempore interdicti conceditur.*
- 5 *Declaratur tex. in præfatis.*
- 6 *Eucharistia Sacramentum dandum est tempore interdicti damnatis ad mortem.*
- 7 *Mortis articulus qui datur, ostenditur.*
- 8 *Sacramentum Extreme unctionis nulli laico, vel etiam clerico interdicti tempore ministrari potest.*
- 9 *Sacramentum Extreme unctionis tempore interdicti ministrari potest, quando infirmus nullum aliud recipere valeat.*
- 10 *Sepultura ecclesiastica usus per omne interdictum sine locale, sine personale prohibetur etiam infanti- bus usu rationis carentibus.*
- 11 *Sepultura ecclesiastica prohibito tempore interdicti, an locum obtineat in hospitibus, quibus Divina fieri iure conceditur, ostenditur.*
- 12 *Clerici etiam primo tonsura, dummodo privilegijs gaudeant clericatibus, interdicti tempore possunt in cœmeterio Ecclesie sepeliri.*
- 13 *Clerici an tempore interdicti possint sepeliri in Ecclesia specialiter interdicta, ostenditur.*

Cap. Quod in te. XI.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Io. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panormit. Marian. Socin. Ioan. à Capistr. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cili legibus. Castelle par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 258. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 746. refertur ab Antoni. Augustini. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 14. cap. 3.

2 *Pœnitentia morientibus, &c.*

Quamvis per tex. in præfati Sacramentum Pœnitentię tempore interdicti concedatur tamen morientibus, & infirmis, tamē nouiori iure c. alma, post principib. vers. quia verò de isti. excō. in 6. cōceditur sanis, & benevalentibus, ubi redditur ratio ibi, propter prouidētē, & facilitatē hominis ad peccandum lumē necessaria est, & notant Nauar. in manuali cap. 27. num. 178. Sayr. de censur. lib. 5. cap. 7. num. 8. Soar. tom. 3. disp. 26. scilicet. 1. à num. 13.

3 Dupliciter tamen hæc doctrina limitatur, primò, vt non procedat in excommunicatis, his enim non nisi in articulo mortis Pœnitentiam concedendam esse decidit tex in d. cap. alma, de cuius tamen intellectu non mediocris est inter scribentes varietas. Angel enim vsu est. & alij Summittz, quibus magis attentius videtur Soar.

d. scilicet. 1. nu. 16. in fine, iuncto præcedenti, interpretatur intelligendam esse hanc limitationem de solis excommunicatis propter causam interdicti, quia tempore interdicti non est prohibitum ab excommunicare, & absolueri ab excommunicatione, sicut neque prohibentur alij casus ad iurisdictionem fori exterioris pertinentes, vt post multos adductos resoluit Sayr. d. lib. 5. cap. 5. d. 12. At verò Vgol. d. cap. 7. §. ceterum, quem sequitur Sayr. d. cap. 7. num. 9. contendunt tex. esse intelligendum generaliter de excommunicatis quocunque alio nomine, etiam extra causam interdicti, ex generalitate tex. qui videntur restringitur ad excommunicatos ob solam interdicti causam. Ego tamen verius censeo esse, quod Auctores prioris sententię resoluit, quod scilicet tex. ille vel debet intelligi de absolutione excommunicationis reservatę, vel de absolutione solemnī, vel, quod magis litterę tex. adaptatur, de excommunicatis ob causam interdicti. Limitatur secundò eadem concessio in ijs, qui interdicto causam dederunt, vel consilium, auxilium, aut fauorem delicto propter quod latum est, non debent enim admitti ad Pœnitentiā, nisi prius satisfecerint, vel de satisfaciēdo idoneā dederint cautionem, vt expressē decidit tex. in d. cap. alma, vers. illis etiam, vnde pigrioratiam, aut fideiussoriam necessariam esse, nec nodam sufficere recte notat glos. ibi verbo idoneam, iunctis, quæ diximus ad c. 8. de rest. glos. et.

4 *Viaticum etiam, &c.*

Probat hic tex. Sacramentum Eucharistię, quatenus viaticum morientium, tempore interdicti concedi posse, vt notant glos. verbo Sacramentum, in d. cap. alma, & sequuntur ibi scribentes omnes, docent Calder. de interdict. par. 2. num. 3. Nauar. in manuali, cap. 27. num. 178. Couar. in d. cap. alma, par. 2. §. 2. num. 7. & §. 3. à princip. Henric. in Summa, lib. 13. cap. 45. §. 2. Vgol. de censur. tab. 5. c. 7. §. 6. Say. eod. tract. lib. 5. cap. 7. d. n. 16. & notabiliter ex communi sententia ampliavit Zambran. in tract. de sum. Conscientie in articulo mortis, cap. 3. dub. 6. n. 5. non tantum semel sed quoties expedierit sine Bulla, & privilegio posse constitui in articulo mortis dari Eucharistiā tenet Soar. tom. 3. disp. 33. scilicet. 1. vers. de Eucharistia, Valer. Reginal. in praxi fori pœnit. lib. 3. tract. 32. n. 26. qui etiam resoluit per contrarium Eucharistiā, si per se non vt viaticum, & extra mortis periculum consideretur, interdicti tempore sanis ministrari non posse, ex ea ratione, quia in hac materia Sacramentorum tempore interdicti regula est, quod ea solum licent, quæ specia iter permittuntur, constat autem Eucharistiā solummodo concessam reperiri in hoc tex. per modum viatici pro morientibus, nec iure nouo in cap. alma, circa hoc Sacramentum, vt tale aliquid immutatum est, licet ibi permittatur vt Sacrificium in §. ad eam.

5 Nec obstat quod arguas ex ratione huius tex. ex eo enim quod tempore interdicti morientibus

Pœnitentia concedebatur, colligitur, quod etiã Eucharistia denegari non debet, quare cum iam nouo Iure Sexti non solum morientibus, sed etiam sani Pœnitentia concedatur, vt supra dixi, videtur inferri, quod etiam Eucharistia eis denegari non debet: quia respõdetur distinguendo maiorem, quod scilicet non simpliciter conceditur Eucharistia iis hoc tex. illis, quibus Pœnitentia conceditur, sed solum per modum viatici, quod solum, & propriè dicitur respectu morientium, vt post Durand. & alios, explicant Sayr. num. 23. & Soar. num. 31. locis proximè citatis.

- 6 Vnde damnatis ad mortem, quia verè morientes, & in articulo mortis constituti dici possunt, dandam esse tempore interdicti receptissima est scribentium omnium traditio, vt post Calder. testantur Cou d. 6. 1. num. 3. Henric. d. 6. 2. Vgolin. d. cap. 7. num. 3. Sayr. d. cap. 7. nn. 17. Zambran. d. dub. 6. n. 6. Auila de censur. p. 5. disp. 4. sect. 1. dub. 4. concl. 2. Soar. tom. 3. disp. 35. sect. 1. num. 19. in fine, Fr. Emman. quest. regul. tom. 2. q. 109. art. 3. Præ. Episcop. p. 2. verbo Eucharistia, pag. 47. Sayro in clari reg. lib. 7. cap. 11. nn. 8. cum seqq. & faciunt tradita per Gam. in tract. de Sacramentis prefandis ultimo suppleto damnatis, q. 1. a num. c. resoluente generaliter articulum mortis in hoc proposito non strictè esse intelligendum, sed fauorabiliter, sufficere probabile periculum mortis, etiam violentæ, quamvis euidens non sit, veluti mulieris prægnantis, vel inchoantis periculosa maris navigationis, aut intrantis periculum, vel si obfessi sint à validis hostibus, his enim & similibus casibus, quia probabile mortis vertitur periculum, interdicti tempore detentibus denegandam non esse Eucharistiam fauorabiliter interpretantur citati Doctores. 7 Obseruatis autem casu, quod Eucharistia, vt viaticum deferretur ad infirmos tempore interdicti, licitam esse pompam, & solemnitate consuetam, & comitatum cum luminibus, & campanula, recitatione hymnorum, & psalmorum, licitèq. Sacerdotem in redditu, vt mos est, Hostiam populo ostendere, & Confessionem facere generalem: hæc enim omnia pertinent ad maiorem tanti Sacramenti ornatum, & reuerentiam, fideliumq. augendam deuotionem, Nau. n. 179. Cou. 6. 3. n. 7. Henric. 6. 2. lit. V. Vgolin. n. 6. Sayr. n. 26. Soar. n. 27. Auila concl. 4. dist. locis, Aegid. de Coniug. de Sacram. & censur. tom. 2. disp. 17. num. 44.

- 8 **Tam Vnctio.** Sacramentum extreme Vnctionis nulli laico, vel etiam clerico, aut religioso, si sufficienti priuilegio muniti non sint, potest interdici tempore ministrari, vt per Cou. in cap. alma. p. 2. 5. 2. n. 7. res. Extreme Vnctionis, Vgolin. de censur. tab. 5. c. 7. 1. & cap. 10. 5. 1. Tolet. in Sum. lib. 1. cap. 53. num. 4. Henric. in Sum. lib. 13. cap. 4. 6. 4. Soar. tom. 5. disp. 13. sect. 1. num. 38. Sayro de censur. lib. 5. cap. 7. d. n. 29. Fr. Emman. d. quest. 109. art. 3. Auila de censur. par. 5. disp. 4. sect. 1. dub. 7. Valer. Reginald. in pract. fori

fori par. lib. 32. tract. 3. num. 27. Fr. Ludouic. Miranda in manuali Prælatorum, tom. 2. q. 37. art. 8. concl. 3. in medio.

- 9 Verum quando infirmus nullum aliud potest recipere Sacramentum, tunc Vnctionis tempore interdicti ministrari potest, vt per Henric. in Sum. lib. 3. cap. 10. 5. 3. lit. F. latè Zambran. in tract. de casibus in articulo mortis, cap. 5. dub. 7. n. 5. & licet hunc casum rarissimè posse contingere aduertat, eo tamen dato, præcepti necessitatè fatetur Soar. tom. 4. disp. 44. sect. 1. num. 7.

- 10 **Licet autem, &c.** Notatur ad hoc, quod vñs Ecclesiasticæ sepulturæ per omne interdictum sine locale, siue personale prohibetur, vt per Cou. in cap. alma. par. 2. 5. 1. num. 3. res. hoc autem. Vgolin. d. tab. 5. cap. 9. Henric. d. lib. 13. cap. 44. 5. 4. Auila d. disp. 4. sect. 3. Soar. tom. 5. disp. 35. sect. 1. Fr. Emman. quest. regul. tom. 2. quest. 110. Non solum adultis, verum etiam infantibus vsu rationis carentibus, vt per Cou. d. par. 2. 5. 4. n. 5. res. 13. Henric. d. 6. 4. in sollo com. dist. 1. Ludouic. Miranda in manuali Prælat. tom. 2. q. 37. art. 8. concl. 4. Soar. d. sect. 1. num. 2. ad finem. Fr. Emman. d. q. 110. art. 1. res. par. ubi. post Vgolin. Sayro d. lib. 5. cap. 8. num. 41. & cap. 4. num. 22. vbi dixit, quod idèo infantes quoad Diuinam audiendam interdictio non includuntur, quia prohibitio interdicti quoad Diuinæ officia est ne celebret, & ne Diuina audiat officia, qui actus aliquam prærequirit cognitionem, quæ non cadit in huiusmodi infantes. At verò sepulturæ prohibitio in eo consistit, quia Ecclesiæ interdicti tempore nullum cadaver admittit ex iuris prohibitione, ad quod nullum rationis discursum opus est. Aegid. d. disp. 17. d. num. 51.

- 11 Prohibitio hæc Ecclesiasticæ sepulturæ tempore interdicti locum omnino obtinet in festiuitatibus, in quibus Diuina celebrari iure conceditur, & resoluunt Syluest. Angel. & alii, quos refert, & sequitur Henric. d. cap. 44. 5. 1. in sollo commento lit. A, & tanquam fauorabiliorem seruandam esse hanc partem scribit Nau. in man. cap. 27. num. 181. in fine, eandem benigniorem, lureq. & æquitate defendi posse scribit Cou. d. par. 2. 5. 5. num. 6. res. 8. constanter defendit Sayro d. cap. 8. d. num. 10. Verum contrariam opinionem, quod scilicet prohibitio generalis Ecclesiasticæ sepulturæ locum obtineat in dictis festiuitatibus, & in omnibus priuilegiatis casibus, in quibus conceditur facultas audiendi Diuinam tenet gloss. verbo A Iure, in clem. 1. de sepulturis, quæ sequuntur ibi Cardin. Bonif. Imola, & alij communiter in cap. alma. de fœu. excomm. lib. 6. magis communem fatetur Cou. d. 5. 5. n. 6. res. 8. Vgolin. d. cap. 9. 1. & constanter Soar. d. disp. 35. sect. 1. num. 11. & 13. & hanc probabiliorem, & Iuri magis conformem concludit Auila d. disp. 4. sect. 3. num. 3.

- 12 Clerici tamen etiam primæ tonsuræ, dummodo priuilegijs gaudeant clericalibus, interdicti tempore possunt in cimiterio Ecclesiæ sepeliri,

vt per

vt per Nauar. d. num. 171. *insunt*, Cou. d. nu. 7. *res. clerici*. Vgolin. d. cap. 9. §. 2. Henric. d. §. 4. *in princ. iuncto commento lit. X. Fr. Emman. d. §. 110 art. 1. Aulla d. disp. 4. sect. 3. conclus. 3. Sayr. d. cap. 8. num. 6. Soar. d. disp. 35. sect. 1. d. num. 4. qui omnes aduertunt quod quamuis tex. in præfenti conceat clericis tempore interdicti vt in cœmeterio sepeliatur, hodie tamen liberum & licitum eis erit intra Ecclesiam sepeliri, quia olim honor iste sepulturæ intra Ecclesiam Episcopis, alijsq; personis insignibus deferri cœpit vt probat text. in cap. nullus 13. §. 2. iuxta communem intellectum de quo post glos. Turrec. ibi *in fine*, quem alij sequuntur, vt constat ex Conrado Bruno de cœterem. lib. 2. cap. 2. *res. iud. tamen*. Petr. Greg. *synag. iuris lib. 2. cap. 13. num. 12.* Hodie vero consuetudine effectum est, vt quod solis Episcopis, & personis insignibus concedebatur, quibuscumq; siue clericis, siue laicis licitum & liberum iam sit, vt per Durant. de ritibus Ecclesie lib. 2. cap. 13. num. 7. & 8. Spino *in speculo iestam. glos. 2. princ. p. ad num. 30. Cened. ad Decretum collect. 46. num. 1.**

13 Per generale interdictum, &c.

Notatur ad hoc, quod gratia facta clericis vt tempore interdicti in loco sacro possint sepeliri, procedit tantum tempore interdicti generalis, vt per Innocen. & Ioan. Andr. in præfenti. At vero Host. tuetur quod etiam habet locum quando Ecclesia est specialiter interdicta. Has contrarias opiniones sub distinctione nititur conciliare Abb. *in præfenti num. 10.* vt scilicet prior procedat in clericis alienis, qui sunt de alijs Ecclesijs, qui cum habeant Ecclesias proprias non interdictas, ad quas facile referri possunt, in eis sepeliri debent, neque expedit vt in alijs specialiter interdictis sepeliatur: altera vero habeat locum in clericis eiusdem Ecclesie, in ea enim etiam specialiter interdicta sepeliri posse operatur priuilegium. Ceterum circa prius illud distinctionis membrum subdividunt alij, vel enim in loco interdicto plures sunt Ecclesie, quarum vna solum interdictitur, vel interdicuntur omnes; si vna tantum interdictitur procedit distinctio Abb. vt in ea sepeliatur clerici proprii, non vero alieni; si vero interdicuntur omnes, poterunt sepeliri in qualibet earum clericis etiam alienis ita Syluest. *verbo interdictum §. 9. 8. res. 5. Henric. d. §. 4.* Sed alij distinctionem improbant indistinctè reloluentes clericos eiusdem Ecclesie, vel etiam extraneos in Ecclesia specialiter interdicta posse sepeliri, etiam si alie eius loci interdicta non sint, hi sunt Sayr. *d. cap. 8. num. 13.* Aulla d. *concl. 3.* At vero Soar. inter alienos, vel eiusdem Ecclesie clericos minimè distinguendum putat, sed an omnes Ecclesie, vel vna tantum interdictatur; nam si omnes interdicantur concludit omnes clericos siue eiusdem, siue alterius Ecclesie sepeliri posse in qualibet specialiter interdicta: si vero vna tantum interdicta sit, nec alienos, nec eiusdem Ecclesie cle-

ricos in ea sepeliendos esse, rationem inquit esse quia priori casu interdictum omnium Ecclesiarum quoad hunc effectum generali æquiparat.

SUMMARY.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Papa vi præcepti humani ad semel in anno confitendum non tenetur.
- 3 Pueri censentur rationis compotes in ea ætate, in qua cognoscunt se graviter peccare, & discernunt bonum à malo.
- 4 Peccata venialia tantum habens non obligatur præcepto confitendi, quod intellige vt ibi.
- 5 Præcepto annuæ Confessionis satisfic quocumque quantunque tempore confiteudo.
- 6 Annus quoad Confessionem computatur à Paschate usque ad Pascha.
- 7 Sacerdos propriis sufficienter ad Pœnitentiam Sacramentum ille confiteri debet esse, cuius assensu, siue per se, siue per Sacerdotem à se ad eam delegatum ad Matrimonij validitatem requiritur.
- 8 Propriis contrahentibus parochis quis dicatur, remissum.
- 9 Pœnitentia an ininucliam pœnitentiam teneatur acceptare, remissum.
- 10 Communicans in hebdomada Sancta, vel infra octavam Pasche satisficit præcepto Ecclesie.
- 11 Confessionem omitte, & Sacram Communione semel in anno sunt suspensi de heresi.
- 12 Sacramentalis absolutio non potest dari absenti.
- 13 Religiosus crediturus esse pœnitentis dicenti se habere licentiam à proprio Parocho, vt illi minuset Sacramentum Confessionis, & Eucharistiam.
- 14 Sacerdos propriis existent extra territorium potest absolute Parochianum suum confiteri non tenetur.
- 15 Doctores referuntur de sigillo Confessionis agentes.
- 16 Confessionis sigillum tam stricte obligat, vt ob nullum omnino, quantumcumque magnum incommodum evitandum pœnitentis inuito licet aliqua, qua sub sigillo cadunt, reuelare.
- 17 Confessorius quomodo se gerere debeat, si pœnitentis confiteatur deliberationem deservenda heresi, vel perpetrando aliquod magnum crimen, ostenditur.
- 18 Confessorius in iustem præsentatus, & inamento additus ad dicendum veritatem, dicere potest si nihil scire, vel audivisse, si de eo interrogatur, qua per solum Sacramentalem Confessionem novit.
- 19 Confessorius potest cor Matrimonio coniungere inter quos legitimum impedimentum cognovit ex Confessione.
- 20 Peccata declarata in Confessione, & etiam alia, qua in eorū noticiam possunt alium adducere sub Sacramentali cadunt sigillo.
- 21 Confessorius potest peccatum auditum in Confessione reuelare de licentia pœnitentis.
- 22 Sacerdoti fide digno afferenti mortuum seu morientem delicti sibi licentiam de reuelanda Confessione creditur.
- 23 Sacerdoti non iurato creditur super pœnitentia aliamini facta.

- 24 Probatio Confessionis reuelata de licentia penitentis, cui incumbit ostenditur.
- 25 Sacerdos dicta in Confessione à penitente sine proposito confitendi, & absolutionem obtinendi, an cadat sub Sacramentali sigillo ostenditur.
- 26 Confessorius quibus casibus audita in Confessione reuelare possit, ostenditur.
- 27 Confessor dicenti tale peccatum in Confessione audiri, dummodo in persona cognitionem de mente minimè possit non frangit sigillum confessionis.
- 28 Confessionem reuelans sacerdos deponendus est, & in monasterium ad agendam perpetuam penitentiam detrahendus.

Cap. Omnis vtriusque sexus.

XII.

- 1 Vt per hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabatel. Ioan. Andr. Hoff. Henric. Butr. Anchor Panorm. Jo. à Capistrano, Marian. Socin. Alciat. Aimen. Tolet. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 255. Alagona in compendo Iuris Canon. pag. 746. & Vol. 4. repet. super Iure Canonico ad lib. 5. Decretalium Jacob. de Zochis, delimitur ex Concil. generali Lateranen. sub Innocen. III. cap. 21. & refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 24. cap. 2.

2 Omnis vtriusque sexus, &c.

Nota Summum Pontificem vi præcepti humani, & Constitutionis huius cap. ad semel in anno confitendum non teneri, vi inquam coactiuæ. siquidem vi directiua huius tex. sub reatu peccati mortalis saltem semel in anno peccata sua mortaliter confiteri, & idem de Eucharistia sumptione in Paschate dicendum est, tenetur, tum ratione naturali, quæ docet Principem legibus humanis subditum esse; eò quod præceptum hoc de Confessione annua, licet aliqua ex parte humani Iuris sit, non omnino diuini, verè tamen est Iuris diuini limitati per humanum. Vide Nau. in princip. dist. 5. num. 32. & in cap. Sacerdos num. 50. de Penit. dist. 6. Cou. in cap. alma matre par. 1. & 2. num. 5. Vinald. in candelabro aureo par. 4. cap. 8. num. 57. Henric. in sum. lib. 1. de Sacramen. Penit. cap. 3. num. 2. Flam. de resignat. lib. 3. q. 18. num. 131. Sayr. in clam Regia. lib. 3. cap. 4. num. 14. Azor. in sum. moral. par. 1. lib. 7. cap. 39. q. 11. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 1. q. 107. Valer. Reginald. in praxi fore Penit. lib. 6. nu. 49.

3 Postquam ad annos discretionis peruenerit, &c.

Pueri censentur rationis compotes in ea ætate in qua cognoscunt se grauitè peccare, in qua discernere sciunt bonu à malo, honestu à turpi, nã tunc quãdo lethali ter delinquent incipiunt hoc Sacramento tanquam remedio post Baptismum

indigere, in quibusdam pueris citius, in alijs tardius incipit rationis vus, in plerisque contingit ad finem septennij, vel ad octauum ætatis annum. Vide Nau. in man. cap. 21. num. 88. post Riccard. & Gabr. Azor. in sum. moral. par. 1. lib. 7. cap. 40. q. 6. Valer. Reginald. d. lib. 6. de Sacramen. Confessione num. 50. Aegid. de Sacramen. & censur. tom. 2. disp. 5. num. 51.

4 Omnia sua solus peccata.

Intellige mortalia, habens enim solum venialia non obligatur præcepto confitendi. Vide Hentiq. in sum. lib. 4. cap. 4. in fine. Azor. d. lib. 7. cap. 39. q. 3. Soar. tom. 4. disp. 36. sect. 2. nu. 6. Luc. Pinell. tract. 2. de Confess. cap. 7. dub. 2. & cap. 8. post princip. Aegid. d. disp. 5. à num. 51. Gutier. canon. lib. 1. cap. 6. num. 7. Fr. Ladou. Beja resp. casuum Confess. par. 3. caso 37. Valet. Reginald. d. lib. 6. num. 44. & num. 93. ubi num. 93. asserit dari duos casus in quibus necessariò de veniali, sicut & de mortali faciendâ est Confessio Sacramentalis, alter quando de aliquo veniali dubitatur an sit mortale, alter vero quando quis tantopere afficitur ad aliquod peccatum veniale, vt timeat se per illud inducendum ad mortale, nisi confitendo retrahat fortiter talem affectum, nam confitensur alioqui in mortale consensu saltem interpretatiuo.

5 Saltem semel in anno.

Notatur ad hoc, quod satisfit huic præcepto annuæ Confessionis quocunque anni tempore confitendo, vt per Hentiq. in sum. lib. 4. cap. 4. q. 7. Valquez in 2. d. T. b. q. 90. art. 3. dub. 1. nu. 5. & 15. Aegid. d. disp. 5. num. 58. Computatur hic annus à Paschate, vsq; ad Pascha, vt per Soar. tom. 4. disp. 36. sect. 3. nu. 8. Azor. d. lib. 7. cap. 36. q. 6. Valer. Reginald. d. lib. 6. num. 36. Luc. Pinell. d. tract. 2. de Confess. cap. 7. dub. 1. Aegid. d. disp. 5. nu. 56. Et si quis facta Confessione hoc anno aliqua peccata mortalia omiserit per obliuionem excusabilem, vel aliquam causam rationabilem non tenetur vi præcepti Ecclesiastici statim confiteri eadem peccata. Vide Luc. Pinell. d. tract. 2. de Confess. cap. 7. dubi. 3. Valer. Reginald. d. lib. 6. num. 40.

6 Proprio Sacerdoti.

Sacerdos sufficiens ad Sacramentum Penitentis conferri debet ille esse, cuius assensu sit per se, vt per Sacerdotem à se ad eam delegatum ad Matrimonij validitatem requiritur, vt per Valer. Reginald. in praxi fore penit. lib. 31. num. 178.

- 7 Proprius contrahentium Parochus quis dicatur vide Thom. Trusif. Venetus de off. 13. lib. 1. Menoch de presump. lib. 6. presump. 88. Henric. in sum. lib. 11. cap. 3. num. 3. Potr. de Ledesma de Matrimon. q. 45. art. 5. punctus 3. Stephan. Grat. de sept. servat. cap. 76. num. 18. latè Cenedræ lib. 1. q. 30. à num. 45. Franc. Molin. de ritus in pr. lib. 2. differt. 11. num. 88. cum seqq. Gutier. in tract. de Matrimon. cap. 63. num. 6. & cap. 73. resoluunt habentem duplicem Parochiam posse

posse in qualibet Matrimonio contrahere.

9 *Et iniunctam sibi pœnitent. &c.*

An pœnitens iniunctam pœnitentiam teneatur accipere? quæstio est controuersa, de qua pro utraque parte plures citati Doctores ad tex. in cap. significanti 3. supra hoc tit. An autem pœnitentiam in Confessione iniunctam possit quis per alium implere? vide Iulium Laur. de indulgent. par. 2. cap. 5. num. 48.

10 *In Pascha Eucharistia Sacramentum, &c.*

Eugenius VIII. declarauit quod communicans in hebdomada Sancta, vel infra Octauam Pasche satisfacit præcepto Ecclesiæ, die 8. Iunii 1446. Pontificatus sui anno X. prout testantur Stephanus Quaranta in summa Bullarum verbo Communio, Azor. instit. moral. par. 1. lib. 7. cap. 41. quæst. 2. Praxi Episcopali, par. 1. verbo Eucharistia, 5. 7. Henric. in sum. lib. 8. cap. 5. §. 1. d. princip. ubi dicit quod in pluribus diocæsis consuetudo extendit à principio Quadragesimæ, usque ad decimum quintum diem post Pascha, & potest etiam extendi in longius tempus ex Episcopali, aut consensu dispensatione rationabili. Peccat enim mortaliter qui sine iusta causa in Paschate non communicat, vt per Sayr. in Clauis Regia lib. 3. cap. 7. num. 25. Immo Confessionem omittentes, & Sacram Communionem semel in anno sunt suspecti de hæresi, quia hoc est signum hæresis, & malæ credentia, ita Peña in direct. Inquisit. par. 3. comment. 24. Zerola in praxi Episcop. par. 1. verbo Casus, vers. Confessionem, pag. 78. Menoch. de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 6. n. 27. Fr. Ludou. Beja respons. casuum Conscientia, p. 4. casu 4.

11 *Sua confiteri peccata, &c.*

In congregatione Sanctæ Romanæ, & vniuersalis Inquisitionis habita in palatio Apostolico in Monte Quirinali coram S. D. N. Clem. diuina prouidentia Papa VIII. proposita fuit quæstio. Vtrum liceat per litteras, seu internuntium confessario absente peccata Sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere? Sanctissimus D. N. auditis votis Patrum Theologorum, & re cum Illustribus, & Reuerendis. Dominis Cardinalibus contra hæreticam prauitatem generalibus Inquisitoribus mature, ac diligenter considerata, hanc propositionem, scilicet licere per litteras, seu internuntium confessario absente peccata Sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere, ad minus ita falsam, temerariam, & scandalosam damnauit, ac prohibuit, præcepitque ne deinceps illa propositio publicis, priuatisque lectionibus, concionibus, & congressibus doceretur, ne vè inquam tanquam aliquo casu probabilis defenderetur, imprimatur, aut in praxim quouis modo deducatur, quod si quis illam docuerit, defenderit, imprimi fecerit, aut de ea etiam disputatiue tractauerit, (nisi forsan im-

pugnauerit) vel ad praxim direcit, seu inditecit deduxerit, præter excommunicationē latæ sententiæ, quâ ipso facto incurrat, à qua non possit præterquam in articulo mortis) ab alio quacunque etiam dignitate fulgente, etiam S. R. Ecclesiæ maiori Pœnitentiario, nisi à pro tempore existente Romano Pœnitente absolui, alijs etiam penis pro arbitrio infligendis subiaceat. Quintilianus Adrianus Not. publicata fuit Romæ 19. Iunii 1603. refert Prosper. de Augustinis in addis. ad Steph. Quarantam in summa Bullarum, verbo Confessio Sacramentalis pag. 302. de ea agunt Valer. Reginald. in praxi furi pœnit. lib. 6. cap. 1. nu. 5. Aegid. de Coninck de Sacram. & censuris tom. 2. disp. 4. num. 68. Et ita inualide absoluit absentes, etiam si prius præsentis Confessionem audierit, vt per Cardin. Tolet. in sum. lib. 3. cap. 6. Valente. par. 3. disp. 7. §. 11. puncto 1. §. quod autem, Soar. tom. 4. disp. 19. sect. 3. num. 7. Aegid. d. disp. 4. num. 69.

12 *Licentiam prius postulet, & obtineat.*

Aduerte quod Religiosus crediturus est dicenti se habere licentiam à proprio patocho, vt illi ministret Sacramenta Confessionis, & Eucharistiæ, & Parochus crediturus est Parochiano dicenti se factum esse habenti legitimam licentiam ipsum absoluenti, atque illi debet illi ministrare Eucharistiam, vt per Sancha de Matrim. lib. 3. disp. 37. n. 1.

14 Aduerte etiam, quod proprius Sacerdos, & Parochus existens extra territorium suum potest absolvere Parochianum suum confiteri volentem, de quo vide Victor. de Sacram. n. 136. Fr. Emman. in explicat. Bulla Cruciata, §. 9. dub. 4. fol. 78. Prax. Episcop. par. 1. verbo Parochus, pag. 274. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 34. num. 1. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 62. num. 9. In foro pœnitentiæ non requiritur remissio, nec forensis sortitum forum delicti, vt per Mich. Grassi. tom. 1. commun. opin. lib. 3. tit. 13. num. 7. pag. 400. Bouacof. commun. criminu. par. 2. verbo Forum fol. 30. & 31. Clar. lib. 5. §. fin. q. 38. num. 5.

15 *Caveat autem, &c.*

De sigillo Confessionis, & quæ pœna afficiatur Confessores peccata pœnitentis publicare præsumentes, vide plures Doctores, quos plena manu refert Cened. ad Decretum, cels. l. 60. num. 1. quibus adde Henric. in summa, lib. 6. cap. 19. cum seqq. Soar. tom. 4. disp. 33. & 34. Fr. Ludou. Beja respons. casuum conscientia. par. 3. casu 12. cum seqq. Menoch. lib. 6. de præsumpt. præf. 95. Valq. de Pœnit. quæst. 93. art. 4. Sayr. de Pœnit. cap. 26. Hieron. Onuphr. de sacro sigillo, Zerol. de Pœnit. cap. 20. Pelant. in addis. ad 3. par. q. 11. F. Emman. quæst. regul. tom. 2. q. 31. art. 1. Bernard. Graux. ad prædicam Camera Imper. lib. 1. candel. 200. conf. 2. Farinac. in praxi crimin. par. 2. q. 51. num. 93. cum seqq. Valer. Reginald. in praxi furi pœnit. lib. 3. per totum, Aegid. de Coninck de Sacram. & censuris tom. 2. disp. 9. Marten. Delric. disquisit. magic. lib. 6. sect. 2. cap. 3. pag. 471. Al.

473. Alirete de religioſa diſciplina ſuenda, lib. 2. cap. 9. latē Bonacin. de Sacram. diſp. 3. queſt. 6. ſect. 5.
- 16 Hoc ſigillum tam ſtrictē obligat, ut ob nullū omnino quantumcunque magnum incommodū cuiſtandum, vllō vnquam caſu inuito poenitente liceat aliqua, quæ ſub ſigillo cadunt, reuelare: etiamſi aliās integrum Regnum debeat perire, vt per Henric. lib. 6. cap. 19. Aegid. diſp. 9. nu. 19. Valer. Reginald. d. lib. 3. nu. 15. vbi n. 13. dicit procedere etiamſi Confefſio confenda ſit inualida nec dāda conſentiri abſolutio tanquam non petenti ſufficienter, de quo etiam Zerol. de Pœnit. c. 20. q. ſine 12. Bonaci d. ſect. 5. puncto 2. n. 6. Intelligit quoties poenitēs peccatū manifeſtauit Confefſario animo ſe accuſandi, ſeu per modum accuſationis coram Deo, ſecus ſi poenitens declarauit non animo ſe accuſandi, ſed potius peruertendi Confefſarium, illuſq. incitandi ad malum; quamobrem quidam Cardinalis, teſte Soto, mulctatus fuit à Summo Pontifice, eò quod non manifeſtauerit conſpirationem in Summum Pontificem, quā alter ipſi aperuerat in Confefſione, non intentione ſe accuſandi, ſed animo illum trahendi ad eandem conſpirationem, ita Sot. in 4. diſp. 18. q. 4. art. 5. Valer. Reginald. d. lib. 3. n. 66. Onuph. de ſigillis ſect. 4. q. 6. conſ. 70. Bonac. d. puncto 2. num. 7.
- 17 Occurrente caſu, in quo Poenitens conſtititur deliberationem diſtincturanda hæreſeos, vel perſeuerandi alterius criminis quilibet magnā quo deſiſtere nolit: immo & quod proponat executioni mandare, poteſt Confefſarius Episcopū, aliumq. cui res ea cura fuerit, mouere generaliter, vt inuigilet ſuper gregem ſuum, eò quod lupus rapax tentet cuius inuadere, poteſt etiam cetera facere, quibus obuietur delicto committendo, ſine aliqua tamen eius, qui confellus eſt, manifeſtatione, etiamſi hæc ſola remedium eſſet hæreſeos, vel alterius grauiffimi criminis impediendi, vt per omnia proſpiciatur ſigilli ſacramentalis integritati, & diuini legemini aduerſetur. Vide Nau. in cap. Sacerdos, num. 124. de Pœnit. diſp. 6. Cou. de ſponſal. par. 2. cap. 8. §. 12. num. 10. Salzed. ad Bernard. in præſt. cap. 109. lit. A, verſ. erit tamen clericus; plures reſert Doctores Cened. d. collect. 60. n. 5. quibus adde Sanch. de Matr. lib. 3. diſp. 16. q. 1. Martin. Delri. d. ſect. 3. verſ. quoad ſecundam; Valer. Reginald. d. lib. 3. n. 15. vbi num. 16. cum Sanch. reſoluit Abbatem, qui ex Confefſione monachi nouit vergere in perniciem religionis, quod ſi maneat in aliquo officio, poterit illum ad mouere, dummodo id fiat ſine reuelatione Confefſionis. Vide etiam Zerol. de Pœnit. cap. 20. queſt. 9. Onuph. de ſacro ſigillo ſect. 2. q. 2. dub. 2. verſ. ſequitur quarto, & ſect. 4. q. 6. verſ. ſequitur ſecundo, Sayt. de Pœnit. cap. 32. num. 2. Bonacin. d. ſect. 5. puncto 4. num. 19.
- 18 Confefſarius in teſtem præſentatus, & iuramento adductus ad dicendam veritatem dicere poteſt nihil ſcire, vel audiuiſſe, ſi de ijs inter-
- rogetur, quæ per ſolam ſacramentalem Confefſionem nouit, etiamſi interrogatio expreſſe fiat, an tale quid audiuerit in Confefſione. Vide Nau. in d. cap. Sacerdos, num. 141. Gutier. canon. lib. 2. cap. 11. num. 74. Cened. d. collect. 60. n. 32. Soar. tom. 4. diſp. 33. ſect. 6. num. 6. & 7. Valer. Reginald. d. lib. 3. n. 22. Martin. Delri. d. ſect. 3. cap. 1. Iacob. de Graſſi in aureis decif. par. 1. lib. 1. cap. 23. n. 3. Nugn. in addit. ad 3. par. q. 11. art. 2. diſſic. 1. verſ. ad quantum, Soar. de Pœnit. diſp. 33. ſect. 6. n. 6. Aegid. Coninck d. diſp. 9. dub. 1. n. 25. Onuph. de ſigillo ſect. 2. q. 2. dub. 1. verſ. reſpondeo, Bonacin. d. ſect. 5. puncto 4. num. 31.
- 19 Vtcrius poteſt Confefſarius eos matrimonio coniungere inter quos legitimū impedimentum eſſe nouit ex Confefſione, vt ſi quis confellus ſit ſe cognouiſſe carnaliter ſorem illius, cum qua vult matrimonium contrahere, quia Parochus ex Confefſione tantummodo ſciens publicè petenti coniugi nequit id ei negare ob impedimentum ſic cognitum. Vide Cou. de ſponſal. par. 2. cap. 8. §. 12. a. Salzed. d. cap. 109. lit. A, verſ. ſunt etiam ex neſſariis. Mafcard. de probat. conſ. 377. num. 4. cum ſeqq. Cened. d. collect. 60. num. 6. Henric. lib. 6. cap. 19. §. 5. lit. P. Valer. Reginald. d. lib. 3. num. 23. Gutier. de Matr. cap. 61. num. 11. Aegid. Coninck d. diſp. 9. n. 67. Bonacin. d. q. 6. ſect. 5. puncto 2. num. 8.
- 20 Sub ſacramentalē ſigillum cadunt non modo peccata declarata in Confefſione, ſed etiam alia, quæ in eorum notitiam poſſunt alium adducere, etiamſi non fuerit neceſſarium ea exprimi in ipſa Confefſione, item quæ verecundiam, vel detrimentum poſſunt afferre poenitenti. Vide Soar. d. diſp. 33. ſect. 3. a. n. 5. Valer. Reginald. d. lib. 3. a. n. 38. Et ſemper eſt peccatum mortale ſine venia poenitens aliquid, quod cadit ſub ſigillum, etſi ſi leuiſſimum peccatum veniale, reuelare, Henric. lib. 6. cap. 19. §. 3. Aegid. d. diſp. 9. n. 24. & 25.
- 21 De licentia poenitentis poteſt Confefſarius peccatum in Confefſione auditum reuelare. Vi. de Cou. de ſponſal. par. 2. cap. 8. §. 12. num. 11. Viuald. in c. de labio aureo, ſub de ſigillo Cōſſef. n. 13. Salzed. d. cap. 109. verſ. non tamen caſus; Mafcard. d. conſ. 377. num. 9. & 10. Cened. d. collect. 60. n. 2. Henric. lib. 6. cap. 23. §. 1. lit. D. Coriolan. de caſibus reſormatis, par. 1. ſect. 2. art. 15. Valer. Reginald. lib. 3. nu. 55. cum ſeqq. & num. 57. diſt. licet quomodo poſſit Confefſarius aliquid auditum in Confefſione reuelare de licentia poenitentis, cum non poſſit de licentia Pape, & n. 59. reſoluit, quod non ſufficit licentia præſumpta, ſed requiritur aq̃u data, ſiſtem taciſſe etiam Aegid. d. diſp. 9. num. 22. & 23. Bonacin. d. q. 6. ſect. 5. puncto 4. n. 9.
- 22 Diſto Sacerdotis fide digni afferentis mortuum, ſeu morientem deſide ſibi licentiam de reuelanda Confefſione creditur, vt per Viui. tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 17. n. 7. verſ. ſed hoc fallit, pag. 204. Menoch. de arbit. reſol. a. 14. n. 8. & de præſumpt. lib. 6. q. 95. au. 3. Mafcard. d. con-

d. concl. 377. n. 9. & concl. 982. n. 4. Fr. Emman. *quæst. regul. tom. 2. q. 35. art. 1. Valac. conf. 73. n. 1.* Sigillum enim Confessionis durat etiam post mortem, Sayro in *clauis Regia lib. 11. cap. 7. nu. 32.* Et super pœnitentia alicuius facta creditur Sacerdoti non iurato, vt per Rebuff. de *reprobatione* *stium* n. 316.

34 Aduertendum est, quod si quis tertius dicat Sacerdotem reuelasse Confessionem, & ipse cōcedat se licentiā reuelandi habuisse à pœnitente, illi tertio incumbit onus probandi, factam esse reuelationem sine pœnitentis licentia; cui oneri satisfacere censetur si ostendat, quod idem Sacerdos simpliciter reuelauerit, aut se reuelasse dixerit pluribus, nihil addendo de habita reuelandi licentia. Si verò ille, qui Confessionis reuelationē Sacerdoti obijcit, sit peccator, qui ei confessus est, tunc standum est ipsius Sacerdotis iuramento, maxime si vir probus sit, & bonæ famæ; cum de nullo, maxime de Sacerdote, præsumendum sit malum sine probatione, atque reuerentia Sacramenti (ne scilicet tomeret, credatur sigillum ipsius fractum) exigat, vt in dubio declinetur in Confessarij fauorem, nisi id quod obijcitur sit dictum, aut factum ab eodem Confessario in pœnitentis, aut alterius detrimētum, de quā re vide Jacob. à Grass. in *decis. aureis lib. 1. cap. 33. nu. 22.* Henric. in *summa lib. 6. cap. 19. in fine*, Soar. *tom. 4. disp. 33. in fine*, Valer. Reginald. d. lib. 3. n. 68. Aloyf. Ricc. in *decis. Curie Archiep. Neap. p. 1. decis. 190.* Menoch. d. *arbitr. casu 424.* Malcard. *concl. 1286.* Martin. Delri. *disquis. magic. lib. 6. c. 1. sect. 1.* Farinac. q. 51. d. n. 12. Fr. Emman. *quæst. Regul. tom. 2. q. 35. art. 1.* Aldrete de relig. *discipl. tuenda, lib. 2. cap. 19. n. 6. cum seq.*

35 Quando pœnitens sine proposito confitendi, & absolutionem obtinendi dicit Sacerdoti. Hoc tibi aperio in Confessione: etiam si dicat flexis genibus, & fronte signo Crucis signata, cū ad sacramentalem Confessionem id nō sufficiat, nō obligat ad sigillum Confessionis, sed obligat tantum eo secreti vinculo, quo alia facta extra Confessionem, Salzedo d. *cap. 109.* *vers. est autem perpetua memoria dignum*, Viuald. d. *tit. de sigillo Confessionis, num. 15. post med. & n. 37.* Gutier. *canon. lib. 1. cap. 11. n. 47.* plures refert Cened. d. *collect. 60. n. 4.* & ad *Decretal. collect. 27. num. 1.* quibus adde Victor. de *Sacram. nu. 173.* Anton. Gom. *tom. 3. Varia. cap. 13. nu. 9.* Menoch. *conf. 107. num. 7. cum seqq.* Sanchez de *Matrim. lib. 3. disp. 13. n. 6.* Sayro in *clauis Regia, lib. 12. cap. 16. n. 15.* Bernard. Græuz. ad *pract. Cam. Imper. lib. 1. concl. 100. confid. 2. n. 13.* Henric. *lib. 6. cap. 21. 9. 3. lit. P.* Valer. Reginald. d. *lib. 3. nu. 67.* Bonacin. d. q. 6. *sect. 5. puncto 2. nu. 3.*

36 Aliqui sunt casus, præter supra adductos in quibus sine licentia confitentis licet reuelare aliquid auditum in Confessione. Primus si ipsemet confitens extra Confessionem illud detexerit. Secundus cum Sacerdos indigens consilio circa peccatum auditum consulit virum

doctum, dummodo persona, quæ peccauit nequeat inde venire in notitiam, vt probat *tex. in cap. officij, supra hoc tit.* Tertius quando Confessarius ea, quæ per Confessionem nouit, adhuc alia via didicit, siue Confessarius talia nouerit antequam Confessio fieret, siue postea. Quartus cum quis confiteretur peccatum aliquod à se perpatrandum nolens mutare tale malum propositum, ea intentione, vt Confessarium peruerterat, moueatq; ad malum, quos casus adducit Valer. d. *lib. 3. n. 61. cum seqq.*

37 Confessor dicens tale peccatum mortale in Confessione audiri, dummodo in personæ cognitionem deueniri minimè possit, nō frangit sigillum Confessionis, vt per Victor. de *Sacram. nu. 189.* Viuald. d. *tit. de sigillo Confess. num. 33.* Cened. d. *collect. 60. n. 8.* Bonacin. d. q. 6. *sect. 5. puncto 4. num. 1.*

28 Non solum à Sacerdotali officio

Notatur ad hoc, quod deponendum, &c. Sacerdos reuelans Confessionem deponendus est, & in monasteriū ad agendam perpetuum pœnitentiam detrudendus, vt per Menoch. d. *casu 474. n. 9.* Jacob. de Grass. in *aureis decis. par. 1. lib. 1. cap. 23. ad fin. n. 45.* Zerol. de *Pœnit. cap. 20. questio 5.* Nugn. in *addit. q. 11. art. 1. diffin. 1.* *vers. circa Iura*, vbi aduertit penam peregrinationis, quæ olim iniungebatur frangenti sigillum Confessionis, mutatum fuisse in penam perpetuæ resolutionis in monasterio, Onuph. de *sacro sigillo, sect. 5. q. 2. concl. vnic. vbi q. 7. & concl. vnic.* bene aduertit improbableem esse illorum opinionem, qui asserunt Sacerdotem infringentem sigillum Confessionis incurrere irregularitatem.

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Morbi ab anima peccatis, & pœnitentia ex seculis originem trahunt.
- 3 Medici vocati ad medendum infirmo in lectoia-centi cum ante omnia tenentur monere, & inducere, vt confiteatur, & quid attenta Constit. Pj V. ostenditur.
- 4 Infirmitas morbi periculo caretur cum teneatur medicus admonere, vt confiteatur, ostenditur.
- 6 Anima cæteris rebus anteponenda.

Cap. Cum infirmitas. XIII.

1 Super hunc text. scriperunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Holtien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Io. à Capistr. Ximen. Tolet. in concord. *triusque Iuris cum legib. Castellæ par. 1. & 2.* Viui. in *rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 256.* Alagona in *compendio Iuris Canon. pag. 747.* desumitur ex Concil. Later. sub Innoc. III. cap. 22. & refertur ab Anton. Aug. *collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 14. cap. 4.*

- 2 *Nonnunquam ex peccato promerunt.* Et ita morbi ab animæ peccatis originem trahunt, & pestilentie ex sceleribus oriuntur, vt per Tiraq. de nobilit. cap. 31. num. 106. Cened. ad Decretal. collect. 107. n. 1. Nam vt inquit D. Chrysof. homil. 28. in cap. 8. Matthei, & grotationes plurimæ ab animæ peccatis originem trahunt.

- 3 *Præsentis decreto, &c.* stricte mandat Innoc. III. auctor huius tex. vt medici ad medendum infirmo in lecto iacenti, vocati, eum ante omnia moneant, & inducant, vt confiteatur, quod postea innouauit Pius V. suo Motu proprio edito anno 1566. incipien. *Supra gregem Dominicum*, quem ad litteram refert Steph. Quaranta in *summa Bullary*, verbo, *medicini*, ubi additum præceptum est, vt medici vltra tertium diem ægroti ad visitationem per Confessarij scriptum ipsi de infirmi Confessione fides fiat, vel nisi Confessarij ex iusta causa longius tempus infirmo concedendum indicet. Item præcipit Vniuersitatibus, & Collegijs, vt cum licentiam medendi alicui concesserint, aut ad Doctoris gradum promouerint, exigant ab eo iuramentum hæc seruandi, de quo Motu proprio agunt citati a Cened. ad Decretal. collect. 107. num. 6. & collect. 166. n. 5. quibus adde Ludouic. Beiam. *respons. casuum Conscientia* par. 1. casu 11. Armen. dar. in addit. ad recapit. legum, Nauar. lib. 3. tit. 23. l. 3. de medicis, latè Sanchez in *præcepta Decretal.* lib. 3. cap. 16. a princip.

- 4 *Ad infirmos.* infirmis à morbis vitæ periculum afferentibus, quasi secus sit quando constat morbum periculo carere, vt per Nauar. in *manuali*, cap. 25. n. 61. Jacob. de Grassi. in *aueris decis.* par. 1. lib. 3. cap. 14. n. 7. Vega tom. 2. *summe*, cap. 35. casu 3. Fr. Emman. in *summa* tom. 1. cap. 246. in fine. Alij verò intelligunt, quando infirmitas est talis, vt nec delitij, nec ex solo podagæ impedimento, sed ex se lectum petat, vt per Soar. tom. 4. *disp.* 35. sect. 3. n. 3. & 4. Sanchez *d. cap.* 16. n. 7. afferentes tex. in presenti non de solo morbo periculoso, sed de quocunque graui intelligi, & prædictam admonitionem satis esse, siue fiat per ipsum, vt medicum, siue per alium, aduertentes attento Motu proprio Pij V. medicum teneri deserere infirmum, qui tertius die à monitione transacta Confessionis fidem non fecerit per scriptum Confessarij, tamen libenter admittunt, si credatur eam admonitionem nihil profuturam ob agri obstinationem, non teneri medicum admonere, nec eum deserere.

- 5 *Ante omnia.* Id est antequam medicus medicinas applicet, vt per Nauar. *d. cap.* 25. num. 61. Sanchez *d. cap.* 16. num. 4.

- 6 *Vt medicos aduocent animarum.*

Est enim anima cæteris rebus anteposenda, Tiraq. de *piæ causæ* in *præfat.* pag. 9. *vers. sed si hoc*, Maschard. de *probat.* concl. 1171. n. 3. Menoch. de *presumptionibus* lib. 4. *presump.* 112. num. 4. & *presump.* 152. num. 4. Gutier. in *repetit.* h. nemo potest, num. 286. ff. de *legatis* 1. Card. Mant. de *tacitis*, & *ambig. conuentionibus* tom. 2. lib. 13. tit. 28. num. 10. Card. Tusch. tom. 2. *lett. A.* 2. concl. 333.

- 7 *Fuerit promulgata.* promulgatio in partibus, vt per Azor. in *instit. moral.* par. 2. lib. 3. cap. 1. col. 365. videt tamen, quæ dixi ad cap. 2. *supra de constit.*
- 8 In glo. [Arceatur] ibi (per sententiam, non ipso iure) Sequuntur Tiraq. in l. si inquam, *verbo* reueretur, num. 39. Sayr. in *slam Regia* lib. 3. cap. 8. num. 21.

S. V. M. M. A. R. I. V. M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. *scribentes*.
- 2 *Questores elemosynarum sine Apostolicis, vel dispensationum litteris aduocatis non debent, nec aliud predicare possunt quàm in forma contineatur litterarum.*
- 3 *Questorum elemosynarum nomen & usus in Christiana religionis locis abolendum præcipit Concil. Trident.*
- 4 *Questores elemosynarum nullo modo nec per se, nec per alium predicare debent.*
- 5 *Indulgentias in suis decretis qualiter Episcopi concedere possint, ostenditur.*
- 6 *Episcopi si concedant Indulgentias vltra numerum taxatum an certant in totum, vel in excessu, ostenditur.*
- 7 *Indulgentias concedendi facultatem habent Episcopi ex commissione Papæ, ac proinde iure communis Canonico, non vero Diuino.*
- 8 *Indulgentias concedere potest Episcopus electus & confirmatus, non dum consecratus.*
- 9 *Vicarius generalis Episcopi, aut alius Clericus ex demandata Episcopi facultate potest Indulgentias concedere.*
- 10 *Capitulum Sede vacante an possit Indulgentias concedere, requisit.*
- 11 *Episcopi an possint religiosis Indulgentias concedere iuxta suam facultatem, ostenditur.*
- 12 *Indulgentia de iuuantibus penitentij, qua sit, ostenditur.*
- 13 *Episcopi plures simul vnam Ecclesiam consecrantes an quilibet possint indulgere annuam Indulgentiam, ostenditur.*

Cap. Cum ex eo, XIV.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Burr. Anchar. Panormit. Marian. Socin. Ioan. à Capistr. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque* Iuris cum *legibus* Castella. par. 2. & 2. Viuian. in *rationale* lib. 3. *Iuris Pontif.*

ref. pag. 357. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 747. defumitur ex Concil. generali Lateranico. sub Innocen. III. cap. 62. & refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 3. tit. 14. cap. 5.

2. Eleemosynarum quoque questores, &c.

Probat hic tex. eleemosynarum questores sine Apostolicis, vel Diocesano litteris admitteri nō debere, nec aliud prædicare posse, quā in forma contineatur litterarum. Hodie vēr in noua dispositione Conc. Trid. sess. 21. de reformat. cap. 9. statuitur, vt in posterum quibuscunque Christianæ religionis locis eorum nomen atque vñs penitus aboleatur, nec ad officium huiusmodi exercendum vllatenus admittantur, de quo latè agunt Henric. in summ. lib. 7. cap. 19. d. princip. Nau. de libell. mor. 3. l. n. 45. & seq. Praxis Episcop. par. 1. verbo questores, vbi latè, Quaranta in summ. Bullarum verbo Archiepiscopi aulicis, vers. 26. in fine, Fr. Emman. quest. Regul. tom. 2. q. 57. art. 7. & q. 98. art. 1. Gallett. in margarita casuum Conscientiæ, verbo, eleemosyna 1. Cened. ad Clemen. collect. 9. latè Iul. Lauror. de indulgent. par. 2. cap. 13. d. princip.

4. In sua predicatione, &c. Hodie atq. cetera noua dispositione Conc. Trid. sess. 5. c. 7. in fine, questores eleemosynarij, qui etiā questuarij vulgò dicuntur, cuiuscunque conditionis existant, nullo modo, nec per se, nec per alium prædicare debent, ita ut contrarium facientes ab Episcopis, & Ordinarijs locorum, p. inuilegis quibuscunque non obstantibus, opportunis remedijs omnino arceri debeant, vt per Cened. d. collect. 9. Fr. Emman. quest. Regul. tom. 3. q. 32. art. 11.

5. Quadraginta dies, &c. Notatur ad hoc, quod Episcopi concedunt Indulgentias in suis diocesis, limitatiuè tamen, videlicet vt non excedant quadraginta dies in anniuersario, vel alijs, & tempus vnus anni in dedicatione Ecclesiæ, ita Soc. in 4. distict. 21. q. 2. art. 1. Cordub. de indulgent. q. 14. Thumius. q. 29. art. 6. Soar. tom. 4. disp. 55. sect. 3. n. 5. Bonacin. de Sacramentis, disp. 6. quest. 1. puncto 3. n. 2. ad finem; Azor. in sum. moral. par. 2. lib. 3. cap. 54. q. 6. Frac. Leo. in thesauro furi ecclesiastic. par. 1. cap. 7. num. 18. Vgolin. de potestate Episcop. cap. 41. §. 1. in primis. Sanctarel. in tract. de libello, cap. 2. dub. 2. lit. G. Iul. Lauror. de libello, & indul. par. 2. cap. 11. num. 18. vbi num. 23. refert aduertere Soar. loco citato, quod quando datur facultas in hoc tex. dandi Indulgentias in dedicatione Ecclesiæ, non addit particulam illam, de iniunctis pœnitentijs, prout addi solet in Indulgentia quadraginta dierum, & sic quod videtur amplior prior facultas, addit; aliqua discrimina inter dictas duas Indulgentias, vt apud ipsum videri licet. Licet autem Episcopi non possint ultra taxatum numerū Indulgentias concedere, possunt tamen

in minori, quia sub maiori summa comprehenditur minor, non è contra, ita Ego ipse de officio, & potestate Episcop. par. 3. allegat. 88. nu. 22. & me citato Iul. Lauror. d. cap. 11. num. 4.

6. Quid autem si Episcopi concedunt Indulgentias vltra numerum taxatum, an corruunt in totū, vel in excessu? in quo additio ad gloss. verbo pluribus, in presenti, tenet per tex. in cap. fin. hoc tit. lib. 6. Indulgentiam sic concessam esse ipso iure nullam quoad excessum, & per consequens valere vsque ad facultatem concessam inclusiue, quia numerus dierum est separabilis, quo casu vtile per inutile nō debet vitari, rum quia hæc est quādam liberalitas, & donatio, quæ valida est vsque ad legitimum modum, I. Sancimus, C. de donat. quare ita tenent Soar. d. disp. 55. sect. 3. n. 11. Nau. de libello, not. 31. num. 16. Azor. in sum. moral. par. 2. lib. 3. cap. 55. q. 6. Bonacin. de Sacram. d. puncto 3. n. 4. Iul. Lauror. d. cap. 11. num. 41. Valer. Reginald. in praxi fore pœnit. lib. 7. num. 120. Sanctarel. in tract. de libello, cap. 3. dub. 2. lit. G.

7. Hæc autem facultas sic restricta concedendi Indulgentias, conceditur Episcopis à Sede Apostolica circa suos subditos, & ita ex commissione Papæ, ac Iure communi Canonico, & Ordinario, non verò Diuino, licet enim dignitas Episcopalis, quoad potestatem Ordinis sit de Iure Diuino, & ex Christi institutione, & quoad Pastorale munus, quod iurisdictionem requirit, sit ex Christi mandato in communi loquendo; in particulari tamen quoad talem, & talem potestatem est ex Ecclesiæ ordinatione, quare ita tenent plures DD. quos refero Ego ipse de officio, & potestate Episcop. par. 3. allegat. 88. n. 8. & me citato Iul. Lauror. d. tract. de libello, & indul. cap. 11. num. 45. cum seq. Ex quo inferri posse Episcopum tantummodo electum, & confirmatum nondum consecratum Indulgentias concedere, quia cum earum concessio sit actus iurisdictionis, bene poterit ab Episcopo non consecrato exerceri, ita Soar. disp. 49. sect. 3. num. 31. Grassi. Nugn. Valer. Reginald. & alij, quos refert, & sequitur Bonac. de Sacram. disp. 6. q. 1.

9. punct. 3. num. 6. Hinc etiam inferitur posse Vicarium generale, aut alium clericum ex demandata Episcopi facultate Indulgentias concedere, quia facultas hæc spectat ad Episcopum Iure Ordinario, vt supra dixi, & quæ competunt alicui Iure Ordinario, possunt alijs delegari, nisi adsit in contrarium prohibitio, ergo Episcopus poterit eam cuiilibet, dummodo non sit laicus, demandare, ita Nauar. de libello notat. 31. n. 6. Soar. disp. 55. sect. 6. n. 6. Azor. in sum. moral. par. 2. lib. 3. cap. 43. q. 13. & plures alij, quos referunt, & sequuntur Bonac. d. punct. 3. num. 11. & Iul. Lauror. d. cap. 11. n. 51. Vtrum autem Capitulum Sede vacante possit Indulgentias concedere, vide per citatos à me d. alleg. 88. num. 21. quibus addo Iul. Lauror. d. cap. 11. n. 51. cum seq. Vtrum verò Episcopus possit religiosis Indulgentias concedere iuxta suam facultatem, vide citatos per

© o Bonac.

Bonac. d. punct. 3. num. 15. ubi ipse affirmatiue respondet, & n. 16. resoluit posse Episcopum gaudere, & frui Indulgentijs, quas alij cōcessit. Hęc & alia plura, quæ in hac materia occurrunt possunt, ne dicta repetamus, vide in meo tractatu de Officio, & potestate Episcopi, par. 3. allegat. 88. per totum.

- 13 *De iniunctis pœnitentijs.* Indulgentia de iniunctis pœnitentijs illa est, quæ valet ad delendas pœnas respondentes pœnitentijs iniunctis, & ita quādo alicui cōceditur Indulgentia de pœnitentijs iniunctis, tanta cōceditur pœnæ remissio, quāta respondet pœnitentijs taxatis à Cōfessore, ita Bonac. d. disp. 6. q. 1. punct. 2. num. 1. & 4.
- 13 *In glos. [Pluribus.]* Notatur ad hoc, quod quando plures Episcopi simul consecrant vnam Ecclesiam, quilibet potest indulgere annum Indulgentiæ, ex ea ratione quia in hoc text. non additur decretum irritans, & ubi non apponitur in mandato, licet fiat contra mandatum, tenet quod factum est, argum. cap. dilectus il. 2. de præben. Contrarium tamen videtur verius per expressa huius text. verba, ibi, sine ab vno, siue à pluribus, vt aduertit Iul. Lauror. d. cap. 11. num. 38.

Cap. Nostro XV. Honor. iij.

- 1 *S*uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Ioan. à Capistr. Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ, par. 1. & 2. Viñian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 258. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 748.
- 2 Probat hic text. Archiepiscopum in provincia sua posse Indulgentias concedere, vt per Nauar. de Iubileo, & Indulg. notab. 31. num. 13. Steph. Quaranta in summa Bullarj, verbo Archiepiscopi auctoritas, vers. 31. Bonac. de Sacram. disp. 6. q. 1. punct. 3. num. 2. vers. observa, quos refero Ego ipse de Officio, & potestate Episcopi, par. 3. allegat. 88. n. 15. & ibi citatis adde Marc. Anton. Genuen. in praxi Archiep. Neap. cap. 70. num. 15. & me citato, Iul. Lauror. de Iubileo, & Indulgent. par. 2. cap. 11. num. 28. in fine.

S Y M M A R I U M :

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Episcopi, & Prælati exempti possunt sibi eligere Confessorem.
- 3 Episcopi suffraganei inuito Archiepiscopo possunt eligere Confessorem approbatum ab Ordinario.
- 4 Cardinales possunt sibi eligere Confessorem.
- 5 Episcopus non potest eligere in Confessorem Sacerdotem non subditum, qui à proprio Episcopo non sit approbatus.

Cap. Ne pro dilatione XVI. & fin. Greg. ix.

- 1 *S*uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Io. à Capistr. Ximen. Tolet. in concord. vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viñian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 258. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 748.
- 2 Probat hic text. Episcopos, & Prælatos exemptos posse sibi eligere Confessores, vt per Henric. in summa, lib. 6. cap. 4. num. 3. in commento litt. I. & cap. 7. num. 3. in commento litt. B. & cap. 13. §. 3. & lib. 7. de Indulg. cap. 28. num. 1. in commento litt. H. & lib. 14. de irregul. cap. 18. §. 3. Aloyf. Ricc. in praxi fore ecclesiast. decis. 548. n. 1. in 2. edit. & resoluit. 470. in 2. edit. Anton. Gomez. in exposit. Bullæ Cruciatae clausula 10. num. 85. Sayr. de censuris lib. 7. cap. 14. n. 3. Fr. Emman. quest. regul. tom. 1. quest. 20. art. 28. Soar. tom. 5. disp. 41. sect. 2. n. 9. Erasim. Cochier de Iurisd. Ordin. in exemptis par. 4. q. 35. Sanch. de Matr. lib. 8. disp. 3. m. 3. idem referentes in Prælati religionis, potest enim Confessor ab ipso electus, ex eorum commissione, cum ipsis dispensare in omnibus, in quibus ipsi Prælati possunt cum subditis.
- 3 Amplia, vt locum habeat principalis text. cōclusio, etiam in Episcopo suffraganeo inuito Archiepiscopo, quia hæc potestas non provenit ab Episcopo eligente, sed à iure committente, vt aduertit Prosp. de August. in addit. ad Quarant. verbo Archiepiscopi auctoritas, vers. decimo septimo. in addit. litt. A, quod quidem, & in exempto locum habet, & in quolibet Episcopo, non solum in sua diocesi, sed etiam extra, dummodo Cōfessarius sit approbatus ab Ordinario, vt infra dicetur; ita Quaranta d. verbo Archiepiscopi auctoritas, n. 7.
- 4 Amplia etiam in Cardinalibus, quibus communicatur priuilegium concessum Episcopis, & Prælati exemptis in hoc text. vt per Henric. d. cap. 13. §. 3. Paul. Comitoli. respons. moral. lib. 1. q. 101. n. 4. Azor. instit. mor. par. 3. lib. 4. cap. 3. q. 16. ubi etiam credit non esse verisimile decreto Conc. Trid. sess. 23. de reformat. cap. 15. de rogatum fuisse priuilegium, quod erat concessum in hoc text. Quicquid autem de hoc sit illud est verisimum Sacram Cōgregationem censuisse Episcopum vigore priuilegij, de quo in hoc text. non posse sibi eligere Sacerdotem non subditum, qui à proprio Episcopo non sit approbatus, prout referunt Gallet. in mergerita casuum conscientia, verbo Episcopus. Prosper. de August. loco proxime citato, Azor. d. q. 16. vers. quærit an Cardinales, Aloyf. Ricc. d. resoluit. 470.

De Sententia excommunicationis. Tit. XXXIX.

Vper hanc rubr. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anan. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Io. de Londris in *breuiario Sacramentorum Canonum* fol. 184. Gullicl. Durand. in *breuiario aucto Iuris Canon.* Martin. Mefnart. in *epitome Decretal.* fol. 200. *verso*, Petrus de Rauena in *compendio Iuris Canon.* Dan. Venat. in *analysi methodica Iuris Pontificij*, pag. 718. Gottfred. & Hostien. in *summa huius tit.* Alexan. Cassan. & Anallat. German. in *paratitulis ad quosque libros Decretal.* sub hoc tit.

De materia huius tit. vide Menoch. *de arbitrio*, cap. 416. Clar. in *pract. lib.* 5. fin. q. 77. Viui. Vexi. & alios, tom. 1. *commun. opin.* lib. 1. tit. 12. Perez l. 1. tit. 8. *Ordin. Spin.* in *speculo testam.* par. 31. *rubrica*, Card. Cezar. Baron. tom. 1. *annal.* Ecclesie anno Christi 57. pag. mibi 511. Stephan. Quaraeta in *summa Bellary*, verbo *Excommunicatio* ad finem *revelationis*, & verbo *Excommunicatio* *datatio*. Rendina in *promptuario recept. sent.* tom. 1. tit. 41. de *excommunicatione*. Prax. Episc. *verbo*, *excommunicatio*, Cald. Pereira de *renouat. employe*, q. 7. *à princip.* Anton. de Sousa in *relect. de censur.* 231 *Bulla in Cæna Domini*, cap. 3. Cardos. in *practi Ind. cum*, verbo *excommunicatio*, Franc. Leo in *thesauro feni ecclesiæ*, par. 4. cap. 7. de *excommuni.* Fr. Ludou. Mirand. in *manu. Pralat.* tom. 2. q. 35. Farinac. *fragmenta crimina*, p. 1. verbo, *Excommunicatio*, Henricq. in *summa* par. 2. lib. 13. de *excomm.* Valquez tom. 4. in 3. *part. tract. de excomm.* Vgol. de *censur.* tab. 2. Soar. *cod. tract. disp.* 8. Auila *cod. tract. p. 2.* Sayr. *colleu. tract.* lib. 1. 2. & 3. Bonac. *cod. tract. disp.* 3. Mar. Alter. *cod. tract.* tom. 1. Aegid. de *Sacram. & censur.* tom. 2. *disp.* 14. Valer. Reginald. in *practi feni pœnit.* lib. 3. de *censur.* ecclesiæ. Anton. Riccial. de *Iure person.* extra *gremium Ecclesiæ* *æxep.* lib. 4. Galganet. de *Iure publico* lib. 1. tit. 15.

S Y M M A R I U M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes
2. Impuberes clerici si ad iniuriam percussiones possunt ab Episcopo absolui.
3. Pueri rationes venientes possunt ligari censuris.
4. Magister puniens discipulos clericos iniuriam correctionis non incurrit excommunicationem, modo non percutiat principaliter ex odio, vel ira.
5. Clerici percussiones per iocum non excommunicantur.
6. Pueri doli incapaces non ligantur excommunicatione.

Cap. Super eo. I. Alex. iij.

1. Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Henric. Butr.

Anch. Panor. Felino. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in *concord. terrarum Iuris comp. legib.* Castille p. 1. & 2. *Via in rationali* lib. 5. *Iuris Pontif.* p. 266. Alagona in *compendio Iuris Canon.* pag. 732. refertur ab Ant. August. collect. 1. *Decretal.* lib. 5. tit. 14. cap. 2. & est post Conc. Later. sub Alexandro III. par. 14. cap. 7.

2. Probat hic tex. quod clerici impuberes ad iniuriam percussiones possunt ab Episcopo absolui, vt per Bellet. *disquisit. Clericalium*, par. 1. tit. de *fauore clerici*, canon. 9. 3. num. 20. Molin. de *instr. tract.* 3. tom. 4. *disp.* 59. Bonac. de *censur.* *disp.* 2. q. 4. *punct.* 5. num. 3. *vers. quincus*. Hinc colligant Doctores excommunicationem ob violentam manuum iniuriam in clericum non euadere, qui illas infert in clericum excommunicatum, nam in prelati clericus primo loco percussus iam erat excommunicatus, & nihilominus repercutiens est etiam excommunicatus, ita Carol. de Graffis de *effectibus clericali*, effectus q. 130. vbi n. 124. cum Amelena de *potestate in se ipsum*, par. 1. cap. 12. n. 21. resoluit, quod licet clericus percussus possit remittere actionem iniuriarum, non poterit remittere excommunicationem.

3. Non sunt ab Apost. Sede, etc.

Ergo pueri rationes venientes possunt ligari censuris, vt per Soar. tom. 3. de *censur.* *disp.* 5. *sect. 2.* num. 17. Aegid. de *Sacram. & censur.* tom. 2. *disp.* 13. n. 45.

4. Si scholarem clericum, etc.

Notatur ad hoc, quod Iudi magister puniens discipulos clericos intuitu disciplinæ, vel correctionis excommunicationem non incurrit, modo non percutiat principaliter ex odio, vel ira, vt per Soar. d. tom. 3. *disp.* 22. *sect. 1.* num. 49. Bonac. d. q. 4. *puncto* 4. num. 4. Molin. d. tom. 4. *disp.* 56. num. 10. Auila de *censur.* par. 2. cap. 5. *disp.* 3. *dist.* 13. Aegid. d. tom. 2. *disp.* 14. num. 193. idem resoluens de patre respectu filij, Carol. de Graffis d. effectus q. num. 224. cum seqq.

5. Sed leuitate iocosa, etc.

Notatur ad hoc, quod percussus clericum per iocum, & non ex odio, & indignatione excommunicationem non incurrit, vt per Bellet. d. *tit. de fauore clericorum canon.* 9. 3. num. 1. Bonac. d. q. 4. *punct.* 4. n. 3. bene Coriolan. Capuccin. de *causis reformationis* p. 2. *cap.* 10. de *iudic. regul.* 9. 10. num. 23.

6. In glos. [Excusat] ibi (non ab excommunicatione, etc.) intellige si sut doli capaces, aliis ab excommunicatione excusarentur, vt ex Host. & Abb. hic resoluit Bellet. d. 9. 3. num. 21. ratio est, quia pueri doli incapaces deficit iudicium ad peccatum mortale committendum, & excommunicatione non incurritur, nisi ob peccatum mortale, cap. nemo 2. 11. q. 3. Nauar. in *manuali*, cap. 27. n. 9. & 76. Anton. de Sousa in *relect. de censur.* *Bulla Cæna*, cap. 2. *disp.* 16. num. 2. & cap. 8. *disp.* 51. num. 3. Salas de *regibus* *disp.* 16. *sect.* 9. ad finem.

flum, Bonac. de censur. q. 1. p. 1. d. 1. princip. Farinac. *fragmen. crimin. par.* 1. Verbo excommunicatio, num. 12. Ioseph. Sesse *Aragonia. decis.* 220. num. 2. Henric. in *summa lib.* 13. cap. 11. §. 3. & alicuius ab Aloyf. Ricc. in *praxi fori ecclesiast.* decis. 464. num. 2. in 1. edit. aliis resolut. 438. m. 3. idem.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Regulares se ad inuicem percutientes possunt à suis Prelatis absolui.
- 3 Episcopus an possit absolvere regulares exemptos excommunicatos ab violentam manuum iniectio- nem in clericis, remissum.
- 4 Prelatus percutiens subditum regularem possit ab- solui à Sacerdote subdito suo ab ipso in Confessor rem electo.
- 5 Prelati religionum an possint absolvere nouitium ab excommunicatione contracta ante nouitium.

Cap. Monachi, II.

- ¶ Super hunc text. scripserunt Abb. anieg. In- nocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs Versusque Iuris sum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuiam. in ratio- nali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 267. Alagona in com- pendio Iuris Canon. pag. 752. referunt ab An- ton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 34. cap. 3. & est post Concil. Lateranen. par. 14. cap. 8.
- ¶ Probat hic text. regulares se adinuenire per- cutientes posse à suis Prelatis absolui, vt per Fr. Emman. quest. regul. rem. 1. q. 20. art. 2. Bel- let. *disquisit. clerical. par.* 1. tit. de saeuere cleric. ca- nonis. §. 3. num. 3. Carol. de Crassis de effectibus clericali. effectus. q. num. 166. Bonac. de censur. disp. 2. q. 4. p. 1. §. 5. num. 1. post princip. vbi in vers. hinc sequitur, dicit Abbatem, Priorem, Guar- dianum, seu Praepositum monasterij, seu alium quemcunque, dummodo sit monasterij supremus superior, posse ab excommunicatione pro vio- lenta manu iniectioe in similes regulares suos subditos absolvere, additq. praedictos Superio- res etiam per alios absolvere, de quo etiam Coriolan. Capuccin. de casibus reuerentis par. 2. cap. 10. de Indec. regul. §. 10. num. 20. pag. 804. vbi num. 22. in fine vers. sed quid, resolut quod quando religiosi diuersorum ordinum se percu- tiunt ad inuicem, tunc debet absolui vnusquisq. à suo Prelato. Vtrum autem Episcopus possit absolvere regulares exemptos cadentes in sen- tentiam Canonis, siquis suadente, sunt sententia diuersa, & videre licet apud Bellet. d. §. 3. num. 7.

- 4 Se in clauistro percusserint. Hæc veni-
ponuntur, quasi iniuncta, quod si extra claustra se percusserint, ab Episcopo, & non à suo Pra-
lato debeant absolui, sed quia hoc crebrius in

clauistro contingit, vt resolutum Coriolan. Ca-
puccin. d. §. 10. num. 22. Fr. Emman. d. quest. 20.
art. 11. vbi etiam aduertit, quod si superius ali-
quis percussit suum subditum potest ipse se-
cundum priuslegem absolui ab alio Sacerdote
subdito suo, electo ab ipso in Confessorem, & si
subditus, & Prelatus se ad inuicem percusserint,
& in Conuentum non sit aliquis, qui eos possit ab-
soluere, possunt se ad inuicem absolvere, Corio-
lan. d. §. 10. num. 17. Vers. non licet, aduertens
quod licet de Iure communi excommunicatus
maiori excommunicatione non possit alium
excommunicatum maiori excommunicatione
absolvere, ex notatis in cap. audiamus 24. q. 1. in
casu tamen necessitatis vbi non est alius reli-
gius, qui possit eos absolvere, potest excom-
municatus alium excommunicatum absolvere,
quo loco idem Coriolan. num. 16. resolut per-
cutientem excommunicatum incurrere in ex-
communicationem, quia excommunicatus re-
tinet Ordinem, ratione cuius induta est immu-
nitas, & ideo durante causa durat effectus.
Aduertendum est etiam in hac materia cum
Fr. Emman. d. q. 20. art. 19. quod si Prelatus re-
gularis non sit Sacerdos, & nullus alius sit Sa-
cerdos regularis in Conuentu, vel si sit excom-
municatus, aut aliter impeditus, potest eius
subditus absolui ab Episcopo à minori lazione
clerici.

- 5 Vtrum autem huiusmodi Abbates, seu Reli-
gionum Prelati possint absolvere nouitium ab
excommunicatione contracta ante nouitium,
vide Tiraq. de retract. tit. 1. §. 1. gl. 8. num. 31.
Bonac. d. p. 1. §. 5. num. 1. prop. suum, vbi re-
soluit posse absolvere religiosos, non solum pro-
fessos, sed etiam nouitios, quamuis contraxerint
excommunicationem ante nouitium; addit
tamen noitium egredientem teneri postea se,
se praesente illi, qui aliis habebat facultatem
absoluerendi.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Ostarj, alij, officiales, qui dum turban tenent,
irruentem Clericum foris casu ledunt, ab ex-
communicatione excusantur.
- 3 Delinquens in officio minus puniatur.
- 4 Clericum percutientem ad suam necessariam defen-
sionem, non inuenit aliquam excommunicationem.
- 5 Inimicantem Clerico inferens potest ab Episcopo
absolui.
- 6 Excommunicatus non est percutiens, vel occidens
Clericum turpiter agentem cum matre, filijs, soro-
re, vel uxore, modo percutiat incontinenti.
- 7 Turpiter inuenit cum uxore, vel filia alienius qui,
huiusmodi dicatur, & ostenditur.
- 8 Clericus percutiens turpiter inuitu cū propria matre
uxore, vel filia non incidit in excommunicationem,
non ita si cum filia adoptiva, aut nupta, &c.
- 9 Clericum turpiter inuenientem cum sua sponsa de fra-
tenu percipientem, non est excommunicatus.

j. Cap.

j. Cap. Si vero. III.

1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Burr. Anchar. Panormit. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *utriusque Iuris cum legibus Castellæ*, par. 1. & 2. Viulan. in *rationali lib. 5. Iuris Pontificij* pag. 267. Alagona in *compendio Iuris Canon.* pag. 753. refertur ab Anton-August. collect. 1. Decret. al. lib. 5. tit. 34. cap. 4. & est post Concil. Lateranen. par. 14. cap. 9.

2 **Alicuius potestatis ostiarius.** Adverte ab excommunicatione excusari ostiarium, aut alium officialem, qui dum arcet turbam irruentem, clericum fortuito casu lædit, quod si tamen id faceret animo maligno, ex proposito scilicet, intendens clericum verberare sine sufficienti necessitate, videtur incurrere excommunicationem, sed soli Episcopo reservatam, à quo absolui potest, nisi clericum grauitur vulnerauit. *Sayr. de censur. lib. 3. cap. 28. num. 27. Aegidius de Sacramen. & censur. tom. 2. disp. 14. num. 193. Bèllet. disput. clerical. par. 1. tit. de favore clericorum Canon. 9. 3. num. 28. Bonac. de censur. disp. 2. q. 4. punct. 5. num. 2. vers. secundus.*

3 **Prætextu officij.** Ergo delinquens in officio mitius punitur, vt per Tiraq. de *pœnis temper. causa 58. à princip.* Et Curiales, seu Alicui in hoc priuilegiantur, quod eis facilius paritur, quam alijs, vt per Caflan. in *catalogo gloriæ mundi* par. 6. consider. 38.

4 **Si vero clericum, &c.** Notatur ad hoc, quod qui clericum percutit, ac vulnerat ad suam necessariam defensionem, non incurrit aliquam excommunicationem, vt per Anton. Gomez *variar. tom. 3. cap. 3. num. 20. ad medium*, Clar. 5. *bomicidium* num. 23. *vers. præterea*, Vgol. *de censur. par. 2. cap. 11. §. proposuimus* num. 1. & 2. Iacob. Ayrez *de homicidio necessario* par. 1. num. 63. *Farinac. in praxi crimin. par. 5. q. 125. num. 32.* Carol. de Grassis *de effectibus clerical. effectus 9. num. 196. cum seqq.*

5 **Grauit percuferit.** Notatur ad hoc, quod ubicunque esset illata levis iniuria, etiam personalis ipsi clerico, eam inferens vti excommunicatus non renetur Romam proficisci, sed potest illum Episcopus absolvere, vt per Viui. *tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 12. num. 10. pag. 196.* Clar. lib. 5. §. *fin. q. 77. num. 14.* Mari Antonin. *vari. resolut. lib. 3. resolut. 11. num. 1.* Et ex leui percussione inter pueros, vel personas infimæ conditionis non incurritur excommunicatio, vt per Henric. in *summa lib. 13. de excommun. cap. 17. §. 2. in medio.*

6 **Nec ille compellendus est, &c.** Notatur ad hoc, quod excommunicatus non

est percutiens, vulnerans, vel occidens Clericum inuentum turpiter agentem cum matre, filia, vxore, vel sorore, modo percutiat incontinenti, & non ex intervallo, vt per Couar. *de sponsal. par. 2. cap. 7. §. 7. num. 12.* Nauar. in *manuali cap. 27. nu. 84.* Emman. *sà de excommunic. Papa reuerentis* num. 2. Clar. 5. *bomicidium*, nu. 48. & lib. 5. §. *fin. q. 77. num. 9.* Perez. l. 4. *glos. sua bya tit. 13. lib. 8. Ordin. pag. 268.* Anton. Gomez l. 8. *Tauri n. 55.* Fr. Emman. in *summa tom. 1. verbo de excommunicatione Papal. num. 5.* Ceual. *commun. contra commun. q. 833. num. 30.* *Farinac. in praxi crimin. par. 5. q. 121. num. 6.* & num. 73. *Molin. de iustit. tom. 4. tract. 3. disp. 7. num. 3.* & *disp. 55. num. 6.* Henric. in *summa lib. 12. cap. 14. §. 1. lit. E.* Sayr. *de censur. lib. 3. cap. 27. num. 23.* *Prax. Episcop. verbo excommunicatio*, Cened. *ad Decretum collect. 12. num. 2.* & 3. *Intrigl. de castibus Conscientie cent. 1. casu 9. num. 18.* Carol. de Grassis *de effectibus clericalibus effectus 9. num. 186.* Bonac. *de censur. disput. 2. q. 4. puncto 4. num. 5.* Aegid. *de Sacramen. & censuris tom. 2. disput. 15. nu. 195.* resoluens, quod quamuis percutiens in his casibus grauitur peccet percutiendo priuata auctoritate, nihilominus eximitur ab excommunicatione, eo quod Ecclesia non reputet huiusmodi percussione factam esse suadente Diabolo, sed vehementi passione, cum sit difficultillimum in huiusmodi casu iustum temperare dolorem.

7 **Turpiter inuentum.** Ergo sufficit, vt libet turpi actu, veluti in osculis, vel amplexibus, aut in loco suspecto, vt si solus inueniatur cum sola in loco apto ad turpes actus exercendos, & de illo adsit rationabilis suspicio, ita. *Soar. tom. 5. de censur. disp. 22. sect. 1. num. 37.* Aegid. *d. disput. 14. nu. 196.* *Prax. Episcop. d. verbo excommunicatio §. 4.* Bonac. *d. num. 5.* *Ver. rogabis secundo*, vbi addit cum Syluest. sufficere, vt maritus percutiat clericum loquentem cum sua vxore absque alio turpi actu, quando illum prius ter admonuerat, & ipse noluit desistere. Hinc sequitur, inquit Nauar. *conf. 41. sub hoc tit.* quem refertur, & sequuntur *Molin. d. disp. 55. m. 6. ad finem*, & Bonacin. *dist. num. 5. bine sequitur*, maritum excusari ab excommunicatione quando de industria se abscondit domi expectans clericum hoc ignorantem, vt eum in flagranti deprehensum occidat, adhuc erim dicatur occidere clericum turpiter inuentum cum vxore, &c. modo adsit dolus, qualis esset, si curasset eum ad dictas personas clauis adueandas inuitari.

8 **Matre, sorore, vel filia.** Intellige veram, & propriam matrem, sororem, & filiam, etiam illegitimam, non tamen adoptiuam; nam vt percutiens clericum excusetur ab excommunicatione, requiritur, vt illum percutiat turpiter inuentum cum propria matre, vxore, vel filia, aut sorore, non vero sufficit, si percussit inuen-

tum cum aua, nepta &c. quia verba huius text. propriè sunt accipienda, præsertim cum simus in materia pœnali, & odiosa restringente privilegia clericorum, ita Molin. *d. disp. 55. ad finem*, Aegid. *d. disp. 14. num. 196.* Bonac. *d. n. 5. vers. rogabis primo.*

- 9 In glöf. [Cum vxore.] ibi (*idem est in sponsa de presenti*.) Notatur ad hoc, quod nomine vxoris hic intelligitur etiam sponsa de præfenti, cum qua contractum est Matrimonium, quamvis nondum sit consummata, & ita non esse excommunicatum pereuntium clericum turpiter inuentum cum sua sponsa de præfenti tenent Couar. *de sponsal. par. 1. cap. 1. num. 8.* Clar. *lib. 5. de homicidiis num. 49.* Perez *l. 1. glöf. 1. pag. 3. vers. hinc etiam, tit. 1. lib. 5. Ordin. Praxis Episcop. par. 1. verbo adulterium, & verbo excommunicatio, vers. tertio*, Farinac. *d. par. 3. q. 121. num. 73.* Sanch. *de Matrimon. lib. 1. disp. 1. num. 6.* Aegidius *d. disp. 14. num. 196. vers. per vxorem*, Bonac. *d. num. 5. vers. respondet nomine vxoris*, sed Gutier. *de Matrimon. cap. 1. num. 13. cum duobus sequentibus*, contra Couar. resoluit sponsum de futuro percutientem clericum cum sponsa turpiter inuentum in penam excommunicationis incidere, quod etiam tenet Aloyf. Ricc. *in praxi antea resol. 228.*

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Clericum percutiens ignorans eum esse clericum non est excommunicatus.
- 3 Excommunicationem non incurrit percutiens clericum, ignorans tamen crasse, & lata culpa clericatum.
- 4 Excommunicatio incurritur ab illo, qui percussit casu clericum credens illum non esse Caium, sed Titium similiter clericum.
- 5 Clericum verberans credens esse laicum non incurrit excommunicationem.
- 6 Excommunicationem incurrit percutiens clericum cum hac intentione, volo occidere hunc hominem, etiamsi sit clericus.
- 7 Iuramentum ubi propria manu exigitur non admittitur procurator, etiam habens speciale mandatum ad iurandum.
- 8 Iuramento etiam, qui ignorans, statuit ad probandam ignorantiam.
- 9 Ignorantia plene probatur iuramento ipsius se ignorasse dicenti.

ij. Cap. Si vero. III.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hollien. Buttr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concord. Viriusque Iuris cum legib. Castella par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 296. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 733. refertur ab Anton. August. col.

left. 4. Decretal. lib. 5. tit. 34. cap. 5. & est post Concil. Lateranen. par. 14. cap. 1.

2 Dummodo ipsum esse clericum ignorauerit.

Probat hic text. quod percutiens clericum ignorans probabiliter eum esse clericum, excommunicatus non est, ita Victor. *de excommunicatione num. 8.* Soar. *de censur. tom. 5. dispur. 22. sect. 1. num. 54.* Aegid. *de Sacram. & censur. tom. 2. dispur. 14. num. 197.* Mascard. *de probat. concl. 848. nu. 4. cum seqq.* latè Sayr. *de censuris lib. 3. cap. 27.* Mari. Alter. *cod. tract. tom. 1. de excommuni. lib. 2. cap. 3. vers. quia in re.* Carol. de Grassis *de effectibus cleric. effect. 9. num. 189.* Bonac. *de censur. dispur. 1. q. 2. punct. 1. num. 16. cum seqq.* Paul. Comitoli. *respons. moral. lib. 5. q. 3.* Cened. ad Decretum collect. 24. num. 11. Vnde primo colliges

- 3 non incurri excommunicationem ab eo, qui ignorabat etiam crasse, & lata culpa clericatum, & resoluit Fr. Emman. *in summa tom. 1. cap. 80. concl. 1. n. 11. in fine*, S. Antonin. Abb. Syluest. Alexand. de Neuo, & alii, quos refert Sanch. *de Matrimon. lib. 10. disp. 32. num. 41.* vbi tandem asserit huiusmodi percussorem clericum non excusari ex lata culpa, & crassa ignorantia, quia ignorans in præfenti non excusatur defectu doli, sed quia culpa lata caruit, immo probabiliter, & iuste ignorauit eum clericum esse, qui contra solum clericorum morem comam nutrebat, Sayr. *d. cap. 37. num. 2.* Carol. de Grassis *d. effect. 9. num. 192.*
- 4 Secundo colliges incurri excommunicationem ab eo, qui percussit Caium clericum, credens illum non esse Caium, sed Titium similiter clericum, ratio est, quia tàm intentio, quàm opus externum est iniuriolium statui clericali, propter cuius reuerentiam imposita fuit excommunicatio: tum quia nulla ignorantia excusatur in hoc casu, eum habeat intentionem percutiendi clericum, & recipi percutiunt hunc clericum, quamuis credat esse alium clericum, ita Pizarra *in epitome delict. cap. 27. num. 17.* Vega. *tom. 1. summa cap. 85. casu 107.* Sanch. *d. disp. 32. num. 27.* Facinae. *in praxi crimin. par. 5. q. 125. num. 164.* Bonac. *d. disp. 1. q. 2. punct. 1. num. 20.* Secus si percussit Titium clericum volens percutere Caium laicum, Couar. *in cap. alima mater par. 1. §. 10. num. 15. vers. 12.* Grass. *in decis. aureis par. 1. lib. 4. cap. 9. num. 43.* Vega. *d. cap. 85. casu 107.* Fr. Emman. *in summa tom. 1. cap. 80. num. 11. conclus. 11.* Sanch. *d. disp. 32. num. 28.* Farinac. *d. num. 164.* Sic etiam non est excommunicatus, qui volens percutere clericum, & percussit laicum, quem credebat esse clericum illum, quem percutere volebat, vt post Vgol. resoluit Farinac. *d. num. 164.*

- 5 Tertiò colliges, quod verberans clericum credens esse laicum, quia incedit in habitu laicali, non incurrit excommunicationem, nisi percutiens eum clericum sciret, vt per Mascard. *d. concl. 848. d. num. 4.* Menoch. *de presumption. lib. 6.*

*lib. 6. præsump. 76. num. 12. Seraphin. de primi-
legis iuramen. privileg. 4. nu. 38. Iacob. de Graff.
in auctis decis. par. 2. lib. 3. cap. 5. num. 1. &
plures alij, quos refert, & sequitur Carol. de
Grassis de effectib. cleric. effect. 9. num. 125. Nul-
lam vero excommunicationem incurrit si quis
percutiat clericum, qui ab Episcopo, vel ab
alio iurisdictionem quasi Episcopalem in eum
habente, ter fuit admonitus in generali, vel in
particulari, vt consuevit, & habitum clericalem
deferret, & ipse clericus nihilominus non vult
deferre, ratio est quia quandiu huiusmodi cleri-
cus non gestat habitum caret priuilegio cleri-
cali, si ter fuerit admonitus, cap. contingit il. 2.
infra, hoc tit. ita Sayr. de censur. lib. 7. cap. 27. Auil.
eod. tract. par. 2. cap. 5. disp. 3. dub. 13. casu 4.
Carol. de Grassis d. effect. 9. num. 126. Molin.
d. tom. 4. disp. 54. num. 1. Bonac. de censur. disp. 2.
q. 4. punct. 4. nu. 6. aduertens non amittere pri-
uilegium Canonis per solum dmissionem habi-
tus clericalis, nisi ter fuerit admonitus, vt su-
pra dixi.*

- ¶ Quarto colliges ligari excommunicatione
percutientem clericum cum hac intentione, vo-
lo occidere hunc hominem, qui est laicus, aut
si est clericus, volo adhuc illum occidere, quia
actus externus est malus, & efficaciter dependet
ab illo actu interno, quod percutiens vult hunc
hominem occidere, quod non occidit, quando
non adest ignorantia committans, tunc enim
actus externus non provenit ab interno actu in-
iusto, ita Auila d. par. 2. q. 5. disp. 5. dub. 6. ad finem,
Sanch. in prap. Decal. lib. 1. cap. 16. num. 14.
quos refert, & sequitur Bonac. d. tract. de censur.
disp. 1. punct. 1. num. 31.

- 7 **Propria manu.** Notatur ad hoc, quod
vbi iuramentum nō so-
lum proprium, sed etiam propria manu exigi-
tur, non admittitur procurator etiam habens ad
iurandum speciale mandatum, vt per Cassador.
decis. 1. de iureiurando, Couar. de sponsal. par. 2.
cap. 3. §. 5. num. 8. Vers. fit igitur, ad finem, Soar.
de religione tract. de iuramento lib. 2. cap. 31. nu. 7.
Sayr. in claus. Regia lib. 5. cap. 6. nu. 27.

- 8 **Præstiterit iuramentum, &c.**
Notatur ad hoc, quod ad probandam ignoran-
tiam statuitur iuramento eius, qui ignorauit, vt
per Sayr. in claus. Regia lib. 3. cap. 5. nu. 4. Statuitur
enim iuramento in ijs, quæ pendet à conscien-
tia alicuius, quando aliter veritas haberi non
potest, Miscard. de probat. concl. 414. num. 4.
Ite ideo ignorantia plenè probatur iuramento
ipsius se ignorasse dicentis, quia in cordis pe-
netralibus latetia minimè testibus probari pos-
sunt, vt tenet glof. bus, verbo propria, & resoluunt
Couar. lib. 3. variet. cap. 10. num. 1. Vers. tertio
admittenda est, Greg. l. 12. verbo, que lo no supiera
cit. 1. partit. 3. Salzed. ad Bernard. regul. 323.
Malcard. de probat. concl. 881. num. 1. Auiles ad
cap. 52. Prætorum glof. e la tierra, num. 12. Sanch.
d. lib. 9. disp. 32. num. 5. Admittitur tamen pro-

batio in contrarium, Tiraquel. de retract. tit. 1.
§. 4. glof. 1. num. 4.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Absoluti quis potest in articulo mortis ab excommu-
nicatione contracta ob violentam manuum iniectionem in clericos.
- 3 Excommunicationis sententiam incurrit percutiens
conuersos Ecclesiæ regularis.
- 4 Conuersi religionum veri sunt religiosi, & Ecclesi-
astica persona.
- 5 Novit religionum suarum de foro Ecclesiæ, ita ut
eos percutientes, incurrant sententiam excommu-
nicationis.

Cap. Non dubium. V.

- 1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc.
Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Ioan. à Capi-
strano, Hostien. Henric. Butr. Anch. Panor. Ma-
rian. Soccin. Ximen. Tolet. in concord. Trinitate
Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuan. in
rationale lib. 5. Iuris Pontif. pag. 269. Alagona
in compendio Iuris Canon. pag. 754. refertur ab An-
ton. Augult. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 34.
cap. 6.
- 2 Probat hic text. imminente periculo mortis,
vel graui infirmitate posse quemuis ab excom-
municatione ob violentam manuum iniectionem
in clericos contracta à quolibet Sacerdote
absolui, vt per Bonac. de censur. disp. 2. quæst. 4.
punct. 5. num. 3. Vers. quartus, Bellet. disquisit. cle-
ric. par. 1. tit. de favore Canonis §. 3. nu. 8. Carol.
de Grassis de effectibus clericis effect. 9. nu. 125.
quod quidem speciale non est in hoc excom-
municationis genere, sed in omni alio simi-
liter concessum, cum quilibet simplex Sacer-
dos in articulo mortis possit à quibuscun-
que censuris, & peccatis reservatis absol-
uere, vt clarè colligitur ex Trident. Concil.
sess. 14. cap. 7. quod quidem an verum sit quan-
do patet additus ad Superiorem, qui censuræ,
& casus sunt reservati, vel ad Confessarium,
approbatum, & quis dicatur mortis articulus,
vide per citatos in tract. de officio & potest. Epi-
scopi par. 2. alleg. 25. num. 49. cum seqq. quibus
adde Thom. Aquin. in tract. de infirmis, par. 3.
cap. 15.

- Notatur ad hoc, quod excom-
municationis sententiam in-
currit conuersos percutiens Ecclesiæ regularis,
vt per Rendin. in promptuario recept. sentent. tom. 1.
tit. 41. num. 18. Iacob. de Graff. in auctis decis.
p. 2. lib. 3. cap. 5. num. 21. Carol. de Grassis de
effect. cleric. effect. 9. num. 70. Huiusmodi enim
conuersi verè sunt religiosi, eo quod tria vota
castitatis, paupertatis, & obedientiæ emittunt,
& ideo vulgo dicitur fratres laici, nō quod Eccle-
siasticæ personæ, aut religiose non sint, sed quia
Ordinibus carent, & clerici non sunt, sicut mo-
nachi,

nachi, & alij religiosi, de quibus Praxis Episcop. par. 1. *Verbo oblati*. Peregr. *variar. lib. 6. num. 70.* Nicol. Garcia de *benef. par. 1. cap. 4. num. 11.* An idem sit in percutiente conuerfum Ecclesie secularis in dubium ab Ordinarijs in presenti reuocari solet, nam glos. hic arguit pro vtraque parte, & tandem concludit quod iuxta quo se, & sua diuino obsequio, sine in regulari Ecclesia, siue in seculari obtulerunt, iam Ecclesiastica persona censentur, & ex hoc ex toto in forum Ecclesie translati sunt, cum hac glos. transeunt hic Host. *num. 2.* Ioan. Andr. *num. 4.* Butr. *num. 6.* Panorm. *num. 4.* & alij, quos refert, & sequitur Rendina loco proximo citato, Grassi & Carol. de Grassis citatis locis.

- 5 Vnde etiam nouitij, qui sunt de foro Ecclesie, non possunt coram Iudice seculari conueniri, vt tenent Moder. de *iurisdic. par. 4. casu 121. num. 24.* Azor. *instit. moral. par. 1. lib. 12. cap. 2. q. 11.* Canonis enim priuilegio gaudent, ita ut eos percutientes incidunt in illius excommunicationem, vt tenent plures citati a Cened. ad *Decretum collect. 24. num. 12.* quibus adde Henric. in *summa lib. 13. de excomm. cap. 49. §. 1. in commen. lit. G.* Fr. Emmanuel. *quar. regul. tom. 3. q. 21. art. 4.* Grassi. *d. cap. 5. num. 26.* Farin. in *praxi crimin. q. 8. num. 16.* Carol. de Grassis *d. effectus q. num. 82.* Azor. *d. lib. 12. cap. 3. q. 2.* Bobadil. in *sua politica lib. 2. cap. 18. num. 88.* Aegid. de *Sacrament. & censur. tom. 2. disp. 14. dub. 15. num. 164.* quamuis nouitij sint vnus diei, ex Coriolan. Capuccin. de *casibus reueruatis par. 2. cap. 10. de Iudic. regul. §. 10. num. 19. pag. 803.* vbi limitat in percutiente de proximo vellicandum, qui in monasterio est in habitu seculari sub cura Magistris nouitiorum.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Mulieres ab excommunicatione ob violentam manuum iniectionem in clericos ab Episcopo absolui possunt.
- 3 Delicati ob clerici percussionem excommunicati ab Episcopo absolui possunt.
- 4 Consulens, vel mandans percuti clericum excommunicatus est, si sequatur percussio.
- 5 Excommunicatio incurritur ab eo, qui mandauit percussionem clerici, sed postea poenitentia ductus reuocauit mandatum, qua reuocatione non intimata mandatario adhuc sequutus est mandati effectus, secus si prius intimatio ei facta fuisset.
- 6 Mandans percuti clericum si post mortem ipsius mandantis, is, cui hoc mandatum erat, clericum percusserit, non excommunicatur.

Cap. Mulieres. VI.

- 1 S Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Casal. in *annot. Ximen. Tolet. in con-*

cordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in *rationali lib. 5. Iuris Pomis. pag. 269.* Alagona in *compendio Iuris Canon. pag. 754.* refertur ab Anton. Auguft. *collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 34. cap. 7.* & est post Concil. Lateranen. *par. 14. cap. 12.*

- 2 Probat hic text. mulieres ab excommunicatione ob violentam manuum iniectionem in clericos, ab Episcopo absolui posse, cum periculosum sit peregris proficisci, & se virorum cetibus immiscere: ita Tiraq. *l. 10. consuetudinali glos. 1. par. 10. num. 33.* Sayr. de *censur. lib. 3. cap. 28. num. 18. vers. tertius.* Bonac. *codem tract. disp. 2. q. 4. puncto 5. num. 3.* vers. sextus, Carol. de Grassis de *effectibus clericalibus effectus q. num. 159.* Bellet. *disquisit. clerical. par. 1. tit. de favore clericorum Canonis §. 3. num. 17.* ampliante etiam si sint diuites, vel sui Iuris, & apta ad conficiendum iter.

- 3 Et ita delicati, &c. Notatur ad hoc, quod delicati, qui scilicet laborem accedendi ad Sedem Apostolicam sustinere nequeunt, quod tamen remittitur ad arbitrium Episcopi, vt ait glos. *verbo laborem*, in presenti, absolui possunt ab Episcopo ab excommunicatione incurta ob violentam manuum iniectionem in clericos, intimato prius Summo Pontifici statu persona, & veritate negotij, vt secundum eius consilium de commisso scelere corrigi valeant, ita Bellet. *d. §. 3. num. 23.*

S. Illi vero.

- 4 Probat hic §. consulentem, vel mandantem percuti clericum excommunicatum esse, ac si ipsum clericum proprijs manibus percussisset, si sequatur percussio, ita Syluest. *verbo excommunicatio 7. nu. 24.* Soar. de *censur. disp. 22. sect. 1. num. 55.* Auil. *codem tract. par. 2. cap. 5. disp. 3. dub. 6.* Sayr. *codem tract. d. lib. 3. cap. 15. nu. 10.* Bonac. *cod. tract. disp. 2. q. 4. puncto 3. num. 1.* Molin. de *iustit. tom. 4. disp. 52. num. 2.* Aegid. de *Sacrament. & censur. tom. 2. disp. 15. num. 27. cum seqq.* Farinac. in *praxi crimin. par. 5. q. 129. num. 57.* In glos. [Auctoritate, vel mandato.] ibi (sed pone, quod mandat, sed ante manuum iniectionem poenituit, &c.) Notatur ad hoc, quod incurritur excommunicatio ab eo, qui mandauit percussionem clerici, sed postea poenitentia ductus reuocauit mandatum, qua reuocatione non manifestata mandatario, adhuc sequutus est mandati effectus, quamuis curauerit reuocationem mandati innotescere mandatario, cui re ipsa non innotuit, ita Molin. *d. disp. 52. nu. 3.* Lelsius de *iustit. lib. 2. cap. 13. dub. 3. num. 17.* quos refert, & sequitur Bonac. *d. puncto 3. num. 2.* Carol. de Grassis de *effectibus clericalibus effectus q. nu. 30.* Si vero reuocatio mandati mandatario fiat, & post illam delictum, siue prius mandatum committat, non teneatur mandans, vt per Anton. Gomez *variar. tom. 3. cap. 3. num. 40.* Menoch. de *arbitr. casu 352. num. 7.* Decian. in *tractatu crimi-*

min. lib. 9. cap. 36. nn. 52. Jacob. Ayret. in tract. de homicidio par. 2. cap. 48. latè Farinac. in praxi crimin. par. 5. q. 135. num. 174. cum seqq. & n. 175. resoluit mandatum reuocari noui solum expresse, sed etiam tacite, veluti quando mandans contraxit parentellam, vel fecit pacem cum suo inimico, & num. 178. tenet quod mandato reuocato, & reuocatione intimata mandatorio, mandans amplius non teneatur, etiam quod talis reuocatio non fuerit intimata occidendo.

6 In ead. glol. libi (sed pone, quod manderet ante intensionem manuum moriatur, &c.) Notatur ad hoc, quod mandans percutit clericum si post mortem ipsius mandantis, is, cui hoc mandatum erat, clericum percuterit, non excommunicatur, vt per Sayr. de censur. lib. 2. cap. 9. num. 12. Azor. insinuat. moral. par. 2. lib. 5. cap. 26. q. 2. vers. sed dubia questionis est, Carol. de Grassis de lib. lib. clerical. effect. 9. num. 40. nam tacite censetur reuocatum mandatum morte mandantis, vt considerat Farinac. d. q. 135. nn. 180.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Inimicia facta clerico si per eum remittatur non per hoc censetur remissa ea, qua fuit facta Ecclesia.
- 3 Episcopi attentio Concilio Tridentino sess. 24. de reformation. cap. 6. possunt quoscunque sibi subditos absolvere ab excommunicatione propter enormem clerici perensionem, modo delictum sit occultum.

Cap. Porro. VII.

- 1 Super hunc tex. scriperunt Abb. antiq. Innoc. Colle&. Zabarell. Ioan. Andr. Host. Henric. Burr. Anch. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concord. vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Viñan. in rationali lib. 5. Iur. Pontif. pag. 754. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 270. & tom. 4. repet. super Ius Canonicum ad lib. 5. Decretal. Francisc. Arias, refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 34. cap. 9. & est post Concil. Lateranen. par. 14. cap. 12.

- 2 **Congruè satisfaciunt.** la de censur. p. 2. cap. 7. disp. 3. dub. 11. ceteri satisfactum parti laze, quando præstatur satisfactio personæ, quæ passa est iniuriam, aut ab ea obtinetur remissio, quamvis sit clericus, nam licet huius percussio redundet in iniuriam status Ecclesiasticæ tamen principaliter tangit infamatum, & minus principaliter bonum publicum, & ita videtur sufficere satisfactio, vel remissio principalis. Verum hanc Auilz doctrinam merito improbat Bonac. de censuris diff. 1. q. 4. puncto 5. num. 5. existimans etiam necessariam esse Ecclesiæ, & statui Ecclesiastico satisfactiorem præstari, quia per remissionem iniuriæ factæ clerico, non censetur remissa ea, quæ fuit facta Ecclesiæ, vt optimè resoluit Farinac. in praxi crimin. par. 3. q. 105. num. 291. quem refert, &

sequitur Parens nouus in commentarijs ad Ordinationis Regias. Luffignum lib. 1. tit. 6. §. 25. nn. 10. quam quidem satisfactionem delinquens regulariter exhibebit si absoluenti se ipsum humiliter subijciat, ostendendo se paratum ad acceptandam penitentiam, quæ sibi fuerit imposita, cum iuramento obediendi Ecclesiæ, nec amplius in futurum persequendi clericum, &c.

3 Non conuicti, sed priuatiui, &c.

Probat hic tex. secundum omnes in presenti, quod excommunicatus propter violentam manuum iniectionem in clericum, licet occultus absoluitur per solum Papam; hodie verò virtute Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 6. poterunt Episcopi quoscunque sibi subditos absolvere ab excommunicatione, etiam propter enormem percussione, modo delictum sit occultum, nec sit deductum ad forum contentiosum, & me citato resoluit Bonac. d. punct. 5. n. 4. addens prædictum excommunicatum ab Episcopo ex Concil. Trident. privilegio absolutum, non teneri postea adire Papam, vel Legatum.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Privilegio Sedis Apostolicæ nulli se tuos possunt quominus vitare debeant excommunicatos.
- 3 Communicatio cum excommunicatis an sit prohibita de Iure diuino, ostenditur.
- 4 Ratio vera decidendi ad hunc text. queritur, & num. 5. & 6.

Cap. Nulli. VIII.

- 1 Super hunc text. scriperunt Abb. antiq. Innoc. Colle&. Zabarell. Ioan. Andr. Hostieu. Henric. Burr. Anchor. Panorm. Felin. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concord. vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viñan. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 271. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 755. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 34. cap. 10. & est post Concil. Lateranen. par. 14. cap. 4.

- 2 Probat hic tex. nulli se posse privilegio Apostolicæ Sedis tueri, quominus excommunicatos vitare debeat, ita ex eo colligunt Anton. Ricciul. de Iure personarum extra gremium Ecclesiæ existentium lib. 4. cap. 42. num. 12. in fin. Mari. Alter. de censuris tom. 1. de excommunic. lib. 1. disp. 9. cap. 1. vers. & quamvis, & alij relati ad cap. cum, & plantare 9. excommunicatos supra de privilegio, cuius est pars, & fragmentum tex. in presenti, vt aduertit idem Ricciul. ibi supra num. 13. Sed quia in d. 9. excommunicatos per summa capita materiam hanc, & illius difficultates pertractauit, nunc vero pro clariori text. explicatione, eius rationem altius inquirendam operapretium duxi.

- 3 Quæ igitur fuerit ratio ob quam Pontifex in

præ.

presenti regulam generalem constituit, quod nemini suffragari potest privilegium Sedis Apostolicæ quominus excommunicatis vitare debeat, exceptio est inter DD. non contemnenda: quidam enim inquit præceptum de vitandis excommunicatis, & interdictis Iuris Divini esse, iuxta auctoritatem Christi Domini *Matth. 16.* quodcumque ligaveris super terrâ, &c. & alii eiusdem Christi *Matth. 18.* si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus, & Publicanus, iuncto *cap. nemo con. vnnat. 11. q. 3. ibi.* enim non est homo, qui ligat, sed Christus, &c. Quare cum Pontif. contra legem Divinam dispensare nequeat ex reg. *tex. in cap. sunt quidem 25. q. 1. cap. littera, de reg. spoliat.* cum similibus, rectè sequitur nullum privilegium posse suffragari, quominus quis excommunicatos vitare teneatur, atque ita hanc rationem tradit Felin. *in presenti.* Coimus & alij, quorum imminet Couar. *in cap. alma mater par. 1. §. 1. num. 1. vers. hinc adducitur,* vbi hanc rationem verissimam censet in communicatione in Divinis, hæc enim Iure Divino cum excommunicato interdictam esse resoluit, & consequenter inter peccare Pontificem si in Divinis cum excommunicato communicet, & generaliter præceptum hoc de vitandis excommunicatis non posse in Divinis relaxari ab ipso Pontifice. Sed neque ratio Felin. neque distinctio Couar. defendi potest, ut optime adverteit Ricciol. *d. cap. 42. num. 3.* nam verius est, quod licet excommunicandi potestas sit Iuris Divini, iuxta prædictam auctoritatem, quodcumque ligaveris, & *d. cap. nemo contemnat,* atque etiam in lege Divina veteri, & apud Gentiles aliqua fuerit excommunicationis, qua vitatur, similitudo, & in eum sensum sit accipienda alia auctoritas, sit tibi sicut Ethnicus, & multa similia, quæ adducit Henric. *in summa lib. 13. cap. 2. §. 4. & post Vgol. plenius Sayr. de censur. lib. 1. cap. 4. a prin. ip.* modus tamen forma, & effectus privandi hos, vel illos, hac vel illa cõmunione, ab Apostolis incipit, iuxta *cap. sicut Apostoli 11. q. 3.* & sic ad legem Canonicam humanam pertinet, vnde Ecclesiastica, vincula excommunicationem appellat *tex. in d. cap. nemo contemnat,* & notat post Sor. Nauar. & alios, Henric. *d. cap. 1. §. 3. vers. modus,* explicat post alios Sayr. *d. cap. 4. num. 8. Aulæ cod. tract. de censur. 2. par. cap. 6. disp. 7. dub. 1. conc. 3. Soar. d. tom. 5. de censur. disp. 2. sect. 1. num. 9.* deinde quia manifestissimum est ecclesiastica lege vitari in talibus relaxatum esse præceptum hoc de excommunicatis vitandis, de quibus *in cap. quoniam multos 11. q. 3. cap. inter alia, cap. responsi, cap. quod in dubio, cap. cum voluntate, infra tit. & generaliter in extrauag. Martini V. Adstantia,* dum generaliter de iure necessarium non esse vitare excommunicatos atqueam publice sint denunciati, refert post Felin. Nauar. *in manuali cap. 107. a. num. 51. latè Gutier. lib. 1. canon. cap. 1. a prin. & alij, de quibus Henric. d. lib. 13. cap. 5. §. 1. ad prin. & Cened. ad Decretal. 1. par. vol.*

*lib. 19. & passim alij resoluentes concessionem istam procedere, etiam respectu Divinorum, ut bene contra Couar. ostendit Henric. ibi supra lit. 1. confirmans quotidianum exemplo de Ecclesia orante pro excommunicatis in Feria Sexta. Pasceus, & disputat Nauar. de oratione cap. 19. nu. 71. Quare Abb. in presenti distinguit inter privilegia clausa in corpore Iuris, quidicet concedi posse à Summo Pontifice in hac materia, & procurrere *d. cap. quoniam multos,* cum similibus, & inter privilegia specialia, quæ aut siue causa concedi non possit, ut quies excommunicatos vitare non teneatur, & procedere *tex. in presenti, & in d. 9. excommunicatos,* huius differentie rationem assignat, quia privilegia in corpore Iuris clausa, cum per modum legis ferantur, semper ratione nituntur ex reg. *tex. in cap. erit autem, & distinct.* per contrarium ea, quæ specialiter conceduntur, sunt contra tencorem rationis, iuxta *l. Tui singulare ff. de legibus,* & scandalum generant in meritis aliorum, & turbant statum vniuersalis Ecclesiæ, quod tolerandum non est, iuxta regulam *tex. in cap. 2. de prescript. & in cap. essilla 1. q. 7.* quia sic faciliè dirumpitur nervus Ecclesiæ disciplinæ, ut ait *tex. in cap. cum inter, de consuetud.**

Sed merito hæc distinctio displicuit Felino, & Vgolin. & alijs supra citatis, & statim, referendis, quia quemadmodum Abb. considerat in omni lege rationem prærequiri, ita etiam in omni privilegio necessariam esse constat iustam causam, deinde quia falsum est vniuersalis Ecclesiæ statum turbari, ex eo, quod in casu particulari, vel huic, aut illi personæ privilegium concedatur ne excommunicatos vitare teneatur, immò magis turbari videtur, quando Statuto, vel generali lege hoc conceditur, cum magis præceptum ipsum relaxatur, quemadmodum videmus non turbari statum Ecclesiasticum in quocunque alia materia, si iusta dispensatione cum privilegio Ecclesiastica præcepta relaxentur.

Quare intellectus in nostris scholis Conimb. receptissimus ille est, quod non negat *tex. hic, in d. 9. excommunicatos,* potestatem Summo Pontifici concedendi privilegium aliquibus, ne teneantur vitare excommunicatos, sed solum huiusmodi privilegis se tueri non posse privilegiatos in genere ex defectu iustæ causæ, ut voluit Io. Andr. & alij communiter teste Vgolin. *d. cap. 2.* qui cum hac ratione tandem videtur reinanere, & eam sequuntur alij, quos relet, & sequitur Grassi *d. 1. par. lib. 4. cap. 12. num. 11.* Sed non placet, nam si supponamus Templarios de quibus hic, & in d. 9. excommunicatos, privilegium habuisse à Summo Pontifice de excommunicatis non vitandis, non deest causa, & iusta ratio, ex qua privilegium cohonestari valeat, fauor scilicet religionis, quæ optima est, & cui leges magis deferre solent, ut in *l. sunt, & persona, ff. de religiosis, & sumptibus funerum,* cum alijs de quibus, nostri *in cap. Ne uere indicata.* Verum cum hoc

hoc præceptum ad solum Ius humanum pertinens, defectus iultæ causæ solum operabitur, ut Princeps concedendo peccaverit, non tamen inualidum reddit ipsum privilegium, sed potius eo iuste vitur privilegiatus, ex ijs, quæ in eadem materia privilegiorum ex communi sententia secundum multos, quos refert, explicat Soar. de legibus lib. 8. cap. 31. à num. 3. & in materia dispensationis idem Soar. eodem tract. lib. 6. cap. 19. num. 6. & latè Sanch. de Matrim. lib. 8. disp. 8. à num. 4.

Reiectis igitur his, & alijs vera ratio est, quæ sentit Couar. d. 9. 1. nu. 2. scilicet Templarios, de quibus hic, & in d. 5. excommunicatos, non habuisse privilegium in specie, ne excommunicatos vitare tenerentur, sed quia erant exempti à potestate Ordinariorum, virtute huius privilegii, & exemptionis generalis contendebant non teneri vitare excommunicatos, & interdictos ab ipsis Ordinarijs, quod Pontifex merito reprehendit, quia licet privilegium generale exemptionis proficit exemptis, ne ab Ordinarijs, à quorum iurisdictione exempti sunt, valeant excommunicari, ex resolutis per Sayr. d. lib. 1. cap. 6. num. 36. sicut etiam religiosus prodesse potest privilegium ne excommunicari valeant iuxta tex. in cap. ne aliquid, hoc tit. in 6. minimè ta men ex eo, quod exempti sunt, sequitur non debere vitare alios, qui ab Ordinarijs ritè sunt excommunicati, vt benè notauit Vgol. tabul. 1. cap. 13. §. 8. de censuris, quia obligatio eos vitandi non provenit ex iurisdictione Ordinarij excommunicantis, à qua exempti sunt, sed ex legis dispositione, à qua religiosi nō eximuntur.

In glos. [Visitare.] ibi (sed nunquid Papa communicando excommunicato incidit in Canonem? dic quod non.) Sequitur Mari. Alter. de censuris som. 1. de excommunicatis. lib. 1. disp. 11. cap. 4. Vers. hinc inferitur.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Cōuersi religiosi privilegio Canonis & fori gaudēt.
- 3 Dicitio, sicut, significat omnimodam similitudinem.
- 4 Monacho facta iniuria censetur etiam facta Abbati, vel Monasterio.

Cap. Parochianos. I X.

Super hunc tex. scriperunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panor. Felin. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concord. Vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 271. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 755. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 34. cap. 14. & est post Concil. Lateranen. par. 14. cap. 11.

Et conuersos. Notatur ad hoc, quod Conuersi religiosi privilegio Canonis gaudent, itaut eos percu-

tientes incurrant illius excommunicationem, vt per Nauar. in manuali cap. 22. num. 79. Soar. de censur. disp. 22. sect. 1. à num. 19. Nicol. Garci. de benef. par. 1. cap. 4. num. 11. Fr. Paulin. Berti Lucen. in praxi crimin. Regular. tit. 1. cap. 3. num. 2. Henric. in summa lib. 13. de excomm. cap. 49. §. 1. in comment. lit. G. Aegid. de Sacrament. & censur. tom. 2. disp. 14. num. 164. & privilegio fori, ac exemptionis à potestate seculari, & à tributis gaudent, vt per Flores variat. lib. 2. q. 22. num. 194. Vide sup. ad cap. non dubium, num. 3. hoc tit.

Sicut excommunicatos. Notatur ad dictio, sicut, significat omnimodam similitudinem, vt per Tiraque. de Iure primog. q. 40. num. 30. Brunor. à Sole in locis commun. verbis dictio, num. 29.

In glos. [In monachos.] ibi (sed nunquid monachus poterit agere ratione iniuriarum.) Notatur ad hoc, quod monacho facta iniuria, facta etiā censetur Abbati, vel monasterio, & pro ea competit actio Abbati, vel monasterio, vt per Nauar. comment. 2. de regular. num. 64. Farinac. in praxi crimin. par. 3. q. 105. num. 295. cum seq. Molina de iustis, tom. 4. tract. 3. disp. 2. num. 7.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Excommunicato propter enorme crimen ante absolutionem dandum est iuramentum.
- 3 Iuramentum ab excommunicato ante absolutionem exigendum est de parendo mandatis Ecclesiæ, & Indicis.
- 4 Absolutus sub promissione de parendo mandatis si non pareat an menac excommunicatus ipso Iure an vero requiratur noua iuratio, remissive.

Cap. Ex tenore. X.

Super hunc tex. scriperunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henr. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs Vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 272. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 755. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 34. cap. 15.

Recepto ab eo iuramento. Notatur ad hoc, quod ab excommunicato propter enorme crimen ante absolutionem exigendum est iuramentum, vt per Henric. in summa lib. 13. cap. 28. §. 4. Soar. tom. 5. disp. 19. sect. 2. num. 10. Aegid. de Sacrament. & censur. tom. 2. disp. 14. num. 204. Sayr. de censur. lib. 4. cap. 17. num. 31. & 32. Sanch. in præcepta Decalog. lib. 2. cap. 13. num. 17. vbi à 18. cum Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 11. nu. 11. resoluti huiusmodi iuramentum exigendum esse, etsi excommunicatus iam parsi satisfecerit.

- 1 In glof. [Debeat.] Notatur ad hoc, quod iuramentum ab excommunicato ante abfolutionem exigendum est de parendo mandatis Ecclesie, & iudicis, cum vtrunque idem fit, vt per Sanch. d. cap. 13. num. 20. Vnde infero minus bene Vgolinum de *cenf. tab. 1. cap. 19. §. 5. nn. 2. & de cenf. Bulla Cœne Papæ reformati par. 3. cap. 2. verbo nec etiam tunc, in princip. num. 3. afferere hoc iuramentum esse de parendo mandatis eius, cui extra motus articulum erat referuata abfolutio: & ideo ait virtute huius iuramenti debere Confessorem iniungere illi, vt si inco-lumis euaserit, præfenteet fe ei, eiusq; mandato obediat, & idem Sanch. num. 22. afferit, quod vi huius iuramenti non contrahitur noua obligatio feruandi quæcunque Ecclesie præcepta, sed illud solum, quod abfoluens se iniunxerit. An autem abfolutus sub promissione de parendo mandatis, si non pareat, maneat excommunicatus ipso iure, an verò requiratur noua teintrusio, vide Anton. Ricciul. de iure personarum extra gremium Ecclesie exstent. lib. 4. cap. 66. nn. 14. cum seqq.*

SVMMARIVM,

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Excommunicatus ob clerici percussione si propter capitales inimicitias, aut aliud impedimentum nequeat ad Sedem Apostolicam pro abfolutione venire, potest ab Episcopo absolui. Et.
- 3 Inimicitia capitales quæ, remissæ.
- 4 Impedimentum iustum non potest peruenire ad Sedem Apostolicam qui dicatur habet ostenditur.
- 5 Abfolute ratione articuli mortis, aut aliquis impediens tenetur Confessarius iniungere, & cessante morbo, vel impedimento se præfentet superiori.

Cap. De cœtero. XI.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panormit. Marian. Socin. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs variisq; Iuris cum legibus Castelle, par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 273. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 755. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 34. cap. 16. & est post Concil. Lateranen. par. 14. cap. 13.
- 2 Probat hic text. quod excommunicatus ob clerici percussione si propter capitales inimicitias, aut aliud legitimum impedimentum, nequeat pro abfolutionis beneficio habere tecturum ad Sedem Apostolicam, potest ab Episcopo absolui sub debito iuramenti, vt quantum poterit, Romanum Pontificem adeat, mandatum Apostolicum recepturum; ita Hentiq. in summa lib. 6. de Pœnitentia cap. 11. n. 5. Lambraa. de casibus in articulo mortis cap. 4. dub. 4. num. 14. Soar. tom. 4. disp. 30. sect. 3. num. 4. Molin. de iustitia tom. 4. tract. 3. disp. 63. num. 2. Sayr. de

cenfuris lib. 3. cap. 28. num. 38. Bonac. cod. tract. disp. 2. q. 4. punct. 5. num. 3. Vers. tertius, Bellet. disquisit. clerical. par. 1. tit. de favore clericorum Canonis 4. 3. num. 32. & 18. Sanch. in præcepta Decal. lib. 2. cap. 13. num. 9. Carol de Grassis de effectibus clericalibus effectus 9. num. 158.

- 3 Capitales inimicitias. Quæ sunt, tractantur DD. quos retuli supra ad cap. per totas, 32. num. 7. de iuramento.

4 Vel alias iustas excusationes.

Nota quod iustum impedimentum, quoad hoc cenfetur habere, qui habet curam animarum, si timet eas ob suam absentiam damnum notabile accepturas; vel qui ad Papam pro abfolutione proficisci nequit, nisi vxorem, & filios in extrema, vel magna necessitate relinquat, ita Sayr. d. cap. 28. num. 38. iustum etiam impedimentum habet is, qui ire non potest, licet mittere valeat pro abfolutione, ius enim non cogit ad mittendum alium, sed ad eundem per se ipsum, ita Henric. d. lib. 6. cap. 9. nn. 7. & lib. 13. cap. 29. num. 3. Vgol. de censuris Pontif. reformati par. 3. cap. 2. verbo, nisi in mortis articulo, §. 4. n. 1. Vers. item habet locum, & de censuris tab. 1. cap. 4. §. 5. num. 3. in fine, Sanch. d. cap. 13. nn. 41. Bonac. d. n. 3. Vers. aduertant tamen.

- 5 In glof. [Suscepturus.] Nota, quod abfolutio ratione articuli mortis, aut cuiusvis impedimenti à quacunque excommunicatione, siue Iuris, siue hominis referuata Pontifici, aut cui-cunque inferiori, tenetur Confessarius iniungere, vt cessante morbo, vel eo impedimento, se præfentet Superiori, qui extra eum casum, de iure poterat illum abfoluere, & hoc fe præfentandi onus est sub iuramento imponendum, non vt iterum is ab excommunicatione abfoluatur, quia plene ab illa abfolutus est, sed vt superior conuenientem medicinam adhibeat, satisfationemq; imponat, si imponendam iudicauerit, vide Henric. d. lib. 6. cap. 6. num. 6. Soar. tom. 4. disp. 30. sect. 3. num. 6. & tom. 5. disp. 22. sect. 1. num. 62. Sanch. d. cap. 13. nn. 24. cum seqq. vbi num. 29. reijcit limitationem, quam tradunt DD. nempe non esse iniungendum excommunicato huiusmodi onus fe præfentandi, si satisfecit parti, aut cum ea se composuit.

Cap. Ad hæc. XII. Vrb. ij.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Io. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Felin. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs variisq; Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 273. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 756. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 1. sub tit. de scriptis cap. 8. & est post Concil. Lateranen. sub Alexand. III. par. 50. cap. 61.

Suffi-

Sufficienti cautione. Quæ autem dicitur sufficiens cautio dixi ad cap. ex transmissa, in glo. de restitu. spoliat.

SVM MARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Mulieres ob clerici percussione excommunicata ab Episcopo absolui possunt.
- 3 Senes ob clerici percussione excommunicati possunt ab Episcopo absolui.
- 4 Infirmi, seu valetudinarii ob clerici percussione excommunicati possunt a suis Episcopis absolui.
- 5 Membris destitutus pro absolutione excommunicationis ob clerici percussione Sedem Apostolicam adire non tenetur.
- 7 Absolvendus nemo est ab excommunicatione nisi prius lesa fuerit prius satisfactum.
- 8 Legatus an possit absolvere excommunicatos ob clerici percussione, remissum.

Cap. Ea noscitur. XIII. Clem. iiij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anch. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs triusque Iuris cum legibus Castellæ, par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 274. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 756. refertur ab Ant. August. collect. 2. Decretal. lib. 3. tit. 18. cap. 1.

- 3 Mulieres. Notatur ad hoc, quod mulieres ob clerici percussione excommunicate, cuiuscunque conditionis sint, ab Episcopo absolui possunt, ut per DD. citatos ad cap. mulieres 6. supra hoc tit.

- 3 Senes. Notatur ad hoc, quod senes ob clerici percussione excommunicati, possunt ab Episcopo absolui, ut per Sylvestr. in summa verbo absolutio 4. n. 3. vers. decimus, Bellet. disquisit. clerical. par. 2. tit. de favore clericorum. Canonis 9. 3. n. 26. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 28. num. 25. ubi ampliat quamvis fortes sint ad ambulandum, Carol. de Grassis de effectibus clerical. effectus 9. num. 160.

- 4 Et valetudinarii. quod infirmi, seu valetudinarii, aut quacunque impotentia impeditur, excommunicati ob clerici percussione, possunt a suis Episcopis absolui, ut per Sylvestr. d. verbo absolutio 4. num. 3. vers. nonus, Thom. A. in tract. de iustis. par. 2. in verbo absolutio no. 4. & 5. Carol. de Grassis d. effectus 9. num. 163. Bellet. d. 9. 3. num. 25. Sayr. d. cap. 28. num. 24. id intelligentes si sint infirmi incurabiliter, vel periculose, vel morbo longo licet temporali, vel podagra, siue febre quartana.

- 5 Seu membrorum, &c. Membris destitutus pro absolutione excommunicationis ob clerici percussione Sedem Apostolicam adire non tene-

tur, sed potest a suo Episcopo absolui, ut per Sayr d. cap. 28. num. 32. Bellet. d. 9. 3. num. 32. Hieron. de Monte 4. 15. num. 6. Carol. de Grassis de effectibus clerical. effectus 9. num. 162.

- 6 Siue pauperes. scilicet paupertate grauatus, quod Romani accedere non possunt Sayr d. cap. 28. num. 23. Bellet. d. 9. 3. num. 24. id amplians ad pauperem non mendicantem, sed viuientem ex suo artificio, Carol. de Grassis d. effectus 9. num. 164.

7 Satisfactio iuxta facultates, &c.

Notatur ad hoc, quod absolvendus nemo est ab excommunicatione, nisi parti lesa fuerit prius satisfactum, ut per Hostien. hic num. 1. & Abb. num. 4. Bellet. disquisit. clerice. par. 1. tit. de favore clericorum Canonis 9. 4. num. 38. ubi num. 39. resoluit quod si absolutio daretur sine satisfactioe teneret.

- 8 Vel eius Legato. An, & quando is, qui iniecit manus in clericum possit absolui a Legato, vide And. Gambard. de officio, & potestate Legati de Lateri lib. 1. in rub. que sit differentia inter Legatos, num. 1. & lib. 8. in rub. de potestate Legati in absolutione ab excommunicatione, d. num. 1. Gutier. canon. lib. 1. cap. 5. d. num. 11. Cened. ad Decretum collect. 24. num. 7.

SVM MARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Excommunicatus pro violenta manuum iniectioe in clericum occulte vitandus est si sit occultus, si vero publicus, publicè.
- 3 Clericum percussorem, qui dimisso habitu ac consue clericali se immiscet enarrationibus, non est excommunicatus.
- 4 Excommunicatus nullus bodie per Extraneam. Ad euitanda, vitari debet, antequam publicè sit denuntiatus.

Cap. Cū non ab homine. XIV.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Henr. Butr. Anch. Panor. Felin. Marian. Soc. Ximen. Toletan. in concordantijs triusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 274. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 756. refertur ab Anton. Augustin. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 3. & altera pars huius Decretalis est in cap. cū non ab homine, supra de indicij.

- 2 Probat hic text. excommunicatum pro violenta manu iniectioe in clericos occulte vitandum esse si sit occultus, si vero publicus, publicè, ut per Couar. in cap. alma mater par. 1. 9. 3. num. 3. Valer. Reginald. in praxi fore parit. lib. 32. num. 57. Henric. in summa lib. 13. de excommuni. cap. 5. 3. in commen. lit. D. & cap. 6. 3. 1. ubi resoluit, quod si ex sola hominis audita Confessione Sacramentali sciat Confessarius

Pp reum

reum esse denunciatum, non debet illum vitare: at ve ò si extra Confessionem sciret, licet in hac Urbe ignota esset illa denunciatio, & probari non posset, vitandus est occulte si non sit periculum scandali, vel damni.

- *Et enormitatibus, &c.* Notatur ad percutiens clericum, qui dimisso habitu, ac tonsura clericali se immiscet enormitatibus, non est excommunicatus, vt per Rolan. *confess.* 4. num. 18. *solu.* 1. & alios citatos per Carol de Grassis de *afflictibus clericis lib. 9. num. 312.* & per Bellet *disquisit. clerical. par. 1. tit. de favore clericorum Canon. 5. 2. num. 41.* vbi *num. 11.* refert dici clericum se immiscere in enormitatibus quando facit seditionem, praelia, aggressiones, & huiusmodi in populo, & *nu. 43.* aduertit, quod quamuis clericus se immisceret in enormitatibus perdat priuilegium Canonis, non tamen perdit priuilegium fori, quia illud est indudum à iure positiuo, hoc autem à iure Diuino.

- 4 In gloss. (Denunciatus. Jibi) (*Et sic quàm cito sit aliquis excommunicatus, statim debet vitare, quamuis non sit denunciatus.*) Hodie tamen post Extrauag. *Ad evitanda scandala*, nullus, etiam si specialiter sit excommunicatus, vitari debet antequam sit publicè denunciatus, vt per Couar. in *cap. alma mater par. 1. §. 2. num. 7.* Nauar. in *manuali cap. 27. num. 35.* *Dei. nota primò*, Gutier. *canon. lib. 1. cap. 1. num. 39.* Henric. lib. 13. *cap. 5. in princip.* Soar. de Pace tom. 1. *temp. 5. num. 72.* Sayr. de *confus. lib. 2. cap. 12. num. 16.* Soar. *cod. tract. disp. 9. sect. 2. num. 8.* vbi respondet argumento, quo motus post Adrian. Felin. & Medin. à communi recessit Vgol. de *confus. tab. 1. cap. 13. §. 7. num. 8.* ex verbo, generaliter, quo vitatur prædicta Extrauag. aduertit enim, quod licet in principio loquatur de sententia generali, postea tamen loquens de speciali, requirit quod sit denunciata, seu publicata, & ita recepit vsus, & consuetudo, quæ est optima legum interpretis, *cap. cum dilectus, de concessione præb. cum similibus.*

SUMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Excommunicatus per resipiscenciam sine absolutione non restituitur communionem precum Ecclesie participationi.
- 3 Excommunicatio non tollit præcis per emendationem excommunicati.
- 4 Prælati quilibet inferiores Papa tenentur vitare excommunicatos, prout ac ceteri.
- 5 Episcopus si participet otiose cum denunciato à se incurrit minorem excommunicationem.
- 6 Excommunicatus, qui per famam à probis sparsam denunciatus dicitur, vitari debet.
- 7 Excommunicatus in dubio quis censendus est.
- 8 Clericus quandoque fuerit infamatus à populo tenetur innocentiam suam pugnare.
- 9 Absolutio necessaria est ab excommunicatione, qua

lata fuit ad tempus taciturni, vel expressi, & absque ea solenni absolutione minime tollitur excommunicatio.

- 10 Monasterium potest agere pro iniuria facta monacho.
- 11 Iniuria facta clerico censetur etiam facta Episcopo, & Ecclesie.

Cap. Cum desideres. XV.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Henr. Butt. Anch. Panor. Felin. Marian. Socin. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concord. *versusque Iuris cum legib. Castella par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Inru. Pontif. pag. 375.* Alagona in *compendio Iuris Canon. pag. 737.* refertur ab Aaron. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. *cap. 4.*

2 Quod nisi absolutionis benefic. &c.

- Notatur ad hoc, quod per resipiscenciam sine absolutione excommunicatus non restituitur communionem precum Ecclesie participationi, quamuis iurauerit se Ecclesie obtemperaturum & parti satisfactorum, vt per Sot. in *4. disp. 32. q. 1. art. 1.* Vgol. de *confus. tab. 2. cap. 6. num. 5.* Soar. *cod. tract. disp. 9. sect. 3.* Valer. Reginald. in *praxi fori pœniten. lib. 32. num. 11.* quicquid dicit Couar. in *cap. alma mater par. 1. §. 6. num. 4.* nam excommunicatio non tollit præcis per emendationem excommunicati, etiam si parti, ob cuius læsionem fuit excommunicatus, integrè satisfecerit, aut hoc illi omnem iniuriam remiserit, vt per Aegidium de *Sacramen. & censur. tom. 2. disp. 14. num. 199.*

4 Nec Episcopus, &c.

- Notatur ad hoc, quod quilibet Prælati inferiores Papa, ac etiam ipse Episcopus tenentur vitare excommunicatos, perinde ac ceteri, vt per Abb. *hic num. 2.* Anchar. *nu. 6.* Socin. *nu. 3. & 4.* Soar. *di. tom. 5. disp. 15. sect. 7. sub nu. 4.* *vers. quod dicta verum.* Valet. Reginald. in *praxi fori pœniten. lib. 32. cap. 64.* Anton Ricciul. de *iure person. extra gremium Ecclesie existens. lib. 4. cap. 44. num. 8.* si enim Episcopus participet otiose cum denunciato à se incurrit minorem excommunicationem, vt per Couar. in *cap. alma mater par. 1. §. 2. num. 2.* & *§. 3. num. 3.* Henric. in *summa lib. 13. de excommunicatione cap. 3. §. 4. lit. N.*

6 Quod si publica fama, &c.

- Notatur ad hoc, quod etiam illi, qui promulgationem denunciationis non audierunt, cum vitare debent, qui per famam à probis sparsam denunciatus dicitur, vt per Cou. *di. 2. m. 4.* Henric. *di. lib. 13. c. 63.* a. vide dicta ad *c. illud, de clerico excom. manifest.* & idē Henric. *d. loco in comment. lit. H.* cum eod. Couar. asserit illum, qui probatur scivisse ex fama, & participavit, non damnari in foro exteriori ad penas lare latus contra participantes, quia audire famam non est scire, a dicitur

additque minimè in Conscientia teneri, si illam depoluit, aut à paucis, præsertim aduersarijs, audiuit.

7 Nec alius communicare, &c.

Notatur ad hoc, quod in dubio censendus est quispiam excommunicatus, vt per Syluest. verbo absolutio 3. num. 14. dubio 10. Cordub. in suo questioner. lib. 3. q. 6. col. 2. vers. quarto probatur. Salas 1. 2. q. 21. tract. 8. disp. vnic. sect. 5. nu. 60. in solut. ad 4. Et in vtroque foro admittunt, quando non agitur ad penam pro delicto infligendam, sed solum vt se abtineat ab omnibus, quæ iure excommunicatis interdiciuntur, vt per Vgol. de censur. tab. 1. cap. 14. in princip. nu. 11. & 14. Vega tom. 2. summa cap. 15. casu 28. Deinde alij tenent hoc procedere in dubio facti, resoluens in dubio iuris hunc non censi excommunicatum, ex quorum numero sunt Azor in iust. moral. par. 1. lib. 2. cap. 19. q. 10. in fine. & q. 11. Sayr in clari Regia lib. 1. cap. 13. nu. 23. & 14. Denique in vtroque dubio, & in vtroque foro hunc censi excommunicatum tueretur Valquez 1. 2. q. 19. art. 6. disp. 65. nu. 9. & 13. & disp. 66. cap. 1.

¶ *Se purgauerit.* clericus, quandocumque fuerit infamatus à populo, tenetur innocentiam suam purgare, vt per Duem. reg. 299. limit. 6.

¶ *Nisi forma Ecclesiæ, &c.* Notatur ad hoc, quod absolutio necessaria est ab excommunicatione, quæ lata fuit ad tempus tacitum, vel expressum, & absque ea solemnè absolutione minime tollitur excommunicatio, vt per Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 11. num. 5. Gallef. de obligat. Camer. q. 37. num. 18. Anton. Ricciul. de iure person. extra gremium Ecclesiæ excommunicatum lib. 4. cap. 65. nu. 7. ubi numerat segg. ampliat, etiam si excommunicator, vel excommunicatus sint mortui, & etiam si excommunicator velut excommunicatum haberi pro absoluto. Vtrum autem idem sit dicendum, quando excommunicatio fuerit lata sub hoc modo (donec, & quousque satisfecerit) adhuc enim in hoc casu sequuta satisfactio requirit absolutionem, aliàs remanere excommunicationem, tenent gloss. verbo donec in clemen. 1. de decimis. gloss. eodem verbo in clemen. præfati de consensu & plures DD. quos referunt, & sequuntur Soar. tom. 3. disp. 7. sect. 1. num. 11. Mari. Alter. de censur. lib. 4. disp. 1. pag. 381. Ricciul. d. cap. 65. num. 25. quicquid contrarium teneant gloss. verbo donec in cap. vlt. de Matrimon. contracto contra interdictum Ecclesiæ Alciat. in cap. 1. n. 6. de iudicijs, & Couar. d. n. 5. in fine, & nu. 6.

30 Ecclesia tamen, quæ offendit, &c.

Notatur ad hoc, quod monasterium potest agere pro iniuria facta monacho, vt per Farinac. cons. 30. num. 27. & ibi Centol. lit. F. & in praxi crimin. par. 3. q. 105. num. 295. cum segg. Molin.

11 de instit. tract. 3. disp. 2. num. 7. Et facta iniuria clerico censetur etiam facta Episcopo, & Ecclesiæ, & per remissionem iniuriæ factam ab ipso clerico non censetur remissa ea, quæ fuit facta Ecclesiæ; Azeved. l. 2. num. 153. tit. 10. lib. 2. nona recopil. Farinac. d. q. 105. nu. 291. & seq.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Malesci antiquitus canebant cum feminis in choro.
- 3 Monachorum rixosa potest expelli.

Cap. Veniens. XVI.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 276. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 757. reuertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 5.

2 *Quadam monialis Ecclesiæ ingrediens, &c.* Nam antiquitus masculi canebant cum feminis in choro, vt per hunc text. aduertit Steph. Gratian. discept. form. cap. 270. num. 58.

3 *Corripit eandem, &c.* Notatur ad hoc, quod monachorum rixosa potest expelli, vt per Greg. l. 14. verbo *brano*, in 10. partit. 5. Et notatur etiam ad hoc, quod ostendens clericum turbantem in actu Diuina Officia, non est excommunicatus, quia is talis non facit suadente diabolo, vt per Marian. Socin. in cap. peruenit, num. 338. hoc tit. Decian. tractat. crimin. lib. 6. cap. 36. num. 5. & plures, quos refert, & sequitur Carol. de Grassis de effectibus clericalibus effectibus 9. num. 285.

4 Notatur etiam ad hoc, quod eodem tempore censura lata in eum valebit, qui in Ecclesiâ, dum Diuina celebrantur, obstrepat, atque admonitus non acquieuit, vt per Fr. Emmann. quest. Regul. tom. 2. q. 59. art. 2. Indignissimum enim facinus est quouomodo concionem, comprehensionem, Sacrificium, vel Sacramenti administrationem perturbare, vt multis Sanctorum Patrum auctoritatibus probat Gisbert. Schemnickau. de Ecclesiasticorum iura lib. 2. cap. 44. & vide dicta ad cap. 1. de vita & bonif. cleric.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Excommunicatus ob leuem percussione clericum ab Episcopo absolui potest.
- 3 Iniuria leuis indicanda est arbitrio Episcopi.
- 4 Percussio leuis quæ dicatur, ostenditur.

Cap. Peruenit. XVII.

- 1 S Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 276. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 757. referunt ab Anton Augult. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 6.*
- 2 Probat hic text. excommunicatum ob leuem clerici percussione ab Episcopo absolui posse, vt per Viui. tom. 1. commun. opin. lib. 3. titul. 12. num. 20. *vers. sed ante, pag. 196. Gutier. canonice. lib. 1. cap. 3. num. 11. cum seqq. Ioan. Gara de nobilit. glos. 9. nn. 40. cum seqq. Bellet. dyquisit. clerical. par. 1. tit. de fauore clericorum Canon. 9. 3. num. 33. optimè Sayr. de censur. lib. 3. cap. 28. d. princip. Bonac. eodem tract. disp. 2. quest. 4. punct. 5. num. 2. Carol. de Grassis de effectibus clerical. effect. 9. num. 173.*
- 3 Tue fratern. arbitrio, &c.

Noeatur ad hoc, quod leuis iniuria iudicanda est arbitrio Episcopi, qui ex circumstantijs personarum, locorum, temporum, modi percussione, & lesionis arbitrari poterit, vt aduertunt Bellet. d. 9. 3. num. 34. Sayr. d. cap. 38. num. 5. addens communiter leuem censeri percussione, quæ sit à Magistro, Prelato, Patre, Domino, in discipulum, clericum, filium, aut seruum: vnde Bonac. d. num. 4. leuem percussione regulariter creari esse illam, quæ sit pugno, palma, manu, pede, digito, baculo, vel lapide, quæ nullam carnium maculam reliquit, vel quæ sit absque scissione membri, sine fractione dentis, sine euulsione multorum capillorum, & sine effusione multi sanguinis, nisi ratione loci, vel personæ possit hac leuis percussio conferri grauius iniuriosa, veluti si quis manum iniiciat in faciem alicuius grauis personæ, impingendo alapam, aut si in platea, vel coram populi frequentia percutiat.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Clerici scientes, & sponte admittens excommunicatos à Papa ad Diuina cum eis in ijs communicando, est excommunicatus, excommunicatione à Papa reueruata.

Cap. Significauit. XVIII.

- 1 S Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchor. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concord. *versusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 277. Alagona*

in compendio Iuris Canon. pag. 758. referunt ab Anton Augult. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 7.

- 2 Probat hic text. quod clericus scienter, & sponte admittens excommunicatos à Papa ad Diuina (Officia scilicet, vel Sacramenta) in ijs cum eis communicando, est excommunicatus excommunicatione Papæ reueruata, vt per Con. in cap. alma par. 1. 9. 3. nn. 4. Paul. Coniutol. respons. moral. lib. 6. q. 29. num. 5. Clar. lib. 3. 5. fin. q. 77. num. 18. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 29. nn. 5. & 6. Soar. eod. tract. tom. 5. disp. 22. sect. 2. nn. 22. nouissimè Iul. Laur. de Indulgent. par. 2. cap. 21. num. 13. optimè Aegid. de Coniunct. Sacramentis, & censur. tom. 2. disp. 14. num. 33. & n. 136. Valer. Reginal. in praxi fore pœnitentiæ, 32. n. 94. quammis Papa non exprimat extendi ad participant, vt per Henric. in summa par. 2. lib. 13. de excommunic. cap. 8. 9. 2. quique requirentes ad hoc, vt subeatur prædicta excommunicatio, primum, vt participantem nisi clericis, & unum, vt scienter, tertium, vt sponte, quartum, vt in Diuinis participant: quantum, vt cum excommunicatis à Papa.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Incendiarj excommunicati, & publicati non nisi à Papa absolui possunt.
- 3 Absolutio potestatis cum potestate ligandi non semper conueniat.
- 4 Incendiarj Ecclesiarum, seu aliorum locorum religiosorum ipso iure sunt excommunicati.

Cap. Tua nos. XIX.

- 1 S Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Butr. Anchor. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concord. *versusque Iuris cum legibus Castelle, par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 277. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 758. referunt ab Anton Aug. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 8.*

- 2 Probat hic text. incendiarios excommunicatos, & publicatos non nisi à Papa absolui posse, vt per Clar. lib. 5. 6. fin. q. 77. num. 19. Farinac. in praxi crimin. par. 3. q. 110. nn. 15. Iul. Laur. de Indulgent. par. 2. cap. 21. num. 8. Soar. de censur. tom. 5. disp. 22. sect. 2. num. 15. latè Sayr. eod. tract. de censur. lib. 3. cap. 29. num. 7. cum seqq. vbi num. 8. resoluunt, quod iussit incendiarj semel denunciati excommunicati, à solo Papa absolui possunt, & num. 10. quod incendiarij Ecclesiarum denunciati, à Legato de Latere regulariter absolui nequeunt, & num. 12. quod incendiarij, vt à solo Papa absoluantur, in speciali nomine expresso denunciari debent, nec sufficit denunciatio generalis.

- 3 Ex quo sunt per Ecclesia, &c.

Ergo

Ergo licet potestas absoluendi sit semper coniuncta cum potestate ligandi, non sequitur aliquem in omni casu posse absolvere, in quo potest ligare, ut patet hic in incendiario ab Ordinario nominatim excommunicato, quia à solo Papa absolvi potest, ut per Aegidium de Sacramentis. & censur. tom. 2. disp. 13. num. 37. in princ.

- 4 In glos. [Publicati.] ibi (de incendiarij Ecclesiarum, &c.) Notatur ad hoc, quod incendiarij Ecclesiarum, seu aliorum locorum religiosorum ipso iure excommunicati sunt, alij vero incendiarij aliorum locorum non ipso iure excommunicati, sed excommunicandi veniunt, ut per Nauar. in manu. cap. 17. nn. 100. Salzed. ad Bernard. cap. 108. in nouis. impressi. Farinac. d. q. 110. n. 15. Et quod consuetudine receptum sit, ut ipso facto excommunicatione censeantur affecti, resoluit Azor institut. moral. par. 1. lib. 9. cap. 27. q. 11. quamvis incendiarios tam Ecclesiarum, & loci Sacri, ac religiosi, quam profani non esse ipso iure excommunicatos asserat Sayr d. cap. 29. num. 8.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Legatus de Latere potest absolvere ab excommunicatione, quam quis contraxit ob violentam manuum iniuriam in clericum, quamvis atrox sit iniuria.
3 Legatus de Latere à quibusvis excommunicationibus Papa reuocatis absolvere potest, nisi dicatur quod à nullo alio nisi à Papa possit absolui.

Cap. Ad eminentiam. XX.

- 4 Super hunc text. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Holtien. Butr. Anch. Panor. Felin. Marian Socin. Ximen. Toletan. in concordant. utriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. In eis Pontif. pag. 277. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 758. refertur ab Anton. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 9.

- 5 Probat hic text. Legatum de Latere posse absolvere ab excommunicatione, quam quis contraxit, eo quod violentam manus in clericum iniecerit, ut per Azor institut. moral. par. 2. lib. 5. cap. 32. q. 6. ubi ampliat, quamvis atrox sit iniuria, vel læsio enormis, veluti, quæ fit in loco publico, vel quæ lædit Abbatem, aut Episcopum, aut cum cæde clerici, vel magna languinis effusione.

- 6 Vi eos habeas, &c. Notatur ad hoc, quod Legatus potest absolvere à quibuslibet excommunicationibus Papæ reuocatis, nisi fuerit excommunicatus ipsa Papæ reuocata, ut in ipsa Constitutione expresse dicatur, ut à nullo alio, nisi à Papa possit absolui, ita Gondif. à Villadiego in tract. de Legatis q. 13. Gambar. in tract. de officio & potest. Legati à Latere lib. 8. §. 3. num. 1. & seq.

quos refert, & sequitur Carol. de Grassis de effectibus clericalibus. effectus 9. num. 185. Azor d. q. 6. versitem Legatus. Quamvis huiusmodi Legatum absolvere non posse ab alia excommunicatione, cuius absolutio Papæ reuocata est, quàm ab incuria ob clerici percussione, resoluit Sayr de censur. lib. 2. cap. 14. nume 10. cum seq.

- 4 Qui à Latere Romani Pont. &c. Qui sunt ostendit Sayr d. cap. 14. num. 9.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Excommunicatio generalis non ligat nisi subditos proferentis.
3 Parochi existentes extra diocesim potest excommunicari ab Episcopo propter non residentiam.
4 Extranei non ligatur censuris latis à superiore loci, in quo pro breui tempore reperitur si lata sint per modum sententiae.
5 In commune adiuvare sciendo potest Episcopus.
6 Excommunicare, aut suspendere se ipsum, aut superiorum propria auctoritate directè nemo potest.
7 Dispositio universalis non restringitur ad easque sunt dispositioes impossibiles.
8 Statutum domicilij an liget subditos extra territorium delinquentes, ostenditur, & num. 11.
9 Excommunicatus nominatim qui dicatur ostenditur.
10 Ignorantia an excuset ab excommunicatione.
11 Excommunicatio lata ab homine mortuo eo mortuo, vel ablato illo ab officio, qui tam talis.

j. Cap. Anobis. XXI.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Mar. Socin. Felin. Ximen. Tolet. in concord. utriusque Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. p. 278. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 758. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 10.

- 2 Probat hic text. generalem excommunicationem non ligare nisi subditos proferentis, ut per Perez l. 1. glos. 3. pag. 172. tit. 5. lib. 8. Ordin. Azeved. l. 1. num. 105. tit. 4. lib. 8. noue. ecclesiæ. Bonac. de censur. disp. 1. quest. 1. punct. 1. à principio. ubi num. 13. resoluit subditum, qui mutato domicilio furatur extra diocesim non incurere censuras latis ab Episcopo diocesis per modum statuti contra furantes, vel committentes in futurum aliud delictum, & num. 14. quod committens factum extra territorium sui superioris ligatur censuris ab eo superiore latis per modum sententiae contra furantes, ex differentia inter excommunicationem latam per modum statuti, & per modum sententiae, quia statutum respicit territorium, seu personas subditas existentes in territorio superioris, sententia vero respicit personam, ut illius contumacia coarceatur, & puniatur, nam extra territorium

Ius dicenti non paretur impune, id est, nulla pena imponitur non obediendi proprio superiori extra ipsius iurisdictionem, quando scilicet censura lata est per statutum l. fin. ff. de iurisdic. omni iudic. Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 10. num. 3. Soar. de censur. disp. 5. sect. 4. num. 4. Salas de legibus disp. 14. sect. 5. num. 60. modo te vera existant extra territorium, & simul etiam res, circa quam ipsi delinquant, sit extra territorium, ut cum supra citatis aduertit Bonac. d. punct. 11. num. 6. in fine, & Aegid. de Sacramen. & censur. tom. 2. disp. 13. num. 61. Hinc sequitur clericum parochum existentem extra diocesim posse à proprio Episcopo excommunicari, etiam per statutum, quando non reddit, quamvis enim ipse sit extra diocesim, tamen actum non eradicat consummat in diocesim, & censetur peccare in illa; prout etiam dicendum videtur in clericis vocatis à proprio Episcopo ad Synodum sub censura, possunt enim ea ligari, quamvis tempore Synodi sint extra diocesim, ut per Soar. d. sect. 4. num. 8. Syluest. verbo excommunicatio 2. num. 8. Sayr. de censur. lib. 1. cap. 7. num. 10. Bonac. d. punct. 11. num. 7. Auila de censur. par. 2. cap. 3. disp. 2. dub. 2. cor. cl. 3.

4. Hinc etiam inferitur extraneum non ligari censuris latis à superiore loci, in quo pro breui tempore reperitur, si latæ sint per modum sententiae, quia sententia loquitur incontinenti, & differtur in personas subditas res, aut spe, id est, in eos, qui tunc subditi, vel qui nascuntur, vel eò transierint domicilium, ut per Sayr. de censur. lib. 1. cap. 7. num. 12. Auila d. dub. 2. in fin. Aegid. d. disp. 13. num. 58. Nec obstat, quod eo ipso, quod quis committit aliquid delictum in territorio legem ferentis, etiam si sit extraneus, ratione delicti eius fori esse censetur cap. 7. de foro competenti, Sayr. d. cap. 7. num. 9. Aegid. d. disp. 13. num. 56. Respondetur enim ad incurrendam censuram prærequiri, ut faciens contra præceptum continens censuram, esset antea subditus, censura enim non fertur nisi in subditos, extraneus autem non eradicat subditus superiori loci, cuius præceptum non obseruauit, consequenter non ligatur censuris latis à superiore illius loci, ita ex Soar. responderi Bonac. d. punct. 11. nu. 20. Vers. respondeo.

3. Quisquis furtum fecerit, &c.

Ergo potest Episcopus statuendo adiuvare ius commune, apponendo scilicet penam, ubi ius non imponit, vel aggravando penam à lure impositam, ut per Duenn. reg. 251. in princip.

6. Non nisi subditi, &c.

Ergo nemo potest directe excommunicare, suspendere, vel interdicere se ipsum, aut superiorem propria auctoritate, ut per Henric. in summa lib. 13. de excomm. cap. 25. §. 3.

7. Hac generalis clausula, &c.

Notatur ad hoc, quod dispositio vniuersalis non

extenditur ad ea, quæ sunt disponenti impossibilia, ut per Tiraq. de iure primog. q. 55. num. 1. Surd. decif. 233. nu. 13.

8. Nisi forte plus, &c.

Ergo generalis sententia ligabit non subditos si iudex id expresserit, unde colligunt Doctores statutum domicilii ligare subditos extra territorium delinquentes, ut in præfenti notat Innoc. post princip. & resoluit Bartol. in l. cunctos, nu. 47. C. de summa Trinit. quo loco ait, quod si statutum subditos extra territorium delinquentes non expresserit ex defectu intentionis non ligabuntur; si vero statutum expressè habeat, ut subditi alibi delinquentes obligentur, tunc secundum tale statutum in foro domicilii poterunt iudicari, & hanc Bart. sententiam probat Socin. in cap. postulasti nu. 16. de foro compet. & in conf. 302. nu. 4. in fine lib. 2. Alexand. conf. 111. nu. 1. lib. 1. ubi testatur esse communem, Bosl. qui plures refert, ut de pænis nu. 19. Alciat. in d. l. cunctos n. 21. Clar. in pract. q. 85. nu. 4. Contrarium tamen, quod immo statutum nunquam obliget delinquentes extra territorium etiam si id expresserit, probauit glossa celebris ab omnibus recepta verbo omnimodam in Clem. vii. ad fin. de foro compet. testatur communem Felin. hic nu. 6. quamvis incaute confundat sententiam Abb. cum sententia Bart. quæ sunt in opposito contrariæ, idè contra Bart. probat Roch. de consuet. sect. 9. num. 27. & Doctores, quos refert Grammat. decif. 26. num. 6. asserentes iudicem non posse cognoscere de delicto extra suum territorium perpetrato quod defectum potestatis, qui quidem Doctores citati à Grammatico necessarii sunt intelligendi quando delictum solo statuto domicilii punitur, non vero iure communi, nam de illo cognoscit etiam iudex domicilii ex l. 1. C. ubi de crimine, sicut etiam cognoscit de crimine prohibito in loco delicti, si in foro domicilii accusetur, ex d. l. 1. unde prædicti Auctores apertè confirmant hanc contrariam sententiam eò a Bart. prout etiam multi relati à Sylu. conf. 103. nu. 1. & Menoch. conf. 2. num. 103. qui communem fatentur. Quæ tamen opinio non obstat tex. in præfenti non agit enim de propriis subditis in alieno territorio delinquentibus, sed de subditis alienis, qui in loco generalis sententiae aduersus eam delinquant, quo casu sententia non agatur, nisi expressam de ipsis mentionem faciat ex defectu intentionis, quoniam generalis sententia plerumque de his fertur, quæ ad proprios subditos tantum pertinent.

9. In glos. [Quisquis.] ibi (omnes nominatim intelliguntur excommunicati, &c.) Immo potius dicitur ille nominatim excommunicatus, qui notatur censura expresse nomine proprio, aut aliquot appositis signis, quæ certè, & absque vilo dubio cum, qui excommunicatur, significant, & demonstrent, ut per Couar. in cap. alma par. 1. §. 2. num. 8.

10. In glos. [Non nisi, pen.] ibi (dicas quod bene sunt

sunt excommunicati, &c.) Notatur ad hoc, quod efficiens actum sub excommunicatione interdictum lege aliqua noua, qui antiquiori iure positum, aut Diuino, naturali prohibitus erat, ignarus legi nouae, ac conscius illius prohibitionis antiquae, incurrit illam excommunicationem lege noua latam, siue ea lata sit iure communi, siue Episcopi Constitutione, vt per Couar. in cap. alma par. 1. §. 10. d. num. 9. Sed probabilius est eum ignorantiam excusare ab excommunicatione, p. out tenent Clar. lib. 3. §. fin. q. 85. *vers.* secundus est casus, Jacob. de Grae. in decis. aeternis par. 1. lib. 4. cap. 6. num. 21. Fr. Emman. in summa tom. 1. cap. 77. num. 3. Henric. in summa lib. 13. cap. 23. §. 2. & plures alij, quas refert, & sequitur Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 32. n. 9.

- 11 In ead. glof. ibi (*comprehendit tantum subditos, &c.*) ex hac glof. iuncto tex. colligit Abba. Panor. hic au. 9. statum ligare alienos subditos, qui in loco statuti deliquerunt, quoniam ratione delicti fortitur quis forum non solum vt ibidem iudicetur, sed etiam vt legibus & poenis illius loci subiiciatur, idem colligit Cardin. Zabarel. hic num. 3. Anchar. & Felin. nu. 5. Bart. communiter receptus in cunctis num. 21. C. de summa *Trinus*. quamuis longa vtatur distinctione, cuius sententiam ab omnibus recipi testatur ibidem lat. *scilicet* 1. & 2. num. 67. Alex. nu. 17. Panor. in cap. *Ne de forcomp.* num. 24. & Felin. num. 13. Bofs. in *pract. tit. de poenis* num. 18. refert plures Gramat. decis. 26. Menoch. *consil.* 3. num. 130. Vide tamen quae supra n. 8.

- 12 In ead. glof. ibi (*non durat ultra, &c.*) Notatur ad hoc, quod sententia, qua excommunicantur omnes furtum committentes, perit profectis morte, quia excommunicatio lata ab homine, moritur eo mortuo, vel illo ablato ab officio, qui eam tulit, de quo vide Nauar. in cap. *placuit de Poenitent. distinet.* 6. num. 163. Couar. in cap. cum in officij num. 6. de *testamen.* D. Barbos. in l. diuortio §. quod in anno, num. 20. ff. *soluio Matrimoni.* Cald. Pereira de *extinct. empbyt.* cap. 15. num. 17. Fr. Emman. *quæst. Regal.* tom. 2. q. 60. art. 1. Sanch. de *Matrimoni.* lib. 8. cap. 28. nu. 74.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Excommunicatum ob Ecclesie fractionem cum spoliatio post denunciationem solum Papa absoluit.
3 Ecclesiarum nomine quæ remanent, ostenditur.
4 Inuafores rerum sacrarum, quæ in dominio sunt Ecclesiarum, siue sint mobiles, siue immobiles, sacrilegi sunt.
5 Verba, excommunicatos nunciatis, important hic excommunicationem latam.
6 Ecclesia potest violentos laicos rerum Ecclesiasticarum occupatores, seu inuafores coercere.

Cap. Conquesti XXII.

Calest. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collecta. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximé. Toletan. in concordant. *Trisusque Iuris cum legibus Castella.* par. 1. Viuian. in *rationali lib. 5. Iuris Pontificij* pag. 278. Alagona in *compendio Iuris Canon.* pag. 759. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. *Decretal.* lib. 5. tit. 18. cap. 11.
2 Probat hic tex. excommunicatos ob Ecclesie fractionem cum spoliatio post denunciationem à solo Papa absolui, vt per Clar. lib. 3. §. fin. q. 77. num. 20. Fr. Emman. *quæst. regal.* tom. 2. q. 38. art. 2. & q. 50. art. 2. Azor. *instit. moral.* par. 1. lib. 9. cap. 27. q. 12. Valer. Reginal. in *pract. fori poenit.* lib. 19. num. 6. Nauar. in *manuali* cap. 27. num. 94. *vers.* octaua, & nouissime lul. Laur. de *Indulgent.* par. 2. cap. 21. n. 9. Salz. ad Bernard. cap. 90. in *addit. lit. D. in vniuers.* impress. Soar. tom. 3. disp. 22. *scilicet* 1. d. n. 4. latè, & eleganter Sayr. de *tenfur.* lib. 3. cap. 29. num. 13. cum multis seqq. aduertens non concurrentibus his duobus, scilicet spoliatio violenta, & effractione, nullam excommunicationem incurri per cap. *Ne de furto*, addentes etiam huiusmodi frangentes, & spoliantes ante denunciationem Episcopum posse absolui, dummodo satisficere velint iniuriam passis, post denunciationem verò ipso iure excommunicationem incurere.

- 3 *Quasdam Ecclesias.* Ecclesiarum nomine, veniunt etiam monasteria, hospitalia, & alia loca pia, vt resoluit Sayr. d. cap. 29. num. 17. & venire Sacrilegium, si ipsa sit coniuncta Ecclesiis, tenent Soar. tom. 3. disp. 22. *scilicet* 2. num. 11. & Valer. Reginal. d. num. 60. De Ecclesia in genere, & quotuplex sit multa eleganter tradit D. Io. Anton. Maior. in *sua pract. habendi concursum ad vacantes parochiales Ecclesias* *prolud.* 1.

- 4 *Memoratos sacrilegos.* Ergo inuafores rerum sacrarum, quæ in dominio sunt Ecclesiarum, siue sint mobiles, siue immobiles, sacrilegi sunt, vt per Decian. in *tract. crimin.* lib. 6. cap. 30. in *princip.* & n. 18. & 20. cum seqq. Petr. Greg. *synagmatum Iuris*, lib. 33. cap. 18. num. 3. Card. Tusch. tom. 7. *lit. S. consil.* 6. num. 4.

- 5 *Excommunicatos nunciatis.* Quamuis hec verba indicent actionem per hominem exercendam, in rigore tamen important excommunicationem latam, Sayr. d. cap. 29. num. 14. & post illud aduertit Valer. Reginal. d. num. 60. in *princip.* vbi etiam resoluit ad id necessarium non esse, vt Ecclesia spoliatur omnibus bonis, quæ in ea sunt, vel vt contractio plenè enormis sit, sed sufficit quolibet rapina, vel furtum graue, & quous violenta apertio Ecclesie facta, siue rūpenio

peudo murum, siue feras confringendo, siue suffodiendo parietem, fenestram vitriam frangendo, vel tecum perforando.

6 *Et faciatis sicut excommunic. etc.*

Notatur ad hoc, quod Ecclesia potest violentos laicos rerum ecclesiasticarum occu, aiores, seu inuadentes coercere, ut per Decian. d. lib. 6. cap. 36. in princip. Bernard in pract. d. cap. 90. num. 1. vbi Salzed. lit. A. refert apud Hispanos, Soar. de Pace in pract. tom. 1. prelat. s. n. 19. c. ard. Tufch. tom. 4. lit. J. concil. 445. num. 19. c. concil. 446. num. 10.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Clericus demisso habitu, & tonsura clericali in enormitatibus se immiscens privilegium Canonis amittit, non autem privilegium fori.
- 3 Privilegium Canonis quare facilius perdat, quam privilegium fori, ostenditur.

Cap. Perpendimus. XXIII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Henr. Buttr. Anchar. Panor. Marian. Soc. Ximen. Toletan. in concordantijs. Trinsque Iuris cum legibus Castelle par. 7. Viuijan. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 278. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 759. refertur ab Anton. Augult collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 13.
- 2 Probat hic text. clericum demisso habitu, & tonsura clericali in enormitatibus se intromittentem, privilegium Canonis amittere, ut per Clar. lib. 5. s. fin. q. 36. num. 23. Fichiar. tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 6. num. 11. ref. Clericus non coniugatus, pag. 173. latē Carol. de Gralsis de effectibus clerical. effect. 9. num. 212. Tiraquel. de panis tempor. causa 49. num. 36. c. 37. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 29. num. 9. c. 10 Paul. Comitol. respons. moral. lib. 1. q. 95. Bellet. disquisit. clerical. par. 1. tit. de fauore clericorum Canonis, s. 2. num. 41. vbi num. 42. asserit tunc dici clericum se intromittere in enormitatibus, quando facit feditionem, pralia, aggressiones, & huiusmodi in populo, & num. 43. aduertit, quod licet clericus se immiscendo in enormitatibus perdat privilegium Canonis, non tamen perdit privilegium fori: quare hunc text. non loqui de privilegio fori merito asserit Moder. de iurisdic. par. 4. casu 135. num. 5. Ratio autem quare facilius perdat privilegium Canonis, quam privilegium fori ea est, quia illud indultum est a iure politico, hoc autem a iure Diuino, cap. quamquam de casibus in 6. xlvj. pnnis. in cap. si Imperator. 96. distict. Zabarel. hic in princip. Roland. conf. 4. n. 30. vol. 1. Socin. conf. 11. num. 20. vol. 1. quos reuert. & sequitur Bellet. d. s. 2. num. 44.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Prælati suos religiosos per laicum verberare est excommunicatus, nisi forte necessitas excuset, aut consuetudo.
- 3 Torquentur possunt clerici per manus laicorum sine excommunicationis iniuria.

Cap. Vniuersitatis. XXIV. Cales. iij.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Henr. Buttr. Anchar. Panor. Marian. Soc. Ximen. Toletan. in concordantijs. Trinsque Iuris cum legibus Castelle par. 1. c. 2. Viuijan. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 279. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 759. refertur ab Anton. Augult. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 13.
- 2 Probat hic text. Prælatum religiosum debere suos religiosos per se verberare, si potest, aut si non potest, per aliquem clericum, aut monachum (sub quo comprehenduntur omnes verè religiosi, etiam quos vocant Conuersos, ut contra aliquos bene notat Soar. tom. 5. de censur. disp. 22. s. 1. num. 42.) Quare si hoc faciat per laicum (nisi forte necessitas excuset, ut docet Soar. d. s. 1. num. 43.) tam verberans, quam uandans erit excommunicatus. Vide Navar. conf. 42. sub hoc tit. in antiq. c. comment. 3. de Regularib. num. 32. Soar. de Pace in pract. par. 5. tom. 1. cap. 3. s. 12. num. 49. Salzed. ad Bernard. in pract. cap. 126. lit. E. Peia par. 3. comment. 110. num. 1. Farinat. in pract. crimin. q. 41. num. 15. Aldrete de religiosa disciplina in media, lib. 2. cap. 17. a. n. 202. Fr. Emman. quaest. R. gal. tom. 2. q. 19. cit. 8. Cabed. par. 1. Lustrum de ref. 83. num. 8. cum sequenti Aloyf. Rice. in pract. ecclesiast. de ref. 355. Aegid. de Conik de Sacram. c. censur. tom. 2. disp. 14. num. 190. ref. tertio, ubi etiam resoluit, quod est text. hic loquatur de folis Prælati religiosi, communiter tamen Doctores illum extendunt ad omnes Prælatos Ecclesiasticos, quoad hanc partem, quod non possint suos clericos verberare per laicos. Vbi tamen consuetudo adest (prout est in Gallia) ut clerici per laicos verberentur, Prælati, & verberantes non incurrunt in excommunicationem, ut per Fr. Emman. d. art. 8. in medio, Soar. d. d. s. 22. s. 1. nu. 48. Prax. Episcop. par. 1. de excommunicatione causa effectus 4. s. 8. ubi resoluit, quod cum hodie non reperiantur clerici, qui fiant ligare, soluere, & erigere clericum torquendum, possunt Ordinarii locorum to quere eos per manus laicorum, quia ita passim introduxit consuetudo, de quo etiam Clar. lib. 5. s. fin. q. 64. num. 25. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 27. num. 26. Aegid. d. tom. 2. disp. 14. num. 191. in fine, Denique Fr. Emman. d. art. 8. ref. aduertendum dicit diuinam castigationem debere esse moderatam, quæ moderatio arbitrio Iudicis relinquatur, & citat Menoch. de arbit. casu 364. d. num. 11.

De Sententia excommun. Tit. XXXIX.

SVM. MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Clericus in minoribus constitutus amittit clericale privilegium si miles effectus exerceat arma, & tertio monitus non respiciat.
3. Clerici in minoribus attentio noviori Iure Concilii Tridenti si reperiuntur sine habitu, & tonsura, amittunt statim privilegium clericale.
4. Clerici non possunt spoliari armis per Iudicem secularem, si ea deferant prohibita, vel pro tempore non permisso.

Cap. In audientia. XXV.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henr. Butr. Anchar. Panor. Felin. Mar. Soc. Ximen. Toletan. in concordantijs. Virisq. Iuris cum legibus Castella par. 1. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 280. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 760. refertur ab Anton. Augustini. Collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 14.
2. Probat hic tex. clericum in minoribus constitutum amittere clericale privilegium si miles effectus exerceat arma, vt per Bellet. disquis. cleric. par. 1. tit. de favore clericorum Canonis 9. 2. nu. 39. potest enim renunciare. privilegio tam fori, quam Canonis si dimittat habitum clericale, & laicaliter viuat; Praxis Episcop. par. 1. verbo clericus, §. 17. Intelligi se tertio monitus non respiciat, vt tex. habet; non potest enim sine trina monitione privilegium clericale amitti, Couar. pract. cap. 31. num. 1. in princip. Auend. de exequendis mandatis, par. 1. cap. 22. num. 14. Decian. in tract. crimin. lib. 4. cap. 9. num. 88. Farinac. in praxi crimin. par. 1. q. 8. num. 60. D. Barb. in l. Titina, nam. 34. & 35. Vers. vnde in hac materia, ad finem, ff. soluto matrim. Aloyf. Ricc. in collecta decis. par. 3. collect. 1610. Hodie post Conc. Trid. sess. 24. de reformat. cap. 6. non requiruntur tales admonitiones, immo si huiusmodi clerici in minoribus constituti, reperiuntur sine habitu, & tonsura, amittunt statim privilegium fori, ita Clar. lib. 5. §. fin. q. 36. Vers. hae autem, vbi testatur apud suos sic feruari. Nauar. conf. ult. num. 6. sub. tit. de priuileg. Decian. d. cap. 6. num. 88. dicit, quod stantibus concessioibus Pontificum sacris Hispaniae, & Gallorum Regibus possunt Iudices seculares clericos sine illis monitionibus punire, & etiam in terminis Concilii tenet Leli. Zechi. de Repub. Ecclesiastica, cap. 19. de clericis in communis tit. de clericorum privilegijs quando amittantur num. 6. dicentes, quod vltus ita recepit. Vnde vt clericus in minoribus fori privilegio potuiat, attendi tempus delicti resoluunt Clar. d. q. 36. num. 11. Bobadil. in sua politica lib. 2. cap. 17. num. 34. Curia Philippica par. 3. §. 1. num. 10.
3. Vtrum autem clerici possint

4. Arma deponere, &c.

spoliari armis per Iudicem secularem prohibita, vt tenentur, vt in quibusd. est ab aliquibus, vt in h. q. 36. est verior opinio in hoc, & in h. q. 36. posse per seculares armis spoliari, quod non videtur fuisse Neapoli in casu occurrente, in h. q. 36. tribus sub dominio Regis Hispaniae, & in h. q. 36. mihi in hac Curia Reuerentissimus, & honor. 66. Doctissimus Marcus Anton. Geron. Episcopus, cuius anima requiescat in pace, quod tamen de hoc licentia Doctorum in h. q. 36. quis scire cupiat, consulat Greg. d. 46. col. 6. parat. 1. Couar. varar. lib. 2. cap. fin. num. 18. & pract. cap. 23. nu. 6. Gomez l. 43. l. 1. num. 18. Corta in memorab. verbo armorum vsu, Clar. d. q. 36. n. 26. Placa de delict. lib. 1. cap. 8. Sarment. select. cap. 13. Menoch. de arbit. casu 394. nu. 36. cum segg. Salzed. ad Bernardum pract. cap. 58. vers. sic apud Hispanos in nouis impress. Auend. in distinctione verbo armatura, Vers. fin. Perez l. 1. vers. tum etiam, tit. 1. lib. 4. Ordin. & l. 2. vers. quaremus, tit. 14. lib. 2. eiusdem Ordin. Mexia. in tract. iusse panis concl. 5. num. 58. & 60. Soar. de Pace in pract. tom. 1. par. 8. cap. vnic. num. 7. & 10. Azeued. l. 4. & 6. nu. 13. tit. 6. lib. 6. noua recopil. Ioan. Garcia de nobilit. glos. 9. num. 53. Alderan. Mascard. de general. statut. interpret. concl. 1. num. 242. Bellet. disquisit. cleric. par. 1. tit. de favore clericorum Canonis 9. 2. nu. 38. Camil. Borrel. in addit. ad Bellug. in speculo Principum, rubr. 11. §. dubitatur, verbo armorum, & de Regis Catholici praesentia, cap. 7. c. num. 43. cum segg. & de magistratum edictis lib. 3. cap. 17. a num. 41. & in summ. & apud decessit, tit. 43. de foro competent. nu. 136. Sayr. sub hoc tit. decis. 45. Decian. tract. crimin. lib. 4. cap. 9. num. 88. & lib. 8. cap. 3. num. 23. Aloyf. Ricc. in praxi fori Ecclesiast. decis. 371. num. 4. in 1. edit. alias resolut. 314. nu. 2. edit. Guisier. pract. lib. 1. q. 12. Cardof. in praxi Iudicem, verbo clericus, num. 33. cum segg. Farinac. in praxi crimin. par. 1. q. 8. nu. 96. & par. 3. q. 108. n. 21. cum segg. Curia Philippica par. 3. §. 3. num. 9. Bobadil. in sua politica lib. 1. cap. 13. num. 67. & lib. 2. cap. 18. num. 66. Ignatium del Villar in sylua respons. lib. 1. respons. 1. par. 3. num. 9. Modero de iurisdic. par. 4. cit. 1. casu 7. Stephan. Gratian. discept. foren. cap. 339. num. 25. plures ex antiquioribus refert. Cened. ad Decretal. collect. 7.

Cap. Quod de his. XXVI.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henr. Butr. Anchar. Panor. Felin. Marian. Socin. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concordantijs. Virisq. Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 280. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 760. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 15.
2. De materia huius text. satis dictum est ad cap.

- 1 In glof. [Debeat.] Notatur ad hoc, quod iuramentum ab excommunicato ante abfolutionem exigendum est de parendo mandatis Eccleſiæ, & iudicis, cum vtrunque idem fit, vt per Sanch. d. cap. 13. num. 20. Vnde infero minus bene Vgolinum de cenſur. tab. 1. cap. 19. §. 5. num. 2. & de cenſur. Bulla Cœna Papa reſeruat per. 3. cap. 2. verbo nec etiam tunc in princip. num. 3. aſſerere hoc iuramentum eſſe de parendo mandatis eius, cui extra mortis articulum erat reſeruata abſolutio: & ideò ait virtute huius iuramenti debere Confeſſorem iniungere illi, vt ſi incolumis euaserit, præſentet ſe ei, cuiusq; mandato obediat, & idem Sanch. num. 22. aſſerit, quod vi huius iuramenti non contrahitur noua obligatio ſeruandi quæcunque Eccleſiæ præcepta, ſed illud ſolum, quod abſoluens ſe iniunxerit. An autem abſolutus ſub promiſſione de parendo mandatis, ſi non pareat, maneat excommunicatus ipſo iure, an verò requiratur noua reintruſus, vide Anton. Ricciol. de iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtent. lib. 4. cap. 66. num. 14. cum ſeqq.

SUMMARIVM.

- 1 Doctores reſeruantur ſuper hunc text. ſcribentes,
- 2 Excommunicatus ob clericis percuſionem ſi propter capitales inimicitias, aut aliud impedimentum nequeat ad Sedem Apoſtolicam pro abſolutione venire, poteſt ab Epiſcopo abſolui, &c.
- 3 Inimicitia capitales quæ, remiſſimè.
- 4 Impedimentum iuſtum ne poſſit peruenire ad Sedem Apoſtolicam quæ diſcuti debet, oſtenditur.
- 5 Abſolutio ratione articuli mortis, aut aliquis impedimenti tenetur Confeſſarius iniungere, vt ceſſante morbo, vel impedimento ſe præſentet ſuperiori.

Cap. De cœtero. XI.

- 1 S Vper hunc text. ſcripſerunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hoſtien. Henric. Butr. Ancharr. Panormit. Marian. Socin. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriuſque Iuris cum legibus Caſtelle, par. 1. & 2. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 272. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 755. reſertur ab Anton. Auguſt. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 34. cap. 16. & eſt poſt Concil. Lateranen. par. 14. cap. 13.
- 2 Probat hic text. quod excommunicatus ob clericis percuſionem ſi propter capitales inimicitias, aut aliud legitimum impedimentum, nequeat pro abſolutionis beneficio habere recurſum ad Sedem Apoſtolicam, poteſt ab Epiſcopo abſolui ſub debito iuramenti, vt quæſcit poterit, Romanum Pontificem adeat, mandatum Apoſtolicum recepturus, ita Henric. in ſumma lib. 6. de Penitentijs cap. 11. n. 5. Zambrana de caſſibus in articulo mortis cap. 4. dub. 4. num. 14. Soar. tom. 4. diſp. 30. ſect. 3. num. 4. Molin. de iuſtitia tom. 4. tract. 3. diſp. 63. num. 2. Saye. de

cenſuris lib. 3. cap. 28. num. 38. Bonne. ed. tract. diſp. 2. q. 4. punct. 5. num. 3. Verſ. tertius, Ecclie. diſquiſit. clerical. par. 1. tit. de ſanctis clericorum Canonis 9. 3. num. 12. & 18. Sanch. in præcepta Decal. lib. 2. cap. 13. num. 9. Carol de Graſſis de effectibus clericalibus, effectus 9. num. 158.

Quæ ſint, tra-

- 3 Capitales inimicitias. Sicut DD. quos retuli ſupra ad cap. per totas, 32. num. 7. de ſimonia.

4 Vel alias iuſtas excuſationes.

Nota quod iuſtum impedimentum, quoad hoc cenſetur habere, qui habet curam animarum, ſi timet eas ob ſuam abſentiam damnum notabile accepturas; vel qui ad Papam pro abſolutione proſciſci nequit, niſi vxorem, & filios in extrema, vel magna neceſſitate relinquant, ita Saye. d. cap. 28. num. 38. iuſtum etiam impedimentum habet is, qui ire non poteſt, licet mittere valeat pro abſolutione, ius enim non cogit ad mittendum alium, ſed ad eundem per ſe ipſum, ita Henric. d. lib. 6. cap. 9. num. 7. & lib. 13. cap. 29. num. 3. Vgol. de cenſuris Pontific. reſeruat per. 3. cap. 2. verbo, niſi in mortis articulo, d. 4. n. 1. Verſ. item habet locum, & de cenſuris tab. 1. cap. 4. §. 5. num. 3. in fine, Sanch. d. cap. 13. num. 41. Bonac. d. n. 3. Verſ. aduertant tamen.

- 5 In glof. [Sufſcepturus.] Nota, quod abſolutio ratione articuli mortis, aut cuiuſvis impedimenti à quacunque excommunicatione, ſiue Iuris, ſiue hominis reſeruata Pontifici, aut cui-cunque inferiori, tenetur Confeſſarius iniungere, vt ceſſante morbo, vel eo impedimento, ſe præſentet Superiori, qui extra cum caſum de lure poterat illum abſolvere, & hoc ſe præſentandi onus eſt ſub iuramento imponendum, non vt iterum is ab excommunicatione abſoluatur, quia plene ab illa abſolutus eſt, ſed vt ſuperior conuenientem medicinam adhibeat, ſatisfactionemq; imponat, ſi imponendam iudica-uerit, vide Henric. d. lib. 6. cap. 6. num. 6. Soar. tom. 4. diſp. 30. ſect. 3. num. 6. & tom. 5. diſp. 22. ſect. 1. num. 62. Sanch. d. cap. 13. num. 24. cum ſeqq. vbi num. 29. reijcit limitationem, quam tradunt DD. incipit non eſſe iniungendum excommunicato huiusmodi onus ſe præſentandi, ſi ſatiſfecit parti, aut cum ea ſe compoſuit.

Cap. Ad hæc. XII. Vrb. ij.

- 1 S Vper hunc text. ſcripſerunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Io. Andr. Hoſtien. Butr. Ancharr. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs vtriuſque Iuris cum legibus Caſtelle par. 2. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 273. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 756. reſertur ab Anton. Auguſt. collect. 1. Decretal. lib. 1. ſub tit. de reſcriptis cap. 8. & eſt poſt Concil. Lateranen. ſub Alexand. III. par. 50. cap. 61.

Sufficienti cautione. Quæ autem dicitur iustificans cautio dixi ad cap. ex transmissa, in glossa de restitu. spoliat.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Mulieres ob clericis perussione excommunicata ab Episcopo absolui possunt.
- 3 Senes ob clericis perussione excommunicati possunt ab Episcopo absolui.
- 4 Infirmi, seu valetudinarii ob clericis perussione excommunicati possunt a suis Episcopis absolui.
- 5 Membris destitutus pro absolutione excommunicationis ob clericis perussione Sedem Apostolicam adire non tenetur.
- 7 Absoluendus nemo est ab excommunicatione nisi parti lesa fuerit prius satisfactum.
- 8 Legatus non possit absolvere excommunicatos ob clericis perussione, remissum.

Cap. Ea noscitur. XIII. Clem. ii.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anch. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs versuque Iuris cum legibus Casselle, par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 274. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 756. refertur ab Ant. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 1.

2 *Mulieres.* Notatur ad hoc, quod mulieres ob clericis perussione excommunicata, cuiuscunque conditionis sint, ab Episcopo absolui possunt, vt per DD. citatos ad cap. mulieres 6. supra hoc tit.

3 *Senes.* Notatur ad hoc, quod senes ob clericis perussione excommunicati, possunt ab Episcopo absolui, vt per Syluest. in summa verbo absolutio 4. n. 3. vers. decimus, Bellet. disquisit. clericali. par. 1. tit. de favore clericorum. Canonis 9.3. u. 26. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 28. num. 25. vbi ampliat quantum fortis sint ad ambulandum; Carol. de Grassis de effectibus clericali. effectus 9. num. 160.

4 *Et valetudinarij.* Notatur ad hoc, quod infirmi, seu valetudinarii, aut quacunque impotentia imbecillitate, excommunicati ob clericis perussione, possunt a suis Episcopis absolui, vt per Syluest. de verbo absolutio 4. num. 3. vers. nonus, Thom. Act. in tract. de infirmis. par. 2. in verbo absolutio nu. 4. & 5. Carol. de Grassis de effectibus 9. num. 163. Bellet. d. 9.3. num. 25. Sayr. d. cap. 28. num. 24. id intelligentes si sint infirmi incurabiliter, vel periculosè, vel morbo longo, licet temporali, vel podagra, siue febre quartana.

5 *Seu membrorum, &c.* Membris destitutus pro absolutione excommunicationis ob clericis perussione Sedem Apostolicam adire non tenetur, sed potest a suo Episcopo absolui, vt per Sayr. d. cap. 28. num. 32. Bellet. d. 9.3. num. 32. Hieron. de Monte q. 15. num. 6. Carol. de Grassis de effectibus clericali. effectus 9. num. 162.

6 *Sive pauperes.* Id est paupertate grauatus, quòd Romam accedere non possit, Sayr. d. cap. 28. num. 32. Bellet. d. 9.3. num. 24. id amplians ad pauperem non mendicantem, sed viuentem ex suo artificio, Carol. de Grassis de effectibus 9. num. 164.

7 *Satisfactio iuxta facultates, &c.* Notatur ad hoc, quod absoluendus nemo est ab excommunicatione, nisi parti lesa fuerit prius satisfactum, vt per Hostien. hic num. 1. & Abb. num. 4. Bellet. disquisit. clericali. par. 1. tit. de favore clericorum Canonis 9.4. num. 38. vbi num. 39. resoluit quod si absolutio daretur sine satisfactione teneret.

8 *Vel eius Legato.* An, & quando is, qui iniecit manus in clericum possit absolui a Legato, vide And. Giambar. de officio, & potestate Legati de Latere lib. 1. in rub. qua sit differentia inter Legatos, num. 1. & lib. 8. in rub. de potestate Legati in absolutio ab excommunicatione, d. num. 1. Gutier. canon. lib. 1. cap. 5. d. num. 11. Cened. ad Decretum collect. 24. num. 7.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Excommunicatus pro violenta manuum iniectioe in clericum occulte vitandus est si sit occultus, si vero publicus, publicè.
- 3 Clericum percutiens, qui dimisso habitu ac censura clericali se immiscet enormitatibus, non est excommunicatus.
- 4 Excommunicatus nullus bodie per Extraneum. Ad euitanda, vitari debet, antequam publicè sit denunciatus.

Cap. Cū non ab homine. XIV.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Henr. Butr. Anch. Panor. Felin. Marian. Soc. Ximen. Toletan. in concordantijs versuque Iuris cum legibus Casselle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 274. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 756. refertur ab Anton. Augustin. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 3. & altera pars huius Decretalis est in cap. cū non ab homine, supra de iudicijs.

2 Probat hic text. excommunicatum pro violenta manuum iniectioe in clericum occulte vitandum esse si sit occultus, si vero publicus, publicè, vt per Couar. in cap. alma mater par. 3. d. 2. num. 3. Valer. Reginald. in praxi fori parit. lib. 32. num. 57. Henric. in summa lib. 13. de excommun. cap. 5. d. 1. in comen. in D. & cap. 6. d. 1. vbi resoluit, quod si ex sola hominis audita Confessione Sacramentali sciat Confessarius

Pp reum

reum esse denunciatum, non debet illum vitare i at ve o si extra Confessionem sciret, licet in hac Urbe ignota esset illa denunciatio, & probari non posset, vitandus est occulte si non sit periculum scandalum, vel damni.

- Notatur ad
- 1 *Et enormitibus, &c.* hoc, quod percutiens clericum, qui dimisso habitu, ac tonsura clericali se immisceet enormitibus, non est excommunicatus, vt per Rolan. *confil.* 4. num. 18. *solusm.* 1. & alios citatos per Carol de Grassis de effectibus clericalibus effectum 9. num. 212. & per Bellet. *disquisit. clerical.* par. 1. tit. de fauore clericorum Canonis 5. 2. num. 41. vbi nu. 42. refert dici clericum se immiscere in enormitibus quando facit seditionem, praelia, aggressiones, & huiusmodi in populo, & nu. 45. aduertit, quod quamuis clericus se immiscendo in enormitibus perdat privilegium Canonis, non tamen perdit privilegium fori, quia illud est inducitur a Inrepositio, hoc autem a Inre Dinino.

- 4 In glos. (Denunciatus. Jibi (& sic quomodo cito scio aliquem excommunicatum, statim debet vitare, quamvis non sit denunciatus.) Hodie ramen post Extravag. Ad evitanda scandala, nullus, etiam si specialiter sit excommunicatus, vitari debet antequam sit publicè denunciatus, vt per Couar. in cap. alma mater par. 1. 5. 2. num. 7. Nauar. in manuali cap. 27. num. 35. *Res. nota primo.* Gutier. canon. lib. 1. cap. 1. num. 19. Henric. lib. 13. cap. 5. in princip. Soar. de Pace tom. 1. temp. 5. num. 72. Sayr. de censur. lib. 2. cap. 12. num. 16. Soar. eod. tract. *disput.* 9. sect. 2. num. 8. vbi respondent argumento, quod motus post Adrian. Felin. & Medin. à communi recessit Vgol. de censur. tab. 1. cap. 13. 5. 7. num. 8. ex verbo, generaliter, quod vitatur prae dicta Extravag. aduertit enim, quod licet in principio loquatur de sententia generali, postea tamen loquens de speciali, requirit quod sit denunciata, seu publicata, & ita recepit usus, & consuetudo, quae est optima legum interpret, cap. cum dilectus, de consensu prob. cum similibus.

SUMMARY.

- 1 Debet referantur super hunc text. scribentes.
- 2 Excommunicatus per resipiscenciam sine absolutione non restituitur communium precum Ecclesiae participationi.
- 3 Excommunicatio non tollit praeiud per emendationem excommunicati.
- 4 Praelati quilibet inferiores Papa tenentur vitare excommunicatos, perinde ac ceteri.
- 5 Episcopus si participet otiose cum denunciato à se incurrit minorem excommunicationem.
- 6 Excommunicatus, qui per famam à probis sparsam denunciatus dicitur, vitari debet.
- 7 Excommunicatus in dubio quis censendus est.
- 8 Clerici quandoque fuerint infamati à populo tenentur innocentiam suam purgare.
- 9 Absolutio necessaria est ab excommunicatione, quae

lata fuit ad tempus coeternum, vel expressum, & absque ea solennis absolutio minime tollit excommunicationem.

- 10 Monasterium potest agere pro iniuria facta monacho.
- 11 Iniuria facta clerico censetur etiam facta Episcopo, & Ecclesiae.

Cap. Cum desideres. XV.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Henr. Burr. Anch. Panor. Felin. Marian. Socin. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concord. vtriusque Iuris cum legib. Castiliae par. 1. & 2. Vivian. rationali lib. 5. Iur. Pennif. pag. 275. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 757. referunt ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 4.

2 Quod nisi absolutionis benefic. &c.

- Notatur ad hoc, quod per resipiscenciam sine absolutione excommunicatus non restituitur communium precum Ecclesiae participationi, quamvis iurauerit se Ecclesiae obtemperatum & parti satisfacturum, vt per Sot. in 4. *disput.* 22. q. 1. art. 1. Vgolin. de censuris tab. 2. cap. 6. num. 5. Soar. eod. tract. *disput.* 9. sect. 3. Valer. Reginald. in praxi fori poenitent. lib. 32. cap. 11. quicquid dicit Couar. in cap. alma mater par. 1. 5. 6. num. 4. nam excommunicatio non tollit praeiud per emendationem excommunicati, etiam si parti, ob cuius lesionem fuit excommunicatus, integrè satisfecerit, aut hoc illi omnem iniuriam remiserit, vt per Aegidium de Sacramen. & cap. sur. tom. 2. *disput.* 14. num. 199.

4 Nec Episcopus, &c.

- Notatur ad hoc, quod quilibet Praelati inferiores Papa, ac etiam ipse Episcopus tenetur vitare excommunicatos, perinde ac ceteri, vt per Abb. hic num. 2. Anchar. nu. 6. Socin. nu. 3. & 4. Soar. d. tom. 5. *disput.* 15. sect. 7. sub nu. 4. *vers.* quod adro. *verum.* Valer. Reginald. in praxi fori poenitent. lib. 32. cap. 64. Anton Ricciol. de iure person. extra gremium Ecclesiae excom. lib. 4. cap. 44. num. 8. si enim Episcopus participet otiose cum denunciato à se incurrit minorem excommunicationem, vt per Couar. in cap. alma mater par. 1. 5. 2. num. 2. & 5. 3. num. 5. Henric. in summa lib. 13. de excommunicatione cap. 3. 5. 4. lit. N.

6 Quod si publica fama, &c.

- Notatur ad hoc, quod etiam illi, qui promulgationem denunciationis non audierunt, cum vitare debent, qui per famam à probis sparsam denunciatus dicitur, vt per Couar. d. 5. 2. n. 4. Henric. d. lib. 13. c. 6. 5. 2. vide dicta ad c. illud, de clerico excom. missi, & idē Henric. d. loco in comment. hic cum eod. Couar. asserit illum, qui probatur scivisse ex fama, & participavit, non damnari in foro exteriori ad poenam latae latae contra participantes, quia audire tamam non est scire.

a aduq.

additque minimè in Conscientia teneri, si illam depoluit, aut à paucis, præsertim aduercarijs, audiuit.

7 Nec alius communicare, &c.

Notatur ad hoc, quod in dubio censendus est quispiam excommunicatus, vt per Syluest. verbo absolutio 3. num. 14. dubio 10. Cordub. in suo questionar. lib. 3. q. 6. col. 2. vers. quarto probatur. Salas 1. 2. q. 21. tract. 8. diff. vnic. sect. 5. nu. 60. in solut. ad 4. Et in vtroque foro admittunt, quando non agitur ad penam pro delicto infligendam, sed solum vt se abtineat ab omnibus, quæ iure excommunicatis interdiciuntur, vt per Vgol. de censur. tab. 1. cap. 14. in princip. nu. 11. & 14. Vega tom. 2. summa cap. 15. casu 28. Deinde alij tenent hoc procedere in dubio facti, resolucentes in dubio iuris hunc non censeri excommunicatum, ex quorum numero sunt Azor inlit. moral. par. 1. lib. 2. cap. 19. q. 10. in fine, & q. 11. Sayr in clari Regia lib. 1. cap. 13. nu. 23. & 24. Denique in vtroque dubio, & in vtroque foro hunc censeri excommunicatum tuetur Valquez 1. 2. q. 19. art. 6. diff. 65. nu. 9. & 13. & diff. 66. cap. 1.

Notatur ad hoc, quod
 8 Se purgauerit. clericus, quandocumque fuerit infamatus à populo, tenetur innocentiam suam purgare, vt per Duen. reg. 299. limit. 6.

Notatur
 9 Nisi forma Ecclesie, &c.

ad hoc, quod absolutio necessaria est ab excommunicatione, quæ lata fuit ad tempus tacitum, vel expressum, & absque ea solemnè absoluteione minime tollitur excommunicatio, vt per Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 11. num. 5. Gallef. de obligat. Camer. q. 37. num. 18. Anton. Ricciul. de iure person. extra gremium Ecclesie existentium lib. 4. cap. 69. nu. 7. vbi numeris seqq. ampliat, etiam si excommunicator, vel excommunicatus sint mortui, & etiam si excommunicator velit excommunicatum haberi pro absoluto. Vtrum autem idem sit dicendum, quando excommunicatio fuerit lata sub hoc modo (donec, & quousque satisfecerit) adhuc enim in hoc casu sequitur satisfactio requiri absolutionem, aliis remanere excommunicationem, tenent gloss. verbo donec in clemen. 1. de decimis. gloss. eodem verbo in clemen. præsent. de censuris, & plures DD. quos referunt, & sequuntur Soar. tom. 5. diff. 7. sect. 1. num. 11. Marti. Alter. de censur. lib. 4. diff. 1. pag. 381. Ricciul. d. cap. 65. num. 25. quicquid contrarium teneant gloss. verbo donec in cap. vlt. de Matrimon. contract. contra interdictum Ecclesie Alciat. in cap. 1. n. 6. de iudicijs, & Couar. d. n. 5. in fine, & num. 6.

30 Ecclesia tamen, quæ offendit, &c.

Notatur ad hoc, quod monasterium potest agere pro iniuria facta monacho, vt per Farinac. conf. 30. num. 27. & ibi Centol. lit. F. & in praxi titim. par. 3. q. 105. num. 295. cum seqq. Molin.

11 de iustit. tract. 3. diff. 2. num. 7. Et facta iniuria clerico censetur etiam facta Episcopo, & Ecclesie, & per remissionem iniuriæ factam ab ipso clerico non censetur remissa ea, quæ fuit facta Ecclesie, Azueud. l. 2. num. 153. tit. 10. lib. 8. noua recopil. Farinac. d. q. 105. nu. 291. & seq.

S Y M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Masculi antiquitus canebant cum feminis in choro.
- 3 Monacha rixosa potest expelli.

Cap. Veniens. XVI.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchor. Panorm. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtrinque iuris cum legibus Castella par. 1. Nuiian. in rationali lib. 5. Iuris Pousif. pag. 276. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 757. reuertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 5.

2 Quadam monialis Ecclesiam ingrediens, &c. Nam antiquitus masculi canebant cum feminis in choro, vt per hunc text. aduertit Steph. Gratian. discept. foren. cap. 270. num. 38.

3 Coegit eandem, &c. Notatur ad hoc, quod monacha rixosa potest expelli, vt per Greg. l. 14. verbo vlt. no. 10. par. 1. 5. Et notatur etiam ad hoc, quod ostendens clericum turbantem in actu Diuina Officia, non est excommunicatus, quia is talis non facit suadente diabolo, vt per Marian. Soc. in cap. peruenit, num. 338. hoc tit. Decian. tractat. crimin. lib. 6. cap. 36. num. 5. & plures, quos refert, & sequitur Carol. de Grassis de effectibus clericalibus effectibus 9. num. 285.

4 Notatur etiam ad hoc, quod eodem tempore censura lata in eum valebit, qui in Ecclesia dum Diuina celebrantur, obstreperit, atque admonitus non acquieuit, vt per Fr. Emman. quest. Regul. tom. 2. q. 59. art. 2. Indignissimum enim facinus est quomodo concionem, comprehensionem, Sacrificium, vel Sacramenti administrationem perturbare, vt multis Sanctorum Patrum auctoritatibus probat Gilsbert. Scheuclau. de Ecclesiasticorum vita lib. 3. cap. 44. & vide dicta ad cap. 1. de vita & honest. cleric.

S Y M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Excommunicatus ob leuem percussioem clerici ab Episcopo absolui potest.
- 3 Iniuria leui indicanda est arbitrio Episcopi.
- 4 Percussio leui qua dicatur, ostenditur.

Cap. Peruenit. XVII.

- 1 **S**uper hanc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 276. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 777. referetur ab Anton Augult. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 6.*
- 2 **P**robat hic text. excommunicatum ob leuem clerici percussione ab Episcopo absolui posse, vt per Viui. tom. 1. commun. epin. lib. 1. titul. 12. num. 20. *vers. sed ante, pag. 196. Gutier. canonice. lib. 1. cap. 3. num. 11. cum seqq. Ioan. Gara de nobilit. gles. 9. n. 40. cum seqq. Bellet. disquisit. clerical. par. 1. tit. de saure clericorum Canon. 9. 3. num. 33. optimè Sayr. de censur. lib. 3. cap. 28. d. princip. Bonac. eodem tract. disp. 2. quest. 4. panit. 5. num. 2. Carol. de Crallus de effectibus clerical. c. f. f. 9. num. 173.*
- 3 **Tue fratern. arbitrio, &c.**

Notatur ad hoc, quod levis iniuria iudicanda est arbitrio Episcopi, qui ex circumstantijs personarum, locorum, temporum, modi percussioneis, & lesionis arbitrari poterit, vt aduertunt Bellet. d. 9. 3. num. 34. Sayr. d. cap. 38. num. 5. addens communiter leuem. ceneri percussione, quæ sit à Magistro, Prelato, Patre, Domino, in discipulum, clericum, filium, aut seruum: vnde Bonac. d. num. 4. leuem percussione regulariter credit esse illam, quæ sit pugno, palma manu, pede, digito, baculo, vel lapide, quæ nullam carnium maculam relinquit, vel quæ sit absque scissione membri, sine fractione dentis, sine euulsione multorum capillorum, & sine effusione multi sanguinis, nisi ratione loci, vel persone possit hac levis percussio ceneri grauiter iniuriola, veluti si quis manum iniiciat in taciem alicuius grauis personæ, impingendo alapam, aut si in platea, vel coram populi frequentia percutiat.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Clerici scientes, & sponte admittens excommunicatos à Papa ad Diuina cum eis in hi communicando, est excommunicatus. excommunicatione Papa reueruata.

Cap. Significauit. XVIII.

- 1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concord. *versusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 277. Alagona*

in compendio Iuris Canon. pag. 778. referetur ab Anton. Augult. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 7.

- 2 **P**robat hic text. quod clericus scienter, & sponte admittens excommunicatos à Papa ad Diuina (Officia scilicet, vel Sacramenta) in ijs cum eis communicando, est excommunicatus excommunicatione Papæ reueruata, vt per Con. in cap. alma par. 1. 9. 3. num. 4. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 6. q. 29. num. 3. Clar. lib. 5. fin. q. 77. num. 18. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 29. num. 5. & 6. Soar. eod. tract. tom. 5. disp. 22. sect. 2. num. 22. nouissimè Iul. Laur. de Indulgent. par. 2. cap. 21. num. 13. optimè Aegid. de Coniunct. de Sacramentis, & censur. tom. 2. disp. 14. num. 33. & n. 136. Valer. Reginal. in praxi fore. penitentijs. 32. n. 94. quauis Papa non expremat extendi ad participantem, vt per Henric. in summa par. 2. lib. 13. de excommunic. cap. 8. 9. 2. quinque requirentes ad hoc, vt subeatur prædicta excommunicatio, primum, vi participantem scit clerici eiuscundum, vt scienter; tertium, vt sponte; quartum, vt in Diuinis participet; quintum, vt cum excommunicatis à Papa.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Incendiarj excommunicati, & publicati non nisi à Papa absolui possunt.
- 3 Absoluenti potestas cum potestate ligandi non semper conueniat est.
- 4 Incendiarj Ecclesiarum, seu aliorum locorum religiosorum ipso iure sunt excommunicati.

Cap. Tua nos. XIX.

- 1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Felin. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concord. *versusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 277. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 778. referetur ab Anton. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 8.*

- 2 **P**robat hic text. incendarios excommunicatos, & publicatos non nisi à Papa absolui posse, vt per Clar. lib. 5. 6. fin. q. 77. num. 19. Farinac. in praxi crimin. par. 3. q. 110. n. 15. Iul. Laur. de Indulgent. par. 2. cap. 21. num. 8. Soar. de censur. tom. 5. disp. 22. sect. 2. num. 15. latè Sayr. eod. tract. de censur. lib. 3. cap. 29. num. 7. cum seqq. ubi num. 8. resoluunt, quod iussu incendiarj semel denunciata excommunicata, à solo Papa absolui possit, & num. 10. quod incendiarj Ecclesiarum denunciati, à Legato de Latere, regulariter absolui nequeunt, & num. 12. quod incendiarj, vt à solo Papa absoluantur, in speciali nomine expresso denunciari debent, nec fufficit denunciatio generalis.

- 3 **Ex quo sunt per Ecclesia, &c.**

Ergo

Ergo licet potestas absolvendi sit semper coniuncta cum potestate ligandi, non sequitur aliquem in omni casu posse absolvere, in quo potest ligare, ut patet hic in incendiario ab Ordinario nominatim excommunicato, quia à solo Papa absolvi potest, ut per Aegidium de Sacramentis. *Ex censur. tom. 2. disp. 13. num. 37. in print.*

- 4 In glos. [Publicati.] ibi (de incendiarij Ecclesijs, &c.) Notatur ad hoc, quod incendiarij Ecclesijs, seu aliorum locorum religiosorum ipso iure excommunicati sunt, alij vero incendiarij aliorum locorum non ipso iure excommunicati, sed excommunicandi veniunt, ut per Nauar. *in manu. cap. 17. nu. 100. Salzed. ad Bernard. cap. 108. in nonis. impressi. Farinac. d. q. 110. n. 11* Et quod consuetudine receptum sit, ut ipso facto excommunicatione censeantur affecti, resoluit Azor *instit. moral. par. 1. lib. 9. cap. 27. q. 11.* quamvis incendiarios tam Ecclesijs, & loci Sacri, ac religiosi, quam profani non esse ipso iure excommunicatos asserat Sayr *d. cap. 29. num. 8.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Legatus de Latere potest absolvere ab excommunicatione, quam quis contraxit ob violentam manum iniectioem in clericum, quamvis atrox sit iniuria.
- 3 Legatus de Latere à quibuscumque excommunicationibus Papa reservatis absolvere potest, nisi dicatur quod à nullo alio, nisi à Papa possit absolvi.

Cap. Ad eminentiam. XX.

- Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Holtien. Butr. Anch. Panor. Felin. Marian Socin. Ximen. Toletan. in concord. *utrinque Iuris cum legibus Castella par. 1. Viulan. in rationali lib. 3. Iuris Pontif. pag. 277. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 758. refertur ab Anton. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 9.*

- Probat hic tex. Legatum de Latere posse absolvere ab excommunicatione, quam quis contraxit, eo quod violentam manum in clericum iniecerit, ut per Azor *instit. moral. par. 2. lib. 3. cap. 32. q. 6.* ubi ampliat, quamvis atrox sit iniuria, vel læsio enormis, veluti, quæ fit in loco publico, vel quæ lædit Abbatem, aut Episcopum, aut cum cade clericis, vel magna languinis effusione.

- 5 Vi eos habeas, &c. Notatur ad hoc, quod Legatus potest absolvere à quibuscumque excommunicationibus Papæ reservatis, nisi fuerit excommunicatio ita Papæ reservata, ut in ipsa Constitutione expresse dicatur, ut à nullo alio, nisi à Papa possit absolvi, ita Gondif. à Villadiego in tract. de Legatis q. 13. Gambiar. in tract. de officio & potest. Legati de Latere lib. 8. q. 3. num. 1. & seq.

quos refert, & sequitur Carol. de Grassis de effectibus clericalibus. effectus 9. num. 185. Azor d. q. 6. *utrinque Legatus.* Quamvis huiusmodi Legatum absolvere non possit ab alia excommunicatione, cuius absolutio Papæ reservata est, quàm ab incuria ob clerici percussione, resoluit Sayr *de censur. lib. 2. cap. 14. num. 10. cum seq.*

- 4 Qui à Latere Romani Pont. &c. Qui sunt ostendit Sayr d. cap. 14. num. 9.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Excommunicatio generalis non ligat nisi subditos presentis.
- 3 Parochus existens extra diocesim potest excommunicari ab Episcopo propter nonresidendum.
- 4 Extraneus non ligatur censuris latis à superiore latè, in quo pro brevi tempore reperitur si lata sint per modum sententiae.
- 5 Ius commune adiuvare statuendo potest Episcopus.
- 6 Excommunicare, aut suspendere se ipsum, aut suspensorem propria auctoritate directe nemo potest.
- 7 Dispositio universalis non restringitur ad ea, quæ sunt dispositio impossibilia.
- 8 Statutum domesticum an liget subditos extra territorium delinquentes, ostenditur, & num. 11.
- 9 Excommunicatus nominatim qui dicatur ostenditur.
- 10 Ignorantia an excuset ab excommunicatione.
- 11 Excommunicatio lata ab homine moritur eo mortuo, vel ablato illo ab officio, qui eam tulit.

j. Cap. Anobis. XXI.

- Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Mar. Socin. Felin. Ximen. Tolet. in concord. *utrinque Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viu. in rationali lib. 3. Iuris Pontif. p. 278. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 758. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 10.*

- 2 Probat hic tex. generalem excommunicationem non ligare nisi subditos presentis, ut per Perez l. 1. glos. 3. pag. 172. tit. 5. lib. 8. Ordin. Azueved. l. 1. num. 103. tit. 4. lib. 8. noua recopil. Bonac. de censur. disp. 1. quest. 1. punct. 11. à principio. vbi num. 13. resoluit subditum, qui mutato domicilio furatur extra diocesim non incurtere censuras latis ab Episcopo diocesis per modum statuti contra furantes, vel committentes in futurum aliud delictum, & num. 14. quod committens factum extra territorium sui superioris ligatur censuris ab eo superiore latis per modum sententiae contra furantes, ex differentia inter excommunicationem latam per modum statuti, & per modum sententiae, quia statutum respicit territorium, seu personas subditas existentes in territorio superioris, sententia vero respicit personam, ut illius contumacia coarceatur, & puniatur, nam extra territorium

Ius dicenti non paretur impune, id est, nulla pena imponitur non obediendi proprio superiori extra ipsius iurisdictionem, quando scilicet censura lata est per statutum l. fin. ff. de iurisdic. omni iudicium, Couar. in cap. alina mater par. 1. §. 10. num. 3. Soar. de censur. disp. 5. sect. 4. num. 4. Salas de legibus disp. 14. sect. 5. num. 60. modo re vera exiunt extra territorium, & simul etiam res, circa quam ipsi delinquant, sit extra territorium, ut cum supra citatis advertit Bonac. d. punct. 11. num. 6. in fine & Aegid. de Sacramen. & censur. tom. 2. disp. 13. num. 61. Hinc sequitur clericum parochum existentem extra diocesim posse à proprio Episcopo excommunicari, etiam per statutum, quando non reddit, quamvis enim ipse sit extra diocesim, tamen actum non residendi consumat in diocesi, & censetur peccare in illa prout etiam dicendum videtur in clericis vocatis à proprio Episcopo ad Synodum sub censura, possunt enim ea ligari, quamvis tempore Synodi sint extra diocesim, vt per Soar. d. sect. 4. num. 8. Sylvest. verbo excommunicatio 2. num. 8. Sayr. de censur. lib. 1. cap. 7. num. 10. Bonac. d. punct. 11. num. 7. Auila de censur. par. 2. cap. 3. disp. 2. dub. 2. coroll. 3.

4. Hinc etiam inferitur extraneum non ligari censuris latis à superiore loci, in quo pro brevi sepe repetitur, si late sint per modum sententiarum, quia sententia loquitur incontinenti, & directe fertur in personas subditas re, aut spe, id est, in eos, qui tunc subditi, vel qui nascuntur, vel eo transierint domicilium, vt per Sayr. de censur. lib. 1. cap. 7. num. 22. Auila d. dub. 2. in fin. Aegid. d. disp. 13. num. 58. Nec obstat, quod eo ipso, quod quis committit aliquod delictum in territorio legem ferentis, etiam si sit extraneus, ratione delicti eius fori esse censetur cap. 7. de iur. competenti, Sayr. d. cap. 7. num. 9. Aegid. d. disp. 13. num. 56. Respondetur enim ad incurrendam censuram praequiri, vt faciens contra preceptum continentis censuram, esset antea subditus, censura enim non fertur nisi in subditos, extraneus autem non erat subditus superiori loci, cuius preceptum non obseruauit, consequenter non ligatur censuris latis à superiore illius loci, ita ex Soar. respondet Bonac. d. punct. 11. num. 10. Vers. respondeo.

3. Quisquis furtum fecerit, &c.

Ergo potest Episcopus statuendo adiuvare ius commune, apponendo scilicet penam, ubi ius non imponit, vel aggravando penam à iure impositam, vt per Duem. rig. 251. in princip.

6. Non nisi subditi, &c.

Ergo nemo potest directe excommunicare, suspendere, vel interdicere se ipsum, aut superiorem propria auctoritate, vt per Henric. in summa lib. 13. de ex. omni. cap. 25. §. 3.

7. Hac generalis clausula, &c.

Notatur ad hoc, quod dispositio universalis non

extenditur ad ea, quae sunt disponenti impossibilia, vt per Tirac. de iure primog. §. 55. num. 12. Surd. decis. 233. an. 13.

8. Nisi forte plus, &c. sententia ligabit non subditos si iudex id expresserit, unde colligunt Doctores statutum domicilii ligare subditos extra territorium delinquentes, vt in praesenti notat Innoc. post princip. & resoluit Bartol. in l. cautus, an. 47. C. de summa Trinit. quo loco ait, quod si statutum subditos extra territorium delinquentes non expresserit ex defectu intentionis non ligabuntur; si vero statutum expressè habeat, vt subditi alibi delinquentes obligentur, tunc secundum tale statutum in foro domicilii poterunt iudicari, & hanc Bart. sententiam probat Socin. in cap. postulasti nu. 16. de foro compet. & in cons. 302. nu. 4. in fine lib. 2. Alexand. cons. 111. nu. 1. lib. 1. ubi testatur esse communem, Bosq. qui plures refert, ut de paen. nu. 19. Alciat in d. l. cautus n. 21. Clar. in pract. §. 85. nu. 4. Contrarium tamen, quod immo statutum nunquam obliget delinquentes extra territorium etiam si id expresserit, probavit glossa celebris ab omnibus recepta verbo omnimodum in Clem. 7. in d. fin. de foro compet. testatur communem Felin. buc. num. 6. quamvis incaute confundat sententiam Abb. cum sententia Bart. quae sunt in opposito contra id, idem contra Bart. probat Roch. de consuet. sect. 9. num. 27. & Doctores, quos refert Grammat. decis. 26. num. 6. alienes iudicem non posse cognoscere de delicto extralium territorium perpetrato ob defectum potestatis, qui quidem Doctores citati à Grammatico necessarii sunt intelligendi quando delictum solo statuto domicilii punitur, non vero lure communi, nam de illo cognoscit etiam iudex domicilii ex l. 3. C. ubi de crimine, sicut etiam cognoscit de crimine prohibito in loco delicti, si in foro domicilii accusetur, ex d. l. 1. unde praedicti Auctores aperte confirmant hanc contrariam sententiam cor. à Bart. prout etiam multi relati à Sylv. cons. 103. nu. 1. & Menoch. cons. 2. num. 103. qui communem fatentur. Quae retenta opinione non obstat tex. in praesenti, non agit enim de propriis subditis in alieno territorio delinquentibus, sed de subditis alienis, qui in loco generalis sententiae aduersus eam delinquant, quo casu sententia non dignatur, nisi expressam de ipsis mentionem faciat ex defectu intentionis, quoniam generalis sententia plenarieque de his fertur, quae ad proprios subditos tantum pertinent.

9. In gloss. [Quisquis,] ibi (omnes nominatim intelliguntur excommunicati, &c.) Immo potius dicitur ille nominatim excommunicatus, qui notatur censura expressio nomine proprio, aut aliquot appositis signis, quae certè, & absque ulla dubio cum, qui excommunicatur, significans & demonstrant, vt per Couar. in cap. alina par. 1. §. 3. num. 8.

10. In gloss. [Non nisi, pen.] ibi (dicitur quod bene sunt)

sunt excommunicati, &c.) Notatur ad hoc, quod efficiens actum sub excommunicatione interdictum lege aliqua noua, qui antiquiori iure positum, aut Diuino, naturali prohibitus erat, ignarus legis nouae, ac conscius illius prohibitionis antiquae, incurrit illam excommunicationem lege noua latam, siue ea lata sit iure communi, siue Episcopi Constitutione, vt per Couar. in cap. alma par. 1. §. 10. à num. 9. Sed probabilius est eum ignorantiam excusare ab excommunicatione, pout tenent Clar. lib. 5. §. fin. q. 85. rurs. secundum est casus, Iacob. de Graf. in decr. aures par. 1. lib. 4. cap. 6. num. 21. Fr. Emman. in summa tom. 1. cap. 77. num. 3. Henric. in summa lib. 13. cap. 23. §. 2. & plures alij, quos refert, & sequitur Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 32. nu. 9.

- 11 In ead. glos. ibi (*comprehendit tantum subditos, &c.*) Ex hac glos. iuncto tex. colligit Abb. Panor. hic nu. 9. Itarum ligare alienos subditos, qui in loco statuti deliquerunt, quoniam ratione delicti foris sit forum non solum vt ibidem iudicetur, sed etiam vt legibus & penis illius loci subiiciatur, idem colligit Cardin. Zaccar. hic num. 2. Anchar. & Felin. nu. 5. Bart. communiter receptus in l. ruellos num. 21. C. de summa litum. quia multis longa vtatur distinctione, cuius sententiam ab omnibus recipi testatur ibidem Iul. Iest. 1. §. 2. num. 67. Alex. nu. 17. Panor. in cap. vlt. de fororomp. num. 24. & Felin. num. 12. Bolls. in pract. tit. de penis num. 18. refert plures Gramat. decr. 16. Menoch. consil. 2. num. 130. Vide tamen quae supra n. 8.

- 12 In ead. glos. ibi (*non dicitur vltis, &c.*) Notatur ad hoc, quod sententia, qua excommunicantur omnes furtum committentes, perit professus morte, quia excommunicatio lata ab homine, moritur eo mortuo, vel illo ablato ab officio, qui eam tulit, de quo vide Nauar. in cap. placuit de Peniten. distinct. 6. num. 161. Couar. in cap. cum in officio num. 8. de testat. D. Barthol. in l. diuortio §. quod in anno, num. 20. ff. sol. o Matrimon. Cald. Pereira de extinc. amphyt. cap. 15. num. 37. Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 2. q. 60. art. 1. Sanch. de Matrimo lib. 8. cap. 28. nu. 74.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Excommunicatum ab Ecclesia fractionem canonis latamque post denunciationem solum Papa absoluit.
- 3 Ecclesiarum nomine qua veniant offenditur.
- 4 Annatores rerum sacrarum, quæ in dominio sunt Ecclesiarum, siue sint mobiles, siue immobiles, sacrilegi sunt.
- 5 Verba, excommunicatos nunciatis, important hic excommunicationem latam.
- 6 Ecclesia potest violentos laicos rerum Ecclesiasticarum occupatores, seu inuadentes coercere.

Cap. Conquesti XXII.

Celest. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panor. Felin. Marian. Socin. Alexm. Toletan. in concordant. rursusque Iuris cum legibus Caspella, par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 278. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 759. refertur ab Antoo. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 11.

2 Probat hic tex. excommunicatos ob Ecclesiarum fractionem cum spoliacione post denunciationem à solo Papa absolui, vt per Clar. lib. 5. §. fin. q. 77. num. 20. Fr. Emman. quæst. regul. tom. 2. q. 38. art. 2. §. q. 50. art. 2. Azor. instit. moral. par. 1. lib. 9. cap. 27. q. 12. Valer. Reginal. in practi fori parit. lib. 19. num. 6. Nauar. in manuali cap. 27. num. 94. rurs. octaua, & nouissimè Iul. Laur. de libel. & indulgent. par. 2. cap. 21. n. 9. Salz. ad Bernard. cap. 90. in addit. lit. D. in nouiss. impress. Soar. tom. 5. disp. 22. sect. 2. à n. 4. lotè, & eleganter Sayr. de censur. lib. 3. cap. 29. num. 11. cum multis seqq. aduertens non concurrentibus his duobus, scilicet spoliacione violenta, & effractione, nullam excommunicationem incurri per cap. vlt. de furtis, addentes etiam huiusmodi irangentes, & spoliantes ante denunciationem Episcopum posse absolueri, dummodo satisfacere velint iniuriam passis, post denunciationem verò ipso iure excommunicationem incurrere.

- 3 Quasdam Ecclesias. Ecclesiarum nomine veniunt etiam monasteria, hospitalia, & alia loca pia, vt resoluit Sayr. d. cap. 29. num. 17. & venire Sacristiam, ipsa sit coniuncta Ecclesie, tenent Soar. tom. 5. disp. 22. sect. 2. num. 11. & Valer. Reginal. d. num. 60. De Ecclesia in genere, & quotuplex sit multa eleganter tradit D. Io. Anton. Maiorib. in sua practi habendi consensum ad vacantes parochiales Ecclesias prelat. 1.

4 Memoratos sacrilegos.

Ergo inuadentes rerum sacrarum, quæ in dominio sunt Ecclesiarum, siue sint mobiles, siue immobiles, sacrilegi sunt, vt per Decian. in tract. crimin. lib. 6. cap. 30. in princip. §. n. 18. & 20. cum seqq. Petr. Greg. synagmatum Iuris, lib. 33. cap. 18. num. 2. Card. Tusch. tom. 7. lit. S. concil. 6. num. 4.

- 5 Excommunicatos nunciatis. Quamuis hæc verba indicent actionem per hominem exercendam, in rigore tamen important excommunicationem latam, Sayr. d. cap. 29. num. 14. & post illum aduertit Valer. Reginal. d. num. 60. in princip. vbi etiam resoluit ad id necessarium non esse, vt Ecclesia spoliatur omnibus bonis, quæ in ea sunt, vel vt contractio plenè enormis sit, sed sufficit qualibet rapina, vel furtum graue, & quouis violenta apertio Ecclesiarum facta, siue rûpendo

pendo murum, siue feras confringendo, siue suffodiendo parietem, fenestram vitream frangendo, vel tectum perforando.

6 Et facialis sicut excommunic. etc.

Notatur ad hoc, quod Ecclesia potest violentos laicos rerum ecclesiasticarum occupatores, seu inuasores coercere, ut per Decian. d. lib. 6. cap. 36. in princip. Bernard. in pract. d. cap. 90. num. 1. vbi Salzed. lit. A. refert. apud Hispanos, Soar. de Pace in praelatum. 1. pralud. 2. n. 19. t. ard. Tusch. num. 4. lit. 1. 2. concl. 445. num. 19. & concl. 446. num. 10.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Clericus demisso habitu, & tonsura clericali in enormitatibus si immixtus privilegium Canonis amittit, non autem privilegium fori.
- 3 Privilegium Canonis quare facilius perdat, quam privilegium fori, ostenditur.

Cap. Perpendimus. XXIII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hoff. Henr. Butr. Anchar. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. vtriusque Iuris cum legibus Castellae par. 7. Viuijan. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 278. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 759. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 12.
- 2 Probat hic text. clericum demisso habitu, & tonsura clericali in enormitatibus se intromittentem, privilegium Canonis amittere, ut per Clar. lib. 5. fin. q. 36. num. 23. Fichiar. tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 6. num. 11. refert. Clericus non coniugatus, pag. 172. latet Carol. de Graffis de effectibus clerical. effectus 9. num. 212. Tiraquel. de panis temper. causa 49. num. 36. & 37. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 29. num. 9. & 10 Paul. Comitoli. respons. moral. lib. 1. q. 95. Bellet. disquisit. clerical. par. 2. tit. de saure clericorum Canonis 5. 2. num. 41. vbi num. 42. asserit tunc dici clericum se intromittere in enormitatibus, quando facit seditionem, praelia, aggressiones, & huiusmodi in populo, & num. 43. advertit, quod licet clericus se immiscendo in enormitatibus perdat privilegium Canonis, non tamen perdit privilegium fori: quare hunc text. non loqui de privilegio fori merito asserit Modet. de iurisdic. par. 4. casu 135. num. 5. Ratio autem quare facilius perdat privilegium Canonis, quam privilegium fori ea est, quia illud indultum est a iure positivo, hoc autem a iure diuino, cap. quamquam de casibus in 6 gl'f penult. in cap. si Imperator. 96. distict. Zabarel. hic in princip. Roland. conf. 4. n. 30. vol. 1. Socin. conf. 12. num. 20. vol. 1. quos refert, & sequitur Bellet. d. 2. num. 44.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Prælatus suos religiosos per laicum verberans off. excommunicatus, nisi forte necessitas excuset, non consuetudo.
- 3 Torquere possunt clerici per manus laicorum sine excommunicationis iniuria.

Cap. Vniuersitatis. XXIV. Celestis. iij.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hoff. Henr. Butr. Anchar. Panor. Marian. Soc. Ximen. Toletan. in concordantijs. vtriusque Iuris cum legibus Castellae par. 1. & 2. Viuijan. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 279. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 759. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 11.
- 2 Probat hic text. Prælatum religiosum debere suos religiosos per se verberare, si potest, aut si non potest, per aliquem clericum, aut morachum (sub quo comprehenduntur omnes verè religiosi, etiam quos vocant Conuersos, ut contra aliquos bene notat Soar. in 5. de censur. disp. 22. sect. 1. num. 42.) Quare si hoc faciat per laicum (nisi forte necessitas excuset, ut docet Soar. d. sect. 1. num. 43.) tam verberans, quam mandans erit excommunicatus. Vide Navar. conf. 42. sub hoc tit. in antiq. & commune. 3. de Regularib. num. 32. Soar. de Pace in pract. par. 5. tom. 1. cap. 3. §. 12. num. 49. Salzed. ad Bernard. in pract. cap. 126. lit. E. & Peia per. 3. comment. 110. num. 1. Farinac. in praxi crimin. q. 41. num. 15. Aldrete de religiosa disciplina tom. 1. lib. 2. cap. 17. n. 202 Fr. Emman. quest. Regal. tom. 2. q. 19. art. 8. Canbed. par. 1. Lastanza decr. 83. num. 8. cum seqq. nouissimè Aloyf. Ricc. in praxi ecclesiast. decr. 355. Aegid. de Corinck de Sacram. & censur. tom. 2. disp. 14. num. 190. refert. tertio, vbi etiam resoluit, quod est text. hic loquatur de solis Prælatis religiosi, communiter tamen Doctores illum extendunt ad omnes Prælatos Ecclesiasticos, quoad hanc partem, quod non possint suos clericos verberare per laicos. Vbi tamen consuetudo adest (prout est in Gallia) ut clerici per laicos verberentur, Prælati, & verberantes non incidunt in excommunicationem, ut per Fr. Emman. d. art. 8. in medio, Soar. d. disp. 22. sect. 1. n. 48. Prax. Episcopali. par. 1. Tertio excommunicatus causa effectus 5. 8. vbi resoluit, quod cum hodie non reperiantur clerici, qui fiant ligare, soluere, & erigere clericum torquendum, possunt Ordinarii locorum to quere eos per manus laicorum, quia ita palsim introduxit consuetudo, de quo etiam Clar. lib. 5. fin. q. 64. num. 25. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 27. num. 26. Aegid. d. num. 2. disp. 14. num. 191. in fine, Denique Fr. Emman. d. art. 8. refert. aduertendum dicit diuinam celsitudinem debere esse moderatam, quæ moderatio arbitrio Iudicis relinquitur, & citat Menoch. de arbit. casu 364. d. num. 11.

SUMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Clericus in minoribus constitutus amittit clericale privilegium si miles effectus exerceat arma, & tertio monitus non respiciat.
3. Clerici in minoribus attento noviori Iure Concilij Tridenti si reperantur sine habitu, & tonsura, amittunt statim privilegium clericale.
4. Clerici non possunt spoliari armis per Iudicem secularum, si ea deferant prohibita, vel pro tempore non permisso.

Cap. In audientia. XXV.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henr. Butr. Anchor. Panor. Felin. Mar. Soc. Ximen. Toletan. in concordantij. Vrinusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 280. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 760. refertur ab Anton. Augustin. Collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 14.
2. Probat hic tex. clericum in minoribus constitutum amittere clericale privilegium si miles effectus exerceat arma, ut per Bellet. disquis. cleric. par. 1. tit. de favore clericorum Canonis 9. 2. n. 39. potest enim renunciare. privilegio tam fori, quam Canonis si dimittat habitum clericale, & laicaliter viuat, Praxis Episcop. par. 1. verbo clericus 9. 17. Intellege si tertio monitus non respiciat, ut tex. habet, non potest enim lege trina monitione privilegium clericale amittere, Couar. pract. cap. 31. num. 1. in princip. Auend. de excoquend. mandatis, par. 1. cap. 22. num. 14. Decian. in tract. crimin. lib. 4. cap. 9. num. 88. Farinac. in pract. crimin. par. 1. q. 8. num. 10. D. Barb. in l. Titia, ff. soluto matr. Aloyf. Ricc. in collecta decis. par. 5. collect. 1610. Hodie post Conc. Trid. sess. 24. de reformat. cap. 6. non requiruntur tales admonitiones, immo si huiusmodi clerici in minoribus constituti, et perierant sine habitu, & tonsura, amittunt statim privilegium fori, ita Clar. lib. 5. q. fin. q. 361. vers. hoc autem, ubi testatur apud suos sic servari. Nauar. conf. 76. num. 6. sub. tit. de primis Decian. d. cap. 6. num. 88. dicit, quod stantibus concessionebus Pontificum factis Hispaniz, & Gallorum Regibus possunt Iudices seculares clericos sine illis monitionibus punire, & etiam in terminis Concilij tenet Leli. Zechi. de Repub. Ecclesiastica, cap. 19. de clericis in communis tit. de clericorum privilegio quando amittuntur num. 6. dicentes, quod vltus ita recepit. Vnde ut clericus in minoribus fori privilegio potatur, attendi tempus delicti resolvunt Clar. d. q. 36. num. 11. Bobadil. in sua politica lib. 2. cap. 17. num. 34. Curia Philippica par. 3. q. 1. num. 10.
3. Vtrum autem

spoliari armis per Iudicem secularem, si ea deferant prohibita, vel tempore non permisso, questio est ab aliquibus agitata, in qua illa est verior opinio in hoc casu clericum minime posse per seculares armis spoliari, observatum fuisse Neapoli in casu occurrenti, & in alijs partibus sub dominio Regis Hispaniarum recule mihi in hac Curia Reuerendissimus, & simul & Doctissimus Marcus Anton. Geumen. Miernien. Episcopus, cuius anima requiescat in pace, quid tamen de hoc sentiat Doctiorum multitudo, si quis scire cupiat, consulat Greg. d. 46. tit. 6. part. 1. Couar. variet. lib. 2. cap. fin. num. 78. Et pract. cap. 23. nu. 6. Gomez l. 45. Taura nu. 481. Coeta 18. memorab. verbo armorum vsus, Clar. d. q. 36. n. 26. Placa de delict. lib. 1. cap. 8. Sarmien. select. cap. 13. Menoch. de arbit. casu 394. nu. 30. cum seqq. Salzed. ad Bernardus pract. cap. 58. vers. sic apud Hispanos in nouis, impress. Auend. in dilignatio verbo armadura, vers. pan. Perez l. 1. vers. tum etiam, tit. 1. lib. 4. Ordin. & l. 2. vers. quatuor, tit. 14. lib. 2. in eodem Ordin. Mexia in tract. tasse panis concl. 5. num. 58. & 60. Soar. de Pace in pract. tom. 1. par. 8. cap. vni. num. 7. & 10. Azuod. l. 4. & 6. nu. 13. tit. 6. lib. 6. noua recopil. Ioan. Garcia de nobilit. glof. 9. num. 51. Alderann. Mafcard. de general. statut. interpret. consil. 1. num. 242. Bellet. disquisit. cleric. par. 1. tit. de favore clericorum Canonis 9. 2. nu. 38. Camil. Borel. in addit. ad Bellag. in speculo Principum, rubr. 31. 9. dubitatur, verbo armorum, & de Regis Catholicis practica, cap. 71. num. 45. cum seqq. & de magis pratatum editis lib. 3. cap. 17. d. num. 41. & in summa opusculum decis. tit. 42. de foro competentis, nu. 36. Sayr. sub hoc lit. decis. 45. Decian. tract. crimin. lib. 4. cap. 9. num. 88. & lib. 8. cap. 3. num. 23. Aloyf. Ricc. in practi. fori Ecclesiastic. decis. 371. num. 4. in 1. edit. alias resolut. 314. in 2. edit. Couar. pract. lib. 1. q. 12. Cardol. in practi. Iudicam. verbo clericus, num. 33. cum seqq. Farinac. in practi. crimin. par. 1. q. 8. nu. 96. & par. 3. q. 108. n. 22. cum seqq. Curia Philippica par. 3. q. 3. num. 19. Bobadil. in sua politica lib. 1. cap. 13. num. 67. & lib. 2. cap. 18. num. 66. Ignatium del Villar in sylva respons. lib. 1. respons. 1. par. 3. num. 9. Moradeto de Iurisdic. par. 4. tit. 1. casu 7. Stephan. Gratian. discept. foren. cap. 239. num. 25. plures ex antiquioribus refert. Cened. ad Decretal. collect. 7.

Cap. Quod de his. XXVI.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henr. Butr. Anchor. Panor. Felin. Marian. Socin. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concordantij. Vrinusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 280. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 760. refertur ab Anton. Augustin. Collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 15.

2. De materia huius text. satis dictum est ad cap.

4. *Arma deponere, &c.* Clerici possunt

cap. de cetero 11. & ad cap. ex nostris, 13. supra hoc tit.

- 3 **In mortis articulo.** Quis autem dicatur mortis articulus differunt Couar. in cap. alma mater p. 1. §. 11. num. 8. Soar. tom. 4. diffut. 26. sect. 4. Valer. Reginal. in praxi fori pœnit. lib. 1. num. 59. Fr. Emman. in explat. Bullæ Cruciata §. 9. dub. 3. Bellet. disquisit. clerical. par. 1. tit. de sanctorum Canonum §. 3. num. 11. Franc. Molin. de rit. nup. lib. 1. comparat. 18. nu. 18. ubi dicit eos in mortis articulo constitutos, qui etsi viuunt, & viuere possint, propter mortem tamen, quam secundum verisimile medicorum peritiam, aut periculum, quod sperant, instantem vident, iam morientes arbitrantur.

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Excommunicatus, si suspensus, aut interdictus potest iterum ac sepius ligari alijs censuris, etiam eiusdem rationis.
- 3 Censuras tot quot sunt superiores prohibentes actum, non incurrit contrasensum, quando superiores prohibentes sub censura habent eandem potestatem, secus si diuersam.
- 4 Excommunicationibus duobus, vel pluribus ligatus potest ab una absolui sine alijs.
- 5 Absolutio una non prodest duobus excommunicationibus.
- 6 Dicitur, tanquam, est expressa veritatis.

Cap. Cum pro causa. XXVII.

Innoc. iij.

- 3 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Henric. Burr. Anch. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. & trinsque Iuris cum legibus Cassella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Jur. Pontif. pag. 281. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 760. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 3.
- 2 Probat hic tex. semel excommunicatum, si suspensum, aut interdictum posse iterum, ac sepius ligari alijs censuris, non solum diuersæ rationis, sed etiam eiusdem, ita Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 11. num. 3. Perez l. 1. tit. 5. lib. 8. Ordin. pag. 180. Henric. in summa lib. 13. cap. 25. §. 4. Fr. Emman. in summa tom. 1. cap. 83. nu. 6. Syluest. in summa verbo excommunicatio num. 10. Soar. tom. 5. de censur. diff. 5. sect. 2. Auila eodem tract. par. 2. cap. 4. diffut. 7. nu. dub. 7. latè Bonac. eod. tract. diff. 1. q. 1. punct. 5. ubi infert ad plura vtilia, quæ apud eum videri possunt.
- 3 Illud tamen in præsentiarum aduertendum duxi, facientem actum aliquem prohibuit à pluribus sub censura, non incurrit tot censuras, quot sunt superiores prohibentes illum actum sub censura, quando superiores prohibentes habent

eandem potestatem, secus vero quando habent diuersam, ita Nauar. in cap. ita quorundam, de Indis, notab. 11. Vgol. de censur. tab. 1. cap. 16. §. 3. Sayr. eodem tract. lib. 1. cap. 10. num. 11. Soar. d. tom. 5. diff. 5. sect. 3. num. 13. & alij, quos refert Bonac. d. punct. 5. nu. 11.

- 4 **Satisfacere Ecclesie sue pro altera, &c.** Notatur ad hoc, quod duobus, vel pluribus excommunicationibus ligatus potest ab una absolui sine alijs, ut per Henric. d. §. 4. la. V. nam vna censura potest auferri alia remanente, S. Thom. in 4. distinct. 18. q. 1. art. 5. Vgol. d. tab. 1. cap. 19. §. 3. num. 10. Valen. tom. 4. diff. 8. q. 17. punct. 8. Soar. d. tom. 5. diff. 7. sect. 9. nu. 4. & 6. Valquez tract. de excomm. dub. 18. nu. 14. Sayr. de censur. lib. 2. cap. 21. num. 13. Bonac. d. diff. 1. q. 3. punct. 6. ac proinde vna absolutio, non prodest duobus excommunicationibus, Couar. variae. lib. 2. cap. 10. num. 8. res. quartum, Tiraq. de retrah. tit. 2. §. 2. gloss. 1. n. 21. Perez d. pag. 180. intellige præsertim in absolutione, quæ intenditur extra Confessionem Sacramentalem, non vero in absolutione, quæ confertur solet in Sacramento Pœnitentiæ, in quo solet Confessarius ante Sacramentalem absolutionem præmittere generalem absolutionem censurarum quantum licet potest, & quantum pœnitens indiget, in quo casu pœnitens quamvis censuram aliquam ex obliuione omiserit, remanet ab omnibus absolutus, modo Confessarius facultatem habeat absolvendi, intendatque omnes auferre; ita Soar. & alij, quos refert, & sequitur Bonac. d. punct. 6. num. 3.
- 5 In gloss. [Tanquam.] ibi (illud, tanquam, est expressum veritatis.) Vide Cardin. Tusch. tom. 2. tit. D. coucl. 385. num. 2. quem refero Ego ipse in Remissionibus de distict. & clausulis, dist. 348. num. 1. in fine.

SUMMARIVM:

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Signa pœnitentiæ probari possunt per. unum testem.
- 3 Excommunicati priuenter Ecclesie suffragij.
- 4 Mortui an possint excommunicari, ostenditur.
- 5 Communicatio etiam in humanis cum excommunicato mortuo non licet.
- 6 Absolutio publica sit recitata prius. Psalmus pœnitentialis.
- 7 Excommunicatus absolui potest post mortem.
- 8 Orationes priuatas pro excommunicato ad Deum dirigere licitum est.
- 9 Absolvere ab excommunicatione in articulo mortis nullus alius potest peater Sacerdotem.

ij. Cap. A nobis. XXVIII.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Henr. Burr. Anchor. Panor. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in

concord. *versus* juris cum legib. *Castella* par. 1. & 2. Viu. in *rationali* lib. 5. *Juris Pontif.* pag. 281. Alagona in *compendio Juris Canonici* pag. 760. refertur ab Anton. Augult. collect. 3. *Decretal.* lib. 5. tit. 21. cap. 2.

3. **Pœnitentia signa.** Quæ quidem signa probari possunt per vnum testem, vt per Anton. Gabriel. *commun.* lib. 1. tit. de testibus concl. 1. Mascard. de probat. concl. 12. num. 3.

3. **Nondum tamen habendus, &c.** Notatur ad hoc, quod excommunicati priuantur Ecclesiæ suffragiis. vt per Aegid. de *Sacramen.* & *cenfur.* tom. 2. *disp.* 14. à num. 36. Nec illorum sunt participes ante absolutionem. Soar. tom. 5. *disp.* 9. *sect.* 3. num. 2. Aegid. d. *disp.* 14. num. 49.

4. **Nec obstat, &c.** Notatur ad hoc, quod Ecclesia mortuos potest excommunicare, vt per Roman. *sing.* 715. & Tabien. in *summa verbo, excommunicatio* 4. num. 1. Sed verius est mortuos minime posse excommunicari, quia nullus habet iurisdictionem in defunctum, vt patet ex auctoritate Christi Domini *Matthæi* 11. quicumque ligaueris, &c. tum quia censura fertur ob contumaciam delinquentis, & ad illius emendationem, solus autem homo viuus est contumax contra Ecclesiam, solusque potest emendari; defunctus enim cum sit extra Ecclesiam, non potest esse contra illam, nec amplius emendari valet, quare ita tenent Couar. in *cap. alma mater* par. 1. §. 11. num. 8. Nauar. in *manuali* cap. 34. nu. 32. Vgol. de *cenfuris* tab. 1. cap. 17. §. 2. Soar. tom. 5. *disp.* 3. *sect.* 1. nu. 1. Vasquez *tratt.* 3. de *excomm.* dub. 17. num. 6. Azor *instituit.* moral. par. 2. lib. 5. cap. 26. q. 2. Sayr. de *cenfur.* lib. 1. cap. 8. Bonac. *cod. tractat.* *disp.* 1. *quest.* 1. *punct.* 4. num. 1. latè Mari. Alter. *cod. tract.* tom. 1. de *excomm.* lib. 3. *disp.* 10. cap. 3. Nec obstat, quod Ecclesia potest publicum peccatorem mortuum priuare sepultura, & suffragiis, sicut re ipsa factum fuisse legimus à Divo Gregorio, qui religiosum quemdam priuauit suffragiis, & sepultura, eo quod inuenta fuerit apud ipsum pecunia, quia responderetur hoc fieri indirectè, tantummodo præcipiendo viuus ne pro mortuis suffragia ferant, illosque sepulture donent; cæteris in contrarium adductis responde cum Mari. Alter. loco proximi citato.

5. **Cui non est communicatum & viuo, &c.** Ergo cum excommunicato mortuo, etiam in humanis communicandum non est, v. g. ipsum lauando, vestiendo, aut Ecclesiasticæ sepulture tradendo, vt per Vgol. de *cenfur.* tab. 2. cap. 23. in *princip.* n. 8. Valer. Reginal. in *præxi furi* *pauit.* lib. 32. nu. 35. qui excipiunt illum, qui talem sepelit in loco profano, ne aerem corrumpat, latè Mari. Alter.

de *cenfur.* tom. 1. de *excomm.* lib. 1. *disp.* 10. cap. 6. & 7.

6. **Vi fiat cū Pœnitentia Psal. &c.**

Notatur ad hoc, quod absolutio publica fit recitatio prius Psalmo Pœnitentia, vt per Nau. in *manu.* cap. 26. nu. 8. & in cap. 3. de *Pœnitent.* *distin.* 6. num. 54. Mari. Alter. de *cenfur.* tom. 1. de *excomm.* lib. 4. *disp.* 7. in *fine*, aduertentes quemlibet ex Psalmis Pœnitentialibus sufficere.

7. **Vi illius mortui absolutio, &c.**

Notatur ad hoc, quod excommunicatus absoluti potest post mortem ab Ecclesia, non quidem directè, sed indirectè, quatenus concedit, vt fidelibus liceat cadaver sepelire, & suffragia ferre pro ipso, nam sicut potest post mortem declarare ipsum excommunicatum, vel interdixit propter censuram contractam dum viueret, ita & eodem modo potest declarare ipsum apud Deum esse absolutum, si de ipsius pœnitentia per euidentia signa conlitterit, ita Couar. Vasquez, & Bonac. *locis proximi citatis*, & Henric. in *summa* lib. 1. cap. 21. §. 1. in *fine*, & Azor *instit.* moral. par. 2. lib. 5. cap. 26. q. 3. Cened. ad *Decretum* collect. 42. num. 2.

8. In *glos.* [A fidelibus.] ibi (*Et est dicendum quod non.*) Intellige de communibus suffragiis, priuatis vero, & occultas orationes pro excommunicato ad Deum dirigere licitum esse asserit Mari. Alter. de *cenfur.* tom. 1. de *excomm.* lib. 1. *disp.* 5. cap. 9.

9. In *glos.* [Non potuerit.] ibi (*namquid à laico potest absolui in articulo mortis, &c.*) Notatur ad hoc, quod à vincto excommunicationis per laicum potest quis in articulo mortis absolui, vt per Guillelm. Benedicte. in *cap. Raynautius*, verbo in *extremis*, num. 11. Syluest. verbo *absolutio* 1. num. 8. ad *finem*. Angel. *cod. verbo* 3. nu. 39. Verum probabilius est nullum alium præter Sacerdotem posse ab excommunicatione absolui in eo articulo, vt tenent Soar. d. tom. 5. *disp.* 7. *sect.* 7. num. 6. Molin. de *iustis* tom. 4. *tratt.* 3. *disp.* 63. nu. 3. Henric. lib. 13. de *excomm.* cap. 27. §. 4. Auila de *cenfuris* par. 2. cap. 7. *disp.* 1. dub. 3. Vasquez *tratt.* de *excomm.* dub. 18. num. 9. Nugn. in *addit.* ad 3. par. q. 8. *artic.* 6. dub. 5. Mari. Alter. de *cenfur.* tom. 1. de *excomm.* lib. 4. *disp.* 5. cap. 4. *vers.* ita *sentit* Sanch. in *præxi. Decalagi* lib. 2. cap. 13. num. 13. Bonac. d. *disposit.* 1. q. 3. *punct.* 3. num. 1. & plures relati à Cened. d. collect. 42. num. 3.

10. Notatur etiam ad hoc, quod excommunicatus ob violentiam manuum iniectionem in clericos, qui impedimento laborant audeundi ad Sedem Apostolicam, non solum poterit absolui ab Episcopo, verum etiam, si non adest Episcopus, à quocunque sacerdote, etiam ab Ordinario non approbato, si alius inueniri non potest, Polyd. Ripa in *tratt.* de *actis* in *artic. mortis* cap. 35. num. 9. Carol. de Grassis de *efficiis clerical.* *effect.* 9. nu. 156.

SUMMARIUM.

- 1 *Doctores referuntur super hunc tex. scribentes*
- 2 *Clericum retinens non ligatum, sed intra parietem inclusum inuit, licet corpus non tangat excommunicationis est.*
- 3 *Communicans scienter cum excommunicato maiori excommunicatione in crimine criminoso peccat mortaliter, & maiorem incurrit excommunicationem.*
- 4 *Participans in crimine criminoso quando incurrit excommunicationem, offenditur.*
- 5 *Communicare in crimine dicitur prestans auxilium, consilium, vel fauorem, quo excommunicatus foueri potest in e. communicatione, vel contumacia.*
- 6 *Loquutio quilibet cum excommunicato prohibetur.*
- 7 *Salutare excommunicatum quando sit prohibitum, offenditur.*
- 8 *Orare simul cum excommunicatis non licet.*
- 9 *Cibi, & potui sumptus cum excommunicato in eadem mensa prohibetur.*
- 10 *Abolutio ab excommunicatione ob participationem incurra referatur ei, cui complicit excommunicatio est reservata.*
- 11 *Aboluitur potest Episcopus, si eius Vicarius subditum à sententia excommunicationis nulli reservata.*
- 12 *Parochus sui subditi absoluit potest ab excommunicatione laici etiam maiori nemini reservata.*
- 13 *Sacerdotis preter appellatione quo intelligatur, offenditur.*
- 14 *Dispensandi tacite Episcopi, aut ceteris huiusmodi Prælati facultatem lex concedere censetur, si non exprimat per quem dispensatio facienda sit, sed absolute necesse dispensandum fore.*

Cap. Nuper. XXIX.

- 1 *Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collectar. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henr. Butr. Anchar. Ielin. Panor. Maria. Soci. Ximen. Tolet. in concordantijs. Versusque Iuris cum legibus Castelle, par. 1. & 2. Viuius, rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 382. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 760. referunt ab Ant. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 3.*
- 2 *Non credimus laicos penam, &c.*
Notatur ad hoc, quod retinens clericum non ligatum, sed intra parietem inclusum inuit, licet corpus non tangat, penam excommunicationis incurrit, ut per Decian. in tract. crim. tom. 2. lib. 7. cap. 10. num. 22. Fariac. in pract. crimin. par. 1. q. 27. n. 9. Verj. de Iure.
- 3 *Scienter in crimine committet, &c.*
Notatur ad hoc, quod communicans scienter cum excommunicato maiori excommunicatione in crimine criminoso, pro quo lata est excommunicationis, peccat mortaliter, & maiorem similiter incurrit excommunicationem, ut per Henricum, in

summa lib. 13. cap. 9. § 1. Vgol. de trans. tab. 1. cap. 11. §. 8. latè Mari. Alter. eod. tract. tom. 1. de excommunic. lib. 2. disp. 13. cap. 9. Sayr. eod. tract. lib. 2. cap. 11. num. 5. cum seqq. Auzia eodem tract. par. 2. cap. 6. disp. 10. Borac eod. tract. disp. 2. q. 2. punct. 4. §. 1. n. 8. a. iuveniens quique requirit, ut participans in crimine criminoso præstet excommunicationem inquitur: primum ut participatio fiat in crimine postquam criminolus excommunicationem contraxit: secundum, ut sit participatio in eodem crimine, propter quod alter fuit excommunicatus: tertium, ut communicans sciât illum, cum quo participat, excommunicatū fuisse ob tale crimen: quartum, ut illi, cum quo participat, sit excommunicatus vitandus, nam post Cone. Constansen. permissum est participare cum excommunicatis toleratis, immo requiritur ut ille, cum quo participat, sit denunciatus excommunicatus: quintum, ut cooperatio non sit adeo levis, ut pro nihilo habeatur, nam ad incurrendam maiorem excommunicationem requiritur materia sufficiens ad peccatum mortale.

5 *Ei consilium impendendo, &c.*

Notatur ad hoc, quod in crimine dicitur communicare prestans auxilium, consilium, vel fauorem, quo excommunicatus foueri potest in e. communicatione, vel contumacia, ita Anton. Ricciul. de Iure personarum extra criminosi Ecclesia exst. lib. 4. cap. 45. num. 1. quod procedit etiam si recipiens auxilium esset aliter facturus, ut per Abb. Antiq. & Hostien. hic, & Innoc. num. 4. Anchar. sub n. 8. & Butr. n. 18. ibidem, quicquid contrarium velle videatur gloss. in versio consilium, in presenti. Quod quidem dupliciter declaratur, primo, ut procedat in auxilio, vel consilio extra iudicium, secus si præstetur in iudicio, quia, tale consilium non est reprobatum Ioan. Andr. hic n. 4. & Anchar. n. 7. secundum, ut procedat in auxilio, vel consilio quod datur directè ad crimen damnatum, scilicet si datur in facto, ob quem ille, cui consilium præstatur, non incurtebat in excommunicationem, nam quamvis deinde committat delictum, propter quod incurrit excommunicationem, tamen dum consilium non dicitur communicare in crimine, Abb. antiq. & Host. hic, & Butr. n. 11. Anchar. sub n. 8. versum intelligo. Dicitur deinde committere in crimine, qui participat siue cooperatur in crimine damnato sententia iudiciali, ut per: Soar. tom. 5. disp. 15. sect. 2. num. 7. & tenere omnes communiter in presenti asserit Ricciul. d. cap. 45. n. 4. ubi num. 5. resoluit communicatam cum excommunicato in crimine ante latam sententiam, non dici communicare in crimine, nec incidere in excommunicationem, & n. 6. teloluit clericum carnaliter cognoscere mulierem excommunicatam propter concubitatam alterius clerici iudici in crimine communicare, & n. 7. secus resoluit in laico cognoscere mulierem excommunicatam ob concubitatam clericam.

6 *Aut alias in oratione.* Notatur ad hoc, quod quilibet loquutio cum excommunicato prohibetur, vt per Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 2. n. 5. Vgol. de censur. tab. 2. cap. 23. §. 2. Henric. in summa lib. 13. cap. 7. §. 3. Soar. tom. 5. disp. 15. sect. 1. Mari. Alter. de censur. par. 1. lib. 1. disp. 10. cap. 1. Sayr. eod. tract. lib. 2. cap. 13. Bonac. eod. tract. disp. 2. q. 2. punct. 6. §. 2. num. 2. Valer. Reginal. in praxi fori pœnit. lib. 32. num. 68. latè Ant. Ricciul. d. lib. 4. cap. 46. qui omnes, & præcipue dno vltimo loco citati, ampliant procedere siue loquutio palam fiat, siue clam, siue fiat excommunicato respondente, ac colloquente, siue tacente, siue per litteras, aut nuncium.

7 *Vel ofuscato.* Notatur ad hoc, quod prohibetur omnem honorificam salutationem fieri excommunicato: vt per Nauar. in manuali cap. 27. num. 19. Bonac. d. §. 2. n. 4. Anton. Ricciul. d. cap. 46. n. 11. Dubium est, an hæc salutandi prohibitio debeat intelligi de illa salutatione, quæ fit verbis, an etiam de illa, quæ fit ex simplici actu, prout est: detegere caput, & similia? Et quidem Nauar. d. num. 19. Auila de censur. par. 2. cap. 6. disp. 9. dub. 9. & alij apud Sayr. d. lib. 2. cap. 13. n. 7. & Iacob. de Graff. in aureis decis. par. 1. lib. 4. cap. 12. n. 5. ac Ricciul. d. cap. 46. num. 12. in ea sunt opinione licitum esse salutare, vel resalutare excommunicatum absque verbis, sed contrarium magis communiter sequuntur DD. ac proinde in hoc casu exhibentem huiusmodi signa venialiter peccare, & minoris excommunicationis vinculo irretiri docent Henric. d. cap. 7. n. 3. Vgol. de censur. tab. 2. cap. 2. §. 1. num. 10. Soar. tom. 5. disp. 15. sect. 1. sub. n. 3. Valquez de excommun. dub. 8. num. 5.

8 *Aut orando secum.* Notatur ad hoc, quod non licet cum excommunicatis simul orare, v. g. simul recitando alternatim Horas Canonicas, siue publicè, siue priuatim, aut simul audiendo Sacrum, vt per Aegid. de Sacram. & censur. tom. 2. disp. 14. n. 52. Val. Reginal. d. lib. 32. à n. 70. Fr. Ludou. Miranda in manuali Prælatorum, tom. 2. q. 35. art. 5. concl. 2.

9 *Aut etiam comedendo.* Notatur ad hoc, quod cibi, & potus sumptio cum excommunicato in eadem mensa prohibetur, vt per Auilā d. disp. 9. dub. 11. Sayr. d. cap. 13. n. 13. Bonac. d. punct. 6. §. 2. n. 6. Anton. Ricciul. d. cap. 46. n. 14. Valer. Reginal. d. lib. 32. n. 36. vbi intelligit, siue in propria, siue in aliena domo fiat sumptio, non autem in diuersa mensa, quamuis sit in eadem domo, nisi ab eodem vterque esset inuitatus. Limitatur quando casu, & sine ulla relatione, vnius ad alterum in eadem mensa quisque suis cibis vitur, quia illa re vera non potest dici communicatio, ita Ricciul. & Bonac. locis proximè citatis, pari ratione aduertentes, quod licet non debeant cum excommunicato in eodem lecto dormire, cum hoc fieri nequeat citra commu-

nionem, & familiaritatem, tamen si hoc accidat casu in hospitio, vbi vnus & idem lectus assignetur nulla præcedente communione, aut societate, erit citra peccatum, quia hoc non fit per modum societatis, aut coniunctionis.

10 *In secundo verò casu, &c.* Notatur ad hoc, quod absolutio ab excommunicatione ob participationem incurfa referatur ei, cui complicitis excommunicatio est reservata, vt per Couar. in cap. alma mater, par. 1. §. 3. nu. 5. Verf. secundo loco Nauar. in manuali, cap. 27. n. 112. Sayr. d. cap. 11. num. 9. Bonac. d. puncto 6. §. 1. nu. 101.

11 *A suo Episcopo.* Notatur ad hoc, quod Episcopus, siue eius Vicarius generalis potest absolvere subditum à sententia excommunicationis nulli tamen reservata, vt per Gutier. canonic. lib. 1. cap. 5. n. 1. Valer. Reginal. d. lib. 32. tract. 1. à num. 152.

12 *Vel à proprio Sacerdote poterit absolutionis, &c.* Notatur ad hoc, quod Parochus potest absolvere suos subditos à sententia excommunicationis, quæ regulariter à Iure inferitur, vt per Couar. in cap. alma mater, par. 1. §. 12. nu. 5. Gutier. d. lib. 1. cap. 6. n. 1. Sed posse Parochum absolvere ab excommunicatione Iuris, etiam in maiori nemini reservata, tenent Henric. lib. 13. cap. 28. §. 5. tit. 5. asserens rationem huius tex. vniuersalem esse, quæ ita conuenit maiori, sicut & minori, Soar. tom. 5. disp. 7. sect. 3. & sect. 4. nu. 9. Sayr. lib. 5. c. 15. n. 20. Auila par. 2. cap. 5. disp. 1. dub. 4. Valer. Reginal. d. lib. 32. tract. 1. n. 154. Bonac. d. disp. 1. q. 3. punct. 1. num. 9.

13 Illud tamen aduertendum duxi, quod licet tex. in præsentia asserat absolutionem excommunicationis reservatæ posse impediri à proprio Sacerdote, id etiam intelligitur à proprio Parocho non dum Sacerdote, & idcò tex. in præsentia loquitur de Sacerdote, eò quod Parochi Sacerdotes communiter sunt, ita Vgol. de censur. tab. 3. cap. 4. §. 2. n. 2. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 20. nu. 3. Valer. Reginal. d. n. 154. Verum proprij Sacerdotis appellatione licet strictè loquendo sit tantum intelligatur, qui Iurisdictionem Ordinariam habet in foro penitentiali, nempe Summus Pontifex vbique, Episcopus in sua diocesi, & Parochus in sua Parochia, & propterea absolutionem prædictam à præfatis tantum concedendam esse teneant D. Thom. in addis. ad 3. par. q. 24. art. 1. Martin. Ledesmi. in 2. 4. q. 2. §. art. 2. Sum. Pisanā verbo absolutio, 1. m. 1. alijque quos refert Sayr. de censur. lib. 2. cap. 23. nu. 5. nihilominus illam à quocunque Sacerdote, approbato tamen ab Ordinario, concedi posse certius credunt Bonac. d. n. 9. Campanil. in diuersorio Iuris Canon. rub. 11. cap. 15. num. 10. vbi fundamenta suæ opinionis refert.

14 *Quia tamen conditor Canonis, etc.* Notatur ad hoc, quod quando Ius, licet non exprimat,

primat. per quem dispensatio facienda sit, ex-
primit tamen, & absolute dicitur dispensandum
fore, eo ipso, quod denegat dispensationem.
censetur tacite Episcopis, aut ceteris huius-
modi Prælati concedere facultatem dispensan-
di, ut per Henric. in *summa* lib. 14. cap. 19. §. 2.
iuncta lib. P. Vgol. d. tab. 2. cap. 13. §. 1. nu. 2.
Gutier. d. lib. 1. cap. 3. nu. 4. & 5. Azor *insituit*.
moral. par. 2. lib. 3. cap. 32. q. 13. Soar. *de legibus*
lib. 6. cap. 14. nu. 8. Sanch. *de Matrimonio* lib. 3.
disp. 52. d. nu. 1. quia illa, quæ Sedes Apostolica
sibi non referuauit, videntur concessa, Specul.
tit. de legat. §. nunc ostendendum nu. 53. Anton.
Monach. Bononien. decis. 28. n. 12. & Episcopus
in sua diocesi potest ea omnia, quæ potest Papa
in vniuerso, nisi expressè ea lura interdixim sit,
Rebut. in *tract. nomin.* q. 5. nu. 31. Perez. h. §. in
princip. tit. 15. lib. 8. Ordin. pag. 315. Henric. in
summa lib. 12. cap. 3. §. 2. in *commentis*. N.

SVM MARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Communicare cum excommunicato minimè licet,
quamuis sit contritus, & paratus satisfacere, ac
iurauerit parere mandatis Ecclesiæ.
- 3 Communicare cum excommunicatis quibus personis
licet, remissiuè.
- 4 Communicantes cum excommunicatis regulariter ve-
nialem tantum, & non mortalem contrahis cul-
pam.
- 5 Participans cum excommunicato à Papa excommu-
nicatione se extendente ad participantem peccat
mortaliter, & maiorem excommunicationem in-
currit.
- 6 Excommunicatio lata in communicantes non præ-
missis iuris monitionibus est nulla.

Cap. Quod in dubijs. XXX.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc.
Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Butr. An-
char. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Tolet.
in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castelle
par. 1. Viuia. in *rationali lib.* 5. Iuris Pontificij
pag. 284. Alagona in *compendio Iuris Canonici*
pag. 762. referunt ab Anton. August. collect. 3.
Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 9.
- 2 Probat hic text. in prima eius parte minimè
licere communicare cum excommunicato,
quamuis sit contritus, & paratus satisfacere,
ac iurauerit parere mandatis Ecclesiæ, ut per
Abb. hic nu. 2. licet enim cesset contumacia,
propter quam excommunicatio fuit inflicta, &
excommunicatus poeniteat, & sit paratus satisfacere,
ac etiam iuramentum præstiterit de pa-
rendo mandatis, etiam tunc non erit absolu-
tus, nisi sequatur absolutio actualis, & positiva,
ut pluribus ad id citatis Iuribus resoluit Anton.
Ricciul. *de Iure person. extra gremium Ecclesiæ*
existen. lib. 4. cap. 65. nu. 11.

3 *Nisi quadam persona, &c.* Quæ autem
sint istæ personæ, quibus licet cum excom-
municatis communicare, habetur in cap. *quo-*
niam multos 11. q. 3. & referuntur à Bonac. *de*
censur. disp. 2. q. 2. punct. 6. §. 2. num. 7. cum seqq.
& ab Antou. Ricciul. d. lib. 4. cap. 48. cum seqq.

4 *Presumptuose participant, &c.*
Notatur ad hoc, quod communicans cum ex-
communicato regulariter venialem tantum, &
non mortalem contrahis culpam, ut per Couar.
in cap. *alma mater* par. 1. §. 3. num. 7. Sayr. *de cen-*
sur. lib. 2. cap. 11. num. 20.

5 *Secus autem si scienter, &c.*
Notatur ad hoc, quod participans cum excom-
municato à Papa excommunicatione de exten-
dente ad participantes peccat mortaliter, ac
per consequens excommunicationem maiorem
incurrit, ut per Sayr. d. cap. 11. num. 16. Valer.
Reginald. in *praxi fori pœnit.* lib. 32. num. 94.
vers. tertio.

6 In gloss. [Cum moniti.] ibi (nisi canonica mo-
nitione præmissa, aliàs excommunicatio non valet.)
Notatur ad hoc, quod excommunicatio lata
in communicantes cum excommunicato non
præmissis iuris monitionibus est nulla ipso iu-
re, ut per Couar. d. §. 3. nu. 6.

SVM MARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Obligati ad obsequium familiare, quod ante ex-
communicationem præstabant dominis, præstare quo-
que debent post excommunicationem.
- 3 Vxor potest communicare cum viro suo excommu-
nicato.
- 4 Communicare an teneatur vir cum vxore excom-
municata, ostenditur.
- 5 Vxor in quibus casibus non possit communicare cum
marito excommunicato, ostenditur.
- 6 Liberi parentibus excommunicatis licite communi-
care possunt.
- 7 Serui domino excommunicato coguntur communi-
care.
- 8 Pupillus potest communicare cum tutore excommu-
nicato.
- 9 Subditi respectu iurisdictionis non potest communi-
care superiori excommunicato, nec e contra.
- 10 Clerici vii subditi non possunt communicare cum
Episcopo excommunicato.
- 11 Monachi vii subditi non possunt communicare
cum Abbate excommunicato.
- 12 Communicatio cum excommunicato propter neces-
sitatem non solum spirituales, sed etiam tempo-
ralem licita est.

Cap. Inter alia. XXXI.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc.
Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henr.
Butr.

Butr. Ancharan. Panormit. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *Utriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationabili lib. 5. Iuris Pontificij pag. 285. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 763. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 4.*

Ante prolationem ipsius obsequio tenerentur.

Notatur ad hoc, quod obligati ad obsequium familiare, munera, & obsequia, quæ ante excommunicationem præstabant dominis, præstare quoque debent post excommunicationem, vt per Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 1. nu. 9. Paul. Comitol. respos. moral. lib. 6. q. 34. Aegid. de Sacramen. & censuris tom. 2. disp. 14. num. 125. cum seqq.

Ex quibus primò inferitur vxorem posse communicare cum viro suo excommunicato, quia excommunicatio mariti non priuauit illum iure suo, ac per consequens non abstulit debitum, quod ei ante excommunicationem præstare tenebatur, hoc enim exigit naturale fordes, & coniugij necessitas, ita S. Thom. in 3. par. q. 23. art. 1. *Sot. in 4. senten. distin. 22. q. 1. art. 4. Con. d. 6. 1. sub n. 8. Petr. de Ledefma in summa tom. 2. cap. 7. de excommuni. casu 3. Fr. Emman. in summa tom. 1. cap. 82. nu. 15. Vgol. de censur. tab. 2. de excommuni. cap. 25. §. 6. num. 1. Viual. in candelabro aureo par. 2. de excommuni. nu. 100. Henriq. in summa lib. 13. de excommuni. cap. 22. §. 2. Soar. tom. 5. disp. 15. sect. 4. Felic. in tract. de societate. cap. 18. nu. 9. Sanch. de Matr. lib. 9. disp. 14. per totam, Auila de censur. par. 2. cap. 6. disp. 11. dub. 5. Bonac. cod. tract. disp. 2. q. 2. punct. 6. §. 2. d. nu. 18. Paul. Comitol. d. q. 34. nu. 1. & 2. Vasser. Reginal. in praxi fori poenit. lib. 32. nu. 134. latè Anton. Ricciul. de sacre personæ gremio Ecclesiæ existens, lib. 4. cap. 48. d. princip. ampliantes, vt procedat non solum quoad coniugalem actum, sed etiam quoad alias actiones, & obsequia, ac denique quoad totam ciuilem, & visualem communicationem. Vtrum autem sic vixor teneatur communicare cum viro excommunicato, ita etiam vir teneatur communicare cum vxore excommunicata? in quo dubio negatiuam partem sequitur *gloss. verbo vxores in cap. quoniam multos 11. q. 3. ibiq. Archid. nu. 1. Henric. hic nu. 5. Hostien. Gossred. & S. Antonin. & alij, quos refert Ricciul. d. cap. 48. n. 21. respos. contrarium. Vtrum contrarium, immo matrimonium posse communicare cum vxore excommunicata vitanda in ijs omnibus, in quibus ipsa potest cum marito excommunicato vitando communicare, tenent Couar. d. §. 1. n. 8. Nauar. in manu. cap. 27. nu. 27. respos. beneuole. Vgol. in cap. 23. §. 6. nu. 6. Sanch. d. disp. 14. nu. 16. Valquez de excommunicatione dub. 9. v. 3. Bonac. d. §. 2. nu. 24. Ricciul. d. nu. 21.**

Exciipiuntur tamen aliqui casus, in quibus vxor non potest communicare cum marito excommunicato. Primus est, quando excommuni-

nicatio esset lata in causa Matrimonij, de cuius valore lis pendet, tunc enim non est licita inter eos communicatio, quia excommunicatio est lata ad cohabitationem impediendam, Sanch. d. disp. 14. nu. 9. Vgol. d. tab. 2. cap. 23. nu. 4. respos. postremò, Henriq. d. lib. 13. cap. 22. §. 2. Iacob. de Grass. in aureis decys. par. 1. lib. 4. cap. 13. nu. 7. Bonac. d. §. 2. nu. 21. post S. Antonin. Hostien. Angel. Syluest. Rosel. Armil. Sor. Greg. Lopez, & alios resoluit Ricciul. d. cap. 48. nu. 42. Secundus casus est in communicatione in crimine criminoso, hæc enim cum sit mala per se omnino vetita est, adeò vt neque inter coniuges, neque inter alias, quamuis coniunctissimas personas, admittatur, vt tenent *gloss. final. in presenti*, Socin. nu. 69. respos. item prædicta, & nu. 124. respos. prima hic, Vgol. d. §. 6. nu. 4. respos. quarto vxor, Sanch. d. disp. 14. nu. 10. Ricciul. d. cap. 48. nu. 33. Tertius casus est in communicatione in Diuinis, illa enim neque vxori, neq. liberis, neque alijs permittitur, vt rectè docent Caiet. in summa verbo excommunicatio, ad finem, Armilla cod. verbo na. 44. Bonac. d. §. 2. nu. 22. Ricciul. d. cap. 48. nu. 35. Quicquid contrarium teneat Nauar. Henriq. & alij, quos refert, & sequitur Sanch. d. disp. 14. nu. 5. Quartus casus est, vbi vxor nupit excommunicato scienter, hoc enim casu non posse vxorem communicare marito tenent Soar. d. disp. 15. sect. 4. nu. 6. Ricciul. d. cap. 48. nu. 11. quamuis contrarium teneant Vgol. & alij, quos refert, & sequitur Mar. Alter. de censur. lib. 1. disp. 15. cap. 2. respos. sed possit, Sanch. d. disp. 14. nu. 3. Quintus casus est, vbi coniuges essent diuortio separati, Bonac. d. §. 2. nu. 23. Sanch. d. disp. 14. nu. 11. Ricciul. d. cap. 48. nu. 39. vbi nu. 43. alterum casum refert, quando scilicet vir est excommunicatus ob hæresim, tunc enim neque vxori licebit illi communicare propter subuersionis periculum.

Secundò inferitur liberos parentibus excommunicatis licite communicare posse, de quo diximus commodius ad cap. si vers. infra hoc tit.

Tertiò inferitur seruos, & ancillas per excommunicationem domini non priuari eius communicatione, immo cogi domino excommunicato communicare, vt tenent Vgol. d. cap. 23. §. 8. nu. 1. Soar. d. disp. 15. sect. 5. nu. 9. Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 50. Bonac. d. §. 2. nu. 15. vt procedat quocunque titulo serui sint, & etiam post excommunicationem domini eius serui fiant, & in alijs famulis conductitijs, veluti nutricibus, laboratoribus, & similibus: limitantes tamen in seruis, in quos habet excommunicatus dominium, alius vero vsum fructum, & in communicatione criminis, ac in communicatione in Diuinis, & in excommunicato propter hæresim. Quod autem supra diximus huiusmodi tertium corollarium procedere etiam in famulis, qui post excommunicationem domini ei inferuire ceperunt, difficultate non caret, Nauar. enim cap. 27. nu. 27. Soar. d. disp. 15.

Q9 ij sit. 5.

scil. 5. nu. 13. ac alij ab eis citati existimant non posse huiusmodi famulos incipere post domini excommunicationem ei inferre absque necessitate scientes ipsum esse excomm unicatum. Sed ampliatio supradicta verior est, quia d. cap. *quoniam multos*, absoluit loquitur, & hanc conditionem non requirit: nec refragatur *tex. in praesent.* qui videtur se restringere ad illos, qui ante excommunicationem ex debito tenebantur, quia in hac parte loquitur tantum de ijs, qui tenebantur obsequio familiaris, non autem obsequio servitutis adhaerere.

8. Quarto inferitur pupillum posse communicare cum tutore excommunicato, quamdiu existit sub illius cura, & tutela, & est commensalis; tutor enim in hoc casu insinuat personam patris: quando verò tutor separatus est à pupillo, nec est cum eo commensalis, potest pupillus communicare solus in ijs, quæ ad tutelam munus pertinent, ita Soar. d. *scil. 5. sub nu. 8. vers. denique* & de *pupillo* Bonac. d. 5. 2. nu. 33. Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 51.

9. Quinto inferitur subditos respectu iurisdictionis non posse communicare superiori excommunicato, nec est contra ratio est, quia communicatio cum vasallo non est ita necessaria, ad vitam, prout communicatio cum servis, cum quia superiores respectu iurisdictionis, ut plurimum sunt Principes, & Magnates, qui non solent excommunicari, nisi crimina sint valde atrocitatis, & grauius, in quibus opus est remedium, quo illis tollatur superbiz, & inobedientie momentum: quare probat corollarium *tex. in cap. nu. Sanctorum* 15. g. 3. Henric. d. lib. 13. cap. 7. nu. 4. & cap. 22. n. 3. Vgol. d. cap. 31. g. 9. Soar. d. *disp. 15. scil. 6. Bonac. d. 9. 2. nu. 40. Anton.*

10. Ricciul. d. lib. 4. cap. 51. per totum, immo, & in odium talium excommunicatorum iuramentum, si quæ illis sunt, relaxantur, & liberantur subditi à iuramento fidelitatis illis preliato, ut per Couar. in cap. *quoniam paltum* par. 1. g. 3. nu. 7. vers. 8. & 9. in fine. Valen. tom. 3. disp. 6. quest. 7. punct. 4. g. 3. Sayr. in clari Regia lib. 3. cap. 8. n. 7. in fine; Ex quo subinfertur clericos uti subditos non posse communicare cum Episcopo excommunicato, Couar. d. par. 1. g. 3. nu. 2. Vgol. d. 9. g. n. 7. Soar. d. *disp. 15. scil. 7. Bonac. d. 9. 2. nu. 36. Ricciul. d. cap. 52. nu. 8. Subinfertur etiam monachos, uti monachos subditos non posse communicare cum Abbate excommunicato, Vgol. sub nu. 8. vers. in his tamen, Soar. d. *scil. 7. nu. 12. Ricciul. d. cap. 52. nu. 9. aduersus*, quod si addit alter titulus, nempe, quia sunt clerici familiares, & seruientes Episcopis, vel Abbati, poterunt communicare in ijs, quæ pertinent ad seruitium, quia tunc communicant subiectionis titulo.*

11. *Nisi articulus necessitatis immineat.* Notatur ad hoc, quod licita est communicatio cum excommunicato propter necessitatem, non solum spiritualem, sed etiam

temporalem, siue pertineat ad victum, siue ad vestitum, siue ad habitationem, etiam si necessitas non sit extrema, sed alia, quam ex consilio teneretur subleuare, ita Vgol. d. cap. 21. g. 11. Soar. d. *disp. 15. scil. 3. nu. 8. Bonac. d. 9. 2. nu. 37. Valer. Reginal. d. lib. 32. tit. 1. nu. 124. Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 55. Vnde sequitur eum, qui per metum grauem communicare cogitur cum excommunicato excusari, qui per vim cogitur, censetur enim existerre in graui necessitate, nec Ecclesia obligat eum tanto incommodo: ex quo patet à fortiori eum excusari, qui per vim cogitur Diuini interesse coram excommunicato in quo casu aduertendum est eum, qui hoc modo detinetur, non teneri claudere oculos, vel obturare aures, ut tenent Henric. d. lib. 13. cap. 13. nu. 4. Auila d. *disp. 15. nu. 15. Bonac. d. 9. 2. nu. 62. Quod autem pater excommunicatus alii debeat à filio, tenent Duen. reg. 68. limit. 10. circa finem, Surd. de alimentis tit. 1. q. 19. nu. 13.**

SUMMARY.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Excommunicatio priuat excommunicatum potestatem suscipiendi, vel conferendi Sacramenta.
3. Excommunicatus ob percussione[m] clerici, si Ordinis suscipiat deponitur ab illo Ordine, cum quo solus Papa dispensat, cum Religiosa tamen, qui ad alioquo modo ignoranter fecit, dispensat Prælatus.
4. Dispensatio est res maior, & difficilior, quam absolutio.
5. Ordinis Sacramentum inire datur excommunicato, & ab excommunicato quoad excommunicationem, non quoad executionem.
6. Rigor opponitur equitati.
7. Professio facta per excommunicatum tenet.
8. Ignorantia non presumitur in facto proprio antiquo, si illud sit arduum, & graue.

Cap. Cum illorum. XXXII.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Inno. Cen. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henr. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Felin. Ximien. Toletan. in concordantijs. *Trinque l. i. super illis legibus Castelle* par. 2. & 2. *Viciu negotiali* lib. 5. *Iuris Pontificij* pag. 286. Alagona in compendio *Iuris Canonici* pag. 762. refertur ab Ancon. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 22. cap. 3.
2. *In excommunicatione positi, Ecclesiasticos, &c.* Notatur ad hoc, quod excommunicatio priuat excommunicatum potestatem suscipiendi, vel conferendi Sacramenta, ut per Vgol. de cens. tab. 2. cap. 7. in intro. Acgid. de Sacram. & censur. tom. 2. disp. 14. n. 22. Valer. Reginal. in praxi fori puni. lib. 32. n. 1.
3. *Censemus in perpetuum deponendos, &c.* Notatur ad hoc, quod excommunicatus ob percussione[m] Clerici, si Ordine

Ordines suscipit, deponitur ab illo Ordine, cum quo tantum solus Papa dispensat; cum religioso tamen, qui id aliquo modo ignoranter fecit, dispensat Praelectus, ut per Soar. tom. 5. de censur. disp. 31. sect. 1. om. 19. Aegid. d. tom. 2. disp. 15. num. 41. Valer. Reginal. in praxi fori pœnit. lib. 30. num. 188. Campanil. in dicerio Iuris Canon. rub. 1. cap. 15. n. 4. & 5. Bernard. in praxi. cap. 13. & Salzed. ibi aduertit hodie ex Conc. Trident. sess. 14. de reformat. cap. 6. fide detur scientia, siue ignorantia Episcopum iure posse in hac irregularitate dispensare fidelicū occultū sit, quod tunc erit, quando excommunicatio occulta est, licet celebratio ipsa publica sit.

Nota-

4 *Dispensandi facultatem, etc.* tur ad hoc, quod dispensatio est res maior, & difficilior, quam absolutio, ut per Henric. in summa lib. 14. de irregal. cap. 17. §. 4. in comment. lit. N, in fine.

5 *Abque mandato Sedis Apostol.* Notatur ad hoc, quod Ordinis Sacramentum iure datur ab excommunicato, & excommunicato quoad characterem, licet non quoad executionem, ut per Couar. in cap. alina mater. par. 1. §. 6. num. 6.

6 *Secundum rigorem, vel aequitatem.* Ergo rigor opponitur aequitati, ut per Tirac. de retract. tit. 1. §. 35. gloss. 1. n. 21. & aequitas praefertur rigori, Couar. in reg. possessor. par. 2. §. 6. d. n. 2. Valaf. de iure emptor. §. 3. n. 4. Donel. commentar. Iuris Civilis, lib. 23. cap. 2. Moder. de iurisdic. par. 4. c. 161. n. 2. cum seqq. Morla in consilio Iuris Civilis, par. 1. tit. 1. §. 11. per totum.

7 *Quasi claustrales, etc.* Notatur ad hoc, quod ingressus, & professio facta per excommunicatum tenet, quia est contractus, inter religionem, & prohitentem: ita Innocent. verbo Praelectus Henric. n. 4. Zabarel. n. 2. Felin. n. 2. Butr. nu. 6. & Socc. nu. 15. in praesentia, idem Zabarel. cons. 46. in fine, Couar. de censur. par. 2. cap. 6. in initio, n. 3. Henric. in summa lib. 13. cap. 7. §. 7. in medio, n. 4. Aegid. d. disp. 14. n. 119. Sayr. de censur. lib. 2. cap. 9. n. 39. Campanil. d. cap. 15. n. 6. Fr. Emman. quaest. Reginal. tom. 2. q. 62. art. 15. vers. quod procedat, & tom. 3. q. 127. art. 14. Mar. Alter. de censur. lib. 2. disp. 7. cap. 5. pag. 253. Anton. Ricciol. de iure person. extra gremium Ecclesiae existens lib. 4. cap. 41. per totum, Azor. instit. moral. par. 1. lib. 12. cap. 3. §. 9. vbi etiam resoluit, quod huiusmodi excommunicatus receptus, absoluti potest a Superiore, siue Abbate: Verum autem procedat quando ingressus, aut professio esset facta vigore scripti imperpetuum ab excommunicato? in quo dubio una sententia tenet nullius esse momenti, quam tunc tenet Felin. huc nu. 3. vers. limitat, Calder. cons. 122. de regulat. & cons. 4. de rescriptis, Soccin. in cap. facit, nu. 174.

intra hoc tit. Sayr. tom. 5. disp. 15. sect. 9. n. 9. ex ea ratione, quia in tali casu tota professio fundatur super rescripto, cuius cum excommunicatus sit incapax, cap. 1. de rescript. in 6. sequitur, quod sit incapax etiam professionis, arg. cap. fin. de clerico excommunicato. Alteram vero opinionem, quod scilicet professio facta per excommunicatum vigore rescripti valeat, tenent Gomez in d. cap. 1. n. 32. Couar. d. n. 3. vers. etiam excommunicatus, Mar. Alter. d. cap. 1. Sed prima opinio sicut est receptior, ita & verior, quam etiam sequitur Ricciol. d. cap. 41. num. 6. vbi num. 7. declarat procedere quando receptio, seu professio fuit facta principaliter vigore rescripti.

8 *Nisi graue fuerit, et notabile factum, &c.* Notatur ad hoc, quod ignorantia non praesumitur in facto proprio antiquo, si illud sit arduum, & graue, ut per Menoch. de praesumpt. lib. 6. praesumpt. 23. n. 39. Mascard. de probat. cancl. 735. nu. 2. Nec etiam ignorantia facti alieni praesumitur in factis nobiliorum, seu magnorum virorum, ex Menoch. d. praesumpt. 23. num. 80. Aloyf. Ricc. in collect. de test. par. 4. collect. 834.

9 In gloss. [Mutilationem] ibi (cum excessus notorini est, &c.) Verū, & quando leuis percussio clerici facta in foro, platea, vel alio loco publico possit esse enormis propter scandalum, quod oritur ex notorio excessu, vide Marc. Anton. Genuen. in praxi Curia Archiep. Neapol. cap. 80. Mari. Antonin. variet. resolut. lib. 3. resolut. 11. 10 In gloss. [effusionem] ibi (verbum cum effusionis abundantiam significat.) Ita Tiraque. in tractat. de iudic. in rebus exiguis, vers. vnde com. pag. 35. Vnde statim loquens de vulnere cum sanguinis effusione non habet locum in vulnere, ex quo modicum sanguinis effunditur, ut per Hippol. cons. 80. n. 26. Marc. Ant. Genuen. d. cap. 80. num. 2.

11 In gloss. [Passus] ibi (sicut iniuria facta filio patrem contingit, &c.) Notatur ad hoc, quod pater pro iniuria facta filio agere potest nomine proprio, vide Bellacomb. tom. 2. commun. opin. lib. 9. tit. 25. n. 140. latē Farinac. in praxi crimin. q. 105. d. n. 255. vbi nu. 358. cum Surd. decis. 89. n. 12. ante finem, resoluti non ē contra filium, agere posse pro iniuria facta patri, & n. 259. limitat etiam in filio naturali; vnde patrem remittere posse iniuriam factam filio minori tenet Fichar. tom. 2. commun. opin. lib. 9. tit. 25. n. 141. Perez. tit. 17. lib. 3. Ordin. pag. 175. Clar. §. fin. q. 58. n. 23. Bonacof. commun. crimin. par. 2. verbo pater, fol. 58. verso, Boer. decis. 120. n. 1. Pinel. in l. 1. C. de bonis mater. par. 3. n. 105. Mench. illustrum, cap. 15. n. 8. Azeued. l. 8. n. 33. et l. 1. lib. 5. & l. 3. nu. 129. tit. 10. lib. 8. nota recapit. Surd. decis. 89. n. 12. Farinac. in praxi crim. par. 1. q. 14. num. 34. cum seqq. & d. q. 105. n. 257. Molin. de iustit. tract. 3. disp. 2. nu. 8.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Monialis percussus Monialem, aut clericum secularē absolvi potest per Episcopum, in cuius diocesi monasteria sita sunt.
- 3 Mulieres, cuiuscunque conditionis sint, si inciderint in excommunicationem propter violentiam manus iniectionem in clericum ab Episcopo absolui possunt.

Cap. De Monialibus. XXXIII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioann. Andr. Host. Butr. Anchar. Panor. Felin. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concord. versuq; iuris cum legib. Castellæ p. 1. & 2. Viuiam in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 287. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 763. referuntur ab Anton. August. iudicet. 1. Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 6.
- 2 Probat hic text. quod monialis percussus monialem, aut clericum secularē absolui potest per Episcopum, in cuius diocesi monasteria sita sunt, ut per Syluest. verbo absolui, 4. nu. 3. Fr. Enniam. in summ. tom. 1. cap. 80. n. 17. Mar. Alter. de censur. tom. 2. de excommuni. lib. 3. disp. 7. c. 5. vers. secunda pars p. resti. Bellet. ass. ne clerice. par. 1. tit. de favore clericorum Canonis 7. 3. nu. 4. Bonac. de censur. disp. 2. q. 4. p. n. 5. nu. 3. vers. quintus. Mulieres enim cuiuscunque conditionis sint, si inciderint in excommunicationem, propter violentiam manus iniectionem in clericos, possunt absolui ab Episcopo, si iura. 4. 10. canoniali gloss. 1. i. ar. 10. n. 33. Bayr. de censur. lib. 3. cap. 28. n. 18.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Communicare cum excommunicato nobis licitum est quoties opera excommunicati est necessaria ad nos, vel ad nostra tuenda.
- 3 Communicare in convenientibus seruitum, quod iam perfoluit potest quis cum excommunicato.
- 4 Communicare cum excommunicato licitum nobis est quando contractus est contra iustum, ad solvendum si licet debitum, vel ad implendum promissa.
- 5 Filij parentibus excommunicatis libere communicare possunt, quatenus sint emancipati, naturales, & adoptivi.
- 6 Societatis contractus per supernam sententiam excommunicationem non dissolvitur.

Cap. Si verè. XXXIV.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioann. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Felin. Ximè. Toletan. in concordant. versuq; iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuiam in rationali lib. 5. Iuris

Pontific. pag. 287. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 763. referuntur ab Anton. Augustin. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 7.

2 Vobis permittimus, ut cum ip-
sis, &c.

Notatur ad hoc, quod quibres opera excommunicati est necessaria ad nos, vel nostra tuenda, licitum est nobis cum excommunicato communicare, ut per Angel. verbo excommunicati, 8. n. 6. Soar. tom. 3. de censur. disp. 15. sect. 3. n. 7. Anton. Ricciul. de Iure person. extra gremium Ecclesiæ exipien. lib. 4. cap. 54. num. 1. vbi nu. 3. hinc inter licitum nobis esse petere consilium à Doctore excommunicato, si ab alio eque idoneo consilium non speramus, & pari ratione posse in infirmitate vocare medicum, & aromatarium excommunicatum, si illum magis idoneum reputemus, vel de nostra completionem magis informatum.

3 Maiorem nauis receperint qua-
ritatem, &c.

Notatur ad hoc, quod ille, qui seruitum stipularis est ab eo, quem ignorabat excommunicatum, vel ab eo, qui post stipulationem excommunicationem contraxit, & totam, vel partem mercedis persoluit, si quantitas soluta nequeat recuperari, poterit illi in concernentibus seruitum communicare, ut per Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 53. num. 4.

4 Et ab excommunicatis exigere pos-
sit, &c.

Notatur ad hoc, quod quando contractus est contra excommunicatum, licitum nobis est ei communicare, ad effectum cogendi illum ad solvendum debitum, & ad implendam promissa in contractu, ut per Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 1. num. 8. Valer. Reginal. in praxi forei parit. lib. 3. nu. 98. Hegid. de Sacramen. & censur. tom. 2. disp. 14. nu. 124. & 129. Mar. Alter. de censuris tom. 1. de excommuni. lib. 1. cap. 4. vers. probatur. Ricciul. d. lib. 4. cap. 32. nu. 29. & cap. 56. à princip. vbi nu. 3. asserit procedere non solum in coactione iudiciali, sed etiam extrajudiciali, adeo ut liceat nobis excommunicato alloqui, aut illi nuncium, vel litteras mittere petendo debitum ab eo, nam si licet petere debitum, licita sunt etiam media necessaria, vel vitia ad illud consequendum, quod quidem in specie ceulet Soar. tom. 3. disp. 15. sect. 8 sub nu. 2.

5 Præterea si paterfam domus, &c.

Notatur ad hoc, quod liberi parentibus excommunicatis licet communicare possunt, ut per Vgol. de censur. tab. 3. cap. 23. §. 7. Couar. in d. cap. alma mater par. 2. §. 2. nu. 8. Paul. Comitot. respos. moral. lib. 6. q. 34. nu. 4. Bonac. de censur. disp. 2. q. 1. p. n. 6. §. 2. nu. 28. Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 49. à princip. Primò ampliatur, ut procedat etiam in liberis emancipatis, quia dispositio. ap. quoniam imitator 11. q. 3. loquitur

tur simpliciter de liberis, & ideo à nobis debet simpliciter intelligi nō adhibita distinctione, an sint in potestate, vel emancipati Vgol. d. 9. 7. n. 7. Mari. Alter. de consur. tom. 1. disp. 1. sub. l. 1. cap. 4. in 1. dubit. sed quamvis hæc opinio procedere possit in ijs, quæ pertinent ad filium, vt filius est, veluti ad obedientiam, & reuerentiam erga patrem, quoad alias vero actiones minime poterit communicare, præcipue si habet extra patris domum, quia tunc non poterit de nouo habitare, & alias similes actiones cum patre excommunicato vitando exercere. vt per Soar. d. sect. 5. n. 3. Bonac. d. 9. 2. n. 28. Paul. Comit. d. q. 34. n. 3. Ricciul. d. cap. 49. n. 8. Secundo ampliatur, vt procedat etiam in liberis naturalibus habitantibus simul cum patre, Vgol. d. 9. 7. sub n. 7. Soar. d. sect. 5. n. 4. Mari. Alter. d. cap. 4. in 1. dubit. Anton. Ricciul. d. cap. 49. n. 11. Tertio ampliatur, vt procedat etiam in filiis adoptiuis, dummodo sint sub cura parentum, & commensales illius, Vgol. d. 9. 7. n. 3. Soar. d. sect. 5. n. 4. Mari. Alter. d. c. 4. in 3. dubit. Quarto ampliatur, vt procedat non solum in filiis, aut liberis, sed etiā in ijs, qui moraliter habent loco liberorum, cuiusmodi sunt nurus, præuigui, hos enim cum socero, aut vitrico excommunicato, si commensales sint, communicare posse tenent Vgol. d. 6. 7. n. 8. Soar. d. sect. 5. n. 7. Bonac. d. 9. 2. n. 29. Anton. Ricciul. d. cap. 29. n. 22. Quinto amplia siue filij nati sint ante excommunicationem, siue post, Vgol. d. n. 8. Aegid. de Sacram. & consur. tom. 2. disp. 14. num. 127. Anton. Ricciul. ubi proxime, num. 33. Limita tamen in filiis spiritualibus, vt per Soar. d. sect. 5. sub n. 8. Bonac. d. 9. 2. n. 34. Anton. Ricciul. d. cap. 49. n. 20. vbi n. 25. disputat vtrum sicut liberi possunt communicare cum parentibus excommunicatis, sic possint de conuerso parentes communicare cum liberis excommunicatis.

- 6 In glof. [In excommunicatorū.] Notatur ad hoc, quod cōtrarius societas per superuenientem excommunicationem non dissoluitur, & potest socius non excommunicatus in ijs, quæ pertinent ad societatem, communicare socio excommunicato, vt per Abb. n. 10. vers. & circa societatem, Cotta. in cap. alma mater par. 1. §. 1. num. 8. vers. quibus suffragatur, Viui. decif. 99. n. 15. Felice. in tract. de societ. cap. 8. num. 9. quos refert, & sequitur Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 36. num. 7.

SVM MARIVM.

- 2 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
3 Crimina ne maneant impunita publico interest.
4 Clericus suspectus de fuga potest carcerari, & ab ipso creditore capi si aufugiet cum bonis.
5 Prælatus potest subire suum clericum capi etiam per laicos.
6 Clericus in flagranti delicto reperiens an possit capi per Iudicem secularem, remissus.

Cap. Vt famæ. XXXV.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Jo. Andr. Hoff. Henric. Butr. Anch. Panor. Mar. Socin. Felix. Ximen. Tolet. in concord. vers. inq. Iuris cum legib. Castelle p. 1. & 2. Via. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. p. 288. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 764. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 8.

- 2 Publica utilitatis interest ne crimina maneant impunita. Notatur ad hoc, quod publicè interest, & Reipub. expedit, ne crimina maneant impunita, vt per Thom. de Thomaf. in floribus legum reg. 103. Gramm. decif. 36. Perreza h. 4. glof. 1. pag. 312. tit. 12. lib. 2. Ordin. et. l. 1. glof. 3. pag. 148 in princip. tit. 1. lib. 8. Azeued. l. 14. n. 1. tit. 9. lib. 3. noua recopil. & l. 1. n. 63. tit. 1. lib. 8. Flamin. de rescript. lib. 24. q. 1. n. 17. Bellet. disquisit. clerical. par. 1. tit. de disp. clericali §. 15. à n. 86. Card. Tusch. com. 2. lib. 2. c. 157. Cabed. Luffi. decif. 75. n. 1. par. 1. Cardos. in praxi Iudicem verbo delictum, n. 9. & 10.

- 3 Sub arcta custodia detineri, &c. Notatur ad hoc, quod clericus suspectus de fuga potest carcerari, & ab ipso creditore capi, si aufugiat cum bonis, vt per Marcum Anton. Genuen. in praxi Archiepiscop. Neapol. cap. 3. n. 16. nam vt clericus possit pro crimine personaliter detineri, requiritur quod ipse clericus fugitiuus sit Clar. lib. 5. §. final. q. 28. n. 5.

- 4 Laici vero, &c. Prælatus potest subire suum clericum capi, etiam per laicos, vt per Aegid. de Sacram. & consur. tom. 2. disp. 14. n. 191. Et mittens manus violentas in clericum de mandato sui Prælati cum capiendi, non incurrit excommunicationem, Sayr. de consur. lib. 3. cap. 27. n. 26.

- 5 Per hunc text. est communis opinio posse secularem Iudicem capere clericum in flagranti delicto reperiens, vt ad ab ipso ducatur, sic attestantur Anton. Gom. nom. 3. vari. cap. 4. n. 3. Auendan. de exequend. mand. par. 1. cap. 22. n. 2. vers. item, Bernard. in praxi. cap. 25. num. 3. vbi Salaed. lit. D. in nouiss. edit. Azeued. l. 9. n. 4. tit. 3. lib. 1. & l. 5. n. 9. & 11. tit. 3. lib. 4. noua recopil. Oliban. de iure fisci cap. 14. num. 140. Farinac. in praxi crimin. par. 1. q. 21. à n. 141. Camil. Borrel. in summa omniū decif. tit. 4. n. 126. & de praesentia Regis Castellae cap. 71. num. 189. & 186. sed intellige cum Campanil. in diuersorio Iuris Canonici rub. 4. n. 26. & vide dicta ad cap. 2. de iura & benef. cleric.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.

- 1 Excommunicatus est qui in clericum violentem manus iniecit violentem.
- 2 Clericus se ipsum percussit animo irato, & iniurioso excommunicatus est.
- 3 Canonis privilegium non potest renunciari.
- 4 Declaratur tex. in presenti, & n. 6. & 7.
- 5 Clericum percussit causa correctionis excommunicationem non incurrit.
- 6 Clericus confitens in sui percussorem non est ipso facto excommunicatus, sed venit excommunicandus.
- 7 Clericus solum verbaliter decessus gaudet Canonis, & fore privilegio.

Cap. Contingit. XXXVI.

- S**uper hunc text. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarella. Ioan. And. Hostien. Butr. Anch. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. Versusque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 188. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 764. refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 10.
- 1 Probat hic tex. excommunicationem esse, qui in clericum etiam violentem manus iniecit violentem, vt per Etiam. Marc. par. 2. decis. 882. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 2. differentia 15. num. 3. Soar. tom. 5. de consur. disp. 22. sect. 1. num. 58. Aulca cod. tract. par. 2. cap. 5. disp. 3. dub. 12. Sayr. cod. tract. lib. 3. cap. 26. nu. 18. Bonac. cod. tract. disp. 2. q. 4. punct. 4. num. 1. Carter. in practica crimin. fol. 92. n. 3. Molin. de iustit. tom. 4. tract. 32. disp. 51. n. 3. Decian. in tract. crimin. lib. 4. cap. 3. num. 4. Aloyf. Ricc. in practica aures. resolut. 4721. Baltheaf. Amelcuza de peccatis in se ipsum lib. 1. cap. 12. num. 22. Jacob. de Grassi. in decis. aures. par. 1. lib. 2. c. 49. n. 6. & par. 2. lib. 3. c. 5. n. 29. Carol. de Grassis de effectib. cleric. effectus 9. n. 77. Gutier. de sacram. confirm. par. 1. cap. 16. n. num. 33.
 - 2 hinc resolventes clericum se ipsum percussit animo irato, & iniurioso excommunicationem esse maiori excommunicatione, quod etiam resoluit Gutier. iuxta citatos, Cened. ad Decretum collect. 24. num. 13. & collect. 29. num. 3. Aegid. de Sacramen. & consur. tom. 2. disp. 14. num. 1706. Francisc. Coriolan. Capucin. de casibus reformationis 9. q. 2. casu 10. de iudic. Regul. 8. 10. num. 25. Amelcuza d. lib. 1. cap. 20. num. 24. plures, quos refert & sequitur Carol. de Grassis d. effectus 9. num. 88. Bonac. d. punct. 3. num. 4. ubi intelligit modo clericus percussit se ex ira & percussio attingat grauitatem lethalis culpae. Vnde sequitur maiori excommunicatione ligari eos, qui desperatione, vel timore vitae se ipsos percussunt, aut occidunt, secus vero dicendum de clericis, qui ob morsum parentum, vel amicorum se se alapis percussunt, aut baculis, vel capillis euellunt, vel de illis, qui causam mortificandae carnis vane ex deputatione corpus iuuu castigant, vt per Molin. de iustit. tom. 4. tract. 3. disp. 51. num. 4. Aegid. d. disp. 14. num. 1882.

Bonac. d. punct. 2. num. 4. vers. hinc sequitur.

- 4 Ratio autem ista est, quia privilegium Canonis non potest clericus renunciare, cum non tam in fauorem clerici ordinati, quam in fauorem totius Ordinis clericalis fuerit introductum, tum etiam quia neminem sui ipsius dominum esse, nec membrorum suorum passim iura clamant in l. liber homo ff. ad leg. Aquil. & in hoc tex. cum similibus, quibus iuribus scripti reliquit Guido Papae decis. 278. posse neminem se obligare ad manus amputationem, nisi quid certum fecerit, vel nisi ira sit, vt ille loquitur. Nec obstat, quod violenti, & consentienti non sit iniuria, quia responderetur hoc procedere, quando consentiens consentit in ini, in quibus potest consentire i. clericus autem in hoc casu non potest consentire cum privilegium de non percussione clerico sub potestate excommunicationis concessam sit toti Ordini, & statui clericali, cui persona priuata non potest prauidicare, & cedere, & fufficit quod fiat iniuria statui Ecclesiastico, vt excommunicatio huiusmodi incurra censetur, vt in tex. habetur; ita respondent citati d. Bonac. d. puncto 2. nu. 1. vers. respondeo.

- 5 Verum contra supradictam textus conclusionem; eiusque det idendi rationem non licet obstat quod canon ille, si quis suad. me, expresse requirit vt excommunicatio ipso iure incuratur, quod iniectione manu sit violenta, vt patet ex verbis ipsius Canon. & melius ex cap. 1. sup. hoc me. ibi, quia non potest in ipsis iniectione manu violenta notari, quia particula non conuenit percussit clericum violentem, & consentienti iuxta reg. scienti, cum similibus, & fateretur tex. in presenti, ibi, huiusmodi manu iniectione etiam non violenta, &c. & magis in decisione, quae habetur in vers. adeo, &c. quatenus solum prohibet ne de cetero illud fiat, vt clerici se percussione laicis subiiciantur, minime autem percussione violentem clericum, excommunicatio praescribitur, sed clericos sic se percussione subiicientes post tempora istius Canon. excommunicandos esse constituit, atque ita ex ijs fundamentis non deservit plures, qui contra communem sententiam scripserunt, negantes percussione clericum violentem, excommunicationem illam incurere, de qua in d. Canon. si quis suadente, quod alij ex meis praeceptoribus Conimus. probabilem censent ante tex. in presenti, non ita post illud, quia putant expresse hic probari istos eam excommunicationem incurere, de qua in d. Canon. si quis suadente, dum illius auctoritate factum in Braeharen. Archiepiscopatu damnat, incepta autem esset illius Canon. allegatio, nisi Pontifex intelligeret ad hanc censuram pertinere & percussione clericum iniuriatam, licet violenta non sit. Secundo quia magis fauet Ordini clericali, in cuius fauorem dixit tex. in presenti Canon. illum fuisse promulgatum. I. tertio, quia constantissimum tenentur, censuram recepta esse inuulgata, & ad-

do: verum tamen minime hæc distinctio defendi potest, si enim rationes, quas pro ea considerant, veræ sunt, concludunt nihil de nouo Pontificem hic statueret, sed potius secundum Ius antiquum respondisse, nam si propterea excommunicationem incurrit percussus clericum, volentem, quia privilegium illius Canon. toti ordini concessum est, non vero in singulorum, priuatum fauorem, rectè sequitur secundum Ius antiquum, & ordinarias regulas nihil prodesse consensum priuatorum, vt percussus excommunicationem euadat, iuxta reg. d. l. *Ius publicum ff. de Iustitia, & iure, & cap. si diligenti, de foro compet. cum similibus: deinde si Pontifex interpretatur Canon. illum statueret, excommunicationem non solum ob percussorem violentum, sed etiam ob iniuriolam irrita inter nouum Ius, & antiquum sit distinctio, sic denique auctoritas Doctorum, & receptissima sententia, persuadere debent, nemo ea tempora distinxerat, vt illi volunt.*

- 6 Quare licet raro, & difficulter à receptis sententijs recedere consueuerim, nunquam tamen in rigore disputationis huic, de qua supra, acquiescere potui, sed semper constanter exultimaui, & exaltimo neque ante, neque post hunc tex. probari Iure nostro quod percussus clericum volentem, excommunicationem illam ipso Iure incurrat, ex prædictis rationibus, neque contraria argumenta difficilem habent solutionem; Nam illud, quod privilegium concessis ratione honestatis, & reuerentiæ personarum ipsi nequeunt renuñciare, omittis varijs solutionibus, de quibus D. Barbosa. in l. *alta 4. eleganter, num. 1. ff. solus Marimon. totum est concedendum, sed ex hoc non inferatur ad casum nostrum, nullum enim privilegium datur clericis quando volentes percussantur, cum potius contra solos iniicientes manus violentas concessum fuerit. Ad aliud vero quod Pontifex videretur incepte considerare verba illius Canon. *signis suadentis*, explicando ad casum percussus clericus violentus, quasi canon non solum puniat percussorem violentum, sed etiam iniuriolam, si utraque considerare Canonem editum in fauorem totius ordinis, si casus ipse non pertinet ad censuram eo Canone statutam; Respondetur hæc omnia satis conueniri, & adaptari prohibitioni, de qua hic, in *versando*, nam si percussio violenta non esset, neque etiam iniuriola, nulla prohibitione opus erat, sed potius adus licitus censeri debuit, quemadmodum Doctores, resoluunt de illis, qui causa discipline percussantur, vt in d. cap. 1. *sup. hoc tit.* aut causa deuotionis se percussunt, eo quod pertinet alia ratio, vt idem Canon latus sit in fauorem totius ordinis, nam si solus respiceret fauorem priuatorum, eadē percussio non redundaret in opprobrium totius ordinis, quia supponimus ipsum non tangere, ergo bene Pontifex ad effectum vt illicita, & prohibita censeatur talis percussio, considerat iniuriam toti ordini illatam, quam singuli suo*

consensu remittere non possunt, minime inde sequitur excommunicationē Canon. *si quis suadenti*, ipso Iure incurteret.

- 7 Hac igitur resolutione retenta facile etiā defenditur resolutio altera contra cōmunē, quod clericus se ipsum percussus excommunicationem illam non incurrit, etiam si iniuriola fiat, vel illicita, vt tenuit Fab. quem refert, & sequitur Mant. *dist. 121. vers. si se ipsum vulneraret*, & ratione illa confirmatur, quod ad excommunicationem illam incurendam requirit Canon distinctionem personarum inter ipsum percussorem, & percussentem, quod generaliter in omnibus moralibus actionibus pro regula constitutum est in cap. *71. de institut. & in cap. debitum, de baptismo*, cum multis alijs.

- 8 Tamen iniuriola videtur. Ergo sufficit, quod huiusmodi percussio sit iniuriola ordini clericali, vt aduertit Aegid. d. *dist. 14. num. 168.* ex quo euenit percussentem clericum causa correctionis, excommunicationem non incurere, vt resoluit Sayr. d. lib. 3. cap. 27. nu. 11.

- 9 Excommunicatur. Ergo clericus percussentem non est ipso facto excommunicatus, sed venit excommunicandus, vt per Nanar. in *manuali cap. 27. num. 77.* Soar. d. *sect. 3. nu. 57.* Bonac. d. *punct. 3. num. 3.* Henric. in *summa, lib. 5. cap. 5. in comment. lit. T.* vbi aduertit, quod si clericus pluribus ictibus cum intervallo notorie se subiciat, excommunicationem incurrit ipso facto, quia in secundo ictu participat in crimine cum excommunicato notorio.

- 10 In glos. [Ordinari.] ibi [item quid de excommunicato depositus, si reuertitur, an initiat in Canonem, &c.] Notatur ad hoc, quod clericus solum verbaliter depositus Canonis privilegio fruitur, vt per Gam. de Sacramen. *proffan. vltimo supplicandi damnatus q. 5. num. 21.* Sayr. de *censur. lib. 5. cap. 20. num. 24.* Bonacin. de *censuris dist. 4. punct. 1. num. 35.* Aloyf. Ricc. in *praxi aerea resolut. 355.* Mat. Alexi. de *censur. tom. 2. de excommunicatione lib. 2. dist. 5. cap. 6. vers. Quidem, sic de eodem modo depositus verbaliter gaudet privilegio clericali, Roland. *conf. 4. num. 23.* *204. 1.* Bolet. *disquisit. theol. par. 1. tit. de fauore clericorum personali 8. q. nu. 3.* Bonacin. *num. 3.* vbi citat Valent. Sayr. Auil. & alios.*

Cap. Relatum. XXXVII.

- 1 Super hunc tex. scripsit Abb. antiq. Innoc. 3. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henr. Butt. Anchar. Panor. Felin. Mar. Soc. Ximen. Toletan. in concordantia, *scripsitque Iuris cum legibus Capella par. 2. & 2. Viuiam in rationali lib. 5. l. 1. 1. Pontificis pag. 289.* Alagon. in *compendio Iuris Canonici pag. 765.* refertur ab Anton. Augustin. *collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 11.*

- 2 Probat hic tex. seruum, qui in fraudem domini manus violentas in clericum iniicit, vt irret

Romam pro absolutione in domini fraudē, subtrahendo seipsum ab eius obsequio, pro illo tempore, posse, immo debere absolui ab Episcopo, si laicus non sit enormis, ne fraus sua illi patrocinetur in damnum domini, ita Gama de Sacramen. praestandis ultimus supplicio damnatis, q. 3. nu. 23. Sic potestati alterius quilibet adstrictus, prout sunt serui, idest mancipia, possunt pro violenta manu iniectione in clericum ab Episcopo absolui, vt per Bellet. disquisit. clerical. par. 3. tit. de fauore cleric. Canonis 9. 3. nu. 39.

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Absolutio necessarii requiritur ad tollendam excommunicationem quamuis excommunicatus poeniteat.
- 3 Ministri Ecclesiae non debent accipere oblatam ab excommunicato, vt Diuina officia pro ipso faciant.
- 4 Relicta in testamento ab excommunicato ad pias causas an a ministris Ecclesiae recipi possint, ostenditur.
- 5 Excommunicati priuantur Ecclesiae suffragiis.

Cap. Sacris. XXXVIII.

3 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Jo. Andr. Host. Butr. Anchar. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concord. vtriusque Iuris cum legibus Castella. part. 3. Viuian. in rationali lib. 3. Iuris Pontif. pag. 289. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 765. referunt ab Anton. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 12. & alia pars est supra in cap. sacris de sepulture, & in alio sic incipien. de his, qua vi.

2 **N**on tamen priusquam absolutionis gratiam, &c. Notatur ad hoc, quod absolutio necessarii requiritur ad tollendam excommunicationem, quamuis excommunicatus poeniteat, vt per Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 11. nu. 5. & plures, quos refert, & sequitur Anton. Ricciul. de iure personarum extra gremium Ecclesiae existens. lib. 4. cap. 65. num. 7. vbi num. 12. cum Couar. d. §. 11. sub num. 4. & Nauar. in manuali cap. 26. num. 32. atque alijs, extendit per hunc tex. vt procedat, etiam si excommunicatus sit mortuus, & moriens ostenderit signa poenitentiae, & num. 21. pariter per tex. in praesenti extendit, vt procedat, quamuis excommunicatus poenitens erroris pugnaverit de mandato Ecclesiae contra alios excommunicatos, & in hoc bello decesserit, non adhuc nisi sequatur absolutio, remanet absolutus.

3 **V**el oblationes, &c. Notatur ad hoc, ministri non debent accipere oblatam ab excommunicato, vt Diuina officia pro ipso faciant, vt per Vgol. de censur. tabul. 2. cap. 9. §. 4. Valer. Reginal. in praxi forei poenitent. lib. 32. num. 24.

amplantes procedere etiam si non ille, sed alius pro illo offerat, & etiam si offerat simpliciter, vel in elemosynam. Vtrum autem relicta in testamento ab excommunicato ad pias causas ab Ecclesiae ministris recipi possint? quaestio est ad praesens insolutum non contentanda, in qua resoluendum est, quod quando sint relicta mortuaria, quae dantur pro anima, vel sub onere celebrandi suffragia, tunc huiusmodi relicta non valent, nec recipienda sunt ab Ecclesia, cum pro excommunicato non sit orandum, vt per Innocen. in cap. cum voluntate, hoc tit. sub nu. 1. vers. mortuaria autem, vbi Ioan. Andr. sub num. 4. vers. mortuaria verò, Abb. in rubr. de testamen. sub num. 11. Campeg. de dote par. 3. q. 47. num. 4. Quando vero aliquid relinquatur Ecclesiae simpliciter sine aliquo onere, tunc relictum huiusmodi valet, & potest Ecclesia illud recipere, quia ex parte excommunicati, si potest testari ad vius profanos, poterit multo magis ad vius pios: respectu vero Ecclesiae, cum ea non obligetur ad orandum, potest recipere sine scrupulo, cum possit accipere elemosynas ab excommunicatis, vt citius Deus eorum corda illustrare dignetur, ita ex Abb. & Franch. resoluat Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 58. num. 15. & 16. vbi nu. 17. idem dicendum putat si relictum sit sub onere faciendi aliquid opus pium citra suffragium, veluti si sit relictum Ecclesiae aliquid ab excommunicato sub onere alendi, seu maritandi puellas, hoc enim est perinde ac si esset relictum pauperibus, quibus excommunicatus relinquere potest.

5 **V**el orationes Domino porrigenda, &c. Notatur ad hoc, quod excommunicati priuantur Ecclesiae suffragiis, vt per Aegid. de Sacramen. & censur. tom. 2. diffin. 14. nu. 36. & 39. Valer. Reginal. d. lib. 32. nu. 9. Vasquez tom. 4. in 3. par. tract. de excommunicatis. dub. 2. Bonacin. de censuris disp. 2. q. 3. punct. 2. in princip.

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Excommunicato dicenti se absolutum non adhibetur fides.
- 3 Absolutio ab excommunicatione an probetur per cedulam Confessarii.
- 4 Excommunicatus qui fuit olim, etiam hodie excommunicatus praesumitur.
- 5 Excommunicatus semel debet semper vitari donec probetur absolutus.
- 6 Excommunicatum quem semel scisci, debet semper vitari donec de absolutione nobis legitime constiterit.
- 7 Cardinali afferenti aliquid sibi commissum plena fides adhibetur, licet non ostendat litteras sui mandati.

Cap. Sicut. XXXIX.

- 3 Excommunicatio lata post sententiam est nulla.
 4 Expressio relationis non sufficit cum quid patenter fieri debet.
 6 Excommunicatus iniussu debet evitari.

Cap. Per tuas. XL.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Host. Her. Burr. Anchar. Panor. Felin. Mar. Socin. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concord. *utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 3. Iuris Pontif. pag. 290. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 765. refertur ab Anton. Auguſt. collect. 3. Decretal. lib. 3. tit. 21. cap. 13.*
- 2 Super absolutione sua litteras, etc. Notatur ad hoc, quod non adhibetur fides excommunicato dicenti se absolutum, vt per Mascard. de probat. dñcl. 13. num. 1. Sanch. de Matrimon. lib. 3. disp. 37. nu. 2.
- 3 Aut alio modo legitime, etc. Ergo non sufficit probare le esse absolutum ab excommunicatione per cedulā Confessarii, nisi duo testes adint, qui probent excommunicationem absolutum, & parit satisfecisse, vt per Fr. Emman. in addit. ad Bullam Cruciata 9. g. num. 31. fol. 106.
- 4 Ut prius habeas, etc. Notatur ad hoc, quod, qui olim fuit excommunicatus hodie etiā excoicatus presumitur, vt per Mascard. dñcl. 13. nu. 2. & concl. 704. dñ. 1. Menoch. de presum. lib. 6. p. 1. sumpt. 70. per totā. Aloyf. Ricc. in collect. decis. p. 4. collect. 117. Et ideo semel excommunicatus semper debet vitari, donec probetur absolutus. Viu. decis. 98. Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 2. num. 6. Nauar. in manu. cap. 27. nu. 36. latē Mar. Alter. de censur. tom. 1. de excomm. lib. 1. disp. 11. cap. 3. vers. sed habitari, vbi limitat quando aliquis nō fuit excommunicatus simpliciter, sed sub conditione: vel quando communi opinione ab omnibus reputabatur absolutus, aut esset elapsus aliquod temporis spatium ab ipsa excommunicatione ita longum, vt actenta qualitate personæ presumendum esset probabiliter illum iam fuisse absolutum.
- 5 Et facias evitari. Notatur ad hoc, quod tenetur vniuersique euitare illum, quem semel sciuit esse excommunicatum, nisi de absolutione sibi legitime confiterit, vt per Tiraquel. de parus tempor. causa 51. nu. 33.
- 7 In glos. [Litteras, I.] Notatur ad hoc, quod Cardinali assenti aliquid sibi commissum plena fides adhibetur, licet non ostendat litteras sui mandati, vt per Mascard. de probat. concl. 140. dñ. princip. Farinac. in praxi crimin. par. 2. §. 63. num. 55. cum seqq.

SUMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
 2 Excommunicationis sententia per appellationem non suspenditur.

- Notatur ad hoc, quod excommunicatio lata post sententiam est nulla, vt per Couar. practic. cap. 25. num. 2. vers. illud tamen, Ricciol. d. cap. 64. num. 37. Et qui allegat excommunicationem nullam fuisse, quia lata post appellationem, aut errorem manifestum habere, & petat absolutionem ad cautelam, absoluendus equidem est, non simpliciter, sed ad cautelam, vt per Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 12. num. 7.
- 3 Nos igitur credimus, etc. ad hoc, quod excommunicatio lata post sententiam est nulla, vt per Couar. practic. cap. 25. num. 2. vers. illud tamen, Ricciol. d. cap. 64. num. 37. Et qui allegat excommunicationem nullam fuisse, quia lata post appellationem, aut errorem manifestum habere, & petat absolutionem ad cautelam, absoluendus equidem est, non simpliciter, sed ad cautelam, vt per Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 12. num. 7.
- 4 Fuisse patenter expressum, etc. Notatur ad hoc, quod expressio relationis non sufficit, cum quid patenter fieri debet, vt per Tiraq. de iure mariti glos. 7. num. 300.
- 5 Ad cautelam. De absolutione ad cautelam latē Anton. Ricciol. d. lib. 4. cap. 87. per totum.
- 6 In alijs evitari debet, etc. Notatur ad hoc, quod iniussu excommunicatus debet evitari, vt per Nauar. in manu. cap. 27. nu. 2. & 3. Soar. de censur. disp. 4. sect. 7. num. 41. & 43. Bellet. disquisit. clerical. par. 1. tit. de favore clericorum Canonici 3. num. 4.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Communicatio cum excommunicatis etiam per epistolam non est licita.
- 3 Absolutus non videtur excommunicatus si Papa suo saluti vel cum eo communicet.
- 4 Papa an liceat communicare cum excommunicatis hoc causa, remissum.

Cap. Si aliquando XL I.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 291. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 766. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 1. sub tit. de rescrip. cap. 2.

- 2 Nostra littera cum salutationis alloquio, &c. Notatur ad hoc, quod non est licita communicatio cum excommunicatis etiam per epistolam, vt per Colm. in pragmat. Sanct. tit. de elect. verbo litteras fol. 103. Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 2. nu. 1. Soar. tom. 5. de censur. disp. 15. sect. 1. sub num. 2. Anton. Ricciol. de iure person. extra gremium Ecclesie existens lib. 4. cap. 46. nu. 5.

- 3 Non propter hoc excommunicationis, &c. Notatur ad hoc, quod excommunicatus non videtur absolutus ab excommunicatione si Papa eum saluet, vel cum eo communicet, vt per Menoch. de prae-sump. lib. 2. prae-sump. 20. num. 38. Vtrum autem Summo Pontifici liceat absque aliqua culpa communicare cum excommunicato sine causa, vide Couar. d. §. 1. nu. 3. Vgol. de censur. tab. 1. cap. 2. §. 2. d. num. 2. & tab. 1. cap. 23. §. 12. nu. 3. Soar. eod. tract. disp. 7. sect. 9. d. num. 15. Sayr. eod. tract. lib. 2. cap. 15. nu. 13. Auila eod. tract. par. 2. cap. 6. disp. 9. dubit. 1. concl. 3. cum seq.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Excommunicatus a pluribus Iudicibus ab eisdem absoluti debet.
- 3 Absolutio ab excommunicatione obtemperata falsa causa est nulla.
- 4 Absolutio vna non prodest duobus excommunicationibus.

Cap. Officij. XLII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris

cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 291. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 766. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 15. & est pars huius text. in cap. officij supra, de praesentia, & remissi.

- 2 Multa, quae ad materiam huius text. facere possunt, dicit ad cap. cum pro causa 27. supra hoc tit. Et circa huius text. conclusionem quod excommunicatus a pluribus Iudicibus ab eisdem absoluti debet, vide Perez l. 1. post. de iura, pag. 182. tit. 5. lib. 8. Ordin.

- 3 In glos. [Excommunicationis.] ibi (excommunicatus iterum, &c.) Notatur ad hoc, quod absolutio ab excommunicatione, obtemperata ex falsa causa est nulla, nec prodest excommunicato, vt per Perez l. 1. tit. 5. lib. 8. Ordin. pag. 181. Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 11. num. 16. Nauar. in manuali cap. 37. num. 38. latet Mas. Alter. de censur. tom. 1. de excomm. lib. 4. disp. 5. cap. 3. & vide dicta ad cap. ex parte 5. de officio Iudicis Ordin.

- 4 In ead. glos. ibi (Sed qualiter, &c.) Notatur ad hoc, quod vna absolutio non prodest duobus excommunicationibus, vt per Tirac. de retracta tit. 2. §. 2. glos. 1. num. 21. Couar. variat. lib. 2. cap. 10. num. 8. vers. quoniam, Perez d. l. 1. pag. 180.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Praedicatio Verbi Divini tempore cuiuscunque interdictionis licita est.
- 3 Praedicare excommunicatis Verbum Dei licitum est.
- 4 Excommunicato licitum est sacra interesse Communioni.
- 5 Excommunicatus non potest ingredi Ecclesiam tempore, quo Divina celebrantur.
- 6 Interdicti tempore licitum est administrare Sacramentum Baptismi parvulis, & adultis.
- 7 Confirmationis Sacramentum tempore interdictionis licite conferri potest tam parvulis, quam adultis, tam in Ecclesia interdicta, quam in loco generaliter interdicto.

Cap. Responso. XLIII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 292. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 767. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 16.

- 2 Quibus praedices Verbum Dei, &c. Notatur ad hoc, quod praedicatio Verbi Divini tempore cuiuscunque interdictionis licita est, vt per Henric. in summa lib. 13. de excomm. cap. 44. §. 2.

9. 2. *ref. quinto, Vgol. de censur. tab. 5. cap. 8. in princip. num. 5. Sayr. eod. tract. lib. 5. cap. 5. num. 43.* Prædicare enim non est actus Sacri Ordinis, vt per Nauar. in *manuali cap. 27. num. 65. & conf. 2. de temp. ordinat. in antea. Prax. Episc. par. 1. Verbo prædicatione 9. 10. remissiuè Sayr. vbi proximè. Et ideo licitum est nobis prædicare excommunicatis verbum Dei, vt per Abb. hic num. 3. Anton. Ricciul. de iure personarum lib. 4. cap. 55. nu. 3.*

4 *Apud aliquam Ecclesiam conuocare, &c.* Ergo excommunicatio licitum est Sacræ concioni interesse, potestque absque peccato Ecclesiam ingredi ad eam audiendam, vt per Soar. tom. 5. de censur. disp. 12. sect. 2. num. 4. & 5. Valer. Reginal. in *praxi fore pœnit. lib. 32. n. 21. latè Mari. Alter. de censur. tom. 1. de excommun. lib. 1. disp. 10. c. 3. col. 2. ref. si quis querat, lit. G. vbi respondet obiectioni in contrarium, asseritque S. Augustin. epist. 187. ad Bonifacium interdixisse excommunicato introitum Ecclesiæ, ne ibi perciperet Sacramenta, & audiret Diuina Officia, non ad alium finem. Non licet autem excommunicato sine peccato aliis concionari, quia cessat ratio, nam qui alijs concionatur non suam, sed aliorum salutem quærit, in quo casu non est licitum excommunicatis eum alijs communicare, nisi in extrema, aut graui necessitate, Valer. Reginal. & Mari. Alter. locis citatis.*

5 *Dummodo contra formam, &c.* Notatur ad hoc, quod excommunicatus non potest ingredi Ecclesiam eo tempore, quo Diuina celebrantur, vt per Couar. in *cap. alma mater par. 1. 5. n. 7. col. 3. Valer. Reginal. d. lib. 32. num. 21.* Alio vero tempore sine peccato Ecclesiam ingredi potest, & ibi orare, & horas Canonicas recitare solus, & sine Socio, Mari. Alter. d. disp. 10. cap. 5.

6 *Præter baptismum paruulorū, &c.* Quod autem tempore interdicti licitum erat administrare Sacramentum Baptismi paruulis iuxta hunc tex. & etiam adultis iuxta *cap. quoniam, hoc tit. lib. 6. dixi ad cap. non est vobis 11. num. 7. de sponsal. vbi etiam nu. 8. de Sacramen. Penitentiz.*

7 *Ad Confirmationē in frontib. &c.* Notatur ad hoc, quod Confirmationis Sacramentum licite confertur potest tempore interdicti tam paruulis iuxta tex. in præfenti, quam adultis iuxta *cap. quoniam, hoc tit. lib. 6. & tam in Ecclesia speciatim interdicta, quam etiam in interdicti tempore generalis loci, atque etiam solemniter, vt est receptissima omnium scribentium traditio, passim horum Iurum auctoritate adæquatum duo Sacramenta Baptismus, & Confirmationem, ita Couar. in *d. cap. alma mater par. 2. 9. 2. ref. idem, Nauar. in manu. cap. 7. num. 178. Tolet. in summa lib. 2.**

cap. 53. Henriq. in summa lib. 3. de Confirmatione cap. 6. num. 7. Vgol. de censur. tab. 5. cap. 7. 9. 5. Sayr. eod. tract. lib. 5. cap. 7. num. 6. Auila eod. tract. par. 5. disp. 4. sect. 1. dub. 4. concl. 1. Soar. tom. 3. disp. 26. sect. 1. à num. 7. Valer. Reginal. d. lib. 32. tract. 3. nu. 24. Bonac. de censur. disp. 5. pœnit. 2. 9. 1. n. 4. Ratio huius decisionis desumi potest ex d. cap. quoniam, ibi, propter moræ periculum, quamuis enim hoc Sacramentum regulariter loquendo necessitatis non sit, est tamen complementum Baptismi, per illud enim baptizatos plenè fieri Christianos dicit Vrbanus Pontifex in princip. dispens. 5. & alij Sancti Patres, quos refert Henriq. d. lib. 3. cap. 1. 9. 2. iuncta lit. H. & iuxta sanum sensum contra hæreticos benè explicat Soar. tom. 1. disp. 34. sect. 2. non quod prima gratia per Confirmationis Sacramentum conferatur, & ante Confirmationem Baptismus culpam originalem non remittat, qui est peruersus aliquorum Hæreticorum error, sed quia per Confirmationem baptismalis gratia roboratur, & confirmatur ad benè operandum, constanterque credendum, & Fidem Christianam firmiter constituendum: quia vero ad hoc Sacramentum, sicut & ad Baptismum, conferendum, Chrisma necessarium est, & iuxta Ecclesiæ morem in Cæna Domini solum contici potest, & veteri amplius vtendum non est, ideo concessio vsu Baptismi, & Confirmationis tempore interdicti, expediens, & necessarium fuit Chrismatis etiam consecrationem concedi, vt ait tex. in d. cap. quoniam. Verum tamen est illum, qui dedit causam interdicti, aut qui est speciali & personali interdicti ligatus, non posse ad hoc Sacramentum admitti, nisi prius præstiterit condignam satisfactionem ab Ecclesia præscriptam, vt aduertit Bonac. d. 5. 1. nu. 4. vbi nu. 6. resolut personaliter interdictum interdictio generali personali, qui causam non dedit interdicti, huiusmodi Sacramentum ministrare posse, non vero illum, qui specialiter interdictus est, vel causam dedit interdicti.

S V M M A R I V M.

- 1 *Dolores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Condemnatus vt debitum coniugale reddat firmius, si certo sciat eius uxorem non esse, nequaquam tenetur, nec potest sententia stare.*
- 3 *Debitum reddere non potest coniux conscientis impedimento diuimenti.*
- 4 *Coniux ad licitum usum prius depositus est seruulus, si sit temerarius dubius.*
- 5 *Debitum petere non potest coniux dabit de valore Matrimonij, tenetur tamen reddere, intelligitur ibi.*

Cap. Inquisitioni. XLIV.

1 *S*uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collectar. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Heric. Butr. Anchar. Felin. Panor. Maria. Rr Socia.

Soci. Ximen. Tolet. in concordantijs *Utriusque Iuris cum legibus Castellæ* par. 1. & 2. *Vini. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij* pag. 293. Alagona in compend. *Iuris Canonici* pag. 767. refertur ab Ant. August. collect. 3. *Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 17.*

2. Probat hic text. quod condemnatus, vt debitum coniugale reddat feminæ, si cetero sciat eius uxorem non esse, nequaquam tenetur, immo nec potest sententiæ stare, & ita potius propriam scientiam, quam Iudicis publicam auctoritatem sequi debet, vt per Couar. lib. 1. *Variar. cap. 1. num. 2. Desf. quintò, Valer. Reginal. in praxi fori pœnis. lib. 31. num. 72.*

3. Quæ per carnale commercium, &c.

Notatur ad hoc, quod conficius coniux impedimenti dirimentis non potest debitum reddere, vt per Sanch. de Matrim. lib. 2. diff. 39. num. 5. Gutier. eod. tract. cap. 50. num. 4. Aegid. de Sacramen. & censur. tom. 2. diff. 34. dub. 10. num. 96. Bonac. de Matrim. q. 4. punct. 4. num. 16. vbi num. 17. resoluit coniugem scientem Matrimonium esse inualidum ob impedimentum dirimens non posse reddere debitum coniugi ignorantij impedimentum, seu inualiditatem Matrimonij, etiam si per excommunicationem compellatur ab Ecclesia reddere, aut etiam si sequantur grauissima incommoda, scandala, & vitæ periculum, vt colligitur ex text. in præsent. Neque obicit excommunicatio, qua compellitur ab Ecclesia reddere, cum iuxta veriorum sententiam huiusmodi excommunicatio non liget coram Deo, ex ea ratione, quia excommunicatio iniusta, quæ nititur falsa presumptione, non ligat, tum quia excommunicatio supponit peccatum mortale, quod non adest in præsent. & ita tenent plures, quos refert, & sequitur Gutier. d. tract. de Matrim. cap. 49. num. 1. & Bonac. d. num. 17. ampliantes hoc verum esse etiam si Matrimonium sit inualidum ob impedimentum iure humano inductum, contra Henric. in summa lib. 12. cap. 3. num. 2. in comment. lib. K.

4. Temeraria credulitatis, &c.

Notatur ad hoc, quod ad licitum coniugij usum prius deponendus est scrupulus, seu temerarium dubium explodendum, vt per Sanch. in præcepta Decal. lib. 1. cap. 10. nu. 79.

5. Debitum quidem reddere potest.

Notatur ad hoc, quod coniux dubius de valore Matrimonij non potest petere debitum antequam a dubio debitum diligentiam ad assequendam veritatem, tenetur tamen reddere alteri coniugi petenti, qui non dubitat de Matrimonij validitate, ita Sanch. lib. 2. diff. 41. nu. 42. Bonac. d. punct. 4. num. 3. Azor institut. moral. par. 1. tit. 2. cap. 18. q. 5. Sayr. in elam Regia lib. 1. cap. 13. d. nu. 25. Poterit tamen post debitam diligentiam factam, ex qua veritas nondum comperta est, non solum reddere, sed etiam petere, vt re-

solvunt Soc. in 4. de Iustit. q. 1. art. 16. Valen. tom. 4. diff. 10. q. 6. punct. 2. Valer. Reginal. d. lib. 31. nu. 299. Aegid. d. diff. 34. dub. 10. n. 105. Sanch. d. lib. 2. diff. 41. num. 46. quicquid dicant Rebel. de obligat. Iustit. par. 2. lib. 2. q. 16. sect. 2. num. 11. Gutier. de Matrim. cap. 49. num. 28. Si verò suboritur scrupulus ex leuibus indicij de validitate Matrimonij inter vtrumque coniugem post illud ab iisdem bona fide contractum, poterit vterque ad inuicem petere, & reddere, ex resolutis per Henric. lib. 11. cap. 15. num. 13. Sanch. d. diff. 41. n. 42. Aegid. d. diff. 34. dub. 10. n. 10. Gutier. d. cap. 49. num. 23. Bonac. d. punct. 4. num. 2.

ij. Cap. Contingit. XLV.

1. Super hunc text. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Burr. Anchar. Panorm. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *Utriusque Iuris cum legibus Castellæ* par. 1. & 2. *Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij* pag. 294. Alagona in compendio *Iuris Canonici* pag. 767.
2. De materia huius text. & an hodie requiratur trina monitio, vt clericus in minoribus amittat privilegium fori, vide quæ dixi ad cap. in audientia 25. supra hoc tit.
3. *Privilegium meretur amittere, &c.*
De hoc principio dixi ad cap. suarum num. 25. supra de privilegijs.
4. *Frustra legis auxilium inuocat, &c.*
De hoc principio multos citavi DD. ad cap. bona 23. supra de electione.

SVM MARIUM.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Excommunicationis exceptio in qualibet parte litis opponi potest, etiam post conclusum in causa.
3. Excommunicatum repellere debet Index ex officio suo, etsi reus nihil dicat, si sit publicè denunciatus.

Cap. In præsentia. XLVI.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Burr. Anch. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs *Utriusque Iuris cum legibus Castellæ* par. 2. *Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij* pag. 294. Alagona in compendio *Iuris Canonici* pag. 767. refertur ab Ant. August. collect. 4. *Decretal. lib. 5. tit. 15. cap. 2.*
2. In gloss. [Irritandum.] ibi (exceptio excommunicationis in qualibet parte litis opponi potest.) Ita Ordinatio Regia Lusitanorum lib. 3. tit. 49. d. 2. in fine. Soar. de Pace in præf. tom. 1. par. 1. tempore 5. nu. 59. Peregr. de Iure ffici lib. 3. tit. 11. num. 14. Mucatel. in praxi aurea crimin. par. 2. gloss.

glof. Similes num. 2. etiam post conclusum in causa, Surd. de admou. tit. 8. privileg. 83. num. 4. Amat. Roder. in sua pract. cap. 5. num. 72.

- 3 In ead. glof. ibi (& Index ex officio suo, et si quis nabit dicat, repellere debet excommunicatum.) Ita etiam disponit Ordinatio Regia Lusitan. d. tit. 49. §. 4. propé finem, & resoluunt Peregr. d. tit. 11. num. 10. Sanch. de Mariuon. lib. 3. disp. 22. num. 36. intellige de publico excommunicato, nam dum non est publicatus, & denuociatus à Iudice, hodie vitandus non est, iuxta Extravagan. Ad euitanda Martini V. Summi Pontif. de qua multa tradunt Perez l. 1. vers. bono tamen sit. §. lib. 8. Ordin. pag. 177. Gutier. canonice. lib. 1. cap. 1. Prax. Episcop. par. 1. verbo excommunicatio §. 3. Soar. de Pace t. temp. §. d. num. 70. Fr. Em nan. qu. ff. Regal. tom. 2. q. 61. art. 2. Azor. iustit. moral. par. 1. lib. 8. cap. 11. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 1. q. 57. num. 12. & lib. 6. q. 35. Sanch. in precepta Decal. lib. 2. cap. 9. nu. 3. Cened. ad Decretum collect. 19. nu. 2. & ad Decretal. collect. 42. num. 4. Bonacin. de censur. disp. 2. q. 2. puncto 1. §. 1. nu. 8.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Excommunicatus est auique permissum clericum percuti ex quo prohibere potest, & non prohibuit, intelligit ut ibi.
- 3 Agentes, & consentientes pari pena puniuntur.
- 4 Delicto committendo obviare tenetur quis si commode potest absque proprio periculo.

Cap. Quantæ. XLVII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchor. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concord. utriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 295. Alagona. in compendio Iuris Canon. pag. 767 refertur ab Anton. Augustin. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 15. cap. 3.
- 2 Probat hic tex. excommunicatum esse dolose permissum clericum percuti, ex quo prohibere poterat, & non prohibuit, vt per Caiet. verbo excommunicatio 10. Soar. tom. 5. de censur. disp. 22. sect. 1. num. 36. Ludouic. Beja par. 1. casuum conscientia casu 60. Sayr. in clari Regia lib. 10. tract. 2. cap. 14. num. 2. & de censur. lib. 3. cap. 26. num. 24. Alij vero prædictam conclusionem accipiunt eo tantum casu, quo quis tenetur ex iustitia impedire, non ita tamen quando tenetur ex sola charitate oblatre, ex quorum numero sunt Nauac. in manuali cap. 27. num. 78. Henric. in summa lib. 14. cap. 12. Molin. de iustit. tom. 4. disp. 33. member. 3. num. 6. Auila de censur. par. 2. ap. 5. disp. 3. dub. 8. quos retert, & sequitur Bonac. de censur. disp. 2. q. 4. punct. 3. num. 5. sic intelligentes text. in præsentis: sed

prior opinio verior, & litteræ tex. magis conformis. Vtrum, & quando ratam habens perculsionem clerici incurrat maiorem excommunicationem, vide Soar. d. sect. 1. num. 55. Molin. d. disp. 33. & eod. tom. 4. disp. 32. num. 4. Sayr. d. cap. 26. num. 52. Bonac. d. puncto 3. nu. 7.

3. *Fauentes, & consentientes, &c.*

Notatur ad hoc, quod agentes, & consentientes pari pena puniuntur, si consentientes conpe-
rentur ad delictum, saltem præstando auctoritatem, vt per Auiles ad cap. 1. Prator. nu. 7. fol. 58. verso. Flores de Mena variat. lib. 2. q. 18. nu. 41. & alios relatos ad cap. 1. supra de officio delegati.

4. *Eos delinquentibus fauere, &c.*

Notatur ad hoc, quod tenetur quilibet si possit absque proprio periculo, & commodè id valeat efficere, delicto committenti lo obuiare, proximumque ab iniuria defendere, vt per Couar. in reg. peccatum par. 2. §. 3. num. 1. Perez l. 1. glof. 1. pag. 67. tit. 3. lib. 1. Ordin. Gutier canon. lib. 2. cap. 6. num. 104. eum seqq. & latè dixi ad cap. sicut dignum §. illi etiam, sup. de homicidio, ubi multipliciter explicauim.

- 5 In glof. [Interpretans.] Circa materiam huius glof. vide dicta in d. §. illi etiam. Et quatenus dicit per defensionem alterius licitum esse accipere pecuniam, vide Couar. d. §. 3. num. 4. vers. hinc profecto, Farinac. in praxi crimin. par. 5. §. 12 §. num. 275.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes...
- 2 Monitio & citatio præmittenda est ad excommunicationem ferendam...
- 3 Excommunicatus, quis non potest pro peccato præterito, nisi prius moueatur.
- 4 Monitiones præcedentes excommunicationem debent esse tres, & trinae signatres completatur.
- 5 Excommunicatio tenet licet in ea ordo iudicialis non seruetur.
- 6 Excommunicatus absque monitione in quibus casibus quis possit, offenditur.
- 7 Excommunicationis sententiam non præmissa competentis admonitione in aliquem promulganti, quam penam incurrat, offenditur.
- 8 Absolutio datur absque partis citatione, ubi periculum est in mora.
- 9 Excommunicatus, vel suspendens aliquem, iniuste tenetur ex rescribere damnari, & interdicti.
- 10 Excommunicatus iniuste, post iurisdictionem hæc clericaliam ubiq. exercere.

Cap. Sacro. XLVIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchor. Panor. Felin. Marian. Socin. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castella Et ij par. 1.

par. 1. & 2. Viuian. in *rationali lib.* 5. *Iuris Pontif.* pag. 295. Alagona in *responso Iuris Canon.* pag. 768. desumitur ex Conc. generali Lateranen. sub Innoc. III. cap. 27. & refertur ab Ant. Augusti. collect. 4. *Decretal. lib.* 3. tit. 15. cap. 5.

3. **Nisi competenti admonitione praemissa.**

Notatur ad hoc, quod praemittenda est monitio, & citatio ad excommunicationem ferendam, ut per Couar. in *cap. alma mater par.* 1. §. 9. n. 4. Nauar. in *manuali cap.* 27. num. 11. & *conf.* 4. sub hoc tit. num. 1. in antiquis, Tolet. in *summa lib.* 1. cap. 9. Gutier. *canonicar. lib.* 2. cap. 16. d. princip. Vgol. de *cenfur. tab.* 1. cap. 18. d. princip. Soar. *cod. tract. diffin.* 3. sect. 8. d. princip. Auila *cod. tract. diffin.* 1. cap. 5. dub. 7. cum *segg.* Sayr. *cod. tract. lib.* 1. cap. 7. num. 14. & cap. 11. num. 5. Bellet. *disquisit. clerical. par.* 1. tit. de *favore clericorum Canon.* 1. 4. n. 17. Fr. Emman. *quest. Regul. tom.* 2. *quest.* 59. art. 3. Cardof. in *praxi Iudicium verbo excommunicationis.* n. 3. Farinac.

3. **fragmen. crimin. par. 1. lit. E. num. 18. Et excom-**

municatio pro culpis praeteritis non debet ferri nisi precedentibus tribus monitionibus cum suis interuallis, ut tenent Miranda in *manuali Praelatorum tom.* 2. q. 35. art. 3. concl. 3. Praxis Episcopalis *par.* 1. *Verbo excommunicatio.* non potest enim quis excommunicari pro peccato praeterito nisi prius monetur, *cap. Romana §. caneant hoc tit. lib.* 6. Couar. d. §. 9. num. 4. & §. 10. d. n. 1. Soar. *tom.* 5. *disput.* 4. sect. 5. d. num. 6. Bellet. d. §. 4. num. 33. & huiusmodi conclusio recte intelligitur quando pro praeteritis culpis lata est excommunicationis sententia, secus si pro futuris, quia tunc nulla est necessaria monitio, ut per Innoc. Ioan. Andr. & Anchar. hic, Lap. & alios, quos refert, & sequitur Redita in *promptuario triptet. sentent. tit.* 41. nu. 11. tom. 1. Monitiones autem debent esse tres, vel unica, quae tres complectatur, *cap. contingit il 2. & ibi gloss. verbo tertio, supra hoc tit. text. in presenti.* Couar. d. §. 9. num. 5. Bellet. d. §. 4. num. 31. ubi aduertit, quod in prima monitione, siue citatione praefigitur terminus ad quid faciendum, siue ab eo abstinendo: in secunda vero alius terminus ad dicendum, & allegandam causam, quare non debeat excommunicari, seu in excommunicationem comminatur in iureus declarari in tertia denique ut compareat ad videndum, & audiendum se excommunicari, & successiue excommunicatum declarari, & pro excommunicato publice denunciari, exdones decerni, & assignari ad loca solita, & consuecta Ciuitatis, &c.

4. quae quidem monitiones nunquam praesumuntur ex resolutis per Roder. Soar. *allegat.* 13. nu. 8. Notandum tamen est, quod illae tres monitiones, quae fieri debent in excommunicatione comminatoria, continere debent congruum tempus per aliquot dierum interuallum, Felin. *hic num.* 1. *resf. nota.* & *gloss. hic verbo competenti.* Couar. d. §. 9. num. 5. Grauat. ad *Voffr. in pract. Criminali lib.* 7. cap. fin. num. 29. Sayr. d. lib. 1. cap. 12.

num. 32. & 33. Bellet. d. §. 4. num. 39. ubi etiam cum Hostien. dicit huiusmodi tempus, seu interuallum inter monitionem & monitionem esse, arbitrarium Iudici An autem haec monitio fieri debeat personaliter, & non ad domum, vide Bellet. d. §. 4. d. num. 44. Farinac. d. lit. E. num. 19. Et quamuis monitiones praedictae omisse fuissent, ordoque excommunicandi iudiciarius non seruetur, tunc tamen excommunicatio licet non sit recte lata, *gloss. hic verbo iussu.* & Felin. num. 3. & Abb. num. 9. Couar. d. §. 9. num. 7. Sayr. d. cap. 12. num. 26. Gutier. *canon. lib.* 1. cap. 4. nu. 4. Gabr. *commun. lib.* 3. tit. de *citac. concl.* 1. n. 155. Rendinga in *prompt. tit.* 41. num. 5. Bellet. d. tit. de *favore clericor. Canon.* 1. 4. num. 38. quamuis non desint qui contrarii teneant, videlicet Vid. in *sum. de excomm. num.* 6. Soar. de *cenfur. diff.* 3. sect. 12. num. 3. Soz. in *4. diff.* 23. q. 1. *arist.* 2. *concl.* 3. quorum opinio probabilis, & in puncto Iuris verior est, ut dixi ad *cap. 26. de appellation.* ubi latet, & ibi dictis adde Mari. Alter. de *cenfuris tom.* 1. de *excomm. lib.* 3. *diff.* 3. cap. 3. 4. & 5.

6. Dantur tamen aliqui casus, in quibus excommunicari quis potest absque monitione. Primus est, quando fertur excommunicatio ab Episcopo, non ut Iudex, sed ut pars ad defensionem iurium Episcopaliū, scilicet contra occupantem res Ecclesiae, siue turbantem Iura Ecclesiae, ita Felin. *hic num.* 6. & in *cap. cum sit Romana nu.* 16. dr. *appellat.* Innocen. in *cap. venerabili nu.* 1. & 4. ubi etiam Abb. num. 3. & Butr. de *cenfuris.* Lap. *allegat.* 73. Secundus quando fertur excommunicatio contra occultantes iniuncta bona, & terras Ecclesiae Romanae, Host. & Felin. in *cap. cum olim, de indic.* Tertius, quando Iudex Ecclesiasticus praecipit aliquid, quod ad eius officium pertinet, si non pareatur potest excommunicare abique alia monitione facienda super emendatione criminis commissi, quia verè ille contumax est, satis enim monet Iudex eo ipso, quod iuste aliquid praecipit, vel prohibet, ita Innocen. in *cap. ex parte un. 4. de verborum significat. Franch. in d. cap. Romana §. fin.* Auila de *cenfuris par.* 2. cap. 5. *disput.* 1. dub. 10. §. ex dictis Coriolan. Capucin. de *casibus reser. par.* 2. *sect.* 2. art. 25. num. 13. ubi num. 12. cum Ludou. Miranda in *manuali Praelatorum tom.* 2. q. 35. art. 3. *concl.* 3. idem dicit de excommunicatione lata à Praelatis per modum praeccepti. Quartus quando periculum est in mora potest quis excommunicari sine monitione, *gloss. verbo temerarius in cap. cum medicinalis, hoc tit. lib.* 6. Felin. *hic n.* 4. Nauar. in *cap. cum contingat quinta causa nullitatis, num.* 1. de *reserip.* Quintus quando delictum est commissum in praesentia Iudicis Felin. *hic num.* 7. & 8. Butr. in *cap. ad Apolica colum.* 1. de *except.* Sextus quando Iudex excommunicat excommunicatum à Iure, *cap. reprehensibilis.* & ibi Abb. num. 6. & dr. *appellat.* Couar. d. §. 9. num. 3. *resf. prima verbo monitio.* Septimus, quando Praelatus Regularis excommunicat subitum suum, quia illum corrigens non procedit ut Iudex

Iudex formaliter, Felin. hic num. 7. *vers. quinto* fallit, & Lap. d. allegat. 73. Et aliqua circa hanc materiam habes ad cap. 26. de appellat.

7 Ingressum Ecclesie per mēse, etc.

Notatur ad hoc, quod præsens sententia excommunicationis promulgare in aliquem, nisi competenti admonitione præsmissa, & præsens periculis idoneis, per quas si necessē fuerit probari possit monito, etiam si iust fuerit excommunicationis sententia, interdicti, & ingressus Ecclesie per mensem unum penam incurrit, ut per Valer. Reginal. in *praxi fore parviten. lib. 33. tractatu 3. num. 68. vers. secundo*, ubi etiam aduertit verbum, præsumpsit, de quo in præsenti, indicare quod ad hoc incurrendum requiritur, ut Iudex ex certa scientia, directusque voluntate agat.

8 Quis si absq; periculo mora, etc.

Notatur ad hoc, quod ubi periculum est in mora absolutio datur absque partis citatione, ita *glos. verbo non relaxet, vers. nisi periculum in cap. 3. de officio Ordinarii*, Franch. in *cap. quæ fronte 25. de appellat. sub num. 31. vers. & hoc nisi periculum*, ubi etiam Butr. *sub num. 11. Inola num. 9.* ac alij. quos refert, & sequitur Anton. Ricciul. de *iure pos. person. extra gremium Ecclesie existens. lib. 4. cap. 70. num. 5.*

9 Cumque aduersus excommunicatorem, etc.

Notatur ad hoc, quod excommunicans, vel suspendens aliquem iniuste tenetur ei resarcire damnum, & interesse, ut per Perez *titul. 5. lib. 8. Ordin. pag. 181. Farinac. d. lvi. B. d. num. 42. Sayr d. lib. 1. cap. 13. num. 16. Monet. de distribution. quodid. par. 2. q. 15. num. 45.* ubi intelligit de expensis litis, & aliis similibus damnis: vel etiam de fructibus, & distributionibus quotidianis, duplex enim actio competere poterit huic iniuste excommunicato, altera contra excommunicantem, & suspendentem iniuste, altera vero contra eos, qui redditus huiusmodi perceperunt, neque enim nouum est plures actiones pro eadem re contra plures personas alicui competere posse, ut constat ex l. *exiam & l. fin. C. si tutor & cur. l. 3. ff. cod. latè Anton. Ricciul. dict. lib. 4. cap. 14. numer. 33.*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Excommunicationem incurrunt qui seruari fecerint statuta edita, & consuetudines introductas contra Ecclesie libertatem.
- 3 Statutum, quod exceptio excommunicationis opponi non possit, nullum est.
- 4 Statuta, vel consuetudines facientes seruari contra libertatem Ecclesiasticam sunt excommunicati.

Cap. Nouerit. XLIX.

Honor. iij.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Casal. in *annot. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 296. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 766.*

2 Necnon & qui de cetero, etc.

Excommunicantur omnes hic, qui de cetero seruari fecerint statuta edita, & consuetudines introductas contra Ecclesie libertatem, de qua excommunicatione latè Mari. Alter. de *consensu tom. 1. lib. 5. disput. 16. cap. 4.* ubi aliquas quaestiones ad materiam huius text. resoluit, & ostendit in quo differat excommunicatio lata in hoc text. ab excommunicatione Bullæ in Cena Domini.

3 Contra Ecclesie libertatem, etc.

Notatur ad hoc, quod non valet statutum, quod exceptio excommunicationis opponi non possit, quia esset contra libertatem Ecclesiasticam, ut per Rebus. in *tract. excepti. num. 208.* Quare minus pie exceptio excommunicationis non adiungitur apud illos, de quibus Couar. *lib. 2. variat. cap. 18. nu. 5. Tiraquel. de retract. lit. 1. §. 1. glos. q. num. fin. Rebus. ubi proxime num. 207. & cu. declarat. arboris num. 5. & de reprobat. testium num. 202. Azcued. l. 2. nu. 8. tit. 8. lib. 4. noue recopil.*

4 Vel seruata. Notatur ad hoc, quod facientes seruari statuta, vel consuetudines contra Ecclesiasticam libertatem sunt excommunicati, ut per Nauar. in *manuale cap. 27. num. 118. Clar. in 9. fin. q. 77. num. 28.*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Regulares se se percutientes per eorum Prelatos absolui possunt, nisi excessus exterioris enormis.
- 3 Magister, & Fratres Hierosolymitani, si sint Sacerdotes, possunt suos subditos se se percutientes absolueret.
- 4 Absolutio ab excommunicatione quoad forum iudiciale dari potest ab illo, qui iurisdictionem habet, licet prebiter non sit.
- 5 Statutaria dispositio, seu lex municipalis loquens in retores, habet locum in sponsa.

Cap. Canonica. L. Honor. iij.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Felin. Marian. Socin. Ximen. Rr iij. Tolet.

Toletan. in concordantijs *utrisque Iuris cum legibus Castellæ par. 2.* Viuian. in *rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 297.* Alagona in *compendio Iuris Canon. pag. 769.*

- 2 Probat hic text. Regularis se se pereutientes per eorum Prælatos absolui posse, nisi excelsus extiterit enormis, vt per Bellet. *disquisit. cleric. par. 1. tit. de favore clericorum Canonis. 9. 3. num. 3.*

3 *Nos ergo ad vos, &c.* Notatur ad hoc, quod Magister, & Fratres Hierosolymitani, si sunt Sacerdotes, possunt suos subditos se se pereutientes absolvere, vt per Syluest. in *summa verbo absolutio 4. nu. 3.* Bellet. *d. 9. 3. nu. 6.*

4 *Presbyter esse debet.* Intelligitur de absolute quoad forum penitentiali, vt per Couar. in *cap. alma mater par. 1. 9. 11. num. 10.* nam quoad forum iudiciale dari potest absolutio ab excommunicatione ab illo, qui iurisdictionem habet, licet Presbyter non sit, quia excommunicatione est iurisdictionis, Abb. in *cap. ab excommunicato n. 16. de re script. Bellet. disquisit. cleric. par. 1. tit. de favore clericorum Canonis 9. 4. nu. 34.*

5 In *glos. [Duximus.]* ibi (intelligendum est de sponsa.) Notatur ad hoc, quod dispositio statutaria, seu lex municipalis loquens in vxore, habet quoque locum in sponsa, vt per Tiraq. de *iure maris glos. 1. num. 1.* Caldas Pereira *in l. si ceneratorum, verbo lesio, nu. 117. vers. ex quo eleganter.*

Cap. Super eo. L I.

1 S Vper hunc text. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Hostien. Butr. Anch. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *utrisque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 297.* Alagona in *compendio Iuris Canonici pag. 770.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Absolui quis potest ad cautelam, praestita cautione de parendo mandatis Ecclesie, vbi dubitatur de viribus sententia.
- 3 Archiepiscopus potest Episcopum suspendere, interdicere, & excommunicare.

Cap. Venerabili. L II.

1 S Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Hostien. Butr. Anch. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *utrisque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 297.* Alagona in *compendio Iuris Canonici pag. 770.*

- 2 Probat hic text. vbi dubitatur de viribus sententia posse quem absolui ad cautelam praestita

cautione de parendo mandatis Ecclesie, vide. Anton. Ricciul. de *iure person. extra premium Ecclesie existens. lib. 4. cap. 67. num. 65.* vbi etiam dicit huiusmodi cautione praestita litigandum esse super veritate rei, & si fuerit reperiens culpabilis compellitur satisfacere, aliis absoluetur in totum.

3 In praefatum Episcopum ab eodẽ Archiepiscopo, &c. Notatur ad hoc, quod Archiepiscopus potest Episcopum suspendere, interdicere, & excommunicare, vt per Dec. in *cap. 1. de iudic. num. 29 in 2. less. Lancel. Conrad. in templo omnium Iudicum lib. 3. cap. 4. sub num. 18.* Bottz. de *synodo par. 1. num. 45. cum seqq.* Stephan. Quarantã in *summa bullary, verbo Archiepiscopi auctoritas, num. 8.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Consuetudo, quæ est contra libertatem Ecclesie, vel eidem onerosa, non valet.
- 3 Consuetudini vbi reprobatur quando derogatur, censetur quoque consuetudini futura derogatum.

Cap. Grauem. L III.

1 S Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Hostien. Henr. Butr. Anch. Panor. Felin. Marian. Socin. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concordant. *utrisque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 298.* Alagona in *compendio Iuris Canon. pag. 770.*

- 2 *Ecclesiastica libertatis, &c.* Notatur ad hoc, quod consuetudo, quæ est contra libertatem Ecclesiasticam, vel eidem onerosa, non valet, ita Duen. reg. 143. Bero. conf. 31. num. 12. vers. praterea, & num. 17. vol. 1. Ioan. Lup. in tract. de libertate Ecclesiastic. q. 6. num. 4. & 5. Bellet. *disquisit. clerical. par. 1. tit. de exemp. cleric. ab oneribus publicis, 9. 1. num. 10.* & iterum *tit. de favore clericorum personali. 9. 3. num. 23.* aduertens ibi post Couar. lib. 3. var. cap. 13. concl. 4. & Azor. *instit. mor. par. 1. lib. 5. cap. 18. in fine.* quod quando etiam simpliciter à lege derogatur consuetudini vti reprobatur, & malum, censetur quoque consuetudini futuræ derogatum.
- 4 In *glos. [Priuatos]* ibi (ipso iure, &c.) Vide Tiraq. in *l. si inquam, verbo tenebatur, num. 33. C. de renouandis donat.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Communicare cum excommunicatis licetum est in quibus, quæ ad eorum correctionem, absolutionem, & salutem a maiorem pertinent.

- 3 *Prædicator accipere potest necessaria ad sustentationem vite, & studiorum suorum.*
- 4 *Ecclesie ministri non debent accipere etiam datum in elemosynam ab excommunicato.*
- 5 *Clericus percutiens zelo bono, scilicet correctionis causa, excommunicationem non incurrit.*
- 6 *Pater absque incursu excommunicationis potest filium clericum verberare.*
- 7 *Clerici seniores ex officio, quod habent in Ecclesia, possunt cum moderamine corrigere, & verberare clericos in minoribus Ordinibus constitutos in Ecclesia officium turbantes.*
- 8 *Magister, vel Prælati potest corrigere clericum causa correctionis sine periculo excommunicationis.*

Cap. Cum voluntate. LIV.

Greg. ix.

- 1 *Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panormit. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellæ, par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 298. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 770.*
- 2 *Probat hic text. licitum esse communicare cum excommunicatis in his, quæ ad eorum correctionem, absolutionem, & salutem animarum pertinent vt per Couar. in cap. alma mater, par. 1. & 1. in fine, Nauar. in manuali cap. 10. num. 3. Anton. Ricciul. de Iure person. extra gremium Ecclesiæ existens, lib. 4. cap. 55. num. 1. Mar. Alter. de censur. tom. 1. de excomm. lib. 1. disp. 9 cap. 1. vers. excommunicatis.*

S. Prædicatores.

- 3 *Præsertim cum alijs non valeant, &c.*
Notatur ad hoc, quod Concionator accipere potest necessaria ad sustentationem vite, immo & studiorum suorum, si consuetudo habeat, vt per Soar. tom. 1. de religione, lib. 4. de simonia, cap. 18. n. 23. Valer. Reginal. in praxi fori pœnit. lib. 23. num. 216.

- 4 *Elemosynas licitè, &c.*
Ergo Ecclesiæ sive Ministri non debent accipere etiam datum in elemosynam ab excommunicato, quia in presenti hoc tanquam priuilegium conceditur Prædicatoribus, vt aduertit Valer. Reginal. in d. praxi fori pœnit. lib. 32. num. 14. quod bene explicat Mar. Alter. de censuris, tom. 1. de excomm. lib. 1. dist. 12. cap. 4. vers. probatur secundo.

S. Si qui.

- 5 *Probat hic §. percutientem clericum zelo bono, scilicet correctionis causa, excommunicationem non incurrit, vt per Carol. de Grassis*

de effectibus clerical. effectus 9. num. 214. Bellet. diff. quis. clerical. par. 1. tit. de fauore clericorum canonis §. 2. num. 3. vbi intelligit, dummodo correctio sit moderata, aliis secus. Vnde patrem.

6 *absque incurfu excommunicationis possit filium clericum verberare afficere tenent Menoch. de presump. lib. 3. presump. 14. num. 6. Azor. inst. moral. par. 2. lib. 2. cap. 21. q. 6. Aloyf. Ricc. in praxi aurea, resolut. 433. num. 4. Bellet. d. §. 2. num. 5. vbi secus tenet, quando filius est clericus in Sacris. Sic etiam sine periculo excommunicationis clericos seniores ex officio, quod habent in Ecclesia, possunt moderamine corrigere clericos in minoribus Ordinibus constitutos in Ecclesia officium turbantes, & illos verberare, & expellere tenent hic glos. verbo in minoribus Ordinibus, & Holl. num. 7. & 8. Bart. in tract. de carcer. nu. 22. quos refert Bellet. d. §. 2. num. 4. Carol. de Grassis d. effectus 9. n. 231. Sic etiam Magistrum, vel Prælatum possit percutere clericum etiam in Sacris constitutum causa correctionis sine periculo excommunicationis tenent Mascard. de probat. concl. 996. n. 19. Bellet. d. §. 2. n. 7. nam Abbas monachum suum corrigere potest, & debet, vt per Menoch. de arbit. casu 364. num. 11. & 12.*

9 *In glos. [Causam, in fine] j ibi (& est argum. quod ille, qui gerit, &c.) ita explicat Bobadil. in sua politica lib. 1. cap. 12. n. 56.*

SVM MARIVM.

- 1 *Dolores referuntur super hunc text. scribentes.*
- 2 *Clerici carnaliter cognoscere mulierem excommunicatam propter suum concubinatum, vel alterius clerici, aut laici, dicitur in crimine communicare, ac proinde maiori ligatur excommunicatione.*
- 3 *Communicant cum excommunicato maiori excommunicatione in crimine propter quod fuit excommunicatus, maiorem incurrit excommunicationem.*

Cap. Si concubinæ. LV.

- 1 *Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellæ, par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 300. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 771.*
- 2 *Probat hic text. clericum carnaliter cognoscentem mulierem excommunicatam propter suum concubinatum, vel alterius clerici, dici in crimine communicare, ac proinde maiori ligari excommunicatione, vt per Iul. Lauer. de Indulc. & indulgent. par. 2. cap. 21. num. 14. & 15. Anton. Ricciul. de Iure pers. extra gremium Ecclesiæ existens, lib. 4. cap. 45. n. 6. vbi n. 8. resoluit clericum si rem habeat cum muliere excommunicata, propter concubinatum laici dici communicare in crimine criminoso, ex ea ratione, quia in materia honestatis dispositio loquens de lai-*

cis

cis comprehendit etiam clericos, *cap. cum ab omni specie, de vita, & honestate clericorum* ut etiam quia in hac materia excommunicatio nectitur in causa, nempe in fornicaria coniunctione, quæ operatur, ut extendatur de persona ad personam, *glos. in presenti, ibiq; Butr. n. 5.* Quod verò communicans cum excommunicato maiori excommunicatione, utcumque contingat communicatio, si ea sit in crimine, propter quod aliter fuit excommunicatus, maiori ligatur excommunicatione, tenent Couar. *in cap. alma mater, par. 1. §. 3. num. 5. Nauar. in manuali cap. 27. n. 31. & n. 112. Henric. in summa lib. 13. cap. 9. in comm. lit. D. Valer. Reginal. in praxi forei parit. lib. 32. n. 96.* qui aduertunt ad talem excommunicationem incurrendam requiri primò, ut quis in crimine participet post ipsam commissio, ac post incursum propter ipsum excommunicationem: secundò ut participet post denunciationem nominatim factam eius, qui illam incurrit: tertio, ut sciemer participet, seu ut sciat factam esse denunciationem.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Absolvere à censuris, & peccatis, & alius iurisdictionis exercere potest minor obstrictus excommunicatione.
- 3 Sententia excommunicationis lata à Iudice, qui sit nominatim excommunicatus, & publicè denunciatus ad præscriptum Concilij Constantien. est nulla.

Cap. Duobus. LVI.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioann. Andr. Hostien. Henr. Butr. Anch. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Tolctan. *in concordantijs* Versusque Iuris cum legibus Castile par. 2. Viuian. *in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 300. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 771.*
- 2 Probat hic tex. obstrictum minoris excommunicationis vinculo posse alios absolueri à censuris & peccatis, & actus iurisdictionis exercere, ut per Vgolin. *de censur. lib. 3. cap. 12. Sayr. rod. tract. lib. 2. cap. 23. num. 14.* quos refert, & sequitur Bonacin. *eod. tract. disp. 2. §. 3. num. 11.* Sententiam vero excommunicationis latam à Iudice, qui sit nominatim excommunicatus, & publicè denunciatus ad præscriptum Concilij Constantiensis, vel sit publicus clericus percussor, esse nullam, & inuálidā tenent D. Thoma. 4. *dist. 18. §. 2. art. 2. Syluest. verbo excommunicatio 2. §. 1. casu 2. Cou. in cap. alma mater par. 1. §. 11. num. 4.* vide citatos ad cap. *de ordinatis ab Episcopo*, latè Mari. Alter. *de censur. tom. 1. de excommun. lib. 3. disp. 7. cap. 4.* Item in principio, ubi *rod. 2. in vers. sed tota*, disputat quando Prælati est occultè excommunicatus, vel si sit publicè excommunicatus, & denun-

ciatus in alia ciuitate, tamen ubi fungitur officio ignoratur communiter excommunicatio, an tunc temporis si ferat excommunicationis sententiam in aliquem talis excommunicatio sit valida?

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Interdictis tempore licitum est singulis hebdomadicè Missarum solennia celebrare causa renouandi corpus Domini nostri Iesu Christi pro infirmis, si tamen necessitas urgeat, non semel, sed pluries in hebdomada.
- 3 Concessio huius tex. in quo differat à concessione *cap. alma mater §. ad extremum, hoc tit. lib. 6. ostenditur.*

Cap. Permittimus. LVII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Henr. Butr. Anch. Panor. Mar. Socin. Felin. Ximen. Tolet. *in concord. Versusque Iuris cum legib. Castile par. 1. Viuian. rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 300. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 771.*
- 2 Probat hic tex. licitum esse singulis hebdomadis interdici tempore Missarum solennia celebrare causa conficiendi, seu renouandi corpus Domini nostri Iesu Christi, pro infirmis immo ex hac ratione necessitatis pro infirmis, si ea vigeat, non semel, sed pluries in hebdomada licitum est Eucharistiam conficere, ut post Syluest. notant Nauar. *in manu. cap. 27. num. 73. Henric. in summa lib. 13. cap. 44. §. 3. Auila de censur. par. 5. disp. 4. sect. 2. dub. 1. concl. 3. Sayr. eod. tract. lib. 5. cap. 5. num. 6.* benè aduertens errare glos. in presenti, dum scribit prædictam huius tex. decisionem hodie in nihilo seruire, post decisionem tex. *in cap. alma mater §. ad extremum, hoc tit. lib. 6.* quod concedit, ut singulis diebus liceat celebrare cum moderamine, de quo ibi; sed non aduertit glos. concessionem *d. vers. ad extremum*, procedere solum, quando locus generaliter interdicitur, ut ibi notauit glos. communiter recepta *verbo Ecclesijs*, at verò tex. in presenti procedit etiam in Ecclesia specialiter interdicta, ut benè, & melius contra glos. hic notant Nauar. Henric. & alij citatis locis. Notabiles tamen concessionem, de qua hic solum fieri Ecclesiæ ministris, & conuequenter alios extraneos clericos, etiam de proprijs Parochi licentia ibi ad Missam celebrandam admittendos non esse: in super solum fieri pro Ecclesijs, in quibus Eucharistia in Sacrario pro infirmis solet seruari, ut benè resoluit Sayr. *d. cap. 5. n. 8. & 9.* contra Henric. quæ minime contrariū asserere existimo, nam quando Parochus facit per Vicarium, ut Henric. loquitur, Vicarius ille de numero Ecclesiæ censendus est. Quæ omnia ex prædicta necessitatis ratione similiter procedente in cessatione à Divinis latè explicat Soar. *tom. 5.*

SVM MARIVM.

tom. 5. de censur. disp. 39. sect. 2. à num. 19. Deinde per d. 9. adicimus tempore interdicti generalis loci concessum est, vt singulis diebus in Ecclesijs, & Monasterijs Missa celebrentur, atque etiam alia Diuina Officia, sicut prius, submissa tamen voce, ianujs clausis, campanis non pulsatis, excommunicatis, & interdictis exclusis. Conceditur postea in vers. in sistematibus, quod in natali Domini, Paschate, Penthecoste, & Assumptione Beatissime VIRGINIS pulsantur campanæ, & ianujs apertis alta voce Diuina Officia solemniter celebrentur, excommunicatis prorsus exclusis, sed interdictis admittis: in quibus omnibus explicandis vide Nauar. d. cap. 27. num. 173. cum seqq. Couar. in decap. alma mater par. 2. §. 4. Henric. d. lib. 13. cap. 46. Vgol. de censur. tab. 5. cap. 8. §. 1. cum seqq. Sayr. d. cap. 5. à num. 18. Auila disp. 4. sect. 2. dub. 3. cum seqq. Soar. d. tom. 5. disp. 34. sect. 1. à num. 3.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Clericos percussentes qui possint ab Episcopo absolui quales sint, ostenditur.
- 3 Impedimus legitime indicatur qui nequit se ipsum presentare superiori.

Cap. Quamuis. LVIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Ancharan. Panormit. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concord. vtriusque Iuris cum legib. Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 301. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 772.

- 2 Recensentur in presenti quidam personæ, quæ ob violentam manum iniectionem in clericos absolui possunt ab Episcopo, de quibus supra in hoc tit. varijs in locis mentionem feci: in primis de muliere dixi ad cap. mulieres 6. de pueris ad cap. 1. de habentibus capitales inimicitias, aliasve iustas excusationes ad cap. de casero 11. de senibus, valetudinarijs, membris destitutis, & pauperibus ad cap. ca nescitur 23. & de constitutis in mortis articulo, ad cap. de his 26. qui si conualecant, ita absolui de nouo non sunt absoluedi, quia cum fuerint semel, & ritè absolui non erunt de eadem re iterum absoluedi, sed solum in illis casibus vbi ob impedimentum, & causa necessitatis absoluedi iniuncta penitentia, quod si periculum euaserint, accedant ad Sedem Apostolicam, vel ad eum, qui potest illos absolueri, eius mandatum humiliter susceperunt. ita Polyd. Ripa in tract. de alibi in artic. mortis cap. 35. nu. 3. Carol. de Grassis de effectibus clericalib. effectibus 9. nu. 155.

Notatur

- 3 Sine quolibet impedimento. ad hoc, quod legitime impeditus indicatur, qui nequit se ipsum presentare superiori, vt per Sanch. in præcepta Decal. lib. 2. cap. 13. num. 14.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Excommunicatio simpliciter lata intelligitur de maiori.
- 3 Excommunicatus minor excommunicatione priuatur perceptione Sacramentorum.

Cap. Siquem. LIX.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Ancharan. Panormit. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concord. vtriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 301. Alagona in compendio Iuris Canonici, pag. 772.

- 2 Probat hic tex. excommunicationem simpliciter latam intelligi de maiori, vt per Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 8. nu. 5. Nauar. in man. cap. 23. nu. 52. & in tract. de datis & prom. not. 4. num. 8. Henric. in summa lib. 13. cap. 2. num. 1. Cardos. in præxi Iudicum verbo excommunicatio num. 33. Soar. tom. 5. de censur. disp. 8. sect. 3. nu. 3. Bonac. eodem tract. disp. 2. q. 2. puncti. 2. num. 2. Anton. de Soula in relectione de censuris Bulla Cœna cap. 2. num. 4. Campanil. in diuersorio Iuris Canon. rub. 11. cap. 15. num. 1. Monet. de distribut. quotidian. par. 2. q. 15. num. 3. Fr. Ludouic. Miranda in manu. Prælatorum tom. 3. q. 35. art. 4. concl. 1. Valer. Reginal. in præxi fore parat. lib. 3. tract. 2. num. 21. vers. at verò, bene Anton. Ricciol. de iure personatum lib. 4. cap. 31. num. 34. 35. & 36.

- 3 Qua à perceptione Sacramentorum, &c. Notatur ad hoc, quod excommunicatus minori excommunicatione priuatur perceptione Sacramentorum, vt per Soar. d. tom. 5. disp. 24. sect. 3. num. 3. Bonac. d. disp. 2. q. 3. num. 3. resoluentes non solum ipsum excommunicatum minori excommunicatione peccare mortaliter recipiendo Sacramenta, sed etiam & ministrantem illi grauitur peccare, nisi excusetur ratione ignorantiz, & scandaliz, vel alterius mali vitandi.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Pueri qui in canone incident sententia promulgata, siue ante, siue post pubertatem possunt à discretis Episcopis absolui.
- 3 Punietur quis motus ob fragilitatem ætatis.
- 4 Puer deli capax puniri potest.

Cap. Pueris. LX. & fin.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Felin. Marian. Socin. Ximen.

Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellae par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 302. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 772.

3. Probat hic tex. pueros, qui in Canonem incedunt sententiae promulgatae, siue ante, siue post pubertatem posse à diocesani Episcopo absolui, vt per Syluestr. verbo absolutio 4. nu. 3. vers. quintus, Bellet. disquisit. clericali, par. 1. tit. de privilegio Clericorum Capitulis 9. 3. nu. 20.

3 Cum propter defectum aetatis, &c.

Notatur ad hoc, quod mitius quis punitur ob fragilitatem aetatis, vt per Duen. regul. 259. Tiraq. de penis sup. causa 7. Gomez tom. 3. variat. cap. 1. à num. 62. Clar. 9. fin. q. 60. num. 3. Cald. Pereira in l. si curatorem verbo vel aduersarij dolo à nu. 50. Molin. de iustit. tom. 4. tract. 3. disp. 36. num. 6. Aloys. Ricci. in collect. decr. par. 5. collect. 1845. & in praxi rerum fore Ecclesiast. decis. 600. num. 1. in l. edit.

4. In glof. (Aetatis. 1. jibi (doli capaxibus.) Notatur ad hoc, quod puer doli capax puniri potest, vt per Duen. reg. 259. vers. limita tertio.

De Verborum significatio. ne. Tit. XL.

Vper hanc rubr. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anan. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Petrus de Rauen. in compendio Iuris Canon. Io. de Londris in legum. Sanctorum Canonum fol. 184. verso Martin. Mesnard. in epistola Decret. fol. 206. verso. Goussier. & Hostien. in summa huius tit. Alexan. Cassan. & Anstaf. Germon. in paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.

S V M M A R I V M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Nonale est ager nunc primum praefectum.

Cap. Innouate. I.

1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc.

Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panor. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellae par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 330. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 788. desinitur ex D. Hieronymo super Oram. cap. 10. & sunt verba glossae interlinearis.

2. Dicitur hic tex. nouale esse agrum quod primum praefectum, prout cum refert Moneta de decimis cap. 4. q. 3. num. 50. vbi infert ad illam questionem, an & quando de noualibus solenda sit decima, de qua sup. loca dicemus, & quid

sit nouale, vide latius ad cap. quod per nouale 21. inf. hoc tit.

S V M M A R I V M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Parentum appellatione ascendentes omnes vtriusque sexus continentur.
3. Filiorum appellatione continentur nepotes, quando datur eadem ratio.
4. Indicia & coniectura faciunt plenam probationem in ambiguis statutorum.

Cap. Nam & Rex. II.

1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. In-

noe. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellae par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 330. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 788. desinitur ex D. Hieronymo super Danielum cap. 5. & refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 36. cap. 1.

2. Dicitur hic tex. parentum appellatione matrē, & patrem, auum, & auiam, ac omnes ascendentes vtriusque sexus contineri, vt per Ferrer. in consuet. Cathalonae glof. 1. num. 430. non tamen veniunt affines Tiraque. de retract. tit. 1. §. 14. glof. 2. num. 16.

Sic & eodem modo filiorum appellatione continentur nepotes, quando datur eadem ratio, Menoch. cons. 197. à num. 81. secus ex proprietate sermonis, idem Menoch. cons. 328. n. 4. & de praesumpt. lib. 4. praesumpt. 94. num. 1. vbi à num. 3. cum saepe refert coniecturas, ex quibus colligitur nepotes non contineri, quod etiam disputat Valase. consule. 140. per totam, sic etiam nec ex visu loquendi, Sayr. in claus. Regia lib. 3. cap. 8. num. 6.

3. Notatur etiam tex. ad hoc, quod in obscuris, & ambiguis statutorum, vel cuiuslibet alterius Legalis dispositionis indicia & coniectura faciunt plenam probationem, vt per Malcard. de probat. concl. 1124. num. 18.

S V M M A R I V M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Natus non videtur qui consensum mortuus est.
3. Factum non dicitur quod non durat factum.
4. Factum non reputatur id, quod non habuit effectum.

Cap. Nam & ego. III.

1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq.

Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panor. Marian. Soc. Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellae par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 331. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 788. desinitur ex D. Hieronymo in parabola Frober. cap. 4. & refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 36. cap. 2.

- 1 Dicit hic tex. natum non videri, qui confessum mortuus est, ut per Tiraq. in l. si inquam, verbo susceperit, num. 167. & de iure primogen. q. 3. nu. 12. & de iudic. in rebus exiguis, vers. 83. Sanchez de Matrimon. lib. 3. diss. 18. num. 6.

- 2 Notatur ad hoc, quod factum non dicitur, quod non durat factum Hieronymi. Portoles in tract. de consuetudinibus & fideicommissis legali cap. 1. num. 25. Brunor. ad Sole in locis commun. verbo factum n. 16. Surd. de alimen. tit. 7. q. 30. nu. 9. cum seqq. Gonzal. ad reg. 8. Cancellariae gloss. 63. num. 24. cum seqq. Steph. Gratian. discept. forens. cap. 115. n. 33. & cap. 132. num. 25. cum seqq. Farinac. in praxi crimin. par. 4. conf. 90. nu. 72. Menoch. conf. 334. nu. 19. ubi intelligit, quando actus habet tractum successuum. Et paria sunt non fieri, vel ita fieri quod non duret factum, Anton. Monach. Bononiensis. decis. 40. p. null. 7. num. 18. Et factum non reputatur id, quod non habuit effectum, Surd. conf. 436. num. 14.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Distio, antequam, non semper implicat.

Cap. Quod dicitur. IIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarel. Ioann. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concord. utriusque iuris cum legib. Castilla par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 331. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 388. defumitur ex D. Hieronymo super Mattheum cap. 1.
2 Dicit hic tex. dictionem, antequam, non semper implicare, ut refert Octavian. Vulpel. de propositione, & adverb. seu coniunctionis significatione in dist. antequam pag. 11. ubi ex hoc tex. colligit dictiones negantes actum certo tempore non ponere implicatiue actum alio tempore, & ideo saluari posse testem a pena falsi, qui dixerit, quod antequam Titium veniret ad prandium filius percussit Sempronium, si probetur Titium ea die ad domum non venisse, refert Ego ipse in Remiss. de dictionib. & claus. dist. 27.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Primogenitus dicitur ille, qui primo natus est, etiam si cum nullis frater sequatur.
3 Regula Cancellariae reservatio de dignitatibus maioribus, & principalibus locum habet ubi est tantum una dignitas.
4 Distio, donec, quos effectus habet, promittit.

Cap. Ioseph. V.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioann. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panormir. Marian. Socin. Ximen.

Toletan. in concordantijs utriusque iuris cum legib. Castilla par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 331. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 788. defumitur ex D. Hieronymo super Mattheum cap. 1. & refertur ab Anton. Auguila collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 36. cap. 4.

- 2 Probat hic tex. primogenitum dici illum, qui primogenitus est, etiam si cum nullis frater sequatur, ut per Colm. in pragmaticis sanctionibus in proem. 9. in qua quidem verbo primogenitum, fol. mibi 17. Tiraq. de iure primogen. in presat. num. 74. cum seqq. & q. 1. num. 3. cum seqq. & q. 3. in princip. & q. 34. n. 23. Menoch. conf. 97. num. 51. & conf. 328. num. 5.

- 3 In gloss. [Mosin addit] jibi (primus enim non solum is intelligitur, qui ante aliquem est, sed etiam is ante quem nullus est.) Vnde inferes ad illam questionem, an reservatio regule Cancellariae de dignitatibus maioribus, & principalibus locum habeat, ubi est tantum una dignitas? in qua pars affirmatiua tenent Simoneta, & Mandos. quos contra Gomez, & Zerol. refert, & sequitur Nicol. Garcia de beneficijs par. 5. cap. 1. num. 267. ubi attestatur sic decidisse Rotam, in vna Territana Archiepiscopatus 7. May 1574. cuius principium, quia ad materiam huius textus facit referre operæ pretium duxi, & sequitur. Fuit conclusum per omnes dominos, quod regula recte reservatoria maiorum dignitatum post Pontificalem in Ecclesia Cathedrali comprehendit Archiepiscopatum, qui est prima dignitas in Cathedrali Ecclesia Iuritanica, quia licet verbum maiores. Quod est comparatiuum, ex sui natura præsupponat positivum l. 1. ubi DD. ff. de verborum obligat. tamen ponitur etiam pro positivo gloss. in l. 1. m. verbo melius, ubi Decius num. 53. C. de eo, quod interest, Paris. conf. 115. nu. 14. solum. 1. etiam si essemus in materia stricta, ut dicit Tiraquel. de iure primogen. q. 72. num. 3. sicut dicitur de verbis, optimus, maximus, supremus, & proximis, quæ licet sint superlativa, & præsupponant etiam positivum l. nlla verba ff. hoc titul. tamen ponuntur etiam pro positivo, & verificantur etiam si nullus præcedat, vel subsequatur l. proximi de ver. orum signific. l. 1. q. proximi, unde cognati, ut latè per Alciat. in d. l. proximi, ubi etiam subdit non seruari de iure, quod semper requiratur positivum, & inde insert ad primogenitum, quod dicatur etiam si, solum sit filius, de quo etiam per Tiraq. in d. tract. de primogen. q. 1. num. 3. &c. Hæc in dist. dictione.

- 4 In gloss. [Donec.] De hac dictione, & quis sit eius effectus, ac de alijs similibus, quandoque, quousque, usquequo, vide Cosm. in pragmaticis sanctionibus tit. de collat. §. quod si quis, verbo donec, pag. 212. Cened. singul. 46. num. 2. Card. Tusch. tom. 2. lit. D. consil. 271. num. 3. quos refero Ego ipse de dictionib. & clausul. dist. 76. num. 1.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Verba sunt intelligenda non secundum quod sonant, sed secundum mentem profertentis.
- 3 Verba debent servare intentionem, non intentionem verborum.
- 4 Verba pendunt à mente, non autem mens à verbis.

Cap. Intelligentia. VI.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anch. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concord. *utrinque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontifici pag. 331. Alagona in compend. Iuris Canon. pag. 789* desumitur ex D. Hilario lib. 4. de Trinitate, & refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 36. cap. 5.
- 2 Dicit hic tex. verba esse intelligenda non secundum quod sonant, sed secundum mentem profertentis, vt per Nauar. in manu. cap. 23. n. 38. & ad cap. humana aures 22. q. 5. n. 10. & 11. Cosmionum in pragmaticis sancti. tit. de elect. verbis, pag. 141. Tiraq. in l. si inquam verbo libertis num. 48. C. de reuocandis donat. Surd. conf. 431. num. 35. Perez l. 3. gloss. 2. pag. 471. tit. 1. lib. 3. Ordin. Francisc. Sousa de largis. muner. fund. 3. num. 19. Gonzales ad reg. 8. Cancellaria gloss. 48. num. 45. Francisc. Molin. de ritu nuptiarum lib. 3. q. 85. num. 50. Verba, debent inseruire intentioni, non intentioni verbis, Tiraq. in l. si inquam verbo libertis à n. 47. & de retract. tit. 1. §. 32. gloss. 1. n. 34 & 35. Card. Matic. de comest. vit. voluntatum lib. 3. tit. 3. n. 9. Brunor. à Sole in locis commun. verbo Verba, n. 10. Et verba pendunt à mente, non autem mens à verbis, Menoch. conf. 97. num. 44. Et verba se habent vt corpus, & superficies, ratio autem, ac mens vt spiritus, & anima, Gonzales dict. gloss. 48. num. 56.
- 3 Refert hic tex. quis proprie sit Propositus, de quo vide Lancel. Conrad. in templo omnium Indicum lib. 2. cap. 10. per totum, Azor. instit. moral. par. 2. lib. 2. cap. 18.

Cap. Nihil obstat. VII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anch. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concord. *utrinque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontifici pag. 331. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 789.* desumitur ex D. August. in libris de consensu Evangelistarum, refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 36. cap. 6.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Verborum a p. opietate non receditur ubiqueque de mente dubitatur.
- 3 Verba in potiori significatu sunt accipienda.

Cap. Propterea. VIII. Greg.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anch. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concord. *utrinque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontifici pag. 331. Alagona in compend. Iuris Canon. pag. 789.* desumitur ex D. Greg. lib. 1. epistola 28. regis, refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 36. cap. 7.
- 2 Vide quz dixi ad cap. intelligentia 6. sup. hoc titul.
- 3 Non verbum ex verbo, &c. cumq; vero de mente dubitatur à verborum proprietate non receditur l. non aliter, in princip. 69. ff. de legatis 3. Cardos. in praxi Indre. verbo verum n. 8. Francisc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comp. 20. n. 7. Moneta de distribut. quotidianis par. 2. q. 11. n. 100. & tunc in potiori significatu sunt accipienda, & secundum sensum gramaticalem l. 1. §. qui in perpetuum ff. si ager relictal. Menoch. de presumpt. lib. 3. presumpt. 39. à num. 8. Surd. conf. 230. num. 20. Cardin. Tusch. lit. V. canel 98. & 101. cum alijs citatis in libello de principis *utrinque Iuris lit. V. num. 13.*

Cap. Quamuis. IX.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantia *utrinque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontifici pag. 331. Alagona in compend. Iuris Canon. pag. 789.* desumitur ex D. Isidoro lib. 10. cibum ologium, & refertur ab Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 36. cap. 8.
- 2 Refert hic tex. quis proprie sit Propositus, de quo vide Lancel. Conrad. in templo omnium Indicum lib. 2. cap. 10. per totum, Azor. instit. moral. par. 2. lib. 2. cap. 18.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Forus non reperitur in masculino genere quando significat locum Indici.
- 3 Causa proprie dicitur ipsum Ins deducit in iudicio.
- 4 Verbum negotiari, & negotiatori, generaliter est verbo mercari, seu mercatoris.
- 5 In iurium dicitur quod Iuris quatuor.
- 6 Iudicio in omni rei persona requiruntur, Index, actor, & reus.
- 7 Seruus non possunt esse testes.
- 8 Seruus testis esse potest ubi communi opinione reputatur pro libero, & in exceptis criminibus, vel ubi veritas aliter haberi non potest.
- 9 Fœmina testis esse non potest nisi in defectum probacionis.

10 *Mulieres admodum mutabiles, inconstantes, & variables sunt.*

Cap. Forus. X.

1 *S*uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Andr. Casal. in annor. Host. Henr. Butr. Anchar. Panor. Marian Socin. Ximen. Toletan. in concordantys vtriusque Iuris cō legibus Castelle par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 332. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 789 defumitur ex D. Ilidoro lib. 13. etymologiæ par. 5. & refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 36. cap. 10.

2 *Forus* . Apud Latinos Auctores, Thesaurum lingue latine, & Calepinum non reperitur forus in masculino genere, quando significat locum iudicij, vt ex multis comprob. Ego ipse in meo dictionario Lusitanico latino pag. 867 quod Bracharæ decimo octauo ætatis meæ anno in lucem edidi; nostri etiam legum professores hoc ipsum aduertunt, tex. hunc reterentes, vt videre est apud Cottam in memorab. Verbo, forum, Parlador. rerum quotidianarum, lib. 2. cap. fin. par. 2. §. 3. num. 10.

3 *Causa est dum discutitur, &c.* Notatur ad hoc, quod propriè dicitur causa ipsum ius deductum in iudicio, vt per Marant. de ordine iudiciorum par. 5. tit. & omnia fiant durante instantia, num. 66.

4 *Negotium autem in causis, &c.* Notatur ad hoc, quod verbum negotiari, & negotiatoris generaliter est verbo mercari, seu mercatoris, vt per Stracham de mercat. par. 1. n. 5.

5 *Iurgium dicitur quasi Iuris garrum.* Vide Cosm. in pragmaticis sanctionum, tit. de col. lat. 8. cui rei, verbo Iurgia. fol. 169. verso.

6 *In omni quoque negotio, &c.* Notatur ad hoc, quod in omni iudicio tres personæ requiruntur Iudex, actor, & reus, vt per Ordinationem Regiam Lusitanorum lib. 3. tit. 20. in princip. Perez ad rubr. tit. 1. gloss. 1. vers. quaro, & vers. contra definitionem lib. 3. Ordin. pag. 439. & ad rubr. tit. 11. gloss. 1. vers. queritur vitum, pag. 669. cod. lib. 3. Soar. de Pace d. praxi in princip. som. 1. annot. 3. per totam, Stephan. Gratian. discep. foren. cap. 18. num. 29. Cardof. in praxi Iudicium, verbo iudicium, num. 3. Mendez à Castro in praxi Lusitana, lib. 1. cap. 1. n. 1. Ludou. Miranda de ordine iudiciario, q. 1. art. 1. concl. 3. & art. 2. Camil. Borrel. de compromissis, §. 2. gloss. 1. n. 54. & in summa omnium decis. tit. 42. de iudicij, n. 10. Cxlar. Argel. de contradicatore legitimo, q. 2. n. 28.

7 *Non seruus.* Notatur ad hoc, quod seruus non possunt esse testes, Ordinatio Regia Lusitanorum lib. 3. tit. 56. §. 3. apud Castellanos l. 13. tit. 16. par. 3. vide Nep. de Monte Albano de testibus n. 70. Nel. n. 23.

Farin. in praxi crim. q. 55. à nu. 165. Mascard. 8 de probat. concl. 1358. à n. 14. vbi n. 43. de libertate. Limita primò non procedere in eo seruo, qui communi opinione reputabatur pro libero, vide Campeg. de testibus reg. 111. limit. 5. Mascard. concl. 1358. n. 17. Farin. d. q. 55. n. 169. Limita secundò vbi veritas haberi non potest, vide Mascard. d. concl. 1358. n. 18. Farin. d. q. 55. n. 172. Limita tertio in exceptis criminibus, vide Nell. de testib. cap. 23. vers. & nisi in criminibus exceptis, Mascard. d. concl. 1358. n. 19. Farin. d. q. 55. nu. 173. vbi n. 175. etiam limitat in seruo, qui actu est liber, & potentia seruus, & n. 178. in seruo factio libero, qui potest testificari de his, quæ antea vidit de seruitute.

9 *Non femina.* Notatur ad hoc, quod femina telis esse non potest, quod gloss. hic intelligit in criminali causa, de quo vide Clar. in §. fin. q. 24. num. 2. & 3. Morl. in emporio Iuris par. 1. tit. 11. n. 78. Amat. Roder. in pract. cap. 9. n. 27. Soar. recept. sent. lit. M, n. 143. Mascard. de probat. concl. 762. num. 1. & concl. 1358. n. 30. Bonacof. commun. crimin. verbo mulier, fol. 117. & par. 2. eodem verbo fol. 52. Menoch. de presumpt. lib. 6. pref. 37. à num. 46. Martin. Delri. disquisit. magic. lib. 5. q. 12. pagin. mibi 452. Farin. in praxi crimin. q. 59. à princip. & conf. 36. nu. 14. & 16. Rebuff. de reprobat. testium num. 354. Potest tamenin defectum probationis admitti, Alex. Trentacinq. vari. lib. 2. tit. de testib. resol. 11. num. 3.

10 *Nam varium, &c.* Notatur ad hoc quod mulieres admodum mutabiles, inconstantes, & variables sunt, earumque consilium inualidum, fragile, & infirmum est, vt per Tiraq. l. 1. controu. par. 1. gloss. 1. n. 70. cum seqq. & l. 9. gloss. 1. par. 9. n. 129. cum seqq. Perez in rub. tit. 4. gloss. 1. pag. 110. lib. 1. Ordin. & l. 1. gloss. 1. pag. 36. tit. 2. lib. 5. Menoch. de presumpt. lib. 6. pref. 37. n. 42. Azeued. l. 7. n. 20. tit. 9. lib. 3. nouæ recop. Martin. Delri. disquisit. magic. lib. 5. q. 13. pag. 453.

Cap. Pactum. XI.

1 *S*uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioann. Andr. Host. Butr. Anchar. Panor. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concord. vtriusque Iuris cum legib. Castelle par. 2. Viu. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 333. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 789. Defumitur ex D. Iliid. etymolog. lib. 5. cap. 24. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 36. cap. 11.

2 *Dicit quid sit pactum, & vnde dicatur, de quo vide Mendoc. in disp. suis lib. 1. cap. 4. nu. 55. & 60.*

3 *Ex pace.* Notatur ad hoc, quod dictio, ex, denotat causam proximam, vt per Tiraq. in tract. cessante causa, limit. 20. n. 29. & plures, quos refero de diction. & clausul. dist. 98. num. 1.

Cap. Ius dictum. XII.

1 *S*uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 333. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 789. defumitur ex D. Isid. etymol. lib. 5. cap. 25. & refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 36. cap. 12.*

2 *Iure possideatur quod iuste, &c.*
Nam iuste possidet, qui auctoritate Iudicis possidet, l. iuste possidet 1. ff. de acquir. possess. lal. in l. clam possidere, 4. qui ad nundinas n. 20. ff. eod. & in l. si quis id quod n. 33. ff. de iurisd. omni iud. Tiracq. l. 9. cennubi. in princip. & iuste dicitur, & beneficii, quod auctoritate legis fit, Richard. in rub. insi. de inoffic. testam. n. 9. Marc. Anton. Genuen. in pract. Eccles. q. 46. n. 4.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Decima in bonis Ecclesie numeratur.
- 3 Decima oblationes, & primitia differunt.

Cap. Causa. XIII. Pasch.

1 *S*uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Henric. Butr. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 333. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 789. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 36. cap. 13.*

2 *Præcipue numeratur, &c.* Notatur ad hoc, quod decimæ in bonis Ecclesie numerantur, ut per Rebuff. in tract. de decimis, q. 9. n. 9.

3 *Oblationes verò dicimus, &c.*
Hæc tria scilicet decimæ, oblationes, & primitia differunt, quia decimæ sunt quota pars frugum, & aliorum licite acquisitorum debita ex præcepto Ecclesie ministris. Oblationes autem quicquid Deo, vel Ecclesie, eiusque ministris voluntarie exhibetur regulariter loquendo, at verò primitiæ sunt solum primæ, quæ nascuntur fruges, seu prima frugum pars, vide Rebuff. d. tract. de decim. q. 1. n. 17. cum seqq. Tyndar. eod. tract. d. n. 84. & alios plures, quos refert Monet. eod. tract. cap. 2. n. 9.

4 *Cætera, quæ hic desiderari possunt, vide ad cap. et transmissi, sup. de decimis.*

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.

- 2 *Extrema Vnctionis minister proprius est Sacerdos;*
- 3 *Declaratur auctoritas Iacobi 5. inducat prædictor. &c.*
- 4 *Annus bisseximus idem appellatur, quia intercalatur unus dies, & bis dicimus festo Kalendas Martij.*
- 5 *Annus bisseximus fit in tempore retractus biduo pro uno die censendus est.*
- 6 *Vnctionis Extrema Sacramentum urgente necessitate licite potest à pluribus Sacerdotibus conferri.*
- 7 *Dies duo in mense bissexenti pro uno cedant in sabbatis, sicut in adiectione.*

Cap. Quæsiuit. XIV. Alex. iij.

1 *S*uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Panor. Mar. Socin. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concord. *versusque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuianus in rationali libri 5. Iuris Pontificij pag. 334. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 790. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 36. cap. 9. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 50. cap. 21.*

2 *Quod Sacerdos, &c.* Nam proprius minister Sacramenti Extreme Vnctionis est Sacerdos, quod nouè definitur Concil. Trid. sess. 14. cap. 2. de Extrema Vnctione, & refertur Henric. in sum. lib. 3. cap. 13. 4. 2. Petr. de Ledefina in sum. par. 1. tract. de Sacramento Extrema Vnct. cap. 5. Prax. Episcop. par. 1. verbo Extrema Vnctio, 9. 2. Sayr. de Sacram. in genere, lib. 2. cap. 3. q. 3. art. 2. *versus* de Sacramentis, in med. Fr. Emman. quest. Regul. tom. 3. q. 79. art. 1. Valer. Reginald. in praxi feri paruit, lib. 38. d. num. 60. Aegid. de Sacram. tom. 2. disp. 19. d. num. 27. Soar. de Sacram. disp. 43. sect. 1. num. 5. Bonacin. etiam de Sacram. disp. 7. q. 1. puncto 4. n. 1. cum seqq. qui obseruant non quolibet Sacerdotem posse licite administrare hoc Sacramentum, nisi habeat iurisdictionem, & ab Ecclesia non impediatur, ac propterea grauius peccare administrando hoc Sacramentum illum, qui non est proprius Sacerdos, vel Parochus, aut qui facultatem non habet à proprio Parocho.

3 *Et etiam solus.* Non obstat locus Iacobi, quinto inducat Presbyteros, &c. quia sensus est, inducat Presbyteros, id est aliquem ex Presbyteris, & usus Ecclesie indicat, & patet à simili ex illo Matt. 27. ubi dicitur latrones impropere Christum, id est vnum ex latronibus, conlatis enim tantummodo duos latrones cum Christo iussit Crucifigere, & vnum tantum impropere, ut patet Luca 23. vide Valer. Reginald. d. lib. 28. num. 62. Nald. verbo extrema Vnctio num. 6. Francisc. Pitigian. disp. 33. q. 1. art. 3. *versus* quoad caput 3. & alios apud Bonacin. d. puncto 4. num. 7. *versus* neque obstat.

S. Festum.

SVM MARIVM.

4 *Vi nec pro bissexto, &c.* hoc, quod idem appellatur annus bissextus quia intercalatur vnus dies, & his dicimus sexto Kalendas Martij, vt probat *tex. in l. 3. §. minorem, ff. de minor.* & ibi *glos. verbo intercalatur*, idest de medio tollitur posterior dies kalendatium, de quo *Budx. in post. annot. ad Pandectas, pag. 258.* Et in anno bissexto secundum Ius duo dies debent pro vno reputari, & sic quoad annum probationis debent etiam computari pro vno, nam annus probationis non debet esse annus solaris, & naturalis, qui necessarii continet 365. dies, & sex horas, sed debet esse annus ciuilis, & polyticus, cuius dies est 24. horarum, ita *Fr. Emman. quest. Regul. tom. 3. q. 15. art. 5.*

5 *Nec pro quolibet alio, etc.* ad hoc, quod si bissextus sit in tempore retractus bidui pro vno die censendus est, vt per *Tiraq. de retract. lib. 5. l. 1. glos. 10. n. 123.*

6 In *glos. [Etiam solus 1.] ibi (hoc intellige in necessitate, &c.)* Notatur ad hoc, quod vigente necessitate Sacramentum Vnctionis licite potest à pluribus Sacerdotibus conferri, vt per *Bonacin. d. punct. 4. n. 7.* vbi intelligit modo vnusquisque vngat independentem ab alio.

7 In *glos. [Qui duo]* Notatur ad hoc, quod in mense bissextuli duo dies pro vno cedunt, secus in odiosis, vt per *Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 24. num. 18.*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc *tex. scribentes.*
- 2 Sententia diffinitiva ferri potest per *verbum statuo.*
- 3 Dispositio extenditur ad id, quod concedens intendit quoties constat de concedentis intentione.

Cap. In his. XV. Calest. iij.

1 Super hunc *tex.* scripserunt Abb. antiq. Innoc. Colle. Zabarell. Io. Andr. Bellem. Hostien. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. vtriusque Iuris cum legibus Castellæ, par. 1. & 2. Viuia. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 335. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 790. refertur ab Anton. Augustin. Colle. 2. Decretal. lib. 5. tit. 23. cap. vnic.

2 Probat hic *tex.* per verbum statuo posse diffinitiuam sententiam ferri, vt per *Cosm. in pragmat. sanct. tit. de elect. cap. sicut 26.* quibus hoc verbo statuit, pag. 77.

3 *Cum non intentio, &c.* Notatur ad hoc, quod quoties constat de concedentis intentione dispositio extenditur ad id, quod concedens intendit, vt per *Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 1. num. 13.*

- 1 Doctores referuntur super hunc *tex. scribentes.*
- 2 Dictio, sicut, denotat omnimodam similitudinem.
- 3 Beneficia Principum sunt largissime interpretanda.
- 4 Distributiones non debentur interessibus si statutum, aut consuetudo Ecclesiæ, vel privilegium contrarium operetur.

Cap. Olim. XVI. Innoc. iij.

1 Super hunc *tex.* scripserunt Abb. antiq. Innoc. Colle. Zabarell. Io. Andr. Bellem. Hostien. Butr. Henric. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ, par. 1. & 2. Viuia. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 790. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 335. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 1. sub tit. de scriptis, cap. 6.

2 *Sicut vni.* Hæc dictio, sicut, denotat omnimodam similitudinem, vt per *Tiraq. de Impremog. q. 40. num. 30.* Brunor. à Sole in locis communib. verbo dictio, nu. 29. Card. Thulc. tom. 2. lit. D. concl. 374. d. n. 3. & alios, quos refero Ego ipse de dictionib. & clausul. dict. 315. num. 1.

3 *Cum beneficia Principum sint interpretanda largissime.* Vide *Tiraq. de nobilit. cap. 37. num. 59.* Cotta in memorab. verbo privilegia, pag. 704. Burg. de Pace conf. 25. num. 7. Menoch. de presump. lib. 3. pres. 103. n. 31. Sanch. de Matrim. lib. 8. disp. 1. num. 4. Valasc. consolat. 58. num. 11. Cardot. in praxi Iudicum, verbo beneficium, nu. 67. Moneta de distribut. quotidianis, par. 2. q. 14. n. 6. & 39. Si tamen detur tertij præiudicium beneficia Principum strictam recipiunt interpretationem ex resolutis per *Pinel. in l. 2. C. de rescindend. vendit. par. 1. cap. 2. in princip. & num. 8.* Molina de primog. lib. 1. cap. 42. num. 24. Brunor. à Sole in locis communib. verbo privilegia, nu. 15. Calsas Pereira de nominat. empby. q. 21. n. 56.

4 *Quod prebendum, &c.* Notatur ad hoc, quod distributiones non debentur præsentibus, siue residentibus in Ecclesiâ, si consuetudo, aut statutum Ecclesiæ, vel privilegium contrarium operetur, vt per *Cosm. in p. gmat. sanction. par. 2. verbo. distributiones, fol. 114.* & vide dicta ad cap. porro, num. 13. in fine de privilegijs.

5 In *glos. [Manualia]* ibi (*forte quæ dantur singulis diebus, &c.*) De intellectu huius glossæ, & resolutione illius quest. an absens in seruitio Papæ, vel Episcopi quotidianas lucretur distibutiones, vide *Monet. de distrib. quodid. par. 2. q. 9. num. 14.*

S V M M A R I V M.

- 1 *Doflores referuntur fuper hunc tex. feribentes.*
- 2 *Interdictum generale locale dicitur, quod fub nomine collectio vniuerfitatis plurium locorum profertur.*
- 3 *Interdictum fpeciale locale eft quando aliquis particularis locus interdicitur.*
- 4 *Interdictum vnius parochie ciuitatis an fit particulare, offenditur.*
- 5 *Portugalia Regno an tempore interdicti generalis concedatur Difinorum celebratio, iannu claufis offenditur.*

Cap. Cum in partibus. XVII.

- 1 **S**uper hunc tex. feripferunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hof. Butr. Anchar. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concord. vtriusq. l. iuris cum legib. *Castella. par. 1. c. 2. Viuian. in rationali lib. 5. l. iuris Pontif. pag. 315. Alagona in compendio l. iuris Canon. pag. 790* refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 23. cap. 1.
- 2 Probat hic tex. generale dici interdictum locale, quod fub nomine collectio vniuerfitatis plurium locorum profertur, ita vt plura loca fub fe contineat, quz fcilicet ibi funt, vel effe poffunt, vel ui quando interdicitur Regnum, Provincia, Ciuitas, Villa, feu Castrum, vt per Couar. in cap. a. l. m. mater. par. 2. §. 1. n. 9. Nauar. in manuali cap. 37. num. 166. Vgol. de cenfur. tab. 5. in princip. Henric. in fuma lib. 13. cap. 1. §. 3. Tolet. in fuma, lib. 1. cap. 51. nu. 5. Monet. de diftribut. quotid. par. 2. §. 16. num. 12. Auila de cenfur. par. 5. difp. 1. dub. 1. cond. 2. Soar. tom. 5. difp. 31. fect. 2. num. 4. Ludou. Miranda in manuali Prelatorum, tom. 1. q. 37. art. 2. concl. 1.
- 3 Bonac. de cenfur. difp. 5. p. n. 1. num. 5. pariter refoluentes fpeciale, feu particulare interdictum locale effe quando aliquis particularis locus, veluti Ecclefia D. Petri, interdicitur, vt fi plures Ecclefie particulares Ciuitatis non nomine collectio interdicanur. Vnde inferitur merito recentiores reprehendere Felin. in cap. fan. n. 3. de officio delegati, quem fequitur Conar. d. 5. l. n. 9. qui voluerunt dictum interdictum vnius Parochie Ciuitatis, in qua plures funt, particulare effe, & ideo pro debito pecuniario hinc auctoritate Romani Pontificis relaxari poffe contra reg. tex. in extranag. prouide, de fententia excommunic. inter communies, quz prohibet interdictum locale generale ferri pro debito pecuniario, fecundum communem intellectum, vt per Nauar. d. cap. 27. num. 168. Duenb. reg. 253. Soar. difp. 36. fect. 3. n. 8. & folius contradicere Couar. dum putat procedere etiam in interdicto locali particulari tellatur Sayr. lib. 5. cap. 11. a. num. 17. fed Couar. fequitur Henric. d. lib. 13. cap. 50. §. 3. Contra eos non obflat, quod Parochia nomen effe collectioium, l. ius locorum, continet enim

locum facrum, & in vtroque Diuina fieri prohibet, eius interdictum, vt melius confiderat Nauar. vbi proxime, Vgolin. d. cap. 6. in princip. Henric. cap. 51. §. 1. post alios Sayr. c. 2. n. 9 & latè Soar. difp. 31. fect. 2. a. n. 5. bene aduertens hinc dubio hanc pofteriorem fententiam veram effe fi parochia fumatur p o totolipfius ambitu, quamuis prior vera fit, in nomine parochie folum ipfius templum intelligatur. Ad arg. verò quod vna parochia ciuitatis non fit vnum totum, fed pars illius, vnde videtur interdictum particulare, refpōdetur, quod ad hoc, vt interdictum generale locale igitur. nō requiritur, quod ciuitas tota interdiceretur, fed fufficit, quod totus ambitus alicuius loci interdiceretur, fiue magnus fit, fiue parvus, ita in nulla eiusdē parte licitum fit celebrare, fiue conſacrata fit, fiue prophana, quod in parochia reperitur, vt diximus. Vnde per contrarium particulare erit interdictum, licet omnes Ecclefie Ciuitatis interdicanur; quia non ſubſiſcit interdictio totus ambitus loci, in quo Ecclefie funt, & extra Ecclefias ſacra fieri, vel eis interſe licitum eſſe, vel in priuato Oratorio, vel Altari portatili, licet alias, vt poſt Nauar. Cou. Vgolin. Henric. & plures alios optimè explicat Sayr. d. cap. 2. num. 13. Auila d. concl. 2. reſp. ſequitur 2. ex illa ratione aduertentes ſequi idem eſſe reſoluentum, licet interdicanur omnes Ecclefie regni, vel mundi, valdeq. adnotandum admonet ad plures effectus, tam d. extranag. prouide, quā d. cap. alma, quā etiam priuilegiiorum ad interdicendum ſacris tempore generalis interdicti, iuxta tex. in preſenti.

- 5 Illud valde notabile eſt priuilegium, quod reſciet Card. Tuſch. tom. 4. lit. 1. com. 278. n. 6. vt in noſtro Regno Portugalie conceſſa ſit Diuinorum celebratio tempore interdicti generalis iannu clauſis, &c. putans id expreſſè probari in hoc tex. arg. ſumpto ex ſuperſcriptione ibi Colubrien. & alijs Episcopis in regno Portugalie conſtitutis, iuncto princip. tex. in partibus veſtris, cum alijs, quæ ſequuntur, ſed ſaluſa pace tanti viri, tex. in preſenti minimè hoc probat, nam in Portugalie partibus ſapè diuerſa loca interdicto ſupponi aperte narrat, minimè verò, quod pro toto regno conceſſum ſit, vt tempore interdicti generalis celebrentur Diuina; immò contrarium manifeſtè ſupponit, dum ſignificat hanc gratiam aliquibus ſpecialiter fieri in eisdem partibus, iſis verbis, cum illi qui ab Ecclefia Romana decorari priuilegio meruerunt, &c. non eſt ergo priuilegium generale pro regno, ſed ſingulare per perſonas, quæ eo decorati à Sede Apoſt. meruerunt.

S V M M A R I V M.

- 1 *Doflores referuntur fuper hunc tex. feribentes.*
- 2 *Canonici etiam Regularis veniunt aſſuſatione d. trorum in lata ſignificatione.*

Cap. Cum tibi. XVIII.

- 1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchoran. Panormit. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *Utriusque Iuris cum legibus. Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificis pag. 336.* Alagona in compendio Iuris Canonici, pag. 796. refertur ab Anton. Augustin. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 23. cap. 2. est pars supra cap. cum tibi, de testament.
- 2 Probat hic text. clericorum appellatione Canonicos venire, vt per Abb. hac num. 1. & 3. Felin. in cap. non dubium num. 1. de sententia excommunicat. Bero. conf. 3. num. 29. & seqq. volum. 1. Bursat. cons. 287. num. 6. volum. 3. quos refert, & sequitur Bellet. de quibus, clericali. par. 1. tit. de disciplina clericali 9. 2. num. 4. vbi num. 28. per text. in cap. sedes, de rescrip. limitat in materia stricta. Quod autem Canonici Regulares D. Augustini veniant appellatione clericorum tenent D. Thom. 2. 2. q. 189. ar. 4. in respons. ad 2. argumen. Port. conf. 164. num. 23. 88. & 93.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Curatus quilibet iurat Episcopo quod erit illi, suis successoribus, & Sanctæ Sedi Apostolicæ fidelis & obediens.
- 3 Cathedralis Ecclesia in odiosis non tenet appellationem Ecclesiarum ciuitatis.
- 4 Mandatum de prouidendo habens in aliqua Ecclesiarum ciuitatis, vel diocesis, non poterit prouidere in Cathedrali.
- 5 Dispensatus à Papa ad beneficia obtinenda non potest habere canonicatum in Cathedrali.

Cap. Cum clerici. XIX.

- 1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchoran. Panorm. Marian. Socin. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concordantijs *Utriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificis pag. 336.* Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 791. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 23. cap. 3.
- 2 **Iuramentum præstans, &c.** Notatur quod quilibet Curatus iurat Episcopo, quod erit illi, & suis successoribus fidelis, & obediens; & Sanctæ Sedi Apostolicæ, vt per Rebus. in præxi beneficiatus, requisita in litteris collect. num. 2.
- 3 **Ecclesia Cathedralis, &c.** Notatur quod appellatione Ecclesiarum Ciuitatis, aut diocesis simpliciter non includitur Ecclesia Cathedralis, & è contra in odiosis; Felin. in cap. in nostra corol. 39. n. 40. de rescrip. Oldrad. conf. 183.

Couar. in cap. alma mater par. 2. q. 1. num. 4. in fine: in fauorabilibus verò appellatione quorūcunque beneficiorum venit Cathedralis, Rota decis. 895. num. 1. lib. 3. par. 3. diuers. Vnde habens mandatum de prouidendo in aliqua Ecclesiarum ciuitatis, & diocesis non poterit prouidere in Ecclesia Cathedrali, quia cum propter ipsius honorem, & preeminentiam sit qualificata sub generalitate beneficiorum non includuntur beneficia consistentia in Ecclesia Cathedrali, Rota decis. 8. de concess. præbende in acuis, & decis. 5. & 35. eod. tit. in antiquis; Gomez de expect. num. 94. in fine; & num. 95. Quemadmodum dispensatus à Papa ad beneficia obtinenda non potest habere canonicatum in Cathedrali, nisi aliud exprimat, cap. quamuis de præbende in 6. Rebus. in præxi benefici. tit. de dispensat. aratis, vers. in Cathedralibus.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Censura Ecclesiastica appellatione comprehenditur excommunicatio, suspensio, & interdictum.
- 3 Interdictum est censura Ecclesiastica prohibens usum quorundam Diuinorum, & Ecclesiasticam sepulturam, quæ talia sunt.
- 4 Interdictum, & cessatio à Diuinis differunt.
- 5 Suspensio est censura Ecclesiastica quæ altari clerico, ad aliquod tempus determinatum, vel perpetuo ob culpam à superiore prohibetur sui Ordinis exercitum in eorum, vel in partem.
- 6 Excommunicatio quid sit, ostenditur.

Cap. Quærenti. XX.

- 1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchoran. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concord. *Utriusque Iuris cum legibus. Castella par. 1. & 2. Viuian. rationali lib. 5. Iuris Pontificis par. 336.* Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 791. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 23. cap. 4.
- 2 Probat hic text. quod appellatione Ecclesiasticæ censuræ comprehenditur excommunicatio, suspensio, & interdictum, vt per Nauar. in manuali cap. 27. num. 1. Henric. in summa tit. 13. de Excommunicat. cap. 6. Soar. de censur. tom. 3. disp. 1. sell. 3. Aulæ eod. tit. tit. par. 1. disp. 2. dubi 5. Bonac. eod. tract. q. 1. punct. 1. num. 4. Flamin. de resignat. lib. 5. q. 6. nu. 69.
- 3 **Non solum interdicti.** Interdictum est censura Ecclesiastica prohibens usum quorundam Diuinorum, & Ecclesiasticam sepulturam, quæ talia sunt, vt colliges ex ijs, quæ reuelant Couar. Nauar. & alij nouiores, quos refert Sayr. de censur. d. lib. 5. cap. 1. num. 7. Vgol. eod. tract. tab. 3. cap. 18. in princip. Soar. eod. tract. tom. 3. disp. 32. sell. 1. num. 4. Aulæ eod. tit. tit. par. 5. disp. 1. in princip. Bonac. eod. tract. disp. 5. punct. 1. 6f. iij num. 1.

num. 1. Valen. tom. 4. disp. 7. q. 18. pug. 2. Monet. de distribution. quotid. par. 2. q. 16. Vnde cum interdictum sit censura Ecclesiastica, cessatio vero à diuinis non ita, differre inter se tenuerunt Nauar. d. cap. 27. num. 164. & 168. Henric. lib. 13. cap. 52. in princip. iuncta lit. 2. Valen. d. disp. 7. q. 19. punct. 1. in princip. Iacob. de Graf. in auctis decis. par. 1. lib. 4. cap. 28. nu. 2. Sayr. d. lib. 5. cap. 17. à num. 8. Fr. Emmanuel quest. Regul. tom. 2. quest. 115. art. 2. Soar. d. tom. 5. disp. 39. à princip. Bonac. d. tract. de censur. disp. 6. punct. 1. num. 4. Moneta d. q. 16. contra Sot. in 4. diffin. 22. q. 3. art. 1. & Couar. in cap. alma mater par. 2. §. 2. in princip. & alios, qui censuram Ecclesiasticam esse contendunt.

Sed suspensionis. Suspendio est censura Clerico (vt clericus est) per aliquod tempus determinatum, vel perpetuò ob culpam à superiore, prohibetur sui Ordinis exercitium in totum, vel in partem: vt per Nauar. d. cap. 27. num. 151. Sayr. de censuris lib. 4. cap. 1. num. 13. Vgol. cod. tract. tab. 4. cap. 10. Henric. d. lib. 13. cap. 31. num. 2. Valen. tom. 4. disp. 7. q. 18. nu. 1. Soar. d. tom. 5. disp. 25. sect. 1. num. 2. Auilan. cod. tract. par. 3. disp. 1. Bonac. d. tract. disp. 3. q. 6. punct. 1. nu. 1. Aldret. de religiosa discip. mendic. lib. 2. cap. 27. num. 3.

Et excommunicationis. Excommunicatio est censura Ecclesiastica, qua homo baptizatus priuatur aliquibus bonis communibus, videlicet participatione Sacramentorum, communibus Ecclesie suffragijs, & consortio fidelium, vt per Nauar. d. cap. 27. num. 1. Valen. d. disp. 7. q. 17. punct. 1. Soar. d. tom. 5. disp. 7. sect. 1. Valquez tom. 4. in 3. par. tract. de Excomm. dub. 1. nu. 7. Bonac. eodem tract. de censuris disp. 3. q. 1. punct. 1. num. 2.

SYMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Nouale est ager, seu terra nunc primum seu de nouo proficisa, de qua non extat hominum memoria quod aliquando culta fuisse.
- 3 Antiquum dicitur, quod excedit centum annos.

Cap. Quid per nouale. XXI.

Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anch. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. Vtriusque Iuris cum legib. Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 337. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 791. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 23. cap. 5.

Nouale intellexerint agrum, &c. Notatur ad hoc, quod nouale est ager, seu

terra nunc primum, seu de nouo proficisa, de qua non extat hominum memoria, quod aliquando culta, seu cultiuata fuit, vt per Bellem. in clemen. religiosi, num. 187. de decimis, Henric. Canif. de decimis cap. 11. num. 1. & in summa Iuris Canon. lib. 2. tit. 26. §. noualium, Rebut. in l. sylua 30. §. noualis, ff. hoc tit. pag. 181. Malfcard. de probat. conc. 1106. Petr. Greg. syntag. Iuris lib. 1. cap. 2. num. 2. Monet. de decimis cap. 4. q. 3. num. 50. Card. Tusch. tom. 5. lit. N. concl. 115.

De quonon extat memoria, &c.

Notatur ad hoc, quod antiquum dicitur quod excedit centum annos, vt per Sylu. conf. 36. n. 13. Tiraq. in l. si inquam, verbo omnia nu. 31. Menoch. de arbit. casu 3. Mench. illustrium cap. 84. nu. 15. Auend. de exequendis mand. par. 1. cap. 6. num. 6. Gutier. conf. 1. num. 5. Gam. decis. 88. num. 1. Brunor. à Sole in compendio resolut. verbo antiquitas 4.

Cap. Venerabili. XXII.

Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anch. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs. Vtriusque Iuris cum legibus Castelle, par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 337. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 791. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 23. cap. 6.

Per matricem Ecclesiam Cathedrali intelligi volumus.

Ergo matris Ecclesia sumitur pro Cathedrali, vt per Rebut. de decimis q. 6. num. 6. & dicitur quasi aliarum ædicularum, & capellarum mater, Azor. insit. moral. par. 2. lib. 3. cap. 12. q. 13. & lib. 9. cap. 3. q. 14. Vers. matrix, Moneta de decimis cap. 7. q. 2. num. 3. Ecclesia, quod sit matrix, intelligi debet secundum subiectam materiam, Abb. hic num. 2. & in cap. vt singule num. 1. de officio Archiepif. Rebut. d. q. 6. num. 19. & 23. Nota apud Panac. decis. 272. num. 2. par. 1. recent. vbi numeris seqq. ostendit quod larga significatione dicitur Ecclesia matrix.

SYMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Satisfactio partis in a solutione ab excommunicatione est Iure communis precepta.
- 3 Absolvere an possit habens facultatem delegatam limitate non satisfacta partes ostenditur.
- 4 Causio sufficiens est si pignora, vel fideiussores dentur.
- 5 Absolueri privilegium habens cum limitatione satisfactionis an possit absolvere penitentem si moraliter non possit satisfacere ostenditur.
- 6 Sententia diffinitiva non est preceptum excommunicationis.
- 7 Preceptum iudicis cum clausula, si censuris te grauat.

ut cum comparas, &c. habet ex sui natura vim
simplicis citationis.

Cap. Ex parte. XXIII.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Joann. Andr. Hostien. Henric. Buer. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. Viriisque Iuris cum legibus Castellae par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 337. Alagona. in compendio Iuris Canonici pag. 793. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 3. tit. 23. cap. 7.

2 Absque cōgrua satisfactiōe, &c.

Notatur ad hoc, quod satisfactio partis in absolutiōe ab excommunicatione est forma Iure communi praecepta, vt per Couar. in cap. alma mater, par. 1. & 11. num. 11. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 33. num. 1. Si autem habens potestatem Ordinariam absoluit, pœnitentem absoluit, qui nondum satisfecit parti laxae, quamvis antea potuerit, validè absoluit, licet grauiter peccet, vt per Nauar. in manuali, cap. 27. u. 37. Syl. uest. verb. absolutio, 3. u. 3. Auila de censur. par. 2. c. 2. disp. 3. dub. 9. Bonac. ad. tract. disp. 1. q. 3. punct. 9. u. 1.

3 Dubium tamen est in habente facultatem delegatam limitatè, quæ dupliciter potest considerari, primò si priuilegium, vel de legato limitatè conceditur sub hac forma, non valeat, non possit absolvere, vel non possit dari absolutio, vel nullius sit roboris, aut momenti, tunc satisfactio requiritur, tanquam necessaria conditio, & limitat potestatem, ac iurisdictionem, & in hoc casu nulla est difficultas. In secundo verò, quando dicitur, satisfacta parte, vel nullatenus detur absolutio, controuersia est inter DD. an satisfactio requiritur tanquam conditio necessaria limitans potestatem, in qua satisfactiōem requiri tanquam necessariam conditionem, ac proinde inualidam esse absolutiōnem datam nō satisfacta parte tenent Soar. tom. 5. de censur. 7. sect. disp. 5. n. 44. & de legibus lib. 5. cap. 31. Sayr. de censur. lib. 2. cap. 18. num. 10. Verum in hoc casu satisfactiōem non requiri tanquam necessariam conditionem limitantem iurisdictionem melius tenent Fr. Emman. in summa cap. 83. num. 4. Auila d. par. 2. cap. 7. disp. 3. dub. 9. concl. 2. & post Sanch. Bonac. d. punct. 9. num. 3. vbi respondet ablatum absolutum importare conditionem, & formam faciendi aliquid licitè, aut validè, in hoc autem casu verba illa, satisfacta parte, non importare conditionem faciendi validè, sed tantum licitè, ac proinde validam esse absolutiōnem datam ante satisfactiōem, quamuis non licitè detur.

4 In glos. [sufficiens] ibi [si pignora, vel fideiussores dantur] Notatur ad hoc, quod sufficiens cautio est, si pignora, vel fideiussores dantur, vt per Duen. reg. 86. Pinel. in l. 1. Cod. de bonis mœternis, par. 2. u. 76. Couar. lib. 3. variar. cap. 3. num. 6. Menoch. de arbitr. casu. 143. n. 3. Gutier.

in repetit. l. nemo potest, n. 247. ff. de legatis 1. Ceual. commun. contra communes, q. 66. Molin. de Iustit. tract. 2. disp. 334. num. 4. plures apud Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 18. d. num. 35. quibus adde Farinac. in praxi crimin. par. 1. q. 33. d. num. 43. Stephan. Gratian. disp. foren. cap. 247. num. 22. Aloyf. Ricc. in praxi fori Ecclesiast. decif. 254. u. 3. Anton. de Soula. in relect. de censur. Bulla in Cœna cap. 23. disp. 98. num. 1.

5 In glos. [Clausula] ibi [quid si aliquis sit pauper sit, quod non potest satisfacere &c.] Vtrum autem Confessarius habens priuilegium absoluit cū limitatione satisfactiōis, possit absolvere pœnitentem si moraliter non possit satisfacere, aut qui non potest satisfacere sine graui damno famæ, vel status, vel bonorum? in quo dubio affirmatiua pars verior, & receptior est, modò creditor non censet æquale damnum, quia credibile non est superiorem velle obligare pœnitentem ad impossibile, ita contra Sot. in 4. distict. 2. art. 3. Cordub. in tractatu de Indulgentijs q. 43. resoluunt Nauar. in manuali cap. 27. num. 45. Auila d. disp. 3. dub. 5. Fr. Emman. d. cap. 83. nu. 3. Henric. in summa lib. 13. cap. 28. §. 1. Valsquez tract. de excomm. dub. 20. Soar. d. tom. 5. disp. 7. sect. 5. num. 41. Sanch. in precep. Decal. lib. 2. cap. 20. num. 19. Bonac. d. punct. 9. u. 4. vbi num. 5. aduertit quod quando pœnitens non potest satisfacere, nec absolutio differri potest, Confessarius absolvere potest exhibita pœnitente ea satisfactiōe, quam potest exhibere ante absolutiōem, exhibendo scilicet pignoratitiam, vel fideiussoriam, vel saltem iuratoriā, quando non potest exhibere pignoratitiam, vel fideiussoriam, simulq; promittendo se satisfacturum prima oblata occasione, modo Cōfessarius probabiliter credat pœnitentem oblata satisfactiōe satisfacturum, & num. 6. pariter resolut pœnitentem, qui non potest totam satisfactiōem realem exhibere, debere saltem ante absolutiōnem eam partem satisfactiōis exhibere, quam potest præstando pro reliqua parte debitam cautionem, & num. 7. tenet cum Auila, & Henric. locis supra citatis, Confessariū, qui potestatem habet absoluit sub illa conditione satisfacta parte, posse statim absolvere pœnitentem excommunicatum, qui dedit pecuniā Confessario, vel alteri viro probò, vt commodius restituitur laxae parti, nam pœnitens hoc modo videtur restituisse.

6 In glos. [Si vero; fin.] ibi [non hoc faciat sententiando.] Notatur ad hoc, quod præceptum executiū non est sententia diffinitiuā, vt per Xuar. in d. d. post rem indicatam, not. ab. 3. nu. 2. col. 2.

7 In ead. glos. ibi [coram eo responsurus] Notatur ad hoc, quod præceptum Iudicis cum clausula, si censeris te grauatim comparas, &c. habet ex sui natura vim simplicis citationis, vt per Vezin. tom. 2. commun. opus lib. 7. tit. 15. n. 91. pag. 279. vbi Viu. num. 96. pag. 281. Bonacof. commun. crimin. par. 1. verbo præceptum fol. 135. verso, & par. 2. ead. verbo, fol. 61. verso. Nauar. cens. 3.

conf. 3. de censibus, num. 2. in antiquis Spin. in specul. testam. par. 11. rub. n. 42. cum segg. Bernard. Grauz. ad pract. Camera Imper. lib. 1. concl. 19. consider. 1. Et si pars non compareat in termino assignato potest exequi Valdez. ad Suarez in d. l. post rem indicatam in explicatione legum Regui notab. 14. vers. decimus nonus casus est, pag. 116.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Notorium inducitur, & probatur per acta iudicii.
- 3 Confessio facta in iudicio plenè probat etiam absente parte.
- 4 Notorium est, quod nulla tergiversatione celari potest.

Cap. Cum olim. XXIV.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collectar. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantibus utrinque Iuris cum legibus Castellæ, par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 338. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 791. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 23. cap. 8.

- 2 **Intelligere manifestam, &c.** Notatur ad hoc, quod notorium inducitur & probatur per acta iudicii, ut per Turq. de retract. tit. 1. §. 36. glof. 2. num. 44. Mascard. de probat. concl. 1101. num. 13. cum segg. Menoch. remed. 1. yremp. un. 232. & de arbit. casu 166. num. 6. & conf. 100. no. 6. Decian. conf. 12. num. 50. tom. 1. Farinac. in practi crimin. par. 1. q. 9. n. 20 & q. 21. nu. 14. Mendez a Castro in practi Lusitana lib. 3. cap. 15. num. 4. Salon. 2. §. 69. art. 2. controuers. 7. in fine. Aldret. de religioſa disciplina tuenda lib. 1. cap. 5. §. 2. n. 10.

- 3 **Vel per confessionem, &c.** Notatur ad hoc, quod Confessio facta in iudicio plenè probat, etiam absente parte, ut per Düen. reg. 309. limit. 2. Mascard. couil. 348. Süd. decis. 309. num. 14.

- 4 **Quod nulla possit tergiversatione celari.** Quale est notorium, ut per Menoch. de casu 146. num. 4. Mench. illustr. cap. 2. num. 11. & cap. 30. num. 23. Farinac. d. q. 21. nu. 8. Aldret. d. §. 2. n. 6.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Consuetudo si inducatur non requiritur quod sit introducta, & obtenta in contradictorio iudicio.
- 3 Privilegium est lex priuata, seu ius singulare contra ius commune indultum.
- 4 Privilegium dici non potest illud, quod nihil specialiter concedit, sed illud tantum, quod iure communi concessum erat.

- 5 Rescriptum Pontificis, & privilegium Principis probat, & tenet, licet in eo de alio fiat mentio.
- 6 Beneficia secularia & sœcra possunt Regularibus, deficientibus clericis secularibus, & è contra.
- 7 Domus alienigenarum si sterit per mille annos in tanta domum alterius non edificata, bene poterit edificari.
- 8 Adificare quis non poterit iuxta fundum, vel ereda vicini, si ratione talis edificij fieret ei preiudicium.
- 9 Instrumentum publicum, vel priuatum faciens mentionem de alio instrumentum, non facit fidem, nisi producat originale.
- 10 Instrumentum confirmans facit plenam fidem de instrumentum, narrato, et si priuatum instrumentum originale non ostendatur.
- 11 Ecclesia destruita minime gaudet privilegij concessi Ecclesie.
- 12 Privilegium non amittitur etiam per centum annos si quis non potuit eo uti.

Cap. Abbate. XXV.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collectar. Zabarel. Ioan. Andr. Casal. in annot. Host. Henr. Butr. Anchar. Panor. Mar. Soc. Ximen. Tolet. in concordantibus utrinque Iuris cum legibus Castellæ, par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 338. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 791. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 23. cap. 10.

- 2 **Consuetudo aliqua quasi contradictorio, &c.** Notatur ad hoc, quod ut inducatur consuetudo, non requiritur, quod sit introducta, & obtenta in contradictorio iudicio, ut per Flamin. de rescriptis, benef. lib. 3. q. 6. num. 28. Ceual. commun. contra communes q. 338. Bernard. Grauz. ad pract. Camera Imper. lib. 2. concl. 31. d. num. 117. Mascard. de probat. conclus. 4129. num. 3. ubi intelligit in actibus iudicialibus, secus autem in extrajudicialibus.

- 3 **Quia cum privilegium sit lex priuata, &c.** Privilegium igitur communiter definitur, quod sit lex priuata, seu ius singulare contra ius commune indultum, glof. in rubr. de rescriptis, lib. 6. ubi cum sequuntur omnes, teste Gomez, & Padil. ibi, Abb. hic nu. 7. Medic. tom. 2. de legibus, & statutis par. 4. q. 33. & de defini. q. 17. Petr. Greg. de Iuris arte cap. 7. num. 14. Henric. Canis. in summa Iuris Canon. lib. 1. tit. 2. §. duplex genus pleistorum, Et. Emman. quæst. Regul. tom. 1. q. 7. Azor. instit. moral. tom. 2. lib. 5. cap. 22. Gonzal. ad regul. 8. Cancellaria glof. 35. num. 5. cum segg.

- 4 **Nisi aliquid specialiter indulget.** Ergo privilegium dici non potest illud, quod nihil specialiter concedit, sed illud tantum, quod iure communi concessum erat, ut per

per glos. in d. rub. de rescript. lib. 6. Rebus. in praesentia. differentia inter rescriptum, Syluest. in summa verbo privilegium q. 3. Viger. inst. Theologic. cap. 17. §. 1. res. 2. Azor. d. cap. 22. q. 2. Sed ut responso pateat ad plures utriusque iuris decisiones, in quibus per modum privilegii, & indulgentiae conceduntur ea, quae iure communis licita, & concessa esse non possunt, aduertendum est duobus modis posse privilegium considerari contra ius commune; vel in substantia, vel secundum modum, vel quoad aliquos particulares effectus: in substantia, quando concedit, ut quis licite faciat, quod iure communi sibi prohibitum est, videlicet, ut intestabilis faciat testamentum, ne quis excommunicatum vitet, ne decimas soluat, & similia: secundum modum, quando etiam iure communi licitus sit actus, qui geritur, modus tamen non ita, veluti, ut milites testari valeant, non seruatis iuris solemnitatibus, in etia tit. Digest. Cod. & Instit. de militari testam. v. l. etiam, ut sine illis ad pias causas faciat testamentum, iuxta cap. cum esset, & cap. relatum de testam. c. 15, vel inter liberos l. hac consulti summa & ex imperf. Jo. C. illa tit. Conceditur etiam, quoad aliquos particulares effectus, veluti ad sedandos leupalos, quia impetrantes putant sibi non licere, quod iure communi licitum est, notat Nauar. cons. 3. num. 3. de statu monachorum, sequatur Azor. d. cap. 23. q. 3. Salas de legibus disp. 17. sect. 1. num. 4.

5 *Maximè cum supra dictis, &c.*

Notatur ad hoc, quod rescriptum Pontificis, & privilegium Principis probat, & tenet, licet in eo de alio nomen sit, ut per Mascard. de probat. consens. §. 1. num. 9. Garcia Girona de privilegiis, & exemptionum explicat. nu. 340.

6 *Hic igitur, &c.*

Notatur ad hoc, quod beneficia secularia conferri possunt regularibus deficientibus clericis secularibus, & è conuerso, ut per Gonzales ad reg. 8. Cancellaria glos. 8. nu. 43.

7 In glos. [Alciaten. 3.] ibi (quidem si vicinus, &c.)

Notatur ad hoc, quod etiam si domus alicuius steterit per mille annos iuxta domum alterius non ædificata, bene poterit eam ædificare, ut per Duenn. reg. 33. res. amplius primo.

8

Notatur etiam ad hoc, quod non potest quis ædificare iuxta fundum, vel aream vicini, si ratione talis adificij fieret ei praeiudicium, ut per Anton. Gomez. l. 46. Tauri nu. 7. col. 1.

9 In glos. [Fit.]

Notatur ad hoc, quod instrumentum publicum, vel priuatum faciens mentionem de alio instrumento, non facit fidem, nisi producat originale, quando instrumentum refertur ab aliquo Tabellione, vel Notario, vel ab alia persona priuata, secus verò si à Principe, vel Lege communi, vel Iudice definitiue pronunciando, quia tunc bene valet, & tenet, & facit plenam, ac perfectam fidem, ut per Anton. Gomez. l. 1. Tauri nu. 11.

10 In ead. glos. ibi (alijs probabilibus, &c.) Notatur ad hoc, quod instrumentum confirmans facit plenam fidem de instrumento narrato, etiam si primum instrumentum originale non ostendatur, ut per Cosm. in pragm. Sancti. cap. Sacrosanctae, verbo tenor. pag. 63. verso.

11 In glos. [Donec.] Notatur ad hoc, quod Ecclesia destructa minime gaudet privilegijs concessis Ecclesijs, ut per Tirag. in tract. essentia causa, par. 1. num. 212. cum seqq. & limit. 30. Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 15. num. 37.

12 In ead. glos. ibi (quia non potest ita illo tempore privilegio.) Notatur ad hoc, quod privilegium non amittitur etiam per centum annos, si quis non potuit eo uti, quia occasio se non obtulit, ut per Rebus. in tract. nominat. q. 14. nu. 21. Fr. Simman. tom. 3. quæst. Regul. q. 51. art. 51. vers. secundo fallit. Valdes. ad Xuar. in proemio fori lit. F. in fine pag. 6. Mench. vsus frequen. cap. 2. num. 12. Valaf. de iure emphyt. q. 37. nu. 7. & 8. Bernard. Græuz. ad pract. Camera Imper. lib. 2. concl. 60. consiler. 2.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Salinaria inter regalia connumerantur.
- 3 Pedagogium dictum est à pede quod à transeuntibus soluitur.
- 4 Reservata Principi ratione dignitatis acquiri possunt per inferiorem prescriptione tanti temporis, cuius initium memoria hominum excedat.
- 5 Regale ius potest prescribi tempore immemoriali.
- 6 Consuetudo tanti temporis, cuius non extat memoria in contrarium vim privilegij habet, data capacitate illam inducentis, vel prescribentis.
- 7 Consuetudo immemorialis habet vim tituli.
- 8 Ecclesia pertinet de causa viduarum, orphanorum, & pauperum cognoscere.
- 9 Tituli allegatio non est necessaria in prescriptione immemoriali.

Cap. Super quibusdam. XXVI.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Casal in annot. Henr. Buttr. Anchor. Panor. Mar. Soc. Ximen. Tolletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 338. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 791. refertur ab Anton. Augustin. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 23. cap. 10.

2 *Salinaria.* Notatur ad hoc, quod salinarum redditus, & salinaria, seu salinarum vectigal inter regalia connumerantur, ut per Strach. de mercat. par. 4. nu. 30. Azon. ad l. 31. à nu. 11. tit. 20. lib. 6. noua recopil. D. Barbosa. in l. diuersio h. si vir. num. 29. ff. solut. Matrim. Cated. Lusti. de off. 53. par. 2.

3 *Pedagia.* Nota pedagogium dictum esse à uic, quod à transeuntibus soluitur, ut per Cassan. in consuetud. Burgund. rub. l. 2. q. 4.

§. 4. Verbo in *licet imposit* & *tenet aydes*, num. 6. fol. 30. verso, ubi num. 7. aliter, quod pedagium non est servitus.

S V M M A R I V M.

4 *A tempore, cuius non erat memoria, etc.*

Notatur ad hoc, quod ea, quæ Principi ratione dignitatis præferantur acquiri possunt per inferiorem præscriptionem tantum temporis cuius initium memoria hominum excedat, ut per Couar. *in reg. possessor. par. 2. §. 3. num. 8. vers. tertia species*, Malsard. de probat. concl. 1371. d. num. 23 & concl. 424. num. 4. & concl. 1211. num. 50. Farin. decif. 642. num. 3. in 1. collect. nouiss. Gutier. præf. lib. 3. q. 14. num. 70. quamvis aliter, immo centum annorum spatio tantum præscribi astat Surd. decif. 1. num. 10.

5 *Vnde ius regale post præscribi tempore immemoriali docuerunt Perez d. iure pfect. lib. 1. tit. 1. num. 65. Valisic. de iure emphy. qu. 38. num. 36. eleganter D. Barb. in priuatis feudalibus ad l. quominus, num. 30. ff. de flammibus, & ita ius imponendi exigendi gabellas præscribi temporis immemoriali relosait Farin. in praxi criminal. par. 6. q. 172. num. 92. cum seqq. quicquid aliter vult Cabel. Laiff. decif. 65. num. 2. & decif. 107. par. 2.*6 *Notatur ad hoc, quod consuetudo tantis temporis, cuius non est memoria in contrarium vim priuilegij habet*, Decian. conf. 85. num. 1. & conf. 114. in fine, Rimir. conf. 128. num. 11. vol. 1. Afflict. decif. 154. num. 4. Crauet. conf. 159. vol. 1. Menoch. conf. 43. num. 7. quod intelligi data capacitate illam inducentis, vel præferentis, Abb. in cap. nouit. num. 22. de iudicij, Felin. in cap. audientes num. 6. d. præscrip. Couar. lib. 1. varior. c. 17. num. 6. Mench. lib. 2. iungit. cap. 89. Nam data capacitate consuetudo immemoralis habet vim tituli, ut per Nata. in conf. 154. num. 6. lib. 2. Ioseph. Ludouic. *Persina* decif. 107. nu. 36. Gutier. d. q. 14. d. num. 21. & q. 17. d. num. 289. Camil. Borrell. conf. 3. d. nu. 21. centuria 1. Titulus enim præsumitur ex cursu temporis immemoralis, Menoch. d. præsumpt. lib. 3. præsumpt. 131. n. 45. & conf. 90. nu. 65. & cursus temporis immemoralis vim priuilegij obtinet, idem Menoch. d. præsumpt. 131. num. 43. & conf. 142. num. 13. Molin. de primog. lib. 2. cap. 1. num. 19. Malsard. de probat. concl. 1214. num. 48. Gutier. d. quæst. 14. num. 70.
7 *capacitate consuetudo immemoralis habet vim tituli, ut per Nata. in conf. 154. num. 6. lib. 2. Ioseph. Ludouic. Persina decif. 107. nu. 36. Gutier. d. q. 14. d. num. 21. & q. 17. d. num. 289. Camil. Borrell. conf. 3. d. nu. 21. centuria 1. Titulus enim præsumitur ex cursu temporis immemoralis, Menoch. d. præsumpt. lib. 3. præsumpt. 131. n. 45. & conf. 90. nu. 65. & cursus temporis immemoralis vim priuilegij obtinet, idem Menoch. d. præsumpt. 131. num. 43. & conf. 142. num. 13. Molin. de primog. lib. 2. cap. 1. num. 19. Malsard. de probat. concl. 1214. num. 48. Gutier. d. quæst. 14. num. 70.*8 *Item viduis, pupillis, &c.* Notatur ad hoc, quod ad Ecclesiam pertinet cognoscere de causis viduarum, orphanorum, & pauperum, ut per D. Barb. in l. 1. par. 1. num. 40. ff. solut. Matrim.9 *In glof. [Non extat] ibi (non sit necesse titulum adagere)* Notatur ad hoc, quod in præscriptione immemoralis allegatio tituli non est necessaria, ut per Couar. *in reg. possessor. par. 2. §. 3. num. 7. c. 4. Soar. tom. 2. commun. opia. lib. 7. tit. 5. num. 38. pag. 239. Menoch. d. præsumpt. 131. num. 25.*

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Clericus degradatur, & Curia seculari traditur in gravioribus, & enormibus delictis.
- 3 Clericus quando Curia seculari traditur debet iudex ecclesiasticus intercedere pro eo, quod non moriatur.
- 4 Condemnatio alicuius in perpetuum carcerem cum assignatione quatuor tantum pauis, & totidem aquæ pro potu singulis diebus, est taxatio ad ultimum supplicium.

Cap. Nouimus. XXVII.

1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *transfere Iuris cum legibus Castille par. 1. & 2. Viuian. in reticulis lib. 5. Iuris Consult. pag. 339. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 791. rehitur ad Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 2.*

2 *Vel aliud flagitium grave, &c.*

Notatur ad hoc, quod in grauioribus, & enormibus delictis clericus degradatur, & Curia seculari traditur, ut per Tiraq. de panti. *impr. causa 49. num. 36. & alios, quos citat Cened. ad Decretum, collect. 7. num. 1. Quibus autem casibus huiusmodi degradatio, quæ Curia seculari traditio fieri debeat, vide Couar. *variar. lib. 2. cap. 10. num. 7. Bellet. dissquis. clerical. par. 1. tit. de favore clericorum personalis, §. 6. nu. 10. & alios plures, quos refero Ego ipse de officio, & potestate Episcopi p. 3. ad g. 110. d. n. 11. Latè de degradatione verbalis scilicet, & actuali tradant Menoch. de arbit. casu 415. Bellet. d. §. 10. Ego ipse allegat. 110. d. princip.**

3 *Pro quo debet tamen Ecclesia efficaciter intercedere, etc.* Quando igitur traditur

clericus, siue aliquis alius Curia seculari, debet iudex Ecclesiasticus intercedere pro eo, quod non moriatur Abb. in cap. cum cum lib. 2. de iur. iur. num. 26. de iudicij, Bellet. d. §. 10. num. 2. Perez l. 3. glof. 1. pag. 90. col. 1. in princip. & pag. 91. vers. sed est animum tit. 4. lib. 8. Ordin. vbi dicit, quod nihilominus debet fieri relaxatio Curia seculari absque metu irregularitatis, quoniam enim per huiusmodi transactionem liquatur n. cas. vel n. utilitatio illa non incurritur, Prax. Episcopo par. 1. verbo b. c. cum, §. 12.

§. Pro illo.

4 *In perpetuum carcerem, etc.* Notatur ad hoc, quod condemnatio alicuius in perpetuum

No-

peritum carcerem cum assignatione quatuor vaciarum panis, & rotidem aquæ pro potu singulis diebus est condemnatio ad ultimum supplicium, ita ut si condemnatus moriatur, censendus sit cõdemnans irregularis, vt per Fr. Emman. *quest. Regul. tom. 2. q. 22. art. 5.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Possessio Ius est.
- 3 Priuilegium, vel beneficium concedentis ad intentionem recurrendum est.

Cap. Dilecto. XXVIII.

Honor. iij.

- 1 S Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 340. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 793.

- 2 Indulgentiam Ius perimere, &c. Notatur ad hoc, quod possessio ius est, vt per Couar. in reg. possessor in initio par. 2. nu. 3. Gom. l. 45. Tauri d. num. 17. cuius tamen contrarium, nempe quod possessio facti sit, & non Iuris teneatur, Petr. Gregor. syntagm. Iuris lib. 1. cap. 13. n. 6. Vacon. declar. 32. d. princip. Conan. comment. Iuris Cimitis lib. 3. cap. 3. d. princip. Donell. lib. 5. cap. 6. §. si possidere. Gilchen. de prescription. p. 2. memb. 3. cap. 1. num. 19. Peregr. Varlar. lib. 3. num. 2. cum multis seqq. Intelligi prout dixi ad cap. 6. nu. 4. de concess. prebende.

- 3 In glos. [Intentionis.] Notatur ad hoc, quod recurrendum est ad intentionem concedentis priuilegium, seu beneficium, vt per Tiraquel. in l. si in quibus, verbo libertis n. 55. C. de renou. donat.

Cap. Cum inter vos. XXIX.

- 1 S Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 340. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 793.

- 2 Probat hic text. oblationis nomine intelligi quicquid Deo, vel Ecclesie, eiusve ministris voluntariè exhibetur, de quo vide Marian. Socin. in tract. de oblat. libello 1. & Troyl. Maluat. simili tract. ferè per totum, Moneta de decimis cap. 2. num. 9. & cap. 3. num. 2. asserit oblationes, quæ sunt ad sacrificium subrogatas esse loco quorundam decimarum legis veteris, quas in horreis recondibat, & separabat quisque de populo, vt comederet eas, cum irret in templum.

Hierusalem aceritis in vestibulo templi Sacerdotibus, & Leuitis ad conuiuium, Denter. 12. & 14. de quo etiam cap. his ita 13. q. 1.

ij. Cap. Ex parte. XXX.

- 1 S Vper hunc text. scripserunt Abbas antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximea Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 340. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 793.

- 2 Probat hic text. litem dici motam, postquam fuerit contestata, vt per Marant. de ordine Indic. par. 5. tit. & omnia fiant durante instantia, num. 64. Surd. de aliment. tit. 1. q. 8. nu. 4. Cabed. Lusit. decis. 15. num. 10. par. 2. Aloyf. Ricci. in praxi fori Ecclesiastici decis. 344. num. 1. quos refert, & sequitur Parens meus in commentarijs ad Ordinationem Regiam Lusitanorum lib. 3. titul. 20. §. 7. num. 3.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Canonica portio non soluitur Episcopo de relictis fabricæ.
- 3 Quarta Episcopalis non detrahatur de relictis personis.

iij. Cap. Ex parte. XXXI.

- 1 S Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concord. vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 340. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 793.

- 2 Vel ad fabricam, &c. Notatur ad hoc, quod de relictis fabricæ non soluitur canonica portio Episcopo, aut Ecclesie Parochiali, vt per Cosm. in pragmat. sanct. tit. de elect. verbo fabrica pag. 151. verso, Rota coram Illustrissimo Seraphino in vna Syracusana quartæ apud Stephan. Quarantâ in summa Bullarij, verbo quarta Episcopalis, vers. secunda difficultas, vbi citantur Roman. conf. 233. in princip. & Capic. decis. 23. num. 4. in qua quidem decisione idem Illustrissimus Seraph. quærit an hoc casu debeat; quarta, quando de presenti non indiget restauratione, & ibi in hæc verba respondet. Nam affirmatiuum tenuerunt Hostien. Ioan. Andr. Anchar. in d. cap. vlt. de testamen. vbi Couar. existimat esse magis communem opinionem: contrarium tamen tenuerunt Goffred. Card. Barbatia, & ipse Couar. per tex. in cap. nobis 2. q. 2. quia legatum Ecclesie non indigente seruandum est in futuram Ecclesie refectionem, & restaurationem. Ideo in hoc conflictu attendenda est forma legati: si enim testator vult statim, vel in singulos annos solus

solus aliquid pro restauratione Ecclesie, quæ reparatione non indigeat, tunc feruari poterit communis sententia: si verò legat pro restauratione Ecclesie, quoties ea indigeat, tunc contraria sententia erit sequenda, & sub hoc articulo cadunt etiam relicta pro subventione Ecclesie respectu luminarium, ornamentorum, & aliorum ad cultum diuinum pertinentium, ex his namq; non debetur quarta d. cap. final. si vero vsus est indeterminatus, & non determinatus perpetuo cultui diuino, tunc debetur quarta. *in presenti & in cap. sequenti, de testamen.*

3 Vel de his, qua personis specialibus, &c.

Notatur ad hoc, quod de relictis personis non detrahatur quarta Episcopalis, vt per Rot. in *Syracusan*, quarta eorum Illustrissimo Seraph. in prima difficultate, apud Steph. Quarant. d. verbo quarta Episcopalis, res. circa propositum.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Beneficij appellatione large sumpto vocabula omnia comprehenduntur beneficia.
- 3 Vicarius Episcopi, cui facultas conferendi beneficia data est, potest etiam beneficia curata, & dignitates conferre.
- 4 Indultum conferendi beneficia alicui a Papa concessum, comprehendit omnia beneficia etiam curata, & dignitates.

Cap. Tua nobis. XXXII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panormit. Marian. Socin. Ximen. Tolctan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 3. Iuris Pontif. pag. 339. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 794.

2 Præbenda, & alia beneficia generaliter beneficiorum nomine continentur.

Notatur ad hoc, quod appellatione beneficij large sumpto vocabulo omnia comprehenduntur beneficia, tam maiora, quam minora, præbendæ, & dignitates, &c. *glos. in cap. si gratias, verbo beneficiade rescriptis, & in cap. 1. verbo beneficia, de rerum penult. lib. 6. Abb. in cap. postulasti, num. 3. Felin. num. 4. & Dec. num. 12. de rescriptis, Rebus. in praxi sit. quid sit beneficium, num. 10. Medices de defunctis par. 2. cap. 18. num. 5. Sahagum in cap. ad auct. num. 5. de rescriptis, & in cap. fin. num. 20. de sequenti. possit. optime Nicol. Garc. de beneficijs par. 1. cap. 6. num. 37. Card. Tusch. lit. B. c. 19. Vnde Vicarius Episcopi, cui facultas conferendi beneficia data est, potest etiam curata, & dignitates conferre, Colmas in*

pragmat. Sancti. tit. de collat. verbo procuratorem, fol. 248. verso. Rebus. d. tit. quid sit beneficium, num. 11. & in forma Vicariatus, num. 111. Sbroz. de officio Vicary lib. 2. q. 71. & seq. Card. Tusch. d. concl. 59. num. 2. Gonzal. ad reg. 8. Cancellaria glos. 6. num. 25. Azor. institut. moral. par. 2. lib. 3. cap. 44. q. 7. & 8. plures per Garc. d. cap. 6. num. 40. Vnde etiam indultum, seu facultas conferendi beneficia alicui a Papa concessa comprehendit omnia beneficia, etiam curata, & dignitates, cap. dudum, de præbendis in 6. & ibi glos. verbo beneficia, Gonzal. d. glos. 6. num. 24. Card. Tusch. d. concl. 59. num. 2. Garcia d. cap. 6. num. 41. vbi num. 44. refert aliquos contrarium tenentes, quos ibi reprobatur.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Declaratur Concil. Trid. sess. 24. de reform. cap. 15.
- 3 Collegiata insignis quæ dicitur.

Cap. Transmissæ. XXXIII. & vlt. Greg. ix.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolctan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 3. Iuris Pontif. pag. 340. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 794.

2 Vi Canonicoꝝ, & præbendarum numerum, &c.

Hodie ex noua dispositione Concilij Triden. sess. 24. de reform. cap. 15. in Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis insignibus, vbi frequentes, adeoque tenues sunt præbendæ simul cum distributionibus quotidianis, vt sustinendo decenti Canonicoꝝ gradui pro loci, & personarum qualitate non sufficient, licet Episcopis cum consensu Capituli, vel aliquot simplicia Canonici, non tamen regularia, ijs vnire, vel si hac ratione prouideri non possit, aliquibus ex ijs suppressis, cum patronorum consensu, si de Iurepatronatus Licetorum sint, quarum fructus & proventus reliquarum præbendarum distributionibus quotidianis applicentur, eas ad pauciores numerum reducere, ita tamen vt tot superflui, quæ Diuino cultui celebrando, ac dignitati Ecclesie commode valeant respondere; pro cuius decreti declaratione consule Prax. Episcop. par. 1. verbo beneficia §. 1. res. 11. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glos. 37. num. 25. Aloyf. Ricc. in praxi fore Ecclesiæ. decis. 488. in 1. edit. 379. num. 4. in 2. edit. Stephan. Gratian. discrept. forens. cap. 278. num. 34. Monet. de distribut. quotid. par. 1. q. 5. d. num. 26. vbi refert Sacram Congreg. Concilij censuisse quod si Ecclesie non sunt Cathedralæ, aut Col.

Collegiatæ insignis non habeat locum decretum huiusmodi, nec possit Episcopus, aut Vicarius Apostolicus extinguere præbendas, ut augeat distributiones, etiam ad augmentum cultus diuini. Quæ autem dicatur Collegiata insignis non satis constat apud Doctores, nam D. Ludonicus Centoflorensis in Sacra Rituum Congregatione, pro Collegiata Ecclesiâ S. Pauli oppidi Ciuitatis nouæ Firmæ diocesis obtinuit illam dici insignem, eo quod oppidum, in quo sita est, insigne reddat numerus quatuor mille habitatorum, hoc est focularium octingentorum viginti, quatuor Regularium, & vni Sanctimonialium monasteria ibi existentia, copia peritorum, & nobilium, in quibus qualitibus decernendis multum Iudicis arbitrio esse deferendum attestantur *glos. verbo copia, in c. statum, de rescript. lib. 6. Lap. Specul. Tiraq. & alij apud Menoch. de arbitr. casu 178. num. 4. & in puncto oppidum Fonsæ Toletanæ diocesis esse insignem, quia habebat octingentos muricipes consuluit Nau. sub hoc tit. cons. 1. refert D. laon. Anso. Masfobr. in sua praxi habendi consensum pral. 2. dub. 2. & in tract. de Synodo Episcopi c. 4. dub. 14. num. 9.*

De Regulis Iuris. Tit. XLI.

Super hanc rub. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Anchor. Butr. Henric. Panor. Io. de Loredis in breuiario Sancti Canonici fol. 183. Martin. Melinart. in epitome Decretal. fol. 209. verso, Petrus de Rauenna in compendio Iuris Canonici. Goffred. & Hostien. in summa. Imius tit. Alexand. Cassan. & Anastas. Germon. in paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc titulo.

Cap. Omnis res. I. Chrysof.

- O**mnis res per quascunque causas nascitur per eandem dissoluitur Narbona de appellat. ad Vicario ad Episcopum par. c. num. 95. Valasco. cons. 130. nu. 17. Vide eadem solemnitas requiritur in reuocatione actus, quæ in consecratione ipsius, Duen. reg. 187. vers. 18. Cald. Pereira de potestate elig. c. 7. nu. 13.

Cap. Estote. II.

- V**bia in meliorem partem sunt interpretanda Aldret. de Religiosa disciplina tuenda lib. 2. c. 2. nu. 23. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comp. 17. n. 2. Aloyf. Ricci. in collect. decif. par. 1.

collect. 220. vbi multipliciter exemplificat. Farin. in praxi crimin. par. 3. q. 83. d. num. 27. vbi limitat. Et in dubio benignior interpretatio est facienda, Thom. de Thomaf. in floribus legum. reg. 154. ac tutior pars eligenda, Sayr. de censur. lib. 1. c. 16. nu. 36. casu t. & lib. 6. c. 2. num. 16. Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 47. nu. 9. Flores de Mena vari. lib. 2. q. 9. num. 18. & citauit plures alios ad cap. inuenis nu. 5. de sponsalib.

Cap. Qui scandalizauerit. III.

- D**E Scandali diffinitione, diuisione, eiusque materia vide D. Thom. 2. 2. q. 43. D. Antonin. par. 3. tit. 7. c. 4. d. princip. Doctores in c. 2. de præscript. vbi Panor. nu. 8. Felin. d. num. 3. Cou. in reg. peccatum par. 1. in initio d. num. 3. Nau. in man. c. 6. d. nu. 19. & c. 14 d. num. 28. & in c. consideret 6. animaduertit d. princip. dist. 5. Iacob. de Grassis in aureis decif. par. 1. lib. 2. c. 68. Flamin. de rescript. benefice. lib. 5. q. 3. n. 166. cum seqq. Azor. in lit. moral. par. 2. lib. 2. c. 16. Farin. cons. 30. nu. 2. vbi addit.
- R**egula hæc est intelligenda de triplici veritate videlicet vitæ, iustitiæ, & doctrinæ, vt per Bonacof. commun. crimin. par. 2. verbo Canon fol. 8. Sed intelligendam esse de veritate, seu bonitate vitæ, non autem de veritate doctrinæ, & iustitiæ, quæ aliquando omittuntur propter scandalum, asserit Nau. commento 3. de Regularibus nu. 35.
- N**otatur ad hoc, quod ad scandala vitanda multa sunt concedenda, quæ aliis non concederentur, vt per Menoch. cons. 51. nu. 44. Rebuff. de privilegijs schol. priuileg. 110. par. 2. Lancelloc. de attent. par. 2. c. 4. ampl. 21. Flamin. d. q. 3. num. 166.

Cap. Quod non est. IV.

- P**LAURA de necessitate cumulat Tiraq. de retrast. lig. 9. 26. glos. 2. nu. 20. cum seqq. Et necessitatis diuisionem vide apud Menoch. de arbitr. casu 182. d. num. 19.
- N**otatur hic tex. ad hoc, quod necessitas facit licitum, quod non est licitum in lege, vt per Tiraq. de pœnis temper. causa 33. num. 3. Ceual. communium contra communes q. fin. num. 6. tom. 4. Cardolo in praxi Iudicium verbo necessitas nu. 2. Nam necessitas legi non subiacerit vt per Gail. lib. 1. obseruat. 102. num. 8. Plac. de delictis lib. 1. c. 28. nu. 3. Surd. decif. 86 nu. 8. Marienco l. 1. glos. 27. tit. 10. lib. 5. nona Recopil. Munoz de Elchouar de ratiocin. administr. c. 14. d. num. 10. Ceual. d. q. fin. num. 50. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 10. num. 27. Aloyf. Ricci. in praxi rerum fore Eccles. decif. 711.
- N**otatur etiam ad hoc, quod ex necessitate causa potest mutari aliquid de forma assignata, vt per Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glos. 60. nu. 45.

Cap. Quod latenter. V.

N Otatur ad hoc, quod suspectum est, quod clam & secretò sit, vt per Tiraq. de retrast. tit. 2. in prefat. num. 13. Brunor à Sole in locis communibus verbo factum 8. Et occulte actum, faciens generalem contra se habet presumptionem, iuxta Christi Domini auctoritatem Ioan. 3. qui malè agit odit lucem, refertur supra in cap. consuluist de officio deleg. & in c. vni. vers. porro, vt Ecclesiast. benef. cum similibus de quibus Tiraq. de penis temp. c. 11. nu. 11. Menoch de prassump. lib. 4. prass. 12. n. 7. Mascard. de probat. concl. 815. num. 33. Surd. cons. 132. num. 4. Sicut à contrario ea, quæ in conspectu aliorum, & palam fiunt, sunt ab omni sinistra suspitione aliena l. non existimo, vers. & multum refert, ff. de administ. tutor. l. cum ipse tutor 9. suis quasitum, & ibi Rip. ff. de contrah. empt. Menoch. de arbitrar. lib. 2. cent. 3. casu 244. à princip.

Cap. Defleat. IX.

N Otatur ad hoc, quod reus omnium factus est, qui mortaliter peccauit transgrediendo vnicum præceptum, vt per Tiraq. de iudicio in rebus exiguis vers. 57. pag. 93. Sayr. in clau. Regia lib. 2. c. 7. num. 2. Et omnis virtus detrimentum patitur ab vno vitio, Cosm. in pragm. Sancti. tit. de collat. verbo virtutum, pag. 188.

Cap. Quamuis. X.

N Otatur ad hoc, quod pastor tenetur inquirere, & habere curam de omnibus suis vt per Cosm. in pragm. Sancti. in proem. verbo non agnoscent pag. 34. vers. Auiles ad c. 1. Prætorum nu. 10. fol. 61. verso.

Cap. Indignum. X. & fin.

Luc. ij.

P Robat hic tex. pro rebus spiritualibus homagium, seu iuramentum illicitum esse præstare, quod tanquam simoniacum reprobat in c. ex diligenti 17. de simonia; intellige non quidem de iuramento cuiuscunque fidelitatis, sed illius tantum, quo quis tanquam vassallus tenetur suas operas alteri, velut domino suo, præstare, cui ex vi prædicti iuramenti manet obligatus ad prædictas operas, quoties oportuerit, exhibendas, c. de forma, vers. sed quia, 22. q. 5. Id enim importat homagium, de quo in præfenti tex. & in d. c. ex diligenti, iuncta gloss. vbi lura similia citat, verbo homoque in Clem. pastoralis, de re iudic. optimè Abb. in d. c. ex diligenti num. 4. Guid. Papæ de res. 39. cum seq. Caizan. in consuet. Burgund. rub. 3. s. 3. gloss. 2. Soar. de Relig. lib. 1. de iuramen. c. 13. num. 24. vbi tractat quid sit homagium, & an per illud iuramentum inducatur; Vnde cum hoc ius vassalitijs solis dominis temporalibus, non vero Ecclesiasticis Prælati debeatur c. esto subiectus, ibi, sciens se esse Sacerdotes non dominos, & ibi, neque vt dominantes in cleris, 93. dist. rectè fit, quod velut munus indebiti obsequij nequeat pro beneficio sine simonia præstari, iux. cap. cum essent, de simonia; secus de iuramento fidelitatis clericorum ad suos Prælatos dicendum est, quod ad solam obedientiam, & tanquam patribus, & pastoribus debitam obstringit, optimè Abb. d. num. 4. Non obstat c. granem 15. sup. de excessib. prælat. vbi clerici fidem præstiti homagij, ac debitam reuerentiam suo Episcopo denegantes grauissimè puniuntur, sic planè significans licitum esse clericis homagium præstare Prælati Ecclesiasticis. Respondetur enim cum gloss. ibi communiter recepta verbo homagij, & Abb. d. num. 4. tex. procedere in homagio latè sumpto, prout fidelitatem, & obedientiam Episcopis debitam importat.

F I N I S.

INDEX

Materias ex professo tractantium.
INDEX LEGALIS
AVTHORVM MATERIAS
EX PROFESSO TRACTANTIVM,

Ex Bibliotheca

^{MI}ILL. ET REV. ^{MI}D. IOANNIS BAPTISTÆ COCCINI
 Rotæ Decani, & Sacræ Poenitentiaræ
 Regentis.

Collectore Felice Contelorio I. V. & Sacræ Theologiæ Doctore,
 & in Romana Curia Aduocato.

T. Tomum, P. Partem, F. Folium indicat nouorum tractatum
 Venetijs 1584. impressorum.

A

ABOLITORVM restitu-
 tione in foro conscien-
 tiæ. *Petrus Nonarra.*
 Abbreuiaturis, seu modus
 legendi Abbreuiaturas.
Incerti.

Absoluta Principis pote-
 state. *Andreas Rodolphini.*
 Absolutione à iuramento. *Antonij Cornet.*

Io. Camilli Bilotta, Antonij Gagliardi.
 Acceptilationibus. *Sebastiani Medices, v. 6.*
p. 2. fol. 400

Accesscendi iure. *Francisci Durantij, v. 8. p.*
1. fol. 428. Emmanuelis Gomez Cordosi, Io-
annis Suenij.

Accusationibus, & inquisitionibus. *Domin-*
icantis Bononiensis, v. 11. p. 1. f. 3

Accusationibus publicorum iudiciorum.
Placentini, v. 11. p. 1. fol. 2

Acquirenda, vel repudianda hæreditate.
Io. Delsiti Durantis, v. 8. p. 1. f. 141

Acquirenda, conseruanda, & amittenda pos-
 sessione. *Sebastiani Medices.*

Acies disputationum politicarum. *Reinhard-*
di Romig.

Actibus iudicialibus iuratis. *Ioannis Guterci,*
tom. 2. p. 1. f. 383

Actuarium practicæ Ciuiliæ. *Ioannis Baptista*
Caballini.

Actis Concilij approbandis per Papam. *Ja-*
cobi Nauclani.

Actionibus. *Antonij Olibani, Arnoldi ab Her-*
solte, Reinhardi Bachung.

Actione, & eius natura. *Baptista de S. Blasio,*
tom. 3. p. 2. f. 43

Actionibus, & Exceptionibus, quæ ad praxim
 Curiarum, maxime in Francia vigentem
 faciunt. *Incerti.*

Actionibus ædilitijs. *Gasparis Caballini, v. 6.*
p. 1. f. 97

Actionibus personalibus. *Placentini, tom. 3.*
p. 2. f. 39

Actionum cessione, & iuris fienda. *Ioannis*
de Grassis, tom. 3. p. 2. f. 72

Actionum cessione. *Ioannes à Sande.*

Actionum varietate. *Placentini, tom. 3. p. 2.*
f. 35

Ad hoc iure, Relenij, atque subsidij. *Iacobi*
de Aiello, to. 12. f. 189

Adiecto. *Benedicti Straccha, tom. 6. par. 1.*
f. 383

Adipiscenda possessione iuxta l. fin. C. de
 Edicto Dni Adriani tollendo. *Archilli*

Personalis, to. 3. p. 2. f. 246

Aditione cum inuentario. *Baldi di Pernusio, v.*
p. 2. f. 323

Adoratione pedum. *Ioannis Stephani, v. 1. f.*
p. 2. f. 50

Index Legalis Authorum,

- Aduocati officio. *Lancellati Politi*, tom. 3. p. 1. fol. 362
- Aduocato, & caufidico Chriftiano, *Ioannis Petri Ala*.
- Aduocatijs feudalibus. *Erafmi à Chokier*.
- Aduocaria armata, flue clientulari patronorum iure, & potestate, clientumque officio. *Martini Mageri*.
- Aduerfariorum fubfeciuorum. *Petri Pethai*.
- Adulterij. *Flamingi de Rubcis*.
- Aedilitijs actionibus. *Gaffaris Caballini*, t. 6. p. 1. fol. 97
- Aequitare, lege, & iure difputationis. *Alberti Bolognensis*, t. 1. fol. 289
- Aequitate, & rigore. *Horrenfij Canalciani*.
- Aequiuocis, & analogis. *Alexandri Randenfis*.
- Aefimo, & collectis. *Nicolai Feftafij*, to. 12. f. 173
- Affinitate, Vide Confanguinitate.
- Agros, feu practica iudicialium. *Bartholomaei Brunnafij*.
- Agonifticon, feu de Athletica. *Petri Fabri*.
- Agnofcendis assertionibus Catholicis & haereticis. *Arnaldi Albertini*, t. 11. p. 2. f. 52
- Alcauala, feu de decima venditionis, & permutationis. *Ignaty Laferte*.
- Alienae rei diftractione. *Adriani Pulnai*, t. 6. p. 2. f. 333
- Alienatione prohibita. *Roberti Marania*.
- Non alienandis rebus Ecclefiae. *Gualtelmi Redoani*, t. 15. p. 2. f. 393
- Alienatione rerum Ecclefiae. *Martini Nannari*, *Petri Rebuffi*.
- De rebus Ecclefiae non rite alienatis recuperandis, & in integrum reftituendis. *Alphonfi Vilagus*.
- Alienatione iudicij mutandi caufa facta. *Adriani Pulnai*, t. 3. p. f. 375
- Alienandis rebus fideicommiſſo ſubiectis. *Paſqualis Saulis*.
- Alimentis. *Ioannis Baptiſta Pontani*, t. 8. p. 1. f. 445. *Ioannis à Lignano*, t. 12. f. 327. *Ioannis Petri Surdi*. *Bartholi de Saxoferrato*. *Martini Celeri*.
- Alluuiorum iure vniuerſo. *Baptiſta Aymonis*.
- Alluuiionibus. *Cornelij Benincasij*.
- Alluuiionibus, feu practica numerorum menſurarum, & alluuionis. *Anſony Maria Viccomiſis*.
- Alphabetum. *Petri de Rauenna*.
- Ambiguitates Iuris. *Jacobi Ranardi*.
- Amortizatione decifiones. *Aegidij Magiftri*, t. 13. p. 2. f. 433
- Amortizatione bonorum. *Petri Peckij*, t. 11. p. 1. f. 316
- Amortizationibus, ſue remiſſiones iuris Regis Galliae in bona Regni. *Aegidij Magiftri Equitis*, t. 13. p. 2. f. 434
- Annalogis & equiuocis. *Alexandri Randenfis*.
- Anchora titulorum vtriuſque Iuris. *Jacobi Girardi*.
- An & quando filij poſiti in conditione ceſſantur vocati. *Ioſephti de Ruſſicis*.
- Annales caſus. *Quintiliani Mandesij*, t. 12. fol. 208
- Analifiſ methodica Iuris Pontificij. *Danielis Venetery*.
- Annatarum materia. *Anſony Maſſa Galliej*.
- Annatarum inſtitutione, & earum definitione. *Thoma Campegij*, t. 15. p. 2. f. 537
- Iure exigendi medios fructus, quos annatas vocant. *Ferdinandi Cordubenfis*.
- Annua praſtatione. *Jacobi Venenti*, t. 6. p. 2. f. 243
- Annuiſ, & menſtruiſ redditibus. *Gaffaris Raderici*.
- Annuerſarijs, & capellanijs. *Jldelfonſi Perel de Lara*.
- Anticheſi. *Henrici Camlij*.
- Antiquitate temporum. *Aymonis Cranetta*, t. 12. fol. 121.
- Antiquae formulae. *Iuſcepi*.
- Antinomia Iuris. *Ioannis Baptiſta à Villalobos*.
- Antinomia Iuris feudalis. *Huberti Giphany*.
- Aphoriſmi Iuriſprudentiae. *Ioannis Brechai*.
- Contra apoſtatas quomodo procedatur. *Auberti Innominati*, t. 11. f. 408
- Apophtegmata, ſue ſingularia. *Marci Manſua*.
- Apoſtolice Cancellariae taxa, tom. 15. p. 1. f. 368
- Apologia de Iuribus principalibus. *Ioannis de Roa*.
- Apologia boni publici V. Cautiombus. *Cornelij Benincasij*.
- Apologia pro lege Diuina prohibete Clericis mercaturam. *Francijſi Dominici Granellij*.
- Apoſtaſia à Religione. *Anſony Samſtarello*.
- Apoſtolicis mandatis. *Leodini Dallerij*, t. 15. p. 1. f. 220
- Apoſtolicis reſcriptis. *Ioannis de Graſſis*, t. 3. p. 2. f. 31

Materias ex professo tractantium.

- Apparatus notularum. *Petri de VnZola.*
 Appellationibus. *Bonincontro, l. 5. f. 45.*
Federici Schenk, l. 5. f. 55. Joannis Ferrarij, l. 5. f. 62. Sigismundi Scaccia. Petri Gregorij Bredcredij. Petri Gregorij Tholosani. Ju-ly Cafaris Reginelli.
 Appellationibus temporum diuersis. *Alber-ici Gensilis.*
 Appellationibus Ecclesiæ Africanæ ad Ro-manam Sedem. *Marci Antonij Capella.*
 Prouocatione à Pontifice ad Concilium. *Boerij Eponis.*
 Appellatione a Vicario ad Episcopum. *Ioan-nis Narbone.*
 Appellatiua verborum. *Jo. Petri Malignasi.*
 Appetitione Episcopatus. *Hieronymi Rigij.*
 Aquilæ legis secundo capite, & substitutio-nibus. *Claudij Chisleij.*
 Arbitris. *Laufranci de Oriano, l. 3. p. 1. f. 206.*
 Arbitris, & arbitrantibus. *Baptista de S. Blasij, l. 3. p. 1. f. 296. Petri Jacobi a Montepessu-lano, l. 3. p. 1. f. 303.*
 Arbitris, & Compromissis. *Ioannis Baptista Pernfisi, l. 3. p. 1. f. 224.*
 Arbitrarijs ludicij. *Jacobi Menochij.*
 Arbor consanguinitatis. *Profdocimi de Co-mitibus, l. 3. p. 1. f. 224.*
 Arbor iurisdictionum. *Ioannis de Graffis, l. 9. f. 140. Gulielmi Lunerani, l. 3. p. 1. f. 118.*
 Argumentorum loci. *Nicolai Euerardi.*
 Argumenta iuris. *Gonzales Mendez de Cabelo.*
 Argumentandi modus. V. Logica iuridica.
 Aristocratia Christianæ Ciuitatis. *Ioannis Quinini, l. 16. f. 91.*
 Armonia titulorum vtriusque Iuris. *Theodori Straismannus.*
 Arrestatione, seu iure sistendi, & manuum iniectione. *Petri Peckij, l. 3. p. 2. f. 155.*
 Arrestis, seu manuum iniectionibus. *An-dree Gasli.*
 Arte Iuris. V. Iuris arte.
 Arte cudendi monetam V. Moneta.
 Arte Notariatus. *Inceri.*
 Arte Notariatus, seu de synaxi & fide in-strumentorum. *Nicolai Hontemij.*
 Arte legal para estudiar la iurisprudencia. *Francisci Hernandez.*
 Arte testandi &c. *Ioannis Dilecti Durantis, l. 8. p. 1. f. 109.*
 Assessor, seu Consiliario generali. *Antonij Panteri.*
 Affecurationibus. *Beneuenti Stracchia, l. 6. p. 1. f. 357.*
 Affecurationibus, & sponsonibus mercato-rum. *Petri Santerna, l. 6. p. 1. f. 348.*
 Assertionibus Catholicis, & hæreticis agno-scendis. *Arnaldo Albertini, l. 11. p. 2. f. 52.*
 Attentatis appellatione pendente. *Franci-sci Hercolani, l. 5. f. 254. Hieronymi Man-fredi, l. 5. f. 226.*
 Attentatis, & innouatis. *Roberti Lancellotti, l. 5. f. 286.*
 Autoritate conciliorum Sacrorum. V. Con-cilij. *Thoma Campegi, l. 13. p. 1. f. 398. Ni-colai Archiepiscopi Iudensis.*
 Autoritate, & præminencia magni Con-cilij, & Parlamentorum ipsorum. *Ioannis Monsaigne, l. 16. f. 263.*
 Autoritate Concilij, & Parlamentorum Gallie. *Nicolaj Boerij.*
 Autoritate Gloss. *Antonij Corfessi, l. 18. fol. 186.*
 Autoritate Prudentum. *Iacobi Renardi.*
 Autoritate Legati à latere. *Nicolai Boerij, l. 13. p. 2. f. 142. Petri Andrea Gambati, l. 13. p. 2. f. 150.*
 Autoritate Pontificis. *Francisci Varga, l. 13. p. 1. f. 113. V. Potestate.*
 Autoritate Pontificis contra Lutherum. *Christophori Marcelli.*
 Autoritate Papæ, & Concilij, V. Concilij: *Jacobi Nauclanti.*
 Autoritate Romanæ Sedis. *Leii Iordani, l. 13. p. 2. f. 2.*
 Autoritate iusta Reip. Christianæ in Reges impios, & hæreticos. *Guglielmi Rossai.*
 Autoritate Ecclesiæ. *Iacobi Almaini. B. Io. à Capistrano. Vincentij Cioanul.*
 Autoritate, & loco Romani Pontificis in Ecclesia, & Concilijs. *Stanislai Horij.*
 Aucupio, venatione, & piscatione. *Seba-stiani Medices, l. 12. f. 396.*
 Augmento, & diminutione monetarum. *Alberti Bruni, l. 13. f. 207.*
 Collegij Papienfis conf. *l. 12. f. 218. V. Moneta.*
 Augmento monetæ. *Gaspas Antonij Theauri.*
 Augmento, rebusque additis. *Alberti Bruni, l. 17. f. 348.*
 Augmento, & decremento auri, & argenti. *Ioannis Bodini.*
 Auxilio, seu brachio implorando per Iudi-cem Ecclesiasticum, vel è contra. *Mar-tini de Fano, l. 11. p. 2. f. 409.*
 Auxilijs exhibendis, seu de inuocatione vtriusque brachij. *Michaelis Agia.*

Index Legalis Authorum,

B.

Bannitis. *Jacobi de Arena*, t. 11. p. 1. f. 355.
Nella a S. Geminiano t. 11. p. 1. f. 357
 Pro Barbis Sacerdotum defensio. *Pierij Faleriani*.
 Baronum iure, officio, & potestate. *Joannis Francisci Capiblanco*.
 Bassanelhus, seu Dialogi 200. Iuris. *Martini Mantue*.
 Bello. *Joannis à Lignano* t. 16. f. 371. *Martini Garrai* t. 16. f. 324. *Hemrici Boceri*.
 Bello, & eius prerogatiuis. *Petri Rebuffi*.
 Bello, & Bellatoribus. *Joannis Lupi*, tom. 16. f. 320
 Bello exulum. *Isomnis de Grandis*.
 Bello, & eius lustritia. *Francisci Arias*, t. 16. f. 325. V. R. militari.
 Bellum Legale. *Alphonfi Vivaldi*.
 Benedictorum lib. quatuor. *Marcia Lyclama*.
 Benedictionibus. *Florentini Canonis*.
 Beneficijs. *Joannis de Selua*, t. 15. p. 1. f. 2
Joannis Corvax, tom. 15. par. 2. fol. 287.
Nicolaï Garzica. *Joannis Lacqueiol*. *Joannis Nicolai Gimmontai*. *Leij Zecchy*. *Petri Gregori Tholosani*. *Gabriels Vafquez*.
 Beneficijs, & ad ea pertinentibus. *Francisci Duareni*, t. 15. p. 1. f. 2
 Beneficijs, eorumq; acquisitione, et amissione. *Christophori Ruffianacti*, t. 15. p. 2. f. 246.
 Beneficiorum commendis. *Thoma Campegi*, t. 15. p. 2. f. 536
 Beneficiorum congrua portione. *Petri Rebuffi*, t. 15. p. 2. f. 240
 Beneficiorum incompatibilare. *Alphonfi Hoitda*, t. 15. p. 1. f. 112
 Regalibus, vel iure Principis in beneficijs Ecclesiasticis. *Boezij Eponis*.
 Beneficiorum permutatione. *Aegidij Beltemera*, t. 15. p. 1. f. 190. *Federici de Senis cum Lapi annos*, t. 15. p. 1. f. 187. *Petri Andrea Gambari*, t. 15. p. 1. f. 208. *Petri de Vhaldis*, t. 15. p. 1. f. 183. *Joannis à CoKier*.
 Permutationis beneficalis, & triangularis Saturnino iure. *Boezij Eponis*.
 Detestatio pluralitatis beneficiorum. *Nicolaus Archiepiscopus Iadrensis*.
 Beneficiorum pluralitate. *Joannis à Lignano*, t. 15. p. 1. f. 110. *Dominicus Soto*. *Thoma Campegi*, t. 15. p. 2. f. 532. *S. Thoma*. *Thoma de Pio Casertani*.

Beneficiorum reservationibus. *Gasparris de Peruso*, t. 15. p. 1. f. 244. *Thoma Campegi*, t. 15. p. 2. f. 535
 Bibliorheca materiarum. *Joannis Molani*.
 Bigamia. *Joannis Montaigne*, t. 9. f. 122
 Birreto rubeo Cardinalibus dando responsa. *Antonij Scappij*.
 Blasphemia, seu Canonica, & practica questionibus de blasphemia. *Petri Ant. Lazary*.
 Blasphemia. *Antonij Samelarelli*.
 Bonæ fidei iudicijs. *Antonij Massa Gallesij*, t. 3. p. 1. f. 101
 Boni publici apologia, V. Cautionibus. *Cornely Benincasy*.
 Bonis iuratis constante matrimonio. *Didaci à Segura*. *Didaci Perez*. *Roderici Suarez*. *Joannu Frederici Solis*.
 Bonis maternis. *Scipionis Gentilis*.
 Bonorum amortizatione. *Petri Picky*, t. 1. p. 1. f. 316
 Bonorum cessione. *Matthai Bruni*, t. 3. p. 2. f. 129
 Bonorum excussionibus. *Jacobi de Arena*, t. 3. p. 2. f. 141
 Bono summo. *Constantij Rogerij*, t. 3. p. 2. f. 2.
 Brachio seu auxilio implorando per Iudicem Ecclesiasticum, vel è contra. *Martini de Fano*, t. 11. p. 2. f. 409
 Drachio seculari, & Ecclesiastico implorando. *Ludovici Rodolphini*.
 Brachio Regio. *Hugonij Canaleani*.
 Brachio seculari Ecclesie præstando. *Francisci Molani*.
 Brachylogos totius Iuris Civilis. *Incerti Authoris*.
 Brauijs. *Antonij Corsetti*, t. 12. f. 324
 Breuib. *Ludovici Gomez*.
 Brocardis. *D. Damasci*, t. 18. f. 506

C.

Caballos seu equo. *Hippolyti Bonaccorsi*, t. 6. p. 1. f. 108
 Cælibatu Sacerdotum non abrogando. *Marquardi de Salsmanni*.
 Cæremonijs Ecclesiæ, & officio Episcopi. *Guiberti de Tornaco*.
 Cambijs *Fabiani Gennensis*, tom. 6. par. 2. f. 410. *Seraphini Razzii*. *Joannis de Sales*. *Thoma de Pio Casertani*, t. 6. p. 1. f. 405. *Sigismundi Scaccia*. *Joannis Baptista Corradi*. *Marcij Antonij Berardinij*. *Io. Baptista Canazij*. *Romualdi Coli*.

Dia-

Materias ex professo tractantium.

- Dialogo nel quale si ragiona de' cambij, & altri contratti de' merci. *Incerti*.
- Continuatione de' cambij di. *Bernardo Giussiano*.
- Cambij, marcharumque differentia prolegundo *Hieronimi de Luca*, t. 6. p. 1. f. 408
- Cameralis obligationis formula. *Antony Masfa Galleis*, t. 6. par. 2. f. 349
- Cancellariæ Apostolicæ taxæ. tom. 15. p. 1. f. 368.
- Canone Pœnitentiali. *B. Ioannis à Capistrano*, t. 14. f. 398. *Antony Angulini*.
- Canonica Episcopali, & Parochiali. *Petri de Vâldis*, t. 15. p. 2. f. 198
- Canonica portione, & de quarta. *Lapi de Castellione*, t. 15. p. 2. f. 193
- Canonicis horis. *V. Horis*.
- Canonicæ quæstiones. *Ioannis Gutierrez*.
- Canonicæ quæstiones, seu de monitorijs ad effectum reuelandi. *Petri Antony Lazarij*.
- Canonizatione Sanctorum. *Trasili Malucij*, t. 14. f. 97. *Angeli Roccha*. *Iacobi Castellani manuscripti*.
- Capellanijs, & Annuerarijs. *Jldelphonfi Perez de Lara*.
- Capitulatione Cæsarea, seu lege Regia Germanorum. *Benedicti Carpæonij*.
- Capirulus Matrimonialibus. *Ioannis Petri Füllancella*.
- Capiruli officio, & potestate Sede vacante. *Ioannis Francisci de Panninis*, tom. 13. p. 2. f. 467
- Captatoria voluntate. *Roderici Suarez*.
- Carceratorum relaxatione. *Pauli Grillandi Castelliones*, t. 1. p. 1. f. 347
- Carceribus. *Baldi de Pernio*, t. 11. p. 4. f. 200
- Cardinalatu. *Hieronimi Albani*, tom. 13. p. 2. fol. 105
- Cardinalibus. *Hieronimi Manfredi*, t. 13. p. 2. f. 86. *Martini Garrati*, t. 14. p. 2. f. 59
- Cardinalibus Legatis à Latere. *Andrea Barbatia*, t. 13. p. 2. f. 131
- Cardinalium origine, dignitate, ac potestate. *Gondisalmi Villadiego*, t. 13. p. 2. f. 57
- Cardinalis dignitate, & officio. *Flaminij Plati*.
- Cardinalium præstantia. *Andrea Barbatia*, t. 13. p. 2. f. 63
- Cardinalium sacrosancto Collegio. *Hieronimi Manfredi*, t. 13. p. 2. f. 96
- Biretto rubeo dando Cardinalibus Regularibus responsa collecta per *Antonium Scapam*.
- Caritativo subsidio. *Bartholomæi Bellenzini*, t. 15. p. 2. f. 147. *Remigy de Genni*, t. 15. p. 2. f. 169
- Casibus fortuitis. *Sebastiani Medices*, tom. 7. fol. 195
- Casibus referuatis. *Bartholomæi Gypsijs Franciscis Longis à Corisiano*.
- Casus in quibus iudex secularis potest manus in personas clericorum, sine metu excommunicationis imponere. *Bernardi Laurentij*, tom. 11. p. 1. f. 320
- Declaratio decreti casuum referuatorum. *Emmanuelis Rodriguez*.
- Castellanis, & Castris. *Martini Garrati*, t. 16. fol. 278
- Castellanis, & eorundem officio. *Petri Rebuffi*.
- Cathalogus legum antiquarum. *Ioannis Pladarici Zazij*, t. 1. f. 252
- Cathalogus gloriæ mundi. *Bartholomæi Casfani*.
- Catholica fide. *Francisci Episcopi Squillacensis*, t. 14. f. 2
- Catholicis, & hæreticis assertionibus agnoscendis. *Arnaldi Albertini*, t. 11. p. 2. f. 52
- Catholicis institutionibus. *Iacobi Simancha*, t. 11. p. 2. f. 110
- Causis maioribus ad Papam deferendis. *Laly Jordani*.
- Causis ad Papam, & Concilium deferendis. *Francisci Cordubensis*.
- Cognitione per viam violentiæ in causis Ecclesiasticis, & inter personas Ecclesiasticas. *Hieronimi Censualis*.
- Causis, in quibus emphyteuta iure suo priuatur. *Anselmij Corbula*.
- Cautione de non offendendo. *Francisci Herculani*.
- Cautione de non offendendo, & tregua, & pace. *Sebastiani Guazzini*.
- De nõ constituendo consanguineos cogi pro bannitis de non offendendo cauere. *Cornely Benincasij*.
- Cautelæ. *Incerti Antheis*. *Hippolyti Bomacossa Laurentij Tennini*. *Bartholomæi Cepolla*. *Thoma Ferrary*.
- Causis corruptorũ iudiciorum, & remedijs. *Drodori Tuldani*.
- Censibus. *Benedicti Bonij*, t. 6. p. 2. f. 162. *Nicolas Intrigueli*. *Seraphimi Rabbij*. *Feliciani Solis*. *Leonici Cenci*. *Gasparris Antony Thefauri*. *Virgilij Boccacij*. *Roderici Valasquez de Anendagne*. *Ioannis Baptista Madij*. *Henri*

Index Legalis Authorum ,

- ci Camij. Joannis de Salas. Petrus de Gregorio, & addentes ad ipsum. Romualdi Cels.*
 Censuum iure, seu annuorum reddituum. *Frederici Martini.*
 Censuarij contractibus. *Petri Follery, t. 6. p. 2. f. 117.*
 Censurarum contra Venetos latorum iustitia, & validitate. *Joannis Francisci Fagnani. Joannis Baptista Valentuola. Joannis Philippi Mainardi.*
 Censuris. *Aegidij de Coninck.*
 Censuris enchiridion. *Feliciani Episcopi Scalensis.*
 Censura Ecclesiastica. *Joannis de Lignano, t. 14. f. 307. Bartholomaei Vgolini.*
 Censuris Romana Pontifici Reservatis. *Bartholomaei Vgolini.*
 Censurarum Pauli V. Validitate, & iustitia. *Bartholomaei Vgolini.*
 Centuriae causarum. *Francisci de Claperys.*
 Certamine singulari. *Andrea Aliassi, t. 12. f. 293.*
 Cessante causa cessat effectus. *Andrea Tiragnelli.*
 Cessione actionum. *Iacobi de Arena, t. 13. p. 2. f. 74. Joannes de Sande.*
 Cessione Bonorum. *Alasthai Bruni, t. 3. p. 2. f. 379.*
 Cessione Iuris, & actionum fienda. *Joannis de Grassis, t. 3. p. 2. f. 72.*
 Cessionibus. *Authoris innominati.*
 Cesso debitore. *Sfortia Oddi.*
 Citationibus. *Lausfranci ab Orzano, t. 3. p. 2. f. 58.*
 Citationem reali. *Peregrini Iannij.*
 Civilium magistratuum schedulare. V. Magistratus civiles.
 Civili facultate. *Adonardi Gualandri.*
 Civitatis Christianae Aristonatia. *Joannis Quinsmi. t. 16. f. 91.*
 Clauium portarum ciuitatis custodia. *Nicolas Boerij, t. 16. f. 281.*
 Clausulis. *Celsi Vgonis, t. 18. f. 490. Vitalis de Campanis. Augustini Barboja. Marta. Sed vere est plurium Aduocatorum Romanae Curiae, & est insertus Io. Baptista Costa.*
 Clausurarum radix. *Georgij Barfchamp.*
 Clausura codicillari. *Fabij Turreni.*
 Clausulis instrumentorum. *Bartholomaei Berazzoli. Salustij Tiberij. Incerti Authoris cum practica notariorum.*
 Clausulis conuentionalibus. *Joannis Baptista Costa.*
 Clericatus effectibus. *Caroli de Grassis.*
 Clericali disquisitione. *Joannis Maria Bellessi.*
 Clericorum Regularium, & seclarium successione ab intestato. *Nicolas de Vbaldis, t. 8. p. 1. f. 351.*
 Clericorum instituto. *Joannis Belomeque.*
 Clericorum & Sacerdotum excellentijs flosculus. *Dionysij Pauli Lepes.*
 Clericorum praestantia. *Antonij Prati.*
 Clericorum vita, & honestate. *Sebastiani Facinfa.*
 Clypeus pastoralis. *Antonij de Pratis, t. 13. p. 2. f. 362.*
 Clientulari patronorum iure, & potestate, clientumq; officio, siue aduocata armata. *Martini Mageri.*
 Coadiutore Episcoporum. *Thoma Campesij, t. 15. p. 2. f. 539.*
 Codex de Mosaico, & veteri iure enuncian-do. *Nicolas Mongeorgij.*
 Codex legum antiquarum. *Incerti.*
 Codex canonum Ecclesiae Africanae. Codex canonum Ecclesiae vniuersae. *Christophori Iustelli.*
 Codicillis. *Rolandini Passageris, tom. 8. p. 1. f. 298. Joannis Gail.*
 Codicillorum iure. *Nicolas Reusneri.*
 Coelibatu, & coniugio Sacerdotum. *Francisci Agricola.*
 Coelibatu. *Gregorij de Valentia. Roberti Arboreensis.*
 Cognitione librorum Iuris canonici. *Bartholomaei Cepolla, t. 1. f. 181.*
 Cognitione per viam violentiae in causis ecclesiasticis, & inter ecclesiasticas personas. *Hieronymi Cenalis.*
 Coitus illiciti poenis. *Pauli Grillandi, t. 12. p. 2. f. 298.*
 Collatione bonorum. *Stephani Forcasali.*
 Collationibus. *Joannis Saporis, t. 8. p. 1. f. 461. Vitalis Nemanfensis, t. 8. p. 1. f. 456.*
 Collatio veterum numismatum. *Didaci Canarrunias.*
 Collectanea, seu reportata. *Bernardini Alaphani.*
 Collectanea ad ius canonicum. *Petri Cenedi.*
 Collectanea, seu remissiones Iuris Civilis. *Raphaelis Scilerii.*
 Collectis. *Pauli de Vbaldis, t. 12. f. 96. duo Consilia eiusdem in eadem materia, tom. 12. f. 99. Christophori Voynizleri.*
 Collectis, seu muneribus patrimonialibus. *Aegidius*

Materias ex professo tractantium.

- Aegidii Tamafii*, tom. 12. fol. 110
Collectis, & æstimo, V. Aestimo.
Collegio Cardinalium, V. Cardinalibus:
Collectio, & compilatio priuilegiarum Metropolitanticarum. *Emanuelis Roderici*, *Incris*.
Collectio veterum Legum, 12. tabularum, *Antony Comy*.
Collegium politicum. *Christiani Lubentali*.
Collegium iuridicopoliticum. *Ioannis Henslers*.
Commendatione Ecclesiarum, *Francisci Torrensis*.
Commensus Beneficiorum, *Thoma Campesij*, t. 15. p. 2. f. 536
Communitatum, siue ciuitatum legatis Papæ, Regum, & Principum. *Petri Rebuffi*.
Commissionibus vtriusque Signaturæ. Io: *Baptista Marchesani*. *Quintiliani Mandasij*.
Commissionibus, & commissarijs. *Rugeri Rulani*.
Communes conclusiones &c. *Iosephi Ludovici*.
Communes opiniones contra communes. *Hieronymi Cevallos*.
Communes opiniones: *Francisci Torrani*. *Idaei Dambonderij*. *Laurentij Kirchow*. *Michaelis Craffi*. *Marcagnani de Azoguidis*. *Antonij Maria Cortasij*, t. 2. f. 222
Francisci Vinij. *Baptista Villalobos*. *Matthai Iurysenfuli*. *Imij Clari*. *Ioannis Fickardi*. *Ioannis Belloni*. *Emanuelis Soares*.
Communes conclusiones. *Nicolai Caluoli*. *Pauli Granung*.
Comœdijs, & bacchanalibus. *Fractinosi Bifbè in lingua Hispanica*.
Commercijs illicitis, V. Vlturis.
Commercijs, & cambijs. *Sigismundi Scaccia*.
Commissarijs. *Iacobi de Arena*, tom. 8. p. 1. fol. 194. *Rugeri Rulani*.
Communes criminales opiniones vsu recepta. *Hippolyti Bonacessi*.
Commutationibus victimarum voluntatum. *Ioannis Petri Monteta*.
Compensationibus. *Sebastiani Medices*, t. 6. p. 1. f. 258. *Tindari*, t. 6. p. 2. f. 250
Competentia fori. V. Iudicijs.
Comprehensorium feudale. *Ioannis Rainaudi*.
Compromissis, & arbitris. V. Arbitris. *Camillo Borrelli*.
Compromissis inter conjunctos, & de exceptioni. *Merci Antony Blanci*, t. 13. p. 1. fol. 138
Compromissis oppositione, & eius forma.
- Iacobi Butrigarij*, t. 3. p. 1. f. 106
Compulsorij litteris. *Guidonis Papa*, tom. 3. p. 2. f. 70
Computationibus, & ratiocinijs administrationum. *Francisci Maffei de Escobar*.
Concessione feudi. *Petri de Gregorio Messanenfs*.
Concilio. *Dominici Incebatij*, t. 13. p. 1. f. 190
Reginaldi Poli. *Marci Mantua*, t. 13. p. 1. 183. *Nicolai Heremianini*.
Concilij, & Papæ autoritate. V. autoritate. *Iacobi Nauclanti*. S. Io: a *Capistrano*. *Nicolai Archiepiscopi Jaderensi*.
Concilij, & Papæ potestate. *Joannis Francisci Poggy*. *Ioannis Hieronymi Albani*.
Concilij actis approbandis per Papam. *Iacobi Nauclanti*.
Concilio oecumenico. *Clementis Moriliani Card. de Araceli*.
Concilij generalis celebrandi modo. *Guilielmi Durandi*, t. 13. p. 1. f. 154
Concilij celebrandi ordine. *Silidori*.
Concilio Prouinciali. *Stephani Quaramia*.
Concilij Basilicæ translatione. *Cataldini de Boncompagni*, t. 13. p. 1. f. 15
Concilio, & potestate Ecclesiastica, & prima Orbis Sede. *Cypriani Beneti*.
Conciliorum autoritate. *Thoma Campesij*, t. 13. p. 1. f. 398
Concilio, & parlamenti præminencia. *Ioannis Montaigne*, t. 16. f. 272
Concilij, & parlamentorum Galliarum autoritate. *Nicolai Boerij*.
Concordia, & titulorum recapitulatio. *Gregorij Primaticij*.
Concubinarijs publicis. *Bermundi Chambersij*, t. 11. p. 1. f. 145
Conditione fortuita. *Antonij Mercatoris*.
Conditionalibus, & modis impossibilibus. *Pauli Duran*, nunc *Rota Auditoris*.
Conditionibus, & demonstrationibus. *Leandri Galganetti*.
Conditionibus. *Philiberti Brnsellij*.
Confessionibus. *Lanfranci ab Oriane*, tom. 4. fol. 47
Confessione. *Vincentij Mancini*.
Confessarijs sollicitantibus. *Roderici a Cunha*.
Confessariorum iuridica potestate. *Claudij Solari*.
Confederatione, pace, & conuentionibus Principum. *Ioannis Lupi*, t. 16. f. 303. *Martini Garati*. t. 16. f. 302

Con-

Index Legalis Authorum,

Confederationibus; & eorum priuilegijs.

Petri Rebuffi.

Coniectura iuris Ciuilis. *Antonij Fabri.*

Consecratione bonorum. *Schastiani Gualtini; Petri Rebuffi.*

Coniecturis vicinarum voluntatum. *Francisci Mantice.*

Coniunctionibus. *Antonij Fumai, tom. 18. f. 278.*

Coniugio, & coelibatu Sacerdotum. *Francisci Agricola.*

Concordia glossarum. *Christophori Nie Wi, 10. 18. fol. 187.*

Confidentia beneficii. *Flaminij Parisij.*

Congrua portione. *Petri Rebuffi.*

Coniugio Sacerdotum. *Stanislai Socolow.*

Coniugio cum relicta fratris. *Thoma de Vio Cacciani.*

Inter coniunctos compromissis. *Marci Antonij Blanci, 1. 3. p. 1. f. 138.*

Connubiorum iure. *Barnaba Brissonii, 9. 9. f. 103.*

Connubiali consensu V. Consensu.

Consanguinitate, & affinitate. *Gregorii Rhamusi, 1. 6. f. 178. Hieronimi Mangiarie, 1. 9. f. 58. Ioannis Andreae, 1. 9. f. 136.*

Declaratio potestatis Ecclesie super gradus consanguinitatis, & affinitatis Diuina lege prohibitos. *Bartholemas de Spina.*

Conclusiones communes. *Iosephi Ludonici.*
Conclusiones ciuiles de successione conuentionali & anomala, seu de successione in genere prohibita. *Incerti.*

Conclusiones respondentes ad obseruationes Andreæ Gaill. *Bernardi Graui.*

Conclusiones controuerse. *Theodori Præai.*

Conclusionibus de contractibus, iudicijs, vltimis voluntatibus, criminalibus communibus. *Ioannis Donni a Fina.*

Conclusiones. *Io. Ludonici Benderi.*

Conclusiones practice. *Card. Dominici Tuschii.*

Conclusiones practicabiles. *Matthia Berlichij.*

Conclusiones statutarie. *Alderani Maillard.*

Conclusiones. *Antonij Gabrielis.*

Conclusiones in materia delictorum. *Roderici Suarez. Ioannis Cintholez, 1. 9. f. 145.*

Prolocutionis de Consensibus, 1. 9. f. 140. *Stephani Costa, 1. 9. f. 132.*

Concordata Gallie cum commentarijs.

Petri Rebuffi.

Concordata Germanie cum notis. *Hon-*

rici Canisii.

Georgii Branden.

Conscientie foro, & contentioso. *Hieronimi de Zannettinis, 1. 3. p. 1. f. 405.*

Conscientie speculum. *B. Jo. a Capisirano, 1. 1. f. 323.*

Consensu connubiali. *Didaci de Madrano.*

Consensu prestando in contractibus mulierum. *Ioannis Campesii.*

Consecratione Episcopii. *Stanislai Socolow.*

Consecrationibus ludicibus. *Io. Petri Molneta.*

Consiliarijs Principum. *Martini Garati, 1. 6. f. 212. Petri Rebuffi.*

Consiliarijs generalibus, siue assessoribus. *Antonij Yuntze.*

Consilijs habendis secundum Bartholum. *1. 3. p. 1. f. 330.*

Consilijs prouincialibus. *Michaelis Thomasti.*

Consistorij consultationibus. *Casparis Paletii.*

Concilio sapientis in forensibus causis adhibendo. *Petrus Scala, 1. 3. p. 1. f. 331.*

Consortibus eiusdem rei. *Hieronimi Persolus.*

Constantinus, seu de legibus Constantini Imperatoris. *Francisci Baldini.*

Constituto. *Baldi de Vbaldis, tom. 6. par. 1. f. 38. Andrea Tiragueli.*

Constitutionibus. *Alberti Bruni. Cornelii Benincassi.*

Consuetudine. *Petri Rauennatensis, tom. 2. f. 381. Rocchi Curtii. Alberti Bruni.*

Consuetudine, & vsu. *Petri Salazar.*

Consuetudinis iure. *Antonij Piaggi.*

Consuetudinis, & Iuris scripti processu. *Petri Terminati.*

Contentioso foro Conscientie. *Hieronimi de Zannettinis, 1. 3. p. 1. f. 405.*

Contestacionis litis effectibus. *Petri Rebuffi.*

Continuo tempore, & vtili. *Marci Antonij Barbi, 1. 5. f. 210.*

Continuatione de cambijs, V. Cambij.

Contractibus in genere, et de emptione, & venditione. *Fabiani de Monte, tom. 6. p. 1. f. 39. Conradi Summenhart. Nicolai Mozzas. Martini Bonacina. Henrici Boceri.*

Io. Stephani Lihertenghi. Rodulphi Schraderi. Pauli Comisols. Ludonici Lopez. Antonij Gomezi. Ioannis Medina. Michaelis de Palatio.

Contractibus mercatorum. *Ioannis Nider, 1. 6. p. 1. f. 279.*

Con-

Materias ex professo tractantium.

Contractuum formularium. *Incerti*.
 Contractibus censuarijs. *Petri Follery*, t. 6.
 p. 1. f. 117
 Contractu licellario. *Casaris Mancini*.
 Contractibus sine certa solemnitate non va-
 lituris. *Dominici Pici ad Statut. Urbis cap.*
 157
 Contractibus iuratis. *Ioannis Guiterres*, t. 6.
 p. 2. f. 35
 Contractibus simulatis. *Bartholomaei Cepolla*,
 t. 2. f. 2
 Contractibus illicitis. *Ioannis Baptista Lupi*.
 In contractibus minorum, aliorumque his si-
 milium, decretis, ceterisque solennitatibus
 adhibendis. *Ottavii Simoncelli*, tom. 6. p. 2.
 f. 284
 Contradictiones Iuris Canonici cum civili.
Baptista de S. Blasio, t. 1. f. 185
 Contrarietates Bartoli, sunt cum tract. de
 statutis.
 Controversiae Iuris. *Andrea Facchinai*. *An-*
tonii Merenda.
 Controversiae Iuris electae. *Petri Pauli Fla-*
minii.
 Controversiae illustres. *Ferdinandus Vasquez*
Mench.
 Controversiae Iuris quotidianae. *Ioannis Ca-*
stillo.
 Controversiae quotidianae de coniecturis, &
 interpretationibus ultimarum volunta-
 tum. *Eiusdem*.
 Controversia successione inter patrum, &
 patris praemortui filium. *Francisci Hatto-*
manni.
 Contributione. *Christophori Vintzler*.
 Controversiae forenses. *Raphaelis Fulgosi*.
 Conturbatoribus, seu decoctoribus, V. De-
 coctor.
 Conventionibus, & confederatione, & pace
 Principum. *Ioannis Lupi*, t. 16. f. 303. *Mar-*
tini Garrati, t. 16. f. 302
 Corona quaestionum Iuridicarum Civilium,
 & Criminal. *Francisci Personalis*.
 Correlatiuis. *Baptista de S. Blasio*, tom. 18.
 f. 260
 Creditorum, & decoctorum pacta. *Beneven-*
ti Straccha, t. 16. p. 1. f. 321.
 Creditorum privilegij. *Petri Vanderani*, t. 18.
 f. 110. *Amator Rodricum*.
 Criminibus in genere. *Bartholomaei Tegii*, t. 11.
 p. 1. f. 10
 Crimine laesae Maiestatis. *Authoris Innomi-*
nati inter tractatus criminales t. 2. *Henrici*

Boceri. *Hieronymi Gyganis*, t. 11. p. 1. f. 33.
Martini Garrati, t. 11. p. 1. f. 22. *Petri Robuffi*.
 Criminales quaestiones. *Francisci Caseni*, t. 11.
 p. 1. f. 455
 Criminalibus controuersijs forma proce-
 dendi extraordinariae. *Antonii Columba-*
ni t. 11. p. 1. f. 341
 Curatore bonis dando. *Odofredi Beneventa-*
ni, t. 8. p. 2. f. 405. t. 12. f. 232
 Curatore, & tutore, V. Tutor. *Borgnini Ca-*
nalcani.
 Curati officio. *Io. Baptista Bernardini*.
 Curia Ecclesiastica para los secretarios de
 Prelados. *Francisc. Ortiz*.
 Curia Pisana, & origine decurionum.
Licentiatu de Pisa.
 Curia Philippica. *Iuan de Henca Velano*.
 Custodia clauium portarum ciuitatum, ca-
 strorum, aut aliorum locorum fortalitio-
 rum. *Nicolai Boerii*, t. 16. f. 281
 Cynosura Aduocatorum, & Patronorum.
Io. Baptista Mangonii.

D.

D Andis bonis in solutum, & bonis ad
 hastam vendendis. *Iulii Casari Glu-*
siani.
 Debitore cesso, seu ad l. 3. C. de nouationi-
 bus. *Sforzia Oddi*.
 Debitore inope. *Gasparis Bactii*, tom. 3. p. 3.
 f. 204.
 Debitore suspecto, & fugitiuo. *Ioannis Ba-*
pistae Caccialupi, t. 3. p. 2. f. 148
 Decimis. *Andrea Hispani*, t. 15. p. 2. f. 142.
Petri Robuffi, t. 15. p. 2. f. 125. *Tindari*, t. 15.
 p. 2. f. 123. *Henrici Canisii*. *Io. Petri Mo-*
neti. *Aurelii de Istria Serba*. *Iosephi Iusti*
Scalgeri de Decimis in lege Dei, cum opusculis.
 Decima venditionis, & permutationis. *Igna-*
tti Lafarte.
 Decisiones de amortizatione. *Aegidii Ma-*
gistri, t. 3. p. 2. f. 433
 Declaratio decreti casuum referuatorum.
Manuelis Rodriguez.
 Declaratio arboris exceptionum. *Petri Ro-*
buffi.
 Decoctoribus, seu conturbatoribus. *Bene-*
uenti Straccha, t. 6. p. 1. f. 315
 Et quomodo procedendū sit contra eos,
ibid. f. 323
 Et qui potiores in bonis eorum habeantur,
ibid. f. 322

De-

Index Legalis Authorum,

- Decoctorum, & creditorum pacta. *Bencuenti Straccha*, t. 6. p. 1. f. 321
- Decretis. *Alberti Bruni*.
- Decretis, ceterisque solemnitatibus in contractibus minorum, aliorumque his similiū. *Ottavij Simoncelli*, t. 6. p. 2. f. 284
- Decreto primo, & secundo V. Primo;
- Decretum Iuonis Episcopi Carnutenfis.
- Delegationibus. Io: Baptista Schuartzthalder.
- Dictionibus. *Augustini Barbosa*, *Antonij Angeli Grati*.
- Singularia de dictionibus. *Petri Cenedi*.
- Dictionarium verborum feudalium. *Francisci Hostomanni*.
- Decurionum origine, *Licentiani de Pifa*.
- Defensione. *Francisci Ronetti*.
- Defensorium reorum, *Iacobi Nouelli*, tom. 11. p. 1. f. 16
- Defensorium Montis pietatis, *Bernardini de Busto*.
- Defensorium Iuris, *Ioannis Monachi*, tom. 3. p. 2. f. 122
- Defensoris, & procuratoris potestate in causis criminalibus. *Ioannis Antonij Rubei*, t. 11. p. 1. f. 201
- Defensio pro Sacerdotum barbis, *Pierij Valeriani*.
- Defensio pro libertate Ecclesie Gallicae aduersus Romanā aulam. *Francisci Duareni*.
- Definitionibus. *Sebastiani Meduces*, tom. 18. fol. 282
- Definitiva sententia, & interlocutoria. *Francisci de Acceptantibus*, tom. 5. f. 3
- Delictis, & quasi delictis, & restitutione. *Ludovici Molina*.
- Delictis mentalibus, & actualibus. *Iacobi Gagliardi*, *Antonij Gomel*.
- Demonstrationibus, & conditionibus. *Leandri Galzanetti*.
- Dialogi, &c. *Ioannis de Arnono*.
- Dialogus relatoris, & aduocati. *Ioannis Maiensis*.
- Diatubæ, seu exercitationes ad Ius Civile. *Hieronymi Heleni*.
- De minore in delictis excusando. *Vincenij Carocij*.
- Denūciatione Euāgelica. *Hieronymi Manfredi*.
- Deposito. *Vincenij Carocij*.
- Dialectica Iuris Ciuilibus. *Danielis Ashonis*, *Nicolai Vigelij*.
- Dialectica Iuris Ciuilibus sponſaliorum, & matrimonij quotidianæ materiæ. *Laurentij Neidecers*.
- Diminutione, & deterioratione. *Alberti Bruni*, tom. 12. f. 370
- Dies sessionum qui dicantur. *Iacobi Renardi*, tom. 3. p. 1. f. 87
- Differentijs legum, & Canonum, seu Iuris Ciuilibus, & Canonici. *Galvani*, t. 1. f. 189
- Differentijs inter iudicia ciuilia, & criminalia. *Hieronymi Buccaronij*, *Hieronymi Zappettini*, tom. 1. f. 197. *Prosdocimi de Comitibus*, t. 1. f. 190
- Differentijs, quas Ius Romanorum inter masculos, & foeminas introduxit. *Friderici Pruemannii*.
- Differentijs inter arbitrum, & arbitratorem. *Baptista a S. Blasio*, t. 3. p. 1. f. 296. *Petri Iacobi*, t. 3. p. 1. f. 309
- Differentijs Iuris. *Matthie Vbneri*.
- Differentijs Iuris Romanorum, & Longobardorum. *Iulij Camilli Ferretti*.
- Differentijs indiuiduorum vtriusque Iuris. *Leandri Galzanetti*.
- Differentiæ inter Ius commune vtrumque, & Ius Regni. *Ioannis de Arnono*.
- Differentiæ inter vtrumque forum. *Ioannis Valeri*.
- Differentijs vsuſcapionum. *Iacobi Renardi*.
- Dignitatibus. *Petri Rebuffi*.
- Dignitate. *Martini Garrati*, t. 16. f. 2
- Dignitate Regum, Regnorumque Hispaniæ, & honoratori loco eis, seu eorum legatis à Concilio, & Romana Sede Iure debito. *Iacobi Valdesij*.
- Dignitate Cardinalium. *Gondisalui Villadiego*, t. 13. p. 2. f. 57
- Dignitate equestri. *Petri Caleſati*, t. 18. f. 27
- Dignitate, & potestate legati. *Ioannis Brunelli*, t. 13. p. 2. f. 230
- Dignitate Iuris prudentiæ Principijs, & vsuſcapionibus. *Hieronymi Ghebardi*.
- Dilationibus. *Laurentij ab Oriano*, t. 3. p. 2. fol. 112
- Dilectione inimicorum, vide Repacificatione.
- Dioceſis Episcopi Romani, & suburbij regionibus. *Hieronymi Alcantari*.
- Directorium inquisitionum. *Nicolai Emerici*.
- Directorium iudicum. Io: *Segura Danalos*.
- Directorium electionum. *Petri de Baifo*, t. 15. p. 1. f. 380
- Directorium viſitatorum, & viſitandorum cum praxi. *Luce Antonij Reſa*.
- Discursus feudales. V. Feudales.
- Discursus de Iure publico. *Dominici Arumæi*.

Materias ex professo tractantium.

- Discursus historicopoliticus iuridicus super electione Regis, & Imperatoris Romanorum. *Augustinus Vischeri.*
- Discepciones forenses. *Stephani Gratiani.*
- Discepciones scholasticæ iuris. *Hermani Valteij.*
- Discepciones de Rege Romanorum. *Maximiliani Sandai.*
- Discussionibus. *Benedicti de Plumbino, alias de Barziz, t. 3. p. 2. f. 141.*
- Dispensationibus. *Bonaguida de Areo, t. 14. fol. 173. Io. Randai, tom. 14. f. 167. formula dispensationum.*
- Dispositionibus dubijs. Vide Dubijs.
- Disputationes feudales. V. Feudales.
- Disputatio de reuocatione feudi. V. Feudū.
- Disputationes ad processum iudicium. *Ilconis Vmmij.*
- Disputationes. *Baldi Joannis Drezdels. Petri Belloni.* Vide etiam quæstiones.
- Disputationes annuellaræ. *Timaci Fabri. Francisci Duareni. Io. Bercholin.*
- Disputationes iuris Ciuili. *Ferdinandi a Mendoza. Antonii Contis. Abbatis Panormitani. Georgii Obrechtii. Hieronymi Trentieri. Vincentii Cabotti.*
- Disputationes practicæ. *Antonii Picardi.*
- Disputationes selectæ ad Ius Ciuile iustitiarum. *Hieronymi Trentieri.*
- Disputatio de monetis. *Henrici Hermannii.*
- Disputationes, & commentaria in quibus causis criminaliter procedi non possit. *Ioannis Baptista Cenatii.*
- Disputationes miscellaneæ iuris, seu Romanæ lucubrationes. *Hieronymi Ferdinandez, de Ottero.*
- Disputationum politicarum acies. *Reimhardi Roring.*
- Disquisitionibus, et examine ecclesiastico comment. *Homoboni de Bonis.*
- Disquisitio clericalis. *Io. Maria Belletti.*
- Dissertationes iuridicopoliticæ. *Christophori Besoldi.*
- Distractio rei alienæ. *Adriani Pulnai, t. 6. p. 2. f. 333.*
- Distributionibus quotidianis. *Ioannis Petri Moneta.*
- Diuerforium iuris Canonici. *Jo. Hieronymi Campanij.*
- Diuiduis, & indiuiduis obligationibus. *Eguinarij Barems, t. 6. p. 2. f. 365. Polidori Ripa.*
- Indiuiduorum differentijs, *Leandri Galganesii, V. Indiuiduis.*
- Diuortio. *Roberti Cenatii. Georgij Mor.*
- Docendi ratione. *Francisci Duareni, tom. 1. fol. 183.*
- Doctorem, & militum præcedentia. V. Præcedentia.
- Doctorem priuilegijs. *Petri Lemanderij, t. 18. fol. 23.*
- Doctrina Catholica. *Ioannis Bellorini.*
- Doctrina aduocatorum. *Joannis de Do.*
- Dolo. *Celsi Barga.*
- Domanio Fræciæ. *Ios. Bacqueti, Rhemati Coppini.*
- Dominio. *Valentini Guglielmi Forsteri.*
- Domus supplicationis Curie Lusitanæ. *Incerti.*
- Donatione Constantiui. *Hieronymi Albani, t. 15. f. 566. p. 2.*
- In donatione Constantini Praxis. *Henrici Buccellij.*
- Donatione Constantini, & iurisdictione ecclesiasticorum temporali. *Boey Eponi.*
- Donationibus. *Henrici Boceri.*
- Donatione mutua inter virum, & uxorem. *Ioannis Pirri, t. 9. fol. 474.*
- Donationibus causa mortis. *Rolandini Passagerij, t. 8. p. 1. f. 199.*
- Dotalibus priuilegijs. *Baptista à S. Blasio, tom. 9. f. 450.*
- Dotali fundo. *Pardulphi Prateij, t. 9. f. 474.*
- Dotario. *Ioannis Bernardini Pardi, t. 9. f. 460.*
- Dote. *Constantij Rogerij, t. 9. f. 335. Einsdem in l. Si cum dote ff. solut. matr. Iacobi Burckgarij, t. 9. f. 448. Francisci Hostemami. Ioannis Campaggi, t. 9. f. 274. Vincenij Paleotti, t. 9. f. 404. Odofredi. Io. Friderici Solis.*
- Dote, seu parte dotante filiam ex quibus bonis censetur dotare. *Vincenij Caracij.*
- Dotibus, & earum iuribus, & priuilegijs. *Antony Greberti, t. 9. f. 395. Baldo de Barolinis sive Xenelli, t. 9. f. 185.*
- Dotis fructibus. *Ioannis Copsi, t. 12. f. 248.*
- Dotis lucro. *Phanucij de Phanucij, tom. 9. fol. 408. Rollandi à Valle, t. 9. f. 351. quest. Io. Friderici Solis.*
- Dubijs rebus, Vide Rebus dubijs.
- Dubitationes, & resolutiones iuris. *Alphonij Modistij.*
- Duello. *Andrea Alciati, t. 12. f. 295. Antonij Peregrini. Antony Massa Gallery, tom. 12. f. 313. Iacobi de Castello, alias de Villa Sancta, t. 12. f. 284. Io. à Lignano, t. 12. f. 281. Iulij Ferretti, tom. 12. f. 308. Henrici Boceri.*
- Duelli prohibitione. *Luca Floroni.*
- Duobus fratribus. *Francisci de Borcollinis, t. 6.*

Index Legalis Authorum,

p.1.f.173. *Petri de Vbaldis*, tom. 6. f. 133
Duodecim tabularum legibus, V. Legibus.
12. tabul.

E

Ecclesia autoritate, *Iacobi Almaini*,
R. Junn. à Capesirano.

Ecclesiæ potestate. *Stephani Auserij*, t. 3. p. 1.
f. 126. *Io: Antony Delphani*. *Alex. de sancto*
Elpidio.

Ecclesiæ, & Cardinalium autoritate. *Petri*
de Alinco.

Ecclesiæ potestate causa immediata. *Petri*
de Palude.

Ecclesiæ rebus non alienandis. *Guiselmi Ro-*
doani, t. 15. p. 2. f. 393. V. Alienatione.

Ecclesia vniuersali, seu in c. oportebat. 79.
dist. *Rodulphi Cuperi*.

Ecclesiarum immunitate, V. Immunitate.
Ecclesiæ Catholicæ ritibus. *Ioannis Stephani*
Durantis.

Ecclesiarum status mutatione. *Petri de Pe-*
rnsio, t. 14. f. 175

Ecclesiarum vnione, V. Vnione.

Ecclesiæ coerectionis, & officio Episcopi,
Guiberti de Tornaco.

Ecclesiastica censura, *Ioannis de Lignano*, t. 14.
fol. 307.

Ecclesiastica iurisdictione. *Petri Bertrandi*.

Ecclesiastica libertate. *Ioannis Lepi*, tom. 13.
par. 1. f. 2.

Ecclesiæ libertatis propugnaculum. *Ioannis*
Beltrani.

Ecclesiastica pensione. *Pauli de Roma*, t. 15.
p. 1. f. 309

Ecclesiasticis redditibus, *Francisci Sarmien-*
ti, t. 15. p. 2. f. 369. *Morsij*. *Marti An-*
tonij Columna, t. 15. p. 2. f. 340

Ecclesiasticis spolijs, *Guiselmo Rodano*, t. 14.
f. 213.

Ecclesiasticis officijs. *Isidori Hispanensis Epi-*
scopi.

Ecclesiastico interdictione, V. Interdicto.

Ecclesiæ ministerijs, ac beneficijs. *Francisci*
Duareni.

Ecclesiasticorum praelatorum ministerio, &
presidentia. *Francisci Cordubensis*.

Ecclesiasticis exemptionibus. *Ioannis Lomada*.

Ecclesijs reparandis. *Petri Beckii*.

Edictum perpetuum. *Saluy Juliani*.

Effectibus clericatus. *Caroli de Grassi*.

Effectibus amicitie. *Emptem*.

Effectibus litis contestatæ. *Petri Rebuffi*.

Electione siue directorium electionum. *Pe-*
tri de Basia, t. 15. p. 1. f. 380

Electione, confirmatione, & postulatione.
Lucus Castellini.

Eligendi iure ministros Ecclesiæ, præsertim
summum Pontificem. *Taurini*, 1572. N.

Electione nouorum Prælatorum. *Guiselmi*
de Alandago, t. 15. p. 1. f. 407

Electionis Regis, & Imperatorum Romano-
rum discursus historicopoliticus Iuridi-
cus. *Augustini Vyschieri*.

Electione opinionum. *Matthæi Matheflani*,
t. 18. f. 221

Electione, & variatione fori. *Ioannis Maria*
Nowaria.

Eleemosina. *Gabrielis Vasquez*. *Iosephi Angles*.

Eleemosinæ præcepto. *Thoma de Via Card.*
Caletani.

Eligere an possit Romanus Pontifex Gallo-
rum Regem. *Gregory Picca*.

Elucubraciones. *Bernardini Perri*.

Emédatione. *Antonis Augustini*. *Elberti Leonink*.

Emporium questionum Vtriusque iuris.

Petri Augustini Altera.

Emphyteusis siue Emphyteoticis cōtractibus,
Alexandri Randensii. *Aluari Valasii*.

Emphyteotico iure, V. Iure emphyteotico.

Francisci Caldas de Pereira. *Onidj de Ami-*
cis. *Guldonis de Sotaria*, t. 6. p. 1. f. 189

Emphyteuta ex quibus causis iure suo priua-
tur. *Antony Corbuli*.

Emptione, & venditione. *Ioannis de Salas*.

Francisci de Caldas Pereira.

Emptione, & venditione, ac de omnibus con-
tractibus in genere. *Fabiani de Monte*.

Sancti Saccini, t. 6. p. 1. f. 39

Emptione cum solutione, seu paga anticipa-
ta. *Romualdi Coli*.

Enchiridion vsuum feudaliū. *Bernardini*
Rodani, &c.

Enchiridion appellationis. *Ioannis Millai*.

Enchiridion ludicum Ecclesiasticorum. *Incerri*.

Encyclopedia Brunonici Imperij. *Andreæ*
Krichen.

Eò quod interest. *Andrea Alciati*, tom. 5. f. 2

Antony Fumai, t. 5. f. 14. *Gasparis Caballi-*
ni, t. 5. f. 17

Episcopatus appetitione. *Hieronymi Regij*.

Episcopi Romani Diocesi, & suburbicarijs
regionibus. *Hieronymi de Leandri*.

Episcopi officio, & potestate. *Bartholomæi*
Vgolini. *Augustini Barbosa*.

Epi-

Materias ex professo tractantium.

- Episcoporum institutione. *Jacobi Nauclanti*.
 Episcopali, & parochiali canonica. *Petri de Rualdis*, tom. 15. pars. 2. fol. 198.
 Episcoporum speculum. *Rutilis Benzonii*.
 Episcopalibus pensionibus. *Camilli Cautii*, tom. 15. p. 2. f. 534.
 Episcopis. *Joannis Bersachini*, t. 13. p. 2. f. 301.
 Episcoporum consecratione. *Stanylis Sacelouij*.
 Episcoporum coadiutore. *Thoma Campegi*, t. 15. p. 2. f. 539.
 Episcopis promouendis. *Sebastiani Medices*.
 Episcoporum iurisdictione. *Antonij de Praetis*, t. 13. p. 2. f. 361.
 Episcoporum residentia, V. Residentia. *Hieronymi Gigantii*, t. 23. p. 2. f. 537. *Thoma Campegi*, t. 15. p. 1. fol. 532.
 Episcoporum ordine, iurisdictione, ac residentia. *Antonij Pagani*.
 Episcoporum officio, V. Officio.
 Episcoporum statutis synodalibus, V. Synodo.
 Episcoporum maioribus causis ad Papam deferendis. *Lalij Iordani*.
 Epithome fideicommissorum. *Francisci Martorii*.
 Epithome delictorum. *Petri à Plaza*.
 Epithome delictorum in quibus interuenit inuocatio demonis. *Francisci Torreblanca*.
 Epithome operum. &c. *Jacobi Cusacij*.
 Epithomata. *Joannis de Armo*.
 Equestris dignitate. *Petri Calefati*, tom. 18. f. 23.
 Equo, seu Cavallo. *Hypopoliti Bonacossa*, t. 6. p. 1. f. 108.
 Erroribus pragmaticorum, & interpretum, iuris. *Antonij Fabri*.
 Erroribus laudemialibus. *Antonij Fabri*.
 Erroribus pragmaticorum. *Eduardi Caldeira*.
 Premiarum vita, & statu. *Nicolai Boerij*, t. 13. p. 2. f. 432.
 Erotemata iuris Canonici. *Erigij Caffarelli*.
 Essentia infantis proximi infantie, & proximi pubertatis. *Joannis Francisci Fera*, t. 8. p. 2. f. 388.
 Euictionibus. *Gasparris Caballeni*, t. 6. p. 1. f. 82.
 Examinatione testium. *Nicolai Lescul*, t. 4. f. 231.
 Examine ecclesiastico, & disquisitionibus commentarij. *Humoboni de bonis*.
 Excellentia, & veritate Legis scientie. *Petri Andrea Gammaris*, t. 1. f. 132.
 Exceptionibus. *Innocentij IV.* t. 3. p. 2. f. 104. *Lamfranci ab Orsiano*, t. 3. p. 2. f. 103. *Nepotij de Monte Albano*, t. 3. p. 2. f. 105.
 Exceptionibus, & actionibus, quæ ad praxim Curiarum maxime in Francia vigentem, faciunt. *Petri Rebuffi*.
 Declaratio arboris exceptionum. *Petri Rebuffi*.
 Exceptiones, quæ oriri possunt tam ab intestato, quam ex testamento. *Pauli Aemilij Galli*.
 Exceptiones forenses. *Nicolai Vigelij*.
 Exceptionibus impediendis litis ingressum. *M. Antony Blanci*, t. 3. p. 1. f. 138. *Martini de Fano*, t. 3. p. 2. f. 102.
 Exceptionibus iudicij, & reprobationibus testium. *Bagarotti*.
 Excommunicatione. *S. Antonini Archiepiscopi Florentini*, t. 14. f. 366. *Francisci de Placca*, t. 14. f. 387. *Jacobi de Belniso*, t. 14. f. 387. *B. lo. a Capistrano*, t. 14. f. 388. *Bartholomæi Vgolani*.
 De vitanda excommunicatorum, communicatione, & de reconciliatione lapsorum. *Bernardi Prebysteri*.
 Excusandis parentibus à muneribus publicis ob numerum filiorum. *Ferdinandus Patz*, t. 12. f. 197.
 Excusatore. *Antonij de Canario*.
 Excussionibus bonorum. *Jacobi de Arena*, t. 3. p. 2. f. 141. *Vincentij Carocij*.
 Excussionibus pignorum. *Bartoli a Saxoferrato*, t. 3. p. 2. f. 140.
 Executione instrumentorum. *Antonij de Canario*. *Alberti Bruni*.
 Executionibus. *Joannis Baptista Afinitii*.
 Executione rei iudicatæ. *Federici Schek*, t. 5. f. 38.
 Executione sententiæ, & ijs, quæ habent executionem paratam. *Amatoris Rodriguez*.
 Executione privilegiata, seu guarentigiata. *Josephi de Sesse*.
 Executione bonorum in ciuilibus, & criminalibus causis. *Vincentij Carocij*.
 Executione in vestibus. *Antonij Monachi*.
 Executore, seu mandat. *Antonij de Canario*, t. 11. p. 1. f. 308.
 Executoribus vltimarum voluntatum. *Jo. Jacobi de Camibus*, t. 8. p. 1. f. 185. *Joannis Iurisconsulti*, tom. 8. p. 1. f. 196. *Joannis Oldendorpii*.
 Iure exequendi testamenta. *Boetij Epomis*.
 Exequendis mandatis Regijs. *Petri Nunez de Auedaño*.
 Exegesis iuris Ciuilibus, Canonici, & feudalis. *Matthia Stephani*.
 Exem-

Index Legis Authorum,

Exemptionibus. *Baldi de Perigli*, t. 12. f. 195
Exemptione, & nobilitate Hispanorum.
Ioannis Garfia.

Exemptione Canonica. *Philippi Nigri.*

Exemptione Ecclesiastica. *Ioannis Lomeda.*

Exemptione Clericorum. *Roberti Bellarmini.*

Exercitationes Iurisperitorum. *Antonii Masfa Galleati*, t. 1. f. 168

Exercitationes contra Fabrum. *Reinbardi Bachuii.*

Exercitatione Iuris. *Andrea Kolk. Constantii Landi.*

Exercitationes Iuris Civilis, seu diatribæ.
Hieronymi Heleni.

Exercitationes Iustinianæ. *Thoma Lindenmanni.*

Exhibendis auxiliis, seu de Inuocatione
vtriusque brachij. *Michaelis Agia.*

Exorcismis, seu maleficijs, V. Maleficijs.

Expectatijs gratijs. *Ioannis Staphilæ*, t. 15.
p. 1. f. 264. *Ludovici Gomezi*, t. 15. p. 1. f. 302

Expensis. *Lanfranci ab Orzano*, t. 3. p. 2. f. 396

Expensis, & melioramentis. *Ioannis Garfia*,
t. 12. f. 257

Expensis studiorum. *Ioannis Vuolfangi.*

Expensis in iudicio factis. *Federici Schenk*,
t. 3. p. 2. f. 397. *Iacobi de Arena*, t. 3. p. 2. f. 394

Explanatio actionum, & exceptionum fo-
sensium. *Vinderini Sebeling.*

Extensionibus. *Petri Andrea Gammari*, t. 18.
p. 1. f. 247

Extensione legum. *Alphonssi Villagus.*

Extraneitate, & Suitate. *Io. Raynandi*, t. 8.
p. 2. f. 155

F

FActi scientia, & ignorantia. *Io. Baptiste Costa.*

Facultate ciuili. *Adonardi Gualandis.*

Fallentix ad Regulam spoliatus ante omnia
restituendus. *Antony Corfetti*, t. 3. p. 1. f. 325

Fama. *Thoma de Piperata*, t. 11. p. 1. f. 8

Familis, vel seruis. *Hippolyti Bonacolla*, t. 6.
p. 1. f. 121

Fauoribus liberationis, libertatis, & pupil-
lorum. *M. Martina*, t. 8. p. 2. f. 286. & 287

Festis Christianorum contra Hæreticos.
Iacobi Grefseri.

Feudis. *Francisci Somsbeckij*, tom. 10. p. 2.
f. 123. *Francisci Curtij Junioris*, t. 10. p. 2.
f. 43. *Iacobi de Ardenzone*, tom. 10. p. 1.
f. 225. *Jacobini de S. Georgio*, tom. 10. p. 1.

f. 179. *Io. Baptiste Caccialupi*, tom. 10. p. 1.

f. 10. *Petri de Bellaportica*, tom. 10. p. 2.

f. 2. *Petri Rannematus*, tom. 10. p. 2. f. 10.

Vladisli Zayj. tom. 10. p. f. 304. *Martini*

Ereecta. Matthæ Vuolsembeckij. Gerardus Ni-

gri. Francisci Duareni. Oberli de Orto.

Henrici Rosental. Marcelli Boni. French-

sci de Amicis. Nicolai Intriglioli. Ludolphi

Schradteri. Petri Nicolai Moxei. Nicolai

Baratterij. Stephani Forcatuli.

Feudi recognitione. *Laurentij Siluani*, t. 10.
p. 1. f. 70

Feudi concessione. *Petri Gregorij Mefinenfis.*

Feudi in causa quis sit index. *Amadai à Ponte*
t. 10. p. 2. f. 195

Feudalibus seruitijs, & de subfeudis. *Andrea Kolk.*

Feudis, hominij, & vassalibus. *Aegidij Ma-*
gistri Equitii, t. 13. p. 2. f. 436

Feudorum generibus, & qualitate. *Ioannis*
Thoma de Martinis, t. 10. p. 1. f. 112

Feudorum Iure. *Gustelmi Hammetsonij*, t. 10.
p. 1. f. 162. *Petri Gandelini. Hermannus*

Vulteri. Francisci Hottomanni.

Feudorum vñbus. *Martini de Salimannis cum*
Baldi addit. t. 10. p. 1. f. 2

Feudorum præludia. *Guerini Pifonis*, tom. 10.
p. 1. f. 97

Feudorum declaratio. *Petri Rebnffij*, tom. 10.
p. 1. f. 299

Feudorum epitome. *Ioannis Bianchi*, t. 10.
p. 1. f. 263

In feudorum vñs collectanea. *Io. Ferrarij*,
tom. 1. p. 2. f. 93

Feudales quæstiones maioratuû, & meliora-
tionû. *Melchioris Palash à Mifj*, t. 10. p. 1. f. 337

Feudale comprehensorium. *Io. Raynandi.*

Feudorum quæstiones. *Ioannis Andrea*, t. 10.
p. 2. f. 42

Feudalium successione. *Iosephi Camie.*

Feudo ex pacto, & proindencia, & hæredita-
rio. *Caroli à Kirchberg.*

Feudorum speculum. *Clandij Seifeltij.*

Feudales discursus. *Iacobi Alemanni.*

Feudales disputationes. *Ioannis Schuerri.*

Feudi reuocatione male alienati. *Ioannis de*
Anania.

Fide tregua, & pæce. *Nicolai Aloroni*, t. 11.
p. 1. f. 418. *Otilianini Vulpelij*, t. 11. p. 1. f. 406

Fide Hæreticis seruanda. *Heriberti Rosencydi.*
Roberti Suerri.

Fide Catholica. *Francisci Episcopi Squillacen-*
sis, t. 14. f. 2

Fide

Materias ex professo tractantium.

- Fide, & production instrumentorum, *Lanfrancus ab Orianis*, t. 4. f. 29
- Fidei bonæ iudicijs, *Antony Masse Galliesij*, t. 3. p. 1. f. 101
- Fideicommissis per alienationis prohibitionem inducendis, *Sforza Oddi*.
- Fideicommissorum transmissione, *Nicola Noalis*.
- Fideicommissis, & legatis, *Angeli Matthæusij*.
- Fideicommissorum iure, & substitutionibus, *Claudij Chisletij*.
- Fideicommissis, *Petri Antony à Petra. Marci Antony Peregrini*.
- Fideicommissorum epitome, *Francisci Marzarij*.
- Fideicommissio legali, seu de confortibus, *Hieronymi Porsoles*.
- Fiduciaria tutela, *Alebiadis Lucarini*.
- Fideiussores, *Pirri Mauri. Valentini Franchi. Antony Heringij. Hippoliti de Marfilijs*.
- Fideiussores in causa criminali, *Roderici Suarez*.
- Filij non legitime natis, seu nothi, spurijq; *Benedicti de Barziz*, t. 8. p. 2. f. 24. *Gabrielis Palentii*, t. 8. p. 2. f. 45
- Filiorum legitima, *Marci Mantua*, t. 8. p. 1. f. 440
- An, & quando liberi in conditione positi censcantur vocati, *Iosephi de Rufficis*.
- Fine ultimo iuris Ciuilis, & Canonici, *Fortunij Garcia*, t. 1. f. 106
- Finibus humanorū actuum, *Martini Nanarri*.
- Finibus regundis, *Hieronymi de Monte*.
- Firma defensio contra infidias inimicorum, *Vincenij Ferrariorū*.
- Fisco, *Martini Garati*, t. 12. f. 2
- Fisco, & eius privilegijs, *Francisci Lucani*, t. 16. f. 6. *Marci Antony Peregrini*.
- Fisci iure, *Antony Olibanij*.
- Fisco, & bonorum confiscationibus, *Petri Rebuffi*.
- Fiscalis officio, & eius privilegijs, *Francisci de Alpharo*.
- Flosculi beneficialis. *Incerti*.
- Flosculus de Clericorum, & Sacerdotum excellentijs, & alijs, quæ ad eorum vitā, statum, & honorem pertinent, *Dionysij Pauli Lopis*.
- Flores legum, *Thoma de Thomassetis*.
- Fœnore Iudæorum, *Sixti de Medicis*.
- Flagellum dæmonum, *Hieronymi Menghi*.
- Fori variatione, & electione, *Ioannis Baptista Novaria*.
- Fori ordine, V. Ordine.
- Fori competentia, V. Iudicijs.
- Forensia, *Gualelmi Budæ*.
- Formandis libellis, V. Libellis.
- Forma libellandi, *Doctores Infantis*.
- Forma Inuentarij conscribendi, V. Inuentario. *Gudonis Papa*.
- Forma procedendi extraordinarie in controuersijs criminalibus, *Antony Columbani*, t. 11. p. 1. f. 341
- Formulæ solemnes præfæ publicorum, & priuatorum Iudiciorum, *Incerti*.
- Forma procedendi contra inquisitos de hæresi. *Authoris Incerti, cum addis. Francisci Pegna*, t. 11. p. 1. f. 410
- Formula Cameralis obligationis, *Antony Massa Galliesij*, t. 6. p. 2. f. 349
- Formulis testamentorum, *Ludonici Lana*, t. 8. p. 1. f. 180
- Forma, & solemnitate, *Alberti Bruni*.
- Formulis, & solemnibus Pop. Romani verbis, *Barnaba Brisbanij*.
- Formulæ actuum iudicialium, *Birraccini*.
- Formula commissionum, *Quintiliani Mandosij*.
- Formulæ antiquorum, *Marcalphi Monachi cum not. Hieronymi*.
- Formula ad quam visitatio intra diocesum Coloniensem exigitur, *Incerti*.
- Forma viuendi Canonicorum, Vicariorum, & aliorum Presbyterorum secularium, *Incerti*.
- Forma, & modo videndi processum, *Amatoris Rodriquez*.
- Formularium diuersorum contractuum.
- Formularium in lingua Hispanica, idest, las notas del Relator. *N.*
- Formularium cōtractuum iuxta stylum Florentinum, *Incerti*.
- Formularium instrumentorum, *Petri Domini de Musis*.
- Foro conscientie, & contentioso. *Hieronymi de Zannettinis*, t. 3. p. 1. f. 405
- Fortuitis casibus. *Sebastiani Medicis*, t. 7. f. 195
- Fructibus. *Ioannis Capi*, t. 17. f. 236. *Petri Gilkerij. Petri Rebuffi*.
- Fratribus duobus. *Francisci de Porcellinis*, t. 6. p. 1. f. 173. *Petri de Vbaldis*, t. 6. p. 1. f. 133
- Fuga. *Ioannis Thierij*, t. 11. p. 1. f. 240
- Fundo dotali. *Pardulphi Præsteri*, t. 9. f. 474
- Furtis, *Ioannis Bonifacij. Prosseri Farinacij*.
- Furtorum poenis, *Henrici Boceri*.
- Furtiue rei prohibita vfucapione, *Adriani Paluuij*, t. 12. f. 216

V u Furtis,

Index Legalis Authorum,

Furtis, seu re furtiua penes tertium reposita, *Vinceniy Caroccy*.
Fustis demonum. *Hieronymi Menghi*.

G

Gabellis. *Ioannis Gutierrez*, *Rodobaldi Parani*, *Francisci Pirsonalis*.
De Decima, venditionis, & permutationis, *Ignacij Lasariz*.
Gabellis, publicanis, muneribus, & oneribus, *Iulij Ferretti*, t. 12. f. 76.
Gabellis, tributis, ac vectigalibus, *Ioannis Bertacchini*, t. 12. f. 51.
Ganerbijs Castrorum, seu de Arcium pluribus communiu condominiumis, *Jacobi Pvernheri*.
Geminaris verbis, *Antonij Corfetti*, t. 18. f. 266.
Gerundijs, *Andrea Cieff*, t. 18. f. 273.
Glossarum concordia, *Antonij Nicelli*, t. 17. f. 187.
Glossis contrarijs, *Dni Mugellani*, tom. 18. f. 187.
Glossarū, seu interpretatione rerū, vocumq; difficultium, & obscuriorum. *Incerti*.
Graduum vtriusque fori ordine, V. Ordine.
Gradibus consanguinitatis, & affinitatis, *Antonij Conij*.
Gratijs expectatiuis. *Ioannis Staphilati*, t. 15. p. 1. f. 264. *Ludovici Gomezij*, t. 15. p. 1. f. 302. *Ioannis Nicolai Gimontei*.
Guarantigijs. *Benedicti de Barziz*, t. 6. p. 2. f. 340.
Guarantigiato instrumento, *Guadonis de Saxaria*, t. 6. p. 2. f. 338.
Guarantigiata executione, & privilegiata, *Josephus de Sesse*.

H

Habilitatibus, *Antonij Pipara*.
Habitū, & tonsurā, *Alphonij Vinaldi*.
Hæreditatibus, quæ ab intestato deferuntur, *Valentini Gulielmi Forsteri*.
Hæreditatibus ab intestato venientibus, *Maturus Adontani*, t. 8. p. 1. f. 384.
Hæreditatibus, & bonorum possessionibus, *Antonij Conij*.
Hæreditibus instituendis, *Ioannis Dilelli Duranti*, t. 8. p. 1. f. 141.
Hæreditatis additione cum inventario, V. Inventario.

Hæresi. *Ambrosij Vignata cum Francisci Pegna addis*, t. 11. p. 2. f. 2. *Prosperij Farinacij*.
Antonij Sanctarelli.
Contra hæreseos inquisitos procedendi forma. *Innominati cum Pegna addis*, t. 11. p. 1. f. 410.
Hæreticæ prauitatis Inquisitorum lucerna. *Bernardi Comensis*, t. 11. p. 2. f. 333.
Hæreticis fide seruanda. *Herberti Rosnydi*.
Roberti Suerfij.
Hæreticis, & Catholicis assertionibus cognoscendis, *Arnaldi Alberini*, t. 11. p. 2. f. 42.
Hæreticorū iusta punitione. *Alphonij a Castro*.
Hæreticorum malleus, *Georgij Ederi*.
Hæreticis. *Corradi Bruni*, t. 11. p. 2. f. 271. cū addis. *Pegna*. *Gaudisialis de Villadesio*, t. 11. p. 2. f. 32.
Ioannis de Reyes, t. 11. p. 2. f. 208. *Ioannis Nicolai Arlatani*, t. 11. p. 2. f. 29. *Ludovici Carrey*, t. 11. p. 2. f. 42. *Pauli Grilbandi*, t. 11. p. 2. f. 24. *Zanchini Vgelini*, t. 11. p. 2. f. 234.
An Papa possit dirimere matrimonium ab hæreticis contractum. *Thomas Campsey*, t. 9. f. 113.
Historia iuris Ciuilis. *Aymari Riecallij*, t. 1. f. 3. *Valentini Forsteri*, t. 1. f. 25.
Historia fori Romani. *Francisci Polletti*. *Philippi Broidai*.
His, quæ vi, metusve causa sunt. *Balthassaris Mugellani*.
Homagijs. *Iacobi de S. Georgis*, t. 10. p. 2. f. 172.
Homicidij indicijs. *Marci Antonij Blanci*, t. 11. p. 1. f. 260.
Homicidij omni genere, *Petri Caballs*.
Homicidiorum triplici genere, necessarij, voluntarij, & inuoluntarij, seu casualis. *Jacobi Ayres*.
Hominijs, feudis, & vassallis. *Aegidij Magistri Equitij*, t. 13. p. 2. f. 436.
Sacra homicidio amittenda immunitate, *Francisci Molini*.
Horarum Canonicarum tempore, *Marcelli Francolini*.
Horis Canonicis. *Alberti de Ferrarijs*, t. 15. p. 2. f. 559. *Ioannis de Lignano*, t. 15. p. 2. f. 564. *Nicolas Plauti*, t. 15. p. 2. f. 564. *Martini Namari*, *Martini Bonacina*.
Horarum Canonicarum institutione, obligatione, ac recitatione. *Olinery Bonatus*.
Hospitalitate. *Lapo de Castellano*, t. 14. f. 162.
Hypothecis & pignoribus, V. Pignoribus.
Humanæ vitæ statibus, *Homoboni de Bonis*.

Iciu-

Materias ex professo tractantium.

I.

Ieiunio. *Iacobi Zocchi*, t. 14. f. 159. *Iosephi Angles*.

Ieiunijs, & varia eorum apud antiquos obseruantia. *Alphonſi Ciacconi*.

Illegitimis. *Joannis Baptiste Lupi*.

Illicitis commercijs, V. Vſuris.

Illicitis contractibus. *Joannis Baptiste Lupi*.
Immunitate Eccleſiarum, & de perſonis conſugientibus ad eas. *Hieronymi Albani*, t. 13. p. 2. f. 18. *Ioannis de Viſchis*, t. 3, p. 1. f. 11. *Remigij de Gony*, t. 13. p. 1.

Immunitate Eccleſiarum. *Marij Italia*. *Alexandri Ambroſini*.

Immunitate Eccleſiaſtica. *Auguſtini Vagianni*. *Laurentij Oſij*. *Proſperi Farinacij*.

Immunitatis Eccleſiaſticae iure. *Boetij Epomii*.

Immunitate Eccleſiaſtica homicidio amittenda. *Franciſci Molini*.

Immunitatis, & libertatis Eccleſiaſticae aſſertio. *Anaſtaſij Germanij*.

Imperatore. *Reſtauri Caſſaldi*, t. 16. f. 30.

Imperatore militum deligendo, & c. *Bartholomaei Cepolla*, t. 16. f. 308.

Imperatoris, & Romani Pontificis poteſtate. *Antonij de Roſellis*.

Imperio, & iuriſdictione. *Iacobi Menochij*. *Franciſci Duarenii*. *Maria*. *Franciſci de Clauperijs*. V. Iuriſdictione.

Imperio Romano, & eius iuriſdictione. *Franciſci Zoanetti*, t. 16. f. 20.

Imperio, & imperio contrario. *Leonis Cimiſij*.

Imputationibus, & detractationibus in legitimam, & Trebellianicam, & alijs quartis. *Antonij Mangilij*.

Incantationibus, & Enſalmis. *Emmanuelis de Valle*.

Incompatibilitate beneficiorum, V. Beneficijs.

Indagine Iuris. *Raynaldi Corſi*, t. 1. f. 279.

Indemnitatibus mulierum. *Aymonis Cranes*, t. 6. p. 1. f. 281.

Indicijs homicidij. *Marcij Antonij Bianci*, t. 1. p. 1. f. 260.

Indicijs, & tortura. *Antonij de Roſellis*, t. 11. p. 1. f. 290. *Franciſci Brunii*, t. 11. p. 1. f. 246. *Franciſci Caſoni*, t. 11. p. 1. f. 311. *Guidonis de Saſſario*, t. 11. p. 1. f. 241. *Franciſci Perſonaliſ*. *Proſperi Farinacij*.

Individuis, & diuiduis. *Polidori Ripe*.

Individuis, & diuiduis obligationibus. *Eguinarij Baroni*, t. 6. par. 2. fol. 365.

Individuorum differentijs. *Leandri Galganneti*.

Inducijs, pace, & promiſſione de non offendendo. *Oſtauij Vulpell*.

Indulgentijs. *Antonij Roſelli*, t. 14. f. 147. *Gregorij de Valentia*. *Ludouici Bolognini*, t. 14. f. 141. *Didaci Naguez*, t. 22. q. 20. *Mariini Nauarri*. *Antonij Cordubeniſ*. *Gasparis Sciopij*. *Iſidori Valſerani*. *Iacobi Nauclani*. *Ioannis Baptiſta Pauliani*. *Roberti Bellarmini*. *Thomae Zeralis*. *Thomae de Vio Caietani*. *Iulij Laurorii*.

Indulgentia plenaria. *Felini Sandei*, tom. 14. f. 157.

Indulgentijs generalis controuerſia. *Valentini Laurentij*.

Indultis Apoſtolicis. *Anaſtaſij Germanij*.

Infantis eſſentia proximam infantia, & proximi pubertati. *Ioannis Francisſi Fara*, t. 8. p. 2. f. 388.

Infidelibus, & Iudaeis, V. Iudaeis.

Infirmis, & eius priuilegijs. *Thomae Aſſij*.

Informatio neceſſaria, ſeu potius notæ in Reinhardum Bochouium, & Helfricum Hunnium. *Hermannis Goebauſan*.

Inhibitionibus. *Quintiliani Mandarij*, tom. 5. f. 86. *Iosephi de Seſſe*.

Inimicorum remiſſione, V. Repacificatione.

Iniuriarum remiſſione, V. Repacificatione.

Iniustitia, & iustitia. *Gulielmi le Rouille*, to. 1. f. 371.

In ius vocando. *Federici Schenck*, t. 3. p. 2. f. 57.

Innouatis, & attentatis. *Robertis Lancellotti*, t. 5. f. 286.

Inquisitionibus, & accusationibus. *Bonincontri Bonontenſis*, t. 11. p. 1. f. 5.

Inquisitorum haereticæ prauitatis lucerna. *Bernardi Comenſis*, t. 11. p. 2. f. 333.

dell'Inquisitione pratica, o veto ſacro arſenale è pratica della Santa Inquisitione. *Incerſi*.

Infuuationibus. *Antonij de Canario*, t. 6. p. 2. f. 119.

Inſtitutio, & praxis viſitandorum. *Michaeſis Timothei*.

Inſtitutione, obligatione, & Religionem Horarum canonicarum. *Oluuerij Bonarrii*.

Inſtruccio politica, yprattica iudicial conforme al eſtlo de los Códigos, Audiencias, y Tribunales de Corte, y otros ordinarios.

Vu ij del

Index Legalis Authorum;

- del Reyno. *Alonso de Villadiego*.
- Instrumento guarantiegato. *Guidonis de Summaria*, t. 6. p. 2. f. 338
- Instrumentorum executione. *Antonij de Canario*, t. 5. f. 39
- Instrumentorum fide, & productione. *Lanfranci ab Oriano*, t. 4. f. 29
- Instrumentorum formularium. *Petri Dominici de Musis*.
- Instrumentorum re assumptione. *Paridis de Puteo*, t. 4. f. 36
- In integrum restitutione. *Joannis Maurij*, t. 5. f. 114. V. Restitutione.
- Insulis. *Joannis Gryphindri*.
- Interdicto. S. *Antonini*, t. 14. f. 338
- Interdicto ecclesiastico. *Joannis Calderini*, t. 14. f. 325. *Joannis de Lignano*, t. 14. f. 335. *Nicolai Pulnei*, t. 14. f. 333. *Bartholomei Vgolini*.
- Interdicto possessorio summarijsimo. *Christophori de Paz*.
- Interdicto vti possideris. *Virginij de Boccacij*, t. 3. p. 2. f. 300
- Interdictis, & actionibus. *Joannis Zuccardi*.
- Interdictis. *Friderici Mndani*.
- Interdictis, ciuitatis, castri, vel alterius loci, & de ijs, quæ seruari in ipso debent. *Joannis Andrea*, t. 14. f. 344
- Interdicti in Venetis iustitia. *Rutij Benzonij*.
- Interesse. *Dyni Magellani*, t. 5. f. 6
- Schematici super interesse brevis declaratio. *Petri Rubuffi*.
- Eo quod interest, V. Eo quod interest.
- Interitu, & peremptione. *Alberti Bruni*, t. 17 f. 379
- Interlocutoria sententia, & definitiua. *Francisci de Acceptansibus*, t. 5. f. 3
- Interpretatione iuris. *Constantij Rogery*, t. 1. f. 386. *Valentini Gulielmi Forstleri*.
- Interpretationibus victimarum voluntatum. *Simonis de Prezis*.
- Interpretatione trium verborum, scilicet possessione, acquirenda, amittenda. *Francisci Zoannez*.
- Interpretatione legum. *Stephani de Friderici*, t. 1. f. 208
- Interpretationes. *Benedicti Pinelli*. *Odonelli Marcandilli*.
- Interrogationibus, ac positionibus. *Francisci Curij*, t. 4. f. 10
- Intruso. *Hieronymi Gigantiz*.
- Inualiditate professionis ante legitimam ætatem profitentium. *Remij Scrofa*.
- Inuentario. *Angeli de Vbaldis*, t. 8. p. 2. f. 155
- Joannis Curraij*, t. 8. p. 2. f. 165. *Phanucij de Phanucij*, t. 8. p. 2. f. 265. *Sebastians Alonuculi*, t. 8. p. 2. f. 200
- Inuentarij confessione, seu consiciendi forma. *Fræscij Porcellini*, t. 8. p. 2. f. 156. *Guidon. Pajæ*, t. 8. p. 2. f. 323. *Rolandus à Valle*, t. 8. p. 2. f. 106
- Aditione cum Inuentario. *Baldi de Perusio*, t. 8 p. 2. fol. 323
- Inuestituris. *Marini Freccia*.
- Inuestitura feudi. *Hierici Boceri*, *Antonij Capicij*, Inuocatione vtriusq; brachij *Rutgers Rolandi*.
- Irregularitate. S. *Antonini*, t. 14. f. 403. *Nicolai Pulnei*, t. 14. f. 400. *Bartholomei Vgolini*. *Pauli Borghasij*.
- Irregularitatis enchiridion. *Feliciani Episcopi Scatenfis*.
- Irregularitatibus, & alijs canonicis impediementis. *Simonis Majoli*.
- Iubilæo. *Rutij Benzonij*. *Antonij Santharelli*, *Angeli Pientini*. *Hieronymi Grassiani*. *Martini Nauarri*. *Joannis Baptista Pauliani*. *Iulii Lanorri*. *Thoma Zerola*. *Andrea Vicarelli*, qui potius pertinet ad historiam.
- Iubilæi & indulgentiarum iure. *Boetij Eponi*. Considerationi sopra il Giubileo. *Cesare Bossioni*
- Iudæis, & alijs infidelibus. *Maynardi de Samanis*, t. 14. f. 27
- Iudæorum fortiores. *Sixti Medices*.
- Iudæorum regimine S. *Thoma*, est in t. 12. oper.
- Contra Iudæos. *Ysidori Episcopi Hispanensis*, t. 14 f. 23
- Iudicibus secularibus in personas Ecclesiasticas certis casibus cognoscentibus. *Petri Rubuffi*.
- Iudex secularis in quibus casibus potest imponere manus in personas Clericorum sine metu excommunicationis. *Bernardini Laurentii*, t. 11. p. 1. f. 328
- Iudicibus conseruatoribus. *Joannis Petri Moneta*.
- Iudicatæ rei executione. *Friderici Schnek*, t. 5. f. 38
- Iudicatorum rerum. *Anea Roberti*.
- Iudicijs, sententiæ, & re iudicata. *Didaci Milliani*
- Iudiciali missione in possessionem. *Simonij Vincentini*, t. 3. p. 2. f. 135
- Iudicialibus actibus iuratis. *Joannis Petri Gutserij*, t. 3. p. 1. f. 383
- Iudicibus, & consulis mercatorum. *Benedicti Straccha*, t. 6. p. 1. f. 383
- Iudicis officio in causis capitalibus. V. Officio.
- Iudice suspecto. *Io. Jacobi Laurentij*.
- Iudicum præceptis, V. Præceptis.

Materias ex professo tractantium.

Iudicium arbitrijs casibus. *Jacobi Menochij.*
 Iudice Regularium. *Francisci Ghislerij.*
 Iudicii speculū. *M. M. Rauandij.* 3. p. 1. f. 84.
 Iudicum directorium Ecclesiastici fori. *Jo. Segura Danalos.*
 Iudicia, & vota. *Francisci Suntioli.*
 Iudicij, & iurisdictionis prerogatione, foro, competentia, praeuentione, iure reuocandi domum, reuocatione, & eorum transmissione. *Antonij de Matheis.* 1. 3. p. 1. f. 105.
 Iudicij Succini. 1. 3. p. 2. f. 96. *Placentini.* 1. 3. p. 1. f. 92.
 Iudicij. *Ioannis Baptista Costa.* *Ambrosij Luy.*
 Iudicij bonae fidei. *Antonij Masse Galleij.* 1. 3. p. 1. f. 104.
 Iudiciorum, & Ordine. *Guillemi Harnatonij.*
 Iudiciorum, publicorum, accusationibus. *Placentini.* 1. 11. p. 1. f. 2.
 Iudicij alienatione mutandi causa facta. *Adriani Pulgij.* 1. 8. p. 1. f. 37.
 Iudiciorum arbore. *Ioannis de Grassis.* 3. p. 1. f. 22.
 Iudicij, criminalibus. *Sigismundi Scaccia.*
 Iudicio in rebus exigujs ferendo. *Andrea Tiragueli.*
 Iuramento, & eius privilegijs. *Antonij Corradi.* 1. 4. f. 359.
 Iuramenti virtute, & viribus. *Marcij Antonij Benerij.* 1. 4. f. 364.
 Iuramento, eiusque vi, & effectu. *Rincinij.*
 Iuramenti absolutio. *Antonij Cornei.* 10. *Cassili Biloze.*
 Iuramento iuris decisorio. *Pincenij Caracij.*
 Iuratis contractibus, seu iuramento confirmatis. *Roberti Gualtherij.* 6. p. 2. f. 35.
 Iure iurando propter calumniam dando. *Francisci Guirij.* 1. 3. p. 1. f. 190.
 Iuramento calumniae. *Antonij del Re.*
 Iure iurando. *Thomae de Sena.* 1. 4. f. 37.
 Iure iurando in litem. *Phanij de Phanij.* 1. 3. p. 1. f. 398.
 Iure, lege, & equitate. *Albani Bolognini.* 1. f. 289.
 Iure accrescendi. *Francisci Duzeni.* 1. 8. p. 1. f. 42.
 Iure ad hoc, & eius, atque subsidij. *Iacobi del Arco.* 1. 12. f. 169.
 Iure codicillorum. *Nicolaus Resmer.*
 Iure constituti possessori. *Andrea Tiragueli.*
 Iure coenobitarum, & Monasticorum. *Ben-nati Copini.*
 Iure diuino, & naturali Ecclesiastica liber-

tatis. *Thome Bozj.*
 Iure, & commodo domini, & iure vassalli. *Henrici Bocerij.*
 Iure ciuili in artem redigendo. *Ioannis Corra-*
ij. 1. 1. f. 59.
 Iure consuetudinis. *Antonij Diagij.*
 Iure Collectarum. *Henrici Baerij.*
 Iure exigendi medios fructus, & quos annatas vocant. *Ferdinandi Cordubensis.*
 Iure eligendis. *V. Eligendi iure.*
 Iure Feudorum. *Guillemi Harnatonij.*
 Iure censuum, siue annuorum reddituum. *Friderici Martini.*
 Iure connubij. *Barnabe Brissonij.* 1. 9. f. 103.
 Iure exequendi testamenta. *Boetij Eponis.*
 Iure emphyteutico. *Guidonis de Suzaria.* 1. 61. p. 1. f. 189. *Ioannis Ferrarj.* *Francisci Cal-*
das. *Alanae Kalasij.* *Elberti Leinintz.* *Julij Clara.* *Ouidij de Vmich.* *V. Emphyteosi.*
 Iure fisci, & eius privilegijs. *Marcij Antonij Ped-*
regini. *Antonij Bibani.* *V. Fisci.*
 Iure hominis. *Andrea Dalmatij.*
 Iure immunitatis Ecclesiasticae. *Boetij Eponis.*
 Iure liberorum. *M. Ferrarj Maurij.* 1. 2. f. 12.
 Iure, & potestate Romanorum Pontificum. *Alphonij Alanae Guerrero.*
 Iure, & privilegijs militum. *Claudio Coterij.* 1. 16. f. 420. *M. Manua Passuini.* 1. 16. f. 452.
 Iure, & privilegijs honestatis. *Benedicti de Aguil-*
lure monerarum. *Henrici Bocerij.*
 Iure manum. *Iacobi Guiberti.*
 Iure non scripto. *Antonij Scappi.*
 Iure, & re naualis. *Julij Ferrerij.* 1. 10. f. 325.
 Iure patronatus. *Cesaris Lambertini.* *Jo. Re-*
colai Gimontij. *Rocobi de Curte.* *Pauli de Cu-*
radinis. *Claudio Tuij.*
 Iure personarum extra gremium Ecclesiae existentium. *Antonij Riccioli.*
 Iure primogenitum. *Andrea Tiragueli Lu-*
donici Moline.
 Iure principatum. *Pauli Cieria.*
 Iure prothomifcos. *Baldi de Bualdis.* 1. 2. f. 13.
 Iure. *Iacobi Bonelli.* 1. 12. f. 20. *Manhai de Affli-*
1. 12. f. 2. *Benni.* *Antonij Bardij.* *Prosperij*
Rendella.
 Iure penitis. *Casselliani Costa.* 1. 12. f. 137. *Io-*
Bertrandi.
 Iure publico. *Leandri Galanessij.* & de eo
 discursus academici. *Dominici Aramici.*
 Iure Regaliae. *Arnulphi Rakai.* 1. 12. f. 357.
 Iure. *Philippi Probst.* 1. 2. f. 389. *Aegidij Adga-*
Iure status, seu libertate Ecclesiastica. *Thome*
Bozj.

Index Legalis Authorum,

- Iure testandi promiscuo, seu communi. *Boc-
ky Epone.*
- Iuribus, & privilegijs Regni Francorum. *Jo. Feraldi, t. 1. f. 274*
- Iuribus principalibus apologia, *Jo. de Ros.*
- Iure quasiro per Principem non tollendo, *Petri à Petra.*
- Iure reuocandi domum. V. Iudicijs.
- Iure sequestrationis, *Andrea Cludij.*
- Iure sustendi, & manuum iniectione, siue ar-
restatione, *Petri Peckj, t. 3. p. 2. f. 155*
- Iure territorij, *Andrea Kuchten.*
- Iure vniuersitatum, *Nicolaï Lesai.*
- Iure veteri, & Mosaisco enucleando Codex.
Nicolaï Mongiorgy.
- Iuris arte. *Ioachimi Opperi, t. 1. f. 81, Mathia
Stephani.*
- Iuris feudalis antinomia, *Huberti Giphany.*
- Iuris antinomia, *Jo. Baptista à Philalobus.*
- Iuris ambiguitate, *Jacobi Renardi.*
- Iuris argumenta, *Gonzalus Mendez de Cabedo.*
- Iuris Ciuiilis historia. *Amari Renalli, t. 1. f. 3*
Valentini Forsberg, t. 1. f. 25
- Iuris Ciuiilis fontes, ac riuus, *Henrici Stephan.*
- Ius Ciuile, *Ioannis Imberti.*
- Ius Camerale, *Incerti, Petri Penali.*
- Iuriconsultus, siue de principijs, & rationi-
bus iuris, *Ioannis Andrea Berai.*
- Iuriconsultus perfectus, & Episcopo, *Andreas
Schotti.*
- Iuris Pôtificij analysi methodica, *Danielis Vol-*
- Iuris prudentiæ aphorismi, *Jo. Brochati.*
- Iurista Romanocatholicus, *Cornely à Rhinelen.*
- Iurisdictione, *Jacobi Menckij, Henrici Boeni,
Jo. Zanardi, Antonij Gouami Hieronymi
Muscorni, t. 3. p. 2. f. 15, Jo. Giletti, t. 3. p. 1. f. 2*
- Iurisdictione Episcoporum, *Antonij de Pratis,
t. 1. p. 2. f. 361*
- Iurisdictione Romana, *Valentini Guilielmi
Forsberg.*
- Iurisdictione, & temporali Ecclesiæ Monar-
chia, *Francisci Bocg.*
- Iurisdictione ecclesiastica, *Petri Bertrandi.*
- Iurisdictione Romani Imperij, *Francisci Zua-
natti, t. 1. f. 20, Tobia Peurmeijers.*
- Iurisdictione omnium Iudicij, *Jacobi Gagliardi.*
- Iurisdictionis origine, *Petri Bertrandi, t. 3. p. 1.
f. 29, Durando de S. Porciano.*
- Iurisdictione, & varijs generibus potestatum
publicarum, Iudicium, *Ludovic Molina.*
- Iurisdictione Ordinarij in exemptos, *Erasmi
à Cockier.*
- Iurisdictionum arbor, *Guilielmi Lunerani, t. 3.
p. 1. f. 18*
- Iuris Canonici, & Ciuiilis contradictione.
Baptista à S. Blasio, t. 1. f. 175
- Iuris Canonici, & Ciuiilis sine vitio *Fernan-
dy Garcia, t. 1. f. 106*
- Iuris Canonici librorum cognitione, *Bartho-
lomei Cepolla, t. 1. f. 181*
- Ius Ciuile artem esse, & scientiam, *Ludovic
Pecher, t. 1. f. 103*
- Iuris, & actionum cessione fienda, *Jo. de Graf-
fi, t. 3. p. 2. f. 72*
- Iuris, & eminentia iuris Canonici, *Jo. de Aret
Solertiano.*
- Ius feudale, *Nicolaï Vigeli.*
- Iuris indagaciones, *Raynaldi Corsi, t. 1. f. 279*
- Iuribus Principatum, *Celsi Mancini.*
- Iuribus inter dominos, & subditos, *Thoma
Maulij.*
- Iuribus ad Imperatoris Romanorhonicæ ma-
iestatem pertinentibus, seu de Regalibus.
Conradi Pann.
- Iuris meri laudo Hieronymi Garzauonij, *t. 1. p. 1.
f. 310*
- Iurisperitorum executione, *Antonij Mafio, t. 1.
f. 168*
- Iuris interpretatione, *Consejij Rogerij, t. 1.
f. 386*
- Iuris defensorium, *Ioannis Monachus, t. 3. p. 1.
f. 122*
- Iuriconsultorum vitis, *Bernard. Ruyli, t. 1.
f. 139, La Richards, t. 1. f. 156, Maris Montana,
t. 1. f. 160*
- Iustinianæ tractationes, *Valentini Guilielmi
Forsberg.*
- Iustitia, & iniustitia, *Guilielmi de Bonille,
t. 1. f. 37*
- Iustitia in forum reducenda, *Bartholomei Agri-
cola.*
- Iustitia Pontificij interdicti in Venetos, *Rosini
à Bonzonij.*
- Iustitia, & Iure, *Ludovic Molina, Dominici Ra-
gnet, Petri de Aragona, Dominici Saz, Luyff
Turriani.*
- Iuris supputationes, *Nicolaï Bellum.*
- Iuris variæ sententiæ, *Arismini Tepati.*
- Iurisprudentiæ Romanæ à Iustiniano com-
positæ, *Hermani Pulci.*
- Iurisprudentiæ Romanæ studio, *Ioannis Cal-
umi.*
- Iurisprudentiæ, *Petri Gilckery, Schaffiani De-
rieri.*

Materias ex professo tractantium.

Iurisprudentiæ Romanæ suspensa hæc erant.
Nicolaus Vigellij.
 Iurisprudentia media. *Paradulphi Prætorij.*

L

L Aberinto de Comercio terreſtre, y naua. *Juan de Hicnis.*
 Lex maiestatis criminine. *Hieronymi Gysanti.*
 Vide Crimine læsæ maiestatis.
 Lamijs. *Francisci Paschinij, l. 11. p. 2. f. 350*
Baholemai Spina, l. 11. p. 2. f. 375
 Laudemijs. *Io. Argentei. Marij Burgij.*
 Laudemiales quæſtionēs, *Amadei à Ponte, l. 10. p. 2. f. 180*
 Laudemiorum lucerna, *Francisci Solsonæ, l. 10. p. 2. f. 199*
 Laudo mei iuris. *Hieronymi Garzonij, l. 3. p. 1. f. 310*
 Legalis scientiæ veritate, & excellentia. *Petri Andree Gambari, l. 1. f. 132*
 Legato. *Gondisalvi Villadiego, l. 13. p. 2. f. 258*
Io. à Chiequier.
 Legati dignitate, & potestate. *Io. Brunelli, l. 13. p. 2. f. 230*
 Legato, eiusq. iure dignitate, & officio. *Hermannij Kirchneri.*
 Legatis, & Papæ reſeruatis. *Aenea de Falconibus, l. 15. p. 1. f. 248*
 Legatis Papæ, & Regum, Principum, & Communitatum, siue Ciuitatum. *Petri Rebuffi.*
 Legatis à Latere Cardinalibus. *Andree Barbanij, l. 13. p. 2. f. 131*
 Legati à Latere officio, & authoritate. *Nicolaus Buerij, l. 13. p. 2. f. 142. Petri Andree Gambari, l. 13. p. 2. f. 150*
 Legatis Principum. *Martini Garrati, l. 16. f. 212*
 Legatis. *Ioannis Dileſſi Durantis, l. 8. p. 1. f. 127*
 Legatorum exequatione. *Alexandri Turamini.*
 Legatis, & fideicommissis. *Angeli Mattheicij.*
 Legatorum transſiſſione. *Nicolaus Riola.*
 Lege, iure, & Equitate. *Alberti Bolognietti, l. 1. f. 289*
 Lege Regia Germanorum, seu capitulatione Cæsarea. *Benedicti Carpſerij.*
 Legibus. *Ludouici Carbenis. Marij Benacina. Chriſtophori de Angutino. Sibastian Medices. Antonij Anguſtini. Francisci Suarez. Ioannis de Sales. Alexandri Turamini. Durandi de S. Portiano.*

Legibus contrubialibus. *Andree Tiraguelli.*
 Lege Salica. *Ioannis Pirri.*
 Legis poenalis potestate. *Alphonſi à Caſtro.*
 Legis humanæ præſertim Ecclesiasticæ potestate. *Gregorij de Palencia.*
 Legis potentia. *Coſtantiij Rogerij, l. 1. f. 395*
 Legum antiquarum catalogus. *Vldarici Zaurij.*
 Legum interpretatione. *Stephani de Federicis, l. 1. f. 208*
 Legibus 12. tab. *Francisci Baldvini, l. 1. f. 225*
Iacobi Renardi, l. 1. f. 244. Ludouici Charonda, l. 1. f. 267. Iacobi Cuiacij, in tit. 29. Flp. l. 1. f. 271. Mathani Schenbardi.
 Legum veterum 12. tabularum collectione. *Antonij Conſij.*
 Leges, hoc est origines, ac germanæ authoritates. V. Origines.
 Legitima filiorum. *Marci Manina, l. 8. p. 1. f. 440. M. Antonij Cuccij.*
 Legitima, prælegatis, & donationibus. *Andree Anguli.*
 Legitimo contradicatore. *Cæsaris Argeli.*
 Legitimatione. *Antonij Riſſelli, l. 8. p. 2. f. 75*
Martini Garrati, l. 8. p. 2. f. 90
 Legitimatione personæ. *Antonij de Virgiliis.*
 Non Legitimis filiis. *Benedicti de Barziz, l. 8. p. 2. f. 24. Gabrieli Paleothi, l. 8. p. 2. f. 45*
 Legitimis nuptijs. *Io. Bruchſal, l. 8. f. 85*
 Le mort ſaiſet le viſ. *Andree Tiraguelli.*
 Libellis formandis. *Hermannij Barenſis, l. 3. p. 2. f. 89. Qdofredi Benenentani, l. 3. p. 2. f. 79*
 Libellandi forma. *Dodderis Infantis.*
 Libellis, seu poſitionibus. *Beneuenti Stracchia, l. 6. p. 1. f. 333*
 Liberi in conditione poſiti quando cenſeantur vocati. *Iosephi de Ruſſicis.*
 Libertate Ecclesiastica, seu de iure status. *Thoma Bezij.*
 Pro libertate Ecclesiastica reſponſum. *Collegij Benoniensis.*
 Libertate Ecclesiastica. *Ioannis Lupi, l. 13. p. 1. f. 2. Oſtaniani Pulpellij.*
 Libertate, & immunitate Ecclesiastica. *Alexandri Ambroſini.*
 Libertatis Ecclesiasticæ propugnaculum. *Ioannis Beltrami.*
 Liberationis fauoribus. *Marci Manina, l. 8. p. 2. f. 2*
 Liberatorum numero excuſantur parentes à muneribus publicis. *Ferdinandi Pace, l. 12. fol. 197*
 Liberorū iure. *Marci Vetrarij. Mauri, l. 8. p. 2. f. 2*

Index Legalis Authorum,

Liberis naturalibus, & eorum successione.

Ludovici à Sardis, t. 8. p. 2. f. 29

Librorum iuris Canonici cognitione. *Bartholomaei Cepolla*, t. 1. f. 181

Libris rationum. *Antony de Matthaeis*.

Liquidationibus instrumentorum. *Francisci Antonij*.

Litigatorum remissionibus. *Herculis Seneroli*,

t. 3. p. 1. f. 378

Litis contestationis effectibus. *Petri Rebuffi*.

Litteris compulsorijs. *Guidonis Papa*, t. 3.

p. 2. f. 70

Litteræ Apostolicae quando noceant patronis Ecclesiarum. *Felini Sandei*.

Litteris gratiæ. *Io. Staphilæ*. *Io. Nicolai Gromontes*. *Ludovici Gomez*.

Litteris remissorialibus. *Herculis Senerola*. *Virginij de Boccacis*.

Litteris Canonicijs. *Gerardi Rodolfi*.

Litterarum studiosis quæ sunt necessaria. *Petri Rebuffi*.

in Litem iurando. *Ioannis Baptiste Plossi*.

Liucillis. *Casaris Mancini*.

Loci argumentorum legales. *Nicolai Euerardi*.

Loco, & autoritate Romani Pontificis in Ecclesia, & Concilijs. *Stanislai Hosij*.

Locato, & conducto. *Vincenij Carocy*.

Logica iuridica, hoc est præcepta, & modus argumentandi. *Martini Schickardi*.

Lucerna Inquisitorum. *Bernardi Comensij*.

t. 11. p. 2. f. 333

Lucerna parochorum. *Antony Ragucy*.

Lucerna laudemiorum. *Francisci Solfone*.

t. 10. p. 2. f. 199

in Lucernam causidicorum notæ, idest, annotationes in Iurisprudentiam Romanam. *Hieronymi Treucleri*.

Lucidarium potestatis Papalis. *Antony Poli*.

Lucubrationes Romanæ, seu miscellanæ disputationes. *Hieronymi Ferdinandez de Ottero*.

Lucro dotis. *Phanucij de Phanucij*, t. 9. f. 408.

Rolandi d'Alle, t. 9. f. 351. *Ioannis Frederici Solis*. V. Dotis.

Ludo. *Ioannis Baptiste Caccialupi*, t. 7. f. 155.

Paridis de Puteo, t. 7. f. 51. *Stephani Casta*.

t. 7. f. 161. *Ioannis de Salas*.

Ludo scacchorum. *Thome Ailly*, t. 7.

fol. 168

M

Magistratibus Romanis. *Ioannis Virri*, t. 1. f. 135. & t. 16. f. 202

Magistratuum Civium schedulare. *Galilmi de Alonic*, t. 3. f. 184

Magistratibus. *Garzia Mastrelli*.

Magistratuum edictis. *Camilli Borrelli*.

Magistratibus municipalibus. *Guidonis Pancroli*.

Maiestate Principis. *Io. Radin*, t. 16. f. 145

Maiestate politica, & summo Imperio, eiusque functionibus. *Iacobi Bernusij*.

Maiestate militantis Ecclesiæ. *Isidori Musconij*.

Maiestatis læsæ crimina. *Hieronymi Giganijs*.

Vide Crimine læsæ maiestatis.

Maioribus causis ad Papam deferendis. *Celesty Jordani*.

Maioratu, & præcedentia. *Ioannis Rodulphi*.

Maioribus, bonorumve externorum vinculo. *Ludovici Molina*. V. Primogenijs.

Qualitio virum in bonis maioratus pater habeat usufructum. *Roderici Suarez*.

Malchicij. *Francisci Casini*, t. 1. p. 1. f. 281.

Angeli Arcuni. *Bonifacij de Vitalinis*. *Jo. Nider*. *Alberti de Gandino*.

Malchicij, seu modo di nonofcare, & sanare, li maleficiati. *Floriano Canale*.

Malleus maleficarum. *Iacobi Sprenger*.

Mandatis Apostolicis. *Lequij Gallery*, t. 1. f. 5.

p. 2. fol. 220

Mandata iurisdictione. *Ioannis Antony Belloni*.

Excusatore sine mandato. *Antony de Canario*, t. 11. p. 1. f. 308.

Mandato de providendo. *Ludovici Gomez*.

Mandato rei iudicate. *Federici Schenk*, t. 5. fol. 38

Manuum iniectionibus, & arrestis. *Andrea Gaill*.

Manuum iniectione, & iure sustendi, seu arrestatione. *Petri Pecky*, t. 3. p. 2. f. 155.

Andrea Gaill.

Manutentione, quæ interdictio uti possidetis. *Virginij Boccacij*.

Manuale Prælatorum. *Ludovici Miranda*.

Manuale visitatorum. *Feliciani Episcopi Comensij*.

Manuale Pastorum. *Marci Antony Genuersis*.

Margarita Decretalium. *Alberti Galeotti*.

Marcharum differentijs in cambijs pro Lugduno.

Materias ex professo tractantium.

- Iuno**, *Hieron. de Luca*, t. 6. p. 1. f. 408.
- Mariti**, & vxoris donatione, & testamento. Vide Donatione, & testamento.
- Matrrix fallitorum**, *Danielis Sauterij*.
- Matrimonio**, *B. Jo. à Capistrano*, t. 9. f. 77. *Thoma Sanchez. Petri de Ledejma. Ioan. Guierzi. Basilij Poncij.* & Vide Sponsalibus.
- Matrimonij**, & sponsaliorum quotidianæ materię, *Laurenij Naudueri*.
- Refutatio trium tractatum**, seu quod causæ matrimoniales spectant ad Iudices ecclesiasticos, *Henrici Canisij*.
- Matrimonio** ab hæreticis cōtracto, & an dirimi possit à Papa *Thoma Cāpegy*, t. 9. f. 113.
- Matrimonij clandestinis irritandis**, *Iacobi Nauclanti*.
- Matrimonij clandestinis**, seu ad edictum Henrici II. de matrimonio clandestino, *Antonij Canisij*.
- Matrimonij impedimentis**, *Basilij Poncij*.
- Matrimonij indissolubili vinculo**, *Gregorij de Valentia*.
- Consensu connubiali**, *Didaci de Mendrano*.
- Matrimonij Sacramento**, *Iacobi Nauclanti. Martini Bonacina*.
- Meliorationibus**, & expensis, *Ioannis Garzia*, t. 17. f. 257.
- Memorialia**, *Castelliani Cora*.
- Menfuris**, & cuius authoritate fiant, *Ioannis Regnaud*, t. 12. f. 223.
- Mentali symonia**, *Guiselmi Rodoni*, t. 15. p. 2. f. 291.
- Mercatura**, seu mercatore, *Benedicti Straccha*, t. 6. p. 1. f. 284.
- Apologia pro lege diuina prohibente clericis mercataram**, *Francijce Dominici Granulicij*.
- Mercatorum in causis quomodo sit procedendum**, *Benedicti Straccha*, t. 6. p. 1. f. 329.
- Mercatorum contractibus**, *Ioannis Nider*, t. 6. p. 1. f. 279.
- Mercatorum iudicibus**, & consulis, *Benedicti Straccha*, t. 6. p. 1. f. 332.
- Mercatorum sponsonibus**, & asscurationibus, *Benedicti Straccha*, t. 6. p. 1. f. 357.
- Petri Samerna*, t. 6. p. 1. f. 310.
- Methodus de feudis**, *Antonij Canisij*.
- Merhodus iuris feudalis**, *Ioannis Rudingeri*.
- Merhodus**, ac ratio studendi, *Matthai Grubaldi*.
- Methodus legendi abbreviaturas**, *Incerti*.
- Methodus corrigendi Regulares**, *Ottavianij Spatarij*.
- Metu**, seu de his quæ vi metu suæ causæ fiunt, *Balthassari Megallon*.
- Milleloquium**, *Gasparis Caballini*.
- Miscellanea de oratione**, *Martini Nauarri*.
- Militia togata**, & armata, *Henrici Breuleri*.
- Minore in delictis excusando**, *Vincenij Caroccij*.
- Militari re**, & Bello. Vide Re militari.
- Militaribus priuilegijs**, V. Priuilegijs.
- Milite**, *Martini Garrati*, t. 16. f. 456.
- Militijs ex casu**, *Lalij Tauralli*, t. 12. f. 321.
- Militum iure**, & priuilegijs, *Claudy Cotarei*, t. 16. f. 428. *Marcii Manui*, t. 16. f. 457. *Acacy Euenkely. Petri Rehnff*.
- Militum**, & Doctorum præcedentia. Vide Præcedentia.
- Minimis**, *Antonij Corsetti*, t. 18. f. 269.
- Minorum, pupillorum, prodigorum bene gubernatorū grariarum actione**, & interesse, *Iodoci Dumondry*, t. 8. p. 2. f. 385. & 379.
- Missæ Sacrificio**, *Nicolai Plonai*, t. 14. f. 91.
- Thoma de Vis Casetani*, V. in Indice Theologico.
- Sacerdotum obligationibus ad Missas pro alijs ex iustitia celebrandas**, *Pauli Fraxinelli*.
- Missione iudiciali in possessionem**, *Simonis Vincentini*, t. 3. p. 2. f. 135.
- Modus procedendi in causis Regularium**, *Victorini Manij*.
- Modo studendi in vtroque Iure**, *Ioannis Baptiste Caccialupi*.
- Modis impossibilibus**, & conditionibus, *Pauli Duranti*.
- Modo**, & forma videndi processum, *Amatoris Rodriguez*.
- Modus**, seu methodus legendi abbreviaturas, *Incerti*.
- Modo procedendi ex abrupto**, *Mauri Burgij*.
- Modo articulandi**, & probandi, *Marcelli Calacà*.
- Modo viuendi in diebus quadragesimalibus**, *Ludouici Rodulphini*.
- Molendinis**, *Ioannis Heringij*.
- Momento temporis**, *Lazarj Foennij*.
- Monetis**, *Francijce Curtij*, t. 12. f. 205. *Io. Regnaud*, t. 12. f. 206. num inspicere debeat valor tempore contractus solutionis, vel monetæ, *Martini Garrati*, t. 12. f. 203. *Antonij Sole. Iacobi de Pusco*.
- Monetarum augmento**, & diminutione, *Alberti Bruni*, t. 12. f. 207. *Collegij Papiensis*, t. 12. f. 218.

Monc-

Index Legalis Authorum,

- Monetarum augmento. *Gaspars Antonij Thesauri.*
- Monetarum mutatione. *Didaci Conarruias, l. 12. f. 218*
- De arte cudendi monetam. *Renieri Budelij.*
- Quæstiones monetariæ, seu de re nummaria, & monetis. *Incerti.*
- Utilitate, et potestate monetarum. *Ioannis Aquila.*
- Præcorum nummorum æstimatione. *Biribaldi Pirchoneymeri.*
- Præcor monetæ ad huius nostri temporis diuerfas aliquot nationum monetas supputatio. *Mamerani.*
- Disputatio monetarum. *Henrici Hornmanni.*
- De re nummaria, hoc est cap. 3. lib. 6. de Republica. *Ioannis Bodini.*
- Paradoxa de monetis. *Dominici Malestrois.*
- De augmento, & decremento auri, & argenti. *Ioannis Bodini.*
- Valor monetæ quo tempore sit inspiciendus. *Joannis Regnandi, l. 12. fol. 206*
- Resolutio causæ in quali pecunia debitum solui debeat. *Arrigonis Selseri.*
- Monetarum potestate, & utilitate. *Gabrielis Biel.*
- Quæstiones xj. in materia monetarum. *Incerti.*
- Nummis in Republica percutiendis, & conseruandis. *Jacobi Bornisij.*
- De Variis nummariorum debitorum solutionibus. *Antonij Fabri.*
- De Monetis consilia diuersorum. *Aretini, conf. 11. & 12. Henrici Petrai. Ant. Rubei conf. 148. Ludouici Romani conf. 123. Nicolai Euerardi conf. 78. & 105. Iacobi Menochij conf. 48. & 138. Elberti Leonij consil. 31. Ioannis Cephalij consil. 31. Mariani Socchini conf. 145. & 298. Henningii Garder. consil. 77. Aymonis Cranesse cum tractatu. Gasparis Bellesia cum tractatu.*
- Monialibus. *Ludouici Miranda.*
- Monitorijs. *Quinsiliani Mandosij, tom. 3. p. 2. fol. 59*
- Monitorijs, seu canonicæ quæstiones de monitorijs ad effectum reuelationis. *Petri Antonij Lazarij.*
- Monitorij contra Venetos publicati defensione. *Ioannis Baptista Valenzuela.*
- Monte Pietatis. *Thomæ de Vio Casiani, l. 6. p. 1. f. 419*
- Quæstio circa montem pietatis. *Idrobi Nancianij.*
- Moræ diuersis generibus. *Antonij Consilij.*
- Mora, & eius effectibus. *Aemilij Ferrerij, l. 6. p. 2. f. 414. Bartholomæi de Saliceto, l. 6. p. 2. f. 411. Ioannis Saporiti, l. 6. p. 2. f. 417. Marci Antonij Bauert, l. 6. p. 2. f. 405. Stephani Forcasoli, tom. 6. p. 2. f. 422. Dominici Arumai.*
- Mora, & eius commissione. *Antonij Richardi.*
- Moribus Parisiorum. *Rhenati Coppini.*
- Mors omnia soluit. *Sebastiani Medices.*
- Moratoria præscriptione. *Martii Antonij Cuchii, l. 12. f. 200*
- Mortis pena in quibus casibus a lege est imposita. *Guglielmi Boniti, l. 11. p. 1. f. 328*
- Muliere transeunte ad secunda vota an honeste, & caste viuatur. *Nicolai Satani, l. 5. f. 121*
- Mulierum indemnitatibus. *Aymonis Cranesse, l. 6. p. 2. f. 281.*
- In Mulierum contractibus consensu præstando. *Ioannis Campegi.*
- Multiplici alienatione prohibita. *Roberti Marantæ.*
- Mundi regimine. *Michaelis Vlearuni, l. 16. f. 103*
- Muneribus. *Guglielmi de Cuneo, l. 12. f. 17. Petri Antiboli, l. 12. f. 19*
- Muneribus, & oneribus, gabellis, & publicanis. *Iulij Ferrerij, l. 12. f. 76*
- Muneribus, & prærogatiuis Regum, & Principum. *Petri Rebuffi.*
- Muneribus patrimonialibus, V. Collecti.
- Munerum publicorum excusatione parètur ob numerum filiorum. *Ferdinandi Paetz, l. 12. f. 197*
- Mutatione monetarum. *Didaci Conarruias, l. 12. f. 220*
- Mutatione status Ecclesiarum. *Petri de Perusio, l. 14. f. 175*
- Mutatione status personarum. *Eiusd. l. 14. f. 172*
- Mutatione testamèti. *Ioannis Dilecti Durandi, l. 8. p. 1. f. 140*
- Mutatione, & transformatione. *Tom. 12. f. 389*
- Mutuo, & rebus creditis. *Ioannis Goeddat.*

N

Naturalibus liberis, ac eorum successione. *Ludouici à Sardis, l. 8. p. 2. f. 29*

Naturalibus fructibus. *Ioannis Cophi, l. 12. f. 237*

Natura iurium maiestatis, & Regalium. *Mat.*

Materiæ ex professo tractantium.

Alutici Borj.
Natali iure, & c. *Insi Ferretti, t. 12. f. 325*
Nautis, nauibus, & nauigatione. *Benedicti
 paracelsi, t. 6 p. 1. f. 306*
Necromantia. *Stephani Forcassini.*
Negatiua probanda. *Francisci Herculan, t. 4.
 fol. 12. Marini de Fano, t. 4. fol. 12*
Negotij, & contracti de mercanti. *Tomaso
 Mercati.*
Negotiationibus. *Ludouici Lopez.*
Nobilitate. *Boni de Curtali, t. 16. f. 3. Andrea
 Tiragueti. Jo. de Hollandero.*
Nobilium ciuili statu. *Iosef Nolden.*
Nobilitate ciuili. *Matthia Stephani.*
**Nobilitatis inter virum, & vxorem commu-
 nicatione.** *Antonij Pichardi.*
Nobilitate, & exemptione Hispanorum.
Ioannis Garzia.
Nobilitatè Hispaniæ. *Ioannis Orbè ab Otalora,
 t. 16. f. 213*
Nocturno tempore. *Polidori Ripe.*
Nominationibus. *Petri Rebuffi, tom. 15. p. 2.
 fol. 301*
Nominibus Cardinaliũ. *Hieronymi Manfredi.*
Nomothesia publica decreti Spicensis. *Iulii
 Rutenberg*
Nothis, (spurijsq; filijs. *Benedicti de Barziz,
 tom. 8. p. 2. f. 24. Gabriels Paleotti, tom. 8.
 p. 2. f. 45*
Notorio. *Antonij de Butrio, t. 4. f. 50*
**In-Notariorum excessus, errores, atque
 peccata.** *Antonij Tassira.*
Notariatus arte. *Incerii.*
**Notariatus arte, seu de syntaxi, & fide instru-
 mentorum.** *Nicolas Homemy.*
Ad Marculphum Monachum de formulis.
Hieronymi Pignori.
**Notas del Relator, seu formularium instru-
 mentorum.** *N.*
**Notæ ad Amodæum à Ponte in quæstiones
 laudemiales.** *Caroli Antony Blancardi.*
**Notæ in Crauetam, & de bonorum posses-
 sione.** *Camilli Plantij.*
Notæ ad præxim Ciuilem. *Iodochi Dambou-
 dery. Nicholai Tuldens.*
**Notæ ad dispensationes Hieronymi Treu-
 tleri.** *Reinardi Bachonij.*
Nouationibus. *Sebastiani Medices, t. 6. p. 2.
 f. 388. Ioannis Baptista Schunharzenhaler,*
Nubentium secundo remedij, & pœnis.
Ioannis Garroni, t. 9. f. 115
Nubere volentibus. *B. Bernardini, t. 9. f. 113*
Nucleus discursuum de iure publico. *Incerii.*

Nullitatibus processuum, ac sententiarum.
Sebastiani Vanti, t. 4. f. 371
**Nullitate matrimonij ex defectu consensus
 interioris.** *Francisci Antonij Olmuy.*
**Numero liberorum excusatione à muneribus
 publicis.** *Ferdinanda Pacz, tom. 12.
 fol. 197*
Numero testium in testamentis requisito.
Petri Dominici Magdaleni.
**Nummis in Republica percipiendis, & con-
 setuandis.** *Iacobi Bornisij.*
Nuptijs. *Valentini Gulielmi Forsteri.*
Nuptiarum ritu. *Earnaba Brissoni, t. 9. f. 97
 Francisci Molini.*
Nuptijs legitimis. *Ioannis Bofchei, t. 9. f. 85*
**Ad Nuptias secundas mulier transiens an
 honeste, & caste viuatur.** *T. 9. f. 121*
Nuptijs secundis. *Scipionis Gentilis.*
Nux feudalis. *Arnoldi Baeri.*

O

Oblationibus. *Mariani Socini, tom. 14.
 f. 122. Troili Maluetii, tom. 14. f. 136
 Henrici Canisij, Vincentii Caracci.*
**Obligationibus, mutuo, indebito, commo-
 dato, pignore, deposito.** *Io: Harpprechtii,*
Obligationibus clericorum. *Pauli Squillaneri.*
Obligatione camerali. *Antonij Massa Gal-
 leji, t. 6. p. 2. f. 349. & Siluestri Zaccchia ad-
 ditæ.*
Obligationibus diuiduis, & indiuiduis. *Equi-
 mari Baroni, t. 6. p. 2. f. 365*
Oeconomia Iuris, siue expositio methodica.
Huberti Giphani.
Oeconomia Canonica. *Petri de Bello.*
Oeconomia Institutionum. *Georgij Obrechtii;*
Obseruationes practicæ. *Andrea Gail, Iogchi-
 mi Misgerii, Alcibiades Lucarini.*
Obseruationes legales. *Marci Mantua.*
Obseruationes. *Emunda Meridli.*
Obseruationes practicabiles. *Ioannis Copetti.*
Obseruationes. *Dominici Francisci Omnicij.*
Obseruationes subcelluæ. *Valentini Forsteri.*
Obseruantia Senatus Cathalonix. *Sigismun-
 di de Synyol.*
De non offendendo cautione. *Francisci Her-
 culani.*
De offendendi iure quæstiones. *Ludouici
 Moretti.*
**De non constituendo consanguineos cogi
 pro bannitis de non offendendo cauare.**
Cornelii Benimscij.

Offi-

Index Legalis Authorum,

- Officialibus dominorum. *Martini Garrati*,
1.16.f.279. *Petri Rebuffi*.
- Officio aduocati. *Lancelotti Politi*, tom. 3.
p. 1. f. 362.
- Officio Curati. *Ioannis Baptista Bernardini*.
- Officio Ecclesiastico Canonico. *Bernardini de Sandoual*.
- Officio, & potestate Capituli Sede vacante.
Ioannis Francisci de Pautis, 1.13.p.2.f.407
- Officio Iudicis, *Candii Cautiuncula*, 1. 3. p.1.
f.72. *Matthia Stephani*, *Paradulphi Fraisci*.
- Officio Iudicis in causis capitalibus. *Ioannis Rogerij*, 1.3. p.1.f.128
- Officio, atque authoritate Legari à Latere.
Nicolas Boerii, 1.13. p.2.f.142. *Petri Andrea Gammari*, 1.13. p.2.f.150
- Officij diuinis, seu ordinis Romani. *Albini Flacci Alcinus*.
- Officij diuinis. *Almalarj*.
- Officij Ecclesiasticis. *Isidori Hispalens. Epist.*
- Officio hæredum. *Michaelis Graffi*.
- Officio Gubernatoris, & Procuratoris generalis Regni Aragonum. *Incerti*.
- Officio, & potestate Episcopi, V. Episcopi officio. *Bartholomæus Vgelini*. *Augustini Barbofa*.
- Officio Episcopi. *Gasparris Contareni*. *Gniberii de Tornaco*.
- Officio Fiscalis, & eius priuilegijs. *Franciscus de Alphare*.
- Officio Castellani. *Petri Rebuffi*.
- Officio, & potestate Vicarij. *Iacobi Sbrozzij*.
- Officio Parochi. *Franciscus Ingoli*.
- Officio Baronum, V. Baronibus.
- Officio quatuor Prælatorum. *Vgonis Solestad*, 1.13. p.2. f.289
- Officio Sacerdotum. *S. Thoma est in* 1.12. ep.
- Oneribus, & muneribus, gabellis, & publicationibus. *Iulij Ferretti*, 1.12.f.76
- Opera sacra, iuridica, historica, miscellanea. *Petri Fisheri*.
- Opinione communi. *Antonij Maria Corasij*, 1.18. f.222
- Opiniones communes variorum Authorum.
- Opinionum electione. *Matthia Matthiesiani*, 1.18.f.221
- Opinione deligenda in cōtrouerfis quæstionibus. *Petri Antonij Lacortii*.
- Oppositione compromissi. *Tom. 3. p.1 f.448*
- Optione Canonica. *Ioannis Petri Moneta*,
Iosephi Angles.
- Ordinandis testamentis. *Is. Dilelli Durantis*, tom. 8. part. 1. fol. 112
- Ordine, & præcedentia graduum vtriusque fori. *Nicelai Boerii*, 1.16. f.265
- Ordine iudiciario. *Ludovici Miranda*.
- Ordine iudiciorum. *Guisdonis de Suzaria*, 1.3. p.1. f.34. *Iacobi Gentilis*, tom. 3. p. 1. f.41. *Odofredi Beneuentani*, 1.3. p.1. f.32. *Tamerceti de Carnute*, 1. 3. p. 1. f.44
- Ordo iudiciarius processus. *Henningij Goeden*.
- Ordine, & vsu iudiciorum. *Antonius Pompa*.
- Ordo iudiciarius. *Ioannis Andrea*.
- Ordo iudiciarius fori Ecclesiastici. *Aegidij Fuscarij*.
- Ordine Canonico Regularium. *Ioannis Trulli*.
- Ordine celebrandi Concilij. *Isidori Hispalensis*.
- Ordine Clericorum. *Siluii Tintii*. *Martini Fornarij*.
- Ordinis Sacerdotum alius, & Episcopalis discrimine. *Gregorij de Valentia*.
- In ordinationem iudicij Camere Imperialis. *Incerti*.
- Origine Cardinalium. *Gundissalui Villadiego*, 1.13. p.2.f.57.
- Origine iurisdictionum. *Durandi*.
- Origine iurisdictionis, seu d: duobus potestatibus spiritali, & temporalibus. *Petri Bertrandi*, 1.3.p.29. 1.12. f.408
- Origine Romanæ Sedis, & authoritate. *Leiti Iordani*, 1.13. p.2.f.2
- Origine iuris, & magistratuum. *Georgij Chorlini*.
- Origine, potestate, & dignitate Ducum Italiz. *Ludovici Rodolphini*.
- Origine, & authoritate rerum indicatarum. *Petri Aerodii*.
- Ouili, & Pastoris vnitate. *Michaelis de Annyon*, 1.13.p.2.f.23

P

P Ace, confederatione, & consuetudine Principum. *Ioannis Lupi*, 1.16.f.303
Martini Garrati, 1.16. f.302

Pace, fide, & tregua. *Nicelai Moroni*, tom. 11 p.1. f.418

Pace, indusijs, promissionibus de non offendendo. *Ottavianij Volpelli*, 1.11. p.1. f. 506

Pace publica. *Andrea Gail*.

Pace, & tregua, & de cautione de non offendendo. *Sebastiani Gnauini*.

Pa-

Materias ex professo tractantium.

- Pacificatione. V. Repacificatione.
- Pacificis possessoribus. *Petri Rebuffi*, tom. 15. p. 2. f. 539.
- Pacis privilegij, *Antonij Corseti*, t. 12. f. 224.
- Pactis. *Andrea ex Ecca*, tom. 6. p. 2. f. 2. *Valentini Gulielmi Forsters*. *Baldi de Vbaldis*, tom. 6. p. 1. f. 2. *Francisci Duareni*, tom. 6. p. 1. f. 13. *Georgii Natta*, tom. 6. p. 2. f. 29. *Joannis Baptiste Caccialupi*, tom. 6. p. 1. f. 8. *Masibai Canonis*. *Helfrici*. *Vlrici Hunni*. *Pirri Alphani*.
- Pactis conuentis inter decoctores, & creditores. *Benedicti Straccha*, tom. 6. part. 1. f. 321.
- Pactis, & promissionibus pro obtinenda gratia, vel lustria. *Virginii de Boccaes*. *Martini Nauarri*.
- Pactis francandi. *Nicolai Mengiorgii*.
- Pactis futuræ successionis. *Antonii Contii*.
- Pactis nuptialibus, seu capitulis matrimonialibus. *Ioannis Petri Fontanelle*.
- Pœnitentiali Canone. *Beati Ioannis de Capistrano*, tom. 14. f. 398.
- Papa an possit accusari de hæresi. *Tom.* 13. p. 1. f. 30.
- Papa an possit eligere Gallorum Regem. *Gregorii Picha*.
- Papa an possit incurrere labem simoniæ. *Thoma Campegi*, tom. 15. p. 2. f. 531.
- Papa an possit Matrimonium contractum ab hæreticis dirimere. *Thoma Campegi*, tom. 9. f. 113.
- Papæ, & Concilij, siue Ecclesiæ autoritate. *Beati Ioannis de Capistrano*. *Ioannis Francisci Pegij*.
- Papæ, & legatis. *Aenea de Falconibus*, t. 15. p. 1. f. 248.
- Papæ potestate. V. Potestate.
- Paradoxæ disputationes. *Ioannis Bassi*.
- Iuris Chuilis. *Petri Gramicani*.
- Paratela institutionum feudalium. *Ioannis Tildenii*.
- Parentibus excusandis à muneribus publicis ob numerum filiorum. *Ferdinandi Paetz*, t. 12. f. 197.
- Parentibus, fratribus, & filiis in tract. de legitima. *Clandi de Bastander*.
- Parergon. *Barnaba Brisbonii*.
- Particidij crimine disputatio. *Joannis de Solorzano Pereira*.
- Parlamentis, & collatione parlamentorum. *Joannis Montesaigne*, t. 16. f. 282.
- Parlamentorum Gallix, & Concilij autoritate. *Nicolai Boerri*.
- Parochis, & eorum officio. *Francisci Jngoli*.
- Parochiali, & Episcopali Canonica. *Petri de Vbaldis*, t. 15. p. 2. f. 198.
- Parochorum lucerna. *Antonij Roguetii*.
- Partitionibus. *Alnari Valasci*.
- Partitionibus communibus inter virum, & uxorem, & hæredes eorum. *Antonii Ayerna de Ayora*.
- Partitionibus Iuris Feudalis. *Corradi Riitberghusi*.
- Pastoralis clypeus. *Antonii de pratis*, t. 13. p. 2. f. 362.
- Pastoris, & ouilis vnione. *Michaelis de Arinnen*, t. 13. p. 2. f. 23.
- Patria potestate. *Africanii Clementis*, tom. 8. p. 2. f. 98. *Sebastiani Montisani*, tom. 8. p. 2. fol. 127.
- Patriarchali præstantia. *Matthie Vgonii*, t. 13. p. 2. f. 282.
- Patrimonialibus muneribus. V. Collectis.
- Patrocinio pupillorum. *Iodoci Dambouderii*, t. 8. p. 2. f. 351.
- Patrocinium pupillorum. *Ioannis Michelii*.
- Paupertate, & eius privilegij. *Cornelii Benincastii*, t. 18. f. 138.
- Pedum adoratione. *Iosephi Stephani*, tom. 13. p. 2. f. 50.
- Pensione Ecclesiastica. *Pauli de Roma*, t. 15. p. 1. f. 509.
- Pensionibus. *Hieronymi Gigantis*, tom. 15. p. 1. f. 331. *Ioannis Baptiste Caccialupi*, tom. 15. p. 1. f. 320. *Thoma Campegi*, tom. 15. p. 2. fol. 533. *Lelij Zecchii*.
- Pensionibus Episcopalis. *Camilli Contii*, t. 15. p. 2. f. 534.
- Pœnis delictorum. *Ioannis Vela*.
- Pœnis furtorum. *Henrici Boerri*.
- Pœnis, & remedijs secundo nubentium. *Joannis Garoni*, t. 9. f. 115.
- Pœna mortis in quibus casibus est à lege imposita. *Gulielmi Boni*, tom. 11. part. 1. fol. 328.
- Pœnis omnifariam coitus illiciti. *Pauli Grilandi*, t. 11. p. 2. f. 298.
- Pœnis temperandis, aut remittendis. *Andrea Tiraquelli*.
- Pœnitentia. *Martini Nauarri*.
- Percussionibus. *Odesfredi*.

Index Legalis Authorum,

- Peregrinatione, & interitu. *Alberti Bruni*, 1.17.f.379
- Perfectio Cardan. S. R. E. *Hieronymi Manfredi*.
- Prælato. *Eiusdem*.
- Permanentibus, seu persecuerantibus in eodem statu. *Alberti Bruni*, tom.17.f.395
- Permutatione beneficiorum, *Ioannis à Kocher*. V. Beneficiorum perm.
- Permutationis decima. *Ignatii Lafarte*.
- Personæ legitimatione. *Antony de Virgilio*.
- Personalibus actionibus. tom.3.p.2.f.39
- Personarum status mutatione. tom.14.fol. 177
- Peste, & eius privilegijs. *Hieronymi Frendel- la*, 1.13.f.171. *Joannis Francisci Ripa*.
- Petitionibus. *Lafrancisci ab Oriano*, tom.13. p.2.f.333
- Sive libellis. *Benaudenti, Stracchia*, 1.6.p.1. fol.333
- Petitorij disputatione. *Philippi Franchi*, 1.3. p.2.f.326
- Pietatis monte. *Thoma de Vio Caietani*, 1.6. p.1.f.419
- Pignotibus, & hypothecis. *Antonii Negusan- ti*, 1.6.1.p.1.f.194. *Francisci Baldini*, 1.6. p.1.f.268. *Hugonis Donelli*, 1.6.p.1.f.258, *Andrea Gail*. *Gabrielis Mudas*. *Gabrielis Vasquez*, *Ioannis Baptista Schuwarzenbater*.
- Pignorum excussionibus. *Bartolæ de Saxofer- rato*, 1.3.p.2.f.140
- Pijs testamentis. *Joannis Molani*.
- Piscatione, venatione, & aucupio. *Sebastiani Medices*, 1.17.f.396
- Pitanon, seu verisimilium. *Ludovici Caronda*.
- Pithonico contractu. *Thoma Murner*.
- Plagiaris, & scriptorum alienorum compo- sitoribus. *Francisci Dnareni*.
- Pluralitate beneficiorum. V. Beneficiorum pluralitate.
- Politia, & immunitate Ecclesiastica. *La- rentis Ormuz*.
- Politica para Corregydores, y Señores de Valsalos. *Castillo de Bobadilla*.
- Policitationibus, & pactis. *Petri Alphani*.
- Pontifex Romanus. *Abrahami Bezantii*.
- Pontificia potestate. *Petri Albiniani Trecii*, 1.13.p.1.f.301. *Alexandri Carrerij*. *Anto- nii de Roselli*.
- Pontificis autoritate. V. Potestate Papæ, & Papæ potestate. *Francisci Vargus*, 1.13: p.1.f.113
- Pontificis Romani loco, & autoritate in Ecclesia, & Concilijs. *Stancilus Hossij*.
- Pontificis Romani potestate suprema in Ec- clesiam. *Andrea Dnualij*.
- Portarum ciuitatis clauium custodia. *Nico- las Boerij*, 1.16.f.281
- Portione Canonica, & quarta congrua. *Laps de Castellano*, tom.13. p.2.fol.193. V. Benefic.
- Rata. *Ioannis Baptista Cessa*.
- Portionibus legitimis. *Clandij Chisletij*.
- Et substitutionibus. *Eiusdem*.
- Positionibus. *Iacobi de Arena*, tom.4. f.3. *Odofreda*, 1.4.f.2. *Vicenti de Bobio*, tom.4. fol.7
- Positionibus, & interrogationibus. *Franci- sci Curtii*, 1.4.f.10
- Possessione acquirenda, & conseruanda, & amittenda. *Sebastiani Medices*.
- Possessione adipiscenda. *Achilles Personalis*, 1.3.p.2.f.246
- Possessione reuocanda, ac de restitutorio in- terdicto. *Horasti Barbati*.
- Mentiente circa possessionem, *Marci An- tonij Cucchi*, 1.3.p.2.f.539
- Possessorijs remedijs. *Costantij Rogerij*, 1.1. fol.395
- Possessione continuanda in hæredes, seu le- mor faisset leuif. *Petri Rebuffi*.
- Potestate Capiculi Sede vacante. *Francisci de Paninis*, 1.13.p.2.f.407
- Potestate Cardinalis. V. Card.
- Potestate coactiua. *Iosephi Stephani*.
- Potestate Ecclesiæ. *Stephani Ausfrerij*, 1.13 p.1.f.126. *Ioannis Antonis Delplini*.
- Potestatis Ecclesiasticæ causa immediata. *Petri de Palude*.
- Potestate Ecclesiastica propria Vrbs sede, & Concilio. *Cypriani Beneti*.
- Potestate Episcoporum, Abbatum, & alio- rum Prælatorum. *Stephani de Aluin*.
- Potestate eorum, quæ incontinenti fiunt vel ex interuallo. *Pauli Belloni*.
- Potestate, & officio Episcopi. *Bartolomei Fogolini*. *Augustini Barbofa*.
- Potestate, & officio vicarij. *Iacobi Sbroz- zy*.
- Potestate, & vilitate monetarum. *Ioannis Aquila*. *Gabriel Biel*.
- Potestate in se ipsum. *Balthassaris Gomeffi*.
- Potestate Imperatoris, & Pontificis. *An- tonij de Roselli*.

Materias ex professo tractantium.

- Potestate iuridica Confessoriorum. *Claudii Seleri.*
- Potestate, iure, & officio Baronum. *Ioannis Francisci Capblancs.*
- Potestate Legati. *Ioannis Brunelli, tom. 13. p. 2. f. 230.*
- Potestate Legati à Latere. *Nicolas Boerj, t. 13 p. 2. f. 242.*
- Potestate legis humanæ, præsertim Ecclesiasticæ. *Gregory de Valentia.*
- Potestate legis poenalis. *Alphonfi à Castro.*
- Potestate Papæ. *Bartholomæi de Spina, tom. 13. part. 1. fol. 24. Hieronymi Albani, tom. 13. part. 1. fol. 66. Petri Albiniani, tom. 13. p. 1. f. 130. Antonij Poli.*
- Potestate Papali, & Regali. *Ioannis Parisiensis. Hiernei. Innocentiani.*
- Potestate Papæ supra Concilium. *Pauli Fabulotti.*
- Potestate Papæ, & Concilij. *Beati Ioannis à Capistrano, tom. 13. part. 1. fol. 32. Ioannis Francisci Poggi. Ioannis Hieronymi Albani.*
- Potestate Patria. *V. Patria.*
- Potestate Pontificis. *Gaspari Contareni. Thoma Cæzari. Thoma Jherici.*
- Speculum in quo demonstratur potestas Summi Pontificis. *Christophori Siluestriani.*
- Pontificij iuris Sanctuarium, in quo de potestate Pontificis in temporalibus disputatur. *Odsardi Puestoni.*
- Potestate Proregis. *Ioannis Francisci à Ponte.*
- Potestate procuratoris, & defensoris in causis criminalibus. *Ioannis Antonij Rubei, t. 11. p. 1. f. 201.*
- Potestate Principis secularis, seu ad l. Princeps. ff. de legibus. *Francisci Topij.*
- Potestate Principis absoluta. *Ludovici Rodolphini.*
- Potestate Regia. *Antonij Corfetti, t. 16 f. 130.*
- Potestate seculari super Ecclesijs, seu Ecclesiasticis personis. *Bernardi Laurentij, tom. 16. f. 301. Stephani Anfrerij, tom. 11. p. 1. f. 329. & tom. 16. f. 286.*
- Potestate Summi Pontificis in temporalibus. *Roberti Bellarmini.*
- Potestate suprema Romani Pontificis in Ecclesiam. *Andrea Duallij.*
- Practicabilia Ecclesiastica. *Marcis Antonii Gennensis.*
- Practicabilium Iudiciorum tractatus. *Bernardi Roccha.*
- Practica criminalis instrumentaria. *Ioannis Pauli Galterij.*
- Practica forensis. *Nicolas Vigellij.*
- Practica, seu praxis Iudiciorum. *Ioannis Baptista Asinus. Ioannis Baptista Caballini, seu Actuarium practicæ Ciuilis. Iulij Clari, Crim. cum addit. Ioannis Montecolegre. Ioannis Millei, Crimin. Ioannis Petri de Ferrarijs Ciuil. Ioannis Emerici Crimin. Ioannis And. Ciuil. Ioannis de Arnone. Petri Folterij Crimin. Petri Roccha Ciuil. Prosperi Farinacij Crimin. Marcis Antonii Bianchi. Mansueri. Antonij Olibani. Alexandri Stasici. Abbatis Panormitani. Lanfranci de Orzano cum apostilla Benedicti Vadi. Ludovici a Peguera, Crim. Roberti Marante. Bivracini. Baldi cum apostilla. Celsi Vgonis. Claudii de Battandier. Flaminij Cartarij, Crim. Francisci Casoni. Dionysij Goshofredi, Ciuil. Hippolyti de Marsilijs, Crimin. Ottavianij Petrij, Ciuil.*
- Practica iuris. *Ioannis Barberii.*
- Practica, & Agon iudicialium. *Bartholomæi Brunnasii.*
- Practica Lusitanæ. *Emmanuelis Mendez.*
- Practica de Notarios. *Diego de Ribera. In lingua Hispanica, Jean Papon. In lingua Gallica.*
- Practica della Santa Inquisitione, ò sacro Arsenale. *Incerti.*
- Practica magnæ Curie Vicariæ. *Nuntii Tarsaglia.*
- Practica numerorum. mensurarum, & Aluionis. *Antonij Maria Procomitis.*
- Practica praticarum seu summa. *Nicolas Carbenis.*
- Practica super ritu Regni Siciliæ. *Mariani Maringi.*
- Practica terminorum Rotæ. *Incerti Authoris.*
- Practiæ Conclusiones. *Illustrissimi Cardinalis Tufchi.*
- Practiæ Conclusiones de testibus. *Rodulphi Voletmari.*
- Practiæ obseruationes. *Horstmanni Horstmanni. Pauli Matthia Voinheri. Bernardini Votinseri. Christophori Schvumanni.*
- Practiæ quæstiones. *Didaci Conarruuias. Ioannis Gutierrez. Flores Diaz de Mena. Iulij Casaris Ruginello. Nicolas Perenostii. Petri à Syria.*

Index Legalis Authorum,

- Præfixæ resolutiones. *Alexandri Tremacqui*.
- Præcedentia Doctorum, & militum. *Christophori Lanfranchini*, t. 18. f. 21. *Signarelli de Homedici*, t. 18. f. 23.
- Præcedentia, & ordine graduum utriusque fori. *Nicolaï Boerui*, t. 16. f. 265.
- Præceptis iudicium. *Iacobi de Arena*, tom. 3. p. 2. f. 34.
- Præceptis testatorum varijs. *Iohannis Dilecti Duranti*, t. 8. p. 1. f. 237.
- Prædiorum rusticorum, & urbanorum scriptutibus. *Bartholomæi Cepollæ*, tom. 6. p. 2. f. 209. & 176.
- Præfecto Prætorio. *Marci Antonij Surgentis*.
- Præferentijs creditorum. *Hermanni Mettier*.
- Præiudicijs. *Iacobi Renardi*.
- Prælo præfecto. *Hieronymi Manfredi*.
- Prælatorum novorum electione. *Gualtelmi Mandagosa*, t. 15. p. 1. f. 407.
- Prælatorum quatuor officia. *Vgonis Silebad*, t. 13. p. 2. f. 289.
- Prælegato, donatione, & legitima. *Andrea Angeli*.
- Præludia optimi Iuriconsulti. *Petri Gregorij Tholosani*.
- Præludia de monetis, V. Moneta.
- Præeminentia Concilij, & Parlamenti, V. Concil.
- Præeminentia sacræ Theologiæ. *P. Bartholomæi de Spina*, t. 11. p. 2. f. 369.
- Præpositionum, adverbiorum, & coniunctionum significatione. *Ottavianus Vulpelli*.
- Præpositionibus. *Alberti de Pergamo*, tom. 18. p. 273.
- Prærogatiuis Principum. *Petri Rebuffi*.
- Prærogatiuis Regis Franciæ. *Einsidem*.
- Præscriptione moratoria. *Marci Antonii Cnecchi*, t. 17. f. 200.
- Præscriptione statutaria Verbis. *Iohannis Baptistæ Bouy*, t. 17. f. 176.
- Præscriptionibus diversi temporis, & vsucapionibus. *Petri Giluery*.
- Præscriptiombus. *Andrea Tiraquelli*. *Dyni*, tom. 17. fol. 50. *Aconis Rogerii*, tom. 17. fol. 48. & 49. *Iohannis Francisci Buldi*, tom. 17. fol. 52. *Oldendorpii Hoftenfi*.
- Præsentatione instrumentorum. *Martini Freccia*.
- Præstantia Cardinalium, V. Cardinalium.
- Præstantia Patriarchali. *Matthiæ Vgonis*, t. 13. p. 2. f. 282.
- Præstantia Regis Catholici, V. Regis.
- Præstatione annua. *Iacobi Venenti*, tom. 6. p. 2. f. 243.
- Præsumptionibus. *Hippolyti Bonacassa*. *Iacobi Menochij*. *Andrea Alciati*, t. 4. f. 304. *Guidonis Papa*, t. 4. f. 300.
- Prætorium, & Curiale Breuiarium. *Lancelotti Corradi*.
- Præuentione, V. Iudicijs.
- Praxis Archiepiscopalis Curie Neapolitanæ. *Marci Antonij Gennensis*.
- Praxis Auditoris Camere. *Salustij Taberij*.
- Praxis Beneficialis. *Petri Rebuffi*.
- Praxis Cancellariæ. *Hieronymi Pauli*.
- Praxis Ciuilis sacri Regij Consilij magnæ Curie, Vicariæ, & Regni Neapolitani. *Bernardini Muscatelli*.
- Praxis Commissionum. *Quintiliani Mandosi*.
- Praxis Consilij Regij Neapolitani. *Iulij Caesaris Galluppi*.
- Praxis Conventionalis, seu de stipulationibus, & de clausulis conventionalibus. *Iohannis Baptistæ Costa*, t. 10. p. 1.
- Praxis Criminalis Canonica. *Iohannis Bernardi Dicit*, cum commentis *Ignati Lope de Salcedo*. *Petri Follery*. *Francisci de Phigianis*. *Alphonssi Villagut*.
- Praxis secularium, & Regularium. *Paulini Berti Lucensis*.
- Praxis de diuisione bonorum. *Petri Sanchez Morquecchi*.
- Praxis Ecclesiastica, & secularis. *Gonzalez Suarez de Paz*.
- Praxis Episcopalis. *Pauli Piuscii*.
- Praxis, & commentaria super quatuor literis arbitrarijs. *Fabii Monteleonis*.
- Praxis, & theoria causarum criminalium. *Iacobi Nouelli*.
- Praxis fori Capitolini. *Luca Peti*.
- Praxis fori Mediolanensis. *Iohannis Antonii Equasary*.
- Praxis in donationem castri Constantini. *Henrici Buccioli*.
- Praxis habendi concursum. *Iohannis Antonii Massobry*.
- Praxis iudicium, & Aduocatorum. *Antonij Cardosi*.

Praxis

Materias ex professo tractantium.

Praxis iurispatronatus. *Juliani Viriani.*
 Praxis officialium Regionum, & Baronialium
 Regni Neapolitani. *Joannis Francisci de
 Leonardis.*
 Praxis partitionum. *Aluari Valafii.*
 Praxis Regularium. *Thoma Trusiani. Vil-
 lani Alenfi.*
 Praxis criminalis de religiosa disciplina tuen-
 da. *Hieronimi Barbati.*
 Praxis rerum fori Ecclesiastici. *Joannis Ale-
 xis Riccio.*
 Praxis Sacramenti Penitentiae. *Thoma Zerola.*
 Praxis seu tractatus electionis, & variationis
 fori. *Joannis Maria Rouary.*
 Praxis seu Theoripraxis. *Leonis Crimini.*
 Praxis, siue tribunal Religiosorum de mo-
 do corrigendi Regulares. *Joseph de S.
 Maria, in lingua Hispanica.*
 Praxis tutelarum. *Joannis Pauli Galterij.*
 Praxis Signaturae Graecae. *Quintiliani Man-
 dory.*
 Praxis visitandi. *Pauli Salodij.*
 Primatu primogeniti Regum. *Francisci Zoa-
 netti.*
 Primitijs. *Henrici Caniffi.*
 Primo, & secundo beneficio, seu de resti-
 tutione. *Iulii Casarii Imbrani.*
 Primo, & secundo decreto. *Guidonis Papa,
 t. 3. p. 2. f. 139. Iacobi de Belaisio. Guidonis
 de Saxario. Odofredi Bencuentani, tom. 3. p. 2
 fol. 136.*
 Primogenijs Hispanorum. *Ludovici Molina.*
 Primogeniorum iure. *Andrea Tiraquelli.*
 Primogenitura. *Iacobi à Saa, t. 10. p. 1. f. 324
 Joannis Lecrier, t. 10. p. 1. f. 18. Marini Gar-
 rati, t. 10. p. 1. f. 16.*
 Principe, maiestate, & priuilegijs eius:
Joannis Caluzini.
 Principia Iuris Pontificij. *Baptij Eponis.*
 Principia, & loca communia utriusque Iu-
 ris. *Simonis Vaz Barbosae.*
 Principibus. *Marini Garrati, t. 16. f. 204.*
 Principijs, & dignitate Iurisprudenciae, &
 vscapionibus. *Hieronymi Gibbards.*
 Principijs Iuris. *Benedicti Fmileri. Christo-
 phori Ehemij. Georgij Obrechtii. Martini
 Schuckardi.*
 Principis Maiestate. *Joannis Redina, t. 16. f. 145.*
 Principum confederatione, pace, & conuen-
 tionibus. *Joannis Lupi, t. 16. f. 303. Mar-
 tini Garrati, t. 16. f. 302.*
 Principum consiliarijs. *Marini Garrati, t. 16
 f. 212.*

Principum legatis. *Eisdem, t. 16. f. 212.*
 Principum muneribus, & prerogatiuis. *Pé-
 tri Rebuffi.*
 Priscis nummis. *V. Moneta.*
 Priuata reconciliatione. *Raynaldi Corfi, t. 12.
 f. 243.*
 Priuilegio. *Marini Garrati, t. 18. f. 2.*
 Priuilegiatis. *Feliciani Episcopi Scalensis.*
 Priuilegijs. *Garcia Gironda.*
 Priuilegijs, & rescryptis. *Petri Rebuffi.*
 Priuilegijs ad instar. *Horatij Mandosij, t. 18.
 f. 124.*
 Priuilegiorum collectio. *V. Collectio.*
 Priuilegijs confederatorum. *Petri Rebuffi.*
 Priuilegijs creditorum. *Petri Vanderani, t. 18.
 fol. 110.*
 Priuilegijs Doctorum. *Petri Landerii, t. 18
 fol. 3.*
 Priuilegijs dotalibus. *Baptista de S. Blasio, t. 9.
 fol. 430.*
 Priuilegijs Ecclesiasticis pro defensione cen-
 surarum contra Venetos latarum. *Joannis
 Philippi Maynards.*
 Priuilegijs fisci, & iure. *Francisci Lucani, t. 12
 f. 6. Marci Antonis Peregrini. Antonis Oli-
 bani.*
 Priuilegijs, & iure honestatis. *Benedicti Ae-
 gidiij.*
 Priuilegijs Iurisconsultorum. *Jacobi Benii.*
 Priuilegijs iuramenti. *Antonij Corfeti, t. 4.
 f. 359. Scraphini de Scraphinis.*
 Priuilegijs Militaribus. *Clandis Cotarei, t. 16.
 f. 408. Marci Mantua, t. 16. f. 457.*
 Priuilegijs militum, & militum. *Georgij Ac-
 caci Petri Rebuffi.*
 Priuilegijs pacis. *Antonij Corfeti, t. 12. f. 224.*
 Priuilegijs parentum, & liberorum. *Georgij
 Hecay.*
 Priuilegijs paupertatis. *Cornelij Benincasij,
 tom. 18. f. 242.*
 Priuilegijs pestis. *Hieronymi Prenidellij, t. 13.
 fol. 171. Joannis Francisci Ripa.*
 Priuilegijs piz canice. *Andrea Tiraquelli.*
 Priuilegijs Regni Franciae. *Joannis Feraldi,
 tom. 16. f. 174.*
 Priuilegijs rusticorum. *Rhennasi Coppini,
 t. 18. f. 90.*
 Priuilegijs scholarium. *Horatii Lucii, t. 18.
 f. 67. Petri Rebuffi, t. 18. f. 32.*
 Probanda negatiua. *V. Negatiua.*
 Probatione spirituum. *Joannis Gersonis.*
 Probationibus. *Federici Schmek, t. 4. f. 29.
 Lanfranc ab Orriano, t. 4. f. 33. Iosphi
 Masfardi.*

Index Legalis Authorum,

Mascardi. Fulvii Paciani.
 Problemata. *Ioannis de Arnone.*
 Processibus Cameræ Imperialis. *Christophori Schvrumanni.*
 Processibus executivis. *Matthia Coleri.*
 Processionibus, & supplicationibus Ecclesiarum Catholicarum. *Iacobi Gregeri.*
 Processus, ac sententiarum nullitatibus. *Sebastiani Venty, t. 4. f. 371*
 Processus iudicarius. *Ioannis Ferrarii Mantuani. Ioannis Pels. Hieronymi Tremleri.*
 Processus iudicarius ad praxim fori Spiritualis Regni Poloniarum. *Jacobi Lanidonii.*
 Procuratoris, & defensoris potestate in causis criminalibus. *Iegunt Augustus Rubei, t. 11. p. 1. f. 201*
 Procuratoris substantialibus. *Ioannis de Grassi, t. 3. p. 1. f. 366*
 Prodigorum, minorum, & pupillorum bene gubernatorum gratiarum actione, & interesse. *Iodoci Damhoudery, tom. 2. p. 2. f. 385. & 379*
 Productione, & fide instrumentorum. *Lanfranci ab Orsiano, t. 4. f. 29*
 Proximijs in Republica decernendis, deque eorum generibus, & differentijs, & mutationibus. *Iacobi Bonny.*
 Professionis invaliditate ante legitimam ætatem professionem. *Remigij Scrofa.*
 Prohibitione duelli. *Luca Florani.*
 Prolium vnione. V. Vnione.
 Promissionibus de non offendendo. V. Pace.
 Promptuarium Iuris Civilis. *Balthassari Klammer.*
 Promptuarium Iuris Civilis, & humani. *Lazari Montethory.*
 Promptuarium receptarum sententiarum. *Scipionis Rendina.*
 Propomix, seu priuilegia vniuersitatum, Collegiorum, scholasticorumque, & Bibliopolarum, ac omnium, qui in istis ministrant. *Petri Rebuffi, t. 12. f. 37*
 Propositiones Iuris Pontificij. *Brunori a Sale.*
 Propugnaculum Canonici ordinis, & relationis trium Cardinalium in causa præcedente inter Canonicos Lateranen. & Monachos S. Benedicti. *Celsi Veranensis.*
 Prorogatione iurisdictionis, V. Iudic.
 Protektione. *Constantii Rogerij, t. 17. f. 221. Ioannis de Agafelles, t. 17. f. 221. Martini de Pè, t. 17. f. 219*
 Prothomifcos iure. V. Iure Prothomifcos.

Pro tribunaliũ, & de iudicijs. *Iacobi Renardi.*
 Prouocatione à Pontifice ad Concilium. *Boetii Epone.*
 Prudentum autoritate. *Rindem.*
 Proxenetis, & proxeneticijs. *Bernardi Saracha, t. 6. p. 1. f. 337*
 Publicanis, gabelis, muneribus, & oneribus. *Iulij Ferrassi, t. 12. f. 76*
 Publicis concubinarijs. *Bernardi Chopperronij, t. 11. p. 1. f. 145*
 Pupillorum, minorum, prodigorum bene gubernatorum gratiarum actione, & interesse. *Iodoci Damhoudery, t. 2. p. 2. f. 385 & 379*
 Pupillorum fauoribus. *Marti Mamna, t. 2. p. 2. f. 386*

Q

Questiones. *Abbatis Parmenisi, seu disputationes.*
Agredis de Mondelverris.
Aymonis Craucisa superstatuto Ferrarienti de indemnitate mulierum.
Alexandri de Imola, siue disputationes.
Amadei de Ponte laudemiales.
Andree Rucubari.
Angeli de Perasio.
Antonij Guiberti.
Antonij Quafada.
Augustini Brovi.
Baldi de Perasio.
Beroli de Saxoferrato.
Bartholomæi Briniensis dominicales, & veniales.
Benedicti de Plumbino, seu disputationes.
Brunori a Sale.
Bulgarini, seu disputationes.
Christophori de Castellione.
Christophori Læther.
Didaci Camera practica criminalis.
Didaci Salom de Pace.
Emmanuelis Rodriguez Canonice, & Regulares.
Francisci Casani criminales t. 11. p. 1. f. 455
Francisci de Caldas Pereira Forenses ciuiles.
 Que-

Materias ex professo tractantium.

Quæstiones. *Franciscus Carrij*, super statuto quod extantibus masculis fornicare non succedant.

Franciscus Hostomani, Illustris.

Gaspars Anton. Thejaus, Forcens.

Gulielmus Onciat, iuris philosophice.

Hartmanni, & Simons Pistoris.

Henricus Boceri, de iure succedendi in feudum.

Hieronymi Fernandez de Otero.

Hieronymi à Monse Briziano.

Hieronymi Pantzschamanni, practice.

Hieronymi Zannetini, seu disputationes.

Hippolitus Bonacossa, criminales.

Jacobi Capucenatij, singulares.

Jacobi Schmeiz, Practicæ iuris Civilis, & Saxonici.

Joannis de Anania, de alienatione feudi.

Joannis Galli.

Joannis Gujferex, practice, & Canonice.

Joannis Maria Nowarj, practice, quotidianæ, & forenses.

Joannis Stephani Durant.

Joannis Fandi.

Juliani Britannii.

Incerti de Mareis.

Ludovici Morosij, de iure offendendi.

Ludovici Peguera, criminales.

Ludovici Rodulphi.

Ludovici Schraderi, ad titulum de rerum diuisione.

Martha Stephani } Illustris.

Modestini Pistoris }

Nicolaus Piccolomino.

Nicolaus Figelij.

Olaus Corfetti, super ritu magnæ Curie Regni Siciliae.

Pauli de Bledario.

Pauli Turretini, seu disputationes.

Pauli Zacchia, medicolegales.

Petri à Siris, practice forenses.

Petri Augustini Merla, quaestionum emporium.

Petri Conedo, canonice practice.

Quæstiones. *Petri Hegg*, iuris Civilis, & Saxonici.

Petri Joannis Amcharani, familiares.

Petri Paulini, criminales, Regulares, & seculares.

Piles Medicensis.

Philippi Franchi, in materia peccatorij.

Reueri Bodely, Monetariæ.

Roffredi Bencysiani, fabataria.

Rodulphi Volmari, Illustris.

Roberti Maranta, Legales.

Sachai Spannochij, ad titulum de operis noui nunciacione.

Vincenij Herculan.

Quæ iura, & quas præminentias habeat Delphinus Franciæ, & alij primogeniti.

Ioannis de Terra rubra.

Quæstionibus in iure controuersis. V. Rebus dubijs.

Quæstio de strigibus, & apologia pro laicijs, *Bartholomæ Spinat*.

Quando litteræ Apostolicæ noceant patrom Ecclesiarum. *Felini Sandas*.

Quarta Canonica. *Lapi de Castellione*, t. 15. par. 2. f. 193.

Quarta funerali. *Archangelus Caraccia*.

Quartarum materia. *Bartholomæ de Hucio*, tom. 8. p. 5. f. 437.

Querela inofficiosi testamenti. *Antonij Rubi*.

Quæstionibus. *Antonij de Canario*, t. 11. p. 1. fol. 195.

Jacob. de Arena, tom. 11. p. 12.

fol. 291.

Amberni de Antramonsa, t. 11.

p. 1. f. 306.

Baldi de Periglis, tom. 11. p. 1.

fol. 292.

Pauli Grassandi, tom. 11. p. 12.

fol. 294.

Henrici Boceri.

Ioannis Zangeri.

Quibus modis Ordinarius efficiatur delegatus. *Ludovici Rodulphi*.

Quotidianæ controuersie, hoc est de coniecturis, & interpretationibus vitimarum, voluntatum. *Ioannis Castilli*.

Index Legalis Authorum,

R

Radix clausularum. Vide Clausularum.
 Rata portione. *Joannis Baptista Costa.*
 Rationibus administratorum & computationibus. *Francisci Muñoz de Escobar.*
 Ratione docendi, discendiq; iuris. *Francisci Duareni, t. 1. f. 183.*
 Ratione studendi. *Matthai Gribaldi.*
 Ratione tegendi, & detegendi secretum. *Dominicus Soto.*
 Reassumptione instrumentorum. *Paridis de Puteo, t. 4. f. 36.*
 Rebus creditis, & mutuo. *Joannis Goedda.*
 Rebus dubijs, & quæstionibus in iure controuersis. *Nicolaï Valla, t. 18. f. 317.*
 Rebus, seu dispositionibus dubijs. *Alberti Bruni, t. 12. f. 349.*
 Rebus Ecclesiæ non alienandis. *Guiljelmi Redeani, t. 15. p. 2. f. 393.*
 Rebus Ecclesiæ non ritè alienatis recuperandis. *Alphonfi Villagus.*
 Recemaciones iuris. *Caroli Pallongi.*
 Reconciliatione priuata. *Raynaldi Corsi, t. 12. f. 243.*
 Reconuentione, & retentione. *Joannis Petri Molinasti.*
 Receptæ sententiae. *Francisci de Caldas Pereira.*
 V. Communis opiniones.
 Restâ judicialiter patrocinandi ratione. *Joannis Baptista Mangonj.*
 Reculacione. *Francisci de Briano, t. 3. p. 1. f. 359. Stephani Auferrij, t. 3. p. 1. f. 355.*
 Redditibus ecclesiasticis, & disti tractatus defensio. *Francisci Sarmienti, t. 15. p. 2. f. 369. Marti Antonij Marfilij Columna, t. 15. p. 2. f. 340. Gabriels Fasquez.*
 Redditibus beneficiorum Ecclesiasticorum. *Martini Nanarri.*
 Redditibus annuis, & mensstruis. *Gaspari Roderici.*
 Reformatione Religiosorum. *Joannis Nider.*
 Re furtiua penes tertium reperta. *Vincenij Carocij.*
 Refutatio trium tractatum, seu quod causæ matrimoniales spectant ad Iudices Ecclesiasticos. *Henrici Cantij.*
 Reformationes statutorum loquentium de dotibus. *Inerri.*
 Refectio. *Alberti Bruni, t. 17. f. 385.*
 Regalibus. V. Iuribus ad Imperatoris, &c.
 Regalix iure. *Arnolphi Rufes, t. 12. f. 387.*

Philippi Probi, t. 12. f. 389.
 Regalibus, vel vniuerso iure Principis in beneficijis ecclesiasticis. *Boetij Eponis.*
 Regalibus. *Henrici Bocari & Thelaci Vfoch. Regueri Sechini.*
 Regalijs. *Agadij Magistri equitis, t. 13. p. 2. f. 437.*
 Ad quem Rege amente Regni regimen attineat. *Ioannis de Terra rubea.*
 Regia potestate. *Antonij Corfetti, t. 16. f. 130.*
 An Romanus Pontifex possit eligere Gallo- rum Regem. *Gregory Paced.*
 Regimine mundi. *Michahis Vlciruni, t. 16. f. 205.*
 Regimine Reipubl. *Augustini Capui.*
 Regimine seculari. *Theodori Ransingij.*
 Regni Francorum priuilegijs. *Ioannis Feraldi, t. 16. f. 174.*
 Regno Christi. *Francisci Penia.*
 Regressuû reservatione. *Thoma Campegij, t. 15. p. 2. f. 533.*
 Regali, & Papali potestate. *Ioannis Parisien- sis. Herna. Innominati.*
 Regis Catholici præstantia regalibus iuribus, prærogatiuis. *Camilli Borrelli.*
 Regum successione. *Guiljelmo de Monserrati, t. 16. f. 178.*
 Regum, & Principum muneribus, & præro- gatiuis. *Petri Rebuffi.*
 Regis Franciæ muneribus, & prærogatiuis. *Eiusdem.*
 Regum, & Principum consularijs. *Eiusdem.*
 Regularibus. *Martini Nanarri.*
 De modo corrigendi Regulares. Vide Pra- xis Regularium.
 Modus procedendi in causis Regularium. *Vic- torini Manfi.*
 Regulæ iuris. *Antonij Corfetti. Antonij Can- ty. Antonij Nicellij. Andrea Tiraquels. Bartholomæi Soccini. Benedicti Capra. Damasi. Francisci Turzani. Ioannis Bernardi Diaz. Petri Duenas. Pauli Carraria. Sebastiani Me- dices.*
 Regulæ expectatiuarum. *Alphonfi Gomez.*
 Regulæ in materia substitutionum. *Leonardi Alefij.*
 Regundis finibus. *Hieronymi de Monte, t. 3. p. 3. f. 333.*
 Rei alienæ distractione. *Adriani Pului, t. 6. p. 2. f. 333.*
 Rerum Ecclesiasticarum alienatione. Vide Alienatione.
 Rei furtiui prohibita vscupatione. *Eiusdem t. 12. f. 216.*

Re

Materias ex professo tractantium.

- Re integra. *Joannis Baptiste Costa.*
 Reintegratione feudorum. *Paridis de Pusco.*
 Rei iudicatae executione. *Federici Schneck,*
t. 5. f. 38
 Re iudicata, & sententia. *Eiusdem, t. 5.*
fol. 2
 Rerum iudicatarum. *Aennis Roberti.*
 Relaxatione carceratorum. *Pauli Grillandi,*
t. 11 p. 1. f. 347
 Releuij, subsidij, atque adhuc iure, *Iacobi*
de Astello. t. 12. f. 169
 Religione. *Francisci Suarez.*
 Religiosus sectis, eorumque authoribus, *Ray-*
mundi Fraguier, t. 14. f. 103
 Religiosorum hominum statu, & votis. *Gre-*
gorij de Valentia.
 Religiosa pobrezza. *Iuan Cenedo.*
 Religiosa disciplina tuenda, *Ioannis Aldrete.*
 Religiosus subditus. *Laurentij de Peirinis.*
 Reliquarium, siue de colloquijs, *Ioannis*
Baptiste Signij.
 Remedijs, & poenis secundo nubentium.
Ioannis Garoni, t. 9. f. 115.
 Remedijs possessorijs. *Constantij Rogerij, t. 3.*
p. 2. f. 245. Iacobi Menochij. Roberti Ma-
ranza.
 Remedijs subsidiarijs, *Ioannis Baptiste Costa.*
 Remedijs contra praediciales sententias,
Vincenij Carocci.
 Re militari. *Paridis de Pusco, t. 16. f. 386*
 Re militari, & de bello. *Petri Belli, t. 16.*
f. 335.
 Remissione iniuriarum. Vide Repacifica-
 tionem.
 Remissione iuris. *Petri Pechij.*
 Remissionibus litigatorum. *Herculis Stuaroli,*
t. 3. p. 1. f. 378. Virginij Bocaccij.
 Remissoria tabella. *Ioannis à Lignano, t. 12.*
f. 336.
 Re nauali, & iure, *Iulij Ferretti, t. 12. f. 325*
 Re nummaria. *Dominici de Malestroic.*
 Renunciationibus iuris. *Iacobi Butrigarij, t. 6.*
p. 1. f. 404
 Renunciationibus filiarum. *Bertholomaei Ma-*
sculi.
 Renunciationibus. *Petri Gallerati. Huberti*
Gyphani.
 Renunciationibus variorum iurium. *Andrea*
Dalneri.
 Renunciandi recepto more, modoque. *Henrici*
Brenlai.
 Reorum defensionibus. *Iacobi Nouelli, t. 11.*
p. 1. f. 216
 Reorum transmissione. V. Iudice.
 Repacificatione, dilectione inimicorum, iniu-
 riarum remissione. *Ludouici Carboni,*
t. 12. f. 249
 Represalijs. *Ioannis Iacobi à Canibus, t. 12.*
f. 275. Martini Garrati, t. 12. f. 279
 Reprobatione sententiae Pilati. *Ludouici Mon-*
talzi, t. 14. f. 8
 Reprobatione testium. V. Testium rep.
 Reprobationibus, & saluationibus testium.
Petri Rebuffi.
 Repudianda, vel acquirenda hereditate.
Ioannis Dilecti Durantis, t. 8. p. 1. f. 141
 Repulsa. *Iulij Caesaris Imbriani.*
 Republica. *Petri Gregorij Tholosani Ioannis*
Bodini.
 Republica Christiana. *Lehj Zecchij.*
 Republica Ecclesiastica. *Paduani de Grassis.*
 Repertorium. *Butrij, p. 2. manuscr. Bartholomaei*
Brixienfis. Dominici Cardinalis Tassij.
Alberici à Rosate. Ioannis Bertachini. Nico-
lai Milis, Nicolai Vigili.
 Repertorium de testibus. *Ioannis Mariae*
Monticelli.
 Repertorium Regularum, & conclusionum
 iuris. *Sebastiani Homoldi.*
 Reportata, seu Collectanea. *Bernardini Al-*
phani.
 Repetito actionum. *Sebastiani Sturioni.*
 Rerum affirmatione in dotem datarum. *Hel-*
frici. Vlrici Onij.
 Rerum quotidianarum. *Ioannis Ynonnes Par-*
ladori. Francisci Zoannetti. Thoma Herbati.
 Rescriptis. *Guidonis Papa, t. 3. p. 2. f. 28.*
Martini Nanarri.
 Rescriptis, & priuilegijs. *Petri Rebuffi.*
 Rescriptis vtriusque signaturae. *Ioannis*
Baptiste Marchesani.
 Rescriptorum subreptione. *Ioannis Baptiste*
Leonelli.
 Rescriptis Apostolicis. *Ioannis de Grassis, t. 3.*
p. 2. f. 31
 Reservationem fructuum. *Thoma Campegi, t. 13*
p. 2. f. 533
 Reservationem regressuum. *Thoma Campegi,*
t. 15. p. 2. f. 533
 Reservationibus beneficiorum. *Iacobi Si-*
monetta. V. Beneficijs.
 Referuatis Papae, & Legatis. *Aenea de Fal-*
conibus, t. 15. p. 1. f. 248
 Resignatione beneficiorum. *Flaminij Pa-*
rissi.
 Residentia, & ministerio ecclesiasticorum.
 Prae-

Index Legalis Authorum,

Prælatorum. *Francisci Cordubensis.*
 Residentia Pastorum. *Thoma Card. Caietani.*
 Residentia Episcoporum. *Hieronymi Gigantis, t. 13. p. 2. f. 369. Jacobi Nauclanti. Leonardi Veneti. Ambrosij Catharini. Antony Petriani. Bartholomæi Carranæ. Dominici Seno. Francisci Torrentis. Thoma Campesij, t. 15. p. 2. f. 537.*
 Antipologeticus pro suo libro de residentia Pastorum. *Francisci Torrentis.*
 Resolutiones criminales. *Hieronymi de Federiciis.*
 Resolutiones. *Marij Antonini Maceratenfis.*
 Resolutiones variz. V. Variz.
 Restitutione dotis. *Odofredi Benenentani, t. 9. f. 472.*
 Restitutione, delictis, & quasi delictis. *Ludovici Molina.*
 Restitutione in integrum. *Ioannis Maurizij, t. 5. f. 114. Jacobi Cuiacij. Sfortia Oddi. Antony Gomæ. Francisci Caldas Pereira. Roberti Lancellotti.*
 De rebus Ecclesiæ non ritè alienatis recuperandis, & in integrum restituendis. *Alphonfi Villaguti.*
 Restitutione. *Martini Nanarri. Ludovici Carbonis. Joannis Medina. Michaelis de Palatio.*
 Restitutione ablaturum in foro Conscientiæ. *Petri a Nauarra.*
 Restitutionibus, & teleuamentis. *Petri Rebussi.*
 Restitutorio interdicto, ac renouanda possessione. *Horatij Barbati.*
 Retrouenditionis pacto in emptione, & venditione. *Francisci Zoannetti, t. 6. p. f. 67.*
 Retractu municipali, & conditionali. *Andrea Tiragueli.*
 Retrotractionibus, seu fictione translatiua. *Ioannis Baptista Costa.*
 Reuocatione vnionum. *Petri de Perusio, t. 15. p. 1. f. 242.*
 Reuelatione Confessionis. *Vincenzij Carocci.*
 Reuocandi domum lure. V. Iudicijs.
 Rigore, & æquitare. *Horatij Canalcanti.*
 Ritibus Ecclesiæ Catholicæ. *Ioannis Stephani Duranti.*
 Ritus Iudiciales Præfultuum Gallicorum. *Ioannis Fuchery.*
 Ritu nuptiarum. *Barnaba Brissonij, tom. 9. fol. 97.*
 Ritu nuptiarum, & pactis in Matrimonio conuentis. *Francisci Molina.*

Romana Sedis origine, & authoritate. *Laly Iordani, t. 13. p. 2. f. 2.*
 Romanis Magistratibus. V. Magistratibus.
 Romano Imperio, & eius Iurisdictione. *Francisci Zoannetti, t. 16. f. 20.*
 Romana Iurisprudencia recuperanda. *Nicolas Vigely.*
 Rusticorum prædiorum seruitutibus. *Bartholomæi Cepolla, t. 6. p. 2. f. 209.*
 Rusticorum priuilegijs. *Rhenati Coppini, t. 18. fol. 90.*

S

Sacerdotum cœlibatu non abrogando. *Marquardi de Susannis, t. 14. f. 104.*
 Sacerdotum officio. *S. Thoma in tom. 12. operum.*
 Sacerdotum, & Clericorum excellentijs thosculum. *Diensij Pauli Lapis.*
 Sacerdotum coniugio. *Stannulei Hoffij.*
 Sacerdotum cœlibatu, & coniugio. *Francisci Agricole.*
 Sacerdotum obligationibus ad Missas pro alijs ex iustitia celebrandis. *Pauli Fraxinelli.*
 Sacrorum immunitatibus. *Anastasiij Germanij.*
 Sacris Ordinibus. *Casaris Madij.*
 Sacris, & religiosis peregrinationibus. *Jacobi Griseri.*
 Sacro sigillo. *Hieronymi Onuphrij.*
 Sacra Episcoporum auctoritate. *Ioannis Fiesiaci.*
 Sacrarum reliquiarum cultu, & venetatione. *Dominici Anfosij.*
 Sacrarum electionum lure, & necessitate. *G. Genebrardi.*
 Sacramentis præstandis damnatis vitimo supplicio. *Antony à Gama.*
 Sacramento Ordinis. *Martini Fernarij.*
 Sacramento Extremæ Vnctionis. *Andrea Villerelli.*
 Sacramentis, & eorum administratione. *Nicolai Ploma, t. 14. f. 77.*
 Sacramentis. *Aegidij de Commink. Gregorij Sayri. Ioannis Rockizana. Thoma Cardinalis Caietani. V. in Indice Theologico.*
 Sacramentis septem. *Gulselmi Parisij. nris. Ioannis Maldonati. Ioannis Baptista Bèzzeri.*
 Sacramento Matrimonij. *Jacobi Nauclanti. Martini Bonacina.*
 Seculari Iurisdictione. V. Iudex secularis.

Secu-

Materias ex professo tractantium.

- Seculari potestate. V. Pot. secul.
- Saluationibus, & reprobationibus testium. *Petri Rebuffi.*
- Saluo conducto, & securitate. *Gregorij de Magalosis, t. 11. p. 1. f. 231*
- Sanctorum canonizatione. *Troisi Maluerij, t. 14. f. 97. Iacobi Castellani manusci. Angeli Roccha.*
- Sanctuarium iuris Pontificij, in quo de potestate Papæ in temporalibus disputatur. *Odoardi Vultoni. Pauli Marchesij. Bartholomæi Scapucci. Sateley Pacifici.*
- Sapientis consilio in forensibus causis adhibendo. *Petri Scala, t. 3. p. 1. f. 331*
- Satisfactionibus, quæ in iudicio præstantur. *Federici Scheneck, t. 3. p. 2. f. 135*
- Satisfactionibus iudicio fisci. *Antonij Priardi.*
- Saxonico non prouocandi iure. *Andrea Knuchen.*
- Scacchorum ludo. *Thomæ Allij, t. 7. f. 168*
- Schedula Magistratuum Ciuium. *Guilielmi de Monte, t. 16. f. 184*
- Scholarium Parisiensium Priuilegijs. *Horatii Luitij, t. 18. f. 67. Petri Rebuffi, t. 18. f. 32*
- Scientiæ legalis veritate, ac excellentia. *Petri Andreæ Gammari, t. 1. f. 132*
- Scriptura priuata. *Nicolai Genoa.*
- Secis Religiosis, eorumque authoribus. *Raymundi Frangier, t. 14. f. 103*
- Ratione tegendi, atque detegendi secretum. *Dominici à Soto.*
- Securitate. *Guilielmi de Cuneo, t. 12. f. 242*
- Securitate, & saluo conducto. *Gregorij de Magalosis, t. 11. p. 1. f. 231*
- Secundis nuptijs. *Ioannis Ripæ à Garrobus.*
- Sedis Romanæ origine, & auctoritate. *Lalij Jordani, t. 13. p. 2. f. 2*
- Seditiosis. *Corradi Brunni, t. 11. p. 1. f. 98. Nicolai Boerij, t. 11. f. 89*
- Ad Senatusconsultum Macedonianum. *Placentini, t. 1. f. 134*
- Semestria. *Petri Fabri. Jani Langlai.*
- Sententia, & p[ro] iudicata. *Federici Scheneck, t. 5. f. 2. Sigismundi Scaccia.*
- Sententia diffinitoria, & interlocutoria. *Francisci de Acceptationibus, t. 5. f. 3*
- Sententiæ Pilati reprobatione. *Ludouici Mantali, t. 14. f. 8*
- Sententiarum, ac processuum nullitatibus. *Sebastiani Pantij, t. 4. f. 371*
- Sententiæ receptæ. *Isidori Clari.*
- Sententiarum receptarum promptuarium. *Scriptoris Rendina.*
- Sententiæ iuris. *Arismini Trepasi. Ioannis Roberti Aureliani.*
- Sententijs, quæ pro eo, quod interest proficiuntur. *Antonij Conij.*
- Sententiarum speciebus, earumque differentijs. *Ioannis Baptista Marchesani.*
- Sententiæ executione. *Amalorti Rodriquez.*
- Selectæ ex iure Ciuili antiquitates. *Barnaba Brissonij.*
- Disputationes selectæ ad Ius Ciuile Iustinianæum. *Hieronymi Traversari.*
- Selectæ sententiæ. *Ludouici Damohenderij.*
- Sepulturis. *Ioannis Dilesti Durantis, t. 8. p. 1. f. 139. Sebastiani Medices.*
- Sepulchris, & earum seruitutibus, siue de iure manium. *Iacobi Guiberij.*
- Sequestrationibus. *Iacobi de Arena, t. 3. p. 2. fol. 143*
- Sequestris. *Angeli de Perusio, t. 3. p. 2. f. 142. Francisci Curij, t. 3. p. 2. f. 143. Ioannis Bauman. Vincentij Carocci.*
- Seruus, vel famulus. *Hippolyti Bonacessa, t. 6. p. 1. f. 121*
- Seruus, seu hominibus proprijs. *Federici Husoni.*
- Seruus, & eorum ministerijs. *Laurentij Pignorij.*
- Seruitutibus prædiorum, rusticorum, & Urbanorum. *Bartholomæi Cepolla, t. 6. p. 2. f. 209. & 176*
- Seruitutum cōtrouerſa materia. *Petri Casenij.*
- Seruitutibus. *Petri Rebuffi.*
- Seruitijs feudalibus. *Andrea Kolk.*
- Sessioſum dies, qui dicuntur. *Iacobi Ricardij, t. 3. p. 1. f. 8*
- Silencio in diuinis officijs. *Martini Nanarri.*
- Sigillo sacro. *Hieronymi Omphrij.*
- Silua memorabilium Iuris. *Nicolai Antonij Blaschii.*
- Simonia. *Ioannis Carapha, t. 15. p. 2. f. 116. Thomæ de Vio Card. Caietani. Vide Parisium de confidentia.*
- Simonia mentali. *Guilielmi Redoani, t. 15. p. 2. f. 28*
- Simonia mentali, & conuentionali. *Bartholomæi Vgaltui.*
- In simoniæ labem an possit incurrere Papa. *Thomæ Campegi, t. 15. p. 2. f. 531*
- Symphonia iuris. *Fremonij.*
- Simulatis contractibus. *Bartholomæi Cepolla, t. 7. f. 2*
- Syndicatu. *Amodei Iustini, t. 7. f. 332*

Anto.

Index Legalis Authorum,

Antonij Rondinelli. *Angeli de Pernio*, t. 7. f. 226. *Augustini Dulceti*, t. 7. f. 360. *Baldi de Pernio*, t. 7. f. 224. *Cataldini de Boncompagnis*, t. 7. p. 2. f. 349. *Paridis de Puteo*, t. 7. f. 227. *Josephus Cusma*.

Syndicatus singularia officialiū Regni Neapolitani. *Francisci Carabba*.

Singulari certamine. *Andrea Alciati*, t. 12. f. 293. V. Duello.

Singularia . *Antonij Corfetti*.
Aloysij de Alberis.
Amanelli de Claris aquis.
Abbas Affaldi.
Andrea de Capua.
Andrea de Isernia.
Antonij Columbesti.
Baldi de Vbaldis.
Blasij de Arecona.
Bartoli de Saxaserrato.
Bartholomai de Capua.
Dyni de Angello.
Francisci Cremenfis.
Francisci de Celestia.
Guidonis Papa.
Georgij Natta.
Guilelmi de Luda.
Henrici Bouerij.
Hippolyti de Marfilijs.
Ioannis Pincenij de Anna.
Ioannis de Arnono.
Ioannis Antonij Trigona.
Innocentij.
Ioannis Petracij.
Ioannis Bauari.
Ioannis Grilli.
Ludouici Romani.
Matthai Matthesplani.
Marci Mantua.
Marcelli Boni.
Nicolai Vander Gauth.
Nicolai Ruffi.
Petri Cenedi.
Petri Gerardi.
Petri de Rauenna.
Pauli Antonij del Bene.
Pauli Fuschi.
Pamphilijs Molli.
Raymeri de Forolinio.
Vincenij Carocij.

Singularia syndicatus officialiū Regni Neapolitani. *Francisci Carabba*.

Singulares loci, & res. *Martini de Caratis*.

Singulares obseruationes. *Polydori Ripa*.

Singularia in materia Matrimoniali. *Hieronymi Gigamis*.

Singularia ex Sacre Rotæ Romanæ decisionibus selecta. *Theodosij Rubei*.

Sistendi iure, & manuum iniectione, siue arrestatione. *Petri Beckij*, t. 3. p. 2. f. 155.

Sinopsis feudalisi. *Henrici Rossenial*. *Benedicti Carpienij*.

Synopsis methodica cautelarum. *Ioannis Chirodosi*.

Synopsis thesium, seu axiomatum. *Deibardi Horstij*.

Syntagma communium opinionum. V. Communes opiniones.

Syntagma antiquitatum Ecclesiasticarum. *Boetij Eponis*.

Synragma Iuris vniuersi. *Petri Gregorij Tholosani*.

Syntaxi, & fide instrumentorum, siue de arte notariatus. *Nicolas Honshemij*.

Synodia Vgonia. *Matthai Vgonis*.

Systema Iurisprudentiæ feudalisi. *Ioannis Steckij*.

Societatibus. *Angeli de Periglis*, t. 6. p. 1. fol. 130 *Hectoris Felicij*.

Societatibus officiorum. *Syluestri Zacchia*. *Virginij Boccaerij*. *Francisci Castracani*.

Soliloquia. *Ioannis de Arnono*.

Solutione monetarum. *Bartholomai Tolomari*.

Solutionibus, & liberationibus. *Barnaba Brissenij*.

Sortibus. *Trails Maluetij*, t. 11. p. 2. f. 398. *S. Thoma de Aquino*, in t. 17. oper. suorum.

Sortilegijs. *Pauli Grillandi*, t. 11. p. 2. f. 481.

Speculum Iuris. *Guilelmi Durandi*.

Speculum Confessoriorum, & poenitentium. *Bartholomai de S. Faustis*.

Speculum Conscientiæ. B. *Ioannis de Capistrano*, t. 1. f. 323.

Speculum aureum. *Roberti Maranta*.

Speculum Iudicium. *MM. Ranandi*, t. 3. p. 1. fol. 84.

Speculum Principum. *Petri Belluga*.

Speculum Iuris Pontificij, & Casarei. *Alphonssi Alvarez Guerrero*.

Speculum communium opinionum. *Hieronymi Cenallus*.

Speculum Minorum, seu firmamentum triū Ordinum. *Inceris Anshoris*.

Speculum feudorum. *Clauidij Seyfelli*.

Speculum testamentorum. *Didaci de Spino*.

Specimen linguæ professoriæ. *Reimeri Vriect*.

Spo-

Materias ex professo tractantium.

Spolio: *Joannis Baptista Pomani, tom. 1. 4. fol. 270.*

Spolientia ad Regulam: spoliatus ante omnia restituendus. *Antonii Corseti, 1. 3.*

Spolij Ecclesiasticis. *Guilielmi Redoani, 1. 4. fol. 213.*

Spolij clericorum. *Martini Nauarri.*

Sponsalibus, & Matrimonio. *Alexandri Carrerij, 1. 9. f. 61. Antonij Guberti, tom. 9.*

f. 46. Joannis Andrea, 1. 9. f. 2. Joannis Guisierre, Joannis Brunelli, 1. 9. f. 3. Thadai Pifoni, V. de matrimonio.

Sponsaliorum, & natiuitatis quotidianæ materiæ. *Laurentij Nerdeceri.*

Sponsalitia largitate. *Joannis Friderici Solis.*

Sponsionibus. *Beneuenti Straccha, tom. 6. p. 1. f. 303.*

Sponsionibus, & affectionibus mercatorum. *Eiusdem, 1. 6. p. 1. f. 397. Petri San-*

verna, 1. 6. p. 1. f. 348.

Splendore, & vero declaratione del vero cõ-

formato secondo la Bolla de Pio V. *Gionane Battista Ferrari.*

Statu, & vita cõmunitatum. *Nicolai Boerij, 1. 13. p. 2. f. 432.*

In Statu eodem permanentibus, seu perseuerantibus. *Alberti Bruni, 1. 12. f. 395.*

Statu, & voto Religiosorum hominum: *Gregorii de Valentia.*

Statu, V. Filijs non legitimis.

Status mutatione Ecclesiarum. *Petri de Per-*

usio.

Status mutatione personarum. *Eiusdem, 1. 14. f. 178.*

Statu nobilium. *Iosephi Nolden.*

Statutaria Vrbis præscriptione. *Joannis Baptista Bonii, 1. 17. f. 176.*

Statutis. *Alberti de Resate, tom. 2. f. 2. Alberti Bruni, 1. 2. f. 165. Eiusdem consilium in eadem*

materia, 1. 2. f. 245. Baldi Perusini, 1. 2. f. 86.

Eiusdem Regula, 1. 2. f. 155. Bartoli Regula Statutorum, 1. 2. f. 158. Georgij Natta, 1. 2.

f. 247. Joannis Campegi, 1. 2. f. 263. Lan-

cellotti Galia, de non legando uxori ultra cer-

tam summam, 1. 2. f. 283. Lauri de Palatijs, 1. 2. f. 272. Petri Rauennatis, sine de confer-

matione, 1. 2. f. 345. Sebastiani Medices.

Statutis synodaliibus. *Henrici Bottas, tom. 13. p. 1. f. 377.*

Statuto cõtinuante possessione in heredem seu

tracte le mort faict le viu. *Andrea Tiragnelli.*

Statu, & munere Episcopali. *Lelij Zechy.*

Statu Religionis. *Joannis de Cruce.*

Stemmatum militiæ ac iurisperitentiæ honoris tractatus. *Scipionis à Trigona.*

Stylo Curia Auditoris Cametz. *Joannis Jacobi Bucca.*

Stylo Romanæ Curia. *Imcerii.*

Strygibus. *Bartholomæi à Spina, tom. 11. p. 2. f. 356. Bernardi Comensis, tom. 11. p. 2. f. 356.*

V. Lamijs.

Strymagarum, Dæmonumque mirandis. *Siluestri Præstati.*

Studijs litterarum quæ sunt necessaria. *Petri Rebuffi.*

Studio litterarum rectè instituendo. *Galiel-*

mi Budes.

Subfeudis. *Marini Fraccia. Andrea Kohl.*

Subhaftationibus. *Jodoci Damhoudery, tom. 6. p. 1. f. 72.*

Subreptione rescriptorum. *Joannis Baptista Leonelli.*

Subsidij, releui atque ad hoc iure. *Jacobi de*

Arello, 1. 12. f. 169.

Subsidio charitatiuo. *Bartholomæi Bellencki*

ni, 1. 15. p. 2. f. 147. Remij de Gony, tom. 15. p. 2. f. 169.

Substantia, natura, & accidentalia feudi, & de qualitate, & differentijs feudorum. *Henrici Boeri.*

Substantialibus procuratoris. *Joannis de Graf-*

sis, 1. 3. p. 1. f. 366.

Substitutionibus, seu de vulgari, & fideicom-

missaria substitutione. *Gratian de Garza-*

doribus.

Substitutionibus, seu ad statutum Cathalo-

nia. *Francisci Ferrer.*

Substitutionibus. *Antonij Fumai, 1. 8. p. 1. f. 221. Alexandri Trentacinq. Sfortia Oddi.*

Nicolai Inuigilioli, Angeli Perugini, Vincentij

Fusarij, Leonardi Alefmi, Baldi de Phaldi, 1. 8. p. 1. f. 202. Bartoli de Huccio, 1. 8. p. 1. f. 211.

Joannis Dilecti Durantis, 1. 8. p. 1. f. 212. Lan-

cellotti Polyti, 1. 8. p. 1. f. 224. Pauli Leonij, 1. 8. p. 1. f. 277. Vldarici Zasy, tom. 8. p. 1. f. 263.

Pauli Chisley, Valentini Guilielmi Forsteri.

Substitutionum regulæ. *Leonardi Alefmi.*

Suburbicarijs regionibus, & diocesi Episcopi

Romani. *Hieronymi Alexandri.*

Censura scriptoris Anonimi de suburbica-

rijs regionibus Ecclesiasticis. *Jacobi Sir-*

mandi.

Successione liberorum naturalium. *Ludouici*

Yy ci 2

Index Legalis Authorum, 11

ci à Sardis, tom. 8. p. 2. f. 29
 Successione Regum. *Gulielmi de Monteferrat*,
 1.16. f. 178
 Successione tam ex testamento, quam ab in-
 testato. *Michaelis Grassi*. *Francisci de*
Barry.
 Successionis controverfiae inter patrum, &
 patris praemortui filium. *Francisci Hoste-*
manni.
 Successione conuenienti, & anomala, seu
 de fucceffione in genere prohibita. *Bar-*
tholomaei Masculi.
 Successionibus ab intestato. *Antonii de Rofe-*
lis, 1.8. p. 1. f. 357. *Cyni Pifforienfis*, 1.8. p. 1.
 f. 319. *Didaci Couarrunias*, 1.8. p. 1. f. 382. *Di-*
ni Angellani, 1.8. p. 1. f. 318. *Dini Pifforienfis*.
Gulielmi Ranchini. *Costantini Caprioli*. *Mar-*
timi Mantani. *Matthaei Mastesilani*, 1.8. p. 1.
 f. 321. *Oluverii Textorii*, 1.8. p. 1. f. 371. *Rolan-*
dini Passagerii, 1.8. p. 1. f. 355
 Successionibus ab intestato Clericorum Re-
 gularium, et faecularium. *Nicolaï de Vbal-*
du, 1.8. p. 1. f. 351
 Successionibus ex testamentis. *Philippi de Ca-*
felis, 1.8. p. 1. f. 102
 Successionibus testati, ac intestati. *Francisci*
de Barry.
 Successione legali. *Maria*.
 Successionum epitome ex testamento, & ab
 intestato. *Joannis de Roias*, tom. 8. p. 1.
 f. 391
 Quod in fucceffione fideicommissi proximi-
 tas non attendatur testatoris, sed defun-
 cti ultimo loco. *Grasiani de Garzadoribus*.
 Successionis creatione, progressionem, actio-
 ne, & resolutione. *Ferdinandi Vasquez*.
 Successione feudali. *Iosephi Curnia*.
 Suitate. *Angela de Periglis*, 1.8. p. 2. f. 138
 Suitate, & extraneitate. *Ioannis Reynaudi*,
 1.8. p. 2. f. 153
 Suitate, cohaereditate per fictionem transmi-
 tenda. *Ioannis Pirrhi*, 1.8. p. 2. f. 154
 Summo bono. *Constantij Rogerij*, 1.3. p. 2. f. 2
 Summa seu praxis Iudicum. *Antonij Cardosi*.
 Summa de todas las leyes penales. *Francisci*
de la Pradilla.
 Summa Criminalium. *Cyrilli Fulconij*.
 Summa Bullarij. *Stephani Quaranta*.
 Summae ad Ioannem Petrum de Ferrarijs. *Io-*
annis Ricci.
 Superfitionibus. *Martini de Arles*, 1. 11. p. 2
 f. 402

Supplicat ionis domus Curiae Lusitanae, N.
 Supputationes Iuris. *Nicolas Belloni*.
 Supputatione ad diuersas monetas. *Mame-*
rani, &c.
 Suspensione. *S. Antonini Archiepiscopi*, tom.
 14. f. 342. *Bartholomaei Vgelani*.
 Synodo Episcoporum, & de Episcoporum Statu-
 tis Synodalibus. *Henrici Bossai*, tom. 1. p.
 part. 1. f. 277. *Joannis Antonii Masso-*
brii.
 Synodorum differentia. *Incerri Auberij*.
Thoma de Vio Card. Caietani.

T

TAbellionibus. *Paldi de Perufo*.
 Tabula remissoria. *Ioannis à Liguano*,
 tom. 14. f. 336
 Tabularum duodecim legibus, V. Legi-
 bus.
 Tacitis, & ambiguis conuentionibus. *Fran-*
cisci Card. Manica.
 Tempore vtili, & continuo. *Marci Antonij*
Bardi, 1.5. f. 210
 Tempore nocturno. *Poladeri Ripe*.
 Temporum antiquitatibus. *Aymonis Graues-*
ia, 1.17. f. 121
 Tenuta. *Chriftophori de Paz*.
 Termini caularum Romanae Curiae. *In-*
cerri.
 Templum omnium Iudicum. *Lancelotti Con-*
radi.
 Testamentis, & vltimis voluntatibus. *An-*
geli de Gombellionibus, tom. 8. p. 1. f. 31.
Didaci Couarrunias, 1.8. p. 1. f. 98. *Iulij Cle-*
ri, tom. 8. p. 1. f. 80. *Rolandini Passagerii*,
 tom. 8. p. 1. f. 1. *Ioannis Danth*. *Michaelis*
Grassi. *Gabrielis Vasquez*. V. Vltimis vo-
 luntatibus.
 Testandi iure promiscuo, seu communi,
Boetii Eponis.
 Testamentis, & fucceffionibus. *Philippi de*
Cafelis, 1.8. p. 1. f. 107
 Iure exequendi testamenta. *Boetii Eponis*.
 Testamentis, & codicillis. *Ioannis Gail*.
 Testamentarijs fucceffionibus, & quomodo
 ex pacto hereditaria acquitantur. *Hierony-*
myi Meyer.
 Testamentis mariti, & vxoris coniunctiue,
 vel separatim factis. *Petri Pechis*, tom. 8.
 p. 1. f. 146
 Testamentis ordinandis. *Ioannis Dilardi Du-*
tan

Materias ex professo tractantium.

- .. *vanit, tom. 8. p. 1. f. 112*
 Testamenti mutatione. *Ioannis Dilelli Du-*
vanis, 1.8. p. 1. f. 140
 Testamenti tutore, & executore. *Ioannis Di-*
lelli Durantis, 1.8. p. 1. f. 136
 Testamentorum formulis. *Ludovici Lana,*
tom. 8. p. 1. f. 180
 Testamentorum speculum. *Didaci a Spi-*
no.
 Testandi arte. *Ludovici Lana, tom. 8. p. 1.*
f. 109. Ioannis Dilelli Durantis.
 Testatorum præceptis variis. *Eiusdem, 1.8.*
p. 1. f. 137. Bartholomæi Romulei.
 Testara legum. *Laurentii Ramirez.*
 Testibus. *Alberticus de Malassis, tom. 4. f. 164*
Andrea Barbata, 1.4. f. 130
Angeli de Vvaldis, 1.4. f. 76
Aegii Boffii.
Baldi de Perusio, 1.4. f. 71. cum add.
Aug. de Pen.
Bartoli de Saxoferrato, tom. 4. f. 63
Benedicti de Vadiis.
Celsi Pgonis.
Federici Schenck, tom. 4. f. 72
Francisci Curtii, tom. 4. f. 125
Horstensi Canalicani.
Jacobi Argidii, 1.4. f. 73
Jacobi Batrigarii, 1.4. f. 60
Jacobi Damhonderii.
Ioannis Campegi, 1.4. f. 88
Ioannis Crosti, tom. 4. f. 199. cum
apostilla Petri de Mancida.
Laufrauci de Oriano, tom. 4. fol.
179. cum addis. Benedicti de Va-
dis.
Ludovici Visalis.
Mariani Socini, 1.4. f. 189
Nelli de S. Geminiano, 1.4. f. 79
Nepotis à Montecalbano, 1.4. f. 57
Nicolai Perrenius.
Petri Robuffi.
Prosperi Farinaccii.
Roberi Marania.
Stephani Anfrery, tom. 4. f. 110
Sindaci, 1.4. f. 147
Thoma Diplomatari.
 Testium repertorium. *Ioannis Maria Mon-*
taletti.
 Testium theoria, & practica. *Horstensi Ca-*
nalicani.
 Testium numero in testamentis requisito.
Petri Dominici Magaleni.
 Testium examinatione. *Nicolai Lefent, 1.4.*
f. 231
 Testium reprobatione. *Bagaroti, tom. 4*
f. 298. Bartoli, tom. 4. f. 73. Jacobi Arge-
diu, tom. 4. f. 73. Angeli de Perusio cum ad-
dis, tom. 4. f. 75
 Theologia Iuriconsultorum. *Ioannis Pauli*
Vvindicke.
 Theologici, & Canonici tractatus. *Lelii*
Zecchi.
 Theologiæ præminencia. V. Præminencia.
 Theorica, & praxis interrogandorum reo-
 rum. *Flaminii Cartharis.*
 Theoripraxis. *Leonis Camitii.*
 Theorica, & practica de testibus. *Horstensi*
Canalicani.
 Theorica, & practica. *Jacobi Nonelli. An-*
tonii Fabricii Bleniani.
 Thesaurus Iuris. *Amoldi de Royger.*
 Thesaurus dictionum, & sententiarum ex
 Bartolo. *Cornelius Brederodu.*
 Thesaurus, siue speculum aureum. *Adami*
Kellieri.
 Thesaurus de augmento monetarum.
Gaspard Antonii Thesauri.
 Thesaurus fori Ecclesiastici. *Ioannis Fran-*
cisci Leonii.
 Thesaurus Religiosorum. *Bartholomæi à san-*
cto Fausto.
 Thesaurus Pontificalis, seu manuale perso-
 narum Ecclesiasticarum. *Nicolas Archiepi-*
scopi Jaderensis.
 Thesaurus practantium. *Simonis Gansheri.*
 Tiberiade. *Bartoli de Saxoferrato cum annot.*
Clandu Tibaldus.
 Titulorum vtriusque Iuris anchora. *Jacobi Ge-*
valdi.
 Titulorum vtriusque Iuris armonia. *Theodori*
Straitmanni.
 Tormentis, siue indieis, & tortura. V. In-
 dic & questionibus.
 Tortura. *Petri Petheca.*
 Transactionibus. *Ioannis Baptista Caccialupi,*
16 p. 1. f. 30
 Transformatione, & mutatione. *Alberti*
Bruni, 1.17. f. 389
 Translatione sacri Concilii Basileæ. *Catal-*
dini de Boncompagni, 1.13. p. 1. f. 15
 Transmissione reorum. V. Iudic.
 Transmissione fideicommissi, legati, & alio-
 rum. *Nicolai Noalis.*
 Tractatus Criminalis. *Aegidii Boffii. Bar-*
tholomæi

Index Legalis Authorum,

- tholomai Tegai. Claudii de Bastandier. Ioannis Aloysii Catalani. Tiberii Deciani.*
 Tractatus cui incumbat onus probandi. *Fulvii Paciani.*
 Tractatus de mora. *Aemilii Ferretti.*
 Tractatus feudal. *Antonii Borromii. Helfrici, Vrbici, Funii.*
 Tractatus ad Criminales causas. *Bartholomai Fargij.*
 Tractatus iudicarii ordinis. *Ioannis Baptiste Schunavergenshaler.*
 Tractatus cautelarum. *Bartholomai Cepolla. Thoma Ferrarii.*
 Tractatus reatum iuxta forensium, ac pragmaticorum usum. *Gedofredi à Bano.*
 Tractatus præcipuarum rerum Iuris Pontificii. *Hieronymi Fernandez.*
 Tractatus synopticus de actionibus. *Inceris.*
 Tractatus synopticus. *Laurentii Beyerlinck.*
 Tractatus, siue quæstiones variz. *Petri Nugnez.*
 Tractatus maioratum, & meliorationum Hispaniz. *Michielis Pelacz.*
 Tractato circa li Cambij mercantili. *Marci Antonii Bernarduzzi.*
 Tractato de traffichi. *Tomase Boninsegni.*
 Trattato della proprietà, & peculio de Regolari. *Vincenzo Paccino.*
 Tregua, & pace, & fide. *Nicolai Maroni. t. 11. p. 1. f. 418. Ottaviani Volpelli, tom. 11 p. 1. f. 206.*
 Tregua pace, & cautione de non offendendo. *Sebastiani Guazgini.*
 Triburis, gabellis, & vestigialibus. *Joannis Bertachini, t. 12. f. 51.*
 Triburis, & vestigialibus. *Julii Casaris Bulingeri.*
 Tribunalibus Vrbis, & eorum præventionibus. *Maria.*
 Trias iudicial second Notaire. V. Præctica de Notari.
 Tutamen pauperum. *Luca Matthai de Apicella.*
 Tutelares vendiciz seu de tutela legitima. *Ioannis Teschlins.*
 Tutor, & Curator. *Antonii Pingii, t. 8. p. 2. f. 325. Paula Montani. Bergnini Canalani, t. 8. p. 2. f. 334.*
 Tutorum, & Curatorum liberatione. *Jodoci Damboudert, t. 8. p. 2. f. 372.*
 Tutorum, & Curatorum periculis improbe administrantium. *Eiusdem, tom. 8. part. 2. f. 385.*
 Tutorum, & Curatorum ratione, tempore, modo, atque forma. *Eiusdem, t. 8. p. 2. f. 371.*
 Tutorum, & Curatorum rationis iustificacione. *Eiusdem, t. 8. p. 2. f. 376.*
 Tutore, & executore testamenti. *Ioannis Diletti Duranti, t. 8. p. 1. f. 136.*
 Turelis, & curis. *Ioannis Gutierrez. Martelli Connersani. &c.*

V

- Varietate actionum. *Placentini, t. 3. p. 2. f. 35.*
 Vassalis, feudis, & hominjs. *Aegidii Magistri, t. 13. f. 436.*
 Variatione fori. *Joannis Baptista Renaria.*
 Variz resolutiones vltimarum voluntatum. *Thadai Pisenis.*
 Variz lectiones vtriusque Iuris. *Guidonis Panciroli. Ludonici Vitalis. Gulielmi Ranchini.*
 Varijs solutionibus. *Antonii Fabri.*
 Varijs ambiguitatibus. *Julii Casaris Costa.*
 Variorum Iurium renunciacionibus. *Andree Dalmeri.*
 Variz quæstiones. *Josephi Gonzalez Florez.*
 Vestigialibus, tributis, & gabellis. *Ioannis Bertachini, t. 12. f. 51.*
 Vestigialium iure. *Henrici Klock.*
 Venatione ferarum. *Petri Malignati.*
 Venatione, piscatione, & aucupio. *Sebastiani Medices, t. 12. f. 396.*
 Venatione duplici. *Francisci Zanetti.*
 Venditione, & emptione, ac de omnibus contractibus in genere. *Fabiani de Monte, t. 6. p. 1. f. 39.*
 Venditione, & emptione ad terminum. *Santi Thoma, est in tom. 17. oper.*
 Venditione, & emptione sub pacto retrovenditionis. *Francisci Zoanetti, tom. 6. p. 1. f. 67.*
 Venditione, & emptione. *Ioannis de Salas.*
 Venditione ad tempus. *Romualdi Cali.*
 Venditionis decima. *Ignatii Lafarte.*
 Veneficis. *Lamberis Danai.*

Velita-

Materias ex professo tractantium.

- Velitatio legalis. *Claudii Davidis.*
 Verbis geminatis. *Antonii Corfetti, tom. 18 f. 266*
 Verborum significatione. *Camilli Gallinij.*
Antonij Contii. Barnaba Brissoni. Nicolai Rigaldi.
 Verborum appellatiua. *Ioannis Petri Molli gnati.*
 Verbis iuris. *Francisci Hottomanni.*
 Verborum obligationibus. *Camilli Gallinij.*
 Vera Iurisprudentia. *Joachimi Hopperi.*
 Veritate, & excellentia legalis scientiæ. *Petri Andrea Gammari, 1.1. f. 132*
 Veterum numismatum collatio, & Moneta. V. Moneta.
 Vereftutatum pactioibus. *Andrea Knichen.*
 Vindicæ tutelares, seu de tutela legitima. *Ioannis Tefchlini.*
 Vetito alearum vfu. *Angeli Roccha.*
 Viridarium Iuridicum. *Ludovici Gilbau. fen.*
 Viri, & vxoris donatione. V. Donatione & testamento.
 Viris illuftribus. V. Iurifconfultorum vita.
 Vi, & potestate legum humanarum. *Claudii Carnini.*
 Viribus patriæ potestatis. *Philippi Paschali.*
 Viatorium Iuris. *Joannis Barberii.*
 Visitationibus. *Ioannis Francisci de Panninis, 1. 14. f. 178. Mariani Soccini, est cum eius op. 2. Decret.*
 Visitatione Regularium: *Thome à IESU MARIA.*
 Visitatorum, & visitandorum directorium. *Luca Antonij Relta.*
 Visitandorum praxis. *Petri Pauli Salodii.*
 Visitatione, & regimine Ecclesiarum, *Pauli Fuschii.*
 Vita, & ftatu Eremitarum. *Nicolai Boerii, 1. 13. p. 2. f. 432*
 Vita, & honestate Clericorum. *Sebastiani Facinta.*
 Vltimo fine Iuris Ciuilis, & Canonici. *Fernandii Garfia, 1. 1. f. 106*
 Vltimis voluntatibus. *Ioannis Guterrii, tom. 8. part. 1. f. 174. Antonij Gomez. Thoma Manlii. V. Testamento.*
 Vltimarum voluntatum executoribus. *Ioannis Iacobi à Cambris, 1. 8. p. 1. f. 185. Joannis, 1. 8. p. 1. f. 196*
 Vltimarum voluntatum interpretatione. *Simonis de Pretis.*
 Vltimarum voluntatum commutationibus. *Ioannis Petri Moneta.*
 Vnione Ecclesiarum. *Petri de Pernfo. Thoma Campegia, 1. 15. f. 536*
 Vnione, seu paritione prolium diuerfi matrimonij ad fuccellionem. *Bartholomai Musculi.*
 Vnione prolium. *Iacobi Richii, 1. 6. p. 1. f. 15*
 Vnionibus. *Joannis Baptista Coccialupi, 1. 15 p. 1. f. 230*
 Vnionum reuocatione. *Petri de Pernfo, 1. 15 p. 1. f. 242*
 Vnitare ouilis, & pastoris. *Michaelis de Annyon, 1. 13. p. 2. f. 23*
 Vniuocis. *Alexandri Raudenfi.*
 Vniuerfo Iure emphyteotico. *Francisci de Caldas Pereira.*
 Vocabularium Iuris. *Antonij Nebrisenfi.*
 Vocabularium Lusitanicolatinum. *Angustini Barbofa.*
 Voluntatibus vltimis. V. Vltima voluntate ex testamento.
 Voluntate captatoria. *Roderici Suarez.*
 Voce Canonicoꝝ in Capitulo. *Antonij Raguccii. Thoma de Vio Caietani.*
 Voto Paupertatis. *Alexandri Archirota.*
 Voto, & ftatu Religiofoꝝ hominum. *Gregorii de Valentia.*
 Vota. *Matthæi Klecheri.*
 Vrbanoꝝ prædiorum feruitutibus. *Bartholomai Capella, 1. 6. p. 2. f. 176*
 Vrbis præscriptione ftatutaria. *Ioannis Baptista Bonii, 1. 17. f. 176*
 Vribus feudorum. *Martini de Silimanis cum addit. Baldi, 1. 11. p. 1. f. 2*
 Vfcupacione rei furtiue prohibita. *Adriani Pulnai, 1. 12. f. 216*
 Vfcupacionum differentiis, seu Tribonianus. *Jacobi Renardi.*
 Vfcupacionibus, et diuerfi temporis præscriptionibus. *Petri Gilkenij.*
 Vfcupacione. *Bartholomai Cepolla. Hieronymi Gebhardi.*
 Vfu, & confuetudine. *Petri SalaXar.*
 Vfu maris. *Roderici Suarez.*
 Contra vsum duelli. *Antonij Massa Gallesii.*
 Vsfu fructu. *Joannis de Castillo.*
 Vsfu fructu mulieri relicto. *Berguini Canalcami.*
 Vfuris, seu commercijs illicitis. *Ambrosii de*

Index Legalis Authorum,

Vignate, tom. 7. fol. 50
Vfuris. *Antonis de Rosellis*, t. 7. f. 66. *Sancti*
Antonini, t. 7. f. 78. *Gaudonis Papa*, t. 7. f. 71.
Gulielmi Bont. t. 7. f. 74. *Joannis Baptista Lu-*
pi. t. 7. f. 113. *Lanrentij de Rodulphis*, tom. 7.
 f. 15. *Romualds Celi*. *Alphonſi Villegus*.
Chriſtophori Bunderi. *Leſii Zerehiſ*. *Petri Gre-*
gorij Tholoſani. *Henrici Caniſii*. *S. Thoma*,
 t. 17. op. *Thoma de Pio Card. Caiſani*. *Can-*
radi Pauli.

Vtillit tempore, et continuo. *Marci Antonii*
Bardi, tom. 5. fol. 20
Vtilitate, et poteſtate monetarum. *Joannis*
Aquila.
Vtrotque retractu municipali, et conventio-
 nali. *Andrea Tiraquelli*. *Nicolai Vigohj*.
Vtriuſque iuris concors diſcordia. *Caroli &*
Maniſeli.
Vxoris, & viri donatione, et teſtamento.
 V. *Donatione*. etc.

FINIS.

INDEX

INDEX RERVM, ET VERBORVM.

Quæ continentur in his duobus Tomis Collectan.
super quinque priores Decretalium libros.

Primus Tomus continet libros Primum, Secundum, & Tertium.
Secundus verò tomus Quartum, & Quintum.

Lector igitur aduertat, quod vbi in hoc Indice de Primo, Secundo, & Tertio libris fit mentio
allegata pagina, intelligitur de illa, quæ extat in Primo Tomo, vbi verò de Quarto, &
Quinto libris agitur ad Secundum Tomum recurrendum est, & hoc in hoc copio-
sissimo Indice Tomus Primus, & Secundus sæpius repeteretur, vbi hac breui
admonitione tam prolixæ consuli posset repetitioni.

A

ABBAS super causis, quæ ad eun-
dem simul, & Consuetum spe-
ctant, potest per scriptu-
m in quo Abbas tantum, &
non Consuetus mentio habetur,
lib. 1. tit. 3. cap. 2. n. 2. pag. 52.
Abbat, & alij Prælati immédia-
tè Papæ subiecti an hodie eligi
possint, ostenditur, lib. 1. tit. 4.
c. 7. n. 3. pag. 75.

Abbas electio pertinet ad Consuetum, lib. 1. tit. 6. c. 1.
nu. 6. pag. 87.

Abbas non possunt esse minores viginti quinque annorū,
lib. 1. tit. 6. c. 7. nu. 33. p. 97.

Abbatum electio facienda est iuxta formam cap. quia prop-
ter, de electione, lib. 1. tit. 6. c. 4. nu. 5. p. 128.

Abbas potest renunciare, lib. 1. tit. 9. c. 15. nu. 4. p. 160.

Abbatem benedicere potest Episcopus, lib. 1. tit. 10. c. 1. n. 2.
pag. 160.

Abbatem benedicere si Episcopus sine causa tenuit posset
ipse Abbas non expectata benedictione officium admini-
strare, ibid. nu. 4.

Abbas dicitur ante benedictionem, ibid. nu. 6.

Abbas dignitas quanta sit, remissus lib. 1. tit. 14. c. 1.
nu. 3. p. 173.

Abbas dicitur Prælati, ibid. nu. 6. p. 174.

Abbas est nomen potius sollicitudinis, quam honoris, lib. 2.
tit. 14. c. 10. nu. 2. p. 179.

Abbas si fuerint benedicti, & presbyteri possunt Ordines
minores conferre, lib. 1. tit. 4. c. 11. nu. 2. p. 180.

Abbas quicumque exempti tonsuram, minoresq; Ordines
conferre possunt Regularibus sub iudicio in interdictisq;
cum illis dispensare, ibid. nu. 3. p. 180.

Abbatem non possunt promovere personas seculares habentes
litteras dimissorias suorum Episcoporum, ibid. nu. 4.

Abbas vel possit minores Ordines conferre tria requiruntur,
videlicet quod sit Presbyter, quod benedictionem accep-
erit, & quod Monacho constiterit, ibid. nu. 5. p. 180.

Abbas in suis Monachis iurisdictione vniuersæ Ordina-
ria, lib. 1. tit. 71. c. 7. nu. 6. p. 168.

Abbas tenetur venire ad Synodum Episcopali, lib. 1. tit. 33.
c. 9. nu. 2. p. 285.

Abbas exempti an teneantur venire ad Synodum, ostendit
ibid. nu. 3. p. 286.

Abbas potest Religiosos excommunicare, lib. 1. tit. 33. c. 10.
nu. 4. p. 287.

Abbas dolus an nocet Ecclesiæ, remissus lib. 1. tit. 10.
c. 1. nu. 6. p. 408.

Abbas in causa sui Monasterij testis esse potest, lib. 2. tit. 10.
c. 6. nu. 4. pag. 495.

Abbas non potest Religiosum dare in pignus, sed in obsequi-
um pro debitis Monasterij, lib. 2. tit. 24. c. 9. nu. 7. p. 560.

Abbas cognoscere potest de causis Matrimonialibus, & be-
neficialibus, lib. 2. tit. 26. c. 1. nu. 6. p. 599.

Abbatia habet administrationem, lib. 3. t. 10. c. 2. n. 3. p. 787.

Abbas solus non potest prelatum ad beneficium nisi hoc
habeat ex præscripta consuetudine, vel privilegio, lib. 3.
tit. 10. c. 4. nu. 2. p. 788.

Abbatibus acta presumuntur facta de consensu Consuetus,
ibid. nu. 7. p. 789.

Abbas quasi Episcopalem iurisdictionem habens, & Capitulum
Sede vacante debent facere compellendo, vi vitina-
testatorū volūtas impletur, lib. 3. t. 26. c. 19. n. 4. & 8. p. 903.

Abbatem qui accusat an et teneatur obedire, ostenditur
ibid. num. 11.

Abbatibus solus non est ad Religionis professionem admittere,
sed exigitur quoque consensus maioris partis Consuetus,
lib. 3. tit. 31. c. 13. nu. 6. p. 946.

Abbatibus ius est Monachos corrigere absque sui Monasterij
consilio, lib. 2. tit. 26. c. 27. nu. 8. p. 839.

Abbatibus, & aliorum Regularium perfectæ visitandi ius ha-
bent Monasteria, aliaq; sibi subiecta loca, lib. 3. tit. 35.
cap. 8. num. 3.

Abbatibus etiam exempti tenentur venire ad Synodum, si ha-
beant territorium proprium, & populum, lib. 3. tit. 33.
c. 17. nu. 5. p. 375.

Abbatibus, & alij Prælati Episcopo inferiores, non possunt
iure beneficiorum, ymunes tacere, lib. 5. tit. 31. cap. 8.
nu. 7. pag. 327.

Abbatibus etiam exempti tenentur venire ad Synodum, si ha-
beant territorium proprium, & populum, lib. 3. tit. 33.
c. 17. nu. 5. p. 375.

Abbatibus, & alij Prælati Episcopo inferiores, non possunt
iure beneficiorum, ymunes tacere, lib. 5. tit. 31. cap. 8.
nu. 7. pag. 327.

Abbatibus etiam exempti tenentur venire ad Synodum, si ha-
beant territorium proprium, & populum, lib. 3. tit. 33.
c. 17. nu. 5. p. 375.

Abbatibus, & alij Prælati Episcopo inferiores, non possunt
iure beneficiorum, ymunes tacere, lib. 5. tit. 31. cap. 8.
nu. 7. pag. 327.

Abbatibus etiam exempti tenentur venire ad Synodum, si ha-
beant territorium proprium, & populum, lib. 3. tit. 33.
c. 17. nu. 5. p. 375.

Abbatibus, & alij Prælati Episcopo inferiores, non possunt
iure beneficiorum, ymunes tacere, lib. 5. tit. 31. cap. 8.
nu. 7. pag. 327.

Abbatibus etiam exempti tenentur venire ad Synodum, si ha-
beant territorium proprium, & populum, lib. 3. tit. 33.
c. 17. nu. 5. p. 375.

Abbatibus, & alij Prælati Episcopo inferiores, non possunt
iure beneficiorum, ymunes tacere, lib. 5. tit. 31. cap. 8.
nu. 7. pag. 327.

Abbatibus etiam exempti tenentur venire ad Synodum, si ha-
beant territorium proprium, & populum, lib. 3. tit. 33.
c. 17. nu. 5. p. 375.

Abbatibus, & alij Prælati Episcopo inferiores, non possunt
iure beneficiorum, ymunes tacere, lib. 5. tit. 31. cap. 8.
nu. 7. pag. 327.

Abbatibus etiam exempti tenentur venire ad Synodum, si ha-
beant territorium proprium, & populum, lib. 3. tit. 33.
c. 17. nu. 5. p. 375.

Abbatibus, & alij Prælati Episcopo inferiores, non possunt
iure beneficiorum, ymunes tacere, lib. 5. tit. 31. cap. 8.
nu. 7. pag. 327.

Abbatibus etiam exempti tenentur venire ad Synodum, si ha-
beant territorium proprium, & populum, lib. 3. tit. 33.
c. 17. nu. 5. p. 375.

Abbatibus, & alij Prælati Episcopo inferiores, non possunt
iure beneficiorum, ymunes tacere, lib. 5. tit. 31. cap. 8.
nu. 7. pag. 327.

Abbatibus etiam exempti tenentur venire ad Synodum, si ha-
beant territorium proprium, & populum, lib. 3. tit. 33.
c. 17. nu. 5. p. 375.

Index Rerum, & Verborum

ficio clericos fux Jurisdictioni fubieftos, offenditur ibid. n. 5. p. 188.

Abbatiffa pro fuo monafterio poteft effe procuratrix, lib. 2. t. 30. c. 4. n. 30.

Abbatiffa an poffit ordinari mulier, quæ nō fit exprefse protella, offenditur lib. 3. t. 26. c. 2. n. 2. & 3. p. 886.

Abbatiffæ minores annis quadraginta, & quæ per octo annos proteftæ non fuerint, eugi, & benedici per Epifcopos non poffunt, circa quam ætatem ipfi Epifcopi difpenfare non valent, lib. 5. t. 1. c. 13. n. 2. p. 648.

Abbatiffa temporalis non eft lure benedicenda, ibid. n. 3.

Abbatiffæ, & moniales benedicere, & prædicare non poffunt, lib. 5. t. 38. c. 10. n. 2. p. 424.

ABIVRARE in loco publico non debet, qui de hærefi fuit leuiter fufceptus, vel antequam fit accusatus, vel inquisitus fpontè ad inquisitores difijt, &c. lib. 5. t. 7. c. 9. n. 12. p. 204.

ABORTIONI poculum præbens tanquam homicida puniatur, lib. 5. t. 12. c. 5. n. 2. p. 232.

Abortum procurantes, confenfentes, & confenfientes quas pœnas incurant, remiffi ibid. n. 3.

ABRASIO in litteris Apoftolicis non inducit falfitatem, quando non repetitur in loco fufpecto, aliàs fecus, lib. 2. t. 23. c. 3. n. 2. p. 535.

Abrasio æquiparatur confumptioni, lib. 2. t. 22. c. 6. n. 13. p. 527.

Abrafio quando inducat falfitatis præfumptionem, remiffi ibid. lib. 3. t. 36. c. 7. n. 3.

ABSENTES qui funt in provincia vocari debent ad electionem, lib. 1. t. 6. c. 35. n. 2. p. 122.

Absentæ caufas poteft quis allegare fine mandato, lib. 1. t. 38. c. 2. n. 7. p. 37.

Absentes, qui Prælati morient, ex qua Ecclefia vacauit, non jure occurrunt, funt ad electionem vocandi, dummodo in loco fint, quo vocari debeant, lib. 1. t. 6. c. 18. n. 8. p. 103.

Absentes quando funt vocandi ad electionem, offenditur lib. 1. t. 6. c. 57. n. 2. p. 141.

Absentes in feruio Epifcopi fructus præbendarum fuarum non verò diftributiones quotidianas percipere poffunt, lib. 3. t. 4. c. 7. n. 2. p. 727.

Absens caufa ftudij, vt fructus fuorum beneficiorum percipiat, debet ftudere in ftudio generali, lib. 3. t. 4. c. 12. n. 2. p. 730.

Absens caufa ftudij in facra Pagina iuffè præcipit in abfentia fructus fui beneficii, non autem diftributiones quotidianas, lib. 3. t. 5. c. 32. n. 1. p. 760.

Absens non præfentibus fcire ea, quæ funt in ciuitate, lib. 4. t. 29. c. 6. n. 2. p. 116.

Absentia cum fit facti non præfuntur nifi probetur, ibid. n. 3.

ABSOLUTIONIS appellatio continetur abfolutio fimplex, non ea, quæ ad cautèlâ datur, lib. 1. t. 3. c. 30. n. 7. p. 61.

Abfolutionem petens probat fe excommunicatum, lib. 1. t. 6. c. 34. n. 24. p. 123.

Abfolutio à iuramento quando imminente neceffitate non poteft haberi ob non datâ copiam Superioris, tunc abiq. ea contra iuramentum propna auctoritate venire licet, ibidem n. 27.

Abfoluens facramentaliter qui non eft Sacerdos quantum communiter exiftimetur talis, & verus parochus, abfolutio eft nulla, lib. 1. t. 6. c. 54. n. 8. p. 139.

Abfolutio facramentalis in articulo mortis valide, & inftè præftari non poteft à non Sacerdote, etiam fi defit Sacerdos, ibid. n. 9.

Abfoluens exorta per dolum verfantem circa caufam finâlè inuadit, lib. 1. t. 31. c. 5. n. 3. p. 260.

Abfolutus pro falâ caufa quare non habetur pro abfoluto, ficut pro falâ caufa excommunicatus habetur pro excommunicato, remiffi ibid. n. 6. p. 267.

Abfoluere non poteft ab excommunicatione lata per fententiam generalem, vel particularem, nifi ille, qui eam tulit, vel eius fuccelfor, aut fupior, lib. 1. t. 31. c. 8. n. 2. p. 268.

Abfolutus fimpliciter ab excommunicatione præfta cautione de fatisfaciendo fi nō fatisfaciat non incidit in priorem excommunicationem, fed oportet, quod iterum excommunicetur, ibid. n. 3. p. 267.

Abfolutus lub promiffione de parendo mandatis, fi non pareat minime remanet excommunicatus, ibid. n. 4.

Abfoluere potius debemus, quam condemnare, lib. 1. t. 36. c. 11. n. 10. p. 736.

Abfolutio ab excommunicatione probari poteft per vnum teftem, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 20. p. 491.

Abfoluere poteft Papa quemlibet à iuramento ex iufta caufa, lib. 2. t. 24. c. 18. n. 11. p. 509.

Abfolutio ab excommunicatione per vnum teftem probari poteft, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 20. p. 491.

Abfolutio conditionalis, quæ traditur fub conditione de futuro, valida eft, lib. 2. t. 40. c. 28. n. 3. p. 644.

Abfoluendus non probatum crimem ab accusatione diffimulæ abfoluendus eft, & non ab obferuatione iudicij, lib. 5. t. 1. c. 6. n. 7. p. 144.

Abfolutus in foro penitentiali poteft accusari in iudiciali, ibid. n. 8. p. 144.

Abfolutionem ab excommunicatione petens non futeat fe excommunicatum, lib. 5. t. 12. c. 22. n. 5. p. 248.

Abfolutio excommunicationis, quam incurrit deprædantes fideles, an & quando fit Epifcopalis, offenditur lib. 1. t. 17. c. 3. n. 6. p. 362.

Abfolutus à iudice per fententiam diffinitam an poffit iterum accusari, vel inquiri de eodem crimine, offenditur lib. 5. t. 21. c. 1. n. 3. p. 298.

Abfolutio lequens non tollit incapacitatem excommunicari, lib. 5. t. 27. c. 7. n. 10. p. 311.

Abfolutio excommunicationis præftata in foro confcientiæ non fufficit ad hoc vt excommunicatus poffit fepeliri in loco facro, lib. 5. t. 32. c. 5. n. 13. p. 353.

Abfoluere nemo poteft à fufpenfione, & alijs Ecclefiafticis censuris ab homine latè, nifi is, qui eas tulit, lib. 5. t. 33. c. 11. n. 12. p. 364.

Abfoluendi à censuris potestatis etiam in moris articulo laici non conceditur, ibid. n. 14. p. 364.

Abfolutio facramentalis non poteft dari abfenti, lib. 5. t. 38. c. 12. n. 12. p. 429.

Abfolutio ratione articuli mortis, aut alicuius impedimenti tenetur Confelfarius inungere vt ceffante morbo, vel impedimento fe præfentet fupiori, lib. 5. t. 39. c. 21. n. 3. p. 444.

Abfoluendus nemo eft ab excommunicatione nifi parti laice fuerit prius fatisfactum, ibid. n. 7. p. 445.

Abfolutio neceffaria eft ab excommunicatione, quæ lata fuit ad tempus tacitum, vel expreffum, & abiq. exfolennit abfolutione minime tollitur excommunicatio, lib. 5. t. 39. c. 15. n. 10. p. 447.

Abfoluendi potestas cum poteft ligandi non femper coniuncta eft, lib. 5. t. 39. c. 19. n. 3. p. 448.

Abfolutio vna non prodeft duabus excommunicationibus, lib. 5. t. 39. c. 27. n. 1. p. 454. & c. 41. n. 4. p. 468.

Abfolutio publica fit recitato prius Plafmo penitentiali, lib. 5. t. 39. c. 28. n. 6. p. 455.

Abfoluere ab excommunicatione in articulo mortis nullus alius poteft præter Sacerdotem, ibid. n. 9. p. 455.

Abfolutio ab excommunicatione ob participationem incurfa referuatur ei, cui complicit excommunicatio eft referuata, lib. 5. t. 39. c. 30. n. 10. p. 457.

Abfoluere poteft Epifcopus, ficut etiam Vicarius fubditum à fententia excommunicationis nulli referuatur, ibidem n. 11. p. 457.

Abfolutio ab excommunicatione an probetur per cedulam Confelfarii, lib. 5. t. 39. c. 39. n. 3. p. 467.

Abfolutus non videtur excommunicatus fi Papa eum falutet, vel cum eo communicet, lib. 5. t. 39. c. 41. n. 3. p. 468.

Abfolutio ab excommunicatione obtena ex falâ caufa, eft nulla, lib. 5. t. 39. c. 43. n. 3. p. 466.

Afolu:

Collectan. in quinque libros Decretal.

Abfolutio datur abſque partis citatione vbi periculum eſt in mora, lib. 1. t. 39. c. 48. n. 8. p. 374.
Abſolutio ab excommunicatione quoad forum iudiciale, dari poteſt ab illo, qui iurisdictionem habet, licet Presbyter non ſit, lib. 5. t. 39. c. 50. n. 4. p. 474.
Abſoluti qui poteſt ad capitulum praxita canone de parendo mandatis Eccleſie, vbi dubitatur de viribus ſententiarum, lib. 5. t. 39. c. 53. p. 474.
Abſolvere a cenſuris, & peccatis, & actus iurisdictionis exercere poteſt minori obſtictus excommunicatione, lib. 5. tit. 39. c. 56. n. 2. p. 476.
Abſolvere an poſſit habens facultatem delegatam limitate, non ſatisfacta parte, offenditur lib. 5. tit. 40. c. 23. n. 3. p. 487.
Abſolventi privilegium habens cum limitatione ſatisfactionis an poſſit abſolvere poenitentem ſi moraliter non poſſit ſatisfacere, ibid. n. 5. p. 487.
ACCEPTATIO facta ab excommunicato de beneficio iam ſibi collato eſt valida, lib. 5. t. 37. c. 7. n. 3. p. 312.
ACCESSUS non tutus probatur ſi in illo loco, in quo citatus debet comparere ſit peſſus, lib. 1. t. 9. c. 9. n. 2. p. 155.
ACCUSATIVUS ſemel non poteſt ſuper eodem delicto iterum moleſtari, & inquiri, lib. 5. tit. 5. c. 6. n. 2. p. 143.
Accuſare alium de delicto criminis an liceat abſque ſerupulo, lib. 5. tit. 1. c. 8. n. 2. p. 145.
Accuſare alium præter Abbatem quando liceat Monacho, offenditur lib. 5. t. 1. c. 11. n. 6. p. 147.
Accuſatio illius reſtatur ſuſpecta quando multum ſtetit ad accuſandum, lib. 4. tit. 15. c. 1. n. 6. p. 81.
Accuſator in crimine læſe Majoris, & in crimine ſimonie ſi non probat, non punitur de calumnia, lib. 5. t. 2. c. 2. n. 8. p. 158.
Accuſatus de ſimonia pendente accuſatione prohibetur ab adminiſtratione Divinorum, donec ſe purgaverit, lib. 5. t. 3. c. 4. n. 2. p. 160.
Accuſatori agendi etiam civiliter de cauſa aliis criminali ſemelpenſi probatum non deſeritur iura mentum ſuppletorium, niſi quando plura ſemelpenſi probatum ſit, & accuſator non eſt perſona, & legalis ſit, lib. 2. t. 20. c. 33. n. 25. p. 514.
Accuſare alium nemo regulariter compellendus eſt, lib. 5. t. 1. c. 14. n. 3. p. 148.
Accuſatus criminaliter non poteſt reconuſcere, vel accuſatorem ſuum accuſatorem coram eodem Iudice, niſi ille Iudex ſit verusque partis competens, lib. 2. t. 1. c. 4. n. 7. p. 345.
Accuſatione pendente accuſatione criminis reprobat in cauſa criminali, lib. 2. t. 20. c. 56. n. 2. p. 128.
Accuſator per maleuolam, & non grauata apud graues, & bonos viros pendente accuſatione ordinari poteſt, lib. 5. tit. 1. c. 4. n. 3. p. 143.
Accuſatione pendente interim dum ad ſententiam deuenit, accuſator dicitur infamis infamia facti, ibid. n. 4.
ACTA originalia quæ dicantur, offenditur lib. 2. t. 19. c. 5. n. 2. p. 485.
Acta apud quem Iudicem remanere debeant, offenditur ibidem n. 3.
Acta proceſſus, & arteſtationes habitæ apud vnum Iudicem fidem faciunt apud alium ſucceſſorem, ibid. n. 4. p. 486.
Acta eum loco, die, & conſule edenda ſunt, lib. 2. t. 19. c. 11. n. 17. p. 480.
Acta in vno Iudicio probant in alio, lib. 2. t. 20. c. 11. n. 3. p. 498.
Acta facta coram Iudice ſeculari an faciant fidem coram Iudice Eccleſiaſtico inter eaſdem perſonas, ibid. n. 1.
Acta facta in iudicio ſummario non faciunt fidem in plenariis, lib. 2. t. 20. c. 38. n. 5. p. 519.
Acta poſt euocationem intimatam non valent, lib. 2. t. 16. c. 4. n. 3. p. 411.
ACQUISITIO per vſuras tenetur vſurarius ſemper reſtituere niſi veniat in extremam neceſſitatem, quia tunc ſibi, & ſuis ſeruare poteſt, vt parce vuant, lib. 5. t. 19. c. 5. n. 3. p. 276.

ACTIO ad ſeparationem thori, & repetitionem dotis datur vxori ob mariti adulterium, lib. 2. t. 6. c. 1. n. 3. p. 287.
Actio ſimonia ſi agatur iururandum relatum deſectit non poteſt, lib. 2. t. 24. c. 36. n. 4. p. 583.
Actio, quam quis ad rem litigioſam habet, cedi non poteſt, lib. 2. t. 28. c. 73. n. 16. p. 682.
Actio non datur laico vltra dimidiam perempta re, lib. 3. t. 17. c. 3. n. 29. p. 816.
Actio intentata contra eum, qui ob homicidium commiſſum inhabilis eſt reputandus ad beneficium conſequendū, civilis cenſetur, & non criminalis, lib. 5. t. 3. c. 3. n. 4. p. 153.
ACTOR, & reus a pari procedunt, lib. 2. t. 4. c. 2. n. 3. p. 385.
Actor, & reus ſunt correlarij, ibid. n. 4.
Actori non licet, quod reo denegatur, ibid. n. 5.
Actori forum Rei ſequitur, lib. 2. t. 2. c. 8. n. 2. p. 365.
Actore non probante reus abſolvitur, lib. 3. t. 13. c. vnic. n. 4. p. 796. & lib. 2. t. 12. c. 3. n. 13. p. 419. & eod. lib. 2. t. 24. c. 36. n. 5. p. 583.
ACTVS omnis conſiſtit in voluntate, & potentia agentis, lib. 1. t. 29. c. 23. n. 2. p. 242.
Actus omnes humani tria requirunt, vt conſiciantur, & conſiſtant, ibid. n. 4.
Actus aliquis quando ſit in occulto, vel tempore nocturno, tunc præſumitur dolus, lib. 1. t. 29. c. 29. n. 9. p. 243.
Actus geſti propter metum regulariter veniunt reſcindendi, lib. 1. t. 40. c. 2. n. 5. p. 316.
Actum non dicitur cum aliquid ſupereſt ad agendum, lib. 1. t. 16. c. 1. n. 5. p. 186.
Actus eligendi, conferendi, vel præſentandi ad eū pertinent, qui eſt in quaſi poſſeſſione eorum actuum, lib. 1. t. 4. c. 2. n. 7. p. 110.
Actus ex quibus prætenditur acquiſita quaſi poſſeſſio debet eſſe clari, certi, & non turbidi, ibid. n. 10. p. 112.
Actus in dubio cenſetur factus ſecundum illud, quod ſus diſponit generaliter, & eius amplexationes complectitur, lib. 1. t. 2. c. 11. n. 2. p. 28. & lib. 2. t. 24. c. 19. n. 6. p. 569.
Actus corruit non ſeruata forma, lib. 1. t. 3. c. 23. n. 8. p. 53.
Actus, quibus inducitur conſuetudo, qualiter ſint faciendi, offenditur lib. 1. t. 4. c. 10. n. 18. p. 81.
Actus, & ſententia vitiorum in torum ſi ex pluribus exercetibus iurisdictionem vnus ſolus ſit excommunicatus, etiam ſi plures Iudices ſuſſint dati cum clauſula, quod ſi non omnes, &c. lib. 2. t. 27. c. 24. n. 2. p. 620.
Actus tribuitur ordinanti, & non exequenti, lib. 2. t. 28. c. 43. n. 4. p. 647.
Actus præſumitur factus de voluntate, & ad inſtantiam illius, ad cuius fauorem, & voluntatem verſatur, lib. 2. t. 20. c. 30. n. 4. p. 510.
Actus geſtus per partem in iudicio nunquam nocet ſi non ſint a parte acceptati, ſed impugnati, lib. 2. t. 15. c. 3. n. 8. p. 449.
Actus quando eſt illicitus, inſtrumentum illi adhibicum eſt nullum, lib. 2. t. 24. c. 33. n. 6. p. 580.
Actus meræ voluntatis iuris neceſſitatem excludit, lib. 2. t. 10. c. 3. n. 21. p. 420.
Actus vnus iurisdictionis poſſeſſio inducit idem in omnibus, lib. 3. t. 36. c. 1. n. 4.
Actus qui poſuit geri duplici poteſtate ſuſtinetur ex ea, qua melius valere poteſt, lib. 3. t. 5. c. 21. n. 2. p. 747.
Actus factus contra tacitam Principis prohibitionem valet, lib. 3. t. 5. c. 27. n. 3. p. 754.
Actus quando pro ſui ſolemnitate ſcripturam requirit, tunc curſu temporis ſolemnitas intrinſeca non præſumitur, lib. 3. t. 17. c. 4. n. 4. p. 818.
Actus cum non poteſt fieri ſine conſenſu talis perſonæ, tunc requiritur ille conſenſus per modum ſolemnitatis, lib. 3. t. 28. c. 11. n. 3.
Actus meræ facultatis nunquam præſcribitur, lib. 5. t. 33. c. 24. n. 8. p. 388.

Actus

Index rerum, & verborum

Actus quando per se non subfisteret conferretur Principi adhibita causae cognitione confirmans de nouo dare, lib. 2. tit. 30. c. 8. n. 6. p. 692.

Actus in se falsus est ad malum in dubio referendus, lib. 5. tit. 1. c. 18. n. 4. p. 111.

Actus omnes Iurisdictionis voluntariae, quatenus ad effectum spirituales ordinantur, materia sunt Simoniae, lib. 5. t. 3. c. 28. n. 2. p. 176.

ADVOCATUS auctor in prima instantia non potest esse Rei in secunda, lib. 1. t. 6. c. 4. n. 4. p. 114.

Advocatus, & defensor Ecclesiae dicitur Imperator, lib. 1. t. 6. c. 34. n. 10. p. 122.

Advocatus tenetur pro miserabilibus personis patrocinium suscipere, lib. 1. t. 14. c. 7. n. 7. p. 177.

Advocatus cogi potest per iudicem patrocinium suscipere, etiam pro pauperibus, lib. 1. t. 32. c. 1. n. 2. p. 178.

Advocatus inimicus aliteris parvis an possit contra eam patrocinium suscipere, ostenditur ibid. n. 3. p. 179.

Advocatus olim non fuerunt constituti ex publico salario, ibid. n. 5.

Advocatus pauperum Regio sumptu creantur in Gallia, Germania, & Neapoli, ibid. n. 6.

Advocatus in causa, in qua est advocatus, testimonium ferre non potest, lib. 2. t. 36. c. 6. n. 2. p. 198.

Advocare non potest in foro seculari clericus in Sacris, vel in minoribus beneficiis, nisi pro se, vel pro sua Ecclesia, aut pro miscabilibus personis, lib. 1. t. 37. c. 1. num. 21 p. 393.

Advocare possunt clerici si stipendia non habent Ecclesia, sive, aut patrimonium, quo sustententur, ibid. n. 3. & 4.

Advocare potest clericus coram iudice ecclesiastico, & in foro ecclesiastico, ac in Curia Romana, ibid. n. 5.

Advocare potest clericus in foro seculari in vno negotio, quo expedit poterit aliud assumere, ibid. n. 6.

Advocare prohibitus non prohibetur in camera consuevit, lib. 1. t. 37. c. 3. n. 7. p. 394.

Advocatus salariatus a duobus libi inuiti in vna lite contrarius tenetur advocare pro illo, qui sibi prius salarium constituit, ibid. n. 10. p. 395.

Advocatus non potest esse infamis, lib. 2. t. 1. c. 16. n. 4. p. 356.

Advocatus incidit in perjurium cum non defendit Ecclesiam, quam suo iuramento defendere promissit, lib. 2. t. 14. c. 17. n. 2. p. 167.

Advocatus non potest esse iudex in eadem causa, in qua Advocatus fuit, & potest recusari ab eo tantum contra quem fuit Advocatus, & non ab alio, lib. 1. t. 28. c. 36. n. 3. p. 642.

Advocatus nullus potest esse in causa, in qua pater, vel filius est iudex, ibid. n. 4.

Advocatus non potest esse assessor iudicis in causa clientuli, ibid. n. 5.

Advocati responso per errorem non revocata nocet clientulo, lib. 2. t. 28. c. 61. n. 3. p. 669.

Advocati infames sunt si praestent auxilium, consilium, &c. haereticis, & eorum fautoribus, &c. lib. 1. t. 7. c. 11. n. 3. p. 210.

Advocatus non in causa haereticis, sed in alia causa criminali pro haeretico advocans an cap. si adversus de haeret. poen. nam incurrat, ostenditur ibid. n. 4.

Advocati, & procuratores dari debent quando dubitatur an sit aliquis haereticus, & an id, de quo inquiritur, sit haereticus, ibid. n. 5.

ADMINISTRATOR datus a Summo Pontifice censetur legitimus defensor in Ecclesia Cathedrali, lib. 1. t. 9. c. 3. n. 4. p. 785.

Administratores bonorum Ecclesiae, vel minorum possunt donare remunerationis causa, lib. 1. t. 26. c. 12. nu. 7. p. 807.

ADOPTIVAE filiae potest copulari filius illegitimus, lib. 4. t. 13. c. vnic. n. 5. p. 67.

ADULTERIUM committens data fide de matrimonio

contrahendo priore coniuge superfluo non potest curare adultera matrimonium contrahere, lib. 4. t. 7. c. 1. n. 4. pag. 51.

Adulterium existimatum interveniente promissione futuri matrimonii, non dicitur sequens cum adultera nuptias, si matrimonium prius contrahendum fuit invalidum, lib. 4. t. 7. c. 2. n. 2. p. 52.

Adulterium, ubi intervenit machinatio mortis alterius coniugis, impedit, ac dirimit matrimonium subsequens, ibid. c. 3. n. 2.

Adulterium simplex non efficit matrimonium invalidum, nec quidem contractum inter personas a quibus illud commissum est, lib. 4. t. 7. c. 6. n. 2. p. 55.

Adulterium, & promissio matrimonii ad impedimentum contrahendum, fieri debent viuentis coniuge, qui est complex adulterij, lib. 4. t. 7. c. 8. n. 3. p. 16.

Adulterini dicuntur filij Presbyterorum, lib. 4. t. 17. c. 15. n. 13. p. 111.

Adulterium ubi esset ita notorium ut nulla potius tergiversatione celari posset, tunc absque iudicis sententia licet fieri thori separatio, lib. 4. t. 19. c. 3. n. 1. p. 18.

Adulterium notorium dicitur quando est permanentius, lib. 4. t. 19. c. 4. n. 3. t. 19.

Adulterium commissum ab vxore propter fornicationem mariti ab eius domo aufugiente potest accusari per matrum, ibid. n. 5.

Adulterij notorij exceptio, seu replicatio impedit restitutionem viri, aut vxoris cum petentis, ibid. num. 8. pag. 120.

Adulterium probatur per confessionem vnus ex coniugibus quoad effectum separationis thori, lib. 4. t. 19. c. 5. n. 2. p. 120.

Adulterij poenas effugere potest vxor propter viri fornicationem, aut propter famae necessitatem, ibid. n. 3. p. 121.

Adulterium si vxor, aut vir committat, alter, qui est innocens, non solum potest a nocente separari, sed etiam eo inuito ingredi religionem, aut Ordines suscipere, ibid. n. 6. pag. 121.

Adultera vxorem respicientem fas est viro sibi reconciliare, non sibi tamen adulteram admittere, lib. 1. t. 16. c. 3. n. 5. p. 357.

Adulterium non probatur contra alium sola mellis confessione, lib. 5. t. 16. c. 5. n. 4. p. 218.

Adulteri absolutio prodest adultere, sed condemnatio non nocet, ibid. n. 5. p. 258.

Adulterus laicus tam masculus, quam femina excommunicatur, lib. 5. t. 16. c. 6. n. 2. p. 258.

Adulterium ad impediendum restitutionem non potest per testes probari, ibid. n. 6. p. 259.

Adulterium compensantur si laici duorum sententia coniux prius innocens adulteretur, lib. 5. t. 16. c. 7. num. 4. p. 260.

Adultera coniux a otonie potest expelli propria auctoritate, ibid. n. 6.

Adulteri criminis detestatio quanta sit, remissio, lib. 3. t. 1. c. 4. n. 8. p. 345.

Adulterium, & copula carnalis non potest directè, & immediate probari per testes de visu, lib. 2. t. 23. c. 22. n. 5. pag. 550.

Adulterium probatum dicitur per confessionem adulteri, vel adulterae, lib. 2. t. 23. c. 13. n. 6. p. 550.

Adulteri laici possunt per iudicem Ecclesiasticum excommunicari, lib. 2. t. 28. c. 14. n. 3. p. 633.

Adulteri tanquam viles, & infames a testimonio repelluntur, lib. 2. t. 20. c. 2. n. 3. p. 488.

Adulterium per testes singulares probatur, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 70. p. 493.

Adulterium est crimen mixti fori quando agitur de punitione criminaliter, lib. 2. t. 2. c. 8. n. 10. p. 366.

Adulterium per testes de auditu probari potest, lib. 2. t. 20. c. 13. n. 4. p. 114.

Adulterium est graue crimen, ut nulla causa iustificari possit,

Collectan. in quinque libros Decretal.

fit. lib. 2. c. 24. c. 26. n. 5. p. 975.
Adulterii, seu virginis raptum perpetrans in Ecclesia eius immunitate uosa gaudet, lib. 3. c. 49. c. 10. n. 4.
ÆDIFICARE quis non potest iuxta fundum, vel aream vicini, si ratione talis ædifici fieret illi præiudicium, lib. 1. c. 40. c. 25. n. 8. p. 489.
Adificatio inhihibetur per nunciacionem noui operis iure, vel iniuria factam, lib. 5. c. 32. c. 3. n. 2. p. 315.
Adificatio ad amulacionem vicini licita non est, lib. 5. c. 32. c. 4. n. 7. p. 316.
Adificium suum unicuique licitum est vsque ad coelum extollere, lib. 5. c. 37. c. 4. n. 6. p. 316.
Adificare prohibitus non prohibetur reedificare, lib. 5. c. 6. c. 7. n. 3. p. 190.
ÆQUIPARATIO tutoris, & Prælati non recipitur, nisi ubi expressa reperitur, lib. 3. c. 5. n. 12. p. 860.
ÆQUITAS seruanda in pænis arbitrarij indigendis, lib. 1. c. 36. c. 11. n. 7. p. 302.
Æquitas scripta debet præferri rigori iuris, ibid. n. 9.
Æquitas, & sola veritas rei spectatur in vniuersisq; consilio, lib. 2. c. 27. c. 19. n. 3. p. 617.
ÆTAS ad quatuor minores Ordines que requiratur, ostenditur, lib. 1. c. 10. c. 7. n. 4. p. 93.
Ætas ad tres Ordines Sacros constituta que sic ostenditur ibid. n. 5. p. 97.
Ætas virgini quinquæ annorum incepta requiritur in beneficio curato, ibid. n. 34. p. 97.
Ætas per testes de crudelitate probatur, lib. 2. c. 20. c. 5. n. 9. p. 495.
Ætas filiorum sufficienter probatur per librum parentis, lib. 3. c. 20. c. 22. n. 17. p. 555.
Ætatem domesticorum probant, lib. 2. c. 20. c. 24. num. 16. pag. 506.
Ætas ad professionem emittendam que requiratur, ostenditur, lib. 3. c. 31. c. 1. n. 2. p. 938.
Ætatem eandem ad sponsalia, & diuersam ad matrimonium curi lus præscribit in viris, & feminis, ostenditur, lib. 4. c. 2. c. 4. n. 3. p. 37.
Ætatis ratio in pænis imponendis adhibenda est, lib. 5. c. 12. c. 6. n. 2. p. 335.
AFFECTVS non præsumitur, nisi sequatur effectus, lib. 4. c. 2. c. 32. n. 5. p. 15.
AFFINITATIS impedimentum superueniens post contractum matrimonium non impedit, nec dirimit illud, quoad vinculum, lib. 4. tit. 13. c. 6. n. 6. p. 71.
Affinitas an oritur ex penetratione vasii summi absque seminis emissione, ostenditur, lib. 4. c. 13. c. 8. n. 2. p. 71.
Affinitas contracta ob crimen incestus consummum an prius athenem incestuosum potestate contrahendi matrimonium, ostenditur, lib. 4. c. 13. c. 8. n. 2. p. 72.
Affinitas oritur ex copula illicita, lib. 4. c. 13. c. 10. n. 4. pag. 73.
Affinitas orta ex copula licita dirimit matrimonium vsq; ad quartum gradum, lib. 4. c. 14. c. 8. n. 6. p. 78.
Affinitas orta ex copula illicita non extenditur ultra secundum gradum, lib. 4. c. 14. c. 8. n. 5. p. 78.
Affinitatis impedimentum inter Iudæos, & Infideles contrahitur, amplius ubi, lib. 4. tit. 19. c. 9. num. 2. pag. 126.
Affinis potest testificari in causis civilibus paruis, lib. 2. c. 6. c. 2. n. 5. p. 387.
AGERE contra debitorem licitum est pro fructibus aliquot censui, simulvè contractus, vt condemnatur ad præstandum fructus pro omnibus annis futuris debitis temporibus, lib. 2. c. 11. c. vnic. n. 1. p. 411.
Agentes, & contentientes pari pena puniuntur, lib. 1. c. 19. c. 10. n. 3. p. 226.
Agentes, & contentientes pari pena puniuntur, quando contentientes cum n. agentibus cooperantur potest, lib. 1. c. 34. c. 4. n. 3. p. 399.
Agit male, qui ante diem agit, lib. 2. c. 11. c. vnic. num. 3. pag. 411.

AGGRESSOR quod quis fuerit quomodo probetur, remissum lib. 5. c. 36. c. 3. n. 3. p. 407.
AGRICULTURA Clericis, & Religiosis non prohibetur, lib. 3. c. 41. c. 1. p. 14.
ALEATORES publici sunt infames, lib. 1. c. 31. c. 11. n. 3. p. 329.
Aleatorum facta collatio beneficij est nulla, ibid. n. 4.
ALEXANDRII Patriarchatus dignitas, & origo, ostenditur, lib. 1. c. 33. c. 23. n. 5. p. 384.
ALIENARE rem de consensu domini potest maritus donare uxori, lib. 4. c. 10. c. 8. n. 9. p. 135.
ALIENATIO largè facta dicitur si sola possessio tra nstetur, lib. 1. c. 29. c. 37. n. 3. p. 252.
Alienata res per restitutionem in integrum reuocatur ab Ecclesia, nec satis est supplere lesionem pretij, lib. 1. c. 41. c. 1. n. 10. p. 321.
Alienatio rei Ecclesiæ facta cum solemnitate debita sine vlla iusta causa ex quatuor requisitis, invalida est, ibid. n. 18. pag. 322.
Alienatio in fraudem causæ iudicij mutandi tenetur actione, in factum ad interesse, & damna, lib. 1. c. 42. c. 1. n. 2. pag. 370.
Alienus rem causâ iudicij mutandi, & eam recuperans ante lite n. motum non incidit in pænas edicti de alienatione, &c. ibid. n. 3.
Alienatio non valet compromittere non potest si celebretur compromissum in forma, quæ alienationem inducat, lib. 1. c. 43. c. 5. n. 7. p. 334.
Alienus rem litigiosam, quæ reuocari non possit, debet æquiualem substitui in locum illius, quam alienare non poterat, lib. 2. c. 16. c. 3. n. 2. p. 411.
Alienatio facta sine consensu Capitali non ratificatur, nisi consensus Capitali expressus accedat, lib. 3. c. 10. c. 2. n. 6. p. 787.
Alienatio bonorum Ecclesiæ præsumitur solemniter facta, ob temporis dignitatem, lib. 3. c. 10. c. 6. n. 2. p. 788.
Alienatio non sufficit vt sit Ecclesiæ utilis, sed requiritur, vt meliora prospecta, lib. 3. c. 10. c. 8. n. 2. p. 790.
Alienatio immobilium prohibita, prohibetur mobilia pretiosa, ibid. n. 6.
Alienationibus rerum Ecclesiæ copulatione requiritur solemnitas, & causa, lib. 3. c. 13. c. 1. n. 2. p. 797.
Alienatio rei Ecclesiæ vult non dicitur ubi Ecclesia recipit tantum, quantum dimisit, ibid. n. 3.
Alienare prohibitus non potest hypothecare, lib. 3. c. 13. c. 5. n. 6. p. 799.
Alienatio ubi non super re, sed super persona constituitur an videatur prohibita pignorat, remissum ibid. n. 7.
Alienationis sub verbo que continetur, remissum ibid. n. 8.
Alienare prohibitus non potest rem vendere, ibid. n. 10.
Alienare prohibitus non potest in solutum dare, ibid. n. 11.
Alienare prohibitus non potest locare ad longum tempus, seu in perpetuum, ibid. n. 12.
Alienare prohibitus non potest vsumfructum constituere, ibid. n. 14.
Alienare prohibitus non potest permutare, ibid. n. 16.
Alienatione prohibita prohibetur etiam concessio emphiteusis, ibid. n. 17.
Alienationum bona ecclesiastica quot, & quæ pæne remissum, lib. 3. c. 13. c. 6. n. 2. p. 800.
Alienare quis non dicitur ante traditionem, ibid. n. 3.
Alienare prohibitus etia o prohibetur alienationi consentire, ibid. n. 4.
Alienatas maleres nullo dato pretio Ecclesia repetit, ibid. n. 9.
Alienationis nulla reuocatio, & penitentia ante realem, & pacificam possessionem excusat, ibid. n. 11. p. 791.
Alienari procurator rem Ecclesiæ reservato assensu Apostolico si tradidit possessionem ante illius impetrationem, an sciat dominum in censuras incidere, remissum ibid. num. 12.
Alienari res Ecclesiæ de cessione de proprio tenetur, ibid. num. 15.

Index Rerum, & Verborum

Alienare non potest Praestitus bona, quae sunt de mensa, nec in emphyteusim perpetuam concedere, lib. 3. t. 13. c. 8. n. 3. p. 203. & c. 10. n. 2.

Alienari possunt res Ecclesiae ex causa maioris utilitatis, ibid. c. 8. n. 6.

Alienatio necessaria non soluit laudemium, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 42. p. 337.

Alienatio quae fit ex mandato Iudicis alienius rei emphyteutice irrequisito domino fieri non potest, ibid. n. 58. p. 338.

Alienatio emphyteusis cum clausula constituti an faciat incidere emphyteuticum alienantem in commissum, ostenditur ibid. n. 56. p. 338.

Alienatio transiit facta emphyteusis irrequisito domino non facit incidere se alienantem in commissum, ibid. n. 72. p. 339.

Alienatio facta à viro de emphyteusi uxoris irrequisito domino non facit eam incidere in commissum, ibid. n. 73.

Alienatio emphyteusis irrequisito domino facta ab eo, qui ignorabat rem esse emphyteuticam, non facit incidere alienantem in commissum, ibid. n. 74.

Alienatio emphyteusis in socium, vel collegam eiusdem emphyteusis fieri potest irrequisito domino, ibid. n. 75. pag. 340.

Alienatio partem emphyteusis non à tota emphyteusi, sed ab illa parte se alienata cadit in commissum, ibid. n. 82. p. 340.

Alienans cum clausula, si domino placuerit, &c. non incidit in commissum, ibid. n. 84. p. 341.

Alienatio irrequisito domino non cadit à iure suo quando consuetudo est in loco, quod emphyteuta alienet sine domini requisitione, ibid. n. 87.

Alienatio emphyteusis irrequisito domino fieri potest quoad super ea pendit la inter dominum, & emphyteutam, ibid. num. 89.

Alienatio prohibito hominis ubi concurrat cum prohibitione legis impedit domini translationem, lib. 4. t. 5. c. 4. n. 10. p. 42.

Alienatio rei litigiosae facta à fisco invalida est, lib. 2. t. 3. c. 1. n. 14. p. 66.

Alienatio ex causa necessaria rei litigiosae fieri potest, ibid. num. 18.

Alienatio ex causa necessaria quae dicatur, ostenditur ibid. n. 19.

Alienatio rei litigiosae de licentia Iudicis valet, ibid. n. 20.

Alienans rem litigiosam ante traditam possessionem non incurrit poenam, ibid. n. 26. p. 683.

ALIMENTORUM futuro in causa non datur appellatio quoad effectum suspensivum, lib. 2. t. 28. c. 59. num. 17. p. 664.

Alimenta à patre spurij debentur, lib. 4. t. 7. c. 5. n. 4. p. 53.

Alimenta filijs spurij non solum pater tenetur prestare dum vivit, sed etiam eo mortuo eius haeredes, ibid. n. 5. p. 54.

Alimenta praestanda sunt filijs spurij attentis, & confideratis diutius paternis, & eius qualitate, ibid. n. 13.

Alimenta ut filio lito pendente, quem pater filium esse negat, assignet iudex, debet summam praemittere informationem, & si praesumptio aliqua sit pro filio debet interiri per Iudicem pronuntiari, ut aliat, lib. 4. tit. 7. c. 2. n. 26. p. 95.

Alimenta filijs spurij de aequitate canonica ubique servanda debentur, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 51. p. 112.

Alimenta privantur filij propter paternam haereditatem, lib. 5. t. 7. c. 10. n. 17. p. 209.

Alimentorum legatij capax est haereticus quamvis caeterorum relictorum sit incapax, lib. 5. t. 7. c. 3. nu. 34. p. 216. tom. 2.

Alimenta patrono praestantur secundum illius qualitatem, lib. 7. t. 38. c. 25. n. 11.

ALMARICI impij quae fuerint perverissima dogmata remissus lib. 1. t. 3. n. 7. p. 10.

ALLEGATIO patris non facit ius, lib. 3. t. 5. c. 34. n. 3. p. 704.

ALLOCTVIO cum monialibus, & accessus ad eorum monasteria ut permittatur debet adesse legitima causa, lib. 3. t. 1. c. 8. n. 5. p. 702.

ALPHONSI Regis Aragoniae factum narratur pro cognoscendo patre, qui filium negabat, lib. 2. t. 13. c. 2. n. 5. p. 544.

ALTARE dicitur quasi alta res, vel alta ara, lib. 5. t. 33. c. 30. n. 5. p. 396.

Altare fixum, seu portatile quod dicatur, & quod mobile & in quibus differant, ostenditur lib. 3. t. 40. c. 1. n. 2.

ALTERVM ex copulatis non sufficit cum utrumque est necessarium, lib. 3. t. 22. c. 1. n. 22. p. 265.

AMANTI qui furore libidinis, & amoris aliquod prohibitum fecerit, aliquatenus est parcendum, lib. 4. t. 1. c. 17. n. 4. p. 11.

AMASIVS pro amafia deponere non potest, lib. 3. t. 10. c. 14. n. 28. p. 507.

AMBITIO quid sit, remissus lib. 3. t. 5. c. 5. n. 21. p. 733.

Ambitione non est transivendum ad dignitates, & honores, lib. 1. t. 6. c. 38. n. 9. p. 174.

AMBIGVA dispositio est intelligenda iuxta id, quod consuevit fieri, lib. 1. t. 30. c. 4. n. 4. p. 259.

AMICITIA non omnis repellit Iudicem, sed maxima, lib. 2. t. 6. c. 4. n. 12. p. 388.

Amicitia sola, quae fuerit maxima, & intima inducit causam recusationis, lib. 2. t. 1. c. 18. n. 6. p. 357.

AMICVS pro amico absque mandato in iudicio admittitur, si amicitia magna sit, lib. 1. t. 3. c. 28. n. 19. p. 60.

Amici, vel vicini absentis debitoris citandi sunt antequam pronuntiari ad secundum decretum, qui ad hoc sunt rogandi, ut id possint denunciare citato, lib. 2. t. 25. c. 4. n. 5. pag. 449.

Anaco reliquum censetur contemplatione amicitiae legatum, lib. 1. t. 26. c. 15. n. 9. p. 899.

AMOR est furor, lib. 2. t. 23. c. 15. n. 5. p. 550.

Amoris ardore nihil est vehementius, lib. 4. t. 2. c. 13. n. 2. p. 11.

Amor ebrietati aequiparatur, quia rectum iudicium subvertit, ibid. n. 3.

ANATHEMA quid significet, ostenditur lib. 5. t. 27. c. 6. n. 2. p. 310.

ANCILLA testis esse non potest pro domino suo, nisi ea ijs, quae domo sunt, vel si iam desierit esse ancilla, lib. 2. t. 20. c. 34. n. 27. p. 507.

Ancillae etiam coniunguntur filius quamvis patrem habeat librum, nascitur servus, lib. 4. t. 10. c. 1. n. 2. p. 61.

ANGLIAE Rex Romani Imperij iurisdictione est liber, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 26. p. 110.

ANIMA pretiosior est corpore, lib. 1. t. 23. c. 6. num. 5. pag. 383.

Antea caeteris igitur est anteponenda, lib. 5. t. 38. c. 28. n. 6. p. 433.

Animae in fauorem tutius est sequendum, lib. 1. t. 45. c. 3. n. 4.

Animarum cura ubi fit mentio semper intelligitur de cura actuali, non habituali, lib. 1. t. 14. c. 4. n. 2. p. 175.

Animae sunt pretiosiores omnibus alijs rebus, & corporibus, lib. 1. t. 14. c. 14. n. 4. p. 182.

Animarum curam habere, & esse Rectorem parochialis Ecclesiae in quo differant, ostenditur lib. 2. t. 6. c. 54. n. 2. p. 137.

ANIMAL quodnam fuerit aggressum quando dubitatur dominus occisus non teneat, lib. 5. t. 36. c. 3. n. 2. pag. 407.

Animal in suo fundo repositum non potest quis retinere reclusum, nisi quando ignoratur dominus, lib. 3. t. 36. c. 4. n. 4. p. 428.

Animalium decimae inter parochiales computantur, & idcirco debentur illi Ecclesiae, in cuius parochia animalia morantur, & pascunt, lib. 3. t. 30. c. 20. n. 5. p. 937.

ANIMVS alienius per testes singulares probatur, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 65. p. 493.

Collectan. in quinque libros Decretal.

ANNEXORVM, & conexorum idem est iudicium, lib. 1. t. 1. c. 3. n. 4. p. 343. & lib. 1. t. 1. c. 5. n. 6. p. 329.

ANNVLATIO actus non est pena quando non inducitur in odium, & supplicium contrahentibus, lib. 3. t. 13. c. 6. n. 10. p. 801.

ANNVLI transmissio de mafculo in feminam probat matrimonium, lib. 1. t. 13. c. 11. n. 7. p. 549.

Annos deferre clericis non licet, nisi quibus conuenit ratione dignitatis, lib. 3. t. 1. c. 15. n. 14. p. 707.

Annuli immissio, & recipio si preceperint verba vnus operatur verbum expressum alterius, lib. 4. t. 1. c. 15. n. 3. p. 320.

Annuli tradens vir fornicem consensum conjugale experimenti matrimonii censetur contrahere, lib. 4. t. 1. c. 15. n. 6. p. 324.

Annuli traditio signum est sponfionis est, & sequitur matrimonii, lib. 4. t. 1. c. 14. p. 323.

ANNVS datus executionis testamenti ad illud exequendum currit a die monitionis factae per Iudicem, & non ligat ignorantes, & legitime impeditos, lib. 3. t. 16. c. 3. n. 3. p. 889. nisi fauore conscientie, c. 17. n. 3. p. 901.

Anno elapso dato executori testamenti ad illud exequendum executio deuoluitur ad Episcopum, ibid. n. 4.

Annus nouitatus debet esse continuus vt valeat professio, & itaui tridui interruptio satis fit ne nouitatus sit continuus, lib. 3. t. 31. c. 16. n. 1. p. 949.

Annus probationis nouitij incipere debet a tempore habitus monastici post annos pubertatis expletos, lib. 3. t. 31. c. 11. n. 5. p. 944.

Anus bifidus idem appellatur quia intercalatur vnus dies, & bis diebus sexto Kal. Martij, lib. 5. t. 40. c. 14. n. 4. p. 483.

Annus bifidus si sit in tempore tetraetis biduo pro vno die censendus est, ibid. n. 5.

Annis quoad Confessionem computatur a Paschate vsq; ue ad Pascha, lib. 5. t. 18. c. 12. n. 6. p. 429.

ANTIQUENI Patriarchatus dignitas, & quando incipit, describitur, lib. 5. t. 3. c. 23. n. 6. p. 384.

ANTIQUA per testes de auditu probari possunt, lib. 1. t. 20. c. 33. n. 6. p. 518.

ANTIQUITAS veneranda est, lib. 1. t. 7. c. 3. n. 6. p. 145.

Antiquorum consuetudo seruanda est, ibid. n. 7.

ANTIQUIOR in Collegio alijs praefertur, lib. 1. t. 33. c. 1. n. 5. p. 180.

Antiquior debetur honor, lib. 1. t. 33. c. 15. n. 6. p. 189.

Antiquioribus magna fides adhibetur, lib. 1. t. 10. c. 47. n. 4. p. 54.

ANTIQUVM probatur per litteras scriptas, seu incisas in lapidibus, vel per instrumenta pro cognitis facta, lib. 1. t. 19. c. 13. n. 7. p. 484.

Antiquum dicitur, quod excedit centum annos, lib. 5. t. 40. c. 41. n. 1. p. 486. & lib. 1. t. 19. c. 5. n. 8. p. 468.

APPELLANS renunciare videtur iux appellacionem, & facit transire sententiam in rem iudicatam, si capulet aduersarium post appellacionem, lib. 1. t. 3. c. 12. n. 4. p. 42.

Appellatio nulla exauidicialis suspendit executionem, & cauat attenuata, lib. 1. t. 6. c. 11. n. 3. p. 107.

Appellatio non datur ab Episcopo nolente Ordines conferre, lib. 1. t. 1. c. 5. n. 5. p. 105.

Appellatio interposita a subdelegato ad delegatum quoties non tota, nec omnis iurisdicatio delegata est, sed eius pars, vel species, lib. 1. t. 29. c. 17. n. 7. p. 145.

Appellatio conceditur cum Iudex reiectis exceptionibus procedat ad vltiora, ibid. n. 12.

Appellatio pendente ab interlocutoria innouata, sunt irrita, & nulla, ibid. n. 13.

Appellatio nonnunquam admittitur quoad deuolutionem non quoad suspensionem, lib. 1. t. 29. c. 18. n. 8. p. 146.

Appellatio omisso medio ad solum Papam interponitur, lib. 1. t. 30. c. 4. n. 9. p. 159.

Appellatio remota, vel prohibita adhuc locus est supplicationi, vel reuersioni, lib. 1. t. 41. c. 4. n. 4. p. 314.

Appellatio vbi denegatur permittitur est vt per viam quere-ae Superiori adestur, ibid. n. 5.

Appellandum est ad Ecclesiasticum si sententia prolata in causa commissa Clerico, & laico, lib. 1. t. 43. c. 9. n. 4. p. 337.

Appellatio potest iustificari ex alia causa, quam ex expressa, lib. 1. t. 1. c. 19. n. 5. p. 358.

Appellare si non licet in causa conuentionis, nec etiam in reconuentione licet, lib. 1. t. 4. c. 2. n. 6. p. 385.

Appellacionis remotio non impedit appellacionem vbi manifeste quis grauaretur, lib. 1. t. 13. c. 10. n. 5. p. 429.

Appellatio competere aduersus sententiam latam super possessione momentanea, lib. 1. t. 13. c. 15. n. 11. p. 435.

Appellante extra iudicium, & appellacionem non proseguentem intra annum praesumitur dolose fecisse, lib. 1. t. 14. c. 6. n. 2. p. 444.

Appellari potest in non delatione iuramenti suppletorij casu, quo illud deferri debeat, lib. 3. t. 19. c. 2. n. 11. p. 463.

Appellacionis in causa peti potest iuramentum suppletorium, licet in principali petum non esset, ibid. n. 14.

Appellatio a sententia probatur per vnicum testem, lib. 1. t. 10. c. 4. n. 17. p. 491.

Appellatio an locum habeat in iudicio merè possessorio, lib. 1. t. 10. c. 36. n. 3. p. 517.

Appellandi ius pertinet ad Principis superioritatem, lib. 1. t. 24. c. 15. n. 3. p. 169.

Appellatio causam suspendit, ibid. n. 7.

Appellatio fit intra octidua principaliter vt per eam iniquitas iudicij, & imperitia corrigatur, & ideo appellatur tria contra Iudicis venenum, lib. 2. t. 16. c. 14. n. 3. p. 611.

Appellatio interponenda est infra decem dies, lib. 1. t. 27. c. 15. n. 3. p. 611.

Appellanti incumbit probare se appellasse intra illud tempus, ibid.

Appellandi omisso medio consuetudine extante appellatio non gradatim fieri potest, lib. 3. t. 5. c. 7. n. 3. p. 738.

Appellari non potest a futuro grauamine, lib. 1. t. 18. c. 2. n. 2. p. 622. & c. 18. n. 2. p. 634.

Appellatio non datur a correctione legitima, quam facit Prae-latus regularis in subditum, nisi modum excederet, lib. 1. t. 38. c. 1. n. 2. p. 633.

Appellatio quando datur a correctione legitima secundum vniuersumque Religionis privilegia, offenditur ibid. n. 3.

Appellare non potest Clericus a correctione, quam facit eius Superior contra illum, ibid. n. 4.

Appellans ad proseguendam appellacionem habet annum, secundum verò ex causa, lib. 1. t. 18. c. 5. n. 2. p. 634.

Appellatus si infra tempus datum ad proseguendam appellacionem non proseguat, appellatio habetur per defectum, ibid. n. 4. p. 635.

Appellatio datur a sententia appellacionis deferret, cum sit interlocutoria habens vim diffinitivae, ibid. n. 5.

Appellacionis proseguenda tempus non currit impedito, nisi facile impeditum tempus remoueri possit, ibid. n. 6.

Appellacionem ad effectum introducendi potest Iudex si quo tempus vovis anni, seu biennij recisus moderari secundum locum diffinitivae, & personarum, ac negotij qualitate, ibid. n. 7.

Appellatio non datur in notorijs tam civilibus, quam criminalibus, ibid. n. 19.

Appellacionis ex sola interpositione in vna causa, seu articulo grauamine etiam non probato potest Iudex recitari vt suspensus in alijs causis, lib. 1. t. 28. c. 6. n. 3. p. 637.

Appellantes multi Iudices damnati, & corrupti odio proseguunt, ibid.

Appellare a sententia super eodem negotio potest vtraque pars, & quod quando ad diuersos Iudices, & quis eorum cognoscere valeat, offenditur lib. 1. t. 18. c. 7. n. 2. p. 637.

Appellatio valet in absentia eius, qui sententiam dedit, dummodo postea illi, vel parti notificetur, ibid. n. 3.

Appellanti impedito prosegui appellacionem incumbit probatio quater illa non sit proseguutus intra legitima tempora, lib. 1. t. 18. c. 8. n. 3. p. 638.

Appellatus dum impugnare appellacionem, seu dicit esse defectam, non currit instantia proseguendae appellacionis, lib. 1. t. 38. c. 10. n. 3. p. 639.

Appellacionis proseguendae tempus non currit pendente

Index rerum, & verborum

- compromisso, seu nullitate sententiarum, ibid.
- Appellare potest excommunicatus, lib. 2. c. 12. c. 11. n. 2. p. 589
- Appellatio ab interlocutoria lata super articulo cum quo est connexa suspendit in totum iurisdictionem Iudicis à quo lib. 2. c. 10. n. 3. p. 639.
- Appellatio datur in causis minimis, & brevioribus, lib. 2. c. 18. c. 11. n. 2. p. 649.
- Appellatio Romæ in causis sibi ventilatis in qua summa datur, ostenditur ibid. n. 3. Et n. 4. de causis Neapoli ventilatis, & n. 5. in Ducatu Mediolanen., & n. 6. in Regno Castellæ, & n. 7. in Regno Lusitaniz.
- Appellatio à declaratoria incurrit censuram, vel denunciationem an operetur suspensionem, ostenditur lib. 2. c. 18. c. 13. n. 2. p. 631.
- Appellatio non datur in notorijs, lib. 2. c. 18. c. 14. n. 2. p. 632.
- Appellationis vim habet arripio iurisdictionis ad Papam, seu ad eius Curiam post litem notam dato grauamine, lib. 1. c. 18. c. 15. n. 2. p. 633.
- Appellatio est defensoria, sed iudicialis, quæ tolli potest, ibid. num. 3.
- Appellatio dicitur triaca contra Iudicum venena, ibid.
- Appellatio regulariter interponi debet coram Iudice à quo, ibid. n. 4.
- Appellationem post legitimam excommunicationis sententia lata non foritur effectus suus, lib. 2. c. 18. c. 16. n. 2. p. 633
- Appellationis possessionem reformare potest Iudex à quo si pendente appellatione coram Superiore turbata fuerit, lib. 2. c. 18. c. 17. n. 2. p. 634.
- Appellationem excludit iuramentum, cuius virtute lata est sententia, lib. 2. c. 18. c. 11. n. 2. p. 636.
- Appellatione non suspendit iurisdictionem Iudicis à quo extra illam causam, à qua fuit appellata, ibid. c. 14. n. 2. p. 636
- Appellatiōi facta contra leges, & Canones non est deferendum, lib. 2. c. 18. c. 19. n. 2. p. 640.
- Appellari nō potest à dispositione Iuris, vel à statuto generalis, ibid.
- Appellationi interpositæ ad Papam non deferens mittitur cum litteris Ordinarij ad Curiam puniendus lib. 2. c. 18. c. 31. n. 2. p. 640.
- Appellatio admittitur à correctione quando Prælati modū in illa excedit, ibid. n. 3.
- Appellationi non deferens in causa criminali de Iure Canonico puniuntur pœna depositionis, ibid. n. 4.
- Appellari non potest à constitutione, vel statuto generali quando est edita ab illo, à quo non potest appellari, lib. 2. c. 18. c. 32. n. 2. p. 640.
- Appellationem ad prosequendam Iudex à quo potest præfigere terminum, lib. 2. c. 18. c. 33. n. 2. p. 641.
- Appellare ad Papam intelligitur submittere, & sua sub protectione Papæ, licet non expresse sit verbum appello, ibid. c. 34. n. 2. p. 641.
- Appellationis in causa Iudex causæ principalis non potest iudicare, nisi partes consentiant, ibid. c. 35. n. 2. p. 641.
- Appellationi illius, qui illa interposita appellatum soluitur, non est deferendum, lib. 2. c. 18. c. 42. n. 3. p. 646.
- Appellare non licet ab executore, vel ab executione sententiarum, intelligi si sit executor merus, lib. 2. c. 18. c. 43. n. 2. p. 647
- Appellari potest ab executore etiam mero executore modū in executione, ibid. n. 7.
- Appellatio datur ab executione excessiva, ibid. n. 8.
- Appellatus non potest præueniendo appellatorem intra terminum ei præfixum impetrare Iudicem, seu commissionem causæ, nisi in ea faciat mentionem de termino, lib. 2. c. 18. c. 44. n. 4. p. 648.
- Appellans, qui se non prosequitur appellacionem asserit ob breuitatem temporis, non restituitur nisi prober impedimentum, lib. 2. c. 18. c. 45. n. 3. p. 649.
- Appellatio si sit interposita ad Summum Pontificem expresso nomine proprio, legatus non potest causam committere, ibid. n. 4.
- Appellatio, quæ habet tractum successuum quocunque tempore interponi potest, lib. 2. c. 18. c. 47. n. 5. p. 650.
- Appellatio in causa alimentorum, alijq; eam nō admittentibus admittenda est ad Superiorem quoad effectum duolucium, non verò quoad effectum suspensium, lib. 2. c. 18. c. 53. n. 3. p. 653.
- Appellari potest à sententia excommunicationis interlocutorie prolata cum habeat grauamen irreparabile, ibid. n. 4.
- Appellatio non impedit quin sit, contra quem est lata sententia excommunicationis, possit denunciari excommunicatus, vt ab omnibus euitur, ibid. n. 6.
- Appellans quando post appellacionem interpositam adhuc litigat coram Iudice à quo, censetur per hoc appellacionem deserere, & illi renunciare, declaratur multipliciter lib. 2. c. 18. c. 54. n. 3. p. 656.
- Appellans à sententia lata extra Romanam Curiam, ei non assignato termino à Iudice, nec à semetipso appellante, habet annum ad committendam, seu prosequendam appellacionem in Curia, & ex causa biennium, lib. 2. c. 18. c. 57. n. 2. p. 661.
- Appellatus non potest præueniendo appellatorem intra terminum præfixum impetrare Iudicem, seu commissionem causæ, nisi in ipsa commissione faciat mentionem de termino, & quid si terminus non fuerit præfixus, ibid. n. 3.
- Appellatus quando dicatur nimium præcurrit, & festinasse in impetranda commissione causæ arbitrio Iudicis relinquitur, ibid. n. 5.
- Appellari non potest ab interlocutoria, lib. 2. c. 18. c. 40. n. 4. p. 655.
- Appellatio admittitur ab interlocutoria habente vim diffinitiuam, ibid. n. 5.
- Appellari potest quando Iudex se pronunciat competentem, vel incompetentem, ibid. n. 8.
- Appellari potest à refectione probationum, ibid. n. 9.
- Appellari potest à sententia absolutionis instantis, ibid. n. 10.
- Appellari potest à delatione iuramenti alteri parti per Iudicem facta, ibid. n. 11.
- Appellari potest ab expressa absolutione expensarum, ibid. n. 12.
- Appellatio in quibus casibus concedatur ab interlocutoria, remittitur ibid. n. 14.
- Appellatio ab interlocutoria est licita vbi grauamen reparari non potest in diffinitiuam, ibid. n. 15. etiam si grauamen possit reparari sed non ex toto, vel magna cum difficultate, seu præiudicio partis, ibid. n. 16.
- Appellari potest à sententia, quæ excluditur ab aliquo officio tanquam infamis, ibid. n. 20.
- Appellatio est species defensionis, lib. 2. c. 41. n. 14. p. 668.
- Appellans non comparens, seu non proleuens in termino condemnatur in expensis, lib. 2. c. 18. c. 64. n. 3. p. 670.
- Appellatio à tertia sententia iā diffinitiuam, quā interlocutoria nō datur, & multipliciter declaratur lib. 2. c. 18. c. 65. n. 2. p. 670
- Appellans, qui se non prosequitur appellacionem asserit ob breuitatem temporis, non restituitur nisi prober impedimentum, lib. 2. c. 18. c. 45. n. 3. p. 649.
- Appellare potest omnis oppressus, siue iniuste grauatus, lib. 2. c. 18. c. 59. n. 4. p. 662.
- Appellacionis causa cum est commissā Iudex delegatus potest absque noua commissione cognoscere de causa principali si appellatio fuerit iustificata, ibid. n. 6. p. 663.
- Appellatio debet ab appellante proponi coram Iudice à quo nisi Iudicis præsentia haberi non possit, ibid. n. 5. p. 663
- Appellationis Iudex cognoscit de articulo à quo non fuit appellatum, quando bene fuit appellatum, ibid. n. 7.
- Appellationem esse admittendam in dubio pronuntiandum est, ibid. n. 12.
- Appellatio in omni casu regulariter permittitur, ibid. n. 13.
- Appellationi in quibus casibus non deferatur, ibid. n. 14.
- Appellacione non obstante tota in causa proceditur ad executionem, ibid. n. 15. p. 664.
- Appellatio non datur mercedis in causa quoad effectum suspensium, ibid. n. 16.
- Appellatio non datur alimentorum futurorum in causa quoad effectum suspensium, ibid. n. 17.
- Appellatio non datur quoad effectum suspensium in causis

Collectan. in quinque libros Decretal.

lis pjs, & in alijs pertinentibus ad visitationem, & decreta Episcopi visitantis, ibid. n. 18.
Appellatio potest ad Papam omnino medio, lib. 3. t. 18. c. 66. n. 3. p. 671.
Appellatio omnino media, & proximo Iudice de Iure Canonico non est nulla, parte appellata non opponente, ibid. n. 4.
Appellatio datur si Iudex se pronunciat incompetens, vel incompetenter tacite, vel expresse, lib. 3. t. 28. c. 67. n. 6. p. 671.
Appellatio omnis interdicta est, quæ cadaveris sepulchrum impedire possit, lib. 3. t. 28. c. 5. n. 2. p. 609.
Appellatione remota subditi cogendi sunt ad soluendas decimas, lib. 3. t. 30. c. 26. n. 9. p. 911.
Appellatio non datur a sententia lata ad suorem fisci super tributis, vbi debent fiscalibus, ibid. n. 10.
Appellare licet ab Episcopo, qui primum presentatum non admittit, lib. 3. t. 36. c. 19. n. 5.
Appellare licet ab vno capitulo sententia habentis plura capitula, lib. 3. t. 36. c. 18. n. 5. p. 603.
Appellatio vulgaris pro lege habetur, lib. 4. t. 1. c. 7. n. 4. p. 6.
Appellandum a Iurisdictione temporalis Episcoporum ad Patriarchas, lib. 5. t. 1. c. 1. n. 1. p. 301.
Appellari potest ad Patriarchas in omnibus causis suorum provinciarum, lib. 5. t. 33. c. 23. n. 20. p. 386.
Appellatio gradatim non vero omnino medio est interponenda, ibid. n. 21.
Appellari an possit ad Patriarchas omnino medio, ostenditur ibid. n. 22. & 23.
Appellatio regulariter debet fieri coram Iudice a quo, lib. 3. t. 38. c. 73. n. 17. p. 677.
Appellatio interposita coram honestis vicis non valet si nō constat de metu, vel absentia Iudicis a quo, ibid. n. 18. p. 678.
Appellatio interponere potest coram probis viris pars, sine timore de Iudice, licet absit Iudex, ibid. n. 19.
Appellari vt possit coram honestis vicis quæ concurrere debeant, ostenditur ibid. n. 20.
Appellans impediens an, & quando ad evitandam desertionem cause appellations debeat protestari, & sepius protestari, remittitur ibid. n. 21.
Appellatione pendente nihil est innouandum, ibid. n. 27.
APOSTATA a religione quis dicatur, ostenditur lib. 5. t. 9. c. 6. n. 5. p. 324.
Apostata religiosus non est propriè, & in rigore censendus, qui post solemnem professionem egreditur monasterium animo intrandi aliud, cet. laxius, lib. 5. t. 11. c. 10. n. 3. p. 167.
Apostata nō gaudet Ecclesiastica immunitate, lib. 5. t. 49. c. 6. n. 37.
Apostatas, & fratres fugitivos recolligendi cura cui incumbat, lib. 1. t. 31. c. 7. n. 5. p. 168.
Apostatus simplex species, lib. 5. t. 9. c. 1. n. 5. p. 322.
Apostata dicitur qui omnino deficiens a Fide Christianæ sacris legibus cæcibus aggregat, lib. 5. t. 9. c. 4. n. 3. p. 324.
APOSTOLI appellatio venit Paulus, lib. 2. t. 1. c. 7. n. 17. p. 340.
Apostolorum limina an, & quando Episcopi visitare teneantur, ostenditur lib. 2. t. 24. c. 4. n. 5. p. 555.
APOSTOLICA Sedes non potest errare in approbatione Religionum, lib. 5. t. 33. c. 3. n. 3. p. 341.
Apostolica Sedes quæ specialiter referuatur non transferuntur in generali demanatione, lib. 1. t. 30. c. 4. n. 8. p. 359.
Apostolica Sedes, & vniuersalis Ecclesiæ primatus Iure diuino est in Romana Ecclesia, ibid. n. 39. p. 111.
Apostolica Sedes an possit auctoritate Pontificia aliò transferri, ostenditur ibid. n. 40.
Apostolicas litteras recipientes in Curia de manu aliorum, quam Summi Pontificis, vel deputatorum sunt excommunicati, lib. 5. t. 10. c. 4. n. 3. p. 390.
APPARTITIO Christi facta Petro interroganti Domine, quo vadis, verissima, lib. 4. t. 17. n. 42. p. 111.
APPROBARE nemo potest quod temel reprobatum, lib. 1. t. 6. c. 25. n. 3. p. 114.
Approbatum semel non potest amplius reprobari, lib. 5. t. 5. c. 5. n. 3. p. 143, & lib. 4. t. 3. c. 7. n. 3. p. 39.

AQVA cum vino consecrata in Sanguinem conuertitur, lib. 1. t. 1. c. 6. n. 6.
Aque modicum vino adhibendum est in consecratione Calicis, lib. 3. t. 41. c. 13. n. 7.
Aque mixto in sacrificio Missæ non requiritur ex necessitate Sacramenti, ibid. n. 3.
Aque admixtionem scienter prætermittens, & ex aperta malitia priuatur officio, & beneficio, lib. 1. t. 4. c. 14. n. 7.
Aque benedictio generat, & effectus, remittitur lib. 3. t. 40. c. 9. n. 3.
ARAGONIA Rex non recognoscit superiorem, n. 75. p. 101.
Aragoniæ naturales, & non exteri possunt ibi beneficia obtinere, lib. 1. t. 5. c. 4. n. 11. p. 81.
ARBITRI sunt assumendi, qui iudicent recusationem Iudicis, lib. 1. t. 39. c. 39. n. 2. p. 351.
Arbitrori iurisdicção est extraordinaria a lege, ibid. n. 4. p. 354.
Arbitri electi procedunt in causa recusationis, & assignant terminum paribus ad eam probandam, ibid. n. 5.
Arbitri non potest esse minor annus v. g. naturalis sententia, ab eo lata est nulla, lib. 1. t. 39. c. 41. n. 7. p. 355.
Arbitri compromissarii nonium vt singulorum placito sunt eligendi, quando res ad plures spectat vt singulos, lib. 1. t. 43. c. 1. n. 2. p. 332.
Arbitri in dispari numero sunt eligendi de consilio, ibid. n. 3.
Arbitrium nullum est quod aliter ex languibus super benedictione, in quo ius habet. eidem cedere cogitur recepti temporali ab illo, qui nulli potius ius habet, lib. 1. t. 43. c. 2. n. 6. p. 333.
Arbitri non habet potestatem iudicandi vltra comprehensa in compromissum, lib. 1. t. 43. c. 6. n. 3. p. 336.
Arbitrator, seu amicus compotitor potest esse laicus n. rebus Ecclesiæ, vel in spiritualibus causis, lib. 1. t. 43. c. 3. n. 3. p. 337.
Arbitrium finitur morte compromittentium, nec transit in ipsorum hæredes, lib. 1. t. 43. c. 10. n. 2. p. 338. nisi factum fuisse pro hæredibus, c. 14. n. 1. p. 339.
Arbitri postquam acceptum compromissum non potest amplius illi renuociare, lib. 1. t. 43. c. 11. n. 7. p. 339.
Arbitri pro obsequantia agi an possint ad penam conuentionalem, remittitur lib. 1. t. 43. c. 13. n. 2. p. 339.
Arbitri sunt eligendi, qui iudicent reculationem Iudicis, lib. 2. t. 2. c. 10. n. 6. p. 369.
Arbitri ad pronuntiandum secundum Iura potest & debet pronuntiare secundum statuta, & consuetudines, lib. 2. t. 16. c. 1. n. 5. p. 410.
Arbitri electi a paribus statuatur Iuris ordine sententia nullus est momentum, si ipse sit excommunicatus, lib. 2. t. 2. c. 2. n. 5. p. 410.
Arbitri sunt assumendi, qui de causa recusationis cognoscant, lib. 2. t. 38. c. 27. n. 2. p. 639.
Arbitri Iura possunt reculari ex eisdem causis, quibus Iudices Ordinarii, ibid. n. 3.
Arbitratores suspecti allegari possunt, lib. 2. t. 38. c. 27. n. 3. p. 639.
Arbitri in reculatione, qui eligendi, ostenditur lib. 2. t. 38. c. 6. n. 1. p. 667.
ARCHIEPISCOPOS solummodo intra provinciam pallio vt potest, lib. 1. t. 8. c. 1. n. 3. p. 148.
Archiepiscopus vixus non potest cum alterius pallio sepeliri, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 2. p. 148.
Archiepiscopus ante pallium acceptum non sortitur nomen Archiepiscopi, lib. 1. t. 8. c. 3. n. 1. p. 148.
Archiepiscopus quibus diebus pallio vti possit, remittitur lib. 1. t. 8. c. 3. n. 3. p. 148.
Archiepiscopus in aliena prouincia pallio vti non potest, lib. 1. t. 8. c. 6. n. 2. p. 149.
Archiepiscopus, qui renuociat ciuitati Metropolitanæ, potest Pontificalia exercere in prouincia, & alibi permissis ibi Episcopis, non autem pallium desicere de eorum licentia, lib. 1. t. 8. c. 9. n. 3. p. 151.
Archiepiscopus potest vocare suffraganeos pro consecratione alterius suffraganei, ad cuius consecrationem tenentur venire, lib. 1. t. 11. c. 6. n. 3. p. 166.

Index rerum, & verborum

Archiepiscopus habet Iurisdictionē in subditos suffraganeos in calibus tantū à Iure expressis, lib. 1. c. 11. n. 3. p. 170.
 Archiepiscopus est Ordinarius Iudex omnium Episcoporum sue provincie, ibid. n. 3. & lib. 1. c. 18. c. 14. n. 1. p. 155.
 Archiepiscopus potest punire subditos suffraganeorum delinquentes à consuetudine Metropolitani Ecclesie in diuinis officijs, lib. 1. c. 31. c. 11. n. 3. p. 270.
 Archiepiscopus potest cogere Episcopum vt constituit sibi Vicarium quando non est idoneus ad regendum, ibid. n. 9.
 Archiepiscopus tanquam Sedes Apostolicę delegatus punire Canonicos sui suffraganeos cessantes à diuinis ad querelam ipsius suffraganei, lib. 1. c. 31. c. 3. n. 14. p. 273.
 Archiepiscopus est pro vincia, lib. 1. c. 13. c. 17. n. 3. p. 190.
 Archiepiscopus potest erules facere à tota provincia delinquentes in sua diocesi, lib. 1. c. 43. c. 2. n. 4. p. 332.
 Archiepiscopus potest ante se decessi facere Crucem per totam provinciam, lib. 1. c. 16. c. 1. n. 3. p. 450.
 Archiepiscopus vbi consentiente Episcopo extimeret tunc non tam ab eius auctoritate, quam ex consensu Episcopi exemptio vires, & robur assumeret, lib. 1. c. 27. c. 13. n. 3. p. 610.
 Archiepiscopus qui temerarie propria recessit ab Archiepiscopatu, nec iam vltra quadriennium expectatus redierit per litteras etiam reuocatus, illo est priuatus, lib. 3. c. 4. c. 9. n. 3. p. 781.
 Archiepiscopus non prius definitum appellationem admittit debet, quam ei constiterit illam iussit interpositam fuisse, vel à grauamine, seu iniusta condemnatione, lib. 1. c. 18. c. 38. n. 3. p. 644.
 Archiepiscopus potest visitare provinciam, & procuratorem subditis suffraganeorum exagere, lib. 1. c. 13. c. 25. n. 1.
 Archiepiscopus in quibus calibus possit se interuenire auctoritate Metropolitani de subditis sutorum suffraganeorum, ostenditur lib. 1. n. 3.
 Archiepiscopus pro laico procuratoris officium apud Rom. Pontificem suscipere potest, lib. 4. c. 14. c. 3. n. 3. p. 107.
 Archiepiscopus solus potestare carere condendi statuta totam provinciam obligantia, lib. 5. c. 1. c. 35. n. 3. p. 156.
 Archiepiscopus antequam Concilio Tridentino posset visitare provinciam, & inquirere de criminibus, quamvis non appareat de negligentia suffraganeorum, ibid. n. 4.
 Archiepiscopus potest iniungere suffraganeis, vt licetari faciat q̄ seruatur in Metropolitana, lib. 5. c. 30. n. 3. p. 172.
 Archiepiscopus potest exerceere iurisdictionem in subditos suffraganeorum in concernentibus totam provinciam, lib. 5. c. 3. c. 36. n. 3. p. 174.
 Archiepiscopus vbi potest beneficia in sua diocesi, non autē in diocesis suffraganeorum, lib. 1. c. 2. c. 8. n. 6. p. 326.
 Archiepiscopus an à quatuor Patriarchis pallium accipere possint, ostenditur lib. 5. c. 33. c. 23. n. 14. p. 381.
 Archiepiscopus in tota sua provincia possunt ante se Crucem elatum deferre etiam in locis exemptis, ibid. n. 13. p. 381.
 Archiepiscopus potest Episcopum suspendere, interdicere, & excommunicare, lib. 5. c. 39. c. 53. n. 3. p. 474.
 ARCHIDIACONVS est Episcopi Vicarius, lib. 1. c. 23. c. 1. n. 2. p. 312.
 Archidiaconus Episcopo absente, & eius officialibus Vicarij munus exerceat, ibid. n. 3.
 Archidiaconus nō exercet officij Vicarij Sede vacante, nec infra illos octo dies, quibus à Capitulo Vicarij electio facienda est, ibid. n. 4.
 Archidiaconi proprium munus est cum Episcopis Sacris operatur, sanctum Euangelium, cum voluerit, legere, vel alicui Diacono precipere vt legat, lib. 1. c. 23. c. 2. n. 1. p. 313.
 Archidiaconus vaia diuinis Ecclesię vbius diuina solum custodire debet, lib. 1. c. 23. c. 3. n. 1. p. 313.
 Archidiacono, vel alio Presbitero microti an competere possit ex privilegio, vel consuetudine institutio auctorizabilis sine Episcopi consensu, ostenditur, lib. 1. c. 23. c. 4. n. 3. p. 313.
 Archidiaconus ratione sui munieris non potest curam committere animarum, ibid. n. 6.
 Archidiaconus an habeat curā animarū, remissum ibid. n. 7.

Archidiaconus non potest excommunicationis sententiam ferre, lib. 1. c. 23. c. 5. n. 3. p. 314.
 Archidiaconus singulorum Presbyterorum causas audire debet, lib. 1. c. 23. c. 6. n. 3. p. 315.
 Archidiaconus dicitur oculus Episcopi, ibid. n. 9.
 Archidiaconus non obuiat eandem iurisdictionem, quam Episcopus, sed inferiorem, ibid. n. 4.
 Archidiaconus habet perpetuam vicariam, & iurisdictionem Ordinariam, ibid. n. 5.
 Archidiaconi ad officium pertinent mittere in corporalem possessionem beneficiorū instruitos ab Episcopo, ibid. n. 6.
 Archidiaconi inter se eos examinare, qui promouebantur ad Ordines, quique prædicabantur Ecclesijs, eoq̄ Episcopo præsentare, ibid. n. 7.
 Archidiaconus non dat litteras commendatitias ad Ordines, lib. 1. c. 23. c. 8. n. 3. p. 315.
 Archidiaconus ordinandos præsentat Episcopo, & examinat, lib. 1. c. 23. c. 9. n. 4. p. 316.
 Archidiaconi iurisdictioni, & potestati subiectus est Archiepiscopus, lib. 1. c. 24. c. 1. n. 2. p. 317.
 Archidiaconus præcedit Archiepiscopum quoad dignitatē, non quoad Ordinem, Archiepiscopus vtro præcedit Archidiaconum in diuinis, ibid. n. 3.
 ARCHIPRESBYTER est Archidiaconi iurisdictioni, & potestati subiectus, lib. 1. c. 24. c. 1. n. 2. p. 317.
 Archipresbyterum præcedit Archidiaconus, quo ad dignitatem non quoad Ordinem, Archidiaconus vtro Archiepiscopus præcedit in diuinis, ibid. n. 3.
 Archipresbyter vbi ministerium quod sit, remissum lib. 1. c. 24. c. 2. n. 2. p. 318.
 Archipresbyter de Vibe officium quod sit, remissum lib. 1. c. 24. c. 3. n. 3. p. 318.
 Archipresbyter est legitimus Episcopi vicarius, lib. 1. c. 24. c. 4. n. 3. p. 318.
 Archipresbyter Ordinarius habet iurisdictionem, ibid. n. 3.
 ARCHITECTIS, & fabris Christianis non licet laborare in ædificandis, siue reſtaurandis Iudeorum Synagogis, lib. 5. c. 6. c. 3. n. 3. p. 187.
 ARGUMENTVM à superfluitate euitanda validissimum est in Iure, in premio, 34. p. 5.
 Argumentū à distinctione validū est, lib. 1. c. 1. in rubr. n. 4. p. 6.
 Argumentum valet ab visitato, seu à soluto, & conclusio huius, lib. 1. c. 2. c. 9. n. 7. p. 10.
 Argumentum à similibus validum est si per omnia sint cōuenientia, aut saltem conueniant in eo, de quo agitur, lib. 1. c. 4. n. 6. p. 35.
 Argumentum nunquid valet, & sumi possit ex ordine litterarū, ostenditur lib. 1. c. 3. c. 8. n. 6. p. 48.
 Argumentum sumere non licet ex facti contingencia, lib. 1. c. 6. c. 19. n. 8. p. 117.
 Argumentum ab absurdo in omnibus dispositionibus est vitandum, lib. 1. c. 3. c. 17. n. 3. p. 375.
 Argumentum de matrimonio carnali ad spirituale validum est, lib. 1. c. 7. c. 7. n. 4. p. 145.
 Argumentum de toto ad partem validum est vbi datur eadē ratio, lib. 1. c. 29. c. 28. n. 6. p. 248.
 Argumentū à cōtrario sensu procedit quando ex eo induceretur aliorum Iurū correctio, lib. 1. c. 2. c. 18. n. 15. p. 778.
 Argumentū de donationibus proprie nuptias ad archas Hispaniarū non subfert, lib. 1. c. 2. c. 5. n. 5. p. 133.
 Argumentum à cōmuni ter accidentibus validum est, lib. 3. c. 4. c. 1. n. 5. p. 733.
 Argumentum ab absurdo in omnibus dispositionibus est vitandum, lib. 1. c. 3. c. 17. n. 3. p. 375.
 Argumentum de loco exteriori ad forum interius valet, lib. 3. c. 29. c. 3. n. 3. p. 314.
 Argumentū à cōtrario sensu procedit quando ex eo induceretur aliorum Iurū correctio, lib. 1. c. 2. c. 18. n. 15. p. 778.
 Argumentū ab æthymologia valet, lib. 3. c. 5. c. 16. n. 4. p. 744.
 Argumentum à maiori ad minus validum est, lib. 4. c. 27. c. 13. n. 14. p. 107.
 Argumentum de maiori ad minus non valet in materia dispensationis, quod declaratur vi lib. 1. c. 2. c. 13. p. 107.

Argu-

Collectan. in quinque libros Decretal.

Argumentum à verisimili optimum est, lib. 2. t. 23. c. 10. n. 6. p. 548.

ARMA clericorum sunt orationes, & lachrymæ, lib. 3. t. 1. c. 2. n. 2. p. 698.

Arma ex iusta causa poterunt clerici portare, veluti si per loca periculosa iter faciant, ibid. n. 5. p. 699.

Armorum appellatione, quo veniunt, remissive ibid. n. 4.

Arma portantes puniuntur si tamen non intelligitur de parvis cultellis, lib. 5. t. 12. c. 9. n. 4. p. 139.

Armorum nomine comprehenduntur ea, quæ tam ad defendendum, quàm ad offendendum, & pugnandum idonea, & appositæ sunt, lib. 5. t. 6. c. 6. n. 4. p. 149.

Armorum terror inducit metum iustum, licet portans arma illis non utatur, lib. 2. t. 28. c. 73. n. 7. p. 677.

ARRHAE an possint alienari, ostenditur lib. 3. t. 17. c. 4. n. 8. p. 818.

Artræ in Hispania cedunt lucro vxoris, lib. 4. t. 20. c. 5. n. 4. p. 133.

ARTICVLORVM iniusta admissio vbi fit potest appellari, quia est interlocutoria habens vim definitivæ, lib. 2. t. 28. c. 60. n. 7. p. 665.

ARTIFICES, & officiales non possunt gaudere remedio l. 2. C. de rekind. vend. lib. 3. t. 17. c. 2. n. 26. p. 816.

ARREPTIO itineris ad Papam, seu ad eius Curiam post litem motam dato grauamine habet vim appellationis, lib. 2. t. 28. c. 15. n. 2. p. 633.

ASSASSINVS non gaudet ecclesiastica immunitate, lib. 3. t. 49. c. 6. n. 33.

ASSERTIONI contrahentium in præiudicium confanguinei non statuitur, lib. 5. t. 13. c. 5. n. 6. p. 70.

Assertioni alterius facile credere non debemus, lib. 5. t. 3. c. 31. n. 2. p. 172.

ASSESSOR iudicis in causa clientuli non potest esse aduocatus, lib. 2. t. 28. c. 30. n. 5. p. 642.

Assessor, & consular iudicis si suspectus fuerit recusari potest, ibid. n. 14. p. 643.

ASSISSI qui dicantur, ostenditur lib. 3. t. 5. c. 16. n. 5. p. 733.

ASTROLOGIA res occultas inuestigans est superstitiosa, lib. 5. t. 21. c. 2. n. 5. p. 206.

ATRAMENTI varietas suspicionem inducit, lib. 2. t. 32. c. 6. n. 5. p. 536.

ATTENTATORVM reuocatio fieri debet etiam si appellati obijciatur notorius defectus iuris in principali causa, lib. 5. t. 1. c. 12. n. 5. p. 148.

Attentata post euocationem reuocantur, lib. 2. t. 16. c. 3. n. 3. p. 452.

Attentatorum de materia qui doctores agant, referuntur lib. 2. t. 28. c. 73. n. 29. p. 678.

Attentans ius, iudicem, & partem offendere dicitur, ibid. num. 30.

Attentatum non dicitur nisi lite, vel appellatione pendente, ibid. n. 31.

Attentata non dantur in iudicio summarijsima possessorio retinenda, ibid. n. 32. p. 679.

Attentare non dicitur qui utitur possessione, qua antea utebatur, ibid. n. 33.

Attentati reuocatio cessat vbi constat de bono iure attentantis per cõsensionem partis, vel per rem iudicatam, ibid. n. 34.

Attentare non dicitur tertius, nec potest contra illum remedio attentatorum vti, ibid. n. 35.

Attentatum non dicitur quod fuit factum lite, vel appellatione pendente auctoritate Apostolica, ibid. n. 37.

Attentata inprimis, & ante omnia sunt reuocanda, ibid. n. 38.

Attentata non dicuntur purgata nisi etiam resciantur damnata, & interesse, ibid. n. 39.

Attentata reuocari possunt quandoque ordinario remedio quandoque extraordinario Iudicis officio, ibid. n. 40.

Attentatorum reuocatio debet peti coram Iudice appellationis, cuius fuit lra Maestas, ibid. n. 41.

Attentatis renunciare videtur qui passus fuit pronunciari super iustitia sententia, vel quando attentans admissus fuit ad probandum bonum ius, & illud probauit, ibid. n. 42.

Attentatorum iure quæsitio per desertionem renunciasse quis non presumitur, ibid. n. 43. p. 679.

ATTESTATIONES priores vbi essent deperditæ aliæ admittuntur etiam publicas, seu editis attestationibus, lib. 2. t. 20. c. 35. n. 14. p. 516.

Attestationes testium licet sint inualidæ, de consensu tamen partium consulari possunt, lib. 2. t. 20. c. 37. n. 8. p. 518.

Attestationum publicatione facta non possunt ad partis instantiam testes villo pacto repeti nisi per malitiam, vel negligentiam examinationis ritè facta non esset, lib. 2. t. 20. c. 48. n. 2. & 3. p. 525.

AVARVS est qui tenet tenenda, & non tenenda, lib. 1. t. 4. c. 10. n. 5. p. 78.

AVCTOR damnato libri quoque eius damnati censentur, lib. 1. t. 1. c. 2. n. 9. p. 10.

Auctoris damnati libri licet non valeant allegari tanquam auctorizabiles, possunt tamen aliquando ut rationabiles adduci, ibid. n. 10.

AVCTORITAS Christi Domini Matth. 5. & 19. asserens ob solam fornicationis causam licitum esse diuortium, declaratur lib. 4. t. 8. c. 2. n. 6. p. 57.

AVCTORITATE propria incontinenti de possessione clandestina potest quis expelli, lib. 2. t. 13. c. 12. n. 4. p. 431.

Auctoritas Episcoporum in Ecclesijs adificandis quando præsumatur, ostenditur lib. 3. t. 36. c. 4. n. 6.

AVGMENTVM est eiusdem nature, & eodem iure regitur, ut primum, cui additum est, lib. 3. t. 9. c. 1. n. 4. p. 782.

Augmentum per viam vnionis, & eandem rem constituit, omnes qualitates rei, cui vnitur, suscipit, lib. 3. t. 39. c. 16. n. 3.

Augmentum est eiusdem nature atque id, cui additum est, ibid. n. 4.

Augmentum quod postea rei legatæ accessit venit in legatis simpliciter factis, lib. 5. t. 33. c. 22. n. 6. p. 380.

AVLICVLORVM vita mare est periculosissimum, lib. 3. t. 1. c. 28. n. 18. p. 756.

AUREOS auri qui renetur soluere non potest soluere nisi aurum, lib. 5. t. 26. c. 2. n. 12. p. 366.

AVSTERITATIS nimis increpato nec correctionem recipit, nec salutem, lib. 1. t. 33. c. 17. n. 4. p. 290.

AVVS renetur atere nepotem, & descendentes ab illo, lib. 4. t. 7. c. 5. n. 8. p. 544.

AVXILIVM præstans in delicto puniunt eadem pena, qua punitur pfe de inuens, lib. 1. t. 29. c. 1. n. 5. p. 227. & lib. 5. t. 12. c. 6. n. 14. p. 234.

Auxilio nouo indigent quæ de nouo emergunt, lib. 1. t. 37. c. 5. n. 6. p. 395.

Auxiliu delinquenti præstare quis presumitur eo ipso quod assistit cum illo armatus propè, lib. 5. t. 12. c. 6. n. 11. p. 234.

Auxilium vt dicatur præstium requiritur assistentia animo dolo, & cogitato, & auxiliarios ad hoc coadunati, ibid. n. 12.

B

Baculo cur Romanus Pontifex non utatur, ostenditur lib. 1. t. 15. c. vnic. n. 14. & 15. p. 185.

BANNITVS à testimonio repellitur, lib. 2. t. 10. c. 2. n. 4. pag. 488.

Bannitus ecclesiastica gaudet immunitate, lib. 3. t. 49. c. 6. n. 12.

Bannitus excommunicato acquiparatur, lib. 2. t. 33. c. 3. num. 19. pag. 344.

Bannito facta collatio non tenet, lib. 1. t. 43. c. 2. n. 5. p. 332.

BAPTISMI forma sunt hæc verba, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 18. p. 8. & lib. 3. t. 42. c. 1. n. 2.

Baptismi materia remota est aqua naturalis ad abluendum, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 19. p. 8. & lib. 3. t. 42. c. 5. n. 2.

Baptismi subiectum est quilibet homo existens in hoc mortali corpore, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 20. p. 9.

Baptismi minister potest esse omnis homo habens vsurum rationis, potensq; & sciens debitam formam proferre, & materiam explicare, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 21. p. 9.

Zz iij Baptif

Index Rerum, & Verborum

- Baptismus est necessarius necessitate percepti, lib. 1. t. 76. c. 8. n. 6. p. 300.
- Baptizatur quod quis sit probatur per vnicum testem, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 14. p. 491. & cod. lib. 2. t. 10. c. 5. t. n. 6. p. 517.
- Baptismus tam parvulus, quam adultus tempore interdicti ministrari potest cum solemnitate vñdione, benedictione foris, & adiunctione patrinorum, lib. 4. t. 1. c. 11. num. 7. p. 9.
- Baptizans sciens vel contra necessitatem, aut tenens in Baptismo, vel Confirmatione communem filium, aut alterius coniugis t. tenetur debitum reddere, privatur tamen potestate illud exigendi, lib. 4. t. 11. c. 2. n. 3. p. 63.
- Baptizans in necessitate contra habet cognationem spirituales, ostenditur lib. 4. t. 11. c. 8. n. 2. p. 66.
- Baptizatus, & mox baptizandus eodem vivunt privilegio, lib. 1. t. 6. c. 19. n. 1. p. 198.
- Baptismus in forma exprimens est persona, quæ baptizatur, lib. 1. t. 42. c. 1. n. 3.
- Baptizari valde possunt plures vñca aspersione, ibid. n. 6.
- Baptizatus invalidus, qui vivit hac forma, & go t. baptizo in nomine Christi, aut in nomine sanctissimæ Trinitatis, ibid. n. 8.
- Baptizatus de iteretur sufficit vi vnus testis, de quo non sit probabiles suspicio mendacii, reflectit de certo scire talem esse baptizatum, lib. 3. t. 42. c. 2. n. 8.
- Baptizatus virum aliquis fuit quando dubitatur, vel vbi adhibita est forma dubia, debet sub conditione rebaptizari, ibid. n. 2.
- Baptismus succedit Circumcisioni, lib. 3. t. 43. c. 3. n. 4.
- Baptismus pueris aequaliter gratiæ gradum conferret, adultis vero in æqualem pro ratione maioris, vel minoris dispositionis, ibid. n. 7.
- Baptizatus per vim præfati characterem non recipit, ibid. n. 13.
- Baptismus collatum dormienti, qui illud perierat antequam somnum, validum est, ibid. n. 16.
- Baptizari minime potest infans in utero matris existens est ad illum aqua immixta non possit, ibid. n. 3.
- Baptizatum se erodens, cum non sit, si Ordines assumat an illos recipiat, Christiæ Corpus, celib. ando conficiat, lib. 1. t. 42. c. 1. n. 2.
- BARBAM Clericis nutrire prohibuit est, lib. 3. t. 1. c. 5. n. 3. p. 701.
- Barbam, & Coronam tendendi mos quando inciperit, remissus ibid. n. 4. & 5.
- BELLARE non licet debere ieiuniorum, lib. 1. t. 34. c. 1. n. 3. p. 391.
- BELLO durante nec pro redimendo captivo non possunt arma ad Barbaros Inimicos faciendos fortiores dekeri, lib. 5. t. 6. c. 11. n. 5. p. 193.
- Belli tempore omne commercium est prohibuit, & omnes merces sunt prohi. bñze portari ad hostes, lib. 5. t. 6. c. 12. n. 1. p. 193.
- Bellum annumeratur inter casus fortuitos, lib. 3. t. 15. c. vñc. c. 7. p. 308.
- Belli incendii penes quem residet auctoritas, remissus lib. 2. t. 24. c. 29. n. 2. p. 578.
- BENEDICTIO ab Episcopo Abbatibus impartienda iterari non potest, lib. 1. t. 10. c. 1. n. 3. p. 160.
- Benedictiones habentium, & requæ mortuorum, vel suffragia, quæ sunt functiones O. diuini, gratis dari debent, nec pro eis aliquid exegi potest, lib. 5. t. 3. c. 29. n. 1. p. 171.
- BENEFICIUM datur pro officio, lib. 1. t. 2. c. 9. n. 13. p. 20.
- Beneficia de sui natura præsumuntur cõgrua, lib. 1. t. 2. c. 12. n. 3. p. 29.
- Beneficium impetrans an teneatur de nobilitate mentionem facere, ostenditur lib. 1. t. 3. c. 2. n. 3. p. 39.
- Beneficium impetrans tenetur mentionem facere de pensione habita loco beneficii, lib. 1. t. 3. c. 17. n. 4. p. 47.
- Beneficium impetrans tenetur facere mentionem de gratiamonij in utrumque perpetuum, & habentibus annexum aliquod obsequium spirituale, lib. 1. t. 3. c. 17. n. 6. p. 47.
- Beneficium impetrans tenetur facere mentionem de titulo patrimonij ad quod ordinatus est in literis suffraganeus in literis gratialis, lib. 1. t. 3. c. 17. n. 8. p. 47.
- Beneficiarius manualis est facienda mentio in impetratione, secundum lib. 1. t. 3. c. 17. n. 9. p. 47.
- Beneficium laico conferri non potest, lib. 1. t. 3. c. 17. n. 11. p. 47.
- Beneficium vñum habet Iure indignus est ad alterum, lib. 1. t. 3. c. 17. n. 12. p. 47.
- Beneficium quod dicatur clerico sufficiens, lib. 1. t. 3. c. 17. n. 14. p. 47.
- Beneficium sufficiens, quod dicatur, remissus lib. 1. t. 3. c. 17. n. 7. p. 57.
- Beneficiorum nomine, quæ consuevantur, remissus ibidem n. 9. p. 57.
- Beneficia oriundi potius sunt conferenda, quam exteris, ibid. c. 42. n. 8. p. 71.
- Beneficiorum quantumvis exiguum est verè beneficium, ibid. c. 42. n. 3. p. 71.
- Beneficij tenuis ratione potest Episcopus directus, vbi situm est, beneficiario factos Ordines concedere, ibidem n. 5. p. 71.
- Beneficij collatio si ad Collegium spectat, & aliqui de eo sint excommunicati, id non impedit quominus ceteri a tali vinculo liberi possint conferre, etiam si vnus tantum sit, lib. 1. t. 3. c. 2. n. 4. p. 83.
- Beneficia oriundi potius quam exteris concedenda lib. 1. t. 3. c. 4. n. 7. p. 85.
- Beneficium simplex consecuti volenti satis est si Canonice horas recitaret, & consuetudine sciat, lib. 1. t. 6. c. 7. n. 13. p. 94.
- Beneficium primum curatum non perditur nisi fuerit capia possessio secunda, ibid. n. 76. p. 96.
- Beneficia ebientia vacant ipso iure per promotionem ad Episcopatum post adeptam possessionem, & consecrationem secutam, & quid in prouisus à Summo Pontifice, ostenditur ibid. n. 26. p. 94.
- Beneficium incapax collatum propter conficiendos negligentiam demittitur ad superiores, ibid. n. 37. p. 97.
- Beneficiorum collatio est actus Iurisdictionis, lib. 1. t. 6. c. 15. n. 6. p. 101.
- Beneficij collatio facta ab excommunicato vitando est nulla, lib. 1. t. 6. c. 16. n. 6. p. 101.
- Beneficij resignatio ab excommunicato vitando est nulla, ibid. n. 9. p. 101.
- Beneficij regulare an seculari dari possit in commendam, vel è conuersio, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 17. n. 5. p. 115.
- Beneficij preteritatio facta ex impetu, vel ex iracundia non valet, lib. 1. t. 6. c. 19. n. 3. p. 117.
- Beneficij, & prebende Ecclesiarum Cathedralium non sunt de iure communi liberæ collationis Episcopi, sed ponuntur simulantez cum Capitulo, lib. 1. t. 6. c. 31. n. 4. p. 118.
- Beneficiorum collatio ad Episcopum vñca cum Capitulo simul pertinet, lib. 1. t. 6. c. 5. n. 6. p. 134.
- Beneficium curatum dicitur, quod habet curam iurisdictionalem etiam fori exterioris, lib. 1. t. 6. c. 54. num. 12. pag. 139.
- Beneficia, quæ non sunt perpetua saltem aptitudinem non inducunt incompatibilitatem, ibid. n. 13. p. 139.
- Beneficia simplicia habens, quorum alter per se sufficit, non potest sine peccato mortali retinere aliud, ibid. num. 22. pag. 140.
- Beneficium post resignationem potest quis habere sine noua collatione cum simplici inuestitura facta ab habente potestatem conferendi, lib. 1. t. 9. c. 2. n. 5. p. 150.
- Beneficio quis penatur per renunciationem, lib. 1. t. 9. c. 3. n. 3. p. 151.
- Beneficij titulus, & possessio, ac omne ius in eo competens vacat per renunciationem a Superiore admissam, ibidem num. 4.
- Beneficij resignans non potest illud amplius reperere, ibid. n. 5.

Collectan. in quinque libros Decretal.

Beneficiorum resignatio coram Ordinarijs quomodo facien-
da. l. 1. c. 9. q. 4. n. 3. p. 153
Beneficium truncatum non presumitur l. 1. c. 9. n. 2. p. 152
Beneficium petenti obstat exceptio spontaneae abjuratio-
nis. ibid. n. 6. p. 153
Beneficium quis priuatur per renuntiationem spontaneam. l. 1. c. 9. c. 8. n. 2. p. 154
Beneficium resignatum conuenit potest qui petiit à superiore li-
centiam ceterum illamque postea obtinuit. lib. 1. c. 9. c. 12. n. 2. p. 158
Beneficia vacantia intra sex menses providere debent ij ad
quos promissa spectant. l. 1. c. 10. c. 3. n. 2. p. 161
Beneficia simplicia attentio iure antiquo poterat maior se-
renitate obtineri. l. 1. c. 14. c. 2. n. 4. p. 174
Beneficium Ecclesiasticum arrenu iure Concilij Tridentini
nullus potest obtinere ante decimum quartum annum. l. 1. c. 14. c. 2. n. 4. p. 174
Beneficij in fundatione quando statum est nullus etiam
minor quatuordecim annorum adipiscitur, illi confecti
potest. ibid. n. 7. p. 174
Beneficia duo habentur datur optio retinendi quod maluerit
quando utrumque eodem confectur eodem tempore. lib. 1. c. 14. c. 4. n. 6. p. 176
Beneficiorum pluralitas tollerari potest propter ipsum. l. 1. c. 14. c. 4. n. 6. p. 176
Beneficium iusticiens iudicatur ex personae qualitate, & loci
corum distantia in quo unusquisq. sibi iudex erit. ibid. n. 8. p. 176
Beneficium licet simplex accipiens debet habere animum
virtutem saltem accipendi Ordines factos. l. 1. c. 14. c. 6. n. 3. p. 177
Beneficium in Ecclesia dicitur quis habere ad effectum ut
silius in ea aliud obtinere non possit, quoniam per pro-
curatorem apprehenderet possessionem, in Ecclesijs nun-
quam ministrantur. l. 1. c. 17. c. 4. n. 1. p. 189
Beneficij vni accefforis nomen, & titulus extrinsecus, & sup-
pellex est. l. 1. c. 18. c. 6. n. 6. p. 224
Beneficium votum nunquam vacat, nec alius confecti po-
test. ibid. n. 7. p. 224
Beneficium confectum est pure, & sine extrinseca con-
ditione. l. 1. c. 19. c. 11. n. 5. p. 233
Beneficij resignatio coram Ordinarijs alicuius gratia, & fa-
uore non valet. ibid. n. 8
Beneficia conferre est actus voluntarie iurisdictionis. lib. 1. c. 19. c. 7. n. 5. p. 261
Beneficiorum collatio in Ecclesia Cathedrali vacantium per-
tinet ad Episcopum vna cum Capitulo. l. 1. c. 19. c. 13. n. 11. p. 273
Beneficiorum collatio dicitur ex fructibus Ordinarj collato-
ris. l. 1. c. 31. c. 16. n. 1. p. 276 & eod. lib. 1. c. 33. c. 14. n. 4. p. 288
Beneficiorum appellatione non veniunt beneficia exepia
l. 1. c. 31. c. 19. n. 5. p. 278
Beneficium ecclesiasticum non potest confecti omnino
laico. l. 1. c. 36. c. 6. n. 4. p. 298
Beneficij priuandus per sententiam potest iure, adhuc pen-
dente ante sententiam resignare in fauorem vterius. l. 1. c. 36. c. 2. n. 4. p. 299
Beneficijs in causis non deferretur iuramentum suppleto-
rium. l. 1. c. 39. c. 1. n. 10. p. 403
Beneficij valor per vnum testem probatur. lib. 2. c. 20. c. 4. n. 30. p. 492
Beneficia Clerici in minoribus Ordinibus constituta vacant
per matrimonium ab eo contractum per verba de pregen-
ti. l. 1. c. 3. c. 1. n. 2. p. 716
Beneficia amittit clericus in minoribus per matrimonium
de praesenti sive consumatum sive non, etiam si vxor non
secuta adhuc copula carnali ingressa fuerit religionem. l. 1. c. 3. c. 1. n. 2. p. 716
Beneficijs priuatur per sententiam clericus in Sacris consti-
tutus, aut religionem professus approbatam. ibid. n. 6
Beneficijs minorum Ordinum matrimonium in gradu co-

anguinitatis vel affinitatis prohibito contrahens amittit
beneficia ipso iure, quamuis ignarus impedimentum contra-
xisset. ibid. n. 8
Beneficijs ipso iure priuatur clericus contrahendo matrimo-
nium nullum ex defectu solemnitatis. ibid. n. 9
Beneficia non amittuntur clericis contrahentes matrimonium
quando ex defectu consensus est nulliter contractum. l. 1. c. 3. c. 1. n. 2. p. 716
Beneficium vacationem non inducunt sponsalia per verba
de futuro. ibid. n. 11
Beneficia habere non potest Clericus in minoribus consu-
gatus. l. 1. c. 3. c. 1. n. 2. p. 718
Beneficium tacite videtur renunciare Clericus in minoribus
matrimonium contrahens. l. 1. c. 3. c. 3. n. 1. p. 718
Beneficiarius etiam folis minoribus Ordinibus initiatus de-
bet debet etiam Clericorum tonsuram. l. 1. c. 3. c. 7. n. 4. p. 721
Beneficiorum à collatione suspensi sunt qui dant beneficia
Ecclesiastica praeterquam curata personis indignis. l. 1. c. 4. c. 2. n. 3. p. 723
Beneficia omnia etiam simplicia de iure residentiam requi-
runt. l. 1. c. 4. c. 3. n. 3. p. 723
Beneficium etiam modice estimationis requirit residentiam. l. 1. c. 4. c. 4. n. 2. p. 726
Beneficia simplicia habens sufficientia si alia postea ob-
tineat an vacet primum an vero secundum ipso iure, et missi-
ue ibid. n. 4
Beneficium vacat si habeatur pro derelicto. l. 1. c. 4. c. 8. n. 4. p. 728
Beneficium se nullum habere dicens cum habuerit tenet
non valet litteras. l. 1. c. 5. c. 6. n. 4. p. 727
Beneficia diuisi non possunt. l. 1. c. 5. c. 8. n. 2. p. 728
Beneficium quando quis confecti in illum ad quem debebat
necessario peruenit, tunc demum inducitur gratificatio. l. 1. c. 5. c. 9. n. 5. p. 740
Beneficij collatio non est in se vera donatio, sed potius ex
necessitate iuris, & Officij. l. 1. c. 5. c. 9. n. 7. p. 749
Beneficium conferre licet sit praesentium, & necessarium, con-
ferre tamen magis vnquam alteri est voluntarium, &
gratiosum. ibid. n. 8
Beneficij ex fructibus alimenta debent dari vicario. l. 1. c. 5. c. 12. n. 6. p. 743
Beneficiorum sectio est prohibenda. l. 1. c. 5. c. 13. n. 3. p. 747
Beneficium cum vacat potest ex iusta causa in duo diuisi si
facilius illius sufficiant. ibid. n. 4
Beneficiarius ius quantulum habenti in beneficio non potest
Ordinarium onus imponere. ibid. n. 8 & 9
Beneficium conferre possunt Episcopi licite, & honeste ne-
potibus suis, & consanguineis pauperibus idoneis. l. 1. c. 5. c. 15. n. 2. p. 751
Beneficia constituta in Ecclesijs non numeratis nunquam
vacant. ibid. n. 4
Beneficium dicitur res spiritualis. ibid. n. 5
Beneficiorum diuisio prohibita est. l. 1. c. 5. c. 13. n. 3. p. 752
Beneficium dum vacat potest ex iusta, & rationabili causa
in duo diuisi. ibid. n. 3
Beneficia duo curam animarum habentia iure naturali quis
prohibetur obtinere. l. 1. c. 5. c. 13. n. 3. p. 753
Beneficium curatum quod datur, ostenditur ibid. n. 4
Beneficium curatum habuit tantum est compatibile cum
Canonatu requirente residentiam personalem, vel alio
beneficio curato habito & actu simul. ibid. n. 5
Beneficium curatum personarum, vel dignitatem habens,
& receptis secundum ius ipso iure vacat primo, quod,
& an procedat in beneficijs residentiam requirentibus
etiam simplicibus, ostenditur n. 7
Beneficij incompatibiles vt inducatur vacatio per affectio-
nem secundum requiritur adeptio pacifice possessionis illius
ibid. n. 8
Beneficio secundo quis priuatur considerens retinere primum
incompatibile, & tunc non est necessaria iudicialis conten-
tio nec monitio sed tantum dolosa sibi malicia
retentio

Index Rerum, & Verborum

retentio, ibidem numero 19
 Beneficia priora non statim vacant per adeptionem episcopatus nisi post tempus consecrationis, ibid. n. 20
 Beneficia plura obviens ex dispensatione Papæ sine iusta causa an sit tutus in consecratione remissive, ibid. n. 23
 Beneficium dicitur pensio quando conceditur ad particulare commodum alicuius super fructibus alicuius Ecclesiæ, ibid. n. 3
 Beneficiorum suorum ut quis ab eis percipiat fructus causa studij debet studere in studio generali, l. 3. t. 4. c. 12. n. 2. pag. 730
 Beneficiorum ad percipiendos fructus licentia in absentia, non ex parte moris conceditur, l. 3. t. 5. c. 16. n. 3
 Beneficiorum regressus sublati sunt à Concilio Tridentino, l. 3. t. 5. c. 1. n. 3. p. 734
 Beneficia plura Ecclesiastica ex dispensatione Apostolica potest quis habere, l. 3. t. 5. c. 1. n. 5. p. 737
 Beneficium senilius habere dicitur cum habuerit tenet, non valet iterum, l. 3. t. 5. c. 6. n. 4. p. 737
 Beneficium quando quis confert in illius ad quem debebat necessarii pervenire gratificatio tunc demum inducitur, l. 3. t. 5. c. 9. n. 5. p. 738
 Beneficij ex præsentatione, seu collatione cum onere celebrationis Missarum, & præstationis simonia non inducitur quando tale onus fuit appositum ante collationem, l. 3. t. 5. c. 11. n. 6. p. 741
 Beneficij intrusus quis dicitur, ostenditur lib. 3. t. 4. c. 18. n. 2. p. 746
 Beneficiatio in quantum habenti in beneficio licet colliganti super beneficio pro bono pacis aliquid temporale dare vili cedat, l. 3. t. 5. c. 21. n. 7. p. 747
 Beneficij non potest Ordinarius imponere pensiones, quæ transeant ad successores, ibid. n. 8
 Beneficium qui Ecclesiasticum sufficiens non habet ordinari potest in Sacris si habeat patrimonium idoneum, accedente Episcopi dispensatione, l. 3. t. 5. c. 23. n. 2. p. 749
 Beneficij possessionem ad capiendam procurator potest laicus constitui, prout etiam ad renunciandum, & accipiendum beneficium Ecclesiasticum, l. 3. t. 5. c. 24. n. 3. p. 750
 Beneficij possessionem ad capiendam mandatum speciale requiritur, ibid. n. 3
 Beneficia Ecclesiastica ad acceptandum sat dicitur mandatum speciale licet specialiter aliquid beneficium minimè fuerit nominatum, ibid. n. 4
 Beneficium licet, & honestè conferre possunt Episcopi nepotibus suis, & consanguineis pauperibus idoneis, l. 3. t. 5. c. 25. u. 1. p. 751
 Beneficiorum circa pluralitatem eum nobilibus dispensandum est per sed. m. Apostolicam, ibid. n. 11
 Beneficia in materia considerant nobilitas etiam si solum prosenat ex parte matris, ibid. n. 13
 Beneficiorum circa pluralitatem dispensari debet cum literatis viris, ibid. n. 15
 Beneficio secundo quis priuatur contendens retinere primum incompatible, & tunc non est necessaria iudicialis citatio, nec monitio, sed tantum dolosa seu malitiosa retentio, ibid. n. 19
 Beneficia priora non statim vacant per adeptionem Episcopatus nisi post tempus consecrationis, ibid. n. 20
 Beneficia plura obviens ex dispensatione Papæ sine iusta causa an sit tutus in consecratione remissive, ibid. n. 23
 Beneficiorum à collatione ille suspensionem incurrit qui scienter indignis beneficiis confert, lib. 3. tit. 5. c. 19. u. 1. p. 757
 Beneficia personis benemeritis, & idoneis sunt conferenda, ibid. n. 4
 Beneficium ut dicatur curatum requiritur ut illius rector exerceat curam nomine proprio, & non alieno, ibid. n. 5
 Beneficij sui fructus iuste percipit absens causa studij, non autem distributiones quotidianas, l. 3. t. 5. c. 31. n. 3. p. 760
 Beneficium ex privilegio potest spectare ad collationem Laicali, l. 3. t. 5. c. 34. n. 2. p. 761

Beneficia simplicia in quâ ætate obtineri possint, remissive l. 3. t. 5. c. 35. n. 3. p. 761
 Beneficium qui habet sufficiens non reputatur idoneus ad aliud ibid. n. 5
 Beneficium concedens intentio semper attendi debet, l. 3. t. 5. c. 36. n. 2. p. 762
 Beneficij collatio sine diminutione facienda est, ibid. n. 4
 Beneficij nomine non intelliguntur curata, & dignitates in literis ad beneficia concessis ad pensionem supplicantis, l. 3. t. 5. c. 38. n. 3. p. 763
 Beneficij nomine in dispensationibus non venit curatum, nec dignitates nec Ecclesiæ Cathedralis præbenda, ibid. u. 4
 Beneficiorum fructus, & distributiones quotidianæ debeantur Clericis infirmis solius residere dum morbo impediente diuini interesse non possunt, quamvis propria culpa in morbum incidant, l. 3. t. 6. c. 1. n. 2. & 3. p. 764
 Beneficium Ecclesiasticum debet esse perpetuum, l. 3. t. 7. c. 1. n. 3. p. 769
 Beneficio non est priuandus Clericus propter morbum, quo laborat, sed solum ei dandus, est coadiutor, ibid. n. 4
 Beneficiorum sunt Laici incapaces, lib. 3. t. 7. c. 2. n. 2. p. 768
 Beneficij attenditur capacitas tempore presentationis, ibid. n. 3
 Beneficiorum in collatione Episcopi de Iure communi fundatam habent intentionem, l. 3. t. 7. c. 3. u. 4. p. 769
 Beneficium viuentis imperans ab Ecclesiastica communione pellendum est, l. 3. t. 7. c. 1. n. 2. p. 772
 Beneficia Sacerdotis viui imperans excusatur a pena si de eius morte fama percrebuerat, ibid. n. 3
 Beneficia Ecclesiastica nulla danda, aut promittenda antequam vacent, l. 3. t. 8. c. 2. n. 2. p. 772
 Beneficia ad vacatura referunt prohibitiones variz expectandarum, ibid. n. 3. & 4
 Beneficia vacantia providere debent infra sex menses i ad quos promissio spectat, alias collatio deuoluitur ad superiorem, ibid. u. 6. et 7
 Beneficia deuoluta lapsò semestri concessio Ordinaria ad consequendum non ducitur de nouo vacare, ibid. n. 9
 Beneficia ad vacatura Papa ius tribuit, lib. 3. t. 8. c. 4. u. 1. p. 774
 Beneficia ad vacatura expectans licet concedit Papa, ibidem num. 3
 Beneficiarius postquam per sententiam fuerit priuatus, fructus postea perceptos non facit suos, ibid. n. 7
 Beneficia ceteris nō potest suspensus, l. 3. t. 8. c. 5. n. 3. p. 774
 Beneficij qui possessionem sine Superioris auctoritate inuadit intrusus dicitur, ibid. n. 4
 Beneficium de facto vacare non dicitur interim quod possessio primi beneficii vacantis ipso iure non dimittitur per allocationem secundam, l. 3. t. 8. c. 6. n. 2. p. 776
 Beneficij collatio est quidam liberalis donatio, l. 3. t. 8. c. 7. u. 2. p. 777
 Beneficiorum collationem licere, & extra propriam diocesim iurisdictionem voluntariam exercere potest Episcopus, ibid. n. 4
 Beneficia ut quis duo similia in eadem Ecclesia obtinere possit Episcopus dispensare non valet, l. 3. t. 8. c. 9. n. 2. pag. 778
 Beneficia duo dissimilia sub eodem recto potest quis obtinere dummodo quodlibet per se non sit sufficiens ad sustentationem prouisi, ibid. n. 3
 Beneficium vacare de facto non dicitur quamdiu non dimittitur prouisiō primi beneficii vacantis ipso iure per adeptionem secundam, ibid. n. 5
 Beneficium habens in certa Ecclesia si in eadem consequatur aliud non potest resignare primum in fauorem, quam vacat ipso iure, ibid. n. 6
 Beneficia Ecclesiæ non numerantur sunt verè beneficia, lib. 3. t. 8. c. 10. n. 3. p. 779
 Beneficium conferre potest Episcopus ante vicarium qui potestatem conferendi dedit, l. 3. t. 8. c. 11. n. 2. p. 779
 Beneficia conferendi potestatem singularem personæ committitur

Collectan. in quinque libros Decretal.

tere non potest Episcopus nec etiam ipsi vicario de certo beneficio, l. 3. t. 1. c. 11. n. 3. p. 779

Beneficiorum collatio simultanea Episcopi & Capituli discurrit quando Episcopus concurret in collatione vti priuatus, seu tanquam Canonici, & vnus de Capitulis, l. 3. t. 8. c. 15. n. 3. p. 780

Beneficiorum collatione non sanguinis, sed meritorum ratio habenda, l. 3. t. 1. c. 2. v. n. c. n. 7. p. 797

Beneficij collatio clandestine facta presumitur simulata, ibid. n. 12

Beneficium litigiosum super quo pendet lis resignari non potest, l. 1. t. 1. c. 1. n. 39. p. 803

Beneficium dicitur litigiosum ex commissione cause appellationis, & citatione cum inhibitione, & alius exequutione, ibid. n. 30

Beneficium dicitur effectum litigiosum quando agitur de iure reali super collatione facta, ibid. n. 31

Beneficia Regularia sumptu natura, & regulariter sunt manualia, l. 3. t. 3. c. 6. n. 7

Beneficia Regularia in defectum Regularium aut si vergeat necessitas Regularibus concessi potest, conuerso, lib. 3. t. 36. c. 5. n. 2

Beneficium habens in Ecclesia tenetur contribuere ad ipsius reparationem, l. 3. t. 48. c. 1. n. 1

Beneficium consistens intra limites, & fines Ecclesie patronatus laicorum non tenetur illius naturam, nec ethetur de iure patronatus Laicorum, l. 3. t. 48. c. 3. n. 6

Beneficij fundator cum consensu Ordinarij non potest postea aliquid mutare, nec alterare sine ipsius Ordinarij consensu, lib. 3. tit. 39. cap. 3. n. 1. a

Beneficium non potest super rebus suis Ecclesie absque legitima causa vltimari, vel necessitati, & sine debitis solemnitatibus censum imponere, l. 3. t. 39. c. 7. n. 3. vbi n. 3. quid si fuerit in ipsius Praelato, vel Capitulo

Beneficij licet non sint sacri Ordinibus tenentur post captam pacifice beneficij possessionem recitare Diuinum Officium, l. 3. t. 41. c. 9. n. 3

Beneficij Ecclesiastici nomine ratione cuius tenetur quis Diuinum Officium recitare venit quodecumque innumis tenet, vel habitum integre in commendam, seu Capellania collatus, l. 3. t. 41. c. 9. n. 4

Beneficij fructus omnes qui loco pensionis impendunt illi, qui sibi beneficium renouauit, an teneatur ad Diuinum Officium, ibid. n. 9

Beneficiarius qui Diu num Officium recitauit absque attentione tenetur ad restitutionem, ibid. n. 10

Beneficiarius proprius ruori acquipatur, lib. 3. t. 1. c. 5. n. 11. p. 860

Beneficiarius scribens, vel Iudicem instruens contra suam Ecclesiam potest tanquam ingratum beneficio priuari, l. 3. t. 14. c. 10. n. 6. p. 881

Beneficiarius ea, quae emittit ex bonis Ecclesie sunt ipsius Ecclesie, l. 3. t. 26. c. 7. n. 9. p. 894

Beneficij viuientes, & in xgentitudine constitui possunt si tunc moderatam donationem de bonis per Ecclesiam acquisitis non per viam vltimae voluntatis, sed intuitu elemosinae, l. 3. t. 26. c. 8. n. 2. p. 894

Beneficij acquipantur viuarij, l. 3. t. 26. c. 9. n. 4. p. 895

Beneficij obsequia nunquam quis praestatur propter infamiam facti, l. 3. t. 1. c. 10. n. 5. p. 150

Beneficij Ecclesiastici collatio per iura facta auctoritate litterarum Apostolicarum est nulla, l. 5. t. 1. c. 23. n. 2. p. 154

Beneficium ante decimum quartum annum nullus potest obuiere, l. 3. t. 1. c. 23. n. 2. p. 169

Beneficium possidens habitum cum simonia se ignorante, commissi habet tritulum coloratum, & gaudet beneficio regule de triennali, l. 5. t. 3. c. 27. n. 5. p. 170

Beneficia haeretic qui ipso iure vacant possunt impetrari ante sententiam criminis declarationem, lib. 5. t. 7. c. 9. n. 7. p. 204

Beneficiorum collationes, ac vocationes, & priuilegia data a schismaticis nulla sunt, l. 5. t. 8. c. 1. n. 7. p. 211

Beneficium ipso iure vacat propter falsitatem litterarum, Apostolicarum, l. 5. t. 20. c. 7. n. 8. p. 292

Beneficium excommunicato collatum ab ipso in foro conscientiae retineri non potest, l. 5. t. 27. c. 7. n. 5. p. 311

Beneficij incapax est excommunicatus etiam iniuste, dummodo excommunicatio sit rite lata, ibid. n. 4. p. 311

Beneficij collatio facta excommunicato etiam Motu proprio non valet, ibid. n. 6. p. 311

Beneficij possidendi capia ab excommunicato est valida, ibid. n. 6. p. 313

Beneficij collatio facta excommunicato occulto etiam ignoranti est nulla, l. 5. t. 27. c. 9. n. 5. p. 315

Beneficiarij plures alius Ecclesie Parochialis non faciunt proprium Capitulum, l. 5. t. 3. c. 14. n. 3. p. 331

Beneficium vacat ipso iure per depositionem, & priuationem, l. 5. t. 3. c. 5. n. 3. p. 331

Beneficium possidens alteri de facto, & iniuste ablatum dicitur intrusus, l. 5. t. 3. c. 8. n. 5. p. 331

Beneficij praesentatio a patronis personaliter est Episcopo facienda, l. 5. t. 3. c. 3. n. 30. p. 348

Beneficium relictum non in integrum ad haeredes transit, l. 5. t. 33. c. 9. n. 9. p. 361

Beneficiarius, qui titulum habet canonicum an possit licite capere propria auctoritate beneficij possessionem si a nemine occupata sit, ostenditur, l. 5. t. 33. c. 19. n. 6. p. 377

Beneficiarius mittere debet si, qui Praelatum interfecit Ecclesie, vbi illa obtinet, l. 5. t. 37. c. 10. n. 3. p. 416

Beneficiarius occidens Praelatum, aut combenificiatum ipso iure priuatur beneficio, quod obtinet in eadem Ecclesia, l. 5. t. 37. c. 11. n. 3. p. 417

Beneficia secularia conseruari possunt Regularibus, deficientibus Clericis secularibus, & contra, lib. 5. t. 40. c. 25. n. 6. p. 469

Beneficium non conferretur in innitum, l. 3. t. 1. c. 7. n. 5. p. 701

BIENNIVM in quo emphyteuta non soluit canonem incedit in commissum debet esse continuum, & non interruptum, l. 3. t. 18. c. 4. n. 129. p. 345

BIGAMIS non possunt ad Ecclesiasticos Ordines promoueri, l. 1. t. 21. c. 1. n. 2. p. 206

Bigamus ordinarius ad sacros Ordines quam penam incurritur, remissus l. 1. t. 21. c. 2. n. 3. p. 206

Bigamus interpretatur efficitur ille, qui viduam a priore viro cognitam duxit, l. 1. t. 21. c. 3. n. 3. p. 207

Bigamus similiter ordinarius quando quis incurrit, ostenditur, l. 1. t. 21. c. 4. n. 5. p. 208

Bigamus non fit qui mulierem ab alio viro ductam sed minime cogitatur in uxorem, l. 1. t. 21. c. 5. n. 2. p. 208

Bigamiae irregularitatem non incurrit qui cum pluribus fornicatus est, l. 1. t. 21. c. 6. n. 1. p. 209

BISSEXTI dies non est numerandus in computatione annorum ad Ordines, l. 1. t. 6. c. 7. n. 6. p. 94

BITVRICENSIS, Archiepiscopus est primas, l. 2. t. 8. c. 4. n. 2. p. 399

BLASPHEMIAS calore iracundiae an mitius sit puniendus, l. 5. t. 26. c. 4. n. 3. p. 306

Blasphemantes ebrii minores mulieres, & rustici quibus poenae puniuntur, remissus ibid. n. 4

Blasphemantes contra aliquem, sanctum quam poenam incurrit, emissus ibid. n. 5

Blasphemia crimen est mixti fori, ibid. n. 6

Blasphemus a testimonio repellitur, l. 1. t. 20. c. 3. n. 1. p. 488

Blasphemus gaudet Ecclesiastica immunitate, l. 3. t. 49. c. 6. n. 8.

BOLLETTINO, quod sit pro peste, vel aliqua alia de causa, non datur fidei si sigillum in eo bene impressum non sit, l. 1. t. 2. c. 6. n. 9. p. 337

BONA in emphyteusim concedi solita vt dicantur sufficienti uoca concessio, & esse elapsis quadraginta annos, l. 3. t. 20. c. 1. n. 4. p. 856

Bona sunt, quod sint solita venire in diuisionem vt in futurum diuidi debeant, ibid. n. 5

Bona Ecclesiastica semel concessa in emphyteusim possunt

Index rerum, & verborum

in posterum concedi, ibidem num. 6
Bona Clericorum etiam patrimonialia iam acquisita quam acquirenda gaudent privilegio Clericorum, l. 3. t. 1. c. 5. o. 6. p. 359
Bona paraphernalia non sunt tacite hypothecata, ibid. n. 9
Bona omnia Praelati sunt pro mala administratione Ecclesiae hypothecata, ibid. n. 12. p. 360
Bona obligata pro dote continentur etiam obligata pro alimentis, & viuis, l. 3. t. 1. c. 1. n. 1. p. 366
Bona consumuntur, & occultantur in extraneis alienant gratia fraudandi creditores non gaudent privilegio, cap. Odoardus de solut. l. 3. t. 1. c. 3. n. 18. p. 375
Bona Praelatorum, & Clericorum post adeptam dignitatem, & beneficia acquisita praesumuntur esse de bonis Ecclesiae, cui praesunt, lib. 3. t. 1. c. 1. n. 8. p. 385
Bona empti a Praelato ex pecunia, & redditibus Ecclesiarum siue propriis, siue alieno nomine eidem Ecclesiae statim acquiruntur, ibid. n. 9
Bona Ecclesiae non possunt a testatore legari, lib. 3. t. 1. c. 5. n. 3. p. 391
Bona patrimonialia Clericorum gaudent privilegio bonorum Ecclesiae, l. 1. t. 1. c. 1. n. 1. p. 397
Bona Religiosi transiunt ex una Religione ad aliam studio melioris vitae manent penes primum monasterium, & quidam post secundum proficiunt in secundo factam et obvenit, secundo monasterio acquirunt, l. 3. t. 1. c. 18. n. 19. p. 396
Bona trahunt ad aliud monasterium penitentie causa acquiruntur illi priori Monasterio, nisi transiunt fuerit facta ad effectum ut fiat filius secundi Monasterii, ibid. n. 30
Bona ecclesiae Religione cui acquirantur, ostenditur, l. 3. t. 1. c. 14. n. 15. p. 398
Bona Ecclesiae dicuntur esse de patrimonio Christi, l. 3. t. 5. c. 16. o. 3. p. 744
Bona Ecclesiae quae servari non possunt licite venduntur sine solemnitatibus, l. 3. t. 1. c. 5. n. 15. p. 800
Bona Ecclesiae alienantur repetere ipse potest, & tenetur, etiam si proprio suo aumento firmaverit se non repetiturum, l. 3. t. 1. c. 6. n. 8. p. 801
Bona quae dicuntur de mensa Ecclesiae, ostenditur, l. 3. t. 1. c. 8. n. 1. p. 803
Bona quae sunt de mensa alienare non potest Praelatus, nec in emphyteusim perpetuum concedere, ibid. n. 3. p. 803
Bona Ecclesiae a beneficiario male commutata, & alienata, per praedecessorem sunt revocanda, l. 3. t. 1. c. 1. n. 2. p. 850
Bona defensorum, & fautorum haereticorum ac credentium &c. ipso iure confiscantur, l. 5. t. 7. c. 11. n. 6. p. 310
Bona Clerici haeretici, quae ex Ecclesia, vel eius respectu acquisitae, eidem Ecclesiae restituenda sunt, l. 5. t. 7. c. 13. n. 7. p. 312
Bona acquisita per privilegia assument naturam privilegiorum, l. 5. t. 3. c. 7. o. 1. p. 336
Bona, quae antea Laicorum erant, & ad Ecclesias pervenerant, gaudent privilegio exemptionis a tributis, ibid. n. 4
Bona haereticorum ipso iure confiscantur a die, quo incidunt in haerem, statim non tenentur aore iudicis sententiam illa fisci offerre, l. 5. t. 7. c. 10. n. 3. p. 306
Bona furata, & acquisita haeretico post condemnationem confiscantur, ibid. n. 11. p. 307
Bonorum omnium amissio inducit iustum merum, l. 2. t. 1. c. 7. n. 8. p. 676
BONI viri qui dicantur iudicis arbitrio rehoquitur, lib. 2. t. 1. c. 73. n. 1. p. 678
Bonus in dubio quilibet praesumitur, lib. 5. t. 1. c. vnic. o. 4. pag. 177
Bonus, qui antea fuerat, ovis & bonus praesumitur, l. 2. t. 1. c. 6. o. 3. p. 147
Bonus quilibet praesumitur nisi contrarium probetur, l. 2. t. 1. c. 16. n. 3. p. 153
BOVES aratorum ad executionem capi non possunt, l. 2. t. 1. c. 2. n. 5. p. 293
BRACHI secularis auxilium per Ecclesiasticum imploran

dum non est nisi pro ultimo suo remedio, lib. 1. t. 3. t. c. 1. num. 8. p. 264
BRACHAREN SENS Ecclesia contra Toletanam super primatia quare sui sum non fuerat prosequuta, ostenditur lib. 1. t. 4. c. 7. p. 375
Bracharen Ecclesia ad excludendam Toletanam a omnine primatu plura adducere potest, ibid. n. 4
BVLLA in cornu Domini in excommunicatione tertia, declaratur, l. 3. t. 1. c. 3. n. 3. p. 262

C

CADVCITAS incurritur pro ea parte pro qua consensus non fuit requisitus, quando duo sunt domini de re, & unus fuit requisitus, l. 3. t. 1. c. 4. n. 10. p. 834
Caducitas potest declarari per haereditas quando adest clausula quod quis cadat ipso iure, l. 3. t. 1. c. 1. n. 13. p. 845
Caducitatis a poena omnis causa etiam temeraria, & bestialis excusat, ibid. n. 13. p. 796
CAECVS ad gabellas, & collectas non tenetur, lib. 3. t. 1. c. 39. cap. 4. num. 1
CAEMITERIVM videt, & quibus modis dicatur, remissum l. 5. t. 1. c. 5. n. 6. p. 353
Caemiterij nomine, quo excommunicatis denegatur sepultura, continetur quicumque locus sacer etiam intra ipsam Ecclesiam, ibid. n. 7
Caemiterium polluitur si in eo excommunicatus sepeliatur, l. 3. t. 1. c. 5. n. 1
CALARITANA Civitas prima, & principalis est in insula Sardinia, l. 2. t. 1. c. 17. n. 3. p. 600
CALCVLI ratio ut repetitor non requiritur lesio ultra dimidiam, sed sufficit lesio non minima nisi super lesione iudicatum, aut tractatum sit, lib. 3. t. 1. c. 3. n. 3. pag. 876
CALICES in consecratione modicum aquae vino adhibendum est, l. 3. t. 1. c. 13. n. 2
CALICE igneo vi non potest Sacerdos sub poena depositionis ab officio, & beneficio, l. 3. t. 1. c. 14. n. 7
Calicem rapis sacrilegium committit, l. 5. t. 1. c. 1. n. 2. p. 270
CALVMNIATOR condemnatur a testimonio repellitur, l. 3. t. 1. c. 1. n. 6. p. 488
CALLIDITAS in dubio non praesumitur, lib. 1. t. 4. c. 1. num. 6. p. 330
Calumniatores grauius sunt puniendi quovis alio delinquente, l. 5. t. 1. c. 2. n. 1. p. 158
Calumniosiores ultra condemnationem expensarum debent condemnari ad poenam calumniae, quae est similitudo supphicij, ibid. n. 3
Calumniandi animum non habuisse praesumitur qui a fide digressi acceptile probant, ibid. n. 5
Calumniari praesumitur accusator eo ipso quod non probat propositam accusationem, ibid. n. 6
Calumniae, seu malitiae praesumptio cessat in notorijs, ibid. n. 7
Calumniae praesumptio substat omnino, & extincta per iuramentum censetur, ibid. n. 9
CANES, accipitres, & falcones pro venatione, & aucupio rener prohibiti sunt Clericis, l. 3. t. 1. c. 1. n. 2. p. 303
CANDELAE duae ad missae officium adhiberi debent, una tamen sufficere potest, l. 3. t. 1. c. 1. n. 6
CANCELLARIVS vnde dicitur, remissum l. 2. t. 1. c. 1. o. 3. p. 41
Cancellarij magni officium, & praerogativa qualis, ibidem, n. 4
CANCELLATIO siue interlineatura diei apposita instrumenti suspicionem falsitatis inducit, l. 2. t. 1. c. 6. n. 3. p. 536
Cancellarius Academiae auctoritate Pontificis approbatus dicitur in dignitate constitutus, l. 2. t. 1. c. 18. o. 5. p. 237
CANONVM statuti omnes ligantur, l. 2. t. 1. c. 1. n. 2. p. 31
Canones, & leges adiunguntur inter se, l. 2. t. 1. c. 8. n. 2. p. 35
Canonistis potius quam Theologis adhaerendum est in materia vltimorum, lib. 1. t. 6. c. 7. o. 2. p. 95
Canones in decreto conscripti a Graziano authentici non sunt,

Collectan. in quinque libros Decretal.

funt, lib. 2. tit. 25. c. 1. num. 6. pag. 364
Canonici penitenciales crebri erant antiquitus, l. 3. t. 17. c. 1. n. 5. p. 812
Canon deficiente in causis Ecclesiasticis, & ordinationibus generalibus non ad ius Regii sed ad Caxiarum est recurrendum, l. 5. t. 32. c. 1. n. 5. p. 334
Canonici legibus deficientebus si leges Imperatorum municipalibus, seu Regijs contrarie reperiuntur, an Ecclesiasticæ causæ secundum ius Regium decideri debeant, ostenditur, l. 5. t. 3. c. 38. n. 8. p. 393
Canonica scientia legali, & doctor iuris Canonici doctrinæ legem est præferendum, l. 5. t. 33. c. 18. n. 5. p. 393
Canonica scientia dicitur quiddam mixtum ex mortali, & Ciuili, ibid. n. 10. p. 394
Canonica lex in foro seculari semper seruanda est ubi agitur de materia peccati etiam venialis, l. 5. t. 34. c. 6. n. 3. p. 404
CANONICA PORTIO debetur Ecclesiæ Parochiali si defunctus elegit in alio loco, quam in propria Parochia sepulturam, l. 5. t. 18. c. 9. n. 1. p. 90
Canonica portio non debetur Ecclesiæ, cuius Parochianus religionem ingreditur, & pendente anna professionis obijt, secus si ingressus est animo exuendi, & moritur ante professionem, l. 3. t. 28. c. 4. n. 3. p. 909
Canonica portio debetur ex eo quod relinquitur Ecclesijs, vel pjs locis pro anima, & pietatis causa, l. 3. t. 26. c. 14. n. 3. pag. 899
Canonica portio non soluitur Episcopo de relictis fabricæ, l. 5. t. 40. c. 31. n. 2. p. 491
CANONICI alij recipi possunt si superexcrescant Ecclesiæ facultates non obstante constitutione iurata de certo numero Canonico, l. 1. t. 2. c. 9. n. 2. p. 10
Canonica aliud est, & aliud præbenda, ibid. n. 10
Canoniarum impetrans an teneatur facere mentionem de præbenda, ostenditur ibid. n. 11
Canonici quis sine præbenda recipi potest ultra numerum Canonico, dummodo non sit certus auctoritate Papæ, ibid. n. 16. p. 21 & l. 3. t. 5. c. 37. n. 3. p. 753
Canonici recepti ultra numerum an habeant vocem in electione Episcoporum, l. 1. t. 1. c. 9. n. 17. p. 31
Canoniarum aliquem Cathedralis Ecclesiæ impetrans quam scientiam debeat habere, ostenditur l. 1. t. 6. c. 7. n. 14. p. 94
Canonici extinguuntur morte Canonici, & consequitur in personam sequentis, l. 1. t. 6. c. 28. n. 3. p. 116
Canonici vacante Ecclesiæ pro illa tantum vice ad coelligendum admittere possunt Clerici, Ecclesiæ inferiorum, vel alios extraneos, l. 1. t. 6. c. 14. n. 3. p. 116
Canonici possunt totam potestatem eligendi in arbitrio commisso facto transferre, l. 1. t. 6. c. 42. n. 29. p. 131
Canonici eligentes Episcopum debent esse maiores, & mentis compotes, atq; in Sacro saltem Subdiaconatus Ordine constituti, l. 1. t. 6. c. 48. n. 4. p. 133
Canonici non habet vocem in Capitula, nisi saltem in Subdiaconatus Ordine sit constitutus, l. 1. t. 14. c. 2. n. 8. pag. 174
Canonici si pater fuerit in aliqua Ecclesiæ, non potest filius illegitimus in eadem Ecclesiæ alium Canoniarum obtinere, secus si fuerit legitimus, l. 1. t. 17. c. 15. num. 2. p. 124
Canonici habens annexam parochialem accessio Canonici tenetur solum in eo residere, & non in parochiali, ac proinde habere statum, & requisita ad illum necessaria, l. 1. t. 38. c. 6. q. 11. p. 215
Canonici habent annexam parochialem accessio, & in perpetuum non insularur in parochiali, sed in Canonici, ibid. n. 17
Canonici Ecclesiæ Cathedralis dicuntur in dignitate constituti, l. 1. t. 19. c. 18. n. 3. p. 337
Canonici an probet in fauorem sui Capituli, l. 1. t. 19. c. 3. n. 4. p. 351
Canonici in materia feneratoria veniunt appellatione Clericorum, l. 1. t. 31. c. 12. n. 4. p. 273
Canonici singulares de Capitulo sunt minores Capitulo, ibid. n. 10

Canonici, seu beneficiati, qui preuenit in apprehensione possessione, & in iniquorum receptione, præcedere debet alios in statu, voce, & alijs ptegrariis, l. 1. t. 33. c. 1. n. 8. pag. 280
Canonici creati à Papa ceteris paribus est præferendus Canonico facto ab inferiore, l. 1. t. 33. c. 7. n. 5. p. 284
Canonici abiens si personaliter citari non potest, debet in eius Ecclesiæ tribus citationalis edictum publicari, l. 3. t. 4. c. 11. n. 3. p. 719
Canonici soli tam Ecclesiæ Cathedralis, quam Collegiarum, etiam habentes præbendam doctoralem, non autem alij Clerici, gaudent privilegio, vel abentes pro iuramento Episcopi possunt percipere fructus suorum beneficiorum, l. 3. t. 4. c. 7. n. 4. p. 727
Canonici quando constituit in solis distributionibus quotidianis Canonici in seruis Episcopi abentes tunc eas luctantur deducta tertia parte, que seruicibus accersit, ibid. n. 8
Canonici in fauorem sui Capituli testis esse non potest, l. 3. t. 20. c. 6. n. 5. p. 495
Canonici ex numerarij an habeant vocem in electionibus Episcoporum, remissus lib. 3. t. 1. c. 9. n. 3. p. 703
Canonici soli tam Ecclesiæ Cathedralis, quam Collegiarum habentes præbendam doctoralem, non autem alij Clerici, gaudent privilegio, vel abentes pro iuramento Episcopi possunt percipere fructus suorum beneficiorum, l. 3. t. 4. c. 7. n. 4. p. 727
Canonici Regulares Sancti Augustini veniunt appellatione Clericorum, l. 5. t. 40. c. 18. n. 2. p. 485
Canoniarum, seu dignitatem habens, cui sit vnica accessorie, & in perpetuum Parochialis, debet residere in canonici, seu dignitate, & non in Parochiali, ac habere statum, quem requirit Canonici, & non Parochialis, l. 3. t. 5. c. 30. n. 6. p. 758
Canoniarum habens in certa Ecclesiæ in eadem consequatur alium non potest resignare primum in fauorem, quia vacat iure, l. 3. t. 8. c. 9. n. 6. p. 778
Canonici supplere tenentur de superabundantibus quando non est sufficiens quarta portio, quam dat Episcopus, pro fabrica Ecclesiæ, l. 3. t. 11. c. 4. n. 3. p. 795
Canonici iuris æquus seruanda est de iure Ciuili quando non requiritur lex in contrarium, l. 1. t. 14. c. 1. n. 3. p. 440
Canonico iure deficiente recurrendum est ad iura, & consuetudines Regni, non autem ad iura Imperatorum, vel Iurisconsultorum, l. 1. t. 19. c. 12. n. 2. p. 481
Canonici Regulares possunt ptefici in Ecclesijs parochialibus, seu curatis secularibus, l. 3. t. 3. c. 5. n. 2
Canonici Regulares Cathedralium Ecclesiæ eiusdem sunt Ordinis, & Religionis cum reliquis Canonici Regularibus, l. 3. t. 3. c. 7. n. 3. p. 950
Canonici noui in receptione prohibita est prandii exactio, l. 5. t. 3. c. 44. n. 2. p. 179
Canonico Regularium nomen, & institutio quæ fuerit, remissus lib. 5. t. 33. c. 14. n. 4. p. 370
CANONIZARE sanctos non potest Legatus à Latere, etiam ex commissione Papæ, l. 3. t. 45. c. 1. n. 7
CANTOR quam dignitatem, & officium habeat, remissus lib. 1. t. 21. c. vnica. n. 6. p. 219
CANTVS in Ecclesiæ audientes ad maiorem animi deuotionem excitant, nam solum interdicitur indecens in Ecclesiæ canendi modus, ibid. n. 15
Canendi alternatim in Ecclesiæ forma vnde originem habuit, ostenditur lib. 3. t. 4. c. 9. n. 4
CAPACITAS in beneficijs attenditur tempore præsentationis, l. 3. t. 7. c. 1. n. 3. p. 767
CAPELLANIAM Sacerdotalem potest facere fundator, l. 3. t. 5. c. 11. n. 7. p. 741
Capella Monasterio subiectæ, non censetur exempta per exemptionem datam Monasterio, l. 5. t. 33. c. 17. n. 6. p. 375
Capellanus amouibilis potest esse filius in Ecclesiæ, in qua eius pater etiam tanquam capellanus amouibilis, si vicarius temporaneus seruauit, l. 1. t. 17. c. 3. n. 4. p. 189

Index rerum, & verborum

- Capellaniz ad titulum quando quis possit ordinari, ostenditur lib. 1. c. 1. n. 3. p. 190
- Capellanus Ecclesie noster creatus, quibus concurrentibus recipere debeat obventiones, ostenditur lib. 3. tit. 48. c. 3. n. 5
- CAPITANEI sunt prohibiti habere emphyteusum, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 170. p. 849
- Capitanei dicuntur in Regno Neapolitano barones, ibidem num. 171
- CAPITVLVM Sede vacante potest vire ea beneficia, quæ potest Episcopus dummodo sibi non vniat, & nihil percat de iure Episcopali, lib. 5. t. 3. c. 8. n. 3. p. 326
- Capitulum non potest statuere in præiudicium absentium, nisi sub iurisdictione rationabilis causa, lib. 3. t. 11. c. 1. n. 8. p. 703
- Capitulum maior pars quod fecit non admittit appellationem, ibid. n. 3
- Capitulum habet intentionem fundatam super administratione bonorum, & reddituum Ecclesie, lib. 3. t. 16. c. 12. n. 4. p. 897
- Capituli consensus requiritur in vniione facienda per Episcopum, lib. 3. t. 24. c. 7. n. 7. p. 878
- Capituli appellationem non comprehenditur caput principale ipsius, nisi specialiter nominetur, lib. 3. t. 8. c. 7. n. 3. p. 777
- Capituli consensus in vniione præiudicialis potest post ipsam reuocari, lib. 3. t. 5. c. 33. n. 3. p. 761
- Capitulum Sede vacante an possit indulgentias concedere, remissio lib. 5. t. 38. c. 14. n. 10. p. 433
- Capitulum Sede vacante cognoscere potest de causis matrimonialibus, lib. 4. t. 7. c. 7. n. 2. p. 55
- Capituli consensus requiritur etiam in distractu, lib. 5. t. 3. c. 15. n. 2. p. 165
- Capitulum non potest statuere super ijs, quæ tangunt statutum generale Ecclesie, vel iura Episcopi sine consensu eiusdem, lib. 1. t. 2. c. 6. n. 8. p. 16. & eod. lib. 4. c. 9. n. 2. p. 78
- Capitulum generale, vel provinciale potest dispensare ex privilegio cum Religiosis illegitimis ad prælaturas, & dignitates, lib. 1. t. 17. c. 10. v. 5. p. 188
- Capitulum Cathedralis Ecclesie habens parochialem Ecclesiam sibi annexam etiam independentem cur in ea habeat curam actuale, ostenditur lib. 1. t. 28. c. 6. n. 14. p. 325
- Capitulum Sede vacante oeconomos præfigere potest, lib. 1. t. 3. c. 4. n. 3. p. 266
- Capitulum, aut Ecclesia potest sine prælato agere si ex eius facto, aut negligentia grauetur, lib. 1. t. 33. c. 13. n. 2. p. 288
- Capitulum Sede vacante potest electos conformare, & a patrone præsentatos instituere, lib. 1. tit. 33. c. 14. n. 2. p. 288
- Capitulum Sede vacante succedit in omni iurisdictione, quæ iure Ordinario competeat Episcopo, ibid. n. 3
- Capitulum sine consensu prælati ad agendum, & defendendum admitti non debet, lib. 1. t. 1. c. 9. n. 3. p. 370
- Capitulum Sede vacante non potest cognoscere de causis feudali bus de quibus cognoscere Episcopus si viuet, lib. 4. t. 1. c. 7. n. 3. p. 305
- Capitulum Sede vacante non potest beneficia spectantia ad solam collationem prælati conferre, lib. 3. t. 9. c. 2. n. 3. p. 783
- Capitulum Sede vacante omnia facere potest, quæ sunt iurisdictionis, nisi expresse prohibita reperiuntur, ibid. n. 3
- Capitulum Sede vacante potest Ecclesie sue beneficia ad tempus commendare, ibid. n. 4. p. 784. & præsentatos a patronis admittre, siue instituere, ibid. n. 5. & resignatos beneficiorum spectantium ad collationem Episcopi recipere, ibid. n. 6. & permutantibus beneficiarum, auctoritatem præstare, ibid. n. 8. & dispensare cum illegitimis ad beneficia simplicia, ibid. n. 9. & oeconomos præficere, ibid. n. 10. & vniões ex causa facere, dummodo nil pteat de iure Episcopali, ibid. n. 11. & licentias concedere, quas concedit Episcopus, ibid. n. 12. & statuta condere, ibid. n. 13. & de fundicium vltimas voluntates exequi, quatenus iure Ordinario competeat Episcopo, ibid. n. 14. & Religiosis parum voluntarium ceteros compellere ad reddendas administrationis rationes, ibid. n. 15. & visitare diocesim, ibid. num. 16. & Confessarium instituere, qui absoluat a casibus Episcopopo reſeruat, ibid. n. 17. & cognoscere de arduis causis, ibid. n. 18. & vicarium generale constituere, ibidem n. 19. & matrimonio celebrando iuxta formam Concilij Tridentini assistere, ibid. n. 20. p. 785. & rationem ab administratoribus piorum locorum exigere, ibid. n. 21. & charitativum subsidium postulare, ibid. n. 22. & cognoscere de causis in prima instantia, ibidem num. 23. & indulgentias concedere, ibid. n. 24. & deponere, ibid. n. 25
- Capitulum Sede vacante non succedit in iurisdictione delegata Episcopo, lib. 3. t. 9. c. 2. n. 26. p. 785. nec potest visitare monasteria exemptorum Monialium, quæ visitat Episcopus auctoritate Apostolica, ibid. n. 27. nec suppressione præbendas, aut portiones vigore Concilij Tridentini, ibid. n. 28. nec iurisdictionem donationum confirmare, ibid. n. 29. nec dimissiones ad Ordines infra annum à die vacationis concedere, ibid. n. 30
- Capitula Cathedralium vocari debent, & admitti ad Concilia provincialia etiam per procuratores ad tractandum, non autem ad decidendum, lib. 3. t. 10. c. 10. n. 1. p. 792
- Capitula Collegiarum Ecclesiarum quali Episcopalem iurisdictionem habentium ad synodus provincialium sunt vocanda, ibid. n. 3
- CAPTURA assert damnum irreparabile, & à sententia interlocutoria vt quis in carcerem coniciatur appellatio conceditur, lib. 2. t. 28. c. 60. n. 17. p. 666
- Captura inducit impedimentum, lib. 3. t. 21. c. 7. n. 7. p. 861
- CARDINALES habent iurisdictionem Episcopalem in Ecclesijs, quarum sunt rituales, lib. 1. t. 33. c. 12. n. 2. p. 287
- Cardinales in Ecclesijs, quarum sunt rituales, excommunicationis, interdicti, & suspensionis penas imponere possunt, & Pontificis insignibus vt, & beneficiis conferre valent, ibid. n. 3
- Cardinales debent esse constituti in ea ætate, qua Episcopi, lib. 1. t. 6. c. 7. n. 17. p. 95
- Cardinalium appellatione non veniunt Compositellani, Rauenennates, & similes, lib. 1. tit. 5. c. 3. n. 6. p. 84. & lib. 2. t. 1. c. 7. n. 18. p. 349
- Cardinales sunt pars corporis Papæ, lib. 1. t. 30. c. 9. n. 1. p. 268
- Cardinalium officium est assistere Papæ & idem tenentur residere in Curia, ibid. n. 6
- Cardinalis non potest in Episcopum eligi, seu postulari, lib. 1. t. 1. c. 3. n. 3. p. 84
- Cardinalis tenetur residere in Curia, ibid. n. 5
- Cardinales S. R. Ecclesie comprehenduntur sub dispositione textus in cap. de multa, de præbendis, lib. 3. tit. 8. c. 38. n. 10. p. 755
- Cardinales antiquitus Episcopis inferiores erant, lib. 3. t. 39. c. 6. n. 4
- Cardinali assenti aliquid, sibi commissum plena fides adhibetur, licet non ostendat litteras sui mandati, lib. 5. t. 39. c. 39. n. 7. p. 467. & eod. lib. t. 33. c. 12. n. 15. p. 369
- Cardinalatus ad celſitudinem ascendere non possunt legitimati per subsequens matrimonium, lib. 4. t. 17. c. 6. n. 75. p. 101
- Cardinalium dignitas tempore Innocentij I. cognita non erat, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 4. p. 111
- Cardinales post tempora Innocentij IV. seu Bonifacij VIII. gerere ceperunt officium, quod antea gerebant Episcopi in summi Pontificis Consilio, ibid. n. 4. p. 112
- Cardinales sunt instituti de iure Diurno, ibid. n. 46. p. 112
- Cardinalium origo, potestas, & honorum excellentia inter omnes Ecclesie Prælatos qualis, ibid. n. 47. p. 112
- Cardinalium dicta propter excellentiam sine iuramento faciunt præsumptionem, lib. 5. t. 33. c. 12. n. 8. p. 368
- Cardinali testificam sine iuramento non creditur in præiudicium testis, ibid. n. 9. p. 368
- Cardinales vocantur fratres a summis Pontificibus, ibidem n. 10. p. 368
- Cardinalis Legatus de Latere plenam probationem facit dummodo ipse asserat se legatum, ibid. n. 16. p. 369

Collectan. in quinque libros Decretal.

CARCERATIO alicuius induci iustitiam merum quando est diuina, lib. 1. t. 23. c. 37. n. 14. p. 577
Carcens pena perpetua que fuit, & an sit antiqua, ostenditur lib. 3. t. 7. c. 15. n. 7. p. 218
Carcere frangens, & in hoc ad Ecclesiam confugiens, Ecclesiastica gaudet immunitate, lib. 3. t. 49. c. 6. n. 11
Carceratus in alio loco extra Iudicis territorium potest in criminalibus per procuratorem se defendere, lib. 5. t. c. 15. n. 5. p. 149
Carcere de crimine, quod per sententiam infamaret, & testimonio appellatur, lib. 2. t. 20. c. 1. n. 7. p. 483
CARENA quid dicatur, ostenditur lib. 4. t. 4. c. 1. n. 4. p. 38
 & lib. 5. t. 1. c. 8. n. 3. p. 145
CARNALE commercium non interdicere dicitur coniugibus lite pendente super coniugio, lib. 1. t. 16. c. 2. n. 3. p. 450
CAROLI Magni iudicium refertur ad cognoscendum quis occidit ex patre, & filio de homicidio accusans, lib. 1. t. 23. c. 2. n. 4. p. 144
CASTELLANI, & non exteri possunt beneficia obtinere in Regno Castellæ, lib. 1. t. 5. c. 4. n. 9. p. 85
CASTITAS maior quare exigetur magis in vxore, quam in viro, ostenditur lib. 1. t. 21. c. 5. n. 4. p. 308
Castitas preuolissima omnium rerum, lib. 1. t. 19. c. 1. n. 6. p. 485
Castitas uorum qualiter olim emittabant promouendi ad Ordinem Subdiaconatus, ostenditur lib. 1. t. 14. c. 9. n. 4. p. 179
CASTRATVS non ipso facto, propterea tamen ad interueniente culpa non potest fieri Clericus, lib. 1. t. 20. c. 3. n. 3. p. 203
Castrens per iudas hominum, vel aliquam persecutionem potest etiam in Episcopum eligi, lib. 5. t. 2. c. 1. n. 3. p. 203
Castrens se permittentes sunt irregulares, ibid. n. 2. p. 203
Castrens se viatque lubricum carnis non potest promoueri, lib. 1. t. 20. c. 4. n. 2. p. 203
CASTRENSIA, vel quasi filiorum ob paternum crimen non publicantur, lib. 5. t. 7. c. 10. n. 15. p. 208
Castrens pecuniarum, vel quasi non publicatur publicata filialibus bonis ob eius crimen, sed deferunt patri in patrie potestate solatium, ibid. n. 6
Causa omnis a Canone pro omisso habetur, lib. 1. t. 7. c. 1. n. 16. p. 146
Causa Papæ reuocari non transferuntur in generali Legati de Latere commissionibus, lib. 1. t. 30. c. 4. n. 2. p. 59
Causum fortuorum renunciatum non comprehendit infidelios, & que rarissime contingunt, lib. 3. t. 18. c. 3. n. 8. p. 826
Causa omnis a litato vel consuetudine pro omisso habetur, lib. 5. t. 36. c. 8. n. 2. p. 409
CATECHIZANS cum catechizato contrahit cognationem spiritalem impediens quidem, sed non damentum matrimonium, lib. 4. t. 1. c. 5. n. 2. p. 65
Catechismi impedimentum est omnino iubilatum à Concilio Trid. ibid. n. 3
CATHEDRALE Ecclesiæ quæ reparare reneantur, ostenditur lib. 3. t. 48. c. 1. n. 5
Cathedralis Ecclesiæ dicitur parochia totius ciuitatis, & directus, lib. 1. t. 24. c. 3. n. 4. p. 218
Cathedralis Ecclesiæ prouidere potest magistro de beneficio, qui Clericos eisdem Ecclesiæ, & alios pauperes gratis docet, & quod attinet Concilio Trid. ostenditur lib. 5. t. 5. c. 1. n. 1. p. 183
Cathedralis Ecclesiæ in odiosis non venit appellatio Ecclesiasticum ciuitatis, lib. 5. t. 40. c. 19. n. 3. p. 485
CATHEDRATICVM ius quale dicatur, remissum lib. 1. t. 31. c. 10. n. 5. p. 126
Cathedralium à qualibet Ecclesiæ totius diocesis præterquam à Monasterijs solvendum est, ibid. n. 7
CATHOLICVS recedens a coniugio hæretico iudicio Ecclesiæ potest ab illo libere diuertere sicut potest adulterio carnis ab altero perpetrato, lib. 3. t. 31. c. 21. n. 2. p. 978
Catholicus propriè a auctoritate recedens an teneatur redire, ad hæreticum iam emendatum, ostenditur ibid. n. 5
Carbi licet quomodo possit à coniugio hæretico propriè auctoritate separari, ostenditur lib. 4. t. 19. c. 6. n. 4. p. 121

Catholicus nominis excellentia quanta sit, remissum lib. 5. t. 33. c. 13. n. 7. p. 384
CAUSA AE meri Imperij an sint delegabiles, remissum lib. 1. t. 31. c. 10. n. 3. p. 170
Causa semel ad Curiam delata nunquam exiit Curiam, lib. 1. t. 31. c. 1. n. 11. p. 178
Causæ maiores ad Sedem Apostolicam deferantur, lib. 1. t. 33. c. 2. n. 8. p. 281
Causæ maiores quæ dicantur, ostenditur ibid. n. 9
Causa, & occasio in quod differant, lib. 1. t. 33. c. 6. n. 2. p. 283
 & lib. 3. t. 1. c. 2. n. 8. p. 196
Causa vtilis, & honesta, quæ ad remittendum Episcoporum, remissum lib. 1. t. 9. c. 10. n. 16. p. 157
Causa iusta resignandi Episcoporum non est si Episcopus velit ingredi Religionem approbatam causa mutandi statum, & vitam, ibid. n. 20
Causa impulsiva cessante non cessat effectus, lib. 1. t. 9. c. 11. n. 3. p. 158
Causa civilis clericorum potest committi Laicis, lib. 1. t. 1. c. 2. n. 7. p. 343
Causa simpliciter, & absolute commissa tam possessionis quam proprietatis commissa videtur, focus si delegatus specialiter, & cum restrictione, lib. 2. t. 17. c. 1. n. 2. p. 453
Causæ impulsivæ cessatio vitiat rescripta ad beneficia, lib. 1. t. 3. c. 17. n. 4. p. 57
Causa requiritur in Principe legitimante, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 1. p. 108
Causa parue quantitatæ, & breuiore probantur per vnum testem, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 8. p. 491
Causa ex qua comparat actio in citatione est exprimenda, lib. 2. t. 3. c. 3. n. 3. p. 382
Causa vnam ex multis in appellatione probare sufficit, lib. 2. t. 1. c. 10. n. 4. p. 318
Causa ab interloquio per appellationem ad Curiam delata an ibi principaliter manere possit, ostenditur ibid. n. 6
Causa, quæ sui natura non requirit presentiam corporalem per procuratorem expediri potest, lib. 2. t. 7. c. 6. n. 2. p. 356
Causa cessante cessat effectus, lib. 2. t. 28. c. 6. n. 2. p. 665
Causæ sufficientes ad celebrandum secundum Missam quæ sunt, ostenditur lib. 3. t. 41. c. 3. n. 5
Causæ dubiæ, difficiles, & ambigæ ad iudicium Sedis Apostolicæ, cui Romanus Pontifex præest, deferenda sunt, ibid. n. 38. p. 111
Causæ nominis ethymologia, & multiplex significatio, remissum lib. 1. t. 12. in rub. n. 3. p. 412
Causa obtans ad voti dispensationem est quando votum leuiter, & ex animi facilitate emissum est, non præmissa prudentia, ac matura deliberatione, lib. 3. t. 34. c. 1. n. 4
Causæ legitimæ, & iustæ transuendi ad laxiorem Religionem quæ sunt, ostenditur lib. 3. t. 31. c. 18. n. 15. p. 954
Causæ iustæ, & rationabiles imponendi charitativum subsidium, quæ sunt, ostenditur lib. 3. t. 39. c. 6. n. 8. p. 1040
Causa propriè dicitur ipsum ius deductum in iudicium, lib. 5. t. 40. c. 10. n. 3. p. 81
Causa iusta linguam potest excusare à pena expensarum, lib. 5. t. 37. c. 4. n. 3. p. 411
Causa iusta linguam quæ sit arbitrio Iudicis relinquitur, ibid. n. 6
Causa remota non imputatur ad homicidium, lib. 5. t. 12. c. 11. n. 4. p. 340
Causæ naturalium cognitio suæ principaliter suæ incidenter ad solū pertinet iudicij Ecclesiastici, lib. 4. t. 17. n. 3. p. 103
Causæ temporales dependens à causa principali naturalium non potest Ecclesiasticis incidenter deferri, ibid. n. 2
Causæ pie die feriat in honorem Dei licet apud Iudicem tractari possint, lib. 2. t. 9. c. 5. n. 26. p. 406
Causis magni valoris non deferunt iuramentum suppletorium, lib. 2. t. 19. c. 3. n. 44. p. 464
Causa gratis, & aduæ quæ dicatur, remissum ibid. n. 45

Index rerum, & verborum

CAVITIO sufficiens dicitur fideiussoria, vel pignoratitia, lib. 1. t. 6. c. 5. num. 31. pag. 191
Cautio pignoratitia vel fideiussoria desideratur ut coniux probabiliter timens alterius coniugis seuitatem teneatur cum illo cohabitare, lib. 2. t. 13. c. 13. nu. 12. p. 433
Cautio sufficiens dicitur si pignora, vel fideiussores dentur, lib. 2. t. 13. c. 8. n. 8. p. 428
Cautio quanta sufficiat arbitrio Iudicis relinquitur, ibidem num. 9
Cautio idonea dicitur pignoratitia, vel fideiussoria, lib. 3. t. 1. c. 8. n. 4. p. 262
Cautio usufructuaria a testatore non potest prohiberi, nisi constituat quis viumfructum inter viuos, vel donet usufructu retento, ibid. n. 6. & 7
Cautio de reddendis alimentis si in causa filius succumbat an ab eo sit exigenda, remissu lib. 4. t. 17. c. 2. nu. 27. pag. 95
Cauere pro medio cogi quis non debet, lib. 4. t. 20. c. 7. nu. 4. p. 134
Cautione prestita de demoliendo suis sumptibus si transactis tribus mensibus causa non sit finita poterit opus petici, lib. 5. t. 31. c. 4. n. 4. p. 335
Cautio admittenda non est quando nuncians vult in continenti probare, ibid. n. 8. p. 336
CELEBRARE sine ministro est peccatum mortale, lib. 3. t. 1. c. 3. n. 3. p. 699
Celebrare praelentibus Diuina Officia in loco interdicti, quia pena incurant, ostenditur lib. 5. t. 27. c. 7. n. 32. p. 314
Celebrare dicitur in contemptum Clauium qui ferens se excommunicatum celebrat, lib. 5. t. 27. c. 10. n. 8. p. 316
Celebrare compellens sacerdotes tempore interdicti praeferunt impulsisse in contemptum, lib. 5. t. 31. c. 18. n. 3. pag. 333
CENSURA vna conferri potest altera manente, lib. 1. t. 31. c. 5. n. 5. p. 266
Censura vna femel ligatus adhuc subiectum capax est alterius non tantum diuersae rationis, sed etiam eiusdem, lib. 2. t. 2. c. 1. n. 7. p. 362
Censuras tot quot sunt superiores prohibentes actum non incurrit contrarietas quando superiores prohibentes sub censura habent eandem potestatem, secus si diuersam, lib. 5. t. 39. c. 17. n. 3. p. 454
Censura per statutum aut edictum Episcopale aduersus adeum se Monasteria Monialiu, & cum illis alioque, comprehendit tam subditos, quam non subditos, lib. 2. t. 1. c. 8. n. 4. p. 702
Censura non nisi praecedente citatione, seu Canonica monitione ferri possunt, lib. 2. t. 28. c. 26. n. 3. p. 637
Censura lata in admittente aliquod delictum an liget mandantem, aut consulentem, remissu lib. 5. t. 6. c. 11. n. 3. p. 143
Censura lata contra formam, vel in fraudem priuilegiu in exemptis, & priuilegiatis, ipso iure sunt nullae, lib. 5. t. 33. c. 26. n. 3. p. 391
CENSUS ex solutione inferitur subiectio, lib. 3. t. 39. c. 2. n. 4
Censum petens debet rationem expressere quare sibi debeatur, lib. 3. t. 39. c. 5. n. 2. p. 1038
Census fructus solucendus est tempore collectionis fructuum, ibid. n. 3. vbi etiam quid de censu pecuniario.
Census in forma solemnii, & legitime praesumitur constitutus, ex eo quod dominus census probet sibi fuisse solutas annuas responsiones in praetextum, ibid. n. 4
Census vel nouus possit Ecclesiae imponi quae requirantur, ostenditur lib. 3. t. 39. c. 7. n. 2. p. 1040
Censum subditis suis non potest dominus augere, lib. 3. t. 39. c. 7. n. 4. p. 1040
Census impositio si fiat ex decreto executoris Apostolici in vim litterarum Apostolicarum in forma si in euidenter expeditur, omnia censentur solemniter, & legitime gestis, lib. 3. t. 39. c. 8. n. 3. p. 1041
Census constitutus super rebus Ecclesiae legitima, & iusta, censetur si fiat pro illius utilitate, lib. 3. t. 39. c. 8. n. 3
Census antiquus potest renouari, lib. 3. t. 39. c. 13. n. 2
Census solutio quando moneta est alterata intrinsece, de qua

moneta fieri debeat, ostenditur lib. 3. t. 39. c. 16. n. 2
Census recte constituitur, & emi potest ad vitam ementis, lib. 3. t. 39. c. 6. n. 3. p. 277
Censuali in contractu transfertur in recipientem omne dominium tam directum, quam vile, lib. 3. t. 36. c. 6. n. 9
Census creatur quando quis tradit rem suam alicui, & in eam transfertur omne dominium directum, & vile cum onere, quod accipiens rem teneatur solvere certam annuam pensionem, ibid. n. 10
Censuarius potest irrequisito domino alienare, nec teneatur illum, cui censum soluit, requirere, ibid. n. 11
Censum non soluens etiam per mille annos non cadit a iure suo, vel a re censuali, ibid. n. 13. & 1. t. 8. c. 4. n. 101. p. 842
Census quibus modis dicatur, & quas habeat significaciones, ostenditur lib. 5. t. 33. c. 8. n. 5. p. 318
Census impositus super re emphyteutica irrequisito domino facit emphyteutam incidere in communis, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 51. p. 837
CERTITUDO ad probandam viri mortem sufficit per testes seu probabiliter morantem, lib. 4. t. 1. c. 19. n. 7. p. 15
CERTVS qui est amplius certiorari non debet, lib. 1. t. 6. c. 18. n. 9. p. 103
CENTENNARIA praescriptio sola contra Romanam Ecclesiam currit, lib. 2. t. 35. c. 14. n. 2. p. 598
CESATIO causae impulsu vitiat in omnibus rescriptis, lib. 2. t. 14. c. 2. n. 2. p. 441
Cessatio a Diuinis solum ab Episcopo non verò a Capitulo sine ipsius auctoritate fieri potest, lib. 3. t. 31. c. 13. n. 13. p. 273
CESSTIO actionis, seu litis facta Clerico per Laicum non valet tanquam simulate concepta, lib. 1. t. 42. c. 3. n. 2. p. 331
Cessio facta per Laicum Clerico praesumitur in dubio fraudulenta, ibid. n. 7
CHARACTEREM recipit qui extra tempora constituta ad Sacros Ordines promouetur, lib. 1. t. 11. c. 16. n. 3. p. 170
Characterem Ordinis non recipit qui non baptizatus ordinatur, lib. 3. t. 43. c. 1. n. 2
CHARITAS bene ordinata incipit a se ipso, lib. 1. t. 10. c. 3. n. 3. p. 161
Charitas praesumitur inter fratres, lib. 2. t. 23. c. 14. n. 7. p. 551
CHARITATIVVM subsidium Papa imponere potest, lib. 2. t. 8. c. 4. n. 8. p. 399
Charitativum subsidium an, & quando, & a quibus exigi possit, remissu lib. 1. t. 31. c. 16. n. 12. p. 276
Charitativum subsidium exigere potest Capitulum Sede vacante, lib. 3. t. 9. c. 2. n. 2. p. 785
Charitativum subsidium petendi causa debet esse rationalis, & manifesta, lib. 3. t. 39. c. 6. n. 7. p. 1039
CHRISMATIS olei consecratio ex quibus, & qualiter, & qua solemnitate consecratur, remissu lib. 3. t. 41. c. 12. nu. 3
Chrisma, & alia sacra olea abique interesse quamvis libere oblati debent dari a Patrochis, lib. 5. t. 3. c. 8. n. 7. pag. 163
Chrismata, consecraturq; oleum cathemenorum, & infirmorum quomodo asseruandum sit, ostenditur lib. 3. t. 44. c. 12. n. 2
CHRISTI actio nostra est instructio, lib. 1. t. 6. c. 4. n. 3. p. 89
CHRISTIANI noui, etiam si ad fidem nouiter sint conuersi, non sunt vituperandi, sed honorandi propter adeptam Sacri Baptismi dignitatem, lib. 1. t. 3. c. 7. n. 3. p. 38
Christianum Iudaei seruum cuiusque permittunt redimere duodecim solidis, lib. 5. t. 6. c. 1. n. 2. p. 186
Christianus Iudaei, vel infidelibus aliquid legare in testamento non potest, lib. 5. t. 7. c. 6. n. 3. p. 201
Christianus non potest haereticus, vel infidelis donare inter viuos, ibid. n. 4
Christiani Saracenis arma, & ligamina deferentes galearum, dum ad impugnandos Christianos ea subministrant excommunicationi, aliisque poenis subiacent, lib. 5. t. 6. c. 6. n. 2. p. 189
Christianis non licet quicquam vendere paganis ad eum finem scilicet ut extruantur, fultantur, aut muniantur Idolorum sana, lib. 5. t. 6. c. 7. n. 5. p. 190

Collectan. in quinque libros Decretal.

Christiane femine non licet nutrices filij Iudae munus subire, etiam dispensatione Episcopi, l. 1. c. 6. §. 8. n. 2. p. 101
 Christianam carnaliter cognoscens Iudex qua pena sit puniendus, ostenditur ibid. n. 7
 Christianus ignoranter cognoscens Iudaeam, excusatur, ibid. n. 8. p. 196
 Christianus vetus in honoribus assequendus praefrendus est neophyto, lib. 5. c. 18. n. 5. p. 197
 Christianus licitum est cum Iudaeis contrahere, lib. 5. c. 6. c. 14. n. 5. p. 194
 Christiani apud Turcas captivi, & in eorum tricemibus centenis vineti contra Christianos remigare coacti an peccent mortaliter sic remigando, & aliquam incurrant excommunicationem, remissum ibid. n. 4
CHRONICI antiqui, quibus a maioribus fides communiter adhibetur, creditur, lib. 2. c. 23. c. 6. n. 30. p. 538
CIRCUMSTANTIAE in Confessione quae necessaria explicandae sint, ostenditur lib. 1. c. 18. c. 8. c. 6. p. 422
 Circumstantia conscientiae etiam erroneae ligat, lib. 5. c. 3. c. 35. n. 2. p. 174
 Circumstantia peccati mortalis commisi in die festo an sit necessario confitenda, ostenditur lib. 2. c. 9. c. 1. n. 4. p. 401
CISTERCIENSES Monachi ex privilegiis summorum Pontificum possunt habere castra, villas, molendina, & possessiones, lib. 3. c. 35. c. 3. n. 2
 Cistercienses, Templarii, & Hospitalarii non tenentur solvere decimas praediorum suorum, quae propriis manibus aut sumptibus excolunt, lib. 3. c. 30. c. 10. n. 2. & 3. p. 211
CISTERNAS fodiens, & non cooperiens, si fossas occiderit tenetur dominus cisternae pretium bonis reddere, lib. 5. c. 36. c. 3. n. 3. p. 407
CITATIO non valet nisi decretatur auctoritate Iudicis, lib. 1. c. 3. c. 12. n. 3. p. 42 & lib. 2. c. 1. c. 19. n. 3. p. 378
 Citatus ad vnam causam an super eadem eodem termino respondere sit obnoxius, remissum lib. 1. c. 3. c. 43. n. 1. p. 70
 Citatio non requiritur in notorijs quando constat notorie absentem nullam competere defensionem, lib. 1. tit. & c. 23. n. 5. p. 109. & cod. lib. 2. c. 17. c. 10. n. 4. p. 192. & lib. 2. c. 24. c. 21. n. 6. p. 571. & c. 17. c. 12. n. 3. p. 609
 Citatio quoquam praesumitur, lib. 1. c. 6. c. 38. n. 7. p. 106
 Citatio, quae fit ad congregandas universitates, & Capitula Ecclesiarum, aut collegia debet fieri per sonum campanae, lib. 1. c. 6. c. 30. n. 2. p. 117
 Citatus venire tenetur si citatio tenet, lib. 1. c. 29. c. 4. n. 13. p. 229
 Citandi sunt amici absentis debitoris anrequam proveniant ad secundum decretum, lib. 2. c. 19. c. 10. n. 4. p. 321
 Citatio sufficit ad perpetuandam institutionem Iudicis, delegati, lib. 1. c. 19. c. 10. n. 3. p. 329
 Citatus per nuncium publicum tenetur illi credere solo verbo, lib. 1. c. 29. c. 11. n. 10. p. 243
 Citatio denotat superioritatem, lib. 1. c. 29. c. 22. n. 5. p. 241
 Citatio ad sententiam ita est necessaria ut omisso illius inducat nullitatem ipso iure, lib. 1. c. 29. c. 24. n. 2. p. 242
 Citatus a delegato non tenetur comparere nisi in iure renores, & copia commissionis, vel delegationis in citatione, lib. 1. c. 29. c. 31. n. 4. p. 248
 Citatio est necessaria in absolutione danda ab excommunicatione, lib. 1. c. 31. c. 6. p. 265
 Citandus, qui habet multa domicilia inspicendum est illud, quod frequenter habitare consuevit, lib. 1. c. 33. c. 4. n. 4. p. 281
 Citatio est omnium actionum insinuandum principium, & caput, & fundamentum iudicii, lib. 1. c. 33. c. 8. n. 3. p. 285
 Citatio vniuersa ad rotam causam admittitur quando pars resistit in longinquis partibus, lib. 1. c. 41. c. 5. n. 3. p. 325. & lib. 2. c. 1. c. 7. n. 4. p. 445
 Citatio ad petitionem partis est facienda, lib. 2. tit. 1. cap. 1. n. 3. p. 341
 Citationem ad petitionem partis in dubio factam fuisse praesumptio stat, ibid. n. 4. & cod. lib. 1. c. 2. c. 18. n. 3. p. 376
 Citationis commissio an, & quando praesumatur nuncio facta, remissum ibid. n. 4

Citatio illegitima sustinetur ex comparatione partis, ibid. num. 6
 Citatio generalis non valet, lib. 1. c. 3. c. 2. n. 2. p. 381
 Citatus non tenetur comparere etiam si ipse iudicii locus esset iuris si tamen loca per quae transundum esset una non essent, lib. 1. c. 6. c. 4. n. 6. p. 388
 Citandus non est qui non patitur citationem ad se pervenire, lib. 2. c. 6. c. 5. n. 15. p. 390
 Citatio in die in honorem Dei feriatu exequi non potest, nec fieri valet ut cadat in die Dominicali, lib. 1. c. 5. n. 2. p. 404
 Citatio innoxia est facta die non feriata si mandatum de citando fiat die feriata, ibid. n. 3. p. 415
 Citatio, quae defensionem in se continet, à Priore tolli non potest, lib. 2. c. 12. c. 1. n. 7. p. 415
 Citare non oportet, quos minus principaliter, & secundario negotiorum tangit, ibid. n. 12. p. 416
 Citari non oportet ad actum, qui praesens est illi, & contradicendi facultatem habet, ibid. n. 14
 Citationem non praemissa potest procedi quando periculum est in mora, vel agitur de ferenda sententia in vltima die compromissi, seu termini à partibus praesiti, ibid. n. 15
 Citatio necessaria est etiam in interlocutorijs sententijs, & in causis summarijs extrajudicialibus, & censuris, ibid. num. 18
 Citatio ad domum non potest fieri si adsit principalis, vel eius procurator, lib. 2. c. 14. c. 3. n. 2. p. 441
 Citatio ad domum fieri potest ubi quis se absens, aut dolo latitat, vel subterfugit personalem monitionem, ibid. n. 13. p. 442
 Citatio in domicilio procuratoris est facienda eo non reperto sitam comparatur, ibid. n. 6
 Citari nemo potest à Iudice extra suum territorium, lib. 2. c. 14. c. 7. n. 5. p. 445
 Citatio in persona vnius ex familia exequuta non valet nisi fit apprehensus in domo, lib. 2. c. 15. c. 4. n. 6. p. 449
 Citatio peremptoria necessaria est ad hoc ut actor in possessionem bonorum mittatur, lib. 2. c. 19. c. 11. n. 3. p. 481
 Citatus in prima dilacione qui non comparuit, veniens postea in secunda non auditur anequam damna, & expensas citanti perfoluat, ibid. n. 31
 Citanda est pars in receptione testium, lib. 2. c. 10. c. 2. n. 2. p. 487
 Citatio partis in repetitione testium est necessaria non ita in declaratione, lib. 2. c. 10. c. 37. n. 10. p. 518
 Citationis plures in vna citatione fieri non possunt, lib. 2. c. 11. c. 2. n. 5. p. 530
 Citatio partis an sit necessaria in absolutione à iuramento, ostenditur lib. 2. c. 24. c. 2. n. 4. p. 553
 Citatio requiritur in causis, cuius interest non transcribi exemplar, lib. 2. c. 25. c. 15. n. 3. p. 542
 Citatio facta in Ecclesia est valida, lib. 2. c. 28. c. 19. n. 3. p. 635
 Citatio non est necessaria cum clarum est absentem nullam competere defensionem, lib. 1. c. 28. c. 5. n. 30. p. 637
 Citatio personarum non requiritur ubi quia manifeste latitat, lib. 4. c. 18. cap. 1. n. 2. p. 114
 Citatus consuevit simul, & confessus non auditur appellare, lib. 1. c. 28. c. 61. n. 12. p. 669
 Citatio personalis ad sententiam facta non relevat si remanet circumducta per non comparitionem citantis, lib. 1. c. 28. c. 61. n. 15. p. 669
 Citatio peremptoria Iudicis cum communicatione quod si non comparuerit procedatur in causa subiecta ad omnia, & ad vique ad diffinitivam sententiam, lib. 2. c. 28. c. 4. n. 3. p. 648
 Citationes, vel alterius actus cognitio probatur per sigillum, lib. 2. c. 28. c. 48. c. 4. p. 651
 Citatus ad locum non tutum non tenetur comparere, lib. 2. c. 28. c. 47. n. 2. p. 650
 Citatio, si praesentia partis requiritur in extradiatione insinuamenti à notis Notarij demotui, lib. 5. c. 13. c. 12. n. 3. p. 367

Index rerum, & verborum

Citatio fieri debet ad petitionem actoris, l. 1. t. 1. c. 14. n. 1. p. 148
 CIVITAS proprie loquendo dicitur, quæ muris, & sub-
 iugis continetur, in proem. n. 39. pag. 1
 Civitatis appellatio in beneficiis libus comprehenditur
 diocesibus, lib. 1. t. 3. c. 35. n. 6. p. 66
 Civitas vt obligetur ad obsequium interdicti sufficit vt
 ipsum fit promulgatum in prima Ecclesia, vel sufficiat
 vicini, & maxime Ecclesiam Metropolitani illud
 fectare, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 7. p. 83
 Civitas tora, vel pecunia plerumq; submittitur interdicto
 ob culpam vnius, qui illius dominus est, l. 4. t. 1. c. 11. n. 4. p. 9
 Civitas per modum mutui an vestigalia imponere possit,
 lib. 3. t. 39. c. 10. n. 4
 Civitas aliquid committens contra suum Episcopum inci-
 dit in poenam interdicti, lib. 5. t. 37. c. 10. n. 4. p. 416
 Civitas dici non potest ea, quæ propellunt Episcopum non
 habet, lib. 5. t. 33. c. 1. n. 3. p. 337
 CLAUSULA non obstante nunquam tollit constitutionem
 iuratum, lib. 1. t. 3. c. 19. n. 5. p. 49
 Clausula sequens quandoque determinat præcedentia, lib. 1.
 t. 9. c. 18. n. 5. p. 48
 Clausula, de plenitudine potestatis, quam vim, et effectum
 habeat, remissive lib. 1. t. 6. c. 39. n. 4. p. 126
 Clausula, suppletens etc. quam vim, & effectum habeat,
 remissive ibid. n. 3
 Clausula, quod si ambo interesse non possint vnus diffiniat,
 flante non potest subdelegare iurisdictionem non valens, lib. 1.
 t. 39. c. 34. n. 3. p. 151
 Clausula, in solidum, attribuit totum vnicuique, lib. 1. t. 38.
 c. 9. n. 4. p. 130
 Clausula, simpliciter, pure, sine strepitu &c. quas sit effectus,
 ostenditur lib. 1. t. 1. c. 6. n. 5. p. 347
 Clausula, pleno iure, quos effectus habeat, remissive lib. 2.
 t. 1. c. 16. n. 3. p. 174
 Clausula, appellatione remota, vbi in primis litteris est ap-
 pellatione ea debet fieri mentio in secundis, lib. 2. t. 22. c. 6.
 n. 46. p. 537, & de illa citantur doctores agentes, lib. 1. t. 3.
 c. 1. n. 1. p. 30
 Clausula, appellatione remota, non operatur vbi sententia
 euidenter est iniqua, vel vbi constat de notorio grauami-
 ne, lib. 1. t. 7. c. 9. n. 1. & 3. p. 608, & 128. c. 9. n. 303. p. 608
 Clausula, contradicentes &c. solum habet locum contra
 contradicentes de facto, & non de iure, lib. 3. t. 5. c. 12.
 n. 3. p. 749
 Clausula, si preces veritate nitantur, intelligitur in qualibet
 gratia, & in omnibus precibus scriptis etiam Regis, lib. 1.
 t. 3. c. 2. n. 8. p. 32
 Clausula, appellatione remota, intelligitur solummodo de
 fensio, & non de legitima, lib. 2. t. 28. c. 53. n. 1. p. 653
 et quando non apponitur prævia causæ cognitione pa-
 rum sur nihil operatur, lib. 2. t. 28. c. 59. n. 11. p. 663
 Clausula in fine posita refertur ad præcedentia, & in me-
 dio præcedentibus, & sequentibus feruire potest, lib. 2.
 t. 28. c. 41. n. 3. p. 645
 Clausula, ex certa scientia, quos effectus, & vim habeat, remissive
 lib. 2. t. 30. c. 8. n. 7
 Clausula, ex certa scientia, æquiparatur clausula de plenitudi-
 ne potestatis, & habet vim clausulae a iure proprio, lib. 2.
 t. 30. c. 8. n. 7
 Clausula, ex certa scientia, dispensat super inhabilitate, cir-
 cumscriptionem partis tollit, actum nullum, & inuoluntum confir-
 mat, remouet omnem iuris obseculum, ibid. 10
 Clausula, ex certa scientia, non operatur in his, qui in facto
 consistunt, ibid. n. 11. nec quando à Principe potestas de-
 fuit n. 12. nec quando Princeps aliquid concedit ad in-
 stantiam partis, ibid. n. 13
 Clausula, arbitrio iux voluntatis, importat adiutrium boni
 viri, lib. 5. t. 31. c. 17. n. 3. p. 332
 CLERICI & Ecclesie non ligantur statutis Laicorum, lib. 1.
 t. 1. tit. 1. c. 7. num. 2. pag. 16
 Clerici vtum pretio à statuto Laicorum taxato res à se venale
 expostas vendere teneantur ostenditur l. 1. t. 1. c. 10. n. 4. p. 22
 Clerici sunt exempti de iure Diuino à Civilibus Principum

legibus, ibid. n. 19. p. 24
 Clericalis ordo nobilitas, & est dignitas, & honor, lib. 1. t. 3.
 c. 15. n. 13. p. 65
 Clericus petitoris illustribus æquiparatur, ibid.
 Clericus nemo in dubio presumitur, l. 1. t. 3. c. 16. n. 5. p. 66
 Clericus vnus diocesis in supplicatione beneficii ex primi-
 tiua cum ex ea non elicit orationes, sed domesticum, aut
 beneficium in ea tantum obinet, non ex hoc facit gratiam
 subreptiam, lib. 1. t. 3. c. 43. n. 10. p. 69
 Clericorum appellatione veniunt Canonici in ijs, quæ per-
 tinent ad fauorem, & gratiassecus vero in ijs, quæ ad odium
 & poenā spectant, & in materia stricta, l. 1. t. 5. c. 3. n. 1. p. 33
 Clericus ad beneficium curatum cum dignitate nisi sit in Sa-
 cris constitutus, eligi non potest, lib. 1. t. 6. c. 21. n. 7. p. 109
 Clericus à Laxis Ecclesiam nullo modo obtinere potest,
 lib. 1. t. 6. c. 43. n. 2. p. 133
 Clerici incensato Episcopo suas Ecclesias dimittere non
 possunt, lib. 1. t. 9. c. 4. n. 6. p. 152
 Clerici etiam Sacerdotes, qui non habent beneficia in titulis
 residentium requiritur, possunt iterum velint, & tenentur
 Ordinarij eis dare commendatias litteras, ibid. n. 7
 Clericus in aliquo licet minori Ordine constitutus quum
 sit tutor, curator, aut aliam administrationem habeat, ad
 aliores Ordinum gradus ascendere potest, lib. 1. t. 9. c. 1.
 n. 7. p. 200
 Clericus fieri non potest, qui semetipsum abscondit ex indi-
 gnatione, lib. 1. t. 10. c. 3. n. 6. p. 103
 Clericus in Sacris cum muliere peccans committit incestum,
 mulier vero ex sua parte simplicem tantum fornicatio-
 nem, lib. 1. t. 1. c. 6. n. 3. p. 109
 Clericus in Sacris duens in uxorem vnica, & virginem
 an fiat bigamus, irregularitatemque incurrat, ostenditur
 lib. 1. t. 21. c. 7. n. 3. p. 110
 Clericus faciens fidem iuramentum sua ordinatione potest ad-
 mitti ad celebrandum, & ad Sacramenta administranda,
 lib. 1. t. 21. c. 1. n. 2. p. 110
 Clericus probati potest per indicia, & argumenta, & per
 famam, communem opinionem, & reputationem, lib. 1.
 t. 21. c. 2. n. 3. p. 110
 Clericus deperdit scripturas probatur per testes, ibid. n. 3.
 p. 111
 Clericus probatur per litteras commendatias proprii Epi-
 scopi mentione facientes de Ordine, l. 1. t. 2. c. 3. n. 3. p. 111
 Clericus, qui facilius beneficii obtinendi causa promittit
 maiorem solio pensionem solutum, non est tutus in
 conscientia, lib. 1. t. 31. c. 6. n. 2. p. 355
 Clericus potest aduocare pro personis coniunctis in casu ne-
 cessitatis, lib. 1. t. 37. c. 3. n. 6. p. 304
 Clericus potest domi iuris allegationes conficere, & consi-
 lio etiam in scriptis percutibus dare, ibid. n. 6
 Clericus non potest esse aduocatus contra Ecclesiam in qua
 habet beneficium, ibid. n. 8
 Clericus pro alio sine mandato non admittitur, lib. 1. t. 38.
 c. 1. n. 8. p. 306
 Clericus secularis admittitur ad tertium, lib. 1. t. 41. c. 8.
 n. 2. p. 317
 Clericus ratione fortis potior dicitur eo casu, quo iurisdic-
 tio in privilegio laici coeetere potest, l. 1. t. 42. c. 2. n. 3. p. 318
 Clericus tenetur dorare forem etiam de redditibus bene-
 ficii in subsidium, lib. 1. t. 43. c. 3. n. 2. p. 333
 Clericus excommunicatus pro aliquo delicto, & contumax
 habet annum ad comparandum, & se expurgandum, & in-
 tra illum non potest deponi, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 1. p. 342
 Clericus nec cum licentia Episcopi se iudici seculari subijce-
 re potest, lib. 2. t. 1. c. 2. n. 4. p. 342
 Clericus habens feudum à Principe seculari conueniendus,
 & reconueniendus est coram eo, aut eius iudice temporalis
 lib. 1. t. 1. c. 5. n. 3. p. 346
 Clericus deponitur pro furto, lib. 1. t. 1. c. 10. n. 3. p. 351
 Clericus in fraganti delicto reperiatur possit capi, & incar-
 cerari per iudicem seculari abique metu excommunica-
 tionis, ibid. n. 12. p. 352

Collectan. in quinque libros Decretal.

Clericus nullus peregrinus sine commendatibus sui Ordinaris litteris ab illo Episcopo ad Divina celebranda est admittendus, lib. 2. t. 1. c. 16. n. 2. p. 356.

Clerici ad secularia forum a Laicis trahi non debent etiam data ipsorum Prelatorum negligentia, lib. 2. tit. 1. c. 17. n. 2. p. 357.

Clericus agens in iudiciis possessoris, & summariis non potest reconveniri pro causa summaria, lib. 2. t. 1. c. 21. n. 9. p. 359.

Clericus non potest suum proprium Episcopum deferere, nec alienum ex vi formalis consensus adire, lib. 2. t. 1. c. 2. n. 2. p. 360.

Clericus etiam de licentia Episcopi non potest consentire in Laicum, lib. 2. t. 1. c. 2. n. 4. p. 361.

Clericus etiam primæ consuetudinis tam in civilibus, quam in criminalibus fori privilegio gaudet, & a seculari potestate est exemptus, ibid. n. 5.

Clericus potest Laicos, qui sibi iniuriam fecerunt, accusare coram Ecclesiastico, vel seculari Iudice, lib. 2. t. 2. c. 8. n. 3. p. 367. & lib. 1. t. 37. c. 1. p. 409.

Clericus nec iniuriam, nec voluntarie potest privilegio fori renunciare, lib. 2. t. 2. c. 12. n. 2. p. 370.

Clericus quare non possit privilegio fori renunciare, expenditur ibid. n. 4.

Clericus trahens clericum ad forum Iudicis secularis perdit causam, ibid. n. 6.

Clericum trahens coram Iudice Laico non perdit causam ipso iure, sed per sententiam, ibid. n. 10.

Clericum trahens coram Iudice Laico non potest amplius perneare ad hoc ut eum penam incurrat, ibid. n. 12.

Clerici vii possunt, non tamen tenentur, statuto, vel consuetudine Laicorum generali merè favorabili, lib. 2. tit. 2. c. 17. n. 6. p. 375.

Clericus non potest prorogare iurisdictionem Iudicis secularis, etiam si consensus accedat Episcopi, lib. 2. t. 2. c. 18. n. 6. p. 376.

Clericus abique voluntate Episcopi diocesani non potest consentire in alienum Iudicium Ecclesiasticum iurisdictionem, ibid. n. 7. & n. 8. & g. rationes assignantur.

Clericus prorogans iurisdictionem iudicis non sui presentis Episcopo, & non contradicente, videtur Episcopus consentire, ibid. n. 15. p. 378.

Clericus post delictum commissum an proficiat assumendi ad effectum exemptionis a Iudice seculari, remittitur lib. 2. t. 2. c. 19. n. 7. p. 379.

Clericus agens coram Laico reconventionem obstringitur vsque ad finem, etiam si postea a conventionem velit desistere, lib. 2. t. 2. c. 1. n. 1. p. 384.

Clericus potest seculari Prelatorum consanguineum suæ partis etiam causa versetur super bonis suæ Ecclesiæ, lib. 2. t. 2. c. 4. n. 2. p. 388.

Clerici non possunt iurare de calumnia coram Iudice seculari sine Episcopi, seu superioris licentia, lib. 2. t. 27. c. 10. n. 4. p. 393.

Clericus vi iuste possit testimonium suum proferre regulariter necessaria est sui Prelati facultas, secus tempore peccatis, ibid. n. 5.

Clerici si abique licentia suorum Prelatorum coram non suo Iudice iurent, non exinde viriatur processus, seu iudicium redderetur nullum, ibid. n. 8.

Clericus quare petere debeat licentiam a suo Episcopo ad iurandum de calumnia coram Iudice non suo, ostenditur ibid. n. 9. p. 394.

Clerici in Sacris constituti ex obsequia indubitata non iurant tactis scripturis, sed tacto pectore, lib. 2. n. 7. c. 7. n. 3. p. 396.

Clericus, qui beneficio renunciavit, secus spoliatione non potest experiri ut ante omnia restituatur, lib. 2. tit. 13. cap. 3. num. 3. pag. 414.

Clericus quando convenitur ex maleficio, vel quasi, non habetur ratio ne egeat, lib. 2. t. 13. c. 16. n. 4. p. 416.

Clericus licet veniat priuandus beneficio propter delictum ante realem sententiam priuandus poterit beneficium resignare, lib. 2. t. 1. c. 8. n. 6. p. 445.

Clerici tenentur ex vi solius rationis servare Ius Regium, lib. 2. t. 1. c. 12. n. 3. p. 483.

Clericus probatur per unum testem quando tractatur de non inferendo alicui preiudicium, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 7. pag. 491.

Clericus potest esse testis in causa suæ Ecclesiæ, lib. 2. tit. 20. c. 6. n. 3. p. 495.

Clericorum testimonium Laicorum testimonio prævalet, lib. 2. t. 20. c. 32. n. 3. p. 512.

Clericus non tenetur Episcopo suo præstare inamentum obediunt, nisi ratione administrationis sibi commissæ, lib. 2. t. 24. c. 3. n. 2. p. 555.

Clerici dicuntur magis peccare, quia Laici, lib. 2. t. 24. c. 12. n. 2. p. 562.

Clericus, vel Ecclesia per prescriptionem quadraginta annorum acquirit etiam totam decimam in aliena parochia, lib. 2. t. 26. c. 6. n. 1. p. 593.

Clericus subditus non potest appellare a correctione, quam facit contra eum eius superior, lib. 2. t. 28. c. 3. n. 4. p. 623.

Clericus pauper non debet gravari in exhibenda procuracione, lib. 3. t. 39. c. 13. n. 3.

Clericus maioribus Ordinibus initiatus quamvis degradatus tenetur ad recitandas horas Canonicas, lib. 3. t. 41. c. 9. n. 2.

Clerici possunt interesse bello iusto ut dent consilium, lib. 3. t. 34. c. 9. n. 7.

Clerici non possunt esse in bello ad pugnandum, ibid. n. 11.

Clerici seculares tenentur interesse Divinis Officiis Cathedralium Regularium, & Monachis eiusdem se conformare, lib. 3. t. 35. c. 8. n. 10.

Clericus vii pro necessitate præcisæ collectæ imponi possunt, vocandus est totus clerus, ut consentiat, nec sufficit Episcopus cum Capitulo suo, lib. 3. t. 49. c. 4. n. 6.

Clerici adstricti ad horas Canonicas recitandas iuxta Romanum Romanum non possunt alio vii, lib. 3. t. 41. c. 1. n. 10.

Clerici, quibus non supererit ex Sacerdotio, possunt honesto artificio vitam querere, ibid. n. 15.

Clericus negotiis implicatus statim mane omne pensum horarum vsque ad vespere perfolvere potest, ibid. n. 17.

Clericus, qui non diligenter custodierit Eucharistiam Sacramentum ob officio tribus mensibus suspenditur, si vero inde aliquid nefarium advenierit Iudicis arbitraria pena puniatur, lib. 3. t. 44. c. 1. n. 5.

Clerici debent incedere ornati vestibus, non tamen ad instantiam, lib. 3. t. 44. c. 2. n. 6.

Clerici luctu causa negotiari, & mercaturam facere non possunt, lib. 3. t. 50. c. 6. n. 2.

Clericus in minoribus potest esse tabellio, lib. 3. t. 50. c. 8. n. 6.

Clericus ex consuetudine potest exercere officium tabellionis, ibid. n. 9.

Clericus non prohibetur notarius officium exercere coram Iudice Ecclesiastico in causis spiritualibus, & Ecclesiasticis, ibid. n. 10.

Clericus nullus distare, aut proferre potest sententiam sanguinis, lib. 3. t. 50. c. 9. n. 2.

Clericus Sacris initiatus prohibetur vii officio chirurgi cum aduisione, vel incisione, ibid. n. 3.

Clerici, & monachi Ius Canonicum, aut Theologiam proficibus licitum est ad maiorem perfectionem Ius Civile publice audire, lib. 3. t. 50. c. 10. n. 3.

Clericus habens qualemque beneficium residentiam requirens sine vii Episcopi facultate ad longam peregrinationem voto se abstringere nequit, lib. 3. t. 34. c. 7. n. 8.

Clerici, & ipsum domus non tenentur ad hospitandum legatos Principis, seu Duces militem, aut ipsos milites, lib. 3. t. 49. c. 1. n. 4.

Clerici ratione imminutis belli an, & quando recantur contribuere, & an pro liberanda civitate a peste

Index rerum, & verborum

ac propter famem Reip. lib. 3. t. 49. c. 2. num. 3
 Clerici, & Ecclesiasticæ personæ gudent immunitate,
 gabellarum, collectarum, & huiusmodi lib. 3. t. 49. c. 4. n. 2.
 Clerici tenentur ad onus perpetuum annexum rei, quæ ad
 illos pertinet, ibid. n. 4
 Clerici an, & quando tenentur ad gabellam, siue vestigial,
 quod imponitur ad adificationem, seu refectionem vitarum,
 & pontium, ostenditur ibid. n. 5
 Clericus, & Religiosus an Ecclesiæ gaudeat immunitate,
 ostenditur lib. 3. t. 49. c. 6. n. 14
 Clerici, & Ecclesiæ immunes sunt à collectis, & tributis,
 lib. 3. t. 49. c. 7. n. 2
 Clerici etiam in minoribus dummodo incedant in habitu,
 & tonsura Clericali, & intersunt in Diuitis, immunes
 sunt à tributis, & collectis, ibid. n. 3
 Clericus consilens delictum, quod si ipse commississet irre-
 gularitatem incurreret, an irregularis efficiatur, ostendit-
 ur lib. 5. t. 19. c. 6. n. 33. p. 237.
 Clericus propter homicidium non degradatur, sed depo-
 nitur, ibid. n. 34
 Clericus homicida an sit priuatus ipso iure beneficijs, quæ
 habet, an veniat priuatus, remittit ibid. n. 35
 Clericus propter homicidium in Monasterium, siue in carcerem
 detruditur, ibid. n. 38
 Clerici nullo modo possunt in eorum ludis alijs illis per-
 missis admixtos Lascos habere, lib. 5. t. 19. c. 8. num. 4.
 pag. 239.
 Clericus choreis, ac ludis interessens, quorum occasione homi-
 cidia sequuta fuerunt, quando irregularitatem incurrit,
 ostenditur ibid. n. 5
 Clericus dans operam rei illicitæ si inde sequantur vulnus,
 & cædes incurrit irregularitatem, etiam quod illa facce-
 leret extra eius intentionem, lib. 5. t. 19. c. 11. n. 3. p. 240
 Clericus excusatur ab irregularitate si committat homicidium
 cum defensione licito modo facta, & cum moderate in-
 culpatae ratione, lib. 5. t. 19. c. 18. n. 1. p. 245
 Clericus pro excessu in se defendendo non incurrit excom-
 municationem, seu irregularitatem nisi dolo, & propo-
 sito occidat, ibid. n. 18
 Clericus etiam in maioribus Ordinibus constitutus in medi-
 cina, seu arte chirurgæ peritus si intra pietatis animum
 suam exercuerit, an et impetitur ab irregularitate, si ex
 tali exercitatione secuta fuerit mors, ostenditur lib. 5. t. 19
 c. 19. n. 3. p. 246
 Clerico prohibitum est ludere cum muliere, ibid. n. 5
 Clericus cuiuslibet iuramenti petens pro rebus sibi ablatis si
 protestetur non incurrit irregularitatem, etsi sequatur
 sanguinis poena, lib. 5. t. 19. c. 21. n. 1. pag. 247
 Clericus de malefactoribus suis, vel propinquo, aut Ec-
 clesiæ suæ potest conquiri cum protestatione coram iudice
 absque metu irregularitatis, ibid. n. 4
 Clericus etiam si certo sciat iudicem secularem processum
 ad poenam sanguinis, & quantum valeat res suas
 alia via recuperare, potest cuiuslibet agere cum protestatione
 pro rebus sibi ablatis, ibid. n. 3
 Clericus illicitè pulsum campanam tempore interdicti, cuius
 tantum ibidem casu cadens aliqui occiderit, an sit irre-
 gularis, ostenditur ibid. n. 5
 Clericus militans in bello quando incurrit irregularitatem,
 ostenditur lib. 5. t. 19. c. 24. n. 2. p. 249
 Clerici pugnantes in duello, seu ad illud prouocantes sunt
 suspendendi, lib. 5. t. 19. c. 1. n. 2. & 5. pag. 252
 Clericus pro adulterio depunitur, & in Monasterium detru-
 ditur, lib. 5. t. 19. c. 5. n. 6. p. 259
 Clericus repertus in notorio adulterio, vel amplexibus cum
 vxorata an velut adulter sit puniendus, remittit ibidem
 num. 7
 Clericus fabricans falsam monetam Pope an actualiter sit
 degradandus, remittit lib. 5. tit. 10. c. 7. n. 10. p. 293
 tom. 2
 Clerico Curie seculari tradito poena imponenda debet esse
 vitæ supplicij, ibidem num. 14

Clericus colludens in causa beneficii debet beneficio pri-
 uari, lib. 5. t. 19. c. 3. n. 3. p. 299
 Clericus excommunicatus est inhabilis ad exercendos actus
 tribus Ordinibus, & si aliquem illorum exerceat effectus
 irregularis, lib. 5. t. 19. cap. 1. n. 2. pag. 307
 Clericus in minoribus constitutus etiam irregularitatem
 contrahit si post excommunicationem faciat actum mibu-
 tum Ordini, ibid. n. 3
 Clericus prohibitus ne celebret, si vitetur debita materia, &
 forma conficiet Sacramentum, ibid. n. 3
 Clericus non sacerdos, etiam in extrema necessitate ba-
 ptizans solemniter, sit irregularis, lib. 3. t. 28. num. 2.
 pag. 316
 Clericus non sacerdos aliquem serio Sacramentaliter absol-
 uens est irregularis, ibid. n. 7
 Clericum se dicentem, & ingerens se actibus Clericorum cum
 non sit, est falsarius, & punitur, lib. 5. t. 28. c. 2. nu. 3.
 pag. 318
 Clericus per falsum promouus an sit irregularis, ostenditur
 lib. 5. t. 29. cap. vinc. n. 3. p. 328
 Clericus per falsum promouus non potest Ordinari, ibidem
 num. 2
 Clericus nefandum crimen perpetrans depunitur, ac in
 Monasterio detruditur, lib. 5. tit. 31. cap. 4. num. 4.
 p. 333
 Clerici sodomitæ quomodo in Ordinibus sacris ministrant,
 ac celebrent, irregulares non sunt, ibid. n. 5
 Clerici sodomitæ attenta constitutionibus Pij V. quas poenas
 incurrant, ostenditur ibid. n. 6
 Clericus vitio bestialitatis laborans, & animalis bruto iur-
 piter cunctis, non incurrit poenas constitutionis Pij V.
 ibid. nu. 11
 Clericus ab officio, & beneficio suspenditur ab fornicationem
 notoriam frequenter, lib. 5. t. 31. c. 9. nu. 5.
 pag. 337
 Clericus iurisperitus si faciat consilium, quod ledit cau-
 sam mortis, est irregularis, lib. 5. t. 31. c. 10. nu. 3. pag. 338
 tom. 2
 Clerici assentes executioni sententiæ quando irregulares
 sunt, ostenditur ibid. n. 6
 Clericus sine habitu, & tonsura in crimine deprehensus
 à iudice seculari an puniri possit, ostenditur lib. 5. t. 33.
 c. 27. nu. 1. cum sequentibus, pag. 391
 Clericus agere potest actione iniuriarum ciuilitate, lib. 5. t. 36
 c. 7. n. 2. pag. 409
 Clericus licet odium, & rancorem ex precepto dimittere
 teneatur, satisfactionem autem non 10, ibid. n. 3
 Clerici nauiem ad pugnam gubernantes, & confectum per-
 sonaliter exercentes, ac alios ad pugnam incitantes, de-
 ponendi sunt, nisi faciant causam defensionis, lib. 5. t. 37
 c. 5. n. 2. pag. 412
 Clericus pro furtis conuictus, & confessus depunitur, in-
 telligitur ibi, lib. 5. t. 37. c. 6. n. 2. p. 412
 Clericus pro hominidicio ultra depositionem in Monasterium
 detruditur, ibid. n. 4
 Clerici etiam poenæ tonsuræ dummodo privilegijs gau-
 deant clericalibus interditi tempore possunt in cæmte-
 rio Ecclesiæ sepeliri, lib. 5. t. 38. c. 11. n. 11. pag. 426
 Clerici an tempore tunc dicti possint sepeliri in Ecclesiis
 specialiter interdicta, ostenditur ibid. n. 13
 Clerici deferre arma non possunt, lib. 5. t. 38. c. 13. p. 608
 Clerici arma portantes non possunt illis spoliari per iudices
 seculares, ibid. n. 6
 Clericus iuuens potest arma portare pro sua defensione,
 ibid. n. 8
 Clericus comam nutrire sub anathematis poena prohibetur
 Auscibus Papa omnium primus, lib. 3. t. 14. c. 4. n. 2. p. 790
 Clerico comam nutriendi peccat mortaliter, & absolutio
 Sacramentalis illis denegari potest, intelligitur ut ibidem
 num. 3
 Clerici peregrini vti possunt vestibus breuioribus, & co-
 mam amplius solito laxare, ibid. n. 4

Cle-

Collectan. in quinque libris Decretal.

Clerici habeam nutrire prohibitum est, lib. 3. t. 1. c. 5. n. 3. pag. 701.
 Clerici comam, & barbam nutientes etiam inuiti tendendi sunt, lib. 3. t. 1. c. 7. n. 2. p. 701.
 Clerici non possunt personarum habitum suscipere, vel latus se tegere, lib. 3. t. 1. c. 12. n. 3. p. 704.
 Clerici facere possunt representationes rerum piarum, & solemnitatum Fidei nostrar, ibid. n. 6.
 Clerici templum, & vas Domini, ac sacrarium Spiritus Sancti esse debent, lib. 3. t. 1. c. 13. n. 1. p. 704.
 Clericorum sodalitates penae quae, remissae ibid. n. 3.
 Clerici concubinae pœna quae, remissae ibid. n. 4.
 Clericus suspensionem violans celebrando Divina, deponendus est à beneficio, & officio, ibid. n. 5.
 Clericus a crapula, & ebrietate non se abstinens ab officio, & beneficio est deponendus, lib. 3. t. 1. c. 14. n. 1. p. 705.
 Clericus suspendendus est ab officio, vel beneficio, qui ad potus aequales potatores obligat, ibid. n. 4.
 Clerici nimis, ioculatoribus, & histronibus intendere non debent, lib. 3. t. 1. c. 15. n. 2. p. 706.
 Clerici in Sacris constituti an p. ceant mortaliter si compjjs interius, ostenditur ibid. n. 3.
 Clerici tabernas intrare non licet, nisi sint in itinere, seu in peregrinatione, ibid. n. 4.
 Clerici ludere ad aleas, & taxillos non licet, ibid. n. 5.
 Clerici non est prohibitus ludus schaccorum, siue lauraculorum, ibid. n. 8.
 Clericorum corona quid significet, ostenditur ibid. n. 1.
 Clericorum habitus quo propriè dicatur, ostenditur ibid. n. 12.
 Clerici anulum deferre non licet, nisi quibus convenit ratione dignitatis, ibid. n. 14.
 Clerici quoad penam inhabilitatis pro obtinendo beneficio nulla requiritur monitio, bene tamen quoad penam promotionem beneficiorum obtinentur, ibid. n. 15.
 Clericus negotiator, & artifex, qui post trina monitionem sui Episcopi delinquit in negotio, & artificio, quod exerceat, potest conveniri coram Iudice laico, & ab eo puniri in rebus negotiorum, sed non ad penam corporalem, lib. 3. t. 1. c. 16. n. 1. p. 708.
 Clerici debent se abstinere à negotiationibus secularibus, ibid. n. 3.
 Clericus negotiator ut amittat privilegium trina monitio precedere debet, ibid. n. 4.
 Clerici, qui habent qualem qualem suspicionem à mulierum conversatione omnino abstinere debent, lib. 3. t. 1. c. 17. n. 4. pag. 709.
 Clericus frater tenetur ex redditibus beneficii forem, inopem alere, & dotare, ibid. n. 5.
 Clerici concubina an à Iudice seculari puniatur, lib. 3. t. 1. c. 18. n. 4. p. 710.
 Clericorum appellatione superiores, & maiores intelliguntur ibid. n. 1.
 Clerici non sunt cogendi abiurare concubinas, lib. 3. t. 1. c. 19. n. 2. p. 710.
 Clerici concubinarum si moniti concubinas non dimittant suspendendi sunt à beneficiis, & si eas suspensi detinere præsumpserint ab eisdem perpetuò sunt remouendi, lib. 3. t. 1. c. 20. n. 2. p. 711.
 Clericus peccat mortaliter si cohabitavit mulieri de qua esse possit rationabilis suspicio, lib. 3. t. 1. c. 21. n. 1. p. 714.
 Clericus concubinarum an, & quando euntare teneatur, lib. 3. t. 1. c. 22. n. 1. p. 714.
 Clerici qui sunt concubinarum notorii an sint suspensi ab officio, & beneficio, ostenditur ibid. n. 4.
 Clericus in minoribus per matrimonium de presenti siue consummatum, siue non, amittit beneficia, etiam si non secuta adhuc copula carnalis ingressa fuerit religionem, lib. 3. t. 1. c. 23. n. 4. p. 716.
 Clericus in Sacra constitutus, aut religionem professus approbatus per sententiam priuatur beneficiis, ibid. n. 7.
 Clericus ipso iure beneficiis priuatur contrahendo matri-

monium nullum ex defectu solemnitatis, ibid. n. 9.
 Clerici in minoribus bene possunt ducere uxores, ibid. n. 12.
 Clericus in minoribus coniugatus non potest habere beneficia, lib. 3. t. 1. c. 24. n. 1. p. 718.
 Clericus in minoribus matrimonium contrahens beneficio tacite videtur renunciare, lib. 3. t. 1. c. 25. n. 1. p. 718.
 Clerici Gregi in minoribus Ordinibus contrahentes possunt post coniugium ad sacros Ordines ascendere, & matrimonio antea contracto uti, lib. 3. t. 1. c. 26. n. 2. p. 720.
 Clericus coniugatus licet et negotio honesta viuis causa, lib. 3. t. 1. c. 27. n. 5. p. 721.
 Clericus alterius diocesis non debet recipi sine literis commendatarius proprii Episcopi, lib. 3. t. 1. c. 28. n. 1. p. 726.
 Clericus absens quando scitur ubi est, si potest commodè requiri, personatur citari debet, quamvis sit extra provinciam, lib. 3. t. 1. c. 29. n. 3. p. 728.
 Clericus in Ecclesia sua residentiam facere presumendus est, lib. 3. t. 1. c. 30. n. 2. p. 729.
 Clericorum appellatione in maioribus, & minoribus constituti continentur, lib. 3. t. 1. c. 31. n. 1. p. 734.
 Clericus potest redditibus beneficii consummare in suis alimentis, & fructus partimonijs referantur, lib. 3. t. 1. c. 32. n. 6. pag. 736.
 Clericus habens duas Ecclesias in diversis Episcopopatibus ab unoquoque illarum Antistite ad Ordines promoveri potest, lib. 3. t. 1. c. 33. n. 4. p. 737.
 Clericus debet esse hospitalis, lib. 3. t. 1. c. 34. n. 2. p. 742.
 Cleros quid significet, lib. 3. t. 1. c. 35. n. 7. p. 744.
 Clericus nullus propter morbum, quo laborat, est priuatus beneficio, sed solum ei dandus est coadiutor, lib. 3. t. 1. c. 36. n. 4. p. 767.
 Clericus potest cogi ad ostendendum titulum beneficii, lib. 3. t. 1. c. 37. n. 5. p. 796.
 Clerici secularis ad regularia beneficia sunt inhabiles, lib. 3. t. 1. c. 38. n. 3. p. 804.
 Clericus an possit torqueri, ostenditur lib. 3. t. 1. c. 39. n. 7. p. 809.
 Clerici beneficiati ad elemosinas artius tenentur, quam laici, lib. 3. t. 1. c. 40. n. 5. p. 812.
 Clericus vendens falsam mensuram puniatur à Iudice Ecclesiastico, lib. 3. t. 1. c. 41. n. 3. p. 812.
 Clerici vituario comparantur, lib. 3. t. 1. c. 42. n. 4. p. 852.
 Clericus si de sacro fideiubeat, fideiususio est valida, & remanet obligatoria, lib. 3. t. 1. c. 43. n. 2. p. 866.
 Clericus si nihil habeat successore in beneficio tenetur ad funeris expensis, lib. 3. t. 1. c. 44. n. 4. p. 871.
 Clericus non habens unde soluat debita in totum, vel pro parte, non debet excommunicari, nec molestari, praesentia tamen cautione de soluendo cum venerit ad pinguetorem fortunam, lib. 3. t. 1. c. 45. n. 2. p. 873.
 Clericus petens privilegium cap. Odoardus de solut. qualiter paupertatem probare debeat, ostenditur ibid. n. 3.
 Clericus semel ad beneficium cap. Odoardus, admissus non prohibetur iterum admitti, ibid. n. 4.
 Clericus debitor aliquisquam esset pauperior ipso, non gaudet beneficio cap. Odoardus, ibid. n. 7.
 Clericus in minoribus non gaudet beneficio cap. Odoardus, ibid. n. 8.
 Clericus coniugatus non gaudet beneficio cap. Odoardus, ibid. n. 9.
 Clericus priuatus vel suspectus de fuga non gaudet privilegio cap. Odoardus, ibid. n. 10.
 Clericus debitum negans non gaudet beneficio cap. Odoardus, ibid. n. 11.
 Clerici fideiussores laici non gaudet beneficio, cap. Odoardus, ibid. n. 12.
 Clericus debitor ratione depositi penes se facti non gaudet beneficio cap. Odoardus, ibid. n. 13.
 Clericus suscipiens Clericum postquam fuit condemnatus ad solutionem debiti, non potest se laxari de beneficio cap. Odoardus, ibid. n. 14.
 Clericus contentus ex debito dependente ex delicto non gaudet

Index rerum, & verborum

in posterum concedi, ibidem num. 6
Bona Clericorum etiam patrimonialia iam acquisita quam acquirenda gaudent privilegio Clericorum, l. 3. t. 1. c. 5. n. 6. p. 859
Bona paraphernalia non sunt tacite hypothecata, ibid. n. 9
Bona omnia Praelati sunt pro mala administratione Ecclesiae hypothecata, ibid. n. 12. p. 860
Bona obligata pro dote continentur etiam obligata pro alimentis, & viuis, l. 3. t. 1. c. 3. n. 5. p. 866
Bona consumens, & occultans scilicet in extraneos alienans gratia fraudandi creditores non gaudent privilegio, cap. Odoardus de solu. l. 3. t. 3. c. 3. n. 18. p. 875
Bona Praetorum, & Clericorum post adeptam dignitatem, & beneficia acquisita praesumuntur esse de bonis Ecclesiae, cui praesunt, lib. 3. t. 26. c. 1. n. 8. p. 885
Bona empti à Praelato ex pecunia, & redditibus Ecclesiarum suae proprio, suae alieno nomine eidem Ecclesiae statim acquiruntur, ibid. n. 9
Bona Ecclesiae non possunt à testatore legari, lib. 3. t. 26. c. 1. n. 3. p. 891
Bona patrimonialia Clericorum gaudent privilegio bonorum Ecclesiae, l. 1. t. 2. c. 10. n. 34. p. 27
Bona Religiosi transiens ex una Religione ad aliam studio melioris vitae manens penes primum monasterium, & quodvis post secundum profissionem in secundo famam ei obuenient, secundo monasterio acquirunt, l. 3. t. 3. c. 18. n. 29. p. 956
Bona nuda ad aliud monasterium penitentiae causa acquiruntur illi priori Monasterio, nisi translatio fuerit facta ad effectum ut fiat filius secundi Monasterii, ibid. n. 30
Bona ecclesia Religione cui acquirantur, ostenditur, l. 3. t. 3. c. 24. n. 15. p. 962
Bona Ecclesiae dicuntur esse de patrimonio Christi, l. 3. t. 5. c. 10. n. 3. p. 744
Bona Ecclesiae quae seruari non possunt licite venduntur sine solemnitatibus, l. 3. t. 13. c. 5. n. 15. p. 800
Bona Ecclesiae alienans repetere ipse potest, & tenetur, etiam si propter iuramento firmaverit se non repetiturum, l. 3. t. 13. c. 6. n. 8. p. 801
Bona quae dicantur de mensa Ecclesiae, ostenditur l. 3. t. 3. c. 8. n. 2. p. 803
Bona quae sunt de mensa alienare non potest Praelatus, nec in emphyteusim perpetuum concedere, ibid. n. 3. p. 803
Bona Ecclesiae à beneficiario male commutata, & alienata, per praedecessorem sunt reuocanda, l. 3. t. 19. c. 2. n. 2. p. 850
Bona defensorum, & fautorum haereticorum, ac credentium &c. ipso iure confiscantur, l. 5. t. 7. c. 11. n. 6. p. 210
Bona Clerici haeretici, quae ex Ecclesia, vel eius respectu acquisitae, eidem Ecclesiae restituenda sunt, l. 5. t. 7. c. 13. n. 7. p. 212
Bona acquisita per privilegia assument naturam privilegiorum, l. 5. t. 13. c. 7. n. 2. p. 316
Bona, quae antea Laicorum erant, & ad Ecclesias peruenerunt, gaudent privilegio exemptionis à tributis, ibid. n. 4
Bona haereticorum ipso iure confiscantur à die, quo incidunt in haerem, ita ut non teneant ante Iudicis sententiam illa filii offerendi, l. 5. t. 7. c. 10. n. 3. p. 206
Bona futura, & acquisita haeretico post condemnationem, confiscantur, ibid. n. 11. p. 207
Bonorum omnium amissio inducit iustum metum, l. 2. t. 28. c. 7. n. 8. p. 676
BONI viri qui dicantur Iudicis arbitrio relinquitur, lib. 3. t. 28. c. 73. n. 21. p. 678
Bonus in dubio quilibet praesumitur, lib. 5. t. 12. c. vnica. n. 4. pag. 171
Bonus, qui antea fuerat, nunc & bonus praesumitur, l. 2. t. 23. c. 6. n. 3. p. 547
Bonus quilibet praesumitur nisi contrarium probetur, l. 2. t. 23. c. 16. n. 3. p. 552
BOVES aratorij ad executionem capi non possunt, l. 2. t. 24. c. 2. nu. 5. p. 292
BRACHII secularis auxilium per Ecclesiasticum imploran-

dum non est nisi pro ultimo suo remedio, lib. 1. t. 3. t. c. 1. nu. 8. p. 204
BRACHAR EN SIS Ecclesia contra Tolethanam super primatia quare ius suum non fuerat prosequuta, ostenditur lib. 1. t. 4. c. 7. p. 370
Bracharen sis Ecclesia ad excludendam Tolethanam à nomine primatus plura adducere potest, ibid. n. 4
BYLLA 10 cena Domini in excommunicatione tertia, declaratur l. 5. t. 17. c. 3. n. 3. p. 262

C

CADVCITAS incurritur pro ea parte pro qua consensus non fuit requisitus, quando duo sunt domini directi, & vnus fuit requisitus, l. 3. t. 18. c. 4. n. 10. p. 834
Caducitas potest declarari per haeredes quando adest clausula quod quis cadat ipso iure, l. 3. t. 18. c. 4. n. 13. p. 845
Caducitatis à pena omnis causa etiam temeraria, & bestialis excusat, ibid. n. 13. p. 796
CAECVS ad gabellas, & collectas non tenetur, lib. 3. t. 39. cap. 4. nu. 2
CAIMITERIVM vnde, & quibus modis dicatur, remissum l. 5. t. 3. c. 5. n. 6. p. 352
Cazimierz nomen, in quo excommunicatis denegatur sepultura, continetur quicumque locus sacer etiam intra ipsam Ecclesiam, ibid. n. 7
Cemeterium pollutum si in eo excommunicatus sepeliatur, l. 3. t. 40. c. 7. n. 2
CALARITANA Ciuitas prima, & principalis est in insula Sardinia, l. 2. t. 26. c. 17. n. 3. p. 600
CALCVLI ratio ut repetant non requiritur latio vltra dimidiam, sed sufficit latio non minima nisi super latione iudicatum, aut tractatum sit, lib. 3. t. 17. c. 3. n. 3. pag. 816
CALICES in consecratione modicum aquae vino adhibendum est, l. 3. t. 41. c. 13. n. 2
CALICE ligneo viui non potest Sacerdos sub pena depositionis ab officio, & beneficio, l. 3. t. 41. c. 14. n. 7
Calicem rapis factilegium comititur, l. 5. t. 18. c. 1. n. 2. p. 270
CALVMNIATOR condemnatur à testimonio repellitur, l. 2. t. 30. c. 2. n. 6. p. 488
CALLIDITAS in dubio non praesumitur, lib. 1. t. 4. c. 2. nu. 6. p. 330
Calumniatores grauius sunt puniendi: quouis alio delinquente, l. 5. t. 2. c. 2. n. 2. p. 158
Calumniatores vltra condemnationem expensarum debent condemnari ad penam calumniae, quae est similitudo supplicij, ibid. n. 3
Calumniandi animum non habuisse praesumitur qui à fide dignis accepisse probatur, ibid. n. 5
Calumniari praesumitur accusator eo ipso quod non probat propositam accusationem, ibid. n. 6
Calumniar, seu malitiae praesumptio cessat in notorijs, ibid. n. 7
Calumniar praesumptio sub lata omnino, & extincta per iuramentum censetur, ibid. n. 9
CANES, accipitres, & falcones pro venatione, & accipio re. nec prohibuit esse Clericis, l. 3. t. 24. c. 2. n. 2. p. 303
CANDELAE duae ad missae sacrificium adhiberi debent, vna tamen sufficere potest, l. 3. t. 41. c. 14. n. 6
CANCELLARIVS vnde dicatur, remissum l. 2. t. 3. c. 10. nu. 3. p. 41
Cancellarij magni officium, & praerogantia qualis, ibidem, nu. 4
CANCELLATIO siue interlineatura dicti apposita instrumeto suspicionem falsitatis inducit, l. 2. t. 23. c. 6. n. 3. p. 336
Cancellarius Academiae auctoritate Pontificis approbatur dicitur in dignitate constitutus, l. 2. t. 29. c. 18. nu. 5. p. 237
CANONVM statuta omnes ligantur, l. 1. t. 2. c. 1. n. 2. p. 11
Canones, & leges adiunguntur inter se, l. 2. t. 2. c. 8. n. 2. p. 350
Canonitis potius quam Theologis adhaerendum est in materia vlturum, lib. 1. t. 6. c. 7. nu. 22. p. 95
Cautiones in decreto conscripti à Gratiano authentici non sunt,

Collectan. in quinque libros Decretal.

funt, lib. 2. tit. 35. c. 1. nom. 6. pag. 564
Canonici penitenciales crediti erant antiquitus, lib. 3. t. 17. c. 2. n. 5. p. 811
Canonice deficiente in causa Ecclesiasticis, & ordinationibus generalibus non ad ius Regii fed ad Catearum est recurrendum, lib. 5. t. 32. c. 1. n. 3. p. 338
Canonici legibus defensionibus si leges Imperatorum rounpalibus, seu Regis contrarij repertantur, an Ecclesiasticæ causæ secundum ius Regium decideri debeant, ostenditur, lib. 5. t. 33. c. 18. n. 8. p. 393
Canonica scientia legalis, & doctor Iuris Canonici doctori legum est præferendus, lib. 5. t. 33. c. 18. n. 5. p. 393
Canonica scientia dicitur quiddam mixtum ex morali, & Ciuili, ibid. n. 10. p. 394
Canonica lex in foro seculari semper seruanda est ubi agitur de materia peccati etiam venialis, lib. 5. t. 34. c. 6. n. 3. p. 408
CANONICA PORTIO debetur Ecclesiæ Parochiali si defunctus elegit in alio loco, quam in propria Parochia sepulturam, lib. 5. t. 38. c. 9. n. 1. p. 910
Canonica portio non debetur Ecclesiæ, cuius Parochianus religionem ingreditur, & pendente anno professionis obijt, secus si ingressus est animo exiendi, & moritur ante professionem, lib. 5. t. 38. c. 4. n. 3. p. 909
Canonica portio debetur ex eo quod relinquitur Ecclesijs, vel piji locis pro anima, & pietatis causa, lib. 5. t. 36. c. 14. n. 3. pag. 899
Canonica portio non soluitur Episcopo de relictis fabricæ, lib. 5. t. 40. c. 31. n. 2. p. 491
CANONICI alij recipi possunt si superexcrecant Ecclesiæ facultates non ubstante constitutione iurata de certo numero Canoniorum, lib. 1. t. 2. c. 6. n. 2. p. 20
Canonici aliud est, & aliud præbenda, ibid. n. 10
Canonici impetrant an teneant facere mentionem de præbenda, ostenditur ibid. n. 11
Canonici quis sine præbenda recipi potest ultra numerum Canoniorum dimisso non sit certus auctoritate Papæ, ibid. n. 16. p. 31. & lib. 3. t. 5. c. 17. n. 3. p. 753
Canonici recepti ultra numerum an habeat vocem in electione Episcoporum, lib. 1. t. 1. c. 9. n. 17. p. 21
Canonici alique Cathedralis Ecclesiæ impetransquam scientiam debeat habere, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 7. n. 14. p. 94
Canonici exstinguiuntur morte Canonici, & constituitur in personam sequenti, lib. 1. t. 6. c. 18. n. 8. p. 116
Canonici vacante Ecclesia pro illa tantum vice ad colegendum admittunt possunt Clericos Ecclesiarum inferiorum, vel alios extraneos, lib. 1. t. 6. c. 4. n. 3. p. 116
Canonici possunt totam potestatem eligendi in arbitris eorum promisso facto transferre, lib. 1. t. 6. c. 43. n. 29. p. 131
Canonici eligentes Episcopum debent esse maiores, & mentis compotes, atque, in Sacro saltem Subdiaconatus Ordine constituti, lib. 1. t. 6. c. 48. n. 4. p. 133
Canonici non habet vocem in Capitula, nisi saltem in Subdiaconatus Ordine sit constitutus, lib. 1. t. 14. c. 2. n. 8. pag. 174
Canonici si pater fuerit in aliqua Ecclesia, non potest filius illegitimus in eadem Ecclesia alium Canonatum obtinere, secus si fuerit legitimus, lib. 1. t. 17. c. 15. num. 2. p. 194
Canonici ius habens annexam parochoialem accessit Canonici tenetur solum in eo residere, & non in parochoia, ac proinde habere atque, & requirit ad illum necessitatem, lib. 1. t. 38. c. 6. q. 11. p. 325
Canonici habens annexam parochoialem accessit, & in perpetuum non intulatur in parochoiali, sed in Canonici, ibid. n. 17
Canonici Ecclesiæ Cathedralis dicuntur in dignitate constituti, lib. 1. t. 29. c. 18. n. 3. p. 337
Canonici an probet in fauorem sui Capituli, lib. 1. t. 29. c. 35. n. 4. p. 351
Canonici in materia fauorabilij veniunt appellatione Clericorum, lib. 1. t. 31. c. 13. n. 4. p. 377
Canonici singulares de Capitulo sunt minores Capitulo, ibid. n. 10

Canonici, seu beneficiati, qui præuenit in apprehensione possessione, & in antiquiori receptione, præcedere debet alios in Ballo, voce, & alijs prærogatiuis, lib. 1. t. 33. c. 1. n. 8. pag. 180
Canonici creati à Papa ceteris paribus est præferendus Canonico facto ab interiore, lib. 1. t. 33. c. 7. n. 5. p. 184
Canonici alieni si personaliter citati non potest, debet in eius Ecclesiæ trinitate citationis edictum publicari, lib. 3. t. 4. c. 11. n. 2. p. 759
Canonici solum tam Ecclesiarum Cathedralium, quam Collegiarum, etiam habentes præbendam doctoralem non autem alij Clerici, gaudent priuilegio, ut abentes pro scripto Episcopi possint percipere fructus suorum beneficiorum, lib. 3. t. 4. c. 7. n. 4. p. 757
Canonici quando consistunt in solis distributionibus quotidianis Canonici in seruitio Episcopi abentes tunc eas lucrantur deducta tertia parte, quæ seruientibus accrescit, ibid. n. 8
Canonici in fauorem sui Capituli testis esse non potest, lib. 3. t. 20. c. 6. n. 1. p. 495
Canonici excommunicationem non habent vocem in electionibus Episcoporum, remittitur lib. 3. t. 1. c. 9. n. 3. p. 703
Canonici solum tam Ecclesiæ Cathedralium, quam Collegiarum habentes præbendam doctoralem, non autem alij Clerici, gaudent priuilegio, ut abentes pro seruitio Episcopi possint percipere fructus suorum beneficiorum, lib. 3. t. 4. c. 7. n. 4. p. 757
Canonici Regulares Sancti Augustini veniunt appellatione Clericorum, lib. 5. t. 40. c. 18. n. 3. p. 485
Canonici, seu dignitatem habens, cui sit vnita accessio, & in perpetuum Parochialis, debet residere in canonici, seu dignitate, & non in Parochiali, ac habere gratiam, quam requirit Canonici, & non parochialis, lib. 3. t. 5. c. 30. n. 6. p. 758
Canonici habens in certa Ecclesiâ in eadem consequatur alium non potest resignare primum in fauorem, quia vacat ipso iure, lib. 3. t. 8. c. 9. n. 6. p. 778
Canonici supplere tenentur de superabundantibus quando non est sufficiens quarta portio, quam dat Episcopus, pro fabrica Ecclesiæ, lib. 3. t. 11. c. 4. n. 3. p. 795
Canonici iuris æquitas seruanda est iure Ciuili quando non reperitur lex in contrarium, lib. 1. t. 14. c. 1. n. 3. p. 445
Canonici iure deficiente recurrendum est ad iura, & consuetudines Regni, non autem ad iura Imperatorum, vel Iuriconsultorum, lib. 3. t. 19. c. 12. n. 2. p. 482
Canonici Regulares possunt præfici in Ecclesijs parochialibus, seu curatis secularibus, lib. 3. t. 35. c. 5. n. 2
Canonici Regulares Cathedralium Ecclesiarum eiusdem sunt Ordinis, & Religionis cum reliquis Canonici Regularibus, lib. 3. t. 31. c. 17. n. 3. p. 950
Canonici non in receptione prohibita est prandij exactio, lib. 5. t. 3. c. 4. n. 2. p. 179
Canonici Regularium nomen, & institutio quæ fuerit, remittitur lib. 5. t. 33. c. 14. n. 4. p. 370
CANONIZARE sanctos non potest Legatus à Latere, etiam ex commissione Papæ, lib. 3. t. 45. c. 1. n. 7
CANTOR quam dignitatem, & officium habet, remittitur lib. 1. t. 25. c. vnica. n. 6. p. 219
CANTVS in Ecclesia audientes ad maiorem animi deuotionem excitant, nam solum interdicunt indecens in Ecclesia canendi modus, ibid. n. 15
Canendi alternatim in Ecclesia forma vnde originem habuit, ostenditur lib. 3. t. 41. c. 9. n. 14
CAPACITAS in beneficijs attenditur tempore præsentationis, lib. 3. t. 7. c. 2. n. 3. p. 767
CAPELLANIAM Sacramentalem potest facere fundator, lib. 3. t. 5. c. 11. n. 7. p. 741
Capella Monasterio subiecta, non censetur exempta per exemptionem datam Monasterio, lib. 5. t. 33. c. 17. n. 6. p. 375
Capellanus amouibilis potest esse filius in Ecclesia, in qua eius pater etiam tanquam capellanus amouibilis, si viarius temporaneus seruauit, lib. 1. t. 17. c. 3. n. 4. p. 189

Index rerum, & verborum

Capellanæ ad titulum quando quis possit ordinari, ostenditur lib. 1. c. 17. c. 1. n. 3. p. 190
 Capellanus Ecclesiæ nouiter erectæ, quibus concurrentibus recipere debeat obsequium, ostenditur lib. 3. tit. 48. c. 3. n. 5.
 CAPITANEI sunt prohibiti habere emphyteusim, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 170. p. 849
 Capitanei dicuntur in Regno Neapolitano barones, ibidem num. 171
 CAPITVLVM Sede vacante potest vnire ea beneficia, quæ potest Episcopus dummodo sibi non vniant, & nihil perreat de iure Episcopali, lib. 5. t. 31. c. 8. n. 5. p. 236
 Capitulum non potest statuere in præiudicium absentium, nisi sub sit rationabilis causa, lib. 3. t. 11. c. 1. n. 8. p. 703
 Capituli maior pars quod fecit non admittit appellationem, ibid. n. 3
 Capitulum habet intentionem fundatam super administratione bonorum, & reddituum Ecclesiæ, lib. 3. t. 6. c. 12. n. 4. p. 897
 Capituli consensus requiritur in vnione facienda per Episcopum, lib. 3. t. 24. c. 7. n. 7. p. 878
 Capituli appellatione non comprehenditur caput principale ipsius, nisi specialiter nominetur, lib. 3. n. 8. c. 1. n. 3. p. 777
 Capituli consensus in vnione præbendis potest post ipsam intervenire, lib. 3. t. 5. c. 33. n. 3. p. 761
 Capitulum Sede vacante an possit indulgentias concedere, remittitur lib. 5. t. 38. c. 14. n. 10. p. 433
 Capitulum Sede vacante cognoscere potest de causis matrimonialibus, lib. 4. t. 7. c. 7. n. 3. p. 55
 Capituli consensus requiritur etiam in distractu, lib. 5. t. 3. c. 15. n. 2. p. 165
 Capitulum non potest statuere super iis, quæ tangunt statum generale Ecclesiæ, vel Iure Episcopi sine consensu eiusdem, lib. 1. t. 3. c. 6. n. 3. p. 16. & eod. lib. 1. t. 4. c. 9. n. 2. p. 78
 Capitulum generale, vel provinciale potest dispensare ex privilegio cum Religiosis illegitimis ad prælaturas, & dignitates, lib. 1. t. 17. c. 1. n. 5. p. 188
 Capitulum Cathedralis Ecclesiæ habens parochialem Ecclesiam sibi annexam etiam independentem curam in ea habet curam actualem, ostenditur lib. 1. t. 38. c. 6. n. 14. p. 225
 Capitulum Sede vacante oeconomos præfere potest, lib. 1. t. 3. c. 4. n. 3. p. 266
 Capitulum, aut Ecclesia potest sine Prælatu agere si ex causa factio, aut negligentia grauetur, lib. 1. t. 33. c. 13. n. 2. p. 268
 Capitulum Sede vacante potest electos confirmare, & a patronis præsentatione instituere, lib. 4. tit. 3. c. 14. nu. 2. p. 288
 Capitulum Sede vacante succedit in omni iurisdictione, quæ Iure Ordinatio competebat Episcopo, ibid. n. 3
 Capitulum sine consensu Prælati ad agendum, & defendendum admitti non debet, lib. 3. t. 1. c. 9. n. 3. p. 350
 Capitulum Sede vacante non potest cognoscere de causis feudalibus, de quibus cognosceret Episcopus si viueret, lib. 1. t. 3. c. 7. n. 3. p. 365
 Capitulum Sede vacante non potest beneficia spectantia ad solam collationem Prælati conferre, lib. 3. t. 9. c. 2. n. 2. p. 783
 Capitulum Sede vacante omnia facere potest, quæ sunt iurisdictionis, nisi expresse prohibita reperiuntur, ibid. n. 3
 Capitulum Sede vacante potest Ecclesiis sine beneficiis ad tempus commendare, lib. nu. 4. p. 784. & præsentatos a patronis admittere, siue instituere, lib. n. 5. & resignationis beneficiorum spectantium ad collationem Episcopi recipere, ibid. nu. 6. et permutationibus beneficiorum, auctoritatem præstare, ibid. nu. 8. et dispensare cum illegitimis ad beneficia simplicia, ibid. nu. 9. et oeconomos præfere, ibid. nu. 10. et vniones ex causa facere, dummodo nil precat de iure Episcopali, ibid. nu. 11. et licentias concedere, ibid. nu. 12. et defunctorum vltimas voluntates exequi, quatenus Iure Ordinatio competebat Episcopis, ibid. nu. 14. et Religiosos piam voluntatum executores compellere ad reddendas administrationis rationes, ibid. nu. 15. et visitare diocesim, ibid. num. 16. et Consiliarium instituere, qui absolute a casibus Episcoporum referatur, ibid. nu. 17. et cognoscere de arduis causis, ibid. nu. 18. et vicarium generale constituere, ibid. nu. 19. et matrimonio celebrando iuxta formam Concilii Tridentini assistere, ibid. nu. 20. p. 785. et rationem ab administratoribus priorum locorum exigere, ibid. n. 21. Et charitativum subsidium postulare, ibid. nu. 22. et cognoscere de causis in prima instantia, ibid. num. 23. et Indulgentias concedere, ibid. n. 24. et deponere, ibid. n. 25
 Capitulum Sede vacante non succedit in iurisdictione delegata Episcopo, lib. 3. t. 9. c. 2. n. 26. p. 781. nec potest visitare monasteria exemptarum Monialium, quæ visitari Episcopus auctoritate Apostolica, ibid. nu. 27. nec supernumere præbendas, aut portiones vigorie Concilii Tridentini, ibid. n. 28. nec iurisdictionis donationem confirmare, ibid. n. 29. nec dissolutiones ad Ordines iuxta annum à die vacationis concedere, ibid. n. 30
 Capitula Cathedralium vocari debent, & admitti ad Concilia provincialia etiam per procuratores ad tractandum, non autem ad decidendum, lib. 3. t. 10. c. 10. n. 2. p. 792
 Capitula Collegiatarum Ecclesiarum quasi Episcopalem iurisdictionem habentium ad synodum provincialem sunt vocanda, ibid. n. 3
 CAPTURA affert damnum irreparabile, & à sententia interlocutoria ut quis in carcerem coniiciatur appellatio conceditur, lib. 1. t. 28. c. 60. nu. 17. p. 666
 Captura inducit in periculum, lib. 3. t. 31. c. 7. n. 7. p. 886
 CARDINALES habent iurisdictionem Episcopalem in Ecclesiis, quarum sunt titulares, lib. 1. t. 33. c. 1. n. 2. p. 287
 Cardinales in Ecclesiis, quarum sunt titulares, excommunicationes, interdicta, & suspensiones potius imponere possunt, & Pontificis insignibus uti, & beneficia conferre valent, ibid. nu. 3
 Cardinales debent esse constituti in ea ætate, qua Episcopi, lib. 1. t. 6. c. 7. n. 17. p. 91
 Cardinalium appellatione non veniunt Compositellani, Racuenates, & similes, lib. 1. tit. 5. c. 3. n. 6. p. 24. & lib. 2. t. 1. c. 7. n. 88. p. 349
 Cardinales sunt pars corporis Papæ, lib. 1. t. 30. c. 9. n. 5. p. 163
 Cardinalium officium esse assistere Papæ, & ideo tenentur residere in Curia, ibid. n. 6
 Cardinalis non potest in Episcopum eligi, seu postulari, lib. 1. t. 5. c. 3. n. 3. p. 84
 Cardinalis tenetur residere in Curia, ibid. n. 5
 Cardinales S. R. Ecclesiæ comprehenduntur sub dispositione textus in cap. de multa, de præbendis, lib. 3. tit. 8. c. 38. n. 10. p. 755
 Cardinales antiquitus Episcopis inferiores erant, lib. 3. t. 39. c. 6. n. 4
 Cardinali affertur aliquid, sibi commissum plena fides adhibetur, licet non ostendat litteras sui mandati, lib. 5. t. 39. c. 39. n. 7. p. 467. & eod. lib. t. 33. c. 13. n. 11. p. 369
 Cardinalatus ad celsitudinem ascendere non possunt legitimati per subsequens matrimonium, lib. 4. t. 17. c. 6. n. 75. p. 101
 Cardinalium dignitas tempore Innocentii I. cognita non erat, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 4. p. 111
 Cardinales post tempora Innocentii IV. seu Bonifacii VIII. gerere ceperunt officium, quod antea gerebant Episcopi in summi Pontificis Consiliis, ibid. nu. 4. p. 113
 Cardinales sunt instituti de Iure Diuino, ibid. n. 46. p. 115
 Cardinalium origo, potestas, & moderna excellentia inter omnes Ecclesiæ Prælatos qualis, ibid. n. 47. p. 112
 Cardinalium dicta propter excellentiam sine iuramento faciunt præsuppositionem, lib. 5. t. 33. c. 13. n. 8. p. 368
 Cardinali testificanti sine iuramento non creditur in præiudicium tertii, ibid. n. 9. p. 368
 Cardinales vocantur fratres a summis Pontificibus, ibidem n. 10. p. 368
 Cardinalis Legatus de Latere plenam probationem facit dummodo ipse asserat se legatum, ibid. n. 16. p. 369

Collectan. in quinque libros Decretal.

CARCERATIO alicuius inducit ius illi merum quando est
diuturna, lib. 1. t. 2. c. 37. n. 14. p. 677
Carceſis poena perpetua quæ fuerit, & an ſit antiquata, often-
ditur lib. 3. t. 7. c. 15. n. 7. p. 218
Carceſis frangens , & inde ad Eccleſiam confugiens, Eccle-
ſiaſtica gaudet immunitate, lib. 3. t. 49. c. 6. n. 12
Carceratus in alio loco extra Iudicis territorium poſſeſſi in
criminalibus pro procuratorem ſe defendere, lib. 3. t. 1.
c. 15. n. 5. p. 149
Carceratus de crimine , quod per ſententiam inflammaret , à
teſtimonio appellatur, lib. 2. t. 20. c. 2. n. 7. p. 488
CARLINA quæ dicatur, offenditur lib. 4. t. 4. c. 2. n. 4. p. 38
& lib. 5. t. 1. c. 8. n. 3. p. 145
CARNALE commercium non interdicitur dicitur coniugii
ſub lite pendente ſuper coniugio, l. 1. t. 16. c. 2. n. 2. p. 450
CAROLI Magni iudicium refertur ad cognoscendum quæ
occidit ex patre, & filio de homicidio accusans, l. 1. t. 23
c. 2. n. 4. p. 544
CASTELLANI, & non exteri poſſunt beneficia obtinere
in Regno Caſtellæ, lib. 1. t. 5. c. 4. n. 9. p. 85
CAſTITAS maior quæ exigebatur magis in vxore, quam
in viro, offenditur lib. 1. t. 21. c. 5. n. 4. p. 208
Caſtitas preſoſiſſima omnium rerum, l. 2. t. 19. c. 14. n. 6. p. 485
Caſtitas votum qualiter olim emittabatur promouendi ad
Ordinẽ ſubdiaconiatus, offenditur l. 1. t. 14. c. 9. n. 4. p. 179
CASTRATVS non ſponte, ſed cauſa, propria tamen ad id in-
terueniente culpa non poſſet fieri Clericus , lib. 1. t. 20.
c. 3. n. 3. p. 203
Castratus per inſidias homicidium , vel aliquam perſecutionem
non poſſet etiam in Episcopum eligi, lib. 5
Caſtrare ſe permententes nunt irregulares , ibid. n. 2. p. 202
Castrans ſe vixit lubricum carnis non poſſet promoueri,
lib. 1. t. 20. c. 4. n. 2. p. 203
CASTRISIA, vel quæ filiorum ob paternum crimen
non publicatur, lib. 5. t. 7. c. 10. n. 15. p. 208
Caſtrens pecunia, vel quaſi non publicatur publi-
cans filijfamilias bonus ob eius crimen , ſed deſertur patri
in patre poſſeſſus ſolarium, ibid. n. 6
Causa omnia à Canone pro omnia habetur, lib. 1. t. 7. c. 2.
n. 10. p. 146
Causa proſeſuati non tranſferuntur in generali Legati de
Latere commiſſione, lib. 1. t. 30. c. 4. n. 2. p. 259
Caſum tortionum renunciano non comprehendit inſo-
lutos, & qui caſtitate coniungunt, lib. 3. t. 8. c. 3. n. 8. p. 285
Causa omnia à ſtatuto vel conſuetudine pro omnia habetur,
lib. 5. t. 36. c. 6. n. 2. p. 409
CATECHIZANS cum catechizato contrahit cognationem
ſpiritalem impediens quidem, ſed non diſſolvens
n. matrimonium, lib. 4. t. 1. c. 1. n. 2. p. 65
Catechizari impediuntur cæ omnia ſubſtituti à Conci-
lio Trid. ibid. n. 3
CATHEDRALE Eccleſiæ qui reparare teneantur, offendit
lib. 3. t. 48. c. 1. n. 5
Cathedraſa Eccleſiæ dicitur parochia totius ciuitatis, & dicitur
lib. 1. t. 24. c. 3. n. 1. p. 218
Cathedraſa Eccleſiæ promittere poſſet magiſtro de benefi-
cio, qui Clericos eiudem Eccleſiæ, & alios pauperes
gratiæ doceat, & quod attento Concilio Trid. offenditur
lib. 5. t. 5. c. 1. n. 3. p. 183
Cathedralis Eccleſia in odioſis non venit appellatio Eccle-
ſiarum ciuitatis, lib. 5. t. 40. c. 19. n. 3. p. 485
CATHEDRATICVS ius quale dicatur, terminſſe lib. 1.
t. 3. c. 10. n. 5. p. 176
Cathedraticus quilibet Eccleſia totius diœceſis præterquam
à Monachia ſouendum eſt, ibid. n. 7
CATHOLICVS recedere à coniugie hæretico iudicio Ec-
cleſiæ poſſet ab illo libere diuertere ſic poſſet ad alio
caſum ab altero perſeſuato, lib. 3. t. 2. c. 21. n. 2. p. 978
Catholicus propria auctoritate recedens an teneatur redire
ad hæreſim iam euacuandam, offenditur ibid. n. 5
Catholiceus quomodo poſſit à coniugie hæretico propria
auctoritate ſeparari, offenditur lib. 4. t. 19. c. 6. n. 4. p. 128

Catholicis nominis excellentia quanta sit, remissive lib. 3. t. 33. c. 2. n. 7. p. 384
CAVSA AE meri Imperij an sint delegabiles, remissive lib. 1. t. 31. c. 10. n. 3. p. 270
Causa scilicet ad Curiam delata nunquam exiit Curiam, lib. 1. t. 31. c. 11. n. 13. p. 372
Causae maiores ad Sedem Apostolicam deferantur, lib. 1. t. 33. c. 2. n. 8. p. 381
Causae maiores quae dicantur, ostenditur ibid. n. 9
Causa, & occasio in qua differant, lib. 1. t. 33. c. 6. n. 2. p. 383 & lib. 3. t. 12. c. vnic. n. 8. p. 796
Causa vtilis, & honesta, quae ad sententiandum Episcopatu, remissive lib. 1. t. 9. c. 10. n. 16. p. 157
Causa iusta refugandi Episcopatum non est si Episcopus velit ingredi Religionem approbatam, causa mutandi statum, & vitam, ibid. n. 20
Causa impulsiva cessante non cessat effectus, lib. 1. t. 9. c. 11. n. 3. p. 158
Causa civilis clericorum potest committi Laicis, lib. 2. t. 3. c. 2. n. 7. p. 343
Causa simpliciter, & absolute commissa tam possessionis quam proprietatis commissa videtur, focus si delegerit specialiter, & cum restrictione, lib. 2. t. 17. c. 2. num. 2. pag. 453
Causae impulsivae cessatio vitiat recepta ad beneficia, lib. 1. t. 3. c. 27. n. 4. p. 57
Causa requiritur in Principe legitime, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 11. p. 108
Causa parva quantitas, & brevitates probantur per vnum testem, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 8. p. 491
Causa ex qua competat actio in citatione est exprimenda, lib. 2. t. 3. c. 3. n. 3. p. 382
Causa vnam ex multis in appellatione probare sufficit, lib. 2. t. 1. c. 9. n. 4. p. 338
Causa ab interlocutoria per appellationem ad Curiam delata an ibi principaliter manere possit, ostenditur ibid. num. 6
Causa, quae sui natura non requirit praesentiam corporalem per procuratorem expediri potest, lib. 2. t. 7. c. 6. num. 2. pag. 356
Causa cessante cessat effectus, lib. 2. t. 28. c. 6. n. 2. p. 665
Causa sufficiens ad celebrandam secundam Missam quae sunt, ostenditur lib. 3. t. 41. c. 3. n. 5
Causae dubae, difficiles, & ambiguae ad iudicium Sedis Apostolicae, cui Romanus Pontifex praestit, deferenda sunt, ibid. n. 38. p. 111
Causae nominis etymologia, & multiplex significatio, remissive lib. 1. t. 12. in rub. n. 3. p. 413
Causa oblians ad voti dispensationem est quando votum leuatur, & ex animi facilitate emissum est, non praemissa prudentia, ac matura deliberatione, lib. 3. t. 34. c. 2. n. 4
Causa legitima, & iusta transiens ad laxiorem Religionem quae sunt, ostenditur lib. 3. t. 31. c. 18. n. 15. p. 954
Causae iustae, & rationabiles imponendi charitativum subsidium, quae sunt, ostenditur lib. 3. t. 39. c. 6. n. 8. p. 1040
Causa propter dicitur ipsum lus deductum in iudicium, lib. 5. t. 4. c. 10. n. 3. p. 81
Causa iusta litigandi potest excusare à poena expensarum, lib. 1. t. 37. c. 4. n. 5. p. 411
Causa iusta litigandi quae sit arbitrio Iudicis relinquitur, ibid. n. 6
Causa remota non imputatur ad homicidium, lib. 5. t. 12. c. 11. n. 4. p. 340
Causae naturalium cognitio suae principaliter suae, incidenter ad solū pertinet iudicij Ecclesiastici, lib. 4. t. 17. c. 17. n. 2. p. 113
Causa temporalis dependens à causa principalium naturalium non potest Ecclesiasticus incidenter definire, ibid. n. 3
Causa piazide feriat in honorem Dei cuius apud Iudicem tractari possunt, lib. 2. t. 9. c. 5. n. 26. p. 466
Causis magni valoris non deferuntur iuramentum supplementum, lib. 2. t. 19. c. 2. n. 44. p. 464
Causa gravis, & actua quae dicuntur, remissive ibid. n. 45
Aaa CAVTIO

Index rerum, & verborum

CAVATIO fufficiens dicitur fideiufforia, vel pignoratitia, lib. 1. t. 6. c. 5. num. 31. pag. 191

Cautio pignoratitia vel fideiufforia defideratur vt conuinc probabilitatem aliterius coniugis fuitur teneatur cum illo cohabitare, lib. 1. t. 13. c. 13. num. 12. p. 423

Cautio fufficiens dicitur fi pignora & vel fideiuffores dentur, lib. 1. t. 13. c. 8. n. 8. p. 428

Cautio quanta fufficit arbitrio Iudicis relinquitur, ibidem num. 9

Cautio idonea dicitur pignoratitia, vel fideiufforia, lib. 3. t. 1. c. 8. n. 4. p. 262

Cautio vfufructuaria a teftatore non potest prohiberi, nifi conftituit quis vfufructum inter viuos, vel donet vfufructu retento, ibid. n. 6. & 7

Cautio de reddendis alimentis fi in caufa filius succumbat an ab eo fit exigenda, remiffus lib. 4. t. 17. c. 2. nu. 27. pag. 95

Cauete pro modico cogi quis non debet, lib. 4. t. 20. c. 7. nu. 4. p. 134

Cautione preftita de demolendo fuis fumptibus fi transfufis tribus menfibus cautio non fit finita potest opus petici, lib. 5. t. 12. c. 4. n. 4. p. 335

Cautio admittenda non eft quando nuncians vult in contri nenti probare, ibid. n. 8. p. 336

C-E-L-E-B-R-A-R-E hoc minitro eft peccatum mortale, lib. 3. t. 1. c. 3. n. 3. p. 699

Celebrare praelumines Diuina Officia in loco interdifo, qui pena incurant, offenditur, lib. 5. t. 27. c. 7. n. 3. p. 314

Celebrare dicitur in contemptu Clauium qui tenent fe excommunicari celebrat, lib. 5. t. 27. c. 10. n. 8. p. 316

Celebrare compellens Sacerdotes tempore interdifi puzfuntur impulfus in contemptum, lib. 5. t. 31. c. 18. n. 3. pag. 333

C-E-N-S-U-R-A vna conferri potest altera manente, lib. 1. t. 31. c. 5. n. 5. p. 166

Cenfura vna funel ligatur adhuc fubiectionem capax eft alterius non tantum diuerfa rationis, fed etiam ciuilem, lib. 1. t. 2. c. 1. n. 7. p. 362

Cenfuras tot quot funt superiores prohibentes actum non incurrit contrafaciens quando superiores prohibentes lub eosdem habent eandem potestatem, fecus fi diuerfiam, lib. 5. t. 39. c. 17. n. 3. p. 454

Cenfora per ftatumum aut edictum Epifcopale aduerfus adedti Monafteria Monachis, & cum illis alloquentes, coprehē diti an fubditos, quam non fubditos, l. 1. t. 1. c. 8. n. 4. p. 703

Cenfora non nifi praeedente citatione, feu Canonica monitione ferri poffunt, lib. 1. t. 28. c. 26. n. 2. p. 637

Cenfura lata in admittentem aliquid delictum an liget mandantē, aut confulentem, remiffus l. 5. t. 6. c. 12. n. 3. p. 143

Cenforae latae contra formam, vel in fraudem priuilegiorum in exemptos, & praeuilegiatos, ipfo iure tunc nullae, lib. 1. t. 33. c. 26. n. 3. p. 391

C-E-N-S-U-S ex folutione inferitur fubiectioni, l. 3. t. 39. c. 2. n. 4

Cenfum petens debet rationem expromere quare fibi debeatur, l. 1. t. 39. c. 5. n. 2. p. 1038

Cenfus fructus foluendus eft tempore recolectionis fructuum, ibid. n. 3. vbi etiam quid de cenfa pecuniaris.

Cenfus in forma felemis, & legitime praelumier conftitutus, ea co quod dominus cenfus probet fibi fuffile folutus annuus refponfiones in praeteritum, ibid. n. 4

Cenfus vt nouus poffit Ecclefia imponi quae tequirantur, offenditur lib. 3. t. 39. c. 7. n. 1. p. 1040

Cenfum fubditis fuis non potest dominus augere, lib. 3. t. 39. c. 7. n. 4. p. 1040

Cenfus impofitus fi fiat ex decreto executoris Apoftolici in vim litterarum Apoftolicarum in forma fi in euidentem expeditur, omnia confequuntur foluenter, & legitime gellat, lib. 3. t. 39. c. 8. n. 3. p. 1041

Cenfus conftitutus fuper rebus Ecclefiae legitima, & iufta cenfetur fi fiat pro illius vtilitate, lib. 3. t. 39. c. 8. n. 3

Cenfus antiquus potest renouari, lib. 3. t. 39. c. 13. n. 2

Cenfus foluui quando moneta eft alterata intrinfecē de qua

moneta fieri debeas, offenditur lib. 3. t. 39. c. 16. n. 1

Cenfus recte conftituit, & emi potest ad vitam ementis, lib. 5. t. 19. c. 6. n. 3. p. 277

Cenfuali in contradi transfertur in recipientem omne dominium tam directum, quam vtilis, lib. 3. t. 36. c. 6. n. 9

Cenfus creatur quando quis tradit rem fuam alteri, & in eū transfert omne dominium directum, & vtile cum onere, quod accipiens rem teneatur foluere certam annuam penfionem, ibid. n. 10

Cenfarius potest irrequifito domino alienare, nec teneatur illum, cui cenfum foluit, requirere, ibid. n. 11

Cenfum non foluens etiam per mille annos non cadit a lute fuo, vel a re cenfuali, ibid. n. 13. & t. 18. c. 4. n. 101. p. 841

Cenfus quibus modis dicatur, & quas habeat fignificationes, offenditur lib. 5. t. 33. c. 8. n. 5. p. 338

Cenfus impofitus fuper re emphyteutica irrequifito domino facit emphyteutam incidere in communium, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 51. p. 837

CERTIVDO ad probadam viri mortem fufficit per teftes feū probabilitatem mortalem, lib. 4. t. 1. c. 19. n. 7. p. 15

C-E-R-T-V-S qui eft amplius certiorari non debet, lib. 1. t. 6. c. 18. n. 9. p. 103

CENTE-N-NARIA praefcriptio fola contra Romanam Ecclefiam currit, lib. 1. t. 15. c. 14. n. 2. p. 598

C-E-S-S-A-T-I-O caufae impulfus vitiat in omnibus refcriptis, lib. 2. t. 14. c. 2. n. 2. p. 441

Ceffatio a Diuini folam ab Epifcopo non verò à Capitulo fine ipfius auctoritate fieri poffit, l. 1. t. 31. c. 3. n. 13. p. 273

C-E-S-S-I-O actionis, feu lites facta Clerico per Laicum non valet tanquam fimalate concepta, l. 1. t. 42. c. 3. n. 2. p. 331

Ceffio facta per Laicum Clerico praefumitur in dubio fraudulenta, ibid. n. 7

C-H-A-R-A-C-T-E-R-E-M recipit qui extra tempora conftituta ad Sacros Ordines promouetur, l. 1. t. 11. c. 16. n. 3. p. 170

Charactere Ordinis non recipit qui non baptizatus ordinatur, lib. 3. t. 43. c. 1. n. 2

C-H-A-R-I-T-A-S bene ordinata incipit à fe ipfo, lib. 1. t. 10. c. 3. n. 3. p. 161

Charitas praefumitur inter fratres, lib. 1. t. 23. c. 14. n. 7. p. 355

C-H-A-R-I-T-A-T-I-V-M fubfidium Papa imponere potest, lib. 1. t. 8. c. 4. n. 8. p. 399

Charitatum fubfidium an, & quando, & à quibus exigi poffit, remiffus lib. 1. t. 31. c. 16. n. 12. p. 270

Charitatum fubfidium exigere potest Capitulum Sede vacante, lib. 3. t. 9. c. 2. n. 22. p. 785

Charitatum fubfidium petendi caufa debet effe rationalis, & manifefta, lib. 3. t. 39. c. 6. n. 7. p. 1039

C-H-R-I-S-M-A-T-I-S olei coactatatio ea quibus, & qualiter, & qua folemnitate cooficiatur, remiffus l. 3. t. 41. c. 12. nu. 3

Chrifma, & alia facra olea abique aliquo interefte quamuis libere oblati debent dari à Patrobus, lib. 5. t. 3. c. 8. n. 7. pag. 163

Chrifma, confecratum; oleum cathemenorum, & infirmorum quomodo alterandum fit, offenditur lib. 3. t. 44. c. 12. n. 3

C-H-R-I-S-T-I adio nofta eft inftitutio, lib. 1. t. 6. c. 4. n. 3. p. 89

C-H-R-I-S-T-I-A-N-I noui, etiam ad huc nouiter fuit conuerfi, non funt vtperandi, fed honorandi propter adeptam Sacri Baptifmi dignitatem, lib. 1. t. 3. c. 7. n. 3. p. 38

Chriftianum Iudaei feruum cuiusque permittunt redimere duodecim foldis, lib. 5. t. 6. c. 1. n. 2. p. 186

Chriftianus Iudaeis, vel infidelibus aliquid legare in teftamento non potest, lib. 5. t. 7. c. 6. n. 3. p. 201

Chriftianus non potest haereticus, vel infidelis donare inter viuos, ibid. n. 4

Chriftiani Sarracenis arma, & ligamina deferentes galearum, dum ad impugnandos Chriftianos ea fubmittant excommunicationi, aliisque poenis fubiacent, lib. 5. t. 6. c. 6. n. 1. p. 189

Chriftianis non licet quicquam vendere paganis ad eum finem habere vt extruuntur, fulciantur, aut muniuntur Idolorum fana, lib. 5. t. 6. c. 7. n. 5. p. 190

Collectan. in quinque libris Decretal.

Christianæ femine non licet nectis filij iudæi minus sub-
bite, etiam dispensatione Episcopali. l. 1. c. 6. c. 8. n. 1. p. 101
Christianam carnaliter cognoscens iudæus quia pœna sit pu-
niendus, ostenditur ibid. n. 7
Christianus ignoranter cognoscens iudæa, excusatur, ibid.
n. 8. p. 196
Christianus vetus in honoribus assequendis præferendus est
neophyto, lib. 5. t. 6. c. 18. n. 5. p. 197
Christianus licitum est cum iudæis contrahere, lib. 5. t. 6. c. 14
n. 5. p. 194
Christiani apud Turcas captivi, & in eorum trementibus con-
tinentis vincha contra Christianos remigari coacti an peccent
mortaliter sic remigando, & aliquam incurant excom-
municationem, remissive ibid. n. 4
CHRONICIS antiquis, quibus à maioribus fides com-
muniter adhibita est, creditur, lib. 2. t. 22. c. 6. n. 30. p. 538
CIRCUNSTANTIAE in Confessione quæ necessaria ex-
plicandæ sint, ostenditur lib. 3. t. 38. c. 8. n. 3. p. 422
Circumstantia conscientie etiam erroneæ ligat, lib. 5. t. 6. c.
35. n. 3. p. 174
Circumstantia peccati mortalis commissi in die festo an sit ne-
cessario confitenda, ostenditur lib. 3. t. 9. c. 1. n. 4. p. 491
CISTERCIENSES Monachi ex privilegijs summorum
Pontificum possunt habere castella, villas, molendina, &
possessiones, lib. 3. t. 35. c. 3. n. 3
Cistercienses, Templarii, & Hospitalarii non tenentur solu-
te decimas prædiorum suorum, quæ proprijs manibus
aut sumptibus excolunt, lib. 3. t. 30. c. 10. n. 2. & 3. p. 921
CISTERNAS fodens, & non cooperiens, si bos ceciderit
teneatur dominus cisterne pretium bouis reddere, lib. 5.
t. 36. c. 2. n. 2. p. 497
CITATIO non valet nisi decernatur auctoritate Iudicis,
lib. 1. t. 3. c. 12. n. 3. p. 42. & lib. 2. t. 2. c. 19. n. 3. p. 378
Citatus ad vnam causam an super aliam eodem termino re-
pondere sit obnoxius, remissive lib. 1. t. 3. c. 43. n. 1. p. 70
Citatio non requiritur in notorijs quando constat noto-
rie absenti nullam competere defensionem, lib. 1. tit. 6.
c. 23. n. 3. p. 109. & eod. lib. 1. t. 17. c. 12. n. 4. p. 192. & lib. 2.
t. 24. c. 3. n. 6. p. 571. & t. 27. c. 12. n. 3. p. 609
Citatio nunquam præsumitur, lib. 1. t. 6. c. 28. n. 7. p. 106
Citatio, quæ fit ad congregandam universitates, & Caputula
Ecclesiarum, ant collegia debet fieri per sonum campanæ,
lib. 1. t. 6. c. 38. n. 2. p. 117
Citatus venit teneatur si citatio tunc, lib. 1. t. 29. c. 4. n. 13.
p. 229
Citandi sunt amici absentes debitoris antequam provenia-
tur ad secundum decretum, lib. 2. t. 29. c. 10. n. 4. p. 332
Citatio sufficit ad perpetuandum iurisdictionem Iudicis, de-
legati, lib. 1. t. 29. c. 10. n. 3. p. 239
Citatus per nuncium publicum teneatur illi credere solo ver-
bo, lib. 1. t. 29. c. 11. n. 10. p. 241
Citatio denotat superioritatem, lib. 1. t. 29. c. 32. n. 1. p. 341
Citatio ad sententiam ita est necessaria ut omisso illius in-
ducatur nullitas ipso iure, lib. 1. t. 29. c. 34. n. 2. p. 343
Citatus à delegato non teneatur comparere nisi inserto re-
nunc. & copia commissionis, vel delegationis in citatione,
lib. 1. t. 29. c. 31. n. 4. p. 348
Citatio est necessaria in absolutione danda ab excommuni-
catione, lib. 1. t. 31. c. 3. n. 6. p. 265
Citandus, qui habet multa domicilia inspiciendum est illud,
quod frequenter habitare consuevit, lib. 1. t. 33. c. 4. n. 4. p. 282
Citatio est omnium actionum institucionum principium,
caput, basis, & fundamentum iudicij, lib. 1. t. 33. c. 8. n. 3. p. 285
Citatio vnicuique ad totam causam admittitur quando pars resi-
tat in longinquis partibus, lib. 1. t. 41. c. 1. n. 3. p. 325. &
lib. 2. t. 14. c. 7. n. 4. p. 445
Citatio ad petitionem partis est facienda, lib. 2. tit. 1. cap. 1.
n. 3. p. 342
Citatio, nec ad petitionem partis in dubio factam fuisse præ-
sumptio stat, ibid. n. 4. & eod. lib. 2. t. 1. c. 18. n. 1. p. 376
Citationis commissio an, & quando præsumatur nuncio
facta, remissive ibid. n. 4

Citatio illegitima sustinetur ex comparatione partis, ibid.
num. 6
Citatio generalis non valet, lib. 2. t. 3. c. 2. n. 2. p. 381
Citatus non teneatur comparere citi si ipse iudicij locus effec-
tus si tamen loca per quæ transiendum esset uita non
essent, lib. 2. t. 6. c. 4. n. 6. p. 388
Citandus non est qui non patitur citationem ad se perueni-
re, lib. 2. t. 6. c. 5. n. 15. p. 390
Citatio in die in honorem Dei fieri exequi non potest, nec
fieri valet ut cadat in die Dominical. l. 2. t. 9. c. 5. n. 2. p. 404
Citatio inualida est facta die non feriata si mandatum de
citando fiat die feriata, ibid. n. 3. p. 455
Citatio, quæ defensionem in se continet, à Principe tolli
non potest, lib. 2. t. 12. c. 1. n. 7. p. 415
Citatio non oportet, quos minus principaliter, & secunda-
rio negotium tangit, ibid. n. 12. p. 416
Citari non oportet ad actum, qui præsens est illi, & contra-
dictoria facultatem habet, ibid. n. 14
Citatione non præmissa potest procedi quando periculum
est in mora, vel agitur de ferenda sententia in vitium de
compromissis, sed termini à partibus præfixi, ibid. n. 15
Citatio necessaria est etiam in interlocutorijs sententijs, &
in causis summarijs extraiudicialibus, & censuris, ibid.
num. 18
Citatio ad domum non potest fieri si adit principalis, vel
eius procurator, lib. 2. t. 14. c. 3. n. 2. p. 441
Citatio ad domum fieri potest ubi quis se absintat, aut
dolo latitat, vel subterfugit personalem monitionem
ibid. n. 13. p. 442
Citatio in domicilio procuratoris est facienda eo non reper-
to si iam comparuit, ibid. n. 6
Citari nemo potest à Iudice extra suam territorium, lib. 2.
t. 14. c. 7. n. 5. p. 445
Citatio in persona vnius ex familia exequuta non valet nisi
sit apprehensus in domo, lib. 2. t. 15. c. 4. n. 6. p. 449
Citatio peremptoria necessaria est ad hoc ut actor in posses-
sionem bonorum mittatur, lib. 2. t. 19. c. 11. n. 31. p. 481
Citatus in prima dilacione qui non comparuit, veniens pos-
tea in secunda non auditur antequam damna, & expen-
sas citanti persolvat, ibid. n. 32
Citanda est pars in receptione testium, lib. 2. t. 20. c. 2.
n. 2. p. 487
Citatio patris in repetitione testium est necessaria non in
declaratione, lib. 2. t. 20. c. 37. n. 10. p. 518
Citationes plures in vna citatione fieri non possunt, lib. 2.
t. 21. c. 2. n. 5. p. 530
Citatio partis an sit necessaria in absolutione à iuramento,
ostenditur lib. 2. t. 24. c. 2. n. 4. p. 553
Citatio requiritur potius, cuius interest non transcribi exem-
plar, lib. 2. t. 22. c. 15. n. 3. p. 542
Citatio facta in Ecclesia est valida, lib. 2. t. 28. c. 19. n. 3.
pag. 635
Citatio non est necessaria cum clarum est absenti nullam
competere defensionem, lib. 2. t. 28. c. 5. n. 20. p. 627
Citatio personarum non requiritur ubi quis malevole latitat,
lib. 4. t. 18. cap. 1. n. 2. p. 114
Citatus constitutus simul, & confessus non auditur appellare,
lib. 2. t. 28. c. 6. n. 12. p. 669
Citatio personalis ad sententiam facta non releuat si reman-
et circumducta per non comparationem citantis, lib. 2.
t. 28. c. 6. n. 25. p. 669
Citatio peremptoria Iudicis cum comminatione quod si
non comparuerit procedatur in causa sufficit ad omnia
acta vique ad diffinitivam sententiam, lib. 2. t. 28. c. 4.
n. 3. p. 648
Citationes, vel aliter actus cognitio probatur per sigil-
lum, lib. 2. t. 28. c. 48. n. 4. p. 651
Citatus ad locum non ruri non teneatur comparere, lib. 2.
t. 28. c. 47. n. 1. p. 650
Citatio, seu presentia partis requiritur in extrahione instru-
menti à nonis Notarij demortui, lib. 5. t. 33. c. 12. n. 3.
pag. 367.

Index rerum, & verborum

Citatio fieri debet ad petitionem actoris, l. 1. c. 1. e. 1. q. 1. n. 3. p. 148
CIVITAS proprie loquendo dicitur, quæ muris, & suburbis continetur, in ptoem. n. 39. p. 85
 Civitatis appellatio in beneficiis comprehenditur diocesis, lib. 1. c. 3. c. 35. n. 6. p. 66
 Civitas vbi obligatur ad obsequium interdicti sufficit ut ipsius sit promulgatus in prima Ecclesia, vel scilicet vicinis, & maxime Ecclesiam Metropolitana illud servare, lib. 1. c. 1. c. 1. n. 7. p. 83
 Civitas tota, vel provincia plerumq; submittitur interdicto ob culpam vnius, qui illius dominus est, l. 1. c. 1. c. 1. n. 4. p. 9
 Civitas per modum mutui an vestigia imponere possit, lib. 3. c. 39. c. 10. n. 4
 Civitas aliquid committens contra suam Episcopum incidit in penam interdicti, lib. 5. c. 37. c. 10. n. 4. p. 116
 Civitas dici non potest ea, quæ proprium Episcopum non habet, lib. 5. c. 33. c. 1. n. 3. p. 337
CLAVSVLA non obstante nunguam tolli constitutionem iuratum, lib. 1. c. 3. c. 19. n. 5. p. 49
 Clausula sequens quandoque determinat præcedentem, lib. 1. c. 3. c. 18. n. 5. p. 48
 Clausula, de plenitudine potestatis, quam viri, et effectum habeat, remissive lib. 1. c. 6. c. 39. n. 4. p. 116
 Clausula, suppletens etc. quam vim, & effectum habeat, remissive ibid. n. 3
 Clausula, quod si ambo interesse non possint vobis definitur, statim non potest subdelegare interesse non valens, lib. 1. c. 20. c. 34. n. 3. p. 351
 Clausula, in solidum, attribuit totum unicuique, lib. 1. c. 38. c. 9. n. 4. p. 310
 Clausula, simpliciter, pure, sine strepitu &c. quis sit effectus, ostenditur l. 1. c. 1. c. 6. n. 5. p. 347
 Clausula, pleno iure, quos effectus habeat, remissive lib. 1. c. 1. c. 16. n. 3. p. 174
 Clausula, appellatio remota, vbi in primis litteris est apposta de ea debet fieri mentio in secundis, lib. 1. c. 12. c. 6. n. 16. p. 537, & de illa citantur doctores agentes, lib. 1. c. 1. c. 1. n. 2. p. 70
 Clausula, appellatio remota, non operatur vbi sententia evidenter est iniqua, vel vbi constat de notorio gravamine, lib. 1. c. 17. c. 9. n. 2. & c. 3. p. 608, & l. 1. c. 9. n. 203. p. 608
 Clausula, contradicentes etc. solum habet locum contra contradicentes de facto, & non de iure, lib. 3. c. 5. c. 22. n. 3. p. 749
 Clausula, si preces veritate nitantur, intelligitur in qualibet gratia, & in omnibus precibus recipi etiam Regali, lib. 1. c. 3. c. 2. n. 8. p. 32
 Clausula, appellatio remota, intelligitur solummodo de fructu, & non ac legione, lib. 1. c. 128. c. 53. n. 1. p. 653, et quando non apponitur præiudicium causæ cognitione parum nihil operatur, lib. 2. c. 128. c. 59. n. 11. p. 663
 Clausula in fine posita refertur ad præcedentia, & in medio præcedentibus, & sequentibus servare potest, lib. 1. c. 128. c. 41. n. 3. p. 645
 Clausula, ex certa scientia, quos effectus, & vim habeat, remissive lib. 1. c. 30. c. 8. n. 7
 Clausula, ex certa scientia, æquiparatur clausula de plenitudine potestatis, & habet vim clausulae a iure proprio, lib. 1. c. 8
 Clausula, ex certa scientia, dispensat super inhabilitate, curationem parit tollit, adum nullum, & unanimum confirmat, remouet omnem iuris oblatum, ibid. 10
 Clausula, ex certa scientia, non operatur in his, quæ in facto consistunt, ibid. n. 11, nec quando a Principe potestas de fuit n. 12, nec quando Princeps aliquid concedit ad instantiam patris, ibid. n. 13
 Clausula, arbitrio, quæ voluntatis, importat arbitrium boni viri, lib. 1. c. 31. c. 17. n. 3. p. 332
CLERICI & Ecclesie non ligantur statuti Laicorum, lib. 1. tit. 2. c. 7. num. 2. pag. 16
 Clerici veteri pretio a statuti Laicorum taxato res se venale expositas redire rebusit ostenditur l. 1. c. 1. c. 10. n. 4. p. 22
 Clerici sunt exempti de iure Diuino a Ciuitatibus Principum

legibus, ibid. n. 19. p. 24
 Clericalis ordo nobilitas, & est dignitas, & honor, lib. 1. c. 3. c. 15. n. 13. p. 65
 Clericus personis illustribus æquiparatur, ibid.
 Clericus nemo in dubio præsumitur, l. 1. c. 3. c. 16. n. 5. p. 66
 Clericus vnus diocesis in supplicatione beneficii se exprimens cum ex ea non esset oriundus, sed domicilius, aut beneficium in ea tantum obtinet, non ex hoc facit gratiam subreptitiam, lib. 1. c. 3. c. 42. n. 10. p. 69
 Clericorum appellatio tenetur Canonici in ijs, quæ pertinent ad fauorem, & gratiam, secus verò in ijs, quæ ad odium & penam spectant, & in materia fiscalia, l. 1. c. 5. c. 3. n. 2. p. 83
 Clericus ad beneficium curatum cum dignitate nisi sit in Sacris constitutus, eligi non potest, lib. 1. c. 4. c. 22. n. 7. p. 109
 Clericus a Laicis Ecclesiam nullo modo obtinere potest, lib. 1. c. 6. c. 43. n. 3. p. 133
 Clerici in consilio Episcopo suas Ecclesias dimittere non possunt, lib. 1. c. 9. c. 4. n. 6. p. 152
 Clerici etiam Sacerdotes, qui non habent beneficia in tenentur residentiam requirentia, possunt tunc, quò velint, & reuocari Ordinarii eis dare commendatarias litteras, ibid. n. 7
 Clericus in aliquo licet minori Ordine constitutus quamvis sit tutor, curator, aut aliam administrationem habeat, ad altiores Ordinum gradus ascendere potest, lib. 1. c. 19. c. 1. n. 7. p. 200
 Clericus fieri non potest, qui semetipsum abscidit ex indignatione, lib. 1. c. 10. c. 3. n. 6. p. 103
 Clericus in Sacris cum muliere peccata committit incestu, mulier vero ex sua parte simplicem tantum fornicationem, lib. 1. c. 1. c. 6. n. 5. p. 209
 Clericus in Sacris docens in uxorem vnica, & virginem an huiusmodi, irregularitatemque incurrit, ostenditur lib. 1. c. 21. c. 7. n. 3. p. 110
 Clericus faciens fidem iustitiam de sua ordinatione potest admitti ad celebrandum, & ad Sacramenta administranda, lib. 1. c. 21. c. 1. n. 2. p. 110
 Clericus probari potest per indicia, & argumenta, & per famam, communem opinionem, & reputationem, lib. 1. c. 12. c. 2. n. 2. p. 210
 Clericus deperditus scripturis probatur per testes, ibid. n. 3. p. 211
 Clericus probatur per litteras commendatarias proprii Episcopi mentione facientes de Ordine, l. 1. c. 12. c. 3. n. 3. p. 111
 Clericus, qui facilius beneficii obtinendi causa promittit maiorem solito pensionem solutum, non est tutus in conscientia, lib. 1. c. 31. c. 6. n. 2. p. 205
 Clericus potest aduocare pro personis coniunctis in casu necessitatis, lib. 1. c. 37. c. 3. n. 6. p. 304
 Clericus potest domi iuris allegationem conficere, & consilium etiam in scriptis petentibus dare, ibid. n. 6
 Clericus non potest esse aduocatus contra Ecclesiam in qua habet beneficium, ibid. n. 8
 Clericus pro alio sine mandato non admittitur, lib. 1. c. 38. c. 1. n. 8. p. 306
 Clericus secularis admittitur ad retractum, lib. 1. c. 41. c. 8. n. 2. p. 327
 Clericus ratione fortis potest dicitur eo casu, quò iurisdiclio in privilegio laici coarctare potest, l. 1. c. 42. c. 2. n. 3. p. 333
 Clericus teneatur dotare forem etiam de redditibus beneficii in subsidium, lib. 1. c. 43. c. 3. n. 2. p. 333
 Clericus excommunicatus pro aliquo delicto, & contumacia habet annum ad comparandum, & se expurgandum, & intra illum non potest deponi, lib. 1. c. 1. c. 11. p. 341
 Clericus nec cum licentia Episcopi se iudici seculari subijcere potest, lib. 1. c. 1. c. 2. n. 3. p. 342
 Clericus habens feudum a Principe seculari conueniens, & reconueniens est coram eo, aut eius iudice temporalis, lib. 1. c. 1. c. 5. n. 3. p. 346
 Clericus deponitur pro furto, lib. 1. c. 1. c. 10. n. 3. p. 351
 Clericus in flagranti delicto se perit an possit capi, & incarceration per iudicem seculari abique metu excommunicationis, ibid. n. 12. p. 352

Collectan. in quinque libros Decretal.

Clericus nullus peregrinus sine commendatijs sui Ordinarij litteris ab illo iudice ad Divina celebranda est admittendus, lib. 2. t. 1. c. 16. n. 2. p. 356

Clerici ad secularia forum a Laicis trahi non debent etiam data ipsorum Praetorum negligentia, lib. 2. tit. 1. c. 17. n. 2. p. 357

Clericus agens in iudicijs possessorijs, & summarijs non potest reconveniri pro causa summaria, lib. 2. t. 1. c. 11. n. 9. p. 359

Clericus non potest sum proprium Episcopum deferre, nec alienum ex vi formalis consensus adire, lib. 2. tit. 2. c. 1. n. 2. p. 360

Clericus etiam de licentia Episcopi non potest consentire in Laicum, lib. 2. t. 1. c. 1. n. 4. p. 361

Clericus etiam primae tonsurae iam civilibus, quam in criminalibus fori privilegio gaudet, & a seculari potestate est exemptus, ibid. n. 5

Clericus potest Laicos, qui sibi iniuriam fecerunt, accusare coram Ecclesiastico, vel seculari Iudice, lib. 2. t. 1. c. 8. n. 3. p. 367. & lib. 5. t. 37. c. 1. p. 409

Clericus nec iniuri, nec voluntarie potest privilegio fori renunciare, lib. 2. t. 1. c. 12. n. 2. p. 370

Clericus quare non possit privilegio fori renunciare, expenditur ibid. n. 4

Clericus trahens clericum ad forum Iudicij secularis perdit causam, ibid. n. 6

Clericum trahens coram Iudice Laico non perdit causam ipso iure, sed per sententiam, ibid. n. 10

Clericum trahens coram Iudice Laico non potest amplius penitere ad hoc ut eum penam iam incursum, ibidem num. 12

Clerici vii possunt, non tamen tenentur, staturo, vel consuetudine Laicorum generali merè favorabili, lib. 2. tit. 1. c. 17. n. 6. p. 375

Clericus non potest prorogare iurisdictionem Iudicis secularis, etiam si consensus accedat Episcopi, lib. 2. t. 2. c. 18. num. 6. p. 376

Clericus absque voluntate Episcopi diocesani non potest consentire in alterius Iudicis Ecclesiastici iurisdictionem, ibid. num. 7. & n. 8. & q. rationes assignantur

Clericus prorogans iurisdictionem Iudicis non sui praesente Episcopo, & non contradicente, videtur Episcopus consentire, ibid. n. 15. p. 378

Clericus post delictum commissum an proficiat assensus ad effectum exemptionis a Iudice seculari, remissus lib. 2. t. 2. c. 19. n. 7. p. 379

Clericus agens coram Laico reconventionem obstringitur vsque ad finem, etiam si postea a conventionem velit desistere, lib. 2. t. 2. c. 1. n. 1. p. 384

Clericus potest reculare Praetatum consanguineum suae parvis etiam causa versetur super bonis suae Ecclesiae, lib. 2. t. 2. c. 4. n. 2. p. 388

Clerici non possunt iurare de calumnia coram Iudice seculari sine Episcopi, seu superioris licentia, lib. 2. t. 47. c. nu. 4. pag. 393

Clericus vi iuste possit testimonium suum proferre regulariter necessaria est sui Praetati facultas, secus tempore positus, ibid. n. 5

Clerici si absque licentia suorum Praetatorum coram non suo Iudice iurent, non exinde vitaretur processus, seu iudicium redderetur nullum, ibid. n. 8

Clericus quare pejore debeat licentiam a suo Episcopo ad iurandum de calumnia coram Iudice non suo, ostenditur ibid. n. 9. p. 394

Clerici in Sacris constituti ex observantia indubitata non iurant tactis scripturis, sed tacto pectore, lib. 2. t. 7. c. 7. nu. 3. p. 396

Clericus, qui beneficio renunciavit, secus spoliatione non potest experiri ut ante omnia restituatur, lib. 2. tit. 13. cap. 3. num. 3. pag. 424

Clericus quando convenitur ex maleficio, vel quasi, non habetur ratio ne egeat, lib. 2. t. 13. c. 16. nu. 4. p. 436

Clericus licet veniar priuandus beneficio propter delictum ante realem sententiam priuationis poterit beneficium resignare, lib. 2. t. 14. c. 8. n. 6. p. 445

Clerici tenentur ex vi solius rationis servare Ius Regium, lib. 2. t. 19. c. 12. n. 3. p. 483

Clericus probatur per vnum testem quando tractatur de non inferendo alicui praedictum, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 7. pag. 491

Clericus potest esse testis in causa suae Ecclesiae, lib. 2. tit. 20. c. 6. n. 3. p. 495

Clericorum testimonium Laicorum testimonio praestet, lib. 2. t. 20. c. 32. n. 3. p. 512

Clericus non tenetur Episcopo suo praestare iusamentum obediunt, nisi ratione administrationis sibi commissae, lib. 2. t. 24. c. 3. n. 2. p. 555

Clerici dicuntur magis peccare, quam Laici, lib. 2. t. 24. c. 12. nu. 2. p. 562

Clericus vel Ecclesia per praescriptionem quadraginta annorum acquirit etiam totam decimam in aliena parochia, lib. 2. t. 26. c. 6. n. 2. p. 593

Clericus subditus non potest appellare a correctione, quam facit contra eum eius superior, lib. 2. t. 28. c. 3. n. 4. p. 623

Clericus pauper non debet gratari in exhibenda procuracione, lib. 3. t. 39. c. 13. n. 3

Clericus maioribus Ordinibus initiatus quamvis degradatus tenetur ad recitandas horas Canonicas, lib. 3. t. 41. c. 9. n. 1

Clerici possunt interesse bello iusto ut dent consilium, lib. 3. t. 34. c. 9. n. 7

Clerici non possunt esse in bello ad pugnandum, ibid. n. 11

Clerici seculares tenentur interesse Divinis Officijs Cathedralium Regularium, & Monachis eiusdem se conformare, lib. 3. t. 35. c. 8. n. 10

Clericus vi pro necessitate praefixa collecta imponi possunt, vocandus est totus clerus, ut consentiat, nec sufficit Episcopus cum Capitulo vsq. lib. 3. t. 49. c. 4. n. 6

Clerici adfuerint ad horas Canonicas recitandas iuxta Brachium Romanum non possunt alio vii, lib. 3. t. 41. c. 1. num. 10

Clerici, quibus non suppetit ex Sacerdotio, possunt honeste artificioso victum querere, ibid. n. 15

Clericus negotijs implicatus statim mane omne pensum horarum vsque ad vesperam persolvere potest, ibid. n. 17

Clericus, qui non diligeret custodire Eucharistiae Sacramentum ob officio tribus mensibus suspenditur, si vero inde aliquid nefarium adveniret Iudicis arbitraria pena puniatur, lib. 3. t. 44. c. 1. n. 5

Clerici debent incedere ornatu vestibus, non tamen ad iactantiam, lib. 3. t. 44. c. 2. n. 6

Clerici luti causa negotiari, & mercaturam facere non possunt, lib. 3. t. 50. c. 6. n. 2

Clericus in minoribus potest esse tabellio, lib. 3. t. 50. c. 8. n. 6

Clericus ex consuetudine potest exerceere officium tabellionis, ibid. n. 9

Clericus non prohibetur notariarius officium exercere coram Iudice Ecclesiastico in causis spiritualibus, & Ecclesiasticis, ibid. n. 10

Clericus nullus dicere, aut proferre potest sententiam sanguinis, lib. 3. t. 50. c. 9. n. 2

Clericus Sacris initiatus privatur vii officio chirurgi cum adulatione, vel incisione, ibid. n. 3

Clerici, & monachi Ius Canonium, aut Theologiam profitibus licitum est ad maiorem perfectionem Ius Civile publice audire, lib. 3. t. 50. c. 10. n. 3

Clericus habens quaecumque beneficium residentiam requirens sine sui Episcopi facultate ad longam peregrinationem voto se abstringere nequit, lib. 3. t. 54. c. 7. n. 8

Clerici, & ipsorum domus non tenentur ad hospitandum legatos Principis seu Ducis militum, aut ipsos milites, lib. 3. t. 49. c. 1. n. 4

Clerici ratione imminutionis belli an, & quando teneantur contribuere, & an pro liberanda civitate a peste.

Index rerum, & verborum

ne propter famem Reip. lib. 3. t. 49. c. 2. num. 3
 Clerici, & Ecclesiastici personæ gaudent immunitate, gabellarum, collectarum, & huiusmodi, lib. 3. t. 49. c. 4. n. 3.
 Clerici tenentur ad omnes perpetuum annexum rei, quæ ad illos pertinet, ibid. n. 4
 Clerici an, & quando tenentur ad gabellam, siue vestigal, quod imponitur ad adificationem, seu refectionem viarum, & pontium, ostenditur ibid. n. 5
 Clericus, & Religiosus an Ecclesie gaudat immunitate, ostenditur lib. 3. t. 49. c. 6. n. 14
 Clerici, & Ecclesie immunes sunt à collectis, & tributis, lib. 3. t. 49. c. 7. n. 2
 Clerici etiam in minoribus dummodo incedant in habitu, & tonsura Clericali, & inseruiant in Divinis, immunes sunt à tributis, & collectis, ibid. n. 3
 Clericus consilium delictum, quod si ipse commisisset irregularitatem incurreret, an irregularis efficiatur, ostenditur lib. 5. t. 19. c. 6. n. 33. p. 127.
 Clericus propter homicidium non degradatur, sed deponitur, ibid. n. 34
 Clericus homicida an sit priuatus ipso iure beneficiis, quæ habet, an venias priuandus, remittitur ibid. n. 35
 Clericus propter homicidium in Monasterium, siue in carcerem detraditur, ibid. n. 38
 Clerici nullo modo possunt in eorum ludis aliis illis permissis admixtos Laicos habere, lib. 5. t. 19. c. 8. num. 4. pag. 129.
 Clericus choreis, ac ludis interfectis, quorum occasione homicidia secuta fuerunt, quando irregularitatem incurrit, ostenditur ibid. n. 5
 Clericus dans operam rei illicitæ si inde sequitur vulnus, & cadet incursit irregularitatem, etiam quod illa successerint extra eius intentionem, lib. 5. t. 19. c. 11. n. 3. p. 140
 Clericus excusatur ab irregularitate si committit homicidium cum defensione legitime modo facta, & cum inoderamine inculpate tutelæ, lib. 5. t. 19. c. 18. n. 1. p. 145
 Clericus pro excessu in se defendendo non incurrit excommunicationem, seu irregularitatem nisi dolo, & proposito occidat, ibid. n. 18
 Clericus etiam in maioribus Ordinibus constitutus in medicina, sed arte chirurgiæ peritus si intrauit priuatus athenam suam exerceat, an ei impeditur ad irregularitatem, si ex tali exercitatione secuta fuerit mors, ostenditur lib. 5. t. 19. c. 19. n. 3. p. 146
 Clerico prohibitum est ludere cum muliere, ibid. n. 5
 Clericus cuiuslibet iustitiam petens pro rebus sibi ablatis si protestetur non incurrit irregularitatem, et si sequatur sanguinis poena, lib. 5. t. 19. c. 21. n. 2. pag. 147
 Clericus de malefactoribus suis, vel propinquorum, aut Ecclesie sue potest conuicti cum protestatione coram Iudice abique metu irregularitatis, ibid. n. 4
 Clericus etiam si cotto teneat Iudicem secularum processorium ad poenam sanguinis, & quantum valeat res suas alia via recuperare, potest cuiuslibet agere cum protestatione pro rebus sibi ablatis, ibid. n. 3
 Clericus illicitè pulsatus campanam tempore interdicti, cuius tantummodum casu cadens aliquem occidit, an sit irregularis, ostenditur ibid. n. 5
 Clericus militans in bello quando incurrit irregularitatem, ostenditur lib. 5. t. 19. c. 24. n. 2. p. 149
 Clerici pugnantes in duello, seu ad illud provocantes sunt suspendendi, lib. 5. t. 19. c. 1. n. 2. & 5. pag. 152
 Clericus pro adulterio deponitur, & in Monasterium detraditur, lib. 5. t. 19. c. 5. n. 6. p. 159
 Clericus reperiens in notis oculis, vel amplexibus cum uxore an velut adulter sit puniendus, remittitur ibidem num. 7
 Clericus fabricans falsam monetam Papæ an actualiter sit degradandus, remittitur lib. 5. tit. 20. c. 7. n. 10. p. 193 tom. 2
 Clerico Curie seculari tradito poena imponenda debet esse vitæ supplicij, ibidem num. 14

Clericus colludens in causa beneficii debet beneficio priuatus, lib. 5. t. 23. c. 3. n. 3. p. 199
 Clericus excommunicatus est inhabilis ad exercendos actus tributorum Ordinibus, & si aliquem illorum exerceat efficitur irregularis, lib. 5. t. 27. cap. 1. n. 3. pag. 107
 Clericus in minoribus constitutus etiam irregularitatem contrahit si post excommunicationem faciat actum tributum Ordinibus, ibid. n. 3
 Clericus prohibitus ne celebret, si viatur debita materia, & forma conficit Sacramentum, ibid. n. 5
 Clericus non sacerdos, etiam in extrema necessitate baptizans solemniter, sit irregularis, lib. 5. t. 28. num. 2. pag. 116
 Clericus non sacerdos aliquem serio Sacramentaliter absolvens est irregularis, ibid. n. 7
 Clericus sedicens, & ingerens se actibus Clericorum cum non sit, est falsarius, & puniatur, lib. 5. t. 28. c. 2. n. 3. pag. 118
 Clericus per saltum promotus an sit irregularis, ostenditur lib. 5. t. 29. cap. vñc. n. 3. p. 128
 Clericus per saltum promotus non potest Ordinari, ibidem num. 2
 Clericus nefandum crimen perpetrans deponitur, ac in Monasterium detraditur, lib. 5. tit. 31. cap. 4. num. 4. p. 133
 Clerici sodomitæ quamuis in Ordinibus sacris ministrent, ac celebrent, irregulares non sunt, ibid. n. 5
 Clerici sodomitæ athena confessionum Pij V. quas poenas incurant, ostenditur ibid. n. 6
 Clericus viri bestialitatis laborans, & animalis bruto turpiter e mens, non incurrit poenas constitutionum Pij V. ibid. num. 11
 Clericus ab officio, & beneficio suspenditur ab fornicationem notoriam frequenter, lib. 5. t. 31. c. 9. num. 5. pag. 137
 Clericus iurisperitus si faciat consilium, quod idem causam motus, est irregularis, lib. 5. t. 31. c. 10. n. 3. pag. 138 tom. 2
 Clerici assistentes executioni sententiarum quando irregulares sunt, ostenditur ibid. n. 6
 Clericus sine habitu, & tonsura in crimine deprehensus a Iudice seculari an puniri possit, ostenditur lib. 5. t. 32. c. 2. n. 1. cum sequentibus, pag. 191
 Clericus agere potest actione iniuriarum civiliter, lib. 5. t. 36. c. 7. n. 2. pag. 499
 Clericus licet odium, & rancorem ex præcepto dimittere, teneatur, satisfacionem autem non rei, ibid. n. 3
 Clerici nauium ad pugnam gubernantes, & consilium petionaliter exercentes, ac alios ad pugnam incitantes, deponendi sunt, nisi faciant causam defensionis, lib. 5. t. 37. c. 5. n. 2. pag. 411
 Clericus pro furto conuictus, & confessus deponitur, intelligitur ibi, lib. 5. t. 37. c. 6. n. 2. p. 413
 Clericus pro homicidio ultra depositionem in Monasterium detraditur, ibid. n. 4
 Clerici etiam priuati tonsuræ dummodo privilegijs gaudeant clericalibus interdici tempore possunt in excommunicatione Ecclesie sepeliri, lib. 5. t. 38. c. 11. n. 11. pag. 426
 Clerici an tempore interdicti possint sepeliri in Ecclesia, specialiter interdicta, ostenditur ibid. n. 13
 Clerici deesse arma non possunt, 1. 3. t. 1. c. 2. n. 3. p. 698
 Clerici arma portantes non possunt illis spoliari per Iudices seculares, ibid. n. 6
 Clericus itinerans potest arma portare pro sua defensione, ibid. n. 8
 Clericus comam nutrire sub anathematis poena prohibuit Anacetus Papa omnium primus, lib. 3. t. 1. c. 4. n. 2. p. 700
 Clerici comam nutrentes peccant mortaliter, & absolutio sacramentalis illis denegari potest, intelligitur ibi, ibidem num. 3
 Clerici peregrini vii possunt vestibus breuioribus, & comam amplius soluto laxare, ibid. n. 4

Cle-

Collectan. in quinque libros Decretal.

Clericis barbam nutrire prohibetur, lib. 3. t. 1. c. 5. n. 3. p. 701.
 Clerici comam, & barbam nutrentes etiam inuiti tendendi sunt, lib. 3. t. 1. c. 7. n. 1. p. 701.
 Clerici non possunt personarum habitum suscipere, vel larus se tegere, lib. 3. t. 1. c. 13. n. 3. p. 704.
 Clerici facere possunt representationes rerum piarum, & solemnium Fidei nostrae, ibid. n. 6.
 Clerici templum, & vas Domini, ac factarium Spiritus Sancti esse debent, lib. 3. t. 1. c. 13. n. 1. p. 704.
 Clericorum sodomitarii poenae quae, remissae ibid. n. 3.
 Clerici concubinarum poena quae, remissae ibid. n. 4.
 Clericus suspensionem violans celebrando Divina, deponendus est a beneficio, & officio, ibid. n. 5.
 Clericus a crapula, & ebrietate non se abstinent ab officio, & beneficio est deponendus, lib. 3. t. 1. c. 14. n. 1. p. 705.
 Clericus suspendendus est ab officio, vel beneficio, qui ad potus aequalis portatores obligatur, ibid. n. 4.
 Clerici mimis, iocularibus, & histrionibus intendere non debent, lib. 3. t. 1. c. 5. n. 2. p. 706.
 Clerici in Sacris constituti an p. ceant mortales si compellis interstint, ostenditur ibid. n. 3.
 Clerici tabernas intrare non licet, nisi sint in itinere, seu in peregrinatione, ibid. n. 4.
 Clericus ludere ad alcas, & taxillos non licet, ibid. n. 5.
 Clericus non est prohibitus ludis schaccorum, siue laticulorum, ibid. n. 8.
 Clericorum corona quid significet, ostenditur ibid. n. 11.
 Cleticorum habitus quis proprie dicatur, ostenditur ibid. num. 12.
 Clericus anulum deferre non licet, nisi quibus convenit ratione dignitatis, ibid. n. 14.
 Clericus quoad poenam inhabilitatis pro obtinendo beneficio nulla requiritur poenitentia, bene tamen quoad priuationem beneficiorum obtentorum, ibid. n. 15.
 Clericus negotiator, & artifex, qui post trinum monitionem sui Episcopi deliquit in negotiatione, & artificio, quod exerceat, potest contineri coram Iudice laico, & ab eo puniri in rebus negotiationis, sed non ad poenam corporalem, lib. 3. t. 1. c. 16. n. 1. p. 708.
 Clerici debent se abstinere a negotiationibus secularibus, ibid. n. 3.
 Clericus negotiator ut amittat privilegium trina monitione precedere debet, ibid. n. 4.
 Clerici, qui habent qualem qualem suspensionem a mulierum conuocatione omnino abstinere debent, lib. 3. t. 1. c. 1. n. 4. p. 709.
 Clericus frater tenetur ex redditibus beneficii sororem inopem alere, & dotare, ibid. n. 5.
 Clerici concubina an a Iudice seculari puniatur, lib. 3. t. 1. c. 2. n. 4. p. 710.
 Clericorum appellatione superiores, & maiores intelliguntur ibid. n. 1.
 Clerici non sunt cogendi abstinere concubinas, lib. 3. t. 2. c. 3. n. 2. p. 710.
 Clerici concubinarum si moniti concubinas non dimittant suspendendi sunt a beneficiis, & si eas suspensi detinere praesumpserint ab eisdem perpetuo sunt removendi, lib. 3. t. 2. c. 4. n. 2. p. 711.
 Clericus peccat mortaliter si cohabitare mulieri de qua esse possit rationabilis suspicio, lib. 3. t. 1. c. 9. n. 3. p. 714.
 Clericos concubenarios an, & quando excommunicantur, lib. 3. t. 1. c. 10. n. 3. p. 714.
 Clerici qui sunt concubinarum notorii an sint suspensi ab officio, & beneficio, ostenditur ibid. n. 4.
 Clericus in minoribus per matrimonium de praesenti siue consummatum, siue non amittit beneficia, etiam si non secuta adhuc copula carnalis ingressus fuerit religionem, lib. 3. t. 2. c. 4. n. 4. p. 716.
 Clericus in Sacris constitutus, aut religionem professus approbatus per sententiam priuatur beneficiis, ibid. n. 7.
 Clericus ipso iure beneficiis priuatur contrahendo mari-

monium nullum ex defectu solemnitatis, ibid. num. 9.
 Clerici in minoribus bene possunt ducere uxores, ibid. n. 12.
 Clericus in minoribus coniugatus non potest habere beneficia, lib. 3. t. 2. c. 2. n. 2. p. 718.
 Clericus in minoribus matrimonium contrahens beneficio iactare videtur renunciare, lib. 3. t. 1. c. 3. n. 1. p. 718.
 Clerici Graeci in minoribus Ordinibus contrahentes possunt post coniugium ad sacros Ordines ascendere, & matrimonio antea contracto vti, lib. 3. t. 1. c. 6. n. 2. p. 720.
 Clericus coniugatus licet et negotio honesta videtur causa, lib. 3. t. 1. c. 7. n. 5. p. 721.
 Clericus alterius diocesis non debet recipi sine licentia commendatarius proprii Episcopi, lib. 3. t. 1. c. 4. c. 5. n. 2. p. 726.
 Clericus absens quando scitur vbi est, si potest commodum requiri, personaliter citari debet, quatenus sit extra provinciam, lib. 3. t. 1. c. 8. n. 3. p. 728.
 Clericus in Ecclesia sua residentiam facere presumendus est, lib. 3. t. 1. c. 11. n. 3. p. 729.
 Clericorum appellatione in maioribus, & minoribus constituti continentur, lib. 3. t. 1. c. 2. n. 3. p. 734.
 Clericus potest reddere beneficii consumere in suis alimentis, & fructus patrimonij reseruare, lib. 3. t. 1. c. 4. n. 6. pag. 736.
 Clericus habens duas Ecclesias in diuersis Episcopatibus ab vnoque illarum Antistite ad Ordines promoueri potest, lib. 3. t. 1. c. 5. n. 4. p. 737.
 Clericus debet esse hospitalis, lib. 3. t. 1. c. 12. n. 2. p. 741.
 Clerici quid significant, lib. 3. t. 1. c. 15. n. 7. p. 744.
 Clericus nullus propter morbum, quo laborat, est priuandus beneficio, sed solum ei dandus est coadiutor, lib. 3. t. 7. c. 1. n. 4. p. 747.
 Clericus potest cogi ad ostendendum titulum beneficii, lib. 3. t. 1. c. 13. c. 14. n. 5. p. 756.
 Clerici seculares ad regularia beneficia sunt inhabiles, lib. 3. t. 1. c. 14. n. 3. p. 804.
 Clericus an possit torqueri, ostenditur lib. 3. t. 1. c. 16. n. 7. p. 809.
 Clerici beneficiati ad elemosinas arctius tenentur, quam laici, lib. 3. t. 1. c. 17. c. 1. n. 5. p. 811.
 Clericus vendens falsam mensuram puniatur a Iudice Ecclesiastico, lib. 3. t. 1. c. 17. c. 2. n. 3. p. 812.
 Clerici viuario comparantur, lib. 3. t. 1. c. 7. n. 4. p. 815.
 Clericus si de facto fideiubeat, fideiususio est valida, & remanet obligatus, lib. 3. t. 1. c. 23. c. 1. n. 2. p. 866.
 Clericus si nihil habeat successor in beneficio tenetur ad funeris expensas, lib. 3. t. 1. c. 24. n. 4. p. 871.
 Clericus non habens unde soluat debita in totum, vel pro parte, non debet excommunicari, nec molestari, praesura tamen cautione de soluendo cum venerit ad pinguetiam fortunam, lib. 3. t. 2. c. 23. c. 3. n. 1. p. 873.
 Clericus petens privilegium cap. Odoardus de solut. qualiter paupertatem probare debeat, ostenditur ibid. num. 3.
 Clericus semel ad beneficium cap. Odoardus, admissus non prohibetur iterum admitti, ibid. n. 4.
 Clericus debitor alicuiusque esset pauperior ipso, non gaudet beneficio cap. Odoardus, ibid. n. 7.
 Clericus in minoribus non gaudet beneficio cap. Odoardus, ibid. n. 8.
 Clericus coniugatus non gaudet beneficio cap. Odoardus, ibid. n. 9.
 Clericus periturus vel suspectus de fuga non gaudet privilegio cap. Odoardus, ibid. n. 10.
 Clericus debitor negans non gaudet beneficio cap. Odoardus, ibid. n. 11.
 Clerici fideiussores laici non gaudet beneficio, cap. Odoardus, ibid. n. 12.
 Clericus debitor ratione depositi penes se facti non gaudet beneficio cap. Odoardus, ibid. n. 13.
 Clericus suspiciens Clericum postquam fuit condemnatus ad solutionem debiti, non potest se laxari de beneficio cap. Odoardus, ibid. n. 14.
 Clericus contentus ex debito dependente ex delicto non gaudet

Index rerum, & verborum

- det beneficio cap. Odoardus, ibid. n. 14.
- Clericus tribus sententijs condemnatus solvere creditori an gaudeat beneficio cap. Odoardus, ibid. n. 16.
- Clericus dolo versatus cum creditore non gaudet privilegio cap. Odoardus, ibid. n. 17.
- Clericus bona consumens, vel occultis, seu in extraneos alienans gratia fraudandis creditores non gaudet beneficio cap. Odoardus, ibid. n. 18.
- Clericus hæres non confecto inventario minimè gaudet privilegio cap. Odoardus, ibid. n. 19.
- Clericus contentus actione reali non gaudet privilegio cap. Odoardus, ibid. n. 20.
- Clericus, qui in ludo, vel luxuriose vivendo bona sua consumpsit, non gaudet privilegio cap. Odoardus, ibidem num. 20.
- Clericus administrans bona aliena si malam rationem reddiderit de administratis, non gaudet privilegio cap. Odoardus, ibid. n. 21.
- Clericus beneficio cap. Odoardus etiam cum iuramento renunciare an possit, ostenditur ibid. n. 22.
- Clericus licet non possit carerari pro causa civilis potest tamen compelli ad præstandum iuramentum cautionem de solvendo cum ad pinguioresi fortuna venerit, ibidem num. 25.
- Clericus prædefunctus debet sepeliri expensis sue Ecclesiæ, lib. 3. t. 24. c. 9. n. 4. p. 879.
- Clerici de bonis ex Ecclesia quæ sitis testari non possunt, sed illa post eorum mortem ad Ecclesiam pertinent, focus si ea bona acquisiverint præcedit vendendo, & fugi subalternationi subrahendo, lib. 3. t. 20. c. 7. n. 2. & 3. p. 893.
- Clerici libere testari possunt de quotidianis distributionibus iure quæsitis, ibid. n. 4.
- Clerici habent dominium distributionum quotidianarum, ibidem o. 5.
- Clerici beneficiarj ex consuetudine testari possunt de acquisitis ex beneficio, ibid. n. 6.
- Clerici Episcopis inferiores ex consuetudine totius Hispaniæ possunt testari de acquisitis ex beneficijs, & illis ab intestato succedere potest, ibid. n. 7.
- Clericus beneficiarius ea, quæ emit ex beneficio, sunt ipsius Ecclesiæ, ibid. n. 9.
- Clericus de patrimonio suo potest condere testamentum, lib. 3. t. 26. c. 9. n. 2. p. 895.
- Clerici testamentum non subiicit querelæ inofficiosi, vel nullitatis causa præteritionis, ibid. n. 3.
- Clericus testari non potest de fructibus beneficij, vel de bonis occasione detractionis fructuum acquisitis, lib. 3. t. 26. c. 12. n. 2. p. 897.
- Clericus si quis habeat beneficia in duabus Ecclesijs fructus ab eo relictæ inter eas per congruam, & proportionatam estimationem diuidi debent, ibid. n. 10.
- Clericus, qui mutat omnino domicilium, non subest amplius Episcopo originis, sed domicilij, lib. 1. t. 29. c. 5. n. 2. p. 915.
- Clerici secularia negotia exercere non debent, lib. 3. t. 20. c. 1. n. 2.
- Clericus non potest conducere possessiones, nisi instante necessitate, ibid. n. 4.
- Clericus succedens conditori potest perferre in condictione vigæ ad tempus, quo conditio durare debet, ibid. n. 5.
- Clericus beneficiarius, aut in Sacris constitutus non potest deferuere alicui laico in domo, vel extra pro suis negotijs peragendis, lib. 3. t. 20. c. 2. n. 2.
- Clericus non est ab Ecclesia inhibendus si in administrationibus male versatum fuisse reperiatur, ibid. n. 3.
- Clericus si fuerit per Principem secularium admissus in aliquo officio, & in eodem deliquerit, non poterit à Iudice seculari puniri, ibid. n. 4.
- Clericus habens bona profana, vel quicquid aliud à Rege, an possit super iisdem bonis coram Iudice seculari conveniri, ostenditur ibid. n. 5.
- Clerici in Sacris Ordinibus constituti iudicium sanguinis agnantes est cunctis irregulares, & deponuntur ab officio, & beneficio, lib. 3. t. 20. c. 4. n. 3.
- Clericus interdictum est ne possint esse Vices Reges, seu Locumtenentes Principum secularium in Iurisdictione seculari exercenda, ibid. n. 6.
- Clericum percussus per incum non est excommunicatus, lib. 5. t. 39. c. 1. n. 5. p. 435.
- Clericum percussus ad suam necessariam defensionem non incurrit aliquam excommunicationem, lib. 5. t. 39. c. 3. n. 4. pag. 432.
- Clericus percussus ruperit innocentem cum propria matre, vxore, vel filia non incidit in excommunicationem, non ita si cum filia adoptiva, aua, vel nepra, ibid. n. 8.
- Clericum ruperit innocentem cum sua sponsa de præsent percussus non est excommunicatus, ibid. n. 9.
- Clericum percussus ignorans cum esse clericum, non est excommunicatus, lib. 5. t. 39. c. 4. n. 2. p. 439.
- Clericum verberari credens esse laicum non incurrit excommunicationem, ibid. n. 5.
- Clericus quocumque fuerit infirmatus à populo tenetur innocentem suam purgare, lib. 5. t. 39. c. 15. n. 8. pag. 447.
- Clericus scilicet, & sponte admittens excommunicatos à Papa ad Dinina, cum eis in ijs communicando, est excommunicatus excommunicatione Papæ reſervata, lib. 5. t. 39. c. 18. n. 2. p. 448.
- Clericus demisso habitu, & tonsura clericali in enormitibus peccatis peius legum canonis amittit, non autem fori, lib. 5. t. 39. c. 33. n. 2. p. 452.
- Clericus in minoribus constitutus amittit clericale privilegium si miles effectus exercere arma, & terro monitus non respicit, lib. 5. t. 39. c. 25. n. 2. p. 453.
- Clerici in minoribus attentio nouiori iure Concilij Trid. si reperiatur sine habitu, & tonsura amittunt statim privilegium clericale, ibid. n. 3.
- Clericum retines nō ligatum, sed intra parietem inclusum inuitè, licet corpus non tangat excommunicatus est, lib. 5. t. 39. c. 19. n. 2. p. 456.
- Clerici vii subditi non possunt communicare cum Episcopo excommunicato, lib. 5. t. 39. c. 31. n. 10. p. 460.
- Clericus suspensus de fuga potest carcerari, & ab ipso creditore capi si aufugiat cum bonis, lib. 5. t. 39. c. 35. n. 3. p. 464.
- Clericus in flagranti delicto repertus an possit capi per Indicem secularium, remissum ibid. n. 5.
- Clericus se ipsum percussus animo irato, & iniurioso excommunicatus est, lib. 5. t. 39. c. 36. n. 3. p. 464.
- Clericum percussus causa correctionis excommunicatione non incurrit, ibid. n. 8. p. 465.
- Clericus consentiens in sui percussorem non est ipso facto excommunicatus, sed venit excommunicandus, ibid. num. 9.
- Clericus solum verbaliter depositus gaudet canonis, & fori privilegio, ibid. n. 10.
- Clericum percussus zelo bono excommunicationem non incurrit, lib. 5. t. 39. c. 4. n. 5. p. 475.
- Clericum filium potest pater verberibus afficere absque incurſu excommunicationis, ibid. n. 6.
- Clerici seniores ex officio, quod habent in Ecclesia, possunt cum moderamine corrigere, & verberare clericos in minoribus Ordinibus constitutos in Ecclesia officium turbantes, ibid. n. 7.
- Clericum causa correctionis potest magister, vel Prelatus percussere sine periculo excommunicationis, ibid. n. 8.
- Clericus in Sacris constitutus si vxorem duxerit sit irregularis, lib. 4. t. 6. c. 1. n. 6. p. 48.
- Clericus propter homicidium non degradatur, lib. 5. t. 2. c. 2. n. 3. p. 133.
- Clericus an verberari possit, ostenditur lib. 5. t. 2. c. 1. n. 2. pag. 177.
- Clericus degradandus est antequam eradatur Curie seculari, lib. 5.

Collectan. in quinque libros Decretal.

lib. 5. t. 1. p. c. 1. num. 3. pag. 232
 Clericus ut dicatur se in monasteriis immiseri ad hoc, ut
 prius privilegio fore, & beneficio non fuisse vnum de-
 lectum, sed plura requiruntur, ibid. n. 3.
 Clericus in Sacris constitutus recessus ad sacrum est interdi-
 ctus, lib. 5. t. 1. p. c. 3. n. 3. p. 123.
 Clericus, qui habitum, & tonsuram aliquo tempore de-
 misit, rursus restituit non perdit privilegium fori, ibid. n. 4.
 Clericus ex redditibus beneficii tenetur alere filios spiritus,
 lib. 4. t. 7. c. 5. n. 6. p. 54.
 Clerici in minoribus beneficiis obtinentes filius legitimatur
 per subsequens matrimonium cum ipsius matre con-
 tractum, lib. 4. t. 17. c. 6. n. 33. p. 101.
 Clericorum status monachorum statu honoratior est, lib. 5.
 t. 1. c. 24. n. 19. p. 156.
 Clericus ut loquetur operas suas non est inconueniens, lib. 5.
 t. 3. c. 29. n. 5. p. 171.
 Clerici tenentur ad obseruantiam laudabilis consuetudinis
 prescriptae, videlicet dandi singulis annis candelas cere
 albas, ibid. n. 10.
 Clericus haereticus prius degradatur, & Iudici seculari po-
 testas traditur in maiusderione debita puniendus, lib. 5. t. 7.
 c. 13. n. 6. p. 123.
 Clericus quando induci non potest ad reassumendum habi-
 tum male dimissum quid faciendum, ostenditur lib. 5.
 t. 9. c. 15. n. 3. p. 124.
 Clerici Religiosis habitum ex voto suscipientes, & ante pro-
 fessionem ad priorem vitam statum reuertentes an sint co-
 gendi ad maiorem Religionem transire, si a maiorem
 proficere noluerint, lib. 3. t. 31. c. 9. n. 4. p. 942.
 CLYNIACEN. Ordinis origo, remissus lib. 5. t. 33. c. 26.
 n. 2. p. 301.
 COADIUTOR beneficii an teneatur persequere di-
 uinum officium, ostenditur lib. 3. t. 47. c. 9. n. 8.
 Coadiutor datur inhabili, & illiterato, qui non potest mune-
 ri sibi in iunctio incumbere, lib. 1. t. 31. c. 14. n. 4. p. 271.
 Coadiutor leprosi portio assignanda Episcopali auctoritate de-
 terminanda est ipsi Ecclesie facultas, lib. 3. t. 6. c. 3. n. 4. p. 766.
 Coadiutor dandus est Episcopo, qui ex morbo non potest
 iussu facere oneri sibi in iunctio, lib. 3. t. 6. c. 5. n. 3. p. 767.
 Coadiutores Rectorum parochialium auctoritate Apostolica
 instituti tenentur ad personalem residentiam ut recto-
 res ipsi, lib. 3. t. 6. c. 6. n. 3. p. 767.
 CODICILLOS facere ex Superioris licentia non po-
 test Religiosis profectus, lib. 3. t. 26. c. 2. n. 7. p. 887.
 COGENDVS qualiter quis debeat ad matrimonium post
 sponsalia se iurata, ostenditur lib. 4. t. 1. c. 17. n. 2. p. 14.
 COGNATIO spiritualis inter ipsosmet patrimonios non
 contrahitur, lib. 4. t. 10. c. 1. n. 3. p. 61.
 Cognationem spirituales non contrahit legatus per erro-
 rem filium Petri existimans se filium Pauli leuare, lib. 4.
 t. 12. c. 3. n. 4. p. 63.
 Cognatio spiritualis valida ad diffundendum matrimonium
 iam contractum contrahitur inter patrem baptizatum, & le-
 gitimum, seu tenentem baptismum, lib. 4. t. 11. c. 6. n. 3. p. 65.
 Cognationem spirituales an contrahat tenens puerum in
 Baptismo non solentur celebrato, lib. 4. t. 11. c. 8. n. 3. p. 66.
 Cognatio legalis impedit, & dirimit matrimonium inter
 adoptatum, & filios carnales adoptatos, qui tandiu
 permanet, quamdiu durat adoptio, lib. 4. t. 12. c. vnica.
 n. 2. p. 67.
 Cognationis legalis quot species sint, ostenditur lib. 4. t. 12.
 c. vnica. n. 3. p. 67.
 Cognatio spiritualis contracta a viro non transfunditur ad
 uxorem, lib. 4. t. 11. c. 4. n. 3. p. 64.
 COHABITATIO hodie efficere nequit matrimonium,
 lib. 4. t. 17. c. 1. n. 11. p. 79.
 COLIMBRIA Ciuitas Portugaliz vnde, & qualiter sta-
 dicatur, lib. 5. t. 33. c. 14. n. 3. p. 370.
 COLLATIO beneficii si ad Collegium spectat, & ali-
 qui de eo sint excommunicati id non impedit quo-
 minus ceteri a tali vinculo liberi possint conferre,

etiam si vnum tantum sit, lib. 5. t. 3. c. 1. n. 4. p. 83.
 Collatio facta ab eo, qui potestatem conferendi com-
 mune opinionem putabatur habere, non vitatur, licet postea ap-
 parcat veritas, lib. 5. t. 1. c. 7. n. 3. p. 42.
 Collatio simoniaci Episcopi, & Capituli dicitur quando
 Episcopus concurrens in collatione vi priuatus, seu ian-
 quam Canonicus, & vnus de Capitulo, lib. 3. t. 8. c. 15.
 n. 3. p. 780.
 Collatio beneficiorum dicitur ex fructibus Ordinarij colla-
 tionis, lib. 1. t. 33. c. 14. n. 4. p. 289.
 Collatio facta a schismaticis non est irrita, sed irritanda, lib.
 5. t. 8. c. 1. n. 8. p. 121.
 Collatio facta ab excommunicato occulto an valeat, ostendit
 lib. 1. t. 6. c. 16. n. 7. p. 103.
 Collationis questio est grauis praeiudicii respectu collatoris,
 ibid. nu. 6.
 Collatores praeter Papam sunt Legati de Latere in sua Prouin-
 cia, lib. 3. t. 38. c. 28. n. 3.
 Collatio beneficii deuoluitur ad superiorem si is, ad quem
 illa spectat, intra sex menses non disposuerit, lib. 1. t. 10.
 c. 4. n. 2. p. 162.
 Collator de praesentibus tenetur nominato providere, lib. 3.
 t. 5. c. 19. n. 2. p. 74.
 Collatio, scilicet confirmatio ex certa Pontificis scientia quan-
 do dicatur firmis, remissus lib. 1. t. 30. c. 8. n. 3. p. 692.
 Collatio facta precibus ex carnali affectu procedentibus
 aliaque humana gratia an, & quando sit simoniaci, ostendit
 lib. 1. t. 14. c. 10. n. 4. p. 180.
 Collatio facta excommunicato occulto etiam ignoranti est
 nulla, lib. 5. t. 7. c. 9. n. 5. p. 315.
 Collatio beneficii facta excommunicato etiam motu pro-
 prio non valet, lib. 5. t. 7. c. 7. n. 6. p. 311.
 Collatio beneficii facta excommunicatio etiam occulto est
 nulla, ibid. n. 8.
 COLLECTAE non nisi de licentia Principis imponi pos-
 sunt, lib. 3. t. 39. c. 10. n. 3.
 Collecta per capita, seu per facultates an sit imponenda, re-
 missus lib. 3. t. 39. c. 12. n. 3.
 Collecta impolitico est actus iurisdictionis, ibid.
 COLLEGIATA Sede vacante succedit in potestate, & iurisdictione Praelatus, lib. 1. t. 33. c. 11. n. 4. p. 187.
 Collegiata insignis quae dicatur, ostenditur lib. 5. t. 40. c. 33.
 n. 3. p. 493.
 Collegiata in Ecclesia non potest Laicus habere ius patronatus,
 lib. 3. t. 38. c. 15. n. 3.
 Collegiata Ecclesia quibus, signis cognoscatur, remissus
 ibid. nu. 5.
 Collegiata in Ecclesia an sit obligatio dicendi quotidie duas
 Missas, vnam pro viuis, & altera pro defunctis, lib. 3. t. 41.
 c. 11. nu. 3.
 COLLEGIVM totum recusari potest propter caput suspen-
 dum, lib. 3. t. 35. c. 7. n. 4.
 Collegium nouum institui non potest inconsulto Principe,
 lib. 3. t. 36. c. 9. n. 4.
 Collegium constituere, & eius signa erigere regulariter priu-
 atio homines non possunt, nisi eius concedatur, lib. 1. t. 31.
 c. 14. n. 2. p. 331.
 Collegium faciunt duos, lib. 1. t. 6. c. 1. n. 3. p. 87.
 Collegij totum non potest venire ad vnum, ibid. n. 4.
 Collegio cultibus etiam inferiori de iure communi data
 sunt potestas eligendi sibi Praelatum, ibid. n. 5.
 COLONVS partitarius pro portione sua in soluendis decimis
 non deductis expensis, lib. 1. t. 30. c. 16. n. 4. p. 930.
 Colonus in testem pro domino suo admittendus non est,
 & quid in colono adscriptio, & paratarius, lib. 2. t. 29.
 c. 24. n. 24. & 26. p. 507.
 Colono, vassallo, & emphyteute debet domus praefrui in
 emptione fructuum ex praedio perceptorum, lib. 3. t. 18.
 c. 4. n. 13. p. 835.
 COLLIGIGANS quando nominaretur cum, cum quo
 litigat, beneficium, illius beneficii super quo litigat,
 censetur illi sic nominato ius suum renunciare,
 lib. 3. t. 3. c. 1. n. 4. p. 83.

Index rerum, & verborum

- lib. 1. tit. 11. cap. 3. num. 4. pag. 794
COLLUSIO inter criminosa, & delicta connumeratur, lib. 5. t. 22. c. 3. n. 2. p. 299.
Collusio quid sit, & quibus actibus indicatur, ostenditur ibid. n. 4.
Collusio non presumitur ex amicitia, ibid. n. 6.
COLORE rubens permittitur tantum Cardinalibus, & viridis Episcopis, lib. 3. t. 1. c. 15. n. 13. p. 707
COMES quis potest esse ratione patrimonij, & Episcopus, lib. 2. t. 22. c. 6. n. 13. p. 537
COMMENDATITIAE litterae dantur Presbytero peregrinare volenti, vt ei liceat in aliena diocesi celebrare, lib. 3. t. 4. c. 5. n. 3. p. 726.
Commendatitiae litterae obtinendae sunt ab eo, qui petentis clerici Ordinarius fuerit, ibid. n. 4.
COMMENDATARII, quibus est permissum contrahere matrimonium, possunt liberè testari, lib. 3. t. 26. c. 2. n. 16. p. 888.
Commendatarii ordinum Militarium sunt immunes à gabellis, & tributis, lib. 3. t. 49. c. 7. n. 8
Commendatarii perpetui possunt locare fructus ad plures annos, sicut alij titulares, lib. 3. t. 18. cap. 2. num. 5. pag. 824
Commendatario perpetuo facta delegatio non expresso nomine proprio minime transit ad successorem, lib. 1. t. 29. c. 14. n. 3. p. 234.
COMMERCIVM cum Iudaeis nobilis est licitum, lib. 5. t. 19. c. 12. n. 5. p. 282
COMMISSIO causae facta in Curia non habita mentione de lite extra illam non valet, lib. 3. t. 16. c. 4. n. 2. p. 451
Commissio facta Canonico Cordubensi non valet ratione incertitudinis, lib. 1. t. 3. c. 10. n. 7. p. 41
Commissio realis facta sub nomine dignitatis an transeat ad successorem, ostenditur lib. 1. t. 29. c. 14. n. 6. p. 235
Commissio fuz formam debet quae seruire, lib. 1. t. 3. c. 22 n. 5. p. 53
COMMISSIO poena ob alienationem rei emphyteuticæ irrequirit domino an incurrat ipso iure absque sententia, remissio lib. 3. t. 18. c. 4. n. 61. p. 838
Commisum non incurritur si solutio Canonis rei emphyteuticæ totalis non fiat à marito, ibid. n. 14. p. 844
Commissi poenam nullus potest opponere contra emphyteutam excepto domino, vel eius procuratore cum speciali mandato, ibid. n. 139. p. 846.
COMMISSORIAE legis pactum cur in venditione, & non in pignoris permissum, lib. 3. t. 21. c. 7. n. 4. p. 801
Commissoriae legis pactum ex intervallo in pignoris admittitur, & quid fauore doris dandæ marito, ibid. num. 4.
COMMIXTIO carnalis Christiani cum Iudæa, & ex adulterio damnata est, & sceleratissima reputatur, lib. 5. t. 6. c. 15. n. 3. p. 195
COMMODATARIUS tenetur de leuissima culpa, lib. 3. t. 15. c. vnic. n. 2. p. 307
Commodatarius non tenetur de casu fortuito, nisi concurrat eius culpa, ibid. n. 6. p. 808
COMMVNICANS cum excommunicato peccat, & etiam ipse communicando cum alijs Fidelibus, lib. 5. t. 23. c. 5. n. 8. p. 309
Communicans cum excommunicatis defunctis excommunicationem incurrit minorem, si verò scienter maiorem, lib. 5. t. 33. c. 5. n. 10. p. 352
Communicatio cum excommunicatis an sit prohibita de Iure Diuino, ostenditur lib. 5. t. 39. c. 8. n. 5. p. 441
Communicare cum excommunicatis licitum est in ijs, quæ ad eorum correctionem, abolitionem, & salutem animarum pertinent, lib. 5. t. 39. c. 54. n. 2. p. 475.
Communicare cum excommunicato nobis licitum est quoties opera excommunicati est necessaria ad nos, vel ad nostra tuenda, lib. 5. t. 39. c. 34. n. 2. p. 462
Communicare in concernentibus seruitium, quod iam per soluit, potest quis cum excommunicato, ibid. n. 3.
Communicare cum excommunicato licitum nobis est quando contractum est contra illum, ad soluendum, scilicet debitum, vel adimplendum promissa, ibid. n. 4.
Communicare liberè possunt filij parentibus excommunicatis quamuis sint emancipati, naturales, & adoptiui, ibid. n. 5
Communicans cum excommunicato maiori excommunicatione in crimine, propter quod fuit excommunicatus, maiorem incurrit excommunicationem, lib. 5. t. 39. c. 55. n. 3. p. 476. & eod. t. 39. c. 29. n. 3. p. 455
Communicatio cum excommunicatis etiam per epistolas non est licita, lib. 5. t. 39. c. 41. n. 2. p. 468
Communicans in hebdomada sancta, vel infra octauam Paschæ satisfaciit præcepto Ecclesiæ, lib. 5. t. 18. c. 12. n. 10. p. 439
Communione non licet negare penitenti ex notitia alicuius criminis habita ex eius, vel alterius complicitis Confessione, lib. 1. t. 31. c. 2. n. 5. p. 165
Communicatio etiam in humanis cum excommunicato mortuo non licet, lib. 5. t. 39. c. 28. n. 5. p. 455
Communicare in crimine dicitur prestas auxilium, consiliū, vel fauorem, quo excommunicatus foueri potest in excommunicatione, vel contumacia, lib. 5. t. 39. c. 19. n. 59. p. 456
Communicare cum excommunicato minime licet, quamuis sit contritus, & paratus satisfacere, ac iurauerit parere mandatis Ecclesiæ, lib. 5. t. 39. c. 3. n. 2. 458.
Communicare cum excommunicatis quibus personis licet, remissio ibid. n. 3.
Communicans cum excommunicatis regulariter venialem tantum, & non mortalem contrahit culpam, ibidem num. 4.
Communicare an teneatur vir cum vxore excommunicata, ostenditur lib. 5. t. 39. c. 31. n. 4. p. 459
Communicatio cum excommunicato propter necessitatem non solum spiritualement, sed etiam temporalem licita est, ibid. n. 12. p. 460
COMPOSITIONES facere in prouisionibus beneficiorū est simonia contra Ius positium, lib. 5. t. 3. c. 11. n. 6. p. 163
COMPATRES sciēter rebaptizati participes an aliquā irregularitatem incurrant, ostenditur lib. 5. t. 9. c. 11. n. 9. p. 223
COMPARENS coram Iudice suspecto videtur in illum consentire, lib. 1. t. 29. c. 20. n. 8. p. 239
Comparere eorum Iudice capitaliter inimico non tenetur quis etiam si cum citatorio mittat saluum conductum, lib. 2. t. 6. c. 4. n. 9. p. 388
Comparere nullus tenetur in loco, vbi potentes inimicos habet, vel ad quem non habet tutum accessum, lib. 1. t. 29. c. 35. & n. 2. p. 251
Comparere nullus tenetur in loco vbi terribiles inimicos habet, etiam si habeat saluum conductum, ibid. n. 7.
COMPENSATIO, & reconuocatio cessat in deposito vero, non autem in confessio, lib. 3. t. 16. c. 2. num. 5. pag. 810
Compensatio parit petitiō requiritur, ibid. n. 7
Compensatio delictorum admittitur quocunque tempore, lib. 5. t. 16. c. 7. n. 2. p. 260
COMPLICES in quibus casibus teneatur conuictus de crimine declarare, ostenditur lib. 2. t. 18. c. 1. n. 3. pag. 456
COMPOSITIO inter clericos valet vt minus quam sit decima ei soluantur, vel de aliquibus non prestentur, lib. 3. t. 30. c. 3. n. 2. p. 918
Compositio inter personas Ecclesiasticas, vt decimæ vni Ecclesiæ debentur alteri soluantur, valet, lib. 1. t. 36. c. 2. n. 2. p. 296
Compositio inter laicos, & clericos, vt minus quam sit decima illis soluantur valet si fiat cum Ecclesiæ utilitate, vel sit firmata magno temporis intervallo, ibidem num. 5. pag. 297
Compositio facta super futuris decimis sine Superioris consensu

Collectan. in quinque libros Decretal.

sensum mortuo illo, qui eam fecit, successor non præiudicat, lib. 1. t. 36. c. 6. n. 1. p. 398.

Compositum fieri potest auctoritate Episcopi, seu Iudicis, eorum quo litigatur, cum constitutione censuræ, seu pensionis ad vitam aduersarii, ibid. n. 6.

Compositio inier clericos facta vt decima vni Ecclesiæ debita alteri soluantur debet fieri cum auctoritate Papæ ad hoc vt perpetua sit, & valeat, lib. 1. t. 36. c. 8. num. 2. pag. 399.

COMPROMISSVS in enormitatibus quando quis dicatur, ostenditur lib. 5. t. 9. c. 1. n. 4. p. 17.

COMPROMISSI ad formam non est recedendum, lib. 3. t. 16. c. 18. n. 2. p. 902.

Compromissum non expirat per lapsum triennii, sed ad similitudinem iudicii eius instantia est perpetua, lib. 1. t. 1. c. 20. n. 3. p. 318.

Compromitti potest in fœminam de temporalibus Ecclesiæ causis, lib. 1. t. 43. c. 4. n. 2. p. 334.

Compromittere validè potest in fœminam in illis partibus in quibus succedunt in Regna, & in feudis, ibid. n. 3.

Compromitti in laicum non potest super rebus Ecclesiæ, vel spiritualibus causis, lib. 1. t. 43. c. 8. n. 2. p. 387.

Compromitti potest in laicum super fructibus, ibid. nu. 4.

Compromissum factum de rebus reus temporalibus, ac civilibus Ecclesiæ in laicum non requirit necessariò consensum, & auctoritatem Episcopi, ibid. n. 5.

Compromissum re integra, & antequam incipiat etiam facta commissione reuocari potest, lib. 1. t. 6. c. 30. n. 4. p. 117.

Compromissarijs data potestas eligendi Prælatus, seu Officiale semper intelligenda est de aduocato, ibidem n. 5. p. 118.

Compromissii forma de essentia, & substantia electionis compromissariæ excedi non potest, lib. 1. t. 6. c. 30. n. 5. p. 119.

Compromissum fieri potest limitare, & sub condicione, ibid. n. 3.

Compromissi in forma si habeatur vt compromissarii possint eligere vnum ex se ipsos, optimè id poterunt efficere, lib. 1. t. 6. c. 33. n. 2. p. 119.

Compromissum vt valeat necesse est, quod fiat ab omnibus vorum, atque suffragum habentibus in Capitulo nemine discrepante, lib. 1. t. 6. c. 42. n. 35. p. 123.

Compromitti de re spirituali potest in laicum, & clericum in singulis, seu duos laicos, & vnum clericum, lib. 1. t. 43. c. 9. n. 3. p. 337.

Compromissum fieri non potest super re iam iudicata nisi expressè rei iam iudicatæ reuocatum sit, lib. 1. t. 43. c. 11. n. 3. p. 338.

Compromissum est transactio, ibid. n. 6. p. 339.

Compromissum de incepta persona in arbitrium assumenda non tenet, lib. 1. t. 43. c. 12. n. 2. p. 339.

Compromissum factum in arbitros duos, quibus data sit potestas eligendi tertium, quamuis inter se dissentiant, validum est, lib. 1. t. 43. c. 13. n. 3. p. 339.

Compromissum ad successores non transit, nec ad hæredes, lib. 1. t. 43. c. 14. n. 3. p. 340.

Compromisso pendente non currit terminus, prosequendæ appellationis, lib. 1. t. 28. c. 5. n. 4. p. 655.

Compromissum de re emphiteutica sine consensu domini directi fieri non potest, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 59. p. 838.

COMPVTATIO graduum in materia matrimoniali tam in foro Ecclesiastico, quam seculari secundum Ius Canonicum est facienda, sed quoad temporalia secundum Ius Civile, lib. 4. t. 14. c. 9. n. 4. p. 80.

COMPVRGATORES debent esse Catholici, & vita probati, lib. 5. t. 34. c. 10. n. 7. p. 407.

Compurgator iurare debet de credulitate, lib. 5. t. 34. c. 13. n. 3. p. 403.

CONATVS ad copulam non sufficit ad impedimentum publicæ honestatis inducendum, lib. 4. t. 7. c. 8. n. 4. pag. 16.

Conatus non reputatur pro actu perfecto, lib. 4. t. 2. c. 32. n. 4. p. 15.

CONCESSVM ad tempus post illud censetur prohibitorium, lib. 2. t. 6. c. 5. n. 27. p. 391.

Concessa omnia intelliguntur, quæ non sunt expressè prohibita, lib. 2. t. 7. c. 2. n. 25. p. 146.

CONCILIVM Lateranense IV. sub Innoc. III. quando fuerit celebratum, ostenditur lib. 1. t. 1. c. 1. n. 3. p. 7.

Concilium generale à Summo Pontifice, cuius auctoritate, indicitur, conuocatur, lib. 1. t. 6. c. 4. n. 5. p. 89.

Concilij pars senior quod sentit id amplectendum est, lib. 1. t. 6. c. 35. n. 3. p. 123.

Concilium Lateranense sub Alexandro III. quo tempore, fuerit celebratum, ostenditur lib. 3. t. 10. c. 7. n. 2. p. 789. & eod. lib. 3. t. 5. c. 18. n. 2. p. 753.

Concilium vniuersale non potest per se solum Sanctos canonizare nisi interueniente Papæ auctoritate, lib. 3. t. 45. c. 1. n. 8.

Concilium provinciale quando celebratur debet Prælati intendere de corrigendis excessibus, & moribus reformatiōis, lib. 5. t. 1. c. 15. n. 3. p. 156.

CONCINNATVL, & calamistrati à Sæctis Hieronymo, & Ambrosio sæpe damnantur, lib. 3. t. 1. c. 1. n. 2. p. 701.

CONCLUSIO sola attenditur, ac obligationem inducit, & non quod tractatur, lib. 3. t. 10. c. 5. n. 3. p. 790.

Conclusiones potest iudex ex causâ reuocare, & aperire, lib. 2. t. 19. c. 1. n. 36. p. 482.

Conclusum in causa dicitur, quando ambæ partes renuerunt omnibus probationibus, lib. 2. t. 22. c. 9. n. 8. p. 539.

CONCORDITER, & vnanimiter dicitur factum, quod à maiori parte fit in ijs, quæ à pluribus sunt iure Collegij, seu Capituli, lib. 1. t. 5. c. 4. n. 6. p. 85.

CONCUBINARIJ filius præsumitur natus ex concubina secum domi retenta, lib. 2. t. 19. c. 10. n. 1. p. 477.

Concubinarius publicus, seu manifestus à testimonio repellitur, lib. 2. t. 20. c. 2. n. 8. p. 487. & lib. 5. t. 1. c. 30. n. 2. p. 152.

Concubinarius clericus an, & quando, viare reneatur, lib. 3. t. 2. c. 10. n. 3. p. 714.

Concubinarij notorii an sint suspensi ab officio, & beneficio, ostenditur ibid. n. 4. p. 715.

Concubinarij clerici si moniti concubinas non dimittant, suspendendi sunt à beneficijs, & si eas suspensi continere præsumpserint ab eisdem perpetuò sunt remouendi, lib. 3. t. 2. c. 4. n. 2. p. 714.

Concubinarius quis dicatur, ostenditur ibid. n. 3. p. 713.

Concubina publica quæ dicantur, ostenditur lib. 4. t. 7. c. 4. n. 3. p. 53.

Concubinarij poena quæ sit, remissius lib. 3. t. 1. c. 12. n. 4. p. 704.

Concubinarius publicus quia dicatur, ostenditur lib. 5. t. 1. c. 20. n. 3. p. 152.

Concubinarij publici vt incurrant poenas statutas in Concilio Trid. sess. 25. de ref. c. 14. pro forma requiritur monitio specialis in ipsam personam facta, nec suffragatur monitio generalis facta in Synodo, ibid. n. 4.

Concubinarius clericus etiam publicus non est ipso iure beneficijs priuatus, nec venit priuandus, nisi quando post legitimas monitiones indurato animo in concubinato persistit, ibid. n. 5.

CONCUPISCENTIA dicitur à concupisco, & quomodo dehiatur, ostenditur lib. 1. t. 2. c. 4. n. 2. p. 14.

Concupiscentia omnis, & libido deminuit in sene, lib. 1. t. 33. c. 15. n. 3. p. 55.

CONDEMNARE qui potest non potest absoluerè si diuersi subdit ratio inter potestatem condemnandi, & absoluentis, lib. 1. t. 30. c. 9. n. 3. p. 262.

Condemnari criminaliter non potest quis ex præsumptionibus violentis, seu vehementibus, lib. 2. t. 23. c. 1. n. 7. p. 544.

Condemnatio aliquis in perpetuum carcerem cum assignatione quatuor vnciarum panis, & totidem aque pro potu singulis diebus est condemnatio ad vitium supplicium,

Index rerum, & verborum

placium, lib. 5. t. 40. c. 77. n. 4. p. 490
 Condemnatus ad mortem an effugiat mortis poenam si velit
 decedere in vxorem metuetis in publico iupanari
 existentem, ostenditur lib. 4. t. 1. c. 30. n. 4. p. 16.
 Condemnatus vt debitum conjugale reddat summum si cer-
 to fecit vxorem non esse nequaquam teneat nec por-
 recti sententia stare, lib. 1. t. 39. c. 44. n. 3. p. 479
 Condemnatus non appellans facit transire sententiam in
 rem iudicatam, lib. 2. t. 38. c. 15. n. 9. p. 612
 Condemnatus ad soluendum non intelligitur dando pigno-
 ra, & fideiussores, lib. 2. t. 17. c. 6. n. 1. p. 607
CONDITIO posita per testatorem hæredibus suis, ne cum
 aliquis scilicet hominibus matrimonium contrahant, an
 iure sustineatur, remissum lib. 4. t. 1. c. 1. n. 8. p. 3
 Conditio possibilis, & honesta de futuro suspendit contra-
 ctum matrimonij, vt nullo modo valeat, dum conditio
 non adimpletur, lib. 4. t. 1. c. 3. n. 3. p. 40
 Condiciones appositæ matrimonio, faciles scilicet, & contin-
 gentes, illud suspendunt, lib. 4. t. 1. c. 5. n. 3. p. 43
 Conditio illa, si placuerit, vt honesta potest adijci in con-
 tractu matrimonij, lib. 4. t. 5. c. 5. n. 5. p. 43
 Conditio honesta, quamvis suspendat iam sponsalia, quàm-
 vis matrimonium vsque ad conditionis euentum, non potest
 alter antequam conditio deficiat, recedere, lib. 4. t. 1. c. 5.
 n. 13. p. 44
 Conditio, si te virginem inuenero, quando fit turpis, & quã-
 do honesta, ostenditur lib. 4. t. 5. c. 6. n. 6. p. 44
 Conditio turpis, & inhonesta aduersus matrimonij sub-
 stantiam illud irritat, lib. 4. t. 1. c. 7. n. 3. p. 45
 Condiciones honestæ, & licitæ, quæ tamen bonis matri-
 monij aduersantur, illud irritant, lib. 4. t. 5. c. 7. n. 3. p. 45
 Condiciones veræ non sunt, quæ ponuntur de præterito, vel
 de præfenti tempore, lib. 4. t. 5. c. 7. n. 8. p. 46
 Condiciones turpes contra substantiam matrimonij apposi-
 tæ de consensu vtriusque partis illud non irritant, lib. 4.
 t. 1. c. 7. n. 9. p. 46
 Condiciones turpes, quæ matrimonij substantiæ, & illius bonis
 non aduersantur, illud non irritant, lib. 4. t. 5. c. 7. n. 10. p. 46
 Conditio facta inter patronum, & præsentatum inducit cõ-
 fidenciam, lib. 1. t. 30. c. 9. n. 3. p. 300
 Conditio personæ, contra quæ receptum ad lites impetra-
 tur, narrata est in illius impetratione, lib. 1. t. 3. c. 6. n. 9. p. 37
 Condiciones, quæ ipso iure infantem bene apponuntur, & ex-
 primuntur sine aliquo viro, lib. 1. t. 6. c. 4. n. 7. p. 89
CONDUCTORES rerum Ecclesiæ habent actionem
 contra locatores ad repetendum pecuniam si locatio sit
 nulla, lib. 3. t. 13. c. 9. n. 3. p. 83
 Conductor teneat de dolo, culpa lata, & leui, non autem de
 leuissima, lib. 3. t. 15. c. vnic. n. 4. p. 808
 Conductor quando renouatui casibus fortuitis non fit re-
 missio mercedis propter sterilitatem, lib. 3. t. 18. c. 3.
 n. 7. p. 836
 Conductor si casu fortuito impediatur frui re condita fiet
 tunc pensionis remissio pro rata temporis, ibid. num. 17.
 pag. 837
 Conductor propter superuenientem casum potest rem con-
 ductam deferere ante finem locationis tempus, ibid.
 num. 23
 Conductor potest domum deferere si in ea latuit, imaginibus,
 & tumultibus inquietetur, ibid. n. 24
 Conductor propter superuenientem casum de domo cõducta
 decedens tenetur domino nunciare, & clauis tradere, si
 commodè potest, ibid. n. 25
 Conductor non potest expelli à domo si dominus promissit
 durante condicione illum non expellere, ibid. n. 28.
 pag. 838
 Conductor non potest expelli per dominum ex superueniente
 causa quando locatio fuit facta ad longum tempus,
 ibid. n. 29
 Conductor expelli potest si re conducta abutatur, nisi domi-
 nus à principio sciet, ibid. n. 34
 Conductor si inducat in domum meretrices, aut malos ho-

mines à domo expelli potest, nisi domus effectus inpa-
 nar, vel ad talia consecrata, ibid. n. 35. & 36
 Conductor expulso ob rei conductæ abusione durante
 tempore locationis an ei remitti debeat pensio pro rata
 temporis, ostenditur ibid. n. 42. p. 839
 Conductor si non soluit debito tempore pensionem statim
 expelli potest, ibid. n. 44. Etiam si ante pactum de non expel-
 lendo illum durante tempore locationis, ibid. n. 46. p. 839
 Conductor potest expelli qui defectit in minimo numero
 pensionis, ibid. n. 47. p. 839
 Conducens emphyteuticum ad longum tempus irrequisito
 domino illam annuit, lib. 3. t. 38. c. 4. n. 47. p. 837
CONFERRENDI dignitatem habens potestatem si illam
 alij dederit an possit ab illo dignitatem recipere, lib. 3. t. 7.
 c. 7. n. 3. p. 771
CONFESSARIUS quomodo se gerere debeat si penitens
 confitetur deliberationem feminæ hæreticæ, vel perpa-
 trandi aliquod magnum crimen, ostenditur ibid. n. 17
 Confessarius in testem præsentatus, & iuramento adactus
 ad dicendam veritatem potest dicere se nihil scire, vel an-
 tiduile, si de iis interi ogeat, quæ per solam Sacramen-
 talem Confessionem nouit, ibid. n. 18. p. 430
 Confessarius potest eos matrimonio coniungere, inter quos
 legitimum impedimentum cognouit ex Confessione,
 ibid. n. 19. p. 430
 Confessarius potest peccatum auditum in Confessione reue-
 lare de licentia penitentis, ibid. n. 21
 Confessarius quibus casibus auditus in Confessione reuelare
 possit, ostenditur ibid. n. 26. p. 431
 Confessarius non licet vtræ extra Confessionem scientia per
 confessionem habitam tam respectu aliorum, quam ipsius
 penitentis, lib. 1. t. 31. c. 20. n. 3. p. 363
 Confessarius non potest ex noxia in Confessione habitam
 contrigere complicem penitentis, ibid. n. 4. p. 305
 Confessarius instituere potest Capitulum Sæde vacante,
 qui absoluit à casibus reuocatis Episcopos, lib. 3. t. 9. c. 2.
 n. 17. p. 784
CONFESSIO SACRAMENTALIS fieri non potest in
 scriptis, lib. 4. t. 18. c. 2. n. 3. p. 45
 Confessionem omittens, & sacram Communionem semel
 in anno, si suspecti de heresi, lib. 5. t. 38. c. 12. n. 11. p. 479
 Confessionis sigillum tam strictè obligat vob noli am oim-
 ninò quantumcumque magnum incommodum euitandum
 penitenti inuito licet aliqua, quæ sub sigillo cadunt, re-
 uelare, ibid. n. 16. p. 430
 Confessor dicens tale peccatum in Confessione audiui, dum-
 modo in personæ cognitionem deuenire minime possit, non
 frangit sigillum Confessionis, ibid. n. 27. p. 431
 Confessionem reuelans Sacerdos deponendus est, & in no-
 nasterium ad agenda perpetua penitentiam detru-
 dendus, ibid. n. 28
CONFESSIO spontanea minuit poenam, lib. 1. t. 6. c. 20.
 n. 4. p. 105
 Confessio Prælati contra Ecclesiam facta non valet, lib. 1.
 t. 6. c. 54. n. 30. p. 140
 Confessio Prælati si facta fuerit cum Capitulo in simul,
 vel de eius mandato probat, & Ecclesiæ præiudicat,
 ibid. n. 21
 Confessio clericæ facta coram Iudice seculari ad condem-
 nandum non sufficit, lib. 2. t. 1. c. 4. n. 1. p. 344
 Confessio facta coram Iudice incompetente non sufficit ad
 condemnandum, ibid. n. 6
 Confessione actio datur ei, qui non possidet, lib. 2. t. 1. c. 15.
 n. 8. p. 355
 Confessio facta in actu nullo ex defectu processus, vel sen-
 tentiæ, etiam ordine iuris non seruato, probat, & valet,
 lib. 2. t. 13. c. 19. n. 5. p. 439
 Confessio incidenter facta non sufficit ad imponendam poe-
 nam ordinariam, lib. 2. t. 18. c. 2. n. 4. p. 456
 Confessus crimen puniri non potest nisi de crimine
 confitetur, per sententiam diffinitiuam, ibidem
 num. 6

Collectan. in quinque libros Decretal.

Confessio facta in vno iudicio an probet in alio contra-
futionem, remittit ibid. n. 7
Confessio facta in iudicio sine causa valet, lib. 2. t. 18. c. 3. n. 3
p. 457
Confessio facta extra iudicium probat semiplenè, ibid. n. 3.
& 10.
Confessio facta per errorem facti potest reuocari dum causa
non fuerit finaliter terminata, ibid. n. 4
Confessio et contra non nocet consentienti, ibid. n. 5
Confessio reuocatur an possit ante litem contestatam,
ibid. n. 6
Confessio facta in iudicio plenè probat, ibid. n. 7
Confessio iudicialis illa dicitur, quæ fit coram Iudice pro-
tribunali sedente in causis requiritibus plenam cogni-
tionem, non autem coram alio iudice, vel iudice non pleno,
Confessio facta in libello, vel in positionibus nocet consen-
tienti, ibid. n. 9
Confessio extraiudicialis in quibus casibus plenè probat,
ostenditur ibid. n. 10
Confessio parte præsentem facta quando probat, ostenditur
ibid. n. 11
Confessio litigantium admittitur in probando contestatio-
nem præcessisse, lib. 2. t. 19. c. 15. n. 5. p. 486
Confessio publicaris, seu edictis arrestationibus adhuc ad-
mittitur, lib. 2. t. 20. c. 35. n. 5. p. 486
Confessio partis etiam post conclusum in causa admittitur,
lib. 2. t. 22. c. 10. n. 14. p. 540
Confessio sine expresseione causæ contra confitentem non
probat, nisi agatur de liberando aliquem, vel facta sit in
iudicio, aut coram arbitro, seu cum iuramento,
lib. 2. t. 23. c. 14. n. 2. p. 544
Confessio de credulitate facta per partem æquè præiudicat
sicut ea, quæ fit de veritate, lib. 2. tit. 24. cap. 32.
n. 5. p. 579
Confessio nunquam nocet Reo quando apparet quid contra
ipsum est sententiarum, lib. 2. tit. 24. cap. 34. num. 3.
p. 580
Confessus timen causam tangens de quo excipitur, potest
puniri ordinatè, lib. 2. t. 25. c. 1. n. 5. p. 584
Confiteri non confiteri excipiens ea, quæ in exceptione in-
cluduntur, lib. 2. t. 25. c. 6. n. 2. p. 588
Confessio procuratoris vera, & non ficta præiudicat domi-
no, lib. 2. t. 27. c. 21. n. 2. p. 618
Confessio Prælati, seu alterius procuratoris de Ecclesia
quando eidem præiudicat, ostenditur ibid. n. 3
Confessio facit rem notoriam, lib. 2. t. 27. c. 21. n. 3. p. 618
Confessio spontanea facta in iudicio sufficit ad condemnan-
dum, ibid. n. 5
Confessio facta coram parte eam non accipiente minime
præiudicat, lib. 2. t. 27. c. 21. n. 6. p. 606
Confessio criminalis facta extra iudicium parte absente non
probat, ibid. n. 14
Confessus de cri. in extra iudicium non puniatur, ibid.
num. 15
Confessio Prælati, seu alterius procuratoris de Ecclesia quæ
eidem præiudicat, ostenditur lib. 2. t. 27. c. 21. n. 3.
p. 618
Confessio exempti coram competente præiudicat plenè
exempto confiteri, Ecclesiæ exempti, cuius est Rector,
sed non Papæ, seu Superiori subiectionem possidenti, lib. 2.
t. 27. c. 2. n. 4
Confessione matrimonij spiritualis aduersus professionem non
stat, lib. 2. t. 31. c. 4. n. 4. p. 640
Confessio sola coniugum non sufficit ad dissoluendum ma-
trimonium contractum, lib. 4. t. 13. c. 5. n. 2. p. 70
Confessione coniugum ad dissoluendum matrimonium non
stat, etiam si concurreret rumor vicinæ, ibid. n. 4
Confessione coniugum stat quando solum agitur de sepa-
ratione thori, ibid. n. 5
Confessione coniugum contractus matrimonij probatur,
ibid. n. 7
Confessione coniugis aduersus seipsam quare in cap. atte-

stationes, de desponsatione impuberum, sicut, lib. 4. t. 2.
c. 10. n. 3. p. 31
Confessione coniugis contententis matrimonium esse con-
tractum in præiudicium sui ipsius, stat, ibid. n. 4
Confessione dubia in matrimonialibus est intelligenda con-
tra confitentem, lib. 4. t. 5. c. 6. n. 3. p. 44
Confessio vtriusque, vel alterius sponti an sufficiat pro-
bat impedimentum remissum, lib. 4. t. 3. c. 3. n. 2. p. 68
Consentiendi cum in foro penitentiali animæ in sui ipsius
statu præiudicium, lib. 4. t. 13. c. 9. n. 5. p. 72
Cum elius de crimine extra iudicium non puniatur, nisi con-
fessus fuerit gemini iudicij, lib. 5. t. 3. c. 11. n. 7. p. 163
Confessione coniugis assentientis proprium adulterium, satis est
ut illud probatum non censetur, lib. 5. t. 16. c. 6. n. 7. p. 259
Confessio sponte antius puniatur, lib. 5. t. 18. c. 5. n. 3. p. 270
Confessio extraiudicialis adducitur in iudicio tanquam de-
lictum particulare, & de per se, lib. 5. t. 3. c. 9. n. 3. p. 127
Confessio facta in iudicio plenè probat, etiam absente parte,
lib. 5. t. 40. c. 4. n. 3. p. 488
CONFIRMATIO probationes possunt fieri per famam, &
aspectum, lapides, ac literas in lapidibus terminorum
scriptas, lib. 3. t. 39. c. 1. n. 2. p. 464
Confirmatio antiquis in probandis non sunt omnino neces-
sarie exacte probationes sed leues, & coniecturales ius-
sufficiunt, ibid. n. 10
Confirmatio probatur per testes singulares, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 60
p. 493
Confirmatio per testes de auditu probari possunt, quando sumus
in antiquis, lib. 2. t. 20. c. 3. n. 7. p. 514
Confirmatio in questionibus vtraque pars est actor, & vtra-
que Reus, lib. 2. t. 19. c. 3. n. 3. p. 464
Confirmatio antiquorum in probatione admittuntur plures
probationes imperfectæ ad constituendam vnam perfe-
ctam, lib. 2. t. 19. c. 13. n. 2. p. 484
Confirmatio probatur per libros antiquos, ibid. n. 3
Confirmatio probatur per scripturam, si illi adhibita sit fides
ab antiquo, ibid. n. 8
Confirmatio probatur ex enunciatiuis plurium instrumentor-
um, præsertim iunctis ad iudicium, lib. 2. n. 9
Confirmatio probatur per testes quibus sint de auditu, & sin-
gulares, admodum tamen ratione redditi iudici sui, ibid. n. 10
Confirmatio probatur per famam publicam, & antiquam,
ibid. n. 11
CONFIRMATIO SACRAMENTVM non est ne-
cessarium necessitate præcepti, lib. 1. t. 36. c. 8. n. 7. p. 300
Confirmatio carens Ordinis claritatem recipit, lib. 3.
t. 43. c. 1. n. 3
Confirmationis Sacramenti minister ordinarius est solus
Episcopus ordinarius, qui valde ministrat, quævis ex-
communicatus, hæreticus, vel degradatus, lib. 2. t. 15. c. v. num.
13. p. 181 & lib. 5. t. 4. c. 4. n. 6. p. 73
Confirmationis christiana ex quibus conficiatur, ostenditur
lib. 1. t. 16. c. 1. n. 3. p. 186
Confirmationis Sacramentum ex delegatione Papæ potest
simplex Sacerdos conferre, ibid. n. 7
Confirmationis Sacramentum tempore interdicti licitè cõ-
ferti potest tam parulis, quam adultis, tam in Ecclesia
interdicta, quam in loco generaliter interdicto, lib. 1. t. 39.
c. 43. n. 7. p. 469
CONFIRMATIO præsupponit iam Ius competere, lib. 2.
t. 22. c. 6. n. 16. p. 337
Confirmatio privilegij intelligenda est secundum formam
petitionis, & supplicationis, quæ in ipso privilegio declar-
atur, ibid. n. 17
Confirmans, vel instituens per negligentiam indignum
perdit potestatem confirmandi primum successorem, &
debet suspensè à perceptione fructuum proprii beneficii,
donec visum fuerit Superiori, lib. 1. t. 6. c. 44. n. 3. p. 133
Confirmans scienter indignum debet deponi, ibid. n. 4
Confirmatio facit locationem transitoriam ad successores
quando fructus erant conuertendi in utilitatem Ecclesiæ,
lib. 1. t. 36. c. 8. n. 4. p. 300

Index rerum, & verborum

Confirmatio ex certa scientia quando dicitur, ostenditur lib. 1. t. 29. c. 18. n. 10. p. 146
Confirmatio, quæ in forma communi expeditur, non validatur id, quod ex se nullum est, lib. 3. tit. 8. c. 1. §. 7. p. 775
Confirmatio facit res maioris auctoritatis, ibid. num. 13. pag. 776
Confirmatio privilegii nullum ius tribuit, sed quod antea erat concessum, lib. 1. t. 30. c. 4. n. 6. p. 685
Confirmans nihil addit de novo, ibid. n. 7
Confirmatio est iuris quasi in corroboratio, ibid. n. 8
Confirmatio dicitur fieri in forma communi quando Pontifex de negotio non bene instructus confirmat contratum, & privilegium in eo statum, & prout antea erat, ibid. n. 13. p. 686
Confirmatio ex certa scientia dicitur fieri quando fit cum perfecta notitia totius negotii, & omnium eius circumstantiarum, veluti quando tenor totius privilegii, aut instrumenti inseritur in ipsa confirmatione, ibid. n. 11
Confirmatio Pape quando censetur concessa ex certa scientia, si tamen tenor privilegii, vel contractus, aut rei confirmatæ inferius non est, ibid. n. 17. p. 687
Confirmatio ex certa scientia confirmat actum nullum, eiq; novum robur tribuit, & validitatem, ibid. n. 18. & lib. 5. t. 33. c. 13. n. 4. p. 359
Confirmatio Pontificis ex certa scientia habet vim novæ concessionis, quando confirmat id, quod invalidum est, lib. 1. t. 30. c. 4. n. 19. p. 687
Confirmatio ex certa scientia non dicitur simplex confirmatio, sed ampliativa, & novæ concessio ibid. n. 10
Confirmatio in forma communi non reddit actum validum, sed illud confirmat prout antea erat, & in eodem statu, & robore illud relinquit, ibid. n. 11
Confirmatio in forma communi quos effectus pariat, ostenditur ibid. n. 13
Confirmatio in forma communi in iustam præstet causam præscribendi, ostenditur ibid. n. 13. p. 687
Confirmatio non operatur circa non expressa, & circa ea, quæ sunt aliena à mente confirmantis, ibid. n. 24. p. 688
Confirmatio quando potest referri ad privilegia valida, quæ in usu sunt, & ad invalida, vel quæ aliis non sunt in usu, ad ea tantum debent referri, quæ valida, & in usu sunt, ibid. n. 19
Confirmatio dicitur ex certa scientia quando tenor rei confirmatæ specificè inferius est in confirmatione, lib. 1. t. 30. c. 8. n. 2. p. 692
Confirmatio de actu invalido facit validum adhibita causæ cognitione, ibid. n. 5
Confirmatio in forma communi nihil novi iuris tribuit, sed tantum actui valido robur præstat, lib. 2. t. 30. c. 7. n. 3. p. 691
Confirmatio Pontificis si accedat concessioni factæ ab Abbate beneficii manualis regularis, aut peculii adhuc integrum est Abbati revocare ad nutum suum, sicut antea licebat, lib. 3. t. 30. c. 6. n. 5. p. 690
CONFRATERNITAS, pateritas, & compaternitas indistinctè subleat est per Conc. Trid. l. 4. t. 1. c. 1. n. 2. p. 62
CONFRATRES, qui in proprietatibus suis, & in seculo remanent, nec oblati sunt religioni, aut conversi, Episcopus, & Ecclesiasticus potestati suæ subiecti, lib. 5. t. 33. c. 3. n. 41. p. 348
Confraternitates laicorum religionis causâ institutæ pia, & religiosa loca sunt, & à seculari potestate, & iurisdictione exempta, ibid. n. 41
Confratres gaudent iure minoris, lib. 1. t. 41. c. 1. n. 6. pag. 311
CONFUGIENS ad Ecclesiam inde iniuri extrahi non debet, lib. 3. t. 49. c. 6. n. 4
Confugiens ad Ecclesiam à Iudice Ecclesiastico prorsus impunitus dimittendus non est, ibid. num. 19
Confugiens ad Ecclesiam ab ea extrahi non potest tam à seculari, quam ab Ecclesiastico Iudice, ibid. n. 16
CONGREGATIO quilibet Ecclesiæ suum debet habere

re Praetorium, & magistrum, lib. 1. t. 6. c. 41. n. 4. p. 117
CONIUNCTA periona pro coniuncta in causis spiritualibus sine mandato admittitur, lib. 1. t. 29. c. 34. n. 7. p. 351
Coniunctus pro coniuncto abique mandato ad agendum admittitur, lib. 1. t. 3. c. 28. n. 17. p. 60
Coniunctus quando pro coniuncto abique mandato admittitur coniunctorio nomine, non autem procuratorio debet intervenire cum cautione de rato, ibid. n. 18
Coniunctus non excommunicatus an possit esse in iudicio pro coniuncto excommunicato, remittitur ibid. n. 20
Coniunctæ persone quæ dicantur, remittitur lib. 1. t. 38. c. 1. n. 7. p. 306
Coniunctæ persone excepto patre sine mandato ea agere non possunt, quæ speciale mandatum requirunt, lib. 4. t. 7. c. 1. n. 3. p. 90
Coniunctus præsumitur scire facta coniuncti, lib. 2. t. 23. c. 7. n. 2. p. 547
Coniuncti nomine veniunt coniunctione coniuncti spirituali, & amici, lib. 1. t. 37. c. 3. n. 1. p. 304
Coniunctus pro coniuncto in integrum restitutionem petere potest, lib. 1. t. 41. c. 8. n. 8. p. 328
CONIUNCTIONES quæ vni soli prævalent, lib. 1. c. 14. c. 1. n. 8. p. 291
CONIVGES tenentur simul habitare ad adiuvandam se mutuo, atque familiam promovendam, lib. 4. t. 1. c. 1. n. 10. p. 2
Coniugi innocenti virum liceat, ubi fornicatio est notoria, propria auctoritate diceretur, ab adultero, lib. 4. t. 1. c. 9. n. 6. p. 7
Coniuges non possunt secundum matrimonium contrahere existente primo etiam carnali copula non consummato, lib. 4. t. 4. c. 3. n. 2. p. 38
Coniux sanus an, & quando teneatur reddere debitum coniugi leproso, remittitur lib. 4. t. 7. c. 1. n. 3. p. 56
Coniuges non possunt esse durius separati, lib. 4. t. 7. c. 1. n. 3. pag. 16
Coniugi leproso tenetur sanus reddere debitum, quando reditio non credit in reddendis notabile damnum, lib. 4. t. 8. c. 3. n. 2. p. 57
Coniux sanus vni tenetur pallico morbo laboranti coniugi eum periculo notabilis infectionis debitum reddere, lib. 4. t. 8. c. 3. n. 3. p. 57
Coniux sanus tenetur reddere debitum leproso etiam cum notabili damno, quando lepra præcessit matrimonium, lib. 4. t. 8. c. 2. n. 4. p. 17
Coniux dubius de feruitu alterius tenetur reddere debitum, lib. 4. t. 9. c. 2. n. 8. p. 60
Coniux, qui astringitur, aut cognatione contraxit, non potest reddere debitum alteri, quoniam ex lege iustitiae reddere non adstringitur, lib. 4. t. 13. c. 4. n. 5. p. 69
Coniuges ad tempus separandi sunt, quando Matrimonium contra prohibitionem inierunt, lib. 4. t. 16. c. 1. n. 4. pag. 89
Coniux vnus si post alium ad Fidem convertatur primum convertus restituitur secundo, si res est integra, lib. 4. t. 14. c. 7. n. 7. pag. 122
Coniux impediens conficius si ab Ecclesia excommunicatur, quia debitum, negat talis excommunicatio veritas eorum, Deo non ligat, lib. 2. t. 13. c. 13. n. 23. p. 414
Coniuges putatus communicat bona inter se vigore statuti huiusmodi communicationem permittentis, lib. 4. t. 20. c. 2. n. 9. p. 129
Coniux qui dubius de morte prioris coniugis contraxit, debitum nullo modo petere potest, tenetur tamen reddere, lib. 4. t. 11. c. 2. n. 3. p. 138
Coniux secundo nubens non est à Presbytero benediciendus, & quid hodie servetur generalis consuetudine, ostenditur lib. 4. t. 21. c. 3. n. 4. & 3. p. 138
Coniugium spirituale contrahitur inter Ecclesiam, & Episcopum, lib. 1. t. 7. c. 2. n. 5. p. 145
Coniuges ad inuicem sui corporis potestatem transferunt, lib. 2. t. 13. c. 8. n. 11. p. 418

CONIUX

Collectan. in quinque libros Decretal.

Coniux prohiberi potest ne rem agat cum altero post probatam accusationem, lib. 3. t. 16. c. 2. n. 3. p. 450
 Coniux innocens non tenetur emendatum reconciliari, lib. 3. t. 32. c. 21. n. 6
 Coniux abique licentia, vel cum minus legitima alterius professus non potest reuocari à coniuge postmodum fornicante, si ipse professus innocens sit, & licentia prohibendi alterius coniugis graui dolo extorta an sufficiat, ostenditur lib. 3. t. 33. c. 16. n. 3
 Coniugi professio abique legitima causa, & innocens an integrum sit à monasterio exire quando iam constet alterum in adulterium lapsum esse, ostenditur ibid. 5
 Coniux innocens, qui ob adulterium alterius diuertit, & iam mutam statum, factus religiosus professus, fornicatus est, minime potest à monasterio exarari propter fornicationem, ibid. n. 6
CONNEXA in primilegijs, & exorbitantibus non veniunt, lib. 5. t. 33. c. 17. n. 7. p. 375
 Connexa dicuntur indiuia, & reputantur vnum, lib. 1. t. 3. c. 3. n. 4. p. 14
 Connexorum ab vno sit extensio ad alterum, ibid. n. 3
 Connexitatis ratione res inter alios ad alios nocet, lib. 5. t. 3. c. 30. n. 2. p. 171. & qualiter procedat eodem lib. 5. t. 3. c. 31. n. 4. p. 154
CONANGVINITAS probatur per testes singulares, lib. 3. t. 30. c. 4. n. 53. p. 493
 Conangvineorum iuramentum admittitur contra famam, quæ impedit matrimonium, lib. 4. t. 1. c. 27. n. 3. p. 21
 Conangvinitas per testes de auditu probari potest, lib. 3. t. 30. c. 33. n. 10. p. 514
 Conangvinitatem probant testes de auditu si sint persone graues, & deponant audiuisse à Maioribus ante litem motam, lib. 3. t. 30. c. 47. n. 2. p. 514
 Conangvinitatem probant domesticæ, lib. 3. t. 30. c. 4. n. 15. p. 493
 Conangvinitas probatur per instrumentum, lib. 3. t. 30. c. 36. n. 3. p. 508
 Coniugum duo inæqualiter distantes à styptic si alter distet ultra quartum gradum, possunt matrimonio copulari, lib. 4. t. 14. c. 9. n. 2. p. 79
 Coniugueus, vel amicus ecclesiæ ad aliquam dignitatem, qui pro ea obtemperanda pecuniam dedit, non presumitur deesse de mandato ecclesiæ, nisi alius interuenerit scientia, lib. 5. t. 3. c. 33. n. 3. p. 174
 Coniugueus, & affinitas arbores, qui Doctores declarant, lib. 4. t. 14. c. 9. n. 3. p. 80
CONSCIENTIÆ foro non punitur quis de homicidio siue dolo commissio, etiam si culpa præcesserit, lib. 5. t. 12. c. 7. n. 6. p. 338
CONSENSVS contrahentium sufficit, quod explicetur ab altero alteri per interpretem, lib. 4. t. 1. c. 7. n. 8. p. 7
 Consensus præsumptus ex noua cohabitatione hodie non sufficit, nisi denuo ratificetur coram Parocho, & testibus, obseruata Conc. Trid. forma, lib. 4. t. 1. c. 31. n. 3. p. 17
 Consensus superiorum inducit per eorum patientiam, vel tolerantiam, lib. 4. t. 1. c. 6. n. 4. p. 77
 Consensus in electionibus non scripto, sed voce est exprimendus, lib. 1. t. 6. c. 47. n. 6. p. 135
 Consensus contempti post electionem prestitus non augeat eligentium numerum, lib. 1. t. 6. c. 17. n. 6. p. 142
 Consensus Principis probatur taciturnitate longi temporis, lib. 1. t. 2. c. 10. n. 23. p. 25
 Consensus præstare, & præstare sine solemnitate requisita paria sunt, lib. 1. t. 9. c. 13. n. 3. p. 119
 Consensus præstus vigore statuti præiudicat consentienti, lib. 1. t. 30. c. 6. n. 3. p. 398
 Consensus requiritur in actu debet enim in eius reuocatione adhiberi, lib. 3. t. 10. c. 1. n. 3. p. 786
 Consensus Prælati in alienatione rei Ecclesiasticæ expressus esse debet, lib. 3. t. 10. c. 2. n. 5. p. 787
 Consensus postea præstus idem operatur, ac si antea fuisset præstus, lib. 3. t. 10. c. 3. n. 2. p. 787 & lib. 1. t. 4. c. 9. n. 3. p. 78

Consensus Capituli in alienatione rerum Ecclesiæ ex cursu triginta annorum præsumitur intervenisse, ibidem num. 3
 Consensus Episcopi in translatione, ac donatione iurisdictionis potest interuenire ex postfacto, lib. 3. t. 38. c. 11. n. 6
 Consensus ubi requiritur in aliquo actu sufficit quod quandoque præstetur, ibid. n. 7
 Consensu videtur qui tacet, lib. 3. t. 37. c. 5. n. 6. p. 546
 Consensus saltem tacitus totius populi, aut maioris partis requiritur ad inducendam consuetudinem, lib. 1. t. 4. c. 11. n. 19. p. 81
 Consensus Summi Pontificis non presumitur irrevocasse, etiam per longum tempus in fundatione Ecclesiæ super conditionibus appositis in ipsa fundatione, lib. 3. t. 38. c. 25. n. 9
CONSECRATIO Ecclesiæ probatur per vicum testem, lib. 3. t. 30. c. 4. n. 15. p. 493
 Consecrationis minister est solus Sacerdos, lib. 1. t. 1. c. 12. n. 17. p. 8
 Consecrationis munus à Metropolitanis accipi debet, lib. 1. t. 7. c. 3. n. 3. p. 145
 Consecratio Episcoporum à minori numero, quam trium Episcoporum fieri non potest, lib. 1. t. 11. c. 7. n. 2. p. 66
CONSILIO ubi requiritur debet peti ante adus expeditionem, lib. 1. t. 3. c. 12. n. 2. p. 137
 Consilium ubi petum fuerit expectandum est responsum per tempus necessarium, ibid. n. 3
 Consilium non obligat ad sequendum, ibid. n. 4
 Consilium quando ratione subiectæ matæie sumitur pro consensu, est requirendum, lib. 1. t. 19. c. 37. n. 4. p. 213
 Consilio alicuius iurans Rere, intelligi debet si consilium sit luti consensum, lib. 3. t. 24. c. 23. n. 4. p. 572
 Consilio alicuius iurans aliquid facere, petere quidem illud tenetur, sequi verò minime, lib. 1. t. 33. c. 7. n. 1. p. 333
CONSPIRATIO probari potest per eisdem conspiratores, lib. 3. t. 21. c. 11. n. 3. p. 531
CONSTANTINOPOLITANI patriarchatus originem qui referantur, citantur lib. 5. t. 33. c. 7. n. 4. p. 384
CONSTANTINVS Imperator in pluribus terris, & principijs omnem temporalem potestatem, dominium, & vniuersa Imperij iura in Ecclesiam transiit, ibid. n. 10. p. 385
CONSTITVTIO Iuris antiqui declaratoria addens novam potestatem non extenditur respectu potestatis ad præterita, lib. 5. t. 3. c. 2. n. 6. p. 177
 Constitutiones odiosæ edictis in vsuarios cessant vsuarius cessantibus, lib. 1. t. 19. c. 5. n. 8. p. 276
 Constitutionibus synodalibus stantibus, non potius ad illas, quam ad lue commune sit recurrendum, remissuæ lib. 5. t. 32. c. 2. n. 6. p. 334
CONSTITVTVM inutile est si constitutus non possidet, lib. 2. t. 13. c. 27. n. 6. p. 437
CONSVETVD induitur spatio decem annorum, lib. 1. t. 3. c. 42. n. 8. p. 178
 Consuetudo ubi adest, quod aliquid detur in exequijs mortuorum, & similibus potest populus cogi, saltem ex officio Iudicis ad obseruandam consuetudinem, lib. 5. t. 3. c. 39. n. 6. p. 171
 Consuetudo, quæ Ecclesijs grauis est, auctoritate, & officio Iudicis tolli debet, lib. 1. t. 4. c. 1. n. 3. p. 71
 Consuetudo, qua in introducum fuerit emphyteus Ecclesiæ cadere emphyteusi, etiam si ultra triennium pensionem soluere omiserit, valida est, lib. 1. t. 4. c. 1. n. 3. p. 71
 Consuetudo, qua Presbyter simplex ex præstat, quæ sunt Ordinis Episcopalis, nullus est momenti, lib. 4. t. 4. c. 4. n. 2. p. 73
 Consuetudo Regni, seu loci vicini attendenda est, lib. 1. t. 4. c. 6. n. 4. p. 74
 Consuetudo in honoribus discernendis seruanda est, lib. 1. t. 4. c. 6. n. 11. p. 75
 Consuetudo, qua quis solet dignitatem deponere sine Superioris auctoritate sacris Canonibus inimica censetur, lib. 1. t. 4. c. 7. n. 7. p. 75

Index rerum, & verborum

- Consuetudo publica faciendi actum excusat a delicto, & a pena, lib. 1. t. 4. c. 7. n. 4. p. 78
- Consuetudo non valet contra Legem expresse consuetudini derogantem, nisi sit industria scientia, & pauente Principe, lib. 1. t. 4. c. 7. n. 5. p. 75
- Consuetudo etiam futura procedere non potest aduersus legem, quae ipsam consuetudinem simpliciter reprobauit, lib. 1. t. 4. c. 7. n. 6. p. 76
- Consuetudo valet, ut eligatur aliquis de certo monasterio, lib. 1. t. 4. c. 8. n. 5. p. 76
- Consuetudo est optima legum interpretatio, lib. 1. t. 4. c. 8. n. 6. p. 76
- Consuetudo est interpretatio priuilegiorum, & scripturarum, lib. 1. t. 4. c. 8. n. 7. p. 76
- Consuetudo est interpretatio contractuum, & ab ea quilibet dispositio accipit interpretationem, lib. 1. t. 4. c. 8. n. 8. p. 77
- Consuetudo, & rei natura dant interpretationem dispositiui simpliciter, & generaliter, lib. 1. t. 4. c. 8. n. 9. p. 76
- Consuetudo vim habet cum lege, lib. 1. t. 4. c. 8. n. 10. p. 77
- Consuetudo facit licitum, quod alias erat illicitum, lib. 1. t. 4. c. 8. n. 11. p. 77
- Consuetudo peccans delinquendi animum etiam si sit immemorialis, non valet, lib. 1. t. 4. c. 10. n. 1. p. 78
- Consuetudo immemorialis dicitur illa, quae est tanti temporis, cuius totius memoriam non sit in contrarium, lib. 1. t. 4. c. 11. n. 1. p. 79
- Consuetudo immemorialis est quasi alterum Ius naturale, quod immutari non potest, & tribuit iurisdictionem, lib. 1. t. 4. c. 11. n. 6. p. 79
- Consuetudo substat simpliciter, vel aliquo signo inueniatur nunquam conicitur substat immemorialis, lib. 1. t. 4. c. 11. n. 7. p. 79
- Consuetudine a lege derogata etiam immemorialis derogata censetur, lib. 1. t. 4. c. 11. n. 8. p. 80
- Consuetudo immemorialis qualiter articuletur, & probetur, remanet, lib. 1. t. 4. c. 11. n. 9. p. 80
- Consuetudo ex vi, & efficacia sua potest legem abrogare, lib. 1. t. 4. c. 11. n. 10. p. 80
- Consuetudo ad hoc ut valeat debet esse rationabilis, lib. 1. t. 4. c. 11. n. 11. p. 80
- Consuetudo, ut legitime dicatur praescripta debet esse de Iure Civili, & in temporalibus per spatium decem annorum, de Iure vero Canonico, contra Ecclesiam per spatium quadraginta, ibid. n. 13. p. 80
- Consuetudo praeter Ius etiam de Iure Canonico spatium decem annorum praescribitur, ibid. n. 14. p. 80
- Consuetudo, ut censetur actum frequentis introducta, requirit ad minimum duos actus, ibid. n. 16. p. 80
- Consuetudo, & praescriptio in quo differant, ostenditur ibid. n. 17. p. 81
- Consuetudo non potest tollere libertatem in eligendo, potest tamen inducere, ut de certo genere personarum electio fiat, lib. 1. t. 4. c. 14. n. 1. p. 89
- Consuetudo non valet ut laici in electionibus Episcoporum vocem habeant, lib. 1. t. 6. c. 16. n. 1. p. 141
- Consuetudine an possit introduci per motus Praelati, Principis uincetur, ab eorum uenia petatur ad nouam electionem procedendi, ita quod electio aliter facta uiribus caret, ostenditur ibid. n. 3
- Consuetudo, & priuilegium aequiparantur, lib. 1. t. 31. c. 9. n. 3. p. 269, & lib. 2. t. 1. c. 13. n. 8. p. 354
- Consuetudo impediens subditorum correctionem nulla est, lib. 1. t. 31. c. 13. n. 2. p. 173
- Consuetudo iurisdictionem eripuit, ibid. n. 7. p. 173
- Consuetudo non valet, quod clerici in criminalibus apud secularem conuocantur, lib. 1. t. 1. c. 8. n. 6. p. 350
- Consuetudo valet quod clericus conueniat laicum coram Iudice Ecclesiastico, lib. 1. t. 2. c. 5. n. 5. p. 363
- Consuetudo loci seruanda est in conuentionibus processum, lib. 1. t. 1. c. 9. n. 9. p. 368
- Consuetudo, seu stylus respiciens ordinatoria iudicii ligat forenses, licet focus an decisorij causae, ibid. nu. 10. pag. 368
- Consuetudo potest tribuere iurisdictionem Iudici Ecclesiastico contra laicum, lib. 2. tit. 2. cap. 10. num. 3. pag. 369
- Consuetudo mixta procedens a tacito consensu clericorum, & laicorum maximam vim habet, etiam in ijs, quae Ecclesiastica sunt, lib. 2. t. 10. c. 3. n. 1. p. 448
- Consuetudo est optima legum interpretatio, lib. 2. t. 16. c. 1. n. 6. pag. 450
- Consuetudo innalida est per quam is, qui in iudicio suum iuramentum iurauerit, aut testibus fundatur, cogebatur id ipsum proprio iuramento affirmare, lib. 2. t. 19. c. 2. n. 1. p. 451
- Consuetudo minime valet quod iuramentum necessarii deferatur plena probatione facta, ibid. n. 3. p. 461
- Consuetudo in probanda non deficit iuramentum supplementum, ibid. n. 12. p. 463
- Consuetudo per testes singulares probari potest, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 41. p. 493
- Consuetudo, ut statueretur potest facere de non plena probatione plenam, lib. 2. t. 21. c. 9. n. 4. p. 519
- Consuetudine introducti potest ut plena fides petatur scripturae adhibeatur, ibid. n. 5. p. 519
- Consuetudo, ut statueretur sibi libris mercatorum plenam fidem adhiberi, valet, ibid. n. 6. p. 519
- Consuetudo valet, quae permittit beneficiarijs testari de bonis ex beneficio acquisitis in usus pios, vel ad illos remunerandos, qui ipsi viuendo bene inferuerunt, lib. 2. t. 26. c. 1. n. 5. p. 897
- Consuetudine potest clericus coniugatus habitum clericalem minime portare clericali priuilegio gaudere, lib. 2. t. 27. c. 7. n. 1. p. 721
- Consuetudo an valeat ut monachi testentur, lib. 2. t. 26. c. 2. n. 17. p. 888
- Consuetudine possunt decimae vni Ecclesiae alias debite alteri solui, lib. 2. t. 30. c. 18. n. 1. p. 924
- Consuetudo in soluenda decimis consideratur, ibid. n. 3
- Consuetudo in soluenda decimarum quae sit attendenda, locum vicinioris, an loci, ubi praedia existunt, ostenditur ibid. n. 4. p. 925
- Consuetudo ubi adest quod decimae ad Episcopum spectent, ea seruanda est, lib. 2. t. 30. c. 21. n. 8. p. 925
- Consuetudo plurimum potest circa portionem, & quantitatem decimae, saepe attendenda est, lib. 2. t. 30. c. 22. n. 5. pag. 936
- Consuetudo ut introducat in soluenda decimarum decennum requiritur, ibid. n. 7
- Consuetudinis uulgi sunt vires circa substantiam matrimonij, lib. 4. t. 1. c. 1. n. 3. p. 1
- Consuetudo etiam improba inducit probabile dubium, & excusat a pena, lib. 4. t. 5. c. 5. n. 3. p. 39
- Consuetudo an efficax sit ad reddendos quosdam ad matrimonium habiles, quae Iure Canonico inhabiles erant, lib. 4. t. 1. c. 3. n. 1. p. 64
- Consuetudo contrahendi matrimonium in gradibus consanguinitatis, seu affinitatis Iure prohibita, an valeat, ostenditur lib. 4. t. 14. c. 1. n. 2. p. 76
- Consuetudo exigendi pecuniae quantitatem, aut aliam rem in Archidiaconi inuestitura, reprobat, lib. 5. t. 3. c. 36. n. 3. p. 175
- Consuetudo laudabilis, quae populos aliquid dat pro sepulcris, exequijs mortuorum, benedictionibus nubentium, & similibus seruanda est, etiam si clerici sint diuites, lib. 5. t. 3. c. 41. n. 7. p. 178
- Consuetudo puniens homicidium pena pecuniaria non valet, lib. 5. t. 24. c. 2. n. 3. p. 291
- Consuetudo non valet de praestandis, seu soluendis viaribus, lib. 5. t. 5. c. 3. n. 6. p. 273
- Consueudo, quae est contra libertatem Ecclesiae, vel eadem onerosa, non valet, lib. 5. tit. 59. cap. 53. num. 2. pag. 474
- Consuetudinis reprobae quando derogatur censetur quoque consuetudini futurae derogatur, ibid. n. 3

Collectan. in quinque libros Decretal.

Conferuendo vt inducatur non requiritur, quod sit introdu-
da, & obtenta in contraditorio iudicio, lib. 5. t. 40. c. 15.
n. 2. p. 468

Conferuendo ranti temporis, cuius non extat memoria in
contarium, vbi p[er]uilegi habet dara capacitate illam in-
ducentis, vel p[re]scribentis, lib. 5. t. 40. c. 26. n. 6. p. 490

Conferuendo immemorialis habet vni tituli, ibid. n. 7

CONSEVETVM apponi pro appposito habetur licet non sit
exp[re]ssum, lib. 1. t. 14. c. 13. n. 4. p. 183

CONSVLENS delictum an puniatur eadem pena, qua ipse
delinquens, remissive lib. 5. t. 12. c. 6. n. 31. p. 237

Consulens, vel mandans percussu clericum excommunicatus
est si sequatur percussio, lib. 5. t. 39. c. 6. n. 4. p. 440

* Consulentes in causa languinis sunt, irregulares secuta morte,
vel mutilatione membri ob eius dictum, lib. 5. t. 31.
c. 10. n. 4. p. 328

CONTENNERE nihil aliud est, quam aspernari, & non
curare, lib. 1. t. 11. c. 10. n. 10. p. 313

CONTENDENS aliquis patentes matrimonium contra-
here non potuisse, debet probare matrimonium illud non
tenuisse, eiusque parentes illud contraxisse mala fide,
lib. 5. t. 17. c. 12. n. 1. p. 106

CONTESTATIO litis est terminus substantialis iudicii,
lib. 1. t. 6. c. 5. n. 11. p. 139

Contestatio litis fit per principalis negotij ad competentem
Iudicem factam narrationem, ibid. n. 19. p. 140

Contestatio litis requiritur in Iudicis possessionis, lib. 1. t. 29.
c. 10. n. 6. p. 231

Contestatio litis non est necessaria in questione exceptionis,
lib. 1. t. 39. c. 11. n. 16. p. 241

Contestatio litis fit tantum per petitionem, & dictam re-
sponsum ad eam, lib. 1. t. 19. c. 11. n. 35. p. 481

Contestatio litis inualida non impetrat p[re]scriptionem,
lib. 1. t. 28. c. 59. n. 10. p. 663

CONTINENTIA causae diuidi non debet, lib. 2. t. 17. c. 1.
n. 3. p. 453

Contentumque causae non diuidenda exceptio vti dilato-
ria ante litem contestatam opponenda est, lib. 2. t. 15. c. 4.
n. 6. p. 585

Contentumque votum Sacris Ordinibus in Ecclesia Orientali
est annexum, lib. 3. t. 6. c. 6. n. 3. p. 710

Continentia solo p[re]cepto Ecclesiastico Sacris Ordinibus
est annexa, ibid. n. 5

CONTRACTVS quoties p[er] restitutionem in integrum rescindit-
ur tunc emptor pro meliorationibus, & expensis recte age-
re, remque ipsam retinere poterit, lib. 1. t. 41. c. 1. n. 12. p. 321

Contractum annullatum annullatur etiam omnes clausulae con-
tentae in eo, lib. 1. t. 29. c. 38. n. 12. p. 253

Contrahens cum minore decreto non interposito censetur
in mala fide, & nunquam potest p[re]scribere, lib. 2. t. 23.
c. 15. n. 12. p. 605

Contractus ex diuturnitate temporis robur accipit, & fomen-
tum, lib. 1. t. 36. c. 3. n. 3. p. 297

Contrahens forum Iudicis in cuius territorio contra-
xit, sibi reperiatur, lib. 2. t. 1. c. 20. n. 3. p. 379

Contractus confirmati ratione non fortitur ibi quis forum,
ibid. n. 4

Contractus attenditur locus vbi celebratus fuit, non verò
vbi resoluatur, ibid. n. 5

Contractus nomen longissime sumitur, ibid. n. 12. p. 380

Contractus sunt de lure gentium, & non insunt sub
potestate Regis, vel Imperatoris, lib. 2. tit. 29. cap. 1.
num. 5. pag. 459

Contractus omnes bonae fidei rescinduntur ob lesionem
vltra dimidiam iusti pretij, lib. 3. t. 17. c. 3. n. 8. p. 814

Contractus lacerati ob lesionem vltra dimidiam rescindi
non possunt, ibid. n. 28. p. 816

Contractus reciprocus seu respectui ob lesionem vltra dimi-
diam rescindi non possunt, ibid. n. 30

Contrahens cum aliqua contra prohibitionem à Superiore,
Ecclesiastico iusta de causa sibi facta, peccat mortaliter,
lib. 4. t. 16. c. 2. n. 4. p. 89

Contrahentes contra prohibitionem à Superiore factam
sunt separandi, lib. 1. t. 16. c. 3. n. 2. p. 90

Contrahentes quando ex vna parte rem tradendo, & ex
altera rem, & pecuniam, censentur permutatores, quan-
do verò venditionis contractum faciunt, ostenditur lib. 3.
t. 19. c. 6. n. 2. p. 851

Contractus si sunt viles Ecclesiae, etiam si fiant sine solemn-
tate, sunt validi, lib. 3. t. 13. c. 8. n. 7. p. 803

Contractus in dubio magis p[re]sumitur consensualis, quam em-
phyteuticus, lib. 3. t. 36. c. 6. n. 13. p. 1007

Contractus simpliciter factus censetur celebratus secundum
consuetudinem loci, lib. 4. t. 12. c. 3. n. 5. p. 64

Contractus aut totus approbandus cum suis qualitatibus,
& causis, aut totus reprobandus, lib. 3. t. 39. c. 19. n. 5

Contractus talis p[re]sumitur qualis fuerit denominatus,
lib. 5. t. 19. c. 6. n. 5. p. 277

Contractus & distractus à parti procedunt, lib. 5. t. 3. c. 15.
n. 3. p. 165

Contractus in dubio fauere Animae in materia, quae sapit
vltimū p[re]sumi debet, ceteris cunctis, lib. 5. t. 12. c. 15. n. 5. p. 283

Contrahens matrimonium cum pluribus simul viuentibus
quas penas incurrat, remissive lib. 4. tit. 19. cap. 8.
n. 12. p. 125

Contractus tempus inspiciendum est, lib. 2. t. 20. c. 42.
n. 4. p. 522

CONTRADICTIO illius non est admittenda, qui se op-
ponit calumniae, lib. 1. t. 29. c. 15. n. 10. p. 236

CONTRARIA duo possunt procedere diuersis respectibus,
lib. 5. t. 22. c. 1. n. 4. p. 198

Contraria allegans non est audiendus, lib. 2. t. 22. c. 13.
n. 3. p. 541

CONTRARIETAS modica non nocet, lib. 2. t. 2. c. 15.
n. 4. p. 501

Contrarietas nulla debet esse in lute, in proemio n. 43. p. 5

CONTRITIO an requiratur propositum implicitum vitan-
di peccata in futurum, an verò exp[re]ssum, ostenditur
lib. 5. t. 38. c. 1. n. 4. p. 421

CONTROVERSIA super possessione orta non facit rem
iurgiosam, lib. 2. t. 30. c. 1. n. 5. p. 681

CONTVMACIA cessante cessat effectus illius, lib. 1. t. 22.
c. 11. n. 10. p. 28

Contumax non dicitur, qui non potuit comparere ex aliqua
iusta, seu causa impedimento, ibid. n. 12

Contumax non dicitur quis, nisi contumacia accusetur,
ibid. n. 13

Contumacia non est propriè timen, ibid. n. 13

Contumax non dicitur, qui non comparuit citatus coram il-
lo, qui in eum notorie nullam habet iurisdictionem, lib. 1.
t. 3. c. 20. n. 24. p. 52

Contumax pluribus modis dicitur, remissive lib. 2. t. 6. c. 3.
n. 2. p. 387

Contumax Reo actor mittendus est in possessionem rei po-
tius, si actio reali adum esset, lib. 1. t. 6. c. 1.
num. 24. pag. 397

Contumacia actoris maior est, quam Rei, lib. 2. t. 14. c. 3.
n. 8. p. 443

Contumacia Rei non comparetis sufficiens causa est ad fa-
ciendam sequestrationem, lib. 1. t. 17. c. 2. n. 5. p. 414

Contumax litis pendente exceptionem allegare non potest,
ibid. n. 9

Contumaciae penas tam ante quam post litem contestatam
committas, qui Doctores adducunt, referuntur lib. 1. t. 29.
c. 4. n. 10. p. 228. in fine

CONVENIRI potest quis in loco in quo assidue com-
moratur quamvis non habeat domicilium, lib. 1. t. 12. c. 9.
n. 3. p. 367

CONVENTIONIS Iudex, etiam si sit incompetens, coram
eo potest quis reconueniri, lib. 1. t. 4. c. 1. n. 4. p. 383

Conuentio de soluendo expensas, & fructibus pro cessione,
iuris est illicita, lib. 1. t. 33. c. 4. n. 2. p. 194

CONVENTICULA occulta faciens habet p[re]sumptio-
nem contra se, lib. 5. t. 6. c. 12. n. 2. p. 210

Index rerum, & verborum

CONVENTUALES dicuntur à conventu, seu à convenien-
do, lib. 1. c. 14. n. 3. p. 99
Conventualis Ecclesia dicitur in qua est Collegium cleri-
corum, siue secularium, siue Regularium, lib. 1. c. 15.
num. 4. pag. 275
CONVENTVM reum quando constat non possidere an-
tequam actor probaret suum dominium, tunc reus ipse
absolvatur, lib. 2. c. 15. n. 7. p. 335
Conventus super possessione alicuius rei coram vno iudice,
non potest coram eodem fore propterpetate conueniri,
lib. 2. c. 21. n. 2. p. 359
CONVERSATIONE est inhonesta sumitur contra ali-
quem argumentum, lib. 1. c. 19. n. 5. p. 152
CONVERSI quia sunt veri religiosi eximuntur à tribu-
tis, lib. 3. t. 49. c. 7. n. 5
Conuersi, & oblati possunt transire ad strictiorem Religio-
nem, lib. 3. t. 3. c. 18. n. 4. p. 952
Conuersi Religiosum veri sunt Religiosi, & Ecclesiastica
persona, lib. 3. t. 39. c. 5. n. 4. p. 439
Conuersi Religiosi privilegio canonis, & fori gaudent, lib. 5
t. 39. c. 9. n. 3. p. 443
CONVICTVS de crimine, aut illud confessus interroga-
ri non potest de locis occultis criminibus, quorum nullam
infamiam, nullaque indicia adiungit, lib. 2. t. 18. c. 1. nu. 2,
pag. 416
COPVLA coniugal. cuius impotentia impedit matrimo-
nii validitatem, debet esse cum emissione seminis in-
tra vas, lib. 4. t. 1. c. 5. n. 11. p. 85
Copula cum femina iniuncta etc. sufficit ad contrahendam
aithaiaem, lib. 4. t. 13. c. 6. n. 5. p. 71
Copula ad rei mentionem facienda in dispensatione obtinen-
da pro consanguineis, vel affinibus, lib. 4. t. 5. c. 5. nu. 12.
pag. 43
Copula carnalis non efficit validum matrimonium contra-
ctum sub conditione turpi, & inhonesti aduersus matri-
monij substantiam, lib. 4. t. 5. c. 7. n. 7. p. 46
Copula carnalis probatur per proprium dictum, lib. 2. t. 20.
c. 21. n. 4. p. 59
Copula carnalis ad probationem quæ præsumptiones, &
concordatæ sufficiunt arbitrio et ream spectat iudicis statum,
ibid. nu. 5
Copula carnalis quando dicatur probari ex violentia, &
certa præsumptione, lib. 3. t. 23. c. 12. n. 2. p. 149
Copulam alicuius ad fauorē matrimonij creditur, lib. 4. t. 2.
c. 12. n. 2. p. 32
CORONA Clerici quid significet, ostenditur lib. 3. t. 1.
c. 15. n. 11. p. 707
CORPORIS ornatum insusatum sicut laudamus, ita dis-
soluimus, & fractos vestibus non recipimus, lib. 3. t. 44.
c. 2. num. 5
Corpore viuanti non possunt testificari contra Clericos in
causis criminalibus, lib. 2. t. 20. c. 14. n. 5. p. 500
Corporis deformitas sæpe deformitas animi ostendit, lib. 3.
t. 8. c. 5. n. 2. p. 774
CORRELATIVORVM regula non procedit in indulgentia
facta à Principe vni ex correlatis, lib. 5. t. 33. cap. 9.
nu. 7. p. 360
CORRIGERE alium in delicto committendo quilibet
tenetur, lib. 1. t. 7. c. 2. n. 5. p. 199
CRÉDENTES hæreticorum hæretici sunt, lib. 5. t. 7. c. 15.
n. 8. p. 218
Credentes hæreticorum qui dicuntur, ostenditur lib. 5. t. 7.
c. 15. n. 10. p. 214
Credentes hæreticorum et communiantur, iocundantque
penas in iure statutas contra hæreticos, & in excommu-
nicatione per annum permanentes ipso iure sunt infames,
& priuandi omni officio, & beneficio Ecclesiastico,
ibid. n. 11
CRÉDITORES, qui filios debitoris in pignus accipiunt
cadunt à credito, lib. 2. t. 24. c. 9. n. 8. p. 500
Creditor petere, & cogere potest vt sub hac inscriptionem
debiti per eius debitorem quando solvere tenetur ad tem-

pus, lib. 2. t. 20. c. 36. num. 6. p. 517
Creditor potest debitorum suum conditionaliter compelle-
re vt faciat filii instrumentum debiti ad faciliorem proba-
tionem, lib. 2. t. 20. c. 91. n. 8. p. 523
Creditor ante diem agere potest vt adueniente die sibi soluatur,
lib. 2. t. 11. c. vnica. n. 8. p. 411
Creditor petere potest debitum de futuro, cui est adiunctura
debitum de præsentibus, ibid. n. 9
Creditor non filii præiudicat, qui minus petit quam plus sibi
debitum esset, ibid. n. 15. p. 412
Creditor non potest filii retinere fructus pignoris sed debet
eos in fortem computare, lib. 5. t. 19. c. 2. n. 3. p. 277
Creditori incumbit onus probandi filium esse hæredem,
lib. 3. t. 1. c. 3. n. 4. p. 858
Creditor tenetur mirari ad domum debitoris quando de-
bitor non expellit loco aliquid dare tenetur, lib. 3. t. 21.
c. 7. nu. 6. p. 861
CRÉDVLITATIS iustam causam habet illud, quod dicitur
à fide dignis, lib. 5. t. 20. c. vnica. n. 4. p. 519
CRIMINOSI pendente iudicio etiam post receptas pro-
bationes, & conclusionem in causa suam beneficium reli-
ginate possunt, lib. 1. t. 6. c. 54. n. 10. p. 139
Criminosi postulari non potest, lib. 1. t. 5. c. 1. n. 12. p. 82
Criminosi, & infames oculi si promoueri voluerint non
debet aliqua ratione prohiberi, ibid. n. 4
Criminosus condemnatus à testimonio repellitur, lib. 1. t. 20.
c. 2. n. 9. p. 488. & cap. 13. n. 2. p. 499
Criminosi, quæ inducant depositionem, referuntur lib. 2. t. 1.
c. 10. n. 6. p. 351
Criminalibus in causis criminaliter intentatis non defer-
tur iuramentum suppletorium, lib. 2. t. 19. c. 2. num. 47.
p. 464
Crimina morte extinguuntur, lib. 4. tit. 17. cap. 7. num. 8.
p. 104
Crimen mixti fori committens, & punitus, vel absolutus
ab vno iudice, an ab alio iudice puniti, vel absoluti pos-
sit, remittitur lib. 2. t. 2. c. 8. n. 1. p. 366. & lib. 5. tit. 5. c. 6.
n. 4. p. 114
Crimen in iudicio commissum, vel confessum dicitur noto-
rum, lib. 3. t. 2. c. 7. n. 4. p. 713
Crimina atque delicta propter quæ Religiosi ab ordine
possunt expelli referuntur lib. 3. t. 3. c. 14. n. 6. p. 960
Crimen machinationis alterius coniugis quando matrimo-
nium dirimitur, ostenditur lib. 4. t. 7. c. 3. n. 3. p. 52
Criminis punitio ad merum Insuperium pertinet, lib. 5. t. 17.
c. 4. n. 5. p. 263
Criminis Reus declaratus non potest pendente accusatione,
seu denunciatione ad Ordines aut Ecclesiasticam dignita-
tem promoueri, lib. 5. t. 5. c. 4. n. 2. p. 142
Criminis commissi persona si sit occulta non licet Iudici
inquisitionem facere, sed oportet præcedere infamiam, lib. 5.
t. 1. c. 17. n. 5. p. 150
Crimina quando opponitur contra clericos aut Monachos
testificantes ad eos repellentes à testimonio, Laici testes
contra ipsos tunc possunt admitti, lib. 5. tit. 1. cap. 16.
num. 3. pag. 150
Crimina ne maneant impunita publicè interest, lib. 5. t. 39.
c. 35. n. 2. p. 463
Crimen si quis committit inducens priuationem dignita-
tis ipso iure possunt subditi ab eius obedientia se subdu-
cere, lib. 1. t. 3. c. 18. n. 7. p. 332
CRVGLM etiam ante se desistere possunt Archiepiscopi
in tota sua prouincia, etiam in locis exemptis, lib. 5. t. 33.
c. 13. n. 13. pag. 385
CRVPIDITAS est radix omnium malorum, lib. 2. t. 2. c. 4.
num. 6. p. 14
CVLPA ad casum non ordinata considerabilis non est,
lib. 3. t. 8. c. 5. n. 8. p. 775
Culpa vbi non est, non potest esse delictum, nec pena,
lib. 1. t. 2. c. 2. n. 14. p. 13
Culpa suos debet tenere auctores, lib. 3. t. 1. c. 2. nu. 3.
pag. 704

Culpa

Collectan. in quinque libros Decretal.

Culpa lata, levis, & leuissima quæ dicatur, ostenditur lib. 3. c. 15. c. vnc. n. 3. p. 808
CVRATOR hereditatis iacentis potest præsentare ad beneficium iurispatronatus dictæ hereditatis, lib. 3. t. 38. c. 7. n. 6
CVRA animarum alicuius parochiæ non probatur ex eo quod quis administratur Sacramenta eius ioculis, nisi probetur illum ad id esse adscriptum, lib. 1. t. 3. c. 9. n. 3. p. 206
CVRRATVS in sua parochia habet intentionem fundatam in decimis prædialibus contra Episcopum, lib. 3. t. 19. c. 5. n. 4. p. 911
Curatus ad excludendas fraudes potest prohiberi facere ne fructus ex agris defraquentur, nisi soluta sibi prius decima, lib. 3. t. 30. c. 26. n. 7. p. 930
Curatus quilibet iurat Episcopo quod erit illi, suis successoribus, & sanctæ Sedis Apostolicæ fidelis, & obediens, lib. 5. t. 40. c. 19. n. 2. p. 485
Curatus Prælati dicitur, & prælaturam habere, lib. 1. t. 31. c. 3. n. 2. p. 165
Curatus in suis locis decimæ assignantur, lib. 3. t. 1. n. c. 9. n. 3. pag. 792
CVRIA Romana, vel Principis ibi est vbi Papa, vel Princeps existit, lib. 5. t. 33. c. 23. n. 17. p. 386
CVSTODIA Ecclesiæ vacuum si sit de iure patronatus Laicorum ad patronum Laicum, sed ad illum Prælatum spectat, qui ius conferendi habet, lib. 1. t. 31. c. 4. n. 7. p. 166
CVSTOS, Sacrista, & thesaurarius idem videntur esse, lib. 1. t. 17. c. 3. n. 5. p. 220
Custodis Officium, & dignitas quæ sit, remissive lib. 1. t. 17. c. 1. n. 2. p. 220

D

DAMNATIS ad mortem non est denegandum S. Euchariæ Sacramentum, lib. 1. t. 128. c. 1. n. 3. p. 167
DAMNUM, quod datur in frumento in herbis non pluris æstimatur quàm quod in herbis valeat, lib. 5. t. 36. c. 4. n. 3. pag. 408
Damnus vbiuscumque subsequitur ex aliqua culpa quantumvis leuissima, veluti in commodato, aut deposito, ille, cui res commodata, vel in depositum data fuit, tenetur semper ad restitutionem in vniuersum de toto damno, lib. 5. t. 36. c. 9. n. 2. p. 409
Damni qui occasione datur, damnum ipsum dedisse videtur, ibid. n. 3
Damna non veniunt appellatione expensarum, lib. 1. t. 1. c. 17. n. 9. p. 175
Damni irreparabiles casus plures qui referant, citantur lib. 1. t. 18. c. 60. n. 16. p. 666
Damnorum proximo damnorum quousvis sub hac secuti iussuptione detegere quis tenetur etiam virtute monitorialium generalium, lib. 5. t. 1. n. 23. p. 336
Damna, & interdicta probari debent per testificum, lib. 1. t. 17. c. 14. p. 376
DANS, & recipientes differunt inter se, lib. 3. t. 7. c. 7. n. 1. pag. 771
DAT & tempus attenditur in scriptis, lib. 1. t. 3. c. 7. n. 6. pag. 38
Datur iuramentum quæ resla parant, remissive lib. 1. t. 3. c. 7. n. 9. p. 38
Datur tempus, & non tempus signatur supplicationis attenditur quando duo concurrunt super eodem beneficio ad cognoscendum cui pars iuris quantitas est, lib. 1. t. 3. c. 30. n. 4. p. 64
Datur tempus, & non illud, quo litteræ per Cancellarium expediuntur, attenditur ut quis facere possit fructus suos, ibid. n. 5
DATIO in solum voluntaria, & extrajudicialis oblationem ultra dimidiam, referendi potest, lib. 3. t. 17. c. 3. n. 1. p. 815
Datio in solum soluit laudemium, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 23. p. 826

DATVM ob culpam causam non repetitur quando turpitudinis versatur etiam ex parte dantis, lib. 1. t. 3. c. 19. n. 1. p. 106
DEBITOR suspectus de fuga in carcerem scilicet debitor traditur potest, lib. 3. t. 9. c. 5. n. 28. p. 406
Debitor tenetur recipere suum debitum, vel condemnationem in suum fauorem factam in moneta quancumque minimissima, lib. 5. t. 26. c. 2. n. 11. p. 306
Debitor emergent potest creditor propria auctoritate subleuari, & decedere, lib. 3. t. 1. c. 2. n. 4. p. 857
Debitor, cui creditor in tempus prolixius terminum solutionis præstitum prorogauit, & distulit dilatione prior pendente in excommunicationis sententiam non incidit à qua prius fuerat cum reincidentia absolutus à Iudice Ecclesiastico, lib. 3. t. 28. c. 40. n. 5. p. 635
Debitor principalis quando eff abscissus à loco sui domicilij potest fideiussor illo non excusso conveniri, lib. 3. t. 23. c. 1. n. 2. p. 865
Debitoris bona quando sita essent in remoto loco iudicij, vbi disceptatur, potest fideiussor illo prius non excusso conveniri, ibid. n. 17
Debitor principalis quando effect rixosus potest fideiussor convenire illum ut à fideiussione liberetur, lib. 3. t. 23. c. 5. n. 17. p. 870
Debitor clericus ratione depositi penes se facti non gaudet privilegio cap. Odoardus de solui. 1. t. 23. c. 1. n. 13. p. 875
Debitor ad Ecclesiam consurgens prædebito in ea capi non potest, lib. 3. t. 49. c. 6. n. 23
Debitor filius, seu decedens an Ecclesiastica gaudeant immunitate, remissive ibid. n. 16
Debitor sinit liberi à debito soluendo suo creditori hereditico, lib. 5. t. 7. c. 16. n. 6. p. 119
DEBITA, & iura conditionalia si descendant ex contractu, quamvis adimpletur conditio post condemnationem, conscribantur propter hereditatem, si descendant ex voluntate, lib. 5. t. 7. c. 10. n. 6. p. 107
Debitum compensandi animo an censatur relictum quod datur, vel legatur creditori, ostenditur lib. 3. t. 26. t. 14. n. 6. p. 899
Debitum negans non gaudet beneficio cap. Odoardus de solui. lib. 3. t. 23. c. 3. n. 1. p. 874
Debitum, seu nuncius vel pectore promissum, vel debitum auctis rebus, vel personis, quibus onus debetur, non augetur, lib. 3. t. 39. c. 16. n. 2
Debitum agnoscere videtur qui de nouo promissit, vel partem debiti soluit, aut pignus seu fideiussorem dedit, lib. 3. t. 39. c. 10. n. 4
Debitum reddere non potest coniux consensu impediens to dirimentis, lib. 3. t. 39. c. 44. n. 3. p. 479
Debitum petere non potest coniux dubius de valore matrimonij tenetur tamen reddere, ibid. n. 4
Debitum petere an possit vxorata per vim cogita ab affine, ibid. n. 4
DECALOGI præcepta remitti, & solui non possunt, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 8. p. 8
Decalogi præcepta sunt iura naturalia, ibid. n. 9
DECANVS quam dignitatem, & officium habeat, remissive lib. 1. t. 35. c. vnc. n. 3. p. 219
Decani officium, & dignitas quanta, remissive lib. 1. t. 14. c. 1. n. 4. p. 173
Decanus dicitur in dignitate constitutus, lib. 1. t. 7. cap. 8. n. 4. p. 39
DECEPTIO intra dimidiam iusti pretij tanquam minus malum impune permittitur, non tamen tanquam licita, improbat, lib. 3. t. 17. c. 3. n. 2. p. 814
Deceptio minus dampna respectu venditoris dicitur intervenire quando res, quæ valet centum, disticta fuit minus quinquaginta, ibid. n. 5
DECIMAS prædiales illi Ecclesiæ soluere tenentur Reges, & Principes vbi prædia sua sunt, personales vero vbi Diuina audiunt Sacramenta, lib. 1. t. 33. c. 4. n. 3. p. 884
Decimarum diuisio penitus, lib. 3. t. 30. c. 1. n. 2. p. 916
Decimar, & primitiæ differunt inter se, ibid. n. 3

Deciman

Index rerum, & verborum

Decimas dare Clerici Clericis non debent, lib. 3. t. 30. cap. 2. n. 3. p. 917
 Decimas personales soluere tenentur Clerici, qui ab alijs Clericis spiritualia recipiunt, ibid. n. 3
 Decimas an dare debeant Clerici de dote Ecclesiarum, ostenditur ibid. n. 4
 Decimas de proprijs predijs, siue patrimonialibus Clerici soluere debent, ibid. n. 5
 Decima ex leguminibus in parua quantitate collectis soluenda non est, lib. 3. t. 30. c. 3. n. 3. p. 918
 Decimas non soluens cum teneatur excommunicari debet monitione praemissa, lib. 3. t. 30. c. 5. n. 2. p. 918
 Decima soluitur ea redditibus molendinorum, ibid. n. 3
 Decima soluitur ex piscatione piscium, ibid. n. 4
 Decima soluitur forum in fasciculis alligatum, ibid. n. 5
 Decimam soluit lana, ibid. n. 6
 Decimae praeliales soluendae sunt non deductis expensis, lib. 3. t. 30. c. 7. n. 2. p. 919
 Decimae praeliales solui debent statim ac fructus collecti sunt, ita ut si pereant teneatur is, qui soluet, vel monere, debebat, ibid. n. 3. et n. 9
 Decimas consuetas si quis tardius daret mortaliter peccaret, ibid. n. 4
 Decimae personales regulariter debentur solum in fine anni, ibid. n. 6
 Decimari debent vituli, & agni non statim ubi nati sunt, sed cum lacte non indigent materno, ibid. n. 5
 Decimas praediorum suorum, quae proprijs manibus, aut sumptibus excolunt, non tenentur soluere Cistercienses, Templarij, & Hospitalarij, lib. 3. t. 30. c. 10. n. 2. p. 922
 Et quid si post Concil. Lateranensem Cistercienses adquisierint vide n. 3. Et an ceteris Religiosis hoc idem indultum sit, vide n. 4
 Decimarum a solutione, seu vicesime de noualibus, quas ipsi proprijs manibus, & sumptibus ea colunt, exempti sunt laici, & Fratres S. Iohannis de Deo, ibid. n. 5
 Decimas soluere Religiosi tenentur de noualibus, quae proprijs manibus, seu sumptibus excolunt, si pacto expresso ad hoc teneantur, ibid. n. 6
 Decimae praeliales regulariter illi sunt Ecclesiae tribuendae, in cuius territorio praedia sita sunt, lib. 3. t. 30. c. 13. n. 2. pag. 922
 Decimarum quarta debetur Episcopo, ibid. n. 3
 Decimae, quae in aliqua parochia certa non sunt, Episcopus alteri potest Ecclesiae sine consensu Capituli concedere, ibid. n. 4
 Decimae Episcopo debentur ubi praedium non est in alicuius Parochia situm, ibid. n. 5
 Decimas tenentur soluere Iudaei de terris, quas colunt, lib. 3. t. 30. c. 8. n. 3. p. 923
 Decimarum solutio fit uti de onere, non vero de decima vera, & formali, ibid. n. 3
 Decimas personales non soluant Iudaei, ibid. n. 4
 Decimandi ius concedi non potest Laici, praeterim post Concil. Lateranensem, lib. 3. t. 30. c. 17. n. 2. p. 924
 Decimas usurpans Laicus dignus est ut Diuino iudicio puniatur, ibid. n. 3
 Decimarum fructus non autem ius percipiendi decimas instituta de causa concedere potest Episcopus alicui Laico ad vitam, vel ad aliud tempus, ibid. n. 4
 Decimae alijs vni Ecclesiae debentur alicui solui consuetudine, possunt, lib. 3. t. 30. c. 18. n. 2. p. 924
 Decimis in soluendis consuetudo consideratur, ibid. n. 3
 Decimarum in solutione quae sit consuetudo attendenda, locum vicinioris, ac loci ubi praedia existunt, ostenditur ibid. n. 4
 Decima est onus reale, & sequitur possessionem, ibid. n. 5
 & eod. t. 30. c. 18. n. 13. p. 925
 Decima non possunt per Laicum in alium Laicum aliquo titulo transferri, lib. 3. t. 30. c. 29. n. 4. p. 925
 Decimae concessae in feudum ante Concil. Lateranensem reuertuntur ad Ecclesiam, seu Praelatum, non possunt ite-

rum infundari Laicis, ibidem. num. 52
 Decimas qui non soluit, aut restituit Ecclesiae, Ecclesiastica sepultura priuari debet, ibid. n. 6
 Decimas, quas Laici iusto titulo feudi perpetui habent a legitimo superiore, an possint licite ipsi Laici in alios Laicos transferre, ostenditur n. 7. & 8
 Decima in vim alienationis potest concedi ab Episcopo, siue alio Praelato accedente consensu Capituli, seu Conuentus cum causae cognitione, & alijs solemnitatibus, lib. 3. t. 30. c. 3. n. 2. p. 926
 Decimas titulo feudi, vel alio temporali ante Concil. Lateranensem. posuerunt inferiores Praelati concedere, sed ex eo deinde fuit prohibitum, lib. 3. t. 30. c. 7. n. 3. p. 929
 Decima si Laicis concessa rep. riantur, & nesciatur an post, vel ante Concil. Lateranensem fuerint concessae, in dubio post Concil. concessae censentur, ibid. n. 4
 Decimarum exemptio an possit dari, ostenditur lib. 3. t. 30. c. 8. n. 5. p. 929
 Decimarum, & beneficij fructus possunt vnicuique etiam Laico locari, lib. 3. t. 30. c. 12. n. 3. p. 932
 Decimarum potest obligare dominus, cui illa in feudum data sunt, lib. 3. t. 30. c. 1. n. 3. p. 855
 Decimae personales debentur ubi quis recipit Ecclesiastica Sacramenta, & audit Diuina, lib. 3. t. 30. c. 10. n. 2. p. 926
 Decimae personales sunt, quae de acquisitione ex industria, officio, vel contemplatione personae solui debent, ibid. n. 4
 Decima animalium inter praediales computantur, & ideo debentur illi Ecclesiae, in cuius parochia animalia morantur, & pascunt, ibid. n. 5. p. 927
 Decimae rationes soluendae sunt quoties idem ager in anno fructus profert, lib. 3. t. 30. c. 12. n. 2. p. 927
 Decimae ex omni frumento, grano, & fructu solui debent, lib. 3. t. 30. c. 12. n. 2. & 3. p. 927
 Decimae ex pecoribus solui debent cum nutrita fuerint, nec indigeant lacte materno, ibid. n. 4
 Decima soluitur ex fructibus, & olitorijs, ibid. n. 5. & de negotiatione n. 6. p. 928. & de malitia, seu de capis iusto bello, & de venatione. n. 8. & ex omnibus bonis, quae nobis prodeunt, & quodammodo frugifera sunt, nu. 9. pag. 928
 Decimae praeliales sine diminutione seminis, & expensarum solui debent, ibid. n. 10
 Decimarum non soluitur de male acquisitis, lib. 3. t. 30. c. 23. n. 3. p. 928
 Decima soluitur de molendino ad ventum, ibid. n. 4
 Decimae de re debentur ex ijs rebus, quae non sunt restitutioni obnoxiae, quamvis cum peccato publico lucrentur, ibid. num. 5
 Decima ex illicitis acquisitis ratione praediorum soluenda est, ibid. n. 7
 Decimae solui debent Clericis, & non alijs pauperibus, lib. 3. t. 30. c. 26. n. 5. p. 930
 Decimae integre, & sine diminutione soluendae sunt, ibid. n. 6
 Decimae propter sterilitatem denegari non possunt, ibid. n. 8
 Decimas noualium superuenientium comprehendit privilegium concessum percipiendi decimas, lib. 3. t. 30. c. 27. nu. 3. p. 931
 Decimae personales debentur expensis prius deductis, lib. 3. t. 30. c. 28. n. 3. p. 931
 Decima duplex de vna, & eadem re, siue de eodem aere, uo solui non debet, ibid. n. 5
 Decima non soluitur de legato, vel hereditate, ibid. nu. 7. pag. 933
 Decima non soluitur ex immobilibus, ibid. n. 8
 Decimae noualium regulariter debentur parochiae in cuius finibus colliguntur, lib. 3. t. 30. c. 29. n. 4. & 5. p. 933
 Decimae fructuum, qui nascuntur in parochia Episcopi, seu Ecclesiae Cathedralis, Episcopo debentur, ibid. nu. 8. pag. 934
 Decimas ex consuetudine percipiendi in aliena parochia, an valeant etiam noualium decimas percipere, semelsume ibid. num. 12

Decimas

Collectan. in quinque libros Decretal.

Decimas alicuius certi fructus in vno pradio præscribens potest habere decimas alterius rei ibi satis, lib. 3. t. 30. n. 1. p. 934

Decimæ ex herbis debite debentur etiam ex terreno in quo herbae nascuntur ad culturam deducto, & ex fructibus inde procedentibus, ibid.

Decimæ ad Rectorem parochialis spectant, ibid. n. 4

Decimæ coram Ecclesiastico Iudice sunt petende, lib. 3. t. 30. c. 31. n. 1. p. 935

Decimæ a Laico Ecclesia habens eas non præscribit etiam per tempus immemorabile, ibid. n. 5

Decimas non solvens cum teneatur ex communicari debet, lib. 3. t. 30. c. 31. n. 3. p. 935

Decimarum à solutione possunt Clerici consuetudine eximiri, ibid. n. 6. p. 936

Decima debetur antequam census, vel tributum solvatur, lib. 3. t. 30. c. 33. n. 3. p. 936

Decimæ sunt solvende de patrimonio ad cuius titulum sunt quæ ordinantur, lib. 3. t. 30. c. 33. n. 6. p. 946

Decimarum perceptio per testes singulares probatur, lib. 3. t. 30. c. 4. n. 76. p. 946

Decimas de manu Laici sine Episcopi consensu Religiosæ personæ recipere non possunt, lib. 5. t. 33. c. 3. n. 10. p. 343

DECLARATIO, seu interpretatio fieri debet non perimendo, quæ dicta sunt, lib. 5. t. 1. c. 18. n. 3. p. 151

Declaratio retrahitur ad tempus factæ dispositionis, lib. 5. t. 19. c. 5. n. 9. p. 276

Declaratio producti effectum ex eo tempore tantum, quo fit, lib. 5. t. 17. c. 9. n. 4. p. 315

DECOCTI Ecclesiastici an gaudeant immunitate remissionis, lib. 3. t. 18. c. 6. n. 26

Decocti testes esse non possunt, lib. 3. t. 30. c. 3. n. 10. p. 488

DECRETALIS epistola vim constitutionis habet, lib. 2. t. 1. c. 11. n. 3. p. 354

Decretalium pars concisa, seu refecata an vim habeat legis, ostenditur in proximo n. 7. p. 1

Decretales sibi ipsi, vel aliis iuribus contrarie refecatae fuerunt, ibid. n. 43

Decretalis censetur epistola Pontificis aliquid dubiè interpretantis, lib. 1. t. 17. c. 9. n. 4. p. 191

DECRETVM, vel scriptura testimonialis non est de substantia electionis, lib. 1. t. 6. c. 20. n. 17. p. 106

Decretum irritans legat etiam irritantes, quoad actum nullitatem, non verò quoad potestatem, lib. 2. t. 2. c. 2. n. 5. p. 12 & lib. 3. t. 5. c. 25. n. 8. p. 751

Decretum irritans non amplius dispositionem principalem, sed tamquam accessorium illius naturam sequitur, lib. 1. t. 39. c. 38. n. 13. p. 253

Decretum factum nullo confecto processu est nullum, lib. 2. t. 19. c. 11. n. 14. p. 480

Decretum Iudicis in possessore plenarie habet vim sententia distinctivæ, lib. 2. t. 13. c. 15. n. 12. p. 435

DEFENDERE aliquem promittens intelligitur contra alios, non contra ipsum, lib. 1. t. 4. c. 3. n. 1. p. 570

Defendere se potest quilibet vique ad occisionem iniusti aggressoris, lib. 5. t. 12. c. 1. n. 3. p. 230

Defendendi proximum obligatio in privati personis promittit ex lege charitatis, in alijs vero constituitur auctoritate publica ad amittenda crimina, vel ad defendendum specialiter conductis, promittit ex iustitia, ibid. n. 7. p. 231

Defendere proximum, & damnum emittens evadere non valens, teneatur in foro conscientie illud reculare ei, cui imminet, ut per eum evadatur, ibid. n. 10

Defendere qui se potest per procuratorem ex gratia Principis, poterit alia pars adversa ipsum accusare etiam per procuratorem, lib. 5. t. 1. c. 15. n. 3. p. 149

Defendere tenemur iniuste aggressum siue clamet, siue non, ibid. n. 16

Defendere tenetur quis proximum etiam inimicum, & non Christianum, ibid. n. 18

Defendere sua quis potest vique ad occisionem iniusti aggressoris, præcipue si probabilis spes non sit aliter illa

recuperandi, ibidem numero 4.

Defensio proprii honoris licita est nisi abrepta fuga salutis sue consulere quis possit, dummodo non sit miles, vel nobilis, quibus dedecus est fugere, ibid. n. 5. p. 231

Defendere lucet proximi vitam, seu bona vique ad occisionem iniusti aggressoris quando aliter illa defensio expectari non poterit, ibid. n. 6

DEFICIENS in purgatione quas penas incurrit, lib. 5. t. 14. c. 7. n. 3. p. 400

Deficiens in purgatione, aut illam subire sibi iure indistinctam reculas, præsumptione admodum vigenti conuincitur, lib. 1. t. 34. c. 10. n. 10. p. 402

DEL-VNCTVS, qui de vinis discendens sufficienter providit restitutionem, an ex hoc liberetur etiam si eius heres negligens restituerit, ostenditur lib. 5. t. 17. c. 5. n. 4. p. 264

Defundorum ultimas voluntates exequi potest Capitulum Sede vacante quatenus iure Ordinario comprehendat Episcopos, lib. 3. t. 9. c. 3. n. 14. p. 784

DELEGARI possunt ea, quæ sunt Ordinis si delegatio fiat ex iusta causa, lib. 1. t. 6. c. 11. n. 2. p. 98

Delegatus Principis potest punire eos, qui suam impediunt iurisdictionem, lib. 1. t. 39. c. 1. n. 3. p. 226

Delegatus ob debilitatem vices suas subdelegare potest, nisi causa sit gravis, lib. 1. t. 39. c. 3. n. 2. p. 228

Delegati inferioris auctoritate creditur ad aliter se ob causam absentis subdelegasse, ibid. n. 3

Delegatio claudere intra tempus rescipit delegatori, nisi partes tempus prorogaverint, lib. 1. t. 19. c. 4. n. 2. p. 228

Delegatus Principis exequitur suam sententiam, lib. 1. t. 39. c. 7. n. 3. p. 230

Delegatus censuræ adversus Ordinatum agere potest, ibid. num. 3

Delegati iurisdictioni extinguunt lata sententia, lib. 1. t. 39. c. 9. n. 3. p. 231

Delegatus ad universitatem causarum potest cognoscere de nullitate suæ sententia, secus in delegato ad vnam causam, ibid. n. 4. p. 231

Delegatus Papæ et maior, & dignior Ordinario quoad causam sibi delegatam, lib. 1. t. 39. c. 11. n. 3. p. 233

Delegatus excommunicare potest, ibid. n. 5. p. 233

Delegatus facta dignitati non expresso nomine proprio transit ad successorem, lib. 1. t. 39. c. 14. n. 2. p. 234

Delegatus facta personæ eius nomine proprio expresso est personalis, & cum persona exingatur, ibid. n. 4. p. 234

Delegatus Iudex non potest instituire licet possit pronuciare aliquem esse infirmum, lib. 1. t. 39. c. 15. n. 3. p. 235

Delegatus, qui est dominus impetrans, reculari potest, lib. 1. t. 39. c. 17. n. 2. p. 237

Delegata iurisdictione re integra morte delegantis finitur, ibid. c. 19. n. 3. p. 237

Delegatus debet servare iuris ordinem, lib. 1. t. 29. c. 12. n. 3. p. 241

Delegatus expleta delegatione potest intra annum absolvere excommunicatum à se volentem obedire, non tamen eo elapso, lib. 1. t. 39. c. 26. n. 2. p. 244

Delegatus lata sententia non habet tempus ad exequendum eam nisi vnius anni, ibid. n. 4

Delegatus Iudex licet post exsecutam sententiam fructus sit Officio suo, tamen si statim executione facta fructus rem occupet, poterit iterum cognoscere, &c. ibid. n. 7

Delegatus à Principe non solum coniunctionem, sed etiam diversam causam sibi commissam subdelegare potest, lib. 1. t. 39. c. 27. n. 2. p. 244

Delegatus finitur recussione ipsius delegati, ibid. n. 6. p. 245

Delegatus nullus etiam Principis potest subdelegare cum possit subdelegandi, ibid. n. 3. p. 245

Delegato etiam non fuisset commissa causa appellacione remota, ad illam esset appellandum si non subdelegasset in totum, ibid. n. 9. p. 245

Delegatus cum clausula appellacione remota, non potest subdelegare, ibid. n. 10

Delegatus Principis potest subdelegare, lib. 1. t. 39. c. 28. p. 248

Index rerum, & verborum

- cap. 28. num. 2. pag. 246
- Delegatus ubi fuit commissa causa sub certa termino finienda si malitia alterius partis non finitur quod faciendum, ostenditur ibid. n. 18. p. 147
- Delegatus morte delegantis re integra finitur, lib. 1. t. 29. c. 30. n. 3. p. 248
- Delegatus Iudici, cuius sit vit excelsus, atque illustris, asserens se habere mandatum delegationis non creditur, nisi eo praesentato, lib. 1. t. 29. c. 31. n. 1. p. 249
- Delegatus finitur si delegatus in totum subdelegaverit causam suam, lib. 1. t. 29. c. 37. n. 5. p. 252
- Delegatus finitur si delegatus ex altera causa obiecta pronunciauerit se Iudicem incompetentem, lib. 1. t. 29. c. 38. nu. 6. p. 253
- Delegatus non potest renovare sententiam interlocutoriam, ibid. nu. 7
- Delegatus Iudex recusatus potest compellere litigantes ad eligendos arbitros coram quibus causa recusationis probetur, & decidatur, lib. 1. t. 29. c. 39. n. 3. p. 254
- Delegatus excommunicatus possit eos, in quos delegatum habent iurisdictionem, lib. 1. t. 29. c. 40. n. 2. p. 254
- Delegatus extendere non potest suam iurisdictionem ad personas in scripto suae delegationis saltem per generalem clausulam minime contentas, ibid. n. 3
- Delegatus Iudex ut quis possit esse debet habere vigesimum suae aetatis annum expletum, de consensu vero parvum, excedere decimum octavum, lib. 1. t. 29. c. 41. num. 2. pag. 255
- Delegatorum vno decedente delegatio extinguitur quoad alios, lib. 1. t. 29. c. 42. n. 2. p. 255
- Delegare non potest alteri is, cui committitur executio nudi ministerii, lib. 1. t. 29. c. 53. n. 14. p. 257
- Delegatus Iudex non solum de causa sibi nominatim commissa, sed etiam de alia quaque, quae incidenter adueniat, potest cognoscere, lib. 1. t. 41. c. 9. nu. 4. p. 259
- Delegatus potest recusari propter suspicionem, lib. 2. t. 2. c. 4. num. 1. p. 362
- Delegatus ab Ordinatione an possit suam sententiam executioni mandare, ibid. n. 5
- Delegatus Iudex, cui est commissa causa appellacionis, potest abique noua commissa cognoscere de causa principali si appellatio fuerit iustificata, lib. 2. t. 2. c. 11. n. 5. pag. 370
- Delegatus potest esse arbiter, lib. 1. t. 23. c. 14. n. 10. p. 551
- Delegatus Papae habet expensas victus ubi exit domum, lib. 3. t. 1. c. 10. n. 2. p. 703
- Delegatus virtute clausulae, contradictores etc. non potest alia pena punire, quia per viam excommunicationis, & interdicti, lib. 3. t. 5. c. 20. n. 2. p. 748
- Delegatus nullius causae habet potestatem, aut exercitium ante litterarum praesentationem, lib. 2. t. 28. c. 12. num. 3. pag. 631
- Delegatus inferioris a Principe non potest subdelegare, lib. 2. t. 28. c. 62. n. 4. p. 670
- Delegatus ad vniuersitatem causarum potest causam particularem delegare, non tamen vniuersalem iurisdictionem in alium transferre, ibid.
- Delegatus ad causam matrimonij super restitutione dotis potest pronuciare, lib. 4. t. 30. c. 3. n. 2. p. 130
- Delegatus a Principe sicut ipse Princeps potest inquirere non precedente diffamatione, lib. 5. t. 1. c. 24. n. 14. p. 156
- Delegatus potest punire reum, qui in testimonio terendo coram se deliquit, lib. 5. t. 37. c. 8. n. 2. p. 413
- DELICTATI** ob Clerici percussione excommunicati ab Episcopo absolui possunt, lib. 1. t. 39. c. 6. n. 3. p. 440
- DELICTVM** in dubio praesumitur in foro conscientiae quando agitur de salute animae, lib. 4. t. 1. c. 3. n. 8. p. 4
- Delicta nonnunquam dignitate augentur, lib. 2. t. 24. c. 52. n. 3. p. 562 & lib. 5. t. 7. c. 13. n. 38. p. 216 & lib. 1. t. 17. c. 2. n. 8. p. 149
- Delictum a famulo, vel filio, aut amico perpetratum praesumitur factum de mandato domini, & patris, vel amici, in cuius commodum resultauit, lib. 2. t. 20. c. 45. nu. 3. p. 523
- Delictum probatur per modum exceptionis non paucior pena ordinaria, lib. 2. t. 10. c. 2. n. 5. p. 408
- Delicta eorum, qui aliis moribus, & sententia clauerunt mitius accipienda sunt, lib. 3. t. 1. c. 23. n. 6. p. 747
- Delicta paria multa compensatione tolluntur, nisi commissa sint circa diuersa, & separata, lib. 1. t. 26. c. 6. n. 8. p. 59
- Delictum a famulo perpetratum domini consensu factum praesumitur quando habuit causam continuam, & successuam, cui dominus poterit verisimiliter occurrere, lib. 2. t. 20. c. 20. n. 3. p. 510
- Delictum non probatur per instrumentum, vel scripturam, lib. 1. t. 33. c. 10. n. 3. p. 286
- Delictum in dubio praesumitur in foro conscientiae, & ad veritatem animae, lib. 3. t. 46. c. 1. n. 4
- Delictum qui cuius committendum, & prohibere possit & non prohibuit, eadem pena tenetur, ibid. n. 18. p. 238
- Delictum committendo obuiare quando quis tenetur, ostenditur ibid. n. 19
- Delictum facilius expiatur ex quadam pietate commissum, quam ubi impetras prestat causam delicto, lib. 1. tit. c. 11. n. 10. p. 223
- Delictum solius Praefati Ecclesiae non nocet, ibid. n. 7
- Delictum, ut fursum Ecclesiae prohibens ne impediat peccat mortaliter, & an tenetur ad restitutionem, ostenditur ibid. n. 19
- Delictum persuadens, hortans, & instruens puniunt eadem pena, quia ipse delinquens, ibid. n. 30. p. 237
- Delictum causam praebet ut puniatur pena ordinaria, quae occurrere debet, ostenditur lib. 1. t. 12. c. 11. n. 4. p. 240
- Delictum a seruo, famulo, consanguineo, vel amico factum praesumitur commissum voluntate domini, affinis, vel amici, lib. 1. t. 2. c. 17. n. 4. p. 244
- Delictum committendo obuiare tenetur quis si commodum potest abique proprio periculo, lib. 5. t. 39. c. 47. n. 4. p. 471
- Delicti Iudex praeiure potest delinquentem beneficio, quod habet extra territorium, executio vero debet fieri per Iudicem loci, ibid. n. 9
- Delicti ratione efficitur quis de iurisdictione alterius, lib. 2. t. 2. c. 10. n. 2. p. 379
- Delicti ratione foris quis forum in eo loco in quo deliquit, lib. 2. t. 2. c. 14. n. 2. p. 373
- Delinquens in mare a quo Iudice puniri possit, remissum ibid. nu. 5. p. 372
- Delinquens in confinio dazum prouinciarum a cuius praetura Iudice puniri possit, remissum ibid. n. 6
- Delictum fit in vno loco inchoatum, & alibi consummatum, an possit delinquens utriusque puniri, remissum ibid. n. 7
- Delinquens natus signum an fas sit imponere, ostenditur lib. 3. t. 20. c. 3. n. 3. p. 289
- Delictum eorum, qui casu, aut imprudentia, siue etiam facti ignorantia quidquam admisissent, leuius puniuntur, lib. 4. t. 1. c. 3. n. 6. p. 43
- Delinquentibus priora commissa delicta non obstant etiam quoad gradus, & honores assequendos quando postea vere emendatam vitam ostendunt, lib. 1. t. 6. c. 2. n. 2. p. 88
- Delinquens remittendus est ad locum delicti ut ibi puniatur ad aliorum exemplum, quomodo sit vagabundus, ibid. n. 3
- Delinquens in Ecclesia non gaudet eius immunitate, quando ex proposito, & sub specie impunitatis delinquit, lib. 3. t. 49. c. 1. n. 2
- Delinquens prope Ecclesiam si post delictum ad eam confugiat an eius immunitate gaudere debeat, ostenditur ibid. num. 5
- Delinquens in via Ecclesiae potest etiam capi in alia, etiam si in ea non deliquisset, ibid. n. 6
- Delinquens semel in Ecclesia tilius immunitate non gaudet etiam pro alijs delictis ante, vel post per eum extra Ecclesiam commissis, ibid. n. 7

Delin-

Collectan. in quinque libros Decretal.

Delinquens in Ecclesia si delictum fuerit leve gaudet eius immunitate, ibid. n. 11
DELIGERE nos potius tenemur quam alius, lib. 1. t. 3. c. 3. n. 3. p. 148
DELPHINVS habet iura Principis supremi, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 31. p. 110
DEMENTIA per testes singulares probatur, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 47. p. 493
DAEMONIACI an possint fieri Clerici, remissive lib. 1. t. 6. c. 1. n. 8. p. 108
DEIVNCTIO non est necessaria stante iuramento de defendenda lite, & causa, si venditor sciat rem esse mortuam, lib. 3. t. 17. c. 7. n. 13. p. 822
Denunciatio excommunicationis ad effectum ut excommunicatus non possit obtinere beneficium, non est de substantia, lib. 5. t. 27. c. 7. n. 7. p. 311
Denunciatio omnium omnino nec reddit matrimonium nullum, nec prolem illegitimam, lib. 4. t. 17. c. 6. n. 11. p. 100
Denunciatio causa per testes de auditu probari potest, lib. 2. t. 20. c. 33. n. 13. p. 514
Denunciations hodie quomodo fieri debeant, & qui teneantur denunciare, ostenditur lib. 4. t. 11. c. 7. n. 2. p. 65
Denunciatio iudicialiter, & non probans tanquam presumptus calumniator in expensis est condemnandus, l. 2. t. 14. c. 6. n. 12. p. 444
Denunciatio damnum illi, cui imminet, non incurrit irregularitatem, etiam si eadem denuntiatio contingeret mortis aut mutilationis delinquentis, ibid. n. 21
Denunciare quemquam licitum est monacho absque superioris licentia, lib. 5. t. 1. c. 11. n. 7. p. 147
Denunciare facta protectione licet Clerico absque periculo irregularitatis, delictum tendens in perniciem, & nocuum mentium publicum, quod non posset aliter impedire, lib. 5. t. 11. c. 31. n. 5. p. 147
DEPONENS de facto, quod ipse tractavit tanquam mediator, plene probat, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 26. p. 491
Deponentes de re aliqua iuxta artis peritiam accusari possunt si veritatem non dicant, lib. 4. t. 15. c. 7. n. 6. p. 88
Deponere potest Capitulum Sede vacante, lib. 3. t. 9. c. 2. n. 25. p. 785
Deponenti an incumbat onus probandi pecuniam veram fuisse in utilitate Ecclesie, an vero ipsi Ecclesie non fuisse veram in eius utilitate, ostenditur lib. 3. t. 16. c. 1. n. 5. p. 209
Deponi non potest quis pro inobedientia, lib. 2. t. 1. c. 1. n. 9. p. 442
DEPOSITARIUS dicens se perdidisse res depositas presumitur in dolo si appareant eius res incolumes, lib. 3. t. 16. c. 2. n. 2. p. 810
DEPOSITIO actualis videtur quidam actus Ordinis deponens ab ipsa consecratione, secus vero in verbalis, lib. 1. t. 6. c. 15. n. 6. p. 101
Depositio, & degradatio prius eisdem rebus, quibus suspensio, sed aliter scilicet absque spe restitutionis an prebitum statum, lib. 2. t. 14. c. 8. n. 4. p. 445
Depositio officij, & beneficii poena pro gravi dumtaxat crimine imponitur, lib. 5. t. 37. c. 6. n. 3. p. 111
Depositum verbaliter potest per solum Episcopatum restitui, secus in actualiter degradato, quem solus Papa restituit, lib. 5. t. 37. c. 3. n. 4. p. 308
DEPOSITVM fieri potest apud Iudicem, & arbitrum pro oblatione sententiarum, lib. 1. t. 43. c. 12. n. 4. p. 338
Depositum, qui suscipit teneat custodire, & servare ea fide, cura, & diligentia, qua solet proprias res custodire, lib. 3. t. 1. c. 3. n. 9. p. 755
DEPOPVLATOR nocturnus agrotum ad Ecclesiam con fugiens illius immunitate non gaudet, lib. 3. t. 49. c. 6. n. 27
Depopulator nocturnus agrotum, quis dicatur, ostenditur ibid. n. 28
DEPREHENDI in heresi illi dicuntur, qui evidenter facti sunt heretici, lib. 5. t. 7. c. 15. n. 5. p. 218

Deprehensus generaliter dicitur, qui in flagranti fuerit cap-
 turus, ibid. n. 6
DEPUTATI auctoritate Prælati ad aliquod hospitale eius auctoritate crectum, soti privilegio gaudet, lib. 2. t. 2. c. 2. n. 11. p. 361
DEVOLVIO in immediate Papæ subiectis fit immediate ad Papam, lib. 1. t. 10. c. 3. n. 5. p. 161
DEXTERA nobilior est, lib. 1. t. 33. c. 6. n. 7. p. 183
DIACONVS solempniter ministrans baptismum, saltem cum licentia Episcopi, vel Parochi, an fiat irregularis, lib. 5. t. 28. c. 1. n. 1. p. 316
DICTIO, penitus nulla recipit modificationem, & idem importat quod prolixius, & omnia, l. 1. t. 3. c. 14. n. 3. p. 43
 & omne præiudicium excludit, eod. l. 1. t. 6. c. 26. n. 4. p. 115
Dictio, alius, non semper refert qualitatem præcedenti similem, lib. 1. t. 3. c. 15. n. 14. p. 45
Dictio, irritum, est expressus nullitatis ipso iure, lib. 1. t. 3. c. 19. n. 3. p. 49
Dictio, nullus, coniuncta cum verbo cuiuscunque temporis, denotat nullitatem, lib. 1. t. 6. c. 20. n. 2. p. 107
Dictio, maxime, interdum ponitur taxative, lib. 1. t. 6. c. 29. n. 6. p. 117
Dictio, irrita, simpliciter latam sententiam significat, lib. 1. t. 6. c. 33. n. 4. p. 137
Dictio, intra, includit locum, vel sua extrema, lib. 1. t. 8. c. 1. n. 3. p. 148
Dictio, maxime, est implicativa, lib. 1. t. 9. c. 5. n. 5. p. 153
 & stat taxative, eod. lib. 1. t. 17. c. 16. n. 3. p. 195
Dictio, fortitan, & similis aliquando sunt non assertionis, & sunt assertive iuxta subiectam materiam, lib. 1. t. 9. c. 10. n. 23. p. 157
Dictio, donec, & similes sunt limitativæ, & restrictivæ temporis, lib. 1. t. 10. c. 1. n. 5. p. 160
Dictio, quicunque, est generalis, & omnia comprehendit, lib. 1. t. 33. c. 6. n. 9. p. 184
Dictio, tanquam, quandoque similitudinem potius, quam veritatem denotat, ibid. n. 10
Dictio, semper, aliquando sumitur pro, quotiescunque, lib. 1. t. 41. c. 1. n. 17. p. 322
Dictio, penes, quid significet, ostenditur lib. 2. t. 1. c. 18. n. 2. p. 317
Dictio, quasi, impropriam, & fictionem denotat, lib. 2. t. 1. c. 21. n. 3. p. 359
Dictio, maxime, pro dictione taxativa interdum ponitur, lib. 2. t. 1. c. 13. n. 5. p. 272. velut pro tantum, eod. lib. 2. t. 6. c. 5. n. 18. p. 391
Dictio, incontinenti, quam vim, & effectus habeat, lib. 2. t. 4. c. 1. n. 14. p. 384
Dictio, forte, non notat dubitationem, sed potius affirmationem, lib. 2. t. 6. c. 1. n. 6. p. 387
Dictio, ultra, refertur ad modicum tempus, lib. 2. t. 8. c. 3. n. 4. p. 398
Dictio, vique, regulariter stat inclusivè, lib. 2. t. 14. c. 6. n. 3. p. 444
Dictio, aliquoquin, facit conditionem, lib. 2. t. 20. c. 30. n. 5. p. 510
Dictio, aliquis, de minimo etiam intelligitur, lib. 1. t. 22. c. 2. n. 15. p. 534
Dictio, in antea, idem significat quod in futurum, in pet-
 perum, in posterum, lib. 2. t. 14. c. 4. n. 3. p. 535
Dictio, incurrendam, denotat sententiam latam, lib. 2. t. 2. c. 25. n. 15. p. 574. & lib. 2. t. 5. c. 7. n. 7. p. 730. & omne tem-
 poris spatium excludit, eod. lib. 3. t. 1. c. 1. n. 4. p. 793
Dictio, libere, importat alienus consensus non requiritur, lib. 3. t. 5. c. 28. n. 9. p. 755
Dictio, statim, latam denotat sententiam, lib. 3. t. 8. c. 9. n. 4. p. 778
Dictio, multi, verificatur etiam in duobus, lib. 3. t. 13. c. 11. n. 5. p. 805
Dictio, quotidiè, tempus quotidianum, & perpetuitatem significat, in proem. n. 17. p. 5
Dictio, præter, habet vim specialis derogationis, & si-
 gnificat sine vlla exceptione, & condicione, lib. 1. t. 3. c. 1. n. 3. p. 148

Index rerum, & verborum

cap. 2. numero septimo, pag. 32
DICTIO, et, aliquando exponitur pro disunctiva, vel ratione subiectæ materiæ, ibid. n. 2. p. 37
DICTIO, sicut, significat omnimodam similitudinem, lib. 5. t. 3. c. 9. n. 3. p. 443
DICTIO, ammōdo, quid significet, ostenditur lib. 4. t. 15. c. 6. n. 12. p. 286
DICTIOnes interpretandæ sunt iuxta eum sensum, qui vulgari, & communi vñ, ac legum pronuntiat significatione est receptus, lib. 4. t. 1. c. 7. n. 7. p. 6
DICTIO, nullatenus, negat omnem casum, & omnem potentiam, lib. 5. t. 19. c. 14. n. 4. p. 283
DICTIO, incontinenti, quā vim, & effectum habeat, remissive lib. 5. t. 32. c. 3. n. 3. p. 335
DICTIO, tanquam, est expressiva veritatis, lib. 5. t. 39. c. 27. n. 6. p. 454
DICTIO, per, in compositione rem integræ, & omnibus modis absolutam, ostendit lib. 5. t. 1. c. 12. n. 7. p. 148
DICTIO, videlicet, est sui natura præcedens declaratiua, & simul restrictiua, lib. 4. t. 13. c. 4. n. 4. p. 69
DICTIO, forte, regulariter est nota dubitationis, lib. 4. t. 1. c. 26. n. 6. p. 20
DICTIO, omnino, iuncta verbo carere, importat ipso Ince, lib. 4. t. 1. c. 13. n. 4. p. 32
DICTIO, circiter, modicam tempus significat, lib. 4. t. 2. c. 14. n. 2. p. 33
DICTIO, antequam, non semper implicat, lib. 5. t. 40. c. 4. n. 2. p. 479
DICTIO, donec, quos effectus habeat, remissive lib. 5. t. 40. c. 5. n. 4. p. 479
DICTIO, ex, denotat causam proximam, lib. 5. t. 40. c. 11. n. 3. p. 481
DICTIO, sicut, denotat omnimodam similitudinem, lib. 5. t. 40. c. 16. n. 2. p. 483
DICTA de vxore quandoque prorogantur ad sponsum, lib. 1. t. 7. c. 2. n. 24. p. 146
DICTUM iuratum, & iudicialiter præstitum præfertur priori contradicenti extrajudiciali, lib. 2. t. 13. c. 14. n. 6. p. 551
DIAECESIS tota dicitur parochia Episcopi, lib. 5. t. 17. c. 1. n. 2. p. 161
DIAECES appellatiōe in materia fauorabili comprehenditur ciuitas, sicut in odiosis, lib. 1. t. 3. c. 35. n. 5. p. 65, & lib. 3. t. 5. c. 38. n. 2. p. 763
DIAECES mentionem non faciens vnde est oriundus in impetratione beneficii impetratio est nulla, si non sit ex diocesi eiusdem beneficii, lib. 1. t. 3. c. 41. n. 7. p. 69
DIAETA quilibet continet decem millaria, lib. 1. t. 6. c. 18. n. 7. p. 103
DIES scilicet vespere in vespere iure ille clericali, & non Diuino seruatur, lib. 5. t. 9. c. 2. n. 3. p. 402
DIES vnus ex septem hebdomadae iure consecratus est Diuino cultui, lib. 2. t. 9. c. 3. n. 2. p. 402
DIE scilicet in honorem Dei feriat fieri possunt dispensationes, collationes beneficiorum, scripturæ, & actus extrajudiciales, ac voluntariæ iurisdictionis, lib. 2. t. 9. c. 5. n. 4. p. 405
DIES morte Romano à medietate noctis incipit, lib. 1. t. 39. c. 14. n. 6. p. 223
DIES decem apud Lusitanos, & Castellanos dantur debitori ad soluendum, lib. 1. t. 29. c. 26. n. 3. p. 244
DIES duo in anno bissextili pro vno cedunt in fauorabilibus, sicut in odiosis, lib. 5. t. 46. c. 14. n. 7. p. 483
DIES solemnes, quibus Archiepiscopi pallio uti possint, quæ sint, remissive lib. 1. t. 8. c. 6. n. 3. p. 149
DIEBUS feriatis de alimentis potest contendere, lib. 2. t. 9. c. 5. n. 38. p. 407
DIES decem, infra quos appellandum est, quomodo computentur, ostenditur lib. 2. t. 27. c. 15. n. 4. p. 612
DIES termini non computatur in termino lib. 2. t. 28. c. 12. n. 4. p. 631
DIES interpositæ appellatiōis non computatur in tempo-

re statuto ad prosequendam appellatiōem, ibid.
DIES in citatorio appendenda est, lib. 2. t. 14. c. 6. n. 5. p. 444
DIES festiui, quibus Episcopi minores Ordines conferre possunt, debent esse de præcepto, lib. 2. t. 1. c. 3. n. 5. p. 164
DIES dicitur à Solis ortu vsque ad occasum, ibid. n. 3. p. 132
DIFAMATVS ab aliquo de illegitimitate potest petere in iudicio vt legitimus declaretur, lib. 4. t. 7. c. 1. n. 5. p. 9
DIFAMARI vt quis dicatur non fuisse quod vbi tres testes deponunt vidisse crimen perpetrari, sed necessarium est quod rumor, & fama ad maiorem congregationis partem deuenierit, lib. 2. t. 1. c. 21. n. 7. p. 153
DIFICULTAS excusat à periculo, lib. 2. t. 14. c. 17. n. 5. p. 567
DIFICULTAS non excusat à pena, vel obligatione conditionali, ibid. n. 7
DIFFINITIONIS vtilitas, ostenditur lib. 1. t. 1. in Rubr. n. 3. p. 6
DIGNO carens Ordinibus initiari potest, dummodo necessarius non sit ad consecrationem, lib. 1. t. 10. c. 1. n. 2. p. 201
DIGNO illo carens, qui medius appellatur, irregularis non est, lib. 1. t. 3. c. 6. n. 3. p. 204
DIGNITATES in Cathedralibus quam ætatem requirant, ostenditur lib. 1. t. 14. c. 3. n. 2. p. 175
DIGNITAS maior dignoscitur ex maiori sede, lib. 1. t. 33. c. 7. n. 10. p. 285
DIGNITAS maior agnoscitur in subscriptione, & prima voce, ibid. n. 11
DIGNITAS antiquitati præferenda est, lib. 1. t. 33. c. 15. n. 2. p. 289
DIGNITAS maior præcedere debet, ibid. n. 3
DIGNITATIS vel officij quasi possessio probatur ex actibus ad illud spectantibus, lib. 1. t. 23. c. 9. n. 1. p. 216
DIGNITATES duæ sunt inter se incompatibiles, lib. 3. t. 4. c. 3. n. 5. p. 744
DIGNITAS delinquentis in penis est attendenda, lib. 5. t. 3. c. 32. n. 6. p. 173
DIGNITAS, & Canonicus in eadem Ecclesia de iure incompatibiles non sunt, lib. 3. t. 5. c. 13. n. 3. p. 743
DIGNITAS, ac gentis nobilitas an, & quando releuet aliquem à pena ordinariæ, remissive ibid. n. 10
DIGNITAS Ecclesiastica dignoscitur ex consuetudine, vel constitutione Ecclesiæ, lib. 1. t. 4. c. 6. n. 2. p. 74
DIGNITATES nouas in aliqua Ecclesia sine auctoritate Apostolica Episcopus constituere non potest, ibid. n. 7. p. 75
DIGNITAS, cui animarum cura subest, non potest conferri nisi attingenti vigesimum quintum suæ ætatis annum, lib. 1. t. 6. c. 7. n. 30. p. 96
DIGNITAS quæ iurisdictionem habet, non potest conferri illi, qui vigesimum quintum annum non attingit, ibid. n. 31
DIGNITAS principalis in Collegiata conferri non potest nisi habenti viginti quinque annos incaptus, ibid. n. 32
DIGNVS præsentatus à maiori parte patronorum est confirmandus omisso digniore, lib. 3. t. 13. c. 3. n. 10
DIGNUM magis attrahit ad se minus dignum, lib. 2. t. 40. c. 3. n. 3. p. 201
DIGNUM illum præsumit debemus quem nescimus indignum, lib. 1. t. 12. c. vñ. n. 3. p. 171
DIGNIOR ad pastoralē officium semper est eligendus, lib. 1. t. 3. c. 19. n. 6. p. 104
DIGNIORES quales dicuntur regularer secundum consuetudinem, lib. 1. t. 3. c. 15. n. 4. p. 44
DIGNIORES testibus magis creditur, quā minus dignis, lib. 2. t. 20. c. 12. n. 2. p. 113
DILATIONES sunt iuxta naturā arbitrarie, lib. 2. t. 8. c. 2. n. 3. p. 397
DILATIONE concessa per Iudicem illius officium conuiscit, lib. 2. t. 8. c. 2. n. 7. p. 398
DILATIONE pendente nihil innovandum, ibid. n. 8

Dila.

Collectan. in quinque libros Decretal.

Dilatatio pendente nihil est immouandum, ibid. n. 8
Dilatatio instantia a iure vel statuto præfixa a partibus pro-
rogari non potest, ibid. n. 10
Dilatio probatoria in causa civilis est peremptoria, lib. 2. c. 8
c. 4. n. 3. p. 359
Dilatio non currit nisi postquam fuerit assignata intimo-
ri parti, vel eius advocato, seu procuratori, ibidem.
num. 5
Dilatio vni partium concessa alteri fit communis etiam si
concessa fuisset minori iure speciali per restitutionem in
integrum, ibid. n. 6
Dilatatio renunciare non potest vna pars in alterius ini-
uriæ præiudicium, ibid. n. 7
Dilatio probatoria regulariter peremptoria esse debet, lib. 2.
c. 19. c. 11. n. 3. p. 481
Dilatationi assignare renunciare non potest vna pars in
alterius præiudicium, lib. 2. tit. 20. cap. 25. num. 2.
pag. 197
Dilatio vltra tertiam secundum Canones concessi non po-
test, lib. 2. c. 55. n. 1. p. 528
Dilatio prima ad probandum quando data fuit reo poterit
ipse ceteris dilacionibus renunciare dummodo non sit in
alterius præiudicium, lib. 5. tit. 1. cap. 18. numero 2.
pag. 151
DIMISSORIAS ad Ordines infra annum à die vacatio-
nis concedere non potest Capitulum Sede vacante nisi
illis, qui archidiaconi fuerint, lib. 3. c. 9. cap. 2. num. 30.
pag. 785
Dimissorias litteras concedere possunt soli Episcopi, qui
ordinare valent, lib. 3. titulo 33. capitulo 8. numero 3.
pag. 215
Dimissorias litteras ad sacros Ordines dans non habenti
patrimonium tenetur ei prouidere de suo, lib. 3. c. 5. c. 4
nu. 5. pag. 736
DISCIPLINVS in causa magistri testis esse non potest
quando sub eius ferula est, lib. 2. c. 10. cap. 24. num. 29.
pag. 107
DISPENSARE non potest Episcopus vt puella, que duo-
decim annos non compleuit, possit habitum in Monaste-
rio suscipere, lib. 1. c. 6. c. 31. n. 10. p. 119
Dispensare non potest Episcopus vt Abbatis minores qua-
traginta annis eligantur, ibid. n. 11
Dispensare non potest Episcopus contra Concilium, ibid.
num. 12
Dispensare potest Episcopus in constitutione Concilii ge-
neralis quando laica indefinitè conceditur potestas dis-
pensandi, lib. 1. c. 6. c. 43. n. 4. p. 133
Dispensare non potest Episcopus super pluralitate dignita-
tum, seu curarum, lib. 1. c. 6. c. 54. n. 10. p. 139
Dispensare quando possit Episcopus vt quis plura benefi-
cia habere possit, ibid. nu. 23. p. 140. c. lib. 3. t. 5. c. 8.
nu. 24. p. 757
Dispensare Episcopo non conceditur vt quis habeat digni-
tatem vbiuitu commissa simonia, sicut in beneficio sim-
plici, lib. 1. c. 6. c. 19. n. 4. p. 141
Dispensare potest Papa vt extra tempora statuta quis pos-
sit ab aliquo Anstite ad sacros Ordines promoveri,
lib. 1. c. 11. c. 1. n. 4. p. 163
Dispensare non potest Episcopus nisi quando illi tacite, vel
expresse dispensandi facultas conceditur, lib. 1. t. 1. c. 15
n. 2. p. 170
Dispensare potest Episcopus cum ordinario ignoranter ex-
communicato, lib. 1. t. 1. c. 2. n. 2. p. 171
Dispensare ad beneficium simplex non prohibetur obtine-
re beneficium curatum simplici accessorie annexum, lib. 1
c. 17. c. 6. n. 3. p. 190
Dispensare simpliciter ad beneficium ad aliud quam ad
simplex non dicitur habitus, lib. 1. t. 17. c. 4. nu. 4.
pag. 194
Dispensatus simpliciter ad Ordines intelligitur dumtaxat ad
minores, ibid. n. 5
Dispensare an possit Episcopus in irregularitas, que pro-

uenit ex vitio corporis, ostenditur lib. 1. t. 20. c. 4.
n. 3. p. 103
Dispensare potest Episcopus ad Ordines minores cum po-
nitentibus solemniter data necessitate, vel valutate, lib. 1.
c. 21. c. 1. n. 5. p. 106
Dispensare cum bigamis quis possit, ostenditur lib. 1. c. 21.
c. 2. n. 4. p. 106
Dispensatio quoties constat de concedendi intentione ex-
tenditur ad id, quod concedens intendit, lib. 1. c. 39. c. 15.
n. 9. pag. 236
Dispensatio præsumpta non habet locum in illegitimis, qui
beneficia obtinent, quæ eorum parentes obtinuerunt,
vel in Ecclesijs vbi parentes alia de presentia obtinent,
lib. 3. c. 20. c. 7. n. 4. p. 496
Dispensari potest per Sedem Apostolicam cum nobilibus
cicis pluralitatem beneficiorum, lib. 3. c. 5. c. 8. nu. 11.
pag. 715
Dispensari debet cum litteratis viris circa beneficiorum
pluralitatem, ibid. n. 15
Dispensare non potest Episcopus super pluralitate dignita-
tum, personatum, seu curarum, ibid. n. 22. p. 756
Dispensare non potest Episcopus vt quis in eodem eccle-
sia duo simplicia beneficia familia obtinere possit, lib. 3.
c. 8. c. 9. n. 2. c. p. 778
Dispensare non censentur inferiores nisi se dispensare expri-
mant, ibid. n. 7
Dispensare cum illegitimis ad beneficia simplicia potest Ca-
pitulum Sede vacante, lib. 3. c. 9. c. 1. n. 9. p. 784
Dispensare secum nemo potest, lib. 3. c. 34. c. 7. n. 14
Dispensatio præsumpta non habet locum in illegitimis, qui
beneficia obtinent, quæ eorum parentes obtinuerunt, vel
in Ecclesijs vbi parentes alia de presentia obtinent, lib. 3.
c. 20. c. 7. n. 4. p. 496
Dispensatio cnicunque in voto, vel iuramento concessa,
abque causa est irrita, declaratur lib. 3. tit. 34. cap. 5.
num. 5
Dispensari potest in votis puerorum ante pubertatem
emissis alia causa non petita, lib. 3. c. 34. c. 3. n. 2
Dispensare potest Episcopus cum Clerico in sacris consti-
tuto contrahente matrimonium cum vnicâ, & virgine,
secus cum vidua, & corrupta, vel quando Clericus du-
plex inuit matrimonium, lib. 4. c. 6. c. 3. n. 4. p. 48
Dispensare an possit Episcopus in votis caluitatis perpetua
ostenditur lib. 4. c. 6. c. 5. n. 1. p. 49
Dispensandum facilius est cum iuvene q. incontinentia pe-
ccatum, lib. 4. t. 3. c. 8. n. 3. p. 72
Dispensandi potestas consuetudine restringi potest vt cau-
etur scandalum, lib. 4. t. 4. c. 3. n. 2. p. 75
Dispensatio citi subreptitia si tempore concessionis Ponti-
fificis, vel presentiarum cause allegatæ veræ non sint
quomodo tempore subsequenti veræ existant, lib. 4. t. 14.
c. 6. n. 3. p. 76
Dispensationem, & actus validitatem inducit Papæ, & su-
perioris tolerantia, ibid. n. 3. p. 76
Dispensare in Concilio generali etiam ex magna causa Epis-
copo non conceditur nisi desit recessus ad Papam, ibid.
num. 6. p. 77
Dispensatio in impedimentis iure Pontificio distimentibus
matrimonium solius est Pontificis, ibidem numero 7.
pag. 77
Dispensationis causa cessante cessat dispensatio, ibidem
num. 10. p. 77
Dispensare potest summus Pontifex in radice matrimonij
quoad legitimatorem etiam post mortem alterius ex
conjugibus, si dispensatio per parentes in vita petita fuerat,
lib. 4. t. 17. c. 6. n. 40. p. 102
Dispensatio in radice matrimonij est tante potentie vt
non solum viuientibus contrahendis sed etiam post eorum
mortes operetur ad filiorum legitimatorem in præiudi-
cium tertij, lib. 4. t. 17. c. 15. n. 6. p. 108
Dispensatio in radice matrimonij comprehendit tantum
prolem susceptam in figura matrimonij, non autem

Index rerum, & verborum

- natum, & contemptum an sit matrimonium, ibid. n. 1. pag. 128
- Dispensatur ad vnum dispensatur quoque videtur ad consequentia, ibid. n. 19. p. 109
- Dispensare potest Episcopus cum simoniaci ignorante, cum sciente tamen solus Papa, lib. 5. c. 16. n. 4. p. 170
- Dispensandi facultatem habens promouendo inhabilem adhibita causae cognitione praestimitur cum eo dispensare, lib. 5. c. 8. c. 3. n. 3. p. 221
- Dispensandi leuior causa est habere filios, lib. 5. c. 10. c. 1. n. 2. p. 226
- Dispensare an possit Episcopus cum homicida voluntario quoad simplex beneficium, ostenditur lib. 5. t. 14. c. 2. n. 4. pag. 253
- Dispensari potest cum excommunicato habita absolutione, ut retineat beneficium sibi collatum tempore excommunicationis, lib. 5. t. 27. c. 7. n. 27. p. 313
- Dispensatio non semper existente iusta causa est debita, ibid. n. 28. p. 313
- Dispensare potest Episcopus ut quis retineat beneficium obientum tempore excommunicationis, ibid. num. 39. p. 313, scilicet si collatio esset facta per Papam, ut n. 31
- Dispensare potest Episcopus cum excommunicato accipiente Ordinem si Religionem ingrediatur, ut ministret in suscepio, lib. 5. t. 30. c. 3. n. 4. p. 322
- Dispensatio est res maior, & difficilior quam absolutio, lib. 5. t. 39. c. 31. n. 4. p. 461
- Dispensatio extenditur ad illud, quod concedens intendit, quoniam conat de concedentis intentione, lib. 5. t. 40. c. 15. n. 3. p. 483
- Dispensatus a Papa ad beneficia obtinenda non potest habere Canonicatum in Cathedrali, lib. 5. t. 40. c. 19. n. 5. p. 485
- Dispensatio aduersus Concilij decreta, & Canones sufficiens non censetur nisi in specie fiat eorum derogatio, lib. 3. t. 37. c. 3. n. 3
- DISPOSITIO ambigua est intelligenda iuxta id, quod consuevit fieri, lib. 1. t. 30. c. 4. n. 4. p. 259
- Dispositio quantumcumque generalis si sit odiosa non comprehendit superlatiua, lib. 1. t. 3. c. 15. n. 5. p. 44
- Dispositio loquens in vno de rebus principaliter vniuersali, aliud non comprehendit, lib. 5. t. 3. c. 15. n. 4. p. 165
- Dispositio vniuersalis non restringitur ad ea, quae sunt dispositi impossibilia, lib. 5. t. 39. c. 21. n. 7. p. 450
- Dispositio loquens de iudeis non extenditur ad paganos, nisi ex speciali legis promotione, lib. 5. t. 6. c. 16. num. 6. pag. 106
- Dispositio generalis, quae non nisi in vna specie verificari potest, censetur specialis, lib. 1. t. 19. c. 12. n. 4. p. 233
- Dispositio quolibet quatenus alterum licet restringitur, strictius interpretari debet, lib. 1. t. 19. c. 15. n. 4. p. 236
- DISSIMILARE subditorum excessus est peccatum mortale in Praelato, & Principe, lib. 1. t. 31. c. 13. num. 9. pag. 273
- DISSIPARE bona quando quis dicatur, & quomodo probetur, lib. 2. t. 22. c. 5. n. 7. p. 66
- DISTRIBUTIONVM quotidianarum dominium habent Clerici, lib. 3. t. 26. c. 7. n. 5. p. 893
- Distributiones quodammodo debentur ei, qui in eadem Ecclesia dignitatem, & Canonatum ex vi consueiudinis, vel dispensationis habet, lib. 3. t. 27. c. 12. n. 2. p. 609
- Distributiones quotidianas non percipit absens causa studiij, ibid. n. 7
- Distributiones non debentur interessentibus si statutum, aut consuetudo Ecclesiae vel privilegium contrarium operetur, lib. 5. t. 40. c. 16. n. 4. p. 483
- Distributiones quodammodo proprie non veniunt appellatione reddituum, lib. 1. t. 3. c. 9. n. 9. p. 20
- Distributiones quodammodo quare, & quibus locis victuaria nuncupentur, remittitur lib. 3. t. 4. c. 7. n. 7. p. 727
- Distributiones quotidianas percipere debet qui iura suae Ecclesiae curat, lib. 3. t. 4. c. 13. n. 2. p. 730
- Distributiones quotidianas lucrantur Clerici Ecclesiae Cathedralis, vel Collegiatae propter euentum Ecclesiae vtilitatem non residentes, ibid. n. 3
- Distributiones quotidianas non percipiunt absentes in seruicio Papae sine speciali privilegio, lib. 3. t. 4. c. 14. num. 4. p. 731
- Distributiones quotidianas, & fructus debet Clericus percipere durante infirmitate si solitus erat residere, lib. 3. t. 4. c. 15. n. 2. p. 731
- Distributiones quodammodo non sunt fructus, nec veniunt appellatione fructuum, lib. 3. t. 5. c. 32. n. 3. p. 769
- DITORIBVS plus creditur quam pauperibus, lib. 2. t. 20. c. 3. n. 9. p. 512
- DIV perfringere in fideiussione quando quis dicatur arbitrio Iudicis relinquatur, lib. 3. t. 22. c. 5. n. 5. p. 864
- DIVERSITAS manuum in scriptura falsitatem arguit, lib. 5. t. 2. c. 5. n. 5. p. 290
- DIVERTERE coniugibus ad nullum crimen aliud a fornicatione carnali, vel spiritali licet, si ille coniux illo implicitus non petrahat alterum ad peccandum, lib. 4. t. 19. c. 2. n. 2. p. 117
- DIVINORVM officiorum nomine quae veniant, remittitur lib. 5. t. 33. c. 3. n. 39. p. 348, & lib. 4. t. 1. c. 11. num. 5. p. 9
- DIVISIO bonorum vel laetionum ultra dimidiam rescindi potest nisi fuerit approbata Iudicis sententia, lib. 3. t. 17. c. 1. n. 13. p. 815
- Diuisio vbi sit antiquior diuidit, & partes constituit, minor autem eligit, lib. 3. t. 29. c. 1. n. 5. p. 913
- Diuisio rei feudalis, vel emphyteutice soluit laudemium, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 30. p. 836, non tamen si fuerit diuisio haereditum, ibid. n. 36
- Diuisio emphyteutis, quam faciunt inter se plures emphyteutae, fieri potest irrequisito domino, ibid. n. 76. p. 842
- DIVISORIA iudicia dicuntur duplicia, lib. 2. t. 19. c. 3. num. 4. p. 454
- DIVITES tempore penuriae cogi possunt ab Ecclesia ad erogandum pauperibus elemosinam, lib. 3. t. 17. c. 1. n. 4. pag. 812
- DIVITIARUM reddunt quem potentiores, lib. 1. t. 42. c. 2. n. 5. pag. 332
- Diuitiae nobilitant, lib. 2. t. 20. c. 22. n. 5. p. 504
- DIVORTIUM non potest vir petere propter coniugis adulterium quando ab illo iniuria, & retinens postposita est, lib. 4. t. 13. c. 6. n. 3. p. 71
- Diuortium perpetuum cur ob fornicationem concedatur ob alias vero causas ad tempus, quo durat, ostenditur lib. 4. t. 8. c. 2. n. 7. p. 58
- Diuortij est sufficiens causa alterius sponsi notabilis asperitas, vel auitia, lib. 2. t. 13. c. 13. n. 8. p. 432
- Diuortium quoad thorum, & cohabitationem celebrare licet ratione fornicationis admittit ad coniugium praesumptio impotentiae, & ob id separat, quatenus errore prioris sententiae detecto restaurandum sit matrimonium quoad vinculum, lib. 4. t. 15. c. 6. n. 11. p. 86
- DIVISIONE ex causa fidei alienatio relictioque valida est, lib. 2. t. 30. c. 1. n. 23. pag. 682
- DIVRNUM furem nemini licet occidere nisi se telo defendat, nocturnum vero etiam si se telo non defendat, lib. 5. t. 12. c. 3. n. 2. p. 131
- DOCENTES privilegium percipiendi fructus gaudent quamdum docuerint, lib. 5. t. 6. c. 5. n. 5. p. 185
- Docentis necessitas releuari debet, lib. 5. t. 6. c. 4. num. 4. pag. 184
- Docentes sacram scripturam in scholis publicis, & discipuli, qui in illis studiis, privilegijs omnibus de perceptione fructuum praestandorum, & beneficiorum suorum in absentia plene gaudent, lib. 5. t. 6. c. 5. n. 4. p. 185
- DOCTOR de collecta scolarum, & aduocatus de aduocato decima solvere tenentur, lib. 3. t. 30. c. 28. n. 9. p. 933
- Doctor a Principe creatus reliquis doctoribus dignior sublimior, & potentior habetur, lib. 1. t. 33. c. 7. n. 8. p. 285

Collectan. in quinque libros Decretal.

Doctores asserenti consuetudinem vigere in loco in quo ver-
satur, credendum est, lib. 1. t. 4. c. 8. n. 17. p. 77
Doctores quando sunt diversæ opinionis illa est ample-
denda, quæ habet consuetudinem pro se, ibid. n. 18
Doctores juris Canonici, an verò magistris in Theologia
sit potius adherendum in iudicando quando contractus
concernat vlturam, remissive lib. 1. t. 19. c. 15. n. 6.
pag. 283
DOLUSIS verbis inductus a Iudice præstita securitate, &
impunitate exiens ab Ecclesia illi restituendus est, lib. 3.
t. 49. c. 6. n. 18
DOLVS præsumitur ex enormi læsione, lib. 3. t. 17. c. 3.
num. 39. p. 818
Dolus, vel calumnia præsumi non debet, lib. 1. t. 3. c. 10.
nu. 19. p. 52
Dolo facere non videtur, qui legibus, & statutis obtem-
perat, lib. 1. t. 3. c. 5. n. 4. p. 35
Dolus vbi obijciatur, non deferitur iuramentum suppleto-
rium, lib. 2. t. 19. c. 2. n. 40. p. 463
Dolus per testes singulares probatur, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 50
p. 493
Dolus præsumitur ex tarditate, lib. 4. t. 15. c. 1. n. 7. p. 81
DOMESTICI, & de familia producentes non sunt idonei
testes, lib. 2. t. 20. c. 24. n. 2. p. 505
Domestici, seu familiares Episcopi, vel alicuius magni
domini, sunt idonei testes, ibid. n. 3
Domestici, seu familiares iam expulsi sunt idonei testes,
ibid. n. 4
Domestici magnæ, auctoritatis, & vitæ honestioris sunt
idonei testes, ibid. n. 6
Domestici vtriusque partis sunt idonei testes, ibidem
num. 7
Domestici domesticorum sunt idonei testes, ibid. n. 8
Domestici testificantes contra producentem sunt idonei te-
stes, ibid. n. 9
Domestici producti ad defensionem Rei inquisiti, & ad il-
lus innocentes, sunt idonei testes, ibid. n. 10
Domestici possunt esse testes instrumentarii, ibid. n. 11
Domestici appellantur propriè, quibus imperare potest
ratione patriæ, vel domesticæ potestatis, ibid. n. 23
DOMINICA die quæ peracta fuerunt, ostenditur lib. 2.
t. 9. c. 1. n. 2. p. 400
Domini diebus Christiani genus non flectebant, sed
stantes orabant, lib. 2. t. 9. c. 2. n. 4. p. 402
DOMICILIVM habere quis dicitur vbi habet maiorem
partem bonorum, lib. 2. t. 2. c. 15. n. 4. p. 374
Domicilium contrahitur in loco beneficii residentiam re-
quirentis, lib. 1. t. 3. c. 29. n. 8. p. 61
Domicilium in pluribus locis potest quis habere, lib. 2.
t. 2. c. 20. n. 13. p. 380
Domicilij ratione sortitur quis forum, ibique potest con-
ueniri, lib. 2. t. 2. c. 20. n. 7. p. 380
DOMINVM rei quæritur per vlturam non transit in
vlturam, lib. 3. t. 30. c. 23. n. 6. p. 928
Domini per testes singulares probantur, lib. 2. t. 20. c. 4
n. 40. p. 493
Domini directum alicuius rei habens si eam tradat in
pignus illi, qui vile habet, acquirit sibi fructus rei pi-
gnoratæ, lib. 5. t. 19. c. 8. n. 4. p. 78
Domini in probando non deferunt iuramentum suppleto-
rium, lib. 2. t. 19. c. 2. n. 30. p. 463
Dominium acquiritur ex vno titulo potest amplius ex alia
de causa de nouo acquiri, lib. 2. t. 22. c. 6. n. 21. p. 537
Dominium per instrumentum locationis non probatur,
ibid. n. 24
Dominium rerum donatarum retrotransfertur in donan-
tem si in donatione appositum sit pactum quod donatarius
teneatur alere donatorem, & ille deficiat in eo, lib. 4.
t. 5. c. 4. num. 4. p. 41
Dominium vile merè laicum, & profanum est, & proinde
statutus, & legibus Principum secularium subiectum,
lib. 2. t. 2. c. 5. n. 6. p. 364

Dominium in antiquis per testes de auditu probati po-
test, lib. 2. t. 20. c. 33. n. 9. p. 514
Dominium directum vendere potest dominus directus non
requisito emphyteuta, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 7. p. 834
Domini exceptioni opponi potest agenti possessorio si il-
lam probare possit in continenti, lib. 3. t. 7. c. 6. n. 4.
pag. 770
Domini quæritio refertur non potest spoliatum nisi primò
fuerit restitutum, lib. 2. t. 13. c. 5. n. 6. p. 425
Domini exceptioni obstat agenti interdicto vnde vi quan-
do agitur de re, quæ cum periculo recuperari non potest,
lib. 2. t. 13. c. 13. n. 4. p. 433
Domini exceptioni incontinenti probanda impedit restitu-
tionem in possessionem, præcipue vbi imminet animæ pe-
riculum, ibid. n. 5
DOMINVS cœsatur ab expensis si nuncius formam man-
dati excessit, lib. 5. t. 1. c. 14. n. 4. p. 149
Domini debent tradere sua præstata colenda illis, qui deci-
mas sine contradictione persoluant, lib. 3. t. 33. c. 32.
nu. 2. p. 935
Domini in criminalibus admittitur ad defendendum suum
seruum, & extenditur ad patrem, & maritum respectu
filij, & vxoris, lib. 5. t. 1. c. 15. n. 7. p. 149
Domini directus si intra spatium duorum mensium de-
clarauerit se nolle cedere emphyteusim, quæ ab emphyteu-
ta alienanda est, non requiritur vltior expectatio, nec re-
integra pænitere potest, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 14. p. 835
Domini directus si intra spatium duorum mensium op-
posuit exceptionem quod non tenebatur consensum, &
auctoritatem præstare venditioni, & postea vltra plures
menses victus euadat, tempus dictorum duorum mensium
currit à tempore latæ sententiæ, ibid. n. 16
Domini directus non potest declarare commissum incur-
sum contra heredem emphyteutæ alienantis si in vita
emphyteutæ tacuit, ibid. n. 85. p. 841
Domini directus finitis generationibus, ad quas emphy-
teusim concessa fuit, tenetur eadem hæreditibus, aut de-
scendentibus renouare, ibid. n. 161. p. 848
DOMVS alicuius etiam si steterit per mille annos iuxta
domum alterius non edificatam bene poterit edificari,
lib. 5. t. 40. c. 25. n. 7. p. 489
Domus appellatio non venit tugurium, nec apotheca, lib. 5.
t. 36. c. 6. n. 2. & 3. p. 408
Domus tota potest esse ad strictiorem religionem transfer-
re, lib. 3. t. 35. c. 3. n. 6. p. 998
Domus domini propter vitæ turpitudinem è domo pro-
pria, & vicina est expellendus, lib. 3. t. 18. c. 3. n. 39.
pag. 829
DONATIO attribuitur Episcopo etiam si Capitulum con-
sentiat, lib. 3. t. 24. c. 7. n. 2. p. 828
Donatio non censetur facta nisi laici, quod quis habet in
re, ibid. n. 4
Donatio potest per donatorem ob ingratitudinem donata-
rij reuocari, lib. 3. t. 24. c. 10. n. 2. p. 880
Donatio facta Ecclesiæ ob ingratitudinem Prælati reuoca-
ri non potest, ibid. n. 15. p. 881
Donatio facta causa dotis ob ingratitudinem reuocari non
potest, ibid. n. 16
Donatio remuneratoria ob ingratitudinem reuocari non po-
test, ibid. n. 17
Donatio reuocari potest si donatarius percussit donato-
rem palo, lapide, aut ferro, ibid. n. 18. p. 881
Donatio reuocatur si donatarius atroci iniuria donatorem
affecterit, ibid. n. 19
Donatio reuocari potest si donatarius notabile detrimētum
donantis bonis inferat, ibid. n. 21
Donatio reuocari potest si donatarius vitæ periculum do-
natori fuerit machinatus, ibid. n. 22. p. 882
Donationem causa mortis facere non potest religiosus, nisi
quid moderatum donet, lib. 3. t. 16. c. 2. n. 8. p. 887
Donatio remuneratoria meritis æquipollere debet, lib. 3.
t. 26. c. 12. n. 8. p. 897

Index rerum, & verborum

- Donatum officiali, aut parato benemerito id semper pre-
sumitur donatum familie personarum, & non officii, lib. 3. c. 26.
c. 15. n. 6. p. 900
- DONATIO** modalis facta Ecclesie, vel pio loco non po-
test reuocari nisi expresse fuerit contentum, lib. 4. c. 5.
c. 4. n. 3. p. 41
- Donatio iuxta terminos l. i. vniquam Cod. reuocandis don-
at. reuocatur per naturam filiorum naturalium,
subsequuto postea inter parentes Matrimonio, lib. 4. c. 17.
c. 6. n. 39. p. 101
- Donationem propter nuptias sed lucrum dotis ex pacto
proueniens amittit mulier propter adulterium, lib. 5.
c. 20. c. 4. n. 3. p. 131
- Donatio non valet inter virum, & vxorem, lib. 5. c. 20.
c. 8. n. 2. p. 135
- Donatio remuneratoria valet inter virum, & vxorem, ibid.
n. 5. p. 135
- Donatio causa mortis, vel quando confertur in tempus ma-
trimonii finiti valida est inter virum, & vxorem, ibid.
n. 13. p. 136
- Donatio facta ex lib. vel deprecationis causa valet inter vi-
rum, & vxorem, ibid. n. 16. p. 136
- Donatio exigi potest inter virum, & vxorem valida est,
ibid. n. 17. p. 136
- Donatio valet inter virum, & vxorem quando coniux,
qui donat non fit donatione pauperum quumvis alter
dum sit, ibid. n. 18. p. 136
- Donatio irrita inter coniuges confirmatur morte naturali,
vel civili donatoris si ante eius mortem precedat traditio
rei donatæ vera vel ficta, ibid. n. 21. pag. 136
- Donatio inuolida inter coniuges vi morte confirmetur
dedicatur donationem in eadem voluntate persistere,
vsque ad mortem, ibid. n. 22. p. 136
- Donatio inter coniuges facta quando reuocata censetur,
ostenditur n. 23. p. 136
- Donans in donatione facta Ecclesie potest eam legem ap-
ponere vt non liceat Ecclesie alienare, & si con-
tra factum fuerit potest eadem res à donante reuocari,
ibid. n. 9. p. 43
- Donatarius si ante donationem moriatur nulla est facta
inter viuos donatio, lib. 5. c. 21. c. 8. n. 3. p. 135
- Donationem exercet collator, lib. 3. tit. 8. cap. 5. n. 5.
pag. 775
- Donatio propter ingratitudinem reuocatur, lib. 1. c. 37.
c. 3. n. 11. p. 306
- Donationis ante nuptias ex causa alienatio rei lingioſe va-
let, lib. 2. c. 30. c. 1. n. 23. p. 682
- Donatio iurispatronatus nisi fit facta cōſentiente Episcopo
non est valida, lib. 3. c. 38. c. 1. n. 2
- Donatio rei lingioſe non valet, lib. 2. c. 30. c. 1. n. 9. p. 682
- Donatio inter virum, & vxorem morte civili confirmatur,
lib. 5. c. 20. c. 2. n. 4. p. 138
- Donatio non ſoluit ſauſchium, lib. 3. c. 18. c. 4. nu. 41.
pag. 837
- Donatio rei emphyteuſice irrequiſito domino fieri non po-
teſt, ibid. n. 54. p. 834
- Donatio emphyteuſice irrequiſito domino facta Eccleſie
non facit donationem incidere in commiſſum, ibidem
nu. 71. p. 839
- DORMIENS** deliquens an excuſetur, remiſſiue lib. 5.
p. 12. c. 6. h. 7. p. 334
- DOS** reſtituenda eſt vxori vbi fit ſeparatio culpa mariti,
non vero, ſuſcipiſus, lib. 5. c. 20. c. 1. n. 5. p. 137
- Dos vt per maritum reſtituatur vxori neceſſarium eſt
quod mulier per ſententiam iudicis Eccleſiaſtice ab eo
fuerit ſeparata, ibid. n. 6. p. 138
- Dotem amittit mulier propter adulterium, lib. 5. c. 20. c. 4.
nu. 2. p. 131
- Dotem perdit propter adulterium etiam vxor putatiua,
ibid. n. 6. p. 131
- Dotis amissionem propter adulterium tacite remiſiſſe
conſtitit vir poſt illud commiſſum ſi ſciens cum vxore
ſe reconciliauerit, ibidem num. 7
- Dotem, & donationem propter nuptias recuperat vxor ſi
maritus commiſerit adulterium, ibid. n. 9. p. 131
- Dotem perdit vxor propter oſculum luxurioſum, vel am-
plexum inhoneſtum, ibid. n. 12. p. 131
- Dotem amittit vxor propter adulterium quando propria
voluntate, puta virum tuncens aut eius domo receſſerit,
ibid. n. 13. p. 131
- Dotem, & donationem propter nuptias propter adulterium
commiſſum amittit mulier, etſi poſt larem ſententiam
ſuper adulterium ipſa probet conſanguinitatem, vel af-
finitatem, ibid. n. 16. p. 131
- Dos, & donatio propter nuptias pari paſſu ambulant, &
æqualem continent ſauorem exceptis caſibus à Iure ex-
preſſis, lib. 5. c. 20. c. 6. n. 3. p. 133
- Dos vxoris Catholice deſcendens quod vir eſſet hæreticus,
quando cum eo nupſerit, non conficatur, lib. 5. c. 27. c. 10.
nu. 22. p. 208
- Dotem ex bonis parentis hæretici filie habere non poſſunt,
ibid. n. 28. p. 209
- Dos mulieri propter ſtuprum præſtanda quomodo adhi-
manda, ostenditur lib. 5. c. 16. c. 1. n. 12. p. 156
- Dotare tenetur pater filiam ſpuriam, lib. 4. c. 7. c. 5. n. 10.
pag. 14
- Dos ante conſtitutionem Eccleſie conſtitui debet, lib. 3.
c. 40. c. 8. n. 3
- Dos æſtimata, que facit emptionem, ſoluit laudemium,
lib. 3. c. 18. c. 4. n. 25. p. 836
- Dos conſtitutio de re emphyteuſice irrequiſito domino
an fieri poſſit, ostenditur ibid. n. 57. p. 836
- Dos in cauſa principaliter mota quis fit competens Iu-
dex, ostenditur lib. 3. c. 1. c. 5. n. 3. p. 839
- Dotis promiſſio metu facta eſt omnino irrita, lib. 1. c. 49.
c. 3. n. 6. p. 316
- Dotare ſororem vterinam minimè tenetur frater, lib. 1.
c. 43. c. 3. n. 3. p. 333
- Dotare filiam inſectioſam tenetur Clericus, etiam ex red-
ditibus beneficii, ibid. n. 4
- Dotis promiſſio facta modo iuramento onus interpella-
di remittit, lib. 2. c. 24. c. 17. n. 4. p. 567
- Dotis in cauſa proceditur ad executionem ſententiæ non
obſtante appellacione ab illa interpoſita, lib. 2. c. 28. c. 59.
n. 15. p. 664
- Dilato quando datur ad probandum adde breuis vt ex bre-
uitate poſſit deſcribere cauſas probandi appellacio nec e-
ſt, lib. 2. c. 28. c. 60. n. 3. p. 666
- Dotis inſtrumentum probat matrimonium quoad ipſos
contrahentes, lib. 2. c. 23. c. 1. n. 3. p. 549
- Dotis cauſa ſerialibus diebus agi poſſit, lib. 2. c. 9. c. 5. n. 59.
pag. 477
- Dotis in cauſa alienatio rei lingioſe valet, lib. 2. c. 30. c. 2.
n. 21. p. 682
- Dotis cauſa per teſtes ſingulares probatur, lib. 5. c. 20. c. 4.
n. 67. p. 197
- DVBIA** res ſit per negationem, lib. 1. c. 9. c. 13. num. 2.
pag. 159
- Dubius de facto propter quod excommunicatione, aut irregu-
laritas incurritur, in dubio excommunicatione aut irre-
gularitate genere debet, lib. 5. c. 13. c. 14. n. 3. p. 350
- Dubius ru ior pars eſt eligenda, lib. 5. c. 27. c. 1. n. 6. p. 309
- Dubitans de facto propter quod excommunicatione aut irre-
gularitas incurritur, parum tutorem eligere tenetur,
lib. 5. c. 27. c. 5. n. 7. p. 309
- Dubium proueniens ex ſimplicitate vel ignorantia non fa-
cit dubitationem hæreticam ſi ſuam opinionem non deſer-
dat, ſed Eccleſie ſubſcribat, ibidem num. 5
- Dubius in ſide inſidens eſt, lib. 1. c. 1. c. 1. n. 4. p. 7. & lib. 5.
c. 7. c. 1. n. 3. p. 198
- Dubius etiam adhibita ſufficienti diligentia de voto à ſe
emiſſo non tenetur, lib. 3. c. 29. c. 18. n. 6
- Dubia in meliorem partem ſunt interpretanda, lib. 5. c. 4. 1.
c. 2. n. 1. p. 493

Collectan. in quinque libros Decretal.

Dubijs benignior interpretatio est facienda, ibid.
DVCEs, Marchiones, comites perpetuo inuicti consensu
imperatores in suo ducatu Marchionatu ac comitatu,
ibid. n. 35

DVELLO pugnantes quas poenas hodie incurrant iuxta
varias summorum Pontificum constitutiones, ostenditur
lib. 5. t. 1. c. 1. n. 3. p. 351

Duella, aliorum purgationes vulgares sunt prohibita, lib. 5.
t. 35. c. 1. n. 2. p. 405

DVO ad vnam prebendam eligi non possunt, lib. 3. t. 5. c. 8.
n. 4. p. 738

Duorum vicem quando quis sustinere possit, ostenditur
lib. 1. t. 19. c. 3. n. 23. p. 465

Duo infimul eandem rem, & eodem modo possidere non
possunt, lib. 1. t. 19. c. 9. n. 14. p. 476

Duo testes, qui praesentes esse debent matrimonio contrahen-
do iuxta formam Concil. Trid. an debeant esse omni excep-
tione maiores, remissus lib. 4. t. 14. c. 1. n. 8. p. 74

E

EBRIVS non potest esse idoneus testis, lib. 2. t. 20. c. 1.
n. 4. p. 487

Ebrius penitus tanquam vilis à testimonio repellitur, lib. 2.
t. 20. c. 2. n. 11. p. 488

Ebrius ebrietate tempore matrimonium contrahere non po-
test, lib. 4. t. 1. c. 14. n. 4. p. 19

EBRIETAS quando sit peccatum mortale, ostenditur lib. 3.
t. 45. c. 1. n. 2

Ebrietas quanta mala pignat, ostenditur lib. 3. t. 1. c. 14. n. 3.
p. 705

ECCLÉSIA aliquando crimen tolerat propter scandalum,
vel multitudinem peccantium, lib. 1. t. 2. c. 10. n. 25. p. 15

Ecclésiā prima vacat per translationem Praelati ad aliam,
lib. 1. t. 7. c. 3. n. 5. p. 147

Ecclésiā Cathedralē solus Papa mutat, lib. 1. t. 3. c. 16.
num. 5. p. 190

Ecclésiā Matricē quae dicatur, remissus lib. 1. t. 36. c. 10.
num. 4. p. 31

Ecclésiā habet fas minoris in restitutione consequenda,
lib. 1. t. 4. c. 1. n. 3. p. 321

Ecclésiā coram quo Iudice possit restitutionem in integrum,
& rescissionem contractus petere, ostenditur ibid. n. 9

Ecclésiā restituenda restituendum est pretium illi, qui cum
ea contraxit, quamvis de pretio non fiat mentio in sen-
tentia, ibid. n. 11

Ecclésiā restituitur usque ad quadriennium utile à princi-
pio data tamen scientia, ibid. n. 15. p. 322

Ecclésiā laica, siue minor restituitur ad probationem omni-
fiam, lib. 1. t. 4. c. 3. n. 3. p. 323

Ecclésiā laica in probatione non adstringitur ad probandum
quod illam omiserit sed sit est allegare, ibid. n. 4

Ecclésiā post conclusionem in causa admittitur ad proban-
dum ex capite restitutionis, ibid. n. 5

Ecclésiā conceditur beneficium restitutionis in integrum,
etiam quando agit de lucro capiendo, quod facilitate, vel
negligentia Praelati amisit, ibid. n. 7

Ecclésiā fungitur Iure Imperij, ibid. n. 9. p. 324

Ecclésiā, vel minor quando dicunt se laicos propter lapsum
temporis, tunc non est opus probare scilicet, lib. 1.
t. 4. c. 7. n. 5. p. 327

Ecclésiā laica in contractu Laicos coram Ecclesiastico Iudi-
ce per in integrum restitutionem convenire potest, lib. 1.
t. 4. c. 9. n. 3. p. 329

Ecclésiā quando dicatur non habere ultra quid faciat, lib. 2.
t. 1. c. 10. n. 8. p. 53

Ecclésiā quoad bona feudalia, quae tenet à Rege alioue do-
mino temporali, ligatur legibus feudalibus Laicorum, &
subest domino temporali, lib. 2. t. 1. c. 7. n. 5. p. 165

Ecclésiā, & Praelati vi consuetudinis transferunt possessionem,
lib. 2. t. 13. c. 9. n. 6. p. 429

Ecclésiā ad testes post publicationem examinandos resti-
tuitur, lib. 2. t. 20. c. 2. n. 5. p. 508

Ecclésiā in dubio praesumitur libera nisi probetur subiecta,
lib. 1. t. 20. c. 4. n. 3. p. 521

Ecclésiā vacante cessat praescriptio contra ipsam, lib. 1. t. 2. c. 16.
c. 1. n. 4. p. 591

Ecclésiā contra Ecclesiā praescribitur annis quadraginta, lib. 1.
t. 16. c. 6. n. 3. p. 593

Ecclésiā fuerit litterata, & amat sapientes, lib. 3. t. 5. c. 28.
n. 16. p. 755

Ecclésiā, seu Monasterij admitti non debent plures quam
qui ex relictis nutrirī possint, lib. 3. t. 7. c. 1. n. 2. p. 768

& capite 4. n. 2. p. 769

Ecclésiā unita alteri Ecclesiā, vel beneficio in illius transit
naturam, lib. 3. t. 9. c. 1. n. 3. p. 782

Ecclésiā siue beneficia ad tempus commendare potest Ca-
pitulum Sede vacante, lib. 3. t. 9. c. 2. n. 4. p. 784

Ecclésiā res, quae servando servari non possunt, alienari non
prohibentur, lib. 3. t. 10. c. 8. n. 4. p. 790

Ecclésiā nomine aliquando intelligitur omnis locus pius,
lib. 3. t. 13. c. 6. n. 5. p. 801 & eod. lib. 3. t. 20. c. 15.
n. 2. p. 899

Ecclésiā nullo dāto pretio res male alienatas repetit, ibid.
num. 9

Ecclésiā potest petere restitutionem in integrum, & conse-
quenter rescissionem contractus coram Iudice Ecclesiasti-
co, lib. 3. t. 3. c. 11. n. 3. p. 805

Ecclésiā petens restituere debet probare se laicam, alioquin
exaudienda non est, ibid. n. 4

Ecclésiā ex deposito facto apud suum Clericum non tenet
nisi in eius utilitatem versum probetur, lib. 3. t. 16.
c. 1. n. 4. p. 809

Ecclésiā tenetur ex deposito facto apud ipsam non secus ac
alii depositarii, ibid. n. 8. p. 810

Ecclésiā si nō solvat canonem rei emphiteutice debet resti-
tui adversus solutionem omisam, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 104.
p. 843

Ecclésiā, vel Monasterium non tenetur ex mutuo suscepto
à particulari nisi in ipsius utilitatem versum probetur,
lib. 3. t. 22. c. 4. n. 8. p. 867

Ecclésiā, & minor adversus mutuum à se receptum restituun-
tur ex eo locum quod in eorum utilitatem versum non
proberetur, ibid. n. 14. p. 868

Ecclésiā dicitur singularis fidelium congregatio, lib. 3. t. 16.
c. 12. n. 3. p. 807

Ecclésiā relictam, dicitur factum in causam piam, lib. 3.
t. 26. c. 15. n. 8. p. 900

Ecclésiā si est unita alteri videntur unita omnia iura ipsi
Ecclésiā competentia, etiam si nihil exprimitur, nisi Ec-
clésiā, cui unita sit, sit incapax iuris illius Ecclésiā uni-
tae, lib. 3. t. 36. c. 2. n. 2

Ecclésiā existens si vulneraverit aliquem existentem extra
Ecclésiā non gaudet eius immunitate, lib. 3. t. 49.
c. 10. n. 8

Ecclésiā decimas à Laico habens eas non praescribit et-
iam per tempus immemorabile, lib. 3. t. 12. c. 30. cap. 31.
num. 5. p. 935

Ecclésiā minime execrata censetur quando corrumpit te-
trum integritas, & illas remanentibus parietibus, lib. 3.
t. 40. c. 6. n. 3. p. 1055

Ecclésiā consecratione non indiget quando parietes non
simul, & in totum, sed paulatim, seu per partes de-
struuntur, & successus reparantur, ibid. n. 3

Ecclésiā iorum adificium quando suae casu fortuito, siue
consilio destruitur, & corrumpitur in totum quoad testum
& parietes, tunc minime reuertitur antiquam consecratio-
nem, etiam si eo animo destruitur ut iterum ex eadem
materia reedificetur, ibid. n. 4. p. 1056

Ecclésiā consecrata per Episcopum excommunicatum an
censeatur polluta, lib. 3. t. 40. cap. 7. numero 3.
p. 1057

Ecclésiā si non fuerit consecrata, sed tantum benedicta

Cec iiij recon-

Index rerum, & verborum

- reconciliari potest per quencunque simplicem Sacerdotem, per asperersionem aque lustralis, lib. 3. t. 40. c. 10. num. 2.
- Ecclesia cadit si Iure suo non solvendo pensionem sicut quilibet privatus, potest tamen restitui aduersus solutionem omisam, lib. 3. t. 36. c. 6. u. 8. p. 1007
- Ecclesia quolibet eo ipso quod est in aliqua diocesi, Episcopo illius subiecta debet esse, nisi exempta probetur, lib. 3. t. 37. c. 2. n. 2
- Ecclesia, vel Monasterium quando vnitur alteri assumit naturam, & privilegia illius, cui vnitur, lib. 3. t. 35. c. 3. num. 4. p. 908
- Ecclesia penitus diruta vt illius rededificatio acquiratur iurisdictionis quae dicitur, ostenditur lib. 3. t. 38. c. 3. num. 8.
- Ecclesia ex constructione facta de assensu Episcopi acquiratur iurisdictionis abique alia reservatione, lib. 3. tit. 38. c. 27. num. 2. p. 1032
- Ecclesia alit patronum suum si extrema laborat egestate, lib. 3. t. 38. c. 25. n. 7. p. 1033
- Ecclesias constituere dicitur opus pium, & religiosum, lib. 3. t. 38. c. 25. n. 13. p. 1033
- Ecclesia destructa auctoritate superioris iam non comprehenditur sub nomine Ecclesiarum, lib. 5. t. 32. c. 2. n. 5. p. 334
- Ecclesia gladium habet spirituale, quo vivificat, non materiale, ut mortificat, lib. 5. t. 33. c. 2. n. 4. p. 338
- Ecclesias de manibus Laicorum sine consensu Episcopi non possunt religiosi accipere, lib. 5. t. 33. c. 3. n. 11. p. 342
- Ecclesiarum nomine quae veniant, ostenditur lib. 5. t. 39. c. 23. nu. 3. p. 451
- Ecclesia potest violentos Laicos rerum Ecclesiarum occupantes, scilicet inuadentes coercere, ibid. n. 6
- Ecclesia non possunt per concubitus conjugalem extraculum necessitatis, lib. 5. t. 16. c. 5. n. 3. p. 258
- Ecclesia alit delinquentes, qui ad eam confugiunt, lib. 3. t. 37. c. 2. n. 2. p. 903
- Ecclesiae forma scienda est in absolutione, quae fit in mortis articulo, ibid. n. 3
- Ecclesia penam aliquam non habet, lib. 3. t. 27. c. 2. n. 4. p. 308
- Ecclesia habens portionem deputatam certoque redditus pro fabrica, de illis edificari, seu reparari debet, lib. 3. t. 48. c. 1. num. 4
- Ecclesia matrix quae dicitur, ostenditur lib. 3. t. 48. c. 2. n. 7 & lib. 5. t. 40. c. 23. n. 2. p. 486
- Ecclesia Collegiata secularis in aliam collegiatam, vel conuentualem regularem mutari potest, lib. 3. t. 48. c. 5. n. 2.
- Ecclesia possunt, seu violatur per sanguinis effusionem, lib. 5. t. 33. c. 11. n. 1. p. 362
- Ecclesia an, & quando indigeat reconciliatione si quis in ea pereuerat, vel alia iniuria afflicta sit extra sanguinis effusionem, ibid. n. 4.
- Ecclesia possunt per sanguinis hominis vuentis, non autem, cadaveris effundantur, ibid. n. 7
- Ecclesia censetur violata si quis suae mentis compos, ex ira, vel desperatione se ipsum occidat, vel iniuriis percutiat, ibid. n. 8
- Ecclesia nomine in materia violationis intelligitur ea, quae consecrata est, vel specialiter benedicta, ibid. n. 10
- Ecclesia sine Episcopi consensu edificari non potest, lib. 5. t. 33. c. 14. n. 14. p. 371
- Ecclesia destructa minime gaudet privilegio concessis Ecclesiis, lib. 5. t. 40. c. 24. n. 1. p. 489
- Ecclesiae interest de causis viduarum orfanorum, & pauperum cognoscere, lib. 5. t. 40. c. 36. n. 8. p. 450
- Ecclesia non recipit oblationes, hominum tapiorum, lib. 5. t. 26. c. 1. n. 1. p. 262
- Ecclesia debet consecrari a proprio Episcopo, aut ab alio de eius consensu, lib. 3. t. 40. c. 2. n. 2. p. 1033
- Ecclesia quolibet die tam festo quam festivo consecrari potest, ibid. n. 3
- Ecclesia possunt, & reconciliatione indigent quiescentes homicidium voluntarium, & iniuriam intra spem ab aliquo patram, lib. 3. t. 4. c. 40. n. 2. p. 1054
- Ecclesia per martyrium aliquem sancti a tyranno, vel heretico in ea perparatur possunt, ibid. n. 5. p. 1055
- Ecclesia consecrata est quando nescitur ambiguiturve an sit consecrata, ibid. n. 6
- Ecclesiam si Episcopus consecraret non acceptata dote, de suo eam dotare tenetur, lib. 3. t. 40. c. 2. n. 2. p. 1057
- Ecclesiae dicuntur ad aliquem pertinere vtroque, seu plene iure quando in spiritualibus, & temporalibus eidem subiectae sunt, lib. 5. t. 33. c. 2. n. 2. p. 378
- Ecclesiae per prescriptionem potest vtroque Iure a potestate eximi Episcopi, & ad religiosos transferri, ibid. n. 4. p. 379
- Ecclesiae ad procurandum legati Sedis Apostolicae, & quando per privilegium eiusdem Sedis sint exemptae, remittuntur lib. 3. t. 39. c. 17. n. 3
- Ecclesia Romana non solet aliquem privilegiare contra se, lib. 3. t. 39. c. 17. n. 5
- Ecclesiasticus Index. Vide Index Ecclesiasticus.
- EDI debent inire omnia in Iudicio a litigatoribus induta, lib. 2. t. 19. c. 11. n. 11. p. 480
- EDICTUM de matrimonio est prohibitorium, lib. 4. t. 1. c. 3. n. 4. p. 18
- Edictum de rebus est prohibitorium, vt quilibet admittatur qui non repellitur, lib. 2. t. 20. c. 2. n. 5. p. 487
- ELECTI quales perquirendi sunt iuxta text. in cap. ult. de Regularibus, ostenditur lib. 3. t. 38. c. 4. n. 3. p. 959
- Eiectus a Religione habitoque ex iusta causa priuatus si a Religione repetatur tenetur redire, ita si non rediat, apostatizatur sit numero recondemnus, ibid. n. 7. p. 961
- Eiectus iure Religione potest cogere, vt illum iam plane correctum admittat, ibid. n. 8. p. 961
- Eiecti ab ordine non tenentur aliam ingredi Religionem, & ita possunt ad aliam suae aequalem, siue laxiorem, abique vlla processu licentia transire, ibid. n. 9. p. 961
- Eiecti ab ordine cum Episcopo, originis ne, an domicilij subiecti maneat, ostenditur ibid. n. 11. p. 962
- Eiecti a Religione non tenentur ad obseruandas Regulas, & reliqua vota iuxta Religionis suae instituta in ea emissae, praeter tunc substantialia, castitatis, paupertatis, & obedientiae, ibid. p. 962
- Eiecti in perpetuum non tenentur deserre habitum suae Religionis si eo spoliuntur, ibid. n. 13. p. 962
- Eiecti a Religione non tenentur ad Diuinum Officium recitandum, ibid. n. 14. p. 962
- Eiecti a Religione an tantum proprium sibi possint acquirere, vel de eo cessari, & cum quam acquirant, ostenditur ibid. n. 15. p. 962
- Eiectus a monasterio per iustam sententiam definit esse Monachum Monasterij, lib. 1. t. 31. c. 7. n. 3. p. 262
- Eiecti ab Ordine si sint Subdiaconi, aut aliquo Ordine insigniti, nisi aliud obstat, possunt ad alios Ordines promoueri, lib. 5. t. 3. c. 6. n. 4. p. 235
- ELECTIONIS confirmatio valet non facta mentione de prouisione alteri nulliter facta, lib. 1. t. 3. c. 17. n. 13. p. 47
- Electio, vel postulatione facta in loco interdicto est valida, lib. 1. t. 5. c. 1. n. 2. p. 82
- Electio si propter electi vitium irrita declarata fuit, iterum electio de alia persona non potest, dummodo elector tempore electionis primae vitium electi ignorasset, lib. 1. t. 5. c. 2. n. 2. p. 83
- Elector Abbas pertinet ad Conuentum, lib. 1. t. 6. c. 1. n. 6. p. 87
- Elector facta ad importunum populi clamorem non valet, lib. 1. t. 6. c. 2. n. 4. p. 87
- Electionis cassatione vacat ipso iure beneficium, lib. 1. t. 6. c. 7. n. 3. p. 99
- Electionibus Praetolorum Spiritus Sancti gratiam inuocare vult est receptissimum, lib. 1. t. 6. c. 14. n. 2. p. 100
- Electionis renuncians si appellauit ab electione noua, non adest, lib. 1. t. 6. c. 16. n. 3. p. 101
- Elector facta ab excommunicato vitando est illicita, & nulla, ibid. n. 5. p. 102
- Electionis Canonicae verus consecrator in Germania tantum fertur, lib. 1. t. 6. c. 8. n. 4. p. 103

Elector

Collectan. in quinque libros Decretal.

Electio valet non expectatis ijs, qui vocandi non erant, lib. r. t. 6. c. 18. n. 10. p. 103
Electio facta de extraneo idoneo a Collegio, vel à maiori ipsius parte valet, lib. 1. t. 6. c. 21. n. 2. p. 107
Electio, seu collatio facta cuicunque idoneo extraneo est valida, ibid. n. 6. p. 108
Electio facta per comminationes, & impressiones est ipso iure nulla, lib. 1. t. 6. c. 23. n. 3. p. 109
Electio Papæ ad quos pertinet si Sede Apostolica vacante omnes Cardinales mortui essent, ostenditur ibidem, n. 12. p. 100
Electio Prælati est facienda in Ecclesia Cathedrali, seu loco consueto, & in subsidium ubi commodus daretur facultas, lib. 1. t. 6. c. 28. n. 3. p. 116
Electio facta in loco interdicto valet, ibid. n. 3. p. 116
Electionis confirmatio à Metropolitano, vel alio immediato Superiore petenda est, lib. 1. t. 6. c. 31. n. 4. p. 119
Electio irrita ex quo facta fuit aliquibus contemptis contemptores pro prima vice eligendi facultate non priuantur, lib. 1. t. 6. c. 36. n. 3. p. 124
Electio Canonica quibus modis dicitur, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 39. n. 3. p. 125
Electiones formæ quales, remissivè lib. 1. t. 6. c. 41. n. 3. pag. 128
Electio Regularium Prælatorum faciendi est iuxta formam cap. quia propter, de elect. ibid. n. 6
Electio beneficiorum, seu Prælatorum inferiorum non est faciendi iuxta formam cap. quia propter, de elect. ibid. num. 8
Electioni interesse non debent, qui eligere prohibentur, ibid. n. 11
Electioni interesse non tenentur qui commodè vocati nequeunt, ibid. n. 12
Eligentes scienter indignum priuantur ipso iure electione, & ius eligendi amittunt, lib. 1. t. 6. c. 17. n. 35. p. 97. & c. 25. n. 3. p. 114. & c. 40. n. 4. p. 116
Eligendi Episcopos potestas ad Capitulum, & Canonicos spectans vique ad quod tempus duraverit, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 18. n. 5. p. 103
Eligens aut præstans dnum omisso digniori peccat mortaliter, lib. 1. t. 6. c. 19. n. 4. p. 104
Eligenda potestas si aliqui propter delictum commissum privati fuerint illa potestas ad alios, qui non deliquerunt, devolvitur lib. 1. t. 6. c. 23. n. 3. p. 109
Eligendi, præstandi, & sumendi quasi possessio, absque scientia, & patientia aduersarii acquiri non potest, lib. 1. t. 6. c. 19. n. 17. p. 112
Eligendi ius habentes legitimè citari, & vocari debent, lib. 1. t. 6. c. 18. n. 6. p. 116
Eligendi facultatem habens non poterit se ipsum eligere, lib. 1. t. 6. c. 33. n. 3. p. 110
Eligendi qualitas attendenda est, quæ utilior fuerit Ecclesie inspecto beneficio sua, & qualitate, lib. 1. t. 6. c. 38. n. 3. p. 125
Eligendus ante professionem nullus est ad beneficia Regularia administrationem habentia, ibid. n. 5. p. 125
Electores compromissarii congruentius erunt in numero impari, lib. 1. t. 6. c. 30. n. 3. p. 117
Electores in Ecclesiis Cathedralibus, etiam Regularibus essentè legitimo impedimento tenentur intra tres menses Prælatum eligere, alioquin devolvitur electio ad Superiorem proximum, lib. 1. t. 6. c. 41. n. 3. p. 126
Electus ante confirmationem non potest conferre beneficia, lib. 1. t. 6. c. 9. n. 2. p. 98
Electus an computetur in numero duarum partium, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 6. n. 8. p. 90. & 91
Electus in Episcopum non potest actualiter deponere electum quantumvis prædicti pronuntiare esse deponendum, lib. 1. t. 6. c. 15. n. 17. p. 101
Electus non confirmatus non potest quicquam exercere de ijs, quæ pertinent ad beneficium, seu Prælatum, ad quem est electus, lib. 1. t. 6. c. 17. n. 3. p. 102

Electus si ante confirmationem alteri sua beneficia consuluerit quæ ipse prius habebat, annullata electione, poterit beneficia prædicta alteri collata recuperare, ibidem, num. 3.
Electus quando fuit per Summum Pontificem depositus, & ijs quibus suffragiorum ius est habitum elegerunt, si Papa restituerit primum, quis præferatur, restitutus, vel noviter electus, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 10. n. 17. p. 106
Electio sepulture, Vide Sepulture electio.
Eligere debemus eam partem per quam tutius est consulti quando agitur de salute animæ, lib. 3. tit. 46. cap. 1. num. 5
Eligentium vota si in duas partes se diviserint in Metropolitani indicio præferuntur, qui maioribus iuvantur studiis, & meritis, lib. 3. tit. 38. c. 3. n. 3.
Electores non debent vocari accedere ad scrutatores bini, vel triini, sed singuli, lib. 1. t. 6. c. 4 n. 18. p. 130
Electores non possunt in scriptis vota sua præferre, ibidem num. 24
Electionis per scrutinium faciendæ substantiale est, ut electorum vota exquirantur secretè, lib. 1. t. 6. cap. 4. num. 17. p. 130
Electionis per scrutinium faciendæ substantiale est quod vota in scriptis sint redacta, ibid. n. 24. p. 131
Electionis per scrutinium faciendæ substantiale est, ut vota in scriptis redacta publicentur, ibid. n. 16. p. 131
Electionis ad utilitatem non sufficit habere maiorem suffragiorum partem, sed ulterius requiritur eandem esse sanctorum, ibid. n. 17. p. 131
Electio faciendi est per solas personas de Capitulo nec alius est admittendus tamquam procurator alicuius absentis legitimè impediti, nisi fuerit de eodem Capitulo, seu Collegio, ibid. n. 28. p. 131
Electione, quæ fit per viam Spiritus Sancti non est opus seuare formam cap. quia propter, ibidem num. 31. pag. 131
Eligendi potestate priuantur illi, qui contra formam in cap. quia propter, decretam celebrant electionem etiam sine villa fidei, ibid. n. 31. p. 132
Electionis substantia quæ sunt, remissivè ibid. num. 36. pag. 132
Electiones canonice nullatenus fieri debent de nocte, nisi in casu maxime necessitatis, ibid. n. 39. p. 132
Electio tota sit expensis electi, lib. 1. tit. 6. cap. 45. n. 2. p. 133
Electus ad dignitatem in sua Ecclesia cui necesse est litigare pro consequendo eam, debet habere expensas ab Ecclesia eligente, ibid. n. 3. p. 134
Electio illius, qui requisitus antequam esset electus consensit electioni de se faciendæ, est cassanda, & annullanda, quia præsumitur ambiciosus, lib. 1. t. 6. c. 46. n. 3. pag. 134
Electus ut quis canonicè sit non sufficit habere maiorem partem suffragiorum respectu minoris, sed requiritur ulterius habere maiorem partem respectu totius Capituli, ibidem num. 5. pag. 133. & cap. 55. num. 2. pag. 141
Eligendi ius consuetudine acquiri potest, lib. 1. t. 6. c. 49. n. 3. pag. 136
Eligendi iuris quasi possessio ut acquiratur extraneis quæ requiratur, ostenditur ibid. n. 5. p. 136
Electi persona non augeat numerum eligentium, remissivè ibid. n. 8. p. 136
Electus per scrutinium necessariò est faciendi per congregatos in vnum, lib. 1. t. 6. c. 55. n. 3. p. 141
Electionis ad validitatem non sufficit quod à maiori parte fiat, nisi etiam illa maior pars sit sanior, lib. 1. t. 6. c. 17. n. 5. p. 141
Electi quando duo sint paribus votis, & æquali idoneitate possunt eligentes procedere ad aliam electionem, & si iterum erunt in omnibus pares poterit Superior gratificari vtri ex electis voluerit, ibid. n. 9.

Electus

Index rerum, & verborum

Electus in Episcopum ante confirmationem potest renunciare sine Papæ licentia, lib. 1. t. 7. c. 1. n. 26. p. 146
Electio non de facta sponte renunciandi amplius non auditur lib. 1. t. 11. c. 5. n. 5. p. 154
Electus ad aliquod beneficium potest simpliciter renunciare electioni de se factæ, ibid. n. 6. p. 154
Eligere ad beneficia vacantia infra sex menses debent, ad quos electio spectat, lib. 1. t. 11. c. 5. n. 3. p. 163
Eligentes aliquem ad mortua sunt adstricti læsis persolvere, noxam, & damna suborta ex iniqua electi administratione, lib. 1. t. 23. c. 7. n. 8. p. 215
Eligens aliquem in Iudicem ex noua & iusta causa superueniente potest illam rescisse, lib. 1. t. 29. c. 35. n. 5. pag. 243
Electio, in qua seruari debet forma cap. quia propter, de elect. nocte fieri non potest, lib. 1. t. 29. c. 34. nu. 10. pag. 243
Electio Episcoporum ut fiat in eodem Regno de eadem natione, & lingua vtilissimum est, lib. 1. t. 31. c. 14. n. 3. pag. 274
Electio metu renunciandi potest eidem Ecclesiæ præfici non obstante renunciatione, nisi fuisset confirmata iuramento, lib. 1. t. 40. c. 3. n. 5. p. 317
Electus contra quem opponitur interea nullam habet administrationem, lib. 1. t. 1. c. 11. n. 6. p. 359
Electio in officialem ad certum tempus lapsa illo tempore, intra quod officialis fuit impeditus scribere, non debet reintegrari aliud tantum tempus, ibid. num. 7. p. 359
Electio Iudicis, vel Rei in potius alternatiue impolitus quādo fit, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 5. n. 30. p. 392
Electio celebranda in comuni, & communiter, non, vōro singulariter per particulares, lib. 2. t. 12. c. 7. n. 3. p. 48
Electio vnamitter, seu concordat quando facta dicatur, ibid. n. 4
Electio Episcoporum ad solos Canonicos Ecclesiarum Cathedralium regulariter pertinet, ibid. n. 15. p. 420. & lib. 1. t. 6. c. 18. n. 1. p. 103. & c. 47. n. 3. p. 135
Electio facta ab eo, qui in possessione victus est, irritari potest, licet in petitorio vetriciorum reportauerit, ibidem num. 16. p. 420
Electio sepulchra per testes singulares probari potest, lib. 2. t. 10. c. 4. n. 55. p. 493
Electio facta ad importunum clamorem non valet, lib. 3. t. 5. c. 30. n. 3. p. 747
Electio facta de digno omisso digniore tenet, lib. 3. t. 1. c. 29. n. 3. p. 757
Electio sepulchra testibus singulatis probari potest, lib. 3. t. 28. c. 8. n. 2. p. 910
Eligendi ad dignitates ius non potest vendi, lib. 5. t. 3. c. 13. n. 7. p. 168
Electio simoniaca est si aliquis ignoranter electio pro eo eligendo pecuniam dederit, lib. 5. t. 3. c. 15. n. 6. p. 169
Electio spectatrix, seu preter interveniente fieri non potest, lib. 5. t. 3. c. 27. n. 3. p. 170
Electio simoniaca electio ignorante facta an sit reprobanda, vel ipsi iure nulla, ostenditur ibid. n. 6
Electio confirmata non imputatur si eo prohibente pro illius confirmatione pecunia data sit, lib. 5. t. 3. c. 33. n. 2. p. 173
Electi consanguineus, vel amicus ad aliquam dignitatem, qui pro ea obtinenda pecuniam dedit, non presumitur debile de mandato electi, nisi illius interuenit scientia, ibid. n. 3
ELEEMOSYNÆ receptio à raptoribus, seu violenteribus dam non restituunt, prohibetur, lib. 5. t. 17. c. 22. n. 3. p. 261
Eleemosynam si populus consuevit Sacerdoti, vel Ecclesiæ erogare, potest cogi officio Iudicis ad perserendum, lib. 5. t. 3. c. 43. n. 5. p. 177
Eleemosynæ virtus, & effectus qualis, remissus lib. 3. t. 17. c. 1. n. 3. p. 811
ELOGIA non probant deficiente partis citatione, lib. 2. t. 20. c. 41. n. 4. p. 522

EMANCIPATIONIS instrumentum probat patriam potestatem præcessisse, lib. 2. t. 6. c. 34. n. 25. p. 123
Emancipationis filij causa non recipit estimationem, lib. 2. t. 28. c. 11. n. 11. p. 610
EMMANUEL BARBOSA Auctoris Pater laudatur in, proemio n. 1. p. 4
EMENDATVS potest ad Episcopatum assumi, lib. 1. t. 6. c. 2. n. 6. p. 88
Emendatus mitius est puniendus, lib. 1. t. 6. c. 20. n. 2. pag. 105
EMPHYTEVTA requiritur si neget soluere pensionem potest conueniri à domino directio interdico vnde vi, lib. 1. t. 6. c. 34. n. 31. p. 113
Emphyteuta tenetur domino directo titulum emphyteusis ostendere, lib. 1. t. 6. c. 47. n. 4. p. 135
Emphyteusis de materia qui scripserunt, referuntur, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 1. p. 833
Emphyteuta non potest emphyteusim alienare nisi prius requirat domini consensum extradiuiciale, vel presumptum, ibid. n. 3. & 4. p. 834
Emphyteusis alienatori Ecclesiæ præstando consensum, requisita videtur, si emphyteuta post alienationem requisierit illum scientem alienationem, ibidem, n. 5. p. 834
Emphyteuta rei alienationi potest Prælati Ecclesiæ Collegatæ, vel monasterij absque Capitulo præstare consensum, ibid. n. 6. p. 834
Emphyteuta non requisitus potest directus dominus directum vendere dominum, ibid. n. 6. p. 834
Emphyteusim alteri sub emphyteuta vendens quādo tenetur requirere consensum domini directi, & non emphyteute, ostenditur ibid. n. 8. p. 834
Emphyteuta tenetur denunciare domino directo verum ptemum, ut ipse deliberare possit an sibi expediat rem habere, emphyteusim habere, ibid. n. 9. p. 834
Emphyteuta priuatur re emphyteutica si ex primat per mendacium pretium venditionis, ut annuus soluat pro laudemio, ibid. n. 11. p. 834
Emphyteusis non potest retineri à domino in finorem tertij quādo ei denunciatur an sibi expediat rem habere, ibid. n. 12. p. 835
Emphyteuta, vassallo, & colonio debet dominus præferri in emptione fructuum ex prædio perceptorum, ibid. num. 12. pag. 835
Emphyteusim, quam emphyteuta vendere intendit si emere nolle dominus directus intra spatium duorum mensium declarauerit, non requiritur vltior expectatio, nec re integra pomittere potest, ibid. n. 14. p. 835
Emphyteuta licet potest vendere, & alienare personis non prohibitis postquam dominus declarauerit se nolle emere, ibid. n. 17. p. 835
Emphyteusis ex venditione antequam emptor possessionem consequatur laudemium soluendum est domino directo, ibid. n. 18. p. 835
Emphyteuta alienans irrequisito domino emphyteusim amittit, ibid. n. 46. p. 837
Emphyteusim ad longum tempus conducent irrequisito domino illam amittit, ibid. n. 47. p. 837
Emphyteusis peremptio irrequisito domino facta facit emphyteusam incidere in commissam ibid. n. 48. p. 837
Emphyteuta, qui irrequisito domino transiit emphyteusim in aduersarium aliquo nempe dato, vel tecto, cadit in commissam, ibid. n. 50. p. 837
Emphyteusim in commissam incidere facit cessus impositio super re emphyteutica domino irrequisito, ibid. num. 51. pag. 837
Emphyteusim in commissam incidere facit redditus restitutus impositio super re emphyteutica irrequisito domino, ibid. n. 52. p. 838
Emphyteusis legatum irrequisito domino fieri non potest penitus extraneo, qui non erat emphyteuta successurus, ibid. n. 53. p. 838
Emphyteuta rei donatio irrequisito domino fieri potest, ibidem

Collectan. in quinque libros Decretal.

- ibidem num. 34. pag. 838
- Emphyteusis irrequisito domino renunciari non potest, ibid. n. 11. p. 838
- Emphyteusis alienatio cum clausula constituti an faciat incidere emphyteutam sic alienantem in commissum, ostenditur ibid. n. 18. p. 838
- Emphyteusis de re constituto dotis irrequisito domino an fieri possit, ostenditur ibid. n. 17. p. 838
- Emphyteusis rei alicuius alienatio necessaria, quæ sit ex mandato iudicis, irrequisito domino fieri non potest, ibid. n. 18. p. 838
- Emphyteusis de re compromissum sine directi domini consensu fieri non potest, ibid. n. 19. p. 838
- Emphyteusis ad rem nominatam an irrequisito domino fieri possit, ostenditur ibid. n. 20. p. 838
- Emphyteusis rei ob alienationem irrequisito domino an ipso iure abque sententia commissi pœna incuratur, ostenditur ibid. n. 21. p. 838
- Emphyteusis se negans si de mendacio comunicatur in pœnam commissi cadit, ibid. n. 22. p. 839
- Emphyteum licet celebret contractum alienationis, si tamen non sit secuta traditio non incidit in commissum, ibid. n. 23. p. 839
- Emphyteusis venditio nulla irrequisito domino facta non facit emphyteutam vendentem incidere in commissum, ibid. n. 24. p. 839
- Emphyteusis venditio conditionalis irrequisito domino fieri potest si non dum processum sit ad traditionem, ibid. n. 25. p. 839
- Emphyteusis venditio cum pacto legis commissoria, vel aditionis in diem fieri potest irrequisito domino, ibid. n. 26. p. 839
- Emphyteusis venditio, quæ rescinditur remedio l. a. C. de rescindendo. vendit. fieri potest irrequisito domino, ibid. n. 27. p. 839
- Emphyteusis de vendendo promissio irrequisito domino fieri potest, ibid. n. 28. p. 839
- Emphyteusis retractus irrequisito domino fieri potest, ibid. n. 29. p. 839
- Emphyteusis hæres potest irrequisito domino venditionem facere sine partis coheredi suo, ibid. n. 30. p. 839
- Emphyteusis donatio facta Ecclesie irrequisito domino non facit donatorem incidere in commissum, ibid. num. 71. pag. 839
- Emphyteusis alienatio nulliter facta irrequisito domino non facit incidere sic alienantem in commissum, ibid. num. 72. pag. 839
- Emphyteusis uxoris alienatio viro facta tam in commissum incidere non facit, ibid. n. 73. p. 839
- Emphyteusis alienatio irrequisito domino facta ab eo, qui ignorabat eam esse emphyteuticam, non facit incidere in commissum, ibid. n. 74. p. 839
- Emphyteusis quando transit ad comprehensum, in ea translatio non requiritur consensus domini, ibidem num. 71. pag. 840
- Emphyteuta si fieri potest irrequisito domino emphyteusim alienare, ibid. n. 83. p. 840
- Emphyteuta bona pignori, vel hypothecari possunt irrequisito domino, ibid. n. 81. p. 840
- Emphyteuta Ecclesie amittit emphyteusim cessando à solutione canonis per biennium, etiamsi res emphyteutica sit ingeni valoris, pensio verbò exigua, ibid. n. 90. & n. 91. & etiamsi in vno numero cessauerit vt n. 91. & etiamsi emphyteuta à domino directo interpellatus non fuerit, vt pensioem soluat, ibid. n. 93. & etiamsi in contractu emphyteutico appositæ sit pœna propter non solutam pensioem debui tempore, vt n. 94. p. 841
- Emphyteuta siuore Ecclesie de contractu emphyteutico nullò tenetur soluere pensionem, ibid. n. 96. p. 841
- Emphyteuta recipiens emphyteusim ab Ecclesia sine solutione canonis non potest nullitatem contractus allegare, et tunc canonem soluere, ibid. n. 97. p. 841
- Emphyteuta siue pendente non soluens canonem per biennium incidit in commissum, ibid. n. 98. p. 841
- Emphyteuta si sit creditor domini directi in equali, seu maiori quantitate debet pensionis ultra biennium non incidit in commissum, ibid. n. 99. p. 841
- Emphyteusis pensio soluitur vt soluta sit à quocunque etiam extraneo ne res incidat in commissum quamuis domino nolente, ibid. n. 100. p. 841
- Emphyteuta pensionem ob ignorantiam non soluens excusatur, ibid. n. 101. p. 841
- Emphyteuta non soluens pensionem quandiu rei emphyteuticæ possessionem assequi non potest, vel quando plures domini inter se cōcedunt, non incidit in commissum, ibid. n. 102. p. 841
- Emphyteuta non soluens pensionem minimè incidit in commissum si propter bellum, vel pestem fructus non potuerint percipi, vel si non adesse sit pensio soluere, ibid. n. 110. & 111. p. 843
- Emphyteutica domo, vel molendino destructo per incendium, aut inundationem non tenetur emphyteuta reedificare nec soluere pensionem, ibid. n. 112. p. 843
- Emphyteutica re destructa census soluitur pro eadem re cessat, ibid. n. 113. p. 843
- Emphyteuta non cadit in commissum ob non solutionem Canonis si adit statum, vel consuetudo quod emphyteuta propter canonem non solum per totum biennium non priuatur iure suo, ibid. n. 115. p. 844
- Emphyteusim ipso iure amittit cessans à solutione si dominus velit, aut eo volente retrahatur pœna à die commissi, ibid. n. 115. p. 846
- Emphyteuticum tẽm si dominus alteri concessisset per hoc videtur declarasse caducitatem commissam, ibid. n. 140. pag. 846
- Emphyteutam post commissum incursum an possit propria auctoritate dominus directus expellere, ostenditur ibid. n. 141. p. 846
- Emphyteusis Ecclesie concessa per verba libere nominandi an possit succedere filius naturalis, vel spurius, ostenditur n. 151. p. 847
- Emphyteusis Ecclesie concessa patri abque mentione filiorum censetur pro se, & filijs vt non hæredibus, ibidem n. 152. p. 848
- Emphyteusis concessa pro hæredibus, & descendentes non comprehendit descendentes, qui etiam hæredes non sunt, ibid. n. 154. p. 848
- Emphyteum pro se, & filijs si pater alicui vendiderit poterit venditio rescindi à filio quamuis filius teneretur emptori pretium pro sua parte restituere, si patris hæres sit, ibid. n. 156. p. 848
- Emphyteusim ex pacto, & providentia si pater vendiderit, in dubio videtur vendere ius suum, non ius filiorum, & alienatio durebit in vita alienantis, ibid. n. 157. p. 848
- Emphyteutico titulo nondum finito potest res alteri in emphyteusim concedi dummodo secunda inuestitura prima durante facta extincta prima consuelescat, ibid. n. 158. pag. 848
- Emphyteuta pro partibus an possit diuidi, ostenditur ibid. n. 159. p. 848
- Emphyteusis non potest fieri de manso, seu passalibus Ecclesie, nec præsumitur titulus admitti potest, ibid. n. 160. pag. 848
- Emphyteuticus contractus præsumitur requirit quadragenariam possessionem, ibid. n. 162. p. 849
- Emphyteusis extinguitur, dominiq; vile cum directo consolidatur, quoniam emphyteuta nullò relicto ascendere, vel descendente, aliquem non nominante sibi succedentem in secundam, vel tertiam personam, ibid. num. 163. pag. 849
- Emphyteuta non potest recedere à tenore contractus emphyteutici, ibid. n. 164. p. 849
- Emphyteuta tenetur dominus de cuius iure pro emphyteusis concessa, ibid. n. 166.

Emphy-

Index rerum, & verborum

Emphyteusis renouatio peti debet intra annum, *ibid.* n. 167 pag. 849
 Emphyteusim habere prohibiti sunt serui, *ibidem* nu. 168. pag. 849
 Emphyteuticæ rei alienatio prohibetur fieri in Ecclesiâ, n. 169
 Emphyteusim habere prohibiti sunt Capitanei, *ibid.* n. 170 pag. 849
 Emphyteusim consequitur filius minor legitimus patri succedens ab intestato, quam pater habebat cum potestate nominandi secundam, vel tertiam personam, & filio maiori repudiante illam, erit locus secundo, *ibid.* n. 151. p. 847
 Emphyteuta cessando à solutione canonis an, & quando amittat vsufructum, remissus lib. 2. tit. 8. cap. 3. n. 3. pag. 398
 Emphyteus nobili concedi potest, *ibid.* n. 3
 Emphyteus Ecclesiastica propter emphyteutic hæresim confiscatur, lib. 5. t. 7. c. 10. n. 8. p. 307
 Emphyteusim Ecclesiasticam obtinere possunt filij ex bona fide parentum legitimi, lib. 4. t. 17. c. 2. n. 6. p. 92. & n. 17. p. 93
 Emphyteus bonorum Ecclesiæ concedi potest de rebus incultis parum vilibus Ecclesiæ, lib. 3. tit. 13. cap. 7. n. 2. p. 803
 Emphyteus, quæ ad extraneos heredes transit propter hæresim cum cæteris bonis emphyteutæ confiscatur, lib. 5. t. 7. c. 10. n. 9. p. 307
 Emphyteuta Ecclesiæ quando gaudeat immunitate à solutione gabellarum, collectarum, ac aliorum munerum, lib. 3. t. 49. c. 3. n. 3
 Emphyteus Ecclesiastica, aut feudus Ecclesiasticus præscribitur aduersus priuatum emphyteutam, aut feudatarium spatio ordinario lib. 2. tit. 26. cap. 13. num. 6. pag. 598
 EMPTIO exiguo pretio cum pacto de retro quando est facta ab eo, qui solitus est fenerari, tunc contractus magis præsumitur vsuarius, lib. 3. t. 21. c. 4. n. 3. p. 858
 Emens rem à fure bona fide an possit tuta conscientia contractum rescindere reddens illi rem fide venditam vt pretium recuperet, ostenditur lib. 2. tit. 13. cap. 5. n. 9. pag. 425
 Emens cum pacto de retro fructus suos facit, & dominus fit, lib. 3. t. 17. c. 5. n. 7. p. 819
 Emptori, & venditori læso ultra dimidium iusti pretij subuenitur, vel rescissione contractus, vel supplemento iusti pretij, lib. 3. t. 17. c. 3. n. 2. p. 814
 Emptoris in arbitrio est agere vt restitatur res, vel iustum pretium suppleatur, *ibidem* n. 32. p. 816
 Emptor cum vi depellitur à recepta venditor non tenetur de euictione, lib. 3. t. 17. c. 7. n. 2. p. 821
 Emptor vt contra venditorem agere possit de euictione tenetur litem motam venditori nunciare ante apertas attestaciones, *ibid.* n. 7
 Emptor, qui non denunciavit litem motam venditori, non potest agere de euictione, etiamsi probet sententiam contra factam iuste, & secundum fuisse prolatam, *ibid.* n. 8
 Emptor potest recuperare à venditore sumptus, quos fecit in litem, & etiam damna, & interesse casu, quo res non fuerit euicta, *ibid.* n. 20. p. 822
 Emptor, qui percipit fructus rei emptæ tenetur ad vsuras pretij non soluti, lib. 5. t. 19. c. 8. n. 5. p. 278
 Emens rem viliori pretio ob dilatam ad committat viuram, ostenditur lib. 5. t. 19. c. 10. n. 5. p. 280
 Emptor rei Ecclesiæ, quæ vendita fuit pro ipsius debito persoluendo tenetur probare, & curare pretium ad solutionem debiti profecisse, lib. 3. t. 21. c. 4. n. 16. p. 868
 Emptor rei Ecclesiæ nulliter alienatæ, vel alius, qui eam possederit tenebatur etiam fructus perceptos restituere, lib. 3. t. 13. cap. 6. n. 13. p. 801
EPISCOPALI Ordine nullus maior est in Ecclesia

Dei, in procemio num. 10. pag. 3
 Episcopus dispensare non potest in suis constitutionibus iuramento firmatis, lib. 1. t. 3. c. 19. n. 6. p. 49
 Episcopus non tenetur de Ecclesiastico beneficio clerico prouidere, quem ordinauit absque patrimonio si habeat vicariam perpetuam in Ecclesia, lib. 1. t. 3. c. 27. n. 2. p. 57
 Episcopi, vel Ordinarii possunt citare quemcumque à quocumque loco intra suam diocesim, & ad suum, suorumque delegatorum iudicium trahere, lib. 1. t. 3. c. 28. n. 7. p. 59
 Episcopus vnus Ecclesiæ non potest eligi, sed postulari, lib. 1. t. 5. c. 6. n. 2. p. 86
 Episcopus debet esse ætatis triginta annorum, lib. 1. t. 6. c. 7. n. 16. p. 94
 Episcopalem ad dignitatem promouendus natus esse debet de legitimo matrimonio, *ibid.* n. 18. p. 95
 Episcopus electus antequam sit confirmatus non potest administrare ea, quæ sunt iurisdictionis, *ibidem* num. 23. pag. 96
 Episcopus post confirmationem, etiam antequam sit consecratus, habet ea, quæ sunt iurisdictionis, non quæ Ordinis sunt, *ibid.* n. 24. pag. 96. & lib. 2. t. 2. c. 7. n. 6. pag. 363
 Episcopus confirmatus, & non consecratus potest exequi gratias directas suo prædecessori ratione dignitatis, & indulgentias, ac dimissorias ad Ordines concedere, lib. 1. t. 6. c. 7. n. 25. p. 96
 Episcopus canonica institutione confirmatus habet ea omnia, quæ sunt iurisdictionis, & quid attendit Extrauag. iniunctæ, de electione, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 9. n. 3. pag. 98
 Episcopus postquam fuerit in Archiepiscopum promotus, nõ dum pallium consequitur, non potest virgines consecrare, christiana consecrare, nec clericos ordinare, lib. 1. t. 6. c. 11. n. 3. p. 98
 Episcopi electio quo loco fieri debeat, lib. 2. t. 6. c. 14. n. 4. p. 99
 Episcopo quæ competant ratione Ordinis, qui ei conferunt in consecratione Episcopali, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 15. n. 4. p. 101
 Episcopus eligendi potestas ad Canonicos Cathedralis de Iure spectat, lib. 1. t. 6. c. 18. n. 2. p. 103
 Episcopus desiderantibus esse auferendus, lib. 1. t. 6. c. 26. n. 5. pag. 115
 Episcopus potest appeti sine peccato ab illo, qui eo dignus est dummodo principaliter appetatur, vt prosit, licet minus principaliter ob honorem, & fructus eius, *ibidem* num. 6
 Episcopus loci Ordinarius in collatione beneficiorum suæ diocesis fundatam habet Iure communi intentionem, lib. 1. t. 6. c. 31. n. 3. p. 118
 Episcopus eligi debet de numero Canonicorum si in Capitulo idoneus reperitur, aliàs extra Capitulum eligi potest, lib. 1. t. 6. c. 41. n. 3. p. 127
 Episcopus potest dispensare in constitutione Concilij generalis quando indefinitè conceditur potestas dispensandi, lib. 1. t. 6. c. 43. n. 4. p. 133
 Episcopatum sedium, & Episcoporum mutationes nullus potest admittre, vel confirmare, nisi Papa, lib. 1. t. 7. c. 1. n. 3. p. 144
 Episcopus ad alium Episcopatum translatus non potest secum asportare libros, ornamenta, & argentaria, quæ ex redditibus prioris Episcopatus acquisiuit, *ibid.* n. 4
 Episcopi deponi, priuari, aut condemnari non possunt, nisi à Papa, lib. 1. t. 7. c. 2. n. 3. p. 145
 Episcopi sunt de Iure diuino, *ibid.* n. 6
 Episcopus electus, & confirmatus, etiamsi nondum consecratus Episcopatu sine Papæ licentia renunciare non potest, *ibid.* n. 8
 Episcopi sunt successores Apostolorum, *ibidem* num. 22. pag. 146

Collectan. in quinque libros Decretal.

Episcopus de omnibus Ecclesijs in eius territorio constitutus disponendi habet auctoritatem, lib. 1. t. 8. c. 4. n. 3. pag. 159

Episcopus potest renunciare, lib. 1. t. 9. c. 1. n. 2. pag. 150

Episcopus resignare potest propter intemperiam aeris, lib. 1. t. 9. c. 2. n. 4. p. 155

Episcopus potest renunciare Episcopatu quando non valet in diocesi morari ob inimicitias, quas ibi habet, ibid. n. 5

Episcopus propter conscientiam criminis potest, & cogitur renunciare Episcopatu quando scilicet commisit crimen, quod post perpetratum penitentiam impedit Ordinis executionem, lib. 1. t. 9. c. 10. n. 3. p. 156

Episcopus propter infirmitatem quando renunciare possit, ostenditur ibid. n. 7

Episcopus potest renunciare propter malitiam plebis, vel ratione scandalis, ibid. n. 13. & 14. p. 157

Episcopus potest petere cessionem Episcopatus propter irregularitatem personarum, ibid. n. 55. p. 157

Episcopus non licet resignare Episcopatum ratione otij, & quietis, vel inspirationis, aut humilitatis, seu propter labores, qui necessarii sunt in cura pastoralis, ibid. n. 17. & 19. p. 157

Episcopus pro nullo crimine quantumcumque gravi potest renunciare sine licentia Papae, ibid. n. 27. p. 158

Episcopus depositus, & in monasterio detentus ad peragendum penitentiam potest iterum ad Episcopatum revocari, lib. 1. t. 9. c. 11. n. 2. p. 158

Episcopi ordinare non possunt religiosis sine licentia, & licentia suorum Praetorum, lib. 1. t. 11. c. 5. n. 2. p. 165

Episcopi ad Ordines promovere renentur quos iudicaverint adsumendos, ibid. n. 4

Episcoporum consecratio a minori numero quam trium Episcoporum fieri non potest, lib. 1. t. 11. c. 7. n. 2. pag. 166

Episcopus si unus propria auctoritate alium consecraret consecratus Ordinis potestatem non habet, ibid. num. 3

Episcopus, qui Ordines contulit extra tempora gravi poena plectendus est, lib. 1. t. 11. c. 8. n. 1. p. 166

Episcopus Latinus non potest concedere ut clericus Latinus sibi subiectus ordinetur a Graeco Episcopo, nisi Lanno ritus, & ceremonijs Romanae Ecclesiae, & illis temporibus, lib. 1. t. 11. c. 11. n. 2. p. 167

Episcopus confersens eidem vna die duos Sacros Ordines quam poenam incurrat, ostenditur lib. 1. t. 11. c. 13. n. 3. pag. 167

Episcopus ordinans aliquem eodem die, vel duobus continuato ieiunio ad duos Sacros Ordines suspensus est a collatione utriusque quousque a Sede Apostolica absolutionem, & dispensationem impetierit, ibid. n. 4

Episcopus ordinans infirmum in Diaconum a collatione ceterorum Ordinum suspendendus est, qua suspensione durante si alium Ordinem initiare auderet, fieret irregularis, lib. 1. t. 11. c. 14. n. 2. p. 168

Episcopus dispensare non potest, nisi quando illi dispensandi facultas exiit, vel expressè conceditur, lib. 1. t. 11. c. 15. n. 1. p. 170

Episcopus renunciatus loco potest aliquem subdium cum licentia proprii Episcopi ordinare, lib. 1. t. 13. c. 1. n. 3. p. 172

Episcopus renunciatus loco retinet dignitatem, & illa, quae sunt Ordinis Episcopalis, ibid. n. 4

Episcopus dispensare potest cum ordinato ignoranter excommunicato, lib. 1. t. 13. c. 1. n. 1. p. 172

Episcopus excommunicatus durante excommunicatione Sacros Ordines confersens an fiat irregularis, ibid. n. 5. pag. 174

Episcopalis dignitas libet a parva potestate, lib. 1. t. 14. c. 1. n. 3. p. 175

Episcopo an aliquando permittum fuerit beneficium cu-

raz animarum coniunctum clerico quatuordecim annorum concedere, ostenditur lib. 1. tit. 14. cap. 5. num. 1. p. 176

Episcopus potest dispensare ut quis post absolutionem retineat beneficium, quod fuit cellarium tempore excommunicationis, lib. 1. tit. 14. cap. 8. num. 7. pag. 178

Episcopus teneret alere clericos in Sacris Ordinibus ab ipso fomet, vel successoribus eius abique patrimonio ordinatos, lib. 1. t. 14. c. 13. n. 2. & 3. p. 181

Episcopi aliquando dicuntur summi Sacerdotes, lib. 1. t. 15. cap. vnic. n. 3. p. 185

Episcopi est determinare quando dubitatur sit ne talis corporalis morbus, vel defectus, qui Ordinis executionem impedit, vel scandalum gignat, lib. 1. t. 10. c. 2. n. 4. pag. 201

Episcopi arbitrio remittitur quod dicatur modicum vitium, quae notabilis deformitas, etiam respectu Regularium, ibid. n. 1

Episcopus dispensare an possit in irregularitate, quae provenit ex vicio corporis, ostenditur lib. 1. t. 10. c. 4. n. 3. pag. 203

Episcopus ordinis scienter bigamum quam poenam incurrit, ostenditur lib. 1. t. 12. c. 1. n. 2. p. 206

Episcopus dispensare potest ad Ordines minores cum penitentibus sollempniter data necessitate, vel utilitate, lib. 1. t. 11. c. 1. n. 5. p. 206

Episcopi non impedit singulis annis dioceses suas visitare tenentur, lib. 1. t. 13. c. 1. n. 5. p. 211

Episcopus habet ius instituendi omnes praesentates a patronis ad quaecunque beneficia intra suam diocesim existentia, lib. 1. t. 13. c. 4. n. 4. p. 214

Episcopi familia gaudet privilegio fori, lib. 1. t. 13. c. 10. n. 1. pag. 219

Episcopus cognoscere non potest causam demandatam Vicario tanquam Vicario, lib. 1. t. 13. c. 14. n. 7. p. 235

Episcopo certa ratione suspecto regulari potest eius Vicarius, quamvis contra Vicarium nulla adsit suspicio, lib. 1. t. 13. c. 25. n. 3. p. 243

Episcopus extra diocesim communis potest beneficia suae diocesis vacantia conferre, lib. 1. t. 30. c. 7. n. 4. p. 261

Episcopus extra propriam diocesim an possit excommunicare, vel abolire, ostenditur ibid. n. 6

Episcopus non potest erigere ambun extra suam diocesim, ibid. n. 8

Episcopi possunt concubinos quoscumque, adulterosque perpatrantes punire iudicare, ac de illis inquirere, lib. 1. t. 31. c. 1. n. 2. p. 263

Episcopus in prima monitione poena pecuniaria concubinarum puniri potest, ibid. n. 4. p. 264

Episcopus valde absoluit potest excommunicatum a Praetore inferiori, lib. 1. t. 31. c. 3. n. 5. p. 265. & c. 11. n. 5. p. 271

Episcopi ob negligentiam devoluitur potestas ad Archiepiscopum, lib. 1. t. 31. c. 1. n. 8. p. 271

Episcopus potest praefigere terminum Canonice intra quem ipsi Ecclesiae provideant, lib. 1. t. 31. c. 13. n. 5. p. 273

Episcopus ubi in diocesi habet populos diversarum linguarum tractare continet sibi Vicarium non tantum clericum, sed Episcopum illius linguae, lib. 1. t. 31. c. 14. n. 1. pag. 274

Episcoporum electio ut fiat in eodem Regno de eadem natione, & lingua vniuersum est, ibid. n. 3

Episcopi si legitimo detineantur impedimento viros idoneos ad sanctae praedicationis officium salubriter exequendum assumere debent, lib. 1. t. 31. c. 15. n. 2. pag. 275

Episcopi de iure communi fundam habent intentionem in collatione beneficiorum suae diocesis, lib. 1. t. 31. c. 16. n. 3. p. 276

Episcopus de iure communi fundam habet intentionem in quarta degimacionem, ibid. n. 9

Index rerum, & verborum

Episcopalis iura nemo tenetur soluere nisi quæ à lure expressa sunt, ibid. n. 14
 Episcopus consecratione, siue Canonicus creatione antiquior inter Episcopos, siue Canonicos primus sedet, lib. 1. t. 33. c. 1. n. 3. p. 280
 Episcopus in Synodo diocesana potest pro sua diocesi facere constitutiones dummodo non contrariae Sacris Canonibus, lib. 1. t. 33. c. 2. n. 2. p. 281
 Episcopo obedire tenentur clerici in negotiis pertinentibus ad statum clericalem, alias possent puniri, ibid. n. 3
 Episcopo tenentur omnes etiam Principes in diocesi obedire, lib. 1. t. 33. c. 4. n. 1. p. 282
 Episcopus in sua Synodo facere potest statuta, lib. 1. t. 33. c. 9. n. 7. p. 286
 Episcopus non potest facere statuta Sacris Canonibus obstantia, ibid. n. 8
 Episcopus potest per censuras compellere Laicos ad trequam, & illa frangentes punire, lib. 1. t. 33. c. 1. n. 4. p. 291
 Episcopus incumbit ad pacem firmiter tenendam mutuum consilium, & auxilium præbere, ibid. n. 6
 Episcopus ubi nolit consensum præstare adendum est Archiepiscopus, lib. 1. t. 36. c. 2. n. 3. p. 297
 Episcopalis auctoritas debet ab Episcopo interponi ex causa rationali, non vero simpliciter, lib. 1. t. 36. c. 5. n. 4. p. 298
 Episcopus potest binis generales Vicarios constituere, vt causarum expeditioni facilius consulatur, lib. 1. t. 38. c. 9. n. 1. p. 310
 Episcopus in criminibus adulterio grauioribus, & quando possit dispensare, remittit lib. 1. t. 4. n. 10. p. 345
 Episcopus vbiunque potest dispensare quando non inueniatur prohibitum, ibid. n. 12
 Episcopus proprius quis dicatur, ostenditur lib. 1. t. 2. c. 1. n. 3. p. 360
 Episcopus habet territorium, lib. 1. t. 2. c. 13. n. 1. p. 372
 Episcopi in Concilio prouinciali sunt conuocandi, lib. 1. t. 3. c. 1. n. 1. p. 382
 Episcopi, & ceteri clericali Ordine insigniti immunes sunt ab onere præstandi iuramentum calumnie, lib. 1. t. 7. c. 1. n. 2. & 7. p. 393
 Episcopus litigans per seipsum iurat de calumnia sine Papæ licentia, lib. 1. t. 7. c. 7. n. 1. p. 396
 Episcopus potest in sua diocesi constituere, ac decernere, vt aliqui dies festi colantur, ac celebrentur, lib. 1. t. 9. c. 5. n. 2. p. 405
 Episcopus nullo modo potest dies festos facere ijs, qui non sunt auctoritate Romani Pontificis in Sanctorum numerum scripti, ibid. n. 4. p. 406
 Episcopus sine populo præsentem, aut ad id vocato an possit dies festos instituere, ostenditur ibid. n. 25. p. 406
 Episcopus cur dicat Pallor, remittit lib. 1. t. 12. c. 3. n. 2. p. 418
 Episcopus quando dicatur in remotis agere, remittit lib. 1. t. 13. c. 13. n. 2. p. 432
 Episcopo inferiores consuetudine possunt acquirere facultatem cognoscendi de causis matrimonialibus, ibid. n. 14. p. 433
 Episcopus iurisdictionis quasi possessionem non acquirit si subditi timore censurarum ipsi obtemperauerint, lib. 1. t. 13. c. 17. n. 2. p. 436
 Episcoporum litteræ sigillatis sine testibus, & subscriptione Notarij non creditur in præiudicium Apostolicorum imperantium, lib. 1. t. 26. c. 28. n. 3. p. 509
 Episcopalem qui adeptus est dignitatem præsumit ratione suæ virtutis adeptus, lib. 1. t. 23. c. 15. n. 7. p. 512
 Episcopi pæconialiter tempore suæ consecrationis præstant iuramentum fidelitatis, lib. 1. t. 24. c. 4. n. 2. p. 555
 Episcopi an & quando visitare teneantur lumina Apostolorum, ibid. n. 5
 Episcopus potest relaxare iuramentum quando versatur captiuitate ex parte creditoris recipientis, lib. 1. t. 14. c. 15. n. 3. p. 566
 Episcopus contra Episcopum locum per se conuersum ad si-

dem triennio præstabit, lib. 2. t. 26. c. 1. n. 2. p. 591
 Episcopo contrigit quarta pars proferuum, & emolumentorum, ac decimarum, lib. 1. t. 16. c. 4. n. 2. p. 592
 Episcopus potest ius auctoritandi sine consensu Capituli præscribere, lib. 1. t. 16. c. 5. n. 4. p. 599
 Episcopus potest in totum eximere, & sententia pro exemptione legitimè lata non appellando, lib. 1. t. 27. c. 13. n. 6. p. 610
 Episcopus potest dispensare cum Sacerdotibus, qui contrahunt nuptias peracta poenitentia, lib. 1. t. 3. c. 4. n. 2. p. 719
 Episcopus Religionem intrare non potest sine Papæ licentia, lib. 1. t. 4. c. 1. n. 2. p. 722
 Episcopatus quando absque peccato appeti possit, ostenditur ibid. n. 4
 Episcopi, & alij Prælati curam animarum habentes etiam de iure diuino tenentur ad resistentiam, lib. 1. t. 4. c. 3. n. 4. p. 723
 Episcopus an possit procedere ad priuationem ob non resistentiam, tamen temporis intervallo obseruata non fuerint, lib. 1. t. 4. c. 11. n. 4. p. 729
 Episcopus in suo seruitium potest habere duos Canonicos Ecclesiæ suæ, qui fructus præbendam in absentia percipiant, & an plures esse possint, ostenditur lib. 1. t. 4. c. 15. n. 4. p. 732
 Episcopi, & Ecclesiæ seruitus sunt diuersa, ibid. n. 6
 Episcopus, qui ordinatur aliquem ad Sacros Ordines sine titulo, & Capitulum Sede vacante, vel Successor in Episcopatu tenentur illi providere de suo, donec aliquem titulum fuerit assequutus, lib. 1. t. 5. c. 4. n. 2. & 3. p. 735
 Episcopus Ordines conferens illi, qui iam in Sacro Ordine constitutus erat, sine titulo, tenetur ei providere de suo, ibid. n. 4. p. 736
 Episcopus tenetur clerico pauperi ab eo ordinato sine patris monio providere de necessarijs secundum redditus Ecclesiæ, & qualitatem, ac dignitatem ordinarij, ibid. n. 8. intelligit si ordinarij scienter, secus si non fuit in culpa, eod. lib. 1. t. 5. c. 16. n. 6. p. 741
 Episcopus tenetur providere illi, cuius titulus ad quem promouitur fuit, chalinatus, vel allouatus perire, lib. 1. t. 5. c. 23. n. 5. p. 749
 Episcopus tenetur supplere titulum ordinario habenti illum, sed non iurisdictionem, ibid. n. 7. p. 750
 Episcopi possunt licite, & honestè nepotibus suis, & consanguineis pauperibus idoneis beneficia conferre, lib. 3. t. 5. c. 25. n. 2. p. 751
 Episcopus dispensare non potest super pluralitate dignitatum, personarum, curatorum, seu officiorum, lib. 3. t. 5. c. 78. n. 12. p. 756
 Episcopus an dispensari valeat, vt quis plura beneficia obtinere possit, ostenditur ibid. n. 24. p. 757
 Episcopus an dispensare possit aliquem ad duo incompatibilia quando ita sunt sibi vicina vt commodè illis deservire possit, & tamen vtriusque sunt medijs, ibid. n. 25
 Episcopus non potest vni conferre beneficium, & sibi, vel nepoti reservare pensionem, lib. 3. t. 5. c. 30. n. 2. p. 758
 Episcopus propter pauperem præbendam Ecclesiæ Cathedralis illi annexæ potest capellam reservare ipsorum Presbyteris congrua portione, lib. 3. t. 5. c. 33. n. 2. p. 760
 Episcopi de iure communi fundatam habent intentionem in beneficiorum collatione, lib. 3. t. 7. c. 3. n. 4. p. 769
 Episcopus extra propriam diocesim iurisdictionem voluntariam exercere, & beneficiorum collationem facere potest, lib. 3. t. 8. c. 7. n. 4. p. 777
 Episcopus non potest dispensare vt quis in eadem Ecclesia duo simplicia beneficia simul obtineat potest, lib. 3. t. 8. c. 9. n. 2. p. 778
 Episcopus, qui potestatem conferendi dedit suo Vicario, potest conferre ante illum, lib. 3. t. 8. c. 11. n. 2. p. 779
 Episcopus singulari personæ facultatem conferendi beneficia

Collectan. in quinque libros Decretal.

Ecclia committere non potest, nec etiam ipsi vicarii de certo beneficio, ibid. n. 3

Episcopalis dignitas sub amplissimis verbis quorumcunque beneficiarii in odiosis non venit, lib. 3. t. 8. c. 12. n. 2. p. 779

Episcopis exceptis ijs, quæ concernunt regularia instituta, habet omnimodam iurisdictionem in Monachis Ecclesiæ Cathedralis Regularis, lib. 3. t. 9. c. 1. n. 5. p. 782

Episcopus ratam potest habere alienationem rerum Ecclesiæ abique solemnitate Sede vacante factam, ibidem. n. 8

Episcopi præscripserunt contra Capitula vel abique eorum consilio sine consensu possint iurisdictionalia exercere, subditotumque excessus punire, lib. 3. t. 10. c. 1. n. 5. p. 786

Episcopus etiam cum consensu sui Capituli non potest facere statuta in præiudicium iurium aliorum Prelatorum inferiorum, vel Ecclesiarum sublecularum, nisi aliqua subest iusta causa, lib. 3. t. 11. c. 4. n. 3. p. 795

Episcopus cum maiori parte Capituli potest statuere ut quilibet Canonicus de sua præbenda quotannis contribuat certam summam in alicuius pauperis scholaris doctis, & non vagi subsidium, ibid. n. 4

Episcopus, aut alius collator non potest tempore collationis beneficii alicui præfationem refrenare, lib. 3. t. 12. c. vnic. n. 10. p. 796

Episcopus cogere potest Laicos ut eodem pretio merces, & res victui necessaria peregrinis, & hospitibus vendant, quo publicæ ab incolis vendi solent, lib. 3. t. 17. c. 1. n. 8. pag. 812

Episcopus in synodo non potest facere statuta in præiudicium aliorum inferiorum abique ipsorum consensu, lib. 3. t. 18. c. 3. n. 2. p. 824

Episcopus donans si Ecclesiæ fructus prius receperit tunc illi, quibus donavit, eos capient, lib. 3. t. 14. c. 7. n. 5. pag. 878

Episcopus non potest eximere à cathedralico, ibidem n. 8. pag. 879

Episcopus potest dotare aliam Ecclesiam, vel epellam de bonis propriæ Ecclesiæ, lib. 3. t. 2. c. 9. n. 2. p. 879

Episcopus teneat tempore suæ promotionis facere inventarium eorum, quæ ipse ex patrimonio, vel alio titulo acquisivit, lib. 3. t. 25. c. 3. n. 2. p. 883

Episcopus est ordo, lib. 3. t. 26. c. 1. n. 5. p. 885

Episcopus potest de bonis patrimonialibus, non autem de rebus Ecclesiæ, aut eius iniuriæ acquisitis, testari, ibidem n. 6

Episcopi religiosi non integrum sibi testari de bonis patrimonialibus, aut propriæ industria acquisitis, ostenditur ibid. n. 7

Episcopis Monachus de licentia summi Pontificis testari potest, lib. 3. t. 26. c. 2. n. 10. p. 887

Episcopus consilio legitime de negligentia executorum non solum potest, sed etiam tenetur testatoris mandata exequi, lib. 3. t. 26. c. 3. n. 7. p. 889

Episcopus compellendo facere potest vt pia defunctorum voluntates executioni mandentur, etiam si hæres sit Laicus, ibid. n. 8

Episcopus non solum legata pia potest executioni mandare, sed illa, quæ non sunt pia, lib. 3. t. 26. c. 6. n. 12. p. 892

Episcopus de relictis Ecclesiæ quartam Episcopalem petere potest licet aliquid fuerit sibi à testatore relictum nisi in fraude, lib. 3. t. 26. c. 14. n. 2. p. 898

Episcopus potest compellere hæredem, vel legatarium ad executionem legatorum ad pias causas, etiam si testator prohibuisset ne Episcopus se intromitteret, lib. 3. t. 26. c. 17. n. 5. p. 901

Episcopus potest ordinare illos, qui in suam diocesim domicilium transulerunt, lib. 3. t. 29. c. 3. n. 4. p. 914

Episcopus non potest dare alicui privilegium celebrandi in Ecclesiâ intendit, lib. 3. t. 28. c. 37. n. 5. p. 643

Episcopus alicui Laico ex iusta causa concedere potest ad vitam aliudve tempus, ipsarum decimarum fructus, non verò ius petendi decimas, lib. 3. t. 30. c. 17. n. 4. p. 924

Episcopus an possit examinare, publicare, & approbare noua miracula hominis defuncti non canonizati, ostenditur lib. 3. t. 45. c. 1. n. 4

Episcopus non potest concedere Ecclesiæ non parochiali vt in ea retineatur sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum solum pro adoratione fidelium, lib. 3. t. 41. c. 10. num. 7. p. 1074

Episcopus, aut quisvis alius, qui Ecclesias, aut Clericos visitat, non debet à pauperibus Clericis procuratorem exigere, lib. 3. t. 39. c. 17. n. 6. p. 1045

Episcopus visitando tenetur impendere de proprio quando Rector Ecclesiæ est pauper, & Ecclesia indiget, ibid. n. 7

Episcopus visitans suam diocesim accipere potest illas, quas vocant procuraciones, tanquam stipendium sibi pro sustentatione debitum, lib. 3. t. 39. c. 21. n. 2. p. 1049

Episcopus visitator in eadem ciuitate, vel loco residentie debet aliâ Rectore Ecclesiæ, etiam si facta visitatione posset recipere se in domum suam, lib. 3. t. 39. c. 24. n. 2. p. 1050

Episcopus recessus potest remittere causam ad Archiepiscopum, lib. 5. t. 28. c. 61. n. 8. p. 668

Episcopus si intra tempus præsentandi cõficiis suis adhuc non deuoluit beneficium contulerit, patronis adhuc non presentantibus, an firma sit collatio, ostenditur lib. 3. t. 38. c. 8. n. 9

Episcopi habent potestatem dispensandi in votis quamuis nondum consecrati sint, lib. 3. t. 34. c. 1. n. 2

Episcopus potest dispensare vt impuberes matrimonio copulentur, lib. 4. t. 2. c. 2. n. 5. p. 26

Episcopus attentio iure Decretalium nisi poterat dispensare vt denunciations periret mitteretur, lib. 4. t. 3. c. 3. n. 3. p. 35

Episcopus potest dispensare in impedimentis impedientiibus non tamè dirimentibus matrimonio, lib. 4. t. 13. c. 2. n. 3. p. 68

Episcopalis dignitas eximit filium à patris potestate, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 14. p. 109

Episcoporum causæ summo Pontifici immediate subiunguntur, lib. 5. t. 1. c. 5. n. 2. p. 143

Episcopus accusatur contra personam familiaris eum accusantis opponere non potest, lib. 5. t. 1. c. 5. n. 3. p. 143

Episcopi quasi signum sunt positi ad sagittam, lib. 5. t. 1. c. 24. n. 5. p. 155

Episcopus accedens ad consecrandum Ecclesiam consequitur alimenta, etiam si Ecclesia sit Episcopatus vicina, lib. 5. t. 3. c. 10. n. 2. p. 163

Episcopus dispensare potest quando quis per simoniam promotus est ignoranter, lib. 5. t. 3. c. 32. n. 3. p. 167

Episcopus in vim decreti Concilij Tridentini sessione 24. de reformatione c. 6. an possit absolvere Sacerdotem suū subditum in simonia occulta, & rehabilitare ad Ordines, & beneficia, remittitur ibid. n. 4

Episcopi non possunt decimas à suis subditis tedimere, etsi ab illis in eorum solutione iniussu veniant, lib. 5. t. 3. c. 28. n. 3. p. 171

Episcopi non possunt dispensare vt Iudæi habeant mancipia Christiana, lib. 5. t. 6. c. 1. n. 5. p. 186

Episcopus habet fundatam intentionem vt ad eum spectet collatio beneficiorum in sua diocesi existentium, lib. 5. t. 7. c. 11. n. 5. p. 110

Episcopus volens predicare in aliena diocesi tenetur obtinere licentiam ab Episcopo illius diocesis, lib. 5. t. 7. c. 13. n. 41. p. 216

Episcopus non potest excommunicare Regulares prædicantes sine eius licentia, ibid. n. 44. p. 217

Episcopus schismaticus excommunicatus suspensus, vel degradatus consecrari Ordinis characterem, sed non eius executionem, lib. 5. t. 8. c. 1. n. 4. p. 240

Episcopus dispensare potest vigore Concilij Trid. in irregularitate proveniente ex reprobatione occulta, lib. 5. t. 9. c. 2. n. 7. pag. 123

Episcopus virtute Concilij Trid. sess. 24. reformat. ca. 6. an possit absolvere duellantes si delictum sit occultum ostenditur lib. 5. t. 14. c. 1. n. 7. p. 253

Episcopus proprius non potest Clericum propter rapinam

Index rerum, & verborum

- deposuim transire absque Papæ dispensatione, lib. 5. t. 17. c. 2. n. 5. p. 264
- Episcopi**, & eius V. carij possunt etiam ad instantiam partis concedere monitiones generales contra occultantes bona aliena, & non manifestantes, lib. 5. t. 18. c. 4. n. 3. p. 269
- Episcopi** quibus casibus possint in beneficiis pensionem imponere remissive lib. 5. t. 22. c. 3. n. 7. p. 299
- Episcopus**, qui crudeliter aliquem fustigare fecit, duobus mensibus à Malarum administratione suspendendus, lib. 5. t. 25. c. 2. n. 2. p. 304
- Episcopus** suspendens aliquem ab officio, vel beneficio ille à neutro suspensus est propter dubium, lib. 5. t. 27. c. 4. n. 4. p. 309
- Episcopus** ignoranter, & bona fide conferens beneficium excommunicato potest cum eo dispensare, lib. 5. t. 27. c. 7. n. 30. p. 313
- Episcopus** dispensare potest ut quis retineat beneficium, & obsequium tempore excommunicationis, ibid. n. 29. secus si collatio esset facta per Papam, ibid. n. 31
- Episcopus** dispensat cum Diacono, qui Missæ facti scilicet fecit ut in suo officio permaneat, & retineat beneficium, lib. 5. t. 28. c. 3. n. 4. p. 317
- Episcopus** ex legitima causa potest dispensare cum promotis per saltum si non ministraverint in Ordine suscepto, siue fuerint, siue ignotaoter fuerint promoti, lib. 5. t. 29. c. vna. n. 5. p. 319
- Episcopalem Ordinem** nullus recipere potest nisi sit saltem Sacerdos, ibid. n. 10
- Episcopus** statuendo potest adiuvari Ius commune, lib. 5. t. 30. c. 3. n. 1. p. 321
- Episcopus** dispensare potest cum excommunicato accipientem Ordinem si Religionem ingreditur, ut ministrat in suscepto, ibid. n. 4. p. 322
- Episcopus** non potest sententiam interdici proferre, vel Clericos suspendere sine iudicio Capituli, lib. 5. t. 31. c. 1. n. 3. p. 322
- Episcopus** beneficia, & Ecclesias suæ diocesis vnire potest, lib. 5. t. 31. c. 8. n. 3. p. 326
- Episcopus** vbi temporalem habet iurisdictionem laicum Iudicem constituit, qui in causis criminalibus Ius dicat, lib. 5. t. 31. c. 10. n. 2. p. 328
- Episcopus** criminofus cogitur Episcopatu renūciare, ibid. n. 9
- Episcopi** non in villis, castellis, aut municipijs, vel modicijs ciuitatibus sunt praesidendi, lib. 5. t. 33. c. 1. n. 2. p. 337
- Episcopatus** nouus quando capitur villa vel oppidum vbi est erigenus, prius ciuitas honore decoratur, ibid. n. 4
- Episcopus** prima debetur sedes, & praecipua omnium rerum gerendarum auctoritas, ibid. n. 5
- Episcopalis** dignitas quomodo dicatur vilesce in pagis, & villis, ostenditur ibid. n. 6
- Episcopi** sui nomine quis intelligatur, lib. 5. t. 33. c. 19. n. 7. p. 377
- Episcopus** remittere potest decimas maximè suæ mensis decimas ex vltima causa, lib. 5. t. 33. c. 22. n. 3. p. 380
- Episcopus** pauper o suo simpliciter, & indefinite decimas episcopalis remittens non solum praesentes, sed etiam praeteritas, & futuras remittere censetur, ibid. n. 1. p. 380
- Episcopus** an possit concedere ut in sua diocesi extra locum factum quis valeat celebrare, lib. 5. t. 33. c. 3. n. 4. p. 395
- Episcopalis** dignitas est Ordinis, lib. 5. t. 34. c. 5. n. 3. p. 399
- Episcopus** correctionis relo poena pecuniaria Clericos punire potest, lib. 5. t. 37. c. 3. n. 2. p. 410
- Episcopus** vbi admodum pauper est penas pecuniarias sibi assumere potest, ibid. n. 4. p. 411
- Episcopi** omnes inuicem, & in te percutientes sunt excommunicati nisi causa proprie defensionis percellerint, lib. 5. t. 37. c. 10. n. 3. p. 416
- Episcopus** occidens, vel capiens, & eius posteri vbiq; ad tertiam generationem perdunt quicquid habent ab Ecclesia, lib. 5. t. 37. c. 12. n. 4. p. 417
- Episcopi** si concedant Indulgentias vita numerum raxumque anticipant in totum, vel in excessu, ostenditur lib. 5. t. 38. cap. 14. num. 6. p. 423
- Episcopi** an possint Religiosis Indulgentias concedere iuxta suam facultatem, ostenditur ibid. n. 1. p. 423
- Episcopi** plures vnus Ecclesiam simul consecrantes an quilibet possit indulgere annum Indulgentiam, ostenditur lib. 5. t. 38. c. 14. n. 1. p. 424
- Episcopi**, & Praetati excomuni possunt sibi eligere Confessionem, lib. 5. t. 38. c. 16. n. 2. p. 424
- Episcopi** iustitiam inuito Archiepiscopo possunt eligere Confessione approbata ab Ordinario, ibid. n. 3. p. 424
- Episcopus** non potest eligere in Confessione Sacerdotem non subditum, qui à proprio Episcopo non sit approbatus, ibid. n. 5. p. 424
- Episcopus** an possit absolueret Regulares exemptos excommunicatos ubi violentiam manuum iniectionem in Clericos remissive lib. 5. t. 39. c. 2. n. 3. p. 429
- Episcopi** attentio Concil. Trid. sess. 24. de reformat. cap. 6. possunt quocumq; sibi subditos absolueret ab excommunicatione propter enormem Clerici percussorem modo delictum fuit occultum, lib. 5. t. 39. c. 7. n. 3. p. 431
- Episcopus** si participet onore cum denunciato à se incurrit in morem excommunicationem, lib. 5. t. 39. c. 15. n. 5. p. 446
- Episcopi** Clericos talia, & exactiones imponere nequeunt, lib. 5. t. 39. c. 6. n. 5
- Episcopi** pro multis necessitatibus, quæ aliquoties obveniunt, si manifesta, & rationabiles causa exierint cum charitate moderatum à Clericis auxilium postulare possunt, ibid. n. 6
- Episcopus** habet Ius circa visitationem Regularium cum Iure, extendit procurationes ab ipsis visitatis nisi sint exempti, lib. 5. t. 39. c. 14. n. 2
- Episcopatum** suscipiendo non satisfacti qui religionis ingressum volunt prius debet Religionem intrare, quam Episcopatum fieri, lib. 5. t. 39. c. 10. n. 2
- Episcopus** nullus debet consecrare Ecclesiam nisi ei fuerit antea assignata dñs competens, lib. 5. t. 40. c. 8. n. 2
- Episcopus** per sententiam definitum depositus si appellatur à seipso potest pendente appellatione suum officium exercere, lib. 5. t. 40. c. 14. n. 6. p. 649
- Episcopus** si suspendat in casu, quo sibi licet, interdictionem ad tempus, & medio tempore fuerit appellatus, an appellatio suspendat interdictionem, ostenditur lib. 5. t. 40. c. 5. n. 7. p. 656
- Episcopus** de Iure communi exceptis ijs, quæ concernunt Regularia instituta, habet omnimodam iurisdictionem in Monachos Cathedralis Regularis, lib. 5. t. 41. c. 8. n. 1
- Episcopus** aliquando potest mutare statum Ecclesie secularis in Regularem, lib. 5. t. 41. c. 5. n. 3
- Episcopus** eximere potest in totum si accedat confirmatio Papæ, lib. 5. t. 41. c. 6. n. 6
- Episcopus** an possit aliquam Ecclesiam eximere in totum à Iure Episcopali, remissive ibid. n. 7
- Episcopus** an possit Monachum ad professionem admittere, ostenditur lib. 5. t. 41. c. 13. n. 5. p. 646
- Episcopus** vovete, teneat Episcopatum, aut Religionem intrare sine Papæ licentia nō potest, lib. 5. t. 41. c. 18. n. 12. p. 655
- ERA** Caesaris 3. annis, vel secundum alios 41. Christi saluatois nostri ortum praecessit, lib. 5. t. 41. c. 1. n. 1. p. 680
- ERROR** in nomine, sū in cognomine non vitat actum, quando ex aliquibus coniecturis constare potest de identitate personæ, lib. 5. t. 41. c. 3. n. 7. p. 683
- Error** in invocatione non vitat veritatem cum de corpore constet, ibid. n. 8
- Error** cōmuni, & tamulus potius operatur validitatē eorū, quæ geruntur per inhabile quando inhabilitas fuerit de Iure humano, secus si de Iure diuino, lib. 5. t. 41. c. 14. n. 7. p. 139
- Error** conditionis ferulis reddit iurium matrimonium, & amplius multipliciter lib. 4. t. 9. c. 2. n. 3. p. 19
- Error** in seruente adscriptura, vel originaria non dirimit matrimonium, ibid. n. 3
- Error** quatuordecim annis antecedens matrimonium non vitat, lib. 4. t. 10. c. 12. n. 3. p. 14

Collectan. in quinque libros Decretal.

Error in dubio potius præsumitur, quàm falsitas, lib. 5. t. 20. c. 8. n. 6. p. 293
EVCHARISTIAM suscipiendus debet media nocte esse ieiunus, nisi aliud posulet reuerentia Sacramenti, vel necessitas, lib. 3. t. 4. c. 5. n. 3. p. 1065
Eucharistia ad Sacramentum accedens debet esse in gratia, per Confessionem sacramentalem, & an? & quando ea non præmissa licitum sit accedere, 3. t. 4. c. 7. n. 3. p. 1068
Eucharistia ad Sacramentum accedens cum conscientia peccati mortalis peccat mortaliter, ibid. n. 7
Eucharistia Sacramentum honorificè, & in loco decenti custodiri debet, lib. 3. t. 4. c. 10. n. 2. p. 1074
Eucharistia in Sacrario ex antiqua Ecclesiæ consuetudine, asseruatur ibid. n. 3
Eucharistia ad infirmos honorificè deferenda est, non tamen per plateam ubi habitant Iudei, ibid. n. 4
Eucharistia Sacramentum quatenus viaticum morientium tempore interdicti conceditur, lib. 5. t. 38. c. 11. n. 4. pag. 415
Eucharistia Sacramentum dandum est tempore interdicti damnatis ad mortem, ibid. n. 6. p. 426
Eucharistia diuinissima est pacis Symbolum, in proœmio, n. 26. p. 4
Eucharistia adultis saltem baptizatis necessaria est ex præcepto non solum Ecclesiastico, verum etiam diuino, lib. 3. t. 36. c. 8. n. 10. p. 300
Eucharistia Sacramentum furans quibus poenis sit puniendus, ostenditur lib. 3. t. 4. c. 1. n. 3
EVICTIO cessat cum quis scienter rem emit alienam, lib. 3. t. 27. c. 7. n. 3. p. 811
Euctio cessat cum quis emit ius, quod venditor habet in re, ibid. n. 4
Euctio non competit aduersus donantem, ibid. 5
Euctio cessat ubi per contumaciam emptor condemnatur, ibid. n. 14. p. 821
Euctio re per sententiam arbitri, an? & quando emptor contra venditorè de euctione agere possit, ostenditur ibid. n. 19
EVIDENTIA sceleris non admittit excusationem, lib. 5. t. 1. c. 9. n. 5. p. 145
EY NVNCH, & spadones possunt Ordines assumere, & beneficia obtinere, lib. 1. t. 20. c. 3. n. 4. p. 203
Eynuchi, qui ana, & integra habent virilia, si altero carent testiculo, apti sunt ad matrimonium, lib. 4. t. 15. c. 3. n. 4. pag. 81
EVOCATIONIS notitiam Iudex cognoscens habere non dicitur ante præsentationem, & receptionem litterarum, lib. 2. t. 13. c. 4. n. 1. p. 424
EXAMEN factum ad perpetuam rei memoriam si non sit seruata forma tradita in cap. quoniam frequenter, vt lite non contest. est nullum, lib. 2. t. 6. c. 5. n. 3. p. 389
Examine peracto necesse est vt actor intra annum actionem instituat, nisi producat seu futurus actor non possit intra annum illum experiri, ibidem n. 11. & 18. pag. 391
EXAMINATOR committit æmioniam si pro danda approbatione pretium recipiat, lib. 2. t. 3. c. 1. n. 4. p. 159
Examinatores occasione examinis aliquid recipientes puniuntur arbitrio Ordinarij, ibid. n. 5
EXCEPTIO quantumcunque notoria proponenda est, lib. 1. t. 3. c. 6. n. 10. p. 37
Exceptio quod causæ continentia diuidi non debet, impedit litis ingressum, lib. 1. t. 3. c. 43. n. 5. p. 70
Exceptiones tria sunt, & minus legitime repelluntur vigore clausulæ, sine aliqua exceptione, vel nulla obstante exceptione, lib. 1. t. 29. c. 13. n. 2. p. 233
Exceptio quæcunque dilatoria superueniens post litem contestatam post illam opponi potest, lib. 1. t. 29. c. 25. n. 4. pag. 243
Exceptio dilatoria, quæ lite iam contestata incipit competere, potest tunc opponi in vim dilatorie exceptionis, ibidem n. 6
Exceptio peremptoria illa est, quæ iudicium perimit, & tol-

lit, lib. 2. t. 10. cap. 1. num. 2. p. 407
Exceptio peremptoria de sui natura litis ingressum impedit, ubi per eam includitur nullum ius agendi competere actori, ibid. n. 3
Exceptio confangunitatis opposita contra mulierem perentem quandam in virum de ea est tractandum prius quam de causâ principali, ibid. n. 4. p. 408
Exceptio spontaneæ renunciationis obstat perenti restitutionem beneficii, lib. 2. t. 13. c. 3. n. 2. p. 424
Exceptio dilatoria post litem contestatam opponi potest quando Iudex non vult de illa cognoscere, lib. 1. t. 13. c. 10. n. 3. p. 429
Exceptionem qui obijcit eam probare tenetur, lib. 2. t. 19. c. 3. n. 12. p. 405
Exceptio alternativa quando admitti possit, ostenditur lib. 2. t. 19. c. 5. n. 3. p. 407
Exceptiones satis est verbo proponere, 1. 2. t. 19. c. 23. n. 33. pag. 481
Exceptiones propriè appellantur, quæ proponuntur contra aduersarium, vel contra rescriptum, ibid. n. 34. p. 482
Exceptiones, quæ contra testes opponuntur, debet statim Iudex admittere, alias grauetur partem, quæ posset appellare, lib. 2. t. 10. c. 7. n. 6. p. 496
Exceptiones, infamatorias contra testem opponens, & non probans tenetur actione iniuriarum, lib. 2. t. 20. c. 49. n. 5. p. 555
Exceptio quasi peremptoria dicitur quæ contra testes opponitur, lib. 2. t. 15. c. 1. n. 7. p. 584
Exceptiones dilatorias nullus opponere potest post terminum certum à Iudice præfixum, etiam si lis non sit contestata, lib. 2. t. 15. c. 4. n. 2. p. 585
Exceptio dilatoria ante litem contestatam opponenda est, ibid. n. 5
Exceptio qua non interest vt dilatoria ante litem contestatam opponenda est, ibid. n. 7
Exceptio litis pendens vt dilatoria ante litem contestatam opponenda est, ibid. n. 8
Exceptio dilatoria statim, & incontinenti post terminum elapsum, aut litem contestatam opponi potest, ibid. n. 11
Exceptionem dilatoriam si pars ignorauit sibi competere tempore termini potest post terminum opponere, ibid. n. 12
Exceptio personam Iudicis respiciens potest opponi post litem contestatam, ibid. n. 13
Exceptio vt quis non conueniatur vltra quam facere potest, opponi potest post litem contestatam, ibid. n. 14
Exceptio attentatorum potest opponi post litem contestatam, ibid. n. 15
Exceptio inuenturij potest opponi post litem contestatam, ibid. n. 16
Exceptio quod debent dari alimenta potest opponi post litem contestatam, ibid. n. 18
Exceptio dilatoria, quæ lite iam contestata incipit competere, potest tunc opponi non obstante termino finito, ibid. n. 21
Exceptiones ante alias proponenda est recusatio Iudicis, ibid. n. 22. p. 587
Exceptio falsi procuratoris in quacunque Iudicij parte opponi potest, lib. 2. t. 15. c. 6. n. 3. p. 588
Exceptio rei iudicatæ non competit quando cessaret causa sententia, quamvis sit idem corpus, eadem causa petendi, & eadem personæ, lib. 2. t. 15. c. 13. n. 2. p. 590
Exceptio rei iudicatæ vt obstat quæ concurrere debeant, ostenditur ibid. n. 4
Exceptio suspensiois tanquam dilatoria ante litem contestatam allegari debet, lib. 2. t. 17. c. 20. n. 2. p. 617
Exceptio omnis dilatoria regulariter ante litem contestatam opponenda, & probanda est, ibid. n. 2
Exceptio declinatoria fori, quæ reddit iudicium ab initio nullum, potest quodcumque etiam post sententiam opponi, lib. 5. t. 1. c. 22. n. 3. p. 154
EXCOMMUNICATIO non potest rescriptum impetrare, lib. 1. t. 3. c. 26. n. 4. p. 58
Excommunicatus non potest postulari, 1. 2. t. 5. c. 1. n. 3. p. 82

Index rerum; & verborum

- Excommunicationis**, vel interdicti sententia non profertur in terram nobilium, nisi super hoc mandatum recipiatur speciale, ibid. n. 10
- Excommunicatus** probatur per famam, ibid. n. 14. p. 83
- Excommunicatus in Iudicem**, vel ad dignitates seculares, quibus sit annexa iurisdicção, assumi non potest, lib. 1. t. 6. c. 24. n. 9. p. 120
- Excommunicatus non potest eligi ad beneficia**, & si eligatur electio est nulla ipso iure, ibid. n. 9. & eod. lib. 1. t. 6. c. 29. n. 1. p. 126
- Excommunicatus non potest excommunicare**, lib. 1. t. 13. c. 1. n. 3. p. 172
- Excommunicatus Episcopus** durante excommunicatione, Sacros Ordines conferens an irregularis fiat, remissus ibid. n. 5. p. 173
- Excommunicatus ultra annum in excommunicatione perseverans potest beneficijs privari**, lib. 1. t. 14. c. 8. n. 1. pag. 178
- Excommunicatus ob causam civilem perseverans in excommunicatione ultra annum, an beneficijs sit priuandus**, ostenditur ibid. n. 3
- Excommunicationis exceptio** si non opponatur ab adversario potest Iudex ex officio excommunicatum vitium in iudicio agentem repellere, lib. 1. t. 19. c. 31. n. 15. p. 241
- Excommunicatio lata a delegato**, qui copiam fidei delegationis petenti non dedit, est nulla, lib. 1. t. 29. c. 31. n. 1. pag. 249
- Excommunicatio post appellationem iuste latam ipso iure est nulla**, lib. 1. t. 29. c. 39. n. 1. p. 252
- Excommunicationis sententia à Plebano valere potest si habeat iurisdictionem ex privilegio**, lib. 1. t. 31. c. 3. n. 3. p. 265
- Excommunicatus vna, vel multis excommunicationibus pro pluribus causis æque principalibus non censetur absolutus ab omnibus si in petitione vnam ex illis tacuit**, lib. 1. t. 31. c. 5. n. 3. p. 266
- Excommunicatus potest amplius potest excommunicari eadem prima excommunicatione manente**, ibid. n. 4. & lib. 1. t. 31. c. 5. n. 6. p. 261
- Excommunicatus si appellat post decem dies Iudex ex equitate debet admittere appellationem**, lib. 1. t. 31. c. 8. n. 5. p. 269
- Excommunicatus nisi appellat intra decem dies dempto absolutiois effectu non auditur per viam appellationis**, sed per viam simplicis querelæ, ibid. n. 7
- Excommunicatus iniuste tenetur ad interesse**, ibidem num. 9
- Excommunicationis iniuste effectus qualis, & an & quando liget**, remissus ibid. n. 16
- Excommunicandi nuda potestas quando alicui tanquam nudo executori commissa est ille potestatem absolvendi non habet**, lib. 1. t. 33. c. 16. n. 6. p. 290
- Excommunicationis timor** cadit in constantem virum, lib. 1. t. 40. c. 4. n. 3. p. 317. & c. 6. n. 5. p. 319
- Excommunicatus non venientes ad Synodum, & venientes si illicitiati recedant**, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 8. p. 342
- Excommunicatus clericus pro aliquo delicto, & contumax habet annum ad comparandum, & de expurgandum, & intra illum non potest deponi**, ibid. n. 11
- Excommunicatus vi actor in iudicio citari agendo causam propriam, sate non potest**, lib. 1. t. 1. c. 7. n. 1. p. 347
- Excommunicatus in iudicio vt actor sate non potest siue agat per se ipsum, siue mediante persona procuratoris**, ibid. n. 3. p. 347
- Excommunicatus non potest denunciare, neque accusare**, neque agere pro iniuria sibi facta, ibid. n. 4
- Excommunicatus nec coram Iudice Ecclesiastico, seculari, vel executor agere potest**, ibid. n. 5
- Excommunicatus tanquam promotor causæ publicæ comparere non potest**, ibid. n. 6
- Excommunicatus etiam contra alium excommunicatum agere non potest**, ibid. n. 7
- Excommunicatus etiam remedijs restitutionis agere non potest**, ibid. n. 8
- Excommunicatus non potest petere mandatum de manducando**, ibid. n. 9
- Excommunicatus agens de concementibus animæ periculum auditur**, ibid. n. 10
- Excommunicationis exceptio in iudicio attentatorum non obstat**, ibid. n. 11
- Excommunicatus in casibus, in quibus periculum esset in mora, agere potest**, ibid. n. 12
- Excommunicatus auditur quando petendū sit esse excommunicatum iniuste, vel dubitatur de ipsa excommunicatione**, ibid. n. 13
- Excommunicatus minor priuat participatione Sacramentorum**, non sate hominum communione, ibid. num. 14
- Excommunicationis vbi sit mentio debet in dubio intelligi de maiori**, ibid. n. 15. p. 349
- Excommunicatus vti reus necessarius potest esse in iudicio**, ibid. n. 19
- Excommunicatus vti reus voluntarius non potest esse in iudicio**, ibid. n. 20
- Excommunicatus in casu in quo potest esse in iudicio vti reus necessarius, non valet in eo defendere causam propriam, sed tenetur ad constituendum procuratorem**, ibid. n. 21
- Excommunicatus in ijs, quæ respiciunt eius præiudicium, non solum potest, sed etiam cogitur in iudicio comparere**, ibid. n. 23
- Excommunicatus non est qui violentè à domo expellit clericum illum iniuste occupantem**, lib. 1. t. 13. c. 32. n. 9. pag. 431
- Excommunicatus priuatur etiam administratione rerum temporalium Ecclesiæ**, lib. 1. t. 14. c. 8. n. 5. p. 445
- Excommunicatus per annum, & ultra pro causa merè civilis non priuatur beneficijs**, lib. 1. t. 14. c. 9. n. 3. p. 446
- Excommunicationis in exceptione non detrahatur iuramentum suppletorium**, lib. 1. t. 19. c. 1. n. 2. p. 463
- Excommunicatus maiori excommunicatione non potest procurator constitui in iudicio**, lib. 1. t. 19. c. 7. n. 4. p. 469
- Excommunicatus si constitutus procurator constitutus, est ipso iure nulla**, ibid. n. 5
- Excommunicatus restitutionem dicere non potest**, lib. 1. t. 20. c. 38. n. 9. p. 519
- Excommunicatus sciens in aliquo loco, vbi notoria est eius excommunicatio, an teneatur illum vitare in alio loco vbi de ea ignorat**, lib. 1. t. 24. c. 21. n. 7. p. 571
- Excommunicationes non compensantur ad iniuriam**, lib. 1. t. 25. c. 3. n. 2. p. 584
- Excommunicatus minor priuat participatione Sacramentorum**, non autem hominum communione, ibid. n. 4
- Excommunicatus habet auctoritatem legitimæ defensionis in iudicio vti reus necessarius**, lib. 1. t. 25. c. 5. num. 4. pag. 587
- Excommunicatus potest opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ, rei indicatæ, doli mali, solutionis, & prescriptionis**, ibid. n. 1
- Excommunicatus potest recusare Iudicem suspectum**, ibid. n. 7. p. 588
- Excommunicatus petenti iuste sententiam absolutoriam illa non est neganda**, ibid. n. 8
- Excommunicatus excipere potest de pacto de non petendo**, ibid. n. 9
- Excommunicatus an possit opponere exceptionem compensationis**, ibid. n. 10
- Excommunicatus in exceptione non obstante valet scriptum imperatum in causâ appellationis non facta excommunicationis mentione**, lib. 1. t. 25. c. 10. n. 2. p. 589
- Excommunicatus ad sui defensionem omnes, & quæcunque exceptiones proponere potest**, ibid. n. 3
- Excommunicatus potest appellare**, lib. 1. t. 25. c. 11. n. 2. p. 589
- Excommunicationis exceptio in quacunque iudicii parte opponi potest**, lib. 1. t. 25. c. 12. n. 3. p. 590

Excom-

Collectan. in quinque libros Decretal.

Excommunicatus iudicare non potest, *ibid.* n. 3.
 Excommunicatio suum habet effectum in agente interdictis recuperanda adhuc in causa spoli, *ibid.* n. 4.
 Excommunicatio exceptio non solum à parte, sed etiam à iudice opponi potest, *ibid.* n. 5.
 Excommunicatus potest super appellatione impetrare rescriptum, siue facta excommunicationis mentione, siue non, *lib. 2. c. 14. n. 3. p. 591*.
 Excommunicationis poena ut incurritur in crimine concubinarum tria monito requiritur, *lib. 3. t. 8. c. 2. n. 3. p. 709*.
 Excommunicato sua culpa non imputatur quod non possit conferre, nec ei currit tempus sex mensium datum à iure ad beneficiorum collationem faciendam, *lib. 3. t. 8. c. 5. n. 9. p. 775*.
 Excommunicatione durante non currit tempus patrono ad presentandum, *ibid.* n. 10.
 Excommunicatus ad emphyteusim nominare potest, *lib. 3. t. 8. c. 4. n. 144. p. 847*.
 Excommunicatus si sit sepultus in Ecclesia, vel comiterio debet inde exhumari, sed aliorum corporibus discerni possit, *lib. 3. t. 8. c. 12. n. 2. p. 911*.
 Excommunicatus Ecclesiastica priuatur sepultura, *ibidem* num. 3.
 Excommunicati corpus non potest sepeliri in loco sacro, *ibid.* n. 4.
 Excommunicatus quando fuit absolutus in mortis articulo debet Ecclesiasticæ sepulture mandari, *ibid.* n. 6.
 Excommunicationis sententia lata post interpositam legitimam appellationem non sortitur effectum suum, *lib. 2. t. 28. c. 16. n. 2. p. 633*.
 Excommunicatum post appellationem se dicens hoc probare debet, *ibid.* n. 4.
 Excommunicatus post appellationem non tenet, *lib. 2. t. 28. c. 17. n. 4. p. 643*.
 Excommunicatio valet ea conditione prolata, si intra decem dies non satisfecerit, aut non soluerit, *lib. 2. t. 28. c. 40. n. 3. p. 644*.
 Excommunicatione condicionali pendente sequens appellatio dum pendet conditio suspendit, dummodo ante conditionis aduentum appellatum sit, *ibid.* n. 4.
 Excommunicatio is, seu interdicti sententia per appellationem non suspenditur, quia suam trahit secum executionem, limitatur pluribus modis, *lib. 2. t. 28. c. 53. n. 5. p. 653*.
 Excommunicatus priuatur fructibus beneficiorum, nec eos lucratur quandiu est in excommunicatione maiori, *ibid.* n. 7. p. 654.
 Excommunicatus etiam appellatione pendente à tali excommunicatione priuatur fructibus beneficiorum, pensionibus, & distributionibus quotidianis, *ibid.* n. 9.
 Excommunicatus, vel depositus, & priuatus beneficiis fame periturus de redditibus beneficii est alendus, *ibid.* n. 10.
 Excommunicatus equi paratur relegatus, *ibid.* n. 11.
 Excommunicatus beneficiorum Ecclesiasticorum prouentibus priuatur etiam in sententia eorum priuatio facta non sit, *ibid.* n. 12.
 Excommunicatus iniussitelicè prebiter prouentibus Ecclesiasticis tamen ubi est decreta iniussitelicè excommunicationis prouentus sunt illi restituendi non solum beneficiorum simplicium, sed etiam distributiones quotidianas, *ibid.* n. 14. p. 655.
 Excommunicatus iniussitelicè à quibus decreta iniussitelicè fructus amissos repetere debeat, ostenditur, *ibid.* n. 15.
 Excommunicatus appellans à sententia excommunicationis, vel suspensionis, appellatione pendente remanet excommunicatus, vel suspensus, *lib. 2. t. 28. c. 44. n. 7. p. 649*.
 Excommunicationis poena ipso iure imposita est contra quoscuque indebitè usurpantes ecclesiarum bona, *lib. 3. t. 28. c. 11. n. 3*.
 Excommunicatio continet damnum irreparabile, ac proin-

dè ab illius sententia per decretum interlocutorium prolatam appellatio conceditur, *lib. 2. t. 28. c. 60. n. 19. p. 667*.
 Excommunicatus in mortis articulo absolutus Ecclesiasticæ sepulture mandari debet, *lib. 3. t. 28. c. 14. n. 1. p. 891*.
 Excommunicatus Ecclesiastica gaudet immunitate, *lib. 3. t. 49. c. 6. n. 13*.
 Excommunicari debet non soluens decimas cum teneretur, *lib. 3. t. 30. c. 3. n. 3. p. 935*.
 Excommunicato sua culpa non imputatur quod non possit conferre, nec ei currit tempus sex mensium datum à iure ad beneficiorum collationem faciendam, *lib. 3. t. 8. c. 5. n. 9. p. 775*.
 Excommunicatione durante non currit tempus patrono ad presentandum, *ibid.* n. 10.
 Excommunicatus vnus potest iterum excommunicari, *lib. 3. t. 6. c. 6. n. 10. p. 190*.
 Excommunicari an quis possit post mortem, remissuè, *lib. 3. t. 6. c. 5. n. 9. p. 188*.
 Excommunicatus est alto delicto præter hæresim, & per annum in excommunicatione percontans, non est habendus nec condemnandus tamquam hæreticus, sed tamquam suspectus de hæresi, *lib. 5. t. 7. c. 13. n. 11. p. 13*.
 Excommunicatio probatur per famam, *lib. 5. t. 27. c. 5. n. 3. p. 309*.
 Excommunicatio eum agit de poena debet probari plenè, & concludenter, *ibid.* n. 4.
 Excommunicatus superueniens post collationem, vel electionem factam non præiudicat, *lib. 5. t. 27. c. 7. n. 23. p. 310*.
 Excommunicatio regulanda est per intentionem excommunicantis, *lib. 5. t. 27. c. 9. n. 3. p. 315*.
 Excommunicatio minor paucis tantum Sacramentorum participatione priuatur, *lib. 5. t. 27. c. 10. n. 7. p. 316*.
 Excommunicatio ab Episcopo lata in accidentes ad Ordines contra ipsius prohibitionem non solum cadit in subditos ipsius Episcopi, sed etiam in exemptos, *lib. 5. t. 30. c. 1. n. 4. p. 320*.
 Excommunicatio lata non præmissa tria canonica monitione valet, *lib. 5. t. 3. c. 1. n. 4. p. 322*.
 Excommunicatio maior priuatur omni externa communione tam in actione, quam cibo, potu, osculo, & cæteris similibus actibus, *lib. 5. t. 33. c. 12. n. 11. p. 357*.
 Excommunicationem non incurrit percussus clericum, ignorans etiam crasse, & lata culpa clericatum, *lib. 5. t. 39. c. 4. n. 3. p. 439*.
 Excommunicatio incurritur ab illo, qui percussit casu clericum credens illum non esse Caicum, sed Titium similiter clericum, *ibid.* n. 4.
 Excommunicationem incurrit percussus clericum cum hac intentione volo occidere hunc hominem, etiam si sit clericus, *ibid.* n. 6.
 Excommunicatio incurritur ab eo, qui mandauit percussione clericum, sed postea penitentia deus reuocauit mandatum, quia reuocatione non intimata mandatorum adhuc secutus est mandati effectus, secus si prius ei intimatio facta fuisset, *lib. 5. t. 39. c. 6. n. 5. p. 441*.
 Excommunicatio propter enorme crimen ante absolutionem dandum est iuramentum, *lib. 5. t. 39. c. 10. n. 2. p. 443*.
 Excommunicatio non tollitur præse per emendationem excommunicati, *lib. 5. t. 39. c. 15. n. 3. p. 446*.
 Excommunicatio generalis non ligat nisi ludibros proferentis, *ibid.* n. 2. p. 449.
 Excommunicatus, aut suspendere se ipsum, aut superiorem propria auctoritate directè nemo potest, *ibid.* n. 6. p. 450.
 Excommunicatio lata ab homine mortuo eo mortuo, vel ablato illo ab officio, qui eam tulit, *ibid.* n. 1. p. 451.
 Excommunicationibus duobus, vel pluribus ligatus potest ab vna absolui sine alijs, *lib. 5. t. 39. c. 27. n. 4. p. 454*.
 Excommunicatio lata in communicantes non præmissis liris monitionibus est nulla, *lib. 5. t. 39. c. 30. n. 6. p. 458*.
Ddd iij Excom-

Index rerum, & verborum

- Excommunicatio prius excommunicatum potestate suscipiendi, vel conferendi Sacramenta, lib. 5. t. 39. c. 32. n. 1. pag. 460**
- Excommunicationis sententia per appellationem non suspenditur, lib. 5. t. 39. c. 40. n. 1. p. 467**
- Excommunicatio lata post sententiam est nulla, ibid. n. 2**
- Excommunicationis exceptio in qualibet parte litis opponi potest etiam post conclusum in causa, lib. 5. t. 39. c. 46. n. 1. pag. 470**
- Excommunicari quis non potest pro peccato praterito, nisi prius monetur, lib. 5. tit. 39. c. 48. n. 3. p. 472**
- Excommunicari abique monitione in quibus casibus quis possit, ibid. n. 6**
- Excommunicatio tenet licet in ea ordo iudicialis non seruetur, ibid. n. 5**
- Excommunicationis sententiam non premissa competenti admonitione in aliquem pronuncians quam penam incurrat, ibid. n. 7. p. 473**
- Excommunicationem incurrit qui seruari fecerit statuta, edita, & consuetudines introductas contra Ecclesie libertatem, lib. 5. t. 39. c. 49. n. 1. p. 473**
- Excommunicationis sententia lata à Iudice qui sit nominatim excommunicatus, & publice denunciatus ad præscriptum Concilij Constantien. est nulla, lib. 5. t. 39. c. 56. n. 3. pag. 476**
- Excommunicatio quid sit, offenditur lib. 5. t. 40. c. 20. n. 6. pag. 486**
- Excommunicari an quis possit post mortem, remissus lib. 5. t. 6. c. 5. n. 9. p. 188**
- Excommunicatio, quam incurrit falsificans literas Papæ in cap. ad falsarios, in quo differt ab illa Bullæ in Cena Domini, ostenditur lib. 5. t. 10. c. 7. n. 4. p. 192**
- Excommunicationis penam non incurrit qui in litteris Apostolicis aliquid modicum mutat, vel corrigit quando non fit mutatio substantia, ibid. n. 6**
- Excommunicatio æquiparatur morti, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 48. pag. 112**
- Excommunicationi textus in cap. tertio, de raptoribus subduatur illi, qui fideles ex iusta causa nauigans capiunt, vel depradantur, lib. 5. t. 17. c. 3. n. 1. p. 262**
- Excommunicatus an, & quando in dubio quis censendus sit, remissus lib. 3. t. 31. c. 10. n. 4. p. 357**
- Excommunicatus potest contrahere matrimonium, lib. 4. t. 7. c. 6. n. 3. p. 355**
- Excommunicatus monitus, & non desistens Diuina Officia celebrans penam incurrit perpetuæ depositionis, lib. 5. t. 17. c. 3. n. 3. p. 308**
- Excommunicatus à tota synodo dispensari non potest, ibid. n. 3**
- Excommunicatus incapax est ad beneficia obtinenda ita vt collatio ei facta sit nulla ipso iure, lib. 5. t. 27. c. 7. n. 2. pag. 310**
- Excommunicatus etiam iniussu est incapax beneficij, dummodo excommunicatus sit iuxta lata, ibid. n. 4**
- Excommunicatus etiam reparatur communis opinione absolutus, est incapax ad obtinendum beneficium, ibid. n. 9**
- Excommunicatus est incapax cuiusque beneficij minoris, vel maioris, secularis, sine Regularis, ibid. n. 11**
- Excommunicatus est incapax cuiusque dignitatis, & officij Ecclesiastici habentis annexam iurisdictionem, ibid. n. 12**
- Excommunicatus eligi non potest, ibid. n. 13**
- Excommunicatus excommunicatione nulla non est incapax beneficij Ecclesiastici, ibid. n. 19**
- Excommunicatus post interpositam appellationem pendente causa appellationis est incapax collationis, ibid. n. 23**
- Excommunicatus iniussu si Clericus fuerit, & in Diuina se immiscuerit, irregularis efficitur, ibid. n. 33**
- Excommunicatus intra annum non potest deponi, nec beneficijs priuari, ibid. n. 34**
- Excommunicatus, & denunciatus semel semper præsumitur excommunicatus, lib. 5. t. 27. c. 8. n. 4. p. 314**
- Excommunicatio minori excommunicatione facta collatio, electio, seu præsentatio an veniat per sententiam irritanda, remissus lib. 5. t. 27. c. 10. n. 3. p. 315**
- Excommunicatus minori excommunicatione quamuis celebret non fit irregularis, ibid. n. 4**
- Excommunicatio minori excommunicatione conferendo Ecclesiastica Sacramenta an solum peccet venialiter, remissus ibid. n. 6**
- Excommunicatus recipiens Ordines, etiam minores fit irregularis, lib. 5. t. 30. c. 4. n. 4. p. 320**
- Excommunicatus Episcopus non potest beneficia conferre etiam per Vicarium non excommunicatum, lib. 5. t. 32. c. 18. n. 8. p. 333**
- Excommunicatus, vel interdictus in vno Episcopatu in omnibus vitari debet, lib. 5. t. 33. c. 3. n. 15. p. 344**
- Excommunicatus in vno Episcopatu cur in altero extra territorium excommunicatus viuendus sit rationes referuntur, quæ improbantur, & tandem n. 22. vlt. recitatur, ibid. n. 21**
- Excommunicatus, vel interdictus nominatim dicitur quando proprium nomen exprimitur, vel aliquo indubabili signo demonstratur, ibid. n. 24**
- Excommunicatorum corpora si in Ecclesijs, aut cimiterijs à priuilegijs sepeliuntur, exhumanda sunt, & extra, c. 12. lib. 5. t. 33. c. 5. n. 2. p. 35**
- Excommunicatum sepeliens quare excommunicationem incurrat, ostenditur ibid. n. 3**
- Excommunicatus potest sepeli in ea parte quæ sine Episcopi auctoritate aucta fuit cimiterio, ibid. n. 9**
- Excommunicatum ossa in Ecclesia vel loco sacro sepulta elicienda sunt ab eo si à non excommunicatis distinctus possint, alius non, ibid. n. 11**
- Excommunicati, qui cum signis penitentis decedunt, & absolutionem dum viuere petierunt, sed morte præueniunt absolui non sunt, an Ecclesiastica sepultura priuandi sint, ostenditur ibid. n. 12**
- Excommunicatus non nisi in articulo mortis Penitentis Sacramentum concedendum est, lib. 5. t. 38. c. 11. n. 3. p. 425**
- Excommunicatus non est percussus, vel occidens Clericum raptum agensem cum matre, filia, sorore, vel vxore, modo percussit incontinenti, lib. 5. t. 39. c. 3. n. 4. pag. 437**
- Excommunicatus ob Clerici percussorem si propter capitales inimicitias, aut aliud impedimentum nequeat ad decem Apostolicam pro absolutione venire, potest ab Episcopo absolui, lib. 5. t. 39. c. 11. n. 1. p. 444**
- Excommunicatus nullus hodie per Extram Ad euitanda, vitari debet antequam publice sit denunciatus, lib. 5. t. 39. c. 19. n. 4. p. 446**
- Excommunicatus pro violenta manus iniectione in Clericum occulte viuendus est si sit occultus, si verò publicus publice, lib. 5. t. 39. c. 14. n. 3. p. 445**
- Excommunicatus per resipiscendum sine absolutione nota restituitur communium precum Ecclesie participationi, lib. 5. t. 39. c. 15. n. 1. p. 446**
- Excommunicatus qui per famam à probis sparsam denunciatus dicitur, vitari debet, ibid. n. 6**
- Excommunicatus in dubio quis censendus est, ibid. n. 7**
- Excommunicatus ob leuem percussorem Clerici ab Episcopo absolui potest, lib. 5. t. 39. c. 7. n. 2. p. 448**
- Excommunicatus nominatim quis dicatur, ostenditur lib. 5. t. 39. c. 21. n. 9. p. 450**
- Excommunicatum ob Ecclesie fractionem cum spoliatur post denunciationem solus Papa absoluit, lib. 5. t. 39. c. 22. n. 2. pag. 451**
- Excommunicatus, suspensus, aut interdictus potest iterum ac sepe iurari alijs censuris etiam eiusdem rationis, lib. 5. t. 39. c. 27. n. 2. p. 454**
- Excommunicatus priuatur Ecclesie suffragijs, lib. 5. t. 39. c. 28. n. 3. p. 455 & t. 39. c. 28. n. 9. p. 460**
- Excommunicatus absolui potest post mortem, ibid. n. 7**
- Excommunicatus ob percussorem Clerici, & Ordines susci-**

Collectan. in quinque libros Decretal.

piat deponitur ab illo Ordine cum quo solus Papa dispensat, cum Religioso tamen, qui id aliquo modo ignoranter fecit, dispensat Prelatus, lib. 5. tit. 39. cap. 32. num. 3. pag. 460

Excommunicatus est qui in Clericum volentem manus iniecit violentas, lib. 5. tit. 39. c. 36. n. 2. p. 464

Excommunicato dicens se absolutum non adhibetur fides, lib. 5. tit. 39. c. 39. n. 2. p. 467

Excommunicatus qui fuit olim, & hodie excommunicatus præsumitur, ibid. n. 4

Excommunicatum quem semel scivi deo semper vitare, donec de absolutione mihi legitime constiterit, ibid. n. 6

Excommunicatus a pluribus iudicibus ab eisdem absolui debet, lib. 5. tit. 39. c. 41. n. 2. p. 468

Excommunicatio licitum est facere interesse concioni, lib. 5. tit. 39. c. 43. n. 4. pag. 469

Excommunicatus non potest ingredi Ecclesiam tempore, quo Divina celebratur, ibid. n. 5

Excommunicatus repellere debet Iudex ex officio suo, etsi reus nihil dicat si sit publice denunciatus, lib. 5. tit. 39. c. 46. n. 3. pag. 471

Excommunicatus est dolose permittens Clericum percuti ex quo prohibere potuit, & non prohibuit, intellige ubi lib. 5. tit. 39. c. 47. n. 2. p. 471

Excommunicans, vel suspendens aliquem iniuste tenetur ei resarcire damnum, & interesse, lib. 5. tit. 39. c. 48. n. 10. pag. 473

Excommunicatus vnus potest iterum excommunicari, lib. 5. tit. 39. c. 6. n. 10. p. 190

Excommunicatus ex alio delicto propter hæresim, & per annum in excommunicatione permanens non est habendus nec condemnandus tanquam hæreticus, sed tanquam suspectus de hæresi, lib. 5. tit. 7. capitulo 13. numero 11. pag. 213

EXCVSATIO querentis ab expensis per vicum testem probatur, lib. 2. tit. 20. c. 4. n. 25. p. 491

EXCVSSIONIS exceptio vi dilatoria ante litem contestatam opponenda est, lib. 2. tit. 25. c. 4. n. 4. p. 585

Excussio exceptio denegatur in foro Ecclesiastico, lib. 3. tit. 22. c. 1. n. 9. p. 665

Excussio exceptio non datur agenti hypothecaria aduersus tertium possitorem, ibid. n. 14

Excussio exceptio opponi nequit in causa appellationis, ibid. n. 13

EXECUTOR deputatus ad distribuendum inter pauperes elemosinas poterit sibi assumere si egeat, vel distribuere inter filios pauperes fraude cessante, lib. 1. tit. 2. c. 33. num. 3. p. 120

Executor gratæ quam potestatem habeat, ostenditur lib. 1. tit. 2. c. 26. n. 5. p. 244

Executor merus potest iniquam exequi sententiam, lib. 1. tit. 2. c. 28. n. 12. p. 246

Executor merus non potest exceptiones admittere, nec de illis iudicare, ibid. n. 13. p. 247

Executor merus non tenetur nec iuste potest sententiam, notorie iniustam continentemque nullitatem, vel intolerabilem errorem exequi, ibid. n. 14

Executor mixtus verus iudex est, ibid. n. 15

Executor non semper tenetur exequi sententiam, ibid. n. 16

Executor Apostolicus, vel delegatus non potest exercere iurisdictionem litteris non præsentatis, lib. 1. tit. 29. c. 31. nu. 3. p. 249

Executio potest fieri contra Clericos in redditibus beneficio- rum, lib. 1. tit. 3. c. 16. n. 3. p. 436

Executio fit prius in mobilibus quam in immobilibus bonis, lib. 2. tit. 6. c. 5. n. 35. p. 392

Executor merus recusari non potest, lib. 2. tit. 2. c. 12. n. 2. pag. 630

Executor merus quis dicatur, ostenditur lib. 2. tit. 2. c. 43. num. 5. p. 647

Executor merus recusari non potest, ibid. n. 6

Executor merus cognoscere non potest de iustitia causæ,

lib. 2. tit. 27. cap. 5. num. 2. pag. 605

Executor non debet admittere aliquam exceptionem, ibid.

Executor potest abstinere ab executione quando sententia est notorie nulla, ibid. n. 3. p. 607

Executio potest peractam poenitentiam in nullo occulto crimine impediri præterquam in homicidio, lib. 5. tit. 1. c. 21. nu. 5. p. 153

Executio in fructibus præbende, seu beneficii Ecclesiastici, quando fieri possit, ostenditur lib. 3. tit. 12. c. 2. n. 2. p. 865

Executores quando nullo hærede instruto deputantur, censentur hæredes infirmi cum onere distribuendi bona in ipsas causas, lib. 3. tit. 26. c. 13. n. 3. p. 898

Executor vltimarius voluntatum potest Clericus constitui etiam a Laico, lib. 3. tit. 26. c. 19. n. 2. p. 903

Executor ante suscepiendum mandatum non potest compelli ad illud munus subeundum, est enim a principio voluntarius sed post suscepiendum mandatum necessarius, ibid. n. 3

EXEMPLARIBVS instrumentis fides adhibenda est quando ex ipsius tabellionis protocollo extrahuntur ferata liris forma, ibid. n. 7

Exemplar deductum auctoritate Iudicis Ordinarii eandem vim habet sicut instrumentum generale, lib. 2. tit. 2. c. 16. n. 2. p. 543

EXEMPLO subditis nocere res est perniciosa, lib. 1. tit. 6. c. 32. n. 6. p. 119

Exemplo optimi Principis firmiter iudicandum, lib. 2. tit. 27. c. 19. n. 4. p. 617

Exemplum sumptum manu eiusdem notarii, qui originale scripsit, probat, & plenam fidem facit, lib. 2. tit. 22. c. 1. n. 3. pag. 533

Exemplum, & originale quando inter se differunt, potius standum est originali, ibid. n. 4

Exempla, & originalia in quo differant, ibid. n. 5

Exemplis regulatim fides non est adhibenda, lib. 6

Exempla a Notario facta, solummodo præsumuntur facta, lib. 2. tit. 3. c. 15. n. 2. p. 542

Exempla fideliter sunt exemplanda iuxta tenorem, & typum exemplaris, ibid. n. 5

EXEMPTI si delinquant extra locum exemptionis ab Ordinariis puniri possunt non obstante exemptionis privilegio, lib. 5. tit. 33. c. 11. n. 27. p. 366

Exempti sunt qui arripiuntur a iurisdictione Ordinarii, lib. 5. tit. 33. c. 12. n. 17. p. 364

Exempti si excedant metas privilegiorum, siue publicè deliquerint, possunt ab Episcopo coerceri, lib. 5. tit. 33. c. 20. n. 7. p. 362

Exemptio an concessa censetur ex receptione sub Apost. protectione, lib. 2. tit. 29. c. vnic. n. 2. p. 680

Exemptioni an renunciari possit, ostenditur lib. 5. tit. 31. c. 5. num. 3. p. 325

Exemptio a potestate Ordinarii non probatur ex solutione census facta Sedi Apostolicæ nisi appareat, quod sit in signum subiectionis, ibid. nu. 4

Exemptio a potestate Ordinarii non probatur ex hoc quod aliqui specialiter liris Beati Petri existant nisi census solutio concurrat, lib. 5. tit. 33. c. 8. n. 2. p. 358

Exemptus privilegio suo renunciat non potest, lib. 1. tit. 43. c. 5. n. 4. p. 335

Exemptus per Papam non potest prorogare iurisdictionem Iudicis Ordinarii absque licentia ipsius Papæ, lib. 2. tit. 2. c. 18. n. 11. p. 378

Exempti causa commissæ Ordinario an censetur illius iurisdictioni excutata, vel delegata, lib. 1. tit. 3. c. 19. n. 2. p. 277

Exempti subijcuntur Episcopo in illis omnibus, quæ sunt Ordinis Episcopalis, lib. 2. tit. 5. c. 19. n. 2. p. 603

Exemptio ab Ordinariis potestate non probatur ex receptione sub protectione Sedis Apost. lib. 5. tit. 33. c. 8. n. 7. pag. 359

Exemptio quando non est respectu certi Iudicis, sed simplex, & absolute respectu omnium, tunc taliter exemptus ratione delicti ab Ordinariis locorum, in quibus committitur, puniri non potest, lib. 5. tit. 33. c. 16. n. 4. p. 374

Exemptio

Index rerum, & verborum

Exemptio non valet collata monasterio ab Episcopo sine consensu Capituli, licet eo instrumente, lib. 5. t. 33. c. 14. n. 8. p. 371

Exemptio vtroque seu pleno iure à potestate Episcoporum an Religiosis concedi possit ab Episcopis, & Prælati inferioribus, ostenditur lib. 5. t. 33. c. 2. n. 3. p. 379

EXHAEREDATIO calore iracundiæ facta de filio an valeat, remittit lib. 5. t. 10. c. 1. n. 3. p. 335

EXILII penam Ecclesiastici Iudices Clericis imponere possunt, lib. 5. t. 1. c. 1. n. 3. p. 158

EXPETITIVAE ad paribdem primo vacaturam concedi possunt in consequentiam provisionis de Canonatu, lib. 3. t. 5. c. 9. n. 3. p. 739

EXPENSÆ Iudicis auctoritate sive taxandæ, lib. 1. t. 31. c. 6. n. 4. p. 267

Expensæ necessariæ dicuntur sine quibus negotium expediri non potest, lib. 1. t. 6. c. 45. n. 5. p. 134

Expensarum condemnatio debet fieri in sententia interlocutoria, quas victus statim solvet etiam non expectata sententia definitiva, lib. 2. tit. 30. cap. 36. num. 5. pag. 517

Expensarum ab absolute expressa appellari potest, lib. 2. t. 28. c. 6. n. 12. p. 666

Expensarum condemnatio fit in interlocutoria, lib. 2. t. 28. c. 64. n. 4. p. 670

Expensarum ratio habenda est in facultatibus æstimandis, lib. 3. t. 1. c. 9. n. 4. p. 603

Expensæ probantur per iuramentum illius, qui eas fecit præmissa taxatione à Iudice, lib. 1. t. 1. c. 17. n. 12. p. 376

Expensæ in utilitatem Ecclesiæ dicuntur convertere si facta fuerint in rem perpetuo duraturam, lib. 5. t. 5. c. 4. n. 5. pag. 181

Expensæ, & sumptus ministrari Monacho accusanti Abbatem non repetuntur etiam si monachus succumbat, lib. 5. t. 1. c. 26. n. 3. p. 157

Expensis infans si invenitur cum chirographo, quod de eius baptismo fidem faciat, non est baptizandus sub conditione, lib. 3. t. 41. c. 1. n. 7.

Expensis, quorum parentes ignorantur præstantur alimenta ab Ecclesiâ, vel eius Rectore, & in defectu à Communitatibus, lib. 5. t. 1. c. 9. n. 4. p. 228

Expensis antiquis alebantur in loco per Traianum ædificato, ibid. n. 5

Expensis pro filiis possunt parentes agnoscere, ibidem, num. 6

Exponens patrem filiam licet perdat patriam potestatem non tamen eximitur ab onere docendi, lib. 5. t. 1. c. 9. n. 7. pag. 218

Expositum filium, vel servum alieni repetit à patre, vel domino expensas, ibid. n. 8

Expositus succedit hospitali excluso fisco, ibid. n. 9

EXPRESSIO relatiua non sufficit cum quid patenter fieri debet, lib. 1. t. 30. c. 40. n. 4. p. 467

EXPRASSVM dicitur quod ad aliud quippiam aliâ expressum refertur, lib. 3. t. 36. c. 7. n. 4.

Expressum ubi aliquid requiritur simpliciter sufficit quod tantum colligatur ex mente, & identitate rationis, lib. 3. t. 30. c. 19. n. 7

EXTINCTVM quicquid est cedit non potest, lib. 1. t. 19. c. 4. n. 5. p. 228

F

FABRICATORES falsæ monetæ gaudent Ecclesiastica immunitate, lib. 3. t. 49. c. 6. n. 5

FACTVM à maiori parte in ijs, quæ sunt communia pluribus vel singulis, etiam si essent mille, non valent nisi omnes consentirent, lib. 1. t. 1. c. 6. n. 4. p. 266 & eodem lib. 1. t. 1. c. 6. n. 5. p. 15

Factum à maiori parte in rebus Collegij, vel Communitatis valet, lib. 1. t. 1. c. 6. n. 4. p. 15

Factum proprium quando est grane, & notabile etiam

data longinquitate temporis præsumitur quis scire, lib. 4. t. 1. c. 1. n. 3. p. 9

Factum proprium quis ignorare præsumitur quando illud est de longinquo lib. 1. t. 33. c. 7. n. 3. p. 547

Facta non præsumuntur nisi probentur, lib. 1. t. 22. c. 10. num. 13. p. 540

Factum omne malum semper prave præsumitur factum, lib. 1. t. 33. c. 1. n. 2. p. 543

Facta antiqua domesticis probant, lib. 2. tit. 30. c. 34. num. 18. pag. 505

Factum non reputatur quod non habuit effectum, lib. 1. t. 6. c. 4. n. 15. p. 113. & lib. 5. tit. 40. cap. 3. num. 4. p. 479

Factum non attenditur, sed quod fieri debuit, lib. 1. t. 3. c. 27. n. 2. p. 115

Factum à maiori parte in rebus Collegij, universitatis, vel Communitatis valet, lib. 1. t. 6. c. 29. n. 1. p. 117

Factum non dicitur quod non durat factum, lib. 5. t. 40. c. 3. n. 3. p. 479

FALCIDIA non solum non detrahitur cum infra annum, à die monitionis per Iudicem factæ à solutione relicto- rum cessatur, sed etiam omne emolumentum ex testamen- to amittitur, lib. 3. t. 6. c. 18. n. 8. p. 901

FALSI TATVM committens licet perdat causam non tamen per hoc aduersarius obtinet nisi suam intentionem plenè probet, lib. 1. t. 3. c. 25. n. 5. p. 55

Falsitatem committens in causa cadit ab ea per sententiam, ibid. n. 6

Falsitatis litteras, quæ aliis erant nullæ, incidit in penam falsi, & puniri debet, ibid. n. 7

Falsitas expressa quæ non inducit ad citius concedendum, non vitiat gratiam, lib. 1. t. 3. c. 31. n. 3. p. 63

Falsitas quædam exprimitur, aut veritas supprimitur per igno- rantiam, valet imperatio ubi huiusmodi subreptio non fuit causa concessionis, lib. 1. t. 3. cap. 34. numero 4. pag. 64

Falsum iurans in aduertenter quod peccatum incurrat, ostenditur lib. 1. t. 12. c. 11. n. 7. p. 562

Falsitas testimonij probatur ex probatione corruptionis, lib. 2. t. 39. c. 9. n. 19. p. 476

Falsitatis exceptio aduersus testes obijci potest etiam post sententiam, ibid. n. 23

Falsitas arguitur ex contrarietate, sed repugnantia apparen- te inter vnum, & alterum instrumentum, lib. 1. t. 12. c. 13. n. 2. p. 551

Falsitatis oritur suspicio cum aliquid scripturæ additum apparet ex diverso iuramento, lib. 1. t. 22. cap. 6. n. 4. pag. 136

Falsitatis suspicio oritur ex rasura in loco valde suspecto in- strumenti, ibid. o. 11

Falsitatis præsumptio oritur ex foliorum incisione, ibid. num. 12

Falsitas arguitur ex diversitate styli, lib. 5. t. 20. c. 6. num. 3. pag. 191

Falsificantes litteras Papæ ipsi iure excommunicationem incurunt cum suis fauoribus, & defensoribus, lib. 5. t. 10. c. 7. n. 2. p. 293

Falsificans litteras Papæ degradatur, & traditur Curie se- culari puniendus poenis legalibus, ibid. n. 9

Falsificatio vna sufficit ut quis puniatur poena ad falsario- rum, de crimine falsi, ibid. n. 7

Falsum monetam Papæ Clericus fabricans an actualiter sit degradandus, remittit ibid. n. 10. p. 193

Falsum dicens non excusatur prætextu ignorantie, ibidem num. 11

Falsis dimissio Clerici videntes ignoranter quæ poena pu- niantur, remittit ibid. n. 12

Falsis litteris Papæ vrens mitius puniatur, quæ illas falsifi- cans, ibid. n. 19

Falsitas in dubio non præsumitur, lib. 5. t. 20. c. 18. n. 3. pag. 193

Falsarius nemo præsumitur, ibid. n. 4

Falsi.

Collectan. in quinque libros Decretal.

Falsitas in civilibus probatur presumptionibus, ibidem num. 7
Fallium iudicatur, quod affirmatur impossibile scito, ibidem num. 8
Falsitas non dicitur fieri per rasuram Bullæ in loco non suspecto, lib. 5. t. 10. c. 9. n. 3. p. 394
Falsitas nemini nocua non puniatur poena ordinaria, lib. 5. t. 10. c. 1. n. 5. p. 388
Fallium deponere dicitur qui tacet veritatem, ibidem n. 6
Falsitatis sola suspicio in limeris Apostolicis fidem eis tollit, l. 5. t. 10. c. 1. n. 4. p. 389
Falsitas presumitur ex cancellatione in aliqua scriptura recepta, lib. 5. t. 10. c. 5. n. 3. p. 390
Falsitatem arguit ablatio recepta in aliqua scriptura, ibidem num. 4
Falsitas arguitur ex apostillis, sed additionibus præfixis in instrumentis, seu in aliqua scriptura receptis, ibidem n. 6. pag. 391
Fallium committit qui interrogatus veritatem occultat, lib. 5. t. 1. c. 18. n. 7. p. 51
FAMA sola non sufficit ad probandam mortem viri, ut vxor secundo nubat, l. 4. t. 1. c. 19. n. 4. p. 15
Fama non sufficit ad impediendum Matrimonium adhibitis de contraria fama clarioribus probationibus, lib. 4. t. 1. c. 17. n. 3. p. 31
Fama ad impediendum Matrimonium non debet esse priuata, lib. 4. t. 1. c. 17. n. 5. p. 31
Fama impediendum sufficit ad impediendum matrimonium contrahendum, lib. 4. t. 1. c. 14. c. 1. n. 3. p. 74
Fama in inquisitione requiritur, lib. 5. t. 1. cap. 31. num. 8. pag. 153
Fama vehemens, & de clamosa infamatione procedens requiritur ut inquiratur contra infamatum, lib. 5. t. 1. c. 24. num. 3. pag. 155
Fama præcedens inquisitionem debet ortum habere a fide dignis, & non maleolis hominibus ibidem n. 10
Fama sufficit ad inducendam purificationem canonicam, lib. 5. t. 3. c. 10. n. 4. p. 42
Fama, & bonorum restitutio facienda est iis qui ius laesionem propter vicia falsis obiecta passi fuerunt, ibidem num. 8
Fama plene probat in antiquis, lib. 2. t. 1. c. 13. n. 12. pag. 414
Fama ubi probare intenditur non defertur instrumentum suppletorium, lib. 2. t. 1. c. 1. n. 3. p. 463
Fama bona est thesauri inestimabilis, & maximum bonum, lib. 1. t. 6. c. 10. n. 12. & 13. p. 106
Fama nulla precedente potest Episcopus inquirere quando vertitur periculum animarum, lib. 3. t. 1. c. 6. vnie. n. 6. pag. 796
Fama per testes singulares probatur, lib. 2. t. 10. c. 4. n. 44. pag. 493
FAMILIA Episcopi gaudet privilegio fori, lib. 1. t. 23. c. 10. num. 2. p. 186
Famula vna potest inducere consuetudinem, lib. 1. t. 4. c. 11 n. 30. p. 81
Familiarium nobilitas, & honestas diuitijs conseruatur, lib. 2. t. 10. c. 11. n. 6. p. 504
Familias Papæ, eademque seruientes percipiunt fructus sui præbende in absentia, lib. 3. t. 4. c. 14. n. 1. p. 731
FAMILVS non habens salariam sed expensas potest testificari pro domino, lib. 2. t. 10. c. 14. n. 1. p. 506
Famulus iurans se domino obtemperaturum ipsi imperanti aliquid inordinatum parere non tenetur, lib. 2. t. 2. c. 13. num. 3. p. 572
Famulus delinquens in extractione rerum prohibitarum nocet domino si sciuerit, lib. 2. tit. 13. cap. 15. num. 5. pag. 435
Famulo infirmo non tenetur dominus soluere salariam pro tempore infirmitatis, lib. 3. t. 6. c. 1. n. 5. p. 764
Famulus ex pensis, quas dominus in sua curatione fecit, soluere ei tenetur, ibidem n. 6

FATVVS est Index qui ultra petita iudicat, lib. 5. t. 3. c. 3. n. 4. p. 172
FERIATIS diebus in honorem Dei partes renunciare non possunt, lib. 2. t. 9. c. 5. n. 30. p. 406
Feris rusticibus non modo expreis, verum etiam tacite partes renunciare possunt, lib. 2. t. 9. c. 5. n. 35. p. 407
Feris rusticibus vti possunt, qui colligant castaneas, & non habent prædia ubi panem, aut vinum colligant, ibidem n. 36
FERRVM in cap. 12 quorundam de ludæis intelligitur tam factum, quam infectum, lib. 1. t. 6. c. 6. n. 6. p. 189
FESTA quoad Officium incipiunt à vespera in vesperam, lib. 3. t. 9. c. 1. n. 3. p. 401
Festiuitates sanctissimæ Virginis quæ sint, remissivè lib. 2. t. 9. c. 1. n. 18. p. 405
FEVDI alienatio valet sine consensu domini quando vnus vassallus infestatur alium de feudo, & recognoscitur à domo, lib. 1. t. 1. c. 10. n. 8. p. 17
Feudum potest à Vassallo domino renunciari sine alia facultate, ibidem n. 10
Feudalia bona non veniunt in rescriptis simpliciter impetratis nisi de eis specialis mentio facta sit, lib. 1. t. 3. c. 6. num. 5. p. 34
Feudi successores an & quando à defuncto vassallo contractum as alienum soluere teneatur, remissivè lib. 1. t. 3. c. 36. num. 4. p. 66
Feudi successores ex pacto, & promissione an teneatur ad debita prædecessoris, ostenditur lib. 3. t. 23. c. 1. n. 10. p. 874
Feuda dignitatum sunt individua, lib. 3. t. 26. c. 6. n. 10. pag. 892
Feudo cuius tenetur dominus de extinctione nisi vassallus, seu feudatarius sciuerit rem de qua investiebatur esse alienam, lib. 3. t. 17. c. 7. n. 11. p. 812
Feudi dominus Index est competens in feudorum controversiis, lib. 2. t. 2. c. 6. n. 2. p. 364
Feudum Clericus capere potest, ibidem n. 3. p. 365
Feudi possessio per inuestituram verbalem, & abusuam non transferitur, lib. 3. t. 1. c. 3. n. 3. p. 754
Feudum oblationem ultra dimidia rescindi potest, lib. 3. t. 17. c. 3. n. 10. p. 815
Feudalia bona non veniunt in rescriptis simplicibus impetratis, nisi de eis specialis mentio facta sit, lib. 2. t. 2. c. 15. num. 5. p. 374
Feudalis rei dominus directus qui eam à vassallo in pignus accepit iussu potest fructus pignoris perceptos ultra sortem habere, lib. 5. t. 9. c. 8. n. 3. p. 178
FIDEIVSSOR conveniri non potest antequam principalis debitor excutatur, lib. 3. t. 23. c. 1. n. 2. p. 864
Fideiussor renanciatus beneficio excussionis potest conveniri antequam principalis debitor excutatur, ibidem n. 3
Fideiussor, qui specialiter iuravit soluere, potest conveniri antequam principalis debitor excutatur, ibidem n. 5
Fideiussor negans se esse fideiussorem excussionis privilegium amittit, ibidem n. 6
Fideiussor potest conveniri antequam principalis debitor excutatur quando mandatur procedi summarie, de plano, & sola facti veritate inspecta, ibidem n. 7
Fideiubens pacta mercede non habet privilegium excussionis, ibidem n. 10. p. 865
Fideiussor non habet excussionis privilegium quando principalis cessit bonis, vel est pauper, & novis non solvendo, ibidem n. 15
Fideiussor si sit correat debendi potest conveniri ante debitorem, ibidem n. 18
Fideiussor non tantum agit ad debitum principale, quod solvit, sed etiam ad interesse, & damna sine culpa sua ex solutione facta provenientia, ibidem n. 19
Fideiussor simpliciter acceptus tenetur ad vsuras, interesse, & vel augmentum debiti ex mora principali, lib. 3. t. 22. c. 3. n. 3. p. 866
Fideiubere pro aliquo non potest Clericus Ecclesie Collegiate, lib. 3. t. 22. c. 4. n. 3. p. 867
Fideiubere ex pietate tenetur Clericus quando adesse videtur accusari

Index rerum, & verborum

necessitas, ibidem numero 10. pag. 808
Fideiussor non potest agere aduersus debitorem principalem, nec ad hoc quidem vi liberetur antequam pro eo soluat, vel alio modo satisficiat, lib. 3. a. 1. c. 5. n. 2. p. 863
Fideiussor potest experiri aduersus debitorem principalem vt illius a fideiussione liberet si diu in ea steterit, ibid. n. 3
Fideiussor potest debitorum cognoscere virtum liberet a fideiussione ne quando bona sua dissipare cepit, nisi post inchoatam dissolutionem debitor abstineret, ibid. n. 5. & 6
Fideiussor potest libetate in conueniente vi cum liberet a fideiussione si ipse fideiussor iudicio cōuentus ad soluendum condemnatus sit, vel sit in casu condemnationis, ibid. n. 8. & 9
Fideiussor condemnatus non potest conuenire debitorem, vel sit illius liberet a fideiussione si appellauit debitorem, vel si fideiussor culpa sua condemnatus fuit, ibid. n. 11. & 12. pag. 870
Fideiussor potest antequam soluat debitorem principalem conuenire vt illum liberet si ab initio eo pacto fideiussorem suscepit, ibid. n. 13
Fideiussor si animo nouam intercessit potest debitorem conuenire vt illum liberet a fideiussione, ibid. n. 15
Fideiussor, qui vult absque lex causa necessaria, potest debitorem conuenire vt illum liberet, ibid. n. 16
Fideiussores in priore obligatione dati an liberentur per posteriorem, ostenditur ibid. n. 18
Fideiussor ad certum tempus datus an absoluitur prorogato termino solutionis, ostenditur ibid. n. 19
Fideiussorem idoneum, & sufficientem promittens, qui postea per decoctionem insufficientis effectus sit, teneatur principalis alium idoneum loco illius prestare, lib. 2. a. 1. c. 19. n. 7. p. 439
Fideiussorum simpliciter qui tenetur ex pacto dare satisfacti iux obligationi semel fiduciando, ibid. n. 12. p. 440
Fideiussor quando inuauit obligationem, & fideiussorem non est necessaria excusatio, lib. 2. a. 1. c. 9. n. 5. p. 560
FIDELES omnes ad decem solutionem tenentur, lib. 3. c. 10. c. 23. n. 21. p. 928
FIDELIS bonus, & mala per vnicum testem probatur, lib. 2. a. 10. c. 4. n. 19. & 20. p. 491
Fidem sacre non oportet de Ordinaria iurisdictione, lib. 1. c. 39. c. 31. n. 6. p. 349
Fidem fallere graue est, lib. 1. c. 35. c. 1. n. 5. p. 291. & c. 3. n. 2. p. 294
Fidem frangens eadem pena punitur, qua puniretur frangens iuramentum, lib. 1. c. 40. c. 3. n. 3. p. 316
Fides data per coniunctionem dextrae habetur loco iuramenti, ibid. n. 4. p. 317
Fides mala per testes singulares probatur, lib. 2. a. 10. c. 4. num. 49. p. 493
Fides bona si confurgat ex facti ignorantia presumitur in dubio, lib. 2. a. 16. c. 3. n. 3. p. 391. & c. 17. n. 8. p. 403
Fides non feruatur ei, qui eandem fidem frangit, lib. 2. a. 14. c. 3. n. 4. p. 354. & lib. 5. t. 3. c. 18. n. 1. p. 171
Fides hosti seruanda est, ibid. n. 1. p. 355
Fidei rudimenta, ac Christiana doctrina pueris Dominicis, & alijs festiuis diebus edocenda est, lib. 3. t. 1. c. 3. n. 5. pag. 700
Fidem implicitam qui habet non peccat, lib. 1. t. 1. c. 1. num. 7. pag. 8
Fidem violans maritus punitur quam peritius, lib. 2. a. 14. c. 35. n. 3. p. 382
Fides bona necessaria est in prescriptione, lib. 2. a. 16. c. 20. n. 3. p. 604
Fides bona requiritur in pacto retrouendendi cum clausula, quandoque, &c. ibid. n. 9
Fides bona in dubio est presumenda, ibid. n. 14. p. 605
Fides mala impedit prescriptionem in actionibus temporalibus, ibid. n. 7
PIERI dicitur in tempore, quod sit parum post tempus, lib. 1. c. 6. c. 5. n. 3. p. 302
PILLI presbiterorum sive lare comuni mediate succedere,

possunt in beneficijs parentum, secus de Iure [Concilio] Trident. lib. 1. t. 17. c. 7. n. 3. p. 190
Filius legitimus non potest succedere patri in beneficio, quod ipse possedit nulla persona mediante, secus verò immedie, lib. 1. t. 17. c. 11. n. 1. p. 192
Filius Sacerdotis dicitur etiam ille, qui ante Sacerdotium natus est, ibid. n. 3
Filius presumitur illius, qui natus est ex illa, quam tenebat secus publici domi pro concubina, lib. 1. t. 17. c. 13. n. 2. p. 193
Filiatio probatur ex nominatione parentum, ibid. n. 4
Filius Presbyteri non potest esse Canonicus in Ecclesia in qua pater est similiter Canonicus, lib. 1. t. 17. c. 16. n. 4. pag. 195
Filius per Sacerdotium non liberatur a patria potestate, lib. 1. t. 41. c. 8. n. 6. p. 328
Fili existente patre dissipatore petere possunt vt sibi assignentur legitime, lib. 2. t. 9. c. vnic. n. 11. p. 411
Filius quando dabitur an sit alterius duarum formarum illa perierit, quæ est in possessione, lib. 1. t. 13. c. 2. n. 10. p. 541
Filius an teneatur accusare patrem hæreticum, remissius lib. 2. t. 3. c. 14. n. 11. p. 551
Filius a patre exheredari poterit si eum capium de carcere recipere neglexerit, lib. 3. t. 14. c. 23. n. 8. p. 571
Filius familiaris procurator dari potest quomodo agit nomine alieno, lib. 1. t. 38. c. 14. n. 2. p. 312
Filiatio per testes de credulitate probatur, lib. 2. a. 20. c. 5. n. 10. p. 495
Filiatio per testes de auditu probari potest, lib. 2. a. 20. c. 33. n. 14. p. 514
Filiationis possessio per testes singulares probatur, lib. 2. a. 10. c. 4. n. 57. p. 493
Filiorum appellatione continentur nepotes quando datur eadem ratio, lib. 5. t. 40. c. 1. n. 3. p. 478
Filius mariti presumitur natus ex vxore cum illo cohabitante quamuis probetur vxorem esse adulteram, & filius assumetur in facie adultero, lib. 2. t. 19. c. 10. n. 3. p. 477
Filius habens filios legitime in bonis singulis paternis, lib. 3. t. 6. c. 18. n. 7. p. 902
Filius pro sua legitima non potest pretiosiora bona eligere, ibid. n. 9. p. 903
Filij privilegia, quæ personarum parentibus conceduntur, gaudere non possunt, lib. 1. t. 33. c. 9. n. 3. p. 360
Filius a quo eumque legitima assignata per patrem potest agere de eactione contra fratres, vel coheredes, lib. 3. t. 17. c. 3. n. 10. p. 821
Filia si vitam luxuriosam egerit a patre exheredari potest, lib. 2. t. 14. c. 13. n. 7. p. 572
Filius minor legitimus patri succedens ab intestato confequitur emphiteusim, quam pater habebat cum potestate nominandi secundam, vel tertiam personam, & filio maiori repudiante illam erit locus secundo, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 150. & 151. p. 847
Fili natus ex vno parente Christiano altero verò Iudæo, vel pagano Iure possit baptismate donari id annuente, & volente patre Christiano altero renuente, & reclamante, lib. 3. t. 33. c. 2. n. 3. p. 980
Filiotum educato ad matrem pertinet ad patrem vero erudito, ibid. n. 4
Filius, cuius troncino minor apud patrem fidem est educandus quando mater est infidelis, ibid. n. 9
Filiosam, licet experiri aduersus patrem pro tepetenda vxore, lib. 4. t. 1. c. 11. n. 2. p. 9
Filius de honestatis debito tenetur adimplere sponsalia, quæ pater ipse nomine contraxit, lib. 4. t. 2. c. 1. n. 3. p. 25
Filius, vel filia licet patris consensum honeste exigit ad matrimonium, tamen eo non petito tenet contrahus coniugalis, lib. 4. t. 2. c. 1. n. 4. p. 25
Filius quoad contrahendum matrimonium non tenetur parenti illud precipienti obedire, lib. 4. t. 2. c. 1. n. 5. p. 25
Filij gentis ex matrimonio nullo solum, vel nullo simul, & clau-

Collectan. in quinque libros Decretal.

clandestino quando sine legitimi ostenditur lib. 4. c. 3. c. 3. n. 8. pag. 35
 Filij etiam spuri tenentur parentes alere, lib. 4. t. 3. c. 5. n. 9. pag. 35
 Filij legit manant, qui nati sunt ex matrimonio nulliter contracto inter consanguineos, si obineatur dispensatio ad validandum matrimonium, & legitimandum prolem, quamvis non potuerit effectum sortiri propter supervenientem mortem alterius ex conjugibus, lib. 4. t. 14. c. 8. num. 8. pag. 78
 Filij suscepti a parentibus, qui publice, & bona fide contraxerunt, verè, & propriè sunt legitimi, lib. 4. t. 17. c. 3. n. 4. pag. 92
 Filij ex bona fide parentum legitimi ad Ordines factos, & ad Episcopatus sunt admittendi, lib. 4. t. 12. cap. 2. num. 5. pag. 92
 Filij ex Matrimonio putari quoad utrumque parentem legitimi sunt, si unus ex parentibus fuerit in bona fide, quamvis aliter habeat malam fidem, lib. 4. t. 17. c. 3. num. 9. pag. 92
 Filij suscepti a parentibus matrimonium clandestinè contrahentibus, indistinctè sunt legitimi, ib. d. nu. 12
 Filius ex illicito concubitu natus præsumitur potius spurius, quam naturalis, lib. 4. t. 17. c. 5. n. 8. pag. 97
 Filius naturalis natus ante matrimonium legitimus efficitur, si illud postea inter parentes subsequatur, lib. 4. t. 17. c. 6. n. 3. pag. 99
 Filij suscepti extra concubinatum per subsequens matrimonium de iure Canonico legitimi efficiuntur, lib. 4. t. 17. c. 6. n. 2. pag. 99
 Filij naturales ancillæ per subsequens matrimonium cum ea contrahendum si inter legitimi efficiuntur, lib. 4. t. 17. cap. 6. n. 6. pag. 99
 Filij per subsequens matrimonium legitime efficiuntur non obstantibus interdictis parentum nuptiarum, lib. 4. t. 17. c. 6. n. 7. pag. 99
 Filij naturales legitimantur per subsequens matrimonium contrahendum in mortis articulo, vel a rene decrepito, lib. 4. t. 17. c. 6. n. 2. pag. 99
 Filij per subsequens matrimonium sunt verè, & propriè legitimi, non Princeps privilegio, sed auctoritate iuris, lib. 4. t. 17. c. 6. n. 14. pag. 100
 Filius naturalis primò natus ex concubina an sit præferendus filio secundo genito ex legitimo Matrimonio, lib. 4. t. 17. c. 6. n. 3. pag. 100
 Filij ex matrimonio prohibito nati, legitimantur si obtenta sit dispensatio ad validandum matrimonium, & ad legitimandum prolem, quamvis quoad matrimonium non potuerit habere effectum propter supervenientiam mortis alterius ex parentibus, lib. 4. t. 17. c. 6. n. 39. pag. 102
 Filij suscepti à Monacho, vel à Moniali intra annum professionis per subsequens matrimonium legitimi efficiuntur, lib. 4. t. 17. c. 6. n. 24. pag. 102
 Filij nati ex parentibus simpliciter voto castitatis adstricti legitimi sunt subsequendo matrimonium, lib. 4. t. 17. cap. 6. n. 35. pag. 102
 Filij suscepti ab eo, qui mortuus uxore cum alia, ex qua filios prima viuentis susceperat, matrimonio contraxit, non legitimantur per illud, lib. 4. tit. 17. c. 6. n. 37. pag. 102
 Filius natus ex conjugato, & soluta ignorante impedimentum an per subsequens matrimonium fiat legitimus, ostenditur lib. 4. t. 17. c. 6. n. 41. & 42. pag. 102
 Filij naturales per matrimonium clandestinum nullum, propter delictum in Parochia, & testium, an legitimantur, ostenditur lib. 4. t. 17. c. 9. n. 1. pag. 105
 Filij genui ex matrimonio in facie Ecclesie cum bona fide factum alterius coniugis celebrato sunt legitimi, lib. 4. t. 17. c. 14. n. 3. pag. 113
 Filius natus ex matrimonio bona fide parentum initio est verè legitimus, non solum quo ad parentem initio habentem bonam fidem, sed etiam quo ad alium malam

fidem habentem, lib. 4. t. 17. c. 14. n. 4. pag. 113
 Filij nati ex matrimonio infidelium in gradu prohibito à lege Canonica sunt legitimi, si tales coniuges ad legem Christi convertantur, lib. 4. t. 17. c. 15. n. 2. pag. 114
 Filius natus ex patre Christiano, & matre pagana, sive Iudæa, an fiat legitimus matrimonio inter parentes subsequito, ostenditur lib. 4. t. 17. c. 15. n. 3. pag. 114
 Filij propter hæresim paternam liberantur à patris potestate, lib. 5. t. 7. c. 16. n. 1. pag. 119
 Filius tenetur præstare alimenta patri hæretico, ibid. n. 4.
 Filij etiam Catholici paternam hereditatem, & legitimam petuntur propter hæresim patris, lib. 5. t. 7. c. 10. n. 15. & 16. pag. 120
 Filij hæreticorum, quorum statum constutæ fuerunt, an incidant in penas acti parentes vetè ob hæresim constutæ essent, ostenditur lib. 5. t. 7. c. 13. n. 17. pag. 124
 Filius, qui virtute ornatur parentibus ignobilibus existentibus contenti non debet, lib. 3. t. 5. c. 37. n. 3. pag. 764
 FINES prædiorum Ecclesiasticorum quadraginta annorum spacio præscribuntur eo modo, quo prædicia, lib. 2. t. 16. c. 9. n. 3. pag. 196
 FISCVS gaudet iure minoris, lib. 1. t. 41. c. 1. n. 8. pag. 322
 Fiscus quando habeat privilegium ut in eius causis procedatur etiam die festivo, ostenditur lib. 2. t. 9. c. 5. n. 37. pag. 407
 Fiscali in causa non deferatur iuramentum suppletorium, lib. 2. t. 9. c. 2. n. 21. pag. 463
 Fisci emphyteuta potest irrequirit domino emphyteusum alienare, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 83. pag. 840
 Fiscus præferat alijs debitoribus etiam anterioribus, quibus non sunt bona expressè prius hypothecata, lib. 3. t. 11. c. 5. n. 8. pag. 879
 Fiscus victus non condemnatur in expensis, lib. 5. t. 37. c. 4. n. 4. pag. 411
 Fiscus prosequitur accusationem deficientem accusatore, & accusato, lib. 5. t. 32. c. 1. n. 3. pag. 399
 FLVMINORVM inundationibus contingens inter casus fortuitos consumatur, lib. 3. t. 18. c. 3. n. 11. pag. 826
 FOEMINA ratione dignitas potest habere beneficiorum collationem, lib. 1. t. 33. c. 12. n. 3. pag. 228
 Foemina possunt esse Canonici, ibid. n. 4.
 Foeminae capaces sunt iurisdictionis in consequentiam, alicuius dignitatis, maioratus, vel successione, cui annexa fuerit iurisdicção, lib. 1. t. 43. c. 4. n. 4. pag. 134
 Foemina non admittitur in resem in criminalibus, & causis criminaliter intentatis, lib. 2. t. 20. c. 33. n. 17. pag. 515 & eod. t. 20. c. 3. n. 2. pag. 489
 Foeminae in causa criminali testes esse possunt quando alter veritas sciri non potest, lib. 2. t. 21. c. 5. n. 4. pag. 531
 Foemina criminali in causa in defectu probationis admittitur potest, lib. 2. t. 20. c. 1. n. 4. pag. 489
 Foemina non potest secutur Clerico celebranti, lib. 3. t. 1. c. 3. nu. 4. pag. 700
 Foeminarum consortium fugiendum est, lib. 3. t. 1. c. 9. n. 3. pag. 714 & lib. 4. t. 14. c. 9. n. 3. pag. 721
 Foemina pro adulterio in monasterium decreditur ad perpetuum penitentiam agendum, lib. 3. t. 32. c. 9. n. 1
 Foemina potest habere nuptiales, lib. 3. tit. 38. cap. 7. num. 12
 Foemina præstare potest, lib. 3. t. 8. c. 16. n. 2. pag. 781
 Foeminae cur civitas pabeat, quam masculis, ostenditur lib. 4. t. 2. c. 3. n. 1. pag. 17
 Foemina violentè cognita à consanguineo mariti nullius culpe reus est, lib. 4. t. 13. c. 6. n. 2. pag. 71
 Foeminae in criminibus exceptis testificari valent, lib. 5. t. 1. c. 10. n. 6. pag. 146
 Foemina contra Clericum in crimine simoniae reus esse potest, lib. 1. t. 3. c. 3. n. 4. pag. 160 & c. 7. n. 5. pag. 161
 Foemina reus esse non potest nisi in defectu probationis, lib. 5. t. 40. c. 10. n. 4. pag. 481
 FOENVN in fideiuculis alligatum soluit decimam, lib. 3. t. 30. c. 5. n. 5. pag. 919

Index rerum, & verborum

FOETVS quando animetur, remissio lib. 5. t. 12. c. 22. num. 6. p. 247
FORMAE omisso etiam in minimo totum vitiat, lib. 2. t. 13. c. 10. n. 3. p. 430
FORMALIVS nihil dicitur actum si aliquid desit, lib. 3. t. 43. c. 1. n. 4. p. 1078
FORNICATIO probatur ex coniugatione viti, & mulieris per memora, lib. 2. t. 33. c. 13. n. 4. p. 510
Fornicator Clerici dicitur notoria sine alia probatione si publice tenet concubinam, lib. 2. t. 33. c. 8. n. 7. p. 714
FORM foritur quis ratione rei controuerse ubi res sita est, lib. 2. t. 33. c. 3. n. 2. p. 362
Forus non reperitur in masculino genere quando significat locum Iudicii, lib. 5. t. 40. c. 10. n. 2. p. 481
Forum quis foritur coram illo Iudice in cuius iurisdictione res etiam mobilis sita est, lib. 2. t. 33. c. 20. n. 15. pag. 380
FRANCIA non subest Imperatori, lib. 5. t. 33. c. 28. num. 7. pag. 393
FRATER admittitur etiam in causa haereticis ad purgandam innocentiam fratris, lib. 2. t. 33. c. 14. n. 2. p. 551
Frater pro fratre an & quando admittatur in testem, remissio ibid. n. 4
FRAUS, & dolus nemini debet patrocinari, lib. 1. t. 3. c. 15. num. 7. p. 44
Fraus, vel malitia, qua quis falsitatem expremit, vel veritatem suppressit, non praesumitur, sed necessario probanda est, lib. 1. t. 3. c. 20. n. 5. p. 50
Fraus per haereticum in hereditate commissa per testes de auditu probari potest, lib. 2. t. 30. c. 33. n. 17. p. 514
Fraus praesumitur ex varietate sermonis, lib. 3. t. 12. c. vnic. n. 9. pag. 796
Fraus probatur ex temporis discrepantia, lib. 1. t. 6. c. 78. num. 8. p. 125
FREQUENTIA inducitur ex duobus vicibus, lib. 3. t. 1. c. 7. n. 7. p. 702
Frequentia alloquendi cum monialibus ex quibus vicibus inducitur arbitrio iudicis relinquatur, ibid. n. 8
FRUCTVS tam percepti quam qui percipi poterunt in Iudicio recuperandi possessionis suae per spoliatorem restituendi, lib. 1. t. 30. c. 22. n. 7. p. 241
Fructus beneficij pro debito patrimoniali Clerici non possunt ab arbitrio capi in causam iudicati, lib. 1. t. 43. c. 3. n. 5. p. 333
Fructuum appellatione veniunt fructus deductis expensis, lib. 2. t. 24. c. 7. n. 10. p. 558
Fructus qui dicantur, & quae veniant nomine fructuum, remissio lib. 2. t. 13. c. 11. n. 5. p. 430
Fructus integri si restitui iubeatur, intelligitur deductis expensis, ibid. n. 7
Fructus intelliguntur deductis necessariis expensis, ibidem num. 8
Fructus industriales bona fide consumptos non tenetur bonae fidei possessor restituere, nisi quatenus ex eis locupletior euaserit, ibid. n. 10. p. 431
Fructuum restitutio non fit quando rescinditur contractus ex lesione vitia diuidiam, secus si lesio sit enormis, lib. 3. t. 17. c. 6. n. 3. p. 820
Fructus restituere tenetur emphiteuta à tempore commissi consumptos, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 13. p. 846
Fructus percepti ea fundo in pignus dato non sunt in dotem computandi, lib. 3. t. 20. c. 1. n. 1. p. 855. & c. 6. n. 3. pag. 800
Fructus incerti in congruam non computantur, lib. 3. t. 5. c. 12. n. 7. p. 743
Fructus beneficiorum, & distributiones quotidianae debentur clericis infirmis solitis sedere, dum morbo impediens diuini interesse non possunt, quamvis propria culpa in morbum incederent, lib. 3. t. 6. c. 1. n. 2. p. 764
Fructus intelliguntur deductis expensis, lib. 5. t. 19. cap. 1. num. 5. p. 271
Fructus in quocunque contractu pignoratizio computantur

di sine in fortem, & illam extinguunt, lib. 5. t. 19. c. 8. n. 2. p. 278
FUGA quando delictum probet, lib. 2. t. 33. c. 4. n. 3. p. 515
Fugere an liceat iniuncto de iure in carceribus taptis vinculis, & fracto carcere, remissio ibid. n. 4
Fugae suspicio vti debitor diebus festis in carcerem detrahi possit quae sit sufficiens relinquatur arbitrio Iudicis, lib. 2. t. 33. c. 1. n. 2. p. 406
FUGITIVVS Religiosus tenetur querere, & reuocare Praedictes Capitoli, Abbates, seu Priores, lib. 3. t. 13. c. 24. n. 2. p. 956
Fugiuus, & eiectionis Religiosis apud alia monasteria eiusdem Ordinis constitutus subministranda sunt vix necessaria, & cuius expensis, ibid. n. 20. & 21
FUNDANS impatronatus cum conditione quod praesentari debeat aliquis de familia ipsius, non ceteris vel successores sibi legare manus quoad praesentationes ab ipso faciendas, lib. 3. t. 39. c. 15. n. 3. p. 1043
Fundator beneficij cum consensu Ordinarij non potest abique eo aliquid postea mutare, vel alterare, lib. 3. t. 39. c. 1. n. 2. & c. 15. n. 2. p. 1043
FVRANS in extrema necessitate non peccat, lib. 5. t. 18. c. 3. n. 2. pag. 168
Furans aliquid in extrema necessitate, quo sibi subueniat indigentiam postea factus locupletior debeat tantundem restituere, ostenditur ibid.
Furans in extrema necessitate aliena non peccat, ibidem num. 4
Furem, aut furtum non indicans quando peccat, & ad restitutionem obligatur, ostenditur lib. 5. t. 18. c. 4. num. 2. p. 169
Furans rem alienam si ea indiget ad subleuandam propriam necessitatem an teneatur vi monitorum, ostenditur ibid. n. 4
Furantes in Ecclesia an illius gaudeant immunitate, ostenditur lib. 3. t. 49. c. 10. n. 12
Furem si tertius spoliatus, & in restitutione petenda ille, & dominus rei concurrunt tunc dominus est praefertendus furi, lib. 2. t. 13. c. 5. n. 8. p. 415
Fur potest puniri in quocunque loco ubi reperiatur fuerit, lib. 2. t. 4. c. 14. n. 4. p. 373
Fur simplex ab Ecclesia extrahi non potest, lib. 3. t. 49. cap. 6. n. 3
FVROR praesumitur durare omni tempore, lib. 1. t. 6. c. 21. n. 10. p. 108
Furor per testes singulares probatur, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 46. pag. 493
Furorem domesticus probant, lib. 2. t. 20. cap. 74. num. 27. p. 506
FVRIOSVS profitendo non obligatur nisi factus sanemens ratum habuerit, lib. 1. t. 31. c. 15. n. 2. p. 948
Furiosus olim etiam hodie furiosus praesumitur, lib. 3. t. 27. c. 3. n. 10. & 13. p. 906
Furiosus non potest facere testamentum, ibid. n. 12
FVRTVM quando annuenter inter casus furtiuos, ostenditur lib. 3. t. 15. c. vnic. n. 10. p. 808
Furtum committitur qui re deposita vntur, nisi existimes dominum facile id permitturum, lib. 3. t. 16. c. 1. n. 6. p. 809
FVSTIGATVS, & ad iterum transmissus testis esse non potest, lib. 2. t. 20. c. 3. n. 11. p. 488
FVTURA solus Deus agnoscit, lib. 2. t. 1. c. 13. n. 2. p. 354

G

GABELLARIVS inter Christianos an possit esse suadus, vel infidelis, lib. 5. t. 6. c. 18. n. 7. p. 197
GALLI, & non ceteri beneficia in Regno Franciae obtinere possunt, lib. 1. t. 5. c. 4. n. 1. p. 85
GALLIAE Rex habet vi nominandi, sed praesentandi Episcopos ad Ecclesias sui Regni, lib. 1. t. 6. cap. 14. num. 9. p. 200
GENÉR non solum potest à iure suo fructus pignoris talis

Collectan. in quinque libros Decretal.

talís accipere quando dos ei non soluitur, sed etiam ab alio quoque extraneo lib. 5. t. 19. c. 16. n. 4. p. 184.

GI. NARI per speciem derogatur, lib. 1. t. 3. c. 1. n. 8. p. 31

Generis appellatióne non comprehenditur species in materia ubique species habet aliquam qualitatem pliusquam genus, lib. 1. t. 3. c. 1. n. 6. p. 44

GENERANDI potentia in dubio præsumitur, & qui allegat contrarium debet probare, lib. 4. t. 15. c. 1. n. 3. p. 81

Generandi potentia secundum iuris præsumptionem terminatur in homine in ætate, ibid. n. 7. p. 81

Generandi terminus ultimus in feminis est annus quinquagesimus, ibid. n. 8

GENTIS condunatio non est punibilis, nisi facta dolose, & appensat ad malum, lib. 5. t. 12. c. 6. n. 13. p. 234

GESTA per excommunicationem denunciatio sue notorium clerici percussorem, perennia ad iurisdictionem sunt prius nulla, lib. 3. t. 49. c. 7. n. 9.

Gesta per factum procuratorem, vel reuocatum possunt per dominum rata haberi, si antea pars non opponat de falsitate mandati, lib. 1. t. 38. c. 4. n. 7. p. 308

Gesta per electum, qui in qua sua administratione Prelatus permittit Papa sunt valida, etiam si postea minus idoneus fuerit repositus, & ob hoc repulsi, lib. 1. t. 6. c. 44. n. 5. p. 134

Gesta per priuatum ipso iure administratione publica, beneфициum, munere & officio quoque fungitur, valent ante criminis declarationem concurrente communi errore populi, vel maioris partis, lib. 1. t. 6. c. 54. n. 4. p. 138

GRÆCI Sacerdotes videntes matrimonio ante Ordines innotumini peccant, lib. 3. t. 1. c. 13. n. 7. p. 705

Græci in minoribus Ordinibus contrahentes possunt post coniugium ad sacros Ordines ascendere, & matrimonio antea contracto uti, lib. 3. t. 1. c. 6. n. 1. p. 710

Græci à Latinis ordinandi non sunt, nec contra, lib. 1. t. 1. c. 9. n. 1. & c. 1. n. 1. p. 167

GRASSATIO viarum ad Ecclesiam cõsuegens illius immunitate non gaudet, lib. 3. t. 49. c. 6. n. 44

GRATIFICATIO tunc demum inuenitur quando quis confert beneficium in illum ad quem debebat necesse peruenire, lib. 3. t. 1. c. 9. n. 5. p. 739

GRATIA Apóst. cum scandalo non est exequenda, lib. 3. t. 1. c. 9. n. 1. p. 737

Gra ti quid est nulla ipso iure, ipso quoque iure datio executoris, & eius iurisdicção nulla est, lib. 1. t. 3. c. 19. n. 1. p. 49

Gratias pares si duo habuerint, ille præferatur, qui prius in presentatione fuit gratias coram iudice executor, lib. 1. t. 3. c. 30. n. 1. p. 71

Gratia in Baptismo producta nõ solum remittit peccatum originale, sed etiam actuale, omneque penam peccans debita n. nõ ratione peccatitatis, lib. 3. t. 4. c. 1. n. 8. p. 1080

Gratia ampla secunda non faciens mentionem de prima limitata est subreptitia, lib. 1. t. 16. c. 19. n. 4. p. 603

Gratia morte concedentis etiam re integra nõ expirat, lib. 1. t. 19. c. 19. n. 5. p. 338

GRAVAMEN ubi reparari non potest in definitiva, licet et appellatio ab interlocutoria, etiam si grauamen possit reparari, sed non ex toto, vel magna cum difficultate, sibi præiudicio partis, lib. 1. t. 18. c. 60. n. 1. p. 606

Gratum quando habet tractum succellum potest à sententia interlocutoria illud inducente appellari, ibid. n. 31

Gratum in timor idem operatur quod ipsum grauen, lib. 1. t. 8. c. 1. n. 1. p. 397

GRAVITAS si religionem ingreditur animo fraudandi futurum, illud nõ excluditur, lib. 1. t. 19. c. 8. n. 7. p. 471

Gratum si indutus sit ad religionem iustitiam, & blandis Monachorum, tunc Monasterium nulla huius profecti bona coniequitur, ibid.

GVTTI sanguinis Christi si commixturatum vinum in summa quantitate an maneat semper illa gutta sanguinis sub partu cula vini consecrat, & quod sacerdos de illis vino ostenditur, lib. 3. t. 41. c. 6. n. 10. p. 1006

H

HABILIS indicandus est, qui talis reperitur tempore, presentationis, & non postest habilitas si superueniat, lib. 1. t. 16. c. 6. n. 8. p. 198

HABITARE simul cum iuxta, siue Saracenis prohibitum est, lib. 5. t. 6. c. 5. n. 3. p. 188

HABITATIO fidelis cum infidelis quando poterit sine esse contumelia creaturis, quo tempore permittit, ostenditur, lib. 4. t. 19. c. 8. n. 6. p. 130

HABITVS Clericorum quis proprio dicatur, ostenditur, lib. 3. t. 1. c. 15. n. 12. p. 707

Habitus solus (suscipiens sine professione monastica expressa, vel tacita, Monachum non facit, lib. 3. t. 3. c. 1. n. 3. p. 945

Habitus deferens noviciorum, & professorum communem per annum integrum in exitu anni professus tacite censetur, lib. 3. t. 3. c. 3. n. 2. p. 958

Habitus novitiorum ab habitu professorum aliquando distinguitur manifeste, vel oculis, lib. 3. t. 3. c. 3. n. 6. p. 959

Haereticum Religionis falsò, scilicet fidei potans, Religiosus nõ fit, lib. 1. t. 31. c. 11. n. 2. p. 365

Habitus Religionis, aut Crucem falsò portantes puniendi sunt, ibid. n. 31. p. 365

HEREDITATE venditur in qua consistit ius patronatus, illud transit in emptorem, lib. 3. t. 38. c. 7. n. 5. p. 1018

Hereditas sacentis cuiusque potest per se necare ad beneficium iurisdictionis, dicitur hereditas, lib. 3. t. 38. c. 7. n. 6

Heredes sua auctoritate absque superioris consensu possunt tacite concordiam de aliquis vicibus presentando Reuocare, lib. 3. t. 38. c. 1. n. 14. p. 1014

Heret tenetur, & e contra exonerat conscientiam defuncti, lib. 3. t. 17. c. 5. n. 1. p. 364

Heret absque iusta causa per tempus notabile differens exequi, detrahendi voluntate nõ grauius peccat, ibid. n. 3

Heret plenius iure interitus, etiam in usufructu infirmus intelligitur, lib. 1. t. 6. c. 24. n. 3. p. 111

Heret scienter præbent legatum contra legatum, qui per viginti annos illud non petijt, lib. 2. t. 26. c. 10. n. 13. p. 605

Heret expressa defuncti iura sibi legitimè incumbunt, monitus non adimplens intra tempus à iure statutum priuatur ipso iure cum iumento etiam per legatum sibi competente ex hereditate, videlicet testamenti eiusdem defuncti, lib. 3. t. 24. c. 6. n. 8. p. 57

Heret non potest prescriptione conuenire, quando defunctus fuit in mala fide, lib. 1. t. 26. c. 10. n. 10. p. 604

Heret, qui iusta testatoris non adimplet circa pietatem, legatima priuatur, lib. 3. t. 26. c. 6. n. 11. p. 891

Heredes tenentur satisfacere pro delicto defuncti, lib. 3. t. 28. c. 14. n. 4. p. 913

Heredes conueniuntur ex maleficio defuncti, licet inde nihil ad eos pertineret, ibid. n. 5

Heret non potest venire contra factum defuncti, lib. 3. t. 26. c. 1. n. 10. p. 885

Heret, & legatarij priuatur ipso iure cum iumento testamenti, si defuncti voluntate non adimplerunt statuto, tunc potest facta admonitione, lib. 3. t. 26. c. 6. n. 5. p. 891

Heredes plures in reparationibus, omnes sunt pariter in solidum, ita prædictum ius, non diuiditur inter illos pro portionibus ædificariis, sed in solidum, & equaliter ad eos pertinet, lib. 3. t. 38. c. 1. n. 3. p. 1013

Heredes vallidi, qui in sua vita iurauerunt, tenentur domino fidelitatem iurare, lib. 1. t. 4. c. 14. n. 6. p. 165

Heredes iurantes non tenentur tali pena petendi ad observantiam contractus ratione iuramentum, ibid. n. 8

Heredes domini directi, qui in vita non declarauit se velle, quod emphyteuta incurrit in commissum, non possunt hanc declarationem tacere, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 12. p. 645

h. c. c.

Heret.

Index rerum, & verborum

Hæresis appellatio in compromisso veniunt hæreses
 hæresis, lib. 1. c. 43. c. 14. n. 4. p. 340
Hæres ex submissis defuncti ad omnes curias cum renun-
 ciatione totius potest vbiunque conueniri, lib. 2. t. 1. c. 17.
 n. 3. p. 375
HÆRESIS in crimine patentes pro filiis, vel è constan-
 tibus esse possunt, lib. 2. t. 10. c. 22. n. 11. p. 50
Hæresis in crimine domestici probant, lib. 2. t. 10. c. 24.
 n. 13. pag. 106
Hæresis crimen probatur per testes singulares, lib. 2. t. 10.
 c. 4. n. 32. p. 497
HÆRETICVM maritum expellere potest vxor propria
 auctoritate, non expectato Ecclesie iudicio, lib. 4. t. 19.
 c. 6. n. 2. p. 121
Hæreticus absolutus in foro poenitentis potest accusari in
 foro externo, lib. 4. t. 19. c. 8. n. 12. p. 126
Hæreticus est, qui sentit contra id, quod Ecclesia propo-
 nit ad credendum, lib. 5. t. 7. c. 3. n. 3. p. 199
Hæreticus censendus est tenens veram opinionem, sed putis
 illam esse contra Catholicam Ecclesiam, lib. 5. t. 7. c. 3. n. 4
 pag. 199
Hæretico relinqui testamentum potest, & in vita donari
 causa pietatis, & ad eius necessitatem subleuandam, lib. 5.
 t. 7. c. 6. n. 5. p. 201
Hæreticus ipso iure priuatur beneficijs Ecclesiasticis ante
 sententiam declarationis, lib. 5. t. 7. c. 9. n. 6. p. 203
Hæretici post sententiam criminis declarationis priuantur
 fructibus beneficiorum perceptis a die commissi delicti,
 lib. 5. t. 7. c. 9. n. 8. p. 204
Hæretici, qui post reprehensionem erroris continuo ad Fide-
 m redeunt, errorem suum publice superioris arbitrio
 absumentes, & satisfactionem congruam exhibere parati,
 eundem hæreticorum poenae, lib. 5. t. 7. c. 9. n. 9. p. 204
Hæretici quando dicantur continuo, & ipso redire ad
 fidem, ostendunt, lib. 5. t. 7. c. 9. n. 10. p. 204
Hæreticus quando dicatur incontinenti reuertis, Iudicis ar-
 bitrio relinquitur, lib. 5. t. 7. c. 9. n. 14. p. 204
Hæreticus ad arbitrium Episcopi debet vel statim, vel
 post publice abjurare, lib. 5. t. 7. c. 9. n. 13. p. 204
Hæretici relapsi, etiam si ad fidem conuertantur Curie secu-
 laris traduntur, nisi ipso redeant ad Ecclesiam, lib. 5.
 t. 7. c. 9. n. 20. p. 205
Hæreticus probatur per facti euentum, ut quia publice
 hæresim prædicat, lib. 5. t. 7. c. 9. n. 25. p. 205
Hæreticorum bona propter hæresim confiscantur ipso iure,
 lib. 5. t. 7. c. 10. n. 2. & 3. p. 206
Hæreticus antequam feratur sententia declarationis contra
 eum, habet rerum suarum possessionem, lib. 4. p. 107
Hæreticus per poenitentiam non euadit poenam confiscationis
 bonorum, lib. 4. n. 24. p. 309
Hæreticus pure mentalis non incurrit poenas comminatas
 in cap. excommunicamus, id primo, de hæreticis, lib. 5. t. 7.
 c. 13. n. 2. p. 211
Hæretici qualiter per publicas, & supremas potestates sint
 puniendi, remittit, lib. 5. t. 7. c. 13. n. 3. p. 211
Hæreticus ipso iure est censendus ille, qui propter causam
 ad fidem spectantem, est excommunicatus, & per annum
 in tali excommunicatione permansit, lib. 5. t. 10. p. 214
Hæretici, eorumque fautores sunt infames, lib. 5. t. 10. p. 215
Hæretici publica officia obire non possunt, lib. 5. t. 10. p. 215
Hæretici non possunt creati defensores ciuitatis, nec vocari
 ad consilia, nec esse milites, aut aduocati, lib. 5. t. 10.
 pag. 215
Hæretici, eorumque fautores defensores, & receptatores
 repelluntur a testimonio, lib. 5. t. 10. p. 215
Hæreticus testari non potest, lib. 5. t. 10. p. 215
Hæretici testamentum, & quilibet alia dispositio etiam ad
 pias causas, est nulla, lib. 5. t. 10. p. 215
Hæreticus cuiuscunque successio est incapax, siue successio
 illi defensori iure communi, siue militari, aut fidei
 commissi, vel per viam contractus inter viuos, lib. 5. t. 10.
 & 31. pag. 216

Hæreticus reconciliarius nanciscitur veramque testamenti
 actionem, lib. 5. t. 10. p. 216
Hæresis crimine proceditur per inquisitionem nulla præce-
 dentem infamiam, aut diffamationem, lib. 5. t. 10. p. 216
Hæretici non possunt esse Iudices, & processus eorum eis fa-
 ctus, ac sententia per ipsos lata sunt ipso iure nulla, lib. 5.
 t. 10. p. 216
Hæretici ex generali consuetudine hodie comburi solent,
 postquam prius strangulantur, nisi pertinaces sint, quia tunc
 viui comburuntur, lib. 5. t. 7. c. 15. n. 4. p. 118
Hæretico coniuge iam Ecclesie sententia damnatio an in-
 tegrum sit viro Catholico ad Ordines transire, ostenditur
 lib. 3. t. 3. c. 21. n. 4. p. 978
Hæreticorum omnes libri absque vilo defectu sunt vitandi,
 lib. 1. t. 1. c. 2. n. 8. p. 10
Hæreticus in quocunque loco, vbi repertus fuerit, ab Inqui-
 sitionis potest puniri, lib. 1. t. 2. cap. 14. numero 3.
Hæretici si ad Ecclesiam confugiant, Ecclesiastica non gau-
 dent immunitate, lib. 3. t. 49. c. 6. n. 16
Hæresis in causa potest Clericus esse notarius, sed tabellio,
 lib. 3. t. 50. c. 8. n. 5
Hæreticus a testimonio repellitur, lib. 2. t. 10. c. 2. n. 23.
 pag. 488
HERMAPHRODITVS quando, & quomodo matrimo-
 nium contrahere possit, lib. 4. tit. 15. cap. 2. num. 5.
 pag. 81
HIEROSOLYMITANI Patriarchatus origo, & dignitas,
 ostenditur lib. 5. t. 33. c. 13. n. 8. p. 384
HISPANIAE Reges non subsumunt Imperatores, nec superio-
 rem recognoscunt in temporalibus, lib. 4. t. 17. c. 13.
 n. 24. p. 110
Hispaniarum, & Lusitanie Reges potantur iure nominan-
 di, seu praeficiendi Episcopos ad Ecclesias Cathedralis,
 lib. 1. t. 6. c. 14. n. 8. p. 100
HISTORIIS, & chronicis creditur si illi à maioribus no-
 stris fides adhibita sit, lib. 2. t. 19. c. 13. n. 4. p. 484
Historie sunt scripturae priuatae, quae ex antiquitate,
 & fama dicuntur assumere fidem, lib. 5. t. 10. p. 215
HISTRIONES à testimonio repelluntur, lib. 2. t. 10. c. 2.
 n. 14. p. 488
HYPOTHECA specialis bonorum Ecclesie fieri non po-
 test, lib. 3. t. 13. c. 1. n. 1. p. 799
Hypotheca rei non soluit laudemum, lib. 3. t. 18. cap. 4.
 n. 37. pag. 136
Hypotheca competit pro laudemis praestandis, ibid. n. 44.
 pag. 137
Hypotheca tacita pro dote non praefertur alteri hypothecae
 expresse priori etiam non priuilegiatae, lib. 3. t. 21.
 c. 5. n. 7. p. 819
HOMAGIVM non praestant Clerici, lib. 5. t. 3. c. 17.
 n. 2. p. 165
HOMICIDIVM inter grauiora, & horribiliora crimina
 computatur, lib. 1. t. 12. c. 17. n. 3. p. 171
Homicidium est grauius malum fornicatione, & perituro,
 ibid. n. 4
Homicida non perdit ipso iure beneficium antea acqui-
 situm, donec per sententiam eo priuetur, lib. 2. t. 14. c. 8.
 n. 3. p. 445
Homicida proditorius Ecclesiastica non gaudet immunitate,
 lib. 3. t. 49. c. 6. n. 45. p. 1108
Homicidium proditorius dicitur commissum ab eo, qui
 alicui veneno necat, ibid. n. 47. p. 1107
Homicidium casu contingens, vel ab aliquo patrum qui
 non fit commo mensis, non polluit Ecclesiam, lib. 3. t. 49.
 c. 4. n. 3. p. 1054
Homicidium iustum, quod scilicet per iustum Iudicis sen-
 tentiam inferitur, an polluat Ecclesiam, ostenditur ibi-
 dem. n. 4
Homicidij, vel alterius mali causam dant renetur de omni
 causato homicidio, vel malo, irregularitatemque incur-
 rit, lib. 5. t. 13. c. 1. n. 2. p. 340

Homi-

Collectan. in quinque libros Decretal.

Homicida interessens si no percusserit quando irregularitatem incurrat, ostenditur ibid. n. 6
Homicidium actum commissum, & tamen absque voluntate, & culpa non imputatur committenti quoad Ordines susceptos, & suscipiendos, lib. 5. t. 11. c. 13. n. 4. p. 242
Homicida, & irregularis non censetur ille, cuius occasione eo tamen prohibente, & causam non dante ab eius amicum famulus, vel consanguineus homicidium committitur, lib. 5. t. 12. c. 17. n. 2. p. 243
Homicida Clericus propter homicidium venit beneficii priuandus, lib. 5. t. 3. c. 10. n. 7. p. 328
Homicidium casuale ex ludo licito secutum non facit quem irregularem, lib. 5. t. 12. c. 3. n. 6. p. 349
Homicida quantumvis occultus est irregularis, lib. 5. t. 1. c. 3. n. 2. p. 153
Homicida est beneficiorum incapax, lib. 5. t. 1. c. 3. n. 4. pag. 154
HOMO non dicitur ante in fusionem animæ, lib. 3. t. 4. c. 8. n. 3
Hominum malitius non est indulgendum, lib. 4. t. 18. c. 5. n. 2. pag. 116
HONESTI viri coram quibus appellatur debent esse duo, vel saltem vnus honestus vir, notarius, & testis, lib. 2. t. 18. c. 73. n. 22. p. 678
HONOR, & reuerentia senioribus exhibenda, lib. 1. t. 7. c. 3. n. 3. p. 147
Honoris proprii licita est defensio nisi abrepta fuga salutis consilium quis possit, dummodo non sit miles, vel nobilis, quibus dedecus est fugere, l. 5. t. 12. c. 2. n. 5. p. 231
Honoris amissio inducit iustum metum, lib. 1. t. 28. c. 73. n. 10. p. 677
Honorandus est quilibet secundum suam dignitatem, lib. 1. t. 33. c. 15. n. 4. p. 289
Honorem debent impedire minores maioribus, ibidem num. 7
Honorandus est quisque in Sede secundum dignitatem, lib. 1. t. 4. c. 6. n. 10. p. 75
Honorari debet ab alijs, quem Princeps honorat, lib. 1. t. 3. c. 7. n. 4. p. 38
HORAE Canonice recitandæ sunt iuxta ordinem ab Ecclesia præscriptum, quem si quis non seruauerit, minimè peccabit mortaliter, nec etiam venialiter si faciat ex iusta causa, lib. 3. t. 4. c. 1. n. 8. p. 1060
Horæ Canonice sunt septem, ibid. n. 12. p. 1061
Horas omnes Canonicas omittens vno die vnum tantum committit peccatum, ibid. n. 13
Horæ Canonice quare humano Ecclesiasticoque Iure in septem distinctæ fuerint, remissive ibid. n. 16
Horæ Canonice quare Diuinum, Officium appellentur, lib. 3. t. 4. c. 9. n. 13. p. 1072
Horæ Canonice dici non debent syncopando, dimittendo scilicet, vel verba, vel versus, aut syllabas, ibid. n. 11
HORTORVM ex fructibus, & ex olionjs soluitur decima, lib. 3. t. 30. c. 22. n. 5. p. 937
HOSPITALARIJ quando inceperint, lib. 5. t. 33. c. 3. n. 7. pag. 341
Hospitalarij verè sunt religiosi, ibid. n. 8
HOSPITALIA, & loca pia, que per administratores reguntur, gaudent iure minoris, lib. 1. t. 4. c. 1. n. 5. p. 311
Hospitalia erecta auctoritate episcopi sunt loca pia, & religiosa, gaudentque omnibus piæ causæ privilegijs, lib. 3. t. 36. c. 4. n. 2
Hospitale etiam si non sit erectum, & approbatum auctoritate episcopi, ac proinde locus religiosus, & Sacer non sit, adhuc tamen est locus pius de iudicatione Ecclesiastica, ibid. n. 3
HOSPITALITAS quæ sit, & qui ad eam teneantur, remissive lib. 3. t. 17. c. 1. n. 2. p. 811
HOSPITIUM in Ecclesiis domibus Iudices seculares præteritui alicuius consuetudinis vindicare non debent, lib. 3. t. 49. c. 1. n. 3
HOSTIAM non consecramus qui ministrat propter peri-

culum idolatriæ grauius peccat, quàm ille, qui conficit in peccato mortali, lib. 3. t. 4. c. 7. n. 2
HOSTILITATIS tempore durante non currit prescriptio, lib. 2. t. 26. c. 10. n. 3. p. 596
HOSTIUM incurfus facit vt pensionis remissio fiat, nisi conductor habeat prædium in confinibus agrorum, in quibus solent esse hostiles incurfus, vel sciebat tempus belli imminere, lib. 3. t. 18. c. 3. n. 14. p. 826
HVMILITAS vera in Episcopo ostendenda est, lib. 1. t. 9. c. 10. n. 2. p. 156

I

IACTANS se faciliter per lubricum linguæ non debet ad poenam trahi, lib. 5. t. 3. c. 9. n. 4. p. 337
IDENTITAS probanda est ab illo, qui illam allegat, lib. 2. t. 26. c. 15. n. 3. p. 599
IDONEVS quis non præsumitur quando agit de vtilitate animæ, lib. 3. t. 3. c. 20. n. 6. p. 678
Idoneus quis præsumitur ad beneficia, lib. 2. t. 23. c. 16. n. 2. p. 552
IEIUNARE qui tenetur dies aliquos in pane, & aqua exigente necessitate cum superioris auctoritate potest vti leguminibus, piscibus, aut alijs cibis ad sustentationem, lib. 5. t. 38. c. 6. n. 2. p. 421
Ieiunium seruandum est in singulis vigilijs Apostolorum, præterquam in vigilia SS. Philippi, & Iacobi, ac S. Ioannis Euangelistæ, lib. 3. t. 46. c. 2. n. 2
Ieiunium Aduentus an fuerit in vsu quoad seculares, ostenditur ibid. n. 3
Ieiunius testimonium dicere debet, lib. 2. t. 20. c. 1. nu. 3. pag. 487
IGNORANTIA in facto proprio non præsumitur, nec est tolerabilis, nisi factum sit implicitum, & tolerabile, lib. 1. t. 3. c. 4. n. 2. p. 68
Ignorantia in facto proprio quando est graue, & notabile, etiam data longinquitate temporis non præsumitur, ibidem n. 3
Ignorare non licet quicquam, quod omnes sciunt, lib. 1. t. 5. c. 1. n. 4. p. 82
Ignorantia verisimilis causa per vnicum testem probatur, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 14. p. 491
Ignorantia causa, & supina pro scientia habetur etiam in poenalibus, ibid. n. 23
Ignorantiam allegans illam probare tenetur, ibidem n. 24
Ignorantia probatur per iuramentum, aut signis, aut coniecturis, ibid. n. 26
Ignorantia crassa est, quæ ex lata culpa in adhibenda diligentia procedit, lib. 5. t. 38. c. 7. n. 3. p. 422
Ignorantia an excuset ab excommunicatione, ibidem num. 10
Ignorantia non præsumitur in facto proprio antiquo si illud sit graue, & arduum, lib. 5. t. 39. cap. 32. num. 8. pag. 961
Ignorantia affectata nunquam prodest, lib. 4. t. 3. c. 3. n. 10. pag. 36
Ignorantia facti, quando excuset, ostenditur lib. 4. t. 11. c. 2. n. 5. p. 63
Ignorantia vincibilis, & culpabilis non excusat, lib. 4. t. 11. c. 2. n. 7. p. 63
Ignorantiam alleganti incumbit onus probandi, lib. 4. t. 18. c. 6. n. 6. p. 116
Ignorantia plene probatur iuramento ipsius se ignorasse, dicentis, lib. 5. t. 39. c. 4. n. 9. p. 439
Ignorantibus, & simplicibus parcendum est, lib. 1. t. 3. c. 20. n. 1. p. 51
ILLEGITIMVS per ingressum in Religionem ac professionem in ea emissam aptus fit ad omnes Ordines etiam sacros sine vlla dispensatione, lib. 1. t. 17. c. 1. num. 2. p. 187

Index rerum, & verborum

Illegitimus per solennem protectionem in Religione non redditur habilis ad Praelaturas in ea, ibid. n. 3
Illegitimus cum Religioſiſſimo Papa ſolus diſpenſare poteſt (ſciliſciet Religioſum privilegium) ut ad dignitates, & Praelaturas promoueat, ibid. n. 4
Illegitimus cum Religioſiſſimo Capitulum generale, vel provinciale poteſt diſpenſare ex privilegio ad praelaturas, & dignitates, ibid. n. 5
Illegitima monialis non poteſt eſſe Abbaſſa, ſeu Prioriſſa, ibid. n. 7
Illegitimus filius Sacerdotis, qui hoc tacito per teſcriptum Apoſtolicum parentem eccleſiam impetrauit, non obſtante quacunq; poſſeſſione ab ea eſt amouendus, lib. 1. t. 18. c. 2. n. 2. p. 118
Illegitimus ſive ſit, ſive legitimus non prohibetur pater etiam immediate ſuccedere in beneficio filij, lib. 1. t. 18. c. 3. n. 2. p. 119
Illegitimi in eccleſijs parentum quoquomodo Sacramenta miniſtrare non poſſunt, ibid. n. 3
Illegitimus ut poſſit ea beneficia habere quae in eadem exiſtunt Eccleſia in qua genitus habuit, vel de praſenti habet Papa ſolus diſpenſat, ibid. n. 6. & c. 9. n. 1
Illegitimus filius alienus Religioſi diſpenſari poteſt ut ad dignitates, & praelaturas promouatur in ea Religione, in qua eius pater praelatum obtinuit, lib. 1. t. 17. c. 3. num. 7. p. 119
Illegitimus diſpenſatus ad Ordines omnes etiam preſbyteratum, non conſecratus diſpenſatus ad beneficium curatum, lib. 1. t. 17. c. 6. n. 2. p. 120
Illegitimus non prohibetur obtinere beneficium, quod eius pater miniſtravit de factis, aut in Eccleſia in qua pater ſervauit tanquam Vicarius, ſeu capellanus amovibilis, lib. 1. t. 17. c. 8. n. 2. p. 121
Illegitimus in Eccleſia patris ſuccedens ſine diſpenſatione poteſt ab illa remoueri abique vilo proceſſu iudicatio, lib. 1. t. 17. c. 10. n. 2. p. 122
Illegitimus prohibetur obtinere beneficium in ea Eccleſia in qua eius pater habuit ſolam ſedem in choro ratione dignitatis, quam in alia obinebat, ibid. n. 3
Illegitima non eſt proles habita a coniugatis, quorum unus erat altero ſciente, & conſentiente ad Sacros Ordines promotus, lib. 1. t. 17. c. 2. p. 124
Illegitimi promoueri non poſſunt ad illas dignitates, & ad quacunq; beneficia curam animarum habentia abique praeſentia Sedis Apoſtolicae diſpenſatione, lib. 1. t. 17. c. 18. n. 2. pag. 125
Illegitimus diſpenſatus in ſeculo ut beneficium curatum obtinere poſſit an poſtea ſactus religioſus noua iudicat diſpenſatione ut eſſe poſſit praelatus Regularis, ibid. n. 4
Illegitimè nati ſunt inhabiles ad beneficia Eccleſiaſtica, lib. 1. t. 6. c. 20. n. 8. p. 101
Illegitimitas defectum non ſupplet perſonae honeſtas, vitæ probitas, & fama, ibid. n. 10
Illegitimi ſunt filij ex matrimonio contraſto contra publicam honeſtatem iuſſurati, lib. 4. t. 17. c. 10. n. 2. p. 106
ILLEGITIMA ſi praecipituri parente non tenentur ſimul ſcribere mandata aliterius, lib. 2. t. 24. c. 13. n. 2. p. 172
ILLITERATO omnino ſacta collatio non valet, lib. 1. t. 14. c. 15. n. 3. p. 183
Illiterati ſunt incapaces beneficiorum, ibid. n. 4
Illiteratus dicitur, qui prima grammaticae rudimenta non diſcivit, ibid. n. 5
IMPEDIMENTVM ob quod non potuit quis appellationem proſequi, eſt probandum per teſtes, vel inſtrumentum, aut conſecturas, ſive alios modos arbitrio Iudicis relinquendos, lib. 2. t. 28. c. 5. n. 7. p. 625
Impedimentum non excuſat niſi ſacta profeſſatione b. n. 8
Impedimentum publicae honeſtatis nullum natiuitas ex ſponſationis, aut conſenſu diſſoluit, lib. 4. t. 1. c. 2. n. 5. p. 2
Impedimentum publicae honeſtatis ex ſponſalibus ante ſcandolum in ſis, idem in c. l. uenit de ſponſalib. oritur, quia contraſtus erat proximi ſeptennio, conſenſuſq;

mutua cohabitatio cum nixu ad copulam, lib. 4. t. 1. c. 3. n. 4. p. 3
Impedimentum publicae honeſtatis per Concil. Trid. reſtrictum eſt ad primum gradum, lib. 4. t. 1. c. 3. n. 7. p. 4
Impedimentum n. publicae honeſtatis etiam ex nullis ſponſalibus oritur, lib. 4. t. 1. c. 4. n. 2. p. 4
Impedimentum ex ſponſalibus ſtrictis deſcendens extendebatur ſiquè ad quartum gradum, lib. 4. t. 1. c. 4. n. 5. p. 4
Impedimentum publicae honeſtatis attentio iure noniſſimo Concil. Trident. oritur ex ſponſalibus validis, non verò ex illis, quae fuerunt inuálid, lib. 4. t. 1. c. 4. n. 5. p. 4
Impedimentum publicae honeſtatis non oritur ex ſponſalibus contraſtis cum minore ſeptennio, lib. 4. t. 1. c. 4. n. 4. p. 27
Impedimentum ne matrimonio contrahatur plene probatur vnicò teſte, lib. 4. t. 1. c. 3. n. 3
Impedimentum hoc an incurritur, ſi vxor inceſtum committat cum conſanguineis viti, offenditur lib. 4. t. 1. c. 4. n. 6. p. 69
Impedimenti ſciencia praſumitur ex Matrimonio clam, & occulto contraſto, lib. 4. t. 17. c. 14. n. 3. p. 113
Impedimentum an poſſit iuramento probari, offenditur lib. 4. t. 17. c. 61. n. 7. p. 117
Impedimentum adhibens ne ex eoru conceptio, vel generatio lequatur, niſiſt hoc an incurritur, ſi vxor inceſtum committat cum conſanguineis viti, offenditur lib. 4. t. 1. c. 4. n. 6. p. 69
Impedimentum diuiniſ eſt ſi eſt homicidium alterius coniugis ab utroque perpetratum, vel ab vno illorum, inſidijs tamen, & machinationibus alterius animo contrahendi matrimonium etiam ſine adulterio, lib. 3. t. 33. c. 1. n. 3. p. 979
Impedimentum probatur per iuramentum impediti, lib. 1. t. 6. c. 42. n. 37. p. 132
Impedimenta duo ubi ſunt non ſufficiunt eſſe in illis vnum, ut diſpoſitio eſſet, lib. 1. t. 8. c. 5. n. 3. p. 149
Impedimento occulto laborans ſi publice Ordines petat à proprio Epifcopo ſcilo quo teneatur eos conferre, non poteſt expelli, lib. 1. t. 1. c. 4. n. 3. p. 161
Impedimentum quomodo probandum, remiſſiue lib. 2. t. 27. c. 15. n. 7. p. 612
Impedimentum iuſtum ne poſſit petenire ad Sedē Apoſtolicam dicatur habere, offenditur lib. 5. t. 30. c. 1. t. n. 4. p. 444
IMPE-DITVS iuſto impedimento propter quod non ſoluiſſet penſionem emphyſieutis ultra biennium non incidit in communem, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 107. p. 343
Impeditus legitimè an compellatur procuratorem ad causam conſtituere, remiſſiue lib. 2. t. 14. c. 6. n. 9. p. 444
Impeditio ad tempus exequi votum vitramatimum dilatio conceditur, perpetuo verbò impeditio redempt per iudicium in eo, quod magis expedit iuxta Sacrae, lib. 3. t. 14. c. 8. n. 2. p. 993
Impeditio non currit tempus proſequentis appellationis, niſi facile impedimentum poſſet remoueri, lib. 2. t. 28. c. 5. n. 6. p. 625
Impeditus legitimò indicatur qui nequit ſe ipſum praſentare ſuperiori, lib. 5. t. 30. c. 18. n. 3. p. 477
Impeditus appellare, debet proceſſari, lib. 2. t. 28. cap. 73. num. 25. p. 678
Impeditus comparare propter impedimentum iuſtum tenetur proceſſari, ibid. n. 16
IMPERATORES etiam ſeſſos nominant ſeruos, in proem. n. 15. p. 3
Imperatores triumphantes olim ſuggerebatur à tergo Reſpice poſt te, hominem memento te, in proem. n. 17. pag. 3
Imperator per electionem non per hereditariam ſucceſſionem de iure Canonico creandus eſt, lib. 1. t. 6. c. 34. n. 9. p. 122
Imperator debet ſacro olco vngi à Papa in brachio, ſive humero dextro, ibid. n. 5. p. 122
Imperatore iure communis conſecratur manibus ſummi Pontificis, ibid. n. 6

Collectan. in quinque libros Decretal.

Imperator electus vinctus, & consecratus coronam autem a Papa accipit, ibid. n. 7
 Imperator antequam a Romano Pontifice coronetur dicitur tantum nominatus, siue electus, ibid. n. 8
 Imperator dicitur aduocatus, & defensor Ecclesie, ibid. num. 10
 Imperatoris in electione sufficit maior pars electorum suffragium ferentium, ibid. n. 11
 Imperator quomodo dicatur mundi dominus, ostenditur ibid. n. 19. & 20
 Imperator, aut Rex valide donat Imperatrici, seu Regine, lib. 4. t. 20. c. 8. n. 4. p. 135
 Imperator non admittit appellationes ad se interpositas omissione medio, lib. 1. t. 37. c. 23. n. 23. p. 387
 Imperio vacante succedit Papa in administratione, lib. 1. t. 2. c. 10. n. 5. p. 369
IMPETRATIO litterarum ad beneficia vacatura per excommunicationem non valet, lib. 5. t. 27. c. 7. n. 16. p. 313
IMPOSSIBILE est quod contra bonos mos sit, lib. 4. t. 1. c. 4. n. 7. p. 5
IMPOTENTIA coeundi dirimit matrimonium, lib. 4. t. 1. c. 2. n. 2. p. 81
 Impotentia perpetua superueniens Matrimonio non consummatum illud non dirimit, lib. 4. t. 15. c. 3. n. 2. p. 83
 Impotentia perpetua verique coniugi nota dirimit matrimonium, lib. 4. t. 15. c. 4. n. 2. p. 83
 Impotentia illa censetur perpetua, quae nulla arte humana absque corporali periculo remoueri potest, lib. 4. t. 15. c. 5. n. 3. p. 84
 Impotentia temporalis ad copulam non reddit irritum, & subsequens matrimonium, lib. 4. t. 1. c. 6. n. 3. p. 86
 Impotentia quantumvis insignita minime obstat valori matrimonij, ibid. n. 4
 Impotentiam quae signa necessaria, & euidenter ostendant, ibid. n. 14
 Impotentiam alterius coniugis integrum est coniugij quocumque tempore transacto allegare, lib. 4. t. 15. c. 7. n. 3. p. 87
IMPOTENTES si inueniantur ad copulam cum pueri matrimonium contraxerunt, expectandum est vique ad plenam pubertatem, lib. 4. t. 15. c. 5. n. 7. p. 84
IMPRIMIBLES libros haereticorum sunt excommunicati in bulla coram Domino, & possunt puniri tamquam illorum fautores, lib. 5. t. 7. c. 4. n. 7. p. 300
IMPRUDENTES nonnuncquam in aliqua re habent intellectum magis eleuatum quam omnes prudentes, lib. 4. t. 4. c. 3. num. 4. pag. 71
 Impudentia non de industria, aut dolose delinquentes leuius puniuntur, lib. 5. t. 13. c. 9. n. 3. p. 139
IMPURE si quando Religionem ingressi sunt propria sponte absque parentum oblatione possunt quandoque exire de nec proficiantur, lib. 3. t. 31. c. 11. n. 3. p. 944
 Impubes an possit inuicem Religionem a parentibus, vel tutoribus offerri, ostenditur ibid. n. 4
 Impubes doli capax an cum iuramento obligetur, lib. 4. t. 1. c. 10. n. 2. p. 8
 Impubes duo si sponsalia contrahunt, neuter potest ante pubertatem resiliere, pubes tamen si prius potest quilibet, lib. 4. t. 1. c. 7. n. 2. p. 29
 Impubes sponsalia contrahens si factus pubes non re-linquitur, ea ratificari censetur, ibid. n. 3
 Impuberem posse procreare, & generare possibile, & credibile est, lib. 4. t. 1. c. 2. n. 5. p. 20
 Impuberes Clerici se aduocatum percutientes possunt ab Episcopo absolui, lib. 5. t. 39. c. 1. n. 2. p. 435
INCENDIARI excommunicati, & publici non nisi a absolui possunt, lib. 5. t. 39. c. 1. n. 3. p. 438
 Incendiarij Ecclesiarum, seu aliorum locorum religiosorum ipso iure sunt excommunicati, ibid. n. 4. p. 440
 Incendiarium tenetur ad omnia damna, & interitella propter incendium illatum, lib. 5. t. 36. c. 5. n. 2. p. 428
INCENDIUM a quibus in dubio praesumatur emissum, Papa fuit ibid. n. 3

Incendium inter casus fortuitos numeratur, lib. 3. t. 18. c. 1 n. 13. p. 816
INCERTAM rem promittens cum iuramento intelligitur se scitum, & curatum, lib. 1. t. 24. c. 9. n. 9. p. 560
INCERTI per edictum citantur si scitatus locus ubi sint, quamvis sciatur provincia, lib. 1. t. 14. cap. 10. num. 3. p. 446
 Incredulitas rei vitia adum, lib. 1. tit. 3. cap. 10. nu. 8. pag. 41
INCESTUS commissus a viro cum consanguineis suae uxoris impedit, non tamen dirimit matrimonium, lib. 4. t. 13. c. 1. n. 2. p. 68
 Incestus cum consanguineis uxoris impedit matrimonium quando scienter admissus fuit, ibid. n. 4
 Incestum committenti, etiam si sit iuuenis, non licet debita coniugale exigere, lib. 4. t. 3. c. 2. n. 3. p. 68
 Incestus commissus cum consanguineis vxoris defunctae praestitit impedimentum, ostenditur lib. 4. t. 18. cap. 4. num. 2. p. 69
 Incestus impedit matrimonium contrahendum, lib. 5. t. 38. c. 1. n. 5. p. 419
INCESTIVOS filius exdispensatione Papae legitime non per subsequens matrimonium, lib. 4. t. 17. c. 6. n. 38. p. 102
 Incestuosus matrimonium contrahere non debet, si iuramentum contrahat, tenet, & tunc tenetur vxori debentur reddere, non tamen potest exigere, ibid. n. 7
INCOMPATIBILITAS habet locum in commendis perpetuis, lib. 1. t. 6. c. 54. n. 14. p. 139
INCONTINENTI dicitur aliquid breue temporis, spatum arbitrio iudicis taxandum, lib. 4. t. 13. c. 13. n. 6. p. 812
 Incontinenti quae sunt a luce mede accutur, lib. 1. t. 1. c. 18. n. 7. p. 124
INCORPORALIVM iurum quasi possessio acquiritur per vnicum actum, lib. 1. t. 6. c. 24. n. 9. & 10. p. 111. & 112
 Incorporalium vt quasi possessio acquiritur ex vnicu actus electronicus, requiritur quod sit electio confirmata, ibid. n. 14. p. 113
 Incorporalium quasi possessio vt acquiritur ex vnicu actus requiritur quod illius vius exerceatur iure proprio, ibid. n. 16
 Incorporalium quasi possessio vt acquiritur bona edes ventus an sit necessaria, ostenditur ibid. n. 18. p. 113
INCORRIGIBILIS, & impotentia dicitur qui non fecerit penitentiam illi tanquam haereticus ab Inquisitorum mundum, lib. 5. t. 23. c. 14. n. 9. p. 551
 Incorrigibilis qui se dicatur, ostenditur lib. 2. t. 1. cap. 10. n. 7. pag. 331
 Incorrigibilis Clericus etiam nulla precedente degradatione propter incorrigibilitatem potest puniri a Iudice seculari, ibid. n. 9. p. 332
INCLUSIO vnus est exclusio alterius, lib. 2. t. 23. c. 5. num. 4. p. 546
INDEFINITA dispositio recipiunt vniuersali, lib. 3. t. 33. c. 21. n. 4. p. 380
 Indefinita, aut generalis dispositio posita simpliciter sine pronominum, necum, quando futura comprehendat ostenditur lib. 4. t. 1. c. 3. n. 3. p. 381
INDI, & Aethiops quomodo possint in seruitutem redigi, ostenditur lib. 4. t. 10. c. 5. n. 3. p. 61
INDI, & conuersi faciunt plenam probationem in ambiguis statutis, lib. 5. t. 40. c. 2. n. 4. p. 478
INDICTIO quid sit, ostenditur lib. 2. t. 22. c. 6. n. 18. pag. 537
INDIGNVM promouens tenetur Ecclesiae ad interitella, lib. 5. t. 31. c. 10. n. 10. p. 550
INDULGENTIAE concessa a Praetore penitus Elfo, qui putabatur verus, non minus operantur quam si essent concessa a Praetore vero, lib. 1. t. 6. c. 54. n. 4. p. 139
 Indulgentias concedere potest Capitulum Sede vacante, lib. 1. t. 9. c. 3. n. 14. p. 785
 Indulgentias an possint concedere Praetati inferiores Episcopi, ostenditur lib. 5. t. 31. c. 13. n. 4. p. 330
 Indul-

Index rerum, & verborum

Indolgentias in suis diocesibus qualiter Episcopi concedere possint, ostenditur lib. 5. c. 38. c. 14. n. 5. p. 433
Indulgentias concedendi facultatem habent Episcopi ex commissione Papae, ac proinde iure communi Canonico, non vero Divino, ibid. n. 7
Indulgentias concedere potest Episcopus electus, & confirmatus, quomodo non sit consecratus, ibid. n. 8
Indulgentias de inunctis poenitentibus quae sit, ostenditur ibid. n. 13. p. 434
Indulgentias alienis subditis Praelatis concedere non potest, nisi proprii contentiantur, lib. 5. c. 38. c. 4. n. 2. p. 430
Indulgentias suis subditis in aliena diocesi si existentibus potest Episcopus concedere, ibid. n. 3
INDULTVM cōferendi beneficia alicui a Papa concessum comprehendit omnia beneficia eiusdem curata, & dignitates, lib. 5. c. 30. c. 3. n. 4. p. 494
INDVSTRIA personae electae ad impediendam subdelegationem in dubio non censetur, lib. 1. c. 29. c. 43. n. 4. p. 316
Indultus personae electae praesumitur quando commissio est grauis, & explicata a iudice causa, ibid. n. 5
Industria personae electae censetur quando eligitur persona, aut datur a Papa per signatorem suum, scilicet de eius mandato super exequendis aliquibus, ibid. n. 7
Industria personae ut electa censetur ex quibus verbis cognosci possit, ibid. n. 8. cum seq. p. 256. & seq.
INEPTITVDINIS libelli exceptio potest opponi post litem contestatam, lib. 1. c. 25. c. 4. n. 17. p. 580
INFAMATIO inquisitionem praecedere debet siue Index procedat ad patris querelam, siue etiam ex officio, lib. 5. c. 1. c. 24. n. 9. p. 155
INFAMATIO VS de haereticis tenetur se purgare, lib. 5. c. 34. c. 10. n. 9. p. 404
Infamatus, vel inimici quando fuerint illi, qui fuit eiusdem ordinis, non admittuntur ad purgationem, sed alij lib. 5. c. 39. c. 12. n. 5. p. 403
Infamatus grauius de apostasia deficiente probatione compellitur ad se purgandum, lib. 5. c. 39. c. 3. n. 2. p. 224
INFAMIA est laeae dignitatis status in iuribus ac legibus impediens, lib. 5. c. 34. c. 2. n. 2. p. 308
Infamia sola suspendere potest a beneficio iam obtento, ibid. n. 3
Infamia iuris licet Princeps remouere possit, non potest tamen remouere infamiam factam, lib. 5. c. 34. c. 8. n. 4. p. 400
Infamia debet praecedere inquisitionem, lib. 5. c. 1. cap. 19. n. 3. p. 153
Infamia facti an per Papam, vel Principem remoueri possit, lib. 5. c. 37. c. 33. n. 7. p. 519
Infamia non incurritur ex leui iniuria, ibid. n. 9
Infamia facti probatur per testes singulares, lib. 2. c. 20. c. 4. n. 45. p. 493
Infamia iuris non solum impedit praesentis, sed etiam remoueri facit a dignitate bus habitis, infamia vero facti repellit quem a dignitatibus habendam non tamen ad obtentam, lib. 5. c. 4. n. 5. p. 143
Infamia quae non sit iustiticiens, & quae timor frequens arbitrio prudentis relinquatur, lib. 5. c. 1. c. 21. n. 6. p. 153
INFAMIS est iuratus qui duas simul habet uxores, lib. 1. c. 1. c. 4. n. 2. p. 108
Infames ad beneficia promoueri possunt, lib. 5. c. 31. c. 1. c. 2. n. 7. p. 329
Infatus infamia iuris priuatur beneficiis obtentis, ibidem n. 8. p. 330
Infames conuicti fuerint fugere loca suae nationis, lib. 2. c. 1. c. 16. n. 5. p. 356
Infamis procurator, vel aduocatus esse non potest, ibid. n. 4
INFANTES parui capaces sunt baptismi, ac gratiae per eum recipiendae, lib. 5. c. 4. c. 3. n. 3. p. 10
Infans annularis, vel de reccuti natus in repectu in lecto matris, vel nutrices suae mortuus, primumque mortuus cito, vel aliqua culpa, aut negligencia, non autem

dolo, lib. 5. c. 10. c. 3. n. 2. p. 336
Infans, pupillus, & minor, an, & quando in delictis excusentur, remittitur lib. 5. c. 12. c. 6. n. 4. p. 234
INFERIOR vnus esse potest vno respectu, & superior altero, lib. 1. c. 29. c. 14. n. 4. p. 233
Inferius vi non potest clausula, ex certa scientia, lib. 2. c. 30. c. 8. n. 9. p. 691
Inferior superioris iura nequit tollere, lib. 1. c. 33. c. 16. n. 3. p. 289
INFIDELIS excommunicari non potest, lib. 5. c. 16. c. 14. n. 4. p. 194
Infideles matrimonio coniuncti in primo gradu consanguinitatis, si ad fidem conuerterantur, separandi sunt, lib. 4. c. 19. c. 8. n. 2. p. 121
Infidelis ad fidem conuersus non potest diuertere ab infidelis ad fidem conuerso obijciens ei fornicatione tempore infidelitatis, lib. 4. c. 19. c. 8. n. 19. p. 126
Infideles depredans non incurrit excommunicationem Bullae in Cruce Domini, lib. 5. c. 17. capitulo 3. numero 5. p. 263
Infidelis non potest illam habere in uxorem, cuius infidelitas, & machinationibus eius maritum occidit, etiam si ipsa hoc ethetet causa alliciens infidelem spe inuendi cum ipso coniugium, lib. 3. c. 33. capitulo 3. numero 2. p. 979
INIRMITAS quomodo, & quibus rebus sit probanda, remittitur lib. 1. c. 9. c. 10. n. 8. p. 156
Inimicitia non solum suauis etiam suorum pariter excusat, lib. 1. c. 28. c. 2. n. 4. p. 306
INHIRMVS quis dicatur, lib. 3. c. 6. cap. 2. numero 4. p. 754
Inimicus morbi periculo carentem an teneatur medicus adiuuare, vt conficatur, ostenditur lib. 5. c. 38. c. 13. numero 4. p. 423
Infirmi, seu valde infirmati ob Clerici percussione excommunicati possunt a iure Episcopis absolui, lib. 5. c. 39. c. 13. n. 4. p. 445
Infirmi, & valde infirmati de iure ex consilio medicorum, lib. 1. c. 6. n. 9. p. 394
INGENIUM boni taes supplet tempus in studentibus, lib. 1. c. 1. c. 5. n. 3. p. 335
INGENVS si ducat seruum ignarus seruitutis potest cogita seruitute restituere, non autem seruus, lib. 4. c. 9. c. 4. n. 4. p. 617
Ingratus est qui statim cum nascitur liber est, lib. 1. c. 18. c. 1. n. 3. p. 196
INGRATITVDO dicitur ventus vrens, siccaans fontem, miteretoridix, & rotem pietatis, ac fluentia grauis, lib. 3. c. 24. c. 10. n. 4. p. 280
Ingratitudine tenuilla per patrem adhuc filius remanet incapax iuris succedendi, ibid. n. 10. p. 281
Ingratitudinis causa, propter quas potest pater exheredare filium, quae sint, remittitur lib. 1. c. 24. c. 23. n. 0. p. 573
Ingratitudine improbanda non defertur iuramentum suppletorium, lib. 1. c. 19. c. 2. n. 24. p. 473
INHABILES admittuntur quando veritas aliter haberi non potest, lib. 2. c. 21. c. 11. n. 2. p. 532
INHONESTA, & meretricia vita, vel diffamatio in genere probatur per testes singulares, lib. 1. c. 20. cap. 4. n. 43. p. 493
Inhonestas mulieris, seu illius mala fama probatur per testes vicinos, lib. 2. c. 23. c. 13. n. 5. p. 550
INIMICITIA in aduocatione contracta non est consideratione digna, lib. 1. c. 31. c. 1. n. 4. p. 279
Iniquitas capitalis an ex iniuria verbali oriatur, lib. 2. c. 14. c. 16. n. 2. p. 507
Inimicitia vel repulsa testem a testimonio, debet esse capitalis, lib. 5. c. 1. c. 19. n. 6. p. 152
Inimicitia capitalis contractatur ex reuersione uxoris alienae, inter viros, & reuersionem, lib. 2. c. 6. c. 4. n. 3. p. 328
Inimicitia esse nulla causa non manendi in aliquo loco, ibid. n. 7

Collectan. in quinque libros Decretal.

INIMICITIA capitalis quæ, remissive lib. 5. c. 39. c. 11. num. 3. p. 444
Inimicitia durante potest Episcopus licentiam concedere beneficiario ut in alio viciniori, & tutiori loco manere possit, lib. 3. c. 4. c. 4. n. 9. p. 735
Inimicus iudici accusari potest, lib. 1. c. 28. c. 41. n. 7. p. 666
Inimicus dicitur qui bona nostra tollit, lib. 1. c. 13. c. 6. num. 4. p. 436
Inimicitia capitalis oritur ex lite super bonis, ibid. n. 5
Inimicitia capitalis quando adest inter coniuges vxor viro non est restituenda, lib. 1. c. 13. c. 8. n. 1. p. 438
Inimicus excommunicare potest Episcopus si pertinaciter recusatur facere reconciliationem, lib. 1. c. 34. c. 1. n. 5. p. 191
Inimicus meus est qui cum meo inimico conuersatur, lib. 5. c. 1. c. 19. n. 2. p. 153
Inimici capitalis testimonium recipitur in causis privilegiatis, & in criminibus exceptis, lib. 5. c. 3. c. 3. n. 2. p. 173
Inimicus capitalis reconciliatur, & cum quo est secuta pax, testis esse potest, ibid. n. 2. p. 173
Inimicitia capitalis quæ dicantur, ostenditur lib. 5. c. 3. c. 1. n. 7. p. 173
Inimicus alicuius præsumitur conuersans cum eius inimico, lib. 5. c. 7. n. 1. p. 146
Inimici ab accusando repelluntur quomodo sint reconciliati, nisi causa inimicitia iam diu sit extincta, ibid. n. 3
Inimicitia oritur inter testem, & cum contra quem depositus in causa criminali, lib. 5. c. 1. c. 10. n. 2. p. 146
Inimicus præsumitur testis absque citatione offerens se testimonio in causa criminali, & tanquam suspectus non probat, ibid. n. 3
Inimicus a testimonio repellitur, lib. 5. c. 1. c. 13. n. 4. p. 148
INIURIA non præsumitur per iocum illata, & ideo qui hoc dicit probare tenetur, lib. 5. c. 16. c. 1. n. 4. p. 303
Iniuria facta Clerico si per cum remuneratur non per hoc censetur remissa ea, quæ sunt facta Ecclesiæ, lib. 1. c. 39. c. 7. n. 3. p. 441
Iniuriam actione non deferunt iuramentum supplicatorium, lib. 1. c. 19. c. 2. n. 43. p. 468
Iniuria dicitur grauis illa quæ multis adstantibus, videntibus, & audientibus facta est, lib. 5. c. 16. c. 1. n. 4. p. 303
Iniuria non censetur remissa in foro fori per Confessionem peccatorum, ibid. n. 6
Iniuria facta Clerico censetur etiam facta Episcopo, & Ecclesiæ, lib. 5. c. 39. c. 15. n. 11. p. 447
Iniuria leui iudicanda est arbitrio Episcopi, lib. 5. c. 39. c. 17. n. 3. p. 448
Iniuria in dubio præsumitur non ut Iudici, sed ut private persone illata, lib. 5. c. 39. c. 11. n. 5. p. 417
Iniuria non tam facta, quam verbus irrogatur, lib. 1. c. 27. c. 3. n. 3. p. 619
Iniuria verbalis non tantum dicitur quæ verbo tenus sed etiam quæ scribendo fit, ibid. n. 3
Iniuriatus tenetur actione iniuriarum, etiam quod dicat verum, & etiam quod promittat culpam iniuriam passus, ibid. n. 4
Iniuriarum actione condemnatus oretur infamia, ibid. n. 5
Iniuriarum actione tenetur qui iniurio domino, & contra illius prohibitionem fundum ingreditur, lib. 5. c. 34. c. 4. n. 3. p. 407
Iniuriam Clerico inferens potest puniri per Iudicem Ecclesiasticum, lib. 5. c. 36. c. 7. n. 4. p. 409
Iniuria æstimari debet fieri per partem cum iuramento, non sine eo, ibid. n. 6
Iniuriarum passus potest agere ad positionem iniuriæ principaliter, ciuilliter, vel criminaliter, & incidere ad damna, & expensas, lib. 5. c. 6. c. 1. n. 1. p. 194
Iniuria atrox quæ dicatur arbitrio Iudicis relinquatur, lib. 3. c. 24. c. 10. n. 10. p. 881
Iniuriam leuem Clerico inferens potest ab Episcopo absolui, lib. 5. c. 39. c. 3. n. 5. p. 437

Iniuriæ nasci non debent vnde Iura nascuntur, lib. 5. c. 1. c. 17. n. 3. p. 153
INIVSTITIAE notorietas reddit nullam sententiam, lib. 2. c. 27. c. 10. n. 9. p. 609
INNOCENTIA Res probatur per testes, de credulitate, lib. 1. c. 10. c. 5. n. 8. p. 195
Innocentia probatur per vnicum testem, lib. 1. c. 20. c. 4. n. 16. p. 491
INNOVARE verbum quid significet, ostenditur lib. 1. c. 20. c. 4. n. 9. p. 685
Innouatio solius charæ, seu instrumenti, quia erat nimia, vetustate consumpta, nihil iuris de nouo tribuit, ibid. n. 11
Innouatio, seu consilium alia dicitur ex certa scientia, alia in forma communis, lib. 1. c. 33. c. 13. n. 3. p. 369
Innouari quando est faciendi de privilegio, seu instrumenti admissio tria necessaria per testes probanda sunt, actus scilicet gestus, amissum instrumentum, & ipsius tenor, ibid. n. 5
Innouationem privilegii, vel instrumenti potest pars adueria impedire, lib. 5. c. 33. c. 13. n. 2. p. 367
INOBEDIENS non dicitur qui iure contendit, lib. 1. c. 23. c. 5. n. 3. p. 155
INOPS dicitur qui ex operis, vel artificio debet viduum querere, lib. 3. c. 34. c. 8. n. 3. p. 993
INQUIRERE non potest iuperior de alij criminibus præter ea, de quibus testes deposuerunt, lib. 5. c. 1. c. 24. p. 19. n. 4. p. 152
INQUISITIO formari non potest contra illum, qui per abolitionem a Iudice liberatus fuit, lib. 1. c. 1. c. 24. p. 6. num. 6. pag. 144
Inquisitio non precedente fama nulla est, & inualida, lib. 5. c. 1. c. 24. n. 5. p. 155
Inquisitio fama non præcedente, si pars non opponat, valet, ibid. n. 13. p. 156
Inquisitio, quæ fit contra officiales, & eius familiam, & amittit in syndacatu etiam fama non precedente, valet, ibid. n. 15
Inquisitio contra Regulares non debet fieri nulla præcedente infamia, ibid. n. 17
Inquisitio via qui damnetur non punitur pena ordinaria, sed mitiori, & sic arbitraria, lib. 5. c. 1. c. 21. n. 4. p. 153
INQUISITORES, & alij Iudices Ecclesiastici tradentes reum seculari nullam incurrunt irregularitatem, etiam si Reus mortis pena afficiatur, lib. 5. c. 7. c. 13. n. 5. p. 212
Inquisitores contra hæreticam prauitatem sunt procedentes, & inquirentes contra persequentem in excommunicatione, per annum, ibid. n. 13. p. 213
Inquisitores contra hæreticam prauitatem possunt procedere, & punire contrahentem cum duabus simul vxoribus, lib. 4. c. 19. c. 8. n. 13. p. 125
Inquisitores Sacri Fidei quomodo Ecclesiæ recencientur, lib. 5. c. 7. c. 9. n. 10. p. 205
Inquisitores hæreticæ prauitatis punire possunt Iudicos reitantes nuncios contra Sacrorum Canonum Statu, lib. 5. c. 5. c. 13. n. 5. p. 194
INSERVIENTES Ecclesiæ, ac deputati eius scutiro sunt exempti a iurisdictione seculari, lib. 1. c. 2. c. 2. n. 10. p. 362
INSCONIBVS alienis vrentes in falsi crimen incidunt, lib. 5. c. 33. c. 11. n. 3. p. 305
Insignibus Apostolicæ dignitatis vii non potest nisi Legatus de Latere, lib. 5. c. 33. c. 13. n. 19. p. 366
INSORDESCENS in excommunicatione per annum ad effectum ut suspectus habeatur de hæresi quæ requiratur, ostenditur lib. 1. c. 7. c. 13. n. 13. p. 313
Insordescens per annum in excommunicatione est suspectus de hæresi, lib. 1. c. 37. c. 13. n. 2. p. 417
Insordescencia in excommunicatione ut contraria dicatur ad effectum priuandi beneficiorum, requiritur perseverantia cum animi pertinacia in contemptum Clausum, lib. 1. c. 14. c. 8. n. 1. p. 178
INSTALLATIO quæ fit, ostenditur lib. 1. c. 3. c. 43. n. 2. pag. 179

Index rerum, & verborum

INSTANTIA iudicii secundum Canones per lapsum triennij non perit, sed est perpetua, lib. 1. t. 1. c. 20. n. 2. p. 358
Instantia non currit actori si Reus subterfugius, causam trahat, ac dilatat, ibid. n. 5. p. 359
Instantia non datur in summo Principis auditorio, lib. 2. t. 18. c. 10. n. 3. p. 651
Instantia secundum litem Civile in causa civilis per triennium expirat, lib. 1. t. 33. c. 14. n. 7. p. 370
INSTITVENS haereticum haereditatem ante mortem in excommunicationem incidit, lib. 1. t. 7. c. 1. n. 3. p. 201
Instituere qui potest, potest destituere, lib. 1. t. 37. c. 1. n. 6. p. 1000
INSTITVIO antizibilis sine Episcopi consensu ex privilegio, vel consuetudine Archidiaconi, vel alij Praetoris inferioris ante competere possit, ostenditur lib. 1. t. 23. c. 4. n. 3. p. 213
Institutio in Ecclesijs, quae ad Religiosorum praesentationem spectat fieri non potest, nisi praecedat ipsorum praesentatio, lib. 5. t. 33. c. 3. n. 35. p. 47
Instituto ad Episcopum pertinet in Ecclesijs, quae ad Religiosos pleno iure non spectant, lib. 3. t. 5. c. 3. n. 4. p. 750
Institutio, & destitutio beneficiarum de iure eorum non pertinet ad Episcopum in sua diocesi, lib. 3. t. 7. c. 6. n. 1. p. 470
INSTITVTVS Canonice non dicitur qui beneficium habet ex translatione, lib. 1. t. 2. c. 8. n. 3. p. 230
Institutus, vel consecratus a Papa in beneficio manuali, quod consecratur ad Abbatem nunc promissum si delictum per suam dignitatem committit, tunc quodvisque in perpetuum sit collatum beneficium, nullo poterit ab Abbatem priuari, lib. 2. t. 30. c. 1. n. 35. p. 683
INSTRVMENTVM esse probatum probatur, lib. 1. t. 3. c. 24. n. 3. p. 14. & dicitur evidentiura probatum, lib. 1. t. 1. c. 9. n. 16. p. 476
Instrumenti vb. sit mentio in aliquo instrumento non credetur nisi exhibetur primum, secus si ab eodem fuerit tabellione conscriptum, lib. 1. t. 3. c. 37. n. 2. p. 68
Instrumenti probata traditione censetur translatum verum mandatum, lib. 1. t. 19. c. 34. n. 2. p. 251
Instrumentum produciens in iudicio tanquam procurator praesumitur in eo procurator vel administrator, lib. 1. t. 38. c. 1. n. 3. p. 305
Instrumentum procuratorium ex remota regione allatum habens debitam, & publicam formam praesumitur a notario confectum, & fidem facit, ibid. n. 4. p. 306
Instrumentum per b. t. u. evidens est, & manifestum, lib. 2. t. 6. c. 2. n. 3. p. 387
Instrumentum productum ex archivio publico facit fidem, lib. 1. t. 19. c. 1. n. 11. p. 460
Instrumenta propria contra se non tenentur reus in iudicio coactus actioni praesenti edere, nisi sit fuor Ecclesiae, ibid. n. 13
Instrumentum publicum, vel confectum prius quando adell de bit. non dicitur incontinenti suspensorium alteri habere vnum testem de solutione, lib. 1. t. 19. c. 1. n. 37. p. 463
Instrumentum dicitur expresse probare non id solum, quod dicitur, sed & quod indirecte ex eo colligitur, lib. 3. t. 39. c. 19. n. 6. p. 1047
Instrumentum etiam priuatum sigillo authentico munitum fidem facit, lib. 2. t. 19. c. 1. n. 3. p. 467
Instrumentum per testes anteprobati possit, lib. 1. t. 10. p. 468
Instrumentum publicis annis, mensis, & diebus apponendus, non tamen hora, lib. 2. t. 19. c. 11. n. 18. p. 480
Instrumentum necessaria solemnitas est vel locus gestus contrarius exprimat, ibid. n. 37. p. 483
Instrumentum celebratum inter patrem, & alium extraneum potest falsum esse testis, lib. 2. t. 20. c. 21. n. 19. p. 505
Instrumentum productum potest post aperturam testium, lib. 2. t. 20. c. 26. n. 5. p. 508
Instrumenta usque ad conclusionem in causa produci possunt, lib. 1. t. 20. c. 31. n. 18. p. 516
Instituto nenti exemplum non facit fidem, lib. 1. t. 21. c. 1. n. 2. p. 533

Instrumentis publicis sufficiunt duo testes, ibid. n. 7
Instrumentum corruptum in parte substantiali an probet, remanere lib. 2. t. 22. c. 6. n. 14. p. 537
Instrumentum appellatione non venit privilegium, ibid. n. 22
Instrumenta in iudicio producta non possunt postquam fuerint in causa conclusum, lib. 2. t. 22. c. 9. n. 3. p. 538
Instrumenta publica, & alia scriptura sunt coram ipsomet iudice producenda, ad hoc vt fides eisdem adhibeatur in iudicio, ibid. n. 8
Instrumentum reddit suspectum testis vnus ex numero necessario repugnans, lib. 2. t. 22. c. 10. n. 9. p. 539
Instrumentum testibus reprobatum potest illis enim repugnans vites suis amitti, ibid. n. 11
Instrumentum, etiam si plures habeat incipit testes, duobus tamen omni exceptione maioribus quoad eius seriem citari debet reprobatum potest, ibid. n. 12
Instrumentum vt habeat exceptionem parum debet continere causam dubitanti expresse, vel per relationem ad aliam lib. 2. t. 20. c. 19. n. 4. p. 542
Instrumentum exemplarium fides adhibenda est quando expressus tabellionis protocollo extrahatur scriptura iuxta formam, lib. 2. t. 23. c. 1. n. 5. n. 7. p. 543
Instrumentum, vel scriptura ex archivio publico profana, testium non habet, lib. 2. t. 26. c. 13. n. 3. p. 558
Instrumentum raturis habens in loco suspecto non probatur, lib. 5. t. 33. c. 14. n. 7. p. 372
Instrumentum officium dicitur incontinenti probare, lib. 2. t. 13. c. 13. n. 7. p. 473
Instrumentum publicum, vel priuatum faciens mentionem de alio instrumento non facit fidem nisi producat originale, lib. 1. t. 40. c. 35. n. 9. p. 489
Instrumentum confirmans facit priuam fidem de instrumento narrato, vt priuam instrumentum originale non ostendatur, ibid. n. 10
Instrumentum cuius tenor si referatur in alio probatur et si vere est ibi instrumentum, lib. 2. t. 30. c. 8. n. 4. p. 693
Instrumentum credit reddens creditor praesumitur creditum remittere, lib. 2. t. 6. c. 4. n. 4. p. 451
Instrumentum intermedium, testis reservatum si redigatur in publicam formam debet notari in transumptio, mentionem facere de illis intermentibus, sed raturis alias mane suspectum, lib. 5. t. 22. c. 5. n. 7. p. 491
Instrumenta per Notarium huiusmodi confecta nullius sunt momenti, lib. 5. t. 7. c. 13. n. 37. p. 216
Instrumentum, nisi priuilegium si reformetur cum omnibus requisitis habet eodem effectus, quos habet illud prius, quod simul est, lib. 1. t. 33. c. 12. n. 7. p. 368
INTEGRA, vel summa integra quando res dicitur, lib. 1. t. 29. c. 30. n. 2. p. 248
INTELLECTVS diuinatorius reiiciendus est, lib. 4. t. 17. c. 11. n. 3. p. 106
Intellectus deductus Iura contra suam naturam ad gratiam, sunt suspensum, lib. 1. t. 11. c. 10. n. 5. p. 171
INTENTIO alicuius debet, lib. 1. t. 3. c. 38. n. 5. p. 67
Intentio relictibus semper est attendenda, lib. 1. t. 43. c. 11. n. 4. p. 458
Intentio in scriptis maxime attendatur, lib. 1. t. 23. ap. 8. n. 5. p. 39
Intentionis suae fundamentum quilibet probare tenetur, ibid. n. 6
Intentionis secundum quam verba proferuntur standum est in foro Conscientiae, lib. 4. t. 1. c. 26. n. 3. p. 20
INTERDICTI tempore prohibentur reuocari horis Canonicas ex officio publico, lib. 4. t. 1. c. 11. n. 6. p. 9
Interdicti temporis sanis, & momentibus conceditur retentione Sacramentum cum duplici declaratione, ibid. n. 8. p. 9
Interdictum generale locale quod dicitur, ostenditur lib. 5. t. 33. c. 20. n. 2. p. 378
Interdictum vnus parochiae cineris, in qua plures sunt, an particulare dicitur, remittit ibid. n. 3
Interdictum quando non scruatur ab illo, etiam causa laicum

Index rerum, & verborum

Irregularitatem incurrit ille, qui p[re]sens fuit tractandui
hibito super occidendo eius inimico ab eius scitu,
vel confanguineis, & tamen tacuit, ibidem n. 5
Irregularis fe gerere debent omnes qui percussuerunt, et si
non conficit ex quo vulnere percussus obierit, lib. 5. c. 12
c. 18. n. 9. pag. 245
Irregularis fe gerere debent omnes dubitantes an a fe lethale
vulnus fuisse inflictum, ibid. n. 10
Irregularis est monachus, qui omni adhibita diligentia
aperit ap[er]torem in gultu mulieris, quæ postea mortua
est, lib. 5. c. 12. c. 10. n. 2. p. 247
Irregularis putatur ille, qui fuit moralis causa abortus
ex n[on] peccato mortali si fortis erat animatus, lib. 5. c. 12.
cap. 20. n. 3. pag. 247
Irregularitatem non incurrit ille, qui ludendo lapidem
in alium proiectit animo eum deterrere, ille verò alias
fugiendo lapidem alium impexit, in capiteque fuit vulne-
ratus, & medici imperitia mortuus, lib. 5. c. 12. c. 22.
n. 2. p. 248
Irregularis est qui proiectit lapidem in Turum si lapis Ti-
mone alium declinante, concidit in Latum, illumque occi-
dit, ibid. n. 3
Irregularitatem effugiant pueri, qui se ipsos perterrefa-
cium probabiliter ignorantes mortem, si inde secuta fit,
ibid. n. 4
Irregularis non est qui dum pulsit campanas casu homi-
cidij causam dedit, lib. 5. c. 13. c. 23. n. 2. p. 249
Irregularis an sit qui campanas dat signum, quo aliquis
suspendendus est, ostenditur ibid. n. 4
Irregularis est ille qui reficendo rectum non monens, vel
signum de more ponens, projectum regit, es qua oc-
ciditur viator, lib. 5. c. 13. c. 15. n. 2. p. 250
Irregularitatem non incurrit dans in bello iusto ante
conflictum, hastam, siue enses, siue aliud genus armo-
rum militi pugnanti, lib. 5. c. 13. c. 20. n. 2. p. 253
Irregularis sit Clericus exercendo Ordinem, quem non
habet, du[m] mod[us] licenter, & serio, & ex officio mini-
strat, lib. 5. c. 28. c. 1. n. 4. p. 317
Irregularis non sit, qui in genere interrogatus, in genere
aperit ius in causa sanguinis, lib. 5. c. 31. c. 10. n. 5. p. 328
Irregularitas per solam penitentiam nunquam tollitur,
lib. 4. c. 6. c. 1. n. 5. p. 47
Irregularis efficitur, qui rebaptizanti ministrat, Acolyti,
Diaconi, vel sup[er]d[omi]n[us] acon[is] officio fungens, lib. 5. c. 9. c. 2.
n. 8. p. 223
Irregularitas illa, quæ ex proprio delicto est suscepta, per
pro-fessum non tollitur, ibid. n. 11
Irregularis an fiat excreta artem medicinæ, vel chirurgiæ,
remittit lib. 1. c. 14. c. 7. n. 4. p. 177
Irregularis sit medicus de publico stipendiat[us] si ex omni-
sione curandi pereat infirmus, ibid. n. 9
Irregularis non est advocatus, vel Iudex iudicans, aut con-
sulens in causa criminali, nisi mors tequatur, lib. 3. c. 50.
cap. 5. n. 4
Irregularis non est ille, qui baptizat filios infidelium, vel
expulso sine v[er]bo signo perib[en]e de ipsorum baptismo,
lib. 3. c. 4. c. 2. n. 6
Irregularitas subleat per Religionis ingressum an reuocatur
professione annullata per superiorem, lib. 1. c. 17. c. 1.
n. 9. pag. 128
Irregularitas quando nascitur ex adulterio publico, vel ex
alijs minoribus peccatis publicis inducitur infamia,
in ea dispensare potest Episcopus, lib. 2. c. 1. c. 4. n. 13.
pag. 345
Irregularitas probatur per testes singulares, lib. 2. c. 20.
c. 4. n. 61. p. 223
Irregularitatem non incurrit, qui habet oculum altero
maiorum, lib. 1. c. 20. c. 2. n. 6. p. 202
Irregularis non efficitur ille, cui de consilio medicorum
propter infirmitatem amputata sunt virilia, lib. 1. c. 20.
c. 1. n. 2. p. 204
Irregularitatem inducit vitium corporis impediens execu-

tionem Ordinum, & inducens deformitatem insignem,
lib. 1. c. 20. c. 7. n. 4. p. 205
Irregularis efficitur Clericus in Sacris constitutus, qui vi-
diam cognuit a priori marito, n[on] v[er]o duxit, & cum
ea consumm[avit], lib. 1. c. 21. c. 7. n. 2. p. 210
ITERATIO eiusdem criminis in intervallo novum de-
lictum est, lib. 5. c. 37. c. 1. n. 1. p. 440
ITINERIS arreptio que fit ad Papam ante capram causam
suspendi, iurisdiccio[n]em interionis, lib. 2. c. 39. c. 1. n. 2.
p. 680
IVDAEVS effectus Christianus in foro Conscientie ab
omnibus p[re]teritis peccatis, & criminibus absolutus
cenfetur, lib. 4. c. 19. c. 8. n. 23. p. 126
Iudæi, & infideles licet contrahant in gradibus per leges
Canonicas prohibitis, lib. 4. c. 19. c. 8. n. 7. p. 123
Iudæi an v[er]antur iudex legibus, remittit lib. 4. c. 19. c. 9.
n. 3. pag. 127
Iudæi seruos Christianos habere non possunt, lib. 5. c. 6. c. 2.
n. 3. p. 186
Iudæus potest habere adscriptum seruum Christianum in
consequentiā iuris, quod possidet, lib. 5. c. 7. c. 2. n. 2. p. 182
Iudæus si habeat causam cum Christiano an iudicanda sit
secundum æquitatem, ostenditur lib. 5. c. 6. c. 2. n. 4. p. 187
Iudæus non permittitur in domino Principum Christiano-
rum novas Synagogas exuere, lib. 5. c. 6. c. 3. n. 2. p. 187
Iudæus non licet in die Venens sancto tenere o[mn]ia, vel
fenestras apertas, lib. 5. c. 6. c. 4. n. 1. p. 187
Iudæorum ritus, quando tendunt in opprobrium Christiane
Fidei, non sunt ferendi Iudæi in talibus ritibus, lib. 5.
c. 6. c. 4. n. 3. p. 187
Iudæi filius veniendo ad Catholicam Fidem patris potestatem
exiit, lib. 5. c. 6. c. 5. n. 3. p. 188
Iudæi filius veniens ad Fidem Catholicam non potest p[re]ter-
rextu ingratitudinis a parente exheredari, immo potest
alimenta petere, & doceri, lib. 5. c. 6. c. 5. n. 4. p. 188
Iudæi etiam inter Christianos possunt habere bona stabilia,
lib. 5. c. 6. c. 5. n. 5. p. 188
Iudæi filius baptizatus retinet iura successioneis erga paren-
tes, & reliquos, lib. 5. c. 6. c. 5. n. 6. p. 188
Iudæus retinet iura successioneis in bonis parentis ad Fidem
conuersi, lib. 5. c. 6. c. 5. n. 7. p. 188
Iudæo in balneo ingreditur Christianus nō debet, nec ad eius
nuptias, ludos & choreas, lib. 5. c. 6. c. 5. n. 8. p. 188
Iudæus an inter Christianos possit esse notarius, Doctor, Ad-
vocat[us], vel arbiter, lib. 5. c. 6. c. 5. n. 11. p. 188
Iudæi a Christianis hæredes institui non possunt, lib. 5. c. 6.
c. 5. n. 12. p. 189
Iudæi synagogæ de nouo erigere non possunt, sed tantum
collapsas, & inuam minantes restaurare, lib. 5. c. 6. c. 7.
n. 2. pag. 190
Iudæi ad Fidem, seu Baptismum compellendi non s[un]t,
lib. 5. c. 6. c. 9. n. 2. p. 191
Iudæorum, & infidelium infantes, qui adhuc ad v[er]um
rationis non perueniunt, non possunt inu[er]o parentibus
baptizari, lib. 5. c. 6. c. 9. n. 3. p. 191
Iudæos expellere non possunt Principes Christiani ex suo
territorio sine iusta causa, lib. 5. c. 6. c. 9. n. 4. p. 192
Iudæi ex Roma, Francia, Hispania, & alijs Regnis erecti
sunt, lib. 5. c. 6. c. 9. n. 5. p. 192
Iudæi eam retributionem Christianis impendunt, quam
mus in pera, lib. 5. c. 6. c. 13. n. 4. p. 194
Iudæi in diebus lamentationis, & Dominicæ Passionis in
publicum prodire non debent, lib. 5. c. 6. c. 15. n. 4. p. 195
Iudæi debent a Christianis quali[ter] ac discerni, lib. 5. c. 6. c. 15.
num. 2. p. 195
Iudæorum illusiones, & opprobria in spem Fidei sunt
maximè damnata, lib. 5. c. 6. c. 15. n. 6. p. 195
Iudæus carnaliter cognoscens Christianum qua pena sit pun-
iendus, ostenditur lib. 5. c. 6. c. 15. n. 7. p. 195
Iudæus vltimas exercere non licet, lib. 5. c. 6. c. 15. n. 8. p. 221
Iudæus potest puniri per iudicium p[re]sens ecclesiasticum
si iustus exerceat, ibid. n. 6. p. 202. & c. 18. n. 3. p. 206
Iudæi

Collectan. in quinque libros Decretal.

In lei sunt incapaces cuiuscunque iurisdictionis, & potestati inter Christianos lib. 5. t. 6. c. 10. n. 2. p. 196

Iudex, vel infidelis inter Christianos officium publicum committens debet ne dum puniri, sed dicitur sacrilegium committere, ibid. n. 3

Iudex est prorsus incapax cuiuscunque iurisdictionis, & potestatis tam ordinariæ, quam delegatæ inter Christianos, lib. 5. t. 6. c. 18. n. 2. p. 197

Iudex repellitur ab oneribus, & honoribus publicis, ibidem n. 3

Iudex servus Christianus quomodo emendus, lib. 5. t. 6. c. 19. n. 3. p. 198

Iudex de terris, quas colunt, tenentur decimas solvere, lib. 3. t. 30. c. 16. n. 2. p. 293

Iudex decimas personales non soluunt, ibid. n. 4

Iudex, vel Maurus iustus non potest in causis Christianorum, lib. 5. t. 30. c. 17. n. 2. p. 503

Iudex, & infideles gaudent Ecclesiastica immunitate, lib. 3. t. 49. c. 6. n. 50. p. 1108

Iudex habent in filius rursus patris potestatis, lib. 3. t. 33. c. 2. n. 4. p. 980

IVDICES, & executores non impediunt, ut ex vi clausule, quod si non omnes possint procedere sine collega impedi non possunt existere impedimentum a parte rei, lib. 1. t. 3. cap. 13. n. 4. p. 43

Iudex sine sit excommunicatus a principio, siue medio tempore, semper actus per ipsum factus est nullus, lib. 1. t. 3. c. 13. n. 3. p. 43

Iudex potest esse imperitus, dummodo requirat assessores, lib. 1. t. 3. c. 13. n. 7. p. 43

Iudex arbitrio relinquatur qui debeant dici maiores, quique minores, lib. 1. t. 3. c. 13. n. 14. p. 45

Iudex debet esse prior ad absolvendum, quam ad condemnandum, lib. 1. t. 3. c. 14. n. 4. p. 45

Iudex postquam diffinitive pronuntiavit, auditur in causa appellationis, nullitatis, seu retractationis sententiarum, utat assessor, & ex pro illius defensione opponere possit, lib. 1. t. 3. c. 16. n. 3. p. 30

Iudex potest cognoscere, & videre verum sibi competat iurisdiccionem quando pars ei aliquis opponit, quod concludit illum omnino carere iurisdictione in ea causa, lib. 1. t. 3. c. 33. n. 4. p. 63

Iudex, qui non est virtute receptus, condemnat in expensis, lib. 1. t. 3. c. 43. n. 9. p. 70

Iudex tenetur condemnare victum in expensis, si petere fuerit, lib. 1. t. 3. c. 43. n. 10. p. 70

Iudex virtute clausule, ius ex iustitia administrari, potest condemnare victum in expensis parte non petente, lib. 1. t. 3. c. 43. n. 11. p. 70

Iudex, qui commisit condemnationem expensarum casu, quo tenetur reum in illis condemnare, non videtur eum ab illis absolvi, lib. 1. t. 3. c. 43. n. 12. p. 70

Iudex Ecclesiasticus inquirere tenetur de qualitate, & idoneitate personarum eligenda, lib. 1. t. 6. c. 19. n. 7. p. 104

Iudex temper periturus iudicasse prout de iure, lib. 1. t. 6. c. 24. n. 7. p. 109

Iudex, qui iudicavit in prima instantia, dicitur suspensus in causa appellationis, lib. 1. t. 6. c. 24. n. 22. p. 113

Iudex, qui in prima instantia fuit, non potest esse advocatus in secunda, ibid. n. 23. p. 114

Iudex mandatum, & sententia iusta presumitur, lib. 1. t. 9. c. 6. n. 2. p. 113

Iudex presumitur iudicare prout de iure debebat, ibid. n. 3. p. 113

Iudex si promittat impunitatem delinquenti si veritatem confiteretur, an ea pactificta teneatur illum punire, remissus lib. 1. t. 9. c. 7. n. 4. p. 154

Iudex arbitrio relinquatur quod dicatur modicum vitium, lib. 1. t. 10. c. 1. n. 7. p. 202

Iudex Ecclesiasticus vobiscum est negligens in administratione rerum Ecclesiarum, deponendus est, lib. 1. t. 23. c. 3. n. 4. p. 113

Iudices quando sunt duo, vel plures in aliqua causa deputati, unus non potest sine alio procedere, nec aliquid facere, quod de iure fit validum, lib. 1. t. 29. c. 11. n. 2. pag. 240

Iudices delegati si plures sint, unus sine alio iudicare non potest, ibid. n. 3. p. 240

Iudex, qui se vult exculare, debet suam excusationem exponere, ibid. n. 5. p. 240

Iudices ubi plures dati sunt cum clausula, quod si non omnes &c. valde sententia lata per duos iudices de contentu partium, ibid. n. 6. p. 240

Iudex terminus quando diem certum præfinit, non tamen horam, citatus tenetur comparere ea hora, in qua pro tribunali sedere, & ius reddere solet, lib. 1. t. 29. c. 24. n. 3. p. 281

Iudex matutino, vespere, & meridie iudicare potest, ibid. n. 7. p. 281

Iudicare est onus, lib. 1. t. 29. c. 28. n. 3. p. 246

Iudexi assensus subesse causam necessariam absentis fides adhibetur ad delegationis validitatem, ibid. n. 5. p. 245

Iudex debet iudicare secundum allegata, & probata etiam contra propriam conscientiam, nisi sit superius iudex superiorum non recognoscens, ibid. n. 17. p. 243. & eod. lib. 1. t. 31. c. 1. n. 9. p. 263

Iudici male exequenti violententer resisti potest, lib. 1. t. 29. c. 29. n. 4. p. 247

Iudex dari non potest ab alio, quam à Principe minor annis 18. etiam si partes consentiant, lib. 1. t. 29. c. 41. n. 6. p. 255

Iudex ex mera officii sui necessitate potest procedere ad crimina corrigenda, lib. 1. t. 3. c. 1. n. 6. p. 264

Iudices Ordinarii Ecclesiastici possunt auxilium brachii secularis invocare, ibid. n. 7. p. 264

Iudex Ecclesiasticus zelo correctionis, & punitionis aliquando, vel statuto, vel sententia quardam delicta punire potest pecuniaria poena, ubi illa magis timeatur, lib. 1. t. 31. c. 13. n. 15. p. 274

Iudex Ecclesiasticus, & secularis mutuo sibi præstare tenentur auxilium in exequentis mandatis, & sententiis, lib. 1. t. 3. c. 14. n. 6. p. 275

Iudex potest supplere de iure quæ desunt advocatis, lib. 1. t. 3. c. 1. n. 3. p. 279

Iudex potest condemnare partem in fructibus, intereste, & expensis, licet non petatur, item ex clausula, ius, & iustitiam &c. ibid. n. 4. p. 279

Iudex non iudicat super non petitis, ibid. n. 5

Iudex interior potest differre executionem sententiarum Principis, qui condemnatur aliquem (itacondia p. 275) ubi vindictam non servat iuris ordinem, lib. 1. t. 33. c. 2. n. 13. pag. 281

Iudex an, & quando salua conscientia possit partes litigantes reducere ad concordiam, remissus lib. 1. t. 36. c. 11. num. 3. p. 301

Iudex potest poenam minuire ex bono, & æquo, ubi causam aliqua id iudicat, ibid. n. 6. p. 303

Iudex secularis solus est competens ad poenam sanguinis imponendam pro adulterio, quoad alias vero poenas criminales adiuvare est mixtum, lib. 1. t. 38. c. 5. n. 2. p. 308

Iudex Ecclesiasticus solus est competens ad cognoscendum de adquisitio vel ratione illius diuorum celebretur, ibidem n. 4. p. 309

Iudex contra ipsum actum potest testificari, lib. 1. t. 43. c. 2. n. 7. p. 332

Iudex similem causam habens est suspectus, lib. 1. t. 4. c. 18. num. 2. p. 337

Iudices seculares personas Ecclesiasticas condemnare, vel iudicare non debent, lib. 1. t. 1. c. 2. n. 2. p. 361

Iudex Ecclesiasticus iudicare potest laicos tam civiliter quam criminaliter, ubi habet dominium temporale, lib. 1. t. 1. c. 9. n. 2. p. 367

Iudex Ecclesiasticus potest se immiscere seculari iurisdictioni ratione connexitatis, lib. 1. t. 3. c. 10. n. 7. p. 369

Iudex

Index rerum, & verborum

Iudex secularis quando est negligens in faciendo iustitiam, Ecclesia tunc etiam contra Laicos cognoscit, ibid. n. 1. pag. 369.

Iudex Ecclesiasticus potest cognoscere de causis viduarum, & aliarum miserabilium personarum Laicarum quando iustitiam coram seculari consequi non valent, lib. 1. c. 1. n. 11. num. 3. pag. 369.

Iudici Ecclesiastico permittitur Laicos compellere de iniurijs, & damnis Ecclesie illarum satisfacere, lib. 1. c. 1. cap. 16. n. 4. pag. 374.

Iudex Ecclesiasticus non debet facultatem concedere mulieri, ut secundo nubat viro, nisi verisimiliter presumatur de morte prioris, lib. 1. c. 6. c. 5. n. 17. p. 391.

Iudex in scriptis citare debet, lib. 1. c. 8. c. 1. n. 1. p. 398.

Iudex non potest prorogare terminum legalium, ibidem. n. 9. p. 398.

Iudici Ecclesiastico non permittitur de damnis, & de eo, quod interit pronunciare, quia nullo alterius sponsi culpa matrimonium non initur, lib. 1. c. 10. c. 3. n. 1. p. 409.

Iudex datus vi de proprietate cognoscit aliquid de possessione non pronunciare non potest, lib. 1. c. 12. c. 1. n. 1. p. 416.

Iudex post conclusum in causi vique ad sententiam potest interrogare partes ad qualificanda dubia, lib. 1. c. 12. c. 5. n. 1. pag. 421.

Iudex electus de partium consensu recusari potest, si noua reculandi causa supervenerit, lib. 1. c. 12. c. 7. n. 1. p. 423.

Iudex Ecclesiasticus potest centurias compellere coniugis ad cohabitandum, lib. 1. c. 12. c. 13. n. 1. p. 433.

Iudex arbitrari potest intra quem terminum sese comparere debeat ad prestandam cautionem, & expensas, lib. 1. c. 15. c. 3. n. 4. p. 449.

Iudex ex officio potest instrumentum in supplementum probationis delecte, quandoque sibi videbitur, etiam parte non petente, lib. 1. c. 19. c. 1. n. 10. p. 461.

Iudex non debet petitionem, vel exceptionem rejicere ob praesumptam malitiam partis petentis, vel oppositis, lib. 1. c. 19. c. 9. n. 1. p. 474.

Iudex potest attentius circumstantijs prescribere vnum, & eundem terminum tam productioni, quam reprobationi testium, intra quem exceptiones probari debeant insimul cum probatione principalis, ibid. n. 8. p. 478.

Iudicis simplicis assertio sine scriptura in causis minimis inane est, lib. 1. c. 19. c. 11. n. 7. p. 479.

Iudex regulariter non creditur, ibid. n. 8. p. 480.

Iudicis officium non est scribere, & fide facto scribat, illi non creditur, ibid. n. 14. p. 481.

Iudex non potest esse testis, lib. 1. c. 10. c. 28. n. 1. p. 509.

Iudex ille vellet, poterit publica, seu edictis attestacionibus adhuc veritas admittere, lib. 1. c. 10. c. 35. n. 1. p. 516.

Iudex datus ad causam quando non venit ad sententiam, vel tunc recusatus, aut compromissum expiravit, potest esse testis, lib. 1. c. 10. c. 40. n. 3. p. 521.

Iudex testium nam fecti non potest in causa coram eo veniente, vel in qua iudicavit, ibid. n. 4.

Iudex ille de re super qua lingatur veritatem sciat, potest recitari, vel testificari, ibid. n. 5.

Iudici licitum est prudentibus promissis, & bonis simulationibus eum allicere ad veritatem eruendam, lib. 1. c. 13. c. 1. n. 3. p. 544.

Iudex contra vitium non inquirere potest parte non petente, lib. 1. c. 14. c. 30. n. 3. p. 570.

Iudex Ecclesiasticus potest facere proclama sub pena excommunicationis ut quicumque fecit veritatem super tali negotio, compareat in iudicio ad deponendum, ibid. n. 4.

Iudex quibus ex causis licet ex partibus instrumentum deterrere possit, remittit lib. 1. c. 24. c. 36. n. 1. p. 583.

Iudex recusatus potest compelli respondere super articulis suspitionibus, lib. 1. c. 25. c. 1. n. 8. p. 584.

Iudex potest recusari quovisunque magis vnam partem, quam alteram assignari, lib. 1. c. 25. c. 5. n. 1. p. 587.

Iudici suspicio nunquam presumitur Principem ex certa iudicis causam committere, ibid. n. 6. p. 588.

Iudex in sententia non tenetur exprimere causas, quibus nititur ad ita iudicandum, lib. 1. c. 27. c. 16. n. 1. p. 613.

Iudex quomodo, & quando possit declarare sententiam suam, remittit ibid. n. 3.

Iudex habet praesumptionem pro se, quamvis sit improbus, ibid. n. 4.

Iudici praesentiam dandi pro consecratione iuris sui, aut redemptione indebiti vxationis, non tenetur in aliquo, lib. 1. c. 1. c. 10. n. 6. p. 703.

Iudex Ecclesiasticus potest potest seculares induentes habitum Regularum in ludibrium, lib. 1. c. 5. c. 12. n. 5. pag. 704.

Iudici electio est in penis alternatiuis quando ad illum, vel etiam ad neminem verba diriguntur, lib. 1. c. 5. c. 14. n. 6. p. 705.

Iudex procedit ex officio in notorijs, etiam nemine accusante, lib. 1. c. 1. c. 8. n. 1. p. 713.

Iudex, vel officialis non debet exequi Principis, aut alterius superioris inultum praecipuum, quando illud exequendo timeretur de vniuersali scandalo, lib. 1. c. 5. c. 6. n. 3. p. 737.

Iudex quilibet de curia minuter Dei in serijs, lib. 1. c. 12. c. vnic. n. 2. p. 79.

Iudex in quibus casibus possit procedere contra Reum, quomodo nullus addit accusator, ibid. n. 3.

Iudicis imprudencia venditori nocere non debet, lib. 1. c. 17. p. 823.

Iudex inquirere potest ex officio, etiam ad priuam utilitatem, ubi agitur de executione testamenti, lib. 1. c. 16. c. 17. num. 5. p. 901.

Iudex non admittens appellationem si causa est criminalis, deponitur, lib. 1. c. 2. c. 1. n. 3. p. 613.

Iudex a quo potest praefigere terminum appellanti ad docendum de prolixitate appellationis, lib. 1. c. 18. c. 5. n. 15. p. 630.

Iudex non potest augere terminum ad appellationem interponendam concessum, ibid. n. 17.

Iudex si sciatur vera non esse iudicem competentem in aliqua causa, & nihilominus pronunciet esse esse competentem in ea, gesta per eum in hoc casu non valent, lib. 1. c. 28. c. 17. n. 5. p. 647.

Iudex recusari potest ex eo quod sit consanguineus partis, lib. 1. c. 28. c. 18. n. 2. p. 643.

Iudex non potest esse in eadem causa in qua aduocatus fuit, & potest recusari ab eo tantum contra quem fuit aduocatus, & non ab alio, ibid. n. 3.

Iudex recusatus si suspicio in eius causam propositam inueniet manifeste inuolam, potest reijcitur, & ea minime obstat in causa procedere, lib. 1. c. 28. c. 4. n. 5. p. 645.

Iudex inimicus recusari potest, ibid. n. 7.

Iudex, qui differt partem faciat, prout antea faciebat, potest vel suspectus recusari, ibid. n. 8.

Iudex a iudicando mouere in causa, in qua recusatur, se abstinere potest non expectata reculacionis probatione, lib. 1. c. 28. c. 9. n. 9. p. 648.

Iudex a quo praestatur terminum appellationibus, lib. 1. c. 28. c. 44. n. 1. p. 648.

Iudice suspecto recusato causa suspicionis proponi debet coram iudice recusato, probari tamen eorum arbitris, lib. 1. c. 28. c. 51. n. 3. p. 668.

Iudex recusatus electis arbitris praefigat terminum intra quem suspectus negotium terminari debeat, ibid. n. 4.

Iudex suspectus recusari potest non solum in euilibus, sed etiam in criminalibus, ibid. n. 9.

Iudex recusari non potest ex qualibet causa recusanti bene visa, sed ex iusta legitima, & rationabili ratione, ibid. n. 11.

Iudex si suspectus in notorijs criminibus recusari non potest, ibid. n. 12. p. 669.

Iudex a quo non potest in periculum superioris ad quem appellare, vel augere terminum, lib. 1. c. 28. c. 30. n. 1. pag. 651.

Iudicibus magnus debetur honor, lib. 1. c. 28. c. 59. n. 1. p. 663.

Iudex

Collectan. in quinque libros Decretal.

Iudex delegatus, cui est commissa causa appellacionis, potest abique noua commissione cognoscere de causa principali si appellatio fuerit iustificata, *ibid.* n. 6. p. 663

Iudex prononcians quando ab interlocutoria prononciat non bene fuisse appellatum ex hyllo Romanæ Curie potest causam illam renuere si pars iuret quod non sperat iustitiam sibi fieri in paribus, *ibid.* n. 9

Iudex, qui suo arbitrio procedere potest, tenetur Iurisperiti consilium sumere, *ibid.* n. 19. p. 664

Iudex delegatus non dicitur præsumere per solam presentacionem commissionis, seu testis, *ibid.* n. 22

Iudicem mihi suspectum culpam ea non possum reculare, *ibid.* n. 23

Iudex a quo potest innouare quando tendit ad faciliorem eorum appellacionem, *lib. 1. t. 12. c. 73. n. 18. p. 678*

Iudex executi potest si omnia cõmuni Doctorum opinione iudicat secundum illam, quam aliquando eius præceptor veram esse affirmavit, *lib. 3. t. 30. c. 1. n. 5. p. 917*

Iudex Ecclesiasticus an, & quando competens sit in causis decimarum, ostenditur *lib. 3. t. 30. c. 25. n. 2. pag. 929*

Iudex Ecclesiasticus an de possessorio decimandi cognoscat, remittitur *ibid.* n. 3

Iudicis arbitrio relinquatur quantum vna Ecclesia parochialis ab altera distare possit, ut commode Sacramenta sumere inde possint Parochiani, *lib. 3. t. 48. c. 3. n. 4*

Iudex à quo generaliter potest attentare illa, quæ tendunt in faciliorem exitum causarum appellacionis, non tamen cognoscendo de eius viribus, *lib. 4. t. 16. c. 2. n. 3. p. 89*

Iudex Ecclesiasticus, ad quem causa natalium, vel alia spiritualis remittitur, potest opponenti exceptionem illam præfigere terminum petitionum intra quem probare tenetur, non vero iudex secularis, *lib. 4. t. 17. c. 5. n. 4. & 5. p. 97*

Iudicis auctoritas, seu iussus in illicitis excusat à dolo, *lib. 4. t. 17. c. 8. n. 3. p. 104*

Iudex à quo est appellatum in causa matrimoniali inhihendò partibus ne iocritum lite pendente alteri nubant, non dicitur attentare, *lib. 4. t. 6. c. 1. n. 5. p. 90*

Iudex Ecclesiasticus, ad quem causa natalium, vel alia spiritualis remittitur, potest opponenti exceptionem illam præfigere terminum petitionum, intra quem probare tenetur, non vero iudex secularis, *lib. 4. t. 17. cap. 5. n. 4. & 5. pag. 97*

Iudicis auctoritas, seu iussus in illicitis excusat à dolo, *lib. 4. t. 17. c. 9. n. 3. p. 104*

Iudex Ecclesiasticus non debet mulieri facultatem concedere, ut secundo viro nubat, donec certum nuncium accepti de morte prioris, quatuordecim annorum, quindecim abfuerit, *lib. 4. t. 1. c. 2. n. 4. p. 138*

Iudex sine accusatore procedit super euidencia patris sceleris, *lib. 5. t. 1. c. 9. n. 2. p. 145*

Iudex, & accusator debent esse diuersæ personæ, *lib. 5. t. 1. c. 24. n. 3. p. 151*

Iudex contra nullum potest procedere ad accusacionem, nisi adit aliquis accusator, *lib. 5. t. 1. c. 24. n. 4. p. 155*

Iudex habens à statuto, seu Principe plenum arbitrium in procedendo, & puniendo delinquentes adhuc non præcedente infamia inquirere nequit, *lib. 5. t. 1. cap. 24. num. 8. p. 155*

Iudici allententi in inquisitione famam præcessisse non creditur, nisi de ea aliunde appareat per testes, *lib. 5. t. 1. c. 24. n. 11. p. 155*

Iudex nulla præcedente diffamatione in crimine hæresis, vel lætæ Maiestatis procedere potest, *lib. 5. t. 1. c. 24. n. 12. pag. 156*

Iudex tanquam suspectus in causis criminalibus potest recusari, *lib. 5. t. 1. c. 24. n. 18. p. 156*

Iudex potest procedere contra calumniatores euidentem abique accusatore, *lib. 5. t. 3. c. 1. n. 4. p. 158*

Iudex non potest iudicare secundum causam probatam, & non deductam, *lib. 5. t. 3. c. 1. n. 3. p. 173*

Iudex criminalis potest cognoscere de causa ciuili incident-

ter ad criminalem, *lib. 5. t. 6. c. 14. n. 3. p. 194*

Iudex secularis in causa hæresis est merus executor, *lib. 5. t. 7. c. 13. n. 7. p. 213*

Iudex, qui negligit facere iustitiam, excommunicatur, *ibid.* n. 16. p. 214

Iudex ex negligentia malè iudicans facit litem suam, *ibid.* n. 19. p. 214

Iudices non possunt esse hæretici, ac proinde processus coram illis agitati, ac sententiæ per ipsos latæ ipso iure sunt nullæ, *ibid.* n. 35. p. 216

Iudex secularis an de causis vsurarum cognoscere possit, remittitur *lib. 5. t. 19. c. 12. n. 4. p. 281*

Iudex secularis, an possit esse competens ad compellendos Laicos creditores ad remittendas vsuras, remittitur *lib. 5. t. 19. c. 13. n. 3. p. 282*

Iudex secularis Clericum testem in testimonio coram se ferendo delinquentem punire non potest, *lib. 5. t. 20. c. 1. n. 14. p. 288*

Iudex quando videt accusationem esse suspectam de collusione non debet cessare ab inquisitione, *lib. 5. t. 22. c. 1. n. 1. p. 298*

Iudex Ecclesiasticus pro executione suæ sententiæ potest implorare brachium iudicis secularis, *lib. 5. t. 26. c. 2. n. 7. p. 306*

Iudex secularis sub pena excommunicationis potest cogi ad præstandum brachium suum Ecclesiastico, *ibid.* n. 9

Iudex Ecclesiasticus potest extra territorium suo subdito communionem prohibere, *lib. 5. t. 33. c. 3. n. 23. p. 345*

Iudex, qui iustitiam facere negligit, & priuilegia sedis Apostolicæ non seruauit, priuilegijs est priuandus, *lib. 5. t. 33. c. 4. n. 2. p. 349*

Iudex in administranda iustitia negligens, aut per dolum, vel imperitiam malè iudicans quas penas ciuiles incurrit, ostenditur *ibid.* n. 3. p. 349

Iudex per dolum, aut imperitiam malè iudicans qualiter criminariatur puniatur, ostenditur *ibid.* n. 4. p. 349

Iudex iniustus faciens non possit sed omittendo an eisdem penas incurrit, ostenditur *ibid.* n. 5. & seq. p. 349

Iudex Ecclesiasticus non cognoscit de criminibus Laicorum nisi quatenus spectant ad forum conscientie, *lib. 5. t. 34. c. 6. n. 2. p. 400*

Iudex potest pronuntiare super successio eius, quod principaliter petitur, *lib. 3. t. 36. c. 6. n. 5. p. 1007*

Iudicium subterfugius videtur suspectus, & præsumitur de sua iustitia diffidere, *lib. 2. t. 23. c. 4. n. 2. p. 145*

Iudex potest moderare concessionem ex inæqualitate ea post tacto superueniente, & ad modum iustæ cõtationis reducere, *lib. 1. t. 39. c. 16. n. 6. p. 1044*

IVDICIO in omni tres personæ requiruntur, Iudex, actor, & reus, *lib. 5. t. 40. c. 10. n. 6. p. 481*

IVRAMENTVM etiam fideliter aut calumnia non potest quis subire nomine alterius sine speciali eius mandato, *lib. 5. t. 3. c. 28. n. 16. p. 60*

Iuramentum semper intelligitur rebus sic extraneis, *lib. 1. t. 6. c. 14. n. 14. p. 121*

Iuramentum de obediendo Imperatori non obligat quando per depositionem, vel aliter delinuit esse Imperator, *ibid.* n. 15

Iurans alicui per Prælatum suum, vel domino fidelitatem, amissa per eum prælacione, vel dominio illi amplius non debet fidelitatem, *ibid.* n. 16

Iuramentum non extenditur ad actus non cogitatos, & futuros, *lib. 1. t. 9. c. 2. n. 7. p. 151*

Iuramentum scholaris de non doctorando se alibi, quam Booniam, intelligitur rebus sic stantibus, *ibid.* n. 8

Iuramentum ubi non firmat contractum, sed solum fir de soluendo, facta soluone impletum est, & absque aliqua relaxatione potest solum repeti, *lib. 1. t. 40. c. 4. n. 6. p. 317*

Iuramentum pacis frangens subijciatur Ecclesiastico iudicio, *lib. 1. t. 1. c. 13. n. 6. p. 354*

Iuramento non confirmatur actus quoties in fauorem publicum principaliter prohibetur, *lib. 1. t. 2. c. 11. n. 7. p. 391*

Iuramentum calumnia non subit, qui iam plene probauit, *lib. 2. t. 7. c. 1. n. 3. p. 395*

Index rerum, & verborum

Iuramentum calumnix est prestandum licet contestata, vel parum post innocentiam, lib. 1. c. 7. c. 6. n. 3. pag. 396.
Iurare debens de calumnia potest petere tempus ad deliberandum quando est dubius de facto super quod interrogatur, ibid. n. 4.
Iuramentum calumnix sine causa subire recusans cadit ab instituta actione per sententiam, lib. 1. c. 7. c. 7. n. 4. p. 396.
Iuramentum in supplementum probationis deferendum est semiplene probanti, si ab eo petatur, vel in conclusione libelli apposta sit clausula, peto ius, &c. lib. 1. c. 19. c. 2. n. 9. pag. 462.
Iuramentum suppletorium, cui deferendum venit, debet esse legalis, & fide dignum, non autem penurus, vel infamis, ibid. n. 12.
Iuramentum suppletorium deferendum est vsque ad conclusionem in causa, & etiam post conclusionem, si antea petitum fuisset, nisi causa esset summatra, ibid. n. 13.
Iuramentum suppletorium deferendum est auctori, quando semiplene intentionem suam probavit, reus vero nihil praestitit: reo vero, & non auctori, quando reus similiter semiplene probavit, ibid. n. 16.
Iuramentum suppletorium non deferitur quando aliquis abstinuit se ad probandum, vel similiter plures testes haberi possunt, ibid. n. 18. pag. 463.
Iuramentum suppletorium non deferitur quando agitur de maiori parte bonorum, ibid. n. 35. pag. 463.
Iuramentum suppletorium non deferitur in causa Matrimoniali quando agitur de Matrimonio dissolvendo, ibidem n. 17. pag. 463.
Iuramentum in causa Monachationis, ibid. n. 18. nec in causis beneficiis, ibid. n. 19. nec in causa usurarum, ibid. n. 20. nec in causa fiscalis, ibid. n. 21. nec in exceptione excommunicationis, ibid. n. 22. nec in probanda consuetudine, n. 23. nec in probanda ingratitudine, n. 24. nec in probando interesse, n. 25. nec in probanda praescriptione, ibid. n. 26. nec in reculatione Iudicis, n. 29. nec in probando dominio, n. 30. nec in volumis voluntatibus, n. 31. nec in probanda fama, n. 33. nec in probandis minus, n. 39. nec in causis criminalibus criminaliter intentis, n. 41. nec in portis, n. 42. nec in adione iniuriarum, n. 43. nec in causis magni valoris, n. 44. nec habenti notitiam rei, n. 46.
Iuramentum deferri potest viro super copia habita cum sua vxore, quidam vxor non probat contrarium, lib. 1. c. 19. c. 4. n. 3. pag. 466.
Iuramentum a testibus prestandum, vt remittatur necessarium requiritur utriusque partis consensus, lib. 1. c. 19. c. 5. n. 6. pag. 468.
Iuramentum in principio examinis prestandum est, lib. 1. c. 20. c. 17. n. 6. pag. 501.
Iuramentum desideratur tactus Evangeliorum, ibid. n. 7.
Iuramentum in probando animo succedi in vim plenam, & concludentis probationis, lib. 1. c. 20. c. 31. n. 2. pag. 311.
Iuramentum testium expresso consensu a partibus remitti potest, nisi in causa Matrimoniali, criminali, & cituli ardua, lib. 1. c. 20. c. 39. n. 3. pag. 510.
Iuramentum in remissione a partibus faciendi non requiritur Iudicis consensus, ibid. n. 4.
Iuramentum calumnix an possit remitti a parte parti, ostenditur ibid. n. 5.
Iuramentum calumnix a statuto tolli non potest, ibid. n. 6. pag. 511.
Iuramentum quando requiritur, quod propria manu alicuius fiat, non potest iurari per alium, lib. 1. c. 20. c. 47. n. 5. pag. 514.
Iuramentum potest remitti ab eo, cui praestitum fuerit, lib. 1. c. 24. c. 1. n. 2. pag. 513.
Iuramentum praestitum per metum de rebus Ecclesiae non recipiens non obligat, lib. 1. c. 24. c. 2. n. 2. pag. 514.
Iuramentum quando factum est in fauorem tertii cum aliqua condicione nisi illa adimpletur iurans ad iuramentum seruandum non obligatur, lib. 2. c. 34. c. 3. num. 3

Iuramentum fidelitatis praestant Episcopi personaliter tempore suae consecrationis, lib. 1. c. 24. c. 4. n. 2. pag. 515.
Iuramentum in forma specifica adimpleri debet, lib. 2. c. 24. c. 7. n. 2. pag. 517.
Iuramentum rei licite metu extortum obligat donec declinetur non tenere, lib. 2. c. 24. c. 8. n. 2. pag. 518.
Iuramentum promissorium de actu, qui sine peccato mortali fieri non potest, nullam inducit obligationem, ibid. n. 3. pag. 518.
Iuramentum tendens directe in mortem propriam non valet, ibid. n. 5. pag. 519.
Iuramentum habet vim specialis mentionis, lib. 2. c. 24. c. 10. n. 3. pag. 519.
Iuramentum tres circumstantiae, seu comites interuenire debent, lib. 2. c. 24. c. 11. n. 6. pag. 562.
Iurantes non loqui patrem, aut matrem, absolendi sunt ab obseruatione talis iuramenti, lib. 2. c. 28. c. 12. n. 5. p. 563.
Iuramentum, seu votum calore iracundiae praestitum non obligat, lib. 2. c. 24. c. 13. n. 2. pag. 563.
Iuramentum personale est, & non transit ad haeredes quoad petendum, lib. 2. c. 24. c. 14. n. 7. pag. 565.
Iuramenti ratione non tenetur dominus adimplere illud, quod eius procurator, seu nuncius nomine ipsius, abque tamen mandato speciali dare, aut facere promiserunt, ibid. n. 9.
Iuramentum metu extortum obligat tantum ad culpam venialem, in materia vero graui ad culpam mortalem, lib. 2. c. 24. c. 15. n. 3. pag. 566.
Iuramentum nunquam trahitur ad non cogitata, lib. 2. c. 24. c. 16. n. 4. pag. 567.
Iuramentum habet vim clausulae si valet valeat, vt valere potest, lib. 2. c. 24. c. 19. n. 4. pag. 569.
Iuramento in omni intelligitur auctoritas superioris excepta, ibid. n. 5.
Iuramentum vni debitum si alteri praestetur illicitum est, lib. 2. c. 24. c. 22. n. 2. pag. 571.
Iuramentum non extenditur ad futurum euentum, lib. 2. c. 24. c. 23. n. 2. pag. 573.
Iuramentum promissorium intelligitur si res in eodem statu permanferit, ibid. n. 3.
Iuramentum de non accutenda vxore de adulterio an sit validum, ostenditur ibid. n. 12. pag. 574.
Iuramentum factum per creaturas referendo eas in creaturam obligat ad sui obseruantiam, lib. 2. c. 24. c. 26. num. 2. pag. 575.
Iuramentum prohibuit esse nisi ex causa necessitatis, ibid. n. 4.
Iuramentum mulieris iurantis de non contrahendo rerum dotialium alienationi, est obligatorium, lib. 2. c. 24. c. 28. n. 2. pag. 576.
Iurans contra legem in sui utilitatem introductam non peccat, ibid. n. 4. pag. 577.
Iuramentum in supplementum probationis non deferitur in causis Matrimonialibus, lib. 2. c. 24. c. 24. num. 4. pag. 580.
Iuramentum an possit extendi ad diem prorogatum, ostenditur lib. 2. c. 24. c. 31. n. 5. pag. 581.
Iuramentum semel iam praestitum, non potest extendi ex solo consensu, & voluntate iurantis ad alium casum, ibid. n. 6. pag. 582.
Iuramentum simpliciter praestitum seruandi statuta alicuius communis minimè extenditur ad futura nisi expresse iurans declararet, ibid. n. 7. pag. 583.
Iuramentum de non alienando line Papae licentia non continet solita alienari, quae inconsulto etiam Papa alienari possunt, lib. 3. c. 20. c. 2. n. 2. pag. 855.
Iuramentum, quo quis promittit se non reuocaturum pactum legis committitoriae in pignoris, validum, & obligatorium est, lib. 3. c. 21. c. 7. n. 8. pag. 861.
Iuramentum, cuius virtute laici est (sacramenta), excludit appellationem, lib. 2. c. 28. c. 2. n. 2. pag. 630.
Iuramentum a parte parti remitti potest, lib. 4. t. 1. c. a. n. 9. pag. 2.

Collectan. in quinque libros Decretal.

Iuramentum quando factum est in fuorem tertij cum aliqua conditione, nisi illa adimpleatur, iurans ad iuramentum seruandum non obligatur, lib. 4. c. 5. c. 4. nu. 8. pag. 41

Iuramento non efficitur validum Matrimonium metu contrahitum, lib. 4. c. 7. c. 2. n. 5. p. 51

Iuramentum adiectum Matrimonio metu graui extortum non obligat, lib. 4. c. 7. c. 2. n. 6. p. 52

Iuramenti ad essentiam non requiritur contactus alicuius rei sacræ, lib. 4. c. 15. c. 5. n. 12. p. 85

Iuramentum an confirmet donationem inter virum, & vxorem, offenditur lib. 4. c. 20. c. 8. n. 3. p. 135

Iurans se aliquid solumum certa die, & antequam dies adueniat is, in cuius fuorem facta est promissio, incidit in excommunicationem, an debeat illi fieri solutio, offenditur lib. 5. c. 7. c. 16. n. 7. p. 219

Iuramentum nunquam trahitur ad ea, de quibus veresimiliter iurans non disposuisset, lib. 5. c. 12. c. 4. n. 4. p. 232

Iuramentum vbi propria manu exigitur non admittitur procurator etiam habens speciale mandatum ad iurandum, lib. 5. c. 39. c. 4. n. 7. p. 439

Iuramento eius, qui ignorauit, statuitur ad probandam ignorantiam, ibid. n. 8

Iuramentum ab excommunicato ante absolutionem exigendum est de parendo mandatis Ecclesiæ, & Iudicis, lib. 5. c. 39. c. 10. n. 3. p. 445

IVRGIVM dicitur quasi iurgis guarrium, lib. 5. c. 40. c. 10. n. 5. pag. 481

IVS ad rem acquiritur per præsentationem ad beneficium, ius vero in re per institutionem, lib. 1. c. 30. c. 6. n. 4. p. 260

Ius summum sæpè summa iniustitia est, lib. 1. c. 9. c. 10. n. 28. p. 158

Ius tertij venientis ad causam pro suo interesse in iudicio possessorio quando dicatur connexum cum Iure spoliantis ad effectum vt non impediat restitutionem spoliato faciendam, remissioe lib. 2. c. 12. c. 5. n. 4. p. 421

Ius ex facto oritur, lib. 1. c. 5. c. 3. n. 4. p. 84

Iurium incorporealium quasi possessio non acquiritur per actus, qui fiunt ex gratia & amicitia, lib. 1. c. 5. c. 4. num. 3. pag. 84

Ius percipiendi decimas est spirituale, lib. 1. c. 7. c. 2. nu. 2. pag. 398

Ius commune adiuvare statuendo potest Episcopus, lib. 5. c. 39. c. 21. n. 5. p. 450

Iuris eligendi, & aliorum incorporealium quasi possessio amittitur si possessor iniustus, & contradicens excludatur ab actu ad eadem iura spectante, lib. 2. c. 12. c. 3. num. 11. pag. 419

Iuris eligendi ad quasi possessionem acquirendam quæ sint necessaria, offenditur ibid. n. 20

Iuris error potest bonam fidem producere, & quemlibet excusare quando erratur in dubia Iuris dispositione, lib. 1. c. 4. c. 8. n. 13. p. 77

Iuris dispositione fieri potest vt is, qui est in possessione, eam perdat per lapsum certi temporis, & illi acquiritur, cui debet fieri traditio corporalis, lib. 2. c. 14. c. 1. n. 2. p. 440

Iuris peritis Princeps reuerentiam exhibet ob meritum, & honorem scientiæ, lib. 2. c. 28. c. 19. n. 2. p. 662

Iuri Ciuili operam dantes ante Clericatum post illum adsumptum non prohibentur ad Doctoratus gradum in eadem Iure promoueri, etiam si sit Monachus, lib. 3. c. 50. c. 10. n. 4

Iuri publico priuatorum pacto non derogatur, lib. 2. c. 2. c. 13. n. 5. p. 371

Iuri superioris derogari non potest per iuramenta inferiorum, lib. 2. c. 24. c. 16. n. 5. p. 567

Iuri suo renūciare vnicuique liberum est, lib. 2. c. 33. c. 6. n. 9. p. 355

Iure simpliciter dicitur fieri, quod per consuetudinem fit, lib. 2. c. 16. c. 1. n. 4. p. 450

Iura semper presumuntur pro Iudice, lib. 1. c. 6. c. 23. n. 6. p. 109

Iura potiora sunt ad absolvendum quam ad condemnandum, lib. 2. c. 19. c. 3. n. 8. p. 464

Iura pro eodem reputant auferre, & retinere iniuste, lib. 2. c. 13. c. 18. n. 4. p. 438

Iura vbi absolute dicunt posse dispensari, intelliguntur de Episcopo, lib. 5. c. 37. c. 12. n. 4. p. 417

Ius Canonicum in omnibus causis Ecclesiasticis, & illis annexis, in quibus vertitur periculum animæ, vel agitur de conscientia, & pia causa, semper est obseruandum, lib. 2. c. 1. c. 8. n. 3. p. 350

Ius conferendi quando competit cuilibet in solidum si vnus non confert, censetur conferre collationi per alterum factæ, lib. 3. c. 38. c. 1. n. 15. p. 1014

Ius in re per præsentationem non acquiritur, sed ad rem, lib. 3. c. 38. c. 5. n. 3. p. 1016

Ius ad rem vt acquiritur præsentato præsentatio debet fieri coram habente instituire, ibid. n. 4

Ius conferendi quando competit cuilibet in solidum si vnus non confert, censetur conferre collationi per alterum factæ, lib. 3. c. 38. c. 1. n. 15. p. 1014

IVRISDICTION non potest esse incerta, lib. 1. c. 3. c. 10. n. 6. p. 41

Iurisdicção non datur in actu ante expeditionem, lib. 1. c. 3. c. 14. n. 4. p. 43

Iurisdictionis exercitium actu acquiritur per confirmationem, lib. 1. c. 6. c. 15. n. 2. p. 100

Iuridictio voluntaria competens alicui ex commissione legis quido delegati possit, offenditur lib. 1. c. 24. c. 3. num. 3. pag. 218

Infradictionis turbatores possunt a Iudice Ecclesiastico excommunicari, & pœna pecuniaria multari, lib. 1. c. 29. c. 1. n. 4. p. 227

Infradictionis prorogatio etiam in criminalibus fieri debet, lib. 1. c. 29. c. 4. n. 4. p. 228

Iuridictio delegari non solum per citationem, sed per commissionem de citando censetur perpetuata, lib. 1. c. 19. c. 30. n. 5. p. 239

Iuridictio Iudicis non videtur preuentu per præsentationem litterarum illi factam, ibid. n. 6

Iurisdictionis perpetuatio non inducitur ex citatione nulla, ibid. nu. 7

Infradictio delegata prorogationem non admittit, lib. 1. c. 39. c. 40. n. 4. p. 254

Iuridictio extra territorium exerceri non potest quando requiritur causæ iudicialis cognitio, lib. 1. c. 30. c. 7. nu. 7. pag. 261

Iuridictio præscriptione acquiritur, lib. 1. c. 31. c. 13. n. 6. pag. 273

Iuridictio de Iure communi spectat ad solum Episcopum, ibid. nu. 8

Iuridictio spectat ad Episcopum de consensu Capituli, ibidem n. 11

Iuridictio per metum extorta non tenet, lib. 1. c. 40. c. 2. n. 7. p. 316

Iuridictio consuetudine acquiritur, lib. 2. c. 22. cap. 3. num. 4. pag. 372

Iuridictio non perpetuatur per citationem nullam, lib. 2. c. 2. c. 19. n. 5. p. 378

Iurisdictionis quasi possessio an, & quando amittitur per actum obediencie violenter extortum, lib. 2. c. 13. c. 17. nu. 4. pag. 436

Iurisdictionis quasi possessio probatur per exactionem gabelarum, lib. 2. c. 19. c. 9. n. 13. p. 475

Iuridictio Ordinaria non potest ab Episcopo concedi, lib. 5. c. 4. c. 2. n. 6. p. 181

Iuridictio licet possit opposita exceptione elidi, nihilominus interim prorogari valet, lib. 2. c. 28. c. 7. n. 4. p. 628

Iurisdictionis causa æstimationem non recipit, lib. 2. c. 28. c. 11. n. 10. p. 620

Iuridictio acquisita Iudici dicitur per præsentationem rescripti, aut priuilegij, lib. 2. c. 28. cap. 12. nu. 3. pag. 631

Iuridictio in genere probatur per testes singulares, lib. 2. c. 20. c. 4. n. 39. p. 492

Index rerum, & verborum

Iurisdicctio, siue correctio in grauioribus Regularium ad solum abbatem paucis quibaldam exceptis pertinet, lib. 3. t. 35. c. 8. n. 5. p. 1003

Iurisdicctio exercitum arguit fines esse illius territorij, cuius Iudex ius dicit, lib. 3. t. 39. c. 19. n. 3. p. 1047

IVSPATRONATUS à Laico in Laicum sine consensu Episcopi transferri, vel donari non potest, lib. 3. t. 38. c. 8. n. 1. p. 1019

Iusp Patronatus translatio ab vno patrono alteri compatrono potest fieri sine Episcopi consensu, ibid. n. 4. p. 1020

Iusp Patronatus quando ex antiqua institutione delatum est filijs, & nepotibus etiam non hereditibus, non potest per patrem assignari vni ex filijs in alterius praeiudicium etiam cum consensu Episcopi, ibid. n. 5

Iusp Patronatus per Laicum patronum Religiosis locis sine consensu Episcopi donari potest, ibid. n. 6

Iusp Patronatus permitti, aut cedi non potest sine consensu Episcopi, ibid. n. 8

Iusp Patronatus potest aduersus primum, & verum patronum Ecclesiae non liberè praeteriri, lib. 3. t. 38. c. 1. n. 4. p. 1021

Iusp Patronatus inter patronos Laicos praeteritur spatio quadraginta annorum, ibid. n. 5. p. 1022

Iusp Patronatus transit cum bonorum possessione, cui inseparabiliter adheret, ac prout vendi, seu alienari potest sub bonorum generalitate, lib. 3. t. 38. c. 13. n. 2. p. 1023

Iusp Patronatus transferitur ad heredes siue sint sui, siue extranei, siue succedant ex testamento, siue ab intestato, ibidem n. 3

Iusp Patronatus per se vendi non potest, lib. 3. t. 38. c. 16. n. 2. p. 1024

Iusp Patronatus annexum oppido an in venditione talis oppidi cum expressione eiusdem annexi transeat in venditorem, remittitur ibid. n. 3

Iusp Patronatus controversia Iudici Ecclesiastici cognitio nem requirit, ibid. n. 4

Iusp Patronatus acquiritur ex constructione Ecclesiae facta de consensu Episcopi absque alia reservatione, lib. 3. t. 38. c. 35. n. 2. p. 1032

Iusp Patronatus in Ecclesia Conventuali fundari non potest cum solo consensu Episcopi, ibid. n. 3

Iusp Patronatus non potest habere Laicus in Ecclesia Collegiata, ibid. n. 4

Iusp Patronatus in Ecclesia Regulari, vel beneficio regulari ex sola fundatione, & dotatione sine particulari privilegio Apostolico non acquiritur, ibidem num. 10. pag. 1033

Iusp Patronatus pertinet Clerico ratione proprii patrimonij dicitur seculare, lib. 1. t. 30. c. 6. n. 5. p. 200

Iusp Patronatus illud dicitur Ecclesiasticum, quod fundatur ex bonis intuitu Ecclesiae acquisitis, ibid. n. 6

Iurispatronatus in fundatione potest reservari ius instituenti inferiori Episcopo de ipsius Episcopi consensu, lib. 1. t. 23. c. 4. n. 5. p. 214

Iusp Patronatus est spiritualibus annexum, lib. 1. t. 26. c. 9. n. 6. p. 301

Iusp Patronatus in tempore antiquum per testes de auditu probari potest, lib. 1. t. 20. c. 33. n. 8. p. 518

Iusp Patronatus transit ad heredes quocunque, lib. 1. t. 20. c. 41. n. 5. p. 522

Iusp Patronatus Regis non censetur Papa derogare nisi dispositiue, & specificè, ac expresse derogatio heret, lib. 3. t. 5. c. 34. n. 4. p. 751

Iusp Patronatus, quod à Laico donatur Ecclesiae, Ecclesiasticum censetur quoad omnes iuris effectus, lib. 5. t. 33. c. 7. n. 3. p. 356

Iusp Patronatus donationem non potest confirmare Capitulum Sede vacante, lib. 3. t. 9. c. 1. n. 29. p. 785

Iusp Patronatus per se principale, & distinctum non venit in confiscatione bonorum, lib. 5. t. 7. cap. 10. num. 21. pag. 208

Iurispatronatus causa tanquam spiritualibus annexa à Iudi-

ce Ecclesiastico iudicari debet, lib. 2. t. 1. c. 3. num. 2. pag. 343

Iusp Patronatus non est simpliciter spirituale, sed spirituali tantum Iuri coniunctum, & annexum, ibidem n. 5

Iusp Patronatus Clerici illi obueniens ratione sui patrimonij acquiritur Laicali, lib. 3. tit. 38. cap. 28. n. 3. pag. 1034

Iusp Patronatus personae, & de per se principale, & distinctum non includitur in confiscatione bonorum, lib. 3. t. 38. c. 7. n. 10. p. 1018

Iurispatronatus, seu praesentandi in quasi possessione existens valide praesentatur, & eius praesentatio admittenda est, ac institutio sequi debet, lib. 3. t. 38. c. 19. nu. 5. pag. 1027

Iurispatronatus possessio acquiritur etiam ex unica praesentatione sequuta institutione, ibid. n. 6

Iusp Patronatus est individuum, lib. 3. t. 38. c. 1. nu. 2. pag. 1022

Iurispatronatus gentilitio, & familiarum succedunt descendentes, licet non heredes, in capita, & non in stirpes, ibid. nu. 5

Iurispatronatus gentilitium dicitur quando fundatur in fundatione ex praesentatione conferenda agnationis, & quando daturatur an sit gentilitium leuius sufficiunt probationes, ibid. n. 6

Iusp Patronatus potius praesumitur hereditarium, quam gentilitium, ibid. n. 7

Iurispatronatus quando in stirpes, & non in capita spectet ad successores, ostenditur ibid. n. 8

Iurispatronatus Ecclesiasticum transit ad quoscunque heredes etiam extraneos, ibid. n. 9. & c. 3. n. 2. p. 1014

Iusp Patronatus non venit in restitutione fideicommissi, ibid. d. c. 1. n. 10. p. 1012

Iurispatronatus non transit cum ea vniuersali translatione, quae sit in fideicommissarium, ibid. n. 11. p. 1014

Iurispatronatus diuindum est quoad commoditatem, & exercitum, secus quoad substantiam ipsius Iuris, ibid. n. 13

Iurispatronatus acquiritur ex reedificatione, seu refectione Ecclesiae penitus diruta, ibid. n. 7. p. 1015

Iusp Patronatus non acquiritur ex augmento dotis, ibid. n. 9

Iurispatronatus donari non potest ab eo ad quem illud non spectat, lib. 3. t. 38. c. 5. n. 6. p. 1010

Iurispatronatus consistens in aliqua vniuersitate bonorum etiam temporalium transit bonis venditis, permittitur, vel aliter alienatis in acquisitionem rem cum abique Episcopi consensu, lib. 3. t. 38. c. 7. n. 2. p. 1017

Iurispatronatus consistens in aliqua villa, vel castro dato in dotem cum ea villa, seu castro transit in maritum, ibid. n. 3

Iurispatronatus an transeat in conductorem castri, vel vilae ubi illud est, ostenditur ibid. n. 4

L

LAESIO enormissima quae dicitur, lib. 2. t. 17. c. 3. n. 3. p. 817

Laesio enormis ad consequendam restitutionem necessitate est probanda, lib. 1. t. 41. c. 1. n. 4. p. 322

Laetionis in probatione non debet considerari tempus contractus in actibus successibus representantibus etiam futura temporalia, lib. 3. t. 39. c. 16. n. 8. p. 1044

LAICI sunt incapaces officio administrandi spiritualia, suspensiones, & Ecclesiasticae iurisdictionis, lib. 1. t. 6. c. 51. n. 2. p. 136

Laicus in articulo mortis à peccatis absolueri non potest, lib. 1. t. 31. c. 1. n. 17. p. 272

Laicus non potest esse minister Sacramenti Penitentiae etiam in necessitate, lib. 1. t. 36. c. 8. n. 1. p. 259

Laicus detentator rei Ecclesiasticae, vel rei aliquius Clerici potest coram Iudice Ecclesiastico conveniri, nisi Laicus negaret rem vi Ecclesiasticam possidere, lib. 1. t. 1. c. 5. n. 2. p. 303

Laici rerum Ecclesiasticarum iniuriatores coram Ecclesiastico Iudice conveniunt, & ab illo valent aceri, lib. 3. p. 364

Laici viurpantes iura Ecclesiastica, seu ipsius rebus Ecclesiasticis

Collectan. in quinque libros Decretal.

clericis violentiam inferentes vel sacrilegi per Iudicem ecclesiasticum sunt puniendi, lib. 1. c. 1. c. 16. n. 1. p. 374
 Laici possunt prorogare iurisdictionem Iudicis ecclesiastici, lib. 1. c. 1. c. 18. n. 5. p. 376
 Laici sunt idonei testes in criminalibus contra Clericos ubi ex natura negotij veritas actu, & habitu sciri non potest, lib. 1. c. 1. c. 3. n. 3. p. 489
 Laicus contra Clericum in causa criminali testimonium ferre non potest, etiam si Clericus sit primus Testis, lib. 1. c. 1. c. 14. n. 3. p. 499
 Laicus contra Clericum in criminali causa testificari potest quando agitur civiliter, vel in defectum Ecclesiasticorum testium, vel in criminibus exceptis, aut in probatione famae, ibid. n. 4
 Laici contra Clericum in causa criminali testimonium dicere prohibentur, lib. 1. c. 1. c. 5. n. 2. p. 531
 Laici de rebus Ecclesiasticis testificari recusantes per censuram Ecclesiasticam sunt compellendi quando aliter veritas sciri non potest, ibid. n. 3
 Laicus percriptione nulla etiam immemorabili potest sua acquirere percipiendi decimas, lib. 1. c. 1. c. 6. c. 7. n. 2. p. 594
 Laicus ex allegatione privilegij summi Pontificis si in illius probatione offendat possessionem temporis immemorabilis cum fama privilegij habu a summo Pontifice, vel ab inferioribus Prelatis ante Concilium Lateranense, potest acquirere ius percipiendi decimas, ibid. n. 4. p. 595
 Laicus spoliatus tunc percipiendi decimas an sit ante omnia restituendus, ostenditur ibid. n. 6
 Laici oon est permissum Sacerdotum, & Cleri locum ingredi, lib. 1. c. 1. c. 1. n. 3. p. 697
 Laici permissum non est in Chotis, & capellis Ecclesiarum existeret, quia confabulantur, & devotionem impediunt, ibid. n. 3
 Laicali potestas an possit capere Clericum repositum cum armis, aut delinquere paratum, ostenditur lib. 1. c. 1. c. 2. n. 7. p. 699
 Laicus viens causa Iudibz vestit Religiosa virorum, vel mulierum, peccat mortaliter, & grauius puniatur a Iudice Ecclesiastico, lib. 1. c. 1. c. 13. n. 4. p. 704
 Laici incapaces sunt beneficiorum, lib. 1. c. 1. c. 2. n. 2. p. 708
 Laici in Concilijs vniuersalibus an, & quando intervenire possint, ostenditur lib. 1. c. 1. c. 10. n. 4. p. 793
 Laici decimas vsufructus dignis est vt puniatur Diuino iudicio, lib. 1. c. 1. c. 17. n. 3. p. 924
 Laicus nullus etiam Imperator potest concedere immunitatem a soluendis decimis, lib. 1. c. 1. c. 25. n. 4. p. 929
 Laici non possunt presbyteros suspendere ab officio, nec etiam eosdem ad Diuina restituere, nisi illis a solo Papa hac potestas demandata fuerit, lib. 1. c. 1. c. 11. n. 13. p. 964
 Laici violentiam, vel praeiudicium rebus Ecclesiasticis inferentes coercere potest Ecclesia, lib. 1. c. 1. c. 3. c. 2. n. 1. p. 964
 Laicorum coercio res Ecclesiae inuadentium quomodo, & quando ad Ecclesiasticum, vel secularem pertineat, ostenditur ibid. n. 5. c. 1. c. 1. p. 938
 Laicus potest fieri irregularis, & inhabilis ad beneficia, lib. 1. c. 1. c. 6. n. 37. p. 937
 Laicus contra Clericum in criminibus notorijs testis esse potest, lib. 1. c. 1. c. 15. n. 3. p. 903
 Laicus testis contra Clericum admittitur in crimine simoniae, lib. 1. c. 1. c. 3. n. 3. p. 160. & c. 7. n. 6. p. 161
 Laici coram Iudice Ecclesiastico possunt cogi ad obsequium consuetudinis dandi aliqua pro repositis, excoisq mortuorum &c. lib. 1. c. 1. c. 41. n. 9. p. 176
 Laici possunt agnoscere nisi tepediendi in inuoluntari loco habendi pacem a Sacerdote, & a iuribus & humilitati praerogatiuis in Ecclesia, ibid. n. 11
 Laicus fideiussor Clerico non gaudet beneficio cap. Oportet, de solus. lib. 1. c. 1. c. 3. n. 2. p. 873

Laici decimas a se detentas non possunt ipsi etiam Ecclesijs in pignus dare, lib. 1. c. 1. c. 30. c. 31. n. 2. p. 938
 Laici, si sunt de terra Ecclesiae, locuti debent secundum Canones, & non secundum vires Ciuiles, lib. 1. c. 1. c. 28. c. 7. n. 6. p. 628
 LAMPAS ante Sanctiss. Eucharistiam noctu, & dique arde-
 re debet, lib. 1. c. 1. c. 10. n. 6
 LANA soluit decimam, lib. 3. c. 1. c. 1. n. 6. p. 919
 LAPIDES, seu columnae terminorum quibus linterz incise sunt, probant finem, lib. 1. c. 1. c. 1. n. 6. p. 484
 LARGITIONIS mucorum vituque sexus Regularibus interdixit materiam qui tractant, referuntur lib. 1. c. 1. c. 1. n. 3
 LATITANS, vel se occultans ne cirstat ad ipsius perueniat notitiam, per edictum citari potest, lib. 1. c. 1. c. 1. n. 14. p. 390
 Latitare praetium vir quando adest ab ea domo in qua vxor eius habitat, lib. 1. c. 1. c. 3. n. 4. p. 442
 LATRO publicus si ad Ecclesiam contrarius illius immunitate non gaudet, lib. 1. c. 1. c. 49. c. 6. n. 11
 Latro publicus quae proprie dicatur, remissus ibid. n. 12
 Lactones insignes statim puniuntur non admittit appellacione, lib. 1. c. 1. c. 28. c. 5. n. 18. p. 636
 LAVDVM soluitur etiam domino directo ex emphyteusi vendita antiquum emptor possessionem consequatur, lib. 1. c. 1. c. 18. c. 4. n. 18. p. 835
 Laudemium minus, vel angari potest si consentium sit inter paries, vel in regione, ibid. n. 19
 Laudemij praestatio est quaedam exhibitio reuerentialis, quam facit emphyteuta dum suscipiendū auclituaui dominum recognoscit, ibid. n. 21. p. 836
 Laudemium in dubio debet intelligi vt non debeatur, ibid. n. 22
 Laudemium soluitur ex datione insolutum, lib. 1. c. 1. c. 18. c. 4. n. 23. p. 836. et ex venditione de retro, ibid. n. 24
 Et ex dote estimata, quae facit emptionem, ibid. n. 25
 Et ex locatione ad longum tempus, ibid. n. 26
 Et ex remissione, quae fit inter vicios, ibid. n. 27
 Et ex venditione seruicij realis, ibid. n. 28
 Et ex venditione rei in iusu factoreis, ibid. n. 29
 Et ex datione rei feudalis, vel emphyteutae, ibid. n. 30. p. 836
 Laudemium non soluitur ex venditione nulla, lib. 1. c. 1. c. 18. c. 4. n. 31. p. 836
 Nec ex venditione conditionali, ibid. n. 32
 Nec ex venditione viusufructus, ibid. n. 33
 Nec ex retrovenditione, ibid. n. 34
 Nec ex venditione seductus, ibid. n. 35
 Nec ex datione hereditum, ibid. n. 36
 Nec ex hypotheca rei, ibid. n. 37
 Nec quando res nondum est tradita, ibid. n. 38
 Nec ex transactione nisi res diiutatur, ibid. n. 42. p. 837
 Laudemium, an & quando soluitur ex permutatione, ibid. n. 41. p. 837
 Laudemium exigendi facultas non est personalis, sed realis, ibid. n. 43
 Laudemium viusufructuario, & non proprietario debetur, ibid. n. 44
 LAVDVM larum non praecedente compromisso non valet, lib. 1. c. 1. c. 30. c. 7. n. 5. p. 836
 Laudum arbitri, & arbitratoris aite factum fuisse praesumitur, lib. 1. c. 1. c. 31. n. 4. p. 747
 LEGATVS tantum potest in sua provincia quantum Ordinarius in sua diocesi, lib. 1. c. 1. c. 1. n. 1. p. 918
 Legatus etiam de Latere absque speciali mandato Papae Episcopum dep. nec non potest, ibid. n. 4
 Legatus de Latere adest esse Cardinalis, ibid. n. 5
 Legatus non potest impetere in causa directi a Papa specie inter delegata, nisi vt sententiam iustam confirmet, vel exequatur, scilicet ex magna causa, lib. 1. c. 1. c. 30. c. 1. n. 2. p. 918
 Legatus si non vult non potest compelli suam sententiam exequi, ibid. n. 7
 Legatus de Latere non venit appellacione Romani Pontificis, lib. 1. c. 1. c. 30. c. 4. n. 5. p. 939

Index rerum, & verborum

Legatus de Latere potest omnia, que non sunt reservata Sedi Apostolice in signum specialis privilegii. lib. 2. c. 10. n. 7
 Legatus de Latere potest cognoscere de causis contra exemptos. ibid. n. 10
 Legatus ex quo causam ad superiorem remittit debuit esse. Iudea illius. lib. 1. c. 30. c. 5. n. 2. p. 160
 Legatus de Latere potest conferre beneficia iurisdictionis Clericorum. lib. 1. c. 30. c. 6. n. 3. p. 160
 Legatus Sedis Apostolice potest conferre beneficium absque Episcopi consensu. ibid. n. 3
 Legatus, seu pater duarum provinciarum propter connexionem territoriorum potest expedire negotia unius provincie in alia. lib. 1. c. 30. c. 7. n. 1. p. 161
 Legatus causam inchoatam finire non potest per regressum provincie. ibid. n. 3
 Legatus primus non videtur reuocatus per creationem. secundum. lib. 1. c. 30. c. 8. n. 1. p. 162
 Legatus de Latere dicitur maior omnium in provincia post Romanum Pontificem. ibid. n. 3
 Legatus de Latere potest absolvere ab excommunicatione, quam quis contraxit ob quod violentas manus in Clericum iniiecit. lib. 1. c. 30. c. 9. n. 1. p. 163
 Legati Papae statuta perpetua facere possunt. lib. 1. c. 30. c. 10. n. 1. p. 163
 Legatus Indulgentiarum sunt perpetui. ibid. n. 1. p. 163
 Legati, an & quando possint concedere Indulgentias, emissive. ibid. n. 6
 Legatus non habet iurisdictionem in exemptis nisi illi fuerit eis eorum specialis commissio legata. lib. 1. c. 31. c. 19. num. 6. p. 178
 Legatus, seu nuntius visitatoribus Apostolicis, qui mittuntur ad visitandas alias parochias est providendum de procuracione, que nullo vquam tempore praescribi potest. lib. 1. c. 31. c. 11. n. 1. p. 179
 Legatus non potest disponere contra Concilium. lib. 3. c. 5. c. 19. n. 3. p. 746
 Legati legatione durante in iudicio vocari non possunt. lib. 1. c. 31. c. 19. n. 3. p. 631
 Legatus de Latere, siue cardinalis Legatus potest se introducere de appellatione interposita inferiori Ordinario ad Papam et causam instructionem ad curiam mitti. lib. 1. c. 31. c. 45. n. 1. p. 649
 Legatus Papae non potest ad tempus suspendere interdictum. lib. 1. c. 31. c. 15. n. 10. p. 659
 Legatus in Portugalia derogat tempori textus in cap. oblati de appellat. lib. 1. c. 31. c. 57. n. 7. p. 663
 Legatus a Papa potest iudicare de causa matrimoniali. lib. 4. c. 3. c. 4. n. 3. p. 61
 Legatus de Latere potest derogare iurisdictioni Ecclesiarum, non autem seculari. lib. 3. c. 38. n. 3. p. 1034
 Legatus Apostolicus aliquod proficiendum sumptuosum, & vicium debetur ab his Ecclesiis, ad quod dum legationis officio funguntur, accedere etiam sine vlla visitatione. lib. 3. c. 39. c. 23. n. 3. p. 1049
 Legatus Papae potest iudicare de causa Matrimoniali. lib. 4. c. 10. c. 4. n. 3. p. 61
 Legatus an possit dispensare in gradibus consanguinitatis, vel affinitatis lege canonica prohibitis, quantum esset in prout iura tenent. lib. 4. c. 11. c. 3. n. 4. p. 71
 Legatus etiam a Latere non potest dispensare in impedimento iure Pontificio dicentibus matrimonium. lib. 4. c. 14. c. 6. n. 8. p. 77
 Legatus de Latere potest beneficia suae provinciae absque Episcopi praedictioe velle. lib. 1. c. 31. c. 8. n. 8. p. 127
 Legatus an possit absolvere excommunicatos ob percussione, re nullo. lib. 5. c. 39. c. 11. n. 8. p. 445
 Legatus a Latere potest absolvere ab excommunicatione, quam quis contraxit ob violentiam in suum iniectorem in Clericum, quauis atrox sit iniuria. lib. 5. c. 39. c. 19. n. 5. p. 449
 Legatus de Latere a quibusvis excommunicationibus Papae receptis absolueret potest, nisi datus a nullo alio nisi

si a Papa possit absolui, ibidem numero 3
 LEGATUM praescribit scienter haeres contra legatum, qui per triginta annos illud non petijt. lib. 3. c. 16. c. 10. num. 13. p. 605
 Legatum emphiteutis interposito domino fieri non potest penitus extraneo, qui non erat emphiteuta successores. lib. 3. c. 18. c. 4. n. 3. p. 838
 Legatum relictum ad alium Ecclesiae constructionem non effertur caducum, etiam si edificij non fuerit designatus. lib. 3. c. 26. c. 1. n. 6. p. 889
 Legatum, aut inde commissum nudis verbis relictum, an & quando pretulandum sit, ostenditur. lib. 3. c. 26. c. 4. n. 1. p. 890
 Legatum factum Ecclesiae, si sint plures in ciuitate, debetur pauperiori. ibid. n. 4
 Legatum incertum fauore pia causa valet. ibid.
 Legatum acceptans tenetur omni iniunctum agnoscere. lib. 3. c. 26. c. 14. n. 3. p. 899
 Legatum factum Episcopo ab extraneo praesumitur factum contemplatione Ecclesiae. lib. 3. c. 26. c. 15. n. 3. p. 899
 Legatum ubi factum est Prelato Ecclesiae sanguine coniuncto ipsi restatori, praesumitur factum contemplatione ipsius Prelati. ibid. n. 4
 Legatum non videtur inuita pia causa relictum, sed contumacitatis, si legans est propinquus. ibid. n. 5. p. 900
 Legatum quando factum fuit vni, vel aliquibus ex ipsis Canonice, praesumitur factum contemplatione ipsarum personarum, & non Ecclesiae. ibid. n. 7
 Legatum ad satisfaciendum creditoribus est pium. lib. 3. c. 26. c. 19. n. 5. p. 903
 LEGISLATOR non debet legem promulgare punientem omnia crimina, sed quodam silentio pertransire. lib. 1. c. 4. c. 3. n. 3. p. 14
 Legislator quando respondet consolationi non introducit ius nouum, sed ius commune ostendit. lib. 1. c. 11. c. 16. n. 4. p. 170
 LEGITIMA an statim debeat filijs patre professio Religionem succedendi capacem, ostenditur. lib. 3. c. 31. c. 14. p. 947
 Legitimus filiorum onus etiam pium non potest pater imponere nisi praebita filii acceptatione. lib. 3. c. 34. c. 6. n. 7. p. 986
 Legitima non potest lege, vel statuto auferri. lib. 4. c. 17. c. 15. n. 15. p. 93
 Legitima an statim in vita patris peti possit, si pater religionem ingrediar, ostenditur. lib. 4. c. 17. c. 3. n. 6. p. 96
 LEGITIMATIONEM a Papa impetrare debent volentes in Ecclesiastica emphiteuti succedere. lib. 4. c. 17. c. 6. n. 11. p. 101
 Legitimationis instrumentum probat quem non esse legitimum. lib. 1. c. 6. c. 34. n. 26. p. 123
 Legitimatio, quae fit per subsequentem matrimonium, iurisdictione retrahitur ad tempus natiuitatis. ibid. n. 12. p. 101
 Legitimationes in Regno Portugaliae, prout & alibi, non sunt vere legitimaciones, sed dispensaciones. lib. 4. c. 17. c. 13. n. 9. p. 108
 Legitimationem nullam reddit subceptio, & obceptio. lib. 1. c. 17. c. 10. n. 4. p. 111
 Legitimatio filij potest a patre repocari propter ingratitudinem in ipsum ab eo commissam. lib. 3. c. 24. cap. 10. n. 9. p. 881
 LEGITIMATVS per subsequentem Matrimonium non perdit legitimacionem, licet patri sit ingratum. lib. 4. c. 17. c. 6. n. 15. p. 99
 Legitimi per scriptum Principis ad feudum successorem non admittuntur. lib. 4. c. 17. c. 6. n. 18. p. 100
 Legitimi per scriptum Principis ad emphiteutis Ecclesiae successorem non admittuntur. lib. 4. c. 17. c. 6. n. 10. p. 101
 Legitima per subsequentem Matrimonium possunt ad sacros Ordines promoueri, & in Episcopos eligi. lib. 4. titulo

Collectan. in quinque libros Decretal.

titulo 17. capitulo 6. numero 14. pagina 101
Legitimati per subsequens Matrimonium ad tractatum sunt
 admittendi, lib. 4. t. 17. c. 6. n. 17. p. 101
Legitimatus à Principe non potest obtinere terras, que non
 sunt subditi Principi legitimanti, lib. 4. t. 17. cap. 13.
 num. 10. p. 108
Legitimati per subsequens matrimonium possunt ad Episcopalem
 dignitatem promoveri, non verò ad Cardinalatus
 celsitudinem ascendere, lib. 1. t. 6. c. 7. n. 19. p. 95
Legitimati per subsequens matrimonium possunt promovere
 etiamque dispensatione ad Ordines, beneficia, honores, ac
 etiam Episcopatum, lib. 1. t. 6. c. 10. n. 19. p. 106
LEGITIMI sunt filii concepti ante sententià divorij à parē
 tibus, qui bona hinc contraxerunt, hec inter eos existat
 impedimentum, propter quod postea Matrimonium iudicio
 Ecclesiæ fuit separatum, lib. 4. t. 17. c. 1. n. 1. p. 91
Legitimi filii censendi filij iuncti est Matrimonio, quod
 iusto facti, vel iuris errore parentes nulliter contraxerunt,
 lib. 4. t. 17. c. 2. n. 3. p. 92
Legitimi per bonam fidem parentum admittuntur ad feudū,
 & maioratus successionem, lib. 4. t. 17. c. 3. n. 7. p. 93
Legitimi per bonam fidem parentū an succedant in maiori
 ratu, feudis, emphyteusis, aut fideicommissis, si addit clau
 sula, ut succedant ij soli, qui ex legitimo Matrimonio
 procreati fuerint, ostenditur lib. 4. t. 17. c. 2. n. 8. p. 92
Legitimi sunt filij nati post litem contestatam super Matrimo
 nio publicè contractatā, quod per sententiā postea
 nullum fuit declaratum, lib. 4. t. 17. c. 2. n. 13. p. 93
Legitimi an sint filij suscepti à parentibus, qui de validitate
 Matrimonij dubij erant, ostenditur lib. 4. t. 17. c. 2.
 pag. 93
Legitimus, vi quispiam fit pro parte, & pro parte illegi
 timus contritus fuit, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 18. p. 109
LENONES à testimonio repelluntur, lib. 2. t. 20. cap. 2.
 n. 15. p. 188
LEPROUS dandus est condicior, lib. 3. t. 6. c. 3. nu. 2.
 pag. 766
Leprosus promoveri non debet, & si iam est promovus
 propter scandalum celebrare non permittitur, precipue
 si esse magis deformatus, ibid. n. 3
Leprosi coadiutori porro assignanda Episcopali auctoritate
 est detrahenda est ex ipsius Ecclesiæ facultatibus, & quid
 si non sufficiant, ostenditur ibid. n. 4
Leprosi si vivant in communi, & stent simul in vno loco,
 non tenentur dare decimas de hortis suis, qui sunt in cir
 cuitu, nec de animalibus suis, ibidem nascentibus, seu
 eorum nutrimentis, lib. 3. t. 6. c. 1. n. 2
Leprosi extra ciuitatem ponendi, lib. 4. t. 8. in sum. p. 56
Leprosi expelli possunt à ciuitate, ibid. n. 3
Leprosi expulsi tenentur sanas debitas reddere, quando red
 ditio non cedit in redditus notabile damnum, lib. 4. t. 8.
 c. 1. n. 2. p. 57
Leproso tenetur sanis coniux debetum reddere etiam cum
 notabili damno, quando lepra matrimonium precessit,
 ibid. n. 4
LEX superflua remedia non inducit, in proem. n. 28. p. 5
Leges nihil si iusta faciunt, in proem. n. 3. p. 5
Leges vnam syllabam superfluum, & vacuum habere non
 debent, in proem. n. 31. p. 5
Leges ita debent intelligi, ut maneant sine effectu, in proem.
 n. 33. p. 5
LEX exprimeere semper solet casus frequentioris vius, in
 proem. n. 41. p. 5
Leges, & constitutiones à superioribus stabilitas omni iure
 vniuersique adstrictis est seruare, lib. 1. t. 2. c. 1. n. 4.
 pag. 11
Leges quantumcumque humane à superioribus iuste stabili
 tate habent vim obligandi in foro animæ ad culpam mor
 talem, vel venialem iuxta materiam grauitatem, lib. 1.
 t. 2. c. 1. n. 5. p. 11
LEX non extenditur ad præterita, sed trahitur ad futura,
 lib. 1. t. 2. c. 2. n. 2. p. 12

LEX noua Iuria antiqui declaratoria, quando extendatur ad
 præterita, lib. 1. t. 2. c. 2. n. 3. p. 12
LEX non obligat ignorantem, lib. 1. t. 2. c. 2. n. 4. p. 13
LEX seu constitutio non habens decretum iuratum, ut liget,
 necessarium requisitum est, ut fiat illius publicatio, lib. 1.
 t. 2. c. 2. n. 6. p. 13
LEX ligare non potest, nisi à die publicationis, vel post duos
 menses, lib. 1. t. 2. c. 1. n. 8. p. 13
Leges Summi Pontificis vim habent obligandi quāprimū
 in Curia Romana publicantur, lib. 1. t. 2. c. 2. n. 10. p. 13
LEX, vel statum Episcopali non valet sine consensu Ca
 piuli, lib. 1. t. 2. c. 6. n. 9. p. 10
LEX Civilis iusta obligat in foro Conscientiæ, lib. 1. t. 2.
 c. 7. n. 1. p. 17
LEX penalis, etiam ipso facto, vel ipso iure penam con
 stituit, minimè potest non obtemperantibus gignere
 obligationem, qua debeat reus luere, & soluere penam
 in foro conscientiarum ante iudicis sententiam, lib. 1. t. 2.
 c. 7. n. 6. p. 17
LEX potest facere ut non scriptum pro scripto habeatur,
 lib. 1. t. 2. c. 9. n. 8. p. 10
Leges, & statuta Laicorum Ecclesiæ, & earum bona nulla
 tenus ligant, lib. 1. t. 2. c. 10. n. 1. p. 23
Leges Civiles Imperiales tacite, vel expresse Clericorum
 mentionem facientes eos ligare minimè valent, lib. 1. t. 2.
 cap. 10. n. 1. p. 23
LEX, siue constitutio Civilis alienari prohibens bona im
 mobilia Ecclesijs, siue personis Ecclesiasticis. omnino illicita
 est, lib. 1. t. 2. c. 10. n. 29. p. 26
LEX debet esse clara, dubia enim sibi ipsi parat infidias, lib. 1.
 t. 2. c. 12. n. 2. p. 29
LEX habens multiplicem sensum non potest allegari ad de
 cisionem casuum, ibid. n. 4. p. 29
LEX quæ delinquenti occasionem præbet, non valet, lib. 1. t. 2.
 c. 10. n. 13. p. 28
LEX promulgatio necessaria est ut vim habeat obligandi,
 lib. 1. t. 2. c. 1. n. 9. p. 13
LEXM extendere licet ex identitate rationis, lib. 1. t. 2. c. 2.
 n. 9. p. 15, & lib. 2. t. 30. c. 4. n. 2
LEX si voluitur, expressit, lib. 1. t. 2. c. 3. n. 14. p. 146
LEX id noluisse præsumitur cum facile id exprimere potuis
 set, nec exspectat, ibid. n. 15. p. 146
LEX posterior nonquam censetur reuocare primam nisi de
 prima faciat expressam mentionem, lib. 1. t. 2. c. 14. cap. 4.
 nu. 5. p. 175
LEX vel statum vbi requirit quod actus fiat ab aliquo
 scienter, debet libellari de scientia, & probari, lib. 1. t. 2.
 c. 41. n. 5. p. 255
LEX decretana, & lex iurisdictionis quæ, remissus lib. 1.
 t. 31. c. 18. n. 1. p. 277, & tit. 33. c. 9. n. 6. p. 285
LEX nō debet habere vnam syllabam superfluum, & vacuum,
 lib. 2. t. 33. c. 6. n. 2. p. 284
LEX vbi non distinguit nec nos distinguere debemus, ibid.
 n. 12. p. 284
LEX seu dispositio Principis non acceptata nec moribus
 ventium comprobata, non ligat subditos, lib. 1. t. 34. c. 1.
 n. 9. p. 291
LEX cum est abrogata penam sustinet recitator, & audi
 tor, lib. 2. t. 3. c. 18. n. 9. p. 354
LEX penalis vtiens verbo, alij participio significante adio
 nem futuri temporis sententiam à iudice ferendam con
 tinet, lib. 2. t. 3. c. 1. n. 17. p. 410
Leges licet non designant sacros Canones imitari, ita
 etiam sacri Canones non designantur Imperatoris leges
 tati, lib. 5. t. 33. c. 18. n. 3. p. 392
Leges sine Canone valent parum, ibid. n. 3
Leges seculares inquam inferiores factis Canonibus sim
 pliciter, ibid. n. 4
Leges publicæ audiæ prohibitum est monachis, Sacerdoti
 bus, Archidiaconis, decanis, plebanis, & alijs personarum
 habentibus ibid. n. 6
LEX contingit: varia solum comminatoria ferendam sen
 ten

Index rerum, & verborum

tendiam nunciat, lib. 5. t. 15. c. vnic. n. 3. p. 354
Leges Principum bona naufragantium eorum hinc pertinere declarant, sunt inique, ac regulæ fidei aduersari dicuntur, lib. 5. t. 19. c. 3. n. 8. p. 263
Lex omnis penalus viens verbuatur participio significante ad omem su uti temporis sententiam ferendam a iudice continet, lib. 5. t. 19. c. 5. n. 7. p. 276
Lex declaratoria trahitur ad præteritis, ibid. n. 10
Legis auxilium frustra inuocat qui committit in legem, lib. 5. t. 19. c. 14. n. 2. p. 283
Lex, vel statutum quod alter pro alterius delicto puniatur, est odiosum, & rigore plenum, lib. 5. t. 23. c. 2. n. 8. p. 301
Lex a Principe lata venationem prohibens an obliget ad mortale, lib. 5. t. 24. c. 1. n. 8. p. 302
Lex Canonica, & Civilis potest altera alterius prohibitionem nouis penis coadiuuare, lib. 5. t. 23. c. 2. n. 16. p. 340
Leges humanæ mutari possunt, lib. 4. t. 14. c. 8. n. 2. p. 78
Lex non est posita iusto, lib. 3. t. 21. c. 10. n. 3. p. 95
Lex vel statutum si viatur verbo, priuatur in tempore futuro, nunquid importet latam, vel ferendam sententiam, remissus lib. 3. t. 10. c. 5. n. 3
Lex prohibens loquens de certis religiosis in alijs locum non habet etiam data humanitatis ratione, lib. 2. t. 22. c. 4. n. 2. p. 607
Leges, seu statuta prohibentia filiis matrimonium contrahere oblique parentum consensu sunt inuolida, lib. 4. t. 1. c. 13. n. 7. p. 11
Legis duplex prohibitio magis operatur, quam simplex, lib. 4. t. 5. c. 4. n. 5. p. 41
Lex Canonica in foro seculari seruanda est ubi agitur de materia peccati, etiam ventalis, lib. 5. ut. 34. cap. 6. num. 3. pag. 400
LIBELLVS in scriptis offerendus est, lib. 2. t. 3. c. 1. n. 2. p. 381
Libellus quid sit, definitur ibid. n. 4
Libellus quæ contempere debeat, remissus ibid. n. 5
Libellus generalis, & incertus vti inuolida non est admittendus, lib. 2. t. 3. c. 1. n. 2. p. 381
Libellus generalis in petitione fructuum, usufructuum, damnorum, expensarum, & interdicti valet, ibid. n. 4
Libellus incertus in ciuilibus parte non opponente valet, ibid. num. 5
Libellus incertus in petitione hereditatis valet, vel quando incertitudo causatur ex parte rei, ibid. n. 6. & 7
Libellus alternatiuus non valet, ibid. n. 8
Libellus alternatiuus validus est quando tractatur de rescissione in materia, lib. 2. c. de rescissio. vend. & in actione hypothecaria, ibid. n. 9. & 10. & in minore n. 11
Libellus vnus sufficit pro diuersis causis, lib. 2. t. 22. c. 10. n. 2. p. 539
Libellus alternatiuus admittitur vbi vnus est in obligatione, & aliud in solutione, lib. 3. t. 21. c. 5. n. 5. p. 859
Libellus alternatiuus an admittatur, ostenditur lib. 1. t. 4. c. 8. n. 21. p. 378
Libelli qualitem præsumere debemus ex verbis sententiæ, lib. 3. t. 30. c. 31. n. 9. p. 935
Libellus vbi continet plura capita valet sententia super aliquibus, nec in reliquis censetur iudex condemnare, vel absolueri, lib. 3. t. 31. c. 12. n. 5. p. 973
Libellus ineptus quis dicatur, remissus lib. 2. t. 1. c. 25. n. 2. p. 355
Libellum vnum offensum, & postea ante litem contestatam alium dans pro emendatione delictis à primo, non videtur desistere à tota causa, ibid. n. 4
Libello quando peneat aliqd contra Iuris regulas debet exprimi causa eius qua peti possit, lib. 5. t. 6. c. 47. n. 2. p. 135
LIBERI parentibus excommunicatis iure communicare possunt, lib. 5. t. 19. c. 31. n. 6. p. 159
Liberi homines obides dari non possunt, lib. 3. t. 24. c. 9. n. 2. p. 559
Liber homo non potest pignori, nec propter res alienum detineri, lib. 3. t. 11. c. 2. n. 2. p. 858
LIBERA rei tradi debet, lib. 3. t. 22. c. 10. n. 4. p. 540

LIBERALIS nemo existit in necessitatibus, lib. 3. t. 5. c. 9. n. 6. p. 740
LIBERALITAS est proprie Principum, lib. 1. t. 3. c. 15. n. 2. p. 44
LIBERE fieri non dicitur quod fit ad postulationem Principis, lib. 1. t. 6. c. 16. n. 2. p. 101
Liberiorum fauore tutus est agendum quando is, qui deliquit, plures filios habet, lib. 4. t. 14. c. 6. n. 11. p. 77
LIBERTAS ob ingratitudinem reuocari potest, lib. 3. t. 24. c. 10. n. 11. p. 881
Libertatis causa dicitur inestimabilis, lib. 2. t. 28. c. 11. n. 9. p. 630
Libertatem amittendi ex periculo inducitur iustus motus, lib. 2. t. 28. c. 73. n. 15. p. 677
LIBERTVS Clericus ob ingratitudinem commissam in proutum in seuiturum reuocari non potest, lib. 3. t. 24. c. 10. n. 14. p. 881
Liberti ob ingratitudinem reuocantur in seuiturum, lib. 2. t. 28. c. 3. n. 2. p. 197
Liberti non sunt ordinandi nisi fuerint directè manumissi, lib. 1. t. 18. c. 5. n. 2. p. 198
LIBRI censuæ Ecclesiæ, vel alterius loci probant Canonis præstationem, & possessionem, & an probent dominium, ostenditur lib. 2. t. 26. c. 13. n. 2. p. 597
Libros probatos habentes, aut legem, si sint hæreticorum, subiant excommunicationi Bullæ in Cena Domini, lib. 5. t. 7. c. 4. n. 5. p. 200
Libros hæreticorum retinere dicitur non solum is, qui domus suos alios tenet, sed etiam qui in aliena, ibid. n. 6
Libros hæreticorum impræmissos sunt excommunicati in Bulla Cena Domini, & possunt puniri tanquam illorum fauores, ibid. n. 7
LICENTIA Prælati requiritur vt beneficiari ratione studij se abientare possint, lib. 3. t. 4. n. 7. p. 725
Licentia pro absentia causa studij est accipienda etiam à Prælato cum quis super eadem res indulum obtinuit à Sede Apostolice, lib. 3. t. 4. c. 12. n. 3. p. 730
Licentia ad percipiendos fructus beneficiorum in absentia non expirat mortuo concedente, lib. 3. t. 4. cap. 16. n. 4. pag. 732
Licentiam à suo Prælato habens transeundi ad aliam religionem si ante professionem vult reuerti, fratres prioris Religionis tenentur eam recipere, lib. 2. t. 14. cap. 12. n. 2. p. 181
Licentia transeundi ad strictiorem Religionem necessario petenda est ante transitum expectando debito tempore respectu superioris, lib. 3. t. 31. c. 12. n. 17. p. 954
Licentia ingrediendi strictiorem Religionem quando dubitatur quo animo, bono ne an malo superior denegauerit, cuius tunc iudicio sit standum ostenditur ibid. n. 24. pag. 955
Licentia, quam Concil. Trid. requirit in beneficiis ad se abientem, peti, & obtineri debet, & mortui Episcopi concedente non expirat, lib. 3. t. 4. c. 4. n. 4. p. 724
Licentia Episcopi in duobus mensibus à Concil. Trid. concessis ad se abientandum an requiratur, ostenditur ibid. num. 5
Licentia concessa à summo Pontifice Religiosis testandi intelligitur ad vius prius, lib. 3. t. 26. c. 3. n. 21. p. 887
Licentia Religiosis per Papam concessa ad testandum debet esse expressa, & non expirat etiam re integra morte concedentis, nec extinguuntur primo actu, & sufficit si post testamentum conditum superueniat, ibid. n. 12. 13. 14. & 15. p. 887
Licentiam, quam concedit Episcopus, obediendi potest Capitulum sede vacante, lib. 3. t. 9. c. 2. n. 11. p. 784
LICITVS rei datus operari non tenetur de quacunque eade quæ inde sequatur, lib. 5. t. 12. c. 15. n. 3. p. 243
Licet rei operari datus, adhibentique iustitiam diligenter nec alicui nocet aliquid aliquem non est homicida, nec peccat, lib. 5. t. 12. c. 23. n. 3. p. 249
LICENTIA gallicana sunt ligna ex quibus fieri solent personæ,

Collectan. in quinque libros Decretal.

triremes, & aliud quodvis genus nauis, lib. 5. t. 6. c. 6. n. 7. p. 190
LIS dicitur inota postquam fuerit contestata, lib. 5. t. 40. c. 30. n. 2. p. 491
Lium introductio criminum occasione, & alia delictum præbet, lib. 1. t. 14. c. 5. n. 2. p. 443
Litibus viam aperire leges abhorrent, in premoio nu. 35 pag. 5
Lites sunt potius restringendæ quam laxandæ, lib. 1. t. 3. c. 28. n. 11. p. 59
Lis ubi est inter duos filios, parentes possunt esse testes, lib. 2. t. 10. c. 12. n. 15. p. 105
Lite pendente super re emphyteutica inter duos directos domanos, vel heredes, non incidit in commissum emphyteuta ob non solutionem canonis, lib. 3. t. 18. cap. 4. n. 128. p. 845
Liti qui renunciat simpliciter non præsumitur id facere animo donandi, lib. 5. t. 3. c. 32. n. 5. p. 173
Lite pendente inter præfatos non potest patronus laicus variare, lib. 3. t. 18. c. 24. n. 3. p. 1011
Lite contestata super vno libello priori mutato partes ad alium defendere non poterunt, lib. 2. t. 1. c. 5. n. 3. p. 355
Litis contestatio fit per petitionem oppositam, & responsionem secutam, lib. 2. t. 5. c. 1. n. 2. p. 385
Litis contestatio inducit etiam per verbum credit, vel non credit, vel nequit, responsum articulis conventionalibus esset, ibid. n. 3
Litis contestatio non fit quando responso conditionalis efficit, vel respondens protestatur se citra animum contestandi litem respondere, ibid. n. 4
Litis contestatio est terminus substantialis iudicii sine qua sententia lata, & probationis factæ vitio nullitatis laborant, ibid. n. 5
Litis contestatio in quibus casibus non requiratur, ostenditur ibid. n. 6
Lite non contestata ad definitivam sententiam proceditur adversus totum contumacem, lib. 2. t. 6. c. 5. n. 16. p. 392
Litis dubij eventus vendito ob lesionem ultra dimidiam rescindi potest, lib. 3. t. 17. c. 3. n. 12. p. 815
Litis pendencia quando inducitur ex exceptione, ostenditur lib. 1. t. 25. c. 4. n. 10. p. 585
Lites cessant debent terminari, lib. 2. t. 27. c. 1. n. 2. p. 606
Ligandi iustam causam habere censetur, qui habet pro se opinionem alicuius magni doctoris, lib. 5. t. 37. c. 4. n. 7. p. 417. & lib. 2. t. 14. c. 5. n. 8. p. 443
Ligandi iustam causam vitium non habuisse in dubio presumitur, lib. 5. t. 37. c. 4. n. 8. p. 411
Ligandi iusta causa que sit in arbitrio iudicis relinquatur, lib. 2. t. 14. c. 5. n. 7. p. 443
Ligandi iustam causam in dubio non presumitur vitium habuisse, ibid. n. 9
LITIGATOR non consentiens testibus productis per suum advocatum generaliter eos reprobandos potest postmodum illis vi, lib. 1. t. 20. c. 31. n. 6. p. 511
LITIGIOSA res est de causis domino causa movetur inter petitores, & possiditorem iudiciali conventionione, lib. 2. t. 30. c. 1. n. 2. p. 681
Lingiosa res dicitur quando pendet lis super quasi dominio directo, vel vili, ibid. n. 3
Lingiosa res dicitur quando pendet lis super usufructu, ibidem nu. 4
Lingiosi vitium non inducitur in summarissimo possessione, ibid. n. 7
Lingiosa res alienari non potest, & si alienetur alienario est nulla, ibid. n. 8
Lingiosa res alienari non potest etiam favore pie causæ, ibid. n. 12
Lingiosa res mobilis alienari non potest nisi sit tempore peritura, ibid. n. 15. p. 683
Lingiosa res in personam etiam coniunctam alienari non potest, ibid. n. 17
Lingiosi vitium nocet litigantibus, non autem extraneis,

ibidem numero 25. pagina 683
Lingiosi vitium cadit in beneficiis Ecclesiasticis, ibid. n. 28
Lingiosi vitium non inducitur in causa beneficii in qua non principaliter agitur cuius esset beneficium, sed tantum agitur de iure presentandi inter patronos, ibid. n. 32
Lingiosi vitium tollitur per sententiam, que facit transitum in rem iudicatam, vel quando lis est finita per sententiam, & illius executionem, ibid. n. 33
Lingiosa res non efficitur quando lis super ea mora est iniusta, vel calumnia, vel quando agens sine actione agit, nec ex processu nullo, aut cum falso procuratore facto, aut per pendentiam litem coram arbitris, vel per appositionem sequestri, ibid. n. 34
LITTERATI hac tempestate non cognoscuntur nec æstimantur, lib. 3. t. 5. c. 28. n. 17. p. 755
Litterati in Ecclesia Dei dicuntur radij Solis, & Stellæ, lib. 5. t. 1. c. 5. n. 2. p. 185
LITTERAE missuarum recognitio qualis sufficiat, ostenditur lib. 2. t. 22. c. 1. n. 7. p. 534
Litteræ ad lites non possunt abique mandato speciali impetrari, lib. 1. t. 3. c. 28. n. 16. p. 59
Litteræ priores tantquam specialis derogant posterioribus generalibus ab Episcopo impetratis, lib. 1. t. 3. cap. 40. n. 3. p. 68
Litteræ citatorum per editum debent poni in loco publico, lib. 2. t. 15. c. 4. n. 2. p. 449
Litteræ Episcoporum, & similium Ordinariarum faciunt fidem, lib. 1. t. 19. c. 7. n. 2. p. 459
Litteræ remissionis condemnationum non valent nisi quolibet facti causa exprimitur, lib. 2. t. 14. c. 2. n. 4. p. 441
Litteræ obtentæ contra Ryllum Romanæ Curie non censentur à Papa concessæ, lib. 1. t. 2. c. 2. n. 6. p. 13
Litteræ propter defectum non viciantur rescriptum, lib. 2. t. 22. c. 11. n. 2. p. 540
Litteræ corruunt in totum ubi in aliqua parte, vel articulo illatum per dolum, vel maliciam imperantis falsum aliquod exprimitur, aut verum suppressitur, lib. 1. t. 3. c. 20. n. 4. p. 50
Litteræ clausæ in iudicio fidem non faciunt, sed patentes, lib. 5. t. 37. c. 10. n. 2. p. 361
Litteras alicui iudici directas qui clausas recipit, non debet eas aperire, sed aperendas iudici tradere, aliàs puniunt, ibid. n. 3
Litteras patentes recipientes contenta in illis videtur approbata, non ita si clausas, ibid. n. 4
Litteras alienas aperientes quas pecnas incurant, ostenditur lib. 1. t. 29. c. 33. n. 2. p. 150
Litteras alienas aperire, & legere quando sit peccatum mortale, ostenditur ibid. n. 3
Litteras relationis vnius iudicis aperiens etiam si dirigeretur summo Pontifici non tenetur poena falsi sed poena extraordinaria, ibid. n. 5
LITTVRAE quando habent causam manifestam, quam approbat periti, non faciunt falsitatis suspensionem, lib. 1. t. 22. c. 6. n. 10. p. 537
LOCATIO rerum Ecclesiarum infra quod tempus sit permittenda, ostenditur lib. 3. t. 13. c. 9. n. 1. p. 803
Locatio ad longum tempus seu in perpetuum non potest fieri à prohibito alienare, lib. 3. t. 13. c. 3. n. 12. p. 799
Locatio ob lesionem ultra dimidiam rescindi potest, lib. 3. t. 17. c. 3. n. 15. p. 815
Locator si locata domo indigeat ad patrem, vel ad suum filium, aut fratrem, potest conductorem expellere, lib. 3. t. 18. c. 3. n. 11. p. 817
Locator durante tempore locationis potest expellere conductorem si domus locata indigeat refectione, ibid. n. 20. pag. 828
Locator non potest conductorem expellere si necessitas existat tempore locationis, ibid. n. 31
Locator si propter superuenientem necessitatem conductorem expellat non tenetur ad interesse, ibid. n. 32
Locator etiam extra causam necessitatis non tenetur prætere stare

Collectan. in quinque libros Decretal.

Maleficium dicitur quando vir non potest vxorem cognoscere, cum proffit ad alias accedere, frigiditas verò quoad omnes vniuersalis est, ibid. n. 10

Malefici signum quod sit, offenditur ibid. n. 11.

Malefici a testimonio repellitur, l. 1. c. 20. c. 3. n. 17. p. 488

MALITIA quando dicitur supplere xitatem, offenditur lib. 4. t. 3. c. 9. n. 5. pag. 30

Malitiosè fieri dicitur quod fit iniuriis, dolo adhibito, lib. 4. t. 3. c. 3. n. 19. pag. 37.

Malitia & dolus nulli parocinari debet, lib. 2. t. 1. c. 3. n. 5. pag. 441

Malitiosum non est indulgendum, lib. 1. tit. 3. c. 23. n. 2. pag. 14

Malitiosum hominum occurrendum, lib. 4. t. 18. c. 5. n. 3. p. 116

MALORVM confortia bonos contrahunt, lib. 4. t. 13. c. 9. n. 4. pag. 73

MALA non sunt facienda, vt inde eueniat bona, lib. 5. t. 19. c. 4. n. 8. pag. 379. & t. 1. c. 3. n. 3. pag. 206

Malum minus consilium licitum est grana vitandi maioris, quando is, cui consilium, constitutum apud se habebat maius illud malum perpetrare, ibid. n. 9.

Malum minus cum preiudicio tertij in particulari suadere non licet, ibid. n. 10

MANCIPIA Christiana ad dominorum hæresim libertatem consequuntur quamvis domini hæretici redeant ad fidem, lib. 5. t. 7. c. 16. n. 5. pag. 219.

Mancipiorum instrumentis donatus, & traditis mancipia ipsa donata intelliguntur, lib. 1. t. 9. c. 7. n. 5. pag. 254

MANDANS percuti clericus si post mortem ipsius mandantis is, cui hoc mandatum erat, clericum percutisset, non excommunicatur, lib. 1. t. 39. c. 6. n. 6. pag. 440

Mandans in ecclesia occidi aliquem existentem extra Ecclesiam eius non gaudet immunitate, lib. 3. t. 49. c. 10. n. 9

Mandans an & quando panisur eadem pena, qua mandataris, lib. 5. t. 12. c. 6. n. 5. pag. 334

Mandans, & mandataris in eodem libello accusari possunt ibid. n. 17. pag. 335

MANDATVM de providendo habens in aliqua Ecclesiâ curatus, vel diocesis, non poterit providere in Cathedrali, lib. 5. tit. 40. c. 19. n. 4. pag. 485

Mandatum de manutenendo dandum non est, vt quis lucraretur distributionem in absentia, lib. 1. t. 2. c. 6. n. 1. p. 16.

Mandatum de providendo speciale derogat generali precedenti, licet de illo nulla mentio habeatur, lib. 1. t. 3. c. 1. n. 4. pag. 30.

Mandatum vltimum non requiritur ad imperandum beneficium Ecclesiasticum, lib. 1. t. 3. c. 8. n. 8. pag. 39.

Mandati fines sunt diligenter observandi, lib. 1. t. 3. c. 33. n. 4. pag. 53. & t. 5. c. 4. n. 4. pag. 84

Mandatum ob diuturnitatem temporis non presumitur, lib. 1. t. 3. c. 33. n. 8. pag. 64

Mandatum speciale, aut generale non requiritur ad dispensationes, & quævis alia privilegia impetranda, lib. 1. t. 6. c. 20. n. 16. pag. 106

Mandatum in integra morte mandantis expirat, lib. 1. t. 39. c. 19. n. 4. pag. 238

Mendatum de providendo in forma digni non expirat morte Papæ concessantis re integra, ibid. n. 6

Mendatum est stricti iuris, lib. 1. t. 39. c. 32. n. 7. pag. 350

Mendatum ad delictum perpetrandum probatur per scripturam, & subscriptiunculam mandantis, lib. 5. t. 12. c. 6. n. 16. pag. 331

Mandatis Principum est parendum, lib. 1. t. 33. c. 2. n. 4. p. 381

Mandata Papæ contententes hæresim contrahunt, ibid. num. 5

Mandatum generale habens cum clausula ratihibitionis, non potest transigere, lib. 1. t. 36. c. 3. n. 5. pag. 197

Mandatum nisi ostendatur non auditur quis sanguinem alterius procurator, etiam si notarius dicat se vidisse, & legisse, lib. 1. t. 38. c. 1. n. 2. pag. 31

Mandatum procuratorum per testes probari potest, ibid. n. 6. pag. 300

Mandati reuocatio procuratori reuocato incrimanda est, lib. 1. tit. 38. c. 3. n. 1. pag. 307

Mandatum quandoque detegitur non esse sufficiens, corruunt acta, etiam si procurator esset admissus, lib. 1. t. 38. c. 4. n. 4. pag. 308

Mandatum si appareat post sententiam, in eoque confectum tempore causæ iam exiæ, non annullatur acta facta cum procuratore in eo mandato constituto, si prius non fuerit oppositum, ibid. n. 6

Mandatum speciale requiritur ad transigendum, lib. 1. t. 38. c. 9. n. 3. pag. 310

Mandatum generale detrahitur per speciale, lib. 1. c. 38. c. 14. n. 7. pag. 312

Mandatum speciale requiritur ad petendam restitutionem, lib. 1. t. 4. c. 7. n. 6. pag. 327

Mandatum speciale requiritur ad compromittendum, lib. 1. t. 43. c. 9. n. 2. pag. 337

Mandati ratione sortitur quis forum, lib. 2. t. 1. c. 20. nu. 6. pag. 380

Mandatum non solum seruandum est, sed & qualitas illius, lib. 1. t. 13. c. 19. n. 4. pag. 439

MANIFESTE apparere idem est quod legitime per testes, vel aliter secundum Ius, lib. 1. t. 4. c. 1. n. 2. pag. 321

MANVS dicitur quantum quis cum vno pare bouum laborare potest, lib. 3. t. 39. c. 1. n. 3. pag. 1037

MANVM post promotionem amittere Ordinis executioni illi impedita est quoad actus, in quibus opus est manibus, lib. 3. t. 26. c. 2. n. 4. pag. 765

Manum mutilatam habens non potest promoueri ad Ordines, idem si haberet articulas manus, & aridas ad ministerij executionis Ordinis inefficaces, lib. 1. t. 20. c. 6. n. 3. pag. 204

MANVMSSIONIS causa donatio facta inter virum, & vxorem valida est, lib. 4. t. 20. c. 8. n. 14. pag. 136

MANZARES qui dicantur, remissus lib. 1. t. 9. c. 10. n. 19. pag. 158

MARCHIO non definit nobilis appellari, lib. 2. t. 30. c. 16. n. 2. pag. 532

MARABATINI in Portugalia aurei fuerunt temporibus Alphonsi Henrici, & Sancti filij, lib. 5. t. 33. c. 14. nu. 12. pag. 371

Marabitarum, & Matauedinorum æstimatio secundum temporum varietatem qualis fuerit, remissus ibid. n. 13

MARITVM non habere, vel inutilem habere paria sunt, lib. 1. t. 7. c. 3. n. 13. pag. 146

Maritus admittitur in negotijs vxoris sine mandato tanquæ coniuncta persona lib. 1. t. 38. c. 12. n. 2. pag. 311

Maritus presumitur habitare in eadem domo, in qua habitabat eius vxor, lib. 2. t. 14. c. 3. n. 5. pag. 442

Maritus inuidia vxore, & vxor inuidia marito post Matrimonium consummatum non potest intrare Religionem, lib. 3. t. 32. c. 3. n. 2. pag. 667

Maritus si absque licentia vxoris ad summum eueheretur Pontificatum poterat ab ipsa reuocari ei; teneretur debitum reddere, ibid. n. 3

Marito non licet propter adulterium vxoris aliam ipsa viuentem ducere, lib. 4. t. 1. c. 9. n. 5. pag. 7

Maritus non alit vxorem sine causa deprementem extra eius domum, lib. 4. t. 19. c. 4. n. 1. pag. 120

Maritus alit vxorem, quæ etiâ decessit sua culpa, tamen parata est redire, ibid. n. 2

Maritus habet privilegium vti si condemnatur ad restitutionem dotem vxori teneatur solum quantum facere potest, lib. 4. t. 20. c. 1. n. 8. pag. 127

Maritus putatus non habet dilationem ad solutionem dotis putatæ, lib. 4. t. 20. c. 3. n. 5. pag. 130

Maritus postquam semel adulteram vxorem admittit, & reconciliatur, non potest eidem accusare de eodè crimine, lib. 4. t. 20. c. 4. n. 14. pag. 132

Maritus vltra arhas vxorem dotare potest, lib. 4. t. 20. c. 5. num. 3. pag. 132

Marito exigenti dotem a tertio, qui eam promiserat, non obstat

Index rerum, & verborum

obstat exceptio quod vergat ad inopiam si offerat cautionem de restituendo, lib. 4. c. 10. c. 7. n. 2. pag. 134

MARIUS, cui non fuit soluta dos promissa, an possit uxorem expellere, ostenditur, ibid. n. 9

MARIUS donare potest pecuniam ad reficiendas domos doctales incendio consumptas, lib. 4. c. 10. c. 8. n. 7. pag. 135

MARIUS donare potest uxori quid annuum, vel inenituum ad eam cum suis sustentandam, ibid. n. 8

MARIUS conitante Matrimonio potest omnem dotem promissam, vel partem eius uxori remittere, ibid. n. 12

MARIUS potest aculeare vxorem ob violentiam adulteri suspicionem, lib. 5. tit. 16. c. 4. n. 3. pag. 137

MARIUS solus de iure Lusitano & Castellæ contra uxorem, & adulterum querelam intentare potest, ibid. n. 3

MARIUS si contra uxorem agat criminaliter ad poenam, non potest vxor excipere contra illum de simili adulterio, lib. 5. tit. 16. c. 6. n. 3. pag. 139

MARIUS non tenetur suus sibi pignori datos pro solutione dotis in sortem computare, lib. 5. c. 19. c. 16. num. 3. pag. 184

MARIUS, & gener possunt inuicem pacisci vt quid certum intercedat donec dos solatur, ibid. n. 3

MARIUS mercator solus negotiari in pactum potest deducere interesse interim dum dos ei non soluitur, si fuerit promissa a patre, siue ab extraneo, qui dotare non tenetur, ibid. n. 5. pag. 184

MARIUS per decennium tacens non petendo interesse dotis adhuc illud petere potest, ibid. n. 7. pag. 185

MARIUS qui non sustinet onera Matrimonij, nō potest vltima dotis consequi, ibid. n. 10. pag. 185

MARIUS non potest vltimas dotis consequi data ab eq dilacione ad illius solutionem, ibid. n. 11. pag. 185

MARTYR facit iuramentum qui orat pro martyre, lib. 3. c. 41. c. 6. n. 12. p. 1067

MASCVLII antiquitus caneant cum forminis in choro, lib. 5. tit. 19. c. 16. n. 3. pag. 447

Masculus plus creditur, quam forminis, lib. 3. c. 20. cap. 32. n. 10. pag. 112

MASCVLINVM in reſcriptis concipit femininum, & quod regulariter in alijs materijs, ostendatur lib. 1. c. 3. c. 36. n. 5. pag. 66

MATER iplo iure amittit filiorum tutelam per transitum ad secundas nuptias, non autem per sponsalia de futuro, lib. 3. tit. 18. c. 67. n. 3. pag. 672

Mater an possit filium vendere in maxima necessitate, remittitur lib. 3. tit. 18. c. 6. pag. 817

Mater tenetur filios tuenno alere, lib. 3. tit. 33. c. 2. n. 8. p. 980

Mater sola non alit filium, qui fuit conceptus in Matrimonio putatio, quod exinde fuit dissolutum, lib. 4. tit. 17. c. 2. n. 16. pag. 93

Mater filium occidens iracundiæ calore submoto in monasterium detruditur ad perpetuam poenitentiam agenda, lib. 5. tit. 10. c. 1. n. 5. pag. 326

Matris conditionem de iure Ciuili quoad seruitutem sequuntur filij, lib. 4. tit. 19. c. 3. n. 4. pag. 60

Matris Ecclesiæ illa dicitur, quæ habet alias Ecclesias sibi subiectas, lib. 3. tit. 48. c. 3. n. 7

Matris Ecclesiæ de iure communi fundata est quoad decimas prædiales fuz parochiz, lib. 3. tit. 30. cap. 29. num. 7. pag. 933

MATRIMONIALES CAUSÆ semper per Papam Episcopos delegantur, lib. 1. c. 10. c. 16. n. 3. pag. 216

Matrimonialis causa à Summo Pontifice non solum à pispis, sed etiam inferioribus delegari potest, lib. 1. c. 19. c. 4. n. 3. pag. 466, & tit. 29. c. 17. n. 3. pag. 232

Matrimoniali in causa non deferunt iuramentum suppletorium, quando agitur de Matrimonio dissoluto, lib. 2. c. 19. c. 2. n. 17. pag. 463

Matrimonialis causa cognitio Episcopalis est, lib. 5. c. 31. c. 12. n. 3. pag. 370

Matrimonialis causa iudicatur secundum Ius Canonicum, lib. 5. tit. 21. c. 5. n. 4. pag. 140

MATRIMONIUM contrahitur etiam inter Infideles, non tamen vt Sacramentum, sed vt contractus, lib. 1. c. 1. c. 3. c. 11. n. 1. pag. 302

Matrimonij causa quando principaliter agitur potest idem Iudex de causa deus cognoscere, lib. 2. c. 16. c. 4. num. 13. pag. 388

Matrimonium si quis contrahat temporibus prohi bitis licet peccet mortaliter, quia illicitè facit, validè tamen contrahit, lib. 2. c. 9. c. 4. n. 3. pag. 404

Matrimonium consummatur tempore prohibito, quod fuerat iam contractum tempore non prohibito, nulla culpa est, lib. 2. c. 9. c. 4. n. 7. pag. 404

Matrimonium per testes de auditu probari potest, lib. 2. c. 10. c. 33. n. 15. pag. 514

Matrimoniali in causa testes publicatis, seu editis attestantibus admittuntur, lib. 1. c. 20. c. 35. n. 7. pag. 516

Matrimonij contractus omnes alios suorum, & prærogatiuas antecedit, lib. 2. c. 10. c. 39. n. 3. pag. 644

Matrimonium pro filijs an & quando parentes contrahere possint, lib. 1. c. 38. c. 10. n. 3. pag. 310

Matrimonium probatur per diutina decem annorum cohabitationem cum alijs admapiculis, lib. 2. c. 23. c. 11. num. 2. pag. 54

Matrimonium probatur per sanam viciniam concurrentibus alijs administris, ibid. n. 4

Matrimonium est maris, & foris coniunctio, ibid. n. 6

Matrimonium, quando est nulliter contractum ex defectu consentis, clerici sic contrahentes non amittunt beneficia, lib. 3. tit. 3. c. 10. n. 10. p. 717

Matrimonij ratu vinculum omnino dicitur per solemne Religionis professionem alterius sponsi, & coniux manens in seculo est omnino à vinculo solutus, lib. 3. tit. 32. c. 2. n. 3. p. 565

Matrimonium non consumatur per copulam precedentem, ibid. n. 6. p. 666

Matrimonium consumatur per copulam vi extortam, ibid. n. 8

Matrimonium an fuerit verum inter beatissimam Virginem, & Iosephum, lib. 3. tit. 32. c. 3. n. 8. p. 567, & lib. 4. tit. 5. c. 7. n. 4. p. 45

Matrimonium contractum à coniuge inualide professio, & reuocatur post alterius coniugis obitum, ratum est, peccat tamen se habet alter contrahens itaque violator voti simplicis castitatis, ibid. n. 9

Matrimonium ratum dimittit per professionem Militaris Ordinis sancti Iohannis Hierosolymitani, lib. 3. tit. 32. cap. 7. n. 3. p. 569

Matrimonium ratum non dissoluitur per vota emissa à Mantellatis, & à quibuscunque variis tertij Ordinis Sancti Francisci, ibid. n. 4

Matrimonium ratum non dissoluitur per vota coadiutorum formatorum emissa in focierat Iesu, ibid. n. 6

Matrimonium ratum nunquam dissoluitur per ascensum ad Episcopatum, ibid. n. 7

Matrimonium propter infidelitatem votis dissoluitur quoad thorum, lib. 3. tit. 32. c. 2. n. 3. p. 578

Matrimonium cur magis dicatur à matre, quam à patre, remittitur lib. 3. tit. 33. c. 2. n. 5. p. 580

Matrimonium valet quamuis non fuerit consuetudo regionis, lib. 3. tit. 3. c. 1. n. 2. p. 1

Matrimonium putatiuum publicam honestatem producit, lib. 4. tit. 2. c. 64. n. 6. p. 5

Matrimonij Sacramentum quoad sui substantiam licitè, & indistinctè tempore interdicti contrahi potest, lib. 4. tit. 1. c. 11. nu. 10. p. 10

Matrimonialis contracta inter amore excecatos vt plurimū exitum habent infelicem, lib. 4. tit. 1. c. 1. n. 5. p. 11

Matrimonium à filiosum. contractum sine parentum consensu validum est, lib. 4. tit. 1. c. 1. nu. 6. pag. 11. & tit. 5. c. 5. nu. 2. p. 39

Matrimonium contractum metu cadenti in constantem virum ad eum finem iniuste inuiculus, est nullum, lib. 4. tit. 1.

Collectan. in quinque libros Decretal.

tit. i. c. 14. num. 3. pag. 13. & tit. 7. c. 1. num. 3. pag. 53
Matrimonium pendente lite contractum valet, lib. 4. tit. 1. c. 18. nu. 3. p. 14
Matrimonium secundum contrahere non potest mulier, nisi per certum nuncium certificata fuerit de morte primi viri, lib. 4. tit. 1. c. 19. n. 3. p. 14
Matrimonium, quod quis contraxit cum meretrice validum est, lib. 4. tit. 1. c. 20. n. 3. p. 16
Matrimonium metu graui extortum ratificatur per diuinam habitationem mortuum, & spontaneam, lib. 4. tit. 1. c. 21. nu. 1. pag. 17
Matrimonij quæ sit materia, & forma, ostenditur lib. 4. tit. 1. c. 26. nu. 8. pag. 21
Matrimonium coactum non ratificatur per copulam subsequentem metu graui extortam, lib. 4. tit. 1. c. 18. n. 4. p. 13. & 7. c. 2. n. 4. p. 13. & 18. c. 1. n. 3. p. 116
Matrimonia præsumpta cessant per Concil. Trid. lib. 4. tit. 1. c. 30. n. 3. pag. 23
Matrimonium de presenti prius contractum præfertur secundum etiam copula carnali consumato, lib. 4. tit. 1. c. 31. nu. 4. pag. 24
Matrimonium ante pubertatem inimam validum est, si aditus potentia generandi, & sufficientis discretio ad se obligandum, lib. 4. tit. 1. c. 3. n. 3. p. 27
Matrimonium contractum ante legitimam ætatem validum est, si malitia suppleat ætatem, lib. 4. tit. 1. c. 9. nu. 1. p. 30
Matrimonium adulteris Pontificum prohibitionem irritum, quando sit validum, ostenditur lib. 4. tit. 2. c. 13. nu. 1. pag. 24
Matrimonium feminæ, cui modicum tempus ad duodecimum annum completum deficit, est inualidum, nisi malitia suppleat ætatem, lib. 4. tit. 2. c. 14. n. 3. p. 33
Matrimonium inter impuberes contractum vi validum sit non satis est, vt malitia suppleat ætatem, sed vitæ requiritur discretio, & prudentia requisita ad conjugalem consensum, lib. 4. tit. 2. c. 14. n. 1. p. 33
Matrimonium per subarhationem contrahitur, lib. 4. tit. 2. c. 14. nu. 6. pag. 33
Matrimonium contractum inter impuberes obligat, vt sponsalia, lib. 4. tit. 2. c. 14. n. 8. p. 33
Matrimonium quando negatur clandestine contractum ei, qui stat pro illo, incumit probatio, lib. 4. tit. 3. cap. 1. n. 2. pag. 34
Matrimonij omnis probatio vbicunque deficit non est exigenda iuramentum a reo, fed potius potest absolueretur, lib. 4. tit. 3. c. 2. n. 2. p. 34
Matrimonium, quod sit denunciationibus omittis, dicitur clandestinum, lib. 4. tit. 3. c. 3. n. 7. p. 37
Matrimonium validum dissoluit priora sponsalia, in tantum quod illo soluto nulla est perfectio obligatio superius, lib. 4. tit. 4. c. 1. n. 2. p. 37
Matrimonium iustum contra interdictum Ecclesiæ an sit nullum, lib. 4. tit. 5. c. 4. n. 1. p. 39
Matrimonium nec dicitur, nec conditionem recipit, lib. 4. tit. 5. c. 1. n. 3. pag. 43
Matrimonium sub conditione contractum ea pendente, dirimitur per secundum potius contractum, lib. 4. tit. 5. c. 1. nu. 4. pag. 43
Matrimonium contractum sub ea conditione, si pater consenserit, regulariter ex primo illius consensu, aut dissensu, lib. 4. tit. 5. c. 5. nu. 6. p. 43
Matrimonium contractum sub conditione honeste non efficitur matrimonium adueniente conditione, fed tantum sponsalia, nisi nouus consensus accedat, lib. 4. tit. 5. cap. 5. nu. 7. pag. 43
Matrimonium contractum inter inhabiles sub illa conditione, si Papa dispensauerit, non efficitur validum adueniente conditione absque nouo consensu, nisi dispensatum fuerit in radice, lib. 4. tit. 5. c. 5. n. 8. p. 43
Matrimonium inter consanguineos nulliter contractum censetur à Papa dispensatum in radice, lib. 4. tit. 5. cap. 5. nu. 10. pag. 43

Matrimonium irritum sub necessaria conditione est absolutum, & validum, lib. 4. tit. 5. c. 6. nu. 5. p. 44
Matrimonium contractum sub conditione impossibili est statim validum illa reiecta, lib. 4. tit. 5. c. 7. nu. 1. p. 45
Matrimonium inter Christianum, & Iudæam non subsistit, lib. 4. tit. 5. c. 7. n. 14. p. 46
Matrimonium inter Christianum, & Hæreticum an sit validum, remittitur lib. 4. tit. 5. c. 7. n. 15. p. 46
Matrimonium post Sacrum Ordinem contractum est irritum, lib. 4. tit. 6. c. 1. nu. 2. p. 47
Matrimonium contractum post Sacrum Ordinem vi præcisa, vel metu in constantem vitum cadente susceptum, non est irritum, lib. 4. tit. 6. c. 2. n. 3. p. 47
Matrimonium contrahere possunt in minoribus Ordinibus constituti, lib. 4. tit. 6. c. 3. nu. 2. p. 47
Matrimonium cum aliqua contractum viuentem primo coniuge, & supersitit impedimentum dirimens est, lib. 4. tit. 7. c. 4. nu. 1. pag. 53
Matrimonium, quod liber contraxit cum serua ignorans seruam esse, sit validum, si post cognitam seruitem habeat copulam cum ea, sed quod a tanto Concilio Trid. ostenditur lib. 4. tit. 7. c. 4. n. 5. p. 59
Matrimonium est nullum ex errore personæ, aut conditionis durante ipso errore, lib. 4. tit. 7. c. 2. n. 7. p. 60
Matrimonium liberi cum ancilla ignorato errore conditionis iurilicis, valet si transferat decennium, ex quo illa ancilla est in libertatis possessione, lib. 4. tit. 7. c. 3. n. 3. p. 60
Matrimonium consummatum solum significat eam conjunctionem per quam Christus factus est vna caro cum Ecclesia per Incarnationis mysterium, lib. 4. tit. 11. cap. 4. nu. 3. pag. 64
Matrimonium apud infideles valide contrahi potest, lib. 4. tit. 14. c. 4. nu. 2. pag. 75
Matrimonium inter Iudæos irritum pacto expresso, vt liceat dare libellum repudij secundum eorum ritum, est inualidum, lib. 4. tit. 14. c. 4. n. 4. p. 76
Matrimonium inter consanguineos olim fuit interdictum vsque ad septimum gradum, hodie verò vsque ad quartum, lib. 4. tit. 14. c. 8. n. 3. pag. 78
Matrimonij prohibitio, & irritatio inter ascendentes, & descendentes iure naturæ inducitur ad quem gradum protrahatur, remittitur lib. 4. tit. 14. c. 8. n. 6. pag. 79
Matrimonium inualidum ob impedimentum dirimens, impetrata illius dispensatione non reconualescit, nisi accedat nouus viri, & consensus, lib. 4. tit. 14. c. 8. n. 7. pag. 79
Matrimonium iam contractum dissoluitur propter impotentiam coeundi, lib. 4. tit. 15. c. 1. n. 4. pag. 81
Matrimonium iustum cum sit impotens, aut æcta, vt tali defectui absque miraculo subueniri non possit, est tanquam irritum dissoluitur, lib. 4. tit. 15. c. 5. n. 4. pag. 84
Matrimonium ratione frigidiutatis viri dissoluitur instaurandum est, si postea contingat frigidum aliud Matrimonij contrahere, & cōsummare, lib. 4. tit. 15. c. 5. n. 6. p. 84
Matrimonium prius non restituitur ratione arduiutatis feminæ dissolutum, quando per concubium proprii prioris viri nequit reddi apta copule cum illo, quamvis per concubium cum altero apta sit, lib. 4. tit. 15. c. 6. n. 7. p. 86
Matrimonij prioris quando inuenitur error dissolutionis, alteri coniugi prolesse, aut præstiteri volenti nulla est faciendi restitutio, si consummatum non sit Matrimonium, declarando sit ibi, lib. 4. tit. 15. c. 6. n. 10. pag. 87
Matrimonium dissoluitur ob viri impotentiam, quando possit instaurari, ostenditur lib. 4. tit. 15. c. 6. n. 17. pag. 87
Matrimonium non est irritum, si contra prohibitionem temporalem Pontificiam inueatur, lib. 4. tit. 16. c. 1. num. 2. pag. 89
Matrimonium clandestinum dicitur quoad penas, cui de sunt denunciationes, lib. 4. tit. 17. c. 2. n. 11. pag. 91
Matrimonium etiam publicè contractum coram Parocho, & testibus, omittis tamen denunciationibus, censetur clandestinum, lib. 4. tit. 17. c. 2. n. 10. pag. 94
Matrimonium publicum non dicitur, quod cotam magna

Index rerum, & verborum

hominum frequentia connotat etiam amicitia, & vicinis contractum fuit, lib. 4. t. 17. c. 1. pag. 94

MATRIMONIUM perficitur quoad liberorum legitimacionem cohabitantibus vita fundis, lib. 4. t. 17. c. 5. num. 9. pag. 97

MATRIMONIUM perficitur quoad filios præcessisse inter viros concurrentibus alijs præter cohabitationem coniecturis, lib. 4. t. 17. c. 5. m. 10. pag. 97

MATRIMONIUM in mortis articulo contractum legitimum filij antea suscepti, etiam affertur substitui filij conditione, si sine liberis, lib. 4. t. 17. c. 6. n. 9. pag. 100

MATRIMONIUM propter adulterium coniugis potest dissolui quoad thorum, & mutam cohabitationem, non tamen quoad vinculum, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 21. pag. 108

MATRIMONIUM à fidei contractu cum Iudeis, vel alia infidelibus, punitur poena adulterij, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 4. pag. 114

MATRIMONIUM vinculum propter hæresim non dissolvitur, lib. 1. t. 19. c. 3. n. 5. pag. 118

MATRIMONIUM inter infideles contractum alterutro ad Fidem Christi converso dissolvitur tribus concurrentibus, lib. 4. t. 19. c. 7. n. 3. pag. 122

MATRIMONIUM tenet si alter coniugum labatur in hæresim, lib. 4. t. 19. c. 7. n. 4. pag. 122

MATRIMONIUM verum, & legitimum est apud infideles, lib. 4. t. 19. c. 7. n. 5. pag. 122

MATRIMONIUM separatim, si Ecclesie sententia facta sit eo quod infideles noluerit cõverti cõverso postea infidelis integrum est fidei ad religionem migrare, lib. 4. t. 19. c. 8. n. 31. p. 126

MATRIMONIUM vinculi non dissolvitur propter coniugis adulterium, lib. 4. t. 19. c. 8. n. 16. pag. 125

MATRIMONIUM an situm ut infideles convertitur ad Fidem dissolvatur, ostenditur lib. 4. t. 19. c. 8. n. 18. pag. 126

MATRIMONIUM ex causa licita separato in Regno Portugaliz debent omnia bona diuidi inter vitum, & vxorem per dimidia partes, lib. 4. t. 19. c. 1. n. 3. pag. 127

MATRIMONIUM ex causa licita separato de iure dos est vxori restituenda lib. 4. t. 19. c. 1. n. 2. pag. 127

MATRIMONIUM soluto vitra deum est restituenda mulieri media pars bonorum, quæ constante, Matrimonio fuerunt acquisita, lib. 4. t. 20. c. 2. n. 1. pag. 128

MATRIMONIUM est verè & proprie Sacramentum ex septem legis Evangelicæ, lib. 5. t. 7. c. 9. n. 2. p. 123

MATRIMONIUM celebrans cum excommunicatione mortaliter peccat, lib. 5. t. 27. c. 10. n. 2. pag. 135

MATRIMONAE debent esse: iustus, pater, honestus, & bonus famæ, lib. 3. t. 19. c. 14. n. 3. pag. 185

MATRONÆ vir legitimè de fornicatæ virginitate deponant non fiant esse viri illius verenda oculis percipienti, ibid. n. 5

MATRONÆ, quæ famam aspiciant, suscipiunt dux, vt de virginitate deponant, lib. 3. t. 19. c. 4. n. 7. pag. 466

MATRONÆ quomodo iurisdictionis inspectionis causam reddant, ostenditur ibid. n. 9.

MATRONÆ, quæ adhiberi debent in terminis cap. fraternitatis, de fratribus, debent esse de parochia, & pectus quæ tum fieri potest, lib. 4. t. 15. c. 6. n. 2. pag. 85

MATRONÆ, quæ inspicere debent an mulier sit virgo, vel corrupta, debent esse honestæ, & bonæ famæ, lib. 4. t. 15. c. 7. n. 1. pag. 88

MATVINUM simul cum landibus recitari potest in Vespers antecessans diei post tempus Compliciorum etià non expectato solis occasu lib. 3. t. 41. c. 1. n. 4. pag. 1060

MATUTINUM sine laudibus recitari potest, ibid. n. 5

MEDIA via est eligenda, lib. 1. t. 29. c. 16. n. 6. pag. 244. & lib. 1. t. 13. c. 13. n. 18. pag. 433

MEDICIS non creditur ad iudicandum an vulnus sit lethale, & an vulneratus decesserit ex vulnere, vel alia causam, ad minus sint duo, & communiter 10 arte periti reputantur, lib. 5. t. 12. c. 18. n. 3. pag. 144

MEDICUS ubi non adest nisi vnus in loco, quo quis fuit vulneratus, ille vnus iudicat ad iudicandum an vulnus fuerit lethale, ibid. n. 6

MEDICI vocati ad moriendum infirmo in læsio iacenti cum

ante omnia tenentur monere, & inducere vt cõsistatur, & quid attenta Const. Pij V. ostendatur lib. 5. t. 12. c. 13. n. 3. pag. 433

MEDICI impetiti damna, remissus lib. 1. t. 4. c. 7. n. 2. p. 177

MEDICINÆ præstantia & dignitas, remissus ibid. n. 3

MEDICINÆ, vel chirurgiæ artem exerceas quando irregularitatem incurrat, ibid. n. 4

MEDICI beatores sunt quoad seculum quàm aduocati, quia eorum errores cooperit terra, ibid. n. 5

MEDICUS tenetur pauperem gratis curare, ibid. n. 6

MEDICUS salaratus de publico non debet petere mercedem ab infirmis, ibid. n. 8

MEDICUS de publico stipendiatu sit irregularis si ex omissione curandi peccat infirmis, ibid. n. 9

MEDIOLANI dux habet iura Regalia, & fiscalia, & omnia potest in suo statu, quæ potest Imperator in suo imperio, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 28. pag. 110

MELIORAMENTA in rebus emphyteuticis per commissum perditus amittit emphyteuta, lib. 3. t. 3. cap. 4. n. 138. pag. 846

MELIORAMENTUM venditio non potest fieri absque domini consensu, lib. 3. t. 12. c. 4. n. 49. pag. 337

MELIORATIONES factas per clericum in terris Ecclesie de suo proprio potest ipse clericus retinere vique ad mortem, licet dimittat beneficium, vel illo priuaret, lib. 3. t. 17. c. 3. n. 2. p. 883

MEMBRIS destitutis pro absolutione excommunicationis ob clerici percussione Sedem Apostolicam adire non tenetur, lib. 5. t. 39. c. 13. n. 5. pag. 445

MEMORIA hominum existens per testes de auditu probari potest, lib. 1. t. 20. c. 33. n. 19. pag. 514

MENDACIUM vel maleficium per vnicum testem probatur, lib. 1. t. 20. c. 4. n. 22. pag. 494

MENDACIUM omne, quod proximum lædit, vel in iudicio dicitur, est peccatum mortale, lib. 5. t. 19. c. 4. n. 4. pag. 273

MENDAX omnibus odiosus est, ibid. n. 5

MENDAX seipsum dolose, & cum fraude procedere presumitur, ibid. n. 6. pag. 274

MENDAX non punitur nisi in casibus à Iure expressis, ibid. n. 7

MENS ex præstatione colligitur, lib. 3. t. 34. cap. 9. num. 5. pag. 994

MENSIS quilibet constat triginta diebus, lib. 3. t. 28. c. 4. n. 15. pag. 835

MENTECAPTUS rationis vsu omnino destitutus Matrimonium contrahere non potest, lib. 4. t. 1. c. 24. n. 3. p. 19

MENTIO facienda est de statu cuius in scripto litterarum pendente imperato, lib. 1. t. 3. c. 10. n. 14. pag. 51

Mentione non facta de lite nulla non ob id dicitur nullum scriptum lite pendente impetratum, ibid. n. 16

Mentio de processu coram Ordinario debet fieri in litteris ad delegatum, lib. 3. t. 14. c. 1. n. 3. pag. 441

MERCATOR campior fideiarius non habet priuilegiū excussionis, lib. 3. t. 22. c. 2. n. 8. pag. 865

Mercatores inter instabiles personas cõnumerantur, lib. 1. t. 3. c. 1. n. 2. pag. 191

Mercator non dicitur pistor, ibid. n. 3

Mercator non dicitur ille, qui vendit vinum, oleum, vel granum ex proprio fundo, nec artifex, qui rem emit, vt suo labore, & industria in aliam formam redigat, ibidem num. 4

MERCEDIS in causa non datur appellatio quoad effectū suspensum, lib. 3. t. 28. c. 19. n. 16. pag. 664

MERETRIX dicitur, quæ multorum libidini paret, lib. 1. t. 1. c. 10. n. 6. pag. 16

Meretricem trahere de lupanari, & accipere in vxorem, proficit in remissionem peccatorum, lib. 4. t. 1. c. 10. n. 3. pag. 16

Meretrix non est, quæ peccatum aliquod occultè commisit, vel alicuius amore captæ, et sine copiam fecit, lib. 4. t. 1. c. 10. n. 7. pag. 16

Meretrix dicitur à merendo, quæ mereatur stipendium, lib. 4. t. 1. c. 10. n. 8. p. 16

Merc-

Collectae, in quinque libros Decretal.

Meretricium genus infame, lib. 4. t. 1. e. 10. n. 9. p. 16
Meretrices tanquam personae turpes non possunt capere ex testamentis fratris ad exclusionem filiarum, lib. 4. t. 1. e. 10. n. 10. p. 16
Meretrices cur permittantur in Christiana Repub. ostenditur, lib. 4. t. 1. e. 10. n. 11. p. 16
Meretrices debent audiri in Sacramentali Confessione, lib. 5. t. 28. c. 1. n. 1. p. 421
Meretrices de vicinia expelli possunt, lib. 3. t. 17. c. 3. n. 17. pag. 819
Meretrices domum locans non peccat, dummodo non intendat domum conducere ad meretricium usum, ibid. n. 38
Meretrices a testimonio repelluntur, lib. 4. t. 10. c. 3. n. 18. p. 488
MERVM Imperium quid sit, & quae sub mero Imperio continentur, remissive, lib. 3. t. 17. c. 4. n. 7. p. 264
METROPOLITANVS non potest per quetlam adiri cum tantum sit iudex ex causa appellationis, lib. 1. t. 20. c. 1. n. 3. p. 118
Metropolitani vnus non potest eum alterius pallio sepeliri, lib. 1. t. 8. c. 3. n. 1. p. 148
Metropolitani non possunt tractare causas inter subditos Episcoporum, qui ad eius Metropolim spectant, lib. 1. t. 1. c. 11. n. 2. p. 370
METVS non praestimitur, lib. 1. t. 40. c. 1. n. 7. p. 315
Metus qualiter per beatum remissive, lib. 9
Metus suspensio tollitur si confessio, seu ratificatio superueniat post metum, ibid. n. 19
Metus iustus, qui cadit in constantem vitum, inducitur ob periculum amissionis omnium bonorum, vel maioris periculi, lib. 1. t. 40. c. 2. n. 1. p. 36
Metus reus iustitiae quando sit sufficiens ad rescindendos contractus, lib. 1. t. 5. c. 4. n. 4. p. 317
Metus eadem in consistit vnde quis dicitur, ostenditur ibid. n. 5
Metus an purgetur quoties aliquis sponte soluit quod iuramento per modum promissionis, ostenditur ibid. n. 7. p. 318
Metus qualis dicitur cadere in constantem vitum relinquatur arbitrio Iudicis, lib. 1. t. 4. c. 6. n. 6. p. 319. & lib. 2. t. 18. c. 73. n. 3. p. 676 & lib. 4. t. 1. c. 18. n. 5. p. 32
Metus in causa Matrimoniali per testes de auditu probari potest, lib. 2. t. 10. c. 33. n. 16. p. 514
Metus per testes singulares probatur, lib. 1. t. 10. c. 4. n. 58. p. 492
Metus qui mens inferitur mihi, inferri videtur, lib. 2. t. 18. c. 47. n. 4. p. 650
Metus suspicio tollitur per ratificationem actus subsequenti, lib. 3. t. 31. c. 12. n. 2. p. 945
Metus reuerentialis solus non annullat professionem nisi etiam coactio, vel minae praecedant, ibid. n. 4
Metus iustus in iussus appellanti illum excusare ne appellet eorum Iudice a quo, lib. 1. t. 18. c. 73. n. 2. p. 676
Metus iustus inducitur ob periculum mortis, aut corporis cruciatum, ibid. n. 6. p. 677. vel ob armorum terrorem, lib. 7. vel ob bonorum omnium amissionem, n. 8 vel ubi agitur de pendendo magnam lucrum, vel de incurrendo graue damnum in rebus propriis, n. 9. vel ob amissionem honoris, n. 10. vel ob minas, quando sunt illarum a persona potente, & solita minas exequi, n. 1. vel ob carcerationem diuturnam, n. 14. vel ob periculum amittendi libertatem, n. 15. vel propter metum reuerentialem praecedentibus minis, vel verbis, n. 16
Metus duplex est, alius eadem in vitum constantem, alius in vitum non constantem, lib. 4. t. 1. c. 6. n. 1. p. 6
Metus alius dicitur grauis, alius dicitur levis, lib. 4. t. 1. c. 6. n. 3. pag. 6
Metus magis excusat fornicatorem, quam vitum, lib. 4. t. 1. c. 24. n. 5. p. 12
Metus eadem in constantem vitum ad eum finem in iussu metusculi annullat matrimonium in utroque foro, lib. 4. t. 1. c. 15. n. 2. p. 11
Metus, quando iuste incurritur non reddit irritum matrimonium, lib. 4. t. 1. c. 15. n. 4. p. 13
Metus, excusat etiam eum, qui in alium incidit culpa sua, lib. 4. t. 1. c. 15. n. 5. p. 13

Metus an irritet ipso iure Matrimonium, lib. 4. t. 1. cap. 18. n. 2. pag. 11
Metus eadem in constantem vitum quo iure irritet matrimonium, ostenditur, lib. 4. t. 1. c. 18. n. 3. p. 12
Metus reuerentialis, nisi minae aut vera illi adiungatur non cadit in vitum constantem, lib. 4. t. 1. c. 11. n. 2. p. 31
Metus reuerentialis datur in omni illo, qui iure aliquo iudicationis alicui subest, lib. 4. t. 1. c. 11. n. 3. p. 31
Metus illarum post ipsa iusta, est iusta causa illa dissolventi, lib. 4. t. 1. c. 11. n. 1. p. 32
Metus solum teutentalis non annullat professionem, lib. 4. t. 6. c. 7. n. 5. p. 50
Metu contrahens fit vxor illius, cum quo contraxit sine alio quo nouo consensu, si cohabitauerit illi, lib. 4. t. 7. c. 1. n. 7. pag. 51
MILES ordinem Militarium, si clericum occidat, perdit privilegium, & cingulum militis, & remanet mere secularis, lib. 5. t. 38. c. 2. n. 2. p. 419
MILITIA nobilitas, lib. 1. t. 3. c. 18. n. 2. p. 163
MINAE per testes singulares probantur, dummodo sint concordantes in illarum qualitate, licet discordantes in loco, & tempore, lib. 2. t. 10. c. 4. n. 49. p. 493
Minis in priuandis non debent iuramentum suppleturum, lib. 2. t. 19. c. 2. n. 39. p. 463
Minx quando sunt illarum a persona potente, & solita minas exequi inducitur iustus metus, lib. 1. t. 18. c. 73. n. 11. p. 677
MINIMA non sunt in consideratione in proemio, lib. 1. t. 3. p. 67
MINIMI interdum sententiam optimam dicunt, lib. 3. t. 11. c. 1. n. 4. p. 793
MINISTRI nomine Ecclesiae pro decimis non solutus rei vendicatione, vel personali actione, vel ex officio Iudicis contra laicos agere possunt, lib. 3. t. 30. c. 10. n. 12. p. 911
Ministro ad redimendam vexationem potest quis licite dare temporalia pro Sacramentis conferendis, si aliter conferre non queat, lib. 5. t. 10. c. 4. n. 1. p. 275
Ministri Ecclesiae non debent accipere oblatum ab excommunicato, vt diuina officia pro ipso faciant, lib. 1. t. 39. c. 38. n. 3. p. 66
Minor virginem stuprans poena c. 1. de adulterijs tenetur, lib. 5. t. 10. c. 1. n. 3. p. 511
Minores ritus puniuntur, lib. 5. t. 27. c. 1. n. 3. p. 500
Minor an, & quando adulteris confessionem deicti factam in iudicio relicturam, remittitur ibid. n. 4
Minori datur restitutio in integrum aduersus omiffarium mensium circumscriptione tempore interpositi dam cautionem de in casu succumbentiae denotando, lib. 5. t. 32. c. 4. n. 3. p. 315 & t. 39. c. 18. n. 4. p. 455
MISERABILIS dicitur quasi miserabilis, lib. 1. t. 37. c. 3. n. 4. p. 384
Miserabilis persona quae dicitur relinquatur arbitrio Iudicis, ibid. n. 5
Miserabilis persona vbi quis est simul et oppressus poterit contra laicum, & super re temporalia agere coram Iudice ecclesiastico, lib. 1. t. 3. c. 15. n. 7. p. 374
MISSAE celebrandae sunt de eo festo, de quo fit officium, lib. 3. t. 41. c. 2. n. 3. p. 1003
Missam semel in die iussit Sacerdoti celebrare, nisi causa necessitatis iudeat, lib. 3. t. 41. c. 3. n. 1. p. 1004
Missae tres in die Natiuitatis Domini licet missae quilibet Sacerdoti celebrare, ibid. n. 3. p. 1004
Missam vnam ex tribus, quas quilibet Sacerdos dicere potest in die Natiuitatis Domini, facit fidelis audiendo, ibid. n. 4
Missae sacrificium facere Feria V. quae dicitur in Cornu Domini, an fas sit quilibet Sacerdoti, ostenditur lib. 3. t. 41. c. 12. n. 2. p. 1071
Missae ad Sacrificium hominem requiritur sub lechali culpa, lib. 3. t. 41. c. 14. n. 4. p. 1077
Missae praecipuo satisfactis, qui inter Missarum solemnias hanc Canonice recitat, lib. 3. t. 41. c. 9. n. 1. p. 1073
Missae non prodest Beatae virginitatis per ipsam coluntur, & honorantur, lib. 3. t. 41. c. 6. n. 14. p. 1067

Et 11 Missae

Collectan. in quinque libros Decretal.

Monachus refuscitatus non tenetur redire ad monasterium.
lib. 4. c. 1. c. 4. n. 4. p. 139

Monachus non perimitur quemquam accusare præter proprium Abbatem. lib. 1. c. 1. c. 3. n. 3. p. 181

Monachus quando est in studio habet licentiam agendi, & se defendendi in gessis ratione studij, lib. 5. t. 1. cap. 1. t. n. 3. p. 47

Monachus accusanti Abbatem debetur tantum expensæ necessariæ. ibid. n. 10

Monachus qui accusat Abbatem an ei teneatur obedire, ostenditur ibid. n. 11

Monachus ubi transit de vno monasterio ad aliud non debet esse onerosus secundo. lib. 3. t. 3. c. 3. n. 3. p. 718

Monachus habens proprium à Monasterio expellitur. lib. 3. t. 3. c. 6. n. 6. p. 1000

Monachus Abbati contradicere non potest si velit eum ab officio temere, ibid. n. 9

Monachus in apostasia ordinatus non potest sine Papæ dispensatione in suscepto Ordine ministrare. lib. 5. t. 9. c. 6. n. 1. p. 134

Monachus ab irregularitate excusatur, qui cum campanam à campanili deponere, cadens lignum puerum oppres- sit. lib. 5. t. 11. c. 15. n. 1. p. 141

Monachus nec recreationis causa venatio est licita, lib. 5. t. 24. c. 1. n. 4. p. 303

Monacho facta iniuria censetur etiam facta Abbati, vel monasterio. lib. 1. t. 29. c. 9. n. 4. p. 443

Monacho simpliciter potest causa à Sede Apostolica committi, seu delegari. lib. 5. t. 33. c. 14. n. 1. p. 370

Monachus in vicarium ab Episcopo potest eligi. ibid. n. 6

MONASTERIUM reuocatus, aut fugiuus, & apostatas an & quando teneatur soluere ea, quæ Religiosus illo tempore, qui fuit extra Religionem in propriis alimentis contempsit. ostenditur lib. 1. t. 31. c. 24. n. 4. p. 969

Monasterium nullum est, in quo privilegio, vel consuetudine non sit obtentum, ut prælatos cognoscant etiam priuati ad Episcopum de delictis suorum subditorum Regularium. lib. 1. t. 19. c. 12. n. 4. p. 173

Monasteria sunt exempta à lege diocesana, non vero à lege iurisdictionis. lib. 1. t. 31. c. 18. n. 4. p. 277

Monasterium potest agere pro iniuria facta monacho, lib. 5. t. 39. c. 11. n. 10. p. 447

Monasterij pro ingreſſu non licet aliquid exigere, vel accipere tanquam pretium. lib. 5. t. 3. c. 25. n. 3. p. 169

Monasterium cui a Papa conceditur, ut fructus sui Ecclesie possit in proprios vltus convertere, non potest vacante Ecclesia possessionem auctoritate propria capere, & fructus percipere absque auctoritate Episcopi diocesani, lib. 5. t. 33. c. 19. n. 4. p. 377

Monasteria, & pia loca ad decimas tenentur, nisi aliquo privilegio præscriptione, vel compositione sint exempta, lib. 3. t. 30. c. 34. n. 3. p. 937

Monasterium Sanctæ Crucis Conimbricis laudatur. lib. 5. t. 33. c. 14. n. 3. p. 370

Monasterium an præscribere possit libertatem, & exemptionem à iurisdictione Episcopi, ostenditur ibid. n. 18. p. 373

Monasterium habetur loco filij, seu hæredis, & succedat ex- cluso gentis substituto. lib. 2. t. 19. c. 8. n. 1. p. 470

Monasterium an habeatur loco filij quando appareat testato- rem intellexisse de filijs veris, & naturaliter gentis, dicitur ibid. n. 3. p. 471

Monasterium non succedit exclusio substituto, ubi non sub conditione liberorum, sed purè, & simpliciter post mortem restituere fuerit grauatus. ibid. n. 9. p. 473

Monasterium non habetur loco filij, quando liberorum conditio est in propriam personam relata. ibid. n. 10

Monasterium habetur loco filij, & succedit exclusio substituto in vltimis voluntatibus, & contractibus gratuitis non vero in onerosis. ibid. n. 11

Monasterium succedendi incapax nullatenus substituitur, & excludit, sed itam substituitur à die professionis ad- mititur. ibid. n. 13

Monasterium succedendi incapax, quando nō vult succedere, in bona professi grauati ea restituere si decesserit sine liberis, substitutus non excluditur per professionem factam. ibid. n. 18

Monasterium qui sibi hæredem instituit, non dicitur sine hærede decedere. ibid. n. 1. p. 437

Monasterium quando habet in loco populum sibi subie- ctum, curam per monachos exerceri non potest, sed illi debet præfici Clericus secularis. lib. 3. t. 37. c. 1. num. 2. pag. 1010

MONETA, quæ erat in vsu tempore contractus obligatio- nis, quando fuit alterata in bonitate intrinseca, solutio debet fieri de moneta antiqua si exierit, & creditor inter sit libi de ea solui. lib. 3. t. 39. c. 26. n. 2. p. 150

Moneta mutata in valore post tempus contractus debet solui illius valoris, cuius erat tempore, quo fuit celebra- tus contractus. ibid. n. 3. p. 1051

Moneta vnde sit dicta, & à quo tempore inceperit, ibid. num. 6

Moneta debet solui vltimali, & in loco frequentata. lib. 5. t. 26. c. 2. n. 10. p. 306

Monetam sciens esse mirandam si soluat, murus, vel det illam ante legem an teneatur ad restitutionem, temissit ibid. n. 13. p. 306 & lib. 2. t. 24. c. 18. n. 4. p. 568

Moneta, vt sit proba, & legitima tria continere debet, materiam publicam, formam, & legitimum pondus. d. c. 18. num. 5. p. 568

Monetam Principis falsans exurit, ibid. n. 10. p. 169

Monetæ valor iuxta, quod tempus incipiendi sit contra- ctus, ne an solutio. lib. 1. t. 31. c. 16. n. 13. p. 276 & lib. 2. t. 24. c. 18. n. 6. p. 568

MONIALIUM ad monasteria accessus omnibus in vni- uersum tunc prohibitus est, lib. 3. t. 1. c. 8. n. 7. p. 701

Monialium ad monasteria Regulares cuiuscunque Ordinis accedere prohibetur. ibid. n. 2

Moniales possunt zelo sanctioris vite ad strictiorem Re- ligionem transire eo modo, quo possunt viti Religio- si, & qualiter hoc procedat ex decisionibus S. Congre- gationis. lib. 3. t. 31. c. 18. n. 3. p. 953

Monialis, quæ adeo incorrigibilis est, vt ipsius emendatio, vel correctio in nullo monasterio sperari, aut ejici pos- sit, ostenditur lib. 3. t. 31. c. 24. n. 6. p. 563

Moniales fruuntur veneficio, cap. Odoardus, de solui. lib. 3. t. 33. c. 3. n. 1. p. 374

Monialis percipiens monialem, aut clericum secularem ab- solui potest per Episcopum, in cuius diocesi monasterij situm est. lib. 5. t. 39. c. 33. n. 2. p. 461

Monialis illegitima non potest esse Abbassa, lib. 1. t. 17. c. 1. n. 7. p. 188

Monialis rixosa potest expelli. lib. 5. t. 39. cap. 16. num. 3. pag. 447

MOMENTI nomine possessionis causa significatur. lib. 2. t. 12. c. 1. n. 1. p. 414

MONITIO non arguit superiorem monentis, lib. 1. t. 19. c. 22. n. 6. p. 241

Monitio villa, aut saltem vnica citatio an sit necessaria ad excommunicationem validitatem, ostenditur lib. 2. t. 18. c. 26. n. 3. cum seqq. p. 637 & 638

Monitiones quæ, & quales contra clericos concubinato- rum faciendæ sint. lib. 3. t. 3. c. 4. n. 6. p. 712

Monitio necessaria est, vt data negligentia hæredis ad Epi- scopum deuoluatur: exequendi potestas. lib. 3. t. 26. cap. 3. num. 2. p. 289

Monitio crura requiritur, vt clericus non de ferens habitum, nec tonsuram priuatur privilegio clericali, lib. 5. t. 33. c. 27. n. 3. p. 391

Monitio, & citatio præmittenda est ad excommunicatio- nem ferendam. lib. 5. t. 39. c. 48. n. 5. p. 471

Monitiones præcedentes excommunicationem debent esse tres, vel vnica, quæ res compellatur. ibid. n. 4

MONOMACHIAE purgatio nullo iure permittitur. lib. 3. t. 1. c. 2. n. 3. p. 233

Index rerum, & verborum

MONISFERRATI Dux habet iura Imperij, lib. 4. t. 17. c. 12. nu. 34. p. 110
MORAE purgatio non admittitur cum quid sit ipso iure lib. 1. t. 6. c. 60. n. 3. p. 141. & t. 10. c. 3. n. 7. p. 161
Mora non purgatur quando res non est integra, & ius alterius factum est deterius ibid. d. c. 60. n. 4
Mora vi probatur requiritur interpellatio, siue requisitio probatio, lib. 1. t. 6. c. 5. n. 31. p. 391
Mora periculosa est, lib. 1. t. 14. c. 8. n. 7. p. 466
Mora purgatio non admittitur elapso termino dilationis, seu legis, lib. 2. t. 8. c. 4. n. 3. p. 199
Mora non constituitur per emphyteusam ob quantitatem, aliquidam Canonis, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 126. p. 841
Mora purgatio non admittitur flante pacto quod ipso iure incuratur caducas non soluendo canonem die praefinito, ibid. n. 134. p. 846
MORBO epileptico, qui caduo laborans inhabilis est ad beneficia, & non potest celebrare, nec assumere Ordinem, aut in suscepi ministerium, lib. 1. t. 6. c. 31. n. 4. & 7. p. 107. & 108
Morbo sui natura sanabili affectus non praesumitur in eodem morbo perseverare, & persistere, ibid. n. 5
Morbus omnis nova conuenit antea perparari, lib. 1. t. 7. c. 5. n. 2. p. 391
Morbosus quando interdicatur beneficii administratio, lib. 3. t. 6. c. 4. n. 4. p. 866
Morbi a peccatis, & pestilencia ex sceleribus originem trahunt, lib. 3. t. 38. c. 13. n. 3. p. 432
MORES boni sunt maxime necessarii beneficiariis, & qui deiciantur, remittuntur lib. 1. t. 6. c. 7. n. 7. p. 94
MORS non probatur per famam nisi alius adminiculis adiuvetur lib. 2. t. 6. c. 5. n. 22. p. 391
Moritis in articulo non dicitur consensum omnis transfratere volens, sed credens, aut dubitans probabiliter se naufragaturum, lib. 1. t. 31. c. 11 n. 18. p. 378
MORIS articulus quis deatur, lib. 3. t. 38. c. 11. n. 7. p. 436
MORTVVS est omnis coelestis incapax, lib. 5. t. 7. c. 5. nu. 4. p. 301
Mortuus quis praesumitur ex vulnere, etiam si post illud accipere fungat electio, triduo iam transacto, lib. 5. t. 12. c. 7. n. 5. p. 238
Mortui an possint excommunicari, ostenditur lib. 5. t. 33. c. 5. n. 5. p. 351
Mortui illano facit locum religiosum quando sit auctoritate Episcopi, lib. 3. t. 36. c. 4. n. 5. p. 1006
Mortuorum suffragia vendi non possunt, lib. 5. t. 3. cap. 42. n. 14. p. 178
MVLIER, quae habet tutelam filiorum, potest esse procuratrix, lib. 1. t. 26. c. 67. n. 3. p. 673
Mulier potest renunciare Velleano, lib. 2. t. 2. cap. 13. nu. 8. p. 371
Mulieres post mortem virorum dum in viduitate permanserunt, retinent eandem dignitatem, honores, nobilitatem, & priuilegia quousque honeste vixerint, lib. 2. t. 2. c. 5. nu. 2. p. 373
Mulier coniugata spoliata a viro non restituitur si matrimonium fuit clandestinum, lib. 1. t. 13. c. 8. n. 11. p. 438
Mulier spoliata a viro quasi possessione maritali ante omnia est restituenda, lib. 2. t. 13. c. 10. n. 3. p. 439
Mulier asserenti se a viro cognitam potius credendum est quam viro neganti, lib. 1. t. 19. c. 4. n. 4. p. 466
Mulier laica in estimatione dotis succurrit etiam si laico sit intra dimidiam, lib. 3. t. 17. c. 3. n. 14. p. 815
Mulier coniugata, quae meretricio more vixit, maritus est confusio, & ipsius vxoris leno, potest de vicinia expelli, lib. 3. t. 18. c. 3. n. 4. p. 829
Mulier, quae non querit causa, sed capta alicuius amore illi sui copiam facit, an possit de vicinia expelli, ibidem nu. 41
Mulier non licet Presbytero celebati ministrare, lib. 3. t. 2. c. 1. n. 6. p. 709
Mulier Clerici concubina etiam a Iudice seculari puniuntur,

lib. 3. t. 2. c. 3. n. 4. p. 710
Mulier consentiens marito bona sibi hypothecata alienanti praesumitur hypothecam remittere, lib. 3. t. 24. cap. 7. nu. 5. p. 878
Mulier post partum non tenetur observare tempus purificationis per legem Mosaicam praescriptum, lib. 3. t. 47. c. vnic. nu. 1. p. 1094
Mulier, & rudius simplex an, & quando ob missionem solutionis rei emphyteutice restituatur, ostenditur lib. 3. t. 18. c. 4. n. 106. p. 843
Mulier nubendo viro alterius fori mutat suae originis forum, lib. 4. t. 1. c. 1. n. 9. p. 2
Mulier secundo nubens adhuc viro primo ab omni pena excusatur, si verumiliter credidit primum fuisse mortuum, lib. 4. t. 1. c. 19. n. 6. p. 13
Mulier vnde dicitur, lib. 4. t. 1. c. 1. n. 3. p. 34
Mulier quando tatur impedimentum, & vir negat, ac matrimonij interio nihil illa proclamauit, non est audienda aduersus matrimonium, lib. 4. t. 14. c. 1. n. 8. p. 81
Mulier ob impotentiam prioris viri cum secundo contrahens praesumitur cognita a priori si a secundo cognoscatur, & viceque vir similis est aetate, robore, & membro virili, lib. 4. t. 10. c. 6. n. 6. p. 86
Mulier ab adulterio non excusatur, si dicat illud propter famam commisisse, lib. 4. t. 19. c. 4. n. 6. p. 110
Mulier contrahens Matrimonium cum inopetente, non excluditur a petenda cautione de dote seruanda, lib. 4. t. 10. c. 7. n. 9. p. 134
Mulier nubens infra annum lugubrem non debet legalis infamia sustinere iacturam, lib. 5. t. 20. c. 5. n. 3. p. 139
Mulier, quae viro cohabitans ex adulterio concepit, minime teneatur in viroque foro suum crimen manui, vel filio reuocare, lib. 5. t. 28. c. 9. n. 2. p. 432
Mulierem de adulterio concipientem quomodo Confessarius possit absolueret eo casu, quo adulterinus filius in bono mari succedat, & excludat legitimum, ostenditur ibid. nu. 3
Mulier ex adulterio filium habens an teneatur cum periculo infamiae cessante mortis periculo veritatem patetere, si reuelato profuturam speretur, ostenditur ibid. n. 4. pag. 434
Mulieres ordinari possunt, ibid. c. 10. n. 3
Mulieres sunt incapaces beneficiorum, ibid. n. 5
Mulieres ab excommunicatione ob violentam manuum impositionem in Clericos ab Episcopo absolui possunt, lib. 5. t. 39. c. 6. n. 2. p. 440
Mulieres admodum mutabiles, inconstantes, & variabiles sunt, lib. 5. t. 4. c. 10. n. 10. p. 48. Vide verbo Femina.
MVLTVDO ubi deliquit mitius de pena statuendum, lib. 1. t. 36. c. 11. n. 3. p. 301. & lib. 5. t. 37. c. 4. n. 3. p. 399
Multitudine delinquentes principales puniuntur, lib. 3. t. 2. c. 3. n. 4. p. 711
Multitudo facile sequitur vnius dictum, lib. 5. t. 34. c. 12. nu. 2. p. 403
MVNDI deliramentum est rerum iudicium ab extrinseca accipere figura, lib. 3. t. 5. c. 37. n. 4. p. 763
MVNVS, quod precibus acquiritur, non gratis datur, lib. 5. t. 3. c. 18. n. 4. p. 166
MVSICA instrumenta licita sunt in Ecclesia si decenter adhibeantur, lib. 3. t. 41. c. 9. n. 16. p. 1073
MVTATIONE persona dicitur alia dispositio, & alius contractus, lib. 3. t. 38. c. 1. n. 12. p. 1014
MVTVS figuris, & nudi ad emphyteusam nominare potest, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 143. p. 847
Mutus, & surdus possunt contrahere matrimonium, lib. 4. t. 1. c. 32. n. 2. p. 18
MVTVM vltra summam communi prouidentia constitutam non potest religiosus recipere, nisi Praelati, & maioris patris Conuentus licentia interueniat, lib. 3. t. 32. c. 4. n. 7. p. 867
Mutuum recipiens si habeat speciale mandatum, vel licentiam ab Ecclesia ad illud recipiendum obligabitur, ibid. alia

Collectan. in quinque libros Decretal.

alia probatione verioris, ibidem num. 13. pag. 868
Marium si fiat Prelati, & Capitulo in finem non est neces-
sarium quod probetur esse verum in vultu Ecclesie,
ibid. pag. 17

N

NATALIVM defunctus penitus occultus non supplet Pon-
tificis dispensationem, lib. 1. c. 20. n. 1. p. 105

Natalium causa ecclesiastica pendente coram ecclesiastico
non potest secularis iudex in causa principali hære-
tatis procedere, ibid. n. 3

NATIVITATIS questio residens in causa civili hære-
tatis, quæ vertitur coram Iudice seculari, ad ecclesiasticum
est remittenda, lib. 4. t. 17. c. 5. n. 1. p. 97

NATURALIS filius quis dicatur de Iure Canonico, ostendit-
ur, lib. 1. t. 6. c. 20. n. 6. p. 105

Naturalis filius proprius, & strictus dicitur, qui ex concu-
bina natus est loco uxoris habita, lib. 4. t. 27. c. 13. n. 53.
pag. 113

Naturalis filius, ut per subsequens parentum matrimonium
fiat legitimus, iuribus matrimonium inter eos esse ratum,
quamvis non sit copula consummatum, lib. 4. t. 17. cap. 6.
n. 1. p. 100

Naturalis filius quis dicatur ad effectum legitimisationis
per subsequens matrimonium, ostenditur ibid. num. 31.
pag. 101

Naturales filii solummodo per subsequens matrimonium
legitimantur, ibid. nu. 30

Naturales in promotionibus beneficiorum saltem de hono-
ratis alijs præfati debent lib. 1. t. 2. c. 4. n. 3. p. 211

NATV ex patre servus, & licet matre potest ordinari,
lib. 1. t. 18. c. 6. n. 2. p. 199

Natus non videtur, qui confestim mortuus est, lib. 1. t. 40.
c. 3. n. 2. p. 479

NAVARRI tumorum Pontificum privilegio, & Re-
gibus concessis rationibus ad beneficia Navarra exteros non
admittunt, lib. 1. t. 5. c. 4. n. 10. p. 81

NAVERGANTIUM bona faciens in quibus casibus
excoletur à gentia Bullæ in Curia Domini, lib. 1. t. 17.
c. 3. n. 7. p. 403

NICHYSITAS non habet legem, lib. 1. t. 4. c. 4. n. 8. p. 73

NIGANS te emphiticum si de mendacio cõvincatur ca-
det in penam communi, lib. 3. t. 10. c. 1. n. 2. p. 839

Negative factum per eorum naturam nulla est directæ pro-
batio, lib. 1. t. 6. c. 23. n. 3. p. 109. & t. 9. c. 5. n. 7. p. 113

NEGATIO vera quæ dicatur, lib. 1. t. 9. cap. 1. n. 4. n. 3.
pag. 479

Negatio, vel negatio quid sit, & variz illius species, remif-
suæ 16. nu. 3

Negatio vnius est affirmatio alterius, lib. 2. t. 13. cap. 5. n. 2.
pag. 540

Negatio plus tollit, quam ponit affirmatio, lib. 1. t. 4. cap. 8.
n. 20. pag. 77

NEGATIVA plus negat, quam affirmatio affirmat, ibid.
nu. 24

Negative propria natura est difficilissimæ probationis,
lib. 1. t. 9. c. 5. n. 6. p. 153

Negativus an, & quando probari possit, lib. 1. t. 19. c. 5. n. 4.
pag. 467

Negativus tribus modis dicitur, lib. 1. t. 6. c. 23. n. 14. p. 110

Negativus pura, & simplex probari non potest, ibidem
num. 35

Negativus facti probatur si habeat in se implici-
tatem, vel in ea cõsistat, ibid. n. 16

Negativus probatur per confessionem paratam, ibid. n. 17

NEGLECTANTIA in Iudice, vel prelati in ijs, quæ fac-
te sententia ratione iurisdictionis peccatum mortale, lib. 1.
t. 23. c. 3. n. 3. p. 213

Negligentia quandoque dolo acquiritur, lib. 5. t. 20. c. 7.
nu. 17. p. 193

NEGOTIA gratia debet quis per se tractare, & non

per procuratorem, quamvis timeret sibi vim inferri, lib. 1.
t. 29. c. 5. nu. 1. p. 228

Negonia ecclesiastica possunt per Pontificem laicis committi,
lib. 1. t. 1. c. 2. nu. 6. p. 143

Negotiari qui dicantur lib. 3. t. 19. c. 6. nu. 3. & 4

NEMO functione, vel causa capitur, lib. 1. t. 6. c. 47.
nu. 7. pag. 135

Nemo potest venire contra suum iuramentum, lib. 1. t. 6.
c. 34. nu. 13. p. 121

Nemo auditur contra propriam confessionem, lib. 2. t. 19.
c. 10. nu. 5. p. 478

Nemo potest venire contra factum suum, lib. 3. t. 3. cap. 5.
nu. 4. pag. 720

NEOPHITVS an ad publica officia promoueri possit, remif-
suæ lib. 1. t. 6. c. 18. n. 4. p. 197

Neophiti, & qui à Iudæis, vel Mauris originem trahunt, ad
quos non admittantur in Regnis Portugaliz, & Castellæ,
ostenditur ibid. nu. 6

Neophiti, & qui à Mauris, vel Iudæis originis dicuntur an
sint incapaces officiorum publicorum, & beneficiorum,
ostenditur lib. 5. t. 34. c. 9. n. 4. p. 401

NĖPOS ex filio potest in beneficio aui succedere, lib. 1.
t. 17. c. 1. n. 4. p. 195. & t. 43. c. 1. nu. 3. p. 332

Nepos illegitimus Presbyter ex filio illegitimo an possit
in beneficio aui succedere, ostenditur lib. 1. t. 17. c. 11.
nu. 5. p. 193

NISVS ad copulam facit presumi adulterium, lib. 4. t. 1. c. 33.
nu. 3. pag. 25

Nitus ad copulam facit presumere potentiam ad illam, lib.
4. t. 2. c. 8. nu. 4. p. 20. & t. 10. nu. 1. p. 31

NOCTIS tempus dicitur tempus suspectum, lib. 1. t. 29.
c. 34. nu. 8. p. 243

Nocturnus post occasum solis, lib. 1. t. 34. c. 1. nu. 3. p. 297.

NOBILIS, & potentior, alius tamen idoneus preferendus
est alteri etiam melius merito, & eruditiori, si ita expe-
dit Ecclesie, lib. 1. t. 6. c. 28. nu. 2. p. 124

Nobiles grauius quam ignobiles sunt puniendi, lib. 1. t. 7.
c. 3. nu. 19. p. 140

Nobilis tamen melior, quàm inferior, lib. 1. t. 33. c. 1. n. 2. p. 280

Nobis plus creditur, quam ignobis, lib. 2. t. 10. c. 33. nu. 5.
pag. 512

Nobiles tenentur de facinoribus suorum famulorum, lib. 2.
t. 20. c. 45. nu. 2. p. 513

Nobilis an possit renunciare privilegio nobilitatis, remif-
suæ lib. 2. t. 2. c. 12. nu. 3. p. 70

Nobilium, & in dignitate constitutorum peccata in exem-
plum trahi solent ad inferiores, lib. 3. t. 34. c. 7. nu. 3.
pag. 691

Nobilitas ut quis dicatur sufficit quod vulgus, & communis
hominum estimatio cum nobilitate reputet, lib. 3. t. 1. c. 5.
c. 28. nu. 4. p. 751

Nobilitas ex utroque parente propiè dicitur illustra, lib. 3.
t. 5. c. 37. nu. 6. p. 702

Nobiles mutui sunt puniendi, lib. 5. t. 16. c. 1. nu. 9. p. 306.
& t. 37. c. 13. nu. 4. p. 418

Nobis proferendum in beneficijs, lib. 5. t. 37. cap. 13. n. 7.
pag. 918

NOBILITAS animi superat nobilitatem generis, lib. 3.
t. 5. c. 37. nu. 2. p. 262

Nobilitas propter delictum amittitur, lib. 5. t. 2. c. 1. nu. 3.
pag. 398

Nobilitas per ingressum religionis an amittatur, ostenditur
ibid. nu. 4

Nobilitas in filios derivatur, lib. 5. t. 33. c. 9. nu. 5. p. 360

Nobilitas suorum per testes de auditu probari potest, lib. 1.
t. 20. c. 33. nu. 11. p. 514

Nobilitas qualitas plurimum mouere solet Pontificem
ad dispensandum, lib. 3. t. 5. c. 28. nu. 12. p. 755

Nobilitas in materia benefical. consideratur etiam si so-
lum promoueat ex parte matris, ibid. nu. 13

Nobilitatem paternam filius sequitur, non maternam,
lib. 3. t. 33. c. 2. nu. 5. p. 900

Nobi-

Index rerum, & verborum

Nobilitatis mentio fieri debet in litteris ad lites, lib. 1. c. 29. c. 28. n. 4. p. 353
 Nobilitas differt a diuitiis, ibid. n. 5
 Nobilitatis ratio est habenda in beneficiorum distributione, lib. 1. c. 33. c. 15. n. 8. p. 389
 Nobilitate parentum gaudet legitimari per subsequens matrimonium, lib. 4. c. 17. c. 6. n. 38. p. 101
NOBILITATVS ab Imperatore, vel Rege præfertur nobilitati ab inferiore, lib. 1. c. 33. c. 7. n. 9. p. 185
NOCTVRNA matutini concurrente iusta causa per spationem trium horarum separatim recitari possunt, lib. 3. c. 41. c. 1. n. 6. p. 1060
NOMEN primum quæ Romanis Pontificibus cæperit mutare, ostenditur in proem. n. 6
 Nominis solum proprio omisso cognomine cur describantur Papa, Imperator, & Reges, ostenditur ibid. n. 18. p. 3
 Nomen Sancti Ecclesie, ubi solum est beneficium, an sit eripendum in eius impetratione, ostenditur lib. 1. c. 31. n. 5. & 6. p. 63
 Nominis, seu cognominis error non vitiat actum quando ex aliquibus coniecturis constare potest de identitate personæ, lib. 1. c. 31. n. 7. p. 63
 Nomen debitoris datus in solutum sufficit si nomen sit exigibile de tempore cessionis, nisi promittat illud esse bonum, lib. 1. c. 13. c. 19. n. 13. p. 440
 Nomen malum habet sinistram suspensionem, & ex bono nomine octium bona præsumptio, lib. 3. tit. 16. cap. 1. nu. 2. p. 809
 Nomen bonum, & honestum habere præmium est non modicum, ibid. n. 3
 Nominis similitudo non inducit suspensionem, lib. 2. t. 1. c. 18. n. 4. p. 357
 Nomen bonum habere melius est, quàm diuitias multas, lib. 1. t. 6. c. 1. n. 14. p. 108
NOMINATIO prior maioræ dignitatem arguit, lib. 1. c. 33. c. 1. n. 11. p. 280. & 13 c. 15. n. 10. p. 45
 Nominatiois ordo designat ordinem dilectionis, lib. 1. c. 3. c. 15. n. 12. p. 45
 Nominatio prior censetur magis dilectus, ibid. n. 12
 Nominatio ad Emphyteusum an possit fieri irrequiescendum, ostenditur lib. 3. t. 17. c. 4. n. 60. p. 838
 Nominans ad emphyteusum tres personas, cum vnam tantum nominare teneretur, an nominatio valeat, ostenditur ibid. n. 146. p. 847
 Nominatio ad emphyteusum titulo dotis an maneat irrevocabilis, ostenditur ibid. n. 147. & 148. p. 847
 Nominatio ad emphyteusum facta in testamento illo reuocato, vel annullato corrumpit, ibid. n. 149
 Nominatio solum non facit quem filium, nisi habitus sit patris, lib. 1. c. 19. c. 10. n. 6. p. 478
 Nominatio, & confessio parentum verè, & principaliter propter, se facta plene probat filiationem accedentibus alijs indicijs, ibid. n. 4
 Nominatio patris in libro suo probat filiationem, lib. 4. t. 17. c. 3. n. 5. p. 96
 Nominaciones dirigi debent Decano, & Capitulo, & non sufficit dirigi Capitulo non exprimendo caput, lib. 1. c. 4. c. 1. n. 2. p. 24 & 1. c. 4. n. 2. p. 84
 Nominatio emphyteusum quo ingratitudinè reuocatur dummodo talis sit, quæ reuocationem patitur, lib. 3. t. 14. c. 10. n. 13. p. 881
 Nominandi ad emphyteusum potestatem habens non potest se ipsum nominare, lib. 1. t. 6. c. 33. n. 4. p. 110
 Nominare potest maritus uxorem ad emphyteusum, lib. 4. t. 20. c. 1. n. 15. p. 136
NOTARIVS ubi in testamento asserit testatorem fuisse, sanæ mentis non per hoc probatur sanitas mentis, lib. 3. t. 27. c. 3. n. 8. p. 906
 Notarij electio, qui acta describat, spectat ad iudicem, lib. 3. t. 19. c. 11. n. 4. p. 479
 Notarius semel electus an possit postea repelli, et mutari sine causa vt alius assumatur talem de partium consensu, remissus ibidem num. 5
 Notarius habet vim duorum testium, ibid. n. 10. p. 480
 Notario scribenti creditur in actis iudicialibus, etiam si testes non interuenerint, ibid. n. 24. p. 481
 Notarij an aliquod pro singulis dimissorij, aut testimonialibus possint recipere, ostenditur lib. 5. t. 3. cap. 1. num. 3. p. 159
 Notario non creditur asserenti in instrumento totam veritatem, vel Collegium interuuisse, sed necesse est exprimere singulorum nomina, lib. 1. c. 38. c. 15. n. 3. p. 314
 Notario non creditur asserenti ad Syndici constitutionem duas partes interfuisse, lib. 1. c. 39. in rubrica p. 314
 Notario dicenti in instrumento testes iuratos an credatur, remissus lib. 1. t. 20. c. 17. n. 9. p. 503
NOTITIA quando dicatur, remissus lib. 1. t. 10. c. 3. nu. 4. p. 161
 Notitia eorum, quæ publice, & solemniter fiunt, præsumitur, lib. 4. t. 18. c. 6. n. 5. p. 116
NOTORIUM allegandum est quauis non probandum, lib. 1. t. 3. c. 6. n. 11. p. 37
 Notorium non indiget probatione licet non releuet ab onere proponendi, lib. 1. t. 24. c. 21. n. 4. p. 570
 Notorium, & manifestum in quo differant, ostenditur ibidem n. 5. p. 171
 Notorium per negationem non efficitur dubium, lib. 1. t. 21 c. 3. n. 3. p. 130
 Notorium dicitur quod ex actis constat post conclusum in causa, lib. 2. t. 20. c. 35. n. 7. p. 117
 Notorio in probando non debetur iuramentum suppletorium, lib. 1. t. 19. c. 2. n. 36. p. 463
 Notorium dicitur quod nulla tergiversatione celari potest, lib. 3. t. 2. c. 8. n. 3. p. 713. & lib. 1. t. 40. cap. 24. nu. 4. p. 488
 Notorium probatione non indiget, lib. 3. t. 1. cap. 8. n. 6. p. 714
 Notorium, & publicum præsumuntur omnes scire, lib. 5. t. 17. c. 1. n. 2. p. 109
 Notorium non indiget probatione, nec protectione, lib. 5. t. 1. c. 9. n. 5. p. 145
 Notorium quod dicatur, remissus ibid. nu. 7
 Notorium facti quid sit, ostenditur lib. 5. t. 34. cap. 19. nu. 2. p. 403
 Notorium inducitur, & probatur per acta iudicij, lib. 5. t. 40. c. 24. n. 2. p. 488
NOVALE quod dicatur, remissus lib. 2. t. 16. c. 1. n. 3. p. 411. & lib. 5. t. 33. c. 33. n. 3. p. 397
 Nouale est ager, seu terra nunc primum, seu de nouo profecta de qua non extat hominum memoria quod aliquando culta fuisse, lib. 5. t. 40. c. 1. n. 1. p. 478. & c. 21 nu. 2. p. 486
 Nouale semel semper remanet nouale, lib. 5. t. 33. c. 33. nu. 2. p. 397
 Nouale quod definit esse nouale non reassumit eam qualitatem per redditum ad priores, ibid. n. 5
NOVIATVS annus debet esse continuus, vt valeat pro fessio, ita vt trius interruptio satis sit ne nouitatus sit continuus, lib. 3. t. 1. c. 16. n. 5. p. 949
 Nouitatus annus debet agi habuit Religionis suscepto, ibid. nu. 7
 Nouitatus annus non extra monasterium, sed intra deusensum peragendus est, nisi dum licentia Abbatis habita, aliqua iusta de causa extra deferatur, ibid. n. 8. & lib. 4. t. 6. c. 7. n. 4. p. 10
NOVITVS se proprijs professorum actibus sponte ingerens censetur proclius, lib. 3. t. 1. c. 4. n. 2. p. 940
 Nouito nolenti proferri, sed à Religione egredi volenti an sit resistendus habuit nunciatus, ostenditur lib. 3. t. 1. c. 9. n. 5. p. 943
 Nouito à Religione egredi volenti omnia bona restituentia sunt vnà cum fructibus, etiam si sint feudalia, ibidem num. 6

Collectan. in quinque libros Decretal.

Novici in articulo mortis existentem & quando ante-
explem probationis annum proficere possunt, ostendi-
tur lib. 1. c. 11. c. 16. n. 4. p. 49

Novitiis si de licentia superiorum exiit propter malam
valitudinem & postea securitatem, potest coniungere
primum tempus cum sequenti, ibid. n. 6

Novitiis intra annum probationis licite potest à Religio-
ne retrocedere, lib. 3. c. 13. c. 10. num. 1. p. 957. & c. 13.
num. 2. p. 958

Novitiis infra annum probationis & monasterii exierunt
non incurrit aliquam inhabilitatem ad Ordines, lib. 3.
c. 13. c. 11. n. 2. p. 958

Novitiourum, & professorum communem habitum deferens
per annum novitiam in eadem anni professus tacite censetur,
lib. 3. c. 13. c. 11. n. 2. p. 958

Novitiis egredientes non tenentur solvere expensas in suis
alimentis à Monasterio consumptas, lib. 3. c. 13. c. 13.
num. 2. p. 958

Novitiis immunis est à gabelarum exactione, lib. 3. c. 49.
c. 7. num. 1. p. 112

Novitiis Religiosis sine de foro Ecclesie, ita ut con-
tinentes incurant sententiam excommunicationis, lib. 5.
c. 19. c. 5. n. 5. p. 440

Novitiis de concordens abique superiorum electione quo loco
sunt sepeliendi, remissio lib. 3. c. 13. c. 4. n. 4. p. 909

Novitiis an possint absolvere Praesati Religiosum ab ex-
communicatione contracta ante novitiam, lib. 5. c. 19.
c. 2. n. 5. p. 936

Novitiis infra annum probationis decedente an eius bona
ad monasterium pertinere debeant, ostenditur lib. 3.
c. 13. c. 3. n. 2. p. 905

NULLITATES ex defectu iurisdictionis manantes sunt
attendendae, lib. 2. c. 1. c. 4. n. 3. p. 344. & lib. 5. c. 10. c. 2.
num. 5. p. 380

Nullitas ex defectu iurisdictionis insanabilis dicitur adeo,
ut nec sententia lata ab incompetenti iudice de partium
consensu convalidari possit, lib. 1. c. 1. c. 4. n. 4. p. 144

NULLVS teneatur ad quod faciemus cum dispendio salu-
tis corporalis, lib. 1. c. 40. c. 6. n. 4. p. 319

Nullus plus lucra in alium transferre potest, quam ipse
in se habeat, lib. 4. c. 10. c. 6. n. 6. p. 133

NULLVM ab initio non consuevit ex tempore, lib. 1.
c. 6. c. 10. n. 4. p. 117

Nullum, & medicum equiparantur, lib. 4. c. 6. c. 7. n. 7. p. 50

Nullum, & mulier equiparantur, lib. 1. c. 7. c. 2. num. 1.
p. 146

NUNQUAM, & mercator prohibere possunt Episcopo
Dominicis, & festis diebus, lib. 3. c. 9. c. 1. num. 5.
p. 401

NUNQUAM in electionibus auctoritati, & meritis per-
fertur, lib. 1. c. 6. c. 57. n. 7. p. 143

NUNQUAM vnus, & dimidio excessus, vel defectus scia
est ut latio in deceptione interveniat, lib. 3. c. 17. c. 3.
num. 6. p. 814

NUNQUATIO novit operis non tollitur idonea cautione,
si nunciator se offerret intra trimestre tempus de suo
lure, velia probationes efficere, lib. 3. c. 13. cap. 4. n. 2.
p. 957

Nunciatio novit operis non competit pro servitibus su-
sticiis, ibid. n. 5

Nunciatio novit operis remedium ducit ad competit ad-
versus adificationem futuram, non iam factam, lib. 5.
c. 13. c. 3. n. 4. p. 335

NUNCII ut plurimum vires assumuntur, lib. 1. c. 19. c. 1.
num. 9. p. 141

Nuncio creditur in his, quae ad eius officium spectant,
extra officium tamen in rebus minimis, lib. 1. c. 13. c. 19.
num. 4. p. 331

Nuncio publico tunc non creditur quando citandus con-
stitutus, & praesumptionibus ostendit non fuisse cita-
tum, ibid. n. 5. & lib. 1. c. 14. c. 6. n. 4. p. 314

Nuncio affirmanti citatum respondisse se non esse veni-

rum an sic credendum, remissio lib. 1. c. 18. c. 19. n. 6.
p. 635

Nuncio non creditur, lib. 1. c. 6. c. 3. n. 10. p. 110

NUPTIAE Cana Galilee non fuerunt, sancti Ioannis Ba-
ptistae, & Simonis Cananici, lib. 3. c. 13. c. 2. n. 5.
p. 566

Nuptiae attentio iure Concilii Tridentini quibus tempo-
ribus prohibentur, ostenditur lib. 1. c. 19. c. 4. n. 2. p. 403

Nuptiae quoad malos carnis habere solent, lib. 4. c. 1. c. 14.
n. 4. p. 13. & c. 17. n. 3. p. 13

Nuptiae secundae non sunt benedicende, lib. 4. c. 13. cap. 1.
n. 2. p. 137

Nuptiae incellae non contrahuntur ex solis sponsalibus in-
ter consanguineos, & affines non sequuta copula cat-
holicis, lib. 4. c. 10. c. 5. n. 6. p. 133

NUTRICES Christianae etiam extra Iudaeorum domos
eorum filios lactare non possunt, lib. 5. c. 6. c. 8. num. 4.
p. 194

O

OBEDIENTIAE plura ubi inveniuntur, remissio lib. 1.
c. 33. c. 1. n. 3. p. 283

Obedientia concordiam conferuat in Angelis, pacem nut-
rit in Monachis, tranquillitatem generat in ciuibus,
ibid. num. 3

Obedientiam alicui iurans non censetur se obligare ad res
illicitas, quia ille praecipit, lib. 1. c. 14. c. 10. n. 3. p. 567

Obedientia est nauigio tutissimum, lib. 1. c. 3. c. 5. n. 5. p. 35

OBEDIRE Episcopo tenentur clerici in negotiis perti-
nentibus ad statum clericalem, alias possunt puniri, lib. 1.
c. 33. c. 2. n. 3. p. 281

Obedire legibus tenetur in foro conscientiae, lib. 1. n. 6

OBIECTIONES aduersus testes regulares proponi de-
bent ante publicationem, non vero postea, lib. 1. c. 10. c. 3. n.
5. p. 511

OBLATI dicuntur qui non tantum bona propria, verum
etiam se ipsos dant monasterio, lib. 5. c. 13. c. 14. n. 6. p. 188

Oblati, & confratres qui se Religiosi tradiderunt, Ecclesia-
stice personae non sunt, nisi ad monasterium se transfe-
rent, & in eo inseruiant, lib. 5. c. 13. c. 3. n. 2. p. 190

Oblati, qui in totum se Religiosi non tradiderunt Ec-
clesiae personae non sunt, lib. 5. c. 13. c. 3. n. 4. p. 148

Oblati in perpetuum alicui Religiosi, vel Ecclesiae, quin-
que sunt Ecclesiasticae personae, existunt à tribus, & gabel-
lis, lib. 3. c. 49. c. 7. n. 8. p. 111

OBLATIONES lucrari non possunt nisi clerici interfe-
rentes Divinis, lib. 1. c. 17. c. 2. n. 2. p. 210

Oblationes indistincte pertinent Rectori, ibid. n. 3

Oblationes, quae sunt tempore libalium Ecclesiae Cathedra-
li, spectant ad Archiepiscopatum eiusdem Ecclesiae, &
non ad Episcopatum, ibid. n. 4

Oblationis nomen intelligitur quicquid Deo, vel Ecclesiae
cuius ministeria voluntarie exhibetur, lib. 1. c. 40. cap. 29.
n. 3. p. 491

Oblatio Religiosi facta filiorum impuberum per parentes
quod operetur & quomodo fieri debet, ostenditur lib. 3.
c. 13. c. 11. n. 3. p. 944

Oblatio defunctorum, quae carum mortuorum, vel funera-
lium appellatur, lib. 1. c. 26. c. 4. n. 3. p. 194

Oblationes, quae sunt alicuius imaginis depictae in pariete ali-
cuius prout, ecclesiae Ecclesiae parochialis, seuque Recto-
ris, lib. 1. c. 40. c. 9. n. 4. p. 792

Oblatio verbalis sufficit regulari creditore, lib. 1. c. 13. c. 11.
n. 19. p. 273

OBLIGATIOE se alicui, & successoribus suis sub pena per-
iuri cur possit quis, non autem obligare se, & successo-
res suos, ostenditur lib. 1. c. 14. c. 14. num. 10. p. 305

Obligari, aut hypothecari non potest res hypoteca, lib. 1.
c. 30. c. 1. n. 10. p. 681

Obligatio revelandi delictum illi, cui immortetia est intel-
ligenda, ut prius praestantur iuramenta admonitio fore-

Index rerum, & verborum

de iniurio aggressori, nisi ubi vergerit in damnum Reipublice, lib. 5. t. 13. c. 6. n. 22. pag. 236

Obligatio vna, & causa vna proveniens ex pluribus actibus probatur per testes singulares, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 16. p. 492

Obligatio annua non sufficit (mel) causae, quia in principio cum sit anni conditio pyratatur, & noua nascitur obligatio, lib. 2. t. 13. c. 19. n. 9. pag. 459

Obligatio importans tractum successuum. non adimpletur per momentum, sed durare debet tantum quantum tractus successuum, lib. 2. n. 10

Obligatio vna subiecta ex duabus remanet altera, lib. 2. t. 14. c. 6. n. 8. pag. 444

Obligatio per Principem ex conventionione contracta a lebo valida est, vt nec ipse, nec eius successor, siue per electionem, siue per successionem, possit suum contractum, vel praedecessoris sui infringere, lib. 2. t. 19. c. 1. n. 7. p. 459

Obligatio alieni est punitio delicti Episcopo moventis ad Ordines carentem patrimonio, lib. 3. t. 1. c. 16. n. 8. p. 745

Obligatio facta pro principali debito trahitur etiam ad interestem, & vltiam, lib. 3. t. 22. c. 3. n. 4. pag. 366

Obligatio in forma Camerae vigore renunciat beneficiis, c. Odoardus, lib. 3. t. 23. c. 3. n. 23. pag. 775

Obligatio ad annuitatem proprie non est obligatio inducens iura vicinorum, lib. 3. t. 26. c. 7. n. 8. pag. 894

Obligatio praesumitur personalis, & non realia, lib. 3. t. 8. c. 6. n. 9. pag. 771

Obligatio ingrediendi Monasterium videtur à principio pura, sed sub conditione scioluenda, lib. 3. t. 13. c. 9. n. 2. p. 894

Obligatio ad reddendam rationem alicuius administrationis non ante, sed post redditus rationes ordinari potest, lib. 1. t. 19. c. 1. n. 2. pag. 100

Obligatus solvere certam quantitatem ad certum tempus, alias non soluendo in tempore designato teneatur ad certam penam, si soluit maiorem parrem debiti non incidit poenam propter minorum partem non solutam lib. 1. t. 37. c. 9. n. 3. pag. 413

Obligatus ad reddendam rationem ante illam redditam si ad Ecclesiam confugiat an ea exstrahi possit, remissus, lib. 3. t. 49. c. 6. n. 40. pag. 1109

Obligatus ad obsequium famulae quos ante excommunicationem praestabant Dominus, praestare quoque debent post excommunicationem, lib. 1. t. 39. c. 31. n. 2. pag. 419

OBREPTIO committitur per narrationem falsi, subreptione vero per veri taciturnitatem lib. 1. t. 3. c. 10. n. 3. p. 50

Obreptio, & subreptione opposita processus futurus nullus est momentum, lib. 1. t. 3. c. 31. n. 6. pag. 62

OBSTACULUM domini, ac reddere vxori debemus, quando simul non flant an potius fauendum sit coniugii obligationi, quam domini obsequio, remissus lib. 4. t. 19. c. 1. n. 5. pag. 59

OBSERVATIO subiecta declarat, ac interpretatur mentem referentis, lib. 1. t. 4. c. 8. n. 15. pag. 77

OBSTRICULUS. Medici, & similes in relationibus spectantibus ad eorum officium de credulitate probant, lib. 2. t. 20. c. 5. n. 13. pag. 495

OBVENTIONIS appellatio quae veniant, ostenditur lib. 3. t. 48. c. 3. n. 8. pag. 1097

OCCIDENDI animus praesumitur ex occisione iacta in capite, lib. 5. t. 12. c. 7. n. 3. pag. 238

Occidendi animus praesumitur ex qualitate, vel genere armorum, lib. 5. t. 12. c. 18. n. 17. pag. 146

OCCISVS si aliquis fuerit ingravatus aliquo delicto in publico obsequio peccato pro eo odium non est, lib. 5. t. 12. c. 2. n. 4. pag. 267

OCCVLTE facinus, dolose facere creditur, lib. 1. t. 19. c. 24. n. 4. pag. 243

Occultum crimen quod dicatur, remissus lib. 1. t. 11. cap. 4. n. 2. pag. 164

OCVLI macula, quae non inducit magnam difformitatem, nec scandalum parit in populo, non excludit quem à clericatu, nec ab Episcopatu, lib. 1. t. 20. c. 2. n. 3. p. 102

OECONOMVS praeficare potest Capitulum Sede vacante, lib. 3. t. 9. c. 2. n. 10. pag. 784

OFFENDENS, seu occidens iniuriam inferentem principali amico, domino, vel consanguineo, non praesumitur de eius mandato occidisse si delictum sit momentaneum, lib. 2. t. 13. c. 15. n. 2. & 3. pag. 455

Offendens personam alicuius Principis inferioris superioris recognoscitur ab Ecclesia iniurius non est excusandus, lib. 3. t. 49. c. 6. n. 10. p. 109

OFFERENS se solvendi id in quo fuit condemnatus dicitur sententiam ratificare, lib. 2. t. 15. c. 7. n. 7. pag. 449

OFFICIALI ducti se nunciasse, vel citasse creditur, lib. 1. t. 20. c. 4. n. 11. pag. 491

Officialium scientia quando arguat scientiam domini, ostenditur lib. 2. t. 13. c. 15. n. 13. pag. 435

OFFICIO remorsus, & illo prius non potest amplius ad illud eligi, lib. 2. t. 1. c. 2. n. 3. pag. 83

Officio quis priuatur propter negligentiam, lib. 1. t. 27. c. 1. n. 4. pag. 220

Officium Iudicis an sit implorandum ad restitutionem, ostenditur lib. 2. t. 26. c. 6. n. 4. pag. 593

Officia duo non possunt vnus exercere, lib. 3. t. 3. c. 5. n. 2. pag. 719

Officium, status, & qualitas personae probantur per testes singulares singularitate admixtione, lib. 2. t. 20. cap. 4. n. 35. p. 492

OFFICIUM DIVINUM inceptum qui interruptit animo rependi iam recitata, sed postea non repetitur, an satisfaciatur praecipio, ostenditur lib. 3. t. 41. c. 9. n. 18. pag. 1071

Officium Divinum vt deinceps recitetur requiritur attentio, sine illa sit ad verba, siue ad sensus verborum, siue ad Christi passionem, ibid. n. 19. pag. 1073

Officium Divinum ad curandum peccatum mortale in parato sufficit quod recitetur eo intervallo, quod est intermedium motus praecedentis, & sequentis, lib. 3. t. 41. c. 1. n. 7. p. 1080

Officium vnus diei commutans in officium alterius peccat mortaliter, ibid. n. 9

OLEVM ab Episcopo benedictum est materia remota Sacramenti Extremae Vnctionis, lib. 1. t. 15. c. vnic. n. 5. pag. 124

Oleum infirmorum an possit benedici à simplicibus Sacerdotibus de licentia Papae, remissus ibid. n. 6

Oleum, quo Imperatores, & Reges inunguntur, quale sit, ostenditur ibid. n. 10. p. 124

Oleum oliuatum est essentiale Sacramenti Confirmationis, balsamum verbò accidentale, lib. 1. t. 16. c. 1. n. 2. pag. 186

Oleo consecrato si miscetur oleum profanum in minori, vel aequali quantitate, totum remanet consecratum, lib. 3. t. 40. c. 3. n. 4. p. 1053

Oleo consecrato, seu aquae benedictae quare misceri possit liquor eiusdem speciei non consecratus in minori quantitate, ita vt totum maneat consecratum, non ita vno consecrato, ostenditur lib. 3. t. 41. c. 6. n. 8. & 9. p. 1066

OMISSVS si aliquis sit de necessariis, seu spectantibus ad substantiam Ordinis, ordinarius suspenditur ab executione illius quoque ad supplicari, quod fuit omisissus, lib. 1. t. 16. c. 1. n. 4. p. 186

ONVS adiectum in facit vt res transeat cum illo, lib. 3. t. 21. c. 5. n. 4 p. 819, & lib. 5. t. 19. c. 18. n. 6 p. 226

Onus deferendi sanctissimum Eucharistiae Sacramentum, ad infirmos est de personis, ad curam animarum, lib. 3. t. 41. c. 10. n. 5. pag. 1174

Onere dupli non debet quae graui, lib. 2. t. 1. cap. 4. n. 11. p. 345

OPERA exteriorum virtutum in hac vita viros eminentes continuant, lib. 2. t. 23. c. 3. n. 2. p. 455

Opera bona facta extra naturam quae effectus operetur, lib. 5. t. 30. c. 5. n. 6. p. 471

OPRARIi licet laborantes in re aliena turbare dicuntur

Collectan. in quinque libros Decretal.

euntur, lib. 1. t. 10. cap. 2. num. 7. pag. 408
OPINIO illa præsumitur vera, quæ à maiori parte doctorem crebrius recepta existit, lib. 1. t. 19. c. 21. nu. 8. pag. 430
Opinio probabilis in foro conficiendi sequi potest reliqua probabilior, lib. 1. t. 9. c. 4. n. 6. p. 406
Opinio alicuius doct. r. s. Matrimonium substantientis præferret sententiæ illud impugnanti, lib. 1. t. 10. c. 4. n. 8. p. 424
OPVS ipsum, quod demonstrat pari non debet iudicari, quando ei eadem contaret de iniuria, & malicia denunciationis, lib. 1. t. 31. c. 2. n. 2. p. 334
ORARE simul cum excommunicatis non licet, lib. 1. t. 39. c. 19. n. 8. p. 456
ORATIONES priuatas pro excommunicatione ad Deum dirigere licitum est, lib. 1. t. 39. c. 18. n. 4. p. 455
ORATORIVM constructum auctoritate Episcopi Ecclesiæ gaudet immunitate, lib. 1. t. 49. c. 9. n. 10. p. 114
Oratorum dicitur Ecclesiæ, seu Altare orandi causa constructum, lib. 1. t. 48. c. 6. n. 1. p. 108
Oratoria non debent procurationis onera sustinere, illa scilicet, quæ de Episcopi auctoritate erecta, & influxu non fuerint, lib. 1. t. 39. c. 17. n. 2. p. 105
ORDINARIVS Ordinarius dicitur summus Pontifex, in processu n. 9. p. 3
Ordinarius graue fit præiudicium ex præuentione Papæ in suis mensuris, lib. 1. t. 3. c. 38. n. 4. p. 67
Ordinarij ad Ordines promouere potest quos iudicauerint assumendos, lib. 1. t. 11. c. 5. n. 4. p. 165
Ordinarius non potest resistere violentæ delegato Principi volenti exequi sententiam, lib. 1. t. 39. c. 8. nu. 5. pag. 330
Ordinarius absolueret non potest excommunicatum à delegato summi Pontificis, etiam si delegatus iam esset denuntius, aor alia ratione iurisdictione in illo exsuperaret, lib. 1. t. 39. c. 11. n. 3. p. 233
Ordinarij, & alij superiores monitiones generales aliquando faciunt vt scietur talia, vel talia crimina sub pena excommunicationis denunciant, lib. 1. t. 3. c. 1. num. 5. pag. 164
Ordinarij iudices Ecclesiastici inuocare possunt auxilium brachij secularis, ibid. n. 7
Ordinarius absolueret non potest excommunicatum à delegato summi Pontificis, lib. 1. t. 3. c. 11. n. 1. p. 237
Ordinarij in exemplum quamuis negligenter nullam iurisdictionem exercere possunt, lib. 1. t. 31. c. 19. num. 4. pag. 277
Ordinarius iudex ante electionem arbitrorum potest si velit negotium principale alteri non suspecto committere, lib. 1. t. 2. c. 4. n. 3. p. 361
Ordinarij licet adhibentibus aliquem esse excommunicatum, vel quid simile, an credatur, remittitur lib. 1. t. 19. c. 7. n. 3. p. 469
Ordinarij hodie potest dispensare in denunciationibus, lib. 1. t. 3. c. 3. n. 4. p. 35
Ordinarij, vel parochi quomodo sciat impedimentum, & nemo denunciet, potest illud dissimulare si sibi constet de dispensatione pro foro conscientie, ibid. n. 6
Ordinarij consilium in donatione iurisdictionis præsumitur interuenisse itante effectuatione donationis, vel transactis quadraginta annis, lib. 1. t. 38. cap. 5. num. 3. pag. 1019
Ordinarius iudex cum accedat ad locum aliquem sine iurisdictione, alet se ipsum, lib. 1. t. 1. c. 10. n. 3. p. 703
ORDINIS characterem minimè recipit non baptizatus, lib. 1. t. 43. c. 3. n. 3. p. 104
Ordines duo sacri non possunt conferri eidem vna die, lib. 1. t. 11. c. 13. n. 2. p. 168
Ordinibus sacris insignitus ante legitimam ætatem ab illo rum executione suspensus est, & quid autentica constitutione Pij II. lib. 1. t. 11. c. 14. n. 4. p. 169
Ordo sacer an liberet à patria potestate, ostenditur lib. 1. t. 14. c. 3. n. 4. p. 175

Ordines suscipere qui obligentur, remittitur lib. 1. tit. 14. cap. 6. numero 2. pagina 176
Ordo Clericalis confertur per Primam Tonsuram, lib. 1. t. 14. c. 11. n. 6. p. 181
Ordinibus Sacris iniciandus præsumitur habilis, & idoneus ad beneficia simplicia, lib. 1. t. 14. c. 13. n. 5. p. 183
Ordines sacros recipere potest qui grauius est debeto sine aliqua administratione contracto, lib. 1. t. 19. c. 1. nu. 4. pag. 200
Ordinibus iniciari non prohibetur administrator rerum Ecclesiasticarum, aut miserabilium personarum, ibidem num. 5
Ordines minores non præsumuntur ex maioribus, lib. 1. t. 11. c. 1. n. 3. p. 160
Ordines Sacros recipiens à Papa honorandus, & antependendus est in beneficiorum concursu, lib. 1. t. 33. c. 7. nu. 4. p. 184
Ordines Sacramentum solis Pontificibus referuntur est, lib. 1. t. 4. c. 4. n. 3. p. 73
Ordines Minores ex delegatione Summi Pontificis possunt à simpliciter Sacerdote conferri, ibid. n. 4
Ordines maiores, nec vigore delegationis facti à Papa possunt ab alijs conferri, quam ab Episcopis, ibid. n. 5
Ordines minores non veniunt appellatione Sacrorum, lib. 1. t. 6. c. 7. n. 2. p. 93
Ordinibus maioribus iniciandi debent intelligere saltem linguam latinam, ibid. n. 10. p. 94
Ordines sacri quando conferuntur, Missa non est de eorum substantia, lib. 1. t. 6. c. 18. n. 11. p. 116
Ordines etiam Sacros quolibet tempore Papa conferre potest, lib. 1. t. 11. c. 1. n. 2. p. 163
Ordines minores quilibet Dominus iuxta festum die conferri possunt ab Episcopis, ibid. nu. 7. p. 163, & c. 3. n. 2. pag. 164
Ordines minores fas est Episcopo dare feria sexta vespere præcedente Sabbatum, in quo de Iure Ordines Sacri conferuntur, lib. 1. t. 11. c. 3. n. 6. p. 164
Ordines sacros quibus temporibus Episcopi dare possunt, ostenditur ibid. n. 6
Ordines minores vicia die an Episcopo dare possint, ostenditur ibid. n. 7. & lib. 1. t. 30. c. 2. n. 4. p. 321
Ordines suscipiens extra tempora quam penam incurrit, ostenditur lib. 1. t. 11. c. 8. o. 3. p. 166
Ordinis Sacramentum in loco interdicto, & personis interdictis conferri non potest, lib. 4. t. 1. c. 1. n. 1. p. 10
Ordinis curabitur collatio gratis est facienda, lib. 1. t. 3. c. 1. nu. 2. p. 159
Ordinis aliquem actum quando quis dicatur solemniter, vel ex officio exercere, ostenditur lib. 1. t. 38. c. 1. nu. 6. pag. 316
Ordinem Sacrum bene quis recipit etiam si nullum habeat de minoribus, lib. 1. t. 19. c. 1. n. 1. p. 319
Ordinem Episcopalem nullus recipere potest, nisi sit saltem Sacerdos, ibid. n. 10
Ordines futuri quando quis dicatur recipere, ostenditur lib. 1. t. 30. c. 1. n. 6. p. 310
Ordines minores, & Subdiaconatum eidem conferri vna die sine Papæ licentia non potest, nisi adit consuetudo, lib. 1. t. 30. c. 1. n. 2. p. 311
Ordinis Sacramentum verè datur excommunicato quoad characterem, non quoad Ordinis executionem, lib. 1. t. 3. c. 3. n. 3. p. 321
Ordines Sacros suscipere volens probare debet se legitimum, quousque de se contraria fama extat, lib. 1. t. 34. c. 14. nu. 2. p. 403
Ordinis Sacramentum Iure datur excommunicato quoad characterem, non quoad executionem, lib. 1. t. 3. c. 3. n. 3. nu. 5. p. 461
ORDINARE qui non potest, non potest indicare, lib. 3. t. 19. c. 3. n. 2. p. 914
Ordinare verbum, est latius verbo conferre, lib. 1. t. 19. c. 15. nu. 7. p. 236

Ordi-

Index rerum, & verborum

Ordinare, & pronuntiare ordinandum inter se differunt, ibid. nu. 8
Ordinari potest, qui duxit uxorem à se primo corruptam, lib. 1. t. 31. c. 1. n. 5. p. 309
Ordinari potest in sacris, qui beneficium Ecclesiasticum sufficiens non habet, si tamen habeat patrimonium idoneum accedente Episcopi dispensatione, lib. 3. t. 5. c. 23. n. 1. p. 749
Ordinari quis non potest absq. patrimonio etiam si habeat patrem diutem, lib. 5. t. 5. c. 1. n. 6. p. 184
ORDINANS non tenetur ad alimenta ordinati sine patrimonio nisi in subsidium, lib. 3. t. 50. c. 4. n. 7. p. 736
Ordinans non debet respicere preces carnales, lib. 1. t. 14. c. 11. n. 6. p. 181
ORDINATVS ad præsentationem beneficij cum pacto quod nihil unquam peteret à præsentante ratione præsentationis, non potest ascendere ad superiores Ordines, nec in suscepto ministrare, lib. 5. t. 3. c. 37. n. 3. p. 175
Ordinandus in Subdiaconum titulum habere debet, ibidem nu. 2
Ordinatus cum patrimonio sibi donato cum conditione de restituendo post ordinationem nullam incurrit suspensionem, ibid. n. 7. p. 176
Ordinandus conveniens cum ordinante ipsum post susceptos Ordines non molestare super beneficio, aut alimentis, suspensus sit ab Ordine sic suscepto, & ordinator ab ordinatione per triennium, lib. 1. t. 3. c. 45. nu. 3. pag. 179
Ordinatus dicitur habere a liunde quando habet patrem diutem, lib. 1. t. 5. c. 1. n. 5. p. 183
Ordinatus in apostasia à religione cum sit excommunicatus, irregularitatem incurrit, lib. 5. t. 9. c. 6. n. 3. p. 325
Ordinatus ante annos discretionis recipit characterem, lib. 1. t. 19. c. 1. n. 6. p. 319
Ordinatus Sacro Ordine ante usum rationis non tenetur vi voti ad seruandam castitatem, ibid. n. 7. p. 319
Ordinatus per solum recipit characterem Ordinis sic suscepti, fed non eius executionem, ibid. n. 8
Ordinatus fortius, si erat late excommunicatio contra illud facientes, non potest in ordine sic suscepto ministrare, vel ad superiorem ascendere sine Papæ dispensatione, lib. 1. t. 30. c. 1. n. 2. p. 320
Ordinatus à Papa à nullo potest ad Superiores Ordines promoueri sine ipsius licentia, lib. 1. t. 11. c. 15. n. 2. p. 167 & eod. lib. 1. t. 33. c. 7. n. 3. p. 184
Ordinatus ante legitimam ætatem attentæ Bullæ Pij II. est suspensus perpetuo donec absolutiois beneficium consequatur, lib. 1. t. 11. c. 14. n. 6. p. 169
Ordinatus ante legitimam ætatem ignoranter non incurrit suspensionem, nec celebrando efficitur irregularis, ibidem nu. 8
Ordinari à Papa non sunt exempti, sed iurisdictioni Ordinarii subiecti, lib. 1. t. 33. c. 7. n. 2. p. 184
Ordinatus per motum an, & quando recipiat characterem, remissus lib. 3. t. 42. c. 3. n. 15. p. 1079
Ordinatus metu non cogitur continentiam seruare quando metus fuit cadens in constantem virum, ibid. n. 18
Ordinatus, vel absolutus ab Episcopo non baptizari saluatur in fide Sacramenti, lib. 3. t. 43. c. 3. n. 1. p. 1084
ORDINATIONES Regis Lusitanorum confirmatæ fuerunt in concordatis in Curia Romana inter Clerum, & Regem Dionysium, lib. 1. t. 2. c. 10. nu. 31. pag. 27
ORDO Christi in Portugalia quando inceperit, ostenditur lib. 5. t. 33. c. 1. n. 6. p. 342
Ordo quando ponitur in aliqua dispositione gratia exempli nunquam censetur positus pro forma, lib. 2. t. 1. c. 3. nu. 2. p. 342
Ordinis peruersio delegato in delegatione assignati vitæ processum, lib. 2. t. 1. c. 19. n. 3. p. 358
Ordo iuris in possessione requiritur, lib. 2. t. 6. cap. 2. n. 3. pag. 187

Ordo iudicialis in notariis non est seruandus, lib. 2. t. 14. c. 21. n. 3. p. 570
ORIGINALIS, & exemplum quando inter se differunt, potius standum est originali, lib. 2. t. 22. c. 1. n. 4. p. 533
Originalia penes scriptores remanere debent, lib. 2. t. 19. c. 11. n. 23. p. 480
Originalis culpa remittebatur per Circumcisionis mysterium, lib. 3. t. 42. c. 3. nu. 5. p. 1080
ORIGINARIIS, huic adscriptis sunt liberi, lib. 3. t. 6. c. 2. n. 3. p. 187
ORIVNDIS potius, quàm exteris sunt conferenda beneficia, lib. 1. t. 3. c. 42. n. 8. p. 68
Ortuus de iure facilius prodeitur, quàm exteris, ibid. n. 9
OSCVLVM luxuriosum quando dicatur, lib. 5. t. 16. c. 5. nu. 8. p. 118
OSIVS quis, & qualis fuerit eius vita, refertur lib. 1. t. 2. c. 1. n. 3. p. 87
OSTIARIIS, alijsq. officiales, qui dum urbem tenent, iterum Clericum fortius casu laudant, ab excommunicatione excusantur, lib. 5. t. 38. c. 3. n. 2. p. 437
OTIOSITAS quæ mala pariat, remissus lib. 1. t. 9. c. 10. n. 30. p. 158

P

PACISCI super alterius hæreditate non potest, nisi eius voluntate interueniente, lib. 1. t. 35. c. 5. n. 2. p. 295
PACTA sunt seruanda, lib. 1. t. 35. c. 1. n. 3. p. 293
Pacta tempore graue est apud Deum ne dum apud homines, ibid. n. 4
Pactum nudum quid sit, & quando inducat actionem de iure Civilis, & Canonico, & quid si sit iuratum, & inter mercatores, remissus ibid. n. 6
Pactum plus potest, quàm statutum, lib. 2. t. 24. c. 19. nu. 2. pag. 169
Pacta quibus quis promittit certam partem fructuum beneficiorum tam collatorum, quàm conferendorum, pro dote foretis, non sunt simoniae, lib. 3. t. 13. c. 6. nu. 4. p. 81
Pactum legis commissoriae in pignoribus reprobatum, & non in venditione, lib. 3. t. 21. c. 7. n. 2. & 1. p. 161
Pactum quod pignus debito non solum maneat penes creditorem iusto pretio, est validum, ibid. n. 1
Pactum de retro cum moderate petu inducit contractum usurarium, lib. 3. t. 17. c. 5. n. 3. p. 819
Pactum de recuperanda re vendita etiam cum clausula, quandoquocumq. præscribitur spatium triginta annorum, ibid. nu. 3
Pactum de retrovendendo facit rem esse minoris pretij, quàm fuisse si libera venderetur, ibid. n. 5
Pactum tempore contractus matrimonij, quod mulier non teneatur soluere debita marito etiam contracta constante matrimonio, validum est, lib. 4. t. 20. c. 2. nu. 10. p. 130
Pactum de retrovendendo vtrum minuat valorem rei, lib. 5. t. 19. c. 8. n. 11. p. 279
Pactum excedens interesse ceterum à lege, aut statuto, vel consuetudine taxatum, est nullum, lib. 5. t. 19. c. 16. nu. 12. p. 285
PALATIVM Episcopi Ecclesiastica gaudet immunitate, lib. 3. t. 49. c. 9. n. 12. p. 1114
PALLIATVS ad aliam Ecclesiam translatum cum pallio secundo loco sibi concessio sepelitur, lib. 1. t. 8. cap. 2. nu. 3. p. 140
PALLIVM de corpore Beati Petri quomodo assumi dicatur, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 4. n. 6. p. 89
Pallio vi possunt Archiepiscopi solummodo intra suas provincias, lib. 1. t. 8. c. 1. n. 2. p. 148
Pallio alterius non potest vni Metropolitanus sepeliri, lib. 1. t. 8. c. 2. n. 3. p. 148
Pallium antiquum sit acceptum Archiepiscopus non fortiter nomen Archiepiscopi, lib. 1. t. 8. cap. 3. num. 2. pag. 148

Collectan. in quinque libros Decretal.

Pallio semper, & ubique Papa vti potest, lib. 1. t. 8. cap. 4. nu. 2. p. 149
Pallium sub qua forma verborum tradatur, ibid. nu. 3
PANIS qualis sit propria materia Sacramento corporis Christi, ostenditur lib. 1. t. 1. c. n. 15. p. 8
PAPA TITVS dicitur beneficium, lib. 5. c. 16. c. t. num. 3; pag. 305
PAPA dicitur Episcopus vniuersalis Ecclesie, in proem. nu. 7. p. 3
Papa habet pto diocesi propria totum Orbem, in proem. n. 8. p. 3
Papa aliquando, vel Urbis Romae, vel Catholice Ecclesie Episcopum se ipsum appellat, in proem. n. 11. p. 3
Papa facies vocat Episcopos, quasi sibi aequales, Cardinales vero, & Reges filios, in proem. n. 12. p. 3. & lib. 5. t. 10. c. 6. n. 2. p. 107
Papa de stylo ita se seruum seruorum Dei appellat, vt si appareret Bulla sine huiusmodi inscriptione de falso esset suspecta tanquam contra stylium, in proem. num. 14. p. 3
Papa in decisionibus causarum maior est omnibus Sanctis, qui Summi Pontifices non fuerunt, lib. 1. t. 1. c. 1. nu. 3. pag. 15
Papa potest privilegio, seu concessione certas Clericorum causas committere Iudicibus secularibus, lib. 1. t. 1. c. 10. n. 11. p. 23
Papa non potest in totum, & generaliter fori privilegio Clericorum derogare, potest tamen illud interpretari, mutare, & c. lib. 1. t. 1. c. 10. n. 11. p. 24
Papa nunquam affertur coniuratum cognoscendi laicos de aliquibus causis Clericorum consensum praestitit, tamen quoties eius officialis pernis, & censuris afficiuntur Laici, qui talia facere audent, lib. 1. t. 1. cap. 10. nu. 23. p. 25
Papa quando in litteris narrat renunciationem beneficii per tale procuratorem fuisse factam, ex hoc probatur illum fuisse procuratorem, lib. 1. t. 1. c. 14. n. 27. p. 60
Papa ea, quae sunt Ordinibus, an possit Laico conferre, ostenditur lib. 1. t. 4. c. n. 9. p. 73
Papa potest dispensare in iure naturali, & Diuino non abrogando in totum, vel ex parte, sed declarando eius obligationem per veram dispensationem in casu aliquo speciali locum non habere, lib. 1. t. 4. c. 11. n. 4. p. 79
Papa in seruicio existentes percipiunt fructus beneficiorum suorum, non tamen distributiones sine eius speciali privilegio, lib. 1. t. 4. c. 12. n. 8. p. 74
Papa potest dispensare super Concilium, lib. 1. t. 6. cap. 4. n. 4. p. 89
Papa in electione an locus sit de substantia, remissus lib. 1. t. 6. c. 6. n. 4. p. 90
Papa in electione duarum partium concordia requiritur, & quid hodie aientia nouissima Greg. XV. Constitutio, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 6. n. 5. p. 90
Papa a nemine iudicatur, lib. 1. t. 6. c. 6. n. 6. p. 90
Papa non potest libere eligere successorem, lib. 1. t. 6. cap. 6. n. 10. p. 91
Papa potest facere Constitutionem super electione sui successoris, lib. 1. t. 6. c. 6. n. 11. p. 91
Papa in iudicio interdicti cu que providere in patria sua, lib. 1. t. 6. c. 4. n. 11. p. 85
Papa electio qualiter olim fiebat, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 6. n. 3. p. 90
Papa electio ad quos pertineat si Sede Apostolica vacante, omnes Cardinales interui essent, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 3. n. 12. p. 110
Papa solus potest dispensare in iure ad suspensionem Ordinum, lib. 1. t. 6. c. 13. n. 9. p. 119
Papa potest transferre Imperium in personam Caroli Imperatoris in Germaniam, & disponere de Imperatoris electione, confirmatione, coronatione, & c. lib. 1. t. 6. c. 14. nu. 3. p. 121
Papa potest electionem de Imperatore factam impugnare si

idoneus non videretur, & ex rationabili causa alium eligere, & c. idem deponere, ibid. n. 4. p. 121
Papa dicitur habere peritiam totius Iuris, lib. 1. t. 6. c. 37. n. 3. p. 141
Papa est Vicarius Christi, lib. 1. t. 7. c. 4. n. 2. p. 147
Papa est successor Petri, ibid. n. 3
Papa semper, & ubique pallio vti potest, lib. 1. t. 8. c. 4. nu. 2. pag. 149
Papa quolibet tempore Ordines etiam Sacros conferre potest, lib. 1. t. 1. c. 11. n. 2. p. 163
Papa potest ex speciali gratia Episcopo concedere vt Ordines extra tempora conferre possit, ibid. n. 3
Papa solus, vel Legatus de Latere ex speciali sibi data potestate vel ordinis extra tempora dispensat, lib. 1. t. 1. c. 16. n. 2. p. 170
Papa solus sclusus Religionum priuilegijs dispensare potest cum illiguntis Religionis vt ad d. genitates, & praesturas promouantur, lib. 1. t. 1. c. 17. c. 1. n. 4. p. 187
Papa solus dispensat, vt illegitimus habere possit ea beneficia, quae in eadem Ecclesia existunt, in qua genitor habuit, vel de praesenti habet, lib. 1. t. 1. c. 3. n. 6. p. 189. & c. 9. n. 3. p. 191
Papa tenetur ad Confessionem Sacramentalem nemini illis casibus, quibus de Iure Diuino est instituta, & praecipua, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 8. p. 193
Papa multum ne negotiorum impedius praeterita retinere memoria non praesumitur, lib. 1. t. 1. c. 15. cap. 15. num. 1. p. 233
Papa nunquam intendit terro praedictum etiam minimum inferre, lib. 1. t. 1. c. 19. c. 15. n. 2. p. 235
Papa non delegat causas nisi personis existentibus in dignitate, lib. 1. t. 1. c. 18. n. 2. p. 237
Papa in delegando videtur vultisse providere negotijs litigiosis, & non personis, lib. 1. t. 1. c. 19. c. 4. n. 2. p. 236
Papa vbi appositum manum Legatus de Latere non potest se intermittere, lib. 1. t. 3. c. 2. n. 3. p. 258
Papa quando Episcopo committit id, quod senora commissione ad illud spectabat potestatem non delegat nisi dno de nouo tribuitur, sed Ordinarius, nisi in commissione adiecta fuerit clausula, auctoritatis nostra, vel tanquam delegatus a nobis, lib. 1. t. 3. cap. 12. num. 4. pag. 272
Papa comparatur Soli, lib. 1. t. 3. c. 6. n. 6. p. 283
Papa auctoritas, & scientia excusat a vicio simoniae inducit de iure positum, lib. 1. t. 3. c. 4. n. 7. p. 294
Papa auctoritas deficius omnes sole mnitarum supplet lib. 1. t. 3. c. 1. n. 3. p. 296
Papa potest esse iudex in sua causa, lib. 1. t. 1. c. 11. num. 5. pag. 353
Papa in nullo impedit iure Diuino naturali matrimonium detimente dispensare potest, lib. 1. t. 1. c. 13. n. 17. p. 433
Papa ex vi Pontificalis officij habet sufficientem potestatem super omnia negotia secularia, quando deperdit inter Principes ad quietem, & conseruationem, ac Ecclesie defensionem, & ad bonum supernaturale, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 1. p. 419
Papa, Regis, & Imperatoris assertioni, & testimoio plena credendum, lib. 1. t. 1. c. 18. n. 4. p. 519
Papa licet habet plenitudo nem potestatis, potest sibi socios accipere, qui illi in ea currenda adiuuent, lib. 1. t. 1. c. 13. c. 6. n. 2. p. 547
Papa potest dispensare vt matrimonium contrahatur inter parum, & neptam ex fratre, lib. 1. t. 1. c. 13. cap. 13. num. 6. pag. 553
Papa an possit sine causa aliqui in ptiare beneficio suo, ostenditur lib. 1. t. 7. c. 12. n. 4. p. 609
Papa solus potest dispensare vt coniungatur quaecumq. beneficium obtimeat, lib. 1. t. 7. c. 5. n. 1. p. 710
Papa potest dispensare vt promouat ad sacros Ordines matrimonium contrahant, lib. 1. t. 7. c. 6. n. 4. p. 710
Papa a residencia in beneficijs curam impuam habere.

H h h ubis

Index rerum, & verborum

tibus sine iusta, & debita causa nullum potest relaxare, lib. 3. t. 4. c. 14. n. 3. p. 731
 Papa per clausulas derogatorias generales super Concilium dispensare non censetur, lib. 3. t. 1. c. 19. n. 4. p. 746
 Papa statim quod lapsus est primum semestris concessum Ordinarijs ad providendum de beneficijs vacantibus, potest conferre, lib. 3. t. 8. c. 2. n. 8. p. 773
 Papa ad vacatura beneficia ius tribuit, lib. 3. t. 8. c. 4. n. 2. pag. 774
 Papa ad beneficia vacatura expectantibus licite concedit, ibid. n. 3
 Papa solus est Ecclesiam Collegiatam in Cathedralem mutare, lib. 3. t. 9. c. 1. n. 2. p. 782
 Papa potest eximere a prestatione decimarum, lib. 3. t. 30. c. 14. n. 3. p. 929
 Papa communicando privilegia alicuius Religionis in quibus adit expressa exceptio a solutione decimarum, an censetur alicui Religionis exemptam a solutione decimarum communicasse, ostenditur lib. 3. t. 30. c. 34. n. 4. p. 937
 Papa solus potest licentiam concedere transendi ad laxiorem Religionem nulli legitima causa existente, lib. 3. t. 31. c. 18. n. 12. p. 953
 Papa potest dispensare in matrimonio rato ut soluto eius vinculo possint libere coniungi aliud matrimonium inire, lib. 3. t. 32. c. 7. n. 14. p. 969
 Papa habet potestatem dispensandi in votis proptia, & vota dispensatione relaxante voti vinculum, quod casu sublati vnde obligabat, lib. 3. t. 34. c. 1. n. 1. p. 984
 Papa an possit in lege divina, & naturali dispensare, ostenditur ibid. n. 3. & 4
 Papa universalis Pastor crediti sibi a Deo omnis curam gerens in ordine ad hanc supernaturalem, & bonam Ecclesie potest Regem Regno privare, lib. 3. t. 34. cap. 6. n. 10. p. 987
 Papa in casibus, quibus Reges deponere, aut privare possunt, novos constituere in privandis legitime successores non valet, ibid. n. 11. & 14
 Papa potest Regem Regno privare, & extraneo adjudicare ubi ex circumstantijs occurrantur apparuerit sic expedire bono spirituali totius Regni, & conservationis Religionis, ibid. n. 15. p. 988
 Papa benedicturum ubi adit supplet quoscunque defectus, & solemnitates alias requisitas, lib. 3. t. 48. c. 5. num. 3. pag. 1098
 Papa solus potest sanctos canonizare, lib. 3. t. 45. cap. 1. num. 3. pag. 1087
 Papa non potest errare in Sanctorum canonizatione, ibid. n. 3
 Papa non potest dispensare cum Religiosis in particulari in hoc quod statim Monachatu simul etiam habeant proprium proprium, & stricto modo sumptum, lib. 3. t. 31. c. 6. n. 11. p. 1001
 Papa an possit dispensare in voto solemniter castitatis profectu, ostenditur ibid. n. 12
 Papa an possit statuere, ut Matrimonium ratum dirimatur per subsequens copula consummatum, ostenditur lib. 4. t. 4. c. 1. n. 1. p. 360
 Papa potest dispensare in radice Matrimonij, etiam post mortem alterius ex coniugibus, si dispensatio per parentes in vita petita fuerat, lib. 4. t. 1. c. 5. n. 9. p. 43
 Papa non solum ad spiritualia, sed etiam ad actus seculariter Laicos potest legitimare in terris Imperij, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 3. p. 107
 Papa, qui potest tollere impedimentum a Inre postmo procedens, potest etiam illa sublato dispensare in illius radice, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 4. p. 108
 Papa censetur in radice dispensare, quando ipse declarat legitimos filios natos ante dispensationem, & postea nascituros, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 5. p. 108
 Papa in terris Regum directè non habet iurisdictionem quoad temporalia, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 3. p. 108

Papa potest sine Cardinalibus omnia expedire etiam ardua, ex civilitate tamen in arduis debet communicare cum Cardinalibus, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 45. p. 112
 Papa an possit mortis penam corporalem infligere, remissus lib. 4. t. 13. c. 13. n. 49. p. 112
 Papa errare non potest cum aliquo defuncto tanquam summus totius Ecclesie Præfatus, & Pastor, lib. 4. t. 19. cap. 7. n. 3. p. 133
 Papa an super infideles habeat potestatem secularem gubernatorem, remissus lib. 4. t. 19. c. 8. n. 8. p. 124
 Papa non potest dispensare in pluralitate vtorum, lib. 4. t. 19. c. 8. n. 11. p. 124
 Papa an habeat supremam potestatem in prohibendo, & coarctando coheritum cum infidelibus, & eis debellandi eos, lib. 5. t. 6. c. 12. n. 3. p. 194
 Papa litteras excommunicatorias communicatur in Bulla Contra Domini clausula 6. degradantur, & traduntur Curie seculari penam legalibus puniendi, lib. 5. t. 20. c. 7. n. 3. & 9. p. 391
 Papa litteris falsis vtens mitius puniatur, quam illas falsificans, ibid. n. 16. p. 393
 Papa maledicens est puniendus, lib. 5. t. 26. c. 1. n. 1. p. 305
 Papa solus potest vnu Episcopatum, lib. 5. t. 31. c. 8. n. 2. pag. 316
 Papa communicans cum excommunicato an peccet, ostenditur lib. 5. t. 32. c. 12. n. 12. p. 367
 Papa in eadem causa potest esse Iudex, & testis, ibid. n. 12
 Papa recipiens aliquos in filios non censetur eos eximere, lib. 5. t. 33. c. 18. n. 3. p. 376
 Papa appellaciones ad se interpositas omisso medio solus adiungere, lib. 5. t. 33. c. 23. n. 15. & 26. p. 387
 Papa concedit privilegium Fratibus Minoribus & Predicatoribus ubi ubique fuerint sine patriarchali iuri preiudicio cum Altari valeant viatico celebrare, lib. 5. t. 33. c. 30. n. 3. p. 391
 PAR in patrem non habet imperium, lib. 1. t. 6. c. 10. n. 9. pag. 106
 Paria sunt statuta ligari, & forum sortiri, lib. 1. t. 2. c. 9. n. 7. pag. 168
 PARALITIC I non possunt promoveri, nec promoti ministrare, sed illi dandus est cotractor, lib. 3. t. 6. c. 6. n. 1. pag. 707
 PARALISI, qui habet malam fidem impedimentum non gaudet iure legitime parentis, lib. 4. t. 17. c. 1. n. 10. p. 994. & c. 14. n. 5. p. 173
 Parentum testimonium in causa matrimoniali ad fauorem filiorum recipi potest, lib. 4. t. 18. c. 3. n. 2. p. 115
 Parentes recipi possunt in testes pro filiis in his, que melius per eos sciri presumuntur, quam per alios, ibidem omni.
 Parentes an sint plus diligendi, quam vxor, lib. 4. t. 4. c. 8. n. 14. p. 125
 Parentes in probanda consanguinitate filiorum testes esse possunt, lib. 4. t. 20. c. 21. n. 8. p. 504
 Parentum ex confessione, & nominatione magna infurgit presumptio pro filio, lib. 4. t. 19. c. 10. n. 1. p. 478
 Parentum appellaciones ad se interpositas omnes viuique sexus continentur, lib. 5. t. 40. c. 1. n. 1. p. 478
 Parentes peccant, qui filios exponunt si eos nutrire, & alere commodè possunt, lib. 5. t. 1. c. vnica n. 2. p. 228
 Parentes in testes admitti possunt ubi filia petit in vium aliquem sibi æqualem, secus si diuini, & nobilitate esset superior, lib. 5. t. 30. c. 32. n. 4. p. 504
 Parentes in probanda consanguinitate filiorum testes esse possunt, ibid. nu. 8. & in crimine hæresis, n. 11. & ubi dubitatur an filius habuerit animum proficendi in aliqua Religione, ibid. n. 13. & in casu status n. 14. & ubi sit inter duos filios, n. 15. & circa ætatem filiorum, num. 17.
 Vide verbo Pater.
 PARISIIS quare Ius Civile doceri, aut audiri prohibetur in c. super specula de priuileg. lib. 5. t. 33. c. 28. n. 2. p. 393

Collectan. in quinque libros Decretal.

PAROCHIA providendus est, qui sit gratus Ecclesie, cui prefixus, & parochianis eius, lib. 3. t. 5. c. 5. n. 4. pag. 999

Parochia auctoritate Dionysij fuerunt limitata, lib. 3. t. 10. c. 9. n. 1. p. 791

Parochialis non debet ita gravari, ut illius Rector non possit ex eius redditibus vivere, lib. 3. t. 5. c. 12. n. 3. pag. 741

Parochialis Ecclesia propter nimiam distantiam, ubi parochiani sine magno incommodo ad percipiendam Sacramenta accedere non possunt, nova potest Ecclesia in ipsius parochia edificari, lib. 3. t. 48. c. 3. n. 2. p. 1096

Parochiales Ecclesie iurisdictionatus à quo sunt gestandæ, ostenditur lib. 3. t. 48. c. 4. n. 4. p. 11

Parochialem annexam Canonici habens accessoriæ, & in perpetuum per Vicarium ad aliud numum amovibilem deferri solitam, an possit in eius cura exercere se intrinsece, ostenditur lib. 1. t. 18. c. 6. n. 5. p. 213

Parochialis non debet ita gravari ut illius Rector non possit ex eius redditibus vivere, lib. 3. t. 5. c. 30. n. 4. pag. 718

Parochus proprius quis dicatur, lib. 5. t. 38. c. 11. n. 8. pag. 428

Parochus debet habere Clericum, qui sibi in Missa deferat, lib. 1. t. 1. c. 3. n. 1. p. 699

Parochus inter duos quando contenditur de iuribus parochialibus, propterea quod quis habeat in consensibus duorum parochialium, ea iura inter eos dividi debent alterius vicibus, lib. 3. t. 19. c. 1. n. 4. p. 913

Parochiarum fines propter confusionem evitandam non præscribuntur, lib. 3. t. 19. c. 4. n. 2. p. 914

Parochus leprosus ab administratione Ecclesie est removendus, lib. 3. t. 6. c. 6. n. 2. p. 766

Parochus non tenetur denunciare impedimentum Matrimonij, quod fuit in Sacramentali Confessione, lib. 4. t. 3. c. 3. n. 1. p. 35

Parochus ob licentiam concessam alij Sacerdoti assistendi matrimonio clandestino, non comprehenditur sub penis cap. cum rinhito, & clandest. desponsat. ibidem n. 14. pag. 37

Parochus suos subditos absolvere potest ab excommunicatione iuris etiam maiori nemini reservata, lib. 5. t. 39. c. 19. n. 12. p. 417

Parochus cultus extra diocesim potest excommunicari ab Episcopo propter non residentiam, lib. 5. t. 39. c. 11. n. 3. p. 449

PARS maior dicitur non solum, quæ est maioris momenti, sed etiam, quæ sanioris iudicij, lib. 1. t. 6. c. 35. n. 4. pag. 123

Pars minor non vocata ad electionem potest agere, & resistere ad maiori parte factum, lib. 1. t. 6. c. 18. n. 5. pag. 116

Pars minor in dubio est sequenda, lib. 4. t. 1. c. 3. n. 5. p. 3

Partis de consensu tacito, vel expresso parentes pro filijs, vel è contrariis esse possunt, lib. 1. t. 20. c. 11. n. 1. pag. 505

Parte non opponente domesticij probant, lib. 1. t. 10. c. 14. n. 19. p. 506

Parte non opponente probat scriptura privata, etiam si careat die, & consule, lib. 1. t. 12. c. 1. n. 10. p. 134

Partibus consentientibus testes publicis accusationibus adhuc admittuntur, lib. 1. t. 10. c. 35. n. 15. p. 515

PARTICIPANS cum excommunicato à Papa excommunicatione se extendente ad participantes, peccat mort., & maiorem excommunicationem incurrit, lib. 5. t. 39. c. 30. n. 5. p. 458

Participans in crimine criminoso quando incurrit excommunicationem, ostenditur lib. 5. t. 39. c. 19. n. 4. p. 456

PARTICIPIVM præteriti temporis regulariter penam ipso iure inducit, lib. 1. t. 31. c. 14. n. 7. p. 275

Participium præteriti temporis etiam in dubio est lata sententia, lib. 5. t. 6. c. 6. n. 1. p. 190

PARTVS sequitur ventrem, lib. 1. t. 18. n. 8. c. 3. p. 199

Partus ex ancilla ut liber sit, sufficit matrem liberam esse, tempore conceptionis natiuitatis, aut medio, lib. 4. t. 10. c. 1. n. 4. p. 61

PARVM, & nihil æquiparantur, lib. 1. t. 19. c. 34. n. 4. pag. 351

PASSIONES animi vehementes, & similes morbi ducuntur præsumuntur, lib. 1. t. 6. c. 31. n. 9. p. 108

PATER non prohibetur etiam immediate succedere in beneficio filij, sine sit illegitimus, siue legitimus, lib. 1. t. 17. c. 3. n. 2. p. 189

Pater, & filius possunt Missam celebrare in eadem Ecclesia, dummodo ambo non obtineant in ea beneficium, ibid. n. 4

Pater, vel mater non presumitur ille, qui filium non diligit, lib. 1. t. 23. c. 1. n. 8. p. 545

Pater non potest etiam cum iuramento filium priuare alimentis, lib. 1. t. 24. c. 13. n. 7. p. 563

Pater pro filio fideiubenti præceditur excussionis exceptio, lib. 1. t. 12. c. 1. n. 1. p. 865

Pater non potest nocere filio in emphyteusi non hereditaria, sed ex pacto, & providentia concessa, nisi fuerit ex re pecunia patris acquisita, vel nisi pater fuisset primus emphyteusis acquiritor, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 155. pag. 348

Pater potest filium vendere in maxima necessitate, lib. 3. t. 11. c. 1. n. 5. p. 857

Pater non tenetur alere filium spiritum si ipse ex sua arte, vel aliunde commodè vivere possit, lib. 4. t. 7. cap. 5. n. 11. p. 14

Patres veteris Legis pluribus viris conuicti immunes fuerunt à culpa, lib. 4. t. 19. c. 18. n. 15. p. 135

Parer ubi non succedit, nec filius succedere potest, lib. 4. t. 17. c. 4. n. 3. p. 96

Pater absque incurfu excommunicationis potest filium Clericum verberibus afficere, lib. 5. t. 39. c. 54. n. 6. pag. 475

Pater pro filio non est conueniendus, lib. 5. t. 23. c. 1. n. 7. pag. 301

Pater non tenetur soluere penam pecuniariam pro delicto filij etiam ex bonis, quæ pro legitima parte filio deberentur, ibid. n. 9

Pater, & patronus amittunt ius filiationis, & seruitutis quando filios, vel seruos exponunt, lib. 5. t. 11. c. 1. n. 3. p. 128

Pater exponens filium licet perdat patriam potestatem, non tamen eximitur ab onere dotandi, ibidem n. 7. pag. 128

PATRIFAMILIAS liberum est de rebus suis disponere, etiam in iurisdictione filiorum, non tamen cum in fraudem id agit, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 6. p. 909

PATIENTIA sola nihil operatur quando actus requirit aliquam vitæ patientiam, lib. 3. t. 14. c. 1. n. 6. p. 266

PATRIA ordinandorum inuestiganda ut exinde sciatur quibus ipsi sint imbuti moribus, lib. 5. t. 34. c. 9. n. 2. pag. 401

Patriam ut vnusquisque diligat naturalis est, in procemio, n. 12. p. 4

Patria fortis, & generosi animi est quævis terra, ibid. n. 14

Patriæ consensum sequenda est quæ deficit in casu, dubio seruanda sunt leges Regni viciniore, lib. 1. t. 4. c. 6. n. 5. p. 75

PATRIARCHARVM priuilegia ubi referantur, ostenditur lib. 1. t. 31. c. 9. n. 2. p. 269

Patriarcharum, an verò nomine differant à Primatibus, remissum ibid. n. 5

Patriarchæ, & alij Prælati immediate subiecti Papæ tenentur ei præstare obedientiam iuramentum, lib. 5. t. 33. c. 13. n. 9. p. 385

Patriarchæ pallium à Rom. Pont. accipiunt, ibid. n. 10

Patriarchæ ubique ante se Crucem deferre possunt, ibid. n. 14. p. 385

H h h t j

Patriar-

Index rerum, & verborum

Patriarchalis Crux qualis esse debeat, ostenditur ibid. num. 15.
Patriarcha in Verbo, vel ubi Romanus Pont. fuerit Crucem praeferre non possunt, ibid. n. 16. p. 386.
Patriarcha Crucem praeferre non potest ubi legatus Papae praesens esset, ibid. n. 18.
PATRIMONIALIA bona propter crimen haereticis confiscata sunt applicanda sacris Ecclesiis Episcopalis, lib. 5. t. 7. c. 13. n. 8. p. 212.
PATRIMONIUM ad minores Ordines de consuetudine non requiritur, lib. 3. t. 5. c. 2. n. 3. p. 734.
Patrimonij bona, ad cuius titulum suum quis ordinatus, habent privilegia, quae conceduntur à Iure bonis Ecclesiasticis, saltem interim quod non extinguunt per ademptionem beneficii, lib. 3. t. 5. c. 4. n. 9. p. 736.
Patrimonij sub vocabulo, ad cuius titulum potest quis ordinari, quid veniat, ostenditur lib. 3. t. 5. c. 3. num. 3. pag. 349.
Patrimonium ad cuius titulum, quis est ordinandus debet constitui super re certa, & immobili, ibid. n. 4.
PATROCINANS scienter petenti rem suam sibi praedictat, lib. 1. t. 36. c. 6. n. 5. p. 298.
PATRONVS non tenetur alium praesentare si Ordinarium sine legitima causa praesentatum admittere nolit, lib. 1. t. 5. c. 5. n. 4. p. 86.
Patroni Ecclesiastici praesentantes indignum scienter priuantur iure praesentandi, Laici vero pro prima tantum vice, lib. 1. t. 6. c. 7. n. 16. p. 97.
Patronus Laicus praesentans minus idoneum si est intra quatuordecim menses, poterit alium idoneum praesentare, lib. 1. t. 31. c. 4. n. 2. p. 206.
Patronus Ecclesiasticus ratione Ecclesiae, & non patrimonij praesentandum scienter indignum est priuare pro illa vice iure praesentandi, ibid. n. 5.
Patroni Laici quare variare possint non ita Ecclesiastici, remittitur ibid. n. 6.
Patrono elapso termino praescripto ad praesentandum Episcopum ipsi facere rem gratam, eumque ad praesentandum admittere potest, lib. 1. t. 10. c. 2. n. 3. p. 161.
Patronus in fundatione beneficii potest sibi reservare pensionem, vel aliud onus apponere, lib. 1. t. 4. c. 8. n. 3. p. 76.
Patronus in fundatione beneficii potest apponere quascunque condiciones etiam Iure contrarias, nisi Iure natura impossibiles, aut alias à Iure reprobari, ibid. n. 4.
Patronus Laicus non potest accusare Clericum in iustitiam in Ecclesia, in qua est patronus, lib. 3. t. 20. cap. 7. n. 3. pag. 496.
Patronus pendente lite super iurepatronatus non potest praesentare, lib. 3. t. 38. c. 2. n. 3. p. 1029.
Patroni durante lite inter duos praesentatos non potest alium tertium praesentare sine viro attentati, ibid. n. 3.
Patroni non possunt pendente lite inter praesentatos alium in locum vnius praesentati mortui praesentare, ibid. d. n. 3.
Patronus potest alteri compatrono sine Episcopi consensu iurepatronatus renunciare, lib. 3. t. 38. cap. 14. n. 3. pag. 1013.
Patronus licet non possit se ipsum praesentare, potest tamen filium, lib. 3. t. 38. c. 15. n. 3. p. 1023.
Patronus Ecclesiam vacantem quamvis sit Clericus ad eam se praesentare non potest, lib. 3. t. 38. c. 16. n. 2. p. 1023.
Patronus non potest procuratorem deputare, qui eundem constituitum ad Ecclesiam vacantem nominet, ibidem num. 3.
Patronus Clericus ratione sui patrimonij potest variare, & alterum praesentare sicut patronus Laicus, lib. 3. t. 38. c. 18. n. 7. p. 1035.
Patrono Laico initio aut inconsulto non potest Episcopus, aut alius Ordinarius, nec etiam Legatus Papae Ecclesiam patronatus conferre, ibid. n. 8.
Patronus potius debet praesentare, & non alius, qui ca-

ret possessione, licet bonum ius habent in proprietate, lib. 3. t. 18. c. 19. u. 1. p. 1026.
Patronus beneficii Ecclesiastici non potest promittere se praesentatum aliquid ad beneficium vacaturum, nec alicui dare potestatem praesentandi ad illud antequam vacet, lib. 3. t. 8. c. 16. n. 3. p. 781.
Patronus ingratus Ecclesiae perdit iurepatronatus, lib. 3. t. 14. c. 10. n. 7. p. 881.
Patronus Laicus, qui semel praesentavit, potest variare ante institutionem Episcopi, & alium successu cumulo semel tantum praesentare, secus vero in Ecclesiastico, lib. 3. t. 38. c. 24. n. 2. p. 1090.
Patronus iurans non variare nec cumulare in praesentatione beneficii iurepatronatus runc non potest per viam cumulationis, vel variationis alium praesentare, ibidem num. 4. p. 1091.
Patrono Laico variare non licet si à priori praesentatione prolixius recedendo alterum nominaret, ibid. n. 5.
Patronus Ecclesiae debet praeseri in praesentantibus honorabilioris sedis, & dignioris loci, lib. 3. t. 38. cap. 15. n. 6. p. 1092.
Patronus ingratus non alicui ab Ecclesia, ibid. n. 8.
Patronus Laicus potest variare, & qualiter huiusmodi variatio fieri possit, ostenditur lib. 3. t. 38. c. 5. num. 5. pag. 1066.
Patronus de per se vendens iurepatronatus in penam excommunicationis incurrit, & ille se emptor iurepatronatus priuati debent, lib. 3. t. 38. c. 6. n. 2. p. 1017.
Patroni de tempore validius rationem exigere possunt à Presbyteris, qui ad eorum praesentationem fuerunt instituti, quod an vetum sit, ostenditur lib. 5. t. 33. c. 3. num. 57. pag. 347.
Patroni consensus exigitur ut Ecclesiam, quae iurepatronatus est, valeat Episcopus visitare, lib. 3. t. 38. c. 20. n. 2. p. 1028.
PAVLVS cur aliquando à dextris, Petrus verò à sinistris ponatur, ostenditur lib. 1. t. 33. c. 6. n. 8. p. 283.
PAYPER non solvens canonem emphyteusis ultra biennium ob pauperatate, non incidit in commissum, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 108. p. 843.
Pauper qui censensus sit discretionis iudicis commissum existit ex personarum, & circumstantiarum qualitate, lib. 3. t. 28. c. 5. n. 11. p. 655.
Pauperi ea sua culpa, & vicio non est succurrendum, lib. 1. t. 4. c. 10. n. 6. p. 78.
Pauperibus certae quantitates restitutio, & distributio pro satisfactione male ablatorum debet fieri per Episcopum quando executor est suspectus, lib. 5. t. 6. c. 16. n. 5. p. 106.
PAUPERITAS illa maxime nocet, quae culpa alicuius prouenit, lib. 1. t. 1. c. 7. n. 7. p. 17. & t. 9. c. 6. n. 3. p. 155.
Pauperitas sinit cursum fatalium, etiam si appellantis culpa causata esset, lib. 1. t. 12. c. 5. n. 10. p. 625.
Pauperitas non est causa sufficiens ad repellendum testem à testimonio, si alius est persona idonea, lib. 3. t. 10. c. 28. n. 4. p. 496.
Paupertas praeteritum non debet operari peccatum mortale, lib. 5. t. 3. c. 40. n. 7. p. 177.
PAX seruanda est, lib. 1. t. 3. c. 1. n. 2. p. 293.
Pax, & concordia vix conferuntur multa de Iure conceduntur, lib. 3. t. 1. c. 25. u. 3. p. 747.
Pacem si duo fecerunt promittentes sub certa pena non se offendere, & postea se invicem offenderint, nec constitit quis prius inceptit, neque tenebitur de rupta pace, lib. 5. t. 37. c. 7. n. 3. p. 473.
PECCARE penitus in nullis porius diuinitatis est, quam humanitatis, lib. 1. t. 9. c. 10. n. 5. p. 156.
Peccatum omne, quod ipso Iure irrogat infamiam, non impedit Ordinis executionem post peractam purificationem, ibidem n. 25. p. 158.
Peccatum augeat quoad Deum diuinitatis temporis, lib. 1. t. 4. c. 11. n. 2. p. 79.

Collectan. in quinque libros Decretal.

Peccati mortale pro nullo metu debet committi, lib. 1. c. 40. c. 5. n. 4. p. 118
Peccati ratione etiam venialis subijcitur Laicus Ecclesiastico iudicio, lib. 1. c. 13. n. 5. p. 354
Peccata tuos debent tenere auctores, lib. 1. c. 2. c. 1. n. 15. pag. 13
Peccatum est duplex originale scilicet, & actuale, lib. 3. l. 43. c. 3. n. 6. p. 1080
Peccatum facit qui gloriatur, & sibi complacet in referendis, & expendendis suis peccatis mortalibus, lib. 5. t. 3. c. 9. n. 2. p. 127
Peccatum, & peccatorum reuelare pro consilio habendo nullo modo licet, lib. 5. t. 3. c. 13. n. 2. p. 668
Peccatum est facere contra conscientiam errantem, lib. 5. t. 3. c. 35. n. 3. p. 174
Peccata venialia tantum habens non obligat precepto confitendi, quod intelligit prout in lib. 5. t. 38. c. 12. nu. 4. p. 428
Peccata declarata in Confessione, & etiam alia, quæ in eorum notitiam possant alio adducere sub Sacramentali eisdem sigillo, ibid. n. 20. p. 430
PECVLTVS criminis Reus inuatus ab Ecclesia extrahi non potest, lib. 3. t. 49. c. 6. n. 4. p. 1103
PECVLVM profectum, quod patet in bonis filiorum habet, propter patris crimen non publicatur, sed filio referatur, lib. 5. t. 7. c. 10. n. 12. p. 107
Peccatum an licitum fuerit Religioſum Perlatiſ concedere Religioſis ad ſolos viſus beneficos, & pios, ostenditur & quid attento Concilio Tridentino, lib. 3. t. 35. c. 2. n. 2. p. 996
PECVNIA ad alimenta relicta deponi debet apud mercatorem ad honestum lucrum, lib. 4. t. 30. c. 7. n. 7. p. 124
Pecunia censuræ de ipſa, quæ vſu contumuntur, lib. 3. t. 21. c. 8. n. 10. p. 865
Pecunia ab Ecclesijs exigi non debet pro Chriſmate, lib. 5. t. 3. c. 16. n. 2. p. 165
Pecunia an quocumque sufficiat ad simoniam indacendam, ostenditur lib. 1. t. 3. c. 10. n. 3. p. 167
Pecuniam dans pro renuntiatione huius super beneficio ad redimendam vexationem filius habuerit, non peccat, lib. 1. t. 35. c. 4. n. 6. p. 294
Pecunia de aliquo certo genere quando inter contrahentes fuit conuentum quod solutio fieret, si tempore solutionis dictum genus monetæ non reperitur, aut reperitur quidem, sed cum magna difficultate, solutio fieri debet in alia moneta iuxta valorem antiquæ, & conuenit, lib. 1. t. 39. c. 20. n. 1. p. 1048
PEDAGIVM dictum est à pede, quod à tranſeuntibus ſoluitur, lib. 5. t. 40. c. 26. n. 3. p. 489
PENDERE à libero arbitrio dicitur illud in quo est pendendum alterius conſilium, lib. 3. t. 37. c. 1. n. 4. p. 1010
PENSIONARIVS tenetur recitare officium paruum B. MARIE Virginis viſa eadem pena ſub qua beneficiarij tenentur ad recitationem diuini Officij, lib. 3. t. 43. c. 9. num. 7. p. 1070
pensionarius potest agere remedia ſpolij pro pensione ſibi ſubſtratta, lib. 1. t. 6. c. 4. n. 4. p. 111
Pensionarius potest agere interdictio vnde vi contra negantem ſoluere pensionem quæ ſoluebatur ſuo prædeceſſori, ibid. n. 5
PENSIO an ex toto, vel ex parte remitti debeat ſi fructus beneficij fuerint ex parte diminuti, vel ex toto perierint, remittiſſi lib. 1. t. 21. c. 6. n. 3. p. 195
Pensionis ſolutio facta à beneficiario metu cenſuratum et non nocet, nec cõſtituit pensionarium in quaſi poſſeſſione percipiendi pensionem, lib. 3. t. 13. c. 17. nu. 3. p. 436
Pensionibus Eccleſiaſtiſ priuatur Clericus in minoribus contrahens Matrimonium de præſenti, lib. 3. t. 1. c. 1. nu. 6. p. 716
Pensio quando conceditur ad particulare commodum alicuius ſuper fructibus alicuius Eccleſie dicitur Eccleſiaſticum beneficium, lib. 3. t. 4. c. 6. n. 3. p. 726

Pensiones, quæ tranſeant ad ſucceſſores in beneficio non poſſunt Ordinariis imponere, lib. 3. t. 5. c. 21. num. 8. & 9. pag. 748
Pensiones ſunt onera realia, ibid. n. 10
Pensionis iure coramuni pueri capaces ſunt, dummodo inſantiſ ætas ſummo Pontifici exprimitur, cum ab illo im petratu, lib. 3. t. 1. c. 35. n. 3. p. 751
Pensio ſoluenda ex redditibus beneficij licita, & honeſta imponi poſſit, lib. 3. t. 2. c. vnic. n. 1. p. 726
Pensio ab Ordinario an poſſit imponi in permutatione beneficiorum ad corquandos fructus beneficij, ostenditur lib. 3. t. 19. c. 6. n. 3. p. 852
Pensionis eccleſiaſtica debitor non gaudet beneficio exp. Odoardus, de ſolutionibus, lib. 3. t. 23. cap. 3. num. 6. pag. 874
Pensio eſt beneficium Eccleſiaſticum ſi detur in titulum beneficij, ſecus ſi in ſtipendium, lib. 1. t. 3. c. 17. n. 5. p. 47
Pensio impoſita ſuper Canoniciſ, dum Canonici inuſſi excommunicatiſ, vel ſuſpenſiſ eſt, an debeat ſolui per Capitulum, ostenditur lib. 3. t. 28. c. 53. n. 16. p. 655
Pensio imponenda in emphyteuſi vt dicatur immodica, reſpectu non eſt habendus ad fructus ex fundo promouentem, ſed ad pensiones in illa regione imponi ſolitas, lib. 3. t. 17. c. 3. n. 18. p. 816
Pensionis, ſeu mercedis remiſſio non fit propter ſterilitatem ſine conductoris culpa contingentem, lib. 3. t. 18. c. 3. n. 3. p. 855
Pensionis remiſſio non fit quando ſterilitas contigit ex vicio rei proprio, ibid. n. 1. p. 856
pensionis remiſſio non fit quando calamitas, quæ fructus abſtulit, conſueſta eſt in illis locis, ibid. n. 6
Pensionis remiſſio denegatur ſimplici colono partiatio, ibid. n. 9
Pensionis remiſſio fit in emphyteuſi ſi ex ea ſoluatur magna pensio, quæ fructibus reſpondeat, ibid. n. 10
Pensionis remiſſio vbi eſt facienda ob cauſam ſterilitatis, intelligitur pro rara obtingentis ſterilitatis, ibid. n. 16. pag. 857
Pensio augenda non eſt colono propter vbertatem, ibidem num. 20
Pensiones ante commiſſum decurſus tenentur ſoluere emphyteuta, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 137. p. 846
Pensionem poſt commiſſum incurritur ob ceſſationem canonis dominus directus accipiens, non amplius emphyteuta expellere poterit, ibid. n. 117
Pensionibus eccleſiaſtiſ priuatur Clericus in minoribus contrahens matrimonium de præſenti, lib. 3. t. 1. c. 2. n. 6. p. 716
Pensionis ſuper eccleſiaſtico beneficio incapax eſt excommunicatus, lib. 5. t. 27. c. 7. n. 17. p. 312
PERCVSSIO leuiſ quæ dicatur, ostenditur lib. 5. t. 39. c. 17. n. 4. p. 448
PERCVSSVS in foro exteiori à quo præſumatur ſi rixantes plates ſint, remiſſiſſi lib. 5. t. 12. c. 18. nu. 1. t. pag. 245
PERDITVM in alea an poſſit repeti, remiſſiſſi lib. 3. t. 1. c. 11. n. 16. p. 707
PEREGRINVS Clericus, qui abiit in aliam diocceſim ſine commendatiſſij ſui Ordinarij litteris ad diuina Officia non eſt admittendus, lib. 1. t. 23. c. 3. n. 2. p. 311
Peregrini videntes an teneantur ſeruare leges, vel conſuetudines locorum, etiam quoad ieiunia in quibus per modum tranſitus reperiuntur, ostenditur lib. 3. t. 46. cap. 2. nu. 6. p. 1092
PEREMPTA re perenne illius Iura tam actiua, quam paſſiua, lib. 5. t. 32. c. 2. n. 4. p. 334
PERICVLVS corporaliſ nominis intelligitur periculum probabile viſe, aut grauiſ morbi ſecundum vnam opinionem, ſed ſolutio mortis ſecundum alteram vetiorem, lib. 4. t. 17. c. 6. n. 13. p. 86
PERITI ſemper conſulendi ſunt, vt quis valeat excuſari, lib. 1. t. 3. c. 3. n. 4. pag. 15

Index rerum, & verborum

- Periti in arte iurare debent, ut suo testimonio fidem faciant**, lib. 2. t. 19. c. 4. n. 5. pag. 466
- Peritus ubi in civitate per loco vnus tantum adest, is sufficit**, ubi plures requiruntur, ibid. n. 8
- Peritioribus maior fides adhibetur**, lib. 2. t. 10. c. 3. n. 8. pag. 512
- Peritus in arte credendum est**, lib. 5. t. 12. c. 18. n. 2. pag. 244
- Peritis in arte sine iuramento non creditur**, ibid. n. 4
- Periti in arte duo si non concordant, standum est dicti senioris**, & quid si sit contentio inter Medicos, & Chirurgos, ibid. n. 5
- PERIVRIVM in iuramento calumniæ est inculpabile**, lib. 2. t. 7. c. 5. n. 4. pag. 395
- Periurum est crimen mixti fori quando agitur ad poenā**, lib. 2. t. 1. c. 8. n. 9. pag. 366
- Periuri reus non est, qui iururandum propria auctoritate committit in melius**, lib. 2. t. 14. c. 3. n. 1. pag. 554
- Periurus verè, & propriè priuatur beneficiis Ecclesiasticis obtemperans per sententiam iudicis**, lib. 2. t. 14. c. 10. n. 2. p. 560
- Periuri sunt infames**, ibid. n. 7
- Periurum quomodo diffinatur**, lib. 2. t. 14. c. 11. n. 4. p. 562
- Periurium non committitur absque dolo**, lib. 2. t. 14. c. 17. n. 6. pag. 568
- Periurus an priuatur beneficio per sententiam**, lib. 1. t. 3. c. 2. n. 3. pag. 31
- Periurus semper præsumitur peccare in futurum**, lib. 2. t. 14. c. 14. n. 5. pag. 551
- Periurus nō est ipso iure beneficijs priuatus**, lib. 5. t. 1. c. 22. n. 6. pag. 154 & remissus c. 23. n. 3. pag. 154
- Periurus clericus, vel suspectus de fuga, non gaudet beneficio cap. Odoardus de solut.** lib. 3. t. 23. c. 3. n. 10. pag. 874
- Periurus à testimonio repellitur**, lib. 2. t. 10. c. 54. n. 2. p. 528
- Periurus etiam emendatus de periurio à testimonio repellitur**, ibid. n. 4
- Periurus non potest subire iuramentum honoris, seu oneris**, lib. 1. t. 3. c. 10. n. 2. pag. 286
- Periurus beneficio est per sententiam priuandus**, lib. 5. t. 3. c. 6. n. 2. pag. 325
- PERMUTARE nō potest prohibitus alienare**, lib. 3. t. 13. c. 5. n. 16. pag. 800
- PERMUTATIO beneficij propria auctoritate, & non superioris facta, est simoniaca**, lib. 3. t. 19. c. 5. n. 2. p. 557
- Permutatio de bonis Ecclesie debet fieri causa vtilitatis, vel necessitatis**, ibid. n. 3
- Permutatio beneficiorum coram quo facienda sit, ostenditur**, ibid. n. 4
- Permutatio debet fieri auctoritate superioris**, lib. 3. t. 19. c. 8. n. 4. pag. 853
- Permutatio beneficiorum fieri non potest ab excommunicato**, lib. 5. t. 27. c. 7. n. 18. pag. 311
- Permutatio ob lationem vltra dimidiam quando rescindi possit**, lib. 3. t. 17. c. 3. n. 16. pag. 815
- Permutatio beneficiorum ob lationem vltra dimidiam rescindi non potest**, ibid. n. 24. pag. 816
- Permutationibus beneficiorum auctoritatem præstare potest Capitulum Sede vacante**, lib. 3. t. 9. c. 2. n. 8. pag. 784
- Permutatio ex vi verbi maxime in materia odiosa sub emptione non continetur**, lib. 3. t. 10. c. 1. n. 1. pag. 786
- Permutatio ab & quando soluit laudemum, ostenditur**, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 4. pag. 837
- Permutationis titulo non potest res litigiosa in alium transferri**, lib. 2. t. 30. c. 1. n. 11. pag. 681
- Permutationes beneficiorum de leceptis Prælatorum beneficijs simpliciter facere possunt**, lib. 1. t. 9. cap. 4. n. 5. pag. 152
- Permutatio in dubio ab Episcopo præsumitur bene facta, & ex ista causa**, lib. 1. t. 9. c. 6. n. 4. pag. 153
- PERPETVVM quibus modis dicitur**, lib. 3. t. 10. c. 8. n. 8. pag. 791
- PERFEVERANTIA, pertinacia, & oblatio in quo differant**, remissus lib. 1. t. 1. c. 2. n. 4. pag. 9
- PERSONA principalis per se, & non per aduocatum debet factum proponere in iudicio, nisi sit iudicetia**, lib. 2. t. 1. c. 14. n. 2. pag. 359
- Persona deputata alicui Ecclesie, quando senseat Ecclesiastica; ostenditur**, lib. 3. t. 23. c. 14. n. 4. pag. 388
- Persona Religiosa, & valde Catholica præsumitur quod bono zelo litem moueat**, lib. 5. t. 23. c. 2. n. 1. pag. 334
- Persona vitio qui ad beneficia eligit, seu periclitari non possunt quales sint, remissus**, lib. 1. t. 6. c. 12. n. 4. pag. 99
- Personæ honestæ, ac discretæ ille dicitur, quæ in dignitate aliqua constituitur**, lib. 1. t. 29. c. 3. n. 4. pag. 238
- PERSONATVS est honor & præsententia in Ecclesia absque administratione, potestq; renunciari**, lib. 1. t. 25. c. vnica. n. 7. pag. 219
- PESTIS impedit prescriptionem**, lib. 2. t. 26. cap. 10. n. 3. pag. 556
- Pellis annueratur inter casus fortuitos**, lib. 3. t. 15. c. vnica. n. 9. pag. 808
- Pellis si in loco beneficij vigeat, beneficiarius à residentia excusatur**, lib. 3. t. 14. c. 4. n. 8. pag. 735
- PETERE PLVS tempore dicuntur qui ante conditionis aduentum petunt**, lib. 2. t. 11. c. vnica. n. 5. pag. 413
- Petere plus dicitur qui ante diem peti**, ibid. n. 1. nisi debitor aufugiat, vel salutus sit, aut bankrupt sit, ibid. n. 6. & 7
- Petens plus quod fieri debetur condennatur in expensis, si debitor non sateat partem debiti**, ibid. n. 14
- Petentium plus debito potest, vide Petens plus debito petentium**
- PETITIO partis requiritur in citatione faciendi**, lib. 2. t. 2. c. 18. n. 2. pag. 376 & c. 19. n. 2. pag. 378
- Petitio alternatiua in dubio admittitur quando eius certitudo pendet à facto, seu voluntate conuenti**, lib. 1. t. 41. c. 8. n. 12. pag. 328
- Petitio, siue libellus dari debet in scriptis**, lib. 2. t. 19. c. 11. n. 17. pag. 481
- PETITORIVM, & possessorium quando intentatur, & motum dicitur, ostenditur**, lib. 3. t. 12. c. 6. n. 2. pag. 536
- Petitorium intentatum suspendi potest antequam sit in conclusum, & transitum fuerit ad possessorium**, lib. 3. t. 11. c. 1. n. 2. pag. 431
- Petitorio & possessorio simul potest agi, & vtrumque vna sententia terminari**, lib. 3. t. 12. c. 6. n. 2. pag. 536
- PETRVM Romæ fuisse contra hæreticos qui defenderint referuntur**, lib. 4. n. 47. pag. 111
- PHARMACOPOLÆ vendentes medicinas adulteratas an tanquam de falso sine puniendi, remissus**, lib. 5. t. 20. in lib. 5. n. 8. pag. 287
- PHRENETICVS non potest facere testamentum**, lib. 3. t. 27. c. 3. n. 7. pag. 906
- PILITATIS causa in c. vi. de ferijs, ea solum intelligitur, quæ respiciat opera misericordie**, lib. 2. t. 9. cap. 5. n. 4. n. 7. pag. 406
- PIGNORARI, vel hypothecari possunt bona emphyteutica in rebus domino**, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 81. pag. 440
- PISCARI licet propter necessitatem in dubijs testis**, lib. 2. t. 9. c. 3. n. 5. pag. 403
- Piscatio clerici est permissa**, lib. 5. t. 24. c. 1. n. 5. pag. 302
- PISCIVM ex pactione soluitur decima**, lib. 3. t. 30. c. 5. n. 4. pag. 919
- Piscum, aut animalium ex captura tanquam ex decima personalis expensæ deducuntur**, lib. 3. t. 30. c. 28. n. 2. pag. 932
- PISTOR vel fornarius si conueniat pro portu pensionem coquere panē pro tota familia, quæ postea minimum creuit, an teneatur pro modo familie, quæ exstabat tempore conuentionis, an etiam pro illa, quæ postea aucta fuit, ostenditur**, lib. 3. t. 39. c. 16. n. 7. pag. 1044
- Pistor non dicitur mercator**, lib. 1. t. 24. c. 1. n. 3. pag. 192
- PLACITI nomine venit quilibet litigium, & causæ forensis, quæ in iudicio aguntur**, lib. 1. t. 3. cap. 1. n. 6. pag. 41
- PLEBANVS is vocatur, qui est præfectus Ecclesie, siue plebis**, lib. 1. t. 25. c. vnica. n. 8. pag. 219

Collectan. in quinque libros Decretal.

PLENO IVRE quando dicantur Ecclesie ad aliquem pertinere, remissive lib. 5. t. 33. c. 3. nu. 26. p. 346

PLURALITAS aliquando resoluitur in singularitates, lib. 5. t. 33. c. 24. nu. 5. p. 388

Pluralitas actuum non præsumitur, lib. 2. t. 19. c. 8. nu. 16. pag. 473

PLURALIS locutio duorum numero contenta est, lib. 3. t. 13. c. 11. nu. 6. p. 805

POENIS in legalibus licitum est desistere vsque ad sententiam, lib. 1. t. 6. c. 54. nu. 15. p. 139

Pœna certa à lege vbi est statuta, non potest Index illam remittere, minuere, vel augere, lib. 1. t. 29. c. 4. num. 11. pag. 229

Pœnæ mutatio fit ob qualitatem personarum, lib. 1. t. 29. c. 28. nu. 4. p. 246

Pœna apposta in contractu nullo, est nulla, & iniuriis, lib. 1. t. 29. c. 38. nu. 10. p. 253

Pœna in quacunque dispositione apposta sequitur naturam principalis dispositionis, ibid. n. 11

Pœna talionis visus, & moribus vtroque Iure est sublata, lib. 1. t. 38. c. 5. nu. 3. p. 308

Pœnæ mutatio fit ex qualitate personarum, lib. 1. t. 36. c. 11. nu. 8. p. 302

Pœnam mortis in arbitrijs Index eligere non potest, lib. 1. t. 29. c. 4. nu. 12. p. 229

Pœnam non meretur quod legitime factum est, lib. 1. t. 2. c. 2. nu. 12. p. 13

Pœna præsupponit culpam, ibid. nu. 13

Pœna impolita pro contumacia regulatur secundum limites contumaciæ, lib. 1. t. 2. c. 11. nu. 9. p. 28

Pœna ordinaria non debet quis ex præsumptionibus puniri, lib. 2. t. 23. c. 14. nu. 8. p. 551

Pœna corporalis exequi non potest in die festo nisi urgente necessitate, vel nisi imminet periculum in illius retardatione, lib. 2. t. 9. c. 1. nu. 7. p. 401

Pœnas plus petentium quod libi debetur non incurrit, qui ante huius contestationem posuit, & a petitione desistit, vel si adesset clausula, alio meliori modo, vel salvo iure superflui, lib. 2. t. 1. c. vnic. nu. 16. p. 412

Pœna legis si quis in tantum, C. vnde vi, non procedit in Ecclesia, lib. 2. t. 14. c. 1. nu. 4. p. 441

Pœna pecuniaria licet respectu alterius sit interesse, tamen ob ipsius delinquentis culpam vera pœna censetur, lib. 2. t. 14. c. 5. nu. 5. p. 443

Pœna depositionis ab omni beneficio, & officio ecclesiastico imponitur pro simonia conuentionalis, lib. 2. t. 18. c. 2. nu. 5. p. 456

Pœnis non defertur iuramentum suppletorium, lib. 2. t. 19. c. 2. nu. 42. p. 464

Pœnas plus debito petentium non effugit, qui debitum iam solum repetit, nisi petierit ignoranter, vel postea debitum noluerit exigere, lib. 2. t. 1. c. vnic. nu. 19. p. 412

Pœna viuis debet esse metus alterius, lib. 2. t. 24. c. 13. nu. 3. pag. 563

Pœna debet commensurari delicto, & culpæ respondere, lib. 3. t. 11. c. 2. n. 4. p. 794

Pœna aliquando accipitur libi ratione medicinæ, ibid. n. 5

Pœnam pecuniariam Ecclesiasticus Index imponere nequit, lib. 3. t. 1. c. 13. nu. 8. p. 705

Pœna apposta ludentibus an comprehendat etiam ludum spectantes, lib. 3. t. 1. c. 15. nu. 10. p. 707

Pœnæ venditionum res litigiosas an habeant locum in Ecclesia, remissive lib. 2. t. 30. c. 1. n. 13. p. 681

Pœna adiecta contractui sponſalium est propterea irrita, & fidem violans non teneat in vtroque foro eam soluere, lib. 4. t. 1. c. 28. nu. 2. p. 32

Pœna promissa in sponſalibus, vel matrimonijs quare non solvatur, atque autem sic, ostenditur lib. 4. t. 1. c. 28. nu. 3. pag. 22

Pœna etiam promissa à parentibus, vel consanguineis adiecta contractui sponſalium est irrita, lib. 4. t. 1. c. 28. nu. 4. pag. 22

Pœna adiecta contractui Matrimonij quamuis non possit exigi, potest tamen exigi interesse consistens in damno emergenti, lib. 4. t. 1. c. 28. nu. 6. p. 23

Pœnas apponere in sponſalibus an sit peccatum mortale, remissive lib. 4. t. 1. c. 28. n. 7. p. 23

Pœnas quas incurrit sciens uxorem adhuc viuere, & ducit secundam, remissive lib. 4. t. 4. c. 2. nu. 2. p. 38

Pœna arbitraria ultra suspensionem imponi potest Sacerdotibus secundis nuptijs benedictionem impertinentibus in casu non permisso, lib. 4. t. 21. c. 1. nu. 7. p. 137

Pœnæ secundis nuptijs post annum initis Iure Ciuili inducunt an sine contractu per tex. in c. vlt. de secundis nupt. ostenditur lib. 4. t. 21. c. 5. nu. 3. p. 140

Pœnis alternatiue impositis opus datur reo, lib. 5. t. 6. c. 9. nu. 6. p. 192

Pœnas pecuniarias pro criminibus infligit in pios vsus potius quam in propriam utilitatem Prælati erogare debent, lib. 5. t. 6. c. 16. nu. 4. p. 196

Pœnam impiere ob charitatem, vel amicitiam potest Index, lib. 5. t. 6. c. 18. nu. 8. p. 197

Pœna minor imponenda est reo cum agit ciuilitur, quàm cum agit criminaliter, lib. 5. t. 20. c. 7. n. 13. p. 293

Pœna ultimi supplicij, & degradationis locum habet in mandantibus falsificare literas Papæ, ibid. n. 15

Pœna ratione minoris ætatis an, & quando sit minuenda, lib. 5. t. 23. c. 1. n. 4. p. 300

Pœna minuenda est in ijs, quibus ex sola fama proceditur ad condemnationem, lib. 5. t. 27. c. 5. nu. 5. p. 309

Pœnas pecuniarias Episcopus non potest conuenerere in suos vsus, sed ne quidem in fabricam Ecclesie Cathedralis, aut mercedem Vicarij, lib. 5. t. 37. c. 3. nu. 3. p. 411

Pœna pecuniaria potest Episcopus concubinatum punire, ibid. nu. 5

Pœna, quæ promittitur in contractu nullo, non debetur, lib. 5. t. 32. c. 7. nu. 2. p. 413

Pœna conuentionalis adiecta obligationi dandi quãtitatẽ intra certum terminum non solum licite exigi potest, lib. 5. t. 37. c. 9. n. 3. p. 413

Pœna conuentionalis, post impletum conditionis tempore debita exigi potest, etiam si nihil interfit danti rem habere, ibid. nu. 5

Pœna conuentionalis etiam in foro conscientie debetur si petat creditor, ibid. n. 6

Pœna conuentionalis, quæ continet lucrum immoderatum, non potest licite exigi cum tunc censetur posita in fraudem vsurarium, ibid. n. 7

Pœna conuentionalis apposta dationi quantitatẽ à solito seruari, non debetur, ibid. n. 8

Pœna apposta obligationi dandi quantitatẽ intra certum terminum, si conditioni parium non sit, pœna committitur pro illa parte tantum, quæ respondit quantitati non solutæ, ibid. n. 9

Pœna temporalis sumitur ab Ecclesia propter excommunicationis contemptum, lib. 5. t. 37. c. 13. n. 6. pag. 415

Pœnalis constitutio suos tantum auctores obstringit, nec contra hæreses transit, lib. 3. t. 24. c. 10. n. 24. pag. 882

POENITENTIAE SACRAMENTVM Catholicus recipere potest ab hæretico in extremo vite periculo, lib. 4. t. 1. c. 1. n. 12. pag. 10

Pœnitentia Sacramentum interdici tempore quando sanis, & morientibus concedatur, ibid. n. 8

Pœnitentia beneficium dequendo an manifeste raptorum, & Ecclesie violatorum, nisi prius ablata restituant si potest, vel emendandi firmam, & plenam securitatem fecerint, lib. 5. t. 17. c. 2. n. 3. pag. 161

Pœnitentia solemnis, & publica quæ sit, & de illius ritibus & solemnitatibus, remissive ibid. n. 4

Pœnitentia hodie sunt arbitraria, lib. 5. t. 38. c. 3. n. 2. p. 419, & c. 7. n. 5. pag. 422

Pœnitentia tolerabilem, & huiusmodi fragilitati accommodatam teneat pœnitens acceptare, & acceptamque adimplere, lib. 5. t. 38. c. 3. n. 3. p. 420, & c. 12. n. 2. pag. 429

Pœni-

Index rerum, & verborum

Pœnitentia facta in peccato mortali an requiritur a lue-
niente gratia quod effectum iustificandi ex opere ope-
ratio, remittit ibid. n. 7. pag. 421

Pœnitentia Sacramentum tempore interdicti non solum
morientibus, & infirmis, sed etiam ianis, & bene valen-
tibus conceditur lib. 5. t. 38. c. 11. n. 2. pag. 425

Pœnitentia signa probari possunt per vnum testem, lib. 5.
t. 39. c. 18. n. 2. pag. 425

Pœnitentia Sacramentum necessarium est non solum ne-
cessitate mediæ, verum etiam præcepti, lib. 1. t. 36. cap. 8.
n. 8. pag. 300

Pœnitentia potest ex causa commutari ab eo Sacerdote, qui
eam iniungit, lib. 3. t. 4. c. 8. n. 5. pag. 993

Pœnitentia in foro probant testes singulares, lib. 2. t. 10.
c. 4. n. 68. pag. 493

POENITENS verè ille dicitur quando ita mortalia pec-
cata displicent, vt ob nullum bonum querendum, vel
malum vitandum ea denique admittere proponat, lib. 5. t. 38.
c. 5. n. 2. pag. 421

Pœnitens vere vt quis censetur non est necessarium crede-
re se nunquam denique letabitur peccaturum, sed sufficit
conspicere odium omnis peccati mortalis, & dolere quod
conspicere nequit, ibid. n. 3

Pœnitentia solemniter ordinari non possunt, etiam solemniter
pœnitentia peracta, lib. 1. t. 31. c. 1. n. 3. pag. 106

Pœnitentia solemniter infamæ nota laborant, ibid. n. 4

Pœnitentia solemniter si ordinatur characterem recipiunt,
ibid. n. 6

POETÆ appellatione apud Græcos venit Homerus, &
apud Latinos Virgilius, lib. 1. t. 1. c. 7. n. 16. pag. 349

PONTIFICIO IVRI standum est in foro civilis, quando
casus est dubius, lib. 5. t. 32. c. 1. n. 2. pag. 333

Pontificum ius obferuat apud Castellanos deficientibus
legibus Regijs, & consuetudinibus Prouincijs, & apud
Lusitanos vbi agitur de materia, quæ peccatum concer-
nit, ibid. n. 3. & 4. pag. 334

POLIGAMIA iure Diuino Euangelico, naturali, & huma-
no prohibita est, lib. 4. t. 19. c. 8. n. 10. pag. 124

POLLICIS pars si deficit quando ex hoc indicatur irregu-
laritas, ostenditur lib. 1. t. 10. c. 1. n. 3. pag. 101

Pollicis vngula carens dummodo in pollice sit fortis, licet
ad Sacerdotium promouetur, lib. 1. t. 10. c. 7. n. 2. p. 105

Pollicis pars si deficit nulla præcedente culpa dummodo Hostia
frangere non impedit, irregularitatem non inducit, ibid.
n. 3

POLLICITATIO actionem, & obligationem non indu-
cit, lib. 1. t. 35. n. 3. pag. 294

POLLVTA Ecclesia ecclesiastica gaudet immunitate,
lib. 3. t. 49. c. 9. n. 4. pag. 113

PONDVS illud dicitur salutum, quod nunquam transiit
per manus athinatorum, lib. 3. t. 17. c. 2. n. 4. pag. 812

POPVLVS tenetur Ecclesiam adificare, & reparare si ad
illum ex consuetudine hoc pertineat, lib. 3. t. 48. c. 1. n. 3.
pag. 1095

Populi ex cogi potest si non iure actionis, saltem officio lu-
dicis ad obseruandum honestatem, & laudabilem consue-
tudinem, quod aliquid deinde pro sepulchris, exequijs mor-
tuorum, & similibus, lib. 5. t. 3. c. 42. n. 2. pag. 178

Populum faciunt decem homines, lib. 1. t. 6. c. 1. n. 7. p. 87

Populi appellatione non venit clerus, lib. 3. t. 5. c. 1. n. 4.
pag. 734

POR TARIVS Regis dicitur nuncius, aut cursor, quasi por-
tator litterarum, lib. 1. t. 33. c. 13. n. 9. pag. 371

PORTVGALICÆ in Regno ex summi Pontificis indul-
gentiæ sine Regis permissu, & litteris naturalitatis be-
neficia habere non possunt, lib. 1. t. 5. c. 4. n. 8. p. 85

Portugaliz in Regno legitimaciones non sunt vere legiti-
maciones, sed potius dispensaciones, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 9.
pag. 108

Portugaliz Regnum exemptum est à Romano Imperio,
ibid. n. 13. pag. 110

Portugaliz Regno an tempore interdicti generalis conce-

darur Diuinorum celebratio iannis clausis, ostenditur
lib. 5. t. 40. c. 17. n. 5. pag. 484

PORTIO congrua Vicarijs perperis assignanda qualiter
fit, ostenditur lib. 1. t. 18. c. 3. n. 2. p. 221

POSITIONIBVS respondere admittit procurator, vel
aducator quando principalis esset homo simplex, lib. 2.
t. 1. c. 14. n. 3. pag. 354

POSSE quid non dicitur, quod contra ius potest, lib. 1. t. 3.
c. 18. n. 4. p. 48

POSSESSIO vera, & propria absque actu aliquo corporeo
ea legis, seu Principis potestate dari potest, lib. 1. t. 4. c. 1.
n. 2. pag. 71

Possessio vt in hæredem transeat sine corporali apprehen-
sione, lege, vel consuetudine introduci potest, ibid. n. 3

Possessio vera, & propria in constitutum transferretur per
causulam constitutum, ibid. n. 8. pag. 72

Possessio remedia tam retinenda, quam recuperanda co-
perunt illi, quos possessio legis munitione transferretur,
ibid. n. 5

Possessionem, & deiectionem tenetur probare qui petie-
restitui, lib. 1. t. 19. c. 10. n. 5. pag. 331

Possessio vique in præsentem continuatur præsumitur, lib. 1.
t. 36. c. 10. n. 3. pag. 301

Possessio per simplicem locationem non probatur, lib. 2.
t. 23. c. 6. n. 25. pag. 537

Possessio vera an per actum fictum absque aliqua apprehen-
sione acquiri possit, lib. 2. t. 14. c. 9. n. 2. pag. 446

Possessio in genere articulata per testes singulares probatur
lib. 1. t. 10. c. 4. n. 38. pag. 492

Possessio ipsa super qualis pendet, efficitur litigiosa, ac pro-
inde in alium transgredi non potest, lib. 1. t. 30. c. 1. n. 6.
pag. 661

Possessionem non amittit qui sub cõditione recedit, lib. 2.
t. 13. c. 12. n. 7. pag. 431

Possessionis restitutio cessat quando castrum est municipi-
um, lib. 2. t. 10. c. 2. n. 3. pag. 408

Possessione parum, & nihil æquiparantur, lib. 2. t. 19. cap. 9.
n. 10. pag. 475

Possessione antiquior probata illa, quæ est iunior, & sine
titulo, elanditina, & turbaua præsumitur, lib. 2. t. 19.
c. 9. n. 12. pag. 475

Possessio per iniectionem non transferretur, lib. 3. t. 11. c. 3.
n. 6. pag. 794

Possessio quomodo diffinitur, ostenditur ibid. n. 7

Possessor prædij, super quo venditæ erant certæ mensuræ
frumentum, conuenus ad illas soluendas non potest exci-
pere de excusione prius facienda in venditore, lib. 3.
t. 22. c. 2. n. 15. pag. 865

Possessio per locationem probatur si locator percipiat
pensionem, quæ est loco fructuum, lib. 3. t. 36. c. 7. n. 2.
pag. 108

Possessio contra ius iniusta vera præsumptione alicuius cir-
cumscribitur ad repellendum proprietariū illius iuris, lib. 3.
t. 7. c. 6. n. 7. pag. 770

Possessio vnius actus iurisdictionis inducit idem in omni-
bus, lib. 3. t. 36. c. 1. n. 4. pag. 1004

Possessio aliquando pro iure proprio rei, & sic pro dominio,
& re potest accipi, lib. 5. t. 19. c. 5. n. 4. pag. 275

Possessionis nominis diffinitio, & variz significationes po-
nuntur lib. 2. t. 12. in Rub. pag. 422. & sequenti.

Possessionis in causâ momentanea appellatur, quia
exigui momenti, seu parui censetur præiudicij, lib. 2. t. 13.
c. 1. n. 3. pag. 414

Possessionis, & proprietatis causâ sub vno eodemq; Iudice
decidenda est, ibid. n. 4

Possessio non probatur ex locatione nisi probetur loca-
torem fructus, vel pensionem nomine proprio, non a rem
iure familiaritatis percipisse, lib. 2. t. 13. c. 9. n. 4. pag. 119

Possessio probatur per instrumenta in quibus continetur lo-
catio decimarum, & earum perceptio à conductoriibus,
ibid. n. 5. pag. 429

Possessio colorata narranda est illius, qui eam in beneficio ob-
tuli-

Collectan. in quinque libros Decretal.

obtinet, lib. 3. t. 8. c. 6. n. 3. pag. 776
Possessio plus habet facti quam iuris, ibid. n. 4
Possessio prædecessoris successoris prodest, lib. 3. t. 2. cap. 3. n. 9. pag. 419
Possessio conferendi acquiritur ex unica collatione sortita, effectum, ibid. n. 32. pag. 421
Possessio quasi non acquiritur ex actibus meæ facultatis, lib. 5. t. 3. c. 42. n. 3. pag. 178
Possessio ius est, lib. 5. t. 40. c. 28. n. 3. pag. 497
Possessio beneficii capta ab excommunicato est valida, lib. 5. t. 17. c. 7. n. 16. pag. 313
POSSESSOR olim etiam hodie possessor præsumitur, lib. 2. t. 13. c. 15. n. 7. pag. 435. & c. 17. n. 8. cum sequentibus, ubi multipliciter declaratur, pag. 437. & lib. 1. t. 27. c. 3. n. 3. pag. 314
Possessor bonæ fidei tenetur tantum restituere fructus extantes ante litem contestationem, & non consumptos, post litem verò contestatam vniuersos, lib. 2. t. 13. cap. 11. n. 9. pag. 430
Possessor bonæ fidei suos facit fructus industriales, nō vero naturales, nisi habeat titulum, ibid. n. 10
Possessor rei emphiteutice tenetur ad solutiones præteritorum annorum, lib. 3. t. 8. c. 4. n. 165. pag. 849
Possessor triennalis alicuius beneficii non potest molestari, non obstante quod collatio sibi fuerat facta tempore, quo erat excommunicatus, lib. 1. t. 17. c. 7. n. 30. pag. 311
Possessor clandestinus, & violentus a pari procedunt, itaque contra vtrumque pariter, & eodem modo interdictum, unde vi compellat, lib. 2. t. 13. c. 6. n. 3. p. 426
Possessor per locationem probatur etiam in præiudicium, tertij si locare præcipiat pensionem, seu mercedem, quæ est loco fructuum, lib. 2. t. 13. c. 9. n. 4. pag. 429
POSSESSORIO intentato, & petitorio suspensio tertius veniens ad causam pro suo interesse quando audiat super petitorio non obstante suspensione prædicta, remissive lib. 2. t. 12. c. 5. n. 3. pag. 421
Possessorium prius terminat debet, quàm petitorium, lib. 2. t. 13. c. 15. n. 3. pag. 435
Possessorium iudicium competit pro honore, lib. 3. t. 16. c. 1. n. 2. pag. 450
Possessorium per testes de auditu probari potest, lib. 2. t. 20. c. 33. n. 18. pag. 514
Possessorium quando ab altera parte per modum reconventionis deducitur eadem sententia simul cum petitorio est terminandum, lib. 2. t. 1. c. 2. n. 4. pag. 417
POSTULANTIBVS Prælatum an liceat a postulatione, iam facta rescire, ostenditur, lib. 2. t. 6. c. 58. nu. 4. pag. 143
Postulare possunt qui eligere valent, lib. 1. t. 5. c. 4. n. 5. p. 84
Postulatio per postulationem nullum us acquisitionis, lib. 1. t. 5. c. 5. n. 3. pag. 85
Postulatus post solemnem postulationem admissam dicitur promissus, ibid. n. 3
Postulatus non potest excommunicari, lib. 5. t. 17. c. 7. n. 14. pag. 312
POTESTAS data alicui per viam compromissi, & gratiæ, non potest etiam re integra reuocari, lib. 1. t. 6. c. 8. on. 2. pag. 97
Potestas conferendi non deuoluitur ad superiorem ex negligentia inferiorum, quando superior dolose procurauit illam negligentiam, lib. 3. t. 8. c. 15. n. 4. pag. 780
POTENTIA generandi in dubio præsumitur, & qui alleget contrarium debet probare, lib. 4. t. 5. c. 3. n. 3. p. 81
Potentia generandi ante pubertatem quomodo probetur, & ex quibus dignoscatur, ostenditur, lib. 4. t. 2. c. 9. n. 4. p. 39
Potentia generandi ante pubertatem an aliquando existat, ostenditur, lib. 4. t. 2. c. 3. n. 5. pag. 37
Potentior ille dicitur, qui ratione officij, quod gerit, vel privilegij, potest vel minari, vel alios vesare, lib. 1. t. 43. c. 3. n. 4. pag. 338
PRÆBENDA in quantum est temporalis potest conferri laico, lib. 1. t. 2. c. 9. n. 14. pag. 30
Præbendarum suppressio nunquam fieri debet, nisi redditus

Ecclesiæ diminuti probentur, lib. 1. t. 2. c. 12. n. 1. p. 19
Præbendarum Ecclesiæ Cathedralis prouiso ad Episcopum & Capitulum simul pertinet, lib. 3. t. 8. cap. 15. num. 2. pag. 780
Præbenda vna potest diuidi in duas cum vacat, si facultates sufficient, lib. 3. t. 5. c. 8. n. 5. pag. 738
Præbenda Theologalis perditur per nō residentiam, lib. 5. t. 5. c. 4. n. 2. pag. 184
PRÆCEPTOR in Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis habet dignitatem, lib. 1. t. 4. c. 6. n. 3. pag. 34
Præceptores Ordinum Militarium qui dicantur, ostenditur, lib. 2. t. 1. c. 16. n. 3. pag. 356
PRÆCEPTVM superioris iniustum nullo modo est exequendum, & tenetur illud impedire secundum iussionem expectare, lib. 1. t. 3. c. 5. n. 2. pag. 35
Præceptum impositum Capitulo, seu alij gerenti vices Episcopi, ut præbendam alicui conferat, transit ad Episcopum, lib. 1. t. 3. c. 7. n. 1. p. 38
Præcepti transgressio est mortale peccatum, lib. 1. t. 2. cap. 4. num. 4. pag. 14
Præceptum Iudeici inique procedens dicitur spolium, lib. 1. t. 20. c. 2. n. 3. pag. 141
Præceptum ecclesiasticum in materia graui violare in genere suo grauis culpa est, lib. 1. t. 33. c. 2. n. 7. p. 181
Præceptum Iudicis cum clausula, si senserit se grauatum comparat, &c. habet ex sua natura vim simplicis citationis, lib. 5. t. 40. c. 23. n. 7. pag. 487
Præcepto annuæ Confessionis satisfacti quocumque anni tempore, lib. 5. t. 38. c. 12. n. 5. pag. 428
PRÆICATIONIS officium Laici assumere non debet, lib. 5. t. 7. c. 12. n. 3. pag. 210
Prædicandi officium an requirat Ordinem Sacerdotalem, an vero sufficiat aliquis ex Sacerdotibus, vel minoribus, ostenditur, ibid. n. 4
Prædicatio Verbi Dñi iuni tempore cuiusque interdicti licita est, lib. 5. t. 39. c. 43. n. 2. pag. 469
PRÆDICARE excommunicatis verbum Dei licitum est, ibid. n. 3
Prædicare nemo potest sine licentia sui Prælati, lib. 5. tit. 6. c. 10. n. 3. pag. 199. & c. 17. c. 13. n. 40. pag. 216
PRAEDIO etiam secundum Iuris rigorem est restituendum, lib. 2. t. 12. c. 5. n. 4. pag. 425
PRÆIUDICIUM modicum per testes singulares probatur, lib. 2. t. 10. c. 4. n. 56. pag. 493
Præiudicium illud solum conceditur quod venit principaliter, non secundario quando de illo agitur, lib. 2. t. 1. c. 1. n. 13. pag. 416
PRAELATVS Ecclesiæ Collegiæ, vel Monasterij potest abique Capitulo consensum prælati alienationi rei emphiteuticæ ad Ecclesiam pertinentis, lib. 3. t. 18. cap. 4. n. 6. pag. 834
Prælati expurgare debent suam congregationem à malis, eos determinando, ne alios inficiant, lib. 3. t. 3. c. 8. nu. 7. pag. 1003
Prælati rem Ecclesiæ donare potest si eidem tantumdem donaretur, lib. 1. t. 13. c. 3. n. 2. pag. 798
Prælati alienare poterit res Ecclesiæ pro remuneratione meritorum, ibid. n. 4
Prælati abique solemnitate in alienationibus rerum Ecclesiæ necessitas potest hereditatem repudiare, scilicet remittere legatum, aut alteram rem Ecclesiæ non licet reportam, lib. 3. t. 13. c. 5. o. 9. pag. 799
Prælati Monasterij abique consensu Conuentus, nec Edeiubere, nec fideiubendi facultatem concedere potest, lib. 3. t. 22. c. 4. n. 5. pag. 167
Prælati successor tenetur ex bonis, & redditibus Ecclesiæ ad debita iuxta prædecessoris beneficij que facta fuerunt pro Ecclesiæ necessitate, vel utilitate, lib. 3. t. 23. c. 1. num. 4. pag. 871
Prælati successor tenetur de bonis Ecclesiæ ad debita contracta per prædecessorem pro sua sustentatione, ibidem n. 3. pag. 873

Prælati

Index rerum, & verborum

Prelatus successor tenetur stare locationi factæ per suum prædecessorem, qui ad ipsiusmet Ecclesiæ necessitatem, & vulnere bona locavit, focus si nomine proprio, ibid. nu. 5.

Prelatus successor tenetur ad expensas liris, & impensas necessarias factas per prædecessorem pro Ecclesiæ ministris, & famulis, ibid. nu. 11. p. 673.

Prelatus recipiens pensionem post commissum decursus an censuræ remittitur caducitatem, ostenditur lib. 3. t. 18. c. 4. nu. 118. p. 844.

Prelatus an possit emphyteutam priuatum propter canonem non solum reintegrare absque auctoritate Sedis Apostolicæ, ostenditur ibid. nu. 121.

Prelatus iurisdictionem temporalem vendens, si eam habet ab Ecclesiâ, simoniam committit, lib. 5. t. 4. c. 1. num. 4. pag. 181.

Prelatus successor, alteriusvè beneficiari non tenetur stare locationi per suum prædecessorem nomine proprio factæ, lib. 5. t. 4. c. 4. nu. 6. p. 183.

Prelatus inferior potest ex consuetudine acquirere iurisdictionem de causis matrimonialibus, lib. 5. t. 31. c. 12. nu. 3. p. 330.

Prelatus potest consanguineis emphyteusim concedere, lib. 3. t. 26. c. 12. nu. 6. p. 397.

Prelatus percipiens subdum Regularem potest absolui à Sacerdote subdito suo ab ipso in Confessorie electo, lib. 5. t. 39. c. 2. nu. 4. p. 436.

Prelatus Religionum an possint absolue nouitium ab excommunicatione contracta ante nouitium, ibid. c. 5.

Prelati quilibet inferiores Papa tenentur vitare excommunicatos perinde ac ceteri, lib. 5. t. 39. c. 15. num. 4. pag. 446.

Prelatus suos Religiosos per laicum verberans est excommunicatus, nisi forte necessitas excuset, aut consuetudo, lib. 5. t. 39. c. 34. nu. 2. p. 454.

Prelatus potest rubere suum clericum capi etiam per laicos, lib. 5. t. 39. c. 35. nu. 4. p. 463.

Prelati, & alij ecclesiastici viri possunt in causis laicorum etiâ criminalibus, vbi pœna sanguinis non infligitur Indices delegari, lib. 5. t. 17. c. 4. nu. 4. p. 263.

Prelatus vel Parochus communi errore talis reputatur, habens titulum putatum à legitimo superiore, valide exercet gesta per se, etiam si ad forum conscientie spectent, lib. 1. t. 6. c. 54. nu. 3. p. 138.

Prelato non notorie intruso soluentur laboratur, ibid. num. 6. pag. 139.

Prelatus exemptus non potest renunciare sue prelaturæ sine Papæ licentia, lib. 1. t. 9. c. 15. nu. 1. p. 160.

Prelato mortuo antequam sepultus tradatur ad electionem noui non est procedendum, lib. 1. t. 6. cap. 36. num. 2. pag. 124.

Prelatus dicitur honorabilior pars Capituli, lib. 1. t. 6. c. 18. num. 6. p. 103.

Prelatus debet esse promptus in puniendo inobedientes, lib. 1. t. 5. c. 1. nu. 11. p. 82.

Prelatus dicitur Curatus, lib. 1. t. 31. c. 3. nu. 2. p. 265.

Prelatus habentibus Collegiatis Ecclesiis Regulares, vel seculares est cura gregis commissa, ibid. nu. 5.

Prelati ob delictum locus ipsius spirituali iurisdictioni subiectus potest interdici, lib. 1. t. 19. c. 11. nu. 6. p. 432.

Prelatus non potest res Ecclesiæ, acquisitas deteriores facere, lib. 1. t. 41. c. 1. nu. 3. p. 311.

Prelati inferiores, qui alias legitime iurisdictionem habuerint, possunt clericos sibi subiectos iudicare, & excommunicare, lib. 2. t. 12. c. 1. nu. 5. p. 350.

Prelati appellaciones veniunt tam superiores, quàm inferiores, lib. 2. t. 1. c. 1. nu. 3. p. 432.

Prelatus modum excedens in correctione an ab eo possit appellari, ostenditur lib. 2. t. 18. c. 31. nu. 3. p. 640.

Prelati Regulares recitari non possunt, lib. 2. t. 18. c. 3. nu. 5. p. 633. & c. 61. nu. 16. p. 660.

Prelati inferiores habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, & Capitulum Sede vacante possunt licentiam beneficiatis concedere ad se absentandum, lib. 3. t. 4. c. 4. nu. 6. pag. 744.

Prelati etiam inferiores si subditos suos ad seruitium suū aduocauerint, non amittunt ipsi subditi fructus snorum beneficiorum, idem dicendum in Legato, quoad prouinciam suam, lib. 3. t. 4. c. 7. nu. 1. p. 717.

Prelati seculares de bonis intuitu Ecclesiæ acquisitis donare possunt etiam immodice, & in profanos vsus, lib. 3. t. 33. c. 14. nu. 11. p. 371.

Prelati habentes beneficia exigentia residentiam nequeunt longæ peregrinationis in suorum Ecclesiarum prædicationem vergentis voto se abstinere, lib. 3. t. 34. c. 11. num. 2. pag. 995.

Prelati Regulares exempti possunt instar aliorum Religiosorum transire ad strictiorem Religionem petita, et si negata licentia à superiore, lib. 3. t. 31. c. 18. nu. 5. p. 952.

Prelatus inferior, & Conuentualis de consilio, & consensu sui Conuentus potest prætere licentiam transire ad Religionem æqualem ad alteram æqualem iura, & legitimam causâ, sine ea tamen requiritur licentia Papæ, ibid. nu. 11. pag. 953.

Prelatus Pontifice inferior potest indulgere licentiam transire ad laxiorem Religionem existente iusta causâ, quamuis ad Pontificem facilius firadus, ibid. nu. 13.

Prelatus negans licentiam sine causâ legitima subditi transire ad strictiorem Religionem peccat mortaliter, & merito debet puniri, ibid. nu. 16. p. 954.

PRÆPOSITVS quis dicitur, ostenditur lib. 1. t. 14. c. 1. nu. 1. p. 174.

Præpositus in Ecclesijs Germaniæ, Poloniæ, Flandriæ, & Angliæ habet dignitatem post Pontificalem maiorem, & curam animarum, totique præest Canonico Collegio, lib. 1. t. 15. c. 1. nu. 4. p. 119.

PRÆSCRIPTIO legitima in rebus ecclesiasticis est quadragennaria, lib. 2. t. 26. c. 4. nu. 4. p. 593.

Præscriptio an contra ignorantem curat, lib. 2. t. 26. c. 5. nu. 3. pag. 593.

Præscriptio iuxta leges humanas perfecta etiam in animâ iudicio præscriptæ defendit, quamuis ipse post completam præscriptionem habeat scientiam rei alienæ, ibid. nu. 4.

Præscriptio centennaria potior est, quàm immemorabilis, lib. 2. t. 26. c. 14. nu. 3. p. 598.

Præscriptum tantum censetur, quantum possessum, lib. 2. t. 26. c. 15. nu. 2. p. 598.

Præscribens iurisdictionem dicitur acquirere priuatiuè respectu eius, cui antea iure communi competebar, ibid. num. 5.

Præscriptio quadraginta annorum cum titulo immemorabili præscriptio æqualis est, lib. 2. t. 26. c. 17. nu. 9. p. 601.

Præscriptio cum mala fide in foro Ecclesiastico, & temporalis prohibita est, lib. 2. t. 35. c. 20. nu. 5. p. 604.

Præscriptio immemoralis cum mala fide prohibetur, ibid. num. 6.

Præscriptionem impedit mala fides in actionibus temporalibus, ibid. nu. 7.

Præscribi debetum certo aliquo tempore statutum dispositum non valet stante mala fide, ibid. nu. 8.

Præscriptio in probanda non deficit iuramentum suppletorium, lib. 2. t. 19. c. 2. nu. 16. p. 463.

Præscriptio tempus legimum requirit, lib. 2. t. 12. cap. 3. nu. 18. p. 420.

Præscribens decimas in aliena parochia, si ibi insurgant nonaliam, ipsorum decimas non habet, lib. 3. t. 30. cap. 29. nu. 3. pag. 933.

Præscribere potest clericus decimas, in alterius Diocesi, ibid. nu. 3.

Præscriptio immemoralis non æqualeat priuilegio, vbi adeit incapacitas ex parte præscribentis, lib. 2. t. 1. c. 7. nu. 4. pag. 17.

Præscriptio velut odiosa non extenditur, sed est stricti

Collectan. in quinque libros Decretal.

Iuris, lib. 3. t. 37. cap. 3. num. 3. pag. 1011
Præscriptio currere non potest si non datur continua, & perfectio possessio, lib. 3. t. 33. c. 15. n. 1. pag. 173
Prescriptio interumpitur si naturaliter interumpatur post festum, vel cum inter per sententiam, ibidem num. 3. pag. 173
Præscriptio nulla currit contra Matrimonium, lib. 4. t. 14. c. 8. n. 8. pag. 79
PRAESERTARI non potest ad beneficia excommunicatus, lib. 5. t. 17. c. 7. n. 15. pag. 312
Præsentandi ius non habetur in actu, nisi à tempore vacationis, lib. 3. t. 8. c. 16. n. 5. p. 781
Præsentatos à patronis admittere, siue instituere potest Capitulum Sede vacante, lib. 3. t. 9. c. 1. n. 5. pag. 784
Præsentatos ad beneficia Regularia possunt ad libitum Prelati recipere, lib. 3. t. 35. c. 8. n. 8. pag. 1000
Præsentari quando duo faciunt cumulatim æquè idonei habentis instituire priorem quem voluerit optare, lib. 1. t. 6. c. 57. n. 9. pag. 141
Præsentari cum duo sunt, alter ab existente in possessione, alter vero ab habente proprietatem iuris patronatus, ille instituendus est, qui à possessore præsentatus fuit, nisi de tempore præsentationis constaret de defectu proprietatis possessoris, lib. 3. t. 38. c. 14. n. 3. p. 1026
Præsentatus à male fidei possessore amoueri debet, lib. 3. t. 38. c. 19. n. 8. p. 1028
Præsentari quando fuerint plures à diversis patronis esse debet institui, qui à maiori parte, quam iuris sanior non sit, fuit præsentatus, lib. 3. t. 38. c. 3. n. 4. p. 1015
Præsentari quando sunt plures per hanc præsentationem nullus acquirit ius ad rem, lib. 3. t. 38. c. 5. n. 5. p. 1016
Præsentatus ab eo, qui erat in quasi possessione præsentandi cum bona fide, amoueri debet, etiam si deinde constet patronum illum non esse verum patronum, lib. 3. t. 38. c. 7. n. 13. p. 1018
Præsentatio iuris patronatus si lite mora sit, facta deseri debet institui, lib. 3. t. 38. c. 7. n. 11. pag. 1018
Præsentandi, & eligendi ius sunt fructus, lib. 3. t. 33. c. 4. n. 7. pag. 189
Præsentatio ad beneficia intra quod tempus fit facienda per patronos, lib. 1. t. 10. c. 1. n. 2. p. 161
Præsentatio facta à patrono Ecclesiastico excommunicato cum occulto est nulla, secus in laico, l. 1. t. 6. c. 16. n. 8. pag. 104
Præsentatio facta ex imperio, vel iracundià nulli valet, lib. 1. t. 6. c. 19. n. 3. p. 117
Præsentatio facta clandestine non valet, lib. 1. t. 6. c. 43. n. 38. pag. 113
Præsentatio ad beneficium per solum Prelatum fieri, absque maioris partis Collegii consensu, est ipso iure irrita, lib. 3. t. 10. c. 6. n. 5. p. 788
Præsentatio est exhibitio personæ per patronum Episcopum, vel alteri ad quem institutio pertinet, legitime facta, lib. 3. t. 33. c. 3. n. 32. pag. 147
Præsentati à patronis debent f. Episcopo personaliter re-
 præsentare, & non tenetur eos per procuratorem admitt-
 ere, ibid. n. 34
Præsentatio à patronis laicis, vel clericis ratione patrimonij facienda est intra quadrimense, lib. 3. t. 38. c. 7. n. 3. pag. 1034
Præsentatio, & collatio facta de digni omisi dignitate va-
 lida est, lib. 1. t. 6. c. 19. n. 3. pag. 117
PRAESUMERE verbum dolum importat, ac temeritatem, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 5. p. 113
Præsumptiones plures ad probationem faciendam con-
 giuntur, lib. 2. t. 6. c. 4. n. 11. p. 288. & lib. 3. t. 17. c. 3. n. 11. pag. 906
Præsumptio fraudis insurgit aduersus illum, qui peracto
 examine intra annum actionem non instituit, lib. 1. t. 6. c. 5. n. 13. p. 119
Præsumptio quando sumatur, & ducatur à tempore ad rem-
 pus, & de tempore ad personam, & cumque lib. 1. t. 7. c. 1. n. 3. pag. 547

Præsumptio pro Nogarijs in dubio stat, lib. 2. t. 26. cap. 13. n. 4. pag. 598
Præsumptio iuris, & de iure admittit probationem in con-
 trarium per partis confessionem, & per testes legalissimos
 lib. 2. t. 1. c. 13. n. 6. pag. 14
Præsumptiones, & coniecturæ in simonia debent esse eu-
 identes, lib. 5. t. 1. c. 13. n. 4. pag. 164
Præsumptio iuris dicitur patens probatio, lib. 3. t. 17. cap. 3. num. 6. pag. 906
Præsumptio fraudis insurgit aduersus illum, qui peracto
 examine intra annum actionem non instituit, lib. 1. t. 6. c. 5. n. 13. p. 119
PRÆSENTIA, & taciturnitas contrahendum aut suffi-
 cientiam quicunque extranei contrahunt, ostendunt
 lib. 4. t. 6. c. 1. n. 3. p. 80
PRÆSERVATIO illius in choro, & loci in Capitulo li-
 cito est in refectione, lib. 1. t. 9. c. 2. n. 4. p. 150
PRÆSTIMONIA data in rituum perpetuum, & ha-
 bentia aliquos obsequij ut spiritualium, auctum, beneficia
 dicuntur, lib. 1. t. 3. c. 17. n. 7. pag. 47
PREVENTIO datur inter iudicij loci domicilij, & ori-
 ginis, lib. 2. t. 2. c. 13. n. 3. pag. 374
PRECARIA de quinquennio in quinquennium sunt re-
 novandæ, lib. 3. t. 4. c. 1. n. 1. p. 806
Precaria semini generis quid sit, ostenditur lib. 3. t. 14. c. 3. n. 8. pag. 807
PRECARIVM est quod precibus petenti vtendum co-
 ceditur, tamdiu quendū, usque concessit, patitur, lib. 3. t. 14. c. 1. n. 4. p. 806
Preclaro libera facultas recuocandi censetur esse de substan-
 tia illius, ibid. n. 3
Preclarum tacite renouatur si dominus patitur cum, qui
 rogant, in possessione remanere, ibid. n. 5
Preclarum libere à concedente recuocari potest, lib. 3. t. 14. c. 3. n. 8. p. 806
Preclarum non finitur morte concedentis, ibid. n. 4
Preclaro, qui rem accipit, dicitur possidere naturaliter, do-
 minus autem qui concessit, cunctis, ibid. n. 6. pag. 807
Preclarum in quo differat à comodato, & emphyteutico, n. 7
PRECES in fauore, & gratia non valent, lib. 5. t. 3. cap. 14. num. 4. pag. 165
Preces importune, assidueque sollicitationes eorum præfer-
 tim, qui sui robore possunt, aut potentes sunt, inducunt
 iustum metum, lib. 1. t. 28. c. 73. n. 1. pag. 677
PRESBYTER nullus alterius parochianum recipere de-
 bet, ad Divinam quoque contempno proprio Presbyteri suam,
 vel audire Missam, lib. 3. t. 29. c. 1. n. 3. pag. 914
Presbyter, qui duas digitos pariter manus amittit, Missam
 celebrare non potest, lib. 3. t. 6. c. 1. n. 1. pag. 765
Presbyterum occidens in peccatis prohibetur Matrimonio
 contrahere, lib. 1. t. 38. c. 1. n. 4. pag. 419
Presbyteris prohibuitur est ne accipiant aliquod temporale
 propter reuelandum publicum peccatum in Episcopo, vel
 eius ministris, lib. 5. t. 3. c. 14. n. 3. pag. 164
Presbyter qui non est canon potest in Episcopum consecrari,
 lib. 1. t. 1. c. 10. n. 8. p. 328
Presbyterorum filij ordinari non possunt, ibid. n. 5. p. 112
Presbyteratus Ordinem ante legitimam gratiam accipiens
 an irregularitatem eo ipso incurrit, lib. 1. t. 1. c. 14. n. 7. pag. 169
PRETIVM iustum rei censetur illud pro quo vendi potest
 in foro, lib. 3. t. 17. c. 1. n. 7. pag. 812
Pretium daturum pendendum iustitiam auri, nec empor,
 nec venditor habere debet, sed Ecclesia iterum, cui
 ob simoniam data sunt munera, lib. 3. t. 3. c. 16. n. 5. pag. 1034
Pretium exactum pro secularis prohibetur non obstante con-
 traria consuetudine, lib. 5. t. 3. c. 8. n. 5. pag. 161
Pretium iustum & quibus cognoscitur, & attenditur, officio
 me, lib. 3. t. 17. c. 3. n. 3. pag. 817
Pretium regulare de tempore contractus, ibid. num. 8
PRIMAM TONSURAM infanti conferens per annum

Index rerum, & verborum

- hinc alteri dare non potest, lib. 1. t. 1. c. 14. num. 3. p. 169
 Prima tonsura est Ordo, lib. 1. t. 1. c. 1. num. 8. p. 181
 Primam tonsuram conferre an liceat simplici Sacerdoti, ostenditur ibid. nu. 9
 Primæ tonsuræ clericum percussus est excommunicatus, & non nisi à Papa absolvi potest, ibid. nu. 10
PRIMATIÆ Hispaniarum causa in Concil. Lateranen. sub Innocentio III. excitata fuit, lib. 1. t. 1. c. 7. nu. 2. pag. 326
 Primariæ questio inter Bimicen. & Burdegalen. Archiepiscopos refertur lib. 1. t. 33. c. 17. nu. 3. p. 390
 Primaria Sardinie an sit in Calaritana Ecclesia, vel Pisana, referuntur fundamenta lib. 1. t. 26. c. 17. nu. 4. p. 601
PRIMICERIVS est beneficiarius, lib. 1. t. 2. c. 8. n. 2. p. 13
 Primicerij ad officium, quæ spectant, remittitur lib. 1. t. 25. c. vnic. nu. 2. p. 119
PRIMITIÆ, quo tempore institutæ, & qua quantitate, remittitur lib. 1. t. 30. c. 1. nu. 4. p. 916
PRIMOGENITVS quis fit de duobus si ignoretur, ille censendus quem populus elegerit, lib. 3. t. 29. c. 1. num. 2. pag. 913
 Primogenitus dicitur ille, qui primo natus est, etiam si eum nullus frater sequatur, lib. 5. t. 40. c. 5. nu. 1. p. 479
PRIMVS acquiescens quando vult durare ius secundum, cui facta est donatio, lib. 4. t. 20. c. 6. nu. 5. p. 133
PRINCEPS licet quodam vim coactum suis legibus solutus sit, quoad vim tamen directam leges suas in conscientia seruare tenetur, lib. 1. t. 2. c. 1. nu. 6. p. 11
 Princeps, quandoque per nimiam importunitatem potentium non concedenda concedit, videtur concessio subreptitia, lib. 1. t. 3. c. 5. nu. 7. p. 35
 Princeps assensus in f. piscoporum electionibus an, & quâdo intervenire possit, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 30. nu. 15. pag. 106
 Princeps scientia requiritur ad consuetudinem inducendâ, lib. 1. t. 17. c. 17. n. 3. p. 195
 Princeps delegatus potest punire eos, qui suam impediunt iurisdictionem, lib. 1. t. 29. c. 1. n. 3. p. 126
 Princeps defensionem an aliquando restringere, vel tollere possit, ostenditur lib. 1. t. 29. c. 13. nu. 3. p. 124
 Princeps solus potest commutare causam appellatione remota, lib. 1. t. 29. c. 27. nu. 4. p. 144
 Princeps quando delegat causam alicui speciali delegato censetur tollere omnem iurisdictionem inferioribus delegatis, lib. 1. t. 29. c. 28. nu. 9. p. 146
 Princeps in mandatis est parendum, lib. 1. t. 39. c. 2. nu. 4. pag. 181
 Principi iniussa præcipienti obediendum non est, ibid. n. 11. pag. 181
 Principi non potest dici ut ita facis, ibid. n. 12. p. 181
 Principi metu, & superioris minaturæ mortem delinquentis ab extraordinaria poena non absoluitur, lib. 1. t. 40. c. 5. nu. 3. p. 188
 Princeps non recognoscens superiorem est competens Iudex in causa in se ipsum, & subditos, lib. 2. t. 1. c. 121. nu. 6. p. 373
 Princeps existere iusta causa potest contra absentem, & inaudium sine citatione procedere, lib. 2. t. 15. cap. 1. nu. 9. p. 411
 Principi assensu se iusta causa mortui sine citatione procedere an fides sit adhibenda, ibid. n. 11. p. 411
 Princeps potest concedere, vi de peioriori, & possessio simul agatur, lib. 2. t. 1. c. 2. nu. 3. p. 417
 Princeps ex contractu inito cum subdito efficaciæ obligatur iam naturaliter, quam civiliter, lib. 2. t. 19. c. 1. n. 4. & 6. p. 459
 Princeps non potest contractum cum subdito celebratum in totum, vel pro parte reuocare nec modum, nisi conditionem ei adicere, ibid. nu. 9. p. 460
 Princeps non potest reuocare privilegia, sed concessiones illas, quæ in naturam, & vim contractus transiunt, vel pro quibus pecunia interuenit, vel conceduntur in re compensationem meritorum, ibidem nu. 9. pag. 460
 Princeps debet habere vnum calceum, & vnam linguam, & esse immobilis sicut lapis angularis, & sicut Polus, ibid. nu. 10. p. 460
 Princeps data infla causa potest contractum à se cum subdito celebratum limitare, eique modum, & conditionem præscribere, ibid. nu. 11. p. 460
 Princeps rex Reg. & Coronæ alienare non potest, lib. 1. t. 24. c. 33. nu. 2. p. 580
 Princeps quando committit iurisdictionem alicui nunquā censetur eam in totum à se abd care, ibid. nu. 3
 Princeps super iure possumus dispensat, lib. 3. t. 8. c. 4. num. 6. pag. 774
 Princeps debet esse liberalis, & seruicia sibi impensa persolvere, lib. 3. t. 24. c. 1. nu. 3. p. 876
 Princeps ubi intendit alicui præiudicare, accipiendum est de modico, non de grati præiudicio, lib. 1. t. 4. c. 6. nu. 9. pag. 75
 Princeps licet dicatur confirmare ex certa scientia, quando confirmat parte citatâ, & cum causæ cognitione, defensus tamen citationis non excludit, quin confirmatio dicatur facta ex certa scientia, quando aliter constat Principi ex certa scientia confirmasse, lib. 2. t. 30. c. 4. nu. 16. p. 16
 Princeps, quando ex certa scientia innovat gratiam, seu concessionem in charta contentam, novum suis tribuit, & privilegium, etiam si tempore, vel alia causa amissum sit, restituit, & de nouo reintegrat, ibid. n. 26
 Princeps supremus causam mortuam coram inferiore ad se aduocare potest, lib. 3. t. 24. c. 56. nu. 2. p. 660
 Princeps si aliquod negotium ad se aduocauit, & suæ cognitioni referuauerit, non admittitur prerogatio in alium, quemcumque Iudicem sine consensu Principis referuauerit, ibid. nu. 3
 Princeps ubi primum ad se aduocauit causam, & illam delegauit, censetur super illa substituisse omnem iurisdictionem cuiusque Ordinario inferiori, ibid. n. 6
 Principi liberum est causam eam quibuscunque Iudicibus pendente ad se aduocare lib. 2. t. 28. c. 59. num. 10. pag. 604
 Princeps potest donationem, vel concessionem à alio factam modificare, lib. 3. t. 39. c. 16. nu. 1. p. 1044
 Principi præceptum inducit metum iustum, quando scilicet ipse Princeps subditis, & totius esse seueritate inobedientes, lib. 2. t. 28. c. 73. nu. 5. p. 676
 Princeps per contrarium enim non intendit iuri tertij derogare, lib. 3. t. 30. c. 31. nu. 7. p. 535
 Princeps secularis inter Christianos addere possit impedimenta iuramentis nisi Ecclesiæ cum facultatem suo iudicio referuauerit, lib. 4. t. 1. c. 1. nu. 6. p. 2
 Princeps supremus an possit filios proprios legitimare, ostenditur lib. 4. t. 17. c. 13. p. 109. nu. 36
 Princeps non tenetur iuri ordinem seruare, lib. 1. t. 1. c. 2. nu. 1. p. 154
 Princeps secularis an possit concedere facultatem Iudicis senerandi, remittitur lib. 5. t. 19. c. 18. nu. 4. p. 126
 Princeps nullis de causis venationis prohibere potest, lib. 5. t. 24. c. 1. n. 7. p. 302
 Princeps an possit subditos sine culpa iure suo priuare, lib. 5. t. 13. c. 23. nu. 27. p. 387
PRINCIPIVM omnium gerendorum à Deo sumendum, lib. 1. t. 6. c. 14. nu. 5. p. 100
PRINCIPALI concessio censetur concessum accessorium veniens in necessitatem consequentiam principalem, lib. 1. t. 29. c. 1. nu. 2. p. 129
 Principali concessio conceditur accessorium, quando accessorium est à suo principali inseparabile, licet sit magis dignum, quam ipsum principale, cui annexitur, ibid. n. 4
PRIOR claustralis post Abbatem prius ceteris debet esse potior opte, & iurisdictione, lib. 1. t. 35. c. 6. nu. 10. p. 100
 Prior in tempore potior est iure, lib. 1. t. 33. cap. 1. num. 9. pag. 100
 Prior nominatus censetur magis dilectus, ibid. nu. 10
 Prior

Collectan. in quinque libros Decretal.

Prius descriptus dicitur dignior, & pcedere debet, ibid. n. 3.
PRIVANDVS est dignitate non residens, qui citatus non reuertitur in termino sibi pfixo, lib. 3. t. 4. c. 8. n. 2. p. 728
PRIVATIONIS pena non comprehendit legitimam, quæ ex necessitate legis debetur necessarijs hæredibus, lib. 3. t. 26. c. 6. num. 6. pag. 801
Privationis pena non imponitur nisi in casibus à Iure expressis lib. 3. t. 38. c. 3. n. 3. pag. 1036
PRIVATVS nunquam prescribit aduersus Principem in illis, quæ concernunt obedientiam, superioritatem, & subiectionem, lib. 2. t. 26. c. 12. num. 3. pag. 597
Priuilegio Ciuitatis non gaudent Castra, vel Ville, lib. 1. in proem. num. 38. pag. 5
Priuilegium secundum non faciens de primo mentionem illi non derogat, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 5. pag. 31. & lib. 2. t. 26. c. 19. num. 3. pag. 603
Priuilegium speciale non aliter derogat generali, nisi facta huius mentione, lib. 1. t. 3. c. 4. num. 6. pag. 31
Priuilegia in eo valent, & tenent, in quo visitata, & obseruata fuerint, lib. 1. tit. 1. c. 8. n. 5. pag. 18
Priuilegium, vel rescriptum prius in data præualeat secundo & posteriori, lib. 1. t. 3. c. 30. n. 3. pag. 61
Priuilegia ita restringenda, vt attentis & mature pensatis verbis, & mente concedentis in eo accipiantur sensu, qui minus alterius verbis lædit, lib. 1. t. 4. c. 6. num. 6. pag. 75
Priuilegium non subdito concessum vbi agitur de modico reuocari potest, ibid. n. 8. pag. 77
Priuilegij renor attendendus est, lib. 1. t. 6. c. 10. n. 2. pag. 98. nec de illo iudicandum nisi ipsius tenore inspecto, lib. 5. t. 33. c. 7. n. 7. pag. 357
Priuilegio, vel consuetudine possunt Reges habere ius eligendi Episcopos, lib. 1. t. 6. c. 18. n. 5. pag. 103
Priuilegio, vel consuetudine ad electionem alteri plerumq; vocantur, lib. 1. t. 6. c. 50. n. 4. pag. 136
Priuilegia Principum dum tangunt iura concedentis debent latissimum interpretari, secus quando respiciunt damnū, vel præiudiciū tertij, lib. 1. t. 8. c. 5. n. 2. pag. 149
Priuilegiatus contra patitur priuilegiatum an & quādo vtatur suo priuilegio, remissū lib. 1. t. 4. c. 3. n. 6. pag. 323
Priuilegiij pro declaratione recurrendum est ad concedentē, lib. 2. t. 1. c. 12. n. 3. pag. 353
Priuilegium simpliciter concessum hominibus loci comprehendit clericos illius loci, si eo vti vellent, lib. 2. t. 2. c. 17. n. 5. pag. 375
Priuilegium concessum non facta mentione litis pendente nihil valet, lib. 2. t. 16. c. 5. n. 4. pag. 452
Priuilegium contra solum priuilegiatum, & contrarium rationi de falsitate est suspensū, lib. 2. t. 12. c. 7. n. 3. p. 538
Priuilegium secundum vbiq; non facit mentionem de primo alteri concessio non operatur derogationem, lib. 2. t. 25. c. 19. n. 3. pag. 603
Priuilegij verba si referantur ad personam censetur priuilegium personale, si autem referantur ad rem censetur reale, lib. 3. t. 8. c. 6. n. 10. pag. 770
Priuilegium cognoscendi de causis in prima instantia habet Capitulum Sede vacante, lib. 3. t. 9. c. 1. n. 23. pag. 785
Priuilegium perpetuum dicitur quod fit Ecclesiæ, vel populo, lib. 3. t. 10. c. 8. n. 7. pag. 790
Priuilegium datum iherianiti ad Curiam Papæ, vt interueniat non possit in patria conueniri, non habet locum quando iter accipit postquam fuerit citatus, vel habuerit notitiā litterarum, quas aduersarius impetrauit à Papa, lib. 2. t. 28. c. 19. n. 2. pag. 619
Priuilegiolorum innouatio nouum ius non tribuit, sed solum antiquum conseruat, lib. 2. t. 30. c. 4. n. 5. pag. 685. & lib. 5. t. 33. c. 13. num. 2. pag. 369
Priuilegium aliquando accipitur pro charta, seu instrumento, in quo gratia, aut concessio Principis continetur, aliquando vero pro concessione ipsa, seu gratia, lib. 2. t. 30. c. 4. n. 10. pag. 685. & lib. 5. t. 33. c. 29. n. 2. pag. 395
Priuilegia olim concessa Crucem recipientibus quæ, remissū lib. 3. t. 3. c. 7. n. 2. pag. 991

Priuilegium vnius suffragatur alteri quando sumus in causis cōmunitibus, & indiuiduis, lib. 2. tit. 28. c. 72. n. 3. p. 675
Priuilegio in secundo quando non fit mentio de illo alteri concessio iam est manifesta subreptio, quæ vitiat in priuilegijs, lib. 3. t. 30. c. 3. n. 4. pag. 918
Priuilegiū est intelligēdū secundū Papæ intētiōē, ibid. n. 6
Priuilegium concessum laicis decimas percipiendi nō comprehendit noualia, etiam si in feudum sint data, lib. 3. t. 30. cap. 2. §. n. 5. pag. 930
Priuilegium non potest concedi Collegio quando scholares non adsunt, lib. 3. t. 48. c. 5. n. 4. p. 1098
Priuilegium futuro Collegio, vel hospitali concedi potest, vt incipiat habere vires quando erectum fuerit, ibid. n. 5
Priuilegium quod religiosi, seu Monasteria habent de decimis non soluendis præscribitur tempore triginta annorum, lib. 5. t. 33. c. 6. n. 2. pag. 353
Priuilegia in eo valent, & tenent in quo visitata, & obseruata fuerint, ibid. n. 8. pag. 355
Priuilegium non præsumitur, sed ab eo, qui allegat, probandum est, lib. 5. t. 33. c. 7. n. 5. pag. 356
Priuilegia, quæ in corpore Iuris clausa sunt, præsumuntur, & ideo ea priuilegiati ostendere nō tenentur, ibid. n. 6. p. 356
Priuilegij tenor inspicendus non solum quoad verba, sed etiam quoad mentem, ibid. n. 10. pag. 357
Priuilegium strictè est interpretandum, etiam concessum sit à Principe, qui legem condere possit, ibid. n. 11. pag. 357
Priuilegiū non priuatis personis, sed toti Religioni concessū, adhuc nō est vt favorabile interpretandū, ibid. n. 12. p. 357
Priuilegia, per quæ consuetudini, aut alteri priuilegio derogatur, favorabilia sunt, & latissimam recipiunt interpretationem, ibid. n. 13. pag. 354
Priuilegij verba si ex interpretatione concludantur, Iuri, & iurisdictioni Episcopi derogatur, lib. 5. t. 33. c. 8. n. 9. pag. 359
Priuilegium alicui persone concessum propter eandē rationē ad alias extendi non potest, lib. 5. t. 33. c. 9. n. 2. p. 360
Priuilegium Militare, & ministerij, seu doctoratus filijs non prodest, ibid. n. 4. pag. 360
Priuilegium personaliter marito concessum ad vxorem non extenditur, ibid. n. 6. pag. 360
Priuilegia, quæ alicui ceter plonæ cōceduntur per modū cōtractus, vel ob benemerita, ad hæredes trāseūt, ibid. n. 8. p. 361
Priuilegium est lex priuata, seu ius singulare contra lūcōmune indultum, ibid. n. 10. pag. 361
Priuilegium meretur amittere, qui illo abutitur, lib. 5. t. 33. c. 11. n. 15. pag. 365
Priuilegia qñ dicantur amitti per nō vsū, vel cōtrariū vsū, vel etiā p abusu, & in qbus differat, ostēdit ibid. n. 16. p. 366
Priuilegia, seu instrumenta deperdita, & ea, quæ in illis cōtinebantur, probari possunt per testes deponentes de amissione, & illius tenore, lib. 5. t. 33. c. 12. n. 4. pag. 367
Priuilegium continuū, & abiq; lite non seruatum per triginta, vel quadraginta annos, per desuetudinem, & vsum contrarium perditur, lib. 5. t. 33. c. 15. n. 6. p. 373
Priuilegij immunitas à tributis pōdit si immunitatē habēs passus est se describi in libro soluuentium, ibid. n. 7. p. 373
Priuilegium quando acquiritur per contractum, aut pecuniam non admittitur per non vsū, ibid. n. 8. p. 373
Priuilegium quo temporis spatio per non vsū amittitur, ibid. n. 9. pag. 374
Priuilegio capellani aliquorum Principum à iurisdictione, suorum Prælatorum erant exempti, an autem derogent per Concil. Trid. ostenditur lib. 5. t. 37. c. 16. n. 3. p. 374
Priuilegiū de decimis nō soluēdis de noualibus mētiōē faciens ad noualium decimas trahi non potest quæ ab alijs erant possēsē tempore priuilegij concessi, lib. 5. t. 33. c. 22. n. 14. pag. 382. & c. 31. n. 2. pag. 396
Priuilegium de non soluendis decimis noualium, non potest extendi ad decimas noualium, quæ tempore impetrationis iam erant proscissæ, ibid. n. 16. pag. 382
Priuilegium alicui concessum an Princeps sine causa reuocare possit, ostenditur lib. 5. t. 33. c. 23. n. 28. pag. 387
Priuilegium mere voluntarium tempore non prescribitur, ibid. n. 5.

Collectan. in quinque libros Decretal.

Procurator excedens fines mandati principali scienter, & nō contradicente gesta per ipsum censentur à principali ratificata, ibid. n. 9

Procurator admittitur cum cautione de rato, si dubitetur illum non habere mandatum, lib. 1. t. 39. c. 34. n. 5. p. 251

Procurator in dubio præsuntur penes quem reperitur acta ipsius causæ, ibid. num. 6

Procurator ad agendum etiam cum libera, & generali administratione, non potest transigere, vel pacisci lib. 1. t. 36. c. 3. num. 2. pag. 197

Procurator cum cautione de rato admittitur, ubi dubitatur de mandato, lib. 1. t. 38. c. 1. num. 5. pag. 306

Procuratorem constituere non compellitur quis in arduis causis, secus in leuibus, lib. 1. t. 38. c. 2. num. 3. pag. 306

Procuratorem constituere ad causas non compellitur legitime impeditus, ibid. num. 6

Procurator visque ad litem contestatam reuocari potest, lib. 1. t. 38. c. 3. num. 5. pag. 307

Procurator etiam inuitus post litem contestatam reuocari potest ex inimicitia, quæ sit capitalis, ibid. num. 6

Procuratorem qui se facit, cum non sit, tenetur poena falsi, & condemnatur in expensis, lib. 1. t. 38. c. 4. n. 5. pag. 308

Procuratorem per falsum, vel reuocatum possunt gesta haberi per dominum si antea causam non opponat de falsitate mandati, ibid. num. 7

Procuratoris constitutio facta ad causam iam motam operatur ratificationem eorum, quæ gesta sunt per eundem, procuratorem, antequam mandatum susciperet, ibid. n. 8

Procurator agere potest contra dominum ad expensas, lib. 1. t. 38. c. 6. num. 2. pag. 309

Procurator qui de mandato domini negotia gessit, habet actionem mandati, etiam si causa ipsa extra suam culpam non habuerit bonum exitum, ibid. num. 3

Procurator, qui ob suam vilitatem iter faciens causam alterius tractauit, ad illas tantum expensas agere poterit, quas fecit ultra id, quod expensurus erat, si procurator non esset, ibid. num. 4

Procuratoris constitutio facta metu an sit nulla, ostenditur lib. 1. t. 38. c. 10. num. 1. pag. 310

Procurator potest in principio lites citari quando dominus præsens non fuerit, lib. 1. t. 38. c. 11. num. 2. pag. 311

Procurator constituitur à reo ad agendum an sit sufficiens ad detegendum, ostenditur lib. 1. t. 38. c. 12. num. 3. pag. 311

Procuratoris reuocatio ad iudicem, vel aduersarium peruenire debet, lib. 1. t. 38. c. 13. num. 1. pag. 312

Procuratorem constituere nemo compellitur, ibid. num. 3

Procurator post litem contestatam abique causæ cognitione reuocari non potest, ibid. num. 4

Procurator non præsuntur quis constitutus, nisi ad causas præsentes, lib. 1. t. 38. c. 14. num. 3. pag. 312

Procurator simpliciter constitutus cum alio, preoccupare non potest, vel solus admitti, ibid. num. 4

Procurator in solidum per quæ verba videatur constitutus, remissive ibid. num. 5

Procuratores quando plures sunt constituti in solidum, occupatio vnius excludit alium, ibid. num. 6

Procurator simpliciter datus ad causam, tenetur appellare, ibid. num. 8. pag. 313

Procurator simpliciter datus ad agendum non tenetur inuitus appellationem à se interpositam prosequi, fallit in aliquibus casibus, ibid. num. 9

Procurator si non appellauit tenetur parti ad damna & interesse, ibid. num. 10

Procuratoris constitutio facta per vniuersitatem, cuius minores per quos eadem regitur, sunt excommunicati, an valeat, ostenditur lib. 1. t. 38. c. 15. num. 2. pag. 313

Procurator non potest esse infamis, lib. 1. t. 1. c. 16. num. 4. pag. 316

Procurator non potest subite irumentum calumniæ nisi habeat mandatum speciale ad illud, secus si sit procurator clerici, lib. 2. t. 7. c. 1. num. 3. pag. 393

Procurator in animam propriam iurare tenetur aduersario

exigente, lib. 2. t. 7. c. 3. n. 3. pag. 394

Procurator fisci non tenetur iurare de calumnia, ibid. nu. 5. pag. 395

Procurator an, & quando domino præiudicet, remissive lib. 2. t. 13. c. 1. num. 5. pag. 423

Procurator in criminalibus non interuenit si agatur directè, lib. 1. t. 14. c. 8. num. 8. pag. 446

Procurator excommunicatus si constituitur licet postea absoluitur, non tamen habilitatur vt possit agere, lib. 2. t. 19. c. 7. num. 9. pag. 470

Procurator ad capiendam possessionem beneficii potest laicus constitui, prout etiam ad renunciandum, & accipiendum beneficium Ecclesiasticum, lib. 3. t. 5. c. 24. n. 1. p. 750

Procurator quærit dominum possessionem per actum fictum, ibid. num. 5. pag. 751

Procurator constituitur à patrono, non potest ipsum patronum præsentare, lib. 3. t. 7. c. 7. num. 4. pag. 771

Procuratorem vt præsentet pro se ad beneficia vacatura de auctoritate Ordinarii quis potest constituere ex iusta causa, lib. 3. t. 8. c. 16. n. 6. pag. 781

Procurator alienans rem Ecclesiæ reservato assensu Apostolico si tradiderit possessionem ante illius impetrationem an faciat dominum in censuras incidere, remissive lib. 3. t. 13. c. 6. num. 12. pag. 801

Procurator, seu factor recipiendo pensionem non præiudicat domino quin possit caducitatem incurram declarare, lib. 3. t. 18. c. 4. num. 120. pag. 844

Procurator abique speciali mandato non potest causare attentatam, lib. 2. t. 28. c. 72. num. 36. pag. 679

Procurator in causis criminalibus non admittitur, lib. 5. t. 1. c. 15. n. 2. pag. 149

Procuratore admisso iu criminalibus parte non opponente processus cum eo factus non est nullus, ibid. num. 4

Procurator in criminalibus admittitur ad allegandas causas absentis, & iusta impedimenta facti, vel iuris, ibid. nu. 8

Procurator in criminalibus an admittatur ad allegandas exceptiones, quæ tægit crimen, ostenditur ibid. n. 9. p. 150

Procuratoris falsi exceptio in quacunq iudicii parte opponi potest, lib. 2. t. 25. c. 6. num. 3. pag. 588

PRODIGUS est qui dat danda, & non danda, lib. 1. t. 4. c. 10. num. 4. pag. 78

Prodigus, cui bonorum administratio interdicta est, ad emphyteusim nominare nō potest, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 145. p. 847

PRODITOR, & per insidias delinquens non gaudet Ecclesiæ immunitate si etiam confugiat, lib. 5. t. 12. cap. 1. num. 4. pag. 229

Proditoris quemqum occidere, & aut per insidias idem est, ibid. num. 5

PRODITORIVM homicidium est cædes hominis nihil tale suspicantis, ibid. n. 6. pag. 230

Proditoris, aut ex insidijs vulnerans an sit ab Ecclesia excommunicatus, remissive ibid. num. 7

Proditorius homicida quis dicatur, ostenditur lib. 3. t. 49. c. 6. num. 31

Proditorium homicidium dicitur commissum ab illo, qui aliquem veneno necat, ibid. num. 32

Proditorius homicida Ecclesiastica non gaudet immunitate, ibid. num. 30

PRODVCTIONEM quartam negare potest Iudex si ei videbunt sufficere testes receptos, lib. 2. t. 20. c. 36. n. 4. p. 517

PROOEMIVM declarat decisionem, lib. 3. t. 34. c. 9. n. 6. p. 994

PROFESSIO non præsuntur, sed probanda est quoties facta negatur, lib. 2. t. 20. c. 51. n. 3. pag. 527

Professio non animo, sed tantum verbis facta ob metum mortis ab alio incusū invalida est, lib. 1. t. 40. c. 1. n. 2. p. 315

Professio facta per dolum an vitietur si in hominem prudentem dolum merito caderet, lib. 1. t. 40. c. 6. n. 2. pag. 319

Professus qui non fuerit in religione non potest ad illius Abbatis, prædicatoris, aliaq; beneficii administrationem habentia assumi, lib. 1. t. 6. c. 49. num. 2. pag. 136

Profrendi in Religione dubitetur an filius habuerit animi parentes sunt legitimi testes, lib. 2. t. 20. c. 12. n. 13. p. 504

Index rerum, & verborum

Professio facta cum conditione, pacto, seu modo de retinendo, seu habendo proprium, non valet, lib. 3. t. 3. cap. 2. nu. 7. p. 997
Professus solemniter de licentia spontanea vxoris, quæ manens in seculo continentiam non promissit, ad eius petitionem non potest reuocari iure actionis, sed ex solo Iudicis officio, lib. 3. t. 3. c. 8. n. 3. p. 971
Professus Religionem, sine coniugis licentia ea defuncta ad seculum redire non potest, lib. 3. t. 3. c. 10. nu. 2. p. 972
Professio facta per excommunicatum tenet, lib. 5. t. 3. c. 3. nu. 7. p. 461
Professio tacita vt inducatur sufficit, vt sola illius Religiois consuetudine actus, quibus quis se ingerit, sint professorum proprii, lib. 3. t. 3. c. 4. n. 5. p. 940
Professione tacitæ an possit Concil. Trid. aliquam vim habeant, ostenditur ibid. n. 3
Profitentis sola traditio non sufficit ad valorem professionis, sed oportet quoque adesse personam habentem potestatem acceptandi nomine ipsius Religionis, lib. 3. t. 3. c. 12. nu. 3. p. 946
Professio quando est irrita defectu solius potestatis in admittente an satis sit ad eius valorem, vt is ratam eam habeat non mutata prioris professi voluntate per actum contrarium, ostenditur ibid. n. 7
Professio non est necessaria faciendi in monasterio, sed potest vbique fieri, ibid. n. 9
Professio nec fieri, nec recipi debet intra probationis annum, facta tamen nullo nouitatus anno elapso volentibus nouitis, & monasterio tenet de Iure communi, secus attenda dispositione Concilij Trid. lib. 3. t. 3. c. 16. nu. 2. & 3. p. 948
Professio Religionis, Christi privilegio ex solo Iure diuino positum matrimonium ratum dirimit, lib. 3. t. 3. c. 7. nu. 10. p. 967
Professio coniugis solemniter facta de licentia spontanea alterius, qui manens in seculo continentiam non promissit, est valida, lib. 3. t. 3. c. 8. nu. 2. p. 971
Professio coniugis an valeat altero inuente, & suspecto de incontinentia non proficiente, led manente in seculo cum voto castitatis, lib. 3. t. 3. c. 8. nu. 2. p. 971
Professione vitæ Heremiticæ non dissoluitur matrimonium ratum, lib. 3. t. 3. c. 14. nu. 4. p. 974
Professione Religionis obinetur plenissima omnium criminum antea commissorum condonatio, lib. 3. t. 3. c. 4. nu. 5. p. 984
Professio in Religione facta per simoniam est valida, lib. 5. t. 3. c. 25. n. 4. p. 169
Professio ea conditio facta, vt profitemi domini maneat, & certam suorum bonorum portionem habeat ad necessaria vitæ subsidia ex Abbatis voluntate pendente, valida est, lib. 4. t. 6. c. 7. nu. 2. p. 90
PROHIBITO aliquo prohibetur omne id per quod peruenitur ad illud, lib. 1. t. 2. c. 4. n. 5. & t. 29. c. 5. n. 5. p. 219
Prohibitio generalis etiam minima comprehendit, lib. 3. t. 5. c. 8. n. 3. p. 738
Prohibitio de non ferendis armis ad Saracenos intelligitur de inimicis nominis Christiani, qui actu, vel habitu habent bellum cum Christianis, lib. 5. t. 6. c. 6. n. 8. p. 190
Prohibitio, & preceptum ecclesiasticum non sepeliendi excommunicatum in loco sacro, quare introduita, ostenditur lib. 5. t. 3. c. 5. nu. 4. p. 351
Prohibitiones varæ expectatiuram ad beneficia vacatura, referuntur lib. 3. t. 8. c. 2. nu. 3. p. 772
Prohibitum nuquam intelligitur, quod non inuenitur concessum, lib. 1. t. 7. c. 1. n. 17. p. 146
Prohibitum ad tempus post illud videtur esse permittum, lib. 3. t. 6. c. 5. n. 28. p. 391. & lib. 5. t. 25. c. 3. nu. 2. p. 304
PROMISSIO sub fidei dem operatur, quod iuramentum ad obseruantiam, lib. 1. t. 40. c. 3. nu. 2. p. 316
Promissio facta per verba generalia, & adulatoria non inducit obligationem aliquam, lib. 3. t. 7. c. 6. nu. 5. p. 770
Promissio de vendendo emphyteusim potest fieri itrequi-

to domino, lib. 3. t. 18. cap. 4. num. 68. pag. 839
Promissio alterutrum de contahendo cum ea, quam possunt per adulterium, non inducit impedimentum, nisi ab altera expresse acceptata sit, lib. 4. t. 7. c. 8. nu. 2. p. 55
Promissa non adimplere graue est, lib. 1. t. 35. c. 3. n. 2. p. 294
Promittens coram aliquo Iudice litigante, si contumax sit, in non comparendo, excommunicari potest, non autem beneficijs priuati, lib. 2. t. 1. c. 1. nu. 2. p. 341
Promittens patere sententia, seu mandatis Iudicis etiam csi iuramento, non obstante tali promissione, & obligatione potest appellare, lib. 2. t. 3. c. 20. nu. 2. p. 635
Promittens aliquid absolute si contingat postea illud facere obseruantiam malam, non tenetur promissum adimplere, lib. 5. t. 12. c. 4. n. 2. p. 232
Promittens contrahere matrimonium sub illa conditione, si Papa dispensauerit, potest penitere etiam post obtentam dispensationem, lib. 4. t. 5. c. 5. nu. 11. p. 43
Promittens per fidem scilicet humanam, si non adimplet non erit periuus, led ratione violatæ fidei peccabit, reprobabiturq; infamis inter homines, lib. 5. t. 4. c. 4. n. 4. p. 182
TROMOVENDVS ad Episcopatum culmen debet attingere trigefimum ætatis annum, lib. 1. t. 6. c. 19. nu. 8. pag. 104
P. R. O. N. O. M. E. N. Ego, in Baptismo non est de substantia formæ, lib. 3. t. 4. c. 1. n. 7. p. 1078
PRONVNCIATIO tacita ex processu ad vltiorem actum sufficit super emergentibus, lib. 2. t. 2. c. 6. 7. nu. 5. p. 672
PROPOSITVM solum non inducit voci obligationem, nisi promissione firmetur, lib. 3. t. 3. c. 31. cap. 20. num. 3. pag. 957
PROPRIETATIS defectus notorius repellit ad petitione possessionis beneficii, lib. 1. t. 17. c. 8. n. 4. p. 191
Proprietatis nominis significatio qualis, remissiuè lib. 2. t. 12. in Rub. p. 413
Proprietatis vitium est peccatum mortale in monacho, nisi ex materia paruitate veniale reddatur, lib. 3. t. 3. c. 6. n. 15. pag. 1002
PROROGATIO quot modis fieri debeat, remissiuè lib. 1. t. 29. c. 40. n. 7. p. 254
Prorogatio Iurisdictionis non censetur diuersa iurisdictioni, sed potius eadem cum extensione, lib. 2. n. 8
Prorogantes videntur reperiisse ad qualiterem Iudicis, cuius prorogauerunt iurisdictionem, ibid. n. 9
Prorogatio vt valeat oportet quod ille, cuius prorogatur iurisdictioni, illam habeat, lib. 2. t. 2. c. 18. nu. 4. p. 376
Prorogare iurisdictionem Iudicis ecclesiastici possunt laici, non autem clerici Iudicis secularis, ibid. n. 5. & 6
Prorogare iurisdictionem non potest exemplum absque licentia Papæ, ibid. n. 11
Prorogare iurisdictionem coram delegato Papæ licet clericis, etiam sine consensu Episcopi ibid. n. 13. p. 378
Prorogationis materiam qui Doctores tractant, referuntur lib. 1. t. 29. c. 4. n. 3. p. 248
Prorogatio iurisdictionis etiam in criminalibus fieri potest, ibid. n. 4
Prorogatio fit de tempore ad tempus, quando designatur tempus intra quem finiri debeat, ibid. n. 6
Prorogatio faciendi esse ante lapsum terminum, ibid. n. 7
PROTEGERE, & protectores qui sunt, lib. 5. t. 33. c. 8. n. 8. p. 359
PROTESTATIO non requiritur cum aduersarius non reperitur, lib. 1. t. 3. c. 23. nu. 5. p. 54
Protestatio vii prodesse non potest, impune omitti potest, ibid. n. 6
Protestatio faciendi est illi, cui negotium principale tangit, lib. 1. t. 3. c. 11. nu. 14. p. 171
Protestatio non est necessaria, vbi impeditus non facit id, ad quod tenebatur, lib. 1. t. 38. c. 2. nu. 5. p. 366
Protestatio de impediendo facta congruo tempore, & cū ipsius causa iuuat, lib. 1. t. 6. c. 4. nu. 8. p. 388
Protestationis vis, & effectus in Doctore disputante, vel scribente qualis, lib. 1. t. 1. c. 2. nu. 5. p. 10

Collectan. in quinque libros Decretal.

Protestatio valet, quando quis metu mortis cogitur matrimonium inter, & tamen clam protestatur se minime consentire, lib. 1. c. 40. c. 1. n. 4. p. 315
Protestationes clandestinæ ex causa fieri possunt, ibid. n. 5.
Protestatio contraria factio non suffragatur, lib. 1. c. 3. c. 9. n. 4. p. 30
Protestatio vt noceat requiritur expressus consensus eius, cui si, nec sufficit si simpliciter taceat, lib. 1. c. 6. c. 5. n. 6. pag. 136
Protestatio post factum non prodest, ibid. n. 7
Protestatio coram honestis viris quomodo facienda, quando ob metum iustum appellari non potest coram Iudice à quo ostenditur lib. 1. c. 18. c. 73. n. 13. p. 678
Protestatio extrajudicialis non interruptit prescriptionem legalem, sue statariam, lib. 3. c. 39. c. 10. n. 3. p. 1048
Protestatio facta à sponso, quod non intendit sponsalita debere transire in matrimonium per copulam subsequenter, nihil valet, lib. 4. t. 5. c. 6. n. 4. p. 44
Protestatio, qua alter coniux protestatur esse ante matrimonium se nolle per quæcunque verba postea à sediti matrimonium contrahere, non prodest matrimonio postea inito, lib. 4. t. 1. c. 16. n. 5. p. 10
PROVENTUM appellatione comprehenduntur omnes fructus non solum naturales, & industriales, sed etiam artificiales, & sic fructus pensionis, & distributiones quotidianæ, lib. 2. t. 8. c. 53. n. 8. p. 634
Proventum appellatione comprehenduntur ex illis proventibus, lib. 1. c. 9. n. 3. p. 10
PROVERBIA vulgaria possunt allegari, lib. 5. t. 6. c. 13. n. 3. pag. 104
PROVIDERE debent beneficia vacantia, ad quos promissio spectat, intra sex menses, alias collatio devolvitur ad superiorem, lib. 3. t. 8. c. 1. n. 6. p. 773
PROVINCIA in vna illa dicitur esse, quod eidem propinquum est, lib. 1. t. 6. c. 15. n. 5. p. 123
PROVISIO simoniacæ facta etiam ignorante promissio est nulla ipso iure, lib. 5. t. 3. c. 16. n. 3. p. 169
Provisio Papæ, vel Legati in fauorem excommunicationis cum clausula absolutionis ad effectum, &c. est valida, lib. 5. t. 17. c. 7. n. 14. p. 373
Provisio facta per Ordinarium de beneficio iurispatronatus durante quadimestre an sit nulla, ostenditur lib. 3. t. 38. c. 28. n. 5. pag. 1035
PROVISVS ex solo titulo canonico, velini, qui habetur per electionem secuta confirmatione, administrare poterit ante apprehensam corporalem possessionem si modo ab alio non sit occupata, lib. 1. t. 6. c. 15. n. 3. p. 100
Provisus prior est preferendus posteriori, lib. 1. t. 3. c. 30. n. 6. p. 61
Provisus à possessore bonæ fidei præferitur à proprietario, illi præferens ius cōcedendi cōpetit, lib. 1. t. 38. c. 19. n. 9. p. 1038
Provisus de beneficio curato debet saltem esse prima Testamentaria initiatus, & in ea ætate constitutus, vt intra annum ad Sacerdotium promotus valeat, lib. 1. t. 33. c. 3. n. 18. p. 346
Provisus à Papa est preferendus in concursu, data in omnibus paritate, lib. 1. t. 33. c. 7. n. 6. p. 385
Provisus à Papa, & provisus ab Ordinario si sub eodem die, eodemque momento capiat possessionem, preferendus est provisus à Papa, ibid. n. 7
PROVOCATIO gradatim, & non omisso medio fieri debet, lib. 1. t. 28. c. 66. n. 2. p. 677
PROXIMI vitam, seu bona vsque ad occasionem iniusti aggressoris defendere licet, quando aliter illa defendere expedit non potuerit, lib. 5. t. 1. c. 2. n. 6. p. 131
PROXIMITAS quoad Regni successionem attendenda respectu ultimi possessoris, lib. 3. t. 34. c. 6. n. 11. & 16. p. 688. & seq.
PVBERTAT proximus, et amicus doli capax fit, si delinquit raptus puniatur, lib. 5. t. 13. c. 1. n. 5. p. 361
Puberius proximus quando quis dicitur relinquatur Iudicis arbitrio, lib. 4. t. 1. c. 6. n. 6. p. 128
PVBES cum impubere contrahens unquam testilite po-

test, nisi impubes cum pubes factus fuerit reclamauerit, lib. 4. t. 3. c. 7. n. 5. p. 129
Pubes prius factus potest testilite, nec tenetur pubertatem alterius expectare, quando sponsalia à principio ambo- bus impuberibus contracta fuerint, ibid. n. 6
PUBLICA vox, & fama inducit scientiam, lib. 1. t. 9. c. 1. n. 6. p. 82
PUBLICATIO testium expectanda non est vt illis obijciatur, lib. 2. t. 20. c. 3. n. 14. p. 111
PUBLICANVS est pessimus genus hominum, lib. 2. t. 1. c. 13. n. 4. p. 314
PUBLICATIS, seu editis attestationibus vltior testium productio non datur, lib. 1. t. 20. c. 35. n. 3. p. 115
Publicatio testium vbi fuerit indistincta, possunt alij admitti, lib. 2. t. 20. c. 35. n. 8. p. 116
Publicato castro, seu villa ob delictum patroni delinquentis, cui constabat iurispatronatus annexum, illud accessorie publicatur, lib. 3. t. 38. c. 7. n. 9. p. 1018
PVBICE quando aliquid est factum non ignorantia, sed scientia ipsius facti presumitur, lib. 1. t. 9. c. 1. n. 15. p. 83
Publicè erote factus minus puniatur, lib. 1. t. 19. c. 7. n. 3. p. 812
PVER doli capax ex homicidio irregularitatem contrahit, lib. 5. t. 13. c. 2. n. 10. p. 301
Pueri dicuntur qui sunt impuberes, & sic minores quatuordecim annis, lib. 3. t. 5. c. 35. n. 4. p. 761
Pueri censentur rationis compotes in ea ætate in qua cognoscunt se grauius peccare, & discernere sunt boni à malis, lib. 5. t. 38. c. 11. n. 3. p. 428
Pueri, qui in canone incidentur sententiæ promulgare, siue ante, siue post pubertatem, possunt à diocesano Episcopo absolui, lib. 5. t. 39. c. 60. n. 2. p. 478
Puer doli capax puniri potest, ibid. n. 4
Pueri ratione vrentes possunt ligari censuris, lib. 5. t. 39. c. 1. n. 3. pag. 435
Pueri doli capaces non ligantur excommunicatione, ibid. n. 6
PVNJENDVS est mitius, qui prouocatus offendit, lib. 2. t. 13. c. 12. n. 1. p. 431
Puniti qui debet in eo, in quo deliquit, lib. 1. t. 7. c. 3. n. 4. pag. 147
PVPILLVS non ligatur, nec comprehenditur sub statuto generaliter loquente, lib. 5. t. 1. c. 3. n. 6. p. 301
Pupillus potest communicare cum tutore excommunicationis, lib. 5. t. 39. c. 31. n. 8. p. 460
PVRGATIO canonica quæ, & an sit in vsu, lib. 5. t. 34. c. 1. n. 2. p. 398
Purgatores debent esse bonæ opinionis, lib. 5. t. 34. c. 1. n. 4. pag. 399
Purgationem suam, qui rite perfecit Iudex sine mora debet illum declarare innocentem, lib. 5. t. 34. c. 8. n. 2. p. 400
Purgatio canonica potest indicari, quotum contra inquisitum adiunt indicia sufficientia ad torturam, lib. 5. t. 34. c. 10. n. 5. pag. 402
Purgatio canonica non inducit infamiam sit simplex, & absque scandalis, lib. 5. t. 34. c. 12. n. 4. p. 403
Purgatio vulgaris olim triplex, lib. 1. t. 35. c. 3. n. 3. p. 405

QVÆSTORES cleemosynarum non admittuntur Lusitani nisi ultra requisita per Concilium Trid. litteras Regias ostendant, lib. 5. t. 33. c. 11. n. 18. p. 365
Quæstore Sacre paginæ qualiter olim permitteretur, lib. 5. t. 33. c. 11. n. 15. & 16. p. 364
Quæstorum vsus qualiter attempto Concilio Trid. prohibitus, ostenditur ibid. n. 17
Quæstore cleemosynarum sine Apostolicis, vel diocesano- rum litteris admitti non debent, nec aliud predicare, possunt quam in forma continetur litterarum, lib. 5. t. 38. c. 14. n. 2. p. 433
Quæstor cleemosynarum nomen, & vsus in Christianæ Religionis locis abolendum præcipit Concil. Trid. ibid. n. 3
Quæstore cleemosynarum nullo modo, nec per se, nec per alium predicare debent, ibid. n. 4

Index rerum, & verborum

QVADRAGESIMÆ res, quibus quis ob peccatum aliquod penitere debet, an intelligentiam de tribus, quæ veniunt in vno anno, an vero trium annorum, ostenditur lib. 5. c. 8. num. 4. pag. 145

QUALITAS ecclesiæ per partem, & Iudicem administranda est, lib. 1. c. 19. c. 29. num. 6. pag. 148

Qualitas probanda est ab eo, qui in ea se fundat, lib. 2. c. 10. c. 47. num. 7. pag. 154

Qualitas vbi in teste requiritur in superlativo gradu per proferentem est omnino articulanda, & probanda, lib. 4. c. 14. c. 1. num. 12. pag. 74

QVANTITAS probari potest per iuramentum mutuantis, probata mutui numeratione per testes, qui non recordantur de quantitate, lib. 1. c. 40. c. 7. num. 3. pag. 310

QVITANTIAS in iudicio produciens sine protestatione aliquæ, solutiones in ea contentas ratificare videtur, cuius pædictio fit facta à procuratore, lib. 2. c. 16. c. 4. n. 5. pag. 151

QVARTA parochialis debetur Ecclesiæ parochiali ab Ecclesiâ etiam exemptâ, vbi quis sepelitur extra parochiâ, vel ex electione, vel ob sepulchrum maiorem, lib. 3. c. 28. c. 3. num. 1. pag. 908

Quarta funerals de iure debetur Ecclesiæ parochiali, ibid. n. 3

Quarta nulla debetur de relictis pauperibus in genere, ibid. num. 5

Quarta Episcopalis non debetur quando quis in vita donat Ecclesiæ, lib. 3. c. 28. c. 4. n. 2. pag. 909

Quarta parochialis debetur de omnibus, quæ obveniunt ratione funerals, seu in de funerals, & de omnibus legatis ratione Ecclesiæ, ad quam quis eligit sepulturam, lib. 3. c. 28. cap. 10. num. 2. pag. 910

Quarta Episcopalis non debetur de relictis pro fabrica Ecclesiæ, seu ornamentis, velibus, picturis, aut alijs concernentibus diuinum cultum, lib. 3. c. 28. c. 10. num. 1. pag. 909

Quarta Episcopalis an debeatur de relictis pro fabrica, seu restauratione Ecclesiæ, si illa adificijs, aut refectione patieretur non indiget, ostenditur ibid. num. 3

Quarta decimarum debetur Episcopis, lib. 3. c. 30. c. 13. num. 3. pag. 912

Quarta decimationum Episcopis debetur ex omnibus decimis Ecclesiæ parochialium iurorum Episcopatum lib. 1. c. 31. c. 16. num. 8. pag. 276

Quarta Episcopalis non detrahitur de relictis personis, lib. 5. c. 40. c. 3. num. 3. pag. 491

Quarta Episcopalis soluitur Episcopo ex omnibus decimis pertinentibus ad Ecclesiâs inferiores, ad opera Episcopatus substituenda, lib. 5. c. 33. c. 22. num. 2. pag. 380

QVERELA dicitur quoties causâ deferatur ad Iudicem absq; appellatione, lib. 1. c. 38. c. 3. num. 8. pag. 307

Queritur an possit peierari in iuramento lites decisivo, transmissæ lib. 2. c. 14. c. 36. num. 3. pag. 183

R

RAPTOR non dicitur, ac proinde puniri non debet, qui mulierem rapuit à principio consentientem, ac cum raptore tractantem de iniuncto contrahendo Matrimonio, lib. 5. c. 17. c. 6. n. 2. pag. 365

Raptor an dicatur attentio Concilii Tridentini, qui rapit consentientem nescientibus parentibus, ibid. n. 3

Raptor cum rapta contrahere non poterit secundum antiquos Canones, lib. 5. c. 17. c. 7. n. 3. pag. 366

Raptores virginum, & adulter Ecclesiastica gaudent immunitate, lib. 3. c. 1. c. 19. c. 6. n. 38

Raptor, etiam si raptam in vxorem habeat, fit infamis, lib. 5. c. 34. c. 4. n. 2. pag. 399

RAVURA, cancellatur, vel interlineatur quando falsi perascriptionem inducant, lib. 5. c. 22. c. 3. n. 3. pag. 535

Ratiua sicut instrumentum suspensum de fultate, lib. 5. c. 20. c. 9. n. 3. pag. 294

RATIFICARE potest dominus etiam post sententiam, a21 per falsum procuratorem, lib. 1. c. 3. c. 33. n. 6. pag. 64

Ratiuatio post temporis cursu præsumitur, lib. 3. c. 17. c. 4. n. 7. pag. 318

Ratificationis sola præsumptio inducitur ex mora approbationis, lib. 3. c. 3. c. 2. n. 6. pag. 939

RATIHABITIO retrograhitur ad diem celebrati contrahentis, & mandata æquiparatur, nisi agatur de præiudicio tertij, lib. 1. c. 25. c. 1. n. 2. pag. 293

RATIO vbi est eadem, ibi debet esse idem ius, lib. 1. c. 2. c. 3. n. 5. pag. 14

Ratio vbi est eadem ibi dicitur adesse eadem lex non excoisue, sed comprehensio, ibid. n. 6

Ratio eadem est, idemque ius de re aucta, & de principati, quod augetur, lib. 5. c. 33. c. 5. n. 8. pag. 310

Rationem ab administratorebus piorum locorum potest exigere Capitulum Sede vacante, lib. 3. c. 9. c. 1. num. 2. pag. 785

RATIOCINIJS implicati propter administrationem rerum singularium, etiam post redditas rationes promotioni non possunt si super eis lis mota sit, lib. 1. c. 19. c. 4. num. 3. pag. 300

Ratiocinijs publicis adstrictus, si fideiussorem præstiterit, ordinari potest, ibid. n. 6

Ratiocinijs obligati qualiter per constitutionem Sixti V. prohibeantur ordinari, & Religionem ingredi, ostenditur ibid. n. 8

REATVS criminis actualis quid sit, ostenditur lib. 3. c. 42. c. 3. n. 12

REBAPTIZANS aliquem sub conditione quem scit esse baptizatum notabilem culpam contrahit, & irregularitatem, lib. 3. c. 42. c. 3. n. 3

Rebaptizandi non sunt illi, quos domi constat fuisse baptizatos à prædictis, vel obstrictis, sed solum in Ecclesiâ supplendæ sunt solemnitates, ibid. n. 4

Rebaptizandi non sunt illi, qui nati, & educati fuerunt pluribus annis inter Christianos, & à parentibus Christianis, nisi clare constiterit eos non fuisse baptizatos, ibid. n. 5

Rebaptizans cum peccato mortali, & rebaptizans irregularitatem contrahit, lib. 1. c. 9. c. 1. n. 2. pag. 213

Rebaptizanti publicè ministrans irregularitatem incurrit, ibid. n. 5

RECEPTORES hæreticonum excommunicantur in cap. sic de hæreticis, & in Bulla Cæcæ Domini, lib. 5. c. 7. c. 8. n. 3. pag. 202

Receptatores hæreticonum qui dicantur, remissus ibid. n. 34

RECEPTVS sub protectione Papæ non censetur exemptus lib. 5. c. 33. c. 18. n. 2. pag. 376

RECONCILIATA vxor non dicitur, quæ habuit cum viro adultero, & patitur ab illicognoiti, si non habet certitudinem adulterij à viro commisi, lib. 4. c. 2. c. 4. num. 8. pag. 131

Recooculatus coniux si in adulterium relabatur potest de illo accusari, ibid. num. 15

RECONVENTIO fit coram Iudice conventionis, lib. 2. c. 4. c. 1. num. 2. pag. 383

Reconuenire non potest Reus actorem coram alio Iudice Iudicij ipsi pars non opponat, quia tunc valet processus, ibid. num. 3

Recoouocari quis potest coram eo etiam si Iudex sit incompetens conventionis, ibid. num. 4

Reconuenio habet locum coram Iudice delegato, ibid. n. 5

Reconuenire ante litem contestatam, vel incontinenti possi, paria sunt, ibid. num. 6

Recoouocatio in criminalibus locum non habet, ibid. num. 7

Reconuocatio non admittitur in causâ spoliacionis, nec in actione de dote, nec in causâ appellationis, ibid. num. 28

Reconuocatio, & conuocatio paria passi ambulant, & eadem sententia terminari debent, ibid. num. 9

Reconuocandi locus est etiam actor à conueniente destitutus, ibid. num. 10

Reconuocatio vique ad finem obstringitur clericus coram laico agens, etiam si gothica à conuocatione destitutus vellet, ibid. num. 11

Reconueniens non potest iterum à conueniente reconuocari, ibid. num. 12

Recon-

Collectan. in quinque libris Decretal.

Reconuentio potest fieri in quacunque parte iudicii, *ibid.* num. 13
Reconuenti in quibus casibus non possit clericus, seculari coram iudice laicum conueniens, ostenditur *ibid.* num. 13
Reconuentio non datur coram archiepiscopo *ibid.* c. 43. c. 6. num. 2. pag. 336
Reconuenti super proprietate non potest agens possessorio *ibid.* lib. 2. t. 10. c. 4. num. 4. pag. 410
Re. FOR Societate patronatus potest apponere in ea Vicariatum temporalem sine consensu patroni, *lib. 1. t. 13. c. 3. num. 4. pag. 121*
Reitor dissipator beneficii contumax, & absens, potest illo priuari *ibid.* t. 14. c. 8. num. 2. pag. 445
Rectores parochiales, qui in nullis diocesi sunt, an teneant venire ad Synodum, ostenditur *lib. 1. t. 33. c. 9. num. 5. p. 186*
Rectores Ecclesiarum parochialium possunt compelli, ut de redditibus, qui superiunt, teneant conferre ad constructionem, seu reparationem Ecclesiarum *lib. 3. t. 18. c. 4. n. 1.*
Reitor Ecclesie si ab illa non habent tot redditus, quibus prestare possit talem reparationem, tunc tenebuntur parochiani etiam nobiles, & exempti, *ibid.* num. 3
Reitorum Ecclesiarum parochialium non potest Episcopus ab illius scriptis extrahere, & illum occupare in suo, *lib. 3. t. 4. c. 7. n. 3. pag. 716*
Reitor Ecclesie dicitur populum regere, *lib. 3. t. 17. c. 1. n. 3. pag. 1010*
Rectores beneficii si absque patroni consensu clericum aliquem praenauerint ordinandum ad titulum illius beneficii mortuo Rectore eundem successore a patrono praenatus non tenetur ex redditibus beneficii clerico a Rectore praenatum praenotare aliquid dare, *lib. 3. t. 18. cap. 30. num. 2. pag. 1036*
Reitor Ecclesie patronatus potest sibi eligere quos voluerit ad seruendum Ecclesie, & illi ministrandum sine patroni consensu, *ibid.* num. 3
RECVPERANDAE possessionis remedium non conceditur Commendatario & Commenda derelicto, *lib. 3. t. 1. c. 12. num. 6. pag. 148*
RECVSANS quando aduersarius potest fieri impeditus, terminis assignatus, intra quem regulatious negotium terminari debet, non currit, *lib. 3. t. 18. c. 61. n. 3. p. 608*
Regulatus potest mutare causam ad superiorē de regulatious consensu, ut cognoscatur de negotio principali, *ibid.* n. 7
Regulatus se purgare de haereticis officio, & beneficio debet priuari, *lib. 1. t. 34. c. 10. n. 3. pag. 401*
Regulatio in dubio non censetur adempta, *lib. 1. t. 3. cap. 10. num. 9. pag. 41*
Regulatio etiam post conclusum in causa admittitur, si orta sit post hunc conclusum, *lib. 1. t. 19. c. 13. n. 3. pag. 143*
Regulari non potest iudex si de consensu partium datus sit, *lib. 1. t. 19. c. 17. n. 3. pag. 145*
Regulario suspendit iurisdictionem Iudicis secularis, *lib. 1. t. 19. c. 11. n. 3. pag. 481*
Regulario Iudicis in scriptis proponenda est, *ibid.* num. 16
Regularione Iudicis non deferunt iuramentum supplementum, *lib. 1. t. 19. cap. 1. num. 39. pag. 403*
Regulario Iudicis ante alias exceptiones proponenda est, *lib. 1. t. 19. c. 4. num. 21. pag. 187*
REDDITVS venditio non soluit laudemium, *lib. 3. t. 18. c. 4. num. 15. pag. 836*
Redditus reclusarii impositio super re emphyteutica irrequisito domino, facit emphyteusiam incidere in commutatum, *ibid.* num. 52. pag. 838
Redditus beneficii a principio sufficientes si ex post facto minuantur, tunc compelli possunt parochiani ad iustam alimoniam supplementam, *lib. 3. t. 21. c. 3. n. 3. pag. 818*
REDECMIA est contra ius, *lib. 3. t. 10. c. 18. n. 6. pag. 933*
REDVCTIO ad arbitrium boni viri quando pectur in aliqua causa compromissa in clericum, & laicum simul, pectenda est eorum Episcopo iudice clericali, *lib. 1. t. 43. c. 9. num. 5. pag. 117*
REGALIA iura quamuis aduersus Regem praescribi non

possint, praescribi tamen possunt per unum donatarium aduersus alterum, *lib. 1. t. 16. c. 13. num. 7. pag. 598*
Regale ius potest praescribi tempore immemoriali, *lib. 5. t. 40. c. 16. num. 5. pag. 490*
REGVM propter Regis haeresein per Summum Pontificem potest ab illo amoueri, & ad ipsum pertinere ius eligendi subiectosque propinquiores haeretici sint, *lib. 5. t. 7. c. 10. num. 9. pag. 107*
Regni successio tenetur ad debita praedecessoris, *lib. 3. t. 23. c. 1. n. 9. pag. 873*
Regni successio de se non iure haereditario, sed sanguinis defertur, *lib. 3. t. 34. c. 6. n. 18. cum seqq. pag. 989*
Regni successor illud non accipit ad vitium possessore, aut alio quolibet anteriori, sed tota eius successio referenda est ad ipsum Rempubl. *ibid.* n. 12. pag. 988
REGRESSVS in beneficiis sublati sunt a Concilio Tridentino, *lib. 3. t. 5. c. 1. n. 3. pag. 734*
Regressus, & accessus, ac alia quaecunque iura ad beneficia Ecclesiastica competentia clericis in minoribus constituto, vacant per Matrimonium de praesenti ab eo contractum, *lib. 1. t. 3. c. 1. n. 3. pag. 716*
REGVLARIS notorie exemptus citatus ab Ordinario, ut compareat in iudicio, non tenetur coram ipso comparere, *lib. 1. t. 3. c. 6. n. 14. pag. 37*
Regularis vnus Ordinarius vel habitus non potest eligi in Praetorem alterius ordinis, vel habitus, *lib. 1. t. 6. cap. 17. num. 4. pag. 115*
Regulare beneficium an seculari dari possit in commendam, vel & conuenerit, ostenditur *ibid.* num. 5
Regulares Sacerdotes, qui laici Sacramentum Extremae Vnctionis sine proprio Presbyteri licentia ministraverint, excommunicationem reuerantur Sedi Apostolicae ipso facto incursum, *lib. 1. t. 15. c. vnic. num. 4. p. 184*
Regularis illegitimus legitime defensus a Capitulo generali ad Praeturas, si deinde a Religione egredi cōtingat, & aliam intret, in ea non poterit absque noua dispensatione Praeturas obtinere, *lib. 1. t. 17. c. 1. num. 6. pag. 188*
Regulares viri, si sexus non possunt tenere propriam, sed omnia dare debent suis superioribus, *lib. 1. t. 3. c. 7. n. 4. p. 167*
Regulares non possunt appellare a suorum Superiorum iustis iudiciis, & correctionibus, *lib. 1. t. 3. c. 12. n. 5. p. 172*
Regulares exempti non possunt absque ipsius Pape licentia iudicare privilegio exemptionis, *lib. 1. t. 1. c. 18. n. 11. p. 378*
Regulares, & Monachi sine suorum superiorum licentia refectionum perhibere non possunt, *lib. 3. t. 7. c. 1. n. 6. p. 393*
Regulares ad Monasteria Monachum cuiuscunque ordinis accedere prohibentur, *lib. 3. t. 1. c. 8. n. 3. pag. 701*
Regulares de iure possunt promoueri ad Ecclesias parochiales seculares, dummodo illarum concurret necessitas, aut utilitas, quibus regulares praesentibus sunt, *lib. 3. t. 1. c. 5. num. 6. pag. 999*
Regulares lineis camisis non vestiuntur, *lib. 1. t. 3. c. 6. n. 2. p. 1000*
Regulares in Ecclesiis suorum Ordinum praedicantes non obtenta Episcopi licentia, non ab eo sed a suis superioribus poni debent, *lib. 1. t. 7. c. 13. n. 43. pag. 117*
Regulares an capaces sint beneficiorum, secularium parochialium interueniente superiorum licentia, *lib. 3. t. 13. c. 10. n. 4. pag. 804*
Regulari accusanti Abbatem debentur expensae litis, & alimoniae a Monasterio, donec causa finiat, *lib. 1. t. 1. c. 11. n. 3. pag. 146*
Vide verbo Religiosus, & verbo Monachus.
RELIGIONEM qua ingredi debet sponte, *lib. 3. t. 31. c. 1. n. 3. pag. 938*
Religionem ingredi vouens, vel ille, cui relictum fuit legatum sub conditione ingrediendi Religionem, an satisfaciatur si anno nouitiam exeat, ostenditur, *lib. 3. t. 31. c. 9. n. 3. p. 944*
Religionis regula quamvis certa promissis formā praeficiatur, non sunt eius verba ita necessaria, ut alias facta profectio sit iurata, *lib. 3. t. 31. c. 13. n. 9. p. 946*
Religio strictior quae dicitur, ostenditur, *lib. 3. t. 31. cap. 18. n. 18. p. 954*

Index rerum, & verborum

Religio Minorum S. Francisci de Paula est archior Religione Carthusianorum, ibid. n. 11. pag. 95

Religiosi licitum est eicere Religiosum professum tanquam incorrigibilem, lib. 3. t. 3. c. 24. n. 5. p. 960

Religiosus ingredi potest vni conjugi altero invito ante consummationem matrimonij, lib. 3. t. 3. c. 7. n. 2. p. 69

Religiosus ingressum qui vult, voto non satisfacit Episcopatum suscipiendo, sed prius debet Religionem intrare, quam Episcopatum fieri, lib. 3. t. 3. c. 10. n. 1. p. 94

Religiosum professus potest ad Ordinem promoueri sine aliqua illegimitatis dispensatione, lib. 1. t. 17. c. 18. n. 3. p. 195

Religiosis nullus nouus ordo institui potest sine approbatione Romani Pontif. lib. 3. t. 36. c. 9. n. 1. p. 1009

Religiosis professio filio facta cum liberat à patria potestate, lib. 4. t. 17. c. 3. n. 16. p. 109

Religiosis suore valet dote inter virum, & uxorem, lib. 4. t. 10. c. 8. n. 11. p. 135

RELIGIOSVS non dum professus potest in Abbate, postulari, quamvis non possit eligi, lib. 1. t. 6. cap. 13. num. 2. p. 99

Religionem professus qui non est, regulari prefectura non est dignus, lib. 1. t. 6. c. 17. n. 3. p. 115

Religiosis nullus potest esse Prelatus illius Religionis, quam non fuerit expresse professus, lib. 1. t. 6. cap. 38. nu. 4. p. 125

Religiosis ordinare non possunt Episcopi sine litteris, & licentia suorum Prelatorum, lib. 1. t. 1. c. 5. n. 3. p. 165

Religiosi contra prohibitionem sui Prelati ordinati non possunt, ibid. n. 3

Religiosi potest suum Abbatem accusare nulla ad hoc prius impetrata licentia, lib. 5. t. 1. c. 1. n. 2. p. 142

Religiosis potest esse testis interveniente superioris licentia, lib. 2. t. 10. c. 5. n. 1. p. 146

Religiosi possunt adhiberi testes in testamento, in quo eorum Monasterium hæres institutus non est, vel illi legamus, ibid. n. 4. p. 157

Religiosis, qui ad ieiunium ferie sextæ ex observantia regulari obstricti est, non potest comedere carnes si in ea cenatur festum Natiuitatis Domini, lib. 3. tit. 46. c. 3. n. 3. pag. 101

Religiosis factus Episcopus potest licite carnis vesci forma sexta, in qua Natale Domini incidit, lib. 4

Religiosis pietatem voluntatum executores compellere potest Capitulum Sede vacante ad reddendas administrationis rationes, lib. 3. t. 9. c. 1. n. 15. p. 78

Religiosi bona licite ex vna Religione in alteram diuersi ordinis transmittunt, quæ prius Monasterium ratione eius acquisierat, recuperat posterius, lib. 3. t. 3. c. 3. num. 4. pag. 718

Religiosorum, & mulierum certus numerus is constituitur debet, qui ex proprijs Monasteriorum redditibus, vel consuetis elemosynis sustentari possit, lib. 3. t. 1. cap. 9. nu. 2. p. 703

Religiosi se adinancem percutientes possunt à suis Prelatis absolui, lib. 5. t. 39. c. 1. n. 4. p. 436. & c. 50. n. 2. p. 474

Religiosi societatis 144 post emissa tra simplicia vota sunt incapaces matrimonij, lib. 4. t. 6. c. 3. n. 3. p. 48

Religioso accusanti Abbatem debentur expensæ lus, & alimenta à monasterio, donec causa finiatur, lib. 5. t. 1. c. 11. nu. 3. p. 147

Religiosi possunt eligere sepulcrum si sunt in remotis extra sua monasteria, lib. 5. t. 1. c. 16. n. 2. p. 333

Religiosorum numerus in quolibet monasterio constituendus quantum debet esse ex Concilio Trident. ostenditur ibid. n. 3. p. 332

Religiosis nullo Ordine initiatus si violat interdictionem quæ penam incurrit, ostenditur lib. 5. t. 31. c. 18. n. 9. p. 333

Religiosi privilegiati, & exempti tenentur viuere excommunicatos, & nominatim interdictos, lib. 5. t. 33. c. 3. n. 13. p. 343

Religiosi in priuatis oratorijs publice pulsare campanas

non possunt, lib. 5. t. 33. c. 10. n. 6. p. 362

Religiosi monasterium fundare non possunt sine licentia Papæ, lib. 5. t. 33. c. 14. n. 5. p. 371

Religiosis credendus est penitentem dicenti se habere licentiam à proprio parrocho, vt ille ministrat sacramenta Confessionij, & Eucharistiz, lib. 5. t. 38. c. 12. n. 13. pag. 479

Religiosis fideiussor existere non potest absque Prelati, & maioris partis Capituli licentia, lib. 3. t. 12. c. 4. n. 4. p. 887

Religiosis si de facto fideiussor absque Conuentus licentia, irrita est fideiussio, lib. 4. n. 6

Religiosis non potest mutuum recipere ultra summam, & communi providentia constitutam, nisi Prelati, & maioris partis Conuentus licentia interueniat, ibid. n. 7

Religiosi tacite, & expresse profecti testari non possunt, lib. 3. t. 16. c. 2. n. 4. p. 887

Religiosi etiam ad pias causas testari non possunt, quantum Prelati cuiusque iuriso Pontifice inferioris, seu Capituli generalis accedat licentia, ibid. n. 5. & 6

Religiosis professus in quacunque Religione ex summi Pontificis licentia testari potest, ibid. n. 9

Religiosi de noualibus, quæ proprijs manibus, seu sumptibus excolunt, decimas soluere tenentur, pacto expresse ad hoc teneantur, lib. 3. t. 30. c. 10. n. 6. p. 941

Religiosis exemptis à iurisdictione Episcopi dicitur ad aliam Religionem debite translati, si aduentu expresse volumus, & consensu Abbatis, & Conuentus, ac etiam iusta causa, lib. 3. t. 31. c. 7. n. 2. p. 941

Religioso cuiuslibet licitum est zelo sanctorum vitæ ad strictiorem Religionem transire, petita prius licentia sui Prelati, quamvis non obtenta, lib. 3. t. 31. c. 18. n. 1. p. 951

Religiosus translatus ex vna Religione ad aliam debet esse de nouo nouitus, atq. in eadē profectus, ibid. n. 2. p. 956

Religiosis transiens ad strictiorem Religionem bono zelo, non tamen petita licentia, ad prius monasterium reuocari potest, ibid. n. 3. p. 956

Religiosi professi iuste, & in perpetuum erecti an maneant à votis & observantijs Religionis liberi, ostenditur lib. 3. t. 31. c. 24. n. 10. p. 961

Religiosis, quamvis sint parum litterati, possunt promoueri quia in illis magis attenditur vna, quam scientia, lib. 3. t. 34. c. 9. n. 4. p. 994

Religiosi non possunt absq. legitima causa à beneficijs electis remoueri, lib. 3. t. 35. c. 2. n. 6. p. 997

Religiosorum delinquuntum multitudine facientium contra votum, aut observantiam monachalem, non parciuntur, lib. 3. t. 31. c. 8. n. 6. p. 1003

Religiosus non dicitur locus nisi Episcopi accedat auctoritas, lib. 3. t. 36. c. 4. nu. 4. p. 1006

Vide Verbo Monachus, & Verbo Regularis.

RELAPSI qui dicantur, ostenditur lib. 3. t. 7. c. 9. nu. 19. pag. 104

Relapsus dicitur fugiens è carcere illo effracto, ibid. n. 16. pag. 105

Relapsus dicitur non seruatus penitentium primi ordinis sibi iniunctum, ibid. n. 17

RELAXATIO iuramentum in foro Ecclesiastico est petenda, lib. 1. t. 24. c. 1. n. 3. p. 553

RELIGIUM pro anima consanguineo, vel amico pauperi, dicitur relictum ad pias causas, lib. 3. t. 28. cap. 1. n. 6. pag. 908

Relicta in testamento ab excommunicato ad pias causas an à ministris Ecclesiæ percipi possunt, lib. 5. t. 39. c. 38. n. 4. p. 466

RELINQUE antequam non possint extra causam ostendi, lib. 3. t. 45. c. 2. n. 2. p. 1035

Reliquie sanctorum venales exponi non debent, ibid. n. 3

REMEDIUM possessorem ex interdicto retinenda intentari potest pro conseruatione iurisdictionis, ac quali possessione honoris, & obsequiorum, lib. 4. t. 19. c. 9. nu. 11. p. 475

Remedium reintegrande possessionis præsumitur spatio

Collectan. in quinque libros Decretal.

triginta annorum, lib. 1. t. 13. cap. 1. num. 7. pag. 424
REMISSIO que fit inter socios soluit laudemium, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 27. p. 336
Remissio, qua dissolvuntur sponsalia, debet esse libera, non metu, aut dolo inducitur, lib. 4. t. 1. c. 3. n. 7. p. 1
Remissio decimarum facta à Romano Pont. vi privilegium, in toto rigore accipi debet, si rectam recipit interpretationem, ac perconsequens presentes tantum decimas non futuras comprehendit, lib. 5. t. 3. c. 3. n. 10. p. 381
Remittens ius futurum censetur solum remittere illud, quod habet causam de presenti, lib. 1. t. 9. c. 2. n. 3. p. 150
RENUNCIATIO est stricti iuris, lib. 1. t. 9. c. 1. num. 3. pag. 159
Renuncians per procuratorem potest renuocare eam renunciationem, quādiū res est integra, lib. 1. t. 9. c. 4. n. 3. pag. 159
Renunciare sive Prelatus non potest Prelatus sine Papæ licentia, lib. 1. t. 9. c. 15. n. 1. p. 160
Renunciatio quando non tenetur, tunc sine noua collatione, ad suum beneficium cedens reddit, ibid. n. 3
Renunciari potest Abbas, ibid. n. 4
Renunciatis litteris ad beneficium quando dicitur simulatione renunciare, lib. 1. t. 3. c. 3. n. 2. p. 63
Renunciatio beneficii ab excommunicato vitando facta, est nulla, lib. 1. t. 6. c. 16. n. 9. p. 103
Renunciare possunt contrahentes matrimonium communicationi inducitur, etiam stantibus legibus, seu statutis eam inducentibus, lib. 4. t. 20. c. 2. n. 8. p. 129
Renunciatio iuri suo quilibet permittitur, lib. 1. t. 1. c. 1. cap. 9. n. 4. p. 394
Renunciare potest beneficio detento propria auctoritate, intrusus apparet carens titulo, lib. 1. t. 9. c. 10. n. 26. pag. 158
Renunciare non potest Episcopus sine licentia Pape pro nullo crimine quantuncumque graui, ibid. n. 27
Renunciare possunt sua beneficia in fauorem pendente iudicio super criminibus commissis qui non sunt periti ipsi iure, ibid. n. 34
Renunciari potest Episcopus, lib. 1. t. 9. c. 1. n. 3. p. 150
Renunciatis beneficio potest ad illud denuo eligi, vel admitti ex alio titulo superueniente, lib. 1. t. 9. c. 1. n. 2. pag. 150
Renunciatio iurata non trahitur ad ius superueniens, vel iuratum, lib. 1. t. 9. c. 3. n. 6. p. 150
Renunciatio beneficii facienda coram Episcopo, debet esse sine villo modo, seu conditione, lib. 3. t. 1. c. 25. n. 3. pag. 751
Renunciare quis potest litteris ad beneficia, & iuri ad rem abique superioris licentia, lib. 1. t. 9. c. 7. n. 2. p. 154
Renunciare non potest beneficiarius coram laico etiam notario Camera, vel habente inspectionem in beneficio, lib. 1. t. 9. c. 8. n. 3. p. 154
Renunciatio spontanea priuat renunciantem beneficio, ibidem n. 2
Renunciatio coram Laico facta, non est nulla ipso iure, ibid. n. 5
Renunciatio ciuitatis Metropolitana potest Archiepiscopus Pontificali exercere in prouincia, & alibi, penitentiibus ad Episcopis, non autem pallium deferre ex eorum licentia, lib. 1. t. 9. c. 9. n. 3. p. 155
Renunciare potest Episcopus propter intemperiem aeris, ibid. n. 4
Renunciare potest Episcopus Episcopatus quando non valet in diocesi morari ob inimicitias, quas ibi habet, ibidem n. 6
Renunciare potest, & cogitur Episcopus episcopatus propter criminis conscientiam, quando scilicet committit crimen, quod post peccatum penitentiam impedit Ordinis executionem, lib. 1. t. 9. c. 10. n. 3. & 4. p. 156
Renunciare quando possit Episcopus propter infirmitatem, ostenditur ibid. n. 7
Renunciare potest Episcopus episcopatus propter mali-

tiam plebis, ibidem numero 13
Renunciare potest Episcopus episcopatus scandalis ratione, ibid. n. 14
Renunciatio Episcopatus causa utilis, & honesta quæ sit, remissive ibid. n. 16
Renunciatio facta cum pacto ut resignatarius soluat resignanti expensas factas in illo beneficio consequendo, est simulationis, lib. 1. t. 3. c. 4. n. 3. p. 154
Renunciatio liti super beneficio pro pecunia, aut alio temporalis, est simulationis, etiam si recipitur nomine expensarum, ibid. n. 4
Renunciatio per merum alleganti incumbit onus probandi illum merum, lib. 1. t. 40. c. 1. n. 8. p. 315
Renunciatio debet esse libera, & voluntaria, lib. 1. t. 40. c. 2. n. 4. p. 316
Renunciatio beneficii metu facta venit rescindenda, ibidem n. 4
Renunciatio beneficii fieri non potest sine Superioris auctoritate, lib. 1. t. 40. c. 3. n. 6. p. 317
Renunciare Ecclesiam metu iurans, si renouauerit non obstante instrumentum illam repetere potest, lib. 1. t. 40. c. 4. n. 2. p. 317
Renunciatio beneficii dolo facta est nulla, lib. 1. t. 40. c. 6. n. 3. p. 319
Renunciatio beneficii potest per testes probari, lib. 1. t. 13. c. 3. n. 5. p. 414
Renunciatio metu facta est nulla, lib. 1. t. 13. c. 3. n. 4. p. 414
Renunciatio non sponte facta per testes probari potest, lib. 1. t. 9. c. 5. n. 10. p. 153
Renunciatio tacita in prauis iudiciis renunciantis idem operatur, quod expressa, lib. 1. t. 11. c. 3. n. 5. p. 794
Renunciatio beneficii non presumitur, lib. 1. t. 9. c. 1. n. 2. pag. 152
Renunciatio ut valeat oportet eam liberam esse, licet donec rescindatur merito iure teneatur, ibid. n. 3

Vide verbo Resignatio.

REPRESENTARE dicitur qui perhibet sensibus cor-poreis lib. 5. t. 33. c. 3. n. 3. p. 346
REPRESENTATIONES facere possunt Clerici rerum piarum, & solennitatum Fidei nostræ, lib. 3. t. 1. c. 12. n. 6. p. 704
REPROBATIO vnius ex duobus propositis videtur includere approbationem alterius, lib. 1. t. 13. c. 5. n. 3. pag. 546
Reprobatio contra testes in causis summarijs non admittitur, lib. 2. t. 10. c. 38. n. 6. p. 519
REPROBATVS semel ad aliquam Ecclesiam, nec ibi, nec alibi potest eligi, lib. 1. t. 8. c. 12. n. 2. p. 99
REPUDIUM quare fuisse licitum Hebræis, ostenditur lib. 4. t. 19. c. 8. n. 17. p. 125
Repudij libellum dant inter se Iudæi, lib. 4. t. 14. cap. 4. num. 3. p. 75
REPULSÆ testium sunt defensiones, lib. 1. t. 10. c. 49. n. 2. p. 525
Repulsæ testium si non recipiantur, potest appellari, lib. 1. t. 10. c. 49. n. 4. p. 525
REI ratione sortitur quis forum, ubi res sita est, lib. 1. t. 2. c. 20. n. 8. p. 380
Res inter alios acta nocet alijs ratione connexitatis, lib. 1. t. 34. c. 15. n. 4. p. 404
Res transit ad succellorem cum suo onere, lib. 1. t. 19. c. 9. n. 3. p. 279
RESERVATA Principi ratione dignitatis acquiri possunt per inferiorem præsuppositione tanti temporis, quousque memoriam hominum excedat, lib. 1. t. 40. c. 16. n. 4. p. 450
Reservata quæ summo Pontifici, & Sedi Apostolicæ iure reperiuntur, remissive lib. 1. t. 7. c. 1. n. 3. p. 145
Reservata Principi non veniunt in generali commissione, lib. 1. t. 30. c. 4. n. 3. p. 359
RESSCRIPTVM ut valeat debet fieri specificæ mentionis de appellatione, lib. 1. t. 28. c. 57. n. 9. p. 661

Refecti-

Index rerum, & verborum

Rescriptum editum a tempore presentationis, lib. 3. c. 22.
 c. 59. n. 8. p. 663
 Rescriptum impetrans ad delegatum debet facere mentionem de processu, & lites pendencia, quæ est super tali causa, alias cognitio est nulla, lib. 3. c. 20. n. 4. p. 617
 Rescriptum omne impetratum contra Ius censetur per impunitatem obtentum, lib. 5. c. 23. c. 12. n. 3. p. 402
 Rescriptum Pontificis, & privilegium Principis probat, & tenet hæc in eo de alio fiat mentio, lib. 5. c. 4. c. 25. n. 1. p. 489
 Rescriptum, cum mandatum speciei derogat generali, etiam si de eo nullam faciat mentionem, lib. 1. c. 3. c. 1. n. 3. p. 30
 Rescriptum Papæ, vel Regis intelligitur secundum supplicationem, lib. 1. c. 3. c. 1. n. 9. p. 32
 Rescriptum ut valeat, oportet fieri specificam mentionem de statu causæ, ibid. n. 10
 Rescriptum ubi copulat duo ad eundem effectum, sufficit unum probare, ob cuius probationem obtineri possit, ibid. n. 11
 Rescriptum ad lites posteras non derogat priori super eadem causâ ad alias Iudices impetratum, in quo illius mentio non fit, lib. 1. c. 3. c. 3. n. 3. p. 33
 Rescriptum ad lites posteras, ubi derogat priori, debet mentionem facere omnium clausularum notabilium, quæ in eo continentur, ibid. n. 4
 Rescriptum posterius non faciens mentionem prioris, an sit ipso iure nullum, ostenditur ibid. n. 5. p. 34
 Rescripto, vel dispositione, ubi duo, vel plura sub distinctione, seu alternative proponuntur, sufficit quodcumque ex illis, quo rescriptum verificatur, lib. 1. c. 3. c. 4. n. 3. p. 34
 Rescripta ob impunitatem petentium concessa non sunt exequenda, lib. 1. c. 3. c. 5. n. 6. p. 35
 Rescriptum impetratum, vel concessum non præiudicat causæ privilegiant, nisi de ea fiat specialis mentio, lib. 1. c. 3. c. 6. n. 2. p. 36
 Rescriptum non est adimplendum in præiudicium tertij; ibid. n. 3
 Rescriptum Principis præsumitur noluisse auferre ius tertij, ibid. n. 4
 Rescriptum Apost. falsa latinitate conscriptum vitatur, lib. 1. c. 3. c. 7. n. 1. p. 37
 Rescriptum ad beneficium impetratum non valet tacita impetrantis dignitate, lib. 1. c. 3. c. 8. n. 2. p. 39
 Rescriptum posterius præiudicat non facta mentione prioris, quo impetrans per malitiam, vel negligentiam suam usus non fuit intra annum, lib. 1. c. 3. c. 9. n. 2. p. 39
 Rescriptum secundum valet non facta prioris mentione, quando primum erat subreptivum, lib. 1. c. 3. cap. 12. nu. 2. p. 42
 Rescriptum iusticie concessum contra Petrum, & quosdam alios, comprehendit tantummodo personas æquales, vel inferiores Petro, lib. 1. c. 3. c. 15. n. 3. p. 44
 Rescriptum præsentans, cuius virtute citatio subsequens est, non potest illi renunciare sine consensu partis adversæ, lib. 1. c. 3. c. 16. n. 2. p. 45
 Rescriptum si ob aliquod vitium sit nullum, tunc illius mentio habenda non est in impetratione secundi, lib. 1. c. 3. c. 16. n. 7. p. 46
 Rescriptum debet intelligi secundum Ius commune, & eius ampliationes amplecti, lib. 1. c. 3. c. 18. n. 3. p. 48
 Rescripta gratiæ per subreptionem obiecta sunt ipso iure irrita, secus in rescriptis iusticiæ, quæ non vitantur, nisi ope exceptionis, lib. 1. c. 3. c. 20. n. 6. p. 50
 Rescriptum subreptivum, & quævis ab eo pendet, est ipso iure nullum, lib. 1. c. 3. c. 20. n. 7. p. 50
 Rescriptum non vitat taciturnitas in eo, quod si fuisset expressum æquæ fuisset concessum, lib. 1. c. 3. c. 20. n. 12. p. 51
 Rescriptum per quod quis impetrauit Iudicem lite pendente non facta mentione de illa, est nullum, lib. 1. c. 3. c. 20. n. 13. p. 51

Rescriptum corrui, quando adest dolus, sine aliis Principibus esse concessurum, quod non, ibid. n. 11. p. 52
 Rescripta non extenduntur ad res, vel ad personas in eisdem non comprehensas, lib. 1. c. 3. c. 21. n. 4. p. 53
 Rescripto, seu mandati forma debet præcedere, & punctualiter, non autem per æquipollentiam adimpleri, lib. 1. c. 3. c. 22. n. 3. p. 53
 Rescriptum cum sit stricti Iuris ad expressa tantum restringitur, ibid. n. 6. & c. 35. n. 3. p. 65. & c. 38. n. 6. p. 67. & lib. 1. c. 20. c. 32. n. 1. p. 249
 Rescripta infirmæ sunt annalia, secus in rescriptis gratiæ, lib. 1. c. 3. c. 23. n. 3. p. 54
 Rescriptum non vitatur quia taciturnitate facti, sed etiam silentio alicuius qualicunque, lib. 1. c. 3. c. 26. n. 6. p. 56
 Rescriptum impetratum licet, quo aliquem ultra duas dicitas ad iudicium trahat, & quod attento Iure Sexti ostenditur lib. 1. c. 3. c. 28. n. 2. p. 58
 Rescriptum Apost. quo mandatur de beneficio providendi alicui, Ius nullum speciale tribuit mandatario, lib. 1. c. 3. c. 31. n. 7. p. 62
 Rescripta subreptitia ad lites non sunt nulla, nisi ope exceptionis, ibid. n. 8
 Rescripta beneficialia sunt strictè intelligenda, lib. 1. c. 3. c. 35. n. 4. p. 65
 Rescriptum Pontificum ad beneficium, ad quod obtinendum proposuerat impetrans, si nullum beneficium habere cum tamen haberet unum, quantum exagium, est nullum, lib. 1. c. 3. c. 42. n. 3. p. 69
 Rescriptum cedi non debet, lib. 1. c. 3. c. 43. n. 1. p. 70
 Rescriptum non trahitur ad lites futuras, lib. 1. c. 3. c. 43. n. 3. p. 70
 Rescriptum contra legem, etiam non habentem clausulam derogationem non valet, lib. 1. c. 6. cap. 57. nu. 4. p. 148
 Rescriptum respicit interpretationem, à persona concedentis, lib. 1. c. 29. c. 3. n. 1. p. 227
 Rescriptum est interpretandum secundum Ius, etiam si rescripti verba aliud sentire videantur, & nihil operarentur, lib. 1. c. 29. c. 13. n. 4. p. 224
 Rescriptum iustitiæ re integra morte Papæ illud concedentis, extinguitur, lib. 1. c. 29. c. 19. n. 3. p. 238
 Rescriptum Papæ, quod sibi est mandatum, non exequens, gruitur puniri, lib. 1. c. 29. c. 21. n. 1. p. 240
 Rescriptum impetratum ab excommunicato super prosecutione appellationis, valet, licet de excommunicatione non fecerit mentionem, ibid. n. 1. p. 241
 Rescriptum secundum prioris reuocatorium, quoad processum factum contra tertios trahitur retro, lib. 1. c. 29. c. 29. n. 3. p. 248
 Rescriptum delegatorum ad certas res non extenditur ad alias nec de partium consensu expresso, vel tacito, lib. 1. c. 29. c. 32. n. 3. p. 249
 Rescriptum iustitiæ impetrans ut collega detur Ordinario, lites pendentes coram eo narrare debet, lib. 1. c. 29. c. 34. n. 8. p. 251
 Rescripta delegatoria sunt stricti Iuris, lib. 1. c. 29. c. 40. nu. 6. p. 254
 Rescriptum concessum cum clausula Motus proprii de hinc expta mentione non habita, est nullum, lib. 2. c. 16. c. 5. n. 5. p. 451
 RESIGNARE Episcopatum non licet Episcopo ratione onij, & queris, lib. 1. c. 29. c. 10. n. 18. p. 156
 Resignare Episcopatum Episcopo non licet ob labores, qui necessario sustentantur in cura pastoralis, ibid. n. 18. vel ratione inspirationis vel humilitatis, ibid. n. 19
 Resignare beneficium cogni potest qui petijt à superiore licentiam cedendi, illamque postea obtinuit, lib. 1. n. 9. c. 12. n. 2. p. 158
 Resignandi episcopatus causâ iusta non est si Episcopus velit ingredi Religionem approbata causa mutandi statum, & vitam, lib. 1. c. 29. c. 10. n. 20. p. 157
 Resignatus repetere potest beneficium resignatus quoties resignatio fuisset facta vi metu, doloque, lib. 1. c. 29. c. 5. n. 4. p. 154
 Reti-

Collectan. in quinque libros Decretal.

Resignatio simoniaca est nulla etiam quoad praeiudicium resignantis ipsius simoniace, ibid. n. 12.
Resignationis beneficiorum spectantium ad collationem Episcopi recipere potest Capitulum Sede vacante, lib. 3. c. 29. c. 2. n. 6. p. 784.
Resignatio beneficium amplius resignans reperere non potest, lib. 1. c. 9. c. 3. n. 5. p. 151.
Resignare beneficium non potest beneficiarius absque sui Praelati licentia, lib. 1. c. 9. c. 4. n. 3. p. 151.
Resignatio beneficiorum coram Ordinariis quomodo faciendi, remissus ibid. n. 3.
Resignatio quando fit coram Ordinario eius assensus praestandus est unico contextu, ibid. n. 4.
Resignare possunt criminosi pendente iudicio etiam post receptas probationes, & conclusionem in causa, lib. 1. c. 6. c. 54. n. 76. p. 139.
Resignatio est simoniaca, quae fit cum passione, & modo, lib. 1. c. 29. c. 12. n. 6. p. 233.
Resignatio beneficij coram Ordinariis alterius gratia, & favore non valet, ibid. n. 8.
Resignatio beneficij facta de nocte est valida, ibid. cap. 24. n. 15. p. 141.
Vide verbo Renunciatio.
RESILIENTI absque causa manifesta à sponsalibus non requiritur Ecclesiae iudicio imponitur penitentia, lib. 4. c. 12. n. 3. p. 33.
RESISTERE, & se defendere aduersus officialem exequentem non licet, lib. 1. c. 29. c. 8. n. 4. p. 139.
RESPONDENS se velle litigare, amplius non potest declinatorias opponere, lib. 1. c. 1. c. 1. n. 5. p. 342.
RESPONSIO ita debet intelligi ne respondens incidat in contrarietatem, lib. 1. c. 12. c. 6. n. 19. p. 337.
RESISTIVENDI obligatio nulla contrahitur ex praetermissione dignosus si ei nullum iustitiae ius per opposuionem acquisitum fuerit, lib. 1. c. 6. c. 19. n. 5. p. 104.
Resistivendus in spiritualibus non est fur, & praedo, lib. 1. c. 17. c. 8. n. 5. p. 191.
Resistit quis excusatur propter inopiam, & paupertatem, lib. 2. c. 14. c. 17. n. 3. p. 167.
RESTITUTIO plenaria quae dicatur, lib. 1. c. 6. c. 4. n. 10. p. 388.
Restitutio in integrum quando petitur incidenter non requiritur ius contestatio, lib. 1. c. 32. c. 3. n. 3. p. 279.
Restitutionem petens an debeat se lesium probare, ostenditur lib. 1. c. 18. c. 5. n. 13. p. 26.
Restitutio minoris ita est intelligenda ut fructus sint ipsi mi nori reddendi, lib. 3. c. 13. c. 11. n. 7. p. 305.
Restitutio ubi temel denegatur amplius concedenda non est, lib. 1. c. 41. c. 10. n. 2. p. 329.
Restitutio in integrum non habet locum in spiritualibus, lib. 1. c. 40. c. 6. n. 7. p. 319.
Restitutio enormissima latione peti potest etiam post quadricennium, lib. 1. c. 41. c. 1. n. 16. p. 322.
Restitutio in integrum quando petitur aduersus sententiam, debet plenè, & manifestè constare de latione ex contractu, lib. 1. c. 41. c. 4. n. 9. p. 324.
Restitutio in petenda in causa favorabili probatio semiplena requiritur, lib. 1. c. 41. c. 5. n. 2. p. 325.
Restitutio in integrum postulata non est exequenda sententia, quae transiit in rem iudicatam, lib. 1. c. 41. c. 6. n. 2. p. 325.
Restitutio petita contra praesentis sententiam non habet effectum suspensivum, ibid. n. 3.
Restitutio opposita per viam exceptionis contra sententiam, quando impedit executionem, ostenditur ibid. n. 6.
Restitutio conceditur aduersum lapsum tempus ad retrahendam rem autam oblato prelo, lib. 1. c. 41. c. 8. n. 4. p. 328.
Restitutio in integrum postulanda est ab Ordinario administrationem habente, vel à delegato ab eo, lib. 1. c. 41. c. 9. n. 2. p. 329.

Restitutio non competit spoliato ubi constat de motorio delictu proprietario, lib. 1. c. 13. c. 5. n. 5. p. 427.
Restitutio quoad habitationem, & copulam non est locus ante matrimonij consummationem, secus quoad solam habitationem, lib. 1. c. 13. c. 8. n. 3. p. 427.
Restitutio locus non est in matrimonio nisi quando constat de legitimo consensu, ibid. n. 10. p. 428.
Restitutio spoliati debet fieri cum damnis, & interesse, lib. 2. c. 13. c. 11. n. 1. p. 430.
Restitutio minimè est differenda probationibus in promptu paratis, lib. 1. c. 13. c. 13. n. 22. p. 434.
Restitutio uxoris impeditur propter sanctam viti, & timorem offendendi eam, ibid. n. 24.
Restitutio rei inuentus fieri debet pauperibus, si dominus facta diligenti inquisitione inuenti non potest, lib. 5. c. 19. c. 5. n. 2. p. 475.
Restitutio facienda est expensis creditoris absentis quoties longe abest à loco, ubi debitor habitat, ibid. n. 1. p. 476.
Restitutio uxoris nondum cognita denegatur viro, lib. 1. c. 19. c. 15. n. 2. p. 485.
Restitutio facienda est illi à quo ablatus est, vel habenti causam ab eo, lib. 5. c. 12. c. 6. n. 32. p. 337.
Restitutio aduersus sententiam quomodo alternatiue peti possit, ostenditur lib. 5. c. 33. c. 1. n. 16. p. 372.
Restitutio ante omnia concedenda non est cum scandalum inde est suscitandum, lib. 5. c. 1. c. 12. n. 7. p. 154.
Restitutio concedenda est uxori temere recedenti si postea rediens non admittitur, lib. 1. c. 19. c. 4. n. 10. p. 120.
RETINERI non potest res ab illo, ad quem cum vitio peruenit, lib. 2. c. 10. c. 4. n. 3. p. 410.
RETROVENDITIO non soluit laudemium, lib. 3. c. 28. c. 4. n. 34. p. 836.
Retrouendium emphyteusis potest fieri irrequisito domino, ibid. n. 69. p. 839.
RESUSCITATVS coniux non recuperat uxorem suam, lib. 4. c. 21. c. 4. n. 2. p. 139.
Resuscitatus beneficiarius non potest beneficium repetere, ibid. n. 3.
Resuscitatus monachus non tenetur redire ad monasterium, ibid. n. 4.
REVOCARE valens alios ab errore, & tacens, seipsum errare demonstrat, lib. 5. c. 17. c. 1. n. 2. p. 199.
Revocari iterum non potest ad Episcopatum Episcopus illo depositus, & in monasterio detrusus ad peragendam penitentiam, lib. 1. c. 9. c. 11. n. 1. p. 138.
Revocatio procuratoris non praesumitur, lib. 1. c. 38. c. 3. n. 3. p. 307.
Revocationis scientia est necessaria, lib. 1. c. 29. c. 2. n. 4. p. 227.
REVS conuentus coram Iudice non suo quando non opoposuit exceptionem declinatoriam ante litem contestatam, sed solum alias dilatorias, & peremptorias, praesumitur tunc consensisse, & prorogasse iurisdictionem illius Iudicis, lib. 1. c. 27. c. 10. n. 5. p. 617.
Reus si fuerit per actorem interrogatus verum rem petitam possideret, & negat, si postea conuincatur de mendacio, possessione priuatur, lib. 1. c. 7. c. 6. n. 5. p. 396.
Reus si ante citationem absens non habet locum missio in possessionem ex primo decreto, lib. 1. c. 15. c. 4. n. 3. p. 449.
Reus inquisit contra ordinem Iuris interrogatus sua Conscientia potest negare si non fecit crimen, de quo interrogatur, lib. 5. c. 1. c. 17. n. 4. p. 151.
Reus quando iure communi habet duos Iudices poterit actor ex ijs, quem maluerit, eligere ad actionem prosequendam, lib. 1. c. 17. n. 12. p. 376.
REX non potest immunitatem à solvendis decimis concedere, lib. 3. c. 10. c. 1. n. 4. p. 334.
Reges Lusitani quo iure promittere possint in genere Ecclesias sui patronatus, & picepcuras vacaturas, ostenditur lib. 3. c. 8. cap. 16. num. 4. p. 781.
RIGOR o, ponitur aequitati, lib. 5. c. 39. c. 32. n. 6. p. 465.

ROMA

Index rerum, & verborum

ROMA communis patria est omnium, lib. 2. t. 2. c. 20. n. 17. p. 380
Roma in silis diebus non videtur morari sanum, lib. 2. t. 14. c. 6. n. 10. p. 444
ROMANA Ecclesia omnium aliarum mater est, & magistra, lib. 2. t. 2. c. 20. n. 9. p. 380
RUSTICVS, & mulier facile excusantur ne foras exierint, lib. 3. t. 17. c. 3. n. 8. p. 801

S

SABAVIDE Dux Serenissimus in suo ducatu Imperij, & omnimode potestatis ius habet, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 30. p. 110
SACCVS benedictus, qui hereticis poenitentibus imponitur, unde originem duxerit, remissus lib. 5. t. 7. c. 9. n. 19. p. 305
SACERDOTES an solo verbo possint facere Papa, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 2. p. 9
Sacerdotis filius potest dici ille, qui natus est ante patris Sacerdotium, lib. 1. t. 1. c. 4. n. 3. p. 34
Sacerdos domicilium habet in loco beneficii, lib. 2. t. 1. c. 20. n. 14. p. 380
Sacerdos prabendam si assignari iubeatur presentandus debet esse Sacerdos in actu provisionis, lib. 3. t. 5. cap. 11. n. 5. p. 747
Sacerdos, qui quotidie celebrare tenetur, an excusetur ratione morbi, ostenditur ibid. n. 8
Sacerdos obligatus quotidie celebrare non tenetur quotidie celebrare, sed quanto frequentius potest salua honestate, ibid. n. 9
Sacerdos potest trahere pecuniam ut celebret Divina, ibid. n. 10
Sacerdos pro Missis celebrandis potest perpetuo operas suas locare, ibid. n. 11
Sacerdos regulariter sumit alimenta de bonis Ecclesie, cui servit, lib. 3. t. 5. c. 16. n. 3. p. 744
Sacerdotis praesentia excludit praesumptionem falsitatis, lib. 2. t. 20. c. 32. n. 4. p. 512
Sacerdotes, qui sine legitimo impedimento celebrant in anno saltem diebus festis praecipuis, an peccent, ostenditur lib. 3. t. 4. c. 9. n. 12. p. 1071
Sacerdos Latinus non potest in Ecclesia latina etiam in necessitate conficere in fermentato, lib. 3. t. 4. c. 14. n. 2. p. 1076
Sacerdos, qui inchoata Missa meminit alicuius peccati mortalis, non tenetur illum iam inchoatam relinquere ut confiteatur, nec tenetur ad se vocare Confessionem ad Altare, si periculum sit scandalum, lib. 3. t. 4. c. 1. cap. 7. n. 5. p. 1068
Sacerdos si obligetur a fundatore ad Missam quotidie celebrandam peculiariter, votum scilicet de mortuis, potest, ac debet celebrare de festo, lib. 3. t. 4. c. 1. n. 3. p. 1063
Sacerdos illis diebus, quibus potest Missam sancti eo die currentis celebrare relicta votum de mortuis, non tenetur collectam pro mortuis, vel Missam votum, quam promissit adungere, ibid. n. 4
Sacerdoti an fas sit in diebus pro festis sacrum facere pro sui animi voto eo praetermissio, quod tempore convenit, ostenditur ibid. n. 5
Sacerdos semper vinum profundere debet postquam totum acceperit Eucharistia Sacramentum, nisi eodem die aliam Missam debuerit celebrare, lib. 3. t. 4. c. 5. n. 2. p. 1064
Sacerdos portans in manibus Sacrosanctum Eucharistia Sacramentum ecclesiastica gaudet immunitate, lib. 3. t. 4. c. 9. n. 11. p. 1114
Sacerdos secundus nuptijs benedictionem impertiens in casu non permissio suspensionem incurrit, lib. 4. t. 3. c. 1. n. 3. p. 137
Sacerdos secundus nuptijs contrahentium alterius parochiae

benedictionem impertiens absque parochi, vel Ordinarii licentia, quam potius incurrit, ostenditur ibid. n. 6
Sacerdos pro administratione spiritualium potest aliquid exigere si ei impus defuit, lib. 5. t. 3. c. 19. n. 3. p. 171
Sacerdos gratias ministrare debet spiritualia si habet de suo, ibid. n. 4
Sacerdotes Divina donantes, ac Sacramentorum ministris servientes alii debet ab ijs, quibus Sacramenta conferunt, lib. 5. t. 3. c. 4. n. 6. p. 178
Sacerdos proprii appellatione quis intelligatur, ostenditur lib. 5. t. 39. c. 19. n. 13. p. 457
Sacerdotia sine peccato quis petere potest ratione mandati aut nominationis sine ratione alterius gratiae, lib. 5. t. 3. c. 34. n. 3. p. 174
Sacerdotalis ordo quando tempore provisionis requiritur, ostenditur lib. 5. t. 33. c. 3. n. 29. p. 346
Sacerdos audita in Confessione revelare non cogitur etiam si praecipitur sub quacunque anathematis combinatione, & a quocunque Praeato, etiam Summo Pontifici, lib. 5. t. 31. c. 13. n. 2. p. 331
Sacerdos propriis sufficienter ad Sacramentum Poenitentiae ille censeri debet, cuius assensus fuit per se fuit per Sacerdotem ad se ad eam delegatum ad matrimonij validitatem requiritur, lib. 5. t. 38. c. 13. n. 7. p. 418
Sacerdos proprius existens extra territorium potest absolvere parochianum suum confiteri volentem, ibid. n. 14
Sacerdoti fide digno assensum mortuum dedisse fidei licentiam de reualia Confessione, creditur, ibid. n. 22. p. 430
Sacerdos non Curato creditur super poenitentia alicuius facta, ibid. n. 23
Sacerdotum per testes singulares probatur, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 6. p. 403
SACRAMENTVM Sanctissimae Eucharistiae tempore interdicti ut vitium ministrant potest, lib. 4. t. 1. c. 1. n. 3. p. 10
Sacramenta gratis confingenda, quia pro eis conferendis non licet aliquid exigere, lib. 5. t. 3. c. 9. n. 1. p. 162
Sacramenta conferre volenti nisi dato aliquo temporali an illud in extrema necessitate, vel ad redimendum iniustam vexationem dari liceat, ostenditur ibid. n. 3
Sacramenta coniugij quomodo dicatur apud infideles existere, ostenditur lib. 4. t. 19. c. 8. n. 3. p. 123. & 134
Sacramenta a schismatico administrata an, & quando valida sint, ostenditur lib. 5. t. 8. c. 1. n. 3. p. 110
SACRAE RES non possunt pignori obligari, lib. 3. t. 4. c. 1. n. 2. p. 856
Sacrae res quibus ex causa assignati, vel pignori possint, ostenditur ibid. n. 3. p. 857
SACRIFICIVM oblatum a Sacerdote in peccato mortali prodest, & habet suum fructum quatenus nomine Christi, & Ecclesiae offertur, lib. 3. t. 1. c. 7. n. 2. p. 714. & t. 3. c. 4. n. 7. n. 8. p. 1008
SACRILEGIVM est crimen mixti fori ut pro eo possit quis coram Ecclesiastica, vel seculari iudice conveniri, lib. 2. t. 2. c. 8. n. 4. p. 366
Sacrilegij criminis Reus gaudet Ecclesiastica immunitate, lib. 3. t. 4. c. 6. n. 7. p. 1103
Sacrilegi qui poena puniri debeat, ostenditur lib. 5. t. 33. c. 2. n. 3. p. 337
Sacrilegium committitur a Laicis inuasoribus rerum mobilium, vel immobilium, quae in dominio sunt Ecclesiae, ibid. n. 11
SACRISTA quam dignitatem, & officium habeat, remissus lib. 1. t. 16. c. vnic. n. 2. p. 219
Sacrista potest renunciare, ibid. n. 3. p. 210
Sacrista idem est quod thesaurarius, ibid. n. 4
SAGITTARIJ qui sunt, ostenditur lib. 5. t. 15. c. vnic. n. 2. p. 255
SALARIVM debet habere is, qui rem sequestratam apud se habet, lib. 1. t. 17. c. 2. n. 8. p. 458
Salarium famulo agroti an debeatur, remissus lib. 3. t. 4. c. 15. n. 7. p. 732

Collectan. in quinque libros Decretal.

Salaria assignari debent Theologiae, & aliarum facultatum lectoribus, lib. 5. t. 5. c. 1. n. 4. p. 183

SALINARIA inter Regalia etiam numeratur, lib. 5. t. 40. c. 26. n. 2. p. 489

SALTANS cum muliere pregnante salatione immoderata secuto abortu fatus animati irregularis est, lib. 5. t. 12. c. 28. n. 4. p. 247

SALVI CONDUCTVS litteris quicquid fidem habere non teneretur quando locus non est tutus propter inimicitias, lib. 2. t. 18. c. 47. n. 6. p. 650

SALVTARE excommunicatum quando fit prohibitum, ostenditur lib. 5. t. 39. c. 29. n. 7. p. 457

SANCTI plures de nuptiis ante matrimonium consummatum vocati referuntur lib. 3. t. 32. c. 1. n. 3. p. 966

SANGVINIS effusio, propter quam violatur Ecclesia, debet feruere trahere abundantiam, ita ut non sufficiant paucae guttae, lib. 5. t. 13. c. 11. n. 3. p. 363

Sanguinis effusio, per quam pollutur Ecclesia, debet esse iniuriola, & publica, ibid. n. 5. & 6

Sanguis aut feminis effusio ut per eam Ecclesia violetur, debet fieri intra eandem Ecclesiam, non supra rectum, vel infra Ecclesiam, ibid. n. 9

SAPIENS non debet quis esse apud semetipsum, lib. 1. t. 2. c. 5. n. 2. p. 15

Sapientes audire, & consulere magnum signum bonitatis est, lib. 1. t. 23. c. 3. n. 3. p. 545

SARDICENSE Concilium quale fuerit, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 2. n. 1. p. 89

SARDINIAE, & Corfic insulae fuerunt in patrimonio Beati Petri, lib. 2. t. 26. c. 17. n. 2. p. 600

SARACENI dicuntur omnes, qui impij, & nefarii Mahomet sectae, atque perfidiae inhaerent, lib. 5. t. 6. c. 6. n. 3. p. 189

Saraceni haereticus dici non potest, etiam si negaret articulum fidei, lib. 5. t. 7. c. 3. n. 2. p. 199

SATISFACTIO partis in absolutione ab excommunicatione est iure communis praecipua, lib. 5. t. 40. cap. 13. n. 2. p. 487

SCANDALI ratio potest Episcopus renunciare Episcopatu, lib. 1. t. 9. c. 10. n. 4. p. 157

Scandali ratione quis deponitur beneficio, lib. 3. t. 6. c. 4. n. 3. p. 766

Scandali definitio, & materia ubi tractetur, ostenditur lib. 5. t. 41. c. 3. n. 2. p. 493

SCACCHORVM siue latrunculum ludus Clericis non est prohibitus, lib. 3. t. 1. c. 15. n. 8. p. 786

Scacchorum ludus quare litteratis non conueniat, ibidem num. 9.

Scacchorum ludus qualis, & de eius origine, & inuentione, lib. 1. t. 6. c. 32. n. 17. p. 122

Scacchorum ludus nec Laicis, nec Clericis prohibitus est, ibid. n. 18

SCHISMATICVS non potest sine dispensatione obtinere beneficia Ecclesiastica, etiam si ad unitatem Ecclesiae redierit, lib. 1. t. 6. c. 5. n. 2. p. 89

Schismatici an sint excommunicati, lib. 1. t. 6. c. 6. nu. 7. pag. 91

Schismatici gesta nullius sunt momenti, lib. 5. t. 8. cap. 2. n. 2. p. 220

Schismatici non sunt irregulares, ibid. n. 5

Schismatici non sunt absolute excommunicati in cap. 1. de schismaticis, sed solum in Bulla Cena Domini, ibid. n. 6. p. 220

Schismatici etiam post peractam poenitentiam inhabiles sunt ad Ecclesiastica beneficia obtinenda absque dispensatione, lib. 5. t. 8. c. 2. n. 4. p. 221

SCHOLARIS incipiens corrumpere virginem, sed non perficiens non tenetur de fornicatione, lib. 5. t. 16. c. 1. n. 6. p. 255

Scholaris non potest de domo conducta expelli etiam si dominus eam vellet pro sua necessitate, lib. 3. t. 18. c. 3. n. 27. p. 888

Scholaris, qui non soluit pensionem, potest de domo ex-

PELLI, ibidem numero 45. pagina 830
Scholares veteres conductores domus sunt praefrendi nominis, lib. 3. t. 18. c. 1. n. 2. p. 823

Scholasticus si verberauerit Clericum potest ab illa manu iniectione in studio a suo conservatore Apostolico absolui, lib. 1. t. 31. c. 20. n. 5. p. 278

SCIENTIA requisita in Episcopis quanta debeat esse, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 7. n. 2. p. 95

Scientia praesumitur contra eum, qui ex officio tenebatur inquirere, & scire, lib. 1. t. 6. c. 20. n. 22. p. 107

Scientia quae requiritur in Episcopo, remissius lib. 1. t. 6. c. 19. n. 9. p. 104

Scientia multa inflat non quidem suo, sed hominum vitio, ibid. n. 10

Scientia defectus est iusta causa cedendi Episcopatu, lib. 1. t. 9. c. 10. n. 10. p. 156

Scientia imperfecta potest supplere perfectio charitatis, ibid. n. 11. p. 157

Scientia alicuius per testes singulares probatur, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 75. p. 494

Scientia per vnicum testem probatur, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 28. pag. 491

Scientia certa non praesumitur, lib. 1. t. 30. c. 6. n. 2. p. 112

Scientia nobilitat hominem, lib. 3. t. 5. c. p. 28. num. 27. pag. 756

SCIENTIA succedens in vitium potest conueniri per rescriptum impetratum contra violentum detentorem, lib. 2. t. 1. c. 11. n. 2. p. 352

Sciens praesumitur a vitij abstinere, lib. 2. t. 23. c. 15. n. 4. p. 552

SCIRE quilibet praesumitur quae in ciuitate notorie sunt publica, lib. 1. t. 5. c. 1. m. 5. p. 82

Scire quilibet praesumitur quod publice scitur, lib. 2. t. 23. c. 10. n. 7. p. 548. & lib. 1. t. 5. c. 1. n. 16. p. 82

SCRIBERE in die festo lucra, seu mercedis causa an liceat, ostenditur lib. 2. t. 9. c. 3. n. 4. p. 403

SCRIPTURA non est de substantia legis, lib. 1. t. 5. c. 1. num. 8. p. 82

Scriptura rebellionis non creditur nisi habeat testimonium subscriptionem, lib. 1. t. 19. c. 7. n. 7. p. 470

Scripturas falsas producens debet perdere causam, lib. 3. t. 26. c. 7. n. 5. p. 1008

Scriptura in qua quid abasum reperitur nihil penitus probat, ibid. n. 6

Scripturae productae si indirecte contrariantur, an, & quando probent, ostenditur lib. 2. t. 20. cap. 31. num. 17. pag. 513

Scriptura priuata nullam fidem facit, lib. 2. t. 32. cap. 2. n. 2. p. 534

Scriptura priuata dicitur quae non est publica, sed a priuatis personis confecta, ibid. n. 3

Scriptura priuata recognita a parte habet vim confessionis, ibid. n. 4

Scriptura priuata recognita a parte operatur effectum, apud Hispanos, & Gallos ut per eam procedi possit per assignationem decem dierum, ibid. n. 5

Scriptura priuata probat cum diuturnitate temporis, ibid. nu. 9. & parte non opponente etiam si careat die, & consule nu. 10. & penes acta de consensu partium lata repetita in archiuo publico 13. instantibus admiuiculis, ibid. n. 3

Scriptura rafa praesumitur falsa, lib. 2. t. 22. c. 4. num. 2. pag. 535

Scripturae cum aliquid additum apparet ex diuerso atramento falsitatis oritur suspicio, lib. 2. t. 22. cap. 4. n. 4. pag. 536

Scriptura munita sigillo alieno de voluntate sigillantis adiecto probat, ibid. n. 20

SCRVTATORES tres, & non plures debent esse in electione per scrutinium faciendam, alias electio non valet, lib. 1. t. 6. c. 42. n. 13. p. 128

Scrutatores tres in electione, quae fit per scrutinium, & essentia

Index rerum, & verborum

essentia debent esse de Collegio, ibid. num. 14. p. 229
 Scrutatores vt aliqui extra Collegium in electione possint
 interuenire, an consuetudine intrinseca valeat, ostenditur,
 ibid. n. 16
 Scrutatores debent interrogare electores, & suffragatores
 in quem conferant, & quare, & quo zelo, & de meritis
 ac qualitate alius, ibid. n. 19. p. 130
 Scrutatores ex se, & ore proprio vota exigere debent,
 ibid. n. 10
 Scrutatores non possunt in scriptis sua vota perscrutare, ibid.
 n. 21. p. 130
 Scrutatores quomodo se se scrutare debeant, ostenditur
 ibid. n. 13. p. 131
 SCRVTINIO publicato, non postquam vota, & suffragia
 coeperint regulari, non est huiusmodi suffragium semel datum
 mutare, aut reuocare, lib. 1. c. 6. §. 8. n. 2. p. 143
 Scrutinio publicato an liceat postulantibus variare, lib. 1.
 c. 5. c. 4. n. 14. p. 85
 SECRETVM abunde non cognitur nisi in Confessione
 Sacramentali nullo casu quocunque etiam superiore
 iubente, etiam pro salute Regni totius inuito penitentie
 reuelari potest, lib. 5. c. 13. c. 6. n. 24. p. 336
 Secretum cognitur in Confessione facta à Laico in extre-
 ma necessitate an cadat sub secreto Confessionis Sacra-
 mentalis sigillo, remissive ibid. n. 25
 SEGETES inuolantes in agris, & fœnum in pratis licet in
 festis ad locum securum deferre, si immutare necesse sit,
 lib. 2. c. 9. c. 3. n. 6. p. 403
 SEMESTRE tempus datum Ordinariis ad conferendum
 computari debet secundum Kalendarium, & de momen-
 to ad momentum, lib. 4. c. 18. c. 5. n. 11. p. 775
 Semestre tempus datum Ordinariis ad conferendum est à
 tempore vacationis numerandum, & currere incipit ab
 eo tempore, quo scire potuit, vel debuit Episcopus,
 ibid. n. 12
 SEMINA ex prædialibus decimis non deducuntur, lib. 3.
 c. 30. c. 26. n. 5. p. 330
 Seminis effusio, vt per eam Ecclesia violetur, debet fieri in-
 tra eandem Ecclesiam, non supra tectum, vel infra Ec-
 clesiam, lib. 5. c. 33. c. 1. n. 5. p. 363
 SEMIPLEN probari dicitur quidam quis probauit inten-
 tionem suam per vnum testem omni exceptione maio-
 rem, lib. 2. c. 19. c. 2. n. 5. p. 451
 Semiplena cognitio de debito requiritur ad primum de-
 cretum, lib. 1. c. 6. c. 1. n. 43. p. 394
 SENECTVS ætate sit doctior, viu tuior, processu tempo-
 ris sapientior, lib. 2. c. 20. c. 32. n. 7. p. 512
 Senectus an excuset in delictis, remissive lib. 5. c. 12. cap. 6.
 n. 3. p. 234
 Senectus, que non impedit in totum executionem officij
 Pastoralis, non præbet iustam causam resignandi Episcopi,
 copatum, lib. 1. c. 9. c. 1. c. 3. p. 150
 Senectus qualis dicatur, que Episcopum impotentem reddit
 ad exequendum officium pastorale arbitrio Summi
 Pontificis relinquatur, lib. 1. c. 9. c. 10. n. 9. p. 156
 Senectus facit recedere à regulis Iuris, lib. 2. c. 6. c. 5. n. 8.
 pag. 389
 SENES, valeant ad iurandum, & diu affuerint ante litem contestatam
 examinari possunt, si tamen tempore mori iudicij
 viu, & presentes sint, vt probent, debent denuo recipi,
 lib. 2. c. 6. c. 5. n. 5. p. 389
 Senes qui dicantur, ostenditur ibid. n. 7. p. 390
 Senex pizimur moriturus, lib. 3. c. 34. cap. 7. num. 6.
 pag. 991
 Senes præstantur inopijs, lib. 1. c. 7. c. 3. n. 3. p. 147
 Senes non possunt coniungi venire ad testificandum, lib. 2. c. 20
 c. 8. n. 3. p. 496
 Senes an sint compellendi ferre testimonium inuiti, remissive
 ibid. n. 5. p. 497
 Senes ob Clerici percuSSIONem excommunicari possunt
 ab Episcopo absolui, lib. 5. c. 39. cap. 12. numero 3.
 pag. 445

SENIORES in diuersis sententijs sunt perscrutandi, lib. 5.
 tit. 33. cap. 1. numero 3. pagina 280
 Seniores à longis iuuenibus sunt excusandi, lib. 3. c. 34.
 c. 7. n. 5. p. 991
 Seniores primo loco scilicet debent, lib. 1. c. 33. c. 25. n. 5.
 pag. 189
 Senioribus testibus magis creditur quam junioribus, lib. 2.
 c. 10. c. 3. n. 6. p. 533
 Seniores nonnunquam pro dominis visitantur, lib. 1. c. 39.
 c. 1. n. 6. p. 1037
 Seniorum voces in electionibus sunt præferende, lib. 1. c. 6.
 c. 22. n. 3. p. 108
 Seniores virtutibus præsumuntur excellere, nonnunquam
 tamen flagitiosissimi reperiturque senes, lib. 2. c. 13. c. 15.
 n. 8. p. 552
 SENTENTIA lata sine probationibus, vel sine causæ
 cognitione est ipso iure nulla, lib. 1. c. 2. c. 10. n. 35. p. 26
 Sententia lata tam breui tempore, quod acta verisimiliter
 videri non poterunt, est ipso iure nulla, ibid. n. 36
 Sententia an valeat que fuerit lata ab excommunicato de
 tempore datæ recepti, & absolute tempore receptionis,
 remissive lib. 1. c. 3. c. 13. n. 6. pag. 43
 Sententia in fœuerem Capitulj lata contra Episcopum spo-
 liantem, & obenta per procuratorem constitutum à
 Decano, qui mandatum causæ non habebat, est valide
 respectu Collegij, cui præfuit, lib. 1. c. 32. n. 2. p. 63
 Sententia à non suo Iudice lata nullam obicit firmita-
 tem, lib. 1. c. 4. c. 3. n. 2. p. 73
 Sententia iuste lata ab incompetenti Iudice possunt ex
 eisdem actis approbari, ibid. n. 3
 Sententia in causa beneficijs tranfit in rem indicatam,
 lib. 1. c. 6. c. 12. n. 8. p. 119
 Sententia si semel fuit lata contra oppositem non pote-
 rit amplius alius eundem defectum opponere, ibidem
 num. 13
 Sententia aequali probabilitate tam ex parte Iuris libe-
 ram erit Iudici in iudicando quamlibet partem sequi,
 lib. 1. c. 6. c. 4. n. 33. p. 123
 Sententia vnus non tenet quando causa duobus commit-
 titur, lib. 1. c. 29. c. 16. n. 3. p. 236
 Sententia est nulla cum ab vno tantum est lata si à tribus
 ferri debebat, lib. 1. c. 29. c. 21. n. 4. p. 140
 Sententia regulariter non potest ferri de nocte, de stylo
 tamen Curie hoc non seruatur, lib. 1. c. 29. cap. 24.
 p. 12. p. 243
 Sententia si per Iudicem appellationis fuerit confirmata
 per ipsum est exequenda, lib. 1. c. 29. c. 8. n. 11. p. 146
 Sententia lata per Ordinarium, qui per errorem iudicat
 vt delegatus, cum non sit, est nulla, lib. 1. c. 29. c. 29.
 n. 5. p. 248
 Sententiam interlocutoriam quilibet Iudex Ordinarius re-
 uocare potest, lib. 1. c. 29. c. 28. n. 3. p. 213
 Sententia lata in matrimoniali causa, à qua provocatum
 non est, præterit appellacionem corrigi, aut emendari ne-
 quit, lib. 1. c. 31. c. 8. n. 6. p. 160
 Sententia si iudex debet interpretari, lib. 1. c. 31. c. 18. n. 2.
 pag. 277
 Sententia pendente supplicatione mandatur executioni
 præstita cautione, quod omnia restituat, lib. 2. c. 41.
 c. 4. n. 7. p. 324
 Sententia pro parte valere, vel approbari potest, lib. 1. c. 43.
 c. 5. n. 5. p. 325
 Sententia lata ab incompetenti Iudice non valet, lib. 1. c. 4.
 c. 4. n. 2. p. 344
 Sententia in possessorio ordinario lata est diffinitiva non
 tamen quando summarie contenditur, lib. 2. c. 1. cap. 1.
 n. 4. p. 319
 Sententia Iudicis an extendatur ad bona alibi sita, ostenditur
 lib. 2. c. 2. c. 14. n. 10. p. 373
 Sententia diuortij ferenda inter indos an seruanda sit in-
 tegrè ordo iudicatus, remissive lib. 2. c. 6. c. 1. n. 2.
 pag. 387

Collectan. in quinque libros Decretal.

Sententia priuationis op non residentiam non seruata forma à Concilio Tridentino prescripta, minime tenet, lib. 2. c. 6. §. n. 10. p. 391

Sententia de ierario in honorem Dei prolata, inuálida est, sicut excoisio ex illa promouetur, lib. 2. t. 9. c. 5. n. 31. pag. 406

Sententia in causa heretis an possit fieri in die festiuo, ostenditur ibid. n. 33

Sententia excommunicationis lata diebus feriatis in honorem Dei válida est, ibid. n. 34. p. 407

Sententia sola in incorporalibus possessionem non transfert abique alio facto, lib. 2. t. 12. c. 3. n. 19. p. 420

Sententia lata contra illum, cui est collatum beneficium, non praiudicat quoad proprietatem collator, etiam si sciuerit causam, lib. 2. t. 12. c. 7. n. 4. p. 422

Sententia lata à primis Iudicibus reuocatur ante notitiam reuocationis ualét, lib. 2. t. 13. c. 4. n. 3. p. 425

Sententia in causa beneficii lata transit in rem iudicatum, lib. 2. t. 14. c. 7. n. 3. p. 445

Sententia ubi remanet interduer non deferunt iuramentum pletorum, lib. 2. t. 19. c. 2. n. 34. p. 463

Sententia pro libertate ferenda est cum utriusque partis testes sunt aequales, lib. 2. t. 19. c. 3. n. 6. p. 464

Sententia secundum Medicorum, aliorumque in arte peritorum iudicium an in rem iudicatum transeat, ostenditur lib. 2. t. 19. c. 4. n. 6. pag. 466

Sententia ex falsis testibus, vel instrumentis lata nunquam transit in rem iudicatum, lib. 2. t. 19. c. 9. n. 13. p. 476

Sententia lata ex testibus corruptis an ueniat retractanda transgreditur in rem iudicatum, remissiuè ibid. n. 44

Sententia viq. ad triginta annos potest allegari nulla, ibid. n. 26. p. 477. & cod. lib. 2. t. 27. c. 1. n. 4. p. 605

Sententia ex falsis testibus lata non est nulla, sed inuálida, ibid. d. c. 9. n. 27. p. 477

Sententia lata sine processu est nulla, lib. 2. t. 19. c. 11. n. 9. pag. 480

Sententia sine actis non facit fidem, nisi sit antiqua, ibidem n. 15

Sententia interlocutoria non est necessariò in scriptis proferenda, licet postea debeat in scriptis redigi, ibid. n. 38. pag. 481

Sententia diffinitiuus in scriptis proferenda est, ibid. n. 39

Sententia non probat acta iudici, & processum processu. scilicet transiit in rem iudicatum, ibid. n. 40

Sententia appellacione uenit diffinitiuus, & non interlocutoria, lib. 2. t. 20. c. 34. n. 3. p. 515

Sententia executionem etiam trium conformium tertius impedire potest si incontinenti de suo interesse probare uelit, lib. 2. t. 20. c. 38. n. 2. p. 519

Sententia executionem tertius impedire non potest quando scilicet luem agitari, & acquireret donec sententia esset lata, ibid. n. 4

Sententia lata ex talio instrumento ualét, & tenet vsquequo contrarium probetur, lib. 2. t. 21. c. 4. n. 3. p. 535

Sententia diffinitiuus siue interlocutoria ex uoluntate prafum prione fieri potest siue agatur de filiatione quoad possessionem, siue quoad proprietatem, lib. 2. t. 23. cap. 2. n. 9. p. 544

Sententia lata contra Ecclesiam uideatur pastore indefensam non ualét, lib. 2. t. 24. c. 27. n. 2. p. 576. & lib. 2. t. 9. c. 1. n. 6. p. 782

Sententia continens expressum iuris errorem est ipso iure nulla, lib. 2. t. 27. c. 1. n. 1. p. 605

Sententia in dubio prafumitur iuste lata, ibid.

Sententia expresse contra leges, vel constitutiones, aut consuetudinem, seu ordinationem lata, non est uálida, ibid. num. 3.

Sententia ex defectu iurisdictionis nulla est, ibidem num. 5. pag. 606

Sententia lata in causa matrimoniali non transit in rem iudicatum, declarat multipliciter lib. 2. t. 27. cap. 7. n. 2. & p. 607

Sententia ratione peccati non transit in rem iudicatum, ibidem.

Sententia in causa vsurarum non transit in rem iudicatum, ibidem.

Sententia nullam reddit notorietas iniustitiz, lib. 2. t. 27. c. 9. n. 4. p. 608

Sententiam in coniugali causa lata non ita efficacem auctoritatem sortitur quin retractari possit quouies compertum fuerit eam errore quodam latam fuisse, lib. 2. t. 27. c. 11. n. 2. p. 609

Sententia, quæ transit in iudicatum, facit ius, & pro ueritate habetur, lib. 2. t. 27. c. 13. n. 4. p. 610

Sententia non prafumitur rite lata à qua fuit appellatum, ibid. n. 5

Sententia lata non obstante priuilegio contra ius litigatoris mero iure tenet, si non appellatur, ibid. n. 7

Sententia recte, riteq. lata prafumitur propter temposit diuinitatem, ibid. n. 8. p. 611

Sententia dicitur res iudicata, quando ab ea non potest appellari, vel non fuit appellatum intra decem dies, lib. 2. t. 27. c. 15. n. 10. p. 612

Sententia pro iustitia prafumitur quando ab ea appellatum non est, lib. 2. t. 27. c. 16. n. 5. p. 613. & cap. 17. n. 2. p. 614

Sententia executionem tertius impedire potest, lib. 2. t. 27. c. 17. n. 5. p. 614

Sententia inter alios lata quando noceat tertio, ostenditur ibid. n. 12

Sententia lata pro, vel contra Regem successori inuac, vel praiudicat, ibid. n. 13

Sententia in causa maioratus legitime lata pro, vel contra possessorem, nocet, vel inuac successori, ibidem num. 14

Sententia lata contra feudi possessorem successori inuac, vel praiudicat, ibid. n. 15. p. 615

Sententia lata contra principalem Reum potest mandari executioni contra eum, qui cum litigauit emit, ibid. n. 16. p. 615

Sententia lata contra resignantem respectu beneficii resignati possessore sciente, & patiente, parit erga ipsum, si agere uelit, exceptionem rei iudicatæ, ibid. num. 17

Sententia lata inter alios in causa status personæ prodest, & nocet quando fuisse lata cum principali interdicto, vel fuisse lata ad fauorem filij naturalis, ibid. num. 18. pag. 615

Sententia lata contra principalem citate fideiussore illi nocet, ibid. n. 19

Sententia lata contra debitorem post contractum pignus nocet creditoribus, quomouis ius pignoris retineat si sciuit causam agi, secus si ignorauit, ibid. n. 20

Sententia lata pro locatore prodest, & nocet conductori ab eo causam habenti, ibid. n. 21

Sententia lata contra proprietarium vsufructuario scienti nocet, ibid. n. 22

Sententia causa pleno cognita lata de nullitate inter contrahentes, domino quoad laudemij repetitionem nocet, ibid. n. 23

Sententia declarans aliquem esse nobilem facit ius quoad omnes de familia, ibid. n. 24

Sententia lata contra heredem praiudicat legatariis, & fideicommissariis, ibid. n. 25

Sententia lata super inhabilitate testatoris ad disponendum an noceat substituto, ostenditur ibid. n. 26

Sententia lata in fauorem discipuli domini prodest habentibus dominium utile, ibid. n. 27

Sententia lata contra emphyteutam, vel feudatarium in possessione non nocet dominis etiam scientibus, ibidem num. 28

Sententia Papæ, vel Principis facit ius, & habet vim legis, lib. 2. t. 27. c. 19. n. 3. p. 617

Sententia per instrumenta, seu priuilegia de nouo reperi-

Index rerum, & verborum

quando retractari debeat, remissioe lib. 2. t. 27. c. 21. n. 4. pag. 618

Sententia quæ nigitur duobus fundamentis, vno vero, & altero falso, sustinetur ex vero, lib. 2. t. 17. c. 11. n. 3. p. 618. & lib. 3. t. 81. c. 10. n. 4. & 5. p. 379 & lib. 4. t. 16. c. 12. n. 3. p. 106

Sententia lata à Iudice excommunicatio nullius proflus est momenti, lib. 2. t. 27. c. 74. n. 2. p. 619

Sententia, & actus vitatur in totum si ex pluribus exercitiis iurisdictionem vnius solus sit excommunicatus, etiam si plures Iudices fuissent dati cum clausula, quod si non omnes, &c. ibid. n. 3. & 4

Sententia interlocutoria, & simplex decretum sanum à Iudice excommunicatio est nullum, ibid. n. 6

Sententia lata à Iudice excommunicatio an possit per partes ratificari, remissioe ibid. n. 7

Sententia ab excommunicatione oculo lata valet, ibid. n. 8

Sententia inter alios lata nocet scienti, & pro suo interesse, non comparenti, lib. 2. t. 18. c. 35. n. 3. p. 620

Sententia in dubio ferenda est pro fisco, quando causa agitur eum persona non priuilegiata, lib. 2. t. 28. c. 26. n. 8. pag. 621

Sententia à Iudice censuræ si profertur post appellationem est p[ro] iure nulla, potestque Clericus pendens tali appellatione etlebrare, lib. 2. t. 18. c. 1. n. 4. p. 621

Sententia venales sunt nullæ, lib. 3. t. 1. c. 10. n. 5. p. 703

Sententia venales arbitri est valida, ibid. n. 7

Sententia interlocutoria habens vim diffinitivæ dicitur illa, quæ pronunciat quæm non esse minoris ætatis, lib. 2. t. 18. c. 60. n. 6. p. 605

Sententia interlocutoria retractari potest quodcumque à Iudice, ibid. n. 23. p. 607

Sententia conformes quæ dicantur, ostenditur lib. 2. t. 18. c. 65. n. 3. p. 671

Sententia diuortij lata si ex iure innocens innotuit vellet adulterium sibi reconciliare propter adulterium, statim iurare prohibendo, & semel iam probisus reuocare non poterit, lib. 3. t. 3. c. 19. n. 4. p. 977

Sententia Iudicis desideratur vt licita sit habitationis separatio, ibid. n. 6. & lib. 4. t. 19. c. 3. n. 2. p. 118

Sententiam sanguinis nullus Clericus discere, aut proferre potest, lib. 3. t. 50. c. 9. n. 9. p. 1113

Sententia matrimonij non transit in rem iudicatam à qua decennio appellatum non est, vel duplici sententia confirmata non fuit, lib. 4. t. 15. c. 6. n. 18. p. 87

Sententia, quæ per eundem facti nulla est, nunquam transit in rem iudicatam, ibid. n. 8. p. 86

Sententia viuitur, & est nulla si Iudex in ea refertur se expresse ad acta, & ex illis appareat de errore ipsius Iudicis, ibid. n. 9. p. 86

Sententia etiam super notorio ferenda est, lib. 5. t. 1. cap. 9. n. 7. p. 147

Sententia vt valeat debet esse conformis libello, lib. 5. t. 3. c. 31. n. 3. p. 174

Sententia verba obscure interpretantur iuxta conclusionem libelli, ferus in criminalibus, ibid. o. 6. p. 173

Sententia corporis afflictiva non est mandanda executioni eo die, quo condemnatus ad mortem sumptus sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum, lib. 5. t. 18. c. 1. n. 4. p. 267

Sententia falsa non est exequenda, lib. 5. t. 33. c. 3. n. 2. p. 289

Sententia ex falsis instrumentis nunquam transit in rem iudicatam, ibid. n. 3. p. 289

Sententia Ordinarij lata in exemptum tanquam ab inceptorum Iudice prolata est nulla, lib. 5. t. 31. c. 7. n. 4. p. 246

Sententia Iudicis neque extra territorium, neque illos, qui subditi non sunt, ligare potest, lib. 5. t. 33. c. 3. n. 2. p. 244

Sententia quando est p[ro] iure nulla potest reuocari per Iudicem, qui eam tulit, lib. 5. t. 35. c. 2. n. 2. p. 405

Sententia, quam pars inuicem proferunt, non debet exequi, ibid. n. 3

Sententia excommunicationis lata à Iudice, qui sit nominatus excommunicatus, & publice denunciatus ad p[re]

scriptum Concilij Constantiensis, est nulla, lib. 5. t. 39. c. 50. n. 1. p. 476

Sententia diffinitiva ferri potest per verbum statim, lib. 5. t. 40. c. 15. n. 3. p. 483

Sententia diffinitiva non est perceptum exequutum, lib. 5. t. 33. n. 6. p. 487

SEPARATIO thori propter adulterium vxoris impeditur si vxor excipiat de eodem adulterio viui, vel e contra, lib. 4. t. 19. c. 4. n. 7. p. 140

Separatio thori propter adulterium statim fit si vit dederit occasionem vt mulier fornicetur, ibid. n. 9

Separatione matrimonij facta propter adulterium si innocens coniux fornicetur, reintegratur matrimonium, lib. 5. t. 16. c. 7. n. 3. p. 260

SEPELIRI potest vnusquisque in sepultura, qua Maiores sui sepeliri consueverunt, lib. 3. t. 18. c. 1. n. 2. p. 907

Sepehendus vnusquisque de lute est in parochiali Ecclesia, vel potius in ea, in qua Maiores sui sepeliri consueverunt, lib. 5. t. 33. c. 24. n. 2. p. 186

SEPLVTURA Ecclesiastica priuatur hæretici, lib. 5. t. 7. c. 13. n. 29. p. 236

Sepulchrum eligere potest vxor sine licentia mariti, lib. 3. t. 18. c. 7. n. 2. p. 909

Sepulchrum ecclesiæ testibus singularibus probari potest, lib. 3. t. 28. c. 8. n. 3. p. 910

Sepulchrum Ecclesiastica priuatur excommunicatus, lib. 3. t. 28. c. 12. n. 2. p. 911

Sepulchrum Ecclesiasticæ tradendum non est se ipsum occidens, lib. 3. t. 18. c. 11. n. 4. p. 911

Sepulchrum Ecclesiasticæ priuari debent illi, quos constat morte in peccato decessisse ibid. n. 5

Sepultura vincti non potest, lib. 3. t. 28. cap. 13. num. 2. pag. 911

Sepulchrum non habens, nec tam eligens, ibi est sepeliendus, vbi Sacramenta suscipit, ibid. n. 4

Sepulchrum communem esse familie probatur ex inspectione litterarum, ibid. n. 5

Sepulchrum eligere potest pater filio impuberi, & dominus seruo perierit impuberi, vbi adesset consuetudo, ibidem n. 6

Sepulchrum electio factæ alicui Monasterio, siue Ecclesiæ non legando parochiali quamdam funeralem, valet, lib. 3. t. 28. c. 13. n. 4. p. 908

Sepulchrum electio omnibus adultis est libera, lib. 3. t. 28. c. 6. o. 3. p. 909

Sepulchrum Ecclesiasticæ vias prohibetur per omne interdictum quæ locale, siue personale, lib. 5. t. 33. c. 3. nu. 40. pag. 348

Sepulchrum Ecclesiasticæ vfus per omne interdictum suo locale siue personale prohibetur etiam instantibus vsu rationis carentibus, lib. 5. t. 38. c. 11. n. 10. p. 426

Sepulchrum Ecclesiasticæ prohibitio tempore interdicti in locum obtineat in festiuitatibus, qui sunt Diuina fieri lute, conceditur, ostenditur ibid. n. 11

SEPTENNARIUS numerus perfectissimus est, & maximam habetur in consideratione, lib. 3. t. 41. c. 1. num. 17. pag. 1061

SEQUESTRATA villa, seu castrum in quibus consistit Iulpatronatus, si durante sequestro vacauerit beneficii, sequestrat ad Iudicem prefentare potest, lib. 3. t. 38. c. 7. n. 8. p. 1018

SEQUESTRATIO sufficienti cautione tollitur, quæ dicitur fideiulcorum, seu pignoratitia, lib. 5. t. 17. c. 3. n. 4. p. 453

Sequestro quando est voluntaria neuer litigantium possidet rem sequestratam, secus in sequestratione necessaria, ibid. nu. 5

Sequestrator, penes quem est beneficium sequestratum, potest ad illud prefentare, ibid. n. 6

Sequestratio regulariter prohibita est, & non admittitur nisi in casibus à Iure expressis, lib. 2. t. 17. c. 2. n. 1. p. 454

Sequestratio fit quoties agitur de re mobili, & debitor de iuga suspectus est, ibid. n. 3

Seque-

Collectan. in quinque libros Decretal.

Sequeſtratio fieri poteſt quando eſt timor ingratum riarum vel ſcandali magni, ibid. n. 4
Sequeſtratio in quibus caſibus admittitur, remiſſiue ibid. num. 6
Sequeſter non poteſt ſequi ſuſceptum deponere, niſi de mandato Iudicis ſcribitur, ibid. n. 7
Sequeſtratum rem qui apud ſe habet a ſalarium habere debet, ibid. n. 8
Sequeſtratus repetit omnem impenſam a ſequēſtrante, quam fecit in conſervatione rei ſequēſtratae, & recuſare poteſt rem ipſam pro ſuſtentione, ibid. n. 9
Sequeſtratis bonis earum dominus ex ipſis ſub ſequēſtro poſitis alii debet, & agere poteſt pro ſumptibus ſuis, ibid. n. 10
Sequeſtrari poſſunt fructus ſi appellas appellatione pendente diſſipaverit, lib. 4. c. 1. n. 1. p. 415
Sequeſtratio propter bonorum diſſipationem admittitur, ibid. n. 3
Sequeſtratio ob contumaciam Rei non comparentis fieri poteſt, lib. 1. t. 3. c. 35. n. 2. p. 55. & lib. 2. t. 17. cap. 1. n. 5. p. 454
Sequeſtratis bonis ſemper dominus alii debet de illis bonis ſequēſtratis, lib. 5. t. 1. c. 11. n. 9. p. 147
SERVIRE Episcopis, & Eccleſiis ſunt diverſi, lib. 3. t. 4. c. 15. n. 6. p. 710
SERVVM ſervitutum Dei ſepius nominavit S. Damasus, & non B. Gregorius, in proem. n. 19. p. 3
Servus ſervitutis Dei dicitur Papa quantum ad humilitatem, nam quod poteſtatem eſt dominus dominorum, in proemio, n. 13. p. 13
Servus ordinari non poteſt, ſi verò aſſu temperatio Ordinis ſacraſe fecerit inſigniri characterem recipiat, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 2. p. 196
Servus dolo, alijs ignorantibus, ad Sacerdotium promotus deponitur, & domino reſtituitur, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 1. p. 197
Servus ſciente domino de non contradicente in Clericum ab Episcopis promotus liberatus nancſcitur, lib. 3. p. 197
Servus ſi fiat Religioſus, & poſtea fraude liberatus eſſe probatus, domino reſtituitur, & Religioni obnoxius manet, ibid. n. 4
Servus Ordinis inſigniti cui domino reſtituendi ſunt, conſtituitur ibid. n. 1. p. 197
Servus abſque dominorum ſcienſa Religionem ingredi non poſſunt, ibid. n. 6
Servus domino ignorante aut contradicente ſacris initiatus debet eſſe ſervus in obſequijs ſancti decontibus, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 1. p. 198
Servus introitus, aut inſcio domino ordinatus an habeat voti, & canonis privilegium, offenditur ibid. n. 3. p. 198
Servus ſupplicare poteſt, lib. 1. t. 1. c. 4. n. 6. p. 334
Servus adſcriptus fundis parit quodammodo ſoldatus, & inter immobilis connumeratur, lib. 3. t. 1. c. 5. n. 4. p. 799
Servus ſunt prohibiti habere emphyteuſim, lib. 3. t. 1. c. 4. n. 1. p. 168. p. 849
Servus ad Eccleſiam conſanguineum poſſeſſi dominus petere ſibi reſtitui receptor ab eo iuramento de illa ſuſcepit offendendo, lib. 3. t. 49. c. 6. n. 49. p. 1110
Servus ſi capiens qui ad hoſtes arma aſportaverit, lib. 5. t. 6. c. 9. n. 12. p. 1930
Servus Iudei quomodo emendat, lib. 5. t. 6. c. 10. n. 3. p. 998
Servus ſi aſſerat emptus ab inſidijs cauſa metromonijs tunc ſi in ſex meſes fuerit expoſitus, & emptorem non inveniet, duodecim ſolidis perſoluſ liber ſciſcitur, lib. 5. t. 6. c. 10. n. 6. p. 1116
Servus non poſſum eſſe teſtis, lib. 5. t. 40. c. 10. n. 7. p. 481
Servus teſtis eſſe poteſt ubi communis opinio reputatur pro libero, & in excepijs criminibus, vel ubi veritas haberi non poteſt, ibid. n. 8
Servus liber ſi quando ad Ordines promoveatur ſciatetur per ſuperiorem, abſente & ignorante domino, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 17. p. 109

Servi domino excommunicato coguntur communicare, lib. 5. t. 39. cap. 31. num. 7. p. 419
Servus non poteſt tranſſerre dominum dotis in maritum ſine conſenſu domini, lib. 4. t. 9. c. 1. n. 6. p. 60
Servus inſcius dominus poſſunt licite matrimonio copulari, lib. 4. t. 9. c. 1. n. 2. p. 58
Servus matrimonio conſtitutus an liceat domino vendere in longinquam provinciam ab emptore tranſferendum, ibid. n. 3. p. 19
Servus poſt contractum matrimonium minime eximitur ab obſequijs conſenſu domino praſtari, ibidem. num. 8
SERVITUTIS ignorantiam alleganti an incumbat onus probandi, lib. 4. t. 9. c. 4. n. 3. p. 67
Servitus ignota conſuetudine poſſit propria auctoritate quoad theſorum recedere quando ſervitutum alterius deſegregat, offenditur lib. 3. t. 9. c. 1. n. 1. p. 39
Servitus de lure naturalis iudicatur, lib. 5. t. 6. c. 6. num. 13. pag. 190
Servitutum ſuper rebus emphyteuſicis emphyteuta contra dominum conſtitutione poſſunt, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 77. pag. 840
SERVITVM ubi per ſeulo ſoluitur illud non amittitur etiam ſi ultra biennium ſervitutum non fiat, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 77. p. 841
Servitus terminata ſuis terminis, & finibus ſunt contenta, lib. 3. t. 18. c. 10. n. 77. p. 316
SEXVS ratio in penis inſpectis habenda eſt, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 6. n. 9. p. 134
SIGILLVM datur in ſignum Confirmationis, lib. 1. t. 1. c. 6. n. 6. p. 536
Sigillum ſi frangatur pro ea parte ut non cognoscatur irrago, vel littere, nec cuius ſit, non facit fidem, ibidem. num. 7
Sigillum debet continere characterem, ſeu litteras circum proprium nomen declarantes, ibid. n. 8
Sigillum Principis Clerici qui ſoluit eſſe deponendum, lib. 5. t. 10. c. 3. n. 3. p. 189
Sigillo ſingulari, & proprio vti poteſt alijs prohibere in tali ſigillo vti, lib. 5. t. 31. c. 14. n. 4. p. 311
Sigillo ſi credatur debet eſſe deſignatum ad illum ſumum ad quem adducitur, lib. 1. t. 18. c. 48. n. 1. p. 651
SIGNA penitentium probari poſſunt per unum teſtem, lib. 5. t. 19. c. 38. n. 1. p. 415
SIMILE non eſt idem, nam regula de ſimilibus idem eſt iudicium habendum, procedit quando per omnia ſunt conſentanea ſimilia, lib. 1. t. 27. c. 1. n. 10. p. 145
SIMONIA crimen non patitur ſi aliquid tunc conceſſum deducatur in expreſſum pactum, lib. 1. t. 1. c. 1. cap. 9. nu. 19. p. 123
Simonia abſque vitio in traditione ſpiritualium poſſunt expiari ea, quae tacite inſunt, lib. 1. t. 1. c. 1. cap. 4. num. 34. pag. 89
Simonia committitur tam per dantes, quam per accipientes, & tam per agentes, quam per conſentientes, lib. 1. t. 6. c. 16. n. 3. p. 114
Simonia praſumptio colligitur ex vicinitate promiſſionis rei temporalis, & conceſſione beneficii, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 10. p. 124
Simonia committitur in electione, ſed reſignatione per dationem conſanguineorum electo, vel reſignato ignorare te, lib. 1. t. 6. c. 19. n. 3. p. 143
Simonia electi per dationem conſanguineorum ad illud beneficium obtinendum inhabilis ſunt, ibidem. num. 37. p. 143
Simonia committitur data pecunia pro reſignatione, lib. 1. t. 9. c. 5. n. 13. p. 153
Simonia incurritur ubi quis promittit aliquid ut patrono eorum voces conſequatur, lib. 1. t. 36. c. 9. n. 3. p. 301
Simonia committitur quoties pro praſentatione vel nominatione ad beneficium commodum quis recipit a tempore, ibid. n. 4

Index rerum, & verborum

Simoniaci est transactio in qua spirituale pro aliquo reposito remittitur, ibid. num. 5
 Simonia crimen est mixti fori, lib. 2. t. 2. c. 8. n. 8. pag. 166
 Simonia probatur per testes singulares, lib. 2. t. 10. cap. 8. num. 11. pag. 493
 Simonia sicut in datione committitur ita in remissione debet alicuius, lib. 2. t. 20. c. 10. n. 5. pag. 498
 Simonia non inducitur ex praesentatione, seu collatione beneficij cum onere celebrationis Missarum, & praesentationis, quando tale onus fuit appositum ante collationem, lib. 3. t. 5. c. 11. num. 6. pag. 741
 Simoniacus gaudet Ecclesiastica immunitate, lib. 3. t. 2. c. 6. n. 9. p. 1103
 Simonia est difficultas probationis, lib. 5. t. 3. c. 1. n. 2. pag. 160
 Simonia dicitur haereticis, saltem largo modo, lib. 5. tit. 3. c. 5. n. 3. pag. 160
 Simonia vocatur pestis, quia ratione avaritiae, & ambitionis, ut cancer, serps, lib. 5. t. 3. c. 6. n. 1. p. 161
 Simonia magnitudine sua omnes alios morbos, omniaque crimina vincit, lib. 5. tit. 3. c. 6. n. 3. pag. 161
 Simonia est pro laetitia monasterij pecuniam accipere, lib. 5. t. 3. c. 8. n. 1. pag. 161
 Simonia, & viura in quo differant, ostenditur lib. 5. t. 3. c. 8. n. 4. pag. 162
 Simonia probatur ex patris confessione, lib. 5. t. 3. c. 11. num. 4. pag. 163
 Simonia committitur si quis habens ius patronatus litigiosum, & cum causidico pacificatur se nominatum ipsum si casum scdulo, ac diligenter ageret, lib. 5. t. 3. c. 11. num. 3. pag. 163
 Simonia est seruire alicui Prelato principaliter spe consequendi ab eo beneficium ecclesiasticum, locus si minor principaliter, lib. 5. t. 3. c. 12. n. 4. pag. 164
 Simonia est conferre beneficium prae-textu consanguinitatis, lib. 5. t. 3. c. 14. n. 3. pag. 165
 Simonia committitur si post audiam Confessionem pro absolutione pecuniam extorqueatur, sine parata sit dignitas, sine indignus absolutionem, lib. 5. t. 3. c. 14. n. 5. p. 165
 Simonia causa datur restituenda est danti, lib. 5. t. 3. c. 19. n. 2. pag. 166
 Simoniam non inducit materia res, lib. 5. t. 3. cap. 18. nu. 3. pag. 166
 Simoniam committit ordinandus si praesentatori suo aliquid temporale promittat, vel det, ut ab Ordines ab ipso praesentent, lib. 5. t. 3. c. 20. n. 2. pag. 167
 Simonia materia sunt omnes actus procedentes a potestate Ordinis, lib. 5. t. 3. c. 21. n. 1. pag. 167
 Simonia labe non caret, qui plurimum electorum suffragio electus pecuniam deditur alicui electioni contradicenti ut repugnando electionem impediat, lib. 5. t. 3. c. 23. n. 3. pag. 168
 Simonia non est post ius quaesitum, seu obventum beneficium, aut aliud spirituale donum, redimere venationem, quae pro iure tollendo iniuste inferitur, vel probabiliter timeatur, lib. 5. t. 3. c. 23. n. 4. pag. 168
 Simonia materia est pretium accipere pro absolutione ab excommunicatione, lib. 5. t. 3. c. 24. n. 2. pag. 169
 Simonia an committatur alicuius dei pecuniam pro obtinenda absolutione in Sacramento Penitentiae si alter Sacerdos noluit absolueret, ibid. n. 4
 Simonia constituit venditione ingressus ad Monasterium, lib. 5. t. 3. c. 25. n. 2. pag. 169
 Simonia, quae occidit committitur, satis coniecturis probatur, lib. 5. t. 3. c. 27. n. 4. pag. 174
 Simonia est, si quis alicui Ecclesiae sum bona dederit, ut eligatur in Canonicum, declaratur lib. 5. t. 3. cap. 34. nu. 2. pag. 174
 Simoniam inducit sola promissio de dando, ibid. n. 4
 Simoniam veram non deducit sola actum correfpectuauitas, nisi praebetur praecedens pactio, & conventio, lib. 5. t. 3. c. 34. n. 5. pag. 174
 Simonia committitur, cum aliquid datur pro inductione in

corporalem beneficij possessionem, lib. 5. t. 3. c. 36. nu. 4. pag. 175
 Simonia labe non consideretur in casibus propofitis in cap. per tuas de Simonia in ordine 37. ostenditur lib. 5. t. 3. c. 37. n. 4. pag. 175
 Simonia confidentialia an in casu dicti tex. considerari possit, ostenditur ibid. n. 5
 Simonia ex parte videntis inceptit a Giesio famulo Elafii, & ex parte emittis a Simone Mago, lib. 5. t. 3. c. 39. n. 2. pag. 176
 Simonia non est post administrationem spirituale exigere et cui impleto iudicio officio, quod solum est de ea causae a conferri, lib. 5. t. 3. c. 42. n. 4. pag. 178
 Simonia est aliquid exigere a nouiter recepto in Canonicum, etiam modicum conuertendum in vestimentum, & vilitatem Canonici, ac Beneficium, ac personarum Ecclesiae, lib. 5. t. 3. c. 44. n. 3. pag. 179
 Simoniam committit Episcopus, quando aliquid emittit pro re praestanda, quam tenetur facere minime sui Officii, lib. 5. t. 4. c. 2. n. 3. pag. 182
 Simoniam committit Episcopus, cui data fuit pecunia, ut Vicarium faceret in temporalibus, ibid. n. 5
 Simonia dicitur electio commissa cum viro solo parabolis, lib. 5. t. 3. c. 27. n. 2. pag. 170
 Simonia est electio si quis eligendo infertur pecuniam deditur vi illi eligatur, nisi data fuerit dolose ut electioni noceret, ibid. n. 4
 Simoniaci beneficium resignari non possunt, ibid. n. 7
 Simoniaci sunt Monachi, & quoniam Religiosi recipere alicuius pretio ad religionis habundantiam, nisi Monasterium sit ita reue quod sustentari non valeant, lib. 5. t. 3. c. 40. n. 3. pag. 177
 SIMPLICITATI succurrendum est, lib. 3. t. 3. cap. 8. n. 3. pag. 813
 SIMPLICITAS est parandum, lib. 2. t. 2. c. 2. n. 1. p. 145
 SINGULARITAS idem est quod vniuersitas, lib. 2. t. 2. c. 2. n. 3. p. 145
 SIMULATIO contraria est promissa, quae tendit ad inueniendum veritatem, licet est, lib. 1. t. 1. c. 2. n. 6. pag. 315
 Simulatio per testes singulares probatur, lib. 2. t. 3. c. 2. n. 3. pag. 497
 SOCIETAS praeusularum deprauata, & corrupta innocentem, lib. 1. t. 6. c. 3. n. 2. pag. 88
 Societas vera & propria an sit contraria de iure, communi inter virum & vxorem, ostenditur lib. 4. t. 2. c. 2. n. 3. p. 129
 Societas vera & propria non contrahitur inter coniuges, etiam vbi adest consensus, sed statum ut in iure coniuges simpliciter contrahentes bona omnia communiantur, & ibid. n. 7. pag. 129
 Societas contractus per superuenientem excommunicationem non dissoluitur, lib. 5. t. 3. c. 34. n. 6. pag. 462
 SOCIUS criminis, & numerus non probatur, nec indicium facit ad torturam alius iudicij non concurrentibus, lib. 2. t. 10. c. 10. n. 3. pag. 497
 Socii criminis criminis admittunt in his criminibus, quae solent perpetrari occulte, ibid. n. 3. pag. 498
 Socii criminis, & numerus non probant contra simoniacum ibid. num. 4
 SODOMITA tanquam infamis a testimonio repellitur, lib. 2. t. 20. cap. 2. n. 3. p. 489
 Sodomitae per testes singulares probatur, ibid. n. 3. p. 494
 Sodomitae clericis deponuntur, ac in monasterium detrahuntur, lib. 5. t. 3. c. 4. n. 4. p. 335 & quae penam in contrarium tenet Confessio. Pij V. ibid. n. 6. p. 334
 Sodomitae sub Confessio. Pij V. includuntur, qui quae ex usu continuato huiusmodi valium exercent, ibid. n. 7
 Sodomitae notorii, non vero occultus Confessio. Pij V. coramprehenditur, ibid. n. 9
 Sodomitae totius Christiani in peccati legis igni traduntur, nisi sint moerens, ibid. n. 12
 Sodomitae sunt infames, & testimonio si a iuramento amittuntur, ibid. n. 15

Collectan. in quinque libros Decretal.

SOLENNES preces, & publice fundere non licet defuncto non canonizato, lib. 3. c. 1. n. 5. p. 1089

SOLENNIA requiritur non praesumitur intervenisse ex temporis diuturnitate, quando ex inspectione instrumenti apparet eam non intervenisse, aliis secus, lib. 3. c. 17. c. 4. n. 5. p. 818

Solemnitatem in alienatione facta per maritum in re dotata licet praesumere spatium triginta annorum, ibid. n. 3

Solemnitas extrinseca non praesumitur, quando est talis, cui partes remunerare non possunt, ibid. n. 6

Solemnitas requiritur in actu consummationis non requiritur in actu rescindendi, lib. 1. c. 2. c. 8. n. 4. p. 19

Solemnitas intrinseca semper praesumitur, lib. 2. c. 27. c. 26. n. 6. p. 633

Solemnitas extrinseca praesumitur, quando defectus talis

Solemnitatis non fuit per partem allegans, lib. 3. c. 10. c. 6. n. 6. p. 789

Solemnitas minor requiritur in destruendo, quam in construendo, lib. 3. c. 27. c. 1. n. 7. p. 1010

Solemnitates extrinsecae praesumuntur intervenisse, quando actus esset coram Principe, lib. 1. c. 36. c. 1. n. 4. p. 196

Solemnitates iurisperitorum remitti de consensu partium, lib. 1. c. 29. c. 4. n. 8. p. 338

SOLIDI solvendi sunt secundum taxam, qua antiquitus solidi consueverunt, lib. 1. c. 3. c. 16. n. 6. p. 276

SOJITA apponi in contradicibus, & si non apponitur pen-
a, etiam habentur, lib. 1. c. 2. c. 9. n. 5. p. 50

SOLVERE plus, vel minus dicitur, qui ante, vel post diem solvit, lib. 1. c. 11. c. 5. n. 4. p. 417

Solvere verè qui insolvit non potest compensationem oblatere, lib. 1. c. 24. c. 7. n. 9. p. 558

Solvendo qui non est alio modo puniatur, quamvis omnino solvatur, & vix nummus deficiat, lib. 1. c. 14. c. 5. n. 1. p. 443

Solutio alij, quam vero creditori non liberatur, lib. 3. c. 24. c. 2. n. 3. p. 171

Solutio afferent incumbit onus probandi, lib. 3. c. 18. c. 4. n. 130. p. 846

Solvere celeriter quando quis dixerit, remissus ibidem, n. 133

SOLUTIONEM ubi quis contrahit in certum locum ibi videtur contraxisse, in eoque potest contineri, lib. 1. c. 1. c. 17. n. 8. p. 375

Solvere qui promittit in certo loco, & non solvit, adversario tenetur ad interesse eius, quod sua interest inibi solutionem non factam esse, ibid. n. 10

Solutio ubi fieri debet in securis auri stamparum, vel plastris Florentiae, licet de iure debitor teneatur solvere, monentiam ipsam continentem, ea generali tamen consuetudine ipsam potest transgredi de alia moneta, lib. 3. c. 39. c. 20. n. 6. p. 1049

Solutio census quando in signum subiectionis facta praesumatur, lib. 1. c. 33. c. 8. n. 6. p. 358

OMNIES credere, quando fit impium, & superstitio-
sum, lib. 5. c. 21. in rub. n. 8. p. 395

OPHIA Regina de stupro accusata suo, & septem honestarum nobilium feminarum iuramento se purgavit, lib. 5. c. 14. c. 3. n. 3. p. 398

SOROREM vterinam non tenetur frater dotare, lib. 1. c. 43. c. 3. n. 3. p. 333

Soror pro sorore admittitur in causa matrimoniali, persequendo quando non est disparitas inter conjuges, lib. 1. c. 20. c. 22. n. 30. p. 105

SPB licet licitum non est ad spiritualia invicere, lib. 5. c. 2. c. 8. n. 3. p. 163

SPIRITUALE quomodo quid dicatur, remissus lib. 1. c. 7. c. 1. n. 4. p. 394

SPIRITVS SANCTI gratia in electionibus Praetorum invocatur, lib. 1. c. 12. c. 3. n. 5. p. 418

SPIRITUALIVM in restitutione si constet quoniam iniuste possidere poterit iudex ex officio eum spoliarum, lib. 3. c. 38. c. 6. n. 3. p. 1017

SPORTE furta inuestigare prohibitum est, lib. 5. c. 21. c. 1. n. 3. p. 295

Soriti usus in ecclesiasticis electionibus non probatur, lib. 5. c. 1. c. 21. c. 3. n. 3. p. 196

Sorte qui eligitur humano iudicio non comprehenditur, ibid. n. 3. p. 197

Sorte an si dirimenda quaestio de duobus fratribus, qui ex uno patre nascuntur parte, si cognosci non possit quis nam primus editus sit in lucem, ibid. n. 4

Sorium trimembrius distinctio declaratur ibid. n. 5. p. 198

SORTILEGI clericus & laici poena quae sit, remissus lib. 5. c. 21. c. 1. n. 3. p. 195

Sorilegi crimine perpatrantes quando Inquisitorum heretice pravitatis iudicio subiacent, remissus ibid. n. 4. p. 196

Sorilegi clerico Episcopus debet imponere annum suspensionem, & solum amplius spatium annuo relinquitur eius arbitrio, lib. 5. c. 21. c. 1. n. 6. p. 196

SPOILIARE aliquem beneficiis sine manifesta, & rationabili causa non debet Summum Pontificem, lib. 1. c. 13. c. 7. n. 1. p. 426

Spoliari dicitur mulier de domo viri, etiam sponte recedens, si volens redire non admittatur, lib. 4. c. 19. c. 4. n. 4. p. 119

SPOLIATIONIS quaestio praecedere debet quaestio nem proprietatis, lib. 1. c. 13. c. 5. n. 3. p. 435

Spoliationis exceptio vii dilatoria ante litem contestatam opponenda est, lib. 1. c. 13. c. 5. n. 3. p. 436

SPOLIATOR Reus potest reconvenire adorem de alio spolio contra se per eum commissum, secus si spolium ex utraque parte commissum sit super eodem re, lib. 1. c. 13. c. 4. n. 3. p. 430

Spoliatus potest conveniri in eo loco, ubi commissit spolium, lib. 1. c. 13. c. 3. n. 3. p. 430

SPOLIATUS a Iudice nullius ante omnia est restituendus, modo nullitas sit evidens, & spoliatus haberet aliquid ius, lib. 1. c. 13. c. 7. n. 2. p. 436

Spoliatus agens interdicto vnde vi imprimis spoliationem ipsam probare tenetur lib. 1. c. 13. c. 10. n. 3. p. 431

Spoliatus repellitur a restitutione per exceptionem communicationis, quae obstat agenti de spolio, lib. 1. c. 13. c. 16. n. 6. p. 437

Spoliatus Iudicis auctoritate agens ad restitutionem, iniuriam spoliationis probare tenetur, lib. 1. c. 13. c. 19. n. 4. p. 431

Spoliatus, qui passus est fieri probationes super dominio, ex quibus constat de iure domini spoliantem non est restituendus, lib. 1. c. 13. c. 1. n. 3. p. 433

Spoliatus ante omnem contentione regulariter restituendus est, nisi constet de notorio defectu proprietatis, vel sit spoliatus a possidente, quam acquisivit per clausulam constituit, ibid. n. 4

Spoliatus ex eo quod renunciavit praesumitur, quod iniurus, & coactus renuntiavit, lib. 1. c. 13. c. 2. n. 6. p. 434

Spoliatus si post factam spoliationem iuram non agere non potest ad hoc agere, ut restituatur, lib. 1. c. 13. c. 3. n. 4. p. 437

Spoliatus non est restituendus si post spoliolum pepigerit cum spoliatore se possessorio non ad iuram adversus spoliolum, ibid. n. 7

Spoliatus ante omnia est restituendus, quando agit iudicio possessorio allegans spoliolum, & petens se restitui, lib. 1. c. 13. c. 4. n. 3. p. 430

Spoliatus haeres, & quilibet universalis successor intra annum potest agere interdicto vnde vi contra occupantem vi possessionem, quam defunctus habebat, lib. 1. c. 13. c. 36. n. 3. p. 437

Spoliatio agenti possessorio recuperandae satis est probare, quod aliquando possederit ante spoliolum, licet non probet quod possederit tempore spoliolum, lib. 1. c. 13. c. 27. n. 7. p. 437

Spoliatus restituendus non est si culpa, & facta suo a possessorio.

Index rerum, & verborum

si Gione excludit, lib. 2. t. 13. num. 3. pag. 438
 Spoliatus inuito restituitur ad omnem modum causam, &
 locum lib. 2. t. 13. cap. 19. n. 4. p. 439
 Spoliatus restituitio debet fieri cum damis, & interesse, lib. 2.
 t. 13. n. 1. num. 1. pag. 439
 Spoliator teneatur de iniuria, lib. 2.
 Spoliatus restituitio debet fieri cum fructibus, lib. 2. n. 4.
 Spoliatus restituitur etiam ad fructus, quos percipisset, seu
 percipere potuisset ex re ipsa, si ei possidere fuisset
 ius ibid. n. 6
 Spoliatus non solum probare debet possessionem, sed etiam
 de cessionem, lib. 2. t. 13. n. 8. pag. 439
 SPOLIUM non solum per confessionem partis, sed etiam
 per publicum instrumentum, in re tempore actionis
 confectum, probari potest, lib. 2. t. 13. n. 6. pag. 439
 Spoliatio in rem scripta competit successoribus, & contra
 successores, ibid. n. 9
 Spolium ante omnium purgandum usque ad ultimum
 numerum, quadrum, & obolum, ibid. n. 4
 Spolij restituitio, ut fiat debet ostendi titulus saltem coloratus,
 lib. 2. t. 13. n. 1. num. 1. pag. 439
 Spolium primum, & secundum quando proponitur per
 viam actionis in nullo superferendum, sed de viroque
 patitur cognoscendum, lib. 2. t. 13. n. 6. pag. 439
 Spolij remedium non datur nisi probata possessione etiam
 per constitutum, ibid. n. 2
 SPONSALIA etiam legitime contracta per mutuum
 sponforum dissensum dimittuntur, lib. 2. t. 13. n. 2. pag. 439
 Sponsalium dissolutionem quomodo facere debeat Cuius
 videtur, ostenditur, lib. 2. t. 13. n. 4. pag. 439
 Sponsalia iurata certe alicui persone etiam intuitu Dei
 mutuo dissensu dissoluntur, lib. 2. t. 13. n. 6. pag. 439
 Sponsalia obligant sub culpa mortali, lib. 2. t. 13. n. 8. pag. 439
 Sponsalia ante septimum non valide contrahuntur, malitia
 supplente etatem, lib. 2. t. 13. n. 9. pag. 439
 Sponsalia sunt pemptoria si iurata, lib. 2. t. 13. n. 1. pag. 439
 Sponsalia iurata possunt Religionem ingredi, non contracto
 Matrimonio, lib. 2. t. 13. n. 2. pag. 439
 Sponsalia iurata, & postea additamenta de Religionis voto,
 non possunt sine peccato mortali Matrimonium intrinsece
 firmo ingrediendi Religionem ante consummationem,
 lib. 2. t. 13. n. 10. n. 4. pag. 439
 Sponsalia irritantur per subsequent Matrimonium valide
 celebratum cum alia persona, lib. 2. t. 13. n. 3. pag. 439
 Sponsalia priora de futuro non dissoluntur per posterius
 intrinsece firmata, lib. 2. t. 13. n. 4. pag. 439
 Sponsus priusque matrimonio non adimpleta reddend liberum
 ab eorum fide illiusque per quem non stetit, lib. 2. t. 13. n. 11.
 num. 4. pag. 439
 Sponsalia sunt si sponsus habito tractatu inter amicos de
 Matrimonio contrahendo misit archiepiscopum, vel locum, nihil
 aliud exprimitur, lib. 2. t. 13. n. 4. pag. 439
 Sponsalia non dissoluntur Matrimonio in foro conscientie,
 si sponsus dixerit se ad sponsam adesse amice for-
 mationis, lib. 2. t. 13. n. 12. pag. 439
 Sponsalia de futuro per conjugum subsecutum transiunt in
 Matrimonium, lib. 2. t. 13. n. 3. pag. 439
 Sponsalia de Matrimonio quibus vobis contrahi censetur,
 ostenditur, lib. 2. t. 13. n. 1. pag. 439
 Sponsalia priora dissoluntur per Matrimonium cum alia
 contrahuntur, lib. 2. t. 13. n. 5. pag. 439
 Sponsalia contrahentes ante septimum non peccat mora-
 liter, ostenditur, lib. 2. t. 13. n. 3. pag. 439
 Sponsalia requirunt etatem septem annorum completam,
 lib. 2. t. 13. n. 1. pag. 439
 Sponsalia nulla ob defectum etatis, postquam illa adue-
 nit, exprimitur, vel ratum iuramentum possunt, lib. 2. t. 13. n. 5.
 num. 3. pag. 439
 Sponsalia iurata contra Pontificis interdictum, cum decretis

irritantibus inuicem, lib. 2. t. 13. n. 1. pag. 439
 Sponsalia metu graui contracta non firmantur iuramento,
 lib. 2. t. 13. n. 1. pag. 439
 Sponsalia annuli subarratione in Matrimonium transiunt,
 lib. 2. t. 13. n. 4. pag. 439
 Sponsalia de futuro contracta sub conditione per copulam
 carnalem transiunt in Matrimonium recedente condi-
 tione, quod vero attento Iure Canonico, ostenditur,
 lib. 2. t. 13. n. 1. pag. 439
 Sponsalia sub conditione contracta per copulam transiunt
 in Matrimonium, lib. 2. t. 13. n. 1. pag. 439
 Sponsalia per oscula amplexus, & similia signa nequaquam
 transiunt in Matrimonium, lib. 2. t. 13. n. 1. pag. 439
 Sponsalia per formationem dissoluntur, lib. 2. t. 13. n. 1. pag. 439
 Sponsalia dissoluntur per lepram, exprobrantem, & aliam
 deformitatem superuenientem, ibid. n. 7
 Sponsalia an dissoluantur per superperperam superuenientem
 ostenditur, ibid. n. 10
 Sponsalia dissoluntur etiam si lingua fuerit per vim car-
 nali ter cognata, ibid. n. 11. pag. 439
 Sponsalia per verba de futuro non adsequuntur vacationem
 beneficiorum, lib. 2. t. 13. n. 1. pag. 439
 SPONSA vxor conuersa, lib. 2. t. 13. n. 1. pag. 439
 Sponsa aliquid de viro vocatur, lib. 2. t. 13. n. 1. pag. 439
 Sponsa non copulat ante transiitum sibi concessum videtur de
 Religionem transire possit, ostenditur, lib. 2. t. 13. n. 1. pag. 439
 Sponsa si promittit sponso aliquid in dotem, non tenetur
 sponsus cum ea contrahere, si tamen sit daretur, quod
 si vir promittit vxori, vide, lib. 2. t. 13. n. 1. pag. 439
 Sponsa sponsi concubitus pati non debet, lib. 2. t. 13. n. 1. pag. 439
 SPONSOR ius longinquum regionem transferre oblique
 sponsae licentia, potest sponsa de iure alii nubere, de in
 hoc est concordia fide Causa per Canonem, lib. 2. t. 13.
 n. 5. pag. 439
 Sponsus, & sponsa per concubitus se sibi inuicem tradunt
 lib. 2. t. 13. n. 5. pag. 439
 Sponsus non tenetur contrahere Matrimonium cum sponsa
 quae post sponsalia incidit in lepram, lib. 2. t. 13. n. 1. pag. 439
 Sponsus an possit sponsam accusare de adulterio, ostenditur
 lib. 2. t. 13. n. 5. pag. 439
 Sponsus nolens Matrimonium contrahere, & fidem datam
 adimplere an teneatur ad damna, & interesse, ostenditur
 lib. 2. t. 13. n. 5. pag. 439
 SPONSIO facta inter duos, ut qui plus potuerit praestet
 centum, non valet, lib. 2. t. 13. n. 1. pag. 439
 SPORTULAE an recipi possint, lib. 2. t. 13. n. 1. pag. 439
 SPURIVS quis dicatur, ostenditur, lib. 2. t. 13. n. 1. pag. 439
 Spurius si sit incestuosus, vel adulterius tenetur in dispo-
 sitione hunc exprimitur, lib. 2. t. 13. n. 1. pag. 439
 Spurius tenetur tunc omnes, qui ex illis nascuntur, qui Ma-
 trimonium contrahere non poterunt, lib. 2. t. 13. n. 1. pag. 439
 STATUS in causa parentes pro filiis, vel de eorum testis esse
 possunt, lib. 2. t. 13. n. 1. pag. 439
 Status ultimus a beneficiis ad effectum validitatis col-
 lationis consideratur, lib. 2. t. 13. n. 1. pag. 439
 STATUTA condere possit Capitulum Sede vacante
 ostenditur, lib. 2. t. 13. n. 1. pag. 439
 Statuta generalia laicorum, quae simpliciter disponunt, per
 Iuri Canonico contradicunt, si honesta sunt, Ecclesiasticas
 personas saltem vi directae ligant, lib. 2. t. 13. n. 1. pag. 439
 Statuta laicorum Ecclesiae, & eorum bona nullatenus ligant
 ibid. num. 2. pag. 439
 Statuta laicorum potius condempnationem, & extinc-

Collectan. in quinque libros Decretal.

nem imponenda aduersus illos, quorum pecora damnum dederunt, aut in fructibus, vel in pascuis veritus fuerint truxerit, non ligunt clericos, nec ecclesiasticas personas, ibid. num. 6

Statutum in querendis in praeiudicium Ecclesie valet, si laici non ordi., sed bono zelo faciant, ibid. n. 30. p. 17

Statutum laicorum super feudis in praeiudicium Ecclesie non valet, ibid. n. 31

Statuta laicorum feudalium etiam gentem non profunt clericis & Ecclesijs, ibid. n. 33

Statutum secundum litem communem recipit interpretatione ab eodem iure, lib. 1. c. 4. e. 8. num. 14. p. 77

Statutum disponens, ut debitum certo aliquo tempore perscribatur, non valet siante mala fide, lib. 2. c. 36. c. 20. n. 8. pag. 604

Statutum permittens non seruari iuramentum in aliquo casu, non valet, lib. 2. c. 24. c. 28. n. 10. p. 578

Statutum si ponit facientem tractatum, non requiritur delicti consummatio, lib. 3. t. 1. c. 4. n. 5. p. 797

Statutum quod accusans habeat certum premium intelligitur si probauerit, lib. 3. t. 1. c. 1. n. 7. p. 793

Statutum excludens a successione feminarium, non extenditur ad bona alibi sita, lib. 3. t. 3. c. 14. n. 12. p. 373

Statutum continens id, quod ius commune recipit interpretationem a iure communi, lib. 3. t. 4. c. 15. n. 3. p. 773

Statutum non valet, quod non admittatur ignobilis in Canonici Cathedralium, lib. 3. t. 1. c. 37. n. 5. p. 763

Statutum contra liberationem ecclesiasticam quae dicitur, ostenditur lib. 3. t. 1. c. 11. n. 3. p. 805

Statuta laicorum non possunt disponere super dominio feudis Ecclesiasticis, ibid. n. 4

Statutum laicorum disponens circa substantiam matrimonij inhibendo, vel impediendo illud, vbi Ecclesia non improbat, non valet, lib. 4. t. 1. c. 1. n. 5. p. 1

Statuta prohibentia mulieribus ne extra territorium nubant, nulla sunt, lib. 4. t. 1. c. 1. n. 7. p. 1

Statutum non valet vicus inducere, lib. 5. t. 19. c. 3. n. 8. pag. 173

Statutum imponens poenam pecuniariam pro homicidio non valet, lib. 5. t. 13. c. 2. n. 2. n. 2. p. 301

Statutum, seu consuetudo ludi permissa in clericis vel corruptela omnino improbat, lib. 5. t. 31. c. 1. n. 9. pag. 329

Statutum domicilij an liget subditos extra territorium delinquentes, ostenditur lib. 5. t. 39. c. 2. n. 8. p. 450

Statutum, quod exceptis excommunicationis opponi non possit, inusitatum est, lib. 5. t. 39. c. 49. n. 3. p. 473

Statuta, vel consuetudines facientes seruari contra liberationem Ecclesiasticam sunt excommunicatae, ibid. n. 4

STATVARIA dispositio, seu lex municipalis loquens in vxore habet locum in sponsa, lib. 5. t. 39. c. 50. num. 5. pag. 473

STERILITAS vt dicitur ad remissionem faciendam, pensionis adeo magna requiritur vt ex fructibus percipere, detrahatis expensis, non p. uenerit dimidia debita pensionis persolui, lib. 3. t. 18. c. 2. n. 3. p. 815

Sterilitate quante non in colono maritales remissio, quare sterilitas ipsius culpa uenerit, ibid. n. 4. p. 816

Sterilitas cum vberitate procedens, vel subsequens anni etiam interpellati potest compensari, ibid. n. 18. p. 817

STIPVLATIO, sine causa non valet, nisi merita praecedant, lib. 1. t. 22. c. 14. n. 3. p. 543

STVDIVM litterarum, & magistris doctrina etiam, quales, & lucri causa minime redduntur secularia, lib. 1. t. 9. c. 3. n. 3. p. 404

Studium Medicinae, & Legum ciuiliu quibus personis prohibuitur sit, lib. 3. t. 10. c. 1. n. 2. pag. 113

STVPRAE assensu te virginem tempore stupri creditur cum iuramento, lib. 5. t. 16. c. 1. n. 5. p. 255

STVRVM in caupone familiae committitur non est puniendum propter vilitatem obsequij, ibid. n. 1. p. 156

STVPRATOR, qui non vult puellam in vxorem ducere,

verberibus castigatur, lib. 5. t. 16. cap. 2. num. 2. p. 256

Stuprator an possit per procuratorem se defendere, remissio ibid. n. 3

STYLVS eunice facilius, & pro lege obseruatur, lib. 1. t. 1. c. 11. n. 3. pag. 18

Stylus iudiciorum circa processum ordinationem, & iudiciorum vsum veritatem pro lege in eodem iudicio obseruandus est, etiam in criminalibus, ibid. n. 4

Stylus seruatur pro lege, lib. 5. t. 10. c. 6. n. 4. p. 197

Stylus in dubio non praesumitur, ibid. n. 5

Stylum introducere solis supereminis iudiciis permittitur, ibid. num. 6

Stylus contra lites non est obseruandus, ibid. n. 7

SVBDELEGATIO cessat per industriam personae electam, lib. 1. t. 20. c. 43. n. 3. p. 256

SVBDIACONVS venationem leporum exercens in ecclesijs sibi non permittitur eadem poenis, quae Diaconus, puniendus est, lib. 5. t. 24. c. 1. n. 10. p. 303

Subdiaconum simul cum minoribus Ordinibus suscipiens temerario ausu, potest dispensari ab Episcopo, vt minister in Ordinibus non factus suscipiatur, lib. 5. t. 30. c. 2. n. 3. pag. 311

Subdiaconus an in Episcopum eligi possit, ostenditur lib. 1. t. 14. c. 9. n. 8. p. 179

Subdiaconatus Quis olim facere minime dicebatur, lib. 1. t. 14. c. 9. n. 3. p. 179

Subdiaconatus Ordine initiatus eximitur a seruitute, lib. 1. t. 18. c. 7. n. 2. p. 199

Subdiaconatus Ordo ne assumentus debet esse veritatus in minoribus, ac de literis, & ijs, quae ad Ordinem exercendum pertinent, instructus, lib. 1. t. 14. c. 9. n. 1. p. 94

SVBDI TVS ratione domicilij proprie, & absolute subditus est, lib. 1. t. 23. c. 1. n. 4. p. 350

Subditus in iudicem suum Ordinarium, nequam in arbitrium valet compromittere, lib. 1. t. 43. c. 5. n. 3. p. 335

Subditi respectu iurisdictionis non potest communicare, superius excommunicato, nec e contra, lib. 5. t. 39. c. 31. n. 9. pag. 460

SVBEMPHYTEVTA vendens alteri emphyteusim an teneatur requirere consensum domini directi, & non emphyteutae, ostenditur lib. 3. t. 18. c. 4. n. 8. p. 834

SVBIECTVS olim etiam hodie subiectus praesumitur, lib. 1. t. 16. c. 10. n. 2. p. 301

SVBORNATIO testium per testes de auditu probati potest, lib. 1. t. 20. c. 33. n. 2. p. 314

SVBREPTIO non dolosa non vitia praescriptum ad lites, si alias Papa esset concessurus, lib. 1. t. 3. cap. 10. num. 10. pag. 51

Subreptitia dicitur venia a Principe impetrata non facta intentione de iterato crimine, ibid. n. 15. & l. 5. t. 37. c. 1. n. 3. p. 410

Subreptia non praescribuntur dolosa, lib. 1. t. 3. cap. 18. num. 10. pag. 52

Subreptio per ignorantiam commissa non excusat, ibidem num. 23. pag. 52

Subreptio quomodo vitia gratiam ipsa iure, opponi tantum potest vique ad quadraginta annos, lib. 1. t. 3. c. 31. n. 5. pag. 61

Subreptin vitia Principum privilegia, lib. 1. t. 13. c. 7. n. 2. pag. 538

Subreptitias, vel obreptitias litteras impetrans non incurrit in excommunicationem cap. ad subrepti, de poenis, & Bullae in Carta Domini, lib. 1. t. 10. c. 7. n. 5. p. 192

Subreptitia an sit grata impetratio beneficii non expresso nomine Sanctae Ecclesiae, vbi sum est, lib. 1. t. 1. c. 7. n. 6. pag. 62

SVBROGATIVM sapit naturam eius in cuius locum subrogatur, lib. 1. t. 16. c. 3. n. 4. p. 451

SVBSCRIBENS in scriptura ab alio confecta praesumitur illam approbare, lib. 3. t. 12. c. 6. n. 6. p. 801

Subscribens quando non legit scripturam, cui se subscripsit, non censetur illam approbare, ibid. n. 14. p. 802

SVBSTITVTVM excludit legitimum per subsequens patri si te-

Index rerum, & verborum

Testator dixerit, si sine liberis de legitimo, vel ex legitimo matrimonio, &c. lib. 4. c. 17. c. 6. n. 16. p. 101
Substitutus si fuerit filius testatoris tunc ille succedet ex cluso monasterio, lib. 1. c. 19. c. 8. n. 4. p. 471
Substitutus non excluditur si grauius ante professionem, testatus fuerit in hereditate extraneum, ibid. nu. 8. pag. 473
Substitutus a Monasterio non excluditur quando ingressus in illud carnis effectus, ibid. n. 15. p. 473
SVBTILITAS nimia reprobatur, lib. 1. c. 6. n. 1. p. 347
SVCCENTOR quis dicitur, offenditur lib. 5. c. 3. cap. 1. n. 3. pag. 329
SVCCEDENS in comitatu debita predecessoris tenetur soluere, lib. 1. c. 3. c. 36. n. 1. pag. 366
Succedent in Regno an teneatur ad debita predecessoris, remissus ibid. n. 3
SVCCESSTO in Ecclesia Dei prohibetur, lib. 1. c. 35. cap. 5. nu. 3. pag. 295
Succesio iure sanguinis, non datur in bonis Ecclesiasticis, lib. 3. c. 5. c. 1. n. 3. pag. 734
Succesiones huiusmodi an bonis parentum origo, & necessitas ex iure Civilis proueniat, immo iure naturae debita esse defenditur, lib. 4. c. 17. c. 1. n. 14. pag. 93
SVCCESSTOR conductor non potest expellere colonum propter suspensionem necessitatem, lib. 3. c. 18. cap. 3. n. 26. pag. 328
Succesor tenetur adimplere factum predecessoris, lib. 1. c. 3. c. 39. n. 3. pag. 67
Succesor in beneficio quando teneatur ad debita predecessoris, offenditur lib. 3. c. 1. c. 3. n. 2. pag. 853
Succesor in Regno potest reuocare donationes factas a predecessore, lib. 3. c. 24. c. 9. n. 3. pag. 879
Succesor conuenitur ex contractu predecessoris in loco contractus, lib. 1. c. 17. n. 3. pag. 375
Succesor in beneficio tenetur ad expensas viles, & necessarias in lute factas per predecessorem, non autem ad delectatas, vel viles tantum, lib. 1. c. 6. c. 41. n. 4. pag. 134
Succesor Praelati, alteriusve beneficii non tenetur stare, locationi per suum predecessorem nomine proprio factae, lib. 5. c. 4. c. 4. n. 6. pag. 181
Succesori non veniunt easque sunt, & dependent ex hominis intellectu, lib. 1. c. 29. c. 14. n. 5. pag. 315
SVFFRAGIIS non indigent viuorum, qui in Caelis sunt, lib. 1. c. 41. c. 4. nu. 13. pag. 1067
Suffragia, & preces pro damnatis ad ignem aeternum fieri non possunt, ibid. n. 15
SVMMAE plures si separatim petantur possunt cumulari ad effectum ut scilicet excedant iudicium iurisdictionem, lib. 3. c. 18. c. 11. n. 8. pag. 630
SVMPVS facti a patre in conuiuium causa nuptiarum, vel in die professionis, aut occasione Sacri a filio facti non sunt computandi in eius legitimam, lib. 5. c. 3. c. 19. nu. 5. pag. 166
SVPERIORI non est obtemperandum quando aliquid appetit iniquum, vel iniustum praecipit, lib. 1. c. 11. cap. 15. nu. 3. pag. 170
Superiorem non habens in materia dispensabili potest alteri committere absolutionem pro se, lib. 1. c. 29. c. 11. nu. 9. pag. 333
Superior bona Monasterij dissipans ab administratione reuocatur, lib. 3. c. 35. c. 1. n. 5. pag. 997
SVPPPLICATIONES concernentes iustitiam quae dicantur, offenditur lib. 5. c. 19. c. 8. n. 2. pag. 393
SVPPRIMERE praebendas, aut portiones vigore Concilii Tridentini non potest Capitulum Sede vacante, lib. 3. c. 19. c. 1. n. 28. pag. 95
SVSPENSVS de inimicitia capitali repellitur a testimonio, lib. 1. c. 3. c. 3. n. 3. pag. 773
Suspensio sub Iudice linguae durae, & periculosa est, lib. 1. c. 3. c. 5. n. 3. pag. 187
SVSPICIO calumniae cum adest non est attendendus reuertus oppositoris ex executione, lib. 1. c. 41. c. 6. n. 4. pag. 335

Suspicio violentae adulterii non inducit ex solis oculis, & amplexibus quando alia adminicula non concurrunt, lib. 1. c. 23. c. 12. n. 3. pag. 550
Suspicionis causa semper est exprimenda, lib. 1. c. 26. c. 2. n. 4. pag. 187
Suspicionis causa cessante, cessat suspensio, lib. 1. c. 28. cap. 60. n. 3. pag. 685
Suspicionis causa de iure Canonico exprimenda est a recitante, lib. 1. c. 28. c. 41. nu. 3. pag. 645
SVSPENSVS ab officio, eo quod interfuit Matrimonio clandestino, non dicitur suspensus a beneficio, lib. 1. c. 3. c. 3. n. 15. pag. 37
Suspensionis triennalis poena imposita parochio assistenti Matrimonio clandestino, non est subacta per Concilium Tridentinum, ibid. n. 15
Suspensio, quam incurrit Sacerdos secundum impetum benedictionem impertiens in casu non permissu, non incurrit ipso iure, lib. 4. c. 1. c. 1. n. 5. pag. 137
Suspendendus attendit iure communi erat clericus propter duellum secuta pugna, lib. 1. c. 14. c. 1. n. 4. pag. 313
Suspensus ab officio an sit suspensus a beneficio, offenditur lib. 1. c. 20. c. 33. n. 23. pag. 514 & lib. 5. c. 137. c. 4. nu. 3. pag. 604 & c. 33. c. 11. n. 29. pag. 166
Suspensus ab officio beneficia conferri non possunt, lib. 5. c. 27. c. 10. n. 5. pag. 315
Suspensus ab officio ubique, & in alijs Episcopatibus suspensus censetur, lib. 5. c. 33. c. 3. n. 16. pag. 344
Suspensus a beneficio in alio loco beneficium habere potest, ibid. n. 18
Suspensus Presbyter ab officio ab alijs etiam exemptis ad Diuina Officia restitui, seu absolui non potest, lib. 5. c. 33. c. 11. n. 11. pag. 364
Suspensio est censura Ecclesiastica, quae alicui clerico ad aliquod tempus determinatur, vel perpetuum ob culpam a superiore prohibetur, seu Ordinis executionem in totum, vel in parte, lib. 5. c. 30. c. 1. n. 5. pag. 486
Suspensio inducitur propter contumaciam censuram inducitur, ad tempus, quod durat contumacia, lib. 1. c. 11. n. 8. p. 28
Suspensus ab officio nec eligere, nec eligi potest, lib. 1. c. 4. c. 8. n. 13. pag. 707 & eod. lib. 1. c. 4. c. 8. n. 6. pag. 178
Suspensionis causa cessante, cessat suspensio, lib. 1. c. 26. c. 2. n. 3. pag. 89
Suspensio eligere non potest, lib. 1. c. 6. c. 16. n. 4. pag. 102
Suspensio a beneficio extenditur tantum ad fructus beneficiorum, non autem ad facultatem administrandi in spiritualibus, & temporalibus, lib. 1. c. 6. c. 15. n. 4. pag. 114
Suspensio ob contumaciam non debentur alimenta, ibid. n. 6
Suspensus donec satisfecerit, secuta satisfactione alia absolute opus non est, lib. 1. c. 6. c. 43. n. 8. pag. 133
Suspensionem incurrit, qui eodem die duos Sacros Ordines suscipit, lib. 1. c. 11. c. 13. n. 5. pag. 168
Suspensus nullo iure est non habens litteras testimoniales sui Episcopi, sed potest celebrare secluso scandalo, lib. 1. c. 23. c. 3. n. 4. pag. 111
Suspensionem violens celebrando Diuina deponendus est ab officio, & beneficio, lib. 3. c. 1. c. 13. n. 5. pag. 705
Suspensus ex delicto violando suspensionem per exercitium solemne maioris Ordinis, a quo est suspensus, sit irregularis, ibid. n. 6
Suspendendus ab officio, vel beneficio est ille, qui ad potius aequales potiores obligat, lib. 3. c. 1. c. 14. nu. 4. pag. 705
Suspensus quoad se tantum, & non quoad alios dicitur omnis Ecclesiasticus existens in peccato mortali, lib. 3. c. 1. c. 10. n. 5. pag. 715
Suspensi sunt a collatione beneficiorum, qui dant beneficia Ecclesiastica, praeterim curiae personis indignis, lib. 3. c. 4. c. 3. n. 1. pag. 723
Suspensionem a beneficiorum collatione incurrit ille, qui post secundam correctionem indignus confert, lib. 3. c. 5. c. 9. n. 2. pag. 757
Suspensus beneficia conferre non potest, lib. 3. c. 18. c. 5. n. 3. pag. 775

Collectan. in quinque libros Decretal.

Suspensus, & depositus à beneficiis propter crimen de fructibus eorum illi subministrari debent alimenta si oon-
habeat bona, nec indultum vendi vitare possit, etiamsi
fame periturus non esset, lib. 1. c. 28. c. 13. n. 13. pag. 65. 4.

— & lib. 1. c. 15. n. 5. pag. 114

Suspensus ab Ordinibus, & dignitate sunt qui sponte iura-
mentum præbent de tenendo schismatici, lib. 5. c. 8. cap. 1.
n. 9. pag. 121

SYMBOLVM unde dicitur, & qui doctores de eo tra-
dunt, lib. 1. c. 1. in rubrica, n. 5 & 6. p. 7

SYNOCA, & synacopæ quid significet, ostenditur lib. 3.
c. 41. c. 9. n. 10. p. 107

SYNDICI ex contractu, & obligatione an Civeas, vel
Collegium obligent, lib. 1. c. 39. in rubrica, p. 14

Syndici Communiarum ad omnes causas peragendas con-
sultant in animam propriam de culmina iurum, lib. 2. c. 7.
c. 3. n. 2. p. 394

SYNOVVS tota vi suspecta reculari non potest, lib. 2. c. 1.
c. 10. p. 344

Synodus generalis à Summo Pontifice, eiusve auctoritate,
tantum indietur, lib. 2. c. 24. c. 4. n. 4. p. 557

Synodus Diocesana inter se debent omnes, qui animarum
curam habent, lib. 1. c. 23. c. 9. n. 4. p. 286

Synodus Diocesanam qualiter, & quando teneatur Epi-
scopus congregare, remissive lib. 1. c. 31. c. 16. n. 4. p. 276

T

TABELLÆ vocis, & alia huiusmodi in signum gra-
tiae receptæ an possint in loco, ubi corpus defuncti se-
pultum est, affigi, ostenditur lib. 3. c. 45. c. 1. n. 6. p. 1088

TABELLIONATVS officium exercere non potest cleti-
cus in Sacris Ordinibus constitutus, lib. 3. c. 50. c. 5. n. 22

Tabelhonatus officium exercere possunt clerici in Cura,
Romana, ibid. n. 3

TABELLIONES, & notarii vim duorum testium obti-
nere dicuntur, lib. 2. c. 12. c. 10. n. 8. p. 330

TABERNAS intrare non licet clericis, nisi sit in itinere,
scilicet peregrinatione, lib. 3. c. 1. c. 15. n. 4. p. 700

TACENS continere videtur, quando viâ tacurnitatem
interrogat aliquis acus positus ex parte taceris, lib. 3.
c. 13. c. 18. n. 3. p. 245

TACITVRNITAS non præiudicat, ubi quis contradi-
ctionem expreitis verbis non potest actum impedire,
lib. 2. c. 23. c. 5. n. 5. p. 246

TALLIONES pœna quæ, remissive lib. 3. c. 1. c. 16. n. 3.
pag. 150

Tallionis pœna an hodie habeat locum, remissive lib. 3.
c. 14. c. 5. n. 2. p. 359

TAXATIO non cadit in is, quæ tantum per liberalem
donationem confertur possunt, lib. 5. c. 3. cap. 30. n. 4.
pag. 172

TEMPVS patrono præstitum ad præsentandum, non currit
ignorantibus, lib. 3. c. 60. n. 1. p. 143

Tempus sex mensium datum ad considerandum est à tempo-
re licentiae vacationis numerandum, lib. 1. c. 10. c. 3. o. 3.
pag. 161

Tempus ad consecrandum Episcopum est trimesse à oia-
ticia consecrationis, lib. 1. c. 6. c. 7. n. 27. p. 66

Tempore transacto intra quod causa debeat terminari per
arbitrium, non erit locus prorogationi compromissi iam
extincti, lib. 1. c. 29. c. 38. n. 9. p. 253

Tempus primum includitur, ac computatur in termino,
lib. 2. c. 19. c. 4. n. 5. p. 403

Tempus ad producenda instrumenta currit à die notitiz,
lib. 2. c. 25. c. 4. n. 20. p. 587

Tempus prosequendi appellationis partes prorogare non
possunt, lib. 2. c. 28. c. 5. n. 15. p. 626

Tempus computatio ab Era Cæsaris olim fiebat, lib. 1. c. 19.
c. 1. n. 19. p. 486

Tempus recitandi divinum Officium incipit à mediâ nocte
— & antecessoris diei, & perseverat vsque ad mediâ nocte

sequenti diei inclusivè, lib. 3. c. 41. c. 1. n. 3. p. 1060

Temporis diuturnitas quando peccatum augeat, ostenditur
lib. 5. c. 3. c. 8. n. 6. p. 161

Tempus datum ad appellandum non incipit currere nisi à
die, quando habetur notitia, lib. 2. c. 27. c. 15. n. 5. p. 612. nec
etiam currit pendente causa super nullitate sententiarum
super attentatis, ibid. o. 6.

TENOR totus privilegii Papæ innovare debet, vt dictu-
tur confirmatio ex certa scientia, lib. 2. c. 30. c. 4. n. 14.
pag. 686

TEMPLARII quando intercepti, ostenditur lib. 5. c. 33.
c. 3. n. 4. p. 341

Templariorum religio quando, & ob quæ extincta fuerit,
ostenditur ibid. n. 7. p. 342

Templarii verè sunt R. uigilant, ibid. n. 8

TERMINVS quando statuitur ab actu, non vero à die,
actus, computatur tempus de momento ad momentum,
lib. 2. c. 27. c. 5. n. 2. p. 611. & lib. 4. c. 4. c. 4. n. 4. p. 7

Terminus in citatione congruus apponendus est, lib. 2. c. 14.
c. 6. n. 6. p. 444

Terminus agrorum mutantes, vel euellentes quam pœnâ
incurrit, remissive lib. 2. c. 19. c. 3. n. 11. p. 405

Termini probatorij licet sine arbitrio, coarctari, restringi,
ac prorogari à Iudice possunt, lib. 2. c. 8. cap. 1. n. 4.
pag. 397

TERTIARI cuiuslibet Religionis connumerantur inter
personas Ecclesiasticas, lib. 1. c. 6. c. 8. n. 3. p. 97

Tertiari gaudent privilegio sui, præcipue si iurant in com-
mune, ibid. n. 4

TERTIVS in iudicio possessorio potest intervenire ad eū
effectum ut sibi, & non spolatio rei restituitur, de do-
minio suo docendo, lib. 2. c. 10. c. 38. n. 3. p. 519. & c. 28.
c. 17. n. 7. p. 614

Tertius intervenire potest etiam ad impediendam execu-
tionem trium sententiarum consensum, lib. 2. c. 28.
cap. 17. n. 6. p. 614

Tertius quando semel situm agitur, & acquiescit do-
nec sententia esset lata, contra eum hoc casu executio cõ-
petit, ibid. n. 8

Tertius ex sua spontanea voluntate absque alia citatione
speciali, vel generali comparsens dicitur actor, ibidem.
n. 9

Tertio qui vult de integro experiri præiudicium fit cum
possessio transferretur to alium, qui obtinuit, ibidem.
n. 11

TESTAMENTVM ob dictum vnus testis instrumenta-
rij vacillare dicitur, lib. 1. c. 22. c. 10. n. 10. p. 540

Testamentum vique ad mortem mutari, vel reuocari po-
test, lib. 3. c. 4. c. 6. n. 5. p. 1066

Testamentum clerici non subiicit querelæ inofficiosæ, vel
nullitatis ex causa pextestamentis, lib. 3. c. 26. cap. 9. n. 3.
pag. 895

Testamentum cum duobus, vel tribus testibus sine proprio
parochio, est nullum, lib. 3. c. 26. c. 10. n. 6. p. 896

Testamentum ad pias causas an alienum arbitrium confertur
potest, lib. 3. c. 26. c. 13. n. 2. p. 898

Testamentum novu, & signis conditum valet ad pias cau-
sas, ibid. n. 4

Testamentum ad pias causas ratione incertitudinis non vi-
tiantur, ibid. n. 5

Testamentum clericis, vel pceptis causa facti publicatio coram
Iudice Ecclesiastico est facienda, lib. 3. c. 26. cap. 6. n. 7.
pag. 892

Testamentum laici publicatio, in quo clericus est heres inli-
quus, an fit facienda coram Iudice Ecclesiastico, remissive
ibid. n. 9

Testamentum hæretici, & quilibet alia dispositio etiam ad
pias causas, est nulla, lib. 3. c. 7. c. 11. n. 20. p. 215

Testari possunt beneficiarii ex consuetudine de acquisitis
ex beneficio, lib. 3. c. 26. c. 7. n. 6. p. 893

Testari licet potest clericis de iis, quæ acquirunt ex indu-
lta, vel doctus sua, lib. 3. c. 26. c. 12. n. 9. p. 897

Testa-

Index rerum, & verborum

Testator non potest hæreticus fidei post, sine ante sententiam
eriminis, etiam inter filios orthodoxos, lib. 1. c. 7. cap. 13.
n. 30. pag. 215

TESTATOR si substituerit aliquem de sua familia, adiiciens
velle et bona perpetuo in familia conservari, tunc mona-
sterium non habetur loco filij, seu hæredis, lib. 1. c. 19. e. 2.
n. 5. pag. 471

Testator si instituit filium in Sacris iam constitutum, aut
prosecutum, & ei decedens absque liberis substituit tercio,
non succedit Ecclesia, vel Monasterium loco filij, ibidem
n. 12. pag. 472

Testator potest remittere cautionem de præstandis legatis,
& fideicommissis hæredi, lib. 3. a. 1. c. 6. n. 3. pag. 863

Testator quando rem pro certo pretio vendi iussit, non po-
test ob læsionem ultra dimidiam venditio rescindi, lib. 1.
c. 17. e. 3. n. 32. pag. 816

TESTES deponentes aliquem vi vel metu cõgnasse bene-
fictum, præferuntur aliis deponentibus illum sponte
testificasse, lib. 1. c. 9. e. 5. n. 11. pag. 133

Testi varie, & sibi ipsi contrariò non est fides adhibenda,
lib. 1. c. 13. e. 5. nu. 4. pag. 170

Testes antiquiores maxime sunt præferendi, lib. 1. c. 13. e. 10.
n. 6. pag. 136

Testes domestici, ubi adeo difficultas probationis, plene
probant, ibid. n. 7

Testis repellitur qui habet consimilem causam, lib. 1. c. 29.
c. 35. n. 5. pag. 151 & lib. 2. c. 18. n. 3. pag. 357 & lib. 5.
c. 1. c. 10. n. 4. pag. 145

Testes in figura iurisci, & viva voce non in scriptis testi-
monium perhibere tenentur, & cogi possunt, lib. 1. c. 31.
c. 6. n. 3. p. 267. per scripturam enim testificari non possunt,
lib. 1. c. 43. n. 22. pag. 330

Testes si extra patriam vocentur pro testimonio ferendo illis
solui debet expensis producentis antequam de domo pe-
deni moveant, ibid. n. 3

Testes regulariter examinari non possunt ante litem conte-
statam, lib. 1. c. 6. e. 5. n. 3. pag. 389. nisi si ad eorum petente
eorum morte timeatur, ibid. n. 4

Testes valedictuarij, & diu absentis casu, quo ante litem
constatam examinari possunt, personaliter citari debet
pars adversa, contra quam examinantur, nisi periret, vel
occultaretur veritas, ibid. nu. 10. pag. 350

Testis iuramentum statim super dictura absentia, ibid. nu. 6

Testes ad perpetuam rei memoriam ante litem constatatam
produci, & recipi possunt, ibid. n. 3. pag. 391 & lib. 2. c. 10.
c. 41. n. 2. pag. 517

Testes in diebus festatis recipi non possunt, lib. 2. c. 9. ep. 1.
n. 8. pag. 401

Testes parie non citata recipi possunt circa idoneitatem per-
sonæ, cui de beneficio provideri mandatur, lib. 1. c. 12. c. 1.
n. 16. pag. 416

Testes prout non citata recipiuntur contra potentes in causis
hæreticis, ibid. nu. 17

Testium publicatio facta in possessione non impedit gno-
minus alij recipiantur in petitorio, etiam super eisdem
articulis, vel directò contrariis, lib. 1. c. 12. c. 2. nu. 5. p. 417

Testis fidei iuramentum examinatus facit præsumptionem,
lib. 2. c. 1. e. 7. n. 2. pag. 445

Testis omni exceptione maior dicitur ille, qui nulla legitima
exceptione repelli potest, lib. 1. c. 19. c. 2. nu. 8. pag. 461

Testes quando exanimantur ad perpetuam rei memoriam, non
desert iuramentum in supplementum probationis, lib. 2. p. 463

Testes deponentes pro causa præsumptionem, lib. 2. c. 39. c. 3.
n. 7. pag. 464

Testes in causa propria an, & quando recipi possint, remif-
sive lib. 2. c. 19. e. 5. n. 5. pag. 468

Testes præferuntur instrumentis, in antiquis vero instru-
menta testibus, ibid. n. 7

Testes duo in instrumentis publicis sufficiunt, lib. 2. c. 19. e. 7.
n. 8. pag. 470 & c. 22. c. 1. n. 2. pag. 533

Testis dubium, seu obscurum depositionem non interpretatur
produces ad sui intentionem, lib. 2. c. 19. e. 8. n. 19. pag. 473

Testis ambiguum verbum contra producentem interpreta-
tur, lib. 2. n. 3

Testes sibi iniuriam contrarij nihil probant, lib. 2. c. 19. e. 9.
n. 4. pag. 474

Testes quando dicantur sibi iniuriam contrarij, ostenditur
ibid. n. 5. & 6.

Testium probatio, vel instrumentorij, hoc pta post terminu
eidem probationi præsumum non valet ipso iure, ibid. n. 7

Testes non admittuntur ad reprobandos illos, qui alios inter
tertio reprobandunt, ibid. n. 9

Testis corruptus promissione, pecunia, vel alia re non pro-
bat, lib. 2. c. 20. c. 1. n. 2. pag. 487

Testimonium dicere debet ieiunus, ibid. n. 3

Testis idoneus non potest esse ebrius, ibid. nu. 4

Testes inhabiles recipiuntur quando ex facti seu negotij na-
tura alij testes haberi non possunt, lib. 2. c. 20. c. 3. n. 5. p. 489

Testes duo sufficiunt ad perfectam probationem inducen-
dam, lib. 2. c. 20. c. 4. n. 3. pag. 490

Testi publico vi plena fides adhibetur an à statuto, vel à
Principe fieri possit, ostenditur ibid. n. 3

Testes deponentes de auditu auditorum suorum Maiorum in
antiquis probant, lib. 2. c. 20. e. 5. n. 5. pag. 494

Testes de credulitate non probant, nec præsumptionem faci-
unt, ibid. n. 6

Testes de credulitate probant in causis in quibus probant
testes de auditu, ibid. n. 7. & in his, quæ directò probari non
possunt, vel sunt difficilis probationis, ibid. n. 14. & n. 15.
& contra producentem, n. 16. & in probando adulterio
& copula carnali, n. 17. & contra confessionem rapinæ, n. 18.
& si reddiderint sufficientem rationem dicti sui n. 19. Pro-
bant etiam innocentem Reus, n. 8. & ætatem, n. 9. & filia-
tionem, n. 10. & valorem, vel testamentum, n. 11. & in an-
tiquis, n. 18. Obtestantes medicis & similes in relationibus
spectantibus ad eorū officium de credulitate probant n. 13

Testis iuram credulitatem falsum dicens excusatur à falsis, &
peritio, lib. 2. c. 24. c. 18. n. 8. pag. 509

Testes de vniuersitate, vel Collegio admittuntur ad testifi-
candum pro sua vniuersitate lib. 2. c. 20. c. 6. n. 3. pag. 495

Testes de vniuersitate non probant pro ea in his, quæ eorū
commodum tangunt, vt singulos, ibid. nu. 6. pag. 496

Testi dicenti se falsum deposuisse de alterius mandato, vel
prece non creditur, lib. 2. c. 20. e. 9. nu. 2. pag. 497. & c. 11.
n. 5. pag. 533

Testi, qui dicit se falsum deposuisse, fides adhibenda non est,
quamvis deat in articulo mortis, lib. 2. c. 20. c. 9. n. 3. p. 497

Testis contra dictum non facit indicium contra contra-
rentem ad inquirendum, ibid. n. 5

Testis peritius indicium non facit ad formandam inquisi-
tionem, ibid. n. 6

Testes examinati, & publicati in vno iudicio faciunt fidem in
alio inter easdem personas, lib. 2. c. 20. e. 11. n. 2. p. 498.

Testium dicta sunt iuvanda, & non cavillanda, lib. 2. c. 20.
c. 16. n. 3. pag. 500.

Testes in causa appellationis super motis capitulis produci
possunt, non autem super eisdem, vel directò contrariis,
qui in prima producti sunt instantia, lib. 2. c. 20. c. 17. n. 2.
pag. 501. & n. 3

Testes de nouo reperti possunt produci in causa appella-
tionis super eisdem capitulis, vel directò contrariis, qui
in prima producti sunt instantia, ibid. n. 4

Testimonij dicere non potest, qui non habet manus, lib. 2. n. 8

Testes liberè, & non requisitis testimonium dicere debent
ad proimum liberandum, lib. 2. c. 20. c. 18. n. 2. p. 502

Testes an, & quando post publicatas attestaciones possent
iterum examinari, vel de nouo produci, remissive lib. n. 3

Testis responsum ultra interrogata, vel ultra se examinari
offerens, non probat, idem si nimis animosè deponat, vel
in testimonio se ludicem constituat, lib. 2. c. 20. e. 29. nu. 2.
pag. 509

Testes iurate debent antequam deponant, ibid. n. 3

Testium dicta in meliorem partem sunt interpretanda, lib. 2.
c. 20. c. 31. n. 3. pag. 503

Testibus

Collectan. in quinque libros Decretal.

Testibus non creditur in fauorem eius, qui contra personas eorum protestatus est, ibid. n. 7
 Testes producentes, contra eorum personas dicere non potest, ibid. n. 8
 Testes numero plures paucioribus praeferuntur, lib. 1. c. 20. c. 32. n. 11. p. 512
 Testis in parte falsus omnino, & in totum falsus reputatur, ibid. n. 12
 Testes quantum fieri potest concordari debent, ibid. n. 14
 Testes si contradicant dicto partis non probant, sed statim assertioni ipsius partis, quando tendit in eius praedictum, ibid. n. 15
 Testibus hinc inde contrariis plures numero vincunt pauciores, ibid. n. 16
 Testibus ad fauorem Rei deponentibus magis creditur quā deponentibus ad fauorem actoris, nisi actor causam fauorabilem ruerat, ibid. n. 18. & n. 19
 Testes de auditu alieno non probant, lib. 1. c. 20. c. 33. n. 1. p. 513
 Testes de auditu probant adulterii, lib. 4. p. 514. v. monem beneficiorum, n. 5. antiqua, n. 6. confinia quando sumus in antiquis, n. 7. iurpatronatus in tempore antiquo, n. 8. dominium in antiquis, n. 9. consanguinitatem, & affinitatem, n. 10. mobilitatem auctoris, n. 11. renunciationis causā n. 12. contra producentē n. 13. filiationem n. 14. Matrimonium n. 15. merum in causā matrimoniali n. 16. fraudem per heredem in hereditate commissam n. 17. possessionem n. 18. memoriam hominum stare, n. 19. iurpatronationem testium n. 21. p. 514. & an. & quando probent consanguinitatem, lib. 1. c. 20. c. 47. n. 6. p. 534. & lib. 4. c. 1. c. 7. n. 4. p. 77
 Testes domesticus probant in crimine haereticis, lib. 1. c. 20. c. 24. n. 15. p. 506. & fauore Ecclesiae in criminibus n. 14. consanguinitatem n. 15. gratiam n. 16. furorē n. 17. Eadem antiqua n. 18. parte non oppositae n. 19. & ubi alter veritas sciri non potest n. 20
 Testis unus probat contentumque partibus, lib. 1. c. 20. c. 4. n. 4. p. 490. & contra producentem, lib. 1. c. 20. c. 4. n. 5. & quando non agitur de aliquis praedictis, lib. 1. c. 6. & quando agitur de impediendo matrimonio antequam contrahatur, lib. 1. num. 9 & lib. 4. c. 1. c. 12. n. 2. p. 10. & in causis concurrentibus aliquibus praesumptionibus, lib. 1. c. 20. c. 4. n. 10. p. 490. & quando sumus in probatione actus, in quo impossibile, vel saltem difficile est habere plures testes, ibid. n. 11. confessionem poenitentialem, lib. 2. c. 20. c. 4. n. 13. p. 491. ignorantiam veritatis causae, lib. 1. c. 4. qualiter aliquis rei n. 15. innocenciam n. 16. applicationem ad sententiam n. 17. possessionem in iudicio mentionem n. 18. bonam hōem n. 19. abolitionem ab excommunicatione n. 20. malam fidem n. 21. mendaciam, vel maleficium n. 22. excommunicationem querentis ab expensis n. 23. aliquem esse baptizatum n. 24. consecrationem Ecclesiae n. 25. scientiam n. 28. beneficii valorem n. 30
 Testes singulares, licet non probent, neque probationem facienda coniungantur, lib. 1. c. 6. c. 33. n. 7. p. 119. probant tamen iunctis administraculis, lib. 2. c. 20. c. 4. n. 71. p. 493. & si sint nobiles, probant fides, & verisimilitudo deponentis, lib. 1. c. 7. item probant haereticum crimen d. c. 4. n. 33. p. 492. & tempus, quod non est de substantia negotii, ibid. n. 34. officii, statum, & qualitatē personae n. 35. originem vna, & causam vna proueniētem ex pluribus actibus n. 36. totum vnum n. 37. possessionem in genere articulare n. 38. iurisdictionem in genere n. 39. dominium n. 40. p. 493. cōsuetudinem n. 41. vīram n. 42. inhonestam vitā, vel difamationem in genere n. 43. famam n. 44. infamiam facti n. 45. furorē n. 46. clementiam n. 47. malam fidem n. 48. minas n. 49. dolum n. 50. simoniam n. 51. simulationem n. 52. consanguinitatem n. 53. etatem n. 54. electionem scripturam n. 55. praedictum modicum n. 56. filiationis possessionem n. 57. merum n. 58. haereditatem additionē n. 59. confines n. 60. sacerdotium n. 61. irregularitatem n. 62. voluntatis declarationem n. 63. habitationem n. 64. animum abiectionis n. 65. docerentiam n. 66. dōis in causa n. 67. penitentialem in foro n. 68. adulterium n. 70. voluntatem praesum-

ptam hominis n. 74. scientiam alicuius n. 75. decimarum perceptionem n. 76. p. 494
 Testes in dubio non praesumuntur singulares, ibid. n. 73
 Testium examinatio quando sunt absentes in locumque partibus alteri committi potest, lib. 1. c. 20. c. 37. n. 2. p. 517
 Testes interrogari debent non solum super contentis principaliter in articulis, sed etiam super illorum circumstantiis, ibid. n. 3
 Testes interrogari possunt de loco, & tempore, ibid. n. 4
 Testes possunt interrogari de sua creditate, ibid. n. 5
 Testium: numerus effragatus a iudice est cohibendus, ibid. num. 6
 Testes quot in qualibet causā examinari possunt de Iure communi, statutorum Viribus, Ordinationis Regis Lusitanorum, & Castellanorum, ostenditur ibid. n. 7
 Testium attestaciones licet sint inuicem, de consensu tamen partium conuallidari possunt, ib. n. 8
 Testes si impediuntur de facto deponere cōtra inquisitum, habentur pro productis contra ipsum, ibid. n. 9
 Testes nulliter recepti per Iudicem possunt, & debent iterum examinari etiam post publicationem, ibid. n. 11
 Testis solemniter iterum examinatus an sufficiat si recusat se ad primum dictum inutiliter examinatum, ostenditur ibid. n. 12
 Testis si dicat aliquid extra iudicium, & postea iuratus in iudicio contrarium respondeat, posteriori assertioni stabitur, ibid. n. 13
 Testes, qui alius non sunt idonei in subsidium reputantur idonei quando alix personae haberi non possunt, lib. 2. c. 20. c. 38. n. 7. p. 519
 Testes de Capitulo pro, & contra Capitulum admitti possunt, ibid. n. 8
 Testes iurare debent quantum dignitate praesulgeant, aliis non probant, lib. 2. c. 20. c. 39. n. 2. p. 520
 Testes etiam antiqui publicis attestacionibus possunt produci si materia antiqui capituli repetitur aliquo addito, quod subiicitur necessitati probandi, lib. 2. c. 20. c. 42. n. 3. pag. 522
 Testis, qui semel productus dicit se nescire, & tunc iterato deponit super eodem negotio, non dicitur varius, ibid. nu. 4
 Testes examinati in vno iudicio ad vnum finem non probentur in alio iudicio recepti ad alium finem, lib. 2. c. 20. c. 44. n. 3. p. 523
 Testis si dicat contrarium in secundo iudicio ei, quod dixit in primo non valet dictum eius, ibid. n. 5
 Testes alios nominare, & producere potest quis ultra iam nominatos, & examinatos ante dicta testificata, lib. 2. c. 20. c. 4. n. 4. p. 523
 Testes possunt probare affinitatem, & consanguinitatem, lib. 2. c. 20. c. 47. n. 3. p. 524
 Testes super omnibus interrogatorijs non modo ante publicationem, sed etiam post eam repetendi sunt, lib. 2. c. 20. c. 48. n. 4. p. 525
 Testis si culpa partis diminuat, & imperfecte deponat, non potest iudex ad instantiam partis post publicationem testium eundem examinare nisi contrariam partem grauando, sicut si culpa Iudicis male examinatus sit, ibid. nu. 5
 Testes non improbi in prima instantia, possunt in secunda improbari, praecipue si pars ignorauit vitia &c. lib. 2. c. 20. c. 49. n. 3. p. 525
 Testium repulsi si non recipiantur potest appellari, ibid. num. 4
 Testium repulsi sunt defensiones, ibid. n. 2
 Testium dicta coram arbitro receptorum in Ordinario iudicio non contradicunt aduerbia parte probationem inducunt, ipsam verò reproductionis tempore mortui etiam aduerfario relictae fides adhibetur, lib. 2. c. 20. c. 40. n. 4. p. 526
 Testis esse potest Religiosus interueniente superioris licentia, lib. 2. c. 20. c. 41. n. 3. p. 526

Index rerum, & verborum

Testes adhiberi possunt Religiosi in testamento, in quo eorum Monasterium hæres institutum est, vel illi legatum, ibid. num. 4.

Testis, qui non iurat, minimè creditur, ibid. n. 5.

Testes facta publicatione possunt repen. Iudicis officio ad effectum declarandi dubiam depositionem, lib. 1. c. 10. c. 43. no. 5. p. 517.

Testis perjurus à testimonio repellitur, lib. 1. c. 10. c. 24. n. 3. p. 518. etiam emendatus, ibid. n. 4.

Testis criminofus in dubio evidens præsumitur, ibid. n. 3.

Testis, qui in crimine detinetur, siue in causâ causâ, siue in criminali, repellitur, ibid. n. 5.

Testis, cui obijciuntur crimen, an possit obijcere, quod obijciens sit criminofus, remissive ibid. n. 6.

Testes à dicendo testimonio se sobriantes, gratia, odio, vel timore facere præsumuntur, lib. 1. c. 1. c. 1. n. 3. p. 519.

Testes, qui sunt habiles & idonei, compelluntur inui. dicere testimonium, ibid. n. 3.

Testes absentes qualiter compellantur ad præbendum testimonium, ostenditur lib. 1. c. 1. c. 2. n. 3. p. 519.

Testes ad testificandum compelluntur, quando veritas aliter haberi non potest, ibid. n. 3.

Testes non sunt cogendi, quando agitur de probando crimine oculum, lib. 1. c. 1. c. 3. n. 2. p. 520.

Testis, qui iuravit se non examinari, potest non obstante iuramento ad testificandum compelli, lib. 1. c. 1. c. 3. n. 2. p. 520.

Testimonium dicere non prohibetur laici contra clericum in causâ criminali, lib. 1. c. 1. c. 5. n. 3. p. 521.

Testificari de rebus Ecclesiasticis recusantur laici, per censuram Ecclesiasticam suor compellendi, quando aliter veritas sciri non potest, ibid. n. 3.

Testes esse possunt semine in causâ criminali, quando veritas aliter haberi non potest, ibid. n. 4.

Testes sunt cogendi, quando agitur de probando iniuriam personæ factam clerico, ibid. n. 5.

Testis examinatus illo casu, cuius principaliter intererat, fidem facit, lib. 1. c. 1. c. 6. n. 1. p. 522.

Testes deponens non verisimilia minime probat, lib. 1. c. 1. c. 3. c. 10. n. 1. p. 528.

Testis contra quem opponitur non debet mulctari poena ordinaria, lib. 1. c. 1. c. 4. n. 4. p. 524.

Testium publicatio an, & quando fit de substantia iudicii remissive lib. 1. c. 1. c. 12. n. 1. p. 618.

Testis illegitimus in causâ summaria repellitur, lib. 1. c. 28. c. 1. n. 3. p. 622.

Testes super notorio, & consuetudine populi recipiuntur sine iuramento, lib. 1. c. 1. c. 8. n. 5. p. 714.

Testes duo, aut tres cum patre testatoris sufficiunt in testamento de Iure Canonico, lib. 1. c. 26. c. 10. n. 1. p. 895.

Testium duorum numerus superadditur propter defectum personæ Presbyteri in testamento, ibid. n. 7. p. 896.

Testis non repellitur ob id quia coram parte dixit id, quod in iudicio dicturus erat, lib. 1. c. 1. c. 5. n. 5. p. 897.

Testis unus de visu an probet mortem, ostenditur lib. 1. c. 1. c. 19. n. 3. p. 15.

Testis fit offensus ad testificandum creditur in materia, in qua agitur de peccato curando, lib. 1. c. 1. c. 27. n. 4. p. 21.

Testes duo omni exceptione maiores ad dissolvendum matrimonium desiderantur, lib. 1. c. 1. c. 14. c. 1. n. 2. p. 74.

Testes debent esse omni exceptione maiores vbi agitur de dissolvendo Matrimonio, lib. 1. c. 1. c. 14. c. 1. n. 6. p. 74.

Testes omni exceptione maiores an sicut requiruntur in dissolutione Matrimonij, ita & in eius celebratione requirantur, remissive lib. 1. c. 1. c. 1. n. 7. p. 74.

Testes duo, qui præsentis esse debent Matrimonio contrahendo iuxta formam Conc. Trident. debeant esse omni exceptione maiores, remissive lib. 1. c. 1. c. 14. c. 1. n. 8. p. 74.

Testes omni exceptione maiores dicuntur illi, qui repelluntur possunt alique exceptione etiam debili, lib. 1. c. 1. c. 14. c. 1. n. 9. p. 74.

Testes, quod sunt omni exceptione maiores per producentem articulum, & probandum est, lib. 1. c. 1. c. 1. n. 11. p. 74.

Testes super consanguinitate deponentes debent gradus clara computatione distinguere, lib. 1. c. 1. c. 7. n. 1. p. 77.

Testes super consanguinitate deponentes tenentur efficere causam, & probabilem rationem dicti sui reddere, lib. 1. c. 1. c. 7. n. 3. p. 77.

Testis ad impediendum Matrimonium requiritur quod asserat cum iuramento se. et. scire impedimentum, lib. 1. c. 1. c. 1. n. 5. p. 10.

Testis publicè confitenti turpitudinem suam ad impediendum Matrimonium an sit fides adhibenda, ostenditur lib. 1. c. 1. c. 12. n. 6. p. 10.

Testes in causâ Matrimoniali debent esse præclaræ famæ, lib. 1. c. 1. c. 18. c. 4. n. 2. p. 115.

Testes Synodales, qui de ordine Episcopi visitant diocesim, aluntur ab Ecclesijs visitatis, lib. 1. c. 1. c. 25. n. 5. p. 157.

Testes duo fide digni, & omni exceptione maiores sufficere ad convincendum hæreticum, lib. 1. c. 1. c. 13. n. 4. p. 217.

Testis falsi crimen in eo cognoscitur, quàm detestabile sit, quia Deo, Iudici, & hominibus obnoxium est, lib. 1. c. 1. c. 1. n. 3. p. 288.

THEOLOGVS præferendus est Canonistæ in affectione Episcopatus, præcipue vbi hæretes pullulant, l. 1. c. 6. c. 7. n. 1. p. 85.

THORVM ab vxore filium occidente separari non licet, lib. 1. c. 1. c. 10. c. 2. n. 3. p. 226.

TITVLVM rei, quin possidet, oemo cogitur ostendere, lib. 1. c. 1. c. 6. c. 17. n. 3. p. 135.

Titulum sue possessionis non teneret quis probare, lib. 1. c. 1. c. 18. c. 3. n. 8. p. 207.

Titulum beneficii probare non potest superior beneficiarius compellere quoniam se constituit eius aduocatum, lib. 1. c. 1. c. 13. c. 6. n. 5. p. 427.

Titulos varios potest quis obtinere super eodè beneficio, lib. 1. c. 1. c. 13. c. 6. n. 31. p. 538.

Titulus in beneficialibus non præsumitur ex tempore, lib. 1. c. 1. c. 10. c. 7. n. 1. p. 496.

Titulus illegitimus, qui ex errore Iuris legitimus reputabatur, constituit periclitentem in mala fide, lib. 1. c. 1. c. 38. c. 11. n. 8. p. 1022.

Tituli allegatio non est necessaria in prescriptione immo-
mortalium, lib. 1. c. 1. c. 40. c. 26. n. 9. p. 490.

TOLERANTIA approbationis expressa dat ius in beneficio, lib. 1. c. 1. c. 10. c. 4. n. 3. p. 162.

TOLETANVS Archiepiscopus per privilegium speciale gaudet prærogatiuis, & priuilegijs quatuor veteri Patriarchis concessis, lib. 1. c. 1. c. 9. n. 4. p. 269.

TORQVETI possunt clerici per manus laicorum sine excommunicationis incuria, lib. 1. c. 1. c. 29. c. 24. n. 3. p. 451.

TORTVRA adest damnum irreparabile, lib. 1. c. 1. c. 28. c. 60. n. 18. p. 666.

TRADUCTIO ad domum hodie non facit transire sponsalia in Matrimonium de presenti, nisi in traditione ipsa novus consensus eorum Patrocho, & testibus exprimitur, lib. 1. c. 1. c. 11. c. 14. n. 3. p. 434.

TRACTATVS debet esse distinctus, distinctus, & clarus, vt commodius intelligi possit, lib. 1. c. 1. c. 30. n. 1. p. 50.

Tractare, & tractatus multiplex in Iure dicitur, lib. 1. c. 1. c. 19. c. 15. n. 7. p. 486.

TRAIANVS an orationibus D. Gregorij saluus factus fuerit, lib. 1. c. 1. c. 41. c. 6. n. 16. p. 1067.

TRANSACTIO facta coram Iudice delegato habet executionem paratam, lib. 1. c. 1. c. 19. c. 8. n. 3. p. 230.

Transactio in spiritualibus interuatore non potest, ibid. n. 6. & c. 13. c. 2. n. 4. p. 297.

Transactio est contractus, lib. 1. c. 1. c. 36. c. 3. n. 4. p. 197.

Transigi super re sacra, & lingtio non potest, lib. 1. c. 1. c. 36. c. 7. n. 3. p. 199.

Transactio fit de re dubia, ibid. n. 3.

Transactio super matrimonio non valet, lib. 1. c. 1. c. 36. c. 1. n. 4. p. 191.

Transactio ex causa alienationis rei litigiosa valet, dummodo tractatum facta fuerit bona fide, l. 1. c. 1. c. 39. c. 7. n. 14. p. 621.

Trans-

Collectan. in quinque libros Decretal.

Transactio de decimis futuris an, & quando valeat, remissive lib. 3. c. 3. n. 5. pag. 918
Transactio, & compromissio super decimis præteritis sine censu superioris fieri non potest, lib. 3. t. 13. c. 8. o. 4. p. 803
Transactio non soluit laudemium nisi res dimittatur, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 39. pag. 836
Transactio, quam irrequisito domino facit Emphyteuta transfertens emphyteusim in adversarium aliquo nempe dato, vel retento, facit illum cadere in communium, ibid. n. 50. pag. 837
Transactio ob lesionem ultzardimidiarum iusti pretij rescindi potest, vel in ea agi ad supplementum iusti pretij, lib. 3. t. 17. c. 3. o. 9. pag. 814
Transigere, seu compromittere super re immobili, cuius possessio est penes Ecclesiam, dimittendo non potest Prelatus, lib. 3. t. 13. c. 5. o. 13. pag. 800
TRANSLATVS de vna Ecclesia ad aliam quidam definit esse Episcopus p[ro]p[ri]us ostenditur lib. 1. t. 7. c. 1. n. 5. p. 144
Transferti de vna Ecclesia ad aliam potest quis iustus, lib. 1. t. 7. c. 1. n. 7. pag. 145
Translati de vno Ordine ad alium, ut sit Prelatus illius, debet necessario ibidem de nouo proficere, lib. 3. t. 3. c. 18. n. 16. pag. 956
Translati ad laxiorem Religionem siue iusta causa dicitur debet translati, ibid. n. 14. pag. 953
Translati legitime ad aliam Religionem non tenentur ad vota specialia in priori Religionem emissis ibid. n. 28. p. 956
Transitus de vna Religione ad aliam, ut licet sit, non temeritate, leuitate, odio, & c. fed studio perfectioris vite facienda est, lib. 3. t. 1. c. 18. n. 9. pag. 953
Transitus ex Ordine Mendicantiu ad Ord. Monachales Carthusia excepta line expressa licentia Papæ non est licitus, ibid. n. 10. pag. 955
TRANSVRSANTATIO quid sit, remissive lib. 3. t. 4. c. 6. n. 3. pag. 1005
TRECVRA est securitas præstita rebus, & personis discordia nondum finita, lib. 1. t. 34. c. 1. n. 10. ro. pag. 391
TRIBVTVM, de quo agit res. in cap. ca. patre de censibus, fuit à Ramiro Rege communi Hispanorum voto promissio Diuo Jacobo ob partem de Maurit diuinitus victoriam apud Claugium, lib. 3. t. 39. c. 18. n. 4. pag. 1045
TRENNIVM in impedimento malefici à quo tempore computetur, ostenditur lib. 4. t. 1. c. 7. n. 7. pag. 88
Triennium continuum quod dicatur, ostenditur ibid. o. 9.
TVPITER accipit qui gratus tenetur præstare, lib. 5. t. 18. c. 4. o. 6. pag. 170
TVPITVDINIS patronus censetur, qui vitium vxoris celat, lib. 5. t. 16. c. 3. o. 4. pag. 156
Turpitudinem suam allegans non est audiendus, lib. 3. tit. 8. c. 8. n. 4. pag. 778
TVPOR es, curatores, & economi, & ceteri habentes administrationem aliquam patrimonij, sine speciali mandato iuramentorum de calumnia præstant, lib. 2. c. 6. c. 3. n. 4. p. 394
TVPOR es, seu curatores contumacia in non iurando de calumnia, præiudicat pupillo, & adulto, lib. 1. t. 7. c. 7. n. 6. p. 396
TYRANNI preceptum inducit metum iustum, lib. 1. t. 28. c. 73. n. 4. pag. 676
Tyrannus si reum habeat cum aliquo muliere per vim filius iudicatus non est ipurius quoad matrem, lib. 4. t. 17. c. 6. n. 32. pag. 101

V

VAGABVNDVS an possit quocunque loco puniri, remissive lib. 1. t. 1. c. 14. n. 8. pag. 373
VALOR, & estimatio per testes de credulitate probatur, lib. 3. t. 20. c. 5. n. 11. pag. 495
Valorem rei manuit pretijum de retrouendendo, lib. 2. t. 22. c. 10. n. 7. pag. 540
VALETVDINARIJ qui sint arbitrio Iudicis eliguntur, lib. 1. t. 27. c. 8. n. 1. pag. 496
VASSALLVS domino suo titulum feudij ostendere tenetur, lib. 1. t. 6. c. 47. n. 5. pag. 135

Vassallus qui semel iurauerit fidelitatis domino suo præstitit ad repetendum idem iuramentum nequaquam est cogendus, lib. 2. t. 24. c. 14. o. 4. vbi n. 5. quid respectu successores, pag. 164
Vassallus coram domino feudij conueniendus est quamvis dñs feudij sit Ecclesiastica personæ, lib. 2. t. 1. c. 5. o. 2. p. 346
Vassallus non potest feudum alienare sine consensu domini, valet tamen alienatio quando fit ipsi domino, lib. 3. t. 10. c. 1. n. 4. pag. 855
Vassallus ob ingratitudinem amittit feudum, lib. 3. t. 24. c. 10. n. 12. pag. 881
Vassallus non potest filiz suæ feudum in dotem dare sine consensu domini, lib. 1. t. 2. c. 7. nu. 9. pag. 17. & lib. 4. t. 20. c. 6. n. 2. pag. 133
Vassalli per excommunicationem dominorum absoluntur ab obsequijs, & muneribus illis post excommunicationem præstandis, lib. 5. t. 37. c. 13. n. 3. pag. 418
Vassalli liberantur ab omni debito fidelitatis præstando si ipsi domini manifeste in hæresim labantur, lib. 5. t. 7. c. 16. n. 3. pag. 219
VBERTAS quando dicatur, ostenditur lib. 3. t. 28. cap. 3. n. 19. pag. 827
VECTIGALIA noua sine auctoritate Regum, & Principum imponi non possunt, lib. 3. t. 39. c. 9. n. 2. pag. 1041
Vehtigia per modum mtrui an casus imponere possit, remissive ibid. o. 4
VENALIS sententia nulla est, nisi sit arbitri, lib. 5. t. 34. c. 16. n. 4. pag. 464
Venalem rem qui exposuit compellitur ad eam vendendam, lib. 3. t. 17. c. 1. nu. 9. p. 813
VENATIO periculosa, & clamosa Clericis interdicitur, lib. 5. t. 24. c. 1. n. 2. pag. 302
Venatio in dubio præsumitur facta causa recreationis, ib. 3
Venationem prohibam exerceas clericus quam potnam incurrat, ostenditur ibid. o. 6
Venationis triplex species, ibid. o. 9. pag. 303
Venationes, & sythaticæ fatigationes cum canibus, & accipitris omnibus Religiosis interdicitur, lib. 5. t. 24. c. 2. n. 2. p. 303
VENDERE non licet materia vi illa iudici vranur ad cultum Iudaicum, lib. 5. t. 6. c. 5. n. 4. pag. 187
Vendens rem suam in ludo non tenetur de euctione, lib. 3. t. 1. c. 15. o. 17. pag. 707
Vendentes iustitiam, vel bonum litis euentum quam potnam incurrant, ostenditur lib. 5. t. 34. c. 16. o. 3. pag. 404
VENDITIO creditio maiori pretio fieri potest quam ea, quæ agitur præsentem pecunia, lib. 5. t. 19. c. 6. n. 3. pag. 277
Venditio conditionalis irrequisito domino fieri potest si non dum processum sit ad traditionem, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 65. pag. 839
Venditio emphyteutis cum pacto legis commissoria, vel adichronis in diem fieri potest irrequisito domino, ibid. num. 66
Veditio emphyteutis, quæ rescinditur remedio legis 1. C. de rescind. vend. fieri potest irrequisito domino, ibid. n. 67
Venditio facta cum pacto de retro ob lesionem vitæ dimidiarum rescindere non potest, lib. 3. t. 17. c. 3. n. 1. p. 816
Venditio facta sub alta, quando ob lesionem vitæ dimidiarum rescindi non possit, ostenditur ibid. n. 27. p. 816
Venditio cum pacto de retro soluit laudemium, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 24. p. 836
Venditio fructibus realis soluit laudemium, ibid. o. 28. pag. 836
Vendita res iustu testatoris soluit laudemium, ibid. n. 29
Venditio nulla non soluit laudemium, ibid. n. 31
Venditio conditionalis non soluit laudemium, ibid. n. 33
Venditio nulla emphyteutis irrequisito domino non facit emphyteutam cadere in commissum, ibid. n. 64. p. 839
Venditio donorum intellectus, & voluntas, est simoniacalato modo, lib. 1. t. 5. c. 1. n. 3. p. 184
VENDITOR vii tenetur tradere possessionem emptori liberat ab huiusmodi raditione si e constituit possidere eius nomine, lib. 1. t. 22. c. 10. 7. p. 139

1011 Ven.

Index rerum, & verborum

Venditionis contemplatione quod factum est, pars pretij est, ibid. num. 6
 Venditor tenetur emptorem defendere coram Iudice, quo emptor convectus est, lib. 3. t. 17. c. 7. n. 15. p. 822. & quid si sit clericus, remissio ibid. n. 16
 Venditor vbi laurat, & impedit necesse denunciat, tenetur de euctione absque alia denunciatione, ibid. n. 18
 Venditor quando recusat tectipere pretij rei vendit quid faciendum, ostenditur lib. 5. t. 3. c. 36. n. 6. p. 175
V E N E T O R V M senescimus Respublica ab Imperio exempta est, lib. 4. t. 17. c. 12. n. 27. p. 110
V E N I S S E non videtur, qui statim abiit, lib. 1. t. 1. cap. 1. n. 7. pag. 112
V E R B V M (concedi) inducit dominij translationem, lib. 3. t. 14. c. 7. n. 3. p. 878
 Verbum (tenco) si precedat negatio vniuersalis latam sententiam continet, lib. 2. t. 38. c. 34. n. 3. p. 641
 Verbum (treat) importat ipso iure, lib. 1. t. 48. c. 44. num. 5. pag. 649
 Verbum (debet) importat necessitatem, lib. 2. t. 28. c. 14. n. 3. p. 637. & c. 57. n. 8. p. 661
 Verba (credimus non tenere) importat ipso iure, lib. 1. t. 28. c. 7. n. 7. pag. 628
 Verba (sub interminatione anathematis) non sunt late sententia, sed terenda, lib. 3. t. 26. c. 10. n. 9. p. 896
 Verba enuntiata in pluribus instrumentis antiquissimis inter alios scripta, in quibus enunciantur aliquem locum esse de iurisdictione, vel diocesani districtu, plenè probant non solum consensum, sed etiam dominium, & possessionem rerum particularium, lib. 3. t. 35. c. 19. n. 8. p. 1047
 Verba enuntiata si proferantur in re minima plenè probant, ibid. n. 9
 Verba legis, & dispositionum semper debent aliquod operari, non prociui, n. 33. pag. 5. & debent ita intelligi ne inde falsa latantur, & minus congrua reuolunt, lib. 1. t. 3. c. 11. n. 3. pag. 41
 Verba (per pretextu) significant etiam veram causam, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 17. p. 135
 Verbum futuri temporis, vbi apponitur in dispositione, quæ inducit formam, illius omniun reddat actui nullum, lib. 1. t. 3. c. 22. n. 9. p. 54
 Verba si sunt ambigua magis debent censi principaliter relata ad personam, quam ad datentem, vbi privilegium potius dicatur personale, quam reale, lib. 1. t. 3. cap. 39. num. 2. p. 67
 Verbum idem, eodem loco diuersis respectibus diuersimodè accipitur, lib. 1. t. 4. c. 8. n. 19. p. 127
 Verba cum effectu sunt intelligenda, lib. 1. t. 6. c. 10. n. 31. pag. 106
 Verba narrativa in dispositionibus legilibus super contingentiam facti non inducunt dispositionem, nec plenam probationem efficiunt, si oon proferantur principaliter propter se, lib. 1. t. 6. c. 29. n. 9. p. 117
 Verba (aliter electio facta non valeat) habent vim decreti irritantis, lib. 1. t. 6. c. 41. n. 30. p. 131
 Verba (non valeant) denotant latam sententiam, ibidem num. 32. p. 132
 Verbum (priuentur) non significat priuationem ipso iure, sed per sententiam, ibid. n. 34. p. 132
 Verba (electionis commodò carcant) denotant latam sententiam à iure, lib. 1. t. 6. c. 43. n. 3. p. 133
 Verbum (fiat) non importat pœnam ipso iure, cum sit futuri temporis, ibid. n. 4. pag. 133
 Verba sunt accipienda in propria significatione, lib. 1. t. 14. c. 4. n. 3. pag. 176. & lib. 4. t. 1. c. 7. n. 10. pag. 6
 Verba (quod ex inde visum fuerit arbitrium boni viri importat) non autem liberam voluntatem, lib. 1. t. 10. c. 3. n. 3. p. 203
 Verbum simpliciter positum generaliter intelligitur, lib. 1. t. 29. c. 5. n. 3. pag. 209
 Verba (in tua diocesi, & de tua diocesi) in qua differant, ostenditur lib. 1. t. 31. c. 19. n. 3. pag. 277

Verbum nullum in re scriptis debet esse otiosum, lib. 1. t. 3. c. 6. n. 10. p. 284
 Verbum (afficiant,) ferendam sententiam significat, lib. 1. t. 42. c. 3. n. 6. p. 151
 Verbum (potest) importat facultatem, & liberam voluntatem, lib. 1. t. 1. c. 4. n. 9. p. 345
 Verbis subtiliter non est dialecanandum, lib. 2. t. 1. c. 4. n. 3. pag. 147
 Verbum (Ordo) generaliter prolatum comprehendit etiam Primam Tonuram, lib. 1. t. 1. c. 10. n. 1. p. 111
 Verbum (fir) an inducat canonem late sententia, lib. 3. t. 2. c. 3. n. 9. p. 362
 Verbum (amirant) non inducit ipso iure, lib. 2. t. 3. c. 12. n. 11. p. 371
 Verbum (respondere) duo significat, litigare scilicet, & solvere, lib. 2. t. 1. c. 17. n. 7. p. 372
 Verba (ad sexcentum duraturum) inducunt obligationem annuam ipso sexcentio durant. lib. 1. t. 13. c. 19. n. 8. p. 419
 Verbum (duraturum) inducit perseverantiam actus, ibid. n. 11. p. 439
 Verbum (irritum) quid significet, ostenditur lib. 1. t. 5. p. 440
 Verba (Apostolica auctoritate infensas) intelliguntur ipso iure, lib. 2. t. 1. c. 3. n. 4. p. 530
 Verbum (pernitere) omnem causam, & ritulum, siue singulari, siue vniuersali successu omni comprehendit, lib. 2. t. 22. c. 6. n. 27. p. 557
 Verba (ceterè volumus) importat ipso iure, lib. 2. t. 22. c. 7. num. 4. p. 538
 Verba iniuriola dices præsumit dixisse animo iniuriandi, lib. 2. t. 23. c. 1. n. 3. p. 543
 Verbum (intelligitur) denotat impropietatem, lib. 2. t. 22. c. 3. n. 4. p. 545
 Verba (perpetuo excludantur) denotant priuationem ipso iure, lib. 10. t. 24. c. 1. n. 3. p. 561
 Verba (omniino dimittere) denotant ipso iure, lib. 2. t. 24. c. 15. n. 14. p. 574
 Verba accipienda sunt cum affectu, lib. 3. t. 4. c. 4. n. 1. p. 714
 Verba (ipso iure) pœnam irrogant absque aliqua priuationis sententia, lib. 3. t. 5. c. 30. n. 9. p. 759
 Verbum (speciat) non solum possessionem, sed etiam dominium significat, lib. 3. t. 7. c. 6. n. 1. p. 770
 Verbum (in iustitia) quid significet, ostenditur, lib. 3. t. 8. c. 4. n. 4. p. 774
 Verbum (ceterè decernimus) totalem denotat priuationem, & latam sententiam, lib. 3. t. 9. c. 4. n. 3. p. 788
 Verbum (redire) indicat ipso iure, lib. 3. t. 10. c. 3. n. 7. p. 856
 Verbum (libere) importat idem, quod sine alicuius impedimento, & contradictione, ibid. n. 8
 Verbum (lego) adiectum vniuersitati bonorum importat hæredis institutionem, quando vero adiectum est ceteræ quantitas, vel summa intelligitur legatam, lib. 3. t. 10. c. 18. n. 3. p. 903
 Verba (excommunicationi subiacent) an importent sententiam latam, vel ferendam, remittit lib. 3. t. 10. c. 5. n. 7
 Verbum (licet) arbitrium boni viri aliquoties videtur importare, lib. 3. t. 14. c. 7. n. 4. p. 991
 Verbum (fructus) quando proferitur a lege semper intelligitur deductis expensis, lib. 3. t. 10. c. 28. n. 4. p. 932
 Verba secundum communem vium loquendi sunt intelligenda, lib. 4. t. 1. c. 7. n. 6. pag. 6
 Verbum communis sensus, qualitas, & conditio personarum attendenda est, lib. 4. t. 1. c. 7. n. 5. pag. 6
 Verbum tenet semper attendendus est, lib. 4. t. 1. cap. 7. n. 11. pag. 6
 Verba secundum similitudinem sunt intelligenda, quando de mente non constat, lib. 4. t. 1. c. 7. n. 11. pag. 6
 Verba futuri temporis nulla addita particula faciente significari de presenti importent sponsalia non Matrimonialia, vbi tener probabilius opinio, lib. 4. t. 1. c. 9. n. 2. pag. 7
 Verba necessaria non sunt in Matrimonio contrahendo, sed sunt in quibuslibet signa consensum exprimentia, lib. 4. t. 1. c. 3. n. 3. pag. 118. & c. 25. n. 2. pag. 119

Verba

Collectan. in quinque libros Decretal.

Verba, (ego accipio te in meam) an sint de essentia Sacramenti matrimonij, lib. 4. c. 3. n. 4. p. 38
 Verba in matrimonio sunt saltem de necessitate precepti, lib. 4. c. 4. n. 4. p. 38
 Verba (circa duodecim) quomodo intelligenda sint, lib. 4. c. 2. c. 6. n. 5. p. 28
 Verbo, quod quis non expresse, mente non videtur cogitare, lib. 4. c. 1. c. 26. n. 4. p. 20
 Verbum (suspendatur) importat sententiam ferendam, lib. 3. c. 3. c. 3. n. 17 p. 37
 Verba (quod maritus non conveniat ultra quam facere) possit, quid significet, ostenditur l. 4. c. 20. c. 1. n. 9. p. 138
 Verbum (confluent) in quibus probationibus verificetur, ostenditur lib. 5. t. 1. c. 1. n. 3. p. 147
 Verbum (subiacet) non est lata sententia, lib. 5. t. 20. c. 4. n. 3. p. 390
 Verbum presentis temporis imperativi modi quando ad iudicem dirigitur, importat sententiam ferendam, ibid. 4
 Verba (ex tunc velut hactenus &c.) sunt lata sententia, lib. 5. t. 7. c. 1. n. 16. p. 214
 Verba (reus erit) non sunt lata sententia, lib. 5. t. 16. c. 3. n. 3. p. 356
 Verbum (spoliare) significat, & declarat latam iam effectam sententiam, lib. 1. t. 17. c. 6. n. 3. p. 310
 Verba (sub interminatione anathematis) sententiam ferendam continent, lib. 5. t. 30. c. 1. n. 3. p. 320
 Verba in dubio an semper videantur iuxta ad tempus precepta, ostenditur lib. 5. t. 33. c. 22. n. 19. p. 383
 Verbum (genus) in Concilio Tridentino, de reform. cap. 7. proprie significat idem, quod legitimum, vel liber, lib. 5. t. 34. c. 9. n. 3. p. 401
 Verba (excommunicatio nunciatur) importat excommunicationem latam, lib. 5. t. 39. c. 33. n. 5. p. 451
 Verba sunt intelligenda non secundum quod sonant, sed secundum mentem proferentis, l. 1. t. 40. c. 6. n. 2. p. 480
 Verba debent legere intentioni, non utentis verbum, ibid. 3
 Verba pendenda à mente, non autem mens à verbis, ibid. 4
 Verborum a proprietate non recedunt ubi quædam mente dubitatur, ibid. c. 2. n. 3. p. 480
 Verba in potiori significati sunt accipienda, ibid. 4
 Verbum (negotari, & negotiorum agentibus est verbum mercari, & mercatoribus, lib. 5. t. 40. c. 10. n. 4. p. 481
 VERISIMILE quod non est præsumtum falsum, lib. 5. t. 23. c. 10. n. 3. p. 348
 VERISIMILITUDO est cognata natura, ibid. 5
 VERITAS est præterita opinio, lib. 5. t. 23. c. 4. n. 4. p. 308
 Veritas est bala, atque fundamentum iustitiae, res solidissima, & mirus inexpugnabilis, sequitur examinari magis elucet, lib. 5. t. 24. c. 12. n. 3. p. 364
 Veritas quæ occultat peccatum committit mortale, lib. 5. t. 25. c. 1. n. 4. p. 359
 Veritas non requirit verborum profanitatem, lib. 5. t. 1. c. 1. n. 6. p. 8. de lib. 2. c. 14. n. 3. p. 564
 Veritas vni aliter haberi non potest, dum scilicet probant, l. 3. t. 10. c. 34. n. 30. p. 500
 VEXATIONEM redimere pecunia an quis possit, ut absolutionem obsequat ab excommunicatione, ostenditur lib. 5. t. 3. c. 14. n. 3. p. 169
 VICARIA PBAPE VAQUE datur in titulum, est verum beneficium Ecclesiasticum, lib. 5. t. 30. c. 17. n. 3. p. 57
 Vicarius perpetuus in beneficio curio obsequens si consecratur secundum, vel aliud beneficium habens curam annuam ipso iure vacat, perinde ac de promotione secundum, lib. 5. t. 18. c. 1. n. 3. p. 221
 Vicarius perpetuus iuxta benedictum, ibid. n. 3
 Vicarius perpetuus sunt potius incommunicabiles, lib. 5. t. 28. c. 2. n. 3. p. 221
 VICARIUS Episcopi de causa matrimonij cognoscere potest, lib. 4. t. 12. c. 9. n. 4. p. 66. de c. 1. c. 1. n. 10. p. 81
 Vicarius recipere debet salarium de Camera Episcopi, lib. 5. t. 4. c. 1. n. 5. p. 181
 Vicarius, qui de iurisdictione Episcopi potest facere illam Vic-

carium, privari debet officio vicariatus, lib. 5. t. 4. cap. 2. n. 2. p. 181
 Vicarius generalis Episcopi non potest beneficia vni in speciali mandato, etiam si data sit facultas conferendi cum clausula generali, lib. 5. t. 3. c. 1. n. 8. n. 4. p. 36
 Vicarius Episcopi, cui facultas conferendi beneficia data est, potest etiam beneficiis curata, & dignitates conferre, l. 1. t. 40. c. 31. n. 3. p. 492
 Vicarius Episcopi non potest prebendam constituere, lib. 5. t. 3. c. 2. n. 3. p. 167
 Vicarij instituendi ab Episcopo in parochialibus Ecclesijs an debeant esse in Sacerdotij Ordine constituti, ostenditur lib. 5. t. 3. c. 3. n. 27. p. 346
 Vicarius generalis non potest sine speciali facultate auctoritatem præstare donationi iurisdictionis, lib. 3. t. 38. c. 8. n. 7. p. 1020
 Vicarius Episcopi non dicitur Vicarius perpetuus, lib. 5. t. 3. c. 27. n. 6. p. 57
 Vicarius si conferat beneficium indigno non est Episcopus conferendi potestatem privatus, lib. 1. t. 6. c. 7. n. 35. p. 97
 Vicarij Episcopi non potest creati monachis illegitimis, etiam de consensu sui superioris, lib. 1. t. 17. c. 1. n. 6. p. 188
 Vicarius temporalis titulum habere non censetur, lib. 1. t. 17. c. 8. n. 11. p. 191
 Vicarius Papæ in Vrbe quam iurisdictionem habeat, ostenditur lib. 1. t. 18. c. 5. n. 3. p. 222
 Vicarius Papæ mortuo Papam non expirat, ibid. n. 3
 Vicarius Episcopi non potest facere, seu substituire alium Vicarium, nisi specialis Episcopi accedat licentia, lib. 1. t. 18. c. 4. n. 3. p. 222
 Vicarius Episcopi quantum sit temporalis, vicariatus tamen dignitas est perpetua, lib. 1. t. 18. c. 6. n. 18. p. 226
 Vicario Episcopi causa delegata verum transire in successorem, ostenditur lib. 1. t. 39. c. 14. n. 7. p. 335
 Vicario Episcopi causa delegata intelligitur delegata vicario principali ex pluribus in solidum constitutus, ibid. 9
 Vicarij duo ubi quæ sunt principales, nec constat de quo Papa senserit, neuter illorum erit delegatus, ibid. n. 10. p. 335
 Vicarius Episcopi dicitur in dignitate constitutus, lib. 1. t. 19. c. 18. n. 4. p. 337
 Vicarius Episcopi vigore generalis commissionis non potest auctoritate exipij ex originali desumptum, ut eandem vim, & auctoritatem originali habeat, l. 1. t. 23. c. 16. n. 3. p. 543
 Vicarij generales Episcoporum an ex vi Vicariatus possint instituere præbendam à patronis, ostenditur lib. 5. t. 10. c. 3. n. 3. p. 768
 Vicarium generalem in spiritualibus, & temporalibus conferre potest Capitulum sede vacante, l. 3. t. 9. c. 2. n. 19. p. 784
 Vicarius generalis Episcopi, auctoritas Clericus ex demandata Episcopi facultate potest indulgentias concedere, lib. 5. t. 38. c. 14. n. 4. p. 433
 Vicarius perpetuus non potest remunerari, etiam si principalis Rector moriatur, lib. 1. t. 28. c. 3. n. 3. p. 222
 Vicarius non potest alium vicarium ponere, ibid. n. 4
 Vicarius perpetuus dicitur habere beneficium curatum, l. 1. t. 18. c. 6. n. 2. p. 223
 Vicarius Ecclesiæ curatæ debet habere vigesimum quintum annuum, & intra annos 3 sacerdos fieri, ibid. n. 5
 Vicarius perpetuus habet curam animarum, ibid. n. 4
 Vicarij in parochialibus annexis quod curam à principali dependentiam non habent, ibid. n. 10. p. 225
 Vicarij colliguntur cogniti Episcopi, l. 1. t. 3. c. 14. n. 5. p. 375
 Vicario non licet diocesi vilitate obsequi specialis concessio, lib. 5. t. 3. c. 1. n. 3. p. 375
 Vicarij in parochialibus ad Religiosos pertinentibus quomodo possint ostenditur lib. 3. t. 5. c. 12. n. 4. p. 742
 Vicario dari debent alimonia ex fructibus beneficii, ibid. n. 6
 Vicarij perpetui in parochialibus vniis an quando, & quo modo deputandi sint, ostenditur l. 3. t. 5. c. 30. n. 7. p. 759
 VICINIÆ fama multum valet in probanda filiatione, lib. 4. t. 17. c. 3. n. 2. p. 96
 VICINVS agros gravi morbo non presumitur scire factum

Index rerum, & verborum

factum vicini, vel quæ publicè sunt in ciuitate, lib. 4. t. 18. c. 6. n. 4. p. 116
 Vicini loci io dubio attenditur consuetudo, lib. 4. t. 11. c. 3. n. 4. p. 64. & lib. 3. t. 39. c. 23. n. 3. p. 1049
 Vicinus vicino de damno incendiij culpa aborti an teneatur, remissuè lib. 5. t. 16. n. 4. p. 408
 Vicini bene sicut singularis est commoditas, ita & mali incommoditas omnium maxima, lib. 4. t. 33. c. 28. n. 13. p. 354
VICTUALIA in hospitij statarij conuenit ne in eis caruere forensibus vendatur quàm in mercato vendi solent, lib. 3. t. 17. c. 1. n. 6. p. 811
VICTVS victori expensas soluere teneatur, nisi pars victa sit honesta, & bonæ opinionis, lib. 3. t. 14. c. 5. n. 4. p. 443
VICTUS non condemnatur in expensis si habuit iustum causam litigandi, ibid. n. 6
 Victus etiam in criminalibus victori condemnatur in expensis, lib. 2. t. 14. c. 6. n. 11. p. 444
 Victus victori in expensis condemnandus est parte petente, lib. 5. t. 37. c. 4. n. 2. & 3. p. 411
 Victus in expensis non condemnatur si ex femiplena probatione, & obdehationem iuramenti supplicatori pari aduersa obtinuerit, ibid. n. 9. p. 412
 Victus in expensis condemnatur etiam si bonam, & iustam causam litigandi habuerit, lib. 3. t. 28. c. 26. c. 26. n. 7. p. 678
VIDVA quasi dicitur illa, viduatumque, privilegium fruatur, quæ habet vitium iniuriam, lib. 1. t. 7. c. 2. n. 11. p. 146
 Vidua diues non est amittenda inter miserabiles per sonas, nec habet privilegium trahendi ad Curiam, lib. 1. t. 29. c. 26. n. 10. p. 111
 Vidue spoliores, seu violenti reru suarum iniurias ad iudiciu trahere possunt Ecclesiasticu, lib. 2. t. 3. c. 15. n. 6. p. 374
VIM committere non dicitur, qui statim deperditam possessionem recuperat, lib. 3. t. 13. c. 12. n. 3. p. 431
 Vim vi repellere licet, ibid. n. 5
VINCULA duo magis ligant, lib. 1. t. 34. c. 1. n. 7. p. 397
VINVM ex vite est materia propria Sacramenti sanguinis Christi, lib. 1. t. 1. c. 3. n. 16. p. 61
 Vino consecrato, & substantiam si eadem vini species non solum in maiori, sed etiam in minori quantitate miscetur, nunquam tale vinum esse permixtum conuertitur in sanguinem Christi, lib. 3. t. 41. c. 6. n. 7. p. 1066
 Vino in sacrificio Misæ quando aqua miscetur, ibidem, n. 11. p. 1067
 Vinum limphatum vendentes an tanquam de falso sint puniendi, lib. 5. t. 20. n. 10. p. 387
VIOLENTIA probata per testes, res deperditam probatur per iuramentum, lib. 1. t. 40. c. 7. n. 2. p. 319
VIR, & vxor sunt vna caro, lib. 1. t. 21. c. 5. n. 3. p. 108
 Vir tenetur mulieri à se fugienti propter eius salutem, alij menta prestare in domo ubi habitauerit, quamvis maritus nullam dotem habuerit, lib. 2. t. 13. c. 13. n. 9. p. 433
 Vir, & vxor suscipientes alienum puerum in baptismum, vel Confirmationem non peccant, lib. 4. t. 10. c. 1. n. 4. p. 63
 Vir propter adulterium vxoris non potest propria auctoritate illam expellere, lib. 4. t. 19. c. 4. n. 3. p. 119
VIRGINITAS quibus probatur, remissuè lib. 2. t. 19. c. 14. n. 4. p. 483
 Virginitas quomodo probatur, remissuè lib. 5. t. 34. c. 3. n. 3. p. 399. & t. 16. c. 1. n. 4. p. 315
VIRGO an sit mulier, vel potius corrupta probatur per inspectionem obitricum, & matronarum, lib. 4. t. 15. c. 7. n. 4. p. 84
 Virginitas habuisse vxorem dicitur ille, qui prius eam deflorauit, lib. 3. t. 3. c. 2. n. 10. p. 18
 Virginem catholica cognoscens absque seductione non tenetur eam dotare, lib. 5. t. 16. c. 1. n. 2. p. 315
 Virginem corruptam an copulatur teneatur illam dotare, & in vxorem ducere, remissuè, ibid. n. 3
 Virginem vite viti, & minus honeste flagrans non punitur de stupro, lib. 1. n. 9
 Virginitatem consecrator solis diebus festis facienda est, lib. 1. t. 11. c. 1. n. 7. p. 163
VIS duplex est alia absoluta, alia conditionalis, & alia pri-

uata, & alia canularia, remissuè lib. 4. t. 1. c. 6. n. 2. & 3. p. 6
VISIONE Dei in perpetuum carceri propter vnu damnatus, sicut & propter multa, lib. 3. t. 43. c. 3. n. 11. p. 111
VISITARE quando tenetur Episcopus, remissuè lib. 1. t. 31. c. 16. n. 10. p. 276
 Visitare potest locorum Ordinarij quoties aut necessaria causauit recepta consuetudo postulauerit, lib. 1. t. 15. p. 277
 Visitare potest diocesim Capitulum Sede vacante, lib. 3. t. 9. c. 3. n. 16. p. 784
 Visitare monasteria exemptarum monialium, quæ visitat Episcopus auctoritate Apostolica, non potest Capitulum Sede vacante, lib. 3. t. 9. c. 2. n. 37. p. 725
 Visitatio prekerbi non potest, lib. 1. t. 16. c. 17. n. 3. p. 509
 Visitatio monasteriorum fieri potest bis in anno, lib. 3. t. 39. c. 21. n. 3. p. 1049
 Visitationem remissuè nemo videtur, etiam si testatus fuerit se condonare debita obsequia, siue feruicia, lib. 4. n. 4
VISITATOR potest criminosa amovere, & priuare Ecclesiam pro grauitate criminu, lib. 1. t. 3. c. 26. n. 4. p. 56
 Visitator Episcopus in eadem ciuitate, vel loco residenz debet alij à Rectore Ecclesie, etiam si facta visitatione posset recipere se in domum suam, lib. 3. t. 39. c. 24. n. 3. p. 1050
 Visitator non debet exigere procurationem ab hospitalibus, lib. 3. t. 39. c. 23. n. 4. p. 1050
VITA, & fama æquiparantur, lib. 1. t. 29. c. 41. n. 4. p. 335
 Vitæ similem qui cum alijs suscipit, similem debet sentire in legibus disciplinam, lib. 3. t. 33. c. 3. n. 5. p. 998
VNCTIONIS Extremæ proprius minister est Sacerdos, lib. 1. t. 15. c. vnica. n. 3. p. 184
 Vnctionis extremæ Sacramentum quibus conferendum, ostenditur ibid. n. 7. p. 184
 Vnctio Principis à capite ad brachium sebat, ibid. n. 9
 Vnctionis extremæ Sacramentum non est necessarium ad salutem, lib. 1. t. 36. c. 8. n. 9. p. 700
VNIQ intelligitur facta sine præsudio tertij, lib. 3. t. 36. c. 2. n. 3. p. 1005
 Vnio vbi est facta simpliciter monasterio, seu Collegio intelligitur sine latione iuris Episcopalis, & parochialis, lib. 3. t. 5. c. 31. n. 3. p. 759
 Vniendi tres modi referuntur lib. 3. t. 9. c. 1. n. 7. p. 782
 Vnioes ex causa facere potest Capitulu Sede vacante, addimodo nihil perest de iure Episcopali, lib. 1. t. 9. c. 2. n. 11. p. 784
 Vniois litteræ non dicuntur litteræ de beneficio, sed de proprietate, & re profana, lib. 1. t. 18. c. 6. n. 8. p. 344
 Vniois causi non dicitur causa beneficalis, lib. 1. n. 9
 Vnio dependenter quando facta dicitur, ibid. n. 11
 Vnio quoad spiritualia, & temporalia quado facta dicitur, ostenditur ibid. n. 12
 Vnio quando fit quoad temporalia, cura animarum remanet, Resper penes Vicariu quous sit temporalis, lib. 1. t. 14. p. 225
 Vnio beneficiorum per testes de auctoritate probari potest, lib. 3. t. 20. c. 23. n. 3. p. 514
 Vnio facta de Ecclesia alteri Ecclesie, vel monasterio effectum habuita non est nisi post mortem Reditoris, sed de ideo non requiritur eius consensus, lib. 3. t. 19. n. 3. p. 376
 Vnionem beneficiu iure facere non possunt Abbates, atq; alij Prelati Episcopo inferioribus, lib. 5. t. 23. c. 8. n. 7. p. 312
 Vnio, quæ per Episcopum fieri poterat de iure communis, in quibus casibus inuenitur, & corrigatur per Concil. Trident. ostenditur ibid. n. 12
 Vnio potest fieri solus Sum. Pöt. lib. 5. t. 1. c. 8. n. 3. p. 316
 Vnio beneficia nō potest Vicarius generalis sine speciali mandato, etiam si data sit facultas conferendi cum clausula generali, ibid. n. 4
VNIVERSITAS recusat potest, lib. 2. t. 2. c. 10. n. 4. p. 369
 Vniuersitas si accusatur potest per procuratorem se defendere, lib. 1. t. 1. c. 15. n. 6. p. 149
VNA, eadem quæ res, non debet diuerso iure censeri, lib. 5. t. 13. c. 21. n. 18. p. 130
 Vniu quomodo per se non sufficit vtrumq; copulandum debet esse verum, lib. 2. t. 13. c. 3. n. 5. p. 484
VOCATVS ad Curiam per Principē non potest ibi citari sed reuo-

Collectan. in quinque libros Decretal.

reuerſi domum priuilegiū habet, l. 1. c. 1. §. 4. n. 9. p. 400
VOCEM, & licet habere in Capitulo competit ratione
 canoniz, exercitum vero non competit nisi Subdiacono,
 lib. 1. c. 9. n. 18. pag. 21
VOLUNTAS libera in compromissis iusto arbitrio, & di-
 cretione intelligitur, lib. 1. c. 24. c. 33. n. 5. pag. 572
Voluntatis mutatio in dubio non presumitur, lib. 3. tit. 2.
 c. 9. n. 2. pag. 147
Voluntas retenta animo nihil prodest, l. 1. c. 15. c. 1. n. 5. p. 448
Voluntas factio magis, quam verbo declaratur, lib. 1. c. 6.
Voluntatem qui explet lucrati dicitur, ibid. n. 7
Voluntas declaratio per testes singulares probatur, lib. 1.
 c. 20. c. 4. n. 65. pag. 193
Voluntas presumpta hominis per testes singulares pro-
 bat, lib. 1. c. 1. c. 4. n. 76. p. 194
Voluntatem esse mutam dicenti incumbit probatio, lib. 3.
 c. 2. c. 3. n. 17. pag. 1082
Voluntas semper durare presumitur, nisi mutata probeur,
 ibid. n. 19
Voluntatis alienius quando quis submittitur intelligitur se-
 cundum arbitrium boni viri, lib. 1. c. 9. c. 13. n. 4. pag. 119
Voluntatis in vitiis non defertur iuramentum supple-
 torium, lib. 2. c. 19. c. 2. n. 3. pag. 463
VOTUM metu mortis factum irritum est ipso iure, lib. 1.
 c. 40. c. 1. n. 3. p. 115. & c. 1. n. 8. p. 116. intrinsicus vero il-
 latur obligat in Conscientia, lib. 3. c. 3. c. 19. n. 2. p. 950
Votum sollempne impliciter casuarius adest in Sacri Ordinis
 susceptione, lib. 1. c. 21. c. 6. n. 4. pag. 209
Votum de nunquam peccato non valet, l. 1. c. 10. n. 6. p. 156
Voto non bibendi vinum non contrahunt Sacetdos, qui illud
 suscipit post sanguinis assumptione, l. 3. c. 41. c. 5. n. 4. p. 1065
Votum simplex castitatis mutuo consensu à coniugibus
 emissum, est licitum, lib. 3. c. 3. c. 19. n. 2. pag. 957
Votum temporale castitatis coniugis sexagenarius manens
 in seculo non sufficit, lib. 3. c. 32. c. 2. n. 3. pag. 965
Votum Religionis inuita vxore emissum omnino est irri-
 tum, lib. 3. c. 1. c. 3. n. 4. pag. 967
Votum semel irritum amplius non assumit vires, ibid. n. 5
Votum castitatis post Matrimonium consummatum castitatem
 ab altero coniuge absque alienius licentia obligat ad non
 petendum debitum, ibid. n. 6. & c. 12. n. 4. pag. 973
Votum calorem iracundie emissum non obligat, lib. 3. c. 3. c. 32.
 c. 10. n. 2. pag. 977
Voti in commutatione quoties incertum est an ea fiat in id,
 quod Deo gratius est, auctoritas Prelati est necessaria, l. 3.
 c. 1. c. 1. n. 6. pag. 982
Vota à parentibus & tutoribus irritari possunt, quæ viti,
 potestati, & domesticæ gubernationi patris obstant,
 lib. 3. c. 34. c. 2. n. 3. pag. 982
Votorum in commutatione non est necessarium seruari vni-
 tatem, aut similitudinem, sed sufficit votum reale in per-
 sonale, & personale in reale commutari, ibid. n. 5
Voti obligationem aliquam nullum propositum quantumcu-
 que situm adimplere, nisi promissione firmetur, lib. 3.
 c. 34. c. 2. n. 3. pag. 983
Votum emittens sine intentione se obligandi voti vinculo
 non obstringitur, ibid. n. 3
Votum sollempne Religionis extinguit omnia vota antea
 emissā, si votum non exeat, sed probetur, lib. 3. c. 34. c. 4.
 n. 2. & 4. pag. 983
Voti non infringi potest commutari in melius, lib. 1. c. 9. p. 984
Voti realis obligatio potest transire in heredem extraneū,
 & voluntarium sub ratione obligatoris iustitiz, lib. 3.
 c. 34. c. 6. n. 6. pag. 986
Voto in commutando peregrinationis Hierosolymitanæ
 habenda est ratio expensarum in eundo, commorando, &
 redeundo, lib. 3. c. 34. c. 7. n. 9. pag. 991
Votum longæ peregrinationis emissum ab Episcopis inco-
 sulito Romano Pont. ante, & quando, & quomodo valeat,
 ostenditur ibid. n. 11. pag. 992
Voti peregrinationis Hierosolymitanæ commutatio hodie
 faciendi est ad instar aliorum, ibid. n. 12

Voti peregrinandi in commutatione an expensæ in peregrina-
 tione promissa consumende commutari debeant in
 elemosinas, & labor inueniens in opera personalia, ostendit
 ibid. n. 13
Voto tenetur qui se vouisse ceret scit, dubitat tamen an voto
 teneatur ratione matricis, vel finis, aut alicuius circum-
 stantie iuri occurrentis, lib. 3. c. 34. c. 7. n. 11. pag. 993
Votum viturarium non potest redimi, & commutari per
 alium, quam per Papam, lib. 3. c. 34. c. 9. n. 2. pag. 993
Votum cuncti ad subsidium Terræ Sanctæ emissum à filio
 sum an possit à patre irritum, ostenditur, ibid. n. 3
Votum cuncti in subsidium Terræ Sanctæ emittere potest
 vir remittens vxore non tamen voto contradicente viro,
 ibid. n. 8. & 9. pag. 994
Votum, ac professio valida est ea adiecta conditione, vt pro-
 priū quid ad vsum possideat, lib. 4. c. 1. c. 7. n. 13. pag. 1046
Voti simplex, & solenne non differt p se ex ipsius vno rōne,
 & natura, sed sola Ecclesiæ constitutione, 4. c. 6. n. 2. p. 1049
Votum simplex castitatis impedit Matrimonium licite initū,
 non vero simplex contractum, lib. 4. c. 6. c. 4. n. 2. pag. 1049
Votum simplex, quod post duos nouissimos annos sit in So-
 cietate Iesu, reddit emittentes inhabiles ad Matrimonium
 validè contrahendum, lib. 4. c. 17. c. 6. n. 36. pag. 104
VOVENS se datum alicui Ecclesie, vel pauperibus an-
 nuarium vnam mensuram grani, non determinando de qua
 mensura, obligatur ad minimā, lib. 1. c. 30. c. 18. n. 2. p. 1049
Vouens absolute non comedere carnes die Veneris si possit
 ea die cœnare Festum Natiuitatis Domini tenetur ea die
 à carnibus abstinere, lib. 1. c. 46. c. 3. n. 2. pag. 1093
VSVIRCVTVARIVS rerum, quæ viti non consumuntur,
 tenetur prestare cautionem de vtiendo, & fruendo arbit-
 rari boni viri, & in rebus, quæ viti consumuntur, sit ad-
 imando, & cauter de ea reddenda iuncto vtiutui, lib. 3.
 c. 21. c. 8. n. 2. pag. 863
V usufructus incertum dum cautionem non prestat an ac-
 quirat fructus, ostenditur ibid. n. 9
V usufructuarius si adeo pauper sit, vt nequeat cautionem
 prestare, an usufructum habeat, remittit ibid. n. 11
V usufructuarius liberè potest usufructum alienare incon-
 sulio domino, lib. 4. c. 1. c. 6. n. 4. pag. 113
VSVSFRVCTVS venditio non soluit landemium, lib. 3. c. 18.
 c. 4. n. 33. pag. 836
V usufructus constituit potest in fundo emphyteutico absque
 domini consensu, ibid. n. 80. pag. 840
V usufructus commoditas propter usufructuarij hæresim con-
 sistit, lib. 1. c. 7. c. 10. n. 5. pag. 207
V usufructus constituitur non potest prohiberi alienare,
 lib. 3. c. 13. c. 5. n. 14. pag. 800
VSVRARI crime est iniqui foris, lib. 2. c. 1. c. 8. n. 7. p. 366
V usufructus absque labe licet à creditore exigatur, quod il-
 lius verè interit tam ratione lucri cessantis, quam damni
 emergentis, lib. 3. c. 1. c. 17. n. 11. pag. 375
V usufructus in causa non defertur iuramentum suppletorium,
 lib. 2. c. 19. c. 3. n. 20. pag. 463
V usufructus probatur p testes singulares, l. 1. c. 20. c. 4. n. 42. p. 493
V usufructus non repetere iurans tenetur iuramentum seruari,
 potest tamen officium ludicis implorare ne ad restitu-
 tionem cogatur, lib. 2. c. 14. c. 20. n. 2. pag. 570
V usufructus indebitus solvens sciens potest causa repetere etiam
 si inauerit non tenetur, ibid. n. 5
V usufructus faciens à clericatu reijcitur, l. 1. c. 19. c. 1. n. 4. p. 271
V usufructus omni iure reprobandus, lib. 1. c. 19. c. 2. n. 2. pag. 273.
 & cap. 4. n. 2. pag. 273
V usufructus criminis nec pro redimenda vita capius inuolui
 quis potest, lib. 5. c. 19. c. 4. n. 11. pag. 274
V usufructus dominum non transiit in usufructum, lib. 5. c. 19.
 c. 5. n. 1. pag. 276
V usufructus non est, quod accipitur causa interesse, lib. 5. c. 19. c. 8.
 n. 6. pag. 278
V usufructus regulariter committitur in contractum mutui, ibid. n. 8
V usufructus non prohibetur Iudeis, vt Christianis, lib. 5. c. 19.
 c. 12. n. 3. pag. 282
 Vfrua

Index rerum, & verborum

Vfura committitur quantumcumque minimum fit lucrum, lib. 5. t. 19. c. 10. n. 3. pag. 187
 Vfura dotis non folate valide remittit vir vxori, lib. 4. t. 20. c. 8. n. 20 pag. 136
 VSVKAKIVS non admittitur ad Euchariftiam donec publice interfecerit, lib. 5. t. 19. c. 3. n. 3. pag. 273
 Vfurarij manifesti qui dicantur, offendunt ibid.
 Vfuratus manifestus decedens in peccato vfuræ carere debet Ecclefiaftica fepultura, ibid. n. 4. pag. 273
 Vfurarij non admittuntur ad oblationem faciendâ, ibid. n. 5
 Vfuratus manifestus recipiens ad Communionem Altaris, vel ad Ecclefiafticam fepulturam quam penam incurrit, offenditur ibid. n. 6. pag. ead.
 Vfurarij bona an fint tacite hypothecata pro refituendis rebus per vfuras malè acquifitus, offenditur lib. 5. t. 19. c. 1. n. 6. pag. 276
 Vfuratus, qui poft ceflionem devenit ad meliorem fortunâ, pôt fibi retinere quantum fufficit pro alimentis, ibid. n. 12
 Vfuratus quiuis cedat omnibus bonis, eiuſtam necellarij non fubueniatur beneficio talis cefſionis, ibid. n. 13
 Vfuratus mortuus, & non defiftens fit clericus fuerit ab officio, & beneficio fupenditur lib. 5. t. 19. c. 7. n. 2. p. 277
 Vfuratus repellitur à beneficio obtinendo, ibid. n. 4
 Vfuratus an cenſeatur contrarius data modicâ preterit iuncta cum pacto de retrovendo, offenditur lib. 5. t. 19. c. 8. n. 10. pag. 279
 Vfurarij heredes compellendi ſunt refituere vfuras per vſurarium extortas, ibid. n. 2
 Vfuratus mentalis an, & quando teneatur refituere, offenditur lib. 5. t. 19. c. 10. n. 3. pag. 280
 Vfurarium in foro confcientiæ facit quæſita ſola intentio, & ſpes, ibid. n. 3
 Vfuratus mentalis quare teneatur ad refitutionem, non ita ſimulacris mentalis, offenditur ibid. n. 4
 Vfuratum facit quem meotalis intentio, & ſpes lucri quâdo eſt principalis, & primaria ibid. n. 6. pag. 281
 Vfurarius manifeſtus appellans ad ſubterfugiendam refitutionem audiendus non eſt, lib. 5. t. 19. c. 11. n. 2. p. 281
 Vfurarius repetens vfuras ſibi debitas, non audiatur niſi prius refituerit quas ab alia apparebit extorſiſſe, lib. 5. t. 19. c. 14. n. 3. pag. 283
 Vfurarij manifeſtus quis dicatur, remiſſiônè lib. 5. t. 19. c. 15. n. 2. pag. 283
 Vfuraria dicitur ſocietas in qua capitale ſolum ſervatur, lib. 4. t. 20. c. 7. n. 8. pag. 134
 VSVS communis loquendi attendendus, & obſervandus eſt in Matrimonij contrahendis in dubio ad explicandum quem valorem habeant verba prolata, lib. 4. t. 1. c. 7. n. 2. pag. 6
 Vſus communis vrendi, & loquendi inſpicitur, ibid. n. 3
 VTILITAS in rebus nonis conſtituendis evidens debet eſſe, vt recedatur ab eo lure, quod diu æquum viſum eſt, lib. 1. t. 4. c. 9. n. 4. pag. 78
 Vitæ publicæ præſertim privata, l. 1. t. 5. c. 3. n. 7. pag. 84
 Vitæ quando inſurgit non eſt vitandus circueſus, lib. 2. t. 10. c. 3. n. 1. pag. 409
 Vitæ debet augeri non minui per dignitatem, lib. 2. t. 1. c. 14. n. 7. pag. 434
 Vitæ publicæ eſt vt lites finiatur, lib. 2. t. 14. c. 5. n. 3. pag. 443
 VULNERANS in Eccleſia extra membrorum mutilationem illius gaudet immunitate, lib. 3. t. 49. c. 10. n. 10. p. 1
 Vulneratus præſumitur mortuus ex vulnere ſi obijt poſt paucos dies, lib. 5. t. 12. c. 7. n. 4. p. 338. & c. 8. n. 3. p. 339

declarando vt in cod. t. 12. c. 12. n. 7. p. 297. & t. 25. c. 2. n. 3. pag. 304
 Vulneratus tenetur vulnerato ad damna, & intereſſe, lib. 5. t. 36. c. 1. n. 2. p. 416
 VVLNVS quando conſtat non fuiſſe lethale tunc non præſumitur vulneratum ex illo vulnere decedſſe, ſed culpa, & negligentia medicorum, lib. 5. t. 2. c. 7. n. 7. p. 238
 Vultus lethale illud dicitur, cuius curatio, vel omnino impoſſibilis, vel difficillima eſt, lib. 5. t. 12. c. 18. n. 7. p. 244
 Vultus in dubio an fit iudicandum non fuiſſe lethale, remiſſiônè ibid. n. 8. p. 245
 VXOR, vel coniux illa appellatur, quæ iam à viro fueſſet cognita, lib. 3. t. 23. c. 13. n. 3. p. 550
 Vxoribus ſimul dicens videtur male ſentire da Sacramento Matrimonij, lib. 1. t. 21. c. 4. n. 3. p. 108
 Vxor apud honeſtas matronas, ſeu Monaſterium ſequeſtrari poſſet pendente lite inter maritum, & vxorem ſuper ſeparatione cohabitacionis, lib. 3. t. 13. c. 8. n. 6. p. 418
 Vxorem eſt domo abſente iuſta cauſa expellens reſtituitur, ſi eâ repetat, & illa redire renuat, lib. 2. t. 13. c. 13. n. 15. p. 413
 Vxor ſine licentia mariti potest ſepulchrum eligere, lib. 3. t. 28. c. 7. n. 2. p. 609
 Vxor potest maritum profeſſum repetere, quando profeſſus fuit de eius licentia metu graui extorta, lib. 3. t. 32. c. 17. n. 4. p. 975
 Vxor votum eundi in ſubſidium Terræ Sanctæ non poſſet emittere, nec exequi viro contradicente, lib. 3. t. 34. c. 9. n. 9. pag. 994
 Vxoris in bonis etiam dotatibus non fit executio pro delicto mariti, lib. 3. t. 2. c. 5. n. 2. p. 259
 Vxor fit viro ad Religionem tranſeuntis conſentiat, & ipſa ſuſpecta nec conſentiam voueat, nec Religionem ingrediatur, potest ipſum recipere, lib. 3. t. 32. c. 1. n. 3. p. 905
 Vxor non tenetur ſequi per orbem virum vagabundum ſi tempore contrahendi Matrimonij ignorabat illum eſſe vagabundum, lib. 4. t. 1. c. 5. n. 4. pag. 5. & t. 18. c. 1. n. 5. p. 114
 Vxor debet ſequi virum, etiam quando vir culpa ſua mittitur in exilium, lib. 4. t. 18. c. 1. n. 4. pag. 114
 Vxor, quæ propter viri hæreſim ab eo diſceſſit propria auctoritate, tenetur redire ſi vir ad Fidem conuerſus, lib. 4. t. 19. c. 6. n. 3. pag. 121
 Vxor ſeparata iudicio Eccleſiæ à viro propter eius hæreſim non tenetur amplius redire ad eum, ibid. n. 5. pag. 122
 Vxor poſſet agere ad ſeparationem thori, & ad reſtitutionem dotis quæ maritus habet cohabitâ, lib. 4. t. 20. c. 4. n. 10. p. 132
 Vxor propter adulterium dotem amitti non ipſo iure, ſed per ſententiam, ibid. n. 12
 Vxor pro marito agere non poſſet, lib. 4. t. 17. c. 1. n. 4. p. 97
 Vxor marito donare poſſet cauſa adſiſcende dignitatis, lib. 4. t. 20. c. 8. n. 6. pag. 135
 Vxor donare poſſet marito cauſa mente vt donatio conuerteretur in dote, ſi vir ibid. n. 10
 Vxor datur ædho ad ſeparationem thori propter ipſius viri adulterium, lib. 4. t. 20. c. 1. n. 6. pag. 118
 Vxor viro parere debet, lib. 4. t. 15. c. 1. n. 5. p. 81
 Vxor poſſet communicare cum viro ſuo excommunicato, lib. 5. t. 39. c. 3. t. 3. pag. 459
 Vxor in quibus caſibus non poſſet communicare cum marito excommunicato, offenditur ibid. n. 5
 Vxorem in adulterio perſiſtentem teneatur viſeſcere ſub culpa mortali, lib. 5. t. 16. c. 3. n. 2. pag. 557
 Vxor à marito de adulterio accuſata poſſet etiam excipere de adulterio ipſius mariti, vt agatur ad thori ſeparationem vel ad dotis amitionem, lib. 5. t. 16. c. 6. n. 3. pag. 259

FINIS. LAUS DEO.

REGESTVM

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Vv Xx Yy Zz.

Aaa Bbb Ccc Ddd Eee Fff Ggg Hhh Iii Kkk Lll.

Omnes ſunt Terniones, præter Tt, Quaternio, & Lll, Duernio.

ROMAE, Ex Typographia Cam. Apoſtolica. M. DC. XXVI. Superiorum permiſſu.